ION NECULCE

EDIŢII CRITICE

ION NECULCE

OPERE

LETOPISEŢUL ŢĂRII MOLDOVEI
ŞI
O SAMĂ DE CUVINTE

Ediţie critică şi studiu introductiv
de
GABR1EL ŞTREMPEL

EDITURA MINERVA — BUCUREŞTI, 1982

Supracoperta: *Anton Sl&vnicu*

INTRODUCERE

Mărturisim de la bun început că am fost cuprinşi de multe îndoieli şi ezitări cînd, după colaționarea ultimei pagini de cronică, a trebuit să schițăm acest modest cuvînt de introducere în opera anui scriitor revendicat, cu egale drepturi, de istorici, literați şi filologi. Bibliografia lucrărilor despre_ Neculce — interesante sau modeste — se cifrează la peste trei şute, mai multe decît cele consacrate lui Miron Costin[1]. linele dintre acestea sînt semnate de personalități a căror amintire este încă vie, la mulți ani după ce sunetul cuvîntului lor s-a stins sub cupola sacră a Academiei[2]. Alte studii.

[1] O bibliografie utilă cercetării, chiar dacă nu este întocmită după toate regulile bibliografice, a alcătuit Dumitru Velciu sub titlul: *Bibliografia lui Ion Neculce (opera cronicarului pi lucrările privitoare la viața şi opera lui),* publicată în *Limbă şi literatură,* XII (1966), p. 503-536 (şi extras). Cf. şi C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce,* în *Limbă şi literatură,* voi. 1/1973, p. 67—68.

[2] Amintim, în primul rînd, capitolul consacrat cronicarului de către K. Iorga, în *Istoria literaturii române în sec- al XVIII-lea* (1688-1821), voi. I, Bucureşti, 1901, p. 236-272. Portretul moral schițat de N. Iorga este acela al unui bătrîn înțelept, cu frică de lege, care priveşte cu seninătate la trecutul lui şi scrie o operă ce excelează prin spiritul obiectiv, o -operă lipsită de patimă, de defăimări, sau linguşiri. N. Iorga scrie despre Neculce cu simpatie, aproape cu duioşie; Furat, probabil, de farmecul neasemuit al lecturii, m'arele istoric a trecut cu vederea conținutul contradictoriu al multor capitole şi subiectivismul cronicarului. Nu mai puțin elogioase sînt paginile pe care i le rezervă Sextil Puşcariu în *Istoria literaturii române. Epoca veche.* Ediția a doua revăzută şi întregită. Sibiu, 1930, p. 154— 161. La fel de drept, de obiectiv, de iertător cu slăbiciunile altora îi apare şi eruditului lingvist. Ca şi pentru Iorga şi pentru Sextil Puşcariu „cele mai strălucite pagini literare, în tot cursul literaturii noastre vechi, le-a scris Ion Neculce". N. Cartojan, tare face în *Istoria literaturii române vechi,* voi. III, Bucureşti, 1945, p. 189— 197 o temeinică analiză literară a cronicii şi b urmărire atentă a vieții cronicarului, nu se abate nici el, pe bună dreptate, de la portretul aureolat zugrăvit de predecesori. îşi începe şi el capitolul, ca şi Sextil Puşcariu, cu sublinierea că Neculce „ocupă, prin resursele nesecate ale darului său de povestitor, locul cel mai de frunte pe linia ascendentă a cronicarilor moldoveni". Cartojan, nefiind istoric, este mai puțin (sau deloc) preocupat de conținutul

mai recente, aduc note şi idei atlt de originale, încît ne obligă să le îmbrăţişăm, datorită veracităţii lor*. în sfîrşit, cei mai puţin numeroşi, care au scos din lectura miilor de documente o pagină de date necesare schiţării frămîntatei vieţi a scriitorului nu îngăduie nici aceştia să fie adăogate prea multe fraze în plus la ceea ce ei

cronicii, de caracterul obiectiv **sau** pătimaş al paginilor acesteia, de exactitatea afirmaţiilor şi de încondeierea pentru posteritate a unora din personajele prezente în opera sa. **în** sfîrşit George Călinescu, în *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent,* Bucureşti, 1941, p. 28—30, atribuindu-i marelui povestitor calităţile excepţionale pe care toţi istoricii literari şi toţi cercetătorii, fără deosebire, i le-au recunoscut, observă totuşi firea maliţioasă a **croMcarului** şi unele inconsecvenţe în judecăţile formulate asupra contemporanilor.

* **în** special doi sînt învăţaţii care răstoarnă clişeele despre bunătatea, seninătatea, obiectivitatea, iertarea lui Neculce (care/nu sînt întotdeauna atribute ale bătrîneţtii!), cu care am fost obişnuiţi din şcoală, de la manualele lui Gh. Nedioglu şi P. V. Haneş şi pînă la cursurile universitare; este vorba de Şerban Cioculescu şi Iorgu Iordan. Cel dintîi a dat o foarte originală orientare studiilor despre cronicar în articolul *La bicentenarul lui Neculce,* publicat în *Revista Fundaţiilor,* XII (1945), serie nouă, nr. 2, p. 331—345 şi republicat în volumul *Varietăţi critice,* Bucureşti, 1966, p. 70—85. La republicarea din *Varietăţi critice* studiul a fost urmat de un al doilea, tot atît de incisiv la adresa cronicarului, intitulat *Ion Neculce şi Cantacuzinii* (p. 86—92). Amîndouă lovesc, fără menajamente, în soclul statuar de obiectivitate, bunătate, credincioşenie, iubire de oameni, ridicat de predecesori, recunoscînd în acelaşi timp meritele literare ale povestitorului, pe care le aminteşte, dealtfel, numai în treacăt. S-ar'părea totuşi că decanul criticii noastre literare nu şi-a temperat suficient condeiul cînd 1-a suspectat de atîta răutate şi lipsă de milă pe Neculce. Acesta a fost, într-adevăr, mîhnit de cîte i s-au întîmplat în viaţă, de lăcomia boierilor, de afronturile rudelor dinspre mamă, de decăderea Moldovei, de politica Brîncoveanului. Dar sentimentele de iertare nu-i lipsesc cu totul şi sfîrşitul tragic al unora **îl** priveşte ca pe o întîmplare de care **un om** cuminte **nu** poate să se bucure.

Iorgu Iordan, care **n**-a cunoscut studiul lui Şerban Cioculescu (o mărturiseşte singur **în** Ion Neculce, *Letopiseţul Ţării Moldovei şi O samă de cuvinte.* Text stabilit, glosar, indice şi studiu introductiv, ed. all-a, revăzută. Bucureşti, 1959, p. CXIII, nota), şi deci **n**-a putut împărtăşi, sau combate, punctele de vedere ale acestuia, întocmeşte **un** studiu introductiv de pe poziţii ştiinţifice, cu o analiză temeinică a implicaţiilor politice, economice şi sociale din Moldova primei jumătăţi a sec. XVIII. Personalitatea lui Neculce este tratată cu un entuziasm potolit, dar subliniindu-ri-se toate calităţile de patriot, iubitor al pămîntului **în** care s-a născut, de om politic **(şi** aici aduce critici lui G. Călinescu pentru lipsa de înţelegere faţă de limitatele cunoştinţe de politică externă ale cronicarului). Sigur **că** unele aprecieri de ordin istoric, privind situaţia Moldovei din primele două decenii ale sec. XVIII, **ar** putea **fi** expuse

>

de mult au conturat *. Din aceste documente, păreri şi interpretări, la care adăogăm *Letopiseţul* său — inepuizabilă frescă a epocii — vom creiona, după puteri, destinul omului şi rostul operei sale.

unei noi analize (să nu uităm că au trecut mai bine de 20 de ani de la apariţia cărţii). în schimb analiza literară la care supune operă, cronicarului, precum şi amplul studiu lingvistic (de aproape 30 de pagini) fac din *Introducerea* la ediţia domniei sale cel mai complet studiu scris pînă astăzi despre Neculce. între studiul lui Şerban Cioculescu, publicat în *Revista Fundaţiilor,* şi *Introducerea* lui Iorgu Iordan trebuie situat articolul lui Grigore Scorpan, în aceeaşi idee a corectării opticii despre cronicar, excelent scris, intitulat *Ion Neculce* şi publicat în *laşul nou,* II (1950), nr. 8, 59—71. Se cuvine să fie subliniate aici contribuţiile consacrate cronicarului de alte două personalităţi ale istoriei noastre literare. Este vorba de George Ivâşcu şi Alexandru Piru. Cel dintîi, transformă capitolul său de analiză' istorico-literară din *Istoria literaturii române,* -I, Bucureşti, 1969, p. 269—279 într-un adevărat poem dedicat Saintr Simon-ului moldovan, cum îl numeşte pe primul autentic memorialist român. Pentru noi acestea rămîn printre cele mai frumoase pagini literare închinate lui Neculce. Mai reţinute, bine documentate dar nn mai puţin admirative sînt paginile lui Al. Piru din *Istoria literaturii române,* voi. I, ed. II, Editura Academiei R. S. România, Bucureşti 1970, p. 596—619, precum şi cele din *Istoria literaturii române de la origini pînă la 1830,* Bucureşti, 1977, p. 318—348. în sfîrşit o lucrare meritorie rămîne *Introducere in opera lui Ion Neculce* de Valeriu Cristea, Bucureşti, 1974, în care paginile *Letopiseţului,* măi ales, sînt supuse unor observaţii analitice demne de reţinut. Vom căuta să folosim lucrările amintite şi vom adăoga la locul potrivit propriile însemnări, în aşa fel încît cititorul să poată pricepe, pe cît posibil, de ce Ion Neculce a exercitat şi exercită încă o fascinantă impresie asupra atîtor slujitori ai scrisului.

* Cel dintîi care îi schiţează biografia, numai pe baza elementelor autobiografice din cronică, este M. Kogălniceanu, în *LetopisiţUe Ţării Moldavii,* tom. I, Iaşi, 1852, p. XIX-XXII (capitolul de introducere intitulat: *Notiţie biografică a cronicarilor Moldaviei).* Cercetările temeinice în fondurile de documente istorice încep de la I. Tanoviceanu, *Cîteva notiţi biografice asupra cronicarului Ican Neculce,* în *Arhiva,* Iaşi, II (1890-1891), nr. 6,p. 330-333; *Un document istoric,* în *Arhiva,* Iaşi, IV (1892- 1893), nr. 7-8, p. 335-350 (este vorba de cunoscutul proces al lui Neculce pentru moşia Boian din anul 1720); *Contribuţiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni,* în *Analele Academiei Române,* mem. setţ. ist., s. II, tom. XXVII (1905), p. 227-246 (şi extras) şi continuă cu: Iulian Karinescu, *Documente relative la Ioan Neculce,* în *Buletinul Cemisiei istorice a României,* voi..IV, Bucureşti, 1925, p. 1-104 (primele zece pagini sînt ocupate de o schiţă biografică a cronicarului, întocmită după documente originale); Mihai Costăchescu, *Satul Prigorenii, cu trupurile sale Avrăinenii şi Ritul* (schiţă istorică), în *Ioan Neculce,* buletinul Muzeului municipal Iaşi, V (1925), p. 40—69 (şi extras). Este un studiu fundamental cu privire la spiţa genealogică a lui Neculce. Interesante sînt şi contribuţiile lui Sever Zotta

Neculcejeste ultimul mare cronicar al Moldovei. El continuă opera — năprasnic întreruptă — a lui Miron Costin, care, la rîndul său, o completase pe cea a lui Grigore Ureche.' S-au mai interpus şi altele: un Nicolae Costin, cîteva cronici anonime (din care unele au fost folosite şi de Neculce), parte din opera lui Cantemir — aceea privitoare Ia români. Toate,, fără excepţie, cronici erudite sau compilaţii, folosesc un stil livresc, un stil căutat, foarte adesea artificial sub influenţa limbii latine, sau a celei neogreceşti. Smgură cronica lui Neculce este scrisă in limba grăiţăjj&jjgoarele. Moldovei, în limba po^ejtiloîrp^uiare^în limba prîncare a fost transmisă înţelepciunea neamului din generâţie~Tir generaţie.

Marii predecesori ai lui Neculce, inclusiv Nicolae Costin, au avut norocul să zugrăvească veacurile de aur ale Moldovei, să desprindă din letopiseţele slave interne şi din istoriografia vecinilor alele ide glorie ale voievozilor, despre care nu s-a putut spune că le-a ruginit vreodată spada in teacă. Neculce, în istoria sa d£_op_tzecj şi doi de ani, nu găseşte declt un singur voievod gata să se sacrifice pentru a pime stavilă decadenţei şi umilinţei Moldovei: pe Dimitrie Cantemir. ta rest el este martorul conştient şi neputincios al scăderii

publicate în *Arhiva genealogică,* I (1912), p. 16 (cu privire la înrudirea sa cu Văcâreştii), p. 182-196: *Un proces verbal din 1742,* Şi II (1913), p. 127—138: *în jurul uyui letopiseţ.*

Un material documentar foarte preţios a fost dat de N. Iorga in volumele de *Studii fidocumente cu privire la istoria românilor,* din care unele pagini au fost publicate de către I. Tanoviceanu! sau republicate de Iulian Marinescu: în voi. III, Buc, 1901, p p. 31-45; în voi. V, Buc, 1903,p. 55, 93, 405-406, 4J0-411 şi 592; în voi. VI, Buc, 1904, p. 98-99, 258, 261-263, 276, 291-292, 307, 345, 391, 395, 399, 405-407. 439, 569; în voi. XXII, Buc, 1913,^ p. 61—62, 237—238. în buletinul Muzeului municipali Iaşi, amintit mai sus, care poartă numele cronicarului, au apărut, prin grija lui M. Costăchescu, mai ales, numeroase documente necukene: în nr. 3 (1923), p. 40-41, 82, 135-138, 151-152- în vol.IV (IŞ9i24)), p. 4-5, 11, 31, 70; în voi. 5 (1925), în afara studiului şi documentelor privitoare la Prigoreni, amintite mai sus, altele Ia p, 162-165, 324, 358; în voi. VI (1926-27), p. 92-93, 108 290-292; în voi. VII (1928), p. 61, 322; în voi. VIII (193b), p. 175 182, 240 şi în ultinţul volum, IX (1931), p. 11-12, 262, 272, 275, 279. în sfîrşit vom aminti contribuţia istoricului Teodor Bălan (carea publicat un număr mare de documente, multe dispărute astăzi, inclusiv, documente cu privire la cronicar şi urmaşii Iui) *ta Documente bucovinene, voi.* III, Cernăuţi, 1937, p. 118—119 123-124; în voi. IV, Cernăuţi, - 1938, p. 5, 15, 20-21, 66-67 72, 73, "H 104, 126-127, 140-142, 168-169, 184, 196-197 212, 223; în voi. V, Cernăuţi, 1939, p. 8i-9, 47, 80-82, 105-106! voi. VI, Buc., Î£42, p. 266V269, 412. Evident am amintit numai unele din colecţiile de documente (pe cele mai reprezentative) şi pe cei ma>, autorizat^ cercetători aj arhivelor.

trimişi de la Constantinopol, al incapacităţii acestora de-a apăra "**ţara** pTnî^^e^**ncMsiiinile** unor detaşamente de Ieşi sau de tătari ce nu treceau, foarte adesea, de cîteva zeci de oameni. Neculce este martorul dezagregării morale a societăţii moldoveneşti (este vorba, bineînţeles, de boierimea moldovenească, al cărei tipic reprezentant a rămas pînă la sfîrşitul zilelor sale), este martorul introducerii unor obiceiuri noi (şi nu întotdeauna de ordin fiscal), contrare bunului-simţ şi spiritului său întru, totul conservator. El este chemat să scrie istoria celei mai întunepaţe epoci din viaţa Moldovei, pe care n-a cunoşcut-o numai din lecturi, sau din relatările bătrînilor, ci a trăit-o, în bună parte, **zi** de zi, umplîndu-şi sufletul de amărăciunea pe care a lăsat-o, prin paginile *Letopiseţului,* moştenire generaţiilor de după el vreme de două sute şi patruzeci de ani.

Neculce subliniază lipsa de unitate a boierilor divaniţi, spiritul de intrigă şi lăcomia fără margini a unora dintre ei. Avea s-o simtă el însuşi, multă vreme după întoarcerea din pribegie. îi înfierează, fără ocol, pe cei mai mulţi dintre ei, străini sau neamuri, deopotrivă. Deplînge zilele de odinioară, cînd boierii erau mai uniţi, mai puternici şi „se puneau pentru ţară".

.Neculce.nu se îndepărtează, totuşi, de casta căreia îi,aparţine. Ştia exact din ce viţă se trage şi nu puţine vrăjmăşii şi-a creat, inclusiv în sînul micii boierimi,, cu care nu înţelegea să stea la masa de ttaină a treburilor ţării. •/

Cronicarul era un paraponisit. Din fragedă tinereţe şi pînă la bătrfiieţe a~'^unoscut urcuşuri şi, mai ales, coborîşuri dintr-acelea care lasă urme adinei şi-1 acresc pe om.

Şi totuşi, în pofida tuturor încercărilor, care n-au ocolit nici pămîntul Moldovei — pe ca*e 1-a iubit, ca nimeni altul — şi nici pe el ca om, produs al humei moldoveneşti, Neculce găseşte adesea resurse optimiste şi, mai ales, un umor nestăvilit, care Q face pe cititor să u'ite""c]l vremea Ducăi-vodă şi de *aceea* a lui Dumitraşcu Cantacuzino.

' Istoriografia moldovenească din veacul său urmează şi ea spiritul decadent al vremii. Drept este că nici Grigore Ureche şi nici Miron Costin n-au scris pagini de memorii, n-au fost martorii întîmplărilor relatate (ultimul a .trăit abia 27 de ani din epoca pe care a descris-o, ceea ce **este** extrem de puţin). Nimic, în,afară de îndemnul interior, nu i-a împins să **scrie** cronica Moldovei. Contemporanii lui Neculce scriu toţi, **sau** aproape toţi, din îndemnul sau porunca vreunui domnitor **sau** mare boier. *Cronica racovif^^ă-buhuşească (1661—1705),* pe care o va folosi şi Neculce, **este** plină de osanale la adresa patronilor **din** ordinul cărora a fdst scrisă. Vanitosul Nicoţae

Mavrocordat se va sluji de mai multe condeie, însărcinate **să-i** ilustreze domniile din Ţara Moldovei: Nicolae Costin, Axinte Uricariul; **o** cronică paralelă a domnilor Ţării Româneşti şi Moldovei **a** fost scrisă tot din îndemnul său, după cum Radu Popescu din Ţara Românească tot sub oblăduirea sa îşi alcătuieşte cronica. Nicolae Chipa l>sâ scrie despre „victoriile" din 1716 ale lui Mihail Racoviţă şi Cbnstantin Ipsilanti (viitorul hatman al lui Grigore Ghica din a doua domnie, cel cu piele de iepure la spate) asupra cătanelor ce veniseră în podghiaz pînă la Hlincea, lîngă Iaşi, Vasile Buhăescu, fostul cămăfaş, scrie o istorie paralelă a Ţărilor Române din porunca lui Constantin Mavrocordat. Cît priveşte pe Ghiculeşti, aceştia vor avea în Grigorie al II-lea Ghica pe un atent şi stăruitor reprezentant pentru ilustrarea domniei lor. Din ordinul lui va fi scrisă *Cronica Ghiculeştilor (1695-^1754),* precum şi redacţia grecească a lui *Pseudo Alexandru Amiras.* De altfel partea privitoare la începutul domniei sale din ultima cronică *(Cronica anonimă a Moldovei 1661 — 1729)* ocupă aproape jumătate din întregul volum, ceea ce o defineşte **ca** pe o cronică oficială, ca pe o „producţie de comandă", cum denumeşte D. Russo acest gen de creaţii[5].

întrebarea se pune: fost-a Ion Neculce cronicarul oficial al vreunuia din cei nouă domnTTcăre s-au perindat pe tfonuTSÎoldovei, **(lela** a **treia**'domnie aJDueăi-vodă cehi^bătrîn jj^înă la Constantin Mavrocordat, **sub** care **a** trăit, fiind om în toată puterea cuvîntului? Sau, fost-**ajţon^** Neculce ctonicarnl janei fecţhrni boiereşti, legat de aceasta prin interese comune şi ţinut, ca atare, să-i laude faptele şi **mai** ales, să-i justifice scăderile şi mîncătoriile (ca să folosim cuvîntul **său, atît** de categoric, cînd **este** vorba de abuzuri)? Nu, hotărît nu! Ion Neculce **s-a** bucurat de ajorecierjle^şi bunăvoinţa Cantemireştilor şi în spej^Jj^JL* Jlui JDumiţra^cu, pe care 1-**a** urmat, în **mod loiaTT***dîncolo de Nistru. Dar Neculce, scriind istoria **lui** Dimitrie Cantenur, scrie de fapt **cea mai** fierbinte pagină **a** memoriilor sale^in ^^^^f^^^J^ Jp? *' plăcut şi **mai** ales neplăcut, despre tînărul **şi** învăţatul domn^La **data** cînd redactează Neculce aceste capitole **ale** cronicii, Cantemireştii erau morţi de mult, **sau,** în orice **caz,** nu se **mai** punea problema întoarcerii vreunuia **din** ei pe tronul Moldovei. Neculce pătimise destul **de** pe urma **lor şi n-avea** de **ce să** le poarte recunoştinţă veşnică. Putea să-şi scrie *Letopiseţul* cu obiectivitate, măcar **din** acest punct de vedere; n-**avea** cine sâ-1 tragă **la** răspundere pentru judecăţile aspre şi **nici să**-I răsplătească pentru laudele nemeritate.

[5] Cf. D. Russo, *Cronica Ghiculeştilor (1695-1754),* în *Buletinul Comisiei istorice a României,* voi. 2 (1916), p. 3.

Cît priveşte apartenenţa lui Neculce la vre grupare boierească anume, aceasta este încă şi mai mult exclusă. Schiţînd biografia sa, în cele ce vor urma, vom observa, dimpotrivă, că el nu s-a dat în lături să-şi exprime resentimentele faţă de cele mai apropiate rude, Cantacuzinii, necum să intre cu ei (şi mai puţin cu alţii, străini) în vreo înţelegere. Neculce este boier mare, feudal în toată fiinţa lui şi susţinător al intereselor **clasei** mari boiereşti. El exprimă punctul de^vedeîe^eneralTaTacestora, dar nu al unei grupări. Neculce nu este, nici pe departe, întru totul obiectiv, dar cronica lui este produsul exclusiv al observaţiilor sale şi. al inimii sale. Nimeni nu i-a comandat-o şi pentru nimeni n-a scris-o.

Materialul documentar cu privire la viaţa cronicarului este destul de bogăt7'ET"a"fost utilizat, în general, corect de către cei — **HşTlm**^puţini — care s-au apropiat cu interes de existenţa sa[6]. Dealtfel, cum aminteam mai sus, Neculce n-a fost zgîrcit **nici** în *Letopiseţ* cu ştirile despre viaţa lui, el fiind participant directal evenimentelor descrise, pentru cea mai niarej>arte*a cronicijL Mai greu de precizat au fost datele cu privire la ascendenţa sa dinspre tată/despre care el nu vorbeşte nicăieri. Şi nu numai el, dar **nici** documentele istorice. Tîrziu, pe la 1740, un postelnic, Ştefan Ghindă, alcătuind o genealogie a sa, legată de aceea a lui Vasile Lupu, aminteşte de un om oarecare (al cărui nume nu-1 precizează), care s-a însurat de două ori. Din prima căsătorie, cu o vară primară a domnului moldovean, a avut ca fecior pe marele postelnic. Stamate, din vremea lui Vasile" Lupu, şi pe o fată, Arhonda, măritată cu Miron vameşul (bunica lui Ştefan Ghindă) şi cunoscută în documente sub numele de Arhonda Mironeasa. Din a doua căsătorie'j^jcuo femeie nenumită — i s-a născut *Neţulce vistiernicul.*[7] Acest Neculce vistiernicul

[6] La numărul istoricilor menţionaţi **mai** înainte îl adăogăm pe Dumitru Velciu, care, în **afara** bibliografiei amintite, a dat printre cele mai autorizate studii asupra vieţii cronicarului, rezultat al folosirii critice a documentelor publicate, dar şi al unor asidue cercetări personale. Amintim: *Neculce vistierul, tatăl cronicarului Ion Neculoe,* în *Limbă şi literatură,* XV (1967), p. 19—33; *„Iordăchioaia visterniczasa", bunica dinspre mamă a cronicarului Ion Neculce,* în *Revista de istorie şi teorie literară,* XVI (1967), nr. 3, p. 449—466 şi, în sfîrşit, unica monografie scrisă pînă astăzi, *Ion Neculce,* Bucureşti, < 1968), Editura Tineretului, colecţia „Oameni de seamă", 245 p.'+ 8 f. pl.

[7] „Să s<ă) ştie şî aceasta c-au avut mo(a>şă-mea Arhonda şi alt frate, pe Neculce vistiernic, tatul dumisale vornicul Ion, însă frate dintru tată, iar nu şî de o mamă..." Documentul are cota Academiei V/26 şi a fost publicat de N. Iorga în *Studii şi documente...,* III, p. 31-33.

va fi tatăl cronicarului[9]. Care era originea acestui bunic, obscur, şi cu ce se ocupa este greu de precizat. Se ştie că unchiul său, postelnicul Stamate. fratele vitreg al tatălui, era nuinit Hiotul, ceea ce l-ar putea apropia de o origine grecească, insulară, a neamului său dinspre tată[9]. Daf^rudEea"cTrmicanmii, fie ea chiar mai îndepărtată, cu famiUa Hurmuzachi, de obîrşie macedoneană[10], precum şi aversiunea sa faţă de greci, manifestată în tot cuprinsul cronicii, ar putea înclina spre o origine macedo-română a sa. în ce ne priveşte socotim a doua versiune probabilă. Oricum familia venise, din sudul Dunării şi preocupările ei erau, ca a celor mai. roMlfimacedoneni şi greci veniţi în sec7"XVl~ş]TXVn, îndreptatespre_negoţ. îl vom îSfllhrpe tatăl cronicarului ocupîndu-se, alături de 'nSreîe"vistierriic Gheorghe Ursache, viitorul său cumnat, cu comerţul spre părţile nordice, în Polonia, după anul 1667[11].

[8] Numeroasele confuzii pe care le-au comis cercetătorii, pînă în zilele noastre, între Neculce vistiernicul, tatăl adevărat al cronicarului, şi Enache grămăticul, al doilea soţ al Ecaterinei Cantacuzino, pot fi urmărite mai ales la I. Tanoviceanuu, *Contribuţiuni...*, p. 15—16 şi la M. Costăchescu în *Satul Prigorenii...*, p. 50—51 (ultimul distinge pe cei doi soţi ai Ecaterinei — spre deosebire de Tanoviceanu — dar îi încurcă în final, atribuindu-i tatălui cronicarului calităţile de învăţat „spudeos", pe care le avea în realitate Enache grămăticul), după care s-au luat aproape toţi istoricii literari. Cel care a clarificat lucrurile a fost C. A. Stoide în recenzia la prima ediţie a cronicii, publicată de Iorgu Iordan: *Cronica lui Ion Neculce. Consideraţii cu ocazia noii ediţii a acad. I. Iordan,* în *Luceafărul de ziuă,* II (1957), p. 96-99. D. Velciu, în *Neculce vistierul...*, p. 19-21, lărgeşte problema şi subliniază că, în pofida precizărilor lui C. A. Stoide, confuziile au persistat la unii istorici şi critici literari, insuficient documentaţi.

" Cf. C. A. Stoide, *loc. cit.,* p. 99.

[10] Cf. Sever Zotta, *Documente,* în *Ioan Neculce,* IV (1924), p. 166—171. Vezi, a aceluiaşi, şi *Genealogia familiei Hurmuzachi,* în *Arhiva genealogică,* I (1912), nr. 9-10, p. 129-160 şi II (1913) nr. 4-6, p. 80-83.

[11] Marele "vistiernic Gheorghe Ursache era căsătorit, a treia oară, cu Măria, fata lui Iordache vistiernicul, devenind astfel cumnat cu tatăl lui Neculce. Nunta a avut loc în anul 1666. (Cf. I. C. Filitti, *Arhiva Gheorghe Grig. Cantacuzino,* Bucureşâ, 1919, p. XXVI.) Este vorba de acelaşi Ursache, pomenit de Neculce în a treia domnie a lui Duca-vodă, care a fost prigonit de domn, pentru firea lui dreaptă, dar şi pentru că îl reclamase la Poartă pentru abuzurile lui fiscale. Drept răzbunare Duca-vodă a chemat în ţară pe un negustor de la Liov, Alexandru Balaban, cu care Ursache avusese nişte litigii pentru bani, l-a îndemnat să-l reclame pe marele vistiernic la Divan şi a dat cîştig de cauză neguţătorului. Urmarea a fost că Ursache şi-a pierdut averea şi a fost supus bătăilor în fiecare zi, pînă a rămas olog. înaintea procesului de la Iaşi, amintit de Neculce, a mai fost un proces între Balaban şi Ursache in Polonia, la Stanislavow,

Tatăl lui Neculce, vistier al doilea, sau al treilea, slujbă mă-, runtă pe care a obţinut-o, probabil cu ajutorul fratelui său Stamate, este întîlnit în documente începînd cu anul 1660, cînd cumpără împreună cu Miron, pîrcălabul de Hotin, satul Drăguşani din ţinutul Dorohohilui pe valea Podraghii, pe o sumă apreciabilă: 300 de galbeni[12]. El nu-şi poate păstra însă proprietatea şi nici alte pămînturi cumpărate de la nişte rude ale lui Vasile Lupu (ca şi Drăguşanii), din pricina dreptului de protimisis[13]. Această lege îi permite lui Gheorghe Ursache, căsătorit la acea dată cu o nepoată a lui Vasile Lupu, să răscumpere proprietăţile, fiind rudă apropiată celor ce le vindeau.şl-1 obligă pe vistiernicul Neculce să le cedeze

. ; Aproximativ peste zece ani (prin 1669—1670) yistj.ernicul se căsătoreşte, luînd de soţie o Cantacuzină^eEcAterina (sau Catrina cum3p*re~ mai ales, în documente), fiica marelui >ristiei^|6irda&g Cantacuzino.

in/cazul ascendenţei dinspre mamă ştirile mi se mai află. sub semnul incertitudinii. Dimpotrivă. Un mare număr de documente şi relatări decromcă (şi nu numai ale lui Neculce) lasă cercetătorului posibilitatea alcătuirii unui foarte complex arbore genealogic, deosebit de complicat, care ni-1 prezintă pe cronicar înrudit cu cele -mai

încheiat la 3 august 1671, în care este implicat, pe lîngâ alţi negustori, şi Neculce, tatăl cronicarului. (Cf. E. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor,* voi. III, supl. 2, Bucureşti, 1900, p. 202—203.- întreaga problemă pe larg tratată la D. Velciu, *Neculce vistierul,* p. 29—30.) •• .:

[12] Zapisul, redactat la Iaşi la 28 noiembrie 1660, are cota Bibliotecii Academiei R. S. România 11/CXXXII şi a fost publicat de Iulian Marinescu în *Documente relative la Ioan Neculce* sub nr. 3, p. 17- 18.

[13] Dreptul de preemţiune, de întîietate (sau protimisis) se aplica în cazul vînzărilor de pămînturi şi bunuri imobiliare de aşa manieră încît ruda cea mai apropiată avea întîietate la. cumpărături şi putea răscumpăra, prin judecată, o proprietate vîndută unui străin sau unei rudenii îndepărtate (dincolo de gradul VII, corespunzător nepotului de văr al doilea). Cf. Valentin Al; Georgescu, *Prtemţiunea în istoria dreptului românesc,* Bucureşti, 1965, p. 12— 13, 64 - 72.

[14] După întărirea colaborării negustoreşti cu Ursache, Neculce vistiernicul va putea să cumpere alte pămînturi şi loc de casă în Iaşi de la aceleaşi rude comune, fără ca marele latifundiar, să-i mai facă opoziţie. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 19, doc. nr. 5 şi p. 36—37, doc. nr. 10.

reprezentative familii boiereşti şi cu majoritatea domnilor sub care a trăit[15].

Cantacuzinii din Moldova şi Ţara Românească şi-au făcut apariţia la **hojrţl** de Dunăre, la curtea lui Radu Mihnea, pe Ia 1620. Acesta, in lunga lui stăpînire continuă în cele două ţări (între 1611—1626) înghesuit de datorii, dar şi din dorinţa de a pune rînduială în finanţele şi economia ţărilor, a favorizat pătrunderea în Principate a unui mare număr de negustori greci şi oameni pricepuţi în mînuirea banilor. Fenomenul a dus la mişcări anti-greceşti în rîndul boierimii, dar fără rezultate practice Printre aceşti oameni au venit şi cinci feciori ai lui Andronic Cantacuzino, boier influent la Constantinopol, feciorul vestitului dregător la Poartă, Mihai, poreclit Şeitanogîu. Andronic murise şi el, decapitat ca şi tatăl său, iar feciorii, proteguiţi de Radu Mihnea s-au stabilit — în funcţie de interesele acestuia — în Moldova patru, iar în Ţara Românească unul, postelnicul Constantin (tată Stolnicului, lui Şerban Cantacuzino, lui Drăghici, spătarului Mihai şi bunic, prin una din fete, Stanca, lui Constantin Brîncoveanu). Din cei patru feciori stabiliţi în Moldova: Mihai (tatăl domnului Dumitraşcu Cantacuzino), Enache, Toma (a cărui fată Nastasia, a fost mamă domnului Mihail Racoviţă) şi Iordache, cel mai mic, pe noi ne interesează Iordache, a cărui fiică, Ecăterina va fi mama lui Ion Neculce.

Pe Iordache Cantacuzino îl găsim, după ocuparea unor dregătorii maTmtemte,-(începînd cu anul 1632), mare vistiernic al lui Vasile Lupu, aşadar îndeplinind sarcini ce necesitau" deprinderi, moştenite, în cazul său, din tată în fiu

Oameni de casă ai lui Vasile Lupu, Iordache şi fratele său Toma (mare vornic al Ţării de Sus) sînt asupriţi cumplit de către

[15] Tot lui D. Velciu îi datorăm sistematizarea datelor privitoare la legăturile dintre Neculce şi Cantacuzini în atît de densul studiu amintit, *Iordăchioaia visterniceasa,* şi reluate în monografia despre cronicar. Cum într-un cuvînt de introducere nu pot fi prinse toate detaliile, ne vom mulţumi să amintim ceea ce ne apare esenţial pentru cunoaşterea implicaţiilor pe care, aceste rude le-au avut în viaţa cronicarului şi cum sînt, unele, reflectate în opera sa.

[16] Cf. C. C. Giurescu, *Istoria românilor,* voi. III, partea I, Bucureşti, 1942, p. 22—25. A se vedea şi D. Russo, *Elenizmul in România,* în *Studii istorice greco-romăne,* t. II, Bucureşti, 1939, p. 522 - 541.

[17] între domn şi Iordache vistiernicul erau şi legături de rudenie. Erau căsătoriţi amîndoi cu două surori: Tudosca şi Catinca Bucioc. Ştiri despre Iordache Cantacuzino întîlnim sistematizate în monografia lui Constantin I. Andreescu şi C. A. Stoide, *Stefăniţă Lupu, domn al Moldovei* (1659- 1661), Bucureşti, 1938, p. 103- 108 (capitolul consacrat boierilor voievodului moldovean).

Gheorghe Ştefan După domnia acestuia, Iordache s-a bucurat de aprecierea urmaşilor săi în scaunul Moldovei în domnia lui Dabija-vodă, cu care se încuscrise (a căsătorit-o pe tea mai mare dintre fete cu feciorul vitreg al domnului, Lupaşcu Buhuş, rodul căsătoriei Dabijoaei cu marele vistiernic Dumitru Buhuş,) el deţinea demnitatea de mare spătar. Dar în primele luni ale anului 1664 Iordache moare[20].

Observam mai sus (ia nota 17), că Iordache Cantacuzino a fost însurat cu Catinca Bucioc. Din această căsătorie, care nu ştim cînd s^a contractaT şi cînd a luat sfîrşit[21] (probabil prin moartea Ecaterinei), a rezultat un fiu, Toderaşcu, fost mare vistiernic. în cea de a doua căsătorie a luat de nevastă pe Alexandra, fata cea

[18] într-una din legendele din *O samă de cuvinte,* brodate în jurul domniei lui Gheorghe Ştefan, este povestită prinderea celor doi boieri, ameninţarea lor cu înecarea în apele Bistriţei, deposedarea de avere şi, în final, iertarea lor, în urma intervenţiei lui Constantin Şerban, domnul Ţării Româneşti.

[19] Cuvinte deosebit de elogioase are Miron Costin vorbini despre cei doi fraţi Cantacuzini. Cronicarul (care mărturiseşte că era „pururea în casă la Iordache vistiernicul" după întoarcerea din Polonia, pe la 1652—53), amintind de pericolul în care se aflau cei doi fraţi prinşi de Gheorghe Ştefan şi ţinuţi in sat la Baciuleşti, şi de intervenţia lui Constantin Şerban, conchide: „...ce oameni au fost aceşti doi, aicea în ţara aceasta, ales Iordache visternicul, fără scrisoarea mea credzu că va trăi numele lor în veci într-această ţară de pomenirea oamenilor, den om în om". (Cf. Miron Costin, *Opere,* ed. critică de P. P. Panaitescu, Bucureşti, 1958, p. 140 şi 169.)

[20] Neculce, zgîrcit în aprecieri, chiar cînd era vorba de rude foarte apropiate (nici nu pomeneşte, măcar, că-i era bunic!) are cuvinte de laudă la adresa Ini, redate în primul capitol al *Letopiseţului:* „...Şi incuscrindu-să Dabije-vodă cu Iordachie, l-au pus spătaru mare şi n-au pestit vreme multă ş-au murit Iordachie spătarul, care cu multă pofal^ă) şi cu mare jele dispre toţi pemintenii l-au îngropat înu Birnovschii; că, măcar că era grec, omu strein, dar era om bun: să punea tare pentru peminteai la domnie". (Cf. *ed. de faţă,* p. 198.)

[21] Cf. Iulian Marinescu, *Documente...,* p. 65. I. C. Filitti, *Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino,* p. XXV—XXVII. N. Iorga, *Studii şi documente...,* voi. V, Bucureşti, 1903, p. 581 (nota pentru doc. 179). Ştim doar că una din fetele lui Iordache din a doua căsătorie, Măria, s-a căsătorit la 1666 cu Gheorghe Ursache, marele vistiernic. A doua căsătorie a putut deci avea loc pe la 1644— 1648. Vezi mai sus nota 11.

mai mica a lui Gavrilaş Mateiaş, fost mare logofăt sub Vasile Lupii şi a soţiei acestuia Sîrbca[22].

Mateiaş era bucovinean şi Alexandra a fost crescută în satele din jurul Cernăuţilor, unde părinţii ei stăpîneau 82 de sate întregi, precum şi alte proprietăţi, adică aproape întregul nord al Bucovinei.

r^i«_căsătoria Alexandrei,~cunoscută în documente mai ales sub numele de Iordăchioaia, cu Iordache Cantacuzino s-au născut trei fete şi un Toăiat: Safta, măritată cu Lupaşcu Buhuş, Măria, căsătorită cu Gheorghe Ursache, (cum am menţionat, ocupîndu-se de bunicul dinspre tată al cronicarului), Ecaterina (sau Catrina), căsătorită cu Neculce vistierul şi Iordache, fost mare stolnic.

Imensa zestre a Alexandrei Mateiaş (rămăseseră numai trei fraţi) lipită la averea tot atîta de întinsă a lui Iordache Cantacuzino, la care s-a adăogat, în 1670, dania foarte mare a surorii Alexandrei, Ileana, rămasă văduvă şi fără copii, precum şi dispariţia, în 1664, a marelui vistiernic, au scos în evidenţă energia remarcabilă pe care a cheltuit-o de-a lungul anilor Iordăchioaia, pentru buna administrare a'moşiilor şi aşezarea celor patru copii. Pe uiia din fete numai, pe Catrina, s-ar părea, că mări tînd-o după un vistier de al doilea, 'a comis o mezalianţă. Unii istorici au explicat acest lucru pretinzînd că mama cronicarului ar fi fost mută[23] Pe de altă parte, într-un document din 20 iunie 1728, la care ne vom mai referi, prin care sora vitregă a cronicarului, Sanda, se plînge de nedreptatea ce i-a făcut-o acesta şi cumnatul său, Ştefan Luca, se subliniază că, aflînd maică-sa Catrina, „...mare *ceartă* au avut cu dumnealor, zicîndu-le căci n-au îngăduit ..." **. Mai multă greutate ni se pare însă că are Radu Greceanu, în *Viaţa lui Constantin Brîncoveanu,* unde, amintind de Ion Neculce îl numeşte pe rînd: „Ioniţă, marele spătar, feciorul Mutei, den viaţa şi sămînţa Cantacuzineştilor", „Ion Ţăruş hatmanul" şi „Ion spătarul, feciorul Muţii" **.

în ceea ce ne priveşte înclinăm să credem că mama lui Neculce va fi avut un defect de vorbire şi din pricina aceasta era tăcută, *sTălîacalornută,* vor fi zis contemporanii; sau, mai degraBă, că eră o fire1puţîn"comunicativă, o taciturnă, o femeie ursuză, pe care cei din jur, înciudaţi de caracterul închis, au poreclit-o ,>Iuta".

Zestrea Catri.nei era mare. Dintr-un document aflăm că aceasta se compunea din 21 delsâte întregi, printre care şi Prigorenii, vatra cronicarului, în afară de alte jumătăţi şi sferturi de sate, împrăştiate în judeţele: Cernăuţi, Iaşi, Soroca, Dorohoi, Cîfligătura, Fălciu, Roman, Neamţ [26].

t Ugjcul copil careta născut,din căsătoria vistiernicului Neculce cu Catrina jGlîÎBWuzino"aTfost"Ion, viitorul hatman şi cronicar. Data naşterii sale o deducem dintr-un splendid document, cu multe elemente autobiografice, din J0_julie_1732, la care vom mai face apel, unde precizează că are 60 de ani[27]. Aşadar anul naşterii sale este 1672. Venind pe lume el se aşază pe ramurile groase ale unui arbore genealogic care îi cuprinde pe toţi. Cantacuzinii din Mqldova şi Ţara Românească, pe Constantin Brîncoveanu, pe Mihail Racoviţă, iar la periferie pe majoritatea marilor boieri ai ţării.

Neculce vistiernicul n-avea să trăiască însă multă vreme după naşterea copilului. Nu ştim cînd a murit şi dacă sfîrşitul lui a fost năpraznic, sau a fost secerat de vreo boală. La 15 iunie 1679 Catrina era măritată a doua oară cu Enachejrjjnăjticul[28]. în ceea ce-1 priveşte pe micul Ion, acesta a fost luat de. Alexandra Iordăchioaia, la conacul său din Blăgeşti, în aprppiere_^e.Paşcani, unde a crescut, Sînt primele sale dureri, pe care bunică-sa, cu toată dragostea ce i-o fi arătat-o, n-a izbutit să i le risipească cu totul. La bătrîneţe, în documentul din 1732, cînd îşi mărturiseşte vîrsta, pomeneşte cu

[22] Despre Gavrilaş Mateiaş să se vadă Constantin şi-Marcela Karadja, *Documentele moşiilor Cantacuzineşti din Bucovina,* în *Buletinul Comisiei istorice a României,* X (1931), p. 5—77, unde este dat şi un tablou genealogic la p. 20, precum şi Dimitrie Dan, *Un manuscript slavon scris in 20 mai 1650 in satul B&rnova din Moldova,'* în *Arhiva genealogică,* II, p. 35—38, Ultimile cercetări şi o bibliografie foarte bogată la D. Velciu, *Iordăchioaia visterniceasa...,* p. 454-455. • *• ; -

[23] I. Tanoviceanu în *Contribuţiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni...,* p. 16 (unde face însă confuzie de nume), precum şi în arborele genealogic de la sfîrşitul studiului, unde familia Neculce este numită Mutu şi Muteneo. Acolo, un nepot al cronicarului (fiul lui Alexandru) mort către 1801 este numit Vasile, zis şi Mutu. Cf. şi Aurora Ilieş, *Contribuţii la biografia cronicarului Ion Neculce,* în *Anuarul de filologie,* Iaşi, tom. XV (1964), p. 165—168.

[24] Documentul la Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 62, doc. 26. A se vedea şi D. Velciu *Iordăchioaia visterniceasa...,* p. 461.liste de prisos să stăruim asupra contradicţiei: mutul nu se poate certa!

[25] Cf. Radu logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brîncoveanu voevod (1688—1714).* Studiu introductiv şi ed. critică de Aurora Ilieş, Bucureşti, 1970, p. 156; 185, şi 230.

[26] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România, documente istorice CXX-60. Publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 33—34, doc. nr. 7.

[27] Cf. şi Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 67, doc. nr. 29. Publicat de I. Tanoviceanu sub titlul: *Cîteva notiţe biografice asupra cronicarului Ion Neculce,* în *Arhiva societăţii ştiinţifice si literare din Iaşi,* II (1890), nr. 6, p. 332.

[28] Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni...,* p. 51. A se vedea şi D. Velciu, *Un diac din secolul al XVII-lea: Enache grămăticul, cămăraş de ocnă, tatăl vitreg al cronicarului Ion Neculce,* în *Limbă şi literatură,* XX (1969), p. 199-207.

tristețe de acele zile: „... vei şti, mărie-ta, că eu rămîind mic de părinți, *de tată,* am crescut în casa dumisale Iordăchio<a>e<i> visternices<ăi> cei bătrîne, care mi-au fost mie mo<a>şă..." [29].

Catrina n-a avut mai mult noroc nici cu al doilea bărbat. Enache, om practic, pe Ungă gospodărirea satelor primite de zestre, avea şi o slujbă, modestă dacă o raportăm la marile dregătorii, dar aducătoare de venituri: era cămăraş de ocnă la Tîrgu Ocna. Acolo 1-a surprins în 1686 o năvală a unor soldați polonezi, care au făcut mai multe omoruri — zice cronicarul — şi 1-au tăiat la o mînă şi pe Enache grămăticul. Se pare că acolo şi-a găsit şi moartea. Rămasă văduvă, cu două fete mici {născute după 1680), una, MariaTTnărîtată "mat tîrznT cu Ştefan Luca, marele vistiernic al lui Dimitrie Cantemir şi apropTK^**crorrirjaTUmî**'şia doua, Sanda, măritată în Țara Românească după un obscur (la început) căpitan de margine, Done, şi amenințată, ca întreaga țară, de neîncetatele prădăciuni leşeşti, se refugiază cu maică-sa Iordăchioaia şi cu fratele său (viitorul Iordache stolnicul) la neamurile numeroasejşj_mari din Țara Românească. Era şi timpul căci după incursiunile amintite Moldova este invadată'de Ioan Sobieski, Polonia avînd dispută cu turcii mai ales din pricina cetății Camenița. Pătrunderea lui Sobieski este prinsă în *Letopiseț,* **cu-**toate consecințele ei pentru Moldova: prădăciuni, omoruri, distrugeri de recolte, arderea satelor şi conacelor boiereşti; inclusiv Prigorenii şi celelalte proprietăți ale cronicarului[30].

La data refugierii în Țara Românească Ion Neculce avea li anjj vîrsta susceptibilităților dar şi vîrsta la care, cei apropiați ar fi trebuit să se ocupe de pregătirea lui. Fără să intrăm în amănunte privitoare la istoria Țării Româneşti, dominată la acea vreme de Cantacuzini, vom aminti că în sînul marii familii frămîntările erau în toi. Neînțelegerile dintre Şerban Cantacuzino şi frații săi, stolnicul şi Mihai spătarul, la care vor lua parte şi rudele colaterale cresc de aşa manieră încît doi ani după ce rudele oropsite din Moldova se aşează pe moşiile lor, probabil la stolnic, Şerban moare, în împrejurări suspecte, dacă este să-1 credem pe nepotul său de vară primară, pe Neculce[31].

C. Brîncoveanu, urcat pe tron de cei din neamul lui, pe care îi slujea, de stolnic în primul rînd, continuă politica unchilor, împrăştiind familia lui Şerban Cantacuzino fără pic de milă, deşi el trăise in casa lui şi se bucurase de încrederea sa.

[29] Vezi nota 27.

[30] Cf. *ed. de față,* p. 310.-312.

[31] *Ibidem,* p. 321.

În această atmosferă întunecată Cantacuzinii munteni n-au fost preocupați de educația şi instrucția feciorului Mutei, nepotul Iordăchioaiei. Mai mult, maniera în care cronicarul vorbeşte de neamul cantacuzinesc, în tot cuprinsul cronicii, ne face să bănuim că primirea lor în Țara Românească n-a fost din cele mai calde. Orgoliul Cantacuzinilor va fi căzut ca o insultă peste inimile cernite de moartea lui Enache grămăticul şi de privațiunile impuse de o fugă pripită din fața unui pericol iminent[32].

Au stat totug_acolo patru **ani,** căci n-aveau încotro. Dar în cronica şa Neculce nu aminteşte"nTcăieri de zilele petrecute în Muntenia. Abia în 1732 în documentul din 10 iulie, de două ori folosit, pomeneşte de şederea lor „cu toată casa" în Țara Românească. Acolo â murit **şi** bunica sa Iordăchioaia, departe de locurile naşterii sale, de Bucovina. Iar la întoarcere au găsit satul Blăgeşti — pentru care depune mărturie .în sprijinul lui Iordache Cantacuzino-Păşcanul, împrăştiat[33]. Şî nu numai Blăgeştii ci şi alte multe moşii, de vreme ce, în **acelaşi** document Neculce subliniază că după moartea unchiului său, mătuşă-sa a rănias săracă.

Am fi vrut să ne aliniem şi noi istoricilor care au văzut în refugiul cronicarului în Țara Românească un. cîştig substanțial sub raportul învățămîntului şi educației[34]. Nu credem însă că învățatul stolnic Sra ocupat cîtuşi de puțin de.el. în tot ce a scris Neculce este mult,talent înăscut (moştenirea bunicii sale), dar sînt puține cunoştințe ce.se acumulează sistematic, într-un proces de instruire bine orientat. Sub raport literar cronica şa este o capodoperă; sub raportistoric_însă este mult inferioară celei a Costineştilor. Nici măcar latinitatea limbii şi a poporului roman, nici măcar unitatea de neam a moldovenilor, muntenilor şi ardelenilor nu sînt amintite vreodată, în ceea ce a scris. Pe acestea, cel puțin, le-ar fi putut reține

[32] Să se vadă cele două studii ale lui Şerban Cioculescu, amintite mai sus (nota 3), în care sînt magistral prinse raporturile cronicarului cu neamurile sale din Țara Românească precum şi cauzele urii nesunulate, cu care îi urmăreşte pe Cantacuzini şi pe Brîncoveanu pînă la moarte.

[33] Cităm din documentul amintit; „...şi i-am apucat pe cei o<a}mini tot în sat la Blăgeşti, stăpînindu-i Iordăchio<a>e visterniceasa. Şi, la vre(mea> mării-sale lui Cantimir-vodă, am fugit în Țara Munteniască de răul leşilor şi am şidzut 4 ai cu toată casa noastră. Şi acolo au murit mo<a)şe no(a}stră Iordăchio<a>e. Şi noi, viind în țară înnapoi cu unchiu-miu Iordache stolnicul, ficeorul Iordăchio<a)e<i> cei bătrîne, am găsit acel sat împrăştiet, neavînd cine-i stăpîni. Şi după ce-am vinit i-am strîns iar pe toți şi pe cii o<a>mini la un loc la sat la Blăgeşti..."

[34] Ne referim, în special, la părerile exprimate de Dumitru Velciu în monografia sa.

la această vîrsta de la stolnic, ca pe nişte realităţi atît de viu şi categoric exprimate de el, dacă stolnicul Constantin Cantacuzino i le-ar fi împărtăşit. El le va descoperi mai tîrziu, în cronicele predecesorilor săi. Iar la data cînd şi-a scris cronica ideea latinităţii şi unităţii noastre de neam devenise axiomatică; secolul luminilor îşi întindea timid razele şi asupra pămîntului românesc, trezind conştiinţele şi pregătind spiritele pentru înţelegerea vremilor ce aveau să vie.

în anul 1690 Ion Neculce şi familia sa — mai puţin bunica Iordăchioaia — şe_Jnagoiază în Moldova, stabilindu-se, probabil, la Prigoreni. Cronicarul avea în jur de **TBaniC** iar domn în Moldova era Constantin Cantemir. Incursiunile polonezilor nu încetaseră. Un an după întoarcerea la, Prigoreni, Sobieski pătrunde din nou în Moldova, ia inştigajdile Brîncoveanuiui, pretinde Neculce*[5]. Fără rezultate, deosebite, fiindu-le şi vremea potrivnică, se retrag, nu înainte ca plăieşii de la Cetatea Neamţului să-1 înfrunte pe „viteazul "S**^'V** Spre sfîrşitul domniei lui Constantin Cantemir, Neculce este martorul indirect al uciderii Costineştilor (Miron şi Velicico hatmanul), domnul fiind instigat de Ruseteşti. Ne vom opri asupra acestui tragic moment, pe care 1-a condamnat fără rezerve, în pofida relaţiilor sale atît de strînse cu feciorii lui Constantiri Cantemir, atunci cînd ne vom ocupa de cronică. Deocamdată;' urmărindu-i paşii tinereţii, îl găsim în 1693 pe cea dintîi treaptă ajscării onorurilor, aceea de postelnicel, sub Constantin Duca cel ttnăr, participînd la nunta d^rnuului cu^omniţa Maria^ tata' iirtncoveânului. La acea căsătorie la care „boerim<ea> a doo ţării nuntiră 3 săptămîni", „şi eu. Ion Neculce, vel-vornic, eram tînăr postelnic şi mergeam cu alţii postelnici împreun<ă>, cu toegeli a mîn<ă>, pe gios, înainte domnului" **.

Aceasta nu-1 împiedică însă pe cronicar să-1 prezinte pe tînărul voievod de 17 ani — cum a şi fost — unealtă docilă în mîinile boierilor munteni şi jucărie în cele ale socrului său. Portretul în ansamblu al lui Duculeţ, rezultat al observaţiilor scriitorului din amîndouă domniile, este totuşi printre cele mai obiectiv zugrăvite.

Cîţiva ani (între 1693—1699) n-avem date despre Neculce. Nici *Letopiseţul* nu-i înregistrează prezenţa, în vreun fel. Abia in USpSţ^ipJimpul primei domnii a lui Anţinh_ Canţemjr cu prilejul retrocedării Cameniţei către polonezi (atît de amănunţit şi cu.atita culoare de epocă prinsă), îl găsim vătaf de aprozi, cum singur scrie:

[36] Cf. *ed. de faţă,* p. 330.

[36] *Ibidem,* p. 355.

%

„Şi atunce eram şi eu, Ioan Neculce, vel-vornic, pe acie vreme vătav de aprodzi"[37].

Anul 1700 va fi an bogat pentru cronicar. în primăvară fusese ridicat **la** ranfeuTae mare agă, cum mărturiseşte, şi însărcinat de domn **cn** grija Iui Rafael 1^szczynski7s61 polonez în drum spreŢarigrad[38]. **Interesantelîntrp6ntrH** moravurile vremii şi pentru felul cum se respectau la noi anumite uzanţe protocoloare, însemnările de cronică ale **lui** Neculce despre acea vizită[39]. Ne întrebăm dacă nu cumva cunoştinţe **de** limbă polonă, deprinse de la bunică-sa, Iordăchioaia, care bucovineancă fiind, putea foarte bine să ştie **leşeste, 1**-au recomandat pe Neculce ca ataşat pe lingă persoana prea nobilului leah? ! Şi, pentru a nu mai reveni, în legătură cu pretinsa ignoranţă **a lui** Neculce în materie de cunoaştere **a** limbilor străine vom spune că **este** de neconceput să se afirme că după **o.**şedere de **şaptfc ani în** Polonia, cronicarul s-**a** înapoiat de acolo fără să ştie **limba acelei ţari.**

Tot în acelaşi an Neculce participă, foarte **probabjLJa**„căsătoria lui Dimitrie Cantemir cu domniţa Casandra, fata lui Şerban **Owtacn2io7**''oârair**«Wtloc**'to Iaşi, în împrejurări interesant reţinute în *Letopiseţ* Această căsătorie, contractată împotriva voinţei lui Constantin Brîncovenau, a dus la înăsprirea şi mai accentuată **a** raporturilor dintre Cantimireşti şi Brîncoveanu, în ciuda eforturilor pe,care le făcuse Antioh Cantemir de a-1 împăca pe influentul **său** vrăjmaş la Constantinopol. Astfel că la mijlocul lui septemvrie 1700 Brîncoveanu obţine mazilirea lui Antioh Cantemir şi înlocuirea lui cu fostul său ginere, Constantin Duca.

Aceasta-i dă prilejul lui Ion Neculce, ajuns 6ti;-vel-agă *(fost* mare agă) să-şi vadă mai mult de gospodărirea moşiilor şi de viaţa sa particulară. în vara anului 1701 se căsătoreşte cu Marja, fata hatmanului Lupul Bogdan. Foaia de zestre semnată de socrul **său,** este datată 11 iulie: „Moşii, ţigani, bucate ce-am dat fiilor noştri lui Ion aga şi Mariii, să se ştie" şi cuprinde trei sate întregi **şi** părţi din alte patru, în afară de vii, ţigani, stupi şi vite[41]. Zestrea nu era

[37] *Ibidem,* p. 400

[38] Numirea a avut loc după 8 martie, căci la acea dată mai semnează în calitate de „vătav za aprozi", pe o lungă listă de ţigani „Partea dumisali Ion vătav şi cu a surorilor dumisali, fii dumisali Catrinii vist<iernicesii>. Vleato 7208<= 1700>, marţii 8". Documentul în coecţiile Academiei sub cota CXX-64.

[39] *Ibidem,* p. 406 Cf. şi P. P. Panaitescu, *Călători poloni in Ţările Române,* Bucureşti, 1930, p. 103 şi 115.

[40] Cf. *ed. de faţă,* p. 398

[41] înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-68, documentul a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.,* p. 38—39, nr. 12.

foarte mare, dar adăogatâ la firea molcomă, se pare, a Măriei Ua mulțumit pe cronicar.

Socrul făcea şi el parte dintre Cantemireşti. Fire aprigă, din cîte grăiesc unele" cronici[42], el era cumnat cu AnțjoJi_si Dimitrie Cantemir, cu a căror soră vitregă Ruxandra (sau Lupa, cum îi spune Neculce în cronică) era căsătorit. El i-a urmat lui Velicico Costin în funcția de hatman, în primăvara anului 1690, cînd Constantin Cantemir, mereu înfruntat în Divan de către Costineşti, şi mai ales de Velicico, pentru abuzurile nenumărate, hotărăşte să-1 înlocuiască.

Vrăjmaş lui Constantin Duca cel tînăr, fuge în Țara Românească (atunci cînd Duculeț încetează să dea ascultare sfaturilor munteneşti), iar sub Mihail Racoviță, în prima domnie a acestuia, îl întflnim mare vornic. Spre sfîrşitul domniei, cînd se zvonea de întoarcerea în scaun a doua oară a lui Antioh Cantemir (în primăvara anului 1705), Mihail Racoviță, ştiindu-1 de casa Cantemireştilor, 1-a invitat la o cafea şi, pretinde Neculce, 1-a otrăvit.

După această necesară digresiune legată de persoana socrului său, întorcîndu-ne la scriitorul nostru, îl întîlnim ocupîndu-se de unele chestiuni familiale, din care împărțirea proprietăților pe care le dețineau frații de la maică-sa Catrina, încă în viață, ne lasă un gust uşor amar. într-adevăr un document[43] din 15 iulie 1702 redactat înaintea mitropolitului, înaintea lui Iordache Ruset şi a unor -rude foarte apropiate, ne^onfi^ă ac_e^tă_J^ dauna surorii sale mai mici Sanda[44]. Lui Ion Neculce care ;,n-au luat parte

[42] Pseudo Nicolae Costin, *Cronica Moldovii dintre anii 1661 — 1709,* în M. Kpgălniceanu, *Letopisițe...,* II, p. 62.

[43] înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX^69 şi publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.,* sub nr. 13, p, 39—41.

[44] Aceasta se va plînge într-o „însămnare pentru nedreptate ce am avut de către frate-mieu Ion hatmanul şi de către cumnatumfeu Ştefan Luca logofătul pentru moştenire frățascâ ci ni-au rămas de la răposații părinții noştri, cum arată în gios anume. Iunie 20, let 7236"<= 1728}. în documentul respectiv, de o mare valoare biografică (pomenit de noi mai sus, la nota 24) Sanda se plînge că a fost nedreptățită, dîndu-i-se proprietăți fragmentate, lipsind-o de bijuterii, ba pînă şi de nişte cărți greceşti pe care le avea de la țătă-său, Enache grămăticul, recunoscut de toți ca om învățat (spudeos). Vinovatul principal este fratele său Ion hatmanul, care le-a hotărît toate, împotriva îndemnurilor spre dreptate primite încă atunci, la împărțire, de la Iordache Ruset;

Această Sanda; căsătorită în 1707 în Țara Românească, cum am mai arătat, avea să devină bunica lui Ienăchiță Văcărescu. O fată a sa, Ecaterina, a fost măritată cu marele spătar, Ştefan Văcărescu, tatăl poetului şi lingvistului, care a lăsat splendidul mesaj cunoscut, urmaşilor săi Văcăreşti, Cf. Sever Zotta, *Comunicări mărunte* (Ion Neculce), în *Arhiva genealogică,* I (1912), nr. 1, p. 16. Comunicarea a fost reluată de N. Iorga, *Originea moldovenească a lui Ienăchiță Văcărescu,* în *Analele Acad. Rom.,* mem. secț. ist., s. III, tom. X (1929), p. 345—351. Date interesante despre Done, soțul Sandei, la D. Velciu, *Ion Neculce,* p. 77-78.

ca noi nici din odoară, nici din alti cheltuele la nunțiii sali" îi revin definitiv Prigorenii. Tot acum i se hotărăşte şi stăpînirea asupra Boianului, întinsă proprietate, în afară de numeroase altele.

înlocuirea lui Duculeț cu Mihail Racoviță nu aduce nici o îmbunătățire în situația sa de boier mazil, deşi domnul îi era văr de al doilea. în schimb, împreună cu Ştefan Luca, îl întîlnim ocupat cu procese pentru încălcări de moşii, sau martor la diverse vînzări de pămînt. Dar în primele luni ale atmlnj 1705, îl găsim la Constantinopol, pregătind, cu noul domn Antioh Cantemir, detaliile plecării spre țară în a doua domnie, precum şi procesul intentat lui Mihail Racoviță (înaintea plecării lui Antioh-vodă spre Iaşi) pentru nişte bani luați ca bir şi nedepuşi la Poartă[45].

întors în țară, probabil odată cu Antioh-vodă, este căftănit de acesta ca mare sulger. Dar meartea socrului său, Lupul Bogdan, sfetnicul de taina"'al lui Antioh Cantemir, întâmplată spre sfîrşitul anului 1705, despre care Neculce are cuvinte elogioase, numindu-1 „cap întreg şi cunoscător Ia giudețe şi vrednicu la toate trebile, cu-nțelepciun6" **, îl obligă pe domn la mişcări în rîndul boierilor divaniți. în felul acesta Neculce ajunge printre cei mai apropiați ai voievodului: „Şi pe mine, Ion Neculce, din sulgerie cea mari, m-am pus spătar mare"[47].

S-ar părea, după unele însemnări ale cronicii, că, cel puțin pentru perioada imediat următoare morții socrului său, Neculce, nu era întru totul mulțumit de domnia lui Antioh Cantemir, sau, mai degrabă, nu era mulțumit de înciederea, încă limitată, **pe** care i-o acorda domnul. Acesta avea ca sfetnici apropiați, din cuvîntul cărora nu ieşea, pe marele vistiernic Ilie Cantacuzino (văr bun cronicarului !) şi pe grecul Panaiotache Morona. Amîndoi îl împingeau pe domn să pună tot felul de biruri grele pe țară, unele din ele atingîndu-i şi pe boieri (cum era cornăritul, care se punea **pe** vitele destinate exportului). Şi conchide Neculce, plin de duh: „Şi s(ă) potriv i ş i) amîndoi aceşti doi boiari într-o fîră, dup<ă) cum să dzic6: «calul rîios găseşte copaciul scorțos»: iuți, mîndri, mincinoşi, fățarnici, giur<ă>tori pentru hiece, amăgitori. Care, cît era Antiohi-

[45] Cf. *ed. de față, p.* 457

[46] Cf. *ed. de față,* p. 460

[47] *Ibidem.*

vodă de straşnic la mînie, că de multe ori la Divan cu buzduganul azvîrlie în oameni<i> cei vinovaţi şi tare şi drept cunos(că>tor la giudecată, dar nu ţinea mînie mult, şi nu-1 putea nime înto<a)rce din dreptate la giudecată, nice iubie minciuneli, dar acesştii doi boiari, ce mai sus s-au pomenit îl întorses(ă) pe Antiohi-vodă de li să potrivie. Că mai toţi domnii sint buni, numai să tîmplă de s<ă> află de cestu fel de oameni de s<ă> lepăscu mai lesne, mai la toţii domnii de le strîc<ă> firea ce bună..." [48]. De altfel nu peste multă vreme, în primăvara lui 1706, domnul îl prinde pe Ilie Cantacuzino cu acte de hiclenie şi îl înlătură din slujbă.

Merită amintită şi solj.a lui Neculce la nunta unuia din feciorii, lui Brîncoveanu, Dinu, cu o fată a..vornicului Balş din Moldova. Dacă nunta, ce nu era domnească, ci crăiască, cum o numeşte cronicarul, a fost reuşită, intervenţiile sale pe lîngâ domn, pentru destindere — ca să folosim un cuvînt la ordinea zilei — n-au fost fructuoase: Brîncoveanu a refuzat să trimită acasă boierii fugari, potrivnici lui Antioh Cantemir.

Un an mai târziu, în 1707, Neculce primeşte din partea domnului (plecat pentru lucrări de consolidare la cetatea Tighina, din porunca turcilor) dovada deplinei aprecieri: este designat, împreună cu alţi trei boieri, drepJLcajmacam, în absenţa sa. Se pare că aceasta a fost ultima lor întrevedere. Cîteva luni mai tîrziu Antioh-vodă, mazilit, era luat de la Tighina şi dus la Ţarigrad. El nu va mai reveni pe tronul Moldovei, iar Neculce va intra, nu peste mult, în Viitoarea ce-i fusese hărăzită de soarta, prea puţin îngăduitoare cu dînsul, de îa leagăn şi pînă la mormînt.

Toate aceste "elemente biografice sînt desprinse, fără dificultate, din pa0nile_cronicii, a cărei lectură nu poate fi de nimic egalată, pînă lă proza luîTon Ghica şi Creangă.

Succesorul lui Antioh Cantemir a fost Mihail Racoviţă, cu, a doua domnie. Ştiindu-i pe pîrîşii săi la Consţantinopol şi pe boierii de casa lui Antioh-vodă, a luat măsuri, înainte de a intra în ţară, să-i prindă pe toţi. Printre ei erau Ilie Cantacuzino, vărul primar al lui Neculce (despre care acesta are în, cronică cuvinte de batjocură, descriind prinderea lui, numai In cămaşă, şi tîrîrea pe uliţele Iaşilor de către zapcii), Panaiotache Morona, care a fost sugrumat în odăile seimenilor şi cronicarul însuşi. Acesta a scăpat cu fuga în Ţara. Leşască, de unde s-a întors peste patru luni. „Ş-apoi mi-am făcut pac6, ş-amu vinit înapoi, la casa mea, şi n-am avut despre nimfe nice o nevoie. ,Ş-am avut cinste şi căutarG în dzil£<le> mării<i>-sali" [49].

« *Ibidem*, p. 461.

«» *Ibidem*, p. 474

Cinste va fi avut, dar căutare nu, pentru că vărul său nu-i încredinţează nici o boierie şi nici o slujbă în tot timpul domniei. Aceasta n-a fost, de altfel, prea lungă; la mijlocul lui octomvrie 1709 el este înlocuit cnJNicolap. .Mavrcşordat, cel care_inaugu^ează,domiuile fanariote în Ţările Române. Numirea acestuia nu schimbă prea mult situaţia cronicarului. Nu-1 găsim, evident, boier de Divan. Retrăgîndu-se la moşiile sale din Bucovina, va fi fost găsit util să i se încredinţeze abia slujba de sta^ostejj_rinjriuJujjC.efnâu^ cum apare într-un document din 27 august, 1710 [50]. în felul acesta nu era periculos nici pentru domnul care, părtaş „mojicilor", nu s-a, sfiit să-i bată pe marii boieri la şezut (Neculce foloseşte alt termen).

Dar nici domnia acestui auster, învăţat şi mai blînd voievod cu cei săraci n-a durat decît un an (între 17 noiembrie 1709 — 4 decembrie 1710).

în locul Ini .taugji 1-an tifenis p« ifiţptt-rie fAntemir. mandat special **să**-1 prindă pe .Brîncoveanu. Poarta a avut o încredere deosebiîa^"Şciori4^s^P^iîîni». stad 1-a numit domn în Moldova. Neculce precizează că era. numit de marele vizir „slugă împărătească" şi că i-a dat domnia fără bani (adică n-a cheltuit *oficial* nici o pungă pentru obţinerea ei). Mai mare încredere avea însă în Dimitrie Cantemir, care-şi petrecuse cea mai mare parte a vieţii la Ţarigrad. Cît de îndreptăţită a fost această încredere şi cîte implicaţii a avut domnia de nouă luni a lui Dumitraşcu Cantemir în viaţa lui Ion Neculce, vom căuta să arătăm în cele ce urmează. •

Nu înainte însă de a ne opri un moment asupra unor stări de lucruri din Moldova ce se cer explicate, pentru a pricepe mai bine sensul politicii lui Dimitrie Cantemir, adeziunea iui Neculce (şi cît anume de totală a fost) la această politică şi consecinţele ei. în fapt sîntem obligaţi cu o trecere în revistă a acestor fenomene, acuma, pentru că ne aflăm la cumpăna dintre cele două epoci distincte ale vieţii sale, la care însuşi capitolul despre domnia lui Dimitrie Cantemir şi urmările ei, ne împinge. Acesta ocupă o cincime din întregul *Letopiseţ* şi poate fi considerat .printre cele .mai dramatice din **întreaga** noastră istoriografie veche.

La data cînd D.-Cantemir vine, în mare grabă, pentru a doua oară, să ocupe tronul Moldovei, găsejsje **j3_ţMă**_sleită economiceşte^ cu o boierime divizată şi ciudat stratificată şi cujşlaţii sociale de tip feudal înăsprite la culme. Starea economică, rezultat, **în** parte, al incursiunilor poloneze, tătărăşti, austriace, care au robit şi ars sate

înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-81.

care au amenințat liniştea şi siguranța gospodăriilor de-a lungul ultimilor patru decenii, era la limita ei de jos. La aceasta se adaogă — şi nu în al doilea rînd — exploatarea turcească. Aprovizionarea Țarigradului, hrana armatei (părțile de început ale cronicii lui Neculce sînt pline de relatări privitoare la obligațiile domnilor de a trimite cantități uriaşe de produse cerealiere, vite, lemne pentru poduri, mînă de lucru pentru acțiunile militare ale osmanlîilor), sumele considerabile de bani care se vărsau oficial şi mai ales neoficial la Poartă, toate afectau în mod dezastruos viața economică a bietei Moldove.

Pe măsura creşterii eşecurilor militare ale turcilor, şi acestea au fost catastrofale în această vreme, au crescut şi pretențiile lor față de Țările Române. Imperiul lor s-a îngustat, sursele de aprovizionare au scăzut, iar monopolul asupra grînelor, vitelor, mierii produse la noi s-a înăsprit în aşa fel, încît pătrunderea elementelor capitaliste a fost întîrziată cu aproape o sută de ani; prețurile fixate la Țarigrad pentiu aceste bunuri, întotdeauna scăzute, au dus la sărăcirea țării. La toate acestea se adaogă şi o slabă dezvoltare a economiei tîrgurilor şi oraşelor moldoveneşti, a breslelor şi negustorilor.

Relațiile sociale talonează de aproape decadența economică. Talpa țării, țărănimea, este redusă la ultima expresie a sărăciei şi a umilinței. în seama ei cade, în primul rînd, puzderia de sarcini economice amintite. Fiscalitatea veche bazată pe dijma în natură, este înlocuită aproape în întregime cu contribuția în bani, cu pecetluiturile şi, mai tîrziu sferturile, de care este plină cronica lui Neculce. Vecinii, țăranii dependenți de marii proprietari, devin în aşa măsură aserviți boierilor, încît pierd pînă şi dreptul de a se muta de pe o moşie pe alta. Mai mult, boierul poate să-1 mute, în funcție de interesele sale, de pe o proprietate pe alta, ceea ce îl apropie pe țăran sensibil de starea de sclavie.

Vechea boierime, dependentă de domn m veacurile de glorie ale Moldovei, a dispărut aproape în întregime. O nouă boierime, bazată pe slujbe la.curte — mici la început, — pe slujbe plătite, sau provenind din boierimea mică ce avusese îndeletniciri ostăşeşti, sau, în sfîrşit, provenind din specialişti în mînuirea finanțelor, se dezvoltă pe la începutul secolului XVII (aşa cu fost Ruseteştii, Cantacuzinii pe care i-am urmărit în paginile de mai sus, Costineştii, Costăcheştii, Cantemireştii, familia Buhuş, Mateiaş etc.). Această boierime a concentrat în mîinile sale latifundii ce egalau ținuturi sau jumătăți de provincii istorice ale țării. Ea va exercita o puternică influență asupra domnilor, predecesori lui Dimitrie Cantemir, impunîndu-le întotdeauna voința şi provocînd, după interese, mazilirea unora şi

alegerea altora. Alăturea de ei trăia o mică boierime, în permanentă luptă pentru păstrarea micilor proprietăți, şi care se angajează foarte adesea în ostile leşeşti sau ruseşti, fie pentru a obține bani necesari cumpărării de noi pămînturi, fie pentru că erau certați cu domnii stăpînitori, sau cu marii boieri sfetnici ai acestora. Este interesant de observat că unele nume de boieri, care figurează în lista prezentată de către D. Cantemir lui Petru I, pentru a-1 însoți în Rusia, le întîlnim, cu destui ani înainte, fie în conflict cu unii domni, fie slujind la Ieşi şi la ruşi.

Dimitrie Cantemir cunoştea atotputernicia^b^ierilpr_de.țară. O oKervîtse-la~Ta^^^cBîăr "dăclfbâtrînul domn încercase, spre stupefacția lui Neculce, să se sprijine la un msment dat pe mica boierime „pe mojici") şi apoi la fratele său, Antioh voievod. A putut-o observa, la Constantinqpol, în timpul numirii celorlalți domni, care trebuiau să conducă, țara după „sfaturile" celor care le-au facilitat ascensiunea. ,

împotriva acestei atotputernicii boiereşti se va ridica Dimitrie Cantemir. El este ultimul **YoiwoA**^areJncea^.p.fat4Țirs^ autorității centrale, o limitare a puterii boiereşti şi ^reglementare a succesiunii la tron, în favoarea casei sale.

Cronica lui Ion Neculce, care pentru domnia lui D. Cantemir, cum spuneam mai sus, are valoare de memorii, redă detaliile numirii încă în capitolul consacrat primsi domnii a lui Nicolae Mavrocordat. Ruşii pregăteau o campanie împotriva turcilor, ca represalii la atacurile tătarilor din Ucraina, şi acest lucru era cunoscut la Țarigrad. Nicolae Mavrocordat, fiind grec, nu le prezenta turcilor suficientă încredere şi se cerea înlocuit. Pe de altă parte D. Cantemir ar fi dorit înlăturarea lui Brîncoveanu din Țara Românească, unde el se socotea îndreptățit să ocupe scaunul, ca ginere al fostului domn Şerban Cantacuzino. Aceste realități politice sînt ignorate însă în parte de Neculce, care pune obținerea firmanului de numire mai ales pe seama marei amiciții a lui Dimitrie Cantemir cu Daul Ismail-aga, apropiat al curții sultanului şi capichihaia lui Devlet Ghirai, hanul Crîmului. Acest Ismail-efendi, căruia Cantemir îi cînta din tambură şi pe care îl cinstea cu vin („că poate fi bea şi vin 1") a intervenit pentru el la han, iar acesta la sultan[61]. Neculce redă dialogul dintre Cantemir şi marele vizir dinaintea plecării din Țarigrad, dialog pe care 1-a deținut — dacă este autentic — de la domn. Prin el era reglementată prinderea lui C. Brîncoveanu şi era subliniată promi-

[61] Cf. *ed. de față,* p. 509. O afirmă şi N. Costin în *Domnia lui Nicolae Mavrocordat în Tara Moldovii. Ci.* M. Kogălncieanu, *Letofisițile...,* II, p. **99.**

siuhea făcută lui Cantemir de a domni, neschimbat, în Țara Românească.

învestirea lui D. Cantemir se face în noiembrie 1710, cum însuşi mărturiseşte în *Istoria imperiului otoman*[52], iar pîecăreă~spre Iaşi în foarte mare grabă. •

Ajuns în capitala Moldovei, a treia zi a „boerit boerii pre obicei". Numai că, contrar obiceiului altor domni, de a încredința puterea reală unor mari boieri, D. Cantemir înlătură din Divan pe Iordache Ruset şi pe toți frații lui. încredințează slujbele de conducere unor boieri mai puțin compromişi şi mâi de încredere, unor boieri mai tineri şi mai docili. Printre aceştia doî, mai ales, vor juca un rol de seamă, legîndu-şi viața de a tînărului demn: Ion Neculce, numit mare spătar şi Ştefan Luca, viitorul mare vistiernic, cumnatul, cronicarului. Motive deja amintite: vechile legături cu Cantemireştii, inclusiv de rudenie, şi aversiunea cronicarului față de Brîncoveanu explică totala adeziune a lui Neculce la politica voievodului; el devine primul sfetnic al acestuia, cum singur mărturiseşte în cronică: „Iar mai de credință, şi mai ales toate trebile domniei era după mine, Ioan Neculce vel-spatar"[53].

La data numirii sale ca domn intențiile de colaborare cu ruşii erau de mult hotărîte. Se ştie că D. Cantemir^ luase legătura cu contele Petre Tolstoi^ Jrimisul lui Petru cel Mare la Țarigrad ** față de care se angajase în acest sens. O confirmă şi Nicolae Mavrocordat, în septemvrie 1711, în vremea cînd turcii încearcă să-şi explice trădarea celui mai devotat dintre ghiauri, cum îTiocoteau ei pe CanTerffiF[55]r~Aşa se justifică, de altfel, şi încrederea constantă pe care a avut-o țarul în domnul moldovfean, în ciuda numeroaselor reclamații primite din partea unor boieri şi chiar a mitropoUtului Ghedeon; Este locul să amintim aci că **D.** Cantemir, aflînd că hatmanul Antohie Jora îl vorbea de rău, în scrisorile confidențiale

[52] Vezi D. Cantemir, *Tlie history oj the growth and decay of the othman empire,* Londra, 1734,, p. 451. Pentru tot ceea ce priveşte domnia lui D. Cantemir, inclusiv premisele războiului ruso-turc din 1711, să se vadă excelenta monografie a lui-P. P. Panaitescu, *Dimitrie Cantemir. Viața şi opera,* Editura Academiei R. P. R. Bucureşti, 1958, 265 p,, unde este dată şi o bibliografie bogată. încă utilă rămîne şi cartea lui I. Minea *Despre Dimitrie Cantemir. Omul-scriitorul -domnitorul.* Iaşi, Editura Viața românească, 1926, 420 p.

[53] *Ed. de față,* p. 515

[54] O spune singur într-o scrisoare adresată țarului, tîrziu, în 1721. Cf. Ştefan Ciobanu, *Dimitrie Cantemir în Rusia,* în *Analele Acad. Rom.* Biem. secț. lit., s. III, tom. II *925),* p. 496-497.

[55] Cf. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor,* voi. XIV, partea 1, Bucureşti, 1915, p. 447.

trimise țarului şi căuta să-i nimicească prestigiul de care se bucura, 1-a înlăturat din Divan, încredințînd răspunderea de conducător al armatei moldoveneşti lui Ion Neculce.

Referindu-se în cronică la adeziunea domnului şi a majorității boierilor la politica rusească, Neculce o socotea ca pe o hotărîre generată de prezența trupelor ruseşti la graniță şi de nesatisfacerea **promiaiMii**«rTT£ăr«h**]iT 'inclusiv,** arestarea lui C. Brîncoveanu. Este probabil că hatmanul nu cunoştea planul .domnului, sau, dacă îl cunoştea, }-a **ocolit cu** bună ştiință, date fiind consecințele pe care le-a suportat cronicarul **djnjă**_171JL Dacă este să-1 credem pe Neculce, acesta **n**-a aflat de **intenţiile** domnului decît atunci cînd, primind de la vizir semnalul de arestare a Bțîncaveanului, a ezitat să**-i** dea curs şi a **mărturisit singur** că **se** aliază cu ruşii. în acele pagini se dezvinovățeşte, Neculce **şi** de acuzațiile ce i **s**-au adus, precum că el l-ar fi îndemnat **j>e** ,D. Cantemir să-i cheme pe ruşi **.

,,S^^efcjUintre D. Cantemir **şi** țara fost încheiat un tratat în localitatea Luțk^dia Volhinia,la 13 aprilie JL711,.adică la mai puțin de două luni de la declararea războiului, şi că trimisul domnului moldovean a fpst vjşțiernicul Ştefan Luca. Nicolae Costin, în *Istoria domniei luiNicoJae Mavrocordat in Moldova,* precizează însă că, încă iarnă, fiind „cîpd se afla hanul în pradă, în Țara Moscului", D. Cantemir a trimis la Petru I.pe căpitanul Pricopie cu cărți, în care şe angaja să **se** unească cu moscalii, dacă aceştia vor coborî în jos. N. Costin, care era marele logofăt al lui D.,Cantemir, menționează că domnul său „ştiindu-se el pre sine foarte a fi învățat, **n**-au socotit ca să întrebe sfat de boierii gei bătrîni",..,cînd a făcut acel lucru[57].

într-adevăr, D. Cantemir, cunoscînd, punctul de vedere al marilor boieri şi opoziția acestora, a **redactat singur** textul tratatului amintit, care a fost semnat de țar, **şi** de cancelarul său, cneazul Golovkin. Acest tratat[58] diferă sensibil de textul pe care îl-dă Ion Neculee în cronică[59]. Fără să intrăm în amănunte[60] vom sublinia doar că textul autentic cuprinde, în cele **¥7** capitole, două idei fundamentale ale politicii lui D. Cantemir: stabilirea domnieiCreditare în Moldova prin sine şi urmaşii săi şi reducerea totală a puterii boie-

[56] Cf. *ed. de față,* p. 539-540.

[57] M. Kogălniceanu, *Letopisițile...,* II, p.. 102.

[58] A fost publicat în~ româneşte de D. A. Sturdza, *Acte şi documente relative la istoria renaşterii' României,* voi. I, Bucureşti, 1900, p. 15-18.

[59] Cf. *ed. de față,* p. 526-528.

*° Pentru detalii se va consulta P. P. Panaitescu, *op. cit.,* capitolul *Alianța lui D. Cantemir cu Rusia.*

reşti, mai exact instituirea unui absolutism, la modă atunci în întreaga Europă.

Cronicarul vorbeşte pe larg de opoziția pe care au făcut-o boierii domnului, cînd le-a fost prezentată forma tratatului, mult atenuată, din *Letopiseț* (în care marilor boieri li se recunoştea privilegii, pe care textul autentic, cum am amintit, dinpotrivă, le suprima), în legătură cu domnia ereditară a lui D. Cantemir[6]*. Capul acestei opoziții a fost Iordache Ruset, care a plătit îndărătnicia cu doi ani de închisoare la Kiev, funa arestat din ordinul țarului şi luat, după Stănileşti, în Rusia. Aceste discuții au avut loc în luna iunie, cînd armatele țarului pătrunseseră în Moldova şi cînd, după destule ezitări şi temeri, fusese stabilit contactul cu ruşii.

Este de amintit că primele detaşamente ruseşti, conduse de brigadirul Kropotov, au pătruns în Iaşi la 30 mai. Domnul le ieşise în înthnpinare la Prut, lăsînd tabăra moldovenească de la Cetățuia (unde era şi doamna Casandra cu copiii, vreo şase, şapte, toți mici) în grija hatmanului Ion Neculce. Din această zi datează şi proclamația lui D. Cantemir către țară, prin care dezvăluie tuturor locuitorilor noua stare de lucruri şi cheamă toată lumea la oaste **. La 6 iunie grosul armatei condusă de feldmareşalul Şeremetiev trecuse şi el Prutul şi generalul este vizitat de domn şi de hatmanul său. Abia acum temerile lui D. Cantemir, atît de atent înregistrate de Neculce, despre o posibilă defecțiune a planului său, prin intervenția turcilor, iau sfîrşit. La 24 iunie, pe neaşteptate, Petru cel Mare soseşte în Iaşi.

Martor al evenimentului Neculce descrie amănunțit această vizită, subliniază considerația deosebită şi dragostea țarului pentru D. Cantemir, pomeneşte masa care a avut loc şi schițează un veridic portret al împăratului rus. După trei zile de şedere, Petru cel Mare s-a înapoiat în tabără, nu înainte de a-1 invita pe voievod şi pe 15 boieri la banchetul pe care urma să-1 dea de ziua lui (Sf. Apostoli Petru şi Pavel). Ion Neculce n-a lipsit din grupul celor 15 boieri, care împreună cu mitropolitul Ghedeon, chemat să slujească liturghie pentru armată, 1-au însoțit pe domn. El descrie cu amănunte pitoreşti scenele care au avut loc; printre ele focul armatei, tras din

[81] *Ed. de față,* p. 556—557. Lucrurile au avut loc după pătrunderea primelor detaşamente ruseşti în Moldova şi după ce Cantemir a dezvăluit planurile sale boierilor, care, cu excepția lui Iordache Ruset, au fost toți pentru alianța cu Rusia.

[88] Cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.,* p. 108. Pentru mişcările de trupe să se vadă *Jurnalul feldmareşalului B. P. Şeremetev despre campania de la Prut* (1711), publicat de C. Şerban, în *Relații româno-ruse în trecut, studii şi conferințe.* Bucureşti, 1957, p. 73—95.

toate armele prezente, a lăsat o impresie deosebită ca şi vinul franțuzesc servit, care i-a făcut să nu mai ştie cum au dormit în acea noapte nici domnul şi nici boierii[63].

Acțiunile militare ale ruşilor n-au fost, de data aceasta, bine pregătite. Petru cel Mare, încrezător în sprijinul polonez (care s-a dovedit inexistent), în aportul lu* C. Brîncoveanu (care s-a dovedit o promisiune în deşert), în contingentele sîrbeşti şi ale altor popoare balcanice (care n-au fost lăsate de Brîncoveanu să treacă prin Țara Românească) şi în proviziile strînse de Cantemir şi Brîncoveanu (inexistente şi acestea), a venit cu o armată puțin numeroasă (cam o cincime din efectivul turcesc), obosită de marşuri îndelungate, fără artilerie suficientă şi flămîndă. Mai mult, ascultînd sfaturile lui Toma Cantacuzino, fugit cu o mînă de oameni de la C. Brîncoveanu, a dislocat o parte a cavaleriei — cea mai bună — pe caie a trimis-o sub comanda generalului Ronne să atace şi să cucerească Brăila[64]. Neculce stăruie în cronică asupra acestei greşeli, făcută de țar şi cu sfatul lui D. Cantemir, orbit de ura sa împotriva lui C. Brîncoveanu, susținînd că 1-a îndemnat pe voievod să renunțe la acea măsură, periculoasă pentru desfăşurarea ostilităților viitoare, dar că domnul n-a vrut să-1 asculte.

Lucrurile au început să se precipite după ce turcii au trecut Dunărea, In număr considerabil, spune cronica. Armatele ruseşti şi contingentele moldoveneşti, cu domnul şi cu hatmanul Ion Neculce, n-au putut face față învăluirii turceşti*. Cronicarul, care descrie în detaliu acțiunile militare, vorbeşte şi de îndărătnicia şi suspiciunea ruşilor („cum e hirea moscalilor, temătoare de vicleşug") care nu se consultau cu nimeni şi care nu cunoşteau nici configurația terenului, cum n-o cunoştea nici D. Cantemir. Neculce se simte jignit ca hatman, că nu i se acordă mai multă atenție şi-1 vorbeşte de rău pe domi; acesta, „vădzîndu-s(ă> în cinste la moscali, să văznosisă şi cu nime nu s<ă> sfătuia"[65]. Sînt norii, albi deocamdată, ai relațiilor sale cu boierii, care vor căpăta însă întunecimi regretabile dupa ce vor părăsi, împreună, pămîntul Moldovei, luînd calea pribegiei.

După cîteva zile de ciocniri crîncene, împăratul Rusiei, dîndu-şi seama că bătălia este pierdută, şi pentru a se salva pe sine şi pe

[83] Cf. *ed. de față,* p. 565. Banchetul a avut loc cu o zi mai devreme, la 28 iunie. El este pomenit si de N. Costin, care adaogă şi alte detalii. Cf. M. Kogălniceanu, *Lelopisițile...,* II, p. 114.

[84] Pentru luarea cetății dunărene să se vadă C. Şerban, *Un episod ai campaniei de la Prut: cucerirea Brăilei* (1711), în *Studii Şi materiale de istorie medie,* II (1957), p. 449—455.

[65] Cf. *ed. de față,* p. 568.

împărăteasă, îi cere lui Neculce să-1 scoată din tabără, dacă găseşte vreo modalitate. Cronicarul, înfăţişîndu-i gravitatea deosebită a situaţiei şi riscul foarte mare, refuză să se angajeze într-o acţiune sortită eşecului **. într-adevăr în luptele care au avut loc la Stănileşti, în ţinutul Fălciu, între 8—12 iulie 1711 (stil vechi), întreaga armată a fost înconjurată şi ruşii "obligaţi să ceară un armistiţiu şi să semneze o pace puţin onorabilă pentru ei, dar foarte sănătoasă, dacă ne gîndim ce s-ar fi întimplat dacă ţarul ar fi fost prins, sau dacă regele Suediei, Carol al XII, de la Tighina, ar fi participat şi el la acţiunile armatfe Aşa, datorită lăcomiei marelui vizir Mehmet Baltagi-paşa *', Petru_cel Mare s-a putut reîrage~l-u~lirmata, cu moldovenii"şTcu Dumitraşcu Cantemir, nestingherit, în Rusia.'Cerîndu-1 turcii pe voievodul moldovean, Petru I 1-a ascuns într-o trăsură cu două roţi — spune Neculce —, pretextînd că a dispărut diri tabără încă la începerea ostilităţilor. Numai hatmanul şi cu doi feciori din casă ştiau locul unde era-ascuns domnul.

Urcînd tabăra în sus, pe apa Prutului, cînd au ajuns'în dreptul Iaşilor moldovenii s-au împrăştiat, care, încotro. D^ajrtemir, întovărăşit de vreo 200 de muscali, s-a repezit în oraş, de unde şi-a luat familia şi ceea ce â putut aduna din avutul său şi peste două zile-era din nou în "tabără. Acelaşi' lueru' 1-a făcut hatmanul Ion Neculceji o mînă~3e boieri devotaţi, de condiţie mai modestă, "care şi-âu legat soarta de aceea a domnului lor. Un număr apreciabil de osteni moldoveni s-a ataşat, de asemeni, acestui grup, îndreptîndu-se încet spre nord-est •*. Mulţi dintre ei, în frunte cu domnul, n-aveau să mai vadă pămîntul Moldovei.

Neculce dă lista celor 24 de boieri mai de seamă[69] (în frunte cu el) care au fost incluşi într-un document prezentat ţarului de către domn, după trecerea Nistrului," cu rugămintea ca să fie miluiţi de acesta. Petru cel Mare le-a hotărît Harcovul ca loc de iernat. Spfe'aeest oraş s-a îndreptat Neculce împreună cu familia'sa şi cu moldovenii, cu gîndul nemărturisit să se oprească la Kiev şi să se înapoieze, mai apoi, în Moldova.

într-adevăr, nu fără peripeţii, au ajuns în capitala Ucrainei, unde urmau să se odihnească două săptămîni, după încercările prin care au trecut şi de unde trebuiau să-şi continue drumul. Cînd au

[66] Cf. *ed. de faţă,* p. 574.

[67] De o savoare nemaipomenită este povestirea în care sultanul pedepseşte pe marele vizir şi pe trimisul acestuia pentru lăcomia lor. Cf. *ed. de faţă,* p. 628-629,

[68] Cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.,* p. 116-117.

[69] La p. 601-602, *ed. de faţă.*

fost să plece mai departe, Neculce şi alţi boieri a refuzat, să-1 întovărăşească pe D. Cantemir, hotărît să se întoarcă în pămîntul Moldovei. Cantemir a făcut uz de întreaga sa autoritate. Cu documentul de aşezare în Rusia, semnat de ţar, a cerut comandantului garnizoanei din Kiev escortă pentru toţi opozanţii, în frunte cu hatmanul Ion Neculce[70]. N-a rămas în Kiev decît vistiernicul Ştefan .Luca. Acesta, venit mai tîrziu, şi neinclus în Usta lui D. Cantemir, se vi putea înapoia, un an mai tîrziu, în Moldova, fugind. Teama ca nu cumva boierii să se întoarcă în ţară şi să uneltească împotriva ruşilor a fost explicaţia pe care domnul a dat-o acestei măsuri brutale[71], care a săpat o prăpastie între el şi hatman. în realitate D. Cantemir — cum vom mai vedea — voiasă-iaibăjpe nwldovenjJîngă_sine, să se simt^dgmn stăpînitor şi în exil. Ori spiritul de independenţă al lui Neculce, asociat cu dragostea sa pentru Moldova, de toţi subliniată, nu se puteau împăca cu măsurile lui D. Cantemir. De aici înainte cronica lui Neculce este plină de critici la adresa domnului. Ajuns la Harcov, spune cronicarul, „Dumitraşco-vodă nu vrea să ţie pre moldoveni cu dragoste, ca pre nişte streini ce ş-au lăsat casele şi s-au streinat de moşiile lor pentru dînsul, ce vrea să-i ţie mai aspru decît în Moldova. Că i se schimbasă hirea într-alt chip; nu precum era domn în Moldova... Să scîrbiîa, şi uşa îi <era> închisă, şi nu lăsa pre moldov6ni nicăiuri din tîrgu să iasă afară, fără ocazul lui"[72].

Dar încă în toamna anului 1711 D. Cantemir a înaintat ţarului o suplică, prin care cerea să-i fie reglementată stăpînirea asupra Harcovului şi a ţării din jur, precum şi asupra moldovenilor pe care îi avea cu sine. împăratul a înaintat cererea sa senatului, iar acesta (în rîndul cărora D. Cantemir avea destui duşmani) a hotărît să i se dea lui Cantemir pămînturi întinse mai departe, înspre Moscova, de unde să nu poată lua legătura în vreun fel cu Ţarigradul. Cît îi priveşte pe boierii şi pe oştenii moldoveni care erau cu el, aceştia

[70] Cf. *ed. de faţă,* p. 608.

[71] Radu Greceanu în *Istoria domniei lui Constantin Brîncoveanu,* ed. A. Ilieş, relatează astfel, la p. 185, neînţelegerea de la Kiev: „Iar pre Ion hatmanul, carele nicidăcum nevrînd să să ducă cu el, ascunzîndu-se, umbla cercetîndu-1 den casă în casă pren Chiov, să-1 prinză. Şi aşa, aflîndu-1, supt vartă l-au pus şi cu mare ocară l-au dus. Dă care lucru necuvios, nespusă turburare şi <s>gomot cu mintea lui cea proastă în toată cetatea au făcut, ca pe ticăloşii boiari, după a sa cumplită voe la supunere să-i aducă. Dă aceasta nu puţin s-au turburat şi nacealnicii Chiovului, dar nimic ticăloşilor dă boiari nu putea să le osfintească, pentru că ocaz de la.ţarul a/ea cumplitul Cantimir..."

[72] Cf. *ed. de faţă,* p. 610.

să primească, la rîndul lor, pămint tot acolo, dacă vor să rămină pe lingă **D.** Cantemir; cei ce nu vor vrea, să primească ucaz de înapoiere în țara lor.

în primăvara anului 1712 D. Cantemir s-a dus la Petersburg, refuzînd să-i ia şi pe boieri cu el, cu gîndul ascuns — spune Neculce — că va obține de la Petru cel Mare dreptul de a-i reține pe boieri definitiv pe lingă el. Neculce relatează (dar aserțiunea sa este dubioasă, de vreme ce nici un moldovean nu era cu domnul la Petersburg) că D. Cantemir i-a vorbit de rău țarului pe boieri, că aceştia sînt înclinați să se întoarcă la turci şi că acestea au fost motivele pentru care i-a adus sub escortă de la Kiev. Dar împăratul plin de solicitudine „au răspuns lui Dumitraşco-vodă, mai vîrtos pentru mine, Ioan hatman: „Dac<ă> nu va să şadză, volnic să fie: Dumnedzeu să-i agiute să margă unde i-i voia, că nu mi-i rob"[73].

în urma acestei hotărîri D. Cantemir a fost obligat să-i lase pe boieri să-şi hotărască fiecare statutul său. Pe al lui Neculce îl cunoaştem. Despărțirea de D. Cantemir, de familia demnului şi de moldovenii care au rămas acolo, a fost dureroasa. Neculce pomeneşte de numeroasele promisiuni pe care i le-a făcut Dumitraşcu Cantemir, numai ca să-1 determine să rămînă cu el. Dar motivele pe care le invocă hatmanul în ideea plecării sînt prea mari ca să-1 mai poată opri. Unele, legate de atitudinea lui D. Cantemir, le-am amintit mai sus. Altele, cele mai numeroase, se refereau la stările de lucruri din Rusia, cu care hatmanul nu se putea deprinde: „Deci de viiața mea îmi era cum îmi era — adaogă el'—, dar mai mult îmi era pentru copiii miei, la ce vor rămînea, că numai_ doar săldați să fie, iar la alte boiarii nu încap feciorii unora ca a cestora"[74]. Şi, deasupra tuturora, dezrădăcinarea de pămîntul Moldovei, idee cu care el nu se putea împăca.

Plecînd din Harcov spre Kiev, a trebuit să facă față la altă opoziție, aceea a generalului Şeremetiev. Acesta, avînd feciorul ostatec la Țarigrad, spera într-o redeschidere a ostilităților cu turcii şi la o recuperare a lui în eventualitatea unei victorii. Din această pricină nu lăsa nici un moldovean, fie el boier sau negustor, să se înapoieze acasă. A trebuit amenințarea Porții, care, prin feciorul său a intervenit la Şeremetiev şi a obținut slobozenie pentru toți.

încheindu-şi în cronică relatarea şederii sale în Rusia, Neculce lasă o pagină de sfaturi boierilor moldoveni de felul cum trebuie să se poarte cu domnii. Oricum ar fi însă lucrurile, şi orice s-ar întîmpla „cu domnul niciodată să nu pribegeşti, măcar cum ar hi, şi

[73] *Ibidem,* p. 618.
[74] *Ibidem,* p. 619.

nu numai în țară străină, ce nici în Țarigrad cu dînsul să nu mergi, fiind tu moldovan... căci streinii caută numai pre domn să-1 miluiască şi să-1 cinstească; iar pe boiarii ce sint pribegi cu domnul, într-o nemic<ă> sint... Şi apoi domnul să visadză că iaste tot puternic, ca la țara Iui, cînd este domn, şi va să ție aşea, ca s<ă> năcăjască pre acei boiari şi nu socoteşte slujba ce i-au făcut, că s-au înstreinat, ce nemică învoial<ă> nu-i face...". Şi încheie cu una dintre rarele sale comparații, pe care o va reproduce şi la începutul celei de a doua domnii a lui Grigore Ghica: „Nădejdea domnului iaste ca săninul ceriului şi ca încetul mării; aemu iaste senin şi să face nuor, aemu Iaste marea lină şi să face fortuna"[75].

, Pentru reconstituirea vieții lui Ion Neculce de după eliberarea sa din Rusia sîntem obligați să recurgem la alte informații decît cronica. Viața sa a fost prinsă în cronici numai în măsura în care aceasta avea implicații directe în viața domnilor, cu care foarte adesea era confundată istoria Țărilor Române. După plecarea de la Kiev şi stabilirea în Polonia (nu ştim unde anume, probabil în jurul Cameniței[76], în aşteptarea unui act de iertare din partea Porții şi a permisiunii de a intra în Moldova), Neculce nu mai vorbeşte despre sine. El reia istoria Moldovei de după Stănileşti şi pomeneşte boierii divaniți amestecați în evenimentele grele care au urmat; dar numai cînd şi cînd aminteşte de soarta boierilor „fugiți la Moscu", a lui, mai ales, şi a vistiernicului Ştefan Luca. Din fericire cîteva documente din anii 1712, 1718 şi 1720 ne ajută, împeună cu unele aluzii din cronică, să urmărim anii de privațiuni şi disperare ai cronicarului.

Retragerea ruşilor, urmată de cumplite jafuri în sud din partea tătarilor, a necesitat intervenția marelui vizir pentru a opri țara de la risipire. Un vornic mare, Lupul Costache, din neamul cel urgisit al Gavriliteştilor — cum îl numeşte Neculce — vrăjmaş al Cantemireştilor, s-a dus singur la Baltagi-paşa şi i-a reproşat numirea lu- D. Cantemir în scaun, fără asentimentul boierilor. în fața dovezilor de loialitate față de Poartă, marele vizir 1-a numit caimacam împreună cu Macsut postelnicul. Amîndoi au început persecuțiile împotriva celor bănuiți de pactizare cu ruşii, aruneîndu-i în închisori şi jefuindu-le bunurile. Este uşor de înțeles ce s-a întîmplat pe întinsele moşii ale cronicarului. Unele au fost încălcate de răzeşi şi

[75] *Ibidem,* p. 620.

[76] Din localitatea Nejiboje în apropriere de Camenița, des amintită în cronica sa, este datată scrisoarea adresată la 27 noiembrie 1718 cancelarului rus Golovkin. Cf. Ştefan Ciobanu, *op. cit.,* p, 137- 138.

mănăstiri. Prigorenii au fost luaţi, abuziv, de cumnatul său Ilie Catargiul, iar celelalte au trecut, mai apoi, in seama domniei.

Turcii n-au privit cu ochi buni abuzurile caimacamilor (la care se asociase şi fostul hatman Antohie Jora) şi l-au închis pe Lupul Costache şi pe ceilalţi la Varna o bucată de vreme (nu doi ani, cum spune Neculce). Dar, bucurîndu-se de sprijinul hanului tătărăsc şi de cel al lui C; Brîncoveanu (iată încă un motiv de ură a lui Neculce faţă de domnul Ţării Româneşti!), Lupul Costache se întoarce în Moldova, unde la 1 august 1712 i se consfinţeşte stăpînirea asupra satului Boiah, una din cele mai mari moşii ale lui Neculce şi asupra jumătăţii din satul Bărboşi, partea vistiernicului Ştefan Luca[77]. Cronicarul nu era de faţă şi nu se putea apăra de învinuirile ce i se aduceau. O va face în 1720 la procesul pe care-l va avea cu urmaşii Lupului, într-o splendidă apărare, asupra căreia vom reveni la vremea potrivită. Deocamdată reţinem, după elementele documentului din 1720, că Lupul Costache nu i-a luat numai Boianul, ci şi alte proprietăţi „şi încă i-au mai luat multe ce au mai aflat la casa dumisale la Prigoreni şi di pe la alte sate, stupi şi alte bucate şi toată

[77] Documentul este dat în dublu exemplar — cu conţinut aproape identic. Unul este semnat de mitropolitul Ghedeon, de episcopi şi de întregul Divan, iar celălalt de către Nicolae Mavrocordat. Prin el cei doi boieri sînt acuzaţi că „cu sfatul lor <D. Cantemir) au fost umblat de au fost adus pre ţariul moschicescu cu oşti aicea în ţară şi au fost luat şi bani de au făcut oaste de s-au fost rădicat asupra puternicului împărat; şi, neputînd săvîrşi lucrul, au pribegit cu totul în Ţara Moschicească. Şi, din pricina faptelor lor, au cădzut ţara la mare pradă şi robie şi ardere... Ce apoi... numai dumnealui iubit fratele nostru Lupul vornicul... s-au dus cu capul a mînă, la oastea turcească la... Mehmet-paşa ce să poreclia Baltagiul... şi la... Dovlet Chiri hanul şi au cădzut la picioarele lor... Pentru a lor faptă şi hainlîc, ce au fost făcut asupra înpărăţii<i>, au cădzut dumnealui... şi la închisoare la Varna... Care aceste toate răutăţile a ţării, şi a dumisale s-au tîmplat din faptele acelor boiari vicleni ce s-au dus cu moscalii, carii s-au pomenit mai sus. Deci, rămîindu-le moşiile, s-au luat în sama domniască, iar un sat, anume Boian, cu vecini şi cu tot vinitul, de la ţinutul Cernăuţilor, carele au fostu a lui. Ion hatmanul şi giumătate de sat Bărboşii... de la ţinutul Fălciiului, carele au fostu a lui Ştefan Luca vistiernicul, am socotit noi cu toţii şi împreună cu prealuminat domnul nostru Ion Nicolae Alexandru voevoda şi s-au dat fratelui nostru, dumisale Lupului vornieul, pentru acea multă slujbă ce-au făcut ţării şi pentru prada închisoare ce-au pătimit pentru faptele şi îndemnările lor ce-au făcut rele, nu numai împotriva domniei, ce şi asupra ţării... Iară acei boeri vicleni, de ar vini cîndva în ţară, să fie lipsiţi în veci de aceste moşii, căci li-au pierdut în viclenie..." Cf. Biblioteca Academiei LI-10 şi 13. Documentul a fost publicat în ambele variante deTulian Marinescu in *Documente relative la Ioan Neculce,* p. 41—45.

pojijie casei... şi viile de la Bezengheşti, încă nu li-au lăsat să le lucredze alte rude şi li-au pustiit..."[78].

Ştefan Luca se înapoiază mai repede, probabil prin 1713, „numai cu trupul, iar alt ce-au avut, tot au rămas-acolo, în Chiov"[79] şi după multe intervenţii la N. Mavrocordat îşi obţine proprietăţile, luate cu japca de către Lupul Costache. Acesta aflînd că hatmanul Ion Neculce este la graniţă şi încearcă să obţină iertarea Porţii şi încuviinţarea să intre în ţară, a făcut totul ca să împiedice acest lucru „gîndindu-să că a peri în pămînt strein şi-i va rămînea moşiile lui..."[80]. Cronicarul, obţine totuşi, de la N. Mavrocordat, care îi păstra, încă din prima domnie, o amintire plăcută, intervenţia pentru iertarea lui de la doi paşi (paşa de Hotin şi cel de Tighina), precum şi invitaţia de a-şi trimite jupîneasa în ţară. Intervenind însă în decemvrie 1715 trierea lui N. Mavrocordat ca domn în Ţara Românească, Lupul Costache n-a dat curs firmanelor, ascunzîndu-le. Cît priveşte pe soţia hatmanului, spune acelaşi document, „au şedzut un an în ţară, tăinuită... căci dumnialui Lupul vornicul... sta de dzi de noapte de-i făcea înpedecături şi tulburări despre turci şi despre alţii ca să nu vie la pămîntul său..."[81].

S-a întîmplat însă un lucru care, în mod firesc, ar fi trebuit să precipite întoarcerea acasă a cronicarului şi intrarea în toate drepturile sale. La plecarea lui Nicolae Mavrocordat din Iaşi, Lupul Costachi, impulsiv şi lipsit de omenie, l-a insultat pe domn în mod gratuit. Acesta, fiind mazil, nu putea să ia atunci nici o măsură împotriva lui. Dar a promis mitropolitului Ghedeon că zilele Lupului sînt numărate[82]. Şi, într-adevăr, spune Neculce, ajuns în Ţara

[78] Cf. conceptul redactat, probabil, de cronicar, în anul 1720, drept poruncă a domnului Mihail Racoviţă pentru restituirea Boianului, stăpînit de urmaşii Lupului Costache, la Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 48. Biblioteca Academiei R. S. România LI-27.

[79] Cf. al doilea concept, mult mai larg, din acelaşi an şi în aceeaşi idee la Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 52. Biblioteca Academiei R. S, România CXX-88.

[80] *Ibidem,* p. 53.

[81] Cf. primul concept, p. 48. în al doilea concept (p. 53) se spune: „şi giupîne<a)sa dumisale, care cu poronca mării<i)-sale lui Neculai-vodă o triimisese în ţară, <au> şedzut un an în păduri".

[82] în al doilea concept de hotărîre a domnului pentru restituirea moşiei Boian, din 1720, amintit mai sus, este povestit astfel incidentul: „...Şi sfinţie-sa părintele mitropolitul, chir Ghedeon, mărturisi înainte Divanului nostru că, cînd au vrut să purceagă mărie-sa Neculai-vodă în Ţara Munteniască cu domnie, ş-au făcut molitvă de drum, după obicei, şi s-au ispovedit, şi cu mare ciudă s-au jăluit Neculai-vodă cătră mitropolitul pe Lupul vor<nicul>

Românească, în vara anului 1716 N. Mavrocordat l-a pîrît pe Lupul Costache vizirului Gin AU (ucigaşul lui C. Brîncoveanu), că întreţine legături cu muscalii. Vizirul a trimis un capigiu la Mihail Racoviţă cu poruncă să ridice pe marele vornic şi să i-1 aducă în tabără (căci erau pregătiri de război cu imperialii şi vizirul era pe drum). Ajungîndu-1 capigiul pe vizir pe cîmp, acesta a poruncit să-i taie capul. Lupului Costache, fără judecată. „Iar trupul lui au rămas neîngropat -!• spune cronica — de l-au mîncat păşirile" [83].

Din cauza înrăutăţirii situaţiei din ţară, pricinuită de războaiele cu imperialii şi pătrunderea cătanelor în Moldova [84], precum şi de foamete şi ciumă, domnul, deşi era părtaş întoarcerii vărului său, n-a putut interveni la Poartă pentru obţinerea firmanului de iertare. A mărturisit-o singur în acelaşi document din 1720 la care ne-am mai referit. Probabil că în 1719 Mihail Racoviţă i-a obţinut, în sfîrşit, firmanul respectiv [85]. Un an mai tîrziu se ţine procesul pentru restituirea Boianului, în care Neculce se poate, în sfîrşit, apăra de toate acuzaţiile şi poate explica stările de lucruri din 1711, care n-au fost cauzate de el, dar pentru care pe nedrept a pribegit nouă ani de zile.

Aceste două concepte de documente, amîndouă redactate de către I. Neculce (o deducem din stilul atît de personal şi din unele afirmaţii pe care le găsim aproape neschimbate şi în cronică), trec în revistă evenimentele din anii 1710— 1711 şi atrag în hora legă-

dzicînd: Părinte, mare cinste şi mult bine i-am făcut Lupului, iar el, în loc de mulţămită, după cum îi învăţat, multă supărare, ocară, îmi face; pentru care să ştii, sfinţie-ta, că mă voi nevoi scurte să-i fie dzilele lui, şi de la mine să-i fie piire". Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 58. Despre Lupul Costache să se vadă şi studiul lui C. A. Stoide, *Izvodul Costăchesc,* în *Studii şi articole de istorie,* VI (1964), p. 13—17, 30—33, 39—41, unde sînt adunate toate greşelile faţă de Mavrocordaţi şi ţară, ce au dus la pieirea sa. Că Lupul Costache era un om orgolios, fără măsură în vorbe, mai ales la beţie, o spune şi Neculce în capitolul consacrat celei de a doua domnii a lui Antioh Cantemir, cînd o masă domnească a fost turburată din pricina insultelor aduse domnului. Vezi *ed. de faţă,* p. 466.

[83] Cf. *ed. de faţă,* p. 656.

[84] Cum arată şi Neculce vorbind de a treia domnie a lui Mihail Racoviţă. Cf. *ed. de faţă,* p. 658—664.

[85] Două scrisori, una din 14 decembrie 1718 de la marele sulger Diamandi şi alta din 2 iunie 1719 de la Nicolae Mavrocordat, adresate lui Neculce, îl încurajează şi-i vorbesc de iminenta întoarcere în ţară, pentru că toţi sînt cu bunăvoinţă faţă de el. Cf. Iulian Marinescu *op. cit.,* p. 45 şi 46 (doc. nr. 16 şi 17).

turilor cu ruşii pe aproape toţi boierii care au semnat [86], alături de mitropolitul Ghedeon, cedarea Boianului vornicului Lupul Costache. Teama tuturor boierilor, inclusiv a mitropolitului [87], ca nu cumva Ion Neculce întorcîndu-se în ţară, să dezvăluie adeziunea tuturor la. politica rusească, a atîrnat şi aceasta destul de greu în cumpăna opoziţiei făcută hatmanului, cînd a fost vorba de obţinerea actului de clemenţă pentru fuga lui cu D. Cantemir.

„Deci dumnealor Ion hat<manul) şi Luca vistiernicul) — spune documentul— aşea dederă samă că nu sînt ei harnici, sau stăpînul lor Dumitraşco-vodă, să ridice puterea împărăţii<i) Moscului să vie asupra Porţii turceşti; că puterile împărăteşti nu cu mică sumă şi cînd să rădică unul asupra altue, sau cu mici pricini... şi s-au stricat pace ce au avut turcii cu moscalii mai înainte cu vro 2 — 3 săptămîni ce au vinit Dumitraşco-vodă în scaun... Aşijdere c-ar hi fost sfetnic ai <lui) Dumitraşco-vodă de s-au închinat la Mosc, dumnealor dederă samă, cu frica lui Dumnedzău, cum că ei nu l-au sfătuit, nici l-au îndemnat să să închine, numai slugi au fost, n-au putut taina lui, după ce au văzdut-o să o vădiască... [88], nici au ştiut numai iei, ce au ştiut toată boiarime şi au fost bucuroşi muscalilor şi greşiţi Porţii. Şi mergînd Luca vistiernicul) cu cărţi la împăratul Moscului' au găsit acolo pe alţii, mai înainte trimişi soli de boieri, fără ştirea lui Dumitraşco-vodă ... Ş-au adus un vrav de cărţi a boierilor ce au fost triimis la împăratul Moscului: a sfinţii-sale părintelui mitropolitului, chir Ghedeon şi a lui Antohi <Jora) hatman şi a lui Savin banul, ş-a altor mulţi, scriind cu feliuri de feliuri de înbunăţuri deşerte, dzicînd că... pofteşte ţara cum mai în grabă să triimită împărăţia Moscului vro 10.000— 15.000 de muscali să lovască Eşii, să prindă pe domn... Care mărturisind dumnealui Ion hat<manul) şi Luca vistiernicul) înainte Divanului, n-au putut tăgădui părintele mitropolitul înainte Divanului nostru ... Şi dumnealui Lupul vor-

[86] Singurul boier care n-a vrut să semneze, şi pentru adeziunea căruia a fost nevoie de intervenţia domnului, a fost Nicolae Costin, pe atunci mare logofăt. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 56.

[87] în scrisoarea sulgerului Diamandi adresată lui Neculce la 14 decembrie 1718, prin care îl încurajează şi îl ţine la curent cu tot ce s-a întreprins pentru iertarea lui, pomeneşte şi de mitropolitul Ghedeon, care i-a făcut lui Neculce în trecut opoziţie („pesemne că cu svinţia-sa mitropolitul ai can avut dumniata vrece pricină"), dar care acuma îi este şi acesta binevoitor. Ghedeon n-a avut nici o neînţelegere cu Neculce. Singura lui teamă era ca nu cumva să fie acuzat de prea mult zel în sfinţirea armatelor ruseşti din 28 iunie

[88] Aproape aceeaşi expresie în cronică. Cf. *ed. de faţă,* p. 539,

Unicul) încă... au luat bani de la Dumitraşco-vodă să cumpere zaharea... şi au triimis limbă, tătar, la împăratul Moscului şi au scris că are cîteva mii de oaste gata şi va eşi la Fălcii înainte. Cînd **au** început a trece viziriul Dunărea în ceasta parte, îndată au răpedzit la împăratul Moscului de i-au dat ştire... Dacă au fost dumnealui drept Porţii pentru <ce) au dat ştire muscalilor că trec turcii Dunărea? ... Spătarul Costantin (Costache) încă au luat bani de la muscali, 3.000 ruble, să cumpere vite; şi încă dumnealui mai cu dreptate au slujit muscalilor decît alţii, că alţii cîţi bani au luat tot **i**-au mîncat, iar dumnealui dintr-aceşti 3.000 ruble, 2.000 li-au triimis înapoi. Tocma la Nistru au agiuns banii pe muscali... Şi dumnealui voinicul) Lupul acolea era faţă: pentru ce au lăsat de-a triimis banii înapoi, dacă au fost drept ? <De ce) nu i-au dat viziriului ?..."

Cît priveşte intervenţia personală a Lupului Costache la marele Vizir, nici aceasta **riu** este exactă. Adevărul — zice Neculce în document — este că a fost luat de capegi-başa şi a fost dus la vizir şi a vorbit acolo împotriva lor, cum a făcut la toate domniile trecute, cum a făcut şi cu Nicolae Mavrocordat, care însă **i**-a scurtat zilele. Neculce aminteşte apoi, pe o pagină întreagă, toate abuzurile Lupului Costache din vremea cînd era caimacam, inclusiv luarea moşiilor sale, mai tîrziu, inclusiv abuzul făcut cu moşiile dintre Prut şi Nistru, date tătarilor, fără Să fie ale lui, numai ca să scape din închisoarea de la Vama. Şi continuă documentul: „...Şi răspundzînd aceste răspunsuri, dumnealui lori hat(manul) au strigat cu glas mare înainte noastră şi a tot sfatul nostru, cu blăstăm au grăit, de-I va lua sfinţie-sa părintele mitropolitul şi cu toţi boerii sfatului nostru asupra sufletelor lor, precum este numai el singur vinovat **şi** iaste adevărat făcut ispisocul vor<nicului) Lupului numai pe dînsul, şi alţii nici au fost bucuroşi, nici au fost amestecaţi, nici sint vinovaţi, atunce nu numai de Boian să fie el păgubaş, ce şi de viiaţă să fie pierdut, de viu în'foc să să dea.

Deci sfinţie-sa părintele mitropolitul, şi cu toţi boerii sfatului îndată cu glas mare au strigat ş-au mărturisit înainte noastră cum toţi au fost vinovaţi şi amestecaţi şi bucuroşi moscalilor şi greşiţi ţjreluminatei Porţi".- •

în urma acestei dramatice dezbateri Mihail Racoviţă, scrie documentul, a dat uricele în miinile mitropolitului, cerîndu-**i** să procedeze, el şi sfatul domnesc,. după cum le va porunci cugetul. ,iŞi nici unul **n**-au putut să dzicăxeva împotriva hatmanului Ion... Ce singur părintele mitropolitul, de bună voe lui au dat uricile în mînule hat<manului> Ion ca să-şi ţie moşiile; precum au ţinut-o moşii şi strămoşii lui, aşea şi el şi ficiorii ficiorilor lui..." [89]

Am redat fragmentele semnificative din acest document, fundamental pentru istoria anului 1711, pentru că acestea sînt mai explicite decît oricare comentariu.

în plus ele aparţin sistemului de gîndire a cronicarului, sînt specifice temperamentului său, pe care-1 intuim aprins, dramatic, dar în acelaşi timp cuminte, măsurat şi drept. Documentul este opera lui. Acesta trădează o inteligenţă sclipitoare şi o logică strînsă, de nimic alterată.

Ion Neculce îşi reia viaţa între ai săi şi pe pământurile sale. Ani de zile va avea procese pentru încălcări de moşii, fie cu vecinii, fie mai ales cu călugării mănăstirii Putna (tot vecini, dar mult mai dificili!) [90]. Vremurile fiind relativ liniştite Neculce a putut să facă şi unele cumpărături, mai aleis locuri_de_case_în_lajij^_.

Dar în timpul domniei lui Mihail Racoviţă n-a participat sub nici o formă la viaţa publică. Şi nici în primii ani de domnie ai lui Grigorie al II-lea Ghica [92]. Probabil că ar fi fost sortit să «e ocupe în continuare de treburile personale, inclusiv de redactarea cronicii, dacă în vara anului 1730 nu s-ar fi petrecut o încercare de hainire

[89] Documentul la Biblioteca Academiei R. S. România CXX-88. A fost publicat mai întîi în *Arhiva,* Iaşi, IV (1892—1893), nr. 7—8, 335—350, apoi de Iulian Marinescu în *op. cit.,* p. 51—58. Un comentariu just la Dumitru Velciu, *Ion Neculce,* p. 134—139.

[90] Cu putnenii procesele începuseră încă din tinereţe. De data aceasta intervine pentru ei, cu ameninţări, un fost mitropolit, Sava, într-o scrisoare din 22 iulie 1722, care nu 1-a speriat însă pe cronicar. Cf. N. Iorga, *Un mitropolit în fata unui cronicar — mitropolitul Sava şi Ion Neculce,* în *Bis. ort. rom.**Xvi*** (1938), nr. 11-12, p.715-718. In 1739 încă nu intervenise o soluţionare în conflictul de o viaţă cu abuzivele feţe duhovniceşti. La 14 mai din acel an Ion Neculce întocmeşte o lungă listă de documente şi explicaţii în legătură cu săliştea Ostriţa, dependentă de Boian „pe care o fac călugării că este a lor" şi cere domnului Grigorie al II-lea Ghica „să-i trimită hotărnici buni cu minte şi cu frica lui Dumnezeu, ca să afle hotarul cel vechiu..." să puie semne şi capăt acestui lung proces. (Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-123. Publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.,* p. 75—80. Doc. nr. 34.) Este ultimul pe care îl cunoaştem relativ la conflictul său cu mănăstirea Putna.

[91] Cf. documentul din 7 iunie 1726 la Biblioteca Academiei R. S. România CXI-137, publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.,* P- 61, doc. 25.

[92] La 28 decembrie 1728, participînd ca martor la împărţeala intre copii a averii surorii sale Măria, soţia LuCăi vistiernicului, semnează ca biv <fost)-hatman. Cf. Biblioteca Academiei R. S. România XIII-41, publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.,* p. 63—64, •doc. nr. 27. La 13 noiembrie 1730 îl găsim tot „fost hatman".

din partea unor boieri, în frunte cu Iordache stolnicul, feciorul vechiului său vrăjmaş Lupul Costache. Acesta, uneltind înlocuirea, domnului cu unul din boierii participanţi la complot, a plătit — ca şi tatăl său — cu capul, lipsa de omenie. Ceilalţi au fost scoşi din funcţii şi închişi. „Atuncea au pus pre Constantin Ruset vornic de Ţara de Gios, iar pe mine Ioan Niculce, biv-hatman, m-au pus vornic de Ţara de Sus..." [83] Schimbarea a avut loc, probabil, cum se obişnuia, cu prilejul noului an, căci în februarie 1731 semnează în noua calitate de vel <mare)-yornic [9]*.

Om apropiat de şasezeci de ani, cu o experienţă de viaţă cum. n-au avut mulţi boieri moldoveni, Neculce nu se mai lasă amăgit de ceea ce vede în jurul său şi nici nu-1 găsim amestecat în probleme delicate ale domniei. Nici sub raportul sarcinilor vorniciei nu-1 înregistrează documentele în mod deosebit. Numai cronica„ relatînd foametea din anii 1731 şi 1732 din partea de nord a Moldovei,, cînd Grigore Ghica a luat măsuri de combatere a ei, ne lasă să presupunem că a fost ocupat cu organizarea transporturilor de grîne-dinspre Fălciu şi Chişinău, Înspre regiunile înfometate

în **27** decembrie 1731 Neculce se adresează sfatului boieresc, în frunte cu Antonie mitropolitul Sucevii, şi obţine de la acesta o mărturie (adică o confirmare) asupra tuturor proprietăţilor pe care le avea, pe baza documentelor prezentate. Era o măsură în plus desiguranţă că, după moartea lui, nu vor fi contestate urmaşilor drepturile de stăpînire asupra pămlnturilor şi viilor. Documentul este-interesant şi prin datele biografice pe care le acumulează, şi, evident,, pentru toponimia nordului Moldovei [88]

în toamna anului 1732 Grigore Ghica, însoţit de mitropolit şi< boieriÎTirari, îi face vornicului său~de"Ţără de Sus o vizită la Prigoreni. Era, fără îndoială, un act~3e cinstire din partea domnului, pe-care Neculce îl reţine în cronică [07]. După vizita la Prigoreni, domnul şi suita, din care făcea parte şi cronicarul, au vizitat o sumedenie de mănăstiri din nordul Moldovei, şi moşii ale unor boieri, lucru puţin obişnuit în istoria noastră. Neculce reţine această „excursie", ca pe o dovadă a preocupării domnului pentru starea mănăstirilor,, a conacelor boiereşti şi pentru regimul economic al moşiilor

[83] Cf. *ed. de faţă,* p. 711.

[84] Cf. *Documente A. Locuri,* în *Ioan Neculce,* fascicola III (1923), p. 82, doc. XLIII.

[95] Cf. *ed. de faţă,* p. 713.

[86] Documentul se păstrează la Biblioteca Academiei R. S. România MCCCLXXXIV, f. 160v şi a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.,* p. 65—67, dac. nr. 28.

[87] Cf. *ed. de faţă,* p. 716.

[88] *Ibidem,* p. 718.

Ar fi trebuit să sublinieze mai degrabă interesul voievodului pentru călătoria în sine, pentru partea turistică a turneului. în portretul pe care îl face lui Grigore Ghica, Neculce nu uită să redea înclinaţia domnului pentru „ieşiri la cîmp", pentru chefuri şi veselii, la care invita întotdeauna şi pe boieri [9]. De altfel de portretul acestuia, atît de contradictoriu schiţat, vom mai avea prilejul să ne ocupăm. Deocamdată trebuia să înregistrăm că un an mai tîrziu Grigore •Ghica este schimbat cu domnia în Ţara Românească şi înlocuit cu Constantin Mavrocordat. Schimbarea se face în aprilie, dar din noul Divan Neculce nu mai face parte. Domnia grea a lui Constantin Mavrocordat este descrisă ca atare, probabil, şi pentru că domnul nu 1-a reţinut în sfatul domnesc.

Obişnuit cu soarta schimbătoare, la care de atîtea ori s-a referit în cronică, Neculce găseşte cu ce să-şi umple timpul. Povestea Moldovei trebuia continuată. Pe_de^tă_parte familia sa nu era complet aşezată. Printr-un act din 17 februarie 1734 Neculce îi întocmeşte Ileriii, unica fată, o foartejteogată zestre,. Ja căsătoria ei cu marele pitar Costin^arie" [100]. Este un document din cele mai interesante cu privirela inventarul unei gospodării boiereşti din veacul al XVIII-lea. Pe lîngă înşirarea tuturor moşiilor, viilor, ţiganilor, vitelor de prăsilă, cailor, stupilor, sînt trecute bijuteriile, inventarul de îmbrăcăminte, de dormitor, de sufragerie, de bucătărie etc.

Prima domnie a lui Constantin Mavrocordat n-a durat decît pînă la 27 noiembrie 1735, cînd este înlocuit cu Grigore al II-lea Ghica, numit din nou. în greaua şi relativ lunga domnie de şase ani a acestuia Neculce este numit iarăşi mare vornic al Ţării de Sus, pentru puţin timp. Dar vremurile nu mai erau cele de altădată şi boieria mare pe care o deţinea nu-1 mai încîntă ca odinioară hătmănia, sub Dumitraşcu Cantemir. în această parte a cronicii, cu numeroase intervenţii autografe, nemulţumirile sale umplu paginile şi soarta tristă a Moldovei îi pricinuieşte accente dureroase de milă şi revoltă. Punîndu-se, probabil, de-a curmezişul politicii fiscale şi practicilor abuzive ale domnului şi înconjurimii sale greceşti, Grigore Ghica

[99] *Ibidem,* p. 725

[100] Documentul, în colecţiile BibUotecii Academiei R. S. România CXX-110, a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.,* p. 68—69. Cf. şi Dumitru Velciu, *Ion Neculce,* p. 154, unde se ocupă de ginerele cronicarului. Nu mai puţin interesantă este şi lista autografă a lui Neculce de ceea ce a cheltuit la nunta fiicei sale, ce cuprinde patru pagini şi care, după cîte ştim, este inedită. Documentul, intitulat *Izvod de* ce-<a>m *cheltuit la nunta Ilenii,* se află în fondul de documente al Bibliotecii Academiei R. S. România sub cota •vXX-127.

îl înlocuieşte din Divan la mai puţin de un an de la numire[101]. Este ultima demnitate pe care a deţinut-o. Cronica nu înregistrează schimbarea survenită în viaţa lui, dar liber de orice obligaţie morală faţă de Grigore Ghica, îi prezintă domnia plină de abuzuri şi laşităţi, fără menajamente.

La Prigoreni, unde obişnuia să locuiască atunci cînd nu era reţinut la Iaşi, prin funcţii, Neculce şi-a revizuit şi ţinut la zi cronica, după anul 1736 şi, probabil, a stat în jurul soţiei sale, pe care o bănuim suferindă; înjajouarie 1738 aceasta se stinge din viaţă, după o convieţuire cu cronicarul de apToapfTpâtruzeci de ani. într-un lung *Izvod de ce s-au cheltuit la moarte soţului* <sie> *mieu Mam*<t>, *să să ştie,* datat 20 ianuarie 1738[102], Neculce înregistrează cu o minuţiozitate mai greu de explicat, pe patru pagini dense, tet ce a cheltuit cu moarta, amintind toate pomenile pînă la jumătate de an. Deducem din document că soţia sa a închis ochii la 19 ianuarie, într-o joi, pentru că un capitol al cheltuielilor este intitulat *Grije a noa dza, ghenţarie) 28, sîmbătă.* De menţionat că lista sărindarelor *Izvod de sărindare ce am dat Marii(C)* este scrisă de mîna sa.

Acesta este unul din cele mai complete şi mai vechi documente de obiceiuri la înmormîntări şi pricepem, parcurgînd lista cheltuielilor, grija celor vechi pentru comînd, pentru împlinirea tuturor datinilor. Neculce a făcut, fără să vrea, un real folos studiilor de folclor din zilele noastre, redactînd această listă dar ne întrebăm, pe bună dreptate, ce 1-a determinat să o facă: o excepţională organizare a economiei casei sale, sau un spirit meschin, pe care nici dispariţia tovarăşei de o viaţă, nu 1-a putut ostoi?! Sau poate şi una şi ceealaltă. Căci dacă este explicabilă şi obişnuită foaia de zestre pe care o dă fiicei sale Ileana, lista cheltuielilor cu nunta, de care aminteam mai sus (vezi nota 100), în care este trecută pînă şi valoarea unui pieptene, nu ni se pare firească, după cum inutil ne apare şi izvodul cheltuielilor de îngropăciune.

Dar să-1 iertăm pe bătrînul hatman aMmJjijnj,ţrie,-Can,te,miţ; preţ are pentru noi ceea ce a lăsat posterităţii şi el a lăsat destul, ca să-i trecem cu vederea niscaiva scăderi ale bătrîneţii. Şi apoi suferinţele sale n-au luat sfîrşit cu pierderea Măriei, soţia sa. Norii grei ai unor războaie între ruşi şi turci s-au ridicat la graniţele bietei Moldove, încă în vara anului 1738. Victorioşi, ruşii trec Nistrul şi la începutul lui septemvrie 1739, sub comanda generalului Munnich

[101] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce,* p. 185.

[102] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-121. Documentul a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.,* p. 72—75.

se îndreaptă spre Iaşi[103]. în rîndul armatei se aflau ca ofiţeri şi cei doi feciori ăi lui Antioh Cantemir, Constantin şi Dimitrie, fugiţi în Rusia, care revenind acuma, au fost întîmpinaţi cu toate onorurile de către mitropolit şi boierii caimacami'lăsaţi de Grigore Ghica. Cronica lui Neculce nu ocoleşte jafurile şi prădăciunile la care s-au dedat cei doi feciori de domn, nici lista obligaţiilor la care era impusă Moldova de către comandantul armatelor ţarului şi nici cumplita retragere, în care au fost robiţi oameni din ţinuturile Cernăuţilor si ale Hotinului.

La înapoierea în scaun a lui Grigore Ghica, în octomvrie 1739, Ion Neculce are de dat explicaţii demnului asupra purtării sale din timpul scurtei ocupaţii moschiceşti. Dar să lăsăm cronica să vorbească despre ceea ce **i** se reproşa: „... Aşijderea şi pre mine, Ioan Neculce vor<nicul>, tîmplîndu-mă de am fost la vreme moscalilor în Eş<i>, m-au amestecat ciocoii şi cu alţi neprieteni la Gligori-vodă, şi m-au închis la başbulucbaş cîtiva dzîle. Şi copiii miei s-ascunsesă în laturi, şi au triimis un post<elnic> de i-au căutat în toată ţara, dîndu-**mi** şi mii pricin<ă> că am bătut un ciocoi la vreme moscalilor, socotind că am fost şi eu amestecatu la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflatu că n-am fost **şi** m-au slobodzit şi pre mini la ţară. Şi atunce, la ace primejdiîe, am cheltuit mulţî bani, care de samă la Dumn<ă>dzău cini m-au amestecat"[104].

Este lesne de înţeles că Neculce a fost suspectat de simpatii pentru ruşi; cei doi Cantemireşti îi erau rude prin alianţă şi s-ar putea ca el să-şi fi manifestat în vreun fel entuziasmul la vederea armatelor în care-şi pusese **şi** el nădejdea cu treizeci de ani în urmă. S-ar putea să fi bruscat şi vreun grec din cei ce „dobîndis<ă> mîndrie şi obraz, cu clevite şi făr<ă> ruşine asupra bieţilor boeri şi cu nebăgare în sam(â> într-o nimica pre moldoveni"[105]. în orice caz suspiciunile domnului n-au durat mult, de vreme ce îl întîlnim designat să participe la unele judecăţi, sau ca martor în acte de danie ale voievodului[106].

Ultimul capitol civic al vieţii cronicarului, scurt şi modest, se consumă în timpul celei de a doua domnii a lui Constantin Mavrocordat. Aceasta începe în septemvrie 1741 şi va fi caracterizată printr-o serie de reforme de mare importanţă pentru viaţa economică şi socială a Moldovei. Printre reforme, cea judecătorească îl aduce

[103] Evenimentele sînt redate în detalii de cronică. Cf. *ed. de faţă,* p. 821-837.

[104] Cf. *ed. de faţă,* p. 841.

[105] *Ibidem,* p. 839.

[106] Cf. D. Velciu, *Ion Neculce,* p. 198- 199.

şi pe Ion Neculce pe prim plan, impunîndu-1, alături de alţi mari boieri, fără funcţii în Divan, ca judecător în IaşL la toate pricinile, primind ca leafă 50 de lei pe lună[107], şi mai ffiziu, în vara anului 1742, ca membru afuneî Comisii care avea menirea să precizeze categoriile de boieri. Constantin Mavrocordat va mai folosi experienţa lui Neculce, ca ispravnic al ţinutului Cîrligăturii, ca zlotaş, în sfîrşit sarcini mărunte dar remunerate de către vistierie. Tot domnul îi va solicita punctul de vedere în legătură cu evoluţia impozitelor din Moldova[108], domeniu de care Neculce nu era străin, după cum o mărturiseşte atît de des cronica însăşi.

Neculce a avut vreme, în pofida vîrstei de peste 70 de ani, să se ocupe şi de proprietăţile sale, să mai adaoge cîteva răzoare de vie, iar în iunie 1743, în preajma mazilirii lui Constantin Mavrocordat, să cumpere o moşie întreagă, Priporenii[109].

Sub urmaşul acestuia, Ioan Mavrocordat, cronicarul se pare că a mai fost menţinut ca staroste al Cîrligăturii. Va fi fost mai mult un act de condescendenţă din partea domnului pentru bătrîneţile cronicarului, decît o utilizare efectivă a sa, deşi în anul 1744 îl mai întîlnim rezolvînd pricini de hotar din porunca domnului[110] La 11 decembrie 1744 face un schimb de ţigani cu marele vornic Costache Razul. Tranzacţia este prinsă într-un zapis, redactat în dublu exemplar, cel al lui Neculce fiind dat pentru el „şi coconii dumisale..."[111]. Dar ca orice bătrîn echilibrat şi cu simţurile întregi, observînd că-1 cuprinde negura, premergătoare întunericului veşnic, la 25 februarie 1745 lasă dispoziţii scrise feciorilor cu privire la datoriile pe care le are, precum şi cheltuielile ce urmează să se facă cu astrucarea, comîndul, grija şi sărindarele pentru sufletul său[112]. Cu solicitudinea deosebită pe care i-o cunoaştem — şi pentru care, probabil, că l-am suspectat pe nedrept — arată desluşit de unde să se realizeze banii necesari: este un tipic bilanţ contabil veac XVIII.

[107] Cf. *ed. de faţă,* p. 849.

[108] Cf. scrisoarea lui Constantin Mavrocordat către Ion Neculce din 7 decembrie 1742, publicată de N. Iorga m *Studii si documente...,* VI, partea II, Bucureşti, 1904, p. 291-292.

[109] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce,* p. 212.

[110] Cf. M. Costăchescu, *Sineştii,* în *Ioan Neculce,* IV (1924), p. 31 şi acelaşi *Goeştii,* în *Ioan Neculce* III (1923), p. 41—42.

[111] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-135. Documentul a fost publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 80—81, doc. 35.

[112] Documentul, în colecţiile Bibliotecii Academiei sub cota CXX-137, este redactat de mînă străină, dar semnat citeţ, deşi tremurat: Ion Neculce biv-vor<ni)c. A fost publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.,* p. 81—82, nr. 36.

? La moartea~sa, întîmplată în acelaşi an, 1745, Neculce avea 73 de ani. A fost îngropat la Prigoreni, alături de soţia sa, unde în 1934, i-au fost găsite osemintele[113]. Probabil că încă în viaţă fiind si-a împărţit averea la cei trei feciori: Qayril,_.Bie^_Alexandru, pe care îi va fi rostuit la casele lor[114] şi că actul de împărţeala averii rămasă de pe urma cronicarului, despre care vorbeşte Ilie, într-un document din 12 ianuarie 1746, se referă la resturi de avere, rămase în seama capului familiei, pînă la stingerea acestuia din viaţă[115].

Feciorii nu s-au ridicat la nivelul tatălui. Numai Alexandru (singurul care a avut urmaşi) a ajuns pe treapta onorurilor~pînSTla demnitatea cronicarului, aceea de mare vornic[116]. Prin el familia Neculce şi-a perpetuat neamul pînă aproape de zilele noastre[117]. Dar monumentul nepieritor, pe care vremea nu 1-a măcinat nici nu 1-a surpat, ci 1-a făcut din zi în zi mai strălucitor, pe măsură ce generaţii după generaţii s-au adăpat din izvorul său de frumuseţi, opera sa, îi transmite amintirea cu mai mare fidelitate decît ar fi făcut-o cei mai devotaţi urmaşi. De această operă vom încerca să ne ocupăm în cele ce urmează.

Letopiseţul Ţării Moldovei, ultima cronică de proporţii scrisă în veacul al XVÎII-îea, după aceea a mult învăţatului Nicolae Costin, contemporanul său, a fost privită mai ales ca o creaţie literară — cea mai înaltă a vechii noastre literaturi — şi mai puţin ca un izvor narativ istoric, cum este în realitate. De aici numărul relativ mare de studii critice care au apărut în ultimii douăzeci de ani, scrise evident, de condeie alese, şi lipsa aproape totală de consideraţiuni privitoare la valoarea documentară a cronicii.

Letopiseţul lui Neculce nu este nici pe departe un izvor narativ singular, pentru perioada istorică la care se referă. în afara izvoadelor, adică a micilor cronici de familii boiereşti, sau de domni, cele mai multe pierdute astăzi sau absorbite de letopiseţe, topite în

[113] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce,* p. 215. Prigorenii sînt moşteniţi de feciorul său Alexandru, apoi de fiul acestuia Vasile (zis Mutu), pe care îl găsim în viaţă în februarie 1800, apoi de Constantin Neculce (feciorul lui Vasile, pe care îl întîlnim pînă în 1849). yrmaşul lui Constantin Neculce, spătarul Iancu, vinde Prigorenii în acelaşi an lui Iorgu Voinescu. Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni,* p. 63-68.

[114] Cf. I. Tanoviceanu, *Contribuţiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni...,* arborele genealogic de la finele studiului.

[115] *Ibidem,* p. 14.

[116] Cf. D. Velciu, *Ion Neculce,* p. 155.

[117] Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni...,* p. 69, unde aminteşte pe Urmaşii cronicarului de la finele sec. XIX.

cuprinsul larg al acestora (cum au fost izvoadele lui Tudosie Dubău, Vasile Demian, Miron logofătul[118], sau izvodul Costăchesc "•), constatăm existența următoarelor cronici scrise fie înaintea lui Neculce, fie odată cu el: *Cronica racovițeană-buhușească (1661 —1705),* atribuită pe vremuri lui Nicolae Muște[120]; *Cronică a Moldovei dintre anii 1661-1709,* atribuită lui Nicolae Costin[121]; *Cronică anonimă a Moldovei de la 1661 pînă la 1729,* atribuită lui Alexandru Amiras[122]: *Cronica Ghiculeștilor (1695-1754)*[123]. Mai pot fi amintite două istorii paralele a Țării Românești și a Moldovei[124], precum și trei cronici oficiale, foarte limitate în timp[125]. Se știe de mult că între cronica lui Neculce și celelalte izvoare narative nu există raporturi de dependență, cu excepția *Cronicii racovițene-buhușești,* pe care a folosit-o drept schelet pentru prima parte a *Letopisețului*[126]),

Cf. C. Giurescu, *Contribuțiuni la studiul cronicelor moldovene (Nicolae Costin, Tudosie Dubău, Vasile Demian),* în *Analele Acad. Rom.,* mem. secț. ist., s. II,_tom. XXX (1908), p. 273—309. Ibidem, *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul și Vasile Demian,* în *Bulet. Corn. ist. a României,* I, p. 165—2 H. A se vedea și D. Velciu, *Izvodul lui Miron logofătul,* în *Revista de istorie si teorie literară,* XXV (1976), nr. 1, p. 45-50.

[119] Vezi C. A. Stoide, *Izvodul Costăchesc,* în *Studii si articole de istorie,* VI (.1964), p. 7-45.

[120] Publicată ultima oară de către C. Giurescu într-o ediție critică sub titlul *Letopisețul Țării Moldovei de la Istralie Dabija pînă la domnia a doua a lui Antioh Cantemir (1661—1705),* București, 1913, 112 p.

[121] Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițe...,* II, p. 3—77.

[122] Cf. *Cronica anonimă a Moldovei 1661 — 1729 (Pseudo Amiras),* studiu și ediție critică de Dan Simonescu, București, 1975 170 p.

[123] Cf. *Cronica Ghiculeștilor. Istoria Moldovei între anii 1695—1754.* Text grecesc însoțit de traducerea românească, cu prefață, introducere, glosar și indice. Ediție îngrijită de Nestor Camaria'no și Ariadna Camariano-Cioran, București, 1965, LV + 808 p.

[124] Cf. *Istorie paralelă a Țării Românești și a Moldovei sau Letopisețul Țării Românești și a Moldovei (1290—1724)* atribuită lui Axinte Uricariul și *Istorie paralelă a Țării Românești și a Moldovei (1290—1733)* scrisă de cămărașul Vasile Buhăescu pentru Constantin Mavrocordat.

[125] Una a lui Nicolae Costin, *De domnia lui Nicolae Alexandru-vodă în Țara Moldovei (17*10— 1712;, utilă pentru cercetarea cronicii lui Neculce din acești doi ani, alta a lui Axinte Uricariul consacrată celei de a doua domnii a lui N. Mavrocordat (1712— 1716) și ultima, a lui Nicolae Chiparissă, pentru anii 1716—1717.

[126] Cel care a pus lucrurile la punct în legătură cu folosirea *Cronicii racovițene-buhușești* de către Neculce a fost istoricul C. Giurescu în introducerea la ediția sa critică din 1913. Vezi nota 120.

în *Predoslovia* sa, scrisă cum vom mai avea prilejul să subliniem, după elaborarea întregii opere, introducere care ni s-a păstrat doar în două copii, Neculce mărturisește însă că scriind „întru pomenirea domnilor" pînă la Duca-vodă cel bătrîn (pînă la sfîrșitul domniilor acestuia!) s-a folosit și el de „niște izvoade ce au aflat la unii și alții", adică de mici cronici, pe care nu le precizează. Poate că unele vor fi aparținut familiei sale (lui Iordache Cantacuzino, sau lui Gavrilaș Mateiaș), sau vor fi fost scrise de Enache grămăticul, tatăl său vitreg, și le va fi găsit după moartea acestuia. Alte știri, pretinde Neculce, le deține „din audzitele celor bătrîni boiari". Aceasta ne duce la concluzia că el avea obiceiul să-și facă însemnări și că și-a redactat cronica, foarte probabil, în etape. Bănuielile ne obligă să revizuim ideea pe care a îmbrățișat-o quasi unanimitatea cercetătorilor cu privire la vremea cînd a fost scrisă opera. Deocamdată să aruncăm o privire asupra celei dintîi părți a *Letopisețului* și să încercăm să reținem eventuale date sau fapte ce nu aparțin *Cronicii racovițene-buhușești,* din care au izvorît și *Pseudo Nicolae Costin* și *Alexandru Amiras.*

Prima domnie, aceea a lui Dabija-vodă, ne dezvăluie de la primele rînduri izvorul de bază folosit:

CRONICA RACOVIȚEAJUĂJtUHUȘEASCĂ	**„LETOPISEȚUL" LUI NECULCE**
„După moartea lui Ștefăniță-vodă, fiul lui Vasile-vodă, au trimes boerii pre Chirița Draco Ruset, cum s-au zis, la Poarta împărăției, cu rugămintea de la țară și de la boeri să le dea domn de țară..."[127]	„După moartea lui Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, în anul 7170 < = 1661>, au trimis boiarii la Poartă pre Chirița Drace, cu rugăminte de la boiari și de la,,țară, pre cine or vrea iei să le dea domnu de țară..."[128]

Și nu numai acestea, ci și altele, în care pana bătrînului nostru cronicar a intervenit încă și mai puțin, cum este sfatul pe care îl dă marele postelnic Stamate lui Dabija-vodă, fugar de la Leva și

[127] Cf. *Letopisețul Tării Moldovei...,* editat de C. Giurescu, p. 53.

[128] Cf. *ed. de fală,* p. 195.

înclinat să pribegească în Polonia împreună cu Grigore Ghica domnul Țării Româneşti:

CRONICA RACOVIȚEA NĂ-BUHOȘEASCA	„LETOPISEȚUL" LUI NECULCE
„Să nu fugi, măria-ta, ce să te întorci înnapoi la vizirul, că apoi poate să vie din urmă poruncă de la vizirul la țară să te prinză; ce lasă pre Grigorie-vodă să facă ce ştie el..."[128]	„Să nu fugi, mărie-ta, ci să te întorcii înnapoi la viziriul, că apoi poate să vie din urmă poroncă la țară să te prindză; ci s(ă) laşi pi Gligorie-vod<ă) să fac<ă> el ce ştie..."[180]

Nu vom exemplifica cu alte citate dependența lui Neculce de cronica amintită. Vom observa şi noi, alături de majoritatea istoricilor literari, lărgirea substanțială a capitolelor, prelucrarea acestora în stilul fermecător, propriu primului nostru autentic scriitor şi folosirea tradițiilor orale: „audzitele celor bătrîni boiari".

Spre deosebire de *Cronică,* Neculce aminteşte anul învestirii lui Dabija-vodă ca domn: 7170< = 1661>, toamna, adăogăm noi, dar omite precizarea *Cronicii* că trimisul la Țarigrad, **Chirița** Drace, făcea parte dintre Rusetești: este viitorul domn Antonie-vodă Ruset[131].

Capitolul cuprinde în plus numeroase ştiri cu privire la Cantacuzini, pe care le deținea, evident, de la rudele sale. Este menționată căsătoria feciorului vitreg al lui Dabija-vodă, Lupaşcu (fiul doamnei Dafina, din căsătoria ei cu boierul Dumitru Buhuş), cu fiica mai mare a lui Iordache Cantacuzino, bunicul cronicarului. **Încuscrirea,** zice Neculce, **i**-a adus lui Iordache **boieria de mare** spătar. La puțină vreme însă (în 1664, precizăm noi) Iordache a murit, regretat **de** toți, căci, deşi era grec, era om bun şi făcea opoziție domniei pentru pămînteni, adică pentru boierii de țară.

Interesantă sub raport istoric este relatarea procesului ce a avut loc la Viena (unde se stabilise Grigore Ghica, în final, după pribegirea in Polonia) între stolnicul Corfstantin Cantacuzino şi Grigore Ghica, acuzat de omorîrea la Snagov a postelnicului Con-

[129] *Letopisețul,* ed. Giurescu, p. 54—55.

[130] Cf. *ed. de față,* p. 200.

[131] Sublinierea la *Pseudo Nicolae Costin.* Vezi *Letopisițile...,* tom. II p. 15. A se vedea şi Radu Popescu, *Istoriile domnilor Tării Românești,* ediție critică de Const. Grecescu, Bucureşti, 1963, p.' 165. Cf. şi C. C. Giurescu, *Istoria românilor,* voi. III, partea I, Bucureşti, 1942, p. 144.

stantin Cantacuzino. Povesteşte Neculce că la procesul ținut „înaintea Divanului împărătesc", Grigore Ghica, plîngîndu-se că nu este vinovat şi că este năpăstuit de stolnic, acesta a cumpărat o slugă a lui Grigore Ghica, anume pe Ionaşco Cap de ghindă, care a depus mărturie împotriva stăpînului său (dar mărturie dreaptă, pentru că, într-adevăr, postelnicul fusese omorît nevinovat la Snagov). Socotit vinovat, fostul domn al Țării Româneşti şi-ar fi pierdut şi capul dacă un prieten nu l-ar fi sfătuit să treacă la catolicism. „Şi — conchide Neculce — aşea, priimind, ş-au dat şi un copil la împăratul, de l-au botedzat şi i-au pus şi nume copilului Leopold, pe numele împăratului"[132].

Dar după o vreme, Grigore Ghica s-a dus la Constantinopol şi, cumpărîndu-i pe turci, a obținut pentru a doua oară domnia. Detaliile numirii, consemnate sec şi de *Cronica racovițeană,* capătă la Neculce forma unei povestiri de aventuri de cea mai aleasă calitate, demnă de o antologie a genului. Predecesorul lui Ghica, „Antonie-vodă den Popeşti", unealtă docilă în mîinile Cantacuzinilor şi plătit de vistierie cu cîțiva gologani pe zi, de cheltuială, este mazilit şi porneşte la Țarigrad însoțit de marii boieri din care urma să se aleagă un domn, după obicei. Aceştia nu ştiau însă că fostul domn este la Constantinopol şi mai puțin că ascultă de după o perdea toată conversația lor cu vizirul. întrebați de vizir, unde poate fi Grigore Ghica şi dacă nu care cumva l-ar vrea domn, boierii au început sâ-l înjure şi să spună că nici într-un caz n-ar avea nevoie de el. A doua zi Cantacuzinii, alegîndu-l pe Drăghici de domn şi prezentîndu-se cu el vizirului, după invitația făcută în ziua precedentă, acesta l-a scos pe Grigore Ghica şi l-â îmbrăcat cu caftan. Iar pe boieri i-a dat pe toți pe mina lui. Numai Şerban, viitorul domn. a scăpat, avertizat in ultima clipă de un prieten, dar fără să-i poată anunța şi pe ceilalți. Şi, continuă Neculce singur, pe Drăghici l-a omorît, iar pe ceilalți i-a închis şi i-a supus la bătăi şi torturi. Acelaşi tratament a fost aplicat şi soției lui Şerban logofătul şi celorlalte „giupînese"[m].

[132] Cf. *ed. de față,* p. 202. Radu Popescu şi *Anonimul cantacuzinesc,* cele două cronici muntene de care s-ar fi putut folosi Neculce, nu amintesc de acest proces.

[133] Pentru a doua numire a lui Grigore Ghica pe tronul Țării Româneşti să se vadă *Istoria Țării Româneşti (1290—1690), Letopisețul Cantacuzinesc,* ediție critică de C. Grecescu şi D. Simonescu, Bucureşti, 1960, p. 164, unde nu se face însă nici o aluzie la împrejurările numirii. Cît despre Drăghici spătarul, spune aceeaşi *Istorie,* la p. 157, acesta fusese otrăvit la Constantinopol încă în anul 1668. Mai apropiată — dar departe de a putea fi socotită izvod pentru Neculce — este povestirea episodului în *Cronica* lui Radu Popescu

Tot Neculce precizează că Dabija-vodă, fiind originar din ținutul Putnei și știind că oamenii care cultivau via realizează venituri bune din vinzarea vinului, a introdus pentru prima dată o dare nouă, pogonăritul, „de pogon cîte un leu să dea". Cum darea se aplica numai răzeșilor, Neculce nu-și înmoaie condeiul în venin, ca în alte situații care îi vor prejudicia și pe boieri.

Neculce a lăsat posterității cîteva amintiri, pe care le deținea de la bătrîni, despre calitățile lui Dabija-vodă. Era om milos. Trimitea mîncare oamenilor săraci pe care îi vedea lucrînd prin curte, socotind că au flămînzit și că n-au cu ce să-și cumpere cele necesare. Podgorean de naștere, nu disprețuia vinul bun, băut din oală de lut. Insă din pricina vinului, nu a oalei, judecățile Divanurilor de după amiază „nu cădeau toate prea cu laudă". Era un om integru, căruia nu-i plăceau minciunile și nici răutățile.

Vom continua să răsfoim paginile consacrate domniilor lui Gheorghe Duca, din care Sadoveanu a croit un roman istoric, și vom căuta să desprindem partea ce revine exclusiv cronicarului precum și valoarea ei informativă.

Primele două domnii ale lui Gheorghe Duca (1665—1666 și 1668— 1672) pot fi tratate împreună. între ele nu se interpune decît aceea a lui Iliaș-vodă, care nu ocupă în *Letopiseț* decît trei pagini. A treia domnie însă, povestită foarte pe larg și cu implicații deosebite, inclusiv de istorie universală, care se situează după domniile lui Ștefan Petriceicu și a lui Dumitrașcu Cantacuzino, n-ar putea fi legată de cele dintîi decît în mod artificial.

Originea rumeliotă a lui Gheorghe Duca, precum și începuturile sale modeste sînt subliniate de Neculce după *Cronică.* Singurul element în plus este anul urcării pe tron r 7174 <= 1665>, în toamnă. Precizări privind împrejurările, aproape ridicole, ale mazilirii din prima domnie — o spionare a hanului, cerută de Poartă, care s-a întors împotriva lui — ne dă Neculce: nu hanul, ci pașa de Vozia a trimis scrisorile la Țarigrad. Dar pînă să se lămurească lucrurile, căci vizirul de la care primise însărcinările respective era plecat în campanie, Duca a rămas fără scaun.

In ceea ce privește a doua domnie este de observat faptul că Neculce nu tratează cu interesul la care ne-am fi așteptat răscoala

(p. 145—146), cu care hatmanul lui Cantemir se înrudește temperamental. Despre Drăghici precizează și Radu Popescu că a murit la Constantinopol fie otrăvit de greci, fie mai degrabă de ciumă „dupre cum în urmă s-au dovedit" (p. 136). Aceste nepotriviri de situații ne obligă să folosim *Letopisețul* lui Neculce cu oarecare prudență cînd este vorba de rudele sale muntenești, cum aii observat, de altfel, aproape toți istoricii literari din zilele noastre. •

orheienilor și a lăpușnenilor, condusă de serdarul Mihalcea Hîncul și medelnicerul Apostol Durac (Neculce zice serdar), deși aceasta era îndreptată împotriva grecilor veniți cu Duca-vodă de la Țarigrad. Redă faptele numai după *Cronica racovițeană-buhușească,* deși avem temeiuri să credem că el a cunoscut mai multe detalii ale mișcării. Părerea noastră este că răscoala fiind îndreptată și împotriva marii boierimi (se și spune, de altfel, că a fugit *toată boierimea,* și că răsculații au intrat *prin casăli boierești),* Neculce, din solidaritate de castă, nu s-a bucurat de succesele insurgenților și că în sine a dezavuat mișcarea micii boierimi. Este vorba de acea boierime despre care Neculce va vorbi cu dispreț în domnia lui Constantin Cantemir (mojicii, codrenii și gălățenii) dar care va fi element de discordie în toată perioada premergătoare domniei lui Dimitrie Cantemir. Este mica boierime pe care se va sprijini Dimitrie Cantemir în 1711 și care îl va însoți, în număr destul de mare, în Rusia.

Neculce pomenește în plus, față de *Cronică,* despre încercările pe care le-a făcut marele vizir Koprulu [(apelînd pentru aceasta și la Duca-vodă) pentru a-1 determina pe sultan să renunțe la gîndul cuceririi Cameniței, dar fără succes. în plimbarea sultanului la Iași, descrisă cu mai multă culoare de către Neculce, decît o face *Cronica,* acesta adaogă și detaliul că hogea a strigat din clopotnița bisericii sf. Nicolae, spurcînd-o. Abia în vremea lui Antonie-vodă Ruset biserica a fost redată cultului.

Cîteva detalii cu privire]a rolul jucat de Ursache cel bătrîn ruda sa, în mazilirea lui Duca-vodă, lipsesc în *Cronică.* Din pricina reclamației acestuia domnul a fost bătut și a scăpat cu viața numai dăruind sultanului — prin intermediul vizirului — o foarte rară blană neagră de vulpe de Mosc[134].

O frumoasă pagină consacră și un deplin omagiu aduce Neculce predecesorului său, lui Miron Costin, la sfîrșitul capitolului domniei lui Duca-vodă (care lipsește în întregime din *Cronică),* cînd îi atribuie splendida replică, de un înălțător patriotism, dată vizirului.

Cerîndu-i noului domn, Ștefan Petriceicu, un sfătuitor dintre boierii țării pentru felul în care ar trebui asigurată, în viitor, securitatea Cameniței, acesta i 1-a trimis pe Miron Costin. Fericit de succesul repurtat, vizirul 1-a întrebat pe cronicar dacă este și el bucuros de luarea cetății. Răspunsul lui Miron Costin, de o elegantă demnitate și franchețe, a rămas pe veci în analele noastre: „sintem noi moldovenii bucuroși să să lățască în toate părți<l>i cît de'mult (împărăția), iar peste țara no<a>stră nu ne pare bine să să lățască"[135].

[134] Precizarea și la Radu Popescu, *op. cit.,* p. 151.
[135] Cf. *ed. de față,* p. 221.

Tot cu acel prilej, povestește numai Neculce, Miron Costin a salvat țara de așezarea trupelor turcești în ea, determinîndu-1 pe vizir să se retragă, iar la observațiile unora dintre boieri — după înapoierea de la vizir —, că vor invada polonezii țara, replica lui Miron Costin a fost aceea a unui diplomat, a unui om de stat: mai bine să prade polonezii țara, decît „să rămînă turcii șezători și să nu se mai ducă".

între cele două scurte domnii ale lui Gheorghe Duca, Neculce prezintă, ca într-o pagină din *O samă de cuvinte,* capitolul domniei lui Iliaș voievod, total diferit de cel al *Cronicii.* Iliaș voievod, sărac și urmărit de creditorii tatălui său — căci unii domni „rămîn săraci după ce s<ă) mazîlescu, din blăstămul cel mult a oamenilor" — îi urma coșciugul cu osemintele, pe ultimul drum, cînd un ceauș împărătesc 1-a luat și 1-a dus la serai unde a fost numit domn în locul Ducăi-vodă. „Iară pîn-a-1 îmbrăca cu caftanul, foarte rău să spăriiasă, că nu știe la ce-1 duce și la c6"[136].

Portretul făcut lui Iliaș-vodă este acela al unui domn blînd, darnic, fără noroc și sărac. Atît de sărac, încît la mazilie, trecînd Dunărea, „n-au fost avîndu de cheltuială, s-au fost îndatorindu la boer6nași". Aceasta nu 1-a împiedicat însă — o spune tot Neculce — ca in timpul domniei să-i pue pe boierii lui Duca-vodă să dea „împrumutare", adică să le ia cu împrumut forțat bani, ce nu se mai restituiau și, conchide tot Neculce, „pe care boiari îi aflasă c-au fostu sfetnici la rădicarea țării asupra tătîne-său, lui Alexandru-vodă, încă nu 16 prea căuta cu bine"[137]. Este de presupus că toate datele privitoare la domn le deținea de la membrii familiei sale. Nu sînt excluse însă nici reminiscențe ale lecturii cronicelor muntenești.

O extensiune deosebită și o curioasă prezentare datorăm lui Neculce în tratarea domniei lui Petriceicu-vodă. Evidentă și aci dependența *Letopisețului* său de *Cronica* editată de C. Giurescu. Numai că Neculce adaogă elemente istorice noi, pe care nu le găsim în izvoarele narative contemporane, nici în *Cronică* și nici în *Letopisețul anonim al Moldovei,* atribuit lui Nicolae Costin.

Așa spre pildă *Cronica racovițeană-buhușească,* relatînd despre războiul care a avut loc între polonezi și' turci în 1673 la Hotin (polonezii fiind conduși de Ioan Sobieski), subliniază că la sfatul ce-a avut loc în cortul lui Husein-pașa pentru felul cum urmau să se poarte ostilitățile, a participat numai Grigore Ghica, domnul Țării

[136] ***Ibidem,*** p. 209. Detaliile numirii, ca întregul portret moral, se apropie de cele relatate de Radu Popescu, amintind în treacăt de domnia lui Iliaș. Cf. *op. și ed. cit.,* p. 134.

[137] Cf. *ed. de față,* p. 210.

Românești. Amenințările lui Husein-pașa, pentru sfaturile date numai pe el îl priveau, iar defecțiunea și trecerea în tabăra leșească a fost hotărîtă numai de munteni.

Neculce vine însă cu precizarea că la sfatul lui Husein-pașa a fost prezent și Ștefan Petriceicu și, evident, a participat cu moldovenii la înfrîngerea turcilor, alături de munteni și polonezi. Neculce deținea știrile din relatările participanților la luptă, sau de la polonezi, din vremea pribegiilor sale în țara vecină. Putea să fie, pînă la urmă, și o deducție logică, de vreme ce Ștefan Petriceicu s-a retras și el, odată cu Sobieski, în Polonia, în timp ce Grigore Ghica, mai iute la minte, a coborît în jos* i-a păcălit și pe polonezi și și-a recîștigat și tronul, făcînd să fie decapitat vrăjmașul său, Husein-pașa.

Sfîrșitul capitolului despre domnia lui Petriceicu-vodă este total diferit de izvodul racovițesc. El ne introduce, în parte, în viața politică a neamurilor sale din Țara Românească, a Postelniceștilor și, pe de altă parte, ne înfățișează — pentru a cîta oară?! — dependența domnilor de marea boierime: în cazul de față retragerea lui Petriceicu-vodă în Polonia și părăsirea lui de către boieri.

Cronica relatează în cîteva cuvinte că Grigore Ghica a cerut vizirului să-1 lase să se ducă la Țarigrad, ca să-și vadă doamna și copiii, înainte de a-și relua domnia, că odată ajuns acolo s-a îmbolnăvit și a murit. Neculce povestește însă că, întors la Constantinopol, domnul a avut de înfruntat, într-un proces ținut la Poartă, acuzațiile urmașilor postelnicului Constantin Cantacuzino „pentru cazne și răutăți ce li-au făcut", în a doua domnie.

Relatarea acestor întîmplări este făcută de Neculce cu multă pasiune, malițiozitate și sarcasm, tratîndu-și fără menajamente neamurile. Fragmentul pe care îl dăm este ce] mai incisiv la adresa Cantacuzinilor, din întreaga primă jumătate a *Letopisețului.* Nu știm de unde a deținut aceste detalii, pentru că ele nu sînt relatate de cronicile Țării Românești. De altfel ele n-au izul unor amintiri de lectură, ci mai degrabă ale unor povestiri, auzite de mult. Neculce a reținut situațiile, stările de lucruri; patosul era în el, iar ironia îi va ține isonul ori de cîte ori va fi vorba de rudele din Țara Românească, pînă după dispariția lui Ștefan Cantacuzino și a tatălui său, stolnicul, în 1716: „Ce Grigorii-vodă era un om harnic și tare, și sămățu, și gata la răspunsu și la toate socotelile, și să pîrîia față la față înnaintea Divanului înpărătescu cu Postelniceștii, cu Șaitaniceștii, cărora le zicu și Cantacozineștii. Și mai vîrtos giupînesele lor îl pîrîia înnaintea Divanului înpărătescu, că li-au fost puindu pe

giupî^sle de au fost cărind var şi piiatră, împreună cu ţiganii cei de dîrvală, la curţile domneşti.

Ce Grigorie-vodă au mijlocit cu priiatinii lui şi iară i-au dovedit şi i-au pus iară pre toţi la poprială. Şi Şerban logofătul iară prinsesîe, de veste şi să ascunsesie, ca şi întîi. Ce ceauşii înpărăteşti l-au găsit ascunsu în casă la Duca-vodă, în pod, şi de acolo l-au luat şi l-au făcut surgun la Crit. Şi mult mustra Grigorie-vodă şi să ciortiia cu Duca-vodă, ce să pune pentru nişte oameni răi ca aceiia... Numai Dumnezeu iaste mult milostiv, iar apoi de sîrgu întoarce mila sa. Că îndată s-au războlit Grigorii-vodă şi au murit. Nărocul Cantacozineştilor! Dzicu unii să să fie agiunsu Cantacozineştii cu un doftor şi să-1 fie otrăvit"[138].

Aşadar Dumnezeu a fost milostiv cîtă vreme Şeitaniceştii (unchii şi verii săi!) erau la popreală! Şi ce lehamite şi ciudă în acel „Nărocul Cantacuzineştilor!". Cît despre final, este prima dată, dar nu singura dată, cînd cronicarul îi acuză pe Cantacuzini de asasinat. Aşa va muri Şerban Cantacuzino; la moarte va fi trimis tot de ei, nepotul lor. Constantin Brîncoveanu. Hotărît, Neculce nu-i va ierta pentru relele îndurate de ai săi în timpul pribegiei şi pentru cele suferite de Moldova din cauza lui Constantin Brîncoveanu, mai ales, nici pe patul de moarte.

După ce a rămas Petriceicu-vodă singur, boierii moldoveni temîndu-se de consecinţele hainirii şi observînd cuminţenia lui Grigore Ghica, s-au hotărît să-1 părăsească. S-au dus deci la domn şi, invocînd pericolul unei posibile invazii tătăreşti, i-au cerut permisiunea să se retragă să-şi adăpostească familiile, urmînd ca să se întoarcă din nou în tabără.

La refuzul semeţ al domnului, care se baza pe oastea poloneză ce era aşteptată să coboare în număr mare, Miron Costin i^a replicat tăios, în numele tuturor boierilor prezenţi, cu spiritul de independenţă al clasei, care a făcut mult rău Ţărilor Române: „Ori să fie voia mării-tale, ori să nu fie, noi nu ne vom lăsa casăli să le ia tătarîi". „Şi s-au închinat şi i-au dzis: « Să fii măriia-ta săn<ă>tos » şi au eşit afară... Iară Petriceico-vodâ au rămas numai singur, numai cu Hăbăşescul hatmanul şi cu casa lui. Şi au început a plîng6 şi a blâstăma pe Miron şi pe alţii şi a dzice la c6 l-au adus..."[139]

Iar boierii au coborît înspre sud, tocmai la vreme ca să-1 întîmpine pe noul domn, Dumitraşcu Cantacuzino, fostul capichihaiaua

[138] *Ibidem,* p. 231.
[139] *Ibidem,* p. 233.

lui Petriceicu-vodă, pus de Poartă şi văr cu Ion Neculce. Era prin noiembrie 1673.

Acesta, spune Neculce în capitolul său, mult dezvoltat, dar pornind totuşi de la *Cronică,* „era grec ţărigrădean de felul lui, neam de împărat creştinescu di Ca<n>tacozbneşti". Ascendenţa îl privea, deci, şi pe cronicar. Dar predestinat să trăiască toată viaţa la marginea imperialelor sale rude, nu le va ierta acestora destinul care i-a ridicat pe culmi, cum a fost cazul lui Constantin Brîncoveanu, şi se va bucura, răutăcios, atunci cînd soarta le va fi potrivnică. Dintre ei cel mai batjocorit — nu cel mai urît — va fi Dumitraşcu Cantacuzino. Vom aminti aci ambele domnii şi, după cum ne-am propus, vom stărui numai asupra părţii originale, atribuită lui Neculce.

Prima domnie a lui Dumitraşcu Cantacuzino (1674—1675) este tributară sub raportul informaţiilor istorice *Cronicii* şi *Izvodului* lui Miron logofătul[140]. Mai mult chiar, fraze întregi care descriu excesele tătarilor **trimişi** să ierneze în ţară sînt aidoma luate din *Cronica racoviţeană;* dar tabloul, în ansamblu, este zugrăvit în culori pe care nici un penel contemporan nu le-ar fi putut reda. Se întîlnesc acolo elementele întunecate ale silniciilor tătărăşti, amestecate cu obiceiurile gospodăreşti ale moldovenilor şi ale polonezilor.

Cronica îi învinuieşte pentru toate grozăviile care s-au abătut asupra ţării pe boieri, şi mai ales pe Miron Costin logofătul, care n-au vrut să garanteze domnului, printr-un act scris, că polonezii nu vor ataca Moldova. Neculce ridică năpasta aruncată de *Cronică* asupra marelui său predecesor şi o trece în contul celui mai dispreţuit dintre cîţi domni au stat vreodată în scaunul Moldovei: „Dar acesşt6 voro<a>ve nu-s nemic, făr<ă> cit Dumitraşco-vodă, fiindu grec tălpiz şi fricos, cu piele de iepure la spate (ca alt grec, Constantin Ipsilanti, 50—60 de ani mai tîrziu), şi neavîndu nice omil<ă>de ţară, punea pricini asupra bolarilor ş-a lui Miron, că sfătuescu şi-i bine să ernedze tătari şi ei n-au priimit să facă zapis. *Dar lui îi era voe şi silie spre' acela lucru, că s(ji) temea să şadză în Iaşi, să nu vie nescarivai poghiiazuri să-l ia din Eşi"* (subl. noastră)[141]. Tot Dumitraşcu Cantacuzino este vinovat, după Neculce, de distrugerea cetăţilor Moldovei, deşi *Cronica* atribuie vizirului această idee: „Scris-au atunce viziriul la Dumitraşcu-vodă, eşind nemţii din cetăţile Ţării Moldovei, să triimiţă să le strice toate, ca altă dată să nu

[140] Cf. *Letopiseţul Ţării Moldovei,* editat de C. Giurescu, p. 66—69, precum şi *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul şi Vasile Demian,* p. 191—195.
[141] Cf. *ed. de faţă,* p. 238-239.

mai vie oştii să între între-însăle. Aşe să vorovesşte, că mai mult sfatul şi-ndemnătura lui Dumitraşco-vodă au fostu, decît voia viziriului"[142].

Un lung paragraf consacră Neculce stărilor de lucruri din Polonia, greu încercată sub raport militar din toate părţile şi lipsită şi de un conducător, după moartea regelui Mihail Vişnoveţchi, întîmplată în anul 1673. El povesteşte cum s-a ajuns cu turcii la pacea de la Juravno, cît de mari au fost pierderile teritoriale ale Poloniei şi cum a fost ales rege Ioan Sobieski, prieten al hanului tătărăsc. Aceste date, absente din izvodul narativ de care s-a folosit, *Cronica racoviţeană-buhuşească,* ne descoperă faţa unui istoric bine informat, cel puţin pentru cazul în speţă, asupra situaţiei din ţările vecine (Polonia, Ucraina, Turcia). *Letopiseţul* său — cum bine se ştie — va cuprinde, mai ales în a doua sa parte, numeroase pagini de istorie universală, care îl vor plimba pe cititor, adesea în tovărăşia unei superbe naivităţi, pe multe din meridianele atunci cunoscute ale globului. Neculce rămîne cel mai preocupat dintre cronicarii noştri de istoria popoarelor din jur; paginile sale trebuiesc socotite ca dovezi ale dorinţei lui de a cunoaşte şi de a lărgi orizontul cititorilor cărora le era menită osteneala sa.

Tabloul domniei lui Dumitraşcu Cantacuzino este sumbru prezentat atît de *Cronică,* cît şi de *Pseudo Nicolae Costin.* La toate cele amintite mai sus se adaogă şi introducerea de către domn, pentru prima dată în Moldova, a fiscalităţii pe cap de locuitor (capitatio), incluzîndu-i şi pe boieri, nu numai pe oamenii de rînd[143] Sistemul „hîrtiilor", cum era numită darea, îl vor aplica şi alţii, dar Neculce pe el îl judecă, mai ales, pentru noutatea lui. Lucrurile noi, de orice natură ar fi — cu atît mai mult impozitele — îl deranjează pe Neculce în cel mai înalt grad: „Făcut-au acestu domnu Dumitraşco-vodă un obiceiu rău şi spurcat în ţară, care n-au mai fost pînă atunce, de au dat hîrtii de scriu feţele oamenilor de la mic pîn' la mare, care au rămas poman<a> lui, de n-o mai las<ă> nice un domnu să să uite acea pede<a>psă a s<ă>racilor"[144].

Capitolul consacrat celei de a doua domnii, care n-a durat decît un an şi patru luni (febr. 1684—iunie 1685), cuprinde doar cîteva date furnizate de *Cronică* sau de *Pseudo Nicolae Costin;* el poate fi socotit şi prin proporţii, şi prin varietatea conţinutului, absolut original. Este unul din capitolele cele mai interesante sub

[142] *Ibidem,* p. 244. Este probabil că Neculce a cunoscut şi *Cronica Moldovei dintre anii 1661 — 1709 (Pseudo Nicolae Costin),* unde vinovat de distrugerea cetăţilor moldoveneşti este socotit tot Dumitraşcu Cantacuzino. Cf. M. Kogălniceanu, *LetoPisitile...* II, p. 14.

[143] O spune *Pseudo Nicolae Costin.* Cf. *Letopisitile...,* II, p. 15..

[144] Cf. *ed. de faţă,* p. 245-246.

raport literar ca şi sub raportul viziunii personale asupra societăţii şi moravurilor acesteia.

Dumitraşcu Cantacuzino intră în Iaşi în timpul unei cumplite foamete ce dura de trei ani. „Era oameni<i> tot leşinaţi şi morţi pe drumuri şi pe uliţi, cît să mînca om pe om", scrie Neculce, folosind textul *Cronicii.* Din cauza podghiazurilor poloneze gospodarii n-au putut ara. Cete de tîlhari atacau drumurile, iar ţara era pustie din sus de Cotnari. La aceste nenorociri se adăoga şi prezenţa permanentă a turcilor, care asigurau Cameniţa cu cele necesare şi care, neputîid fi satisfăcuţi, devastau aşezările boiereşti. A trebuit să vină Şerban Cantacuzino, din Ţara Românească, cu „pine de a lui, arată cu plugurile lui, cîteva sute de cară, de au dus-o la Cameniţă", precizează Neculce. în Iaşi, din cauza lipsei de lemne de foc, oamenii au stricat gardurile, acareturile şi „curţile boierilor... de au arsu tîrgul mai giumătate". Un tablou mult mai întunecat înfăţişează *Pseudo Nicolae Costin*[145], care, îl face răspunzător, în parte, de această situaţie, pe domn, în care „nimica bun nu era... numai lăcomie şi luătură nespusă".

Interesant, că deşi sub raport documentar capitolul este mult mai bogat decît al cronicilor amintite, în ceea ce priveşte abuzurile de tot felul ale lui Dumitraşcu Cantacuzino, Neculce foloseşte un ton potolit în prezentarea lor. Este un ton al neputinţei, al resemnării, pe alocuri al justificării unor situaţii, impus, probabil, de faptul că „boiarilor celor mari le arăta dragoste şi cinste". Este drept, adaogă Neculce, „că nu-i da mîna într-alt chip să facă". Aşa, în al doilea an de domnie, cînd au început a veni carele tătărăşti din Bugeac cu mălai de vînzare în Iaşi, domnul a luat măsuri corespunzătoare pentru scăderea preţurilor (oprind cumpărarea timp de trei zile „şi făcînd mierţa mare"). „Dece au început săracii oameni a să sătura. Numai era greu, că murie, că era hămisiţi". A încercat să stîrpească tîlharii, chemîndu-1 pe hatmanul Buhuş, pribeag în Ţara Românească, să-i fie de ajutor[14]". Dar acesta refuzînd, Dumitraşcu Can-

[145] Cf. *Letopisitile...,* II, p. 39.

[144] Contradictorie ne apare prezentarea activităţii lui Alexandru Buhuş în Ţara Românească. Pe de o parte, acesta refuză să dea curs invitaţiei lui Dumitraşcu Cantacuzino de-a se întoarce în Moldova „vădzînd vremili neaşădzate... şi fiind şi bolnav... Care i s-au tîmplat aşeş şi moartea acolo, în sat în Ruşi", iar pe de altă parte, îl găsim activ în sprijinirea politicii lui Şerban Cantacuzino de înlăturare a vărului său de pe tronul Moldovei, chemîndu-i pe boieri, prin intermediul lui Gavrilită vornicul, cu care s-a întîlnit la Focşani, să fugă în Ţara Românească. Sînt schiţate preUminariile înlocuirii lui Dumitraşcu Cantacuzino cu Constantin Cantemir, atît de bine ţesute de Neculce în paginile capitolului consacrat celui dintîi, dar de care ne vom ocupa la locul potrivit.

tacuzino, în batjocură, a numit hatman pe cel „mai sărac şi mai prost" dintre boieri, pe Zosin Başotă, care „măcar că era de niiam vechiu (ceea ce în concepţia feudală de clasă a lui Neculce însemna mult) nu era harnic de acela boierie la aceli vremi".

Lăcomia domnului, atît de vehement înscrisă în *Letopiseţul* atribuit lui Nicolae Costin, nu este exemplificată de Neculce (cu excepţia pomenirii din nou a introducerii fiscalităţii pe persoană) decît prin două cazuri: însuşirea banilor lăsaţi de ctitorii mănăstirii Rîşca şi „judecata" pe care a făcut-o feciorilor vornicului Chiriac Sturdza şi mamei lor vitrege pentru nişte bani, pe care, pînă la urmă, i-a luat tot Dumitraşcu Cantacuzino. Nimic din torturile aplicate lui Gavril Brăescu, marele jicnicer, sau lui Toder Nacu, fecior de boier, pentru stoarcerea unor sume de bani, sau de faptul că odăile seimenilor erau pline de datornici siliţi, de care aminteşte *Pseudo Nicolae Costin,* nu răzbate pînă la Neculce. în schimb imoralitatea domnului revoltă în cel mai înalt grad pe binecredinciosul cronicar, iar portretul desfrînatei sale rude n-are egal în literatura noastră prin ridiculizarea scăderilor, a senilităţii şi decrepitudinei, opuse pretenţiilor sale de berbant. Vom mai întîlni revolta, dezgustul şi dispreţul lui Neculce faţă de imoralitatea bătrîneţii atunci cînd va povesti, cu iz de cumătră, văduvia doamnei Anastasia, soţia lui Gheorghe Duca. în cazul lui Dumitraşcu Cantacuzino însă, cronicarul este revoltat nu numai de afişarea publică a legăturilor sale cu fata Arhipoaei, ci şi de umilinţele pe care le aduce boieroaicelor din protipendadă, obligate să însoţească crîşmăriţa în plimbările sale la vii sau la feredeu. Nu mai puţin scandalos era şi obiceiul domnului de-a nesocoti posturile, mîncînd carne alăturea cu turcii.

Şi totuşi, cu toată revolta sa, portretul zugrăvit de Neculce nu este lipsit de un oarecare umor, care-i conferă, parcă, un plus de autenticitate:„...Şiera om nestătător la voro<a)vi, tâlpiz, amăgitor, geambaş de cei de la Fener din Ţarigrad. Şi dup-acestea, dup(ă> toate, era bătrîn şi curvar. Do<a)mna lui era la Ţarigrad, iar el aice îşi luas<ă) o fată a unei rachieriţă de pe Podul Vec(hiu>, anume Arhipo<a>ia, care o chema Aniţa, ţiitoare, de o purta în vede<a)lă între toată boerimea, de o ţinea în braţi, de-o săruta. Şi o purta cu sălbi de galbeni şi cu haine de şahmarand, cu şlic de sobol şi cu multe odo<a>ră înpodobită. Şi era tînără şi frumoas<ă> şi plin(ă> de suleiman, ca o fată de rachieriţă. Şi o triimite cu car<î)ta domne<a)scă, cu siimeni şi cu vornici şi cu comişi dzuoa amidzidzea mari pe uleţi, la feridiu şi pe la mănăstiri şi pe la vii, în prinblări. Şi face şi pe boiari de-ş triimite giupînesăle cu dînsa.

Şi dup<ă> ce vinie de la primblări, triimite giupînesilor daruri, canaveţe, bilaco(a)s(e>, căce i-au făcut cinstea de-au mărsu cu

dînsa în primblare. Şi dup<ă) ce s-au mazilit, au luat-o cu dînsul ş-au dus-o în Ţarigrad cu dînsul ş-au măritat-o dup-o slugă a lui, dup-un grec.

Căutaţii, fraţii, iubiţii cetitori, de videţi ce iaste omenie şi curvie grece<a)scă! Că el, de bătrîn, dinţii în gur<ă> n-ave. Dimine(a>ţa îi înclie, de-i punea în gur(ă>, iar sara îi desclie cu încrop şi-i punea pe mas<ă>. Carne în toate posturile cu turcii de<n)preun<ă> mînca". Şi, din perspectiva anilor numeroşi pe care-i avea la data alcătuirii operei, lasă sâ-i scape, în încheiere, aceste dureroase cuvinte de compasiune pentru Moldova Iui Ştefan, cele mai sincere din cîte a aşternut în paginile cronicii: „...Oh! oh! oh! Sărac<ă> ţar<ă> a Moldovei, ce nărocire de stăpîni c-aceştea ai avut! Ce sorţi de viiaţă ţ-au cădzut! Cum au mai rămas om trăitor în tine, de mare mirară iaste, cu atîtea spurcăciuni de obiceiuri ce s<ă> trag pîn-astădzi în tine, Moldovă '." [117]

Toderaşcu vistiernicul, feciorul lui Iordache Cantacuzino şi frate cu mama lui Neculce, n-a putut împiedeca mazilirea domnului deşi „el era alfa şi omega atunce în Ţara Moldovii", după cum n-a putut împiedica nici abuzurile financiare ale acestuia, pentru care s-a judecat la Constantinopol cu Dumitraşcu Cantacuzino, pus s-o facă, se pare, de către Şerban, domnul Ţării Româneşti. Neculce are cuvinte bune la adresa unchiului său, care din vistiernicie a rămas dator cu vreo 20 de pungi de bani, dovadă a corectitudinii sale. Ba are cuvinte de laudă şi pentru Şerban Cantacuzino, care după moartea ce i s-a întîmplat lui Toderaşcu la Adrianopol, i-a adus oasele cu cheltuiala sa şi le-a încredinţat feciorilor de i le-au îngropat în mănăstirea Bisericani. Aceasta, mazilia, s-a produs în urma intervenţiilor domnului muntean la Poartă şi a atras după sine, la plecare, reacţii antigreceşti, la care se asociază, evident, şi Ion Neculce şi care se cer explicate.

Xenofobismul lui Neculce — cînd este vorba de greci — este unanim cunoscut şi a fost suficient speculat, ca să nu stăruim prea mult asupra lui. Paginile *Letopiseţului* său abundă de ironii, batjocuri, etichetări; stigmatizări, la adresa elementului grecesc, fie el fanariot, rumeliot, insular sau din Tesalia. în fond Neculce nu face altceva decît şă_se^Unieie_atitudjni^generale, adoptate de populaţia Iaşilor şi de boierimea de ţară împotriva grecilor, vinovaţi de relele care s-au abătut asupra Moldovei. Prin ei se exercita exploatarea Porţii, ei erau sfetnicii odioşi ai unora dintre domni, cu ei a crescut venalitatea, lăcomia, delaţiunea şi au decăzut, implicit, moravurile

[147] Cf. *ed. de faţă,* p. 290-292.

sănătoase ale societăţii moldoveneşti. La ei constată Neculce laşitatea, frica de iepure, lipsa de ruşine. Şi nu numai Neculce, ci şi *Cronica* atribuită lui Nicolae Costin. De altfel mişcările antigreceşti pe care le înregistrează istoria Ţărilor Române în veacul al XVII-lea grăiesc de la sine. Nu este de mirare că la mazilirea lui Dumitraşcu Cantacuzino „s-au făcut mari gîlcevi şi calabalîcu. Fliondor armaşul şi cu frate-său Gheorghiţă Ciudin, cu Mitre căpitanul, cu Milestii şi cu alţii au buzurluit tot tîrgul şi slujitorimea asupra grecilor, tot cu pietri şi cu beţe, de era curtea domniască plină de oameni. Şi pe zidiuri sta oamenii, iar grecii tot în casă şidea, lîngă Dumitraşco-vodă, şi să ascundea carii pe undă putea. Şi mai vîrtos căuta pe un grec, pre anume Sară Eni, carele au fost de au bătut stupii lui Gavriliţă vornicului şi au fost dat ştiubeilor foc... Şi purcegîndu din Iaşi Sară Eni şi alţi greci tot denaintea lui Husein-beiu mergea, ca să nu-l poată lua moldovenii"[148].

Neculce povesteşte cu mult umor cum tot atunci a fost prins de către acelaşi Flondor armaşul un alt grec, paharnicul Mavrodin, care după ce a fost bătut, dezbrăcat „de l-au lăsat numai cu cămeşe" a fost pus călare pe un cal, cu faţa spre coada pe care o ţinea în loc de frîu şi plimbat prin oraş pînă la Copou. Slugile armaşului îi cereau să pronunţe o frază, dificilă pentru un grec, spre marele haz al spectatorilor: „Dzi, grece, cal murgu la Fîntîna Bordii, iar el nu putea..., ce dzicea « alogo (= cal, greceşte) murgo sto Fîntîna Bordii »[149].

În legătură cu această întîmplare I. C. Chiţimia, într-un interesant studiu consacrat *Informaţiei istorice şi artei literare în cronica lui Ion Neculce,*[150] menţionează un document descoperit de domnia sa[151] în care este relatată o revoltă antigrecească în vara anului **1743,** în vremea domniei lui Constantin Mavrocordat, pe care însă Neculce o trece sub tăcere — menţionează autorul —, din consideraţiune faţă de domn. Cu acel prilej — spune documentul — au fost prinşi mai mulţi fanarioţi, daţi „pe mina ţăranilor di-i purta prin toate uleţile tărgului. îi **bată** şi-i învăţa moldovineşte să zică: « Cal murg la Fîntîna Bordei». Şi ei nu pută zici, ce zicea «alogo murgu sto Futina Bordi ». Şi li da ţăranii pi spate cu toiegile şi li tot zicea: « Zi, grecule, cal murg la Fîntîna Bordei » şi ei tot pi grecie zicea"[152].

[148] *Ibidem,* p. 298-299.
[149] *Ibidem,* p. 300.
[150] Publicat în volumul său *Probleme de bază ale literaturii romane vechi,* Bucureşti, 1972, p. 315—338.
[151] Păstrat în fondurile Bibliotecii Academiei sub cota CCCLX-8.
[152] Cf. I. C. Chiţimia, *Probleme de bază...,* p. 321.

Răscoala respectivă ar fi avut loc cu prilejul mazilirii lui Constantin Mavrocordat şi cu aproximativ doi ani înainte de moartea cronicarului, cînd *Letopiseţul* său era redactat.

Documentul, intitulat *Carte de blăstăm în contra grecilor de la 7251, noemv(rie") 8,* ar fi fost scris de Teodor Sion medelnicerul[153], ca un angajament al semnatarilor (care adunaseră peste 5.000 de oameni, înarmaţi cu tot felul de arme) de a lupta împotriva grecilor.

în realitate documentul este un fals, o mistificare, destul de grosolană, redactată, după toate particularităţile paleografice, de un membru al familiei Sion, pe la 1830— 1840. Este ştiut, de mult, încă din veacul trecut, că Sioneştii erau meşteri în falsuri, dar nu de ei ne ocupăm. Credem că Antohi Sion este autorul celui de faţă. Cîteva elemente de fond sînt suspecte: mai întîi nici un alt document, nici măcar narativ, nu atestă o mişcare antigrecească în anul 1743, necum una la care să fi participat — cum spune documentul –, 5.374 de oameni, nici mai mulţi, nici mai puţini. în al doilea rînd, unele nume amintite, cum este grecul Mavrodin, sau Ionaşco Cap de Ghindă, sînt personaje din *Letopiseţul* lui Neculce, care au trăit cu 60—70 de ani înainte de Const. Mavrocordat. în sfîrşit, numărul semnatarilor, peste 150, numele lor şi calitatea acestora sînt, ca restul textului de 7 pagini de coală, simplă invenţie. Tot de la Neculce a luat, evident, şi expresia stîlcită a grecului, pe care o aduce cu atîtea decenii mai aproape. De altfel familia Sion poseda, cu siguranţă, un text al *Letopiseţului,* căci îi găsim copiind pe unii dintre ei, la 1804, un exemplar: este manuscrisul 114 al Academiei, însemnat în aparatul critic cu sigla *G*[154].

Dar, revenind la Neculce, acesta relatează că Mavrodin paharnicul nu s-a speriat prea tare de cele petrecute, că s-a întors în Moldova şi sub alţi domni — inclusiv sub domnia lui Mihail Racoviţă — „pînă ce au murit de bătrîn şi nu s-au mai putut curaţi ţara de dînsul". Şi îşi completează astfel paharul urii sale, îndreptate împotriva ciocoimii greceşti (cum bine o defineşte Şerban Cioculescu): „Aşia socotescu eu cu firea mea această proastă: cîndu a vrea Dumnezeu să facă să nu fie rugină pe fier, şi turci în Ţarigrad să nu fie, şi luppii să nu mînince oile în lumă, atuncea poate nu vor fi nici greci în Moldova şi în Ţara Munteniască, nici or fi boiari, nici or putea mînca acăste doao ţări, cum le mînîncă. Iar alt hac n-au rămas cu condeiul

[153] El vorbeşte la persoana întîi, relatînd găsirea lui Mavrodin sub patul doamnei (curios lucru, tot Mavrodin îl chema şi pe acesta, ca pe eroul lui Flondor armaşul!).
[154] Cf. *Nota asupra ediţiei* noastre, p. **141-142.** Cu privire la familia Sion să se vadă suita de cinci articole ale lui Şerban Cioculescu, reunite în volumul *Varietăţi critice,* p. **137— 176.**

mieu să mai pomeuescu, ca să pot gîci. Focul îl stingi, apa o ezăşti şi o abaţi pe altă parte, vîntul cînd bate, te dai în lături, într-un adăpost, şi te odihneşti, soarele intră în nuor, noaptea cu întunerecul trece şi să face iar lumină; iar la grec milă sau omenie, sau dreptate, sau nevicleşug, nici unele de aceste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu. Numai cîndu nu poate să facă rău să arată cu blindate, iar inima şi firea, tot cît ani putea iaste să facă răutate. Căutaţi de cetiţi la hronogrâful grecescu, de vă încredinţaţi şi mai bine, pe cînd au fost grecii puternici şi împărăţiia era a lor, ce făcea pre atuncea şi ce lucra!"[155]

Dacă este să explicăm, să justificăm, antipatia cronicarului faţă de elementul grecesc trebuie să aderăm la opinia lui Şerban Cioculescu, cu privire la „drama de familie" a pribegilor moldoveni la rudele bogate din Ţara Românească şi să acceptăm punctele de vedere, pe care le socotim cît se poate de logice, ale criticului Valeriu Cristea[156]. într-adevăr, bunica sa, „bătrîna Iordăchioaia", fata lui Mateiaş, bucovineancă neaoşe „1-a sustras pe Neculce din raza focarelor de grecizare ale familiei sale"[157], după ce ea a rămas văduvă şi după ce neamurile sale greceşti din Moldova şi din Ţara Românească îşi vor fi dezvăluit munţii de egoism, răutate şi lăcomie, atît de limpede văzute de cronicar[158].

[155] *Ed. de faţă,* p. 301—302 Cît priveşte aluzia la *Hronogrâful grecesc,* se cere amintit faptul — care schimbă optica noastră cu privire la limitele orizontului său cultural — că Neculce este autorul, în parte, al unei copii de *Cronograf* tip Danovici, păstrat în colecţiile Bibliotecii Academiei R. S. România sub cota 4793 şi realizată, probabil, după întoarcerea sa din pribegie, sau chiar mai devreme, cînd era încă în Polonia, dată fiind vigoarea scrisului său, foarte urît; dar perfect lizibil. Cf. *Un manuscris inedit al cronicarului Ion Neculce,* în *Analele Universităţii „C. I. Parhon",* Bucureşti, seria ştiinţelor sociale. Filologie. VI (1957), nr. 10, p. 35-46.

[156] Cf. *Introducere în opera lui Ion Neculce,* Bucureşti, 1974, p. 93-96.

[157] *Ibidem,* p. 95.

[158] M. Kogălniceanu a observat rasentimentele cronicarului faţă de greci, şi într-o notă de la p. 253 a *Letopisiţelor,* t. II, la sfîrşitul domniei a doua a lui Dumitraşcu Cantacuzino, face următoarea menţiune: „Orice este zis în patimă îşi găseşte lesne întimpinarea sa; vornicul Alecsandru Beldiman (vezi mai departe nota paginii 442) s-au însărcinat a răspunde imputărilor ce Neculce face grecilor".

Răspunsul lui Alecu Beldiman, aşezat de Kogălniceanu în subsolul unei pagini ce cuprinde a doua domnie a lui Grigore Ghica, acolo unde Neculce îşi dezvoltă ultima răzvrătire antigrecească *(ediţia noastră,* p. 805), nu dovedeşte o înţelegere deplină a vederilor cronicarului. Cum arătam, şi cum au arătat şi alţii, Neculce n-a fost vrăjmaşul poporului grec, ci al ciocoimii greceşti. Pagina amintită din domnia lui Grigore Ghica este întru totul concludentă în acest sens. Iată şi mesajul lui Alecu Beldiman, adresat, postum, cronicarului: „Eu, vornicul Aleco Beldiman, întorcîndu-mă către tine, istoriografule, care cu atîta patimă voroveşti asupra grecilor, îţi voi cere ertăciune mai întîiu, şi după aceasta voiu zice că voroveşti cu patimă şi că te rătăceşti întru cele ce zici, cu totul; căci în cursul istoriei hronografului acestuia am văzut domni pămînteni carii au făcut mai multe cruzimi şi prădări, au desbrăcat ţara fără cea mai mică mustrare de cuget, luînd hrana din gura pămîntenilor şi puind cuţitul în sinul patriei sale fără de milostivire, stricînd pronomiile patriei şi a patrioţilor, spre îndestularea lăcomiei lor. Mă plec a huli pre acei răi şi îndărăpnicidin greci, dar nicidecum tot neamul lor, căci cu aceasta apoi huleşti şi tot neamul moldovenesc,; avînd îndestulă pildă de ocîrmuirea ră a domnilor moldoveni. Eu «iă plec a erta un grec, care vremelniceşte este aice, şi nu-i pasă de patrie, fiindu-i străină; dar un pămîntean, pămîntean patriot,fiiu patriei acestiea, a prăda pe maică-sa, a prăda şi a nu-i fi milă de fraţii şi patrioţii sei, aceasta nicidecum nu voiu pute-o erta. Eartă-ma, te rog, cetitorule, şi mă giudecă de am avut dreptate a mă împotrivi la zisele istoriografului".

între cele două domnii ale lui Dumitraşcu Cantacuzino, Neculce situează, firesc, domnia lui Antonie-vodă Ruset (1675—1678) şi a treia domnie a lui Duca-vodă (1678—1683). Pentru amândouă punctul de plecare rămîne *Cronica racoviţeană-buhuşească,* din care include fraze întregi, aproape neschimbate, in *Letopiseţul* său. Acestea sînt, de obicei, fraze de început, sau consideraţiuni generale.

Redacţia capitolelor sale este amplificată de cel puţin trei ori, cu date şi povestiri originale, cu prelucrări izvorfte din alte izvoade, sau, mai ales, din inepuizabilul său condei. Folosind izvodul buhuşesc, Neculce lărgeşte mult relatarea activităţii militare a ultimului hatman viteaz al Moldovei, care a fost Alexandru Buhuş. Aserţiunea rămîne valabilă şi pentru capitolul relativ Ia Gheorghe Duca, cu a treia domnie.

Un interes major acordă Neculce situaţiei din Ţara Românească, la sfîrşitul capitolului despre Antonie-vodă Ruset. Şerban Cantacuzino fugit la Adrianopol, în absenţa lui Duca-vodă, căuta să-i ia locul. Duca-vodă, amăgit de stolnic şi de Constantin Brîncoveanu, care se aflau şi ei cu domnul în tabără, la Ceahrin, i-a lăsat să plece şi pe aceştia la Adrianopol, sub pretextul că-1 vor determina să se întoarcă în ţară. Şi s-a întors, într-adevăr, Şerban Cantacuzino, însă ca domn. între timp blîndul Antonie-vodă Ruset a fost mazilit şi dus direct de la Ceahrin la Constantinopol. Cel care a venit cu firmanul de mazilie al Iui Duca-vodă a fost chiar Constantin Brîncoveanu care, adaogă Neculce, a umblat mult să-i prindă pe vrăjmaşii Cantacuzinilor. Şi pe care i-au prins, „dup<ă> ce au vinit Şerban-vodă, pe toţi i-au omorît cu grele şi cumplite morţi".

Capitolul se încheie cu un portret făcut lui Antonie-vodă Ruset şi cu o succintă analiză a împrejurărilor care au dus la sfîrşitul domniei lui. Acestea rămîn pentru istorie aproape singurele date relative ta domnia lui Antonie-vodă Ruset. Domnul era blînd şi bun, milostiv şi tiu frica lui Dumnezeu; „măcar că era grec şi strein, ţărigrădean, dar era mai bun domnu decît un pementiian". însă din pricina unui sfetnic ticălos şi fără ruşine, rudă cu el, anume Alexandru Ramandei „grec simăţu, mîndru, nebun, lacom", precum şi din cauza nebuniilor şi abuzurilor feciorilor domnului, prea răsfăţaţi, care-şi băteau joc de moravurile, încă sănătoase, ale ţării, a fost pîrît la Poartă de boieri. Acesta a fost motivul osîndei lui: dezmăţul feciorilor săi. Dus la Constantinopol, povesteşte Neculce, ca în *O samă de cuvinte,* a fost cumplit torturat, i s-au luat toţi banii şi apoi a fost lăsat slobod. Iar cînd a ajuns acasă, ca o culme a nenorocirilor, îi ardea şi casa, încît a ajuns „cu feciorii la mare lipsă; să hrănie cu păscărie în Ţarigrad".

Printre cei vinovaţi de osînda domnului s-au aflat hatmanul Alexandru Buhuş[159] şi Miron Costin, cronicarul. Dar nici de casele acestora, conchide Neculce, nimica nu s-a ales. Cel puţin Miron Costin, cînd a fost omorît din porunca lui Constantin Cantemir, „striga în gura mare că nu-i vinovat cu nemic lui Cantemir-vodă... Numai osînda lui Antonie-vodă îl gonesşte, şi pentr-aceia pieră, că l-au pîrît pe strîmbătate"[160]. Deci boierii să nu-i pîrască pe domni, la Constantinopol, pentru că aceştia sînt stăpîni şi unşi ai lui Dumnezeu (pomăzanici). Iată, într-o frază, concepţia lui Neculce despre rostul voievozilor, care 1-a apropiat de Dimitrie Cantemir pînă la identificarea aspiraţiilor cu acelea ale celui mai autentic vrăjmaş al clasei sale.

Ultima domnie a lui Duca-vodă ar încheia, după propriile mărturisiri din *Predoslovie,* folosirea izvoarelor streine la elaborarea *Letopisețului* său. Capitolul este lung şi datele în plus destul de numeroase, dar mai mult pentru detalii.

Domnia lui Gheorghe Duca este împărţită în două, după modelul *Cronicii,* Cea dintîi, pînă la plecarea cu vizirul şi cu Şerban Cantacuzino la asediul Vienei, deşi include» patru ani de domnie, este expediată cu oarecare grabă. La doi ani după urcarea pe tron, descoperind un complot al marelui vistiernic Vasile Gheuca, al lui Gheorghe Bogdan mare jicnicer şi al lui Lupu sulgerul, după o jude-

Cf. G. Ştrempel, *Hatmanul Alexandru Buhuş şi mazilia lui Antonie vodă Ruset,* în *Omagiu acad. Ştefan Pascu,' Ciu* 197-1 **r>** 326-334.

[160] Cf. *ed. de faţă,* p. 257.

cată sumară a Divanului, i-a dat pe mina lui Flondor armaşul care le-a retezat capetele, ziua în amiaza mare, înaintea porţii domneşti. Neculce povesteşte faptele fără comentarii, pentru că hiclenia era dovedită. Ori, cum arătam mai sus, pentru el persoana domnului era sacră.

La puţină vreme după aceasta, relatează Neculce, folosind *Cronica,* domnul a plecat la Poartă pentru rezolvarea unor neînţelegeri cu viitorul său ginere Ştefan beizadea, feciorul lui Radu Leon (1664— 1669), care era logodit cu fiică-sa Catrina. Dar cum beizadeaua „era grozav la faţă", domnul „punea pricin{ă> şi nu vre să i-o dea". Divanul n-a luat în seamă asemenea mofturi şi 1-a obligat pe Duca-vodă să facă nunta, ceea ce acesta a şi făcut, de îndată ce s-a înapoiat în Moldova. N-a plecat însă din Ţarigrad decît după ce, cheltuind aproape 1.000 de pungi, a obţinut hătmănia Ucrainei. Aceasta i-a conferit dreptul de a avea trei tuiuri, asemeni marilor demnitari turci. Spune Neculce, subliniind ambiţiile domnului, că Gheorghe Duca „să ţinea şi vorovie în casa lui, de s<ă> ispite să fie craiu în Ţara Unguriască, şi un ficior a lui în Ţara Moldovei domnu, şi altul în Ţara Munteniiască, şi ginere-său hatman în Ocraina"[161].

Cronica menţionează nunta Catrinei cu urîta beizadea[162], ca pe un fapt oarecare. Neculce însă creează un poem epic povestind nunta de două săptămîni de la Iaşi, pe care, probabil, că a văzut-o, copil fiind. Cu acelaşi realism, cu aceeaşi mişcare — subliniată de mai mulţi critici — ce învie eroii şi epoca şi dau farmec scrisului său, va zugrăvi şi nunta lui Duculeţ, feciorul lui Gheorghe Duca, la care a participat, cum aminteam în paginile consacrate biografiei, ca boier tînăr. Acestea sînt documente interesante şi unice ale vremii, ce înregistrează obiceiuri şi datini de basm, de mult dispărute.

Dar hătmănia Ucrainei şi nunta Catrinei au costat bani grei. Neculce completează cu un tablou sumbru, abia schiţată opresiune fiscală din *Cronică* ce lovea deopotrivă boierime şi sărăcime. Cei din urmă erau deprinşi, oarecum, cu răul, dar boierii au suportat din cale afară de greu pe acest monstru de lăcomie şi ură. Impozitul personal „hîrtiile", scoase mai multe decît numărul contribuabililor, au fost aruncate asupra tuturor şi obligaţi să le plătească în totalitate, Mai mult, în loc de un galben, cît era impunerea iniţială, Duca-vodă a perceput 16 galbeni. Şi, cum mulţi contribuabili îşi lăsau casa şi fugeau, neavînd de unde plăti, erau obligaţi ceilalţi oameni să achite birul pentru ei. „Şi pe unde era pustiiu — relatează cronicarul —

[161] Cf. *ed. de faţă,* p. 282.

[168] Cronica atribuită lui Alexandru Amiras spune că era „can lipsit de minte".

face pe zlotaş(i) de plătie de Ia casăle lor. Şi-i băte pe zlotaşi cu buzduganul, de au omorît vro doi, trei. Deci vădzind că mor de buzdugan, au făcut un bătu în optu muchii, de băte pe boeri şi pe zlotaşi cu băţul. Şi-i punea pe boiari dăjdi şi-nprumute peste putinţa lor, cîtu nu să mai putea plăti... Ce iera pline închisorile de boiari şi grosurile de cei săraci, de-i băte şi-i căznie cu capeteli pen garduri, şi leşinaţii de fo<a}m6, şi bărbaţii şi femei. Şi murie prin gTosuri. Şi giupînes<ă> sărace încă le lega la puşcii şi le închidea la simeni pentru bani..."[188] Mulţi boieri au fugit, cum au fost Tepdosie Dubău, mare spătar şi autor de izvod, Savin Zmucilă medelnicer şi postelnicul Gheorghiţă, fratele său, ultimii doi tovarăşi de pribegie ai lui Neculce, după Stănileşti, şi alţii mulţi.

Nu i-a scăpat pe oameni de urgia lui Duca-vodă decît plecarea sa la oaste, în 1682, împreună cu vizirul Cară Mustafa.

Neculce urmăreşte cu un interes vădit — este drept că foloseşte din plin ***Cronica racoviţeană-buhuşească*** — campania turcilor împotriva imperialilor, asediul şi despresurarea Vienei, precum şi întoarcerea domnului, împins de blestemul mulţimii să-şi isprăvească ultimul act al domniei în mod grotesc, la moşia sa, Domneşti. Era toamnă tîrzie, 1683, cînd Duca-vodă, nevrînd să asculte de Şerban Cantacuzino şi de Mihail Apafi ca să se ferească de incursiunile poloneze din Moldova, şi părăsit de boieri, a trecut prin pasul Oituz în ţari. S-a lăsat sfătuit, zice Neculce, de sfetnicii lui de casă, Miron Costin logofătul şi Alexandru Buhuş hatmanul.

în vremea aceasta Ştefan Petriceicu a intrat în Moldova, a încercat să adune parte din boieri şi a trimis o mînă de oaste să prindă pe domn. Auzind de venirea lor, domnul a încercat să-şi ia măsuri de siguranţă, retrăgîhdu-se spre Focşani. Dar'Miron Costin 1-a sfătuit să rămînă pe loc, atribuindu-i Neculce replica, luată aidoma din ***Cronică,*** după ce i-a categorisit de tflhari: „Ce puteră au ei să vie asupra mării<i)-tali ? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta Iaste frămîntat cu sîngele moşilor şi a strămoşilor noştri"![164]

După o busculadă şi după trădarea lui Dediul serdar, zice .Neculce, folosind exact ***Cronica,*** au intrat „leşii şi cazacii şi moldovenii, au luat pre Duca-vodă şi pe alţi boiari, <şi> pre toţi, dezbrăcîndu-i, i-au lăsat în peile goale". Original este echipajul care 1-a dus pe domn în Polonia, de unde nu s-a mai întors, ca şi călătoria prin Ţara de Sus, descrise numai de Neculce, huiduit şi ocărît de lume: „Şi cîndu-1 duce pe drum, îl puses<ă) într-o sanie cu doi

"* ***Ed. de faţă,*** p. 265.

- ~? *- « ***'ff*.*** p.2?7.Vezi şi ***Letopiseţul.,.,*** ed. C. Giurescu, p. 76—77.

cai, unul albu şi unul murgu, şi cu hamuri de teiu, ca vai de dînsul. Ocări şi sudălmii de audzie cu urechilă. Ş-agiungîndu la Suceav<ă> la un sat, au poftit puţintel lapte să mănînce. Iar femeia, gazda,* i-au răspunsu că * n-avem lapte să-ţi dăm, c-au mîncat Duca-vodă vaceli din ţar<ă>, de-1 va mînca vermii iadului cei neadormiţii'». Că nu ştie femeia acie că Iaste singur el Duca-vodă. Iar Duca-vodă, dacă au audzit că Iaste aşea, îndat-au început a suspina şi a plînge cu amar"[185]

Neculce ne-a lăsat portretul fizic al domnului în două fraze, după ce a stăruit, în multe pagini, asupra celui moral: „Era om nu prea halt şi gros, burduhos şi bătrîn. Numai îş(i> cernea barba. Pe atîta să cunoştea că n-are acătare minte sau frica lui Dumnezeu"[*]*.

Datele ce lipsesc din ***Cronici*** sînt adăogate de Neculce din tradiţiile orale, «Bn povestirile bătrînilor, cum tot după aceste izvoare va urmări şi parte din viaţa aventuroasă a doamnei Anastasia, ca o implacabilă, pedeapsă pentru păcatele soţului său[187].

Cu domnia lui Constantin-Cantemir intrăm în cea de a doua parte ***a. Letopiseţului,*** pe care cronicarul nostru a avut-o scrisă în inima sa, după propria-i mărturisire din ***Predoslovie.*** Vom constata insă, fără nici o dificultate, c& el continuă să folosească ştirile ***Cronicii*** '•• ***racoviţene-buhuşeşti,*** e drept, în măsură mult mai mică. De altfel, începînd cu Constantin Cantemir, capitolele consacrate de Neculce domniilor moldoveneşti sînt tratate mult mai pe larg, întreaga " istorie avind izul tinei poveşti, în serie, **în** reprize, la gura sobei, dar cu o grijă crescută pentru adevăr. ***Letopiseţului*** — scris după întoarcerea sa din Rusia — deci după „trădarea" lui Constantin Brîncoveanu din 1711 — nn-i scapă nimic din amestecul acestuia şi al rudeior sale în viaţa Moldovei.

Preliminariile domniei lui Constantin,Cantemir sînt tratate de Neculce în capitolul precedent, cel consacrat lui Dumitraşcu Cantacuzino. Se spune acolo că Şerban Cantacuzino, în mare duşmănie cu vărul său Dumitraşcu, i-a îndemnat pe boierii moldoveni să fugă la ei. Dar nu numai vrăjmăşia personală, adaogă, Neculce, a fost mobilul interesului domnului muntean pentru situaţia Moldovei. „Gîndul şi gătirea lui Şerban-vodă era să fie el înpărat In Ţarigrad. Şi cu acel mijloc sillia să facă pe Cantemir domnu în Moldova, coborîndu-s<ă> şi **laşii** să ***să.*** înpreune, să să facă tot unii asupra turcilor"[1*]", în această campanie antiotomană, la care mai luau parte ruşii **şi**

[188] ***Ed. de faţa,*** p. 281.
[188] ***Ibidem*** p. 282.
Viaţa doamnei lui Gheorghe Duca este amintită de Grjgore Scorpan în ***Ion Neculce,*** p. 69.
[188] Cf. ***ed. de faţă,*** p. 295.

nemții, lui.Șerban i-ar fi revenit un rol de seamă, în care era însă stânjenit de un domn prea credincios turcilor, cum era Dumitrașcu Cantacuzino.

Boierii, în frunte cu Gavriliţeştii, sau Costăcheştii, din familia cărora făcea parte **şi** vrăjmaşul cronicarului de după 1711, Lupul Costache, fugiţi la Şerban-vodă au ales dintre ei, cu sprijinul bănesc şi influent la Poartă al domnului muntean, „pre Costantin Cantemir cliuceriul, fiind om bătrîn, ca de şaptezăci de ani. şi om prost, mai de gios, că nice carte nu ştiiţa; socotind boiarii.că l-or purta precum le va fi voia lor"[169].

Constantin Cantemir s-a angajat atunci faţă de Şerban Cantacuzino să nu iasă din cuvîntul lui. Aceasta însemna, în fapt, să lase Moldova pradă incursiunilor poloneze, care atacau drumul Cameniţei şi care urmau să atace Imperiul otoman la Dunăre, coborînd, în acest scop, tot prin Moldova.

Mai trebuiau suprimaţi Ruseteştii — sau Cupăreştii — duşmanii Cantacuzinilor. Gavriliţă vornicul 1-a pus şi el să jure pe bătrînul Cantemir, adaogă Necuice, pregătindu-1 pe cititor pentru conflictele sale cu Gavriliţeştii, „să nu să atingă sabiia lui de dînsu sau de vreun ficior a lui, *pentru căci el videa şi cunoştea Gavriliţă pe ficiorii lui ci nu sînt toţi aşezaţi la minte* (subl. noastră)"[170] Printre ficiori era şi Lupul Costache. Povesteşte Neculce de ei că aveau şi slugi tîlhari la casa lor, care atacau la drumul mare şi furau cai de la tătarii din Bugeac. Şi nimeni nu putea să le zică feciorilor ceva, de frica lui Gavriliţă vornicul.

Toate discuţiile acestea, relatează Neculce, au fost duse la Oblucița, în Dobrogea, la Suleiman-paşa, prietenul lui Şerban-vodă. Acolo au ajuns şi boierii trimişi pentru judecată de către Dumitraşcu Cantacuzino. Văzînd că domnul lor a fost mazilit, s-au unit şi ei cu ceilalţi boieri şi au ticluit mascarada ce urmau să i-o joace lui Dumitraşcu-vodă. I-au scris, anume, că au obţinut din nou caftan de domnie pentru el şi că Husein, paşa din Tighina, şi cu Flondor armaşul au şi pornit înainte, cu caftanul, iar ceilalţi boieri fugari au fost arestaţi şi urmează să-i fie trimişi, îndată. Dumitraşcu Cantacuzino, credul, le-a ieşit înainte celor doi, care au sosit, într-adevăr, **şi** nu i-au comunicat firmanul de mazilie de cît după ce au ajuns la curte, în Iaşi. Plecarea lui, şi a grecilor, în huiduielile mulţimii, trebuiesc completate cu încă un detaliu al lui Neculce: „Şi la eşitul din curtea domniască, Dumitraşco-vodă arăta fantaziie, de dzicea surleli şi trîmbiţeli şi bătea dobeli"[171].

[169] *Ibidem,* p. 294.
[170] *Ibidem,* p. 296.
[171] *Ed. de fată,* p. 299.

Domnia propriu-zisă a lui Constantin Cantemir începe cu bio» grafia şi portretul pe care i le face Neculce, folosind şi ***Cronica racoviţeană-buhuşească.*** într-o pagină numai, acest meşter inegalabil a] povestirii, rezumă tot ce era util cititorului pentru a-1 avea pe Cantemir viu în faţă: mic de stat, gros, burduhos, rumăn la faţă, buzat, barba albă ca zăpada. Era sănătos, mînca bine, bea bine. Avea semne multe pe trup de la războaie, la cap şi la mîini. Carte nu ştia, abia iscălea, dar vorbea mai multe limbi. Nu era mîndru, nu era cheltuitor. Om de ţară, îi ştia pe toţi pe nume, însă era din oameni proşti, de la ţinutul Fălciului.

Aşa, de oameni proşti, cum a fost, şi socotit de boieri inofensiv. Constantin Cantemir s-a dovedit, cel puţin în prima parte a domniei, incomod atît pentru ei cît şi pentru protectorul său, cu veleităţi imperiale.

în vremea lui Constantin Cantemir s-au petrecut o seamă de evenimente ce n-au scăpat observaţiilor lui Neculce, sau, mai degrabă, detectării lor din povestirile celor din jurul său. Mai întîi incursiunile polonezilor, de care am mai amintit. Neculce consacră pagini întregi prădăciunilor acestora, precum şi încercărilor domnului, hatmanului Velicico, fratele lui Miron Costin, turcilor şi tătarilor de a face faţă acestor permanente ameninţări. Mai mult, în 1686 a intrat în Moldova însuşi Sobieski. După ce a fost arsă toată partea de sus a ţării, inclusiv moşiile şi conacele familiei sale (proprietăţi pe care Neculce le înşiră din amintirile proprii, căci avea 14 ani), el se refugiază în Ţara Românească, cum am văzut. Domnul, rămas aproape singur, a coborît înspre sud, dar n-a dat curs sfaturilor lui Şerban Cantacuzino, nu s-a închinat polonezilor. Aceştia s-au retras, de altfel, luînd cu ei şi pe Dosoftei mitropolitul, a cărui personalitate intelectuală şi ecleziastică o conturează Neculce. Este unicul document narativ ce ne-a rămas despre cel dintîi mare poet al românilor. Din păcate Neculce nu aminteşte nicăieri activitatea cărturărească a acestuia, despre tiparniţa de la Iaşi, sau despre versificarea *Psaitirei.* De altfel aspectele culturale ale Moldovei au fost ignorate nu numai de Neculce, ci şi de predecesorii săi. Nici măcar preocupările lui Dimitrie Cantemir nu le va aminti în cronică.

Incursiunile polonezilor, mai rare, vor continua în toată domnia lui Constantin Cantemir.

îh atari împrejurări relaţiile cu Şerban Cantacuzino s-au deteri» orat sensibil. Mai mult, după un început de opresiune a Cupăreştr. lor, îndepărtată cu cîteva pungi de bani, Constantin Cantemir le-a dat acestora ţara pe mînă şi le-a dezvăluit toate intenţiile domnului muntean. Iar cînd Cantemir 1-a trimis pe vornicul Gavriliţă — cel care se refugiase la curtea lui Şerban Cantacuzino şi aranjase înlătu.

rărea lui Dumitraşcu Cantacuzino — ca să împace lucrurile, acesta *?a întearsde acolo fără rezultat şi.în scurtă vreme a murit, otrăvit — _ zice Neculce — de Şerban Cantacuzino.

Cronicarul deplînge soarta ţărilor **suTori,** supuse la cheltuieli imense de reprezentanţii la Ţarigrad ai celor două grupuri boiereşti vrăjmaşe: Cupăreştii (sau Ruseteştii) din Moldova şi Cantacuzinii din Ţara Românească: „Ţineţi-vă, săracelor ţări, dac<â> sînteţii putencio<a>s<e>, de aemu să biruiţii nevoile din pizmel<e> vechi la ce s-au început să să lucredzel"[1n] Deplînge mai ales Moldova, ajunsă pe mina unor oameni abuzivi, cum au fost Iordache Ruset, feciorii acestuia de la Constantinopol, sau Gavriliţeştii. Domnul nestiind carte, nu ţinea socoteala vistieriei, iar spre bătrîneţe a căzut cu totul sub influenţa lor.

Prădăciunile polonezilor, ale tătarilor şi turcilor, au atras după ele constituirea unor bande de tîlhari, împotriva cărora, spune cronicarul, domnul, ajutat de unii boieri (şi în special de Miron Costin, care era staroste de Putna). a dus un război permanent. Parte din măsurile luate de ştâpînire împotriva lor, inclusiv torturile cumplite, sînt redate şi de ***Cronică.*** Printre altele domnul a început să-i ierte,pe unii şi să constituie din ei detaşamente de apărare şi de luptă împotriva celorlalţi. Măsura s-a dovedit eficace, dar radicalizarea tîlhăritului va cere încă mulţi ani de combatere. Abia sub Mihail Racoviţă, spune Necuice, a fost stîrpit tîlhăritul la drumul mare.

O bună parte a capitolului privitor la Constantin Cantemir, Neculce îl consacră stărilor de lucruri din Ţara Românească. Sînt evidente amintirile sale despre oameni şi fapte din Muntenia, în care de bine de rău a trăit patru ani şi despre care va continua să aibă veşti proaspete, prin familia sa, încă un număr de ani.

Şerban Cantacuzino, tocmai cînd se pregătea să-1 înlăture pe Constantin Cantemir din Moldova şi să-1 înlocuiască cu Ilie Drăguţăscul, a murit, otrăvit — zice Neculce — de fraţii lui. Portretul pe care i-1 face cronicarul este mai agreabil decît al altor Cantacuzini: om mare, cu ochi ca de bou; harnic, darnic, făcea milă la străini şi la slujitori, cheltuitor, ca să-şi facă nume; cînd era iritat: „nu veghea nimănui voia", adică nu menaja susceptibilităţile nimănui, nu ţinea seama de nimica.

In locul său, Constantin stolnicul şi cu Mihail spătarul au impus ca domn pe nepotul lor de soră, pe Constantin Brîncoveanu, •cu toate că Şerban avea un fecior ce i-ar fi putut succede. Mai mult chiar, pe doamna lui Şerban şi pe fiul lor i-a ţinut sub pază la moşia

[1M] ***Ibidem, p. Ml.***

lot la Drăgăneşti. Ginerele lui Şerban, aga Bălăceanu, fugit la nemţi, a venit cu un detaşament nemţesc, condus de un general, Heissler Donat, care a ridicat pe doamna lui Şerban — feciorul fugise mai devreme — şi a dus-o in Ardeal. Neculce nu ştia însă că pătrunderea lui Heissler în Ţara Românească era determinată de politica de apropiere iniţiată de Şerban-vodă faţă de imperiali, la care însă fraţii lui nu voiau să subscrie. TJn an mai tîrziu (era în 1690), relatează Neculce, Brîncoveanu şi un detaşament de moldoveni condus de hatmanul Bogdan (viitorul său socru) au însoţit trupele turceşti şi tătăreşti într-o acţiune militară în Transilvania, menită să-1 aşeze pe tronul Ungariei pe Emeric Tofcoli. Povesteşte Neculce că la marginea Ţării Româneşti „unde să chiamă Cîmpina" s-au ciocnit cu Heissler şi cu aga Bălăceanu şi că aceştia au fost înfrînţi. Cel dintîi a căzut prizonier, iar aga a murit în luptă. Drept răzbunare Brîncoveanu i-a pus capul într-un prepeleac in Bucureşti, la casa lui, ***-pp*** care a spart-o mai apoi, răminînd loc gol, jărişte — zice Neculce.

Cronicarul le redă pe toate corect, cu excepţia satului unde a avut loc ciocnirea cu nemţii. Bătălia nu s-a dat la Cîmpina, ci în Ţara Bîrsei, între Zărneşti şi Tohani, la 11 august 1690[173]. Neculce mai pomeneşte de necazurile pe care le-a avut Bogdan hatmanul la înapoierea în Moldova, cînd a fost atacat de secui în trecătoarea Oituzului. El este, de asemeni, bine informat asupra evoluţiei politice din Transilvania, a înfrîngerii lui Tokoli de către imperiali şi a plictiselilor pe care i le-au cauzat Ini Brîncoveanu rămăşiţele armatei acestuia, aşezate în Muntenia..

Neculce nu precizează însă datele, nu fixează anii, şi aceasta ii conferă *Letopiseţului,* odată în plus, caracterul unei povestiri şi **-a** îndepărtează oarecum de valoarea izvoarelor narative anterioare (Ureche şi Costineştii) atît de mult folosite de istoriografia noastră.

Interesant sînt tratate în *Letopiseţ* raporturile dintre Constantin •Cantemir şi boierii Moldovei. Ridicat la domnie de marii boieri, fugiţi în Ţara Românească de răul lui Dumitraşcu Cantacuzino, aceştia au vrut să aibă o unealtă docilă în miinile lor, cum a şi -fost, pînă la urmă, bătrînul clucer. Arborele său genealogic fiind modest, marii boieri nu s-au sfiit să-şi impună de la început pretenţiile, cum am văzut în cazul familiei lui Gavriliţă Costache. EI -însuşi se pare că încerca un sentiment de jenă, în primul an, fiind •obligat să hotărască în pricini ale unor nume ilustre din Moldova. Neculce spune că trăia bine cu boierii, la început. L-a primit „cu

[178] Cf. Radu Greceanu, *Istoria lui Constantin Brîncoveanu,* Buc, 1970, p. 78. Vezi şi C. C. Giurescu, *Istoria românilor,* III, J>. 1, p. 171.

milă şi cinste" pe Miron Costin, care se întorcea scăpătat din Polonia. L-a boierit şi pe el, şi pe cei trei feciori ai lui, iar pe Velicico 1-a făcut hatman. Cită vreme i-a ţinut pe Ruseteşti departe de treburile ţării, în speţă de vistierie, raporturile cu boierii au fost bune. Cînd Iordache Ruset cel bătrîn şi cu liota de feciori, cinci la număr, dintre care trei capichihăi la Constantinopol, s-au împăcat cu domnul şi au pus mina pe vistierie — ajutaţi şi de hatmanul Bogdan — a început seria abuzurilor, făcute în numele unui domn, depăşit de vîrsta şi de măsura realităţii. Ruseteştii îl tratau ca pe un copil, promiţîndu-i că-1 vor face domn în Ţara Românească. Iar domnul asculta numai de ei şi numai de ginerele său Bogdan, care l-a înlocuit în hătmănie pe Velicico. Relatează Neculce că aceştia au scos pe ţară o mulţime de biruri, inclusiv pe mazili şi pe breslaşi, care — precizează tot el — au fost complet distruşi economiceşte.

Costineştii, mai ales, dar şi Costăcheştii, făceau o dîrză opoziţie domnului pentru aceste abuzuri. Este bine cunoscută vorba pe care Neculce o pune în gura Costineştilor, în legătură cu mulţimea „orînduielilor", a impozitelor: „Mai des cu păharăle, mărie-ta şi mai rar cu orîndueleli, că ţara îi ertată de la Po<a>rtă, ş-ei vrea să-ţi dai mărie-ta sama odată şi nu-i pute". în special Velicico Costin, fire aprigă, om de curaj — Neculce ni-! prezintă ca pe un om neînfricat ce „năvălea în războiu singur, cu suliţa a mînă" — se certa rău cu domnul şi cu Iordache Ruset [174].

Cronicarul mai subliniază un lucru, anume, că domnul reţinuse bine dispreţul marilor boieri faţă de el, ridicat de jos şi, odată stăpîn pe soarta Moldovei, nu mai avea încredere în ei. „Era boiarii d6 la o vrăme prea supăraţii de Cantemir-vodă, că era la curte boiarinaşi, tot ficiori de mojici, codreni şigălăţeni. Şidzice Cantemir-vodă că domnul face ne<a>muril6, domnul le stînge. Şi-i era urîţii ficiori<i> cei de boer, să nu-i vadză într-ochi, de pe cum îi era natura lui. Şi era în cinste numai hatmanul Bogdan, ginere-său, şi cu Iordachi visternicul Rusât. Aceşti doi schivernisîla şi mînca ţara, cum le îera voe. Decâ boiarii pe aceia vrâ<me> nu mai putea suferi să fie călcaţi de acei doi boeri şi d6 mojiciia celoralalţi mai mici de curte. Că, cînd eşie la ţară cu slujbe, boIarinaşi<i> face jnult'e năcazuri casălor celor mari a boerilor" [175].

[174] în *Cronica anonimă a Moldovei,* atribuită lui Alexandru Amiras, se spune că în cursul unei astfel de discuţii, la masa domnească, Velicico l-ar fi insultat pe domn zicînd- „că -omul care nu ştie carte iaste ca un dobitoc". Cf. *ediţia critică* a lui Dan Simonescu, P- 58.

[175] *Ed. de faţă,* p. 334.

Acestea toate au dus la un complot pus la cale de boierii nemulţumiţi, în toamna anului 1691. Aflîndu-se la o nuntă mai sus de Bîrlad, boierii s-au sfătuit să fugă în Ţara Românească şi să-1 impună domn pe Velicico. Unul dintre participanţi, Ilie Ţifescul, poreclit Frige-vacă, a îndeplinit însă rolul de Iudă al acelei mese de taină. Cum nunţile ţineau atuncea cu săptămînile, Ţifescu a avut timp să-1 încunoştinţeze pe domn, iar acesta să trimită nişte slujitori care i-a prins pe unii dintre ei. (Alţii au scăpat cu fuga în Ţara Românească.) Printre cei arestaţi a fost şi Velicico hatmanul. La insistenţele Ruseteştilor, Constantin Cantem'r i-a tăiat capul şi a trimis să-1 prindă şi pe Miron Costin, care — pretinde Neculce, — nu ştia nimic de sfatul celorlalţi. Cînd l-au arestat, cronicarul se afla la moşia sa Bărboşi, unde îşi îngropa soţia. L-au luat trimişii domnului şi, fără să ţină seama de cererea sa de a fi dus la Iaşi ca să se explice, i s-a tăiat capul la Roman. Alţi boieri au fost închişi, iar cei fugiţi în Ţara Românească, neascultînd de sfatul lui Brîncoveanu şi ducîndu-se la Constantinopol, cu pîra, au fost trimişi plocon în Moldova de marele vizir, care era prieten cu Constantin Cantemir. Dar n-a mai fost omorît nici unul.

Printre cei închişi în turnul palatului se afla şi un oarecare spătar Dediul albanezul, care a izbutit să fugă, coborînd cu o frînghie, împreună cu un fecior al său. Portretul sugestiv pe care li-1 face domnul, prin pana lui Neculce, oprindu-i pe urmăritori să-1 mai caute, este acela al unui Novac, capabil să sară în goana calului de pe un **cal** pe altul, sau să sară peste trei cai aşezaţi unul lingă celălalt. Fuseseră împreună în război şi un iz melancolic al aducerilor aminte învăluie povestirea, de un autentic rafinament, a marelui scriitor. Neculce îi împacă, în final, spre satisfacţia deplină a cititorului.

Redarea complotului, desfăşurarea consecinţelor, uciderea •Costineştilor sînt făcute cu o mare tensiune dramatică şi avînd toate aparenţele cunoaşterii depline a adevărului istoric. Celelalte cronici contemporane relatează evenimentele ca pe nişte fapte diverse. Singur *Letopiseţul* atribuit lui Nicolae Costin furnizează unele detalii diferite de ale lui Neculce. După acesta, Miron Costin ar fi fost omorît acasă, la Bărboşi, şi îngropat împreună cu Soţia sa, iar la omorîrea lui Velicico, întîmplată după înapoierea vătavului Macri de la Bărboşi, ar fi fost de faţă „pentru credinţă", fiul domnului, Dumitraşcu beizadea [176].

Finalul domniei lui Constantin Cantemir este dominat de regre-tele bătrînului voievod pentru crimele comise, ca şi de sentimentul

Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisitile,* II, p. 43.

iertării şi al împăcării dintre-feciorii lui Miron Costin, ce participă la înmormîntarea domnului, şi fiul acestuia, Dimitrie Cantemir. Acesta, ridicat în scaun de boierii Rusetești, nu se poate menține decît trei săptămâni. Banii lui Constantin Brîncoveanu, spune Neculce, l-au impus pe Constantin Duca, sau Duculeț, viitorul ginere al domnului muntean.

Povestirea primei domnii a lui Constantin Duca (1693—1695) debutează cu o greşală de cronologie; acesta își începe domnia nu în anul 1691, cum spune Neculce, ci în anul 1693, cum precizează *Letopisețul* atribuit lui Nicolae Costin şi, bineînțeles, documentele istorice. Este încă o dovadă în plus că Neculce n-a utilizat acest izvor narativ. Tot în cuprinsul acestei domnii este dat, pentru prima dată. Divanul domnesc, care nu va lipsi din expunerile relative la domniile viitoare şi care lipseşte în *Cronica racovițeană-buhuşească.*

Materialul documentar utilizat şi mai ales nararea pe 15 pagini a acestei scurte domnii de doi ani, mai mult decît a altor voievozi, ne descoperă un Neculce cu un spirit extrem de ascuțit pentru treburile politice, cu un simț al măsurii tipic omului înțelept şi experimentat. El critică lipsa de seriozitate a boierilor de la Constantinopol şi a domnului tînăr care la numire au cheltuit sume imense de bani pe tot felul de lucruri inutile, destinate fastului, cînd vistieria țării era secătuită. Şi în loc să vie in țară, îndată după numire, care a avut loc în martie, a stat cu boierii, cu slugile, cu seimenii (vreo 200, angajați cu plată), încă trei luni la Țarigrad, pe promisiunile lui Lupu Costache care „ca un bezmetic ce era la minte" îl îndemna pe domn să cheltuiască fără grije, că-i țara bogată. -

Neculce subliniază şi eroarea comisă față de turci de acelaşi Lupu Costache (marele său vrăjmaş de mai tîrziu) care îi acuza pe feciorii lui Constantin Cantemir că tatăl lor a luat 1000 de pungi de bani din țară, cînd Moldova era iertată de bir. De atunci, conchide Neculce, turcii n-au mai ocolit birul țării, pe baza acelor afirmații greşite, făcute din dorința de a lovi în fiii domnului de curînd decedat.

Ajuns, în sfîrşit, în Iaşi, împreună cu unii din grecii care-1 împrumutaseră cu bani, Constantin Duca a continuat seria cheltuielilor. Mai întîi a măritat-o pe sbră-sa Ileana cu cronicarul Nicolae Costin, cînd în toată vistieria nu erau mai multe decît 100 de pungi de ham, precizează Neculce. Iar toamna s-a însurat domnul însuşi, luînd pe Măria, fata lui Constantin Brîncoveanu, cu care se logodise încă la Constantinopol, înainte de a pleca spre țară. Nunta, la care, cum am mai amintit, a participat şi cronicarul, tînăr postelnic fiind, şi care a durat trei săptămîni, a fost făcută tot cu cheltuiala țării Iar după acestea toate, adaogă Neculce antitetic, „începur-a. vinii datornici<i> de la Țarigrad şi a-ş cere datoriile, că li s<ă>

plinis<ă> dzua. Şi-ncepur-a vini şi poroncii de la Po<a>rtă, navalele, a cere obiceiurile țării (adică birul, **n.n.),** că nu vrea să le larte, ca la Cantemir-vodă"[177]. Domnul, lipsit de experiență şi avînd un Divan de boieri tineri, n-a putut face față situației şi Neculce îi urmăreşte erorile crescînde pas cu pas, pînă la mazilire, rezultatul lor firesc. Mai întîi oprimarea micii boierimi — privită de Neculce cu satisfacție răutăcioasă — „cei rădicați din ne<a>muri pro<a>ste, ce dzicea Cantemir că i-a faci ne<a)muri, şi-ncepură a-i bată ş-a-i închide pen temnițI şi pe la simeni. Şi-i sărăcirâ, de rămasără cum le-au fostu postrigul, mojici"[178] Apoi birul pentru banii steagului (adică pentru cheltuielile numirii), mai apoi „lepra sau fistula în pîntece: văcăritul", care-i punea pe marii boieri la cheltuieli imense. Mai apoi pogonăritul, alt bir greu, pe bieții oameni săraci, care cultivau porumb cu mijloace primitive; este prima atestare documentară a culturii porumbului în.Moldova.

La aceste nemulțumiri interne s-au adăogat altele mai grave față de turciși față de munteni. Constantin Duca nefiind în stare să asigure securitatea transporturilor de provizii spre Camenița, a dat posibilitatea polonezilor să împrăştie o imensă caravană ce se îndrepta spre cetate şi să irite la culme pe sarascherul de la Oblucița, care l-a reclamat la Poartă ca incapabil să guverneze. Altă dată l-au prins turcii că violează corespondența lui Tok61i cu francezii, transmisă prin intermediul său la Paris. în sfîrşit, ca să nu le amintim pe toate, l-a omorît la Iaşi, simulînd o incursiune a leşilor, pe capegibaşea care venise după bir şi pe care domnul îl suspecta că are poruncă să-1 mazilească.

Nemulțumirile muntenilor erau de ordin bănesc. Aceştia, văzînd că Duculeț are o situație cum nu se poate mai rea la Poartă şi fiind răspunzători pentru el la bancherii greci, îl zoreau mereu cu restituirea banilor. Iar el, adaogă Neculce, fiindu-le ginere, căuta să nu-i supere şi să le achite tot, fără să țină socoteala cît a dat şi cît mai are de plătit; „era numai cu numele domnu, că-1 stăpînieu muntenii".

Neculce nu foloseşte alt izvor, în capitolul primei domnii a lui Constantin Duca, decît *Cronica* şi propriile amintiri. Acestea dacă au fost fidele în problemele de istorie internă, se dovedesc deficitare atunci cînd aminteşte de lucruri petrecute în afara Moldovei.' Iată-1 pe Constantin Brîncoveanu, în aceşti ani (fragmentul este inserat înaintea omorîrii capigiului) întîmpinîndu-1 pe sultanul Mehmet (înapoindu-se dintr-o campanie în Ungaria, unde a fost

[177] *Ed. de față,* p. 355.
[178] *Ibidem,* p. 352.

bătut de nemți), şi conducîndu-1 prin țară cu mare spaimă (din lipsa proviziilor) pînă la Dunăre. Este vorba, în realitate, de sultanul Mustața al II-lea, bătut la Zenta, în 1697, de către Eugeniu de Savoia, care s-a înapoiat, într-adevăr, prin Țara Românească şi a fost întîmpinat de Brîncoveanu cu toată atenția ce se impunea. Ştia el bine, Neculce, de ce îl avertizează pe cititor în *Predoslovie* asupra posibilității de a fi greşit „niscaiva veleaturi a anilor". Aminteşte apoi de dovada de amiciție arătată de buiuc imbrohorul lui Brîncoveanu cu acel prilej, cînd a făcut să fie omorîți doi nemți prizonieri, ce se pregăteau să-1 denunțe vizirului pentru legături cu austriecii. Aceste detalii ar fi trebuit incluse în capitolul consacrat primei domnii a lui Antioh Cantemir, unde este făcută o descriere a bătăliei de la Zenta, confundată însă cu cea de la Petrovaradin.

Plecarea lui Constantin Duca seamănă, într-un fel, cu aceea a lui Dumitraşcu Cantacuzino. Aceeaşi agitație, aceleaşi nemulțumiri şi reproşuri ale boierilor pentru abuzurile săvîrşite, vociferări ale slujitorilor neplătiți şi blesteme ale oamenilor pentru impozitele grele puse în sarcina lor. în plus bocetele munteneşti ale dezmierdatei fiice a Brîncoveanului, ce urma să închidă ochii cîteva luni mai tîrziu, secerată de ciumă la Țarigrad: „Aolo, aolo, că va pună taica pungă de pungă din Bucuresştii pîn-în Țarigrad şi, zău, nu ne va lăsa, şi iar ne vom înto<[a>rce cu domnie îndărăpt"[179].

într-adevăr Constantin Duca s-a întors, tot cu ajutorul bănesc al lui Constantin Brîncoveanu, în toamna anului 1700, pentru o domnie ce avea să dureze trei ani, alternînd cu aceea a lui Antioh Cantemir. Şi, după obiceiul nenorocit al domnilor, cu foarte puține excepții pentru timpul istoric parcurs de Neculce, prima grijă a lui Constantin Duca, după numirea Divanului boieresc, a fost să-1 reclame la Poartă pe predecesor. Dar Antioh Cantemir, închis la început, şi-a aranjat mai apoi lucrurile iar Duculeț „să îmbrăcă cu cămeşe de gheață", fu prins adică de frică pentru riposta ce putea veni. Raporturile cu muntenii, bune la început; s-au deteriorat de îndată ce aceştia au încercat să-şi recupereze datoriile băneşti. Au început reclamațiile la Poartă, concomitent cu îndemnul adresat boierilor ca sâ-1 părăsească pe Duculeț: o țesătură perfect realizată de Neculce pe mai multe pagini, ca unul care fusese martor spectator al acestor intrigi diabolice la care s-au dedat de-a lungul istoriei marii boieri, ațîțați — în cazul de față, dar nu numai într-acesta — de Constantin Brîncoveanu. Este remarcabilă arta cronicarului de a prezenta în planuri paralele concepțiile, acțiunile, metodele folosite de personajele sale, individuale sau grupate după interese.

[179] *Ibidem*, p. 375.

în relatarea celei de a doua domnii a lui Duculeț este inserat un lung capitol de istorie privitoare la popoarele din jur. De data aceasta Neculce îşi îndreaptă atenția asupra stărilor de lucruri din Polonia, Suedia şi Rusia. Informațiile sale politice — sau, poate, explicațiile pe care le dă el singur unor întîmplări, cu consecințe capitale pentru istoria țărilor nordice — sînt dintre cele mai curioase. Ca să scape de August al II-lea, electorul de Saxa (1670— 1733), care era şi rege al Poloniei („şi să giuca în cărți cu do<a>mnele celi frumo<a>s<ă> a leşilor. Şi care-i plăcea, o ținea cîte doo, trei luni la dînsul"), polonezii l-au îndemnat să atace oraşul Riga, ce aparținea Suediei lui Carol al XH-lea. Suedezii, puternici, au pătruns în Polonia, August i-a chemat în ajutor pe ruşii lui Petru cel Mare ce „vrea să-şi ispitească nărocul oştii sale" şi aşa s-a ajuns la ocuparea Narvei, la scoaterea din Polonia a lui August al II-lea de către suedezi şi înlocuirea cu Stanislav Leszczinski şi la pregătirea luptei de la Poltava (pe care Neculce nu o pomeneşte, evident, aci), cu urmările cunoscute pentru istoria Europei.

Detaliile acestor acțiuni sînt înşirate de Neculce din postura de cunoscător deplin al lucrurilor. Dar şi aici, ca în întreaga cronică, lipseşte fundarea istorică pe izvoare, documente, date.

Din *Cronica racovițeană-buhuşeascd* Neculce copiază aidoma două pagini[180], privitoare la abilitatea lui Constantin Brîncoveanu, amenințat cu mazilia de către vizirul Rami. Acesta — zice Neculce — observase „că muntenii au prăpădit Moldova cu meşterşugurile lor" încă de cînd a participat la pacea de la Carloviț ca reiz-efendi (ca ministru de externe) şi a promis că dacă va ajunge vreodată vizir îl va înlătura pe Brîncoveanu şi va sprijtei Moldova. însă cu ajutorul banilor, Brîncoveanu i-a cumpărat pe toți la Poartă. Mai mult, a întors lucrurile de aşa manieră încît i s-a oferit şi stăpînirea asupra Moldovei, de către însuşi vizirul Rami. Nu l-au lăsat unchii săi să accepte, zic amîndouă letopisețele, dar noua situație i-a uşurat înlăturaiea din Moldova a fostului său ginere şi alegerea lui Mihail Racoviță.

Mazilirea lui Constantin Duca este descrisă de Neculce în toate detaliile ei, cu o excepțională capacitate de redare a agitației, cauzată de eveniment. De la sosirea capegiului cu spahiii, sub pretext că merge în nordul țării să precizeze granița cu polonezii şi pînă la surghiunirea lui Duculeț la Cavala, Neculce pune în mişcare spiritele, adună mulțimile, închide porțile curții domneşti, arestează boierii, îndepărtează pericolul din preajma domnului, care, ajuns la Dunăre, pune în funcții pe însoțitori ca şi cum ar fi fost încă pe tron.

Cf *ed. de față*, de la p. 433, r. 13, pînă la p. 436, r. 13.

Nu vom urmări numirea lui Mihail Racoviță, înainte de a pomeni cea dintîi stăpînire în Moldova, a lui Antioh Cantemir, tratată, cum era şi firesc, între scurtele înscăunări ale tînărului Constantin Duca.

Dintre toate domniile incluse în *Letopisețul* lui Neculce, cele ale lui Antioh Cantemir ne apar oficiale, de casă (excluzînd-o, bineînțeles, pe aceea a lui Dimitrie Cantemir, care are un regim special). Neculce le consacră — mai ales celei dintîi — multe pagini; detaliile ți precizările neesențiale, ce țin de persoana domnului şi a familiei acestuia, sînt mai numeroase, în sfîrşit, fapt mai rar întîlnit la Neculce, el trece cu vederea domnului unele măsuri — cum sînt impozitele, spre pildă — găsind justificări care să-1 aşeze înlotdeauna pe acesta într-o lumină favorabilă. în a doua domnie, cînd Antioh Cantemir, împins de nevoi, scoate văcărit şi cornărit pe țară, vinovați de aceasta vor fi sfetnicii săi apropiați, musaipii, Ilie Cantacuzino şi Panait Moroiia, de care am mai amintit şi ale căror trăsături de caracter le zugrăveşte Neculce cu penelul înmuiat în otravă.

Domnul era tînăr, în prima domnie, în jurul a 20 de ani, masiv, chipeş, cam violent din fire, dar om de onoare: îşi ținea cinstit „horba". A alcătuit Divanul boieresc din marii boieri, căci deşi l-au îritîmpinat „boerinaşii tătîne-său, lui Cantemir-vodă", cu bucurie, n-avea la ce-i folosi; „aşe era de bătuți şi de stîlciți şi de jăcuiți, cît rămăses<ă> cu peil6". Ruseteştii erau cei mai numeroşi în Divan. De data aceasta Neculce nu le mai găseşte cusururi. Venise din Rodos, din exil, şi Lascarache Ruset, care i-ar fi fost de folos lui Antioh Cantemir la Constantinopol, dar era „bolnav di dropic<ă> şi-n scurtă vreme au murit. Şi nu-i era lui Ras^rachi atîta jeli de mo<a)rte, cîtu-i era jelea că-i vinis<ă> zamanul şi nu pute să-ş răsplăte<a)scă răutate ce trăses<ă> de cătră munteni". Cumplită înverşunare în ură, de vreme ce nici perspectiva moiții nu i-a putut-o ostoi, şi subtilă capacitate a scriitorului de-a o reda, înfăşurată într-o foarte străvezie pînză de umor şi ironie 1

Spre deosebire de tată-său, care încerca „să să puie împotriva unei craii cu o mînă de oameni slabi", Antioh Cantemir a făcut pace cu polonii şi convenție să-i anunțe despre incursiunile tătarilor în nord. Cu Constantin Brîncoveanu raporturile au fost rele, în pofida multor încercări ale lui Antioh Cantemir de a-1 împăca, sau măcar de a-1 neutraliza. A încercat să şi-1 facă socru, dar Brîncoveanu punea condiții de neacceptat, în afară de dispreţul pe care îl avea faţă de neamul de jos al Cantemireştilor. Cu greutate a izbutit Antioh Cantemir să o aducă pe Casandra Cantacuzino, fiica lui Şerban care era logodită cu Dimitrie, şi să-i facă nuntă fratelui său, în vara anului 1700, căci Brîncoveanu se împotrivea din răsputeri. Mărturiseşte Neculce că, după aşezarea tinerilor căsătoriți la Constantinopol,

Brîncoveanu a fost cuprins de mare teamă ca nu cumva Casandra, vara sa primară, să dezvăluie turcilor legăturile sale cu imperialii; a făcut toate eforturile posibile ca să fie înlocuit Antioh din scaunul Moldovei, lucru pe care l-a izbutit, pînă la urmă, la cîteva luni după evenimentele de mai sus.

Lui Antioh Cantemir i-a fost dat să se ocupe, ca domn al Moldovei, de ultima aprovizionare a Cameniței. în iarna anului 1696—-1697 şi în primăvara anului 1697 (date pe care le deducem după text, căci, conform obiceiului, Neculce nu le precizează), o armată de 12.000 de tătari „şi Antohi-vodă cu toată oastea sa, ca la 1.500 de slujitori" au întovărăşit „zaharaoa şi haznaoa", ca la 1.500 de cară, cu cirezi de vite şi oi, ferindu-se de incursiunile polonezilor. Trecerea Nistrului, învolburat, se face cu mare dificultate, dar cu mare laudă pentru domn. Doi ani mai tîrziu, în urma păcii de la Carloviț (1699), Antioh Cantemir a participat la retrocedarea Cameniței polonezilor, fapt pe care Neculce îl descrie cu lux de amănunte, redînd întregul protocol urmat de ambele părți, ca unul ce a participat efectiy.la eveniment. în acest sens trebuie interpretată expresia lui: „Şi atunce eram şi eu<acolo!>, Ion Neculcă vel-vornic, pe acie vreme vătav de aprodzi"[181]. Şi, pentru că am amintit de protocol, Neculce consacră două pagini trecerii prin Iaşi a solului polonez Rafael Leszczinski la Poartă, pe care îl însoțea, ca mare agă, şi descrie eticheta stabilită cu acel prilej şi impusă de orgoliosul leah.

în materie de istorie europeană, lui Neculce nu-i scapă evenimentele, mai ales că acestea au avut răsunet în lumea întreagă. Mai întîi descrie vestita bătălie de la Zenta, din 1697, după relatările foarte probabile ale lui Dimitrie Cantemir, care a participat la ea. Neculce comite o singură greşală: confundă Zenta cu Petrovaradinul şi denumeşte bătălia din 1697 (a cărei an nu-1 dă însă) drept bătălia de la Varadin. (Bătălia de la Petrovaradin a avut loc abia în 1716.) Pe Mustafa al II-lea îl confundă cu Mehmed, cum am mai amintit. Relatează pacea de la Carloviț şi implicațiile ei pentru Moldova şi Europa. „Leşii încă cerea tar6 Țara Moldovei, dar turcii au răspunsu pentru Țara Moldovei că Țara Moldovei nu pot să o de să le fie lor podani, că iaste volnică; că turcilor îi închinată, nu-i luată cu sabie". Polonezii au obținut Camenița şi Ucraina şi au cedat toate cetățile Moldovei şi localitățile din nord pe care le dețineau, în felul acesta, după mulți ani, Moldova revenise la granițele ei fireşti, sub Antioh Cantemir.

Plin de fantezie este dialogul dintre Petru cel Mare şi împăratul Leopold al Austriei în problemele păcii de la Carloviț, cel dintîi

[181] *Ibidem,* p. 400.

rugîndu-l pe al-doilea să nu facă pace cu turcii, pentru că îl va sprijini din plin în campania antiotomană: „Dar înpăratul nemțescu n-au putut să-i facă pe vofe, să nu facă pace cu turcii, că slăbis<ă> tară, și-i dzicea Moscului:«Măcar că te apuci că me-i da cîțiiva ani cheltuiala oştii, dar nu poci, că aemu el mă roag<ă), dar pe urmă, cine ştie, sau m-a ruga, sau ba, că poate să s<ă> lunge<a)scă mulții ani înainte bătaia. Şi eu am slăbit, că eu nu m<ă> bat numai cu Turcul, -şi m<ă> bat şi cu Franțujul, şi acolo amu mai mare bătaie decît cu Turcul ».

Dace înpăratul Moscului, întorcîndu-s<ă> înapoi la țara lui, îndată atuncea s-au şi apucat a rade barbele boîarilor ş-a slujitorilor, ş-a le şi schimba hainele, ş-a face obieeiuri şi orfnduial<ă> tot nemțască"[182].

înainte de a aminti actul mazilirii, care s-a produs — după Neculce — fără incidente deosebite, dar cu mari regrete pentru țară, cronicarul pomeneşte de măsura pe care a luat-o domnul de a repopula marginile țării, rămase pustii după incursiunile şi jafurile armatelor turceşti, tătăreşti şi poloneze.

Cea de a doua domnie a lui Antioh Cantemir, de numai dpi ani, (1705— 1707) este punctată de Neculce prin puține lucruri de seamă. Mai întîi încercarea lui Constantin Brîncoveanu de a se împăca cu Antioh Cantemir şi cu Iordache Ruset, promițîndu-şi reciproc să nu se mai pîrască la Poartă. „Şi — rezumă Neculce — aşe au ținut de bine această paci, pecum țin cînei vinerili"[183].

Neculce pomeneşte de birurile puse pe țară de Antioh Cantemir, împins de cei doi sfetnici ai săi, dar şi din dorința de a-şi plăti datoriile la Țarigrad. Antioh Cantemir a scos „obiceiul" nou pe țară, vădrăritul (impozit pe vin), dar numai pe țărani şi pe micii boieri, de la agă în jos. Zice Neculce, cam iezuit, că domnul n-a vrut nicicum să introducă impozitul respectiv „numai nu putea, câ-l tot îndemna Panaitachi şi Ilie visternicul".

Mai multe învinuiri au avut loc la Constantinopol, între vechiul domn, Mihail Racoviță şi Antioh Cantemir, pentru bani luați din țară şi netrecuți în contul birului. Unul dintre aceste procese, povestit în parte de cronicar, dă vioiciune capitolului despre a doua domnie a lui Antioh Cantemir, lipsit, în general, de animația cu care am fost deprinşi parcurgînd celelalte pagini. Mihail Racoviță, aflat la închisoare, l-a pîrît sultanului pe Antioh Cantemir pentru un asemenea abuz. La cererea vizirului, domnul a trimis din țară oameni care să-i susțină interesele: „Antiohi-vodă îndată ales<ă> de triiinis(ă> cîțiva boiarii, care-i ştie câ-i sînt înpotrivire, şi cîțiva breslaşi,

[182] *Ibidem,* p. 397-398.
[188] *Ibidem,* p. 457.

megiîaşi de-<a> lui Mihai-vodă, vasluîani tot de cei buni dă gur<ă> şi dă pîr(ă>. Şi s-au pîrît dă faț(ă> înainte Divanului înpărătescu. Breslaşi<i> în gura mare striga: « Vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i la cochi-vechi (adică la mezat, *n.n.),* ciocoilor, ca pe mascuri şi ca pe oi!» Cărei numai ce hula Divanul înpărătescu, şi s<ă) mira toți paşii şi agalari<i> de pîr<a> ce-i dau. Şi aşea l-au dat iar rămas, să plăte<a)scă iar bani la visterie înpăr<ă)te<a>scă, şi iar <î>l închisăr<ă>, încă mai la gre închisoare, la Babagefer"[184].

Mazilirea i-a venit lui Antioh Cantemir la Tighina, plecat acolo cu boieri şi cu salahori pentru repararea şi extinderea cetății. Tîrziu, revăzînd textul, Neculce a adăogat celorlalte aduceri aminte: „Şj s-au dus la Po<a)rtă şi acol<o> au murit. N-au mai işit domnu".

Putem urmări, în continuare, primele două domnii ale lui Mihail Racoviță şi apoi cea dintîi domnie în Moldova a lui Nicolae Mavrocordat. Cezura va trebui pusă înainte de Dimitrie Cantemir; acolo a fost cumpăna vieții sale şi acolo se situează cumpăna izvoarelor de informație care împart *Letopisețul* în două: pînă la Dimitrie Cantemir şi după Dimitrie Cantemir.

Domniile lui Mihail Racoviță sînt apropiate între ele: 1703— 1705, 1707—1709. Relatînd numirea în prima domnie, care n-a durat, în realitate, decît un an şi jumătate, Neculce îi țese preliminariile în finalul capitolului consacrat lui Duculeț. Acestea corespund sub raportul informațiilor istorice cu cele pe care le dă *Cronica racovițeană-buhuşească,* în lungul capitol apologetic consacrat lui Mihail Racoviță, cu care se şi termină, dealtfel, *Cronică.* Alegerea lui Mihalache Racoviță a avut loc la Adrianopol şi a fost rezultatul înțelegerii dintre Constantin Brîncoveanu (ca de obicei) şi boierii fugiți de la Constantin Duca, în frunte cu Iordache Ruset. Aceştia, boierii, au înşelat aşteptările lui Antioh Cantemir, ale cărui intervenții tardive n-au mai putut fi luate în seamă: alegerea fusese sancționată de sultan.

Tocmai în timpul prezenței boierilor moldoveni pentru alegerea domnului ^s-au produs turburările mari la Țarigrad şi Adrianopol, pentru depunerea sultanului Mustafa al II-lea, cel înfrînt la Zenta şi înlocuirea lur"cu Ahmed al III-lea. Neculce povesteşte cu mult patos, imaginație şi insinuare această „zorbă", în care era amestecat şi marele muftiu: „Ş-au pus pe un frate a lui, soltan Mustafa, înpărat, iar pe soltan Mehmet l-au pus la închisoare (Neculce îi confundă pe cei doi sultani) şi peste o săptămîn<ă> l-au otrăvit, de au murit. Muftiiul s-ascunses<ă> şi, găsindu-l, l-au muncit de-au luat mulți bani de la dînsul, pîn' l-au omorît.

[184] *Ibidem,* p. 465-466.

• Şi au pus un pop<ă> de legea no<a>strâ şi altul armenesc de l-au prohodit, si au mărsu înainte-i cu cîntării şi cu cădelniţă, pin'l-au scos afar<ă> din ordie şi l-au îngropat, dzicînd c-au fostu ghiaur. Şi-n-păratul cel mazîl i-au fostu puştu (= amant, *n.n.)* lui, şi el face ce-i era voia de schimba paşii şi domnei totdeona. Iară pe Rami vizirul nu l-au putut găsii, că nice le iera pre cu voie capitilor să-1 găsească. Gă să vorovie atunce că cu îndemnarea şi ştirea lui să fie fostu aceasta, că nu pute să vizire<a)scă de răului muftiului" [186].

Cronica racoviţeană-buhuşească înregistrează opoziţia făcută de noul ales, care nu voia să primească domnia, evident, din falsă modestie şi dezinteres, pretinzînd că-i este mai comod să Se ocupe de treburile sale gospodăreşti. Neculce, care l-ar fi vrut, bineînţeles, pe Antioh Cantemir domn/batjocoreşte iezuitismul lui Mihail Racoviţă (despre care, dealtfel, nu va avea cuvinte prea elogioase pentru nici una din cele trei domnii), comparîndu-1 cu o fată ruşinoasă, dar dornică de dragoste: „Să face a nu-i plăcea să priimască domnie, ca şi fata cie ce dzis<ă> unui vo<i>nic:« Fă-t6 tu a m<ă> trage, şi eu oi merge plîngînd». Aşe să făcea şi Mihai-vodă că nu-i trebuiasşte domnie" [188].

Neculce critică cu asprime dezordinea şi lipsa de protocol de la curtea noului domn, unde toţi erau tari şi mari, unde slugile erau obraznice şi fiecare intra în casa domnească cu rost şi fără rost „de nu sămîna curte nemic a domnie, de atîta obrăznicie ce Iera". Aceste considerente sint întovărăşite şi de altele şi ele trebuiesc judecate împreună: Mihail Racoviţă era potrivnic boierilor lui Antioh Cantemit şi Constantin Duca, iar Neculce nu figurează în Divan. în plus impozitele grele, mai ales cel personal, „rumta pe ţară, cu pecetluit roşiu, pe faţă, <de> tot omul" l-au făcut impopular. Aceasta era darea, pe care a vîndut-o la mezat slujbaşilor ce strîngeau Impozitele, „de nu putea scăpa nice un beclsnic pe necăiuri să nu ie pecetluit" şi pentru care s-a judecat la Constantinopol cu succesorul său, Antioh Cantemir.. . . . . .

A doua domnie a lui Mihail Racoviţă debutează printr-o goană după boierii potrivnici cînd — precizează cronicarul ^ domnul era încă la Ţarigrad. Printre ei, o rudă apropiată a lui Neculce, Ilie Cantacuzino, este ţinta ironiilor şi a bucuriei sale răutăcioase: „Aturice au prinsu şi pe Ilie Ca^n^tacozino cel tare şi mare, perifan, numai cu cămeşea şi desculţu şi făr<ă> sliz, că s<ă> tîmplas<ă) de nu ştie nemic şi dormie. L-au luat şi l-au dus pe uleţă de l-au închis, şi zapcii<i> cărei îl duce aşea gol pe uliţă îl mustra, de-i dzice:

[186] Cf. ***ed. de*** *faţă,* p. 442.
[188] ***Ibidem,*** p. 444.

«Ţine-te, cerbule, cu co<a)rneli cele buor6 ce ne Inprăsştiei, că t6 prinsă astădzi leul în mîn(ă> »" [187]. Atunci, după venirea domnuhu, a fost omorît şi Panaiotache Morona, postelnicul, care-i trăda pe toţi domnii, greceşte, dar pentru moartea căruia Neculce îl învinuieşte pe Mihail Racoviţă de cea mai crasă lipsă de recunoştinţă: „Această mulţămită şi plată au avut Panaitachie de la Mihai-vodă pentru harzul ce au făcut cu mina lui la înpăr<ă>ţie, de l-au poftit domnu la domnie întîiu" [188].

Un loc important îl ocupă în capitolul celei de a doua domnii a lui Mihail Racoviţă războiul ruso-suedez, care a culminat cu bătălia de la Poltava, precum şi politica de apropiere a domnului faţă de ruşi. Acesta, sătul de închisorile primei domnii — zice Neculce — şi văzînd că are în Brîncoveanu şi în boierii fugari în Muntenia vrăjmaşi implacabili, s-a hotărît să renunţe la scaun şi să fugă la moscali. A intrat în legătură cu ei şi a urmărit să-1 prindă pe regele Suediei, care era refugiat la Tighina şi care era foarte imprudent în mişcările lui (Neculce povesteşte că pleca la vînătoare numai cu cinci, şase oameni, departe de cetate, cale de ore de drum). Mihail Racoviţă pregătise cu abilitate fuga, cînd, în urma reclamaţiilor lui Constantin Brîncoveanu, un om de încredere al sultanului, trimis „tiptil" la Iaşi, a confirmat intenţia voievodului. Din porunca sultanului un capegiu cu 300 de spahii l-a prins şi l-a închis în Edicule „cu mare urgie, care nime nu mai dzicea c-a videa lumea".

Boierii, îngroziţi, se temeau de transformarea ţării în paşalîc. S-au adresat lui Constantin Brîncoveanu — pe care de data aceasta Neculce nu-1 mai socotea pacostea Moldovei — rugîndu-1 să cerceteze cu ajutorul întinselor sale antene şi să le comunice dacă îi paşte acel pericol. Răspunsul negativ al domnului muntean i-a mai liniştit.

••--.Pe alt.plan cronicarul desfăşoară sulul iţelor de la Ţarigrad pentru ocuparea scaunului rămas vacant. Antioh Cantemir, sprijinit de vizir şi dorit şi de ţară, avea cele mai multe şanse. N-a vrut însă să plătească 300 de pungi cerute, sperînd că cu jumătate de preţ i se va da totuşi lui domnia. Şi atunci s-a petrecut ceea ce avea să aibă urmări rele pentru Ţările Române: vizirul a dat Moldova pe seama lui Nicolae Mavrocordat, primul domn fanariot. Neculce aminteşte drama petrecută în casa Mavrocordaţilor, cînd Alexandru Exaporitul, tatăl noului domn, auzind că feciorul său a acceptat invitaţia marelui vizir, a început să se jeluiască, socotind această

[187] ***Ibidem,*** p. 473.
[188] ***Ibidem,*** p. 474.

numire începutul nenorocirilor familiei sale şi în cîteva zile a şi murit de inimă rea.

Domnia lui Nicolae Mavrocordat (1710—1711) care n-a durat decît un an, ocupă puţin loc în *Letopiseţ*. Dealtfel, cum aminteam şi mai sus, pe măsură ce opera sa devine produsul exclusiv al însemnărilor şi memoriei sale, capitolele diverselor domnii se Interferează aidoma reţelei metalice din betonul fortificaţiilor, concepute să du**reze** cit lumea.

Nicolae Mavrocordat nu semăna însă cu domnii de ţară. încă de la Galaţi, spune Neculce, a poruncit slujbaşilor ce strîngeau birul, zlotaşilor, să restituie îndată banii oamenilor de rînd, pe care cronicarul din mojici nu-i scoate.

„Pe la toate conaceli tot divanuri de zlotaşi.era cu mojicii. Şi zlotaşii, ca vai de capetelilor, înbla şipurindu-s<ă> şi rugîndu-s<ă> mojîcilor, şi-ndatorîndu-s^ă) şi-ntorcînd mojicilor. Şi le făcea şi zapis, să-i mai aştepte, şi mojîcii nu priimie. Iară după ce au sosit în Iaşi rădicatu-s-au tot tîrgul asupra zlotaşilor, de nu putea răzbii pe uleţi de nărod de oameni, dup<ă> cumu-i rîndul prosştimei... Ce i-au bătut Neculai-vodă cu buzduganul şi i-au închis în temniţi cu tîlharii, pîn' ş-au vîndut ce-u avut tot, ş-au plătit ţaranilor pîn'la un ban"[189].

Prea mult temei şi cinste nu punea Nicolae Mavrocordat nici pe marii boieri, cel puţin nu în prima domnie. Tot Neculce descrie cum l-a bătut pe un sulger şi pe un postelnic la şezut, spre stupefacţia celorlalţi, care nu erau deprinşi cu asemenea tratament. Mulţi dintre ei au fugit prin ţările din jur, mai ales în Polonia. Printre fugari Neculce îi aminteşte pe unii cu care va împărţi pîinea amară a exilului un an mai tîrziu: Luca vistiernicul, banul Zmucilă, Rugină, Abăza, Mireştii şi alţii.

Portretul lui N. Mavrocordat schiţat de Neculce după înapc» ierea din pribegie, cînd raporturile cu domnul erau foarte bune, ne apare astăzi obiectiv. Domnul era foarte sobru („desfătării, voro^a) ve de glumă, nemic nu să făcea înainte lui"), rezervat (îi era uşa mereu închisă), mîndru („vre să stăpîne<a>scă Moldova ca Po<a>rta Turce<a)scă, cu mărire mare"), aprig la mînie, dar om foarte învăţat, „cunoscător la o(a)meni", îndatoritor cu cei ce-1 slujeau; avea şi greutăţi, neştiind româneşte şi necunoscînd obiceiurile ţării. „lari ţării, prostimei, vrea să le arete milă şi dreptate şi vrea să le ţ> de parte".

începuse să facă sate pe la marginile graniţelor, în aceeaşi idee ca a lui Antioh Cantemir, de a popula regiunile pustii, bătătorite de incursiunile şi tîlhăriile tuturor liftelor. Dar viaţa tihnită nu-i era dată bietului moldovean. încă în vară (anul 1710), Poarta a început să se pregătească de război cu Rusia, aţîţată de Carol al XH-lea, dar şi de o parte din polonezi. Spre toamnă l-au arestat pe solul ruşilor şi l-au închis în Edicule, iar în iarnă au pregătit două incursiuni masive ale tătarilor în Ucraina rusească. Acţiunile armate urmau să aibă loc în anul următor. în cadrul acestor preparative de război situează Neculce şi înlocuirea lui Nicolae Mavrocordat cu Dimitrie Cantemir.

[188] *Ibidem,* p. 495-496.

Capitolul dedicat savantului voievod, de mari dimensiuni, care se abate fundamental de la metoda folosită de cronicar în tratarea istoriei domniilor anterioare, nu poate fi urmărit în toată desfăşurarea lui. O mare parte din el am observat-o vizînd viaţa lui Neculce, împletită zi de zi cu evenimentele dramatice din vara şi toamna anului 1711. Agitaţia, pasiunea, teama, speranţa, acestea şi alte sentimente, greu de definit, care fac parte componentă din trăirile eroilor, transformă capitolul domniei lui Cantemir într-o tragedie a Moldovei şi a voievodului său. Comentariile sistematice pe marginea acestui capitol ne apar de prisos. Ne vom mărgini să subliniem că Neculce redă întîmplările în stilul reportajelor moderne, pe măsură ce lucrurile se precipitau. Aşa se şi explică întinderea celor nouă luni din domnia lui Dimitrie Cantemir pe zeci de pagini. D. Cantemir este urmărit în acţiunile sale zi de zi. Pana lui Neculce îl surprinde ezitînd şi aşteptînd semnalul de arestare a lui Constantin Brîncoveanu, pe care dorea, în adîncurile lui, să nu i-1 comunice vizirul niciodată. îl observăm pe domnul Moldovei obligat să fie propriul său sfetnic într-o problemă crucială pentru viitorul său şi al ţării, de vreme ce nu avea suficientă încredere în loialitatea Divanului, îl găsim părăsit de majoritatea boierilor, luptîndu-se cu privaţiuni de tot felul, inclusiv cu lipsa banilor, încît nu-şi putea plăti nici lefegii, porniţi din această cauză pe răscoală. Dimitrie Cantemir se decide să cheme ajutorul militar rus exact atunci cînd i-a venit şi porunca vizirului să-1 aresteze pe Constantin Brîncoveanu; prilej pentru cronicar să se justifice în faţa posterităţii că n-a fost el sfetnicul necredincios al domnului, ci dimpotrivă. Este de reţinut această înăscută artă la Neculce de-a cultiva întîmplările de senzaţie, coincidenţele, patosul. Acestea dau sarea necesară unei plăcute lecturi a *Letopiseţului.*

Zarurile odată aruncate, domnul se simte descătuşat. Poporul de asemeni. laşul seamănă cu un oraş sud-amerîcan în" carnaval. Devastarea prăvăliilor turceşti şi jaful asupra turcilor sînt prezentate într-o notă de frenezie şi entuziasm care disimulează realitatea: „Iar băcăliile sta vărsate pre uliţă, de era sătui şi copiii. Strafide,

smochine; alune era destule pre la toate babele"[190]. Dar Neculce, om înţelept, ţine să-i amintească domnului, prin condeiul copilului ce ştia turceşte şi ale cărui cunoştinţe sînt puse la încercare, că „nu iaste mai mare blăstămat în lume decît omul cela ce ară o fărîmă de pîine în mînă şi o leapădă pe aceia şi cearcă să afle alta mai mare"[191].

Moldovenii, chemaţi la oaste şi plătiţi din vistieria ţarului, răspund cu entuziasm. Calfele de croitori, de blănari, de ciubotari, crîşmarii, îşi lasă rostul şi se angajează în armată, iar boierii rămîn fără slugile atrase de acelaşi miraj al banului şi al aventurii.

Treptat, paginile de clocot, de agitaţie dispar şi altele ies de sub condeiul lui Neculce. Sînt acelea care descriu armata muscalilor, văzută de el şi urmărită de el în toate acţiunile, pînă după reversul Stănileştilor. între ele doar momentul vizitei lui Petru cel Mare la Iaşi, larma boierilor la perspectiva eredităţii Cantemireştilor în Moldova şi diversiunea lui Toma Cantacuzino, fugit din Ţara Romanească, fac notă aparte. Pe Toma, ruda sa şi asociatul lui Cantemir în politica rusofilă, Neculce nu-1 iubeşte. Toma Cantacuzino a plătit dureros spiritul de aventură: „Aşea aduc tinereţele pre om, cînd au pre multă voie şi dezmierdăciune la un stăpîn, precum au avut şi Toma la Brîncovanul-vodă; că la cea de apoi s-au înstreinat de neamul său şi de binele său cel mult şi au murit în ţări streine"[192].

Neculce n-avea aptitudini militare şi nici priceperea specialistului în materie de strategie şi tactică. Luptele la care a luat parte ca observator — şi, foarte probabil, şi direct, împreună cu mica armată de moldoveni, deşi nu o spune' nicăieri —, sînt descrise cu naivitate, dar cu o remarcabilă culoare autentică. El este bucuros că moldovenii săi — după ce, ieşiţi în afara taberei pentru luptă, şi rău hăituiţi de turcii mai bine înarmaţi — au fost admişi din nou în tabără şi erau puşi la adăpost. „Deci cum au istovit turcii dovâ p= rugăciunea, *n.n.),* s-au şi apucat a da năval<ă> de trei, patru părţi în obuzul moschicescu. Şi aşea să bătea, cîte un ceas şi giumătate ţinea năvala. Iar moldovenii şedea acolo, în mijlocul obuzului, ca cum ar şedea la casele lor, aşea nu avea nici o grijă. Că puşcile turceşti nu le meşteşuguia bine şi trecea preste obuz. Şi arunca şi cumbarele de cele mare; şi, suindu-să sus, nu apuca să cadă gios şi să spărgea. Şi deşi cădea vreuna, cădea în latură, nu nemerila în obuz. Şi cînd sta cîteodat<ă> bătae şi începe trîmbiţile moschiceşti a dzice, pre atîta cunoştem că n-au spartu turcii obuzul"[193].

[190] Cf. ***ed. de faţă,*** p. 542.
[191] ***Ibidem,*** p. 544.
[192] ***Ibidem,*** p. 562.
[193] ***Ibidem,*** p. 581.

Iată cum este descris şi punctul culminant al bătăliei, după care lucrurile se vor domoli treptat, treptat, asemeni unei cumplite furtuni însoţită de grindină: „Iar cind au fost marţi dimineaţa, turcii s-au strîns toţide<o)parte, şi acolo ş-au făcut meteredzu şi ş-au aşădzat toate puşcile. Şi au început a să bate prea vrăjmaş, cît întunecas<ă> lumea, de nu s<ă> vedea om cu om, şi să vedea numai para cum eşiia din pusei. Ca cum ar ardă un stuh mare <de> trestile pe nişte vînt mare, aşea să vedea focul eşind din puşci. Numai ce voiu să dzic, poate—fi Dumnedzău fereşte la războiu, că dintr-o 1. 000 de sinăţe abila să tîmplă de loveşte un om. Că de ar hi nemerit cit foc slobodziia, n-ar fi mai rămas nici la turci, nici la moscali om de povăste. După cum dzice un cuvînt Miron log<o>fătul: «Mare Iaste omul, iar la războiu prea mică-i iaste ţinta »"[194].

Armistiţiul care s-a încheiat, rezultat mai ales al lipsei de informaţii din tabăra turcească şi al spaimei — zice Neculce — care a intrat în armata otomană, în urma unor contraatacuri ruseşti, deşi n-a durat decît trei zile, a fost mai cumplit decît războiul însuşi, pentru că nu aveau nimic de mîncare. Iar după trei zile, rezervate tratativelor de pace, armata rusă, însoţita de un ceauş turcesc, s-a putut în sfârşit mişca spre nord. Şi de înfometaţi ce erau, mulţi ruşi fugeau la turci, ca să scape cu viaţă.

Interesante Sînt concluziile cronicarului despre mersul operaţiunilor şi consecinţele pe care le-ar fi putut avea războiul asupra ambelor părţi. Şi unii şi ceilalţi ar fi putut învinge: ruşii, dacă nu şi-ar fi dispersat forţele, turcii, dacă n-ar fi acceptat propunerile de pace. „Numai ce vom să dzicem, voia lui Dumnedzeu au fost, de nici moscalii nu le-au dat Dumnezeu chiverniseală ca să biruiască pe turci. Aşijderea şi turcilor le-au luat Dumnezeu mintea, de nu s-au prăpădit moscalii de tot. Nu bat cei mulţi pre cei puţini, nici cei puţini pre cei mulţi, ce numai cum va Dumnedzeu"[195].

După două zile de drum, cînd a ajuns tabăra în dreptul Iaşilor, moldovenii au plecat, cei mai mulţi,.pe la casele lor.

Neculce urmăreşte, în finalul capitolului domniei lui Dimitrie Cantemir, întîmplările Moldovei pe două planuri distincte. Acordă prioritate vieţii domnului său şi a moldovenilor care l-au întovărăşit în Rusia, depănîndu-şi, totodată, propriile amintiri, cum am văzut, şi redă, întîmplările din Moldova pînă la înscăunarea iui Nicolae Mavrocordat în a doua domnie, cîteva luni mai tîrziu. Acestea n-au fost lipsite de pericolul transformării Moldovei în paşalîc. Un anume Curt-paşa trimis de vizir ca să potolească lumea după retragerea

[194] ***Ibidem.*** p. 584.
[195] ***Ibidem,*** p. 596-597.

lui Dimitrie Cantemir, s-a aşezat cu temei să conducă Moldova, să boierească, să-şi ciştige simpatii printre boieri, ca să-1 ceară domn.

Lupul Costache — recunoaşte şi Neculce, cu toată duşmănia ce o avea pentru el — a fost acela care, mergînd la vizir {ca unul ce se opusese lui Cantemir, organizind chiar şi o tabără militară în sudul Moldovei, la Bursuci), a înlăturat pericolul. Numit caimacam, 1-a somat pe Curt-paşa să părăsească laşul, ceea ce turcul a făcut, nu fără mari şi explicabile regrete.

Neculce speculează lipsa de măsură a Lupului Costache şi abuzurile săvîrşite de el. Reclamat marelui vizir, acesta îl înlocuieşte cu Ioan Mavrocordat, caimacam al fratelui său, şi porunceşte unui capegiu să-1 aresteze „să-1 pună în obezi" şi să-1 exileze la Varna, împreună cu încă doi boieri, mai puţin vinovaţi: Antiohie hatmanul şi Macsut postelnicul. încheie Neculce, cu o splendidă vorbă luată din înţelepciunea populară: „Şi s-au plinit atuncea un cuvînt prost ce dzică: « Cu iarba cea uscat<ă> arde şi cea verde »"[18s].

Capitolul despre a doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat (1711—1715) suferă, evident, de lipsa de informaţii cu privire la evenimentele din Moldova. Neculce nu aminteşte decît Divanul şi măsurile luate în primul an de domnie, pentru adunarea celor pribegiţi, pentru potolirea nemulţumirilor negustorilor turci jefuiţi şi maltrataţi în timpul lui Cantemir şi de încercările făcute de domn pentru scoaterea suedezilor aşezaţi prin ţară. Restul capitolului, mai bine de patru cincimi, este consacrat istoriei europene. Neculce nu s-a putut folosi de istoria celei de a doua domnii a lui Nicolae Mavrocordat, scrisă de Axinte Uricariul, contemporan cu el, iar alte izvoare narative nu avea.

Dintre problemele europene dezbătute de Neculce, primul loc îl ocupă încercările turcilor de a-1 scoate pe Carol al XH-lea de la Varniţa şi de a-1 trimite în Suedia. Erau obligaţi la aceasta şi prin tratatul de pace încheiat cu ruşii, după Stănileşti. Numai că toate pregătirile turcilor, la care se adăogau preparativele tătarilor şi ale lui Nicolae Mavrocordat, care urma să dea căruţele trebuincioase, s-au lovit de refuzul îndărătnic al viteazului rege de a da curs pla. nului de evacuare. Acesta era informat că între tătari şi generalul Şeremetiev exista o înţelegere de trădare şi de facilitare a prinderii lui de către ruşi. S-a ajuns, în final, la lupte în regulă între turci şi ostaşii suedezi. Regele a fost prins şi dus la Adrianopol şi apoi trimis, prin Ucraina, în Pomerania. Neculce urmăreşte cu multă pasiune războaiele regelui cu coaliţia ruso-polono-daneză, la care

[196] *Ibidem,* p. 625.

s-au asociat şi prusienii, pînă la pierderea Pomeraniei şi plecarea lui Carol al XH-lea în Suedia.

A doua chestiune de istorie universală reţinută de Neculce, în maniera sa, puţin precisă sub raport documentar, dar suculentă ca povestire, a fost încercarea lui Stanislau Leszczincki, de a obţine, cu sprijin turcesc, tronul Poloniei. Pentru Moldova această acţiune la care, pe lîngă iţele de culise, au fost luate şi măsuri de ordin militar, s-a incheiat cu pierderea Hotinului şi a Cernăuţilor, ocupate de garnizoane turceşti, precum şi cu prezenţa permanentă în Moldova a turcilor şi tătarilor, care asigurau aprovizionarea garnizoanelor.

Nu sînt neglijate nici războaiele dintre nemţi şi francezi pentru succesiunea la tronul Spaniei, a căror motivare Neculce o înţelege întocmai: „Atuncea, pre aceia vreme, cu cîţva ani mai nainte, să tot bătea Franţojul cu Neamţul pentru Ţara **Spaniei,** care de care să o ia, să o stăpînească, neavînd crtiu"[1B]\

Aproape două pagini sînt consacrate sfîrşitului tragic al lui Constantin Brîncoveanu şi al familiei sale. Pentru Neculce „mînia lui Dumnezeu" a căzut atunci pe capul domnului muntean şi blestemele celor pe care i-a năpăstuit, şi în primul rînd blestemele Moldovei, într-adevăr, Neculce aminteşte şi cu prilejul acestui cumplit spectacol, pe care îl descrie, evident, din relatările altora, unele din relele strălucitei sale rudenii din Ţara Românească, dar sfîrşitul sîngeros al acestuia nu-1 bucură, cum au încercat unii istorici literari să dovedească. Neculce, om credincios, nu se putea bucura de acest sfîrşit al lui Brîncoveanu, el care nu se manifestă niciodată în paginile sale ca un adept al vărsărilor de sînge. Neculce nu este om blînd, fără îndoială, mai ales cînd îşi judecă adversarii, dar este departe de el bucuria răzbunării sîngeroase. De toate relele care i-au ajuns pe vrăjmaşi se bucură, dar nu de sîngele lor vărsat. El înfierează pe Gin Ali-paşa, vizirul ucigaş, chiar cu prilejul masacrării familiei domnului, tocmai pentru că era „un păgîn rău, preste samă". Acelaşi lucru îl face şi la vestea morţii „păgînului rău, turbat şi mare sorbitoriu de sînge asupra creştinilor", în campania de la Petrovaradin. „Acesta au omorît pre Brîncoveanul-vodă cu copiii lui... şi pre alţii mulţi", zice Neculce, începînd schiţarea portretului odios al cruntului vizir a cărui intenţie era ca „de a birui pre n6mţi, să pue paşi şi în Moldova şi în Ţara Muntenească"[188]

Nicolae Mavrocordat este înlocuit brusc de Neculce în redarea evenimentelor, prin Mihail Racoviţă, ce obţine tronul Moldovei pentru a treia oară, şi pentru o lungă perioadă de timp: 1715— 1726.

Ibidem, p. 644.
[198] *Ibidem,* p. 657.

în capitolul consacrat ultimei domnii a lui Mihail Racoviță, ca dealtfel în toate domniile ce vor urma, observăm, în alternanța de evenimente din țară și de peste hotare, un mare interes acordat istoriei generale. Este evidentă influența contactelor sale cu străinii, fie că au fost polonezi sau ruşi, precum și orizontul larg deschis pînă la vîrsta cînd își redactează a doua parte a cronicii.

Inaugurînd domnia, Mihail Racoviță a designat Divanul țării, aproape toți membrii fiind rude ale sale. Neculce observă, prezentînd domnia celui care îi facilitase întoarcerea în țară, și pe' care o tratează destul de convențional, că n-avea rivali la Constaritinopol și că dacă ar fi fost vremuri de pace ar fi putut trăi liniștit. Este printre puținii domnitori căruia cronicarul nu-i zugrăvește portretul, deşi a domnit în trei rînduri. Știm numai că avea casă grea: opt copii, din care doi feciori erau zălog la turci și că doamna „era de treabă, bună și milostivă".

La puțină vreme după urcarea în scaun a izbucnit războiu dintre turci și austrieci, corect relatat de Neculce, consumat în celebra bătălie de la Petrovaradin în 1716, care avea să aibă consecințe însemnate nu numai pentru harta Europei de sud-est, ci și pentru Moldova. în expansiunea lor austriecii au ajuns pînă la Olt (pacea de la Passarovitz din 1718 consfințea — cum pomenește Neculce — stăpînirea lor asupra Olteniei), iar în Moldova s-au infiltrat pe versantul oriental al Carpaților, ocupînd Cetatea Neamțului și mănăstirea Cașin, și dominînd, prin amenințările permanente, întreaga Moldovă, pînă la Șiret. Domnul Moldovei, zice Neculce, nu stăpînea efectiv, decît regiunea Iașilor și Orheiul. Fiind informat Mihail Racoviță că nemții se pregătesc să-1 prindă în Iași și pentru a preîntîmpina o asemenea eventualitate, a chemat cîteva mii de tătari în ajutor. Aceștia au sosit exact la vreme (cum se întîmplă adesea în relatările lui Neculce: „cît ai rumpe un păr din cap de n-au luat pre Mihai-vodă de grumadzi, din curțile domnești"), ca să pună capăt pericolului. în încăierările care au avut loc în jurul mănăstirii Cetățuia și la Hlincea între „cele 300 de cătane cu moldoveni" și cei „mai bine de 5.000, mai la șese mii" de tătari, mulți au pierit din austrieci. Peste trupurile lor a fpst ridicată o cruce cu o inscripție care relatează bătălia[1M]. Pe tătari, zice Neculce, nevrînd sau neavînd cu ce-i plăti i-a lăsat domnul să jefuiască propria țară; între Șiret și munți, socotindu-i pe locuitori hainiți nemților.

Cronicarul n-a fost martor al evenimentelor, pentru că nu se întorsese încă din Polonia. El trebuie să fi cunoscut vreo relatare

[1.9] Cf. D. Russo, *Studii istorice greco-române,* II, București, 1939, p. 473, nota 1. v

oficială a acestor întîmplări, fie *Cronica* lui Nicolae Chiparissă fie, mai probabil, Pseudo Alexandru Amiras[201], ale căror afirmații au fost bine filtrate însă de Neculce. Acesta reduce la dimensiuni aproape ridicole întîmplările care fac, în concepția cronicilor amintite, din Mihail Racoviță un erou: „Scris-au Mihai-vodă și la Poartă de izbîndă ce-au făcut. Și n-au scris cum au fost, ce-au scris c-au fost mulțime și i-au bătut. Pentru aceia ș-au agonisit mare credință și laudă și numâ de vitiaz de la turci"

Neculce povestește, printre altele, turburările din Polonia care s-au petrecut „tot întru acel an" în care a avut loc incursiunea cătanelbr și „tot în acel an" în care a murit Carol al XH-lea. Deducem că este vorba de mișcarea șleahtei poloneze împotriva regelui August de Saxa, care a avut loc, într-adevăr, în anul 1717, care nu este însă și anul morții lui Carol al XH-lea: 1718, Fac parte și aceste „datări" din categoria acelora pentru care Neculce își cere scuze în *Predoslovie* că nu vor fi corespunzind întocmai adevărului. în orice caz, aflîndu-se în Polonia în această vreme, cronicarul a reținut teama nobilimii poloneze fără funcții, a șleahtei, asemănătoare, oarecum, mazililor noștri, de a implica în această mișcare toată mujicimea: „Dar Lidihovschii, care era cap pre mazili, au dat sfat că nu-i bine să rădice țara, să s-învețe mujicii la războiu; și dacă i-or rădica pe toți, sint mai mulți de un întuneric de oameni și or bate pe sași și poate ne-or bate și pre noi și ne-or lua moșiile... și a fi mai rău, că ne-or lua mojicii țara. Ce mai bine, fraților, noi să ne vărsăm sîngele, iar mojicii, lasă-i să șadză, ca niște mojici"[203].

N-a fost nevoie să se apeleze la „întunericul" (adică Ia milionul) de mujici; prin înțelegerea survenită între Confederația de la Tarnogrod (constituită din toți adversarii regelui), și regele August, din februarie 1717, șleahta obține cîștig de cauză. Este drept că o mină de ajutor au dat și rușii, care l-au trimis pe cneazul Dolgoruki cu 30.000 de oameni „ca să stea să-i împace. Și au venit cnîazul la Lubliun și au stătut de li-au făcut pace" ***.

Orientarea lui Neculce este și aci categoric feudală. El nu se abate, în concepția sa de boieri pentru nimic in lume de la vederile sale, nici măcar în probleme de istorie europeană și cu atît mai puțin cînd este vorba de Moldova: boierii și cu mojicii nu pot face cartel de interese; între ei nu poate fi așezat niciodată semnul egalității.

[209] Cf. I. Crăciun, și A. Ilieș, *Repertoriul...,* p. 110.
[m] *'CI. Cronica anonimă a Moldovei 1661-1729 (Pseudo-Amiras),* ed. Dan Simonescu, p. 76—86.
[242] *Ed. de față,* p. 665.
[203] *Ibidem,* p. 667-668.
[204] *Ibidem, p. 669,*

Din rîndul evenimentelor anilor 1717—1718 Neculce amintește de vizita împăratului Petru cel Mare în Franța, pentru tratative antiturcești și stăruie asupra complotului țareviciului Alexie, urzit în timpul absenței sale, și a reprimării lui. De precizat că unele manuscrise cuprind interpolări substanțiale cu privire la procesul țareviciului și la reorganizarea bisericii rusești, amestecată și ea în încercarea de a se opune modernizării Rusiei. Acestea aparțin în special lui Ioasaf Luca.

Neculce a cunoscut destul de exact clauzele păcii de la Passarovitz, pe care le tratează în acest capitol. Precizează și anul 7226, dar nu și localitatea unde a fost semnată pacea. Nu uită să pomenească de consecințele ei pentru Țara Românească: pierderea Olteniei, unde a fost instalat guvernator Gheorghe Cantacuzino, fiul lui Șerban și eliberarea lui Nicolae Mavrocordat, luat prizonier de către austrieci în București, în toamna anului 1716.

„Pre acele vremi a avut loc și campania rusească în sud, dincolo de Caucaz, în Persia, la care a participat și Dimitrie Cantemir. Evenimentele sînt tratate cu multe amănunte și nu ne putem explica mijloacele sale de informare decît acceptîndideea că unii moldoveni, participanți la acea campanie cu Dimitrie Cantemir, s-au înapoiat mai apoi în Moldova și au povestit cronicarului cele văzute.

Sfîrșitul lui Dimitrie Cantemir nu-i lasă hatmanului său vreo impresie deosebită, în afară de resemnarea omului cuminte, care știe pentru ce deșertăciuni a venit pe lume și că nu se poate sustrage legilor firii: „Dumitrașco-vodă încă, după ce au venit de la perși, n-au trăit prea mult și ș-au plătit și el datorie aceștii lumi, cea strămoșască, și s-au dus cătră părinții săi"[205].

în ultimele pagini ale capitolului, Neculce se întoarce din nou la viața Moldovei. Pomenește de focul care a mistuit curțile domnești, odată cu o bună parte din oraș, la 20 aprilie 1723 „în al optule an a domniei", după „cronologia" sa, care este aceea a poveștilor, și de care nu este nevoie să se țină numaidecît seama. Această întîmplare i-a dat domnului prilejul — spune Neculce — să scoată numeroase biruri pe țară, inclusiv văcăritul, atît de urgisit de marea boierime.

Mihail Racoviță este domnul care pune capăt tîlhăritului, după mulți ani de încercări ale predecesorilor săi. Neculce descrie torturile la care erau supuși răufăcătorii și își exprimă satisfacția pentru rezultate, dar le-ar fi vrut fără excese, mai ales că unii piereau și nevinovați, din pricina unui armaș grec, „fost crîșmar în Țarigrad", om abuziv și lacom.

[205] *Ibidem,* p. 681. D. Cantemir moare la 1 septemvrie 1723.

Mazilirea lui Mihail Racoviță a fost cauzată de un complex de situații, care s-au adăogat, evident, la domnia prea lungă, în concepția Porții. Mai întîi — zice Neculce — grecii de care se folosea domnul s-au constituit în două tabere, ce se certau între ele și se pîrau lui vodă și la Poartă. Mihail Racoviță a ținut partea „celor blăstămați, de să sfătuia cu dînșii", Cei care au plecat la Constantinopol și erau influenți, în frunte cu Constantin Ipsilanti, l-au reclamat pe domn marelui vizir. Tot în vremea aceasta s-au refugiat din Țara Românească niște boieri, pe care Mihail Racoviță, somat de vizir să-i prindă și să-i predea unui capegiu, a refuzat s-o facă, pretextînd că au fugit în Transilvania. în sfîrșit la aceste necazuri s-au mai adăogat și reclamațiile marelui rabin din Constantinopol, precum că Mihail Racoviță ar fi închis niște evrei moldoveni acuzați, pe nedrept, de omorîrea rituală a unui copil de creștin.

Nu este lipsită de culoare maniera în care au vrut boierii mazili să-1 batjocorească pe domn la plecare: „Vrut-au atunce o Samă de mazili să-i facă gîlceavă, să lege știubeie deșerte, să le spîndzure pre lîngă drum, pre unde a trece Mihai-vodă, pentru căci li-au rămas de la dînsul obiceaiu de deseatin<ă>... Numai caimacamii n-au lăsat să-i facă acea ocară"[206]. în final Neculce lasă să se întrevadă o caracteristică a domnului, bine marcată de cîte izvoare: arghirofilia, lăcomia de bani. împrumutase sume de la mazili și nu-i restituise; sau, avea obiceiul de împrumuta bani de aur noi și restituia bani vechi, uzați, mai ușori la cîntar.

Succesorul său la scaunul Moldovei, Grigorie al II-lea Ghica (1726— 1733), era o figură curioasă de om plecat spre petreceri, spre fast, om cultivat, cu întinse relații la Poartă. Cronicarul își redactează opera, în partea finală, concomitent cu trăirea evenimentelor. Curios este faptul că deși el nu se abate cu nimic de la planul de structurare a capitolelor precedente și cu toate detaliile interesante pe care le dă cu privire la domniile lui Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat, finalului cronicii îi lipsește strălucirea cu care am fost obișnuiți. Entuziasmul, verva, spiritul ușor sarcastic au pălit odată cu dispariția eroilor cu care a dus război pasional, decenii de-a rîndul. Rămas singur, sau aproape singur, Neculce înregistrează evenimen-* tele, participă la ele, uneori implicat direct, dar găsindu-se de partea cealaltă a versantului, acestea nu-1 mai scot din proverbiala sa cumințenie, nu-1 mai fac să ardă, asemeni făcliei destinată să-i lumineze veghea de om aflat la capătul firului. Marile vrăjmășii, dispărute, aștern în sufletele celor mai mulți melancolia și sentimentul zădărniciei. Cronica lui e plină de vrăjmășii, dar finalul

[206] *Ibidem,* p. 694.

acesteia, dacă nu este melancolic, este în orice caz lipsit de pasiune. Este un jurnal obiectiv și rece.

Firea petrecăreață și iubitoare de fast a domnului se vădește de la înscăunare. El n-a venit ca toată lumea pe uscat, ci a făcut drumul de la Brăila pînă la Galați pe apă. in două vase (șeici, le zice Neculce), „cu multă pofală, dzicind din trimbiță și din naiuri și dînd și din pușci"[207]. începuturile domniei au fost periclitate de o răscoală a tătarilor din Bugeac împotriva hanului Crimeii, care amenințau și țările din jur și mai ales Moldova. Neculce descrie evenimentele și arată cauzele care au generat pericolul pentru Moldova de a fi pustiită. Erau fugiți în Bugeac și niște boieri care îi ațîțau pe tătari. Dar, pînă la urmă lucrurile s-au potoUt și Grigore Ghica a obținut și despăgubiri bănești, cîteva sute de pungi. Acestea nu au putut compensa însă pierderile teritoriale, prin extinderea tătarilor din Bugeac spre nord, ocupînd suprafețe mari de pămînturi ce nu le-au aparținut niciodată. Neculce relatează că după ce s-au potolit lucrurile, domnul a făcut reparații mari la mănăstirea Balica,. sau Frumoasa, precum și la Galata, Bîrnbva și Bărboiu. Mănăstirea Frumoasa urma să servească drept loc de agrement pentru domni.

„Iară în scurtă vreme", adică în 1730, domnul este amenințat cu mazilirea, în timpul unei răscoale a ienicerilor, care vor să-1 impună domn în Moldova pe un oarecare Buțucachi. Dar sultanul, înăbușind răscoala, a retezat și capul pretendentului, înainte ca acesta să fi plecat din Țarigrad. Tot atunci domnul are de înăbușit un complot al unor boieri. în urma acestui fapt Neculce este numit mare vornic al Țării de Sus; dar, cum adaogă cîteva pagini mai jos, din cauza grecilor „boerii de țară era numai cu numele, că la nemică nu-i mai întreba"[208].

Capitolul domniei dintîi a lui Grigore Ghica se impune însă interesului cititorilor prin portretul pe care Neculce îl face voievodului, cel mai complet din toate, în pofida rolului destul de șters pe care acesta 1-a jucat în istoria Moldovei. în cumpăna judecății ar atîrna mai mult scăderile domnului, fără îndoială, dar acesta a avut sfetnici răi și ei sjnt vinovați de abuzurile lui Grigore Ghica — asemeni sfetnicilor lui Antonie-vodă Ruset, sau Constantin Cantemir. „Era acest domn Grigorie-vodă la stat mic şl supțire, la față uscat". Atît din portretul fizic. Cel moral se întinde pe trei pagini. Desprindem din el mici fragmente: „Numai era cu toane, ătîta cît la unele să arăta prea harnic, bun și vrednic, milostiv și răbdătoriu. Și în viața lui era tot cu mase mari, cu cîntări și cu feliuri de ffeliuri de muzici în toate dzilele... Și pre boeri totdeauna îi poftila să fie cu

[207] *Ibidem,* p. 695.
[208] *Ibidem,* p. 728.

dînsul la primblări. Și dacă eșia la cîmpu, era prea lascav (= blînd, ***n.n.)*** și darnic. Iară pre une locuri i să arăta lucrurile dă blăstămăciune. Că să potriviia unor boiari, sfetnici ai lui, cari-i avea, 2 greci și un moldovan, anume Costantin Psiolu (= Ipsilanti) hat<man> și cu fiiu-seu Enache-aga, lazi de niamul lor, oameni tirani și curvari; iar din moldoveni avea pre Sandul Sturdzea hatmanul, om viclian și închis la inima lui și lacom...

Era acest domn și curvar. Multe țiitori fete mare ținea, și apoi le îndzăstra și le mărita, cu haine, cu odoară, ca pre niște fete de boîar. Numai nu să amesteca la fete de casă mare, ce de căpetenii mai de gios. Și avea doamnă și cuconi, și nu să rușina, de-ș făcea casa de ocară... Și la toate era desfrînat. Curtea lui poftîa să fie tot îmbrăcată. Pre nime din boiari să nu-i audză jăluindu-să că-i scăpat, sau olecăindu-i-să că sint timpurile rele... că să foarte mîniîa, și la mînie era foarte grabnic... La giudecată îi părea că giudecă foarte bine, și cumu-i părea, așea rămînea. Și pre urmă, deși vedea că au greșit, nu întorcea... Da sume mare de bani la Poartă și turcilor agi ce viniia de la Poartă cu trebi. Căruia era să-i dea o pungă de bani îi da cinci, șease, tot ca să-1 laude la Poartă... De să clintiia pîn-afară den tîrgu sau pîn'la vreun boîar, tot cu căruța cea de cupărie după dînsul. Că preste tot ceasul bea ori vin cu pelin, ori vutcă. Și încotro megea, tot cu gloată, ca doao-trei sute de slujitori... Cu pușca da pre bine.Greci mulți adusese în țară, de mînca lefe tot din vistierie... Dar avea și trecere mare la Poartă, cît pre turcii balgii din țară foarte-i înfrînasă și se temea de dînsul...

Pociu dzice că Grigorie-vodă, precumu-i era firea, de ar fi avut niscai oameni cu frica lui Dumnedzău pre lingă dînsul sfetnici, ar fi fost de mirare de pomenire [Grigorie-vodă] în domnii cei de frunte și de laudă, iar nu cu cei de ulă"[209].

Succesorul lui Grigorie Ghica, trecut în Țara Românească, este vărul său, Constantin Mavrocordat, ce venea din țara vecină. Prima lui domnie, de numai doi ani și jumătate (1733— 1735) este caracterizată de Neculce prin permanentele intrigi la Constantinopol împotriva predecesorului său, și prin cheltuieli aferente imense pentru care cronicarul are cuvinte de amărăciune: „Vai de aceste 2 țări creștine, cu acești domni străini! Ce di amar di bani dau pentru vrăjbile celi ticăfe a loru I"[210] Impozitele sînt multe și mari, grecii veniți cu domnul numeroși, iar boierii divaniți — printre care nu mai figurează Neculce —, numiți „după mită". Grecii stăpînesc economicește țaia. „Toati boeriile și pîrcălăbiîele și vămășiile ceh di pi

[209] *Ibidem,* p. 725-729.
[210] *Ibidem,* p. 734.

margini, cu agonisit<ă>, tot ei le cuprinses<ă> de li-au luat..."[211] Cheltuielile curţii domneşti sînt foarte mari: daruri enorme făcute slujbaşilor turci (mai mari decît la Ghica-vodă), ca să le obţină bunăvoinţa şi lauda la Poartă); lefurile unor slujbaşi apropiaţi şi „lista civilă" a rudelor sale, inclusiv a „ţiitoarelor măritate a tătîne-său vreo zece, cu bărbaţii lor", în afară de haraciu, îl fac pe Neculce să căineze de mai multe ori biata Moldovă.

în raporturile cu boierii domnul a dat dovadă de multă condescendenţă poftindu-i zilnic la cafea şi acordîndu-le multă cinste. Mai tîrziu, în al doilea an de domnie, va uşura pe boierii mazili de unele impozite, de teamă să nu fugă la rivalul său din Ţara Românească.

Neculce separă capitolul în două părţi aproape egale, cea de a doua fiind consacrată evenimentelor din ţările învecinate. între ele, în cîteva cuvinte, fixează trăsăturile fizice şi morale ale lui Constantin Mavrocordat: „... Era un om pre mic de stat, şi făptură pro<a>stă, şi căutătura încrucişetă, şi vorba lui înnecată. Dar la hirîe era nalt, cu mî^n^drie vre să s-arete, dar iera şi omilenic (= milos, *n.n.).* Cazne, bătăi rele la o<a)mini nu face, nici la singe nu iera lacom, şi răbdător. Mult îi era dragă învăţătura, corăspundeţii din toate ţările striine să aibă, pre silitor spre veşti, ca s<ă> ştii ce s(ă> faci pintr-alte ţări... Minciunile îi era pre drag a li asculta... Giuruîa pre mult unora şi altora, dar la mai mulţi nu da dintr-aceli giuruinţă. Era om di-1 întorce şi alţii"[212].

Dintre chestiunile de istorie universală un loc important acordă Neculce luptelor de succesiune la tronul Poloniei, după moartea regelui August şi amestecul ţărilor europene pentru impunerea diverşilor pretendenţi. Dintre ei Stanislau Leszczinski a izbutit să fie ales pentru scurtă vreme rege al Poloniei. Atacat la Gdansk de ruşi, a izbutit să fugă din cetate, recurgînd la şiretlicuri demne de *O samă de cuvinte,* pe care Neculce le descrie cu pasiunea atît de des întîlnită. Sînt amintite incursiunile ruşilor în hanatul Crimeei, luptele dintre turci şi perşi şi neînţelegeri dintre francezi şi nemţi, cauzate de intervenţiile Austriei în treburile succesiunii la tronul Poloniei. Informaţiile şi datele pe care le dă Neculce cu privire la luptele dintre turci şi perşi nu pot fi utilizate decît cu mare prudenţă. Tendinţa sa spre exagerare, adeseori întîlnită în materie de istorie europeană, este bine cunoscută. în cazul de faţă, din cele vreo două, trei sute de mii de turci participanţi la război n-au scăpat decît o mie, două. Rămîne însă esenţialul: frumuseţea povestirii şi farmecul naivităţii.

[211] *Ibidem,* p. 734.
[212] *Ibidem,* p. 740-741.

Plecarea lui Constantin Mavrocordat şi revenirea pe tron a lui Grigore Ghica se face pe nesimţite. Capitolul noii domnii (1735—1741) este cel mai cuprinzător, după cel închinat lui Dimitrie Cantemir: peste 45 de pagini. întoarcerea în Moldova însemna o scădere a prestigiului pentru cel care venea din Ţara Românească, socotită mai bogată şi cu o stabilitate economică mai bună. Grigore Ghica, supărat şi ruşinat, cum a venit la Iaşi i-a şi arestat pe doi boieri, bănuiţi că au fost autorii morali ai coborîrii sale. Soarta unuia dintre ei, mai ales, a vornicului Sandul Sturdza, care fusese în graţiile domnului în prima domnie şi care era gata să-şi piardă viaţa la cîteva ceasuri de la intrarea domnului în Iaşi cu a doua domnie, îi aminteşte lui Neculce cît de nestatornice sînt firile domnilor: „Să potriveşti cu linul mărilor şi cu săninul ceriului. Cînd nu gîndeşti, să tulbură mărilie şi ceriul nuoriadză. Aşe sint şi hirile domnilor. Cînd trage omul nedejde de bucuriie, atunce vine la scîrbă!"[213] Frumoase comparaţii pentru un scriitor cu un pronunţat simţ epic I Ele întăresc convingerea — şi nu numai acestea — că Neculce era un om de mare sensibilitate, un iubitor al poeziei.

Divanul, constituit, ca de obicei, cîteva zile mai tîrziu, îl include şi pe cronicar ca vel-vornic, cum a mai fost. Dintre boierii mari făcea parte, ca vel-logofăt, şi Constantin Costache, a cărui moarte subită de la mănăstirea Suceviţa o descrie Neculce amănunţit şi o deplînge, în pofida faptului că făcea parte dintre Gavriliţeştii care i-au stăpînit moşiile. Acesta „s<ă> punea tari în prici cu domnii şi cu alţii pentru ţară... ca s(ă) nu o jăcuiască... Căboeriul cari stă cu bine pentru ţară di s^ă) pune, măcar di-ar vini şi la primejdiia v(i)eţii, i s<ă) cade de la ace ţară şi di la peminteni a-i da mai multă cinste di laudă, dicît de hul<ă>"[214].

Moartea acestuia o încadrează Neculce între pagini pline de măsuri draconice luate de stăpînire pentru strîngerea puzderiei de biruri, căzute năpastă pe bieţii ţărani, pe mănăstiri şi pe boierii mazili. Din pricina celui mai greu, impozitul pe cap de locuitor, scos în săptămîna patimilor, „nu pute o<a)minii nici în biserică să margă, să-ş cati de sufletu, să s<ă> pricistuiască, sau la Paşti să păscuiască, ce păscuîa prin păduri, cu ferăli sălbatice"[215]. Neculce reţine toate birurile şi ni le transmite cu mare fidelitate. Din acest punct de vedere *Letopiseţul* său poate fi utilizat ca izvor informativ de prim ordin, cum a şi fost folosit de toţi istoricii noştri.

[213] *Ibidem,* p. 754.
[214] *Ibidem,* p. 757-758.
[215] *Ibidem,* p. 758.

Disputa dintre Grigore Ghica şi Constantin Mavrocordat pentru stăpînirea Țării Româneşti, prinsă în *Letopiseț,* cu amănuntele unui jurnal, nu ne interesează în mod deosebit. Ea are izul evenimentelor petrecute azi, acuma, sub ochii cronicarului, pe care timpul n-a avut cînd să le decanteze, de aceea sînt înşirate pe pagini întregi. Alte ştiri de natura aceasta, întîmplate, de mult, sînt redate, pentru domniile mai vechi, în cîteva fraze.

Sfîrşitul *Letopisețului* — căci capitolul acesta, cel din urmă revăzut şi corectat de cronicar, încheie suita evenimentelor mari din istoria universală — îi dă prilejul lui Neculce să rețină atenția cititorului pe multe pagini cu acțiuni militare ruseşti de proporții, în Crimeea, unde vor pune capăt stăpînirii tătărăşti, precum şi cu începerea unui nou război ruso-turc (1737— 1739), favorabil ruşilor, care îi aduce pentru a doua oară în Iaşi; de data aceasta fără să fi fost chemați de un Dimitrie Cantemir. Neculce precizează evenimentele, se dovedeşte mai bine informat, în special cu privire ia numărul trupelor şi mişcarea acestora. Stilul rămîne însă cel naiv, intim, străin de maniera savantă folosită de istoricii europeni ai vremii.

Imperialii, care au început şi ei atacurile îa Balcani, cu mai puțin succes decît altă dată (prin pacea de la Belgrad din 1739 ei vor fi obligați să evacueze, printre altele, şi Oltenia) se infiltrează atît în Țara Românească cît şi în Moldova (ca pe vremea lui Mihail Racoviță), urmăriți de Neculce pas cu pas. Pe cît erau ei de paşnici de data aceasta, căci „stricăciuni n-au făcut nimic in țară; tot cu bani cumpăra ce li trebuia", pe atîta era de fricos Grigore Ghica. Fugit la Țuțora, n-a coborît la Galata decît după ce a obținut ajutoare — vreo 6.000 de oameni, zice Neculce — de la paşii din jur. „Şi au mai eşit frica lui Grigorii-vodă de nemți. Şi de frica viziriului şi de ruşine s-au întorsu iarăşi înapoi la Gălata..."[216]

în vremea aceasta (1737) Grigore Ghica a fost vizitat şi de fratele său, terzimanul, trimis la ruşi pentru obținerea unui armistițiu. Relatînd vizita, Neculce nu-şi poate ascunde resentimentele față de greci, care nu vedeau cu ochi buni posibilitatea scuturării stăpînirii turceşti: „Ş-au purces terdzîmanul, ş-au vinit pre la Grigoriîe-vodă, frate-său, la Gălata; şi l-au benchetuit **1** dzi cu mari cinste. Şi l-au mai învățat şi el meşterşuguri di-a lui, ce au mai ştiut. Că ave Grigorie-vodă mare jeli şi fric<ă), c-or lua creştinii țara; ce nu numai el, ce şi grecii lui, şi n-or ave ce stăpîni şi ce minca la Țarigrad"[217]. Şi, ca să încheiem suita ironiilor şi a dovezilor de antipatie față de ciocoismul grecesc, redăm un scurt fragment cu care se încheie acțiunea nemților în Moldova, retraşi dincolo de munți, sub presiunea unui grup de ostaşi trimişi împreună cu două steaguri de cazaci, comandați de hatmanul Constantin Ipsilanti: „Iar hatmanul cu o(a>ste, precum mai sus scrii, nici gium(ă>tate de cias n-au zăbăvit şi s-au şi-ntorsu înnapoi, fiind grec cu pele de iepure la spate. Au fugit toat<ă> noapte, făcîndu-i-să dzuâ la Bistriță, negonindu-1 nime, nici vădzînd pre nime; după cum iaste vorba, că nu fac toate muştile m(i>ere. Că, cînd s-au tîlnit cu o<a)ste nemțasc<ă) tremura de fric<ă> şi vre să fug<ă>. Iar turcii, vădzînd că vrea să fugă, au început a-1 sudui ş-au scos şi sabiele asupra lui să-1 taie. Şi vădzînd aşea, că fac turcii zorbă asupra lui, s-au slobozit de fric-asupra nemților"[218].

Tot frica l-a făcut şi pe domn — relatează Neculce — să cheme turci şi tătari să ierneze cu el în Iaşi, în iarna anilor 1737—38. Paginile care descriu abuzurile, silniciile şi ticăloşiile lor amintesc de vremea lui Dumitraşcu Cantacuzino, iar revolta lui Neculce față de Grigore Ghica nu este depăşită decît de paginile consacrate acelei demnii.

Partea centrală a capitolului o constituie pătrunderea ruşilor în Moldova din vara anului 1739. Aceştia, cam 120.000 — apreciază Neculce —, sub comanda feldmareşalului Mflnnich au atacat mai întîi Hotinul — raia turcească la acea vreme —, apărat de Colceag-paşa, ocupîndu-1 după o serie de lupte ce au avut loc, unele nu departe de Boian, moşia cronicarului. După Hotin, armatele turceşti s-au retras, văzînd că nu pot face față ruşilor, iar aceştia şi-au continuat înaintarea spre Iaşi. Grigore Ghica n-a întîrziat nici el prea mult, ci le-a urmat; a pus caimacami în Iaşi şi a coborît spre Galați. Neculce urmăreşte cu mare tensiune acțiunile armate şi relatarea sa rămîne, pentru această vreme, izvorul narativ intern cel mai autorizat şi folosit ca atare de istoriografia noastră.

în rîndurile armatei ruse se aflau şi doi feciori ai Iui Antioh Cantemir: Dumitraşcu, avînd gradul de maior şi Constantin, cel mai mare, ca general de brigadă. Lor le-a fost încredințată misiunea de a strînge provizii pentru armată şi de a se ocupa de lichidarea detaşamentelor răzlețe turceşti şi tătărăşti ce ar mai fi existat prin partea de nord a Moldovei. încercarea lui Constantin Cantemir, de a-1 prinde pe domn n-a fost încununată de succes. In schimb, „tot jăcuind", a intrat în Iaşi în ziua de 2 septemvrie 1739, primit cu mare bucurie — zice Neculce — de mitropolit, boieri, negustori şi alți orăşeni care „i-au închinat cheite țării şi stiagurile slujitorilor"[21*].

216 *Ibidem,* p. 782.
217 *Ibidem,* p. 787.

218 *Ibidem,* p. 794.
218 *Ibidem,* p. 824.

A doua zi a intrat în Iaşi şi feldmareşalul Miinnich. Timp de o săptămînă, spune Neculce, în fiecare zi invita pe mitropolit şi pe boieri la masă. Apoi lucrurile s-au schimbat în rău, pentru că Miinnich a impus Moldovei, prin boierii caimacami, o sumă de obligaţii foarte grele, cuprinse în 12 puncte. Moldova era obligată să adăpostească şi să hrănească iarna 20.000 de soldaţi, să dea 100 de pungi pentru masa mareşalului în fiecare an, să asigure 3.000 de salahori pentru repararea cetăţilor, să i se dea, imediat, un plocon de 90 de pungi de bani şi altele. Iar dacă boierii, chemaţi să le iscălească, vor refuza, va da foc oraşului. Cu aceasta s-a încheiat — adaogă Neculce — cinstea acordată boierilor: „Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, şi rîsul, plînsu, şi voia cea bun<ă>, gro<a>z<ă> şi frică"[220].

După acestea Miinnich a trecut Prutul, aşteptînd la Zagarance să i se îndeplinească cererile, în timp ce feciorii lui Antioh Cantemir căutau să-1 prindă pe Grigore Ghica. între timp, mergînd să ocupe Tighina, Mimnich a fost înştiinţat că s-a încheiat pace. Cu toate acestea el n-a încetat să-i ameninţe pe boierii caimacami şi să ceară împlinirea tuturor obligaţiilor impuse, ascunzîndu-le semnarea păcii de la Belgrad. Abia la mijlocul lui octomvrie a început retragerea, luîndu-i pe caimacami cu el la Hotin şi jefuind tîrgurile şi satele. A trebuit intervenţia tătarilor ca să fie alungate rămăşiţele oştirilor ruseşti din Iaşi.

întorcîndu-se Grigore Ghica în capitală a pus biruri grele pe ţară şi a început să-i urmărească pe boierii bănuiţi de simpatii faţă de ruşi. Nu putea să scape de năpastă nici Neculce, care, mărturiseşte singur a cheltuit mulţi bani ca să fie eliberat. Cît îl priveşte pe mitropolitul Antonie, care îşi manifestase mai direct adeziunea pentru ruşi, făcîndu-le slujbe şi sfinţindu-le armata, acesta i-a întovărăşit în retragere şi a ajuns mitropolit al Cernigovului.

Sfîrşitul capitolului este ocupat de frămîntările din Rusia, survenite la moartea împărătesei Ana şi turburările legate de succesiunea la tron, precum şi de mazilirea domnului. Neculce precizează evenimentele descrise în acest capitol cu date exacte. Cum menţionam mai sus, valoarea istorică a ultimelor capitole creşte, pe măsură ce ne apropiem de vremea în care Neculce şi-a. redactat *Letopiseţul.*

în locul lui Grigore Ghica este numit, pentru a doua oară, Constantin Mavrocordat (1741— 1743). Capitolul domniei lui, cu care se încheie *Letopiseţul,* foarte interesant din punct de vedere istoric, căci se referă la majoritatea reformelor introduse de domn, este mai palid sub raport literar. Neculce aminteşte mai întîi reforma judecătorească, în care era şi el implicat, reformă care atenua mult

Ibidem, p. 828.

abuzurile din trecut. Au fost reglementate impozitele — mai ales darea personală — şi au fost desfiinţate acele dări care declanşau nemulţumiri grave, cum au fost văcăritul, pogonăritul, şi altele. Este amintită de Neculce, singura dată, preocuparea unui domn pentru cultură. Constantin Mavrocordat reorganizează învăţămîntul, dezvoltînd şcolile greceşti şi slavoneşti existente şi înfiinţînd altele noi, pentru fiii boierilor mazili, pe care-i invita stăruitor să se dedice învăţăturii. Sînt amintite de Neculce măsurile luate de domn pentru organizarea arhivelor, introducîndu-se condicile de documente. Tot el reglementează şi situaţia unor mănăstiri închinate Sfîntului Mormînt, care ieşiseră, în vremea războaielor, de sub oblăduirea grecească. în sfîrşit Neculce acordă, ca de obicei, cîteva pagini evenimentelor din ţările vecine, în special celor din Rusia, continuîndu-le pe cele relatate în capitolul precedent.

Se observă în finalul *Letopiseţului* o anumită grabă a lui Neculce pentru consemnarea celor petrecute sub ochii săi. Domnia de reforme a acestui luminat voievod, poate cel mai bun gospodar dintre toţi fanarioţii, a fost tratată în mai puţin de opt pagini, fără convingerea şi patosul pe care de atîtea ori i le-am urmărit în capitolele cronicii. Totuşi şi acesta rămîne produsul inegalabil al strălucitoarei sale minţi şi al grijii nedezminţite pentru nevoile şi soarta Moldovei.

Letopiseţul lui Ion Neculce este precedat de un. număr variabil de povestiri — de la manuscris, la manuscris — cunoscute sub titlul de *O samă de cuvinte ce sînt auzite din om în om, de oameni vechi şi bătrîni şi în Wtopisăţe nu sînt scrise, ce s-au scris aicea, după domnita lui Ştefăniţă-vodă, înaintea domniii Ddbijii-vodă.*

Este de observat de la bun început — înainte de orice consideraţii privitoare la valoarea istorică a *cuvintelor* —, că acestea au fost redactate de autor în legătură directă cu *marile compilaţii de cronici,* compilaţii realizate adeseori după izvoare narative dispărute de mult[221]. Referindu-ne la cronicile moldoveneşti vom reaminti cititorului tendinţa ce se observă, Neculce fiind încă în viaţă, de a fi adunată, în acelaşi volum, întreaga istorie a ţării, şi de a structura volumele după un cuprins pe care ni-1 precizează înseşi manuscrisele reprezentative folosite la elaborarea ediţiei de faţă[222].

O asemenea compilaţie de cronici ne prezintă Teodor Codrescu în *Uricarul* său, copiată în anul 1807 de către un oarecare Iosaf monahul, pentru Constantin Braşoveanul, după un alt manuscris

[231] Titlu generic dat de N. Iorga celor mai reprezentative letopiseţe ale Moldovei şi Ţării Româneşti. Cf. *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea,* voi. I, Buc, 1901, p. 61—272.

[222] A se vedea mai jos *Nota asupra ediţiei,* unde sînt descrise manuscrisele compilaţiei de cronici: 253, 53, 254, 252 etc.

din 1724, februarie, lucrat de ieromonahul Savva pentru Atanasie, episcopul de Roman[223]. Aşadar în anul 1724 existau manuscrise care difuzau întreaga istorie a Moldovei pînă la anul 1661, pînă la moartea lui Ştefăniţă Lupu[224]. Dacă n-am fi avut însemnarea lui Teodor Codrescu pentru manuscrisul din 1724, probabil dispărut astăzi, am fi socotit drept cea mai veche compilaţie de cronici păstrată, copia manuscrisului 253, adică manuscrisul corectat de Neculce, care stă la baza ediţiei noastre. Mai mult, l-am fi putut considera pe Neculce drept iniţiatorul compilaţiilor, de vreme ce opera sa a fost transmisă, în primul rînd, prin intermediul unor asemenea manuscrise cumulative. Problema, care nu ne interesează aici, decît tangenţial, nu trebuie tratată însă fără să se ţină seama şi de implicaţiile lui Axinte Uricariul în elaborarea compilaţiilor de cronici.

Neculce, continuînd istoria Moldovei, rămasă cu Miron Costin la anul 1661, şi vrînd să conexeze *Letopiseţul* său la compilaţiile care circulau în Moldova, pe de altă parte observînd omisiunile din cronicile anterioare, s-a simţit obligat să le completeze, creind *cuvintele,* pe care le-a aşezat, cum singur precizează, înaintea domniei lui Dabija-vodă. Mai tîrziu, după moartea sa, unii copişti zeloşi[225] au repartizat o parte din *cuvinte* în cuprinsul cronicilor lui Ureche sau â Costineştilor, la locul impus de cronologia Moldovei, de obicei la sfîrşitul capitolelor despre Ştefan cel Mare, Petru Rareş, Lăpuşneanu etc. Acest fapt a cauzat greutăţi unor cercetători, care au ignorat existenţa *cuvintelor* din unele volume compilaţii de cronici, şi care n-au avut — pe bună dreptate — fantezia să le caute la capitolele respective redactate de predecesorii lui Neculce. Aşezarea de către unii copişti a legendelor, după cronologia lor, ne întăreşte convingerea că ele au fost create, cum spuneam mai sus, pentru completarea cronicilor anterioare şi nu „pentru a inaugura cu ele lucrarea sa", adică letopiseţul, cum pretinde N. Iorga, şi nici „pentru învăţătura cetitorilor, cînd vor avea să răspundă, ca în cazurile date de

[223] Manuscrisul se păstrează astăzi în colecţiile Bibliotecii centrale universitare din Cluj sub cota 1/1924, fondul G. Sion. Cf. Theodor Codrescu, *Uricarul, sau colecţmne de diferite acte care pot servi la istoria românilor,* voi. XXIV, Iaşi, 1895, p. 334—381. N. Iorga, în *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea,* voi. I, p. 269—272, vorbeşte şi el, folosind *Uricarul,* de manuscrisul din 1724, numindu-l „compilaţie". Vezi şi L. Onu, *Critica textuală şi editarea literaturii române vechi,* Bucureşti, 1973, p. 229 şi 238—243.

[224] Pina*-ul, adică tabla de materii, pe care o reproduce *Uricarul* în întregime la p. 337— 346, este identic cu acela al compilaţiilor ulterioare, lipsindu-i, evident, cronica lui Neculce.

[226] Despre care amintim în *Nota asupra ediţiei.*

tradiţie, pentru moralizarea lor"[226]. în felul acesta subscriem şi noi, în parte, la concluziile lui C. Boroianu din excelentul studiu consacrat *cuvintelor* [227].

Cercetarea *cuvintelor* este mult păgubită de absenţa lor din manuscrisul 253, cel corectat de Neculce. Acesta ne-ar fi precizat care anume legende au fost elaborate de către cronicar şi, implicit, tratamentul la care trebuie să supunem cele cîteva legende descoperite în zilele noastre şi care lipsesc din ediţiile anterioare[228]. Titlul dat de cronicar, legendelor, în *Pinax-vX* manuscrisului 253, conexat la afirmaţia despre provenienţa lor păstrată în *Predoslovie,* sau în titlurile din alte manuscrise, ne indică sursele de inspiraţie de care s-a folosit Neculce[229]. Acestea au fost adunate, pe de o parte din letopiseţele cele vechi ale ţării, probabil din *Letopiseţul* lui Eustratie logofătul *[230], unde găsindu-le predecesorii săi (Neculce se referă numai la Miron Costin, cînd, în realitate cele mai multe legende privesc perioada istorică tratată de Grigore Ureche) le-au ignorat, pe de altă parte *din auzitele oamenilor vechi.* Titlul din *Pinax: O samă de cuvinte ce scriu pentru lucrurile domnilor şi pentru ţară, culese din letopiseţele ţării cele vechi, care le-au lepădat Miron logofăt(uV), negăsindu-le scrise în cronicile străine* este întărit, în ideea folosirii legendelor din letopiseţe, de *Predoslovie:* „Mai socotit-au şi din letopisăţul lui F-vstratie logofătul şi a lui Simion dascălului şi a lui Misail călugărului neşte cuvinte cîteva, de nu le-au lăsat să nu le scrie, ce le-au scris ..."[231]. Cît priveşte „auzitele din om în om", transmise, ca explicaţie pentru provenienţa cuvintelor, acestea figurează în manuscrisele copiate după textul de bază de către nepotul

[226] Cf. N. Iorga, *op. cit.,* voi. I, p. 250.

[227] Cf. C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce,* în *Limbă ;i literatură,* voi. I, 1973, p. 67—78.

[228] „Descoperite în zilcle noastre" este un fel de a vorbi. Cel puţin trei dintre ele (cea privitoare la Aron-vodă şi cele privitoare la Gheorghe Duca) au fost publicate de Teodor Codrescu în *Buciumul român,* Iaşi, anul I (1875), p. 17— 18 şi 548 — 549. Menţiunea şi la N. Iorga, *op. cit.,* voi. I. p. 252, nota 2.

[229] O analiză aprofundată sub raport ştiinţific la *O samă de cuvinte* a dat C. C. Giurescu: *Valoarea istorică a tradiţiilor consemnate de Ion Neculce,* în *Studii de folclor şi literatură,* Bucureşti, 1967, p. 439 - 495.

[230] Cf. C. C. Giurescu, *op. cit.,* p. 440. Despre originea tradiţiilor neculcene vorbeşte şi studiul lui I. Şiadbei, *Cercetări asupra cronicelor moldovene,* I, *Evstatie logofătul, Grigore Ureche, Simion Dascălul, Ion Neculce.* Iaşi, 1939, p. 1—10 (capitolul *Izvoarele povestirilor din „O samă de cuvinte" de Ion Neculce).*

[231] Originalul *Predosloviei* nu s-a păstrat. Aceasta, lipsind şi din manuscrisul 253, a fost transcrisă după copii ce redau textul la persoana a 3-a singular şi nu la persoana 1.

său, Ioasai Luca, căruia îi aparține explicația, și au în vedere intîmplări apropiate de zilele lui Neculce: Vasile Lupu, Gheorghe Ștefan, Ștefăniță-vodă Lupu, Nicolae Milescu, Duca-vodă.

Referindu-se la *cuvintele* reținute de Neculce din lectura letopisețelor Moldovei, dar din care unele fuseseră consemnate, totuși, și de către Grigore Ureche, sau Costinești (este vorba de legendele privitoare la veacurile vechi), C. C. Giurescu socoate, pe bună dreptate, că legenda privitoare la Dragoș-vodă este creația lui Neculce, întrucît ea nu este întîlnită **Schematic,** în nici un text de cronică, cu excepția *Letopisețului* contemporanului său, Nicolae Costin[232].

încercînd o trecere în revistă a principalelor legende și povestiri, a căror valoare literară a fost unanim recunoscută și al căror farmec neasemuit le-a impus ca subiecte de inspirație pentru mulți din poeții reprezentativi ai veacului trecut, vom aminti cititorului că multe din aceste povestiri nu sînt lipsite de un adevăr istoric, fie că este sau nu atestat documentar în mod riguros.

Povestirile privitoare la Ștefan cel Mare, grupate la începutul *cuvintelor* sînt cele mai numeroase. însemnarea lor, convențională, cu cifre, nu poate sluji nici măcar trecerii lor în revistă, de vreme ce sub același mimăr sînt prinse, în realitate, mai multe legende. Așa, spre pildă, sub numărul III al edițiilor precedente consemnăm: Legenda despre clădirea mănăstirii Putna și tradiția — contemporană cronicarului — cu privire la arcul și paharul rămase, tot acolo, de la marele voievod.

Sub numărul imediat următor, IV, sînt redate trei legende: cea privitoare la refuzul mamei lui Ștefan de a-și primi feciorul in Cetatea Neamțului, aceea cu privire la precizia tunurilor din cetate, mînuite de un neamț, și, în sfîrșit, aceea care relatează vizita Iui Ștefan la sihastrul Daniil de la Voroneț. Și exemplificarea ar putea continua.

A doua dintre povestiri, **cu** privire la statutul vechi al cetăților Chilia și Cetatea Albă, precum și cu privire la prezența tătarilor în Bugeac, inexactă din punct de vedere istoric[233], credem că este o creație a lui Neculce, menită să explice cititorilor situația politică deosebită a sudului Moldovei. însăși concluzia: „Și turcii apoi au adus tătari din Crîm și i-au așezat în Bugiac, *carii stau și pînă astăzi, precum au așezat și la Hotin lipcani"* (subl. noastră) ne întărește bănuiala. Cuvîntul are, de altfel, mai degrabă izul unei relatări

[232] Cf. C. C. Giurescu, *op. cit.,* p. 443.

[233] C. C. Giurescu, *op. cit.,* p. 473.

istorice seci, decît a unei tradiții transmise din generație în generație, în care misterul, senzaționalul, insolitul, dau farmecul povestirilor respective.

Tradiția privitoare la raportul dintre războaiele purtate și mănăstirile zidite de Ștefan este o completare a cronicii lui Grigore Ureche, în care se vorbește de numărul de mănăstiri, 44, ridicate de voievod[234]. Este evidentă aci reminiscența lecturii de cronică.

Legenda mănăstirii Putna poate fi împărțită, dintru început, în două. Cea dinții, cu un pronunțat caracter folcloric, se referă la stabilirea locului mănăstirii. Jertfirea copilului din casă, care a îndrăznit să întindă arcul mai mult decît stăpînul său, ar putea fi socotită ca jertfa trebuincioasă pentru ridicarea marilor construcții, motiv întîlnit în folclorul perimetrului balcanic și nord-dunărean. Partea a doua, care se referă la înlocuirea candelabrelor și a sfeșnicelor de argint, de către un domn, nenumit, cu altele de spije, adică de fontă „care li-am apucat și noi" și folosirea acestora din urmă la turnarea unui clopot, amintesc de tradiții mai noi, demne de încredere. Mai veridice sînt povestirile privitoare la arcul — sau harbaleta cu vîrtej — lăsat de Ștefan cel Mare ctitoriei sale și dispărut în timpul incursiunilor poloneze din timpul domniei lui Constantin Cantemir, ca și aceea cu privire la paharul de iaspis rămas de Ia Ștefan și spart în vremea domniei a treia a lui Mihail Racoviță de iiiște zlotași și de egumenul Misail Chisăliță. Cu siguranță că Neculce deținea aceste detalii, ce nu pot fi puse la îndoială, chiar dacă documente istorice speciale nu le relatează, de la călugării mănăstirii Putna, cu care cronicarul a avut legături foarte strînse (mai mult rele decît bune) toată viața.

Lupta de la Războieni (1476), crucială pentru însăși ființa Moldovei și a voievodului său, a dat naștere la mai multe povestiri din care unele sînt atestate și de alte izvoare narative, iar altele cămin în cadrul larg al legendelor. Din capul locului trebuie exclusă prezența mamei sale, Oltea doamna, moartă la 4 noiembrie 1465 .și îngropată la Pobrata[235]. Nu se verifică, așadar, dialogul dintre

[234] Cf. Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei,* ed. îngrijită -de P. P. Panaitescu, ed. II, București, 1958, p. 121.

[235] Piatra de pe mormînt a fost descifrată și publicată de N. Iorga în *Inscripții din bisericile României,* fascicula 1, București, J905, p. 61, inscripția 136.

ea şi fiul său sub zidurile Cetăţii Neamţului, cum nu se verifică nici eliberarea de către ea a neamţului din închisoare, atît de meşter în ale balisticii, încît „şi boldul de la cortul împăratului l-au sfărîmat" **. Legenda, consemnată şi de către Dimitrie Cantemir[237], a circulat însă în Moldova, ca atîtea alte legende despre Ştefan, probabil încă din veacul al XVI-lea.

Cronica moldo-germană[238] confirmă, în schimb, succesul artileriei moldovene din Cetatea Neamţului, care, distrugînd tunul cel mare, şi omorînd şi pe comandantul artileriei turceşti, a determinat retragerea lui Mohamed al II-lea. Cît priveşte ultima dintre povestirile legate de lupta de la Războieni, vizita lui Ştefan la Daniil Sihastrul şi îmbărbătarea voievodului de către călugăr îşi găseşte justificarea istorică atît în existenţa reală a lui Daniil cît şi în ridicarea, la 1488, a mănăstirii cu hramul Sf. Gheorghe, aşa cum a promis demnul[239].

La una din legende, cea relativă la ajutorul aprodului Purice dat lui Ştefan în lupta de la Şcheia cu Hroiot ungurul, care a ridicat neamul Movileştilor, Neculce se referă direct în *Predoslovie:* „Şi pentru neamul Movileştilor, şi cum li s-au numit acest nume, dintru Ştefan-vodă cel Bun, Moghila, iar nu-i basnă"[240]. Intuiţia lui Neculce (mai mult decît documentele cunoscute de el) este confirmată de aceeaşi cronică moldo-germană, care relatează cum în focul bătăliei ce a avut loc la 6 martie 6994<=1486> la Şcheia, pe Şiret, Ştefan căzînd de pe cal, a stat ascuns printre cadavre de dimineaţa şi pînă

[236] Cf. *ed. de faţă,* p. 165.

[237] In *The history of the... othman empire...,* I, p. 48. Despre o posibilă influenţă a literaturii medievale occidentale asupra lui D. Cantemir la Constantinopol, sase vadă Laetiţia Cartojan, *Legenda „Mama lui Ştefan cel Mare", D. Cantemir, izvorul baladelor din secolul al XlX-lea,* în *Cercetări literare,* V (1943), p. 65-95^ O menţiune a articolului la N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi,* III, p. 196. Cf. şi punctul de vedere, îndreptăţit, al lui C. C. Giurescu, în *Valoarea tradiţiilor...,* p. 485, nota 86.

[238] Descoperită de O.G6rka la Milnchen şi publicată mai întîi în limba polonă, în 1931, şi apoi în limba română sub titlul *Cronica epocei lui Ştefan cel Mare (1457—1499),* în *Revista istorică română,* IV (1934), p. 215-279 şi V-VI (1935- 1936), p. 1-84 şi republicată în volum, sub aceeaşi traducere a lui Emil Biedrzyski, în 1937, în colecţia *Biblioteca Revistei istorice române,* voi. I.

[239] Cf. C. Turcu, *Daniil Sihastru, figură istorică, legendară şi bisericească,* în *Studii şi cercetări istorice,* voi. XX (1947), p. 246—259. Vezi şi C. C. Giurescu, *op. cit.,* p. 490, nota 190.

[240] *Ed. de faţă,* p. 158.

la amiaz şi cum a fost recunoscut de un boier călare, cu numele Purice, cu care a ieşit domnul de acolo **şi şi**-a adunat oştirea[241].

Cuvîntul privitor la înzestrarea logofătului Tăutu de către regele Poloniei cu 11 sate, după aşezarea păcii cu Ştefan cel Mare, este în realitate o confirmare a unui act istoric bine atestat documentar[242].

Cuvîntul următor, relativ la Purcel, care ara în zi de duminică, „pe apa Vasluiului, cale de patru ceasuri" de tîrg este, evident, lipsit de temei istoric. Legenda are menirea să sublinieze spiritul de dreptate al marelui domn.

Legenda Dumbrăvii Roşii a preocupat pe Neculce în mod special, în *Predoslovie* aduce critici lui Miron Costin că a omis cu bună ştiinţă să spună că Dumbrava Roşie a fost arată de „Bogdan-vodă cu **laşii"** (ca şi cum Miron Costin ar fi scris letopiseţul Moldovei pentru vremea respectivă!), deşi „aceia zicu să nu fie basnă". Relatînd legenda *jşi* **pom3nind** cele trei dumbrăvi: Dumbrava Roşie la Botoşani, «ea de la Cotnari şi cea de din jos de Roman, semînate „pentru pomenire, ca să nu s<ă> mai acolisască <leşii> de Moldova"[243], îl dezaprobă din nou: „Numai mă mier de Miron logofătul cum au acoperit acest lucru de nu l-au scris"[244]. Avînd pentru Miron Costin o deosebită preţuire, manifestată de mai multe ori în cuprinsul cronicii, Neculce este descumpănit de faptul că cel mai mare cronicar poate trece cu vederea asemenea „adevăruri".

Legenda circula în Moldova, împrumutată, probabil, din folclorul rus[245]. Dar o găsim şi în *Letopiseţul* lui Grigore Ureche, la sfîrjşitul unei incursiuni a regelui Albert din anul 1500, oprită de Ştefan «el Mare, în jurul Botoşanilor: „...şi fu izbînda la Ştefan-vodă şi multă oaste leşască au perit şi pe mulţi **i**-au prins în robie... Au pus Ştefan-vodă de au arat cu leşii pe o culme de deal la Botăşani şi au simănatu ghindă şi s-au făcut dumbravă mare, de ieste pînă astăzi copaci mari"[246]. Dimitrie Cantemir pune legenda în legătură cu

[241] Cf. *Cronica epocei lui Ştefan cel Mare,* Bucureşti, 1937. p. 126 şi 149. Despre prezenţa istorică a lui Purece spătarul vezi C C, Giurescu, *op. cit.,* p. 451.

[242] Cf. Ilie Corfus, *încă un „cuvînt" de-al lui Neculce se dovedeşte a nu fi legendă,* în *Studii,* XVII (1964), nr. 3, p. 597-598.

[243] Cf. *ed. de faţă,* p. 168.

[244] *Ibidem.*

[245] Cf. N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi,* III, p. 196. Cf. şi C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce,* p. 73.

[246] Cf. Grigore Ureche, *Letopiseţul Tării Moldovei...,* p. 116—117.

pădurea de la Cotnari[247]. Menţiunea Dumbrăvii Roşii de la Botoşani trădează la Neculce o amintire de lectură.

Ultimul *cuvînt* cu privire la Ştefan cel Mare este acela în care i se atribuie pe patul de moarte sfatul dat urmaşului său. Bogdan, de a închina ţara turcilor, fiind aceştia „mai înţălepţi şi mai puternici". Ideea închinării o mai întîlnim şi în *Letopiseţ,* unde, relatînd pretenţiile polonezilor la pacea de la Carloviţ (1699), motivează refuzul turcilor de a dispune de Moldova prin aceea că ţara era închinată şi nu cucerită cu sabia; avea, aşadar o cvasi independenţă. *Cuvîntul* nu corespunde adevărului istoric decît în măsura în care Ştefan l-a putut sfătui pe fiul său Bogdan să se bazeze mai mult pe turci decît pe vecinii din jur, nestatornici şi mai slabi[248]. Este o-parafrazare a ultimului fragment din domnia lui Ştefan cel Mare,, scrisă de Grigore Ureche, în care voievodul, chemînd pe toţi sfetnicii, i-a sfătuit să se închine la turci, „arătîndu-le cum nu vor putea ţinea ţara, cum o au ţinut-o el"[249].

în aceeaşi idee, a închinării, îl întîlnim pe logofătul Tăutu, trimis la Constantinopol de Bogdan al III-lea cel Orb, într-o legendă plină de umor, care separă *cuvintele* despre Ştefan de cele dedicate lui Petru Rareş. Prezenţa marelui logofăt la Poartă este atestată de *Letopiseţul* lui Grigore Ureche[250], evident, fără detaliile savuroase ale tratării de către vizir cu cafea fierbinte, pe care logofătul, frigîndu-se la gură, a azvîrlit-o cu ceaşcă cu tot (cu felegean cu tot — se spune într-o variantă), spre hazul celor prezenţi, cafeaua fiind pentru moldoveni o băutură cu totul nouă. Tradiţia aceasta poate avea Ia bază întîmplări reale, transmise posterităţii de oameni dia suita sa, dată fiind personalitatea logofătului Tăutu.

Prima din cele trei povestiri despre Petru Rareş, amestec de-real şi plăsmuire, ni-1 prezintă pe fiul nelegitim al marelui Ştefan, negustor de peşte, întovărăşind carăle pe apa Bîrladului, la Docolina, în drum spre Iaşi şi spre Suceava. La un popas de noapte a avut,, un vis, asemănător cu cel al biblicului Iosif, pe care argaţii săi 1-au interpretat ca pe un semn de bun cîştig negustoresc. Dar ceea ce-era să se împlinească — şi ceea ce Petru Rareş aştepta de mult — s-a împlinit; abia porniţi la drum, a fost înfîmpinat de popor (de gloată, zice Neculce), care l-a proclamat domn. Printr-un gest de mărinimie el dăruieşte carăle cu peşte slugilor sale şi le promite slo-

[247] Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei,* tradusă de Gheorghc.-Adamescu, Bucureşti, 1942, p. 63.

[248] *Ed. de faţă,* p. 168.

[249] Grigore Ureche, *Letopiseţul...,* p. 121.

[250] *Ibidem,* p. 135.

Si

bozenie de dări. Reală este, probabil din această povestire, îndeletnicirea cu negoţul de peşte **a** domnului, în tinereţe[251], dacă nu cumva amintirile de lectură ale lui Neculce din *Letopiseţul* lui Grigore Ureche, privitoare la ajutorul dat de nişte pescari lui Petru Rareş, după prima domnie, în timpul fugii sale prin munţi, spre cetatea Ciceiului, au fost interpretate de către Neculce în sensul unei solidarităţi de breaslă cu aceştia[252].

Şi al doilea *cuvînt,* privitor la trecerea domnului prin tîrgul Piatra <Neamţ>, în drum spre Ardeal, **şi** atitudinea duşmănoasă faţă de el **a** orăşenilor, şi mai ales a unui popă, are o parte de atestare în *Letopiseţul* lui Ureche. Se spune acolo că după ce **a** trecut Petru Rareş prin Piatra şi **a** ajuns la mănăstirea Bistriţa (care este aşezată **Abia** la cîţiva kilometri de oraş, *n. n.)* şi vrînd să se odihnească, **a** -văzut lume multă înconjurînd mănăstirea şi vrînd să-1 prindă. Domnul, încălecînd degrabă, a fugit singur în munţi[253]. Atunci, -după legendă, **a** fost urmărit de un popă, pe care vodă l-**a** trimis, .odată cu o săgeată bine trasă, să-şi continuie liturghia, să **n**-o lase îneterminată. înapoindu-se în **a** doua domnie. Petru Rareş i-**a** plătit *i popii şi pietrenilor.

Cea de **a** treia legendă, împărţită în două părţi în manuscrisul după care **a** fost copiată (ms. 53), trebuie privită ca atare. Prima sparte este o relatare după *Letopiseţul* lui Ureche, a măsurilor întreprinse de Petru Rareş pentru **a** scăpa din captivitatea ungurească de la Ciceiu: scrisoarea scrisă, în sîrbeşte, de soţia sa, ce era din neamul Despoţilor; slobozirea scrisorii pe fereastră, din turnul .cetăţii şi transmiterea ei, prin intermediul unei slugi, la Poartă, şi, Jn sfîrşit, intervenţia sultanului pe lîngă unguri pentru eliberarea domnului, ca să poată merge la Constantinopol[254].

Partea **a** doua, evident, legendă, **ni**-1 prezintă pe domn iertat -de sultan, la intervenţia marelui vizir, dar nu înainte ca padişahul să-şi împlinească jurămîntul de a trece cu calul peste el, jurămînt -făcut atunci cînd domnul, prin actele sale de vitejie, potrivnice Porţii, arătase că este fiul marelui Ştefan. Vizirul a rezolvat scrupulele .de credinţă ale sultanului: l-**a** scos pe Rareş la cîmp şi, culcat fiind, sultanul **a** sărit cu calul peste el (după altă legendă ar **fi** fost băgat sub un pod şi sultanul ar fi trecut peste pod de trei ori), după care Petru Rareş şi-**a** reluat scaunul Moldovei.

[251] C. C. Giurescu, *Valoarea tradiţiilor...,* p. 453.

[252] Grigore Ureche, *Letopiseţul...,* p. 155.

[253] *Ibidem,* p. 154.

[254] *Ibidem,* p. 158. Comentariul şi la C. C. Giurescu, *op. cit.* 453-455.

Domnia lui Despot-vodă, printre cele mai contradictorii din intreaga istorie a Moldovei, n-a rămas nici ea în afara *cuvintelor.* Despot, urgisit de țară, nu putea să fie, după Neculce, decît un impostor, care furînd actele stăpînului său şi declarîndu-se nepot al acestuia, a ajuns în scaunul Moldovei. Adevărul istoric, subliniat de C. C. Giurescu[255], este altul: Despot-vodă deținea, într-adevăr, o diplomă de principe de Păros şi de stăpîn al Samosului, dată lui de Carol Quintul la 22 octombrie 1555. Cu aceasta şi cu inteligența sa a izbutit să ajungă demn.

Ultima tradiție din veacul al XVI-lea la care ne referim este aceea, mai puțin cunoscută — de vreme ce n-a fost inclusă în nici o ediție anterioară —, relativă la raporturile dintre Aron-vodă şi unchiul său, mitropolitul Nicanor. Provenind din mediul călugăresc, probabil c'e Ia mănăstirea Agapia, povestirea este amplă şi intriga e bine legată. Aron-vodă, tînăr îl însoțea pe unchiul său la Agapia cea veche, unde acesta, ctitor fiind, obişnuia să meargă pentru treburi gospodăreşti. Fără ştirea mitropolitului, el se ducea la plimbare la un schit, Hilioara, unde se avea în dragoste cu o călugăriță (precizarea finală se găseşte în manuscrisul *D,* cu cota 112). într-o zi, întoreîndu-se Aron-vodă de la Hilioara, s-a întîlnit într-un loc strimt din munte, „tăiat cu ciocanul", cu unchiul său, care, bănuind de unde vine, l-a bătut. Nepotul a fugit prin munți, s-a dus la Țarigrad şi, cu vremea, ajungînd domnul Moldovei, l-a prins pe unchiu 1 său şi, drept răzbunare, l-a scopit. Iar în locul unde s-a întîlnit cu mitropolitul Nicanor — devenit schimnicul Nil — a pus să se sape într-o stîncă povestea acelei întîmplări; stînca este cunoscută sub numele de Piatra lui Aron-vodă[256].

Cuvintele privitoare la domnii şi evenimentele din secolul al XVII-lea sînt cele mai numeroase. Valoarea lor creşte din punct de vedere istoric, atît prin timpul relativ scurt care s-a scurs de la întîmplările respective şi data cînd au putut fi receptate de către cronicar (cu mult înainte de a le fi aşternut pe hîrtie!), cît mai ales prin sursele de unde le deținea, cele mai multe parvenindu-i din mediul familial, sau din unul foarte apropiat lui.

Sublinierile biografice privitoare la Mavrocordați, făcute în intenția de a-i lega, genealogic, prin fiul lui Petru Rareş, de Ştefan cel Mare, n-au nici pe departe caracterul povestirilor anterioare, ci pe cel al *Letopisețului.* Constantin Mavrocordat, in vremea căruia, la 7242< = 1734), se redactează însemnarea biografică, „să trage de pre

[255] în *Valoarea tradițiilor...,* p. 474.
[256] Păreri contradictorii privind veracitatea tradiției la C C. Giurescu, *op. cit.,* p. 466.

strămoaşe-sa niam din domnii cei vechi moldoveneşti". Credem că. Neculce deținea acest fir mai degrabă de la domnul însuşi, cu al cărui tată, Nicolae Mavrocordat, cronicarul fusese în termeni buni (în a doua domnie, corespondase cu el, iar domnul stăruise la Poartă pentru iertarea lui), decît de la Dimitrie Cantemir, cum afirmă. AI. Piru[257].

Cu privire la domnul credincios şi demn, care a fost Miron Barnovschi, Neculce ne-a lăsat două *cuvinte,* amîndouă în legătură cu călătoria tragică făcută la Constantinopol. Pe drum, întovărăşit de boieri (printre ei fiind şi Costin postelnicul, tatăl lui Miron
la un popas de masă Miron Barnovschi a fost apucat de o quintă de strănuturi, ce nu-1 părăsea, cu toată urarea tradițională: „Săn<ă>tos, doamne, şi pe voia mării<i>-tale". Unul din boieri (ştiind — din bătrîni — că strănutul va înceta dacă-i va aminti de un lucru neplăcut, sau de unul la antipodul urării de sănătate) i-a zis „Viermi, doamne" şi îndată a încetat de strănutat. Legenda, sau povestirea adevărată, s-a născut, probabil, după moartea voievodului, cînd boierii şi-au amintit de călătorie şi au făcut legătura între cele întîmplate. Ea a fost, apoi, difuzată în mediul boieresc de unde a reținut-o Neculce.

A doua povestire, despre moartea calului domnesc, odată cu stăpînul său, decapitat de turci (deşi Neculce subliniază că *„Letopisățut* de aceasta nu scrie nimica iară oamenii aşia vorbăscu, că au apucat unii dintru alții"), este relatată de fapt după capitolul privitor la domnia lui Miron-vodă Barnovschi, din *Letopisețul* lui Miroa Costin: „Nu putem să trecem cu pomenirea nişte tîmplări ce s-au prilejitu în Țarigrad, după perirea cestui domnu... De un cal al lui Barnovschi-vodă, ducîndu-1 la grajdiuri împărăteşti, după perirea lui, în ceieş dzi s-au trîntitu calul gios şi au muritu în locu"[259].

Din numeroasele *cuvinte* privitoare la domnia lui Vasile Lupu unele au izul unor relatări de letopiseț[260]. Aşa, spre pildă, politica, de austeritate economică de la curte, din primii trei ani de domnie pe care o deținea, probabil, de la neamurile sale, Cantacuzinii, ce:

[257] în *Istoria literaturii române,* I, ed. II, Bucureşti, 1970,. Editura Academiei, p. 600.
[258] Era rudă cu domnul şi a fost designat de acesta, înainte de moartea cumplită la Constantinopol, drept executor testamentar. Cf. *Arhiva istorică a României,* Bucureşti, 1866, tom. I, partea II-a,. p. 187-190.
[258] Miron Costin, *Opere,* ediție critică de P. P. Panaitescu, Bucureşti, 1958, p. 103.
[260] încă un prilej de a evidenția studiul lui C. Boroianu privitor la *Unitatea cronicii lui Ion Neculce.*

fuseseră slujbaşi ai domnului, îl interesa în mod special pe Neculce. Un singur lucru n-a fost bun, remarcă Neculce, darurile pe care le-a făcut domnul sultanului, vizirului şi celorlalţi mari demnitari turci „că au rămas obiceai de dă ţara baraiamlîc de atuncea încoace, în toţi anii"[261]. Ultimul dintre *cuvinte,* privitor la închiderea lui Vasile Lupu în Edicule şi pîra domnilor din Muntenia, Moldova şi Transilvania asupra lui, însoţită de mari promisiuni de bani — 3000 de pungi! — numai ca să fie omorît, are, în prima parte, forma austeră a relatărilor de cronică. Partea finală, a cărei autenticitate n-o putem nici confirma, dar nici infirma, seamănă însă, prin caracterul insolit, cu povestirile sale inegalabile[262].

Alt *cuvînt,* deşi nu este confirmat de izvoarele narative, pare de asemeni o completare de cronică. Vasile Lupu, lacom de bani, a stricat mănăstirea Putna, crezînd că va găsi averi ascunse în ea, dar n-a găsit. Acoperişul, care era de plumb, a fost folosit de către ginere-său, Timus Hmelniţki, la fabricarea gloanţelor, la Suceava, în timpul războiului cu Gheorghe Ştefan. Acesta, ajungînd domn, a reclădit mănăstirea, ce rămăsese neterminată de la Vasile Lupu, dîndu-i forma de care pomeneşte Neculce.

Interesantă, şi poate că nu întru totul lipsită de adevăr[263], este relatarea manierei în care rafinatul Vasile Lupu şi l-a făcut prieten pe un demnitar turc, trimis în Moldova în vederea înlocuirii lui. Mai întîi domnul a trimis o mulţime de slujitori pe parcurs — de la Galaţi la Iaşi, —, ca să observe turcul că ţara este bine populată, aceasta concomitent cu desfăşurarea unei mari activităţi pe ogoare. Apoi, după ce a ajuns turcul în Iaşi, şi a fost găzduit, i-a trimis un plocon de 5 000 de galbeni. Aceeaşi sumă i-a dat-o şi după convorbirea pe care au avut-o amîndoi şi în decursul căreia Vasile Lupu i-a mărturisit că ştie că-i este domnia ameninţată. Plecînd turcul din Iaşi, pe drum a mai primit 5 000 de galbeni, iar la Constantinopol, odată ajuns, l-au întîmpinat alţi 5 000 de galbeni. în faţa unor dovezi atît de „elocvente" turcul din vrăjmaş cum îi era, a început să-1 laude marelui vizir, cît este ţara de bogată şi domnul de harnic şi să-i propună exilarea pretendentului; ceea ce vizirul a şi făcut. Şi, conchide Neculce, ca de atîtea ori în cuprinsul *Letopisețului:* „Aşea ţin turcii prieteşugul, pentru **voia** banilor"[264].

Cele mai numeroase *cuvinte,* opt la număr, se referă la domnia şi viaţa agitată a lui Gheorghe Ştefan. Îl vedem pe Gheorghe Ştefan

Ed. de faţă, p. 178.

Ibidem, p. 182.

Vezi comentariul la C. C. Giurescu, *op. cit.,* p. 467—468.

Ed. de. faţă, p. 180.

încă boier, fiind văduv, om fără frîu, cînd era vorba de femei, întorcînd cu sila rădvanul Saftei, din neamul Boeştilor, pornit la Iaşi. spre casa lui. „Şi pre urmă au priimit şi Ia şi s-au cununat cu dînsul, care au agiunsu de au fost şi doamnă"[265]. A împărtăşit cu el destinul* pribegiei în apusul Europei. Dar nestatornic, cum îi era firea, Gheorghe-Ştefan a repudiat-o şi a trimis-o în ţară. „Şi el ş-au fost luat o slujnică, ţiitoare, dintru aceli ţări streine"[266]. Este vorba de Ştefania-Mihailova, care i-a fost devotată pînă la moarte şi care i-a adus osemintele de la Stettin, din Pomerania, unde domnul a închis ochii în ianuarie, 1668 şi i le-a îngropat la mănăstirea Caşin[267]. în sfîrşit, tot în legătură cu apucăturile lui Gheorghe Ştefan este şi relatarea într-un alt *cuvînt,* despre prinderea frumoasei încă, cercheze, doamna lui Vasile Lupu, pe care a vrut s-o batjocorească. „Ce doamna lui Vasilii-vodă 1-au probozit şi au început a-1 blăstăma şi a-1 sudui şi a-i zice dulău fără de obraz, cum nu să teme de Dumnezeu, că i-au fost domnu-său stăpîn şi ,i-au mîncat pita. Şi aşîa i-au dat pace..."[268] Sursa de informaţie pentru aceste cuvinte, ce nu pot fi puse la îndoială, rămîne în cea mai mare parte familia Cantacuzinilor, unde se vor fi comentat — ca în sînul tuturor familiilor boiereşti — atari întîmplări. Un *cuvînt* ni-1 înfăţişează pe Gheorghe-Ştefan, logofăt, stînd gînditor în Divan cu toiagul la gură şi dîndu-i duşmanului său, Iordache Cantacuzino, răspunsul oracolului, abia mai tîrziu înţeles: „Zic în fluier să mi se coboare caprile de la munte, şi nu mai vin". Caprele fiind ostile din Ardeal, pe care le aştepta să-i vină în ajutor şi să-1 răstoarne pe Vasile Lupu.

Un altul, amestec de strălucire şi grotesc, relatează conversaţia cu bivolarul său din Roman, ce l-a întîmpinat beat în mijlocul oraşului, pe cînd domnul, în fruntea oştilor, sigur de victorie, trecea spre Suceava. Bivolarul, veche slugă, apreciindu-i ţinuta de domn, răspunde cu umor invitaţiei lui Gheorghe Ştefan: „O bute de vin am neguţat şi n-am bani să o plătesc, să beu pentru săn<ă>tatea mării<i>-tali şi a oştii mării<i>-tali! Atuncea Ştefan-vodă s-au zîmbit a rîdfr şi au zis la şoltuzul: « Pas'să ţi-o plătiască ». Şi au mărsu de au băut butea cea de vin toată, cu soţiile lui"[269].

[265] *Ibidem,* p. 182.

[266] *Ibidem,* p. 185.

[267] Cu privire la repudierea doamnei Safta să se vadă N. Iorga. *Din pribegia lui Gheorghe Ştefan-vodă,* în *Revista istorică,* IX (1923), p, 97 _ 103. Despre Ştefania Mihailova aminteşte C. C. Giurescu în *Istoria românilor,* III, p. 133. Comentariul *cuvîntului* respectiv la C. C. Giurescu, *Valoarea tradiţiilor,* p. 460.

[268] *Ed. de faţă,* p. 183.

[269] *Ibidem.*

Mai interesant şi cu evidente elemente de cronică este povestită prinderea fraţilor Toma şi Iordache Cantacuzino, după victoria asupra lui Vasile Lupu, despuierea lor de toate averile şi, în final, salvarea lor de la moartea ce-i ameninţa, prin intervenţia lui Constantin Şerban, domnul Ţării Româneşti. Iuţeala cu care căpitanul ce ducea scrisorile a parcurs drumul de la Bucureşti la Iaşi — şi care i-a adus mai apoi porecla de Uşurelul — a salvat zilele celor doi Cantacuzini.

întîmplarea este atestată pe de o parte de Miron Costin în ***Letopisețul*** său [270], pe de altă parte de către cronica lui Radu Popescu, unde este dat şi numele căpitanului: Badea Conteş Bălăceanul [271].

Nu vom stărui asupra celorlalte povestiri cu privire la Gheorghe Ştefan. Este de subliniat că ele se încadrează printre cele mai savuroase din întregul cuprins al operei neculcene şi se bazează aproape toate pe adevăruri atestate documentar, sau transmise de contemporani ai evenimentelor.

Cea mai întinsă dintre povestirile din *O samă de cuvinte* rămîne aceea închinată prieteniei nedesminţite dintre Gheorghe Ghica (1658— 1659) şi marele vizir Mehmed Kuprulii. Copii săraci amîndoi, unul albanez, celălalt turc, se duc în lume să-şi caute norocul. Pana măiastră a lui Neculce redă dialogul de basm dintre cei doi copii flămînzi şi fără adăpost, în drumul lor spre Constantinopol: „Şi au dzis Ghica-vodă: «Tu eşti turcu, poţi să agiungi să fii om mare, şi ce mi-i face pre mine, atuncea? » Iar turcul au zis atuncea: « De voi fi eu om mare, te voi face de vii fi mai mare în Chipru, giudecătoriu »". Dialogul a survenit, copilăreşte, după promisiunea, mai terestră, pe care şi-o făcuseră să se caute reciproc dacă vor găsi, pînă una-alta, pîine, ca să-şi potolească foamea! Dar viaţa i-a despărţit, şi găsindu-şi fiecare rostul, nu s-au mai revăzut. Gheorghe Ghica a ajuns, cu vremea, vornic mare în Moldova, sub domnia lui Vasile Lupu, iar Mehmed Kfiprulii mare vizir la Poartă, după ce a dovedit calităţi militare remarcabile.

într-o zi Gheorghe Ghica, aflîndu-se cu treburi la Constantinopol cu alţi boieri, în timpul domniei lui Gheorghe Ştefan, este recunoscut de marele vizir. Acesta pune pe un slujbaş să-1 ia pe Ghica şi sâ-1 aducă la el, după divan, fără să-i spuie de ce anume. Dezvăluirea duioasă din camera vizirului, după un dialog ce evocă promisiunile din copilărie, precum şi împlinirea cuvîntului dat, nu înainte de a sublinia caracterul lui Gheorghe Ghica, ce a intervenit

[270] Miron Costin, *Opere,* p. 169.

[271] Cf. Radu Popescu, *Istoriile domnilor Ţării Româneşti,* -ediţie critică de C. Grecescu, Bucureşti, 1963, p.' 111—112. Cf.' şi CC. Giurescu, *Valoarea tradiţiilor...,* p. 460 — 461.

în favoarea demnului său, sînt redate cu inegalabila sa artă de povestitor.

Cele două tradiţii privitoare la Ştefăniţă-vodă Lupu îi dezvăluie caracterul inegal şi impulsiv: desconsideră boierii ce-1 însoţeau la plimbare, luîndu-le frîiele cailor şi alergîndu-i apoi, de-şi spărgeau capetele; nesocoteşte sfatul Cantacuzinilor, în materie de impozite, ameninţîndu-i cu hangerul, cu acelaşi hanger cu care, într-un *cuvînt* privitor la Nicolae Milescu, l-a pus pe călău de i-a tăiat acestuia nasul. Sînt tradiţii despre veracitatea cărora nu ne mai îndoim, de vreme ce de unele grăesc documente narative [272], iar altele proveneau din relatările bunicului şi ale unchiului său. Numai sfîrşitul agitatului fecior al lui Vasile Lupu diferă de tradiţie. După Miron Costin, Ştefăniţă-vodă a murit de „lungoare", adică de febră tifoidă [273], şi nu otrăvit.

Cu o desăvîrşită artă schiţează Neculce viaţa tumultoasă a spătarului Nicolae Milescu, urmîndu-1 în ţară, mîndru şi bogat, „învăţat şi cărturar", îndrăgit de Ştefăniţă Lupu şi viclenindu-1, pentru că „nu s-au săturat de bine şi de cinste ce avea", în Germania, unde un doctor i-a făcut o operaţie estetică („i-au crescut nasul la locu, de s-au tămăduit" [274]), şi, în sfîrşit, la Moscova, unde s-a angajat tălmaci la curte şi profesor la viitorul Petru cel Mare. Trimis în ambasadă la împăratul Chinei, a zăbovit acolo doi, trei ani şi s-a înapoiat cu „un blid plin de pietri scumpe şi un diiamant ca un ou de porvmbu". La înapoiere, arestat de boierii ruşi, deposedat de avere şi exilat în Siberia, a stat acolo pînă cînd Petru cel Mare, ajuns împărat, s-a interesat de soarta lui şi l-a pus din nou la mare cinste. „Şi cînd au ras barbeli, înpăratul, a moscalilor, atuncea cînd ş-au schimbat portul, atuncea singur înpăratul i-au ras barba, cu mina lui" [275]. Acolo, la Moscova, şi-a sfîrşit zilele, în mare cinste, tîrziu, în a doua demnie a lui Mihail Racoviţă.

Adevăruri şi ficţiune, Neculce avea de unde să Ie deţină, de vreme ce eroul îi este în bună parte contemporan: tradiţiile de familie, „auzitele" sale de la ruşi, în vremea cînd a stat acolo, şi poate de la împărat direct, sau prin intermediul lui Dimitrie Cantemir.

Ultimele două *cuvinte,* absente din ediţiile anterioare, sînt singurele care se încadrează în epoca zugrăvită de *Letopisețul* său. Este vorba de două povestiri privitoare la Gheorghe Duca. Cea dintîi vorbeşte de un turc rumeliot, de pe pămînturile căruia îşi

[272] Radu Popescu, *Istoriile domnilor Ţării Româneşti,* p. 127.

[273] Miron Costin, *Opere,* p. 200-201.

[274] *Ed. de faţă,* p. 190.

[275] *Ibidem,* p. 191.

irăgea Duca-vodă obîrșia, venit la el după dajde și îndemnindu-l să renunțe la domnie și să se înapoieze acasă. Refuzul lui vodă, după ce l-a dăruit cu de toate pe turc, a fost categoric: „Mergi tu, dar eu nu voi merge".

A doua povestire, cu un pronunțat caracter moralizator, cuprinde lecția de bună purtare pe care Duca-vodă o dă fratelui său Cîrstea, mare vameș, ce aștepta să fie salutat de toată lumea, el, cel dintîi.

Este de amintit, în final, încă o dată, că povestirile din *Letopiseț* sînt apropiate, prin structura stilistică, de *O samă de cuvinte.*

în fruntea operei este așezată o *Predoslovie,* o trecere în revistă a istoriografiei în limba română, privitoare la Moldova, anterioară lui, însoțită de o mărturisire explozivă a dragostei sale de neam. *Predoslovia* lipsește din textul de bază. Mai mult, ea nu este inclusă nici în *Pinax,* ceea ce pledează, evident, pentru o tîrzie redactare a ei, posterioară revizuirii făcute de Neculce cronicii și adăogirilor sale autografe[276]. Este de presupus că a existat o redactație autonomă a *Predosloviei,* de celelalte texte, lucrată de Neculce cu puțin inainte de moarte, reluată de către Ioasaf Luca și inclusă în cele două manuscrise, singurele care ne-au transmis-o: ms. 53 și 254. în amîndouă, *Predoslovia* este așezată în fruntea volumelor și a fost supusă, în parte, modificărilor gramaticale de persoană: uneori se vorbește la persoana a treia singular, în loc de persoana întîi.

înainte de a încheia se cere, dacă nu elucidată deplin, măcar enunțată, o problemă dintre cele mai interesante, care a preocupat pe majoritatea istoricilor noștri, și anume, cînd și-a scris Neculce opera?!

Pentru N. Iorga[277], Sextil Pușcariu[278], N. Cartojan[279], ca și pentru alți istorici literari[280], lucrurile sînt limpezi: Neculce și-a scris opera la bătrînețe, indiferent de părțile componente ale acesteia, „așteptîndu-și senin sfîrșitul"[281]. Cel care a stabilit acest adevăr, în mare parte valabil și astăzi, mai ales pentru partea de sfîrșit a *Letopisețului,* a fost N. Iorga. La ideile sale vor adera și ceilalți istorici amintiți.

[276] Păreri diferite, interesante, la L. Onu, *Critica textuală...,* p. 265.

[277] N. Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea,* voi. I, p. 247-248.

[278] Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române, epoca veche,* p. 156.

[279] N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi,* III, p. 192.

[280] Al. Piru, în *Istoria literaturii române,* I, p. 599.

[281] N. Iorga, *op. cit.,* p. 246.

Cel dintîi care a văzut lucrurile altfel decît „tradiția" predecesorilor a fost C. Boroianu. într-un studiu al său[282], el este de părere că Neculce și-a scris opera în mai multe etape, în funcție de agitata sa viață. începutul cronicii l-ar fi scris foarte devreme, îndată după înapoierea din Țara Românească, pe la 20 de ani, completat apoi pînă pe la 1731, și constituind, cu evenimentele pînă la această dată, o primă versiune a cronicii. în timpul refugiului în Rusia ar fi scris capitolul domniei lui D. Cantemir, precum și *O samă de cuvinte,* în vremea cînd a fost mare vornic, continuă autorul, Neculce a revizuit prima versiune și a completat-o. în sfîrșit, *Predoslovia* a fost scrisă ultima și datează din anul 1743. Un an mai tîrziu[283], subliniind că Neculce prelucrează *Cronica racovițeană-buhușească,* își revizuiește implicit și părerile despre începuturile cronicii, de vreme ce aceasta nu putea fi scrisă înainte de a fi dată în vileag cea dintîi.

L. Onu consacră numeroase pagini acestei chestiuni[284] stabilind, în esență, că „Neculce și-a redactat cronica și culegerea *O samă de cuvinte* în mai multe reprize", că expunerea propriu-zisă a cronicii sale începea cil anul 1684, că *Letopisețul* lui Neculce a stat la baza *Letopisețului anonim* (publicat de C. Giurescu) și nu invers, că *Predoslovia* a fost elaborată cel mai devreme în anii 1732—33, că Neculce și-a scris opera după înapoierea din exil, că prima parte a cronicii a fost scrisă între anii 1731—1733, că numeroasele completări autografe datează din ultimii ani de viață: 1743—1745, că *O samă de cuvinte* a fost redactată cea dintîi dintre opere, în vremea exilului, și că, în sfîrșit, după *O samă de cuvinte* a început să scrie *Letopisețul* de la anul 1705 înainte. Este de prisos să stăruim asupra argumentelor, rezultat al numeroaselor investigații pe care le-a făcut în izvoarele narative și documentele epocii.

în ceea ce ne privește, după sumarele observații pe care le-am putut înregistra, în timpul zecilor de lecturi ale operei lui Neculce și analizînd, pe cît posibil, ideile foarte interesante și demne de reținut ale predecesorilor noștri, sîntem de părere că Ion Neculce a avut celpuțin două redacții ale operei sale. Pe cea dintîi a scris-o în mai multe reprize, începînd cu anii de pribegie și pînă în jurul

[282] *Cînd a fost scrisă cronica lui Neculce,* în *Revista de istorie și teorie literară* (1968), nr. 4, p. 673—677. Studiul a stîrnit o polemică dusă cu D. Velciu. Cf. articolul acestuia, *Cînd și-a redactat Neculce cronica,* în *România literară,* nr. 20/1969, p. 13, precum și răspunsul lui C. Boroianu, *în legătură cu datarea cronicii lui Neculce,* în *Revista de istorie și teorie literară,* XVIII (1969), nr. 4, p. 691—694.

[283] Vezi, ***In*** *legătură cu datarea cronicii lui Neculce,* p. 692.

[284] în *Critica textuală,* p. 258-276.

anului 1730. Cea de a doua, la care va adăoga intervențiile sale autografe, a fost scrisă, după anul 1733.

. Socotim că *O samă de cuvinte* au fost redactate încă fiind în exil, şi că tot acolo a fost concepută istoria primei domnii a lui N. MavrocordatT ca şi aceea a lui D. Cantemir. Credem că partea din ***Letopiseț,*** consacrată anilor 1661—1709, a fost redactată după întoarcerea din exil şi că esteTrîbutară *Cronicii racovițene-buhuşeşti.* Istoria domniilor lui Grigore Ghica şi Constantin Mavrocordat a fost elaborată aproape concomitent cu desfăşurarea evenimentelor şi n-a cunoscut decît o singură redacție. Cît priveşte *Predoslovia,* cum menționam lai sus, aceasta a fost scrisă în anii 1743—1744, aproape de moarte.

La capătul acestei introduceri ne exprimăm mulțumirea că am putut duce la bun sfîrşit o sarcină deloc uşoară. Dacă unuia măcar, din cei care vor răsfoi paginile cărții, îi va fi de folos în studiile sale despre inegalabilul cronicar şi povestitor, vom putea spune, cu cuvenita modestie, că n-am trudit degeaba.

GABRIEL ŞTREMPEL

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ideea unei ediții critice Neculce a încolțit în mintea noastră încă în anul 1968 (de atunci datează primele însemnări privitoare la răspîndirea manuscriselor sale şi unele particularități ale acestora). Bănuind însă greutățile pe care aveam să le întîmpinăm, am amînat deştelenirea textelor, împrăştiate integral sau fragmentar în nu mai puțin de douăzeci de manuscrise, în speranța, mărturisită numai nouă înşine, că poate, într-o zi, vom abandona gîndul acestei munci istovitoare. Dar n-a fost aşa. în septembrie 1975 ne găseam în fața primei pagini a ms. 53 (care completează lacunele textului de bază), pregătiți pentru toate îndoielile şi disperările. Morbul curiozității şi fascinația pe care o exercită vechile texte asupra celor care se ocupă de ele, de mult şi de mulți observată, au fost mai puternice şi de data aceasta.

Utilitatea edițiilor critice pentru operele vechii noastre literaturi n-ar trebui pusă la îndoială[1]. într-o țară ca a noastră în care tiparul, deşi introdus de timpuriu, n-a slujit literatura laică decît foarte tîrziu, şi în care manuscrisele au suplinit, pînă în plin veac al XlX-lea, cartea imprimată, stabilirea textelor autentice şi redarea variantelor — adeseori foarte interesante ele însile — sînt absolut necesare. Lucrurile sînt şi mai evidente cînd este vorba de literatura istorică. Interesul stîrnit în rîndul boierimii şi al târgoveților de către letopisețe şi cronografe a determinat copierea acestora în zeci de variante, dintre care, unele sînt îndepărtate substanțial de redacția primară. A ştiut-o bine şi Kogălniceanu, cel dintîi — şi în multe privințe cel mai bun — dintre editorii *Letopisețelor,* înainte de ediția din 1845— 1852 – suficientă îndestul ca să rămînă, numai prin aceasta, unul din cei mai de seamă oameni ai neamului — a adunat un număr impresionant de volume de cronici, pe care le-a cercetat cu atenție, pînă să stabilească textele autentice încredințate tiparului. Dar, oricît de măreț a fost scopul urmărit de el şi de cei care au pregătit revoluția de la 1848 şi Unirea, prin publicarea cronicilor, Kogălniceanu n-a putut da ediții critice.

[1] Cf. Dan Simonescu, *însemnătatea edițiilor critice de cronici,* în *Limbă şi literatură,* XI (1966), p. 201-211.

Nici n-aveau cui să se adreseze, atunci, asemenea lucrări. Regretabil este însă faptul că nici după zeci şi zeci de ani, cînd literatura istorică pătrunsese în cultura maselor şi cînd exista un public de specialitate, interesat de critica textelor, ediţiile critice continuau şi continuă să fie rare. în cazul lui Neculce, cronicarul cel mai gustat şi mai iubit, pentru spontaneitatea şi savoarea stilului, constatarea este încă şi mai neplăcută[1]. Sperăm că ediţia de faţă va umple acest gol. Ar fi unica noastră satisfacţie.

Stabilirea textului de bază pentru *Letopiseţ* — manuscrisul 253 de la Biblioteca Academiei R.S.România[2], însemnat cu sigla *A* — nu ne-a creat nici un fel de problemă. El a fost apreciat ca cel mai important ms. de către M. Kogălniceanu şi aprecierea lui a rămas definitivă (apariţia unui manuscris autograf Neculce, cuprinzînd întreaga sa operă, este puţin probabilă)[3]. Motivul principal pentru care ms. 253 este socotit de către toţi cei ce s-au ocupat de Neculce drept cel mai preţios şi autentic text este determinat de faptul că acesta a fost văzut de către cronicar. Intervenţiile

[1] Odată cu înfiinţarea Comisiei istorice a României, în 1910 punîndu-se problema editării izvoarelor narative ale României sarcina elaborării unei ediţii critice a cronicii lui I. Neculce a fost încredinţată istoricului Iulian Marinescu de care am mai amintit în introducere. Cîţiva ani mai tîrziu, în 1915, la apariţia celui dintîi volum din *Buletinul Comisiei istorice,* în prefaţa acestuia se vorbeşte despre iminenta trimitere la tipar a ediţiei ştiinţifice Neculce. După un an la această operaţiune era antrenat şi Ioan Bogdan, istoricul şi slavistul. Dar declanşarea războiului a împiedicat apariţia ediţiei, dacă aceasta a fost într-adevăr terminată, cum se pretindea. După război Iulian Marinescu a publicat documente privitoare la Neculce, în voi. IV al *Buletinului,* folosite şi de noi. în prefaţa lui N. Iorga, preşedintele Comisiei, acesta subliniază existenţa ediţiei „bătrînului hatman moldovean", a cărei publicare este condiţionată de găsirea fondurilor necesare. în anul 1929 Iulian Marinescu moare, fără ca ediţia să fi apărut vreodată. Personal ne îndoim că lucrarea a fost terminată. Probabil că au existat însemnări privitoare la particularităţile manuscriselor cunoscute atunci, poate un text copiat parţial, dar nu o ediţie critică definitivată. întreaga problemă este pe larg şi interesant tratată de C. A. Stoide: *Cronica lui Ion Neculce,* în *Luceafărul de ziuă,* II (1957), p. 93—95.

[2] Manuscrisul a fost descris, după metoda vremii şi cu erorile inerente, de către V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...,* tom. I, Bucureşti, 1886, p. 22-23 (Codex U). Cf. şi Ioan Bianu, *Catalogul manuscriptelor româneşti,* tom. I, Bucureşti, 1906, p. 552—555. Vezi şi Ioachim Crăciun şi Aurora Ilieş, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne, sec. XV—XVIII privind istoria României.* Bucureşti, 1963, p. 73-74.

[3] Pe cea dintîi filă liminară a manuscrisului găsim următoarea însemnare: „N. 1 a letopiseţelor, ce mi-au slujit la colecţie pentru Neculce. M. Kogălniceanu".

autografe, făcute mai ales în partea finală, precum şi faptul că este unicul manuscris în care cronicarul, vorbind despre sine, foloseşte persoana I, îi conferă cu prisosinţă acest drept[1].

Ms. 253 nu cuprinde în exclusivitate cronica hatmanului. El face parte din rîndul numeroaselor manuscrise din sec. XVIII, copiate la cererea boierilor şi a cărturarilor (care cumulează întreaga — sau aproape întreaga — operă a cronicarilor, Ureche, Costineşti, cronici anonime, Neculce, Cânta), dornici de a avea adunată într-un singur volum toată istoria Moldovei. Cronografele, nu mai puţin răspîndite în această vreme, suplineau, tot prin manuscrise, absenţa unei istorii universale tipărite în româneşte.

Manuscrisul 253 a fost copiat *pentru* Ion Neculce, sub directa supraveghere a cronicarului. Volumul este un in folio de 479 file, după numerotarea mecanică a Bibliotecii, avînd dimensiunile 28,5 X X 18 cm. Numerotarea veche cu cifre chirilice a fost făcută pentru cea mai mare parte a manuscrisului (pînă la f. 381, corespunzătoare filei 427 a numerotării mecanice), de către cel care a întocmit *Cuprinsul* (f. 1—4v) şi care este unul dintre copiştii de seamă ai cronicii. Aceasta nu concordă nici pe departe cu numerotarea mecanică, din

[1] Manuscrisele care au difuzat opera lui I. Neculce au făcut obiectul unor studii şi însemnări bibliografice, adeseori interesante şi utile. M. Kogălniceanu descrie cel dintîi cîteva din manuscrisele pe care le-a avut la îndemînă; printre ele nr. 253, 53 şi 114. Cf. *Letopisitile Ţării Moldavii,* tom. II, Iaşi, 1845, p. 466. Primul dintre ele, în zilele noastre, îl datorăm acad. Iorgu Iordan. Este vorba de *Studiul manuscriselor şi problema transcrierii cronicii lui Ion Neculce* apărut în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor,* II (1953), p. 233—246. Cum era şi normal concluziile esenţiale au fost reluate în *Introducerea* ediţiilor sale din 1955 şi 1959. De contestat doar includerea printre manuscrisele Neculce a celor două texte, cuprinzînd *Letopiseţul anonim al Moldovei* (1661—1705), aflate în manuscrisele Academiei 123 şi 232. O lucrare fundamentală pentru cercetarea cronicilor privitoare la români, în care capitolul Neculce este lucrat — ca toate, de altfel —, cu grijă, rămîne aceea a lui Ioachim Crăciun şi Aurora Ilieş, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne, sec. XV—XVIII,* amintită mai sus. Dumitru Velciu, în *Bibliografia lui Ioan Neculce* ***(oPera*** *cronicarului şi lucrările privitoare* ***la*** *viaţa şi opera lui),* publicată în *Limbă şi literatură,* voi. XII (1966), p. 503—536, utilă istoriografiei, consacră paginile 505—507 descrierii sumare a manuscriselor. în sfîrşit, de un interes deosebit pentru problemele fundamentale de filiaţiune, copişti, grafie, limbă este lucrarea lui Liviu Onu *Critica textuală şi editarea literaturii* ***române*** *vechi, cu aplicaţii la cronicarii moldoveni.* Bucureşti, ed. Minerva, 1973, în care, deşi se ocupă cu prioritate de opera lui Grigore Ureche şi Miron Costin, consacră numeroase pagini şi studiului *Letopiseţului* lui Ion Neculce, inclus în aceleaşi manuscrise. în special manuscrisul 253 a fost supus unor atente si definitive observaţii, formulate la p. 251-258, 342—363.

pricina numeroaselor file ce lipsesc. Filele de la sfîrşit (382—532, corespunzătoare filelor 428—478) au fost numerotate la mijlocul veacului trecut.

După *Pinax,* manuscrisul continuă cu opera lui *Miron Costin,* ***De** neamul moldovenilor* (f. 5v—34; fila 5 recto este albă), cu *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii şi pînă la **1601** al lui Nicolae Costin (1.* 34— 125, cu lipsuri la început şi la sfîrşit) şi cu *Letopisețul Țării Moldovei al lui Miron Costin* (f. 125—214v, de asemeni cu lipsuri la început şi la sfîrşit).

Opera lui Neculce, care ne interesează pe noi, este reprezentată în manuscris numai prin *Letopiseț, O samă de cuvinte* lipsind în întregime[1]. *Letopisețul* ocupă f. 215—478v şi este rezultatul ostenelii mai multor copişti.

Dealtfel, cum a mai fost observat, manuscrisul în întregimea lui este rodul colaborării a nu mai puțin de 13 copişti, iar stabilirea pe cît posibil exacta a contribuției fiecăruia deloc uşor de precizat[2]. Partea care priveşte cronica lui Neculce a fost rescrisă, după redactarea autorului, de către 8 copişti, dar numai doi dintre ei au avut o contribuție masivă. Prima mînă[3] copiază filele 215—326, cea de a doua[4] filele 326 (mijloc) — 427. Ceilalți copişti îşi împart restul de pagini din final (aproximativ 100), acolo unde intervențiile autografe ale lui Neculce sînt mai numeroase şi unde copiştii au lucrat sub îndrumarea imediată a cronicarului.

Manuscrisul are numeroase foi lipsă. Golurile din text, precum şi bizarele particularități lingvistice din prima parte a cronicii, datorate copistului *B,* fac din ms. 253 o variantă incomodă a cronicelor moldoveneşti. Şi, cum aminteam mai sus, numai adaosurile şi corec-

[1] Că manuscrisul a avut inițial *O samă de cuvinte,* ne-o spune Pt»a*-ul, care le intitulează astfel în ultimele rînduri ale filei 3v: „O samă de cuvinte ce scriu pentru lucrurile domnilor şi pentru țară, culăse din lătopisețeli țării cele vechi, care le-au lepădat Miron log<o>-f<ătul>, negăsindu-le scris<e> în cronicili streine. List 214".

* Aceasta a fost făcută, în final, de către L. Onu în cartea mai sus amintită, unde redă (între p. 254—255) şi un tabel cu succesiunea intervențiilor copiştilor. în ceea ce ne priveşte, după observațiile pe care le-am făcut, socotim aprecierile autorului exacte. Mai puțin convingătoare este recunoaşterea într-un oarecare G. Gherghel a copistului *A* din manuscrisul 253. Cf. L. Onu, *Aspecte din tradiția manuscrisi a cronicii lui Ion Neculce. Contribuția căpitanului Gavril **Gherghel,*** în *Revista de istorie şi teorie literară,* XXV (1976), nr. 1, p. 83-93.

[3] Pe care L. Onu o numeşte *B,* cu o contribuție substanțială la realizarea întregului volum. Nici unul din copişti n-a putut fi identificat.

* Denumită *A.*

turile autorului ne-au obligat să-l socotim drept cel dintîi dintre manuscrise.

Lipsurile din text se vădesc încă de la începutul cronicii[1]. între f. 214—215, acolo unde ar fi trebuit să figureze *O samă de cuvinte,* se constată un gol de 25 file (după numerotarea veche, din păcate neconcludentă, date fiind erorile din neglijență ale copiştilor). Lipseşte şi începutul domniei lui Eustratie Dabija, completat, ca şi *O samă de cuvinte,* după ms. 53, de care ne vom ocupa mai jos. Lipsesc încă aproximativ 24 foi (aşezate între filele, numerotate mecanic, 225-226, 240-241, 246-247, 288-289, 340-341, precum şi după fila 478), aşa cum se observă, dealtfel, din parcurgerea ediției de față, toate completate de noi fie cu ms. 53 (sau *B,* cum apare în aparatul critic), fie cu ms. 254 (denumit ms.C). Faptul că textele respective au fost transmise de aproape toate copiile ulterioare, începînd cu cea mai veche datată (ms. 53), dovedeşte că dispariția filelor a avut loc tîrziu, la peste 20 de ani de la moalea lui Neculce, dacă nu,cumva, între textul văzut de Neculce (ms. 253) şi manuscrisele 53 şi 254 a mai existat un intermediar.

Nu vom stărui prea mult nici asupra completărilor autografe ale cronicarului. Acestea sînt subliniate, de altfel, în aparatul critic şi-i conferă manuscrisului 253 o valoare bibliofilă cu totul deosebită. Amintim doar că ele abundă în ultimele pagini ale cronicii, şi au fost scrise odată cu evenimentele trăite. Intervențiile lui Neculce au fost observate de către toți istoricii şi filologii care s-au ocupat de opera sa şi au avut la îndemînă ms. 253, începînd cu Kogălniceanu[2]. Unele dintre acestea completează, fie marginal, fie printre rînduri, cu idei noi, textul primei redacții transcrise de copişti. Pentru altele, de întindere substanțială, au fost rezer-

[1] Cf. I. Iordan, ed. II, *Introducere,* p. CXIX. *Repertoriul de cronici* al lui I. Crăciun şi A. Ilieş menționează, ca şi *Bibliografia* alcătuită de către D. Velciu, lipsurile, în general, ale cronicii. L. Onu în *Critica textuală,* p. 255—256, le precizează pînă în detalii. Vezi şi nota 1 de la p. 256 a aceleiaşi lucrări.

[2] O însemnare tîrzie, în alfabet de tranziție, a unui anonim (f. 436 bis), care transcrie o intervenție autografă a lui Neculce de la f. 436v, îi acordă lui Neculce (greşind, desigur) un rol foarte mare în elaborarea întregului manuscris: „N<ota> b(ere>. Aceste rînduri sînt copieti de pe fila 490, din dos (f. 436v), scrise chear cu mîna vornic^uluO Neculce. Şi oriunde să va vide asemenea icoană este tot a lui. însă trebue luat sama că ce mai mare parte din această carte este scrise <sic> tot de dînsul, deşi să vedi a fi mai frumos decît rîndurile di sus pomenite".

Cf. şi Iorgu Iordan, *Despre limba lui Neculce,* în *Studii şi **cercetări** lingvistice,* V (1954), nr. 3—4, p. 337—345, unde se ocupă de autografele hatmanului.

vate spații libere de către grămătici, probabil la cererea cronicarului, în felul acesta, în cinci cazuri, textul lor este intercalat cu al autorului (filele 436, 438^{r-v}, 439, 453); fila 474^{r-v} este scrisă în întregime de Neculce (cu excepția unui singur rînd).

Referindu-ne, în final, la particularitățile formale ale manuscrisului 253 vom adăuga că acesta are titlurile, colontitlurile (unele adăugate de Neculce) și inițialele scrise cu chinovar. Două frontispicii îngrijite, în peniță neagră, împodobesc filele 1 și 5^{v}. Numeroase viniete în negru și roșu, ca cele de la f. 32, 34, 43, sînt răspîndite în întregul manuscris. Legătura veche în piele, de factură modestă, se păstrează sub legătura modernă. Două parafe în tuș albastru, cu semnătura lui M. Kogălniceanu, de la f. 5^{v} și 478^{v}, atestă, odată în plus, că volumul a făcut parte din biblioteca marelui învățat.

Manuscrisul a fost dăruit Academiei de către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice la 30 iulie 1882.

Opera lui Neculce a fost difuzată mai întîi prin grija și cU osteneala unei rudenii foarte apropiate. Este vorba de ieromonahul Ioasaf Luca, fiul surorii sale Măria (soră numai după mamă, cum am "văzut în *Introducere)* și al Lucăi vistiernicul, cumnatul său, a cărui viață o găsim adesea împletită cu aceea a cronicarului, mai ales în zilele războiului din 1711 și ale pribegiei. Nu mai puțin de șapte manuscrise întregi sau fragmentare au ajuns pînă la noi, toate purtînd caracteristicile severe ale grafiei colțuroase și intens negre a lui Ioasaf Trei dintre ele, cum vom vedea, sînt compilații de cronici moldovenești. Patru volume cuprind exclusiv opera lui Neculce. Trunchiul lor comun rămîne manuscrisul 253.

Cum feciorii lui Neculce nu s-au dovedit a fi preocupați de treburi cărturărești, volumul a ajuns, probabil, în proprietatea vărului lor, om nu numai cu vădite înclinații pentru cercetarea trecutului Moldovii, ci și cu un pronunțat simț al limbii. Copiile lui cuprind pe lîngă completări, uneori interesante, la cronică, și redacții noi, în care se vorbește de cronicar la persoana a treia și se „modernizează" stilul, sub influența graiului de dincoace de Milcov, ce se face simțit, începînd cu a doua jumătate a sec. XVIII, în întreaga literatură românească.

Manuscrisul 53 (însemnat în ediția noastră cu sigla *B)* este cel dintîi din această suită și cel mai important[2]. Datat 1766, el cuprinde

[1] Cf. G. Ștrempel, *Copiști de manuscrise românești pînă la 1800,* voi. I, București, 1959, p. 139-140.

[2] Cf. I. Bianu, *Catalogul...,* I, p. 128- 133. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...,* p. 12. Vezi și Miron Costin, *Opere complete...,* ed. V. A. Urechiă, tom. I, p. 40-41 (Codex DD).

(cu puține lipsuri) întreaga operă a lui Neculce. A fost folosit de noi la completarea golurilor din textul de bază, iar în aparatul critic s-a bucurat, alături de ms. 254 (sigla C), de înregistrarea tuturor particularităților grafice.

Avînd același format ca și ms. 253 și un număr de 437 file, volumul are următorul titlu (f. 2): *Hronograf care să chiamă moldovenește Scrisoarea anilor, scris, cum să va arăta înnainte, cine ce au scris. Și s-au scris în zilele preluminatului și preînnălțatului domnu și stăpînitoriu a toată Moldaviia Ioan Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul 1766, luna martie 27 de zile, întru pomenirea răposaților domni a pămîntului Moldovii, cu toată cheltuiala postelnicului) Alexandru Hurmuzachi.*

Postelnicul respectiv nu era nici el străin de Neculce și nici de copist; era nepot lui Ioasaf Luca, a cărui soră, Ilinca, fusese măritată cu Hurmuzachi Cîrstea, pitar. Hurmuzachi a dat mai apoi numele Hurmuzăcheștilor; Alexandru, fiul Ilincăi și al lui Cîrstea, nu se va mai numi Alexandru Cîrstea, ci Alexandru Hurmuzachi [1].

Volumul a fost interesant structurat sub raportul așezării materialului istoric și cuprinde: f. 2 —3 *Ion Neculce, Predoslovie;* f. 3^{v}— 6^{v} *Miron Costin, Predoslovie la „De neamul moldovenilor";* f. 7— 10^{v} *Pinax, adecă Scară;* f. 11—35^{v} *Miron Costin, De neamul moldovenilor;* f. 35^{v}— 109 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei,* text fragmentar; f. 109^{r-v} *Ion Neculce, O samă de cuvinte* (legenda despre Aron-vodă); f. 109^{v}— 187^{r} *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei* text fragmentar: f. 188^{r-v} albă; f. 189-201^{v} *Ion Neculce, O samă de cuvinte;* f. 201^{r}—426^{v} *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei.* Filele 427—437, adăugate în veacul trecut, sînt albe.

Volumul are o numerotare originală a filelor destul de ciudată, dacă este sâ ne gîndim la felul în care și-a elaborat Neculce opera și la sursele sale de inspirație. De la începutul volumului și pînă la f. 297 (care corespunde sfîrșitului celei de a doua domnii a lui Duculeț, anul 1703) observăm o numerotare a filelor făcută de Ioasaf Luca, ce corespunde cu numerotarea mecanică.

Cu domnia întîi a lui Mihail Racoviță, succesorul lui Constantin Duca cel tînăr, adică de la f. 299 (fila precedentă este albă), numerotația copistului reîncepe de la 1 și continuă pînă la sfîrșit. Va fi

[1] Cf. Sever Zotta, *Genealogia familiei Hurmuzachi,* în *Arhiva genealogică,* I (1912), nr. 9-10, p. 129-160 și II (1913), nr. 4-6, p. 80—83. Datele au fost folosite de către D. Velciu în *Ion Neculce,* p. 171.

folosit copistul o redacție a *Letopisețului* care începea cu anul 1703 şi care va fi fost opera parțială a lui Neculce ?! Greu de precizat, cu atît mai mult cu cît ms. 254, copiat în acelaşi an, avînd, de asemeni, o numerotație originală diferită, începe numerotarea *Letopisețului* lui Neculce cu f. 1 de la domnia Dabijii-vodă.

Manuscrisul n-are însemnări vechi. Singurele mențiuni privind istoria sa ni le oferă Alexandru Sturdza, unul din posesori şi Mihail Kogălniceanu. Cel dintîi numerotează şi parafează volumul, la 10 septembrie 1839, făcînd mențiune scrisă despre aceasta la f. 437. M. Mogălniceanu apreciază astfel (la f. 1) valoarea deosebită a manuscrisului: *„Letopisețul* lui Ioan Neculce, cel mai complet care astăzi se găseşte, fiindcă originalul ce este la d<umnea)lui banul Mălinescu are o mulțime de file rupte. M. Kogălniceanu. 20 august 1845. N. 2 a letopisețelor ce mi-au slujit la colecția întreagă M.K."

Manuscrisul este scris în întregime cu o cerneală neagră, de tuş, este lipsit de ornamentații, cu excepția unui frontispiciu lucrat în peniță la f. 11, precum şi de legătura originală. După moartea Iui Alexandru Sturdza-Miclăuşanul volumul a rămas feciorului său, lui D.A. Sturdza, care l-a dăruit Academiei la 13 sept. 1885, cum atestă o însemnare a bibliotecarului acesteia, Ioan Bianu.

Al doilea manuscris Ioasaf Luca, avînd cota Bibliotecii Academiei Române 254, şi sigla C în ediția noastră, face parte tot din compilațiile de cronici sistematizate de ieromonah [1] şi a fost copiat, se pare, concomitent cu ms. 53. Are 415 file şi dimensiunile 29 X X 19,5 cm. O numerotație originală diversă separă cronica lui Neculce de restul volumului, cum menționam mai sus. Plasate între cronica lui Miron Costin şi aceea a lui Neculce, filele de la *O samă de cuvinte* n-au fost numerotate de ieromonah.

Titlul este azeşat la f. 1: *Hronograf, care să chiamă sloveneşte Leatopisățu, iar pre limba românească A anilor scrisoari al {sic) Țării Moldovii, scris de mulți istorici, precum să va arăta înnainte cine ce au scris. Şi s-au scris în zilele preluminatului, preînnălțatului domnu şi stăpînitoriu a toată Moldavîa Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea domnului Dumnezeu şi Mîntuitoriului nostru I(isu~)s H^risto^s 1766, luna aprilie 7 zile, cu toată cheltuiala dumisali Iordachi Cantacozino vel-spatar*.* în continuare posesorul precizează: „Şi esti scris acestu

[1] Cf. Ioan Bianu, *Catalogul...,* I, p. 555—558. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 74. Descris de V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...,* la p. 36—37 (Codex cantacuzinean).

[2] Este vorba de Iordache Cantacuzino-Paşcanul. Cf. N. Iorga *Genealogia Cantacuzinilor,* Bucureşti, 1902, p. 46.

Litopisăț de părintele Iosav Luca, ficior Lucăi vist^iernicuiX cu toată cheltuiala mea, cîndu eram vel-spat<ar>. Iordachi Cantacozino, vel-vor^nic)". Tot Iordachi Cantacozino mai semnează, ca vel-vornic, sub o'mențiune, ce nu este scrisă de mina hii:„Pîră aicea am găsit de am izvodit acest *Litopisiț,* dar de aicea înnainte urmaşii mei, cercetînd, vor afla".

Cuprinsul manuscrisului este următorul: f. I^r—2^v *Ion Neculce, Predoslovie;* f. 3 — 5^v *Miron Costin, Predoslovie la „De neamul moldovenilor"; i.* 5^v—8^v *Pinax, adecă Scară;* f. 9—31^r *Miron Costin, De neamul moldovenilor; i.* 31^v—99 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei,* text fragmentar; f. 99^v— 175^v *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei;* f. 176^r-^v albă; f. 177—191^v *Ion Neculce, O samă de cuvinte;* f. 192^r-^v albă; f. 193—414 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei;* f. 414^v—415 albe. Identitatea dintre aceste două manuscrise este evidentă.

Volumul a rămas în proprietatea familiei Cantacuzino pînă la 23 aprilie 1829, cînd Gheorghe Matei Cantacuzino îl dăruieşte lui Alexandru Hasdeu [1]. Parafele în tuş violet de la f. 1 şi 413^v, cu semnătura lui Kogălniceanu, arată că în preajma pregătirii ediției de cronici şi acest manuscris se afla în biblioteca sa. La filele 3 şi 9 se găsesc două frontispicii în peniță, identice cu cel din ms. 53.; O legătură artistică în catifea verde, din secolul trecut, se păstrează sub scoarța modernă.

Manuscrisul a fost dăruit Academiei de către Ministerul Cultelor şi Instrucțiunii Publice la 30 iulie 1882.

Ultima compilație de cronici lucrată de Ioasaf Luca, pe care o cunoaştem, este aceea din ms. 252 (însemnată cu sigla *E)* şi a fost elaborată în aceeaşi vreme cu cele amintite mai sus, sau la puțin timp după ele *. în orice caz, după o însemnare asupra căreia vom reveni, la anul 1775 manuscrisul era deja copiat. Rău conservat, cu multe foi lipsă, el rămîne totuşi printre cele mai apropiate ramuri ale trunchiului din care s-au desprins toate. Are dimensiunile 29 X 15,5 şi, după legarea lui prin grija lui Alexandru Sturdza la 1840, un număr de 520 file, ocupate astfel: f. 1—7^v albe, adăugate în anul 1840; f. 8 *Miron Costin, De neamul moldovenilor,* scurt fragment final din *Predoslovie;* ***i.*** 8—11^v *Pinax, adecă Scară,* incomplet.;

[1] O însemnare a acestuia de pe f. 1 liminară o confirmă: „A lui Alexandru Hăjdeu. Primit în dar de la prințip Gheorghie Mathei Cantacuzino, 23 apr<ilie> 1829. Chişinău".

[2] Cf. Miron Costin, *Opere complete...,* ed. V. A. Urechiă, p. 16—18 (Codex L). Ioan Bianu. *Catalogul...,* I, p. 548-552. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 112.

f. 12—13v albe, adăugate în anul 1840; f. 14—37 *Miron Costin, De neamul moldovenilor;* f. 37—118v *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei,* text fragmentar; la sfîrşitul unor capitole sînt aşezate legende din *O samă de cuvinte,* menționate, dealtfel, şi în aparatul critic (f. 46v; 76v-80; 92v-93v; 103v); f. 118v—201 iWiron *Costin, Letopisețul Țării Moldovei* (legende din *O samă de cuvinte* la f. 152v; 158v ; 186v-188; 196v-197v); f. 201v însemnări; f. 202—477v *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei* (cu filele 474— • —475 albe şi, evident, un gol în succesiunea cronicii, subliniat în aparatul critic); f. 477-520 albe, adaose de către Alexandru Sturdza, în intenția, probabilă, de a completa lipsurile din manuscris după textele pe care le avea la îndemână în ms. 53.

Manuscrisul are cîteva însemnări care îi dezvăluie, în parte, soarta. Prima dintre ele, cea mai veche şi cea mai importantă, este a copistului. Aşezată sub textul filelor 14- 19 (în realitate a început cu cel puțin o filă în urmă, fila ce lipseşte din *De neamul moldovenilor),* ea glăsuieşte astfel: „Acest *Leatopiseț,* ce să zice româneşte *Scrisoarea anilor,* l-am dăruit dumisali nepotului Matei Hurmuzachi, vel-paharnic, în anul de la facerea lumii 7283; iar de la naşterea Domnului I<isu>s H<ristos>s 1775, luna ghenarie 5 zile. Şi am scris ca să s<ă> ştie. Ioasaf Luca, ieromonahul".

O însemnare mai lungă, de la f. 201v, completează informațiile genealogice ale Hurmuzăcheştilor[1]: I. „însămnat-am ca să <să>, ştie di cînd au răposat dumneaei Cucoana Anastasîica, spătăreasa, soțul dumnealui cuconului Ioniți Cantacuzino, biv-vel-spătar, fiica dumnealui răposatului paharnic Mateiu Hurmuzachi, la let 1793 noemvrie 28, sîmbătă spre duminică, la 2 ceasuri din zi, în care zi s-au întîmplat şi un cutremur foarte mare, duminică sara, la 6 ceasuri din noapte. Şi au ținut cutremurul 25 de minute şi pîr-în zîo s-au mai cutremurat de doî ori, dar n-am ştiut, fiind trudiți. Şi la moarte^) dumisali au lăsat diiată făcută ca să stăpîniască dumnealui cuconu toat*, lucrurile mişcătoare şi nemişcătoare, cum şi moşii şi alte toate; iar din bani să de milostenii la mănăstiri. Şi s-au îngropat răposata în biserică în satu dumisali Podoleni, ci esti hram sfinții arhangheli Mihail şi Gavriil, care veştnică să-i fii pomenire; şi cini va ceti, toți să-i zică: Dumnezău să o erte. 1793, noemvrie 28, 2 ceasuri. Sluga dumneaiei, cuconiții, Petrache Veisi".

II. „Cum şi eu m-am întîmplat la această răposari a dumneaei cucoanii Nastasîică. Gligori Ralet".

[1] Reprodusă şi de Ioan Bianu în *Catalog...,* I, p. 552.

în sfîrşit, la f. 520v. Alexandru Sturdza numerotează şi parafează volumul. Un ex libris în tuş, de la f. 8, ne indică pe alt posesor: Constantin D. Sturdza.

Ca şi volumele precedente şi acesta este împodobit cu două frontispicii de aceeaşi factură, aşezate la f. 8 şi 118v. Din vechea legătură nu se păstrează decît cotorul, aşezat la sfîrşitul volumului. Manuscrisul a fost donat Academiei Române la finele veacului trecut de către D. A. Sturdza.

Dintre cele patru manuscrise Ioasaf Luca, ce cuprind numai cpera lui Neculce, două au fost folosite de noi în aparatul critic: 112 (însemnat cu sigla *D)* şi 3416 (sigla *V);* cel dintîi pentru că cuprinde cîteva legende din *O samă de cuvinte,* cel de al doilea pentru deosebiri textuale pe care le-am socotit demne de reținut şi pentru că ni se pare cel mai vechi din rîndul grupei de patru.

Manuscrisul 112 are 242 file[1], dimensiunile 28,5 X 19 cm. şi o numerotare originală ce începe cu 191 şi continuă, cu lipsuri, pînă la 437. Au dispărut din text (cum atestă aparatul critic) cîte două file între cifrele actuale 201-202, 202—203. Lipseşte, de asemeni, sfîrşitul, cu domnia lui Constantin Mavrocordat.

Legendele din *O samă de cuvinte* (care ocupă f. 1—7, şi care au titlul întreg) sînt în număr de 19 şi nu au o succesiune cronologică. Cele mai multe privesc domnia lui Vasile Lupu şi a fiului său Ştefăniță-vodă, cu care şi începe, dealtfel, manuscrisul; urmează apoi legende despre Nicolae Milescu, Bogdan, succesorul lui Ştefan cel Mare, Iliaş, fiul lui Petru Rareş, Alexandru Lăpuşneanu, Despot-vodă, Aron-vodă, Ieremia Movilă. Cît priveşte *Letopisețul,* acesta începe cu f. 7 şi continuă, cu golurile de care am amintit, pînă la sfîrşit. N-are titlu, cum nu are nici un *Letopiseț* Neculce copiat de Ioasaf Luca.

Numerotarea capitolelor *Letopisețului* este aceea a manuscriselor compilații de cronici: domnia lui Dabija-vodă începe cu cap. 78. Dat fiind şi faptul că numerotarea originală a filelor începe cu 191, credem că nu greşim afirmînd că manuscrisul *D* constituie un fragment copiat de Ioasaf Luca, ce urma să întregească un asemenea tom, cu opera unchiului său.

Volumul este lipsit de însemnări. Numai la fila 235v, un cititor subliniază în următorii termeni interesul lui Neculce pentru econo-

[1] De menționat că primele şapte file au fost tăiate atît de adînc la legarea manuscrisului — înainte să ajungă în fondurile Bibliotecii Academiei — încît cifrele au dispărut şi numai coada celei dintîi, a sutei, ne arată de unde începe numerotarea. Pentru aceste file custodele din subsolul paginilor ne înlesneşte urmărirea succesiunii textului.

mia țarii: „Acestui scriitoriu să cunoaşte că îi place vinul, fiindcă adesă pomeneşti şi jeleşti lipsa vinului".

Ultimele 30 de file ale volumului au fost uşor deteriorate de umezeală', iar din legătura originală în piele nu se mai păstrează astăzi, sub legătura modernă, decît una dintre scoarțe. Manuscrisul a fost cumpărat de Academie de la anticarii Şaraga dia Iaşi, la 3 februarie 1894[1].

Manuscrisul *V* (cota 3416) cuprinde un fragment substanțial din *Letopisețul* lui Neculce (evident, lipseşte textul la *O samă de cuvinte),* de la prima domnie a lui Nicolae Mavrocordat (1710) şi pînă la sfîrşit[2]. Dimensiunile filelor sînt diferite de ale celorlalte texte, menționate pînă aci: 25,5 x 18,5 cm. Numerotarea originală începe de la 1 (prima filă s-a pierdut înainte de numerotarea mecanică a Bibliotecii) şi continuă fără întreruperi pînă la 171.

Textul este scris, după toate aparențele, în perioada de tinerețe a activității de copist a lui Ioasaf Luca: litera este măruntă, scrisul mai îngrijit, în pofida unei hîrtii cu o tentă gălbuie, de o calitate inferioară celei folosite la alcătuirea compilațiilor de cronici. Şi totuşi nu putem susține, cum am dori, că acest manuscris constituie copia primă a unui fragment din cronică, elaborat într-o anumită etapă, care mai apoi a foft inclus în compilație definitivă, de tipul manuscriselor *B, C, E,* Nu ne permite numerotarea capitolelor consacrate domniei a doua a lui Nicolae Mavrocordat, şi domniei a treia a lui Mihail Rccoviță, făcută ca şi în manuscrisele de compilații, mai exact ca în manuscrisul 253.

La finele volumului se află numeroase încercări de condei şi însemnări de lector, fără importanță, din care unele sînt datate: 1778, 1781, 1783, 1793. O singură însemnare de familie, despre naşterea unui fiu, ajută într-un fel la datarea manuscrisului (coroborînd-o şi cu celelalte elemente) între 1755— 1765. Aceasta se găseşte pe ultima filă, 171 {nenumerotată mecanic): „Să s(ă> ştii de cînd s-au făcut fiiul miu Ştăfan. Din mila lui Domnezău umbla viliatul 7227, dic<hemvrie> 3".

Părintele care însemnează data naşterii feciorului, 1718, nu putea avea mulți ani peste 60, după scrisul încă energic pe care-1 foloseşte. Ar însemna ca această inscripție să fi fost aşternută pe la 1760 (dacă la naşterea fiului, tatăl a avut 20 de ani).

[1] Mențiunea la Ioan Bianu, *Catalog...,* I, p. 259, unde este făcută şi descrierea codicelui. Cf. şi I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertori'.:!...,* p. 111.

[2] Cf. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 113.

,•-1

Manuscrisul păstrează legătura originală în carton, şi piele (prima scoarță este deteriorată în partea inferioară), care a **fost** ornată cu chenare artistice şi un medalion central. Academia 1-a ^ cumpărat de la Radu Rosetti la 15 octomvrie 1908.

Din suita de manuscrise Ioasaf Luca, numai două n-au fost utilizate în aparatul critic; este vorba de manuscrisul deținut de către pr. Paul Mihail din Iaşi şi de manuscrisul păstrat la Biblioteca Universității din Iaşi sub cota II-3 (fost 228), amîndouă pentru aceleaşi rațiuni: sînt posterioare copiilor amintite mai sus şi nu aduc elemente interesante față de textele amintite, care să fi meritat efortul înregistrării particularităților lor.

Cel dintîi a constituit obiectul unei prezentări făcută cu probitate de către deținător[1], cu care, în genere, am fost de acord, într-adevăr, manuscrisul a fost copiat înainte de 1781, dar mult după 1766. însemnarea de la sfîrşitul manuscrisului: „Acestu *Leatopisăf* 6ste scris de Luca ermonahu. 1781" nu este a copistului, ci a unui lector, sau posesor, neidentificat.

Manuscrisul are 269 file de dimensiuni 29 x 20 cm., aşadar dimensiunile volumelor *A, B, C, E* şi a fost scris de Ioasaf Luca spre bătrînețe, într-o grafie mai puțin îngrijită decît manuscrisele precedente.

Din opera lui Neculce lipsesc *Predoslovia, O samă de cuvinte,* o filă din interior (fila 108, înlocuită cu o filă albă) şi două file de la sfîrşit.

O legătură originală în carton şi piele, cu imprimări geometrice, protejează volumul.

Ultimul manuscris Luca, cercetat de noi, în original[2], prin bunăvoința conducerii Bibliotecii Centrale a Universității din Iaşi — căreia îi aducem şi pe această cale mulțumirile noastre colegiale — are cota II-3 (cotă veche 228) şi a fost descris în *Repertoriul* ***de*** *cronici,* fără să fi fost identificat copistul[3]. Dimensiunile reduse ale colilor: 19,5 x 14,5 cm., n-au fost utilizate la nici unul din manuscrisele copiate de el. Stabilirea copistului a fost făcută pe baza

[1] Cf. Preot dr. Paul Mihail, *Cronica lui Ioan Neculce, in copie din 1781,* Iaşi, 1948, 8 p. (Publicațiile Institutului de Istorie națională „A. D. Xenopol"). Descris şi de I. Crăciun şi A. Ilieş în *op. cit.,* p. 114—115. A fost publicat sub titlul: *Cronica lui Ion Neculce, copiată de Ioasaf Luca. Manuscrisul „Mihail".* Ediție de Zamfira Mihail si Paul Mihail. *Cuvînt înainte* de Ştefan Ştefănescu. Bucureşti, Editura Litera, 1980, XXXI + 263 p.

[2] O copie fotografică în colecțiile secției de manuscrise a Bibliotecii Academiei, sub nr. 162.

[3] Cf. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 114.

comparațiilor atente și observațiilor sistematice efectuate asupra textelor Luca și nu vom stărui asupra lor.

Manuscrisul are 282 file numerotate cu cifre chirilice și 27 file nenumerotate, la început, ocupate de domnia întîi a lui Mihail Racoviță (cu care începe manuscrisul), de a doua domnie a lui Antioh Cantemir și a lui Mihail Racoviță. Numerotarea filelor începe cu prima domnie a lui Nicolae Mavrocordat și continuă pînă la sfîrșitul volumului, care se încheie cu știri privitoare la surghiunirea împărătesei moscovite Ana[1]. Lipsesc, deci, două file de la sfîrșit. Capitolele sînt numerotate în continuarea compilației de cronici alcătuită de Ioasaf Luca după care a fost copiat și acest text. Credem că ms. 252 a slujit la copiere.

O particularitate deosebită a manuscrisului o constituie numărul foarte mare de ștersături, de anulări de text, uneori de dimensiunile paginilor. Așa lipsește întregul paragraf în care se dezvinovățește cronicarul că l-ar fi sfătuit pe Cantemir să se închine la moscali, așezat la p. 227—228 ale ediției de față, de la *„Măcar că mulți dzic că eu l-am îndemnat să să închine...* și pînă la ... *au pus pe piatră picioarele mele, i proci"* (f. 33v—34 ale originalului). Sînt anulate cu condeiul mici texte (de un rînd) privitoare la captivitatea lui Iordache Ruset în Rusia, în 1711, și la fuga jupînesei sale și a fetei în Țara Ungurească (p. 239 a ediției, f. 49 a manuscrisului), precum și întregul text în care Neculce blamează pe Iordache pentru că s-a ridicat împotriva lui D. Cantemir: *„Căutați, fraților, aemu, cum nu trece osiitda pre sluga... Au cine-l știe ce gîndiia* ? \" (p. 239—240 ale ediției; f. 49—50 ale ms.). Anulat textul: „și vro 2 copii din casă îl știia" (p. 261; f. 78v). Este vorba de ascunderea lui Cantemir în butcă, după bătălie, ca să nu fie predat turcilor. Este anulată descrierea tentativei de fugă a boierilor de la Kiev (p. 270; f. 91v—92), așa cum este relatată în ms. *E.*

Este anulat, mai ușor, încît textul este lizibil, fără dificultate, fragmentul în care este relatată rezistența grupului de suedezi încartiruiți la Prigoreni și constrînși să părăsească țara: *„Iar atuncea fiind șvedzi și în sat în Prigoreni... După aceasta curînd au vinit răspunsu de la Poartă să le dea pace șfedzilor"* (p. 285—286; f. 113r-v),

Anulată trecerea lui Stanislas Lescinschi pe *„la Mărgineni, la Ștefănițe Ruset vornicul"* (p. 286; f. 114v), tratamentul aspru la care au fost supuși solii rusești, în urma dezvăluirilor lui Carol al XH-lea despre intenția muscalilor de a-l captura cu ajutorul tătarilor: *„Nici pînă la umblătoare ...și de afară"* (p. 287; f. 115). Este anu-

[1] *Desinit:* „... Și așea pornindu-i, au început a trage clopotile și a slobodzi pușcile cele mari și au început". Cf. *ed. de față,* p. 857.

lată amenințarea la adresa lui Lupul Costachi, ce-i stăpînea moșiile pe nedrept: *„Și nu să temea de osînda lui Dumnezeu ...tn cîteva rînduri au tras"* (p. 287; f. 116). Din rechizitoriul pe care-l face Neculce la moartea Brîncoveanului lipsește insinuarea relativă la tratamentul aplicat mătușii sale, doamnei lui Șerban Cantacuzino: *„au poate fi și a unchiu-său, a casei lui Șărban-voăă"* (p. 294; f. 125v); la f. 140 (p. 303) este anulată îndoiala privitoare la omorîrea lui Cuza spătariul din porunca lui Mihalache Racoviță în a treia domnie: *„Ce să nu știie ... că n-au fost scris".* A fost anulat (și nu poate fi reconstituit) un comentariu în legătură cu acțiunea lui Mihail Racoviță împotriva cătanelor și cu faptul că a înfățișat turcilor, vădit exagerată, această acțiune (p. 304; f. 140v—141v). Anulat textul de la p. 306 privitor la introducerea obiceiurilor noi: *„Fraților... în Țara Leșască"* (f. 145). Anulat: *„Așea fac și boiarii noștri ... să-l istovască* (p. 307; f. 146r-v). Anulat de la p. 310 (f. 150v) un scurt fragment relativ la intențiile țareviciului rebel: „șt *să-și lepede și pușcile... îl va istovi de tot".* La f. 155 sînt anulate și înlocuite cîteva expresii la persoana întîi, cu altele, la persoana a treia, în contextul înapoierii moșiilor de către Mihail Racoviță. Este, evident, o neglijență de redactare a lui Ioasaf Luca; nu este vorba de o copie elaborată în timpul vieții cronicarului, ci de una corectată ulterior, după moartea lui. Anulat textul: *„Iar domnita s-au mutat, pînă a găti curțile domnești... Domnita nu să temea că-i va mai strica nime, nemică"* (p. 316-317; f. 160v-161v). Anulat textul cu privire Ia stîrpirea și schingiuirea tîlharilor: *Pusese patru furci... Și pe gura aceluia mulți pătimită"* (p. 317; f. 162v— 163). A fost anulat textul cu intenția mazililor de a-l huidui pe M. Racoviță la mazilire: *„Vrut-au atuncea o samă de mazili... scriind Grigorie-vodă de la Țarigrad"* (p. 320; f. 167r-v). Anulați o parte din boierii părtași intrigilor lui Iordache Costache stolnicul din prima domnie a lui Grigore al II-lea Ghica: *„și Ioan Păladi... și cu Iordache Cantacuzino spătariul"* (p. 330; f. 179v).

La f. 262v—263 (p. 400—401) sînt adaose, marginal, într-o scriere cursivă de la sfîrșitul sec. XVIII, cîteva fragmente omise la copiat și colaționate după manuscrisele C sau *E.*

La f. 268v (p. 404) este anulat un mic text privitor la cererea lui Grigorie-vodă făcută la Țarigrad pentru afurisania mitropolitului Antonie, plecat cu moscalii.

Ștersăturile mai mici de texte sînt fie repetări de expresii, fie încercări de stilizare, în genere intervenții care nu modifică înțelesul frazelor.

Credem că intervențiile masive sînt ale unei persoane ostile întrucîtva cronicarului și atașată politicii duse de Rusetești și Raco-

vitești. Ceea ce ar fi putut compromite buna reputație a acestora a fost înlăturat.

Manuscrisul nu este datat și nu are însemnări care să ne ajute la stabilirea vremii cînd a fost scris. Că este un extras din marile compilații de cronici (ms. *B, C, E)* este neîndoios; numerotarea capitolelor este concludentă. Mai greu de explicat este însă această copiere fragmentară, observată la patru manuscrise, a părții de cronică pe care Neculce a trăit-o și a zugrăvit-o. Să fi fost făcută ea la cererea, unor boieri cu implicații directe în evenimente, sau a urmașilor acestora?! Este nu numai posibil, ci și probabil, după opinia noastră. Aceasta ar justifica și intervențiile, de care aminteam mai sus.

Manuscrisul a fost legat în carton și piele, cu imprimeuri artistice, din păcate șterse de vreme.

A doua grupă de manuscrise care ne-a transmis, în copii, mesajul bătrînului cronicar, am denumit-o grupa manuscriselor Vartolomeu Măzăreanu *. Nu sînt numeroase: două manuscrise întregi și patru fragmente în limba română, precum și o redacție rusească, dar intervențiile învățatului arhimandrit putnean, nu atîta în completarea informațiilor (deși nici acestea nu-s, adesea, de neglijat), cît mai ales în structurarea frazelor, situează copiile respective, ca importanță, îndată după cele ale lui Ioasaf Luca.

Din originalul compilației lui Vartolomeu Măzăreanu realizată în anul 1773 nu s-a păstrat, după toate investigațiile, decît fragmentul de 20 de file din manuscrisul 238 al Academiei, de care va fi vorba ceva mai tîrziu. în schimb ne-au fost transmise două copii complete, una din anul 1785, alta făcută cîțiva ani mai tîrziu, amîndouă reținute cu fidelitate în aparatul critic pentru deosebirile textuale și nu pentru particularitățile paleografice, care ne interesează mai puțin cînd este vorba de texte din ultimele două decenii ale sec. XVIII.

Copia din anul 1785, păstrată la Arhivele Statului din Iași sub nr. 173^*și denumită de noi, în textul variantelor, manuscrisul

. — J______

[1] Un studiu monografic asupra activității neobositului iluminist (rămas pînă astăzi cel mai complet), ne-a lăsat Dimitrie Dan: *Arhimandritul Vartolomei Măzereanu, schiță biografică și bibliografică...*, *ta Analele Acad. Rom.,Mem.* secț. lit., s. II, tom XXXIII, (1911), p. 243—345 (și extras). Cf. și V. A. Urechiă, *Arhimandritul Vartolomei Măz&reanul (1720—1780), notiță biografică și bibliografică,* în *Analele Acad. Rom.,* Mem. secț. ist., s. II, tom X (1889), p. 183—233 (și extras). Despre activitatea de copist a lui Vartolomeu Măzăreanu vezi G. Ștrempel, *Copiști...,* p. 146—147.

Af, a fost realizată la Iași de un oarecare Ștefan Țicău \ Are 736 pagini cu numerotație chirilică reluată și dimensiunea de 29 x 19,5cm.

Titlul, la pagina 1, este următorul: *Leatopisețul Țării Moldovii, carile întîi au fostu scrisu pînă la un locu de Nestor Ureche vornicul, iară de la un locu de Miron logofătul, iară de acole de Ioan Neculce, iară preste totu de Ioan Cantacuzino vel-spatariu, iară al cincile rînd iarăși preste totu s-au scrisu în sfînta mănăstire Solea, fiind mitropolit Moldovii preosfinție-sa chiriu chir Gavriil mitropolit, după trupu frate mării-sale Ioan Theodor voevod, și episcop Rădăuțului preosfinție-sa chir Dosoftei Herescul, prin ostiniala și osîrdie a lui Vartholomei Măziranul, arhimandrit sfintei mănăstiri Soleai, ca să-mi fii pentru a me trebuință și a celor ce vor vre să citlască. Iară după a me moarte, să fie a sfintei mănăstiri Soleai.*

Și l-am scrisu in anii de la Hristos Mîntuitoriul nostru 1773, începîndu-l în luna lui ienuarii. Iară al șasăle rînd s-au scris în tîrgul Iașii, la începutul domnii^i) măriițiysale Alecsandru Ioan Mavrocordatu vțpeyooda, de dumn(e)alui Costandin Greceanul, biv-vel-spatariu, prin scrisoare și ostiniala a me a lui Ștefan Țîcău, la let 1785; ienuarii în 30 zile s-au începută cu agiutoriul lui Dumnezău. 1785 let. Ștefan Țicău.

Manuscrisul cuprinde: p. 2—53 *Miron Costin, De neamul moldovenilor;* p. 54—186 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei;* p. 186—315 *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei;* p. 315—570 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei;* p. 571—581 *Ioan Cânta, Letopisețul Țării Moldovei;* p. 1, reluată, — 125 *Cuprins foarte detaliat al compilației de cronici;* p. 126— 128 albe; p. 129— 139 *Listă a domnilor Moldovei;* p. 140 albă; p. 1 reluată, —2 *Hramul mitropoliilor, episcopiilor și a unor mănăstiri din Moldova;* p. 3—4 albe; p. 5—7 *Moartea domnilor din Moldova;* p. 8—9 *De cîte ori au prădat Țara Moldovii tătarii, turcii, leșiiși alții;* p. 10—12 albe; p. 13—15 *Cîte cărți au tălmăcit și au și scris arhimandritul Vartholomeiu Mazirianul.*

Titlul dat de Ștefan Țicău este explicit în ceea ce privește dependența copiei sale: el a avut la îndemînă prelucrarea lui Vartolomeu Măzăreanu, păstrată printre hîrtiile arhimandritului[2], după

[1]. Descris mai întîi de V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...,* tom. I, p. 44—46 (Codex Țicău), după ce fusese menționat și la p. 11. Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...,* p. 79. Menționat și de L. Onu, *op. cit.,* p. 214 și 235.

* Compilația de cronici este menționată ca aflîndu-se în biblioteca sa, în lista de la sfîrșitul volumului, care cuprinde cărțile tălmăcite și copiate de arhimandrit după înapoierea lui, în 1770, din Rusia.

care a lucrat copia de care ne ocupăm, pentru spătarul Constantin Greceanu[1]. Ştefan Ţicău a căutat să-1 imite pe Vartolomeu Măzăreanu în scris şi în ordonarea paginilor cu chenarele duble caracteristice şi cu frontispiciile geometrice tipice învăţatului putnean. Manuscrisul este lipsit de însemnări. Numai la pagina 1 folcloristul G. T. Kirileanu dă o notă privitoare la circulaţia manuscrisului, care a aparţinut prof. Climescu de la Universitatea din Iaşi (la data cînd a fost cercetat de V. A. Urechiă) şi care a fost donat de soţia acestuia, în 1933, Bibliotecii Fundaţiei Universitare, de unde, după al doilea război mondial, a trecut în proprietatea Arhivelor Statului din Iaşi.

Al doilea manuscris care îl copiază pe Neculce prin intermediul lui Vartolomeu Măzăreanu este manuscrisul nr. 1 din fondul românesc al Bibliotecii Naţionale de la Paris[2]. Acesta este un volum de

[1] L. Onu pretinde că între copia lui Ştefan Ţicău (manuscrisul *M)* şi aceea a lui Vartolomeu Măzăreanu ar fi existat o copie intermediară, a lui Ilie Carp, din 1777 (pe care el o numeşte *Xn),* pierdută astăzi. Nu opinăm pentru această afirmaţie, făcută pe baza însemnării lui I. Mălinescu din ms. 912, f. 1, dealtfel prea puţin argumentată. Copistul spune clar că a cincea copie este a lui Vartolomeu Măzăreanu, iar a şasea este a lui. Sîntem în schimb mai degrabă de acord că prelucrarea arhimandritului a fost făcută după manuscrisul *E* (ms. 252 de la Academie), care, neavînd titlu, s-ar putea să fi aparţinut spătarului Ioan Cantacuzino. Celelalte două compilaţii Ioasaf Luca (manuscrisele *B* şi C) n-au stat în nici un caz la baza trudei Măzăreanului.

[2] Manuscrisul, o compilaţie de cronici moldoveneşti, a ajuns la Paris — cum pretinde C. C. Giurescu — adus de către vreunul din fugarii paşoptişti. Prezenţa ştampilei „Bibliothăque Impferiale" la f. 1, 190 şi 313v arată că volumul "era acolo înainte de 1870. O descriere a lui a dat întîi Ovid Densuşianu: *Note asupra trei manuscrise româneşti din Paris,* în *Revista critică literară,* III (1895), p. 285. Mult mai completă descrierea la C. C. Giurescu: *Les manuscrits roumains de la Bibliothiaue Naţionale,* în *Revue Historique,* II (1925), nr. 1—3, p. 5—7. în sfîrşit, o prezentare detaliată a lui a fost făcută de L. Onu: *Observaţii pe marginea unui manuscris românesc miscelaneu de la Biblioteca Naţională din Paris* (fondul românesc, ms. 1), în *Limbă şi literatură,* XV, (1967), p. 139—149. L. Onu consacră un capitol special manuscrisului parizian în *Critica textuală...,* p. 218—226, precizînd lucruri interesante cu privire la textul operei lui Miron Costin, inclusiv înrudirea acestei părţi a volumului cu părţile respective din manuscrisele 401 şi 580 ale Academiei. Pentru opera lui Neculce observaţiile sale sînt mai reduse şi pe alocuri greşite. Spre pildă afirmaţia domniei sale privind absenţa scrierii *O samă de cuvinte* trebuie corectată. într-adevăr, legendele nu constituie un întreg, care să preceadă *Letopiseţul,* dar unele dintre ele sînt răspîndite în cronica lui Miron Costin aşezate, de obicei, la sfîrşitul capitolelor despre domnia voievozilor respectivi, aşa cum se prezintă situaţia şi în cazul manuscrisului *E.*

30,5 x 20,5 cm. avînd 313 file scrise într-o cursivă extrem de măruntă, dar relativ regulată, care nu prezintă dificultăţi de lectură. Numerotaţia veche: 1—306. Pînă la cronica lui Neculce, aşezată aproape de sfîrşit, volumul mai cuprinde: f. 1—4 *Pinax, adecă, însemnare de cele ce să află într-această carte;* f. 4v—6v albe; f. 7—30v *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (şi poemul *Viaţa **lumii*** cu anexele sale)[1]; f. 31— 194viV. *Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei;* f. 195-245 *Miron Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei; t.* 245v-310v *Ion Neculce, Letopiseţul Ţării Moldovei; f.* 310r—313v *Ioan Cânta, Letopiseţul Ţării Moldovei.*

Cîteva legende din *O samă de cuvinte* au fost redate în cuprinsul cronicii lui Miron Costin: la f. 220v povestirile privitoare la Miron-vodă Barnovschi; la f. 237v—238v sînt grupate toate legendele privitoare la viaţa singulară a lui Gheorghe Ştefan; la f. 243r-v este inserată lunga relatare a prieteniei dintre Gheorghe Ghica şi marele vizir Kuprfllii.

Din parcurgerea integrală şi detaliată a cronicii lui Neculce, ca şi din reţinerea şi redarea tuturor deosebirilor textuale faţă de manuscrisul 253, tragem fără dificultate concluzia că la baza manuscrisului parizian a stat o copie de tip Vartolomeu Măzăreanu, poate chiar manuscrisul *M,* cu care acesta are izbitoare asemănări. Dealtfel am redat în aparatul critic variantele celor două manuscrise, consecutiv, tocmai pentru a demonstra apropierea dintre texte.

Manuscrisul nu este datat. O însemnare din interiorul copertei posterioare, relativă la cumpărarea unor şalvari şi care poate fi atribuită copistului, necunoscut, este datată 4 februarie 1786. înaintea acestui an trebuie, aşadar, situată copierea volumului[2].

Sub raport artistic este de menţionat faptul că manuscrisul are numeroase frontispicii colorate în negru, roşu şi verde, precum şi majuscule lucrate în aceleaşi culori. Grafia, deosebit de fină, nu ne este cunoscută din alte manuscrise şi nu putem bănui cui aparţine. Legătura originală în piele, ca şi cotorul, sînt bogat ornate cu motive florale. Pe prima copertă este imprimat un medalion cu o coroană sprijinită pe capetele a doi lei ce ţin între labe un scut oval, ale cărui simboluri sînt greu de precizat.

Din preocupările lui Vartolomeu Măzăreanu pentru cronicele Moldovei face parte şi fragmentul autograf de 20 de file din manu-

Personal am cercetat manuscrisul în toamna anului 1972 şi în vara anului 1978, cu prilejul unor călătorii de studii în Franţa. O fotocopie după întreaga compilaţie se păstrează în fondurile Academiei sub nr. 176.

[1] Pentru precizări cf. L. Onu, *op. cit.,* p. 220—223.

[2] Alte opinii privitoare la datare la L. Onu, *op. cit.,* p. 219—220.

scrisul 238, de care aminteam mai sus. Acesta este aşezat la sfîrşitul unei compilaţii de cronici, scrisă de Grigoraş sin Vasile Uricariul[1], care cuprinde *Letopiseţul* lui Nicolae Costin, al lui Miron Costin, *Cronica anonimă* atribuită lui Alexandru Amiras şi, după fragmentul Neculce, *Letopiseţul* lui Ioan Cânta. Partea care ne interesează ocupă filele 318—338 (dimensiuni 32,2 X 20,5 cm.), corespunzătoare numerotaţiei originale 302—322, şi se referă la finalul cronicii, de la domnia lui Grigore Ghica pînă la sfîrşit[2]. întregul manuscris (care are 346 file) a aparţinut lui M. Kogălniceanu şi a fost dăruit Academiei la 30 iulie 1882.

Scrierea lui Vartolomeu Măzăreanu este deosebit de îngrijită, folosind o cerneală rădăcinie şi o aşezare în pagină, între chenare, tipică manierei sale de a scrie. De menţionat că şi *Letopiseţul* lui Ioan Cânta este copiat tot de el. Unde se va fi pierdut restul manuscrisului, nimeni nu ştie astăzi.

în colecţiile Bibliotecii Academiei se găseşte un microfilm cu nr. 344, care cuprinde o traducere în ruseşte a compilaţiei de cronici, efectuată de Vartolomeu Măzăreanu între anii 1770— 1773[3].

într-o lungă prefaţă — foaie de titlu de tip rusesc —, sînt arătate împrejurările în care a fost efectuată traducerea. Se spune acolo, printre altele, că traducerea a fost făcută la cererea feldmareşalului Rumianţev şi că aceasta a fost realizată în anul 1773. ,în irealitate lucrul a început în anul 1770, căci cîteva rînduri mai sus, în aceeaşi prefaţă, el mărturiseşte că i s-a cerut să folosească o cronică în care să se scrie despre toţi voievozii Moldovei de la Dragoş *pînă in anul trecut, 1769.* Prefaţa se încheie cu precizarea: „Iar acest *Letopiseţ* moldovenesc l-a tradus şi l-a scris arhimandritul Vartolomei Măzăreanu de la mănăstirea Solea, cu hramul sfinţilor Petru şi Pavel".

Vartolomeu Măzăreanu a alcătuit, deci, compilaţia de cronici, din care s-a păstrat fragmentul din ms. 238, folosită ulterior de Ştefan Ţicău, şi a efectuat concomitent traducerea în ruseşte.

[1] Cf. G. Ştrempel, *Copişti...,* p. 90. Descrierea manuscrisului în: Miron Costin, *Opere complete,* ed. V. A. Urechiă, tom. I, p. 9— 11 (Codex E); Ioan Bianu, *Catalogul...,* tom. I, p. 517—518; I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 83.

[2] *Incipit:* „Postelnicul Costantin s-au dus la Poartă, s-au înştiinţat pentru hatmanul Dumitraşco că iaste în Dobroge..." *Desinit:* „... Şi începusă a-şi boeri pre ciocoi, socotind că domniia lui nu va ave sfîrşit. Ce Dumnedzău iaste drept giudecător tuturor".

[3] Cf. G. Bogaci, *Letopiseţul tui Vartolomeu Măzăreanu,* în *Pagini din istoria literaturii şi culturii moldoveneşti.* Chişinău, 1979, p. 160—170. Datorăm informaţia bibliografică de mai sus prof. Gh. Mihăilă de la Universitatea din Bucureşti, căruia îi mulţumim încă o dată.

Cele 720 pagini, cîte are manuscrisul după numerotaţia originală, sînt ocupate astfel: p. 3—57 *Miron Costin, De neamul moldovenilor;* p. 58—198 *Nicolae Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei;* p. 198—344 *Miron Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei;* p. 344—699 *Ion Neculce, Letopiseţul Ţării Moldovei;* p. 700 — 720 *Ioan Cânta, Letopiseţul Ţării Moldovei.* La sfîrşit, un număr de 28 pagini, cu paginaţie reluată de la 1, sînt ocupate de extrase din cronici şi o detaliată tablă a cuprinsului. Lipsesc din manuscris legendele incluse în *O samă de cuvinte.*

Ultimul manuscris ale cărui variante au fost prinse în aparatul critic este manuscrisul Academiei 114 (sigla *G)* copiat în anul 1804 \ El face parte din rîndul manuscriselor care cuprind exclusiv opera lui Neculce. Numai că pe lingă *Letopiseţ,* asemeni manuscrisului 112 (sigla *D)* din care se pare că derivă, şi acesta redă, la sfîrşit, cîteva legende din *O samă de cuvinte.* Pentru această raţiune şi pentru unele intervenţii în text ale copistului principal, Antohi Sion, a fost utilizat în aparatul critic.

Volumul are 237 file de dimensiuni 30 x 21 cm. Numerotaţie veche cu cifre arabe 2—226 (f. 1—226), avînd fila originală 185 numerotată de două ori. Lipseşte prima filă numerotată şi, probabil, încă o filă cu titlul manuscrisului şi date privitoare la împrejurările copierii şi modelul folosit[2]. Sioneştii, care au copiat manuscrisul, nu sînt deloc zgîrciţi în a da explicaţii despre ei şi osteneala lor, nici în cuprinsul acestui volum, nici în altele[3]. Este o trăsătură a neamului lor, observată şi la cei din sec. XVIII şi la urmaşii din veacul trecut.

Textul continuă, fără întreruperi, pînă la sfîrşitul *Letopiseţului,* ce coincide cu fila 226. Restul manuscrisului cuprinde: f. 226v albă; f. 227—228 *Postfaţa lui Antohi Sion,* principalul autor al copierii. Este un cuvînt lung în care cere iertare pentru greşelile săvîrşite la copiere, după tiparul îndeobşte cunoscut: fila 228v *Versuri ale copistului,* în aceeaşi idee; f. 229r-v albă; f. 230—231v *O samă de cuvinte* (titlul întreg) cu legende despre: logofătul Tăutu, Iliaş, feciorul lui Petru Rareş, Alexandru Lăpuşneanu, Despot-vodă, Aron-vodă, averile lui Ieremia Movilă, omorîrea hatmanului leşesc Jolcovschi de tătarul fără noroc, Vasile Lupu. Din legendele acestuia nu figurează decît cea dintîi, relativă la înţelegerea cu turcii pentru plata

[1] Descrierea manuscrisului la Ioan Bianu, *Catalogul...,* I, p. 260—263. Cf. şi I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 111.

[2] *Incipit:* „Dabija-vodă cu Iordachie visternicul l-au pus pre Iordachi spătar mare. Şi n-au zăbăvit vremi multă şi au murit Iordachi spătariul..."

[3] Cf. G. Ştrempel, *Copişti...,* p. 219-220.

birului după 3 ani şi un scurt fragment dintr-a doua, relativă \& prăzile joimirilor[1]. Restul textului s-a pierdut. Cele două file albe care urmează: 232-233v sînt adăogate ulterior. Filele 234-237 cuprind extrase din *Letopisețul* lui Nicolae Costin, intitulate: *Din izvoadile răpusătului Nicolai Costin ce-au fost vel-logofăt.* Fila 237v este albă.

Cu excepția însemnărilor lui Antohi Sion, de la f. 226, pe care le redăm în întregime, manuscrisul n-are alte elemente privitoare la istoria lui: „1804, avg<u>st *(anulată luna)* fev<ruarie> 6, am început a scrie, săpt<em)v<rie> 14 am sfîrşit acest leatopisăț de scris. A<ntohi> S<ion>. Şi s-au scris de mini iubitoriul de ostenele, prin osteniala dreptei *mele* mîini, în zilele preluminatului şi preînnălț<a>-tului domnului nostru Alexandru Muruz, voevoda a toată Moldovlahiia, la let 1804, săpt<emvrie> 14. Antohi Sion".

Şi mai jos: „Să să ştie că întru acest leatopisăț sînt 5 mîini: ce dintîi iaste a mea; ce de al doilea iaste a frăține-meu, a lui Ioaniță; ce de al treilea iaste a logofătului Ion de la moş Ianachi Dan, biv-jic(ni)cer; ce de al patrulea iaste <a> văt(a>v<ului> Costachi Bogzan; iară ce de al cincile iaste a bădițălui Vasili Tăut<u> de la Balş. 1804, săpt(emvrie> 14. Sfîrşit şi lui Dumnezeu laudă, celui ce m-au învrednicit după început de am văzut şi sfîrşitul. Con^e^ț i B(o>gu slavu. Antohi Sion".

într-adevăr manuscrisul este copiat de cinci mîini, care îşi alternează scrisul, foarte adesea pe cuprinsul aceleiaşi pagini, de aşa manieră încît este imposibil de precizat contribuția fiecăreia dintre ele. Dealtfel numai aceea a lui Antohi Sion (care copiază singur primele 33 de file şi aproximativ filele 150—237v) poate fi identificată, dar cu eforturi care nu sînt pe măsura interesului ştiințific. Această alternanță este foarte obositoare pentru ochi (Cf. f. 34v, 87v, 107v, 114 etc, etc). Ea dovedeşte că copierea a fost făcută sub dictare, la intervale scurte de timp.

Scrierea este cursivă, a unor oameni cultivați, făcută cu cerneală neagră şi rădăcinie. La filele 178v— 179v se foloseşte chinovarul pentru colontithiri, începuturi de paragrafe şi numerotarea acestora. Titlurile şi cifrele marginale sînt ornate naiv în peniță pe quasi totala întindere a manuscrisului.

Vechea legătură a volumului a dispărut. Acesta a făcut parte din biblioteca lui D. Sturdza-Scheianu.

Din aparatul critic lipsesc trei manuscrise tîrzii, ale căror deosebiri textuale față de manuscrisul *A* nu meritau efortul înregistrării lor. Acestea sînt: manuscrisul 1664 de la Arhivele Statului din Iaşi, de la finele sec. XVIII sau începutul celui următor (o fotocopie se păstrează în colecțiile Bibliotecii Academiei sub nr. 170); manuscrisul Academiei 4161, datat 1838 şi, în sfîrşit, copia realizată pentru M. Kogălniceanu înainte de 1845, în vederea publicării, şi păstrată astăzi la Biblioteca Centrală a Universității din Iaşi sub cota III-1 (fost ms. 68; o copie fotografică la secția de manuscrise a Academiei, sub nr. 165).

[1] *Desinit:* „...nişte joimiri slujitori în Țara Leşască şi prăda în multe rînduri în tara aceasta a Moldovei. Deci".

Manuscrisul 1664 de la Arhivele Statului din Iaşi[1] este o compilație de cronici care, pentru opera lui Neculce, urmează întru totul textul manuscrisului 252 (ms. *E),* ce i-a slujit copistului de model. Volumul are 394 file numerotate cu cifre arabe, plus 5 file la început şi 3 la sfîrşit, numerotate, de dimensiuni aprox. 29,5 x 19,5 cm. şi cuprinde: f. 1 nenumerotată — 3 *„Predoslovia" lui Nicolae Costin la „Letopisețul Țării Moldovei"; f.* 3v nenum. — 23 *Miron Costin, De neamul moldovenilor;* f. 23—95v *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei;* f. 95v— 167v *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei;* f. 167v— 387 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei;* f. 387—394v *Ioan Cânta, Letopisețul Țării Moldovei.* Ultimele trei file nenumerotate cuprind *Scara.*

Asemeni manuscrisului *E* şi manuscrisul 1664 are mai multe legende din *O samă de cuvinte* (exact aceleaşi), răspîndite de obicei la sfîrşitul domniilor respective, după cum urmează: la f. 59—62 legendele cu privire la Ştefan cel Mare; la f. 72v—73v cele privitoare la Petru Rareş; la f. 82v—83 legenda despre originea lui Despot-vodă; la f. 127r-v povestirile privitoare la Radu-vodă; la f. 132r-v legendele despre Miron-vodă Barnovschi; la f. 155v—157 numeroasele şi savuroasele legende despre Gheorghe Ştefan şi, la sfîrşit, la f. 163v— 164v, lunga poveste a lui Gheorghe Ghica, prieten cu marele vizir Kupriilu.

Manuscrisul nu este datat şi nu cunoaştem numele copistului[2]. Nu are nici însemnări vechi. La sfîrşitul volumului se află cîteva note ale lui Mihai Costăchescu privitoare la biografia lui Neculce.

[1] Descris de I. Crăciun şi A. Ilieş în *Repertoriul...,* p. 94. L. Onu în *Critica textuală* îi acordă, la p. 213—218, o importanță mai mare, credem, decît o merită, cel puțin pentru opera lui Neculce.

[2] Aprecierile lui Mihail Costăchescu, formulate la sfîrşitul volumului, preluate de Aurora Ilieş în *Repertoriu* şi de L. Onu în *Critica textuală,* nu rezistă unei cercetări mai atente. Este vorba de un manuscris copiat în jurul anului 1800, şi nu mai devreme. Grafia, în primul rînd, hîrtia, numerotarea cu cifre arabe în al doilea rînd, sînt elemente care se obligă spre o asemenea datare. Cît priveşte aserțiunea că manuscrisul ar fi fost copiat la 1782 de către Lavrentie ieromonah de la mănăstirea Coşula, nu este probată în

Al doilea manuscris, 4161 de la Biblioteca Academiei, este, o copie din 1838 după compilațiile de cronici, lucrată de Ioan Diculescu pentru Teodor Balş[1]. Are 313 file, o numerotație veche cu cifre arabe pînă Ia 310 (f. 4—313) şi dimensiunile 32,5 X 20,5 cm. Manuscrisul este împărțit astfel: f. 1r-v, 2v, 3v albe; f. 2 titlul: *Hronograf despre întîmplările şi prefacerile ce au urmat in Țara Moldovii, de pe un izvod vechia şi s-au scris, în zilele pria înnălțatului domn stăpînitor Mihail Grigoriu Sturza voevod, la anul de la Mîntuitoriul H(risto)s 1838, noemv(,rie~y 6, cu toată cheltuiala domnului domn colonel şi cavaler Teodoriţăde Balş; i.* 3 dedicattia copistului; f. 4r-v *Ion Neculce, Predoslovie; i.* 5—28 *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (întrerupt între filele 7v—9 de un *Pinax); f.* 28—81 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei;* f. 81v—139v *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei;* f. 140—149 *Ion Neculce, O samă de cuvinte;!.* 149—313 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei* (f.215r-v albă). Lipseşte din final *Letopisețul* lui Ioan Cânta. , ,

Singurul lucru de semnalat este prezența, după domnia lui Aron-vodă (la f. 81r-v), a legendei despre conflictul cu unchiul său, mitropolitul Nicanor, aşa cum ne este transmisă de manuscrisele C, *D,* şi *G* (înregistrate în aparatul critic). Dealtfel credem că manuscrisul 4161 a fost copiat după manuscrisul C.

Textul este redat într-o scriere cursivă de o excepțională finețe- Este lipsit de însemnări şi ornamente. A intrat în colecțiile Bibliotecii Academiei Române în anul 1912, fiind cumpărat de la I. Berindei.

Pe cotorul în piele, bogat împodobit, se află imprimat: „Chronologie historique de la Moldave" <sic>.

Ultimul manuscris din grupa celor tîrzii este cel păstrat la Biblioteca Universității din Iaşi sub nr. III-1 (cotă veche 68)[2]. Este un volum de 587 file de dimensiuni aproximative 25 x 18 cm., care cuprinde numai opera lui Neculce, copiată pentru M. Kogălniceanu în vederea tipăririi ei în *Letopisițe,* voi. II. La baza textului a stat copia- postelnicului Hurmuzachi, adică manuscrisul 53, cel mai complet dintre toate. Cum menționam mai sus, copia a fost realizată înainte de anul 1845. Intervențiile autografe ale lui Kogălniceanu, inclusiv indicațiile da ordin tipografic, sînt foarte numeroase şi energic făcute. Unele pagini sînt transcrise în întregime de mina sa; pe ultimele două file Kogâlnioeanu propunea o variantă de final a cronicii, pe care ulterior a anulat-o. Este dată, tot acolo, şi lista.de manuscrise folosite la redactarea voi. II din <*Letopisițe,* aşa cum, dealtfel, a şi apărut la sfîrşitul volumului.

mod serios şi nu poate fi luată în considerare. Grafia manuscrisului are însă izbitoare asemănări cu *Ceasornicul domnilor* (manuscrisul Academiei 5973) apreciat de noi, la alcătuirea ediției critice, ca fiind copiat în ultima decadă a sec. XVIII. Cf. Antonio de Guevara, *Ceasornicul domnilor,* traducere din limba latină de Nicolae Costin, Bucureşti, 1976, p. XLV.

[1] Cf. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 77—78.

[2] Cf. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 114.

Din lunga şi obositoarea listă a manuscriselor ce cuprind opera lui Ion Neculce ne-a rămas şă amintim trei fragmente, fără semnificație deosebită, păstrate în manuscrisele Academiei 912, 2690 şi 3410, toate derivînd din compilația lui Vartolomeu Măzăreanu.

Manuscrisul 912 este constituit din 63 de foi (34 X 22,5 cm.) scrise de I. Mălinescu în anul 1839, în ideea completării unor goluri dintr-un manuscris pe care el îl socotea autograful lui Neculce \ Primele 18 file cuprind note explicative ale lui Mălinescu şi fragmente din opera lui Miron Costin. Fragmentele din *Letopisețul* -lui Neculce sînt aşezate între f. 18v şi 58 şi cuprind domnia lui Dabija-vodă, a lui Duca-vodă (prima şi a treia), a lui Petriceicu-vodă (amîndouă), a lui Dumitraşcu Cantacuzino (a doua), a lui Antioh Cantemir (prima domnie), o filă din domnia lui Dimitrie Cantemir[2] şi a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat. între filele 58 şi 63 este inclusă cronica lui Ioan Cânta.

I. Mălinescu pretinde că aceste fragmente le-a copiat după manuscrisul sulgerului Ilie Carp, datat 1777. în acest caz, copia Carp, pierdută astăzi, era făcută după compilația lui Vartolomeu Măzăreanu, aşa cum după aceeaşi compilație este realizată şi copia Țicău (ms. *M),* cu care fragmentele Mălinescu sînt identice.

Volumul a intrat în colecțiile Academiei în 1896, fiind cumpărat de la anticarii Şaraga din Iaşi.

Manuscrisul 2690 este un voluminos in folio de 347 file (dimensiuni 35,5 x 23,5 cm.), copiat în prima decadă a sec. XIX şi cuprinde cronica lui Nicolae Costin, a lui Miron Costin, pseudo Alexandru Amiras şi Ioan Cânta[8]. Fragmentul Neculce este aşezat intre filele

[1] Cf. Ioan Bianu şi Gh. Nicolăiasa, *Catalogul manuscriselor româneşti,* tom. III, Craiova, 1931, p. 120—212; I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 112—113. Ample considerații la L. Onu, *op. cit.,* p. 250.

[2] *Incipit:* „Şi de vreme că, cînd au fost prins pe turcii aceia, au fost ucis un turc, moldovenii, stătut-au Dumitraşcu-vodă de au îspăcat acel lucru..."

Desinit: „...Şi s-au rugat bregadiriului Cropotchin de i-au dat 2 căpitani cu 2 steaguri draguni şi de sară s-au întors la Cetățue unde-i era doamna".

[8] Cf. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 89.

318—340 şi include sfîrşitul cronicii sale, de la partea a doua a domniei lui Grigore Ghica şi pînă la sfîrşit \ El coincide exact cu fragmentul autograf Vartolomeu Măzăreanu din ms. 238, după care a fost copiat, împreună cu întregul manuscris.

Ultimul fragment se află inserat în manuscrisul 3410[2]. Este o compilaţie de cronici din primele două decenii ale sec. XIX, identică cu cea din manuscrisul 2690. Fragmentul începe la f. 315 şi se termină la f. 338. A fost copiat după manuscrisul 238, sau după un intermediar, poate chiar după 2690, împreună cu întregul text.

Pentru a încheia toate investigaţiile în legătură cu manuscrisele şi implicaţiile lor în ediţia de faţă, ne mai rămîne să încercăm schiţarea unei steme, aşa cum o bănuim.

Ms.Af2551

Ms.n[uz) Ms. 4161

HsM-fUmloş' rish[/f<t]

Ms.E[252]

Ms. Paul Mihail

/1s.Z58[VorU1ăz]

/fs.tt-i Umr.faş,

ffs. f66i Âz-h/rejos/

Ml.r7(m}}frhJbş; /1*P(i)Pari-}

f1s.Ilie Carpfonul/ 777] /fs.eâSO

ffs.9/2 /fs.34fO Trad./&.njsi[Vart.riozJ

I. Neculce este cronicarul cel mai citit şi din vechea noastră literatură scriitorul care s-a bucurat de cea mai largă audienţă posibilă. Căci dacă un Miron Costin sau un Dosoftei au interesat, după caz, fie cercul istoricilor, fie pe cel al literaţilor, Neculce a fost adoptat, în egală măsură, şi de unii şi de ceilalţi. Studiile şi articolele despre el sînt mult mai numeroase decît cele despre oricare altă personalitate a veacurilor trecute, cu excepţia, poate, a lui D. Cante-

[1] *Incipit:* „Postelnicul Constantin s-au dus la Poartă, s-au înştiinţat pentru hatmanul Dumitraşco că iaste în Dobroge..."

[2] Cf. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...,* p. 91. Rectificăm o eroare din *Repertoriu* unde, pentru amîndouă manuscrisele, sfîrşitul fragmentului Neculce este greşit dat: nu fila 338, ci 340 (pentru ms. 2690) şi nu fila 336, ci 338 (pentru ms. 3410).

mir. Şi totuşi opera sa, cum remarcă şi Iorgu Iordan[1], n-a fost, publicată în totalitatea ei decît în puţine ediţii. în schimb au apărut, pentru uzul şcolarilor, al studenţilor, al profesorilor de licee, tot felul de extrase, de publicări parţiale, care de care mai trunchiate şi mai puţin îngrijite. Ediţia critică proiectată de Iulian Marinescu, cum observam la începutul acestei note, n-a fost dusă pînă la capăt; şi din ea n-a rămas decît ideea, care, deşi mereu prezentă, abia acum a putut fi materializată.

Prima ediţie o datorăm lui Mihail Kogălniceanu. Ea a apărut în anul 1845 şi are următorul titlu: *Letopisitile Ţării Moldovii,* publicate pentru întîiaşi dată de M. Kogălniceanu. Tom. II, Iaşi 1845, la Cantora Foaiei Săteşti. Opera lui Neculce, care ocupă p. 193—464, adică sfîrşitul volumului, este aşezată după *Letopiseţul* lui Nicolae Costin şi *A doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat* de Axinte Uricariul. Ediţia este tipărită cu caractere chirilice şi a rămas, pînă astăzi, cea mai bună dintre ele.

în amplul studiu introductiv al acad. Iorgu Iordan, la ediţia domniei sale, apreciind opera lui Kogălniceanu, îi reproşează marelui istoric că a modernizat textul şi că n-a ţinut seama de particularităţile lingvistice ale manuscrisului 253, care, menţionează acad. Iorgu Iordan, „a stat la baza ediţiei din 1845"[2]. Acad. Iorgu Iordan are dreptate numai în parte. M. Kogălniceanu n-a folosit pentru ediţia *Letopisiţilor* ms. 253, ci ms. 53, pe care a pus să-l copieze, pe care l-a colaţionat şi corectat singur, după ms. 253, şi pe care a dat indicaţii de ordin tipografic. Este ms. III-1 (fost 68) de la Biblioteca Centrală a Universităţii din Iaşi, descris mai sus la p. 144. Acest manuscris, copie după Ioasaf Luca, redă un text muntenizat, un text literar, sub influenţa spiritului înnoitor din a doua jumătate a sec. XVIII. Corecturile lui M. Kogălniceanu sînt mai ales de ordin istoric, reţinînd intervenţiile lui Neculce, şi prea puţin de ordin stilistic sau lingvistic.

în 1872 M. Kogălniceanu dă o nouă ediţie a cronicilor moldoveneşti, cu litere latine, socotită de toţi cercetătorii inferioară celei dintîi, datorită, mai ales, ortografiei, încă neprecizată de Societatea Academică. Titlul noii ediţii este schimbat: *Cronicele României sau Letopiseţele Moldaviei şi Valahiei,* voi. II, Bucureşti, 1872, p. 175—421.

Pînă în anul 1932 mai apar şase ediţii şcolare, cu părţi alese din *Letopiseţ* şi *O samă de cuvinte,* pentru ca în anul respectiv Al. Procopovici, profesor la Universitatea din Cernăuţi, să dea o ediţie completă a operei lui Neculce, folosind, cum o spune în prefaţă, textul

[1] Cf. I. Neculce, *Letopiseţul...,* ed. II, p. CXIV.

[2] *Ibidem,* p. CXV^CXVII.

ediției Kogălniceanu din 1845. El împarte ediția în d«uă volume: cel dintîi cuprinde *O samă de cuvinte* şi *Letopisețul* pînă la domnia dinții a lui Nicolae Mavrocordat (inclusiv), cel de al doilea începe cu domnia lui Dimitrie Cantemir şi se încheie cu un indice de cuvinte, de persoane şi de nume geografice. Paginația este dată în continuare pentru ambele volume. O introducere destul de săracă (24 de pagini) şi un număr de 13 reproduceri bine alese, avînd în vedere categoria foarte largă de cititori cărora le era adresată, completează cartea: *Cronica lui Ioan Neculce.* Ediție îngrijită de Al. Procopovici. Cu o prefață şi o introducere. Voi. I—II, Craiova, Scrisul românesc, 1932. XXXV + 520 p. +13 f. pl. (Colecția clasicilor români).

Ediția fiind, în general, bine primită de public şi elogios recenzată a determinat scoaterea unei noi ediții, în 1936, o ediție stereotipă, care diferă de cea dintîi doar prin publicarea unor hărți, reprezentînd, una, Europa din vremea Iui Neculce, cu identificarea localităților şi populațiilor pomenite de cronicar, şi a doua, hotarele Moldovei şi ale regiunilor vecine. Evident, indicii geografici au fost şi ei amplificați. în rest totul a rămas neschimbat.

Este de remarcat utilitatea celor două hărți, dată fiind aria geografică deosebit de largă în care Neculce îşi plimbă eroii, fie că este vorba de moldoveni, fie că se referă la implicațiile politice ale vecinilor în istoria euro-asiatică şi dată fiind redarea, foarte adesea, deformată a localităților şi populațiilor.

Studiul introductiv a rămas la fel de sărac. Autorul ar fi avut măcar obligația lărgirii lui cu elementele de istorie şi de limbă necesare bunei înțelegeri a cronicii şi a csonicarului.

în sfîrşit, în 1942, în aceeaşi editură craioveană, apare a treia ediție, care o reproduce pe a doua, fără modificări.

între timp, începînd cu anul 1933 şi pînă în 1953, mai apar texte alese din Neculce, folosind ediții deja publicate, fără investigații în manuscrisele de cronici.

Ÿ^ Este meritul acad. Iorgu Iordan de a fi elaborat prima ediție Neculce în spiritul cerințelor moderne, şi de a fi dat un studiu ştiințific complet, din care cercetarea manuscriselor nu lipseşte. Ediția a apărut în anul 1955 la Editura de stat pentru literatură şi artă: *Ion Neculce. Letopisețul Țării Moldovei* şi *O samă de cuvinte.* Ediție îngrijită, cu glosar, indice, şi o introducere de Iorgu Iordan, Bucureşti, 1955, 461 pagini.

Primele 100 de pagini sînt consacrate *Introducerii,* rezultat evident al unor atente cercetări biografice, istorice, lingvistice şi stilistice. Cum era şi de aşteptat, studiul lingvistic este precumpănitor, în ceea ce priveşte ediția în sine, aceasta a fost lucrată după ms. 253, iar paginile lipsă completate cu ms. 53.

Au fost reproduse cîteva pagini de manuscrise Neculce, precum şi cîteva gravuri reprezentînd figuri de domnitori. în final, un amplu glosar explicativ, precum şi indice de nume şi de locuri.

Din păcate unele inconsecvențe în transcriere, prezența adesea a unui „u" final, acolo unde nu se găseşte în original, au atras după sine critici îndreptățite \

Cea de a doua ediție, publicată în anul 1959, de aceeaşi editură, a ținut seama de unele din observațiile formulate. Studiul introductiv a fost lărgit (are 128 pagini), iar textul a fost îmbunătățit.

Sub raport tipografic este de observat calitatea superioară a reproducerilor (imprimate pe hîrtie cretată) şi, în general, a condițiilor in care a apărut cartea.

Textul stabilit de acad. Iorgu Iordan, cel dintîi text ce reproduce în întregime ms. 253, a fost utilizat ulterior de numărul mare de ediții Neculce apărute în numeroase edituri din țară (Editura Tineretului în 1960 şi 1968; Editura pentru literatură şi apoi Editura Minerva în 1963, 1972, 1975, 1980; Editura Ştiințifică, 1968; Editura Ion Creangă, 1972; Editura Junimea din Iaşi, 1972; Editura Albatros, 1976), mai multe decit în 100 de ani de la apariția primei ediții, dovadă de netăgăduit a interesului cititorului modern şi a învățămîntului pentru frumusețea operei neculcene.

Se mai cer amintite cele două ediții apărute la Chişinău în anii 1969 şi 1974, care folosesc şi ele tot textul stabilit de acad. Iorgu Iordan, după cum mărturisesc editorii în *Nota asupra ediției.* Iată titlul primei ediții: Ion Neculce, *O samă de cuvinte. Letopisețul Țării Moldovei.* Studiul introductiv de E. Russev. îngrijirea textului, glosar şi indice de P. Dimitriev şi T. Celac. Chişinău, Cartea Moldovenească, 1969, 452 p. + 2 f. pl.

De remarcat glosarul explicativ, larg, şi foarte bine alcătuit, precum şi utilitatea, pentru aceleaşi calități, a indicilor de nume de persoane şi a numelor de locuri, redați la p. 394—506 ale celei de a II-a ediții.

Am ajuns la granița ce separă nota noastră de textul propriu-zis, al lumii eroilor lui Neculce. Noi n-o putem însă trece, înainte de a da seamă cititorului de metoda pe care am folosit-o la alcătuirea ediției noastre.

[1] Vezi, mai ales, C. A. Stoide, *Cronica lui Ion Neculce.* Considerații cu ocazia noii ediții a acad. I. Iordan, în *Luceafărul de ziuă,* II (1957), Braşov, p. 91-108.

Am ales ca text de bază, pentru *Letopiseț*, ms. 253, însemnat în aparatul critic cu sigla *A* ; în rarele situații în care au fost înlocuite unele expresii rău scrise de copist, cu altele corecte, am apelat la manuscrisele imediat următoare ca importanță (de obicei ms. 53, sau *B).*

Pentru *O samă de cuvinte* am folosit, în principal, ms. 53, dar, cum indicăm la marginea textului, unele legende, absente din ms. *B,* au fost redate după ms. C (cota Academiei 254).

Am arătat, la începutul notei, valoarea manuscrisului de bază și nu vcm reveni asupra motivelor care l-au impus ca prim manuscris al ediției. Ceea ce n-am arătat însă sînt particularitățile ciudate de limbă, observate atît de Kogălniceanu, cît și de Iorgu Iordan, pe care le vădește unul din copiști, particularități care au făcut dificilă transcrierea textului[1].

într-adevăr copistul *B,* cel care lucrează filele 215—326 din ms. 253 (corespunzătoare *Letopisețului* de la început, pînă spre jumătatea primei domnii a lui N. Mavrocordat), substituie litera „ş" cu „s" (scrie *dînsii,* în loc de *dînşii; s-ar,* în loc de *ş-ar; s-au,* în loc de *ş-au; şă-s,* în loc de *să-ş* etc), substituie litera „s" cu „ş" *(fuşesă,* în loc *de fusesă; giupîneşile,* în loc de *giupînesile; puşesă,* în loc de *pusesă),* pe „z" cu „j" (scrie *Josen Başotă,* în loc de *Zosen Başotă; jînbit,* în loc de *zîmbit; jorbă,* în loc de *zorbk; tăipij,* în loc de *tălpiz);* pe „j" cu „z" *(dăzdi,* în loc de *dăjdi; ogrăzo(a}ra,* în loc de *ogrăjoifi)ra).* Copistul diftongheazăpe „e" final aproape în mod frecvent (scrie *anumea,* în loc de *anume; celea,* în loc de *cele; cumperea,* în loc de *cumpere; desprea,* în loc de *despre; locurilea,* în loc de *locurile; marea,* în loc de *mare; multea,* în loc de *multe; oastea,* în loc de *oaste; poatea,* în loc de *poate; prea,* în loc de *pre; relea,* în loc de *rele).* întîlnim însă, foarte des, şi situaţii în care „e" final rămîne nediftongat, în forme ca *ace, aşe, ave, doile, merge, place, şede, trece, vide,* specifice graiului moldovenesc. Copistul nu-1 diftonghează nici pe „o", în cuvinte ca *doamnă* (scrie *domnă), foamete* (scrie *fomete), oaste* (scrie uneori *oste), oameni* (scrie *omeni), Poartă* (scrie *Portă), scoată* (scrie *scotă),* ci în cuvinte unde diftongarea este lipsită de sens: *oasteneială,* în loc de *osteneială* (de observat şi fenomenul de înlocuire a lui „ea", cu grupul „eia"). Copistul dublează foarte adesea pe „i" final, în forme nearticulate *[leşinaţii,* în loc de *leşinaţi, mazilii,* în loc de *mazili; oştii,* în loc de *oşti; toţii,* în loc de *toţi);* după cum întîlnim frecvent şi fenomenul invers, de folosire a unui singur „i" în finalul articulat *(boeri,* în loc de *boerii; dînşi,* în loc de *dînşii; oameni,* în loc *ie oamenii; turci, înlocăe turcii).* în sfîrşit, foarte des este întîlnit grupul de consoane „sş" *(bărbătesşte, cresştini, domnesşti)* şi aproape frecventă este absenţa lui „ă" final *(cas,* in loc de *casă; frumoas,* în loc de *frumoasă; înplus,* în loc de *înplusă, trecus,* în loc de *trecusă).*

în transcrierea textului am încercat să fim consecvenţi acordînd aceleaşi valori semnelor chirilice, de la început pînă la sfîrşit.

Observaţiile atente asupra manuscriselor ne-au determinat să transcriem fonemele susceptibile de interpretări, după cum urmează: € = „ea", sau „e", acolo unde diftongarea nu se foloseşte astăzi; **A** = „ia" sau „îe" *(boiari, paşia tăiat avusesie, mersesie, viie);* •k = „ă", sau „î", semnul avînd şi în sec. XVIII valoare dublă *(caftan* şi nu *cîftan; cîmp* şi nu *cămp; Drăghici* şi nu *Drîghici; mină* şi nu *mană; pînă* şi nu *pană; tîlhar* şi nu *tălhar);* **H** = „ce", sau „ci", după cum reclamă limba zilelor noastre; u = „ge", sau „gi"; *Jfr* = „î", „în", „îm" (în ultimul caz înainte de labialele *p, b: împlut, împărţi, îmbiat).*

Cînd *Jf.* a fost urmat de „n" (chiar dacă acesta a fost suprascris) a fost redat prin „î" *(înpărat, înblat, înpins).* Aceasta pentru a acorda lui „n" valoarea sa nediminuată. Au fost păstrate vocalele şi consoanele duble: *cetaate, lupp, soaie, suppue,.*

Particularităţile copistului de care aminteam mai sus le-am rezolvat, pe cît posibil, de aşa manieră încît să nu fie anulate, dar nici să nu încărcăm aparatul critic peste măsură. Pentru frecvenţa lor foarte mare am transcris „ş", în toate situaţiile unde acesta fusese înlocuit de copist cu „s" *(dînşii,* în loc de *dînsii, ş-au* în loc de *s-au, să-ş* în loc de *să-s, ş-ar* în loc de *s-ar),* fără a le menţiona în aparatul critic. Am făcut acelaşi lucru cu „ş" care îl înlocuieşte pe „s", tian. scriind *(alesesă, fusesă, pusesă,* în loc de *aleşesă, fuşesă, puşesă,* cum copiase grămăticul. în celelalte cazuri, mai rar întîlnite, am procedat astfel: „j", care îl substituie pe „z", a fost înlocuit cu forma

[1] .* într-o notă de la p. 195 a *Letopisiţelor* (ed. 1845), sub *Precuvântarea* lui Neculce, Kogălniceanu însemnează: „Ortografia păzită de Ioan Neculce în cronica sa este întocmai aceea a lui Nicolai Costin, contimpuranul seu; numai cu atîta deosăbire că în multe rînduri în loc de „ş" el se slujeşte de „s"; aceasta ar denota o meteahnă în prununciaţia autorului.

Ideea „metehnei de pronunţare" o acceptă şi acad. Iorgu Iordan (cf. *Introducere,* ed. II, p. CXXII).

L. Onu, în lucrarea atît de des pomenită, după un amplu studiu pe care îl consacră, la paginile 342—363, abaterilor ortografice ale copistului *B* (care era şi copistul cronicii lui Nicolae Costin), ajunge la concluzia că acesta era un ciangău de neam, a cărui limbă maternă era româna, dat fiind faptul că atari variante de consoane sînt întîlnite în limba acestora. Dacă este să luăm în considerare faptul că Prigorenii sînt situaţi într-o zonă cu populaţie numeroasă de ciangăi, putem îmbrăţişa, pînă la concluziile definitive — rezultante posibile ale altor cercetări — ideea emisă de L. Onu.

normală: *tălpiz, zorbă, Zosen,* dar a fost redată în subsol forma rebarbativă a originalului *(tălpij, jorbă, Josen).* Am scris, de asemeni, *ogrăjoța}ra, dăjdi,* dar am menținut între variante forma originală *(ogrăzoța}ra, dăzdi).*

Diftongarea inutilă a lui „e" final am arătat-o prin „e". în ceea ce priveşte transformarea în „e" deschis a lui „ea", specifică imperfectului verbelor din graiul moldovenesc şi în general din graiurile nordice, aceasta a fost respectată. Am transcris, deci: *merge, şede, tăie, vene.* Am redat întocmai şi pe „e" final întîlnit la substantivele feminine de declinarea a IH-a articulate: *bucurie, hătmănie, împărăție, nevoe,* numele de locuri, tot feminine, terminate în „ă": *Camenițâ, Nicoriță, Obludță, Suceavă,* precum şi cuvintele: *acele, aceste, atunce.* Cît priveşte nediftongarea lui „o" din substantive ca: *codă, dobitoce, morte, omini,* ne-am îngăduit să o rezolvăm prin aşezarea vocalei „a" între paranteze unghiulare, pe de o parte redind particularitatea grafică întocmai, pe de alta facilitînd lectura celor interesați exclusiv de conținutul operei neculcene: *coța}dă, dobitoța}ce, moța}rte, oța}mini.*

Am respectat grupul vocalic „eia" din cuvinte ca: *mazileiască, osteneială, steiaguri,* substituit diftongului „ea".

Am păstrat dublarea lui „i" final nearticulat, des întîlnită: *cuprinşii, leşinații, oştii, toții.* Absența lui „i" final din formele articulate am completat-o utilizînd croşetele: *băniți}, boeriți}, maziliți}, turciți}.*

Vocala finală „ă", absentă în numeroase cuvinte, am completat-o de asemeni cu ajutorul parantezelor unghiulare *afarță}, întorcîndu-sță}, învățăturță}, sță}, toatță}, treacță}.*

Am transcris, fără nici **o** eliminare, grupul de consoane „sş" întîlnit mai ales în prima parte a manuscrisului, în cuvinte ca: *bărbătesşte, cresştini, domnesşti.* Este **o** particularitate fonetică mai rar întîlnită în textele noastre vechi şi am socotit obligatorie redarea ei întocmai.

Moldovenescul dzealo s, mai rar întîlnit decît în alte manuscrise, a fost, evident, copiat ca atare: *ciredzi, dzile, dzise, grumadzi, şedzut.*

în sfîrşit, „u" final a fost transcris numai atunci cînd este prezent ca semn grafic distinct: *fiindu, gîndindu, mărsu, ştiindu, răspunsu.* N-am redat niciodată semnul moale **k** de la sfîrşitul cuvintelor prin „u".

în completarea textului ne-am folosit de paranteze unghiulare O- în cazul paginilor datorate copistului *B,* aceste paranteze sînt destul de numeroase. Parantezele drepte [ ] exclud textul de prisos (foarte rar întîlnit). Am utilizat lema] pentru marcarea deosebirilor esențiale dintre textul de bază şi variante.

Pentru a uşura compararea textului manuscris cu ce] tipărit, după uzanțele întocmirii edițiilor critice, am redat marginal filele recto şi verso ale manuscrisului. O linie verticală indică sfîrşitul unei pagini şi începutul celei următoare.

în aparatul critic au fost redate detaliile paleografice şi fonetice numai pentru manuscrisele *B* (53) şi C (254); din celelalte manuscrise au fost reținute numai deosebirile textuale, inclusiv cele care privesc succesiunea diferită a cuvintelor din fraze. Pentru a reduce din aparatul critic, anevoios şi de alcătuit, dar şi de urmărit, am subliniat adeseori în cadrul aceleiaşi fraze din variante deosebirile textuale dintre două manuscrise apropiate şi textul de bază, aşezîndu-le între paranteze unghiulare. Situația este des întîlnită mai ales la manuscrisele *M* şi *P.*

Fundurile au fost separate prin două linii oblice: //, iar cuvintele aceluiaşi rînd printr-o linie: ***j .***

Redăm, încă o dată, lista manuscriselor folosite şi a simbolurilor acestora, precum şi succesiunea lor în variante:

Ms. 253 = *A ;* 53 = *B;* 254 = C; 112 = *D;* 252 = *E;* 114 = *G;* 3416 = *V;* Arh. St. Iaşi 1733 = *M;* Bibi. Naț. Paris 1 = *P.*

Ediția se încheie cu un *Glosar,* pe care l-am conceput cît mai larg cu putință, dar totuşi pentru categorii de cititori deprinşi cu lexicul limbii române vechi.

Sperăm că *Indicele* de persoane, precum şi cel geografic, vor sluji la lămurirea unor pasaje mai obscure.

Am încerca o reală şi îndreptățită satisfacție dacă strădania noastră ar fi folositoare cît mai multor specialişti şi cît mai multor iubitori ai vechii literaturi româneşti.

G. S.

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI

DE LA DABIJA-VODĂ
PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE
A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

și

O SAMĂ DE CUVINTE

ms. *53,*
i-2v

<u>Acest</u> pămînt al Moldovii a-**aiLioslaşe**.zat de demult de oameni, să fie fost trăit într-însul cu pace, ce în cîteva rînduri au_foşţji pustiiu. Decii pentru **aceia** nu să află letopiseţe scrisă de pămint&ii v£chi. Ce de la o vreme, de la descălecatul lui Dragoş-vodă, tîrziu, s-au apucat Urechi vornicul de au scris din istoriile a doi istorici leşeşti. Şi l-au scris pînă la domniîa lui Aron-vodă.

Apoi au mai făcut după Ureche vornicul şi un Simion dascăl, şi un Misail călugărul, şi un Evstratie logofătul, şi iar l-au scris,"cîTau scris Urăche vornicul, pînă la Aron-vodă. N<u>uma</u>i aceştiia, poate-fi, aq fost oameni neînvăţaţi, de n-au citit bine la istorii, că au defăimat pre moldoveni, scriind că sînt din tîlhari. Pentru aceasta dară nimenea din scrisorile lor, nici c6le ce ar fi fost adevărate, auzite sau văzate a lor, nu le pot oamenii cr6de.

Iară pre urma acestora s-au apucat dumnealui Miron Costin, vel-logofăt, dc au făcut un 16topisăţu. Şi cit n-au putut istovi Miron logofătul l-au istovit fiiu-său, Jfficolai Costin, biv-vel-logofăt, şi l-au scris di-nceputul lumii, ăfătînd cine au trăit pre acest pămînt, cu mărturii a istorici.streini. Şi l-au scris pînă la Dragoş-vodă, şi de la Dragoş-vodă l-au scris di pe izvodul lui Ureche vornicul pînă la Aron-vodă. îrisă_mult_]^aii--mai înriodobit, mai frumos, şi Miron logofătul şi fiiu-său Nicolai Costin. Iar mai înnainte nu să mai găseşte scris de Miron sau de fiiu-său Nicolai. Poate-fi, de or fi şi scrise de Nicolai logofătul, dar or fi poate-fi tăinuite, şi pînă acum la ivală n-au esit.

2 ***după*** aşezat ***ad.*** de un făliu ***Cf lipseşte*** de demult C// 5 ***lipseşte*** scrisă C// 6 ***lipseşte*** descălecatul lui C// 7 Ur6che C/ de au scris] a scrie C/ istoriile] letopiseţele C// 8 l-au] au C//9 Grigorie Ureche C// 10 dascălul C// 11 l-au] au C/ ***după*** vornicul ***ad.*** iară C// 20 ***lipseşte*** biv C// 21 ***după*** arătînd ***ad.*** niamurile, cine din ce strămoşi sînt şi C/ cu] tot cu C// ***24*** împodobit ***CI lipseşte*** mai frumos C//25 ***după*** Costin ***ad.*** ' ogpfătul. Şi l-au scris pînă la Dabijea-vodă C// 26 ***după*** Miron ***ad.*** logofătul C/ sau]' nici C// 27 Poate de or şi fi scris C// 28 ***lipseşte*** poate-fi C/ şi] că C//

Iară de la Dabijîa-**Vodă** înnainte îndemnatu-s-au şi f. 3 Ion Neculo^/biv-vel-**vornic** de Ţara de Sus, **a** scrie întru p^ilnîre**^rdomnilor. însă** pînă la Duca-**vodă** cel bătrîn l-au scris di pe ndste**Jzvojid**^_ce__**jm**_aflat l^uniij;i_j.lt:ii şi din auzitele celor bătrîni boiari; iară de la Duca-vodă cel bătrîn înnainte, pînă unde **s**-a videa, la domniîa lui Ion-vodă Mavrocordat, nici de pre un izvod a nemărui, ce au scris singur, dintru a sa ştiinţă, cît ş-au tîmplat deTău fost în viiaţa sa. Nu **i**-au mai trebuit istoric strein să citiăscăT şi sâ scrie, că au fost scrisă în inima sa.

î Decii vă pofteşcu, j^tijţorilor, pre unde ar fi greşit (condeiul mieu, să priimiţi, să ntTgîndiţi că doară pre voia cuiva sau în pizma cuiva, ce, precum s-au tîmplat, cu 'adevăr **s**^au scris. Doar niscaiva văleaturi a anilor de s-or fi greşit, iară celelalte întru adevăr s-au scris.

Mai socotit-au şi din îetopisăţul lui Evstratie log<o>-fătul şi a lui Simion dascălului şi a lui Misail călugărului neşte cuvinte cîteva, **de** nu li-au lăsat să nu le scrie, ce li-au scris, măcar că dumnealui Miron logofătul şi cu Nicolai fiiu-său nu li-au scris, şi-i ocăreşte. Şi să cade să-i ocărască, unde" face că sînt moldovenii din tîlhari. Bine face că-i ocăreşte şi zice că sînt basne. Iar pentru i Dumbrava Roşiîe, cum că au arat-o Bogdan-vodă cu ; leşii, Miron logofătul au lăsat **de** n-au scris. Dar aceKa zicu să nu fie basnă. Şi pentru niamul Movileştilor, şi cum li s-au numit acest nume, dintru Ştefan-vodă cel \ Bun, Moghila, iar nu-i basnă. Şi altele multe n-or fi ştiut istoricii streini, ca să le pomeniască toate. Decii o samă j de istorii mai alese şi noi nu li-am lăsat să nu le scriem./ |
f. 3v însă nu li-am scris la rîndul lor, ce s-au pus de o parte, înnaintea domniii Dabijii-vodă s-au scris. Ce cine va vrea să le criadă, bine **Va** fi, iar cine nu le va crede, iarăşi bine va fi; cine cu:n îi va **fi** voia, aşa va face. Că mulţi istorici streini, de alte ţări, nu le ştiu toate cîte să fac îfrEr^IFpămîntu. Tot mai bine ştiu cei de locu, decît cei streini; însă ce să face în viiaţa lor, iară nu m'delungate vremi, iar_istoriile c£li vechi mai bine le ştiu istoricii, că leHâu scrisă, iară nu auzite.

Deci, fraţilorjceţitonlpr, cu cît vă viţi îndemna a ceti pre acest îetopisăţu mai mult, cu atîta veţi şti a vă feri de primejdii şi veţi fî măi învăţaţi a dar6 răspunsuri la sfaturi, ori de taină, ori de oştire, ori de voroave, la domni si la noroade de cinste./

1 ***lipseşte*** Iară C/ Evstratie Dabijea-vodă C/ *lipseşte* înnainte C// 2 biv-vel-vornic deŢara de Sus] vornicul C/ întru] pentru C// 3 *lipseşte* domnilor. însă C// 5 iar C// 6 unde **C/** la domniîa lui Ion-vodă] pînă la a doao domnie a lui Costantin-vodă C// 7 di **pe** ***C****/1* 8 au] l-au C// 10 scrise C/ în] întru C// 11 vă poftim C/ unde **C/** ar şi greşit condeiul mieu] ar fi vreo greşală C// 14 vleaturi C// 15 iar C// 16 logofătul C// 17 călugărul ***C****/1* 19 măcarî C// 20 *după* ocărăşte *ad.* pentru aceasta C// 22 basne] minciuni ***C****/123* ***lipseşte*** cum C// 24—25 cu leşii, şi au lăsat Miron logofătul de n-au scris, aceia nu-i basnă. C// 25 Movileştilor C// 26—27 acest nume Moghila, dentru Ştefan-vodă cd Bun şi Vitiaz, iar nu-i basnă C// 28 pomeniască] scrie C// 29 istorii] lucruri **C/** ***lipseşte*** mai C/ alesie C/ *lipseşte* şi noi C/ li-am] li-au C/ scrie C// 30 li-am] s-au C/ pus] scris C//31 *lipseşte* s-au scris C// 32 iarăş C//

2 de pintr-alte C// 3 pămînt C// 4 iar C/ în] întru C/ îndelungate **C//** 5 *lipseşte* istoriile **C/** le ştiu mai bine C// 6 scrise C/ *lipseşte* iară C// 7 Decii **C/** veţi C// 8 mai mult pre acest letopiseţu C// 10 oştire C// 11 cinste C//

«15.53, ***O samă,.,\ie, cuvinte,. pe,\ - $ « 4 ; auzite, din-, .oțn in. om, de oameni'vechi şi bă^rîni,şi în letopisâțu nu sînt scrise-;ce/k-au'scris aicea, după domnita lui Ştefâhi-tâ-vodă, înaintea âbm'nijt'pk^jiPvgM.'_'pecii cine va ceti şi le va crîde,, }>ine va fi, iairă cine nu le va, crede, -iată va fiMne,vineprecum îi va-fi voia aşîava face.fl***

ms. 254, f. 177 I. Zâci<alo> 1. Dragc^vc^âVaşa povesteseuoamenii cum că, dacă au descălecat'Țara Moldovii, au descălecat tîrgul Sirâtiulm^ Şi i-au fost scaonul domnii<i> sale acolo. Şi au făwt, zamcâi cetate, de, pămînt, şi în zamcă case domneşti şi lîngă zamcă biserică de piiațră. Şi hramul . bisericii iaste ,Şf<î>nta, Ţrofțe, care\ şi pînă astăzi iaste şî slujaşte sfîrită liturghie! Iar doairina"lui Dragoş-vodă, "aş'a'pbveşte'stu''oiwe^iî'''şlcei'îde locu, de îa tîrgul Sir£-tiului, cum să fie fost de lege sască. Şi au făcut şi ia o biserica'de piatră, găsăscă,triâi depărtişor de la zamcă, spre tîrgu, căriîa biserici săseşti îi sta zidurile şi pînă în zioa de astăzi. Şi aşa domnul Dragoş-vodă duminicile şi , la sărbători.mergea la biserica cea creştiniască, care era

2-5 O samă de cuvinte ce nu smt scrise îh tetopisăț, Ce numai din om în om s-au âu'zft, care s-âu scris înnaintea D//' 2— *6* (f. *230}* O samă- de cuvinte ce nu sînt scriste în letopiseț, ce numai din omîn om s-au auzit. Deci cine le va crede G/<Jf. 76*} Sfifşitul lui Ştefan-vddd. Aice am însămnat o samă de cuvinte ce s-âu auzit dîri 6m în om, *din oamenii cei vechi, de demult (ad.marginal}.* 'Cine *va ceti si (ad: marginal'* B, E) le va credea bine va fi B, E// 2 sînt auzite]" s-aii auzit *Cff 3, lipsiții* 'de* oameni vechi şi bâtrîni C/letopisețe C// 4 *lipsepe* Ce C// 4 — 5 *lipseşte* aicea, după domhi&Dabiiii-vodă. C// 5—6 Şi cine la va crede, bine va fi C//6iâr C, D, E, *G/f* 7 iar bine va fi C, iarăşi bine Va ffG/ iarăşi Dl iar E/ precum] cum *C/f* 8—f. 10 din p. 'tem. figurează numai în *ms.* C (f. 177'-'), E (f, 46'> şi ms. 1664 de la Arhivele Statului — Iaşi (f. *32);* cu îngăduință am putea socoti şi ms. B (f. 44'-') din rîndul acestora *J/ 8—20 'lipsesc* D, G//

de dînsul zidită şi doamna iarăşi mergea la biserica cea săsască, care era de dînsa zidită. Mai aflatu-s-au şi o biserică de lemnu, făcută iarăş de Dragoş, la Volovăţ, lîngă episcopie Rădăuţilor, pre care biserică o au mutat dintru acel locu Ştefan-vodă cel Bun la mănăstire' la JPutna. Şi iaste hramul bisericii Vovedenie. Şi au zidit
f. 177v Ştefan-vodă la Volovăţu altă / biserică, de piatră, vrînd ca să facă evlaviîa mănăstirii Putnii, ca să să chieme aceia întîi, fiind acea biserică mai de demult decît alte mănăstiri a lui Alexandfu-vodă cel Mare. //

rns. 53, • 189 n. (1) Ştefan-vodă cel Bun, luund domniîa Moldovii, şi viind turcii în zilele lui să triacă în Moldova, la Galaţi, i-au bătut foarte rău pre turci şi au luat şi Cetatea Albă şi Chiliîa de la turci. Apoi mai pe urmă iar li-au luat turcii aceste doao cetăţi. Şi în cîteva rînduri s-au bătut Ştefjan-vodă cu turcii. Iar cînd s-au bătut la Războieni, atuncea s-au aşezat turcii cu Ştefan-vodă. Şi li-au dat hotar şi olat Bugiacul şi au făcut pace. Şi turcii apoi au adus tătari din Crîm şi i-au aşezat în Bugiac, carii **stau** şi pînă astăzi, precum au aşezat şi la Hotin lipcani.

III. (2) Ştefan-vodă cel Bun multe războaie au bătut. Şi aşîa să aude din oameni vechi şi bătrîni, că, cîte războai au bătut, atîte^mănăstiri cu biserici au făcut.

IV. (3) Ştefan-vodă cel Bun, cînd s-au apucat să facă mănăstirea Pjrtna, au tras cu arcul Ştefan-vodă dintr-un **VÎrvu** de munte ce iaste lîngă mănăstire. Şi unde au agiunsu săgiata, acolo au făcut prestolul, în oltariu. Şi iaste mult locu de unde au tras pînă în mănăstiri. Pus-au şi pre trii boerenaşi de au tras, pre vătavul de copii şi pre doi copii din. casa. Decii undă au căzut săgiata
f. 189r vătavului de copii au făcut poarta, iar unde au căzut / săgiata unui copil din casă au făcut clopotniţa. Iar un copil din casă zicu să fie întrecut pe Ştefan-vodă şi să-i fie căzut săgiata într-un deluşel ce să chiamă Sion, ce iaste lîngă mănăstire. Şi iaste sămnu un stîlpu de piiatră. Şi zic să-i fie tăiat capul acolo. Dâr întru "adevăr nu să ştie, numai oamenii aşîa povestescu. Fost-au şi bisericuce de lemnu întru acel deluşel şi s-au răsipit, fiind de lemnu. Şi aşîa au fost făcut mănăstirea de frumoas<ă>, tot cu i aur poleită, zugrăvala mai mult aur decît zugrăvală, şi pre dinlăuntru şi pre denafară, şi acoperită cu plumbu. Şi zicu călugării să fie fost făcut şi sfeşnicile cele mari şi cele mici şi policandru şi hora tot prisne de argint, şi pe urmă să li fie luat un domnu şi să fie făcut alteli de spije, care li-am apucat şi noi. Iar strîcîndu-s<ă> un clopot mare la mănăstire şi făcînd călugării clopotul a doa oară, au pus aceste toate ce scriu mai sus în clopot, ca să fie mai mare.

(4) Lăsat-au Ştefan-vodă cel Bun la mănăstirea Putna, după moartea lui, arcul lui şi un pahar, ce vorbila călugării la mănăstire că iaste de iaspis, ce era în chipul marmurii albe şi al farfurii<i>, ca să fie întru pomenire la sfînta mănăstire. Şi arcul l-au fost trăgînd cu vîrtej. Şi

1—27 *lipsesc* D, G// 11—18 Ştefan-vodă cel Bun, fiind domnu, au luat Cetatea Alba şi' Chilie de la turci şi li-au ţinut. Şi s-au bătut în cîteva rînduri cu turcii, precum scrie l^topisâţul. Apoi, mai pre urmă, iar li-au luat turcii aceste doao cetăţi, Chiliîa şi Cetatea Albă, de la Ştefan-vodă. Şi atuncea s-au aşezat cu Ştefan-vodă şi Ştefan-vodă încă li-au dat hotar C/ <f. 76r—77) Ştefan-vodă cel Bun, fiind domnu au luat Cetatea Albă şi Chilie de la turci şi li-au ţinut. Şi s-au bătut în cîteva rînduri cu turcii, precum scrie letopisăţul. Iar apoi, pre urmă, iar li-au luat turcii aceste doao cetăţi, Chiliîa şi Cetatea Albă, de la Ştefan-vodă. Atuncea s-au aşezat turcii cu Ştefan-vodă şi Ştefan-vodă încă li-au dat hotar E// 20 precum au aşezat turcii şi acum la Hotin pre lipcani C, precum au aşezat şi acuhvîn vremile noastre *turcii (ad. marginal}* la Hotin lipcani E// 21 2J3C//22 aşa C, E/ să aude] să vorb6şte E/ *lipseşte* din oameni vechi şi bătrîni E/ *lipseşte* vechi şi bătrîni C/ războaie C, E// 23 cu] şi C//' 24 *lipseşte* 3. Ştefan-vodă cel Bun *Cj'lipseşte* cel Bun E/ cînd] Şi cînd C/ s-au apucat să facă] au făcut // 26 vîrfu C munte *înnalt (ad. marginal}* E/ *ad. marginal* acolo au făcut mănăstirea C// 2/ prestolul, în oltariu] mănăstirea C/ în oltariul bisericii E// 7

1—26 *lipsesc* D, G// 1 de unde au tras Ştefan-vodă cu arcul E/ în] la E// 2 boerenaşi de a lui C, E/ tras cu arceli E/ pre un vătav C, pre un vătaf E// 3—14 Şi un copil din casă zic să fie întrecut pre Ştefan-vodă şi zicu că i-au tăiat aceluia capul. Şi au pus un stîlpu de piiatră întru acel locu unde au căzut săgiata, într-un deluşel ce iaste lîngă mănăstirea ce să chiamă Sion. Iar a altuia, a vătavului de copii, au căzut [acum] undă iaste clopotniţa acum. Iar a altui copil din casă au căzut unde iaste acum poarta. Şi aşa au fost făcut mănăstirea de frumoasă, tot **Cu** aur zugrăvită, şi pre dinlăuntru şi pre denafară, şi o au acoperit cu plumbu C/ *(i. 77r-r>* Şi unde au căzut săgiata vătafului de copii au făcut clopotniţa; iar a unui copil din cas<ă> au căzut săgiata unde au făcut poarta, iar a altui copil din cas<ă) dzicu să fie întrecut pre Ştefan-vodă şi zicu să-i fie tăiat capul aceluia. Şi aii pus şi un stîlpu de piiatră întru acel locu unde au căzut săgiata, într-un deluşel ce iaste lîngă mănăstire, ce să chiamă Sion, care să pomeneşte şi astăzi. Şt aşa au fost făcut mănăstirea de frumoas<ă), tot cu aur zugrăvită şi acoperită cu plumbu E// 15—21 *lipseşte* Şi zicu călugării... ca să fie mai mare C, E// 22—26 Lăsat-au Ştefan-vodă cel Bun arcul lui şi un pahar la mănăstirea Putna, întru pomenire. Şi paharul să pomeniia că iaste de piiatră ce să chiamă iaspis şi era în chipul marmurii albe şi a farfurii<i). Şi arcul C// 22—23 cel Bun la moartea sa arcul lui şi un pahar E// 23 ce] care E// 24 ce era] fiind E// 24—25 *ad. marginal* ce era ... al farfuru<i> B// 25—26 *lipseşte* ca să fie ... mănăstire E//

•r. tgu vinit iuşte cazaci,cu. leşivᶜfi moldoveni ijoiasniri, vrînd f **fca** să-jecniască> ce ari **găsi** în '**mănăstire.** Decii fiind un turnu ca bună tarife, nu **putea** să jecuiască. Decii aii **zis** 3 **Călugărilor** să dea turnul, tă nu **vor** lua a **Mănăstirii** ....nerhirjă.' Iar căîugărij,'riedrefeiindj nu vrea să dea turnul. îâr acei cazaci cu le*si şi cu moldoveni Watâ cu aprinsu

f. 190 mănăstirea; jfW călugăr^ văzind că aprind mănăstirea, îndată au dat turnul. Atuncea, îndată,, avînd puşci de apă, acei cazaci, ieşi şi moldoveni, au s,tînşu,focul. Decii atuncea au jecuit tot din turnu ce au fost a boiari şi a neguțitori, iar **a** mănăstirii n-**au** luat nemkă, fără numai arcul lui Ştefan-vodă. Iar paharul au fost pînă la a triia domniîe a iui Mihai Racoviță-vodă. Şi scoțindu-1 din turfrd un egumen, pre anume* Misail' Chisilifă, şi vrînd **sa să** făliască, **au**°bâut la masă cu,acel pahar a lui Ştefan-

1—16 *lipsesc* I); G//1 fiind răscoali CJfiind vreme de nepace E//2— r. 3dinp. urm. au vinit neşte cazaci. Şi fund multă avere într-un turnu la mănăstirea unde era arcul şi paharul lui Ştefan-vodă şi a mănăstirii odoarăli bisericii şi multă avere a mulți boieri şi neguțitori şl oameni, şi neputînd ca să Ia acea avere, fiind turnul cu bună tăriîe, au adeverit cu giurămînt'că nu vbr luoa a mănăstirii aemică, numai să deschizi turmul-*s&4* dea; iar ncdîndu-1, vor apriride mănăstirea. Şi vrînd acei căzast. pi.j«um« <şajB^ftpTțtz&...maji&sți^i0 <*M*te* ck»U4» ce.er* înlăuntrul mănă-stirii, au.datu.călaj^i^nrnul.pre,mjh^ r^zacilqr, şi a,uprădații au jecuit tot ce au fost în turnu, boerescti şl neguțitorescu şi omeriescu. Iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai arcul lui Ştefan-vodă cel Bun, carele îl lăsasă la mănăstirea sa, Putna, întru pomenirea luiş. Iar paharul au fost la mănăstire de au trăit pînă, la a triia domniîe a, lui Mihai-vodă Itacoviță, pînă în anul 7234 <= 1726). Şi atuncea un egumen, fiind cu peşte slugi boereşti, zlotaşi, la, masă şeziud, an, scos,şi paharul lui Ştefan-vodă ca să-1 yaz3.,Şi bînd eu acul pahar şi fiindu beți, ca neşte oameni de nemică au stricat un lucru de minune,- ca' acela G/ ram vinit neşte cUzaci şi cu;joimiri moldov6ni. Şifiindintr-ua^urnn unde'iera: odoarâle bisericii; a mănăstirii Pnthii, şi arcul'h»i Ştefătt-vodă' şi păhariil şi era' şi a altora averS; â boiari şi a neguțitori şia oamenii ŞinepuWhdcă'sâiâ averea aceîa, din turnul acela, fiind turnul cu tărie, au zis că. nu vor lua a mănăstirii nemică, numai să deşchiza turnul, să-1 dea; iar nedîndu-1 turnul, vor aprinde acoperemîntui mănăstirii. Şi yr^nd acei joimiri ca să aprinzi mănăstirea, au dat călugării turnul. Şi au prădat cazacii şi joimirii tot şi au jecuit ce au.fost în turnu,- boerescu şi neguțitorescu şi onienescu, Jarla mănăstirii n^auluat nemipă, fără numai au luat arcul lui Ştefan-vodă cel Buu, carele îl lăsase la mănăstirea'sa, să fie întru pomenirea luişi: 5. Iar paharul au fost la mănăstire pîilă la ătriia domnie a IniTo Mihai Racoviță voevodă, la anul 7234. Şi aţhncea btnd un egumen Ia masă, ariutnd Misail Chisăliță, fii<nd> om de nemică, ctt nişte ciocoi, slugi bpereşti, ce'era zlotaşi, şi fiină beți, ca nişte oamerii ^e Jiftnişă'au stricat un lucru de minune ca acela, domnescu. I?//

vo^lifvfi-wiştei^ugiiboei^ti}}q»fepa zlotâştîŞi/^bînd mult **Qti**,4cel^ăh:aj5,i,stau tabătat^Şi^ ***irmăjMâ^.*** ausstricat un lwru* fşjîuraj^ ..dpmnejşcu^şi, 4**q** flMțwn/^-, c<* l acel»;

fiU'.V^) ŞtefarttModă celf >Bttt, iMtîttdii^.turcii! la Răz-boțepig.au.jrprsuf să, ^re^rC^atea; Niartttulniv Şi fiind mj^rtărs^rx .cetate,, [nuJ-au lăşaț ,săj între ,gv *k$P* zis că r^rea^/c^ duc^ă ,țn sus, să strîngăriaşte,.ca izbîhda ,va fi alui. *Si* aşea, pe cuvîntul mirie-şa, s-au dus in sus,şi au, stnns|i oaste.

ț6).''Iară țnp&aiiil țipcescii aji'***Jftîî***''(ju țbața ^ijțterea lui Ta Cetatea 'Niknî'fuluî'. Şi'ati su^t''puşcile diksupra unui •minW-p¥e-'â^jfd'MbldbvaT$î ani 'mWpVt'.W'^e: Cetatea N«an^ti'f<)a^te''tai#.'î^r^re aceia *W6it$* erŞ^niamțu închis'lM'cetMte.JŞii Văszind că" bat* cefa'fta', M'u-zis p1zi-torilor!;să;Bpîiei!mu«rtei lai Ştefan-vodă; Să^l stofeoadă de la Cnchi^arevidaniemoiță, preidinsidj căiei va mîntui ceta-tea,rf|e ,acel ***gmvj. i-Xhm,*** ,şloboMdu4 prei aael, niamțu <fe. MfÎRphiŞO?"^»'.s-iau şi iapu,cai acel, niamțaj de aurîndreptat puşcile din cetate asupra turcilor, •unde, şta acplpjn munte de avea nevoie cetatea. Şi au şi lovit în gura unii puşci turceşti,' de'au'sfărrriât,-6.' Şi'âu început â'bab în corturile

t. IW tiiVdîîot',' cît şi boldul" de! la corțuifm^âratului'l-au sfăr-mat; Decii ri-i-ău^hiai'putut feta burcii'întru'acel vîrvu idfe'-iMajile,' di&'unde avea cetatea nevoie;'ce'humai li-au 'dăutat a''săf da în-laturi-de la 'aceî locii'i

(7) îaiă''ŞtefăriiV^dă; mergînd de ia Cefcar'ek Niam-țului îfi sus pte Moldova, a^ iriârsu pela^V^orieț, unde trăiia un părinte sihastru, pre anume Daniil. Şi bătînd Ştefan-vodă în uşîa sihastrului, să-i descuie, au răspunsu

l-2>'hfsesc* D, G// 4 *5]6,*E/ Pre ŞtefanG; E// *5* mersu C// **5-6,**fiindu maică-sa în Cetatea Niamțului C// 6 *ad.\marginal* ***în*** cetate B// 5-r- 7,«u purces,turcii şi au mersu de la; Războienila Cetatea .Niamțului să ia cetatea. Iar mărgJnd Ştefanrivodă să intre,în Cetatea Niamțului,şi fiind maică-sa încetate, nu l-au lăsat să,;între în cetatei-au.iziScă .pasirea E// **7** piere E// 8!aşa C.iE/ preC, E//i9 inaicărsaC, E// **10 •617**,E:/ *după* turcescu ad. soltan Mebmet E//11-7 13. Şi au suit puşcile dea-supra cetățiii,, suind puşcile ,pre dincoaci, pre despre Moldova. Şi au Jbst bătînd cetatea tare. C // 11— 12, unui, munte,. deasupra Cetății, Niamțului, suind puşcile pre dincoaci,, p^e. despr^ Moldova., E //,.13.*Upsegțe foeuAe/'E,* // J3 eraļau,fost; *Of ad. marginal* un niamțu C// 14 în Cetatea.Niampg^uiC.K/ ,bațe,C//15 sppieC,E// 16 *lipseşte* de la inc'hişoară C, E / cetate C // 19 *lipseşte îji* munte C // **20** jievoe C //'21 fflrmațC// **23** v'îrfu de munte E]locu'C**//24** de undei avea nevoie cetatea C// 25 de la]dintru C // **26 718**"E // **27** *lipseşte* pre Moldova, au măfsu *C, lipseşte* Mol-dovii, au mărsu 'pe' E / VorbnCțu E'// **29** ''• *lipseşte* Ştefah'-vcdă"C, E/ uşa'C; E/ *lipseşte* *sfc4 descuife C;E//

. sihastrul să aştepte Ştefan-vodă afară pînă ş-a istovi ruga. Şi după ce ş-au istovit sihastrul ruga, l-au chiemat în chilie pre Ştefan-vodă. Şi s-au ispoveduit Ştefan-Vodă la dînsul. Şi au întrebat Ştefan-vodă pre sihastru ce va mai face, că nu poate să să mai bată cu turcii; închiria-va ţara la turci, au ba? Iar sihastrul au zis să nu o închine, că războiul iaste a lui. Numai, după ce va izbîndi, să facă o mănăstiri acolo, în numele Sfînţului Gheorghie, să fie hramul bisericii. Decii au şi purces Ştefan-vodă în sus pe la Cernăuţi şi pre la Hotin şi au strînsu oastea, feliuri de feliuri de oameni. Şi au purces în gios. Iar turcii, înţălegînd că va să vie Ştefan-vodă cu oaste în gios, au lăsat şi ei Cetatea Niamţului de a o mai bate şi au început a fugi spre Dunărea. Iar Ştefan-vodă au început a-i goni în urmă şi a-i bate, pînă i-au trecut de Dunăre. Şi întorcîndu-s<ă> înapoi Ştefan-vodă, s-au apucat de au făcut mănăstirea Voroneţul. Şi au pus hramul bisericii Sfîntul Gheorghie.

VI (8) Ştefan-vodă cel Bun, cînd s-au bătut cu Hroit ungurul, precum zicu unii la Caşen, iar îetopisăţul scrie că s-au bătut la Schela pe Siretiu, au fost căzut calul cu Ştefan-vodă în războiu. Iară un Purice aprodul i-au dat calul lui. Şi nu putea în grabă încalecă Ştefan-vodă, fiind om mieu. Şi au zis Purice aprodul: „Doamne, eu
191 mă voi face o movilită, / şi vino de te sui pe mine şi

1-25 *lipsesc* D, G// 2 chemat E// 3 *lipseşte* Ştefan-vodă C, E// 4 la dînsul, la sihastru E // 5 va]a C / că nu mai poate E / *ad. marginal* că nu poate să să mai bată cu turciiB/şi închina-o-a C, închina-o-a E//6 i-au zisC //7 va]aC// 8—9acolo, întru slava lui Dumnezeu şi hramul bisericii să fie Sf<î>ntul, marele mucenic Gheorghie E / în numele Sfînţului Gheorghie, să fie hramul bisericii] şi să-i pue hramul Svlatii Gheorghie C // 10 *lipseşte* în sus-C, E / pre C / oaste C, E // 11 jos E //12 vile C // 11—12 Iar turcii atuncea s-au fost suit pînă la Suceavă, precum scrie Îetopisăţul. Iar înţălegînd E // 12 *lipseşte* cu oaste C// 13 ei]Iei C / *lipseşte* de ***CU*** 12—14 în jos, au lăsat şi lei cetăţile a le mai bate şi au purces spre Dunăre de s-au dus. Iar E // 15 *lipseşte* de E // 17 făcutjzidit C, E/ Voroneţul, întru slava lui Dumnezeu şi întru cinstea slăvitului,,marelui mucenic Gheorghie, purtătoriul de biruinţă. E//'17-18 Şi* hramul bisericii au pus Sf<î>ntul Gheorghie C // 19 8]9 E // 19—22 Hroit ungurul la Schela pe Siretu, iar alţii zicu că au avut războiu Ştefan-vodă cu Hroit'Ungurul la Caşen, atuncea au fost căzut Ştefan-vodă de pre cal gios, în războiu E//20 *lipseşte* precum zicu unii C//20—21 ***lipseşte*** iar Îetopisăţul ...pe Siretiu C // 22 Iar C, E / Purece C//24 au zis acel Purece E / Pureci C // 25 eu m-oi face C, D / vin' C, E / sule C, sue E / pre C, E/'

" încalecă". Şi s-au suit pe dînsul Ştefan-vodă şi au încălecatpTe cal. Şi atuncea au zis Ştefan-vodă: „Sărace Purece, 1 de oi scăpa eu şi tu, atuncea ţi-î schimba numeli din ! Purice, Movilă". Şi au dat Dumnezeu şi au Scăpat amîndoi. Şi l-au şi făcut boiar, armaş mare, pre Purece. Şi dintru acel Pureci aprodul s-au tras niamul Movileştilor, de au agiunsu de au fost şi domni dintru acel nîam. Dar şi aprozii atuncea nu era din oameni proşti, cum sînt acum, ce era tot ficiori de boiari. Şi portul lor: era înbrăcaţi cu şarvanale, cu cabaniţe. Aşea trebuia şi acum să să afle slugi, să slujască stăpmului, şi stăpînul să miluiască pre slugă aşea.

VII (9) Cînd au aşezat pace Ştefan-vodă cel Bun cu îeşii, fiind IonJTăutul logofăt mare, l-au trimis sol la Ieşi. Şi au dăruit craiul leşescu Tăutului aceste sate la margine: Cîmpul Lungu rusăscu, Putila, Răstoaceli, Vijniţa, Ispasul, Miliîa, Vilavcea, Carapciul, Zamostiîa, Vascăuţii, Voloca. Toate aceste li-au dăruit craiul leşescu Tăutului logofătului. Şi au pus hotar apa Cirimuşul, întru o duminică diminiaţa.

VIII (10) Ştefan-Vodă cel Bun, vrînd să mărgă la biserică întru o duminică diminiaţa, la liturghie, în tîrgu în Vasluiu, şi eşind în polimari la curţile domneşti ce era făcute de dînsul, au auzit un glas mare de om strigînd să aducă boii la plug. Şi miiîndu-s<ă> ce. om iaste acela să are duminica, şi îndată au trimis în toate părţile, ca să-l găsască pre acel om, să-l aducă la dînsul. Şi l-au aflat pre om în sus, pre apa Vasluiului, cale de patru
f. 191v ceasuri, arînd la o movilă ce s<ă> chiiamă / acum Movila

1—29 *lipsesc* D, G// 1 pre C, E/ s-au suit Ştefan-vodă pre dînsul E / *lipseşte* Ştefan-vodă C // 3 *repetă* şi tu C, E // 4 Purece C // 5 - 6 Şi l-au şi făcut Ştefan-vodă pre Purece boiariu, armaş mare. Şi i-au schimbat numeli de i-au dzisdin Purece, Movilă. Şi dintru E / boiariu, armaş mare, pre Pureci aprodul şi i-au schimbat numeli de i-au zis din Purece, Movilă. Şi au dat Dumnezeu şi dehtru Purece aprodul C // 7 ajunsu C / ajunsu unii şi domni E / *lipseşte* de au fost C / dentru C / *după* niam *ad.* precum scrie 16topisăţul E // 10 *lipseşte* cu şarvanale C / şarvânele E / cabaniţă C / Aşa C, E / *lipseşte* şi acum C, E // 12 aşa C, E // 13 9] 10 E / *lipseşte* cel Bun C, E // 14 *lipseşte* Ion C / *după* trimis *ad.* Ştefan-vodă pre Tăutul logofătul C // 15 dăruitu C / Tăutului logofătului E // 16 *după* margine *ad.* din hotarul 16şescu E / Răstoacele C // 17 Vilavce C, E// 18 Toate aceste sate ce sînt la ţinutul Cernăuţilor le-au dăruit C, E // 19 *după* logofătului *ad.* din hotarul leşescu E // 21 10]11 E // 22 intru o zi C // 21-23 să meargă într-o zi, duminică, la biserică în tîrgu în Vasluiu E // 22 *lipseşte* la liturghie C//23 *lipseşte* şi C //23—24 în polimari casălor domneşti, în sală, au auzit E/ curţile] casăle C / *lipseşte* ce era făcute de dînsul C // 25 mirîndu-să Ştefan-vodă E // 26 triimis C // 28 *după* Vasluiului *ad.* în sus C// 29 să chiamă C//

j,lui Purcel. Că pe [acel om încă U chiema PurceL Şi ducîn-il du-Ipre acel-om la Ştefan-vodă, l*-au. întrebat Ştefan-i '.Vodă: el au strigat aşîa tare; şi pentru, ce aiă duminica? El au zis că au strigat el, să aducă boii.la plug, şi ară 5dMminica, că iaste om, sărac, şi într-alte zile n-au vrut frate-său să-i dea plugul, şi acum duminica i-au dat. Decii Ştefan-vodă au: luat plugul fratelui celui bogat şi l-au dat fratelui celui săracu, să fie a lui.

IX (11) Ştefan-vodă cel Bun şi cu fiiul său Bogdan-vodă, de multe ori au avut războaie cu T£şiL Şi multe rotii au făcut în Ţara Leşascăi cît atrpus pe Uişi în plug de au şi arat cu dînşii, de au sămrnati gTiindă, de au făcut dumbrăvi pentru pomenire, ca să nu s<ă> mai acolisască de Moldova: Dumbrava Roşile la; Botăşeni şi Dumbrava Roşile la Cotnari şi Dumbrava Roşile mai gios de Roman. Şi 16şii încă nu tăgăduescu, că scrie şi in cronica, înletopi-}, .saţul lor. Numai mă mier de Miron logofătul cum au acoperit acest lucru de nu l-au scris. Şi aşia vorbăscu •oamenii, că, cînd au fost arînd cu dînşii; cu leşii, i-au fost înpungînd cu strămurările, ca pre boi, să tragă. Iar- ei să ruga să >nu-i înpungă, ce să-i bată: cu biciuşcile; iar, cînd îi bătea cu biciuşcile, ci să ruga şă-i înpungă.

X (12) Cînd au murit Ştefan-vodă cel Bun, au lăsat cuvînt fiiului şău, lui Bogdan-vodă, ,să închine ţara la turci, ,iar nu la alteniamuri, căci niamul turcilor sînt mai înţălepţi şi mai puternici,, că; el nu o va putea ţinea ţara, cu sabiia, ca dînsul. ....

XI (1) După ce. au luat Bogdan,vodă, domniîa, au « şi triimis pre Tăutul logofătul sol la turci, cînd au închi-

1-27 *lipsesc* D,C// 1 pre C / ducînd C, E//2 *lipseşte* Ştefan-vodă* C, E// 3- ^aşa. tare de dimineaţă să aducă boii la plug, şi C,E// 4 El] Şi acel om E//6 să-i dea plugul să-ş are şi întru acia duminică i-au dat plugul să-ş are C, să-i dea plugul, să-ş are şi acum, duminica, i-au dat plugul să-ş are E // 7 a fratelui C, E // 9 11] 12 E / *lipseşte* cel Bun C, E / fiiu-său C, E // 10 au avut războaie] s-au bătut G,-E/ multă robiîe C, E// 11 pre C, E // 12 aratu C //: 12-13 *ad. marginal* de ,au făcut dumbrăvi pentru pomenără B// 14 Botăşeani C, E / *lipseşte* şi C //. 15 Cotnariu, C, E / *lipseşte* şi C / mai]din E / mai gios de Roman] la Roman din gios G// 16 nu tăgăduescu aceasta C / *lipseşte* în İetopisăţul C, E // .17 *lipseşte* mă mier de C. / cum de au E / *lipseşte* cum C// 18 aşa C, E / vorbescu CJzie E //19 *lipseşte* că C/arîndu C/ *lipseşte* cu dînşii C,E//20 împungîndn C / pe *E'// 21 ei]iei C, leşii E //. 22 cînd] dacă E / împungă cu strămură<!ri>li *EJt* 23 12] 13 E,*lipseşte* C/Iară cînd_C / *lipseşte* cel BunC// 26-27 căci el, Bpgdanrvodă, nu va putea să ţiie ţara< ca dînsul; cu sabiia E / nu va putea C / ţinea] să ţile C // 28 1]12 C/Iară după ce C//28-29 După ce an lnat domniîa Bogdan-vodă, ficiorul lui <sin G> Ştefan-vodă cel Bun, după învăţă» tura tătines-ăuau şi trimişi D,G//28—r. 7 din p. *urm. lipsesc* E // 29 cînd] şi cînd *Cjj*

v ' i ;r> ttatiţk^aîlaiturciil Şii aşea vOrfoâscu loanvemi^ .«tîţ 1-au pusr i ii, viauaul ide au şezut înaintea vizîriuiuS prevmăoist, şi n-au ^shfdst âvîndnmestei ila nădragi;i/,că/ • trăgirn.du4; cibotile, I in, nurriaiî cu(Tiolţuni;au;iest încălţate Şi dîndu*i;,cahfe, nu '.ii" > 4Rştiîa Giamo Ivanbea*. Şiiau început **îs.** închinat! wSă trăiască tai îijîripăţăittil şi vkariulf'iŞiîînchmînd,:au, sorbit:felegianul, icâ altă băutură. • .r.l^;'-' •<>. -.<'<j;-r. ,- -nA r–

iuXII^Cînd^ald pus)ţara>întîi ddrrMii^pre Petr{n>-' vodă Raareş.udînuiieraara^ lui •* la iGălaţî,:laip£şt&<Şi anrtrumiaîboiariiî şi> mitropolitul {\haine i&uifipei dartm'eştiî şt încagjM! dorimiâscă Se»; slujitori, : unda,l-ari întimpiiiaii,să-1, aducă mai în grabă la scaon, ,.rsă-l;puîe dQm^ Galaţi, au fost agiunsula Docolina, d&au.mas acolo cu zece cară, cîte cu şase boi carul, pline de paşte. Şi piste noapte au visat un vis, precum dialul cel di «eîa parte- de Birlad şi dialul cel. di-ncoaci era de aur, cu dumbrăvi cu totul. Şi tot sălta, giuca şi să pleca, să închina lui Rareş. Şi deşteptîndu-s<ă) din somnu diminiaţa; au spus visul argaţilor săi, celor ce erala cară. Iar argaţii au zis: „Bun •-vîs ai visat; giupîne;-că'cum'om ss'osi ia^laşi'şi la?Suceavă, ir cum-om vinde peştile tot". Şi aussşi îngiugat- carăle diminiaţa. Şi au purces ,Petr<;u>7Vodă(înainte .carălor. Şi ,,,t cînd ş-aupogjOrîtiîni y aduiD©cpfe<ni>i,.I^aU;şi întimpinat

1 *lipseşteiŞiC-.D, 'Gj* Aşa să povesteşte diri dâmeni, eăiD.G/^Aşa CZ/^vezMul G/înnaintea C,D/ veziriului G/pe D.G//3 avîndu D/ mestiiC/ *lipseştela.* n&iragiC.G, *lipseşte* la nădragi; că D/ că]şi **C,** ce G/ cibotili D, cibotele G// 4 au fost încălţat numai cu colţuni C, D, au fost încălţat numai cu colţuni şi cu obele G / cahve C, D *jj 5* cum să o bea C]Cum a sorbi. Ce au închinat D, G // 6 veziriul G / *după* sorbit *ad.* au băut C/fellgianul C // 7 *după* băutură *ad.* şi,• frigîndu'-s^ă'X ;au avîrlit felegianul de s-au stricat, G // 8—9 *lipsesc* D, G // 8"Alte,.cuvinte ce sau, auzit din, om în om şl in letopisăţu nu sînt sorise <f. 92—93> E-f l]i3 O, 4 E/ *lipseşte* iinţii C, E // **9** *după* tîmplasfe *ad.* Cucîteva cară C, *după> tîtnplase* arf.dus,E//10*lipseşte* la peşte **C,** E *lţ-.ii • Upieşte* ••Iscompe C// 12 şi unde **C** *ţ* la scaonuldomnescu la Suceavă, să-1 puie *C,la* scaonul domnescu E //, 13—14 la Galaţi cu carăle,au fost âgiunsu la vad la Dobolina, pre: Bîrlad, din gips de tîrgul Vasluiului şi au fost, mas C // ;13—15 la Galaţi cu carăli cu peşte, au; fost agiunsu la vad la Docolinai îpre apa Biiladului, din gios de Vasluiu şi au mas acolo cu cîteva cară pline de peşte E // 15 şasie C / *lipseşte-*carni G/presfce E /Şi miind acolo la acel locu, preste noapte C //;16 di]dîn E // 16—18 cel di-nedaci de, Bîrlad, amîndoâo, dialurile; cu dumbrăvi ou tot să fâcia de aur. Şi tot giuca şi sălta şi să pleca şi să închina spre PetKu)-vodă Rareş C, E // • 19 *după* deşteptîndu-s<ă) *ad.* Petr<u)-vodă E *{lipseşte* din somnu C, E j *după* diminiaţa *ad.* Petr<u>-vodă«RareşC// ,19*-20a<i^pUs visul slugilor şi argaţilor lui ceferist la cară C // *2$ lipseşte* celor ce, era ,1a-Cară E argaţii]slugile Şi argaţii C//21 bn»]vom, E // 22 *lipseşte cum-*C; E:/ *după tot* a^îbinesC, E //24 înnaintea C //24<-^l Şi* îndată l-au întimpinat oaste în vadul Docolinii şi au început a i să închina C, E //

gloata, şi au început a i să închina şi a-l înbrăca cu haine domneşti. Iar el s-au zimbit a rîde şi au zis că „de mult aşteptam eu una ca aceasta să-mi vie". Şi cînd au purces de acolo, argații lui au zis: „Dar noi ce om face, doamne, cu carăle cu peştile"?" Iar el au zis: „Să fie carăle cu peşte, cu boi cu tot, a voastre. Şi viniți după mine, să vă fac cărți de scutială, să nu dați nemică în zilele mele". /

f. 192v XIII (2) Petr<u>-vodă Rareş, fugînd pin tîrg pin Piiatră, şi gonindu-l pietrenii, l-au fost agiungînd un popă. Şi au tras Petr<u>-vodă înapoi în popă cu arcul şi l-au lovit cu săgiata în oblîncul şelii. Şi i-au zis: „întoarce-te, popo, înapoi, nu-ți lăsa liturghie nesfîrşită". Iar după ce au vinit Petr<u>-vodă domnu cu a doa domniîe, au scos ochii popii şi pietrenilor acelor ce l-au gonit si li-au făcut şi blăstăm, afurisaniîe.

XIV (3) Petr<u>-vodă Rareş, cînd era închis în cetatea Ciceului în Țara Unguriască, avea nevoie de nemți şi de unguri. Iar fiind doamna lui sirboaică, de niamul Despoților, fată lui Despot crai, au scris o carte sirbască la înpăratul turcescu şi la viziriul, cu rugăminte. Şi au slobozit cartea pre o feriastră gios din cetate. Şi au învățat pre o slugă a lor, sirbu, ce avea, să să ducă cu cartea la Poartă, la viziriul. Şi mergînd sluga aceia la Poartă, a lui Petr<u>-vodă, au scris viziriul la junguri să-l sloboadă pre Petr<u>-vodă. Şi după ce l-au slobozit, s-au dus la Poartă.

1-26 *lipsesc* D, G//2 el] Petr<u>-vodă E //3 aşteptam] am aşteptat C / viie C, E //5 el] Petr<u>-vodă C, E / au]li-au C // 6 peştile C // 7 facu C // 8 *2]* 14 C, 5 E/ tîrgu C, E// 9 ajungînd C//10 cu arcul înnapoi şi au lovit în oblîncul şelu pre popă *CI lipseşte* înapoi în popă E// 11 *lipseşte* cu săgiata E/ după şelii *aci.* pre popă E / Si au zis Petr<u>-vodă C //12 nu-ți lăsa slujba, liturghiia E / *după* liturghie *ad.* slujba singură C// 13 Petr<u>-vodă domnu cu domniîa al doilea rînd. E // 14 *după* domniîe *ad.* al doilea rînd C // 15 şi li-au făcut afurisanie de i-au blăstămat E / si afurisenie de i-au blăstămat C // 16 3] 15 C, 6 E / Cînd era închis Petr<u>-vodă Rareş în C, E// 17 Ciciului C / *lipseşte* în Țara Unguriască C// 18—20 Iar doamna lui, îa, fiind de niam sirboaică, fată lui Despot craiul sirbăscu, au scris C, Iar doamna lui Petr<u>-vodă era de niam sirboaică,^ fată lui Despot craiul sirbăscu şi ştiind carte au scris sirbeşte cuvinteli la înpăratul turcescu si la viziriul E // 19 *repetă* au scris C / sirbască] cu slova sirbască, cuvinteli sirbeşti C //21 *după* cetate *ad.* preste zidiu C, E // 22 lor]lui E / *lipseşte* cu cartea C, E // 23 *după* Poartă *ad.* la Țarigrad C // 23-24 sluga aceia a lui Petr<u>-vodă la Poartă, şi dînd cartea la viziriul, au scris viziriul C, sluga aceia a lui Petr<u>-vodă la Poartă cu cartea, au scris viziriul E//25-26 s-au dus Petr<u>-vodă la Poartă la Țarigrad C //

(4) Iară după ce s-au dus Petr<u>-vodă la Poartă, aşea vorbăscu oamenii, că au grăit viziriul înpăratului să-l iarte şi să-l puie iar domnu în Moldova. Iar înpăratul au răspunsu că-i giurat, pînă nu va tr£ce cu calul preste dînsul, să nu-l lasă. Decii viziriul au zis că-i „pre 16sne a plini măriia-ta giurămîntul". Şi l-au scos la cîmpu şi l-au culcat la pămînt, învălit într-un harariu, şi l-au sărit înpăratul de trii ori cu calul. Iar alții zicu că au şezut supt un pod, şi înpăratul au trecut de trii ori pe pod. Decii l-au înbrăcat cu caftan, să fie iarăşi domnu în Mol-
f. 193 dova. Decii cum au slujit / mai pre urmă turcilor, scrie Îetopisățul.

XV Iliiaş-vodă, ficiorul lui Petr<u>-vodă, după ce s-au turcit, zic să fie rămas o fată creştină după moartea lui. Şi au luat-o un grec mare, bogat, vestit la Poartă, anume Scarlat, carele şi sulgeriia înpărătiască o ținea ei. Şi cine s-au născut dintru acea fată, mai gios arată, la rîndul său.

XVI Alexandru-vodă Lăpuşnianul, fiind domnu, au făcut mănăstirea Slatina. Şi aşîa zicu oamenii că, trăind un săhastru acolo şi fiind un paltin, copaciu mare, unde iaste aemu prestolul în oltariu, videa acel săhastru spre

1-12 *lipsesc* D, *G II* 1 4] 16 C, 7 E / la Poartă Petr<u>-vodâ C, E // 2 aşa C, E/ vorescu C // 4 că-i] că iaste C / n-a trece C / lasăjîaste C, E / că-i] că iaste *C,* E // 6 l-au scos pre Petr<u>-vodă E // 7 *lipseşte* învălit C, E // 9 îupăratul au trecut pre acel pod de trii ori C, E // 10 Decii] Şi C / *după* înbrăcat *ad.* după aceia C / după caftan *ad.* şi l-au pus C / iarăş C / După aceia l-au înbrăcat pre Petr<u>-vodă cu caftan şi l-au pus să fie E // 11 cum]precum E / scrie Îetopisățul] mai sus s-au scris întru acest letopisățu. Sfîrşitul domnii lui Petr<u>-vodă Rareş <f. 93r-v> *E/l* 13-22 *lipsesc* E// 13 *ante* Iliiaş 17 C, 1 D/ Iliiaş v<oe>vod G / feciorul G/ Petr<u>-vodă Rareş, C, D, Patru v<oe>vod Rareş <f. 230) G // 14 zicu C/ zicu să-i fie D/ să fie fost G// 15 luatu-o G// 16 careli D/ sulgerie C, D// 17 mai jos C, *lipseşte* D, G //18 *după* său ad. la domniîa Radului-vodâ <voevod G> celui Mare D, G // 19 *ante* Alexandru 18 C, 1 D / v<oe>vod G / Lăpuşneanul, fiind domnu în Moldova C/ Lăpuşnianul, în domniîa dintîi, au zidit mănăstirea D, G//20 fâcut]zidit *CU* 20—7 Şi aşa povestescu călugării de la mănăstire de la Slatina, şi alți oameni bătrîni de pre acele locuri, că trăind un sihastru acolo au fost văzindu nopțile spre duminicile şi spre sărbători mari multe lumini, într-un paltin, copaci mare. Şi i s-au arătat şi Maica Precistă în vis a celui sihastru şi i-au zis să margă la Alexandru-vodă să-i zică să facă mănăstirea la acel locu. Şi mergindu sihastrul la Alexandru-vodă şi spuindu-i aşa, pe zisa acelui sihastru s-au îndemnat Alexandru-vodă de au făcut mănăstirea Slatina. Şi întru acel locu ce au fost paltinul au făcut sf<î>ntul prestol în oltariu. Şi au C, Şi zicu căluşarii de la mănăstire de la Slatina şi alți oameni bătrîni de pre acel locu că, trăind un săhastru acolo ... *(ca* C>. Şi mergînd sihastrul la Alexandru-vodă şi îndemnînd pre Alexandru-vodă s-au apucat de au zidit mănăstirea Slatina. Şi întru acel locu ce au fost paltinul au zidit prestolul în sfîntul oltariu. Şi au D, G //

duminici şi spre alte zile mari multe lumini întru acel paltin la vr^me slujbii bisericii. Şi i s-au arătat Matca Preeistă în vis şi i-au zis să rriargă la Alexandru-vodă, să-i zică să facă mănăstirea. Şi mergînd săhastful la Alexandru--vodă, s-au îndemnat Alexandru-vodă de săhastru de au făcut mănăstirea Slatina întru acel loc, und6 au fost paltinul. Şi au adus şi capul Sfînțului Grigorie B<o>goslov, de stă pînă astăzi la sfînta mănăstire la Slatina, ferecat cu argint şi cu pietri scumpe.

XVII începerea lui Despot-vodă cum au fost de au agiun.su de au fost domnu. El n-au fost rudă lui Despot cel Mare, ce au fost slugă lui Despot. Şi murind Despot, precum zicu unii, la Veneție, iar alții zicu că au murit la Rîm, s-au sfătuit cu cele slugi să zică că el iaste nepot lui Despot, şi să împartă ei averea a lui Despot şi să-i dea lui toate scrisorili cîte au avut Despot cel Mare şi puține" din averea lui, iar celalaltă averâ au înpărțit-o celelalte slugi. Şi aşea, mărturisind către veneţiiani că-i
f. 193v iaste nepot lui Despot / cel Mare, au crezut venețiianii că-i iaste nepot lui Despot. Şi n-au luat nemică din averili lui Despot venețiianii, ce toate aVerili lui Despot cel Mare au înpărțit-o slugile. Iar Despot, ce au zis că-i iaste nepot, au luat numai scrisorili şi hrisovul cel de la Carol, înpăratul nemțăscu, şi cu aceli scrisori au făcut meşterşug de au agiunsu de au fost domnu, precum scrie Îetopisățul.

1—9 *lipsesc* E // 7 Grigorii D // 8 stăliaste D, G, iaste şi stă C / la mănăstirea Slatina D, G / *lipseşte* la² C // 10 *ante* începerea 19 C, 20 E, 1 D // 10—11 cuțit avi fost de au luat domniîa C, D, E, G // 11 *lipseşte* El D / rudă]niam C, rudenie, G, niam, rudenie D// 12 cel]celui D, E, G/ *lipseşte* ce au fost slugă lui Despot C, D, *Gj* lui] la E/ Şi] ce D, C, G//13 *lipseşte* precum zic unii C, E/Veneţiîa C, D// 13— 14 *lipseşte* iar alții zicu că au murit la Rîm, C, E// 14 sfătuit el E / cele]celelalte E// 13—25 zicu să fie murit în Rîm. Decii murind Despot acel Mare, care avea hrisoave de despoticie (despoție G) de la înpăratul nemțăscu, şi rămîindu-i oarece avere acelui Despot (Dispot G), s-au sfătuit Despot-vodă (v(oe)vod G) cu celelalte slugi să zică cum că Despot (Dispot G)-vodă *(lipseşte* G) iaste nepot lui Despot acelui Mare, ca să nu le ia averea ce li-au rămas de la stăpînu-său Despot. Decii făcînd aşa meşterşug n-au luat venețiianii sau rîmlenii nemică din aveiile lui Despot (Dispot G) celui Mare, ce toată averea ce au avut o au înpărțit.slugile, dinpreună cu Despot-vodă <v<"oe)vod G), fiind el slugă la Despot. Numai lui Despot-vodă <v(oe>vod G) i-au făcut parte mai puțin, pentru că Despot-vodă au luat hrisovul careli era de la Carol chesariul şi înpăratul nemțăscu şi toate scrisorile lui Despot (Dispot G> celui Mare, făcîndus<ă) el că-i iaste nepot; şi pentru aceia au luat el din averile lui mai puțin. Şi cu acel hrisov şi cu aceli scrisori au făcut meşterşug de au apucat domniîa Moldovii. Şi el au fost de niamul lui de la ostrovul ce s{ă) chiamă Samuş <Samos G> sau Critul <Crit G) şi numele lui <era G> liacov Vasilie, precum (îl G) adevereşte şi Îetopisățul Moldovii. D, G // 15 ei]îei C / a lui]lui C //

XVIII De la a doa domnie a lui Alexandru-vodă Lăpuşnianul au început domnii a să aşeza mai cu temei în scaon în Iaşi. Şi cînd au purces de la Poartă cu a doa domniîe, zicu să-1 fie învățat turcii să taie boiarii, să-i slăbasca; şi 'pe cuvîntul viziriului au tăiat atîta mulțime de "boiari. Şi au triimis şi au ales din curteni de țară, pre Racovițăşti şi pre Sturzăşti şi pre Bălşaşti şi pre alții
ms.53, mulți./
i. 109 XIX Iară pentru Aron-vodă aşa să povesteşte din om în om cum fiind el de niamul lui moldovan de aici din Moldova şi slujind la un mitropolit, anume Nicanor, fiindu-i nepot mitropolitului, şi acel mitropolit fiind ctitor la mănăstirea Agapiîa cea Veche din dial şi mergea de

14—25 de la p. 172 iaste nepot lui Despot, pentru să nu le ia ce au rămas de la stăpînu-său, averea ce rămâsesie. Şi aşa mărturisind celelalte slugi către venețiiani ;şi] încă 1-au şi pîrît că nu le plăteşte simbriîa lor. Şi aşa, făcînd meşterşug, au Crezut venețiianii că el iaste nepot lui Despot. Şi' n-au luat nemică din averili ce -răfnâsesîe de la Despot, ce au înpărțit slugile toată averea Ce-au rămas de la Despot. Iar lui Despot-vodă i-au făcut mai puțină parte din averea ce au rămas de la stăpînu-său. Numai cît au luat el toate scrisorile ce au avut Despot şi hrisovul cel. de despoticie de la Carol, al cinceli chesar al Rîmuîui. Şi apoi cu aceli scrisori au făcut meşterşug Despot-vodă de au agiunsu domnU în Moldovă, precum scrie Îetopisățul mai sus. (f. 103v) E// 15—25 de la p. 172 şi sâ-i dea lui hrisovul ce avea de la papa de Rîm şi de la înpăratul nemțăscu şi alte scrisori toate, cîte au avut Despot cel Mare. Şi temîndu-să slugile că or luoa averea lui Despot, neavînd ficiori, nici alt niam, au făcut meşterşug şi 1-au--pîrît pre Despot, cum că murind Despot cel Mare, un nepot al lui ce au rămas, nu va, să le plătiască simbriîa lor, ce au slujit pre Despot cel Mare. Şi aşa l-au dat platnic să le plătiască slugilor simbriîa lor, ce au slujit. Şi crezind veneţiianii, n-au luat nemică din averile lui Despot celui Mare, iar slugile au înpărțit toată averea lui Despot celui Mare. Iar hrisovul şi alte scrisori toate li-au dat lui Despot-vodă şi oarece puțin şi din averea lui Despot. Şi el cu aceli scrisori au făcut meşterşug de au agiunsu şi domnu în Moldova, precum scrie şi Îetopisățul C // 1-13 *lipsesc* E // 1 *ante* De 20 C, 1 D / doao D / domniîe C, D / Alixandru C / v<oe)vod G // 2—3 aşăza mai-bine, mai cu temei în scaonul domniei in Iaşi G // 3 scaonul domniii C, D / Şi cînd au purces Alexandru-vodă cu a doa domniîe de la Țarigrad, de la Poartă, zic C // 3—8 Şi cînd au purces Alexandru-vodă Lăpuşnianul cu a doao domnite <doa domnie G> la Moldova din ȚariKrad de la Poartă, zicu să-1 fie <fi G> învățat turcii, viziriul <veziriul G> să taie <tae G> pre boiari, să-i slăbască, ca să nu mai facă amestecături, aducînd oşti streine de printr-alte țări (țări G> pentru domniîa Țării Moldovii. Şi aşa, pre cuvîntul viziriului, au tăiat atîta mulțime de boiari de li-au stînsu niamurili lor:. Atuncea au trimis şi au ales din curteni, din căpiteniile de țară, din curteni de țară, pre Cehăneşti, cărora le zic acum Racovițeşti şi pre Sturzăşti <Sturzeşti G> şi pre Bllşeşti şi pre alții mulți. D, G /,/ 4 boiarii]pre boiari C // 5 pre C// 6 Şi] Atuncea c'/ *după* triimis *ad.'* Alexandru-vodă•• C-// 7 Racovițeşti C / SturzeştiC/ BălşeştiC// 9—25 din p. urm. Aron-vodă, aşa povestescu oamenii, că au fost slujind la un mitropolit, pre nume Nicanor, fiindu-i nepot. Şi acel mitro-

multe ori mitropolitul acolo la mănăstire de[şi] şedea, fiind ctitor. Iar fiind cu dînsul Aron-vodă, de multe ori eşiîa făiă ştirea unchiu-său, mitropolitului, afară la o mănăstioară de călugăriţe, afară din munte, ce era pre moşiîa mănăstirii, ce să chiamă Hilioara. Acolo eşiîa la plimblare.

Şi aşa eşind Aron-vodă într-un rînd la primblai€ la Hilioara şi întorcîndu-s<ă> la mănăstire, numai ce s-au tîlnit cu unchiu-său mitropolitul, mergînd şi mitropolitul de la mănăstire la moşiile mănăstirii. Şi tîlnindu-s<ă> la un locu, unde iaste drumul tăiat în piiatră cu ciocanul şi văzind Aron-vodă pre unchiu-său, mitropolitul Nicanor, de frică au fugit drept la dial, pre după o stîncă mare de piiatră. Şi după ce au fugit, nu s-au mai întorsu la unchiu-său mitropolitul, ce s-au dus în Ţara Unguriască şi din Ţara Unguriască s-au dus la Ţarigrad.

Şi apucîndu-s<ă> la oameni mari de au slujit şi zăbăvind acolo cîtăva vremîe, apoi au eşit şi domnu în Moldova. Şi acolo unde s-au întimpinat cu mitropolitul f. 109v Nicanor, la / drumul acel tăiat în piiatră cu ciocanul, au pus de au săpat întru o stîncă de piiatră mare, făcînd şi sămnu de asupra stîncii unde au călcat calul cu piciorul, scriind şi istorie pre stîncă. Care acum, de mulţimea anilor, nu să poate ceti să să înţăliagă cum că au fugit pre la acel locu în Ţara Unguriască.//

polit fiindu ctitor la mănăstirea Agapiia cea veche din dial, care au fost zidită dinceputull Iei de doamna Iliana a ui Petr<u)-vodă Rareş şi prin evoinţa acelui mitropolit, ***fiind vechil (ad. marginal},*** ce mai sus s-au scris, Nicanor. Decii mitropolitul Nicanor fiind ctitor la mănăstirea Agapiîa mergea de multe ori de-şi şidea acolo, de zăbăviia. Iar Aron-vodă, fiind cu unchiu-său mitropolitul, de multe ori eşiîa afară la primblare, şi fără ştirea mitropolitului, la o mănăstire de călugăriţe, afară din munte, ce era pre moşiîa mănăstirii ce să chiamă Hilioara. Şi aşa, eşind Aron-vodă într-un rînd la primblare şi întorcîndu-să la mănăstire, numai ce s-au întîlnit cu unchiu-său mitropolitul, eşind şi mitropolitul de la mănăstire, afară, la moşiile mănăstirii. Şi tîlnindu-să la un locu, unde iaste drumul tăiat cu ciocanul şi văzind Aron-vodă pre mitropolitul Nicanor, pre unchiu-său, de frică au fugit drept la dial, pre după o stîncă mare de piatră. Şi după ce au fugit, nu s-au mai întorsu la unchiu-său mitropolitul, ce s-au dus în Ţara Unguriască şi din Ţara Unguriască s-au dus la Ţarigrad. Şi apueîndu-să la oameni mari de au slujit şi zăbăvind acolo cîtăva vreme, s-au tîmplat de au eşit domnu în Moldova. Şi după ce au vinit in Moldova, acolo unde s-au fost întîmpinat cu mitropolitul Nicanor, în munte, la drumul acel tăiat în piatră cu ciocanul, au pus de au săpat întru o stîncă de piatră mare, şi au scris istorie precum au fugit pre la acel locu. Şi piiatră să cunoaşte săpată pînă în zioa de astăzi. Şi deasupra pietrii încă iaste ocniţă unde au călcat calul cu piciorul, de să va cunoaşte în mulţi ani C // 1—25 ***lipsesc*** E // ***continuă la p. 175H***

ms. 53^ f. 193 XX Ieremiîa-vodă au fost pus multă avere lamănăs{j.£ ja Şuceviţă, într-un beciu supt curţile domneşti. Iară dupa moartea lui, vinit-au doamna cu ginerii iei din Ţara Leşască şi au luat acea avere toată, de s-au dus cu dînsa, de au făcut oaste în Ţara Leşască, şi au vinit în Moldova. Care stau tainele şi pînă astăzi deşarte, unde au fost acea avere.

XXI Cînd au bătut turcii pre Gaşpar-vodă la Ţuţora, întorcîndu-s<ă> leşii înnapoi, tăiat-au un tătar pre Jolcovschii, hatmanul leşescu, lîngă Movilău, precum scrie şi Îetopisăţul. Numai tătarul nu l-au ştiut că iaste Jolcovschii, hatmanul leşescu. Ce, după ce l-au omorît, au

Aron-vodă, aşa vorbăscu oamenii bătrîni şi călugării de la mănăstirea Agapiia că au fost slujind Aron-vodă la un mitropolit anume Nicanor, fiindu-i nepot mitropolitului. Şi acel mitropolit fiind ctitor la mănăstirea Agapie cea veche din dial, fiind mănăstirea zidită cu cheltuiala şi agiutoriul doamnii Elenii a lui Petr<"u)-vodă Rareş, care doamna Elena au fost fată lui Despot craiului sîrbăscu. Decii cu cheltuiala doamnii Elenii şi prin osteniala acelui mitropolit s-a zidit mănăstirea Agapiia în dial, precum s-au zis. Şi fiind şi mitropolitul Nicanor ctitor mergea de multe ori la mănăstire de[şi] şidea şi mergea şi nepotusău, Aron-vodă. Decii Aron-vodă de multe ori eşiîa afară de la mănăstire la primblare la o mănăstioară de călugăriţă ce era pre moşiîa mănăstirii, ce s(ă) chiamă Hilioara, avînd dragoste cu o călugăriţă tînără. Şi aşa, eşind Aron-vodă într-un rînd la primblare la Hilioara şi întorcîndu-s(ă) la mănăstiri la Agapiia în dial, numai ce s-au tîlnit cu unchiu-său, cu mitropolitul Nicanor, mergînd şi mitropolitul afară la moşiile mănăstirii. Şi s-au tîlnit la un loc unde iaste drumul tăiat în piiatră cu ciocanul. Decii mitropolitul să fie bătut pe nepotu-său, Aron-vodă. Iar după acela Aron-vodă s-au dus în Ţara Unguriască, fugind de la unchiu-său, de la mitropolitul. Şi din Ţara Unguriască s-au dus Aron-vodă la Ţarigrad şi s-au apucat la oameni mari de au slujit. Şi cu vreme au eşit domnu în Moldova. Şi să fie prinsu pre unchiu-său, pre mitropolitul Nicanor şi să-1 fie făcut hadîmbu, să-1 fie scopit, căruia mitropolit îi iaste mormîntul la mănăstire în dial. Şi s-au fost sihăstrit luund shimă şi zicîndu-i din schimnicie Nil, care aşîa scrie pre piiatră di pe mormînt: shimnoje Nil. Iar acolo unde s-au tîlnit Aron-vodă cu unchiu-său mitropolitul au pus de au săpat o stîncă mare de piiatră, scriind şi istorie pre piatră şi deasupra stîncii încă au săpat, ca să *s(&}* cunoască, pe unde au fugit. Care acesta semne sînt de să văd şi pînă astăzi. Şi să chiamă acea stîncă de piatră, Piiatră lui Aron-vodă. D<f. 6·-·>, G <f. 230ᵛ—231) // 24—25 ***ad. marginal*** pre 1a... Unguriască B // 1—12 ***lipsesc*** E // 1 ***ante*** Ioremiîa 22 C / v<oe)vod <f. 231) G / avere D // 2 Suceviţa C / Suceviţă, unde au fost zidit cuhne, magheriie, supt D, G // 3 Iar C / lui] Ieremii-vodă C / ***după*** iei *ad.* ce era Ieşi C // 3—4 Iar după moartea Ieremii-vodă <Ieremiei v<oe)vod *G}* şi după ce s-au dus doamna în Ţara Leşască, au vinit mai pre urmă doamna şi cu ficiorii şi cu ginerii iei <(ei G), ce era Ieşi şi au luat D, G// 4 de] şi C // 5 in Ţara Leşască, de au făcut oaste C / oaste D // 6—7 Care stau taineli unde au fost averea şi pînă astăzi, de să cunoaşte unde au fost acea avere ascunsă. C / Care stau tainele unde au fost acea avere ascunsă, de să cunoaşte şi pînă astăzi. D, G // 8 ***ante*** Cînd: 23 C, 1 D / v<oe>vod G // 10 pre hatmanul leşescu, pre Jolcovschii C / Jolcovschie G // 11 ***lipseşte*** şi C, D, G / Îetopisăţul Moldovii D, let<o>piseţul Moldovei G / iaste el C / ***lipseşte*** Jolcovschii D,G// 12 leşescu C,D//

găsit ceasornicul, în sîn, ae aur cu diiamanturi. Şi aflînd tătarul că au fost hatmanul leşescu, să fie zis tătarul acela că nu trebuiaşte să trăiască omul în lum<§, dacă nu

i. 194 va avea nă-oc,/şi să să fie giunghiiat singur.

XXII Avînd Radul-vodă o fată din trupul lui, să fie fugit cu o slugă, eşind pre o feriastră din curţile domneşti din cetatea Hîrlăuîui. Şi s-au ascunsu în codru. Şi au făcut Radul-vodă năvod de' oameni şi au găsit-o la mijlocul codrului, la o fîntîna ce s<ă> chiiamă Fîntîna Cerbului, lîngă; podul de lut. Decii pre slugă l-au omorît, i-au tăiat capul, iar pre dînsa au dat-o la călugărie, de au călugărit-o.

XXIII Radul-vodă făcînd nuntă cu fiiul său Alexandru-vodă, domnul muntenescu, au luat pre fata lui Scarlat celui bogat de la Ţarigrad. Care să pomeneşte într-alt rînd mai sus, că au ţinut Scarlat fata lui Iliiaş-vpdă celui turcit. Şi avînd fata lui Scarlat albaţă pre un ochiu, n-au avut Viiaţa bună cu Alexandru-vodă. Şi au trimis Scarlat fefman înpărătescu de ş-au luat fata de după Alexandru-vodă, de au dus-o la Ţarigrad, şi au dat-o după un grammatic, anume Mavrocordat. Şi acel Mavrocordat au făcut pre Alexandru Exaporitul, şi Alexandru Exaporitul au făcut pre Nicolai-vodă, şi Nicolae-vodă au făcut pre Costantin-vodă, careli au fost domnu aicea la noi în Moldova, în anii de la zidirea lumii 7242,<= =1734) careli să trage de pre strămoaşe-sa niam din domnii cei vechi moldoveneşti.

1—4 *lipsesc* E // 1 *lipseşte* de aur C// 1—3 Şi aflînd din sluga lui cum că acela au fost Jolcovschii', hatmanul leşescu, să fie zis acel tătar că nu trebuiaşte C, Şi aflîndu-s<ă> din sluga lui cum că au fost Jolcovschii, hatmanul leşescu, iar tătarul acela să fie zis că nu trebuiaşte D, G// 3—4 dacă n-are năroc D, dacă nu are noroc G // 4 şi să să fie giunghiiat tătarul singur. Aşa să povesteşte. D, G, *lipseşte* C / / 5-26 *lipsesc* D, G// 5 Şi aceasta să povesteşte din om înom, că avînd Radul-vodă o fată <f. 152v— 153>E *I ante* Avînd: 24. C / *lipseşte* Radul G// 6 slugă, zugrav C, slugă domniască ce era zugrav E/ *lipseşte* din curţile domneşti C // 7 *lipseşte* Şi s-au ascunsu C, E // 8 *lipseşte* Radul C / şi o au găsit C, E'/ la] în C, E // 9 să chiamă C // 10 pre slugă, pre zugrav C, E / *lipseşte* i-au tăiat capul C//11 o au dat C / *lipseşte* la călugărie C / iar pre dînsa o au călugărit E/ au călugărit C// 12 *ante* Radul 25 C, 14 E / cu fiiul său, cu E// 13—15 pre fata lui Scarlat, care s-au scris mai sus, la domniîa Radului-vodă celui Mare, că au ţinut C//-14—16 Care acel Scarlat au ţinut o fată a lui Iliiaş-vodă, celui ce s-au turcit E // 15 pre fata C // 17 triimis- C // 19 *lipseşte* de au dus-o la Ţarigrad C // 20 după Mavrocordat[1] *ad.* la Ţarigrad C // 21 *lipseşte* Alexandru[2] C, E // 22 Nicolae C, E // 23 Costantin-vodă Mavrocordat C, E / aici E// 24—26 *lipseşte* în Moldova... cei vechi moldoveneşti E<// 25 care C // 26 moldoveneşti] a Moldovii C/ *după* Moldovii *ad. ulterior* Costăntin-vod<ă> au făcut pi Alixandru-vod<ă>, ci domneşti aemu, let 1783 C //

XXIV/JBârnovschii-vodă mergînd cu multă gloată de aicea din ţară la Poartă, cu mulţi boiari şi mazili şi curteni,

f. ***194*"** şi cu di ceiîalalţi mai proşti, şi preoţi şi cu /călugări, si mergînd pe drum şi poposind şi şezind la masă, au început a strănuta Barnovschii-vodă des şi tare. Iar boiarii carii era la masă cu Barnovschii-vodă, după obiceai: „Săn(ă>-tos, doamne, şi pe voia mării<i>-tale!" Iar pre urmă, văzind că tot strănută, unboer să fie zis: „Viermi, doamne". Şi cum i-ău zis „viermi, doamne" au şi tăcut de strănutat,

XXV Cînd i-au tăiat capul lui Barnovschii-vodă, calul lui a şi început a sări, cît n-au mai putut să-1 ţie comisul în mînă. Şi, scăpîndu-1 din mînă, pe loc au căzut de au murit. Şi văzind turcii, mult s-au mirat şi au zis: „Nevinovat au fost acest om". Şi au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost drept şi s-au căit pentru că l-au tăiat. Şi s-au giurat ca să nu mai taie de acum domnu de Moldova. Numai Îetopisăţul de aceasta nu scrie nimica. Iară oamenii aşîa vorbăscu, că au apucat unii dintru alţii.

XXVI Vasilie-Vodă, după ce au luat domniîa de la Ţarigrad, s-au rugat viziriului să Iasă ţara de bir trii ani, şi al triili anu să dea birul ţărîi o dată, şi pre turcii pre carii

1—18 *lipsesc* D, G// 1 *ante* Barnovschii: 26 C, 8 E// 1—7 Barnovschie-vodă, mergînd la Poartă cu multă gloată, precum mai sus s-au scris, fiind pe drum şi şezind la masă la popas cu boiarii, au început Barnovschii-vodă a strănuta foarte tare. Şi boiarii după obiceai zicea: „Săn<ă>tos, doamne, şi pre voia măriitali" E <f. 158v>, P <f. 220v> // 1 multe gloate C // 1 -2 de aicea din ţară] de ţară C // 2 *după* Poartă *ad.* la Ţarigrad pe drum C // 2—4 *lipseşte* cu mulţi boiari... şi mergînd pe drum şi poposind C // 4 *după* masă *ad.* cu boiarii C // 5 strătuna B // Barnovschii a strănuta des şi tare C / Iar] Şi C // 5—6 *lipseşte* carii era la masă cu Barnovschii-vodă C// 6 *după* obiceai *ad.* zicea C // 7 pre *Cj lipseşte* pre urmă, C, E, P//8 *după* strănută *ad.* atuncea C / boiariu C, boi,ar E, boeriu P // 10 Povesteşte-s<ă> şi aceasta din oameni bătrîni cum Cînd au tăiat E, P / *ante* Cînd 11 C / i-au]au C / a]au C, E, P // 11 să-1 mai ţiie C, să-i mai ţie E, să-1 mai ţii P // 12 *lipseşte* comisul în mînă C // 12— 16 Şi scăpîndu-1 din mînă comisul, s-au şi slobozit singur şi s-au lovit cu capul de zidiul cetăţii şi îndată au căzut mort calul. Şi atuncea, văzind turcii, mult s-au mirat şi au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost om drept. Şi să fie zis turcii: „Nevinovat au fost acest om". Şi s-au căit şi s-au giurat ca să nu mai taie C / Şi, scăpîndu-1 di" mînă, aşa s-au slobozit singur şi s-au lovit cu capul de zidiul cetăţii şi îndată au căzut calul mort. Şi atuncea, văzind turcii, mult s-au mirat şi au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost drept. Şi să fie zis: „Nevinovat au fost acest om". Şi S-au căit şi s-au giurat ca să nu mai taie E, P // 17 nemică C, E // 18 iar E, P / aşa au apucat unii de la alţii din bătrîni a povesti E, P, aşa au apucat de vorbescu unii dintru alţii C // 19—21 *lipsesc* E // 19 *ante* Vasilie 28 C, 1 D / v<oe>vod G / domniîa Moldovii C // 20 veziriul G / lase G // 21 triilea C, D, treile G / an D / tot birul C / tot birul de trii ani, şi pre D, G / ţării o dată] de acei trii ani C / *lipseşte* pre[2] C, D, G / or]vor C, D, G //

or avea datorie în țară să-i scoată, să nu supere oamenii. Şi i-au făcut pre voie viziriul. Şi după ce au vinit el în țară, la scaonul domniii, contăş cu soboli n-au înbrăcat trii ani, ce numai cu hulpi. Şi pe zi numai o mierțe de pîine să mînca şi doi berbeci şi o ialoviță la curtea domniască. Cheltuială puțin, mai mult de doi gaibeni pe zi nu eşiîa. Şi au făcut cărți de sloboziîe în toată țara. Şi nemică din țară n-au luat pînă nu s-au plinit trii ani. Numai din desetină şi din mortasipii, din goştină şi din *i. 195* vamă ce lua, / să chivernisiîa. Iar pînă în trii ani s-au umplut țara de oameni. Şi au scos atuncea pre țară fumărit, cîte 'un leu de casă. Şi au plinit atuncea tustreli birurile, de li-au trimis la Poartă; şi încă au rămas şi lui Vasilie-vodă o mic de pungi de bani dobîndă. Atuncea au triimis la Poartă poclon, de au mulțămit înpăratului şi viziriului şi altor turci mari, blane de spinări de soboli pentru bine ce au făcut de au aşteptat țara. Care acest dar n-au fost nici de un folos țărîi, că au rămas obiceai de dă țara baraiamlîc de atuncea încoace, in toți anii. De mirat lucru iaste că au fost domnu strein şi nu au fost grabnic la lăcomiîe.

XXVII Tot atuncea, cînd au vinit Vasilie-vodă în scaon, era nişte joimiri moldoveni în Țara Leşască şi prăda în multe rînduri țara aceasta a Moldovii. Decii Vasilie-vodă scriîa la Ieşi să poroncească oamenilor săi celor de oaste să nu strice Țara Moldovii. Iară 16şii să mîntuiîa

1—26 ***lipsesc*** E // 2 voe G / veziriul G / venit G // 2—4 au vinit el in scaonul •domnii, trii ani contăş cu blane de soboli n-au îmbrăcat, ce numai cu.blane.de hulpi C / au vinit el în scaonul domnii, trii ani contăş cu blane de samur n-au înbrăcat, ce numai cu blane de hulpi D, G // 4 mierță C, G // 5 ***lipseşte sa*** C / pîine şi doi berbeci şi o ialoviță mînca la curtea cea domniască D, G // 6 Şi cheltuială € ***/ lipseşte*** pe zi C // 7 slobozii C, D, slobozie G // 9 ***lipseşte*** şi C, D, G / mortasipiie C, D, mortasipie G / ***lipseşte*** şi² C // 10 luoa C / piră G // 11 înplut G / pe D, G // 12 tustreli biruri]e]aceli trii biruri C // 13 triimis D / şi încă i-au mai rămas C, D, G // 14 v<oe>vod G // 15 ***după*** triimis ***ad.*** Vasilie-vodă C / trimis D, triimes G// 16 veziriului G/ soboli]samur D, samuri G// 17 au]i-au D, G / țara de bir C, D, G // 18 nici de un folos n-au fost C, D, G / ***lipseşte*** țării C, D, G / că au rămas țara cu obiceai de dau baraiamlic C, D, G // 19 ***lipseşte.*** încoace € / ani D // 20 mierat C // 21 lăcomie G // 22 ***ante*** Tot 29 C, 2 D / ***după.*** atuncea ***ad.*** pre acea vreme C / Vasilii v<oe>vod in scaonul domniei G / în scaonul domniii •C, D// 23 neşte C / joimiri. slujitori moldoveni D / moldoveni] slujitori G// 24 Moldovei G / Vasilii D // 24—26 ***lipseşte*** Vasilie-vodă scriîa... să mîntuiîa G // 25—26 să poroncească acelor joimiri să nu strice Țara Moldovii C, să poroncească acelor joimiri să nu strice țara D // 26 ***lipseşte*** Moldovii D / Iar C, D / imîntuîa D //

de către Vasilie-vodă şi zicea că nu sînt Ieşi, ce sînt moldovenii aceia ce pradă. Ce Vasilie-vodă, văzînd că-i dau acel răspunsu de la Ieşi, au ales şi el puțintei moldoveni de ai lui şi au strigat în lefe oameni de oaste, slujitori, şi i-au pornit a prăda în Țara Leşască. Decii moldovenii cei din Țara Leşască ce strica şi prăda aicea în țară, văzind aşea, au vinit toți la Vasilie-vodă de s-au închinat. Şi au început şi îei a prăda în Țara Leşască. Apoi leşii, văz'indu aşîa, au început a scrie cu bănat la Vasilie-vodă, iar Vasilie-vodă răspunzînd: „Ceiîa ce prăda țara mea aceiîa *f. i95v* pradă şi țara voastră". Şi/nu au ținut aicea pre mult aceea gîlceavă, şi s-au aşezat cu leşii Vasihi-vodă, şi pre joimirii aceiîa i-au aşezat la margine slujitori. Numai pre doi, ce era mai căpetenii, neaşezindu-s<ă>, i-au omorît. Şi apoi s-au făcut bună pace.

XXVIII La domniîa lui Vasilie-vodă rămăsesîe o beizadea a Radului-vodă, tînăr. Şi au fost avut Radul-vodă un turcu mare priiatin la Poartă. Şi să ruga acel turcu viziriului totdiauna pentru acel beizadea a Radului-vodă să-1 facă domnu în Moldova în locul lui Vasilie-vodă. Şi poroncindu viziriul să-1 aducă să-1 facă domnu, au zis că-i pre tînăr, dacă l-au văzut viziriul. Şi au zis turcului să mai aştepte vreo doi, trii ani, şi apoi I-a face domnu la Moldova. Şi au trimis pre acel turcu la Moldova viziriul cu o triabă, şi să vadă şi pre Vasilie-vodă şi țara cum iaste. Iară Vasilie-vodă oblicisă, pentru acel turcu, că-i iaste nepriiatin şi-i iaste stricată domniîa despre acel turcu. Şi au şi răpezit la Galați, şi i-au eşit mulțimea de slujitori înainte, şi la Bîrlad, şi la Vasluiu, şi la Scînteîa, şi la Iaşi încă şi mai mulți slujitori. Şi la arum au poroncit, şi i-au eşit mulțime de pluguri şi țară înainte, de-i videa turcul.

1-31 ***lipsesc*** E,G // 1 ***lipseşte*** de C / Vasilii D // 2 aceia ce pradă Țara Moldovii C, D / aceiia D / Cejlar C, D // 4 şi în liafă C, şi în lefe D / ***lipseşte*** oameni de oaste, slujitori, C, D / ***ad. marginal*** de oaste B // 5 moldovenii C, D // 6 ***lipseşte*** şi prăda C, *D* ***II*** 6 - 7 văzind aşa C, D // 7 aşa C, D // 10 răspunzindu C / ***după***'răspunzind ***ad.*** aşa li-au scris C, D / Cela C / aceia C // 12 acea C / Vasilie D / pe C // 13 aceia C / i-au aşezat Vasilie-vodă D / margine C / Numai] Şi C, D / pre vreo doi C, D // 14 căpeteniie C, D // 15 pace D // 16 ***ante*** La 30 C, 3 D / Vasilii C / ***lipseşte*** vodă D // 17 beizade D // 19 totdeauna D / acel] acea C, D // 20-21 ***repetă*** să-1 Iacă domnu în Moldova... să-1 aducă B // 21 poroncindu-i C, poroncind D/ veziriul D / ***după*** aducă ***ad.*** să-1 vază C, D// 21-22 să-1 facă domnu; iar dacă l-au adus la viziriul şi l-au văzut, au zis viziriul că-i pre tînăr. Şi au zis C, D //' 23 ***lipseşte*** vreo D // 24 la *] în C, D / Şi au triimis viziriul C, D // 26 oblicis<ă> 1)// 27 domniîa lui D //28 Şi auzind că vine, au şi răpezit D// 29 înnainte C, înnainte D // 31 mulțime de oameni cu pluguri C, D / înnainte C, D //

Şi cum au sosit la gazdă în Iaşi, cum i-au trimis Vasilie-vodă cinci mii de galbeni de aur. Şi apoi, după ce s-au înpreonat cu Vasilie-vodă, poronca ce au avut acel turcu îndată au plinit. Şi stînd la vorbă cu turcul, Vasilie-vodă
f. 196 au spus poveste cum / că el ştie că i-i domniîa stricată despre dînsul. Şi i-au mai dăruit şi atuncea la purces cinci mii de galbeni de aur. Şi, după ce au purces turcul pe drum, i-au mai trimis şi alte cinci mii de galbeni de aur. Iar cînd au agiunsu turcul la Ţarigrad, i-au mai dat alte cinci mii de galbeni de aur, carii s-au făcut preste tot doaozăci de mii de galbeni de aur. Iar după ce au mărsu turcul la viziriul de s-au înpreunat, întrebîndu-l viziriul de Vasilie-vodă, au început turcul a zice viziriului: „Bine ai nimerit, măriia-ta, de nu ti-ai grăbit să-l mazileşti pre acest domnu harnic şi de triabă şi putincios; că iaste mulţime de oameni în ţara lui, şi de l-ai fi mazilit, s-ar fi făcut mare greşală, că are nişte slujitori mulţi şi ţară cu putere mare, şi poate s-ăr fi hainitu şi ar fi vinit şi el la o peire. Şi aemu el ştie că vei măriia-ta să-l mazileşti şi să pui domnu pre ficiorul Radului-vodă, şi iaste în grije. Decii, de vii socoti măriia-ta, să faci, surgun pre feciorul Radului-vodă, să audă Vasilie-vodă, şi atuncea îi va eşi grije". Decii viziriul îndată au poroncit de l-au făcut surgun, şi s-au tîmplat de au murit ficiorul Radului-vodă în surgunie. Şi s-au mîntuit Vasilie-vodă cu doaozăci de mii de galbeni de aur şi au rămas în pace. Aşea ţin turcii prieteşugul, pentru voia banilor.

XXIX Vasilie-vodă, aproape de mazilie, au greşit lui Dumnezeu, că i s-au întunecat minte spre lăcomiîe, de au stricat mănăstirea Putna, gîndind că va găsi bani, /
f. 196ᵛ şi n-au găsit. Şi s-au apucat să o facă de nou iarăş, precum

1 — 31 ***lipsesc*** E, G // 1 ***după*** sosit ***ad.*** turcul C, D / cum i-au] i-au şi C, D / triimis C, D / 3 ***lipseşte*** cu Vasilie-vodă C, D / şi poronca C, D // 4 Şi stînd Vasilie-vodă la vorbă cu acel turcu C, Şi stînd Vasilie-vodă la vorbă **cu** turcul D // 5 i-au spus C, D / ştiîe D / că-i iaste domniîa C, D // 8 triimis C / ***după*** aur ***ad.*** la Galaţi D // 9 cînd] după ce C, D / ajunsu C, D / alte] şi alte C, D // 11 mersu C, D // 12 înpreonat C, D // 14 nemerit] făcut C / să-l] să D // 15 harnicu C, D // 16 oameni] om C, D // 17 neşte C // 18 hainit C, D // 19 acum C / veijvii C, D,// 20 şi vii să pui domnu în Moldo/a C / domnu în Moldova D// 21 de vii]de-i C, D //22 ficiorul C, D // 24 ***după*** surgun ***ad.*** pre ficiorul Radului-vodă C, D // 25 surgunue D / Vasilii C // 26 Aşa C, D //27 priiateşugul C // 28 ***ante*** Vasilie 31 C, 4 D / mazilite D // 29 mintea C, D // 30 stricatjrâsipit D *}* ***după*** bani ***ad.*** în zidiul bisericii C, D // 31 şi n-au găsit] şi răsipind mănăstirea n-au găsit nemică C / Şi s-au apucat a doa oară D / ***după*** facă ***ad.*** a doa oară C //

au fost, şi nu i-au agiutat Dumnezeu să o facă. Că au zidit-o numai din temeliîe din pămînt pînă la ferestri, şi i-au luat Du mnezeu domniîa. Că s-au sculat Gheorghi Ştefan logofătul cu oaste asupra lui şi l-au scos din domnie. Iar plumbul cu careli au fost acoperită mănăstirea Putna l-au luat cazacii lui Timus, a ginerelui <lui) Vasilie-vodă, de l-au dus la cetate la Suceavă, de au făcut glonţuri de puşcă, să apere cetatea Sucevii despre Gheorghie Ştefan-vodă. Ce ştiu că au apărat-o bine; că s-au osîndit şi Timus pentru prada şi jacurile ce au făcut pe la sfinteli mănăstiri. Şi ş-au pus şi el capul de glonţu, precum scrie îetopisăţul. Şi pre urmă au gătit mănăstirea Putna Gheorghie Ştefan-vodă, după ce au luat domniîa, de iaste zidită precum să vede acum.

XXX După ce s-au dus Vasilie-vodă la Poartă, l-au închis turcii în Edicula. Şi-l pîiîia domnul muntenescu şi domnul moldovenescu şi Racoţii, craiul ungureseu, şi sta tare asupra lui, să-l omoară înpărăţiîa. Şi giuruîa trii mii de pungi de bani. Iar Vasilie-vodă îş pierdus<ă> toată nedejde de viiaţa. Şi ş-au chiemat toate slugile, cîte avea pre lîngă dînsul, acolo la Edicula şi ş-au înpărţit toată avere lor. Şi li-au zis, de a peri, să fie averea acela a lor, iar de nu va peri, să i-o dea iarăş înapoi. Şi-ş aştepta numai ceasul, să vie să-l omoară. Iară atuncea viziriul au chemat pre toţi paşii ce era la Poarta înpărătească şi au sfătuit cu dînşii şi li-au spus cum dăruescu trii mii de pungi de

1 — 26 ***lipsesc*** E, G //1—2 Că o au zidit din temelie, din pămînt, numai pînă C, D// 4 oaste C, D / domniîe C, D / ***după*** domniîe ***ad.*** pre Vasilie-vodă C // 5 care D / ***lipseşte*** Putna C // 5—7 Putna, viind Timus, ginerele lui Vasilie-vcdă, cu cazacii lui, l-au luat de i-au dus la cetatea Sucevii D // 6 lui Vasilie-vodă C // 8 puşci C, I> / ***lipseşte*** Sucevii D // 9 bine]aşa de bine C // 9— 11 apărat-o aşîa de bine; că s-au osîndit de ş-au pus şi el capul de glonţu D // 10 ***lipseşte*** prada şi C / ***lipseşte*** pe la sfinteli mănăstiri C // 11 de glonţu]de au perit de glonţu C // 12 Şi] Iar mai D/ ***lipseşte*** Putna C// 14 ***după*** acum ***ad.*** pînă astăzi C, *T>* // 15 ***ante*** Iară după ce: 32 C, 5 D ***(după*** vodă ***ad.*** la Ţarigrad C // 15—16 Iară după ce s-au dus Vasilie-vodă la Ţarigrad, la Poartă, după ce l-au scos din domniîe Gheorghie Ştefan, l-au închis turcii pre Vasilie-vodă în Edicula D // 16— 17 Şi-l pîrîia domnul muntenescu pre Vasilie-vodă, şi domnul moldovenescu, şi craiul unguresc u C // 17 Racoţi D // 18 numai să-l omoară C, D / înpărăţiîa] turcii C. D // 19 Vasilii C, D / pierdusă C // 20 nădejde C / slugile lui pre carii îi avea C. siugili lui carii avea D // 21—22 toată averea lui ce-au avut, de au dat-o la dînşii. Şi au zis că de va peri C / lor]slugilor lui D// 22 Şi au zis D/ ***după*** peri ***ad.*** el D / acea avere C, ***lipseşte*** D // 23 înnapoi C, D / Şi îş aştepta Vasilie-vodă numai D // 24 ceasul numai C / ***lipseşte*** să vie să-l omoară C / Iar D / Iar viziriul atuncea C / chiemat C // 25 paşii şi agalarii ce sînt la C, paşii şi meghistanii ce sînt la D //

f. 197 bani, ca să-l omoară / pre Vasilie-vodă. Şi toţi au sfătuit să-l omoară. Numai unul dintre dînşii au zis că mulţi bani sînt, dar la o înpărăţie o liafă nu agiungu bani<i> şi nu sînt mulţi. Şi acest om poate-fi iaste trebuitoriu, de giuruescu Iei atîtea pungi de bani să-l omoară; că acest om să cunoaşte că-i harnic. Şi poate să vie o vr&ne să trebuiască şi să slujască înpărăţiii mai mult preţul decît trii mii de pungi de bani, îndzăcit decît giuruescu Iei. Şi grăind acel paşîa acel cuvînt, au lăsat toţi după cuvîntul lui. Şi l-au ertat înpărăţiîa pre Vasilie-vodă şi l-au slobozit din Edicula. Şi după aceia curund era să-l puie domnu. Iar n-au zăbăvit şi au murit.

XXXI Gheorghie Ştefan-vodă, cînd era boiariu, murindu-i giupîniasa, au rămas văduvoiu. Şi tîlnind ogiupîniasă săracă, frumoasă, tînără, anume Safta, de niamu Boeştilor, au timpinat-o pe drum, mergînd cu rădvanu la Iaşi. Şi au poprit rădvanul cu sila, şi s-au suit fără de voia iei în rădvan, şi au întorsu rădvanul înnapoi, la casa lui. Şi pre urmă au priimit şi îa şi s-au cununat cu dînsul, care au agiunsu de au fost şi doamnă.

XXXII Gheorghii Ştefan-vodă, cînd era logofăt mare, au fost şezînd odată în Divan cu toiagul în gură. Iar Iordachi Cantacozino cel bătrîn, vel-vist<iernic>: „Ce zici în fluer, dumneata, logofete?" Iar el au răspunsu: „Zic în fluer, să mi să coboare caprile de Ia munte, şi nu

1-25 lipsesc G // 1-12 *lipsesc* E// 1 *lipseşte* pre Vasilie-vodă C, D// 3 banii aceste C, aceşti bani D // 4 poate-hi C / iaste un om trebuitoriu C, *Djj 5* giuruescu iei atîtea bani să să omoară; şi acest om D / să-l omoară] să să .omoare C / că]şi C // 6 că-i] că iaste C / vile C / vremîe D // 9 *după* paşîa *ad.* aşaC// 10 *lipseşte* înpărăţiîa pre Vasilie-vodă C, *lipseşte pre* Vasilie-vodă D// 11 din] si din C / curînd C / era să-l facă şi domnu, să-l puie C, era să-l facă. să-l puie domnu în Moldova D // 12 Iar] Ce C // 13-25 *lipsesc* D // 13 *ante* Gheorghie: 33 C / boiar C // 14 jupîniasă C // 13-19 [52] Gheorghie Ştefan-vodă, cînd au fost boiar, log<o>făt mare, purcegînd din Iaşi să margă la Buciuleşti şi fiind el-văduvoî, că-i murisă giupîniasa, au tîlnit o jupîniasă săracă, tînără şi frumoasă, anume Safta, de niamul Boeştilor. Şi tîmpinîndu-o pe drum, mergînd ia la Iaşi cu rădvanul [şi] au poprit rădvanul cu sila şi s-au suit fără de voia iei în rădvan Si au întorsu rădvanul înnapoi la casa lui ^*(Povestirile cu Gheorghe Ştefan între (î.mv-m),-p(i.* 237v-238v>// 14 văduvoi C// 14-17 Şi tîlnind o jupîniasă săracă la Podul Ilioaia, merge la Iaşi şi fiindu acea jupîniasă frumoasă si tînără, anume Safta, de niamul Boieştilor, au timpinat-o mergînd la Iaşi cu rădvanul C // 17 Şi îndată au poprit C // 19 pe C // 20 care C / ajunsu C // 21 *ante* Gheorghie: 34 D, 53 E, P / era] au fost C// 23 cel bătrîn ce era vel-vist<iernjc> i-au zis E, P / *după* vist<iernic> *ad.* i-au zis C // 24 logofete C // 25 Zicu C / caprele C //

mai vin". El au răspunsu în pildă, şi alţii nu s-au priceput. Că el aştepta ostili ungureşti să vie de preste munte.

XXXIII Gheorghie Ştefan-vodă, trecînd cu oastea unguriască prin Roman, să scoată pre Vasilie-vodă din domniîe, iar un bivolar bătiîn al lui au eşit înainte dintr-o cîrcimă, fiind bat, în mijlocul tirgului, şi au început a rîde

f. 197v şi a'bate în palme şi a zice: / „Dragul badii, Ştefan-vodă, mai bine îţi şade în domniîe decît în boierite. Aşîa să mi te porţi!" Iar Ştefan-vodă l-au întrebat: „Ce ţi-i voia, măi?" Iar bivolariul au dzis: „O bute de vin am neguţat şi n-am bani iă o plătescu, să beu pentru săn<ă>tatea mării<i>-tali şi a oştii mării<i)-tali!" Atuncea Ştefan-vodă s-au zîmbit a rîde şi au zis la şoltuzul: „Pas' să ţi-o plătiască". Şi au mărsu de au băut butea cea de vin toată cu soţiile lui, cu cine au fost, şi au plătit şoltuzul butea cea de vin.

XXXIV Gheorghie Ştefan-vodă, după ce au luat pre doamna lui Vasilii-vodă din Suceavă la mîna lui şi pre Ştefăniţă-vodă, pre fiiul său, l-au însămnat la nas puţintel, şi pre doamna au vrut să-şi rîdă de dînsa. Ce doamna lui Vasilii-vodă l-au probozit şi au început a-l blăstăma şi a-l sudui şi a-i zice dulău fără de obraz, cum nu să teme de Dumnezeu, că i-au fost domnu-său stăpîn, şi i-au mîncat pita. Şi aşîa i-au dat pace şi o au trimis la Buciuleşti de au închis-o în curţile lui. Şi i-au luat averea şi multă spaimă i-au făcut.

XXXV Gheorghie Ştefan-vodă, după ce au prinsu pre Toma vornicul Cantacozino în Suceavă, l-au înbunat pînă a aduce pre frate-său Iordachi Cantacozino din Ţara

1-29 *lipsesc* D, G // 1 *lipseşte* El E // 2 *lipseşte* el P / ostile C, E / viîe C vii P / de preste] despre P // 3 *ante* Gheorghie: 35 C, 54 E, P / oaste E, P // 5 domnie E / i-au eşit înnainte C / înnainte P // 5–6 *lipseşte* dintr-o cîrcimă, fiind bat C // 6 cîrşmă E, P / *lipseşte* fiind E, P // 7 palmi P / zice C, P//8 bini P / şadi P/ domnie C, E, P / boerie C, E, boerii P / Aşa C, P // 9 Iar Gheorghie Ştefan-vodă E, P / Iar Gheorghie Ştefan-vodă s-au zimbit a ride şi au zis: C / ţî-i voîa P // 10 buti ***P II*** 11 sănătatea C// 12 Atuncea Gheorghie Ştefan-vodă E, P// 12-13 Atuncea Gheorghie Ştefan-vodă au zis la şoltuzul C // 13 zimbit E, P // 14 mersu C / *lipseşte* toată C, E, P // 15 lui] sale E, P / şi o au plătit C // 17 *ante* Gheorghie: 36 C, 55 E, P // 18 Vasilie C, E // 19 *lipseşte* pre E, P / şi pre fiiul său Ştefănită-vodă l-au însămnat C// 20 doamnă C, E, P// 21 Vasilie E, Vasili P / propozit *P II 22* zice C, P // 23 domnul său P // 24 aşa C, P / pace C, P, paci P / au trimis-o E, trimes-o P / *după* triimis *ad.* pre doamna C // 25 *după* Buciuleşti *ad.* pe Bistriţă, la satul lui, la ţinutul Niamţului C / de] şi C / *după* averea *ad.* ce au găsit C // 27 *ante* Gheorghiîe: 37 C, 56 EJ P // 28-29 în Suceavă, deodată l-au înbunat pînă au adus şi pre C, E, P// 29 Iordachi] Gheorgachi C / *lipseşte* Cantacozino E, P //

Leşască, cu giurămînt, de la Camenită. Şi apoi, prinzrnd pre amîndoi frații, i-au închis pre amîndoi frații fnpreună cu doamna lui Vasilii-vodă la Buciuleşti. Şi acolo multă groază le făcea şi umbla noaptea cu luntre pre apa Bistriții, de-i spăriîa că-i vor răsturna în Bistriță. Şi li-au luat tot ce au avut, şi sate, şi haine, şi odoară, şi haine, şi bucate, şi bani gata noaozăci de mii de galbeni de aur ungureşti. Şi au trimis pre armaşul cel mare, pre Habă- f. 198 şescul, să-i omoară. Ce Hăbăşescul/nu s-au grăbit cu moartea. Şi au scris în doao rînduri Gheorghe Ştefan-vodă numai să-i omoare, şi tot n-au vrut să să grăbască să-i omoare. Iar al triile rînd, scriind Gheorghii Ştefan-vodă la armaşul Hăbăşescul numai să-i omoară, şi stînd cărțile gata pre masă, întru acel ceas au sosit un căpitan din Țara Munteniască, anume Uşurelul, cu cărți de la Constant'in-vodă Băsărabă, domnu nou, poftind cu scrisoare pre Gheorghie Ştefan-vodă să-i sloboadă pre acei doi boiari, să nu-i omoară. Iar de-i va omorî, vor strica prieteşugul, şi să fie gata de războiu. Şi Gheorghie Ştefan-vodă nu ştiîa nemică de moartea lui Matei-vodă. Că, cum au murit Matei-vodă, au şi rădicat domnu pre Costantin-vodă slujitorii şi boiarii şi țara. întru acel ceas au căzut cu rugăminte Costantin postelnicul Cantacozino, frateli Tomii vornicului şi a lui Iordachi vist^rnicului, de au scris

1—24 *lipsesc* D, G // 1 Caminiță P / prinzindu C, prinzindu-i P// 2 *repetă* i-au închis pre amîndoi frații C /' *lipseşte* frații[2] E, P // 3 Vasilie E / Buciuleşti C //• 4 şi umbla noaptea cu luntre pre apa] şi-i punea în luntre noaptea pre apa C // 5 de-i spăriîa rău C / de-i spăriîa că-i vor omorî, să spuie averea domniii şi a lor. Şi E, P / că-i vor omorî, să spuîe averea domniii şi a lor. Şi C // 6 au avut: moşii, sate, haine şi odoară şi bucate C / au avut şi moşii, sate P / au avut şi moşii, sate şi odoară E/ *lipseşte* şi haine[1] E / şi haine[2] P / 8 ungureşti de aur E, P / triimis C, triimes P/ pre*] şi pre E // 9 omoare C, P / *lipseşte* Ce Hăbăşescul nu s-au grăbit cu moartea P // 10 *după* moartea *ad.* să-i omoare C, sâ-i omoară E/ Gheorghii E / *lipseşte* Gheorghie Ştefan-vodă C// 11 *lipseşte* numai E, P / omoară E, P // 11—13 *lipseşte* şi tot n-au vrut... numai să-i omoară C // 12 omoară E, P// 12—14 Iar a triia oară stînd cărțile gata pre 'masă scrise şi pecetluite, să li trimită, numai să-i omoare, întru acel ceas E, P // ,14 *după* masă *ai.* scrise şi pecetluite să le trimită, numai să-i omoare C // 15 pre anume E, P // 17 Gheorghii E / *după* boiari *ad.* pre Toma Cantacozino vornicul si pre Gheorgachi Cantacozino vistiiarnicul C, E, P / visternicul P // 18 omoare C, E, P / priieteşugul E// 19 Şi] Iar C, E, P// 20 moarte C, P//21 după rădicat *ad.* muntenii E, P / pre Costantin-vodă domnu C // 22 *după* vodă *ai.* Băsărabă în Țara Munteniască E, P / slujitorii şi boiarii şi țara] în Țara Munteniască C, ' *lipseşte* E, P / întru] Şi întru C // 23 fratele E // 24 *lipsişte* vornicului E, P / Iordachi] Gheorgachi C / *după* Iordachi *ad.* fiind cumnat lui ,Costantin-vodă E, fiind Costantin-vodă cumnat lui P / *lipseşte* visternicului £, Pjiupă vistiiarnicului *ai.* Cantacozine.ştii C //

Costantin-vodă Băsărabă la Gheorghii Ştefan-vodă, precum s-au pomenit mai sus. Şi căpitanul acela, ce-au vinit cu cărțile, întru o zi şi într-o noapte" din Bucureşti au agiunsu în Iaşi, i-au pus muntenii nume" de atuncea, Uşurelul. Careli după aceia multă milă au avut de la Cantacozineşti. Şi aşîa, cu această tîmplar6, i-au ertat Gheorghii Ştefan-vodă pre aceşti doi boiari şi li-au dat moşiile înnapoi, iar altă nemică nu li-au dat ce le luasă.

XXXVI Gheorghii Ştefan-vodă, după ce s-au dus în Țara Unguriască, umblat-au pin multe părți de loc, ca să-i dea oaste, pe la nemți, pe la Ieşi, pe la Moscu, pe la şvezi. Şi au dăruit înpăratului moschicescu o cruce ferecată cu aur şi cu pietri scumpe de patru sute de pungi f. 198v de bani, ca / să-i dea oaste, să vie în Moldova. Şi tot l-au purtat cu voroave şi nu i-au mai dat oaste, pînă ce i s-au tîmplat de au murit acolo, la Moscu. Şi pe urmă i-au adus oasăle lui în Moldova, în mănăstirea lui la Caşen, de l-au îngropat.

XXXVII Iară pre doamna lui Gheorghii Ştefan-vodă, pe Safta, ce o luas<ă> cu sila, precum s-au scris mai sus, o urîs<ă> Gheorghii Ştefan-vodă, umblînd pin țări streine, şi au triimis-o în țară aicea, pînă a nu muri el. Şi el ş-au fost luat o slujnică țiitoare dintru aceTi țări streine. Iar doamna Safta au trăit aicea în țară, cu <pace> multă vreme şi după moartea lui Gheorghii Ştefan-vodă.

1—25 *lipsesc* D, G // 1 *după* Băsărabu *ad. marginal* care acest Costantin-vodă B(asarab) era cumnat lui Costantin stolnicul Cantacozino C / Gheorghie C, E, P // 2 pomenit] scris C / ce au C // 3 *după* cărțile *ad.* au vinit C / noapte C // 4 ajunsu C / i-au] şi i-au E, P// 4—5 şi i-au pus nume muntenii acelui căpitan de atuncea Uşurelul C // 4 nume muntenii E, P // 5 Care C, E, P / *după* avut *ad.* acel căpitan Uşurelul E, P // 6 aşa C, P / întîmplare C, tîmplare P / i-au] au P // 7 *după* boiari *ad.* Cantacozineşti C // 8 altă nu li-au dat nemică E, P // 9 *ante* Gheorghie: 57 E, P / [38] Iară Gheorghie Ştefan-vodă, după ce l-au mazilit înpărățiîa, s-au dus în C // 10 prin C, E, P//10—11 de loc şi țări, ca să-i de oaste să vie iarăş în Moldova. Fost-au la nemți E, P / *după* loc *ad.* şi țări C// 11—18 ca să-i dea oaste să viîe aicea în țară, în Moldova, ca să mai fie domnu, pre la nemți, pre la Ieşi, pre la şfezi, pre la Moscu, pînă au murit acolo la Moscu. Şi pre urmă i-au adus oasele lui la mănăstirea lui, la Caşen, de l-au îngropat C // 11 *lipseşte* pre[2-4] E, P // 12— 16 Şi avînd o cruce foarte scumpă, ferecată cu aur, cu diiamanturi şi cu pietri scumpe, care prețul iei era patru sute de pungi de bani, o au dăruit înpăratului moschicescu, ca să-i dea oast6. Şi aşîa, zăbăvindu-l moscalii, i s-au tîmplat de au murit la Moscu, E, P //16 pre E, P // 17 oaseli lui aicea în țară la mănăstirea lui E,P/ Caşin E, Caşîn P// 19 Iar C/ *ante* Iară: 58 E, P / Gheorghie E // 20 pre doamna Safta E, P / luasă cu de-a sila C / precum mai sus s-au scris E, P //21 urîsă C / *lipseşte* Gheorghii Ştefan-vodă C, E, P / prin C, E, P // 22 aicea în țară C, E, P // 23 *repetă* o slujnică P / țiitoare C // 24 doamna lui, Safta C / cu pace C, P cu pace E // 25 Gheorghie C, E //

XXXVIII Fost-au luat Iordachi Cantacozino şi Toma frate-său toate moşiile Ceaureştilor, pentru acea pradă ce li-au făcut Gheorghii Ştefan-vodă, cu dreptate şi cu giudecată. Dar mai pre urmă s-au socotit Toma vornicul şi cu frate-său Iordachi visternicul de voia lor şi li-au dat iar la niamurile lui moşiile, la Ceaureşti, să le stăpîniască. Iară Răcoviţăştii, nu să ştiîe din ce pricină, au fost luat şi iei moşii de-a Ceaureştilor atuncea şi nu li-au mai dat înapoi, care moşii din niamul Racoviţăştilor şi astăzi le ţin de le stăpînescu, satul Roznovul şi alteli.

XXXIX Ghica-vodă, de niamul lui fiind arbănaş, copil tînăr au purces de la casa lui la Ţarigrad, să-ş găsască un stăpîn să slujască. Şi cu dînsul s-au mai luat un copil de turcu, iar sărac, din ostrovul Chiprului. Şi mergînd amîndoi denpreună la Ţarigrad, multe vorbe bune au vorbit: de vor găsi pită, să s<ă> caute unul pre altul. Şi au dzis Ghica-vodă: „Tu eşti turcu, poţi să agiungi să fii om mare, şi ce mi-i face pre mine atuncea?' Iar f. 199 turcul au zis atuncea: „De voi fi / eu om mare, te voi face de vii fi mai mare în Chipru, giudecătoriu". Şi mergînd în Ţarigrad, s-au despărţit unul de altul, să-ş caute stăpîni.

Decii copilul cel de turcu au nemerit la un agă, ce era de curtea înpărătiască. Şi au slujit aşea din stăpîn în stăpîn, pînă au agiunsu de era paşîa. Şi fiind paşîa sărac, avea un priiatin musaip înpărătescu. Şi mergea totdiauna la vorbă la acel musaip înpărătescu. Şi pre aceia vreme

1-27 ***lipsesc*** D, G // 1 ***ante*** Fost-au: 39 C, 59 E, P / Iordachi] Gheorgachi C/ şi] şi cu E,P // 3 ce li-au făcut] ce le făcusă C, E, P / Gheorghie C // 4 judecată C| ***lipseşte*** vornicul C// 4—5 socotit Toma şi Iordachie de voia lor, E, P// 5 ***lipseşte*** cu frate-său C / Iordachi] Gheorgachi C / ***lipseşte*** visternicul C / de bunăvoîa C / ***lipseşte*** lor C // 6 ***ad. marginal*** moşiile B / ia niamul lui, Ceaureştilor, înnapoi C, la niamul lui, la Ceaureşti, înnapoi E, P / ***lipseşte*** să le stăpîniască C, E, P / 7 Racoviţeştii C, Răcoviţăştii E, P / nu să ştie C, nu ştiu E, P // 8 ***ad. marginal*** atuncea B // 9 înnapoi C, E, P / carii C, E, P / ***lipseşte*** moşii C, E, P / Racovitestilor C // 10 ***lipseşte*** le ţin de C, E, P // 11 ***ante*** Ghica: 40C, 36 E<f. 196^{v}>, 37 P<f. 243^{r-v}> / ***după*** vodă ***ad.*** cel bătrîn C / neamul P// 14 săracu C / din ostrovul Chiprului] de la Chipru E, P, ***lipseşte*** C / mergîndu C // 15 dinpreună C, E, P / şi multe E, P / au vorbit amîndoi C, E // 16 vor] or E, P// 17 ajungi C// 18 ***lipseşte*** s& fii C, E, P// 19 ***lipseşte*** atuncea, C, E, P / Eu de oi agiunge om mare pre tine te voi face de-i fi E, P / De voi fi] De oi ajiunge C / te voi] te-oi C // 20 de vii fi] de-i fi C / judecătoriu C, E / mergîndu E, P // 23 Şi s-au apucat copilul acel de turcu la un agă mare ce era C // 24 curte înpărătească P / aşa C, P aşîa E // 25 ajunsu C / ***lipseşte*** de era C, E, P // 26 ave P/ pretin P // 26—27 totdeauna la musaip la vorbă C, E, P/7 27 ***lipseşte*** acel C, E, P / ***lipseşte*** înpărătescu C, E, P //

să tîmplas<ă> de era multe zorbale în Ţarigrad, de nu s<ă> mai putea aşeza Poarta. Decii Chiupruliolu au zis cătră acel priiatin musaip de casa înpărătiască: „De m-ar pune pre mine viziriu, aş potoli eu zorbaleli aceste". Iar înpăratului i să supăras<ă> cu zorbaleli, şi s<ă> miera ce va face, şi întreba sfat şi pre unul şi pre altul, Şi aflînd vremîa acel musaip înpărătescu, au spus înpăratului că iaste un paşîa sărac, şi el zice să-1 pui măriia-ta vizir, că a potoli toate gîicevile aceste, pre careli îl chiamă Chiupruliolu". Decii înpăratul îndată l-au adus şi l-au pus viziriu. Şi cum l-au pus viziriu, îndată au şi pus şi au strigat oastea, şi pre de altă parte au început a tăia capetili celor vicleni, pînă i-au spăriiat, de au aşezat toate zorbaleli. Şi au rămas viziriu lăudat la turci, precum s-au văzut şi să vede şi pînă astăzi niamul lui.

Iară Ghica-vodă, întrînd în Ţaiigrad, au nemerit la capichihăile moldoveneşti de au slujit, apoi au vinit la Moldova cu neguţ<i>torie, apoi la Vasilie-vodă, lipindus<ă> de curte, fiind şi Vasilie-vodă tot de un niam, arbănaş. Şi vrînd şi Dumnezeu, au agiunsu de au fost capichihaîa / f. 199^{v} la Ţarigrad şi vornic mare aici în Moldova. Decii tîmplîndu-s<ă> atuncea, la vremîa lui Gheorghii Ştefan-vodă, de au fost la Poartă cu alţi boiari, viziriul, văzindu-1, l-au şi cunoscut cine iaste. Iar Ghica-vodă nu-I cunoştea pre viziriul. Decii viziriul Chiupruliolu au şi chiemat pre haznatariul lui şi i-au zis în taină: „Vezi cel boiariu bătrîn moldovan ce iaste la Divan? Să-1 îei şi să-1 aduci la odaîa ta, pînă s-a rădica Divanul, şi apoi

1—28 ***lipsesc*** D, G // 1 tîmplasă C, P / nu să mai C, P // 2 pute P / Decii paşia acel săracu Cupruliolu C, Decii paşia Chiupruliul E,P// 3 priiatin al lui [C / înpărătiască]inpăratului C// 4 vezir C,E, vizir P/ zorbalile P// 5 supărasă C/ să mira C, să mera P// 6 faci P/ vreme C, E, vremi P // 7 că]cum că, C, E, P// 8 săracu E / vezir E / că]că el P // 9 ***lipseşte*** toate C, E/ a potoli gîicevile şi zorbaleli. aceste C, E, P / carile P / Chiupruliul E// 11 vezir$^{1-2}$, E, vezir^{1} C, vizir^{2} C, vizir$^{1-2}$P// 12 oaste P, oameni de oaste C / capetile C, E, capitile P// 14 zorbaleli P ./.vizir C, P, vezir E// 16 ***ante*** Iară: 4IC, 37 E / ***ante*** Iar: 38 P / întrind]mergînd C / în]la C / au nimerit P] s-au apucat a sluji C// 17 ***după*** moldoveneşti ***ad.*** şi s-au apucat E, P / de]şi C// 18 neguţitorie, C, neguţ<i>torii E / lipindu-să de curtea domniască C, E, P// 20—21 Şi avînd şi nărocire, au ajunsu şi vornic mare aicea la Moldova şi capichihaîa la Ţarigrad C // 20 vrînd Şi Dumnezeu] avîndu şi năroc E, P / ***lipseşte*** de au fost E, P // 21 ***lipseşte*** aici în Moldova E, P // 22 tîmplîndu-să C, P / vreme C, E, P / Gheorghie E // 23 boeri P / veziriul E / văzîndu-1 P // 25 nu-1 cunoştea pre Cupruliul viziriul E, P / veziriul C / Chiupriliul E, P // 26 ***lipseşte*** Vezi C, E, P // 27 boiar C, E, boeriu P //

să-1 aduci la mine în taină, că-mi trebuiaşte". Iar Ghica-vodă, după ce îl luas<ă> dintre ceiîalalți boiari, să spă-• riiasă tare, că nu ştiîa poveste ce iaste. Şi după ce s-au rădicat Divanul şi l-au dus la viziriul, l-au întrebat viziriul ce om iaste şi de unde iaste, şi au zis: „Cunoşti-mă pre mine, au ba?" Iar Ghica-vodă s-au spus de unde iaste de locul lui, iar a cunoaşte pre viziriul, nu-1 cunoştea. Atuncea viziriul Chiupruliolu s-au spus şi au dzis: „Ții minte ce am vorbit cînd viniiam amîndoi pre cale?" Şi au zis: „De ai uitat tu, dar eu n-am uitat, şi iată că te voi face domnu în Moldova; numai să taci mîlcom". Iar Ghica-vodă au şi mărsu de i-au sărutat mîna şi s-au rugat atuncea pentru stăpînu-său, să-1 lasă să fie domnu, să nu-1 maziliasca. Iar viziriul au iăspunsu: „Acum deodată îl las să fiîe, iar mai pre urmă cuvîntul mieu gios nu l-oi lăsa, ce te voi face pre tirie". Şi pre urmă, chiemînd la Poartă pre Gheorghii Ştefan-vodă, şi nevrînd Gheorghii Ştefan-vodă să margă, au pus pre Ghica-vodă domnu în Moldova, după cum scrie Îetopisățul. Aşea au fost poveste ! eşirii acestor doi oameni, Chiupruliului viziriului şi Ghicăi-vodă; că unde iaste voia lui Dumnezeu să biruiescu toate firili omeneşti. /

f. 200 XL Ştefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, fiindu domnu tînăr, dezmierdat si inimos, de multe ori esind cu boerii Ia primblări, punea de lua frîile din capeteli cailor

1—25 ***lipsesc*** G // 1—22 ***lipsesc*** D // 1 mini P / trebueşti P // 2 după ci-1 luasă P / luasă C / aceîalalți C / boeri P / să spăriiase C, el să spăriiasă E, P // 4 l-au dus haznatariul E, P / la veziriul E // 5 esti P / de unde iaste de locul lui şi l-au întrebat viziriul zicînd: „Cunoşti-mâ C, de und6 iaste şi l-au întrebat zicîndu: „Cunoşti-mă E, P// 6 ***lipseşte*** Iar Ghica-vodă s-au spus de unde iaste de locul lui C / Ghica-vodă]ei E, P // 7 pre viziriul au zis că nu-1 cunoaşte E, P / ***după*** viziriul ***ad.*** au zis că C // 8 Atuncîa C, Atunci E, Atunce P / veziriul E / Chiupruliul E, P//9 ce am vorbit amîndoi cîndu viniiam pre cale E, P// 10 au zis viziriul E, P / ***lipseşte*** dar P // 11 te-oi face C / în]la E, P // 12 mersu C, E / ***repetă*** şi s-au C// 13 atunce P/ ***după*** stăpînu-său ***ad.*** Gheorghie Ştefan-vodă. E,P// 14 mazilească P/ veziriul E// 15 fie C,E,P/ jos C,E// 16 te-oi face C/ Şi mai pre urmă ***Cj*** chemînd P/ 17 Gheorghie C,E ***ad. marginal*** B//17— 19 şi nevrînd să margă Gheorghie Ştefan-vodă la Poartă au pus domnu pre Ghica-vodă, după cum scrie Îetopisățul C, E, P // 19 Aşa C, E, P // 20 ***după*** oameni ***ad.*** mari E, P / veziriului E, viziriul P// 20—21 acestor oameni, amîndurora, de au eşit oameni mari, Chiupruliolu viziriului şi lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn; că unde C/ şi lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn E, P//21—22 să biruescu şi firile toate cele omeneşti C, să biruescu şi firile toate, omeneşti E, P // 23-25 ***lipsesc*** E // 23 ***ante*** Ştefăniță: 42 C, 1 D / Vasilii C- ,' fiind C,i)// 24 inimos]mînios C,D// 25 boiarii C,D/ primblare D/ de le luoa C, de le lua D/ capetile C,D //

. boerilor şi le da chiot cailor, de cădea boerii gios de-ş sfărma capetile, cît să îngrozise boiarii a mai merge cu dînsul cu cai buni la primblări.

XLI Ştefăniță-vodă vrînd odată să scoată fumărit pe țară cîte, şase orți de casă, şi înnainte vremie era obiceai de da numai cîte un leu de casă, iar Toma vornicul şi cu Iordachi, frate-său, Cantacozineştii nu-1 lăsa să-1 scoată mai mult decît un leu şi-i zicea să nu facă obiceai nou, că nu-i bine. Iar Ştefăniță-vodă îndată s-au mîniiat şi au scos hamgeriulşi s-au răpezit să dea într-înşii, şi ei au fugit din casă afară. Măcar că acei boiari era greci, ' dar să punea tare pentru țară şi pentru obiceai nou să nu s<ă> facă, că obiceaele cele noao fac răsipă țărilor şi peirea domnilor.

XLII Auzind aceste fapte răleV Vasilie-vodă, tată-său, Ia Țarigrad, nu-i părea bine, şi-i scrie de multe ori să să lasă. Şi de nu ar fi murit, era numai să-1 scoată din dom-. niîe pre fiiu-său, să vie el domnu în Moldova, că cunoştea că nu va procopsi fiiul său în domnie, Ştefăniță-vodă.

XLIII Era un boiar anume Neculai Milescul spătariul, de la Vaslui de moşiîa lui, pre învățat şi cărturar, şi ştiîa multe limbi: elineşte, sloveneşte, greceşte şi turceşte. Şi era mîndru şi begat, şi umbla cu povodnici înnainte, domneşti, cu buzdugane şi cu paloşîe, cu soltare tot sirmă Ia cai. Şi lui Ştefăniță-vodă îi era pre drag, şi-1 ținea pre /

f. 2()0v bine, şi tot la masă îl punea, şi să giuca în cărți cu dînsul, şi la sfaturi, că era atuncea grammatic la dîhsu. Iar cînd au fost o dată, nu s-au săturat de bine şi de cinste ce

1—28 ***lipsesc*** E, G // 1 boiarilor C, D / ***după*** cailor ***ad.*** şi pleca caii fuga D / boiarii C, D / jos C, D // 2 ***după*** capetile ***ad.*** şi-ş stîlciîa trupurile D / îngrozisă C, E •// 4 ***ante*** Ştefăniță: 2 D / să scoată odată C//5 şasia D/ ***lipseşte*** vremie C, D//7 şi Iordachi vistiiarnicul D/ Iordachi vistiiarnicul C// 7-8 să scoată C// 10 eijîei C, D // 11 Şi măcarî C, D / acîei C // 12 darjşi C / ***lipseşte*** tare C / obiceaîe C /noujnoao C / nu să C // 12— 13 dar să punea pentru obiceai nou să nu să facă în țară, că obiceaîele noao fac D // 13 obiceaîele C / ***lipseşte*** cele C // 14 perirea D / ***repetă*** domnilor B // 15 ***ante*** Auzind: 43 C, 3 D / de aceste C, D / rele C, ***ad. marginal*** B / rele a lui Ştefăniță-vodă, tată-său Vasilie-vocfă la Țarigrad D // 16 scriîa C, D// 17 ***după*** murit ***ad.*** Vasilie-vodă C, D // 18 ***după*** fiiu-său ***ad.*** Ştefăniță-vodă D / ***lipseşte*** în Moldova C, D// 19 fiiu-său Ştefăniță-vodă în domniîe C, D/7 20 ***ante*** Era: 44 C, 4 D / boiariu D / pre anume D / Nicolai D // 20-21 Iară pre acea vreme, la domniîa lui Ştefăniță-vodă, era un boiar pre anume Nicolai Cîrnul spătariul, ce-i zicea Milescul, de la Vasluiu C// 21 Vasluiu D / ***lipseşte,*** lui C, D // 22 sloveneşte C / ***lipseşte*** şi D // 23 înnainte D // 24 ***lipseşte*** şi D / cu]şi cu C, D // 26 ***după*** îl punea ***ad.*** cu dînsul D / ***după*** dînsul ***ad.*** şi în tavlii C, D // 28 de bineli D / cinstea D //

avea la Ştefăniţă-vodă, ce au şezut şi au scris nişte cărţi viclene şi li-au pus într-un bătu sfredelit şi li-au trimis la Costantin-vodă cel bătrîn Băsărabă, în Ţara Leşască, ca să s<ă> rădice de acolo cu oşti, să vie să scoată pre Ştefăniţă-vodă din domniîe. Iar Costantin-vodă n-au vrut să s<ă> apuce de acele lucruri ce-i scriîa, ce s-au sculat şi au trimis băţul acel sfredelit cu cărţi cu tot înnapoi la Ştefăniţă-vodă, de li-au dat. Decii Ştefăniţă-vodă, cum au văzut băţul cu cărţile, s-au pre mîniîat şi l-au şi adus pre acel Nicolai Milescul înnaintea lui, în casa cea mică, şi au pus pre călău de i-au tăiat nasul. Scoţînd Ştefăniţă-vodă în grabă hamgeriul lui din brîu, au dat de i-au tăiat călău nasul. Şi n-au vrut să-l lasă pe călău să-i taie nasul cu cuţitul lui călău, ce cu hamgeriul lui Ştefăniţă-vodă i-au tăiat nasul. După aceia, Nicolai Cîrnul au fugit în Ţara Nemţască şi au găsit acolo un doftor, de-i tot sloboziîa sîngeli din obraz şi-l boţiîa la nas, şi aşîa din zi în zi sîngele să închiega, de i-au crescut nasul la locu, de s-au tămăduit. Iar cînd au vinit aicea în ţară, la domniia lui Iliiaş-vodă, numai de abiîa s-au fost cunoscînd nasul că-i tăiat. Numai tot n-au şezut în ţară mult, de ruşine, ce s-au dus la Moscu, la mareli înpărat, la Alexii Mihailoviei, la tatul marelui Petru înpărat, carele au vinit la noi aicea în Moldova, Şi pentru învăţătura lui au fost terziman înpăratului şi învăţa şi pre fiiul înpăratului, pre Petru Alexievici, carte. Şi era la mare cinste şi bogăţie. Şi l-au
f. 201 trimis înpăratul Alexii Mihailovici / sol la mareli înpărat al chitailor, de au zăbăvit la Chitai vreo doi, tni ani. Şi

1-28 ***lipsesc*** E, G // 1 la]de la C, D / neşte C // 2 triimis C // 4 să să C, D / să vile C, D // 6 să să C, D /aceli C, D / ***după*** scriîa ***ad.*** Neculai Cîrnul C, Nicolai Milescul spătar D// 7 triimis C //9 ***lipseşte*** şi[2] D// 10 acel Nicolai Milescul] Cîrnul C / Nicolai Milescul]boiariu D/ înnainte D// 11 calo C // 12 ***lipseşte*** în grabă C, D // 13 calo i-[2] C / ***după*** nasul ***ad.*** cu hamgeriul lui C / ***lipseşte*** Şi C, D / pre C // 14 ***lipseşte*** lui calo C, ***lipseşte*** calau D / hamgeriul C // 15 ***lipseşte*** i-au tăiat nasul C, D / Iar după aceia C / ***lipseşte*** Nicolai Cîrnul C // 16 au găsit un doftor acolo C / ***lipseşte*** tot C // 17 sînge C / şi-l]şi să C /aşa C, D / 18 închega C / ***lipseşte*** de i-au crescut nasul la locu C // 19 Iar]Şi C, D / ***după*** ţară ***ad.*** Neculai Cîrnul C // 20 cunoseîndu D // 21 ***lipseşte*** câ-i iaste tăiat C / ruşine C // 22 mareli înpărat, la]mareli cniaz, ţariu C / la înpăratul Alexii Mihailovici, la tatăl D// 23 ***lipseşte*** la[1] C / tatul lui Petr<u> înpărat C/ Petr<u> D / carile D / ***lipseşte*** la noi aicea C, D //24 au fost]au ajunsu C, D // 25—26 şi ittvâţa carte pre fiiul înpăratului, pre Petr<u) Alexievici C // 25 ***lipseşte*** şi[2] D / Petf(u) D // 26 bogăţiie D // 27 triimis C / marele C //

au avut acolo multă cinste şi dar de la mareli înpărat al chitailor, şi multe lucruri de mirat au văzut la acea înpărăţiîe a chitailor. Şi i-au dăruit un blid, plin de pietri scumpe şi un diiamant ca un ou de porumbu. Şi întorcîndu-s<â> pe drum înnapoi, s-au tîmplat de au murit înpăratul Moscului, pre anume Alexii Mihailovici, iar senatorii de la Moscu i-au eşit întru întimpinare" şi i-au luat aceli daruri şi tot ce au avut şi l-au făcut surgun la Sibir. Şi au şezut cîţiva ani surgun la Sibir.

Iară mai pre urmă, rădicîndu-s<ă> Petru înpărat, fiiul lui Alexii Mihailovici, carele au vinit aicea în ţară, în Moldova, de s-au bătut cu turcii la Prut, la Stănileşti din gios de Huşi, în ţinutul Fălciiului, agiuns-au Cîrnul din Sibir cu cărţi la dînsul, la înpăratul Petru Alexievici, de i-au făcut ştire de toate ce au făcut şi cum iaste surgun.

Atuncea Petru Alexievici înpărat îndată au chiemat senatorii şi au întrebat zicînd: „Unde iaste dascălul mieu, cel ce m-au învăţat carte? Acum, curund, să-l aduceţi". Şi îndată au răpezit de olac şi l-au adus la Petru Alexieviei, înpăratul Moscului, în stoliţă. Şi l-au întrebat ce au văzut şi ce au păţit şi i-au plătit lucrurile toate acele de la senatori ce-i luas<ă>, pînă la un cap de aţă, şi diiamantul cel mare. Şi înpăratul, după ce l-au văzut, s-au mirat şi l-au dat în haznaoa cea înpărătiască, iar Cîrnului i-au dat optzăci de pungi de bani. Şi l-au luat iară în dragoste şi în milă şi l-au pus iar sfetnic. /

f. 20)[v] Şi cînd au ras barbeli, înpăratul, a moscalilor, atuncea cînd ş-au schimbat portul, atuncea singur înpăratul i-au ras barba, cu mîna lui. Şi au trăit Cîrnul pînă la a doa

1—29 ***lipsesc*** E, G // 1 darjdaruri D // 2 mirat]mirare C, mirare D // 4 cajeit C, D / ***după*** porumbu ***ad.*** de mare D / întoreîndu-să C // 5 ***după*** înnapoi ***ad.*** la Moscu C, D // 6 ***lipseşte*** pre anume C, D // 9 ***lipseşte*** Şi au şezut cîţiva ani surgun la Sibir C, D // 10 ***ante*** Iară: 45 C, 5 D / Petr<u> D // 10-12 Petr<u> înpărat, careli au vinit aici în Ţara Moldovii, fiiul lui Alexii Mihailovici, careli s-au bătut C // 11 au vinit la noi aici în Ţara Moldovii D // 12—13 ***lipseşte*** la Prut, la Stănileşti... în ţinutul Fălciiului C, D// 13 ajuns-au C / Nicolai Cîrnul D// 14 ***lipseşte*** înpăratul C, D / Petr(u) D// 15 ***lipseşte*** de[2] C, D / ce au]ce i-au C/ ***după*** făcut ***ad.*** senatorii D // 16 Petr<u> D / Alexievici C / înpăratul C, D / ***lipseşte*** îndată C, D // 17 au]i-au C / zicindu C // 18 curînd C // 19 de olac]în grabă C, D // 19—20 l-au adus la înpăratul Petr<u) Alexievici în stoliţă C, D // 21 ce C, D // 22 sănatori C / luasă C, D // 23 cel]acel D/ după ce] dacă C, D / mierat C, D //24 hazneaoa C / ***lipseşte*** cea C, D / iar Cîrnului i-au dat]şi i-au dat Cîrnului C // 25 ***după*** dat ***ad.*** pre dînsu D / iarăş C, iar D / iarăş C // 26 ***după*** sfetnic ***ad.*** în mare cinste D // 27—29 ***lipseşte*** Şi cînd au ras barbeli... cu mîna lui C, D // 29 Cîrnul]acel Nicolai Cîrnul Milescul spătariul C / doao C //

domniîe a lui Mihai-vodă Racoviță, și atuncea au murit. Care mare cinste i-au făcut înpăratul la moartea lui și mare părere" de rău au avut după dînsul, că era trebuitoriu la ac6li vremi.

Rămas-au acelui Cîrnu ficiori și nepoți, și au agiunsu unii de au fost polcovnici spre slujba oștirii. Că săînsuras<ă> el acolo, de luas<â> moscav<că>. Și s-au mai dus după dînsul de aicea din Moldova trii nepoți de frate, de să așezasîe și ,ei pe lîngă unchiu-său. Și aceiîa avea milă de la înpărățiîe, și acolo au murit.

1— 15 *lipsesc* E, G // 1 Mihai Racoviță-vodă, aicea la noi, în Moldova, și atuncea au murit D // 3 părere D / *Stupă* dînsul *ad.* cînd au murit C // 5 *ante* Rămasu-i-au: 46 C, 6 D/ajunsu C// 6 însurasă C, D// 7 luasă D /moscoavca C, moscavcă D // 8 de aiceajși de aicea C // 9 așezase C, așezasă D / eijiei C, D / pre C, D/ aceia C// 11 *ante* Ștefăniță: 47 C, 7 D// 12 Tighine D// 13 Bendir C // 14 adevăr D / știe C, D / că la letopisățu C, D // 15 *după* lucru *ad.:* [48] Duca-vodă cel bătrîn, fiindu de oameni de gios de niamul lui de la Rumele, din Țara Grecească, după **ce** au luat domniîa aicea în țară, în Moldova, au vinit stăpînul lui, spahiul, cu ferman înpărătescu la Duca-vodă, de i-au cerșut dajde după obiceai ce au spahii{i> de eu de la oamenii săi, pre izvod, de la înpărățiîe. Și după ce au vinit spahiul l-au cinstit Duca-vodă, puindu-1 și la masă. Iar turcul, spahiul, șezind la masă cu Duca-vodă, au fost zicînd lui vodă: afendi, blem la Rumeli. Iar Duca-vodă au fost zicînd să margă turcul: pas tu, dar eu nu voi merge. Și i-au dat și haine și i-au dat și bani *ce* i să făcea și mai mult decît i să făcea. [49] Duca-vodă avea un frate mai bătrîn decît dînsul și-1 pusesîe vameș mare; și numele lui era Cîrstea. Și așa era de fudul, că cînd mergea prin tîrgu nu vrea să-ș **ia** șlicul denaintea nemărui. Iar neguțitorii și alți oameni din cei mai proști, văzindu-1 că nu-ș Ia șlicul denaintea nemărui, au început și iei a nu-ș lua șliceli înnaintea lui. Apoi el s-au dus și s-au jeluit Ducăi-vodă, frăține-său, că nu-1 cinstescu neguțitorii să-ș ia șlicele înnaintea lui. Apoi Diuca-**Vodâ** l-au întrebat, el ia-ș șlicul înnaintea lor? Iar el au zis că nu-ș ia. Iar Duca-vodă, i-au zis': Pas pre uliță și-ți Ia tu șlicul și apoi, dacă nu-ș vor luoa lai șlicile, vin'de-mi spune mie, că știu eu ce-oi face. Decii el au și purces pre uliță, cum îi poroncis<ă) frate-său, Duca-vodă. Și au început a-ș lua șlicul. Iar neguțitorii **s**-au și sculat în picioare, și au început a-ș luoa șlicile și a să închina. Și apoi au mersu **la** Duca-vodă și i-au spus că luîndu-ș șlicul el, îș **eu** și neguțitorii șlicile înnaintea lui. Atuncea Duca-vodă au zis că dacă va cinsti el pre alții, îl vor cinsti și pre dînsul alții, măcarî că iaste frate de domnu. C // [39] Duca-vodă cel bătrîn, fiind de oameni de gios de niamul lui de la Rumele, din Țara Grecească, după ce au luat domniîa aicea în țară, în Moldova, au vinit stăpînul lui, turcul spahiul, cu ferman înpărătescu la Duca-vodă, de' i-au cerșut dajde după obiceaiu ce au spahiii de iau de la oamenii săi pre izvod **de** la înpărățiîe, de cîțiva ani. Și după ce au vinit spahiul l-au cinstit Duca-vodă și i-au **dat** haine și la masa lui cea domniască încă l-au pus **de** au șezut cu dînsul. Decii turcul, avînd voie **a** grăi înnainte Ducăi-vodă îi zicea în limha lui turcească: efendi, efendi, blem **la** Rumele. Iar Duca-vodă îi răspundea: mergi tu, dar eu nu voi merge. Și i-au dat Duca-vodă tot ce i **să** făcea dajdea și mai mult decît i **să** făcea. Și așîa turcul **s**-au dus la Rumele, la țara **sa.**

XLIV Ștefăniță-vodă zicu unii că pentru vrăjmășiîa lui și supărarea ce făcea boiarilor, atuncea la Tighinea, la Bender, cînd s-au bolnăvit, să fie murit de otravă. Dar adevărul nu să știîe că Îetopisățul nu scrie nemică de acest lucru.

[40] Duca-vodă avea un frate mai bătrîn decît dînsul. Și-1 pusesîe vameș mare. Și numele lui era Cîrstea. Și așîa era de fudul, că cînd mergea prin tîrgu, nu vrea să-ș ia șlicul înnaintea nemănui. Iar nici neguțitorii, nici cei proști, dacă l-au văzut că nu-ș Ia șlicul, nici Iei nu-ș lua ișlicele înnaintea lui. Apoi el s-au dus și s-au jeluit frăține-său, Ducăi-vodă, că nu-1 cinstescu neguțitorii, să-ș Ia șlicele. Apoi Duca-vodă l-au întrebat, el îa-ș șlicul? Iar el au zis că nu-ș Ia. Iar Duca-vodă :-au zis: pas pre uliță și-ți Ia tu șlicul și apoi, dacă nu-ș vor lua Iei șlicele, vin' o.e-mi spune mie, că știu eu ce oi face. Decii el au și purces pre uliță, precum :i poroncis<ă> frate-său și au început el aș lua șlicul întîi. Iar neguțitorii, văzind, s-au și sculat în picioare și au început a-ș lua și Iei șlicele și a să închina. Și apoi au mersu la Duca-vodă și i-au spus că, luundu-și el șlicul, îș iau și neguțitorii ișlicele înnaintea lui. Atuncea Duca-vodă au zis că dacă va cinsti el pre alții, l-or cinsti și pre dînsul alții, măcarî că iaste frate de domnu <f. 39ᵛ>D//

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

DOMNIÎA DABIJII-VODĂ. CAP 78

1. După moartea lui Ştefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, în anul 7170 <= 1662), au trimis boiarii la Poartă pre Chirița Drace, cu rugăminte de la boiari şi de la țară, pre cine or vrea îei să le dea domnu de țară. Şi li-au eşit răspunsul de la înpărățiîe să margă boiarii toți la Poartă şi acolo, pre cine or alege ei, pre voia lor vor face.

2. După aceîa mers-au toți boiarii la Țarigrad, după poronca viziriului. Şi cu dînşii era şi Evstratie Dabije vornicul. Şi dintre cei boiari mulți carii trăgea nedejdea /
• 202 domniii, numai Toma vornicul şi cu frate-său vistiiarnicul Iordachi, Cantacozineştii cei bătrîni, s-au agiunsu cu nepotu-său, cu cupariul Rusăt cel bătrîn. Avînd cupariul

1— ***17 lipsesc*** E, G // 1—4 ***lipsesc*** M/•' 5 Domniîa lui Efstratie Dabije-voevoda M / ***după*** vodă ***ad.*** în anul 7170 C, P / Cap 75 C, ***lipseşte*** M//6 moarte M / voevoda M / ficior C, P / Vasilii C, M// 7 vcevcda M / in anii 1662 M/ ***lipseşte*** în anul 7170 P / PoartăjȚarigrad M /,/ 8 Chiriția C / ***după*** Drace ***ad.*** dinpreună cu Alecxandru Costin postelnicul P / boeri M // 9 pre]ca pre M / vre ei M / dea] facă M ***/ lipseşte*** Şi ***M/ante*** Li-au venit răspuns: 2 M//10 răspunsuC / înpărățieM / toți boerii M / ***după*** toți ***ad.*** la Țarigrad, C // 11 pe C / or]vor M, P / ei]îei C, P / vor]or C // 12 2]3 M / ***lipseşte*** După aceia M / mărs-au C // 13 veziriului C / Istratie Dabijea C, Efstratii Dabije M // 14 dintr-acîei C / ***lipseşte*** carii C, D / nedejde C / Şi dintr-acei boeri mulți doriia să fii domn M / cei]acei P // 15 ***lipseşte*** numai M / visternicul C, ***lipseşte*** P ,/ Iordachi vistiiarnicul D // 15— 16 4. Thoma Cantacuzino vor<nicul> şi cu Iordachi Cantacuzino visternicul s-au agiuns M // 17 nepotul lor M / ***lipseşte*** cu C / Rosăt M //

trecere şi cinste la Poartă, au isprăvit lucrul de domnie pentru Dabije vornicul. Şi eşind boiarii înnaintea viziriului, să ţinea di cela să-i aliagă de domniîe. Iar Dabije vornicul nemică nu ştiîa, nici în gînd nu-i era. Ce cum întrară boiarii în casă la viziriul, fiind lucrul tocmit şi aşezat de cupariul, şi întrebă viziriul care iaste Dabije. Şi arătîndu-1 boiarii, l-au şi înbrăcat cu caftan de domniîe. Iar alţi boiari ce trăgea nedejde domniii au rămas numai cu nedejde.

3. Vinit-au Dabijea-vodă în scaonul domnescu în Iaşi, tuturor cu bucurie de bună părere pentru domnu bun de boiariu de ţară. Şi era tuturor cu bine. Şi nu era nici un boiariu în prepus sau în minciuni la acest domnu, nici ţara nu era înpresurată cu dările pre aceia vreme.

4. Acest domnu avea obiceai, cînd şidea la masă şi videa niscaiva oameni săraci dvorind pin ogradă, învăţa de lua cîte doao, trii blide de bucate din masa lui şi pîine şi vin şi le trimitea acelor oameni acolo în ogradă, de mînca acei oameni. Şi zicea cătră boiari: „De mult or fi zvorind ei şi or fi flămînzi, neavînd de cheltuială". Şi făcea divanuri dese, ca să nu zăbăvască oamenii mult, dacă or vini

1-21 ***lipsesc*** E, G // 1-2 la Poartă, şi au isprăvit domnite, lui Efstratii Dabije vor<nicul> M // 1 domniîe C // 2 Şi eşind] 5. Eşit-au M / boerii M / înnainte C // 3 veziriului C / veziriului, şi fieştecarile să nădăjduia de domnie M / de¹ C / de²] la C // 4 ***lipseşte*** vornicul M / nimica M / nici]şi nici M / Ci cum au întrat M // 5 boerii M / ***lipseşte*** în casă M / veziriul C, M / ***lipseşte*** tocmit şi P / lucrul aşezat si tocmit D / ***lipseşte*** şi aşezat C, M // 6 şi întrebăjau şi întrebat D, i-au şi întrebat M / veziriul 'c, M / carele M, P // 7 boerii M / caftan C / domnie M // 8 Iară ceelalti boeri M / ce]care M, ***lipseşte*** P / trăgea nădejde de domniii D, trege nădejde de domnie M / domniiijde domniîe C, P// 9 nădejde M // 10 3]6 M/ Venit-au C / Dabije C, Evstratie Dabije P / scaon P / Efstratii Dabije voevoda au venit în Iaşi în scaonul domnesc M / doninescu]domniii C // 11 tuturor cu bună păreri de bucurii P / părere C / şi tuturor cu bucurii pentru domn bun din boerii de ţară M// 12 de]din D, P / de boiariu de ţară]fiind mai înnainte vreme boiariu de tară C / Şi tuturor le era cu bine. Şi la acest domn nu era M // 13 la acestu domnu C, ***lipseşte*** M// 14 nici]şi nic'i M / înpresuratăjasuprită M / ***lipseşte*** pre acela vreme M// 15 4]7 M, ***lipseşte*** C/ obiceaiu C, obiceiu M / şede M // 16 vede vreun sărac zvorind prin ograda lui M / prin ogradă la curţi domnească P / învăţajporoncila M// 17 luoa C/ de]cu M/ ***lipseşte*** şi M//18 trimite C/ ***lipseşte*** acelor oameni C, D, M, P / ***după*** mînca ***ad.*** fiindu, săracii, flămînzi şi neavînd de cheltuială M // 19 ***lipseşte*** acei oameni M/ De mult]Săracii, aceia, de mult M // 20 ***lipseşte*** ei şi or fi M / fi]hi C / ei]îei C / ***lipseşte*** Şi M / ***ante*** Divanuri face adese: 21 M//21 ***după*** desie ai. de multe ori C / desejde multe ori, adesîa D, de multe ori, totdeauna P //

la Iaşi pentru nevoile lor. Şi multe divanuri făcea şi din amiazăzi în desară. Care aceli divanuri den amiazăzi / f. 202v în desară nu cădea toate pre de laudă. Aşijderea el bea vin mai mult din oală roşiîe decît din pahar de cristal, dzicînd că-i mai dulce vinul din oală decît din pahar. ***ms. 253,*** Şi el era de locul lui din ţinutul // f. 215 Putnii, şi ştiindu elu încă din boîarie că au o<a>meni<i> săraci dobîndă bună din vie, din toate cele rele au scornit şi el acestu obiceiu rău de vii: de pogon cîte un leu să dea; care să trage si pîn<ă> astădzi.

5. Avînd un hiiastru al său, anume Lupaşco, făcut de Dabijo<a>îa cu Buhuş, căce Dabijo<a>e au avut şi alţi bărbaţi mai nainte, pîn-a o lua Dabije, făcut-au' mare nuntă în curţile domneşti cu acel hiiastru al său, cu Lupaşco, care acel Lupaşco au agiunsu mai pi urmă şi spătar

1—15 ***lipsesc*** E, G// 1—2 De multe ori şi după amilazăzi M / ***lipseşte*** şi² D// 2 Care]Şi M / din C // 2—3 ***lipseşte*** Care aceli... în desară P// 3 nu că'dea']nu era M, P / ***lipseşte*** pre M / ***după*** Aşijderea ***ad.:*** acest domnu C / 9. Acest domnu vinul îl be mai mult M //4 ***lipseşte*** de cristal M, ***lipseşte*** decît din pahar de cristal P//5 zîcînd \I / ***lipseşte*** vinul D, M / ***după*** oală ***ad.*** roşiîe C, P, roşe M / ***după*** pahar ***ad.*** de cristal C, D, M, P // 6 Şi acest domnu era de locul lui C / 10. Acestaş domnu din locul lui era din M / ştiind B, C, ştiîa M / el C, ***lipseşte*** M // 7 boeriîe B, boeriîa lui M / oamenii B, C / cei săraci P / că oamenii cei săraci au bună dobîndă M // 8 vii B, C / cele rele B, C / acestujun P / acest obiceai B, C // 9 vii şi din toate. Şi pentru acestea au scornit M // 8—10 obiceaiu rău, cîte un leu să dea de pogonul de vie; care multă vreme s-au tras acel obiceai la mulţi domni, pînă l-au ertat preluminaţii domni D / obiceiu rău, adic<â> pogănăritul de pe vii: să dei toţi cîte un leu de fieşticarile pogon, care dajde şi aemu să tragi. M // 9 ***lipseşte*** de vii C, P / de pogonul de vie B, P, de pogonul de vile C / să de tot omul citi un leu P / cîte B, C // 9—10 care s-au tras multă vreme, la mulţi domni B, care s-au tras multă vreme, la mulţi domni, după dînsul C, cari s-aii tras acel obiceiu în multă vremi şi în mulţi ani P // 11 5] 11 M / Şi avînd el C, Aluvîndu A, Avînd el D / Ave M, P / fiiastru B, C, D / pre anumea B // 12 doamna Dabijoae B, doamna Dabijoaîa C, D / ***lipseşte*** cu Buhuş M, P / căce]pentru căci că B, D, căci C, că M, P / doamna Dabijoaîa au mai avut B, dcamna Dabijoaîa au mai avut şi alt bărbat, pe Buhuş, mai înnainte C// 12-r. 4 din p. urm. Dabijo<a>Ia încă mai înnainte, pînă a nu o lua Dabije, au mai avut şi alţi bărbaţi. Pre acest hiiastru al său Dabije voevcd l-au logodit cu o fată a lui'iordachi Cantacuzino visternicul; şi î-au făcut mare nuntă în curţile demneşti. 12. încuscrindu-să Dabije voeyod cu Iordachi Cantacuzino visternicul, 1-**EU** făcut spătar mare. însă peste puţin<ă> vreme au murit Iordachi Cantacuzino pie carile M, Dabijo<a>îa încă mai înnainte, pînă a nu o lua Dabije, au mai avut şi alţi bărbaţi. Pre acest hiiastru al său Dabije-vcdă l-au logodit cu o fată a lui Iordachi Cantacuzino visternicul; l-au făcut spătar mare. însă preste puţin<ă> vreme au murit Ioidachi Cantacuzino n f T?" *H* < P a nu o lua B / pînă a luoa, C, pînă a nu o lua

Jabije-vodă C,D/ mare B, C / mare şi frumoasă nuntă D // 14 ***după*** nuntă ***od-*** şi frumoasă C / curţile B, C / domneşti B, C / fiiastrn B, C // 15 care B C / Pi]pre B , ***C I I*** ***u , i***

mare în Țara Munteniască şi au luat o fată a lui Iordache visternicul Ca<n>tacozino. Şi încuscrindu-să Dabije-vodă cu Iordachie, l-au pus spătaru mare, şi n-au pestit vreme" multă ş-au murit Iordachie spătarul, care cu multă pofal<ă> şi cu mare jele dispre toţi pemintenii l-au îngropat înu Barnovschii; că, măcar că era grec, omu strein, dar era om bun: să punea tare pentru peminteni la domnie.

6. într-aciîa vreme tîmplatu-s-au de ave oştire Turcul cu Niamțul. Şi au vinit poronca la Dabijea-vod<ă>, de s-au gătit de oaste, de au mărsu la Uivaru, în Ț<a)ra Nemțască, şi au trecut Dunărea pre la Ruşava, înpreun<ă> cu Grigorie, ficiorul Ghicăi-vod<ă>, domnul Țării Munteneşti. Şi înpreunîndu-s<ă> cu viziriul, au bătut cetate Uivariul ş-au dobîndit-o de la nemți, şi s-au întorsu
f.2i5v înapoi cu multă dobîndă moldovenii şi muntenii, / aducînd cară încărcate de haine şi de multe lucruri.

7.. Iară la anul după această oştire, iar au vinit poronca de la Po<a)rt<ă> la Dabijea-vod<ă> şi la Gligorie-vod<ă>,

1—2 *lipseşte* mare... încuscrindu-să G // 1 mare B, C / *lipseşte* mare în Țara E / Iordachi B, C// 2 visternicul B, vistiernicul C/ Cantacozino B, C//3 cu Iordachi Cantacozino vistiiarnicul, l-au pus pre Iordachi spătar mare D, cu Iordachie visternicul, l-au pus pre Iordachi spăt<ar> mare G / spătar C / mare B, C / n-au pestit şi n-au trecut D / pestitjtrecut C, zăbăvit E, G / vr6me B, vremie C // 4 şi au B, C / Iordachii B, Iordachi C / spătariul B, C / care B, C, pre carele D / pohfală B, pohvală C, G / pohval<ă> şi cinste M // 5 mare jeale B, mare jale C, mare cinste şi jeale E / *lipseşte* cu mare M / jale C / despre C/pămintenii C// 5—6 despre toţi pămîntenii şi în mănăstirea Barnovschii l-au îngropat B / l-au adus şi l-au ingropat în mănăst(irea) lui Barnovschie-vodă în laş G / în mănăstirea Barnovschii în Iaşi C, în mănăstirea lui Barnovschii-vodă în Iaşi D, în mănăstire Barnovschii M, P// 6 că]şi C/ erajau fost M, P / om C / dară C/ erajau fost M // 7 bunjfoarte bun M, P/ şi să punea G / şi mai mult să pune pentru țară M, P / tare B, C / pentru pămînteni, pentru țară la domni G / pămînteni B, C / domni C, G // 8 6] 13 M / Intru aceia vreme B, Iară într-aceîa vreme C / avea B, C / Turculjturcii G // 8—11 Turcul şi cu Niamțul ave oştire. Lui Efstratie Dabije voevod încă i-au venit poronca de la veziriui să margă cu oaste moldoviniască la cetate Uivar, în Țara Nemțască. S-au gătit Dabije voevod şi purcegînd au trecut M, P// 9 Niamțul]nemții E, G / Dabije-vodă B, C// 10 de oaste, B, C / Uivar B, C / Țara C // II pre B / pre la cetatea Ruşava C / Ruşava B, E, Rusova A, Roşova MjHîrşovaD / împreună B, înpreună C // 12 înpreună cu Grigorii-vodă Ghica, domnul muntenescu, ficior lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn. Şi D, E / Grigorie-vodă, feciorul lui Ghica G / Grigorii-vodă B/ vodă C, voevod M / a domnului C / Munteneşti B, C // 13 Şi]Deci M, P / împreunîndu-să B, înpreunîndu-să C, E/ cu]şi cu M, P// 13—14 cetatea Uivarul şi au B, cetate Uivarul şi au C // 14 Uivarului G / dobîndit-o]luat-o M, P / şi au dobîndit-o, au luat-o D / şi moldovenii s-au întorsu M, P // 15 înnapoi C / moldovenii şi muntenii B, C, *lipseşte* M, P // 16 încărcate de multă avere, de haine E / haine B, C / de multe B, C // 17 7] 14 M, 8 P / *lipseşte* Iară M, P // 17-r. 2 din p. urm.: oştire, au venit de la veziriul şi altă poronca lui Efstatie Dabije voevod şi lui Grigorie Ghica-vodă, domnul muntenesc, să margă cu ostile în Țara Nemțască, la Liva. Deci înpreunîndu-să M, P//18 Poartă B, C"/ Dabije B, C / vodă ^ B,'c/ Grigorie B, C //

de s-au gătit de oştiră, de au mărsu în Țara Nemțască, la Leva, împreună cu ostili turceşti, cu viziriul. Au lăsat viziriul la Leva pe un sarascheru cu oastea turce<a>scă şi pre un soltan cu triidzăci de mii de tătari şi cu domni<i> acestoru țări la cetate la Leva, s-o dobîndiiască. Iară viziriul să dusesă la altă cetate, mai în l<ă>untru, şi l-au bătut pe viziriul nemții de la acea cetate. Şi dup<ă> ce l-au bătut pe viziriul nemții, s-au dat viziriul cu oastea sa în laturi ş-au răpedzit cum mai degrabă să margă şi ostile care lăsas<ă> la Leva, să margă la vizirul, să-i dea agiutoriu. Ce n-au apucat să margă la viziriul, că i-au şi lovit nemți<i> şi pe cea oaste de la Leva, de i-au bătut nemții şi i-au răsipit. Că li s<ă) şi sup<ă)ras<ă> turcilor a mai oşti, fiindu vreme de to<a)mnă, pre la Simedru, şi trăgîndu şi nedejde ca do<a>ră i-or slobodzi să margă pe la casăli lor. Şi Dabije-vodă şi cu Gligorii-vod(ă) sfătuis<ă> să fug<ă> în Ț<a)ra Leşască. Şi cum au lovit nemții acolo la Leva, fugîndu oasştea înnapoi spre Dunărea, ei au şi trecut Dunărea cu ostile lor, fără şt<i)re viziriului, ş-au
l. 216 vinit prinȚ<a>ra Munteniască. Iaiă Stamatie, ci era/postelnicu mare la Dabije-yod(ă), au dzis Dabijă<i)-vod<ă>: „S ă

1 de B, C // 2 împreună B, înpreună C, dinpreună D / ostile turceşti B, C / veziriul C / Şi au lăsat C, D, G // 2—3 şi cu veziriul au mers la cetate Liva. Veziriul au lăsat la cetate Liva M, P // 3 *după* Leva *ad.* înpreună cu ostile turceşti C/ pre B, C/ sarascheriu B, C / *lipseşte* cu castea turce(a)scă C / oaste turcească B // 4 pri B, C/ sultan M/ de tătari B, C// 4—5 *lipseşte* şi cu domni<i>... la Leva M, P/ domni acestor B, C // 5 cetate B / să o dobîndiască B, C / Iar B, C // 6 veziriul C / dusesîe B, C/ cetate B, cetaate C//5—6 să o dobîndiască şi să o îa. Iară el cu ceelantă oaste s-au dus mai înlăuntru, la altă cetate M, P // 6 lăuntru B, C// 7 veziriul *Cj* cetate B/ iar nemții au bătut pe viziriul de la ace cetate P / *lipseşte* şi l-au bătut... cetate M/ după B, C // 8 veziriul ¹⁻² C / *lipseşte* pe viziriul nemții M,P/ / *lipseşte* viziriul ² M, P // 9 în laturi]într-o parte M, P / şi au C / ş-au răpedzit]şi au triimis E / mai în grabă C, E, M, P / şi]cu M, P // 10 ostile careli le lăsas<ă> B / carile le lăsasă D / ostile care le lăsasă la cetate la Leva C/ ostile de la Liva la dînsul să-i dei M, P / veziriulC // 11 Ce ostile M, P / veziriul C // 11— 13 că şi pre aceştie din Liva i-au lovit alți nemți şi î-au bătut şi i-au răsipitu M,P // 12 nemții B, C / pre B / cea]acea B, D, acia G, aceia C/ oaste de B, C, D, E, G // 13 li să supărasă Şi M, P / să B, C / supărasă B, C // 14 fiind B, C / vre<me> A / toamnă B / toamnă, în luna lui octomvrie şi trăgînd nădejde M, P / pre la Svîatii Dimitrii B, C, D, E, G / trăgînd B, C // 15 nedejde B, C /' doară îi vor B, M, doar îi vor C, P / pre B, C // 16 *lipseşte* Şi M, P / *ante* Dabije voevod: 16 M / *lipseşte* vcdă P / *lipseşte* cu C / Grigorie-vodă, B, C, voevoda Ghica M / să sfătuisă'B, G, M, P // 17 fugă B,C,D,E, G/Țara B, C, D, E, G / au]i-au M, P / nemții B, C// 181a cetate la Leva E/ Liva M, Litva P / fugind B, C / *după* oastea *ad.* turcească B, G / înnapoi C / spre Dunărea, domnii aceştiia, acestor țări, au şi trecut B /spre C, D, E, G / ei] Iei C, domnii G, domnii acestor țări E / ei, domnii M, P // *19lipseşte* cu ostile lor M, P/fără de ştirea B,D,G,P, făr<ă> de ştirea M/ veziriului C/şi au B,C//20 Țara C/ Iar C /ce B,C// 21 postelnic C/ mare B,C /vodă¹⁻²C, voevod¹⁻² M/Dabijii B,C//

nu fugi, măriea-ta, ci să te întorcii înnapoi la viziriul, că apoi poate să vie din urmă poronca la țară să te prindză, ci s<ă> lași pi Gligorie-vod<ă> să fac<ă> el ce știe". Dece Dabije-vod<ă> s-au întorsu și ș-autocmit lucrul dispre viziriul.

8. Gligorie-vod<ă>,' n'eștiindu nimic di întorsul Dabijăi-vod<ă>, ș-au pornit do<a>mna cu toată casa lui di au trecut în Țara Unguriască, iară el au vinit prin Ț<a>ra Moldovii, ca's<ă> afle pe Dabije-vod<ă> în țară. Și au mărsu pîn' la Suce<a>v<ă> și, neaflîndu-lu pe Dabije-vod<ă>, i s-au răzlețit și oastea sa, ce ave, de dînsul și au rămas numai cu 50 de oameni. Și temîndu-s<ă> să nu sar<ă> țara după dînsul să-1 prindză, au purces no<a>pte di la tîrgul Sucevii spre Botășeni și di acolo au lovit la Prut la Bogdănessții. Și di acolo au luat asupra Nistrului ș-au trecut tocma la Movilău. Și cîndu au trecut dimeniața pe o negură pe lîngă Botășeni, i s-au rătăcit un cămăraș a lui, anume Iștoc, c-o păreche di disagi de galbeni, și cădzindu pre mîna Jorăi, ci iera atunci vornicu în Botășeni, au luat banii și l-au triimis pre Iștoc la Dabije-vod<ă> și cu bani<i>. Numai, pîn-a-1 triimite, au dispecetluit banii Jora ș-au luat cîțiva galbeni ș-au dat samă cătră Dabijea-vod<ă> că așea, despecetluiți, i-au găsit.

9. Gligorie-vod<ă> n-au zăbăvit mult în Ț<a>ra Leșască
f. 216v ș-au/ trecut pren Ț<a>ra Unguriască, de ș-au luat do<â>mna, ș-au trecut cu to<a>tă casa lui la Beciu, la împărat nemțescu, ș-au zăbăvit acolo cîțiva ani, la Beci.

10. Dece pi acie vreme, audzindu stolnicul Costantin Ca<n>tacozono, fratile lui Șerban-vod<ă>, îndată s-au dus și el din Ț<a>ra Munteniască la Beciu, de au făcut jalotă la împăratul nemțăscu pi Gligorie-vod<ă>, precum, cîndu era Gligorie-vod<ă> domnu în Ț<a>ra Munteniască, au închis pi tată-său, pe Costantin postelnicul, la m<ă>n<ă>st<i>re la Sniagov și i-au făcut acolo multe cazne, și i-au luat mulți bani, și l-au și omorît. Și el n-au fost vinovat lui Gligorie-vod<ă> cu nemic. Iară Gligorie-vodă tăgădue, dzicîndu că-1 năpăstuesște înainte Divanului împărătescu. Iar Costantin stolnicul s-au agiunsu cu o slug<ă> a lui

1 Mărie-ta, nu fugi, ci te întoarce M,P/ măriia-ta B, măriia-ta C/ ce B,C/' întorci B,C/ veziriul C// 2 apoi, mai pre urmă M,P/ poate B,C,D,E,G/ vile C/ *lipsește* din urmă M, P/ *după* tară *ad.* de la viziriul D/ te B,C,D,E,G/ *după prinza ad.* și să te trimată. Lasă pre Grigorie voevoda M,P/ ce să B,C,D,E,G// 3 pre B, pe C,D,E,G/ Grigorii B, Grigorie C//3-4 vodă ^ B.C//3 facă B,C, știie B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Dabijea B// 4 s-au întors Dabije voevoda la veziriul și ș-au M,P/' tocmitjașăzat G/ lucrurile despre veziriul și iarăși au venit domn în Moldova. G/ despre B,C/ veziriul C// 5 8] 17 M, 10 P/ Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă C, Grigorie Ghica voevod M,P/ Iară Grigorii-vodă E/ neștiind nemică B,C/ *lipsește* nimic M,P/ de B,C/ Dabijii-vodă B,C/ de întoarcere lui Dabije voevoda M,P // 6 *după* vodă *ad.* la veziriul G,M,P/ doamna B,C/ de B,C// 6—8 doamna și toată avere în Țara Unguriască, au venit prin Moldova M,P// 7 iar C/ au venit din Țara Munteniască în Țara Moldovei ca să afle *Gj* Țara C//8 să afle B,C]să găsască M,P/ pre B/' Dabijea-vodă B.C, Dabijia voevoda M/ *lipsește* in țară. Și M,P// 9 pînă B,C,D, *lipsește* M,P/ la]pre la D/ Suceavă B,C/ neaflîndu-1 B,C/ pre B/ Dabijea-vodă B,C//10 oastea A, oaste C//10-17 voevod, s-au dus oaste ce era pre lîngă dînsul. Din Suceavă au purces noapte spre Botoșeni. Pre lîngă Botoșeni au trecut diminiața, pre o negură, i s-au răzlețitu un cămăraș, anume Iștoc, la care era o părechi di disagi plini M,P// 10 avea B,C/de]cu G// 11 cinzăci B,C/ temîndu-să C// 12 sară B,C, sae G/ noaptea B, noapte C// 13 de ^ B,C/ Botășeni B,C// 14 Bogdănești B,C/ Și de la Bogdănești au lovit asupra Nistrului G/de B,C// 15 și au B,C/ tocma la Moghilău Nistrul în ceia parte. Și cînd au fost trecut întru o duminică diminiața pe E, tocma la Movilău Nistrul in cela parte. Iar cînd au fost trecut întru o dimineață pe *Gj* cînd B, C, diminiața B, C// 16 pre 1-2 B/ Botășeani B, C / *după* cămăraș *ad.* a lui Grigorii-vodă D// 17 și cu o păreche G, cu o păreche C/ păreche B/ de desagi cu galbeni B,C/ dejcu D,E/ *lipsește* și M,P// 17—18 și prinzindu-1 Jora, ce E// 18 – r. 4 din p. urm. au căzut Iștoc cu galbenii pre mîna Jorii vornicului de Botoșani. Pre Iștoc l-au trimis la Dabije voevoda, iară banii i-auluat. Jora au despecetluit desagii, au luat cîțiva galbini, apoi i-au trimis rămășița la Dabije voevod, zîcînd că desagii i-au găsît despecetluiți și numai atîța galbini au fost, cîți i-au trimis M,P// 18 căzind B, C/ pre B,C/ ce B / era B,C/ atuncea B,C/ vornic B,C/ Botășeani B, C //.

1 trimis B, C / pre C / Dabijea-vodă B, C // 2 banii C / pînă B, C / trimite B C / despecetluit B, C // 3 și au i ~ 2 B, C / galbeni B, C / Dabije C // 4 vodă! B, C / asia C / *după* găsit *ad.* au fost D // 5 *lipsește* 9 M, P / Iară Grigorie-vodă G / Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă C/Țara C// 5-8 Grigorie Ghica voevoda au mers la Prutu, la Bogdănești și de acolo asupra Nistrului și au trecut Nistrul la Movilău. Și în Țara Leșască n-au zăbăvit mult, ci s-au dus în Țara Unguriască de ș-au luat doamna. Apoi, cu toată casa lui s-au dus la Beciu la înpăratul nemțăsc B, M // 8 Pre Grigorie voevod l-au priimit împăratul și acolo au șezut cîțiva ani. M / și acolo la Beciu au șăzut cîțiva ani P// 6 și a u ^ C, și au 3>2 B / și au trecut din Țara Leșască prin Țara Unguriască E / prin B, C / Țara Unguriască B, C / doamna B, C // 7 și au trecut din Țara Unguriască cu toată G / toată B, C / împăratul nemțescu B, C // 8 si au B, C / Beciu B C // 9 *lipsește* 10 M / Decii B, C / pre B, C/aceia B,C / vremie C / auzind *Bj ad. marginal* stolnicul G / Cantacozino B, C, Cantocozino G//9—18 Costantin Cantacozino stol<nicul> au pîrît la Divanul împărătesc nemțăsc pre Grigorie voevod, cum că au omorit pre tată-său în Țara Muntiulască si cum că î-au luat toți banii și toată avere. M, P// 10 fratele B, C / vodă C// 11 Țara *CI* la Beciujla Viena, la Beciu D // 12 înpăratul C / nemuțescu A / pre B, C " Grigorii-vodă B, Grigorie-vodă C// 13 Grigorii-vodă C /' Țara C // 14 pre *-* B, C, *lipsește* pe 2 E, *Gjj* 15 mănăstire C / SneagovC/ multe cazne și munci B, C, multe munci și cazne E//15—16 multe munci, de l-au muncit, și i-au luat mulți bani, și mai pre urmă l-au și omorit' G // 17 Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă 1-2 C / nemică B, C / Iar C/ tăgăduîa B, C // 18 zicînd B, dzicînd C / năpăstuiaste B, năpăstuiaste C / înnaintea B, C / înpărătescu C // 19 slugă C // 19—r. 12 din P- urm. Și dovedindu-1 cu un martur, anume Ionașco Cap-de-ghindă, înpăratul nemțăsc au închis pre Grigorie voevoda. Și l-au sfătuit un prietin cum că de nu va priimi să fii catolic, într-alt chip nu va pute scăpa de moarte. Și așa, priimind, l-au slobodzit și ș-au dat și un copil la înpăratul. Și botezîndu-1 înpăratul i-au pus numele Leopold, pre numele său. M, P //

Gligorie-vodă, anume Ionaşco Cap-di-ghind<ă>, şi l-au scos martur înainte Divanului împărătescu, de au mărturisit cum că l-au omorît stăpînu-său, Gligorie-vodă, fără nice o vină, pe Costantin postelnicul.

11. Dece Gligorie-vodă, dac-au văzdut că mărturisesşt^ aşea sluga lui, n-au avut ce mai răspunde, că s-apucasă pe cap înainte Divanului că e-i năpaste, ş-au rămas vinovat ş-au cădzut la-nchisoare şi-n mare grij<ă>. Sfătuitu-s-au c-un prietin să s<ă> fac<ă> catolic, că într-alt f. 217 chip n-a pute scăpa de moarte. Şi aşea priimind,/ş-au dat şi un copil la împăratul, de l-au botedzat şi i-au pus şi nume copilului Leopold, pe numele împăratului.

12. Căutatu-ş-au vreme ş-au fugit de la Beci la Veneţie, şi aşe i s-au trăgănat vremea, de au zăbăvit în strein(ă>-tate 7 ani, pîn' ş-au făcut pace la turci. Şi s-au dus pri taină iar la Ţarigrad, <şi) şedea în Ţarigrad pri taină, di nu-l ştie nime.

13. Iară boiarii munteneşti rădicas<ă> cap un domnu în locul lui J^ligorie-vodă pe un om prostu, anume Antonie, şi-i da nafacâ lui pe dzi di cheltuial<ă> cîte 10 potronici. Iar viziriul au triimis de au chemat pre acel domnu la Po<a)rtă, cu boiarii di<n)preun<ă), dzicînd să le înno-

1 Grigorii B, C / pre nume B / Cap-de-ghindă C // 2 înaintea B, înnainte C / înpărătescu C// 3 cum]precum E, C / ***lipseşte*** că E / l-au omorît pre Costantin postelnicul stăpînă-său, Grigorie-vodă, fără de nici o vină. G / Grigorie B, C / fără de nici B, C, D // 4 pre C / postelnicul C // 5 Decii Grigorii-vodă B, C / dacă B, C / mărturiseşte B, C // 6 aşa C / că să B // 7 înaintea B, înnainte. G / că-i iaste năpaste B, C, G / / 7—8 şi au[1-2] B, C // 8 închisoare B, C / şi în mare grije B, C // 9 Sfătuitu-s-au atuncea Grigorii-vodă cu un priiatin al său să să facă catolic C, G, Sfătuitu-s-au atuncea Grigorii-vodă cu un priiatin, priimind să fie catolic E / cu un priiatin B // 10 nu va putea B, n-a putea C / moarte C / ***repetă*** Şi aşea priimind B / aşa C / ***după*** priimind ***ad.*** să fie catolic C, E / Şi aşea priimind Grigorie-vodă de s-au făcut catolic, ş-au dat G// 10—11 ş-au dat şi un copil a lui la înpăratul nemţăscu C // 12 pre B / înpăratului C // 13 ***după*** vreme ***ad.*** Grigorie-vodă B, D, E, G, Grigorii-vodă C / şi au B, C / Beciu B, C / Veneţiia B, C // 13— 17 Di la Beciu au fugit la Veneţiia, iar de acolo la Ţarigrad. 7 ani au fost în străinătate. Şi în Ţarigrad trăia pre taină, pînă ce ş-au făcut pace cu turcii. Şi mai pre urmă iarăş l-au făcut domn în Ţara Muntiniască M,P// 14 aşea B, aşîa C / trăgănat]tîmplat E, G / vremîa B, vreme CJîndelungă vreme D / jăbăvit A / streinătate C, streinate B// 15 şapte B, C / pînă B, C / turcii A / pre B, C // 16 şi şidea B, C, şi şădîa G / ***după*** Ţarigrad[2] ***ad.*** ascunsu C / pre B, C// 17 ştiîa B, C/ nime B, C// 18—22 ***lipsesc*** M,// 18 boerii B / munteneşti B, C / un]pre un D, E, ***lipseşte*** G// 19 Grigorii B, C / pre B, C / prost B, C / anume C, pre anume B // 20 lui nafacâ C / pre B, C / pe zi cîte zece potronici de cheltuială E / de B, C / cheltuială C / zece B, C / ***după*** potronici ***ad.*** adecă cîte o sută de bani, C, G // 21 chiemat B, C / pe C / la Poartă B]la Ţarigrad, la Poartă C // 22 dinpreună B, C / să le]să-i C //

iască domniie. Şi-ndată s-au rădicat pi poronca viziriului cu Antonie-vod<ă> ş-au mărsu la Po<a>rtă, neştiindu nemic de vinirea lui Gligorie-vodă, că-l ţinea viziriul tăinuit.

14. Dece împreunîndu-s<ă> boîari<i> cu viziriul, rugatu-s-au viziriului să le puie un domnu dintre dînsăi, pi care ş-ar alege iei, că acel domnu ce-l rădicasă ei Iaste un om prea prostu. Atunce i-au întrebat vizirul pe boiari pintru Gligorie-vodă, unde să aflâ şi, de i-ar scrie, o<a>ră n-ar vini? Iar muntenii îlu suduia, că-i omu rău şi nici a f. 217ᵛ mai vini de unde îi dus. Dzisu-le-u viziriul: „Alegiţi'-vă / un domnu dintre voi, pe cine v-a place, şi viniţi mine diminiaţa să vi-l fac". Iar Gligorie-vodă' după perdeao<a> viziriului, asculta toate. Ducîndu-s<ă> bo!ari<i> la gazdă, sfătuitu-s-au ş-au ales dintre dînşii pi un frate mai mare a lui Şerban-vodă, anume Drăgîciu. Şi cum au purces cu dînsul a dooa dzi la Po<a>rtă să îmbrace caftan, ş-au intrat în cas(ă> la viziriul.

15. Iară viziriul au şi scos pi Gligorie-vodă şi l-au îmbrăcat cu caftan. Iară bo!ari<i> munteneşşti,' dacă l-au văzdut, numai ce au încremenit. Şi i-au dat pi toţi de grumadzi pi mîna lui Gligorie-vodă. Numai ce au scăpat Şerban-vodă dintre dînşi<i>, că, vrînd şi el să între în casă la viziriul, după cielalţi, un prietin i-au spus

1−23 ***lipsesc*** M, P // 1 domniîa B, C / îndată B, C / ***după*** rădicat ***ad.*** boiarii G / pre B, pe C / ***după*** veziriului ***ad.*** boiarii C//2vodăC/ ***după*** vodă ***ad.*** domnul lor G / şi au B, C / Poartă B, C / neştiind nemică B, C // 3 Grigorii B, C / veziriul tăinuit şi ascunsu C, veziriul ascuns, tăinuit G // 4 Decii B, C / înpreunîndu-să C / boiarii B, boiarii C / veziriul C / ***după*** rugatu-s-au ***ad.*** boiarii G // 5 veziriului C / le B, C / dînşii B, C / pre care B, C // 6 ş-ar alege B, ş-or alege C / ce-l rădicasă eijce l-au fost rădicat iei C / eijîei B // 7 pre prost B / prost C / Atuncea B, C / întrebat B, C / viziriul B, veziriul C / pre B, C// 8 pentru B, C / Grigorie B, C / i-ar]i-ari B, C / serile B / oari n-ari vini B, C, oare n-ar vini iar D // 9 Iară G / munteniijboiarii munteneşti B, D, E, boiarii munteneşti C, boiarii munteneşti G / îl suduia şi zicea că iaste om B, C, [E], G, il suduia şi-i zicea că iaste om D // 10 de unde iaste dus B, C, D, unde iaste dus G/ Dzisu-li-au B, Zisu-li-au C / Dzisu-le-au atuncea G,'***ad. marginal*** Dzisu-li-au veziriul E / veziriul C / Alegeţi-vă B, Alegeţi-vă C, Alegeţi-vă, dară, un G// 11 pre B/ plăcea B, C / mîine B, mîini C // 12 Grigorie B, Grigorii C / dupăjde după B, C, E, G / perdiaoa B, C // 13 Şi dueîndu-să C, Iar ducîndu-s<ă> E, Iară dueîndu-să G / boiarii B, boiarii C la gazdele sale C // 14 ş-au]şi-au B, şi ş-au C / pe B, C / mare B, C // 15 Drăghiciu [B]. C ;/ 16 doa B, C / la Poartă B, C, ***ad. marginal*** G / înbrace B, C / caftan B, C/ şi au B, C, ***D/1*** 17 casă C/ veziriul C// 18 pre B, pe C/ Grigorie B, C, Grigorie Ghica-vodă G// 19 înbrăcat B, C / caftan B, C, caftan de domnie G / Iar C / boiarii B, boiarii C/munteneşti, B, C// 20 i-au dat veziriul E//20-21 pre i"[2] B, C // 21 de B, C / Grigorii B, C // 22 dînşii B, C // 23 să între şi el în casă B, C / ceîalalţi B, ceialalti C, ceialalti boiari G / unliar un C, G / priiatin B G Priiatin C//

în taină că-i Gligorie-vodă în cas<ă> la viziriul. Şi el n-au mai apucat să spue celoralalții frați, şi-ndată au fugit şi s-au ascunsu. Iar pe Drăghiciu Ca<n>tacozono şi pe frâte-său Mihaiu şi pe frate-său Costantin, care îl pîrîs<ă> pe Gligorie-vodă la Beci, şi pe frate-său Mateiu si pe Iordachi, i-au luat pe acesştea pre toți de grumadzii, i-au dus în Țara Munteniască. Dece pe Drăghiciu l-au omoiît, iară pe cielalți i-au închis înu curțile domneştii la simeni. Ş-au răpedzit Gligorie-vodă o<a>menii săi înainte cu schimi-aga, de au prinsu pe giupîne<a>sa lui Şerban şi pe celelalte a celoralalți boiari, de li-au închis la simeni,
f. 218 Şi dup<ă> ce au mărsu' în Bucuresştii, / Gligorie-vodă îi tot bătea şi-i căznie pe acei boiari şi pe, giupînes<ă>.

Care lăsăm aemu povestea lui Gligorie-vodă, de omu scrie mai înainte, cîndu i-a vini rîrîdul. Şi-ncepem iar a Dabijăi-vodă, la rîndu nostru.

16. Dabijea-vodă, aice în țară domnindu cu pace şi cu domnie aşedzată, cu țară întemeiată, era omu bun şi blîndu, fără nice o răutate. Şi neplinindu bine 4 ani a domneii lui, fiindu şi om bătrîn, au plătit şi el datorie ce de opştie, de-au murit. Şi l-au dus cu to<a>tă boieri-

1—16 ***lipsesc*** M, P//că Grigorii-vodă iaste în casă B,C,G, că-i în casă Grigorie-vodă D/ Grigorie G// 2 spuie B, C / cerolalalți C / îndată B, C // 3 Iară C/ pre B, / Cantacozino B, C // 4 Mihai B, C / pre[1-2] B, C / care B, carele C // 5 pîrisă ***CJl*** 5 pre[1-2] B, pre[2] C/ Grigorii B, Grigorie C/ Beciu B, C/ Matei B, C // 6 pre B / pre acestiia B, C / grumazi C // 7 Decii B, C // 7- 8 pre[1-2] B // 8 iar C / ceiialalți B, ceialalti C, ciîalalți frați G / în curțile domneşti B, C // 9 siimeni B, C / Şi au B,' C / răpedzit] triimis E / Grigorie B, Grigorii C / oamenii B, pre oamenii C / in'nainte B, C// 10 schimni-aga B, C/pre B/giupîniasa B,C// 11 pre B/ siimeniB//12 după C/Bucureşti B.C//12-13 Şi după ce au mărsu Grigorie-vodă în Bucureşti îi tot bătea E, G // 12 Grigorii B // ***13*** căzniîa B/ pre[1-2] B/ îi tot bătea şi-i căzniîa Grigorii-vodă pe acîei boiari C / căznie]munciîa E, G / giupînesîe B, C, giupîneseli lor D, E, giupînesile lor G // 14 Care B, C / Care acum lăsînd istoriîa lui D / Care să lăsăm G / acum B, C / poveste B]istoriîa G / ***după*** poveste ***ad.*** istoriîa C / Grigorie B, C / o vom scrie B, o vom scriîe C // 15 înnainte B, înnainte C / cînd B, C / Şi începem B / iară B / iar a scris E / Vom începe istorie iar a Dabijii-vodă D // 15— 16 Şi începem a serile iar a Dabijii-vcdă, la rîndul demnii noastre, a Moldovii C/ Şi începem iar a Dabijii-vodă istorie, la rîndul nostru, pentru domnii moldoveni G'// 16 Dabijii B/ rîndul B// 17 16] 18 M, 11 P/Dabije C / aicea B, C / pace B // 17— 19 Dabije voevoda au venit iarăş înțară şi au domnit cu pace, cu domniîe <asăzată cu tară P> întemeiiată. Era om blînd, bun şi făr<ă) de M, P// 18 domniîe B,'c /cu[2]]şi cu C, G/cm C//19 blînd B, C / fără de B, C, D, E, G / nici B, C, D, E / răutate B / Şi încă M, P / neplinind C / bine B, C ***lipseşte*** M, P/ patru B, C//20 domniii B, C/ fiind B, C/ ***lipseşte*** fiindu şi om bătrîn M, P / datorita B // 21 cea de obştile B, cla de obştile C / datoriîa aceştii lumi cea de obştile E, G / obştie G / de au C]au M, P / ***după*** murit ***ad.*** schimbîndu-să dintru această viiața D / dusjpetrecut M, P / ***lipseşte*** cu M / toată B, C/ boerimea B, bolarimea C //

mea, cu mare cinste, de l-au îngropat în mănăstirea Iui, în Bîrnova, carii Iaste de dînsulu isprăvită, iară dirî temeiul eii au fost-o început-o Barnovischie-vodă şi n-au apucat s-o isprăvască, c-au perit la Po<a>rtă, cum să pomeneşte mai sus.

DOMNIÎA DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN.
CAP 76. L<EA>T 7174 <=1666>

Zaci<alo> 1. Duca-vodă era de moşie din Țara ***Gri***ceiască, de la Rumelea, şi, viindu aici' în țară de copil, au slujit la Vasilie-vodă în cas<ă> şi la alți domni, pîn-au agiunsu la boerie mare. Şi s-au şi-nsurat aicea în țar<ă>,
218^ de au luat o fată a do<a>mni<i> Dabijoola, anume / Nastasie, ce Iera făcută cu Buhuş, ş-au agiunsu de au fost şi visternicu mare în dzilele Dabijăi-vodă. Ce, după ce au murit Dabijea-vodă, au mărsu do<a>mna Dabijo<a>i<a> în Țarigrad, cu Duca visternicul, ginere-său, avîndu pe Cupăresştii cei bătrîni în Țarigrad, purtători de trebile

1 niare cinste B, C / de]şi M, P / mănăstire lui Barnovschii (Bîrnova P>, care M, P // 2 carea B, care C / dînsul B, C / iaste isprăvită de dînsul de zidit E / ***după*** isprăvită ***ad.*** de zidit C/ iar B, C // 3 temeiul]temelila B, C, D, E, M / eii]Iei B, C, ei M, B, ***lipseşte*** D / au fostu începutu-o Barriovschii-yodă a o zidi B, E, au fost început Barnovschii-vodă a o zidi D, au fost-o început Barnovschii Miron Moghila voevoda C, au fost începută de Barnovschi voevoda M, P / ***lipseşte*** vodă E // 2—3 iar din temelie această sfîntă mănăstire au fost început-o Miron Barnovschie-vodă a o zidi G // 4 să o B, C / s-o isprăvască Barnovschii-vodă de zidit / ***după*** isprăvască<ă> ***ad.*** Barnovschii M, P / că au B, E / că au perit la Țarigrad, la Poartă C / Poartă B, E / precum să pomeneşte mai sus B, precum mai sus s-au scris E, G, ***lipseşte*** M, P //5 pomeneşte C //6—7 ***lipsesc*** M / Domniîa întîi a Ducăi E, Domniîa dintîi a Ducăi G/Cap 79 B, P, ***lipseşte*** E, G / în anul G / Anul 7174. Cap 76 C, în anul 7174. Cap 79 D / ***lipseşte*** L<ea>t 7174 B, P // 8 ***lipseşte*** Zaci<ak>> B, C, D, E, M, P / vodă cel bătrîn G / voevoda de patrie era ***(lipseşte*** era P> din M, P / de moşiie B, C, de moşiîa lui E, G / Grecească B, Greciască C // 9 Rumele B, C / viind aicea B, C / în țară]în Moldova, în țară C, ***lipseşte*** M, P / de copil mic C // 9— 10 în țară, au slujit la Vasilie-vodă de copil în casă G // 10 ***după*** slujit ***ad.*** încă M, P ,' voevoda M/ casă C/ ***repetă*** şiM//10—11 încasă şi au fost şi cămăraş mare la Vasilie-vodă şi au slujit şi la alți domni pînă au agiunsu la boeriîe mare E / pînă C / pin',ce-au agiuns şi la M// 11 boeriîe B, bolarie C / mare B, C / însurat B, C/ țară C/ ***după*** țară ***ad.*** în Moldova D// 12 de]şi D, G, ***lipseşte*** M, P / doamnii B, C, ***lipseşte*** M, P / Dabijoaîa B, C / anumejpre anume D, pre anumi G, pre M, P/ Nasțaşiia B, C// 13 era B, C/ şi au B, C//13-14 cu Buhuş. Şi în zilele lui Dabije vpevoda au fost şi visternic mare M, P // 14 visternic mare B,C/ Dabijii B,C,' Cejlară M / după ele C // 15 Dabije C / voevoda M / doamna Dabijoaîa B, C / doamria Dabijoaîa au mers M, P // 16 vistiernicul B, visternicul C / avînd B, C, deci avînd M, P // 17 pre Cupâreştii B, C / purtători de grije <grijă G>/ de trebile domniii B, C, D, E, G, M della M, P //

domnii<i>, la viziriul şi la alte căpetenii a Porţii împărăteşti. Scris-au şi Toma vornicul Ca<n>tacozono la nepoţii lui, la Cupăresş'ti, ca s<ă> fie nevoitori pentru Duca visternicul. Şi aşea i-au isprăvit de l-au îmbrăcat cu caftan de domnie în Ţara Moldovei, în locul Dabijăi-vodă.

2. Dece viindu în scaonul domni<ei>, în Iaşi, le Iera tutoror cu bine, fiindu şi el din bo!ari<i> ţărîi domnit, cît nu să plîngea nime nice de o strîmbătate. Dar numai giumătate de an au domnit, şi i-au şi vinit mazilie, pentru poveste unei cărţii ce au scris Iei la hanul tătărăscu.

3. Dzic_că atunce să cerca acel hanu să s-închine" la înpărăţîîaMoscului şi să lipsască de supt împărăţie Turcului. Şi-nţelegîndula împărăţie de poveste aceasta, n-au credzut, ce au scris viziriul la Duca-vodă aice în ţară, să caute" numai să adevere<a>scă acestu lucru, să-i fac<ă> şt<i)re. /

f. 219 4. Şi viziriul, din Ţ<a>rigrad au purces la oaste. Duca-vodă, vrînd să ispiteiască pre hanul, să află adevăriul pe poronca viziriului, au scris şi el la hanul, cum şi el iaste robu şi plecat supt puterea hanului, şi altele" multe ca acestea. Şi mărgînd omul Ducăi-vodă pre la

1 ***repetă*** şi M, P / Porţii înpărăteşti B, C // 2 Scris-au şi de aicea E, Şi scriind şi Thoma Cantacuzino voi-<nicul> M, P/ Cantacozino B,C/ nepoţii B,C// 3 lui]săi M, P/ Cupăreşti B, C / să fiie C // 4 visternicul C / aşa C / înbrăcat C / ***după*** înbrăcat ***ad.*** veziriul E / caftan B, C // 5 domniie B / ***după*** domniie ***ad.*** să fie domnu C, D, de domnie, să fie în Ţara Moldovei domn G / Moldovii B, C / Dabijii-vodă, in anul de la zidirea lumii 7174 B / Dabijii C/voevoda M// 6 Decii C]Duca voeveda M,P/ Decii viind Duca-vodă B, E, G, Decii Duca-vodă viind D / viind în Iaşi în scaonul domniii C / domniii B / era B, C / tuturor le era M, P // 7 bine B, C/ fiind B, C / boiarii B, boiarii C/ Ţării Moldovii B, G / ***lipseşte*** domnit M, P //8 nici de B, C / Dar] însă M, P / Dar numai n-au ţinut mult că numai giumătate C // 9 mazilie B, C // 10 poveste B, C]pricina E, G, M, P / unii cărţi B, C/ au]i-au M / e l B , C// 11 ***lipseşte*** 3 C / Dzicu B, C / atuncea B / han B / acel han să cerca atuncea C, E, M, P, atuncea acel han să cerca G / să să închine B, C //12 împărăţiia [1-2] B / înpărăţiia Moscului C]moscali M, P / să lipsască de supt ascultarea înpărăţiii Turcului C, E, G, să nu mai fie supt stăpînire Turcului M, P, ***ad. marginal*** şi să lipsască de suptu înpărăţiia Turcului D // 13 Şi înţălegînd înpărăţiia B, C, D, Şi înţălegînd înpărăţiia Turcului G / de poveste B, C / crezut B, C/7 13—15 Şi înţălegînd înpăratul turcesc de aceste n-au crezut; însă veziriul au scris în Moldova la Duca voevoda ca să cerceteză şi să adeveriască M, P/714 ***ad. marginal*** viziriul D/aicea B,C / ţară] Moldova E.G//15 adeveriască B,C/ acest B,C/să-i facă ştire B , C, şi să-i facă ştire G, şi să-1 înştiinţăz<e> M,P//16 4]3C, ***lipseşte*** M/ ***lipseşte*** Şi M,P/ Veziriul M/ din Ţarigrad C]după aceia E,G,M,P/ oaste C/ ***după*** oaste ***ad.*** asupra nemţilor E// 17 Iar Duca-vcdă B,C,E,G,P, Iară Duca voevoda M/ să^ca să M/ ispitiască B,C/pre B,C / afle B,C/adevărul B, C //18 ***lipseşte*** pe poronca viziriului ***Gj lipseşte*** şi el M,P / cumjprecum E,G, cum că M,P// 19 iaste B,C/ plecat hanului supt a lui stăpînire şi şi altele M,P / altele B,C//20 aceste B, C / mergînd B, C / ***lipseşte*** vodă M, P // 20— 1 pre la cetatea Voziia B, pre lîngă cetatea Voziîa G / pre C / Voziia C, E /trecătoarea C / paşia B, C

Văzîia, la trec<ă>toarea Niprului, l-au prinsu păşea de Văzîia; şi fiindu păşea neprietin Ducăi-vodă, i-au şi triimăsu cărţile la Ţ<a>rigrad, la camaicanul. Şi camaicanul, neştiindu povestea, îndată au arătat cărţile" împărăţiei. Şi împărăţie au triimis de l-au mazilit.' Şi era să-şu puie şi capul. Atunce în grab-au pus înpăratul pe Iliiiaş-vodă, ficioriul lui Alexandru-vodă, domnu.

5. Numai nărocul Ducăi-vodă ce au fost, de nu ş-au pus capul, că camaicanul au triimis acelea cărţi a Ducăi-vodă la oaste, la viziriul, de li-au vădzut. Dece viziriul au scris la împărăţie cum că Duca-vodă cu poronca lui au scris la hanul, ca să-1 ispitiască, şi nu-i vinovat. Şi aşea au scăpat Duca-vodă cu dzile, de n-au perit. Iară mazîl tot au rămas, că apucas<ă> împărăţie de puses<ă> pre Ilieşu domnu. Şi au domnit Duca-vodă numai şes<ă> luni într-această domnie întîiu.

6. Şi cînd i-au vinit mazilie, era Ieşit Duca-vodă la/primblară cu to<a>tă casa şi boiarii lui pe Prut în sus, la Bere-

2 Voziia B, C, D, E, G / fiind B, C / paşia B, C / nepriiatin B, C / şi fiindu paşa de Voziia pizmaş Ducăi voevoda, îndată M, P / ***lipseşte*** şi [2] M, P // 3 triimis B, trimis C / cărţile]scrisorile M, P / Ţarigrad C / caimacamul [1-2] B, C, D, E, caimacami [1] M, P, caimacamii [2] M, P / Şi]Iară M, P // 4 neştiind B, C / poveste B, C] pricina M / îndată au dat scrisorile Ducăi la înpăratul. Iară înpăratul îndată M, P / cărţile B, C / împărăţiii B, C / împărăţiia B, C // 5 împărăţiia îndată au triimes G / trimis B / l-au mazilit pre Duca-vodă B, C, E, ***Gjj 6*** să-ş B, C / ***lipseşte*** şi [2] G / ***după*** capul ***ad.*** să piiară G / Atuncea B, Şi atuncea C / grabă B, C // 5—7 au mazilit pre Duca voevod. Duca-voevoda era să-ş pue capul atunce. Că înpăratul în grabă au pus domn pre Iliîaş voevoda, ficiorul lui Alecsandru-voevoda M, P //6 înupăratul A // 7 Iliiaş B, Iliiaş C / ficiorul B / Alixandru C / pre Iliiaş-vodă domnu în Moldova, pre ficiorul lui Alexandru-vodă D, pe Iliiaş-vodă să fie domn în Moldova, feciorul lui Alexandru-vodă, în locul Ducăi-vodă G / pre Iliiaş-vodă, în locul Ducăi-vodă E / ***lipseşte*** ficioriul lui Alexandru-vodă, domnu E '// 8 5]4 C / Atuncea numai nărocul E, G / voevoda M ***I lipseşte*** ce G // 8—9 ***lipseşte*** ce au fost... capul M, P // 9 ***după*** capul ***ad.*** de n-au perit G / caimacamul B, C/ caimacamii M, P / trimis C / aceli B, C / voevoda M //10 la]în M, P / oaste B, C , lei-au A/Decii B, C]Iară M, P/au]au şi M, P//11 împărăţiie B, C]înpăratul M, P / cum]precum E / voevoda M // 12 ***după*** hanul ***ad.*** aceli cărţi E, acele cărţi G/ ***lipseşte*** ca M, P / şi]iară el M, P / nu-i]nu iaste M, P / ***după*** vinovat ***ad.*** Duca-vodă G / aşa C // 13 zile B, C / ***lipseşte*** de n-au perit E, G, M, P / Iar B, C / mazil B, C // 14 apucasă B, C / împărăţiia B, C]înpăratul M, P / pusesîe B, C / pusăsă domn pre Iliiaş voevoda M, P / pre B, C, D / Iliiaş-vodă B, D, G, Iliiaş-vodă C / pusese pre Iliiaş-vodă domnu în Moldova, pre ficiorul lui Alixandru-vodă în locul Ducăi-vodă. Şi E// 15 Şi aşa M, P/ voevoda M / şeasia B, C//16 întru B, C / domniie B, C / dintîi B, C, G / ***lipseşte*** într-această domnie întîiu M, P// 17 615 C, ***lipseşte*** M, P / mazilie B, maziliia C / eşit B, C / vinit mazilie Ducăi-vodă, era Duca-vodă eşit la primblare C / ***lipseşte*** Duca-vodă M, P // 18 cu toată casa lui la prinblare şi cu boerii lui M, P / toată B, C / pre C / Berihoeşti B, C, E //

hoieşti, de-ş lua sama oiloru ce ave din boiarie. Şi acolo, fără nedejdă, i-au vinit mazilie, şi de acolo luîndu-l aga împărătescu, cu toată casa lui, de l-au dus la Ţ<a>rigrad.

DOMXIÎA LUI ILIÎAŞ-VODĂ, FICIORIUL LUI ALEXANDRU-VODĂ. CAP 77

<Zacialo 1>. L<a) ace vreme ce au vinit cărţile Ducăi-vodă la Poartă, carele scrisesă Duca-vodă la hanul şi le prinsesă păşea de Vuzîia, precum arată mai sus, s-au tulburat tare împărăţie, ş-au întrebat împăratul ce domni să află aice la Ţarigrad mazili. Şi tîmplîndu-s(ă) de muris<ă> Alexandru-vodă, tatul lui Iliiaş-vodă, rămîindu sărac şi la mare lipsă şi cu datorii multe, de pre cum"i iaste obiceiul domnilor mazili, de rămîn săraci după ce s<ă> mazîlescu, din blăstămul cel mult a oamenilor.

<2>. Mergea şi Ilieş-vodă dup-oasăle tătîne-său la îngropare, cu multă grij<ă> şi fric<ă> de datornicii tătîne-su, să nu-l prindză, să-l închidză. Şi tîmplîndu-s(ă> într-acel ceas de l-au tîmpinat, cu oasele ducîndu-le la gropniţă, un omu împărătescu şi tîmplîndu-să la acea întrebare a împăratului de domnii mazili de Moldova, iar acel omu împărătescu, cine-r hi fostu, au dat samă c-au vădzut aemu pe Iliiaşi mărgîndu după oasăle" /

f. 220 tătîne-său. Şi aşea îndată au răpedzit împăratul un ceauş, de l-au luat de la îngroparea tătîne-său şi l-au dus la saraiu, de l-au îmbrăcat cu caftan de domnie, de l-au pus domnu în Moldova în locul Ducăi-vodă, pecum să pomenesşte" mai sus. Iară pîn-a-l îmbrăca cu caftanul, foarte rău să spăriiasă, că nu ştie la ce-l duce şi la ce. Ce mila dumn<e>-dzăiască iaste mare, de bucură pe om cîndu nu gîndesşte.

3. Şi după ce au vinit Iliiaş-vodă domnu în ţară, pre" acie vreme era pace. Şi acestu domnu era bun ţării şi bolarilor, îi ave în cinste. Numai, fiindu născut, crescut în Ţarigrad, nu ştie limba ţării, ce grăia cu tălmaciu la divan. Şi multe giudeţe" a lui, fiindu cu tălmaci, nu să giudeca bine, şi cîteva ispisoace au ieşit pe urmă rele.-

1 luoa C / oilor B, C / ce le ave încă M, P / avea B, C / boerie B, boiarîe C // 2 fără de B, C, D, E, G / nedejde B, C / ***după*** venit ***ad.*** şi M / mazilie B, maziliîa C / luundu-l B, Cjl-au luat M, P // 3 înpărătescu C, ***lipseşte*** M, P / cu]şi pre M, P / ***lipseşte*** de C / de l-au]şi i-au M, P / ***după*** Ţarigrad ***ad.*** la Poartă C // 4 voevod G, M ***,'15*** ficior lui B, C,'ficiorul lui C]sîn lui G / voevod M / Cap 80 B, D, P]7174 G, ***lipseşte*** E, M // 6 ***lipseşte*** Zacialo B, C, P / La acîa vreme C, La vreme B / venit ***Gj*** voevoda M// 7 carele B, C / scrisesîe B, C // 7—11 pre care le scrisăsă la hanul, s-au turburat foarte (hanul) înpăratul şi au întrebat ce domn mazil să ailă în Ţarigrad. Şi tocma atunce întîmplîndu-s<ă> de au murit Alexandru voevoda MP// 8 prinsesîe B, C / paşîa B, C/ de B, C / Voziia B, C, E / precum arată mai sus] precum mai sus s-au scris E, precum mai sus s-au arătat G //9 turburat B, C / tare B, C, prea tare G / împărăţiîa B, înpărăţiîa C / şi au întrebat B, C /,' 10 aicea B, C / mazili B, C / tîmplîndu-să C / murisă B, C// 11 Alixandru C / ***lipseşte*** tatul lui Iliiaş-vodă P / tatul luilşi M / voevoda M/ rămîind B, C// 12 ***lipseşte*** şi M, P / mare B, C / cu]grele M / cu datorii multejîn greii datorii P / dupre cum B, C, după cum M, precum G// 13 iaste B, C / obiceaiul B, C / domnilor celor mazili B / mazili C / / Hce s(ă)]ce-i M, P / mazilescu B, C / dinjpentru. M, P / al B, C // 15 ***ante*** Mergea: 2 B, C, D / ***ante*** Atuncea dară mergea: 2 E, G / ***lipseşte*** şi M, P / Iliiaş B, Iliiaş C / după C / oasăle C / tatîne-său A // 16 îngropare B, îngropare la besărică G / cu]însă cu M, P / grije B, C / frică de B, C / frică şi grije M, P / de B, Cjdespre M, P // 17 să-l]şi să-l M, P // 18 întru acel B ;' tîmplindu-să C / întimpinat B, întîmpinat M, P / oasăle B / ***după*** oasăle ***ad.*** tătîhesău C, M // 18— 1 oasăli tătîne-său, ducîndu-li la grobniţă să li îngroape E, oasăle tătînesău ducîndu-le la îngropare să le îngroape, un om G / grobniţă C] îngropare M, P / om B, C / înpărătescu C //

2 întrebare C / înpăratului C / mazili B, C // 3—5 inpărătesc, fiindcă întrebasă înpăratul pentru domnii cei mazili din Moldova, au întrebat pre alţii şi aceia au dat samă că Iliiaş voevod iaste acole şi îş petrece oasăle tătîne-său M, P // 3 iară B / om C / cine ar hi fost B, C / ***după*** samă ***ad.*** la înpăratul E, G // 4 că au B, C / pre B / Iliiaş B, Iliiaş C]Iliiaş beizade D, E, G / mergînd B, mergîndu E, mărugîndu A / oasăle B, C // 5 aşia C / răpedzitjtriimis E, G /înpăratul C / un]pre un G // 5—6 Deci ceauşul inpărătesc îndată au luat pre Iliiaş-voevoda de la îngropare M, P// 6 îngropare C / saraiul împărătescu B, saraiul înpărătescu C, D, E, G, saraiul înpărătesc M, P // 7 de ^şi M, P / îmbrăcat împăratul B, înbrăcat înpăratul D, E, G, M / înbrăcat C / caftan B, C / domniîe B, C / de]şi G, M / ***după*** pus ***ad.*** să fii ***Gj*** domnu în Moldova]domn Moldovii M, P // 8 voevoda M / precum C / pomeneşte B, C / precum mai sus s-au scris E, G, ***lipseşte*** M, P // 9 Iar B, C / pînă C / înbrăca C / caftan B, C, E / ***după*** caftan ***ad.*** pre Iliiaş-vodă D/foarte B, C/ ***lipseşte*** rău E//10 spăriiase B, spărilasie C / nu ştiîa B, C / la ce îl duce şi la ce B, la cîe îl duce şi la ce C, la ce-l duc şi pentru ce D, la ce îl duce şi pentru ce E, G / la ce îl aduce M ***j lipseşte*** şi la ce M,.P / Ce]Iar mare iaste E, însă M, P / dumnezeiască B, dumnedzăiască C]lui Dumnezeu M, P // 11 iaste mare B, C / de]şi M, P / pre B, C / nu]nici P / cînd nu gîndeşte B, C, cînd nici să găsăşti M// 12 3]2 M / ***lipseşte*** vodă G / ţară] Moldova E, G / pre aceia B, C // 12—14 Venit-au Iliiaş voevoda domn în Moldova. Şi era milostiv către ţară şi pre boiari M, P // 13 pace B / Şi acest domn Iliiaş-vodă au fost bun G / acest C // 14 iîjşi ii D / avea în cinste pre boiari B, C, D, E, G / în]la M, P / fiind B, C / crescutjşi crescut M // 15 nu ştiîa B, C / ***după*** ţării ***ad.*** moldoveneşte C / limba ţării]moldovineşti M, P / ţării]moldoveniască E, G / grăiîa B, C // 15—17 ce la divanuri grăia cu tălmaci. Şi fiind cu tălmaci, multe giudecăţi nu să giudeca bine M, P // 16 giudeţe Bjgiudecă'ţi C, D, E, G / fiind B, C / tălmaciu B C // 17 ***după*** şi ***ad.*** mai pre urmă M, P / cîteva ispisoace B, C / ***după*** ispisoace ***ad.*** de a lui E, G / eşit B, C / pre B, C / au eşit mai pre urmă rele E,G/ au eşit. rele M, răii au eşit P //

Aşijdăre pe o samă dă boiari ce era dă casa Ducăi-vodă i-au pus cîţiva bani dă au dat împrumutare, şi pe car£ boiari îi aflasă c-au fostu sfetnici la rădicarea ţărîi asupra tătîne-său, lui Alexandru-vodă, încă nu le prea căuta cu bine.

4. Tîmplatu-s-au pre acea vrăme de au vinit şi un ficioru a lui Batiste visternicul cu domnie din Ţ<a>rigrad. Şi aflîndu pe un orheian, anume" Bosîle, cară au ucis pe tată-său, Batiste visternicul, l-au fost închis în vartă, făr<ă> şt<i>rea domniei. Iară dup<ă> ce au văzdut alţi<i> că l-au închisu, pe afar-au început a striga şi a gîlcevi^
f. 220 . . poate să fie acest lucru. Dece / domnie, înţelegînd, îndată au poroncit de l-au slobodzit şi poroncindu să nu să tiiamă nime de nemic, că acele lucruri toate li-au ertat. Şi-ncă au ţinut şi pe ficiorul lui Batiste rrău. Şi ţara era împresurată cu dările, că să făcea cheltuele mari la visterie, si era si darnic: bacsizuri da mari, că era om bun. Şi aşea să pomenesşte că, după ce s-au mazilit şi au trecut Dunărea, n-au fost avîndu de cheltuială, s-au fostu îndatorindu laboerenaşi de bani, de au fostu cheltuind pe drum. Şi puţin n-au plinit 3 ani cu domnie şi s-au mazilit. Si fiindu Duca-vodă domnu mazîl la Po<a>rtă, au esit domnu al doilea rîndu la velet 7177<= 1669).

1 Aşijderea B, C / de[1-2] B, C // 1—3 Pre cîţva boeri ci era de casa Ducăi voevoda i-au pus di-au dat bani înprumut. Pre boerii ce-i aflasă M, P// 2 de B, C/ înprurnutare C / pre carii B, C // 3 că au fost sfetnici B, C // 4 Alixandru C / Alexandru-vodă sîn (sic) Iliiaş, încă nu le căuta pre cu bine G / voevoda M / nu le B, C / pre B, C / nu le căuta bine M, nu le căuta pre bini P / bine B, C // 6 4]5 M, *lipseşte* D / pre B, C / aceia B / au fost venit G / ficior B, C // 6—7 Cu acest domn venis<ă> <din Ţarigrad P> şi un ficior a lui M, P// 7 Batiste Viveli B, C, D / visternicul B, C / cu domniîa cu Iliiaş-vodă den Ţarigrad G, *lipseşte* P, M / domniîa B, C / Ţarigrad C // 8 Şi] carile M, P / aflînd C/ pre[1-2] B / Bosiie B, C, Bosie G / carele au fost ucis B, G, care au fost ucis C, E, care ucisesie D, carile ucisăs<ă> M, P / pre[2] C // 9 Batiste B, pre Batiste E, pre Batiste Viveli C / visternicul B, C / l-au]şi l-au G / închişu A / *după* închis *ad.* pre acel orheian B / în]la M, P // 10 fără de B, D, E, G, P, fâr(ă> de C, M / ştirea domniii B, C / domnieijlui Iliiaş voevod M, P/ Iar C / după ce C / alţii C //11 închis B, C / pre B / afară C / au început pe afară E, G, M, P / striga B, C / *după* gîlcevi *ad.* şi a dzice C, dzicîndu E, zicînd G, P zicînd M // 12 file C / Decii domniîa B, C // 12— 13 Auzîndu aceste Uiîaş voevoda, îndată M, P / înţălegînd B, C / slobozit pe Bosiie E, slobozit pe Bosie şi au poroncit *Gj lipseşte* şi M, P / poroncind B // 14 tiamâ B, C / nemică B, C / acele B, aceli C, aceste G / erîtat A / le-au ertat B, li-au ertat domniîa C / nime să nu s(â) tîamă de nimica, fiindcă pre toţi i-au ertat M, P / încă B, C /pre B / Batiste B, C / rău B, C / Şi foarte au probozit pre feciorul lui Batiste M, P / *lipseşte* Şi M, P / *ante* Şi: 5 C // 16 împresurată C / dările B, C / cheltuiale B, C // 17 vistierie B, visteriîe C / *după* era[1] *ad.* acest domnu Iliiaş-vodă C, Iliiaş-vodă E, Ilieş-vodă G / darnicu E / bacşişuri B, C / că]şi E, G / că era om bun]fiind milostiv M, P // 18 aşîa B, aşa C / pomeneşte B, C // 18—1 Aşa zic că după ce l-au mazilit şi au trecut Dunăre, nici de cheltuială nu avia, ce s-au fost îndatorit la boernaşi M, P / mazilit B, C / şi au]s-au A / *după* Dunărea *ai.* în ceia parte C / avînd C / şi s-au fost îndatorind C, D, E, G / boernaşi B, bolarenaşii lui C, boerenaşii lui D, E, boerînaşii lui G //

1—2 *lipseşte* de bani... pe drum M, P// 1 fost C / cheltuindu B //2 *lipseşte* Şi P / înplinit M, P / trii B, C / cu domniîa B, C, *lipseşte* M, P / s-au]l-au M, P // 3 mazilit B, C / fiind B, C / voevoda M / *lipseşte* domnu M / mazil B, C / *după* Poartă *ad.* la Ţarigrad C // 3—4 domnu de Moldova mazil la Poartă au luat domniîa al doilea rîndu E, domn de Muldova mazil la Poartă au luat domniîa al doilea rînd G // 4 iarăşi l-au pus pre Duca voevod domnu M, P / doilea rîndu cu a doa domniîe în anul 7177 B / doile C / *după* rînd *ad.* în Moldova C / la velet] în anul D / *lipseşte* la velet 7177 C, E, G, M //• 5 Ducăi-vodă B, D, E, Ducăi v(oe)voda G / bătrîn B / *după* bătrîn *ad.* în anul 7177 C, E, G / A dooa domnii a Ducăi voevoda celui bătrîn M, P / Cap 81 B, D, P, *lipseşte* E, G, M // 6 *lipseşte* Zacialo 1 B, *lipseşte* Zacialo C, D, E, G, M, P / Viind B, C / Viind Duca-vodă domnu în ţară cu a doa domnie, să arătă E, G / voevoda M // 7 ţară]Moldova M, P / să arătă B, C / s-au arătat cu fire M, P / fire B, fire C / decît B, C// 7 - 8 decît la domniîa ce dinţii. Şi îndată au început M, P // 8 dintîi B, C / Şi au şi început E, G / zidi B, C // 9 plină de hrană şi cu oameni şi cu agonisită bună M, P / şi cu agonesită bună B, E, G / bună C // 10 *lipseşte* Iară M, P / triile B, C / an B / a domniii B, al domniii C / a domniei Ducăi-vcdă celui bătrîn, în a doa domniîe E, G / la vl<ea>to]în anul B, D, E, G, în anii *(lce gol)* M, P / *ad. marginal,* în anul 7180 C// 11 *lipseşte* 71£0 M, P / s-au rădicat M, P / Hînceştii B, C / şi]şi cu M, P // 12 lăpuşnenii B, C / oaste C / lui]Ducăi-vcdă C, D, E, G, P, Ducăi-voevoda M//13 adusesîe *B,C/după* aduse *ad.* Duca-vodă E/ grecilor, că pre mulţi greci adusăs(ă) de la Ţarigrad M, P / pre B, C / de B, C // 14 *lipseşte* 3 M, P / Şijlară M, P / aleşi A / Cupăreşti B, C / era B, C / aicea B, C / *ad. marginal* ce era aici în ţară D // 15 Decii B, C / viind în Iaşi M, P /Mihalcea Hîncul B / aici B, aicea C / Iaşi B, C / *lipseşte* aice in Eşi M, P / toate B, C / viind Mihalcea Hîncul ce fusesîe sărdar şi Durac sărdariul aicea în Iaşi D / viindu Mihalcea Hîncul ce fusese sărdar şi cu Duracu E, G // 15— 16 şi cu toată oaste lor, striga M, P//16 ostile B, C, ostile lor E, G / striga B, C / săjsă-i B/pre B, C / omoare C / Fugit-au atuncea E, G //

DOMNIÎA A DOOA A DUCĂI CELUI BĂTRÎNU. CAP 78

Zaci<alo> 1. Viindu Duca-vodă cu a dooa domniîe în ţară, arătă-să la hiră mai aspru dăcît cum era cu domniîa dintîiu. Şi şi începu a zîdi mănăstirea Cetăţula, că era ţara plină de oameni şi cu hrană şi agonisită bină.

2. Iară în al triilea anu a domniei lui, la vl<ea>to 7180<= 1672), rădicatu-s-au Hîncesşti<i>cu toţiorheianii şi
f. 221 lăpuşnenii cu oaste / asupra lui, pentru urîciunea grecilor ce adusesă prea mulţi de la Ţarigrad.

3. Şi mai ales pentru Cupăresşti, ce Iera aice în ţară. Dece viind Hîncul şi cu Durac sărdariul aice în Eşi, cu toată ostili, striga să prindză pe greci, să-i omoară. Fugit-au

to<a>tă boîarimea care încotro au putut. Iară Duca-vodă, vădzindu că s-au rădicat atîta țară asupra lui, au ieşit din curtea domne<a>scă cu toată casa lui ş-au purces în gios pre iaz. Iară Hîncesştii au întrat în curte şi pin casăli boiaresşti şi neguțitoresşti, pen tîrgu, strîgîndu şi jăcuind. Şi prindzindu pre greci, pre cîți i-au găsit, pe toți i-au omorît.

4. Duca-vodă au trecut deodată peste Dunăre, şi cu o samă de boiari, iară o samă trecusă în Ț<a)raMunteniiască. Şi isprăvindu-şi Duca-vodă de la Po(a>rtă, şi ş-au luat tătari cîți i-au trebuit, de i-au triimis cu Alexandru Buhuş, ce îera pe acie vreme sărdariu, de au lovit pin oastea Hînceştilor la lepureni şi i-au bătut pe Hîncesşti şi i-au împrăştiiat.

5. Iară tătarii, după ce au bătut pe Hîncesşti, pe mulți oameni au robit dintr-acelea ținuturi şi pe mulți din căpetenii, căpitani, hotînogii, prindzindu-i, i-au spîndzurat; şi pe unii i-au înțepat Duca-vodă, după ce s-au întorsu *d6* piste Dunăre. Iarna era mare atunce. Hînceştii

i. 22i atunce nu ştim, n-au vrut/au n-au îndrăznitu să facă vrun rău domnului. Ce pentru doi, trii vinovați au perit mulții

1 toată B, C / Şi au fugit toți boerii M, P / boerimea B, C / carii încătro B, C / Iar C / voevoda M // 2 văzind C / eşit B, C // 3 domniască B, C / şi au B, C // 4 Iar B, C, ***lipseşte*** M, P / Hînceştii B, C / în curtea cea domniască B, D, în curtea •domniască C, E, G / casăle C // 5 boereşti B, C / neguțitoreşti B, C / pin B, C, şi pin G / ***lipseşte*** pen tîrgu M, P / stiîgînd B, C / jecuind B, C // 6 prinziud B, C/pre greci C, ***lipseşte*** B / şi pre cîți E, G, M, P / pre B, C// 7 4]3 M, P / Iară Duca C / voevoda M / deodată B, C / deodată au trecut M, P / preste B, C ***fi*** 8 de B, C / ***după*** samă ***ad.*** de boiari C, E, G, M, P, ***ad. marginal*** D / Țara Munteniască C /Munteniască B// **9** — 10 4. Duca voevod ş-au isprăvit de la Poartă şi au luat M, P // **9** Poartă C // 10 şi tătari C, tătari B / trebuit B, C / de]şi M, P / trimis B, C // 11 Alixandru C / era B, C / pre aceia B, C / vrem<e> A / ***.lipseşte*** ce îera pe acie vreme M, P // 12 pin] pre B, C, D, E / Epureni B, C, D, E, ***G II*** 11—13 sărdariul, care viind la Epureni au lovit oaste Hînceştilor şi au înprăştiiat-o M, P // 13 pre Hînceşti B. C / înprăştiiat C // 14 ***lipseşte*** Iară M, P / tătarii B, C / pre[1-2] C, pre[2] B / Hînceşti B, C '// 15 dintru acele B, dintr-aceli C / pre B // 16 căpitenii B / ***lipseşte*** din căpetenii E, G / ***după*** căpitani ***ad.*** şi G / hotnogi B, C / ***după*** prindzindu-i ***ad.*** Duca-vodă C / i-au spînzurat prinzindu-i G // 17 şi]iar C / pre B, C // 17— 18 i-au spînzurat; iară pre alții i-au spînzurat şi l-au şi înțăpat. Duca-voevoda au trecut Dunăre şi iarăşi au venit în scaun. Iarna era foarte mare M, P // 17 înțăpat B, C / ***după*** înțăpat ***ad.*** iară C // 18 de preste B, de piste C / Şi iarna au fost E, Şi iarna încă au fost G / mare B, C / atunuce A ***H18—*** 19 atuncea[1-2] B, C, ***lipseşte*** atunce[1] M, P/ Şi Hînceştii atuncea nu să ştie E, Iar Hînceştii atuncea cînd au mărs cu oşti la Iaş(i>, nu s<ă) ştie, n-au vrut G, Hînceştii atunce, la vreme oştirilor, nu să ştie, sau că n-au vrut, sau că n-au îndrăznit M, P // 19 îndrăznit B, C/' ***lipseşte*** vrun M, P // 20 domnului Ducăi-vodă B, C, D, E, G, lui Duca voevod M, Du'căi-vodă P / Ce]Atuncea G, însă M, P / perit B, C / mulți nevinovați B, C / mulți au perit M, P //

nevinovații, şi s-au potolit toții. Numai numele Hîncesştilor au rămas în pomenirea oamenilor de atunce pîn-astădzi.

6. Iară dup-acesştea zarve, cît s-au făcut vară, s-au gătit împărăție Turcului şi au purces cu oşti să vie asupra Ț<ă>rîi Leşeştii, să dobîndiiască vestita cetate Camenița. Şi au triimis poronca la Duca-vodă să-i triimiță chip şi starea cetății Cameniței, să vadză ce loc şi ce tărie aru ave.

Duca-vodă au triimis pe un nemiş din ținutul Hotinului, anume Gligorie Cornescul, ce îera foarte meşter de scrisori şi de săpături la pietre şi la alte lucruri, de au făcut chip cetății Cameniței de ciiară, cu toate tocmelele iei dinluntru şi denafară Şi o au triimis la împărăție,, de o au văzut, si mult s-au mirat de mărirea ei, ce iera din singură starea locului, cu apă şi cu stînci de piiatră împregiuriu minunat locu. Şi mai mult aceasta au îndemnatu pe împărăție de au vinit la Camenița.

7. Viziriu era atunce Chiopărăliolu. Şi nu-i era cu voie să-i vie împărăție la Camenița, ş-au scris şi la Duca-vodă* cît aru putea să puie pedică, arătîndu că-i prea tare Camenita şi n-a pute-o lua. Dar nemic n-au putut isprăvi.

1 şijapoi M, P / toți B, C / Numai]Iară M, P / numele B, C / Hînceştilor B, C // 2 în] intru B, C, E, G / atuncea B, C / pînă în zioa de astăzi C, G/ de atunce şi pîn<(ă) astăzi au rămas întru pomenire oamenilor. M, P // 3 după aceste zarve B, C /' s-au şi gătit G // 4 7. împăratul turcesc s-au gătit cu oşti şi au purces. să vii M, P / împărățiia B, înpărățiia C / şi au şi purces E, G / să viie ***CU*** 5 Țării Leşeşti B, C / dobîndiască B, C / cetaate B // 6 trimis C/ trimită B, C / chipul E, G, M // 7 cetății Cameniții B, C / să]ca să M, P / ari avea B, C, are M, P// 8 Iară Duca-vodă C, D, G / ***ante*** Duca voevoda: 8 M, 7 P/' trimis C /pre B, C // 9 anume C, pre anume B, D, pre anume E / Grigorie B, C / era B, C// 10 de[1-2] B, C / pietri B, C/ şi la alte B, şi la altele C, şi şi la alte M, P / au]s-au ***M)l*** 11 chipul C, E, M / cetății B, C / Cameniții B, C / ceiară B, ciară C / tocmelele B, tocmelele C // 12 dinlăuntru şi denafară B, C / cetății Cameniții dinlăuntru şi denafară şi au făcut-o de ceară M, P / trimis C / împărățiie B, înpărățiie C // 13 de[1-2] B, C / mirat înpăratul C, mierat înpăratul D, E / Şi Duca voevoda au trimis la înpăratul. înpăratul turcesc, dacă au văzut chipul acei cetăți, <acei cetăți = acela P> foarte s-au mirat M, P / de B, C / iei B, C / era B, C //14 din singură] de însuş M, P/ de B, C // 15 împregiur B, înpregiur C / mpregiur şi de locul ei cel minunat M, P / Şi]Deci M, P // 16 îndemnat B, C / împărățiia B, înpăratul C / de B, C / la cetate la Camenița B, E, la cetatea Camenița G// 17 7] 10 M, 9 P/Vezir C/ atuncea B, C / Chiupruliolu B, Chiupruliul C, P, Chipriliul M / Veziriul era atuncea cu înpăratul. Şi nu-i era cu voe veziriului să vie E, G / Şi lui M, P // 18 să vie împărățiia B, să viie înpărăție C, să vieînpăratul M, P / şi au B, C / scris-au veziriul la Duca voevoda M, P // 19 cît]ca< cît M, P / ari putea B, C / piedică B, piiiadică C / arătînd că iaste pre tare Camenița B, arătînd că iaste pre tare cetatea Camenița C, D, E, şi să aret că Camenița iaste tare M, P // 20 n-a pute să o Ia C, nu o va putea lua E, G / Dar] însă M, P / nemică B, C//

Numai ce s-au pornit împărăție, la Obluțițea sosindu, i. 222 au găsit podul gata peste Dunărea şi au şi trecut / cu ostile sale. Leşii, neştiindu nemic, nice avî<n>du vestă, nu să gătisă nimic de oastă.

8. Duca-vodă gătindu conace şi poduri [şi păreîaj peste toate pîreilă cu multă grijă, să nu-i afle împărățiîa vro pricină, să-şu puie capul. Vinit-au şi Gligorie-vodă cu oastea sa, după poronca împărăției, de era de agiutor împreună cu Duca-vodă.

9. într-acestu anu făcutu-s-au şi o minune mare, arătare la Hotin, într-o m(ă>n<ă>stio<a>ră mică ce Iaste supt cetaate. Au lăcrămat icoana Maicii Precistei, cît să răntuna lacrămile pe chipul icoani<l>, de le vide toți oamini(i). Şi pica într-o tepsie ce îera pusă supt icoană, de îera de mirare a prăvi arătare şi sămnu ca acela, carăle au fo<s>tu adevărat sămnu de peirea a mulți cresştini în Ț<a>ra Leşască şi începătura durerii şi stricării țărîi no(a>stre. Că ale-atunce din an în anu tot rău şi amar de cresştini şi pustiiră au rămas locurilă pre acolo.

1 Şi numai C, E, G / împărățiîa B, înpărățiîa C / Oblucită B, E, Obucită C / sosind B, şi sosind C, E, şi sosind G /preste B, piste C// 1—2 Şi <Ce P) numai ce au purces înpăratul şi viind la Obluşnită, au găsit M, P // 2 şi îndată au şi trecut cu toate M, P / ***lipseşte*** şi[2] B, C, D, E, G//3 ostile sale B, C/ ***după*** sale ***ad.*** înpăratul ***Clanțe*** Leşii: 11M, 10 P / Leşii B, Iar leşii C / neştiind B, C / nemică B, C / ***după*** nemică ***ad.*** de vinirea turcilor E / nici B, C / avînd B, C / ***lipseşte*** nice avîndu veste M, P / veste B, C // 4 nu s-au gătit de oaste M, P/ nemică B, C, nimica P / oaste C // 5 8] 12 M / voevoda M / gătind B, C, au gătit M, P / ***lipseşte*** şi păreîa C, M // 6 preste B, C / pîrăiale B, C / cu]şi cu M, P / grije B, C] frică M, P / afle B, C / împărățiîa B, înpărățiîa Cjînpâratul M, P // 7 vreo B, C / să-ş B, C, şi să-ş M, P, să nu-ş E / ***ante*** Venit-au: 13 M/ Grigorie-vodă, domnul muntenescu, B, C, Gligorie voevoda, domnul muntinesc M, P, Grigorie-vodă Ghica, domnul muntenescu D, E//8 oaste C, E / dupăjdin E, M, P// 7—8 Grigorie-vodă, domnul muntenesc, din poronca înpărăției, cu oastea sa, de era G // 8 împărățiii B, înpărățiii Cjînpăratului M, P / de[1] B, C / agiutoriu B, C / ***lipseşte*** de[2] C / era întru agiutori Ducăi voevoda M, P // 9 înpreună B, C// 10 9] 14 M, 11 P/ întru acest an B, C / acestaş M, acealaş P / s-au făcut M, P / minune B / mare B, C// 10—11 minune mare într-o mănăstioară mică M, P// 11 arătare C/ întru B / mănăstioară B, mănăstire C // 12 iaste B, Cjera E, G / cetaate C, cetaatea Hotinului D, cetate Camenița M, cetățui Camenița P / Au]Şi au M / Maicii Preciste B, C]a Maicii Precurate M, P//13 citişi M, P / răsturna M, P / pre B]di pi M, P / chipul icoanii B, Cjicoană M, P / videa B, C/ / 14 oamenii B, C / întru o tipsiîe B / tipsie C// 14—15 era[1-2] B, C//5 mirare B, C / privi B, C / ***după*** privi ***ad.*** fiind E, G / o arătare şi un sămnu M, P / carele B, C // 16 fost B, C / peire C / creştini C / care sămnu adevărat că au fost de perire a multor creştini M, P // 17 Țara C / noastre B, C / şi a stricăciunii Moldovii M, P / ***lipseşte*** țărîi no<a>stre M, P // 18 atuncea B, C anu B // 19 creştini B, C / pustii' E, G, M, P / locurile B, C / pre B, C //

10. Trecut-au îrnpărățiia Dun<ă>rea, şi dă acolo purcească pe Prut cu multă oastă şi cu multe tunuri grelă şi maii. Şi la un tun punea cîtă 80 dă bivoli. Unele era şi mai mici; feluri de feluri de harmate. Şi sosîndu la Țuțora, au şădzut cu toată oastea de au odihnit 8 dzilă. Țara era bejănită numai din şlahul oştii, iar în laturi sta toți cineşi pe la casăli lor; n-ave nime nice o nevoie, nice la mărsu, nice la întorsu.

11. Vinit-au în prinblară împărăție de la Țuțora în Eşi şi s-au scoborît pe la Nicoriță în Căcaina şi s-au / L 222v suit pin tîrgul boilor ş-au descălecat în cîmpu, supt saivan, de la diial dă tîrgul boilor. Şi Duca-vodă mergea cu toții boiarii pri gios pe lîngă împărăție. Şi s-au tinsu cîteva bucății de atlazuri şi de tăfții pe înbe părțile de uliță, pe unde mergea înpărăție.

12. Iară dac-au discălecat împăratul supt saivan, Duca-vodă i-au închinat multă daruri: cîțiva cai turcesşti cu podo<a>be scumpe şi leghin cu ibric de argint şi altă lucruri scumpă. Şi d-ică iar s-au întorsu înpăratul

1 10] 15 M, 12 P/ împărățiîa B, înpărățiia C]înpăratul M, P/ Dunărea C/ de B, C // 2 purceiasă A, au purces B, D, E, G, M, P / pre B / oaste B / cu multă oaste pe Prut ***Gj*** grele B, C// 3 Şi]Că M / tun di celi mari E,G/ cite B, C / optzăci B, ***lipseşte*** C / de B, C / Unele B, Unele puşci C / Era uneli E, G // 4 feliuri[1-2] B, C / ***după*** harmate ***ad.*** puşci mari B, C, D, G / hărmăți M / ***lipseşte*** Şi G / sosind B, C/ ***după*** sosind ***ad.*** înpărățiîa E, G// 5 şezut B, C/ la Țuțora cu toată oastea au odihnit opt zile D / oaste B, C / oastea sa E, oastea lui G / au[2]]s-au G, M, P / opt B / zile B, C / Țara]Moldova M, P / ***ante*** Moldova: 16 M, 13 P / ***lipseşte*** era P // 6 bejenită B, C / ***după*** bejenită ***ad.*** atuncea E, G / ***lipseşte*** numai M, P / şliahul B, şliavul C, P / ***lipseşte*** toți E / cineş B, C // 7 pre B, C / casăle C / nu avea B, n-avea C / nici B, C / iară printr-alte părți era fieşticarile pre la locurile lor; Şi nu ave nici o nevoe M, P / nevoie B, C / nici[1-2] B, C /1a mărsul înpărății<i> E // 9 11] 17 M / Venit-au C / primblare B, primblare C / împărățiîa B, înpărățiia C / înpărățiia în primblare E, G / Iaşi B, C / înpăratul de la Țuțora au venit în primblare pînă în Iaşi, M, P// 10 ***lipseşte*** şi[1-2] M, P/pogorîtu M P / s-au pogorît pre lîngă mănăstirea Nicoriță în pîrîiul Căcaina E, G / pre B / Necoriță B, G / pin] prin B// 11 şi au B, C// 12 dial C / de B, C // 11- ***llipseşte*** ş-au descălecat ... tîrgul boilor G //12 ***lipseşte*** Şi M, P // 13 toți B, C / pre i "[2] B, pe[1] C / Duca voevoda şi cu toți boerii merge pre gios M, P / împărățiîa B, înpărățiia C]înpăratul M, P / s-au 'întinsu B, au întins M, P // 14 bucăți B, C / ***lipseşte*** de[1-2] M / atlaz M, P / tăfți B, C / pe îmbe B]pe de amîndoao C, E, G / părțile B, C, E, G / de B, C, E, G ***j lipseşte*** înbe părțile de M, P / ulție E // 15 unde B / împără. ția B, înpărățiîa Cjînpăratul M ***după*** înpărățiîa ***ad.*** şi au descălecat supt saivan, în cîmpu, de la dial de tîrgul boilor G// 16 12] 18 M / Iară dac-au] După ce au M, P / dacă B, C / descălecat B, C / înpăratul Cjînpărățiia D, E, G // 17 Duca-vodă] atunce Duca voevoda M, P / multe B, C / turceşti B, C// 18 cu]şi cu M, P / podoabe B, C / scumpejfrumoasă şi scumpe M, P / lighin B / şi ibric cu leghin D // 19 alte B, C / scumpe B, Cjmulte şi scumpe M / Şi de cii B, C, D, E // ***19-1 lipseşte*** Şi d-ice iar ... la Țuțora M, P//

la urdie la Țuțora. Şi iar după acie au mai vinit împăratul în prinbîare şi s-au suit în diial la m<ă>n<ă>st<i>re la Cetățuia, de au văzut-o şi prăvind locul în toate părțile. Şi iar s-au întorsu la urdiîe la Țuțora. Dzic atunce să fie strigat şi hogea în clopotniță la Sfete Neculaiu, ş-au stătut beserica pecetluită pîn'la vinirea cu domnia lui Antonie-vodă.

13. Dece boiari^i) atuncea, aflîndu vreme, au jăluit pe Duca-vodă la împărăție foarte tare, mai cu de<a>dinsu Ursachi cel bătrînu. Şi era atunce să-1 mazileiască la Țuțora. Numai viziriul au grăit înpăratului că nu-i bine să-1 mazileiască pi cale, ca să nu fac<ă> smintial<ă> pentru cele ce trebuescu să grijască: conace, poduri şi de alte ce
f. 223 trebuescu pentru triiaba / împărățîii pîn'la Nistru. Şi aşea l-au îngăduit înpăratul, pecum au dzis viziriul, pîn'la Nistru; nu l-au mazilit acolo. Purces-au împărăție de la Țuțora pe Prut în sus, fiindu boiarii orînduiți de-a purta grije ce era traba: pînă, ordzu, iarbă, lemnă, țăruşi, ialoviță. berbeci, unt, miere si de alte multe ce trebuia la conace;

1 Iară după aceia iarăşi au mai venit înpăratul M, P / aceia B, C / înpăratul C// 2 primblare B, primblare ***CI*** dial B, C / mănăstire C, ***lipseşte*** la mănăstire ***G I lipseşte*** la[2] M, P// 3 de au văzut mănăstirea E, G / privind B/ părții A, părți ***~B,*** D // 4 Şi]Apoi M, P ***lipseşte*** G / iarăşi M, P / urdie C/ Dzicu B. ***ante zic:*** 20 M, 14 P / atuncea B, C, că atunce M, P // 5 hoge B, C / la]lui M, P / Sviatii Nicolai C, D, Sviatii Nicolai în Iaşi B, E, M, P / şi au B, C // 6 biserica B, C / ş-au stătut beserica]şi ar fi fostu şi biserica M, P / pînă C / domniîa B, C / Antonii-vodă Rusăt B, C, D, E, Antonie-vodă Roset G, Antohie Rosătu voevoda M, P// 8 13]21 M / Decii B, C, ***lipseşte*** M, P / boiarii B, boiarii C / atuncea]aice M / aflînd B, C / vremie B / au jeluit B, C]s-au jâluitu înpăratului M, P // 9 pre B, C / voevoda cu mare jalbă, iar mai cu dîadinsul pre M, P / foarte tare B / foarte tare la înpărățiîe C / maijiar mai C, şi mai E, G / deadinsu B, diadinsul C//10 bătrîn C/ Şi atunce la Țuțora era să-1 maziliască înpăratul M, P, Şi era atuncea înpăratul să-1 maziliască pe Duca-vodă E / atuncea B, C / maziliască B, C, maziliască pe Duca-vodă G// 11 Numai]însă M, P / ***după*** înpăratului ***ad.*** zicînd D, E / nu-i]nu Iaste M, P / bine B, C // 12 maziliască B, C / pre B, C / cale C / facă C / să nu să facă M, P / smintială C / cele C // 13 trebuescu B, C / cele trebuincioasă, ci să-1 lasă să grijasscă M, P / conace şi E, G / şi şi M, P / alte B, C // 14 trebuescu B, C / triaba B, C / împărățiii B, înpărățiii C / pînă C / aşîa B, aşa G // 15 înpăratul]înpărăție D / precum B]după cum M, P / ***lipseşte*** pecum au dzis viziriul C / pînă C // 15—16 au zis veziriul şi nu l-au mazilit pîn'la Nistru M, P //
16 ***lipseşte*** acolo M, Pjpînă acolo E, G / înpărățiia B, C / ***după*** înpărățiia ***ad.*** după aceia E, G / de B, C / înpăratul au purces de la M, P / ***ante*** înpăratul : 15 P // **17** fiind B, C, ***lipseşte*** D / boiarii era orînduiți de purta de grije D / de purta grije B, C, M, P, de purta de grije E // 18 ce era traba]pentru cele trebuincioasă M, P / triaba B, de triabă E, G]de trebuință la oaste C / pîine B, C / iarbă de cai E, G / lemne B, C / țăruşi de corturi B, țăruşi de bătut la corturi E, G / ialovițe B, ***C/1*** 19milare B, C / şi şi de altele M, P / alte B, C / ***lipseşte*** multe M / trebuia B, C / conace B, C //

14. Acestu înpărat era căl<ă>reți bun şi vînător. Mergea Tot pe cîmpu cu puțintei oameni de curte lui pîn'la conac. Şi într-acestu anu era mare bişug în țară de toate, şi duce o<a>meni<i> la urdie de vinde făr<ă> nice o grije': <i>aloviță, mieră, unt, poame de tot felul, cini de ce ave, de s-împlusă oameni<i> de bani. Cîndu au sosit la Nistru, era podul gata piste Nistru, din gios de Hotin, la un sat anume Vîrnovița. Şi trecîndu împărăție, iară Duca-vodă sta la capul podului, di cie parte de Nistru, aştepta pentru slujba să-1 îmbrace cu caftan. Iar înpăratul, avîndu pi dînsul măraz şi gîndu să-î maziliiască, cum au trecut, au şi făcut sămnu de luară pe Duca-voaă, de l-au dus de l-au închis la baş-ceauş. Atunce s-au văzdut că-i mazîl. Şi i-au scris, tot ce au avut, la înpărăție, şi din pîra lui Ursachi l-au bătut împărăție. Ş-au cheltuit mulți bani, şi era să şi piară.

15. Numai, nărocul lui, s-au tîmplat o blană de hulpe de mosc ne<a>gră prea bună şi scumpă. Ş-aceîa i-au scos capul, că, ducînd-o la viziriul, vizirul au arătat-o împăra-

1 14]23 M / Acest B, C / era foarte G / călăreț B, C / vînătoriu bun G // 2 pre B / cujcite cu D / curtea B, C / pînă C // 3 ***lipseşte*** Şi M, P / întru acest B, C / an B / era]au fost E, G / mare B, C // 4 ducea B, C / oamenii B, C / urdiîe C / vindea B, C / fără de nici B, E, G, făr(ă) de nici C// 5 ialovițe B, C / miiare B, miiare C / poame B, C // 4—6 la ordiîe: ialoviță, miere, unt, poame de tot feliul, cine de ce ave şi le vinde fără de nici o grijă, de să umplus(ă>, M, P / feliul B, C / cine di ***ce*** avea B, C, cine ce avea E / să umplusă B, să înplusă C / oamenii B, C / de[3] B, C / Cînd B, Şi cînd C, G, Şi cîndu E, ***lipseşte*** M // 7 ***ante*** Au sosit înpăratul: 25 M, 16 P/ ***după*** Nistru ***ad.*** înpărățiîa E, G / podul era gata M, P / piste C, preste B / ***lipseşte*** piste Nistru M, P //8 trecînd B, C]au trecut E, G / împărățiîa B, înpărățiia C]înpăratului M, P // 9 iar B, C / voevoda M / sta in cela parte, in capul podului, aşteptînd ca pentru slujba ce-au făcut M, P / ciejceia B, C / de[2] B, C // 10 ***după*** slujba, ***ad.*** ce-au făcut C, ce făcus(ă) E / înbrace C / caftan B, C ***II*** 11 Iară B/ avînd B, C / pre B, C / gînd B, C / să-1 maziliască B, C / ca să-1 maziliască avea gîndu E // 12 cumjîndată ce M, P / de B, C, de-1 E, M, P / pre B, pe C // 13 voevoda M / de[1]]şi M, P / Atuncea B, C, Şi atunce M, P // 14 s-au văzut Duca-vodă că iaste mazil B, C, D, E, G, s-au văzut Duca voevoda că iaste mazîl M // 15 la înpărățiîe B, C]să fie înpărăteşti M, P / ***lipseşte*** şi M, P / l-a B / înpărățiîa B, C / ***după*** înpărățiia ***ad.*** pe Duca-vodă E, G / din pîra lui Ursachi l-au bătut impârăție]Iară pre Ursache l-au bătut şi era numai să-1 omoară M, P//16 Şi au B, C, M, P / chieltuit C / ***după*** bani ***ad.*** Duca-vodă C / şi era să-ş pue şi capul să piară E]de ş-au scos capul M, P / să s(ă) pie A, să şi piiaie C, să piiae ***G lj*** 17 15]26 M, 17 P / Pre Duca voevod era să-1 omoară, numai M, P / nărocul lui au fost că s-au tîmplat de au avut o blană G / o blană de au avut, o blană de vulpe de moscu D / hulpe B, C // 17—18 nărocul lui au fost de n-au perit că s-au tîmplat de au avut o blană de vulpe niagră de moscu prea bună E / că s-au întîmplat di-au avut o blană de vulpe niagră foarte frumoasă şi scumpa M, P // ÎS moscu B, C / niagră B, C / pre B / Şi aceia B, C // 19 ducîndu-o B, C / veziriul[1-2] C, viziriul[2] B ' au arătatu-o C / înpăratului C //

tului, care / s-au mirat şi-npăratul de acea blan<ă>. Şi atuncea au găsit vreme viziriul, fiindu-i prietin, de au grăit: de n-a hi apucat a peri, să fie mila împărăţiiei să-1 erte. Şi atunce înpăratul l-au ertat de cap şi l-au dat pe mîna unui agă, de l-au adus prin Iaşu, de l-au rădicat cu tot ce au avut şi l-au dus la Ţarigrad. In loc de milă si cinste ce aştepta să aibă, ei l-au mazilit.

16. Ieşit-au răspunsu toiarilor: pe cine vor alege dintre dînşii să margă să-1 îmbrace cu caftan di domnie. Sfătuit-au cu toţii ş-au ales dintre dînşii pe Petriceico cluceriul. Şi l-au dus la cortul viziriului, neavîndu el nice un cuget al său să ias<ă> la domnie, l-au îmbrăcat cu caftan de domniie. Apoi şi Petriceico-vodă, ce l-au ales boiarii, vide-viţii la cîtă stingere şi robie au dus ţ<a>ra cu fapte<le> lui, cum omu scrie pe rîndu mai gios.

17. Leşii, neavîndu grije, de vinirea Turcului la Cameniţi aşea făr<ă> veste, nice oaste au gătit împrotiva Turcului, nice Cameniţa au întărit-o cu neşticavai oştii,

1 care B, C]şi M, P / *s-ara* mierat şi singur înpăratul D / mierat B, C / înpăratul B, C / blană frumoasă M, P / blană C // 2 vreme B, C // 1—4 Şi atunce veziriul ş-au găsit vreme la înpăratul, fiind veziriul prietin Ducăi-voevoda, • de au grăit înpăratului să nu piiară Duca voevoda, ci să-1 erte. Deci înpăratul pre -Duca voevoda l-au ertat M, P//2—3 şi veziriul fiindu priiatin Ducăi-vodă de au grăit înpăratului E, G / priiatin B //3 de B, C / fi B / fiîe C / înpărătiii B, C//. 4 iarte B. C / atuncea B, C // 4-5 de B, C / pre B // 5 adusjdus' C, M /..Iaşi B, C // 6 totul M / Şi în locu C // 6—7 Şi aceasta au cîştigat-o Duca voevod, în loc de milă ce o aştepta M, P / şi]şi de E // 7 cinste B, C / ***după*** aştepta ***ad.*** Duca-vodă E, G / ei]îei C / mazilit B, C / ***lipseşte*** să aibă, ei l-au mazîiit M, P// 8 16]27 M, 18 P / Eşit-au B, C / Eşit-au poronca de la înpăratul: pre cine. vor alege ei M, P / pre cine vor alege B, pre cine vor alege Iei C / îş vor alege D, E, G // 9 ***lipseşte*** dintre dînşii M, P / înbrace B, C / caftan B, C / de domniîe B, C// 10 Sfătuitu-s-au boiarii E, G, Boerii s-au sfătuit M, P / ***lipseşte*** cu toţii M, P / şi au B / dintre dînşii B, ***lipseşte*** M, P / pe Petriceaico cliuceriul B, pe Petricîaico cliucîariul C, pre Ştefan Petriceaico cluceriul E, G// ***Iţ*** veziriului C / neavînd B, C / nici B, C // 12 ***lipseşte*** al său M, P / iasă C / domniîe B, C / l-au]veziriul au M, P / cujpre Petriceicu voevoda cu M, P / l-au înbrăcat viziriul D, E, şi l-au înbrăcat veziriul G / înbrăcat C // 13 caftan B, C / de B, C / şi]şi pe B // 13—15 Domniîa lui Petriceico voevod. ***(după*** vodă ***aa***\Cap.82 P> După alegire boerilor, stătut-au domn Ştefan Petriceico voevod, însă spre stîngire şi robiia ţării care au urmat din faptile lui, precum veţi vede înnainte M, P // 13 Petriceaico B // 14 videa-veţi B, vide-veţi C / stingere B, strîngere C / robiîe B, C / au adus B, C, D / ţara C// 15 faptele C / precum vom scrie B, D, precum omu scriîe C / precum vom scrie mai înnainte pre rîndu E, G / pre rînd B, C // 16 17]2 M, 1 P / Neştiind leşii şi neavînd nici o grijă că a veni Turcul M, P / neavînd B, C / de B, C / venirea C / turcilor la cetate Cameniţa E, G / la cetate la Cameniţă D / Cameniţă B, C // 17 aşia C / fără de veste B,' E / nici B, C / oaste C, E / n-au gătit G, n-au fost gătit / înpotriva C //18 Turcului]turcilor G / Cetatea Cameniţa B, C, D / nici cetate Cameniţa n-au fost întărit-o E, nici cetatea Cameniţă n-au întărit-o G //

să să sprejîniiască de turcii, că pe acea vreme avegîlcevi cu sfedzii, nice ţara lor nu s<ă> bejenis<ă> pen pălănci, neştiindu nemic.

18. Craiu leşescu era atunce Mihail Vişnoveschie, şi hatman Sob<e>ţichie, care pe urmă au fostu şi craiu. Sta sateli pe marginea Ţărîi Leşesşti pline de oameni,
f. 224 şj le" spunea moldovenii): „Fugiţi, fugiţi, că vin / turcii în ţara vo<a>stră!" Ei nu crede, sta pe loc. Turcii, cum au trecut Nistrul, cum au început a prăda ş-a robi ş-a da foc, cît au putut agiunge pin Ţ<a>ra Leşască, făr'nice o grijă de Ieşi.

19. în Cameniţă era numai vro 6.000 de drăgani, de paza porţilor, şi tîrgoveţii. Şi cum au agiunsu turcii supt Cameniţă, trei, patru dzile, ş-au bătut din puşcii, şi s-au şi închinat cei din cetate Cameniţăi, adeverindu-le turcii milă, dacă să vor închina. Şi deschidzind porţile, au întrat turcii ş-au făcut dovâ în limba lor şi ves<e>lie mare de izbîndă, c-au luat cetate ca acie vestită, Cameniţa,

17—2 n-au gătit asupra turcilor (Turcului P) şi nici cetate Cameniţa n-au intărit-o cu oşti multe, să să poată apăra de turci, iară deosăbit că leşii atunce ave oştire cu şfezii M, P / niscaiva oşti B, C // 1 sprejeniască B, C / turci B, C / pre B/ acîa C / vreme B. vremie C / avea B, avea leşii C / gîlceavă B, D, gîlceavă leşii E, G // 2 sfezii B, şvezii C, E, G / nici B, C / ***după*** lor ***ad.*** Ţara Leşască D / nice ţara lorjŢara Leşască M / nu să băjenişi C / prin B, pin C / pin pălănci şi pin zemci E, G / zămci G // 3 neştiind nemică B, neştiind nimica Cjfiindcă n-au ştiut de venire turcilor M, P // 4 18]4 M / atuncea C / Vişnoveţchii, B, C // 5 şi] iară M, P / hatman era M, P / hatman corunnii Sobeţchii B, hatman corunnii era Ioan Sobeţchii C, E/ Jan E / hatman vielchi corunnii era Sobeţchii D, hatman corunniei era Jan Sobeţchie G / carele B, carele mai M, P / care mai C, D, E, G / pre B, C, D, E, G / fost B, C / craiu leşilor E, crai leşilor G // 6 Iar atuncea sta satele C, Şi sta satele E, G / satele B / Satile pre margine Ţării Leşeşti sta pline M, P / Leşeşti B, Leşeşti C / pline de B, C // 7 le B, C / moldovenii B, C / ***după*** moldovenii ***ad.*** şi le dzicea C, de le dzicea E, G // 8 voastră B, C / Ei] Şi iei C, Şi ei E, G, Iară ei M, P / nu credea B, C / sta]şi sta M, P / pre B / locu C / Iar turcii C, E, G //9 cum]îndată M, P / au şi început E, G / şi a B, C, a M // 10 agiunge B, a agiunge C / prin B / Ţara C / fără de nici B, C, E, G // 11 grije B, C / de Ieşi B, C // 12 19]7 M / în cetaate în Cameniţă B, D, în cetaate în Cameniţă C, în cetate în Cameniţă E, G, In cetate Cameniţa M, P / vreo şasîe mii B, C / draguni C // 13 porţilor cetăţii D / Au venit turcii supt cetate Cameniţa M au venit turcii supt Cameniţă P / ***lipseşte*** au B / supt cetate, supt Cameniţă D // 14 trii B, C]au şăzut trei G, şi numai trii M / zile B, C / şi au bătut B, s-au bătut C, au bătut-o M, P / puşci B, C / s-au închinat G, M // 15 cetaate Cameniţii B, cetaatea Cameniţii ***Cj lipseşte*** Cameniţăi M, P // 16 deşchizind B, C / porţile B, C // 17 şi au B, C / duva M, ***după*** dova ***ad.*** strigîndu E, G / Şi veselie mare]ci mare bucurie M, P / veseliîe C // 18 mare B, C / ***după*** izbîndă ***ad.*** ce au făcut G / că au B, C / cetaate B, C / c-au luat o cetate vestită ca acela şi aşa M, P / aceia B, C //

aşe prea lesne, făr'nice o scădere de osşti şi vărsări de sînge. Aşea da din tunuri, cît să cutremura locul. Şi au ieşit toţii lăcuitori Cameniţăi pe porţi afară, cu tot ce au avut. Şi i-au aşedzat pe toţii pe denafară, pe lîngă cetaate, să lăcuiască.

20. Iară Volodiovschie, starostele de Cameniţă, dac-au văzut că s-închin<ă> cetate, el au întrat în erbărie de au dat foc, de au arsu şi el cu iarba, socotindu mai bine" să-ş facă moarte cu mînule sale decît să încap<ă> în mînule păgînilor, rob.

21. Daci turcii, întărindu cetate cu puşci şi cu zahara şi cu o<a>ste, au aşedzat şi paşi şi prădîndu cît au putut
f. 224v agiunge ostili turcesşti în sus prin Ţara Leşască, / au purces împărăţie în gios, iar pe acel şlah, ce au vinit, ş-au trecut Dunărea la Obluşiţi cu mult plen de robii şi de dui<u>m.

22. Iară pe Petriceico-vodă l-au lăsat cu oastea sa, cu moldovenii, în Hotin, ca să fie di paza ţărîi ş-a şlahului

1 aşea pre lesne B, aşa pre lesne C / preajde G / fără de nici B,C,E, şi fără de M, P / scădere B, C / *repetă* şi fără de scădere în oşti M / oşti B, C / şi fără de vărsare M, P / de sînge B, C // 2 Şi aşîa *Gj* Aşea da din tunuri, din puşcile cele mari B, D, Şi aşa da din tunuri, din puşcile cele mari C] Şi atunce atîta băte tunurile de tare M, P Şi aşîa da din tunuri de bucurie mare' cît E / locul, pămîntul C]şi pămîntul M, P// 3 eşit B, C/ toţi B, C/ au eşit toţi oamenii, lăcuitorii *Gj* lăcuitorii din cetaate Cameniţii B, lăcuitorii Cameniţii cetăţii C, lăcuitorii cetăţii Cameniţii D/ pre B// 3—4 lăcuitorii din Cameniţă (pre porţi P> afară cu totul ce au avut şi pre toţi i-au aşezat pre dinafară, să trăiască pre lîngă cetate M, P // 4 pre[1-3] B,C/ *după* aşezat *ad.* turcii E / toţi B, C/ cetaate B // 6 20]9 M, 2 P / *lipseşte* Iară M, P / Volodiovschii B, C / starostele B, starosteli C /dacă B,C// 6—7 *lipseşte* dac-au văzut... cetate M, P// 7 să închină C/ cetatea B, cetaate C/eljînsuş el M, P/ în erbărie, unde era pravul cel de puşcă E, G. în puşcărie, unde era pravul cel de puşci C/ de]şi C// 7—8 erbărie şi dîndu-i foc au ars M, P// 8 *lipseşte* au[2] C/ arusu A / şi el înpreună cu pravul cel de sineţu, socotind E,G (sineaţă G)/ cu iarba]cu pravul cel de sinet B, D, înpreună cu pravul cel de puşci *Cj* socotind C/bine B, C, bine iaste M, P// 9 moarte B, C/ *după* moartea *ad.* singur E/ mînule[1-2] B, C/sale B, *Cj* cu mînule salejînsuş M, singur P/ încapă *Cj* în]pre M, P/10 robu B//11 21] 10 M/ Decii B,C, *lipseşte* M, P/ întărind B, C au întărit M, P/ cetatea B, C, cetatea Cameniţa E,G/zaharea B,C, zairea E// 12 oaste B, oaste C/paşîie B,C,E/şi paşîe în cetate D]şi au pus i paşe în cetate M, P/ prădînd B,C, prădînd ostile turceşti M.P//13 agiunge B,C// ostile turceşti B,C, *lipseşte* M, P//14 împărăţîia B, înpărăţîia C]împăratul turcesc M,P/ iarăş pre acelaşi M,P/ pre *Cj* şliah B, C ce]pre carile M,P/ au fost vinit G, au si vinit M, P// 15 si au B,C/ la]pre la D/Oblucită B,C,E/ plian B, *Cj* *lipseşte* de[1-2] M/'robi B,C/ duium B,C// 17 22] 11 M/ *lipseşte* Iară M, P/Petriceaico B, Petricîaico *Cj* voevod M/oaste *Cj* 17— 18 cu oaste lui la Hotin, adică cu moldovenii, ca M, P// 18 moldovenii B, *Cj* în cetate în Hotin E, *Gj* fiîe *Cj* de B]pentru *Cj* de paza ţărîi şi a cetăţii Hotinului şi a şliavului cetăţii Cameniţii D/ şi a şliahului Cameniţii B, şi a şliahului cetăţii Cameniţii *Cjj*

Cameniţăi, ca să nu închidă leşii drumul neguţitorilor, să nu flămînzască o<a>stea din Cameniţă.

23. Trimis-au viziriul la Petriceico-vodă, cînd era împărăţie la Nistru, să ale<a>gă un boîaru care-i mai de tre(a>bă să-lu triimată la cortu lui, că-i trebuiasştă. Ales-au Petriceico-vodă din toţii boîari<i> ţării mai di triiabă la vorovi pe Miron Costîn, care au fost mai pe urmă şi logofăt mare. Şi mărgînd Miron la cort viziriului, pusu-l-au viziriul de au şădzut înaintea lui. Şi i-au dzis vizirul să-i spuie dreptu. pare-le lor bine c-au luat împărăţie Cameniţa, au ba? Iar Miron au răspunsu că să temă a spune drept. Vizirul s-au zimbit a rîde şi i-au dzis să grăiască, să nu să tiiamă. Atunce Miron au dzis că „sinţem noi moldovenii bucuroşi să să lăţască în toate părţi<l>i cît de mult, iar peste ţara no<a>stră nu ne pare bine" să să lăţască". Atunce viziriul iară au rîs şi i-au dzis: „Drept ai grăit", ş-apoi l-au întrebat cum socotesşte: lăsa-o-a oastea turcească la Hotin cu Petriceico-vodă să fie de

1 leşii B.C//1—2 neguţitorilor şi apoi să flămînzască oaste la Cameniţă M,P//2 oaste din cetate din Cameniţă B, E, G, oaste din cetaate Cameniţii *Cjj* 3 23] 12 M// 3—4 Cînd era înpăratul la Hotin au trimis veziriul la Petriceicu voevoda, să M, P/ Triimis-au B, C, Triimis-au atuncea E/ Petriceaico B, Petricîaico C // 4 împărăţîia B, înpărăţîia *Cj* *după* Nistru *ad.* şi au dzis E,G/ aliagă pre un boiariu B, aliagă un boiariu *Cj* care iaste E,G/ de triabă B,C//5 să-1 trimită B, să-1 trimată C, şi să-1 triimiaţă E / carile ar fi mai vrednic şi să-1 triimată M, P / cortul B / trebuiaşte B, C // 6 Petriceaico B, Petricîaico *Cj* 13. Petriceico voevod, din toţi boerii ţării (boerii moldoveni P) au ales mai vrednic la voroavă M, P / toţi B, C / boiarii B, boiarii C / ţării B, *Cj* de triabă B, *Cjj* 7 voroavă B, C, D, E/ pre B, *Cj* Costin B, *Cj* care B/ careli mai pre urmă au fost şi logofăt mare C, M, P, care mai pre urmă au fost şi vel-logofăt *Gj* pre B/ mare *Bj'j* 8 *ante* Şi: 14 M/ mergînd B, *Cj* cortul B, *Cj* l-au pus M, *Pjl* **9** şezut B, *Cj* de i-au şezut înnainte P/înnaintea *Cj* *lipseşte* viziriul[2] M//10 spue B/ drept B, *Cj* pare-le B, *Cj* bine B, *Cj* că au B,C / spune (spune-mi P> drept de vă pare bine M, P/ înpărăţîia B, înpărăţîia C]înpăratul M, P// 11 cetatea Cameniţa B, D, M, P, cetaatea Cameniţa *Cj* au ba]au nu M, P/ *lipseşte* Iar M, *Vjante* Miron 15 M, 4 P// 12 spune B, *Cj* Veziriul C, Iar veziriul G / s-au zimbit C, au zîmbit G, s-au jinbit A// 13 grăiască]grăiască drept G, spue M, P/ tiamă B, *Cj* Atuncea B, C, *lipseşte* M, P/ *ante* Miron: 16/ au dzis]au răspuns M, P/ *lipseşte* că M, P/sîntem B, *Cjj* 14 moldovenii B, *Cj* noi moldovenii sîntem M, P/ *după* lăţască *ad.* înpărăţîia B, C, E, G, înpărăţîia turcească M, P/cît de mult şi în toate părţile, iară M, P/ părţile B/ *lipseşte* cît de mult *Cjj* 15 iară *Cj* piste B, *Cj* noastră B, *Cj* bine B, *Cj* *lipseşte* să să lăţască M, P// 16 Atuncea B, C, *lipseşte* M,P/ *ante* Veziriul 17 M// 16 iar *Cj* ş-apoi i-au zis B, C, şi iarăşi i-au zis M, iarăş au răspunsu şi i-au zis P / *ante* şi: 18 M// 17 întrebatu M/ ş-apoi l-au întrebat]şi iarăş i-au zis P/ socoteşte B,C, socoteşti M/ lăsa-vom şi oaste M, P// 18 oaste *Cj* Petriceaico B, Petricîaico *Cj* cu Petriceicu voevod la Hotin M, P//

paza țărîi ș-a Camenițăi pîn-în primăvară și n-a <a>ve vro primejdă de Ieși?

i. 225 24. Iară Miron / au răspunsu că nu-i bine să lasă oassștea turcescă, că este vreme de iarnă, și să șadză oassștea de iarnă la un loc n-a pute-o birui țara de fîn și dă grăunță și de alte bucate, că-i țara sărac<ă>, ș-a flămîndz<i>. S-o răschire pin sată, satile își rari, și or lovi poghiiazuri din ceia parte, astădzii într-un sat, mînă într-altul, și pîn-în primăvară a peri oastea înpărăte<a>scă toată, și pentru oastea turce<a>scă oru strica poghiazurile și țara. 25. Numai oastea turcească să să duc-în gios. Numai să le de voie împărăție să scrie moldovenii la Ieși, cu rug<ă>mintă și cu înbun<ă>turi, fiindu tot de o legă. Or crede leșii s-or lăsa de n-or facă stricăciune Moldovei, și or chivernisi și cetate di bucate pîn-înu primăvară.

26. Și așea au lăsat vizirul după sfatul lui Miron, iar unii din boiarii, dup<ă> ce li i-au spus Miron sfatul, dzice

1 și a cetății Camenițiі B, C, D, E, și a cetății Camenițăi G, *lipsește* M, P // 2 nu va avea vreo primejdie, n-a avea vreo primejdiie C, nu va avea oastea, vreo primejdie D, și oare nu va ave oaste turcească vro primedie M, P/ Ieși B, C// 3 *lipsește 24* G, M, P/ *lipsește* Iară M, P/ *lipsește* că M, P/ nu-i]nu iaste M, P/ bine B, *Cjj* 4 căjfiindcă M, P/ iaste B, *Cj* vreme B, *Cj după* șază *ad.* țara M// 5 oastea B, oaste(a) *Cj lipsește* oassștea de iarnă M, *lipsește* de iarnă P/ locu B, C/nu o va putea B, E/ *ad. marginal* birui *Cj* cu finul, cu grăunțăle și cu alte M, P // 6 de grăunțe B, *Cj* că-i]că iaste B, E/ că țara iaste săracă M, P, *lipsește Cj* și a flămînzi oastea B, M, P/7 7 Să o răschire B, C]Să să înparță M, P/ prin M, P/ sate B, *Cj* satele sînt rare B, C, sateli sînt rari E/ lovijvini C, P, veni M// 8 podghiiazuri B, podghiazuri C, poghiazuri leșești D, podghiiazuri leșești E, *Gj* ceia B, *Cj* astăzi B, *Cj* mîine B, mîini C // 9 pînă C / a peri oaste turcească și poghiazurile acele or strica și țară M, P/ împărătiască B, înpărătiască C//10 oaste turcească *Cj* or B, *Cj* strica B/ podghiiazurile B, podghiazurili Cjpodghiazurile leșești E// 11 și țara]și Țara Moldovii, raiaoa înpărătiască D/ 25]24 G, *lipsește* M/ Ci oaste turcească iaste mai bine să să. ducă în giosM.P/ oaste B/ *după* turcească *ad.* iaste bine *Gj* ducă C//12 Numai]însă M, P/ le dea B, *Cj* împărățiia B/ înpărățiia voe *Gj după* înpărățiia *ad.* moldovenilor *Cj* scriie *Cj* moldovenii B, *lipsește Cj* Ieși B, *Cj* rugăminte *Cjj* 12— 13 să le dei înpăratul moldovenilor voe să scrie cu rugăminte și cu înbunături la Ieși, fiind M, P//13 înbunături *Cj* fiind B,C, și fiind E, G/lege B//14 crede B,C/ leșii B, *Cj* Că leșii vor crede și vor lăsa M/ s-or]și or B, *Cj* leșii și să vor lăsa E, G/ Că și leșii vor crede și nu vor face stricăciune P/ de nu vor face E, nu vor face B/ face *Cj* Moldovii B, C] țării M // 15 or chivernisi moldovenii și pre cei din cetate M, P/ chivernisi B, *Cj* cetaatea B, cetatea C/ de B, *Cj* di bucate]cu mîncare M, P / pînă *CI* în B, *Cj lipsește* pînă in primăvară M, P// 16 26]25 G, 19 M, 5 P/așia B, C/ veziriul C, și veziriul M/ *lipsește* iar M, P// 17 boiari B, boiari *Cj* după ele *Cj* li-au spus B, *Cj* Miron logofătul M/ sfatul veziriului E/ *lipsește* sfatul M/ zicea B, ei zicîa G/ dzice că-i mai bine]au dzis așa, că mai bine iaste *Cjj*

că-i mai bină să lasă turci<i>, că po<a>te pe dînși<i> să-i pradă leși<i> țara. Iară Miron dzice că n-or prăda-o, iar de or și prăda-o, nemic n-a hi, decît să lă ia inecerii muiarile și copii<i> și să rămîe și așădzători, să nu să mai ducă.

DOMNIÎA LUI ȘTEFAN PETRICEICO-VODĂ. CAP 78 <sic>

Za<cialo 1>. Stătu domnu Petriceico-vodă la vl<ea>to

f. 225v 7180<=1672>. / Și dac<ă> s-au aședzat domnu, au rămas cu o<a>stea sa la Hotin, pentru grije podului ș-a Camenițăi, pîn-în postul Crăciunului. Apoi au vinit la Iași în scaon.

2. Iară de primăvară au vinit împărăție pin' la Oblusiță ș-au triimis pe Husăin-pașea cu oștii la Hotin. Mărs-au și Petriceico-vodă, cu oastea și cu toții boîari<i> săi, și domnul muntenescu Gligorie-vodă, iarăș cu o<a>sștea sa, la Hotin, iar la Țuțora au stătut caplan-pașea cu oastea turce<a)scă.

1 că-i mai bine] că mai bine era M, P/ bine B/ să lasă turcii să erneze B, să lasă turci, oaste, veziriul C, să lasă veziriul turci E, să lase veziriul oaste turcească *Gj* poate B, *Cj* pre B/ dînșii B, C//2 prade B, *Cj* leșii și țara B, C, D, E/ să lasă pre turcii in țară, că fără de veste, făr<ă> de dînșii or prăda țara leșii M, ca fără de dînși poati or prăda leșii țara P/ Iar C, E, *lipsește* M/ zicea B, au dzis C, li-au zis G]li-au răspunsu *Gj* că n-or prăda-o țara B, că țara n-or prăda-o E, că n-or prăda țara *Gjj* 3 de o vor și prăda B/ ne mică B, *Cj* n-a fi B / / 2—3 *(lipsește* P: Miron au răspuns: leșii nu vor prăda țara), iară de vor și prăda-o tot nimica n-a hi, că mai amar ar fi fostu cîndli-arfiluatiniciarii femeile M, P// 3 le B, *Cj* inicearii B, niciarii C/ muerile B, *Cjj* 4 copiii B, *Cj* rămîîe B, *Cj* așezători B, C, șezători M, P/ *după* ducă *ad.* din țară E, din țară *Gjj* 5 Petriceaico B, Petricîaico C, *Gj după* vodă *ad.* în anul 7180 C, anul 7180 E, *după* voevoda *ad.* în anul 7180 *Gj* Cap 82 B, D, *lipsește* E, *Gj lipsește* Domniîa... cap 78 M, P// 6 *lipsește* Za<cialo> B, C, D, E, G, P/ Stătut-au C, D, E, *Gj* Petricîaico C, Ștefan Petriceaico B, E, *Gj* la vl<ea>to]în anul B, D/ *lipsește* la vl(ea)to 7180 C, E, *Gj* în anii 1672, Petriceicu voevoda *(lipsește* voevoda P> au stătut M, P// 7 dacă *Cj* domnujeu domniia *Cj lipsește* dac(ă> s-au aședzat domnu M, P// 8 oastea B, *Cj* grija B, grijiiaC//9 și a Camenițiі B, și a cetății Camenițiі C,D,E, și a cetății Camenițăi *Gj* pînă C / ApoijȘi după aceia M, P// 10 în scaonul domnescu E, *Gjj* 11 2]21 M/ *lipsește* Iară M, P/ de]în B, E, *Gj* înpărățiia B, *Cj* De primăvară înpăratul turcesc iarăși au venit la M, P/ *lipsește* pîn(ă) *Cj* Oblucіță B, C, D, E, *Gjj* 12 și au B, *Cj* trimis B/ pre B/ Husain-pașia B, *Cj* oști B, *Cj* la Hotin pre Husain-pașe cu oști turcești M, P / Mărsu-au A, Mers-au C // 13 Petriceaico B, Ștefan Petricîaico C//13—15 Petriceicu voevoda cu boerii și cu oaste sa, așijdere și Grigorie voevoda domnul muntenesc, împreună cu pașa au mers la Hotin M, P/ toți boiarii B, toți boiarii *Cjj* 14 și Grigorii-vodă domnul muntenescu *Cj* Grigorii B, Grigorie Ghica-vodă *Gj* oastea B, *Cjj* 15 *lipsește* sa E/ la Hotin]au mărsu la Hotin *Cj* iară B, *lipsește* M, P/ *ante* la: 23 M/ pașîa B, *Cj după* pașa *ad.* iarăși M, P// 16 oaste *Cj* turcească B, *Cjj*

3. Atunce leşii gătindu-şi oastea, au vinit asupra turcilor la Hotin Sobețichii, hatmanul coronii, care pe urmă au fost şi craiu, şi cu Sinavischii, hatmanul polnii, cu frumoasă oasşte. Iar Mihail, craiul leşescu, era cu to<a>tă puterea sa la Leovi.

Turcii, vădzindu că vine oastea asupra lor, făcut-au şanțuri pe lîngă cetate Hotinului ş-au întrat în şanțurii, iar moldovenii şi cu munteni<i>, osăbiți într-alte şanțuri, ms. 53 încungiurați. Ce ei, ca ciia cu nevoe, s-au sfătuit //Iei f. 212 de Iei, Grigorii-vodă cu Petriceaico-vodă, să să închine la Ieşi, să stea cu toții să bată pre turci, ca să nu s(ă> apuce a să aşeza în cetatea Hotinului paşia, precum să aşezas<ă> în Camenită. Că aşezindu-s<ă> în Hotin paşia, decii în Moldova, n-are di ce mai domni domnu. Şi agiungîndu-s<ă> cu laşii, ei îi chiema să vie mai curund, că ei încă vor ținea cu dînşii asupra turcilor. Decii leşii au priimit cu bucurie şi îndată s-au pornit asupra Hotinului.

4. Husain-paşia, ce era sarascheriu, cu alți paşi ce era în Hotin, înțălegînd că vine oaste leşască asupra lor, să

1 3]24 M / Atuncea B, C, *lipseşte* M, P/ leşii B, *Cj* s-au gătit cu oaste şi M, P/ oaste B, C/7 2 Sobețchii B/ Sobețchii Ioan, hatman mare de corona leşască, care mai pre urmă C, Ian Sobețchii ce era hatman coronii, careli mai pre urmă E/ Sobețchii ce era hatman corunnii D/ Ian Sobețchie, ce era hatman *Gjj* 2—3 Hotinu. Şi era mai mari preste oşti Sobețchii, hatman coronii şi Sinanțschii, hatman polnîi M, P/ *lipseşte* care pe urmă... şi craiu *Gjj 3 lipseşte* şi[3] B/ *după* craiu *ad.* leşilor E/ şi cu Adam Sinavschii ce era hatman polnii corunnii E, *Gj* Sinavschii hatman B, *Cjj 4* cu frumoasă oaste B, C, *lipseşte* M, P / *lipseşte* Iar M, P/ Mihail Vişnovețchii D, E, Mihail Vişnovețchie *Gj după* leşescu *ad.* Vişnovețchii B//5 toată B, C/ Liov B,C,D,E, *Gj* Mihail craiul cu toată putere sa era la Liov M, Mihail, craiul leşăsc, cu toată puterea era la Leov P// 6 Iar turcii *Gj ante* Turcii: 26 M/ văzind B, *Cj* vine oaste B, C, vine oastea leşască D, vin leşii M, P/ au făcut M, P// 7 pre B/ cetatea B, cetaatea *Cj* pe lîngă cetate]înpregiurul cetății M, P/ şi au B/ şanțuri B, *Cjj* 8 moldovenii B, *Cj lipseşte* cu M/ muntenii B, C/ într-alte B, C/7 9— 11 încungiurați, ca cei cu nevoie. Grigorie voevoda, domnul muntinescu, şi cu Petriceicu voevoda *(lipseşte* voevoda P>, domnul Moldovii, s-au sfătuit însuşi între sîne, (în de sîni P) să să închine leşilor M, P// 9 Ce B,C/ eijîei C/ ceiîa B, ceia C/ nevoie B,C// 10 Petricîaico *C/1* 11 să *Cjj* 12— 14 Hotinului, zicînd că în Camenită s-au aşezat pase. Şi de să va aşeza şi alt paşe în Hotin, apoi în Moldova nu mai are ce domni. Deci amundoi domnii agiungîndu-să M// 12 cetaatea *Cj* pecum]cum C, D//13 să aşezas<ă>]s-au aşezat C,D/ aşezindu-să *Cj* în]şi în *Cj lipseşte* paşîa C,D// 14 Şi agiungîndu-s<ă)]Deci amîndoi domnii agiungîndu-să M, P/ agiungîndu-să *Cjj* 15 ei[1-2]iei *Cj* maicurind să vie, făgăduindu-să că şi ei or ține M, să vie mai curîndu, făgăduindu-să că şi ei or ține P//16 vor]or *Cj* dînşii]leşii G/ *lipseşte* Decii M, P/ *ante* Leşii: 28 M/ au şi priimit D// 18 4]29 M, 7 P// 18—19 şi cu ceelalți paşi, auzind că vin oşti leşeşti M, P/7 19 în]la *Cj* în cetate în Hotin *Gj* oastea *Cjj*

sfătuia cum ari tocmi oastea acolo în şanțuri pedestrimea şi cum ari tocmi călărimea afară din şanțuri, să să bată cu leşii. Au chiemat şi pre domni, pre Grigorie-vodă şi pe Petriceaico-vodă, la sfaturi, să vază cum ari socoti şi Iei. Decii Grigorii-vodă şi cu Petriceaico-vodă ruga Dumnezeu şi aştepta să vază cum mai degrabă izbîndă laşilor asupra turcilor, ca să nu s<ă> poată aşeza turcii în Hotin.

5. Dzis-au paşia acestor domni, după ce au vinit la dînsul: „Marele şi putternicul înpărat ne-au trimis cu oaste la această cetaată, la Hotin, cu puterea sa cea nebiruită, să ținem locul şi cetatea aceasta şi să purtăm de grije, şi de aret să fim cetății Camenițtii, cară iaste de curund luată din nărocită primblarea înpăratului, nostru, ce s-au f.2i2v primblat pînă aicea / ca să fie raialii Țării Moldovii, ce iaste supt ascultarea înpărățiii. Să fim de aret de apărare despre Ieşi, aflîndu-s<ă> nepriiatini înpărățiii despre această margine. Aemu cum socotiți să tocmim oastea,, pedestrimea şi călărimea, să putem lua izbîndă nepriiatin<il>or celor ce vin aemu asupra noastră cu oşti?'"

6. Iară Grigorii-vodă au răspunsu paşii şi au dzisr „Eu de aceasta nu pociu sfătui într-alt chip, fără numai oastea puternicului înpărat,- fiindu deprinsă la loc largu călăreşte a da războiu, foarte iaste tare şi cu nedejde de izbîndă fără de nici o smintială, iar din şanțuri iaste cu grije a să lupta cu nepriiatinii cei denafară. Că de multe

1 oaste C/ oaste pedestrime acolo în şanțuri M, P// 2 din]de M, P/3 Şi au E/ Au chiemat]30. Chemat-au M, Chemat-au P// 3—4 pre domnii acestor țări, pre Grigorie-vodă, domnul muntenesc şi pre Petriciaico-vodă, domnul Moldovei *Gj* Grigorii *Cj* Petricîaico C / voevoda[1-2]M / la acel sfatu M,P // 4 ari]vor M,P // 5 şi ieijei P/ *lipseşte* Decii M/ *ante* Grigorii: 31 M/ voevoda[1-2] M/Petricîaico *Cj* ruga pre M, P// 6 *lipseşte* şi aştepta M, P/ mai în grabă M, P// 7 să poată *Cj* în cetate în Hotin E, G/7 9 5]32 M/ Paşa au zis M, P// 10 ni-au trimis *Cjj* 11 cetaate *Cjj* 12 cetaatea. *Cj* grij<ă>, să fim şi de paza cetății M, grijă şi să fim de apărare şi cetății G, grijă şi să fim de paza cetății P// 13 de aret, adecă de apărare cetății D/ aret]apărare E/ Camenițăi G, P/ care *Cj lipseşte* de curund luată *Mjj* 14 nărocita C/ a înpăratului C, P/ cejcarile M.P//15 aiceajacolo M,P/ să fiie C/ cejeare M//16 iaste supt stăpînire marelui înpărat M,P/ *după* înpărățiii *ad.* despre această margine C/ *lipseşte* Să fim de M, P/ *lipseşte* de *Cj lipseşte* de aret *Gj lipseşte* de apărare C, D, M, P// *17* aflîndu-să C, aflîndu-s<ă> ei M, P// 18 marginejparte de margine M, P/ Deci aemu M, Deci acum P/ oaste *Cjj* 19 pedestrime *Cj după* călărimea *ad. din nou* pădestrime P/ să]ca să M, P/ putem *Cj* luoa *Cj* nepriîatinilor *Cjj* 20 celor ci ne vin P/ acum D/ cu oşti asupra noastră M, P// 21 6]33 M, 8 P/ *lipseşte* Iară M, P/ au]i-au P/ *lipseşte* paşii şi au dzis M, P// 22—23 fără decît fiindcă oastea preputernicului M, P// 23 fiind. Cjiaste M, P/ largu şi M, P// 24 tare iaste P// 26-1 cîei din nafară[1-2] C //

ori să prilejaşte, cei denafară încungiură pre cei dinlăuntru şi-i țin închişi şi-i flămînzăscu, şi pre urmă de nevoie să închină şi cad în mînule vrăjmaşilor săi, fără de nici un războiu. Ce eu socotescu să eşim de aicea cu oastea, să lăsăm cetaatea Hotinului şi să ne pogorîm în gios pre Prut, unde vom alege loc largu şi bun de bătălie. Şi de vom videa că nu putem sta înprotiva nepriiatinilor, vii trimite măriia-ta de a vini şi caplan-paşla cu oaste de la Tutora si-i vom bate".

7. Iară sarascheriu-paşîa, dacă au auzit pre Grigorie-vodă dzicîndu-i să lasă cetaatea, să iasă la loc largu cu ostile, s-au mîniiat pre tare pre Grigorii-vodă, cît au scos hamgeriul să-1 lovască, să-1 omoară, şi au răcnit de i-au dzis că pentru cetatea aceasta l-au triimis pre dînsul i. 213 înpăratul. Iar Grigorii-vodă cu Petriceaico /-vodă s-au îngrozit şi de sîrgu au eşit de supt cort afară. Şi cum s-au dus la otacul lor, îndată au trimis la Ieşi să vie mai curund, să nu zăbăvască. Vinit-au oastea leşască aproape de Hotin tăbărîndu-s<ă> ş-au tocmit oastea pre orînduiala lor de războiu. Eşit-au şi turcii, oaste aliasă, călărimea din şanțuri, şi Petriceaico-vodă cu moldovenii, şi Grigorii-vodă cu muntenii. Şi începînd războiu, mergea turcii cu năvală asupra polcurilor leşeşti, iar leşii încet păşind sprejeniia năvala turcilor pînă au vinit aproape de şanțurile turcilor.

1 prilejaşte]tîmplă E, întîmplă G, M, P/ de încungiură C, E, G/clei *Cjj* **2** şi-i[2]]pînă C, D, P, ***ad. marginal*** pînă M/ şi mai pre M, P/ pe *Cjj* 3—4 şi fără nici un războiu cad în mîinile vrăjmaşilor săi M, P // 4 eu]iau P/ ***lipseşte*** cu oastea *Cjj* 6 pe *Cj* bătăliejrăzboiu G/ ***după*** bătăliîe ***ad.*** de războiu C// 7 Şi vom vede cum nu vom pute M, P // 8 oaste C // 9 şi-i vom bate pre nepriîatini E, şi vom bate pre nepriiateni G, şi vom birui pre Ieşi M, P// 10 7]24 M, 9 P/ ***lipseşte*** Iară M, P/ Iară Husain sarascher-paşîa D / sarascher-paşa C / Grigorii C// 11 voevod M / cetaate C / şi să iasă E, G, M / locu C // 12 cu ostile, foarte tare s-au mîniiat M, P/ Grigorie *Cj* voevoda M/ cît]şiM, P// 13 omoare *Cj* ş-au răcnit Cjrăcnindu P/ i-au răcnit asupra lui şi i-au zis G, au răcnit asupra lui şi i-au dzis E/ de au dzis CJzîcînd M, P// 14—15 pentru această cetate m-au triimis înpăratul M, pentru această cetati ni-au triimes înpăratul. P // 14 trimis C // 15 ***lipseşte*** Iar M, P / ***ante*** Grigorie: 35 M, 10 P / voevoda M/ cu]şi cu E, M, P / Petricîaico *Cjj* 16 sîrgu] grab' E, grabă M, P/ ***lipseşte*** cum C// 17 şi îndată *Cj* au]au şi M, P/ să viie mai de sîrgu C, să vie mai de sîrgu în grabă D, să vie cum mai în grabă M, P/18 ***ante*** Venit-au: 36 M/ oaste C/aproape de Hotinjla Hotin aproape M//19 şi tăbărîndu-să C/ pre]după M, P/ pe rînduială C// 20 ***lipseşte*** de războiu M, P/ ***lipseşte*** din şanțuri M, P// 21 Petricîaico C/ voevoda[1-2] M/ şi^iar P// 22 începîndu C/ începînd a da războiu G / turcii merge M, P // 23 leşeşti C // 23—24 ***lipseşte*** iar leşii... năvala turcilor M, P // 24 pînă ce M, P //

Şi stînd leşii vitejaşte, s-au şi închinat Petriceaico-vodă şi cu Grigorii-vodă înpreună cu ostile lor la Ieşi şi s-au amestecat cu leşii şi au şi început cu toții asupra turcilor a-i tăia.

8. Decii călărimea turcilor, văzind aşîa, n-au mai avut vreme să facă năvală asupra laşilor, ce numai le-au căutat de au întrat în şanțuri la ceia pedestrime a lor, ca să să apere; iar stiagurile husăreşti, păşind înainte, au întrat în şanțurile turceşti, şi după dînşii ceialaltă oaste. Şi au şi început a-i tăia pre turci, cît n-au mai putut să să mai îndrepte turcii. Şi au şi purces în răsipă. Unii au apucat pre pod, ce era preste Nistru supt cetatea Hotinului, alții pin Nistru da, de să înneca, alții pre supt cetatea de stîncă da, de să zdrobiîa. Şi podul încă s-au rumptu de năvala turcilor la mijlocul Nistrului, de s-au înnecat mulțime / de turci. Numai cîți au apucat cu paşia innainte de-au trecut asupra Cameniții, atîtea au hălăduit. Perit-au optsprăzece mii de turci. Umplutu-s-au lesii şi moldovenii si muntenii de cai turceşti, si de haine, şi de arme, şi de bani, şi de alte lucruri bune.

9. După ce au făcut leşii această izbîndă, chiemat-au pre aceşti domni de s-au sfătuit să purcează în gios, să triacă Dunărea în Țara Turcească. Şi au orînduit pre moldoveni şi pre munteni să margă înnainte pre Prut să le fie de straje şi să strîngă oştii zaharea. Şi cu acea soco-

1—2 Petricîaico C / Grigorii-vodă, cu ostile lor înpreună la Ieşi E / Petriceico voevoda şi cu Grigorie voevoda şi cu toate ostile lor s-au şi închinat la Ieşi M, P // 2—3 ***lipseşte*** şi s-au amestecat cu leşii *Gjj* 3 au început G, M, P / cu toții a-i tăia pre turci P // 5 ***lipseşte*** 8 M, P/ aşa C, P // 6 vremie C / să mai facă E / ce numai ce E// 7 de au întratja întră M, P/ la ceelantă M, la ceialaltă G, P/ la ceialaltă oaste a lor, pedestrimea, ca E// 8 stiagurili *Cj* ***ad. marginal*** innainte *Cjj* 9 şi ceelantă M, ceîalantă P// 10 oaste *Cj* Şi au început E, M, P/ pe *Cj* n-au putut G, M, P// 11 îudrepteze E, îndreptează G, îndreptez<e> M, P/ Şi au purces P/ purces turcii G//12 pe *Cj* apucat preste Nistru, pre podul ce era făcut supt G, au apucat pre podul ce era supt P/ piste C//13 pe supt C//14 supt cetaate *Cj* ***lipseşte*** de stîncă *Cj* ***lipseşte*** da D/ da de stîncă M, P/ de[2]]şi P/ după zdrobiîa ***ad.*** şi să sfărîma, cum era mai rău *Cj* ***lipseşte*** Şi M, P/ ***după*** încă ***ad.*** de la o vreme E// 15 năvală *Cj* ***lipseşte*** turcilor C, D]lor M, P// 16 ***lipseşte*** de turci M, P/ Şi numai *Gj* Numai acei cîți M, P/ Şi numai cîți au scăpat de au apucat E// 17 innainte *Cj* innainte cu paşa M, P/ de au trecut Nistrul şi au luat asupra cetății Cameniții C / atîțîa *Cj* ***după*** hălăduit ***ad.*** de au scăpat E, G // 18 ***după*** Perit-au ***ad.*** atuncea/ optsprăzeci *Cj* S-au înplut G//19 ***lipseşte*** şi[1] M, şi[2] P, şi[3] M, P/ ***ad. marginal*** şi muntenii *Gj* cai buni E,G// 20 ***lipseşte*** şi[1-2] M, P// 21 9]37 M, 11 P/ Iară după E, *Gj* Leşii, după ce au făcut această biruință, au chemat M, P/ chemat-au *Cjj* 22 aceşti doi domni G]amîndoi domnii M, P/' de] Şi M, P/ ***după*** sfătuit ***ad.*** cu dînşii E, *Gj* purceadă C]margă M, miargă P // 23 să trîacă şi Dunăre M, şi să treacă şi Dunăre P / Dunăre C / pe C // 24 pe[1-2] *Cj* innainte C //25 file C/'zairea E, *Gj* acîa C //

tială au purces domnii în gios pre Prut, iar leşii, aşteptînd să le mai vie oaste pre urmă, au luat de la Hotin pre supt codru asupra Toporăuților întru întimpinarea ceiîalalte oşti ce viniia despre Sneatin, ca să să înpreune cu toată oastea la un locu, să purcează în gios, precum le era sfatul.

10. Decii domnii au trecut Prutul pre la Zaluciia în ceasta parte, şi de acolo s-au despărțit. Petriceico-vodă au mărsu la satul lui la TătărăşeYii şi de la Tătărăşeni au luat pre supt codru asupra Iubăneştilor, întru întimpinarea laşilor; iar Grigorie-vodă au luat în gios, că nu avea într-alt chip cum face, că-i era doamna şi coconii în Țarigrad, în mîna turcilor. Decii hatmanii leşeşti, văzindu-1 pre Grigorii-vodă că au luat în gios, şi calea nu-i era într-acolo, au triimis un domnu să-1 întrebe pre Grigorie-vodă di ce merge pre acolo, că calea oştii nu-i £• 214 într-acolo. Iară Grigorii /-vodă au dat samă cătră acel domnu că merge să dea ştire țării să nu fugă, nici să să bejeniască, şi să orînduiască conace pentru triaba oştii. Că într-alt chip n-are pre undă merge, că să vor spăriîa oamenii şi să vor bejeni, şi nemică nu vor găsi hrană de triaba oştii. Şi acest răspunsu au luat acel domnu leşescu şi s-au întorsu înnapoi la hatmani.

11. Grigorii-vodă, după ce au purces acel domnu leşescu înnapoi la hatmani cu acel răspunsu, scris-au o

1 domnii] amîndoi domnii M, P// 1—5 ***lipseşte*** iar leşii, aşteptînd... precum le era sfatul M, P // 2 viie oaste C/mai pre urmă. *Gj* pe C// 5 toate ostile D]toții C/ purceadă C// 6 10] 38 M, 12 P/ ***lipseşte*** Decii M, P/ ***după*** Domnii ***ad.*** amîndoi M, P / Zaluşce M, Zaluşcea P // 7 Petricîaico C / voevod M // 8 şi au mersu P/ şi]iar M, P/ Tătărăşiani² C // 9 pe C / Ibăneştilor M, P // 10 Grigorii C / voevod *Mj* ***lipseşte*** au luat M, P// 11— 12 nu ave să facă într-alt chip, că doamna şi cuconii lui era în Țarigrad M, P // 11 cuconii C // 12 mînule E, mîinile G, M, P / leşeşti C// .12—22 ***lipseşte*** Decii hatmanii leşeşti... s-au întorsu înnapoi la hatmani M, P // 13 văzind G/ ***lipseşte*** pre Grigorii-vodă C, D / ***după*** calea ***ad.*** oştii E // 14 •era]iaste C / trimis C / au triimis pre un ficior de domnu leşeşscu E, au triimes pre un fecior de domn leşăsc G / pe C // 16 Iar C / Grigorie C / cătră acel ficior de .domnu leşescu E, cătră acel fecior de domn leşăsc G//17 merge C/ țărîi *Cjj* 18 beje- •niaască A// 19pe C/merge *Cjj* 19—20 să vor spăriîa oamenii şi vor fugişi să vor bejeni E// 21 acel ficior de domnu leşescu E, *Gjj* 22 la hatmanii leşeşti D// 23—24 ***lipsesc*** Grigorii-vodă... acel răspunsu M, P// 23 Iară Grigorii-vodă C, E, *Gj* acel ficior de -domnu leşescu E, acel fecior de domn *Gjj* 24 înnapoi la hatmanii leşeşti D// 24—4 • dar întîi au scris la hatmanii leşeşti să-1 erte şi să priimască de la dînsul acîa izbîndă ce au făcut, iară mai mult nu poate M, dar întîi au scris la hatmanii ileşăşti să-1 erti şi să priimască de la dînsul ace slujbă, că izbîndă ce au sfăcut, iar mai mult nu poate P//

carte la hatmanii leşeşti, şi au triimis-o pre de altă parte, să-1 îarte şi să priimască de la dînsul acea slujbă cu izbîndă ce au făcut. Că atîta au putut, iar mai mult nu poate, fiindu-i doamna şi copiii în Țarigrad, în mîna păgînilor. Şi au purces cum mai degrabă în gios Grigorii-vodă de au trecut Dunărea pre la Galați. Şi au triimis de au dat ştire viziriului, la Oblucită, că şi el au scăpat cum au putut şi vine la poala înpăiățiii.

12. Decii viziriul, dacă au auzit că vine Grigorie-vodă, s-au mierat, ştiindu-1 că s-au închinat la Ieşi, avînd viziriul vaste de la Husain-paşîa că s-au închinat la Ieşi. Nu credea viziriul că vine şi tot trimitea ni pre unul, ni pre altul înnaintea lui, să vie mai curund. Sosind Grigorii-vodă la Oblucită, au mărsu la viziriul, şi l-au întrebat cum au fost lucrul lui Husain-paşia sarascheriul la cetatea Hotinului de au prăpădit oastea.

13. Atuncea avînd cale Grigorie-vodă cuvintelor sale,, au spus viziriului cum au sfătuit pre Husain-paşîa să iasă f. 214v din şanțu cu oastea înpăratului, pentru căci că / oastea înpăratului iaste deprinsă a da războiu nepriiatinilor la largu, iar nu la strîmtoare. Şi Husain-paşîa s-au mîniiat şi au scos hamgeriul să-1 omoară, şi i-au făcut de au întrat în şanțuri şi pre moldoveni şi pre munteni. Şi viind oastea leşască i-au încungiurat din toate părțile, şi numai paşîa au scăpat pre pod preste Nistru, iar pre dînşii pre toți i-au cuprinsu leşii. Ce pre urmă ei au făcut cum au putut şi ş-au adus capul la poala înpărățiii. Decii viziriul, dacă au auzit aşîa, au dzis că „bine ai fost sfătuind, şi nu ti-au ascultat". De care lucru aşîa ş-au tocmit lucrul,

1 leşeşti *Cj* trimis-o *Cj* pe *Cj* ***după*** parte ***ad.*** scriindu-li hatmanilor leşeşti să-1 erte E, scriindu-le hatmanilor leşeşti aşîa, să-1 îarte *Gj* ***după*** parte ***ad.*** scriind aşaM, P// 2 acîa *Cjj* 4 copiifjcoconii C, E, cuconii *Gj* mînule E, mînile *Gjj* 5 mai în grabă M, P/ ***lipseşte*** în gios M, P / Grigorie *Cj* voevoda M// 6 de]şi E, G, P, ***lipseşte*** M/ peC/ trimis C//6—8 Au mers la veziriul la Obluşiță, ş-au tocmitu trebile şi de acolo-s-au dus în Țarigrad. Şi l-au făcut iarăşi domn în Țara Muntinîască. însă n-au apucat să margă cu domniîa în Țara Muntinîască, ci au muritu acolo, în Țarigrad M, P// 9-29 ***lipsesc*** M, P// 9 Grigorii C// 10 mult s-au mirat C, D / că s-au fost închinat E, că au fost închinat *Gj* ***după*** Ieşi ***ad.*** şi nu credea viziriul că vine *Cj* ***lipseşte*** viziriul *Cjj* 11 că] precum E, G / închinat Grigorii-vodă E, G / Şi nu E, *Gjj* 12 veziriul *Cj* pe¹"² *Cjj* 13 viie *Cj* curînd *Cj* Şi sosindu E, *Gj* Grigorie C// 14 l-au întrebat viziriul D // 15 sarascheriului C // 16 oaste C // 18 cum]precum E, *Gj* Husain-paşîa sarascheriul *Cjj* 19 şanțuri D/ pentru că E, G]căci *Cj* ***lipseşte*** că D// 20 a da războiu la loc largu nepriiatinilor E/ la. locu largu C, G// 21 iară *Cj* strîmtoare *Cjj* 22 hamgeriul *Cjj* 23 pe¹"² *Cjj* 24 si oastea D/ den *Cjj* 25 pe *Cj* piste C/ pe¹"³ *CU* 27 *ante* Decii: 14 *Gjj* 29 s-au tocmit *Cjj*

că au adus şi marturi Grigorii-vodă înnaintea viziriului, de au arătat. Decii viziriul au triimis de au tăiat capul lui Husain-paşia.

14. Şi pre Grigorie-vodă, de bucurie mare ce avea viziriul că au vinit de s-au închinat de la Ieşi la dînsul, i-au dat iară domniîa în Țara Munteniască, să fie domnu. Că înțălegînd că iaste hain, pusesîe domnu pre Duca-vodă în locul lui, fiind Duca-vodă mazil la Țarigrad, şi luas<ă> şi pre doamna lui Grigorii-vodă cu coconii la saraiul înpărătescu, să-i turcească. Decii viziriul îndată au răpezit la Țarigrad de au slobozit pre doamna lui Grigorii-vodă şi pre coconi. Şi au poprit şi pre Duca-vodă să nu margă în Țara Munteniască.

15. Decii Grigorii-vodă s-au rugat viziriului să-l lasă să margă pre la Țarigrad, să-ş vază casa şi copiii, că i să şi supărasă cu oastea. Şi mergînd la Țarigrad, apucatu-l-au muntenii cu multe pîri, mai vîrtos Postelniceştii, fiind f. 215 şj cu a Ducăi-vodă îndemnătură, temîndu-să / să nu-i smintiască domniia ce-i didesîe.

16. Şi Postelniceştii fusesie eşiți de la închisoarea lui Grigorii-vodă mai dennainte vreme. Că, după ce au vinit Duca-vodă mazil de la Moldova în Țarigrad, şi Şerban logofătul, careli pre urmă au fost şi domnu, au scăpat, de nu l-au fost prinsu la mînă să-l îa, precum au fost prinsu pre ceiîalalți frați a lui, precum să pomeneşte mai sus, la ceialaltă poveste a lui, au fost isprăvit Şerban logofătul, cu mijlocul Ducăi-vodă, de au fost mărsu un capegi-başia de au luat pre toți frații lui Şerban si niamul lui din închisoarea lui Grigorii-vodă din Bucureşti. Şi mergînd Grigorii-vodă la Țarigrad, s-au tîmplat şi iei acolo şi ş-au aflat vreme a-l pîrî, feliuri de feliuri de pîri pentru cazne şi răutăți ce li-au făcut.

17. Ce Grigorii-vodă era un om harnic şi tare, şi sămățu, şi gata la răspunsu şi la toate socotelile, şi să pîrîîa față la față înnaintea Divanului înpărătescu cu Postelniceştii, cu Şaitaniceştii, cărora le zicu şi Cantacozineştii. Şi mai vîrtos giupînăsele lor îl pîrîîa înnaintea Divanului înpărătescu, că li-au fost puindu pe giupînesîe de au fost cărînd var şi piiatră, înpreună cu țiganii cei de dîrvală, la curțile domneşti.

18. Ce Grigorie-vodă au mijlocit cu priiatinii lui şi iară i-au dovedit şi i-au pus iară pre toți la poprială. Şi Şerban logofătul iară prinsesîe de veste şi să ascunsesîe, ca şi întîi. Ce ceauşii înpărăteşti l-au găsit ascunsu în casă la Duca-vodă, în pod, şi de acolo l-au luat şi l-au făcut surgun la Crit. Şi mult mustra Grigorie-vodă şi f. 215v să ciortiia cu Duca-vodă /, ce să pune pentru nişte oameni răi ca aceiîa. Şi Grigorii-vodă să gătiîa să purceadă cu mare vîlfă de al triilea rînd în Țara Munteniască cu domniîa.

19. Numai Dumnezeu iaste mult milostiv, iar apoi de sîrgu întoarce mila sa. Că îndată s-au războlit Grigorii-vodă şi au murit. Nărocul Cantacozineştilor! Dzicu unii să să fie agiunsu Cantacozineştii cu un doftor şi să-l fie otrăvit.

1—27 *lipsesc* M, P// 1 adus]dus C,D/ *lipseşte* şi *Gj* Grigorie *Cjj* 2 *după* arătat *ad.* mărturisind *Cj* trimis *Cjj* 4 14] 15 *Gj* Şi]Iară E/ pe *Cj* Iară veziriul de bucurie mare ce avea pentru Grigorie-vodă că au venit *Gjj* 6 iarăş *Cj* fiie *Cjj* 7 *după* înțălegînd *ad.* veziriul *Cj* pusesîe]au fost pus E, *Gj* pe *Cjj* 8 *după* lui *ad.* în Țara Munteniască *Cj* luasă *Cjj* 9 ps *Cj* Grigorie *Cj* la saraiul înpărătescu cu coconii *Cjj* 10 veziriul *Cj* răpezit]triimis E, *Gjj* 11 pe *Cj* Grigorie *Cjj* 12 pe[1'2] *Cj* şi pre^cu *Gjj* 14 15] 16 *Gjj* 15 pe *Cj* să-ş vază casa, pre doamna şi coconii D/ să-ş vază pre doamna şi coconii că i să supirasyă) E/ casa şi copiii] doamna şi coconii C, pre doamna şi cuconii *Gjj* 16 supărasie *Cjj* 17 şi mii vîrtos *Gjj* 18 *după* îndemnătură *ad.* şi învățătură *Cj* *după* temîndu-să *ad.* Duca-vodă E, *Gjj* 19 ce-i] cle-i *Cj* *după* didesîe *ad.* în Țara Munteniască C, înpărățiîa D// 20 16] 17 *Gj* *după* Postelniceştii *ad.* Cantacozineştii *Cj* fusesîe eşițijau fost eşit E, *Gjj* 21 denainte *Cjj* 23 Şerban Cantacozino logofătul D/ careli]care C, D, care mai E, *Gj* pe C / *după* domn *ad.* în Țara Munteniască *Gjj* 24 au scăpat]au fost scăpat C, D/ *după* mînă *ad.* Grigorie-vodă D/ pecum *Cjj* *ZHipseşte* fost *Gj* pra]pi *Cj* ceialalti *Cj* pecum *Cj* precum să pomeneşte mai sus]precum mai sus s-au scris E, *Gjj* 26 poveste] istorie E, *Gj* la ceialaltă istoriîe a lui Grigorii-vodă C, D/ au fostjşi au fost *Cjj* 27 cu]prin D/ mijlocul]mijlocirea E, *Gj* mersu C //

1—27 *lipsesc* M, P// 1 başe C/ pe *Cj* Şerban logofătul D / frații lui Şărban şi pre alții din neamul lui E, *Gjj* 2 închisoarea]chiscarea *Cjj* *A şi* au aflat *Cjj* *5* cazne] munci E/ cazne şi munci şi răutăți *Gjj* 6 17] 18 *Gj* Ce]Iară C, E, *Gj* Grigorie *Cj* harnec, cheşchin şi tare şi simățu E, *Gj* simăți *Cjj* 7 socotelele C, socotelili lui E, socotelele lui G//8 *lipseşte* înnaintea Divanului înpărătescu *Cj* Postelniceştii *Cjj* 9 *lipseşte* cu Şaitaniceştii E, *Gj* dzic *Cj* Cantacozoneştii *Gj* *după* Cantacozineştii *ad.* înnainte Divanului înpărătescu *Cjj* 10 *după* pîrîia *ad.* pre Grigorii-vodă C, E, *Gj* înnainte *Cjj* 11 puind *Cj* *lipseşte* pe giupînesîe *Gj* au fost cărînd]căra *Gjj* 12 cei]ciei *Cjj* 14 18] 19 *Gj* C]Iară C, E, *Gj* Grigorii *Cjj* 15 iar[1-2] *Cj* *după* dovedit *ad.* i-au rămas *Cjj* 16 iar *Cjj* 19 să mustraC// 20 ciortiîa]priciia E, *Gj* *după* Duca-vodă *ad.* şi-i dzicea C, D, şi-i dzicea Grigorii-vodă, Ducăi-vodă E, şi zicea Grigorie-vodă *Gj* neşte *Cjj* 21 aceia C/ Grigorie C/ să purceadă din Țarigrad cu mare vîlfă şi alai E// 22 *după* vîlfă *ad.* şi pohvală din Țarigrad *Cj* vîlhvă D, vîlhfă şi alaiu *Gj* cu domniia in Țara Munteniască C, E, *Gjj* 23 19] 18 C, 20 *Gj* iaste]îi *Cj* milostiv şi îndelungu răbdătoriu D, milostiv şi drept giudecător şi degrab-întoarce E/ *după* milostiv *ad.* că de şi pedepseşte pre cineva *Cj* iar apoi]şi *Gjj* 25 Aşîa dzic C, D zicea E//26 fie] fiie *Cj'* *după* agiunsu *ad.* atuncea *Cjj* *21* *după* otrăvit *ad.* pe Grigorie-vodă C, Dar adevărul nu să ştie E//

20. Şi apoi, murind Grigorie-vodă, au purces Duca-vodă cu domniia în Țara Munteniască. Şi mai cu vreme, după ce au mărsu Duca-vodă în Țara Munteniască, au stătut cu mare cheltuială de au scos şi pre Şerban-vodă din surgunie de la Crit şi l-au adus în Țara Munteniască şi l-au făcut logofăt mare.

21. De aicea înnainte lăsăm pentru Țara Munteniască să scrie muntănii, şi noi iară ne întoarcem la urmă, să scriem pentru țara noastră.

22. Petriceico-vodă era om bun şi slabu, prost, n-au cutezat să facă ca Grigorie-vodă, să margă la turci, şi de la Tătărăşeni s-au dus la Iubăneşti, aşteptînd pre Ieşi să s<ă> scoboare în gios şi gîndind că să vor mai strînge moldoveni, să să înmulțască oastea, să strîngă zaharea, ca să fie de triaba oştii leşeşti.

23. Iară boiarii moldoveni carii era cu dînsul, văzind că Grigorii-vodă s-au despărțit şi s-au dus la turci, sfătuitu-s-au şi Iei înde Iei şi s-au agiunsu şi cu toate capetile, căpitani<i> slujitorilor, să ție la un cuvînt. Şi s-au dus cu toții la Petriceico-vodă şi au început a se ruga lui Petriceico-vodă să-i lasă pe acasă, să-ş Ia fimeile şi copiii, să-i dea în laturi, să nu-i Ia tătarii, şi iarăş or vini întru întimpinarea lui Petricileico-vodă. Ce Petriceico-vodă,

1-9 *lipsesc* M, P//1 20] 19 C, 21 *Gj* Grigorii C // 2 vremie C/7 4 cu]şi cu E/ *lipseşte* şi D/pe *Cj* vodă]logofătul C, *lipseşte* E// 5 adus]dus *Cjj* 7 21]20 C, 22 *Gj* înnainte C, *lipseşte* D// 8 scriîe *Cj* iarăş *Cjj* 9 *după* scriem *ad.* istoriîa *Cj după* noastră *ad.* a Moldovii C, pentru Moldova E, *Gjj* 10 22]21 C, 23 G, 39 M, 13 P/Petricîaico *Cjj* 10—11 Iară Petriceicu voevoda era om slabu la fire şi prost şi pentru aceia n-au îndrăznit să facă ca Grigorie voevoda M, P//11 Grigorii *Cj* şi]ci M, P// 12 *lipseşte* de la Tătărăşeni M, P/ Tătărăşîeni *Cj* la Ibăneşti şi acolo aştepta M, P// 13 să să scoboară C, să să pogoare M, să s<ă> pogoari P / şi gîndind]şi să socotiia M, şi să socotie P/ să vor]s-or *Cj* că s-a mai strînge oaste moldoviniască M, ca să mai strîngă oasti moldovenească P// 14 şi moldoveni E/ *lipseşte* să să înmulțască oastea M, P/ zairea E, *Gjj* 14-15 zahara pentru ostile leşeşti M, P// 16 23]22 C, 24 G, 40 M/ *lipseşte* Iară M, P/ dînsul]Petriceaico-vodă E, G, P, Petriceicu voevoda M// 17 s-au despărțitu Grigorie Ghica voevoda M, P // 18 s-au sfătuitu înde sine, apoi s-au agiuns M, s-au sfătuit şi ei înde sîni, apoi s-au agiunsu P/ *lipseşte* şi[3] M, P/ capeteli *Cjj* 19 căpitanii *Cj* capetile, căpitani<i>]căpiteniile M, P/ țiîe C, țiîe toți M, P]fie *Gj după* cuvînt *ad.* să ție *Gj* s-au dus]mergînd M, P// 20 Petricîaico[1] C, M//20—211a Petriceicu voevod, s-au rugat să-i lasă să să ducă pre la casăle lor M, la Petriceico-vodă s-au rugat cu toții să-i lasă să să ducă pre la casăle lor P// 21 *corectat* ia D/ *lipseşte* şi M// 22 *după* tătarii *ad.* robi M, P/ iar E // 23 Petricîaico-vodă[1] C, *lipseşte* D, M, P / *lipseşte* Ce M, P / *lipseşte* Ce Petriceico-vodă *Cj* voevoda M //

neştiind că şi slujitorii sînt cu dînşii la un cuvînt, oarecum / cu simeție le grăila, şi nu-i credea şi nu vrea să-i sloboază, zicînd că şi oaste leşască vine multă.

24. Iară Miron logofătul au răspunsu: „Ori să fie voia mării-tale, ori să nu fie, noi nu ne vom lăsa casăli să le ia tătarii". Şi s-au închinat şi i-au dzis: „Să fii măriiata săn<ă>tos", şi au eşit afară. Şi aşea toți boiarii şi căpitanii au purces, cela după cela, pre rînd, a să închina şi a eşi afară. Şi cum au eşit afară, au început a încalecă pre cai şi au purces cu toții în gios.

25. Iară Petriceico-vodă au rămas numai sîngur, numai cu Hăbăşescul hatmanul şi cu casa lui. Şi au început a plînge şi a blăstăma pe Miron şi pe alții şi a dzice la ce l-au adus, şi au trecut codrul întru întimpinarea leşilor de la Iubăneşti spre Cernăuți.

26. Iară boiarii, după ce au purces şi au mărsu la Căcăceni, s-au sfătuit şi au scris cărți la boiarii cei de Țara de Gios, la Gavriliță şi la Buhuş şi la alții, precum Iei şi cu toată oastea s-au despărțit de Petriceico-vodă şi vin în gios la dînşii. Ce să facă ştire viziriului, să poftiască domnu dintre dînşii, să-ş pue pre cine vor socoti. Şi, fără zăbavă, şi ei îş vor alege domnu şi vor merge cu toții la viziriul. Şi au dat cărțile la Gheorghiță Mitre, să le ducă la boiarii carii sînt pomeniți mai sus.

1 neştiind nemică *Cj* slujitorii cu dînşii sînt la un cuvînt D, slujitorii sînt toți într-un cuvînt cu dînşii M, slujitorii sînt toți la un cuvînt cu dînşii P // 2 simețiîe *Cj* le grăia oarecum cu sămițiîe M, P/ nu[2]]nici M, P/ *lipseşte* şi nu vrea E, *Gj* sloboază]lasă P// 3 că]cum că P// 4 24]23 C, 25 G, 41 M, 14 P/ *lipseşte* Iară M, P/ *ad. marginal:* au răspunsu B/ răspunsujzis M, P, *lipseşte* au răspunsu D/ au răspunsu zicînd *Gj* fiie *Cjj* **5** cu voia M, P/ tali *Cj* fiîe *Cj după* casăle *ad.* şi copiii *Cjj* 6 să le îa] să-i ia *Cj* s-au închinat luundu-şi dzioa bună şi au dzis E, s-au închinat luînduş zioa bună şi zicînd G / şi i-au dzis]zîcînd M, P// 7 aşa *Cj* căpitanii]căpiteniile M, P// 8 cela după celajunul după altul *Gj lipseşte* pre rînd C, D, M, P / a i să închina M// 9 afară, îndată au încălecat pre cai *Gj* au şi început E, M, P/ *lipseşte* pre cai C, D, M, P// 11 25]24 C, 26 G, *lipseşte* M, P/ Petricîeico *Cj* voevod M/ *lipseşte* au rămas numai E/ *lipseşte* numai *Gj lipseşte* numai singur M/ *lipseşte* numai sîngur, numai P// 12 hatmanul Hăbăşescul E, G, M, P/ casa] casnicii M, P // 13 plînge *Cj* Miron logofătul M, P/ alțifjceelalți M, P/ dzice *Cj* a zice: iată la ce m-au adusu M, P/ şi] deci M, P/codrul di la Ibăneşti întru întîinpinare leşilor şi s-au dus spre Cernăuți M, P// 15lulbăneşti *Cjj* 16 26]25C, 27 G, 42 M, 15 P/ *lipseşte* Iară M, P/ după cîe *Cj* lajpînă la *Gjj* 17 Căcăcîeni *Cj* au sfătuit C, D, s-au sfătuit cu toții G/scris]trimis *Cj lipseşte* cărți M, P/ clei *Cj* de]din M// 18 Gavrilițăşti P/ *lipseşte* şi[1] M, P/ alții]ceelanți M, ceialalti P/ precum]cum că M, P//19 *lipseşte* cu P/ *după* oastea *ad.* slujitorimea E/ Petricîeico C/voevoda M// 20 *lipseşte* Ce P/Ci ei să facă M/ la veziriul M,P/ poftiascăjfacă P//21 să-ş puie C, să-ş pue, să-ş aliagă E,G/ pe *Cj* vor]or *Cjj* 22 şi Iei ş-or alege C, D/ vor[2]]or *Cjj* 23 veziriul *Cj* Ghiorghițe *Cjj* 23—24 să le ducă la acei boeri M, P/ să le ducă la boiarii carii mai sus s-au scris D, E, *Gjj* 24 *lipseşte* carii sînt pomeniți mai sus M, P//

27. Decii cînd au mărsu Gheorghiță, au găsit pre toți boiarii în Galați și pe Dumitrașco-vodă Cantacozino pus domnu de la împărățiîe. Și cum au văzut pre Gheorghiță Mitre că au vinit cu cărțile, l-au și chiemat, de i-au spus *ms. 253,5* de toate, și s-au bucurat // și l-au boerit, l-au pus postelnic f. 226 a] doilea. Ș-au și păzit de au scris, de au făcut șt<i>re viziriului, cum că toții boiarii și toată slujitorime și ț<a)ra s-au lăsat de Petriceico-vodă ș-au vinit și ș-au adus capeteli suptu mila înpărăției.

DOMNIÎA LUI DUMITRAȘCO-VODĂ CANTACOZINO, L<EA>T 7182 <= 1674). CAP 79

Zaci<alo 1>. Audzindu vizirul, fiind la Oblucită, de lucrurili ce s-au făcut la Hotin și cum s-au hainit Petriceico-vodă, de s-au închinat la Ieși, acolo, în grabă, nice un domnu sau ficior de domnu mazîl nu era, nimi. Numai ce s-au aflat Dumitrașco-vodă, care era ca capichihaîa lui Petriceico-vodă si fusesă mai înainte vreme si visternic mare în Ț<a>ra Munteniască, la Gligore-vodă.

1 27J26 C, 28 G, ***lipsește*** M, P/ Ghiorghiță Mitre C, Gheorghiță Mitre D, E, *Gj* pe *Cjj* 2—3 și cu dînșii pre Dumitrașcu voevoda Cantacuzino pus domn de înpăratul turcesc. M, P// 3 ***lipsește*** Și D/ ***după*** văzut ***ad.*** Dumitrașco-vodă E, *Gj* pe *Cj* Ghiorghițe *Cjj* 4—7 c-au venit, îndată l-au chemat. Și cetind (gătindu P) Dumitrașcu voevod cărțile și spuindu-i și Gheorghiță Mitre de toate cîte li s-au întîmplat, s-au bucurat Dumitrașcu voevod și au boerit pre Gheorghiță Mitre, făcîndu-1 ai doilea postelnic. Și au și scris la veziriul făcîndu-i știre cum că toți boerii M, P// 4 ***după*** chiemat ***ad.*** Dumitrașco-vodă *Cjj* 5 ***după*** bucurat ***ad.*** Dumitrașco-vodă *Gj* boiarit *Cj* ***după*** boerit ***ad.*** pre Gheorghiță Mitre *Gjj* 6 doile *Cj* Și au B, *Cj* păjit A/ știre *Cjj* 7 toți B, *Cj* slujitorimea B, *Cjj* 8 țara *Cj* Petricîaico *Cj* și au vinit B, C, și ș-au adus]aducîndu-și M.P//9 capetile B, capetele C /înpărățiii B,C]înpăratului M, P//10 Dumitrașcu Cantacuzino voevod M, Dimitrașco Cantacozono voevod P// 11 l<ea>t]în anul B, C, G, anul E/ ***lipsește*** l<ea>t 7182'M, P/ Cap 83 B, P, Cap 82 D, ***lipsește*** E, G, M// 12 ***lipsește*** Zaci<alo> B, C, D, E, G, M, P/ Auzind B, *Cj* viziriul B/ lucrurile B/ în anul 7182, fiind viziriul la Oblucită și auzind de lucrurile D, în anii 1674, fiind veziriul la Oblușcită și auzind de lucrurile M,P// 13 făcut la cetate în Hotin *Gj* cum că M, P/ Petricîaico *Cjj* 14 voevod M/ de]și B, *Cj* la Ieși B,C]leșilor M, P/ a<colo> E, deci acolo M, P/ nici B, *Cjj* 14—15 nici un domn mazil, sau vreun fecior de domn mazil G, nici un domnu mazîl, sau ficior de domnu P//15 mazil B, *Cj* nime B,C, ***lipsește*** nimi M/716 care B, *Cj* ***lipsește*** ca D,G// 17 Petricîaico *Cj* fusesiie B, CJau fost E, *Gj* înnainte *Cjj* 15—17 Ci numai ci era Dumitrașcu Cantacuzino, carile mai-nainte au fost și vist(iernic) mare M, Ce numai era Dumitrașco-vodă Cantacozono, carile mai înnainte au fost și visternic mari P// 17 visternic B, vistiernic *Cjj* 18 mare B, C / Țara *Cj* Grigorii B, *Cj* voevod *M/j*

Și era_grec țărigrădiian de felul lui, niiam de-npărat creștinescu di Ca<n)tacozonesștii, și știe iîndul acestor țări. Și neaflîndu-s<ă> nime atunce, cum să pomenește" mai sus, l-au pus pe dînsul vizirulu domnu în Moldova în locul lui Petriceico-vodă. Și luîndu caftan de domnie, *t. 226v* au mărsu / în tîrgu în Galați. Și s-au strînsu toată boîarimea la dînsul și oastea, ca pui<i> di potrinichi, după cum s-au scris mai sus. Ș-au orînduit vizirul și un paș<ă> cu cîtăva oasște turce<a)scă și un soltan cu 20.000 de tătari, ca să-1 duc-în scaon în Eșii și să să bată și cu acei Ieși ce or vini asupra lui.

2. Dece leșii, dac<ă> s-au tîlnit cu Petriceico-vodă spre" Cernăuții, au purces îngiospîn' la < ***loc gol***}, tot depreun<ă> apoi s-au despărțit, ș-au trecut obuzul leșesc în gios, pîn' lîngă Movila Răbîii. Dumitrașco-vodă, din Galații au pornit pe acel pase cu turcii și pe soltanul cu 20.000 de tătari și cu oasștea moldovene<a)scă și cu o samă de boiari moldoveni, anume" Alixandru Buhuș hatmanul și cu Costantin Cantemir, sărdarul, care au fostu pe urmă și domnu, și cu Ștefan Cerchezul comisul si cu Mitre și cu frate-său Ghiorghiță și alții mulți, ș-au purces în tîmpi-

1 ***lipsește*** grec P/ țarigrădian B/ țarigrădian grec *Cj* feliul B, *Cj* ***lipsește*** de felul lui M, P/ însă niam M, P/ niam de înpărat B, *Cj* ***anulat*** niiam de-npărat cresștinescu D// 2 creștinescu B, ***lipsește*** *Cj* de Cantacozinești B, C/ știîa B/ știîa rîndul bine acestor țări *Cjj* 2—5 acestor țări. Deci veziriul pre acesta l-au pus domnu Țării Moldovii în locul M, P// 3 neaflîndu-să *Cj* atuncea B, *Cj* atuncea din domnii mazili, sau din ficiorii de domni mazili, precum mai sus s-au scris, l-au pus E, *Gj* cum] precum B,D/ pomenește B, pomenește *Cj* pre B// 4 viziriul C, veziriul să fie G // 5 Petricîaico *Cj* voevoda M/ luund B, *Cj* caftan de domniîe B, *Cjj* 7 boerimea B/ la]cu G/ puii de potirniche B, *Cjj* 7—8 ***lipsește*** și oastea... mai sus M, P// 8 mai sus s-au scris E, *Gj* Și au orînduit B, C, Orînduit-au viziriul M, P/ și pre un pașîa C, M, P/ pașîa B//, 9 oaste B, oaste *Cj* turcească B, *Cj* și pre un soltan B, E, M, P/ doaozăci de mii de tătari B, *Cjj* 10 să ducă pe Dumitrașcu voevoda M, să aducă pe Dumitrașco-vodă P/ ducă *Cj* la scaonul domnescu în Iași E, *Gj* Iași, B, *Cj* aciai *Cj* Ieși B, C/ și să bată pre leși<i> ce ar veni M, și să bată pre leșii ce vor veni P// 12 2]3 M/ Decii B, C, ***lipsește*** M, P/ leșii B, *Cj* dacă *Cj* întîlnitu M, P/ Petricîaico *Cj* voevod M/ spre B, *Cjj* 13 Cernăuți B, *Cj* ***lipsește*** pîn' la B, C, D, E, G, M, P/ dinpreună B,C, înpreună M, P//14și au B/ obujul A/ leșescu B, C/ pînă *Cjj* 15 lîngă]la M, P/ Iar Dumitrașco C, E, *Gj* ***ante*** Dumitrașco: 4 M, 2 P/ Dumitrașco voevoda au trimis pre acel pașe din Galați cu turcii M, Dimitrașco-vodă au triimis acel pașă la Galați cu turcii P/ Galați B, *Cjj* 16 pre B, *Cj* pașîa B, *Cj* și pre acel soltan *Cj* cu[2]] cu acele M, P/doaozăci de mii B, *Cj* tătari B.C//17 oaste moldoveniască B, C//18 moldoveni B, *Cj* Alexandru B/ ***lipsește*** cu M, ***lipsește*** și cu P// 19 sărdariul B, C, ***lipsește*** M, P/ carele B/ carele mai pre urmă au fost și G, M, P, careli au fost mai pre urmă și E/ fost B, *Cj* pre *Cjj* 20 ***lipsește*** cu[1] M/ Cerchez E, *Gj* ***lipsește*** și cu[1-2] P, și cu[2] M/ Mitre vornicul E, *Gjj* 21 Gheorghiță B/ Gheorghiță Mitre și cu E, *Gj* și alții B, C, și pre alțiM,P/ și au *Cj* întru întimpinarea B, C, E, M, P //

narea leşilor. Şi era în obuzul leşescu cap hatmanul Sinavschii. Şi dup<ă> ce s-au tîlnit acolo la Răbîîa, le-au dat războiu'pre tare, şi s-au bătut to<a>tă dzua. Iară cînd au fostu no<a>pte,' au făcut leşii mulţime" de focuri,/
£. 227 un om cîte 5, 6 focuri. Dece păşea au chemat <pe> Buhuş şi pe Cantimir şi i-au triimis să îa limbă. Şi cîndu; au'mărsu, au găsit'numai locul şi focurile, iar obuzul leşescu să-ntorses<ă> înapoi, că fuses<ă> de toţii şes<ă>,. şepte miei de Ieşi. Dece spuindu Buhuş paşei, s-au bucurat, ş-au mai mărsu o samă dup<ă> dînşii, pîn-au trecut din, Eşi leşi<i>. Şi turcii şi cu tătarii s-au întorsu înapoi,, că era în postul Crăciunului, vreme de iarnă. Şi leşi<i> s-au tot dus în ţara lor, şi Petriceico-vodă încă s-au dus cu dînşii, şi hatmanul Hăbăşescul înpräun<ă> cu dînsul. Numai ce au lăsat o samă de nemţii în Cetate Ne<a>mţului şi-n Sucevi, care s-au tîmplat de au şedzut acei nemţii într-acele cetăţii mai bini de un an. Şi era acele

1 leşilor B, C / cap oştilor *Cj* 5. Hatmanul Sichiavschi (Săneveţchie P) era mai mare preste oaste leşască. Deci după ce M, P/ cap pre oastea leşască Adam Sinavschii, hatman polnii corunnii E, cap Adam Sinavschie, hatman polnii corunnii G// 2 după C/ ***după*** întîlnit ***ad.*** ostile M, P/ la Movila Răbiiii, în gios, pre Prut ***Cjj*** 2—3-la Movila Răbîi şi au datu războiu foarte tare, toată zioa s-au bătut M, P/ li-au B, ***Cj*** li-au leşilor dat ***Gjj*** 3 pre tare B, pre tare leşilor C,D, leşilor pre tare E/ toată zioa B, ***Cj*** Iar B, ***Cj ante*** Iară: 6 M// 4 fost ***Cj*** noapte ***Cj*** leşii B, ***Cj*** leşii au făcut M, P// 5 cinci, şasie B, ***Cj*** Decii B, C, ***lipseşte*** M, P/ paşia B, ***Cj ante*** paşa: 7 M, 3 P/ chiemat B, C//5—6 pre B // 6 pre Buhuş hatmanul şi pre Cantemir sărdariul C, D, E, ***Gj*** trimis ***Cj*** cînd B, ***Cjj*** 6—7 Şi cîndu au mărsuJDeci mergîbidu M, P// 7 mărsu ei E, G / focurile B, focuriliC, focurile P//8 să întorsesîe înnapoi B, ***Cj*** fusesie B, C, au fost E, ***Gj*** că au fost puţini, numai vro 7000 M, P/ de toţi B, C ***lipseşte*** de toţii E / şesie B, C, şease E//9 şapte C / mii B, ***Cj*** de Ieşi B, C, ***lipseşte*** M* P/ Decii B, C]Şi M, P / spuind B, ***Cj*** Buhuş hatmanul D, hatmanul Buhuş E, ***Gj*** paşii B, C //' 10 şi au B, C / după C]de E, G / dînşii B, C / pînă ***Qjl*** 10—11 dînşii, turci şi tătarî şi din oastea moldoveniască, pînă au trecut de Iaşi în sus leşii E, G, dînşii, pînă ce au trecut leşii şi din Iaşi. Şi după aceia turcii şi tătarii M, P// 11 ***după*** Iaşi ***ad.*** în sus C/ leşii B, C/ Şi]Iar C, ***lipseşte*** B, E, ***Gj ante*** Turcii : 3 E, ***Gj lipseşte*** cu ***Cj*** tătarii B, ***Cj*** întorsu innapoi B, C] dus la locurile lor M, dus innapoi la locurile lor P// 12 la vreme D/ ***lipseşte*** Şi M, P/ leşii B,C/ ***ante*** Leşii : 8 M// 13 înjpînă în M, P/ ***lipseşte*** şi M, P/ Petricîeico ***Cj*** voevod M// 14 dînşii]leşii P/ ***lipseşte*** şi M, P/Buhăşescul hat<manul> încă s-au dus cu Petriceicu voevod M, Hăbăşescu hatmanu încă s-au dus cu Petriceico-vodă P/ Hăbăşescul încă s-au dus cu Petriceaico-vodă, culeşii. D// 15 Numai ce] Leşii M, P/ ***ante*** Leşii: 10 M, 4 P/ ***după*** lăsat ai. leşii E/ o samă]cîţi<i>va M, P/ de B, C, ***lipseşte*** M, P/ de Ieşi, nemţi în cetatea Socevii şi în Cetatea Niamţului ***Gj*** nemţi B, ***Cj*** Cetaatea Niamţului şi în Suceavă B, Cetaate Niamţului şi în cetaate Sucevii ***Cjj*** 16 şi în cetaatea Sucevii D/ carii B, care ***Cjj*** 16— 17 şi in cetate Sucevii, şi acei nemţi au fost întru acele cetăţi M, P/ acîei ***Cjj*** 17 nemţi B, ***Cj*** într-aceli cetăţi C, ***lipseşte*** B, E, ***Gj*** bine B, C]mult M, P/ ***ad. ulterior*** de un an A/ de]de cît P/ aceli cetăţi B, ***Cj*** acele cetăţi era M, P//

cetăţii plină de odo<a>re şi de haină a to<a>tă ţ<a>ra, boîaresştii şi neguţitoresştii, dup<ă> cumu-i obiceiul la vremă de răsco<a>le, de-ş pun oameni<i> cină ce ară mai bun. 3. Iar în Hotin, dup<ă> ce au bătut leşii pe turcii, n-au mai lăsat nici oastă; l-au lăsat pustiiu.

4. Dumitraşco-vodă, dup<ă> ce au vădzut că s-au curăţit de Ieşi, rădicatu-s-au cu toată boîarimea şi s-au dus în scaon, în Eşii, şi s-au aşedzat la scaon. Dece Durnitraşco/-vodă temîndu-'s<ă> de Ieşi să nu slobo<a>dză nescariva poghiiazuri cu-ndemnarea lui Petriceico-vodă, să-1 îa, scris-au la viziriul de au făcut şt<i>ră de toate de acestea cum sau tîmplat. Dace vizirul au poroncit să ernedză tătari în ţară pentru să aperă şi pe dînsul şi raîaoa. Iar mai multu au fostu socotiiala turcilor pentru ca s<ă> slăbască raeoa să nu s<ă> poată haini lesnă. Dzic să fie dzis viziriul lui Dumitraşco-vodă, cîndu l-au pus domnu, la Obluşiţă: 5. De s-or apuca boîarii să fac<ă>

1 pline B, ***Cj*** odoară M, P / haine M, P/ ***după*** haine ***ad.*** mai M, P/ toată ţara B, C // 2 boereşti B, ***Cj*** neguţitoreşti B, C / după cum iaste B, C / obiceaiul B, obiciaiul C // 3 vreme de B, ***lipseşte Cj*** răscoale B/ ***după*** răscoale ***ad.*** şi la vremi de nepace ***Cj*** oamenii B, ***Cj*** cine B, ***Cj*** are B, ***Cjj*** 3—4 ***lipseşte*** de-ş pun ... mai bun. 3. M, P// 4 ***după*** bun ***ad.*** prin cetăţi şi prin mănăstiri B,E, G, pre la cetăţi şi pre la mănăstiri C, prin cetăţi şi prin mănăstiri, pentru apărare D/ ***lipseşte*** 3 B, C, D, E, ***Gj*** Iar cetaate Hotinului C, Iară în cetate în Hotin E, G, Iar Hotinul M, P/ după C / leşii B, ***Cj*** pre turci B// 5 ***lipseşte*** n-au mai lăsat nici oaste M, P / nici oaste în cetaate în Hotin, ce au lăsat cetaate pustiîe C, nici oaste in cetate, ce au lăsat cetaatea Hotinului pustie D, nici oaste, ce au lăsat cetatea Hotinului pustie E, ***Gj*** l-au]ce l-au B// 6 4]3 D, ***lipseşte*** M, P/ Iară Dumitraşco C / după C / voevoda M // 7 curăţit]mîntuit M, P / s-au cu<răţit de Ieşi) D / Ieşi B, ***Cj*** s-au rădicat M, P/ ' boerimea B, ***Cj*** boerimea din Galaţi şi au vinit la scaonul domnescu E, ***Gjj*** 8 în]la B/ Iaşi B, ***Cj lipseşte*** şi s-au aşedzat la scaon M, P/ Decii B, C, ***lipseşte*** M, P/ ***ante*** Dumitraşcu voevoda: 11 M/ Dimitraşco P// 9 temîndu-să C/ Ieşi B, C/ să nu sloboadă niscaiva B, C]să nu vie cu M, P// 10 podghiiazuri B, poghiazuri ***Cj*** îndemnarea B, ***Cj*** Petricîeico ***Cj*** voevoda M // 11 să-l]şi să-1 M, P/ au scris M, P/ veziriul ***Cj*** de]şi M, P au]i-au B, ***Cj*** ştire ***Cjj*** 12 ***lipseşte*** de M, P/ ac6ste B, ***Cj*** cumjprecum B, E, ***Gj*** întîmplat P/ Decii B, C] Iar M, P/ ***ante*** Iar: 12 M/ viziriul B, veziriul ***Cjj*** 13 erneze B, erneze ***Cj*** tătarî B, ***Cj*** în Ţara Moldovii, ca să-1 apere cum pre dînsul, aşa şi pre ţară M, P/ ***lipseşte*** pentru ***Gj*** să]să-l B, ***Cj*** pre B/ •dînsulJDumitraşco-vodă E, ***Gjj*** 14 Iar] însă M, P/ mult B, ***Cj*** fost ***Cj*** socotiala B, ***Cj lipseşte*** pentru M, P// 15 săi" ***Cj*** raîaoa B, raiaoa C]ţara M, P/ poată]mai poată M/ poată să să hainiască ţara P/ lesne B, C, ***lipseşte*** M, P// 16 Dzicu B, Zic unii C, Dzicu aşia E, Zic că aşîa ***Gj ante*** Zic: 13 M/viziriu<l> ***Cjj*** 16—17 Zic că veziriul fiind la Obluşciţă, cîndu au pus domnu pre Dumitraşcu voevoda, i-ar fi zisu că de să vor M, P/ cînd B, C//17 Oblucîţă B, ***Cj după*** Oblucîţă ***ad.*** ca să ierneze tătarî în ţară. Şi au zis viziriul ***Cj*** 5]4 D/ s-or]să vor B/ facă C//17— 1 boerii cu zapisu că n-or veni M, P//

zapis la mîna viziriului, cum că n-or vini poghiiazuri să strice țara şi domnie va trăi cu pace în Iaşi, or rădica să nu ernedză tătarii în țară. Dece o samă de boiarii s-au fost apucîndu să fac<ă> zapis, dar Miron logofătul dzicu să nu fie priimit la acel sfat, dzicîndu că s-au făcut multă vrajbă cu leşii şi ştiindu şi pe Petriceico-vodă că-i dus cu dînşii, nu să vor putea răbda să nu s<ă> slobo<a>dză poghiiaz, să strice țara, şi pe urmă a cade greu în capetele lor; iar aşe, de or erna în țară, mai bine a hi, că or apăra şi țara de poghe(a>zuri, că şi în Țara Leşască văs că erne<a)dză joimiri şi nu mai iaste nimic. Şi aşea au socotit şi n-au vrut să fac<ă> zapis şi au lăsat de au ernat tătarii în țară. /

6. Dar acesşte voro<a>ve nu-s nemic, făr<ă> cît Dumitraşco-vodă, fiindu grec tălpiz şi fricos, cu piele de iepure la spate, şi neavîndu nice o mil<ă> de țară, punea pricini asupra boîarilor ş-a lui Miron, că sfătuescu şi-i bine să ernedze tătari şi ei n-au priimit să facă zapis.

1 cum]precum D, E / n-or]nu vor B, E / podghiiazuri B, poghiazuri leşeşti C, E, *Gjj* 2 strice *Cj* şijşi cum că M, P/ domniia B, C / pace B / vor rădica B// 2—3 apoi va rădica pre tătari să nu erneză M, P // 3 erneze B, ierneze C / tătarii B *Cj* Decii B, *Cj* de *Cj* boiari B, boiari *Cjj* 4 apucînd B, CJsupuind M, P/ facă C *jdupă* zapis *ad.* la veziriul M, P/ darjiară M, P// 5 dzic C, *lipseşte* M, P/ să nu fie]n-au M, P/ *lipseşte* la C/dzicînd B, C] şi ar fi zis M, P // 5—7 că cu leşii s-au făcut multă vrajbă şi fiind dus cu dînşii şi Petriceicu voevod, nu să vor putea M, că cu leşii s-au făcut mulți zarve şi vrăjbi şi fiinducă Petriceico-vodă era dus cu dînşii nu să vor pute P// 6 leşii B, *Cj* ştiind B, *Cj* Petricîeico *Cj* că-i]că iaste D, E, G // 7 cu dînşii B]la Ieşi C, cu leşii D, E, *Gj* să nu să sloboază poghiazuri C, să nu sloboază podghiazuri D// 8 podghiiazuri B, podghiiazuri leşeşti E, *Gj* poghiazuri şi să nu strice M, P/ strice B, *Cj* țara şi apoi, atunce tot greul a cade *(lipseşte* a cade P) în M, P/ pre B/ în]di P/capetile B, capetele *Cjj 9* aşîa B, C/ Iarna *Cj după* erna *ad.* tătarii B, D, E, G, M, P/ bine va fi B, C/ că vor B// 10 de podghiiazuri B, poghiazuri *Cj lipseşte* că or apăra ... poghe(a)zuri M, P/ văzu că B, C, *lipseşte* M, P // 11 erniază B, *Cj* joimirii B/ şi îăcuitorilor nu le mai iaste nimica M, P/ nemică B, *Cj* aşa *Cjj* 12 facă *Cjj* 12—13 *lipseşte* şi au lăsat ... în țară M, P// 14 6]5 D, 14 M, 5 P/ aceste B, *Cj* voroave B, *Cj* nu sînt B/ nemică B, *Cj* fără de cît B, E, G, fără cît numai *Cjj* 14— 15 însă aceste au alt tîlcu. Dumitraşcu voevoda era om tălpiz M,P// 15 fiind B, *Cj* telpiz B, *Cj ad. marginal ulterior:* cu piele de iepure la spate A/ pilele *Cj* epure *Cj' lipseşte* cu piele de iepure la spate B, E, *Gjj* 16 spatejspinare M, P/ neavînd B, *Cj* nici B, *Cj* milă C//17 *după* pricini *ad.* ca aceste *Gj* ş-a]şi a C//17—2 asupra boerilor, iară mai alesu asupra lui Miron; însă chiar <că P> lui ii era voia să ernez(e) tătarii in țară, fiindcă era fricos şi să teme fără oşti a trăi în Iaşi <țară P) ca să nu vie M, P/ ş-a lui Mironjşi asupra lui Miron logofătul D, şi lui Miron logofătul E, ş-a lui Miron logofătul *Gj* sfătuescu ei B, E, *Gjj* 17— 18 că au sfătuit şi au dzis că iaste bine să erneze tătarii şi cum că iei *Cjj* 18 bine B/ *după* tătarii *ad.* în țară B, E, *Gj* şi ei]şi cum boiarii D, şi boiarii E, *Gjj*

Dar lui îi era voe şi silie spre acela lucru, că s<ă> temea să şadză în Iaşi, să nu vie nescarivai poghiiazuri să-1 îa din Esi.

7. Dece întrat-au tătarii în țară, ca lupii într-o turmă de oi, de s-au aşedzat la îarnatic pin sate, pe oameni, din Prut pînă în Nistru şi mai sus, pînă în apa Jijiei, nemărui nefiindu nice o mil<ă) de săraca de țară, cum aru hi fostu ț<a>ra fără domnu. Aşe iera jac într-însa, cum aru hi fostu ei, săracii, pricin<a> răutății,'cum aru fi ei, săracii, sfătuit să vie leşii cu oastea la Hotin. Cum s-au îndurat a da țara în prad<ă>, făr<ă> nice o nevoie! Numai pentru frica ce blăstămățască şi chivernisala lui au socotit, de au ernat tătarii în țară pîn-în primăvar<ă>!

Joimirii în Țara Leşască, ce mănîncă gospodarii casai mănîncă şi ei, şi au fric<ă> di strînso<a)re de rohmistrii lor, de nu pot face oamenilor răutății.

8. Iară tătarii sînt lupi apuc<ă>tori, pradă, robăscu, bat şi căznescu pe cresştini, neavîndu grije, nice strînsoare / de mîrzacii lor. Şi tătarii nu mînca, ca joimiri<i), ce mîncagospodarii, ce mînca tot carne de vacă şi de oai, de nu-i pute să-i biruiască cu hrana, pe dînşi<i> şi pe cai<i> lor. Că un sac

1 *după* lui *ad.* Dumitraşco-vodă D/ voia B, voia *Cj după* voia *ad.* aşa D/ siliîa B, să siliîa *Cj* spre B, *Cj* să *Cjj 2* vile *Cj* niscaiva B, *Cj* podghiiazuri B, podghiazuri C, podghiazuri leşeşti D, E/ să-l]şi să-1 M, P/ din Iaşi B, C, *lipseşte* M, P// 4 7]6D, 15 M/Decii B, C, *lipseşte* M, P/ au întrat *Gj* întru o B]în M, P/ turma M, P// 5 de[2] B, C]şi M, P/ ernatec B, *Cj* sate B, *Cj lipseşte* pe oameni M, P// 6 Jijiii B, *Cjj* 7 nefiind B, C] fiind M, P/ nici B, *Cj* milă *Cj lipseşte* de[2] M, P/ cumjprecum E, ca cum M, P/ ar fi fost B, ar hi fost *Cjj* 8 țara *Cj* fără de B, E, G, M, P/ Aşîa B, *Cj* era B,C/ cumjprecum E, ca cum M,P/ ar fi fost Iei B, ar hi fost Iei *Cjj 9* pricină B,C/ răutății B, C/ cumjprecum E, ca cum M, P/ ar B/ ar fi sfătuit Iei, săracii, să vile C, M, P/ sfătuit săracii D// 10 leşii B, C/ oaste B/ CumjŞi cum de M, P/ îndurat Dumitraşco voevod M.P//11 pradă B, *Cjj* fără de nici B, E, G, P/ *lipseşte* făr(ă) nice o nevoie M, P//11 —12 Şi numai pentru puțină frică a lui ce blăstămățască şi pentru chivernisala lui ce re M,P//12 cea B/ chivernisala B, C//12—13 *lipseşte* au socotit... în primăvar<ă> M, P//13 pînă *Cj* primăvară C//14 *ante* Joimirii: 16 M/ *după* Leşască *ad.* cîndu erniază pin casă, cele M, P/ *după* casai *ad.* acele M, P// 15ei]Iei B, *Cj* şi[2] iară deosăbit că M, P/ frică *Cj* şi frică de rotmistrii {rohmistrii P> lor M, P/ şi strînsoare B, C, *lipseşte* M, P// 16 de B, C]şiM, P/ răutățiC// 178]7 D, *UpseşteU,* P/ sînt B, C/ apucători B/ *lipseşte* şi E//18 *lipseşte* şi căznescu M]şi muncesc P/ pre creştini B, C, M, P/ neavînd B, C/ grijîe C, nici grije M/ nici strînsoare B, C] nici frică P, *lipseşte* M// 19 *lipseşte* Şi M, P/ *ante* Tătarii: 17 M, 6 P/ nu mănîncă G, P/ *lipseşte* ce mînca gospodarii M, P/ *după* gospodarii *ad.* casii B, C, E, G // 20 carne B, *Cj* oale B, *Cj* de B, *Cj* putea B, *Cj* putea bieții oameni E, G//21 biruiascăjîndestulează M, P/ hrană C / cum pre dînşii M, P, şi pre dînşii *Gj* dînşii B, *Cj* şijaşa şi M, P / pre caii B, M, P, pe caii C// 21—1 Că în fieştecare zi da cîte un sac de orzu de tot calul M, P, Şi da orzu mult la cai *Cjj*

de ordzu da pe dzi unui cal, şi cît nu pute să mănînce un cal într-o dzii îl deşerta din traiste şi-1 strîngea deuseghii; şi dac-î<l> şi fîrşe bietul om ordzul din gro<a>p<ă>, iar tătarul îl face pe om de cumpăra ordzul cela ce strîngea iei de pen traiste. Mîncat-au tot, şi pînă, şi dobitoc, ş-au jăcuit tot pîn' la un cap de aţă. Pe mulţii au şi robit, cu furiş, femei, fetă, copii. Rămas-au bieţii oamenii numai cu sufleteli, bătuţii şi strunciunaţii cum era mai rău şi mai amar,, cum nu s<ă> poate nice a scrie, nice a s<ă> povesti caznele şi ucisurili lor ce au avut de tătari. Dece viindu primăvara, s-au rădicat tătarii din ţar<ă>.

9. Iară nemţii tot sădea pen cetăţii, în Ne<a>mţu şi-n Suce<a>vă, şi jăcuîa ce pute prinpregiurul cetăţilor pentru mîncare. Şi moldovenii sta cu oastea prinpregiurul cetăţilor, ca să-i sco<a>tă, şi nu-i pute, şi sta penpregiurul cetăţilor şi totdeauna avea cu dinsîi bătaie. Şi boîarimea di pinprăgiur era bejeniţi de răul lor.

1 de B/ da unui cal pe zi D / pe dzi]în doao, trii zile E, *Gj* putea B, C/ să] să-1 M/ mănînce B // 2 un cal într-o dzii]caii C / zi B/ deşerta B, C, deşartă tătarul G/ deşerta orzul din traistă E/ traiste B, C/ strîngea]pune M, P/ deosăbi B, C, D, E, M, P, osăbit G// 3 dacă îş fîrşiîa B, C, D, E, dacă îş sfîrşiia G/ biletul C / groapă B, C// 4 făcea B, C/pe]pre B// 4—5 cumpăra de la dînsul orzul acela ce-1 strînge el din traistă M, cumpăra de la dînşii orzul acela ce-1 strînge din straistă P/ ce]ce-l C,E// 5 iei C/ de pin C]din B, D, E, *Gj* traiste B, C / ***ante*** Mîncat-au tătarii 18 M/ Mîncat-au tătarii P/ pîine B, pîine *Cj* dobitoace E// 6 şi au jecuit B, *Cj* pînă *Cj* de B, *Cj* Pre mulţi B, Pe mulţi C, Şi pre mulţi D, Pre mulţi moldoveni M, P/ ***ante*** Pre: 19 M/ cu]pre M, P, ***lipseşte*** B, C, E, *Gjj* 7 fimei B, *Cj* fete B, *Cj* şi copii M, P/ Şi au rămas *Cj* ***ante*** Rămas-au: 20M/ bieţii B, C//8 sufletile B, C / bătuţi B, C/ ***după*** bătuţi ***ad.*** şi stîlciţi E, *Gj* ***lipseşte*** şi M, P/ struncinaţi B, C / cum]precum B, E, G, şi cum M, P/ ***lipseşte*** mai rău şi M, P // 9 cum] cît M, P / să *Cj* nici a să scrie B, D, E, nici a scriie C / nici B, C / a povesti C // 10 caznele B, *Cj* ucisăturile B, E, G, ucisăturili C, ucisăturile bieţilor oameni ce D / nici a povesti bătăile, ucisăturile şi muncile lor M, P / de]de la E, M, P/ tătarî B, *Cj* Decii B, C, ***lipseşte*** M, P / Viind B/ ***ante*** Viind: 21 M, 7 P//11 primăvara *Cj* după ţară ***ad.*** şi s-au dus M, P // 12 9]8 D, 22 M / ***lipseşte*** Iară B, C / nemţii B, C / şidea prin cetăţi B, C // 12—13 şide în Cetate Niamţului şi a Sucevii M, P / în Niamţu şi în Suceavă B, C, în Cetate Niamţului şi în cetatea Sucevii E, G, şi în Cetatea Niamţului şi în cetatea Sucevii D // 13 jecuia B, C / putea B, C // 14 mîncare C, mîncarea lor M, P / Şi] Iar M, P / moldovenii B, C / prinpregiurul]înpregiurul M, P / prinpregiurul B, *Cjj* 15—16 ***lipseşte*** ca să-i sco(a)tă şi nu-i pute şi sta penpregiurul cetăţilor *Cjj* 15 putea B / putea scoate E, G / ***lipseşte*** şi sta penpregiurul cetăţilor E, M, P / prin B // 16 totdiauna C / dînşii B, *Cj* bătăliie D / boerimea B // 17 de prinpregiur B, *Cjj*

10. Purces-au al doili anu viziriul cu oastea în Ţara Leşască, pe Nistru, pe di cie partă, tot strîcîndu şi ardzin-
f. 229 du / pin Podolie cetăţile şi tîrgurile cu balemezurile, şi hanul cu tătarii robindu to<a>tă Podolie în sus, pîn-au agiunsu la Zăravna.

11. Iară aice au orînduit pe caplan-paşea, cu oaste turcească şi cu moldova<nii>, de au stătut prinpregiurul cetăţii Sucevii cîtva vremă, şi nu pute sco<a>te pe nemţii, pînă au flămîndzit şi s-au închinat de bună voie şi viindu-le şi poronca de la Ieşi să iasă.

12. Iară cei din Cetate Neiamţului, neavîndu bucate, n-au zăbăvit mult, ce au îeşit legînd tabăr<ă> de au mărsu la Sucevi, la ceîalalţii nemţii. Era atunce Alexandru Buhuş hatman, şi cum i-au tîmpinat hatmanul Buhuş la Podişoari, apro<a>pe de tîrgul Sucevii şi dîndu-le năval<ă>

1—5 La al doile an veziriul cu oaste turcească şi hanul cu tătarii (viziriul, hanu cu oaste tătărască şi turcească P) au purces în Ţara Leşască, pe de ceîa parte de Nistru, strîcînd şi arzînd prin Podoliia cetăţile, tîrgurile, satile, robind şi (arzîndu) tăind, pîn-au agiunsu la Zaravna M, P// 1 10]9 D, 23 M / Purces-au la al doilea an al domnii(i) lui Dumitraşco-vodă Cantacuzino viziriul cu oaste B, E, G/ al]la al *Cj* doilea an *Cj* oaste *Cjj* 2 pre B/ ceia parte B, *Cj* stricînd B, *Cj* arzind B, *Cjj* 3 prin B/ Podoliia B, *Cj* tîrgurile B, tîrgurili *Cj* tîrgurile, mergîndu turcii cu balimezurile, cu purcile (sic), cu harmateli celi mari şi hanul E, tîrgurile, mergînd cu balimezurile, cu puşcile, cu harmatele cele mari şi hanul *Gj* ***după*** balimezurile ***ad.*** cu puşcile cele mari B, D/ balemezurijpuşci mari *Cjj A* robind B, C]prădînd şi robind *Cj* toată *Cj* Podoliia B, Podoliia *Cj* pînă *Cjj* 5 ***ad. marginal*** au agiunsu *Cj* Jeravna B, D, E, G, Jiravna *Cjj* 6 11] 10 D, 24 M/ Iară aicea B, C]în Moldova M, P/ Iară aicea în Moldova D, E, *Gj* orînduit veziriul G, M] rădicat viziriul P/ pre B/ paşia B, *Cj* oaste B// 7 şi cu moldovîanii B, şi cu moldovenii C, şi cu oaste din Moldova D] şi moldoviniască M, P// 8 cîtăva vreme B, *Cj* nu] nu-i *Gj* putea scoate B, C]pute să scoată M, P/ pre B, *Cjj* 9 inemţii A/ ***după*** nemţii *ad.* ce era în cetate B, E, *Gj* pînă ce M, P/ au]i-au E, *Gj* şi atunce s-au închinat şi de nevoe, că le venisă M, P/ închinat ei E, *Gj* voia lor C, D // 10 ***ad. ulterior*** şi viindu-le şi poronca de la Ieşi să iasă A/ viindu-le poronca şi de la Ieşi să iasă din cetate, au eşit E, *Gj* Ieşi B, *Cj* ***după*** iasă ***ad.*** din cetate B, din cetaate *Cjj* 11 12] 11 D, 25 M/ Iară nemţii E, *Gj* cei]clei *Cj* Cetaatea Niamţului B, *Cj* neavînd B, *Cjj* 11—13 Aşijdere şi ceelanţi nemţi din Cetate Niamţului, iarăşi, neavîndu ce mînca, n-au putut să mai şaz(ă), ci (şi P) au eşitu şi s-au dus la Suceavă la ceialanţi nemţi M, P// 12 eşit B, *Cj* şi legînd *Gj* şi legîndu tabără au purces de au mărsu E/ tabără B, *Cj* mersu B/'/ 13 Suceavă B, *Cj* ceiialalţi B, ceialalti *Cj* nemţi B, C / ***după*** nemţi ***ad.*** ce era în cetate Sucevii E, *Gj* atuncea B, *Cj* Şi atuncea era E, *Gj* Alixandru *Cjj* 13—1 Pre acela vreme hatmanul Alecsandru Buhuş era cu oaste (cu oaste era P) la Suceavă. Deci acesta Buhuş, cum i-au întîmpinatu pre nemţi la Podişor, aproapi de tîrgul Sucevii, îndată cu slujitorii au datu năvală vitejaşti asupra lor şi au rumptu M, P// 14 au întimpinatu B, E, au tîmpinat *Cj* Buhuş pre nemţi, D, E, *Gjj* 15 Podişoare, aproape B, *Cj* ***ad. marginal*** tîrgul D/ dîndu-le B/ năvală *Cj* dîndu-le războiu Şi năvală D/ năvală şi războiu E, *Gjj*

vitejesşte acolo cu slujitori<i> săi, au rumtu tabăra nemților în doa. Atunce au ucis calul de supt hatmanul Buhus, şi cădzusă hatmanul într-un răzor, cu fața în sus, de nu să pute îndată să să sco<a>li. Şi nemți<i> iiăvălie să-1 apuce, iar un căpitan moldovan, anume Dăcusar<ă>, au grăbit cu calul asupră-le, şi s-au apucat hatmanul de coada calului lui Decusar<ă>, şi țiindu-s<ă> bine, l-au scos din năvala nemților. Dece hatmanul, încălecîndu şi pi alt cal, le-au mai dat năval<ă> în cîteva rînduri, şi mulți din nemții au perit, iară pe unii i-au prinsu vii, iar o sam<ă> s-au tot apărat, pîn-au întrat în Suceavă / la ceîalalții. Trimis-au nemții cei vii, ce i-au prinsu în războiu,' şi capeteli celor morții în Iaşi la Dumitraşco-vodă, si Dumitraşco-vodă i-au trimis la înpărăție. Şi ş'ăde pregiur cetate oaste, şi nu-i putea scoa<a>te; şi doi ani tot au ținut nemții cetate Sucevii, nu i-au putut sco<a>te.

12 <sic>. Tîmplatu-s-au de au murit şi craiul leşescu

1 vitejaşte B, C / acolo la Podişoare E, *Gj* slujitorii C / rumptu B, C // 2 doao B, C / Atuncea C/ Atuncea au lovit dintr-un sinet calul B, Atuncea au lovit dintr-un sinețu, nemții, calul E, Atuncea au lovit dintr-o proaşcă, nemții, calul G / ucisjînpuşcat C, înpuşcat nemții M, P // 3 hatmanul de pre cal gios, într-un răzor E, G/ rǎjor A// 4 de nu să pute]şi nu pute M, P/ putea B/ scoale C/ Şi]Iară M, P/ nemții năvăliîa B, C/ apuce B// 5 ***după*** moldovan ***ad.*** orheian *Gj* Decusară B, C, Decusară orheian E // 6 asupra nemților C, *Gj* asupra nemților, hatmanul s-au apucatu cu mîinile de coada M, P/ ***lipseşte*** hatmanul E// 7 lui]căpitanului C, D, E, G, ***lipseşte*** A, M, P/ Decusară *Cj* țiindu-să *Cj* bine B, *Cj* l-au scos din răzor şi din E, *Gjj* 8 Decii B, C, ***lipseşte*** M,'P/ Deci Buhuş hat<manul> *Gj* Hat(manul) îndată au încălecat pre altu cal şi iarăşi li-au mai dat M, P/ încălecînd B, *Cj* ***lipseşte*** şi D/ pi]pre B, *Cjj* ***9*** li-au *Cj* năvală nemților C, E, *Gj* cîteva B, *Cjj* 10 nemți B, *Cj* iar B, *Cj* pre B, *Cj* iară B/ o samă de nemți C, M, P// 11 pînă B, *Cj* în cetatea Sucevii la ceiîalalți nemți B, D, E, *Gj* Suceavă]cetaate Sucevii *Cj* ceialalti *Cj* cielanți nemți M, P// 12 Triimis-au B/ Triimis-au hatmanul pre nemții C, Triimis-au hatmanul Buhuş pre nemții D, E. *Gl* capetile B, *Cjj* 12—13 Trimis-au hatmanul Buhuş nemții cei vii şi capetile nemților celor omorîți în Iaşi, la Dumitraşcu voevoda <Dimitraşco-vodă P> M, P// 13 morți B/ şi]iar M, P/ ***ad. marginal*** şi Dumitraşco-vodă *Gjj* 14 triimis B/ la înpărățiîe la Țarigrad. Şi oastea moldoveniască şidea E, la înpărăție la Țarigrad. Şi oastea moldoveniască sădea înpregiurul cetății Socevii *Gj* şidea B, *Cj* şidea oastea D/ cetaate C, cetatea Sucevii B, D, E// 14-15 ***lipseşte*** Şi şăde... şi nu-i pute sco<a>te M, P// 15 oastea B/ scoate pre nemți E, G / ***ad. marginal*** au ținut *Gjj* 16 nemții B, *Cj* cetatea B, cetaate *Cj* nu-i]nu *Cj* nemții doi ani au țînut cetate Sucevii şi alții n-au putut să-i scoată M, P/ scoate B, scoate *Cj* ***după*** scoate ***ad.*** pînă <pînă de la o vreme G> pînă i-au flămînzit şi s-au închinat ei de bunăvoîa lor. Şi viindu-le şi poronca de la Ieşi, nemților, să iasă din cetate Sucevii, au eşit pre cum mai sus s-au scris E, G//17 12] 13 E, G, 28 M/ Tîmîplatu-s-au A/ Tîmplatu-s-au atuncea E, *Gj* ***lipseşte*** şi G//17— 1 craiul leşescu, pre anume Mihail Vişnovețchii E, craiul leşesc anumi Mihail Vişnovețchii *Gj* Mihail Vişnovețchii B, C, D/ Vişnovețchii, craiul leşesc au murit. Şi M, P//

Vişinoveschie. Şi era multă amestecătur<ă> între Ieşi, că nu-ş pute alege craiu. Şi din sus cu sfedzii nu era bine aşedzații, din gios îi băte turcii şi cu tătarii, pecum s-au pomenit mai sus. Dece leşii au agiunsu la to<a>tă cresştinătate, cîți sint în levropa, şi la niiamțu, şi la Moscu, şi la venețieian, şi la papa. Toate crăiile cîte sint cresştinesştii au scris cărții la înpăratul şi la viziriul turcescu să dea pace leşilor, să nu s<ă> mai atingă de dînşi<i>, că apoi îei, cu toții, s-or scula asupra lor.

13. Dece vizirul atunce era la Jăravina, şi era hanul pe de altă parte şi alți paşi pe alte locuri, de tot strica zidurile cetăților şi ardea şi prăda. D6ce atunce la Jăravna, cum au vinit acelea cărții de la cresştin<ă>tate, au şi stătut viziriul cu leşii la pace\ că acolo la Jăravina era strînsă şi oastea leşască. Şi aşe s-au aşedzat: să dea toată Podolie'olat Cameniții, din Nistru de la Buceci, pe la
f- 230 Satanova şi pîn' la / Nejiboje, şi pe la Lăticiova, cît cuprinde Podolie to<a>tă şi Ocraina, şi s<ă> ias<ă> şi

1 multă amestecătură B, multe amestecături *Cj* Ieşi B.C//2 putea alege B, *Cj* multe amestecături între Ieşi pentru alegire craiului M, P/ şvezii B/ bine aşezați B,C/ cu şvezii încă tot nu era E/ nu]încă nu *Gjj* 2—4 ***lipseşte*** Şi din sus ... pomenit mai'sus M, P// 3 bătea B, *Cj* precum B,C/ precum mai sus s-au scris E, *Gjj* 4 ***ante*** Decii 14 E/ Decii leşii B, *Cj* toată creştinătatea B, toată creştinătaate *Cjj* 5 cit A/ sînt B, D, E, M", P/ cită iaste în Evropa *Cj* în]în toată M, P/ Evropa B, E, G, M, P/ ***lipseşte*** şi[1] M, P/ niamțu B// 5—6 şi la Moscu şi la franțoz şi la venețieiani B/ şi la Moscu şi la niamțu şi la franțoz şi la venețiian şi la papa de Rîm şi la toate crăiile C/şi la Moscu şi la franțozi D, E, *Gj* venețieiani E/ papa de Rîm şi la toate crăiile E,G/ papa de Rîm. Deci toate crăiile D/ la nemți, la moscali, la franțuji, la venețieiani, la papa de Roma şi la toate crăiile M, P // 6 cîte B / sînt creştineşti B, sînt în Europa creştineşti G//7 şi au scris cu toții C, E, G, şi aceştie toți au scris M, P/ cărți B, ***lipseşte*** *C,* M, P/ înpăratul turcescu B, C, D, E, *Gj* veziriul *Cj* ***lipseşte*** turcescu D, E, *Gjj* 8 să dea]scriindu aşea să dea E, *Gj* să dei bună pace M, P/ pace *Cj* leşilor *Cj* să *Cj* atingă]amestece M/ de dînşii B, C, cu dînsii M, P// 9 ei B/ ***lipseşte*** iei, cu M, P/ toții B, *Cj* să vor scula B, *Cjj* 10 13] 15 E, G, 29 M/ Decii B, C,' ***lipseşte*** M, P/ viziriul B, *Cj* atuncea B, *Cj* jeravna B, Jiravna C, Jurovna M, Jornova P/ şi]iar M, P/ ***lipseşte*** era P/ hanul era M//11 pre de B,C/ şi paşa iarăş pre alte locuri M,P/ pre B/ de tot]şi toți M,P/ strica B,C// 12 zidiurile B, *Cj* ***lipseşte*** şi[1] M, P/ ardea tîrgurile şi satele *Gj* prăda Țara Leşască M,P/ Decii atuncea B, *Cj* ***lipseşte*** la P/ Jeravna B, Jiravna C, Jurovna M Jorovna P// 13 aceli B, *Cj* cărți B, *Cj* de B, *Cj* creştinătaate B, *Cj* de la toată creştinătate, veziriul au şi stătut M', P//14 leşii B, *Cj* Jeravna B, Jiravna C, Jurovna M, Jărovna P// 15 oaste leşască strînsă M/ aşea B, aşîa *Cj* ***după*** aşedzat ***ad.*** cu leşii *Cj* ***după*** dea ***ad.*** leşii B', C, E, *Gjj* 16 Podoliia B/ la olatul M, olatul P/ Podolie turcilor să fie olat cetății Cameniții *Cj* cetății Cameniții B, D, E, *Gj* de B, *Cjj* 17 pînă B, *Cj* Mejiboje B, D, E, *Gjj* 'lS Podoliia B, Podoliia *Cj* toată *Cj* şi Ucraina B, ***lipseşte*** *Cj* să iasă *Cj* iasă B//

nemții de pen cetății din Moldova, şi poghiiazuri în Moldova să nu mai facă, şi Camenița să aibă pace de poghiiazuri.

14. Şi s<ă> corone<a>scă şi pe hatmanul Sobețichi, să le fie craiu, căce hatmanul Sobețichi ave prieteşug bun cu hanul. Ş-au stătut hanul la mijloc cătră viziriul, de au aşedzat să-1 puie pe dînsul leşii craiu, şi aşe, aşedzindu-s<ă> de înbe părțile, s-au întorsu viziriul înnapoi pe Nistru, pe la Tighinea, de s-au dus la Po<a>rt<ă>.

15. Scris-au atunce viziriul la Dumitraşco-vodă, eşind nemții din cetățile" Țărîi Moldovei, să triirrîiță să le strice toate, ca altă dată să nu mai vie oştii să între într-însălă. Aşe se vorovesşte, că mai mult sfatul şi-ndemnătura lui Dumitraşco-vodă au fostu decît voia viziriului.

16. Trimis-au Dumitraşco-vodă pe Panaitachii uşerul Morona c-un ag<ă> turcu, pentru să strice cetățile, şi cu alții boiari. Şi atunce, eşind nemții din Suce<a>vă, au întrat acel Panaite, tălmaciu agăi, şi cu acel

1 nemții B, *Cj* pin B, *Cj* cetăți B, C, cetățile E, G / din Moldova]Moldovei M, P/ poghiazuri B, podghiazuri C, podghiiazuri leşii E, G // 2 să nu să M, P/ şijaşijdere şi M, P/ cetaatea Camenița B, D, E, G/ poghiazuri B, podghiazuri *Cjj* 4 14] 16 E, *lipseşte* M / coroniască B, să coroniască C, coroniască leşii D/ *lipseşte* şi[2] M, P/ hatmanul, al triile Ioan Sobețchii E/ pre B/ Sobețchii B, Ioan Sobețchii *Cjj* **5** *lipseşte* să le fie M, P/ căci C]pentru căci B, pentru căci că D, pentru că E, G/ Sobețchii B, C, Sobețchie hat<manul> G/bun preteşug M, P//6 Şi au *Cjj* 7 pre B/ aşezat cu leşii să-1 puie pre hatmanul Ssbețchii leşii să le fie craiu D, aşezat cu leşii să-1 pue pre hatmanul Sobețchii să le fie craiu leşilor şi aşîa E, *Gj* să-1 pue leşii pre Sobițchi craiu M, P / aşea B, aşa C / asezindu-să *Cjj* 8 îmbe B, C]amîndoao E / părțile B, C // 8-9 pre[1"2'] B, *lipseşte* pe[2] M, P/ pe la Tighinea, pe la Bender D/ de]şi M, P / Poartă B, CJȚarigrad M, P, Țarigrad, la Poartă E, *Gjj* 10 15] 17 E, G, 30 M / Veziriul au scris atunce la Dumitraşcu voevod ca M, P/ atuncea B, *Cj* viziriul B, C//11 nemții]leşii M, P/ cetățile B, *Cj* Moldovii B, *Cj* trimită B, *Cj* le strice B, *Cjj* 12 oşti B, C, oşti streine D//13 Aşea B, Şi aşa C, D, E/ să voroveşte B, să voroviîa E, să voroviîa atuncia *Cjj* 13—14 Aşa zic că pentru stricăciune cetăților mai multu s-au silit Dumitraşco voevoda decît veziriul M, P/ îndemnătură B, *Cjj* 14 fost B, C / viziriului B, veziriului *Cj* voia şi poronca viziriului D// 15 16] 18 E, G, 31 M/Triimis-au B, *Cj* pre B/ Dumitraşcu voevoda au trimis pre Morona Panaitachi uşeriul M, P/ Panaiotachi B, *Cj* uşeriul B, uşeriul *Cj* Panaiotachi Morona vel-uşiar D, Panaiotachi Morona vel-uşer şi cu un E, *Gjj* 16 cu un agă B, *Cj* agă turc' şi cu alți boeri să strice cetățile M, P/ *lipseşte* pentru *Cj* strice B, stricie C / cetățile B, C // 17 alți B, C/ *după* boiari *ad.* dinpreună D/ Şi]Iar şi *Gj* atuncea B, C/ nemții B, C/ din Suceavă C, din cetatea Sucevii D, E//18 Panaiotachi B, Panaiotachi Morona D, Panaiotachi uşeriul E, *Gj* *lipseşte* tălmaciu agăi B, D, E, G, *autograf Neculce* A // 18—1 Panaiotachi Morona uşeriul, tălmaciu celui agă turcu şi au spart săcriele C, au întrat Panaitachi cu aga turcul şi cu alți boeri să strice cetățile şi au spart săcriile M, P/.^

agă ş-au spart săcreile şi lădzile unora şi altora, care au fostu pus<ă> acolo, şi multe lucruri scumpă şi odoară au luatu, de s-au înplut de avere. Iară mai pe urmă i-au rămas ficiorul de murie de foame, a lui Panaitachie. /

f. 230v 17. Dece atunce au stricat cetatea Sucevii ş-a Ne<a>mtului s-a Hotinului.

18. Pe hatmanul Buhuş îlu ținea la mare cinste Dumitraşco-vodă pentru vitejiile ce făcus<ă> acolo la cetății. Cînd au vinit de la oaste la Iaş, făcutu-i-au mare cinste" şi alaiu cu toții slujitorii curții, cu dobe, cu surlă, ca unui hatman ce îera vestit, de slujîia domnului cu dreptate şi țărîi.

19. Făcut-au acestu domnu Dumitraşco-vodă un obiceiu rău şi spurcat în țară, care n-au mai fost pînă atunce, de au dat hîrtii, de scriu fețele oamenilor de la mic pîn' la

1 *după* agă *ad.* tălmaci fiind Panaiotachi agăi B/ acel turcu agă, fiind Panaiotachi tălmaci, dragoman, acelui turcu agă şi au spart D/ acel agă turcu, fiindu Panaiotachi tălmaci acelui agă turcu şi au spart E, G/ ş-au]şi au B/ săcriele B/ lăzile B, C oamenilor, a unora şi a altora E, G/ a unora D/ carii B, C/ fost B.C//2 acolo în cetatea Sucevii D, acolo cetate E/ scumpe B, C/ luat B, C// 3 umplut B, C/ avere *Bf* Iar C/ pre *Bj* ficiorul lui Panaiotachi *Cj* de B, C// 3-4 Iar mai pre urmă precum au fost moartea lui Panaiotachi să va scrie la rînd. Aşijderea şi un ficior ce i-au rămas din trupul lui muriîa de foame. Aşa sînt judecățile lui Dumnezeu, cu dreptate D, Iar mai pre urmă au avut numai un ficior Panaiotachi Morona uşeriul şi au agiunsu la mare sărăcie <la mare lipsă şi sărăcie G>, cît muriîa de fcame, agiungind osînda din blăstămul oamenilor E, G, Iară mai pre urmă un ficior a lui Panaiotachi au rămas de muriîa (*lipseşte* muriîa P> de foame M, P// 4 muriîa *Bj* de foame B, *Cj* *lipseşte* a lui Panaitachie *Cj* Panaiotachie B// 5 17] 19 E, G, 32 M, *lipseşte* *Cj* Decii B, C, *lipseşte* M, P/ stricat B, *Cj* au stricat şi au răsip'it E, *Gj* cetaatea B, *Cj* s-a]a M, P/ şi a Niamțului B, C, şi cetaate Niamțului D, E, *Gjj* 6 ş-a]şi a B, *Cj* şi cetaatea Hotinului D, E, G// 7 18] 17 C, 20 E, G, 8 P, *lipseşte* D, M/ Dumitraşco-vodă pre hatmanul Buhuş îl ținea la mare cinste E, G, M, P/ Iar pre hatmanul Alexandru Buhuş îl ținea Dumitraşco-vodă la mare cinste D/ Pre *Bj* îl B, *Cj* la]în *Cj* mare B, C /cinste B// 8 vitejiile B, C, vetejie P/ făcusă C / cetăți B, C, cetate M, P// 9 Cînd]Şi atunce cîndu M, P/ oaste B, C]cetăți M, P/ Iaşi B, *Cj* mare cinste B, *Cj* făcîndu-i E/ mare cinste î-au făcut M, P// 10 toți B, *Cj* curții B, *Cj* curții domneşti, cu surle şi cu dobe E, *Gj* cu surle şi cu dobe, cu toată tab'ulhanaoa domniască, ca unui *Cj* dobe *Bj* surle *Bjj* 11 era B, *Cj* de]şi M, P/ slujiîa B, *Cj* domnului său M, P]domniii E, *Gj* dreptate B, dreptaate *Cjj* 12 şi]după cum şi M, P/ Țărîi Moldovii D// 13 19] 18 C, D, 21 E, G, 34 M/Dumitraşcu voevoda au făcut un obiceiu M, P/ acest B, *Cj* obicei B, obiceaiu *Cjj* 14 *lipseşte* în țară *Gj* care C, carele G // 14—1 în țară şi foarte spurcat, carile <care P> pînă Ia dînsul n-au mai fostu, că au dat hîrtii oamenilor, scriindu-le fețîle de la mic pînă la mare; şi această pomană a lui au rămas de n-o lasă M, P// 15 de au dat]deau scos de au dat E, de au scos hîrtii au dat oamenilor *Gj* de au scris C, E, G] scriind D/ fețeli B, C] mieu *Cj* pînă B, *Cjj*

mare, care au rămas poman<ă> lui, de n-o mai las<ă> nice un domnu să să uite acea pede<a>psă a s<ă>racilor.

20. S-au scornit o cium<ă> mare în to<a>tă ţ<a>ra în dzilele acestui domnu la vl<ea>to 7183 <= 1675), de la luna lui iuni, ş-au ţinut pîn' la ghenar. Ş-au murit mulţi oameni, cît nu-i pute îngropa şi-i arunca prin gropi, de-i năruîa.

21. Iară Dumitraşco-vodă, vădzindu atîta omor, au eşit în diial la Gălata cu boiarii, şi acolo şede. Şi atunce s-au tîmplat un paşe, anume caplan, fiindu la Ţuţora cu oaste, petrecîndu haznalele ce mergea la Cameniţă, i-au vinit farman de la Po<a>rtă să mazilească pe Dumitraşco-vodă. Dece caplan / -păşea cum i-au sosit farmanul, au şi triimis la Dumitraşco-vodă, de l-au chemat la Ţuţora, şi i-au arătat farmanul cel de mazilie. Şi de acolo nu l-au mai lăsat s<ă> să mai înto<a>rcă la Iaşi, ce l-au şi pornit

1—2 de la mare pînă la mieu. Şi fiind atuncea mitropolit *părintele* ***(ad. marginal}*** Chiriu, chir Theodosie, au luat doao, trii, hîrtii şi au mărsu în casă la Dumitraşco-vodă şi au zis: Ce sînt aceste, semnele lui Antihrist?! Decii Dumitraşco-vodă s-au mîniiat foarte, dar acel obicîai i-au rămas pomană lui, de nu-1 mai lasă nici un domnu să să uite acea pediapsă a săracilor D// 1 mare B, C/ i-au rămas pomană C,G, i-au rămas lui pomană E/ n-o]nu o B/ nici B/ nu-1 mai lasă acest obiceaiu nici *Cjj* 2 ca să să uite M,P/ această pediapsă a săracilor să să uite *Cj* acea]această M, P/ pediapsîa săracilor B/ pediapsă a oamenilor, a săracilor, în mulţi ani G, pediapsă a săracilor în mulţi ani E/ ***după*** ani ***ad.*** 22. Decii la acea vreme fiindu mitropolit ţărîi ***(lipseşte*** ţărîi G) chir Theodosie Barbovschii au luat doao, trii hîrtii şi au mărsu la Dumitraşco-vodă şi arătîndu hîrtiile au dzis: Ce sînt aceste, măriia-ta? Au doară sînt ***(lipseşte*** doară sînt G> semnele lui Antihrist?! Iar (Decii G> Dumitraşco-vodă, mîniindu-s(ă), au scos pe mitropolitul Theodosie din cas-afară, cu necinste E, *Gjj* 3 20] 19 C, D, 23 E, *Gj* Scornitu-s-au şi o ciumă, mare omor în toată ţara *Cj* S-au scornit atuncea şi *Gj* şi o ciumă mare B/ toată ţara B// 3—4 Scornitu-s-au atuncea, în zileli lui Dumitraşco-vodă şi un omor, ciumă mare, în toată ţara, în anul 7183 E// 3—5 în zîlile acestui domnu, în anii 1675, fost-au mare ciumă în toată ţara, de la iunie şi pînă la ghenuarie M, P// 4 zileli B, zilele *Cj* la vl<ea>to]în anul B, C, D, *Gj* de la]din D// 5 iunie B, iunii *Cj* şi au[1"2] B, *Cj* pînă în luna lui ghenar C, D, E, *Gjj* 6 putea B, *Cj* îngropa cei vii pre cei morţi E, *Gj* prmjpin *Cjj* 8 21]20 C, D, 24 E, G, ***lipseşte*** M/ Iar C, ***lipseşte*** M, P/ văzind B, *Cjj* 9 au eşit din Iaşi E/ la Galata în dial şi acolo şide cu boerii M, P/ dial B, *Cj* şidea B, *Cjj* 9— 10 ***lipseşte*** Şi atunce s-au tîmplat un paşe, anume M, P// 10 paşia B, *Cj* caplan-paşia B, C, D, E. *Gj* Caplan-paşa cu oaste era la Ţuţora, de petrece M, P/ fiind B, *Cjj* 11 oastea B/petrecînd B, *Cj* haznelile B, haznslele C, haznelile înpărăteşti E/ ***lipseşte*** ce mergea M, P/ la cetaate la Cameniţă B, E, *Gj* i-au]şi i-au C, E, şi aceluia I-au M, P// 12 ferman B, *Cj* de la Poartă B]acelui paşia *Cj* maziliasoi B, *Cjj* 13 voevoda M/ ***ante*** Decii: 22 B, 25 E, *Gj* paşia B, *Cj* ***lipseşte*** Dece... farmanul M, P/ fermanul B, *Cj* au]şi au M, P// 14 trimis *Bj* voevoda M/ chiemat B, C, chiemat acolo *Gjj* 15 şi i-au arătat]cetindu-i M, P/ fermanul B, *Cj* ***lipseşte*** cel P/ maziliia B, *Cj* ***lipseşte*** Şi M, P// 16 ***lipseşte*** s{ă> să mai înto(a>rcă la Iaşi, M, P/ să *Cj* întoarcă B, *Cj* ci îndată l-au pornitu M, P//

în gios la Ţ<a>rigrad. Numai ce au triimis la Iaşi, de ş-au luat agîrlîcul, că do<a>mna lui era la Ţarigrad. Iar în locul lui au pus domnu pe Antonie-vodă Rusăt.

DOMNIIA LUI ANTONIE-VODĂ RUSĂT, VL<EA>TO 7184 <= 1676). CAP 80

Zaci<alo 1>. Dac-au mazilit caplan-paşea pe Dumitraşco-vodă la Ţuţora, au vinit domnu Antoniîe-vodă Rusăt, iară grec ţărigrădiian, rud<ă> cu Dumitraşco-vodă. Acesta, dac-au vinit în scaunul domniei, fiindu bun si milostiv, s-au apucat a face lucruri dumnedzăresşti, beserici, să rămîîe poman<ă>. Au dires clopotniţa la Sfetei Neculaiu, o au şindilit peste tot şi au făcut / zidu înpregiur şi au zugrăvitu pristolul, cum să vede, şi au adus

1 Ţarigrad B, C/ Ce numai P, Şi numai M/ ş-au]î-au// 2 argalîcul M/ doamna B, C/ locul lui Dumitraşco-vcdâ C, E, G, locul lui Dumitraşco-vodă Cantacozino *D/j* 3 ***după*** pus ***ad.*** înpărăţiia C, E, *Gj* domnu în Moldova D/ pre B, C/ Antonii B, P/ vedă Rosăt G, Roset voevoda M, Rusăt-vcdă P// 4 Anuton A/ Antonie Rusăt voevod P// 5 vl<ea>to]în anul B, C, E, *Gj* ***lipseşte*** vl<ea)to 7184 D, P/ Cap 84 B, Cap 83 D, 84 Cap P, ***lipseşte*** E, *Gjj* 4-5 ***lipsesc*** M// 6 ***lipseşte*** Zaci<alo> B, D, E, *Gj* ***lipseşte*** Zaci<alo 1> *Cj* Dacă B, *Cj* După ce au mazilit E, *Gj* paşia B, *Cj* Dumitraşco-vodă Cantacozino E, *Gjj* 6—7 1. în anii 1676 caplan-paşa, din poronca înpăratului au mazilitu pe Dumitraşcu voevod şi au venit M, P// 7 Antonii B, *Cj* Roset G, Rosăt voevod M, P// 8 ***după*** Rusăt ***ad.*** în anul 7184 D/ iar *Cj* ***lipseşte*** iară grec... Acesta P/ ţarigrădian D, C, ***lipseşte*** M/rudă B, C, şi rudă M/Dumitraşco-vodă Cantacozino B, C, D// 9 Acesta] 2. Antonie voevoda M/ dacă B, *Cj* scaonul B, *Cj* domniii B, C, domnescu M, P/ fiind B, *Cjj* 10 dumnezeeşti B, C, dtimnezeeşti a direge E, *Gj* biserici B, ***lipseşte*** M, P// 11 biserici a drege să-i rămîîe *Cj* să-i rămîîe C, E, să-i rămîie G, M, P/ pomană B, C, pomenire D, M, P/ Au dres B, Şi au dres *Cjj* 11—12 3. Clopotniţa de la Sfeti Nicolai au tocmit-o şi au şindilit-o M, P/ Sviatii Nicolai din Iaşi şi B, Sviatii Nicolai în Iaşi şi au acoperit, o au şindilit C, Sviatii Nicolae în Iaşi şi o au şindilit biserica D, Sfîntul Nicolae cel Mare şi o au şindilit biserica E, Sfîntul Nicolae din Iaşi, cel Mare şi o au şindilit *Gjj* 12 preste B, C, piste E/ zidiu B, zidiul C, şi zidiu M, P//13 ***lipseşte*** şi'au zugrăvitu ... să vede M, P/ zugrăvit *Bj* pristolul]biserica preste tot *Bj* zugrăvit îa prestol cum să vede şi pînă astăzi şi biserica preste tot *Cj* cum]precum D// 13—2 şi o au zugrăvit piste tot şi deasupra prestolului au făcut cerdăcelul poleit, pecum să vede şi pînă astăzi şi au adus şi apă pe oale pin zidiul aceştii sfinte biserici de au făcut fîntîna, ceşmea, care mai pre urmă E, şi o au zugrăvit piste tot Şi deasupra prestolului cerdăcel poleit piste tot, precum să vede şi pînă astăzi. Aşijderea o au îngrădit şi cu zidiu înpregiur această sfîntă beserică şi au adus Şi apă pe oale pin zidiul acestii sfinte besărici, de au făcut fîntîna, cişmea, în colţul zidiului, precum să cunoaşte pînă astăzi unde au fost, care pre urmă s-au astupat cu vremi, nedregînd-o nimi. Aşijderea au zidit *Gjj*

şi ap(ă> pe oale, pîn-în zidul accesştii biserici, cărei pe urmă cu vreme s-au astupat, netocmind-o nime\ Zidit-au şi la mănăstirea Sfetei Savei zidulu înpregiur, ce n-au apucat să-l istovască. Alu doilea anu a domnii<i> lui au vinit poronca de au mărsu la oaste cu vizirul la Ceahrin.

2. Mărs-au şi Duca-vodă, domnul muntenescu, şi bătîndu cetatea Ceahrinului cîteva săptămîni, şi viind oastea moschiciiască cu un cneadzu, anume Ramadan, au bătut pre turcii, şi mulţii turcii s-au înecat în apa Tesmenul. La Antonie-vodă era hatman Gavriliţă. Iară dac-au mărsu oaste la Ceahrin, fiindu ştiind Halil-paşea pe Buhuş hatmanul, carele au mărsu cu o zahara la Cameniţă, şi Buhuş hatmanul făcea pod peste Nistru, şi viind oastea leşască, ţinea calea să nu las<ă> zaharaoa să o tre<a>c<ă> la Cameniţă. Şi s-au făcut un războiu mare, unde sta Buhuş vitejesşte. Acel paşe întrebîndu pre

1 *lipseşte* şi M/ *lipseşte* şi ap<ă> P/ apă B, *Cj* pre B/ oale B, *Cj* pîn-în]pin C/ zidiul B, *Cj* aceştii B, *Cj* biserici B, C, sf<i)nte biserici D/ *după* biserici *ad.* precum să vede *Cj* care B, *Cj* *lipseşte* cărei pe urmă ... nime M, P/ pre B, *Cjj* 2 *ad. marginal* cu vremea *Cj* netocmindu-o B, *Cj* *după* nime *ad.* precum să vede şi pînă astăzi la colţul zidiului sfinţii biserici E// 3 La Sfeti *Svis.* au zidit zidiu înpregiur M, P/ Sfînţului Savvei B, E, G, SE<î>ntului Savii D, Sfînţului Savvii din Iaşi *Cj* zidiul B, *Cj* înpregiurul mănăstirii C, înpregiur pe ds o parte E// 3—4 *lipseşte* ce n-au apucat să-l istovască M, P// 4 istovasci]isprăvască C, E, G, isprăvască peste tot de zidit D/ Alu]Iar al B, C, Iar în al E, *Gj* doile(a) *Cj* an B, C/ domniii B, C, domniei lui Antonii-vodă E, domniei lui Antonie-vodă Rosst *Gj* luijsale D// 5 i-au vinit, B vinitu-i-au *Cj* *după* poronca *ad.* da la Poartă D/ la]cu M, P/ oaste B/ viziriul B/ *după* Cehrin *ad.* în Ţara Cazăceasci *Gjj* 6 2]6 M/ Miru-s-au A/ voevoda M// 7 şi bătînd B, C] bătut-au M, P / cetaate *Cj* cîteva B, *Cj* săptămîni]zile M//8 oaste *Cj* moschicească B, C / Venit-au Ramadan cniazul cu oaste moschicîască şi au bătut M, P / cnîaz B, *Cj* anums B, *Cj* Rimadanovschii D, E, G // 9 turci B, C / mulţi B, C / înnecat B, C // 10 Tesmsnului G / La]Iar la C, D, *Gj* Iar la Antonii-vodă Rusăt la acea vreme era E/ voevod M/ vodă Roset *Gj* Gavriliţă Costachi B, C, D, E, *Gj* Iar dacă au mărsu B, Cjlară atunce cînd au mersu M, P// 11 oastea B, oaste turcească E, *Gj* fiind B, fiindu-1 *Cj* Halep A// 11—13, fiindu Halil-paşia şi ştiindu pre Buhuş hatmanul, făcea pod E// 11—12 Halil-paşa ştiind pre Buhuş, carile mai întîi mersăsă cu M, P/ paşia B, *Cjj* 12 pre B/ carele B/ carele *acel paşa ad. marginal Cj* au fost mărsu C, mersăs(ă) *Gj* cu zahareaoa B, C, cu zaireaoa *Gjj* 13 *după* pod *ad.* atuncea *Cj* preste B, piste C/ viind B, C, atunce viind M/ oaste *Cjj* 14 ţinea]popria M, P/ lasă *Cj* zahareaoa B, C, zaireaoa *Gjj* 15 triacă B, C/ *după* triacă *ad.* în ceia parte de Nistru să o ducăG/ făcut atuncea *Cj* mare B, C//16 unde stajunde au stătut C, la care au stătut M, P/ hatmanul Buhuş G/vitejaşte B, C, foarte vitejeşti M,P/Acel]Şi acel B,D,E,G,M,P// 16—1. Şi ştiindu-l acel paşia de atuncea au întrebat pre Antonii-vodă *CJ* paşia Halii E, Halil-paşia *Gj* au întrebat M, P/ Antonii-vodă Rusăt B, E, G/ voevod M, *lipseşte* P/ und6 *Gj* hatmanul Buhuş G, M, P/ *lipseşte* iar M, P//

Anton-vodă unde iaste Buhuş hatmanul, iar Antonie-vodă au dat sam<ă> că au bolnăvit şi n-au putut vini în oaste. Şi au făcut pre Antoniîe-vodă de au triimis, cum mai de sîrgu, de l-au adus pre Buhuş tocma acolo la Ceahrin. Şi mărgîndu Buhuş, cu slujitorii ce ave, pre cîmpu pustiiu, au dat preste nişte cazaci ce ţinea şle<a>vul turcilor la nissşte stîncii de piiatră, şi nime nu le putea strica
f- 232 nemică. Iară lovindu-i Buhuş, i-au luat / pe toţii de grumadzii, pîn-apuca iei să între în stîncă. Şi mărgîndu la adunare, au închinat la paşe, pentru care slujbă au dobîndit cinste şi nume bun de la paşe. Şi îndat-au poroncit paşa lui Antoniîe-vodă de l-au pus hatman, şi s<ă> nu afle că-l mai schimbă din hătmănie. Dece pentru Buhuş era şi Duca-vodă, domnul muntenescu, îndemnător la paşe ca să-l puie hatman. Dar şi hărnicie lui îlu arăta la stăpîni, cum şi atunci n-au mărsu cu mînule go<a>le la paşe.

3. Iară la anul dup-aceasta au mărsu turcii cu oaste şi cu domnii acestor ţărîi la Ceahrin şi au dobîndit Cehrinul

1 Antonii B, *Cjj* 2 vodă Roset *Gj* voevod M/ au dat samă B, C]au dat samă zicînd G, au răspunsu M, P/ căjcum că M, P/ au]s-au M, P/vini]să vie B, E, *Gjj* 3 oaste B, *Cj* Şi au făcut pre]Şi au poroncitu lui M, P/ *după* făcut *ad.* acel paşia E/ Antonii B, *Cj* voevoda M// 3—6 triimis să vie hatmanul Buhuş cum mai în grabă, tocma acolo la Cehrin. Buhuş hatmanul cu slujitorii ce ave, mergîndu prin locuri pustie P// 4 de sîrgu Cjdegrab' B, E, *Gjj* 4—6 în grabă să vie Buhuş hatmanul tocma la Ceahrin. Buhuş hatmanul cu slujitorii ce ave, mergînd pre locuri pustii M// 5 mergîndu B, mărgînd *Cj* avea B, C, avea cu dînsul E, *Gj* cîmpiu A// 6—7 nişte B, neşte *Cj* cejcarii E, M, P/ ţinea B, *Cj* şliavul B, *Cj* turcilor, carii mergea la Cameniţă şi şidea în nişte stînci E/ stînci B, *Cj* piatră *Cj* *după* piiatră *ad.* la Nistru B/ nime *Bj* le B, *Cj* strica B, *Cjj* 8 Iar B, *Cj* lovindu-ijviind M, P/ pre toţi B, *Cjj* 9 grumazi B, *Cj* pînă a apuca B, C, D, E/ pînă a nu apuca să între ei M, P/ stînci C, D/ mergînd C, mergîndu Buhuş B, E, *Gjj* 10 adunare B, *Cj* au]i-au M, P/ i-au închinat la paşia pre cazaci B, E, G, i-au închinat la paşia pre aciei cazaci C, D/ care B, C, care a lui M, P// 11 dobînditjcîştigatu M, P/ cinste B, *Cj* paşejacel paşia D/ paşia B, *Cj* *lipseşte* Şi M, P/indită B, *Cj* Paşa îndată au poroncit M, P// 12 Antonii C, Antonii-vodă Rusăt *Bj* voevoda M/ de l-au pusjsă pue M, P/ hatman pre Buhuş M, P/ hatman pe Buhuş şi au dzis să nu afle B, E, hatman pre Buhuş şi zicînd să nu afle *Gj* să nu afle *Cjj* 13 schimbă]scoate D/hătmăniie *Cj* Decii B, C, *lipseşte* M, P// 14 erajau fost M, P/ voevod M/ muntenescu B, *Cj* îndemnătoriu C/la]cătră M, P// 15 paşia B, *Cj* *lipseşte* ca M, P/ pue *Bj* *după* hatman *ai.* fiindu-i cumnat B,E,G/ *după* hatman *ad.* pre Buhuş D/ hărnicită B, Cjvredniciîa D/ îl B, *Cj* arăta vrednic la stăpîni M, P, arăta la stăpîni vrednic B, E, *Gjj* 16 cumjde vreme că M, P/ atuncea B, *Cj* cu mînule goale B, cu mîinile goale C]în deşărt M, P// 17 paşia B, Halil-paşia CJstăpîn M, P// 18 3]12M/ *lipseşte* Iară M, P/ după C/dup-aceastajiarăşi M, P/ *lipseşte* cu oaste M, P// 19 cujînsă cu M, P/ ţări B, *Cj* au dobîndit-o Ceahrinul G, dobîndit Ceahrinul B, dobîndit cetaatea Ceahrinul C, D//

cu vicleşugul lui Ramadan. Dzic să fie cădzut în robie un ficior a lui Ramadan, dintr-un poghiiaz ce au mărsu spre Crîm, mai înainte de oştirea turcilor la Ceahrin, şi l-au fost turcit. Şi înţelegîndu el că iaste tată-său cu ostili moschicesştii acolo la Ceahrin, au spus turcilor şi să-l duc<ă> şi pre dînsul acolo, că, dac<ă>-l va şti tată-său, el va închina cetate.

4. Dece mărgîndu turcii a do<a> o<a>râ cu oştii la Ceahrin, au dus pre ficiorul lui Ramadan, şi au scris la tată-său să silescă să-l sco<a>tă din robie. Şi agiungîndu turcii şi cu bani la Ramadan, el au făcut vicleşug, scoţindu-şi ficioriul din robie. Au înbătat cu holercă pre cazacii cei din cetate şi, dormind beţii, au dat şt<i>ră turcilor, şi au întrat turcii, în cetate şi au prinsu pre toţii cazacii şi au arsu cetate pîn-în pămînt, că era de
f. 232v lemnu şi de pămînt. Iară / Ramadanoschi s-au făcut a fugii şi tîmpinîndu-să cu oastea moschice<a>scă ce vinie asupra turcilor la Ceahrin, dac-au înţeles c-au luat turcii Cehrinul, s-au întorsu înapoi în deşert.

1 vicleşugul B, C/ lui]cnîazului ***Cj*** Ramandi cniazul M, P]Ramadanovschii D, E, G/ Dzicu atuncea E/ să fiîe C/ cădzut]agiuns G/ în robie la turci B, E, G// 1—5 Zic că un ficior a lui Ramandi, încă mai nainte de oştire turcească la Cehrin, mergînd el cu un poghîaz spre Crîm, au căzut în robie la turci şi l-ar fi şi turcitu. Carile înştiinţîndu-să de tatăl său cum că iaste cu ostile acolo M, P// 2 Ramadanovschii B, D, E, G/ podghiaz C/ au fost mărsu moscalii spre B, E, au mărs moscalii G// 3 înnainte B, C// 4 l-au fost turcit <şi turcit E, G> pre acel ficior al lui Ramadanovschii B, E, G/ l-au fost şi turcit turcii ***Cj*** înţălegînd C]auzind B,E, ***Gj*** iaste B, ***Cj*** tată-său Ramadanovschii E/ ostile moschiceşti B, ***Cjj*** 5 spus]zis M,P/ *lipseşte* şi B, E,G/ şi au zis să-l ducă ***Cjj*** 6 ducă B/ dînsul B/ dacă îl B,C// 7 el]apoi el le M, P/ cetatea B, cetaate Ceahrinului ***Cjj*** 8 4]3 D, *lipseşte* M/ Decii B,C/ mergîndu B, mergînd C]cînd au mersu M,P/ turcii la Ceahrin a doa oară cu oşti la Ceahrin, au ***Gj*** a doa cară B, ***Cj*** cu oşti C, *lipseşte* B, M,P// 9 dus]adus ***Gj*** au dus pre ficiorul lui Ramadan]l-au luat şi pre dînsul M, P/ şi pre B, C,D, E, ***Gj*** Ramadanovschii B, D E, ***Gj*** şi]şi el M// 10 să siliască B, C, să să silească M, P/ scoată B, ***Cj*** robiie ***Cj*** ajungînd ***Cjj*** 11 Ramadanovschii B, D, E, G, Ramandi M, Romandi P/ *lipseşte* el ***Gj*** vicleşug B, ***Cjj*** 12 ficiorul ***Cj*** robiie ***Cj*** horilcă B,C, holircă ***Gj*** pe ***Cjj*** 13 cetaate ***Cj*** *după* dormind *ad.* cazacii C, D, ***Gj*** beţi B, beţi C, *lipseşte* M/ ştire ***Cjj*** 14 au întratjîntrînd M, P/ *lipseşte* şi[2] M, P// 15 toţi B, ***Cj*** cetaate C, şi' cetatea B/ pînă ***Cjj*** 15— 16 cetate, că era <care era P> de lemnu şi de pămînt, pînă în pămînt M,, P// 16 lemnu ***Cj*** Iar B/ Ramadanovschii B, Ramadannovschii C, Ramandi M, Romandi P// 17 fugi B, ***Cj*** întimpinîndu-s<ă> B]întîlnindu-să M, P/ moschicească ***Cj*** viniîa B, ***Cjj*** 17— 19 oastea ce moschiciască, care merge la Cehrin asupra turcilor, li-au spus cum că au luat turcii cetate Cehrinul şi s-au întorsu şi aceia oaste înnapoi. M, P// 18 dacă au înţăles B, ***Cj*** că au B, ***Cjj*** 19 Ceahrinul ***Cj*** *după* întors *ad.* oastea moschicească ***Gj*** înnapoi B, ***Cj*** *lipseşte* în deşert M, P//

5. Pe urmă, înţelegîndu de vicleşugul îui Ramadanovschii, l-au prinsu înpăratul moschicescu ş-au topit banii ce au luat de la turcii şi i-au turnat în gura lui Ramadanovschii. Şi aşea ş-au luat plata dup<ă> fapta lui.

6. Iară la Po<a>rta înpărăţiei turcesştii pe aciia vreme înbla Dumitraşco-vodă Ca<n>tacozono să mazîlescă pre Anton-vodă, şi Şerban Ca<n>tacozono logofătul înbla pentru domnie Ţării Muntenesştii, să mazîlescă pre Duca-vodă, domnul muntenescu. Că pe Şerban logofătul îlu lăsas<ă> Duca-vodă camaican în Bucuresştii şi ispravnic, să fac<ă> curţile domnesştii acolo în Bucuresştii. Şi dac-au gătit curţile, el n-au mai aşteptat pe Duca-vodă să vie de la Ceahrin, că atunce au găsit vreme bun<ă> de fug<ă>, şi s-au dus cu to<a>tă casa lui şi cu tot neamul lui Ca<n>tacozonesştii. C-ave mulţii şi mari neprieteni la Duca-vodă, de sta în tot ce<a>sul să-i mînînce capul, pe toţii Cupăresştii şi pe alţii boiari de Ţara Munteniască, tovarăşi cu Cup<ă>resştii. Şii sta tot de pîr<ă>. în doo rînduri l-aduses<ă> Duca-vodă, pe gurile lor, la Bucuresşti, să-i taia
f- 233 capul. Numai să pune do<a>mna / şi cu frateli do<a>mnei, Lupaşco spătarul, fiindu-i cumnat lui Şerîban, de-i scote capul. Iar pe urmă, tîmplîndu-s<ă> de au murit Lupaşco

1 Pe B/ înţălegînd ***Cj*** înţălegîndu moscalii B, D, E, ***Gj*** *ad. marginal* moscalii D/ vicleşugul B, ***Cjj*** 1—3 înpăratul moschicesc, mai pre urmă, s-au înştiinţatu de vicleşugul lui Ramandan {Romandi P> şi au poroncit de au topitu banii aceia ce-i <ceP> luasă Ramandi {Romandi P> M,P// 2 ş-au]şi au B,C// 3 ce au fost luat B, E] carii îi luasă ***Cj*** turci, B, ***Cj*** Ramandi M, Romandi P// 4 aşîa B, aşa ***Cj*** după B, ***Cj*** fapta lui]faptile sale M// 5 6] 14 M, 2 P/ Poarta înpărăţiii turceşti B, ***Cj*** pre aceia B ***Cjj*** 5—6 Pre acele vremi la Poarta înpărăţiei turceşti, Dumitraşcu <Dimitraşco P> Cantacuzino voevod înbla M, P// 6 umbla B, ***Cj*** Cantacozino B, ***Cj*** maziliască B,C/ preB,C//7 Antonii-vodă Rusăt din Moldova B, Antonie-vodă de aici din Moldova C, Antonii-vodă Rusăt de aici din Moldova E, G, Antonie Rosetu voevoda M, P/ Cantacozino B, ***Cj*** logofătul din Ţara Munteniască B, E, ***Gj*** umbla B, ***Cjj*** 8 domniia B, ***Cj*** Munteneşti B, ***Cj*** *lipseşte* înbla pentru domnie Ţărîi Muntenesştii M, *lipseşte* pentru ... Muntenesştii P/ maziliască B, ***Cj*** voevoda M// 9—22 *lipseşte* domnul muntenescu ... Lupaşco M, *lipseşte* Că pe Şerban logofătul... Lupaşco P// 10 îl lăsasă B, ***Cj*** caimacam B, ***Cj*** Bucureşti B, ***Cjj*** 11 facă curţile domneşti B, ***Cj*** *lipseşte* acolo ***Gj*** Bucureşti B, ***Cj*** dacă au B, C//12 curţile B, ***Cj*** viie ***Cjj*** 13 atuncea B, ***Cj*** vreme ***Cj*** bună B, C/fugă B, ***Cjj*** 14 toată B, ***Cj*** niamul B,C/ Cantacozineştii B, ***Cjj*** 15 Că avea B,C/ mulţi B,C/ nepriîatini B,C// 16 *după* ceasul *ad.* de-l pîrîia B/ mînînce B, ***Cj*** pre ***Cj*** toţi B/ Cupărestii B// 17 alţi B, ***Cjj*** 18 Cupărestii B, ***Cj*** Şi B/ de-l pîrîia B, C, D, E, ***Gj*** Şi în doao B, C, E, ***Gjj*** 19 îl adusesîe C]l-au adus B, E, ***Gj*** gurili ***Cj*** Bucureşti B, ***Cj*** tae B// 20 punea B, ***Cj*** doamna B, ***Cj*** fratele ***Cj*** doamnii B, ***Cjj*** 21 cu Lupaşco ***Cj*** spătariul B, ***Cj*** *lipseşte* fiindu-i E, ***Gj*** cumnat fiind lui Şerban logofătul B/ Şerban logofătul C, E, ***Gj*** scotea B, ***Cjj*** 22 pre ***Cj*** tîmplîndu-să B, ***Cjj***

spătarul, au văzdut Şerban că n-are cine să mai pună pentru dînsul; numai ce au căutat de au fugit.

7. Dace Duca-vodă, dac-au înțăles dă la Cehrin c-au fugit Şerban log<o>fătul la Udriiu şi cu tot ne<a>mul lui, s-au mîhnit. Chemat-au pe Costantin stolnicul, fratele lui Şerban logofătul, şi pe nepotul său, Costantin Brîncovanul postelnicul, de le au giurat Duca-vodă cum că n-a ave nici o năvoîe, să s-înto<a>rcă iar înnapoi. Că stolnicul Costantin îl crăde Duca-vodă, că-i era cumnat, şi s-apuca c-a-nto<a>rce pe frate-său de la Udriiu înnapoi. Şi aşe au amăgit şi ei pe Duca-vodă, de i-au triimis şi pe dînşii de la oaste tocma la Udriiu, la ceîalalții. Decă Şerban-vodă, dup<ă> ce au văzdut şi pe frate-său scăpat de la Duca-vodă, n-au căutat să s<ă> mai înto<a>rcă înapoi, ce, avîndu prieteni la Po<a>rta înpărățiiei, au făcut cum au putut, cu cheltuial<ă>, ş-au eşit domnu în Țara Muntenească, însă pe Duca-vodă nu l-au putut mazili, ce au mazilit pe Antonîe-vodă. Ş-au vinit Duca-vodă din scaonul muntenescu aice în Moldova, în locul lui Antonie-vodă.

Întorcîndu-s<ă> Antonie-vodă de la Ceahrin, au vinit pîn' la Soroca. Şi-l pîrîsă o samă de boiari pe /Antonie-

1—17 *lipseşte* spătarul au văzdut... Țara Muntene<a>scă M, P// 1 spătariul B, C/ Şerban logofătul B, D, E, G/n-are B, *Cj* pune C//2 şi numai ce i-au căutat B, E, G/ au]i-au C, D// 3 Decii B, *Cj* dacă au B, C/ de B, *Cj* Ceahrin *Cj* că au B, C// 4 logofătul B, *Cj* niamul B, C/ lui]său *Gjj* 5 Chemat-au atuncea pre B, E, Chemat-au atuncea Duca-vodă pre C, *Gj* fratele B, *Cj lipseşte* fratele lui Şerban logofătul D // 6 pre nepotu-său B, *Cj* Brîncoveanul B// 7 de li-au B, *Cj după* vodă *ad.* pentru Şerban logofătul B, E, *Gjj* 8 nu va avea B/ avea *Cj* nice C/ nevoie B, C / *după* nevoie *ad.* Şerban logofătul D/ să să întoarcă C, numai să să întoarcă B/ *lipseşte* iar B/ înnapoi iară *Gj* Că pe B, E, G, Că pre C, D// 9 credea B, C// 10 să apuca B, D, s-au apucat C, să apucasă el *Gj* că va întoarce B, G, că a întoarce el *Cjj* 11 Aşîa B, C/ei]îei *Cj* trimis C// 12 de B, *Cj* oaste B, *Cj* ceialalti B, *Cj* Decii B, *ante* Decii: 8C// 13 vodă] logofătul B, E, *Gj* după ce C] dacă B/ *după* frate-său *ad.* Costantin stolnicul *Cjj* 14 să *Cj* întoarcă B, *Cj* înnapoi B, *Cjj* 15 avînd B, *Cj* priiatini B, priîatini *Cj* Poarta B, *Cj* înpărăției B, înpărățiii *Cjj* 16 chieltuială B, *Cj lipseşte* au E/ şi au *Cj* ş-au eşit domnu în Țara Muntene<a>scă]şi au luat domniia Țării Munteneşti B// 17 Munteniască *Cj* voevoda M/ mazili B, C, mazili într-alt chip M, P// 18 pre B, *Cj* Antonii-vodă Rusăt C, E, G, Antonii-vodă Rusăt din Moldova B, Antonie Roset voevod, domnul Moldovii M, Antonii Rusăt-vodă, domnul Moldovei P/ Şi au B, *Cj* din scaonul muntenescu] din scaonul domniii munteneşti E// 18—20 Ş-au vinit ... Antonie-vodă]Iară în locul lui au pus veziriul domn Moldovii pre Duca voevoda M, P// 19 aice]domnu aicea B, *Cj* Antonii-vodă B, C, Antonii-vodă Roset *Gjj* 20. Decii întorcîndu-s<ă> Antonii-vodă B, E, G, Şi întorcîndu-să Antonii-vodă C, Iar Antonii-vodă întorcîndu-săD/de B,C *II20*—3 Antonie Roset voevoda întorcîndu-să di la Cehrin şi viind la Soroca, l-au pîrît o samă de boeri la veziriul. Deci Antonie voevod {Antonie Rusăt-vodă P> au cheltuit la veziriul 100 pungi de bani şi ş-au tocmit trebile. Şi luîndu-şi zioa bună M, P// 21 pînă B,C/ pîrîs<ă> B/ Antonii B, Antonii *Cjj* s

vodă, şi Antonie-vodă cheltuis<ă> o sută de pungii dă bani şi mai bină atunce Ia vizirul. Şi ştie că ş-au tocmit lucrul. Ş-au mărsu de ş-au luat dzua bun<ă> de la vizirul ş-au înbrăcat caftan să margă la Iaşi cu domnie. Iar Buhuş şi alții boiarii cărei îl pîrîs<ă>, dac-au văzdut c-au înbrăcat caftan de la vizirul, au început a-şi prinde caii, să fug<ă> cărei încotro or putea. Mărs-au Antonie-vodă şi la chihaîaoa, să-ş Ia dzua bun<ă>. Atunce au şi nemerit un ag<ă> de la înpărăție cu mazilie. Şi acolea, de la chihaioa vizirului, i-au luat caftanul din spată şi l-au pus în here şi l-au dus la înpărăție la Udriiu. Ş-au pus camaican pe <loc gol>, pînă a socoti înpărăție să pue domnu. Atunce audzind boiarii căîa ce iera să fug<ă> s-au bucurat ş-au dat laudă lui Dumnedzău.

8. Iar pe Duca-vodă atunce nu l-au mazilit. Ş-au mărsu de la Ceahrin la Bucuresştii şi în Bucuresştii au triimis de l-au mazilit. Au vinit cu mazilie Costantin Brîncovanul postelnicul în Bucuresştii, cu cealma în cap, făr<ă> dă veste, de nemic nu ştie Duca-vodă, înpreun<ă>

1 Antonii *Bl* cheltuisă C/ pungi B, C / de B, C // 2 bine B, C / atuncea B, C / viziriul B, *Cj* ştiîe B, C / *repetă* că E / tocmit]aşezat B, E, *Gjj* 3 Şi au B, *Cj* zioa bună B, *Cj* veziriul B// 4 şi au B, C]l-au M, P/ cu caftan de domnie ca să margă la Iaşi M, P, cu caftan să margă la Iaşi cu domnie în Moldova B, E, G, cn caftan să margă în Moldova la Iaşi cu domniia *Cj lipseşte* cu domnie M, P/ *lipseşte* Iar M, P // 5 şi]şi cu M, P/ alți B, *Cj* boiari C/ carii B, *Cj după* pîrîsă *ad.* pre Antonii-vodă C/ dacă au B, C, dacă l-au M, P/ că au B, C// 6 că l-au înbrăcat cu caftan de domnie, îndată au început să-şi prinză M, P/ caftan B, *Cj* viziriul B, C/ de la viziriul Antonii-vodă E/ a-ş B, C // 7 să fugă carii înoătro B, C/ vor putea C, a putea M, P/ Mers-au B, C, Şi mergîndu E / Antonii B, Antoniîe *Cj* Antonie Rosetu voevoda M//8 chihaiaoa veziriului B, E, G, M, chihaiaoa viziriului C, D, chihaîa viziriului P / zioa bună B, C / Atuncea C, Iar atuncea B, E, G, Şi tocma atunce M, P/ *lipseşte* şi[2] M, P // 9 un agă B, C, un turcu agă D/ înpărățiîe C]înpăratul M, P / mazilie B, mazilită C / cu maziliîa lui Antonie Roset voevoda, Şi acolo, la capichehalaoa (capichihae P> viziriului M, P// 10 veziriului B, C / caftanul B, C / spate B, C// 11 hieră B, hiiară C/ înpărățiie CJȚarigrad P / la Odriiu la înpăratul M, P / Şi au B, C/ *lipseşte* pus P/ caimacam B, caimacami C// 12 pe]pre boiari C, *lipseşte* B, E, G, M, P/ va socoti *Cj* înpărățiia C/ *lipseşte* să pue domnu M, P]pe cine va pune domnu C// 13 Atuncea B, C, *lipseşte* M, P/ Auzind aceasta boerii, s-au bucurat M, P/ cei ce era să fugă

B, ceia ce era să fugă C// 14 şi au B, *Cj* Dumnezeu B, *Cj*laudă]slavă M, P// 15 **8]**9 C, *lipseşteMI* Iară B, C/ pre *Cj lipseşte* Iar pe ... mazilit M, P/ atuncea B, *Cj* Şi au B, *Cjl* 15—16 Iară Duca voevoda din Cehrin s-au dus la Bucureşti. Iară din Bucureşti au venitu în scaunul său în Moldova, unde au fost orînduit deînpăratul M, P// 16 mersu B/ Bucureşti[1-2] B, C/ în]la *Cj* şi în Bucureşti dacă au mersu au triimis înpărăție B, E, *Gjj* 17 au trimis înpărățiîa D/ Şi au B, C, E, *Gj* maziliîa C, Brîncoveanul B, *Cjj* 17—19 *lipseşte* Au vinit... înpreun(â> M, P//18 Bucureşti B, C//19 fără de veste B,C/ fără de veste. Decii Duca-vodă nemică nu ştiîa şi înpreună D / de nu ştiîa nemică C, şi nemică nu ştiîa B, *Gj* şi înpreună schimni-aga B,E, şi înpreună cu schimni-aga C, G //

cu schimi-aga, să-l duc<ă> în Țara Moldovei, şi-n locul lui să fie Şerban logofătul.

9. înblat-au Brîncovanul postelnicul, nepotul lui Şerban-vodă, ca să prindză pe toții neprietinii lui Şerb'an-f. 234 vodă, / să-i ție la-nchiso<a>re, pîn-a vini Şerban-vodă cu domnie, pîn-a vi<ni> de la Țarigrad. Dece pe Cupăreşti, fiind greci, nu i-au putut lua de la mîna Ducăi-vodă. iar pe boîari<i> munteneşştii cărei <e>ra duşmani lui Şerban-vodă, Staico paharnicul şi cu alții, dac-au prinsu de vesşte, au făcut cum au putut ş-au fugit ş-aceîa în Moldova. Iar pe Hrizea şi pe alții mulții boiarii munteneşştii au prinsu-i şi, dup<ă> ce au vinit Şerban-vodă, pe toți i-au omorît cu grele şi cumplite morți. Iar Duca-vodă au purces la scaonul său în Moldova, în postul Crăciunului.

10. La vremea lui Antonie-vodă, dup<ă> ce s-au întorsu de la Jăravina vizirul şi cu hanul, coronit-au leşii pe Sobețichie craiu la vleato < loc gbl>. Şi dup<ă> ce l-au coronit, stătut-au cu toată recipospolita de au ales pe un domnu mare leşescu, de l-au triimis sol la Po<a>rtă pin-<tru> întemeîarea şi aşădzămîntul păcei, ce au fostu făcut la Jăravina. Ş-au trecut pen tîrgu pen Iaşi cu mare" pofal<ă>, şi i-au eşit Antonie-vodă înainte şi i-au făcut

1-22 ***lipsesc*** M, P //1 ducă B, *Cj* ducă pe Duca-vodă E / Moldovii B, C Moldovii, să fie domnu D, Moldovii, în scaonul domnescu E / şi în C // 1—2 şi în locul lui în Țara Munteniască să vie să fie domnu Şerban logofătul B, şi în locul lui în Țara Munteniască să fie Şerban logofătul D, şi în locul Ducăi-vodă în Țara Munteniască să fie domnu Şerban logofătul E, şi în locul lui să vie să fie domn Şerban Cantacozino logofătul *Gj* ***după*** logofătul ***ad.*** domnu Țărîi Munteneşti *Cjj* 3 9] 10 *Cj* Umblat-au Brîncoveanul postelnicul atuncea *Cj* Vrut-au atuncea Costantin Brîncoveanul postelnicul B, E, *Gjj* 4 vodă Cantacozino, ca să prindză *Gj* şi au umblat ca să prinză pre toți B/ pre toți *Cj* nepriîatinii B, *Cjj 5* țiîe C/la închisoare B,C/ pînă B, *Cjj* 6 domniîa B,C/ pînă'a vini C, ***lipseşte*** B,E,G/ Decii B, C // 7 fiindu B / luoa B, C // 8 boiarii B, boiarii C / munteneşti B, *Cj* carii B, *Cj* ***după*** duşmani ai. nepriiateni *Gjj 9* ***după*** vodă ***ad.*** pre anume *Cj* Stoica B, *Gj* şi cu alții B, C, şi alții D/ dacă B, *Cj* veste B, *Cjj* 10 şi au fugit B, C / şi aceiîa B, şi aceia C // 11 pre[1-2] B, C / mulți B, C / boiari B, boiari C / munteneşti B, *Cj* i-au prinsu B, C, E, *Gjj* 12 după B, *Cj* ce]cie C / pre B, C // 13 grele B, grele C // 15 10] 11 C / Iară la vreme B, E, G, Iară la vremîaC / Antonii-vodă B, Antonii-vodă Rusăt C, G / după B, C // 16 Jeravna B, Jiravna C / viziriul B, *Cjj* 16—17 coronit-au leşii atuncea pre Ioan Sobețchii să fie craiu în Țara Leşască în anul B, coronit-au leşii pe Sobețchii să le fie craiu în anul 7180 C, coronit-au leşii pre al triile Ioan Sobețchi să fie craiu leşilor în Țara Leşască. Şi după E, coronit-au leşii pre hat<manul> corunniei, anume pre al triilea Jan Sobețchie să fie craiu în Țara Leşască. Şi după *Gjj* 17 la vleato] în anul 7186 ***(anul*** *este* ***ad. ulterior}*** D/ după B, *Cjj* 18 recepospolita B,C// 18-19 de[1-2]]şi B, E, *Gj* de *Cj* pre B, C//19 Poartă B, *Cj* pentru B,C//20 întemeiare B,C/ aşezămîntul, B,C/ păcii B, *Cj* fost B, *Cjj* 21 Jeravna B, Jiravna *Cj* şi au B, *Cj* pin[1"2] B, *Cj* tîrgu]Moldova B, E, *Gjj* 21 mare pohvală C, mare şi multă pohvală B/ Antonii B,C/înnainte B, *Cjj*

mare" cinste şi pofal<ă>. Ş-au făcut multă zăbavă la Țarigrad. Tîrdziu s-au întorsu la ț<a>ra lui.

11. Antonie-vodă, măcar că era grec şi strein, țărigrăde<a>n, dar era mai bun domnu decît un pementiian, că nice un obiceiu rău în țar<ă> în dzilile lui n-au făcut, / f. 234v ce încă şi cîte au găsit de alții rele, multe au lăsat. Numai la toții domnii să află cîte un musaip om rău. Aşe şi la Antonie-vodă era o rud-a lui, anume Alixandru Ramandei, postelnic mare, grec simățu, mîndru, nebun, lacom. Trece peste toții, nu cunosştea pre nime, avînd trecere şi cinste de la Antonie-vodă.

12. Dar încăşi, pecum văd aemu, musaipei la domnu, nu numai streini, ce şi de a noştri moldoveni, cărei au cinste şi sint apro<a>pi la domni, au întrecut cu dzece părți cu răutate şi neomenie pe Ramandiiu; că Ramandiiu nice un obiceiu rău n-au îndemnat pe domnu să fac<ă>, nice au făcut. Iar acesştie de pe aemu, cîte ciumă şi răutății toate le-au scornit şi le-au făcut, precum le-ții videa la rîndul lor înainte, că s-au însămnat tot anume la ce domnu s-au făcut şi cine au fostu musaipii.

1—2 ***lipsesc*** M, P// 1 mare cinste B, C / pohvală B, C, pohvală cu alaiu *Gj* Şi au B,C// 2 Şi tîrziu B, E, G/țara lui B, C, țara lui, în Țara.Leşască *Gjj* 3 11] 18 M/ era]au fost E, M, P/ streinjom strein C / ***lipseşte*** şi strein M, P / țarigrădian B, țarigrădian C // 4 era]au fost E, M, P / ***lipseşte*** domnu G, M, P / pămintian B, C // 5 nici B, *Cj* obiceaiu B, *Cj* că în domnie lui nici un obiceiu rău n-au făcnt, şi încă M, P / țară B, C / ***lipseşte*** în țar<ă> D / zilele B, C / n-au făcut în zilele lui *Gjj* 6 de alții obiceaiuri rele D, de alții obiceaîe rele E, de alții obiceae răle *Gj* de la alții obiceaiuri rele li-au stricat. însă la toți M, P/ răle B, rele *Cjj* 7 toți B, *Cj* Asia B, Aşa C]După cum M, P// 8 Antonii B, *Cj* voevod M/era]au fost M, P / rudă M, P / Ramandii B, C, Ramandie G, Ramandi M, Rămădan P // 9 Şi era postelnic mare *Cj* mare B / grec de niamul lui B/ ***după*** simătu ***ad.*** dîrzu E/ mîndru]dîrzu D// 10 Trecla *Cj* preste toți B, *Cj* cunoştea B, *Cj* nime B, C / avîndu B / trecere B// 11 cinste B, C// 10-11 Şi trece preste toți, nu vre să ştii pe nime, fiindcă ave trecere la Antonie voevoda M, P/ Antonii B, *Cjj* *12* ***lipseşte*** 12 B, E, G, M/ precum videm D, precum sînt B / acum B, C / musaipii B, *Cj* domni B, C // 12—15 Ci nu iaste lucru de mirat, de vreme că şi aemu vedem şi pre alți musaipi la domni şi nu numai străini, ce şi moldoveni de ai noştri, carii avîndu cinste şi trecere la domni, apoi cu zace părți întrec cu răutate şi cu neomenie pre acel Ramandi; căci că RamandiM, P//13 ai noştri B, *Cj* moldoveni *Cj* carii C // 14 cinste *Cj* sînt *Cjj* 13—14 ***lipseşte*** moldoveni, cărei ...la domni B, E, G / aproape *Cj* ***zece*** B, C // 15 răutatea B, C / şi]şi cu C, D, E, *Gj* neomeniia *Cj* Ramandii[1-2] B, G // 16 nici B, *Cj* obiceaiu B, *Cj* obiceiu rău n-au făcut, nici au îndemnat pre domnu să facă E/ pre B, C / domnu]Antonie voevod M, P / să facă B, C, să-l facă M // 17 nici B, C / ***lipseşte*** nice au făcut M, P/ aceştiia B, C / di C / pre B, ***lipseşte*** M, P / cîte răutăți au scornit şi li-au şi făcut M, P/ ciume C, ciume rele B / răutăți B, C // 18 li-au[1-2] C, li au[2] *Bj* li-ți videa B, să vor videa *Cjj* 19 înnainte B, *Cjj* 19-20 ***lipseşte*** că s-au însămnat ...musaipii M, P/ ce B, *Cjj* 20 cine B, *Cj* fost *Bj* musaipi *Bjj*

13. Fost-au şi ficiorii lui Antoniîe-vodă dezmerdaţii. Fără frică înbla prin ţar<ă>, cu mulţii ficiori de mazili, nebuni, strînşi cu dînşii, de făcea multe giocuri şi beţii şi nebunii prin tîrguri şi prin sate" boîareştii, de lua femeile" şi fetile oamenilor cu de sîla, de-ş rîdea dă dînsăle, ce nu numai a oameni prosştii, ce şi a oameni de frunte. Ce, deşi oblicie Antonie-vodă, încă nu le" dzice nemic şi nu-i certa cu cuvîntul, / ca un părinte ce le era. Şi pentr-acie poate în osînda mai pe urmă Antonie-vodă au cădzut.

f. 235

14. C-au mărsu boîari<i> la Po<a>rtă de l-au pîrît pre tară la Po<a>rtă, cu multe năpăsştii, în loc de bine ce au făcut Antonie-vodă ţărîi, de n-au scos nice un obiceiu rău. Cu acestu fel de mulţămită boiarii i-au mulţămit, că l-au închis turcii, şi l-au bătut, şi l-au căznit cu fel de fel de cazne. Pîn' şi tulpanuri supţiri îl face de" înghiţie, ş-apoi le trăgea înapoi, de-i scote maţăle pe gur<ă>. Şi l-au făcut de au dat 1000 de pungii de bani şi mai bine. Şi dup<ă> ce l-au slobodzitu-l turcii să margă la casă-ş, şi apropiindu-şi de casă-ş, numai ce-au vădzut că-i arde şi casa; şi puţintele odo<a>ră ce-i mai scăpas<ă>, mistuite în casă; au arsu si acelea.

1 13] 12 B, E, G, 20 M/ Antonii B, Antonie C/ voevoda M/ dezmierdaţi B, C// 2 Fără de B, E, G, Şi fără de C, M, P/ umbla pin ţară B, C/ mulţi B, C/ mazili B, C// 3 *lipseşte* strînşi cu dînşii M, P/ dînşii B, C/ făcea A/ multe B, C/ *lipseşte* şi M, P/ beţii B, C// 4 şi multe nebunii P/ sate boereşti B, C/ *lipseşte* de M. P/ luoa fimeile B, C// 5 fetile B, *Cj* de-a sila B, di-a sila *Cj* rîde B/ de'B, *Cj* dînsăle B, C/ ce]şi G, M, P// 6 a]la M, P proşti B, C/ ce si de la cei de frunte M, P/ de frunte şi de cinste B, E, G / Ce]Şi B, E, G, M, P // 7 oblicîîa B, C / Antonii B' obliciia tată-său Antonie-vodă *Gj* voevoda M/ dar nimica nu le zice <făce P>, nu-i certa ca un tată ce le era M, P / nu le zicea nemică B, C // 8 pentru aceia B.C// 9 poate fi *Gj* pre *Cj* Antonii B,C/ poate fi au şi căzutu în osînda mai pre urmă M, P/ *lipseşte* Antonie-vodă M, P/ cădzut]agiunsu B, E, G // 10 14] 13 B, E, G, 21 M/ Că au B, Şi au *Cj* boiarii *Cj* la Poartă B, C, la Poartă la Ţarigrad *Gj* de l-au pîrît pre tare]şi foarte l-au pîrîtu M, P// 11 tare *Cj lipseşte* la Po<a>rtă B, C, G, M, P/ cu]şi cu M, P/ năpăşti B, *Cj* locu *Cj* bine B, *Cjj* 12 ce au făcut]ce le făcusă lor M, P/ Antonii-vodă B, C, *lipseşte* M, P/ şi ţării M, P/ nici B, *Cjj* 13 obiceaiu B, *Cj* acest *Bj* feliu B, *Cjj* 13-14 i-au mulţămit boerii, că pe pîra lor l-au închis M, P// 14 l-au muncit cu feliu de feliu de munci B, C, E, G, M, P// 15 Pînă B, C / făcea de înghiţiia B, *Cjj* 16 şi apoi B, *Cj* innapoi B, *Cj* scotea B, *Cj* maţăle B, maţile *Cjj* 17 gură B, *Cj* au]li-au P/ o mie B, o miîe *Cj* pungi B, *Cjj* 17— 19 pungi de bani. Şi apoi l-au slobozit; şi apropiindu-să de casă-ş M, P// 18 bine B, *Cj* după B, *Cj* l-au slobozit B, C, D// 19 casă-şi *Cj* apropiindu-să B, *Cj ad. marginal* şi apropiindu-să de casă *Gj* ce au *Cjj* 20 arde B, *Cj* casa]casăli E, casile *Gj* puţinteii B, puţintele *Cj* odoară B, *Cj* scăpasîe *Cjj* 20—21 şi i-au arsu şi acele puţine odoară ce mai rămăsăs<ă> în casă mistuite (mistuite în casă P> M, P// 21 arusu *Al* acele B, *Cjj*

15. Vedeţii păcatul şi osînda la ce" aducă pe om la vrăme dă bătrîneţe: sărăcie şi caznă! Cît au mai trăit, cu milostenie îş ţinea viiaţa lui, şi ficiorii lui, la mare lipsă, să hrănie cu păscărie în Ţarigradu.

16. Dar şi boiarii ceia că l-au pîrît, încă nemic nu s-au mai ales de 'casăle lor. L-Alixandru Buhuş hatmanul nemic nu i s-au ales dă casa lui şi de ficiorii lui, cară să ved şi pîn-astădzi. Aşijdere şi Miron Costin logofătul, cîndu âu pus Costantin Cantemir-vodă de i-au tăiat capul în

f. 235v

io Roman, ce-i povestea scris<ă> înainte la rîndu/, [17] dzicea şi striga în gura mară că nu-i vinovat cu nemic lui Cantemir-vodă şi peră pe (ne)dreptate; numai osînda lui Antonie-vodă îl'gonesştă, şi pentr-aceîa piere, că l-au pîrît pe strîmbătate. Şi alţii mulţii ca acesta.

Dace bine <a>r fi, fraţilor, să nu vă îndesaţii a pîrî domni<i>, că-s stăpîni şi pomăzanici a lui Dumn<e>dzău. Măcar de v-ar şi poronci domnul atunce, care-i stăpînitor, încă din celă drepte să le mai înpuţinaţii, iar năpăsştii

1 15] 14 B, E, G, 22 M/ Vedeţi B, Videţi *Cj* aduce B, C]duce P/ pre *Cjj* 1-2 pre om la vîrsta bătrîneţilor: sărăcie şi munci! Şi cît M, P// 2 de bătrîneţe B, *Cj* sărăcite *Gj* cazna]munci B, E, G; şi cazna şi muncă C, şi cazne şi munci D/ Şi cit C, D/ Şi cît au mai trăit Antonie-vodă B, E, *Gjj* 3 milosteniie *Cj* ţinea]chivernisiîa *Gj* la mare lipsă au agiunsu, să hrăniia B, la mare lipsă agiunsesie, cît să hrănita C, D, la mare lipsă şi sărăcie au fost agiunsu, cît să hrăniia E, la mare lipsă agiungînd, cît să hrănita G, au rămas la mare lipsă şi să hrănie M, P// 4 păscăriîa *Cj* Ţarigrad C|j 5 16] 15 B, E, G, *lipseşte* M/ şi]şi de M, P/ cei ce B, acei ce *Cj* încă]iarăşi M, P/ nemică B, *Cjj* 6 *lipseşte* mai M, P/ casăle B, *Cj* La Alexandru B, Cade Alexandru C, Lui Alecsandru M, P/ nemică B, *Cjj 1* nu s-au ales M, P/ de B, *Cj* si]nici M, P/ care B, C]după cum M, P] vede B, *Cjj* 8 pînă B, *Cj* Aşijderea B, *Cj ante* Aşijderea: 16 B, E/ Costin B, *Cj* cînd B, *Cjj* 8-10 Lui Miron Costin logof<ă>tul mai pre urmă Costandin Cantimir voevoda au poroncit de î-au tăiatu capul în tîrg în Roman. M, P// 10 care iaste istorie scrisă la rînd înnainte B, ce iaste scrisă poveste înnainte la rîndu C, ce-i iaste istoriîa scrisă înnainte la rîndu D, ce-i iaste istorie scrisă la rînd înnainte E, G, *lipseşte* M, P/ *lipseşte* 17 B, C, D, E, G, M, P// 11 au zis şi au strigat *Bj* striga *Cj* mare B, *Cj lipseşte* că M/ nu-i]nu iaste B, C, E, *Gj* nemică B, *Cjj* 12 piere B, piiare *Cjj* 11— 14 cu nimica nu iaste vinovat lui Costandin Cantemir voevoda, ci l-au agiunsu osînda lui Antonie voevoda, că l-au pîrîtu cu năpaste. Şi şi alţii M, P// 13 Antonii B, *Cj* goneşte B, *Cj* pentru B, *Cj* piere B, piiare *Cj* pe]cu B, E// 14 alţii mulţi B, C//15 Decii B, C, D, E, G, *lipseşte* M, P/ *ante* Decii: 17 C, D, E, G, 25 M/ ar fi B, *Cj* fraţilor boiari *Gj* îndesaţi C]îndemnaţi B, E, *Gjj* 16 pre domni că sînt B, C, E, *Gjj* 15—16 Bine iaste, fraţilor, să nu pîrîţi pre domni, că acei<a> sînt stăpîni şi unşii lui Dumnezeu M, P// iâ pomăzanici B, pomăzanici, aleşi *Cj* Dumnezeu B, *Cjj* 17 domnul carele va fi atuncea în scaon stăpînitor B, E, domnul carele va fi atuncîa în scaon stăpînitori ca s<ă> pîrîţi încă *Gj* atuncea *Cj* care-i]carele iaste C.D//18 cele *Bj* drepte *Bj* le *Bjj* 17- 18 domnul cel ce vă stăpîneşti ca să pîrîţi pre cel mazil, ce voi şi din cele adevărate să le mai scădeţi, împuţinaţi <şi să li mai înpuţînaţi P> M, P cele c« sînt drepte să le mai lăsaţi şi să le mai împuţinaţi *Cjj* 18 înpuţinaţi B/ năpăşti B *Cjj*

să nu punețîi, că osînda nu s<ă> iartă, nici trece. Pe mulții amu văzut îndesîndu-s<ă>, pentru cinste să dobînde<a>-scă, de pîrăscu domni şi s<ă> laudă între dînşii, că s<ă> tem domni<i> de dînşii, că ştiu bine a pîrî. Iar pe urmă de cest fel de hărnicii nice pe unul n-am văzut viindu lă precopsal(a>.

DOMNIÎA DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN A TRIE ÎN ȚARA MOLDOVEI. [CAP]

Zaci<alo 1>. Vinit-au Duca-vodă cu domnie în Țara Moldovei din Țara Muntene<a>scă cu a trie domnie la vl<ea>to 7187 <= 1679). Ş-au intrat în Iaşi în şes<ă> dzile a lui deche<m>vri<e>, la Sfetei Neculaiu. Vinit-au şi cîțiva boiari muntenesştii aice în țară cu Duca-vodă, /
f. 236 de frica lui Şerban-vodă, pecum s-au scris mai sus. Atuncea era greu în țară pentru zăhărele şi meziluri la drumul Camenițăi şi cheltuial<ă> cu schimbatul paşilor din

1 puneți B, C/ nu să B, *Cj* nici trece pre om. înci pe mulți am văzut B, nici trece. Că pe mulți am văzut C, nici trece pre om. Că pe' mulți am văzut *Gj* nici trece pre om E// 2 îndesîndu-să *Cj* am văzut pentru ca *(lipseşte* pentru P> să cîştige cinste, să îndesăscu şi pîrăscu pre domni M, P/ dobîndiască B, C// 3 domnii B, pre domni C, D, E, *Gj* să B, *Cj* intre dînşiijîntre dînşii şi <de E>zicu B, E, întru sîne zîcînd M, P// 4 *lipseşte* că s<ă> tem domni(i>' de dînşii B, E/ să C/ domnii *Cj* dînsăi A/ bine *Cj* pre B, *Cjj 5* de cest]cu acel B, E, G, 'de aciei C, de acel D// 4—6 Iară mai pre urmă nici pre unul n-am văzut procopsit M, P/ felini *Bj* hărnicie B, harnici *Cj* nici B, *Cj* pre *Bj* nici pre unul dintru aciia *Gj* viind la vreo procopsală (procopseai! C, pricopseală D> B, C, D, E, *Gjj* 7 Domniîa a triia a Ducăi-vodă celui bitrin B, C, G, A triia domniîe, a Ducăi-vodă celui bătrîn (Ducăi voevod bătrînul M, Ducăi-vodă cel bătrin P> D, M, P// 8 *lipseşte* Țara *Cj* în Țara Moldovei M, P/ Moldovii B, Moldova *Cj după* Moldaviei *ad.* în anul 7187 *Gj* Cap 81 B. Cap 80 C, Cap 84 D, Cap 85 P, *lipseşte* E, G, M // 9 *lipseşte* Zaci(alo) B, C, D, E, G, M, P / Venit-au B, Venit-au domn *Gj* cu a triia domnie B, E, *Gj* cu a triia domniîe C / Moldovii B, C // 9— 10 Duca voevoda din Țara Muntinîască au venit domn in Moldova cu a triia domnie în anii 1679 M,P// 10 Munteniască B,C/ *lipseşte* cu a trie domnie B,C,E//11 la vl(ea>to] în anul B, C, D, E/ *lipseşte* la vl(ea>to 7187 *Gj* Şi au întrat în Iaşi la scaonul domnescu, deche(m>vrie in şase zile, în zioa Sfintului Nicolae B (Necolai G> B,E,G/Şi au întrat *Cj* şasie *Cjj 12* zile C,' dechemvrii C,' la Sfetei Neculaiu] în zioa Sfînțului Nicolae C, D, in zioa pomenirii Sfintului Nicolai II, P/ Venit-au B//13 munteneşti B,C/aicea B, C *dupâp.răad.* în Moldova B, E, *Gjj* 12—13 Şi de frica lui Şerban Cantacozino voevod au venit in Iaşi şi cițva boeri munteni M, P// 14 precum B, *Cj* mai sus s-au scris D, E, G, *lipseşte* M, P,7 15 zăhărele B, zahareli *Cj* drumurile D// 15— 16 în țară era greu pentru zăhărale la Cameniță şi pentru maziluri la drum şi pentru cheltuiala cu M, P// 16 Camenițîi B, C, D/ cheltuială B, *Cj* din]de la M, P//

Cameniță. Din Iaşii pîn-în Camenițî era pustiiu încă din iernatul tătarilor' din dzilelă lui Dumitraşco-vodă. Şi aşedzînd slujitori în Tabără şi în Ştefănesştii, Antonie-vodă ținea mezilul din Ştefănesştii pîn-în Cameniță. Iar pe urmă au aşedzat oameni în Hotin şi-n Pererita. Viniîa poghiiazuri' din Țara Leşască la drum Camenițăi, de lovie pe turcii şi pe negu'țitori<i> ce mergea la Cameniță, şi face multe pagube şi stricăciuni.

2. Iară dac<ă> s-au întorsu solul de la Po<a>rtă, cel leşescu ce trecus<ă> la Antonie-vodă, au ales loc Camenițăi ş-au hotărît to<a>tă Podolie să fie olat Camenițăi: din Nistru de la Buceci pîn-în Ocraina şi cu Ocraina cu tot pîn-în Cehrin şi pîn-în Vozie în gios au rămas tot supt ascultarea turcilor. Ş-au ieşit mulțime de ruşi dinluntru, din Țara Leşască, de s-au aşedzat în olatul Camenițăi, de s-au făcut 'sate şi raia, de-u pus subaşi pen sate du'p-obiceiul lor. Şi înblă turcii la Ieşi şi leşii la turcii făr<ă> nice o grij<ă>. Atunce şi-n Moldova s-au aşedzat

1 Din]Si din B, C, D, E, *Gj* Iaşi B, *Cj* pină in Cameniță B, C, pînă în cetaate în Cameniță D / *după* era *ad.* locul B, E, G // 2 ernatul B, C, ernaticul M, iarnaticul P / zilele B, C] domniia M, P ,' Dumitraşco-vodă Cantacozino B, D // 3 aşezindu B, C// 2—4 încă fiind domn Antonie Roset voevod.^ au aşezat puțini slujitori în tabără şi in Ştefăneşti şi ține mezilile pîn-în Cameniță, ' din Ştefăneşti M, Antonie-vodă încă fiindu domnu au aşăzat putini slujitori în tabără şi în Ştefăneşti şi ține mezîlurile din Ştefăneşti pînă în Caminiță P;,' 3—4 Ştefăneşti[1-2] B, *Cj repetă* Antonie-vodă A, Antonii B, Antonii-vodă' Rusăt C// 4 ținea] au ținut E pină B, C / în cetate în Cameniță D/ Iar mai B, E, *Gjj* 5 Iară mai pre urmă s-au (au P> aşezatu şi lăcuitori în Hotin P, M / şi în Pererita B, şi in Peririta, *lipseşte* M, P / Atuncea viniîa B, E, G, Şi viniîa/; 6 podghiazuri C / la drumul Camenițîi B, C, la Caminiță pe drumuri P 7 loviîa B, C / turci C / negutitorii B, C / cejcarii B , M , P,'/ S făcea C, le. făcea B, G pagube B, *Cj* stricăciuni B, *Cjj 9 lipseşte 2* M / dacă C ;' Poartă C /; 9— 10 Iară după ce s-au întorsu solul cel leşescu de la Poartă ce trecusâ in zilele lui Antonii-vodă B, E, G, Iar dacă s-au întorsu solul leşesc, carile mersăs(ă) încă iu domniîa lui Antonie Roset voevod, de ia Țarigrad, leşii au ales M, P// 10 trecusă *Cj* Antonii *Cj* alesu *Bj* Camenițîi B, C, cetățîi Camenițî *Gjj* 11 toată Podoliia B, C / file *Cj* olatul M; olat cetățîi C, E / Camenițîi B *Cjj* 12 Buceci B, Bucecla M, P/ pînă, B C în Ucraina şi toată Ocraina pină în M, P / Ucraina[1-2] B//13 Ceahrin B, C pină in B, C / Voziia B, C ;/ 13-14 in gios toate aceste au rămas să fie supt stăpînire turcilor. Şi au şi M, P/ au rămas să fie tot suptu B, E, G 14 Şi au eşit B, C / mulțime *Cj* ruşi B// 15 lăuntru B, *C!* dejşi B, E| G, M, P, olatul cetățîi C, E, G/ Camenițîi B, *CU* 16 de^şi G, M, P. s-au făcut multe sate raia *Cj* de-u] de au C, şi au B, E, G,' şi turcii au M, P// 16—17 pus turcii pin sate subaşi B, E, pus turcii subaşi după obiciaiul lor prin sate *Gjj* 16 prin C // 17 după *Cj* obiceaiul *Cj* umbla B]mergea C, umbla de mergea G / Ieşi B, *Cj* leşii B, C / Şi după aceste II, P/ turci[2] C / 18 lără de nici / B, D, E, G / grije B, *Cj* Atuncea B, C, Şi atuncea M, P, şi in B, *Cjj*

slujitori pe la mezîluri şi pe la margine şi a s<ă> face şi slobodzîi pe la Cernăuţii şi pe la Hotin.

3. Iară în al doilea anu au tăiat Duca-vodă pe trei boiari, anumi pe Vas<i>lie Gheuca vel-visternic şi pe Ghiorghie Bogdan vel-jienicer şi pe Lupul sulgeriul, cărei f. 236' au fostu făcut cărţii / hicleni, cu iscăliturile lui Dumitraşco-vodă, la orheeni şi la lăpuşneni, să s<ă> rădice cu oastea, să margă să prindză pe Duca-vodă, cu toată casa lui, şi pre o samă de boiari a lui, şi cu izvod de ce morţi să-i omo<a>re pe toţii, şi triimiţindu carte acie cu Lupul sulgerul, ca cum vrea hi de la singur Dumitraşco-vodă, la căpitanii de la acelea ţinuturi. Iar un căpitan, anume P_ecusar<ă>, dac-au înţeles ce scrie într-acea carte, s-au făcut âtfîimite poronca la alţii căpitani, iar pe de altă parte au şi vinit cum mai de sîrgu la Iaşi, de au mărsu la Buhuş hatmanul de l-au întrebat, c-o lui şt<i>re iassţe? Ce Buhuş, neştiindu nemic de acestea îndată au mărsu la curte de au spus Ducăi-vodă. Şi Duca-vodă au triimis pe

1 meziluri B, *Cj* şi au început a să face şi slobozii B. C, D, E, G, şi s-au făcut si slobozii M, *Pjj* 2 Cernăuţi B, *Cj* şi în ţinutul Hotinului M, P// 3 3]6 M/ ***lipseşte*** Iară în M, P/ doile C/ ***după*** an ***ad.*** a domniii lui B. C, E, *Gj* ***după*** voevoda ***ad.*** capetele M, P/ pre C]a M, P/ trii B, *Cj* an a Ducăi-vodă celui bătrîn, a domniii lui în domnita a triia au tăiat Duca-/odă D// 4 anume B, C, pre anume pre E/ pre"² B, *Cj* pe]a lui M, P/ Vasilie B, *Cj* ***lipseşte*** vel M, P/ visternic B, C, visternicul M, P/ şi pe]a lui M, P// 5 Gheorghie B, *Cj* ***lipseşte*** vel M, P/ iienicer B, C, jicniceriul M, P/ şi pre Lupul sulgeriul (sulgîariul C> B, C, şi a Lupului sluger M, *Pj* carii B, *Cjj 5—1* care au fost scris vicleni cărţi cu iscălitura lui Dumitraşco voevoda către orheeni M, *Pjj* 6 fost B, *Cj* cărţi viclene B, *Cj* iscăliturile C, iscălitura B, D, E, *Gj* Dumitraşco-vodă Cantacozino B, *Cjj* 7 orheiani B, orheîani *Cj* ***lipseşte*** la M, P/ lăpuşneni B, *Cj* ca să să rădice M, P/ să B. *Cj* oaste B, C//8 si să margă M, P/ pre B, *Cj* voevoda M/ cujşi cu *Dij* 9 din boerii lui M, P, de boiari a Ducăi-vodă / ai lui B, C / şi cu izvod de cii să-i omoare pre toţi C, D, şi cu izvod şi cu cie morţi vor vrea să-i omoare pre toţi *Gj* Şi încă cu izvod cu ce feliu de morţi M, P/ de]cu E/ ce B// 10 omoară B, pre toţi B/ trimiţind B, triimiţind *Cj* cartea B, Cjscrisoarea M, P/ aceia B, *Cj* cujpre D// 11 sulgeriul B, *Cj* ca cum ar fi fost de la sîngur B, C, E, *Gj* ca cum ar fi fost chiar di la Dumitraşcu voevoda M, P// 12 acele B, aceli *Cj* Iară *Cj* ***ad. marginal*** anumi *Gjj* 13 Decusară B, *Cj* dacă au înţăles B, *Cj* cejeum M, P/ serile *Cj* întru acea B, întru acîa *Cj* carte *Cjj* 14 făcut că *Gj* trimite B/ alţi B, Cjceelanţi M, P/ ***după*** căpitani ***ad.*** de la celalante ţinuturi M, P/ pre B, *Cjj* 15 au şi purces de au vinit la Iaşi, cum mai degrab'şi au mărsu la B/au venit cum mai degrab'la Iaşi şi au mărs (mergînd M, P> la G, M, P/sirgu]grab' E/de]şi C, ***Bjj*** 16 hatmanul Buhuş *Cj* ***lipseşte*** de M, P/cu a lui ştire iaste C, cu a cui ştire iaste B, E/ cu a cui ştire iaste, au cu a lui iaste ***(lipseşte*** iaste P> acest lucru. Iară Buhuş M,P// 17 Ce]Iar B.E.G/ Buhuş hatmanul B/ne'ştiind *Cj* nemică B, ***Cj*** aceste B, aceste C/mersu *Bjj* 18 curte C]curtea domniască B,D,E,G/de]şi B,C,E,G,M, P/Ducăi]lui ***Pj*** voevoda"² *Ml* ***lipseşte*** Şi M. P/Duca-vodă îndată P/trimis *Bjj*

Ghiorghiţă Ciudin sărdarul de au prinsu pe Lupul sulgerul cu acea carte vicle<a)nă. Iar Ghieuca şi Bogdan nu ştie nemic. Ce cum l-au adus pe Lupul sulgerul la Duca-vodă, l-au întrebat Duca-vodă pe Lupul sulgerul c-o cui învăţătur<ă> au făcut acestea.

4. Iar el au spus că l-au triimis Gheuca şi Bogdan. Şi îndată Duca-vodă au triimis nişte bulubaşi cu simeni de i-au luat de pre la gazde<le> lor şi i-au închisu-i. Şi a doa dzi i-au scos la divan, între to<a>tă boîarimea, şi ei nemic n-au mai putut să tăgăduiască faptele lor, şi au spus drept că ei sint vinovaţii. Deci Duca-vodă mult i-au mustrat. 5. Şi au orînduit pe To<a>der Flondor vel-armaş de le-au tăiat capetele a tustrii, dzua ami<a>-dzădzii la fîntîn<a> denainte porţii domnesşţii. Ş iîn locul f. 237 Gheucăi au pus visternic mare/pe Toderaşco Ca<n>ta-cozono, ficiorul lui Iordachi celui bătrîn. Fost-au giupîne<a>sa Gheucăi vară primare cu do<a>mna Ducăi-vodă, Nastasie, dar nemic nu i-au putut folosi.

6. Iară dup<ă> ce s-au plinit 2 ani de domnie Ducăi-vodă, au mărsu la Ţ<a>rigrad, la înpărăţie, avîndu pîr<ă> cu Ştefan-vodă, ficior Radului-vodă, pentru logodna ce

1 Gheorghiţă B, C/Ciudin Gheorghiţă M, P/sărdariul B, C/ dc]şi B, E, G, M, P/ pre Lupul sulgeriul B, C, pre Lupul sărdariul, sulgeriul D// 2 vicliană B, *Cj* Gheuca B, C, Gheuca vistiernicul *Gj* Bogdan jicniciariul *Gj* ştiîa B, C// 3 nemică] că l-au prins M, nimica că l-au prinsu P/Deci cum au adusu pre M/ Deci l-au adus îndată pre sulgeriu P/ pre B, *Cj* sulgeriul B, C// 4 voevoda M/ ***lipseşte*** Duca-vodă pe Lupul :;ulgerul M, P/ pre Lupul sulgeriul B, C, ***lipseşte*** *Gj* cu a cui învăţătură B, C// 5 aceste B, *Cjj* 6 ***lipseşte*** 4 G, M/ spus]răspunsu M, P// 7 ***lipseşte*** Şi M, P/ Duca voevoda îndată M, *Pj* neşte C, ***lipseşte*** M, *Pj* cu]şi M, P/siimeni B, *Cjj* 8 ***lipseşte*** pre M, *Pj* gazdele B, C, *Pj* i-au închişisu-i A, i-au închis B, C, E/ ***lipseşte*** Şi M, P//9 toată boerimea B, C / şijdeci M.P/ ***lipseşte*** ei B, E // 10 nemică B, C / n-au putut să mai tăgăduiască P, n-au mai putut tăgădui M/ faptele B, *Cjj* 11 i-au spus drept Ducăi-vodă că-i sînt vinovaţi B, *Gj* şi]ci M, au]i-au E/ drept Ducăi-vodă E/ că] cum că M, *Pj* ei]îei *Cj* sînt vinovaţi *Cj* Decii *Bj* voevoda M// 12 ***lipseşte*** *5* B, E, G, M/ Şi au poruncit lui Toader Flondor M, *Pj* pre Toader Fliondor B, *Cjj* 13 arumaş A/ v'el-armaş]armaşul D/ ***după*** armaş ***ad.*** poroncindu-i *Bj* li-au B, *Cj* capetile B, C/ zioa amizăzi B, C, zioa amiiazăzi mare *Gjj* 14 fîntîna B, *Cj* porţii domneşti C] porţii curţilor domneşti B, porţii curţii domneşti D, E, P, curţilor domneşti *Gjj* 15 visternic mare B, *Cj* pre B/ fcderaşco]Dimitraşco P/ Cantacozino B, C// 16 lor-, dachi Cantacozino C, D, *Gj* Iordachi celui bătrîn Cantacozino E/ giupîniasa B, *Cjj* 17 Giupîniasa lui Gheuca au fost M, *Pj* Gheucăi vistiernicul *Gj* primare B, ***Cj*** cu doamna Nastasiîa a Ducăi-vodă, dar B,E,G, cu doamna Anastasiia, doamna Ducăi-vodă D, Nastasiîa doamna Ducăi, ce nimica M,P/ doamna C // 18 Nastasiîa *Cj* nemică B, *Cjj* 19 6]4 B,E,G, 9 M, 2 P/după B.C/ s-au înplinit P, au înplinitu M/ doi B,C/ de domniia B,C, a domniii E,M,P / Duca-voevod M, Ducăi-vodă a triia D//20 au mersu B, au mărsu Duca-vodă D,G/au mărsu]s-au dus M,P/ Ţarigrad B,C/ la înpărăţie B, la înpărăţiîe C, ***lipseşte*** M, P/avînd pîră B, *Cjj* 21 Ştefan voevod M, Ştefan beizade B,E, *Gj* feciorul M, *Pj* ce făcusă C, ce o făcusă M, ce au fost, făcut B,E,G, ce-au făcut *Pjj*

făcus(â) ~u fiică-sa Catrina; că, fiindu ficiorul Radului-vodă grozav la faţă, punea pricin<ă> şi nu vre să i-o dea. Dece au rămas ficiorul Radului-vodă pe Duca-vodă de la Divan(ul> împărătescu.

7. Atuncea au cheltuit Duca-vodă mulţi bani la Po<a>rtă, apro(a>pe de o mie de pungii de bani. Şi i-au dat turcii şi hătmănie Qcrainei, caftan şi şlic şi buzdugan şi un tui. Şi din Ţarigrad au purces dtpreună cu ficiorul Radului-vodă, ginere-său, cu 3 tuiuri şi cu buzdugan, de-1 duce înainte lui, cu mare alai întrîndu în Iaşi.

8. Indatăşi s-au apucat de au făcut mare şi frumoas<ă> nuntă. Triimis-au în to<a>tă ţara de au poftit pe to<a>tă TJoIărimea şi mazîlimea de la mic pîn'la mare, şi de alte căpiTehii," ce nu cu pofoncă şi cu poftă. Şi dup<ă> ce s-au strînsu cu toţii la Iaşi, făcutu-le-au oboro<a>ce, tuturor de la domnie, de le da de to<a>te ce le trebue, de nu cheltuia nime, nemic.

9. Aşijdere mai adus-au opt soli: 2 din Ţara Munte-ne<a>scă şi / 2 din Ţara Ungure<a>scă şi 2 din Ţara Le-
f. 237v
şască şi 2 din Ţara Căzăce<a>scă ce mare de piste Nipru,

1 Ecaterina M, P/ fiind B, C//2 voevod M'*după* pricină *ad.* Duca-vodă B,C,G/ şi] de P/ vrea B.C//3 Decii B,C/ Deci ficiorul Radului (Radului-vodă P) au rămas pre Duca voevod M, P/ l-au rămas D pre B/,' 4 Divanul *Cj* înpărătescu B, C// 5 7]5 B, E, G, 10 M/ chieltuit C/ Poartă B, *Cj* Duca voevod mulţi bani au cheltuit atunce M, P *lipseşte* la Po(a)rtă M, P// 6 aproape B, *Cj* mile *Cj* pungi B, *Cjj* 6—7 de bani. înpăratul turcesc au făcut pre Duca voevoda şi *(lipseşte* şi P) hatman TJcrainii, l-au înbrăcat cu caftan, i-au dat şlic, buzdugan şi tuiu M,P// 7 hătmăniia Ucrainii B, C; caftan C, osăbit caftan B, E, *Gj* tuiu B, *Cjj* 8 Şi au purces din Ţarigrad dinpreună B, E, Şi au purces din Ţarigrad dinpreună cu Ştefan beizadea, ficiorul G, Şi din Ţarigrad au purces Duca-vodă dinpreună *Cjj 9* Radului voevoda, cu ginere-său M, P/ ginere-său, fiind Duca-vodă domnu cu trii tuiuri D/ trii B, *Cjj* 10 de-1 ducea înnaintea B, C, pre carile le duce M,P/ cu]şi cu M, P/mare B,C/întrînd C, au întrat M]au trecut *Pjj* 11 8]6 B, E,G,12M/ Şi îndatăş B,E, Şi îndată C,G] Duca voevoda îndată M,P/ mare B, *Cj* frumoasă *Cj* nuntă mare şi frumoasă, domniască *Gjj* 12 nuntă domniască B, E; toată[1-2] B, C7 pre C, *lipseşte* M, *Pjj* 13 boerimea B, *Cj* mazilimea B, C' şi pină la mare, şi şi de alte M, *Pj* pînă B/ mare B,C/alte B,C// 14 căpetenii *Cj* ceMşi CM.P/şPjce' B,C,D,E,G,M,P/ pohtă C/după B, *Cj* s-au strînsu]au venit M,P/,' 15 toţii B, *Cj* făcutu-li-au nafacale tuturor, G, făcutu-li-au tuturor nafacali E, făcutu-li-au oboroace, tainuri, tuturor C, tuturor li-au făcutu tain M,P// 16 domniîe C;'de[2]]şi M/ toate B,C/ trebuia B,C// 17 nime *Cj* nemică C]nici un ban B,E,G, nemică, nici un ban D// 18 9]7 B,E,G, *lipseşte* M/ Aşijderea B,C/au mai adus G,M,P/doi B,C/ Munteniască B.C//18—2 opt soli: 2 din Ţara Leşască> 2 din Ţara Muntiniîască, 2 din Ţara Căzăcească cea mare do peste Nistru, 2 din Ţara Unguriască ; (opt soli: 2 din Ţara Leşască, 2 din Ţara Căzăcească ce a mari de peşti Nistru, 2 din Ţara Munteniască şi 2 din din Ţara Unguriască P) şi acei soli multe şi frumoasă daruri au adus şi li-au închinatu Ducăi voevoda M,P//19—20 doi[1-3]B,C/Unguriască B,C.'/ 20 Căzăcească cea mare B,C/piste B, *Cjj*

de au adus soli<i> multe daruri şi frumoas<ă>, de au închinat Ducăi-vodă. S-au veselit 2 săptămîni cu feluri de feluri de muzici şi de giocuri şi pelivani şi de puşcii. Şi giuca 2 danturi pen ograd<ă> şi pe uliţe, cu toţii boiarii şi giupînese înpodobiţi şi toţi neguţitorii şi tot tîrgul. Şi un vornic mare purta un cap de danţu şi alt Vornicu mare alt capu de danţu, înbrăcaţii cu şarvanale domnesştii. Numai mirili şi mire<a)sa, fiindu ficiori de domnu, nu giuca în danţu pe afară, numai ce giuca boiarii. Cît nu era nuntă, şi era minune. Şi dup<ă> ce au nuntit, au mulţămit solilor şi i-au dăruit bine, şi s-au dus la ţ<ă)rîle lor.

9. <sic>. Pe urmă s-au gătit ş-au purces la Ocraina, la Nemirova. Şi s-au strînsu to<a>tă căzăcimea acolo la Duca-vodă, la Nemirova. Ş-au ales din capete dintre dînşi<i> ş-au pus giudecători şi polcovnicii şi sotnici şi le-u pus şi-n locul lui nemesnic, în loc de hatman, să le poarte de grije lor, anume Ene Gredinevici, omu slujit, ştiindu limbă căzăce<a>scă, de ne<a>mul lui grec. Ş-au făcut şi curţii lingă Nemirova, în marginea Buhului, ş-au făcut şi alte curţii în marginea Nistrului, la Ţicanovca, înpotriva Sorocii. Şi de-colo s-au întorsu de to<a>mnă la Iaşi. Şi stăpînie Duca-vodă şi Ocraina şi Ţara Moldovei,

1 de^şi B, E, *Gj* solii B, *Cj* frumoasă *Cjj* 2 Şi s-au B, C, E, G, M, Şi au D, Şi i-au P/doao B,C// 2—3 feliuri[1-2] C, feliuri[1], feliuri[2] B// 3 muzici B/ *lipseşte* şi de[1] M,P/ jocuri *Cj* şi[2]]şi de D/peilivani B,D, *ad. ulterior* şi pelivani A/ şi cu puşci B,E,G, *lipseşte* M, *Pj* puşci C // 4 juca *Cj* doao danturi B, *lipseşte Cj* pin ograda curţilor domneşti B, pin ograda curţii domneşti C, D, E, *Gj* toţi B, C // 5 jupîneseli B, jupînesele C, giupînesăle G, M, P / tot tîrgul] tîrgoveţii M, P // 6 *lipseşte* Şi M, P/ mare B, *Cj* şi alt vornic mare purta B, C, D, E/ şi iarăşi alt -'ornic M, P// 7 *lipseşte* mare M/ cap *Cj* înbrăcaţi B, *Cj* şarvanale C] cabaniţe B,E,G/ domneşti B,C/ *după* domneşti *ad.* cu cabaniţe D// 8 Şi numai M,P/ mirele B,C/ miriasa B,C/ fiind B, C / domni B, *Cjj* 9 juca[1-2] *Cj lipseşte* pe M, P / *după* afară *ad.* ce numai în casă, iar la danţu B/ *lipseşte* numai ce giuca boiarii M.P//10 nu era ca o nuntă (ca la o P>, ci ca (ca la P> un lucru de mirare M, P/ şi]ce C / minune B / *după* minune *ad.* de mirare C, E / după B, C // 11 bine B, C / dus fieştecarii E,G/ ţărîli-C// 12 9]8 B,E,G, 10 C,D, 13 M/ Pe B, Iară pe *Cj* Pe urmă] Duca voevoda M,P/ *după* gătit *ad.* Duca-vodă C,G/ şi-au purces B,C]şi s-au dus M/ Ucraina B.C//13 toată B,C/ căzăcime *Cjj* 14 voevoda M//14—15 Şi a u[1-2] B,C/ *lipseşte* din *Gjj* 15 dînşii B,C/ polcovnici B,C//i6 li-au pus şi în B,C/ şi namesnic în locul lui G/namestnic B, namestnic C,E/ şi în locul său li-au (i-au P) pus şi nemestnic, adică în loc de hatman M,P/ să le B,C// 17 grija *Cj* pre anume B,D,E,G, anume pre *Cj* Eni B, *Cj* Iane D/ Gredineviciu B/ ca să le poarte de grijă, pre Ene Gridenovici M, *Pj* om *Cjj* 18 ştiind C, ştiind şi B,E,G/ căzăcească B,C/ niamul B,C/grec fiindu B, E, G, fiind grec *Cj* de niamul său grec, dar ştiia şi limba căzăcească M, P/ Şi au făcut B, Şi ş-au făcut *Cjj* 19 curţi B, *Cjj* 20 şi au făcut B, şi ş-au făcut C, şi au mai făcutu M, *Pj* alte curţi B, *Cj* Ţiconovca M, Ţîconovca *Pjj* 21 *după* Sorocii *ad.* di cela parte *Cj* de acolo B, *Cj* toamnă B, *Cj* de toamnă s-au întorsu în Iaşi M, *Pjj* 22 Si asa M, *Pj* stăpînila B, *Cj* voevoda M/ Ucraina B, *Cj* Moldovii//

domnu cu trii tuiuri. Şi acolo, cîndu au fostu la Ocraina, multă cinste cu făcut căzaciloru. /

f. 238 10. Dup-aceîa mărs-au în prinblare la un sat a lui, ce iaste în ținutul Ne<a>mțului, anume Prăjăştii, avîndu şi curții acolo, cu to<a>tă casa lui, cu ginerei şi cu ficiorei lui şi cu to(a>tă boiarimea şi curte lui. Ş-au zăbăvitu acolo vro 2—3 săpămîni, înblîndu pe la vînaturi şi pe la alte sate a lui. Chematu-l-au în cinste şi un boer, anume Costantin postelnicul Ciobanul, la un sât a lui, anume la Silesşte, de l-au cinstit 2 dzile. Şi aşe iar s-au întorsu la Iaşii la scaon.

11. Duca-vodă, vrîndu să sco<a>tă banii ce cheltuis<ă> la Po<a>rtă pentru hătmănie Ocraenei şi avîndu şi cas<ă> grea, cu mare cheltuial<ă>, şi nu cheltuia ca un domnu, după putința țărîi, şi vrea să cheltuiască ca un craiu, şi vădzind şi vicleşugul boîarilor celora ce i-au tăetu-i, de cum era rău de fel, încă mai rău s-au făcut şi mai gro<a>znic asupra boîarimei şi asupra țărîi. Scos-au nissşte hîrtii pe țară, mari cîte de 6, de 8 ug<hi>, si cîte n-au înbrăcat pe fețe, le-au dat năpăsştii pin sate. Şi

1 domnu fiindu cu trii tuiuri B, C, *lipseşte* M, *Pj* cînd *CI* fost *Cj* Ucraina B, *Cjj 2* cazacilor B, *Cjj* 3 10] 11 C, D, 9 E, G, 14 M/ După aceia B, C, Iară după aceia G, *lipseşte* M, P/ După aceia, dacă au vinit la Iaşi E/ mers-au B,C/ primblare B, primblare *Cj după* primblare *ad.* Duca-vodă C,G// 3—4 Duca voevoda au mers în primblare în ținutul Niamțului la un sat a lui, anume M, P// 4 iaste B, *Cj* Niamțului B,C / Prâjeştii B,C, Prăzăsştii *Xj* avînd C // 5 curți B, *Cj* toată B, C / *lipseşte* cu t<o>ată casa lui M,P/ ginerii B.C/ *lipseşte* cu³ *Cjj* 5-6 *lipseşte* şi¹⁻³ M/ ficiorii B,' *Cjj* 6 *lipseşte* lui M, P/ toată B, *Cj* boerimea B/ şi cu curtea lui C, şi cu toată curte lui M, P/curtea B/ Şi au zăbăvit B, *Cjj* 7 *lipseşte* acolo E / vreo doao, trii B, C, vro trei M, P/umblînd B, C / pre¹ B, *lipseşte* M, P/pre¹⁻² C // 8 Chiematu-l-au *Bjj* 9— 10 Costandin Cioban vel-post(elnic) <log<o>f<ăt> P au poftit pre Duca voevoda în cinste la un sat al său anume Sălişte, lingă Români; doao zile l-au cinstit. Apoi iarăşi s-au întors M,P// 8 boiariu B, boîar *Cj* pre anume B, *Bjj* 9 *lipseşte* la² E/ anume *Bj* un sat anume a lui *Cjj* 10 Silişte B,E, Silişte C/doao B,C/ asiaB/ iarăş B,G/ aşa s-au întorsu iar C//11 Iaşi B,C/'/ 12 11] 10 B,E,G, 12 C,D, 16 M/ vrînd *Cj* sa-ş scoată B.C.D/ ce au cheltuit B, P, ce cheltuisă C, ce au fost cheltuit E,G, ce I-au cheltuit M// 13 la Poartă B.C, *lipseşte* M,P/ hătmăniia B, *Cj* Ucrainii B, *Cj* avînd B, *Cjj* 14 casă B,C/ cu mare cheltuială B, C, şi cu multe cheltuelc M,P/ şi²]că M,P// 15 *lipseşte* şi vrea să cheltuiască M.P/ ca]ci ca M,P//16 văzindu *Bj* vicleşugul B//16— 17 a celor ci î-au tăiat, pre cit era rău de fel pre atîta şi încă şi mult mai râu s-au făcut <mai mult s-au făcut rău P> M,P//17 ce i-au tăiat B,D,E,G, ce i-au tăiat C/rău de feliul lui B,C/ în-ă şi B//1S gro(a>znicu *Bj* boerimii B, boîarilor C.G//19 nişte B, neşte C, *lipseşte* M, P/ pre *CI* cîte de şease galbeni şi altele mai mari, cîte de opt galbeni şi cîte n-au înbrăcat B,E,G, cîte de şasla galbeni şi cîte de opt galbeni şi cîte n-au înbrăcat C, D/ pre țară hîrtii mari <pre mariP), cîte de 6 şi cîte de *(lipseşte* cîte de P> 8 galbeni M,P// 20 *după* înbrăcat *ad.* zlotaşii D/ pe fețe B, C, pe fețile oamenilor M, P/ la-au *Xj* U-au dat năpăşti B, *Cj* sate B, *Cjj*

dup<ă> ce au dat tablele în visterie, au aruncat orînduele pe hîrtii, de un galbăn 16 galbeni. Care luas<ă> hîrtie de şesă galbeni îi face mai bine de o sută. Şi dacă nu găsie cu ce plini de la om, lua <a> altue pentr-acela. Şi pe unde era pustiiu, face pe zlotaş<i> de plătie de la

f. 2V) casăle lor. Şi-i băte pe / zlotaşi cu buzduganul, de au omorît vro doi, trei. Deci vădzind că mor de buzdugan, au făcut un bătu în optu muchii, de băte pe boeri şi pe zlotaşi cu bățul. Şi-i punea pe boiari dâjdi şi-nprumute peste putința lor, cîtu nu să mai putea plăti că era boul 2 galben<i> şi vaca 1 ug<hiu>, şi <nu> istovie zlotaşi<i> tot, nice cu odo<a>răli ce le zălojîîa pe la neguțitori. Ce Iera pline închisorile de boiari şi grosurile de cei săraci, de-i băte şi-i căznie cu capeteli pen garduri, şi leşinații de fo(a>me, şi bărbații şi femei. Şi murie prin grosuri.

12. Şi giupînes<ă> sărace încă le lega la puşcii şi le închidea la simeni pentru bani. Pentr-acea vrăjmăşie

1 după B, *Cj* au dat zlotaşii B,C,E,G/ tablele B, C, table M, P/ vistierile *Cj* aruncat]eșit, B, E, G, scos D/ orînduiale B, orînduiale C, orînduelile M, orînduiale, izvoturi D, E// 2 șeasesprăzéce B, sasíasprăzece C// 2—3 galbéni¹⁻² C, *lipsește*¹ G/ Carile M.P, Si carii E,G/ Și carii luasă B, Și care om luasă C/hîrtiia C//3 șease B, șasie C/ ii făcea C, li să făcea B, i si făcea D, făcea să dea E/ mai bine de o sută de galbeniC]noaozăci şi opt de galbeni B, noaozăci şi şease de galbeni E, 98 G, mai mult de cît 10 galbini M,P/ *după* de galbeni *ad.* să dea C//4 găsiia B,C/ înplini M, P/omu B/luoa a altuia B.C.D.E, de la altul M.P/ pentru B,C// 5 pre¹⁻² *Cj* unde B,C/ făcea B,C/ plitiîa B, *Cjj* 6 casăle B, *Cj* bătea B,C/ pre *Cj* casăle lor şi băte pre zlotaşi de plătiia de H casăle lor. Pre zlotaşi îi băte cu buzduganul şi au M// 7 vreo doi, trii B,C] trii oa:nsni M, P/ Decii B,C/ văzind Duca-vodă *Cj* că mor zlotaşii B,E,G//8 au]ş-au M, P / opt C / muchi B,C / bătea B, *Cj* pre¹⁻² *Cj* în trii muchi cu care băte M,P/ *lipseşte* şi E, *Gj* boiari, boiari *Cjj 9 lipseşte* cu bățul M, P/ Şi P/ pre C / dăzdi A/ la dîjdi grele G, la dăjdii şi la înprumute M,P/ înprumute B,C// 10 piste B, preste *Cj* cît B, *CI* că boul era cîte M.P/ doi galbeni B, doi galbeni *Cjj* 11 şi^iară M,P/ vaca un galbîn B,C,D,E, vaca cîte un galbîn M, *Pj* istoviia B, *Cj* zlotaşii B,C// 12 *după* tot *ad.* la visterile *Cj lipseşte* tot, nice M, P/ nice]şi nici B,C,E/ odoarăle B,C, odoarăle lor M, odoarele boerilor P/ ce le jălojîîa A, ce le zălogiia B, C, zălogindu-le M, P/ *după* neguțitori *ad. (ad. marginal* C> nu să putea plăti B,D,E,G, nu putea plini someli banilor cu carii era încărcați D// 13 era M/ închisorile B,C/ Şi era închisorile plini M, P/ grosurile B, *Cj* di cei B, de clei *Cjj* 14 de-i]îi M, P/ bătea B, C căzniîa C]munciîa B,E,G,M,P/ îi pune cu capitile M, P/ pin B, *Cj lipseşte* şi² M, P/ leşinați M, *Pjj* 15 foame B, *Cj lipseşte* şi¹ M, P/ bărbați şi fimei B, *Cj* Şi muriîa B, CjMuerile M, *Pj* pin *Bjj* 17 12] 13 D, *lipseşte* B, C, E, G, M/ Şi pe giupîi.ese B, Şi pre giupînesîe C, Aşijderea şi pe giupînese *Gj* Pre giupînesăle cele sărace ie lega pre la M, *Pj lipseşte* încă E/ puşci B, *Cjj* 18 siimeni B, *Cj* Pentru acea B, Pentru acîa *Cj* vrăjmăşiîe *Cjj*

şi gro<a>ză ce-i înplus<ă> inema diiavolul de-lăcomie ce ave, urît-au toţii pre Duca-vodă. Şi s<ă> ruga toţi lui Dumnedzău să-i mîntuiască de mînule lui, şi-1 blăstăma de la mic pîn'la mare, de audzie slugeli lui cu orecheli. Atunce fugit-au mulţii boiarii şi mazili de gro<a>za lui pentr-alte ţari, de ş-au pustiit casăle. Tudosîe Dubău vel-spătar au fugit într-o no<a>pte din tîrgu din Iaşi în Ţara Leşască. Aşijdere şi Savin Zmucil<ă> vel-med<el-nicer) şi cu frate-său Ghiorghiţă postelnicul. Şi i-au agiunsu gonaşii, lepcanii, în Codrul Herţei, şi s-au bătut
r- 239 cu dînsăi, şi nu le-au pututu strica nemică. / Şi Motoc şi alţii mulţii. Iar la anul, la vl<ea>to 7191<=1683>, gătîtu-s-au vizirul de oaste\ să margă asupra nemţilor.

13. Vint-au poronca şi la Duca-vodă să margă în oaste. Făcut-au mare gătire de oaste, c-au adus şi cîteva polcuri de cazaci de la Ocraina, şi călărăşime, şi lefecii, şi curteni, şi hînsari. Şi pe ţară au orînduit oameni de oaste, şi boerii, şi mazilii, cîte cu 10—12 slugii. Ş-au pus

1 groază B, C/la săimeni şi tot pentru bani. Fiindcă-i umplusă diiavolul inima de toată vrăjmăşiîa şi lăcomiia M, P/ ce îi umplusă inima B, cîe-i umplusă inima C/ lăcomiîa banilor **Cj** ce avea B,C, *lipseşte* M,C// 2 urîtu-l-au toţi B,C,E,G/ pe B/ voevod M/ săC// 3 Dumnezeu B, C/ de]din B,C,D,M,P/ mînuli **Cjj** 4 pînă B,C, şi pină M,P/ mare B,C/ de auziîa B,C, de-i auziîa M/ slugile B, C/ urechile B,C// 5 Atuncea B, C/ Fugit-au atuncea D/ mulţi B, C/ boiari B, boiari C/ mazili B, C/ mulţi boeri şi mazili au fugit M, P/ groaza B, C] răul M,P/ lui]Ducăi-vodă **Cjj** 6 pintr-alte ţări B,C]prin ţări străine M,P/s-au A/ casăli B, casăle C/ Anume Tudosie B,C,G, Pre anume Tudosie E/ Theodosie D// 7 *după* spătar *ad.* de răul lui M,P/noapte B, C/ *lipseşte* din tîrgu din Iaşi M,P// 8 Aşijderea B,C/ Zmucilă B,C/ medelnicear B, medelnicîar C// 9 *lipseşte* şi M/ fratile său M/ Gheorghiţă B, C/ *după* postelnicul *ad.* au fugit M,P// 10 *după* lipcanii<B> *ad.* cie-i trimisesîe Duca-vodă după dînşii **Cl** Şi măcar că i-au agiunsu în Codrul Herţii gonaşii lipcani M,P/ în]la C/ Herţii B,C/ dînşii B, C / *lipseşte* şi s-au bătut cu dînsăi M, P ,'/ 11 şi] însă M, P/ li-au putut B,C/ nimica nu li-au putut strica M,P/ Moţocu B/ Şi Motoc încă au fugit C, Au mai fugit şi Motoc M,P// 12 alţii mulţi B, **Cj** *lipseşte* mulţi D/ Iară în anul 7191 gătitu-s-au B, D, E, G, Iar la anul după aceia, 7191, găt'itu-s-au **Cjj** 12—13 în anii 1683 veziriul s-au gătit cu oaste M, P//13 veziriul B, **Cj** oaste B, **Cj** asupra nemţilor să meargă M, P// 14 13] 11 B, G, 14 D, 18 M, 4 P/ Venit-au B/ voevoda M/ oaste B,C// 15 Făcut-au atuncea Duca-vodă mare gătire de oaste B, Şi au făcut Duca-vodă mare gătire de oaste C,Gătindu-să veziriul de oaste să margă asupra nemţilor, făcut-au şi Duca-vodă mare gătire de oaste G/de]în P/si au adus B,E,G„ că au adus C, adus-au M,P// 16 Ucraina B,C/şi călărime lefecii B,E/călărime D,G/ lefeciii **Cj** curteni B, curtenii **Cjj** 16-17 Ucraina, călăreţi, pedestrime si lefegii, curteni şi oaste de ţară M// 16-18 *lipseşte* şi călărăşime... oameni de 'oaste, şi P// 17—18 *lipseşte* şi hînsari... oameni de oaste, şi M//17 pe ţară încă au orînduit să facă **Cj** oameni]o samă **Gjj** 18 oaste B,C/ boiari B,' boiarii C, şi pre boiari **Gj** mazili B.mazilii **Cj** zece B,C, *lipseşte* M, P/ doaosprăzeci B,C/ slugi B,C/ Şi au pus B, **Cjj**

şi pe un Brah<ă> căpitan de au făcut un stiag de oameni tot din vătajîi boîarilor ş-a giupînesilor celor săraci.

14. Ş-au purces cu to<a>tă oastea sa de aice din Iaşi în 20 dzili a lui aprilu. Boiarii şi ţara, toţii era bucuroşi să purce<a>dză Duca-vodă în oaste, să hălăduiască de vrăjmăşie lui. Şi-1 blăstăma toţii să nu s<ă> mai înto<a>rcă de unde mergea. Că şi atunce, la purces, multă strînsoare <făcea> pentru rămăşiţa banilor birului, să istovască boieri<i>. Şi nu pute istovi, că bani nu era necăiuri, vîndzare în vite nu era. Ce şi pre cale, pin la Focşenii, mărgîndu cu oastea, tot zapceituri era. Mergea încet şi face oturace, cîte 5—6 dzile şi mai mult, la un loc, pentru tătari. Trecîndu hanul cu tătărimea pre la Fălciiu, atunce multe jacuri au făcut pen ţară, slobodzindu-s<ă> tătarii prin sate şi pre la casăle boiaresştii, pîn-au trecut în Ţara Muntene<a>scă, mărgîndu la oaste. Şi dac<ă>
- J 9v s-au strecurat tătărimea di prin ţar<ă>, / ş-apoi au trecut şi Duca-vodă pe la Focşeni, cu toată oastea lui. N-ar hi

1 Brahă B,C//1—2 Şi au pus căpitan pre Brahă preste un stiag, oşteni tot din M.P;/ 2 vătajii B.C/ şi a jupîneselor B,C/ *lipseşte* celor M,P/ sărace, B,C// 3 14] 15 D, *lipseşte* B,E,G,M/ Şi au **Bj** Şi au purces Duca-vodă C,G/ Şi au purces Duca-vodă de aicea din Iaşi cu toată oastei sa D/ toată B,C/oaste **Cj** de aicea B,C// 3—4 Şi, april 20 <la apriili în P> au purces cu *(lipseşte* cu P> toată oaste din Iaşi M, P// 4 doaozăci de zile a lui april B, doaozeci de zile a lunii lui aprilie C/toţi B,C/ ţara toată s-au bucurat de purcedsre Ducăi voevoda M,P// 5 purcează B,C/ oaste **Cj** în oaste, să sâ mîntuiască si să hălăduiască B/ si hălăduiascalca să s(ă> mîntuiască M,P//6 de vrăjmăşiîa B,C/ toţi B,C/ si]ca să M,P/ să **Cj** întoarcă B,C// 7 merge B, merge C]să duce E// 7—12 Duca voevoda chiar la purcesul lui multă strînsoare au făcut pentru rămăşiţa banilor. Şi boerii nu pute istovi, că vînzare nu era în nimica; vitile nici să întreba, că bani nu era. Aşijdere şi pre cale pînă la Focşani mergînd cu oaste in bieţii oameni.tot zapciituri era pentru bani. în adinsu merge încet şi face otacuri M, P// 7 atuncea C/ *după* purcesul *ad.* Ducăi-vodă la oaste **Cjj** 8 strînsoare făcea B, E,G/' *după* birului *ad.* au făcut **Dj** să]ca să **Cjj** 9 boiarii **Bj** *după* boiarii *ad.* la vistieriîe **Cj** Şi boiarii nu putea C/ putea **Bj** nicăiri B,C// 10 vînzare B,C/ vită A/ cale **Cj** pînă B,C/Focşani B.C//11 mergîndu B, mergînd C/ zapciituri B/zapciituri de bani era C/Merge B/încetu B//12 făcea B,C/ cinci B,C/ şease B, şasîe C/ zile B,C/ *lipseşte* si mai mult M, P/ la un locu B,C]într-un loc P/pentru tătarî C, *lipseşte* B,M,P // 13 Trecind atuncea **Cjj** *13*— 14 Atuncea trecîndu hanul cu tătărimea pre la Fălciiu în oaste, multe jacuri au făcut pin ţară B, Hanul cu tătarii au trecut prin Fălciiu şi atunce multă stricăciune au făcut tătarii în ţară M,P/ tătărimea **Cj** atuncea **Cjj** 14 rin C/ slobozindu-să **Cj** *lipseşte* tătarii M,P// 15 sate **Cj** casăle B,C]sate **Gj** boercşti B, boîareşti **Cl** *după* boereşti *ad.* de au făcut multă stricăciune B / pînă C, pină ce G, M, P // 16 Munteniască B, **Cj** mergîndu B, mergînd **Cj** la oaste B,C, la i'celantă oaste M, P/ *lipseşte* Şi M / dacă B, **Cjl** 16-18 *lipseşte* Şi dac<ă> s-au strecurat... oastea lu; P//17 de B,C/di prinldin **Uj** ţară C/şi apoi au trecut CJatunce au purces M// 18 voevoda M/ pre **Bj** Focşani **Cj** Şi n-ar fi făcut B,C,E,G//

făcut tătarii atîta stricăciune în țară trecînd, de-r hi dat Duca-vodă poclon deplin pecum cerea. Numai Duca-vodă n-au vrut să-i dea.

15. Rămas-au camaicani în Iaşi Neculaiu Racoviță logofătul şi Pălade spătarul şi Toderaşco visternicul, cărei, la purcesul Ducăi-vodă, s-au sfătuit cu o samă de boiari de cee ce au mărsu cu domniia în oaste ca, d<e> s-ar mai înto<a>rce Duca-vodă, ei să nu vie cu dînsul, că nice ei nu-1 vor aştepta în Eşi, ce să vor duce să-ş prindză capeteli printr-alte țări, că nu-1 mai pot sătura. Mărgînd Duca-vodă cu oastea prin Țara Muntene<a>scă, au trecut peste munte şi au mărsu alături cu Țara Ungure<a)scă pre la Sibii, pre la Logoj, pre la Timişvar, pre la Sarvaş, pre la So<l>nnoc, ce iaste la apa ce s<ă> chiiamă Tisa, şi de acolo la Dunăre, la cetate Buda. Au trecut Dunărea pe pod din gios de Buda. într-un cîmpu au agiunsu pe Şerban-vodă cu oastea, şi au vinit Şerban-vodă de s-au adunat cu Duca-vodă, iar vizirul cu oastea şi tătărimea era înainte la Stonbeligrad. Viziriul Kara Mustafa-paşea atunce cu aceia gătire mergea, anume,

1—2 Tătarii n-ar fi stricat atîta în țară, de li-ar fi dat Duca voevoda poclonul deplin M,P//1 stricăciune B,C/ înjpin B,G/ de ar hi B,C//2 poclon hanului E/ deplin] Jianului C / precum B/ precum au cerut tătarii să dea G, după cum il cere ei M,P/ NumaijCe M,P/ voevoda M// 3 să dea B,E,G, să le dei M,P// 4 15] 12 B,E,G, 16 D, 24 M/ Rămas-ati atuncea B,C/ caimacami B/ în Iaşi caimacami *Cj* In Iaşi au rămas caimacami *(lipseşte* caimacami P) M,P/ Nicolai "Racoviță B,C// ^*lipseşte* logofătul M,P/ *lipseşte* şi M, P/ Păladie B, Păiadii *Cj* spătariul B,C/ Toderaşcu Cantacuzino M/ Toderaşcu visternicu<(l) Cantacozono, caimacami P/ visternicul B, vistiernicul *Cjj* 6 voevoda M/ s-au sfătuit cu ceelanți boeri ci au mersu M,P// 7 de aceiia B, di ceia *Cj* ce au mersu B, ce au fost mărs G,' domniia]Duca voevoda M,P/ în oaste B,C, *lipseşte* M,P/ de B,C // 8 s-ari *Cj* de să va mai întoarce M,P/' întoarce B,C/ voevoda M/ ei]iei *Cj* viie *Cjj* 9 nici B, nice C/ ei]iei *Cj* nu-1 vor mai B,G,P/ Iaşi B,C/ duce B.C//10 capetile B,C/ duce printr-alte țări să-ş mîntuiască capetele, că M,P// 11 Mărugînd A/ Iar mergîndu B,E,G, Şi mărgînd *Cj* Duca voevcd mergînd M,P/ cu oaste C, *ad. marginal* D/ Munteniască B,C// 12 piste B, preste *Cj* mersu B/ alăturea B, alăture *Cj* Unguriască B,C// 13 *lipseşte* pre B,C/ Sibiiu B,C/ pre B,C, *lipseşte* pre M,P// 14 iaste B,C/ la]pre M,P// 15 să chiamă *Cj* Dunăre C/ cetatea B/ la Buda *Cj* Şi au B,C,D,E,G // 16 Dunăre B,C/ Dunăre au trecut-o pre pod M,P/ pre B/ din gios de cetaatea Buda D/ Şi acolo într-un B, Şi într-un *Gj după* cîmpu *ad.* şi acolo C, acolo M,P// 17 pre B,C/ Şerban voevoda, domnul muntenesc cu oaste şi Şerban voevoda au mers de s-au adunatu M,P// 18 adunatjînpreonat C,G/ veziriul cu oastea şi cu hanul cu tărărimea B/' *lipseşte* iar M,P/ viziriul C//19 şijşi cu D,E, şi cu tătarii M, P/ înnainte B, *Cj* Stonbiligrad B, *Cjj* 19-20 Atuncea vezir era Kara Mustafa-paşia si cu aceia B / Iar veziriul C, G/ paşa *Cj* atuncea C, era atuncea D/ Veziri era Kara Mustafa-paşa. Şi acest veziriu merge cu aceia gătire (cu ace gătire merge P) adică anume M,P//

să dobînde<a>scă cetate Enîcul, ce iaste în marginea Țării Nemțeştii, cu îndemnarea lui Tiuchil grof şi altor domni unguresştii, ce îndemnas<ă> pe viziriul să margă. Dece nemții, avîndu vesşte de vinirea oştilor turceştii la Enîc, au grijit cetate cu oaste şi cu bucate.

Sosindu vizirul cu oastea la Enîc, au prinsu limbă, care au spus că cetate Enecul iaste grijită foarte bine şi cu tărie mare; nu o va pute dobîndi. Iar cetate Beciul

f. 240 Iaste făr<ă> de nice /o grijă: nice oastea, nice bucate nu au sosit, numai cei de locu în cetate. De va merge, prea lesne o va dobîndi. Luîndu această veste, viziriul nemic lîngă Enec n-au zăbăvit, ce au şi purces cu oastea în sus, pre lîngă Dunăre, la Beci şi au tăb(ă>rît lîngă Beci. Şi-n 5 dzile" a lui iiulie au început a bate din tunuri.

16. înpăratul nemțescu era cu osştii atunce într-altă parte, de să bătea cu alții megilaşi ai săi, iar în Beci era numai un ghinărar, anume Sterimbeg, cu 25 000 de nemții. Şi au zăbăvitu turcii pregiur cetate Beciului din 5 dzile a lui iiulie pînă în 2 dzile a lui sept<emvrie>. Şi nepărăsit

1 dobîndiască B, *Cj* cetatea B, C/Enicul Bjtnăul M, P/ce]care E, care cetate M, P/ iaste B, *Cjj 2* Nemțăşti B, C/îndemnare *Cj* Tiucbiun A/ şi a altor D,E// 3 ungureşti B, *Cj* indemnasă B, *Cj* pre *Cj* veziriul B/ *lipseşte* ce îndcmnas(ă)... să margă M, P/ *după* margă *ad.* să ia cetaate Enicul *Cjj* 4 Decii B, C, *lipseşte* M, P/ nemții B, *Cj* avînd *Cj* veste B, C]ştire M, P/ venirea B/ turceşti B, *Cjj* 5 Enicu B, Enic C, Enîț M, Enuțu P/ la cetate la Enic E/ cetatea B, cetaate C, cetaatea bine D/ oaste B, *Cj* cu bucate]mîncare M, P// 6 Iar sosind B, C, E, *Gj* veziriul B, viziriul *Cj lipseşte* cu oastea *Cj* la Enuț cu oaste M/ Enic B, Enuțu P, Enic, la cetaate *Cjj* 7 care B, *Cj lipseşte* care au spus M/ că]cum că M, P/ cetatea B, cetaatea *Cj* Enicul B, C, Enuț M, P/ iaste B, *Cj* bine B, *Cjj* 8 tăriiie *Cj* mare tăriie M, P/ mare, B, *Cj* nu o vor putea dobîndi]şi nu va pute să o ia M, P/ putea *Cj* Iar cetaate Viena, ce să zice Beciul C, D// 9 iaste B, *Cj* fără de nici B, *Cj* grije B, *Cj după* grijă *ad.* este P/ nici B, *Cj* oaste B, *Cj* bucate nu au şi sînt numai B, E, *Gjj* 10 şi numai M, P / cei]cîei *Cj* de loc sînt C,D,M, P/ cetaate C,D/ Şi de va merge C,E,G, Şi de va <vor P> merge acolo M,P/ pre B,C// 11 lesne B/ dobîndi]lua M,P/ Şi luundC.G/ Iar veziriul luund această veste, nemică B/' veste *Cjj* 11—12 Veziriul luînd această veste, nimica n-au (n-au mai P) zăbăvit lîngă cetate Enuț <Inuc P), ci M, P/ veziriul *Cj* nemică *Cj* lîngă cetaate lîngă EnicC/ Enic *Bj lipseşte* şi E//12 oasteC// 13 Dunăre C/Beciu B, la cetaate la Beciu *Cj* tăbărît *Cj lipseşte* şi au tăb(ă>rît lîngă Beci B, M, P/ Beciu C//14 Şi in cinci zile B, *Cj lipseşte* dzile M, P/ a lunii lui iulie D, *Gj* iulie B, C, iuniie P/ a bate cetaatea B, E, a bate cetaate, a bate cetaatea Beciul D, G// 15 16] 13 B, E, G, 17 D, *lipseşte* M/ Iară înpăratul C, *Gj* nemțăsc B, *Cj* era atuncea cu oşti B, E, G, atunce era cu oaste <oşti P) M, P/' oşti *Cj* atuncea *Cjj* 16 alți B, *Cj* ai]al A/ Beciu B, *Cjj* 17 gheneral B,C/ pre anume'D/ Şterimbergu B, Şerimbergu M, P/ doaozeci şi cinci de mii B, *Cj lipseşte* de M, P/ nemți B, C//1S zăbăvit B, *Cj* inpregiurul cetății B, C, E, G, M,P/ cinci B, *Cj* din]de la P,< cinci B, *Cj lipseşte* dzile M, P/ a lui]a lunii lui *Cjj* 19 iulie B, *Cj* doao B, *Cj* zile B, C, *lipseşte Gj* a lui]a lunii lui *Cj* septemvrie B, *Cj* nepărăsitjiieincetat M, P//

da din tunuri, cum şi din cetate să apăra bărbătesşte. Şi era în mare strînsoare cei din cetate, cît era în cumpăn<ă> de peire, neviindu-le agiutoru nice de o parte, pin' ce au vinit Sobeţichi, craiul leşescu, cu oaste şi au bătut pe turcii şi au mîntuit cetate Beciului de năvala turcilor. Şi întorcîndu-s<ă> vizirul făr<ă> de nice o izbîndă, l-au zugrumat în Beligrad şi i-au dus capul la înpărăţiîe. Că el s-apucas<ă> că va aduce cheile cetăţii la înpărăţie, a Ianîcului, apoi şi a Beciului, iar Dumnedzău nu i-au agiutat dup<ă> simeţie lui. Ce au rămas Ţara Nemţască prădată şi ars<ă>, cît numai pămîntul au rămas pe urma lor.

Dac<ă> s-au întorsu oastea turcească de la Beci. au vinit la Buda, şi pogorînd şi oastea leşască pe Dunărea în gios la Hostrohon. Iar turcii s-au simeţit şi s-au întorsu înapoi ş-au lovit pe Ieşi, şi leşii, fiindu netocmiţi, nu i-au putut sprejînii ş-au îndreptat înapoi a fugii. Atunce au perit ficiorul hatmanului polnîla şi alţii mulţii, şi apro<a>pe

1 da din tunuri şi bătea cetatea, cum şi cei D/ cum şi cei B,E,G/ cumjdar M, *Pj* cetaate C/ bărbăteşte B. C, vitejaşte M, ***Pjj*** 2 mare strînsoare B, ***Cj*** ceijciai *Cjj* 2—3 Insă cei din cetate era iu mare (iara în mare P) strîmtoare şi neviindu-le di nicăiuri agiutori, era în cumpănă de perire M, P/ ***lipseşte*** cît era B, E, ***Gjj*** 3 cumpănă B, C/ peire ***Cj*** neviindu-H B, neviindu-le ***Cj*** agiutoriu B, ***Cj*** nici de B, C// 3—4 de o parte, cît luasă turcii locul pre ***denafară*** {repetă), unde iaste biserica Sf(î)ntului arhidiiacon Ştefan, pînă ce au vinit şi Sobeţchii D// 4 pînă ce B, C, ***lipseşte*** M, P/ au vinit al triilea Ioan Sobeţchii E, G/ Sobeţchii C, Jan Sobeţchii B/ caste B, C/Venitn-lî-au <Venit-au P) intru agiutoriu Sobeţchii, craiul leşesc, cu 30.000 oaste M, P/7 5 pre ***Cj*** turci B, ***Cj*** cetatea B, ***Cjj*** 6 ***lipseşte*** Şi M, P/ întorcîndu-să B, ***Cj*** veziriul B, viziriul ***Cj*** fără de nici B, C// 7 ***după*** zugrumat ***ad.*** turcii D; Biliigrad B, Beliigrad ***Cj*** înpărăţie B, înpărăţiîa C// 8 să apucasă B, s-au fost apucat ***Cj*** cetăţii Enicului la inpărăţie şi apoi D, E, ***Gjj*** 9 înpărăţiîa ***Cj*** Ianicului C/;8—12 cheile cetăţii (înpărăţii P) Ianîcului şi a Beciului la înpărăţie; iară Dumnezeu, văzind semiţila lui, nu i-au agiutat. Insă pre urma turcilor au rămas Ţara Nemţască prădată şi arsă, cit numai pămîntul au rămas pre acolo pre unde au mers (mergiîa P) ei M, P/ Dumnezeu B, C//10 ajutat ***Cj*** după B, ***Cj*** simeţila ***Cjj*** 11 arsă B, ***Cj*** au fost rămas C//13 Iar dacă B,C,E/ Beciu B, ***Cjj*** 14 au venit B/ la Buda au vinit ***Cj*** Oaste turcească, dacă s-au întorsu de la Beciu, au venit M, *Pj* pogorîndu B/ pe Dunăre în gios B, in gios pre Dunăre M, P, ***lipseşte*** C//15 Ostrogon B, C, E, G, Ostrohon D, Astrahon P, Hotin M/ şi iarăşi s-au întorsu M, ***Pjj*** 16 înnapoi B, ***Cj*** şi au B, ***Cj*** pre Ieşi B. ***Cj*** şijiar B/ leşii B, ***Cj*** fiind ***Cj*** fiind oaste netocmită E]negăţiţ fiind de războiu ***Gjj*** 17 sprejeni ***Cjdupă*** sprejeni ***ad.*** pre turci B.D/şi au C]ce au B/ îndărăptat înnapoi B, C, D, E]dat dos M,P/fugi B, ***Cj*** Atuncea C// 17—1 Atuncea au perit ficiorul hatmanului polnii, iiindu pe lingă craiul strigîndu craiul „ratuisîa moţpanie" şi alţii mulţi ficiori de domni leşeşti au perit şi nu era mult să piară B// 18 au perit în războiu G/perit şi M, P/polnii C, polcăi M, polnisii P, polnii corunnii E, ***Gj*** alţii C/mulţi ***Cj*** mulţi ficiori de domni leşeşti D,E,G/ şi n-au fost (nu era G) mult să piiară E, ***Gj*** aproape ***Cjj***

f. 240v era să piiară / şi craiul Sobeţichi. Numai nărocirea lui a fostu că l-au tunpinat nişte polcuri de husari, de l-au mai rătuit, pîn-au agiunsu şi pedestrimea, nemţii. Dece iar i-au înfrînt pe turcii ş-au rămas izbîndă la cresştini, iar cu mare scădere oştii leşeşti.

17. Şi pîn-a vini peirea vizirului şi zăbăvind la Buda, nice pre domn<i> acestor ţărîi nu vre vizirul să-i las(ă> să vie înainte.

Pîrîtu-s-au atunce Duca-vodă cu Şerban-vodă la vizirul pentru o som(ă) de bani, ce au rămas la Duca-vodă, a Ţărîi Muntenesştii, cîndu au fostu domnu în Ţara Munteniască. Şi l-au rămas Şerban-vodă pe Duca-vodă să piaţeta>scă toţii banii la visterie înpărăte<a>scă. Dece luîndu-şi dzuoa bun<ă> Duca-vodă atunce de la vizirul, să vie în ţară au lăsat zălog la vizirul pentr-acei bani pe Apostol Catargiul vel-comis şi pe Tănase de Soroca, pîn-a triimite banii. Şi Duca-vodă au purces în gios, de au vinit la ţinutul Putnei, la sat la Domnesştii, iară do<a)mna cu casa lui au lăsat-o în Focşeni. Că fugis<ă> do<a>mna din Eşii mai-nainte de Ieşi, la Brăila şi i-au eşit Ducăi-vodă înainte la Focşenii. Vizirul încă, dac-au purces Duca-vodă,

i piară ***Cj*** Sobeţchii B, Sobeţchi C//2 fost B, ***Cj*** întimpinat B, C, D, E, G, M, ***Pj*** nişte B, neşte ***Cjj*** 2—3 polcuri de a lui, husari, şi aceia l-au mai apărat, pină ce-au venit şi pedestrime, nemţi (nemţască P) M, ***Pjj*** 3 rătuit, apărîndu-l B, E. G, rătuit, adecă l-au apărat ***Cj*** pînă ***Cj*** nemţii B,C/ Decii B,C]Şi după acela M.P// 4 înfrint leşii M,P/ turci B,C/ şi au ***Cj*** şi au rămasu B/ creştini B,C/ iarjinsă M,P// 5 mare B, ***Cj*** leşeşti B, ***Cjj*** 6 17] 14 B,'18 D, 32 M. 6 ***Pj*** pînă B, *Ci* veni B peire<a> B/ veziriului B,C// 6—7 Veziriul încă viu fiind acolo la Buda, pre Duca voevoda şi pre Şerban voevoda n-au vrut să-i lasă M,P// 7 nici pre domnii B,C/ ţări B,C/ "rea B, ***Cj*** veziriul B, viziriul ***Cj*** lasă B, ***Cjj 8*** viie ***Cj*** înnainte B, ***Cjj*** 9 ***ante*** Piritu-s-au: 14 E, G, 33 M/ atuncea B, ***Cj*** voevoda M/ veziriul B, viziriul ***Cjj*** 10 soma B, C/ de B, ***Cj*** ce au fost rămas B, E/ voevod M/7 11 a]ai M/ Munteneşti B, ***Cj*** cind ***Cj*** fost ***Cj lipseşte*** cîndu au fostu domnu în Ţara Munteniască M,P, 12 l-aujau M, P/ voevoda M/ pre B, ***Cj*** plătiască B, ***Cjj*** 13 toţi B, ***Cj*** banii aceia M, ***Pj*** visterie B, vistieriia C/ înpărătiască B, ***Cj*** Decii luundu-şi B, ***Cjj*** 14 zioa bună B, C' atuncea B,C; Deci atunce cîndu ş-au luat zioa bună de la M,P//14—15 veziriul B, viziriul C//15 vile ***Cj*** în ţară]la Moldova M,P/ pentru B/ ***lipseşte*** pentr<u> acei bani C//16 pre-B, ***Cj*** Tănasie B, C, Athanasie M, Athanasachi P de la Soroca D, M, P, ***lipseşte Cjj*** 17 pînă B, ***Cj*** trimite B; ***lipseşte*** banii ***Gj lipseşte*** Şi M, P voevoda M/ jos ***Cj după*** gios ***ad.*** au întrat în Ţara Moldovii M, ***Pj lipseşte*** de M, ***Pjj*** 18 Putnii B, ***Cj*** la]în M.P/ Domneşti M.P/' iar pre doamna B,D,E,G 7 19 cirşi pre toata M,P/ injla C/Focşani B,C/l"ugisă C/doamna B, *Cj!* ***20*** Iaşi B,C,înnainte" B.C leş; B, C// 19—21 Că doamna din Iaşi încă mai înnainte fugisă la Brăila şi cînd au auzit <ă s-au întorsu Duca voevoda i-au eşitu înnainte la Focşani M,P. ***a-.!, marginii Ajj 20*** Duca-vodă B, C, ***Gjj*** 21 înnainte B.C Focşani B, C/ Veziriul B. Iar veziriului t / ***anulat*** încă ***Gj*** dacă B,C//

încă i-au vinit sconcenie, pecum scrie mai sus, de au perit iar boiarii care era zălog, atunce, perind vizirul, atunce au fugit. Ce n-au vinit la Duca-vodă, ce s-au dus în Țara Ungure<a)scă, că le-au fostu casăle acolo, cu alții boiarii ce pribegis<ă> din Moldova.

18. De la Domnesștii Duca-vodă scrie la camaicani, la Neculai Racoviță vel-logofăt și la Toderașco vel-vis(ternic) și la altă boerime, să iasă din Hangu din bejenie, *ms. 53, f. 250* să margă la dînsu //la Domnești, să nu să tiamă de lași, io că leșii sînt niște tîlhari. Iar boiarii, cum i-au văzut cartea, îndată au făcut pătășci și au fugit pe potică în Țara Unguriască, în Giurgevu, cu toate casăle lor, ca să nu mai dea într-ochi cu Duca-vodă.

16. Iară cînd ș-au luat zioa bună Duca-vodă și cu Șerban-vodă de la veziriul, și i-au înbrăcat veziriul cu caftane, au fost zicînd Șerban-vodă, Ducăi-vodă: „Ia, că în Țara Moldovii să aude că au eșit Ieși. Blem pe la mine, că îți iaste și doamna la Brăila, și-i șidea cîtăva vreme acolo, și te voi griji de conace, și pînă vii videa cum a mai fi. Și de acolo te vii putea chivernisi și vei merge cu temei".

1 i-au venit concenie, precum s-au scris mai sus B/ sconcenie, sfirșit, peire *Cj* sconcenie, sfîrșitul D / concenie, precum mai sus s-au scris E, G / precum C// 1—5 după ce au purces Duca voevoda au peritu, după cum s-au zis mai sus. Atunce comisul Catargiul și Athanasie (Athanasachi P> de la Soroca, dacă au văzutu că au murit vezirivd, ș-au găsit vreme și au fugitu. Dară n-au venit la Duca voevoda, ce s-au dus în Țara Ungurească, că acolo li era și bejeniile, îupreună cu alți boeri ci pribegisă din Moldova de răul Ducăi voevod. M,P// 2 carii B, *Cj* atuncea B,C/ veziriul B, viziriul C/ atuncea C, *lipsește* B,E,G/ au fugit atuncea D// 3 s-au dus în Țara Munteniască și alții în Țara Unguriască D// 4 Unguriască B,C/ li-au fost B; fost C/ casăle BJgiupînesăle E/ *după* casăle *ad.* giupînesăle *Cj* alți boiari B, alți boiari *Cjj* 5 pribegisă C//6 18] 15 B,E,G, 19 D, 35 M/ Iară Duca-vodă de la Domnești scriia la boiarii caimacami B, Duca-vodă de la Domnești scriia la boiarii caimacami D, Duca voevoda de la Domnești scriia la caimacami la Iași M, P/Domnești *Cj* scriia *Cj* la caimacami C, la boiarii caimacami E// 7 Nicolai Racoviță B, *Cj* Toderașco Cantacozino D,E,M, P/visternic B// 8 altă boerime]alți boeri M,P/ *repetă* din *Gj* bejenii B,C// 10 neşte C/ *lipsește* Iar M, P/ cum au văzut cartea ce le scriia E, cum au văzut carte Ducăi voevoda M, P// 12 Giurgev C, Giurgeu M, P/ *lipsește* cu toate casăle lor M, *Pj* casăli *Cjj* 13 dei M/întru ochi C/ voevoda M// 14 16] 19 C, 20 D, 37 M/ IarăjAtunce C, M, *lipsește* D // 14-15 luat Duca voevoda (și Șărban-vodă P) zioa bună de la veziriul și Șerban voevoda, încă fiind viu veziriul, în Țara Unguriască și i-au înbrăcatu M,P// 15 viziriul C/ cu caftane pre domni C, cu caftan pre amîndoi domnii *Gjj* 16 voevoda M/Ia]lată C,D// 16—19 Eu, zice (Au, ice P), am auzît că în Țara Moldovii sîntu Ieși. Să mergim(frate P) amundoi la București, că și doamna îți iaste la Brăila și de cîtăva vremi șede acolo; iar eu te voi griji M,P// 17 Blăm D/ pre *Cjj* 18 câ-ți iaste *Cj* și vii șidea C, D/cîteva zile acolo G//i9și te-oi griji C//19—20 de conace. Și de acolo te vii putea chivernisi și pînă vii videa cum va mai fi și vii merge cu temei E,G/ om mai vide cum va fi *Pj* cum va mai fi D//20 acole M/ de acolo ti-i putea chivernisi cum va mai fi și vii merge cu temei C, de acolo te vei putea chivernisi cum a mai fi și cînd vii merge, vii merge cu temei D/și atunce vei merge în Moldova cu nădejde temeinică M, *Pjj*

Iar el n-au \Tut să facă așîa, pecum îi zicea Șerban-vodă, și au trecut Dunărea în ceasta parte, de au vinit drept pin Țara Unguriască, de au mărsu pe la Apafi Mihai, craiul ungurescu, la Biliigrad. Și i-au făcut craiul masă frumoașă Ducăi-vodă, și l-au cinstit tare, și au giucat amîndoi și cu toți boiarii. Și craiul ungurescu încă îi spunea Ducăi-vodă să nu vie în Țara Moldovii, că au vinit în țară alt domnu de la lași, ce să aștepte acolo la dînsul, și-i va da *f. 23<r~* de toate ce i-a trebui, sau, / de a vrea, să-i dea cîteva mii de cătane, să-1 pitriacă pînă la scaon. Și el nici așîa n-au priimit.

Și purcegîndu de acolo și agiungîndu la Cotele, lîngă Brașov, o samă de boiari a Ducăi-vodă, cărora le era giupînesele în Țara Munteniască cu doamna și era la un sfat cu ceiialalți boiari din Moldova, cu caimacamii, sfătuia pe Duca-vodă să triacă de la Brașov, în Țara Munteniască, gîndind că-ș vor apuca giupînesele și să vor închina la Ieși cu ceiialalți boiari, ce era caimacami.

17. Iară Miron logofătul și cu Buhuș hatmanul și cu Costantin postelnicul Ciobanul, fiind mai aproape de casa Ducăi-vodă, n-au priimit acel sfat să triacă de Ia Brașov în Țara Munteniască, zicîndu: „Dacă n-am mărsu pin Țara Munteniască, cîndu ne înbie Șerban-vodă, iar de aice ce să căutăm ? Ce mai bine iaste să mergem drept pe Oituz, și dacă om videa că n-om putea merge Ia Iași de răul leșilor, noi om lua pe Trotuș în gios și om merge la Focșani". Și pe acel sfat au purces și au eșitu pe Oituz.

1 el]Duca-vodă D, E, *Gj* așa *Cj* precum *Cj* îi zicea]i-au dzis E// 1—2 Iară el nu l-au ascultat și trecind Dunăre au venit în ceasta parte, M,P// 2 și]ce D/ de]și 51, P; venit M/< 3—5 prin Țara Unguriască, pre la Beligrad. Și acolo era Apaii Mihai, craiul unguresc. Acel craiu au făcut masă frumoasă Ducăi voevod, l-au M, *Pjj* 5 *lipsește* tare M, *Pj* și au și giucat M, *Pj* și au giucat amîndoi și cu toți lioiarii și i-au cinstit tare D// 6—7 Acelaș craiu încă sfătuia pre Duca voevoda să nu margă in Țara Moldovii M, *Pjj* 6 *lipsește* ungurescu C,D,E,G// 7 să nu mai vie *Gj* viie *Cj* că în Moldova au venit alt domnu M.P// S ce]și pentru aceia M,P/ să •nai aștepte M, P/ *după* dînsul *ad.* cîtăva vreme *Ejj* 9 toati celi ce-i va trebui *Pj* celdi ce D,E/ i-ar treimi G,' va vrea D/ *lipsește* de M, *Pj* Și el]Ci Duca voevod M, *PI* el]Duca-vodă E, *Gj* așa *Cjj* 12 purcegind C]au purces *Pj* agiungînd la C]au mersu pre la M,P/ pre lingă M,P//13 Brașov D/ *după* Brașov *ad.* și au eșitu pre Oituz. în Moldova M, *Pjj* 13—27 *lipsește* o samă de boiari... au eșitu pe Oituz M, *Pjj* 15 *lipsește* cu ceiialalți boiari din Moldova C.D//16 Brașev D//17 că ș-or apuca C//1S s-or închina *Cj* ceialalti *Cj lipsește* ce era *Gjj* 19 17J20 C, 21 D/ Iar *Cj lipsește* cu C, D. *Gjj* 20 *repeiă* mai D/ 21 Brașev D// 22 zicîndu]ce au zis C, D/ cînd ne îmbiia C 24 aicea *Cjj* 26 om luoa *Cj* jos *Cj* vom *Djj* 27 eșit *Cjj*

Decii oastea Ducăi-vodă, fiindu supărată de la Sviatii Gheorghie pîn'la Sviatii Nicolai, s-au şi răsipit, carii încătro au putut pre la casăle lor. Şi au rămasu numai doao stiaguri de lipcani şi puţinei siimeni. Decii la Iaşi n-au avut cu cine merge şi au luat în gios de s-au dus la Domneşti.

f. 231 18. Boiarii carii sfătuia pe Duca-vodă de la Braşov să margă pin Ţara Munteniască, dacă au văzut / că nu li s-ascultă sfatul lor, ei s-au răzleţit de Duca-vodă, de la Braşov, şi s-au coborît în Ţara Munteniască, de ş-au găsit giupînesele acolo, după cum le era sfatul cu ceiialalţi boiari, cînd au purces din Iaşi la oaste, ca să-1 părăsască pre Duca-vodă, să nu-1 mai vază în ochi. Anume Gavriliţă Costachi vel-vornic şi Ion Racoviţă vel-păharnic şi Gheorghiţă tretii-logofăt şi alţii s-au dus în Ţara Munteniască, pecum mai sus s-au scris.

19. Viindu veste în Ţara Leşască precum craiul Sobeţchii şi cu nemţii au bătut pe turci la Beciu, au şi început a să slobozi poghiiazuri în Podoliia, în raiaoa turcească, a tăia şi a robi pre turci. Decii turcii, cîţi au putut prinde de veste au fugit şi s-au închis în cetate în Cameniţă, iar prostimea, satele, s-au răsipit carii încătro au putut. Şi au început a să slobozi tîlhărit şi în Moldova şi

1 *lipseşte* Decii M, P/ oastea lui, a Ducăi-vodă *Cj* Ducăi-vodă]lui D/ fiind *Cj* Sfeti M, P, Sfîntul C, D// 2 Ghiorghii *Cj* Sfeti M, P, Sfîntul C, D/ *după* Nicolai *ad.* cum au întratu în Moldova M, P/ *lipseşte* şi D// 3 Şi]Iară cu Duca voevoda M, P/ rămas C, rămas cu Duca-vodă E// 4 *lipseşte* de M, P/ puţintei C, D, puţini M, P/ siimeni *Cjj* 4—6 Deci Duca voevoda n-au avut cu cine să margă la Iaşi şi purcegîndu în gios s-au dus la Domneşti M, *Pjj* 5-6 la Domneşti de s-au dus C,D,E,G// 7 18]21 C, 22 D, *lipseşte* M/ Iară boiarii *Gj* pre *Cj* Braşev D// 7—16 Boerii încă vorovindu-să mai înnainte, cîndu au purcesu din Iaşi ca să părăsască pre Duca voevoda, să (şi să P) nu-1 mai vază în ochi, anume Costache Gavriliţă vel-vornic şi Ioan Racoviţă vel-paharnic şi Gheorghiţă treti logofăt şi înpreună cu alţii, fiind încă în Ţara Unguriască şi sfătuind pre Duca voevoda să margă de la Braşov prin Ţara Muntinîască. Deci dacă au văzutu că nu li să ascultă sfatul lor, ei încă de acolo de la Braşov s-au răzliţitu de Duca voevoda şi s-au pogorîtu în Ţara Muntinîască şi acolo ş-au găsitu giupînesăle şi au rămas acolo. M, P//8 văzutjauzit C,D/ nu li să *Cjj* 9 *ad. marginal* sfatul lor *Gj* ei]îei *Cjj* 10 Braşev C,D/ scoborît *Cjj* 11 ceialalti *Cjj* 13 *lipseşte* pre Duca-vodă C, D/ într-ochi C, D// 14 păharnicu *Cjj* 15 şi s-au dus C, *Gjj* 16 precum serile (scrie D> mai sus C, D// 17 19]22 C, 23 D, 41 M/ Viind *Cj* pecum C]cum că M, P/ craiul'ior M, *Pjj* 18 pre *Cj* au şijatunce leşii îndată {*lipseşte* îndată P> au şi M, *Pjj* 19 a slobozi D/ podghiazuri C/raghiîaoa turcească M, raeoa Hotinului *Pjj* 20 a-i tăia şi a-i robi D/ pe *Cjj* 20—21 cîţi au apucatu a fugi, prinzînd de veste s-au închis M// 21 în cetaate C, *lipseşte* D, M, *Pjj* 22 prostimea, ruşii, satele E, G//23 început-au unii (şi unii P> din tîihari a să slobozi poghiazuri şi în Moldova, M, *Pj*

Brăneştii de la Cernăuţi, şi au început oamenii de la cîmpu a să bejeni spre munte.

20. Atuncea boiarii caimacami îş făcea spaimă, mai mult ei decît alţii. îş găsisă vreme de au spăriiat pre doamna Ducăi-vodă, de au fugit în gios la Brăila. Şi au fugit şi boiarii la munte, să nu mai dea ochi cu Duca-vodă, să-si mai dea sama de atîta mulţime de rămăşiţă ce le era asupra, precum mai sus s-au scris. Atuncea şi oamenii carii era închişi cîte de un an şi mai bine pe la tîrguri şi grosuri s-au slobozit şi au dat laudă lui Dumnezeu. /

f. 231v 21. Rădicatu-s-au Petriceaico-vodă din Ţara Leşască, cu boiarii carii era pribegi cu dînsul, şi au vinit cu oaste în Moldova. Şi s-au coborît Petriceaico-vodă la Suceavă cu Demideţchii şi cu Coneţchii şi cu putinţe oaste căzăcească, să îa Moldova, să margă să bată Bugeacul, fiindu tătarii duşi în oaste la Beciu.

Şi de la Suceavă s-au coborît Petriceaico-vodă la Iaşi şi au triimis pe Savin medelniceriul Zmucilă, carele pe urmă au fost şi ban, şi pre alţii prin bejenii, de scotea oamenii la oaste, pe moldoveni, pe unii de voie, pe alţii

1 *lipseşte* şi Brăneştii de la Cernăuţi M, *Pj* de la ţinutul Cernăuţilor C// 1—2 Atunce oamenii de la cîmpu au început a să bejeni (bejănire P> la munte M, *Pjj* 3 20]43 M. *lipseşte* C, D/ Atuncea şi C,D,E,G/ boiarii *Cjj* 4 ei]îei *Cjj* 3—4 Atunce şi boerii caimacami, însuş ei ş-au făcutu mai multă spaimă ş-au găsîtu vreme M, *Pjj* 4 vremie *Cj* prelşi pre *Cjj* 5 *lipseşte* Ducăi-vodă *Cj* Ducăi voevoda şi îa, temîndu-să/ au fugit M, *Pj* Şi iei au fugit la munte C, D, Iară boerii au fugitu la munte M,P// 6—7 dea]dei[1-2] M,P/ voevoda M/ să-ş *Cjj* 7 rămăşiţă a birului, carile era asupra lor M, *Pjj* 8 precum s-au scris mai sus C, *lipseşte* M, *Pjj* 9 carii]cîţi C,M,P/ *lipseşte* cîte un an şi mai bine M, *Pjj* 10 şi[1]]pin C, D, prin *Gj* şi prin grosuri pentru bir, pre toţi i-au slobozit M, *Pj* *după* Dumnezeu *ad.* de aceia C, de aceia că i-au izbăvit din mînuli Ducăi-vodă D// 11 21]23C, 24 D, 44M/ Petricîeico *Cjj* 11-12 Petriceico voevoda şi cu boerii cei pribegi din Ţara Leşască şi au venitu M, *Pjj* 12 *lipsite* cu dînsul'c, Ejacolo G//13 scoborît C,D/ Petricîeico C//14 Dimideţchii C,D//13-16 Şi au mersu cu Coneţchii la Suceavă şi cu puţină oaste căzăcească (ca să e toată Moldova, să miargă şi la Bugiac să-1 bată P> fiind tătarii în oaste la Beciu M, *Pjj* 15 Moldova şi C, E/ Bugiacul *Cj* fiind *Cjj* 16 *lipseşte* duşi C,D,E// 17 scoborît *Cj* Petricîeico-vodă C, *lipseşte* E/ Petriceicu voevod de la Suceavă s-au pogorîtu la Iaşi M, *Pjj* ÎS medelnicîariul C/pre Savin Zmucilă medelniceariul G, pre medelniceriul Savin Zmucilă M.P//18—19 care mai pe urmă au fost şi ban C,E, careli mai pre urmă, la alţi domni, au agiunsu de au fost ban mare D, carele mai pe urmă au fost şi ban mare la alţi domni G, *lipseşte* M,P// 19 pe *Cj* pin C]pre la M// 19—4 scotea pre oameni, moldoveni, la oaste şi cu voe şi fără de voe. Petriceicu voevod au rămas în Iaşi, iară Coneţchii cu cazacii şi cu moldovenii (cu moldovenii şi cu cazacii P) s-au dus in (la P) Bugiag, au tăiat şi au arsu în Bugîag (Bugiacu P), spinteca tătarcile cele burduhoasă şi le pune M, *Pjj* 20 de voîe, iar pre alţii şi de nevoie E, de voe, iară pre unii şi de nevoe *Gjj*

de nevoie. Şi s-au dus înpreună cu cazacii şi cu Conețchii în Bugeac, iar Petriceaico-vodă au rămas in Iaşi. Decii tot tăia şi ardea în Bugeacu, tătarcele cele burduhoas<ă> le spinteca şi punea copii<i> pin pari, şi sloboziia robii de pin obezi, şi-i lua cu bucatele cele tătărăşti, şi aducea duiumuri multe, cît nu mai putea să le ia'sama. Că nu avea cine să le stea înpotrivă. Şi aşea au umblat cîtăva vreme, arzindu şi stricîndu Bugeacîil.

22. Duca-vodă, dacă s-au aşezat în Domneşti, au triimis pe Buhuş hatmanul de au bătut pre nişte 'adunători ce era cu Vasilie Hăbăşescul. Să strînsese multe căpitenii şi oameni de țară la'Movileni, în malul Siretiului, despre Tecuci. Şi era şi aceiîa mergători la Bugeac. Şi i-au răsipit, cît nu s-au putut apuca de nemică.

23. Petriceaico-vodă, dacă au sosit în Iaşi, îndată / au slobozit poghiiaz cazacii şi Ieşi, cu Demidețchii şi cu Costantin Turculeț polcovnicul şi cu Bains'chii sărdariul, să margă să lovască pre Duca-vodă la Domneşti. Şi purcegîndu poghiiazul din Iaşi, au mersu pre Siretiu în gios, şi luundu mazili şi căpitani şi slujitori şi pre cine afla pin țară, să se îngglotiască cît de mulți.

24. Duca-vodă, înțălegîndu că vine poghiiaz pe Siretiu, s-au sfătuit cu boiarii cum vor face. Buhuş hatmanul sfătuia să să coboare Duca-vodă din Domneşti'la Focşani. la margine, că iaste mai fără de grije, şi să vor găsi şi slujitori în lefe, dacă ar trebui, că în Domneşti iaste cu grije. Doamna Ducăi-vodă încă vinis<ă> de la Brăila în Focşani. Iar Miron logofătul au sfătuit să nu să clintiască nicăiri din Domneşti, că aceiia ce vin sînt nişte fîlhari. „Ce puteri au ei să'vie asupra mării<i>-tali? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta iaste frămîntat cu sîngeie moşilor şi a strămoşilor noştri!"

Şi cu acest sfat înşelătoriu nu s-au clătit Duca-vodă din Domneşti, ce au făcut căutare slujitorilor siimenilor, şi s-au aflat numai şeaşedzăci de siimeni. Şi i-au băgat în curte, că pînă atuncea era denafară. Era şi lipcani, optzăci de oameni, la doao steaguri. Aceasta au fost luni, în zioa de agiunul de Crăciun. Şi au trimis Duca-vodă doisprăzeci lipcani cu Muharecico, căpitanul lor, în sus
f.232v spre Răcăciuni, de straje. Şi a doa zi era să / margă şi hatmanul, în zioa de Crăciun, cu ceiialalți lipcani întru întimpinarea poghiiazului. Iar sosindu poghiiazul la Răcăciuni întru acea seară, au prinsu pre lipcani acolo, în Răcăciuni, şi i-au tăiat pre toți. Numai unul au scăpat şi, viind noaptea să dea ştire, au dat piste nişte oameni la Copăceşti, pe apa Tro'tuşului. Şi dîndu-i un om să-1 ducă la Domneşti, el l-au dus pintr-o dumbravă, rătăcindu-1 pînă în zio. Şi cînd au sosit lipcanul drept Domneşti pin dumbravă, atuncea şi poghiiazul au fost agiungîndu la curte în Domneşti fără de veste. Şi încungiurîndu curtea,

2 BugiacC/ Petricîeico C//2—3 Deci, dacă au mărs in Bugeac, tot tâiîa şiardia prin Bugiac G//3 Bugiac *Cj* pe tătarcele C, D/ burduhoasă C//4 copiii *CI* pin]în P/ *lipseşte* şi[2] M, P// 4—5 pre robi î-au slobozitu din obezi şi i-au luat cu v'itile cele tătăreşti M, P// 5 luoa C; bucateli C// 6 şi au adus mulțime de duiumuri <duium P> M, P/ pute nime M, *Pi* Fiindcă n-au avut M, P// 7 n-avea C/ inprotivă C/ aşa C// 8 arzind C/ stricînd C/ Bugiacul C// 9 22]24 C, 25 D, 45 M/ voevoda M/ *lipseşte* daca M.P//10 trimis C/ *ad. marginal* de au bătut D, *lipseşte* M, P/ pre]spre P/ neşte C/ adunături *CU* 11 Că să strînsăsă M, P/ strînsesie C// 12 şilde G/ la]tot P// 13 *lipseşte* şi[2] M/ aceia C/ mărgători C// 14 Şi i-au răsipit şi i-au înprăştiiat E, Şi i-au răsipit hatmanul Buhuş G, Deci pre toți i-au bătut şi i-au răsîpitu M, P/ s-au mai putut M,P// 15 23125 C, 46 M/Petriciaico C// 16 slobozit]trimis M, P/podghiaz C/ cazaci C/ Dimidețchie *CI!* 16—18 cu Dimidețchie şi cu Bainschii sărdariul şi Constantin Turculeț polcovnic să margă D// 16-17 *lipseşte* cu Demidțchii şi cu ... polcovnicul şi M, P/ *lipseşte* şi cu Costantin Turculeț polcovnicul C// 17 Banițchie G/ *lipseşte* sărdariul C,M,P//18 voevoda M/ purcegînd C]mărgînd G// 19 podgiiiazul c'/*lipseşte* au mersu E/ Şiret C/ jos C // 20 luuitd C]au luat M, P / *lipseşte* şi[2"3] C, D, M, P/ *lipseşte* şi slujitori şi E/ prin *Cjj* 21 să să C// 20-21 pre cine au'putut afla in tară <şiP> s-au înglotit oaste M, P// 22 24]26 C, 27 D, 47 M/ Deci"Duca G; voevoda *Ml* înțălegînd C/ podghiaz C / pre Şiret *Cjj* 23 boiari săi G / vor]ar M, P// 23—24 Buhuş hatmanul au sfâtuitu pre Duca voevoda să să pogoare în gios la margine, spre Focşani, că iaste M.P//24 scoboare C, scoboare D,E// 25 margine C//

1 dac-or trebui C] de or fi trebuitori M,P/ că] iară M,P/ iaste lucru M.P//2 Şi doamna M, P/ încă a Ducăi-vodă E/ voevoda M/ vinisă C / de la]din M, P / în]la M, P// 3 l-au sfătuit M, P/ au sfătuit Duca-vodă C/ clintiascăjducă M,P/ *după* clintiască *ad.* Duca-vodă E// 4 *după* Domneşti *ad.* dzicîndu E/ aceia C/ neşte C// 5 Ce]Si ce M, P/ei]iei C/ *lipseşte* ei să vie M,P/ viie C//6 singeleC// 7 şi a]şi C,D// 8 Şi cu]Cu D, Deci cu M, P/ *'ante* Şi 27 C, 28 D/ clătit]clintit G, dus M, P/voevoda M// 9 ce]şi M, P/ căutare C/ *lipseşte* slujitorilor D,E,G,M,P/ siimenilor C// 10 s-au]au lvi/ numai 60 de (*lipseşte* de P> oameni şi 80 lipcani. Şi s-au mutat oştenii în curte M, P/ şasiezăci C/'siimeni C// 11— 12 *lipseşte* Era şi lipcani... la doao steaguri M,P//12au fost]era D//12-13 Şi aceste s-au făcut luni, în zioa de agiun de Crăciun M, Şi aceste s-au făcut luni în agiunul Crăciunului P//13 în agiunul de Crăciun C, în zioa de agiunul Crăciunului G, în zioa de agiunul Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos D/ au triimis C/ *lipseşte* Duca-vodă C.D.E,G,M,P// 14 doisprăzeci C// 15 *după* Şi *ad.* în zioa de Crăciun C,D,E,G,M,P// 16 *lipseşte* în zioa de Crăciun C,D,E,G,M, P/ ceialalti C/ *după* lipcani *ad.* să iasă G// 17 podghiazuri C/ sosind C/podghiazul **CU** 18 în'tr-acia, într-aceîaşi M/ sară C,M,P// 19 *lipseşte* pre toți M, P/ Şi numai M,P/ Numai unul dintr-înşii D// 20 să dea ştire Ducăi-vodă D/ neşte C//21 Căpoceşti M// 21—22 apa Trotuşului, cari i-au dat un om să-1 ducă la Domneşti. Ci omul acela l-au dus M, P// 24 *lipseşte* pin dumbravă M, P/ podghiazul C/ poghiazul sosîîa la curte M, P / ajungînd C/ încunjurînd curte C// 25—1 şi fără de veste, încungiurîndu curte, un rotmistru (rohmistru P> ci era înnainte era să între pre poartă. Ce M, P//

era să între pe poartă un rohmistru ce vine înnainte. Ce întîmplîndu-să în poartă un bulubaşe, anume Cerchezu, au văzut că sînt Ieşi şi au dat cu puşca şi au lovit pre acel rohmistru, de nu s-au mai clătit. Şi au apucatu poarta de o au închis siimenii cu mare greu, că năvălisă leşii la poartă să între.

Duca-vodă atuncea şezusă la masă. Lipcanii, luund banii de lefe, era toți la gazda rohmistrului, de le înpărțiia lefele. Au plecat fuga cine încătro au putut să scape; caii lor <era> pre la gazde prin sat; n-au apucat să să încălăreze. Miron logofătul şidea cu Duca-vodă la masă şi cu Costantin postelnicul, iar Buhuş hatmanul era la o casă departe de curte, mai în gios. Şi dacă au auzit gîlceavă la curte, numai cu Dediul sărdariul şi cu vreo cinci, şese lipcani, ce scăpasă călări, şi au purces spre curte. Ce timpinîndu-s<ă> cu căzaci<i> şi cu leşi<i>, n-au putut răzbi spre curte, ştiindu că în curte era slujitori siimeni şi curtea lui vodă şi să vor apăra. Ce ş-au întorsu giupîniasa
f. 233 de au fugit în / luncă cu sanie, iar el hărățindu-s<ă> oarece au dat dos, oarece sprejenindu-s<ă> şi leşii cu moldovenii a-i goni. Şi nemică nu li-au stricat, că nice gonaşii nu pre îndrăznila.

1 viniia. C, *ante* Ce: 28 C/ Ce prilejindu-să, mtîmplindu-să C./2 intimplindu-să]prilejindu-s<ă> *Bjj* 2—3 în poarta Cerchez bulubaşia, au văzut C.D.E.M.P, in poartă un cerchez bulucbaşa, au văzut *Gjj* 3 sint *Cj* au dat cu]au slobozit M, P/ lovit] înpuşcatu M,P// 4 rotmistru (rohmistru P> şi îndată cu căzut mortu. Şi au şi apucat M, P/ clătitjclintit *Cj* apucat *Cj* de au închis-o D,M,P, de au închis poarta *Cjj* 5 cu]însă cu M, *Pjj* 7 Duca voevoda atunce şede M, *Pj* Lipcanii Ducăi-vodă, luund banii lefelor lor D// 8 de]pe P, de pe M/ era cu toții D/ rotmistrului M] căpitanului E, *Gjj* 9 lefe C,D,M,P/ Plecat-au fuga C, Atuncea au plecat fuga G, Şi îndată au plecat fuga M, *Pj* cinejcare M, *Pjj* 10 iar caii lor *Cj* că caii lor era <le eraP) in sat pre la gazde M, *Pjj* 11 să să încălăreze]să încalece M, *Pj* şidea]era E, *lipseşte* D, *Gjj* 11—12 Duca-vodă era la masă şi din boiari Miron logofătul şi Costantin postelnicul C, Duca-vodă la masă, cu Miron logofătul şi cu Costantin postelnicul *Gj* Miron logofătul şi cu Costantin postelnicul Ciobanul era la masă cu Duca voevoda; Buhuş M, *Pjj* 12 *lipseşte* cu *Bjj* 13 *lipseşte* mai M, *Pj* jos *Cj ante* Şi: 29 C, *Bjj* 14 *lipseşte* vreo *Cj lipseşte* cinci M, *Pjj* 15 şasie *Cj* lipcani, ci era la dînsul, au încălecat şi au purces spre curte M, *Pj* scăpasie *Cj* călări, şi au purces călări *Gj ad. marginal* spre *Bjj* 16 tîmpinîndu-s<ă> *Cj* cazacii *Cj* leşii *Cjj* 16 - 17 n-au putut răzbate la curte şi ştiind M, P//17 ştiind *Cj* siimeni C//18 *lipseşte* şi curtea lui vodă M, *Pj* lui vodă, gindind că să vor apăra *Gj* să vor pute apăra M,P// 18—19 S-au întorsu şi ş-au pornit giupîniasa cu sanie în luncă să fugă, iară M,P/ jupîniasă C//19 saniia *Cj lipseşte* de au fugit D/ eljhatmânul E, hatmanul Buhuş *Cj* oarişce cu leşii M, *Pjj* 20 *lipseşte* oarece M, P/ sprejenindu-să *Cj* şi]iară M, P/ *repetă* şi leşii *Gj* cu]şi cu M, *Pjj* 21 a-i gonijîl goniia M, *Pj* Şijînsă M, *Pj* nici *Cjj* 22 nu' le pre indrăziiiia *Cjj*

25. Au triimis hatmanul în Focşani la doamna pre Manolachi sulgăriul, să dea bani să facă oaste de acolo, din Focşani, şi să vie la dînsul, să margă să s<ă> bată cu leşii,' să poată face vreo izbîndă. Şi dacă au mărsu
«5,253,5 Manoîachi la doamna, //n-au pus să strige în lefi nescai
f. 241 slujitori, ce au şi-ncălecat Ştefan-vodă, ginerele Ducăi-vodă, cu nişte siimeni şi cu slugii de pe la boiarii ce Iera cu do<a>mn'a. Şi-ntr-ac'ea noapte au vinit la hatmanul în Zăbrăuții, la Şoîdesştii. Iară hatmanul, dac<ă> l-au vădzut pe ginerele Ducăi-vodă, numai ce s-au ciudit pentru ce au vinit. Că el vrea să margă, cu glo<a>ta ce Iera, să de războiu cum aru hi putut, iar cela vrea fii stătut în laturi, şi lîngă dînsu vrea rămînea cela ce vini<să> hatmanului într-agiutor.

31. Purces-au cu toții din Zăbrăuții şi au mărsu de noapte în Cornul Dumbrăvii, dreptu Domnesştii. Ce n-au vrut să lovască noapte, temîndu-s<ă> să nu răpue oameni<i> ce au socotit să aştepte pîn-în dzuo, să vadză cine sint. Iar ne-ndrăznindu-le să va întoarce şi va strînge oaste, ştiindu că în curte era 60 de simeni şi boerinaşii de curte şi altă gloată. Să vor apăra cîteva dzile, că şi bucate şi hran<ă> de cai şi iarbă de puşcă de agiunsu ave. Şi dac<ă>

1 25]30 C, D, 51 M/ *după* triimes *ad.* atuncea *Gj după* hatmanul *ad.* atuncea *Cj* Hatmanul Buhuş au trimis în Focşani M, *Pjj* 2 sulgeriul *Cj după* bani *ad.* doamna *Cj* să facă]să strîngă ceva, M, *Pj lipseşte* de M,P// 3 din]la M, *Pj* viie *Cj* să bată// 4 *lipseşte* să poată face vreo izbîndă M, P/ vro *Cjj* 5 Manolachie *Cjj* 4—6 Şi mergîndu Manolachi la doamna, bani nu i-au datu, nici a striga în lefe <liafă> P n-au poroncitu, ci au şi încălecat M, *Pj* strige B, *Cj* lefe B, *Cj* niscai B, C, niscaiva *Bjj* 6 încălecat B,C//6—7 vodă^beizade B, D, E, *Gj* voevoda M/ginerele B, gینereli C//7 neşte Cjpuțini M,P/ siimeni *Cj* slugi B,C/ pre *Bj* boiari B, boiari *Cj lipseşte* ce îera cu doamna M, *Pj* era B,C // 8 doamna B, *Cj* Şi întru acea B, Şi într-acia C, Şi intru aceeş *Pj* au venitu tocma M, *Pjj* 9 Zăbrâuți B, *Cj* la Şoldeşti B, C, *lipseşte* M, *Pj* Iar B, *Cj* dacă au văzut B, C, D, *Bjj* 9- 10 S-au <Şi s-au P> minunat hatmanul dacă au văzut pre Ştefan voevoda că au venitu M, *Pjj* 10 pre *Bj* ginerele B, gineréli *Cj* numai ce s-au mirat şi s-au ciudit *Cj* ciuditjmirat B, G, mierat E/ce]cie C//11 gloata B, *Cj* era B, *Cj* să dea B, *Cjj* 11 - 13 *lipseşte* Că el vrea ... hatmanului intr-agiutor M, *Pjj* 12 ar fi putut B, *Cj* fi stătut B, *Cjj* 13 vinisă *Cj* intru agiutor B, într-agiutoriu *Cjj* 14 31]26 B,E,G, *lipseşte M]* Purces-au noapte M, *Pj* toții B, C/ Zăbrăuți B, C/ mersu *Bjj* 14—15 au mersu în Codrul Dumbrăvii M, *Pjj* 15 drept C, drepte A/ Domneşti B,C/ Ce]Dară M.P//16 să lovască pre Ieşi M,P/ noaptea *Bj* temîndu-s<ă> B, temîndu-să C, răpuîe *Cj* oamenii B//16—21 temîndu-să să nu-i (nu le P> piiară oamenii, cu au aşteptatu pînă ce s-au făcutu zioa, ştiind că în curte era 60 săimeni şi boernaşii de curte şi şi alte gloate, şi pot să să apere; că fînu pentru cai, mîncare pentru dînşii şi praf de puşcă ave<au> de agiunsu M, *Pjj* 17 pînă în zio B,C/ sîntu B, sînt C//18 neîndrăznindu-le B, *Cj* strînge B, *Cjj* 19 ştiind *Cj* şeasezăci de siimeni B, şasîezăci de siimeni *Cj* boerenaşi B, boerenaşii *Cjj* 20 zile'B, *Cjj* 21 hrană B, *Cj* iarbăjprav B, D, E, G, praf *Cj* ajunsu *Cj* avea B, *Cj* dacă B,C//

s-**au** făcut dzuă, s-au apropietu prin arini, lingă sat, pe din gios de curte, într-o rîp<ă>, şi **au** eşit de au prinsu limbă pe un celednic leiav. Şi acela au spus cîte stiiaguri sint de cazaci şi cîte-s de leşii şi de moldoveni, de toţii ca 500 de oameni. Leşii sta denainte curţii ţiindu cai<i> de frîu, că
241 ave/grije de Buhuş, să nu vie cu tătarii să-i lovască.

32. Hatmanul Buhuş, vădzindu-i că stau stoliţii, **au** scos pre Dedul sărdarul cu vro 20 slujitori ai lor, de **au** mărsu spre oastea leşilor, ca doar aru încălica şi s-**ar** slobodzi asupra lor. Şi atunce, depărtîndu-s<â> de lîngă curte, să de năval<ă> şi hatmanul cu ai săi, să apuce dispră curte şi, eşindu şi cei din curte, să vor bate cu leşii. Că ceialaltă gloată de ţar<ă>, ce era luată cu de-sîla'în poghiiaz, era toţii gata de fug<ă>, cît ar videa pre hatmanul. Ce mărgîndu Dedul sărdarul pîn-apro<a>pi dă dînşii, au încălecat numai trei <i>nşi den gloata leşilor şi le-au eşit înainte, întrebîndu-i ce caută. Dedul sărdariul au răspunsu în limbă turcească, iar ei au dzis: „Vă ştim noi cine sînteţii; mai bine să viniţii să fimu tot de unii". Şi s-au întorsu înapoi la al săi, iar temeiul lor, a leşilor, sta neciătit înainte<a> curţii.

1 zio B, ***Cj*** apropiiat B, apropiiat ***Cj*** lingi B, C pre B, ***Cjj*** 2 jos ***Cj*** curte ***Bj*** ripi B, ***Cj lipseşte*** au eşit de M, P// 3 pre B, ***Cj*** celednicu C. celiadnic D/ liav B,C,D, liah E,M,P/ au]lî-au M, P/ stiaguri sint B, *Cjj* 3—4 cite stiaguri de cazaci şi de Ieşi sîntu şi cîţi moldoveni sîntu cu dinşii, de toţi 500 oameni >l, P// 4 cite sînt de Ieşi B.C/ cîte sint D/ cite steaguri sint de Ieşi ***Gj*** moldoveni B O toţi B, ***Cj*** ca la D/ cinci sute B, ***Cjj*** 5 Leşii B, ***Cj*** denainte porţii curţii ***Bj*** curţii ***Ci*** ţiind B, ***Cj*** caii B, ***Cjj*** 6 avea B, ***Cj*** grije B, ***Cj*** Buhuş hatmanul B.C.E.G, hatmanul Buhuş D,M,P/ viie ***Cj*** tâtarîijtătărimea ***Cjj*** 8 ***lipseşte*** 32 B,E, G M Iar hatmanul C, E/ văzindu-i pre Ieşi D/ stoliţi B, ***Cjj*** 9 pre B, ***Cj*** Dediul sărdariul B, ***Cj*** vreo B, C, D, ***lipseşte*** M, P/ doaozăci de slujitori B.C,D,E, ***Gj lipseşte*** ai lor M, ***Pjj*** 10 mersu ***Bj*** spre B,C/ oastea leşilor B, Cjleşi M,P/ ari încalecă leşii şi s-au slobozit B. ar încăleca şi ei şi s-au slobozit E/ ar încăleca ***Cjj*** 11 s-au slobozit A,C,D,G//10-17 ar încăleca şi atunce să-i poată depărta de la curte. Şi mergîndu Dediul sărdariul aproape de Ieşi, au încălecatu numai trii din gloata leşilor M, ***Pl*** Şi]Socotindu ci E/ atuncea depărtindu-să leşii ***Bj*** atuncea depirtîndu-si ***Cj lipseşte*** lîngă ***Gjj*** 12 curte, B, ***Cj*** dea năvală B, ***Cj*** apuce ***Bjj*** 13 despre B, ***Cl*** curte[1-3] B, ***Cj*** esind B, ***Cl*** bate B, ***Cj*** leşii B, ***Cjj*** 14 ceialaltă B, ***Cj*** ţară B, ***Cj*** ce B, C, luaţi ***Cl*** cu de-a sila B, cu di-a sila C// 15 podghiaz ***Cj*** era gata toţi de fugă. numai cît ar fi văzut pre D/ toţi B, C/ fugă B, C/ ar fi văzut E/ pre B, ***Cjj*** 16 mergîndu B mergînd ***Cl*** Deadiul sărdariul B, Dediul sărdariul ***Cj*** sărdaruljspâtariul E/ pînă aproape de B, ***Cjj*** 17 inchelecat A / tri inşi B, C / din B, C / ***lipseşte*** den gloata leşilor D / leşilor B, C//18 li-au eşit B, ***Cj*** înnainte B, ***Cj*** întrebînd'u-i B, ***Cj*** ce cautăjce căutaţi M/P/ Deadiul R, Iar Dediul C, ***Bjj*** 19 tulcească A / eijiei C // 20 sinteţi B, ***Cj*** ci mai bine veniţi la noi M, ***Pj*** bine B, ***Cj*** viniţi B, ***Cj*** fim B, ***Cjj*** 21 s-au întors'la ai sii înnapoi ***Gj după*** întorsu ***ad.*** Dediul sărdariul C / innapoi B, ***Cj*** aljai E / temeiul leşilor M, P//22 a leşilor B, al leşilor C, ***Dj*** neclătiţi C, P, neclintiţi ***Bj*** înnaintea C, dinnaintea B, ***Pj*** curţiijporţii i i, ***Pjl***

Hatmanul încă s-au dat în giosu spră gîrle, triimeţindu să-i mai vie agiutor, şi dece să vie asupra leşilor anume, că siimeni<i> din curte vor sta pentru domnu. Iar ei, cum s-au clătit hatmanul de acolea, au şi deschis portiţa, de s-au închinat la poghiiaz un bulubaş, anume Dedul, nice de o nevoie, nice de o strînsoari, numai de vicleni ce era. Şi întrînd leşii şi cazacii şi moldovenii, au luat pre Duca-vodă şi pe alţii boiari, pre toţii dezbrăcîndu-i i-au lăsat cu peilă goale. Şi s-au întorsu poghiiazul cu
242 io dobînd<ă> ş-au dus pe Duca-vodă / în T<a>ra Leşască, şi acolo au murit. Şi cîndu-1 duce pe drum, îl puses<ă> într-o sanie cu doi cai, unul albu şi unul murgu, şi cu hamuri dă teiu, ca vai de dînsul. Ocări şi sudălmii de audzie cu urechilă. Ş-agiungîndu la Suceav<ă>, la un sat, anume <loc gol>, au poftit puţintel lapte să mănînce. Iar femela, gazda, i-au răspunsu că „n-avem lapte să-ţii dăm, c-au mîncat Duca-vodă vaceli din ţar<ă>, de-1 va minca vermii iadului cei neadormiţii". Că nu ştie fămeîa acie că Iaste singur el Duca-vodă. Iar Duca-vodă, dacă au

1 Iar hatmanul Buhuş ***Cj*** incaş ***Bj ad. marginal*** s-au A/ s-au datu mai gios M, ***Pj*** «ios B, jos ***Cl*** spre gîrle B,C, ***lipseşte TA, Pj*** trimiţind B, triimiţind ***Cjj 2*** să-i]si M, ***Pj*** viie^C/ ajutoriu ***Cj*** decii B, Cjapoi ***Gj*** leşilor B,C/ anume B//3 siimenii B, siimeni i C/7 2—4 agiutoriu, şi atunce si vie asupra leşilor, avîndu nădejde pre siimenii din curte că vor sta <că să vor pune P> pentru domnu. Iar ei, cum am vâzutu că s-au dusu hatmanul au şi deschis M, ***Pj*** eijlei ***Cjj*** 4 deschis B, C // 5 poghiiazu B, podghiaz C / bulubaşe B, bulubaşîa C,D/ Dediul B,C// 6 Dediul, carile fără de nici o nevoe şi fără de nici o strînsoare M, P/ nici[1-2] B, C/ strînsoare B, strînsoare C / ce numai M, ***Pj*** de vicleni ce era B,C/ viclianu M.P//7 ***după*** era ***ad.*** au deşchisu portiţa M,P/ Şi întrînd] Intrat-au M. ***Pj*** leşii B, ***Cj lipseşte*** şi[2] M, ***Pj*** moldovenii B, ***Cj după*** moldovenii ***ad. va*** curte M, P/ luat'-au M, ***Pjj*** 8 pre[1-2] C, pe[1], pre[2] ***Xj*** voevoda ***Uj*** alţi B, Cjceelanţi M, P, ***lipseşte Gj*** toţi ***Bj*** pre toţi carii era cu Duca-vodă şi dezbrăcîndu-i ***Cj lipseşte*** dezbrăcîndu-i E//8—10 pre toţi. Dezbrăcatu-I-au pre toţi; lăsatu-i-au numai cu peile goale. Luat-au pre Duca voevoda şi aşa s-au întorsu la poghiaz cu izbîndă M,P// 9 pieile goale B, ***Cj*** podghiazul C, ***lipseşte Bjj*** 10 dobîndă B,C/ cu dobîndă şi cu izbîndă D, E, cu izbîndă şi cu dobîndă ***Gj*** şi au dus ***Bj*** şi au luat pre Duca-vodă de l-au dus în Ţara Leşască ***Cj după*** voevoda ***ai.*** tocma M, ***Pj*** Ţara ***Bjj*** 11 au şi murit ***Pj*** Si]însăM,P/ cîndu îl ducea B, cînd îl ducea C,D/ pusese B, pusesîe C//12 saniie C/sanie proastă şi cu M, ***Pjj*** 13 de B, ***Cj*** sudălmi B, ***Cjj*** 14 auziîa B,C/ de le auziîa M, ***Pj*** urechile B, ***Cj*** Şi agiungind spre Suceava B, Şi ajungînd la Suceavă ***Cjj*** 14—15 Şi agiungîndu la un satu aproape de Suceavă, au cerşutu la o fimei puţin lapte M, ***Pjj*** 15 anume B, C, anume ***Sănceşti (ad. ulterior}*** D/mănînce ***Bjj*** 16fimeîa B, ***Cj ad. marginal*** i-au răspunsu ***Cj*** au răspunsu: „Nu avem lapte să dăm dumitale M,P/să-ţi B,C//17 ***după*** dăm ***ad.*** dumitali C/că au B,C/ voevoda ***Mi*** vacile B,C, vacile toate M, P/din ţară B.C, ***lipseşte Gjj*** 18 de-1 vor minca seîndurile patului si viermii B, C, D, E, G. de l-ar mînca M, ***Pj*** cei]ciîei C/neadormiţi B,C; ştiîa B,C/fimee B, fimeia ***Cjj*** 19 acela B,C/ că iaste el sîngur Duca B, C, că acela iaste însuşi (însuşi iaste P> Duca voevoda M, P/smgur]însuş ***Gjj***

audzit că Iaste" aşea, îndat-au început a suspina şi a plînge cu amar.

Că el să ţinea şi vorovie în casa lui, de s<ă> ispite să fie craiu în Ţara Ungureiască, şi un ficior a lui în Ţara Moldovei domnu, şi altul în Ţara Munteniiască, şi ginere-său hatman în Ocraina. Că el îsi ţinea lucrul prea sus. Curte lui, masa lui, cheltuiala lui, ca un craiu ţinea. Si cînd eşie afar-în nărod, tot posomorit căuta, ca să-i îa oamenii de fric<ă>. Că el apucas<ă> învăţătur<ă> de la Vas<i>lie-vodă, fiind cămăraş mare la Vas<i>lie-vodă. Era om nu prea nalt şi gros, burduhos şi bătrîn. Numai îş cernea barba. Pe atîta să cunosştea că n-are acătare minte sau frica lui Dumnedzău. Şi ce gîndie Iei să fac<ă> şi la ce să ispitie, şi la ce l-au adus păcatul şi osînda de la Dumn<e>d-
f. 242v zău ! / Şi aşe l-au dus pe Duca-vodă în Ţara Leşască, de au murit acolo. Aşe s-au agonisit de lăcomie banilor, ce ave.

34. Era un boîeru, anume Ursachi, bogat într-această ţară a no<a>stră, de cîndu vinie birul de la înpărăţie, de

1 Auzind aceste Duca voevoda, îndată au începutu M, P/dacă au auzit aşîa, au început B/ *lipseşte* că Iaste E,G/ că iaste aşa C/ îndată C, *lipseşte* G/ a suspina şi a plîngeja suspina şi a lăcrăma, a plînge B/ a plînge C]a lăcrăma E.G//2 *lipseşte* cu amar B,E,G// 3 *ante* Că: 27 B,E,G, 33 C, D/ vorovîîa B,C/ de să C]şi B/ispitie B, ispitiîa C// 3—6 Acesta Iaste Duca voevoda, cela ce vorovîîa în casa lui cum că el va fi craiu unguresc şi un ficior a lui domn în Moldova, iară celalant ficior a lui domn în Ţara Muntinîască, iară ginerile <ginere P> său hatman în Ucraina M, P// 4 file C/ Unguriască B, C/ a lui să fie E, G// 4-6 ficior a lui să fie în Ţara Moldovii, şi alt fecior să fie domnu în Ţara Muntenească şi ginere-său să fie hatman în Ucraina B// 4—5 ficior a lui domnu în Ţara Moldovii şi alt ficior a lui domnu în Ţara Munteniască C, ficior a lui domnu în Ţara Moldovii şi altul domnu în Ţara Munteniască D// 5 şi alt ficior să fie domnu în E, G/ gineri-'său să fie G// 6 Ucraina C/îş B, *Cj* lucrul] lucrurile *Cj* pre sus]pre înnalte *Cj* Curtea B//6—7 Acesta Iaste Duca voevod, cela ce-ş ţine lucrul susu: curte, masa şi toată cheltuiala sa le ţine ca un craiu M,P// 8 eşiîa afară B, *Cj* norod B// 9 frică B, C/apucasă *Cjj* 8—10 căuta, că aşa apucasă şi el de la Vasilii voevoda, fiindu cămăraşu mare atunce <fiind atunci cămăraş mare P>, ca să-i îa toţi <toţi oamenii P> de frică M, P// 9 învăţătură B, *Cj* Vasilie B, Vasilie *Cjj* 10 mare B*jad. marginal* fiind cămăraş mare la Vasilie-vodă E, *lipseşte. Cjj* 11 înnalt B, *Cj* cernila B, *Cjj* 10—14 Acesta iaste Duca voevod, carile era o'm nu pre înnaltu, dar gros şi burduhosu. Şi măcariu că era bătrînu, dar barba tot îşi cerne. Deci şi pre aceasta să cunoşte că Iaste om fără <fără de P> frica lui Dumnezău. Ci socotiîa el să facă şi la ce să ispitiîa M,P// 12 să cunoştea B,C/ că n-are C] că nu avea B,E,G/ acătare B,C/minte *Cjj* 13 Dumnezeu B,C/ gî'ndiia el săa fcă B,C/ ce *Bjj* 14 ispitiîa B,C/ la ce B, la ele *Cj* Dumnezeu B, *Cjj* 15 aşîa B, aşa *Cj* Dus-au leşii pre Duca voevoda în Ţara Leşască şi acolo au şi muritu' în pediapsă M, *Bţ* pre C//16 Asia B, Aşa C, Şi-aşa *Gj* s-au]ş-au B, C, au *Gjj* 16-18 *lipseşte* Aşe s-au agonisit... înpărăţie, de M, P/ lăcomiîa B, *Cj* avea B,C// 17 34]28 B. E. G / Şi era pre acîa vreme un boiariu *Cj* boiariu *Bj* pre anume D/întru *Bjj* 18 a noastră a Mol-, dovii B, *Cj* de] decii B,E,G/cînd C/vinila să îa birul B,C,G, veniîa birul să-l ia Ei npărăţiia *Cjj*

multe ori, cîndu era în grab', îl încărca de la casa Iui şi-1 pornie la Po<a>rtă, şi mai pe urmă îş lua de la ţar<ă>. Şi nu l-au putut să-1 rebde Duca-vodă pe acel boeru, precum sintu mulţii pentr-alte ţării boerii bogaţii. Ce den domnie al doa'au început a să acolisi de dînsul ş-a-1 prădare, şi neputînd răbda Ursachi pe Duca-vodă, l-au pîrît la Po**<a>**rtă, pecum mai sus s-au pomenit. Iar mai pe urmă aemu, ştiind Duca-vodă pe Ursachi c-au avut. gîlcevi c-un neguţitor mare din Ţara Leşască, anume Băl<ă)jan, şi giud-cată acolo in Ţara Leşască, multă, pentru nissţe' bude, trămăs**-au** Duca-vodă la acel Băl<ă>-ban, de au vinit în ţar<ă> de au pîrît pe Ursachi. Şi i**-au** făcut strîmbătate lui'Ursachi, că l**-au** dat rămas să de lui Băl<ă>ban vro patru, cincii sute de pungiL Şi aşea i-au luat tot şi l-au închis în temniţă cu tîlhari<i>. Şi-1 scote în toate'dzileli de-1 băte la talpe, pîn'i s-au zgîrcit
f. 243 vinele / ş-au rămas olog pin' la moarte iui. Şi la moarte lui, din 'ce bogăţie multă, n-ave cu ce-1 griji. Au_ vîndut un sat la Bacău, anume Fîntîneleli, de l-au grijit. Aşe au făcut Duca-vodă lui Ursachi; şi pe urmă i-au plătit Dumnedzău si Ducăi-vodă.

1-21 *lipsesc* M.P//1 cînd *Cj* grabă B,C,' de Ia casa lui de-1 lua şi-1 porniia *Bjj* **2** pornila *Cj* Poartă B,C/ luoa C/ luoa Ursachi banii de la ţară B,E,G/ ţară *Cjj* 3 rabde B,C, rabde D/ putut Duca-vodă răbda pre *Gj* pre *Bj* boiariu B, boiariu *Cjj* 4 sînt mulţi pintr-alte ţări, B,C/ boiari B, boiari *Cj* bogaţi B,C// 5 din B,C/ domniia B,C/ domniia lui a doao G/ a doa B.C/ acolesi B,C/; 6 şi a-1 prădare Bjşi au început a-1 prăda (prădare G> C, *Gj* neputîndu răbda acel boiariu Ursachi B//7 la] şi la B,C/ Poartă B,C]înpărăţie E,G/ precum *Bj* pomenitlscris B,E,G/ *după* pomenit *ad.* la a doa domniiea Ducăi-vodă C//8 acmu]în domnita a triia C, la a trie domnie E, *lipseşte B,Gj* ştiindu *Bj lipseşte* Duca-vodă *Cj* că au B,C// 9 gilceavă C, gîlceavă şi pîră B,E,G/ cu un B, *Cj* negut'itoriu *Cj* mare B, *Cjj* 10 Bălăban B, *Cj* şi au avut şi giudecată B,G/ *lipseşte* multă D//11 nişte B, neşte *Cj după* bude *ad.* ce au fost făcut ei aicea în Moldova, înpreună B,' ce au fost făcut aicea in Moldova, amîndoi C, ce făcusă dinpreună E, ce au făcut ei înpreună *Gj* triimis-au B, trimis-au *Cj ante* triimis-au: 29 B, E// 12 Bălăban B, *Cj* de^şi *Bj după* vinit *ad.* aici în Moldova C, *ad.* aicea *Gj* în ţară, aici B, pre *Bj după* Ursachi *ad.* la Duca-vodă *Cj* Şi au B//13 strîmbătate *Cj* strîmbătate Duca-vodă D/ lui Ursachi, Duca-vodă B,E,G/ dat pe Ursachi să dea *Bj* dea *Cjj* 14 Bălăban *Cj* vreo B, C/cinci B,C,' sute B, *Cj* pungi de bani B,C,D,G/ asia B, asa *Cjj* 15 *după* tot *ad.* lui Ursachi B, *ad.* ce au avut C, D/ tîlharii B,C/ scotea B,C/ zilele C//16 pînă *Cj* pînă ce B,E,G// 17 vinele B, vinele picioarelor D, vinele de la picioare E.G/ vinele de la picioare şi-1 ducea cu scaunul la curte de să giudeca şi au rămas *Cj* şi au *Bj după* olog *ad.* de picioare E/ pînă B,C/ moartea B, *CU* 18 din cea bogăţie multă ce avusese *Bj* din bogăţila lui cea multă C, D/ n-avea B, C/ cu ce îl C // 18-19 cu ce să-1 grijască. Au vîndut un sat la Bacău, anume Fîntînelile, *întru 6 mie de lei, unui grec ce-l chiema Aslan, cămăraş de ocnă (ad. marginal)* de l-au grijit D / Şi au vîndut C / anume Fîntînelile B, *C/1* 19 Aşea B, Aşa *Cjj* 21 Dumnezeu B, *Cj după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris D//

35. Fost-au şi trii semne mari în dzileli Ducăi-vodă cînd au purces la Beci. Că s-au arătat o stea pe cer cu co<a>d<ă> de s-au vădzut multe dzile. Mînca şi lupul oameni. Fost-au şi cutremur prea mare. Cădzut-au atunce şf turnul cel mare din cetate Sucevei, ce-i dzice turnul Nebuisăi.

36. Iară do<a>mna Nastasiîa a Ducăi-vodă, dup<ă> ce-au luat leşii pe Duca-vodă, îa au rămas deodată în Ţara Muntene<a>scă. Ş-au înblat mult pentru Duca-vodă, ca să-l răscumpere de la Ieşi. Şi-l neguţas<ă> cu leşii drept 70 de pungii de bani, să de leşilor şi să-l las<ă>. Şi triimiţind banii pen Ţara Ungure<a>scă, i-au poprit ungurii cu-ndemnarea lui Şerban-vodă, temîndu-să c-a îesii şi l-a smintii din domnie. Duca-vodă atunce era în Leov slobod şi oblicind c-au poprit ungurii banii, l-au lovit cataroîa, de voia rea, ş-au murit în loc.

37. Iară do<a>mna Ducăi-vodă, vădzind aşea, s-au dus cu to<a>tă casa / ei la Ţarigrad. Aşe au început a o apuca datornicei, unei de o parte, alţii de alta, cu feluri de

f. 243v

1 35]30 B,E,G, 59M/ semne B, *Cj* zilele B, *Cjj* 1-2 în zilele Ducăi voevoda, cînd au purces el cu oaste la Beciu, au fostu trii sămne pe cer M, *Pjj* 2 purces la oaste la Beciu B/ Beciu *Cj lipseşte* la Beci D/ *lipseşte* Că M, P/ pe ceriu B, *Cj lipseşte* M// 3 coadă B, *Cj* pre cer s-au arătat o ste cu coadă P/ de] şi M, P/ în multe M, *Pj* zile B, *Cj* Mîncat-au şi lupii E, G/ *repetă* Mîncat-au B/ lupii B,C,D// 3—4 Lupii mînca oameni. Cutremur mare au fost. Atunce au căzut turnul M, *Pjj* 4 pre mare B, C/ atuncea B, *Cjj* 5 mare B, *Cj* cetatea B/ Sucevii B, *Cj zice* oamenii B, zicea oamenii C, E//6 Nebuisii D, E, Neboisii G, Neboisia M, *Pjj 1* 36]31 B,E,G, 60 M," 10 *Pj* Iar C, *lipseşte* M,P/ doamna B,C, Nastasiîa B, Nastasie *Cj* după B,C// 8 ce au *Cj* luatu B//7—9 Nastasîia doamna Ducăi voevoda era în Ţara Muntenească M, *Pj* leşii B,C/ *corectat* deodată D// 9 Munteniască B.C/ Şi au umblat B, *Cj lipseşte* mult. *Gj* voevoda *Mjj* 10 răscumpere B, C/ Ieşi B, *Cj* Şi-l]Şi *Pj* neguţasă B, *Cj' lipseşte* cu M/leşii B, *Cjj* 11 şeptezăci B, şaptezăci *Cj* pungi B, *Cj* de bani tocmis(ă>'şi aşezasle să dea D/ să dea leşilor, B, *Cj* lasă *Cj* trimiţindu B, trimiţind *Cjj* 12 pin B, *Cj* unguriască B, *Cj* oprit *Gj* ungurii]nemţii E// 13'îndemnarea B, îndemnare C/j Şerban-vodă Cantacuzino *Gj* că va eşi *Cjj* 13— 14 temîndu-s<ă> Şerban-vodă că' va eşi şi-l va sminti B, temîndu-să că va eşi Duca-vodă şi-l va sminti Duca-vodăs din domnie. Duca-vodă atuncea D, temîndu-s<ă> de Duca-vodă că va eşi si-l va sminti din domnie E// 14 sminti *Cj* domniia *Cj* voevoda M/ atuncea B, *Cj* era atuncea E/ Liov B,C// 15 oblicind]luîndu veste M,P/ că au B,C, că i-au M/ungurii], nemţii E/l-au lovit cataroi, ce să zice dambla B,E,G, l-au lovit damla, ce să dzice-cataroi C, l-au lovit damla; *anulat* cataroi ce-i zice D// 15-16 ungurii banii(banii, ungurii P>, de <el de P> scîrbă l-au lovitu cataroi (cataroiul P> adică damla (dambla P> şi îndată au murit.M, P//16 şi au B,C/în locu B, *lipseşte* D,M,P//17 37]32 B,E,G, 62 M/doamna B,C, doamna Nastasiîa a Ducăi-vodă E/văzindu B/aşîa B, aşa C//17— 18 Auzind doamna Ducăi (vodă P> de aceste s-au dus cu totul la Ţarigrad M, *Pjj* 18 toată B, *Cj* ei]îei C / Şi aşîa B, C, Şi aşa C, G]Şi acolo îndată M, *Pjj* 19 datornicii B, *Cj* unii B,C/ alţii B,C/ de altă parte C,M, dintr-altă parte *Pjj* 19-1 feluri1"2 B,C//

feluri de priceni, ş-a o îngrozi, ş-a o închide, ş-a o jăcui, care cum pute, agiungînd-o osînda cresştinilor.

38. Care mai pe urmă au vinit şi mai la mare osînd<ă> şi ocară, c-au amăgit-o un grec, de s-au măritat după dînsul. Avînd Ia doi ficiori şi patru fete, n-au socotit cinste Iei, că era mai mult bătrîn<ă> decît tînără. Şi după ce au mărsu dup-acel grec, au amăgit-o de-au dat bani şi odo<a>ră cîte <a>u mai avut, de-au dat turcilor de l-au pus beiu la Mana. Şi au mai şădzut vro săptămân<ă> cu dînsa, pîn' ş-au făcut cheful, şi s-au dus la Mana, dzicînd c-a duce-o şi pe dînsa. Şi aşea vro doi, trei ani au şădzut acolo şi n-au mai triimis la dînsa să o îa, pin' s-au hainit şi el de la turci. Iar la, la bătrîneţe, au rămas şi sărac<ă>, şi ocărită de voro<a>va oamenilor, şi cu o cas<ă> plin<ă> de copii. Aşe au plătit şi Dumnedzău Ducăi-vodă, pecum au făcut şi el altora.

1 de pricini B,C/ şi a1"3 B, *Cj* ingroji A/ jecui B, C // 2 carii B, C / putea B, *Cj* agiungindu-o B,C// 1—2 feluri de pricini: îngrozitu-au, închisu-au şi au şi jăcuit-o, care cum pute, pentru că o agiunsăsă osînda creştinilor M, *Pj* şi osînda *Cj* creştinilor B, *Cjj* 3 *lipseşte* 38 B, E, G, M/ Care B, C] Iară M, P / vinit] agiunsu M, *Pj* Şi la mai mare osindă B, C, E, M, *Pjj* 4 că au B, *Cj* ocară, un grec au înşelat-o şi Ia s-au măritatu M, P // 5 fete B, *Cj* cinstea ei *Bjj* 5—9 patru fete şi fiindu şi bătrînă nu ş-au socotit (Ia P> cinste ei. Deci acel grecu iarăşi au mai înşălat-o, că I-au datu bani şi o-doară cite îi mai *(lipseşte* mai P> rămăsăs(ă); iară grecul luind banii şi odoarăle ei H-au dat turcilor şi l-au făcutu beiu la Mana // 6 bătrînă B, *Cjj* 7 mersu B/după B, *Cj* grecu *Bj* de au dat B, de i-au dat C, *Bjj* 8 odoară B, *Cj* cîte au B, *Cj* de au dat B, C // 9 şezut B, *Cj* şezut cu dînsa vro săptămină M, *Pj* vreo *Cj* sâptămînă B, *Cjj* 10 pînă B, C, pină ce D/ şi apoi s-au dus E// 11 că o va duce B, C, D, E/ zicînd că mai pre urmă a aduce-o M,P/ pre B, *Cj* dînsa acolo B, D, E, G, M, *Pj după* acolo *ad.* la Mana D/ aşîa B, aşa C / vreo *Bjj* 12 trii B,C/ şezut B,C// 11-15 Au trecutu *şi (lipseşte* şi P> trii ani şi grecul acela n-au mai trimis să o Ia, pînă ce s-au hainitu (şi el P> de la turci şi au fugitu (şi au fugit de la turci P>. Iar Ia au rămasu săracă şi ocărită de oameni la vîrsta bătrineţilor şi cu o casă M, *Pj* trimis *Cjj* 13 pînă B, pînă de la o vremie *Cj* de B, *Cj* bătrîneţe B, *Cjj* 14 *ad. marginal* au rămas B / săracă B, C / voroavă B, *Cjj* 15 casă B, C / plină B, C / Aşîa B, Aşa C]Şi *Pj lipseşte* şi2 C, E' M, P // 15 Dumnezeu B, C / precum *Bj după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris. D / Ducăi voevoda, după cum şi el au făcut altora. M,P//

DOMNIIA A DOA A LUI PETRICEICO-VODĂ DE LA LEŞII. CAP 81

Zaci<alo> 1. Petriceico-vodă, dup<ă> ce-au înțeles c-au bătut pe turcii la Beci, s-au scoborît cu moldovenii pribegii şi cu puțintei Ieşi în tîrgu în Suce<a>vă ş-au început a strînge pe boeri, pe unei de nevoe,' alții vinie de bun<ă>voe. Şi de acolo s-a scoborît la **Iaşii** ş-au triimis poghiiaz de au luat şi pe Duca-vodă. Ş-au triimis şi moldoveni în Bugiac, cu puțintei cazaci cu Conețichie, a prăda ş-a strica, de pe cum le-i obiceiul moldovenilor, gata la jacuri, dup<ă> cum s-au pomenit mai sus la domnie Ducăi-Vodă.

2. Decii în scurtă vreme au nemerit şi tătarii de la Beci **la** Buge<a>g şi vădzind de<a>tîta stric<ă>ciună ce le i-au făcut moldovenii şi cazacii, datu-le-au mare războiu moldovenilor şi cazacilor. Dece moldovenii, cum •J sînt gata **la** jac. .şi. gata şi la fug<ă>, în scurtă vreme au început a să răsîpi în fug<ă>, de au perit ca vai de dînşii, şi în Prut s-au înecat. Iar cazacii, cu tabăra legată au trecut peste Nistru. Decii tătarii au prădat ş-au tăiat în țară cît le-au fostu voe. Iar Petriceico-vodă, vădzind că n-are cu cine să stea, s-au întorsu din **Iaşi** iar la Suceavă, şi-nțelegînd c-au pus turcei domnu pe Dumitraşco-vodă f. 244v Ca<n>tacozino, luat-au şi el / miere şi vin, vaci, boi, turme de oi, ce-au putut apuca, şi s-au dus în Țara Leşască. Ş-au stăpînit şi el, de la Ieşi, de la noiemvri pîn'la făurar. Bogat bine şi folos au rămas țării şi de la Petriceico-vodă, prad<ă> şi fo<a)mete mare! Şi s-au dus şi din boeri cu dînsul: .\Iiron. .Cpstîn vel-Iogofăt şi Apostol Catargiul vel-comis şi Hei Drăguțescul sărdariul şi Savin Zmucil<ă> medelnicer şi frate-său Ghiorghiță şi alții.

DOMNIÎA A DOA A LUI DUMITRAŞCO-VODĂ CA<N>TACOZINO, LA VELET 7192 <= 1684). CAP 82

Zaci<alo> 1. înțelegînd turcii de ce să lucre<a>dză în Moldova, cum au luat pe Duca-vodă leşii, au pus domnu pe Dumitraşco Ca<n>tacozino. Şi viind la Galații, ră-

1 al doa A/ Petriceaico *Bj* Ştefan Petricîeico-vodă C, D/ Domniîa lui Petriceaico-vodă a doa E, A doa domnie a lui Ştefan Petriceicu voevod M, P// 2 Ieşi B/ *după* Ieşi *ad.* în anul 7192 C, in anul 7191 *Gj lipseşte* de la leşii M, P/ Cap 85 B, Cap 84 D, Cap 86 P, *lipseşte* E, M// 3 *lipseşte* Zaci<alo> B, C, D, E, G, M, P/ Petriceaico-vodă, dacă au înțăles că au bătut B, E, G / Ştefan Petricîeico-vodă, după ce au înțăles, că au bătut nemții *Cjj* 3—11 Ştefan Petriceicu voevoda, după ce au trimis pre Duca voevod în Țara Leşască s-au fost aşezatu în scaunul domniei în Iaşi M, *Bjj* 4 turci B, *Cj* Beciu B, C/ s-au coborît şi au vinit cu moldovenii pribegi *Bj* moldovenii pribegi *Cjj* 5 Ieşi B, *Cj* Suceavă B, *Cj* şi au B, C// 6 boiari B, boiari *Cj* pre unii de nevoie B, *Cj* iar alții B, C, D, G/ viniîa B, C, viniîa şi *Gj* bună B, *Cj* voie C, voia lor *Bjj* 7 *repetă* Şi de acolo E/ *după* acolo *ad.* de la Suceavă D/ s-au C, D/ s-au coborît de au mersu la Iaşi/ şi au *Cj* şi au trimis *Bj* podghiaz *Cj* de B, C// 8 au luat pe Duca-vodă E/ *după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris C, E/ Şi au trimis B, C/ moldoveni B.C//9 Bugiacu B, Bugeiag A / cu]şi cu D/ Conețchii B, Conețchie *Cj după* Conețchii *ad.* căruia îi zicea şi Poischie, şi au început G//10 şi a strica B, *Cj* de pe]după B, E, dupre *Cj* le iaste obiceaiul B, li-i obiceaiul *Cj* moldovenilor *B.Cj* gatajde sînt gata C, E, G// 11 după *Cj* după cum (pecum E) mai sus s-au scris la B, E, *Gj* domniîa B, *Cjj* 12 Decii B, *Cj după* vreme, *ad.* fără zăbavă *Gj după* tătarii *ad.* din oaste B, *Gj* de C]de la B, *Gjj* 13 Beciu B, *Cj după* Beci *ad.* din oaste *Bjj* 13— 15 însă fără zăbavă au venit şi tătarii de la Beciu la Bugiag. Şi văzind tătarii cită stricăciune le făcusă moldovenii şi cazacii, pre carii îi trimisăs<ă> Petriceicu voevod, după cum s-au pomenit la domnie Ducăi voevod, datu-lî-au moldovenilor şi cazacilor tari războiu M, P / Bugeacu B, Bugiac C / atîta B, C / stricăciune B, C// 14 ce li-au B, C/ moldovenii B, C/ datu-li-au B, C/ mare B, C// 15 moldovenilor B, *Cj* Decii B, C/ moldovenilor A, moldovenii B, C/cum]precum E, după cum M, P/7 16 jacu B, jacuri M, jafuri P/ şpjsînt B, C, D, asia sînt E, G / si gata şi]aşa şi M, P/fugă B, *Cj* înjşi în B, E, G/ vreme B, *Cjj* 17 *ad. marginal* au început a să răsîpi D/ în fugă B, C] şi a fugi M, P/ de]şi M, P/ dînşii B, *Cjj* 18 Prutu B/în Prut încă E/ înnecat B, *Cj* şi s-au înnecat şi în Prut M, *Pjj*

1 au trecut Nistrul în ceia parte B, C, G/ *lipseşte* peste M, *Pj* întrat-au tătarii in Tara Moldovii *(lipseşte* în Țara P> şi au prădatu şi au robitu cit M, *Pj* şi au tăiat B, *CU* 2 le au B, li-au *Cj* fost voia B, C/ *ante* Iară: 3 B, E, G, M, 2 *Pj lipseşte* Iar M, *p'j* Petriceaico B, Petricîaico *Cj* voevoda M// 3 n-are cu cine B, *Cj* să stea înpro-ti'va tătarilor C, să stea înprotiva oştilor tărărăşti D/ să stei înprotiva tătarilor, din Iaşi s-au întorsu iarăşi în Suceavă M, *Pj* iară *Cjj* 4 *lipseşte* şi M, *Pj* înțălegîndu B, înțălegînd *Cj* că au B, C// 4—5 înțălegîndu Petriceicu voevoda că turcii au pus domn în Moldova pre Dumitraşco Cantacuzino voevoda, au mai prădat şi el țara <Țara Moldovei) P; au luat miere *(lipseşte* miere P>, vin M, *Pj* turcii domnu în Moldova B, C, turcii domnu de la dînşii în Moldova *Bjj* 5 Cantacozino B, *Cj* miere B, miiare *Cj* vin, cirezi de vaci şi de boi şi turme *Gj* vaci şi boi şi turme *Bjj* 6 turme C, şi turme E/ ce au B, C, şi ce au mai M, *Pjj* 7 Şi au B, *Cj* de la Ieşi B, *Cj* noemvrii B, *Cj* Stăpînit-au şi el cu domniia de la Ieşi M, P/ pînă B, *Cj* fevruar B, C, fevruarie M, fecvruariie *Pjj* 8 Destul şi bogat bine E, bine B, *Cj* de B, *Cj* Petriceaico B, Petricîeico *Cj* voevod M// 9 pradă B, *Cj* foamete mare B, *Cj* Dusu-s-au cu dtnsul şi din boeri, anume M, *Pj* din boiari B, *lipseşte Cjj* 10 Costin B, *Cj* log<o)fât *Cj lipseşte* şi M, *Pjj* 11 *lipseşte* şi M, şi *Pj* Ilie Drăguțăscul M, P; sărdariul Ilie Drăguțăscul M, P; vel-sărdariuE//12 vel-medelnicear *Bj după* medelnicearíul *adăogat ulterior marginal:* şi Alexandru Ilasi căpitanul D/ *lipseşte* şi M, *Pj* şi~jşi cu/ frateli său M/ Gheorghiță *Bj* şi cu alții *Mjj* 13 Domniia lui Dumitraşco-vodă, a doa, Cantacozino E/ A doa domnie a lui Dumitraşco Cantacuzino voevod M, *Pjj* 14 Cantacozino B, C/ Cap 82, în anul 7192 *Bj* la velet ;in anul C.E,G/ *lipseşte* la velet 7192 D/ cap 85 D, cap 87 P, *lipseşte Bjj* 15 *lipseşte* Zaci(alo) B, C.D, E, G, M, *Pj* înțălegîndu B, înțălegînd *Cj după* turcii *ad.* înpărățiia D/ de ce]de cele ce *Gj* di ce să lucriază B, di ce să lucrează *Cj* înştiințîndu-să înpăratul turcescu de t^ate cîte să lucrează M, P// 16 cumjcum că C, precum D.G' leşii B.C' *lipseşte* domnu *Bj/* 17 Dumitraşco-vodă Cantacozino B, C, E, G, Dumitraşco-vodă Cantacozino in anul 7192 D/ şi cum că leşii au luatu pre Duca voevoda *(lipseşte* voevoda P> au pus domn Moldovii *(lipseşte* Moldovii P> M, *Pj* Cantacuzino voevoda M/ Galați B, *Cj* au răpezit G]triimis-au E, au şi trimisu M.P/,'

pedzit-au cărţii în toate părţile, să-ş vie cineş la locurile sale, că de la puternica înpărăţie sînt toţii ertaţii, oricine" ce greşal<ă> ar hi făcut. Dece cine de pe unde au fost ş-au audzit, de pen Ţara Ungure<a>scă şi din Ţara Mun- f. 245 tene<a>scă, / toţii au vinit, făr<ă> cît numai Buhuş au rămas în Ţara Munteniască. Şi cei din Ţara Leşască n-au vinit, au mai zăbăvit ş-au vinit la domnie lui Cantemir-vodă.

Dece viind domnie în **Iaşi**, ş-aşădzindu-s<ă> în scaon, era mare fo<a>metă, că fuses<ă> ţara toată bejănită şi iffTnTputus<ă> oamenii ara şi nu s<ă> făcus<ă> pînă. Era oameni<i> tot leşinaţii şi morţii pe drumuri şi pe uliţi, cît să mînca om pe om. Poghiiazuri din Ţara Leşască totdeauna să slobodzie de strica şi prăda. Tîlhăret mult era. De la Cotnarîn sus era ţara pustie.*~

2. Peste Prut păzîia joimirii drumul Cameniţăi, de jăcuia. Tătarii face mare gîlcevi pentru prada lor. Ce viind fărman la hanul de la Po<a>rtă, s-au aşedzat. Pîne aduce oameni<i> de pen Ţara Ungure<a>scă şi de la tătari, cîte puţintea. în **Iaşi** era **mare**, mare nevoe. Că trece paşi la Cameniţă cu haznale şi cu zaharale, şi nu era

1 cărţi B,C/ părţii A, părţi C, E/ viie Cj cine CJfieşticarile M, *lipseşte Gj* locurili BC// 2 saliC/ puternicaC//1—2 la locul său <ei P>, fiindcă puternica înpărăţie pre toţi i-au ertatu M, P/ înpărăţiîe *Cj* sîntu B/ toţi B, *Cj* ertaţi B, *Cj* oricine B,C// 3 g'reşală B, *Cj* ar fi B/ Decii cine di pe unde B,C/ şi au B.C// *4* pin B,C/ Unguriască B.C/' *4*—7 Şi auzind aceasta {aceste P> cu toţii cei din Ţara Unguriască şi cei din Ţara Muntiniască, fără cît Buhuş au rămas în Ţara Muntiniască. Şi cei din Ţara Leşască iarăşi <iar P> au mai rămas şi au venitu la locurile lor. M, P// 5 Munteniască B, *Cj* toţi B,C/ fără cît B, C, fără de cît E, *Gj* Buhuş hatmanul B,C,E,G// 6 Şi cei]Şi boiarii cîei *Cj* n-au]încă n-au D, E// 7 şi au B/ domniîe B, *Cjj* 8 Decii B, *Cj* domniîe B,C/ *după* domniia *ad.* Dumitraşco-vodă D/ şi aşedzindu-s(ă) B, şi aşezindu-să *Cj în-]* ia E, *Gj* Viind Dumitraşco voevoda în Iaşi şi aşezindu-să M, P/' 9 mare foamete B, *CJ* fusesie B, C]au fostu M, P/ toată ţara M/ *lipseşte* toată P/ bejenită B,C// 10 nu putusă C, P, n-au putut B, n-au fost putut E, *Gj* şi cît arasâ încă nu să făcusă pîine D//9— 10 *lipseşte* şi[1-2] M, P/ nu să făcusă C, nu s-au făcut *Bj* pîine B, piiue C/ Şi era E, *Gjj* 11 Oamenii era M,P/ oamenii *Cj* toţi *Gj* oamenii tot hămesiţi şi leşinaţi B/ leşinaţi *Cj* morţi C, morţi de foame B, D, E, *Gj lipseşte* şi[2] M, P/ uliţă B,C//12 cîtjatîta cît M,P/ Şi poghiiazuri B, Şi podghiazuri C, E.G//13 totdeauna să slobozita C, totdeauna să slobozita în Moldova B,E,G/ *lipseşte* de M, P/ strica B, *Cj* Tîlhărit C, Tilhărit foarte mult B,E,G, Tîlhărime era pre'multă M, P// 14 Şi **de** la B,C,D,E,G/ Cotnariu *Cj* Ţara de la Cotnariu în sus era pustie M, P/ pustiie *Clj* 15 2]6 M/ Piste B, *Cj* păziia B, *Cj* Cameniţii B, *Cj* dejşi M, P/./ 16 jecuîa B, *Cj* Şi tătarii încă făcia B,E,G, făcea *Cj* mari B, *Cl* prada lor din Bugeacu E, *Gj* CejŞi B,E,G, însă M, P// 17 viindu C/fermau B, *Cj lipseşte* la hanul D/ Poartă B, *Cj* **de** la Poartă la" hanul <han P> s-au liniştit tătarii M, P/ *după* aşezat *ad.* cu moldovenii *Gjl* 18 Pîine B,C/aducea B,C, aducea atuncea *Gj* oamenii B, *Cj* de pin B,C]din M,P/ Unguriască B,C/ şijşi şi M,P//19 tătarî B,C/ cite B,C/ putinţe B/Iar in Iaşi B, E, G/mare B,C/ *lipseşte* mare[2] B,C,D,E,G,M,P/ nevoie C//20 trecea B, trecîa *Cj* haznele B, haznale C, haznalile P/ zairele B,E, zaharale C//20-1 nu era oamenii harnici de bucate E//

harnicii să-i grijască de bucate şi dă cai. Şi îmbla turcii singuri pe la gazdelă boerilor de le lua caii. Atuncea domnul muntenesc Şerban-vodă au încărcat pînă de a lui, arată cu plugurilă lui, cîteva sute de cară, de-au dus-o la Cameniţă, avînd poronca de la-npărăţie.

f. 245v Oamenii în tîrgu în **Iaşi** arde curţili boîarilor / şi ogrădzilă şi<-a> altora, de au arsu tîrgul mai giumătate^ că nu era cină să aduc<ă> lemne. Viţeii era scumpe, mierea era scumpă, găineli mai nu era în ţară. Găina cîte un leu, oul cîte un potronic, oca de untu cîte doi orţii bătuţii şi un zlot, oca de brîndză cîte doi potronici. Banii eşis<ă> mulţii în ţar<ă>, dar bucate nu era.

3. Iară cînd au fostu în al doile anu a domn<i>ei, început-au a vini mulţime dă taberi de car<ă> tătărăsştii cu mălaiu dă vîndut în **Iaşii.** Decă Dumitraşco-vodă pus-au de au făcut mierţa mară ş-au pus de au strigat crainecul să nu cumperă nimă pîn-în trei dzili, că-1 **va** înţepa care-va cumpăra. **Şi** aşe au rumtu preţu mirţăi cîte un leu bătut,, şi peste doo, trei' săptămîni s-au scoborît mierţa şi la zlot-bece au început săracii oameni a să sătura. Numai era greu, că murie, că era hămnisiţi.

1 harnici B, *Cj* grijască]sprejeniască D / de cai B, C/ umbla B, C // 2 pre B, *Cj* gazdele B, Cjcasăle M, P/ boiarilor B, boîarilor C / de luoa cai *Bj* luoa C/7 2-5 *lipseşte* Atuncea domnul ... de la <î>npărăţie M, P// 3 muntenescu B, *Cj* pîine B, 'piine C/ de ai lui *Bjj* 4 plugurile B, plugurili *Cj* de au C]şi au *Gjj* 5 avîndu B/ înpărăţie *Bj* înpărăţiîe C// 6 Iar oamenii B,E,G/ ardea B, *Cj* curţile B, *Cj* Oamenii cei din Eşi arde curţîle şi ogrăzile boerilor <boereşti P> M, P// 7 ogrădzile B, ogrăzile *Cj* şi a *Cj* dejşi M, P/de arsese B,E,G/ *repetă* tîrgul E/ *lipseşte* mai G/7 8 cine B, *Cj* să aducă B, C, să le aducă M, P/ lemne B, C/_miîarea *Cj* miere iarăşi scumpă M, *Bjj* 9 găinele B, C, găini M, P/ Găina era B,D,E]în ţară să vindea găina *Cjj* 10 oul cite dzece bani B,M,P, oul era cîte zece bani E,G/ unt *Bj după* unt *ad.* era *Cj* cîte doi oiţi bătuţi B,C]20 parale M, P/ şi era şi cîte un zlot B,E,G/ si cîte un C]si si cîte 30 parale M, P// 11 oca de brîndză era cîte doaozăci de banr B, E, G, M, P/ Bani C, Iar bani B, E, *Gjj* 13 3]4 E, G, 10 M/ fost B, *Cj lipseşte* Iară cînd au fostu M, P/ doilea an a domniii lui Dumitraşco-vodă Cantacozino B, C, doilea an a domniii lui Dumitraşco-vodă C, D, G, M, P// 14 de tabere C, *lipseşte* B, E, *Gj lipseşte* de P/ de cară tătăreşti B, C, de cară tătărăşti, tabere M// 15 de vîndut B, C]să-i vînză M, P/ Iaşi B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M, P/ voevoda au poroncit de au făcut M, P// 16 mare B,C/ şi au pus B,C]şi au <mai P> poroncitu M,P/ strigat *Bj* crainicul B,C// 17 cumpere B,C/ nime *Bj* pînă *Cj* trii B,C/ dzile B, zile *Cj* că care va cumpăra îl va înţăpa M, P/ înţăpa B, *Cj* care Cjpre carele B,D,E, *Gjj* 18 asia B, aşa C, *lipseşte* P/ rumptu B, *Cj* preţul B, preţ C/ mierţii B,C/ *lipseşte* bătut M,P// 19 şijiară M,P/ piste B, preste C/ doao B,C, *lipseşte* M,P/ trii M,P/ coborît *Bl* s-au pogorît un zlot preţul mierţii P/ mierţajpreţul merţii M/ la un zlot E, G/7 20 Decii B, C]Şi atunci M, P/ au început bieţii oameni, săracii, a-şi sătura *Gj* oamenii, săracii C//20—21 însă mulţi muriîa dacă să sătura, fiindcă au fost hămnisîţi M, P/ muriîa B, *Cj* că era hămesiţi şi leşinaţi de foame B, *Cj* era cu greu, că era hămesit<i> şi leşinaţ<i> de foame şi unii muriîa *Gjj*

4. Chemat-au Dumitraşco-vodă de cîteva ori, să vie în ţară, pe Buhuş hatmanul, fiind om harnic la osştire şi trebuitor la acela vrăme. Dariei, vădzind vremili neaş<e>dzată în Moldova şi fiind şi bolnav, n-au vrut să vie. Care i s-au tîmplat aşîa şi moarte acolo, în sat în Ruşi.

5. Iar Dumitraşco-vodă, vădzind că nu va să vie, au căutat în piz<mă> ş-au ales un boiaru care era mai sărac şi mai prost, anume Zosen Başotă. Măcar că era de niiam
'. 246 vechiu, / dar nu era harnic de aceia boerie la celi vremi, nice iei n-ave acăîa nedejdă, nice în gînd nu gîndie. Aşea făr<ă> veste din tîrgu l-au luat şi l-au dus la curte de l-au înbrăcat cu caftan, de l-au pus hatman.

6. Dumitraşco-vodă era un om bătrîn, grec ţărigrăde<a>n de ne<a>mul lui, de Ca<n>tacozonesştii. Şi mai nainte vreme fuses<ă> visternic mare şi-n Ţara Munte-ne<a>scă, la Gligori-vodă. Şi era om nestătător la voro<a>vi, tălpiz, amăgitor, geambaş de cei de la Fener din Ţarigrad. Şi dup-acestea, dup<ă> toate, era bătrîn şi curvar.

1 Chiemat-au *Cj* vile *Cjj* 1—2 Chemat-au Dumitraşco-vodă atuncea de cîteva ori pe Buhuş hatmanul să vie în Moldova din Ţara Munteniască, fiindu B,E,G/ Dumitraşcu voevoda în cîteva rînduri au chematu pre Buhuş hatmanul să vie din Ţara Muntinîască, fiindu om vrednic M,P// 2 oştire B,C// 3 trebuitoriu B,C/ acele vremi B,M,P/ el] Buhuş B,E/ văzindu B, văzînd încă P/ vremile neaşezate B,C, vremile încă neaşezate M//4 fiindu B/ *lipseşte* şi M/ vile C//5 Care B.CjŞi acolo M,P/ aşîa]aşeas A, aşeaşi E, aşeşi C, *lipseşte* G,M,P / *lipseşte* acolo M, P//6 Iară B,C, *lipseşte* M, P/ *lipseşte* vodăM/ vile *Cj* să vie Buhuş B,D// 6—10 că nu vra Buhuş să vie, înnadins au căutatu şi au alesu un boeriu carile era mai prost şi mai sărac, însă de niam bun şi vechiu, anume Zosîn Başotă, carile nu era vrednic de ace boerie şi tocma la acela vreme, şi nici el M,P// 7 pizmă B,C/ şi au ales pre un boiariu B/ şi au C/boîariu C/care B.C, careli E// 8 pre anume B,E/ Zosim B,C,D,E,G, Joşen A/ Măcarî C, Şi măcar E, *lipseşte Gj* niam vechiu B, *Cjj* 8—9 Că era şi niam prost, dar nu era el harnic *Gjj* 9 nu era el harnic B,E/ acee B/boerîie *Cj* la aceli B.C//10 n-a ave A/ nice el nu avea aceia nedejde B,C/ nici B,C//10-11 în gîndu nu era. Şi aşîa numai fără de veste B, în gîndu nu-i era, nici gîndiia. Şi aşîa numai fără de veste E, G, şi nici în gînd nu-i era. Ci chiar aşa fără de veste l-au luatu din tîrgu şi aducîndu-1 la curte M, P/Aşa C, Numai aşea D// 11 fără de C,D/ la curtea domniască B,D,E,G//12 caftan B,C/de]şi B,E,G,'p, *lipseşte* M/ pusjfăcut M,P// 13 vodă] Cantacuzino M,P/ *lipseşte* un G,M,P/ ţarigrădian B,C// 13—16 ţărigredian; şi mai înnainte vreme au fost ţarigrădian di niamul lui. Fost-au şi visternic în Ţara Muntinîască M, P//14 niamul B,C/ Cantacozineşti B,C// 15 înainte B, înnainte *Cj* vreme B,C/ fusesîe C]au fost B,E,G/ visternic B,C, şi vistiernic E/ mare B,C/ şi în C]în Ti, *Gj* Munteniască B,C// 16 Grigorii *Cj* Grigorii-vodă Ghica B/ voevod M/ Şijînsâ M, P/ nestătătoriu la voroavă B, C, nestatornic la cuvîntu M, nestătătoriu la cuvînt P// 17 telpizu B, telpiz C, tălpij A / amăgitoriu B, *Cj* giambaş B/ di clei *Cj* Fener B, C // 18 după B, *Cj* aceste B, *Cj* *lipseşte* Şi după ... bătrîn şi curvar M, P//

Do(a)mna lui era la Ţarigrad, iar el aice îşi kias<ă> o fată a unei rachieriţă de pe Podul Vec<hiu>, anume Arhipo<a>îa, care o chema Aniţa, ţiitoare, de o purta în vede<a>lă între toată boerimea, de-o ţinea în braţi, de-o săruta. Şi o purta cu sălbi de galbeni şi cu haină de şahmarand, cu şlic dă sobol şi cu multe odo<a>ră înpodobită. Şi era tînără şi frumoas<ă> şi plin<ă> de suleiman, ca o fată de rachieriţă.

Şi o triimite cu carîta domne<a>scă, cu siimeni şi cu vornici şi cu comişi dzuoa amidzidzea mari pe uleţi, la feridiu şi pe la mănăstiri şi pe la vii, în prinblări. Şi face şi pe boiari de-ş triimite giupînesăle cu dînsa. Şi dup(ă)>
f. 246v ce vinie de la primblări, triimite / giupînesilor daruri, canaveţe, bilaco<a>s<e>, căce i-au făcut cinstea de-au mărsu cu dînsa în primblară. Şi dup<ă> ce s-au mazilit, au luat-o cu dînsul ş-au dus-o în Ţarigrad cu dînsul ş-au măritat-o dup-o slug<ă> a lui, dup-un grec.

Căutaţii, fraţii, iubiţii cetitori, de videţi ce Iaste omenie şi curvie grece<a>scă! Că el, de bătrîn, dinţii în gur<ă> n-ave. Dimine<a>ţa îi înclie, de-i punea în gur<ă>, iar sara îi desclie cu încrop şi-i punea pe mas<ă>. Carne în toate posturile cu turcii de<n>preun<ă> mînca. Oh!

1 Doamna B, C, Şi doamna E,M,P/ iară *Cj* aicea B, *lipseşte Gj după* aicea *ad.* în Moldova, la Iaşi *Cj* iş luasă B,C/ Iară el aice face multe fărădelegi M, P// 1—3 *lipseşte* îşi luas(ă> ... anume Arhipoaia M, P// 2 pre o fată B, E/ unii B, *Cj* rachieriţe *Bj* di pe B,C/ Vechiu B, Vechiu *Cj* anume acea rachieriţă Arhipoaia C, ce nume Arhipoaia *Bjj* 2—3 pre anum6 rachieriţă Arhipoae (îi zicea rachieriţii G>, iar pre fată o chiema Aniţa şi era ţiitoare la Dumitraşco-vodă şi o purta B,E,G// 3—17 *lipseşte* care... grec M,P// 3 carejpe care C,D/ chiema *Cjj* 4 în vedială B]în vederea tuturor *Gj* de o]şi o B,E/ braţe B, braţă *Cjj 4*—5 boerimea, de o săruta şi o purta între toată boerimea cu sălbi *Gjj* 5 haine B.C//6 de B, de *Cj* şahmarindC/ şi cu şlic de samur B,E/de]cu *Cj* odoară B.C//7 frumoasă B,C/ plină B,C// 8 siliman B,C/ *după* rachieriţă *ad.* ce era *Cjj* 9 trimitea B, triimitea *Cj* domniască B,C//10 comisi B,C/ zioa B,C/amiazăzi mare B,C/ pre *Cj* uliţe B, uliţă C//11 feredeu B,C/ pre C,/ primblări, B,C/ făcea B,C/ făcea pre *Gjj* 12 pre *Bj* trimitea B, triimitea *Cj* jupînesile B, jupînesele *Cj* după B, C//13 viniîa B,C/ trimitea B, triimitea *Cj* jupîneselor B,C//14 canaveţe B, canaveţe *Cj* belacoas(e) B, belacoase *Cj* căci B, Cjpentru căci D/ cinste B,C/ de au B,C// 15 dînsă A/ primblare B, *Cj* după B,C/ ce C//16 o au luat D/ si au B, C]de au *Gj lipseşte* cu dînsul B, C,E,G/ ş-au]şi au B,C// 17 după B,C/ slugă B,C// 18 Căutaţi B,C/ fraţi C, fraţilor B,E/ iubiţi B,C/ de videţi C, *lipseşte Bj* ce]cie *Cj* iaste B,C// 18—19 Socotiţi, fraţilor iubiţi (iubiţilor P> cititori, cît iaste fire grecească M.P// 19 omeniia C, neomeniia B, E, *Gj* curviia B, *Cj* grecească B, C, *lipseşte Bj* dejera *Gj* de bătrîn ce era M, P/ dinţi B,C// 20 gură B, *Cj* n-avea C, nu avea *Bj* Diminiaţa B,C/ îi încleiia dinţii, fiindu legaţi cu sirmă de-i punea B, E, G / încleiia *Cj* gură B, *Cjj* 21 iară B, *Cj* sara]sările P/ descleiia B,C/ uncrop B, C/masă B, *Cj* Carne C, Şi carne B, *Gjj* 22 posturile B *Cj* mînca cu turcii M, P/ dinpreună B, C, *lipseşte* M, *Bjj*. 22—1 Oh, (O, D> săracă ţară a Moldovii *Cjj*

oh! oh! sărac<ă> țar<ă> a Moldovei, ce nărocire" de stăpîni c-aceştea ai avut! Ce sorții de viiața ț-au cădzut! Cum au mai rămas om trăitor în tine, de mare" mirară îaste, cu atîtea spurcăciuni de obiceiuri ce s<ă> trag pîn-astădzi în tine, Moldovă! Şi din vreme în vreme" tot s-au mai adaos spurcateli de obiceiuri, carii mai înainte s-or pomeni cineş la rîndul lor.

7. Tîmplatu-s-au de-au găsit cîțiiva mii de galbeni acolo, în mănăstire în Rîşca, puşi de titor<i> pentru tre<a>ba mănăstirei. Şi i-au luat toții şi nemic n-au lăsat mănăstirei de schivernisal<ă), sau să tocmască ceva, fiind mănăstirea sărac<ă>.//

*ᵳ- 53, f. 238ᵛ 8. Aşijderea ficiorii lui Chiriiac Sturzii vornicului, Ion şi cu Sandul, care acel Ion au agiunsu mai pe urmă şi vornic mare la alți domni, aceşti boiari pîrîia pe o maştehă a lor la Dumitraşco-vodă, zicîndu cum că ar fi rămas mulți bani de la tatul lor Chiriiac Sturzea, şi lor nu va maşteha lor să le facă parte. Decii Dumitraşco-vodă, cu meşterşugurili lui, au aflat unde era banii şi au trimis şi i-au

1 săracă țară *Bj* Moldovii B / țară Moldovo M, țara Moldovă P / nenorocire M,P// 1—2 de¹⁻² B,C// 2 ca aceştiia B, ca aceste *Cj* avutu B/sorți B,C/ț-au cădzutjți s-au vinit E, *Gjj* 3 Cum de M, P/ trăitoriu B, C/ de]şi de M, P/ mare B, C// 4 iaste B,C/ atîte B/ atîte obiceaiuri de spurcăciuni C/obiceaiuri B/ să *Cj* pînă B, *Cjj* 4—5 ci să tragu în tine şi pînă astăzi, Moldovo M, ce să trag în tine şi pîră astăzi în tini, Moldovo P// 5 tine B,C/ vreme¹⁻² B,C// 6 spurcatele B/ acele spurcați obiceiuri M,P/ obiceaiuri B,C/ care B, careli C,D,E// 6—7 *lipseşte* carii mai înainte... rîndul lor M,P/ înnainte B,C/ să vor scrie fieştecare la rîndul lor B,E,G// 8 Tîmplatu-s-au atuncea de s-au găsit cîteva mii de galbâni B,E, Tîmplatu-s-au atuncea, la domniia lui, de au găsit cîteva mii de galbeni, C, Tîmplatu-s-au în zileli acestui domnu, Dumitraşco-vodă Cantacozino de s-au găsit cîteva mii D, Tîmplatu-s-au atuncea, în zilele acestui domn de s-au găsit *Gjj* 8— 10 în sfînta mănăstire Puşca •era puşi de ctitori, pentru trebuințăle mănăstirii, cîteva mii de galbini. Iară Dumitraşcu voevoda pre toți i-au luatu M,P// 9 *lipseşte* acolo B,C,D,E,G/ în¹⁻²]la C,D/ ctitori B, *Cjj* 10 triaba C]trebuința D/ mănăstirii *Cj* triaba mănăstirii, cîndu să vor găsi să s<ă> înnoiască în mănăstire ce ari trebui *Bj* ctitorii mănăstirii, cîndu să vor afla să fie pentru cheltuiala mănăstirii la cele ce ari trebui E, ctitorii besăricii, carii, cînd s-ar găsi, să înnoiască în mănăstire cele ce ar fi de trebuință în mănăstire G//10 toți galbenii Dumitraşco-vodă B, toți Dumitraşco-vodă D, *Gj* toți *Cj* nemică B, nimica C//11 mănăstirii B, *Cjj* 10— 12 şi mănăstirii nemică n-au lăsat de chivernisala, sau să driagă ceva în mănăstire, fiind *Gj* chivernisal<ă> B, chivernisala •C/ ceva]cele stricate M,P/ *după* ceva *ad.* în mănăstire D.G//12 săracă B.C//13 fiiciorii -vornicului Chiriiac Sturzii *Gjj* 14-15 Ioann şi Sandul, ficiorii Sturzii lui Chiriiac •(lu Chiriiac -Sturzii P), au pîrîtu pre o maştihă M,P// 15 *lipseşte* aceşti boiari C,D/ preC/ maştihă C//16 voevod *Cj* zicînd *Cj lipseşte* cum C,D,M,P//17 tatul lor]tată-său C,D/ Sturzea vornicul D/ *lipeşte* Sturzea C,M,P//17-18 şi Ia *(lipseşte ïa.* P) nu vra să le facă şi lor parte M.P//18 maşteha sa E, maştehă-sa G, *lipseşte* C,D/ voevod M//19 unde *Cj* era]au fost,C sînt D,E,M,P// 19—1 şi trimețîndu au luatu banii toți, iară lor nimica nu li-au dat M, şi trimețind i-au luat toți, iar lor nimica nu li-au dat P//

luat toți, şi nemică nu li-au mai dat acestor boiari, nici lor, nici maştihăi lor. Şi după ce s-au mazilit Dumitraşco-vodă, s-au dus maşteha acestor boiari, vorniceasa lui Chiriiac Sturzii, Ia Țarigrad, de au zăbăvit giumătate de an şi ş-au aprinsu rogojini în cap, de l-au pîrît la împăratul pe Dumitraşco-vodă. Şi nemică n-au putut face, să isprăvască ceva. Şi au mîncat banii toți Dumitraşco-vodă.

9. Iară boiarilor celor mari le arăta dragoste şi cinste, că nici pre mult n-au domnit a doa domnie, nici vremile nu-i slujila. Ce nu avea într-alt chip cum face, ce numai îi căuta să le arate dragoste, că nu-i da mina într-alt chip să facă.

10. Şerban-vodă, fiindu domnu în Țara Munteniască^ era veri primari cu Dumitraşco-vodă di pe Cantacozineşti, şi avea vrajbă şi pizmă între dînşii încă di pe cîndu era tineri, di pe la Grigori-vodă, şi s<ă> tot pîrîia la Poartă unul pe altul.

Atuncea au chiemat Şerban-vodă pe Buhuş hatmanul

f. 239 şi l-au învățat să margă la Focşani / şi să să agiungă cu boiarii moldoveneşti şi să le dzică să fugă la dînsul în Țara Munteniască, că el le va purta de grije. Să nu şază în Moldova, că Dumitraşco-vodă au făcut ferman să-i taie pre toți boiarii din Moldova, dzicîndu că boiarii au adus pre Ieşi de au luat pe Duca-vodă şi au prădat Bugiacui, şi ținea acel ferman ascunsu gata. Decii Buhuş hat-

1 *lipseşte* acestor boiari C,D// 2 maştihii *Cjj* 2—7 *lipseşte* Şi după ce ... Dumitraşco-vodă M, *Bjj 3 lipseşte* Dumitraşco-vodă D/ maştihă *Cj* acestor boiarijlor C,D// 3—4 *lipseşte* vorniceasa lui Chiriiac Sturzii *Gjj* 4 au zăbăvit 6 luni, giumătate de an *Gjj* 5 ş-au]au C, D/ înpăratul *Cjj* 6 *lipseşte* pe Dumitraşco-vodă C, D/ *lipseşte* să isprăvască ceva C,D,E// 6—7 Şi nemică n-au putut isprăvi. Că au mîncat *Gjj* 7 *lipseşte* Dumitraşco-vodă *Cjj* 8 9]17M/ *lipseşte* Iară D,M,P// 9 în a doa domnie E] în domniia a doa C, *lipseşte* M,P/ nicijau doară nici M,P// 10 Ce]însă M, P/ cum face]să facă M, *Bjj* 11 *lipseşte* ii căuta M, P/ arate *Cj lipseşte* că nu-i da mîna... să facă M, *Bjj* 13 10]18M/ Şărban voevoda Cantacuzino M,P/ fiind *Cj* Țara Româniască *Gjj* 14 *lipseşte* primari C,M,P/ cu Dumitraşco Cantacuzino voevoda M,P/ *lipseşte* di pe Cantacozineşti M, *Bjj* 15 şi¹]însă M, P, *lipseşte* C,D/ vrajbă între dînşii şi pizmă G//15—16 între dînşii încă din tinerețe, de la Grigorie-vodă C,D/ între dînşii şi tocma din tinereță, de la Grigorie voevod M,P//16 *după* vodă *ad. marginal* Ghica. D/ să *Cj* şi tot să pîrîia G/şi tot să pîrîia unul pre altul la Poartă M, P/altul]alalt *Cjj* 18 Chiemat-au atuncea C/Chiemat-au Şerban-vodă pe Buhuş D,M,P/ *lipseşte* hatmanul D,M,P/rfw/>ă hatmanul *ad.* fiind la acea vreme în Țara Munteniască *Cjj* 19" *lipseşte* şi² D,M,P// 20 *lipseşte* şi D,G,M,P/ dzicăjscrie *Gjj 21* grijie *Cj lipseşte* Să nu şază în Moldova M, *Bjj* 22 că]fiindu că M, P/ voevoda M/ făcutjscos M, *Bj* să tale C, *Bjj* 23 zicînd că boiarii C]puindu-le pricină cum că ei M, *Bjj* 24 *după* Ieşi *ad.* în Moldova C/voevoda M// 25 *şiţlipseşte* P)cum că ține acel ferman gata M,P/ține *Cj lipseşte* hatmanul C,D //

manul, pe poronca lui Şerban-vodă, s-au dus la Focşani şi au spus lui Gavriliţă vornicul.

11. Decii Gavriliţă vornicul, cum au înţăles, s-au şi rădicat cu ficiorii lui şi cu alţi boiari din Ţara de Gios, cu cîţiva, şi au fugit în Ţara Munteniască, la Şerban-vodă. Iar Şerban-vodă, după ce i-au văzut că au vinit la dînsul, tare s-au bucurat şi au şi răpezit la Poartă harzuri de la boiari, cu pîră asupra lui Dumitraşco-vodă. Şi cu silinţa şi cheltuiala lui Şerban-vodă au isprăvit să margă boiarii la Oblucită, la Suliiman-paşîa, fiind sarascheriu acolo, să le îa sama cu Dumitraşco-vodă, să-i giudece.

Decii Şerban-vodă, avîndu prieteşug cu Suliiman-paşîa şi avîndu nedejde pe dînsul, au chiemat pre boiari de au sfătuit pe cine vor rădica domnu dintre dînşii, după ce or isprăvi. Şi au socotit cu toţii pre Costantin Qantemir cliuceriul, fiind om bătrîn, ca de şaptezăci de ani, şi om prost, mai de gios, că nice carte nu ştiîa, socotind boiarii că l-or purta precum le va fi voia lor. Şi de. va fi şi rău, încă nu va trăi mult, că era bătrîn. Că alţii mai de cinste şi mai de niam nu priimiîa să fie domnu. Şi au giurat Costantin Cantemir cliuceriul lui Şerban-vodă că
f. 239' din cuvîntul lui nu va eşi; / ce-i va poronci, pe voie i-a face de toate.

1—2 Buhuş, după poronca lui Şerban voevoda, au venitu la Focşani şi toate aceste li-au spus lui Gavriliţă vornicul M,P// 2 şi au spus]şi au scris de au făcut ştire E// 3—4 s-au şi rădicat, cum au înţăles, cu ficiorii G// 3—5 cum i-au spusu Buhuş, îndată s-au gătit înpreună cu ficiorii lui şi cu alţi boeri, s-au rădicatu din Ţara de Gios cu cîţ(i)va boeri *(lipseşte* boeri P> M,P// 4 din]de *Gjj 5 după* cîţiva *ad.* de aicea din Moldova C// 5—6 voevoda M// 6 *lipseşte* Iar M,P/ după cejdacă M,P/ I-au văzut (au auzit P> că vin la dînsul, foarte s-au bucurat M,P/ i-au]au *Cj după* vinit *ad.* boiarii din Moldova *Cjj* 7 răpezitjtriimis E,M,P/ arzuri C, arzul P//8 cu mare pîră P// 8—9 voevoda M/ ŞiJDeci M,P//9 şi]şi cu M,P/ *după* isprăvit *ad.* ferman C,M,P// 10 *lipseşte* fiind M,P/ *lipseşte* acolo M.P//11 voevoda şi M,P/ judece *Cjj* 12 *lipseşte* Decii M,P/ voevoda M/ avînd C]ave M,P/ priiateşug *Cjj* 13 avînd C] ave M,P/ bună nădejde M,P/ pre *Cj* chemat-au Şerban voevoda M,P// 14 de au] şi s-au M,P// 15—16 sfătuit, ca *(lipseşte* ca P) după ce vor isprăvi pre cine vor rădica domn dintre dînşii M,P// 17 de ani şi nici carte nu ştiîa E/ *lipseşte* mai C,D/ *lipseşte* mai de gios M,P/ nici *Cjj* 17—18 de ani şi socotind că nici carte nu ştiîa şi gîndind boiarii că-l vor purta după cum le va fi *Gjj* 18 *lipseşte* boiarii C,M,P/ precum <cum M,PXli-a fi voia C,M,P/ *lipseşte* lor C,D,M,P/ *lipseşte* de *Cjj* 19 că era]fiindu M,P//19-20Că alţii n-au priimit să fie domn (domni G> E.G//20 n-au priimitu M,P/ să fiie *Cj* domni P//21 *lipseşte* Costantin C.D//21—23 Costantin Cantimir au giuratu lui Şerban voevoda cum că nu va eşi din cuvîntul lui şi oriei î-ar poronci, de toate să-i facă pre voia lui M,P/ *lipseşte* cliuceriul C,D//22 cei-a poronci C,D/ pre *Cjj*

Şi i-au dzis Şerban-vodă lui Cantemir să nu fie protivnic creştinilor, că el încă nu iaste. Căci Şerban-vodă avea bună nedejde că va dezbate toată creştinătatea din Ţarigrad încoaci de supt mîna turcilor. Că pe acela vreme să bătea sultan Mehmet cu nemţii, cu Leopold, înpăratul nemţăscu, şi-1 tot bătea Niamţul pe Turcu şi luas<ă> mult loc Niamţul de la Turcu. Şi să agiunsăse Şerban-vodă şi cu nemţii, si cu Moscul, si cu lesii. Si moscalii încă bătusă la acea vreme cetatea Azacul şi era să margă şi la Crîm.. Şi gîndul şi gătirea lui Şerban-vodă era să fie el înpărat în Ţarigrad. Şi cu acel mijloc siliîa să facă pe Cantemir domnu în Moldova, coborîndu-s<ă> şi leşii să să înpreune, să să facă tot unii asupra turcilor.

Şi iarăş au mai giurat Cantemir lui Şerban-vodă, pentru doi boiari greci ce era în Moldova trăitori, fraţi, pre anume Iordachi şi Manolachi, fiind de niamul lor aceşti doi boiari Rusăteşti, cum a merge Cantemir cu domnie, să-i şi prinză să-i omoare. Şi mai ave aceşti doi boiari încă trii fraţi la Ţarigrad, pre anume" Lăscărachi şi Mihălachi şi Scarlatachi, cinci ficiori a cupariului celui bătrîn, tot de un niam di pe maică cu Şerban-vodă. Numai să apucas<ă> de să învrăjbisă de la vreme Ducăi-vodă, cîndu era domnu Duca-vodă în Ţara Munteniască.

1 voevoda M/ *lipseşte* lui Cantemir M,P/ nu fiie *Cjj* 2 că el încă]că nici el M,P/ CăcijPentru căci că D, Pentru că *Gjj* 2—4 *lipseşte* Căci Şerban-vodă ... de supt mîna turcilor M,P// 3 creştinătaatea *Cjj* 4 încoace *Cj* turcilorjturcului C, D, soltan Mehmet, înpăratul turcescu C,D,G// 4—7 acela vreme soltan Mehmet, inpăratul turcesc, ave războ(a)îe cu Leopondu, înpăratul nemţăsc; şi Niamţul tot biruia pre Turc şi mult loc luasă Niamţul de la Turcu M, P// 6—7 *lipseşte* şi luas(ă) mult loc Niamţul de la Turcu *Cjj* 7 agiunsesîe *Cjj* 8 *lipseşte* şi *Cjj* 7—9 Şi să agiunsăsă şi Şerban voevoda cu nemţii, cu moscalii şi cu leşii. Că moscalii luasă Azacul şi era M,P// 8—9 Şi moscalii bătusă atuncea Azacul şi era C, Şi atuncea moscalii bătusă Azacul şi era *Djj* 9 la acea vreme} atuncea E,G// 10 ŞiJDeci M,P/ *repetă* Şi gîndul B/ voevoda era ca M/ să fiie C// 11 Şi pentru aceia să sîlîla M, P// 12 scoborindu-să C]ca pogorindu-să M, P// 12—13 înpreune cu toţii şi să margă asupra turcilor M,P// 14— 17 Mai giurat-au Cantemir lui Şărban voevoda pentru Iordachi şi Manolachi, fraţi Rosăteşti, greci care trăia în Moldova, ca cum ar veni Cantimir M,P// 15 *lipseşte* fraţi, pre *Gjj* 16 *lipseşte* pre C,E/ anume C//16-17 fiind de niamul lor aceşti doi boiarijeărorale zicu C,D, cărora le dzicea E,D// 17 Rusăteştii *Cjj* 18 domniia *Cj* cu domnie în. Moldova E/ cu domniia în Moldova, îndată să-i prinză şi să-i omoară pre amîndoi M, P/avea *Cjj* 18—23 *lipseşte* Şi mai ave ... în Ţara Munteniască M, P// 19 *lipseşte* pre C, G / Lascarachi C // 20 cîte cinci ficiori cupariului C, tuscinci ficiorii cupariului D // 20—21 celui bătrîn, a lui Roset G //21—22 Numai apucasă C, D, G // 22 învrăjbisă] pizmuluisă C, D // 23 cînd era Duca-vodă domnu C, D, E, di pe cînd era Duca-vodă domn *Gjj*

Aşijderea au mai giurat Cantemir şi lui Gavriliță: luund domniîa Cantemir, să nu să atingă sabiîa lui de dînsu sau de vreun ficior a lui, pentru căci el videa şi cunoştea Gavriliță pe ficiorii lui că nu sînt toți aşezați la minte, ce o samă sînt şi can zlobivi. /

* 240 12. Şi cu aceste lucruri, după ce s-au sfătuit şi li-au aşezat, au purces cu toții la Oblucița, la Suliiman-paşîa. Decii şi Dumitraşco-vodă despre partea lui au ales boiari de frunte şi de cinste şi i-au trimis acolo la Suliiman-paşîa, să stea la pîră cu ceiialalți boiari.

Şi au şezut acolo la pîră cîteva zile. Şi într-o zi, numaice au îmbrăcat cu caftan de domnie în Moldova pe Cantemir. Şi au gătit pe Husain, beiul de la cetatea Voziîa, de l-au triimis cu maziliîa înainte la Dumitraşco-vodă, să-1 îa din Iaşi, să-1 ducă la Țarigrad.

13. Iară boiarii cei trimişi despre partea lui Dumitraşco-vodă, dacă au văzut că au înbrăcat pe Cantemir cu caftan de domnie, s-au închinat lui Cantemir-vodă. Decii Cantemir-vodă i-au şi pus pe dînşii, pe acei boiari, pe Balşe vornicul şi pe alții, de au scris cărți cu vicleşug lui Dumitraşco-vodă, pecum au isprăvit ei caftan pe voia lui Dumitraşco-vodă. Şi l-au trimis îmainte pe Husain,

1 *lipseşte* şi D, *Gj* Gavriliță vornicul C, Gavriliță vornicului D, E // 1—3 Mai giurat-au Cantimir şi lui Gavriliță că dacă (de P> a fi Cantimir domn, sabie lui să nu să atingă de dînsul, nici de vreun ficior a lui M, P// 2 Cantemir domniîa *Gjj* 3 dînsul *Cj* s-au de ficiorii lui *Cj după* lui *ad.* dzicînd E/ *lipseşte* el C, D, *Gj* vede D, E, G // 4 cunoaşte D,E,G/ pre *Cjj* 3—5 *lipseşte* pentru căci... sînt şi can zlobivi M,P// 4 nu sînt]nu-s D/ aşezați la fire şi la minte C,D// 5 o samă dintre dînşii C, *Gj* sînt dintre dînşii E// 6 s-au]li-au C,M,P// 7 au purces toți boerii moldoveni M, P// 8 Ales-au (şiP) Dumitraşcu voevoda despre parte lui boeri M, P/ dispre *Cjj* 9 cinste *Cj* triimis *Cj după* paşia *ad.* la Oblucița *Cjj* 10 la pîrăjzăbăvindu G, *lipseşte* P/ la pîră cîtăva vreme, cîteva zile *Cjj* 11—12 Iară înti-o zi Suliman-paşa, chemindu-i pre toți, îndată au înbrăcatu pre Cantimir cu caftan de domnie în Țara Moldovii M, P// 12 înbrăcat *Cj* domniîe *Cjj* 13 de la cetate de la Vozie E, de Voziia C,D,M,P/ de]şi M, P// 14 triimis]pornit C, D/ înnainte *Cjj* 14-15 înnainte cu maziliia să Ia pre Dumitraşcu voevoda din Iaşi şi să-1 ducă M,P//15 şi să-1 ducă *Gjj* 16 ceijcarii era *Gj lipseşte* trimişi C//16— 17 Atunce boerii cei ce-au fostu trimiş(i) •(cei ci i-au fost trimis P> de Dumitraşcu voevoda să ştei la (ace P> giudecată, Baltă vornicul şi cu alții, dacă au văzutu M, P// 17 *după* vodă *ad.* Balşe vornicul şi alții C,D,E,G/ Cantimir vosvoda M// 18 domniîe *Cj* îndată s-au închinatu M.P//18-19 voevoda M// 19 *lipseşte* Decii M,P/ Cantemir]Costandin P/ i-au]au M,P/ *lipseşte* pe dînşii M,P/ *lipseşte* dînşii, pe acei E/ *lipseşte* pe acei boiari... pe alții C,D,G//20 *lipseşte* pe Balşe vornicul şi pe alții E/ pre acei boeri ce au fost trimiş(i) de Dumitraşcu voevoda dî-au scris M.P//20—21 cărți la Dumitraşco-vodă cu vicleşug *Cjj* 21 luijla M,P / voevoda M/ ei]îei *Cjj* 22 *după* vodă *ad.* de la Suliiman-paşîa C, D, E *Gj* înnainte *Cjj* 21—2 precum ei s-au nevoitu şi I-au isprăvitu caftan de domnie pre voia lui Dumitraşcu voevoda de la Suliman-paşa şi cum că caftanul i l-au trimis înnainte cu Husain, beiu(l) de Tighine şi cu Theodor Flondor armaşul M,P//

beiul de la cetate de la Tighinea, cu caftanul înnainte, înpreună cu Toader armaşul Fliondor. Că armaşul Fliondor încă fusese pribagu cu ceiialalți boiari.

Numai ceiialalți boiari a lui Dumitraşco-vodă scriîa bine de dînsul, cum nu-i nici un vinovat, că nu s-au amestecat cu ceiialalți boiari pribegi. Iar pre aceiîa boiari, pe Cantemir şi pe Gavriliță, i-au pus Suliiman-paşîa tot în fieră şi i-au dat pe mîna lor să-i aducă cum mai de sîrgu la Dumitraşco-vodă.

14. Decii Dumitraşco-vodă, cum au văzut cărțile boiarilor lui, a lui Balşe vornicul şi a celoralalți, îndată
240v au / crezut. Şi s-au bucurat şi s-au gătit cu mare alai, de au eşit întru întimpinarea lui Husain-beiu la Valea Adîncă după obiceaiu.

Şi întimpinîndu-să cu Husain-beiu acolo, s-au înpreonat cu dînsul, şi nemică nu i-au spus, nici Dumitraşco-vodă n-au priceput de mazilie. Şi acolo şi Toader Fliondor s-au înpreonat cu dînsul, şi-1 căiîa Dumitraşco-vodă pe Fliondor şi arăta dragoste şi milă cătră dînsu. Şi de acolo s-au întorsu înapoi, după ce s-au înpreonat cu alaiul şi cu caftanul înainte, pînă ce au întrat în Iasi, în curțile domneşti.

1 *după* beiul *ad.* de Voziia C, D, de la cetatea Voziîa *Gj lipseşte* de la cetate de la Tighinea C,D,E,G/ *lipseşte* cu *Gjj* 3 fusesîe C]au fost E,G/ cu ceiîa boiari ce pîrîs(ă) pe Dumitraşco-vodă D// 2—3 *lipseşte* Că armaşul ... cu ceiialalți boiari M,P/ *lipseşte* cu ceiialalți boiari *Cjj* 4—5 Numai scriîa bine de dînsul ceialalti boiari, cum nu-i C, Numai Balşe vornicul scriîa bine de dînsul la Dumitraşco-vodă ,cum nu-i D, Numai au scris bine de dînsul boiarii lui Dumitraşco-vodă, precum nu-i vinovat armaşul Fliondor, *(lipseşte* armaşul Fliondor G>, că E, *Gjj* 4—6 *lipseşte* Numai ceiialalți boiari... boiari pribegi M,P // 6 *lipseşte* boiari pribegi C, D/ Iar pe ceialalti C,D,E,G// 6—9 Şi cum că Suliman-paşa (paşa SuliimanP) pre ceelanți boeri ci î-au trimis Şerban voevoda înpreună şi pre (cu P> Cantimir i-au pus pre toți în obezi şi i-au trimis la Dumitraşcu voevoda, dîndu-i pre mîna lui Husain (Husain-aga P> beiul de Tighine să-i ducă la Iaşi M,P// 8 hieră *Cj* pre mîinile lor *Gjj* 9 sîrgujgrab' G//10 *lipseşte* Decii M,P/ voevod M//11 luPjsăi M, *lipseşte* P/ a lui Balş şi a altora M,P/ *lipseşte* vornicul C, D// 12—13 îndată au şi crezut. Şi foarte s-au bucuratu şi au eşitu cu mare alaiu întru M, P//16—17 *lipseşte* întimpinîndu-să cu Husain-beiu M,P/ înpreunat *Cjj* 16 — 17 nimica nu i-au spus de maziliîe, nici el n-au priceput de mazilie *Cj* nemică n-au spus Husain-beiu lui Dumitraşcu-vodâ, nici el n-au priceput D/ nimica nu i-au spus şi nici el nu s-au priceputu cum că iaste mazil M, P //18 înpreunat *Cjj* 17— 19 Acolo şi Flondor armaşul s-au înpreunat cu Dumitraşcu voevoda şi Dumitraşcu voevoda îl căina pre Flondor şi-i arăta milă şi dragoste M,P// 18 şi-l]şi *Gj lipseşte* Dumitraşco-vodă pe Fliondor *Cjj* 19 şi-i arăta *Gj* dragoste *Cj lipseşte* cătră dînsu M,P / dînsul *Cjj* 20 Şi]Deci M, P / înnapoi *Cj* înpreunat *Cjj* 20—21 s-au întorsu înnapoi cu alai şi cu caftanul înnainte M, P// 21 cu alai şi au purces cu caftanul înnainte *Cjj*

15. Şi aşteptîndu Dumitraşco-vodă să-i pue caftanul în spate'Husain-beiul, iar el i-au cetit fermanul de mazilie şi au pus caftanul în spatele lui Ion Racoviță vornicului, să fie caimacam, pînă a vini Cantemir-vodă în scaonul domniii.

16. Iară Toderaşco vistiernicul, ficiorul lui Iordachi Cantacozino celui bătrîn, fiind văr primare cu Dumitraşco-vodă, era în mare cinste la Dumitraşco-vodă. El era alfa şi omega atuncea în Țara Moldovii. Pusu-l-au, pe dumîiealui, Husain-beiu în fieră şi l-au dus la gazda lui, ca să-1 pue la poprială pînă a vini Cantemir-vodă, să dea samă de răsipa țărîi. Decii mai pe urmă au stătut boiarii caimacami şi cu puțintea cheltuială la Husain-beiu, şi l-au dat pe chizăşie lor să stea față.

Iar Dumitraşco-vodă văzindu aceste, plîngea de să răsipiîa înaintea a tot nărodul. Şi s-au gătit pînă a triia zi şi au purces la Țarigrad, precum iaste obiceaiul domnilor mazili. Şi la purcesul lui Dumitraşco-vodă din Iaşi s-au făcut mari gîlcevi şi calabalîcu. Fliondor armaşul şi cu
f. 241 frate-său Gheorghiță Ciudin, cu Mitre / căpitanul, cu Mileştii şi cu alții au buzurluit tot tîrgul şi slujitorimea asupra grecilor, tot Tu pietri şi cu bețe, de era curtea domniască plină de oameni. Şi pe zidiuri sta oamenii, iar grecii tot în casă şidea, lîngă Dumitraşco-vodă, şi să ascundea cerii pe unde putea.

Şi mai vîrtos căuta pe un grec, pre anume Sară Eni, carele au fost de au fost bătut stupii lui Gavriliță vornicului şi au fost dat ştiubeilor foc. Şi oblicind Husain-beiu de la gazdă, au alergat mai degrab' cu cîțiva turci, slujitori ai lui, şi au început a bate şi a înprăştiîa nărodul. Şi au prinsu pe frateli Milescului, de l-au bătut pre rău cu buzduganul Husain-beiu. Şi purcegîndu din Iaşi Sară Eni şi alți greci, tot denaintea lui Husain-beiu mergea, ca să nu-1 poată lua moldovenii. Că să agiunsese Dumitrasco-vodă cu Husain-beiu, de ținea cu dînsul. Şi la eşitul 'din curtea domniască, Dumitraşco-vodă arăta fanta'ziîe, de dzicea surleli şi trîmbițeîi şi bătea dobeli. Dar năroadele tot îi suduia şi-T hitcăîa" şi arunca cu pietri şi cu lemne după dînsul.

Şi cu această cinste frumoasă au eşit Dumitraşco-vodă din Moldova. Şi i s-ar fi căzut pre cale şi mai mare cinste să pitriacă, că de la dînsul s-au scornit hîrtiile; el li-au scos întîi, de iaste acel madem bun şi pînă astăzi în Moldova.

17. Aşijderea la acea gîlceavă prins-au Fliondor ar-

1 *lipseşte* Şi D // 1—2 Aşteptînd să-i puie caftanul în spate Husain-bei C / Aşteptînd mimai să-i pui caftanul în spate Husain-beiul, iar Husain-beiul îndată i-au cetit M, P // 2 citit *Cj* ferman C, *Gjj* 3 caftan *Gj* spateli C/ lui Neculaiu Racoviță vornic P / vornicul M// 4 să fiie C, să fie el M,P / Cantemir-vodă domnu în scaon D / în scaon C, în scaun M, P// 5 *lipseşte* domniii C, M, P// 6 *lipseşte* Iară M, P/ visternic P // 7 cel bătrîn C, *lipseşte* M, P / *lipseşte* primare C, M, P/ voevoda M// 8 era]l-au avut M, P/ în]la M,P/la]şi la M, P / voevoda M // *9 lipseşte* atuncea în Țara Moldovii M, P // 10 bei C / hieră C, E // 9- 11 Deci Husain-beiu au pus pre dumnealui visternicul Toderaşcu în fiiară şi l-au dus la gazda lui la oprîală, pînă M, P **//II** puia C/ voevod M//11— 12 *lipseşte* să dea samă de răsipa țărîi M.P//12 Decii] Dar M, P/ pre C// 13 putințe C/bei C// 13— 14 caimacami la Husain-beiul şi luîndu-1 în chizăşie, cu puțînă cheltuială l-au scosu. M, P// 15 văzind C// 15—17 Toate aceste văzîndu-le Dumitraşcu voevoda plînge cu amar înainte a tot norodul. S-au gătit Dumitraşcu voevoda şi a triia zi au purces M, P// 16 înnainte C// 17 *lipseşte* precum iaste obiceaiul domnilor mazili M.P//18 *lipseşte* mazili C,E/ *lipseşte* Şi M,P/ *lipseşte* Dumitraşco-vodă din Iaşi C, D, E, G / voevoda M / *lipseşte* din Iaşi **M,** P / s-au]au P // 19 mare gîlceavă M, P / şi calabalîcuri D, *lipseşte* M, P / Toa**de**'r Fliondor D// 20 Gheorghiță şi Ciudin C / şi cu Mitrea G//19-2 armaşul şi cu Ciudin frateli său şi cu alții mulți au turburatu tot tîrgul şi slujitorimea asupra grecilor şi arunca în greci cu pietre şi cu bețâ. Şi era curte şi zidiul plinu **de** oameni. Iară grecii şide tot în casă lîngă Dumitraşco voevoda, iară alții să ascunde pe unde pute M, P // 21 cu Mileştii C, şi cu Mileştii *Gjj* 22 şi bețe E // 23 *lipseşte* domniască C / *lipseşte* de oameni C, D, E / pre C //

1 *lipseşte* vodă *Gjj 2* să ascundea ca unde ari putea să scape D / pre *Cjj* 3— 5 *lipseşte* Şi mai vîrtos ... ştiubeilor foc. Şi M, P // 3 *lipseşte* pre C / Saris Eni C, Sari Eni E, Sari Iani D// 4 careli fusesîe de bătusă stupii C, D / au fostjfusese E/ vornicul E,' *lipseşte* C, D, G // 5 au fost datjdidesîe C, D/ *lipseşte* Şi D/ bei *Cjj* 6—7 de la gazdăi că s-au turburatu tîrgul, cum mai în grabă au alergatu cu cîtva turci si au început M, P // 8 pe|şi pe C,E, G / fratele C / dejşi G // 8 - 9 fratele Milescului, Husain-beiu; şi însuşi Husain-beiu l-au bătut cu buzduganul foarte rău M, P// 9 bei C / *lipseşte* Şi M, P / purcegînd *Cj* Saris Eni C, Sari Iani D// 9—10 Purcegînd din Iaşi Husain-beiu cu Dumitraşcu voevoda, Sară Iane grecul şi cu ceelanti greci merge tot înnainte lui Husain-beiu, ca M, P// 10 bei *Cjj* 11 nii-l]nu-i M, P/ luoa Cjapuca M, P / ajunsesîe *Cjj* 11—15 Dumitraşco voevod să agiunsăs<ă> cu Husain-beiu şi la purces i-au zis şi surlile, arătîndu fantaziîe grecească. însă tot norodul il suduia şi-1 hăscăia, aruneîndu cu petri. M, P//12—13 Şi la eşitul lui Dumitraşco-vodă din curtea domniască din Iaşi arăta C,D //13 *după* domniască *ad.* cînd au purces E // 14 de zicea şi surlele C,D/ *lipseşte* şi trîmbițeîi şi bătea dobeli C,D// 15 lemne într-însul, după cum iaste obiceaiul *{sic}* norodului, oamenilor celor proşti D/ după dînsuljîntr-însul C,M,P// 17 *lipseşte* Şi D/ *lipseşte* frumoasă M, P/ Dumitraşcu voevoda au eşitu M// 18 din Moldovajdin Iaşi M, P, din Iaşi de la scaonul domniii din Moldova *Cj lipseşte* pre cale *Cjj* 18—20 Lui Dumitraşcu voevoda i s-ar fi căzutu o petrecanie şi mai de cinste, de vreme că el au scornitu acel madem bunu, adică hîrtiile, care lucru blăstămat şi pînă aemu iaste aice în Moldova M, P // 19 hîrtiile *Cj lipseşte* el li-au scos întîi C, *bjj* 20 *după* bun *ad.* şi pediapsă a săracilor D / astăzi] acum E // 22 la turburare ce s-au scris mai sus, Flondor armaşul au prinsu M, P//

masul la gazdă pre un grec, anume Mavrodin paharnic şi l-au bătut şi l-au dezbrăcat, de l-au lăsat numai cu cămeşe. Şi l-au legat şi l-au pus pe un cal îndărăpt, cu faţa spre coada calului, şi-i didese coada în mîini de o f. 241v ţinea în locu / de frîu. Şi-1 ducea pin mijlocul tîrgului la Copou la primblare şi-I priviîa tot nărodul zioa, amiazăzi mare. Şi-i dzicea ficiorii ce-1 ducea: „Dzi, grece, cal murgu la fîntîna Bordii", iar el nu putea dzice „cal murgu la Tîntîna Bordii", ce dzicea „alogo murgo sto Fîntîna Bordii". 'Iar slugile lui Fliondor îi da palme şi-i dzicea: „Dzi, grece, bine; nu dzice aşîa". Acest fel de zeefet frumos i-au făcut. Şi după ce au vinit Cantemir-vodă, iar l-au mai bătut şi l-au surgunit. Iar apoi la Constantin Duca-vodă iar aii vinit în ţară, de au fost vistiernic mare. Şi mai pe urmă iar l-au prinsu Antiohii-vodă Cantemir, şi l-au jecuit, şi l-au pus şi în ocnă. Şi la Mihai-vodă iar au vinit în ţară, de au trăit pînă ce au murit de bătrîn, şi nu s-au mai putut curaţi ţara de dînsul.

18. Aşijderea tîmplatu-s-au şi alt grec la maziliîa lui Antonii-vodă Rusăt, anume Palaloga, de l-au luat cu piele gol din feredeu şi pre acela, de~să pomeneşte pînă astăzi.

19. Şi la Alexandru-vodă Iliiaş iar, ce au păţit Batiste

1 paharnicul C, D//2 *lipseşte* şi[1-3] M, P / de]şi M, P// 3 cămeşia C // 3-5 Apoi legîndu-1 l-au pus pre un cal cu faţa îndărăpt, spre coada calului. Datu-î-au coada calului de o ţîne în mînă în loc de frîu. Dusu-l-au prin M, P / pre C // 4 coada]dosul C / didesîe *Cj* în mînă E, *lipseşte* C, D // 5 *după* ducea *ad.* în Iaşi C / prin C// 6 la Copou, de-1 pravila tot nărodul la primblare C, D, tocma la Copou, de-1 vede tot norodul M, P / *lipseşte* zioa, amiazăzi mare C, D, M, P // 7 Şi E / ce-l]carii îl E / Şi-i zicea slugile boereşti, ficiorii ce-1 ducea D / Iară slugile acele ce-1 duce îi zîce M, P / grecuie E// 8 iar el]grecul M, P//8-9 nu pute zîce aşa, ce zîce M, P / *lipseşte* iar el ... la Fîntîna Bordii C / *lipseşte* nu putea ... la Fîntîna Bordii, ce D // 9 ce]şi el C // 10 *lipseşte* Iar D // 11 nu dzice aşa C]zi M, P / Şi acest M,P / feliu C //12— 16 Pre acesta grec Cantimir voevoda l-au bătutu şi l-au surgunitu. Acestaş grec iarăşi au mai venitu mai pre urmă în Modova. Iară Antohie Cantimir voevoda l-au jăcuitu şi l-au trimis în ocnă, M, P// 12 *lipseşte* iar C, D // 14 de]şi G / fostu *Cjj* 15-16 Şi după ce au vinit Antohii-vodă Cantemir iar l-au prinsu şi l-au jecuit E// 15 *lipseşte* mai pe urmă iar D / pre C / *lipseşte* iar C, G // 16 pus]triimis E, G / *după* ocnă *ad.* de au şezut G// 16-18 *lipseşte* Şi la Mihai-vodă ... de dînsul M, P// 17 *lipseşte* în ţară, de au trăit D / *după* ţară *ad.* aicea în Moldova C / de au trăitjşi G / *lipseşte* de bătrîn G // 18 nu să mai putea C, D, E // 19-21 Cînd au mazilitu pre Antonie voevoda, pre Paleologa grecul l-au luatu moldovenii din feredeu," chiar cu piele goală, de să M, P // 19 mazilie C // 20 *lipseşte* Rusăt C, D / *după* anume *ad.* acel grecu C / Palioloġa D / piîale C // 21 *lipseşte* şi pre acela C, D / pînă]şi M, şi pîră P // 22 *lipseşte* 19 C, M / Aşijderea şi' la' mazilie lui C / *după* păţit *ad.* grecii E / *ad. marginal* Batiste E // 22—r. 4 din p. urm. La maziliîa lui Alecsandru Iliiaş voevoda pre Batiste grecul

şi alţii, şi la alţi domni! Şi în Ţara Munteniască de cîteva ori în cîteva rînduri s-au tîmplat grecilor de au păţit necinste şi răutate\ Şi nu s-au mai putut curaţi aceste doao ţări de dînşii.

20. Aşîa socotescu eu cu firea mea această proastă: cîndu a vrea Dumnezeu să facă să nu fie rugină pe fier, şi turci în Ţarigrad să nu fie, şi luppii să nu mînînce oile în lume, atuncea poate nu vor fi nici greci în Moldova şi în Ţara Munteniască, nici or fi boiari, nici or putea mînca aceste doao ţări, cum le mînîncă. Iar alt liac n-au rămas cu condeiul mieu să mai pomenescu, ca să pot gîci. Focul f• 242 îl stingi, apa o / ezăşti şi o abaţi pe altă parte, vîntul cînd bate, te dai în laturi, într-un adăpost şi te odihneşti, soarele intră în nuor, noaptea cu întunerecul trece şi să face iar lumină; iar la grec milă sau omenie, sau dreptate, sau nevicleşug, nici unele de aceste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu. Numai cîndu nu poate să facă rău să arată

l-au tăiatu moldovenii cu topoarăle, în mici fărîme. Aşijdere şi la alţi domni; şî şi în în Ţara Munitinască, iarăşi, în multe rînduri s-au întîmplatu grecilor unile ca aceste. Dar cu toate aceste, aceste 2 ţări niciodată nu s(ă) mai pot curăţi de greci; că ei rabdă toate, numai să trăiască întru aceste doao ţări M, P // 1 *după* alţii *ad.* precum scrie leatopisăţul D/ cîteva]cîte C,D,G// 2 *lipseşte* în cîteva rînduri C,D/ cîteva]cîte G // 3 *lipseşte* necinste şi C,D,E,G răutate C/'/ 5 20]40 M, 10 P, *lipseşte* C,D / Aşa au socotit unii cu firea lor cea proastă C //5—r. 5 din p. urm. Eu aşa socotesc (au zis scriitoriul letopiseţului moldovinesc), că doar de ar vre Dumnezău să nu fie rugină pre fier şi Turcul să nu stăpîniască Ţarigradul, lupii să nu mănînce oile în toată lume, arapul cel negru să s<ă> spele cu sopun <sopon P> şi să să facă albu, deci de ar fi toate aceste <aşa P> atunce poate nici greci n-or fi (n-or fi nicigreci P) în Moldova şi în Ţara Muntinîască; atunce n-or mai fi boeri greci să mai mînînce aceste doao ţări, dup<ă> cum le mănîncă aemu. Iară într-alt chip nu să poate. Pre foc îl stinge apa; cînd bate vîntul ne dăm la loc într-adăpostu; soarele întră în nouri; noapte cu întunericul trec şi iarăş să face lumină. De cade iarnă gre măcariu că să sparie oamenii, dar iarăş să la omătul şi Iarăşi să bucură oamenii; iară la grec milă, omenie, nelăcomie, dreptate, nemîndrii, nevicleşug, sau şi fiica lui Dumnezău, nici unile de aceste nu sînt. Şi şi cînd nu poate de faţă şi de să şi arată cu blîndeţă, însă la inima lui iaste plinu de răutate. Căutaţi, fraţilor, şi cetiţi la hronograful lor cel grecescu şi apoi ve viţi încredinţa şi mai bine; că ce lucra şi face atunce cîndu era ei puternici cu anevoe iaste a le şi asculta. Şi de acole veţi pute cunoaşte toţi pre greci ce niam spurcat sînt M, P// 6 cînd C / *ad. marginal* Dumnezeu E / fiie C / hier E // 7 turcii C / *lipseşte* să nu fie C, E, G / lupii C/ mînînce C // 8 atunci C / n-or fi C / *lipseşte* 'nici G // 9 or[1-2]vor D, or]vor G // 10 cum]precum D / *lipseşte* Iar D / n-aii mai rămas G // 11 cu condeiul a să pomeni C / pomenescu] scriu E, G// 12 ezeşti C // 13 *lipseşte* în laturi D / întru adăpost D / adăpostu E, *lipseşte* şi te odihneşti C, D / şi]de E, G // 14 trece C // 15 *lipseşte* iar C, D / *după* omenie *ad.* sau nelăcomie C, D // 16 nevicleşug C / nu sînt] nu-s C // 17 cînd C / Numai cînd nu poate din faţă să arată C, D/ *după* rău *ad.* din faţă, E, G //

cu blîndeţe, iar inima şi firea, tot cît aru putea iaste să facă răutate. Căutaţi de cetiţi la hronograful grecescu, de vă încredinţaţi şi mai bine, pe cînd au fost grecii puternici şi împărăţiîa era a lor, ce făcea pre atuncea şi ce lucra!

21. Iară după ce au vinit Cantemir-vodă la scaonul domniii în Iaşi, trimis-au boiari de ţară la Poartă după Dumitraşco-vodă de l-au pîrît la Udriiu. Şi au trimis şi pe văru-său Toderaşco vistiernicul Cantacozino, înpreună cu ceiialalţi boiari, de l-au pîrît tot la ochi. Şi l-au închis pe Dumitraşco-vodă şi l-au făcut de au cheltuit mulţi bani. Numai', nărocireâ lui, au scăpat cu zile, că au apucat de au dăruit un hamger de mare preţ veziriului. Şi aşîa au hălăduit cu viiaţa. Şi după aceia n-au prea lungit, fiind mazil acolo, şi' au şi murit. Şi i-au rămas casa în multă şi mare sărăcie.

22. Aşijderea şi Toderaşco vistiernicul, după ce s-au pîrît cu Dumitraşco-vodă acolo la Udriiu, s-au războlit şi au murit. Şi fiindu Şerban-vodă cu dînsul văr primare, au trimis cu mare cheltuială de i-au luat oasăle de la Udriiu. Şi li-au adus pin Ţara Munteniască şi li-au adus în Moldova, de li-au îngropat ficiorii lui în mănăstire în Bisericani, fiindu ei ctitori, aceşti boiari Cantacozineştii, la acea sfîntă mănăstiri. Şi au rămas dator, din visternicie ce au fost vistiernic mare la Duca-vodă, cu vreo /
f. 242v doaozăci şi mai bine de pungi de bani. Aşîa sînt de bune boeriile în Ţara Moldovii, de la Vasilie-vodă încoaci!

1 hirea C / ari putea C // 2 să facă] cu D / răutaate C // 3 încredinţaţi] încredeţi C *lipseşte* pe C, D, E, G / grecii] ei G, *lipseşte* C // 4 era] au fost E / *lipseşte* si împărăţiîa era a lor C, D / *lipseşte* pre atuncea C, D, E, G // 6-27 *lipsesc* M, P // 6 21]19 C, 20 D / *lipseşte* Iară D / *lipseşte* la scaonul domniii C, D // 7 triimis-au C // 9 visternicul C / *lipseşte* Cantacozino D / înpreună]dinpreună C, D // 10 ceialalti C// 11 *lipseşte* pe Dumitraşco-vodă C, D / chieltuit C // 12 Numai nărocul lui au fost de au scăpat C, D, G// 12—13 Numai nărocireâ lui au fostu că au apucat de au dăruit E // 13 hamgeriu C / preţu C / aşa C // 14 pre C // 15 *lipseşte* Si G // 16 *lipseşte* multă şi C, D / multă lipsă şi mare G / sărăciie C // 17 22]21 D, *lipseşte* C // 19 fiind C //20 triimis C // 21 adus]triimis C, D // 23 *lipseşte* aceşti boiari G, *lipseşte* aceşti boiari Cantacozineştii E // 23—24 *lipseşte* fiindu ei ctitori ... la acea sfîntă mănăstire C, D // 24 datoriu *CU* 25 visterniciie C / *lipseşte* ce au fost vistiernic mare la Duca-vodă D" / visternic C / *lipseşte* mare C / la Duca-vodă şi la Dumitraşco-vodă E, la Duca-vodă şi la Dumitraşco-vodă Cantacozino G / vro C // 26 de pungi de bani şi mai bine G / Aşa C / sîntjau fost D / boeriile de bune G :/ 27 *după* boeriile *ad.* atuncea E / *după* încoaci *ad.* pînă la o vreme C, D, G //

DOMNIÎA LUI COSTANTIN CANTEMIR VOEVODA, ÎN ANUL 7193< = 1685>, IUNIE 10. CAP 83

(Zacialo 1>. Venit-au domnu Ţării Moldovii Costantin Cantemir-vodă, pre careli l-au ales la domniîe boerii Ţării Moldovii în locul lui Dumitraşco-vodă, cu nevoinţa şi chetuiala lui Şerban-vodă, domnului muntenescu, pecum mai sus s-au scris. Acest domnu Cantemir-vodă au fost de oameni proşti de la ţinutul Fălciiului. Şi dacă s-au rădicat la vîrsta, s-au dus în Ţara Leşască de au slujit la oaste, pînă au agiunsu de au fost rohmistru. Apoi viindu în Moldova, s-au dus cu Grigoraşco-vodă Ghica în Ţara Munteniască şi au fost acolo ceauş spătărescu. Şi era om vitiazu şi cu sfat bun. După aceîa, viindu aicea în ţară în Moldova şi slujindu bine, l-au pus căpitan mare. Şi apoi au fost şi sărdariu, şi mai pe urmă au fost şi cliucer mare. Fost-au şi capichihae la Poarta înpărăţii<i>, ştiindu limbi şi fiind om bătrîn. Cu alesul tuturor boîarilor ce era pribegi în Ţara Munteniască l-au rădicat domnu, cu cheltuiala lui Şerban-vodă, domnului muntenescu, precum mai sus s-au scris. Şi titluşul lui nu scriîa Cantemir voevoda, ce numai Costantin voevoda.

I A doa domnie a lui P / a lui G(/vodă C,D,E,P // 2 în anii 1685 M / *lipseşte* în anul 7193, iunie 10 D, *Pj lipseşte* iunie 10, Cap 83 M / *lipseşte* 10 C / *lipseşte* Cap 83 E, Cap 86 D|88 P// 3 Vinit-au C *I lipseşte* Moldovii C//'3-6 Costandin Cantemir au venitu <In anii 1685 Costandin Cantimir-vodă au venit P) domnu Moldovii, pre carile boerii ţării l-au alesu la domnie în locul lui Dumitraşcu voevod, însă prin silinţa lui Şerban voevoda M, P // 4 *lipseşte* vodă C, D / *după* Cantemir *ad.* în anul de la zidirea lumii 7193, în luna lui iunie în zece zile D/ boiarii C//5 *lipseşte* Moldovii C // 6 *lipseşte* şi cheltuiala C,D,E,G// 7 precum C|după cum M,P/ s-au scris <zis P> mai sus C,D,M,P/ *lipseşte* Acest domnu M, P/ Costandin Cantimir voevoda M,P// 8 de]din C,M,P/ din oameni proşti, de locul lui de la ţinutul D/ au fost de niamul lui de la ţinutul E,G/ de la]din M, P // 9— 13 la vîrsta, au slujit în Ţara Leşască, apoi au fost ceauş spătărescu în Ţara Munteniască. Şi era om vitiaz C,D,M,P// 10 *după* rohmistru *ad.* mai mare pre 100 de oameni de oaste G// II Grigorii-vodă Ghica E// 12 şi fiind om de treabă au fost acolo G// 14 *lipseşte* în Moldova E// 13—16 După aceia, aicea în ţară slujind, l-au pus căpitan mare şi apoi sărdar şi pre urmă cliucer mare C, D, După aceia au slujitu aice în ţară şi l-au pusu căpitan mare, apoi sărdariu, iară mai pre urmă şi cliucer mare M, P/ *după* bine *ad.* domnilor G / l-au pus]au fost F// 15 şi clucer mare au fost G// 16 capichihaîa C| înpărăţiii C, *lipseşte* M, P// 17 ştiind limbi bine C, ştiind limbi multe M, P, ştiind limbă turcească D / Cu]Şi cu C/ boiarilor moldoveni G// 17— 18 Deci fiind şi om bătrîn, prin alegire tuturor boerilor pribegi l-au pus domn Moldovii M, P / boiarilor pribegi l-au pus domnu C, D// 18 ce]carii G // 19—20 *lipseşte* cu cheltuiala lui ... mai sus s-au scris C, D, M, P // 20 *după* lui *ad.* în cărţile lui D// 21 *lipseşte* voevoda[1] C, D, M, P/ vodă[2] C

Carte nu ştiîa, ce numai iscălitura învăţas<ă>, de o făcea! Practică bună avea la voroavă, era sănătos, mînca bine şi bea bine. Semne multe avea pe trup de la războae, în cap şi la mîini, de pe cîndu fuslse slujitoriu în Ţara Leşască. La stat nu era mare; era gros, burduhos, rumăn la faţă, buzat. Barba îi era albă ca zăpada. Cu boiarii / f. 243 trăiîa bine pînă la o Vreme, pentru că era om de ţară şi-i ştiîa pe toţi, tot anume\ pre careli cum era. Şi nu era mîndru, nici făcea cheltuială ţărîi, că era un moşniagu fără doamnă. Şi avea doi ficiori, beizadele, pre Antiohii şi pe Dumitraşco, şi era zălog la Poartă şi cu alţi. ficiori de boiari.

Şi era bine în ţară dintr-alteli, numai nu putea trăi oamenii de poghiazuri leşeşti, că era ţara pustie din Iaşi în sus.

Şi din toţi boiarii era mai ales la acest domnu Gavriliţă vornicul şi cu ficiorii lui. Era el boiariu şi chivernisiîa

1 Şi carte C/ iscălitura s a M, P învăţasăC/ de o făcea]de iscăliia *Gjj* **2** *după* făcea *ad.* de iscăliia D/ Practisă *Gj* la voroavă avea *Cj* La vorbă era practicu bunu, sănătos, M, P/ sănătos era C // 3 *lipseşte* şi C, D, M, P / avea multe C, D, M, P/ războaie *Cjj* 4 mînă M, P/ *lipseşte* de pe *Cj lipseşte* pe M, P/ cînd D/ fusesîe C]au fostu M, P/ siujitor *Cjj* 5 Nu era mare la stat C, D/ gros era şi burduhos *Cj lipseşte* era D, M, P/ *după* burduhos *ad.* plin la trup *Gjj* 6 *lipseşte* buzat E, G, M, P/ *lipseşte* îi era C, D, M, P/ *lipseşte* albă *Gj* zăpadajomătui M, P/ boerii *Cjj* 7 pentru căci că D] căci C/ pentru că era om de ţară] fiind (tot P) pămîntîan M, P// 8 şi pre toţi îi ştiîa (tot P) anume, şi care cum iaste. Mîndru nu era M, P/ pre *Cj* pre care cum era]cum care iaste C, D// 9 cheltuială multă nu face ţării M, cheltuială ţării nu făcea multă P/ cheltuială mare *Gj* moşniag *Cj* fără de D, G, şi fără de M, P// 10 *lipseşte* Şi M, P/ *după* ficiori *ad.* anume M, P/ *lipseşte* beizadele C, M, P/ *lipseşte* pre[1-2] M,P/Antiohie *Cjj* 11 şi[2]]carii înpreună M.P//11—12 cu alţi ficiori de boeri era zălog la Poartă M,P/ *lipseşte* şi C,D / *după* Poartă *ad.* După ce s-au aşezatu Cantimir voevoda în scaunul domniei, au trimis boeri de ţară la Poart(ă>, după Dumitraşcu voevoda de l-au pîrîtu. Trimis-au şi pre vărul său, Toderaşcu, cu ceelanţi boeri de au pîrît pre Dumitraşcu voevoda tot de faţă şi l-au închisu şi l-au făcut de au cheltuit mulţime de bani. Şi numai norocul lui i-au slujitu de an scăpatu cu zile, că au apucat de au dăruit veziriului un hamger de mare preţu, şi aşa *(lipseşte* aşa P) au scăpatu cu viîaţă. însă nu după multă vreme s-au bolnăvitu şi au muritu mazil în Ţarigrad; iară casa lui au rămas în mare sărăcie. Toderaşcu Cantacuzino visternicul, iarăşi acolo la Odriiu (după ce s-au pîrîtu cu Dumitraşcu Cantacuzino *(lipseşte* Cantacuzino P) voevod) s-au războlit şi au murit. Şerban voevod era văr primare cu Toderaşcu visternicul. Trimis-au cu mare cheltuială de i-au luat oasăle de la Odriiu şi aducîndu-le prin Ţara Muntiniască li-au trimis în Moldova. Şi l-au îngropat ficiorii lui în mănăstire Bisericani ci iaste în ţinutul Niamţului. Rămas-au datoriu din visternicie ce-au fostu la Duca voevod cu vreo 20 pungi de bani. Aşa sînt de bune boeriile Moldovii de la domniîa lui Vasilii voevod încoace. M, P// 13 în ţara Moldovii din altele era bine, numai M,P/ dintr-altele *Cjj* 14 de răutate poghîazurilor M,P/ podghiazuri *Cj* leşeşti *Cj* pustiie *Cj* că din Iaşi în sus era ţara pustii M,P// 15 la acest domnu din toţi boerii era mai ales Gavriliţă M,P /la acest domn mai ales *Gj lipseşte* mai C, D,E // 16 *lipseşte* Era el boiariu M, P / Şi el chivernisiîa M, P / el]acîel *Cjj*

precum îi era voia. Şi era o samă din ficiorii lui can făr' de ispravă, zlobivi: Lupul şi Solomon şi Costachi. Avea slugi tîlhari la casăle lor, de ţinea drumurili, de ucidea turcii şi fura bucate din Bugeac, cai, epe. Şi să făcea farmutale totdeauna şi slimuri cu tătarii pentru fapteli lor, şi nu putea să dzică nime nemică de frica lui Gavriliţă. Şi domnul, deşi ştiîa, răbda.

2. Vinit-au atuncea şi Miron logofătul din Ţara Leşască, foarte scăpat, şi l-au avut Cantemir-vodă în milă şi în cinste. Şi avîndu trii fiiciori, i-au boeritu. Pe Ioniţă l-au făcut sărdariu, pe Nicolai logofăt al triile, pe Pătraşco cămăraş mare. Şi ş-au logodit Cantemir-vodă şi o fată cu dînsul, pre anume domniţa Safta, iar pe Miron logofătul l-au făcut staroste la Putna.

3. Pre aceia Vr&ne puslse Cantemir-vodă hatman pe Velicico, ce era frate cu Miron logofătul. Şi într-acea f. 243v vreme eşit-au hatmanul Velicico cu puţintea oaste / ce avea spre ţinutul Sucevii împotriva a multe poghiiazuri leşeşti, ce umbla de strica în ţară. Găsit-au atuncea un poghiiazu mare la Bae. Şi s-au lovit hatmanul Velicico

1 precum] cum C, D, M, P/ *după* lui *ad.* Gavriliţă vornicul *Gj* şi can fără de *Cjj* 1—3 ii era voia. Lupul, Solomon şi Costachi (Costandin P), ficiorii lui Gavriliţă, era oameni fără de ispravă şi zlobivi. Ave slugi multe M, P // 2 *lipseşte* zlobivi D/ şi zlobivi, anume G, zlobivi, pre anume E/ *lipseşte* şi[1-2] C, D // 3 *lipseşte* de[1-2] M, P/ drumurile C / ucide pre turci P // 4 *lipseşte* şi M, P// 4—7 fura cai şi epe din Bugîag. Şi pentru faptele lor să face farmutele (farmutale P) cu tătarii; să înbăta şi face gîlcevi prin tîrguri. Şi de frica lui Gavriliţă nime nu pute să le zică nimica. Şi de ştiîa şi Cantimir voevoda de faptele lor, însă toate le răbda. M, P / Bugiac C / epe, boi, vaci, D // 5 *lipseşte* totdeauna D // 4—6 Şi să făcea farmutale de la tătarî şi slimuri cu tătarii totdeauna pentru fapteli lor şi beţii, gîlcevi pin tîrguri şi nu putea să zică nime, nimica C // 6 *după* şi *ad.* beţii şi gîlcevi pin tîrguri, de nu D, beţii multe şi gîlcevi şi bătăi făcea prin tîrguri şi nebunii *(lipseşte* şi nebunii E) şi nu E, *Gjj* 7 *după* Gavriliţă *ad.* vornicul G / *după* domnul *ad.* Cantemir-vodă D / *după* răbda *ad.* şi tăcea C // 8 2]4 G, 6 M, 5 P // 9 avut]priimitu M, P / voevoda M' // 10 în]cu M, P / cinste C / avînd C / ficiori C / boîarit *Cjj* 11 sărdar C / Şi au boeritu pre trii ficiori a lui M, P / *lipseşte* l-au făcut M, P / pre Nicolai l-au făcut E// 12 ş-au]au M, P// 12—13 Cantimir voevod fata lui după dînsul, M, P // 13 *după* fată *ad.* ce avea C, D/ *lipseşte* pre anume domniţa Safta C, D, E, M, *Pjj* 14 *repetă* la B / *după* Putna *ad.* la Focşani D// 15 3]5 G, 7 M/ Iar pe C / pusesîe C] au pus G / *lipseşte* Cantemir-vodă C / *lipseşte* Pre aceia vreme ...hatman pe M, P // 16—18 Velişcu hatmanul, frateli lui Miron logăfătul, cu puţină oaste, au mersu spre ţinutul M, *Pjj* 16 *lipseşte* ce era D/întru acîa vremie C//17 *lipseşte* hatmanul Velicico C,D,G/18 înpotriva C] asupra M,P/multe]multor M,P/podghiazuri *Cjj* 19 carii umbla şi jăcuia ţara M,P/ *după* Găsit-au *ad.* Velicico hatmanul D/ *lipseşte* atuncea C,D,M,P//20 podghiaz C/la Baia C, la tîrgu la Baia *Vjrepctă* Şi s-au C/ *lipseşte* hatmanul[1-2] C, hatmanul[1] E,G//

[hatmanul] cu dînşii prea tare, cît l-au lovit pe hatmanul dintr-un sineţu, de i-au rupt dzaoa di pe lîngă grumaz. Velicico năvălie în războiu sîngur cu suliţa a mînă, şi altul l-au lovit de i-au rumptu spogîrniceala de la frîul calului şi altul i-au lovit din sinet dîrlogul de la şea, şi n-au putut // să izbînde<a>scă, ş-au purces moldovenii în răsîpă, ş-au fugit hatmanul, şi multă stric<ă>ciune au făcut acel poghiiaz leşesc. Şi şi alte multe poghiazuri leşesşti lovie pe alte locuri, de strica în ţar<ă>.

ms. 253, f. 247

4. Mai lovit-au un poghiiaz leşescu pe Velicico hatmanul între vii la Copou, de l-au gonit pîn-în Iaşi.

Velicico era un om de fire şi de tre<a>bă la toate socotelele, şi-ndrăzneţu, bun, numai neavînd nice cu cine, hi do<a>ră nice năroc la războiu n-avea, că pe unde merge îl tot bătea.

5. Atuncea avînd nemţii oaste cu turcii încă de la Beci, şi tot bătea nemţii şi s<ă> lăţie. Dece şi leşii era la un cuvînt cu nemţii şi da lefe moldovenilor. Să duses<ă>

I — 5 cu dînşii pre tare. Şi (*lipseşte* Şi D,E,G> Velicico năvăliîa în războiu sîngur, cu suliţa a mînă, cît l-au lovit dintr-un sinet (dintru o puşcă G> de i-au rumptu zaoa de pre lîngă grumazi. Şi altul l-au lovit dintr-alt <cu alt D> sinet (*lipseşte* dintr-alt sinet E, G> de i-au rumptu spogîrniceala calului C,D,E,G/ cu dînşii. însuş Velişcu cu suliţa a mînă au năvălitu asupra lor atîta cîtu au lovitu dintr-o puşcă de I-au rumptu zaoa de pre lîngă grumaz. Iară altul l-au lovitu de î-au rumptu spogîrniceala calului M,P// 3 şi]iară M,P// 4 *după* altul *ad.* cu alt sinet D//5 i-au] iar l-au C, l-au G,M,P/ dintr-alt sinet C, dintr-un sinet G, *lipseşte* D,M,P/ în dîrlogul M/P//6 izbîndiască B,C// 6 - 7 şi'au"[2] B,C/moldovenii B,C// 7 răsipă B,C/ hatmanul Velicico B,D,E, G]şi Velişcu hatmanul M, P/ stricăciune B, stricăciune €// 8 poghiiazu B, podghiaz *Cj* leşescu B, *Cj lipseşte* şi[2] B, E,G/ poghiiazuri B, podghiazuri *Cjj* 9 leşeşti B,C/ lovila B, *Cj* de strica B,C]şi multă stricăciune făcea D/ ţară B, *Cj* poghiazuri, leşăşti veniia în multe locuri în Moldova şi strica foarte M, P/ în ţară B, C, *lipseşte* M, P//10 4]6 G, P, *lipseşte* M/ poghiiazu N, podghiaz *Cjj* 10—li Pre Velişcu hatmanul l-au mai lovitu un poghîaz între vii M, P// II de]şi M/ pînă B, *Cj lipseşte* în *Gjj* 12 Şi Velicico C, Velicico hatmanul B,E,G/ de[1] B/ diafirea *Cj* era de firea om şi foarte de treabă P/ şi foarte de treabă M/ socotelile B, socotelele lui *Cjj* 13 şi îndrăzneţu B, şi îndrăzneţ C, şi bun, îndrăzneţu M, P/ neavîndu B/ nici *Cj* cine B, *Cj* hi]au B, C, D,E,G/ doară B, *Cjj* 13 - 15 neavînd oaste de agiunsu, sau poate că nici norocire (norocul P> lui nu-i slujiîa, de vreme că oriunde merge, tot el rămîne biruit M,P//14 nici B,C/ la războae, poate fi nu avea să-i slujiască *Gj* nu avea C/n-ave să-i slujiască B,E/ unde *Cj* mergea B,C// 16 5]7 G,P, 8 M/ avîndu B/ nemţii oaste B,C/ încă di pe cîndu s-au fost bătut la Beciu B,E,G/ de C/Beciu *Cjj* 16— 17 Nemţii ave oştire cu turcii, încă de la războiul cel de la Beciu şi la toate războaile îi biruia nemţii şi să lăţiîa nemţii. Leşii încă era M,P// 17 nemţii C/nemţii pe turci B,D/ să lăţiîa B, C, să lăţisă nemţii *Gj* Decii leşii B,C// 18 nemţii B,C/ şi]deci leşii M,P/ lefe B,C/ da leşii moldovenilor lefe E,G/ da bune lefe M,P/ moldovenilor B,C/ Şi să B,E,G/ dusese B, dusesia *Cj* Şi să dusăsă la Ieşi <Eşi P> M, P//

mai toţii moldovenii, boîarinaşi şi sluji boereştii, slujitori şi vinie de jăcuîa în ţar<ă>.

6. Venis<ă> 3 sîrbi ce fuses<ă> ches<ă>gii, la Duca-vodă aice în ţar<ă>, să slujască, anume Hei şi Stanciu şi Dima Iuruc. Ispoveduitu-s-au la un călugăr în Galaţii, grec, trecînd Dunărea. Şi acel călugăr i-au pîrît lui Duca-vodă, de le-au luat 70 de pungii de bani şi multe odo(a>ră scumpe. Şi pe urmă ş-au găsit vreme de s-au dus în Ţara Leşască; şi aceia au bătut pe Velicico hatmanul la Bae. Şi făcea multe poghiiazuri şi răutăţii ţărîi, că era oameni harnici. Şi aşea s-au tîmplat într-un poghiiaz, de i-au / înpresurat mulţimi de tătari. Stanciul au perit acolo, în războiu, iar ceilalţii au scăpat cu multe rane. Dece dintr-acelea rane s-au spăriiat şi s-au dus în Ţara Nemţască, de-au agiunsu acolo de îera cap la înpăratul nemţescu pe

247v

1 toţi B,C/ moldovenii la Ieşi B,E,G/ *lipseşte* moldovenii M,P/ boernaşi, slugi boereşti viniîa B, *Cj lipseşte* şi D,E,G/ slugile boereşti moldoveni şi aceiîa veniia poghiazuri de jăcuîa M,P// 2 jecuia B,C/ *după* ţară *ad.* în Moldova B,E,G// 3 Vinis(ă> B, Vinisă *Cj* trii B,C/ sirghii A/ sirbi *Cj după* sirbi *ad.* la Duca-vodă *Bjj* 3 — 4 Venisă trii sirbi la Duca-vodă aicea în ţară să slujiască, carii acei sirbi mai înnainte vreme fusese chesegii, pre anume E, Venit-au aicea în ţară trii sirbi la Duca-vodă, să slujască, carii acei sirbi mai înnainte vreme au fost chesăgii, pre anume G, în domniia Ducăi voevoda venisă aice în ţară trii sîrbi şi au fost casegii (sacagii P> la Duca voevod; numele lor M, P//4 aici B, aicea *Cj* ţară B,C/ *după* slujască *ad.* carii acei sirbi mai înnainte vreme fusesîe chesăgii *Bj* pie anume B,D/ Ilie B,C,E/ *lipseşte* şi[1] M,P/ Stanciul B,C,E// 5 — 6 Şi după ce au trecut Dunărea la Galaţi s-au ispoveduit la un călugăr grec *Bjj* 5 Şi s-au ispoveduit C, E, *Gj* călugăr grec în Galaţi C,E,G// 6 trecînd]după ce au trecut E,G/ Aceşti sîrbi, trecînd Dunăre, s-au ispoveduitu în Galaţi la un grec, călugăr M,P/ Şi]Iară M,P/ călugăr grecM,P/ lui]la B,C,E, *Gjj* 7 Duca-vodă pre acei sirbi şi li-au luat Duca-vodă şaptedzăci de pungi B,C,E,G/ Duca voevoda şi Duca voevoda li-au luat M, *Bjj* 8 odoară scumpe B,C/ Deci acei sîrbi mai pre urmă ş-au găsîtu vreme P, M/ *după* vreme *ad.* acei sirbi *Bj* de]şi M,P// 9 Ţara Lechască *Bj* şi viind <cu P> poghiazuri în Moldova, aceia M,P/ aceiîa B]aciei sirbi *Cj* pe]şi pre M,P/hatmanul Velicico B,D,E,G/ Velişcu M, P// 10 Şi face ţării multe răutăţi, că era M,P/ podghiazuri *Cj repetă* şi[2] E/răutăţi *Cj* răutăţi în ţară *Bj* ţărîijaici în ţară *Gj după* ţărîi *ad.* acei sirbi *Cjj* 11 foarte harnici B,E,G, foarte viteji M, P / aşîa B, aşa *Cj* s-au]li s-au E, *Gj* poghiiazu B, podghiaz *Cjj* 11—12 Iară la un poghîaz I-au încungiutatu tătarii şi era mulţime de tătari {tătari mulţime P>. Şi atunce Stanciul sîrbul M, P // 12 mulţime *Bj* tătarî B, *Cj* Decii Stanciul D/ Stanciul]Şi unul ce-1 chiema Stanciul *Cj* în războî, acolo G / *lipseşte* acolo M, *Bjj* 13 ceiîalalaţi B, ceialalti doi *Cj* ceiialalţi doi, Ilie şi cu Duma Iuruc, au scăpat D/ rane B, *Cj* Decii B,C,D/ dintru acele rane B, dintr-aceli rane *Cjj* 15 de au B]şi au *Cj* acolo]Ilie D/ acolo Ilie şi cu Dima Iuruc de era (au fost G)E, G / era *Cj* acolo Ilie şi cu Dima Iurucu de era capete mai marii la înpăratul Niamţului *Bjj* 15—1 în Ţara Nemţască. Ilie sîrbul au agiunsu de era la înpăratul nemţăsc, <la înpăratul nemţăsc de era P> mai mare preste 20.000 sîrbi M, *Bjj* 15 cap] capete C,E,G/ nemţăscu C, Niamţului *Gj ad. marginal* la înpăratul nemţăsc *Gj* pe] mai mari pe *Gj* doaodzăci de mii]20 A/sirbi B, C //

doaodzăci de mii de sîrbii. Iar Dima Iuruc mai pe urmă ş-au făcut pace ş-au vinit în ţară, de îera baş-bulubaş la Costantin Duca-vodă. Ş-au perit şi el de foc, înpreună cu Totoescu, vel-căpitan, cînd s-au aprinsu erbărie în Iaşii. Videţii aemu ce-au făcut acel dohoynicu grec! De dragul să te ispovedueştii la dînşii!

" 7. Coborîtu-s-au şi doi hatmani leşesştii cu oştii pe Prut în gios, pîn' la sat la Boian. Eşitu-le-u Suleman-paşea sarascherul înnainte şi cu Cantemir-vodă şi le-au dat leşilor războiu prea tară şi frumos. Care leşii n-au putut ţinea războiul, şi peste no<a>pte pe-ntreg au tăiat lunca ş-au trecut peste Prut. Iar Suleman-paşea cu tătarii şi cu Cantemir-vodă s-au întorsu înapoi. Care Cantemir-vodă de atunce au dobîndit de la turcii mară cinste şi laud<ă> şi credinţă, căcă merge prea bină şi frumos la războiu. C-aşea merge în frunte, de nu s<ă> pute ţinea /
f. 248 cei tinerii de dînsul.

87TJeci leşii dintr-acăîa au prinsu şi mai mare pizmă

1 Iurocu sîrbul M, P // 1—2 Iar după aceia, mai pre urmă, Dima Iuruc, după ce s-au făcut pace, au vinit *Cjj* 2 şi au vinit aici în ţară, în Moldova, de au fost baş-bulucbaş B,E,G/ de]şi C/ era C/ şi viind în Moldova au fostu baş-bulubaş M,P// 3 voevod M/Şi au' B,C/ ***lipseşte*** şi C/ focu B// 4 Totoescul B, C/ ***lipseşte*** înpreună cu Totoescu, vel-căpitan E, G//3—4 Şi cînd s-au aprinsu erbăriia în Iaşi, înpreună cu Totăescul vel-căpitan, au peritu şi el de focu M, P/ cîndu B/ aprinsu pravul cel de puşcă,în turnu la (în G> curtia (cea *G)* domniască în Iaşi E, *Gj* erbăriia C/ Iaşi B/ ***după*** Iaşi ***ad.*** pravul cel de puşcă <sineţ D> în (din D> turnu la (de la D> curtea domniască C, D// 5 Vedeţi B/ acumu *Bj* Videţi, fraţilor, acum ce au *Cj* duhovnic B, dohovnic C/ De]Drept B,C,D,E, G, M, P // 6 ispoveduieşti / să să ispoveduiască cineva la dînşii/ B, E, G / dînşiijgreci M, P// 7 7]8 G, P, 10 M / Coborîtu-s-au atuncea B, C, E, *Gj* leşeşti B,C/ oşti ***CU*** 7—8 Doi hatmani leşeşti s-au pogorît cu ostile leşăşti ***(lipseşte*** leşăşti P> în Moldova, în satu în Boian M, *Bjj* 8 pînă B, C/ ***după*** Boian ***ad.*** în ţinutul Cernăuţilor *Cj* Eşitu-li-au B, Şi li-au eşit C, *Gj* Suliman-paşia B, Suliman-paşa C//9 sarascheriul B.C//8—10 Sarascheriul Suliman-paşia cu oşti turceşti şi Costandin Cantimir voevod cu oşti moldovineşti li-au eşitu înnainte şi au datu M,P// 9 li-au dat leşilor B,C// 10 pre *Cj* tare *Bj* Carii B.Care *Cj* leşii B, *Cj* Care războiu leşii nu li-au (l-au P> putut răbda, şi M, P// 11 piste B, preste *Cj* noapte B, noapte *Cj* pi-ntreg B, *Cj* tăiat *Cjj* 12 şi au *Cj* şi au trecut piste Prut şi au fugit B/ preste *Cj* Suliman (Suliiman C>-paşia şi cu B,C,E,G/ cu turcii, cu tătarii M, *Bjj* 13 voevod M/ înnapoi B, *Cj* Care B, C, ***lipseşte*** M,P//14 atuncea *Cj* de atuncea au dobîndit, de atuncea de la turci mare şi cinste şi laudă *Bj* turci *Cj* mare *Cjj* 13— 17 Costandin Cantimir voevod de atunce au cîştigatu mare cinste şi credinţă la turci, fiindcă la acel războiu s-au purtat foarte bine. Că atîta au mersu în frunte, cît nici cei tineri nu să (pute P> ţine de dînsul M, *Bjj* 15 laudă *Cj* căci B, C]pentru căci D, pentru că E, G/mergea C/pre bine B,C// 16 Că aşia B, Că aşa C/mergea B,C/ ***după*** frunte ***ad,*** războiului C, oştii G/nu să putea B,C//17cîei C/tineri B,C//18 8]12M, 11 P/ Decii B,C, ***lipseşte*** M,P/ leşii B,C/ dintru aceasta *Bj* prinsu]pusM, *Bj* mareB,C//

pe dînsul, de slobodzie poghiiazuri în toate părţili, de strica. Şi ţara era tot bejănită, lipsă de pînă, că nu putea ara oameni<i>. Iar stupi<i> şi vinul să făcea, că era om nărocit.

Ţara bir nu da, că era ertată de la Po<a>rtă. Numai nu putea de vrajbă, că şi cai<i> lui din ceir i-au luat Crupenţichi c-un poghiiaz leşescu. Cară pe urmă acel Crupenţichi au agiunsu de au fost şi jicnicer mară. Şi domnie în Iaşi, dup<ă> ce i-au luat caii, nu pute sădea, ce s-au mutat în Cetăţuîa. Că dă nu s-ar hi mutat în Cetăţue, cînd au bătut poghiiazul pe Velicico hatmanul la Copou, l-ar hii luat şi pe dînsu din Iaşii.

9. Dup<ă> voro<a>va ce au avut Şerban-vodă cu Cantemir-vodă, prins-au pe Iordachi post<elnicul> Rusăt dă l-au închis şi l-au muncit, că i-au cetluit capul. Ş-au dat vro treidzăci, patrudzăci de pungii de bani. Şi pe

1 dînsul]Cantemir-vodă *Gj* pe dînsul, pe Cantemir-vodă D,E/ pre Cantimir voevod şi pentru aceia trimite în Moldova poghiazuri în toate părţile de strica şi jăcuia M,P/ sloboziia B,C/ ***după*** podghiazuri ***ad. "m*** Moldova C/părţile B,C//2 de strica în ţară B/ strica *Cj* ***ad. ulterior*** tot *Bj* bejenită B,C/ bejenită şi era lipsă D/ şi lipsă de pîine încă era *Cj* lipsă de pîine foarte mare, mare era, că nu putea oamenii să facă pîine de răul poghiazurilor *Bj* lipsă (şi lipsă G> de pîine foarte mare era, că nu putea oamenii să facă pîine de oşti ***(lipseşte*** de oşti G> E, G/ Şi ţara era toată băjănită (tot bejănărită P); oamenii nu pute eşi să are; în pîine era lipsă. Stupii M, P/ oamenii *Cjj* 3 stupii *Bj* stupii să făcea buni şi vin încă să făcea mult, că *Cj* stupii să făcea buni şi vinul, că *Gj* ***lipseşte*** că era om nărocit M,P// 5 Ţara atuncea *Cj* că era ertat birul ţărîi B, că era birul ertat C, că birul ţării era ertat G, că era ertat birul ţării de la împărăţie de la Poartă E/ Poartă B,C// 5—7 Numai nu putea trăi oamenii (oamenii trăi E,G) de poghiazuri leşeşti ***(lipseşte*** leşeşti G> că şi caii lui Cantemir-vodă din ceair (ceiriu G) i-au luat Sandul Crupenschii B,E,G, Că atîta strica leşii, cîtu şi caii cei ***(lipseşte*** cei P> domneşti i-au luatu (luasă P> Crepiţchii (Crăpiţchie P> din ceair M,P// 6 caii *Cj* lui Cantemir-vodă *Bj* ceair *Cjj* 7 Crupenschii *Cj* cu un B, *Cjj* 7—8 ***lipseşte*** c-un poghiiaz leşescu ... jicnicer mare M, *Bj* poghiazu B, podghiaz *Cj* Care *Bj* Care mai pre urmă *Cjj* 8 Sandul Crupenschii B, E/ Crupenschii *Cj* ***după*** Sandul Crupenschie ***ad.*** la alţi domni *Gj* ajunsu *Cj* ***lipseşte*** şi *Bj* jicnicer mare şi medelnicer mare B, E/ jicnicer] medelniciar *Cj* mare C // 9 domniia B, C / după B, *Cjj* 8— 10 Deci Cantimir voevoda, după ce I-au luatu şi caii, s-au temutu să mai şază în Iaşi, ci s-au mutat în Cetăţuîe M, *Bjj* 9 putea şidea B, *Cjj* 10 fi B/ Că de nu s-ar hi mutat în Cetăţuie]Şi *Cjj* 10— 12 ***lipseşte*** Că de nu s-ar hi mutat ... din Iaşii M, *Bjj* 10 Cetăţuia *Bj* podghiazul *CU* 12 l-ar fi B, C, atuncea l-ar fi E/ dînsul C]Cantemir-vodă B, D, E, *Gj* Iaşi B, *CU* 13 9] 13 M 12 P / După B, Iară după C, *Gj* voroavă B / avut]vorbit B// 13—15 Cantemir voevoda după giurămîntul ce-au făcutu lui Şerban voevoda, au prinsu pre Iordachi Roset postelnicul, l-au închisu, l-au muncitu M, P // 14 prins-au Cantemir-vodă B, E, ***ad. marginal*** prins-au Cantemir v(oe>vod *Gj* postelnicul *Cj* Iordachi Roset post(elnicul) G // 15 de B,C/ ***lipseşte*** că M,P// 15—16 Şi l-au făcut de au dat vreo triidzăci B/Şi au C/vreo triizăci *Cj* Şi i-au luatu vro 30 sau 40 pungi M,P//16 de pungi B,C/ Şi mai pre *Cjj*

urmă l-au luat Gavriliță și cu Velicico în chizășie, cum că n-a fugii din Moldova, și l-au slobodzit. Iar pe urmă i-au dat vestea Velicico hatmanul că-i stă cu price Șerban-vodă și iaste să pie<e>. Și-nțelegînd, au fugit în Țara Ungure<a>scă.

f. 248v io. Atunce, cînd au mărsu / Suliman-pașea cu Cantemir-vodă înainte leșilor la Boian, vinit-au și Șerban-vodă cu oaste din Țara Munteniască pîn-în **Iași,** de-u descălecat cu oastea la mănăstirea lui Aron-vodă, de-u șădzut vro 4, 5 dzile" de ș-au isprăvit de la Suliman-pașea avînd grijă de nemții. Și s-au întorsu înapoi pe Bîrlad, tot vînînd vînaturi și pesște.

Iară în al doile anu a domn<i>ei lui Cantemir, scoborîtu-s-au craiul Sobețichie cu to<a>tă puterea sa, și cu^ toții hatmanii, și cu to<a>tă reciposрolita, și cu multe poghiiazuri în to<a>te părțile, în toată țara, pre la Ocnă, pe la Bîrlad, pe la Bujoreni, de nu rămîne un loc neprădat și nestrîcat.

Tăiat-au atunce leși<i> pe do<a)mna Rucsanda, fata lui Vas<i>lie-vodă, la cetate la Ne<a>mțu, și pe Andrie-

1 Gavriliță vornicul B,C,E/ Velicico hatmanul B.C,E/După aceia Gavriliță și cu Velișcu l-au luatu M, P/ l-au luat Gavriliță vornicul în chizășie și cu Velicico hat<manul>, cum *Gj* chizășiie *Cjj 2* nu va fugi B/ fugi *Cj* Iar mai B, E]însă mai M, P/ pre *Cjj* 3 i-au dat veste lui Iordachi, Velicico B/ veste *Cj* i-au dat vestea]i-au spusu M, P/ i-au dat veste că i-au spus Velicico hat<manul> că-i stă pricină *Gj* Velișcu M / că-i]cum că-i M, P/ stă pricină B, E/ price *Cjj* 4 voevoda M / iaste să piae B, iaste să piară C, iaste numai sa piiară *Gj* Și înțălegînd Iordachi Rusăt post<elnicul> B, Și înțălegînd Iordachi C, Și înțălegînd Iordachi Rusăt D, *Gjj* 5 Unguriască B,C// 6 10] 14 M, 13 P, *lipsește* C, D/ Atuncea B, C, Iară atuncea *Gj* Suliiman *Cj* pașia B, *Cjj* 7 înnaintea B, C] asupra M, P/ leșilor B, *Cj lipsește* la Boian M, *Bj* venit-au B,C/ voevoda M// 8 oaste B, C / pînă în B, C]la M, P/ de au C] și au B, E, G, M, P// 9 la]în *Gj lipsește* mănăstirea lui M, P/ de-u]și au B,C,M,P/ șezut B, C, șezut acolo *Gj* vreo patru B, C, *lipsește* M, P// 10 cinci'B, *Cj* zile B, *Cj* de·] și B, E, pînă *Cj* de B, *Cj* Suliiman-pașia B, *Cj* avîndu B/ grije B, *Cjj* 11 nemți B, *Cj* Și]de B/ înnapoi *Cj după* înnapoi *ad.* si au mersu B, E, *ad. marginal* și au mărs *Gj* vînîndu B/ pește B, *Cjj* 13 *ante* Iară 10 C, D, 11 B, E, G, 15 M, 14 P/ *lipsește* Iară M, P/ în] întru M, P/ doilea an al domnii B, *Cj* Cantemir-vodă B,D,E,G,P, Cantimir voevod M/ coborîtu-s-au B// 14 craiul leșescu, Jan al triile Sobețchi B, craiul leșescu, al triile Ioan Sobețchii E, *Gj* Sobețchii *Cj* toată B, *Cj* putere *Cj lipsește* și C, M, P//15 toți B, *Cj* hatmanii a Țării leșești B,E,G/ *lipsește* toată M, P/toată recepospolita B, *Cj* multe B, *Cj* podghiazuri *Cjj* 16 toate B, *Cj* părțile B,C/ țaraJȚara Moldovii B,E,G, Moldova M, P// 16- 17 pre· C, pre·"· B, *lipsesc* M,P//17 pre Bîrlad D/ Bujoreni B, *Cj* nu rămînea un locu B, C, nu rămăses<e> nici un loc G, n-au rămas nici un loc M,P//18 nestricat B,C// 19 atuncea B,C/ leșii atuncea D/ leșii *Cj* ieșii și cu cazacii B, E, *Gj* pre B/ doamna B, C/Roxanda B, Ruxanda *Cjj* 20 Vasilii B, Vasilie *Cj* la Cetatea Niamțului C, în Cetate Niamțului M, P/ și]iară M, P/ și pre o jupîniasă anume Andrieșoaie B,D,E,G/ Andriiașoaia *Cjj*

șo<a>ia, și pe Enache gramaticul la ocnă, și pe alții mulți. Că să făcus<ă> tîlhari nu numai de la o<a>stea leșască, și și din munții unguresștii, de jăcuia mănăstireli, și alții dispre Buge<a>gu. încotro căutai, tot de tîlhari dai. Atuncemulții boiari și giup<î>nes<ă> săraci ș-au lăsat casăle ș-au fugit în Țara Muntene<a>scă de răul tiihăretului.

Atunce craiul s-au coborît în gios pen tîrgu pen **Iași /**

f. 249 ș-au mărsu în gios pe Prut pîn' la Pagul. Și de la Pagul n-au putut merge mai nainte, că i-au eșit turcimea și cu tătărimea înainte. Și s-au întorsu înapoi, încungiurat de tătari: cară cum eșie din obuz, cum îlu lua tătarii. Și s-au întorsu iar pen **Iași** înapoi. Și era și Petriceico-vodă cu dînsul. Ș-au lovit pe la Tîrgul Frumos, și n-au agiunsu cailor obuzului, ap<ă), heleșteul cel mare de la Prigoreni. Ș-au luat Șiretul în sus ș-au lovit pe la Cernăuții la Sneatin în țara lui. Iară Cantemir-vodă l-au gonit cu tătar<ii> pîn' la Șiret, la Hărmănessți.

1 Ianachi B, lanache C,D/ grammiticul *Cj* gramrriaticul, fiind <ceeraD> cămăraș la ocnă B, D/ și la ocnă pe Ianachi grammaticul, fiindu cămăraș la ocnă E' *Gj* la ocnă]la o mînă A/ și]și și M, P/ pre *Bj* alții B, *Cjj* 2 făcusă B, *Cj* nu]și nu M, *Bj* de B, *Cj* de la]din M, *Bj* oastea B,C// 3 șp]ce B,C,D,G,M,P / munții ungurești B,C/ *după* ungurești *ad.* eșiia tîlhari B, E, *Gj* de]și M, *Bj* jecuia B, C, E, *Gj* mănăstirile B, mănăstirili *Cj* și]iară M, P/alții C, alți tîlhari B,E,G// 4 despre B,C/ Bugeac B, Bugiac *Cj* încătro B, Și încătro C, Și ori încotro M, *Bj* căutai]mergei M, *Bj* tot de tîlhari dai]tot tîlhari era în toate părțile B,E,G, tot preste tîlhari nemerei M,P// 5 Atuncea B, *Cj ante* Atuncea: 12 B, E, *Gj* mulți B, *Cj* jupînese B, jupînesîe *Cj* sărace B, *Cj* casăle B, *Cjj* 6 și au B, *Cj* ș-au fugit]s-au dus *Gj* Munteniască B,C/ *după* Munteniască *ad.* de aici din Moldova D/ tîlhăritului B, C, tîlharălor M, P// 7 Atuncea B,C/ craiul Sobețchii B, D, E,G/ jos C/pin·"· B.C//7-8 Pogorîtu-s-au craiul în giosu în tîrgul Iașii și de la Iași au mersu M.P//8 și au B,C/ jos C/pînă B, C/ Și]Iară M/ de B,C// 9 merge B, *Cj* innainte *Cj după* innainte *ad.* și s-au întorsu înnapoi, că *Bjj* 9—10 *ad. marginal* că i-au eșit turcimea și tărărimea înnainte *Gj* turcii înainte și tătarii M, turci și tătarî înnainte P//10 înnainte B, înnainte C//10 — 1 i Și așia s-au întorsu încungiorat de tătarî și carele cum eșiia din obuzul leșescu *Bj* înnapoi *Cjj* 11 și carii <careli E> cum eșiia C, E/care]că care M, *Bj* de tătari; și din obuzul leșesc carele cum eșiia, cum îl și lua tătarii de grumaz *Gj* obuzul leșescu, cum îl și lua tătarii de grumazi E/ îl și lua B, M, P, ii luoa *Cjj* 12 *după* întorsu *ad.* craiul B,C,D,E,G/ iar]iarăși M/ s-au întorsu înnapoi iarăși prin Eși *Bj* pin B, C, prin M/ înnapoi B, C, *lipsește* E/ *lipsește* Și M, *Bj* Petriceaico B, Petricîeico *Cjj* 13 dînsul] craiul D/ Și au B,C/ era cu dînsul și Petriceicu voevoda. Și au mersu pre la M, *Bj* ajunsu *Cjj* 14 obuzului leșescu apă de băut B, E/ apă de băut *Gj* apa din hăleșteul *Cj* hălășteul *Bj* apă din tot heleșteul M, P/mare B, *Cj* de la]din M, P/ Prigoreni B, *Cjj* 15 Și au·'· B,C/ De acolo au purctsu pe Siretiu în sus și au mersu pre la Cernăuți M, *Bj* Siretiul B, *Cj* Cernăuți *Bj după* Cernăuți *ad.* și de la Cernăuți *Cj* Sneatin]Șletin A// 16 Iar B, *Cj* Iar Cantemir voevoda și cu tătarii l-au gonitu pînă M, P / l-au gonit pe craiul B, E, *Gj* l-au tot gonit *Cj* tătarii B, C// 17 pînă B, C / la Hărmănești pe Siretiu *Bj* Siretiu *Cj* Hărmănești *Cjj*

11. Atuncea au arsu leşii şi tătarii multe curţii boiareşti la ţar<ă> şi la **Iaşi.** Ars-au în Lungani, în Obrezeni, în Popi, în Doroşcani, la Leca, în Căcărădzeni 2 părechi, în Podobiţii, într-alţii Lungani, în Albesştii, în Brăesştii, în Prigoreni, în Gănesştii, în Tîrgul Frumos, în Crivesştii, în Petrişu, în Heleşteîeni, în Hăbăşesştii, în Rugino<a>sa, în Halăucesştii, în Cozmesştii, în Purcelesştii, în Stolniceni, în Paşcani şi pe alte locuri multe. Tot curţii şendilite boîaresştii au arsu atuncea, fiind oameni<i> închişi pen mănăstirii de frica leşilor ş-a tătarilor. Era în Golîia oca de ap<ă> un potronic.

12. Atunce au luat craiul_si pe Dos<o)fteiu mitropo- f. 249v Jjtuldin **Iaşii** cu***J*** toate hainele de odoarăle Mitropolii<i>. Ş-au luatu şi moşteile lui Sfetei Ion Novei de la Sucevi, care le-u fostu adus acestea moştii din Ţar<a> Turce<a>scă Alexandru-vodă cel Bun. Şi le-u dus acele moştii înpreun^ă) cu Dosoftei mitropolitul în Ţara Leşască, la un tîrgu a

1 11] 13 B, E, G, *lipseşte* M, P/ leşii B, *Cj* curţi B/ boereşti B, *Cjj* 2 ţară B,C/ Eşi B/ în Iaşi şi la ţară M, P/ *după* Iaşi *ad.* la ţinutul Cîrligăturii *Cj* Au ars E,G/ Obrejeni B, Obrejeni C, E// 2—9 *lipseşte* Ars-au în Lungani... boîaresştii au arsu M,P// 3 Leca *Cj* doao B,C/ părechi C//4 Podobiţi B,C/ într-alţi Lungani C, *lipseşte Gj* Albeşti B, *Cj* Brăeşti B, *Cjj* 5 Prigoreni B, *Cj* Găneşti B, *Cj după* Frumos *ad.'la.* ţinutul Romanului *Cj* în]la *Cj* Criveşti B, *Cjj* 6 Pietrişu B, C/ Hăîăştieni B, Hăleşteieni *Cj* Hăbăşeşti B/ *după* Hăbăşeşti *ad.* la ţinutul Sucevii C / în]la *Cj* Ruginoasa B,C//7 Hălăuceşti B, *Cj* Cozmeşti B,C/' Purceleşti B,C/ Stolniceni B,C//8 multe B, *Cj* curţi bune şindilite B,E,G, curţi şindilite *Cjj* 9 boereşti B, *Cj* fiindu B/ oamenii B,C/ oamenii fiindM, P/pin B, pren *Cjj* 10 mănăstiri B, *Cj* leşilor B, *Cj* şi a *Cj* tătarilor B, *Cj* Era atuncea în mănăstire în Golîia C,E / în mănăstire în Golîia D/ *după* Golîia *ad.* atuncea B,G/ în Golîia era M, P// 11 apă B,C/ un potronic]zece bani B,C,E,G,M,P/ un potronic, zece bani D// 12 12] 14 B,E,G, 18 M, 17 P/Atuncea B, *Cj* Dosoftei B/mitropolitul Dositheu C, Dosithei mitropolitul Moldovii D// 12—13 au luat craiul leşesc din Iaşi pre mitropolitul Dosoftei cu toate veşmintile şi odoarăle Mitropolii M, P// 13 Iaşi B,C/ cu toate veşmintele şi odoarăle sfintei Mitropolii B, D/ hainele de veşminteli şi C, E/ toate veşmintele şi odoarăle Mitropoliei din Suceavă *Gj* odoarăliC/ Mitropolii(i> C//14 Şi au luat B,C, Luat-au M,P//14-16 moştiile Sfînţului Ioan *(repetă* Sfînţului Ioan G>cel Nou ce au fost la Suceavă, care au fost adus aceste sfinte moştii din Ţara Turcească Alexandru-vodă cel Mare şi Bun B,E,G/moştiile Sf(î>ntului mucenic Ioan cel Nou de la Suceavă, carele au fost aceste sf(i>nte moştii adusă de la Cetatea Albă de Alixandru-vodă cel Mare *Cj* moştiile Sf(î>ntului mucenic Ioan cel Nou de la Suceavă, care aceste sf(i)nte moştii au fost adusă din Ţara Turcească cu multă cheltuială de Alexandru-vodă cel Mare şi Bun D// 14— 17 moştile Sfintului Ioan Novi *(lipseşte* P) de la Suceavă, pe care sfinte moştii (moaşte P> din Ţara Turcească li-au fost adus în Moldova Alecsandru voevod cel Bun. Deci craiul acele sfinte moşti (moaşti P> şi pre Dosoftei mitropolitul li-au (l-au P> dus în Ţara Leşască M,P// 16 Şi luîndu-le li-au dus *Gj* li-au B,C/ aceli sfinte mostii B,C,E/ *lipseşte* acele mostii *Gj* înpreună B,C// 17 Dosiftei B,C,D//

craiului Sobeţichii, anume" Jolfa, de stau acolo pîn-în dzuoa de astădzii. Şi Dosoftei încă acolo au murit.

13. Acestu Dosofteiu mitropolit nu era om prostu de felul lui. Şi era neXa}m de mazil; preînvăţat, multe limbii ştie: elinesşte, îătinesşte, slovenesşte şi altă adîncă carte şi-nvăţătur<ă>. Deplin călugăr şi cucernic, şi blînd ca un miel. în ţara no<a>stră pe ceasta vreme nu este om ca acela.

Dup<ă> ce l-au dus la Jolfa, îl punea craiul Sobeţichie de s-înbrăca cu hainele cele scumpe şi odo<a>răle Mi**tropoliei)** ţării no<a>stre, de face leturghii la dzile mari şi iordan la Bobote<a>dză, dup<ă> obiceiul ţării no<a>stre, de s<ă> mira craiul şi toţii domnii leşeştii şi lăuda de frumo<a>s<ă> ţărămoni<a> ce ară beserica ţării no<a>stre.

1 Sobeţchii B, C, *lipseşte* M, P/ Jolcfa B, C, Jolcva E, Joltcva M, P/ *după* Jolcfa *ad. marginal ulterior* şi pe urmă în zilele lui Costantin Moruz D/ stau]sînt *Gj* pînă C, şi pînă B, E, G/f2 zioa B, *Cj* astăzi B, *Cj* şi acolo stau acele Sfinte moşti (moaşti P> şi pînă astăzi. Iar mitropolitul Dosoftei acolo au şi murit M, P/ Şi Dosiftei mitropolitul încă au şezut acolo şapte ani, pînă la sfîrşitul vieţii sale, Şi acolo murit D / Şi Dosiftei mitropolitul încă au rămas acolo şi au şezut şapte ani şi acolo i s-au tîmplat săvîrşirea vieţii sale *Gjj* 3 13] 15 B,E,G, 19 M, 18 *Pj* Acest Dosoftei mitropolitul B, C, D/ *lipseşte* mitropolit *Pj* nu era (om E) din oameni proşti de niamul lui B, D, E/ prost *Cj* feluTJniamul *Cj* nu era]n-au fost M, *Pj* de felul lui din niamul lui M, *lipseşte Pjj* 4 mitropolitul era fecior de neguţitoriu şi preînvăţat *Gj* Ce era ficior de neguţitor (grec D>; şi (era D) preînvăţat B, D, E / ne(a)m de mazîTjficior de neguţitor, şi *Cj* Ci era din mazili şi foarte învăţat M, *Pj* limbi ştiîa B, *Cj* ştiîa multe limbi M, *Pjj* 5 elineşte B,C / latineşte B, *Cj* sloveneşte B, sloveneşte *Cj* şi alt adîncu din cărţi stiîa B, şi alte adîncuri a cărţilor D, şi adîncu din cărţi ştiîa E, *Gj după* carte *ad.* ştiîa *Cj* învăţătură *Cj* elineşti, slovineşti, latineşti şi şi alte învăţături adinei M, *Pjj* 6 Şi deplin B, C, D, E, G]Era desăvîrşit M, *Pj lipseşte* şi M,P/cucernic B,C/ blîndu B//7 noastră B,C// 7—8 *lipseşte* în ţara... om ca acela M, P/ pre aceste vremi nu să află om B, E/pre aceşti vremi C/nu iaste C]nm afla *Gjj* 9 Şi după C,M,P/ Iar după D/ *ante* Iară după: 16 B, E, *Gj* l-au dus]au mărsu B, E/ dus craiul P, adusu craiul M/ Jolcfa B, C, Joltcva M, Jolducfa *Pj* craiul Sobeţchii, *lipseşte* M, P//10 să înbrăca B, *Cj* hainelejveşmintele B, C, D, E, G, M, P / cele scumpe B,C/ şi]cu M, *Pj* odoarăle Mitropoliii B, odoarăli cele scumpe a Mitropoliii *Cj* şi scotea şi odoarăle *Gjj* 10— 11 cele scumpe a Mitropoliii ţării noastre şi slujila liturghie E// 11 noastre B, C/de făcea C] şi slujiia C,D, G, M, *Pj* liturghie B,C,D,G, sfîntă liturghii M, *Pj* zile B, C // 12 iordanul *Mj* Bobotiază C / *după* Bobotiaza *ad.* cu ţăremonie B, E / ia Bobotează iordan cu ţiremonie G / după B / după obiceaiul bisericii răsăritului şi a ţării noastre C // 13 de]şi B, E, G, M, P, să B, C / miera B/ toţi B, C / leşeşti B, leşeşti C // 14 *lipseşte* de C, E, *Gj* lăuda ţărămoniia ce frumoasă *(lipseşte* cea frumoasă P> pre care o are M, *Pj* frumoasă B, *Cj* ţeremonie B, ţeremoniia C / are B, C / biserica răsăritului şi a ţării noastre B,E,G/ ţării no(a)stre] răsăritului *Cj după* noastre *ad.* a răsăritului D//

Cantimir-vodă să mîniese pe cel mitropolit şi-i făcus<ă> f. 250 afurisănie de la patrierhii. Dar / nemic de" dînsul nu s-au atinsu, că dzic oameni<i> că-i sfînt; iar de Cantimir-vodă s-au atinsu, că l-au găsit legat. Ce nu s<ă> ştie, dintr-aceîa pricin<ă>, au dintr-alte.

14. Cantimir-vodă, cînd au vinit craiul, rămăsesâ mai sîngur. Boerimea, slujitorimea fugis<ă> cară încotro putus<ă>. Numai prea cu puţintei rămăsesă, oameni de curte. Şi-1 îndemna o samă de boiari să s<ă> închine la Ieşi. Şi-i scrie şi Şărban-vodă să s<ă> închine, că s-a închina şi el, că i să scobor şi nemţii despre Ţara Nemţască, şi moscalii încă mărgu la Crîm, şi s-or face tot una.

15. Iară Cantimir-vodă nu s-au potrivit. Una, că ştie rîndul leşilor, că<i> slujîsă; a dooa, îi era ficiorul la Po<a)rtă zălog, Antohie-vodă be<i>zădeoa. Ce nu-i da mîna. Ce Iei cu cine au avut s-au tras spre Fălciiu înainte tătarilor, cum mai sus s-au pomenit. Şi cu această au nemerit, de i-au eşit mare laud<ă> de la turcii.

1—5 *lipsesc G/j* 1 Iar Cantemir *Cj ante* Cantemir voevod : 20 M, 19 P/ să miniîaso C] s-au fost mîniiat foarte rău B,E/ pre acel B,E, pe acel *Cj* s-au mîniiat pre Dosoftei mitropolitul M,P/ şi-i făcus<ă)]şi i-au fost făcut B,E/ şi trimisesîc de-i făcusă carte de afuriseniîe *Cjj* 2 şi aiurisănii M,P/ patriiarşi B,D/ *după* patriiarşi *ad.* pentru căci s-au dus în Ţara Leşască şi ş-au lăsat scaonul şi eparhiîa aicea în Moldova *Cj* Dar]în?ă M,P/ Dar de dînsul nemică M,P/ nemică de B// 3 dzîcu B, zicu C]spun M,P/ oamenii B,C/ că iaste sf<î>ntu C,M,P]că trupul lui sîntu moştii de sfîntu B,E/ că iaste sfînt trupul lui, zicu că sînt moştii D/ Cantemir *Cj* voevoda M/ *după* vodă *ad.* dzic oamenii că B/ zicu oamenii că s-au atinsu blăstăm că D/ s-au atinsu]zicu oamenii *Cjj* 3—5 *lipseşte* iar de Cantimir...au dintr-alte E// 4 că dup<ă> ce au murit l-au găsit legatu M,P/Ce]însă M,P/ să B,C/ ştiie *Cj* dintru acela pricină B,C/ dintru aceia sau dintr-altă pricină M,P// 5 dintr-alta C, dintr-altă pricină B// 6 14] 17 B,E,G, 21 M, 20 P/ Iară Cantemir *Cj* voevoda M/ au vinit craiul leşescu Sobeţchii B,E,G, cîndu venisă leşii în ţară M,P/ rămăsese B, rămăsesîe *Cjj 1* fugisă carii incătro B.C//8 putusă C]au putut B,E,G// 7-9 Că boerii fugisă ; aşijdere şi slujitorime, care încotro au putut. Şi rămăsăsă numai pre cu <cu pre P> puţini oameni de curte. Şi o samă de boeri îl îndemna să M,P// 8 pre *Cj* puţintei oameni de curte rămăsese B,E,G/ rămăsesîe *Cjj* 9 de B,C/ 9—10 să să închine B,C// 10 Ieşi B,C; scriîa B,C/ Şerban B,C/ voevoda M//11 să va închina B,C/ că şi el să va închina şi cum că-i vin şi nemţii din Ţara Unguriască M,P/ că să scoboară B,C,E,G, că vor să să scoboare D/ nemţii B,C/ despre B,C//12 la]în *Cj* s-or face C, să vor face B,D,E,M,P/ toti una M,P]tot de unii B,E,G// 13 15] 18 B,E,G, *lipseşte* M,P/ Cantemir *Cj* voevoda M/ ştiîa B,C// 14 leşilor B,C, leşilor cum sînt *Gj* că slujisă C, că slujîsă la dînşii B, că' s'lujis<ă> la Ieşi D]de cîndu slujisă la dînşii M,P/ *lipseşte* că slujîsă E,G/ a doa B,C]alta M,P/ Poartă B,C// 14-16 că-i era Antiohie <Antohi P> voevoda, ficiorul său zălog la Poartă Şi nu-i da mîna. Şi pentru aceia cu cine au mai avut s-au tras atunce la Fălciiu M,P// 15 jălogA, zălogu B/Antiohii B,C/*lipseşte* vodă B,E,G/ beizade B, bejădeoa A, beizediaoa *Cjdupă* mîna *ad.* într-alt chip B,D,E,G// 16 el B,C/ cine B,C/ *după* avut *ad.* pe lîngă dînsul B,E/spre B,C/ înnaintea C]asupra B,E,G//17 cumjprecum B,C,D,E,G/cum s-au pomenit mai sus M,P/ pomenit]scris B,E, *Gj* nemerit bine B.E.G//18 de^că B,E,G,M,P/mare laudă B,C, mare laudă şi cinste *Gj* turci B,C//

16. Pe" cie vreme era vro 40 şi mai bine de codreni tîlhari, de ţinea drumurile în Ţara de Gios. Agiuns-au la Cantemir-vodă de i-au ertat. Ş-au vinit toţii în Eşii, şi i-au dus pe toţii în mănăstire în Gălata, de au giurat cum or sluji lui Cantemir-vodă şi ţării cu dreptate. Şi le-au dat le<a>fă cîte 4 lei de lun<ă>. Şi au pus capete dintre dînşii / f. 250v pe Zaharie şi pe Sandul şi le-u dat cărţii de volnicie,' să strîngă cît de mulţii. Şi cum au sosit la Piiatră, au găsit un poghiiaz de Ieşi cu cazaci, vro 200 şi mai bine. Şi aşe i-au lovit fără veste, pe o negur<ă>, de i-au spart şi i-au spîrcuit şi i-au prinsu şi vii, de i-au dus la Cantemir-vodă, de i-au tot înţăpat şi i-au spîndzurat.

Dece dintr-acea izbînd<ă> au început Cantemir-vodă a faci ste<a>guri de lefecii în Roman şi în Cozmesştii şi-n Tîrgul Frumos, în Hîrlău, în Podul Liloia, în Iaşi. Ş-au început a-i birui pe tîlhari ş-a-i prinde, de-i ducea la Cantemir-vodă, de-i tot omorîîa cu fel de feluri de cazne.

17. Aşijderea şi Miron logofătul, fiind staroste la Putna, au făcut siimenTşî hînsari ş-au început şi dintr-acolo aîaslpi"trftarit. Că numai o dată la o bătaie au prinsu 40 de tîlhari şi i-au tot tăiat cîte în patru bucăţii, de i-au

1 16] 19 B,E,G, 22 M, 21 P/ Pre aceia B, C, D, M P/ vreo B, *Cj* patruzăci B, *Cj* era 40 tîlhari codreni de ţîne M, P/ bine B, *Cj lipseşte* şi mai bine *Gjj 2* drumurile B, *Cj* Agiuns-au acei codreni B, E, *Gj* Şi au agiunsu C, carii au agiunsu M, P// 3 Şi au B,C/ toţi B,C/ Iaşi, B,C/ *lipseşte* şi i-au dus pe toţii M, P// 4 pre B// 5 orjvor B, *Cjj* 4—5 şi au giuratu lui Cantimir voevod precum îi vor sluji lui şi ţării M,P/ dreptate B,C/ li-au B,C//6 liafă B,C, lefe M,P cîte B.C/lună B,C]om M,P/ capete]căpiteniiM,P//7 Zahariia *Cj* Sandul] Alecsandru M,P/ li-au B,C/ cărţi B,C/ *lipseşte* de volnicie M, *lipseşte* de volnicie, să strîngă P//8 să strîngă oameni de oaste B,E,G, să strîngă slujitori *Cj* cîţi de mulţi C/ Şi au purces spre munte şi cum au sosit B,E,G/ Şi aceştii cum au sosit M,P/ Piatră *Cj* au]au şi M// 9 poghiiazuu B/ leşi B,C/ cu]şi cu B,E,G,M,P/ vreo doao sute B,C/ aşîa B, aşa C//10 fără de veste B,C,D,G/ negură B,C/ spartu B/ Şi fiindu negură i-au lovitu fără veste şi îndată î-au spart M,P// 11 spîrcuitu B/ i-au prins pre unii B,E,G/ prins-au si vii dintre dînşii M,P/ de]şi M,P/ voevoda M// 12 de i-au tot omorît cu groznice morţi, că i-au tot spînzurat şi i-au înţăpat C, şi pre toţi i-au spînzuratu şi î-au înţăpatu M,P// 13 Decii B,C/ pentru acea B, dintr-acîa C / izbîndă B, Cjbiruinţă M, P / Cantemir-vodă au început a face *Cj* voevoda M// 14 a face B, *lipseşte* P/ stiaguri B, C/ *lipseşte* şi M, P/ Cozmeşti B, *Cj* şi în B, *Cjj* 15 şi în Hîrlău şi la <în D> Podul Ilo'ae <Iloaia C,D> şi în Iaşi B,C,D,E,G/ şi în Iaşi M.P/ Şi au B.C//16 a birui M,P/pre B,C/ şi a-i prinde B,C, *lipseşte* M,P/ şi-i ducea M, şi-i aduce P// 17 voevod M / cu feliuri de muncă şi de cazne B, cu feliuri de feliuri de cazne C, D, cu feliuri de feliuri de cazne şi munci G, cu multe feliuri < de munci şi P> de morţi M, P// 18 17|20 B,E,G, 23 M, *lipseşte* P/ la]de M,P/ *după* Putna *ad.* la Focşani D// 19 făcut]strînsu M,P/husari C,M,P/ şi au B,C// 19—20 şi au început şi el a răsîpi dintr-acolo pre tîlhari M,P/ răsipi B,C// 20 Prins-au numai la o bătălii 40 tîlhari M,P/ la o bătae, la un războiu au prinsu B,E/ bătaiejrăzboiu *Gjj* 21 patruzăci B, *C j* bucăţi B,C/ de]şi B,E,G,M,P//

pus pen prepeleci pe la drumuri. Pus-au Miron log<o>fătul de au lărgit şi drumul la Lunca Mîndrişcăi, că, fiind drumul strîmtu, nu putea să înble de răul tîlharilor. Şi aşea cu acestea au început a s<ă) mai stîrpii. Că de ce-i omorîia, de ce să face mai mulţii în dzileli acestui domnu.

Aşijderea atunce, cînd au vinit craiul mai nainte, f. 251 dup<ă> ce au / făcut Cantemir-vodă slujitorii, vădzind Şerban-vodă că înblă tîlhăret mult în Moldova şi n-are cine să le stea înpotrivă, şi Cantimir-vodă n-au ţinut parola, cum s-au apucat, cînd l-au pus domnu, să omo<a>r<e> pe Iordachi Rusăt, ş-au fugit în Ţara Ungure<a>scă, triimis-au şi el pe Mănăil<ă> căpitanul cu saragele să prindză pe giupîne<a>sa lui Iordachi Rusăt. Dece aflîndu-s<ă> giupîne<a>sa lui Iordachi cu multă bejenie pe Oituz, la un sat Grozăsştii, de frica unui poghiiaz leşescu ce vinie din sus, au <a>pucat numa îa, Iordăchio<a>la sîngur<ă>, cu rădvanul. Numai de n-au prins-o sarageleli, iar altă ce au avut agîrlîc, i-au luat tot sarageleli. Şi

1 pin prepelece B, C/ logofătul *Cjj* 2 de au mai tăiat (tăiat C> pădurea de au mai lărgit B,C/ *după* logofătul *ad. marginal* de au tăiat pădurea D/ lărgitjmai lărgit E/ lărgit]făcut *Gj lipseşte* şi C,D,G,M,P/ *după* drumul *ad.* mai mare şi mai bun *Gj* fiindu B// 3 *lipseşte* fiind drumul strîmtu *Gj* nu putea oamenii să umble B,C,G/ să umble oamenii D, E/ nu pute nime să între (umble P> de M, P// 4 aşa C, *lipseşte Gj* aceste B,C/ a să mai sterpi B,C,D,E,G/ *după* sterpi *ad.* tîlharii C,D,E,G/ Şi cu de aceste au început a să mai înpuţina tîlharii M, P// 4—7 *lipseşte* Că de ce-i omorîia ... văzdind M, P/ di ce-i B, di cîe-i C// 5 *după* omorîîa *ad.* pre tîlhari D/ de aceia să făcea (făcîa C> B, C, D, E, G / mulţi B,C/ zilele B,C/ *după* domnu *ad.* a lui Cantemir-vodă B,D,E,G// 6 *ante* Aşijderea: 21 B, E, G, 18 C, D / atuncea B, *Cj* craiul leşesc Sobeţchii B, C, G / craiul Sobeţchii în Moldova mai înnainte B, *Cj* înnainte B// 7 după B, *Cj lipseşte* Cantemir-vodă slujitori *Gjj* 8 umblă B,C//8—12 Şerban voevod auzîndu că sîntu tîlhari mulţi (mulţime P> în Moldova şi văzîndu că Cantimir voevoda nu s-au ţinutu de parolă să omoară pre Iordachi Roset (după cum s-au apucatu cîndu i-au făcutu domnu şi cum că Iordachi Rosetu *lipseşte* P> au fugitu în Ţara Unguriască, deci s-au mînilatu şi au trimisu pre Manoli (Manoli P> M, P/ tîlhărit B, *Cj* n-are B, *Cjj* 9 le B,C/ înprotiva *Cj* Cantemir B,C// 10 cumjprecum C,D/ cîndu B/ *după* domnu *ad.* în Moldova B,E,G/ omoară B,C/ 11 pre Iordachi Rusăt şi Iordachi Rusăt au fugit B,C,E,G/ Unguriască B,C// 12 el]Şerban-vodă *Cj* pre B,C/ Mănăilă B,C, Manole *Gj* căpitanul de Focşani B/ sarageli B, saragele *Cjj* 13 pre B,C/ giupîniasa B, jupîniasă *Cj după* Rusăt'ad. din Moldova *Cj* Becii B,C]Şi M,P/ aflîndu-să *Cjj* 14 jupîniasă B,C/ Iordachi Rusăt B,D,E,M,P/ multe bejenii B,C,E//15 Oituzu B/ sat (pre D> anume Grozeştii B,C,D,E,G// 16 viniia B, *Cj* apucat *Cj* numai B,C/ *lipseşte* îa *Cjj* 16—1 carile venie din sus, s-au înştiinţatu că vin să o prinză muntenii. Şi (Ce P> numai Ia *(lipseşte* ia P> cu rădvanul au scăpatu; iară tot ce au avutu i-au luatu muntenii şi s-au întorsu la Şerban voevod M, P/ Iordăchioaie B, Iordăchioaia *Cjj* 17 sînngură B,C/ *după* rădvanul *ad.* de au fugit C, de au fugit şi au scăpat *Gj lipseşte* Numai C,G/ Numai de au fugit şi au scăpat de n-au prins-o saragelili B,E/saragelile *Cjj* 18 ce-au C/saragelili B, saragelile *Cjj*

pestă noapte s-au întorsu sarageleli pestă munte în Ţara Munteniască. Şi bej<ă>nari<i>, cine au fost, au sărit după dînşii a dooa dzii pe şle<a>h şi nu i-au putut agiungă, şi s-au dus cu paci.

18. Triimis<ă> sol pe Gavriliţă în Ţara Munteniască, la Şerban-vodă, Cantemir-vodă, că vădzu că s-au mîniiat Şerban-vodă pentru Iordachii şi pentru căci nu s-au închinat la Ieşi, de pe cum să adeveris<ă>, cîndu l-au pus domnu. Şi-ntorcîndu-s<ă> Gavriliţă înapoi, îndată au şi murit. Dzic să-1 fie otrăvit Şerban-vodă. Caută de (a)cmu înainte de vedzii ce s-au lucrat zavistie şi răutate în Moldova şi-n Ţara Muntene<a>scă, de pizma lui Şerban-vodă ş-a Cupăresştilor, ce-u avut veche. /

f. 251v 19. îndată s-au făcut pacă cu Cantemir-vodă, de au vinit, de la Ţarigrad în Iaşi, Cup<ă>resştii. Ş-au pus pe Iordachi visternic mară, de i-au dat Cantemir-vodă chie ţărîi în mîn<ă>, şi i-a<u> da<t> şi o sa<mă> de bani din cei ce-i lua<să> iar pentru o sa<mă> i-a<u> da<t> tî<r>gul Scheîa şi Dră<c>şa<ni>, şi pe frate-său Manolachi, staroste

1 piste B, piste C, preste *Cj* saragelile B,C// 2 bejenari B,C/ cine B,C/ *după* fost *ad.* acolo B// 3 doa B,C/ zi B,C/ şliah B,C/ *după* sliah *ad.* de i-au gonit B/ agiunge B, ajunge *Cjj* 4 pace B,C// 5 18]22 B,E,G, 19 D, 25 M, 22 P/ Triimis-au B,D,E, Triimis-au Cantemir-vodă C,G/ Gavriliţă vornicul B,C,D,E,G//5—7 Cantimir(-vodă P) au trimis pre Gavriliţă în Ţara Muntinîască sol la Şerban voevod pentru Iordachi Roset şi pentru că nu M, P// 6 *lipseşte* Cantemir-vodă C, *Gjj* 7 Iordachi B,C// 8 Ieşi B,C/ căci n-au vrut să să închine D/ de pe]după B,C,D,E,G,M,P/ să adeverisă C] s-au făgăduitu M, P/ cînd *Cjj* 9 *după* domnu *ad.* în Moldova B,E,G/ întorcîndu-să *Cj* Gavriliţă vornicul B,C,D,E,G/ înnapoi B,C// 10 au murit *Gj* zicu *Cj* Şi dzicea unii că l-ar fi B,G, Dzicea unii că l-ar fi E, Zic unii că l-ar fi M, P/fiie *Cj* voevod M/ *după* vodă *ad.* Dar adevărul nu să ştiie B,E/ *ante* Caută: 20 D/ de acum înnainte B,C//11 vezi B,C/ De aice înnainte caută şi vezi ce au lucratuM.P/ ce au C/zavistiîa *Cj* din zavistie şi din răutate B,E,G/ şi răutatea C, *lipseşte* M,P// 12 şi în B,C/ Munteniască B,C/ de]din B,D,E,G,M// 13 voevoda M/ şi a Cupăreştilor B,C/ ce au avut pizmă veche di demult B, ce au avut de demult vechile C, ce au avut pizmă de demult veche *Gj* pizmă veche D,E/ *lipseşte* ce-au avut veche M,P// 14 19]23 B,E,G,P, 21 D, 27 M/ ş-au făcut pace B,C// 14-15 Cupărestii ş-au făcutu pace cu Cantimir voevoda şi din Ţarigrad au venitu în Iaşi. Pus-au M.P//15 Cupărestii B,C/ Şi au B,C/ *după* pus *ad.* Cantemir-vodă G//16 vistiernic B, visternic *Cj* mare B,C/ de i-au dat]datu-i-au M,P/ *lipseşte* Cantemir-vodă G,M,P/ cheiaB.C// 17 *după* ţării *ad.* adică visterniciîa M, P/ mînă B,C/ şi i-au dat]întorsu-i-au M,P// 17— 19 *ad. marginal* şi i-a(u> da(t> şi o sa(mă> ... şi Dră(c>şa(ni> A// 17 samă *Cj* samă din banii cei M,P/ din]pentru B,E,G// 18 clei C, *lipseşte* P/luasă *Cj* *după* samă *ad.* de bani C,D/ o samăjceelanţi bani M, P// 18—19 samă de bani ce i-au fost mai rămas i-au dat tîrgul Schela şi satul Drăgşan(i) B,E,G//19 *după* Schela *ad.* pe Siretiu şi satul Drăgşan(i) C/ Schela pe Siretiu D/ şi Drăguşanul M,P, *lipseşte* D/ şi pe]iar pre C, făcut-au pre M,P/ *după* Manolachi *ad.* l-au pus B,E,G, l-au făcut C,D//

la Putna, de s<ă> mai adaoge vrăjbile cu muntenii. Pus-au şi pe fraţii lor, acestor doi, pe Scarlatachi şi Laţcarachi şi pe Mihalachi, capichihăi la Ţarigrad.

Ţine-te, sărac<ă> Moldov<ă>, de aemu înainte de jac şi de mîncături! Toţi acesştie tuscincii, ficiori Cuparului celui bătrîn, de nu s<ă> sătura unul cu o sută sau doo de pungii!

20. Dat-au Cantemir-vodă to<a>tă taina ce au avut cu Şerban-vodă lor. Bucurat-au Cupăresştii pe Cantemir-vodă că l-or faci domn în Ţara Munteniască. Şi aşe tot să pîrîîa şi s<ă> mînca unei pe alţii.

21. Murind Gavriliţă cel bătrîn, pus-au vornic mare în locul lui pe fiiu-său Vas<î>lachie, dar nu în trecerea tătîne-său, şi pe <ce>Ia<lalţi> fraţi a lui a-i mai scade din volniciîa ce avea cînd trăe tată-său.

Scos-au şi pe Velicico din.hătmănie şi l-au pus vornic mare de Ţara de Sus, şi hatman au pus pe ginere-său Bogdan,
f. 252 Dece / Iordachi visternicul au şi legat frăţiîe cu Bogdan hatmanul vădzind că-i gineri lui Cantemir, de ţinea

1 la Putna, la Focşani D/ de să C]pentru ca să B, pentru ca să să E, pentru să să G, de să-şi M, P'/ adaogă vrăjbile B, adăogea vrajbile C/ muntenii B, C // 2 pre C/ fraţii B,C / *lipseşte* lor D, G / *lipseşte* acestor doi M, P / doi boiari B, E, G/ Sca'rlatachii C/ şi pe Lascarachi B şi pre Lascarachii C, D, G, M, P// 3 şi pe Mihalachi şi pe Lascarachi să fie capichihăi E/ Mihalachi B / pre Mihălachii C/ să fie capichihăi B,G// 4 săracă Moldovă C, săracă Ţară Moldovă B,E,G/ acum B/ înnainte B,C/ jacu B, jacurile M,P// 5 mîncari A/ aceştiîa B, C/ tuscinciijeite cinci C/ Cupariului B,C// 5—7 şi de mîncările a cinci feciori a Cupăreştilor carii unul nu să sătura nici cu 200 pungi de bani M, P// 6 dejearii B,E,G/ să B,C/ cu] cîte cu B,C,G/ sau doao sute de pungi de bani C, sau şi doao sute de pungi de bani pe an, B,E,D/ *ad. marginal* pre an D/ o sută de pungi de bani sau şi doao sute pe an G// 8 20]24 B,E,G, 22 D, 29 M/Dat-au]Spus-au C/ toată taina Cantemir-vodă B, C,E,G// 8—10 Cantimir voevoda toată taina ce-au avut-o cu Şerban voevoda au descoperit-o Cupăreştilor. Iară Cupărestii au bucurat pre Cantimir voevod, cum că ei îl vor face M,P// 9 lor]Cupăreştilor E,G, *lipseşte* C/ Cupărestii B,C/ pre C// 10 că-1 vor face D/ face B,C/ tot aşa M.P/ aşia B, aşa C// 11 să B,C/ unii pre alţii B.C//12 21]25 B,E,G, 30 M, *lipseşte Cj* Gavriliţă vornicul, C,D// 12—14 Murindu' Gavriliţă vornicul cel bătrîn, pus-au Cantemir-vodă vornic mare pre fiiu-său Vasilie; dar nu avea <aşia G> trecere la domnie *(lipseşte* la domnie E, G> ca tată-său B,E,G// 13 lui]tătîne-său M/ pre *Cj* Vasilachie C, Vasilii M, P/ dar]însă M, P/ dar nu aşa în cinste şi în trecere ca tată-său C, dar nu era în trecerea ce avea tată-său la domniîe *Bjj* 14 pre C/ceiialalţi B, ceialaţi *Cj* ai lui au început a-i mai scădea B,C,D,E,G//15 volnicie C//14— 15 şi au mai scăzutu şi pre ceelanţi fraţi ai lui din volniciîa ce-au avut-o atunce cîndu trăia tatăl lor M,P/ cîndu B, pe cînd D/ trăiia B,C// 16 Scos-au atuncea B,E,G/ pre *Cj* Pre Velişco l-au scos din hătmănie M, P//17 mare B,C, *lipseşte* M, P/ *repetă* de Ţara D/ şi]iară, M,P/ *lipseşte* pus *Cj* pre B,C/ pre Bogdan ginerile său M, P/ Lupul Bogdan D// 18 Decii B,C,' *lipseşte* M, P/ Iordachi B,C, Iordachi Rosetu M, P/ vistiernicul B,C/ frăţiîe B, frăţiîe bună *Cjj* 19 vădzind că-i gineri]cu ginerile M, P/ că-i]că iaste B, E, că iaste C,G/ ginere B, ginere *Cj* Cantemir-vodă B,D,E,M,P/ voevoda *Mjj*

la un cuvînt, şi pe cielalţii boîarii a-i călca din obiceiurile lor. Şi scote mulţimi de orînduîali pe ţar<ă>, şi pe mazili dăjdii grele, şi pe breşlaşi greutate, de s-au stîns dl atunce. Că_era breşlaşi mulţii în ţar<ă> atunce, cu mii dl stupi.

Şi Cantemir-vodă carte nu ştie, sama nime nu-i lua, că-i supusesă pl cielalţii boîari, că ţara era ertată de bir de la-npărăţîîe. Iară Lăţicărachi tot triimitea la sutl de pungi de lua, ni c-o pricină, ni cu alta. 0<a>ricl sta înpotrivă pentru ţară Miron logofătul şi cu frate-său Velişco vornicul. îi dzice lui Cantemir-vodă şi lui Iordachii visternicul la mes<ă>: „Mai des cu păharăll, mărie-ta, şi mai rar cu orînduellli, că ţara îi ertată dl la Po<a>rtă, ş-ei vrea să-ţii dai mărie-ta sama odată şi nu-i pute". Şi Velicico şi mai tari totdeauna să sfădie cu Cantemir-vodă şi cu Iordachii visternicul. Cari dintr-acelea voro<a>ve avînd fric(ă), au cădzut şi la prepus, de ş-au pus şi capeteli.

1 la]tot la M,P/ cuvîntu B/ iară pre ceelanţi boeri nu-i băga în samă, după obiceiul lor M, P/ pre *Cj* ceiialalţi B, ceialalti C / *după* boiari <boiari C) *ad.* au început B,C,D,E,G/ obiceaiurile B, obiceaiurili C // 2 scotea B,C/ orînduiala B, C, rînduele M]obiceaiuri G / ţară B, *Cj* mazili dăjdi B, C // 3 pre C/ breşlaşi B,C / greutate B, C / stînşii A/ stîns atuncea G, stînsu de atuncea B,C/ mulţi B,C// 3—4 mare greutate, atîta cît s-au stînsu de sărăcii. Că pre atunce era mulţi breşlaşi în ţară şi ave mii de stupi M, P // 4 ţară B, *Cj* atuncea B/ *după* atuncea *ad.* şi era bogaţi de avea *Cj lipseşte* cu *Cj* de B, *Cjj* 5 *lipseşte* Şi M, P/ voevod M/ nu ştiîa B, *Cj* şi sama nime nu le mai luoa *Cj* nu-i]nu le B, D, E, *Gjj* 6 că pre ceelanţi boeri îi supusăsă. Ţara era M, P/ supusese B, supusesle *Cj* pre B, pre *Cj* ceiialalţi B, ceialalti *Cj* că birul ţărîi era ertat de la înpărăţie B, ţara de la înpărăţie era ertată de bir *Gjj* 7 înpărăţiîe *Cj* Iar B,C/ Lascarachi C, Lascarachi capichihaîa B/ trimitea B,C/ sute B,C// 8 pungi de bani, B,C,D,E/ luoa *Cj* Iară Lascarachi (Lescărachi P> Roset tot trimete din Ţarigrad in ţară de lua sute pungi <de M>bani M, P/ cu o pricină B, *Cj* Oarece B, Oarece *Cj ante* Oarece: 24 D/ înprotiva C//8—10 Miron logofătul cîte puţin sta înprotiva pentru ţară, agiutîndu-i şi frati-său <fratile-său P> Velişcu vornicul <Velişco hatmanul care era vornic P> M,P// 9 Velicico B, C//10 ii]Şi P/dzicea B, zicea *Cj* voevoda M/ *lipseşte* şi lui Iordachii visternicul *Bj* Iordachi C, Iordachi Rusăt P/visternicului C, vistiiarnicului D,E//11 la masă B, la mesie C]cîndu şide la masă M,P/ păharăle B, păharăli *Cj* măriia-ta B, măriia-ta C, *lipseşte Gjj* 12 orînduialile B, orînduialeli *Cj* că birul ţărîi iaste ertat de la Poartă B, că ţara de la înpărăţie este ertată de bir *Gj* iijiaste C,D,E,M,P/ Măriia-ta, mai des cu paharul şi mai rar cu orînduelile M, P/ de la Poartă *Cj* şi-i vrea B,C//12— 13 şi odată îi vre mărie-ta să dai samă şi nu-i pute M, P, şi-i vrea măriia-ta să-ţi dai sama odată E//13 să-ţi B, *Cj* măriia B, măriia *Cj* putea B,C// 14 tare B,C/ totdiauna *Cj* sfădila B,C/ voevoda M// 15 Iordachi vistiernicul B,C, Iordachi Rusăt visternicul M, P/ Care B, *Cj* dentru acele B, dintr-aceli *Cj* voroave B,C// 15—17 Deci dintru aceste vorbe, fiindu suptu prepus, mai pre urmă ş-au pus şi capetele M, P// 16 avîndu *Bj* frică B, C / cădzutjagiuns *Gj lipseşte* si B,G/ *după* prepus *ad.* pentru domniîe *Cj* capetile B, C //

f. 252v 22. Şerban-vodă făcus<ă> gătiră mare dă oştii / in Ţara Muntene<a>scă, şi făcus<ă> cîteva vas<ă>, şeici, la Argeş, cu zahara, de sta gata să scobo<a>re pe Dunără. Şi s-agiunses<ă> cu toate capeteli sîrbiimea pe di cieia parte de Dunără şi triimises<ă> şi la nemţii pe frate-său Iordachi spătarul şi pe ginere-său, aga Băl<ă>ce<a>nul, ca s<ă> vie cu o samă dă o<a>ste nemţască. Agiunses<ă> şi la Moscu, să s<ă> scobo<a>re la Crîm.

23. Şi stînd înpotriva sfatului un cne<a>dzu mare, cheltuit-au Şerban-vodă de l-au otrăvit, ca s<ă> nu mai hie potrivnic sfatului. Agiunsesşă şi cu craiul Sobeţichie, ca s<ă> să scobo<a>re în gios la Buge<a>g. Şi aşea şi el să purce<a>gă cu această gătiri, să apucă Ţarigradul, cînd or hii turcii la Beligrad, la nemţii. Numai era pedic<ă> Cantemir-vodă cu Cupăresştii, că-l tot pîrîia la Po<a>rtă. Dace Şerban-vodă, vădzînd înpidecarea lui Cantemir-vodă, au strînsu cîţiiva boiari moldoveni că îera în Ţara Munteniască pribegii, unii dă frica lui Cantemir-vodă, alţîi pentru frica poghiiazurilor leşesştii. Strînsu-i-au pe toţii la dînsul la sfat, îa Bucuresştii. Ş-au ales pe Ilie Drăguţescul să-l facă domnu în Moldova, cu to<a>tă / cheltuiala lui, ca să <să> mîntuiască de Cantemir-vodă, să nu-i mai fie piedic<ă>. Şi n-au zăbăvit dup-acesta sfat Şerban-vodă ş-au şi murit. Dzic să-l fie otrăvit fraţii lui, stolnicul Costantin şi spătar Mihai, că era un om groznic: nu veghea nimărui voia. Om mare la stat, cu ochi ca de bou, harnic, darnicu, mil<ă> face mare la streini, la slujitori. Cheltuia mult, să-ş facă nume, iar nu să strîngă.

Cantemir-vodă încă de acestea oblicind de toate, pîrîs<ă> la Po<a>rtă pe Şerban-vodă. Şi turcii nu pute să-l mazîle<a>scă, că s(ă> temea de numeli lui Şerban-vodă, ce scrisesă la hanul să să gătedză să margă să îernedze în Ţara Muntene<a>scă, să prindză pe Şerban-vodă. Ce gătindu-s<ă> hanul, i-au şi vinit vestea c-au murit. Ce gîndesşte omul nu dă Domnul! Că cină ştie la ce cumpănă aru hii vinit şi Ţara Muntene<a>scă, de n-ar hii murit atuncea.

1 22] 26 B,E,G, 21 C, 25 D, 31 M, *lipseşte* P/ Şerhan B,C/ făcusă *Cj* mare B,C/ mare gătire G/ de oşti B, de oaste C// 1—2 Şerban voevoda în Ţara Muntiniască, făcusă mare gătire de oşti şi făcusă şi cîteva şeice la Argeş (Arţăşti P) M, *Bjj* 2 Munteniască B,C/ făcusă B,C/ vasă B, vase *Cjj* 3 Argeş *Bj* zairea B, zaharea *Cj* de]şi M,P/ să să scoboare B,C,D,E, să să pogoare M,P/ Dunăre B,C// 4 să agiunsese B, să ajunsesîe *Cj* capetile B,C/ sirbimea B,C, sîrbilor M,P/ ceia B,C//5 Dunăre B,C/ trimisese B, triimisesîe *Cj* nemţi B.C//5—6 pre1-2 C, pre2 B/ frateli său P/ spătariul B,C/ ginerile său M,P/ Bălăceanul B,C// 7 să vie *Cj* de oaste B,C/ Agiunsese B, ajunsesîe C, Şi agiunsesă G,M,P// 8 moscali M,P/ pogoare M,P/ să să scoboare moscalii să margă la Crîm B,E,G, ca să să scoboare moscalii la Crîm C,D// 9 23]27 B,E,G, 26 D, *lipseşte* C,M,P/ stîndu B/ înprotiva *Cj* sfatului]acestui sfat *Gj* cnîaz *Cj* cnîaz mare la Moscu B,E,G/ *lipseşte* mare P// 10 au cheltuitu M,P/ voevod M/ *după* vodă *ad.* mulţi bani *Gj* de B,C/ să B,C// 11 fie B, fiie *Cj* protivnic B,C, înprotivnicu D/ hie potrivnic]stei înprotiva M,P/ Agiunsese B, Să ajunsesîe C,G, Agiunsesie-se D/ cu craiul leşescu, cu Sobeţchii B,C,E,G// 12 să scoboare B,C/ Şi să agiunsăsă şi cu Sobeţchii, craiul leşesc, ca să vii în gios. M,P/ Bugiacu B, Bugiac *Cj* aşa *Cjj* 13 purceadă B,C/ gătire B, gătire *Cjj* 12—14 Şi atunce să purceagă şi el cu ace gătire, şi cînd or fi turcii la Beligrad la nemţi, să apuce Ţarigradul M,P/ apuce B// 14 şi'cînd or fi *Bj* fi *Cj* Biligrad B, Biliigrad *Cj* nemţi B,C/ *lipseşte* cînd or hii... la nemţii D/ la nemţi la Biliigrad *Gj* era piedică B,C]ii face înpedecare M,P// 15 voevoda M/ cu]şi cu B,E,G/ Cupărestii B,C/ Poartă B,C// 16 Decii B,C/ *ante* Deci: 32 M, 24 *Bj* voevoda1-2 M/ văzindu B/înpiedecarea B,C/ lui]ce-i <ce P> face M,P// 17 cîţiva B,C/ moldoveni B,C, *lipseşte Bj* ce era B,C// 18 pribegi B,C/ pribegi ce era în Ţara Muntiniască M,P/ de B,C/ alţii B,C// 19 poghiazurilor *Cj* leşeşti B,C/ *după* leşeşti a<ifugis<ă> de s<ă) duses<e> din Moldova *Gj* pre toţi B, C//18—5 unii de frica poghiazurilor, alţii de frica lui Cantimir voevoda. Şi după ce î-au strînsu pre toţi la sfat, au alesu să facă domn în Moldova pre Ilie Drăguţăscui şi cu toată cheltuiala Iui Şerban voevod. însă dup-aceste {aceasta P) n-au trecut multă vreme şi au murit Şerban voevod M, *Bjj* 1 Bucureşti B, *Cj* Şi au B,C/ pre B,C/ Drăguţăscul B,C// 2 toată B,C// 3 să *Cj* file *Cjj* 4 piedică *Cj* după B,C/ aceasta A/ *după* sfat *ad.* pre mult *Bjj* 5 şi au murit C,D,G, *lipseşte Bj* Zicu C, Dzicea unii B,E/ să-l file C]că l-ar fi *Gj* fraţii *Bjj* 5—6 fraţii lui, spătariul Mihai şi cu stolnicul Costantin, că era *Cjj* 5—9 *lipseşte* Dzic să-l fie otrăvit ... iar nu să strîngă M,P// 6 spătariul B/ *după* Mihai *ad* dar adevărul nu să ştie E/ *după* era *ad.* Şerban-vodă *Gjj* 7 şi nemărui nu veghîa voia B,E,G nu <le D) veghiia voîa nemărui C,D/ nemăruijnulea A/ Era om mare B,E,G/ mare C, era mare D/ cu ochii mari C,D/ *lipseşte* ca de bou C.D//7—8 cu ochi mari, iţi părea că sînt ca de bou; era harnic şi darnic B,E,G// 8 om harnicu D/ milă făcea mare B,C, făcea milă mare *Gj* la cei streini şi la B,E,G// 9 ca să-ş facă B,E,G/ nume *Bj* iară C/ nu ca să strîngă avere multă *Gj* strîngă avere B,E// 10 *ante* Cantemir: 28 B,E,G, 33 M/ aceste B,C/ pîrîsă C, au pîrît B,E,G// 10—16 Cantemir voevod, încă fiind viu Şerban voevoda, să înştiinţasă de toate aceste şi scrisăsă la Poartă şi era să vii hanul cu tătarii să erneze în Ţara Muntinîască şi atunce să prinză pre Şerban voevoda. Iară dacă au auzîtu că au murit, s-au potolit. Că ce gîndeşti omul nu dă Domnul M,P// 11 Poartă B,C/ pre C/ putea B,C//12 maziliască B,C/ să B,C/ numele *Cjj* 13 scrisese B, scrisesia Poarta C, scrisese înpărăţiia *Gjj* 14 erneze B, erneze *Cj* Munteniască B,C/ pre *Cjj* 15 gătindu-să *Cj* veste B,C/ că au murit Şerban-vodă B,C,D,E,G// 16 Precum să dzice un cuvînt pentru că nu iaste precum gîndeşte omul. ce iaste precum dă Domnul E, Pentru că nu iaste cum gindeşte omul. ce precum dă Domnul *Gj* gîndeşte B / cine B, *Cj* ce B, cîe *Cjj* 17 ar fi B, ar hi *Cjj* 16 — r. 6 din p. urm. *lipseşte* Că cine ştie ... bine cu do(a)mna M, P// 17 Munteniască B, *Cj* Munteniască atuncea, de n-ar fi murit Şerban-vodă G / de n-ar fi murit Şerban-vodă atuncea B, C, D, *Bjj*

24. Rădicat-au frații lui Șerban-vodă, Costantin stolnicul și cu Mihai spătarul, domnu atuncea pe un nepot a lor de soră, anume Costantin Brîncovanul Băsărab, în locul lui Șerban-vodă. Ave Șerban-vodă ficior mare,
f. 253v și n..au vrut frații lui Șerban-vodă să puie/pe dînsul, căce nu trăia bine cu do<a>mna.

25. Dup<ă) ce s-au aședzat Brîncovanul în scaun în Bucuresștii, gîlce<a)va și zavistie cu Cupăresștii tot au rămas și la Brîncovanul, cum era și la Șerban-vodă, de s<ă> tot pîrîia unii pe 1-alții la Po<a>rtă, de s<ă> tot făcea cheltuial<ă> amînduror țărilor.

26. început-au Brîncovanul a sup<ă>ra pe do<a>mna lui Șerban-vodă cu feluri de feluri ș-a-i lua bani de pe unde era mistuiții. Că fiindu-i nepot și-n cinste la dînsul, îl știe. Dece aga Bălăce<a>nul, ginerele lui Șerban-vodă, dac-au înțeles de acea supărare, n-au vrut să vie de la nemții ș-au rămas acolo la Sîbiiu. Iar Iordachi spătarul, fratele lui Șerban-vodă, au vinit la Brîncovanul de la nemții, de unde-lu trimises<ă> Șerban-vodă. Deci do(a>mna lui Șerban-vodă cădzus-în mare prepus, vădzind c-au rămas ginere-său Bălăce<a>nul la Sîbii. Și pușesă trei

1 24]29 B, E, G, 22 C, 27 *Bjj* 1—3 frații lui Șerban-vodă, Mihaiu spătariul și cu Costantin stolnicul atuncea domn pre un nepot de sor<â> a lor, anume pre G/,' 2 spătariul B,C' pre B,C;7 3 de sor(ă) B,C/ pre anume B/ Brîncoveanul B/ Bașerab A, Băserabă C, Băsărăbă D, Basarab E// 4 Avea B,C]îi rămăses<e> lui *Gj* mare B,C// 5 frații B,C/ să-1 pue B,C,E, să-1 puie *Bjj* 5—6 pe dînsul domnu, pentru că nu trăiîa bine cu doamna lui Serban-vodă B,E,G/ ***după*** dînsul ***ad.*** domnu *Cj* căce] pentru căci *Cj* doamna *Cjj* 7 - 2 i ***lipsesc*** M,P// 7 25]30 B,E,G, 23 C, 28 D / După B, Iară după C,G/ așezat B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ scaon B,C, scaonul domniei *Gjj* 8 București B,C/ gîlceavă B,C; zavistiîa B,C; Cupărestii B,C// 9 Brincoveanul-vodă B,C,D,E,G/ cumjprecum D,G/ cum eralprecum au fost E// 10 să B,C/ pre B,C/ alții B,C/ Poartă B,C/ să B,C//11 cheltuială B,C/ țărilor B,C//12 26]31 B,E,G, 24 C, 29 D/ Brîncoveanul-vodă B,D,G, Brincoveanul-vodă *Cj* supăra B,C; pre B/ doamna B,C// 13 feliuri de feliuri de supărări B,C,E,G/ și a-i lua B, și a-i luoa C/ banii B, *Cj* di pe unde B, de pre unde *Cjj* 14 mistuiți B,C/ Că-i A/ ***după*** nepot ***ad.*** lui Șerban-vodă B,C,E,G/ și în cinste B,C// 15 îi stiîa banii pre unde era B, E, îi știîa pre unde era G, îi știîa banii pre unde era mistuiți *Cj* fiindu-i lui Șerban-vodă nepot, îi știa banii pre unde sînt D/ Decii B, *Cj* Bălăceanul B, C ginereli B,C// 16 deaca au înțăles B, dacă au înțăles *Cj* acîa *Cj* supărare *Bj* ***după*** supărare ***ad.*** a doamnii *Bj* viieC//17 nemți *Cj* și au *Cj* Sibiiu C//16-19 de la nemți de unde îl trimisese Șerban-vodă B,E,G/ spătariul *Cjj* 18 Brîncoveanul-vodă ('.!> 19 nemți *Cj* unde il t'riimisesîe *Cj* Decii B,C/ doamna B,C/,.' 20 căzusă Clera E,G/ mare B,C/' văzindu Brîncoveanul-vodă că au rămas B,G, văzindu Brîncoveanul că au rămas E/ că au *Cjj* 21 aga Bălăceanul D/ aga Bălăceanul la Sibiiu, în Țara Unguriască B,E,G/ la Sibiiu, Bălăceanul *Cj* ***lipsește*** Și *Gj* pusese B, pusesîe Brîncoveanul-vodă *Cj* trii H.C '

st<ea>guri de lefecii moldoveni, anume Beșlaga și Vicol și Tatul, de-o păzîia pe dînsa și pe feciorul Iei, Gheorghie be<i>zadea, la sat de Drăgănesștii, să nu fug<ă> la ginere-său la nemți.

27. Iară dup<ă) ce-au trecut un an a domniei Brîncovanului, coborîtu-s-au Bălăce<a>nul cu oștii nemțesști și cu Hezăr ghenărarul de au vinit în tîrgu în Bucuresștii. /

28. Dar ficiorul lui Șerban-vodă, cum au înțeles c-au trecut nemții munteli în Țara Munteniiască, de vin la Bucuresștii, într-o sar<ă> s-au înbrăcat cu haine pro<a>ste ș-au eșit printre straj<a> de la Drăgănesștii ce-1 păzîia și s-au dus înainte oștii nemțesștii. Ș-au rămas numai do<a>mna sîngur<ă> la Drăgănesștii în pază.

29. Brîncovanul, dac-au vădzut că s-apropie ostile nemțesștii de Bucuresștii, au lăsat Bucuresștii și s-au scoborît la sat la Ruși, cu to<a>tă casa lui, și boiari, și curte, slujitori, ș-au ședzut acolo la Ruși vro doo, trei, săptămîni. Iei șede în Ruși și nemții în Bucuresștii, cale de opt, noo ce<a>suri unei di alții. Și-i purta de grij<ă> Brîncovanul de zahara, de le da tot de-agiunsu de ce li trebuia, și pe de altă parte au făcut știre la Po<a>rtă și la tătari să vie.

1—22 *lipsesc* M, *Bjj* 1 steaguri B, stiaguri *Cj* lefecii *Bj* moldoveni B,C/ anumejcu căpitanul lor, pre anume B, cu căpitanii lor <pre E> anumi E, *Gj după* anume *ad.* căpitanii C/ Beșliaga B, *Cjj* 2 păziîa B,C/ pe dînsa] pre doamna B, D, E, G„ pre doamna lui Șerban-vodă *Cj* pre *Bj* ficiorul ei, pre Gheorghie beizadea B, E, G / ficiorul *Cjj* 3 beizadea C / de]la C / Drăgănesti B, *Cj* fugă B, C // 5 27]32 B, E, G, 25 C, 30 *Bj* după ce au trecut B, *Cj* domniii B, *Cj* Brîncoveanului-vodă B, D, E, G, Brîncoveanului-vodă *Cjj* 6 aga Bălăceanul B, C, E, G/ oști nemțăști B, *Cjj* 7 Heizer *Cj* gheneralul B, *Cj* București B, *Cj după* București *ad.* la scaonul domnesc *Gjj* 8 28]33 B, E, G, *lipsește* C, D / *după* vodă *ad.* Gheorghii beizadea D, G<heorghe> B<eizadea> *Bj* înțăles B, *Cj* că au B, *Cjj* 9 nemții B, *Cj* muntele *Cj* Munteniască B,C/ de B, *Cj'* București B, *Cjj* 10 sară *Cj* cujîn *Gj* haine proaste B, *Cjj* 11 și au B, *Cj* pintre C, pin B, E, prin *Gj* straje B, E, străji *Cj* Drăgănesti B, *Cj* păziîa *Cj după* păziîa *ad.* necunoscîndu-1 străjarii B,E// 12 înnaintea B, *Cj* nemțăști B, nemțești *Cj* Si au B, *Cjj* 13 doamna singură B, *Cj* Drăgănesti B, *Cjj* 14 29]34 B,E,G, 26* C, 31D/ Brîncoveanul-vodă B,C,P,E,G/ dacă B,C/ că să apropie B, că să apropiîe *Cj* ostile B,C// 15 nemțăști B, nemțești *Cj* București B,C/ Bucureștii B,C// 16 coborît B,C/ toată B,C/ boiarii și boerenașii din curte și slujitorii și au șezut B, E,G, și boiari și cu slujitori^ curții și au șezut *Cjj* 17 *lipsește* la Ruși *Cj* vreo doao, trii B.C//18 lei]Brîncoveanul vodă B,C,D,E,G/ șidea B,C/ nemții *Bj* nemții șidea în București C, E, G // 18—19 cale de șapte, opt ceasuri *Bjj* 19 *lipsește* noo B, C, E/ alții]laltă *Aj* ceasuri de departe unii de alții G / ceasuri unii de la alții' B, E, ceasuri unii de alții *Cj* Și purta B, Și le purta C, D / grije B, *Cjj* 20 Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, *Gj* zairea, B, zaharea C / *după* da *ad.* nemților *Cj* de agiunsu *Bj* di B, C, D/ ce B]cele ce D/ le B,C,D,'/ 21 sPliar B, E, *Gj* știre *Cj* Poartă B,C// 22 tătarî B,C/ viie *Cjj*

30. Tremăs-au atuncea ghenărar Heizăr pe un culonel cu vro sută de nemții la Drăgănesştii, de au luat pe do<a>mna lui Şerban-vodă de **au** dus-o în Bucuresştii. Cu voia Brîncovanului era, că Drăgănesştii de Ruşi **nu** era departe, cale de doo ce<a)suri.

31. Dup<ă> ce au rădicat pe do<a>mna din Dragănesştii, vinit-au numai sîngur ghen<ă>rar cu capul lui, cu vro sută de oameni, de la Bucuresştii la Drăgănesştii. Şi s-au sculat şi Brîncovanul din Ruşi, de s-au dus la dînsul
f. 25-i^v în Drăg<ă>nesşti / de s-au înpreunat cu dînsul; ş-au mîncat ş-au vorovit cincii, şes(ă> ce<a>suri ce i-au trebuit. Şi aşea s-au întorsu ghen<ă>rar<ul) iarăşi la obuzul lui în Bucuresştii, şi Brîncovanul s-au întorsu la obuzul lui **la** Ruşi. Ţara n-o lăsa să s<ă> bejăne<a>scă. Pe cine-i prinde le tăia nasul, urecheli, de sta pe loc, ca s<ă> po<a>rte de grijea zaharalei oştilor.

32. Atuncea toţii boiarii munteneşştii îndemna pe Brîncovanul să s-închine la nemţii. Numai unchiu-său, stolnicul Costantin, n-au priimit acestu sfat şi nu l**-au** lăsat să s-închine. Cîn<d> va Dumnedzău, şi omul nemeresşte sfatul.

33. Atuncea fiindu domnie noo, şi viind oştii, şi neavînd cu ce sî chivernisi în grabă, trebuind bani, au

1-23 *lipsesc* M, *Bjj* 1 30135 B,E,G, 27 C, 32 D/Triimis-au B, C/ gheneralul B,C/ Heizer *Cj* pre B,C/ colonei B,C// 2 vreo B,C/ nemţi B,C/ Drăgănesti B,C/ pre *Bjj* 3 doamna B,C/ dusu-o B, 0/ Bucureşti B,C// 4 Şi cu voia Brîncoveanului-vodâ au fost *Gj* Şi era cu voia Brîncoveanului-vodă *Cj* Brîncoveanului-vodă B, D, *Bj* Drăgăneştii B, *Cjj* 5 era]sînt B,D,E,G/ cale B,C, cale numai D/ doao ceasuri B,C// 6 31]36 B,E,G, 28 C, 33 *Bj* După B,C, Iară după *Gj* pre B,C/ doamna B,C, doamna lui Şerban-vodă D,G/ Drăgănesti B,C// 7 venit-au *Bj* gheneralul Heizăr B,E,G, gheneralul Heizer C,D// 8 cu]şi' cu *Gj* vreo B,C/ de B,C/ Bucureşti B,C/ Dragăneşti B,C// 9 Brîncoveanul-vodă, B,C,D,E,G/ din]de la *Cj lipseşte* din Ruşi B,G•' dînsullgheneralul B,E,G, gheneralul Heizer D//10 Drăgănesti B,C/ înpreonat B.C/,' 10—li şi au mîncat şi au băut şi au vorovit B,E,G/ şi au C/cinci B,C/ şease B, şasîe *Cj* ceasuri B,C/ ce li-au trebuit B,C,D// 12 gheneralul B, C, gheneralul Heizer D/ iarăşi B.C//13 Bucureşti B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//14 la sat la Ruşi B' Iară pe ţară B,E,G, Iar ţara C/ nu o lăsa să să bejeniască B,C/ Că pe cine îi prindea B,E; Şi pe cine prindea fugind C, Că pre cine-i prindiia fugind *Gjj* 15 nasul şl urecli'le B, E, *Gj* nasurili şi urechili C, *Bj după* sta *ad.* oamenii B, *Gj* iocu B/ *după* lec *ad.* toti *Cj* să poarte de grije zairelii B, să poarte de grije de zahareli *Cjl* 17 32]37 B, E, G, 29 C, 34 *Bj* toţi B, *Cj* munteneşti B, *Cj* pre B, *Cjj* 18 Brîncc-rea ini*vodă B, C, D, E, *Gj* să să închine B, C/ nemţi B,C/ *lipseşte* unchiu-său *ifj 19* acest B.C// 20 să să închine B, *Cj* Cîndu B, Cînd *Cj* Pentru că cînd vra *Gj* Dumnezeu B, *Cj* nemereşte B, *Cj* nemereşte şi omul sfatul *Gjl* 22 33]38 B,E,G, 35 D, *lipseşte CI* fiind domniîa noao B, fiind domniia noao în Ţara Munteniască Cj fiind domniia noao a Brîncoveanului-vodă D/ oşti B, C " 23 ce B / chivernisi B, C / grab' B / trebuindu B, trebuind C//

scos văcăret întîiaş dată un tuit de vită şi doi orţii de cal, de au rămas obiceiu pîn-astădzii. Şi de acolo, de la munteni, peste cîţiva ani, la domnie lui Costantin Ducăi-vodă, au sărit scînteîa şi la noi în Moldova, de s-au aprinsu acestu pojar de obiceiu.

34. Dece în scurtă vreme au purces şi tătarii a vini în Ţara Munteneiască. Brîncovanul îndată atuncea au dat şt<i>ră ţărîi să să dea în laturi la munţii, ş-au triimis do<a>mna la mănăstire la Brad, la munte, şi el au purces în tîmpinarea soltanului la Buzău. Şi numai într-acea dzii să nu s<ă> fie tînpinat cu soltanul, era să prade ţara. /

36. Iar nemţii, dac-au înţeles că vin tătari, s-au rădicat cu do(a>mna lui Şerban-vodă şi cu toţii din Bucuresştii ş-au trecut munţii la Braşov. Şi tătari<i> cu Brîncovanul i-au gonit pîn-i-au trecut munţii, şi nemic nu le-u putut strica. Iar pe ţară au stricat-o rău tătari<i>, că numai căce n-au luat robii, iar altă, ce-au găsit, tot au luat. Că acolo sînt munţii golii, nu pot să s-ascundză oameni<i> şi dobito<a>celi<i>, şi era vreme şi de iarnă; ce au rămas oameni<i) numai cu sufleteli.

37. Iar de vară, dup<ă> ce s-au făcut, trecut-au tătarii doo, trei rînduri pen Ţara Munteniască. Şi la mărsu şi la întorsu tot pen Ţara Munteneiască trece, de mergea la Beligrad, unde să băte turcii cu nemţii, de făcea bogată stricăciune Ţărîi Munteneşti.

1—25 *lipsesc* M, P// 1 văcărit B, *Cj* întîiaj C/ *după* dată *ad.* Brîncoveanul-vodă G/ tultu B/ de B, C/ orţi B, *Cjj* **2** obiceai B, obiceiau C/ pînă astăzi C]de au fost în mult: ani B,E,G/ de B,C// 3 munteni B,C/ piste B,C/ domniîa B, *Cjj* 5 acest *Cj* obiceai'rău B,G, obiceaiu rău C.E//6 34]39 B,E,G, 36 D, *lipseşte Cj* Decii B.C//7 Munteniască B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 8 ştire B,C/ munţi B,C/ şi ş-au triimis B,D,E,G, şi au trimis *Cjj* 9 doamna B, C, pre doamna D, pre doamna lui *Gjj* 10 întru întimpinarea B,C,E,G, întru întimpinarea *Bj* într-acia *Cjj* 11 zi B,C/ să B,C/ întimpinat B, tîmpinat *Cj* să prade tătarii Ţara Munteniască B,E,G, să prade Ţara Munteniască C, să prade tătarii ţara D// 12 36]40 B,E,G, 30 C, *lipseşte Gj* Iară nemţii, dacă au înţăles B,C/ tătarii B,C//13 doamna B,C/ toţii B,C/ Bucureşti B,C// 14 şi au B, *Cj* munţii în Ţara Unguriască la Braşov B, munţii la Braşov, în Ţara Unguriască G/ munţii *Cj* Braşev C/ Şi]Iar *Gj* tătarii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E//15 pînă B,C/ munţii B,C/ nemică B, nimica C/ li-au putut strica B,C// 16 Iară *Cj* preC/ stricat-o B,C/ rău]foarte rău B,E,G/ tătarii B.C//17 căci Cjpentru că B, G, cit D, *lipseşte Bl* robi B,C/ n-au luat robi]n-au robit G/ ce au B.C// 18 munţii goli B,C/ şi nu pot să să ascunză C/ oamenii B,C//19 dobitoaceli B,C/ *lipseşte* ŞÎ B.'E,G//20 oamenii B,C/ sufletile B, sufletili C//21 37]41 B,E, 31 C, 40 *Gj* Iară după ce s-au făcut vară, trecut-au B,C,E,G// 22 doao B,C, în doao E.G/ trii B,C,E/ *după* rînduri *ad.* în Ţara Unguriască *Cj* pin B,C// 23 pin B,C/ Munteniască B,C/ trecea B,C/ merge *Bjj* 24 Biligrad B, Beliigrad *Cj* unde *Cj* bătea B,C; nemţii B,C/ bogată] multă C, G, bogată şi multă *Bjj* 25 stricăciune *Bjj*

38. în al doilea anu de domnie Brîncovanului rînduit-au înpărăție turcească pe munteni şi pe moldovenii şi pe tătari şi pe un sarascher cu turcii, o samă, să duc<ă> pe Tucul grof să-l puie craiu în Țara Ungure<a>scă. Dece de aicea din Moldova au mărsu hatmanul Bogdan cu o samă de moldovenii, şi un soltan cu tătari, şi Brîncovanul cu capul său. Şi, agiungînd la marginea Țării Muntenesştii unde să chiiamă Cînpina, eşitu-le-u Heizăru ghen<ă>rar înainte şi cu aga Bălăce<a>nul şi cu cîteva miei de nemții. Ş-au dat războiu foarte tare, de înbe părțile, şi groznic, cîteva ceasuri, şi pe urmă au spart pe nemții. Ş-au purces nemții în răsîp<ă>. Şi atuncea au
i. 255v prinsu / pe Heizăr ghen<ă>rarul la mîna-i lui Tuchil grof, şi Bălăce<a>nul au perit în războiu; dar au perit şi sarascherul turcescu, că l-au lovit un glonțu tocma în gură. Dzic că la acel războiu să fie fostu mai mult izbîndă despre parte cazacilor Brîncovanului, care le era cap cazacilor un moldovan, anume Costin, ficiorul Nenului.

1 38]42 B, E, 41 G, 34 M, *lipseşte Cj lipseşte* în al doilea... Brîncovanului M, *Pj* Iar în al doile an a domniii Brîncoveanului-vodă^ *Cj* în] întru D, Iară în *Gj* •an a domniii Brîncoveanului-vodă B, D, E, *Gjj* 1—3 înpăratul turcesc au rădicat (prădat P> pre moldoveni, pre munteni, pre tătarî M, *Pjj 2* înpărățiia *Bj* pre[1-3] B, *Cj* munteni B, *Cj* moldoveni B, C / tătarî B, C // 3-4 pre[1"2] B, pre[1] *Cj* sa•rascheriu B, *Cj* cu o samă de turci C, *Gj* turci *Bj* ducă B, *Cj* cu cîțva turci să ducă pre Duful graful şi să-l pue M, *Pjj* 4 Tiuchil B, *Cj* pue *Bj* Unguriască B,C// 5 Decii B, C, *lipseşte* M, *Bj* aici *Bjj* 6 de moldoveni B, şi cu un sultan E, M, *Pj* tătarî B, tătarîi *Cj* şi]iară M, *Pjj* 7 Brîncoveanul-vodă cu capul său, cu muntenii B, E, G, Brîncovanul domnul muntinesc, au mersu însuş cu oaste sa M, *Pj* Brîncoveanul-vodă C, D/ ajungînd *Cj* Munteneşti B, *Cjj* 8 unde *Cj* chiamă B, *Cj* Cîmpina B, *Cj* eşitu-li-au B, *Cj* li-au eşitu înnainte Herzău ghenerariul (ghinărarul P> şi cu aga M, *Pj* Heizăr B, Heizer *Cjj 9* gheneralul B, D, gheneral C/ înnainte B, *Cj* Bălăceanul *Cj lipseşte* şi[2] M,P// 10 mii de nemți B,C/ .Şi ş-au B,E,G, Şi au *Cj* foarte tare şi groznic de amindoao părțile, cîteva B,C,G/ tare *Cj* înte]amîndoao *Cj* părțile *Cjj* 11 şi]şi foarte M, *Pj* şi mai pe urmă M, *Pj* spartu *Bjj* 12 nemți B,C/ Şi au B.C/ nemții B, *Cj* în răsipă B, *lipseşte Cj lipseşte* Şi atuncea M,P//13 pre B,C/ Heizer *Cj* gheneralul B, *Cj* la mîna lui Tiuchil B, *Cj* Pre Herzău ghenerariul (ghinăral P> l-au prinsu viu şi l-au dat pre mîna lui Duful graful M,P// 14 *lipseşte* şi[1] B,C/ aga Bălăceanul B,C,E,G//14-15 dar şi sarascheriul turcesc au peritu, că M,P/ sarascheriul *Cj* dar au perit şi sarascheriul turcescu ce era mai mare pe oastea turcească, că *Bjj* 15 turcescu] ce era pe oastea turcească E / *după* glonțu *ad.* de puşcă E/ în] pin B, prin *Gjj* 16 Şi dzicu B, G, Zicu *Cj lipseşte* Dzic că la M, *Pj* fost B, *Cj* izbîndă mai mult *Bjj* 16—18 *lipseşte* Dzic... Nenului M.P//17 despre B,C/ partea *Gj* Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/şi care C] cărora B,E,G// 18 *lipseşte* cazacilor B, *lipseşte* cap cazacilor *Cj* un moldovean B, un moldovan boiar D, un boiariu moldovean *Bj* pre anume C/ Costin C, Costin căpitanul de Focşani *Bjj* 17 ficior Neniului din Moldova B,E, fecior Neniului de aici din Moldova G/Neniului *Cjj*

39. Dup(ă> ce au aflat Brîncovanul pe Bălăce<a>nul mort în războiu, trimisu-i-au capul la Bucuresştii, de l-au pus într-un prepele<a>c în mijlocul ogrădzîi lui, de-au şedzut vru<n> an cu capul în prepele<a>c. Şi au învățat de i-au răs(î>pit şi curțile şi og<r>ad<a>, de au rămas numai jărişte.

40. Dup<ă> izbîndă ce au făcut acolo, întrat-au Tuchil grof în Țara Ungure<a>scă cu toate ostile ce scriu mai sus. Ş-au început a strica şi a arde ş-a robii pe care nu vrea să s-închine lui. Şi aşea au înblat cîteva dzile, strîcînd pen Țara Ungure<a>scă, pin' ce s-au rădicat altă oaste nemțască, ş-au purces asupra lor. Dece hrof cu turcei şi cu tătarîi n-au cutedzat să stea înpotrivă-le ş-au fugit peste munții înapoi în Țara Muntene<a>scă. Iar. Bogdan hatmanul, vrînd dreptu să ias<ă> pe Oituz la Țara Moldovei, eşituі-au țărănimea, săcui<i> înainte la Oituz, la strîmtori, de i-au dat războiu to<a>tă no<a>pte<a>, de cu mare greu au scăpat de au eşit din mina lor, că era să piiară / cu toții. Iar tătari s-au dus în Bugeg acasă, iar Tucul grof cu oastea lui, cu ungurimea, au rămas în Țara Muntene<a>scă de au ernat ş-au şi vărat, şi multă stricăciune face țărîi. Numai, pîn-a să rădica Tucul grof, de s-au dus în Țara Turce<a>scă, foarte cu putințe o<a>ste, curuții de a lui, rămăses<ă>, că puses<ă> Brîn-

1-24 *lipsesc* M, *Pjj* 1 39]43 B, E, 32 C, 42 *Gj* După B, Iară după C, *Gj* Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bălăceanul C, aga Bălăceanul B,E// 2 triimisu-i-au *Bj* Bucureşti B.C//3 prepeliac B,C/ ogrăzii B,C/ de i-au şezut B,C,E//4 vreun *Bj lipseşte* cu B,C,E,G/ prepeliac B.C//4—5 Şi au pus de i-au răs(î>pit curțile acele din Bucureşti şi ograda G//5 răsipit *Cj* curțile B]casăle *Cj* ograda B.C//6 jerişte B,C//7 40]44 B, E, 43 G, *lipseşte Cj* După B, Iară după *Gj* Şi după acea izbîndă *Cj* Tiuchil *Bjj* 8 Unguriască B, *Cj* ostile B,C/ ce B,C/ ce mai sus s-au scris *Gjj 9* Şi au B,C/ strica B,C/ arde *Bj* şi a robi B,C/ pre carii B.C//10 să să închine B,C/ *după* lui *ad.* Tiuchil grof B,E,G/ aşia B, aşa *Cj* umblat B,C/ zile B, *Cj* stricînd B,C/ pin B,C// 11 Unguriască B,C/ pînă B,C/ oaste B,C// 12 şi au B,C/ Decii B,C/ hrof]Tiuchil grof B,D,E, Tuchil graf C, Tiuchil *Gj* cu turcii B,C, *lipseşte* E//T3 să le stea înprotiva C, să stea înpotriva oştii nemțăşti B,D,E,G/ şi au B,C/ piste munți innapoi B.C//14 în Țara Munteniască înnapoi E/ Munteniască B,C// 15 hatmanul Bogdan D/ vrînd să iasă drept pe Oituzu B,C,E,G/ Moldovii B,C// 16 săcuiii B, săcuii C, săcuimea *Gj* înnainte B,C/ Oituzu *Bjj* 17 strimtori *Cj* războiu într-o noapte, toată noaptea B,E,G/ toată noaptea *Cjj* 18 de^şi B,E, decii C, *lipseşte Gj* mare B, *Cj* mîna]mîinile B,G// 19 piară B,C/ toții B,C/ tătarîi B,C/ s-au dus la casile lor la Bugeac, iar *Gj* Bugiac B,C/ acasă]la casăli lor B,E// 20 Tiuchil B, Tuchil *Cj* oaste *Cjj* 21 Munteniască B,C/ şi au B,C/ şi au vărat G, şi au vărat acolo *Bjj* 22 stricăciune B,C/ făcea Țării Munteneşti B,C,D, au făcut Țării Munteneşti *Gj* pînă B,C/ Tiuchil B, Tuchil *Cjj* 23 Turcească B,C/ cu puțintea oaste B, cu puțină oaste C//24 curuți de ai lui rămăsesie B,C/ rămăses(ă>]au fost rămas G/pusese B, pusesîe C]au fost pus *Gj* Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//

covanul oameni de a lui; pe care curuți îl găsiia.în laturi, pe taină îl și ucide.

41. Făcut-au leșii la Zvancea ocop, din sus de Zvance, de au aședzat oaste. Triimis-au și <în> cetate Sorocei un polcovinic iar cu oaste. Aședzat-au și-n ținutul Cernăuțului în cîteva locuri, de-au făcut părcane de au aședzat oaste joimiri moldoveni și Ieși: în Vasîleu, pe Nistru, drăgani; în Orășeni pe Zaharoțichie cu Ieși: în Coțimani <pe> Dobravischie tiji cu Ieși; în Bănila pe Turculeț cel mare, cu moldoveni; în Hliniță <pe> Botedzu tiji moldoveni; în tîrgu în Cernăuții <pe> Brănesşti; în Cuciur <pe> Turculeț cel mic cu moldoveni. Și așe cuprinses<ă>tot ținutul Cernăuțului de-1 ținea. Și altă tre(a>bă n-ave; în toate dzileli să băte cu turcii supt Cameniță, că păzîia drumul Camenițăi. De<ci> cine trece, tot îi lua de grumadzii și-i robie, și s<ă> slobodzie furiș în Moldova și-n Bugeg, de apuca herghelii a cui găsîia, și
f. 256v lua / și limbă. Și cîndu duce turcii zaharali în Cameniță, le eșie înainte ori la dus ori la întorsu, de-i lovie, și de bogate ori îi și smintie. Așijderea și lepcanii din Cameniță și cu turcii eșie și lovie pe joimiri, pe unde era aș(ă>dzații, fără veste, și de bogate ori îi strica.

1—22 *lipsesc* M, *Pjj* 1 de ai lui B,C/pe]și pe B,C,E, și pre D,G/care B, C/curuț B,C/ îljcum îlC *jj2* ucidea B,C// 3 41]33 C, 45 E, 44 G/ *după* leșii *ad.* atuncea B,C,E,G/ den B/ Zvancea[2] *Cjj* 4 oaste B,C/ și în B,C,D/ cetatea B/ Sorocii B,C/ un]pre un B,D,E,G// 5 polcovnicu B, polcovnic C, polcovnic cu oaste E/ și în B,C/ Cernăuților B,C,D// 6 de au B,C/ părcane B,C// 7 moldoveni B,C/ Ieși B,C/ Vasileu B,C, în sat în Vasileu G//8 drăganijau pus drăgani B, au pus drăgani Ieși E, au așezat drăgani, Ieși și moldoveni *Gj* în Orășeni B,C, în Orășeni pre Prut D/ pe Zaharovschii B, C,D] au pus pre Zaharovschii E, au pus pre Zaharovschie *Gj* Ieși B,C/ Coțmani B,C/ în Coțmani au pus pe E,G// 9 Dubravschii, B, E, Dobravschii *Cj* tij C]iară B,C,E/ *lipsește* tiji cu Ieși G/leși B,C/ iar în Banița *Gj* în Bănila pe Cirimuș au pus pe Turculeț E/ au pus pe Turculeț B// 10 mare B,C/ moldoveni B,C/ Hlinițe C/ pre Botezu tij cu moldoveni C, pe Botez iar cu moldoveni B, au pus pe Botez iar cu moldoveni E/tiji]iar G//11—12 în Cernăuți au pus pe Brănești cu Ieși și cu moldoveni; în Cuciurui cel mare (mic G) pe Turculețu cel mic B,G/ în Cernăuți au pus pe Brănești cu Ieși și cu moldoveni E/ Cernăuți C/ *după* Brănești *ad* tij cu moldoveni *Cjj* 12 în Cuciur au pus pe Turculeț E/ cu moldoveni B, tij cu moldoveni *Cj* așea B, așa *Cj* cuprinsese B, cuprinsesîe *Cjj* 13 Cernăuților B,C/ triabă B,C// 14 nu avea B, n-avea *Cj* zile *Cj* bătea B.C//15 păziia B,C/ Cameniții B,C/ Decii B,C/ trecea B.C// 16 luoa *Cj* grumazi B,C/ robita B,C/ să sloboziia B.'C/ și în B,C// 17 Bugeacu B, Bugiac *Cj* de B, *Cj* găsita B,C/ a cui și găsiia G//18 luoa *Cj* cînd *CJ* ducea B,C/ zairele B, zahareli *Cj* în cetate în Cameniță D//19 eșiia B,C/ înnainte B,C/ de-i lovita B,C, *lipsește* G//20 bogatejmulte C,D,G/ *lipsește* și[2] *Gj* smintita B, C / lipcanii B, *Cj* din cetate din Cameniță G // 21 *lipsește* si cu turcii C / eșiia B, C / loviia B, *Cj* pre[1"2] B / unde B, C / așezați' B, C // 22 fără de veste B, C, D, E, *Gj* bogatejmulte B, C, E, *Gj* îi strica C|să tîmpla de-i și strica B//

42. Tătarîi din Buge<a>g, hanul, soltani<i>, cîte de trei, patru ori mergea în Țara Leșască, de-i prăda cît le trebuia. Și la-ntorsu, slăbindu-le cai<i>, fiind uneori iarnă, eșie joimirii de pen zămcii de-i lovie pe urmă și scote duiumuri și robii, iară uneori îi lovie tătari pe dînșii.

43. Odată, eșindu Turculeți cel mare la Ștefăneștii, la drumul Camenițăi, să ia limbă, au vădzut vro 40 de turci pe șlah viind de la Cameniță. Deci Turculeți trecînd Prutul să margă la dînșii să-i lovască, au <a>pucat de au trecut numai vro treidzăci de joimiri, și s-au și rumtu ghiiața, că era de primăvară. Ș-au rămas o<a>stea cea multă a lui Turculețu di ceasta parte, neputînd trece Prutul, că să rumses<ă> ghiiața. Dece Turculeți au eșit înainte celor 40 de turcii, și așea s-au bătut față la față vro doo ceasuri, că nu putea cie o<a)ste să tre(a)că să le de<a> agiutor. Și i-au înfrînt pe turcii și i-au prinsu vii, care n-au perit la bătaie. Numai doi au scăpat, și i-au
-'57 luat robii / de grumadzii de i-au dus în Țara Leșască. Pe unei i-au triimis la craiul, de ș-au făcut nume și cinste;

1-6 *lipsesc* M. *Pjj* 1 42]46 B,E, 45 G, *lipsește CI* Bugeac B, Bugiac *Cj* sultani(i) B/ cîte B,C// 2 trii B,C/ ori pe an B,D,E,G/ *după* Leșască *ad.* pe an *Cj* de prăda B,C,D,E// 3 întorsu B,C/ slăbindu-le caii, fiindu B//3—4 uneori slăbiudu-li caii de iarnă eșiia de-i loviia si joimirii di pin zămciC//4 esiia B/ oin B/ zămci B/loviia B,C// 5'scotea B,C/ robi B,C/ iar B/ loviia tătarîi B,C// 7'43]47 B,C, 46 G, 35 M, 25 P, *lipsește Cj* Iară odată *Gj* eșind *Cj* Turculeț B, Costantin Turculeț C,D/ mare B, *Cj* Ștefănești B, Ștefănîeștii *Cjj* 7—9 Venit-au odată Turculeț cu oaste să îa limbă. Și dacă au sosîtu la Ștefănești, la drumul Cameniții au văzut cîț(i>va turci viind spre șlian de (de la P> Cameniță M, *Pjj* 8 Cameniții B,C/ vreo patruzăci B,C/7 9 șliah B,C/ Decii Turculeț B,C// 10 Prutul pre ghiață să margă la turci și c-a apucat M, *Pj* au apucat B,C// 11 vreo triizăci B, *Cj* *lipsește* vro M, *Pj* *lipsește* și[2] G,M,P/ rumptu B, rupt C// 12 de B,C]despre E/ prim(ă>vară B/ *lipsești* că era de primăvară M,P/ Și au B,C/ oastea B, oaste C, oaste ce mai multă M.P// 13 *lipsește* a lui Turculețu M, *Pj* Turculeț C/ de aceasta B, de aceasta parte de Prut C/ trece B.C//13—14 *lipsește* neputînd trece ... ghiiața M, P//14 rumpsese B, rumpsesîe *Cj* ghiața / Decii B,C/ Turculeț B,C, Turculeț ca un vitiaz D//15 înnaintea B, înnainte *Cj* acelor *Cj* patruzăci B,C/ așa *Cj* vreo doao B,C, vreo 2,3 *Gjj* 15— 16 înnainte turcilor și era ca la 40 turci și vro dao ceasuri s-au bătutu față la față că (căci P> nu pute si (le P) triacă ceelantă oaste să M, *Pjj* 16 ceia B, ceia *Cj* oaste B,C/ ceialaltă oaste a lui Turculeț să treacă D/ triacă B,C// 17 le dea, B,C/ agiutoriu B, ajutoriul *Cj* i-au (au D> înfrîntu Turculeț B,D/ turci B.C//18 carii B,C, pre carii D/ bătălie Bjrăzboiu *Gjj* 18—20 și pre carii n-au peritu la bătae, î-au prinsu vii. Și numai doi turci au scăpat. Deci pre cei vii i-au luat de grumaz robi (robi de grumazi P) și i-au dusu în Țara Leșască. Și de acolo pre unii i-au trimis înlăuntru la craiul M,P// 18 șijiar pre ceiialalți B,C,E,G// 19 *după* luat *ad.* pre ceiialalți D / robi B, C / grumazi B, C / Pre B, *Cjj* 20 unii B, C / trimis *Cj* craiul ' Sobețchii *Cj* nume B / cinste B/ cinste și nume M. P //

pe alțîi i-au țînut la dînsul, la Bănila, de s-au răscumpărat.' Ș-au găsit atuncea la acei turcii neguțitori 50 de pungii de bani gata, făr-odoar<ă> şi haine şi cai.

44. în al şes<ă>lea anu a domn<i>ei lui Cantemir-vodă coborîtu-s-au'craiul Sobețichii cu oştii gre<le> iar în Țara Moldovei, fiind îndemnații şi de munteni, de Brîncovanul, de pe cum era învățat ca s<ă> facă rău acestei țări, de să acolişie de dînsă totdeauna, precum şi mai pe urmă, de au adus şi pe moscali cu fapteli lui. Care, Dumn<e>dzău, pentru suspinurile săracilor, i-au plătit de s-au stînsu pomenire lui, cu totul. Ș-au vinit craiul cu obuzul pe la Botăşeni şi pen Cotnarii pîn' la Tîrgul Frumos, şi de la Tîrgul Frumos iar s-au întorsu la țara lui, că era'vreme de to<a>mnă. Şi atuncea, întorcîndu-s<ă>, au lăsat oaste cu bucate în cetate, în Ne<a>mțu, şi-n Sucevi, în mănăstirea armene<a>scă, şi-n Agapie în mănăstire, şi-n Sacul, şi-n Cîmpul Lungu, şi-n Hangu. Şi cînd au agiunsu cu obuzul pe Şiret pe la Ropce, aşe i-au lovit o plo<a>Ie cu ninsoare, de i-au țînut acel vicol vro trei,

1 pre alții B,C, iară pre alții M, P/ i-au țînut]i-au popritu M, i-ar fi poprit P/ la dînsul]la casa lui, la dînsul *Gjj* 2 Şi au găsit B,C, Găsit-au M, P/ atunce Turculeț M, atunce Turculețul P/ acîei *Cj* turci B,C/ cinzăci de pungi B,C, vro 50 pungi M, P// 3 *lipseşte* gata B,D/ fără de odoară B, C, D, *Gj* fărăjdeosăbit de alte M,P/ odoară, haine şi cai turceşti M,P/ haine B,C// 4 44]48 B,E, 34 C, 47 G, 36 M, 26 P/ Iară în B,C,G/ şeaseli B, şasele *Cj* an B,C/ domniii B,C, *repetă* a domniii E/ voevoda M// 5 craiul leşescu B, D, E, *Gj* Sobețchii B,C/ oşti grele B,C// 6 Moldovii B,C// 5—11 Sobețchii, craiul leşesc, cu multe şi grele oşti, iarăşi au venitu în Moldova, fiind îndemnat de Brîncovanul, domnul muntin'esc, ca să aducă stricăciune Moldovii, că aşa era învățat. însă mai pre urmă au ascultat Dumnezău suspinurile săracilor şi au peritu pomenire lui, şi a tot niamului lui, cu sunet M, P// 6 fiindu B/ fiind leşii D,E/ fiind îndemnați'leşii *Cj* îndemnat B,G/ munteni B,C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncoveanul-vodă *Cjj* 7 de pe]după B,C,D,E,G/ să B, *Cj* aceştii B,C// 8 de să tot acolesiîa B/ acolesiîa *Cj* dînsa B,C/ totdeauna B,C/ precum B,D// 9 de au chiemat pre moscali de i-au adus cu faptele lui *Gj* Care B,C// 10 Dumnezeu B,C/ suspinurile B, suspinurili C//11 cu totul pomenirea lui E/ pomenirea B,C/ Şi au B.C//11 — 12 Venit-au craiul leşesc cu obuzul lui la Botoşeni M,P// 12 obujul A/ pe]lui *Gj* Botăşeani B,C, Botoşani P/ şi pin B,C]la M,P// Cotnar B,C/ pînă B,C]şi M,P//13 şijiară M,P/ *lipseşte* de la' Tîrgul Frumos D/ *lipseşte* iar M, P/ fiind vreme de iarnă s-au întorsu la țara lui M, P/ *după* întorsu *ad.* craiul C//14 vreme B, *Cj* toamnă B,C/ *lipseşte* atuncea M, P/ întorcîndu-să B, *Cjj* 15 au lăsatu din oaste lui oşteni în Cetate Niamțului M^ P/ Niamțu B, C//15— 16 *lipseşte* şi[1]"[2] M, *Pjj* 16 şi în Suceavă B/ şi în cetate în Suceavă şi în C/ armeniască B, C, cea armeniască D/ şi în mănăstire în Agapiia B,C,E,G, şi în mănăstirea Agapiia D, în mănăstire Agapie M.P//17 şi în mănăstirea Sacul B,E, şi în mănăstire în Sacul C,G/şi în[2]"[3] B, C/ şi-n[x]"[2]]în M, P/ şi în *mănăstirea (ad. marginal}* Hangu D// 18 agiunsu craiul B,C,E,G,M,P/ obujul A, obuzul lui B,E, obuzul său M, P/ Siretiu B/ Ropcea *Cj* aşîa B, aşa C//19 ploae B, ploaie *Cj* ninisoare *Cj* de i-au]de au C, şi au M,P/vreo C/trii C, *lipseşte* M,P/zile *Cjj*

patru dzili, de au murit oastea mai bine de giumătate, înghețată şi leşinată, că era pe la noemvrii. Iar caii le-au / f. 257 murit toțîi din obuz, de le-au rămas carăle şi carîteli şi puşceli toate la Ropce. Dzic că nice craiul mai n-au fostu avînd cal să-ncalece. De<a>bie au mărsu pîn la Sneatin, că i-au fostu lovitu mînie lui Dumnedzău, de nu era numai vicolul, ce-i lovis<ă> şi o bo<a>lă, de murie şi oameni şi cai. Şi la anul au triimis din Țara Leşască de-au luat puşcele de la Ropce.

45. Tătarîi şi cu Cantemir-vodă n-au vrut să margă mai nainte dup<ă> dînşii de la Crivesştii, ce s-au întorsu înapoi. îndemnatu-i-au Cantemir-vodă pe tătari să margă înainte că, de-r hii mărsu, i-ar hi luat pe toți de grumadzii. Numai tătarîi n-au Vrut să margă.

46. Dzic că Sobețichii s-au fostu agiunsu cu tătari, de au fos<t> tot una. Numai în vide<a>la leşilor s-arăta neprietin. Că odată s-au fostu tîmplat într-o no<a>pte de au tăiat pe nişte tătari pre rău Turculeț rohmistru cu moldovenii. Şi a doo dzi vădzindu Sobețichie, au fostu

1 dejşiM, P/7 1—2 oaste înghețată şi leşinată, mai mult de giumătate, că era în luna lui noemvrii M, *Pj* bine B, *Cjj* **2** înghețați B, E, G- leşinați B,E,G; pe la luna lui noemvrii C,E,G // 3 toți B,C obuzu *Bj* de]şi M, *P!* li-au B, *Cj* carăle B,C/ carîtele *Cj* carîtile toate şi şi puşcile la Ropce M, *Bjj* 4 puşcile C, puşcile cele mari toate B,D,G/ Ropcea *Cj* Şi dzicu B, E, G, Zicu *'Cj* nici B, *Cj* *lipseşte* mai M,P// 5 fost B,C/ avîndu *Bj* încaleci B, încalece *Cj* De abiîa B,C/ pînă B,C// 6 Sletin A// 5—7 n-au avut cal bun să încalice, ci au mersu pre un cal foarte slab. Şi cu anevoi au mersu pîn<ă> la Sne(a>tin. Urgiia lui Dumnezău îi lovisă, că nu era M, *Bjj* 6 fost lovit B, *Cj* mîniîa B, *Cj* Dumnezeu *Bjj* 7 lovisă *Cj* boală B,C/ muriîa B, *Cjj* 8 oamenii B, *Cj* caii B,C / *după* anul *ad.* de prim<ă>vară B,E,G// 7-9 şi boală *(repetă* şi boală P> gre ca aceia, de mure şi ei şi caii. Şi tocma la anul au triimis la Ropce de s-au luatu puşcile M *Pj* de au B.C/7 9 puşcile B,C/ de B,C/ Ropcea C//10 45J49 B.E.G, 35 C, 38 M, *lipseşte* *Pjj* 10—12 Tătarîi cu Cantemir voevoda <Cantimir-vodă cu tătarîi P> au mersu dup<ă> Ieşi pîn<ă> la Criveşti. Iară de la Criveşti tătarii n-au <mai P> vrut să mai margă după Ieşi, ci s-au întorsu înnapoi M,P// 11 înnainte, B.C/ după B,C/ Criveşti B,C// 12 înnapoi B,C/ tătarî B,C// 13 înnainte B,C/ de ar fi B,C// 12-'13 Cantemir voevod mult au îndemnat (îndemna P> pre tătari să mai margă după Ieşi. Şi, adevărat, că de ar fi mersu, pre toți i-ar fi luatu de grumazi M, *Bj* *după* mărsu *ad.* tătarîi *Bj* fi *Bj* pre *Bj* grumazi B,C// 15-19 *lipsesc* M, *Bjj* 15 46] 50 B,E,G, *lipseşte Cj* Dzicu unii că craiul Sobețchii B, Dzicea unii asa că Sobețchii *Cj* că craiul Sobețchii D,E,G/ fost *Bj* ajunsu *Cj* tătarîi B,C// 16 fost B,C */lipseşte* tot D/ vediala leşilor B,C/ să arăta B,C/ să arăta craiul nepriiatin tătarilor D//17 nepriiatin B, nepriiatin C, nepriiatin tătarilor E/ fost B,C/ noapte B,C// 18 au] i-au D/ pre B,C/ tătarî B,C/ *lipseşte* pre rău *Gj* pre rău polcovnicul Costantin Turculeț al nostru cu moldovenii E/ Turculețu' *Bj* rohmistrul C]al nostru B,G/ moldovenii B,C/ *ad. marginal* Turculeț rohmistru cu moldovenii *Ajj* 19 doa B,C/ văzind B, văzindu-i D/ craiul Sobețchii B,C,D,E,G/ fost *Cjj*

jăluind pe tătari: „Păcat c-au perit atîtea vitejii!" Ş-au fostu dzicînd lui Turculețu pentru ce i-au lovit no<a>ptea, furiş, că el ave prieteşug cu dînşii încă din hătmănie.

47. Dup<ă> ce s-au dus craiul în țara lui, scris-au cărții la-npăratul Ne<a>mțului şi la papa de Rim, de s<ă> falie pecum au luat atîtea cetății din Țara/Moldovei. f. 258 Şi pe celi scrisori papa de Rîm tot îl crede şi-i trimite bani să fac<ă> o<a>ste asupra paginilor. Căce aşe era voroviții şi cu înpăratul Ne<a>mțului: el să margă pe de o parte, şi celalalt pe de altă.

48. Triimis-au Cantemir-vodă o samă de tătarii cu moldoveni lefecii în Cînpul Lungu şi-n Hangu, de au prădat ş-au arsu, ca s<ă> sco<a>ță pe joimirii. Şi nu i-au putut sco<a>te, iară duium şi robii au luat mult tătarîi. Şi-ntorcîndu-să înapoi pe la Iaşi, în sat, le-u dăruit Cantemir-vodă tuturor mîrzacilor postaVurii şi atlazuri, şi s-au dus în Buge<a>g.

49. În al şeptilea anu a domn<i>ei lui gătitu-s-au Cantemir-vodă'cu oastea lui de au mărsu să ia cetate

1—3 *lipsesc* M, *Bjj* 1 jehiind B,C/ *după* tătarî *ad.* şi au fost dzicîndu B,E,G, *ad.* si i-au fost căind şi au fost zicînd C, *ad* zicînd D/ că au B,C/ atîțe *Cj* viteji B,C/ Şi au fost B,C// 2 dzicîndu B/ Turculeț B, *Cj* ce B, ele *Cj* lovitjlogit A/ noaptea B,C// 3 avea B,C/ *după* hătmănie *ad.* di pre cîndu au fost hatman *Gjj* 4 47]51 B,E,G, 39, M, 28 P, *lipseşte Cj* După C, Iară după B,D, E,G,/ *după* craiul *ad.* leşescu Sobețchii D, G, *ad.* Sobețchii E/ înjla D, *Gj* cărți B,C// 4—7 Craiul leşesc, după ce s-au dusu în țara lui au scris la înpăratul nemțăsc şi la papa de Roma, lăudîndu-să cum că au luatu în Moldova atîtea cetăți, iar papa tot îl crede M, P// 5 împăratul Niamțului B,C, înpăratul nemțăscu D// 6 să hvălila B,E, să hfăliia C, să făliia şi să lăuda D, să hălăliia şi să lăuda *Gj* precum că *Cj* atîte *Cj* cetăți B, *Cj* Moldovii B,C/ *după* Moldovii *ad.* scriind şi mănăstirili tot cetăți D// 7 Că şi *Cj* aceli B,C/ credea B,C/ trimitea B,C// 8 facă caste B,C/ *după* paginilor *ad.* a turcilor D/ Căci C, Că M, P, Pentru că B,E,G/ aşia B,C/ voroviti B,C// 9 *lipseşte* şi E/ Niamțului *Cj după* Niamțului *ad.* împăratul nemțăscu *Bj* ei]craiul D, înpăratul nemțăscu E,G, *lipseşte Bl*/9—10 pre de B,C/ celelaltjînpăratul să margă D, craiul leşescu Sobețchii să margă B, E, craiul Sobețchii să margă C, craiul leşesc să margă, *Gj* altă parte B,C, D, E, o parte G, altă parte asupra paginilor M,P// 11 48]52 B,E,G, 36 C, 40 M, 29 P/ Cantimir voevcd au triimis M,P/pre o samă *Gj* tătarî B,C/ cu]şi cu B,E,G//12 moldoveni B,C//11—12 tătari în Cîmpul Lungu şi în Hangu înpreună cu moldovenii lefegii, de au M.P Cîmpul B,C/ şi în B.C//13 şi au B,C/ să scoată B,C/ pre joimiri B,C// 14 secate B,C/ iar B/ robi B, *Cj* mulți P/ *lipseşte* tătarîi *Cjj* 15 întorcîndu-să *Cj* însnapoi B,C, *lipseşte* M, *Bj* în sat]încă E,G, *lipseşte* B,C,D,M,P/ le-u]li-au C, încă li-au *Bjj* 16 postavuri B,C/ Cantimir voevoda tuturor mîrzacilor au dăruitu postavuri M,P/ atlaze M]alteli P//17 si s-au dus tătarii cu dobîndă D, şi aşia s-au dus *Gj* Bugiac B, Bugiacu *Cj după* Bugiac *ad.* la casăle lor B.E.G// 18 49]53 B,E,G, 37 C, 41 M 30 *Bj* Iară în C,E,G]la M,P/' şapteli B,C]şeasilea G, şasăle M/ an B,C/ al demniii B, a domniii *Cjj* 19 voeveda M/ cetatea B, cetaatea *Cjj* 19—3 cu caste sa, înpreună cu Daltaban <Daltan P> paşa, sarascheriul Obluşicii şi cu *(lipseşte* cu P> hatmanul Stețu al Ucrainei hanului şi cu cîteva mii de tătari şi au mersu cu toții să ia cetate Sorocii. Şi au M,P//

Sorocii, înpreun<ă> cu Daltaban-paşea, sarascherul Obluşiții, şi cu hatmanul Stețu a Ocraini<i> hanului şi cu cîteva mii de tătarii. Ş-au stătut pen pregiurul cetății cîteva săptămîni, de-u tot bătut-o cetate, de au făcut meteredzuri şi lagumuri. Ş-au dat năvăli prea tare, şi n-au putut-o lua, şi au perit multă oaste atuncea, cînd da năvăli turcii şi moldoveni<i>. Şi nu era atîta oaste în cetate, ca doo, trei sute de drăgani şi c<a>zaci; numai ei din cetate nemerie tot în om, iar cei den afară nu pute să le strice nemic. Şi s-au întorsu înapoi la Iaşi, făr nice o izbînd<ă> şi cu multă pagub<ă> de oaste.

50. Tot într-acel anu, maiînainte ce au mărsu la Soroca,/ strînsu-s-au toții ficiori<i> lui Gavriliță şi cu alții boerii mulții de Țara de Gios la nunta lui Ion Pălade, la Băcani, din sus de Bîrlad. Şi acolo au fostu şi vornicul Velicico, fiind cumnat lui Pălade. Şi strîngîndus<ă> acolo la cea nuntă, au sfătuit şi s-au giurat cu toții, ei înde ei, să fug<ă> în Țara Muntene<a>scă la Brîncovanul, să le ele agiutor de cheltuial<ă>, să margă la Po<a>rtă să pîrască pe Cantemir, să-1 sco<a>tă din domnie, să rădice domnu dintre dînşii pe Velicico vornicul.

51. Dece s-au sculat un boiaru dintre dînşii, anumi

1 înpreună B,C, dinpreună *Gj* paşia B,C/ sarascheriul Oblucițiii B,C// 2 *lipseşte* cu E,G/ Steț C/ al Ucrainii B,C// 3 tătarî B,C/ Şi au B,C/ pin B, prin *Cj* prejurul *Cj* cetăţii B,C// 4 cîteva B,C/ de au bătut cetatea B, de au bătut cetaate C, şi tot an bătut cetate M,P/ de]şi B,C,D,E, G,M,P// 5 Şi au B,C/ pre tare B,C]pr'e mari *Gj* şi n-au pututu-o luoa C, şi n-au putut lua cetatea B,G// 6 oaste B,C/ cîndu *Bjj* 7 turci B,C/ moldoveni<i> B, moldovenii *Cjj* 8 cetaate *Cj* doao, trii B,C/ *după* drăgani *ad.* Ieşi *Gjj* 7—8 Şi în cetate nu era oaste multă, ci numai vro trii sute cazaci şi drăgani M, P/ cazaci B, *Cj* numai] însă M, *Bj* eijlei *Cjj* 9 cetate B, cetaate *Cj* nemeriîa B,C, nemeriîa de da *Gj* omjoameni A // 10 nu putea să le strice nemică B,C/ *după* întorsu *ad.* Cantimir voevod M,P/ înnapoi B.C, *lipseşte* M, P/ făr de nici B,C,D,E,G,M,P// 11 izbîndă B,C]biruintă M,P/pagubă B.C/de oaste B,C, în oaste M.P// 12 50]54 B,E,G, 42 M, 31 P, *lipseşte Cj* întru acel an B,C/ înnainte B,C/ ce]di ce *Bj* mai înnainte, pînă a nu merge la Soroca *Gjj* 12— 15 Mai înnainte, pînă a nu mergi Cantimir voevod la Soroca, s-au adunf-t boeri mulți şi feciorii cei de boeri şi cu a lui Gavriliță. la nunta lui Ioan Palad: la Băcani, din sus de Bîrlad *(lipseşte* şi cu a lui Gavriliță, la nunta P> M,P// 13 toți ficiorii B,C/Gavriliță vornicului D,E,G/ alți B,C/ boiari B, boiari C//14 mulți B,C; Păladii B.C// 15 fost B,C// 16 fiindu *Bj* Păladi B, Păladii C, Ion Păladii *Bjj* 1o— IC *lipseşte* Şi acolo ... la cea nuntă M,P/ strîngîndu-să *Cj* acea B,D, acîa *Cjj* 17 au]s-au G/ Şi cu toții s-au sfătuit şi s-au giuratu între sine să fugă M, *Bj* toții B.C; ei "]!» *Cjj* 18 fugă B,C/ Munteniască B, *Cj* Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G,M,P/ să le dea B,C// 19 agiutoriu *Bj* de B,C]şi M,P/cheltuială B,C/ Poartă B,C// 20 Cantemir-vodă B,C,E,G,M,P/ scoată B,C/ domniie *Cj* să rădice B,C, si să rădice G]şi să puiM, *Bjj* 21 *lipseşte* dintre dînşii M,P// 22 51]55 B,E,G, 38 C, 43 M, *lipseşte Bj* Decii B,C/ boiar B, boiariu *Cj* anume C]pre anume B,D,E,G/ *lipseşte* Dece...anumi M, *Bjj*

Iliîe Țifăscul, care îl poreclis(ă> pe urmă Frige-vacă, şi i-au pîrît la Cantemir-vodă, de le-au spus tot sfatul. Că era boiarii de la o vreme prea supărații de Cantemir-vodă, că era la„curte boiarinaşi, tot ficiori de mojici codreni şi gălățeni. Şi dzice Cantemir-vodă că domnul face ne<a>murill, domnul le stinge. Şi-i era urîții ficiori<i> cei de boer, să nu-i vadză între-ochi, de pe cum îi era natura lui. Şi era în cinste numai hatmanul Bogdan, ginere-său, şi cu Iordachi visternicul Rusăt. Aceşti doi schivernisîia şi mînca țara, cum le iera voe.

Dece boiarii pe aceia vre<me> nu mai putea suferi să fie călcați de acei doi boeri şi de mojîciia celoralalți mai mici de curte. Că, cînd eşie la țară cu slujbe, bo!arinaşi<i> face multe năcazuri casălor celor mari a boerilor.

52. Dece Cantemir-vodă, cum au înțeles acel sfat, din Iliîe Frige-vacă, a boiarilor, au şi răpedzit într-o
f. 259 no<a>pte boerinaşi de (ai> lui /' şi slujitori, să-i prindză pe toții pe acie. Dece unii au scăpat în Țara Muntene<a>scă, iar pe cărei i-au prinsu i-au adus la Iaşi. Şi pe Velicico vornicul, dup<ă> ce l-au adus la Iaşi, era zavistie mai

1 Iliejllie Dabije B,E,G/ carejpre carele B,G, pre careli C,D,E/ poreclisă C, porecliîa B,G/ pre urmă C] mai pe urmă de-i dzicea B, D,E,G/ Frige-vacă B,C// 1—2 Ilie Țifăscu pre *(lipseşte* P> carile mai pre urmă l-au poreclitu Frigi-vacă, încă au fostu la acel sfatu cu dînşii, însă au mersu şi I-au pîrîtu la Cantimir voevoda şi I-au spusu tot sfatul lor M, P// 2 *după* vodă *ad.* pe boiari B, pre ceialalti boiari E, G/de]şi C/ li-au B, C/ sfatul lor B,E,G// 3 de B, C // 2—14 *lipseşte* Că era boiarii ... celor mari a boerilor M, P // 3 pre *Cj* supărați B,C/ dejpre *Gjj* 4 *după* curtea *ad.* domniască B,C,E,G/ boerenaşi B, boiarenaşi *Cj* mojici B,C / codreni B,C// 5 gălățeni B,C/ dzicea B, zicea C/ *lipseşte* că *Gj* niamurile B,C// 6 le stinge B,C/ urîți B, *Cj* ficiorii B,C/ cei]cîei *Cjj* 7 boiar B, boiari *Cj* în ochi B,C/ de pejdupâ B,C,D,E,G/ natura lui]obiceaiul, natura lui B,E,G, natura, obiceaiul lui C,D// 8 cinste B,C/ *lipseşte* ginere-său B,E// 9 vistiernicul B, visternicul *Cj după* doi *ad.* boiari E,G/ chivernisiîa B.C//10 cumjdupă cum B, precum E,G/ era voia B, *Cjj* 11 Decii B,C/ *după* boiarii *ad.* ceiialalți G/pre aceia vreme B,C// 12 acîei *Cj* boiari B, boiari *Cj* de B,C, *lipseşte Gj* mojicie B, mojicii *Cjj* 13 *după* mici *ad.* carii era boerînaşi la curtea domniască *Gj* de curte B, dc la curtea domniască D,E/ cîndu *Bj* eşiîa B,C/ eşiîa afară *la țară (ad. margir naiy* cu slujbe la țară boerenaşii *Bj* boerenaşii B,C// 14 făcea *Bj* necazuri *Cj* boiarilor B, boîarilor *Cjj* 15 52]56 B'E,G, 39 C, 44 M, *lipseşte Bj* Decii B,C *lipseşte* M, P/ înțăles B,C/ *după* sfat *ad.* a boiarilor B,E,G//16 Ilie C, IlieȚîfăscul D,G, Ilie Dabije Țifăscul B,E/ Frige-vacă B,C/ *lipseşte* a boiarilor B,E/ răpedzifjtriimis în grabă E//17 noapte B,C/ boerenaşi B.C//15— 17 Cantemir voevoda, cum au înțăles de acest {acel P) sfat, noapte au triimis boernaşi şi slujitori M,P/ de ai lui B,C,D,E,G/ şi]şi cu B,C,D,E,G//18 pre toți pre B,C/ aceiîa B, aceia C/ Decejînsă M,P/ Decii acei boiari unii B,E,G/ Munteniască B,C// 19 pre carii B,C/ adusjdus B,E,G// 19—3 iară pre aceştie I-au prinsu şi I-au adusu (dus P) la Iaşi, anume pre Velişcu vornicul, pre carile, după ce l-au adusu {dus P> la Iaşi, atunce în grabă, Cantemir voevoda M,P// 20 după B,C/ adusjdus B,E/ zavistiîa *Bj* mai mare B,C, cea mai mare E, *Gjj*

mare despre Cup<ă>resşti, înpungîndu-s<ă> cu horba mai denainte vremi. Şi ave şi sîial<ă> de dînsul, căce era mai om decît toții. Atunce, în grab, Cantemir-vodă, în mînie, l-au bătut cu buzduganul şi l-au~inchis în beci.

Deci neprietinii lui Velicico atunci au şi aflat vreme de au dzis lui Cantemir-vodă: „De vreme că te-i grăbit de l-ai bătut, nu-1 lăsa viu. Păzeşte de-1 omo<a>ră că, de <va> scăpa viu, mine, poimîni el ne omo<a>ră pe toți". Şi el încă îndată au ascultat şi l-au scos no<a>pte de i-au tăiat capul denainte porții. Pentru bineli ce au dat şt<i>re Velicico lu<i> Iordachi vis<ternicul>, de au fugit cînd vre să-1 omo<a)re Cantemir-vodă, aemu i-au mulță-mit şi Iorda<chi> vi(sternicul> într-acesta chi<p>, ca un gre<c>. Şi aflar(ă> atunce neprietinii vreme de-au 5zîs lui Cantemir-vodă: „Aemu, de vreme c-ai omorît

1 despre Cupăreşti B,C/ înpungîndu-s(ă)]înpomcişindu-să B,C,E,G/ vorba B,C// 2 dennainte B, denainte *Cj* vreme B,C/ avea B,C/ siială B,C/ de B,C/ căci C]pentru că B,E,G, pentru căci D//3 decît B,C/ toți B,C/Atuncea B,C/ grabă ***Cjj*** 4 l-au bătut cu buzduganul în mînie M,P/ beciu B,C// 5—r. 7 din p. urm. Iară pizmaşii lui Velişcu atunce ş-au găsîtu vreme şi au zisu lui Cantimir voevoda să-1 omoară pre Velişcu. Şi l-au scosu noapte şi I-au tăiatu capul denainte porții. Mai întîi Velişcu vornicul au mîntuitu de moarte pre Iordachi Roset visternicul, iară acum Iordachi Roset visternicul *(lipseşte* visternicul P^ au sfătuit pre Cantimir voevod de I-au tăiatu capul (lui Velişco P>. Şi Iată ce mulțămită I-au datu că l-au izbăvitu atunce de moarte. Pre Vasilii vornicul şi pre Solomon fratile său şi pre Costachi fratile său, pre Gheorghiță Mitre, pre Dediul spătariul (sărdariul P) arbănaşul, pe frustei ficiorii lui Miron logăfătul i-au închisu pre fieşticarile deosăbitu. Lupul, ficiorul lui Gavriliță şi Costandin Lambrino, Ivaşcu şi Antohie Jora, Bujoreneştii, şi din alți Bujorăneşti, au scăpatu în Țara Muntiniască la Brîncovanul; şi de acolo s-au gătitu şi s-au dus la Ordiiu la Poartă să pîrască pre Cantimir voevod. Brîncovanul, domnul muntinesc, li-au zisu atunce să nu să grăbească a mergi la Poartă că veziriul este prietin Cupăreştilor; dar ei nu l-au ascultat. Pizmaşii au aflatu atunce vreme şi au sfătuit pre Cantimir voevoda să omoară şi pre Miron log(o)-făt(ul), pre frateli lui Velişcu, căruia atunce îi murisă giupîniasa. Şi nimic nu ştiîa de sfatul frățîne-său, nici de sfatul altor boeri; şi întru nimica nu era vinovat. Deci Cantimir voevod nu ş-au socotit viiața sa, că era om trecut cu vîrsta bătrine-ților, ave şaptizăci ani din naştire sa numai cîtu nu-i sosîsă ceasul morții, s-au potrivit pizmaşilor lui Miron log(of(ă>tul, iară sufletul său nu ş-au cruțatu M,P// 5 Decii B,C/ nepriiatinii B, nepriiatinii *Cj* atuncea B,C, *lipseşte Gj* au şi aflatjau găsit *Gjj* ***6*** De]Din D,E/ ti-ai B,C//7 de B,C/ Păzeşte B,C/ omoară B,C//8 de va scăpa B, de a scăpa C/mîini B, mîine *Cj* ne va omorî pre toți B,C,D,E,G/7 9 *după* el *ad.* Cantemir-vodă *Bj* el încă]Cantemir-vodă *Cj* noaptea B,C// 10 dennaintea B, denaintea *Cj după* porții *ad.* domneşti B,C, *ad.* curții domneşti D,E,G binele ce au (i-au E> făcut de au dat D,E,G/ ştir6 *Cjj* 10— 12 Pentru bineli ce au făcut Velicico de au dat ştire lui Iordachi vistiernicul, de au fugit în Țara Unguriască cîndu vrea să-1 omoară B//10— 14) *ad. marginal* Pentru bineli... ca un grec A// 11 Velicico vornicul C, vornicul Velicico *Bj* lui *Cj* visternicului C,D] Rusăt G' *după* fugit *ad.* în Țara Unguriască E,G// 12 vrea *Cj* omoare *Cj* aemujiar mai pe urmă B, mai pe urmă E,G, şi apoi *Cjj* i3 Iordachi B,C/ vistiernicul B, visternicul *Cj* intru *Bj* chip C, *repetă* chip *B!j* 14 grecu B, grec *Cj* aflară B,C/ nepriiatinii *Bjj* 15 dzisără B.C,D,E,G/ de vreme B,C, din vreme *Bj* că ai B,C//

pe Velicico, triimite de prind<e> **şi** pe frate-său, Miron log<o>fătul, de-l omo<a>ră, ori vinovat, ori nevinovat, să nu scapi, c-apoi încă a hii mai rău şi de tine şi de noi".

Deci Cantemir-vodă nu **ş**-au socotit viiața lui, că era tricut cu bătrînețeli, om de 70 de a<n>i, de numai cit nu-i sosîsă ce<a)sul şi lui, ce s-au potrivit neprietinilor şi nu **ş-au** cruțat sufletul. Ce ca un tiran au triimăs pe Macrei, vătaVul de păhărnicei, **cu** slujitori din Roman, de l-au luat de <a>colo, de la casa lui de la Bărboşi, de l-au dus pîn' în Roman, şi **i-au** tăiat capul. Şi cînd l-au găsit Macrei acolo, la Bărboşii, atunce-i muris<ă> şi giup<î>ne<a>sa. Şi nemic nu ştie de sfatul frăține-său sau de a celoralalții
i. 259v boeri /, că nu era amestecat cu ceîalalții boerii la sfat. Că el pornis<ă> atunce pe un ficior a lui, pe Neculaiu, să **la** fata Ducăi-vodă de la Țarigrad şi s<ă> gătas<ă> şi cu celalalt să îa fata lui Cantemir-vodă, să s-încuscredze, şi nice cu gîndul nu gîndie că i-a vini o furtun<ă) ca acie.

53. Dzisu-i-au slujitori<i>, cînd l-au găsit la Bărboşi, să fugă, că nu-i departe, în Ne<a>mțu, iar el n-au priimit, ştiindu-s(ă) drept. Gîndie că l-or duce la Iaş<i> şi s-a îndrepta. Iar dup<ă> ce i-au vinit Macrei, şi viind zapciu dup<ă> zapciu să piiar<ă>, nu i-au mai îngăduit ş-au pus de l-au tăiat în Roman. Şi mult s-au rugat lui Macxeiu să-l duc<ă> pîn'în **Iaşii,** iar Macrei, ca un om rău şi de

1 trimite B,C/ prinde B,C/ *lipseşte* pe *Gjj* 2 logofătul *Cj* omoară B/ ori vinovat, ori nevinovat, de-l omoară *Cjj* 3 scape B,C/ că apoi B,C/ *lipseşte* încă *Cj* a fi B,C/ tine B,C]măriîa-ta E,G// 4 Decii B// 5 cu bătrînețile B, cu bătrînețeli C, cu vîrsta bătrînețelor E/ ca de şaptăzăci *Cj* şaptezăci B/ ani B,C/ de[3]]şi E// 6 sosîsă ceasul morții B,C,E,G/ potrivit *Cj* nepriiatinilor B, nepriiatinilor *Cjj* 7 sufletul său B,E, G, sufletul lui D/ *lipseşte* ca un tiran E,G/ trimis B,C/ Macrii B,C// 8 păhărniciei *Cj lipseşte* din Roman M,P/ de B,C// 9 de acolo B,C// 8—10 şi au luatu pre Miron de la casa lui din Bărboşi şi ducindu-l pînă în Roman i-au tăiatu capul M.P // 9 de[3-4] B,C//10 pînă B,C/ cîndu B//10—24 *lipseşte* Şi cînd l-au găsit ...rău şi de M.P//10 Macrii B,C//11 Bărboşi B,C/ atuncea îi murisă giupîniasa B,C//12 nemică nu ştiîa B,C, nu ştiia nemică E/ celoralalți boiari B, celorlalți boiari C//13 amestecați A; ceiialalți boiari B, ceialalti boiari C//14 pornisă B,C/ atuncea B,C/ pre[1] B,C/ al lui *Cj* pe[2]]anume E/ Nicolai B, Neculai *Cjj*\5 pre fata D, pe fata E, pre o fată a *Cj* să gătis(ă) B,D, să gătiîa C,E/ *lipseşte* şi[2] D//16 cu celalalt ficior, cu Pătraşco cămăraşul, să Ia B/ cu celalalt ficior, cu Pătraşco să îa pre fata D/ cu celalalt ficior, anume Pătraşco, ce era cămăraş mare, să ia pe fata E/ celalalt fecior G *lipseşte* vodă D/ să să încuscreze B,C// 17 nici B,C/ gîndila B,C/ că a vini asupra E, că a vini asupră-i *Gj* fortuna B,C/ acela B.C//18 53]57 B,E, 54 G, *lipseşte Cj* Zis-au *Gj* slujitorii B,C, slujitori atuncea E,G/ cîndu *Bl/19* Niamțu B,C/ *după* piiimit *ad.* să fugă C,D// 20 ştiindu-să *Cj* Gîndila B,C/ că-l vor duce *Cj* duce *Bj* Iaşi *Cj* să va îndrepta *Bjj* 21 după B,C/ i-au]au D,G/ Macrii B.C/ *după* Macrii *ad.* zapciu *B/122* după B,C,E/ piară B,C/ şi au pus de B,C// 23—24 Macrii[1-2] B,C/ ducă B,C/ pînă B,C/ înjla E/Iaşi B,C// 24—1 iar Macrii n-au vrut şi nu i-au fost B,E,G/ de nemică *Cj* fost C//

nemic, nu i-au fostu milă de sufletul stăpînu-său şi **s-au** grăbit de l-au omorît. Că de l-ar hii dus **în Iaşi,** poate **s-ar** hii îndreptat şi n-ar **hii** perit. Că multe sluji să tîmplă la domnii vrednice, de nu s<ă> grăbăscu şi ferescu pe stăpîni de păcat, şi pe urmă cad la laud<ă> şi despre stăpîn, şi despre oamenii, şi despre Dumnedzău. Iar acesta, **ca un** varvar, nefiind de ne<a>m, n-au socotit.

~5~4VXantemir-vodă dup-aceîa mult să căîa ce au făcut şi de multe ori plînge între to<a>tă boerimea şi blăstăma pe cine l-au îndemnat de au grăbit de **i**-au tăiat. Că, dup-aie, n-au trăit un an **nice** Cantemir-vodă, ş-au murit. /

*• 2(0 55. Iar pe Vas<i>lie vornicul, ficiorul lui Gavriliță, şi pe frate-său Solomon şi pe frate-său Costachi şi pe Ghiorghiță Mitre şi pe Dedul spătar arbănaş şi pe tustrei ficior<i> lui Miron, pe toți pe aceştie i-au prinsu şi i-au închis, unei în turnu, pe unei la simeni, pe alții pen beciuri; şi pe Neculau, mărgînd să s-însoare, l-au întorsu de la Bîrlad de l-au închis şi pe dînsul.

56. Iară Lupul, ficiorul lui Gavriliță, şi Costantin cumnatu-său, paharnicul Lambrino, şi cumnatu-său Ivaşco şi Antiohie Jora şi Bujorănesştii şi alții din Bujorănesştii au scăpat în Țara Munteniască, la Brîncovanul, şi de

1-7 *lipsesc* M,P//2 fi B,C// 3 fi[1-2] B,C/ slugi B,C// 4 domni vrednice B, domni vrednici C,D,G/ de B,C/ *după* nu să grăbăscu *ad.* la morți şi la pedepse a omorî şi a pedepsi *Cj* pre B,C // 5 cad la laudăjsînt lăudați B, E, *Gjj* 5—6 şi despre oamenii şi despre stăpîni şi despre Dumnezeu B, şi despre Dumnezeu, şi despre stăpîni şi despre oameni şi ferescu. Iar D/ laudă C / despre[1-3] *Cj* stăpînu *Cj* Dumnezeu *Cjj* 6—7 *lipseşte* Iar acesta... n-au socotit B, E, G// 7 niam *Cjj* 8 54]58 B,E,G, 40 C, *lipseşte* M, P/ Atuncea Cantemir-vodă, după aceia, mult s-au căit B,E,G/ după *Cj* mult să căiajmult s-au fost căind *Cj* După aceste Cantimir voevoda mult s-au căit şi de multe ori plînge M,P// 9 plîngea B,C]au fost plîngînd *Bj* toată B,C/ blăstămajau fost blăstămînd *Bjj* 10' pre *Cj* cine B,C/ *lipseşte* de au grăbit *Gj* de B,C/ după B,C/ aiejacela B,C// 10—r.5 din p. urm. *lipseşte* Că, dup-aie... ş-au păzit de au mărsu M, P// 11 nici B,C/ şi au B,C// 12 55]59 B,E,G, *lipseşte Cj* Iară B/ pre *Cj* Vasilie C/ Gavriliță a vornicului D// 13 pre[2] *Cjj* 14 Gheorghiță B, *Cj* pre[1-2] B, *Cj* Dediul B/ Dediul spătariul *Cj* arubănaş A, arbănaşul B,D/ tustrii ficiorii B.C//15 Miron logofătul B,C,D,E,G/ pre[1-2] B,C/ aceştiîa B,C// 16 uneijpre unii B,C,D,G/ *după* turnu *ad.* la curtea domniască B,E,G / unei[2]]unii B,C/ siimeni B,C/ pre[1-2] C, pre[1] B/alții B,C/ penjpin B, prin *Cj)* 17 *după* Nicolai *ad.* ficior lui Miron log<o)fătul B,E, ficiorul lui Miron logofătul C,D,G/ mergîndu B, mergînd C/să să însoare B,C/ *după* însoare *ad.* la Țarigrad B,E,G, însoare la Țarigrad să ia pre fata Ducăi-vodă, precum mai sus s-au scris D/ *după* întorsu *ad.* di pe drumC// 18 de[2]]şi *Gj* pre *Cjj* 19 56J60 B,E,G, 41 *Cj* ficior lui Gavriliță vornicul B,E,G, ficiorul lui Gavriliță vornicul şi cu D// 19—20 şi Costantin paharnicul Lambrino, cumnatu-său, şi *Gjj* 20 Librano A/ şi]şi cu D// 21 Antohii B,C/ Bujorăneştii B,C/ alții/ *lipseşte* din Bujorănesştii B,C,E,G] din boiari *Bjj* 22: Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ de B,C//

acolo s-au gătit şi s-au dus la Odrei, la Po<a>rtă, să pîrască pe Cantemir-vodă.

Şi le-u dzis atuncea Brîncovanul să nu s<ă> grăbască să margă atunce la Po<a>rtă, că-i prietin vizirul Cup<ă>resştilor. Ei n-au ascultat ş-au păzit de au mărsu.

57. Iară Cantemir-vodă, dup<ă> ce au înțeles, au răpedzit şi el pe Bogdan hatmanul şi pe Iordachie Rusăt visternicul, cu alții boerii mulții de țar<ă>, de s-au pîrît de față cu toții la Divan. Şi i-au dat pe toții în obedzii de grumadzii, de i-au adus la Cantemir-vodă în Iaşi.

58. Dece Cantemir-vodă, dup<ă> ce i-au adu'su-i, i-au pus la închiso<a>re, şi nu i-au omorît, c-au poroncit Po<a>rta să nu-i omo<a>r<e>. Şi ş-au adus aminte si de giurămîntul / ce-au giurat Cantemir la Gavriliță celui bătrîn, să nu-ş atingă sabie de ne<a>mul ficiorilor lui. Ce i-au pus bani<i> pe toții, să-i înto<a>rcă cheltuial<a> ce au cheltuit la Po<a>rtă, pe unii cîte dzeci pungii, pe alții cîte 5, pe alții cîte cum au socotit. Şi dup<ă> ce ş-au plinit bani<i> i-au dat pe chizăşie şi i-au slobodzit. Deci

1 *lipseşte* s-au gătit şi *Gj* Udriiu B, C/ Poartă B,C/7 3 li-au B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ să C/7 3—4 să nu să grăbască atuncea să margă la Poartă G// 4 atuncea B,C/ Poartă B,C/ că-i]că iaste C,D,E,G/ că iaste viziriul priiatin Cupăreştilor B// 5 Şiei B,C,E,G, Dar ei D/ şi au păzit B,C// 6 57J61 B,E,G, 42 C, 47 M, 33 P/ după B, *Cj* înţăles B, *Cj* răpedzitjtrimis B, E, *Gjj* 6-7 S-au înştiinţatu Cantimir voevoda că Lupul, ficiorul lui Gavriliţă şi cu ceelanţi boeri pribegi din Ţara Muntinîască s-au dus la Poartă să-1 pîrască şi au trimis şi el pre Bogdan N, P// 7 pre *Cj* Iordachi B,C// 8 vistiernicul *B,* visternicul *Cj* cu]şi cu E, şi pre M, şi P/ boiari B, boiari *Cj* mulţi B,C/ de B,C, ţară B,C//8—9 s-au pîrît cu toţii de faţă la Di/an B, s-au pîrît cu toţii de faţă la Divan, înnainte veziriului E, s-au pîrit la Divanul inpărătesc *Gjj* 9 toţii *Cj* pre toţi *Cj* obezi *Cjj* 10 grumazi C/pe toţi de grumazi de <şi G> i-au pus în obezi si <de G>i-au adus B,E,G/ voevoda M/ *lipseşte* în Iaşi *Gjj* 11 58]43C, *lipseşte* B,D,E,G, M,P/ Decii B,C/ *lipseşte* Dece Cantemir-vodă M,P/ după B,C, Şi după M,P/ i-au adus B,G// 12 i-au pus la închisoare]i-au închisu M,P/ închisoare B, închisoare *Cj* că au poroncit Poarta B,C, că-i poroncisă de la Poartă M,P//13 omoare B,C/ Şi ş-au adus] Iară deosăbitu că ş-au adus M.P//14 de B,C/ ce au B,C/ ce-u giurat] ce au fost giurat D,M/ Cantemir-vodă B,C,D] el M,P/ Gavriliţă vornicul celui bătrîn B,Gavriliţă vornicului celui bătrîn C.D//15 să nu s(ă> atingă sabiia lui B,C, adică să nu s(ă> atingă sabiia lui M,P/ niamul B,C/ sabiia lui de dînsul sau de feciorii lui *Gj* ficiorilor lui Gavriliţă D// 16 pre *Cj* toţi B,C/ întoarcă cheltuiala B,C// 16—19 i-au pusu numai de i-au întorsu banii cîţi cheltuisă <el P> la acîa giudecată în Ţarigrad. Şi dîndu-i în chizăşie î-au sloboziţii M, P// 17 *lipseşte* ce au cheltuit la Po<a>rtă B/ cheltuitjfăcut *Gj* Poartă *Cj* pe unii]şi i-au pus pe unii B,E,G, pre unii i-au pus *Cj* zece B,C/ pungi de bani B,C,D,E,G/ pre *Cjj* 18 cinci pungi de bani B,C, cinci pungi E/ pre *Cj* au]s-au *Gj* după B,C// 19 banii B,C. chizăşiie C, chizăşiia altora *Gjj* 19-3 Decii C] Iar *Bj* carii B,C/ avut *Cj* carii au fost mai neputincioşi au şezut mult închişi şi pe unii i-au şi bătut *Bj lipseşte* Deci cărei ... i-au slobodzit E.G *lipseşte* Deci cărei au <a>vut ... s-au plătit bani<i>M,P,7

cărei au <a>vut putință şi prietini, mai curund au dat, şi i-au slobodzit, iar cărei au fostu mai neputincioşi au şădzut mult închişii, şi i-au bătut pîn' ş-au plătit bani<i>.

59. Iară ficiorilor lui Miron nu le-u luat nemic şi i-au dat pe chizăşie şi i-au slobodzit.

Din toții boerii rămăsesă Dedul spătarul arbănaşul închis în turnul clopotniții la Trei Sfetiteli. Şi-1 puses<ă> 10 pungii de bani, şi n-ave cu ce plini, că era un om mai scăpat. Şi po<a>te ave şi pizmă pe dînsul, că-1 scoses<ă> în doo rînduri să-i tale capul. Dece el într-o no<a>pte au înbătat pe siimeni, pe străjeri<i> ce-1 păzîe, şi s-au slorJodzit cu o frenghie pe o ferastră din turnu pîn' gios ş-au apucat de-u încălecat cu doi ficiori ş-au fugit.

60. Dar Cantemir-vodă a doo dzii, dac-au oblicit c-au scăpat, au poroncit să nu-1 mai caute nime, nice" să-1 mai gone<a)scă. Că, de vreme c-au încălecat, nu iaste nime harnic să-i stea înpotrivă sau să-1 prindză pe om pe cela; că-1 ştie el ce vite<a>z bun iaste, c-au fost cu

1 priiatini *Cj* curînd *Cjj* **2** *repetă* şi C/carii *Cj* fost *Cjj* 3 şezut *Cj* mult]multă vreme *Gj* închişi *Cj după* bătut *ad.* pre unii B,E,G/ pînă B,C/ banii B,C// 4 59]62 B,E,G, 44 C, *lipseşte* M,P/ Miron log<o>fătul B, E, *Gj repetă* Miron *Gj* li-au B,C/ *ad. marginal* luat *Gj* nemică B,C/ Iară de la ficiorii M.P//4—5 nimic n-au luatu ci, dîndu-i în chizăşiie, i-au slobozit M,P// 5 chizăşiia altora *Cjj* 6 Şi din toţi boiarii B,E,G, Iară dintre toţi boiarii *Cj* rămăsese B, rămăsesîe C] au fost rămas G/ Dediul spătar B, Dediul spătariul *Cjj* 6—7 Din toţi cei închişi au rămas numai Dediul spătar, arbănaş. Şi-1 ţine în turnul *Bj* au rămas închisu numai Dediul spătariul arbănaşul. Şi-1 ţî'r.e în turnul *Mjj* 7 clopotniţii B,C/ Trii Sviatiteli B, Trii Svîatitilia *Cj* Şi-1 pusese B, Şi-1 pusesîe C]Şi care M, P/,'8 Zece pungi B,C/ şi el nu ave, că era săracu M,P/ nu avea B, n-avea *Cj după* plini *ad.* de la dînsul D,G// 9 *după* scăpat *ad.* decît ceiialalţi boiari *Gj* poate B, C, poate fi *Gj* avea B,C]avut *Gj* pre *Cj* scosese B, scosesie C// 9— 10 *lipseşte* Şi po<a>te ave... să-i tale capul M,P/10 doao B,C/ Decii B,C/ el]arbănaşul M,P/ noapte B.C//11 pre C/ străjari C/ pe siimenii strejari ce-1 păziîa G]pre săimenii ce-1 străjuia M, pre siimenii ce-1 slujie de-1 străjuia *Bj* ce-l]pre carii C/ păziîa B, îl păziîa C/ *lipseşte* şiM//12 cu frînghiîa, M, cu o funie P/ pe o feriastră B,C, pe feriastră M/ *lipseşte* din turnu M,P/ pînă jos *Cjj* 13 şi au B,C/ *lipseşte* ş-au apucat ... doi ficiori M,P/ de au B,C/ închelecat C, încălecat pre cal B,G/ cu]şi cu *Bj după* ficiori *ad.* pre cai *Bjj* 14 60]63 B.E.G, 45 C, *lipseşte* M,P/ Dar]Iar *Gj* a dea zi B,C/ dacă B.C//15 că au *Bj* că au scăpat Dediul spătariul (arbănaşul C> C,D/ scăpatjfugit G//14—15 A daoa zi au spusu lui Cantimir voeveda că au fugit; şi au poroncitu M,P/ caute B, *Cj lipseşte* nime M, P/ nici B,C// 16 goniască C, goniască dzicîndu B,E/ Că din vreme că <au scăpat şi C> au apucat de au încălecat pre cal B,C,G/ de]din ;D,E/ încălecat pre cal D,E/'/ 17 nu iaste *Cj* nime *Bj* înprotiva C // 16—17 Că de vreme că au apucatu de au scăpatu (încălecat P>, ştiindu-1 pre arbănaşul că Iaste om foarte vitiaz, de aemu înnainte nu mai Iaste nime vrednic să-i stei înpotrivă M,P// 18 pre cm pre acela B,C, pre un om, ca acela *Gj* ştiîe B,C/ *lipseşte* el G/vitiiaz B, vitiaz *Cj* iaste C//18-1 că au B,C/Că]Şi B,C,E,G/ cîndu *Bj* pre *CU* 18—4 *lipseşte* c-au fost dînsul ... harnic şi vite<a)z M, *Bjj*

f. 261 dînsul la războiu. Că, cînd alerga pe cal cît putea, /sărie de pe un cal pe altul, şi pune 3 cai alăturea şi de pe gios să răpedzie şi-i sărie pe tustrei pe sus. Nu era altu om în ţară ca dînsul harnic şi vite<a>z. N-au zăbăvit prea mult şi ş-au făcut pace şi au vinit în ţară, şi l-au ertat Cantemir-vodă.

61. Dup-acie Cantemir-vodă au stricat logodna cu Pătraşco, ficiorul lui Miron logofătul, şi ş-au ales din toţii ficiori<i> de boeru pe Mihalachii,'ficiorul lui Ion Racoviţă vornicului, de l-au luat gineri. Care acela pe urmă au cădzut domnu, de-i dzic Mihai-vodă. Ş-au făcut nuntă cu dînsul domne<a>scă şi l-au şi boerit; l-au făcut comis mari, iar pe urmă l-au făcut stolnic mare. Numai n-au avut parte de dînsul, că n-au trăit mult cu dînsa, şi i-au murit fiică-sa. Căce Cantemir-vodă era cumătru cu cuscru-său Ion Racoviţă, că-i botedzas<ă> Cantemir-vodă un copil lui Ion Racoviţă, mai mic decît ginere-său Mihalachii. Căce po<a>te n-au răbdat Dumnedzău. Numai Mihalachi mai pe urmă, la domnie lui Ant<i>ohie-vodă, au luat altă fată de boer, a Dedului spătarului de la Galaţi,

f. 261v şi acie au veţuit, de au făcut copii, / ş-au fostu şi domnu.

1 săriia B,C/ di pe B// 2 pre²⁻³ C/ punea trii B,C/ de pe]di pe B, de C,E, din *Di* răpeziîa B.C//3 săriia B,C/ tustrii B,C/ Şi nu C/ alt B,C// 3 - 4 om în ţară pre atun, •cea harnec ca dînsul şi vitiaz pre acele vremi. Şi n-au G// 4 harnicu B/ vitiaz c' vitiazu pre aceia vreme B, vitiazu pre aceli vremi E/ N-au]Şi n-au B,C,D/ pre C//4 — 5 Arbănaşul n-au zăbăvitu mult în pribegie ci ş-au <au P> făcutu pace şi, viindu in Iaşi, l-au ertatu Cantimir voevoda M, P// 5 pace B,C// 6 61]64 B,E,G, 46 C, 47 M, 34 P/ După aceia B,C, *lipseşte* M,P/ voevoda M/ stricat B,C// 7 Pătraşco cămăraşul B/ log<o>fătul B// 8 toţi ficiorii de B,C/ şi din toţi feciorii de boeri ş-au •alesu pre M,P/ boiari B,D, boiari C/ pre B,C/ Mihalachii B, Mihalachi C/ *lipseşte* Ion M,P// 9 Racoviţă B/ ginere B,C/ Care B,C, Careli D, *lipseşte* M,P/ acela B,C/ pre C]mai pe B,D,G// 10 au cădzutjau agiunsu de au fost şi' B,E,G, fost şi c', agiunsu D/ de-i]căruîa ii B,E,G/ dzicu B, zicu oamenii C,E// 9— 10 Acest Mihalachi mai pre urmă au fostu şi domnu şi-i zîce Mihai Racoviţă voevod M,P/ Şi au B,C//11cu dînsul nuntă E/ nuntă mare P/ *lipseşte* cu dînsul G,M,P/ domniască B,C/ şP]apoi M, P/ l-au boîarit C,M,P/ l-au făcutj'întîi M,P// 12 mare¹⁻² B,C/ iar mai pe urmă l-au făcut B,C,D,E,G]după aceia M, apoi P/ Numai] însă M,P// 13 de B,C/ *după* dînsa *ad.* fiică-sa, domniţa Safta E// li şi]fiindcă M,P/ *iută* fiică-sa, *ad.* domniţa Safta B,D,E/ Căci C, Pentru că B,E,G, Pentru căci D, *lipseşte* M, *Pj lipseşte* vodă C/ voevoda M// 14— 15 vodă era cuscru cu Ioan Racoviţă că-i botezasă *Pjj* 15 Racoviţă vornicul B,D,E/ botezasîe C/ *lipseşte* Cantemir-vodă M,P.' Racoviţă vornicului B/ un copil mai mic decît ginere-săii Mihalachi G// 16—1" un copil mai mic a lui Ioann Racoviţă, pre frateli ginerilui său, a lui Mihalachi. Şi pentru aceia poate fi n-au M, P/ mieu C/ Mihalachii B, Mihalachi C// 17 Şi *(lipseşte* Şi D> pentru aceia poate fi n-au răbdat Dumnezeu B,D,E,G, Pentru căci poate fi n-au răbdat Dumnedzău C// 17—20 *lipseşte* Numai Mihalachi ... ş-au fostu şi domnu M, P// 18 Mihalachii B, Mihalachi *Cj* pre C/ domniia B, C / Antiohii B, C// 19 de B / boiariu B, boiariu C/ Dediului •spătarului B, C// 20 aceia B,C/ vieţuit B,C/ copiijcococni B, E/ şi au fost B,C/'

62. Cantemir-vodă şi Cupăresştii s-au mai apucat şi de alt danţu asupra muntenilor, şi muntenii asupra lor. Ţineţi-vă, săracelor ţărîi, dac<ă> sînteţii putencio<a>s<e>, de aemu să biruiţii nevoile din pizmel<e> vechi la ce s-au început să să lucredze!

63. Era un boer de mult priibag din Ţara Muntene<a>scă în Ţara Ungure<a>scă, anume Staico paharnicul, şi cu alţii mai mici, iar muntenei pribegii, încă de cînd au luat domnie Şerban-vodă. Chematu-i-au Cantemir-vodă de la Braşov aice la dînsul în Moldova. Ş-au început a faci pîră şi harzuri la Po<a>rtă, a pîri pe munteni cu felurii de feluri de pîri, cum sîntu haini şi bogaţi. Ce Po<a>rta dintîiu i-au înbucurat. Şi i-au trimis Cantemir-vodă la Po<a>rtă la Cupăresştii, la spătarul Lascarachi cuparul, fiind capichihaîa lui Cantemir-vodă, să pîrască pe munteni şi s<ă> isprăvască domnie lui Cantemir-vodă în Ţara Muntene<a>scă.

64. Dece ştiu c-au isprăvit Cantemir-vodă bine! Că, dup<ă> ce au oblicit muntenii, au cheltuit Brîncovanul

1 62165 B,E,G, 47 C, 48 M, *lipseşte Tj* vcevcd M; şi]şi cu B,C,D,E,G,M,P/ Cupărestii B,C// 2 muntenilor B,C/ muntenii B,C// 3 *ante* Ţineţî-vă: 49 M/ săracilor ţăi-i, dacă sînteţi putincioasă B.C//4 acum B,C/ biruiţi B,C// 4 - 5 ca şi de acum să puteţi birui nevoile ce vin din pizmile cele vechi care <carile P> au începutu iarăş să să lucrezi M, P/ nevoile B*C/ pizmeli B, pizmele C/ vechi C/ nevoile cele din pizmele cele de demult vechi E/ pizmele cele de demult vechi G/ s-au]au G//5 lucreze B,C// 6 63]66 B,E,G, 48 C, 50 M, 35 P/ boiariu B, boiariu C/ de B, C / *lipseşte* demult D/ pribag B,C/ Munteniască B,C// 6- 10 Staicu paharnicul (paharnic P>, boeriu muntinesc, era de mult pribag în Ţara Unguriască, înpreună cu alţi boernaşi mai mici. Chematu-i-au Cantemir voevoda din Braşov M, P// 7 Unguriască B,C/ pre anume B,G/ *repetă* şi A// 8 alţi boiari B,E,G/ alţii C/ munteni B,C, munteneşti-G/ pribegi B,C// 9 di pe cîndu au fost luat domniîa B.E.G/ domniîa C/ Chiematu-i-au B,C, Chiematu-i-au atuncea D//10 de C/ de la Braşov de au vinit aicea B/ Braşev C,D/ aicea C/ *lipseşte* la dînsul M,P/ Şi au B,C// 11 face B,C/ arzuri C/ Poartă B,C/ pre munteni B,C// 12 feliuri¹⁻² B,C/ de B,C/ cu multe feliuri de pîri, zicînd cum că sînt M,P/ cum]precum D,E,G/ sînt B,C// 13 Poarta B,C/ Si măcari că întîi Poarta i-au înbunatu şi i-au bucuratu, triimisu-i-au Cantemir voevod M,P/ dintîi B,C/ i-au bucurat B,C, i-au înbunat şi i-au bucurat D/ triimis B,C// 14 *după* vodă *ad.* pre acei boiari B,E/ Poartă B,C/ Cupăreşti B,C/ spătariul B, *lipseşte* C// 15 cuparul]ficior Cupariului celui bătrîn C, *lipseşte* B,G,M,P/ fiindu B, fiind el *Cj* capechihae B/ voevod M// 16 pre munteni B,C/ să B,C/ domniia B,C/ domnie Tării Munteneşti lui Cantimir-vodă P// 17 voevoda M/Munteniască B,C// 18 64]67 B,E,G,39 *C.lipscşte* M,P/Decii B,C/ că au B,C/bine Cantemir-vodă C/bine B/ după B,C/Foarte bine şi frumos au isprăvitu Cantemir voevoda M, P//19 după B,C/ muntenii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/Poartă B,C/o mie B, o miie C// 18 — 2 Că după ce s-au înştiinţat Brîncovanul, domnul muntinesc, au cheltuitu la Poartă 1000 pungi de bani. Şi pre acel Staico paharnicul, înpreună şi pre <cu P> ceelanţi pribegi munteni <boeri munteni pribegi P> i-au luatu Brîncovanul de grumazi M,P//

la Po<a>rtă 1 000 de pungii. Ş-au luat Brîncovanul, cu ceîalalţii, pribegii de grumadzii. Şi pe cuparul Lascarachi, fratele lui / Iordachii visternicul, l-au făcut surgun la Rodos. Şi era să mazîle<a>scă şi pe Cantemir-vodă. Numai au sosit vestea atuncea c-au murit.

Dusu-l-au pe Staico la Brîncovanul în Bucuresştii, cu o lăcată cît un şlic de mare la grumadzii. Şi l-au scos la. Divan înainte a to<a>tă ţara ş-apoi l-au purtat tot tîrgul cu lăcata de-a grumadzii. Ş-apoi l-au spîndzurat înbrăcat, încălţat, la Tîrgul de afară. Şi pe cele soţii a lui, pe unii i-au spîndzurat şi pe alţii i-au ertat.

65. într-acea vreme vorovit-au tustrei ficiorii lui Miron logofătul şi cu Vasilaşco spătarul Ca<n>tacozîno şi cu frate-său Ilie şi cu Dumitraşco Ursachi să fug<ă> din ţară de grele dăjdi şi prepusuri. Că nu mai pute birui de răul lui Iordachi visternicul. Că învăţas<ă> Iordachi de le tot cumpăra odo<a>răle şi sateli far' de preţi, că-i tot îngreuîa cu dăjdile.

Cantemir-vodă, oblicind că vor să fug<ă>, trimis-au st<ea>guri de sluj<i>tori să-i prindză. Dece ficiorii lui Miron au prinsu de veste ş-au scăpat la comanda<n>tul

1 de pungi de bani B,C,D,E,G//1—2 Şi au luat Brîncoveanul-vodă pe boiarii acei munteneşti pribegi, ce-l pîrîs<â> la Poartă pre toţi de grumazi <de grumazi pre toţi G> B,E,G/ Şi i-au luat Brincoveanul-vodă pre acîei boiari pribegi pre toţi de grumazi de la Poartă *Cj* Brîncovanul-vodă *Gjj* 2 Şijlară M, P/ pre *Cj* cupariul C] spătariul B,E,G/ Rascarachi A//3 fratelì B, pre fratile M,P/ Iordachi B,C/ vistiernicului B, visternicul C, vistiernicului Rusăt *Bj* şi l-au făcut D// 4 maziliască B, C/ pre c' voevoda M//5 Dar s-au înştiinţatu că au muritu M,P/ veste C/ veste'la Poartă B,E,G/ că au B,C// 6-11 *lipseşte* Dusu-l-au ... i-au ertat M,P// 6 pre *CI* Staico păh<arnicul> G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bucureşti B.C//7 cu]şi cu E,G cu un lacăt B, E/ un lacăt mare cît un şlic la *Gj* mare B,C/ grumazi B,C/'/ 8 înnaintea B, înnainte *Cj* toată *Cj* toată boerimea şi ţara ce s-au aflat în Bucureşti si apoi *Bj* toată boerimea şi ţara cît s-au af.'at, apoi E/ toată boerimea si ' tara *Gj* şi apoi C//9 lacătul de grumazi B,E,G/de-a grumazi C/Şi apoi B,C// 10 pi C' ceiialalţi soţii ai lui B,E,G/ soţii *Cjj* 11 pre Cy şi]iar C, *lipseşte* G/alţii B, C/12 65|68 B,E,G, 40 C, 51 M, *lipseşte Bj* s-au vorovitu trustrii M',P/ tustrii B,C//'13 Vasîlaşcu Cantacuzino spătariul M,P/ spătar B, spătariul *Cj* Cantacozino BC 14 Ilie Cantacozino B,E,G/ fugă B.C//15 de B,C/ prepusuri B,C/ putea B,C//' 16 vistiernicul B, visterniculuì *Cj* birui (mîntui P> şi de răul visterniculuì Iordachi Rosetu M, *Bj* Că să B,C,D,E,G/ învăţasă *Cjj* 17 Iordachi vistiernicul *Bj* odoarăli B, odoarăle *Cj* satele *Cj după* sateli *ad.* moşiile B,E,G/ Că le tot cumpăra odoarălf-şi satile M,P/ fără B,C/ preţu B,C// 18 că-i tot îngreuîa]îngreuindu-i M p/ dăjdu> B,C// 19 Iar Cantemir B,D,E,G/ fugă B,C/ triimis-au steaguri B,C/ S-au înştiinţat Cantemir voevod că vor să fugă şi au triimis M,P// 20 de slujitori B,C/ Decii BC *lipseşte* M, *Bjj* 21 Miron log<o>fătul B, Miron logofătul *Cj* Au prins de veste feciorii lui Miron şi au scăpat M,P/ veste B,C/ şi au B,C/ comendatul BC comindat *Bjj*

de Cetate Ne<a>mţului. Iar pe cielalţii boiarii, neavînd veste, i-au prinsu lefeciii, şi le-u jăcuit casăle, şi i-au pus în here, şi i-au pornit la Iaşii.

Cîndu au <a>giunsu în Vale Leţicanilor, i-au şi tîmpinat vestea, / nărocul lor, c-au murit Cantemir-vodă. Şi i-au slobodzit din Jiiere. f.262v

Dece au mărsu în Iaşi, de au fostu la-ngroparea lui Cantemir-vodă. Şi s-au înpreunat cu beijădea, ficiorul lui Cantemir-vodă, anume Dumitraşco. Şi i-au înbunat Dumitraşco-vodă cu cuvînt bun, că, de va da Dumnedzău să fie pe voia lui de laPo<a>rtă, i-a milui. Şi iar boerii să ruga şi ei să erte (Dumnedzău) pe tată-său. Şi <cum> i-au slobodzit să margă acasă<ă>, cum au şi fugit în Ţara Muntenească, la Brîncovanul, că le era rud<ă>, de au răpedzit Brîncovanul la Po<a)rtă pentru Costantin-vodă, ficiorul Ducăi-vodă celui bătrîn.

66. Cantemir-vodă, după ce au murit, ţinutu-l-au mort tăinuit o dzi şi o no<a>pte, pin' s-au gătit cărţile de au făcut harzurii 'de la ţar<ă> la Po<a>rtă, de poftie să puie pe un ficior a lui Cantemir în locul tătîne-său. Şi

1 de]în M,P/ Cetatea B, Cetaatea C/ Niamţului B,C/ ceiialalţi B, aceialalţi *Cj* boiari B, boiari *Cj* neavîndu *Bjj* 2 veste B,C/ *lipseşte* şi M,P/ li-au jecuit B,C/ casăli B, casăle C// 2-3 şi puindu-i in fiiară <heră C> i-au pornit M,P// 3 fiară B, biiară C/ Iaşi B,C// 4 Şi cîndu B,E,M,P, Iar cînd D/ Şi cînd au vinit şi au agiunsu în Valea Lăţcanilor C/ agiunsu *Bj* Valea Lăscanilor B,E/ întimpinat B,C// 5 veste B,C/ că au B,C/ *lipseşte* vodă M//6 *ante* Şi: 69 B,E,G/ Şi îndată M.P/ fiară B, hieră *Cjj 1 ante* Decii: 41 *Cj* Şi decii B,E,G/ *după* mărs *ad.* şi ei *Gj după* Iaşi *ad.* slobozi *Bj* au fost şi ei la îngroparea B,E,G/ fost *Cj* îngroparea *Cjj l—i* Şi viindu în Iaşi au găsîtu mort pre Cantimir voevoda N,P// 8 înpreonat B,C/ beizadea B, beiza'diaoa *Cj* cu ficiorul *Cj* cu Dimitrachi, beizadeoa lui Cantimir voevcda M,P// 9 Dumitraşco beizadea B,C/ i-au înbunat] li s-au făgăduitu M, *Bj* Dumitraşco-vodă]Dumitraşco beizadea B,E,G, *lipseşte* M,P// 10 cu cuvînt bun, dzicînd B,G, cu cuvinte bune, dzicîndu *Bj* de B,C/ de]de-i *Bj* cum că de-i *(lipseşte* de-i P> va da M,P/ Dumnezeu B,C/ să-i fie B,D, să-i fiie C//11 Poartă B,C/ i-a miluijatunce îi va milui M,P/ Şi iar bcerii] şi i-a boeri B,E,G, şi-i va boiari C,D//11— 12 Şi să ruga şi el să erte pe tată-său B,D,E,G, Să ruga şi el să îarte pe tată său C, Şi' li să ruga să erte pre tatăl său M,P// 13 margă acasă'; şi cum au mărsu acasă, cum au şi fugit B,E,G, margă acasă; şi cum i-au slobozit] cum au şi fugit D, margă acasă; iară ei îndată au şi fugit M,P/ acasă *Cj* cum]si slobozindu-i C/ Munteniască B,C//14-15 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//14 le era rudă B,C/ rudă, iară Brîncovanul au şi triimis la Poartă M,P/ de au răpedzit] si au si răpezit B, si au şi triimis E,G// 15 Poartă *Cj* Poartă, scriind la priiatinii lui pentru Constantin Duca-vodă, ficior G//15-16 voevod M/ cel P//17 66]70 B,E,G, 42 C, 53 M, 37 *Bj* După ce-au muritu Cantimir vcevod, l-au ţinut mort M, *Bjj* 18 noapte B,C/ pînă *Bj* s-au]au M,P/ cărţile B,C// 19 de]şi *Gj lipseşte* de au făcut M,P/ harzuri B, arzuri *Cj* de la ţară C]de la boiari şi de la ţară B,E,G/ Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* cu rugăminte să pui domnu în Moldova pre feciorul lui Cantemir voevcda M,P/ poftiîa B,C// 20 pue *Bj* Cantemir-vodă C,D, Cantemir-vodă domnu B,E,G/ *lipseşte* în locul tătîne-său M,P//

au răpedzit pe vătavul Pîrvul şi cu Ştefăniţă Rusăt, ficiorul lui Manolachi postelnicul.

Şi dup<ă> ce-au pornit cărţile, a dooa dzi, s-au agiunsu Bogdan hatmanul şi cu Iordachi visternicul şi cu toţi slujitorii să rădice pe Dumitraşco beizădeoa, ficiorul lui Cantemir-vodă, domnu în locul tătîne-său. Dece au gătit Divanul cel mare şi s-au strînsu to<a>tă boiarimea şi mitropolitul şi slujitorii la curte. Ş-au adus la curte / şi pe un agă a vizirului turcu, ce îera vinit cu trebi înpărătesştii în iaşi. <• 263

67. Atuncea au spus a tot nărodul c-au murit Cantemir vodă. Ce slujitorii au şi-nceput a striga că altul nu le trebue să fie domnu, fără cît Dumitraşco beizăde, ficiorul lui Cantemir vodă.

Ce boiarii şi ţara nu cutedza să dzic<ă> într-alt chip, că s<ă> temea de slujitorii, ce numai le căuta să priimască şi să dzic<ă> cum dzic slujitorii. Turcul aga, vădzind că strîg<ă> cu toţîi într-un cuvînt, au luat un caftan ş-au pus în spatele lui Dumitraşco beizădeoa. Şi beizădeo<a> au înbrăcat pe turc c-un contăş cu soboli. Ş-au şedzut amîndoi în scaone. Ş-au început a da din puşcii şi a dzice surlele, şi toţi boiarii şi slujitori<i>, căpetenii, cineş dup(ă> rîndul său, au purces a săruta po(a>la turcului ş-a lui Dumitraşco

1 răpedzit]triimis B,E,G, triimis în grabă M,P/ cu]pe C,M,P/ Ştefăniţă B/ ficior B,C// 2 postelnicul C// 3 după ce au B,C/ cărţile B,C/ a doa dzi B, şi a doa zi C, *lipseşte* D/ s-au]şi s-au B,E, ş-au C, s-au şi *Gj* ajunsu *Cjj* 3—6 *lipseşte* Şi dup(ă>... în locul tătîne-său M,P// 4 hatmanul Bogdan *Gj* vistiernicul B,C/7 5 rădice B,C/ beizadea B,C,D// 6 Decii B,C] Atunce M,P// 7 mare B.C/ s-au strînsujau venitu M,P/ toată boerimea B.C//8 şi]şi toţiM.P/ la curte C]la curtea domniască B,D, la curtea cea domniască E,G/ Şi au B,C/la curte la curtea domniască D, *HpseşteM.Pj* şi pre un agă a viziriului, turc, la curtea cea domniască, ce era cu trebi înpărăteşti venit la Iaşi G/pre B// 9 veziriului *B,Cj lipseşte* turcu M,P/'era B,C/ înpărăteşti B,C/ în]la M,P/ *după* Iaşi *ai. ulterior* Domniia lui Dumitraşco-vodă beizade E//10 67]71 B,E,G, 43C, *Hpse'şteU.Pj* Atuncea] ŞiM.P/a totjla totC,D,E,G, înnainte a tot *M.Pj* că au B,C]cum că au M,P// 11 voevod M/ Ce B,C]Iară M,P/ *lipseşte* şi G/început B,C/ striga B,C/ trebuie B,C// 12 să le fie G, *lipseşte* M,P/ fără de cit D]ce numai B,E,G,M,P/ beizadea B,C// 13 voevod M// 14 Şi pentru acela nici boerii nici ţara M,P/ cuteza B,C/ dzică B, zică *Cjj* 15 să B,C/ slujitori B,C// 16 dzică B, zică *Cj* să zică şi ei dup(ă> cum zicu şi slujitorii M, sd zică şi să priimască şi ei după cum zic slujitorii P/zicu C]dzicea B,E,G// 17 strigi B, strigă *Cj* toţii B, *Cj* într-un cuvîntu B, *lipseşte* M,P/ caftan B,C// 18 şi au pus B, şi l-au pus C,M,P/ beizadea B, beizădeaoa]vodă C,G/ Şi]Iară M,P/ Şi Dumitraşco beizadea C,D// 19 turcu B,C/ cu un B,C,P, cu *Mj* conteş *Cj* cu sobolijde sobol M,P, cu samur G//19—20 Şi au B,C//20 scaone B,C/ Şi au şi început M,P/ a da din puşciija slobozi puşcile cele mari B, a da puşcile cele mari şi mici C, a slobozi puşcele *Gj* surleli *Cj* surleli (şi G>, trîmbiţile şi a bate dobeli pe obiceai tabulhanaoa şi toţi boiarii B,E,G// 21 slujitorii B,C/ căpiteniile B,E, căpitenii *Cj* şi căpiteniile şi slujitorii M,P/ *lipseşte* cineş dup<ă> rîndul său M,P/ după *Cj* după rînduiala sa B,E,G// 22 poala B,C/ si a lui B,C/ *lipseşte* Dumitraşco M,P/ beizadea B,C//

beizăde. Şi dup-aceia au încălicat cu alaiu ş-au purces la Sfetei Neculaiu, de i-au cetit molitfeîi de domnie, dup<ă> obiceiu.

68. Scos-au o<a>săle lui Cantemir-vodă, boiarii cei mari, afară, supt cortu, în ogrăjoara cea mică la curte domne<a>scă. Şi l-au ţinut trei dzile, pin' l-au grijit, ş-apoi l-au dus la Sfeti Neculaiu de l-au îngropat în gropniţa lui Antonie-vodă. Şi s-au tîmplat atunce la prohodul f. 263v lui 4 patrierhi, unul de Erusalim şi altul de Ant<i>ohie şi altul de Alicsăndrie şi unul mazîl de Ţarigrad, Iacob. Ş-au domnit puţin, nu deplin 8 anii, şi ş-au plătit şi el datorie dup<ă> obiceiul acestei lumii.

69. Dup<ă> ce au îngropat pe Cantemir-vodă, au şedzut în scaun de au domnit 3 săptămîni. Ş-au vinit un capegiu de la Po<a>rtă de-u luat pe Dumitraşco-vodă beizăidea. Iar Bogdan hatmanul şi Iordachii visternicul într-aceli 3 săptămîni n-au dormit, ce s-au gătitu-s<ă>. Ş-au pus străji din Galaţii pîn-în Iaşi; şi cînd au sosit capegi-baş în Iaşi să ia pe beiz(ă>dea şi pe dînsăi, Iei au fugit din Iaşi.

1 după B/ aceia B,C/ încălecat B,C/ alai C, alai domnescu B,E, alaiu mare M,P/ şi au B,C/ după aceia gătindu-să, au purces cu alaiu domnesc de au mărs la Sviatie Nicolae *Gj* purces] mersu M, P/ *iupă* purces *ad.* de au mărsu B,E// 2 la Svilatii Nicolai B, la Sfetii, Nicolai C, ia biserica Sfîntului Nicolai M,P/ citit *Cj* i-au cetit mitropolitul molifta cea de domnie B,E,G/ molitvă de domniîe *Cjj* 3 după B,C/ obiceai B,C// 4 68]72 B,E,G, 44 C, 56 M, 39 P/ oasăle B,C/ cei]clei *Cjj* 4—6 Boierii cei mari au scos trupul lui Cantimir voevod în ogrăgioara ce mică la curte (domnească P) şi l-au pus supt cortu. Şi M,P// 5 cort B,C/ ogrăzo(a>ra A/ ograda cea mică B,C,D,E,G/ curtea domniască B,C// 6 li-au B/ trii B,C/ zile B/ pînă *Cj* pînă au grijit ce au trebuit B,E// 7 şi apoi B,C, apoi M,P/ la Sviatii Nicolai B,C, la biserica Sfintului Nicolai M,P' de]şi M,P// 8 Antonii-vodă B,C, Antonii-vodă Rusăt D, Antonie Roset voevod M,P//8—10 La provodul (prohodul P> lui s-au întîmplat 4 patrierşi, anume al Ierusalimului, al Antiohii, al Alexandriii şi Iacov, proin patriîarh al Ţarigradului M,P/ atuncea B,C, *lipseşte Gj* provodul B,C,D// 9 patru B,C/ patriiarşi B, patriiarhi *Cj* de la Ierusalim B,C,G/ de Antiohie C, de la Antiohie B,E,G//10 de Alixandriia C, de la Alixandrla B,E,G/ mazil B,C/ de la Ţarigrad, pre anume Iacovu B,D,E// 11 Şi au B,C/ *după* domnit *ad.* Cantemir-vodă B,E,G/ opt ani B,C/ *ad. marginal* opt *Gj* Cantimir voevoda au domnitu puţin M,P// 12 datoria. B, datorila trupască M,P/' după obiceaiul a *(lipseşte* a C) aceştii lumi B.C, *lipseşte* M, P// 13 69]73 B,E,G, 45 C, 59 M, 32 P/ *lipseşte* Dup<ă> ce au îngropat pe Cantemir-vodă M,P/ După B,C// 13— 14 au şezut în scaonul domnescu fiiu-său, Dumitraşco beizadea, de au domnit B,E, au şedzut în scaon fiiu-său Dumitraşco-vodă *(lipseşte* vodă D, G) beizadea, de au domnit C,D,G/ Dumitraşcu beizade au şezut în scaunul domnesc trii săptămîni M,P// 14 trii B,C/ Şi au B,C/ capegi-b-aşe B,E,G, capegi-başia C,D/ Poartă B,C// 14—2 *lipseşte* Ş-au vinit un capegiu ... c-au murit Cantemir-vodă M.P// 15 de au luat B,C/ *lipseşte* vodă *Gj* beizadea B,C// 16 Iordachi vistiernicul B,C/ întru aceli trii B, într-aceli trii *Cjj* 17 s-au gătit B,C,G/ Şi au B,C// 18 Galaţi B,C/ pînă B,C/ capegi-başe B, capegi-başia *Cj lipseşte* în Iaşi *Cjj* 19 beizadea B,C/ dînşii B,C/ Iei]ei B//

70. Căce atuncea mărgînd veste la Po(a>rtă c-au murit Cantemir-vodă, Brîncovanul, domnul muntenesc, au apucat în<a>inte ş-au isprăvit domnie lui Costantin sîn Ducăi-vodă, de-au înbrăcat caftan de la Po<a>rtă de domnie Moldovei. Atunce au făcut şi pe Laţicarachii surgun ş-au luat şi pe Staico de grumadzii. Totodată atuncea s-au tîmplat [atunce] <de> au triimis şi la Dumitraşco beizădeoa, sîn lui Cantemir, să-1 duc<ă> la Po<a>rtă şi s<ă> prind<ă> pe Bogdan hatmanul şi pe Iordachi vis<ternicul>, să-i duc<ă> la Po<a>rtă să de samă pentru ce au mîncat ţara. Deci Bogdan şi Iordachi au fugit în Ţara Leşască, cum mai sus să pomenesşte. / Pe ceste lucruri poate şi alţii să să încre<a>dză cu Po<a>rta turce<a>scă, că unele să gătie şi alteli s-au făcut!

71. Acel capegiu-baş ce au vinit cu mazilie, ce au luat pe Dumitraşco Cantemir beizădeoa din Iaş<i>, fusesă bun prietin mai nainte lui Cantemir-vodă, şi de ne<a>mul lui era cerchez. Şi fără zăbav<ă> dup-aceîa au cădzut de au fost şi paş<ă> şi musaip la-npăratul, care-i dzicea mai pe urmă Cerchez Mehmet-paşea îmbriorul.

Era şi un boeru atunce aicea în Iaşi, Ştefan comisul, cerchez. Dece atunce Ştefan comisul Cerchez mult s-au rugat acelui capegiu pentru Dumitraşco beizădeoa, să-i fie mil<ă> de dînsul, că-i un copil, avînd cunosştinţă cu acel capegiu, fiind amîndoi cerchezi, încă de la domnie lui Cantemir-vodă. Ce, dup<ă> ce 1-au dus la Po<a>rtă, stătut-au munteni<i> şi cu Costantin Duca-vodă cu multe pricini asupra ficiorilor lui Cantemir-vodă, de le cerea multă som<ă> de bani. Ce nemică nu le-u putut strica, că s-au pus tare acel cape<gi>u-baş pentru dînşii. Şi mai pe urm<ă>, după ce au cădzut mai la cinste acel capegi-baş, au făcut şi alte lucruri mari, cărei la rîndul lor s-or pomeni,

f. 264v 72. De la Cantemir-vod<ă> / nescareva avere nu le-u rămas, că ce era vinitul mînca alţii, cum mai sus s-au pomenit. Atuncea, la mo<a>rte, 50 de pungii de bani le-u dat la patriiarhul de Rusalim, să li mistuiască. Şi patriarhul, pentru voe muntenilor, le-u spus turcilor, şi le-u luat. Şi copii<i> numai au rămas cu vro 10—15 pungii de bani. Ce Dumnedzău unde va, nu trebuescu bani. Că acel cherchez, Mehmet-paşea, le-u prinsu mai bine decît miei de pungii de bani. Că, unde va Dumnedzău, sint şi bani, şi prietinii, şi de toate. Că nime nu mai gîndie c-or mai ieşi ficiori<i> lui Cantemir la domnie, precum s-a vid<ea> înainte.

1 70]74 B,E,G, 46 *Cj* Căce]Pentru că B,D,E,G]Iară *Cj* mergîndu B/ veste B,C/ Poartă B,C/ că au B,C// 2 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ muntenescu B,C//3 înnainte B,C] mai înnainte la Poartă M,P/ şi au B,C/ domniîa Moldovii M,P// 3—4 domniîa lui Costantin {Ducăi C)-vcdă, ficior Ducăi-vodă celui bătrîn, de au B,C,D,E, G/ sîn]feciorul M,P/ Ducăi voevod <Duca-vodă cel bătrîn), pre carile acolo la Poartă l-au şi înbrăcatu cu caftan de domniîa Moldovii M,P// 4 caftan B, *Cj* Poartă de domniia Moldovii B,C// 5 Atuncea B,C/ Lascarachi C, Lascarachi spătariul *Bjj* 5—6 *lipseşte* Atunce au făcut ... pe Staico de grumadzii M,P// 6 surgun la Rodos B,E,G/ şi au B,C/ grumazi B,C// 6—12 Venit-au capegiu de la Poartă. Luat-au pre Dumitraşcu beizade, iar Bogdan hatmanul şi cu Iordachi visternicul, avînd străji pîn(ă>, în Galaţi, li-au făcutu veste şi au fugitu în Ţara Leşască M,P// 7 atunce[1] B/ *lipseşte* atunce[2] B,C,G/ de B,C/ trimis *Cjj* 8 beizadea B,C/ sînjfecior B, G, ficior C,D,E/ Cantemir-vodă B,E,G/ ducă B,C/ Poartă B,C// 9 să prindă B,C/ pre[1-2] *Cjj* 10 visternicul B,C/' să-i ducă la Poartă C, *lipseşte* B,E,G/ dea B,C//11 ce B]cie *Cj* Decii B,C//12 cum]precum B,E,G/ să pomenessţe]s-au scris B, C,E,G/ Pre aceste B,C// 12—20 *lipseşte* cum mai sus ...îmbriorul M,P//13 alţii B,C/ încriază B,C/ Poarta turcească B,C// 14 unele B,C/ gătiîa B,C/ altele *Cjj* \5 71]75 B,E,G, 47 *Cj* Iară acel B,E,G/ capegi-başe B, capegi-başîa *Cj* au fost venit G/ mazilie B,C/ ce[2]]de *Gjj* 16 pe Dumitraşco-vodă beizadea Cantemir din Iaşi *Cj* beizadea *Bj* fusesie C]au fost B,E,G// 17 priiatin B, priiatin *Cj* înnainte vreme B,C,D,E, înnainte devreme lui *Gj* niamul B,C// 18 zăbavă B,C/ *după* zăbavă *ad.* vreme *Bj* după B,C/ acela *Bj* au cădzutjau agiunsu B,D,E,G, au ajunsu C//19 paşia B,C/ înpăratul B,C/ care-i]căruîa îi B,C,D,E,G/ zicea C//20 paşia B,C/imbrihorul B,C// 21—22 *lipsesc* M, P//21 boiariu B,C/atuncea B,C/ *lipseşte* aicea *Cj* în Moldova, în Iaşi, anume Ştefan B,E,G/ *după* Iaşi *ad.* anume C, pre anume D//22 cerchez de niamul luifiind *(lipseşte* fiind D) C,D/Decii atunceaB,C//i^>5cş<eDece... comisul CerchezD/y

1—22 *lipsesc* M, *Bjj* 1 capegi-başîa B,C,D,E,G/ Dumitraşco-vodă beizadea *Cj* beizadea B,D/ *după* beizadea *ad.* d'zicînd B,E,G// 2 fiie *Cj* milă B,C/ că-i]că iaste B,C,E,G/ cunoştinţă C//3 capegi-başîa C,D/ *după* amîndoi *ad.* de un niam *Bjj* 2—4 avîndu el cunoştinţă cu acel capegi-başîa încă de la domniîa lui Cantemir-vodă şi fiindu ei şi de un niam amîndoi, cercheji. Iar după B,E,G// 3 *ad. marginal* domniia lui *Cjj* 4 *după* vodă *ad.* avînd cunoştiinţă *Bj* Ce, după *Cj* l-au]s-au *Bj* Poartă *Cj după* Poartă *ad.* pe Dumitraşco beizadea B,E,G// 5 muntenii B,C// 6 le B,C,.'/ 7 somă *Cj* multe some B,D,E/ de B,C/ nimica *Cj* li-au putut B, le putea *Cj* strica B, streca *Cjj* 8 tare B,C/ capegi-başe B, capegi-başîa C,D/ urmă B,C// 9 cădzutjagiunsu B,C,E, ajunsu *Cj* cinste C, mare cinste B,E,G/ başe B, başîa *Cjj* 10 *după* făcut *ad.* şi au isprăvit B,E,G/ care B, carii *Cj* să vor pomeni D]să vor scrie B,E,G, să vor serile *Cjj* 11 72J76 B,E,G, 48 *Cj* vodă B,C/ niscaiva B,C/ niscaiva bani, avere E, niscaiva bani, avere, feciorilor, beizadelilor *Gj* li-au B,C// 12 *după* rămas *ad.* beizadelilor *Cj* căjpentru că B,D,E,G/ ce B,C/ îl mînca B,G/ alţii B,C/ cumjprecum B,D,E,G// 13 pomenitjscris B,E,G/Şi atuncea B,E,G/ moarte *Cj după* moartea *ad.* lui Cantemir-vodă B, Cantemir-vodă *Gj* cinzăci de pungi B.C//14 le-au B, li-au *Cj* Ierusalim B,C,D,E/ să le mistuiască B,C, *lipseşte Bjj* 15 patriiarhul B,C, voia B,C/ muntenilor *Cj după* muntenilor *ad.* a Brîncoveanului-vodă B,E,G/ li-au spus B,C// 16 li-au luat B,C/ Şi copiii, ficiorii lui Cantemir-vodă, au rămas numai cu vreo zece, cincispăzece pungi C, Şi beizadelilor nu li-au rămas mai mult decît vreo zece *(lipseşte* zece G) cincisprăzece pungi B,E,G//17 de B,C/ Dumnezeu B,C/ va]va să fie mila sa *Bjj* 18 cerchez *Bj* paşia C/ *după* paşia *ad.* fiindu-le priiatin B, E, *Gj* li-au prinsu B,C/ bine B, *Cj* decît]de *Bjj* 19 mii de- pungi B, *Cj* unde B / Dumnezeu B, *Cjj* 20 sînt *Bj* priiatini B, priiatini *Cjj* 21 gîndiia B,C/ că vor mai eşi B, C, că vor eşi *Gj* ficiorii B,C/ Cantemir-vodă B,C,E,G/ domniîe B,C// 22 *lipseşte* precum s-a vid<ea) înnainte D / să va videa înnainte B / videa înnainte C //

Acestu<i> Cantimir-vodă i-au rămas în urîmă 2 ficiori, <a>nume Antiohi și Dumitrașco, care mai pe urmă au ișit amîndoi domni în Moldova, precum li s-a arăta înainte, la rîndul lor, istoriel(e> lor.

DOMNIÎA LUI COSTANTIN SÎN DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN, L<EA>T 7199 <= 1691), MART 17. CAP 84

Zacial<o> 1. îmbrăcîndu caftan de domnie, Costantin-vodă, sîn Ducăi-vodă celui bătrîn, era om tînăr, ca de șes<ă>spreci, șeptespreci ai, cîndu au cădzut la domnie. *f. 265* Atunce era / și niște boerii de aice de țară la Po<a>rtă, triimiși de Cantemir-vodă cu trebile țărîi. Deci vădzindu-l c-au înbrăcat caftan, s-au dus la dînsul de s-au închinați dup<ă> obiceiu. Așijderea și de <a>icea, Lupul Gavriliță și alții, înțelegînd de domnie noo, au <a>lergat cu bucurie noo la Costantin-vodă. Și mulții ficiori de boer. Că n-avuses(ă> căutări de la Cantemir-vodă, pe vina lor, că-l

1—4 *lipsesc* M, P// 1 Acest *Cj in* urmă C, *lipsește* E/ doi C//2 anume *Cjj* 1—4 *autograf Neculce Ajj* 1—2 doi ficiori beizadeli, cel mai mare anume {*lipsește* anume E) Antiohii beizadea și cel mai mieu Dumitrașco beizadea B// 2 Antiohie-vodă *Cj* Dumitrașco-vodă *Cj* carii B.C//3 eșit B,C/ li să va arăta B//3—4 li să va arăta la riadul lor mai înnainte, istoriîa lor *Cj* înnainte B/ la rîndu istoriîa lor D/ istoriîa B,E,G// 5 Costantin-vodă B,M,P/ sîn]ficior B,M,P/ *lipsește* vedă M/ lui Duca-vodă cel bătrîn P/ Domniia lui Costantin. Duca (Ducăi G>-vodă (dintîi E> ficior Ducăi C, D,E,G// 6 l(ea>t]anul B,E, în anul C,G/ martie B,C/ *lipsește* l(ea)t 7199, mart 17 D,M,P/ cap 87 D, 89 P, *lipsește* E,G,M// 7 *lipsește* Zacia'l(o> B,C,D,E,G,M,P/ Inbrăcînd B,C/ caftan B,C/ domniîa *Cj după* domnie *ad.* în Moldova *Gj* Costantin Duca-vodă C,E,G//8sîn]ficior B,C,D,E,G//7—10 în anii de la zidire (lumii P> 7199 (7192P), iară de la Hristos 1691 Costantin voevod au înbrăcat caftan de domniîa Moldovii. Și cînd l-au pus domnu era tînăr de 17 ani. Și atunce la Poartă era și niște boeri M,P// 8 *după* bătrîn *ad.* în anul 7199, martie 17 D//9 șeasesprăzece, șeaptesprăzeci B, șasesprăzeci, șaptesprăzeci *Cj* ani, cînd au luat domniia. Atuncea B,C,D,E,G// 10 *ad. marginal* și *Cj* niște toiari B, nește boiari *Cj* aicea B,C/ de aice de țară] din Moldova M,P/ la Poartă B,C]la Țarigrad la Foartă G, *lipsește* M,P// 11 trimiși B,C/ voevoda M]trebile M,P// 11-12 Decii văzindu-l pe Constantin (Duca G>-vodă că au înbrăcat caftan (de domnie G> B,E,G/ Deci văzînd că au înbrăcat caftan de domnie Costantin Duca-vodă D/ Decii văzind C]carii după ce l-au văzutu M,P// 12 că au *Cj după* caftan *ad.* de domniîe *Cj* caftan de domnie, au mersu de i s-au închinat M,P// 13 după obiceai B,C/ aicea B,C/ Lupul, ficior lui Gavriliță vornicul B,C, Lupul lui Gavriliță vornicului *Gjj* 14 înțălegînd B,C] înștiințîndu-săM,P/domniîe B,C/// 14—15 noao[1-2]B, noao[1] *Cj* alergat B,C]mersu M,P/ noo[2]]mare E,G, *lipsește* C,M,P// 15 Constantin Duca-vodă C,G/ mulți B,C/ boiari B, boiari C/nu avusese B, nu avusesie C//16 căutare C]milă și căutare B,E,G// 15—2 *lipsește* Și mulții ficiori ... milue pe cei prosștii M,P//

ocărîe și nu vre să-i slujască, ca unui domnu; ce pentru <a>ceia milue pe cei prosștii.

2. Triimis-au Brîncovanul pe Mihai spătar și cu alții boeri ce s<ă> tîmplas<ă> acolo pribegii, de s-au dus la Po<a>rtă di au aședzat logodna cu fiica Brîncovanului, anume Mărie, cu Costantin, ficiorul Ducăi-vodă. Și strîngîndu-s<ă> atîta boerime acolo atunce la Po(a>rtă, au făcut mare cheltuial<ă> țărîi cu multe podo<a)be, can și fără tre<a>bă, precum era țara atunce, slab<ă>: cai, rafturi, corturi, 200 de siimeni cu haine și cu le<a>fă și alteli multe cheltuele, fără tre(a>bă și fără ispravă. Ș-au zăbăvit acolo atunce cu atî<ta> boerime și om de la mart pin' la iuni. Dece au făcut multă cheltuial<ă>.

Ce Costantin-vodă fiind tînăr și neștiind rîndul, îl bucura Lupul, ficiorul lui Gavriliță. Ca un bezmetec ce iera la minte, dzice că-i țara bogată și-i mulțime de bucate a boerilor pribegii, a lui Bogdan ș-a lui Iordachie; / *f. 265v* are de unde sco<a>te să plăte<a>scă datorie ce face.

1 ocăriia B,C/ nu vrea B,C/ *după* domnu *ad.* cu dreptate E/ ce]și *Gjj 2* aceia B,C/ miluîa B,C/ pre B,C/ proști B,C// 3 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G, Brîncovanul, domnul muntinesc M,P/ Mihai Cantacuzino spătariul M,P/ spătariul B,C,D/ cu] pre M,P/ alți B,C// 4 boiari *Cj* să tîmplasîe *Cj* pribegi *Cj* ce să tîmplasă acolo pribegii]din Țara Munteniască C, *lipsește* B,G//5Poartă *Cjj* 4—5 boiari din Țara Munteniască de s-au dus la Țarigrad de au așezat B, boiarii s-au dus din Țara Munteniască la Țarigrad de au așezat *Gjj* 5 de *Cj* fiica]fata M,P/ Brîncoveanului-vodă B, C,D,E,G//6 anume C, pre anume B,D,E, cu anume G, *lipsește* M,P/ domnița Mariîa B,E,G, doamna Mariîa *Cj* Costantin-vodă P/ Costantin (Duca C,D,G)-vodă, ficior (ficiorul C> Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G/ voevoda M/ strîngîndu-să *Cjj 1* atuncea acolo G, *lipsește* M, P/ atuncea B,C/ Poartă C]Țarigrad B,E,G// 8 *după* făcut *ad.* domniîa G/mare cheltuială B,C/ *lipsește* cu P/ podoabe și can fără de triabă B,C,D,E// 9 făr(ă> de G, M/precum]după cum M,P/ atuncea B,C/ slabă B,C] săracă M,P// 10 doao sute B,C/ siimeni slujitori B,C/ *lipsește* cu haine și M,P/ haine B.C/ leafe B,C// 11 și alte B,G, și altele C, și și alte M,P/ cheltuîale B,C/ fără de[1-2] B,D,E,G' fărăde[2]C/triabăB,C/ *lipsește* fără tre(a>bă și M.P//12 zăbăvindu A/ Și zăbăvind B,C,E,G// 12—16 Costandin voevoda, fiindu tînăru și neștiindu rîndul țării, au zâbăvitu acolo, la Țarigrad, cu atîta mulțime de oameni, de la mart pînă la aprilii, cu mare cheltuială. Iară Lupul, ficiorul lui Gavriliță, ca un lipsit de minte îl bucura, zîcîndu că țara îaste bogată și cum că au rămasu mulțime M,P// 12atunceaB,C/atîtaB,C/șiom]șislujitoriB,E,G,'/ 13 de la martie pînă în luna lui iur.ie D, din luna lui martie pînă în luna lui iunie E/ pînă *Cj* iunii B, iunie *Cj* Decii B,C/ cheltuială B,C// 14 Costantin Duca-vodă C,G/ fiind om tînăr *Gjj* 15 ficior B,E/ Gavriliță vornicul D/ *lipsește* Ca un bezmetec ce iera la minte B,E,G/ bezmetecMezmetic *Cjj* 16 *după* era *ad.* și deșert *Cj* dzicea B, zicea C/ că-i]că iaste B,G/ și-ijși sînt B,E,G/ *lipsește* de *Gjj* 17 boiarilor B/ pribegi B,C/ *lipsește* a lui M/ Bogdan hatmanului și a lui Iordachi vistiernicului B,C,D/ și (i a lui P> Iordachi Rosetu; și are M,P/ Iordachie]Roset *Gjj* 18 unde B,C/ scoate B,C/ plătiască B,C// 18-1 datorita[1-2] B, *Cj* ce face B,C, cea face G, *lipsește* M,P/ Decii B.C, *lipsește* M,P Costantin Ducăi-vodă *Cj* voevoda M//

Dece şi lui Costantin-vodă nu-i era urîtă datorie, şi-i era drag<ă> şi mîndrie. Şi ave casă grea şi îmă-sa, Nastasiîa, cu atîte fete au încărcat mulțime de datorie.

3. Aşijderea Lupul Gavriliță pîrîîa la Po<a>rtă pe ficior<ii> lui Cantemir-vodă, c-au luat tas-său din țară 1.000 de pungii de bani, şi țara au fostu ertată de bir. Dece turcii sta de <a>sculta acelea voro<a>ve deşerîte din gura lui ce grăia. Şi ficiorilor lui Cantemir n-au stricat nemic, iar țării au făcut mare stricăciune. Că de ce înainte nu vre turcii să mai erte birul, şi-l cerea deplin. Şi <din> cea laud<ă> mare de bucateli pribegilor, dac-au început a le strînge, n-au gă<si>t atîta pe cît socotie c-or găsi. Ş-au făcut datorie, ş-au rămas neplătită.

4. Deci sosind la Galații cu atîta om, ş-au adus şi cîțiva greci cu dînsul, cu mare alaiu, în postul Sînpetruluî. Eşitu-i-au to<a>tă boerime şi mazîlimea înainte, cu mare bucurie, ştiindu-l că-i ficior de domnu şi Va căuta ne<a>mu-

2 şi-i era dragă B,C, *lipseşte* M.P/ silnici M,P/ mîndriîa B,C/Şi avea B,C]Avîndu-şi M,P/ şi îmă-sa]şi maică-sa B,C,E,G, pre mumă-sa M,P/ doamna Nastasiîa B,C,D, E, Anastasiîa doamna P, doamna Nastasiîa a Ducăi-vodă celui bătrîn *Bjj* 3 atitea fete B,C/ şi aşa au încărcatu M,P/ de B,C/ datoriîe B <da)torie C, datorii *Gjj* ***A*** 3]4 M,P/ *lipseşte* Aşijderea M,P/ Lupul, ficior lui Gavriliță vornicul *Bj* pîrîia la Poartă Lupul Gavriliță E/ pîrîiajau pîrîtu M,P/ Poartă *cj* ficiorii *Bjj* 5 voevoda M/ că au luat Cjcum că au luat *Cj* tată-său C, tatăl lor M, tatul lor *Bj* tată-său Cantemir-vodă E,G/ o mile *Cj* pungi *Cjj* 5—6 că au luat tată-său, Cantemir-vodă, din țară o mie de pungi de bani şi birul țării au fost ertat de la înpărăție. Decii *Bjj* 6 fost *Cj* de bir de la înpărățiîe *Bj* şi birul țării au fost ertat de la înpărăție E, şi birul țării de la înpărăție au fost ertat *Gj* Decii *Cj* sta turcii *Bjj* 7 asculta B,C/ aceli voroave deşerte cîe grăiia *Cj* aceli voroave ce grăiîa din gura lui *Bj* voroave ce grăiia Lupul Gavriliță din gura lui *(lipseşte* din gura lui G>. Şi E, *Gj* din gura lui dişarte *Bjj* 8 *lipseşte* ce grăiia.. Şi M,P/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G,P/ nu li-au stricat nemică C, nu li-au putut strica nemică B,E, nemică nu li-au putut strica G, nimica nu li-au strîcatu M,P// 9 mare stricăciune B,C/ cejeii B,C,E, acii G, acoleM.P/ înnainte B.C//10 nu vrea B,C, n-au vrutu M,P/ erte B,C/ birul țării B,E, G,M, *Bj* ce îl cere tot, deplin M,P// 10-13 *lipseşte* Şi... neplătită M,' *Bjj* 10 Şi din cea B,C,D,G//11 laudă mare B,C/ mare laudă de bucate *Gj* pribegilor]boerilor pribegi C, a boiarilor pribegi D, boiarilor pribegi, a lui Bogdan şi <a lui G> Iordachi B,E,G/ dacă B,C// 12 n-au]încă n-au E/ găsît B, găsit *Cj* socotiîa B,C, socotita ei E/ c-or]că vor B,C/ Şi au B,C// 13 datorita *Bj* Şi au B,C// 14 4]5 M,P/ *lipseşte* Dece M,P/ Decii sosind Costantin Duca-vodă la Galați B, E, G, Decii sosind la Galați Costantin Duca-vodă C, Decii Costantin Duca-vodă sosind la Galați D, Sosîndu Costandin voevoda la Galați M, P / cu atîtea oameni B, E, *lipseşte* M, P / şi-au adus B, C // 15 cu dînsul din Țarigrad' *Bj* cu] şi cu M, P / cu mare alai B, viind cu mare alaiu C / în postul Simpietrului B, C, *lipseşte* M, *Bjj* 16 Eşitu-i-au] Şi î-au eşitu înnainte M, *Bj* toată boerimea şi mazîlimea B,C/ mazilii M, *Bj* innainte B, C, *lipseşte* M, P /mare B, C // 17 bucuriîe *Cj* că-i]că iaste B, C, G, M, *Bj* şijsocotind că C / *lipseşte* va *Bj* niamurile boereşti B, C //

rile boeresştii. Şi viind în scaon, pus(ă> boerii pe toții Gavrilițesştii şi pe toți Mironesştii şi pe alții dintr-alte ne<a)muri, mai mulții tineri decît bătrînii. /

26,3 5. Şi s<ă> şi apuc<ă> de făcu nuntă cu o sor-a lui, domnița Ile<a>na. O dede dup<ă> Neculaiu Costin, sin Miron logofăt, şi-l pus<ă> şi hatman. Şi făcură nuntă frumoasă domne<a>scă, că era şi maică-sa cu dînsul, a răposat<ului> Duca-vodă cel bătrîn, cu alte fete mai mici, anume do<a)mna Nastasie.

6. Atunce nu s-au aflat în visterie mai mult de o sută de pungii de bani, gata strînşii de cămăicani. Că la mo<a>rte lui Cantemir scoses<ă> nişte hîrtii, şi n-apucas<ă> Cantemir a le lua. Dece puind Duca-vodă pe Lupul Gavriliță visternic mare, n-au agiunsu acei bani 2, 3 luni de cheituială vister<i>ei. Care apoi mai pe urmă l-au şi scos din visternicie, cu mare bănat pentru acea slujbă curată.

7. Pus-au atunce la mazili şi la țară banii stiagului, grei. început-au a prinde pe boerinaşi(i> lui Cantemir,

1 *lipseşte* Şi M, P / viindu *Bj* în scaon]la scaonul domnescu B,E, la scaon in Iaşi D, la scaonul domnesc în Iaşi *Gj* pus-au boiari B,E,G, pusă boiari C]au ' boeritu M,P/ pre B,C/ toți B,C/'/ 2 Gavrilițăştii B. Gavrilițeştii *Cj* *lipseşte* şi M/ Mironeştii B,C/ pre B,C// 3 niamuri *Cj* mai]şi pre mai M,P/ mulți C/niamuri şi era mai mulți boeri tineri *Bj* bătrîni B,C// 4 5]7 M,P, *lipseşte* *Cj* Şi să apucă B,E,G/ să *Cj* apucă *Cj* anume domnița Iliana B,C,E,G, pre anume domnița Ileana// 4—9 Costandin voevoda au datu pre soru-sa EKana după Nicolai Costîn, ficiorul lui Miron logofătul, fiind de față şi mumă-sa, doamna Anastasiîa (Anastasiîa doamna P) a răpăusatului Duca (Ducăi-vodă P) voevoda. Şi i-au făcutu nuntă domniască. Şi pre cumnatul său Nicolai Costîn l-au boeritu hatman. M, *Bjj* 5 dede B,C/ după B,C/' Nicolai B,C/ smjficior lui B,D,E,G, ficiorul lui *Cjj* 6 logofătul B,C/ pusă B,C// 7 domniască B,C/ *după* dînsul ai. doamna Nastasiîa B,C,D,E,G/,' 8 răpousatului Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G/ fete B,C//9 *lipseşte* anume do(a>mna Nastasie B,C,D,E,G// 10 615 C, *lipseşte* M,P/ Atuncea B,C/ vistieriîa B,C/de]decît B,C,D,E,G/,.' 10-11 în visterie numai o sută pungi (de P> bani gata era strînşi (era gata strînşi P> de caimacami M,P// 11 pungi B,C/ strînşi B,C/ de caimacami C]de boiarii caimacami B,E,G, Că mai înnainte de moartea D/moartea B,C//11—13 *lipseşte* Că la mo(a)rte ...Duca-vodă pe M.P//12 Cantemir-vodă B,C,D,E,G/scosese B, scosesie C]au fost scos G/nişte B, neşte *Cj* nu apucas(ă) B, nu apucasă C]n-au fost apucat *Gjj* 13ale luoaCja lua banii B,E,G/ Decii B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G,' pre Lupul ficior lui Gavriliță *Cjj* 14 vistiernic mare B,C/' 13-15 Visternic era Lupul Gavriliță şi nici în trii luni acei bani nu î-au ajunsu la cheltuielile visteriii M, *Bjj* 14 <u>ajur.su</u> *Cj* acîei *Cj* doao, trii B,C// 15 vistierii(i>B, visteriii *CI* Care apoi B,C]Şi pentru acеîa M,P/ pre *Cjj* 16 vistiernicie B, vistiernicie *Cj* mare B,C/ acîa *Cj* cu mare bănatu l-au scos din vistiernicie M,P/ *lipseşte* pentru aceea slujbă curată M,P, *ad. uite) ier de altă mînă* A// 17 7]6 C, 8 M,P/ atuncea B.C, *lipseşte* *Gj* la] pe B,E, pre C,D,G/ mazili B,C/ steagului B,C// 17-18 Pre mazili şi pre țară au pusu banii stiagului , foarte grei. M,P// 18 greijgrei bani B,C,D,E,G/ început-au a prinde] Prins-au M,P/ pre *Cj* boerenaşii B,C; Cantemir-vodă B,C,D,E,G,M,P//

cei rădicații dm ne<a>muri proa<a>ste, ce dzicea Cintemir că i-a faci ne<a>muri, şi-ncepur<ă> a-i bate ş-a-i închide pen temniți şi pe la simeni. Şi-i sărăcîră, de rămasără cum le-au fostu postrigul, mojici. Iar unei, dintr-aceli bătăi au şi nebunit, de-u rămas nebuni. Şi pe cale le făcusă; că vai de boerul ce s<ă> ro<a>g<ă> mojicului. /

7. <sic>. Aşijderea au triimis la casăli boiarilor celor fugiți de le-u luat tot ce-u găsit, anume a lui Bogdan hatman ş-a lui Iordachie Rusăt vis<ternic>. Şi le adusără şi giupînesăli în Iaşi, şi le prinde vătajîi de-i muncie, şi femeile şi feteli slujnice din cas<ă>, le băte să spuîe bani şi odo<a>ră şi haine mistuite şi bucate ce-avuses(ă). Să aflar<ă> multe mistuite şi ascunsă pen țară, pe la prieteni, dup<ă> cum iaste obiceiul celui fugar'a ascunde. Şi luară tot ce găsiră şi pe urmă le făcură pe giupînesăli lor surgune la Focşeni. De la Focşeni le-au dusu-ii cu căruți şi cu cai răi şi cu podvodzi pen munții, pen Hangu, şi le-u trecut la Ne<a>mțu la cetate, la boiarii lor. cu

1 cei]cîei C, pre cei M,P/ rădicați B,C// 1—2 niamuri[1-2] B,C/ proaste B,C/ *lipseşte* ce dzicea... ne<a)muri M,P/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G// 2 face C/ şi începură a-i bate şi a-i închide B,C]i-au bătutu, i-au închisu M,P// 3 pin temniță B,C, în temniță M,P/ şi pe la siimeni B,C/ *lipseşte* M,P// 4 cum]precum, B,E,G/ li-au fost B,C]li-au rămas G/postregui C/mojici B,C/ unii B,C//3—5 Şi cu totul î-au sărăcitu de au rămasu iarăşi mojici, după cum li-au fostu postrigul lor. Unii dintrînşii din pricina bătăilor au nebunit M,P// 4 dintru aceli B, dintr-aceli C// 5 de-u]de au B,C/ *lipseşte* de-u rămas nebuni M,P/ ŞiJAdevărat M,P/ cale C/7 6 le făcusă]li-au făcut B,D,E,G,M,P/ boiariul B, *ad. marginal* G, boîariul C, boeriul acela M,P/ să roagă mojicului B,C// 7 7]8 B,E,G, 10 M, 9 P, *lipseşte Bj lipseşte* Aşijderea M,P/ au trimis C]Trimis-au M,P// 8 dejşi M,P/ le-aujli-cu C, anume a luijadică di casăle lui M,P/ a Lupului Eogdan hatmanului D// 9 hatmanului C, *lipseşte* M,P/ ş-a]şi a *Cjj* 7—9 celor fugiți, anume a lui Bogdan hatmanul şi a lui Iordachi Rusăt vistiernicului, de li-au luat tot ce au găsit. Şi le B,E,G/ Iordachi *Cj* vistiernicul C, visternicului D, *lipseşte* M,P/ Şi le adusără]Adus-au M,P 10 şi[1]] pre M, şi pre P, *lipseşte Gj* giupînesile B, jupînesele C, giupînesăle lor M.P/ le prindea B, li-au prinsu C/vătajii B,C/ de-i munciîa B, de i-au muncitC/'/ll timeile B,C/ şi fetile B, şi fetili C, *lipseşte Gj* slujnicile B, slujiniceli C, slujnecele *Gjj* 9—10 vătajii şi slujnicile, fimeile din cas<ă>, de-i muncita şi-i bătea să spue E// 9— 13 Prins-au pre vătajii, fimeile şi fetile, slujnice a lor; i-au bătutu, i-au muncitu să spue odoară, bani, haine mistuite şi dobitoace. Şi s-au aflatu M,P//11 casă B,C/ bătea *Cj* spue B// 12 odoară B,C/ ce avuses<e> B, ce avusesie *Cjj* 13 SăjŞi să B,C,E,G/aflară B,C/ *lipseşte* şi ascunsă M,P/ pin B,C// 14 priiatini B, priiatini *Cj* după B,C/ obiceaiul B,C/ celui fugariu Bjcelor fugari *Gj* a]de C,E,G/ *lipseşte* dup<ă) cum iaste ... ascunde M,P/ ascundu C, ascund *Gjj* 15 giupînesile B, jupînesele *Cjj* 15— 17 Şi li-au luatu tot <toati P) ce au găsitu. Pre urmă au surgunitu pre giupînesăle lor la Focşani. Iară de la Focşani, cu cai răi li-au dus prin munți Ia Hang M, P // 16 surgune B, *Cj* Focşani[1-2] B, *Cj* De]Şi de B, C, E, *Gj* li-au dus B,C,E,G// 17 căruțe Bjchirigii *Cj* pin[1-2] *Cj* munți C / pin munți pînă in Hangu B, E, *Gjl* 18 le-u]li-au B,C / Niamțu B,C/ cetaate *Cj* boerii *Cj după* lor *ad.* ce (căP) era acolo M,P//

bogată lipsă şi nevoe. îş rîs<ă> cum îi vini la minte: şi mai mult era acest sfat de boiarii cei mari şi de munteni, îndernînare.

8. Osînd<ă> pe casăli lor, pentru vărsarea singelui lui Miron ş-a lui Velicico, ce făcus<ă> Cantemir-vodă cu sfatul acestor doi boiarii pribegii!

Şi dup<ă> aceia scris<ă> Duca-vodă la Po<a>rtă c-au triimis Bogdan şi Iordachi poghiiaz din Țara Leşască de ş-au luat giupînesăle ş-au făcut mare stricăciune țării, pentru ca s<ă> strice pe copii<i> lui Cantemir-vodă turcii

*•267 şi pe Cup<ă>resştii. Dar Po<a>rta, fiind / întele<a>ptă şi cuprinsă la minte, nu s-au potrivit scrisori<i> lui, c-au priceput că-s scrisorile lui deşerte.

9. Că Bogdan şi Iordachi din Țara Leşască nu dormie, nici le şăde scrisorili. Triimitea Ia Camenită, la Caramanpaşea, că era prietin vec<hiu> lui Cantemir-vodă, şi la Daltaban, sarascherul de Obluşiță, şi la Țarigrad, de jăluîa, şi înştiința la înpăr<ă>ţîe de toate faptele Ducăi-vodă ce face. Ce nu le-u putut strica nemică ficiorilor lui

1 bogatăjmare SI, P/cu bogată şi multă lipsă şi nevoie B, cu multă şi bogată lipsă şi nevoie B,E,G/îş]Şi îş *Gj* rîsă B,C/ cumjdupă cum B, precum D,E,G// 2 boerii *Cj!* 1—3 *lipseşte* îş rîs<ă) cum îi vini ... îndemnare M,P//3 munteni B,C/ îndemnare B,C// 4 8]9 B, *lipseşte* G,M,P/ Osînda B,C]Această osînda au venitu M.P/ pre *Cj* casăle B,C/ singelui B/ lui]a lui M,P// 5 Miron logofătul B,D,E,G/ Miron logofătul şi a frăține-său lui Velicico hatmanul C/ ş-a]şi a *Bj* Velicico hatmanul B,E, Velicico hatmanului D, Velicico vornicul *Bjj* ce făcusă C]pre care au făcut-o M,P/ voevoda M// 6 boiari B, boiari *Cj* pribegi B,C; pribegi boiari *Gjj* 7 după B,C/ scrisă B,C/ Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ Poartă B,C/ că au trimis B,C/ Scris-au Duca voevoda la Poartă cum că au triimisu M,P// 8 Bogdan hatmanul *Cj* şi]şi cu *Cj* Iordachi visternicul *Cj* podghiiaz *Cj lipseşte* din Țara Leşască M,P//' 9 giupînesile B, jupînesele *Cj* şi au făcut B, şi au făcut țării *Cj* mare B,C/ stricăciune B, stricăciune *Cj după* țării *ad.* Şi aceasta au făcut-o M,P//' 10 *lipseşte* pentru M/strice B,C/ pre *Cj* copiii B,C]ficiorii M, *Bj* voevod M/ *lipseşte* turcii M,P// 11 Cupăreşti B,C/ Dar Po<a>rta]Dar turcii B,E,G, Dar turcii la Poartă C, Dar fiind turcii D, însă turcii de la Poartă M, *Bj* fiindu înțălepți şi cuprinşi B,C,E,G/ ințălepți şi cuprinşi *Bj* înțălepți M,P// 12 *lipseşte* şi cuprinsă la minte M,P/ scrisori<i>]scrisorilor B,C,E,G,M/că au B.C// 13 că scrisorili lui sînt deşerte C,D,G/ că-s]că sînt E,M,P/ *lipseşte* scrisorile lui E,M,P/ că scrisorile lui sînt deşerte şi pe pizmă *Bjj* 14 9]10 B, 12 M, 11P/ *lipseşte* Că M,P/ Bogdan hatmanul *Cj* şi]şi cu *Gj* Iordachii B, Iordachi visternicul *Cj lipseşte* din Țara Leşască *Cj* uu]nu pre M/ dormiîa B,C// 15 nici le şidea scrisorile B]nu inceta a triimete scrisori M,P, *lipseşte Cj lipseşte* Triimitea M, *Bj* Caraiman-paşe B. Caraiman-paşia C, Cahriman-paşia E, *Gjj* 16 era]au fost *Gj* priiatin B, priiatin *Cj* vechiu B,C/ lui]a lui *Bj* 'voevod M// 17 Daltaban-paşe B,E, Daltaban-paşla C,D,G/ sarascheriul E, *Cj* Oblucită B,C,E/' la Țarigrad, înştiințînd şi jăluindu-să înpărăției M, *Bjj* 18 jeluia C, jeluia la Poartă *Bj* la înpărăţiia C, *lipseşte Bj* jeluia la înpărăție şi înştiința de toate E, *Gj* faptele *Cj* faptele lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G/vcevoda M// 19 face B,C/Ce]Şi C,D/le-u] li-au B,C/ strica B,C/ nimica *Cjj* 19—2 *lipseşte* ce face... acestea lucruri M,P//

Cantemir-vodă. Mai mult îşi strica numele lui cu acestea lucruri.

10. Iară cînd fu de to<a>mnă, într-acel anu a domn<i>ei lui s-apucă de făcu nuntă şie. Şi triimis<ă> Brîncovanul pe fiică-sa Mărie cu oncu-său stolnicul Costantin Cantacozono şi maică-sa, do<a>mna Stanca, şi cu mulţii alţii boeri şi giupîneasă, rudenii din Ţara Munteniască, de vinir-în tîrgu în **Iaşii.** Şi le dede tutoror gazde pen curţii boeresştii şi neguţitoresşti, grij<ă> de toate, să nu 'li lipsască nemic. Iar pe mire<a>să îi dede gazdă în casăli lui Vasîlachii vornicului Gavriliţă. Şi acolo fecea nunta mire<a>sa, iar domnie în curţile domnesştii. Şi boerim<ea> a doo ţărîi nuntir<ă> 3 săptămîni cu mare pofăli şi / podo<a>be şi cu feluri de feluri de muzice şi de pelivănii, de mirare în tîrgu în **Iaşi.** Că era să fac<ă>'nunta la Focşeni, ce fiind to<a>mna, vreme de iarnă* au făcut-o la **Iaşi.** Şi-ncălecă singur domnul ca un mire, înpodobit, şi cu surguci în cap şi cu mare alaiu, de-au mărsu ia gazda miresăi de au luat-o. Şi dup<ă> ce au luat-o de la gazdă,

1 îş strica B,C/ numele B, numeli *Cj* aceste B,C// 3 10] 11 B, 13 M, 12 *Bj* *lipseşte* Iară cîndu fu M,P/ cînd *Cj* toamnă B,C/ întru acel an B/ an *Cj* domniii B,C/ lui] lui Costantin Duca-vodă D// 3—4 De toamnă s-au apucatu Duca voevod să-şi facă şi a lui nuntă. Brîncovanul, domnul muntinesc, au triimisu pre fiică-sa M,P// 4 să apucă B,C/ de-ş făcu *Gj* şie]luiş B,D,E,G, luişi *Cj* trimisă B, triimisă *Cj* Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă *Cjj* 5 pre B,C/ domniţa Mariîa B, *Gj* unchiu-său B,C,D,E,G// 6 Cantacozino C, *lipseşte Bj* şi]şi cu B,C,D,G, cu M,P/ doamna B,C/ mulţi alţi B,C// 7 boiari B, boiari' *Cj* jupine'se B, jupînesie *Cj* rudenii de a lor B,E,G, rudenii a lor C//8 viniră C, viniră cu toţii D/ de viniră în Moldova în tîrgu în Iaşi B,E,G, şi au venitu în Iaşi M,P/ Iaşi *Cj* dete B, dede C, Datuli-au M,P/ tuturor gazde B,C/pin curţi boereşti B,C// 9 neguţitoreşti B,C/ şi grije B,C, D, G, şi-i grijiiaM.P/ nule B,C//10 nimica C,M,P/ Iar m'iresiiii dete B,D,E,G, Miresăi î-au datu M,P/ miriasă *Cj* dede// 10—11 în casăle vornicului Vasilie Gavriliţă B, în casăle lui Vasilie vornicului, ficioru lui (sin G> Gavriliţă E,G, în casăle lui Vasilachi vornicului ficioru (ficiorului D> lui Gavriliţă (vornicului D)C,D//11 vornicul M,P/ fece B,C// 12 miriasa B,C, miresăi M,P/ domniia B,C] Duca voevoda M,P, domniîa au făcut nunta *Gj* curţile domneşti B,C/ boerimea B,C/ *lipseşte* Şi boerim(ea) a doo ţărîi M, *Bjj* 13 doao ţări B,C/ nuntiră trii B,C/ Trii săptămîni au nuntit M.P//13-14 mari pohvăli şi cîntări şi podoabe *Gj* pohfăli B, pohvăli C.E//14 pohfală, cu multe podoabe, cu multe feliuri de muzice M,P/ podoabe B,C/ feliuri B,C/ de B,C/ mugice A/ de]cu B,G, *lipseşte* E,M,P/ *lipseşte* şi de *Bj* pehlivanii B, peilivani D, pelihvănii E, peliveni M, pehliveni *Bjj* 15 facă B,C// 15-17 *lipseşte* Că era să ... au făcut-o la Iaşi M.P//16 Focşani B,C/ce]numai B,E, ce numai *Gj* fiindu B/toamna B,C/au făcut nunta la Iaşi B,D,E,G// 17 Şi incalecă B,C, Şi au încălecat G, încălecat-au M,P/sîngur domnul B,C]Duca voevod M,P/mire B.C/cu cu un G//18 *lipseşte* şi M,P/mare alai B,C/de au B,C/mersu B/mers-au M,P// 19 miresii B.C/de^şi *U.Bjdupâ* luat-o *ad.* cu mare cinste M,P/după B, *Cj lipseşte* Şi dup(ă> ce au luat-o de la gazdă M,P//

au mărsu la mănăstire la Golîe. Şi acolo fiindu un patriiarhu de Ţarigrad mazîl, anume Iacov, îi cunun<ă> acolo, în Golîe. Şi de acolo purces<ă> cu mare alaiu pen mijlocul tîrgului de sus şi pen tîrgul de gios, pîn' la curţile domnesşti. Pe aceia vreme şi eu, Ion Neculce vel-vornic, eram tînăr postelnic şi mergem cu alţii postelnici înpreun<ă>, cu toegeli a mîn<ă>, pe gios, înainte domnului.

Şi dup-istovul nunţii, petrecu domnie pe boeri<i> murltenesşti pîn' la Vaiea Adîncă, cu mare cinsti. Şi-ş luară dzua bun<ă> de-acolo.

11. Dup-acestea începur-a vinii datornici<i> de la Ţarigrad şi a-ş cere datoriile, că li s<ă> plinis<ă> dzua. Şi-ncepur-a vini şi poroncii de la Po<a>rtă, navalele, a cere obiceiurile ţării, că nu vrea să le ìarte, ca la Cantemir-
f. 268 vodă. / Că lăudâs<ă> Lupul la Po<a>rtă c-au luat Cantemir mulţii bani, şi turcii, ştiind aceia, nu erta. Atunce s-au cunoscut ce-u grăit Lupul la Po<a>rtă. Ţar<a> era puţin(ă> şi boiarii era tineri, nu ştie cum or schivernisii. Ce'învăţar<ă> de sco<a>sără şi aice obiceiul cel rău, ce

1 au mersu B]Mers-au M,P/ mănăstire C/Golîia B,C/ mănăstirea Goliia E,G,M,P/ fiind B,C/ patriiarh C//2 de]de la E/ mazil B,C/ cunună B.C//1—2 *lipseşte* Şi acolo ...mazîl, anume M,P// 1—3 Şi î-au cununatu Iacov, proin patriiarh al Ţarigradului. De acolo au purces cu mare M,P// 3 Golîia C/ de B,C/ purcesă C, au purces B,D/ mare alai B,C/ pin B,C// 4 pin tîrgul B,C, *lipseşte* M,P/ de B,C/ pînă B,C/ curţile domneşti B,C// 5 Pre C]Atuncea pre B/ aceia B,C/ *lipseşte* eu B,C,D,E,G/ Ion' Neculcea, ce au fost vel-vornic, era B,E/ Ion Neculcea biv-vel-vornic, era om/ tînăr *(lipseşte* ora tînăr G> C,D,G/ *după* tînăr *ad.* cu boeriîa *Bjj* 5-7 *lipseşte* Pe aceia vreme ... înainte domnului M,P// 6 postelnicu *Bj* mergea B,C,D,E,G/ alţi B,C/ înpreună B,C// 7 toegile B, toegili *Cj* mînă B,C/ pi *Cj* înnaintea B, înnainte *Cjj* 8 după B,C/ nunţii B,C/ Şi după ce nuntiră, după istovul nunţii E, Şi după ce să isprăvi nunta *Gj* domniia B,C/ boiarii B, boiarii *Cj* munteneşti B,C// 8—9 Iar după sfîrşitul nunţii, Duca voevoda şi cu toţi boerii au petrecutu pre boerii muntinesti M',P// 9 pînă B,C/ cu mare cinste B,C, *lipseşte Gj* Şi îşi B, Şi îş C//10 zioa bună de'acolo B,C/ Şi deacole ş-au luatu zioa bună M,P// 11 11] 12 B, 16 M, 14 P/ După aceste B, Iară după aceste C, *lipseşte* M,P/ începură a vini B,C, viniră D, Inceput-au a veniM.P/ datornicii B,C// 12 şi începură a-ş cere datoriile D, *lipjeşte* M,P/ cere B, cere C/să plinisăC/ zioa B,C]vadeoa M,P// 13 Şi începură B,C]Inceput-au M,P/ *lipseşte* si G,M,P/poronci B,C/ Poartă B,C/Poartă, cerşindu (cerînduP) havalelile birului tării că M,P/ havaleli B, havalele *Cjj* 14 cere B, cere *Cj* obiceaiurile B, obiceaiurili *Cj* să le erte B, să-1 erte M// 15 voevoda M/ Că]De vreme că M,P/ lăudasă *Cj* Lupul Gavriliţă B,E, Lupul feciorul lui Gavriliţă *Gj* Lupul lăudasă M,P/ Poartă B,C/ că au B,C// 15—16 cum că Cantimir-(vodă P> au luatu bani mulţi din ţară şi M,P// 16 Cantemir-vodă D,E,G/mulţi B,C/ştiindu *Bj* aceia B,C/nu erta] n-au ertatu birul ţării M,P/Atuncea C, Deci atunce M,P//16-17 *lipseşte* Atunce.. Lupul la Po(a>rtă *Bjj* 17 cunoscut C/ce-u]ce au C/Lupul Gavriliţă E,G/Poartă C/Ţara B,C// 18 Ţar(a> era putin(ă>]în ţară era oameni puţini M,P/puţină B,C/ *lipseşte şi* M,P/ nu]şi nu M,P/mi ştiîa B,C/or]vor B/chivernisi B,C// 19 învăţară B,C/scoasără B,C,' aicea B, aici C/o'biceaiul B,C/învăţat-au de au făcut şi în Moldova obiceiul M,P/ ce]pre carile M,P//

l-au scornit Brîncovanul în țara lui. Aflară-s<ă> şi aice sfetnici fără lege şi tirăne<a>scă zavistie, ran<ă> făr<ă> le<a>c, şi s<ă> che<a>mă lepra sau fistula în pîntece: văcărit, de vac-un zlot şi de cal un leu să de tot omul, de s<ă) trage acel obiceiu spurcat pîn-astădzii în pămîntul nostru. Că orice domnu vine îi <era> drag acel obiceiu şi nu-1 mai las<ă>.

12. Şi dintr-acel ciias ce au scos văcăretul să şi conoscu că n-a lungii cu domnie, nice a pricopsi casa lor de lacrămi multe a săracilor. Şi-n scurtă vreme cădzu blăstămul mai degrab' pe Dumitraşco Ceaurul vel-logofăt, fiind sfetnic, că-i scurtă Dumnedzău viiața. Că murii cum îi mai rău, în dub frențit, şi i s<ă> istovii şi casa lui şi 3 ficiori a lui ce au avut. Să stinsă pomenirea lui cu sunet, şi moşiile lui cădzură la mîn<i> streine. Sfetnicul de domnu rău, pentru cinstea ce are, orbit de răutate fiind, gîndesşte şi-i pare că nemeresşte, şi pe urmă mai

1 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ în țara lui]în Țara Muntinîască M,P/ Aflară-să B,C, Aflatu-s-au D/ aici B, aicea *Cjj* 2 sfetnici B,C/ fărădelege B,C,D,E,G// 1-4 O, ce sfetnici răi a lui Ducăi (Duca P> voevoda! O, ce tirănîască zavistii a lor! Şi aceasta să chiamă lepră, sau frență, sau fistulă în pîntece, sau cangrenă în gură, adică văcăritul M,P//2 tirăniască B,C/ zavistiia C/rană B,C/'fărăde B,C,D,E,G//3 liacu B, Hac *Cj* şi]ce B,C,D,E,G/ s(ă> chiamă B, să chiamă *Cj* pîntece B,C/ *după* pîntece *ad.* adecă *Cjj* 4 vacă B,C/ *după* vacă *ad.* cîte *Gj lipseşte* şi M,P/ să dea B,C// 5—6 de s-au tras acestu obiceai rău şi spurcat în mulți ani, în pămîntul nostru al Moldaviii B, de s-au tras acel obiceaiu spurcat în multă vreme, la mulți domni, în pămîntul nostru al Moldovii C, de s-au tras acel obiceai (rău E> multă vreme (în mulți ani E,G> la mulți domni *(lipseşte* la mulți domni E,G>, în pămîntul nostru (al Moldovii E,G> D,E,G// 5—7 *lipseşte* de s(ă) trage ... nu-1 mai las(ă> M,P// 6 viniîa B,C/ era B,C,D,G// 7 obiceai B,C/ lăsa B,D,E,G/ *după* lăsa *ad.* pînă în a doa domnite a mării-sali Costantin-vodă Racoviță şi atuncea făcînd legătură cu giurămînt măriîa-sa Costantin-vodă Racoviță, dinpreună cu arhierei şi cu boiarii cei mari au ertat acest obiceaiu. să nu mai fie văcărit, pentru care Dumnezeu să-i dăruiască înpărățiîa ceriului *Cjj %* 12] 13 B, *lipseşte* M,P/ ŞiJIară Costantin Duca-vodă C/dintru acel *Cj* ceas B cias *Cj* au]s-au P/ văcăritul B,C, văcărit P/ cunoscu B,C// 9 n-a lungi C, nu va lungi E,G/ domniîa B,C/ nici *Cj* nici va pricopsi B// 10 de lacrămile cele multe B,E,G// 9— 10 că Duca nu va fi multu domnu, nici casa lor nu va procopsi, pentru lacrămile cele multe M,P// 10 Şi în B,C/ cădzu] agiunsa B, întîi căzu M,P//11 mai degrabu B, mai degrabă C, *lipseşte* M,P// 10—2 *lipseşte* Şi-n scurtă vreme ... în capul lui E, *lipseşte* cădzu blăstămul... în capul lui *Gjj* 12 log(o>făt *Cj* fiindu sfetnic *Bj* că i-au scurtatu M,P/ Dumnezeu B,C/ Că muri cumu-i B, Că muri cum iaste C, Şi au muritu cum taste M,P// 13 dubu frențitu *Bj* să *Cj* istovi B,C// 13— 14 înfrențîtu şi au muritu şi trii ficiori ai lui şi toată casa lui s-au stînsu. Perit-au pomenire lui M, *Bjj* 14 trii B,C/ *lipseşte* a lui *Bj* Să]Şi să D/ Să stînsără şi muriră şi să trecu pomenirea lui *Cjj* 15 şi şi M,P/ moşiile B,C/ cădzură]agiunsără N, au întratu M,P/ mîini B, mînu *Cj* streine B,C; Sfetnicul B, *Cjj* 16 de domnu rău]a domnului celui rău M,P/ cinste *Cj* ce o are iaste orbitu M,P/are B,C/orbit fiindu de răutate gîndeşte *Bjj* 17 *lipseşte* fiind M,P/ gîndeşte B,C/ pare B,C/ nemereşte B,C//

f. 268v rău / să greşesşte, că pe urmă răul cel mai mari şi osînd<a> cade în capul lui. Că lacrămile săracilor nice so<a>reli, nici vîntul nu le po<a>te usca, dup<ă> cum dzice şi Isus Sirah, că ruga smeritului nuori în cer pătrunde.

13. Iară de var<ă>, în al doilea anu, vădzindu-1 muntenii de lucrurii slabe ce are de la Po<a>rtă, îl tot grăbie de bani ce Iera ei chizeşi pentru dînsul, ce luas-în datorie. Şi el, fiindu-le gineri, să nu-i mînie, sîlie să le fac<ă> voe, să să piăte<a>scă. Iară au scornit un obiceiu nou pe țară, de au scos de pogonul de păpuşoiu şi de părincu ce-1 face oameni(i) cu sapeli pen curaturi, să nu moară de foame, el le lua cîte un zlot, şi de pogonul de tutun cîte 4 lei. Lucruri deşerte, făr' nice o socote(a>l<ă> sau vrun sporu să po<a>tă <să> rădice nevoia! îmbla ca nissşte oameni hămesiții, neagiungîndu-i minte să s<ă> chivernisască. Că stupii şi vinul să făcea buni şi mult, că ave năroc la bisug. De-r hii avut năroc şi la boiarii cu minte şi cu sfat, cum era nărocul la sporul hranei, că era bişug de toate în dzilele lui, aru hi fost lăudat numele lui.

1 greşaşte B, greşeşte *Cj* căci că mai pre urmă tot răul cel mare M,P/ mare B,C/osînda B.C// 2 în capul lui cade B,C/ Că]de vreme că M,P/ lacrămile B,C/ nici B,C/ soarele B, soareli C//3 poate B,C/ după cum B,C]precum *Gj* dzice B, ziceC/ *lipseşte* şi G,M, *lipseşte* şi Isus *Bjj* 4 că]şi *Gj* nuorii B,C, nuorul M/ceriu B,C/ *după* pătrunde *ad.* iară cel mîndru degrabă cade M,P// 5 13] 14 B, 18 M, 15 *Bj lipseşte* Iară de vară M,P/ vară B,C/ an a domniii lui B,E,G,M,P, an a domniii lui Constantin Ducăi (Duca D>-vodă C,D/ muntenii B,C// 5—6 văzîndu-1 muntenii că iaste slabu la toate lucrurile lui, îl tot grăbiîa M,P// 6 lucruri slabe B,C, lucrurile lui cele slabe E/ ce avea de la Poartă B,C,E/grăbiia B,C// 7 ce era B,C]fiind M,P/ ei]iei *Cj* chizeşi B,C/ *lipseşte* ce luas-în datorie M,P/ luasă B.C/ datorite *Cjj* 8 fiindu-le B,C/ ginere B, ginere *Cj* să^ca să M,P/ mîniîe *Cj* siliie B, C]în tot chipul să sîliîa M,P/ să le facă (pre C>voia B.C//9 plătiască B,C/ Iară]Şi B,C,D,E,G// 9— 12 Acestu domnu au mai scornitu un obiceiu rău. Săracii oameni, ca să nu moară de foame, săpa cu sapile prin curaturi, sămîna popuşoi şi păringu, iară el au poroncitu să îa de tot *(lipseşte* tot P> pogonul cîte un zlot, iară (şi P> de pogonul de tiutiun M,P// 9 un]şi un *Cj* obiceaiu B, obiceai *Cjj* 10 păpuşoi M,P/ şi de pogonul de părincu *Cj* făcea B, făcîa C]săpa *Bjj* 11 oamenii B,C/sapele *Cj* pin B,C/foame B,C// 12 le luoa C]li-au luat D/ tutiun B, tiutiun *Cj* cîte patru B,C// 13 Lucruri]Adevărat lucruri M,P/ şi fără nice B, fără de nici C,G, şi fără de nici D,E,M,P/ *lipseşte* o socote(a>l(ă> sau vrun M, P/ socotialâ B,C/ vreun *Bj* sporiu B,C// 14 ca să poată să rădice nevoile, havalele ce avea C/ să poată să rădice B, să poată şi rădice nev(oi>a M,P/ nevoile D, vreo nevoie E/ Umbla B, Ce umbla C,D/ *lipseşte* ca M,P/ nişte B, neşte *Cjj* 15 hămeiți B,C/ mintea (minte C> să chivernisască B,C,E// 16 *lipseşte* Că M,P/ *lipseşte* şi M,P/ stupii să făcea buni şi vinul (vin C> să făcea bun şi *(lipseşte* bun şi C) mult B,C,E, stupii să făcea buni în zilele lui şi vinul să făcea bun şi mult *Gj lipseşte* buni şi M,P/ că avea nărocu (noroc C> la bişug B,C] şi era bişug în toate M,P//17 De ar hi B,C] Decide ar fi avutu M,P/ boîari C/'boiarisă fie cu minte B,E,G/ *după* sfat *ad.* bun E,G// 18 era]avea *Bj* norocul C/ sporiul B/hranii B,C, de B.C//17- 19 şi cu sfat bunu, apoi i-ar fi rămas numile lui lăudat M,P//19 zileli B zilele C/ar B,C/ fi *Bj* numeli B,C//

14. Numai cu aceste obiceiuri s-au stricat numeli şi de la ţar<ă> şi de la prieteni, Şi-1 smintie şi muntenii mult, că Vre să-1 stăpîniiască şi s<ă> facă cum era voe
•• 2119 lor. Şi citii banii cerea muntenii / elu tot le da; mai că nu ştie ce le-u dat şi cu ce le-u rămas dator. Şi la sînge încă nu era lacom, vărsător, într-acel rîndu a domnii<i> lui. Că mai mult de doi oameni în dzilele lui n-au perit: un tîlhar, pe vina lui, şi un răzădent a lui Tucul grof, pe dreptate. Acesta au perit numai de fric<a> lui Tucul grof, că-1 închises<ă>, şi ia mazilie, temîndu-s<ă> să nu-1 pîrască Tucul grof, au triimis, de l-au zugrumat, pe Irimeica Jora la Trotuş. Că era închis acolo, la mîna lui Buhuş, cămăraşului de ocnă, pecum i s-a spuni povestea mai gios, la rîndu.

Şi era domnu cu-înţelepciune, şi la mînie lui grăia tot cu cinste şi cu îngăduial<ă>, nu cu răstituri, prostatic. Şi era un om foarte învăţat bine la carte. Şi măcar că era învăţat, dar spor în casa lui nu era. Dece iar la al doili an mai sco<a>să şi al doilea văc<ă>ret de vită.

1 14] 15 B, *lipseşte* M,P/ aceste B,C/ obiceaiuri B,C/ ş-au stricat CDjîşi strica B/ numele *Cj lipseşte* şi B// 1—3 Ci cu obiceiurile cele răle ş-au strîcatu numile; şi nu numai de la ţară, ce şi de la priiatini. Muntenii încă îl smintiîa multu, vrînd'u ei să-1 stăpînească M,P// 2 de B,C/ ţară B,C/ priiatini B, priiatini C/ smintiîa muntenii B,C// 3 vrea B,C/ stăpîniască B,C/ să facă precum <după cum M, P> le era voia B,C,E,G//' 4 *lipseşte* lor G/Şi cîţi B,C]Deci oricîţi M,P/bani B,C/îi cere M,P/ muntenii B,C/ el B,C// 5 nu ştiîa B, nu mai ştiîa C/ şi mai că nu mai ştiîa cîtu li-au datu M.P/le-u^jli-au B,C/ce[2] B/li-au[2] <le-auD> mai rămas B,C,D,G,M/ datoriu *Cjj* 5—6 la singe a vărsa încă nu era lacom vărsătoriu de sînge, că într-acel G// 6 vărsătoriu B,C]a vărsa D/întru acel B, şi într-acel C// 6—9 vărsătoriu de sînge nu era. Că întru acestu rîndu a domnii(i) lui mai multu decîtu doi oameni n-au peritu şi şi *(lipseşte* şi[2] P> acela pre dreptate: adecă un tilhariu şi un rezident, Irimica Jora, a grafului Tucul M,P// 6 rînd C/ domniii C, domniii lui dintîi B,E,G// 7 *lipseşte* Că C,G/ *lipseşte* în dzilele luiC/ *după* zileli *ad.* domniii lui dintîi B// 8 răzident *Cjl* 8—9 rezident a lui Tiuchil grof, care acel rezidentu fără dreptate au perit, numai de frica lui *Bjj* 9 *lipseşte ve* dreptate C,E,G/ Acela au peritu pe dreptate, numai de frica C/ Acest rezident fără dreptate au perit E,G/ Tiuchil grof B/grof C// 10 închisese B, închisesîe C]ascunses(e> *Gjj* 9— 13 *lipseşte* Acesta au perit ... la rîndu M,P// 10 *lipseştela,* E/ mazilie B,C/ temîndu-să C// 11 Tiuchil B, Tuchil C// 11 au triimis pe Irimica Jora de l-au zugrumat la Trotuş B,E,G/ Irimica *Cjj* 13 i să va spune B,D, i s-a spune C]i să va scrie E,G/ poveste B,C]istoriîa G/mai gios]înnainte B,E,G/ rînd *Cjj* 14 Şi era domnu cu înţălepciune B,C]Era domn înţălept M,P/ *lipseşte* şi[2] M,P/ la mîniîa lui tot cu cinste grăiia B/ grăiia *Cjj* 15 cinste *Cj* îngăduială B,C/ nu]iară nu M,P/ *lipseşte^nu* cu răstituri, prostatic *Gj* prostatic]era cam prostatic M,P// 16 Şi era un om]însă M,P/ învăţat foarte bine B,E, învăţat foarte în bine D/ bine *Cj* carte *Cj* măcarî *Cjj* 17 sporiu B,C// 16— 17 *lipseşte* bine la carte... nu era. Dece iar M,P// 17— 18 Decii iarăş *(lipseşte* iarăş E> şi *(lipseşte* şi G> întru al doilea an al domniii lui au mai scos *(lipseşte* scos E>B,E,G/ Decii *Cj* iară *Cj lipseşte* la *Cj* doilea *Cjj* 18 mai sco(a>să şi]au mai scos iarăşi C, au mai scos şi D, iarăşi au scos M,P/ văcărit de <pre M,P> vite B,C,D,E,M,P//

15. Cîndu fu al treile a n a domnii<i> lui, vinit-au Daltaban sarascher-paşea de la Obluşiţă cu oaste la Ţuţora. Ş-au pornit zaharaoa din ţar<ă> şi o dede pe mîna Ducăi-vodă să-i po<a>rte de grij<ă>, să triimiţă la Came-
f. 269r ..iţă cu oaste lui şi cu un soltan cu tătarii, / precum purta mâi înainte de grijă şi Cantemir-vodă. Deci Duca-vodă ales<ă> oastea şi triimis<ă> cu zaharao, iară Daltaban să-nto<a>rsă iar la Obluşiţă, înapoi. Şi cît zăbăvii la Ţuţora, pîn-a s<ă> pornii zaharao, cincii, şesă dzile, i-au şi luat joimirii un haznătar limbă de la Chiperesştii mărgînd la Iaşii. Şi-1 dusăr-în Ţara Leşască la hatmani. Deci hatmanii leşeştii şi răpedzir-un rămentar cu cîtăva sam<ă> de o<a>ste şi' loviră zaharaoa lîngă Nistru şi o sparsără şi o jăcuiră.'Dece Costantin-vodă şi cădzu în prepus mare despre Daltaban saraschecrul, şi s<ă> mîniîe fo<a>rte pe Costantin Duca-vodă.

16. Şi scris<ă> la Po<a>rtă rău de Costantin Duca-vodă, că nu este om harnic de domnie, nice iaste cu dreptate

1 15]25 M/Iară cîndu au fost în al triile an al domniii lui *(lipseşte* a domniii lui G> B,E,G/ Iară cînd fu în al triilea *Cj repetă* a domniii *Cjj* 1—2 La al triile an a domnitei) lui, Daltaban sarascheriu, paşa de la Obluşiţă, au venitu cu oaste M,P// 2 sarascheriu *Bj* paşia B,C/ Oblucită B,C/ oastea *Bjj* 3 Şi au pornit B,C]Şi pornind M,P/ zaireaoa B, zahareaoa *Cj* ţară B,C/ şi o dede B,C/ au dat-o M.P//3—4 pe mîna lui Costantin *(lipseşte* Costantin G> Duca <Ducăi D)-vodă B,C,E,G/ voevod M/ poarte B,C/ grije B,C/ să o trimită B,C,D,E, şi să o trimaţă M,P// 5 *lipseşte* cu oaste lui... cu tătarii M,P/ tătarî B, tătarîi *Cj* precum B,C// 6 înnainte B,C/ grije B,C/ dup<ă) cum şi mai înnainte Cantimir ii *(lipseşte* ii P> purta de grije M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Costantin Duca-vodă B,E,G// 7 aliasă B]au ales C,M,P/ oaste B,C/ trimisă C]au triimis-o M,P/ zaireaoa B, zahareoa *Cj* iar B,C/ Daltaban sarascher-paşia B,D,E,G, Daltaban-paşia sarascheriul C, Daltaban-paşa M,P// 8 să întorsăB,C]s-au întorsu M,P/la Oblucită înnapoi B, înnapoi la Oblucită *Cj* zăbăvi B, să zăbăvi Costantin Duca-vodă *Cjj* 8—10 *lipseşte* înapoi... i-au şi luat M,P// 9 pînă a să porni B,C/ zaireaoa B, zahareaoa *Cj* cinci B,C/ şeasie B, şasîe *Cj* zile B,C// 10—11 Joimirii leşeşti au prinsu pre un haznatariu a lui Daltaban-paşa, limbă, carile merge de la Chipereşti la Iaşi M,P// 10 haznatar *Bj* Chipereşti B,C// 11 mergîndu B, mergînd *Cj* mărgînd acel haznatar la Iaşi cu trebi la Duca-vodă *Gj* Iaşi B,C/ Şi-1 dusără B,C, Şi l-au dus M,P/ la hatmanijla hatmanii leşeşti D,G la hatmanul M,P/Decii B,C [IarăM,P//2 leşeşti B,C, *lipseşte G* şi răpezieră B,C] şi triimisără G, şi triimisără în grabă E, au şi repezit pre M,P/ un] pre un D, *repetă* un E/ reimentariu B, reimentar *Cj* samă <somă G> de oaste B,C,G// 13 lovindu M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C *lipseşte* şi[2] M,P/ jecuiră B,C/ au spart-o şi au jăcuit-o M,P// 14 Decii B, C, *lipseşte* M, *Bj* Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G,M,P/ şi cădzujau căzut M,P/ mare prepusu M,P/ mare B,C// 15 despre B,C/ sarascheriul C] sarascheriu-paşia B, E, G, paşa M,P/ să B, *Cj* foarte C, foarte rău *Bj* şi foarte <rău P> s-au mîniîatu pre'dînsul M,P// 17 16] 19 *Bj* Şi scrisă rău la Poartă *Bj* Şi scrisă rău de Costantin Duca-vodă la Poartă *Cj lipseşte* Duca G // 17— 1 Şi au scrisu la Poartă asupra lui, arătînd că nu iaste vrednic de domnie şi nici iaste cu credinţă la Poartă, de vreme că din nechivernisala lui au luatu M,P// 18 iaste B,C/ domniîe *Cjj*

Porții, că den chivernisala lui cea pro(a>stă au luat leșii zaharaoa. Ce atunce nu-i putu strica nemic Daltaban, că sta socru-său Brîncovanul de-1 sprejănie tare dispre Po<a>rtă.

17. Pîrî-1 și Caraiman-pașea din Cameniță și cu tot culucul Cameniţăi, că-i lipsită cetate de bucate, și havalele
f. 270 ce-s orînduite la Cameniță nu le dă, / și-i cetate flămînd<ă>. Ș-aceia îndemnătur<ă> de pîr-era mai mult despre boîari pribegii, Bogdan și Iordachii, că s-agiunsesă cu Caraiman-pășea din Cameniță. Și oblicindu Duca-vodă, dat-au otravă unui bulubaș din Cameniță, anume Pepec, ce înbla din Cameniță la Po(a>rtă cu trebile pașei. Ce s-au priceput acel bulubaș de-au băut doftorie și n-au murit. Ce încă și mai tare și mai mare pîr<ă) ș-au scornit Duca-vodă asupră-ș.

18. Duca-vodă ave un grec din Țara Frînce<a>scă, anume Neculaiu Deport, pe lingă dînsul, om învățat și tălpiz, de știe despecetlui cărțile. Și pe ceia vreme scrie

1 Porții B,C/ din B,C/ proastă B,C/ leșii B,C// 2 zaireaoa B, E, zahareaoa C/ Ce B,C] însă M,P/ atuneea B,C/ nu-i putujnu l-au pututu M,P/ nemică B,C/ Daltaban sarascheriu-pașia B,E,G, *lipsește* M,P// 3 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/sprejeniîa B.C/ tare B,C] foarte tare M>/'despre Poartă B,C// 5 17J29 M, 20 P/ Pîrîia-1 atuneea și B, Pîrîtu-l-au și D, II pîrîia atuneea și G/ Cahriman-pașîa B,G/ pașîa C// 5— 11 Din îndemnaturile boîarilor pribegi, Bogdan și Iordachi Rosătu și Caraiman-pașa din Cameniță au pirîtu (părăsitu P) pre Cos(tan)d(iu) Duca voevoda la Poartă, arătîndu că sîntu lipsiți în cetate de hrană (de foame și de hrană P> și havalelile (havalele P) ce sint orînduite din Moldova nu vra Duca să le dei și turcii din Cameniță nu au ce mînca. Duca voevod au datu otravă M,P// 6 Cameniții B,C/ că-i]că iaste G/ cetatea B,C/ bucate B,C/ havalele C, havalelile B,D,E//7 ce-s]ce sînt B,C,E,G/ și iaste cetatea flămîndă B,E, și cetate iaste flămîndă C/ *după* flămîndă *ad.* de bucate D// 8 Și aceia îndemnătură B,C/ piră B,C/ despre B,C/ boiarii B, boiarii C// 9 pribegi B,C/ *după* pribegi *ad.* anume C/ Bogdan și Iordachii] despre Bogdan și despre Iordachi D/ Iordachi B, Iordachi visteirnicul C/ să agiunsese B, să agiunsesîe C; cu]de cu D/Cahriman B,E,G// 10 pașîa B,C/oblicind C/ Costantin Duca-vodă B,E, Costantin-vodă G// 11 bulucbașia B,D, bulubașia C,G/ anume]numele lui M,P/ Peport M,P/ cejcarele G,M,P// 12*umbla B,C/ dinj'de la C,M,P/ Poartă B,C/ trebile pașii B,C// 13 bulucbașia B,D, bulubașia C/ de-au]și au B, unde au *CJ* doftorii C/ *după* doftorii *ad.* înpotriva otrăvii B,E,G//14 Ce]Și dintr-aceîa E// 13— 15 S-au pricepuții bulucbașa și bîndu doftorii nu î-au fostu nimica. Și cu aceasta și mai mare pîră ș-au scornit Duca voevoda asupră-ș (asupră-ș ș-au scornit Duca-vodă P) M,P// 14 tare B,C/ mare pîră B,C/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ asupră-și B,C/,' 16 18]30 M, 22 P/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ voevoda M/ avea B,C/ Frîncească B,C// 17 pre anume B/ Nicolai B,C/ Deporta C/ *lipsește* Deport, pe lingă dînsul M,P// 18 telpiz B,C/ de]și M,P/ știia B,C/ cărțile B,C/ *după* cărțile *ad.* și iar le pecetluiia G/ *lipsește* Și M,P/ pre C/ aceia B,C/ scriia B,C//

Tucnl grof de la Po<a>rtă la franțuji, de le triimite pen **Iașii** pe la Duca-vodă, și Duca-vodă le da la un răzădent a lui ce șăde în **Iașii,** și răzădentul le triimitea la franțuji. Numai le tot despecetluîa Duca-vodă cu acel Neculaiu Deport de le cetie și le izvodie, să știe ce scrie, ș-apoi le pecetluîa iar și le da la răzădent, de le triimite. Pîn-odată tot asea făcea.

Iar cînd au fostu odată, au priceput franțojn că li se despecetluiesc cărțile ș-au scris la Tucul grof. Dece Duca vodă, simțind și temîndu-s<ă>, au luat pe cel răzădent / de l-au triimis într-o no<a>pte la cămărașei de ocnă, la Ion Buhuș, vărul Ducăi-vodă, de-1 ținea la Trotuș închis cu taină. Și cînd i-au vinit mazîlie, au triimis pe Irimeica Jora de l-au zugrumat, temîndu-s(ă> să nu-1 apuce Antiohi-vodă la mîn(ă>, pecum mai sus s-au pomenit. Atunce ave pîr(ă> la Po<a>rtă și despre Tucul grof, pîr<ă> că nu-i omul ș-au perit din **Iașii.** Și s-au boțit toate acestea pîri ce scriu mai sus asupra lui Costantin Ducăi-vodă la Po<a)rtă.

1 Ti-achil B, Tuchil C/ Poartă B,C/ Tucul graful de la Poartă scriîa la franțuji (sene la franțoji de la Poartă P> M,P/ franțozi B, franțoji C/ de]și B,E,G,M,P/ *după* triimitea *ad.* cărțile B,C,E,G/ pin Iași B,C//2 Costantin Duca-vodă B, E, G/ le trimetea la Duca voevod în Iași M, P/ și Duca-vodă]iară el M,P/ rezident B, răzident C// 3 a lui]a lui Tiuchil grof B,E,G, a grafului M,P/ ce]carile M,P/ șidea B,C/ Iași B,C/ și]iar M,P/ rezidentul B,C/ franțozi B, franțoji C// 4 *după* Numai *ad.* pînă a le triimite E/ Costantin Duca-vodă B,E,G// 4—6 însă Duca voevod cu acel Nicolai Diaport întîi le *(lipsește* le P) despecetluîa și lua sureturi (suret P> și atunce le da la acel rezidentu, însă iar pecetluite de dînșii M,P// 5 Nicolai Deport B,C/ de B,C/ cetiia B, cetiia C/ le izvodiîa B,C/ știia B,C/ scriia C/ și apoi B,C// 6 rezident B, răzident C/ de B,C/ triimitea C, trimetea la franțozi B,E,/ Pînă B,C// 7 așa C/ *lipsește* Pîn-odată... făcea M,P// 8 fost B,C/ Iar cînd au fostu odată]lar de la o vreme G, *lipsește* M,P/ franțozii B, frantojii C/ Priceput-au franțuzii M,P/ *lipsește* se M,P// 9 despecetluescu B,C/ cărțile B,C]scrisorile M,P/ și au B,C/Tiuchil B, Tuchil C/ graful M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Costantin Duca-vodă B,E, Costantin-vodă G// 9—11 Au sîmțitu Duca voevod și temîndu-să au luat pre acel rezident și noapte l-au triimis la cămărașii de ocnă M,P// 10 simțind B,C/ temîndu-să C/ pre B/ cel]acel C/ răzident C/ rezident a lui Tiuchil grof B,E,G// 11 de]și B/ trimis B,C/ noapte B, noapte *Cj* cămărașii B.C//12 vărul lui Costantin-vodă B, vărul lui Costantin Ducăi-vodă E,G, ce era văr primare cu Costantin Duca-vodă D/ voevoda, și l-au ținutu pre taină închisu la Trotuș M,P/ // 13—15 *lipsește* Și cînd i-au vinit... s-au pomenit M,P// 13 cîndu B/ mazilie B,C/ trimis B,C/Irimica B,C,E//14 de B,C/ temîndu-să C/ apuce B,C// 15 Antiohii B,C/ mînă B,C/' precum B/ pomenit]scris B,E,G//16 Atuneea avea pîră B,C/ Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* Costantin Duca-vodă B/ despre B,C /Tiuchil B, Tuchil C//17 pîr(ă>]îl pîrîia C, *lipsește* B,E,G/ că]pentru căB ,E,G/ nu-i]nu iaste B,C,E,G// 16— 17 Graful Tucul au pîrîtu la Poartă pre Duca voevoda cum că omul lui au fostu rezidentu (râdent *P)* în Iași și au perîtu din Iași *(lipsește* și au peritu din Iași P> M,P// 17 și au B,C/ Iași B.C//18 aceste B,C/ pîrî C, pîrî odată ce B// 19 Duca C/ Poartă B,C// 18—19 Toate pîrăle aceste ce s-au scrisu mai sus s-au grămăditu la un loc asupra Ducăi voevoda la Poartă M,P//

19. Dece atuncea în grab' nu l-au mazîiit, că au purces împărăție la oaste, ce au triimis un capegiu-başe, foarte omu mare şi de credință, să pline<a>scă bani<i> birului deplin de la Costantin Duca-vodă. Şi l-au învățat vizirul pe taină să cerce pentru pîr<a> ce-1 pîrîs<ă> Taltaban şi cameniceni<i> şi Tucul grof: iaşte adevărat, aşea, hau ba, şi cum chivernisesşte țara? Şi aflînd că iaste adevărat, cîndu s-a înto<a>rce înpăr<ă>țîia de la o<a>ste, să-1 mazîle<a>scă, luîndu şi banii birului deplin. Şi cu acestea au mărsu acestu capegiu-baş în Iaşii.

20. Iară înpăratul, soltan Mehmet, singur cu capul său, înpreun<ă> cu vizirul şi cu Tucul grof au purces la oaste pe capul Țărîi Muntenesştii, de au întrat în Țara Ungure<a>scă. Şi nu pre mult strîcar<ă> turcii în Țara / f. 271 TJngure<a>scă, şi le-u eşit nemții înainte şi i-au bătut pre rău. Şi aşea în grab' au trecut munții înapoi înpărăție în Țara Muntene<a>scă, cum n-au gîndit.

Dece atunce Brîncovanul n-au mai putut într-alt chip să fac-alte vicleşuguri şi i-au căutat numai să jas<ă> înainte înpărăției. Ş-aşea făr<ă> veste lovindu-1, nemic

1 19]34 M/ Decii B,C]însă M,P/ grabă *Cj* mazilit B,C/ că]fiindu că M,P// 2 înpărățiia B,C]înpăratul M,P/ oaste B,C/ *lipseşte* ce M,P/ trimis B,C/ capegi-başia B,C// 3 om mare B,C// 2—4 Triimis-au înpăratul turcescu {*lipseşte* turcescu P> un capegi-başa, om foarte mare şi de credință la Duca voevoda, să înpliniască de la dînsul toți banii birului, deplinu M.P// 3 pliniască B,C/ banii B,C// 4 deplin B,C/ veziriul B,'viziriul C//5 cercejcerceteze C,G// 4—7 Veziriul au poroncitu acelui capegi-başa să cerce pre taină pentru pîrăle ce-au pîrîtu pre Duca voevoda Daltaban, cămînicenii şi graful Tucul, de sîntu adevărate, au nu, şi cum chivernisăşti Duca voevoda {*lipseşte* voevoda P> țara M,P// 5 pîra B,C/ pîrîs<ă>]pîrîia C// 5—6 Daltaban sarascheriu, paşia de Oblucită şi Cahriman paşia de Camenită şi Tiuchil grof B,E,G, Daltaban-paşia, sarascheriul de Oblucită şi cu Caraiman-paşia, sarascheriul de Camenită şi Tuchil grof C// 6 iaste B,C/' aşîa B, aşa C/ au ba B.Clau nu iaste G// 7 chiverniseşte B,C/ aflîndu B/ iaste adevărat C, iaste cu adevărat aşîa B,E,G] sînt adevărate M,P// 8 cînd C/ să va întoarce B/ întoarce C/ înpărățiia B,C]înpăratul M,P/ oaste B,C// 9 maziliască B,C/ luund C/ *după* luînd *ad.* de la dînsul M,P/ deplin B,C/ *după* aceste *ad.* poronci B,E,G// 10 mersu B]venitu M,P/ acest B]acel C,M,P/ capegi-başe B, capegi-başia C/ Iaşi B,C// 11—20 *lipsesc* M,P// 11 sultan B/ singur B,C// 12 înpreună B,C/ veziriul B, viziriul *Cj* Tiuchil B, Tuchil C// 13 pe]pin B,C,E, prin D,G/ Munteneşti B,C// 14 Unguriască B,C/ prea *Cjj* 14-16 Şi li-au eşit nemții înnainte şi nu prea mult stricară turcii în Țara Unguriască şi eşindu-le nemții i-au bătut pre rău pre turci G/ stricară B,C// 15 Unguriască B,C/ şi li-au şi eşit *Cj* li-au B/ nemții B,C/ înnainte B,C// 16 *după* rău *ad.* pre turci *Cj* aşîa B,C/ munții B,C/ înnapoi B,C/ înpărățiia B,C// 17 Munteniască B,C/ cum]precum B,E// 18 Decii atuncea Brîncoveanul-vodă B,C,E,G// 19 facă B,C/ vicleşuguri B,C/ şi] ce B/ *lipseşte* i-au E/ să iasă C]de au eşit B// 20 înnaintea B, înnainte *Cj* înpărățiii B,C/ Şi aşea B, Şi aşîa *Cj* fără de veste B,C,D,E/ lovindu-l]fiindu-i B,E,G/,i 20—1 nemică gătire de zairele <zahareliC> n-avea B,C,E,G//

gătire n-ave de zahareli ce trebuia conace înpărăției. Ce cu multă grij<ă> şi fric<ă> i-au căutat numai a-i eşi înainte. Ş-au apucat de-u luat numai în nişte cuhnii cîi cai a lui vro sută de chile de ordzu ş-au luat şi trei sute de pungii de bani cu dînsul. Ş-agiungîndu la-npăratul co-cei bani, au stupat gureli tutoror, cine ce cere. Ordzul l-au dat vizirului, iar vizirul l-au înpărțit cu cai(i> înpăratului.

Fost-au prinsu doi nemții, turcii, şi i-au fostu țiind apro<a>pi de cortul vizirului legații. Ş-au fostu spuind turcilor că Brîncovanul au făcut şt<i>re nemților că întră turcii în Țara Ungure<a>scă. Şi s<ă> teme pre rău Brîncovanul pentr-acie.

21. Dece buiuc-imbrihor, fiind prietin Brîncovanului, au dzis vizirului: „Pentru acesştii 2 ghiiaurii nemții, ce f. 271v legații acolea, să poroncesşti mărie-ta / să-i taie să nu fug<ă> îa no<a>pte să dea şt<i>re nemților unde sîntem, ş-a fii mai rău". Dece vizirul îndată au poroncit de i-au tăiat, şi s-au mai curățit Brîncovanul de grij<ă>. Atunce au dzis imbrivdrul iui Brîncovan-vodă: „Aemu să mă cunoştii că ți-s prietin".

22. Brîncovanul mergea tot înainte înpăratului pe drum. Ş-au triimis de l-au întrebat cum de nu sîntu oameni pe cesta loc; iar Brîncovanul au dat samă că de cîndu înblă ostile, au mutat oameni<i> mai în gios din şleh. Iară înpăratul i-au dzis: „Bine şi cu socotiial-ai făcut".

1-25 *lipsesc* M,P// 1 înpărățiii B,C// 2 grije B,C/ frică B,C/ a eşi B,D, a Ieşi C// 3 iiînainte B,C/ Şi au B,C/ *după* apucat *ad.* numai B,G/ de au B,C/ *lipseşte* numai B,G/ nişte B, neşte *Cj* cuhnii]cociui B,E,G// 4 ai lui B/ vre o B/chile B,C/ de B/ şi au B,C/ trii B,C// 5 pungi B,C/ Şi agiungîndu B, Şi agiungînd *Cj* înpăratul B,C/ cu acei B.C//6 au astupat B,C/ gurile B, gurili *Cj* tuturor *Cj* cine ce cerea B,C// 7 veziriului B, viziriului *Cj* veziriul B, viziriul *Cj* caii B,C//8 *ante* Fost-au: 21 B,E,G/ *după* prinsu *ad.* atuncea B,C,E,G/ nemți B,C/ fost B,C// 9 aproape B,C/ veziriului B, viziriului *Cj* legați B,C/ Şi au fost B,C/ *ad. marginal* fost G/spuindu *Bjj* 10 *după* turcilor *ad.* acei nemți B,D/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ ştire B,C// 11 Unguriască B,C/ să *Cj* temea B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 12 pentru aceia B,C// 13 21]22 B,E,G/ Decii B,C/ fiindu *Bj* priiatin B, priiatin *Cj* Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 14 veziriului B, viziriului *Cj* aceşti doi ghiiauri nemți B,C// 15 legați B,C/ poronceşti B,C/ măriia-ta B, măriia-ta *Cj* tae *Bjj* 16 fugă B,C/ noapte B,C/ ştire B,C/ unde B,C// 17 şi a fi B,C/ Decii B,C/ veziriul B, viziriul *Cj* de B,C// 18 Brincoveanul-vodă B,C,E,G, Brîncovanul-vodă D/ de grije B,C// 19 Atuncea B.C/ imbrihorul B,C,D,E,G/ lui Brîncovan]Brîncoveanului B,E,G, Brîncovanului C,D/ Acum B,C// 20 cunoşti că-ți sînt B,C/ priiatin B, priiatin *Cjj* 21 22]23 B,E,*Gj* Bnncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă *Cj* merge B, mergea *Cj* innaintea B,C// 22_ Şi au triimis <trimis C> înpăratul B,C,E,G/ sînt *Cjj* 23 acesta B,C/ locu B,C/ Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brîncovanul-vodă *Cj* datu *Cj* cînd umblă ostile B,C// 24 oamenii B,C/ *lipseşte* mai *Gj* den C/sliah B,C// 25 Iar B,C/ socoteală B, soCotială *Cjj*

Şi aşea mărgînd pin' ia Dunărea, cînd au şedzut înpăratul în şeică, să tre<a>că Dunărea, atuneea i-au pus şi lui caftanul în spate, de s-au întorsu înapoi la Bucuresştii. Cîndu-i mila lui Dumnedzău, slujesşte şi minte omului,. şi banii folosăscu; iar cîndu-i mînie de la Dumnedzău, nice minte nu slujesşte, nice prietinii, nice banii, precum "mai înainte la rîndul său să va ar<ă>ta.

23. Capegii-başea, care mărsesă în Iaşi pentru bani<i> birului şi pentru alte pricini, cărei mai sus s-au pomenit, f. 272 io şăde în gazdă în casăli Ciobanului Costantin / postelnicul. Ş-au zăbăvit mult în Iaşii. Să miera cum a faci, că banii birului nu-i da Costantin-vodă, şi adevărul nu ştie pentr-aceli pricini de pîră ce-1 pîrîs<ă> de la Cameniţă şi Daltaban sarascherul şi Tucul grof.

25. <sic>. Ce au chemat pe Tudosîîe Dubău vel-Iogofăt şi pe Panaitachie Morona vel-postelnic ş-au început a-i întreba cu taină ş-a-i ispitii pentr-aceli lucruri; ş-au spus că are" fărman şi de mazîlie. Deci acei doi boiarii îndată au spus taina turcului, lui Costantin-vodă. Ce

1-7 *lipsesc* M, P// 1 aşîa B, aşa C/ mergînd B,C/ pînă B.C//2 triacă B,C/ *lipseşte* atuneea B,E,G/ lui]Brîncoveanului-vodă B,E,G/ caftanul B//3 înnapoi B,C/' *după* Bucureşti *ad.* iarăş domnu B,E,G, iarăş să fie domnu D, cu domniîa C// 4 Cî'ndu-i]Cîndu iaste B,E,G, Cînd iaste C/ Dumnezeu B,C/ slujeşte B,C/ mintea B,C// 5 *după* banii *ad.* încă E/ *după* folosesc *ad.* şi priiatenii G/ cîndu-i]cîndu iaste B,E,G/ mîniîa C/ Dumnezeu B,C/ *după* Dumnezeu *ad.* atuneea B// 6 nici"3 B,C/ mintea B/ nu slujeşte B,C/ priiatinii B, priiatinii C/ *după* banii *ad.* nu folosăscu C,E,G// 7 înnainte B,C/ la rîndu va arăta istoriia B, G/ rîndu E/ *lipseşte* său E/ *lipseşte* să D/ arăta C// 8 23] 24 B,E,G, 37 M, 25 P/ Capegi-başe B, Capegi-başia C/ care B,C, carele G/ mersese B, rrîer'sesie C/ banii B,C// 8—15 Capegi-başa şedîa în Iaşi pentru banii birului şi'pentru celelante pricini ce s-au scrisu mai susu şi să mira ce va face. Că banii birului Duca voevoda nu-i da, şi pentru celelante pricini a lui nu ştiia adevărul. Deci au chemat la gazdă pe Tudosie M,P// 9 care C/ pomenitjscris B,E,G// 10 şidea CJ era B,E,G/ casăle B,C/ postelnicului Costantin Ciobanul (Ciobanului G> B, E,G/ Ciobanului a lui Costantin D// 11 Şi au B,C/ Iaşi B,C/ Şi să B,D/ mira C, a face C, ari face B// 12 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ adevărul B,C/ *după* adevărul *ad.* încă D/ nu ştiia B,C/ pentru aceli B,C// 13 pîrîsă C/ *după* pîrîs<ă> *ad.* Cahriman-pasîa B,E,G/ sarascheriul C/ *după* sarascheriu *ad.* paşîa de Oblucită B,E,G// 14 Tiuchil B, Tuchil C// 15 25]24 C, 26 D, *lipseşte* M,P/ Ce B,C/ chiemat B,C/ *după* chiemat *ad.* capegi başe B,E,G/ Tudosie B,C// 16 *repetă* şi E/ pre B/ Panaiotachii B, Panaiotachi C/ şi au B,C// 16— 18 postelnic şi i-au ispititu în taină, întrebîndu-i pentru acele pricini şi lî-au spusu cum că ari şi ferman de maziliile M,P// 17 şi a-i ispiti pentru aceli B,C/ şi au spus C, şi li-au spus B,E// 18 are B,C/ ferman B,C/ mazilie B,C/ Decii B,C/ aciei C/ *lipseşte* doi P/ boiari B, boiari C// 19 *lipseşte* îndată M,P/ toată taina Ducăi voevod au spus-o turcului M,P/ turcului, capegiibaşii lui Costantin Duca-vodă G, lui Costantin Ducăi-vodă, turcului C// 19—1 Costantin Duca-vodă"2 B, Costantin Ducăi-vodă E, Costantin Duca-vodă E//

Costantin-vodă îndată să spăriîe şi nu-1 mai lăs<ă> frica să_s<ă> sfătuiască cu socru-său Brîncovanul sau cu alţii boîarii de sfat a lui, să vadă cum ar face să s<ă> mîntuiască de cel lucru.

26. Ce şi chemă pe cumnatu-său, Costîn hatmanul, şi fecer<ă> sfat numai amîndoi şi alesără sfatul rău şi făr<ă> socotiial<ă>. Că triimis<ă> la Moisăiu sărdaruî, la cetate la Ne<a>mţu, de au vinit cu vro trei, patru sute de joimiri într-o no<a>pte, şi-n faptul dzuei au lovit pe capegi-baş<a>, de i-au tăiat capul, ş-au prădat chirvăsărie turce<a>scă. Pe unii turcii i-au tăiat, pe unii i-au luat robi, / cărei n-au putut scăpa, şi pe balci-paşea, aga hanului, l-au luat rob de la gazdă. Şi s-au dus la Ne<a>mţu cu paci. Iar Costantin-vodă s-au făcut a sării dup<ă> dînşii, pe urmă, şi s-au dus pîn' la Valea Leţcanilor şi s-au întorsu înapoi.

26. <sic>. Acestu Moisăiu sărdaruî era de casa Cantemiresştilor şi fugisă în Ne<a>mţu de frica unor tătari, ce-i pusesă Cantemir la vreme lui de-i tăiasă la Prut, viindu din sus cu robi. Şi pe urmă, oblicind tătarii, îl cerea ; şi el, de cea fric<ă> au fugit în Ţara Leşască. Deci Moisăi,

1—2 Au simţitu Duca voeyoda şi îndată s-au spăriiatu şi frica nu l-au mai îngăcluitu să sfătuiască M.P// 1 lăsă B,C// 2 să B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ alţi B,C// 3 boiari B, boiari *Cl* alt boiar M/ ai lui C,P/ cum ar face C, cum ari face Bjîn ce chipu ar face ca M,P/ să să mîntuiască B,C]să să poată mîntui E// 4 acel B// 5 26]25 C, 27 D, *lipseşte* M,P/ Ce îndată au chemat numai pre M,P/ chiemă B,C; pre *Cj* Nicolai Costin hatmanul B,C,D,E, Necolai hat<manul> Costin G// 6 feceră sfat B, feceră sfat C, făcură sfat G]sfătuindu-să M,P/ *lipseşte* şi M,P/aliasără B,C; au alesu M,P/ sfatul lor G// 7 fără B,C, fără de D,G] fără' de nici o M,P/ socotează B,C/ triimisă B,C/ Moisei sărdariul B,C// 7—9 au triimisu la Moisă sărdariul în Cetate Niamţului. Venit-au numai într-o noapte cu 400 joimiri, tocma în faptul zilii M,P// 8 Niamţu B,C/ vreo B/ trii B,C// 9 noapte B, noapte C/şi în faptul zioi B, şi în faptul zioîi C]şi cînd să făcea zio G// 10 başia B. başia C/ *după* başia *ad.* în Iaşi B,E,G/ de]şi G, şi îndată M,P/ şi au prădat B,C] p'rădat-au si M,P; chirvăsărila turcească B,C// 11 Pe]Şi pe B,C,E,G,M,P/ turci B,C]din turci G/ uniiî-^alţi M,P/ pe]iar pre B,E,G,M,P// 12 carii B,C/ *lipseşte* cărei n-au putut ?căpa, şi M,P/pre balgi-aga al hanului M,P/ başe B, başia C/ l-au]încă l-au G/7 13 Niamţu B,C/ pace B, pace C/ Şi aşa s-au întorsu cu pace la Niamţu M,P/ *lipseşti* Iar M.P// 14 Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ sări B,C/ după B,C/,/ 14—15 dînşii şi'in urmă să-i prinză şi dueîndu-să pînă M,P// 15 pînă B,C/ Lăscanilor B,E, Lăţeanilor C/şijşiapoi D.*lipseşte* M,P/ *după* întorsu *ad.* iarăşi M,P/ înnapoiB,C// 16 26]27 B,G, 28 D, *lipseşte* E,M,P/ Acest Moisei sărdariul B,C/ de casa lui Cantemir-vodă B,E,G Cantemireştilor *C;j* 16—20 *lipseşte* Acestu Moisăiu sărdaruî ... au fugit în Ţara Leşască M,P// 17 fugis<ă> B/ in Niamţu B,C]în cetaate în Niamţu D/ tătari I U' 18 ce-1 pusese B,G]că-l pusesie C/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G/ vremîa C/ tăias<ă> *El lipseşte la* Prut B,'/19 viind C]viind tătarii B,D,E,G/Şi mai B,E,G// 20 cea]acea C, *lipseşte* B,E,G/ frică B,C/ becii B,C, *lipseşte* M,P/' Maoisei C, Moisei <Moisâ M,P> sărdariul B,E,G,M,P//

cum au sosit în Ne<a>mțu cum au și înplut locul că l-au chemat Duca-vodă să fac-acea faptă. Dece Bogdan și Iordachi era atunce în Ne<a>mțu. Vădzin acel lucru, tare s-au bucurat, că una ca acie, să să facă, de mult o aștepta. 27. Căutați de videți ce sfat și lucru de nemic ! Nu socotie că-i va veni asupra mai mare lucru. Trei, patru ; sute de oameni, ce taină va să fie? Că un om, și nu po<a>te ține taina, dar ațițea! Au stînsu bine focul, cu paie !

f. 273 "" Deci Iordachi 'și Bogdan, / din Ne<a>mțu, în toate părțile au răpedzit la Camenință și la sarascher Daltaban de la Oblușiță și la Po<a>rtă, au 'dat șt<i>rea ce au făcut Costantin Duca-vodă. Și turcei din chirvăsărie au jăluit de jac și de peire ce au tras. Și hanul, pentru omul lui, ce îera'balcii-bașea, iar au jăluit, de au înplut urechile Porții. Caută aemu tălpijlîcul la ce cinste aduce pe omul mare ! Deci înpăr<ă>ție tot nu sosîs-în Țarigrad din oaste, pecum să pomenesște mai sus.

26. <sic>. Costantin-vodă pe urmă, văzdind c-au greșit prea rău, și stătu mult la gînduri, cum a faci să

I Niamțu Î3,C/ *după* Niamțu *ad.* daca, s-au întorsu de la Iași *V/lipsește* cum M,P/ umplut B,C//1 - 2 au și umplut tot *(lipsește* tot P> locul zîeînd cum că Duca voevoda l-au che-m'atu să facă această faptă M,P/'/ 2 chiemat B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ facă B,C/ Decii B, Decii hatmanul C, *lipsește* M,P// 2-4 Bogdan și Iordachi Rosăt pre atunce venisă în Niamțu. Și auzîndu de aceasta foarte s-au bucuratu că una ca aceasta de multu o doriia ei *(lipsește* ei P> să să facă M,P// 3 și Iordachi vistiernicul Rusăt C, și cu Iordachi Rusăt visternicul D/ atuncea B,C/ Niamțu B,C/ Văzindu B, Si văzind C,D,E,G/ tare B,C]foarte *Gjj* 4 aceia B.C/ multu C/ aștepta ei D//5 27]28 B,E,G, 29 D/ vedeți B/ nemică B,C/ socotiia B.C//5—8 *UpsescU,Bjj6* vini B,C/ mare B,C/ Trii B.C//7 fiie C/poate B.C//8 ține B,C/ *după* atîtea *ad.* oamenii B,C,D,E,G/ bine B,C/ pae B,C// 9 Decii B,C/ *lipsește* M,P/ Bogdan și Iordachi *G)* Niamțu B.C// 9—11 Iordachi Rosătu *(lipsește* Rosătu P> și Bogdan din Niamțu au și scrisu la Camenință la sarascheriul Taltaban-pașa la Oblușiță M,P// 9—12 în toate părțile, au triimis dînd știre la Camenință și la Daltaban sarascher, pașe de-Oblucită si la Poartă încă au dat știre E// 10 au răpedzit la]au triimes și la G/ *după* Camenință'ai. la Cahriman-pașîa B, la Caraiman-pașîa *Cj* Daltaban sarascheriu, pașîa de Oblucită B,G, Daltaban sarascheriul de la Oblucită C//11 Poartă B,C/știrea B,C// II — 12 dîndu știre de această faptă a lui Cos<tan>d<in> Duca voevoda (Costandin-vodă Ducăi P>M,P// 12 *lipsește* Și M,P/turcii B,C/chirvăsăriia C/jeluit B,C// 13peirea *Cj* ce-au C/Turcii din chervăsărie au triimisu jalobă la Poartă pentru jacurile ce li s-au jăcuitu (făcut P> M.P//14 era B,C/balci-bașe B, balgi-bașia C/jeluit B,C//13—15 A-sijdere si hanul au triimisu jalobă pentru omul lui, balgi-bașa; deci aceste toate au întra'tu în urechile celor mari la Poartă M.P//14 umplut B.C.umplut cu toții E/ urechile Porții B,C// 15 acum C, acum de vezi B,E,G/telpijicul B, telpijicul C, telpijicul cel de nemicăE/cinste B,C/pre B//15—17 *lipsește* Caută aemu... mai sus M.P//16 mare B,C, cel mare E/Decii înpărățiia B,C/sosisă B,C//17 pomenește C/precum mai sus s-au scris B,E,precum s-au scris mai sus G//18 26J29 B,E,G, 28 C, 30 D, 43 M, 28 P/ Costantin Duca-vodă B,E,G/că au B,C//19pre B.C//18-1 Cos<tan>din Duca voevod mai pre urmă au cunoscutu că au greșitu și au stătutu în gînduri, socotindu cum ar pute să potoliască huetul acela. M,P// 19 lajîn B/ari face B,C,D,E//

potole<a>scă huetul de greșal<a> ce-u făcut. Că s-înpluses<ă> locul c-au chemat lei pe Moisăiu de au lovit Iașii. Ce scris<ă> iar la Po<a>rtă c-au triimis Bogdan și Iordachi din Ne<a>mțu joimirii, de au tăiat pe capegi-bâș, și ș-au luat și giupînesăli din țară de le-u dus în Ne<a>mțu, cum scrises<ă> și de altă dată. Ce aemu nu i să trecu scrisoarea ca-ntîiu; că, dup<ă> ce-u sosit înpărăție la Udriiu, au și trimis un capegiu de l-au mazilit.

27. Ce pîn-a-i vini mazilie, să mînie pe cumnatu-său Neculau și-1 sco<a>să din hătmănie și pusă în locul lui pe Antiohie Jora. Și s-apucă și de alt sfat, ca să-ș poată

f. 273v acoperi / greșala, să-și facă nume bun la Po<a>'rtă. Și strînsă oaste pre taină și triimisă într-o no<a>pte pe hatmanul Ant<i>ohie de au lovit părcaneli de supt Cetate Ne<a>mțului fără veste, să prindză pe Bogdan și pe Iordachi, că le era gazdele gios. Dice, cum au sosit într-o no<a>pte, au și spart o bucată și i-au dat foc, și au făcut orice și stricăciune. Numai pe Bogdan și pe

1 potoliască B,C/huetul] sunetul oamenilor B,E,G/ de greșala ce-au făcut B,C, *lipsește* M,P/ să umplusese B, să umpluse-sle *Cjj 2 după* locul *ad.* pretutindinea B,E/ că au chiemat el B,C]cum că ei au chematu M/ pre B' Moisei •sărdariul B,C,D,E,G]sărdariul Moisă cu joimirii M,P// 3 scrisă B,C/iar]el *Bj* că au B,C// 3—4 Au scrisu la Poartă precum Bogdan și <cu P>Iordachi Rosătu din Niamțu [au scrisu M] au triimisu joimirii în Iași de au tăiatu M,P// 3 și]și cu D// 4 Niamțu B,C/ joimiri B,C/ tăiat C/ bașe B, bașîa C// 5 *lipsește* și M,P/ giupînésile B, jupînésele C/ le-u]li-au B,C/ în]la B/ Niamțu B,C/ cum precum D,E,G// 5—6 *lipsește* de le-au dus ... de altă dată M,P/ *lipsește* cum scrises<ă> și de altă dată *Bjj* 6 scrisesîe *Cj lipsește* aemu *Cjj 1* întîi B,C/ *după* întîi *ad.* precum scrisese de altădată *Bjj* 6—8 Ce<Ace P> scrisoare<a> lui nu s-au ținutu în sam<ă> ca întîi. înpăratul au venitu de la oaste și, fiind la Odriiu, au triimisu alt capegi-bașa să maziliască pre Cos<ta>ndi<n> Duca voevoda **M**,P// 7 după ce au sosit B,C înpărățiîa B,C 8 treimes A, triimis *Cj* unjpre un *Bj* capegi-bașe B,E,G, capegi-basîa C,D/mazilit B,C 7 9 27]30 B,E,G, 31 D, *lipsește* **M**,P/ pînă a vini maziliîa B,C/' mîniie B,C// 10 Nicolai C, Nicolai Costin E,G, pe Nicolai Costin B, Nicolai Costin hatmanul *Bj!* 9—11 Costantin Duca voevoda, încă pînă a nu-i veni maziliîa, s-au mîniîatu pre Nicelai cumnatul său <și P>; l-au scosu din hătmănie, iară în locul lui au pus hatmanu pre Antohie Jora **M**,P// 10 scoas<ă> B, scoasă C/hătămăniîe B,C/ *după* pusă *ad.* hatman B,E,G// 11 pre Antohie Jora în locul lui *Gj* Antohii *Bj lipsește* Și **M**,P/ să apucă B,C]Apucatu-s-au Costantin Duca *(lipsește* Duca P> voevoda *M,Vjlipsește* și **M**,P/ să să poată *Cj lipsește* poată **M**,P/ poată! tot *Ajj* 12gresala lui *Cj* să-ș facă B,C, și să-și facă **M**,P/ nume *Bj* Poartă B,C/ *lipsește* Și **M'**,P// 13 Strîns-au **M**,p/ oaste B,C/ pe *Bj* trimisă *Bjj* 13— 14 și noapte au triimisu pre hatmanul Jora de-au lovit M,P/ noapte B, noapte C/ pre B,C// 14 Antohii Jora B,E]Jora G/ *după* lovit *ad.* într-o noapte D/ părcanele B,C// 15 Cetatea Niamțului B,C/ fără de B, D,E,M,P/ véste B,C/ să]ca să M,P// 15—16 pre[1-2] B/ *lipsește* pe[2] M// 16 Iordachi Rusăt vistiernicul C, Iordachi Rosătu MP/ gazdele B,C/ Decii B,C/ sosit *Cjj* 1" noapte B.C/ într-o noapte hat<manul> Antohie Jora și au spart o bucată de parcam *Gjj* 16 - \ *lipsește* că le era gazdele... nu i-au putut prinde, că M,P// 1 spart] start A/ *după* bucată *ad.* de părcane B,C,P,E/i-au]li-au C.D/focu B7 18 oarece B,C/stricăciune BC pre[1-2]//

Iordachi nu i-au putut prinde, că le-u făcut un prietin din Iaşi veste, şi-ntr-acea sară s-au mutat în cetate.

28. Apoi oaste lui Antiohie s-au şi sămețit şi s-au dus la m<ă>năst<i>re Ja Agapie, şi la Sacul, şi la Schit s-au tot bătut ş-au scos pe joimiri şi pe drăgani de pen mănăstirii. Ş-au început a s-înglotii oastea lui Ant<i>ohi: ca la 4.000—5.000 să făcus<ă>. Dup<ă> cum este obiceiul nărodului omenescu, unde aud şi văd dobînd(ă>, ale<a>rgă de toate părțile; aşea şi acolo să strînge, dac-au audzit, unei din Buge(a>g, unei de la munteni, turcii din chirvăsărie, joimirii, de s(ă> închina, şi le da cărții de ertâre şi lefi. Pe dzi ce trecea, tot să-nglotie oastea.

29. Dece, dac-ințăles(ă> Iablanovischie, hatmanul leseseu, de această socotelal<ă> ce-ncepus(ă) Costantin Duca-vodă, îi păru deodată că-i o basnă, pentru ce că t- 274 Costantin / Duca-vodă pururea ave răspundenție şi prieteşug cu hatmanul Iablanovischie. Trăia bine, nu ca Cantemir. Poghiiazuri în țară nu înbla prădînd, şi-n tot

1—2 Lui Bogdan şi lui Iordachi Rosătu H-au făcutu ştire un prietinu din Iaşi şi îndată s-au mutatu amundoi în cetate şi pentru aceia nu î-au pu'tutu prinde M,P// 1 le-u]li-au B,C priiatin B, priîatin *Clj* **2** veste B,C/ intru acea B, într-acîa *Cj* cetate *Cjj* 3 28]31 B,E,G, 32 D, *lipseşte* M,P/ oastea B,C/ lui]hatmanului B,E,G/ Antiohii B/ simețit B,C// 3-4 Jora hatmanul şi cu oaste (cu joimirii P) au spartu o bucată de parcane şi !î-au datu focu, făcînd şi oarişce stricăciune. De acolo s-au dusu la mănăstire Agapie, la Sacul şi la Schitu şi au tot M,P// 4 mănăstire C/ la mănăstirea Sacul şi la mănăstire la Schit ce iaste în Hangu şi i-au tot B,E,G/ şi la mănăstire la Sacul (!a Sacul la mănăstire D> şi la mănăstire la Schit şi au tot C,D// 5 şi i-au scos B, şi au scos *Cj* pin mănăstiri B,C// 6 Şi au început B,C, *lipseşte* M,P/ a să îngloti B,C/ iui]hatmanului B,E,G/ Antiohii B,E, Antohii Jora hatmanul *Cjj* 7 patru, cinci mii B, patru, cinci mii de oaste C, patru, cinci mii de oameni de oaste D/ făcusă *Cjj* 6_8 S-au inglotitu oaste hatmanului Jorii; şi era vro 5.000. După obiceaiul (țării şi a M) norodului, că unde aud izbîndă şi dobînd(ă), acolo şi alîargă M,P// 7 După B,C/ iaste B, iaste *CI* obiceaiul B,C//8 norodului B/ omenescujprost G/ undeB.C/ dobîndă B,C/ aliargă B,C, acolo aliargă G// 9 părțile B,C/ asia B,C dacă B,C// 9—12 *lipseşte* de toate... oastea M,P// 10 unii[1-2] B,C/Bugeae B, Bugiac *Cj* munteni B,C// 11 *după* joimirii *ad.* viniîa D/de]dacă B,E,G/ să B,C/ *lipseşte* şi B,E,G/ cărți B,C/ de B,C/ertare *Cjj* 12 lefe B,C/ Şi pe B,C,E,G/ce zi E/treciaC/înglotiiaB,C/oastea moldoveniască B,E,G, oastea lui Antohii Jora hatmanul D// 13 29]32 B,E,G, 33 D, 47 M, 31 P/ Decii dacă au ințăles B,D,E,G, Decii dacă ințăliasă C, *UpseşteM.Vj* Iablanovschii B,C/ hatmanuljce era hatman corunnii G// 13—1 Iablonoveschi, hatmanul leşăscu s-au înştiințatu de această socotîală a lui Cos(tan)di(n) Duca voevoda şi deodată n-au crezutu, de vreme că el cu Costandin Duca voevoda trăia eu bun preteşugu şi dîapurure ave răspondenții şi poghîazuri nu triimitia în țară ca la Cantimir şi totdîauna ii triimite M,P// 14 de B,C/ socoteală B, socotialâ *Cj* incepus(ă) B, începusă *Cjj* 15 îi părea D/ că-i]câ iaste C,E,G/ cejeie C, *lipseşte* B,E,G// 16 *lipseşte* Duca 6/ avea B,C/ respundențiia B,C/ *lipseşte* şi prieteşug *Cjj* 17 Iablanovschii B, C, E/ Trăiia B / bine B, *Cjj* 18 Cantemir-vodă B.C.D.E/ Podghiazuri *Cj* umbla B,C/ şi în B,C//

ce(a>sul triimite Costantin Duca-vodă vesştii de la Po<a>rtă. Şi cînd merge cenbururi tătărâsştii în Țara Leşască să prade, el da ştire la Ieşi, să s(ă> păzască.

30. Deci hatmanul Iablanovischie nu s<ă> tulbură pre rău, ce scris<ă> la Turculeț, rămentarul, ce era pe margine, pe Cirimuş, să ia vro dzeci, 12 sti<a>guri, să ias-înainte hatmanului Antiohie, să vadză ce-s aceli lucruri şi pentru ce s<ă> fac aceste socoteli, căci ei au leg(ă)tur<ă> bun<ă> de prieteşug.

31. Dece Turculeți luînd oaste şi mărgînd în tîmpinare hatmanului Antiohie, începur(ă) întîiu să vorbască. Joimirii ocărîia pe moldoveni întîiu de le dzice epaşi; ai noştrii le dzicea gligani, cumu-i rîndul nărodului prostu. Şi sta deoparte Turculețu cu Melente, stigarul lui Antohi, de vorovie de paci. Iar un cîmpulunge(a>n din oaste lui Turculețu au şi slobodzit un sînețu în Melente stigarul.

Dece oastea moldovene(a}scă, cum au vădzut aşe, au şi năpustit asupra joimirilor. Şi puțin(ă> bătaia au f- -74v avut, ş-au şi-nceput joimirii lui Turculeți / a fugi, şi

1 ceasul triimitea B,C/ *lipseşte* Costantin *Gjj* **2** Poartă B,C/ mergea B,C/ ceambuluri B, ceambururi *Cj* tătărăşti B,C// 3 la lesi B,C]lesilor M,P/ să să păzească B/ să *CU* 4 30]33 B.E.G, 34 **D]** *lipseşte* M,P/ Decii B,C]Şi pentru aceîa M,P/ Iablanovschii B,C/ nu să turbură B,C, nu s-au pre tulburat M,P// 5 ce scrisă B,C, ce au scris Ejei au trimes scrisoare M, P/ Constantin Turculeț E/ reimentariul B,C/ rementariul Turculeț M,P/ ce B,C// 5-6 pre[1"2] C]la M,P// 6 vreo zece B,C, *lipseşte* M,P/ doaosprăzece B, doaosprăzeci *Cj* steaguri B, stiaguri C, stîaguri oaste şi M,P// 7 să iasă B,C, şi să iasă E/ înnaintea B,C/ Antiohii B, AntohiiC]Jorii 1I.P/ce-s]ce sînt B,C,D,E,G/ aceli B,C// 8 să B,C/ aceste B,C// 7-9 *lipseşte* să vadză... de prieteşug M,P// 8 socotele B,C/ căci]pentru că B,E,G/ ei]îeiC/ căci îei stiîa că au D// 9 legătură bună B,C// 10 31]34 B,E,G, 35 **D,** 48 M, 32 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Turculeț luund B,C/ mergînd B,C/ în]întru C,D,E,G/ timpinarea B, întimpinarea C,E// 10-15 Au luat Turculeț (Turculețul P> oaste leşască şi *(lipseşte* şiM) au venit supt Cetate Neamțului; au mers întru întîmpinare hatmanului Jorăi. Şi *(lipseşte* Şi P) întîi au început a vorbi. Joimirii întîi au început (Joimirii şi a început P> a ocări pre moldoveni, zicîndu-le epaşi, iară moldovenii le zice gligani. Turculeț (Turculețul P) şi cu Meletie stegarlul Jorăi sta deoparte, vorbindu pentru pace M,P// 11 Antiohii B, Antohie C/ începură B,C/ întîi B,C// 12 Joimirii B,C/ pre *Cj* moldoveni B,C/ întii B/ *lipseşte* de G/ dzicea B, zicea C, dzicea că sînt E,G// 13 iar ai noştri C,D/ *după* noştri *ad.* moldovenii B/ dzicea că sînt gligani E/cumu-ilcum iaste B, după cum iaste E, precum iaste G/rîndui]obiceaiul G/norodului prost B,C// 14 deoparte Turculeț C, deoparte reimentariul Turculeț B,E/ Melentie B,C/ stegariul B,C/ lui]hatmanului B,E,G/Antiohii B,C//15 voroviîa B,C/ pace B,C/ cimpulungean B, cîmpulungian C/ oastea B/ luijreimentariului B,E,G/ lui Turculeț B,C] Turculețului P//16 *lipseşte* şi M,P/un sinețu B,C]o puşcă M,P/MeIentie stegariul B.C//17 Decii *B,C,lipseşte* M,P/oaste C/moldoveniască B, moldoveniască C/aşîa B, aşa C//18 au şi năpustit]îndată s-au pornit M,P/' puțină C/puțină bătălie B. Ejpuțin războiu G,M,P//19 şi au şi început B.C/ lui Turculețu B, lui Turculeț C, *lipseşte* M,P; şi] iară M,P//'

moldoveni<i> cu turcei, cu lepcanei a-i sparge ş-a-i tăia. Şi aşea prinsăr<ă> şi pre rămentarul Turculeţi viu, supt Cetate Ne<a>mţului, unde era numai să saîe peste părcane.

Să boţisă oaste fugind la strîmto(a>re, şi Turculeţi, rămîindu oaste lui denapoi, l-au boţit la un gard şi l-au prinsu viu Tatul căpitanul, fratele lui Vicol; l-au oborît cu suliţa de pe cal.

32. Dece Antiohi hatmanul, dup-acea izbînd<ă> ce au făcut, au triimis pe Costachi sîn Gavriliţă, cu veste la Constantin Duca-Vodă c-au prinsu pe Turculeţi. Ce Costantin-vodă să înplu de mare bucurie, unde audzii acea veste, gîndind că-şi va astupa greşala lui ce făcus<ă> de la Po<a>rtă cu capegii-başea, prindzind pe Turculeţi. Căci la Po<a>rtă să ştie numeli lui Turculeţi, că de multe ori ave bătae cu tătari şi Ta Cameniţă, pecum mai sus s-au pomenit. Şi-ndată învăţar<ă> de gătir<ă> puşcele şi surleli să fac<ă> Costantin-vodă şenlicu de bucurie, dup<ă> ce i-au spus Costachi vestea acie.

33. îndată ce gătii Costantin Duca-vodă acestea

1 moldovenii B,C/ turcii B,C/ cu[2]]şi cu C,E,G,M,P/ lipcanii B,C/ sparge BJrăsîpi M,P/ şi B,C// 2 asia B, aşa C, ***lipseşte*** M,P/ prinsăsă B, C/ reimentariul BJrohmistrul ***Cj*** Turculeţ// 3 Cetatea Niamţului ***Cj*** Niamţului B/ unde B,C/ piste părcane B,C// 2-5 viu, acolo lîngă părcani, boţindu-1 lîngă un gard M,P// 4 boţisă]grămădisă B,E,G/ oastea fugîndu B/ strîmtoare B,C/Turculeţ C//5 rămîindu]apărînd B,E,G, rămuind, apărînd C, rătuind, apărînd ***Bj*** rătîindu A; oastea ***Cj*** dennapoi B/gardu ***Bjj*** 6 ***lipseşte*** viu M,P/frateli B,C; ***lipseşte*** fratele lui Vicol M,P/ l-au oborît]oborîndu-l M.P//7 di ***Bj*** pre ***Cj*** di pre cal gios M,P// 8 32135 B, E,G, 36 D, 49 M, 33 P/ Decii B,C, ***lipseşte*** M,P/ Antiohii C/hatmanul Antiohii B,E,G/ după ***B.Cj*** acîa ***Cj*** izbîndă B,C// 8-9 După acea izbîndă hatmanul Jora au trimes M.P//9 CostachijCostandin P/ sîn]ficior lui B,D,E,G, ***lipseşte*** M,P/ veste B,C// 10 ***lipseşte*** Duca G/voevoda M/c-au]că au B,C, cum că au M,P/ Turculeţu B, Turculeţ ***Cj după*** Turculeţ ***ad.*** şi pre joimiri i-au biruit M.P//11 Costandin Duca-vodă B,D,E// 11-12 S-au înplut de bucurii Costandin Duca voevoda, socotind că cu aceasta ş-a astupa MP/ mare B,C/ bucurie mare ***Gj*** unde auzi B,C// 12 acîaC/ veste B,C/ că-ş B,C/ lui]sa M, ***lipseşte Bj*** făcusă ***Cj*** ce o făcusă la Poartă M,P// 13 de B,C/ Poartă B,C/ de la Poartă ce făcus(ă), de tăiase pre capegi-başe E/ cu]pentru M,P/ capegi-başe B, capegi-başîa ***Cj*** prinzindu ***Bjj*** 13 — 14 Turculeţ[1]"[2] B,C// 14 Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/Poartă B,C/ştiîa B,C/De vremi că numile lui Turculeţ era ştiut la PoartăM,P//14— 16 ***lipseşte*** cade multe ori... s-au pomenit-M,P//15 avea B,C/ bătaie C, bătălie B,E]războiu ***Gj*** tătarîi B.C//16 pomenit] scris B,E,G/ îndată învăţară B, învăţă C,D/ gătiră puşcile C, gătiră puşcile cele mari B,E,G// 17 surlele ***Cjj*** 16-17 Poroncit-au Costandin Duca voevoda de au gătit puşcile celi mari şi surlile să facă şăninic (şialnic P> de bucuriîe M.P//17 facă B,C/ Costandin Duca-vodă B,E,G/ şinlic B,E, şelinic ***Cjj*** 18 după B,C/ ***lipseşte*** dup(ă> ce i-au... vestea acie M,P/ veste B, vestea ***Cj*** aceia B,C// 19 33]36 B,E,G, 37 D, ***lipseşte*** M,P/ Iară îndată ***Cj*** găti B,C/ aceste B,C// 19—3 Şi îndată ce au gătit aceste toate şi numai cît iara să înceapă a zice surlile {surlile a zice P), iată-că au sosît şi capigiul (capigi P>-başa şi au intrat pre poar-

toate / să-nce<a>p<ă> a dzice surleli şi s<ă> dea puşceli, numai capegi-başea şi-ntră pe po<a>rtă cu mazilie. Şi-nvăţar<ă> să prind<ă> porţile, că-i mazilie, că este domnu Antiohi beiz<ă)deoa, sîn Costantin Cantemir-vodă.

Deci îndată să schimbă bucurie în scîrbă; că s<ă> strică giucărie, de nu deder<ă> nice puşceli, nice dzisăr<ă> surleli. Şi-ncepur(ă) siimeni a închide şi porţile. Dup<ă> cum dzice Scriptura: „Cine sap<ă> gro<a>pa altuia, dă într-însa". Aşe dă Dumnedzău, că pasărea vicle<a)n<ă> - dă singur<ă> în laţu.

34. Iară boiarii lui, pîn-a vini Dubău logofătul, de-1 pus<ă> turcul cămaican, au eşit despre do<a>mna ş-au fugit în Ţara Munteniască, că n-ave cine-i goni; că slujitori<i> era cu Antiohie hatmanul în oaste. Ş-au fugit anume Neculaiu Costîn hatmanul şi frate-său Ioniţi sărdar şi frate-său Pătraşco 3 logofăt şi Vas<i>laşco Ca<n>t<a>-cozono vel-spăt<a>r şi alţii mulţii, mai de gios.

Şi mai pe urmă, dup<ă> ce au vinit ş(i> Ant<i>ohi-vodă,

ta curţii domneşti cu maziliîa. Şi îndată au poroncit să prinză M, P // 1—2 a dzice surleli, trîmbiţile şi să bată dobeli meterhaneoa pe obiceai şi să sloboadă puşcile cele mari şi mici, atuncea numai capegi-başe ***Bjj*** 1 înceapă B,C/ a zice ***Cj*** să dea C]să sloboadă E,G/ puşcile C]puşcile cele mari E,G// 2 numai şi întră capegi-başe G/başîa/ întră B,C/ poartă B,C/ mazilie B, mazilită ***Cjj*** 3 învăţară B,C/ prindă B, prinză ***Cj*** porţile B,C că-i]că iaste B,C,E,G/ mazilie B, mazilite CjmazîlP/ că]şi G, şi cum că M,P/ iaste B.C// 4 domnu Moldovii iaste M,P/Antiohii B,C/ beizadea B, beizediaoa ***Cj*** sîn]ficior lui B,C,D,E,G, feciorul lui ***W3?jlipseşte*** Costantin M,P// 5 voevoda M// 6 Decii îndată B,C, ***lipseşte*** M,P/ bucuriîa B,C/ să strică B,C// 6-8 Schimbatu-s-au bucuriîa Ducăi întru scîrbă, că să strică giucăriia: s-au trecut de a da din puşci şi de a zici din surle. Şi îndată închisără săimenii porţile M,P// 7 giucăreîa B,C/ dederă B,C/ nici[1]"[2] B,C/puşcile B,C/dzisără surlele B.C//8 începură siimenii B,C/ ***lipseşte*** şi[2] B,G/porţile B,C/După cum B,C]Bine M,P// 9 Sfîntă Scriptură B,C,G,M, P/ Cine C, Că cine B,E/sapă groapa B,C]va săpa E/dă]cade el B, va cădea el C,G, el va cădea D,E, el cade M,P// 10 întru dînsa C/Aşîa B, Aşa ***Cjj*** 10-11 ***lipseşte*** Aşe dă... în laţu M,P// 10 Dumnezeu B,C/ ***lipseşte*** că G/pasire B, păşirea ***Cj*** vicliană B,C// 11 singură B,C// 12 34]37 B,E,G, 38 D, 54 M, ***lipseşte Bj*** luillui Costantin Duca-vodă B, lui Costantin Ducăi-vodă D,E,G/ pînă B,C// 12-14 Capigi-başa au pus caimacami pre Dubău {Dubou M) logofătul, iară boerii Ducăi au mersu despre doamna Şi de acolo au fugit cu toţii (toţi P> în M,P// 13 pusă B,C/ turcul]capegi-başîa B, capegi-başe turcul G/caimacam B,C/ despre]pre despre D/doamna B,C/şi au B,C// 14 nu avea B,C/ cine îi goni B, cine să-i goniască C/slujitorii B,C// 15 cu hatmanul Antiohii Jora E/ Antiohii B,C// 14-17 slujitorii iara cu hatmanul Jora şi n-au avut <n-ave P) cine să-i goniască. Numile <Că numile P> boerilor ce au fugit în Ţara Muntenească sînt aceste: Nicolai Costin hatman şi cu fraţii lui Ioniţă sărdariul şi Pătraşcu M,P// 15 Şi [au] B.C//16 anume B,C/Nicolai Costin B,C/ Ioniţă sărdariul B, C,E// 17 Pătraşco logofătul al triile B,E/tretii logofăt C]cămăraşul ***Gj lipseşte şi***[2] M,P/Vasilaşco Cantacozino B,C// 18 spătar B,C/ si si alti M,P/mulţi B,C// 19 după B,C/ şi B,C, ***lipseşte*** G/Antiohii B,C// 19- 1 ***lipseşte*** Şi...au fugit M,P//

au fugit şi Antohi hatmanul şi Mavrodin, de s<ă> făcus(ă> o ce<a>tă mari în Țara Muntene<a>scă de boerii, de-au şedzut vro 4 ani în Țara Muntene<a>scă, în dzileli lui f. 275v Ant<i>ohi-vodă, de face multe mestecături / la Po<a>rtă şi cheltuial<ă> țării. **Şi** nemic n-au putut isprăvi, pecum s-a arăta mai gios.

35. Dece Costantin Duca-vodă, vădzindu-s<ă> că-i mazîl, răpedzii pe taină la Antohi hatmanul la Ne<a>mțu, ca s-a-duc<ă> mai degrab' pe Turculeții, să-1 de pe mîna lui cape-gi-baş, să-1 ia să-lduc<ă>la Po<a rtă, înpreun<ă>cu dînsul.

Iar boeri**<i>** camaicani, Dubău logofăt şi cu Manolachi Rusăt, înțelegînd c-au triimis Duca-vodă s-apuce pe Turculeții, au şi răpedzit camaicanii şi l-au timpenat la Podul Leloîa. Ş-au luat pe Turculeții din mîna lui Antohi hatmanul şi l-au dus la Galata. Şi peste noapte, din mîna slujitorilor caimacanilor, au şi fugit iar la Ne<a>mțu Turculeți.

Deci Antohi hatmanul, mărgînd cu oaste la **Iaşii ş-au** spus Ducăi-vodă c-au luat camaicani(i> pe Turculeț

I hatmanul Antiohii B, hatmanul Antohii C, hatmanul Antiohii Jora D,E,G; -să făcusă' B,C// 2 ceată mare B,C// 2—3 Munteniască[1-2] B,C/ boiarii (boiarii •C) din Moldova B,C,E,G// 3 vreo patru B, vreo trii, patru *Cj lipseşte* în Țara Muntene<a>scă E/zilele C// 4 Antiohii B,C/făcea B,C/la Poartă B,C, *ad. marginal* D/7 5 cheltuială B,C/ *după* țării *ad.* Ia Poartă D/ nemică B.C//5—6 precum să va arăta mai înainte, la rînduB.E.G,precum să va arăta mai gios, la rînd C.D//7 35]38 E, 39 D, 56 M, 36 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ văzindu-să C/ că-i]că iaste B,C,E,G, *lipseşte* M,P/ mazil B,C// 8 au răpezit CJtriimisă B,E,G, au triimis M,P/ pre taină C]în taină degrab' E/Antiohii B,C/Antohi hatmanul Jora M,P/ Niamțu B,C/ *lipseşte* ca M,P/să aducă B,C, să-i aducă M,P// 9 degrab' B, degrabă C, în grabă M,P/Turculeț B,C/dea B,C/dei el în mină capigi-başii (mina lui capigi-basa P> M,P// 10 başia B,C/ *lipseşte* să-1 ia M,P/ ducă B,C/ Poartă B,C/ înpreună B,C// II *lipseşte* Iar M,P/ boiarii B, boiarii *Cj* caimacami B,C/ *repetă* Dubău A/ logofătul B,C,D/Manolachi *B.Cjlipseşte* Dubău logofăt şi cu Manolachii Rusăt M.P//12 înțălegînd B,C]simțînd M,P/ că au B,C/Costantin Duca-vodă B,D,E, Costantin-vodă G/ să B,C/Turculeț B,C// 12-14 au trimes slujitori întru întîmpinare lui Turculeț şi tîmpinîndu-1 la Podul Leloai au luat M,P// 13 răpedzitjtriimes G/ •caimacamii B,C/întimpinat B,E, timpinat C/Podul Iloae B,G .Podul Iloaia *C/j* 14 Şi l-au luat B,E, Şi au luat C, Şi l-au şi luat *Gj* Turculeț B,C/ din mîna hatmanului Antiohii (Jorăi P> B,P, din mina Jorăi hatmanul M/Antohii C/hatmanului E// 15 *după* Gâlataai. la mănăstire D,E/piste B,C/mînule B// 16 caimacamilor B,C// 15-16 Iară Turculeț (Turculețul P> întru aceaş noapte chiar, din mina slujitorilor au scăpat şi au fugit la Ne(a>mțu M,P// 17 Turculeț iar la Niamțu B, Niamțu *Cjj* 18 Decii B,C/ Antiohii B, Antohii C/hat(manul> Antiohie G/ mergindu B, mergînd *Cj* oastea B,C/ şi au spus lui Costantin Ducăi-vodă C, şi spuuindu lui Costantin Ducăi *(lipseşte* Ducăi G>-vodă B,E,G// 18—1 Spus-au Jora hatmanul Ducăi voevod că caimacamii au trimes slujitori şi au (i-au P)luat pre Turculeț din mîna lui. Şi foarte s-au scirbit Duca voevod M,P// 19 că au B,C'caimacamii B,C/ Turculeț B ('

din mîna lui, ş-au făcut mare voie rea. Şi s-au agiunsu cu capegi-başi 'de-u triimis no<a>pte un ste<a>g de lipcani să-1 ia din mîna oamenilor camaicanilor, să-1 duc<ă> la **Iaşi;** iar pîn-a merge lipcanii, el apucas<ă> de scăpas<ă>.

f. 276 36. Agiungînd veste la Ne(a>mțu, la Bogdan şi la Iordachi, de mazilie Ducăi-vodă, ei îndată purcesăr<ă> de la Ne<a>mțu de apucar<ă> pe Costantin Duca-vodă nepurces din **Iaş**<i> şi, mărgînd la curte, de s<ă> înpreunar<ă> cuDuca-vodă, şi cu capegi-baş. Era atunce mare calabalîc de slujitori în curte de-ş cerea lefile de la Duca-vodă.

începu şi Bogdan şi cu Iordachi a să prici tare cu Duca-vodă înaintea capezi-başei şi-nnainte, a to<a>tă boerime, pentru ce le-u prădat casăli şi le-u muncit slugeli şi slujniceli din cas<ă>, şi le-u purtat giupînesăli pe la Focşeni şi pe la Hangu, şi le-u triimis în Ne(a>mțu, ş-au

1 mare B,C/ voe B/S-au şi *Gjj* 2 başia B,C/ de au B,C/trimis *Cjj* 1-4 Duca voevod s-au rugat lui capigi-başa şi noapte au trimes capigi-başa un ste(a)g de lipcani să Ia pre Turculeț din miinile slujitorilor, de la Galata, şi să-1 aducă la dînsul; şi mergînd lipcanii la Galata au găsit numai locul lui Turculeț M.P//2 noaptea B,C/stiag B,C// 3 să-1 Ia pe Turculețu din B,D,E,G/ caimacamilor B,C/ ducă B,C// 4 pînă *Cj* merge B,C/ el]Turculeț D,E, Turculeț, el B, *Gj* apucasă de scăpasă C, au apucat de au scăpat B,G// 5' 36]39 B,E,G, 40 D, *lipseşte* M,P/ Atuneea agiungînd B,G/ veste B,C/ la Niamțu B, *lipseşte Cj* la hatmanul Bogdan şi la Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G// 5-8 Bogdan şi Iordachi Rosăt s-au înştiințat de maziliia Ducăi şi îndată au purces de la Ne(a>mțu. Şi viind la Eşi au apucat nepurces pre Duca voevod **ŞL** M,P// 6 mazilie lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ ei]iei *Cj* purceasără C]au purces E.G//7 Niamțu *Cj* de[2]]şi C,E,G// 6-8 au purces de la Niamțu şi au mărsu la Iaşi şi au apucat pe Costantin Duca-vodă nepurces B// 7 apucară C]au apucat *~E,Gl'lipseşte* Duca *Gjj* 8 Iaşi *Cj* mergîndu B, mergînd *Cj* curtea domniască B,C,D„ E,G/ *lipseşte* de M,P/ să înpreunară C] s-au înpreonat B,M,P// 9 cu Costantin Duca-vodăB,C,E,G/ voevod M/başiaB,C/ Şi eraB,C,E,G, *lipseşteU.P/* atuneea mare B,C/ calabalîcu B//10 calabalîc în curtea domniască de slujitori, pentru că îş cerea *Gj* curte *Cj* curtea domniască B,D,E/ de-s]că-ş C/cerea slujitorii lefile B, lefele C, lefeli lor E/ Costantin Duca-vodă B,D,E,G// 9-10 Slujitorii face mare calabalic în curte, cerşîndu-şi lefile de la Duca voevod M.P// 11 început-au atuneea şi hatmanul Bogdan şi cu Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G/ Şi începură C, început-au D/ Atunce au început şi Bogdan şi Iordachi Rosăt M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul) D/ tare B,C, foarte tare M,P// 12 Costantin Duca-vodă B,C,D,E, Costantin-vodă G, Duca voevod M/ înnaintea[1-3] B, înnainte(a)[1] C, înnaintea[2] *Cj* capegibasii B,C,E/ toată B,C// 13 boerimea B, boiarimea *Cj după* boerime *ad.* zicîndu-i de'faț(ă) M,P/ ce B]cie *Cj* li-au[1-2]B,C/ casăle B,C/ şi[2]]pentru ce M,P/slugile B,C// 14 slujnicile B,C/ *lipseşte* din casăM.P// casă B,C/ şi[2]]pentru ce M,P/ li-au B,C] ni-au M,P/ giupînesile B, giupînesele *Cj* pre P, *lipseşte* M/715 Focşani B,C/ *lipseşte* şi peM, *lipseşte* şi P// 15-1 li-au *Cj* trimis[1-2] *Cj* Niamțu B,C/ şi au B,C/ Poartă B,C/ că au B,C// 15—r. 8 din p. urm. şi apoi le-i trimes (li-au trimis P> la Niamțu. Au nu ştim noi că ai scris la Poartă cum că noi am fi trimes pogheaz de le-u luat? Au nu ştim noi că ai trimes pre Moisăi de au prădat (chirvăsărila P> şi au tăiat capul lui capigi-başa şi ai despecetluit cărțile Turcului (sic> graf şi apoi î-aiomorît şi omul? Şi şi mai multe decît aceste i le zice tot de față. Şi (le P> asculta capigi-başa şi turcii cei prădați din chervăsăriîe. M,P//

scris la Po<a>rtă c-au triimis ei poghiiaz leşescu de le-au luat. „Şi pentru ce-i triimis pe Moisăiu cu joimiri de au prădat chirvăsărie ş-au tăiat pe capegi-başă, şi pentru ce-i despecetluit cărţile lui Tucul grof şi e-i omorît omul?"

Toate acestea şi mai multe ca acestea i le dzice faţ<ă>, şi spunea şi capegi-başei celue ce-au vinit cu mazilie si-nainte turcilor celor de chervăsărie, ce iera prădaţi / f. 276v de Moisăi.

Iar Duca-vodă nu pute nemic să mai răspund(ă) de ruşine şi de fric<ă>, numai ce schimba feţe. Uneori să face roşiu, uneori galbîn, şi-i era mai mari ciuda cum că-i ştie toate taineli ce le făcus<ă>; i le dzice faţă, în vide<a>l<ă>. Precum dzice Scriptura, că nice o taină nu poate să nu s<ă> ştie, dar încă care iaste şi cu vărsări de sînge, şl mai tare şi degrab', curund, să vedesşte; că sîngeli nevinovat cere giudecată la Dumnedzău şi nu las<ă>.

37. Dece a dooa dzii îl gătir<ă> de-1 porni-1, cu mult calabalîc despre slujitori pentru lefe şi blăstămuri de la oameni, de audzie cu urechi<le), pentru văc<ă>ret. Iar do<a>mna lui, fata Brîncovanului, fiind tînăr<ă> şi dezmerdat<ă> de tată-său, să bocie în gura mare muntenesşte: „Aolo, aolo, că va pune taica pungă de pungă din Bucuresştii pîn-în Ţarigrad şi, zău, nu ne va lăsa, şi iar ne vom înto(a>rce cu domnie îndărăpt!" Iar dup<ă> ce au agiunsu la Ţarigrad, n-au avut acel năroc să s(ă> f. 277 mai înto<a>rcă, c-au trăit, 2, 3 / luni ş-au murit de cium<ă>. Şi s<ă> şi conoscu schimbat cu slăbăciune nărocul lui Constantin-vodă şi de la Brîncovanul mai puţintel agiutor şi sălenţă a-i arăta.

38. în dzilele acestui domnu, măcar că nu era pace, au trecut un sol leşescu la Po<a)rtă şi-n scurtă vreme s-au întorsu înapoi, făr<ă> nice o ispravă, anumi Răutichie. Acestu Răuţichie în scurtă vreme au cădzut şi hatman coroniia.

39. Pe cestu domnu Duca-vodă, într-această domnie dintîiu, era numai cu numeli domnu, că-1 stăpînie munteniei). Pe cine dzice muntenii, pe acie boerie şi ce dzice acie făce. Şi era şi îmă-sa, do<a>mna Ducăi-vodă celui

lei]îei *Cj* poghiiazu B, poghiaz *Cj* li-au B,C// 2 ce-i triimis]cî-ai chemat *Cj* pre Moisei serdariul *Cjj* 2-3 ce au triimis la Moisei sărdariul de au vinit cu joimirii din Niamţu la Iaşi de au prădat B, c-au trimis la Moisei sărdariul de au vinit la Iaşi cu joimiri de au prădat D, pentru ce au triimes la Moisăiu sărdariul de au venit cu slujitorii din Neamţu la Iaşi cu joimirii de au prădat G//2-4 pentru ce au triimis la Moisei sărdariul de au vinit la Iaşi de au prădat chirvăsărie cu joimirii din Niamţu şi au tăiîat pre capegi-başîa şi au luat robi pe balci-başe, aga hanului, şi pentru ce au despecetluit E// 3 chirvăsăriîa C/ şi au B,C/ pre C/ başîa B,C/ pentru ce <cîe **C>** au despecetluit B,C,D,G// 4 Tiuchil B,C/ şi i-au omorît' B,C,D,E,G//5 aceste B,C/ cajdecît B,G/ le dzicea B, le zicea C/ faţă B,C// 6 başii B,C/ celuia ce vinisă B,C,E,G/ mazilie, B, maziliîa *Cjj* 7 înnaintea B,C/ dejdin B,C,D,E,G/ chirvăsărie B, chirvăsăriîa C/era B,C// 8 Moisei sărdariul B,C,D,E,G//9 Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G/ nu putea B,C, nu mai putea D/ nemică B,C/ *lipseşte* mai G/ răspundă B,C// 9-10 Iară Duca voevod de ruşini şi de frică nimica nu pute răspunde, ci numai ce face feţî M,P// 10 ruşine B,C/ frică B,C/ feţe B,C/ ce numai tot schimba feţe *Gjj* 11 să făcea B,C, *lipseşte* M,P/ uneori galbînjiară uneori să făcea galbîn B,E,G, uneori să făcea galbîn *Cj* alteori galbine M,P/ mare BJmult *Cjj* 12 ştiîa B,C/ tainele B/tainele şi faptele cele ce făcus(ă) *Gjj* 11-12 şi mai mare îi era ciuda, că toate tainile lui li-au arătat la vedială M,P// 12 făcusă B,C/şi i le dzicea B, i le zicea C/în vedială C]în vedială, la arătare B,D,E// 12— 13 şi i le zicea faţă, la arătare. Precum Sfîntă Scriptură *Gjj* 13 Sfîntă Scriptură B,E, Sf<î>nta Scriptură C,D// 13-16 *lipseşte* Precum dzice.., şi nu las(ă) M// 13-1 *lipseşte* Precum dzice... pentru văc<ă>ret. Iar P// 13 nici B,C// 14 să ştiie C/dară B/ care iaste B,C/ vărsare B,C/sînge B,C// 15 tare *Cj* tare şi mai degrab' B,D,E,G/ degrabă *Cj* curundu B, *lipseşte* E,G/ vedeşte **CJ** iveşte B/ sîngele B/ cel nevinovat B,C,E// 16 cere B, cere *Cj* judecată B,C/ la]de la B,D/ Dumnezeu B,C/ lasă B,C/ *după* lasă *ad.* fără de plată şi răscumpărare *Bjl* 17 37]40 B,E,G, 41 D, 62 M/ Decii B,C, *lipseşte* M/ a doa zi B, a doa dzi *Cj* gătiră B,C/ porniră B,C// 17-1 A doa zi l-au gătit de purces. Slujitorii striga pentru le(a)fă. Oamenii toţi îl blăstăma pentru că au scornit văcărit, de auziîa însuşi cu urechile lui M// 18 despre B,C/lefe B,C, lefeli lor E,G/blăstămuri multe B,E,G//

1 auziîa B,C/ urechile B, urechile lui C,E/ văcărit B,C/ Iară C, *lipseşte* M,P// 2 doamna B,C/ *lipseşte* lui G/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ fiindu B/ tînără B,C// 3 dezmierdată B,C/ *lipseşte* de tată-său M,P/ bociia B,C/ mare B,C/ munteneşte de zicea B,E,G,munteneşte şi ziceaC, şi zice munteneşti M,P// 4 Haoilio, haoilio B, Aoiîo, aoilio C/ pune B/ dejlîngă M.P//5 Bucureşti B,C/ pînă B,C/ lăsa aşa B,E,G// 6 şi ne vom întoarce iar cu G/ întoarce B,C/ domniîa B,C/ Iară *Cj* după B,C//6-8 Şi cu aceasta purcegînd din Iaşi şi după ce au venit Duca voevod în Ţarigrad, doamna lui numai trei luni au mai trăit şi au murit de ciumă M,P// 7 noroc C/ să să mai întoarcă B,C// 8 că au B,C/ *după* trăit *ad.* numai B,C,D,E/ doao, trii C, vreo doao, trii B/ şi au B,C/ ciumă B,C// 9 să şi cunoscu B,C// 9-15 *lipseşte* Şi s(ă> şi conoscu... Răuţichie înM,P//9 slăbiciune B, slăbiciune *Cj* norocul *Cjj* 10 Costantin Ducăi (Duca D>-vodă B,C,D,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G **//II** agiutoriu B,C/ silinţă B,C// 12 38]41 B,E,G, 42 D/ dzilele B, zilele *Cj* măcarî B/ pace B,C// 13 *după* leşescu *ad.* pin Iaşi B/ *lipseşte* leşescu D/ Poartă B,C/ şi în scurtă C]şi fără zăbavă B,E,G// 14 înnapoi B,C/ fără de nici B,C,D,E,G/ *după* ispravă *ad.* şi pre sol îl chiema B,E,G/ anume, pre anum6 B,C// 15 Reuţchii[1-2] B,C/ Acestujlar acest C, Care acest sol D, Care acest E,G// 15-16 Care acestu sol Reuţchii piste puţină vreme au agiunsu în Ţara Leşască de au fost hatman vielchii corunnii B// 15-20 *lipsesc* M,P// 15 în scurtăjpeste puţină *Gj* cădzut]agiunsuC,D,E,G//16 şi hatman coroniia]şi hatman vielchii corunnii C, de au fost hatman în Ţara Leşască E, de au fost hat<man> polnii corunii în Ţara Leşască *Gjj* 17 39]42 B,E, 43 D/ Pre acest B,C,E/ Costantin Duca-vodă B,D,E/ întru B,C/ domniîe C// 18 dintîi B,C//17-2 *lipsesc Gjj* 18 stăpîniîa muntenii B,C, stăpîniia mai mult muntenii E// 19 Şi pe B,E/ cine B,C/ dzicea B, zicea *Cj* muntenii B,C/ *după* muntenii *ad.* să-i boeriască B,D,E// 19—20 aceia[1-2] B, aceia[1], aceia[2] *Cj* îi boeriia B,C,D,E/ ce dzicea muntenii B,E// 20 făcea B,C/ înmaiă-sa A]maică-sa C,D/ doamna C, doamna Nastasiîa a B,D,E/ să B,C/ şi ia B,C//

bătrîn, şi s(â) amesteca şi e<a) la răutăţi. Şi boierii încă era tineri, şi nu s<ă> mai ştie ce mai iaste de chevernisai<ă>.

Boerii lui Costantin Duca-vodă cine au fost:

40. Dumitraşco Ceaurul, vel-logofăt; Tudosîie, biv-logofăt, l-au pus ban, Dubău, iar dup<ă> mo<a>rte lui
£. 277ᵛ Dumitraşco l-au pus iar logofăt mari; / fiind om de tre<a>-bă, era zvore<a>la dup<ă> vel-logofăt; Vas<i>lie Costachi, vel-vornic; 41. Neculaiu Donici, vel-vornic; Niculaiu Costîn, hatman; Vlasto, vel-post<elnic> ;Vas<i>laşco Ca<n>-tacozin, vel-spăt<ar>; Antohie Jora, Vel-păh<arnic>; Lupul Costachi, vel-vist<ernic>; Iordăcuţ Ca<n>tacozino, vel-stolnic; Ilie Ca<n>tacozino, veî-comis.

42. încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîme în al doile an a domnii<i> Ducăi-vodă de au lovit fără veste pe Oituz în Ţara Ungure<a>scă, iarna, de-u prădat trei dzile, cît au putut, şi s-au întorsu înapoi cu pace. în ţar<ă> la noi, ce au găsit în calea lor au mîncat ş-au strîcat tot. Acestu soltan s-au rădicat ş-asupra turcilor, de au ars Chilia şi Smilul şi Reni<i>.

1-19 ***lipsesc*** M,P// 1 si B,C/ şi îa B,C/ boiarii B, boiarii ***Cjj*** 2 să B,C/ ştiia B,C/ ce iaste B,E/îaste ***Cj*** chivernisală C, chivernisală lor B,E// 3 ***ante*** Boiarii: 43 E, 42 ***Gj*** Boiarii B, Boiarii ***Cjj*** 4 40343 B, 44 D, ***lipseşte*** E,G/ ***numerotează boierii*** B,D,E,G/log<o>făt C/Tudosie Dubău ***(ad. marginal)*** C, D// 5 biv-logofăt] log<o)făt mare C, biv-vel-logofăt D// 4-6 Tudosie Dubău ce au fost vel-logofăt l-au pus ban; iară după ce au murit Dumitraşco Ceaurul l-au pus iar pe Tudosie Dubău vel-logofăt B/Dumitraşco Ceaurul vel-logofăt; iar după ce au murit Dumitraşco Ceaurul au pus pe Tudosie Dubău vel-logofăt; şi fiindu om de treabă E// 4-9 Dumitraşco Ceaurul vel-logofăt; Vasilie Costachi vel-vornic de Ţara de Gios; Necolai Donici vel-vornic de Ţara de Sus; Necolai Costin G// 5 l-au pus vel-ban D, şi l-au pus ban mare C/ ***lipseşte*** Dubău C,D/ după moartea C// 6 Dumitraşco Ceaurul C,D/ l-au pus iarăş pre Tudosie Dubău log<o>făt mare ***Cj*** şi fiindu B/ triabă B,C// 7 zvorialaC, dvoreala B/ după B,C/ log<o>făt C/ Vasilie B,C// 8 ***după*** vornic ***ad.*** de <din C> Ţara de Gios <jos C> B,C,D,E/ ***lipseşte*** 41 B,C,D,E,G/ Nicolai B, Neculai C/ ***după*** vornic[2] ***ad.*** de Ţara de Sus B,C,D,E/ Nicolai Costin B,C// 9 postelnic ***Cj*** Vasilaşco Cantacozino B,C// 10 spat(ar) B, spătar ***Cj*** Antiohii B,C/păharnicu B, paharnic ***Cjj*** 11vis-ternic ***Cj*** Iordachi Cantacozino B'C,D,E,G// 12 Ilie Cantacozino B,C/ ***după*** comis ***ad.*** Iar mai pre urmă, după ce au răpousat Dumitraşco Ceaurul, au pus pre Tudosie Dubău vel-logofăt. Şi fiind om de triabă, era zvoreala după vel-logofăt. ***Urmează textul rîndurilor*** 17-2 din p. 375-6 ***Gjj*** 12 ***după*** comis ***ad.*** Aceştie era boiarii lui Costantin Ducăi-vodă în domnie dintîi E// 13 42]44 B,E,G, 41 C, 45 D// 13-15 Iară în dzileli acestui domnu, Costantin Duca-vodă, în al doilea an al domniiilui, purces-au un soltan cu cîtăva tătărîme de au lovit fără de veste pre B,E, Iar în al doilea an a domniii lui Costantin Ducăi-vodă, încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîme de au lovit fără de veste pre C, în zileli acestui domnu, a lui Costantin Ducăi-vodă, încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîme, în al doile an a domniiilui, de au lovit fără de veste pre D, Iară în al doilea an a acestui domn, Costantin-vodă, purces-au un soltan cu cîteva mii de tătari de au lovit fără veste pre ***Gjj*** 15 Unguriască B,C/ de au B,C/ trii zile B,C// 16 innapoi B,C/ pace C/Iar în ţară B,C,E,G//17 şi au stricat B,C/ ***repetă*** şi au D// 18 Acest B/Iar acest ***Cj*** şi B,C// 19 Renii B,C//

DOMNIIA LUI ANT<I>OHI-VODĂ, SÎN CANTIMIR-VODĂ, LEAT 7204 <= 1696). CAP 85

Zaci<alo> 1. Dup<ă> ce pornirea> pe Costantin Duca-vodă la Poartă, rămasără cămăicani în Iaşi, puşi de Antiohi-vodă: Tudosîie Dubău logofăt şi Bogdan hatmanul şi Iordachi vist<ernicul>. Şi din rămăşiţeli ce au găsit
f- 27§ de la Duca-vodă în ţară, / strîngîndu-le, Bogdan şi Iordachi ş-au mai întorsu oarice din pagube ce i-au jăcuit Duca-vodă, cum să pomenesşte mai sus.

2. Viind Ant(i>ohi-vodă cu domniîa în Iaşii, era iar om tînăr, ca de 20 anii, om mare, cinsteş, chipeş, la minte aşedzat, giudecător drept. Nu era pre cărturar, numai nu era om prostu. Minciuneli, tălpizicurili nu le iubie; la averi nu era lacom, obiceîa noo nu priimie să le fac<ă>; prea peste sam<ă> vîn<ă>tor şi slujitor bun, dup<ă> hirea tătîne-său. în rea parte era can straşnic, să nu grăiască fiecine şi făr<ă> vreme cu dînsul.

Şi era şi credincios la giurămînt: îl ţinea. Cinstit<ă>

1 Dcrnniîa lui Antioh voevoda dintîi {dintîi a lui Antioh voevoda E,G> ficior lui Costantin Cantimir-vodă B,E,G/ Antiohii C, Antioh D/voevoda[1"2] M/ sînjficior lui C,D,P, feciorul lui M/ Costantin Cantemir-vodă ***Cjj*** 2 leatjanul B,E, în anul C,G/ ***lipseşte*** leat 7204 D,M,P/ Cap 89 B, Cap 88 D, Cap 90 P, ***lipseşte*** E,G,M// 3—9 ***lipsesc*** M,P// 3 /i/>ssş<e-Zaci<alo> B,C,D,E,G/ După B,C]în anul'7204, după D/ porniră ***Cj*** pre B// 4 caimacami ***Cj lipseşte*** puşi de Antiohi-vodă E,G/ Antiohie ***Cjj*** 4—6 rămasără caimacami în Iaşi Tudosie Dubău vel-logofăt şi cu Bogdan hatmanul şi cu Iordachi Rusăt vistiernicul B// 5 Tudosie ***Cj*** logofătul C, vel-logofăt E,G/ Iordachie Roset E,G// 6 vistiernicul ***Cjj 1*** Costantin Duca-vodă B,E,G/ strîngîndu-le B,C/ Bogdan hatmanul şi cu Iordachi vistiernicul B,D,E,G// 8 ş-au] şi ş-au ***Cj*** oarece B,C/ pagube B,C/ ce-i jecuisă C, ce i-au fost jecuit B,D,E// 9 Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ cum]precum B,D,E,G/să pomeneşte mai sus C] mai sus s-au scris B,E,G/ 10 Viindu B/Antiohii B,C, Antioh D/ în Iaşi C]la scaonul domnescu în Iaşi B,E,G/ Viind Antiohi-voevoda domnu în Moldova şi aşăzindu-să în scaun- în Iaşi M,P/ ***lipseşte*** iar B,E,G,M,P// 11 ca]numai M,P/ doaozăci de ani B,C/ era om B,D,E,G/ mare la trup B,E,G, mare la stat ***Cj*** cinsteş la chip D]<;instit G, ***lipseşte*** M,P/ aşăzat la minte M,P// 12 judecător B,C/ numai nu era om prostu] numai nice era om prostu B,E, numai nu era nici om prost C,D, dar numai nici om prost G, însă nu prost M,P// 13 Minciunili C, Minciunile şi B,E,G,M,P/ telpijicurile B, tălpizicurile ***Cj*** nu le iubiîa B,C/ ***lipseşte*** le ***Gjj*** 14 avere B,C]bogăţii M,P/ obic6îe noao B,C/ ***ad. marginal*** la avere nu era lacom, obiceiuri noao iubiîa ***Gj*** priimiîa B,C/să lefacăB.C, ***lipseşte*** M,P// 15 pre ***Cj*** piste samă vînătoriuC, piste samă era vînător B,D,E,G/ slujitoriu B,C// 16 după firea tătîne-său B,C] ca şi tatăl său M,P/ în parte celor răi era can straşnic C, Spre partea celor răi era <foarte G> straşnic <şi E> B,E,G, In partea celor răi era can straşnic, celor ce vrea să facă strîmbătăţi şi să nu D/ în rea parte]Deoparte M,P// 17 fieştecine C,D,G, ciecine A, ***ad. marginal*** B/ fieştecine cu dînsul şi fără vremi M,P/ fără vreme C, fără de vreme B,D,E,G//18 ***lipseşte*** Şi M,P/ giurămînt] rugăminte ***Cj lipseşte*** îl ţinea M,P/ iş ţinea cinstit vorba ***Cj*** Cinstită ii era vorba B,D,E,G//

horba. Şi boierii în curte lui, pecum i s-a ar<ă>ta viiaţa lui înainte, tot cu cinste înbla. Mînie ave straşnic(ă>, răcnie tare, can cu grabă, şi de cie să depărta inemile boîarilor de dîns 1.

3. Dup<ă> ce s-aşedză la domnie, boerii dup<ă> obiceiu. Iar boerinaşîi tătîne-său, lui Cantemir-vodă vrea să s<ă> bucure de domnie fiiului stăpînu-său, dar nu pute, f. 278v ia focul, să ţie inema să s<ă> bucure. Că aşe era / de bătuţi şi de stîlciţii şi de jăcuiţi, cît rămăses<ă> cu peile, de n-ave cu cie ieşi înainte stăpînu-său. Alţii, fiind pedepsiţii de-n-chisoari, îş perdus<ă> şi minte. Deci Ant<i>ohi-vodă, dup<ă> ce i-au vădzut într-aceasta chip, să mira şi el ce va mai faci cu dînşi<i>.

4. Atuncea şi Răscarachi Rusăt cuparul încă au eşit din surgunie. Numai nice de un folos nu fu lui Antiohi-vodă, că vini de la Rodos în Ţarigrad bolnav di dropic<ă> şi-n scurtă vreme au murit. Şi nu-i era lui Răscarachi atîta jeli de mo<a>rte, cîtu-i era jelea că-ivinis<ă> zamanul şi nu pute să-ş răsplăte<a>scă răutate ce trăses(ă) de către munteni.

1 boiarii B, boiarii *CJ* curtea B/ precum B/ i să va arăta B,C// 2 înnainte C, înnainte, la rîndu B,D,E,G/ cinste B,C/ umbla B,C/ însă mînie M,P/avea B,C// 1-2 Deci după cum însuş el să arăta, aşa şi boerii lui să purta cu cinste M,P// 2—3 straşnică, răcniîa tare *Cj* straşnică, de multe ori striga răcniîa tare şi can E/straşnică, de multe ori răcniîa, striga (striga, răcniîa G> tare <la divanuri G> asupra celor vinovaţi şi can B,G// 3 de aceia B, pentru aceia *Cj* depărta B,C/ inemile B, inimile *Cj* de B,C/ şi atunce şi inimile boerilor să depărta de <laM> dînsul M,P// 5 3]2 M,P/ Iară după ce să aşeză B,C,D,E,G/ *după* aşeză a i. Antiohii-vodă E/ la domniîa C, la domniîa Antioh-vodă D/ boeri după obiceaiu C, boeri boiarii pre <după E,G> obiceai B,E,G/ După ce s-au aşezat în domnii, au boerit după obiceaiu, după cum anumi arată mai gios M,P// 6-20 *lipsesc* M,P// 6 boerenaşii B,C/lui]a lui-B,P,E/ să să bucure B, C, // 7 domniîa B,C/ stăpînu-său]tătîne-său *Gj* nu putea B,C// 8 să-i ţiîe *Cj* inima B,C/ să ţie inima, la focul *Gj* să să bucure B,C/ aşiaB, aşa *Cjj* 8—9 *lipseşte* de G//9 stîlciţi B,C/ jecuiţi B,C/ rămăsese B, rămăsesîe *Cj* pieile B,C/.n-avea c', nu avea *Bjj* 10 cu ce <ce B> eşi înnaintea B,C/ fiindu *Bj* pedepsiţi B,C/ de închisoare B, den închisoare *Cjj* 11 pierdus<ă> B, pierdusă *Cj lipseşte* şi *Cj* mintea *Cj* Decii B,C]Atunce *Gj* Antiohii B,C, Antioh *Bjj* 12 după ce B,C]dacă (i/intru *Bj* miera *Bj* ce li va A// 13 *ad. marginal* mai *Bj* face B,C/ dînşii B,C//14 Lascarachi C,D/ cupariul *Cj* Lascarachi Rusăt (spătarul G> ficior cupariului Rusăt celui bătrîn au eşit B,E,G// 15 surguniîa C, surgunie de la Rodos B,E,G/ nici *Cj lipseşte de* C/nu-i fu C,D, nu i-au fost B,E,G/ Antiohii B,C// 16 că vini de la Rodos]că după ce au vinit de la Rodos B,E,G/ bolnavu *Bj* de B,C/dropică C, idropică B,E// 17 şi în scurtă vreme C]şi piste <pren G> puţină vreme B,E,G/ Lascarachi B,C,D,E,G//18 jeale B, jale C/moarte B,C/cît îi era'jeale <jale C> B,C// 18-19 că atuncea îi viniş<ă> zamanul de îi era pe voîe şi nu putea B,E,G, că-i vinisă lucrurili pe voie la zamanul lui şi nu putea *Cjj* 19 nu putu *Bj* răsplătiască B,C/ răutatea B,C/ trăsese B, trăsesle C//20 de B,C/ munteni B,C//

5j Ce Ant<i>ohi-vodă pus<ă> capichehaîa la Po<a>rtâ pe un frate a lui Răscarachi, Chiriţi Mih<ă>lachi, şi cu frate-său, beizăde Dumitraşco, să-i poarte trebile.

Şi acole la luarea domn<i>ei n-au cheltuit mai nemic la Po<a>rtă, nice pe drum n-au făcut atîta cheltuial<ă> ; că mai mult de cu vo treidzăci, patrudzăci de oameni n-au vinit de la Ţarigrad.

Şi boeri pe acesştii boeri:

6. Boiarii lui Antiohi-vodă: Donici, vel-logofăt; Va-s<i>lie Costachi, vel-vornic; Dumitraşco Mitre, vel-vor-<nic>; Lupul Bogdan, hatman, cumnat lui Ant<i>ohi-vodă; Manolachi Rusăt, vel-pos<telnic>; 5Îih<a>lachi Răcoviţi, vel-spăt<ar>, tiji cumnat, şi pe urmă au cădzut şi domnu, de-i dzic Mihai-vodă; Ion Buhuş, vel-păh<ar-nic>; Iordachi Rusăt, vel-visternic; Ilie Ţifăscul, vel-stolnic; Ştefan Cerchez, vel-comis.

Şi aşea să aşedzar<ă> şi s<ă> tocmir<ă> boeri(i>le la toate trebile de chevernisîe cum să cade; că era Bogdan şi

1-9** lipseşte* Ce ... vodă M,P// 1 Ce B,C/ Antiohii B, Antohii C/pusă B,C, au pv.s G/capichihaîa B,C/ Poartă B,C// 2 Lascarachi B,C,D,E,G/ pre anume (anume pre E,G> Chiriţe Mihalachi B,E,G, pre Chiriţe Mihalachi *Cjj* 3 beizadea B,C/ Dumitraşco beizadea *Gj* trebile C]de grije tr'ebilor B,E,G// 4 Şi acolea C] Şi atuncea B,E,G/ domniii B, *Cj* mai nemică C]mult B,E,G// 5 Poartă B,C/ nici B,C/ cheltuială B,C// 6 de]decît B,C,D,E,G/vreo B, vro *Cj* triizăci B.C//6—7 de B,C//8 pre aceşti B,C// 8-9 boiari C, boiari B/ pre aceşti boiari ce sînt sorişi mai gios D//9 *lipseşte* 6 *Cj lipseşte* Boiarii lui Antiohi-vodă B,E,G/ Antiohii C/pus-a'u pre Donici C, Pus-au pre Nicolai Donici B,D,E,G/log<o>făt *Cj* pre Vasilie B,C,D, şi pre Vasilie E.G//10 *după* vornic *ad.* de Ţara de Gios < Jos C> B,C,D,E,G/ *lipseşte* Dumitraşco Mitre vel-vor<nic> M,P/ pre <şi pre E> Dumitraşco Mitre vor<ni'c> de Ţara de Sus B,C,D,E// 11 pre Lupul B,C,D,E,G/cumnat]'acesta era cumnat M,P/ Antiohii B,C// 12 voevod M/ pre Manolachi B,C,D,E,G/ postelnic *Cj* pre Mihalachi Racoviţă B,C,D,E,G// 13 spat<ar> B, spătar *Cj* tiji]iarăşi B,E, iarăş C,D, fiind iarăş *Gj după* cumnat *ad.* lui Antiohii-vodă B,C,D,E,G// 12-14 Mihalachi Racoviţă <vel-spatar P> carile mai pre urmă au fost şi domnu, vel-spatar *(lipseşte* vel-spatar P>; acesta iarăş îi era cumnat; Ioan Buhuş M,P// 13 sijcarele mai B,D,E,G/au cădzut]au agiunsu B,C,D,E,G// 14 şi]de au fost şi B,C,D,E,G, *ad. marginal Cj* de-i dzicjcăruîa îi dzicu C, căruia ii dzicu oamenii E, de i-au dzis oamenii B, căruia, după ce s-au domnit i-au zis oamenii *Gj* Mihai-vodă cel vitiaz G/pre Ion Buhuş C,D,E, şi pre Ion Buhuş l-au pus B, şi au pus pre Ion Buhuş *Gj* păhamicu B, paharnic *Cjj* 15 pre Iordachi B,C,D,E,G/ vistiernic *Cj* pre Ilie C,D/ pre Ilie Dabije Ţifăscul ce-1 porecliia de-i dzicea Frige-vacă <l-au pus G> B,G/pre Ilie Dabije Ţifăscul Frige-vacă E//16 stolnicu B/pre Ştefan B,C,D,E,G// 17 asia B, aşa *Cj* aşedzară B, aşezară C/ să tocmiră boeriile B,C// 17-18 Şi aşa au aşezat boeriile de chivernisiîa la toate trebile cum să cade M,P/ *după* cade, *ad. textul de la p.* 378, *r.* 6-20 *şi de la p.* 379, ***r. 1-7: Boerinaşii tătîni-său, a lui Cantemir-voevod... că mai mult decît 40 oameni n-au fost cu dînsul M,P// 18 trebile B,C/ chivernisiîa B,C/ *lipseşte* de chevernisîe cum să cade E/cum]precum D/ Bogdan] Lupul Bogdan hatmanul B,E,G, Bogdan hatmanul *Bjj* 18-2 Bogdan şi Iordachi Rosăt era mai aleşi din toţi boerii; şi fiind înţălepţi, îi agiunge minte la toate soco-

Iordachi mai aleşii şi capete bune, de-i agiungea la toate socoteleli, de domnie Ant<i>ohie-vodă cu cinste şi cu paci.

7. în scurtă vreme să tîmplă de muri sora lui Ant<i>ohi-vodă, ce o ținea Mih<a>lachi spăt<arul>, anume Safta şi avu mare jele şi păreri de rău dup<ă> dînsa. Şi pe Mih<a>lachi dup-acie nu l-au mazilit din boîarie. Tot în boerie au fostu şi la cinste, cît au fostu domnu, şi-ncă i-au dat voie de s-au şi însurat în dzileli lui, de au luat altă fată de boer, anume a medelnicerul<ui> Dedul de la Galații. /

f. 2?9v 8. Sfătuitu-s-au Antiohi-vodă cu boerii de au făcut prieteşug cu leşii. Şi triimisăr<ă> cărții, cu rug<ă>niinte la craiu şi la hatmani, să nu pozvole<a>scă să slobo<a>dză poghiiazuri în țar<ă> să o strîce, că-i păcat că sint cresştini." Şi cîndu s-a tîmpla să margă cenbururi tătărăsştii în sus, om faci şi noi ştire leşilor să să fere<a)scă".

Dece craiul Sobețichie şi cu hatmanul Iablonovischie îndată cu bucurie priimir<ă> că n-or mai triimite poghiia-

telile şi pentru aceia Antiohi voevod domniîa cu cinste şi cu pace M,P// 1 cu Iordachi Rusăt vistiernicul B,D,E,G, Iordachi vist<iernic> C/aleşi B,C/ bune B,C/ ***după*** agiungea ***ad.*** firea B,E,G, mintea ***Cjj*** 2 socotelile B,C/ de]şi B,G/ domniîa B,C/ Antiohii B,C, Antioh D/ pace B// 3 în]Iară în G/de]şi E/ Antiohii B,C// 3-7 Elisavet<a>, sora lui Antiohi voevod pre cari o ține Mihălachi spătariul, s-au bolnăvit şi au murit. Mare jale au avut Antiohi voevod după dînsa. Şi pre Mihălachi spătar nu l-au mai scos din boerii, ci l-au avut la cinste M,P// 4 Mihălachi Racoviță spat<arul> B,E,G, Mihălachi spătariul Racoviță D, Mihălachi spătariul C/ pre anume domnița Safta B,D,E, anume domnița Safta G/,' 5 mare B,C/jeale B, jale C/ părere de rău Antiohii-vodă după dînsa B,E,G, părere de rău după dînsa Antiohii-vodă C.D//6 Mih<a>lachi spat<ar> B,E,G, Mihălachi spătariul C,D/ după aceia B,C/ mazilit B,C/ boeriîe B// 7 fost B,C/ ***după*** cinste ***ad.*** la Antiohie-vodă C// 7-10 ***lipseşte*** cît au fostu domnu... de 1a Galații M,P// 7 fost domnu Antiohi-vodă B,D,E,G/'încă B,C//8 şi voie B/ zilele C// 9'boiariu B, boîariu *Cj* anume C, pre anume B,D,E,G/ medelniceriului B,C/ Dediul B,C/ de B,C,' Galați B,C// 11 8]9 P, ***lipseşte*** *Cj* Sfătuitu-s-au atuneea B,G/ Antiohii B,C/ Antiohii voevod s-au sfătuit M,P/ boiarii *Cj* de au făcut]să facă M,P// 12 prie<te>şug B, priiateşug *Cj* leşii B,C/ triimisără B,C]au trimes M,P/ cărți B,C/ rugăminte B,C// 13 craiul C] craiui leşescu B,D,E,G,M,P/ la hetmanii leşăşti M,P/ pozvoliască B,C/ să nu sloboadă B, să nu sloboază C,D]a slobozi M,P// 14 podghiazuri B, poghiazuri C/ țară B.CJMoldova strice B,C/ că-i]că iaste *Cj* sîntu B, sînt C/creştini B,C// 15 cîndu B, cînd *Cjj* 14-16 că iaste păcat, fiind de o legi, creştini. Şi cum că şi ei, despre parte lor, cînd vor sîmți că vor că me<a)rgă ceanbururi tătărăşti să prade în Țara Leşască, îndată le vor face ştire <ca M> să să păzască M,P/ ceambuluri B,C/' tătărăşti B,C// 16 face *Cj* în sus, în Țara Leşască <să prade E,G> şi noi încă atuneea om face ştire leşilor să să păzască B,D,G/ leşilor *Cj* feriască *Cjj* 17 ***ante*** Decii: 8 C, 10 M, 9 P/Decii B,C, ***lipseşte*** M,P/craiul leşesc P/Sobeţchii C, ***lipseşte*** P/ Iablanovschii C/craiul leşescu anume._ Sobeşchii şi<cuE,G> hatmanul cel mare de coro<a>nă (leşască E,G> pre ***(lipseşte*** G> anume Iablanovschii B,E,G//18 cujşi cu M,P/priimiră B,C]au priimit D, s-au priimit făgăduindu-să M,P/ trimite *Cj* că nu vor mai trimite podghiazuri în țară B,E,G/poghiazuri *Cjj*

zuri, şi s<ă> aşedză lucrul mai cu paci a trăire. Nu feci ca tată-său Cantemir, să s<ă> puie înpotriva unei craii cu o mîn<ă> de oameni slabii. Paza bun<ă) trece primejdea re; mielul blînd suge la doo maice; capul plecat nu-l prinde sabie. Aşe bun<ă> chivernisal<ă)fecea şi Ant<i>ohie-vodă atuneea.

9. Ant<i>ohi-vodă era logodit cu o sor-a lui Costantin-vodă Duca încă din vreme tătîne-său, încă cînd era la Țarigrad, anume Mărie. Şi gîndis<ă> să triimită să o aduc<ă>, să-i fie do<a>mnă. Ce-i şi vini vesştea pecum au murit; şi avu mare păreri de rău de acea / vesşte.

Triimis<ă> Antiohi-vodă sol pe Bogdan hatmanul în Țara Muntene<a>scă, la Brîncovanul, pentru aşedzarea păcei, să nu s(ă> mai pîrască la Po<a>rtă acestea doo țări, să s(ă> strici. Şi cerşu să-i dea şi o fată, să-i fie do(a>mnă. Deci Brîncovanul pentru pace i-adeveri, şi pentru fată. numai îi răspunsă să omo(a)r(e) pe Iordachi

1 să aşează B,C/pace B,C/ *după* trăire *ad.* despre Ieşi B,E,G/ Nu feci]N-au făcut B,E,G, Nu făcu C,D// 1-3 şi aşa Antiohi voevoda ş-au aşăzat lucrul ca mai bini să trăiască cu pace. Iară nu ca tatăl său, Cantimir voevod, carile cu puțini oameni slab: vre să să puile înpotriva unii înpărăţii M,P// 2 Cantemir-vcdă B,C,D,G; să să pue B/ să *Cj* înprotiva C/unii B,C// 3 mînădeB.C/ slabi B,C/ *după* slabi *ad.* Că iaste un cuvînt de să zice că *Cj* bună B,C/ *după* bună *ad.* dzicu oamenii că B,E,G/ trccejpetreci P/primejdie B,C// 4 şi mielul B,E,G/ suge B,C/doao B,C/ maice B,C, manie M,P/şi capul B,E// 5 Aşîa B, Aşa C/bună B,C/chivernisală B,C//5-6 Aşa şi Antiohi voevod au socotit. M,P/ fecea]au făcut B,E,G, făcu C,D/ Antiohii B, Antiohie *Cjj* 7 9] 11 M,P/ Antiohii B, Antiohie *Cj* Costantin Ducăi-vodă B.G, Costantin Duca-vodă C,D,E// 7-11 Antohi voevod încă fiind în Țarigrad s-au fost logodit cu domnița Marila sora lui <sor<ă> cu P) Costantin Duca voeved. Şi era numai să trimață (Şi numai cînd era să trimață P> să o aducă din Țarigrad in Iaşi *(lipseşte* în IaşiP), s-au şi înştiințat că au murit. Şi mare jale au avut. M,P//8 *lipseşte* încă G, vreme B,C/ *după* tătîne-său *ad.* lui Cantemir-vodă *Cjj* 9 pre anume E, pre anume domnița Marila B,C,D, cu anumi domnița Marila G/ gindisâ B,C, eindi *Gjj* 10 aducă B,C/ doamnă B,C/ Ce numai ce-i şi vini *Cj* veste B,C/ precum B, pecum că C]că *Gjj* 1lavu]avea B,C,E,G/ mare părere de rău B,C/ de B,C]pentru *Gj* veste B,C// 12 Şi triimisă B.C.E.G/ Antiohii B,C/ pre Lupul Bogdan B,G," 12-16 Antioh voevoda au trimes sol în Țara Munteniască la Brîncovanul, domnul muntenescu, pre Bogdan hatmanul pentru aşăzare păcii, să nu să pîrască la Poartă, să nu să mai strîce aceste doă țări şi să-i deîe şi *(lipseşte* şiP) pre domnița lui sâ-i fie doamnă M,P//13 Munteniască B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 14 păcii B,C/ să *Cj* Poartă aceste doao B,C// 15 să să strice C, să să strice făcînd mari cheltuială B,E,G/ şi o fată să-i dea B,C,D,E,G/ fie]fiie *Cjj* 16 doamnă B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ pace B,C// 16-1 Brîncovanul s-au făgădui:, cum pentru pace, aşa şi pentru domniță că-i va da-o, insă cu această tocme<a)lă: iutii Antiohi voevod să omoară pre Iordachi Rosăt vistiernicul); să lipsască şi pre cellanți frați M,P/ ii adeveri C, i-au adeverit B.E.G// 17 să omoare pre C/ numai au răspunsu <ii răspunsă E)lui Bogdan, Antiohii-vcdă să omoară pre B,E,G//

Rusăt visternicul şi să <să> lepede şi de ciie fraţi a lui Iordachi, de Cupăresştii ce-i sînt capichihăi la Ţarigrad. Dece Antiohi-vodă nice cum acel lucru nu vru să priimască şi s<ă> lăs<ă> de prieteşugul lui.

10. Şi-ş ales<ă> do<a>mnă, fată de boîar de ţara no<a>stră, fata logofătului Dumitraşco Ceaurului, anume Catrina. Şi făcu cu dînsa nuntă domne<a)scă în tîrgu în îaş<i>, dup<ă> obiceiul aceste<i> ţării, în al doilea an <de> domnie a lui.

11. Brîncovanul, vădzindu pe Ant<i>ohie-vodă că-i mărgu lucrurili cu-ntemeere bun<ă>, începu în sfaturi cu boer<i> pribegii şi cu Costantin Duca-vodă a <a>mesteca pe Antiohi-vodă şi pe Cup<ă>resştii pre mult la Po<a>rtă. Aşijderea şi Dumitraşco, frate-său beizăde, şi cu Cup<ă)resştii depreun<ă>, pe de altă parte amesteca şi ei pe muntenii, cum place turcilor,

f. 280v Aşe făcea lei, înbe părţile, / şi nu-ş putea strica unul altue nemic, fără cît cheltue sute de pungii de bani la Po<a>rtă.

1 vistiernicul B,C/ să lepede B,C/ di cela C, di ceiialalţi B,E,G// 2 dejpre M,P/ Cupăreşti B,C/ ce-i sîntu B]ci era M,P/ capichihăi B,C// 3 Decii B,C/ Antiohii C/ nicicum B,C, nicidecum E,G// 4 să lăsă B,C/ *lipseşte* şi s<ă> lăs<ă> de prieteşugul lui E// 3—4 Antiohi voevod aceste nicidecum n-au vrut să le priimască, ce s-au lăsat şi de M,P/ lui]Brîncoveanului-vodă B,C,G, Brîncovanului M.P//5 10] 15 M, 14 P, *lipseşte* B,E,G/ Şi îş aliasă B,C,în al doile an al domnii<i> lui ş-au ales M,P/ doamnă B,C/' de[1-2] B,C/' boiariu B, boiariu C// 6 noastră B,C, *lipseşte* M,P/ anume C, pre anume B,E,G, *lipseşte* anume M,P// 7 Ecaterina B,D,E,G/pre Ecaterina, fata logofătului Dimitrachi Ceaurul M,P/ au făcut M,P/ domniască C/ domniască, în curţile domneşti în tîrgu în Iaşi B,E,G/ *lipseşte* în tîrguM,P// 8Iaşi C/ după B,C/obiceaiul B/ ace'ştii ţări B,C/ în al doilea an a domniii lui B,C,D,E, *lipseşte* M,P// 10 11] 10 B,E,G, 16 M, *lipseşte* P/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Iară Brîncoveanul-vodă C/ văzînd C/ pre B,C/ Antiohii B, Antiohie C//10-12 Brîncovanul cunoscu că toate trebile lui Antiohi voevoda mergu cu bună întemiîare şi pentru aceia pizmuind au început a să sfătui cu boerii pribegi moldoveni ci era acolo, înpreună şi cu Costandin Duca voevod (*lipseşte* voevod P> şi a amesteca M.P//11 lucrurile C/ întemeiare B, întemeîare C/ bună B,C// 12 boiarii B, boerii C/ pribegi B,C/ amesteca C, amesteca tare B,E,G// 13 pre[1-2] B,C/ Antiohii B,C/ Cupăreşti B,C/ prea mult B] de P // 14 Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* cu multe feluri de pîri B,C/ *lipseşte* Aşijderea şi M,P// 14-15 Dumitraşco beizadea, frateli lui Antiohii-vodă şi cu Cupărestii B,E,G,M,P/ beizadea C/ Cupărestii *CJ* dinpreună B,C,E,G] iarăş nu dormiîa, ce şi ei pre M,P// 16 şi iei C, *lipseşte* M,P/ pre munteni C]pre Brîncoveanul-vodă şi pre munteni B,E,G/ cumjprecum B,D,E,G, după cum M,P/ place B,C/ *după* turcilor *ad.* iarăş cu feluri de pîri la aceaş Poartă M,P// 17 Aşîa B,C/ făcîa C/ ei B]şi iai C,D,E/ înbe]de amîndoao B,C,E,G/ părţile B,C/ *lipseşte* Aşe făcea iei, înbe părţile M,P/ nu-ş]nu M/strica nimica unul altuia M,P, strica unii altora nemică B,C,E,G// 18 fără de cît B,D,E,G, numai fără de cît C]numai atîta că M,P/ cheltuia B, chieltuîa C, cheltuia de amîndoă părţile M,P/ sute de pungi B,C// 19 Poartă B,C/ *lipseşte* la Poartă M,P//

Şi la celi cheltuieli mari sco<a>să şi Ant<i>ohie-vodă pe ţar<ă> obiceiul Ducăi-vodă, văcăret, în doo ernii, încă şi mai greu, 2 lei de cal şi 1 ug<hiu> de vacă, ca să s-aperi de duşmani; iar duşmani(i) nu-i mai da răzbun niceodată.

Vădzu Antiohi-vodă că nu-i obiceiu bun de ţară, că s<ă> faci mare pusştiire ţărîi, şi făcu mare legătur<ă> cu blăstăm de la patrierhii şi lăsă ca s<ă> nu mai fie acel obiceiu spurcat aicea în ţar<ă>. Şi cît au fostu el domnu nu l-au mai scos, nice al doo domnie.

12. Duca-vodă au pîrît la Po<a>r<tă> pe Antiohi-vodă, dzicînd că la mazilie lui au fostu prinsu pe Turculeţi, hainul cel mare a-npăratului care ţinea drumul Cameniţăi, şi era să-l aduc<ă> la Po<a>rtă; iar Bogdan şi Iordachi, oameni<i> lui Antiohi-vodă, au vinit din Ne<a>mţu şi l-au luat din mîna oamenilor lui şi l-au slobodzit, de s-au dus iar în Ţara Leşască. Deci atunce s-au tîmplat şi doi boerii moldoveni la Po<a>rtă, triimis de Ant<i>ohie-vodă cu trebi, anume / Dabije clucerul şi Silion medelnicerul.

1 ŞijEeci M,P/ aceli B, aceli C,D/ cheltuiale B, cheltuîali *Cj* scoasă C, scos-au B, E,G, au scos D/ Antiohii B,C/' voevod M// 2 pe ţară B,C/ obiceaiul B,C/ obiceaiul lui Costantin Ducăi-vodă D/ văcărit B,C/ doao erni B,C// 3 *ad. marginal* încă şi mai greti D/ *după* greu *ad.* şi mai mare, de cîte *Cjj* 2-3 obiceiul cel rău şi spurcat, văcăritul, carile s-au început de la Duca voevod, în două erni, şi încă şi mai cu greu decit Duca voevod, adecă cite doi lei M,P// 3 doi B,C/ şi]şi cîte C,P/ un ug{hiu]>] un galbîn B,C,D,E,G, unul P/ ca]numai ca M,P// 4 să să apere B,C, să să poată apăra M,P/ de B,C/ iar]însă M,P/ duşmanii B,C/ niciodată B,C// 6 Şi văzu B,C,E,G/ Antiohii B,C/ nu-i]nu iaste B,E/ obiceai B, obiceaiu *Cj* să face B,C// 6 —8 Cunoscut-.au Antiohi voevod că văcăritul iaste un obiceiu foarte rău, fiindcă dintru aceasta să face pustiire ţării şi pentru aceia au făcut mari legături şi cu blăstăm M,P// 7 mare[1-2] B,C/pustiire B, pustiire C/legătură B,C// 8 de B,C/ patriiarşi B,C/şi-l lăsă B,C, *lipseşte* M,P/ să nu mai fie B, să nu mai fiie C/acest M,P// 9 obiceai *Cj* obiceai rău şi spurcat B,D,E,G/ obiceiu în ţară spurcat P/ *lipseşte* aicea M,P/ ţară B,C/ *după* ţară *ad.* în Moldova B,E,G/fost B/ *după* domnu *ad.* în domniîa clintii după aceia B, după aceia în domniîa dintîi G]după aceia domnu în domniia clintii E// 10 *lipseşte* mai G/ nici în a doa domnie B,G, nici în a doa domniîe C,E//9-10 Deci cînd au mai fost el domnu şi întru a doao domniîe, n-au mai scos văcărit. M,P// 11 12] 11 B,E,G, 19 M, 17 P/ Iară atuncea Costantin Duca-vodă B,E,G, Iar Costantin Duca-vodă C, Costantin Duca-vodă D/ la Poartă B, *lipseşte* C/pre Antiohie B,C// 12 *după* dzicînd *ad.* Costantin Duca-vodă B,E,G/ maziliîa B, mazilie *Cj* pre B/ Turculeţ B,C, Turculeţul P// 13 mare B,C/ al înpăratului C]al înpărăţii turceşti M,P/ careli B,C, carele D/ *lipseşte* care ţinea drumul Cameniţăi M,P/ Cameniţii Bjcetăţii Cameniţii C,D// 14 aducă B,C/'Poartă B,C/ Iordachi]Antohii P// 15 oamenii B,C/ Antiohii B,C/ Niamţu B,C// 16 şi au luat pre Turculeţ din mîna M,P/ de_şi M.P//17 iară B, iarăş M,P/ *ad. marginal* Leşască M/ Decii atuncea B,C;; 18 la Poartă şi doi boeri moldoveni M,P/boiari B, boiari C/moldoveni B,C/ Poartă. B,C/triirnişi B,C/Antiohii B,C/voevod M//19 *lipseşte* cu trebi, anume M,P/ anume B,C/ Dabijea B/ cliuciariul B, cliuceriul *CJ* Silion]Simion P/medelniceriul

Ş-au dat sam<ă> acei boiarii înainte vizirului că nu este aşea cum pîreşte Duca-vodă, că nu i-au slobodzit Bogdan şi Iordachi; numai au fostu pe mîna unui căpitan de ţar<ă> de-l păzîia, anume Cernat, şi din paza acelui căpitan într-o no<a>pte au fugit.

13. Poroncit-au vizirul să aduc<ă> pe acel căpitan faţă, să spui. Deci aducînd pe căpitan faţ<ă>, n-au spus cum au fostu drept, că l-au scăpatu-l el, ci au spus pe pîra Ducă-i-vodă, că i l-au luat Bogdan şi Iordachi din mîna lui de l-au slobodzit. Deci era acel căpitan de casa Mironesştilor şi s-agiunses<ă> cu dînşii, de grăia pe voia lor.

14. Atuneea vizirul să mînies<ă> ş-au poroncit să taie pe cei doi boiari, pe Dabijea şi pe Silion, dzicînd c-au grăit minciuni.

Atuneea Dumitraşco beizede şi cu Cup(ă>resştii au cheltuit vro şesădzăci, şeptedzăcii de pungii de bani, de au scos acei doi boiarii de la mo(a>rte. Ş-au dat vizirul de grumadzii şi pe Cernat căpitan în mîna lui Dumitraşco

1 Şi au B,C/ Şi acei boeri au dat samă M,P/ samă B,C/ acei doi boiari C/boiari B/ îrmainte veziriului B, înnaintea veziriului C, *lipseşte* D/ nu iaste B,C// 2 aşîa B, aşa ***Cj*** cumjdupă cum M.P/ pîrăşte B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,G/ voevod M/ i-au]l-au B,C,E// 3 şi]cu B,C,E,G/ *după* Iordachi *ad.* pre Turculeţ ***Cj*** numai]ce numai C, ci M.P/ fost B,C/ pre C/mîna]sama M,P// 4 ţară B,C/ anume Cernat, de-l păzîia ***Cj*** paza]nepaza M,P// 4 într-o noapte C, *lipseşte* B,E,G,M,P/au fugit Turculeţul M,P//6 13]12B,E,G, *lipseşte* M,P/ veziriul B,C/ aducă B,C/pre B,C// 7 de faţă E/ faţă pre acel căpitan M,P/ să spue B, să spuie C, *lipseşte* M,P/ Decii B,C]Şi M,P/aducîndu B]aducîndu-l de faţă M,P/pre C]pre acel B,E/ *lipseşte* pe căpitan M,P/faţă B,C// 8 *ad. marginal* cum au fost D, precum au fost B,E, *lipseşte* ***Cj*** *ad. marginal* Deci aducîndu-l faţă pre acel cap(itan), n-au spus precum au fost, drept G//7-10 n-au spus adevărul că să agiunsesă Duca voevod cu dînsul ci(şiP) au spus după pîra Ducăi voevod *(lipseşte* voevod P> cum că (adică cum P> Bogdan şi Iordachi din mîna lui l-au luat şi l-au slobozit (Iordachi şi Bogdan l-au luat din mîna lui şi l-au slobozit P> M.P//8 l-au scăpat el B, că l-au scăpat el pe Turculeţ ***Cj*** ce B,C/ pe pîra lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G, pe cum au pîrît Ducăi-vodă ***Cjj*** 9 şijşi cu B,E,G// 10-11 *lipseşte* Deci era... pe voia lor. M,P// 10 de B,C/ Decii B,C/ acel căpitan era B,C,D,E,G/Mironeştilor B,C// 11 să agiunsese B, să agiunsesie ***Cj*** dînşii B,C/ de grăiia B.C//12 14] 13 B,E,G, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Atuneea M,P/ veziriul B, viziriul ***Cj*** mîniiasă B, mîniîat ***Cj*** S-au mîniiat veziriul M,P/ şi au B,C// 13 să daia A, să taie B,C, să-i taie ***Gj*** pre acei doi boiari B,C,D, pre acei doi boeri moldoveni M,P/ pre C,D/ *lipseşte* pe Dabijea şi pe Silion B/ Dabije C/Sion Gj că au grăit B,C]că au spus M,P// 15 *ad. ulterior* beizede A, beizadea B,C,'Cupăreştii B,C/ *după* Cupăreştii *ad.* carii era capichihăi lui Antiohii-vodă ***Cj!*** 15-16 Ch'eltuit-au Dumitraşco beizadia şi cu Cupăreştii 70 pungi de *(lipseşte* de P> bani M,P/7 16 chieltuit vreo B,C/ şeasezăci B, şasîezăci ***Cj*** şeaptezăci B, şaptezăci ***Cl*** de pungi B,C//17pre acei B,D,E,G,M,P, pre acîeiC/ boiari B, boiari C/moarte B,C/ *după* moarte *ad.* de n-au perit B,G/ Şi au B,C/ vezeriul B, viziriulC//18 grumazi B,C/ pre C//17-1 Iară pre căpitan Cernat l-au dat veziriul în (pre P> mîna lui Dumitraşco beizade M,P/ căpitanul B,C,D,E,G//

bezădelei. Şi n-au zăbăvit doo, trei dzile\ ş-au fugit Cernat căpitanul de acolo în Ţara Muntene<a>scă. Iar peste doo,
f. 281v trei luni ş-au făcut paci Cernat, de greşala ce au / făcut, de la Ant(i>ohie-vodă, ş-au vinit în ţară.

En căutaţii aemu greşala lui Cernat, şi căuta<ţi> şi mila şi bun<ă>tate<a> lui Ant<i>ohi-vodă, cum au fostu de bun şi de milostiv!

15. Djrmitrasco-vodă beizăde, vădzind neaş(ă>dzţarea muntenilor asupra frăţine-său, începu şi el a mesteca pre tari pe muntenii, să ia domnie în Ţara Munteniască. Că cădzus(ă> la cinste mare Cerchez Mehmet-paşea imbrihorul, care era mare prietin de la mo<a>rte tătîne-său, Căntemir-vodă, cînd au vinit cu mazilie de l-au luat. Şi era acel păşea şi musaip, şi alţii turcii mulţii prietini Cup<ă>resştilor. Şi spăries(ă) pe munteni prea tari, că mai în toate luni<le> cheltuia Brîncovanul cîte cincii, şes(ă> sute de pungii. Şi nu era nice de o laud<ă>, nicd moldovenilor, nice muntenilor, de atîta cheltuial<ă>.

1 beizadea B,C,D/ n-au]au B,C,E,G/ *lipseşte* Şi n-au zăbăvit doo, trei dzili M,P/ doao, trii B, C/ zile B,C/ şi au B,C// 2 *lipseşte* de acolo ***Gj*** *după* acolo *ad.* din (de la C> Ţarigrad B,C,E/ Munteniască B,C// 1-4 Cernat au fugit în Ţara Munteniască. Iară de acolo ş-au făcut pace şi viind la Iaşi l-au ertat Antioh voevod. M,P// 2-3 piste doao, trii C, piste doao, trii luni de zile B//3 pace B, pace C/ *după* Cernat *ad.* de la Antiohii-vodă E// 3-4 Cernat căpitanul şi au vinit in ţară B/ ce o făcus(ă> E//4 Antiohie C, Antioh D/ *lipseşte* de la Antiohie-vodă E// 5 Iani căutaţi B,C,D/ *lipseşte* En M,P/ acum B,C]dară aemu M/ căutaţi B,C/ *lipseşte* şi G/şi c'ăuta(ţi) şi]apoi socotiţi M.P//6 bunătatea B, bunătate C/Antiohii B, Antiohie ***Cjj 6-1*** voevod, şi veţi cunoaşte că au fost domnu bun şi milostiv M,P/ fost B,C//7 de B,C/milostiv'i A//8 15]14B, E,G, 20 M, 18 P/ *lipseşte* vodă B,C,G,M,P/ beizadea B,C/ neaşezarea muntenilor B,C// 9 *după* frăţine-său *ad.* lui Antiohii-vodă ***Cj*** au început ***Gj*** amesteca B,C//10 tare B,C/ pre munteni B,C/ pre munteni pre tare D// 9-15 frăţini-său, (a P> lui Antiohi voevod, au socotit şi el să Ia domniîa în Ţara Munteniască şi pentru aceîa (foarte tare P> amesteca pre munteni la Poartă, fiindcă să afla la mare cinste şi ave buni prietini turci. Şi au spăriet pre munteni foarte tare M,P// 10 domniîa B,C/ *ad. marginal* să îa domniîa în Ţara Munteniască G//11 Că agiunsese (ajunsesîeC) la mare cinste B,C,D,E,G/ paşîa B.C//12 carele B,E/ care]care ii C, care-i D/ mare priiatin ***Cj*** era mare priiatin cu Dumitraşco beizadea B,E,G/ moarte B, moartea C//131uiCantemir-vodăB,C,D,E,G/au fost vinit G/maziliîa B, mazilie C//14 paşîa B,C/ musaip la înpărăţiîe B,E,G, musaip înpărătescu ***Cj*** alţi turci mulţi B,C/ priiatini B, priiatini C// 15 Cupăreştilor B,C/ Şi-i spăriias(â> B,E, Şi spărîîasîe C/pre munteni pre tare B,C// 15-2 Că Brîncovanul mai în toate lunile cheltuia citeva sute (de P> pungi de bani. Deci după cum moldovenilor (moldovenii P> aşa şi muntenilor (muntenii P> nu le era nici de o laudă a faci atîta a(ltă P> cheltuială. De vremi că atunce Iordachi Rosăt visternicul au îngreuiat foarte *(lipseşte* foarte P> tare cu dăjdiile pre mănăstiri şi pre breslaşi M.P//16 cheltuia C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E/ *lipseşte* cîte cincii, şes(ă> B,C,D,E,G//17 sute de pungi de bani B,C,D,E,G//17-18 nici B,C/ de B,C/ laudă B.C//18 moldovenilor B,C/ muntenilor B,C/ cheltuială B, chieltuială C, cheltuială ce făcea E//

Atuneea Iordachi visternicul Rusăt, într-aceli vremii de vrăjbii, au slăbit tare din prilej pe mănăstirei şi pe breslaşi.

16. Logodis<ă> Dumitraşco beizăde cu o fată a lui f. 282 Şerban / vodă, din Ţara Unguriiască, cu taină, Şi prin-sără munteni(i) de veste şi-i sta pedic<ă> despre nemţii, că nu lăsa pe do<a>mna lui Şerban-vodă să i-o dea. Şi-ncă mai mare vrajbă dintr-aceia să făcea.

17. Dup<ă> poronca de la Po<a>rtă, triimis-au Antiohi-vodă pe Bogdan hatmanul, înpreun<ă> c-un soltan cu tătari, de au dus la Cameniţă, iarna, în al doilea anu a domn<i>ei, zahara şi hazna. Ş-au dus-o cu paci, făr<ă> nice o <s>mentiială. Iară de primăvar<ă>, în al doilea anu a domn<i>ei, vinitu-i-auporoncă de la Po<a>rtăluiAnt<i>ohie vodă să s<ă) gătedze să duc<ă> zahara şi hazna şi mai mare la Cameniţă.

18. Şi pîn-a sosi haznaoa şi turcei şi tătarii, vinit-au cărţii de la Caraman-paşea din Cameniţă la Ant<i>ohie-

1 Iordachi Rusăt vistiernicul C, *lipseşte* B,E,G/ întru aceli B, într-aceli C/vremi B,C// 2 vrajbe B, vrăjbi C/întru aceli vrăjbi, pre acea vreme E/ *după* prilej *ad.* din putinţă C/slăbisă B, slăbiră G/ prilejjputinţă B,E,G/ mănăstiri C/ mănăstirili şi breslaşii <şi G> ruptasii B,G, mănăstirili şi breslaşii E/ pre *Cjj* 3 16]15B,E,G/ 'Logoditu-s-au atuneea B,E,G/Să logodis<ă> D, Atuneea Dumitraşco beizadea să logodisă C/ beizadea B// 3—7 *lipseşte* Logodis<ă> Dumitraşco... dintr-aceîa să făcea M,P// 4 din]ce era atuneea în B,E,G, ce era în D/ Ungu'riască B,C// 5 muntenii B,C/ veste B,C/ pedic<ă>]înprotivă cu înpiedicare B,E,G, înprotivă, piedică C/ nemţi B,C// 6 pre C/ doamna B,C/ încă B,C// 7 dintr-aceîa mai mare vrajbă să făcea C/ mare B/ dintru B// 8 17] 16 B,E,G, 2IM, 19 P, *lipseşte* C/ După C]Iară după B,G, Din D/ Poartă B,C/ Antiohii B,C/"/ 8-11 Antiohi voevod, după poronca Porţii au trimes pre Bogdan hatmanul cu un sultan cu tătar(i) de au dus zaharaoa şi haznaoa la Cameniţ(ă). Şi au adus-o (dus-o P> M,P// 9 pre B,C/dinpreună cu'un soltan B,C// 10 tătari B,C/ *lipseşte* în al doilea anu a domn<i>ei G/ a domniii lui D// 10-13 la Cameniţă, iarna, zairea şi hazna. Iar în al doilea an al domniii lui vinitu-i-au poronca de la Poartă lui Antiohii B,E// 10-11 la cetaate la Cameniţă zaharea şi hazna în al doilea an a domniii lui, iarna. Şi au dus-o cu pace C//12 fără de nici C,D, şi fără de nici M,P/ smintială C//11-12 *lipseşte* Ş-au dus-o... <s>mentiială G/ *lipseşte* de primăvar<ă> G// 12-13 Iar de primăvară, tot întru acelaş an a domniii lui C, Iar tot întru acel an a domniii lui, de primăvară D/ Şi aceasta au fost în al doile an a domnii<i> lui. în primăvară au venit lui Antiohi voevod altă poronca de la Poartă M.P//13 domniei lui *GJ repetă* vinitu-i-au poronca *Cj* Poartă *Cj* Antiohie *Cjj* 14 să să gătedze B, să să găteze C,M, să gătească P/ ducă B,C/ zairea B, zaharea C/mare B,C// 14-15 şi să ducă la Caminiţă altă zaharea şi hazna şi mai mari M,P// 15 la cetaate la Cameniţă C//16 Şi]Dară M.P/18] 17 B, G, 20 P, *lipseşte* C,D,E/pînă B,C/ hazneaoa B, haznaoa şi zahareaoa D/ *lipseşte* şi[2] M,P/ turcii B,C/ vinitu-i-au C, venitu-i-au atuneea *Gjj* 16-3 iată că i-au venit de la Caraman-paşa din Caminiţă şi altă poronca, ca pînă în doî săptămîni negreşit să le trimaţ<ă> zaharla; că de nu va veni pînă la vadîa, apoi nicidecum nu are cu ce mai ţine Caminiţ<a>, că-ş mîncasă M,P// 17 cărţi B,C/ Cahriman-paşîa B,E,G, Caraiman-paşia C/din cetate din Cameniţă C/Antiohii B,C//

Vodă să păzască cu zaharao, pîn-în doo săptămîni să sosască în Cameniţă, că, nesosînd, n-are puteri să ţie Cameniţă de fo<a>me, că-ş mîncas<ă> şi cai<i> şi tot ce <a>vuşes<ă>, şi haznao<a> şi o<a>stea de la Po<a>rtă încă nu sosîs<ă>.

Deci în grab' au gătit pe Moisăiu sărdaruî cu trei sute f. 282v de slujitori şi cu trei sute de cai în / pohod, şi pe tot calul cîte 2 chile de pîne, şi l-au răpedzit furiş, cum au putut, de au dus acea pîne în Cameniţă, de le-u mai prinsu fo<a>mea deodată cu acea pîne. Că lui Moisăiu îi făcus<ă> Ant<i>ohie-vodă fărman de la Po<a>rtă de paci pentru capegiul ce-l tăias<ă> şi pentru chirvăsărie ce prădas<ă> în dzilele lui Costantin Ducăi-vodă, de nu-i dzicea nime nemic.

19. Iară mai pe urmă au sosît şi un paş(ă) cu o mie de iniceri şi cu opt sute de pungii de bani, haznao<a>, şi chihaiaoa lui Isuf-paşei sarascherul de Obluşiţă cu 600 de spafei, şi un sărdar muntenescu cu 600 de slujitori munteni, şi Elaga din Buge<a>g cu 12.000 de tătari,

1 zaireaoa B, zaharaoa *Cj* pînă B,C/ doao B,C// 2 in cetaate în Cameniţă *Cj* nesosind B,C, nesosind zaharea D/ n-are putere B,C/ ţiie *Cj* Cameniţajcetatea B,E,G, cetaatea C, cetaatea Cameniţă D// 3 foame B,C/ mîncasă *Cj după* mîricas<ă> *ad.* turcii acei din cetate B,E,G/ caii B,C/ avusese B, avusesie C]au avut M,P// 4 hazneaoa B, haznaoa *Cj* oaste B,C/ Poartă B,C/ încă nu sosisă B,C, încă nu le venisă M,P// 5 *ante* Decii: 17 C, 18 D/ Decii Antiohii-vodă B,C,D,E,G,M,P/ in grabă C]îndată M,P/ pre B,C/ Moisei B, Moisăi C]Antohii P/ sărdariul B,C/ trii B,C// 6 *lipseşte* de M,P/ *lipseşte* şi[1] M,P/ trii B,C/ *lipseşte* de M,P/ povod B, podvod C,D,G/ pre fieştecare cal au pus cîte M,P, pe tot calul au pus *Gjj* 7 doao chile B,C/ pîine B,C] făină de grîu M,P/l-au]i-au şi M,P/ l-au răpedzit]au triimis pe B,E/ *după* furiş *ad.* cum mai în grabă *Cj* şi au triimes cum au putut furiş *GJ lipseşte* cum au putut M,P// 8 *lipseşte* acea pîne M,P/ pîine în cetate {cetaate C,D> în Cameniţă B,C,D,E,G// 8-9 *lipseşte* de le-u mai prinsu... acea pine *Cj* şi aşa, deodată, le-u mai prinsu foame cu acea DÎine M,P/ li-au B//9 foamea B/ *după* deodată *ad.* turcilor E/ pîine B/ *lipseşte* Că M,P/ Moisei sărdariul B,D,E, Moiseiu sărdariul C,G, Moisă sărdariul M,P/ făcusă C//10 Antiohii B, Antiohie *Cj* ferman B.C//9-12 îi făcusă paci Antiohi voevod de la Poartă <îi făcusă Antohii-vodă pace de la Poartă P>, pentru că tăîasă capul lui capigi-başa şi pentru că prădasă chivăsăriîa în domniîa lui Costantin Duca voevod M,P/ Poartă B,C/ de pace B, de pace C, de ertare de paci G, de pace şi de ertarc D// 11 capegiul]capegi-başia B,C,D,E,G/ ce-l tăiasă B, ce-l tăiasă la Iaşi C, ce l-au fost tăiat D/ ce o prădas<ă> B, ce o prădasă C, ce au fost prădat D// 12 dzileli B, zileli *Cj* Duca B/ nime, nemică B,C// 13 19] 17 E, 18 G, 24 M, 22 P, *lipseşte CJ lipseşte* Iară mai pe urmă M,P/ pre B,C/' au sosit B,C]Vinit-au M,P/ paşîa B,C/ miîe *Cjj* 14 *lipseşte* de[1]"[3] M,P/ iniceari B, inicîari *Cj lipseşte* şi[1] M,P/ pungi B,C/ hazneaoa B,C/ şi[2]]şi cu E//15 Iusuf-paşii B,C,E, Iusuf-paşa M,P/ sarascheriul B,C/ de]de la M,P/ Oblucită B,C,E/cu]şi cu *Cj* şease sute B, şasîe sute C//16 *lipseşte* de[1] M,P/ spahii B,C/ şi cu un boiariu sărdar B,E,G, şi un boîar sărdar C,D/ şase sute B, şasîe sute *Cjj* 17 munteni B,C/ Iliagasi B,E, Elagasi C,D,G,M, Eliagasi P/ din]de M,P/Bugeac B, Bugiac *Cj lipseşte* cu M/doaosprăzeci mii *B.Cjlipseşte* de M,P/tătari B,C//

şi Ant<i>ohi-vodă cu to<a>tă o<a>stea sa, ca la o 1.500 de slujitori. Şi aşea, cu toții, au purces cu zaharao<a> şi cu haznao<a>. Şi' s<ă> făcus<ă> car<ă> la o mie şi cincii sute cu pine, şi cu celi neguțitoresşti, şi cu ciredzii de vaci, şi cu multe turme de berbeci neguțitoresştii. Ş-au purces cu acestea cu toate de le-u dus în Camenița. Şi pe multe locuri la drumuri să făcea spaime de Ieşi. Iar tătarîi mer-
f. 283 gea tot înainte, / de apuca limbii de pe unde putea, din sus.

20. Iar cînd au <a>giunsu la Nistru Ant<i>ohie-vodă cu zaharoa, tătarîi era trecuți toți peste Nistru şi slobodzîs<ă> cenbururi în toate părțile mai sus de Camenița, cale cît de o dzii, de prăda. Numai ce s-audzie tunurili dînd din ocop şi de pen zămci dînd. Ce Antohi-vodă într-ace sar<ă> păzi de trecu căruțeli cu bani şi treimis<ă> pe Bogdan hatmanul cu o sam<ă> de oaste, de apucă de întră în Camenița.

21. Iar' Ant<i>ohie-vodă şi cu cielaltă oaste şi cu tătari ce-u rămas la coş au şedzut a dooa dzii pîn-a trie dzii, de-u trecut şi ei cu zahărao<a> şi cu tot agîrlîcul. Şi fiind

1 şi]purces-au cu dînşii şi M,P/Antiohii B,C/voevod M/ toată oaste B, toată oastea C/ *lipseşte* toată oastea sa ca la o M,P/ o mie <miie C> şi cinci sute B/ de B,C, *lipseşte* M,P// 2 aşîa B, aşa *Cj* toții B,C/ purces]mersu M,P/ zaireaoa B, zahareaoa *Cjj* 3 hazneaoa' B,C/ Şi să făcusă B,C, *lipseşte* M,P/ cară B,C/ ca la *Cj* cinci B, C// 4 pîine B, pîine *Cjj* 3-5 1.500 cară cu zahara au fost cu celi neguțitoreşti. Dus-au şi cîteva cirezi de vaci şi turme de berbeci neguțitoreşti M,P// 4 celi neguțitoreşti B,C/ cirezi B,C/ *după* vaci *ad.* şi de boi C// 4-5 *lipseşte* şi cu ciredzii de vaci... berbeci neguțitoresştii E// 5 *după* berbeci *ad.* şi de oi' C,D/ neguțitoreşti B,C/ Şi au B,C// 6 aceste B,C// 5-6 *lipseşte* Ş-au purces... în Camenița M,P// 6 le-u]li-au B,C/ în Camenița]în cetate <cetaate C> în Camenița B,E,G// 6-7 La drum pre multe locuri era spaimă de Ieşi M,P// 7 de B,C/ Ieşi B,C/ *lipseşte* Iar M,P// 8 înnainte B,C/ limbi B,C, limbă M,P/ di pe unde B,C/ *după* sus *ad.* pentru veşti C/ *lipseşte* de pe unde putea din sus M,P// 9 20] 19 B,G, 18 C,E, *lipseşte* M,P/ Iară cîndu B, *lipseşte* M,P/ agiunsu B,C/ Antiohii B,C// 9-10 Antiohi voevod au agiunsu cu zairiaoa şi haznaoa la Nistru. Tătarîi înnainte au trecut toți Nistrul şi slobozisă M,P// 10 zaireaoa B, zahareaoa C/ atuncea tătarîi G/ piste *Cj* piste Nistru toți B/ slobozis<ă> B, slobozisă C, slobozis<ă> tătarii *Gjj* 11 ceambuluri B,C/ părțile B,C// 12 cale de o zi mai sus de Camenița, şi prăda M,P/ de cetaate de Camenița *Cj* cale cîte *Cj* zi B,C/ s(ă> auziîa B, să auziîa *Cj* tunurile, puşcile cele mari B,D,G// 12-13 Şi au început a da tunurile <tunuri P>în ocop şi în zamce M.P//13 din ocopuri B,C,E,G, de pin ocopuri D/pin C/zemci B, zămnice *Gj lipseşte* dind[2] B,C,D,E,G/ *lipseşte* CeM,P/ Antiohii B,C/voevod M/ întru B//14 sară C, sări *B/după* sară *ad.* ce sosi' la Nistru E/ *lipseşte* într-acea sar(ă> D/întru aceiaş sară au trecut M,P/ căruțele *Cj* banii *Bj* triimisâ B,C/ *după* banii *ad.* Deci îndată au pornit haznaoa cu Bogdan M,P/ pre B,C//15 cu]şi cu M,P/samă B,C/oaste B,C/ şi au apucat dî-au întrat în M.P//16 în cetate <cetaateC> în Camenița B,C,E,G//17 21]20 B, G, 19 C,E, *lipseşte* M,P/ Iară B/Antiohii B,C/ voevod M/ *lipseşte* şi[1] D,M,P/ceîalaltă oaste B.C//18 tătarîi B,C/ce au rămas C, ce rămăsese B,E,M,P/au şedzut şi a doa zi B, au şezut pînă a doa zi *Cj lipseşte* a dooa dzii M,P/ pînă<şi pînă C> a triia zi B,C// 19 de-u]de au B,C/ şi iei cu C, *lipseşte* M,P/ zaireaoa B, zahareaoa *Cj lipseşte cu-* M,P/ *lipseşte* Si M, *Bjj*

Nistrul mare, da tătarălor de tot carul cu pîne cîte 2 zloții, de lega boi<i> din car<ă> de co<a>deli cailor, de trecea Nistrul înot.

Şi cum au trecut Nistrul, cum au răpedzit înapoi la Po<a>rtă de au făcut veste c-au băgat zaharao<a> în Camenița. Şi-ş făcu Ant<i>ohie-vodă de la Po<a>rtă mare cinste şi laud<ă> pentr-aceasta.

22. Aşişderea şi-n Camenița, dup<ă> ce au mărsu, i-au făcut mari cinste Caraman-paşea. Şi o săptămîn<ă> au zăbăvit acolo la Camenița, pîn-au descărcat, şi s-au întorsu înapoi cu paci. /

23. Atunce muntenei să agiunses<ă> cu Iusuf-paşea sarascherul şi sta chihaioa lui cu pricini, numai să s-întoto<a>rcă zaharao<a> şi haznaoa, dzicînd că vin leşii ş-or lua zaharao<a> şi haznao<a>. Iară Ant<i>ohie-vodă'au luat asupra lui şi n-au priimit să o înto<a>rcă, ş-au dus-o în Camenița, pe poronca înpăr<ă>te<a>scă. Iar m'unte<nii>, vădzind aşea, numai să trîntie şi plesnie de ciud<ă>, că nu-i pute să-i strici nimic lui Ant<i>ohi-vodă.

24. Tot într-acestu an, de cu iarnă, murit-au şi craiul Sobețichie. Ş-au avut craiul Sobețiche 3 ficiori', şi nu

1—3 Nistrul era mare, grabă era multă; dat-au Antiohi voevod tătarilor pe boi de la fieştecare caru cîte doi zloți. Lega tătarîi boii de coadile cailor <de coadile cailor boii P> şi-i trecea M,P//1 mare B,C/ cîte doi zloți de tot carul C/ cu pîine B, *lipseşte Cj* doi zloți *Bjj* 2 lega boii B,C/ din]de pre la *Gj* de coadeli B,C// 3 înnot B,C// 4-5 trecut Nistrul, cum {îndată G> au şi triimis de <în E> grab' înnapoi, de au făcut veste la Poartă că au băgat B,E,G/ înnapoi *Cj* Poartă *Cjj* 4-6 Nistru, îndată au şi pornit la Poartă înştiințare <înştiințîndu P> că au băgat zahareaoa în Camenița. Şi cu această slujbă Antiohi voevod ş-au făcut mare cinste şi laudă. M,P// 5 veste că au dus zahareaoa de au băgat în cetaate în Camenița *Cj* zaireaoa *Bj* în cetate în Camenița B,E,G// 6 Şi îş făcu *Bj* Antiohii B,C/ Poartă'B,C/ mare cinste B,C// 7 laudă B *Cj* pentru B,C// 8 22]21 B,G, 20 C,E, *lipseşte* M,P/ şi în cetate (cetaate C>, în Camenița B,C,D,E,G/ după B,C/ *după* mărsu *ad.* Antiohii-vodă C,G// 8-11 Dup<ă> cum in Camenița de la paşa, aşa şi de la Poartă; şi după aceia ş-au întorsu la scaun cu pace M,P// 9 mare cinste B,C/ Cahriman-paşia B,E,G, Caraiman-paşîa *Cj* săptămînă B,C// 10 la cetate {cetaate C> la Camenița B,C,E,G/ pînă au descărcat zaireaoa (zahareaoa C> B,C,E,G//11 înnapoi B,C/ pace B, pace *Cjj* 12-21 *lipsesc* M.P//12 23]22 B, 22 G, 2IE, *lipseşte Cj* Atuncea muntenii B,C/ agiunsese B, ajunsesîe *Cj* paşîa B.C//13 sarascheriul de Oblucița B,E,G/ *după* sarascheriul *ad.* de Tighinea, *şi marginal:*^ Oblucița *Cj* numai să întoarcă B,C,D,E,G//14-15 zaireaoa[1"2] B, zahareaoa[1"2] *Cj* leşii B,C/ şi vor lua B, şi o vor lua C,E/ şi zaireaoa[2] *Bjj* 15 hazneaoa B,E, haznaoa C/ Iar Antiohii B,C//16 întoarcă B,C/ şi au B,C//17 în cetate (cetaate C> în Camenița B,C,D,E,G/ înpărătiască B,C]înpărățiii *Bj* muntenii B,C// 18 aşîa B, aşa *Cj* numai ce B,C,D,E,G/ să trîntiîa B,C/ plesnita B,C/ de ciudă C]de mînie'si de ciudă B,E,G// 19 nu putea să strice B,C/ nemică B,C/ Antiohii B, Antohii *Cjj* 20 24]23 B,G, 21 C, -2E/întru B,C/acest B//21 Sobețchii *Cj* craiul leşescu, al triile Jan (Ioan E> Sobețchii B, E, craiul leşesc anumi Ian al 3 Sobețchie G/Şi au B,C/ Sobețchii B,C/ trii B,C//

s-au învoit leşii să puie din trei ficiori a lui Sobeţichie nice pe unul craiu. Şi au pus om strein, pe Avgust, prinţăpul de Xaxonie, bucurîndu-s<ă> capeteli leşeştii la soma de bani mulţii ce le-u dat. Bucurîndu-s<ă> la bani, au gîndit că i-or m'înca banii şi pe urmă l-or gonii şi s-or mîntui de dînsul, pecum le hi voia, pecum mai făcus<ă> şi altă dată lui Decont, craiului de la franţuzii. Ce acestuia, dup<ă> ce l-au pus craiu, n-au putut să-i fac<ă> aşea, pecum i s-a arăta poveste înainte.

25. Dup<ă> ce l-au pus craiu pe acesta Avgust, au
f. 284 şi *l* început <a> arăta lucruri mari şi vestite. Ş-au adus oaste multă din Xaxonie, şi s-au gătit şi leşii, ş-au purces în gios cu mare gătire, cu 2 obuzuri, unul leşescu, 70,80 de mii de oaste şi mai bine\ şi altul a lui cu nemţi, iar cu 50.000, 60.000 de oaste. Şi aşea le era sfatul, să margă să la Ţara Moldovei şi Buge<a>gul pîn-în Dunărea.

Atunci înţălegînd Ant<i>ohie-vodă de acea gătire bun<ă> a lor, triimis-au şi el pe lani pîrcălabul şi pe Vargalovichi cu Mihuleţ, cu cărţi înainte la craiul şi cu daruri, poftindu-1, pogorîndu-s<ă> în ţară, să nu fac<ă> stricăciune ţării şi s<ă> nu vie pen ţar<ă>, să margă pe Prut asupra' Bug'e<a>gului. Şi dîndu Dumnedzău să bată pe tătari şi luînd Buge<a>gul, atunci şi el cu to<a>tă ţara i s-a închina lui. Atuneea craiul tare" s-au bucurat şi i-au

1-24 *lipsesc* M,P// 1 leşii B,C/ pue B/ trii B,C/ luijcraiului B,E,G/ Sobeţchii B,C,E/ nici B.C//2 pre[1"2] *CJ* pre August, duxul şi prinţipul de Saxonie B,E,G/ prinţipul de Saxonie C//3 bucurîndu-să B,C/ capetile C]doranii B,E,G/ leşeşti B,C/ de bani B, cea de bani *Cjj* 4 mulţi B,C/ le-u]li-au B,C// Bucurîndu-să CJS-au bucurat E// 5 că-i vormînca B,C,D/ l-or goni B,C, l-or goni din ţara lor E/ să vor mîntui B,C,D//6 precum le va fi voia <lor E> B,C,D,E/ precum[2] C//făcusă C//7 Denconte B/ de la franţozi B,C/ *după* acestuia *ad.* lui Avgust B,E,G/ după B.C//8 facă B,C/ aşia B as'a *Cj* precum i să va arăta istoriia (istorie C> la rîndu înnainte <înnainte la rîndC,b> B,C,D,E,G// 10 25J24 B,G, 22 C, 23E/ După C, Iară după B,E,G/pre acesta, pre August B,C,E,G// 11 a arăta B,C/Şi au B,C// 12 Saxonila B, Saxonie C,E/ lesii B!C/**ŞI** au purces B,C// 13 jos *CJ* mare B,C/ gătire C/doao B,C/ leşescu B/ 70.000, 80.000 de mii A//13-14 şeaptezăci, optzăei de mii şi maibine de oaste B, ca la şaptezăci, optzăci de mii de oaste şi mai bine *Cjj* 14 şi alt (altul D> obuz a craiului Avgust cu nemţi B,D,E,G//15 cinzăci B,C/ şeasezăci (şasiezeci C> de mii B,C/aşia B, aşa *Cjj* 16 Moldova B,C/Bugeacul B, Bugiacul *Cj* pînă B,C/ Dunăre *CJJ* 17 Atunce B,C,D/ Antiohii B,C/ de B,C/ bună B,C// 18 lorjleşilor D/ pre[1"2] B.C/ Eni B,E,G/ Vargalovici B.C//19 cu]şi nre B,C,E,G/ Mihuleţu B/ înnainte B,C/ craiul Avgust B,E,G//20 poftindu-l]poftind pre craiul B,E,G/ pogorîndu-să *CJ* in ţară]şi viind în Ţara Moldovii B,E, în Ţara Moldovii G/ nu facă B,C/stricăciune B,C// 21 să B,C/ pin ţară B,C/ ce să margă C/ce să margă pre Prut drept B,E,G//22 Bugeacului B, Bugiacului *CJ* dînd B,C/ Dumnezeu B,C// 23 pre tătarî B,C/ luundu B, luund *Cj* Bugeacul B, Bugiacul *CI* atuneea B,C/ toată B,C// 24 i s-a]i să va B,C, să va *Gj* lui]craiului B,G, *lipseşte* E/ Şi mărgînd cărţile la craiul Avgust. tare B,E,G/ tare *Cjj*

priimit darurile cu cinste: un cal turcescu foarte frumos, cu toate podo<a>beli lui, îi triimisesă. Şi craiul încă i-au triimis lui Ant<i>ohi-vodă alte daruri' şi s-au adeverit că nemic stricăciune în ţar<ă> n-a faci, a merge tot pe Prut.

26. Numai l-au poftit zahara, pîne, bucate să-i sco<a>tă/ înainte-i dreptul <la> Eşi, să-i sco<a>tă să cumperi cu bani, iar nu-n dar. Şi cîte ponturi triimises(ă) Antiohi-vodă de poftie la craiul pentru aşedzămîntul domnii<i> ş-a ţării, cum va fi dup<ă> ce a birui pe turci, toate pe Voia lui Ant<i>ohi-vodă le l<ă>sas<ă> craiul: de pecum îi aşedzată Letfa, aşe să fie şi Ţar<a> Moldovei.

27. Dece au vinit craiul cu aceli 2 obuzuri de oaste pîn' la Cerneliţa, din sus de" Horodinca, pe Nistru, cale de un ceas. Şi leşilor nu le era cu voie să vie craiul, ce înbla cu feluri de feluri de meşterşuguri şi de priceni, ca să s<ă> strîci acea cale. Ce, dup<ă> ce-au sosît la Cerneliţa, au învăţat capetele cele" mari leşesşti pe unul mai tîn'ăr din ne<a>mul Potocesştilor, anume'pisar .coronie, de au făcut pricin<ă> c-un ofiţer, nepot a craiului, de" i-au dat palme supt cortul craiului, şi de acolo au fugit în obuzul leşescu. Şi triimeţind craiul să-1 Ia din obuzul leşescu, să vie la giudecată, leşii cei marii nu l-au dat.

1-22 *lipsesc* M,P// 1 darurile B, darurili *Cj* cu bucurie şi cu cinste *Gjj* 2 podoabeli B, podoabele *Cj lipseşte* lui *Gj* triimisese B, trimisesie *Cj* trimis C// 3 Antiohi B, Antiohii *Cj* alte B,C/ adeverit *Cj* nemică stricăciune *Cjj* 3-4 s-au adeverit eă nu va face stricăciune în ţară nemică şi va merge tot pre Prut, drept asupra Bugeacului (asupra Bugeacului drept G> B,E,G// 4 ţară *CJ* nu va face C,D/ şi va merge *Cjj* 5 26|25 B,G, 24 E, *lipseşte Cj* l-au poftit pre Antiohii-vodă pentru'zairea B,E,G/ zaharea *CJ* pîine B, pîine *Cj* bucate B,C/ scoată B,C// 6 înnainte, drept Iaşi B.C.D/ *lipseşte* înainte-i *Gj* să-i scoată B, *lipseşte C,GJ* cumpere B,C// 7 nu în dar B,C/ triimisese B, triimisesie *CJ* Antiohii B,C// 8 de poftila B,C/ craiul Avgust B,E,G/ pentru]şi pentru C,D, şi-ntru A/ domniii B,C/ şi a ţării B,C// 9 după B,C/ va'birui C/ pre[1"2] B// 10 Antiohi B,C/ le lăsasă C, li-au 'lăsat B,E,G/ după cum(dupre cum C> iaste aşedzată B,C,D,E,G//11 Litva B,C,D,E,G/ asia B, asa *Cj* să fie aşezată E/Ţara Moldovii B,C// 12 27J26 B,G, 23 C, 25 E/Decii B,C/craiul Avgust B,E,G/ *lipseşte* aceli *GJ* aceli doao B,C/ de B,C// 13 pînă *Cj* pînă la un sat anume Cerneliţa ce iaste din sus de Horodenca pe Nistru cale de un ceas de la Horodenca mai sus B/ Cerniliţa *Cj* de[1"2] *CJ* Horodenca *Cj* din sus de Horodenca, de la Horodenca mai sus iaste acel sat pe Nistru E/ pe Nistru]iaste acel sat pe Nistru *Gj* cale *Cjj* 14 *după* ceas *ad.* de la Horodinca mai sus *Gj* leşilor B,C/ să vile *CJ după* craiul *ad.* în gios cu oaste B,E,G// 15 ce umbla B,C/ feliuri de feliuri B,C/ pricini B,C// 16 ca să strice B,C,E/ acla cale *CJ* după ce au sosit *Cj* după ce au sosit la obuzurile la Cerneliţa B/ *după* sosit *ad.* obuzul E,G/ Cerniliţa *Cjj* 17 capetile B, capetili *Cj* cele BC/ leşeşti CJdomnii leşeşti B,E,G/pre B,C//18 niamul Potoceştilor B,C/ anume pre (cu G> bo'ene C,G, pre anume cu boerie D/ corunnii B,C,D// 19 pricină B,C/ cu un B,C/ ofiţer H/craiului Avgust B,E,G//19-20 de[1"2] B,C/ palme B,C// 21 leşescu[1"2] B/triimiţînd B,C//22 să vile C/leşii B,C/clei mari C/mari B/nu l-au dat]n-au vrut să-1 dea B.C^E//

f. 285 Deci craiul, vădzind acea socote<a>lă a lor, aşe / s-au mîniet tare şi a doo dzii s-au şi-ntorsu cu obuzul înapoi la Leovi. Leşii, dac-au vădzut aşea, încă s-au întorsu cu obuzul lor ş-âu început a s<ă> răs<î>pii cineş pe la casăli lor, şi s-au stricat acea oştire.

28. Atuncea, într-acea vară, gătitu-s-au şi soltan Mehmet, înpăratul turcescu, singur cu capul lui, de au mărsu la cetate Varadinului. Şi atuncea au mărsu şi Dumitraşco beizăde, fratele" lui Ant<i>ohi-vodă, la oaste cu-npărăţie. Numai, pîn-a purcede înpărăţie de la Udriiu, iar el au vinit în cai de olac de la-npăr<ă>ţie aice în Iaşii, la frate-său, cu trebi înpăr<ă>teşti. Ş-au şedzut aicea în Iaşii numai 4,5 dzile şi iar s-au întorsu în cai de olac înapoi, de-u purces cu-npăratul la oaste. Iar Brîncovanul cădzus-<ă> în mare grij<ă> pentru acel olac a lui.

29. Atuncea, pe acie vreme, era un ficior de mazil, de-1 chema Davidel. Slujis<ă> în Ţara Leşască, de agiunses<ă> rohmistru, şi era la cinste mare. Avea cete<a>lă, pravil<ă> mare, şi nu ştiu ce i să părea lui, că înbla pentru

1—5 *lipsesc* M,P// 1 Decii *Cj* Decii craiul Avgust B,E,G/ acia *Cj* socotială *Cj* aşia BaşaC//2 mîniiat tare B, mîniiat tare C/doa zi B,C/ s-au întorsu *Gj* întorsu B,C/ obuzul lui E,G/ înnapoi B,C, *lipseşte* D// 3 Liov B,C,E/ Leşii B, Iar leşii *Cj repetă* Leşii dacă au văzut asia D/ dacă B,C/ încă]ei încă B,D,E,G/ s-a întors înnapoi *Gjj* 4 şi au B,C/ a să răsîpi B, a să răsipi *Cj* pre B,C/ casăle C//5 şi aşea s-au stricat E/ stricat B,C// 6 28]27 B,G, 24 C, 26 E 25 M, 23 P/ Iară atuncea întru acea vară B,E,G, *lipseşte* M,P/ într-acîa *Cjj* 6-7 Soltan Mehmet înpăratul turcescu s-au gătit cu toată putere sa si au mersu M,P// 7 sîngur B,C// 8 cetatea B *Cj după* Varadinului *ai.* în Ţara Nemţască B,G/ beizadea B,C/ frateli B,C// 8-15 Şi atunce şi beizade Dimitr'aşco, fratile lui Antiohi voevod, au mersu cu oaste înpăratului; însă întîi, în cai de olacu, au venit la Eş la fratile său, Antiohi voevod. Şi au zăbăvit numai cinci zîle şi iarăş s-au întorsu la înpăratul. Iară Brîncovanul au fost în mare grijă pentru venire lui' Dumitraşco beizade (beizade Dimitraşco P> aşa, în cai de olacu M,P// 9 Antiohii B,C,D// 10 înpărăţiîa B,C/ pînă a purcede B,C/ înpărăţiîa B//11 în]cu *Gj după* olacu *ad.* triimis *Cj* de Ia înpărăţie C]de la Udriiu B,C, *lipseşte* G//11-12 aicea în Iaşi la frate-său Antiohii-vodă B,C,E,G// 12 înpărăteşti B,C/ Şi au B,C//13 Iaşi B,C/ patru, cinci zile B,C/ de B,C/ olacjmezil E//14 înnapoi B,C/ de au purces B,C, de au purces de au mers G/înpăratul B,C/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 15 cădzus(ă>]era B,E,G, avea *Cj lipseşte* în *Cj* mare grije B,C/ pentru vinirea lui la frate-său, Antiohii-vodă, la Iaşi E/ *după* lui *ad.* Dumitraşco beizadea *Gjj* 16 29]28 B G 25 C, 27 E, 26 M, 24 P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ pre aceia B,C/de B,C/ *după* mazil *ad.* de aicea din Moldova *Gjj* 17 de-1 chiema B,C]anumi M,P/Slujisă Cjcarile slujîsă M,P/ *după* Leşască *ad.* la oaste E/ de]şi C,E/ agiunsese *Bj* şi ajunsesîe de era rohmistru C,E, au agiuns de a fost rohmistru G, şi au fost şi rohmistru M,P// 18 cinste B.C/1S-igmare B,C/mare cinste M,P/ Avea şi pravilă bună, şi nu să ştie M, P/citială', pravilă B,C/nu să ştie B,C,D,E,G//19-1 ce i s-au părut, că au început *(lipseşte* că au început P> a umbla să fie domnu în Moldova. Deci întîi M,P/ umbla B,C/ domniîa Moldovii B,C/ întii B,C//

domnie / Moldovei. întîiu au scris la nemţii, de" închina ţara, apoi au fugit de la Ieşi în Cameniţă, Din Cameniţă s-au dus cu cărţii la hanul ş-au dzis cătră hanul că, de i-a da oaste să margă cu dînsul, s-a închina: cîtă ţară şi cetăţii a Moldovei au luat leşii, to<a>te s-or închina la dînsul. Ş-au mărsu hanul sîngur cu dînsul de au prădat în Ţara Leşască, şi nimic de cîte au dzis n-au fost.

Ce mărgînd şi hanul cu-npărăţie la oaste la Varadin, au mărsu şi el. Ş-au grăit hanul vizirului, şi era numai să-1 puie domnu în Moldova. Numai, prindzind de veste Dumitr<a>şco beizădeo<a>, au spus vizirului că acela-i un om nebun, nu iaste de domnie. Ş-aşea au lipsit de" n-au luat domnie cît s-a<r> rumpe un păr.

30. Iară dup<ă> ce au agiunsu înpăr<ă>ţia la cetate la Varadin, s-au şi audzit că vine prinţipul Evghinie cu oaste nemţască . Deci înpăratul turcescu au lăsat cetate ş-au purces înapoilapod, să tre<a>căapa Tisăi, sănu leapuce^nemţii podul.

Deci mărgîndu asupra podului, nemţii încă au sosit cu tabăra, şi sîlie care de care oaste s-apuce mai curundu la pod. Şi nu s<ă> bătea temeiul, numai aripeli să hărăţie. Şi tot mergea alăturea obuzurile, pîn-au însărat. Iar peste

1 nemţi B,C/ de B,C/ de închina]închinînd M.P//2 ţara]Ţara Moldovii C,D/ de B,C/ Ieşi B,C/ de la Ieşi au fugit M,P/ în Cameniţă]în cetate în Cameniţă la turci B,E,G/ Şi din Cameniţă B,C]Şi E, După aceia M,P// 3 s-au dusjau mersu M,P/ cărţi B,C/ hanul tătărăscu M,P/ şi au dzis B,C]zicînd M,P/ de-i va da B,C// 3-6 că i-a închina Moldova şi toate cetăţile Moldovii ci li-au luat leşii. Mers-au cu hanul in Ţara Leşască de au prădat M,P// 5 cetăţi a Moldovii B,C/ au]ce au C/leşii B,C/ toate să vor închina B, toţi să vor închina *Cjj* 6 Şi au B,C// 7 Leşască *Bj* nemică B,C/ din cîte B,C,D,E,G/ *lipseşte* şi nimic... n-au fost M,P// 8 Ce B,C/ mergînd *Cj* înpărăţiîa B,C/ la cetate la Varadin B,E,G/ Apoi iarăş au mersu cu hanul şi cu înpăratul turcescu la Varadin M,P// 9 Şi au B,C/ veziriului B, viziriului C//9-10 Deci hanul au grăit veziriului să pui M,P//10pue *Bj după* domnu *ad.* pre Davidel M,P/ Numai prinzindu de veste B,C]Deci înştiinţîndu-să M.P//11 Dumitraşco beizadea B, Dumitraşco beizade *Cj* viziriului C, veziriului dzicînd *Cj* acela-i]acel'a iaste B,C, D,E,G//11-12 că Davidel iaste un om nebun şi nu iaste vrednicu de domnii M,P//12 nu iaste B,C/ domniîe *Cj* Şi aşia B, Şi asa *Cj* de B.C//13 domniîa B,C/ s-ari B, s-ar *Cjj* 14 30]29 B,G, 26 C, 28 E, 27 M, 25 *Bj* după ce B,C]dacă E/ agiunsu]sosit G/înpărăţiia B,C/ *după* înpărăţiia *ad.* soltan Mehmet *Gj* cetaate *Cjj* 14-15 înpăratul turcescu cu toată putere sa au agiunsu la cetate cu oaste *(lipseşte* cu oaste P> la Varadin şi au auzit M.P//15 *ad. marginal* şi audzit că vine A/ Evghenie B,C//16 Decii B,C/ cetatea *Cj* şi au purces înnapoi B,C]şi s-au întorsu înnapoi M.P//17 *ad. marginal* la pod *Gj* triacă B,C/ Tisii *Bj* nu le apuce B,C/ nemţii B,C// 18 Decii B,C]Şi M,P/ mergîndu B, mergînd *Cj* nemţii B,C/ nemţii încă au' sositjiată că au sosît şi nemţii M,P// 19 cu tabăra lor B,E,G, *lipseşte* M,P/ siliîa B,C/ carii de carii B, care de care *Cj lipseşte* oaste M,P/ să apuce B]să agiungă M,P/ mai curund B, mai curînd C] mai în grabă M,P// 20 *lipseşte* Şi M,P/ Temeiul nu să băte M,P/ să B,C/ temeiul oştilor B,E,G/ aripili B, aripile *Cj* hărăţiia B,C// 21 obuzurile B,C/ pînă ce B,E,G, M,P, pînă C] piste B,C//

noapte au fugit turcii de au / apucat la pod, de-u sîrguit de au trăcut înpăratul şi cu curte lui. Iară nemţii dimine<a)ţa, vădzind că nu-s turcii, au şi purces în goan<ă>: pe cărei cum îl agiungea îl tăia şi<l> j<ă>cuîa. I aşe s-au făcut un hramăt şi o spaimă denapoi în turcii, de trecea om peste om, cît s-au rumtu şi podul. Şi aşe, sosînd temeiul nemţilor, i-au luat pre toţi de grumadzii, pe vizirul şi inecer-aga.

Au perit în războiu şi toţi inecer^ii) acolo, în mederedze la capul podului, la 200.000 de oaste. Peste tot s-au potopit 30 depăşi, făr-alţii agalari; 120 de tunuri mari, to<a>tă urdie, carăle şi mulţimea de bucate neguţitoresşti s-au istovit atunce. Tisa este o ap<ă> mîlo<a>s<ă> pe margini. Cărei cum sărieln ap<ă> cu calul, să şi îngloda. Şi aşea tot om peste om cade, de s-îneca. Dintr-o sută de scăpa unul, era bine. Şi s<ă> tăia ei înde Iei. Iar înpăratul, cu cîţii au scăpat saltă to<a)tă noapte şi a doo dzi au tot fugit, pîn-au agiunsu la cetate Beiigrad<u>lui şi acolo s-au poprit.

1 noapte B/ de^şi M,P/la pod]podul M,P/ de au sîrguit C]de au păzit B,G, *lipseşte* M,P// 2 de]şi M,P/ trecut B,C/ *lipseşte* cu G,M,P/ curtea B/ Iar B,C/ nemţii B,C// 3 dimineaţa B,C/ văzind diminiaţa D/ nu sînt turcii C, nu sînt turcii, au fugit B/ a doî zi, văzînd nemţii că s-au dus turcii M,P// 3-4 au şi purces după dînşii de i-au luat în goană şi pe carii cum îi agiungea, îi tăia şi-i jecuia B,E,G// *A după* goană *ad.* a-i goni *CJ* în goană după dînşii, şi pre care M,P/ şi pre carii cum îi ajungea îi tăia şi îi jecuîa C,D/ *lipseşte* îl tăia şi-1 j<ă)cuîa P, *lipseşte* şi-1 jăcuîa M// 5 Şi aşîa B/ Şi s-au făcut un hriamăt (mare E) C,E/ s-au]au M/hriamăt mare B/ spaimă mare *CJ* denapoi B/ turci B,C// 6 de B,C/ om da om piste om *CJ* piste B/ rumptu B/ podul de la o vreme B,C,E,G/Şi aşîa B, Şi aşa C, *lipseşte* M,P//7 sosind B,C]Sosît-au M,P/ i-au luat pre turci pre toţi de grumazi B]Luat-au pre turci de grumazi M,P/ de grumazi *CJJ* 8 *lipseşte* pe B,D,E,G/ viziriul *CJ* iniciar-aga *CJ* şi elnicer-agali au perit în războiu M,P// 8-9 Veziriul şi inicear-aga au perit în războiu şi toţi inicearii B// 9 iniciariiC/ metereze B, metereze *CJJ* 9-10 *lipseşte* Au perit în războiu... la capul podului M,P// 10 la] Perit-au M,P/doaosutedemiiB,C/de oaste]eniceri B,C/ Piste tot s-au potopit B,C, *lipseşte* M,P// 11 triizăci B,C/ de *B,C,Hpseşte* M,P/ fără de alţi B,C,E] deosăbit de M,P/ o sută <şi C>doaozăci B,C/ *lipseşte* de M,P/ tunuri, puşci mari B,D,E,G/ toată C, şi toată B,E,G// 12 şi mulţime de casă şi vite neguţitoreşti M,P/ carăli B, carăle C/ mulţime C/ neguţitoreşti B,C/ s-au istovit]s-au luat B, au luat E,G, s-au prăpădit M,P// 13 *ante* Tisa: 30 B, 29 E/ iaste B,C/ apă miloasă B,C/ margine B//14 Carii cum sărîîa C, Şi care cum sărîîa M,P, Şi turcii carii cum sărîia *B,K,GJ* în apă B,C, *lipesşte* M,P/ aşîa B, aşa *CJJ* 15 piste B,C/ cădea B,C/ de]şi M,P/ să înneca B,C/ Dintru o B/ Dintr-o sută de abiia de scăpa vreunul, era bine E, Unul dintr-o sută dacă scăpa, era bine M,P/ de B,C]dacă *GJJ* 16 să B,C/ îei]ei B/ înpăratul turcescu B,E,G,M,P// 17 cîţijcu cîţi oameni a lui au scăpat E/ salt C, saltu sprintin B,G/ toată B,C/ noaptea B/ şijşi încă şi M,P/ a doa zi B, a doa dzi *CJJ* 18 *lipseşte* tot M,P/ pînă B,C, pînă ce M,P/ ajunsu *CJ lipseşte* cetate M,P/ cetatea Biligradului C,D, la cetate la Bălgrad E, la cetate la Beligrad *GJ* Bălgrad B, Beligrad M,P// 19 *lipseşte* şi acolo s-au poprit M,P//

Tătarii, vădzind aşea, n-au mai stătut la bătaie ş-au luat în gios pe malul Tisăi, pîn-au găsit un vad, de au trecut înot cu paci. Atunce şi agîrlicul lui Dumitraşco
i. 286v beizăd<e> ş-a capichihăilor acolo / s-au prăp<ă>dit Numai ce au scăpat ei cu capetele.

31. Iară în al triile anu a domn<i>ei lui Antiohi-vodă treimăs-au turcii sol<i> la nemţii pe Ramie reiz-afende şi pe Alexandru tărzimanul Mavrocordat, ce-i dzice şi Ecsapăretul, la nemţii, să stea să fac<ă> pace. Ş-au mărsu şi vizirul pîn'la un loc, cu oastea gata, de au stătut acolo, că s<ă> spăries<ă> turcei a s<ă> mai bate cu nemţii. Şi s-au dus solii la Carlovici.

Aşijderea şi nemţii s-au gătit cu oaste, de-u mărsu pîn' la un loc, ş-au triimis şi ei soli la Carlovici. Ş-acolo la Carlovici s-au strînsu, din toate ţările Evropi<i>, solii, de la Ieşi, de la franţozi, de la Vineţie, de la Anglie, de la Olandie, dă la moscali şi de pentr-alte ţări, de-u şădzut acolo la Carlovici 2, 3 luni, to<a>tă vara, de ş-au aşedzat păcile cu toţîi. Numai cu franzojîi nemţîi nu s-au putut aşezda, ş-au rămas tot să s<ă> bată; pentru crăila Ţărîi Spânei nu s-au putut învoi. Moscalul încă au dat cuvînt să s-aşedze pacea în al doilea anu.

1 *ante* Tătarii: 31 B, 27 C, 30 E, 29 M, 26 P/Tătarîi încă *GJ* aşîa B, aşa C/ bătae B/ şi au B,C]ci au M,P// 2 jos C/ Tisii B/ pînă B,C/ de]şi M,P// 3 înnot B,C,P/ pace B,C/ Atuneea B/ agîrlîcul B,C//4 beizadea B, beizade *Cj* şi a B,C,D,M,P/ capichihăilor lui Antiohii-vodă Djaltor capichihăi M,P/ prăpădit B,C// 5 Şi numai M,P eijiei *CJ* capetile B, capetili *CJJ* 6 31]32 B, 28 C, 30 G, 27 P, *UpseştetAJ lipseşte* Iară M,P/ triilea Bjdoile *CJ* an B,C/ domniii B,C/ AntiohiiB, *CJ* voevod M//7 triimis-au B,C/ au trimes înpăratul turcesc soli M,P/ nemţi B,C/ pre CJanumi pre M/ Rami B, *lipseşte* M,P/ afendi C, efendi B// 8 terzimanul B,C/ tărzimanul Alecsandru M,P/ Marvocordat A/ ce-i]căruia îi B/ zicea C//9 Exaporitul B,C,E,G,M,P/ *lipseşte* la nemţii M,P/facă pace B,P/ Şi au B,C/ *lipseşte* Şi M,P/ Mers-au M.P//10 veziriul B, viziriul *CJ* pînă la un locu B,C/ oaste B,C/ de]şi M,P// 11 să spăriîase B, să spăriîasîe *CJ* turcii B,C/ a să B,C/ nemţii B, *CJJ* 12 *lipseşte* Şi M,P/ Dusu-s-au M,P/Carloviţi B,E, CarloviciC, Carlovicu D//13 *ante* Aşijderea: 33 B, 32 E, M, 28 P// 13— 14 *lipseşte* Aşijderea şi ... la Carlovici. C,M,P//13 de-u]de au B//14 pînă B/locu B/ şi au B//14-15 Carloviţ'1-2 B, Carloviţi1"3 D,E, Carlovie1-2 C/ Şi acolo B,C/ *lipseşte* la Carlovici M,P// 15 *după* strînsu *ad.* solii C,M,P/ ţările B,C/ Evropii B,C]din Evropa M,P/ *lipseşte* solii M,P// 16 de ^*B.CJ* 16şi B,C/ şi de la2"3 C, *lipseşte* M,P/ Veneţiia B, Veneţie *CJ lipseşte* de la4-5 M,P/ Angliia B, Anglia ce să zice Inglitera D//16-17 de5"6 B,C/ Olandriia B,C,D//17 şi de pintr-alte B,C, şi şi dintr-alte M/ deau şezut B.C/17-18 *lipseşte* de-uşădzut... 2,31uniM,P//18 Carloviţ B, CarloviţeC, Carlovicu D, Carloviţi E/ doao, trii B,C/ toată B,C/ şi toată vara au şăzut acolo de ş-au aşăzat M,P// 19 păcile B,C/ toţii B,C/ Şi numai M,P/ franţozii B,C/ nemţii B,C/ nu s-au putut aşăza nemţii M,P// 20 şi au B,C] ce au M,P/ să să bată B,C/ *lipseşte* Ţărîi M,P// 21 Ispanii B,C,E,G, Hispaniii *CJ lipseşte* nu s-au putut învoi M,P/ Iară Moscalul au răspunsu că ş-a aşăza M.P//22 să să aşeze C, să-ş aşeze B,D/ pace B,C/ înjîntru M,P/ an B,C//

32. Turcii cu nemții s-au aședzat într-acesta chip: f. 287 cît loc au luat de la turcii luat să fie. încă opintie / nemții să fie Dunărea hotar, dar n-au priimit turcei. Și s-au apucat să le dea banii turcei, cîte 800 de pungii de bani pe anu, pîn-în 25 de ani să fie paci, pentru cheltuiala și stricarea ce au făcut turcii nemților în 17 anii ce au avut tot bătaie. Pentru căci începătura bătăi<i> au fostu întîiu despre turcii, cîndu au mărsu la Beci. Și le-au tot dat turcei această som<ă> de banii nemților, cît au trăit acestu înpărat soltan Mehmet.

33. Leșii încă cerea tare Țara Moldovei, dar turcei au răspunsu pentru Țara Moldovei că Țara Moldovei nu pot să o de să le fie lor podani, că iaste volnică; că turcilor îi închinată, nu-i luată cu sabie. Deci leșii, vădzind așea, s-au aședzat într-acesta chip: cetățile din Moldova și mănăstireli, cîte au luat și cît loc, tot să-1 dea înapoi moldovenilor. Și turcei să dea Camenița leșilor, cu tot olatul iei, și Ocraina. Și pe nohai să-i rădice pe toți în Bugiiag, să s<ă> duc<ă> la locul lor peste Dohu, să rămîia numai

I 32]34 B, 29 C, 33 E, 31 G, *lipsește* M,P/ Iară turcii M,P/ nemții B,C/ s-au aședzat] au făcut pace M,P/ întru acesta B// 2 *după* luat *ad.* nemții E,M,P/ turci B,C// 2-3 fiie[1-2] C//2 Și încă M,P/ opintie]siliia B,E,G, să siliia C, opintiia, să siliia D, să nevoia M,P/ nemții B, nem<ții> C// 3 Dunăre *Cj* Dunărea hotar să fie *Gj* turcii B,C/ *după* apucat *ad.* turcii B,E,G,M,P// 4 bani B,C, nemților bani E, bani nemților M,P/ *lipsește* turcei B,C,E,G, M,P/ opt sute de pungi B,C/ *'lipsește* 800 P//4-5 *lipsește* de[1-3] M,P/ an B,C/ pre fieștecare an M.P//5 pînă B,C/ doaozăci și cinci B,C/ de ani și pînă atunce să fie și pace între dînșii; și acești bani să-i deiie turcii nemților pentru stricăciune ce-au făcut M,P/ fiie *Cj* pace B, pace *Cj* chieltuiala *Cj* stricare C, stricăciunea B,E,G// 6 *lipsește* turcii M,P/ șeaptesprăzeci B, șaptesprăzece *Cj* ani, B,C/ *după* bătaie *ad.* cu dînșii M.P//7 Pentru căci]Pentru căci că D, Pentru că E,G, De vremi ce <că P) M,P/ începătura bătăii despre turci s-au început M,P/ bătăii B,C, bătăliei *Gj* au fost întîi despre turci B,C// 8 cînd B,C/ *lipsește* cîndu au mărsu la Beci M,P/ Beciu B,C/ li-au B,C/ turcii *Cjj* 8-9 turcii nemților această somă de bani, cît B,E,G/ somă *Cj* bani C//8-10 Și această somă de bani pre tot anul cît au trăit înpăratul, soltan Mehmet, au dat turcii nemților M,P// 9 acest B,C// II 33]35 B, 30 C, 34 E,M, 32 G, 29 P/ Leșii B,C/ tare B,C; MoJdovii B,C/ dar] iar P/ turcii B,C// 11— 12 *ad. marginal* dar turcii au răspunsu cum că Țara. Moldovii M// 12 *după* răspuns *ad.* leșilor *Gj* pentru Țara Moldoviijcum M,P/ Moldovii[1-2] B,C/ că]dzicîndu că B,E,G// 13 să o dea B,C, să le-o deîe M,P/ fie]fiie *Cj* că^fiindcă M,P/ că[2]ci M,P/ iijiaste B,C,D,E,G,M,P// 14 nu-i]nu iaste B,E, iar nu iaste G,M, iar nu P/ cu sabiia luată *Pj* Decii B,C, *lipsește* M,P/ leșii B,C; așîa B, așa *Cj* Văzind <și P> leșii aceste ce s-au așezat M.P//15 cetățile B.C//16 mănăstirile B,C/ au]li-au *Cj după* luat *ad.* leșii E// 15— 16 și mănăstirile din Moldova și tot locul cît au luat ei de la moldoveni, să le dei înnapoi moldovenilor M,P// 16 locu B/ *după* loc *ad.* au luat leșii C, au luat E/ înnapoi B,C/ moldovenilor B//17 turcii B,C/ ȘPJIară M,P/ Camenița]cetate Camenița B,E,G, cetaatea Camenița C,D/ leșilor B,C// 18 și și Ocraina M,P/ Ucraina B,C/ *lipsește* Și M,P/ pre B,C/ pre toți B,C]cu totul M,P/ în]din C,G,M,P/ Bugeac B, Bugiac C// 19 să să ducă *Cj* ducă B/ piste B, preste *Cj* Don B,C//

bugegeni<i>. Și Hotinul să nu-1 tocmască turcei niceodată, nice altă cetate să nu fac<ă> în Moldova turcei, nice f. 287v pașea să nu puie. Așijdere și<-n> Țara / Munteneiască cetăți să nu fac<ă>, nice pași să puie. Așe s-au așezdat cu totîi, și de to<a>mnă s-au întorsu solii cineș la stăpînii săi.

34. Atunce, pe acie vreme, înpăratul moschicesc, anume Petre Alexievici, s-au dus singur, cu capul lui, la înpăratul nemțescu, la Leopold, și mult s-au rugat înpărat<u>lui nemțescu să nu facă paci cu turcei. Căce că atuncea să apucas(ă) să facă și el oiînduial<ă> de oaste, ca la nemții, pecum pe urmă au și făcut-o.

35. Dar înpăratul nemțescu n-au putut să-i facă pe voie, să nu facă pace" cu turcei, că slăbis<ă) tare, și-i dzicea Moscului: „Măcar că te apuci că me-i da cîțiiva ani cheltuiala oștii, dar nu poci, că aemu el mă roag<ă> dar pe urmă, cine știe, sau m-a ruga, sau ba, că poate să s<ă> lunge<a>scă mulții ani înainte bătaia. Și eu am slăbit, că eu nu m<ă> bat numai cu Turcul, și m<ă> bat și cu Frantujul, și acolo amu mai mare bătaie decît cu Turcul."

i bugegenii B, *Cj lipsește* Și M,P/ turcii B,C//1—2 nici[1-2] B,C/ niciodată turcii *Gj* și nici altă M,P/ facă B,C/ turcii B,C/ turcii în Moldova M,P// 2-3 și nici pașîe să nu pue M, *lipsește Pjj* 3 pașe B, pașîe *Cj* pue B/ *după* pue *ad.* în Moldova M/ Așijderea B,C/ și în B,C]nici în M,P/ Munteniască B,C// 4 facă B,C/ *după* facă *ad.* turcii E/ nici B/ și nici pașe să nn puie M,P/ pașia B,C/ să pue B, să nu puie C, D, E/ Așîa B, așa *Cjj* 5 toții B,C/ toamnă B,C/ și toamna (de toamnă P) fieștecarile sol s-au întorsu la stăpînul său M,P/ cines]fiestecarii B, E, *Gj* lajpre la C,E// 7 34]36 B, 31 C, 35 E, 33 G, 30 P, *lipsește* M/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ pre aceia B,C/ moschicescu CjMoscului B,G// 8 pre anume B,E/ Petru Alecsandrovici (Aleixiovi P)> înpăratul moschicescu M,P/ Alicșovici A/ sîngur]însuș M,P; lui]său M,P// 9 *lipsește* la M/ nemțăscu B,C/ la[2]anume B,E,G/ Neopolt A/ la Leopoldu înpăratul nemțăscu M,P/ s-au]i s-au M,P//10 înpăratului nemțăscu B,C, *lipsește* M,P/ pace B, pace *Cj* turcii B,C/ Căci că C] Pentru că B,E,G, Pentru căci că D// 11 apucasă *Cj* și și el să facă M/ orînduială B,C]regulă M,P/ de]la M,P// 12 ca și la nemți, după cum au și făcut mai pre urmă M,P/ nemți B,C/ precum *Bl* pre *Bj* au și făcut B, C, o au și făcut G//13 35]37 B, 32 C, 36 E, 34 G, *lipsește* M, *Pj* Dar] Iară M,P/ nemțăscu B, *Cj* pre *Cjj* 14 pace B, *Cj* turcii B, *Cj* căjfiincă M,P slăbisă B,C/ tare B, C]foarte tare din toate M,P/ și-i dziceajei i-au răspunsu M,P// 15 Mosculuijînpăratului Moscului B,E,G, înpăratului moschicescu C, *lipsește* M,P/ te apucijte făgăduești M,P/ că mi-i da B,C, că îmi vii da D/ cîțiva ani B,C]o somă de bani la M.P//16 dar nu pociu B]însă eu nu pot să o facu aceasta M,P/ *după* pociu *ad.* ca să nu fac pace C, să nu fac pace *Gj* acum *Cj* mă roagă el M,P/ roagă B,C/ pe]mai pe C,M,P// 17 știîe *Cj* să să lungească B, să să lungiască *Cjj* 18 mulți B,C, în mulți M,P/'înnainte B.C, *lipsește* M,P/ bătae *Bjj* 19 că]fiindcă M,P/ *'lipsește* eu M,P/ mă[1-2] B,C/ turcii B,E,G,ÎVI,P/ *lipsește* și m<ă> bat *Bj* și[2]] ci și M,P// 20 Franțozul C]franțozii B,E,G, franțujii M,P/ și acolo am mai mare bătae B,C] cu care și mai multă bătaie am M,P' turcii B,E,G,M,P//

36. Dece înpăratul Moscului, întorcîndu-s(ă> înapoi la țara lui, îndată atuneea s-au şi apucat / a rade barbele boîarilor ş-a slujitorilor, ş-a le şi schimba hainele, ş-a face obiceiuri şi orînduial(ă) tot nemțască. Ş-au adus şi cîteva capete nemții, de-i învăța di pecum sint şi pîn-astădzii.

37. Tot într-acel anu, de prim<ă>var<ă>, în postul cel mare, trecut-au sol mic de la Ieşi, iar Răuțichie, carele trecus(ă) şi mai inte vreme şi la Duca-vodă pentru trebile păcei. Şi dup<ă> ce ş-au isprăvit trebile, de to**<a>**mnă s-au întorsu iară înapoi pen **Iaşii.** Şi l-au cinstit Ant<i>ohi-vodă, ca pe un sol, şi mărgînd şi viind.

38. Ant(i>ohi-vodă atuneea, tot într-acea iarnă, trimis-au pe Vas(i>lie Pureci, vornicul dinspre do<a>mna, cu taină, în Țara Ungure**<a>**scă, la do<a>mna lui Şerban-vodă, de au dat do**<a>**mna pe fiică-sa, domnița Căsandra, de o au adus-o să o ia frate-său Dumitraşco beizăde, că era logodită cu dînsul. Era cu şt**(i**>rea ghen(ă>rarului de Braşov, numai ghen(ă>rarul să ferie, că s(ă> teme de

1 36]38 B, 33 C, 37 E, 35 G, 31 P, *lipseşte* M/ Decii B,C/ întorcîr.du-să C/ înnapoi B,C// 1—5 S-au întorsu înpăratul moschicescu la țara sa (lui P) şi îndată au poroncit boerilor şi oştenilor săi (lui P) de ş-au ras bărbile şi le-u (ş-au P) schimbat hainile; H-au făcut toată regula nemțască. Au adus cîteva căpetenii nemți (nemțăşti P> dî-au învățat regula nemțască pre moscali, după cum sînt şi pînă astăzi M,P// 2 *lipseşte* îndată *CJ după* apucat *ad.* de au început *CJ* barbeli B, barbele moscalilor, a boîarilor *CJJ* 3 şi a B,C/ şi a le schimba hainele C,D, şi li-au schimbat şi portul, hainele şi au făcut obiceaiuri B,E,G/ şi a face obiceaiuri *CJ repetă* şi *CJJ* 4 orînduială B,C/ Şi au B,C/ nemți B,C// **5** de-i învăța pre moscali precum sînt şi pînă astăzi B,E,G/ di pecum[după cum C,D/ sînt *CJ* pînă astăzi *CJJ* 6 37J39 B, 34 C, 38 E, 36 G, 32 P, *lipseşte* M/ întru acel an B,C, întru acestaş an M,P/ *lipseşte* de M,P/ primăvară B,C/ *lipseşte* în postul cel mare M,P// 7 trecut-au B,C/ un sol B,E/ de la Ieşi la Poartă B, de la Ieşi la Țarigrad E, de la Ieşi la turci la Țarigrad C/ iară B,C/ Reuțchii B,C,D,E/ carele trecusă B,C// 7—9 trecut-au prin Iaşi un sol leşăscu la Țarigrad, pentru legătura păcii M,P// 8 mai înainte B, mai înnainte *CJ lipseşte* şi *GJ* la Costantin Duca-vodă B,E,G/ trebile păcii B,C// 9 după B,C/ *lipseşte* Şi dup(ă) ce ş-au isprăvit trebile M,P/ trebile B,C/toamnă B,C//10iar *Cj* şi de toamnă iarăş s-au întorsu M,P/ înnapoi B,C, *lipseşte* M,P/ pin B,C/ Iaşi B,C Antiohii B,C,D// 11 mergînd C/ şi mergînd la Poartă B, şi mărgînd la Țarigrad E// 10— 11 Deci şi cînd au trecut şi (şi M) cînd s-au întorsu, mare cinste şi priimire i-au făcut Antiohi voevod M,P//12 38]40 B, 35 C, 39 E, 37 G, 33 P, *lipseşte* M/ Antiohii B,C,D/ voevod M/ *lipseşte* atuneea, tot într-acea iarnă M,P/ *lipseşte* atuneea D/ întru acea B, într-acia C// 13— 16 au trimes pre taină în Țara Unguriasă pre Vasilie Purice, vornicul despre doamna, la doamna lui Şărban voevoda, de i-au dat ace doamnă pre fiică-sa Casandra domnița (domnița Căsandra P^ şi au adus-o în Iaşi ca să o dei după fratile său M,P//13 Vasilie Purece B,C/ despre doamna B,C// 14 Unguriască B,C, Unguriască la Braşov E//14—15 doamna[1-2] B,C// 15 pre B,C/ *ad. marginal* domnița *CI/16* de *CJ* de au adus-o B,E,G/ beizadea B, C//17 Era şi E,G]Insă şi doamna au dat-o M,P/ ştirea gheneralului B,C// 18 Braşev D/ numai]dară şi M,P/ gheneralul B, ghenarariul acela M,P, gheneralul la Braşov/ să feriîa că B,C, *lipseşte* M, P/ să temea B,C//

Brîncovanul. Că Brîncovanul **a v e** mare cinste" şi trecere la înpăratul nemțescu, şi nu era cu voia Brîncovanului să o îa Dumitraşco beizadea.

39. Şi dup<ă> ce au adus-o la **Iaşii,** i-au dat gazdă la Iordachi Rusăt visternicul, fiindu-i niiam. Ş-au şi răpedzit Ant<i>ohi-vodă la Ț<a>rigrad de i-au făcut şt<i>r6, de au vinit frate-său Dumitraşco beizădeoa. Şi dup<ă> Ispas atunce, în al patrulea anu a domnii lui Antiohi-vodă, la velet 7208<=1700>, **au** făcut nuntă, în tîrgu în **Iaşii,** domne<a>scă, dup(ă> obiceiul domnilor. Şi şede în **Iaşii** în nisşte curții a lor, **ce** le cumpăras<ă> tată-său Cantemir-vodă de la Gheuculiias<a> visternice<a>sa. Ş-au şedzut acolo, în gazdă, pîn' s-au dus mai pe urmă la Țarigrad, cu do<a>mna lui cu tot.

40. Dece, atunce, în scurtă vreme, tot într-acea var(ă>, al patrulea anu a domn<i)ei lui Ant<i>ohi-vodă, îi **şi** vini ferman să s<ă> gătiiască să margă să rădice turcei din Camenită şi s(ă> dea Camenită pe mîna leşilor, în-

1 Brîncoveanul-vodă[1-] B,C,D,G, Brîncoveanul-vodă[1] E/ Că Brîncoveanul-vodă avea mare cinste şi B,C]ştiindu-l că are M,P/trecere C// 21a Leopold înpăratul B,E,G/ nemțăscu B,C,E,G/ şi nu-i era Brîncoveanului-vodă să o îa (pe domnița lui Şerban-vodă E) Dumitraşco beizadea B,E/ Brîncovanului-vodă C,D,G//3 beizadea *CJ după* beizadea *ad.* pre domnița, fata lui Şărban-vodă *GJ lipseşte* şi nu era cu voia... beizadea M,P// 4 39141 B' 40 E, 38 G, *lipseşte* C,M,P/ Şijbeci M,P/ după B,C/ au adusu-o B, o au adus D,G/ la Iaşi B,C, *lipseşte* M,P// 5 vistiernicul B,C/ niam B,C/ *lipseşte* fiindu-i niiam M,P/ Şi au B,C/ *lipseşte* şi B,G/ răpedzitltriimis B,E,G//6 Antiohii B,C,D// **5**—7 Şi îndată au şi *(lipseşte* şi P) făcut ştire frățini-său, lui (Dumitraşco M) beizadîa la Țarigrad, de au venit la Iaşi. M,P// 6 Țarigrad C/ i-au]au B,G/ ştire B,C// 7 beizadea B,C,D/ după B,C// 8 atuneea B,C/ înjîntru *GJ* patruli B// 7—13 în anii 1700, întru al patrule an (a P> domnii sale, au făcut frățini-său, lui Dumitraşco beizadia, nuntă în Iaşi în curțile Cantimireştilor, pre carile le cumpărasă tatul lor Cantimir de la Gheuculîasa vistierniciasa M,P// 8 an B,C/ domniii B,C/ Antiohii B,C, Antioh D//9 la veletlin anul B,C,D,E,G/ nuntă domniască în tîrgu în Iaşi, după E.G//10 Iaşi B,C/ domniască C, *lipseşte* B/ după obiceaiul B,C/ Şi au şezut B,C,E,G/ *lipseşte* domne(a>scă, dup(ă)... şede în Iaşii D// 11 Iaşi B,C/ nişte B, neşte *CJ* curți B,C/ ce li-au cumpărat C, ce li-au fost cumpărat B,E,G// 12 Gheuculiasa visterniceasa B,C/ *după* visternicsasa *ad.* Şi au făcut acolo şi un cerdac frumos B,G, Şi au făcut acolo Dumitraşco beizadea şi un cerdac frumos, casă de vară E/ Şi au şedzut acolo C, Şi acolo au şezut C,E,G// 13—14 Şi tot acolo au şăzut Dumitraşco beizadîa pînă (ce P) au purces la Țarigrad, înpreună cu doamna sa, Casandra. M,P// 13 pînă B,C//14 doamna C/ doamna lui şi cu tot agîrlîcul ce au avut B,E,G// 15 40]42 B, 36 C, 41 E, 39 G, 35 P, *lipseşte* M/Decii atuneea B, *CJ* vreme *B.CJdupă* vreme *ad.* fără de zăbavă G/întru acea vară B, într-acîa vară B//16al]înal *GJJ* 15—17 Tot întru acestaş anu 1700 şi întru aceîaş (aceastaş P> vară i-au venit lui Antiohii voevoda ferman de la înpăratul turcescu să margă M,P// 16 patruli an B,C/domniii B,C/Antiohii B,C, Antioh D/ i-au şi vinit B//17 să să gătiască B,C/turcii B.C//18 din cetate (cetaate C> din Camenită B,C, E,G/să *Cj* pre B/lesilor *Cjj*

preun<ă> cu un paş<ă> şi cu oaste şi cu cîteva părechi de biholii pentru rădicarea balimezilor şi cu un sărdar cu oaste de la munteni.

Şi purces<ă> Ant<i>ohi-vodă, voios, şi s-învoişe to<a>tă ţ<a>ra de cea veste, unde să rădic<ă> acea nevoie deasupra ţărîi ş-a cresştinilor, şi deder<ă> slaV<ă> lui Dumnedzău. Şi atunce eram şi eu, Ion Neculce vel-vornic, pe acie vreme vătav de aprodzi.

Dece dac<ă> sosi Ant<i>ohie-vodă la Cameniţă,
ms 53, îndată să apuc<ă> şi făcu pod mereu piste Nistru // în
f. 278 gura Smotriciului, la un sat anume Vîrnoviţa. Şi şezu acolo cîtăva vreme, de aştepta să-i aducă leşii ferman de la Poartă la paşia din Cameniţă să iasă, că era şi comisarii leşeşti acolo, anume hatmanul Litvii şi Adam Sinavschii, voevoda Belschii, careli mai pe urmă au agiunsu de au fost hatman mare de corona leşască, şi Stanislav, voevoda Chiovschii şi Ştefan Potoţchii strajnic corunnii, şi alţii, cu oaste ca la zece mii. Sta cu obuz din ceia parte de Nistru, şi Antiohii-Vodă sta din ceasta parte de Nistru,

1 înpreună C/ şi înpreună cu B,E]şi i-au triimis împăratul şi pre M,P/ paşia B,C/ *lipseşte* şi[1] M,P/ *lipseşte* cu[1] M,P/'/ 2 *lipseşte* de M,P/ bivoli B,C,E,G/ *după* balimezilor *ad.* (a C> puşcilor celor mari B,C,D,E,G/ cu]pre M.P//2—3 şi cu un boiariu sărdariu de la munteni cu oaste B,E,G/ munteni *Cjj A* purceas(ă) B]au purces *Cj* Antiohi B,C/ să invoioşia B,C/ toată B,C// *A*—5 Antiohii voevoda şi toată boerime şi toată ţara s-au bucurat de această veste bună, văzind că (să P) rădică ace nevoi mare M,P// 5 ţara B,C/ acea[1] B,D, acîa *Cj* veste B,C/ unde B,C/ acîa[2] *Cjj* 6 şi a creştinilor B,C/şi dederă B,C]şi au dat M,P/ slavă B,C/ Dumnezeu B,C// 7 *după* atuncea *ad.* la acea vremie *Cjj* 7—8 Atuncea şi Ion Neculce, ce au fost vel-vornic de Ţara de Sus, era vătaf de aprozi E, *lipseşte* B,G,M,P// 7 era *Cj* era şi Ion Neculce biv-vel-vornic D/ *lipseşte* şi eu *Cj* vel-vornic]vornicul *Cj lipseşte* pe acie vreme *Cjj 9 ante* Decii: 43 B, 42 E,M, 40 *Gj* Decii dacă B,C/ Antiohii B,C,D/ CameniţăjNistru B,E// 10 apucă B,C// 9—10 Antiohii voevod şi (cu toţi M) cei ce s-au zis mai sus, au purces la Caminiţă. Şi după ce au venit în (la P) Caminiţă au poroncit Antiohi voevod dî-au făcut pod stătător (stătătoriu P) preste Nistru M,P// 11 *lipseşte* anume M/ Vîrnoviţa]Voronetul P/ *ante* Şi: 37 C, 41 D/ *lipseşte* Şi M,P/ Şezut-au M.P//12 de aştepta]aşteptînd M,P/ să-ş aducă C,E,M,P// 13 *după* iasă *ad.* turcii D, *ad.* din cetate E/ că era]fiind M,P// 14 *lipseşte* şi comisarii leşeşti M,P/ comisari leşeşti *Cj* acolo şi comisarii leşeşti anume E/ anum6]şi P/ acolo în Cameniţă şi hatmanul M/ Litfii *Cj lipseşte* Adam C,D,M,P// 15 care pe urmă C,D// 16 *lipseşte* de au fost *Cjj* 15—16 *lipseşte* careli mai pe urmă... coronaleşască şi M,P// 16 şi hatman corunii şi Stanislav C,D, hatman vielchi corunnii, şi E, hatman velchii corunii, de corona crăii(i) leşeşti G//17 *lipseşte* şi M,P/ *lipseşte* strajnic corunnii M,P// 18 alţi ieşi mari, cu 10.000 oaste 1 eşască M,P/ Deci leşii cu oaste lor era cu obuzul în ceia parte M,P/ di ceia C,D//19 *lipseşte* de Nistru M,P/ şijiară M,P/voevod M/ *lipseşte* sta C,D,M,P/ *lipseşte* şi Antiohii ... parte de Nistru *F.j* dinjden C, de D,M,P/ aceasta D/ *lipseşte* de Nistru C,D//

şi ferman nu li mai trimite leşilor solul lor Reuţchii.careli era la Poartă, că ponturili de pace iscălisă, numai craiul
f. 278v Avgust nu iscălisă, şi turcii poftiia să iscăliască / şi craiul Avgust şi toată recepospolita. Şi aceia era pricina zăbăvii.

44. Decii s-au apucat chizeş la Poartă solul Inglezului, precum că va iscăli craiul Avgust şi toată recepospolita. Şi au şi triimis fermanul pe omul Inglezului, de l-au dat la comisarii leşeşti. Şi comisarii l-au dat în mîinile lui Cahriman-paşii, să iasă din Cameniţă şi să dea cheile cetaţii Cameniţii în mîinile leşilor. Iar omul Inglezului s-au dus în sus la craiul Avgust cu ponturili păcii, să iscăliască craiul Avgust şi toată recepospolita. Decii apoi paşia au şi început a deşerta cetate Cameniţa. Tîmplatu-s-au multă zăbavă de şidere acolo la Nistru, pînă s-au aşezat aceste trebi.

45. Atuncea s-au făcut mare eclipsis, întunecare de soare, ..cît nu să videa om cu om. întunecas<ă> lumea în anul 7208 <= 1699) septemvrie în doaosprăzeci zile, întru o zi marţi.

46. Găsitu-s-au atuncea şi un ursu mare groznic. Şi sărisă toată oaste, şi moldoveniască, şi munteniască, şi nu-1 putea ucide. Şi au dat în cîteva rînduri în Nistru, şi iară eşiia afară. Şi gonindu-1 pe Nistru cu un pod, să

1 le mai trimetea *Cj lipseşte* leşilor C,D // 19—3 de Nistru ; Răuţi (Răuschie P> solul leşăscu nu le mai trimete fermanul de la Poartă. Şi pricina au fost aceasta: ponturile celi de pace le iscălisă numai însuşi craiul Avgust; iară turcii M,P// 2 care *Cj* poncturile *Cj* pace *Cj* le iscălisă[1] E// 3 *lipseşte* nu iscălisă C,D// 4 *lipseşte* şi craiul Avgust M,P, şi craiul Avgust şi C,D/ recepospolita *Cj* aceîajaceasta M,P/ iara zăbava M,P// 5 44]42 D, 43 E, '41 G, *lipseşte* C,M,P/ chizeş *Cj* Inglezului] englezăsc // 6 precumjcum C,D,M,P, *lipseşte Gj* vajvor M,P/ *lipseşte* craiul Avgust şi C,D, craiul Avgust M,P/ recepospolita *Cjj* 7 Şi aşa au răpezit fermanul M,P/ şi triimisjrăpezit C,D/ Englezului P// 8 comisaririi *Cjj* 7—9 Inglezului, carile viind au dat fermanul în mîna comisarilor leşăşti. Iară omul Inglezului {englezăsc P) s-au tot dus cu ponturile păcii la craiul leşăscu să le iscăliască şi recipospolita. Comisarii leşăşti au dat fermanul în mîinile {mîna P) lui Căriiman-paşa poroncindu-i-să {poroncindu-i P) să iasă M,P// 8 Şi comisarii]de C,D,E/ Şi comisarii leşeşti G/ mînule C,D// 9 Caraiman-paşîai din Cameniţă C,D/ paşe *Bj lipseşte* cetăţii D//10 *lipseşte* Cameniţii M,P/mînuli E, mîna C,D// 10—15 *lipseşte* Iar omul Inglezului... s-au aşezat aceste trebi M,P// 11 *lipseşte* Avgust D/ poncturile C//12 *lipseşte* craiul Avgust şi C,D/ recepospolita C//13 paşe E/ cetatea *Cj* Tîmplatu-s-au atuncea *Gjj* 16'45]38 C, 43 D, 44 E, M, 42 G, *lipseşte* P/ întunecarea soarelui E, întunecare a soarelui *Gjhpseşte* întunecare C,D/Atunce s-au întunecat soarile foarte (tare P), atîta cît M.P//17 cu]pre G,M,P/Aşa întunecasă C.D//17-18 Aşa să întunecasă lume. Fost-au aceasta în anul 1700,, săpte(m>vrii în 12 M,P// 18 întru o zi, marţi, septemvrie în doaosprăzece zile E/ la săptemvrie *Cj lipseşte* septemvrie în doaosprăzeci zile *Djlipseşte* zile (M,P> întru o zi marţi C,M,P//19 46]44 D, 45 E, M, 43 G, 37 P, *lipseşte* C/Găsît-au *M.Pjlipseşte* şiM.P/foarte mare şi gro(a>znicu M,P/ gro(a>znicu C//20 sărisă]au sărit C,D,M,P/'*lipseşte* şi[2] M.P//21 ucide C/ *lipseşte* Şi M,P/ Dat-au M,P/ iar *Cjj* 22 cu un pod umblătoriu (înplător M> pre Nistru, s-au suit in pod M,P//

suisă în pod, şi oamenii au sărit din pod în Nistru, şi multă grozăviîe făcea. Cîţiva oameni s-au înpuşcat slobodzind focul să-1 **loVască,** şi îmbulzindu-s<ă> oamenii să loviîa ei înde ei. Nu era curat. Trii, patru ceasuri toată f. 279 oaste 1-au gonit / şi de-abiîa l-**au** ucis. Şi era pre mare, de mirară.

47. Apoi gătindu-s<ă> şi scoţind tot din cetate din Cameniţă, întru o zi totdeodată s-au rădicat leşii a merge la Cameniţă pe de o parte, şi Antiohii-vodă pe de altă parte. Şi s-au întimpinat la poarta din sus eşind şi paşîa din Cameniţă numai cu curtea lui. Şi aşîa să întîlniră tustrii odată la un locu, ca cîndu i-ar fi tocmit cineva. Şi marsără aşîa cu toţii la un locu, cît o pistrială de săgeată, pînă la un saivan a paşii, ce era întinsu, de descălecară cu toţii, şi paşe, şi Antiohii-vodă, şi 16şii. Iar agîrlîcul paşii şi cu turcimea toată ce era în cetată în Cameniţă trăitori, tot păzila cu cară, cu căruţe, cine cu ce avea de eşila din cetată din Cameniţă pe alta poartă, din gios.

48. Apoi după ce descălecară leşii, dederă fermanul de **la** Poartă în mîna paşii de-1 ceti. Şi paşîa dede în mîinile leşilor trii pungi de urşinic cu trii chei a porţilor cetăţii Cameniţii. Iar leşii începură a rîde şi a vorovi voroave de

1 şi să suis(ă) *Gj* şijiară M,P/ au săritjsăriîa B,D,M,P// 2 multă grozăviîe şi spaimă făcea acel ursu C/ să făcea G/ grozăviîe făceajstrăşniciîe arăta M, stricăciuni arăta, adică străşniciie P/ Şi cîţ(i)va G/ oameni]voinici C,D// 2—4 *lipseşte* Cîţiva oameni... ei înde ei M,P// 3 îmbulzindu-să<ă)]boţindu-să C,D/ *lipseşte* oamenii C,D// 4 ei[1-2]]iei *CJ după* curat *ad.* acel ursu E//5 oastea C// 4—5 Nu era lucru curat. Că (Cătră P> patru ceasuri l-au gonit toată oaste şi M,P/ de abila C//6 mirare C]foarte de mirare *Vjj 1* 47]39C, 46 E,M, 44 G, 38 P/ *lipseşte* D/ gătindu-să *CJ* din cetaate C, *lipseşte* D, *repetă* B// 7—10 Paşa au făcut gătire de <au P) purces şi numai într-o zi au scos toate din Cameniţă. Apoi s-au rădicat leşii şi au purces să între în Caminiţă <leşii P). Deci pe de o parte merge leşii, iar pre de <de pre P> altă parte Antiohi voevod M,P// 8 într-o C//9 la Cameniţăjla cetate la Cameniţă *Cjj* 10 *lipseşte* Şi *GJ* timpinat C,D/ paşe E// 11 din Cameniţăjdin cetaate din Cameniţă *CJ* Eşit-au şi paşa *(repetă* şi paşa P) M,P/ şi numai cu curtenii săi M,P/ aşa *Cj* să întîlnirăjsă înpreunară C,E, să înpreuna D, s-au înpreonat *GJ* tustrei *Cjj* 12 la un loc odată *GJ* Şi aşa trustei (trestei M) s-au înpreunat la un loc M,P/ cînd *CJ* hi]fi *Cj lipseşte* ca cîndu... tocmit cineva M,P// 13 cu toţii aşa C,D/ pistrială]proaşcă C.D//12 — 14 Deci au mersu cu toţii la un loc *(lipseşte* Deci...loc P>, însă aşa de departe, cît de o proaşcă de săgeată. Apoi au mersu la un saivan M,P// 13 săgiată C//14 descălecară acolo C,D,E,G/ de descălecară]şi au descălecat M.P//15 şi[1]]adică M,P/ paşîa *CJ lipseşte* şi[2] M.P//15-18 agîrlîcul paşii şi toţi turcii ce au fost trăitori în Caminiţă, neîncetat îesîa din Caminiţă pre altă poartă, din gios M,P// 16 în cetate C, *lipseşte* D// 17 ce *Cj'lipseşte* din cetate C,D// 19 48]40 C,P, 46 D, 48 E, 45 G, *lipseşte* M/ *lipseşte* Apoi M,P/dederă Cjau dat M,P// 20 *lipseşte* de la Poartă M,P/ mînajmiinile M,P/ paşe E/ de l-au citit M,P/ Şi]Iară M,P/ dede Cjau dat M,P/ miinilejmîna C.D.M.P, mînuli E// 21 chiei *CJ* a cetăţii Cameniţăi, a porţilor G//22 *lipseşte* Cameniţii C,M,P/ *lipseşte* a rîde şi M,P/ a vorbi vorbe M,P/ a vorori B/

glume cu paşîa. Şi întru aceli vorbe de glume vorbiră şi alteli mai de triabă, Şi-i cinsti paşîa cu cafe şi cu cerbet, după cum iaste cinste turcească. Şi-ş luară zioă bună de acolea unii de la alţii. Şi purceas<ă> paşîa şi cu Antiohii-vodă în gios. Iar leşii cei mari stătură pre loc afară, de nu f 279v întrară degrab' în cetate, temîndu-s<ă> să nu fie / pus turcii Vreun lagum în cetate. Şi apoi intrară şi leşii cei mari în cetate în Cameniţă şi o curăţiră de toată scîrnăviîa. Şi dezgropară pe paşi de pin biserici, ce le făcus(ă> meceturi, şi făcură osvleştenii de le sfinţiră. Şi aşezară puşci mari a lor leşii şi oaste leşască cît au trebuit.

49. Iară paşîa şi Antiohii-vodă, dacă au trecut Nistrul în ceasta parte, purceas<ă> înnainte la Tighine, paşe cu carăli lui şi cu curtea lui, iar Antiohii-vodă cu puşcile celi mari în urmă. Şi pusă pre geabhană şi pe pravul cel de puşcă cu carăli pre Mihălachi Racoviţă vel-spatar, careli fusesle cumnat cu Antiohii-vodă, iar pe Nistru cu podurile au pus cambaraleli şi glonţurile celi de puşci şi cu multe fieră mănunţuşuri, şi plute şi şeici pe apa Nistru-

1 glumă C,E/ paşe C,E/ într-aceli C, între acele D/ glumă C,D/ au vorbit G//2 şi alteli mai de triabă vorbiră *CJ* aceli vorbe şi alte vorbe mai de treabă. M,P/ Cinstitu-i-au M,P/ *după* paşîa *ad.* pre Ieşi C,G/ cahve C,D, cahfe E,G/ şărbet M.P// 3 după cum iaste cinstea turcească C] după obiceiul lor M,P/ Şi îşi luară C,D// 4 *lipseşte* unii de la alţii D,E,M,P/ purceasă C] au purces M,P// 5 voevod M/ *lipseşte* în gios M,P/ *lipseşte* Iar M,P/ cei] ciei C/ stătură pe loc, stătură afară E/pe *Cjj* 5—6 afară, şi n-au intrat in grabă în Cameniţă, temîndu-să M,P// 6 degrabă D/ în cetaate {cetate E,G> in Cameniţă C,D, E,G/ temîndu-să *Cjj 1*-vreun lagum turcii în cetaate în Cameniţă D/ în cetate]în Cameniţă C, în cetate în Cameniţă E, *Gj lipseşte* şi[2] *Gjj* 7-8 *lipseşte* şi leşii cei mari în cetate C,D/ După aceia au întrat şi ei în Cameniţă. Şi au poroncit dî-au curăţit cetate de toată scîrna M,P// 8 *lipseşte* în cetate E/ scîrna C,D/ *lipseşte Şi* M,P// 9 pe]pre C,D/ pin]prin D/ făcusă *Cjj* 9-10 Au dezgropat pre paşî ce era îngropaţi prin bisărici, pre carile <care P> le făcusă turcii meceturi. Făcut-au sfinţire (sfinţănii P) cetăţii şi au stropit cu aghiazmă M,P//10 svieştanii *Cjj* 11 *lipseşte* mari D/ a lor]de a lor D// 10-11 Şi aşezară leşii puşci de ai lor şi oaste *Cj* Apoi au pus puşcile lor şi oaste M,P// li *lipseşte* leşii D// 12 49]41 C, 47 D, 48 E, 46 G, 50 M, 42 P/ *lipseşte* Iară M,P/şi]cu D, şi cu C,E,G,M,P/ voevod M/ *lipseşte* dacă M,P// 13 *lipseşte* în ceasta parte C,D]dup<ă> aceia paşa M,P/ purceas(ă>]s-au dus M,P/ 13—14 purceasă paşîa înnainte la Tighinea cu carăle lui *CJ lipseşte* paşe D/ *lipseşte* paşe cu carăli lui şi cu curtea lui M,P// 14 curteajeasa C,D/ iară C//14— 15 voevod au rămas denapoi cu puşcile celi mari M,P/ vodă mai pre urmă, cu puşcile celi mari C, vodă în urmă, cu puşcile cele mari D,E,G//15 pusă]au pus *GJ* pe C// 15— 16 Şi pusă pre erbărie cu carăle pre D//16—3 Pre Mihălachi vel-spătar l-au pus preste erbăriîe ispravnic. Cunbararăle şi glonţurile şi toate celilante heră, mănunţuşuri, li-au pornit pre <la P) Nistru cu poduri şi cu şăici, puindu purtător de grij<(ă)> pre Bogdan hatmanul, carile au rămas (mersu P) cu oaste pre malul Nistrului, pînă la Tighine M,P// 16 Mih<a)lachi spătariul *Cjj* 18 glonţurili *Cj* au pus]ce au pus E/ *lipseşte* celi de puşci C,D/ cele mari şi mici de puşcă E/ puşci mari *Gjj* 19 mult *Cj* hiar C, hiară D, hieră *GJ* şi pe plute şi pe şeice şi li-au pornit pe apa Nistrului *Gj* pre D//

lui li-au pornit. Şi au fost ispravnicu pe aceste cumnată-său, Lupul Bogdan hatmanul, de au mărsu cu oaste pînă în Tighine, pe malul Nistrului.

50. Şi atuncea au dat şi leşii agiutor lui Antiohii-vodă poduri de a lor di pe Nistru, pentru mai degrab' deşertare. Şi paşii încă i-au dăruit doao mii de galbeni leşii, să ias<ă>, mai degrab' din Cameniță, pentru că paşia mai zăbăviîa vreme pentru să să găteze. Şi leşii cu un ceas mai înainte era bucuroşi să iasă turcii din Cameniță, ca să nu mai pue vreo pricină turcii.

51. Şi făcus<ă> leşii comisari şi zapis la mîna lui f. 280 Antiohii-Vodă pentru moştiile Sfîntului Ioan cel / Nou ce au fost la Suceavă, să le dea, să vie iară aice în țară, cu toate odoarăli şi veşminteli mitropoliiii. Numai poate-fi voia lui Dumnezeu n-au fost, că s-au tîmplat acel zapis de s-au răsărit, şi cînd au trebuit să-1 scoată nu 1-au găsit. Şi aşîa au rămas moştiile Sfîntului Ioan iară în Țara Leşască.

52. Şi alias<ă> Antiohii-vodă pre Lupul Costachi, ficior lui Gavriliță vornicul, şi-1 făcu comisar, dinpreună şi cu alții boiari, şi-i trimisă la Suceavă şi la Niamțu de

1 ispravnic pe aceli vase cumnatu-său C,D//2—3 cu oaste pe malul Nistrului pînă în Tighinea C,D,E,G// 4 50]49 E, 47 G, 53 M, 43 P, *lipseşte* C,D/ *lipseşte* Şi atuncea M,P/ ajutoriu *Cj* voevod M// 5 *după* deşertarea *ad.* cetății G, cetății Cameniții C,E// 5—7 poduri şi şăici pentru mai grabnica deşărtari. Leşîi cînd ş-au luat zioa bună, au dăruit paşîi 2.000 galbini, că-i făgăduisă mai înnainte, numai ca să iasă mai în grabă din cetate M,P// 6 *lipseşte* încă C,D,G, să ias<ă)]pentru ca să iasă *Cj* degrabă *Cjj* 7 din cetaate. din Cameniță C,D/ pentru că]căci, pentru căci D//8 vremie *Cj ad. marginal* pentru *Dj lipseşte* pentru că... să să găteze M,P/ Şi]Că M,P// 9 înnainte *Cj lipseşte* turcii C,D, turcii din Cameniță G/ din Camenițăjdin cetate M,P, din cetaate din Cameniță *Cjj* 10 puie *Cj* puie turcii vreo pricină M.P//11 51]41 C, 48 D, G, 50 E, 54 M, 44 *Bj* Şi făcusă şi zapis leşii comisari la mîna C,D// 11—14 Atunce leşîi, comisarii, au făcut zapis lui Antiohi voevod precum că vor da moştiile sfîntului Ioan Novii să le aducă iarăş în Moldova şi cu toate odoarăle mitropolii<i> Moldavii. M,P// 12 Sfîntului marelui mucenic Ioan cel Nou *Cj* celui Nou G, *lipseşte* D//13 cejcareli *Cj* să viejsă le aducă C/iar *Cj lipseşte* aice C,D//14 *lipseşte* şi veşminteli C,D,E/ veşmintele şi odoarăle mitropoliei *Gj lipseşte* fi M// 15 n-au fost voia lui Dumnezeu pentru păcatile noastre, că M/ voia lui Dumnezeu pentru căpițele noastre n-au fost, că P/ că]pentru că *Gj* întîmplat P//15—16 de s-au prăpădit acel zapis M,P/ acel zapis de s-au răsărit acel zapis *Bjj* 17 aşa C, aşa iarăş M/ Ioan Novii şi odoarăle mitropolii în Țara Leşască M,P/ iară]tot G, *lipseşte* C,E/ *lipseşte* Ioan iară D// 18 *după* Leşască ' *ad.* în tîrgu în Jolcva, care acel tîrgu au fost a craiului Sobețchii E// 19 52]41 C, 49 D, G, 50 E, 55 M, 45 P/ *lipseşte* Şi M,P/ aliasă C]au' ales D/ *lipseşte* Antiohii-vodă C,D/ *lipseşte* Costachi C, D, E, *Gjj* 19—21 Antiohi-voevod au ales şi au făcut comisari pre Lupul Gavriliță şi pre alți boiari şi i-au trimes M,P// 20 *lipseşte* vornicul C,D/ şi-l]de-l E,G/ de-1 fe'ce <fecerăD> comis mare C,D/ *lipseşte* dinpreună C,D// 21 alți C,E/ trimisără C,D//

scoasără pre toți leşii din țară. Şi viind Antiohii-vodă la Iaşi, la scaonul domnescu, după ce dusă toate lucrurili în Tighine, rămasă țara toată în mînă lui Antiohii-vodă, Hoținul, Suceava, Cernăuții, cît stăpînis<ă> leşii. Şi au mai făcut Antiohii-vodă ferman de la Poartă şi au isprăvit de au luat şi ținutul Orheiului în mîna lui, că era Ucraina pre atuncea, de-1 stăpînila hanul.

Şi să făcu bună pace de toate părțili, ca de mulți veci, şi nu să simțila nemică necăiri de tîlhari.

53. Decii atuncea, în scurtă vreme, au trecut, după ce au dat Camenița turcii leşilor, şi solul cel leşescu de la Țarigrad, anume Reuțchii, şi s-au dus în țara lui, precum mai sus s-au scris.

54. Iară de iarnă, tot întru acel an, vinit-au alt sol din Țara Leşască, mai mare, pre anume" Lişcinschii, voevoda • 280ᵛ Poznavschii, ce era ginere" hatmanului' Iablanovschii, / a căruia un ficior, pre anume Stanislav Lişcinschii, au agiunsu de au fost craiu în Țara Leşască, ce l-au pus Carol, craiul Şvedului, mai pe urmă, precum i să va arăta istoriîa la rîndu, înainte.

1 de scoasără]di-au scos M,P *repetare* toți *Bj* țarăJMoldova M,P//1 —2 la scaonul domnescu în Iaşi E, la scaunul domniei în Iaşi G, la scaunu-ş la Iaşi C.D//1-4 După ce au dus Antiohi voevod toate lucrurile turceşti în Tighine au venit în Iaşi, în scaun ; deci atunce a au rămas toată Moldova supt stăpînire lui: Hotinul M,P// 2 dusă în Tighinea toate lucrurile C,D// 4 cîtjcă pre aceste M,P/ stăpînila C,D,E, le stăpînila tot M,P/ Şi mai făcu C, Şi mai fece D, *lipseşte* M,P// 4—6 Antiohi voevod ş-au isprăvit ferman de la Poartă şi au luat M,P// 5 şi au isprăvit]de isprăvi C, D//6 de luo şi Orheiul în mîna lui C,D/ *lipseşte* în mîna lui M,P// 7 pe *Cj* stăpîniîa]ținea C,D// 6—7 că pre atunce era Ucraina şi-1 stăpîniîa hanul supt a sa stăpînire M,P// 8 *lipseşte* de toate părțili C,D,E,G/ şi²jde C,D,E,G// 8—9 Şi întru acestu chip s-au făcut bună pace şi nici de tîlhari riimică <şi M> nicăiure nu să sîmțiîa M,P// 9 nicăiri *Cjj* 10 53J41 C, 50 D,G, 52 E, 57 M, 46 P//10—11 vreme după ce au dat Camenița turcii {turcii Camenița G> leşilor, au trecut şi solul E,G// 10—13 <au trecut D> în scurtă vreme după darea Cameniții au trecut *(lipseşte* au trecut D> şi solul cel leşescu, Reuțchii de la Poartă în țara lui, precum s-au pomenit mai sus C,D/ Răuțchii, solul cel leşăscu, s-au întorsu din Țarigrad şi au trecut în Țara Leşască, după cum s-au pomenit şi mai sus M,P// 14 54]51 D,G, 53 E, 58 M, 46 P/ Iar *Cj lipseşte* Iară de iarnă M,P/ întru acestaş an au venit M,P/ vini alt sol C,D// 14—15 altu sol mare leşăscu, anume M,P// 15 *lipseşte* pre E// 15—19 pre anume voevoda Poznavschii ce era ginere hatmanului Iablanovschii, care un ficior a cestui sol, anume Stanislav, au fost şi craiu în Țara Leşască, pus de Şfed mai pe urmă C//16 ce era ginerejginirile M,P// 17 a căruîajcare D/ a căruia un ficior a cestui sol E,G// 17—20 un ficior a cestui sol, anume Stanislav, au fost şi craiu, pus de Şved mai pre urmă, precum istoriîa înainte la rînd. D/ *lipseşte* a căruia un ficior... la rîndu, înainte M,P//17— 18 *lipseşte* au agiunsu de E,G// 18 craiu] şi craiu E,G/ Leşască, pus de Caroi E/ ce]pre carele *Gj după* pus *ad.* craiu *Gjj* 19 arăta]scrie G//20 rînd *Cj* înnainte *Cjj*

55. Decii acel sol mare viniîa cu multă pohvală şi podoabe şi cu mulţi ficiori de domni lăşeşti. Şi i-au eşit Antiohii-vodă înainte pe Bahluiu, cale de un ceas, şi aşîa tot alăturea au vinit cu dînsul pînă la gazda lui. Şi apoi, a doa zi, Antiohii-vodă l-au poftit pe sol la curtea domniască, la cinste.

Decii acel sol să ţinea pre mare, după cum li să şi cade să să ţie, că n-au călcare de nime şi sînt nelipsiţi di cele trebuitoare, ce le trebuescu, şi nu ştiu pedeapsa sărăciii aceştii lumi, ca noi. Şi i-au răspunsu lui Antiohii-vodă, de-i va ieşi înnainte, să-l întimpine la giumătate de scări a cerdacului, va vini la cinste, iar de nu-i va eşi înnainte aşîa, nu va vini. Deci aşîa s-au aşezat: să sa scoboare Antiohii-vodă pînă la trii scări şi solul să să sue iar pînă la trii scări. Şi la al şapteli scară, undă iaste giumătate, să să închine unul altuia; şi aşîa, alăturea, să margă pînă în casă. Şi la băut tot o dată să bea amîndoi. Iar / la acea vreme, fiind Ion Neculce vel-agă, era rînduit de domniie de grijiia pe sol la gazdă de cele ce-i trebuia.

56. Decii i-au făcut Antiohii-vodă mare cinste solului, şi au purces după acela solul de s-au dus la Ţarigrad,

1 55")42 C, 52 D, 54 E, *lipseşte* G,M,P/ *lipseşte* Decii M,P/ Venit-au acestu (acel P> sol cu mare podoabă şi pohfală M,P/ multăjmare G//2 *lipseşte* podoabe G/ şi şi G/ leşeşti C//2—3 Antiohi voevod i-au eşit înnainte M,P// 3 înnainte C/ cale C/ *după* ceas *ad.* înnainte D// 4 aşa C/ tot cu dînsul alăturea {alăturea cu dînsul M,P> au vinit pînă C,D,E,G,M,P// 5 *lipseşte* Antiohii-vodă D// 5—6 Şi apoi, a doa zi, l-au poftit la curte Antiohie-vodă, la cinste. C/ Iară a dao zi l-au poftit la curte, la cinste M,P/ *lipseşte* pe sol D/ la cinste, la curtea domniască *GJJ* 7 acel sol]el C,D, *lipseşte Gjj* 7— 10 *lipseşte* Decii acel sol... aceştii lumi, ca noi. M,P// 8—9*lipseşte* di cele trebuitoare, ce le trebuescu şi C,D// 9 *lipseşte* trebuitoare E,G/ pediapsa *Cjj* 10-11 Lîahul mîndru i-au trimes răspunsu ca aceasta, că de-i va eşii M,P//11 eşi C,E/ timpine C/ giumătate C//12 va vini]aşa va veni M,P/ iar de nu, nu va vini C,D, *lipseşte* M.P//12— *IMipseşte* va eşi înnainteaşîa C,D,M,P//13 *VeciiCj ante* Decii: 55 E/ aşezat jtocmit C,D,E,G// 13— 16 S-au priimit Antiohi voevod; şi aşa solul s-au suit 3 scări, Antiohii voevoda, s-au pogorît trii scări. Şi pre al şaptile scară s-au înpreunat şi s-au închinat unul altuia M,P// 14—15 scări a cerdacului[1"2] G/ solul să suia *Cjj* 15 şaptele C, şeptele D/ scară a cerdacului *GJ* giumătate de scări *CJJ* 16—19 *lipseşte* şi aşîa, alăturea... cele ce-i trebuia M, P// 16 aşa C/să margă alăturea D// 17 tot o dată amîndoi să bea C,D/ Iară E// 18 fiindjera E,G/ era]şi era E,G// 17—19 Care la acîa vreme şi vornicul Ion era agă şi era rînduit de-l grijiia la gazdă pre acel sol, di celi ce-i trebuia C, Care pre acea vreme şi Ion Neculcea, biv-vel-vornic agiunsesie de era agă şi l-au rînduit de-l grijiîa la gazdă di cele ce-i trebuia pre sol D// 19 domnie E//20 56J43 C, 53 D,G, *lipseşte* E,M,P// 20—2 Decii i-au făcut mare cinste şi s-au dus pentru întăritul păcii, ca să fiîe vecinică pace cu turcii C, Decii i-au făcut mare cinste Antiohii-vodă solului şi s-au dus la Ţarigrad pentru întăritul păcii, casă fie vecinică pace cu turcii D, Şi l-au priimit cu mare cinste; după aceia s-au dus solul la Ţarigrad, ca să lege vecinică pace cu Turcul M,P//

f. 281 pentru întărirea păcii, pentru ca să fie pace vecinică / leşii cu turcii.

Decii noi moldovenii ne bucuram unde auziiam că iaste să să facă pace vecinică, fiindu pămîntul nostru supărat de podghiiazuri şi de pustietate. Dar nu ne pricepem, că mai cu amar pre urmă ne va fi văcinica pace. De răutate şi de amar ni-au căzut noao moldovenilor pe urmă, că ni s-au micşurat cinstea de la turci, că ni-au înmulţit obiceaiuri rele asupra şi ni-au făcut oameni de nemică de sîntem, că ni-au călcat precum li-au fost voia, care înnainte să vor arăta toate, pre rîndu.

56. După acela, în scurtă vreme au şi vinit iarna ferman de la Poartă, să margă Antiohii-vodă şi cu hanul dinpreună să scoată pre nohai din Bugeacu, să să ducă la Don, să trăiască acolo, după cum s-au aşezat la pace. Şi ei să punea înpotriva hanului şi nu Vrea să iasă din Bugeac.

Decii Antiohii-vodă îndată să găti şi purceas<ă> cu frumoas(ă) oaste, că atuneea era şi Turculeţ, cu vreo doao mii de slujitori ce fusese joimiri, suptu ascultarea ţărîi. Decii purceasă din Iaşi pre Bîrlad pînă la Fălcii, şi de acolo s-au întorsu iar la Iaşi, că s-au aşezat hanul cu nohaii să-i lasă pînă în primăvară. Şi cum au vinit primăvara, s-au şi rădicat de bunăvola lor, de s-au dus la Don să trăiască.

1 pentru întemeiarea şi întărirea păcii E// 3—11 *lipsesc* M,P// 3—5 unde zicea că va să să (vor să D> facă vecinică pace, fiind supărat pămîntul nostru de poghiazuri C,D// 4—5 fiind supărat pămîntul nostru de E, *GJJ* 6 pricepeam *CJ lipseşte* că *GJ* pe *CJJ* 6—7 ne va fi pacea cea vecinică. Că pacea cea vecinică de răutate E, ne va fi pre urmă vecinică pace. Că vecinică pace de răutate *GJ* fijcădea C,D/ vecinică pace. Că vecinică pace de răutate C,D// 8 cinste *CJJ* 9 *după* rele *ad.* şi spurcate C,D/ ni-au făcut de nemică oameni C,D/ şi]că E// 10 *lipseşte* de sîntem D/ precum]cum *Cjj* 11 arăta]scrie *GJ* rînd *CJJ* 12 56]44 C, 54 D, G, 57 E, 47 P// 12- 13 Lui Antiohii voevod i-au venit poronca <de laPoartăM)să margă la Bugeac înpreună cu hanul M,P// 13 margă]incaleci C,D// 14 *lipseşte* dinpreună C,D/ *repetăpre* nohai G/Bugiac C//15 şi să trăiască *GJJ 15*— 16 după cum s-au hotărît la făcutul păcii. Iar nohaii să punea M,P /pace C//16 ei]nohaii C,G, tătarii nohai E/înprotiva *CJJ* 17 Bugiac C// 18 *lipseşte* Decii M,P/ voevoda M/ s-au gătit şi au purces D,M,P/purceasă *CJJ* 19 frumoasă *CJ* era]au fost *GJ lipseşte* vreo M, P// 20 *lipseşte* de M,P/ fusesie *C/după* joimiri *ad.* şi era *TLJlipseşte* ce fusese...ascultarea ţărîi M,P/supt C/ascultare *CJ* ţărîi]lui Antiohii-vodă E//21 purceasă]au purces Antiohii-vodă D// 21—25 Deci purcegînd din Iaşi au mersu la Bîrlad şi la Fălciu, iar acolo i-au venit veste (cum M) că hanul s-au aşăzat cu nohaii, (că M) i-au lăsat să ernezi în Bugeag. Şi de primăvară, chiar ei, de bunăvola lor să voi rădica (de voia lor vor eşi P> din Bugiag şi să vor duce la Don să trăiască M,P//22 iarăşi *GJ după* Iaşi *ad.* la scaonul domnesc *Gjj* 23 prim(ă)vară *CJ* cum]cît D//24 s-au]cum s-au E/ *după* rădicat *ad.* nohaii *Gj lipseşte* lor C,D//

57. Iară Antiohii-vodă de primăvară, în al cinceli an a domniii lui, au făcut cărţi de slobozii pin toate săliş-
f. 281v tile. Şi au mutat slujitori de pin Piatră / şi din Roman şi de pin toate tîrgurili, ce era pin mijlocul ţărîi aşezaţi, şi i-au mutat pe la marginile ţărîi; pe la vaduri, pe Nistru şi pe Prut îi aşeză.

58. Şi scoasă şi ruptă pe ţară, de-i aşeza pre oameni pe putinţă cu pecetluituri roşii domneşti pe feţe, pe tot omul anume, şi cu giurămînt mare că vor da de patru ori într-un an. Decii aşîa purceasără oamenii din toate ţărîli a izvorî şi a vini cineş la locul său şi la moşiîa sa.

59. Aşijderea şi boiarii carii era pribegi în Ţara Munteniască încă de la maziliîa lui Costantin Ducăi-vodă, de făcea multe amestecături, atuncea văzind că s-au făcut pace şi nu mai pot isprăvi nemică, nici cu Costantin Duca-vodă, nici cu Brîncoveanul-vodă, ş-au plecat capetili la Antiohii-vodă şi au vinit în ţară. Şi Antiohii-vodă i-au priimit cu dragoste şi-i ţinea la mare cinste. Carii mai pre urmă acei boiari i-au fost de mare folos la maziliîa lui Antiohii-vodă, precum să va arăta mai înnainte. Numai ce au rămas în Ţara Munteniască Nicolai Costin hatmanul, că era cumnat cu Costantin Duca-vodă, şi Mavrodin vistiernicul, că era grec, nu avea la ce vini.

60. Tare să bucuras<ă> oamenii atuncea şi de pace

1 57]45 C, 55 D, 58 E, 60 M, 49 P/ Deci şi Antiohi voevod s-au întorsu în scaun în Iaşi; în al cincile M,P/ cincelea *Cjj* 2 luîjsale M,P/ au făcutjfăcu *Cj* pin]pe E,G// 3 au' mutat]mută C,D/ slujitorii D//3-4 pinjprin[1-2] G/ de pin[1-2]]din M,P/ Piiatră C/ *lipseşte* şi[1] C,D,E,G,M,P// 4 *lipseşte* ce era pin mijlocul ţărîi aşezaţi M,P/ pin[2]]prin E// 5 si i-au mutat]si-i mută C,D, şi i-au aşăzat M,P/marginili C/vadurile ţării//6 pre *Cj lipseşte* îi aşeză M,P// 7 58]46 C, 56 D,G, 59 E, *lipseşte* M,P/ Scos-au M,P, au scos D/ de-i aşeză Claşăzat-au M,P/ pre[3] Cjdupă M,P// 8 putinţa lor M,P/ *lipseşte* domneşti M.P/pre[1-2] D/ pre faţa lor M, pre faţă P// 9 cu mare giurămînturi <giurămîntP> sadele numai de patru M,P/că vorda]sădeaC,D//10aşaC// 10—11 aşa s-au pomenit oamenii din toate părţile si dintr-alte ţări şi au venit fieştecare la locul M,P/ ţările *Cjj* 11 moşie *Cjj* 12 59J47 C, 57 D,G, 60 E, 6IM, 50 P/ *lipseşte* Aşijderea şi' M,P/ Boerii moldoveni M,P/ pribegi *Cjj* 13 încă din domniia Ducăi voevod M,P/ de la maziliîa Ducăi-vodă *Gj* de[2]]şi M,P// 14 *lipseşte* atuncea M,P/ văzindjdacă au văzut M.P//15 pace C/ şi cum că nu M.P//15—16 cu^jprin M,P/ *lipseşte* Costantin *Cjj* 16 Brîncovanul-vodă D/ voevod[1-2] M/capetili]capul C,D// 17—18 Şi după ce au venit în Iaşi i-au priimit cu dragoste M,P// 18—20 *lipseşte* Carii mai pre urmă... să va arăta înnainte M,P// 19 mazilie C//20 precum va arăta istoriîa înnainte *Gjj* 21 Rămas-au doi boeri moldoveni în Ţara Munteniască <cu M> Nicolai Costin M,P// 22 *lipseşte* că era M,P/ cumnatul Ducăi voevod M,P/ *lipseşte* Costantin *Cjj* 23 visternicul D/ că erajfiind M,P/ n-avea la ce vini C, n-au avut'la ce vini E, *lipseşte* M,P/ *după* vini *ad.* în Moldova *Gjj* 24 60]48 C, 58 D,G, 61 E,M, 52 P/ Bucuratu-s-au atunce toată ţara că au dăruit Dumnezeu pace M,P/ bucurase *Cj lipseşte* şi *Gj* pace *Cjj*

f. 282 şi de chivernisala cea bună a lui Antiohii-vodă. / Şi începură boiarii a-ş face curţi şi a ezi iazuri pre la sălişti, şi cu toate să siliîa.

62 <sic>. întorsu-s-au şi solul cel mare leşescu de la Poartă, pre anume Lişcinschii, voevoda Poznavschii. Şi i-au eşit Antiohii-vodă înnainte şi iar l-au cinstit după obiceai, şi s-au dus la ţara lui, în Ţara Leşască.

63. Atuncea, după aceste după toate, s-au rădicat şi Dumitraşco beizadea din Iaşi cu doamnă-ş şi cu tot agîrlîcul său, şi s-au dus la Ţarigrad, să trăiască acolo. Iară Brîncoveanul-vodă, după ce au văzut că au mărsu Dumitraşco beizadea la Ţarigrad, s-au umplut de grije şi de frică că-l va pîrî, pentru că ştiîa doamna lui, din Ţara Unguriască, toate tainele ce avea Brîncoveanul-vodă cu nemţii, a doa, pentru mulţi bani ce luas<ă> Brîncoveanul-vodă a lui Şerban-vodă. Şi-i era aminte să nu-l smintiască şi din domniîe, cu priiatinul său, cu Cerchez Mehmet-paşîa, cu cuciuc-imbrihor, musaipul împăratului. Că Dumitraşco beizadea ştiîa bine rîndul Porţii şi avea cinste mare de la turci.

64. Ce Brîncoveanul-vodă să sfătui mult cu unchii

1 *lipseşte* şi de chivernisala... vodă M,P, *repetă* B/ *lipseşte* a lui Antiohii-vodă C,D/ *lipseşte* Şi M,P/ început-au M,P// 2 boerii *Cj* a iazi C, *lipseşte* M,P/ cu toate siliîa D// 4 62]49 C, 59 D,G, 63 M, 53 P/ Să întorsesîe C, întorsu-s-au atuncea *Gj* leşescu *Cjj* 4—7 Leştinschii voevod Poznavschii, solul cel mare leşăscu, s-au întorsu de la Ţarigrad. Antiohi voevod iarăşi i-au eşit înnainte şi l-au priimit cu mare cinste; după aceia s-au dus în Ţara Leşască M,P// 5 *lipseşte* pre C,D,G//6 Şi iar îi eşi Antiohii C,D/ Şi iar E,G/ l-au cinstitjîl cinsti C.D//7 obiceaiu *Cj* s-au dusjsă dusăC.D/ *lipseşte* în Ţara Leşască C,D// 8 63J60 D,G, 64 M, *lipseşte* C,E,P/ *lipseşte* Atuncea M,P// 8—9 După toate aceste Dumitraşco beizadia şi cu doamna sa s-au rădicat din Iaşi cu tot M,P// 9 doamna-ş *Cjj* 10 agîrlîcul său ce au avut E/ şijde C,D/ *lipseşte* acolo C,D,E,G//11 IarC, *lipseşte* M,P/ vodăjdomnul muntenescu M,P//11—12 după ce s-au înştiinţat pentru Dumitraşco beizadia că s-au dus iarăş la Ţarigrad, s-au înplut M,P// 13 *lipseşte* pentru D// 14 *lipseşte* vodă *Gjj* 13—16 de frică şi de grijă ca să nu-l pîrască la Poartă, de vremi că doamna <a M) lui Dumitraşco beizadia încă din Ţara Unguriască ştiîa toate tainile Brîncovanului, pre carile ave el cunoştinţi; ştiîa şi pentru banii <a M) lui Şărban voevod, pre carii i i luasă Brîncovanul M,P// 15 luasă C//16-18 Şi pentru aceste să temeîa să nu-l smintiască şi din domniia, ştiind că Dumitraşco beizadea era bun prietin pe Cerchez Mehmet-paşa, cuciuc-hinbrior M,P//18 cu cuciucjce era şi cuciuc E/ înpăratului Cjîmpărătesc G//19 CăjŞi cum că M,P/Dumitraşco-vodă beizadea E//19-20 ştiîa rîndul Porţii foarte bini şi să află la mare cinste şi trecire M.P//20 *lipseşte* mare de la turci E, de la turci C,D,G,M,P//21 64]50 C, 61 D, G, 66 M, 55 P, *lipseşte F.jlipseşte* Ce M,P/Brincovanul C//21-r.9 din p. urm. Brîncovanul să mera cum ar faci să s<ă) mîntuiască <să nu să smintiască P> de Cantimireşti; şi pentru aceia s-au sfătuit cu unchiul lui, cu stolnicul Costandin şi cu spătariul Mihai şi au trimes la Poartă pre unchiul său Mihail Cantacozino spătar <Mihăilă spătarul Cantacozino P>, care multu au înblat şi au cercat şi multe au şi făgăduit veziriului ca să maziliască pre Antohii voevod Cantimir M,P//

lui, cu Costantin stolnicul şi cu spătariul Mihai, cum ari face să să poată mîntui de Cantimireşti, ca să nu vie la vreo primejdie cu Costantinu Duca-vodă, să cheltuiască să-1 scoată la domnie. Nefindu-i ginere, îl urîsă. Şi dzicea că cîndu îi era ginere şi nu-1 asculta, dar aemu, dacă va / f. 282v eşi la domnie, nici l-ari băga samă.

65. Şi sfătuiră şi triimisără pre unchiu-său, pre Mihai spătariul, la Poartă; şi umblă spătariul Mihai şi cereîndu şi giuruind mult veziriului, să maziliască pre Antiohii-vodă şi să pue domnu strein, pre carele au ales Brîncoveanul-vodă. Şi Brîncoveanul-vodă alesese pre un Toderaşco de la Galaţi. Care acel Toderaşco au fost neguţitor; om era chipeş şi de fire, dar mai rău şi mai spurcat, şi mai varvar, şi mai tiran nu era alt om pre aceli vremi în ţară. Că de ar fi fost acela domnu în Moldova, nici un boiariu pînă în doao, trii luni n-ar fi rămas viu în ţară.

66. Acel feliu de milă avea Brîncoveanul-vodă pe ţara noastră a Moldovii şi pe boiari. Ce Dumnezeu nu s-au îndurat; că au răspunsu veziriul spătariului Mihai că nu va mai înmulţi domnii, ce, de va mazili pre Antiohii-vodă, a pune pre Costantin Duca-vodă, iar pre alţii nu va pune.

67. Auzind acest răspunsu de la veziriul, spătariul Mihai nu l-au mai încăput vreme a mai aştepta într-alt chip, că avea grije de Dumitraşco beizadea, ce numai

1 stolnicul Costantin D,E,G/ ar face D//2 nu viîe C// 3 *lipseşte* Constantinu C//4 domniîe C/ Nefiindu-i *Cjj* 4—5 ginere "² *CJ* Şi-i zicea C//5 cînd *Cj lipseşte* şi D,G/ aemu nefiindu-i ginere *GJ repetă* nefiindu-i *GJ* acum *CJ* va eşijar eşi D//6 domniîe *Cj* l-ar băga *Cjj 1* 65]51 C, 62 D,G, *lipseşte* E/ triimisă C, trimisă D// 7—8 triimis<ă> Brîncoveanul-vodă pre unchiu-său, spat(arul) Mihai *GJlipseşte* pre² E// 8 spătariul "² *CJ* cereînd C//9 veziriului C//10 puîeC/ care *CJ* l-au alesM,P//11 *lipseşte* vodă M,P// 11-16 Că alesăşi Brîncovanul pre un Toderaşco de la Galaţi, ce au fost neguţitoriu, carile atîta era de tiran şi de varvar, cît de ar fi fost domnu, apoi pînă în doî, trei, luni nici un boîaru n-ar fi mai rămas (n-ar fi rămas nici un boeriu P) în toată Moldova M,P// 11 alesesîe *CJJ* 12 Careli *CJ* au fostjfusesie C,D/ neguţitoriu *CJ lipseşte* era E,D// 13 om chipeş, de fire C, om cinsteş, chipeş, de fire *GJ lipseşte* şi E/ *lipseşte* şi de fire D// 14 şi mai tiran şi mai varvar nu era om C,D,E,G/ *după* vremi *ad.* ca acela E/ Că de ar fi fost ajunsu acela *Cj* Că de ar fi luat acela domniîa D//15 în Moldovajîn ţară C,D, *lipseşte* E/ *repetă* pînă B//16 nu ar fi *CJ lipseşte* viu în ţară *CJJ* 17 62]52 C, 63 D,G, 67 M, *lipseşte* E,P/ *lipseşte* vodă M,P// 17-18 avea Brîncovanul pre Moldova şi pre boerii moldoveni M,P/ avea Brîncoveanul-vodă pe ţară şi pe boiarii Moldovii C,D,E,G// 18 Ce] însă P/ nu s-au îndurat]n-au (nu i-au P) agiutat M,P// 19 *lipseşte* că M,P/ Veziriul au dat răspunsu M,P//20 nu va] n-a *CJ* de va (a P> şi mazili M,P// 21 voevod "² M/ va pune D,E/ *lipseşte* Costantin C,M,P/ pe alţii n-a pune *CJJ* 23 67]53 C, 64 D,G, 68 M, 57 P/ AuzindiLuund C,D,M,P/ viziriul *CJ lipseşte* de la veziriul M,P/ spătariul *CJJ* 24—25 *lipseşte* nu l-au mai încăput... pe Dumitraşco beizadea M,P// 25 numai ce M,P//

i-au căutat a să lipi iar de Costantin Duca-vodă, să-1 scoată la domnie.

68. Nu ştiu ce vom dzice, nenorocirea Ţării Moldovii, au mînie lui Dumnezeu. Să tîmplas<ă> la aceia vreme de ţinea gazdă solul nemţăscu în casăli lui Costantin Ducăi-vodă. Şi i să rugă acelui sol, ţiind gazdă la dînsul, f. 283 de au grăit solul / veziriului să-1 facă domnu pre Costantin Duca-vodă. Şi atuneea veziriul îl ţinea la mare cinste pre acel sol; şi numai ce i-au căutat a-i face voia, puin-du-s<ă> chizeşi muntănii şi agiutîndu-1 şi cu bani.

69. Vinit-au atuneea la Iaşi, la Antiohii-vodă, şi alt sol micu, moscal, de la Ţarigrad, careli mersese pe la Azacu pe apă cu un galion. Şi turcilor nu le părea bine unde l-au văzut că a vinit pre apă, de au deschis drumul pe apă şi au învăţat a face galioane şi ei. Şi mult să mira şi să strîngea noroade de priviîa acel galion moschicescu, că nici cu gîndul nu gîndiîa, netocma să vază galion moschicescu să vie la Ţarigrad. Şi auziia mai înnainte că facu moscalii galioane, dar nu credea; dar atuneea l-au văzut si cu ochii.

1 *lipseşte* iar M,P/ voevod M//1—2 ca să-1 scoată la domniîa Moldovii M,P// 3 68]54 C, 65 D,G, 69 M, 58 P/ *lipseşte* Nu ştiu... mînie lui Dumnezeu M,P/ vom]voiu D/ *lipseşte* Moldovii C,D// 4 mîniîa *Cj* lui Dumnezeu au fost. Că să tîmplasă E/ tîmplasîe *Cjj* 5—10 Un sol nemţăsc era în gazdă la Costantin Duca voevoda. Duca voevoda s-au rugat acelui sol să-i isprăvască di la viziriul domnie Moldovii. Viziriul pre acel sol îl ave la mari cinsti. Deci mergînd solul la viziriul l-au rugat pentru Duca voievod. Şi numai ce i-au căutat viziriul a-i faci pre voe solului; iar muntenii îndată s-au şi pus chizăşi pentru Duca (voivoda M) şi şi cu baiu gata l-au agiutorat M,P// 5 casăleC/ *lipseşte* lui Costantin C//6 Deci să rugă *Gjj* 6—7 Şi află vreme Costantin Duca-vodă de să rugă acelui sol ţiind gazdă în casăli lui, la dînsul (la dînsul, în casăli lui D) de au grăit viziriului C,D// 7 *lipseşte* pre Costantin Duca-vodă C,D// 8 *lipseşte* atuneea *GJ* viziriul *CJ* la cinste mareC.D.E/ *lipseşte* şi D/ pre voie D/ puindu-să *CJ/lO după* muntenii *ad.* pentru Costantin Duca-vodă *CJ repetă* şi C/ ajutorindu-1 C,D, agiutorindu-1 E,G// 11 69]55 C, 66 D, G, 70 M, 60 P/ *lipseşte* Vinit-au ... la Antiohii-vodă şi alt M,P/ Iară după aceia vinit-au E// 11—12 Vinit-au şi alt sol mic, moscal, de la Ţarigrad, pin Iaşi, la Antiohii-vodă, carele mersesîe C,D// 11— 13 Un sol mic, moschicescu, triimis di la moscali au mers pre la Azac pre apă cu gallionul pînă la Ţarigrad. Iar turcilor M,P// 13 cu galionul C,D/ nu le-au părut M,P// 14 unde]dacă M,P/ au vinit C,D, au vinit cu gallionul pre apă M,P/ pe *CJ* de]şi M,P/*Il5lipseşte-pe* apăM,P, s-au învăţat C,D,G, şi pentru că s-au învăţat (moscalii P> M,P/ şi ei galioane G/ *lipseşte* şi ei M,P/ eî]îei *Cj* miera E// 16 nătoade E/ şi s-au strîns norod mult M,P/ acel]la acel M,P/ *lipseşte* moschicescu C,D,E,G,M,P// 17 că]de vremi că M,P/ nu gîndiia]nu le era C,D/ nici în gînd nu le era cum că vor vide în Ţarigrad gallioani moschiceşti M,P// 18 viîe C/ înnainte vreme *Cjj* 18— 19 Ei întîi auzie cum că s-au învăţat moscalii şi fac gallioani; iar atunce M,P// 19 dar]iar C,D,G// 20 *după* ochii *ad.* lor, şi pentru acee mult să minuna MP//

Ce întorcîndu-s<ă) acel sol, pe uscat, pin Iaşi, l-au cinstit Antiohii-vodă după obiceai şi după cinste. I-au spus acel sol că iaste mazil, că înţălesese din solul nemţăscu pentru aceasta.

Numai nici de un folos nu i-au fost lui Antiohii-vodă că i-au spus, că cum au purces solul din Iaşi, iară a doa zi i-au şi sosit un capegi-başe cu maziliîa.

70. Căutaţi acum de socotiţi cea fără de năroc ţară şi oameni; că numai şapte, optu luni didese Dumnezeu de era răsuflare în ţară şi să bucuras<ă> ţara tare. Dară de ar fi ţinut şeapte, optu ani, sau zece aşîa, n-ar fi putut oamenii şi dobitoaceli încăpea în ţară.

71. Dar Dumnezeu nu va să iarte păcatul şi greşala aceştii ţări, tot mai mare, şi mai rău, şi mai amar, şi mai suspin să adaoge.

Decii cum dede maziliîa, îndată şi apucară porţili şi începură a căuta pre Bogdan hatmanul şi pre Iordachi Rusăt vistiernicul, cu ferman făcut de la Poartă, Costantin Duca-vodă şi cu muntenii.

Şi să strînsără într-un ceas slujitori<i>, de-i pusă capegi-

1 întorcîndu-să *Cj* acel soljsolul C, *lipseşte* D.G/ *după* uscat *ad.* şi viind *Cjj* 1—4 Acest sol moschicescu di la Ţarigrad au vinit pre uscat (pre uscat au venit P> prin Eşi; şi l-au priimit Antiohii voivoda cu mari cinsti. Şi după cinsti au spus lui Antiohii voivoda (că şi lui îi spusăsi solul nemţăscu) cum că esti mazil M,P// 2 Antiohi *Cjj* 3 *după* sol *ad.* lui Antiohii-vodă C înţălesesîe *Cjj* 5—7 Numai cît s-au pornit solul cel moschicescu, a dao zi au şi au şi sosit M,P// 6 *lipseşte* că i-au spus *Gj* că cum l-au pornit din Iaşi pe sol, iară C,D// 7 i-au]au *Gj lipseşte* un E,G/ basia C,E, *lipseşte* M.P/ mazilie *Cjj* 8 70]56 C, 67 D,G, 72 M, 61 P/ cîaC// 8-12 Videţi aemu, fraţilor, ci ţară nenorocită iasti aceasta; că numai în opt luni dăruisă Dumnezău răsuflare în ţară şi în oamini şi toţi să bucurasă. Dar cînd ar fi fost tot aşa în zăci ani, apoi atunce întru adivăr că n-ar fi putut o(a]>rninii şi dobito(a)-cile să încapă în toată Moldova M,P// 9 şepte D,E/ opt *Cj* didesîe C//10 răsuflare *Cj* bucurasă *CI* Dar *Cjj* 11 şapte C, şepte D/' opt C dzece ani tot aşîa E/ aşa C//12 dobitoaceli *Cjj* 13 71]68 D,G, 73 M, 62 P, *lipseşte Cj* Dar]însă M,P/ erte *Bj* greşalile M,P// 14 ţări, şi pentru acee încă si mai mult să adaoge greutate(a) ei şi suspinul <suspinurile P> săracilor M,P/ mare]tare E,G/ şi amar C,D,G// 16 mazilie *Cj* porţile *Cj* apucară de închisără porţile la curte domniască şi începură E/ în ci cias vini mazilie, îndată încuiară porţile curţii şi au şi început M,P// 17 căuta]cerca M,P/ pe*Cj lipseşte* hatmanul C,M,P// 18 *lipseşte* Rusăt vistiernicul *Cj* de la Poartă, după cerire Ducăi voivoda şi a muntenilor M,P/ de Costantin D// 20 slujitorii *Cj* de-i]şi-i C//20—r.6 din p. urm. Capigiul îndată au strîns slujitorii şi i-au pus păzitori înprejurul curţii, ca să poată prindi pre Bogdan şi pre Iordachi Rusăt. Iar ei şăde în casă la doamna. Şi măcar că capigi-başa era om înpărătesc şi ştie că acei doi boeri sînt mistuiţi la doamna, însă nu îndrăznie să meargă acolo şi să-i prinzi. Grecii aemu întră prin casăle boereşti şi dau hîrtii şi slugilor boereşti şi fac şi alte lucruri necuvioasă. Şi pentru acee, măcar că sînt creştini, însă sînt mai răi dicît păgînii M,P//

başe împregiurul curţii domneşti de sta de străjuia să prindă pre acei doi boiari, pre Bogdan şi pre Iordachi. Iar acei doi boiari şidea în casă la doamna, mistuiţi, ascunşi, şi nu cuteza capegi başîa să între în casă la doamna să-i îa de grumazi, că-i oblicis<ă> că sînt acolo. Şi era turcu om împărătescu !

72. Iară a triia zi au stătut Antiohii-vodă de au mijlocit lucrul cu boiarii carii fusese pribegi, carii mai sus s-au scris că au vinit la mila lui, şi cu alţi boiari de ţară ce s<ă> tîmplas<ă> în Iaşi din capete, anume Vasilaşco Cantacozino spătar şi cu frate-său Ilie Cantacozino vistiernic) şi cu Ioniţă sărdariul, ficior lui Miron Costin logofătului, şi Antiohii hatmanului şi Lupul, ficior lui Gavriliţă // visternicul.

ms. 253, f. 289

Vorovit-au cu toţi cu acesştea şi i-au poftit şi i-au rugat pentru Bogdan şi pentru Iordachi. Dece acesştii boiarii n-au putut călca voia lui Antiohi-vodă, şi măcar c-avuses(ă> mult supăr de Bogdan şi de Iordachi, întîiu Ioniţ<ă> sărdarul, sîn Miron Costîn, avînd mare ran<ă> în inema lui pentru tăere tătîne-său, lui Miron logofătul, în vreme lui Cantemir-vodă, că mai mult era prepusul de Bogdan şi de Iordachi c-ar hi îndemnat pe Cantemir-vodă atuncea de au perit tat<ă)-său. Şi aemu, vădzind rug<ă>minte lui

1 başîa *Cj* înpregiurul *Cj lipseşte* domneşti *Cj* sta şi străjuia E// 1—2 sta şi străjuia pre aciei doi boiari, pre Bogdan şi pre Iordachi ca să-i prindă C,D// 3 *lipseşte* doi C,D,E,G// 4 *lipseşte* ascunşi C,D// 5 oblicisă *Cjj* 6 *după* turcu *ad.* agă E/înpărătescu *Cjj* 7 72]57 C, 69 D,G, 75 M, 64 P/ Iar C, *lipseşte* M,P// 7-2 A trie zi Antiohi voivoda s-au rugat boerilor celor (ce au fost P) pribegi şi celoralalţi boeri din ţară pentru Bogdan şi pentru Iordachi Rusăt, să facă o mijlociri şi să-i scoată din curţi. Deci boerii, măcar că mulţi ave (mari M> pizmă asupra acestor doi boeri, pentru mulţi neagiunsuri ci le-au făcut, n-au putut călca rugăminte lui Antiohii voevoda. Şi pentru acee s-au sfătuit cu toţii şi i-au înbrăcat M,P// 8 *ad. marginal* lucrul D/ fusesîe C] au fost E/ ce s-au scris mai sus C,E,G, ce s-au pomenit mai sus D// 10 să tîmplasă *Cj ante* anume: 58 C, 73 E, 70 *Gj* Vasilaşco spătariul Cantacozino *Cj* Vasilie D,G// 11 spătariul D//11-12 *lipseşte* cu C,D,E, *lipseşte* cu G//12 *lipseşte* vis(tiernic) C,D,E,G/ ficiorul lui Miron logofătul *Cj* logofătul D// 13 Antiohii Jora hatmanul C,D/ Antitohii B/ Lupul Costachi *Cj* ficior luijsîn *Cj* Lupul visternicul, ficior lui Gavriliţă Costachi vornicul D/ visterniculjvornicid B,C,E,G// 15 Vorovit-au Antiohii-vodă B,C,D,E,G/ cu aceşti boiari (boiari *Cy* B,C,D,E,G// 16 pentru hatmanul Bogdan şi pentru Iordachi vistiernicul Rusăt *Cj* Decii aceşti B,C/ boiari B, boiari *Cjj* 17 Antiohii B, Antiohie *Cj* că avusese B, că avusesie *Cjj* 18 de B,C/ întîi B,C// 18—19 întîi feciorul lui Miron logofătul, Ioniţă sărdariul, avînd *Gj* Ioniţă sărdariul B,C// 19 sînjficiorul lui B,C,D, ficior lui *F.j* Costin logofătul B,C,D,E/ mare rană B,C/ inima B,C/ pentru tăiarea capului tătîne său B,C,D,E,G// 20 *lipseşte* lui E/ Miron Costin logofătul B,G/ vremîa C//21 multu C//21—22 de]pre B,C,E,G/prepusul pre Bogdan hatmanul şi pre Iordachi vistiernicul Rusăt că ar fi îndemnat Iei pre C//22 că ar fi îndemnat ei pre B// 23 *după* tat<ă>-său *ad.* Miron logofătul B,C,E,G/ acum C, *lipseşte Bj* văzind *Bj* rugămintea B, rugăminte *Cj'*

Antiohi-vodă, le-u lăsat toate gios ş-au sfătuit cu toţii. Şi eşindu sara la gazde, au înbrăcat pe Bogdan şi pe Iordachi în haine pro<a>ste, şi s-au făcut în loc de slugii de-u mărsu dup-acei boiarii pen mijlocul slujitorilor, pînă au eşit pe po<a>rtă afar<ă>.

70. însă fiindu şi baş-bulubaş de casa lui Antiohi-vodă, s-au agiunsu şi cu dînsul, de-u pus nişte slujitori ca acie, cu plată, de n-au luat tare sama, cînd au eşit. Dece hatmanul Bogdan, dup<ă> ce au agiunsu la gazda Lupului visternicul, îndat-au încălecat cu cîteva slugii ş-au fugit ' în Ţara /Leşască. Iară Iordachi Rusăt visternicul au mărsu dup<ă> Hei comisul Ca(n)tacozino pîn'la gazdă pe gios, şi n-au putut încăleca şi el, ca Bogdan, să fug<ă>, fiind om bătrîn şi slab.

Ş-au purces Ca<n>tacozino la ţar<ă>, şi aşea într-o cuhne l-au ascunsu, şi apoi au fugit şi Ilie, pentru voia lui Iordachi, depreun(ă). Şi l-au dus pen Hangu, ş-au trecut în Ţara Leşască amîndoi; şi aşea li s-au tîmplat de au scăpat.

71. Iară Antiohi-vodă s-au gătit ş-au purces la Ţarigrad, înpreun<ă> cu capegi-baş. Ş-au domnitu 5 ani

1 Antiohii B,C/ le-u]li-au B,C/ jos C/ şi au sfătuit B,C/ cu toţii C, *lipseşte* B,E,G// 2 eşind *Cj* eşind boiarii sara pre la gazde D/ eşind boiarii *Gj* pre¹"² *Cj* pre Iordachi şi pre Bogdan *Gjj* 3 în]cu M,P/ proaste B,C/ şijiar ei M,P/ locu de slugi B,C/ de au mărsu B,C, *lipseşte* E//4 după B,C// 3—5 de slugi, mergînd după boeri. Şi aşa au trecut prin toţi slujitorii, pînă ci au eşit M,P// 4 aceijceîalalţi C,D,E/ boiari B, boiari *Cj* pin B, prin *Cjj* 5 poartă B,C/ afară B,C// 6 70]74 B,E,G, 59 C, 71 D, 76 M, 65 P/ *lipseşte* însă D/ fiind *Cj* baş-bulucbaş B,C/ Antiohii B,C// 6—8 *lipseşte* însă fiindu şi... cînd au eşit M,P// 7 ajunsu *Cj* de au pus B,C/ nişte B, neşte *Cj* aceia B, aceia *Cjj* 8 n-au pre luat tare sama *Cj* tare B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 9 după B,C/ Lupului Costachi vistiernicului C,E// 10 îndată B,C/ slugi B, slugi a lui *Cj* şi au fugit B,C] şi s-au dus M.P//11 Iar B,C/ vistiernicul *Cj* au mărsujau eşit de au mărsu D// 12 după B,C/ Ilie Cantacozino B,C, Ilie Cant(acuzino) comis G, comisul Iliie Cantacozino M,P/ pînă B,C/ jos *Cj lipseşte* pîn'la gazdă pe gios M,P// 13 încăleca pe (pre C> cal B,C// 13— 14 şi fiind om bătrîn n-au putut să încalice şi să fugă cu Bogdan M,P/ fugă B,C/ fiindu B/ slabu B,C// 15 Şi au B,C/ Cantacozino B, Cantacozino Ilie comisul C, Ilii Cantacozino M,P/ ţară B,C/ aşia B, apa C, *lipseşte* M,P/ întru o B// 16 cuhnejcociue B,E, cociuîe C,G// 16—181-au ascuns într-o cuhni şi l-au dus pînă la Hang. Şi di acolo pentru voe lui Iordachi au fugit amîndoi în Ţara Leşască M,P// 16 *după* ascunsu *ad.* pre Iordachi vistiernicul C, pre Iordachi D/ Ilie Cantacozino B,E,G// 17 Iordachi Rusăt visternicul B,E,G/ dinpreună B,C, *lipseşte* D/ l-au]s-au B,C,E,G/ pen]pin B, prin *Cj* ş-au]şi au B,C//18 Leşască]Unguriască B.G//18— 19 şi aşia s-au tîmplat de au scăpat aceşti boiari B,E,G, *lipseşte* M,P/aşiaC/ *după* întimplat *ad.* acestor boiari D// 20 71]75 B,E, 60 C, 72 D,G, 77 M, 66 P/ *lipseşte* Iară Antiohii B,C/ voevoda M/ şi au purces B,C// 20—21 ş-au purces cu capigi-başa la Ţarigrad M/ *lipseşte* Iară Antiohi-vodă... cu capegi-baş P// 21 înpreun(ă) dinpreună B,C/ başe B,E, başia *Cj* Şi au domnit B,C, Domnit-au Antiohii voivoda M,P/ cinci B,C//

făr<ă> 3 luni. Şi păre tuturor rău de dînsul, şi-1 pomenie de domnu bun, pînă în dzua de astădzii, că ave năroc la toate bucateli, de să făcea în dzileli lui. Nice boal<ă> în bucate nu era, şi stupii nici într-o var(ă> nu s-au făcut răi. Acestu năroc avu Antiohi-vodă, şi plată de la turcii pentru slujbe ce au făcut, i-au plătit cu mazilie.

DOMNIÎA A DOO A LUI COSTANTIN DUCA-VODĂ, LEAT 7209 <= 1700), SĂP(TEMVRIE) 14. CAP 86

Zaci<alo> 1. Costantin Duca-vodă, dac<ă> înbrăcă
f. 290 io caftan de la / Po<a>rtă, cu cheltuiala şiagiutorul muntenilor, fecea iar cheltuial<ă> mare. Şi cu datorie a domn<i>eicei dintîiu neplătită, să-ncărcă des<ă> feciosomă mare de bani, şi-ndatori ţara şi pe vaci, şi pe oi, şi pe miere, şi pe cear<ă>, de luo bani de la neguţitori.

2. Şi dacă-i vinii vesştea c-au scăpat Bogdan hatmanul şi Iordachi Rusăt visternicul, să otrăvii de mînie pe camaicanei din Iaşi, căci i-au scăpat pe cei doi boiarii.

1 fără de B,D,E, fără *Cj* trii B,C/ Şi <le B> părea rău tuturor B,C,E,G/ de dînsuTJde maziliia lui Antiohii-vodă C, *lipseşte* B,E,G/pomeniîa B//2 pînă]şi pînă D/ şi-1 pomenescu pînă în zioa de astăzi de domnu bun *Cjj* 1—4 Şi tuturor le-au părut (le păre P) rău pentru mazilie lui; şi şi pînă astăzi toţi îl pominescu că au fost domnu bun şi milostiv. In zîlile lui dobito(a>ci s-au făcut mulţi. Boală într-însile n-au fost; stupii M,P// 2 zioa de astăzi B/ că]şi *Cj* avea B,C// 3 *lipseşte* de D/ zilele *Cj* Nici B,C/ boală B.C//4 bucate] vite D/ *după.* stupii *ad.* tot buni s-au făcut C, să făcea buni D/ vară B,C// 5 *după* răi *ad.* cît au domnit în cinci ani D/ Acest B,C/ avu]au avut B,E,G,M,P/Antiohii B,C/ voevoda M/ turci B,C// 6 slujbe B,C/ ei i-au plătit B,E,G/ maziliia B,C//5—6 voevoda, că pentru slujbile lui cile mari şi multe i-au (au P> plătit torcii cu mazilie M,P// 7 A doa domnii M,P/ doa B,C/ Ducăi E/ voivod M// 8 leatjanul B,E, în anul C,D,G, *lipseşte* M,P/ septemvrie C, septemvrii **ÎH** patrusprăzeci zile B,E, *lipseşte* M,P/ cap 89 D, cap 91 P, *ad. ulterior* cap 90 B, *lipseşte* E,G,M//9 *lipseşte* Zaci(alo) B,C,D,E,G,M,P/ voevoda M/ dacă B,C]după ce M,P/ au înbrăcat B,D,G,M,P//10 caftan C, caftan de domniîe B,E,G,M,P/' de la Poartă B, *lipseşte* M,P/ agiutoriul (ajutoriul) muntenilor B,C, agiutoriul Brîncovanului-vodă, a muntenilor D// 11 feace iar C, au făcut iar B,D,E,G, iarăş au făcut M,P/ cheltuială mare B,C/ datoriia domniii ceii dintîi B,C// 11— 14 mari cheltuială. Deci cu această cheltuială şi cu datorii ce veche di la domnie ce dintîiu s-au făcut o somă mari di bani şi încă a şi mai îndatorit ţara pre vaci, oi, pre miere, pre ceară de la neguţitori M,P// 12 încarcă B,C/ de să feace C, de s-au făcut B,E,G//13 mare B,C/ îndatori B,C//14 miîare B, miîare *Cj* ceară B,C/ de luoî C, de au luat B,E,G// 15 dacă i-au vinit veste B,E,G, dacă ii vini veste *Cj* c-au]că au B,C/ scăpatu B/ S-au înştiinţat Duca voevoda că au scăpat M,P/ hatmanul Bogdan C,E/ *lipseşte* hatmanul *Gjj* 16 şi]şi cu B,E,M, şi pre *Cj* vistiernicul C, *lipseşte* G,M,P/ să otrăvila de ciudă şi de mînile B, să otrăviia de mînile şi de ciudă C/ pre *Cjj* 17 caimacamii B,C/ pe boiarii caimacami *Gj* căci]pentru ce B,E,G/ pre acei B,E, pe aciei *Cj* boiari B, boiari *Cjj*

Şi s<ă> mînier<ă> şi le păru rău şi muntenilor că i-au scăpat şi nu ş-au putut feci cheful pizmei cei vechi. Căci sfatul lor cu Duca-vodă gîndie că vor găsi la dînşii mult<e> averi, să-ş plătiască nevoe şi datorie ce ave dup<ă> cap. Şi acel sfat şi gînd dede Dumnedzău de nu-i fu nice de un folos.

3. Şi dup<ă> ce vini în Iaşi, pus<ă> boiarii dup<ă> obiceiu anume: pe Ion Buhuş, vărul lui, vel-log<o>făt, şi pe Mitre vel-vornic de Ţara de Gios, pe Pavăl Ciocirlan vel-vornic de Ţara de Sus, pe Neculaiu Costîn, cumnatu-său, hatman, pe Panaite Morona vel-pos<telnic>, pe Cuzea vel-spăt-<ar>, pe Savin Zmucil<ă> vel-ban, pe Gavril Miclescul vel-păharnic, pe Gheorghiţă Mitre vel-vist<er-
• 290 nic>, / pe Pătraşco Zosin vel-stolnic, pe Manolachi Hristoverghii vel-comis. Acestea era boerii lui Costantin Ducăi-vodă. Numai mai aleşi din toţi era la sfat Panaite Morona ^os<telnicul>, că s<ă> potrivie cu stăpînu-său la o fire.

1 *lipseşte* Şi *Gj* să mîniiară B,C, să mîniiară şi muntenii D/ păru]părea B,C,D/ muntenilor B,C// 16—6 şi numai cît nu să otrăvie di ciudă şi foarte s-au mîniiat asupra caimacamilor. Mînietu-s-au şi muntenii, căci ei înpreună cu Duca voevod hotărîră să omoară pre Bogdan şi pre Rosăt Iordachi. Şi cu toată avere acelor doi boeri să-şi plătească (Iordachi Rusăt, ca să-ş răsplătească şi toată avere acelor doi boeri, să-şi răsplătească P> datorie lor cea multă. Ci Dumnezău n-au vrut aşa M,P// 2 face B,C/ chieful B/ cheful lor a pizmii ceii vechi *Cj* pizmii B// 2—3 ceii vechi ce avea. Pentru că sfatul lor cu Constantin Duca-vodă era şi să gîndiia B,E,G// 3 *după* vodă *ad.* era că C, era D/ gîndiia C/ dînşii]aceşti 2 boiari G/ multă avere B, multă avere C,D,E// 4 plătiască nevoia B,C/ datoriia B,C/ avea B,C/ după B,C// 5 gîndu B/ dede C]au dat B,E,G/ Dumnezeu B,C/ nu-i fu]nu i-au fost B,E,G/ nici B,C// 7 3]4 M/ Şijiară B,E, *lipseşte* M,P/ după ce vini Costantin Duca-vodă cu a doa domniîe în Iaşi la scaonul domnescu, boerit-au şi el boiarii după B, după ce vini Costantin Duca-vodă C, după ce vini Costantin Duca-vodă cu a doa domnie în Iaşi, la scaonul domnescu (pusă G) pus-au E,G/ pusă boiari după *Cj* după:]pre *Gj* Costantin Duca voevoda, după ce au vinit în Eşi (şi M> s-au aşăzat în scaun (şi P> au boerit după obiceiu M,P/ obiceai B,C// 8 pre anume G, *lipseşte* M,P/ pejpus-au pre B/ pre:"2 *Cj* vărul lui]ce-i era văr primare B,G, văr primare ce-i era E/ pre vărul său Ioan Buhuş M,P/ *lipseşte* şi B,C,E,G,M,P// 9 pre Dumitraşco Mitre B,E,G/ *lipseşte* vel M,P/ *ad. marginal* vel-vornic E/ de B,C/ Jos CJSus *Pj* pre B,C// 9-10 *lipseşte* pe Pavăl Ciocîrlan... Ţara de Sus *Pjj* 10-11 pre:"2 B,C/ pre cumnatu-său Nicolai Costin (vel-G> hatman B,E,G,M,P/ Nicolai Costin C/ Panaiotachi B,E,G, Panaitachi *Cjj* 11 postelnic *Cj* pre:"2 B,C// 12 spătar *Cj* Zmucilă *Cj* pre:"2 B,C// 13 Miclescul B// 14 vistiernic *Cj* Zosim C, Zosim Başotă C,E,G/ stolnicu B/ pre2 C/Hrisoverghi B,C,D,E,G, *lipseşte Pjj* 15 Aceştiia B,C/ boiarii B, boiarii CJboeriile *Pj* Duca B,G,M,P//16 voevoda P^ *după* vodă *ad.* în domniia a doa B,E,G, în a doa domniîe *Cj* Numai]Iară B,E,G, Insă *Pj* ales B,C,D,E,G/ dinjdintru *Gj* la sfat era C,M,P/ Panaitachi B,E,G, Panaitachi *Cj* Muruna *Pjj* 17 postelnicul C, vel-post(elnic) B,E,G, *lipseşte* M,P/ că să (şi B,E,G> potriviia B,C,E,G/ că să lovie la fire cu stăpînul său M,P//

4. Dece, dup<ă> ce boiarii, îndat<ă> triimis<ă> boîarii la Po<a>rtă cu pîră asupra lui Antiohi-vodă ş-a frăţîne-său, lui Dumitraşco, cu multe năpăsştii şi pricini făr<ă> de cale. Şi-nvăţa'pe boerii, cu de frica, de-i pîrîe, fiind şi munteni<i> învăţători şi agiutori la pîr<ă>. Şi deodată îl închisără turcei pe Antiohi-vodă. Că Antiohivodă, cînd s-au mazilit, mai mult de 27 de pungi de bani în casa lui n-ave, măcar că fuses<e> domnu cincii anii, şi n-ave cu ce să s<ă> sprejînescă de neprietini, dup<ă> cumu-i obiceiul turcilo<r>, de-1 faci prietin cu darea. Pe cestu lucru să poate socotii că Ant<i>ohi-vodă era om bun şi nelacom. Unde să <să> găsască altul de potriva lui să fie !

5. Dumnedzău nu-1 lăs<ă> mult în pede<a>psă, că s<ă> schimbă Po<a>rta, şi-ş tocmir<ă> Cantemiresştii trebili, şi eşii de la-nchiso<a>re Ant<i>ohi-vodă.

f. 291 Iar Duca-vodă, dac-audzii / că şed Cantemiresştii la casăli lor cu paci, îndată să-mbrăc<ă> cu cămeşe" de"

1 4]5 M/ Decii după ce BC/ boeri boiarii B,E, boeri boerii C, au boerit boiarii *Gj* îndată trimisă boiari *Cj* boiari B/ Costandin Duca voivoda îndată au triimes boeri M,P// 2 Poartă B,C/ Antiohii B,C/ voevoda M/ şi a C]şi asupra B,G,M,P// 3 a lui Dumitraşco bezăidia M,P/ Dumitraşco beizadea B,C,D,E,G/ năpăşti P, *Cj lipseşte* năpăşti şi E//4 fără de B,C/ cale *Cj* de cale şi fără de ispravă E/ învăţa B,C//4—5 Pre boeri cu de-a frica i-au făcut di l-au pîrît, fiind şi muntenii întru ajutoriu M,P/ pre B/ boiari B, boiari *Cj* de frica B, di-a frica *Cj* pîrîia B,C//5 muntenii B,C/ *după* învăţători *ad.* şi îndemnători B/ agiutoriu B/ la pîră B,C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Si M]P//6 turcii B,C/ Turcii diodată au închis pre Antiohii voevoda M,P/ pre Antiohii B,C/ Antiohii2 B.C//7 mazilit B,C/ de^decît D,G/ doaozăci şi şapte_B,C/ pungi B,C// 6— 10 Că Antohii voevoda, măcar că au domnit fără puţîn (strîns cinci ani M> însă la vreme ci l-au mazilit numai 27 pungi bani în toată casa lui au avut. Şi pentru acee nu ave cu ci să (să M> sprijiniască dispre pizmaşi (vrăjmaşi P>, cie vremi că pre turcu cu datul banilor îndată-1 faci priiatin M,P// 8 n-avea C] n-au avut B,E,G/ fusesîe C]au fost B,E,G/ cinci ani B,C// 9 nu avea B, n-avea C, ce B,C/ să să sprejiniască B,C/ nepriiatini B, nepriîatini *Cj* după *Cj* după cum iaste B,D,E,G// 10 obiceaiul B,C/ turcilor *Cj* face *Cj* priiatin B, priiatin *Cj* Pe acestu B, Pre acest C, Şi pe acest E,G// 11 să poate socoti B,C]să cunoaşti M,P/ Antiohii B,C/ voevoda au fost om bun, milostiv, iar nu lacom, de vremi că la mazilie lui numai atîţa bani au avut. M,P/ erajau fost B,G//12şin-au fost lacom *Gj* Unde B,C// 12—13 *lipseşte* Unde... să fie M,P/ să să găsască C]să să afle *Gj* de B.C//13 *SîîeCj dupăiiead.* la aceste vremi B,E// 14 5]6 M/ Dumnezeu B, Iară Dumnezeu C, Ce Dumnezeu E/lăsă B, C/ pediapsă B,C/ Sfîntul Dumnezău s-au milostivit şi nu l-au lăsat M,P/ *lipseşte* că M,P// 15 să B,C/ s-au schimbat boeriile din Poartă, Cantimireştii ş-au tocmit trebile şi au eşit M,P/ Poarta B,C/ şi-ş tocmiră B, şi îş tocmiră C/ Cantimireştii B,C// 16trebile B**,c/** eşi B,C/ închisoare B, închisoare *Cj* Antiohii B,C/ Ant(i>'ohii Cantimir voevoda M,P// 17 Iar Costantin Duca-vodă B,E,G/ *lipseşte* Iar M,P/ dacă auzi B,C/ Cantimireştii B,C/ Duca voevoda s-au înştiinţat că Cantimireştii şăd la casăle lor M,P// 18 casăle B/ cu pace B, cu pace C, cu pace în Ţarigrad' E/ şi îndată s-au înbrăcat M,P/ să înbrăcă B,C/ cămeşe B, cămeşîe *Cj* de B,C//

ghiiață. Deci şi triimis<ă> pe vlădica de Roman, anume Lavrentii, la Bogdan şi la Iordachi, în Țara Leşască, de le giur<ă> şi le adeveri mare mil<ă>, şi-i adusă în țar<ă> la pămîntul lor, să trăiască cu paci.

6. Iară munteni(i) triimite totdeauna la Duca-vodă de cerea datorie ce vechi şi iastă noo, şi nu le mai da nemic. Şi de ce-1 poftie sau <î>l învăța, el nu-i asculta ca-n domnie dintîiu, nice să mira de dînşii. Ce s<ă> mînier<ă> şi ei tare, şi vădzind şi pe Cantemiresştii c-au eşit de la-nchisoare, le-au întrat şi lor oarice grij<ă> de dînşii, şi-şi ar<ă>tar<ă> obraz de făcur<ă> paci cu taină, să nu ştie Duca-vodă. Numai pace sulemenită, că, cînd le vinie muntenilor zamanul, tot îi înpedeca la trebii pe Cantemiresştii.

7. Şi-ncepu Duca-vodă a sco<a>te grele <dări şi> mari pe țară, a-ndesi ciferturile ce le scoses<ă> Antiohi-vodă: din patru deder<ă> opt într-un an, şi oameni<i> începur<ă> a s<ă> spărie şi a fugii, şi pe mazîli a-i îngrăuîa

1 Decii B,C, Deci îndată M,P/ triimisă B.trimisă C/Avrinte A.Laurentie C,E,G/ triimisă Duca-vodă pre I^avrentie, episcopul de Roman, la Bogdan D//1-3 au trimes pre Lavrentii.episcopul de Roman, în Țara Leşască la Bogdan şi la Iordachi di le-au giurat şi le-au adiverit M, P//2 Iordachi vistiernicul *Cjj* 3 le giură B,C]li-au giurat D/le adeveri B,CJli-au adeverit D/mare milă B,C//3-4 şi i-au adus în Moldova,în patrie lor şi trăe cu paci M,P/țară B, *Cjj* 4 trăiască] pitriacă B,E,G/ pace B, pace *Cjj* 5 6]7 *M/lipseşte* Iară M,P/muntenii B,C triimitea B, trimitea C/adesă triimete M/P/la Costantin Duca-vodă B,C,E,G/voevoda M// 6 de cerea|cerşind M,P/datoriîa cea veche C/datoriie ce avea la dînsul şi de la domniîa dintîi şi de la domnie a doa şi tot nu le mai da nemică B, datoriîa cea ce făcusă la luarea domniii dintîi şi la luarea domniii a doa şi nu E/iastă]cea C,D,G,M,P/ noao C/şi]iar el *M,Pjlipseşte* mai M,P/nemică *Cjj* 7de]di C/ ce îl poftiia B/ poftiîa C/îl B,C/nu-i mai asculta G/ca în B,C]ca la M,P/domniîa *Cjj*8dintîi B,C/ nici B,C ,şi nici M,P/să mîniiară C/mîniiară B//9 ei]iei C/tare B,C/văzindu B/ Drept acee şi muntenii s-au mîniiat tari pre Duca voevoda şi văzîndu M,P/ *lipseşte* şi[3] M,P/pre B/Cantimireşti B, Cantemireşti *Cj* că au B,C/închisoare B,închisoare C//10 le-au]le au B,C/ oarece grije B,C//11 şi îs arătară B/ arătară C, arătară şi ei *Gj* de făcură C, de-ş făcură *Gj* pace B,C/paci cu Cantimireştii, însă in taină M,P/nu ştiiaC//12Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ voevoda M/ Numai au făcut pace suliimenită C, Dar pace acee era sulemenită M,P/suliminită B,E,/că]căci M,P/ cîndu B/ viniia B,C//13 muntenilor B,C, *lipseşte* G/zaman, atunce M,P/ *după* zamanul *ad.* pre voia lor *C/lipseşte* îi M,P/înpiedic'a B,C/trebi B,C/Cantimireştii B,C// 15 7]8 M/ începu B,C/Costantin Duca-vodă B,C,E,G/scoate B,C/greli C/grele dări şi mari D//15-16 grele şi mari nevoi pe <în G> țară şi începu a îndesi B,E,G/îndesi C// 15-1 Duca voevoda au început a sco(a>ti greii biruri pre țară şi a desi ciferturi. Ant(i)ohii voivoda au luat citi di patru ori într-un an, iar el di opt ori. Oaminii s-au spăriiat şi au fugit; pre mazili iarăşi i-au ingreuet cu mari dăjdi M.P//16 civerturile B, civerturiii C/le scosese B,le scosesîe C/Antiohii B,C// 17dinpatru civeturi D,E,G/dederă *Cj după* dederă *ad.* oamenii B,E,G//18 oamenii începură a să spăriia B,C/fugi B,C; şi începu şi pe mazili E,G,şi pre mazili începu D/pre *Cj* mazili B,C/ingreuîa B,C//

f. 29i cu dăjdii grele şi des<ă>. Şi pe Bogdan şi pe / Iordachi, totdeauna triimite la dînşei, de le lua împrumutări mari, pungii de bani, şi-nnapoi nu le mai da nemic. Şi nu ținea giur<ă>mîntul, că era în prepusuri, dup(ă> cum îaste acel obiceiu la toți domnei, de au prepusuri pe unii boiarii.

8. Atuneea Iordachi Rusăt visternicul, încuscrindu-s<ă> cu Vas<i>lie vornicul Gavriliț<ă>, feci sfat la nunta fiilor lor, ce vor feci să s<ă> poată mîntui de acest domnu, că nu mai pot rădica nevoile.

Dece Vasilie vornicul, măcar că era la cinste, dar pentru voia cuscru-său, lui Iordachi, îi întunecă minte şi-ndată să scul<ă> cu toții frații lui, anumi Lupul şi Solomon şi Costachi, şi cu alții boeri: Mih<a>lachi spătarul, ce fuses<e> cumnat cu Antiohi-vodă, şi Ilie Frige-vacă spăt<arul> şi cu alții mulții boeri, ca la vro 50 şi mai bine. Şi o sam<ă> lovir<ă> pe la Bogdan, pe la cas<ă>le lui pe la Ivesştii, neştiind Bogdan nemic, şi-1 înbunar<ă>, cum vor să fugă şi s<ă> c<e>ie pe Ant<i>ohi-vodă de la Po(a>rtă să le fie domnu. Şe-i credzu, şi fugii şi Bogdan cu dînşii în Țara Munteniască. Cu toții să dusăr<ă>. /

1 dăjdi grele B,C/ şi dese B, şi desîe C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Şi M,P/ pre hatmanul Bogdan C,D/pre[1-2]]la B.E.G.M,P/pre Iordachi vistiernicul C,D// 2 totdeauna]adesi M,P< rrimitea C/dînşii B,C/luoaC/ înprumutări B,C/*lipseşte* mari M,P// 3 pungi B,C/ înnapoi B,C] apoi F./ nemică B,C// 3—4 pungi de bani; şi hanii nu le mai întorce nimica. Au călcat giurămîntul, că era în prepusuri M,P//4 giurămîntul B,C/ *după* prepusuri *ad.* aceşti boiari B/ după B,C//5 iaste acel obiceai B,C, iaste obiceaiul G//4-5 *lipseşte* dup<(ă> cum... pe unii boiarii M.P//5 domnii B,C/ pre unii din B,C/ boiari B, boîari *Cjj* 6 8]9 M,/ *lipseşte* Atuneea M,P/ vistiernicul B,C/ încuscrindu-să C]s-au incuscrit M,P// 7 Vasilie *Cj lipseşte.* Gavriliț<ă> C/Vasilie Costachi vornicul, ficior lui Gavriliță (vornicul B), feceră B,E/ Vasilie vornicul, ficior lui Gavriliță D,G/ feceră C,D, făcură G/ lor]săi B,C,E,G/ Gavriliță, şi fiind la nunta fiilor lor s-au sfătuit M,P// 8 face *Cj* să B,C/ acesta B,E/ *după* domnu *ad.* de Costantin Duca-vodă *C!j* 9 potjpute M,P/ *după* nevoile *ad.* nici îl mai pot sătura cu nemică B// 10 Decii B,C/ Vasilii B/ cinste B,C/ dar|ci *Mjj* 11 cuscrului său G,P/ *lipseşte* lui M/Iordachi vistiernicul *Cj* mintea *Cjj* 12 îndată B,C/să sculă B,C]s-au sculat M,P/ toți frații B,C/ anume B,C/ *lipseşte* şi[2] M,P//13 *lipseşte* şi[1] M,P/ Costantin G/ alți boîari C, alți boiari anume B/ Mihălachi Racoviță spătar B,E,G, Mihălachi spătariul C//14 fusese B. fusesîe *Cj* Antiohii B.C/ *lipseşte* ce fuses(e) cumnat cu Anliohi-vodă, şi M,P/ Ilie Dabije Țifăscul Frige-vacă B,E,G, IlieȚifăscul Frige-vacă C//15 spătariul C, *lipseşte* B,E,G/ alțiC/ mulți B,C/ boiari B, boîari *Cjj* 15—19 spătar şi cu cielanți, presti tot 50 boeri şi mai bini. S-au dus cu toții la Bogdan, la Iveşti, şi i-au spus că vor să fugă şi să ceară domnu M,P// 16 samă B,C/ loviră 13,C;' hatmanul Bogdan C, Bogdan hatmanul D/ casăli B, casile C]casa D// 17 Iveşti B,C/ neştiindu B/nemică B,C/ îl înbunară B, îl înbunară cu cuvinte *Cjj* ÎS să ceaie C, să ceară B,E,G/ pre B,C/ Antiohii B,C/ voevoda M//19 Poartă B,C/ *lipseşte* să le fie domnu M,P/ Şi-i credzu C, Şi crezu B/ fugi B,C// 19—20 Şi au purces şi el cu dînşii şi s-au dus cu toții în Țara Ungurească(Muntenească P) M,P// 20 toții B,C/ dusară B(

f. 292 9. iară Iordachi rămas(a> în **Iaşii,** cu mare grij<ă>, făcîndu-s<ă> bun şi nu ştie nemic. Decii Duca-vodă, dac(ă> vădzu aşea, să tulbură tare şi-ş aprinsă po<a>leli de to<a>te părţile. Şi ce strînses(ă> bani de la ţar<ă>, nu apucă a da pe la datornici, şi şi începu a triimite bani la Po<a>rtă şi la hanul sila Isuf-paşea, sarascherul de Baba. Şi isprăvii de sco<a>s<e> ferman să-i îa pe toţii Duca-vodă de grumadzii din Ţara Muntene<a>scă. Ce şi Brîncovanul deodată nu-i dede, şi triimis<ă>, doo, trei rînduri jalobă la Po(a>rtă de ce le faci Duca-vodă, şi tot nu le ţinu în sam<ă> Po**<a>**rta.

10. Dece Brîncovanul-vodă, vădzindu că nu le poate isprăvi de la Po<a>rtă, stătu să le fac<ă> paci de la Duca vodă. Şi-i triimis<ă> pe boiarii la Focşeni să sştea împreun<ă> cu căpitanul de Focşeni, să i le giure şi s<ă> tre<a>că în Moldova. Şi treimis<ă> şi Duca-vodă pe Ioniţă hatmanul sîn Costîn şi pe Misail mitropolitul, de marsăr<ă> la Focşeni de giurar<ă> boerilor că nu 1-e **fi** nemic despre domnul Costantin Duca-vodă.

Şi trecur<ă> boiarii toţi în Moldova la casăle" lor. însă
f. 292v nu-i dede pe toţii ce îera / mai cu prepus şi mai capete, ce-i mistui Brîncovanul pe acie de cătră capegii-başe ce vinis<ă> să-i îa, anume pe Vas<i>lie Costachi vornicul şi pe Bcgdan hatmanul şi pe Mih<a>lachi spăt^arul) şi pe Ilie stolnicul Frige vac<ă> **şi** pe Macsut postelnicul. Pe acesşte îi poprii Brîncovanul, că s(ă> temea să nu-i omoar<ă>. Iar Costantin Duca-vodă, vădzind că nu i-au dat pe acie, iar s-au apucat de pîr<ă> la Po<a>rtă mai tare pe Brîncovanul, cu jalob<ă>.

11. Deci Iordachi, din **Iaşi,** iar pe taină au îndemnat pe alţii boiarii, ş-au fugit în Ţara Ungure<a)scă, anume Ilie Ca<n>tacozino şi Balşe şi Ursachi şi Ion Sturdzea şi alţii. Şi pe alţii îndemnă de fugir(ă> în Ţara Leşască, anume pe Macrei banul şi pe Ghiorghiţă comisul **şi** Pilat şetrarul şi alţii mai mici din căpitinei.

Deci dac<ă> înţeles<ă> Duca-vodă cum c-au fugit boiari<i> şi-n Ţara Ungure<a)scă şi-n Ţara Leşască, i

1 9]10 M/ *lipseşte* Iară M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G, vistiernicul Rusăt Iordachi C/ rămasă C]au rămas M,P/ Iaşi M,P/ *repetă* cu *Cj* cu mare grije B,C/ *lipseşte* M,P// 2 făcîndu-să *Cj* bun şijcum că M,P/ şijcă B,E, şi că C, cum că D,G/ nu ştiîe nemică B,C/ *după* nimica *ad.* Insă cu mari grijă dispre Duca voevoda M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G// 2—6 S-au înştiinţat Duca voevoda şi s-au turburat cu totul. Triimes-au bani la Poartă la hanul şi la Iusuf-paşa, sarascheriul de Baba M,P// 3 aşîa B, aşa *Cj* turbură tare B,C/poaleli B,C//4 toate părţile B,C/ ce B/ strînsese B, strînsesîe *Cj* ţară B,C/ n-au apucat să dea *Cjj* 5 şi au şi început *Cj* triimite B, trimite *Cj* Poartă B,C// 6 *lipseşte* şl la hanul C/Iusuf-paşa (paşe B> sarascheriul de (de la C) B,C/ isprăvi B, isprăvi Costantin Duca-vodă C//7 de scoas(ă> ferman B,C/ *lipseşte Gjj* 6—8 Şi ş-au isprăvit ierman să-ş ie pre toţi boerii din Ţara Munteniască M,P// 7—8 să Ia pre toţi boiarii carii pribegisă din Ţara Munteniască de grumazi *Cj* toţi B/ pre toţi boiarii Costantin Duca-vodă E/ Costantin Duca-vodă B, *lipseşte Gj* grumazi B// 8 Munteniască B/ Brîncoveanul-vodă B,C, D,E,G/ nu-i dedejnu i-au dat C//9 triimisă B, trimisă *Cj* în doao, trii rînduri B,D,E,G, *lipseşte Cjj* 8—10 *lipseşte* Ce şi Brîncovanul... ţinu în sam(ă> Po(a>rta M,P// 9 Poartă B,C// 10 di ce le face B, di ce le făcea *Cj* Costantin Duca-vodă B,E,G/, ţinură *Gj* samă B,C/ Poarta B,C// 11 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Brîncoveanul-vodă B, *Cj* văzind B,C/ le B,C// 11—3 Brîncovanul, domnul muntenescu, neputîndu isprăvi nimica la Poartă, au poprit din boeri, anumi pre Vasili Costachi vornic, (pe P> Bogdan hatmanul, Mihalachi Racoviţă., spătar, Ilii Frige-vacă şi pre Macsut post(elnicul), că să teme să nu-i omoare Duca voivoda. Iar pre cielanţi pre toţi i-au trimes la Focşani, înpreună cu căpitanul de Focşani, ca să le giuri dispre parte Ducăi voivoda cum că nu le-a faci nimica, şi apoi să tre(a)că în Moldova. Trimes-au şi Duca voevoda pre Misail mitropolitul şi pre Ioniţă hatmanul, feciorul lui Costin, cari viind la Focşani au giurat boerilor (cum P) că nu le-a faci nimica rău Duca voevoda. Şi aşa toţi boerii acie au trecut în Moldova, la casăle lor. M,P// 12 Poartă B,C/ le facă B,C/ pace B, pace *Cj* Costantin Duca-vodă B,C,E,G// 13 triimisă B, trimisă *Cj* pre *Cj* boiari B, boiari *Cj* Focşani B,C/ înpreună B,C// 14 Focşani B, FocşianiC/să le giure B,C,D,E/să triacă B,C// 15triimis(ă> B, trimisă *Cj* Costantin Duca-vodă D,C,E,G/ pre *Cjj* 16 pre hatmanul Ioniţă B,E,G/ Ioniţă *Cj* sîn Costînjficior lui Miron Costin logofătul B,C,D,E, feciorul lui Miron logofăt *Gj* mitropolitul Misail B,C//

1 marsără B,C/Focşani B,C/de]şi G/giurară B,C/boiarilor B, boîarilor *Cj* nu le va fi nemică B,D, nu li-a fi nemică *Cjj* 3 trecură B,C/ casăli B, casăle *Cjj* 4 însă Brîncoveanul-vodă nu-i dede B,E,G, însă nu-i dede Brîncoveanul-vodă *Cj* pre toţi cei ce era B, pre toţi pre cei ce era E,G, pre toţi boiarii ce era *Cjj* 5 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ pre aceiîa B, pre acela *Cj* capegi-başe B, capegi-başîa *Cj* vinisă *Cjj* 6 pre[1-3] B,C/ Vasilie B.C// 7 pre[1-2] B,C/ Mihalachi Racoviţă spătariul B,E,G, Mihalachi spătariul *Cj* Ilie Ţifăscul stolnicul Frige-vacă B,E, Ilie stolnicul Ţifăscul Frige-vacă C, Iliîe Dabije, Ţifăscul Frige-vacă *Gjj* 8 pre[1-2] B,C/ aceştiîa B,C// 9 popri B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ să temea *Cj* să temea să-i dea să nu-i omoară B,E,G/ moară C//10 Costantantin A// 10—12 Duca voevcda au pîrît pre Brîncovanul domnul muntenescu, că i-au poprit (oprit P) cîţ(i)va boeri in Ţara Muntenească. M,P// 10 pre acei boiari B,E,G, pre aceia boiari C,D//11de pîră B,C/ Poartă B,C/ tare B,C/ pre B,C// 12 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ jalobă *Cjj* 13 11]14 M, 12 P/Decii Iordachi Rusăt vistiernicul B,C,D,E,G/iar pe taină din Iaşi *Gj* iară B,C//13-14pre[1-2] C, pre[2] B//13-18 Iordachi Rosăt pe taină au îndemnat pre Hii Cantacozono, Balş, Ursachi, Ioan Sturza şi pre alţi boeri. Deci aceştie au fugit in Ţara Ungurească. Iar banul Macri, Ghiorgiţă comisul, Pilat şătrariul şi cu alţii mai mici, au pribegit în Ţara Leşască M,P// 14 alţi boiari B, alţi boiari *Cj* ş-au]şi au B,C/ Unguriască B,C// 15 Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino comisul B,E,G, pre Hie Cantacozino D/ şi pre[1-2] D/ Balşe B, Balşîe *Cjj* 16 pre *Bj* ii îndemnă de fugiră C, îndemnă de au fugit B, i-au îndemnat de au fugitE,G//17 Macrii B, Macriiu *Cj* Gheorghiţă B,C// 18 şetrariul B,C/ căpitenii B,C,D,E// 19 Decii dacă au înţăles Costantin Duca-vodă B,E,G, Decii dacă înţăliasă Duca-vodă Costantin C/cum]precum B,C/câ au fugit B.C//20 boiarii *Cjj* 19—4 înştiinţîndu-să Duca voevoda că i-au (au P) fugit atîţa boeri în Ţara Ungurească şi în Ţara Leşască i s-au aprins inima de voe ră şi au încetat a mai pîri pre Brîncovanul la Poartă pentru cielanţi boeri ci-i poprisă Brîncovanul, fiindcă Brîncovanul îşi tocmisă trebile la Poartă M,P// 20 şi in[1-2] B,C/ Unguriască B,C//

s-aprinsă inema de voie rea. Şi slăbii a mai pîrî pe Brîncovanul la Poartă pentru boiarii cei mai de frunte ce-i f. 293 popris<ă> / Brîncovanul, de nu-i dedes<ă>. Că-ş tocmii apoi Brîncovanul lucrul de la Po<a>rtă apoi să nu-i dea, şi rămasăr(ă> acolo. Că triimises<ă> Duca-vodă pe Dumitraşco Buhuş să omoar(e) pe furiş în Bucuresştii pe Bogdan hatmanul. Ce Buhuş, ca un fecior de boîaru şi de ne<a>m, n-au vrut să fac<ă> acel lucru tîlhărescu şi, dup(ă> ce-u mărsu, au spus lui Bogdan şi lui Iordachi şi Brîncovanului.

12. Ce Brîncovanul, cum audzii acel lucru, îndată feci mărturie de la mulţii turcii şi de la boiarii şi triimis<ă> la J·o<a>rtă de feci şt<i>re. Şi cu acea socotiială îş strică obrazul şi numeli şi mai rău de la Po(a>rtă Duca-vodă, de nu mai putu cere pe acei boiarii ce rămasăr<ă> acolo, la munteni.

13. Atuneea strîc(ă> Duca-vodă legătura văcăretului ce făcusă Ant(i>ohi-vodă şi scoas<ă> văcăretul, de cal 2 lei şi de vac(ă> un galbîn şi adăoşag de toată vita cîte un tult. Ş-apoi, vădzind că s<a> strîcă ţara şi s(ă> pusti-

1 i să aprinsă *Cj* inima B,C/ rea B,C/ slăbi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C, D,E,G// 3 poprisă *Cj* Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, *lipseşte Cj* didese B, didesie *Cj* îş tocmi B/ tocmi *Cjj* 4 *lipseşte* apoi[1] *Cj* Brîncovanul-vodă *C,* Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ *lipseşte* de la Po(a)rtă apoi *Gj* Poartă B,C/ apoi[2]]mai pre urmă C, *lipseşte* B,C// 4-10 *lipseşte* apoi să nu-i dea... şi Brîncovanului M,P// 4 *după* dea *ad.* pre boiari B,D,E,G// 5 rămasără B,C/ triimisese B, triimisesîe *Cj* Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G//6 *lipseşte* pe Dumitraşco Buhuş D/ omoară B, omoară cu vicleşug, pe furiş C//6—7 pre[1-2] B, pre[2] C/ Bucureşti B,C, *lipseşte* în Bucureşti *Ejj* 7 ficior B,C/ de B,C/ boiariu B, boîar C//8 niam B,C/ facă B, *Cjj 9 lipseşte* şi *Gj* după ce au mărsu la (în C,E) Bucureşti B,C,D,E,G/ Bogdan hatmanului C,D; *lipseşte* şi lui Iordachi B,C,D,E,G/ *şters* Iordachi A//10 Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 11 12] 16 M, 14 P/ *lipseşte* Ce B/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ auzi C]au auzit B,D,E,G//12 fecijfăcu C, au făcut B,E,G, au şi făcut *Djj* 11—14 Di toati aceste s-au înştiinţat Poarta şi pentru acee Duca voevoda ş-au stricat numile şi nu ave treciri la Poartă M,P// 12 mărturiie *Cj* mulţi turci B,C/ boiari B, boiari *Cj* trimisă C]au triimis B,E,G// 13 Poartă B,C/ fecijfăcu C, au făcut B,E,G/ ştire B,C/ socotială B,C/ strica B.C/7 14 numele *Cj* Poartă B.C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 15 de n-au mai putut să ceară B,E,G// 15-16 *lipseşte* de nu mai putu... la munteni M,P// 15 pre B,C/ acîei *Cj* boiari B, boîari *Cj* ce] şi *Gj* rămasără: B,C/ *după* rămasără *ad.* acei boiari D//16 munteni B.C// 17 13] 17 M/ *lipseşte* Atuneea M,P/ strică B,C/ Duca voevoda au stricat M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ văcăritului B,C// 18 ce]pre cari o M,P/ făcus(ă) B/ *repetă* ce făcusă Antiohii-vodă *Cj* Antiohii B/ voevoda M/ scoasă C]au scos M,P/ văcăritul B,C, văcăret P// 19 doi B,C/ *lipseşte* şi[1] M/ vacă *Cj lipseşte* cîte B/ Şi B.C, *lipseşte* E// 19—2 adăoşag de fiişticare vită citi 15 (cinci P) părali. Au văzut Duca voevoda că din pricina văcăritului să pustieşti ţara; s-au temut să nu-şi pui capul la Poartă şi pentru acee au legat şi el văcăritul şi au scris pre la margini cărţi de milă M,P// 20 să strică B.C/să. pusriîaşte B.C//

esşte, să spărie că ş-a pune capul şi feci şi el leg(ă>tură şi scris(ă> cărţii pe la margine de milă.

f. 293^ 14. Şi triimis(ă> la boiarii cei pribegii de la ungurii / şi de la Ieşi cu giur(ă>mînt să-ş vie în urmă la pămîntul lor. Şi vinir(ă> iarăş înapoi, acas<ă>. Dar cei 5 boeri tot au rămas la munteni, n-au vinit; nicecum n-au credzut.

15. într-această vreme, mîrzaci<i> nohai, cu o<a>rdele lor, începură unii dintre dînşi(i> iar a s-înto(a>rce în Buge(a>g. Şi turcei îi gonie iară înapoi, nu-i lăsa. Ce s(ă> burzului un soltan cu dînşii asupra turcilor şi fă-cură) multă răutate în olatul Chel(i>ei şi arsără şi Renii. De-r hii fostu îngheţată Dunărea, pîn-în Ţarigrad ar hi agiunsu. Ş-au scris la Duca-vodă să-ncalece şi el cu moldovenii, c-apoi a prăda ţara. Ce Duca-vodă au cădzut cu rugăminte că n-are cu cine să-ncaleci, şi i-au triimis 15 pungii de bani. Şi aşe l-au lăsat.

16. Vinit-au Isuf-paşea, sarascherul, înpotriva lor la

1 spărie B,C/ pune B,C/ feci]făcu C,D, au făcut B,E,G/legătură B,C/ *după* legătură *ad.* (ca D) să nu mai fie văcărit B,D,E,G// 2 scrisă C]au scris B,E,G/ cărţi C, şi cărţi B,E,G/ margine C.margeni *Gjj* 3 *lipseşte* 14 M,P/ triimisă B, trimisă *Cj* pribegi B,C/ de la unguri]din Ţara Unguriască B,E,G// 3-6 Scris-au şi la boerii pribegi cu jurămînt, în ŢaraUngurească, Leşască (şi P) Munteniască să vii fără di nici o frică. Deci cei din Leşască şi Ungureasca au vinit (iar cei dinMuntencasca nu l-au crezut şi n-au vinit M) M,P// 4 de la Ieşi C]din Ţara Leşască B,E,G/ giurămînt B,C/ să vile *Cj lipseşte* în urmă B,E,G// 5 viniră B,C/ înnapoi B,C/ acasă C]pre la casăle lor B,E,G/ *după* acasă *ad.* la pămîntul lor în Moldova *Cj* dar numai *Cj* cinci B,C/ boiari B, boîari *Cj dripă* boiari *ad.* din Ţara Munteniască B,E,G// 6 munteni B,C/ nicicum B,G, nicidecx:m C,E/ nu s-au încrezut B,E,G/ *după* credzut *ad.* de carii s-au scris mai sus *Cjj* 7 *lipseşte* 15 M,P/ întru B/ Iară întru acea vreme C, întru acea vreme D, *lipseşte* M/ mîrzacii B.C/ nohaii B,C/ cu]şi cu M,P/ oardele B, oardeli *Cjj* 8 *după* lor *ad.* pre cari-i mutasă la Don M,P/ iarăş au început a vini la Bugeac M,P/ au început *Cj* dînşii B,C/ a să întoarce B,C// 9 Bugeacu B, Bugiac *Cj* Şi]iară M,P/ turcii B,C/ goniîa B,C/ *după* goniîa *ad* să să ducă *Cj* iar B, iarăş *Cj* înnapoi B,C, înnapoi preste Don *Gj* nu-i lăsa şi-i gonie înnapoi. Deci s-au turburat un soltan M,P/ şi nu-i lăsa *Cjj* 10 buzurlui *Cj* cu dînşii]a tătarilor M,P/ făcură C]au făcut M,P// 11 Chiliii B,C/ *lipseşte* şi[1] M,P/ arsără şi Reniilau ars şi au rănit M,P// 12 Renii B,C/ Şi de ar fi fost B,C,E,M,P/ îngheţat *Cj* pînă C]poate fi şi pînă B,E,G, apoi şi pînă M,P//13 ar fi ajunsu C, ar fi fost agiunsu B,E,G/ Şi au scris C, Şi au scris acel soltan (şi E,G) la B,E,G/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ *după* vodă *ad.* acel soltan D/ încalece B,C// 13— 14 Soltanul acela au scris la Duca voevoda să meargă şi el cu moldovenii să-i fii întru agiutoriu, că di n-a vre să meargă, apoi a prăda ţara M,P// 14 *după* moldovenii *ad.* la oaste B, *ad. marginal* cu dînşii *Cj* moldovenii la oaste să margă cu dînşii, că apoi *Gj* că apoi C, că apoi va B/ *lipseşte* Ce M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 14-16 Duca voevoda i-au făcut răspunsu cu rugăminte (arătînd cum M> că nu ari oaste şi i-au trimes M,P// 15 au cădzut] au scris *Cjdupă*rugăminte arf.dzicînd B,E,G/n-areB,C/cine C/încalice B, încalece C// 16 trimis *Cj după* triimis *ad.* soltanului B,E,G/ cinsprăzeci pungi B,C/aşia B, aşaC// 17 16]21M, 17 P/ Vinit-au atuneea B,E,G/ Iusuf-paşia sarascheriul B,C/ sarascheriul de Baba *Gj* înprotiva lor C] înpotriva acelui soltan B,E,G, asupra tătarilor M,P//

Smil s-au şedzut cîteva săptămîni acolo cu meteredze, pin' i s-au strînsu oastea. Şi trimises<ă> şi la Duca-vodă să margă. Ş-au mărsu numai pîn' la Bîrnova şi s-au întorsu iar, că s-au aşedzat sarascherul cu tătar<i>.

17. De var<ă> s-au mutat Isuf-păşea de la Baba cu / f. 294 sarascherlîcul la Tighine, puindu pricina zorbalîcul tătarilor. Şi vădzindu că este vrajbă în Ţara Leşască, n-ave cine-i sta înpotrivă, să nu fac<ă> sarascherlîc la Tighinea.

18. Dece s-au apucat a tocmii cetate ş-a o mări ş-a o lărgii, de au lucrat cîţiva ani, pecum să vede, co cestea 2 ţărî. Şi pe tătari au început a-i călca ş-a-i pune a lucra la cetate devaloma cu cresştini. Şi i-au făcut de-u plătit to<a>tă paguba ce făcus<ă> railei la Tighinea şi la Reni.

19. Tot la ceasta vreme, craiul leşescu, al doilea Avgustu, începu şi el să strice" volnicie leşilor, să fie numai opt sfetnici şi s'<ă> la tot vinitul stărosteilor, să strîngă acei bani să fac<ă> mulţime de oaste. Şi s<ă> giuca în cărţii cu do<a>mnele celi frumo<a>s<ă> a leşilor. Şi care-i plăcea, o ţinea cîte doo, trei luni la dînsul. încă pe <a> lui Lebo-

1 şi au B,C/ şi au şăzut acolo la Smil cîţiva săptămîni cu meterezi înpregiur M,P/ pînă B.C// 2 oaste 6/ triimises<ă> B, trimisesîe C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ *după* margă *ad.* şi el la oaste B,E,G// 2-4 Triimes-au Iusuf-paşa poronca Ducăi voevoda să meargă cu moldovenii întru agiutoriu. Au purces Duca voevcda cu moldovenii, şi mărgîndu pînă la Bîrnova i-au vinit veşti că sarascheriul s-au aşăzat cu tătarii M,P// 3 Şi au purces din Iaşi de au mărsu B, Şi au purces de au mărsu C,E,G// pînă B,C/ iară B,C, iarăş la Iaş<i> *Gjj* 4 sarascheriul B,C/ tătarii B,C// 5 De vară C, Iară de vară B,E,G, *lipseşte* M,P/ Iusuf-paşia B,C/ Iusuf-paşa <di la Baba M> s-au mutat cu M,P// 6 saraschierlîcul C/ la Bender la Tighinea *Cj* puind B,C/ puindu pricina]pentru prici P/ jorbalîcul A/ tătarilor B,C// 6—7 tătarilor si a turburării ci era atunce în Ţara Leşască M,P// 7 văzind B,C/ *repetă* şi văzind *Gj* iaste B,C/ nu avea B, n-avea *Cjj* 8 înprotiva *Cj lipseşte* n-ave cine-i sta... la Tighinea M,P/ facă B,C// 9 18]23 M/ Decii B.C, *lipseşte* M,P/ tocmi cetatea Tighinii şi a o tocmi şi a o lărgi C,D/ şi <a E> o mai mări E,G/ *lipseşte* ş-a o lărgii E,G// 9— 10 a tocmi şi a direge cetate şi a o mai mări şi au lucrat B/ Apucatu-s-au I<u>suf-paşa di au tocmit şi au lărgit cetate Tighinei şi au lucrat-o în cîţiva ani M,P// 10 de]şi E,G/ precum să vede B,C, *lipseşte* M,P/ cu aceste doao ţări B,C,D// 11 *după* ţări *ad.* cu Moldova şi cu Ţara Munteniască C, cu Ţara Munteniască şi cu Ţara Moldovii D, Moldova şi cu Muntenii M,P/ tătarî B,C/ şi B/ şi a pune *Cj* de a lucra B, de au lucrat E/ început-au a supuni şi pre tătar<i> ; pusu-i-au de au lucrat M,P// 12 de-a valoma CJdinpreună B,E,G/ creştinii B,C/ *după* făcut *ad.* pe tătarî D// 13 paguba raelii ce-au făcut-o la Reni şi la Tighine M,P/ făcusă C]ce au fost făcut E/ raialii B,E,G, raialii C,D/ Reni B,C/ *lipseşte* şi la Reni *Gjj* 14-19 *lipsesc* M,P// 14 această vreme B,C/ leşescu B/ Avgust B,C// 15 strice volniciîa leşilor B,C// 16 sfetnici B,C/ să ia B,C/ stărostiilor B,C/ *repetă* să strîngă acei bani *Bjj* 17 să facă B, şi să facă *Cj* mulţime B/ oaste B,C/ să giuca B, să juca *Cj* cărţi B,C// 18 doamneli cele frumoas<ă> B, doamneli celi mari şi frumoasă *Cj* leşilor B,C// 19 doao, trii B,C/ încă pe a lui B, Şi încă pe a lui *Cj* Liubormirschii B,D,E,G, Libomirschii *Cjj*

mirţichie au dus-o şi-n Şacxonie, de au ţinut-o vro doi ai. Şi pentru dragostea lei l-au pus şi hatman, dup<ă> ce au murit Iablanoschie.

20. Iară domnii leşesştii nu putur<ă> răbda, ce f. 294ᵛ făcur<ă>/ sfat cum or faci să s<ă> mîntuiască de dînsul, să-1 gone<a>scă din ţar<ă>, pecum au mai gonit pe un craiu a lor, anume Denconte, ce vinis<ă> de la franţujii. Şi s<ă> căiră mult atunce că n-au pus pe un ficior a lui Sobeţichi.

20 <sic>. Şi marsăr<ă> cu toţii la craiul Avgust şi-ncepur<ă> a-lu îndemna să margă să îa cetate Rîgăi'de la Cifed, că-i a lor de moşie. Şi-i tulburar<ă> mintea craiului, şi s-apuc<ă> de gîlcevi cu craiul sfedzescu. Şi marsă la Riga să o îa. Ce leşilor nu le era trebuito<a>re Riga, numai le îera voia să-nce<a>pă gîlcevi cu Sfedul, şi ei să s<ă> fac<ă> una cu Sfedul, şi lui să-i dea peste cap.

Dece Sfedul era o ţar<ă> puternică, craiul lor tînăr de 16 ani şi bun vite<a>z, dîrzu. îndată trecu Marea Balticului şi eşi în Livonie, în tînpinarea leşilor. Şi nu-i putur<ă> sprejeni leşii. Şi-ncepur<ă> unei'a s<ă> închina la sfedzi, iar unei să face a ţinea cu craiul Avgustu.

21. Atunce nu zăbăvi vreme, şi muri Iablanovischie,

1-22 *lipsesc* M,P// 1 au dusu-o B,C/ în B,C/ Saxoniîa B, Saxonie *Cj* vreo B/ani *Cjj* **2** îeijei B/ şijpre dînsul B/ au pus pe Liubomirschii hatman vielchi corunnii, după ce au murit hatmanul Iablanovschii C/l-au pus pe Liubomirschii şi hatman corunnii D/ l-au pus pe Liubomirschii hatman mare de corona leşască E,*Gj* hatman mare de corona leşască B/după B//3 Iablanovschii B,E, hatmanul Iablanovschii *Bjj* 4 leşeşti B,C/ putură B,C/făcură B,C//5 or face C, ari face B,E/să *Cjj* 6 goniască B,C/ *lipseşte* să-1 gone<a>scă din ţar<ă>E/ ţară B,C/precum B,E/au fost mai gonit D,E,G/ pre B//7 al lor B, *lipseşte* C/anume B,C/Den]De E/conte B,C/ vinisă C/franţozi B.C//8 să B,C*jdupă* mult *ad.* leşii C/atuncea B,C*jdupă* atuncea *ad.* domnii leşeşti D/că] pentru că E/ pus craiu pe un fecior a craiului Sobeţchii B,C,D,E, pus craiu pe un fecior a craiului al treilea Jan Sobeţchie G//10 20]21 B,C,D,E,G/ marsără B,C/ toţii B]toţi leşii *Cj* începură B,C//11a-1 B,C/RigaC// 12 Şved B,C,E, Şfed D/că-ijcă iaste B,C,E/ de B,C/moşiîe B,C/Şi turburară B/turburară *Cjj* 13 să apucă de B,C/ gîlceavă B,C,D,E,G/şfedzăscu B, sfeduluiC//141a Riga la vestita cetate *Bj* leşilor B,C/ trebuitoare Riga B, trebuitoare cetatea Riga C,D// 15 era B,C/înceapă B,C/ gîlceavă C,D, gîlceavă cu craiul Şvedului B,E,*Gj* ei]îei *Cj* să să facă C, să să facă tot una *Bjj* 16 Şvedul B,C/lui]craiului *Cj* piste *B.Cjdupă* cap *ad.* să-1 scoată din crăie şi din Ţara Leşască afară G//17 Decii B,C/Svedul B/ţară puternică B,C/era tînăr C.D//17-18 era tînăr numai de vreo G/era tînăr, numai de vreo şeasespreci, şeaptespreci ani şi bun vitiaz, dîrzu <dîrzU şi bun vitiaz E>B,E//18 şasesprăzece *Cj* vitiaz C/trecu B,C/ Mare Balticum B,C,E// 19 eşi]au eşit E/întru întimpinarea leşilor B,C,D,E,G/putură B,C/Şi nu-i putură sta înprotiva leşii a-i sprejeni *Bjj* 20 leşii *Cjdupă* leşii *ad.* pre şvezi B,E/începură B,C//20—21 unip-sC/unii din Ieşia să închina B,D,E,G/să *Cjj* 21 şvezi B,C/iar unii dinleşi să făcea D/făcea B,C/Avgust B,C// 22 21]22 B,C,D,E,G/Atuncea B,C/vreme B,C/Iablanovschii *Cjj* 22-1 Iablanovschi ce era hatman E/Iablanovschii ce era hatman vielchi corunnii B,G//

hatmanul coronie, care era cap la tot sfatul începături<i> leşeşti cel mai mare. Căci el să socotie că s-a mîntui de Avgust-craiu şi a lua pe crăiasa lui Sobeţichie, fiind ne-nsu-
f. 295 rat, s-a fi el craiu. Ce n-au / apucat să isprăvască ce gîndis(ă>, şi s-înplu Ţara Leşască de oştii streine, de rămasără) ca un roiu făr<ă> de matcă leşii.

23 <sic>. Pus<ă> craiul Avgustu hatman pe cel Lebomirschie, cari s-au pomenit mai sus, şi nu zăbăvii vreme, şi murii şi Lebomirschie. Apoi pus<ă> hatman coronie pe Adam Sinavschie. Era om mic de stat, dar întreg la minte, cu dreptate craiului şi-nvăţat foarte, şi om dumn<e>dzăescu, la streini milostiv.

24. Sfătui pe craiul Avgustu de s-agiunsă cu Moscul, că vădzu că pe Cifed nu-i putincios craiul să-1 bată singur. Că leşi<i> mai mulţii era cu Cifedul, de pe cum s-au dzis mai sus. Şi-i ascultă cuvîntul craiul Avgust şi s<ă> legă la un cuvînt cu ţarul Moscului, cu Petre Alicsovici.

25. Ţarul Moscului îndată preimi bucuros; că el încă-ş sc'himbas<ă> atunce portul, de luas<ă> orînduial<a> nemţască, şi vrea să-ş ispitască nărocul oştii sali. Şi dede

1—16 *lipseşte* hatmanul... cuvîntul M,P// 1 corunnii C/carele B,G, careli O începăturii C, începăturilor B,E,G//2 leşeşti B/ mare B,C/ CăciJPentru că B,E,G, Pentru căci D/ s'ocotiia B, C/ să va mîntui B// 3 şi va lua D, şi el va lua B,E,G/ luijcraiului B,C,D,E/ Sobeţchii B,C/ fiindu B/ nenusurat A, neînsurat B,C//4 şi a fi el craiu C, şi a fi el' craiu leşilor B,D,E,G/Ce B/gîndisă Cjau fost gîndit E//5să umpluB,C]s-au umplut E/ Leşască B/ oşti streine B,C/ rămasără B,C, rămasără leşii E//6 fără B,C/ leşii B,C, *lipseşte* E//7 Pusă C, Pus-au B,E,G, Atuneea pusă D/Avgust B,C/hatman (vielchiE) corunnii pre acel Liubomirschii <Libomirschii C> B,C,D,E,G//8 care C/ care mai sus s-au pomenit DJcareli mai sus s-au scris B,E,G/ zăbăvi B,C// 9 muri B,C/ *lipseşte* şi G/Liubomirschii B, Libomirschii C/pusă Cjau pus B,E,G/ *după* pusă *ad.* craiul D, craiul Avgust Cj corunnii B,C, vielchii corunnii E// 10 pre B,C/ Sinavschii C//10-11 Sinavschii, careli era om foarte întreg la minte şi cu dreptate craiului {Avgust E> B,E,G// 11 cu]şi cu C,D/învăţat B,C// 12 dumnezeescu B,C/ lajşi la Cj şi la cei cei streini foarte milostiv B,E,G/ foarte milostiv D// 13 Sfătui't-au atuneea pre B.E.G/ Avgust B/ să agiunsă C, s-au agiunsu B// 14 pre Cj Sved B,C/ nu-i putincios]nu-i cu putinţă E/craiul Avgust B,C,D,E/ craiul să-1 biruiască, să-1 bată Gjj 15 leşii B,C/ era de ţinea cu Şvedul B,D,E, era şi ţinea cu sfezii C, era cu Şvedul de ţinea Gj precum mai sus s-au scris B,G, după cum s-au scris mai sus C,D, după cum mai sus s-au scris E//16 să B,C// 17 ţaruljinpăratul B,D,E,G// 16—17 Craiul leşăscu s-au unit cu Petru Alexievici inperatorul Moscului (înpăratul moschicescu P> şi au mersu asupra Şvedului M,P// 17 Petr<u> Alexievici B,C,D,E// 18 Ţariul C] împăratul B,D,E,G/ priimi B,C// 19 el încă (atuneea G> îş (schimbasîe C> portu B,C,G//18-1 Acestu vestit imperator (împărat P> al Moscului atunce făcusă regulă noao, nemţască, şi schimbasă şi portul oştilor sali şi era bucuros să-şi cerce norocul. Şi pentru acee au dat pricină M,P// 19 atuneea B,C/ luasă B,C/ orînduială B,C// 20 vrea şi el E/ ispitiască B,C/ sale B,C/ dede B,C//

şi el pricin(ă> Cifedului pentru to<a>te ţările Livon<i>ei ce au luat Cifedul de la strămoşii lui, făr(ă> cale. Şi-ncepu şi el gîlcevi şi a s<ă> bate pe'de altă parte cu Cifedul
f. 295v de au luat cetate Narvei şi alteli. Ce Sfedul rămas(ă) / a s<ă> bate în doo părţii. Şi Muscul cu oaste lui iar bătea în doo părţii: cu o sam(ă> de oaste să bătea la Narva cu cifedzii, iar pe altă parte dedes<ă> oaste craiului leşescu într-agiutor.

Ce birui Cifedul pe craiul Avgustu şi-1 gonii în Şacsonie, în ţara lui. Şi Cifedul să dus(ă> dup(ă> dînsul, de au ernat acolo în Xacşonie, cu to(a>tă oastea.

26. Şi de fric<ă>, craiul Avgustu, că i-a istovii ţara, făcu pace cu Cifedul şi-i giur<ă> craiului cifedzescu cum nu-i mai trebuie să ias<ă> în Ţara Leşască, să fie craiu.

Şi dup<ă> acie să rădică Şfedul şi'vini iar în Ţar(a> Leşască şi coroni pe Stănislav Lcşinţchi, care era ficior solului celui mare ce trecus(ă> în dzileli lui Ant(i>ohi-vodă la Po<a>rtă, voevoda Poznavischie. Şi pe Iosîf Potovischie, voevoda Chiovischie, îl pus(ă>' hatman coronie, fiind rud(ă> cu Lecinschie.

1 pricină B,C/ Şvedului B,C/ toate C/toată Ţara Livoniii B,E,G/ţărileicetăţili P//2 ce au luat]pro care cetăţi le-au fost luat M,P/Şvedul B,C, 'şvezii M,P/ strămoşul B, strămoşii C,I)/ fără cale C, fără de cale B,D,E,G,M,P'inccpu B.C//3 gîlceavă B,C,D,E/a să bate B.C//2-4 început-au moscalii a să bati cu şvezii şi (de P> le-au luat cetate Narva M,P//3 parte B,C//3-4 Şvedul B,C//4 cetatea Narvii C/Narvei şi Riga şi alteli E,G/Ce]Şi C//4-8 *lipseşte* şi alteli... leşescu xntr-agiutor. M.P//4-5 rămasă a să bate în doao părţi B,C//5 Moscul B,C/ oastea B/iară *Cj* să bătea C//6 doao părţi B,C/samă de oaste B.C//7 şvezii B,C/pre dealtă C,D/dede B,C,G/craiului leşescujlui Avgust craiului leşescu B, craiului leşescu lui Avgust C.E//8 întru agiutoriu B.C//9 Şvedul B.Şfedul C.craiul Şvedului D/Avgust C/goni B,C/Saxoniia B,Saxonie C//9-11 Şvedul au biruit pe Avgust, craiul leşăscu, şi l-au gonit pînă în ţara lui în Sacsonie şi acolo au şi ernat cu toată oaste sa M,P// 10 Şvedul BJcraiul Şvedului C,D/dusă după B.C//11 Saxonie B,C/toată oastea lui B,C,E,G// 12 frică B,C/Avgust B.C/istovi B.C//12-14 Craiul leşăscu Avgust s-au •spăriet di şvezi că îa prăpădi toată ţara ; şi pentru acee au giurat' craiului şvezăscu, şi aşa au făcut paci,cum că nu-i mai trebueşti să îa (să iasă în P> Ţara Lăsască (şi P> să le fii craiu M,P//13 pace B,C/Şvedul B, Şfedul C]craiul Şvedului'D/giură B.C/şvedzăscu B, şfezăscu *Cjj* 14 trebue B/iasă B.C//15 după aceia B,C/ŞfedulJ craiul Şvedului B,D,E, şi craiul Şfedului C, Carol craiul Şvedului G/vini]au venit *Gj* iară C, *lipseşte* B,E,G/Ţara Leşască B//15-I6 Craiul Şvezăscu iarăşi au mersu în ţara Leşască şi au coronit craiu pre Stănislav Leştischii M.P//16 *după* Leşască *ad.* iară E/ şi coronijşi pusă craiu şi coroni G/pre Stănislav Lişcinschii, careli B,C/pre Stănislav Lişcinschii să fie craiu leşescu (leşilor E> careli D,F.'//16-18/'*ipseşte* care era ficior...voevoda Poznavischie. M,P//17 *repetă* celui G/mare B,C/trecusă'c/Antiohii B,C//18 (pre C,D> anume voevoda Poznavschii B,C,D,E,G/ pre B.C/Iusef Potoţchii C//18-19 Iusef Potoţchii ce era vcevoda D/Iusef Potoţchii (ce era E> starosta Haleţchii, voevoda Chiovschii B,E,G/Chiovschii C// 18-20 Pus-au şi hatman pre Iosif Potoţchii M,P// 19 îl pusă CJl-au pus B,E/coiunnii B.CJvielchii corunnii G//20 fiind rudă (niam C> cu craiul Stănislav Lişcinschii, văr primare C,D, careli era {fiindu E.G> văr primare cu craiul Stănislav Lişcinschii B,E,G//

27. Iară hatmanul Sinaţichie şi cu hatmanul Oghinţichie şi cu hatmanul Zapiva şi cu oaste moschice<a>scă era spre Litfa, într-altă parte.

28. Dece craiul şfedzescu au lăsat pe un ghin<ă>rar a lui cu o<a>ste, anume Cras, cu Stănislavi craiu în Ţara
i. 296 Leşască, / iară el au purces cu obuzul lui drept în Ţara Căzăce<a>scă, de au trecut Niprul pe la Stării Dub; şi ce-u lucrat s-a scrie înainte, la rîndul lui.

29. Atunce leşi<i>, fiind Racoţi pribag la dînşii, i-au dat vro doodzăci de ste<a>guri de oaste într-agiutor, de au eşit şi el în Ţ<a>ra Ungure<a>scă cu zorbâ, ca să s<ă> dezbată Ţ<a>ra Ungure<a>scă de la nemţii. I-au dat leşii, cărei ţinea cu Cifedul, că s<ă> temea de Ne<a>mţu să nu dea agiutor lui Avgust-craiu, fiindu-i Ne<a>mţului alector; ce i-au dat pentru să-i fac<ă> înpedecare.

30. Dece Racoţi, cum au eşit cu aceli 20 de st<ea>guri în Ţara Ungure<a>scă, au şi-nceput mulţimea de unguri a s<ă> strînge la dînsul, de s<ă> făcus<ă> la cindzăci, ses<ă>dzăci de mii de oaste. Că alerga den toate ţările, din Moldova, de la munteni, pîn' şi tătari, făr<ă> poronca, pe furiş, să ducea la le<a>fă la dînsul.

1—3 *lipseşte* Iară hatmanul... într-altă parte. M.P//1 Sinavschii C, Adam Sinavschii D/ Oghinschii C, Ogenţchii *Bjj* 1—2 Iară Adam Sinavschii hatman corunnii a craiului Avgust <ce era a craiului Avgust hatman vielchii corunnii E> şi cu Oghenschii (ce era E> hatman polnii corunnii şi cu Zapieva hatmanul de Litva <şi cu hatmanul de Litva anume Zapieva G> şi cu oaste moschicească B,E,G// 2 Zapieva C,D/ oastea moschicească C//3 Litva B,E// 4 *lipseşte* 28 E/Decii Cjlară Carol B, *lipseşte* M,P/ şfedzăscu B/ pre B,C/ gheneral B.C//5 al lui C// 4-6 Craiul şfezăscu cu tot obuzul lui au purces drept în M,P// 5 oaste B,C/ Cras gheneral C,D/ Stanislav B/Stanislav Lişcinschii, craiul leşescu în Ţara Leşască C// 6 *ante* iară: 29 D, 28 E/iar B,C/ eljcraiul Svedului B,D,E, craiul şfezescu C, Carol craiul Şvedului G//7 Căzăcească B,C/ *lipseşte* de M,P/ trecut-au M,P/ Niprul]Nistru P/ pre B,C/Starii Dub] Sărai Dubă P//8 şi]iar M,P/ ce au B,C/ să vă scrie B, să scrie *Bj* înnainte B,C/lui] său B,E,G, lor *Bjj* 9-3 *lipsesc* M,P// 9 29]30 D/Atuncea leşii C/Atuncea leşii carii ţinea cu craiul Stanislav Lişcinschii, fiind Racoţii B/ Racoţii *Cj după* dînşii *ad.* în Ţara Leşască E// 10 vreo B,C/doaozăci B,C/ stiaguri B, steaguri C/ *ad. marginal* de stiaguri *Cj* întru agiutoriu B,C//11-12 Ţara Unguriască[1-2] B,C/ jorba A/ să-ş dezbată B,C,D,E// 12 nemţi B,C/ Şi i-au dat leşii B, Şi i-au dat leşii oaste E.G//13 *după* leşii *ad.* agiutoriu *Cj* carii B,C/ Şvedul B, Sfedul C]craiul Şvedului D/ să B,C/ Niamţu C]nemţi B,E,G//14 ajutoriu *Cj* craiu]craiul leşescu *Cj* fiindu-i Niamţului *Cj* fiind nemţilor B,E,G//15 ce]ce numai *Cj după* dat *ad.* oaste E,G, oaste lui Racoţi D/ Să facă în'piedecar6 C, să facă nemţilor înpiedecare B, să-i facă Niamţului înpiedecare D, pentru ca să-i facă înpiedecare nemţilor E// 16 30]31 D/ Decii B,C/ Racoţii B/ *ad. marginal* cum *Cj* eşit]sosit E,G/ aceli doaozăci B,C/ stiaguri B,C/ *după* stiaguri *ad.* cu oaste B,E,G// 17 Unguriască B,C/început B.C//18 a să strînge B,C/ de să făcusă C]de s-au fost făcut B,E, de îş făcusă D//19 şeasezăci B, şasezăci *Cj* din B,C/ ţările B.C//20 munteni B,C/ pînă B,C/ tătari B,C/ fără de poronca B,C,D,E//21 liafă B,C/ *după* dînsul *ai.* la Racoţi *Gjj*

Atunce moldovenii, mulţii şi ficiori de boier, să duce la le<a>fă, unei la moscali, unei la Ieşi, unei la Racoţi, unei la Cifed, pentru agonisita.

31. Şi Racoţi, pe unde găsie nemţii, îi tot băte şi-i scote de pen cetăţii. Mai îş dezbătus<ă> ţara, c-au înblat vro doi, trei ai pen Ţara Ungure<a)scă. /

f. 296v 32. Nemţii să bătea cu Franţujul şi nu pute să stea să s<ă> bată şi cu Racoţii. Deci mai pe urmă au dat Ne<a>mţului agiutor Inglezul 40 000 şi Danie 30.000. Şi ş-au înglotit oastea Ne<a>mţul ş-au început a s<ă> bate şi cu Franţojul şi cu Racoţi. Ce pe Racoţi l-au biruit şi l-au gonit la franţuzi, iară o sam(ă> de boiarii unguri, cărei ţine cu dînsul, au pribegit aice în Moldova, iar unei în Ţara Leşască. Ce cesştii de aice în scurtă vreme ş-au făcut pace şi s-au dus înapoi.

33. Atuncea, pe aceia vreme, to<a>tă Evropa să tulburaşi) cu oştii, de au înblat cîţiva ani acestea oştii, ce s-au pomenit mai sus. Numai turcii ave paci, şi le tot înbla cărţile şi soliile ni la unul, ni la altul, de-i tot îndemna şi-i învrăjbie. Ce în scurtă vreme vinii şi la dînşei zorbâ, pecum înainte arată. Să lăsăm celea streine, să vinim iar la Moldova.

1 Atuncea B,C/ moldovenii B,C/ mulţi B,C/ *lipseşte* şi E/' de boiari C, de boiari de mazili B,E,G/ să ducea B,C// 2 la lefe'B,E]la dînsul la liafă *Cj* unii[1-4] B,C/ Ieşi B,C/ *după* Racoţi *ad.* în Ţara Unguriască, iar B,E,G//3 la Şved B, la Şfed C, la Şved să ducea *Gjj* 4 *lipseşte* 31 C,D/ Racoţii *Bj* pre B/ unde *Bj* găsiia nemţi B,C/ bătea B,C// 5 scotea B,C/ pin C, prin *Bj* cetăţi B,C/ dezbătusă *Cj* ţara]Ţara Unguriască E/ că au umblat B.C//6 vreo B,C/ trii B,C/ ani B,C,E/ pin' B,C/ Unguriască B, *Cjj* 7 32]31 *Cj după* Nemţii *ad.* la acea vreme B,E,G/ franţozii B,C,E,G/ putea B,C// $ să bată B,C/ Decii B,C/ pre *Bj* Niamţului B.C//9 agiutoriu *Cj* Enuglezul *Aj* patruzăci de mii <de oaste D,E> B,C,D,E/ Daniia B,C/ *ad. marginal* şi Daniia 30.000 G/ triizăci de mii <de oaste D> B,C,D// 10 Niamţul B,C/ şi au'B,C/ a să bate B,C/ franţozii B,C,E//11 Racoţii[1-2] B,C/ pre *Cj* l-au biruit]l-au bătut, l-au biruit D//12 franţozi B,C,E, *corectat Aj* samă B,C/ boiari B, boiari *Cj* carii ţinea B.C//13 dînsul]Racoţii B,D,E,G/ pribegit *Bj* aici B, aicea *Cjj* 13-22 *lipseşte* iar unei... iar la Moldova M,P// 13 unii B,C/ *după* unii *ad.* au pribegit C//14 Ce acei <aceşti G> ce au fost pribegit aicea B,G/ Şi <Ce E> aceştiia carii au pribegit <ce au fost pribegit E> aicea în Moldova C,E// 15 pace *Cj* duslîntorsu D/ înapoijîn pămîntul lor, în Ţara Unguriască *Bj după* înnapoi *ad.* la pămîntul lor în Ţara Unguriască B,E,G, în Ţara Unguriască *Bjj* 16 33]32 *Cj* pe]la B,C,E,G/ vreme B, vremie *Cj* toată B,C//17 cu oşti să tulburasle cu oşti C, să turburas(ă) cu oşti *Bj* umblat B,C/ aceste B,C/ oşti B.C//18 ce s-au pomenit mai suslce mai sus s-au scris B,E,G, ce s-au scris mai sus *Cj* avea pace B.C//19 umbla cărţile B,C// 20 învrăjbila B,C/ vini B,C/ dînşii B,C/ jorba A//21 precum B,C/ innainte B,C/ Să lăsăm acum B,E, Să lăsăm acum, dară G, Lăsăm acum D/ cele streine B,C/ <şi G> să vinim <iar B> a scrie pentru Moldova B,E,G, să vinim iar la Moldova să scriem C, să vinim cu rîndul iar la Moldova a scrie *Bjj*

34. Brîncovanul chemă pe boîari<i> pribegii la sine, şi făcur<ă> sfat pe taină, să stea să le fac<ă> domnu pe unul dintre dînşii, iar nu din Cantemiresştii. Şi s<ă> fe- f. 297 rir<ă> / de Bogdan, fiind Cantemiresştilor cumnat, să nu ştie nemic de cel sfat.

Şi triimis<ă> la Costantin Duca-vodă, Brîncovanul, ca-n chip de sol, pe un mitropolit a patriiarhului Dosoftei de Ierusalim, anume Hrisantos, carele acel Hrisantos pe urmă au cădzut şi patriiarhu la Erusalim. Şi mărgîndu la Duca-vodă, ş-au dat solie ce au avut, iar pe taină, cu Iordachii Rusăt visternicul, au avut altă solie, de-igiur<ă> de la Brîncovanul pentru celi trecute pizme vechi şi gro<a>zi şi pagube, ce au avut Iordachii, să fie ertate. Şi feci şi logodnă c-un ficior a lui Iordachi, anume Necu-laiu, să ia pe o fată a Brîncovanului, şi de aemu înainte să fiîe fraţi, şi de Cantemiresştii să fie despărţit, şi lep<ădat de prieteşug<ul>lor. Şi-1 întrebă pe cineva socotii, dintre boeri<i> Moldovei ce-s pribegii acolo, să cheltuiască Brîn-covanul la Po<a>rtă, să-1 puie domnu. Deci Iordachi,

1 34]33 C, 29 M, 21 P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ chiemă B, chemat-au C, au chiemat E/ pre B,C/ boiarii B, boiarii C/ pribegi B,C/ sine]dînsul B,C,E,G/ Brîncovanul, domnul muntenescu au chemat la sine pre boerii cei pribegi şi au făcut M,P// 2 făcură B,C/ pre$^{1-2}$ C, pre^{2} B/ le facă B,C// 3 Cantimireşti B,C/ să feriră B,C]s-au ferit şi M,P// 4 fiindu B/ Cantimireştilor B, Cantemireştilor *Cj* cumnat Cantemireştilor D,M,P//5 nemică B,C/ acel B.C/ *lipseşte* să nu ştie... sfat M,P// 6 Şi triimis<ă> Brîncoveanul-vodă la Costantin Duca-vodă ca în chip B, C,E,G/ Brineoveanul-vodă D/ Brîncovanul au triimes la Duca voevoda M,P/,/ 7 pre *Cj lipseşte* a patriiarhului Dosoftei M,P/ Dosiftei B,C,D//8 de]di la M,P/ Ierusa-lim B,C// 8-9 anume Hrisanthos, carele {careli B> acel {mitropolit B,E,G> Hri-santhos mai pe urmă *(lipseşte* mai pe urmă E> au agiunsu (ajunsu C> de au fost şi B,C,D,E,G/ *lipseşte* acel Hrisantos M.P//9 mai pe urmă M,P/ cădzutjfost M,P/ ierusalim B,C/ mergînd B,C//10 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ soliîa *Cj* Şi măr-gîndu]Deci acel mitropolit viind M,P/ voevoda M/ ce au avut]ce ar fi avut M,P/ iară *Cj* pre C//11 Iordachi B,C/ vistiernicul B,C]vornicul E// 10-13 *după* avut *ad.* Acelaşi mitropolit, pre di altă parte au mers pre taină la Iordachi Rosăt, avîndu altă solii. Au giurat mitropolitul lui Iordachi dispre parte Brîncovanului pentru pizma ce veche, groază M,P//11 soliîe B/ giură B.C//12 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ celi tre-cute B,C/ pizme vechi B,C//13 groaze B,C/ Iordachi B,C// 14 *lipseşte Şi* M,P; fece C] făcu B,E,G/ cu un B,C/ anume Nicolai B,C/ Făcut-au logodnă cu ficiorul lui M,P//15 pre B, *lipseşte Gj* Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ de acum] de cii B, de-acii E.G, de acolo M,P/ înnainte B,C//16 fie B,C/ Cantimireşti B,C/ lepădat B,C//16-18 fraţi, iar di priiteşugul Cantimireştilor să fii dispărţit şi lepădat. După aceia acel mitropolir au în-trebat pre iordachi pre cini va socoti el din boerii M,P// 17 prieteşugul B,C/ Şi-1]Şi B, E/pre cine B,C/socoti B,C/dintre]din B,E,G//18 boiarii B, boîarii *Cjj* 18-19 boiarii pribegi ce sînt acolo, în Ţara Munteniască, să cheltuiască Brîncoveanul-vodă să-lpue domn G//18 Moldovii B,C/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,M,P/ pribegi B,C/ *după* acolo *ad.* în Ţara Munteniască B,E, la munteni C,D/chieltuiască *Cj* Brîncoveanul-vodă B,D,E, Brîncovanul-vodă *Cjj* 19 Poartă B,C/ să-l]şi să-lM,P/ pue B/ Decii B,C,D, *lipseşte* M,P/ Iordachi Rusăt visternicul D//

măcar că era om înţelept, iar fire îi era de grec lacom la cinste; nu socotii nice la Dumnedzău, nice ruşine de oa-meni, nice la osînd<ă> sau la ce va vinii pe urmă lucrul.

35. Şi-ndată făcu logodnă şi priimii să s<ă> lepede de Cantemiresştii. Pe Ant<i>ohi-vodă încă 1-au rugat Brînco-vanul să-i dea'fata şi să s<ă> lepede de prieteşugul Cup<ă>-resştilor, şi n-au priimit; iar el, cum<u>-i vini zamanul, f. 2'J7v îndată / priimii cu bucurie.

Ce s<ă> ştiţi, fraţilor, că nu numai Iordachii, ce toţi greci<i), mai drepţii şi mai bune slugii nu-i alt ne<a>m în lume, pînă iaste stăpînul în cinste şi-n puteri; iar cît să slăbesşte sau să micşure<a>dză cinste stăpînului, îndată să şi las<ă> şi ale<a>rgă la altul, cărei vede că-i mai cu puteri. Pecum şi Iordachi, făcînd această grab<ă>, mai pe urmă la multe primejdei de viiaţă şi de pagub<ă> au vinit, care să va ar<ă>ta înainte, la rîndul lor.

36. Dzis-au Iordachi cătră acel mitropolit că iaste bun de domnie Mih<a>lachi spătar, ficiorul lui Ion Răco-viţ<ă> vor(nicul), că iaste neiam de boer vechiu, moldo-van şi iaste rudă şi Brîncovanului. Şi essţe şi bun că nu-i va ieşi Brîncovanului din cuvînt, la ce i-ar poroncii.

1 măcarî B,C/înţălept B,C/ iară B,C]însă M,P/ firea B,C/îi]lui M,P//2 cinste B,C/ la cinsti şi la jacuri; după obiceiul Cupăreştilor n-au socotit M,P/ socoti B,C, socotiîa E/ Dumnezeu B,C// 2-3 nici$^{1-3}$ B,C/ ruşine B,C/ nici la ruşini dispre oamini M.P//3 osîndă B,C/ sau]şi M,P/ vini BC/ la ci a rămine lucrul mai pre urmă M,P/ pre C//4 35]34 C, *lipseşte* M,P/ Şi]Deci M,P/ îndată B,C/făcu]au făcut M,P/şi priimi B]s-au priimit M,P/ să s(ă> lepede B, să să lepede *Cjj* 5 Cantimireşti B,C/ *lipseşte* Pe Ant(i)ohi... Brîncovanul să-i M,P/ Şi pre Antiohii B,C,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,C,E,G// 5-6 Silui Antiohii-vodă au zis Brîncoveanul-vodă că-i va da fata, de să va lepăda de prieteşugul D// 6— 16 *lipseşte* dea fata... înainte, la rîndul lor M,P//6 s(ă> lepede, B, să lepede C/Cupă-reştilor B,C//7 el]lui Iordachi B,D,E,G/ cum îi vini B,E,G/ cumu-i vini pre voia lui C//8 priimi B,C// 9 să B,C/ Iordachi B,C/ *după* fraţilor *ad.* iubiţi cetitori *Gj* ce toţi grecii B]ce mulţi din greci *Cjj* 10 drepţi B,C/ bune B, buni C/slugi B,C/ niam B.C 11 lume *Cj* iaste B,C/ cinste B,C/ în putere B,C,D//12 slăbeşte B,C/ sau] şi G/micşuriază B,C/ cinstea C//13 lasă B,C/ aliagă B,C/ altul]alt stăpîn G/care C]pre careli îl B,E, careli îl vede D/ vede B,C/ că-i]că iaste B, *lipseşte* E//14 putere B,C,D/ făcîndu B/ grabă B.C//15 pre B/ primejdii B,C/ pagubă C, pagube B//16 care B,C/ să vor arăta B,D,E/ arăta *Cj* înnainte C, *lipseşte* B,E/ să vor arăta la rîn-dul lor înnainte *Gjj* 17 36]35 C, *lipseşte* M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul *Cj* că]cum că M,P// 18 domniîe *Cj* Mihălachi B,C/ spătar B/ spătariul Mihălachi Racoviţă M,P/ ficior B,C,E/ Racoviţ<ă> B, Racoviţă *Cj lipseşte* ficiorul lui Ion Răcoviţ<ă> vor<nicul> M,P// 19 vornicul C, vornicului B,E/ că]fiind că M.P//19-20 iaste$^{1-2}$ B,C' niam B,C/ boiariu B, boîariu *Cj* vechiu B,C/ vechiu, moldovan, ficiorul lui Ioan Racoviţă vornicul şi esti şi rudă Brîncoveanului M.P//20 iaste şi rudă *Cj* rudă]niam D/ *lipseşte* şi *Cj* Brîncoveanului-vodă B,D,E,G, Brîncovanului-vodă *Cj* iaste B,C// 20-21 Şi esti om foarti bun şi cum că nu va eşi din cuvîntul Brîncovanului, ori la ci i-ar poronci M,P// 21 eşi B.C/la]şi B,G/ i-ari poronci B/ poronci *Cjj*

Iară aceasta nu dzice Iordachi pentru altă, ce o dzice căci era Mih<a>lachi de casa lui, rud<ă> apro<a>pi, și va faci pecum i-a hii voia lui, și va mînca ț<a>ra pecum au mîncat-o și la Antiohi-vodă. Care aşe i s-au şi tîmplat de au făcut, pecum au şi gîndit.

37. Şi cu acestu sfat încă şi mai mari mulțămită arătă Iordachii lui Ant<i)ohi-vodă; că Mih<a>lachi spătarul era plin de niiam, boiarii <carii era) mai capete în țară, f. 298 şi era toții / de casa Cantemiresştilor. Iar dup<ă> ce au luat Mih<a>lachi spăt<arul> domnie, acila s-au despărțit toții de casa Cantemiresştilor şi s-au făcut toți de casa lui Mih<a>lachi spăt<arul>, şi Cantemiresşti răm<ă>ses<ă> din boiarii de frunte numai cu cumnatul său, cu Bogdan hatmanul. Aşe le aşădză, acestea vorbe toate, acel mitropolit, şi s<ă> dus<ă> de le spus<ă> Brîncovanului toate, deplin.

38. Costantin Duca-vodă de acestu sfat nemic nu ştiu, nice pricepu. Şi'ncă îl şi boiarii pe Iordachi, îlpus<ă> vornicu mare de Ț<a>ra de Gios, ca să-1 fac<ă> al său prietin. Deci ştiu că 1-au făcut, ca o<a>Ia pe lup.

39. Atunce Costantin Duca-vodă au scos pe țărani mi<e>re şi cear<ă>, de au dat pe desetina de stupi şi deporcii, de tot mascurul şi de un stup, cîte <o> oc<ă> de miere şi de ciiar<ă>.

40. Trecut-au un sol moschicescu mare de laȚ<a>rigrad pen Iaşii, mărgînd la Moscu, anume cnedzu Dumitru Galecin. Ş-au botedzat un cucon a Ducăi, de s-au cumătrit, şi 1-au cinstit dup-obiceiu.

41. Atunce, din boiarii cei pribegii ce Iera în T<a>ra Munteniască, anume Vas<i>lie Costachi vel-vornic, i s<ă> f. 298v tîmplă moarte / acolo, în pribegie. Şi n-au apucat să-ş, vie la pămîntul lui şi Ia casa lui, nice să s<ă> bucure de sfatul ce-1 începus<ă>.

42. Pe-acie vreme era vizir Rămif răiz-afend, carele fuses<ă> sol la pace, cînd s-au făcut la Carlovici. Şi luas/ aminte, de ştie toate fapteli şi mesştec<ă>turile muntenilor, încă pîn-a nu cade vizir, şi dzice: „Eu, de aş cade vizir, ştiu ce aş faci muntenilor pentru Moldova, că Iei au prăp<ă>dit-o cu mesşterşugurile lor. I-aş faci pe dînşi<i>-de ar înple ț<a>ra de oameni, şi to<a>tă cheltuiala să fie de la dînşii".

1—14 *Upseşle* Iară acesta... cu Bogdan hatmanul. M.P//1 nu o dzicea B, nu o zicea C,D/ altăceva C/dzicea B, zicea *Cj* căcijpentru că B,E, pentru căci D//2 Mihalachi spatariu B, Mihalachi spătar C,E,G/ Mihalachi spătar era D/ *ad. marginal* de casa lui D/ rudă B,C]neam de D/ aproape B,C/ *după* aproape *ad.* fiindu (fiindu-î D) giupîniasa lui Iordachi vară primară lui <cu G> Mihalachi spătar *(lipseşte* lui Mihalachi spătar D> şi gîndiia (gîndind D> că va face B,D,E,G/ face C//3 precum B,D/i-a hi B, i-a fi C, îi va fi D,E/ tara B,C/ precum B//4 şi la domniia lui Antiohii B,G, şi la Antiohi-vodă, la domniia dintîi E/ Antiohii C/ Care B,C/ asia B, aşa C/ *lipseşte* şi B//5 precum B// 6 37]36 C/ acest B,C/ mare B,C// 7 Iordachi C, Iordachi Rusăt B,E/ Antiohii B,C/ Mihalachi spătar B/ spătariul *Cjj* 8 niam B,C/ boiarii carii era mai capete B, boiarii cei mai capete B,D,E,G//9 *lipseşte* şi C/ toți B,C/ Cantimireştilor B,C/ Iară după B.C//10 Mihalachi B,C/ spătar B, spătariul *Cj* domniia B,C/ aceiîa B, aceia C/toți s-au despărțit D//11 toți B,C/ Cantimireştilor B,C// 12 Mihalachi spătar B/ spătariul *Cj* Cantimireştii B,C// 13 rămăsese B, rămăsesle *Cj* de]cei de B,C,E,G/ cumnată-său B, cumnatu-său *Cjj* 14 *lipseşte* cu B/ Aşea B, aşa *Cj* aşeză B,C/ aceste vorbe B,C// 14-16 Aşa să aşăză acel mitropolit cu Iordachi Rosăt şi s-au dus în Țara Muntenească la Brîncovanu şi i-au spus *(de* P> toati M,P// 15 să dusă B,C/ spusă B,C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 16 *lipseşte* deplin M,P// 17 38]37 C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Costantin M,P/ voevoda M/ acest B,C/ nemică B,C/ de toati aceşti nimica n-au ştiut M,P// 18 nici B,C/ *lipseşte* nice pricepu M,P/ încă B, *ad. marginal: CI* îl şi boeri B, îl şi boiari C]au şi boerit M,P/ pre B,C/ Iordachi Rusăt B,E,G,. Iordachi Rusăt visternicul D/ îl pusă B,C]puindu-l M.P//19 vornic mare CJvel-vornic *Gj* mare B/ Țara B,C/ facă B.C//20 priiatin B, priiatin *Cj* să-1 facă priiatin mai di apro<a>pi M,P/ Decii stiu B,C]Adivărat M,P/ *după* făcut *ad.* priiatin D/ oaia. B/ ca o o<a>i presti lup M,P/ pre B,C// 21 39138 C, 35 M, 27 P/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ voivoda M/ pre B,C//

1 miiare B, miiare *Cj repetă* şi cear(ă) *Aj* ceară B, *Cj* pe^pentru B, E, *Gj* porci B, C /• 1—3 di au dat, diosăbit di desătină, adică di fiiştlcare stup *(şi* mascur M) citi o ocă mieri şi ceară M,P// 2 o ocă B,C// 3 miiare B,C/ ceară B, *Cjj* 4 40]39 C, 35 M, 28 P/ Trecut-au atuncea B,D,E,G/ un]şi un *Cj* mare, moschicescu C, mare, viind. E,G/ mare B/ Țarigrad B,C// 5—7 Cnîazul Dimitrii Galițin, sol moschicescu din Țarigrad, au vinit prin Eşi şi au botezat un copil a Ducăi voevoda şi s-au încumătrit şi l-au priimit cu mari cinsti M,P// 5 pin CJviind pin B/Iaşi B,C/ mergînd C/ mergîndu la țara lui la Moscu B,G/ anume B,C/ cnîaz B, cnîazul *Cj* Dimitrie Galicin B,C,D// 6 Şi au B,C/ cocon a lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ încumătrit B,C,D,E,G// 7 *după* cinstit *ad.* Costantin Duca-vodă B,E,G, Costantin Duca-vodă pre sol D/ după C]pre B/ obiceai B.C//8 41]40C, 29 P, *lipseite Uj* Atuncea B,C ceijciei *Cj* pribegi B,C/ era B,C/ Țara B,C// 8-12 Vasilii Costachi vel-vornic, ci era pribag în Țara Muntenească, n-au apucat să să bucuri di sfatul ce-1 începusă, ci au murit acolo, în Țara Muntenească M,P// 9 anume Vasilie B,C, vornicu B/ să B,C// 10 întîmplă C/ încă i să intîmplă E/ moartea B,C/ să vie *Gjj* 11 *lipseşte* şi la casa luiC /niciB,C/ săC// 12 ce începus<ă) B/ începusă CJfăcusă *Bjdupă* începusă *ad.* să-1 facă *Djl* 13 42J30 P, *lipseşte* C,M/ Pre aceia vreme B,P Pre acela vremie C, Pre aceli vremi M/ Rami B,E,G, Remif D, *lipseşte* M,P/ reiz-efendi B, C, D]ce fusese reiz-efendi E,G/ carele B, careli C// 13-r. 6 din p. urm. carile ştie pre bini, de cînd au fost sol la pace ci s-au făcut cu nemții, tot rîndul Țării Munteneşti. Deci cum au încăput vizir, îndată au şi triimes la Brîncovanul {poronca M> să me<a>rgă la Poartă, ca să-1 mazilească, că să teme turcii că amintirile nu-1 vor pute prindi la mînă, că era în mulți prepusuri la înpărății cu o domnii îndelungată ca aceeîa M,P// 14 fusesîe C]au fost B,E/ pace *Cj* cîndu *Bj* Carloviți B, Carloviț C/ luasă *Cjj* 15 ştiîa B,C/ mesştec(ă)turile] meşterşugurile B,E,G, meşterşugurili *Cj* muntenilor B,C// 16 pînă B,C/ cade"]!! B,C,D,E,G//16- 17 vezir" *Bj* dzicea B, ziceaC]au fostu dzicîndu E// 17 face B,C/ muntenilor B,C/îei]ei *Bjj* 18 prăpădit-o B,C/ meşterşugurile B, meşterşugurili *CI* face B,C/ pre *Cj* dînşii B,C//19 ari umple *Bj* umple *Cj* țara B,C/ toată B,C//

43. Dece în scurtă vreme au şi cădzut vizir. Ce, cum au cădzut, îndat<ă> au şi chemat pe Brîncovanul la Po(a>rtă, ca să-1 mazilescă din scaon, că s(ă> teme turcii că nu-1 vor putea prinde la mîn<ă>.

Deci fiind în multe prepusuri la înpăr<ă>ţiie o domnie îndelungată ca acie, nu vrea să margă la Po<a)rtă. Iară unchii lui, Ca<n)tacozonesştii, sfetnici<i> lui, nu l-au lăsat să îa într-altă parte, ce l-au înbărbătat numai să margă la Po<a>rtă, că apoi, nemărgînd el, va aduci perirea ţării şi boîarimei. Şi aşea, cu mare grij<ă>, au purces la Udriiu şi, mărgînd încetu, pîn-a sosi în Udriiu, ş-au tocmit lucrul cu banii, ca un domnu bogat ce îera, cîtu nice vizirul n-au avut ce-i face. Ce încă / l-au grăit de bine cătră înpăratul; că încotro să întorce, vizirul tot de bine-1 grăia.

Ce, dac-au sosît la Udriiu, l-au întrebat înpăratul pe vizirul de ce au adus acolo pe domnul muntenescu. Iar vizirul au dzis că l-au adus, că-i om înţelept, cu sfat şi avut, că „la această vreme ne trebuîeşte sfat şi bani". înpăratul au dzis: „Să nu-1 zăbăvesştii aice, ce să-1 înbraci cu caftan, să nu stea ţara acie făr(ă> domnu".

1 43]41 *Cj* Decii B,C/ vreme B,C/ câdzut]agiunsu de au fost B,D,E,G/ au şi cădzut] l-au şi pus înpărăţie *Cj* vezir B// 2 Ce cum au cădzutjCe cum au agiunsu de au fost vezir B, Ce (Şi E) cum l-au pus înpărăţila vizir D,E, Ce cum au luat vizirlîcul C] Şi *Gj* îndată B,C/ chiemat B,C/ pre *Cj* Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//3 Poartă B,C/ *lipseşte* ca D/ maziliască *B,Cj* să temea B,C// 4 mînă *Cjj* 5 Decii B,C/ fiindu B/ *ad. marginal* multe D/ înpărăţie B,C/ domniîe B// 6 aceia B,C/ Poartă B,C/ Iar B,C// 6-11 *lipseşte* nu vrea să margă... au purces la Udriiu M,P// 7 Cantacozineştii B,C/ *după* Cantacozineştii *ad.* Mihai spătariul şi Costantin stolnicul *Cj* sfetnicii B,C/ *după* lui *ad.* Mihai spătariul şi Costantin stolnicul D// 8 parte B,C/ ce l-au înbărbătat şi l-au îndemnat B, ce l-au îndemnat şi l-au înbărbătat E,G/ *lipseşte* ce l-au înbărbătat numai să margă la Po<(a)rtă *Cjj* 9 Poartă B/ *lipseşte* el B,G/ aduce B, aduce *Cjj* 10 peirea B, perire *Cj* ţărîi B,C/ boerimii B,C/ aşîa B, aşaC/ mare B,C/ grije B,C// 11 mergînd încet pînă B,C/ mergîndu pre încet, încă pînă a agiunge <pîră a nu sosi P> la Odriiu M,P// 12 lucrul]toati lucrurile M,P/ *lipseşte* domnu M,P/ era, cît nici B.C/ cîtu]atîta cît M,P// 13 veziriul B, viziriul *Cj* face B,C/ bine B,C// 14 cătră] la M,P/ că]ce *Gj lipseşte* că încotro... de bine-1 grăia M,P/ încătro B,C/ întorcea B,C/ veziriul B, viziriul *Cj* de B,C//15 îl grăila B,C/ *după* grăiîa *ad.* pe Brîncoveanul-vodă B,E,G, pre Brîncoveanul-vodă, cu toţii D// 16 dacă B,C/ sosit B,C/ După ci au sosit Brîncovanul la Odriu M,P// 17—18 veziriul"" B, viziriul" C//17 di ce B,C]drept ci M,P/ *lipseşte* acolo M,P/ pre B/ *lipseşte* Iar M,P// 18 dzis]răspuns M,P/ *lipseşte* că M,P/ că-i]că iaste B,C,D,E,G/ înţălept B,C/ l-am adus pentru că esti om înţelept, cu bun sfat şi bogat M,P// 19 că] şi M,P/ vreme C/ trebuîeşte B,C// 20 Iar înpăratul B,C,G, Şi înpăratul M/ zăbăveşti B,C/ aicea B,C// 21 caftan B,C/ aceia B,C< *după* caftan *ad.* şi să să ducă, ca M,P/ fără de •domnu B,C.D.E,G,P//

44. Vizirul, dac-audzi aşe, l-au chemat la adunare, şi şi pentru alte ce au avut a-i dzice, l-au întrebat pentru Ţ<a)ra Moldovei, ce s-au stricat şi s-au pustiit: „0<a>rl de schimbările domnilor, au de osştii ce au călcat?" Iar el, vrînd să mazilească pre Costantin Duca-vodă, au dzis că o au strica t-o domnul, carele iaste aemu domnu într-însa.

45. Vizirul i-au dzis: „Dar pute-vei tu să porţii de grije acei ţărîi, să-ţi fie pre sam<ă>, să o tocmesştii, să fie plin(ă> de oameni?" Iară el, dac-au audzit aşe, foarte era cu voie să fie domnu la 2 ţărîi, că pentru acie aduce oştii streine pen ţara no<a>stră şi schimba domnii dintr-însa, f. 299v să o strici şi s(ă> rămîie / pustie.

Dece [de] la această întrebare n-au putut da răspunsu vizirului pîn' nu va lua răspunsu de la unchei săi, ales de la Costantin Ca(n>tacozino stolnicul. Ce s-au rugat vizirului să-1 aştepte pîn-în 5 dzile, să s(ă> socoteiască, şi atuncii îi va da răspunsu vizirului pentru acestu lucru.

1 44]42 C, 38 M, 32 P/ Veziriul B, Viziriul C/ dacă B,C/ audzi]au auzit B/ aşîa B, aşa *Cj* chiemat B,C/ *după* adunare *ad.* pe Brîncoveanul-vodă B,E,G/ *repetă* şi *Cjj* 1—2 Viziriul au chemat pre Brîncovanul la adunări şi dup(ă) ci I-au zis pentru toate ce-au avut, l-au întrebat şi M,P// 2 altă E, alteli D, alte trebi *Cj* l-au]şi l-au B,E/ pentrujşi pentru B,C,E,G// 3 Ţara Moldovii B,C/ ce]drept ce M,P/ stricat B,C/ Oari B, Oare C]Au M,P// 4 schimbărili B/ oşti *Cj* sau că au călcat-o ostile M,P/ Iar el]Iar Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul M,P// 5 vrîndu B/ maziliască B,C/ *lipseşte* Costantin M,P/ voevoda M/ *după* dzis *ad.* cătră veziriul B, D,E,G//6 că au stricat-o B,E,G/o au stricat domnul C//5—6 Duca voevoda, au răspuns : pre Ţara Moldovii au stricat-o M,P; careli B,C]ce P/ iaste acum B,C/ *după* aemu *ad.* acolo M,P/ *lipseşte* domnu într-însa M,P/ întru dînsa *Cjj* 7 45]43 C, *lipseşte* M,P/ Iară veziriul B, Viziriul iar *Cj* i-au]au E,G/ putea-vii B, pute-vii *Cj* porţi B,C// 8 *după* griji *ad.* şi M,P/ aceii ţări B,C/ pre samă B,C]în samă M,P/ să o tocmeşti B,C, şi să o tocmeşti M,P/ şi să fii plină M,P// 9 plină B,C/ el]Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ dacă B,C/aşla B.aşa C/foarte îi era B,C,D,E,G//9-12 Brîncovanul auzind aceste foarti s-au bucurat, că-i era cu voi să fii domnu în 2 ţări, că pentru aceasta {aceia P) mai înnainti au adus şi oşti streini în Moldova di au călcat-o şi au schimbat domnii din Moldova, ca să o strici şi să o pustiiască M,P// 10 doao ţări B,C/ aceia aducea B,C/ oşti streine B,C//11 pin ţara noastră, pin Moldova B,C,D//12 strice B,C/ ca să o strice D/ să rămîe B, sărămîîeC/ pustiîe B// 13 Decii B,C/ *lipseşte* de B,D/ întrebare *Cj după* întrebare *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E,G// 13—15 *lipseşte* Dece... Costantin Ca(n>tacozino stolnicul. M,P// 14 veziriului B, viziriului *Cj* veziriului răspuns *Gj* pînă B,C/ pînă n-au luat D/ luoa *Cj* unchii *~B,Cţ* ales]mai ales C,D// 15 Costantin stolnicul Cantacozino B,G/ Cantacozino *Cj* Ce] Iar el M,P/veziriului B, viziriului C//16 aştepte B,C/ *lipseşte* pîn- M/ cinci B,C]zăci M/ zile B,C/ să să socotiască B,C, *lipseşte Gjj* 17 atuneea B, atunci *Cj* veziriului B, viziriului C, *lipseşte* G,M,P/ acest B,C/ *după* lucru *ad.* Brîncovanul îndată au repezit la unchiul său Costandin (stolnicul P) Cantacozono, scriind şi cerşind sfat: apuca-să-va şi di stăpînire Moldovii, au nu? M,P/ *după* lucru *ad.* Iar Brincoveanul-vodâ au înştiinţat pre unchii săi pentru acest lucru *Gjj*

Iar Costantin stolnicul i-au scris să mulțămască lui Dumnedzău că nu-i pe voia neprietinilor, și să-ș păzască tre<a>ba și grije țării sale. Iară mai mult să nu-1 știe că s-amestecă, că apoi, de nu-1 va asculta și va faci peste voe lui, bine să știe că, cînd va încăleca el din Iudrii, iar el va înhăma în căruță și va treci în Ardeal; și cînd va sosi el în Bucuresștii, el va sosi în Udriiu. Și ce va vide, să nu s<ă> sparie.

46. Iară Brîncovanul, a cince dzii, luînd acestu răspunsu de la unchi-său, au mărsu la vizirul și i-au dat răspunsu că nu va putea purta grije a doo țării, ce sint de margine. „Ce s<ă> mazîlesștii mărie-ta pe cesta, să poroncesștii la țar<ă> să-ș ale<a>gă iei pe cine le va plăcea domnu. Și așea, alegîndu-1 cu toții, așe vor nemerii om bun, și va tocmii țara. Că așea /m-au ales și pe mine Țara Munteniiască, de m-am învoit cu boiarii ș-am tocmit ț<a>ra".

Ș-aceasta n-o șrăe pentru altă, numai pentru sfatul ce sfătuisă cu boiarii să puie pe Mih<a>lachi spătarul. Ș-au mai dzis vizirului Brîncovanul că Costantin Duca-

1 Iar Costantin stolnicul] Numitul stolnic M,P/ i-au scris]i-au triimes răspuns M,P// 1—2 *lipsește* să mulțămască... neprietinilor, și M,P// 2 Dumnezeu B,C/ nu-i]nu iaste E/ nepriiatinilor B, nepriiatinilor *Cj* triaba B,C/ trebile lui E/ trebile și grijele *Gjj* 3 grija *Cj* sali B, sale *Cj* Iar B,C/ știie *Bj* să amestecă B, să amestică C// 4-7 că di nu-1 va asculta, apoi, mai pre urmă, ci va vide să nu să sparii M,P// 4 face B,C/piste B, preste *Cj* voia B,C// 5 Udriiu B, Udriiu *Cjj* 6 căruțe *Bj* trece *Bj* Ardial B,C/ el]Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ București B,C// 7 videa B,C/ să sparie C, s<ă> sparile *Bjj* 8 46]44 C, 39 M, 33 *Bj lipsește* Iară M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ cincea B,C/ dzi B, zi *Cj* luund B,C/ acest *Cjj* 8-9 *lipsește* luînd acestu... unchiu-său M,P// 9 *după* unchiu-său *ad.* Costantin Cantacozino stolnicul B,E, stolnicul Costantin C, Costantin stolnicul Cantacozin **3** D, stolnicul Costantin Cantacozino *Gj* veziriul *Bjj* 10 de grije B,C,D,E, *Gj* a]laM,P/ doao țări B,C/ ce sînt B,C]fiind M,P//11de]laD/margine *Cj după* margine *ad.* și au dzis veziriului B,E,G// 11— 12 să mazilești măriia-ta pre acesta (domnu B) și să poroncești la țară B,C/ pe acesta domnu și să poroncești E,G/ mărie-ta să mazilești pre domnul ci esti aemu acolo și să poroncești M,P// 12 aliagă B,C/iei]ei B,E/ ei domn pre cini vor socoti <(ei M). Și așa M,P/ pre B/cine B,C// 13 domnu]să le fie <lor B> domnu B,E// 13-14 toții B,C/ asia B, așa *Cj lipsește* așe M,P/ nemeri B,C// 14 vajvor M,P/ tocmi B,C/ pre *Cj* mine B,C//15 Munteniască B,C/ de]și apoi M,P// 15-16 Țara Munteniască și am tocmit țara și m-am învoit cu boiarii *Gjj* 15 și am B,C// 16 țara B,C// 17 Și B,C/ nu o grăiia C, nu o grăiia Brîncoveanul-vodă B,E, nu o grăiia Brîncoveanul *Gj* altăjaltăceva C/ ce numai C,D,G]fără fi cît M// 18 ce sfătuis<ă> B]ce-1 făcus<ă> M,P/ *după* boiarii *ad.* moldoveni ce era pribegi la București B,G, moldoveni ce era pribegi la dînsul C, moldoveni pribegi ce era la București E/ *după* puie *ad.* domnu C,P, domn Moldovii *Mj* pre *Cj* Mihalachi *Cj* spătar B, spătariul *Cj după* spătar *ad.* domnu B,D,E,G// 19 Și au M,P/ Brîncovanul au mai zis către viziriul că M, P/ veziriului B, viziriului *Cj* Brîncoveanul-vodă B, C, D,E,G//

vodă s-au încumătrit cu solul moschicescu care au mărsu pe acolo, și i-i gîndul să fug<ă> la Moscu și co cee să strică țara.

47. Vizirul, înțelegînd acestea, îndată, cu taină, au răpedzit un capegiu la Isuf-pașea, sarascherul, să-1 prindză, să-1 triimată la Po<a>rtă cu bun<ă> pază. Ce sarascherul înpreun<ă> cu capegii-bașea au triimis pe capegilar-chihaiașii a lui și pe alai-beiu cu 200 și mai bine de spahii. Și cîndu s-au apropiat de Iași acei agii cu oaste, au triimăs înainte la Costantin Duca-vodă să le grijască conac, că măргu să hotărască la Horodinca despre Ieși, c-au jăluit Iesei că au strîmbătate despre moldoveni.

48. Dece descălecînd turcii la gazde dimine<a)ța, n-au dzis nemic, iar cîndu au fostu pe chindie, numai ce au înplut turcei ogгada domne<a>scă, de au apucat porțile / și-npregiurul zidului, cît să spăries<ă> toții cîț era în curte, că n-ave unde să scapi.

f. 300v

Și 1-au închis pe Duca-vodă în casa ce mic<ă> ș-au pus la ușii turcii de pază. Și casa ce mare și ce mic<ă> era plin<e> de turcii. Și așea 1-au ținut patru, cincii dzile,

1 care C, careli B,G,M,P/ *după* mărsu *ad.* la Moscu B, prin Moldova// 2 *după* acolo. *ad.* la Moscu E/ *lipsește* pe acolo M,P/ și-i iaste gîndul B,C,D,E,G]și îi esti scoposul M,P/ fugă B,C/ Moscujmoscali M,P/ și pentru aceia strică țara B,E,G/ și pentru acăia să strică țara C,D/ să va și mai strica țara M,P// 4 47]45 C, 40 M, 34 *Bj* Veziriul B, Iară viziriul C/ ințălegînd B,C]auzind M,P/ aceste B,C/ cu]pre *Gjj* 5-6 îndată au și triimes un capigiu la Iusuf-pașa, pre taină, să prinză pre Duca voevoda și să-1 triimată M,P// 5 răpedzit]triimis B,E,G/ capegi-bașia B,C,D,E,G/ Iusuf-pașia B,C/ sarascheriul B,C, sarascheriul de Baba *Gj după* prinză *ad.* pre Costantin Duca-vodă <și C> B,C,D,E,G// 6 triimată B, trimită *Cj* Poartă B,C/' bună B,C/ Ce sarascheriul înpreună B,C// 6-10 Iusuf-pașa au triimes cu capigiul pre chihaeoa sa, împreună și pre alaiu-beiu cu 200 spahii, carii dacă s-au apropiiat di Iași au trimes înnainti la Duca voevoda M,P// 7 capegi-bașe B.capegi-bașîa *Cf* au triimes și pre *Gjj* 8 chihae B, chihaes C,E/ pre *Cj* bei B,C/ doao sute B,C/ bine B,C// 9 cînd B,C/ apropiiat B, apropiiat *Cj* agi *Cj* oastea *Cj* triimis B, trimis *Cjj* 10 înnainte B,C/ grijascăjgătească M,P// 11 zicînd că măгgu la Horodinca să hotărască M,P/ Horodenca B,C/ despre Ieși B,C/ că au jeluit leșii B.C//12 că au]că ar ave M, că vor ave P/moldoveni B,C/'/ 13 48]46 C, 41 M, 35 *Bj* Decii B,C, *lipsește*-M,P/ Descălecat-au turcii dimineață pre la gazdi și n-au M,P/ gajde A, gazde îni Iași *Bj* diminiiața B,C// 14 nemică B,C/ cînd *Cj* fost *Cj* pe]pe la B,C,E,G, la vreme de *Bj* chindiie B//14— 15 au fost la vremi di chindii au apucat turcii ograda domnească, porțile M,P// 15 umplut B,C/ turcii *Cj* ograda la curtea domniască D,E/ domniască B,C/ de]și *Bj* porțile B.C//16 și sta și înpregiurul zidului *Bj* înpregiurul B/' zidiului B,C/ cîtjcîții A, și M,P/ să spăriiase B,C]s-au spăriiat M,P/ toți cîți B,C// 17 curte B,C] curtea domniască D,E/ nu aveaB/ unde *Bj* scape B,C// 18 l-au]au P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ voevoda M/ cea mică B,C/ și au B,C// 19 uși turci B,C/ cea mare B,C/ cea mică B, cîa mică *Cjj* 19-20 *lipsește* Și casa... pline de turcii M,P// 20 pline B,C/ turci B,C/ așia B, așa *Cj după* așa *ad.* închis M,P/ *după* ținut *ad.* pre Costantin Duca-vodă *Bj lipsește* patru M,P/ cinci zile B,C//

de nu-1 lăsa di(n> cas(ă> să ias-afar(ă), nice la do<**a**>rana să margă, pîn' l-au pornit. Ş-au pus pe Iordachi Rusăt camaican, şi atuneea au deschis porţile.

49. Duca-vodă, vădzind aşe urgie, au priceput că s-or ridica boiarii cu pîr<ă> asupra lui, şi nu să va mai înto<a>rce la domnie. Căci farmanul nu-i scrie de mazîlie, numai îi scrie să-1 duc<ă> la Po<a>rtă. Agiunsu-s-au cu capegi-başea, ş-au **şi**-nceput a răpedzii harzuri la Po<a>rtă, şi la hanul, şi **la** sarascherul, şi-n toate părţii, pe unde ave prietini. Brîncovanul încă au făcut veste boiarilor ce iera pribegi în Ţara Munteniiască pecum au aşedzat cu vizirul.

50. Dece boiarii pribegii din Ţ(a>ra Muntene(a>scă au şi făcut şt(i>re cestor din ţară: cum s-a rădica Duca-vodă din **Iaşi,** cum să s<ă> porne<a>scă şi ei la Udriiu dup<ă> Duca-vodă, că le-or eşii şi ei în tîmpinare.

Atunce to(a>tă boerimea şi mazîlime, înţălegînd c-au
f. 301 prinsu pe Duca, s-au strînsu **/ la Iaşii** ş-au început a gîlcevii cătră capegii-**baş** ş-a-i spune că faci Duca-vodă harzuri de trimite la Po(a>rtă, făr<ă> voia lor şi făr(ă> st<i>re, iar lor nu le mai trebuie să le fie domnu.

1-2 ***lipseşte*** de mi-1 lăsa... pînă l-au pornit M,P// 1 din casă B,C/ iasă afară B,C/ să iasă afară din casă G/ nici B,C/ doamna B,C// 2 pînă ***CI lipseşte-pm([ă,y*** l-au pornit B/ Şi au B,C]Deci M,P/ caimacam pre Iordachi Rosăt M,P/ ***după*** Rusăt ***ad.*** vornicul B,E, vist(iernicul) G//' 3 caimacam B,C/ deschis B,C, dişchis şi M,P/ porţile B,C// 4 49]47 C, 42 M, 36 P; Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ văzindu B/ aşia B, aşa C/ s-or]să vor B,C,D,E// 4-6 Cunoscut-au Duca voevoda cum că aceasta i-au făcut-o boerii şi di acole înnainti n-a mai fi domn în Moldova. Că nici fermanul M,P// 5 piră B,C/ întoarce B,C// 6 domniîe B,C/ Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ fermanul B,C// 6-7 scriia [12] B,C/ mazilie B,C/ nu mai]ci numai M,P// 7 ***lipseşte*** îi scrie M,P/ducă B,C/ Poartă B,C/ Agiunsu-s-au Costantin Duca-vodă atuneea B, Agiunsu-s-au atuneea Costantin Duca-vodă E,G/ capigiul M,P/ başia B,C, ***lipseşte*** M,P// 8 şi au şi început B,C, şi au început G,M,P/ răpezi CJtrimite B,E,G M,P/ Poartă B,C// *8-9* ***lipseşte*** şi[3]" M,P// 9 sarascheriul C, sarascheriul Iusuf-paşia B.E,G/ şi în toate părţi B,C]şi într-alti locuri M,P/ pre B/ unde avea priiatini{priiatini, C> B,C/'/ 10 Brîncoveanul-vodă C.D,E,G, Iar Brîncoveanul-vodă B// 10-15 ***lipseşte*** Brîncoveanul încă... în tîmpinare. M,P// 10 veste B,C/ ce]ceior ce E,G/ ce era C] celor ce era B/ pribegi B,C// 11 Munteniască B,C/ precum B/ veziriul B, viziriul ***CU*** 12 50J48 C/ Decii B,C/ pribegi B.C, acei pribegi G/ Ţara Munteniască B,C// 13 ştire C, ştire boiarilor acestor D, ştire acestoralalţi boiari B,E,G/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 14 să porniască B,C/ ei]iei C// 15 după B,C/ Costantin Duca-vodă, C,D]dînsul B,E,G/ le vor eşi B,C,E/ şi iei C, ***lipseşte*** G/ în]întru B,C,D,E,G/ întimpinare B,G, întimpinare C,E, întimpinarea lor D// 16 Atuneea B,C, ***lipseşte*** M,P/ toată B,C/ mazilimea B,C/ înţălegindjauzînd M,P/ că au B,C//17 pre Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/17- 18pre Duca voevoda au vinit la Eşi şi mergînd la capigi-başa au început a gîlcevişia-ispuniM,P/IaşiB,C/şiauB,C/gîlceviB,C//18 capegi-başia B, C/şi a-i spune B,C/face B,C/Duca voevoda faci M,P/Costantin Duca-vcdă B,C,D,E, G//19 de]şi le M,P/ triimite B/ Poartă B,C/fără de[1 2] B,C,D,E,G, fără di[1] M.P/ ***lipseşte*** şi făr<ă> şt(i>re M.P//20 ştire B.ştire C/ trebue B/le B.C/fii el M,P//

Iară cînd au fostu a doo dzii, chemat-au capegi-başea pe toţi boiarii la curte să le cete<a>scă un farman de mazîlie Ducăi-vodă ce i-au vinit. Şi strîngîndu-s(ă> toţii boiarii la curte, deodată numai ce au închis iar porţile, ş-au început turcii a prinde pe boeri(i>, cărei era mai capete, ş-a-i închide ş-e-i pune şi-n heră, ca vro dzeci, cinciispreci, pe izvod ce-i dedes(ă> Duca-vodă: ce (nu) numai pe cei streini şi pe [şi] cila de casa lui să Ia cu dînsul, şi, sosînd la Udriiu, să ţie în parte lui.

51. Ş-au închis şi pe Iordachi vornicul, ce-1 puses(ă) cămăican, ş-au pus cămaican în locul lui pi Ion Buhuş logofăt, fiindu-i rud(ă>, ca s(ă> popriiască ţ<a>ra să nu margă dup<ă> dînsu să-1 pîrască.

Şi l-au pornit din **Iaşii** în gios spre Bîrlad, înpreun<ă> cu acei boiarii ce-i prinses(ă), şi s-au dus pîn-în Galaţii. Şi acolo, din boerii ce-i prinses(ă) şi era a lui, i-au boerit în Galaţi. Au pus hatman şi visternic şi comis, ca s(ă> sparie ţ<a>ra că nu-i mazil, şi-i domnu. Iar pi cielalţii boerii ce iera în prepus nu-i lăsa din her<ă>, ce au trecut Dunărea cu dînşii, să-i duc(ă> la Udriiu. Ş-au scris şi la

1 Iar B,C/ fost B,C/' a doa zi B,C/ başia B,C/ ***lipseşte*** Iară cînd au fostu M,P// 1-4 A daoa zi au vinit de-au chemat pre toţi boerii la capigi-başa. Şi după ci s-au strîns toţi boerii la curţi, îndată au închis toati porţile M.P//2 pre C/ la curtea domniască B,D,E/ citiască B,C/ ferman B,C//3 mazilie B,C/ Ducăi-vodăja lui Costantin Ducăi-vodă B,E,G, lui Costantin Duca-vodă C, lui Costantin Ducăi-vodă D/ ***lipseşte*** ce i-au vinit B,E,G/ strîngîndu-să C/toţi B,C// 4 curte domniască B,E,G, curtea cea domniască D/ ***lipseşte*** iar E/ porţile B,C/porţile iară D,G// 5 şi au B,C/ pre B/ boiarii B, boîari C/ carii B,C// 6 şi a-i închide C]şi au început a-i (şi B) închide B,E,G/ şi a-i pune B,D,E/ şi-i punea pre unii C// 6-8 mai capiti, i-au pus în fiiară şi i-au (au P> închis pre 15 boeri după izvodul (izvod P> ce au dat Duca (voevoda M> ca să-i ducă la Odriu cu dînsul M,P// 6 şi în hiară B, şi in hieră C/ vreo B/ zece, cincisprăzeci B,C//7 ce-i]ce B,E,G/didese B, didcsîeC/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ ce nu numai B,E, şi numai C, şi nu numai D// 8 pre[1"2] B^/şi^ce şi B,D,E/ ***lipseşte*** şi[2] B,C/ ciîajcei' B,C,D,G/ să-i ia B,C,D,G//9 sosind B,C/ ***lipseşte*** şi sosînd... în parte lui M,P// 10 51]49C, ***lipseşte*** M,P/ Şi au inclus B, Şi închisă C, închis-au M,P/pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,E,G,M,P/ ce-!]pre careli îl B/ pusese B, pusesie C/ ***lipseşte*** ce-1 puses(ă> cămăican M,P// 11 caimacam[1-2] B,C/ şi au pus B,C, pus-au M,P/ pre B,C//12 logofătul B,C,E,G/ fiind rudă, văr primare cu Costantin Duca-vodă B, fiindu-i niam lui Costantin Duca-vodă, văr primare D/ fiindu-i rudă, văr primare G/ rudă C/ să popriască ţara B,C/ după B,C// 12-20 fiind rudă Ducăi, pre carile l-au triimes cu boerii cei prinşi pînă la Galaţi. Şi di acolo au trecut Dunăre împreună (şi P> cu boerii cei prinşi M.P//13 dînsul C//14 ***după*** pornit ***ad.*** pre Costantin Duca-vodă B/Iaşi B,C/jos C/împreună B,C,// 15 boiari B, boiari C/ prinsese B, prinsesîe C/ pînă B,C/ Galaţi B,C// 16 boiarii B, boiarii C/ prinsesîe B,C// 17 visternic B,C/ să B,C// 18 ţara B,C/ nu-i]nu iaste B,C,G/ şi-i]şi iaste B,C,E,G/ Iară B/ pre B,C/ceiîalalţi B, ceîalalţi C//19 boiari B, boiari C, era B,C/hiară C, fiiară C/ cejşi E// 20-2 ***lipseşte*** cu dînşii să-i duc(ă>... să-1 pîras(că>. M,P//20 ducă B,C/ ***lipseşte*** la[1] C/ Şi'au B,C//20-1 scris şi la sarascheriul Iusuf-paşia să popriască Dunărea E,G//

Hapdi-paşe să popre<a>scă la Dunărea, să nu tre<a>c(ă> nime dup<ă> dînsul să-1 pîras<că>. /

f. 30r 52. Boiarii cărei au rămas de nu i-au închis au eşit din Iaşii tot cîte unul: unul pe de o parte, altul pe de altă, şi s-au strînsu toții la Hadîmbul, supt codru, şi di acolo au luat pe Racove în gios; tot s-atrăgea bolarimea şi mazîlimea, în urma Ducăi-vodă, pîn' la Piscu. Ş-au răpedzit de olac în Țara Muntene(a>scă pe la boiarii pribegi, de-u făcut şt<i>re, de toate de acestea ce au făcut Duca-vodă, Brîncovanului la Udriiu.

53. Ce Brîncovanul, înştiințînd pe vizirul, au triimis de au luat pe Duca-vodă de pe drum şi l-au făcut surgun la Cavala, unde era multă cium<ă>, ca s<ă> nu-1 mai superi oameni<i> cei din curte înpărat<u>lui, că s<ă> punea tare sălihutarul pentru dînsu. Şi pe boiarii ce-i aducea în hieră i-au slobodzit. Şi Dun<ă>rea încă Isuf-păşea au slobodzit-o, să tre<a>că boiarii.

Ş-au scris Brîncovanul în Bucuresştii la stolnicul Costantin, de au pornit pe boiarii pribegii la cielalții, de

1 Abdi-paşîa B,C,D/ popriască B,C/ *lipseşte* la B/ triacă B,C//2 nime B/ -după B,C, '*lipseşte Gj* pîrască B,C// 3 52]50 C, *lipseşte* M,P/ Iar boerii M,P/ carii B,C/ cari au rămas în Eşi neînchişi, au eşit M,P/ rămasjscăpat B,E,G// 4 Iaşi B,C/ *lipseşte* unul pe de o parte, altul pe de altă, şi M,P/ altă parte B,D,E,G// 5 strînşii A/ toți B.C, *lipseşte* M/ la Hadîmbuljla mănăstire la Hadîmbul B,E,G/ codrujcodrul Iaşilor B,C,E,G/di]de B,C/ *după* acolo *ad.* trecînd codrul G//6 luat]mers M.P//6-7 *lipseşte* pe Racove... şi mazîlimea M,P/ Racova B,C,E,G/ jos C/ tot a să strînge boerimea şi mazîlimea B,C,D,E,G// 7 în urma lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ *lipseşte* vodă M,P/ pînă B,C/ Şi au B,C/ răpedzitjtriimis B,E,G// 8 de]în M,P/ de olac]în grabă B, *lipseşte* E/ Munteniască B,C/ *lipseşte* pe M,P, *ad. marginal* C/ pribegi B,C/deau făcut ştire B,C]făcîndu-le ştiri M,P//9 de ştire G/ de aceste ce B]cîti M,P/ ştire de aceste Brîncoveanului-vodă la Udriiu ce au făcut Costantin Duca-vodă C,D/ Costantin Duca-vodă B,E/ *lipseşte* vodă M,P//10 Brîncoveanului B,Brîncoveanului-vodă E//9-10 Costantin Duca-vodă şi boiarii pribegi au făcut ştire Brîncoveanului-vodă la Udriiu G, Boerii pribegi îndată au făcut ştiri Brîncovanului la Poartă M,P// 11 53]51 C, 45 M, 39 P/ Ce]Iar *Cj* Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ veziriul B, viziriul *Cj după* triimis *ad.* veziriul B,G// 11-13 Iar Brîncovanul au şi spus viziriului; viziriul au trimes şi au luat pre Duca voevoda di pre drum şi l-au dus surgun la Cavala M,P// 12 pe Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ de]di B,C/ şi]de B,E,G//13 Carvala B,E,G/unde B,C/ ciumă B,C/să B,C/ supere B,C//14 oamenii B,C/ *lipseşte* cei E//13-15 *lipseşte* ca să nu-1 mai superi... pentru dînsu M,P// 14 curtea înpăratului B,C/ săB/tareC/'/15silihtariulB,C,D,E,G/ Şi]Iar M,P/ pre B,C/ aduceajducea *Cj lipseşte* ce-i aducea în hieră M,P// 16 Şi piste Dunăre *Cj* Dunărea B// 16-17 *lipseşte* Şi Dunărea... să treacă boiarii M,P/ Iusuf-paşîa B, Iusuf-paşia sarascheriul C, sarascheriul Iusuf-paşîa G/ slobozit *Cjj* 17 triacă B,C/ *după* triacă *ad.* boiarii ce-i aducea în hieră E// 18 Şi au scris Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bucureşti B,C// 18-1 Boerii cei pribegi, din poronca Brîncovanului au vinit la Piscu şi s-au înpreunat cu cielanți boeri ci vinisă de la Eşi. Şi aşa, •cu toții, au trecut Dunăre M,P// 19 pre B,C/ boiarii cei pribegi C,G/ la ceiîlalți boiari B,D,E, la ceialalti boiari carii mergea din Moldova *Cjj*

s-au înpreunat la Piscu, de au trecut Dunărea cu toțîi, de s-au dus la Udriiu să-ş rădice domnu. Numai ce au scris la stolnicul de au poprit pe Bogdan hatmanul în Bucuresştii, de nu l-au lăsat să margă cu cie boiarii la Udriiu, dzicînd să aştepte, că-i trebuitor pîn-a vinii de la f. 302 Udriiu, că-i trebuitor / Brîncovanului. Că nu era de altă tre<a>b<ă>, numai să teme să nu puie vro piedic<ă> să sco(a>ț(ă> iar pe Ant<i>ohi-vodă domnu.

54. Atuncea au făcut mare cheltuial<ă> Brîncovanul la Udriiu cu Po<a)rta, avîndu nume de bogat şi vrîndu să înple gurili tuturor. Ş-au mai adaos şi birul Țărîi Muntenesştii, peste cît da mai întîiu, pe an cîte o sută şi cindzăci de pungii să de mai mult. Şi tocmindu-ş toate lucrurili, au purces de au vinit la Bucuresşti.

55. Iară boiarii Moldovei care s-au pomenit mai sus bine n-au agiunsu la Udriiu, numai s-au şi sculat zorbâ mari din Țarigrad toate mulaleli şi rusfeturili cu oaste şi cu puşcii de au purces la Udriiu să mazîle<a>scă pe-npăratul. Ş-au pus şi vizir dintre dînşii.

Iară soltan Mehmet, cu cîtă oaste ave la Udriiu lîngă dînsul, încă s-au gătit de au făcut meteredze să stea împotriva acelora ce vinie. Şi atuncea, tunpinîndu-s<ă> ostile,

1-8' *lipseşte* s-au înpreunat la Piscu ... Ant<(i}ohi-vodă domnu. M.P//1 înpreonat B,C/ toții B,C// 3 *după* scris *ad. marginal* Brîncoveanul-vodă E/ stolnicul Costantin B,C,D,E,G// 4 Bucureşti B,C/ ciejceiîalalți B,D,E,G, ceialalti *Cj* boiari B, boiari C//5 că-i]că iaste C,D// 5-6 dzicînd să aştepte pînă a vini de la Udriiu, că-i trebuitoriu Brîncoveanului-vodă B,E, dzicînd să aştepte pînă a veni Brîncoveanul-vodă de la Udriiu, că-i trebuitor *Gj* pînă *Cj după* vini *ad.* Brîncoveanul-vodă *Cjj* 6 că-i] că-i iaste *Cj* trebuitoriu *Cj* Brîncoveanului-vodă D, *lipseşte C,Gj* nu]nu-i E//7 triabă C]trebuitoriu B,D,E,G/ temea B,C/ pue B, pue Bogdan *Gj* vreo piedică Cjvreo pricină *Bjj* 8 scoată C, scoată *Bj* iarăş B/ pre Antiohii B,C// 9 54]52 C, 46 M, 41P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ mare cheltuială B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, *Gjj* 9-10 Brîncovanul mari cheltuială au făcut la Poartă M,P// 10 Poarta B,C/ avînd B,C/ vrînd B,C// 11 umple B,C/ şi vrîndu să înple]di-au astupat M,P/ Şi au *Bj* Munteneşti B,C// 11-13 *lipseşte* Ş-au mai adaos... să de mai mult M,P// 12 piste B,C/întîi B,C]înnainte E,G/ o sută şi cinzăci şi cinci *Bjj* 13 pungi de bani B,C,D,E/ dea B,C/ tocmindu-şi B,C/ lucrurile B]trebile P, trebile bini M// 14 au purces de la Udriiu B,E,G/de]şi M,P/ Bucureşti B,C// 15 55]53 C, 47 M, *lipseşte Bj lipseşte* Iară M,P/ Moldovii B,C]molduveni M, moldoveni *Bj* carii s-au scris 'mai sus C, carii mai sus s-au scris E,G, carii s-au scris B, *lipseşte* M,P// 16 bine]încă bini M,P/ ajunsu *Cj* şi numai B,E, şi numai ce C,G, numai ce Djîndată M,P/ sculat]rădicat B,G// 16-19 s-au făcut mari zorba între turci asupra înpăratului. Deci turcii întîiu ş-au pus alt vizir dintre dînşii M,P// 17 mare B,C/ *după* molaleli *ad.* ulemaleli *Cj* toate ulimaleli şi toate rufeturili *Bj* şi rufeturili B, şi toate rufeturili C//18 puşci *Cj* puşci B,C/ maziliască pre înpăratul B,C// 19 Şi au B,C/ vezir *Bj* dintre B,C// 20 Iar înpăratul soltan MehmetC,D/ avea B *Cjj* 20-1 *lipseşte* Iară soltan Mehmet... s-au făcut tot unaM,P//21 de]şi *Cj* metereze B/j înpotrivă B, înprotiva *Cjj* 22 viniia C, viniîa asupra lui B,E,G/ timpinîndu-să C]întimpinîndu-s<ă> B,D, E,G/ ostiile B, *Cjj*

s-au făcut tot una şi l-au scos pe soltan Mehmet din <îm)păr<ă>ţie. Ş-au pus pe un frate a lui, soltan Mustafa, înpărat, iar pe soltan Mehmet l-au pus la închisoare, şi peste o săptămîn(ă> l-au otrăvit, de au murit.

Muftiiul s-ascunses<ă> şi, găsindu-l, l-au muncit de au luat mulţii bani de la dînsul, pîn' l-au omorît.

(56>. Şi au pus un pop<ă> de legea no<a>stră şi altul f. 302v armenesc / de l-au prohodit, şi au mărsu înainte-i cu cîntării şi cu cădelniţă, pîn' l-au scos afar(ă> din ordie şi l-au îngropat, dzicînd c-au fostu ghiaur. Şi-npăratul cel mazîl i-au fostu puştu lui, şi el face ce-i era voia, de schimba paşii şi domnei totdeona.

Iară pe Rami vizirul nu l-au putut găsii, că nice le Iera pre cu voie capitilor să-l găsească. Că să vorovie atunce că cu îndemnarea si ştirea lui să fie fostu aceasta, că nu pute să vizire(a>scă de răulu muftiului.

57. Atunce şi boiarii Moldovei sta acolo de aştepta să găsască vremea. Şi Antiohi-vodă înţelegînd, încă era acolo la Udriiu şi aştepta să-l ciiară boiarii la Po<a>rtă, să nu cheltuiască mult. C-aşea-l amăgie boiarii, să şadză mîl-

1 tot unajtot de unii B,E,G/ pre B,C// 2 din înpărăţie B, den înpărăţie C, de la inpărăţiîe D/ Şi au B,C/ După acee au scos din înpărăţie pre soltan Mehmet M,P//2-3 pre1-2 C,pr'e2 B//3 soltanjanume soltan B,D,E,G, pre anume soltan C, pre soltan M,P/ *ad. marginal* înpărat M/ închisoare B// 4 piste o săptămîn(ă) B, preste o săptămînă CJdupă acee M,P/ de]şi M,P// 5 Muftiul B, Iar muftiul C,D/ să ascunsese B, s-au ascunsu C//5-20 *lipsesc* M,P// 6 mulţi B,C/ pînă B,C// 7 *ante* Şi: 56 B,D,E/ un popă C, pre un popă D/ de lege noastră creştiniască şi (pre D> alt popă armenescu C,D// 7-9 pre un popă de lege noastră, creştinescu {creştiniască G> şi pre alt (un G> popă armenescu de l-au provodit fiind înbrăcaţi popii cu epitrafire şi cu felo(a)ne şi cu cădelniţe (pre amînă G) şi au mărsu înnainte cu cîntări {şi B) pînă l-au scos afară din urdie B,G/ pre un popă de lege noastră creştiniască şi pre alt popă, armenescu, de l-au provodit. Şi ducîndu-l să-l îngroape au mărsu înnainte-i cu cîntări, fiindu popii înbrăcaţi cu epetrafire şi cu felo(a>ne şi cu cădelniţe. Şi cîndu îl ducea popii să-l îngroape, iar popa cel creştinescu dzicea: nesizimdăr, nebizîmdăr, adecă: nici al vostru nici al nostru. Şi aşea l-au dus, pînă l-au scos afară din urdie E// 8 înnainti-i C/ cîntări *Cjj* 9 pînă *Cj* afară *Cjj* 10 dzicjndu turcii B,E,G/ că au fost B,C/ghiiaur B,C, ghiiaor E/ înpăratul *Bjj* 10-11 *lipseşte* Şi-npăratul... i-au fostu puştu lui *Cjj* 11 mazîl B/ pustiu B,D/ făcea B,C/ *după* voia *ad.* la înpărăţiîe *Cjj* 12 domnii B,C/ totdeauna *Cj după* totdeauna *ad.* Şi cînd îl ducea (popii B> să-l îngroape (iar G) popa cel creştinescu dzicea nesimzindăr, nevizîmdăr, ce s(ă> dzice în limba (noastră B> moldoveniască: nici al nostru, nici al vostru B,G// 13 Iar *Cj ante* Iar P: 57 G/pre B,,C/veziriul B, viziriul *Cj* găsi B,C/ nici B,C//14 era B,C/ prea *Cj* capetelor *Cj* să-l găsască capetelor B/ vorovîîa B,C/ atuneea B,C//15 şi]cu B/ luijveziriului Rami B,E/ fost B,C/ aceasta zorbâ D// 16 putea B,C/ veziriască B, viziriască *Cj* răul B,C// 17 57]54 C, 58 G/ Atuneea B,C/ Moldovii B,C]moldoveni *Gjj* 18 vreme B,C/ Antiohii B,C/ înţălegîndu B, înţălegînd *Cjj* 19 ceară *Cj* aştepta pre boiari la Poartă să-l cee domn şi să nu cheltuiască mult *Gj* Poartă B/ *după* Poartă *ad.* să le fie domnu C, pre dînsul E// 20 Că *Cj* aşîa îl amăgiia B, aşa îl amăgiîa *Cjj*

com, că l-or cere pe dînsul domnu. Şi mai cu dedînsu Iordachi îi poroncie, şi el îl crede. Şi-i poroncis(ă) din Ţ(a>ra Muntene(a>s(că> cumna(tu->său, Bogdan hatmanul, toate trebile ce or să fac<ă> boerii cu Brîncovanul, să-ş caute tre(a>ba deusebii, să-ş isprăvască de la Po<a>rtă. Iar el n-au credzut, şi s-au potrivitu lui Iordachi.

Atunce Iordachie vornicul au chemat pe Panaite Morona postelnicul, hiindu din parte Ducăi-vodă, şi pe alţii boiarii a Ducăi-vodă şi le-u giurat cum că n-or ave nice o nevoie. Şi le-u spus tot sfatul, că le-i voia să puie pe Mih(a>lachie spă- f. 303 tarul /domnu. Deci ei avînd grij<ă> de Ant(i>ohi-vodă, îndată fur<ă) bucuroşi să fie şi ei la un cuvîntu, şi mai vîrtos Panaite post(elnicul) Morona, că-i era rău greşit lui Antiohi-vodă că-i stătus(ă) înpotriva la vremea Ducăi-vodă.

58. Atuneea Panaite Morona, fiindu om harnic şi istetu la toate, de stie rîndul Portîi turcessti la toate,

1 că-l vor cere D/ cere B, cere C/ pre B,C/ *după* dînsul *ad.* să le fie C,D/ deadinsu B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G/ 1-6 *lipsesc* M.P//2 poronciia B,C/ credea B,C/ Şi-i poroncisă C] Şi îl înştiinţas(ă) şi-i poroncis(ă) B,E,G/ Ţara Munteniască B, C // 3 cumnatu-său B, *Cjj* 4 trebile B, *Cj* ce vor să facă B,C,D,G/boiarii B, boiarii C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 5 să-ş caute deosăbit triabă B/ caute C/ triaba deosăbit C,D, osăbit trebile E, deosăbit trebile *Gj* şi să-ş isprăvască C,D/ Poartă B,C//6 elJAntiohii- vodă B/ şijce D/ potrivit B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G// 7 Atuneea *Cj ante* Atuneea: 58 B,E, 59 *Gj lipseşte* Atuneea B,C/ Iordachi vornicul C, Iordachi Rusăt vornicul B,E,G,M, Iordachi Rusăt P/ chiemat pre Panaiotachi B,C/ Panaiotachi D,E,G// 8 postelnicul) B/ fiind B,C/ *lipseşte* hiindu... Ducăi-vodă M,P/ partea lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E/ alţi B/ şi şi pre alţi M,P// 9 boiari de a lui Costantin Ducăi-vodă B,E, boiari a lui Costantin Ducăi-vodă C,D,G/ voevoda M// 9-10 le-au1-2 B, li-au1-2 *Cj* nu vor avea nici B,C/ ŞiJApoi M.P//10 spus]dat P/ sfat P/că le-i]cum că le iaste B,E, că li-i C, că le iaste *Gj* pue B/ pre B,C/ Mihălachi (Mihălachii C) spătariul B,C/ că le esti cu voi(e) să (li P) pui domn pre Mihălachi Racoviţă spătariul M,P// 11 Decii B/ei]iei B, *lipseşte* G/grije B/Antiohii B/ *lipseşte* Deci ei... îndatăM,P;'/12fură]au fost B,C,D,E,G//11-16 S-au bucurat cu toţii şi s-au făgăduit să fii toţi (cu toţii să fii P) la un cuvînt. Ant(i}ohii voevoda foarti dorie să fii domn Moldovii. Şi auzînd că boerii moldoveni sînt la Poartă aştepta să-l ceară boerii pre dînsul domn, ca să nu cheltuiască mult. Boerii l-au înşălat, i-au zîs să tacă, să nu ceară la alţii, că ei pre dînsul îl vor ceri domn. Iar mai cu deadinsul Iordachi Rosăt i să făgădue. Şi Ant(i)ohii voevoda îl crede. Bogdan hatmanul, cumnatul lui Ant(i>ohii voevoda, au scris lui (la P> Ant(i>ohii voevoda să-ş cerci trebuinţa diosăbit, să-ş isprăvască di la Poartă. Iar Ant(i)ohii voevoda nu l-au ascultat, ci s-au potrivit boerilor ci era la Poartă. Panaiti Morona postelnicul era om vrednic şi isteţ M,P// 12 *ad. marginal* şi ei *Cj* cuvînt *Cj* Panaiotachi postelnicul Morona C, Panaiotachi Morona post(elnicul) B,D,E,G// 13 că-i]că C, pentru că D/ rău]foarte rău E.G//14 Antiohii B,C/ stătură *Cj* înprotivă *Cj* vremea lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G, vremîa domniii lui Costantin Ducăi-vodă C// 15 58J59 B,E, 56 C, 60 G/Panaiotachi Morona C,Panaiotachi Morona postelnicul) B,D,E,G/ fiind B,C// 16 isteţi A, isteţ *Cj lipseşte* de M,P/ de ştiia B, şi ştiia C/ Porţii turceşti B,C/ *lipseşte* la toate2 M.P//

au şi făcut un hardzu cu mîna lui, că ştie turcesşte, ş-au şi purces cu to<a>tă boerimea şi glo<a>ta la înpăratul pen mijlocul urdii<i>, de nu s<ă> temea de nime. Enicerei atunce era dîrjii în zorbâ şi-1 întreba unde mergii co cea glo<a)tă de oameni. Iar el dzice cătră iniceri că merge la înpăratul să pîrască pe mufteul, că le-u mîncat ţ<a>ra. Şi eniceri<i>, audzind aşea, le tot face calea.

59. Ce înpăratul, vădzind acea glo<a>tă de oameni, au si triimis de le-u luat arzul si, cetindu-1, 1-aubuiurdit la vizirul, să le fac<ă> pe voie pentru toate ce or poftii. Şi atunce cu toţii au rădicat pe Mih<a)lachii spăt<arul> de l-au pus domnu. Să face a nu-i plăcea să priimască domnie, ca şi fata cie ce dzis<ă> unui vo<i>nic: „Fă-te tu a m<ă> trage, şi eu oi merge plîngînd". Aşe să făcea şi Mihai-vodă că nu-i trebuîasşte domnie. /

f. 303v 60. înbrăcînd Mihalachi spătar caftan de domnie de la vizirul, îi şi schimbar(ă) numeli Mihai-vodă. Atunci simţii şi Ant<i>ohi-vodă de vicleşugul boîarilor ce i-au făcut şi alergă la inecer-aga de-i dede ştire şi-i giurui

1 şi ştiind şi a scrii turceştii au şi făcut un harz cu mîna lui şi au purces M,P/ arzu *Cj după* lui, *ad.* l-au scris B,E/ ştiîa turceşte bine B,C,D,E,G/ şi au B,C// 2 toată B,C/ şi]şi cu M,P/ gloata B,C// 3 pin B,C/ urdiii B,C/ să B,C/ nime B,C/ Iniciarii B, Inicearii *Cjj* 4 atuncea B,C/ dîrji B,C/ în zorbâ]din pricina zorbalii M,P/ şi-l]şi E/ întreba *Cj după* întreba *ad.* pe Panaiotachi Morona postelnicul) B,E,G/ unde mergi B.C//5 cu acea gloată B,D, cu acîa gloată C, cu atîta gloatăM.P/ dzicea B, zicea *Cj lipseşte* cătră iniceri *Gjj* 5—6 Iar el le răspundea<şi dzicea D)că merge la înpăratul D,M,P/ iniciari B, iniceari *Cjj* 6 merge B/ pre *Cj* muftiul B,C/ le-u]le au B, li-au *Cjj* 7 ţara B,C/ Şi]Iar M,P/ iniciarii B,C/ aşîa B, aşa *Cj* tot le face M, toţi le face F/ făcea B,C/ cale *Cjj* 8 59]60 B,E, 57 C, 61 G, 52 M, 46 P/ Ce]Iară C, Atuncea O, *lipseşte* E,M,P/ acea]atîta M,P/ gloată B,C// 9 le-u]li-au B,C/ harzul B, citindu-1 *Cj* puiurdit A, buiurdisît P// 10 la]cătrâ M,P/ la veziriul B, la viziriul C, *lipseşte Gj* facă B,C/ pre C/ pofti B,C// 11 *repetă* Şi E/ Şi atuncea B,C] Boerii M,P/ toţii B,C/ atuncea au rădicat cu toţii, au rădicat'pe *Bj* pre C/ Mihalachi B,C/ spătar B,E, spătariul C// 12 Să făcea B, Şi să făcea *Cjj* 11—13 Mihalachi spătariul să le fii <să-1 facă P> domnu. Şi puindu-1 domnu să face a nu priimi domnie M,P// 13 domniîa B,C/ ceia B,C/ zisă B,C]au zis *Gj* voinic B,C]vornic M,P/ Fă-te B, *Cjj* 14 mă B,C/ merge B/ Aşîa B, Aşa *Cjj* 14—15 *lipseşte* Aşe să făcea... domnie. M,P// 15 trebuiaşte domniia B,C// 16 60]61 B,E, 58 C, 62 G, *lipseşte* M,P/ înubrăcîndu *Aj* Mih<a)lachi B/ spătar B, spătariul *Cj* caftan de domniîe B,C// 16—17 Dusu-l-au pre Mihalachi spătariul la viziriul şi l-au înbrăcat cu caftan de domnii. Şi îndată i-au şi schimbat numile di <a)ci, Mihalachi voevcda <numile din Mihalachi, Mihaiu-vodă P> M,P// 17 veziriul B, viziriul *Cj* schimbară B,C/ *după* numeli *ad.* de-i dzisără B,E,G, şi-i zisără C,D/ Atuncea B, *Cjj* 18 simţii]ştiu B,E,G, cunoscu *Cj* Antiohii B,C// 18—1 Antohii voevoda atunce au cunoscut vicleşugul lui Iordachi Rosăt şi a tuturor boerilor şi au alergat la iniceri-aga, dîndu-i ştiri şi i-au făgăduit mulţi bani M,P// 18 vicleşugul B,C/ i-au]au *Cjj* 19—1 inicear-aga:"² B,C/ *lipseşte* de-i dede ştire B/ ştire *Cjj*

mulţii bani. Şi inecer-aga îndată să dus<ă> la vizirul ş-apuc<ă> pe Mihai-vodă la vizirul încă neeşit din cort afară. Şi-ncepu a grăi cătră vizirul să puie pe Ant<i>ohievodă domnu şi a striga tari că dă bani mulţii şi trebuie le<a>fă inicerilor.

Să spăriias<ă> Mihai-vodă şi to<a>tă bolarimea că le-<a> strica giucărila inecer-aga. Numai n-au putut, că apucas<ă> de Ieşis<ă> talhîşu de la înpăratul ş-apucas<ă> de-1 înbrăcas<ă> cu caftan. Ce nu s-au putut; iar c-un cifertu mai înainte de-r hi sosît inecer-aga la vizirul, lua iar Antiohi-vodă domnie.

61. Dup-acie s-au rădicat înpărăţie de la Iudriiu, cu to<a>tă oastea, ş-au purces la Ţ<a>rigrad; şi Mihai-vodă cu bolarimea dup<ă> dînşei.

Şi dup<ă> ce au agiunsu la Ţ<a>rigrad, făcu Mihai-vodă şi cu toţi boerii mare jalobă la vizirul asupra lui Costantinvodă. Şi trimis<ă> vizirul de-1 adusăr<ă> la Ţ<a>rigrad din surgunie. Să pîrîr<ă> de faţă la divanul vizirului,

f. 304 c-au / stricat ţara şi i-au jăcuit cu feluri de feluri de obi-

1—4 Vinit-au enicer-aga la viziriul. Apucat-au pre Mihaiu voevoda încă neeşit di la viziriul din cortu (din cortu de la viziriul P>. Şi au început a striga tari să pui domnu în Moldova pre Ant<i)ohii voevoda, că dă bani mulţi M.P//1 mulţi B,C/ dusă B,C//1—2 veziriul:"² B, viziriul:"² C//2 şi apucă B,C/ pre C|şi pre *Gj lipseşte* la viziriul G//3 Şi începu inicear-aga a grăi B/ începu *Cj* veziriul B, viziriul *Cjj* 3—4 să pue domnu pre Antiohii-vodă şi striga tare *Bj* pre Antiohii C//4 şi începu a striga tare *Cj* mulţi B,C/ trebue *Bj lipseşte* şi trebuie le<a>fă inicerilor *Bjj* 5 lefe B,C,D,E/ inicearilor B,C// 6 Şi să spăriîasă B,C,D,E,G/ toată boerimea B,C// 7 le va strica B,D, li-a strica C/ {Mihaiu voevoda M) şi toţi boerii să spăriesi că li va strica M,P/ giucăreia B,C/ inicear-aga B,C/ Numai]însă M,P// 8 apucasă *Cj* eşis<ă> B, eşisă *Cj* talhîş B,C/ şi apucas<ă> B, şi apucasă C, *lipseşte* P// 9 de-l]şi-1 *Bj* înbrăcasă *Cj după* caftan *ad.* pre Mihai-vodă B,C,E,G/ iar cu un civert de ceas B,D,G, iar numai cu un civert de ceas C,E//10 înnainte B,C/ de ar fi sosit B.C//9-15 *lipseşte Ce* nu s-au putut... la Ţarigrad, făcu M,P// 10 inicear-aga B,C/ veziriul B, viziriul *Cj* lua]ar fi luatC//lliar]iarăş *Cj* Antiohii B, Antiohie *Cj* domniia B.C//12 61]62B,E, 59 C, 63 *Gj* După aceia B,C/ înpărăţiîa *Bj* de B,C/ Udriiu B,C// 13 toată B,C/ oaste *Cj* şi au B,C/ Ţarigrad B,C/ *după* vodă *ad.* încă au purces B,E,G//14 *după* boîarimea *ad.* au purces C, au purces şi Iei *Bj* boerimea *Bj* după dînşii B,C// 15 după B,C/ ajiunsu *Cj* Ţarigrad B,C/ făcu]făcut-au B,C,E,G/ voevoda M// 16 boiarii B, boiarii *Cj după* boerii *ad.* au dat M,P/ mare B,C/ veziriul B, viziriul *Cj* asupra lufjpre M,P/Costantin Ducăi<Duca M,P>-vodă B,C,D,E,G,M,P// 17 Şi au triimis B,E,Şi triimisă C/fveziriul B,viziriul C/de-1 adusărăCjde l-au adus B,E,G/Ţarigrad B,C//18 surgunile *Bjj* 17-19 Şi au trimes viziriul di au adus pre Duca voevod din sorgunii la Ţarigrad. Şi s-au pîrît faţă la faţă la divanul vizirului. Boerii au arătat că Duca voevod au stricat M,P//18 Şi s-au pîrît B,E,G,Şi să pîrîră C,D/ de faţă înnaintea veziriului la divan, dzicînd boiarii că au stricat ţara B/viziriului *C/după* veziriului *ad* dzicîndu boiarii că au stricat E,G//19că au stricat *Cj* jecuit B.C/feliuri:"² B,C/obiceaîe B, obiceae *Cjj* 19-2 şi au jăcuit-o cu mulţi feliuri (de jecuiri şi P) di obiceaiuri răii, cît nu mai pute Duca voevoda să mai răspuiiză nimica M,P//

c<e>ie, cît nu mai pute să mai răspund<ă> nemic Duca-vodă înainte boerilor.

Şi c\f la vizirul l-au dus la cazascherul şi pe la multe divanuri a cadeii. Şi tot aşe îl purta boiarii pe uleți, din giudețu în giudețu, vro doo, trei săptămîni, pîn' cheltui Duca-vodă pe la giudeți tot ce avu. Şi-1 lăsar-acolo, cu mare sărăcie şi pede<a>psă, şi-nchisoari pururea dispre datornici.

62. Iară Mihai-vodă aşedză capichihăî la Po<a>rtă pe Cupăresştii, pe doi frați a lui Iordachii vornicul, anume Mih<a>lach'i şi Scarlatachi, iar pe alt niam şi nepoți a Cupăresştilor, pe toți îi luo cu sine de-i adus<ă> în Moldova.

Şi-nbrăc<ă> caftan; şi de la înpăratul luînd stiag şi tuiuri de domnie, să gătii cu toții boiarii şi purces(ă) de vini în țar<ă> cu bun<ă> pacie.

Iar Duca-vodă Costantin, sin Duca-vodă celui bătrîn, n-au mai eşit la domnie altă dată, ce-u murit la Țarigrad cu mari lipsă. Şi i-au rămas 3 ficiori: unul făcut cu fat<a> Brîncoveanului, şi au murit, altul s-au dus la muscalii, altul este la Țarigrad, cu mari lipsă. Precum va mai hi, vreme va arăta.

1 putea B,C/răspundă nemică B,C/Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G//2 înnaintea veziriului şi a boiarilor B, înnaintea boîarilor C, *lipseşte* M,P// 3 veziriul B, viziriul C/cazascheriul B,C// 3-4 *lipseşte* Şi de la vizirul... tot aşe M,P// 4 cădi B,C/ aşîa B, aşa *Cj* uliță B,C,D// 4-6 Vro trii săptămîni au purtat boerii pre Duca voivod din giudecăți în giudecăți (giudețu în giudețu P>, pînă. ci au cheltuit Duca voevod M,P// 5 giudeț B, județ *Cj* vreo doao, trii B,C/ pînă B,C/ cheltuijau cheltuit B,E,G// 6 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ giudețe B,E, județe C, giudețuri P/ tot ce au avut B,E,P/ Şi aşîa îl lăsară boiarii acolo B,E,G/ Şi aşa îl lăsară M,P/ lăsară *Cjj* 7 mare B,C/ sărăciîc *Cj* şijcu P, *lipseşte* M/ pedeapsă B, pediapsă *Cj* închisoare B,C/ despre B,C// 9 62163 B,E, 60 C, 64 G, 58 M, 50 P/ *lipseşte* Iară M,P/ voevoda M/ aşeză B,C]au pus M,P/ Poartă B,C// 10 Cupăreşti M,P/ pre B/ Iordachi B,C, Iordachi Rusăt M,P/ vornicului G, *lipseşte* P// 11 Mihălachi C, pre Mihălachi B,D,E,G,/ şi pre Scarlatachi B,D,E,G/iară pre B/ neiam A/ niam a Cupăreştilor nepoți *G.jj* 12 Cupăreştilor B,C/ *după* Cupăreştilor *ad.* a Rusăteştilor *Cjj* 11-12 *lipseşte* iar pe alt... a-dus(ă> în Moldova M,P/ pre B,C/ sine]dînsul B,C,E,G/ de-i]şi-i E/ adusă C, adusă aici B,E,G// 13 *ante* Şi: 64 B,E, 65 G/ Şi înbrăcă Mihai-vodă caftan B,C,E,G/ Mihaiu voevoda s-au învrednicit a întrăca caftan M,P/ luundu BJşi i-au dat şi M,P/ luund sangiac, stiag *Cjj* 14 domniîe *Cj* să găti B. şi să găti C,E/ toți B,C/ purceas(ă) B/ de]şi E//' 14— 15 purceasă în țară cu pace de vini în Moldova *Cj* di domnii, şi după acee gătindu-să cu toții au vinit în Moldova cu paci M,P// 15 țară B/ bună B/ *după* pace *ad.* la scaonul domnescu B,E,G// 16 *ante* Iară: 63 D/ Iar Costantin Duca-vodă, ficior Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G// 16-21 *autograf Xeculce Aj* Costantin Duca voevoda altă dată n-au mai işit la domnii şi agiungînd la mari lipsă, aşa sărac au murit în Țarigrad M,P// 17 işitjeşit B,D,E,G, vinit C/ ce-u]ceau B.C//18 mare B,C/ trii B,C/ fataB,C//19 Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ moscali B.C//20 este]au rămas B,C,D,E,G/ mare B,C/,Iar precum B,C,D,E,G/ hi] fi B,C//21vreme viitoare B,E,G, vremîa viitoareC//20-2lK/)S«rePrecum...vaarăta.M,P//

Zaci(alo) 1. Dup(ă> ce au vinit Mihai-vodă în Iaşi, în scaon, / boerit-au şi el dup-obiceiu. Pus(e> pe Antiohi Jora, cărei au fostu hatman, vel-log<o>făt, şi pe Iordachie Rusăt vornicul îl pus(e> vornic de Țara de Gios, şi pe Bogdan hatmanul vel-vor<nic> de Țara de Sus, şi pe Lupul Costachi hatman, şi pe Manolachi, f<r>ateli lui Iordachi, vel-postelnic, şi pe cumnatu-său Ilie Frige-vac(ă) vel-spăt(ar), şi pe Mavrodin vis(ternicul) vel-paharnic, şi pe cumnatul său Pălade vel-vis(ternic), şi pe Dumitraşco Ursachi vel-stolnic, şi pe frate-său Dumitraşco Racoviță vel-comis.

2. Acestea era boiarii lui Mihai-vodă, iar mai ales şi mai de cinste era Iordachi Rusăt vornicul. Ce vrei iei şi ce poroncie Iei, acie face şi Mihai-vodă. Aşijderea şi munteniei), iar ce vrea făce. Şi ne(a>mul lui,'toții era tari şi mari, cine de capul lui, cum vrea, aşea făce. Şi slugeli

1 intii B.C, dinții D, *lipseşte* M,P/ Mihai-vodă Racoviță B.G, Mihai Racoviță voevoda C,D,M,P// 2 leatjîn anul B,C,D,G, anul E, *lipseşte* M,P/ Cap 90 D, Cap 92 P, *lipseşte* E,G,M// 3 *lipseşte* Zaci(alo) B,C,D,E,G,M/ După *Cj* cejcie B// 3-4 în anii di la zidire 7208, iar di la Hristos 1700 au vinit Mihai Racoviță (voevoda M> în Iaşi, in scaun, şi au boerit după obiceiu: pre Antohi M,P// 4 în] la B,C,D,E,G/ scaon] scaonul domnescu E,G/ boîarit-au B,C/ după obiceai B,C, pre obiceai E,G/ Pus-au B,C,D,E,G/ pre Antiohie B,C// 5 cărei au fostu hatman]ce fusesie hatman B, careli fusesie hatman D, *lipseşte* C,E,G,M,P/ *lipseşte* şi M,P// 5-6 pre Iordachi Rusăt vel-vornic de Țara de Gios (JosC> B,C,E,G// 6 vornic mare D/ *lipseşte* şi D,M/ pre B,C// 7 Lupul Bogdan B,E,G/ *lipseşte* hatmanul B,C,E,G,M/ *lipseşte* şi pe Bogdan hatmanul vsl-vor(nic) de Țara de Sus P/ *lipseşte* vel M/vel-vornic B,C, vornic mare D//7-8 pre B, pre *Cj* *lipseşte* şi M.P//8 *după* Costachi *ad.* ficior lui Gavriliță E, fecior lui Gavriliță vornicului, vel *Gj* Manolachi Rusăt B,D,E,G,M,P/ frateli liii lui Iordache Rusăt B,C,D, *lipseşte* M,P// ^*lipseşte* şi M,P/ pre B,C/ *lipseşte* cumnatu-său M,P/Ilie Frige-vacă Țifăscul C,D, Ilie Dabije Țifăscul, Frige-vacă E,G/ vacă B// 10 spătar B,C/ *lipseşte* şi M,P/ Marvodin A/ visternicul B, *lipseşte* C,E, G,M,P/ *după* pah(arnic) *ad.* pre Bogdan vornic de Țara de Sus P// 11 *lipseşte* şi M,P/ pre B, pre *Cj* cumnatu-său C, *lipseşte* M,P/ Păladii B,C, Ion PăladiiD,E,G/ *lipseşte* vel M,P/ visternic B// 12 *lipseşte* vel M,P/ *lipseşte* şi M,P/ pre B,C/ *lipseşte* frate-său M.P//13 Racoviță B.C//14 Aceştiia B,C, Şi aceştie M,P/ voevoda M/ *după* vodă *ad.* în domniîa dintiiB,C,D,E,G//15 Ce vrea el'B.C//16 ce]cîe B/poronciia B,C'/ 15-1 Si ci vre el şi muntenii, aceia face şi Mihaiu voevoda. Pus-au dăjdi greii pre mazili şi pre oaminii lui Antohi voevoda şi pre a Ducăi voevoda şi-i închide şi băte. Neamul lui Mihaiu voevoda era toți mari şi tari şi cum era aşa făce. Slugile lui celi din boerie iarăşi tari M,P// 16 iel]el B,C/ aceia să făcea şi de Mihai-vodă B aceia *Cj* făcea *Cj* muntenii B,C// 17 iară B,C *lipseşte* E,G/ făcea B,C/ niamul IU toți B,/ era toți mari şi tari *Cj* mari şi tari B,E.// ÎS cineş B,E,G/ aşîa B,C/ facla B, făcea *Cj* slugili B, slugile *Cjj*

lui cei din boîarie era tarii şi mari şi obraznici, dup<ă> cumu-i hirea mojîcească. Intra în cas<ă>, şi cu tre<a>bă şi făr<ă> tre<a>bă, cînd le era voia, de nu săm<î>na curte nemic a domnie, de atîta obrăznicie ce iera.

Iar Mihai-vodă, cum s-arăta în boerie, iar atunce îţi părea că-i un om zălud. Şi s(ă> mira cum a faci să le po<a>tă intra în voie tuturor, şi nu le mai putea întră în voie. Iar cei streini sta în laturi de mansipuri, că nu pute încape de Cup<ă>resstii, si de ne<a>mul lui, si de slugeli lui. [Şi-n]

3. Şi-ncepur<ă> a sfătui să stingă pe boiarii cei străini, /
f. 305 să rămîie numai ne<a>mul lui cu Cup<ă>resştii, pecum au făcut şi Şerban-vodă şi Brîncovanul, de-u stînsu pe cei streini, de au rămas numai ne<a>mul lor Ca<,n>tacozonesştii. Aşea şi acesta au început a pune dăjdii grele" pe mazili şi pe oameni<i> lui Antiohi-vodă şi pe a Ducăi-vodă. încă-i şi-nchide şe-i băte pe ciie <a-i> Ducăi-vodă.

Atunce ciîaliaţii boeri streini au priceput că i-au

1 cei]cele B/ boîarie B, boerie C/ tari C/ era mari şi tari B,E/ mari, obraznici şi dîrji MjP/ după B,C// 2 cumu-i]cum iaste B,C,D,E,G,P/ firea mojicească B,C, fire mojicilor M,P/ mozîce<a)scă A/ casă B,C/ *după* casă *ad.* la domniîe C,D, la dînsul M,P/ triabă B,C// 3 făr(ă> de triabă C,D,E/ *lipseşte* şi cu tre(a>bă şi făr(ă) tre<a)bă M,P/ fără de triabă şi cu vremie şi fără de vremie, cînd le era voia B// 3-6 voia, cît nu să mai cunoaşte orînduiala domnească. Mihaiu voevoda într-alt chip să arăta cînd era boer, iar după ce au încăput domnu să păre că esti zălud di cap M,P//3—4 sămîna curtea nemică B,C/ curtea domniască D,E,G// 4 domniîe B/ obrăzniciie B/ Ierajera B,C// 5 *ante* Iar: 3 B/ cum]precum BE/ să arăta B,C/ boeriejdomniie B, domnie C/ iară B/ atuncea B,C// 6 că-i]că iaste B,C,D,E,G/ *lipseşte* Şi M,P/ să mira B,C/ cumjci M,P/ face B,C/ să]ca să B/ poată B,C/ să poată *Gjj* 6-7 faci ca să intri în voe tutulor M,P// 7 voe *Cj lipseşte şi* nu le mai putea întră în voie. Iar M,P// 8 Iară B/ ceijBoerii cei M,P/ sta în laturijera dipăftaţi M,P/ nu pute încăpea B,C// 9 Cupăreşti B,C/ *după* Cupăreşti] *ad.* adecă de Rusăteşti B// 8—9 că nu pute să intri la boerii di răul Cupăreştilor, adică de Rosăteşti, şi şi di neamurili lui Mihaiu voevoda M,P/ niamul *Cj* niamurili lui Mihai-vodă B/ *lipseşte* şi de slugeli lui M,P/ slugili B, slugile *Cjj* 11 3]7 M, *lipseşte Bj* începură B,C/ pre C/ Mihaiu voevoda s-au sfătuit să stingă neamul boerilor celor streini M,P/ streini *Bjj* 12 niamul B,C/ numai Rosăteştii şi *(cu* M) niamul M,P/ cu Cupărestii C, şi cu Cupărestii B, *lipseşte* M,P/ precum B,C] după cum M,P// 13 făcutjfost *Bj lipseşte* şi M.P/voevoda M/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,P/ *după* Brîncoveanul-vodă *ad.* în Ţara Munteniască D, domnii .munteneşti *Bj* de-u] de au B,C/ pre B,C/ pre boiarii cei streini E,G// 13-17 *lipseşte* de-u stînsu pe cei streini... Ducăi-vodă M,P// 14 di au ră.mas *Bj* niamul C, niamurili *Bj* Cantacozineştii B,C//15 Aşîa B, Aşa C/pune B,C/dăjdi grele B,C/pre B,C/maziU B.C//16 oamenii B,C/Antiohii B.C/'pre B,C/ pe a Ducăi-vodă]pre a lui CostantinDucăi-vodă D, şi pre oamenii lui Costantin Ducăi-vodă E,G// 17 încă îi şi închidea şi îi bătea pre'<aceia C,D,E,G> a <lui Costantin D,E,G> Ducăi-vodă B,C,D,E,G// 18 Atuncea B,C/ceialalţi B,C/boIari B, boiari *Cjj* 18-2 Boerii cei streini atunce au cunoscut că i-au înşălat Iordachi Rosăt şi cum că ş-au călcat giurămîntul ci le-au giurat el, fiind' în Ţarigrad şi mult M,P//

amăgit Iordachi vornicul cu giur<ă>mîntul, c-au fostu numai pentru bineli lui acel giur<ă>mînt, şi mult să căîa atuncii că n-au cerşut domnu de la Po<a>rtă pe Antiohi-vodă.

4. Atunce era la curţile domnesşti pe po<a)rtă o biserică mic<(ă>, făcută de Ştefan-vodă Tomşe, şi mai nice boiarii cei cu boiarii nu pute încăpea într-insa. Şi lîngă beseric<ă> era visterie, şi de<a>supra beserici<i> ş-a vistirei era un turnu nalt în chip de clopotniţă, iar dedesuptul besericei si a visterei era un beci, de-nchide tîlhari<i>.

5. Ci socoti Mihai-vodă că nu-i cu ticneial(ă) să fie biserica mic<ă> la curte, că mazîli<i> şi sluj<i>tori<(i> n-au unde încape, nice Iaste cu cale să fie temniţa supt beseric<ă>. Ce s<ă) îndemnă şi răs<i>pi şi turnul şi visterie, şi tinda besericei, şi beciul cel dedesupt, şi lăs<ă> numai altarul şi turla cea naltă din mijlocul besericei. Şi s-au
i. 305v mai apucat / a zidi din pămînt ş-au făcut tinda largă, cu toate podo<a>beli, cum să vede\

1 Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E, Iordachi Roset *Gj lipseşte* vornicul *Gj* giurămîntul C, giurămînt *Bj* că au fost B,C// 2 binele B/ giurămînt B,C/ să căiîa boiarii atunce C, s-au căit atuncea boiarii E,G/ atuncea B, *lipseşte* M,P// 3 cerşutjcerut C,E,G,M/ *lipseşte* de la Po<a>rtă M,P/ Poartă B,C/ pre B,C/ Antiohii B, Antiohie *Cj* pre Antiohie-vodă domn de la Poartă *Gj* voevoda M// 5 4]9M/ Atuncea B.C/ domneşti B,C/ *după* domneşti *ad.* din Iaşi E/ pre B,C/ poartă *Bjj* 5-6 Bisăricadin curte domnească pre cari o făcuşi <au făcut-o P> Ştefan Tomşa voevoda în curţile domneşti, pre poartă, era foarte mică şi mai nici M.P//6 o biserică B]biserka E/ mică B,C, mai mică E/ Tomşîa B,C/ / 7 nici B,C/ boerii C, boîarie *Bj* putea B,C/ *lipseşte* într-însa M,P/ *lipseşte* Şi M,P// 8 biserică B,C, ace biserică M,P/ vistieriîa B, visteriia *Cj lipseşte* şi M,P/deasupra bisericii şi a visteriii B,C]lîngă biserică E// 9 înalt *B,Cjlipseşte* iar M,P// 10 iar pi didesuptul E/ bisericii B,C, tinzii besericii *Gj după* bisericii *ad.* a turnului *Cj* vistieriii B, visteriii *Cj* beciu B,C/ de]în carii M.P/ închidea tîlharii B,C/ *după* tîlharii *ad.* de acolo *Cjj* 12 *lipseşte* 5 B,M,P/ Ce socoti C, Ce au socotit *Bj lipseşte Ci* M,P/ nu iaste bine şi cu ticnială B, nu-i bine nici cu ticnială *Bj* ticnială *Cj* file *Bj* Mihaiu voevoda au socotit că nu esti cu caii să fii M,P// 13 biserica mică B,C/ la curtea domniască B,C,D,E,G/ mazilii B.C/ slujitorii B,C// 13-14 *lipseşte* că mazilii...iaste cu cale M,P// 14 unde să încapă *Bj* nici *Bj* iaste B,C/ cale *Cj* să fiie B, şi să file <şiP>M,P// 15 biserică B, biserică *Cj* să *Cj* Ce s-au îndemnat *Bj* Pentru acee s-au apucat şi au răsipit turnul visterii, tinda M,P/ şi răsipi C, şi au răsipit *Bj* visteriia B, vistieriîa *Cjj* 16 bisericii B,C/ beciuljturnul P/ lăsă B.'au lăsat C, lăsat-au M,P// 17 oltariul C,G/]înnaltăC, *lipseşte* M,P// 17-18 oltariul şi biserica cu turla cea înnaltă *(marginal* din mijlocul bisericii DN, pînă unde iaste acum scaonul domnescu. *(Şi* s-au apucat de au zidit B> B,D,G/ bisericii *Cjj* 18 *lipseşte* mai E/a zîdijde au zidit *Cj* Şi au poroncit di au mai zidit M,P/ duijpre P/ şi au B,C/ largă]mareB,C,E,G, mare şi largă D, mare şi M,P// 19 podoabele B,C/ precum să vede C, precum să vede pînă astăzi B,D,E,G, după cum să vedi şi pînă astăzi M,P//

6. Aşijderea s-au mai apucat de au mai făcut şi altă beseric<ă>, de lemnu, şi i-au pus hramul Sfetei Lazor, în ograda vămii, apro<a>pi de curţile tătîne-său, lui Ion Racoviţă vornicul.

7. Şi do<a>mna mării-sali încă s-au apucat de-u toc-mit ş-au şindilit Mitropolie ce vechi, cu toate cheltuieleli ce au trebuitu, de cîntă sfînta leturghie şi astădzii, că era pustiit<ă> de mult.

8. Atunce au scos Mihai-vodă rumtă pe ţar<ă> cu pecetluit roşiu, pe faţ(ă>, tot omul. Şi oameni<i> să teme să ias<ă> toţi la ruptă, să nu s<ă> înmulţască ciferturile pecum să înmulţis<ă> la Co.tantin Duca-vodă. Ce vădzind aşe, au scris cărţii pe la stăpînei satelor şi pe la vornicei şi pe la vătămani, să-i sco<a>ţ(ă> pe toţi la rumtă, c-apoi,

1 6] 10 M, 3 P/ *lipseşte* Aşijderea.... apucat de M,P// 1-1 Făcut-au şi altă blsărică din lemnu in ograda vămii, lingă curţile tătîni-său, a lui Ioan Racoviţă şi i-au pus hra-mul înviere lui Lazor M,P// 2 biserică B,C/ lemnu B/i-au]au B,C/hramul bisericii înviiarea Sf(î)ntului Lazar B,C,D// 2-3 de lemnu în ograda vămii şi i-au pus hramul Sfîntul Lazăr, aproape de E,G// 3 aproape de CJlîngă B/ curţile B,C/ lui]a lui E/ Ionniţă Racoviţă C// 5 7] 11 M, *lipseşte* B/ *lipseşte* Şi M,P/ doamna B,C/ sale *Cj lipseşte* încă G/ tocmitjdires E,G// 5—7 Doamna lui Mihaiu voevoda au tocmit Mitropolie ce vechi şi au şindilit-o şi au înpodobit-o înlăuntru cu toati, după cum să cadi M,P// 5-8 încă s-au (îndemnat şi s-au B)apucat de au tocmit şi au dres şi au şindilit Mitropoliîa cea veche cu toate cheltuîaleli ce au trebuit (cu toate cheltuîaleli Mitropoliîa cea veche ce au trebuit, că era pustiită de mult D) de (şi D) s-au cîntat Sfînta liturghiîe pînă ce au răsipit-o în dzileli lui (mării-sali D) Ioan Theodor voevoda, începîndu—o de nou a o zidi cu altă frumoasă rinduială.şi făp-tură (căriia biserici hramul iaste Sf(î>ntul mareli mucenic Gheorghie D). Şi cu a cui cheltuială să zideşte (s-au zidit D), la rîndul săi înnainte să va arăta B,D/ *după* arăta *ad. marginal* care iaste Mitropoliîa cea noao D// 5—8 de au dres şi au tocmit Mitropolie cea mică, Svîatii Gheorghii şi au şindilit şi înlăuntru cu toate ce au trebuit, de s-au cîntat Sf(î>nta liturghiîe pînă în zileli mării-sali Ioan Theo-dor voevoda. Iar atuneea răsipindu-o de nou au început a o zidi cu frumoasă rîn-duială. Iar cu a cui cheltuială, să va scrie la rîndul său C/ Mitropolie(a) cea mică şi i-au (au G> făcut şi catapetiazmă şi cu toate chiltuialeli ce au trebuit (cărţi, veşminte şi alteli E]>, de s-au cîntat sfînta liturghie mulţi ani, pînă au răsi-pit-o cîndu s-au zidit Mitropolie(a) cea noao (din Iaşi E) Svîatii Gheorghii (şi au zidit E) cu acea piiatră şi cu altă piiatră cîtă au (mai E) trebuit (precum să văde E> E,G// 7-8 *lipseşte* de'cîntă... de mult M,P// 9 8]5 B, 12 M/Atuncea*B.C.lipseşte* M,P/ Mihaiu voevoda au scos M,P/ ruptă B, *lipseşte Cj* ţară B,C/ *lipseşte* cu B// 10 pecetluituri roşii B,C,D,E,G/ pecetluituri (roşii P) pre faţa a tot omul M,P/ pre faţă B,C, pe feţe E/ *după* omul *ad.* să (să E) Ia pecetluit E,G/ *lipseşte* Şi M,P/ oamenii B,C/ să temea B,C, s-au temut B,C// 11 iasă B,C/ să B, *Cj* civerturili B, civerturile C// 12 precum B,C]ca şi M,P/să înmulţisă B,C, *lipseşte* M,P/ voevoda M/ *lipseşte* Ce vădzind aşe M,P// 13 aşîa B, aşa *Cj* Scris-au cărţi M,P, Mihai-vodă au scris cărţi B, au scris Mihai-vodă cărţi C/ pre B,C, *lipseşte* M,P/ stăpînii B,C/ *lipseşte* şi pe M,P/ vorniciei B// 14 *lipseşte* pe M,P/ văt(ă)mani *Cj* scoată B, scoată *Cj* pre B,C/ toţi oamenii B,D,E,G/ ruptă B,C/că apoi B,C// 14—2 la ruptă, că di-i vor tăinui, gre pedeapsă vor lua. Zlotaşii undi găsă om fără M,P//

pe urmă, aflîndu-s<ă>, or petreci rău capeteâi. Iar pe urmă, unde găsîla zlotaşi<i> cîte un om făr<ă> pecetluit, îl pune pe vornicei sau pe văt<ă>man în butuci şi-1 triimitea la Iaşi, şi-1 purta pe uleţi, căce n-au scos oameni<i> întîi la rumtă, să-ş fie luat pecetluit.

Şi vădzind că nici cu acie nu-i poate spărie să ias<â> toţi la rumtă, vîndut-au toate ţinuturili la cochi-vecu, ciocoilor, ca gosştina de oi, pe oameni<i> cei făr<ă> de pecetluituri de rumtă, de nu pute scăpa nice un becisnec, pe necăiuri, să nu îa pecetluit. /.

f. 306 9. Atunce fiind Po<a>rta neaş<e>dzată, ave şi Mihai-vodă mare nevoie de bani; că-ntr-un an şi gium<ă>tate ce au fostu domnu s-au schimbat trei viziri şi şepte chi-haiali. Să mira şi el ce va faci, că n-ave de la cine lua şi el bani, că ţ<a>ra era gium<ă>tate scutelnic<ă>, tot a ne<a>-mului lui ş-a Cup<ă>resştilor, cum s-au pomenit mai sus.

10. Şi aşea, făr<ă> veste veni vestea din Ţ(a>ra Muntene<a>scă cum au înbrăcat Ant<i>ohi-vodă caftan de domnie, şi el îi mazîl.

Deci cum înţălesăr<ă) de ace veste Iordachi vornicul

1 pre urmă aflîndu-s(ă) pre urmă *Cj* pitreci B, pitrece C/ capetile B,C// 1—2 Iar mai pre urmă unde găsiîa zlotaşii B,C// 2 fără de B,C,D,E,G/ îl punea B,C/ punea M,P// 3 pre C, pre B/ vătăman B,C/ şi-1 trimite C, şi îl trimitea B/ şi-l]şi-i B,C,M,P// 4 pre uliţe C, pre uliţă, prin tîrgu B/ căciC]pentru căciB.D, pentru ce E,G/oamenii C//4—5 *lipseşte* căce n-au scos... pecetluit. M.P//5 ruptă B,C/ pecetluituri B,D// 6 *lipseşte* Şi M,P/ vădzind]au văzut M,P/ aceîaB,C/spăriîaB,C/să iasăB.C, casăiasăM,P// 7ruptă B,C/ vîndut-au]şi pentru aceasta (aceia P) au scos la vînzareM.P/ţinuturileC/ cochii-vechi B,C,D,E// 7—9 toati ţinuturile, ca goştina pre oi, şi le-au vîndut ciocoilor, di n-au putut scăpa (să scapi P) nici măcar (măcar nici P) un sărac fără (fără de>pecetluit M.P//8 goştina B,C/pre B,C/ oamenii C/de oi şi ca desetinade stupi(şide porci G)pre oamenii E,G/fără B,C//9 ruptă B,C/ putea B,C/ nici (cît E> un becisnicu (becisnic C) de om B,C,D,E,G//10 pre *Bj* nicăiri B.C//11 9]6 B, 13 M, 5 P/ Atuneea B,C/ Atunce Poarta era neaşăzată M,P/ Poarta B,C/ neaşedzată B, neaşezată C/ avea B,C// 11-12 *lipseşte* ave... nevoie de bani M,P// 12 *după* nevoie *ad.* şi supărare B/ într-un an şi giumătate B, într-un an şi şase luni *Cjj* 13 fost B,C/ trii veziri B,C/ şapte B,C/ chihaiale B, chihaiale C// 14 Şi să mira B,C,E,G,M,P/ elJMihaiu voevoda M,P/ face B,C/ faci şi di undi a mai lua bani M,P/ nu avea *Cj* nu avea şi el de la cine luoa(să ia G) bani B,D,E,G// 15 ţara B,C/ giumătate B, giumătate *Cj* scutelnică B, scu-telnică C, scutelnici P/ *lipseşte* tot M,P/ niamului B,C, neamurilor M,P// 16 şi a Cupăreştilor B,C]şi a Rosăteştilor M,P/ *după* Cupăreştilor *ad.* a Rusăteştilor *Cj* cum] precum C,D,E,G/ pomenit]scris B,C,E,G/ mai sus s-au scris E,G/ *lipseşte* cum s-au pomenit mai sus M,P// 17 10] 14 M, 6 P, *lipseşte Bj* aşîa B, aşa *Cj* fără de veste B,C,E,G/ vini veste B,C/ Ţara Munteniască B,C// 17-19 Vinit-au vesti din Ţara Munteniască că Antohii voevoda au înbrăcat caftan di domnii şi el esti mazil M,P// 18 cum]cum că B, precum D,E,G/Antiohii B,C/caftan B,C// 19 domniîe C, domniîa Moldovei B]domnie la Moldova D/ şi el iaste mazil D,E,G]şi Mihai-vodă iaste mazil B,C// 20 Decii B,C *jante* Decii: 7B/ *lipseşte* Deci cum... ace vesteM.P/înţălia-sărăC, înţăliasăB/acîaB, acea C/veste B,C/Iordachi Rusăt vornicul B,E,G,M,P//

şi frate-său Scarlatachi — să tîmplas-în Iaşi de la T<a>rigrad vinit — şi alţii grecii mai mici, Cupeă^resştii şi Dumitraşco Racoviţă comisul, frateli lui Mihai-vodă, acestea toţi, temîndu-s<ă> de Ant<i>ohi-vodă, n-au mai aşteptat să sosască capegi-baş<a> cu mazilie ş-au şi fugit în Ţ<a>ra Muntene<a>scă; iară Panaitachie Morona au trecut în Ţ<a>ra Leşască.

11. A doo dzii, ciîalalţii boiarii, ce răm<ă>ses<ă> şi nu ştie nemic, să mira ce poate să fie. Chimat-au Mihaiu-vodă pe Bogdan la curte de i-au spus pecum i-au vinit vestea de olac într-o no<a>pte din T<a>ra Muntene<a>scă, de i-au spus acea veste. Ce Bogdan vornicul mult i-au dzis lui Mihai-vodă, căci au făcut spaim<ă>, şi n-a hi nemic pe urmă, şi-i lucru cu ruşine\

12. Prepun oameni<i> şi vorovăscu de dzic că atunce, ştiind Mihai-vodă pe Bogdan că iaste om vrednic şi temîndu-s<ă> că dup<ă> ce a vini cumnatul său, Antiohi-vodă, domnu, la chivernisi bine la domnie, / să-i fie dat (f. 306') atunce în cafe otrav<ă>. Care şi can samîn-acel lucru să

1 *lipseşte* şi M/ frateli său P/ Scarlatachii B, Scarlatachie *Cj* săjîncă să B, că să *Gj* tîmplasă B/ *lipseşte* să tîmplasă... vinit M,P/ de la Ţarigrad vinit Cjvinisă de la Ţarigrad B// 2 *după* vinit *ad.* de la Ţarigrad *Cj* alţi greci B,C/ Cupăreşti B,C, *lipseşte* M,P// 3 Racoviţă B,C/ comisuljhatmanul C, *lipseşte* E,M,P// 4 aceştiîa B,C/ temîndu-să C/ temîndu-s<ă> toţi *Bj* Antiohii B, Antiohie C// 5 sosaseă]vii M,P/ *după* sosască *ad.* să viie *Bj* başîa C, başîa turcul *Bj* cu mazilîîa B, cu mazilie C, *lipseşte* M,P/ şi au B,C]au G, ci au M,P/ *lipseşte* şi M,P// 6 Ţara Munteniască B,C/ iar *Bj* PanaiotachieC/ Panaiotachi Morona postelnicul B,D,E//7 Ţara B,C// 8 11]8 B, 15 M, 7 *Bj* Iar <Iară C> a doa zi B,C,E,G, *lipseşte* M,P/ ceialalti B,C/ boiari B, boiari *Cj* ce rămăsesie şi C, ce mai rămăsesie şi B, *lipseşte* M,P// 9 ştiîa nemică B,C/ nu ştie di mazilii nimica şi să mira ci esti. Mihaiu voevoda au chemat M,P/ Chiemat-au atuncea Mihai-vodă B,C// 9—10 Chiemat-au Mihai-vodă atuncea pre Bogdan vornicul la curtea domniască E,G// 10 Bogdan vornicul *Bj* curte C, curte domniască *Bj* de]şi M.P/ precum B,C]că M,P// 11 veste B,C/ de olacu C, *lipseşte* E,G/ într-o noapte B, întru acea noapte C,D// 10— 11 i-au vinit vesti di mazilii din Ţara Muntenească M,P// 11 Ţara Munteniască B, Ţara Munteniască *Cjj* 12 acia *Bj* *lipseşte* de i-au spus acea veste. Ce M,P/veste C, veste de mazilite *Bjj* 12—13 Bogdan au zis lui Mihaiu voevoda pentru ci au făcut M,P// 13i-au]auE/ căcijpentru căci B,C,D, pentru ce E,G/ spaimă B,C/ şi n-a fi nemică C, şi pre urmă n-a fi nemică B, şi poate n-a fi nemic E,G// 14 şi-i]şi iaste B,C,D,E,G/ ruşine B,C/ şi mai pre urmă poati n-a fi nimica şi cum că esti lucru cu ruşini M,P// 15 12] 17 M, 8 P, *lipseşte* *Bj* Prepunea C,D,E,G, Iar prepunea *Bj* oamenii B,C/ vorovîîa B,C,D,E,G/ zicea B, C,D,E,G/atuncea B,C// 15—2 Zic unii că ştiind Mihaiu voevoda pre Bogdan că esti, om vrednic şi cumnat lui Ant{i)ohii voevoda, i-ar fi dat atunce otravă în cafe. Şi aşa <îşi P) cam samînî a fi <aşa P), că curîndu după această (aceia P) s-au şi bolnăvit şi presti şasă luni, după ce au vinit Ant(i)ohii voevoda, au şi murit M,P// 16 pre B,C/ iaste B,C/ temîndu-să B.C//17 după B,C/ cumnatu-său *Bj* Antiohii B,C// 18 schivernişi A/ bine C]Bogdan bine B, *lipseşte* *Gj* domniîe *Cj* domniîe şi dzicu să-i iiîe dat B/să-i]şi să-i E.G//19 atuncea B,C/ otravă B,C/samînă B, sămîna *Cjj*

fie fostu şi can adevărat; că curund s-au. şi bolnăvit si pestă cincii, şes<ă> luni au murit, dup<ă> ce au vinit Ant<i>ohi-vodă, şi bo<a>la lui într-acel chip au priceput-o doftori<i> la mo(a>rte lui. De hii aşe, va - da sam<ă> la Dumn<e>dzău.

13. Tîmplatu-s-au de au zăbăvit acel capegi-baş cu mazilie vro trei, patru dzile, dup<ă> vestea ce vinis<ă> la Mihai-vodă. Deci boiarii toţ să strînge la gazda lui Bogdan vornicul şi sfătuia şi s<ă> mira ce poate fi. Şi s<ă> teme să nu fie luat Costantin Duca-vodă domnie. Ş-au pus străji în gios la drumuri, de străjuia. Şi cînd sosîia capegi-baş în Iaşi, iar^Bcgdan vornicul şi cu to<a)tă bolarimea s-au sculat din Iaşii şi s-au dus pe Bahluiu în sus pîn'la Căcărădzeni. Ş-au stătut acolo pîn-au sosit capegi-baş ş-au cetit fermanul că este Antiohi-vodă domnu. Şi au vinit şi omul iui Ant<i)ohi-vodă cu cărţii la vornicul Bogdan, să fie cămăican.

14. Atuncea cetindu cărţile Bogdan, a lui Antiohi-vodă, la Căcărădzeni, au adeverit tutoror boiarilor ce Iera cu dînsul să nu po<a>rte nime nici o grij<ă>, nice să aibă nice un prepus dispre Antiohi-vodă, pentru cîţi au fostu

1 fie fost C, fiie fost *Bj* şi cu adevărat E/ *după* curund *ad.* după aceia *Cj* *lipseşte* şi *Bj* *după* bolnăvit *ad.* Bogdan vornicul D// 2 preste B,C/ cinci B,C/ şea:-,ie B, şease *Cj* au şi murit B,C/ după ce C, după cie *Bjj* 3 Antiohii B,C/ boala B,C/ întru *Cj* doftorii B,C// 3—7 *lipseşte* şi boala lui... cu mazilie M,P// 4 moartea B,C/ Deva fi aşiaD//4—5 De a fi aşia, va da samă la Dumn<e)dzău B]Dar adevărul nu să ştie E,G, *lipseşte Cjj 6* 13]9 *Bj* başe *Cj* capegi-başîa ce vinîîa cu mazilîîa E,G// 6-8 Tîmplatu-s-au acel capegi-başîa de au zăbăvit vro trii, patru zile după veste ce-i vinisă lui Mrhai-vcdă de maziliie *Bjj* 7-12 *lipseşte* vro trei... Şi cînd sosîîa M,P/..' 7 vreo trii *Cj* zile *Cj* după ce vinisă lui Mihai-vodă veste de mazilie *Cjj* 8 la]lui E,G' Decii B,C/ să tot strîngea *Bj* strîngea *Cjj* 9 vornicului D,G/ să sfătuia *Cj* să B,C/ poate să fie E.G//10 temea B,C/ nu fiie *Bj* domniîa B,C// UŞiauB.C/ drum E/ *lipseşte* cînd *Gjj* 12 sosiia B,C/ başîa B, başeC/ în]la *Bj* toată C/boerirr.ea *Cj* Capigibaşa nu era diparti. Bogdan vornicul şi cu toţi boerii// 13 s-au sculatlau purces M,P/ Iaşi B,C/pre B// *13—H* *lipseşte* pe Bahluiu în sus <pînă P> M,P// 14 pînă la sat la B,C,D/ Căcărădzeni B, Căcărăzeni *Cj* Şi au stătut B,C]Şi au aştiptat M,P/ *după* acolo *ad.* de au aşteptat *Bj* pînă au sosit B,C/ sosit şi M,P// 15 capegi-başe C, capegi başîa turcul B, capegi-başe la <în G) Iaşi E,G/ şi au B,C, şi le-au M,P/ fermanul de mazilie şi că iaste *Gj* că]cumcă M,P/ iaste Antiohii B,C// 15— 16 domnu Ant(i)ohii voevoda. <Cu M) capigi-başa au vinit <şi P> un om a lui Ant<i)ohii voevoda M.P// 16 Antiohii B,C/ cărţi B,C]'scrisoari M,P//17fiie *Bj* caimacamB,C//18 14] 10 B, 20 M', 10 *Bj* cetind cărţile C/ Bogdan vornicul C,E/ Antiohii *Cjj* 18-19 citind cărţile lui Antiohii-vodă, Bogdan vornicul la Căcărăzeni au spus şi au adeverit *Bjj* 18—21 Bogdan vornicul, fiind acolo la Căcărăzăni, după ce-au cetit cărţile lui Ant(i)ohii voevoda au zis tuturor boerilor să nu poarti nici o griji şi să nu aibă nici un prepus M,P// 19 Căcărăzeni *Cj* tuturor *Bj* era B,C// 20 *după* dînsul *ad.* dzicîndu E,G/ poarte B,C/ *lipseşte* nime *Bj* grije B.C//20—21 nici B,C// 21 despre Antiohii B,C/ cîţi] căci B, carii E/ pentru că ei au fost M,P/ fost B,C//

la rădicarea domn<i>ei lui Mihai. Ş-au luat asupra sufletului lui că n-a ave nime nice o nevoie.

Şi aşe toţi să învoeşer<ă> şi purcesăr<ă> cu toţii
f- 307 înapoi la Iaşii. Şi-ntrar<ă> cu toţii grămadă / în curte domne<a>scă, de descălecar<ă>, şi s<ă> înpreunar<ă> cu capigii-başea, de le cetii ferman. Şi spusăr<ă> capegibaşei că ei au fugit, temîndu-s<ă> de Duca-vodă, că iaste\ iar de Ant<i>ohi-vodă nu fug<e> nime.

15. Dece cădzind Bogdan cămăican, grijit-au pe Mihai-vodă cu toate deplin, cîte i-au trebuitu. Şi de toate de cîte au poftit ş-au luat îndestul. Şi l-au pornit cu mare cinste, ca pe un domnu. Pe nime n-au lăsat să-i facă vro gîlce<a>v<ă>, sau să-i grăiască vrun cuvînt înpotriv<ă>. Pîn' şi bucatele ce au avut a lui şipeune slugii din boerie au lăsat cu bun<ă> paci, de-aumărsu în Ţ<a>ra Muntene<a>scă, de i-au dat Brîncovanul o moşie, de au ţinut bucatele acolo.

16. Atuneea, la mazîlie să tîmplas<ă> de vinis<ă> sol din Ţar<a> Muntene<a>scă Toma spăt<arul> Ca<n>t*-cozino. Şi la acea spaimă au fugit şi el din Iaşii în Hangu,

1 domniii B,C/Mihai-vodă B,C,D,E,G,M,P/ Şi au B,C/ *după* luat *ad.* Bogdan M, Bogdan-vodă P// 2 lui]său M,P/ că]cum că M,P/ nu va avea D, nu vor avea B.C, n-or avea G/ *lipseşte* nime B/ nici B,C// 3 aşia B, aşa *Cj* să învoioşară C,D, s-au învoioşat B/ purceasără C, purceasă G, au purces B// 3—6 s-au învoeşat toţi boerii. Purces-au di acolo cu toţii la Eşi. Şi, viind, au intrat toţi în curte domnească. Şi capigibaşa le-au cetit fermanul (ferman cum că esti domnu Ant(i)ohii-vodă P) M,P// 4 înnapoi *~B,C,lipseşte* E,G/Iaşi B,C/ intrară B,C/ toţii B,C/ grămadă în ogradă la curte E/curtea domniască B,C//5 descălecară B,C/ să înpreunară B,C//6 capegi-başe C, capegi-başia turcul B/citi B, ceti *Cj* fermanul D,E,G, fermanul boiarilor B, fermanul de domniie lui Antiohii-vodă *Cj* Şi-i spusără boiarii capegi-başii B/ spusără boiarii capegi-başii *Cjj* 7 ei]iei B,C/ temîndu-să B,C//6-8 *lipseşte* Şi spusăr(ă)... nu fug(e> nime. M.P//7 Costantin Duca-vodă D,E,G/ că iaste domnu B]că va fi domnu C, că iaste el cu domnie E, că el va fi cu domniîa *Gjj* 8 iară B/ Antiohii B,C/ fuge B// 9 15] 11 B, 22 M, 11 P/ Decii B,C/ *lipseşte* Dece cădzind M,P/ cădzind]fiind B,C,D,E,G/ Bogdan vornicul C, D/ caimacam B,C/ Bogdan caimacamul au grijit M,P/ pre B,C// 10 voevoda M/ şi cu toate cîte i-au trebuit G, cu de toate cele ce i-au trebuit B/ trebuit *Cj lipseşte* de *Cj* Şi de cîte au poftit ş-au luat B// 10— 11 diplin şi toati cîti i-au trebuit ş-au luat din distul M,P// 11 Şi au purces cu mare cinste Mihai-vodă (Mihai-vodă cu mare cinste E,G> B,E,G/ mare cinste *Cjj* 11—19 *lipseşte* Şi l-au pornit... în Hangu M// 12 pre C, *lipseşte* B,E,G/ Pre *Cj* N-au lăsat Bogdan vornicul pre nime să-i facă vreo gîlceavă B/ Şi n-au lăsat Bogdan pe nime să-i facă E,G/ vreo gîlceavă *Cjj* 12-19 *lipseşte* Pe nime... în Hlangu P// 13 vreun B/ înpotriva B, înprotivă *Cj* Pînă B.C//14 bucateli B,C/ a lui]Mihai-vodă B/ pre slugi *Cj* pre unii din slugi ce au avut din boiariîe B,D,G// 15 bună pace B,C/ de au B, *Cj* Ţara Munteniască B,C/ de]şi B,C// 16 Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ moşiie B,C/ *după* "ţinut *ad.* Mihai-vodă B/ bucateli B,C// 17 16]12 B/ mazilie *Cj* maziliia lui Mihai-vodă B,E,G/ tîmplase B/ venisă B// 18 Ţara Munteniască B,C/ Toma Cantacozino spătariul B,D/ spătariul C/Cantacozino *Cjj* 19 acia *Cj* Iaşi B,C//

că nu l-au încăput vreme, de fric<â>, să margă în Ţ<a)ra Muntene<a>scă, înpreun<ă> cu văru-său Ilie păh<arnicul> Ca<n>tacozino şi. cu Neculaiu Costîn hatmanul. Deci Bogdan, au şi răpedzit cărţii la dînsul, să margă în ţ<a>ra lui făr<ă> de nici o grij<ă>. Şi s-au întorsu din Hangu, de s-au dus la ţ<a>ra lui cu paci.

17. Ş-au scris şi la ceia boiarii, la Ilie paharnicul şi la Neculaiu şi la alţîi, cîţii mai era acolo, de s-au întorsu
f. 307ᵛ toţii înapoi la casăle lor, făr<ă> nici / o grij<ă>. Şi rămas<ă> Bogdan în Iaşi, stăpînind cămăicănie cu bun<ă> învoial<ă> şi dragoste cu toţi.

18. Şi triimis<ă> şi la Panaitachi postelnicul Morona, în Ţ(a>ra Leşască, de-1 luo asupra sa, pentru greşelili ci făcus<ă> lui Ant(i>ohi-vodă, că nu i-a hii nemic. Şi dup<ă> ce au vinit în ţar<ă>, l-au triimis înainte în Dobrogea, în tîmpinare lui Antiohi-vodă. Şi atunce puţintel l-au mustrat Antiohi-vodă, ş-apoi l-au ertat. Şi-1 ţinea în mare cinste şi mil(ă>, căci era om harnic la slujbe, de s(ă) ştie rîndul turcilor, dup(ă> cum s-au dzis mai sus. Slugia ca un grec, dup(ă> cumu-i înbla vremea.

19. Atuneea triimis(ă) Brîncovanul pe văru-său Ştefă-

1—20 *lipsesc* M,P// 1 frică B,C/Ţara Munteniască B,C//2 înpreună *Cj* şi înpreună cu Toma au fugit şi văru-său B/ *după* Munteniască *ad.* şi au fost fugit cu văru-său înpreună, cu Ilie G, şi au fost fugit E/păharnicul Cantacozino B,C// 3 Nicolai Costin B,C/ Decii B,C// 4 vornicul Bogdan B, Bogdan vornicul *CI* răpezit B]triimes E,G/ cărţiB,C/la dînsul] la Toma spătariul B,D,G, la Toma spat(arul) Cantacozino E/să margă]scriindu-i să margă B/ ţara B,C// 5 fără B,C/ grije B,C/ *după* Hangu *ad.* Toma spătariul B, Toma spătar D/ de]şi B,D// 6 ţara B,C/ *după* lui *ad.* în Ţara Munteniască D/ pace B,C// 7 *lipseşte* 17 B/ Şi au *Cj* Şi au scris (vornicul B> Bogdan B,E,G/ceialalţi boiari B,E,G/ boiari *Cj* Ilie Cantacozino paharnicul B, Ilie paharnicul Cantacozino E,G// 8 Nicolai Costin D, Nicolai Costantin C, Nicolai Costin hatmanul B,E,G/ alţii cîţi B,C/ *după* întorsu *ad.* din Hangu *Cjj* 9 toţi C, *lipseşte* B,G/ înnapoi B,C/ casăle B,C/ fără de nici o grije B,C,D,E,G/ Şi au rămas Bogdan vornicul B, Şi au rămas în Iaşi Bogdan E// 10 *lipseşte* stăpînind *Cj* căimăcămiîa B]caimacam *Cj* bună învoială B,C// 11 dragoste *Cj* dragoste cu toţi boîarii B// 12 *lipseşte* 18 B/ triimisă C, au trimis B, triimisă Bogdan G, triimisă Bogdan hatmanul E/ Panaiotachi B,C/ Panaiotachi Morona postelnicul E,G// 13 Ţara B,C/ de-1 luo]şi l-au luat Bogdan B/ sa]lui *Gj* greşaleli B, greşelile *Cj)* 14 ce făcusă B,C/ Antiohii B,C/ nu i-a fi B, nu-i va fi C,D/ nemică B,C/ *repetă* Şi A// 15 după B,C/ vinit]eşit E/ *după* vinit *ad.* Panaiotachi Morona postelnicul B/ ţară *~&>,Cjdupă* ţară *ad.* la Iaşi B/ trimis B/ înnainte B,C/ Dobroge B,C// 16 întru întimpinarea B,C,D,E,G/ Antiohii B,C/atuncea B,C// 17 Antiohii B,C/ *după* vodă *ad.* pre Panaiotachi B/ şi apoi B,C/ Şi îl B//18 mare B,C/ milă B,C/ căci]pentru căci D, pentru că E,G/ slujbe B,C//19 de ştiia B,C,D,G, de ştiia bine *Gj* după cum s-au scris mai sus C, dupre cum s-au scris mai sus B, precum mai sus s-au scris E,G// 20 Slujiia C, Slujiîa şi Panaiotachi B/ *lipseşte* ca un grec B/ după cum îi umbla vremia (vr6me C> B,C]după cum îi era voîa *Gjj* 21 19] 13 B, *lipseşte* M,P/ triimisă Brîncoveanul-vodă C,D,E,G/ au trimis Brîncovanul-vodă din Ţara Munteniască la Ţarigrad pre văru-său B/ pre *Cjj*

niță paharnicul, ficiorul stolnicului Costantin Ca<n>tacozino, carele acela au cădzut și domnu mai pe urma Brîncovanului, la Țarigrad, de au stătut de au făcut paci lui Antiohi-vodă cu Brîncovanul, cu giur<ă>mînt înainte patriiarhului, ca s<ă> nu s<ă> mai pîrască la Po<a>rtă unul pe <celă>lalt, să s<e> strici țărîli cu cheltuiala, și-ncă să s-agiute unul pe alalt cu prieteșugul.

20. Și pentru Mihai-vodă să nu s<e> mai puie să-l sco<a>tă Brîncovanul la domnie. Și <lui> Dumitrașco/ f. 308 io beizadea, fratele lui Antiohi-vodă, încă să-i dea Brîncovanul pe an cîte 10 pungii de bani pentru chevirnisala lui, ca să s-odihne<a>scă în Țarigrad la casa lui cu paci și s<ă> nu mai înble amestecînd pe Brîncovanul și făcînd<u>-i cheltuial<ă>, ce încă să-i arete slujbă. Că s<ă> spăriias<ă> Brîncovanul că i-a smintii domnie, pentru multă cheltuial<a> și pagub<a> ce-i face totdeuna.

Așijderea au făcut pace Brîncovanul și cuscru-său, lui Iordachi Rusăt vornicul, ca să slujască lui Ant<i>ohi-vodă cu dreptate, ca maiinte, și s(ă> fie lep<ă>dat dispre

1—5 Brîncovanul, domnul muntenescu, au trimes la Țarigrad pre vărul său Ștefăniță paharnicul Cantacozono (Cantacozono paharnicul P), di-au făcut paci Brîncovanul cu Ant(i)ohii voevoda să nu să mai pîrască la Poartă, să nu să mai strici amindoao țările cu cheltuiala. Și au giurat înnainte patriiarhului M,P// 1 *după* paharnicul *ad.* Cantacozino B/ Cantacozono C, Cantacuzino B/ carele B, careli C// 2 acela mai pre urmă au agiunsu de au fost și domnu după Brîncoveanul-vodă B, acest Ștefăniță paharnicul au agiunsu de au fost și domnu pre urma Brîncovanului-vodă C/ au cădzut]au agiunsu de au fost D,E,G/ Brîncoveanului-vodă D,E,G/ *după* vodă *ad.* l-au triimes E,G// 3 *lipsește* la Țarigrad B/ pace B, pace C/ *după* pace *ad.* la Țarigrad B// 4 Antiohii B,C/ cu Brîncovanul-vodă C, cu Brîncoveanul-vodă D,E,G, *lipsește* B/ giurămînt B, C/ înnaintea B,C// 5 să nu să B,C/ Poartă B//6 unul pre aitul să-ș strice D, unul pre alalt la Poartă E/ unul pre altul la Poartă și să strice C, unul pre altul, să nu mai strice B// 7 încă B,C/ să să agiute B,C, să să agiutoreze E/ unul pre altul B,C/ priiateșug B// 7—16 *lipsește* și încă să să agiute... ce-i face totdeuna. M,P// 8 *lipsește* 20 B/ să C/ să nu să mai puie Brîncovanul-vodă să-l \mai E,G> scoată la domniie B,E,G// 9 scoată C/ Brîncovanul-vodă B,D/ domniie C/Și lui B,C,D,E,G//10 beizadeaC, beizade B/ frateli lui B, fratelui lui C,G/ Antiohii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C//11 pre B,C/ dzece B, zece C/ pungi B,C/ cîte zece pungi de bani pre an pentru G/ chivernisala B, C//12 să să odihniască B,C/ pace B,C/să B,C//13 umble B,C/ amestecînd] mestecînd B/ pre B,C/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C,D,E,G// 14 făcînd cheltuială B,C,D,E/ arate B,C// 13—16 făcînd cheltuială și pagubă ce-i făcea totdeauna G// 15 să spăriiase B, să spăriiasă C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E/ *după* sminti *ad.* Dumitrașco beizade B/ că-i va sminti C,D/domniia B,C//16cheltuială B,C/ pagubă B,C/ făcea B,C/ totdeauna B.C// 17 *ante* Așijderea: 14 B/ *lipsește* Așijderea M,P/ pace B, *repetă Gj* Brîncovanul au făcut pace și (cu M) M, P/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E/ *lipsește* lui M,P// 18 vornicului E,G/ Antiohii B,C/ voevoda M// 19 dreptate, precum slujisă și mai înnainte vreme B/ ca mai înnainte C, ca și mai nainti M,P, ca mai denainte vreme D/să fie lepădat C] să fie depărtat B/ despre B,C// 19-1 *lipsește* și s(ă> fie... rudeli lui, Cupăresștii. M,P//

Mihai-vodă, și el și toate rudeli lui, Cupăresștii. Și ase au ținut de bine această paci, pecum țin cinei vinerili. Care mai nainte la rîndul lor s-a arăta.

21. Antiohi-vodă, tot atunce, dup(ă> ce au vinit Mihai-vodă mazîl la Țarigrad, chemat-au și vro doi, trei boiarii din Moldova, di au pîrît pe Mihai-vodă de doo biruri și doo bariiamlîcuri: cînd au fostu domnu, le-u luat din țar(ă> și la visterie înpăr<ă>tiiască nu le-u dat, de au rămas rămășiță. Și el tăgădula, că nu le-u luat din țară. Deci l-au rămas și l-au pus la-nchisoari, să p!ăte<a>scă banei la visterie înpărătiiască.

Atunce și eu eram tînăr, și fusesăm mai nainte ag<ă> și m-am tîmplat în Ț(a>rigrad, de am văzut acea pîr<ă>.

22. Dup-acila s-au gătit Ant<i>ohi-vodă cu tot agîr- f. 308v lîcul/și s-au rădicat din Țarigrad ș-au vinit pe la Baba,

1 *lipsește* CupăresștiiC/ așaC//2deC/ pace *Cjj* 1—3 Cupăresștii, adecă Rusăteștii. Și această pace n-au ținut-o, precum la rînd să va arăta B/ Insă această paci așa au ținut di bini, chiiar după cum țin cînii vinere. M,P//2—3 precum mai înnainte la rîndul lor să va arăta *Cj* și clinii E//3 *lipsește* Care... s-a arăta. M,P/ la rîndu să va arăta E,G, să va arăta *Bjj* 4 21] 15 B, 24 M, *lipsește* P/ Antiohii B,C/ atuncea B,C/ după B,C/ vinitjmărsu B// 4—9 Mihaiu voevoda au vinit în Țarigrad. Antohii voevoda și cu boerii Moldovii l-au pîrît la Poartă că au luat din țară doao biruri și doi baerabelîcuri (baeramlîcuri P) cînd au fost domnu, și la visterie înpărătiască acii bani nu i-au dat M,P// 5 mazil B,C/ chiemat-au B/vreoC//6 trii B,C/ boiari *Cj* din]de B/ de B,C/ pre B,C/ *după* vodă *ad.* la Poartă E/ de]pentru B// 7 doao B,C/ și]și pentru B, și de C,E/ bairamlîcuri B,C,E/ fost *Cjj* 8 li-au *Cj* țara *Cj* că li-au luat din țară cînd au fost domnu și la visteriia înpărătiască B/ vistierie înpărătiască *Cjj* 8-9 nu li-au C, nu li-au B// 9 de]și B/ *lipsește* rămășiță *Cj* e.l]Mihai-vodă B,C,D,E,G/ tăgădula dzicînd E,G// 9—10 *lipsește* de au rămas... din țară. M,P/ că n-au luat așa, doao biruri și doao baraiamlîcuri. Decii C// 10 Decii B/ *după* rămas *ad.* boiarii pre Mihai-vodă B, pre Mihai-vodă C, boiarii D/ închisoare B,C// 10—11 Și după ci l-au dovidit l-au pus la închisoari. pînă ce au plătit toți banii laM.P// 11 plătiască B,C/ baniiC, *lipsește* B/ vistieriia B, vistierie *Cj* înpărătiască B,C// 12 Atuncea și vornicul Ion Neculce fiind om tînăr, fusesîe agă B, Atuncea și Ion Neculce era om tînăr și fusesîe mai înnainte vreme agă D// 12—13 *lipsesc* C,E,G,M,P// 13 și s-au tîmplat B,D/ au văzut B,D/ acîa pîră cu ochii lui B// 14 *lipsește* 22 B/ După acela C, Iară după aceia B/ Antiohii B, Antiohie *Cj* voevoda M/ agîrlîcul lui B,C// 14-3 cu tot agîrlîcul <lui M> au purces din Țarigrad și au vinit pre la Baba, pre la sarascheriul Iusuf-pașa. Și l-au priimit sarascheriul cu dragosti și cu cinsti, ca pre un domnu. (Bogdan au scris cărți cu mari făgăduință la Thoma Cantacozino spătar (ci vinisă sol din Țara Muntenească, și la spaima ce-au fost, au fost fugit și el din Eși la Hang) să-și margă în țara sa cu bună paci M.> Scris-au și la Hii Cantacozono și la toți cielanți boeri di s-au întorsu toți pre la casili lor, fără di nici o griji. Trimes-au și in Țara Leșască di au adus pre postelnicul Panaiotachi Morona, luîndu-l asupra sa că nu e<a> fi nimica pentru greșelile ce au făcut înnainte lui Antohii voevoda. Pre acee vremi M,P// 15 din Țarigrad și au purces și au venit *Gj* și au *Cj* și au vinit la Baba *Bjj*

pe la Isuf-păşea sarascherul. Şi i-au fostu şi sarascheru, lui, cu bun<ă> dragoste, şi l-au cinstit ca pe un domnu. Că pe ciia vieme sarascherul nu şăde tot la un loc, ce s<ă> duce de <î>mbla şi la Tighine, şi la Oblușiț<ă>, şi la Baba. Şi de acolo sosînd la Galați, au găsît strînşii to<a>tă boerimea, arătîndu-le tutoror dragoste şi cinste. Şi purcegînd din Galați, au mărsu pe la sat pe la Ivesştii, la soru-sa Lupa, hătmăne<a>sa lui Bogdan, cari acolo i-au făcut cinste 2 dzile, şi lui, ş-a to<a>tă boiarimea **şi** oaste **cîtă** era. Şi *d6* acolo au mărsu la **Iaşi** în scaon.

DOMNIÎA A DOA A LUI ANTIOHI-VODĂ, SÎN CANTEMIR, LEAT 7213 <= 1705). CAP 88

Zaci<alo 1>. Dup<ă> ce **sosi** Antiohi-vodă în **Iaşi în** scaon, **pe** cie vreme **era pace bun<ă> în ţar<ă>.** Şi pus<ă> boiarii a trie dzii dup<ă> obicei: pe Antiohi Jora vel-log<o>făt, **pe** Lupul Costachi \el-vor<nic> de **Ţara de** Gios, pe Neculau

1 pre B/ Iusuf-paşia B,C/ sarascheriul¹⁻² B,C/ fost B//2 *după* lui *ad.* Antiohii-vodă B/ *lipseşte* lui C,D,E/ bună dragoste B,C/ *repetă* cinstit A//2-3 pre¹ ² B,C//3 acera B,C/ vremîe B/ sarascheriul B,C/ şidea B,C/ la un]într-un M,P/ locu B,C/ să ducea B.C//4 de]şi*Plşi¹⁻²lipseşleU,'PI* umbla B,C/ Oblucită B,C/Baba]BabadagC//5 *ante* Şi: 23 D,G/ *după* acolo *ad.* Antiohii-vodă B, purcegîndu Antiohii-vcdă şi E, purcegînd şi *Gj* sosind C, sosind, viind B/ Şi de acolo sosîndJAntiohii voevoda au sosit M,P/ găsit B,C/strînşi C, strînsă *Gj* toată C//6 toată boiarime strînşi acolo şi arătîndu-le B/ arătîndu-le C] au arătat M,P/ tuturor B,C/ dragoste şi milă şi cinste B/cinste C//7 Di la Galați au mers la satul Iveşti M,P/ mersu *Cj* pre¹⁻² B,C/ Iveşti B,C/ pre la soru-sa B,C,D// 8 hătămăniasa B,C/ lui Bogdan]hatmanului Bogdan B, lui Bogdan hatmanul D/ care B, care C//9 cinste doao zile B,C// 8-10 lui (a lui M> Bogdan şi doao zîli au pietrecut <a dăo zi au petrecut P) acolo, priimindu-1 (priimindu-i pre toți P) cu mari cinsti. Iar după acela au vinit în Eşi în scaun M,P// 9 şi lui Antiohii-vodă şi la toată B, şi lui Antiohii-vcdă, frățîne-său şi la toată D, şi domniii şi la toată E,G/ şi a toată *Cj* boerimea CJboerimea şi slujitorimea E//10 de *Cj* Şi de acolo purcegînd Antiohii-vodă B/ mersu CJvinit B,E,G/ în]la B,C,D,E,G/ la scaunul domniii B, la scaonul domnescu E,G// 11 A doa <A1 doile M> domniîe B,C,P/ Antiohii-vodă B, Antiohie voevoda C,G,M, Antohi Cantimir voevod P/ sîn]ficior lui B,C,D,E,G,M,P/ Costantin Cantimir vcevcda B, Costantin Cautemir-vodă C,D,E,G//12 leat]în anii B, în anul C,D, anul E,G, *lipseşte* M,P/ Cap 91 D, Cap 93 P, *lipseşte* C,E,G,M//13 Zaci<alo> 1 C, *lipseşte* B, *lipseşte* Zacialo D,E,G,M,P/ După ce au sosit B,C,E,G, După ce au vinit M,P/ Antiohii B/ Antiohie-vodă la scaon în Iaşi *Cj* în²]la B,E,G// 14 scaonul domnescu E, scaonul domniei *Gj după* scaun *ad.* în anii di la zidiri 7213, iar de la Hristos 1705 M,P/ pre acela vremîe B, iar pre aceia vreme C/pace bună B,C/țară B.C//14-15 Şi au boiarit boiarii după obiceiu: pus-au B,Iar(Şi E,G> a triîa zi pre obiceai au boiarit boiarii: pus-au C,E,G, Şi a trie zi au boerit după obiceiu M,P//15 dup(ă>]pre D/ pre¹"² B,C/Antiohii B, Antiohie *Cj* logofăt C//16 *corectat* Lupul Costachi A/ *lipseşte* pe Lupul Costachi.. de Gios M,P/ vornic B,C/Jos C/ pre B,C/ Nicolai Costin B, Nicolae Costin C/ Nicolae Costin ce fusesie hatman D//

Costîn, biv-hatman, vel-vornic de Țar<a> de Sus, pe Bogdan vornicul iar l-au pus hatman, pe Macsut vel-postehik, pe Ilie Ca<n>tacozino vel-spă<tar>, pe Savin Zmucil<ă> Vel-oa^.- Ş¹ atunce să aş<ă>dză această boîarie cu temei în **MoK**^y " i aşedzată la rînd. Că mii înainte,

i. 3t» deşi era la vrun / **domnii, Uneori** şăde mai sus, uneori mai gios: dup<ă> cum le fuses<ă> altă boerie, aşe şăde şi cu bănie la Divan. Iar de ice înainte i s-au aşedzat rîndul dup<ă> spătar cel mari, şi i s-au făcut şi vinit boîar<i>ei cîte un ban de drobul de sari de la ocnă, cîte un ban de drob. Pe Dabije cluce<rul> l-au pus vel-păh<arnic>, pe Lupul Colivarul vel-visternic.

Pentru acesta, vădzindu-1 mazîlimea că-i din niiam prostu, li s<ă> strîcar<ă> tuturor voia, că nu le era cu cinste să margă la gazda lui.

Pe Ion Sturdzea vel-stolnic, pe Ghiorghiță sărdaruî vel-comis, cărei era ne<a>m lui Ant<i>ohi-vodă.

Pe aceştie îi boerii Antiohi-vodă deodată; iar mai ales şi mai de cinste era cumnatul său, Bogdan hatmanul. Toate trebile şi cheverniseleli țării era dup<ă> dînsul. Numai nu putea, că era bolnav, cum mai sus s-au pomenit.

1 *lipseşte* biv-hatman B,C,E,G, biv-hatman-vel M,P/ Țara *Cj* pre Lupul Bogdan ce tra cumnat lui Antiohii-vodă, l-au pus B/ pre Lupul Bogdan B, pre cumnatu-său Lupul Bogdan *K,GjjZlipseŞte* vornicul iar l-au pus C,E,G/ *lipseşte* vornicul M,P/ *lipseşte* l-au pus M,P// 2-3 pre¹"³ B/ postelnicu B// 3 Cantacozino B,C/ spătar B, spătar *Cj* Zimucilă B,C//4 atuneea B,C/ aşedză B, aşeză *Cj* boiariîe B, boerie *Cj* Atunce această boerii s-au aşezat M,P// 5 de-i]de iaste B,C,D,E,G/ înnainte vreme B,E,G, înnainte vreme *Cjj* 6 vreun B,C/ *lipseşte* la vrun domnu M,P/ uneori¹]însă uneori M,P/ şidea B,C/ şăde mai <di M> sus, altiori mai gios M,P/ uneori²]iară alteori B,E, iar uneori D, alteori *Gj* uneori mai gios]iar alteori şidea mai gios *Cjj* 7-8 *lipseşte* dup<ă> cum... la Divan. M, P// 7 după C]dupre B/ fusesie alte boerii <boîarii' B> B,C,D,E,G/ aşia B, aşa C/şi dea B,C//7-8 *lipseşte* aşe ... la Divan *Gj* Iară B// 8 bănia B,C/ de aicea înnainte B,C/ Iar atunci i s-au aşăzat rînd (rîndul P> di şide după spătariul M,P/ *după* rîndul *ad.* aceştii boiarii (abăniii B) B,D//9 după spătariul cel mare B,C/ după vel-spatar E,G/ şi s-au făcut B, boerii B,C, *lipseşte* M.P//10 cîte un ban di fiiştticarile drob <de sari P> di la ocnă M,P/ sare B,C/ *lipseşte* cîte un ban de drob B,C,D,E,G,M, de drob P//11 Pre C, Iar pre B/ Dabijea *Cj lipseşte* cluce<rul> B,E,G, cluce<rul> l-au pus *Cj* pus] făcut P/ paharnic B,C/ pre² B.C//12 Ccjlivariul B,C/ vistiarnic B, vistiiarnic *Cjj* 13 Şi pentru D/ acesta B,E/ văzindu-1 boerimea şi mazilimea D,G/ că-i]că iaste B,E,G/ de niam prost B,C// 13— 15 *lipseşte* Pentru ... gazda lui. M,P// 14 să stricară C, să strică *Gj* să stricară inimile tuturor şi voia B/ le B,C// 15 cinste B,C//16 PreC, Iar pre B/ *după* Sturdzea *ad.* l-au pus B,D/ pre² B,C/ Gheorghiță B,C/ *lipseşte* sărdaruî B,C// 17 care B,C, careli D/ era şi niam E/ care era şi rudă lui *Gj lipseşte* cărei... vodă. M,P/ niam B,C/ Antiohii B, Antiohie *Cj după* vodăad. văr primare B,C,D// 18 Pre aceşti boiari i-au boiarit B, Pre aceşti boiari îi boeri *Cj* Antiohii B, Antiohie *Cjj* 19 cumnatu-său. Lupul Bogdan B,C,E,G//20 Şi toati M,P/ trebile B,C/ chiverniselele B, chiverniselile C, chivirnisalaM/dupăB,C//21 Numai] însăM,P/ tot bolnav M,P/ cum] precum C,D,E,G/pomenit] scris B,C,E,G/ *lipseşte* cum mai suss-au pomenit M,P//

2. Curundă vreme l-au triimis sol în Ţ<a>ra Munle-ne<a>scă, şi mult au zăbăvit acolo, fiind bolnav. Şi dup(ă)-ce au vinit, încă din pat nu s-au mai sculat şi-n scurtă vreme au şi murit. Care la mo(a>rte lui multă jele au avut Ant<i)ohi-vodă şi boîaiimea şi ţ<a>ra, de boer moldovan, cap întreg şi cunoscător la giudeţe şi vrednicu la toatt-trebile, cu-nţelepciune, Care tuturor le-u părut iau de păgubirea ce au păgubit ţ(a>ra, iar mai cu duiinsu lui Antiohi-vodă i-au rămas ran<ă) nevendicată. (ă i s-au schimbat lucrurili, şi i s-au micşurat schivemisala,

f• 309^ cu multe / amestecături, nu cum era în domnie întîiu.

3. Pus-atunce pe Ion Buhuş lcg<o>făt mare şi pe Antiohi Jora, log<o>fătul, hatman în locul lui Bcgdati, şi pe Ilie Ca<n)tacozino, spătarul, visternic mari, în lecui Lupului Colivarului. Şi pe mine, Ion Neculce, din suîgcrie cea mari, m-au pus spătar mare.

4. Şi rămas<ă> atuncea to<a>tă cinstea şi chevtr-nisala dup<ă> Ilie visternicul Ca<n>tacozino, înpreun<ă>

1 *lipseşte* 2 B/ curundă vremeJPre Bogdan hatmanul M,P/Iară după aceia curund vremie l-au trimis Antiohii-vodă pre Bogdan sol în B, Curund, după ce au vinit Antiohie-vodă l-au triimis pre Bogdan sol în C, Curundă vreme după aceia Antiohii {-vodă E) au triimis sol pre Bogdan hatmanul în E,G/ l-au trimis Antioh-vodă pre Bogdan hatmanul sol D/ Ţara Munteniască B,C// 2 şi fiind bolnav au zăbăvit mult acolo M,P/ fiindu C/ după B,C// 3 *după* vinit *ad.* din Ţara MunteniascdE.G/ au vinit]s-au întors M,P/ încăjapoi M,P/ *după* încă *ad.* Bogdan B/ *după* sculat *ad.* fiind bolnav B/ şi în B,C// 4 vremie B, vreme C/ *lipseşte* şiB/ Care B,C/ *lipseşte* Care la mo{a>rte lui M,P/ moartea B,C/ şi multă M,P/' jale B,C// 5 Antiohii B, Antiohie *Cj* voevoda M/ *lipseşte* şi M,P/ boerimea C, toată boiarimea B/ ţara B,C/ boiar *Cj* 5—6 boîar de Moldova, fiind om cunoscătoriu la giudecăţi şi drept B, di un boer ca acela, întreg la minte şi cunoscătoriu la giudecăţi M,P//' 6 cunoscătoriu la giudecăţi *Cjj* 7 trebile B, trebile *Cj* înţălepciune C, înţălepciune, pentru care B/ Care *Cj* li-au B.C//7-11 *lipseşte* Care tuturor... era in domnie întîiu M,P// 7—8 părut rău de moartea lui, de păgubirea D// 8 ţara B,C/ iarjiarăşi B/ deadinsu *Cjj* 8—9 du diadinsul li-au părut rău pentru Bogdan tîmplîndu-i-să moarte, iar lui Antiohii-vodă *Bjj* 9 Antiohie C/ rană B,C// 10 *lipseşte* şi D/ chivernisala B,C// 11 cumjprecum B,C,G/ domniia clintii B,C,D,G// 12 *lipseşte* 3 B,M,P/ Pus-au atuncea C, Pus-au atuncea Antiohii-vodă B,D,E,G/ După acee pre Ioan Buhuş l-au pus M.P/ pre B,C/ logofăt mare B,C]vel-logofăt G/ *lipseşte* şi M,P// 13 Antiohii B, Antiohie *Cj lipseşte* log(o>fătul B,C,E,G,M,P/ l-au pus hatman *Bjlipseşte* în locul lui Bogdan<şiM,P> C,M,P// 14pre B, C/Cantacozino B,C/ ce era spătar l-au pus vistiernic mare E, ce era vel-spat(ar), l-au pus vel-vist(iernic) *Gjlipseşte* spătarul B,C/visternic mare B, vistiiarnic mare C/ *lipseşte* în locul Lupului Colivarului C,M,P//15— 16 *lipseşte* Şi M,P/ pre Ion Neculce din {fiind E,G) sulger mare {vel-sulger G> l-au pus spătar mare B,D,E,G, pre Ion Neculce spătar mare<vel-spătar P> C,M,P//17 4]3 C, *lipseşte* B,M,P/Şi rămasă B,C, Deci atunce au rămas M,P/toată B,C, cinste C, cinstea atuncea G/chivernisala K,C// 18 după B,C/Ilie Cantacozino visternicul B,M,P/vistiarnicul Cantacozino C/împreună C, dinpreună B,E,G]şi cu *Bjj*

cu Panaitachi Morona biv-post(elnic), cărei acesştii doi boiarii chivernisiîa pi Ant<i>ohi-vodă. Şi s<ă> potrivişi) amîndoi acesşti doi boiarii într-o fire, dup<ă> cum să dzice: „calul rîios găsesşte copaciul scorţos": iuţii, mîndrii, mincinoşi, făţarnici, giur<ă>tori pentru hiece. amăgitori. Care, cît era Antiohi-vodă de straşnic la mînie, că de multe ori la divan cu buzduganul azvîrlie în oameni<i> cei vinovaţii, şi tare şi drept conos<că>tor la giudecată, dar nu ţinea mînie mult, şi nu-1 putea nime înto<a>rce din dreptate la giudecată, nice iubie minciuneli, dar acesştii doi boiarii, ce mai sus s-au pomenit, îl întorses<ă> pe Antiohi-vodă, de li s(ă> potrivie. Că mai toţi domnei sint buni, numai să tîmplă de s<ă> află de cestu fel de oameni, de s(ă> lepăscu mai lesne mai la toţii domnii, de le strîc<ă> firea ce bună. Mai mulţii să află la domnii de cesştea decît di cei direpţii şi buni. Ce dac<ă> să tîmplă boiarul chevernisătorul / de-i înţelept şi bun, măcar de-i şi domnul rău, îl înblîndzeşte şi-1 înto{a>rce cu blîndeţe, de-1 faci de-i bun.

5. Atuncea, apueîndu visternicie Ca<n>tacozino, sco<a)să Antiohi-vodă nevoi grele pe ţar<ă>, că ave şi

I Panaiotachi Mor{on)a P/ biv-postelnic C, biv-vel-psotelnic M,P]carele {ce D) fusesîe postelnic mare B,D, ce fusese vel-postelnic E,G/carii Blşi M,P, *lipsaşte Cj* aceşti B,C/doi boiari B,C, *lipseşte* M,P// 2 chivernisiîa B,C/pi]pre B,C/ Antiohie *Cj* Antiohii-vodă. Că era oameni harnici şi vrednici *Bjj* 3 •*lipseşte* amîndoi E/ *după* boiari *ad.* tot *Gjj* 2-19 *lipseşte* Şi s{ă) potrivis{ă> amîndoi... de-1 faci de-i bun. *Bjj 2—6 lipseşte* Şi s{ă) potrivis{ă> ...pentru hiece, amăgitori C,D// 2-5 pre Ant(i)ohi-vodă. După cum să zici: calul rîios găsăşti copaciul scorţos, aşa şi acei {aceşti P) doi boeri să potrivisă şi era tot intr-o fire: iuţi M,P// 3—4 *lipseşte* dup{ă) cum să dzice... scorţos E,G// 5 *lipseşte* mincinoşi E,G// 6 hiecejfiiştici lucru şi M,P/ Iară Antiohii-vodă era om foarte straşnic *Bjj* 6—9 Iar Antiohie-vodă era domnu foarte straşnic la mînie, că de multe ori azvîrliîa în oamenii cei vinovaţi cu buzduganul la divanuri şi tare era şi drept cunoscător la giudecată şi mîniîa nu ţinea multC// 6—10 Ant{i)ohii voevoda încă era foarti mînios; şi cînd face divan, di mulţi ori răcne şi arunca {azvîrlie P> cu buzduganul în cei vinovaţi. însă mînie nu o ţîne mult şi era foarti drept giudecător şi nimine din dreptatie nu-1 pute întoarci la giudecată şi nici iubie M,P// 8 şi era tare D,E,G// 9—10 *lipseşte* dar nu ţinea... la giudecată E// 9 nime C, *lipseşte* G//10 întoarce *Cj* dreptate *Cj* nici C, şi nici E/ iubiîa *Cj* minciunile *Cjj* 11 darjînsă M,P/ acei *Gj lipseşte* doi *Bj* ci s-au pominit mai sus, mai pre urmă aii întorsu M,P// 11—19 *lipseşte* dar acesştii doi... de-1 faci de-i bun. C,D// II pornenitjscris E.G//12 li să potriviîa lor E, di să potrivie lor M.P//12— 19 *lipseşte* Că mai toţi... de-1 faci de-i bun. M,P// 17 de-i]de iaste E,G// 19 de-i]de iaste E,G// 20 5j4 C,M,P, *lipseşte Bj lipseşte* Atuncea M,P/ Atuncea fiind vistiiarnic Ilie Cantacozino scotea *Cj* apucîndujluund B,E,G/ visterniciîa B, visterniciîa cea mare Djvornicie P/Ilie Cantacozino B,D,E,G,M,P// 21 scos-au B,D,G, au scos M,P/ Antiohii B, Antiohie *Cj* voevoda M/ greii B, grele *Cj* greii nevoi pre ţară, fiind şi dator la M,P/ ţară B,C/ avea B,C//

datorie la Țarigrad, gîndindu că s-a plăti- Sco<a}s<â> orînduiale multe, şi satârele^ şi hîrtii, şi fum(ă>ret, cîte un zlot de to<a>tă casa. Şi-1 făcu Ca^n>tacozino de făcu şi obiceiu în țar<ă>, cărei n-au mai fostu, cîte 2 bani de vadră de vin. însă da numai țărani<i>, dar boiarii şi mazîlei de la aga în sus nu da. Şi mult s-au apărat A<n)ti-ohi-vodă şi nu vrea să fac-acel obiceiu, numai nu pute, că-1 tot îndemna Panaitachi şi Ilie vistiernicul).

6. Mai făcut-au şi alt obiceiu: de tot boul de negoț, cornărit cîte un leu. Iară pe mazîli îi îndesie cu dăjdii grele şi cu înprumute dese, şi nu le mai da. Şi-i asuprie Ca<n>tacozino pe pizmă, şi nu le făcea dreptate, şi-i tot pîrîîa şi-i amesteca cătră Ant(i>ohi-vodă cu feluri de feluri de amestecături de

1 datorii B, datorie multă *Cj după* Țarigrad *ad.* mult fiind datoriu şi *Uj* gîiidind B,C]socotind M,P/ să va plăti C,D/ Scos-au B,C,D,E,G,M,P// 2 orînduiale multe B,C, mulți orîndueili M,P/ *lipseşte* şi[1-3] M,P/ satarali B,C,E/ *după* satarali *ad.* prccem să zicea pre atuneea civerturilor C/ fumărit B, *Cjj* 3 toată B,C]fiiştícarile M.P/ Şi făcu E]Şi 1-au sfătuit M,P/ Ilii Cantacuzîno M,P//' 3—4 Şi făcu obiceai în țară D// 3-6 Şi au făcut oticiîai de au scos cîte doi bani de vadra de vin, vădrărit, care nu mai fusesie mai înnainte vremîe. Dar apoi la alți domni au agiunsu mai pre urmă de au dat şi cîte doisprăzeci bani de vadră. Tar atuneea la Antiohii-vodă, cînd au eşit vădrăritul întîi, au dat şi acei doi bani numai țăranii. Iar boiarii cei cu boiarii şi alți boiari, mazili, pînă la aga, n-au dat vădrărit M,P// 3-5 Şi făcu obiceai în țară, care nu mai fusesie pînă atuneea că au scos vădrărit cîte doi bani de vadra de vin să dea tot omul. însăC// 3—4 de făcu Antiohii-vodă, şi un obiceai în țară care n-au mai fost mai înnainte vreme, au scos vădrărit, cîte doi bani E// 4 *după* fost *ad.* înnainte vreme *Gjj* 3-5 de-au făcut un obiceiu rău, carile n-au mai fost în țară, adică citi doi bani da fiiştícarile vadră *(lipseşte* vadră P> de vin. însă acei doi bani da numai M,P// 5 țăranii C/ dar]iar M,P// 6 şi mazilii C, *lipseşte* G,M,P/ de la aga în sus]pînă la aga *Cjj* 6-8 *lipseşte.Şi* mult s-au apărat... şi Ilie vist<ernicul>. B,C,M,P// 7-8 n-au mai putut, că 1-au tr>t îndemnat Panaiotachi Morona, biv-vel-postelnic D// 8 Panaiotachi Morona postelnicul) şi Ilie Cantacozino vistiernicul) E,G/ *lipseşte* şi Ilie vist(iernicul) D// 9 6]5 C, *lipseşte* B,M,P/ Mai scos-au şi de boul de negoț să dea cornărit B, Mai făcut-au şi alt obiceai, de au scos cornărit, să dea cîte un leu de tot boul de negoț C/ obiceai în țară E/ de tot boul]di fiiştícarile bou M,P/ *după* negoț *ad.* cine vor face să dea E,G// 10 *după* leu *ad.* de tot boul de negoț B/ Iar B,C, *lipseşte* M.P/ pre mazili B,C/ îi îndesiră B,C, i-au îndesit M,P/ dăjdi B,C// 11 desă B, dese C, *lipseşte* M,P/ le B,C/ *după* da *ad.* înnapoi nemică E,G/ Şi-i şi can asuprie Ilie Cantacozino şi can pre pizmă B// 11-12 nu le mai da (întorce M> banii. îi lua (Ilii M> Cantacozono, avînd pizmă asupra lor şi foarti li făce strîmbătate. Şi întîiu îi amesteca şi-i pîra cătră M,P// 11-2 *lipseşte* Şi-i asuprie... adevăr într-însul. C// 11-r.-13 din p. urm. Şi-i asupriîa şi-i supăra din cale afară şi-i făcea de plătiîa pustiile. Şi pre unii îi trimitea la ocnă. Şi mai nu avea nici o parte Antiohii-vodă dintr-aceli nevoi multe ce scotea; că datoriîa i-au rămas neplătită şi cînd s-au mazilit au rămas mai cu nemică, ca şi la maziliîa dintîi, numai ce au rămas cu vreo cinzăci, şasiezeci de pungi de bani. Că Antiohii-vodă nu era pre sameş, nici lacom, ce credea pre boîari; şi Iei mînca şi fățiş şi furiş, cum le era voia. D// 12 le B// 13 Antiohii B/ voevoda M/ *lipseşte* cu M/feliuri [1-2] B/ amestecăturijpricini M,P/ ,do pîră B. şi de pîri E,G / *lipseşte* de pîr<ă>, pentru M,P//

pîr<ă>, pentru ca să s-înbunedze şi s-înmulțască cinstea lui, caunomfăr<ă> suflet; că nu era nemic adevăr într-însul.

7. Şi pe mazîli<i> zlotaşi îi sup<ă>ra ain cale" afar<ă>, de-i făcea de plătie pustiele. Şi pe unei îi pîrie, de-i trimite pe la ocnă. Şi Antioh-vodă, de-1 şi pricepea, îi învoia, pentru voia muntenilor, fiindu-le rudă. /

f 3io[v] Şi mai nu ave nice o parte Ant<i>ohi-vodă dintr-acele nevoi multe ce scote, că datorie i-au rămas neplătită, şi cînd s-au mazilit, au rămas mai cu nemic, ca şi la mazîlie dintîiu. Numai ce au rămas cu vro cindzăci, şes<ă>dzăci de pungii de bani. Că el nu era prea sameş, nice lacom, ce-1 crede pe dînsul ce grăiaşte. Şi el mînca, şi fățiş, şi furiş, cumu-i era lui voia.

Şi ave şi altă nebunie în cap, că gîndu lui era cum ar pute apuca domnie, avînd pe munteni nedejde. Şi pentr-aceia ave prieteşug cu Panaitachi post<elnicul> Morona, ştiind rîndul Porții, socotind c-agăsi vro vr£me, ca şi Mihai-vodă. Pentru acie sta asupra mazililor, ca să-i răs<î>pască, să fac<ă> nume rău stăpînu-său, lui Antiohi-vodă. Şi •" atuneea au agonisit din vesternicie el 70 de pungii de bani,

1—2 ca să-şi înmulțască cinste, ca un om viclian ci era; că adivărul nu era într-însul M,P// 1 săsă[1-2]B,E/înbunezeB//2H/iseşrecaun om...adevăr într-însul B,E,G// 3 *lipseşte* *1* B,C,M,P/ *lipseşte* Şi M,P/ pre mazilii B,/ supăra B,C/ cale afară B.C// 4 de-i]îi M,P/ de plătiîa B,C/ pustiiurile B,M,P, pustiile *Cj* Şi pre unii B]Iar pre alții M,P/ pîrîia la Antiohii-vodă, B/de-i]şi-i M,P/ trimitea *Bjj* 4—5 Şi pre unii îi trimitea şi la ocnă *Cjj* 5 pe la] în M,B,P, la *Gj* Şi]Iar M, P/ Antiohii B/ voevoda M/ îi]însă îl M,P/ învoiîa *Cjj* 5-6 *lipseşte* Şi Antioh-vodă ... fiindu-le rudă. *Cjj* 6 fiindu-li *Bj* rudă]niam E,G// 7 Şi mai nu mai avea B,E/ mai că M,P/ avea *Cj* nici B,C/ Antiohii-vodă B, *lipseşte Cj* dintr-aceli B,C// 8 multe nevoi E/ *lipseşte* multe *Gj* scotea *Bj după* scotea *ad.* Antiohii-vodă *Cj* datoriîa C, datoriile *Bj* neplătite *Bjj* 8—9 ce scote pre țară, că datoriile tot i-au rămas niplătiti, ca şi la domnie dintîiu M,P// 9 mazilit B,C/ nemică B,C/'maziliia B,C// 10-19 *lipseşte* Numai ce... lui Antiohi-vodă. M,P// 10 dintîi *Bj* vreo B,C/ şeasîezăci B, şasezăci *Cjj* 11 pungi B,C/ Că nu era el *Gj* pre *Cj* nici B,C// 12 şi-1 credea pre Cantacozino ce grăiaşte E// 12-13 ce-i (ce C) credea pre boiari ce grăiia. Şi iei mînca şi fățiş şi furiş cum (pre cum C> le , r a voia (lor B> B,C// 13 precum îi era voia (lui E> E,G// 14 Şi avea Ilie Cantacozin o şi altă simeție în gîndul lui, că el socotila cum ar putea *Bj* Şi Ilie visternicul Cantacozino avea şi altă simețiîe, că gîndul *Cj* Iar Ilie Cantacozino visternicul avea şi altă simețiîe în capul lui, că gîndul D/ nebunie]simeție E,G// 15 ari putea *Cj* domniîa B,C/ pre munteni *Cj* nedejde pre munteni B,D/ pentru aceia avea B,C// 16 prilateşug B, prieteşug *Cj* cu]şi cu D/ cu Panaiotachi postelnicul (Morona C> ştiindu-1 că ştire (ştie C> rîndul Porții B,C//16 Panaiotachi Morona postelnicul E,G/ ştiindu-1 căştile rîndul D/ ştiind Panaiotachi E// 17 Porții turceşti *Gj* socotila D/ că a găsi B,C/ vreo vremîe B/ *lipseşte* vro *Cj după* vodă *ad.* de a luoa domniîa *Cjj* 18-19 *lipseşte* Pentru acie sta...'Antiohi-vodă. D// 18 acâia *Bj* mazililor *Bj* răsipască *Bjj* 19 facă nume *Bj* stăpînului său B//20 atuneea dzic să fie agonisit D/ *după* agonisit *ad.* Ilie Cantacozino E,G/ *lipseşte* el D,E,G//

mai mult decît stăpînul său au agonisit, Ant<i>ohi-vodă.

8. Vinit-au atunce poronca de la Po(a>rtă de au dus multă som<ă> şi mare lemnu şi greu la Tighine şi la Cetate Albă şi la Voziia, cumaregrab' şi cu mulţii zapciî. Boiari<i> au stătut toată vara cu Orheiul şi cu Lăpuşna şi cu toţi siimeni<i> din curte, de-1 tăia. Şi cu mare greu l-au rădicat pîn-în iarnă. Şi-ncă au închisu în turnul Golîei pe Darie Donici sărdarul şi pe Chirica şi pe Bogoş, şi era să
f. 311 li taie / şi capetili, fiind ispravnici pe lemnu şi nu-1 pute în grab' să-1 duc<ă>. Că s-agiunses<ă> munte'ni<i> şi cu Mihai-vodă şi cu Isuf-paşea, ca să-i dea pricin<ă> la Po<a>rtă pentru lemn, că nu po<a>rtă grij<ă>. Şi ptn-tr-aciia îl grăbie Isuf-paşea din cale afar<ă> cu lemnul,

9. Pi aciia vreme, de la închisoari, Mihai-vodă au făcut un harzu, de l-au dat la înpăratul, cu pîr<ă> pe Antiohi-vodă că-1 năpăstuiaste cu doo biruri şi doo bariiamlîcuri.

19 — 1 Şi aşea să vorbiia atuncea că ar fi agonisit Ilie Cantacozino din visterniciîe şaptezăci de pungi de bani şi mai mult decît stăpînu-său, Antiohii-vodă, au agonisit *Bj* Iar Hii Cantacozono s-au înplut di bani; mai mult au agonisit el, dicît stăpînul său <el, decît stăpînu-său, au agonisit P> M,P// 1 mai mult decît stăpînu-său Antiohii-vodă au agonisit E,G, *lipseşte Bjj* 2 8]6 C, 7 D, *lipseşte* B,M,P/ Venit-au atuncea B,C/ *lipseşte* atunce M,P/ de B.C/ Poartă B,C/ poronca de îa Poartă atuncea *Gj* au dus din ţară M,P/ 3 somă B,C/ mare B,C/ de lemnu D/ şi greu lemn M,P/ şi greu lemnu din Moldova la Tighinea B//3 — 4 *lipseşte* şi-4 ji,F;' Tighinea *Cj* Cetatea Albă B,C//4 mare grabă B,C/mulţi B,C/Boiarii B, Boiarii' *Ci;* 4 — 6 mulţi zapcii, boeri. Oaminii din Crheiu, Lăpuşna şi şi siimenii din curţi, toată vara 1-aii tăiat şi l-au cărat. Şi cu mare nevoi M,P//5 cu ţinutul Orheiului B,D,E,G/ cu ţinutul Lăpuşnii B,C,E,G// 6 siimenii B,C siimeimeni A/ curtea domniască E,G/ de l-au tăiat B]de au tăiat lemnul *Cj* mare B,C// 7 pînă B,C/ încă BC/ *lipseşte* Si încă M,P/ închis B.C/ Goliii B.C// 7-8 pre^B.C/ Pre Darii Donici sărdariul, pre Chirica şi pre Bogos i-au închis Ant<i>ohii voevod în turnul Goliii, si era M,P// S sărdariul B,C/ Bogos B,C,E/ era numai E// 9 să le B,C/ *lipseşte'şi* M/ capetile *Cj* fiindjpentru că au fost M,P/ fiind iei zapcii, ispravnici B/ pre acel lemnu şi n-au putut M,P/ pre lemnu]pre tăiatul lemnului şi pre rădicat *Qj* nu putea B,C// 10 grabă B,C/ ducă B.CJrădici M,P/ ducă lemnul D/ Că]Şi B, *lipseşte* M.P/ să agiunsesie muntenii B,C// 10-11 Muntenii să agiunsăsi cu Mihaiu voevoda, iar Mihaiu voevoda <să agiunsăsă P> cu Isuf M,P// 11 *lipseşte* şi G/Isuf-pasîa de Tighinea B, Iusuf-paşea, sarascheriul de la Bendir C,D/ *după* pricină *ad.* lui Antiohii-vodă B.C.D.E^G// 12 Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* lui Ant<i>ohii voevoda M, *Pi* pentru lemnu BC *lipseşte M.Pj* că]cum că M,P/ poartă B,C/ grijie B, grije C/ pentru aceia B.C// 'li grăbita Iusuf-paşia B,C/ din cale afară *Cj* cu lemnul din calîe <a)fară M,P/ din cale afară pre Antiohii-vodă cu lemnul cetăţilor *Bjj* 14 9]7 C, 8 D, *lipseşte* B,M,P/ Pre aceia vreme C, *lipseşte* M,P/ Iar pre aceia vremie Mihai-vodă de la închisoarea de la Ţarigrad au făcut *Bj* închisoare *Cj* Mihaiu voevoda fiind în inchisoari au făcut harzu M,P// l.i arzu B,C/ pîră B,C/ pre B CJasupra lui M.P/ Antiohii B, Antiohie *Cjj* 16 voevcda M/ *după* vodă *ad.* zicînd M,P/ că-1]că il *Cj* năpăstuiaste *Cj* că-1 năpăstuiaste că au luat doao biruri şi doao baraiamlîcuri din ţa,ă B/ cu]că au luat D/ doao"2 *Cj* şilşi cu E/ baraiamlîcuri *Cj* *după* baraiamlîcuri *ad.* dzicîndu F.G/,'

că le-u luat din ţar<ă>, şi el nu le-u luat, şi cu jalob(ă> pe Baltagiul vizirul, dzicînd că l-au ales pe dînsul toată ţara de l-au pus domnu, iar vizirul l-au scos din domnie făr<ă> nice o vin<ă> ş-au pus pe Antiohi-vodă făr<ă> voia ţării. Deci înpăratul, cetindu acel arzăhal, 1-tu triimis la vizirul şi i-au poroncit să-i fac<ă> dreptate.

10. Apoi vizirul, vădzind aşea, chemat-au pe Osman, chihaeo<a> lui, de au învăţat de au scris la Antiohi-vodă — să caute să triimiţ(ă) boerii şi oameni de ţar<ă>, să dove-de<a>scă pe Mihai-vodă, să nu rămîie vizirul ruşinat de cătră înpăratul.

Antiohi-vodă îndată aks<ă> de triimis<ă> cîţiva boiarii, cărei ştie că-i sînt înpotrivire, şi cîţiva breşlaşi, megiiaşi de<-a>lui Mihai-vodă, vasluîani tot de cei buni de gur<ă> şi de pîr<ă>. Şi s-au pîrît de faţ<ă> înainte Divanului înpărătescu. Brcslaşi<i> în gura mare striga: „Vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i la cochi-vechi, ciocoilor, ca pe
3 n v mascuri si ca pe oi!" / Cărei numai ce huia Divanul înpărătescu, şi's<ă> mira toţi paşii şi agalar<i> de pîr<a> cei-dau. Şi aşea l-au dat iar rămas, să plăte<a>scă iar bani<i>

1 că]cum că M,P/ că li-au luat C]că le-ar fi luat M,P, *lipseşte Bj* ţară *Cj* li-au B,C/ jalobă pre B,C// 2 veziriul *Bj* viziriul *Cjj* 1 — 4 nu le-au luat şi cum că pre dînsul l-au fost ales ţara să fii domnu, iar Baltagiul viziriul fără di nici o vină l-au scos din domnii şi fără di vce ţării au pus domnu pre Ant<i)ohii voevoda M,P/ *după* zicînd *ad.* Mihai-vodă D/ pre B,C// 3 ţaraJŢara Moldovii *Cj* *după* ţara *ad.* de l-au cerut la înpărăţie E,G/ veziriul B, viziriul C/domniîe B,C//4 fără de nici 0 vină B,C,D,E,G/şi au pus pre B, şi au pus domnu pre *Cj* Antiohii B, Antiohie *Cj* IărădeB,C,D,E,G//5 voia *Cj* Decii B,C, *lipseşte* M,P/ citind B, cetind *Cj* arzu B,C/ Au cetit înpăratul harzul şi l-au M,P// 6 trimis *Bj* veziriul B, viziriul *Cj* i-au]au *Bj* şi i-au poroncit]poroncindu-i M,P/ facă dreptate B,C/ *după* dreptate *ad.* lui Mihai-vodă *Bjj* 7 10]8 C, 9 D, *lipseşte* B,M,P/veziriul B,viziriul C/aşîa B, aşa C/chimeat-au C/pre C//7-9 Viziriul au scris la Ant<i)ohii voevcda să cauţi să trimaţă boeri M,P//8 chihaiaoa B,C/ de l-au învăţat E,G/Antiohii B.C//9 caute B,C/ trimită B, trimită C/boiarii B, boiari *Cj* de ţară B,C/dovediască pre B.C// 10 veziriul B, viziriul Cjel *M.Bjlipseşte* de cătră înpăratul M.P//12 Iar Antiohii B,E,G,Decii Antiohii C/au ales de<şiM,P> au trimis B,C,D,E,G,M,P/boîari B, boiari *Cjj* 12-13 boiari şi oameni de ţară şi pre boiari pre carii îi ştiîa că sînt lui Mihai-vodă cu îuprotivire E/pre carii ii ştiîa că sînt cu înprotivire lui Mihai-vodă (sînt lui Mihai-vodă cu 1nprotivire G >B, *Gjj* 13 pre carii ii ştiîa C, pre carii îi ştiîa că îi sînt cu D/că sînt înproîivnici lui Mihaiu voevoda M,P//14 de-a lui B,C/voevoda M/di cei C, de ciia B//14-15 de B,C/gură B.C//15 şi de pîră C, *lipseşte M.Pjlipseşte* de M,P/faţă înnaintea B.C// 16 Bresiaşii B,Şi breslaşii C/striga in gura mari şi zîce lui Mihaiu vceycda:Vîndutu-ne-i <Vîndutu-ni-au P>3 *adică de trei ori* M,P/mare B,C/striga B,C/Vîndutu-ni-ai'~ B, Vîndutu-ni-ai" *Cjlipseşte* vîndutu-ne-i *Bjj* 17 cochii-vechi C.coti-vechiu M/17 — 18 pre-B,C,718 Care B,C/Carei numai ce]Şi atîta striga cît M,P/huiîa B]suna E//19 să mira B, să miera C/ agalarii *B.Cjdupă* agalarii *ad.* cei mariC/pîră B, pîra *Cj* ce i-au dat E,G,M,P, ce-i dau lui Mihai-vodă C, ce i-au dat acîei breşlaşi lui Mihai-vodă *'Bjj* 20 aşîa B, aşa C/iarăş B,C/iar l-au dat D/ *după* rămas *ad.pre* Mihai-vodă B,C/rămas ore Mihai-vodă iară E/plătiască B,C/.Şi iarăşi au dat platnic pre Mihaiu voevoda să, plătească M,P,/iară Bjtoţi E, G, *lipseşte* C,M,P/banii B,C//

la visterie înpăr(ă>te<a>scă, şi iar (î>l închisăr(ă>, încă mai la gre închisoare, la Babagefer.

11. Trimis-au şi Brîncovanul sol în Moldova, pe ginere-său Şerban logofătul, pentru mare încredinţări prieteşugului; cari au făcut şi logodnă, un ficior a Brîncovanului să Ia o fată a lui Antiohi-vodă. Şi făcîndu cinste mare atunce solului, Lupul Costachi sîn Gavriliţ<ă>, la mas<ă>, înbătîndu-s<ă> şi ves<e>lindu-s(ă>, multe cuvinte deşerte şi făr<ă> tre<a>b<ă> grăia înpotriva lui Antiohi-vodă înainte solului. Şi dintr-aceli voro<a>ve pro<a>ste s-au rădicat şi masa.

Ci Ant<i>ohie-vodă atunce, ca un domnu înţelept, mult au răbdat Lupului pentru aceli voro<a>ve pro<a>ste, ce le grăia cum nu i să căde.

12. în scurtă vreme dup<ă> acie să mazili şi vizirul Baltagiul di la Po(a>rtă, şi cădzu Ciorlul-paşea silehtarul viziriu, care să tîmplas<ă> di Iera prietin lui Mihai-vodă. Şi-1 scoas(ă> pe Mihai-vodă de la închisoari.

i vistieriîa B.vistierie C/înpărătiască B,C/iară B/şi 1-au închis încă şi la mai gre M,P/îl închisărăC, îl închisără pre Mihai-vodă B,D]l-au închis E,G//2 grea B,C// 3 11]9 C, 10 D, 12 M/ Triimis-au C, Trimis-au atuneea B/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, *Gj* Brîncovanul, domnul muntenesc, au trimes sol la Ant(i)ohii voevoda pre M,P/ pre B,C// 4 log<o>fătul B/mai mare C,D,E,G,M.P/încredinţare B.C//5 priiateşugului şi logodnă care au făcut B/care C/a prieteşugului şi pentru logodna carii au făcut-o: un ficior M.P//6 Brîncovanului-vodă B,Brîncoveanului-vodă C,D,E,G/ ojpre o D,E,G/ Antiohii B, Antiohie C/făcură E/făcînd cinste mare atuneea B.C//7 solului la masă E/iar Lupul E,G//7-8 Lupul vornicul, ficior lui Gavriliţă, la masă s-au îribătat şi fiind vesel B//6-10 voevoda. Iar Ant<i)ohii au făcut mari cinsti solului. Şi atunce la masă au fost şi Lupul Ga/riliţi, carile înbătîndu-să di vin, mulţi cuvinti poasti au zîs lui Ant(i>ohii voevoda, înainte solului muntenescu M,P/ sîn] ficior lui C,D,E,G/Gavriliţă C, Gavriliţă vornicului D//8 la masă *(lipseşte* E) s-au tnbătat şi s-au veselit şi multe C,D,E,G// 9 deşerte B, deşarte C/ cuvinte au grăit înpotriva E,G/fără de triabă au grăit C,D, fără de ispravă au grăit B/inprotiva lui C, înprotiva domniii lui B//10 Antiohii B,C/înnaintea B,C/dintr-aceli voroave proaste B,C// 10-11 *lipseşte* Şi dintr-aceli... s-au rădicat şi masa. M,P// 11 masa domniască C// 12 Ce B,C]Iar M,P/Antiohii B, Antiohie *Cj* atuneea B, *lipseşte Cj* înţălept C, înţălept şi bun B/voevoda, fiind om înţălept, toati aceste (acele P> le-au răbdat M,P/vodă atuneea mult au răbdat Lupului ca un domn înţălept pentru G//13 aceli voroave proaste B.C//14 ce li-au grăit precum nu i s-au căzut B, ce au grăit Lupul, precum nu i să cădea C/cum]precum D,E,G// 13-14 *lipseşte* Lupului... nu i să căde. M.P//15 12] 10 C, 11 D, 8 P, *lipseşte* B,M/ Iară în scurta vreme (vremîe B) după aceia B,C, Iară după aceia in scurtă vre'me E,G, *lipseşte* M,P/ veziriul B,viziriul *Cjj* 15-18 Pre Baltagiul viziriul l-au mazilit şi au pus vizir pre Ciorlu-paşa silihtariul priiatin lui Mihaiu voevoda.Şi acela îndată au scos pre Mihaiu voevoda din închisoare M.P//16 *corectat* Baltagiul A/de la Poartă C, *lipseşte* B/şi cădzu]şi pusă înpăratul vizir pre C, şi pusă înpărăţiîa pre D, şi pusă înpărâţiîa vezir pre E,G/Ciorlu-paşîa B/silihtariul B,C/veziriu B, *lipseşte* C,E,G//17 care B.C, carele G/tîmplase B, tîmplasîe C/de era B,C/priiatin B, priiatin C//18 scoase B/ *lipseşte* pe Mihai-vodă G/pre B,C/închisoare B,C//

Iară Păladie visternicul cumnatul lui Mihai-vodă, şi
f. 3i. cu Preda stolnicul, dac-înţălesăr<ă> c-au eşit Mihai/-vodă de la-nchisoare, fugir-în Ţ<a>ra Munteneiască. Şi acolo în Ţ<a>ra Munteneiască mai era şi fratele lui Mihai-vodă, Dumitraşco, şi-nbla clevetind pe Antiohi-vodă şi mestecînd cătră munteni. Numai munteni(i) era cu 2 obraz<ă>: arăta prieteşug şi cătră Ant<i>ohi-vodă, şi cătră parte lui Mihai-vodă. Şi aşe politicie lucrurili de înbe părţiii.

13. Iar la veletul 7214<=1706> făcut-au nuntă Brîncovanul c-un ficior a lui, anume Dinul, în tîrgu în Bucuressţi, de au luat o fată de aice din ţar<ă>, de la noi din Moldova, a lui Ion Balşe vornicul, de au dus-o acolo la Bucuresstii, de au făcut nuntă, cu mulţii boiari rudenii de a Iei. Au mărsu cu voia şi poronca lui Ant<i>ohi-voaă. Atunce m-au triimis şi pe mini, cu solie despre parte domnii<i>, de m-am tîmplat la acea nuntă, care nu era nuntă domneiască, ci vom dzice că era crăiască.

14. Dup<ă> veselie nunţii poftit-au Ant(i>ohi-

1 *lipseşte* Iară M,P/ Iară Păladii visternicul B, Iar Ion Păladie vistiernicul C, Visternicul Păladi M,P/ cumnat E/ voevoda M// 2 dacă înţăliasără B,C]dacă s-au înştiinţat M,P/ c-au]că au B,C// 2—5 di la închisoari Mihaiu voeveda au fugit în Ţara Ungurească, Muntenească. Şi acolo era şi Dumitraşcu, frateli lui Mihaiu voevoda şi umbla M.P//3 închisoare B,C/ fugiră B,C, fugiră (şi E> să dusără E.G//3-4 Ţara Munteniască B,C// 4 frateli C// 5 Dumitraşco comisul C,E,G, Dumitraşco Racoviţă comisul B, Dumitraşco Racoviţă hatmanul D/ umbla B,C/ clevetind] vorbind şi clevetind C/pre Antiohii (Antioliie)-vodă B,C, *lipseşte* M.P//6 munteni B,C/ Numai] însă M,P/ muntenii B,C/dcao obraze B.C//7 priiateşug B/Antiohii B,C/voevoda M//7 cătră boiarii carii era din parte *Bl* partea C/,/8 aşa politiciia B,C/lucrurili]trebiie M,P/inbe]amîndoao B,C,D,E,G,M,P/ părţile B,C// 9 13] 11 C, 12 D, *lipseşte* M„ P/ *la.Tîi.CJipseşie'MJ'j* la veletul]în anul B,C,D,E,G/Brîncoveanul-vcdă B,C,D,E,G// 9-10 în anii 1706 Brîncovanul, domnul muntenescu, au făcut nuntă Dinului, ficiorului său, în tîrgu M,P// 10 c-un]cu un B,C/a lui]al său C/Bucureşti B,C//11 de] carile M, care P// o fată de boiar C,E,G, pre o fată de boiariu D/ aici B, aicea *CJ* ţară B,C// 11—14 au luat pre fata lui Ioan Balş vornicul, di aice din Moldova, cu voia lui Ant(i>ohii voevoda M,P// 12 Balşîe B, Balşe *Cj* de]şi B/dusu-o C//13 Bucureşti B,C/ nunta B/ mulţi B,C/ boiari moldoveni G//14 mersu *Cj* Antiohii B„ Antiohie *Cjj* 15 Atuneea au trimis Antiohii-vodă şi pre Ion Neculce, vel-spătar, cu. soliîa B, Atuneea au triimis, an 2, şi pre Ion Neculce, fiind spătar mare, cu solie C, Atuneea au trimis şi pre Ion Neculce, vel-spatar, cu solie D// 15— 16 Atuneea au triimis Antiohii-vodă cu solie despre parte domniii pre Ion Neculce, vel-spatar, de s-au tîmplat la acea nuntă care (vom zice că G> E,G// 15—17 Antohii voevoda, din parte sa la ace nuntă au triimes pre Ioan Neculce. Şi Neculce, întoreîndu-să, au spus că ace nuntă n-au fost domnească, ci chiiar ca o nuntă crăiască M,P// 16* despre partea domniii de s-au tîmplat B,C,D/ *după* nuntă *ad.* la Bucureşti B/ *după* care *ad.* nuntă C, *ad.* să dzicem *BJJ* 17 *lipseşte* nuntă *CJ* domniască B,C/ ce *CJ* vom] putem B/dzice B, zice *Cj lipseşte* că era *Bjj* 18 14] 12 C, 13 D, 16 M, 9 P, *lipseşte B!* Şi după veseliia nunţii B, Iară după veseliîa nunţii C,E,G, *lipseşte* M,P/ Antiohii *B,Cj* preB.C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//18-1 Ant(i>ohii voevoda, prin Neculce, au poftit pre Brîncovanul mari încredinţări, să-i dei M,P//

vodă pe Brîncovanul cu mare credinţă, ca s(ă> dea pc Pălade visternicul, să-ş vie acas<ă> în Moldova, să nu mai înble amestecînd. Ce Brîncovanul n-au vrut să-1 dea, făr<ă> cîtu nu l-au priimit să / mai şadză în Ţ<a>ra Munteneiască şi l-au gonit la Braşov.

A<n>t<i>ohi-vodă, vădzind că n-au credzut Păladie să vie, mîniiatu-s-au ş-au triimis de i-au jăcuit casa. Şi i-au închis giupîniiasa, ş-au pus şi sămenei di i-au răs(i)-pit curţile din Iaşi, de nu i-au rămas nice jâresşte.

15. Ilie Ca<n)tacozino visternicul, fiind învrăjbit cu Iordachi Rusăt visternicul mai dinainte vreme, pentru căci Ilie Ca(n>tacozino făcus(ă) bine lui Iordachie Rusăt de-1 scoses(e) din chisoare, cîndu-1 prinses(ă) la mazîlie lui Ant(i>ohi-vodă, cum s-au pomenit mai sus. Iară Iordachi Rusăt, cînd au rădicat ţara pe Mihai-vodă domnu, au stătut pricin(ă) lui Ilie, şi acie era mînie şi vrajba între dînşi(i>.

16. Iar apoi au început Ilie în toate nopţi(le) a înbla la gazda lui Iordachi furiş, de s-au înpăcat. Şi s-au rugat

1 mare B, *Cj* să B,C// 2 Păladi B, Păladii C/ visternicul B/ să vile B/ acasă B.C/ să vie acasă-ş 0/ 3 umble B,C/ Cejlar B, *lipseşte* M,P/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G// 4 fără de cît B.C.D.E/ nu l-au mai B,C,D,E,G/ şaza acolo D,7 -1—5 fără cît l-au scos din Ţara Muntinească şi s-au dus la Braşov M,P// 5 Ţara Munteniască B, Ţara Munteniască C/ şi s-au dus la Braşev în Ţara Unguriască B,G, şi i-au zis de s-au dus din ţara lui şi s-au dus la Braşov *CJ* şi l-au gonitjce s-au dus D, şi s-au dus E/ Braşev D// 6 Iar Antiohii-vodă B,C,M,P, Atuneea Antiohii-vodă *GJ* voevoda M/ n-au]nu l-au M,P/ Păladii B, Păladie visternicul C,D// 7 să vile C, să- vie în Moldova, B, *lipseşte* M,P' s-au mîniet M,P/ şi au B,C/ trimis *BJ* jecuit B,C/ *lipseşte* Şi M,P// 8 giupiniasa B, jupîniasa *CJ* şi au pus B,C/ siimenii B,C/ au pus siimeni M,P/ de B,C/ răsipit B.C// 9 curţile CJcasele *BJ* din]în M,P/ *după* Iaşi *ad.* pînă în pămint B/ nu i-au]n-au M,P/ de au (i-au D> rămas numai jerişte B,C,D,E,G// 10 15] 13 C, 14 D, 17 M, 10 P, *lipseşte BJ* Iar (Iară C> Ilie Cantacozino B,C/' visternicul B, vistiernicul *CJJ* 10—19 visternicul, mai întîi era învrăjbiţi cu Iordachi Rusăt visternicul; mai pre urmă s-au înpăcat. Ilii s-au rugat M,P// 11 visternicul] vornicul B,C,D,E,G/ mai denainte vremîe B, mai de înnainte vreme *CJJ* 12 căcijcă E,G/ Cantacozino *B.CJ* făcusă bine C, făcusă mare bine *BJ* Iordachi B,C/ Rusăt vornicul B.E, Rusăt vornicului *GJJ* 13 scosesîe de la închisoare B,C/ din]de la D/cînd îl prinsesîe B,C, cîndu era să-1 prindă E,G/ maziliia B, mazilie *Cjj* 14 Antiohii B,C/ lui Antiohii-vodă, la domniîa dintîi, precum mai sus s-au scris E,G/ cum]precum D/ cum s-au scris mai sus C, cum mai sus s-au scris *BJ ante* Iară 14 C, 15 D, 16E//15 Iordachi Rusăt vornicul D,E,G] Iordachi B/cînd]după ce *Bj* pre B,C/ *lipseşte* domnu G//16 pricină B,C/Ilie Cantacozino B, Ilie Cantacozino vist(iernicul) E,G/aceia B,C/mîniîa B,C//17 intre dînşii B,C 7 18 *lipseşte* 16 B,C,D,E/Iară *Bj* apoijapoi, mai pre urmă C.mai pre urmă E,G/ Ilie Cantacozino B,C/nopţile *Cjdupă* umbla *ad.* de mergea B/înbla]vini C, merge E.G//19 Iordachi Rusăt vornicul B,C,E,G/i«/>ă furiş *ad.* pe taină B//19—1 *lipseşte* furiş... lui Iordachi *Cjj*

Ilie lui Iordachi. fiindu-i cuscru cu Brîncovanul, ca s(ă s>tea să-i logodeiască o fată a lui Ilie c-un ficior a Brîncovanului, pe tain(ă), să nu ştie Antiohi-vodă nemic.

17. Dece Ant(i>ohi-vodă pe urm<ă>, oblicindu acestea lucrurii şi alte multe amestecături a lui Iordachi, ce înbla cu cărţii, amestecînd la Mihai-vodă, şi la fraţei lui f. 313 în Ţ(a>rigrad, şi la Pălade în Ţ(a>ra Ungureiască, / mîniietu-s-au Ant(i)ohi-vodă ş-au închis pe Iordachi la vătavul de aprodzii, cu mare uigie şi paz(ă).

Iaiă Ilie, dac-au vădzut c-au închis pe Iordachi, s-au spăriet şi s-au dus de au spus tot lui Ant(i>ohi-vcdă, ce voro(a>ve au avut cu Iordachi. Ce lui Ilie nu i-au făcut nemic, pentru voia stolnicului Costantin din Ţ(a)ra Munten<e>ască, fiindu-i unchi. Numai ce l-au scos din visternicie, că nu mai pute să-1 mai rebde de jaloba mazililor; numai la cinste tot îl ţinea.

18. Iaiă pe Iordachi, dup(ă> ce l-au închis, l-au pus înprumutare, de au dat 10 pungii de bani. Şi iar au mai

1 Ilie Cantacozino 13/ Iordachi Rusăt vornicului B/ fiind B,C,D]fiindu Iordachi E,G/ cuscru Brîncovanului, să silească să-i logodească M,P/ Brîncoveanul-vcdă B,D,E,G/ *după* Brîncovanul-vodă *ad.* Iordachi Rusăt C//2 să stea B,C/să stea să fie mijlocitoriu, să-i logodiască E/ *ad. marginal* ca să stea să fie mijlocitori şi să-i logodiască o fată a lui Ilie cu un fecior a Brîncoveanului-vodă *Gj* logodiască B,C/ o fată a lui după un ficior a Brîncovanului şi pre M,P/ Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino vist-iernic) D, *lipseşte Bj* cu un B,C/ Brîncoveanului (Brîncovanului C)-vodă B,C,D, E// 3 pre B,C/ taină B,C/ ştiîe B/ Antiohii B, Antiohie *Cj* voevoda M/ nemică B,C// 4 17] 15 C, 16 D, *lipseşte* B,M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Antiohii B,C/ pre urmă B, *Cj* oblicind B,C/ aceste lucruri C, acest lucru B// 4-7 Mai pre urmă s-au înştiinţat Ant(i)ohii voevoda de acest lucru. Iar diosăbit s-au înştiinţat cum că Iordachi adesi scrie la Mihaiu voevoda şi la fraţii lui Cupăreştii, în Ţarigrad M,P// 5 alteli B,C,D/ *ad. marginal* Iordachi, ce *GJ* Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicului B//6 umbla B,C/ *repetă* cu *CJ* cărţi B,C/ amestecînd în Ţarigrad la Mihai-vodă şi la fraţii lui şi la Păladii *BJ* fraţii C//7 Ţarigrad *CJ* Păladie C, Păladii (Palade G> vist(iernicul) D,G/ Ţara Unguriască B.C//8 mîniîatu-s-au B, mîniiatu-s-au *Cj* Antiohii B,C/ şi au B,C/ şi foarti s-au mîniet asupra lui Iordachi şi l-au închis la vătaful M,P/ pre B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B//9 aprozi B,C/ mare B,C/ urgiîe *Cj* pază B,C// 10 Ilie Cantacozino B,C, Ilie Cantacozino vist(iernicul) D/ dacă B,C/ că au B,C/ pre B,C/ Iordachi Rusăt B, Iordachi Rusăt vornicul C,D/ spăriiat B.C//10-12 S-au îngrozit şi Ilii Cantacozono şi au spus lui Ant(i)ohii voivoda toată taina ce-au avut cu Iordachi M, S-au îngrozit şi Ilii şi Iordachi P//11 tot] toate B,C,D,E,G/Antiohii B,C/voroave B,C/ Iordachi Rusăt B//12-14 *lipseşte* Celui Ilie ... fiindu-i unchi. Numai ce M.P//13 nemică B,C/ Costantin Cantacozino B,E/ Ţara Munteniască B,C, *ad. marginal* din Ţara Munteniască E//14 unchiu B,C/ *după* scos *ad.* pre Ilie Cantacozino B/visternicile B//15, visterniciîe C/putea B/rabde *Bj lipseşte* că nu mai pute...mazililor C,D// 15-16 Ant(i>ohii voevoda au scos din vistirnicii pre Ilii Cantacozono, însă la cinsti tot l-au avut M,P/ jalobele *BJJ* 16 numai] dar C/cinste B,C/tot il avea şi-1 ţinea D//17 18] 16 C, 17 D, *lipseşte* B,M,P/pre Iordachi Rosăt M,P, pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,D/după B,C/ *lipseşte* după ce l-au închis M,P/ l-au pus la P// 18 *lipseşte* de au dat B,M,P/dzece B, zece C/pungi B,C/iarăB//

giurat lui Ant<i>ohi-vodă cum să fie slug<ă> dre<a}ptâ, cum au fostu mai nainte. Şi l-au pus şi l-au slobodzit de la închisoari.

19. Iară la anul, de prim<ă>vară, vinit-au por-oncă de la Po<a>rtă la Ant<i>ohi-vodă să margă să lucredzii la Tighinea. Deci îndată s-au rădicat cu to<a>tă bolarimea şi cu salahori şi s-au dus la Tighinea, iară aice în Iaşii au lăsat cămăicani pe Iordachi Rusăt vornicul şi pe mine, Ion Neculce vel-spăt<ar>, şi pe Ilie Ca<n)ta-cozino biv-vist<ernic> şi pe Ilie Catargiul vel-vis<ternic> de purta grije ţărîi, ce îera.

<I>ar Ant<i>ohie-vodă, lucrînd acolo to<a>tă vara, pe la Sfete Ilie i-au vinit mazilie, şi l-au pornit Isuf-paşea de acolo la Ţarigrad. Numai ce au triimis de i-au luat

f.3i3ᵛ do<a>mna de / aice din Iaşi, şi-n locul lui au pus pe Mihai-vodă.

Iar Ant<i>ohi-vodă, dup<ă> ce au mărsu cu totul la Ţarigrad, l-au zăhăit Mihai-vodă mult, dar nemic nu

1-3 Şi după aceia i-au giurat că iarăş îi va sluji cil credinţă, că şi intîiu. Şi aşâ)-au slobozit di la închisoari M,P// 1 Antiohii B,C/ cum] precum D,E/ să-i fiie B, să-i iie D,E/ slugă driaptă B.C//2 cum]precum B,D,E,G/ au fost B,C/ mai]şi mai E/ .şi mai înnainte vremie B/ înnainte *Cj lipseşte* Şi l-au pus B,C,D,E,G/ Şi au poroncit de l-au slobozit de la închisoare B, Şi l-au slobozit apoi de la închisoare C,D, .Şi apoi l-au slobozit de la închisoare E,G// 4 19] 17 C, 18 D, M, 11 P, *lipseşte* B/ Iară ,după aceia, la anul, de primăvară B, *lipseşte* M,P/ venit-au *Bjj* 4—6 venit-au poronca lui Ant<i>ohii voevoda di la Poartă să meargă cu salahori la Tighine şi să-i -pui să lucrezi M,P// 5 Poartă B,C/ Antiohii B, Antiohie C/lucreze *Cj* să lucreze la Setate la Tighinea B,D,E,G// 6 Decii B,C/ toată B/ toată boerimea C]cîţiva boeri M,P// 7 s^au dus]au purces M,P/ *lipseşte* la Tighinea, iară aice M,P/ iar *Cj* aicea B,C//8 Iaşi B,C/ Lăsat-au în Eşi caimacami pre Iordachi M,P/ caimacami B,C/ pre B,C//8-9 *lipseşte* şp-² M,P/ pre¹"² *Bj lipseşte* mine B,D,E,G/ pre Ioan Neculce spătariul M,P/ Neculce *Bj* spătar *Bjj* vornicul şi pre Ilie Cantacozino vistiernicul) şi pre Ion Neculce vel-spat(ar) şi pre Ilie Catargiul C//10 Cantacozino, biv-yel B,D/biv]vel G, *lipseşte Bj* pre B, *lipseşte* M/ *lipseşte* pe Ilie Catargiul *Bj* vel-vis(ternicul>]visternicul M, *lipseşte Bjj* 11 purtătoriu de grije ţării M,P/ de grije trebilor ţării ce era D,E/ ce era C]de trebile ce era *Bj lipseşte* ce îera M,P// 12 Iară Antiohii B,C/ *ante* Iară: 18 C, 20 E,M/ *după* acolo *ad.* la Tighinea E,G/ toată B,C/ *după* vara *ad.* la Tighinea B, la cetaate la Bender C. la cetate la Tighinea, la Bender D//13 preia Sviatii B,C]pre la zioa Sf<î>ntului proroc *Bjj* 12-14 Ant<i>ohii voevoda toată vara au lucrat la Tighine şi acolo i-au <şi P> vinit mazilie şi aşa <şi M> di acolo l-au pornit Isuf-paşa la Ţarigrad M,P/ mazilie B,C/ Iusuf-paşîa B, Iusuf-paşia saraschieriul *Cj după* acolo *ad.* de la Tighinea C,E,G// 14 Şi numai M,P/trimis *Bj* de B,C//14-15 ş-au luat doamna şi agîrlîcul tot dinEşiM,P//15 doamna B,C/ de aicea ,C, *lipseşte Bj* şi în B,C/ au pus domnu pre Mihai-vodă de la Ţarigrad *Bj* pre *Cj după* vodă *qtd.* domnu în Moldova *Bj* iar în locul lui au stătut domnu iarăşi Mihaiu voevoda M,P// 17 Iară B,C/ Antiohii *Cj* după B,C/ mersu *Cjj* 17-18 Viind Ant(i)ohii Cantimir voevoda la Ţarigrad, l-au cam supărat Mihaiu voevoda :M,P// 18 dar]îuşă M,P/ nimica B,C/

i-au putut strica. Ş-acolo au trăit, la Ţarigrad, cîtăva sam<ă> de ai. N-au mai putut lua domnie, pîn' ş-au plătit şi el datorie lumască, de au murit.

Care rar domnu au fostu ş-a mai hi ca Ant<i>ohi-vodă în Moldova: nilacom, nice la sînge, nice la bani, nici minciunii, şi iubitori la dreptate, şi bişug în ţar<ă> la toate.

Ş-au făcut şi-n dzilele lui, unde era mănăstirea tătîne-său, la Miera, zidul împregiur cu clopotniţa de piiatră.

Şi s-au dus la Po<a>rtă şi acol<o> au murit. N-au mai işit domnu. Şi i-au rămas 3 ficiori: Ion, Costantin, Dumitraşcu. Deci Costantin şi Dumitraşco s-au dus la muscal,

1 strica, B,C/ Şi acolo B,C/cîtăva samă de ani Bjcîţiva ani C/somă G/ani *Bj* Ant(i)ohii voevoda au mai trăit acolo la Ţarigrad M.P//2 Şi n-au B,C,E,G//2-3 Dar domnie n-au mai putut lua; apoi ş-au plătit şi el datorie lumească, murind acolo M,P//2 luoa B,C/ domniia B,C/ pînă B,C/ datorila lumască B,C, datoriîa aceştii lumi E,G/ de au murit]schimîndu-să dintru această viiaţa, au răposat D// 4 Care]Can B, *lipseşte* M,P/ fost B,C/ şi a mai fi B, sau va mai fi C, şi va mai fi *Bj* Ant(i)ohii B,C/ în Moldova ca Ant(i)ohii Cantimir voevoda M,P// 5 nelacom la bani, nici vărsătoriu de sînge, nici lesne crezătoriu la minciuni *Bjj* 5—6 nelacom la bani, nici la sînge nu era grabnic a vărsa, nici minciunile nu iubiia, ce era iubitoriu de dreptate. Şi bişug în ţară au fost; toate roadele pămîntului s-au făcut în zileli lui C, nelacom la bani şi la avere, nevărsător de sînge, neiubitoriu la minciuni, ce iubitoriu la dreptate şi bişug în ţară la toate au fost în zileli lui D, om nelacom la bani, nici la slugi, nevărsătoriu di sîngi, nimincinos, iubitoriu di dreptăţi, bişug în toati şi în toată ţara M,P// 6 şi¹]ce *Bj* iubitoriu B, şi era iubitoriu *Gj* ţară *Bj după* toate *ad.* era în dzileli lui B, au fost *Gjj* 7 *lipseşte* Ş-au făcut E,G/ *lipseşte* şi *Bj* Şi au făcut in domniia lui, unde *Bjj* 7-8 Şi unde era mănăstirea tătîne-său la Milcov, ce să chiamă Mira, în ţinutul Putnii, zidiul împregiur au făcut şi clopotniţă de piatră *Cjj* 7— 10 *lipseşte* Ş-au făcut... mai işit domnu. M,P// 8 *lipseşte* la E/ la Mira, la Milcov *Bj* Mira, la ţinutul Putnii, la Milcov, au făcut zidiul E/ Mira, ce iaste în ţinutul Putnii, la Milcov, au făcut zidiul *Gj* zidiul înpregiurul mănăstirii şi clopotniţă de piatră <pe poartă D> B,D// 9-3 *autograf Neculce* A// 9 Şi s-au dus la Poartă la Ţarigrad *Bj* Şi mergînd la Poartă la Ţarigrad, acolo *Cj* acolo *Bj* Şi n-au *Bjj* 10 eşit B,C,D,E,G/ *lipseşte* Şi M,P/ Rămas-au M,P/ trii ficiori, anume B,C,D,G/ *după* ficiori *ad.* beizadele *Bj* Ioniţă B,M,P/ Dumitraşco B, şi Dumitraşco G,M, *lipseşte* P/11 Decii ***B,CI****lipseşteM.B/* ***110—*** 1 Ioniţă, Costandin trăeşti şi aemu, acolo, în mare cinsti, iar Ioniţă au murit în Iaşi *Bjj* 11—1 la moscali şi Dumitraşco au murit acolo, iar Costantin trăiaşte şi pînă acum tot acolo la moscali, iară Ioniţă au murit aici în Moldova, în Iaşi *Bjj* 11—3 şi cu Dumitraşco s-au dus la moscali şi Dumitraşco acolo la moscali au murit. Şi au murit şi Ion aicea în Moldova şi au rămas numai Costantin acolo la moscali, de trăiaşte. Alteli ce să vor mai lucra, vreme vitoare va arăta *Cj* de au slujit acolo, iar Ion au rămas aice în ţară şi a murit în Iaşi. Aşijderea şi Dumitraşco încă au murit la Moscu şi au rămas numai Costantin beizade, careli au agiunsu gheneral de iaste pe cîteva mii de oaste mai mare şi s-au însurat acolo, de au luat moscovvă şi au făcut ficiori. Şi de aemu la ce va mai vini, vreme viitoare va arăta *Bj* Costantin (beizadea E> şi Dumitraşco (beizadea E> s-au dus la moscali de au slujit la oaste. Şi <lui E>Dumitraşco (beizadea E>acolo (i E>s-au tîmplat de au murit. Iară Costantin (beizadea E>trăiaşte şi acum acolo, la moscali, fiindu în cinste, gheneral, iar Ion (beizadea E> au trăit aici în Moldova, pînă la săvîrşirea vieţii sale E,G//

de slujescu, iar Ion este aice în țar<ă>; a rămas luîndu graiu din Țarigrad. La ce or vi<n>i, vreme va <a>răta, viito(a>re.

DOMNIÎA A DOA A LUI MIHAI-VODĂ, LA VELET 7215 1707).

CAP 89

Zaci(alo 1>. înbrăcînd [cîndj Mihai-vodă caftan, de la Poartă, de domnie, au şi răpedzit pe capegi-başea la Antiohi-vodă, la Tighine. Iar la Iaşii, drept la cămăicani, la Iordachi Rusăt vornicul, au triimis slugii a lui, şi cu izvod, cu pecete lui, tot anume, să prindză pe boiarii ce ave pizmă, pecum au făcut mai nainte şi Aron-vodă izvod de boiarii.

/• 314 Deci / sosîndu şi slugeli lui într-o dzii, pe ami(a)dzădzii, la gazda lui Iordachi cu cărțile şi cu izvodul, iar Iordachie s-au şi bucurat tare de ce(a>sul ce aştepta de mult să-i sosască.

Ş-au triimis la puțintei(i) simeni ce iăm<ă>ses<ă> la curte de straj(ă), di i-au chemat la gazda lui, cu numeli

11 — 1 la moscali şi acolo au şi murit Dumitraşcu, iar Costantin trăeşti şi aemu acole în mari cinsti, iar Ioniță au murit în Eşi M// 1—3 *lipseşte* a rămas... va arăta, viitoare, B,E,G,M,P// 4 A doa domniîe C,M,P/ Mihai voevoda Racoviță B,D,G, Mihai Racoviță-vodă C,E,M,P/ la velet]în anii B, în anul C,D,G, anul E, *lipseşte* M,P// 5 Cap 92 D, Cap 94 P, *lipseşte* E,G,M// 6 *lipseşte* Zaci<a!o> 1 B, Zaci<al'o> ;C,D,E,G,M,P/ voevoda C,M/ caftan (caftanC> de domniîe (domnie C) de la Poartă B,C,G// 6—8 caftan di domnii la Poartă, îndată au triimes slugi di a lui la boeri, la caimacami M,P// 7 răpedzitjtriimis E,G/ pre B,C/ başia B,C/ Antiohii B,C// 8 Tighinea B,C/ Iaşi B,C/ caimacami B,C// 9 trimis B/ *lipseşte* au triimis .slugii a lui, şi M,P/ slugi a lui B, slugi de ai mării-sali C/ *lipseşte* şi D//10 picete B,C/ luijdomniască C/ *după* lui *ad.* scriind B/ cu]şi cu P/ pecetluit M/ tot]scris tot M,P/ să prinză şi să-i închiză M,P/ pre boiarii (cei E,G> ce avea pizmă pre dînşii (ei C> B,C,E,G// 11— 12 *lipseşte* pecum au făcut... izvod de boiarii M,P// 11 precum B,C// înnainte C, înnainte vremîe B,E,G//12 boiari C/ *după* boîari *ad.* să-i prindă ,cînd au luat a doa domniîa aşa au făcut şi Mihai-vodă B//13 Decii sosind B,C/ .slugile (slugile C) lui Mihai-vodă B,C,E,G/ întru o zi B/ zi *CJ* pre amiazăzi B,C// -13— 14 Intr o zi pi amiazizi i-au (au P> sosit slugile în Eşi şi au mersu la gazda 4ui Iordachi Rosăt vornicul cu scrisorile şi cu izvod M.P//14 gazda lui Iordachi Rusăt vornicul în Iaşi C, gazda vornicului Iordachi ce era caimacam D/Iordachi Rusăt vornicul[1] E,G,[1-2] B/ cărțili B, cărțile *CJ după* izvodul ai. lui (de la C> Mihai-vodă B,C/ *lipseşte* iar M,P/ Iordachie[2]]Gheorgachi C, Iordachi Rosăt M.P// 15 tare ,C/ceasul B,C/ ceasul (cel G> ce-1 aştepta de demult E,G/ ceasul ce-1 dorie (diM> dimult M,P/ de mult D// 17 Şi au B/ Şi au şi triimis *CJ* siimeni B, simeni C/ ce mai rămăsesîe B,C// 17—2 Triimes-au în curți la siimeni(i) ci mai rămăsăsi la strâji (de strajă P>; şi după ce-au vinit siimenii la gazda lui, îndată i-an .şi triimes pre la gazdile boerilor M,P// 18 curte domniască B,C,D,E,G/ .straje B,C/ de B,C/ chiemat *CJ* numele B//

lui Antiohi-vodă, fiind cămăican, de i-au şi pornit pe la gazdele boiarilor ş-a boerinaşilor lui Antiohi-vodă, cărei era în izvod ce triimises<ă) Mihai-vodă, de i-au prinsu, şi-i lega şe-i închide pe la închisori. Atunce au prinsu şi pe Ilie Ca<n>tacozino cel tar6 şi mare perifan, numai cu cămeşea şi desculțu şi făr<ă> sliz, că s<ă> tîmplas<ă> de nu ştie nemic şi dormie. L-au luat şi l-au dus pe uleță, de l-au închis, şi zapcii(i) cărei îl duce aşea gol pe uliță îl mustra, de-i dzice: „Ține-te, cerbule, cu co<a>rneli, cele buore ce ne înprăsştiei, că te prinsă astădzi leul în mîn<ă>". Şi pe urm<ă> l-au slobodzit cu chizeşi, pîn-a vini domnie.

2. Aşijderea şi pe Panaitachi Morona biv-vel-postelnic, cărei era gata la toți domnei, de slujie dreptu, şi le prie lor, iar nu țărîi, grecesşte, şi pe urm(ă>, dup(ă> slujbă, îi pîrîia.

Tîmplatu-s-au de era bolnav, şi aşea, cu pătaşca l-au luat simenei de la gazdă, de l-au dus la-nchisoari, la sime-<n>i, şi tot acolo l-au ținutu pîn' au vinit Mihai-vodă.

i Antiohii B,C/ caimacam B,C/ de]şi B/ pre B, *lipseşte GJJ* 2 gazdele B,C/şi a fcoîarenaşilor B, şi a boerenaşilor *CJ* Antiohii B,C/ carii B,C// 3 era scrişiM,P/izvodul *Gj* trimisesie B,C/ *lipseşte* ce triimisesă Mihai-vodă, de M,P// 3-4 i-au prins şi pre unii îi şi lega *GJ după* legea *ad.* pre unii B/ şi-i închidea B,C/ pre B// 3—5 i-au prins, i-au legat şi i-au închis. Prins-au şi pre Ilie M,P// 4 Atuneea B,C// 5 pre B,C/ Cantacozino B,C/ tare *CJ lipseşte* cel tare şi mare perifan B,M,P/ mare O i perifan E,G]fiindu în aşternut C, *lipseşte DJJ* 6 cămeşîa B, cămeşe *CJ lipscuc* şi[1] B,M,P/ *lipseşte* şi desculțu şi făr(ă) sliz *CJ* fără de şlic D,E, fără slic G] fără izmene B,M,P// 6-7 că să timplase de nu ştiia nemică B,C, că n-au ştiut nimica M.P//7 *lipseşte* şi[1] *CJ* dormiîa B,C/ *după* dormila *ad.* în aşternut şi aşa cum l-au găsit B/ Şi aşa l-au luat C,D,E,G// 7—8 *lipseşte* L-au luat... închis M, P/ pre uliță B, *lipseşte CJJ* 8 şi]iar B/ zapciii cariii îl ducea B,C/ aşa B,C/ gol] precum il aflasă D/ *după* gol *ad.* cum era B/ *lipseşte* gol pe uliță *Cj lipseşte* pe uliță M,P/pre B//9 de-i]şi-i B,C,P, şi M/'dzicea B, zicea *Cj* Ține-te B,C/ cerbuli B, L c rbule *Cj* coarneli B, coarnele *Cj* cele buore B,C// 10 ce ne înprăştiiai B,C] cu cari ne înpungei M,P/ te prinsăm B,D, ti-am prinsu *Cj* că astăzi te prinsă M,P// 11 în mîna noastră B, în mîinile noastre C,D/Şi]însă mai M,P,' pre B,C/ urmă B,C/ chizeş B, chizăşie D/ pînă B,C/ domniîa B,C// 13 *lipseşte* 2 B,M,P/ *lipseşte* Aşijderea şi M, P/ pre Panaiotachi B,C/ biv] ce fusese E, *Gjj* 14 care B, carele C,E,D/ carile tuturor domnilor au slujit cu mari dreptăți M,P/ domnii B/ slujila B,C/ drept B,C/ şi (de G> le *(lipseşte* le C> era cu priință domnilor, iar nu B,C,E,G// 14— 17 *lipseşte* şi le prie... de era M,P// 15 greceşti B,C/ pre urmă B,C/ după B/ după slujbă ce-i slujita îi şi pîrîia *CI după* pîrîiia *aă.-pre* domni E.G//17 Tîmuplatu-s-au A/Tîmplatu-s-au atuneea E,G/Tîm-. platu-s-au atuneea Panaiotachi de *C/după* era *ad.* atuneea B/ aşa *B.C/după* aşa *ad.* cum era bolnav B// 17-19 aşa bolnav cum era l-au pus siimenii într-o pătaşcă şi l-au dus la închisori şi tot închis l-au ținut pînă au vinit domnie M.P//18 siimenii B, C/gazda lui C/închisoare B, închisoare C/la siimeni C, *lipseşte* B//19 ținut pînă B,C/ 3i Mihai-vodă B/ *după* vodă *ad.* la scaonul domniii la Iaşi C//

Şi dup<ă> ce au vinit, în <s>curtă vreme / au pus de l-au zugrumat acolo, la odăile simenilor, dzicînd că pe toţi domnii pîressşte\

Această mulţămită şi plată au avut Panaitachie de la Mihai-vodă pentru harzul ce au făcut cu mîna lui la înpăr<ă>ţie, de l-au poftit domnu la domnie întîiu.

3. Atuncea, tîmplîndu-s<ă> de ieram şi eu de casa lui Antiohi-vodă, m-au fostu pus Mihai-vodă şi pe mine într-acel izvod, să m<ă> prindă. Şi pîn-a sosi săimenii la gazdă-mii, eu amu prinsu de veste ş-am apucat de amu încălecat, de am fugit în Ţ<a>ra Leşască. Ş-acolo mi s-au tîmplat şi mie de am zăbăvit vro patru luni, pîn'a <a>şedza domnie. Ş-apoi, mii-am făcut pace ş-amu vinit înapoi, la casa mea, şi n-am avut despre nime nice o nevoie. Şam avut cinste" şi căutare în dzilă<le> mării-sali.

4. Dece, aşidzîndu-s<ă> Mihai-vodă în scaon cu domnie, pus-au boiarii dup-obicei, anume pi Antohi Jora vel-îogofăt, pi Lupul Costachi sîn Gavriliţă, vornicu de Ţ<a)ra

1 după B,C / *după* vinit *ad.* Mihai-vodă E,G / scurtă vreme B,C // 1-6 *lipseşte* Şi dup(â>-ce... la domnie întîiu. M.P//2 siimenilor B,C/ *după* siimenilor *ad.* unde era închis *Cj* zicînd Mihai-vodă *Cj* pre B,C// 3 pîrăşte B,C, îi pîrăşte *Gjj* 4 *după* mulţămită *ad.* şi milă B,C/ Panaiotachi B,C/ de B,C// 5 arzu B, arzavul *Cj* făcut]scris E// 6 înpărăţiîe B,C/ l-au poftit boiarii şi ţara ca să le fiie domnu *Bj* poftit]cerut ţara E,G, poftit şi l-au cerut D/ domniîa dintîi B,D,E,G, domniia cea dintîi, de la'boiari şi de la ţară *Cjj* 7 *lipseşte* 3 B,M,P/ tîmplîndu-s(ă) şi Ion Neculce spătariul .(ce fusesîe spătar mare C, biv-vel-spătar D) de era de casa lui Antiohii B,C,D/era şi Ion Neculce spătar (de era G) de casa lui Antiohii E,G// 7—15 Ioan Neculce vornicul au prins di vesti şi, fiind şi el pus în izvod s-au temut şi îndată au încălecat şi s-au dus in Ţara Leşască. Şi acolo n-au zăbăvit mult, ci ş-au făcut paci, adică s-au dus negonit şi au vinit chemat (nechemat P> M,P// 8 l-au fost B,C,D,E,G/ şi pe mine]şi pre dînsul B, *lipseşte* C,D,E,G// 9 să-1 prindă B,C,D,E,G/ pînă B,C/ siimenii la gazda lui B,C,D,E,G// 10 el au prinsu de veste C, au prinsu de veste B, E,G, *lipseşte Dj* şi au apucat de au fugit B.C//10-11 au apucat de au încălecat şi au fugit D, şi au apucat de au încălecat pre cal şi au fugit E,G// 11 Ţara B,C// 11-14 Şi acolo i s-au tîmplat de au zăbovit cîtăva vremie pînă ş-au făcut pace şi au vinit înnapoi în ţară la casa dumisali şi n-au avut despre nime nici o nevoie B// 11-12 Şi acolo s-au (i s-au D,E,G> tîmplat de au zăbăvit C,D,E,G// 12 vreo trii patru D, trii patru E,G/ pînă a să aşeza domniîa *Cjj* 13-14 Şi apoi ş-au făcut pace şi au vinit în Moldova la casa lui (la casa sa în Moldova D) şi n-au avut C,D/ Şi după aceîa ş-au făcut pace şi au vinit în Moldova la casa sa de s-au odihnit şi n-au avut E,G// 14 nimene nici o nevoie. Şi au avutC/ Şi încă au avutD,E,G//15 căutare C]milă E/ zileli *Cj după* sali *ad.* lui Mihai-vodă C,D,E, a lui Mihai-vodă *Gjj* 16 4]2 M,P, *lipseşte* B/ Decii B,C/ aşăzîndu-să B, aşezindu-să *Cj* în]la *Bj* scaonul domniii B,E,G, scaonul domniii cu a doa domniîe *Cjj* 16— 17 După ce-au vinit Mihaiu voevoda în Eşi şi s-au aşăzat în scaun au boerit după obiceiu pre Antohii M,P// 17 boiari (boiari C> pre obiceai B,C,E,G/ pre Antiohii B,C/ log(o>făt B//18-19 pre[1-2] B,C/ sîn]ficior lui B,D,E,G, *lipseşte* sin M/ *lipseşte* sîn Gavriliţă C,P/ vornic mare B,D, vel-vornic C,E,G/ Ţara B,C//

de Gios, pi Manolachi Rusăt, frateli lui Iordachie, vornic de Ţ<a>ra de Sus, pi Dumitraşco Racoviţă, fratele lui Mihai-vodă, hatman, pi Neculai, ficior lui Iordachi Rusăt,
f. 315 postelnic mare, pi socru-său Dedul, spătar mare, pe / Ion Balşi vel-pâh<arnic>, pi Păladi, cumnatu-său, vel-vist<ernic>, pe Preda vel-stolnic, pi Costantin Costachi, sîn lui Vas<i)lie Gavriliţ<ă> vornicul, vel-comis. Acesştie era boiarii lui Mihai-vodă <în> a doo<a> domnie. Numai chevernisala şi cinstea era, to<a>t<ă> a ţărîi, dup<ă) Iordachi Rusăt vistiernicul), măcar că nu era cu boîarie Ce vre Iei să fac<ă>, făcut era.

5. Di atunce Mihai-vodă făcus<ă> şi cheltuial<ă> la Po<a>rtă, la luatul domnii<i>, şi era şi cu datorie ce vechi a visterii(i) înpăr<ă>tesştii, şi sîlie să le plătiască.

Ci au început nevoi a leşii grele în ţar<ă>. Ş-au scos hirtei, şi pe hirtei năpăsştii, doî rînduri de năpăsştii. Ş-au scos de var<ă> pecetluituri roşii în chip de rumtă cu iscălitura boiarilor, să de tot omul cîte un leu. Oameni<i>

1 Jos *Cj* fratele lui Iordachi Rusăt vornicul, vornic mare de Ţara de Sus *Bj* frate lui G *lipseşte* frateli lui Iordachie M,P/ Iordache *Cj* vel-vornic C,E,G]vornic mare D//2 **ŢaTa** *Cjj* 2-3 pre[1-2] B,C/ Racoviţă B,C/ frateli B,C// 3 vel-hatman *Gj* Nicolai C, Nicolae Rusăt *Bj* ficiorul B,C]fratili M/ lui]vornicului B.E//4 postelnic mareB.C] vel-postelnic E,G/ *lipseşte* socru-său M,P/ pre socrul lui Mihai-vodă, pre Dediul B,C/ spătar mare B,C]vel-spătar E,G, spătar M/ pre[1-2] B.C//5 Balşîe B, Balşe *Cj* vel-păharnic C]păharnic mare B, paharnic M/ pre cumnatu-său pre Păladii *Cj* pre Ion Păladii D/ Păladii B/ *lipseşte* cumnatu-său M,P/ vel-vist(ernic>]vistiîarnic mare B//6 pre[1-2] B,C/ Preda B,C/ vel-stolnic]stolnic mare *Bj lipseşte* pi Costantin *Bj ad. marginal* Costachi E// 7 sîn]ficior B,C,D,E,G/ ficior vornicului Vasilii, vel-comis C, ficior vornicului Vasili, comis mare *Bj lipseşte* sîn lui Vas(i>lie M,P/ *lipseşte* Gavriliţ(ă) D,E,G/ *lipseşte* vornicul M,P/ vel-comis]vel-stol(ni>c *Bj* Aceştiîa B,C// 8 era]sînt M,P/ în D]întru M,P/ la a doao domniîe B, în domnita a doa *Cj* Numai] însă toată M,P// 9 chivernisala B,C/ era şi cinstea *Gjj* 9—10 şi cinstea şi toate trebile ţării era (toate G) după Iordachi Rusăt vornicul C,D/ şi cinste ţării era după M,P/ după B//10 vis(tiernicul)]vornicul B,E,G/ măcarî B,C/ boîariie B, boerie C//11 Ce vrea el B, Dar ce vrea elC.Numai ce vrea el G, Şi ci vre el M,P/ facă B,C/ *după* era *ad.* şi de domniîe C, şi de domnie, de Mihai-vodă B, şi de Mihai-vodă D,E,G// 12 5]3 M!P, *lipseşte Bj* Decii atuncea B,C,D,E,G, *lipseşte* M,P/ făcusă B,C/ cheltuială B,C, cheltuială mare *Gjj* 12-14 Mihaiu voevoda la luatul domniei au făcut şi (făcut mare P) cheltuială la Poartă şi era însărcinat şi cu datoriia ce vechi la visteriia înpărâtească M,P// 13 Poartă B,C/ domniii *Cj* datoriia cea veche B,C]datoriîa din domnita dintîi E,G// 14 vistieriei B, visteriii *Cj* înpărăteşti B,C/ siliia B,C/ plătiască B,C/ *lipseşte* şi... plătiiască M,P// 15 Ce]Şi *Cj* au început nevoi a scoate (a scoate nevoi C) greii (grele C) în ţară B,C/ nevoi grele a eşi *Gj* Şi au B,C// 15— 18 Şi pentru aceîa au scos greii nevoi în ţară, hîrtii năpăşti şi încă doao rînduri de năpăşti. Iar diosăbit pecetluituri iscăliţi di boeri să de(a> fiiştîcarili om citi un leu M.P//16 hirtii[1-2] B,C/ pre *Bj* năpăşti[1-2] B,C/doaoB,C//17 Şi au B,C/ vară B,C/ *lipseşte* roşii în chip de rumtă B,C,D,E,G, *anulat* A//18 iscăliturili B,D,E/ dea B,C/ tot]de tot *Cj* Şi oamenii B,C,E,G, Deci o(a>menii M,P//

să bucura că-i uşoar(ă> dajdea şi eşie la pecetluituri; iar mai pe urmă, după ce i-au scris ş-au dat tablele la visterie, au mai ieşit să dea cîte 5 lei de pecetluit cui dedes(ă>.

6. Mai adaos-au şi cîte doi bani de vadră de vin, sri dea cîte 4 bani ţărani(i), dar nu boiarii. Făcut-au şi alt obiceiu nou, care nu mai fuses(ă> în ţar<ă>, asupra boîarimei ş-a mazîlemei ş-a mănăstirilor stingere, de au dat desetin(ă) de stupi şi de mascuri cîte doi pot<roiuci>, ţărănesşte.

Atunce au început a-1 pricepe boiarime, că Mihai-vodă/ f. 315v nu iaste, cum s-arăta: blînd, şigaci cu toţii şi moale, ce într-alt chip; că ari multe hiri, nu numai o hire. începus(ă>-să s-arete, numai nu deplin, că nu-i da mîna, că ave sual(ă> că era la Ţarigrad Ant(i>ohi-vodă şi frate-său Dumitraşco, şi Duca-vodă. Mazîlii sta acolo, din ce(a>s în ceias aştepta s-apuce domnie. Aşijderea şi Brîncovanul pururi era bucuros să fug<ă> boiarii Moldovei la dînsu, să-ş. facă el nume bun şi alţii să rămîe cu nume rău.

Dece Mihai-vodă nu putea deplin să stăpîneiască cum

1 s-au bucuratP/că iaste uşoară B,C,D,E, G]că i-au uşurat M,P/dajde C]cu dajdie M,P/ eşiia C, ieşiaB// 2 iară B/ pre B,C/ i-au]au *Gj după* scris *ad.* pre oameni B,D,G/ şi au dat B]şi au dat boiarii *CJ lipseşte* după ce... la visterie E/ tablele B.C//. 3 eşit B,C/ să mai dea B,E,G/ eşit poronca să mai de M,P/ cinci B,C/ de]pre fuştecari. M,P/ de pecetluit, după ce i-au scris pe oameni şi au dat tableli la vistierie, cui E/ cui dides(ă) picetluituri B,E, cui didesîe pecetluituri C, cui didesîe pecetluit de un leu, *lipseşte* M,P// 4 *lipseşte* 6 B,M,P/ Au mai adaos M,P, Mihai-vodă mai', adaos-au *GJ* vadra să dea vădrărit E,G// 4—5 di (cu P> vin, adică citi 4 bani pi: vadră, însă nu boerii, ci numai ţăranii M,P// 5 patru *Cj* bani de vadră E,G/ patru bani de vadră de vin, vădrărit, şi au (dat)ţăranii *Bj* ţăranii *CJ* Mai făcut-au E,G/ obiceai B,C// 6 nou şi rău M, rău şi nou P/ careli C,D,E,G/ *lipseşte* care nu mai fuses(ă) în ţar(ă) M,P/fusesie B,C/ ţară B,C/ bciarimii B, tcerimiiC// 7 şi a mazilimii şi a mănăstirilor B,C/ asupra bcerilcr, mănăstirilcr, mazililor M,P,' stingere B, *lipseşte* M.P//8 desetină B.C/ de *CJ* desătină ţărăneşti, adică cîti 20 bani di fiiştecari stup şi mascur M,P/ doi potronici B,C]dcaczăci de bani E; ţărăneşte-B,C// 10 Atuneea B.C/ pricepe B,C/ boîarimea B, boerimea *Cjj* 10—17 Boerii au> cunoscut (cum P) că Mihaiu voevoda nu ari tot o firi, ci mulţi firi, nu totdeauna blînd, moali şi şăgaci, ci şi gro(a)znic. Ant(i)ohi voevoda şi Dumitraşcu, frate-său, era în Ţarigrad şi din ceas în ceas aştepta să apuci domnie (în Ţarigrad şi *d*ă* au aşteptat un ceas să pue domnu P). Duca voevoda aşijdire. Brîncovanul ptirurea M,P// 11 iaste B,C/ cum]precum C,D, pe cum E/ să arăta *Bj* şegaciu C]si segaciu B,D,E,G/ toţii B,C/ moali B, moale *Cj* ce]ce iaste *Bjj* 12 are B,C]avea D/'hiri] firi *Bj* hire *Bj* Şi începusă *BJ* să se arate B,C// 13 *lipseşte* nu deplin, că *Gj* deplinjpre deplin *Bj* avea siială B,C//14 Antiohii B, Antiohie *Cj* Dumitraşco beizadea B.D,E,G//ii 15 Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ Mazilii C]Domni(i) mazili B,E,G, Aceşti domniera mazili şi D/ din]şi din E,G/ ceas in ceas B,C// 16 de aştepta D/ să apuce domniia B,C/ Brîncovanul-vodă pururea B,C,D,E// 17 fugă B,C/ Moldovii B.C/ dînsul B/ să-ş facă]pentru ca să-ş facă *Cjj* 18 nume[2] *BJ după* bun *ad.* laPoartăC/alţiisă rămîie B,C/ *lipseşte* să rămîe cu M,P/nume[2] B//19 Decii *B,C,lipseşte* M,P/ Mihai voevoda nu pute să stăpîneească diplin, chear după cum să cadiM,P/stăpiniască B,C/săi stăpîniască deplin G/ cum]precum C,D//

să cade, că şi boiarii Moldovei pe cie vreme era nişte boiarii mai ţapeni, mai putincioşi, să iubie unul cu alalt şi s<ă> învoia la sfat. Măcar că Iordachii vornicul îmbla să-i supule şi s(ă>-i calce, dar tot nu putea deplin să-i calce şi să-i sco<a>tă din obiceile lor.

7. Brîncovanul s-apuc(ă) să fac(ă> nuntă şi c-oi doilea ficior a lui, anume Ştefăniţ(ă), să Ia pe fata lui Ilie Ca<n>tacozino. Şi pofti pe Mihai-vodă să-1 las(a> pe Ca<n>tacozino, cu fata lui şi cu alte rude, să margă în Ţ(a>ra Munteniască, să fac(ă> nuntă. Că Brîncovanul pîn-atunce ave tot doo obraz(ă) de prieteşug, de-ş aiăta unul către Mihai-vodă şi altul cătiă Ant(i>ohi-vcdă

8. Dece Mihai-vodă, vădzind acea poftă, îndat-au i. 316 poroncit lui Ca(n>tacozino / visternicul de s-au sculat cu toată ruda lui de au mărsu în Ţ(a)ra Munteneiască de au făcut nuntă cu fiică-sa.

9. Atuneea au triimis Mihai-vodă şi sol la nuntă dispre parte lui, pi Costantin Costachi sîn Gavriliţ(ă) comisul,

1 *după* cade *ad.* precum îi era lui voia *Bj lipseşte* şi M,P/ boerii *CJ* Moldovii B,C/ pre aceia vremîe B,C,D/ neşte B,C// 1—3 pre acela vremi era vrednici, putincioşi, să iubie unul cu altul şi să învoe la sfatM,P//2 boiari B, boiari *Cj* ţepeni B,C,' *lipseşte* mai *CJ* putincioşijputernici G/iubiia B, iubiîa *CJJ* 3 să învoiia B,C/ JMăcarî B,C// 3-4 Şi nici Iordachi Rusăt nu (nu-i P> pute să-i calci M,P/ Iordachi Rusăt B,C,E,G/ umbla B.C//4 să-i calce B,C// 4—*5 lipseşte* dat tot... din obiceile lor. M,P; nu putea să-i calce şi să-i supuîe şi să-i scoată din obiceaiurili lor D//5 scoată B,C/ obiceaiale ' CJobiceaiurili B,E,G// 6 7]9 M, *lipseşte* B,P/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă D,E,G, Iară Brîncovanul-vodă *BJ* să apucă B,C]s-au gătit M,P/ să facă B,C/ şi cu al doile ficior al B,C, *lipseşte* M,P// 7 lui Şteiăniţă, ficiorului său, să Ia pre Bălaşa, fata lui Ilii Cantacozono visternicul M,P/ Ştefă'niţă B,C/ pre fata B,C, *repetă* G//8 Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino visternicul B/ *după* pofti *ad.* Brîncoveanul-vodă E.G//8-9 pre[1-2] B,C/ lasă B,C; Cantacozino C, Ilie Cantacozino *BJJ* Şi pentru aceia au poftit pre Mihaiu voevoda •di au dat voi lui Ilii Cantacozino şi altor rudenii, cari, mergînd în Ţara Muntenească au făcut nuntă frumoasă. M,P// 9 *după* rude *ad.* a lui B,C, niamuri D//10 Tara B,C/ facă B,C/ multă A/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 7-16 *lipseşte* Că Brîncovanul... cu fiică-sa M,p// 11 pînă atuneea avea doao obraze B,C/ priiate•şug *Bj* de să arăta B,C,G// 12 voevod[1-2] *GJ* Antiohii B,C// 13 *lipseşte* 8 *Bj* Decii B,C/ voevod *Gj după* poftă *ad.* a Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ îndată B, *lipseşte Cjj* 14 Cantacozino C, Ilie Cantacozino B,E/ visternicul B, vistiiarnicul *Cj* sculatlgătit E//15 toată ruda]toate rudele B,C, toată ruda, niamul D,G, tot niamul E/ mersu B,C/ Ţara Munteniască B,C// 16 *după* fiică-sa *ad.* Bălaşa *Bjj* 17 9] 10 M,6 P, *lipseşte BJ lipseşte* Atuneea M,P/ trimis B/ voevod *GJ* despre B,C// 17-18 Mihaiu voevoda dispre parte sa au trimes sol pre Costantin Costachi Gavriliţă comisul, di au fost la ace nuntă M,P// 18 partea *Cj* luijdomniei *Gj după* lui *ad.* a domniii B,D,E/ pre Costantin Costachi vel-comis D,E,G, pre Costantin Costachi vel-cbmis ficiorul (ficior C> lui Vasilie vornicul (Vasili Costachi vornicul B>B,C;/

Şi Ca<n>tacozino, dup<ă> ce fece nuntă şi s<ă> încuscrii cu Brîncovanul, nu vru să mai vie în ţară, ce rămas-acolo. Şi fugii şi Catargiul visternicul şi cu alţii mulţii, mai de gios, cărei era de casa lui Ant<i>ohie-vodă. Şi înto(a>r-să pe Brîncovanul mai mult cu obrazul spre Antiohi-vodă, de prieteşug. Şi-ncepur-a mesteca tare pe Mihai-vodă la Poartă. Şi-ncepu şi Mihai-vodă a s<ă>îngriji de <a>ceii lucru, să nu s<ă> mazîle<a>scă, pecum s-a însămna înainte.

10. într-<a>ceaia vreme arătatu-s-au în ţ<a>ră şi lăcuste, numai nu Iera multe, ca de altă dată. Şi' pînea să mai sui cu preţul, stupii să făcur<ă> răi, iară vin muit, că şi altădată să făcea vin mult. Pacea în ţar<ă> eraburi(ă>, iară în Ţ<a>ra Leşască şi Căzăceiască şi la Moscu nu era, precum s-au pomenit înapoi, la celea domnei ce s-au scris. Care aemu, viindu-i rîndul, iară începem a scrie de acelea.

11. Craiul şfedzescu, dup<ă> ce au trecut Niprul

1 Şi]Iar B,D,G/ Ilie Cantacuzino (Cantacozino C> B,C/ după ce au făcut (făcu B> nunta B,C,D,E,G/ să încuscri B,C, s-au încuscrit D,G// 1—6 Hii Cantacozono, după ci s-au încuscrit cu Brîncovanul, acolo au rămas. Catargiul visternicul şi cu alţi mulţi boerinaşi (alţi boerînaşi mulţi P> au fugit şi s-au dus (de la Mihaiu P> la Brîncovanul, în Ţara Muntenească. Şi, fiind toţi di casa lui Ant(i)ohii (Mihaiu P) voevoda, au întorsu pre Brîncovanul mai mult (înM) spre parte lui Ant(i)ohii voevoda. Şi începură a amesteca foarti (foarti tari P) M,P// 2 Brîncoveanul (Brîncovanul B>-vodă B,C,D,E,G/ *lipseşte* mai *Gj* viie B/ *după* ţară *ad.* în Moldova (în Moldova, în ţară E> B,C,D,E,G/ rămasă B, *Cjj* 3 fugi B,C/ Ilie Catargiul C,D,E,G/ visternicul B, vistiernicul *Cj* alţii mulţi B,C/ jos *Cjj* 4 carii B,C/ de B,C/ Antiohii B, Antiohie *Cj* voevod[1-2] *Gj* Şi-1 B/ întoarsără B,C, întoarsără *Gjj* 5 pre B,C/ Brîncoveanul (Brîncovanul B)-vodă B,C,D,E,G/ Antiohii B,C/ voevod *Gjj* 6 *după* priiateşug *ad.* decît spre Mihai-vodă B/ Şi începură B,C/ a amesteca B,D, a-1 amesteca *Gj* tarea amesteca *Cj* pre B.C//6-7 voevod[1-2] G, voevoda[1] M//7 Si începu B,C/ *lipseşte* şi[2] B,C,D,E,G/ a să îngriji (tare C> de acel lucru B,C,D,E/'/ 7-8 Şi să teme('a> Mihaiu voevoda să nu-1 mazile(a)scă M,P// 8 să maziliască B,C/ precum să va însămna (la rînd D,G> înnainte C,D,G, precum s-a scriie mai înnainte B, *lipseşte* M,P// 9 10] 12 M, 7 P, *lipseşte* B/ întru aceia vreme C, Iar într-aceia vremie B, *lipseşte* M,P/ ţară B,C// 9-10 Lăcustă, deci, mari au fost în ţară, însă nu multe (multă P> ca într-alti vremi (rînduri P> M,P//10 era B,C/ de B.C//10-11 Şi pîine (încă B> i să mai sui preţul B,C,D,E,G, Preţul pîinii s-ai suit M,P// 11 să făcură B, s-au făcut C,E,M,P/ iar B,C, *lipseşte* M,P/ vin (vinul P> s-au făcut (au fost E> mult E,M,P/ *după* mult *ad.* au fost întru acel an *Cjj* 12 altădată]într-alţi ani B/ că şi să făcea vin mult şi întru alţi ani C, *lipseşte* M,P/ mult vin *Gj* Pace *Bj* ţară BJŢara Moldovii C, ţara noastră, în Moîdova D,G/ bună B,C/ *după* bună ad. în Moldova E//13 iar în Ţara Leşască şi în Ţara Căzăcească B,C,D,E,G// 13-15 *lipseşte* iară în Ţar(a> Leşască ... scrie de acelea. M,P/ la Moscujîn Ţara Moschicească B/ nu era pace B,C,E,G] era pace D//14precums-auscrismaisus(maisus s-au scris E) la celelalte domnii B,C,E, precum s-au pomenit mai înnainte la celea domnii D,G/ ce s-au scris mai înnainte E, *lipseşte* B,C// 15 acum C/ viindu C,D,E,G, venind B/iar B,C/ începem B,C/ serile B/acele B,C, aceli streine E, cele streine G//16 11] 13 M, *lipseşte* P/Carol craiul E, Pre acele vremi craiul M,P/ şvezăscu B/după B,C/trecut]întrat M,P/ *lipseşte* Niprul din Ţ(a>ra Leşască M,P/.

din Ţ<a>ra Leşască în Ţ(a)ra Căzăce<a>scă pe la Stări
i. 316v; Dub, dup<ă> cum s-au pomenit/mai sus, la domnie lui <Costantin Duca-vodă), eşitu-i-au toţi căzaci<i> înainte craiului, înpreun<ă> cu Mazăpa, hatmanul lor, de i s-au închinat.

Ş-au purces craiul pen Ţ<a>ra Căzăce<a>scă, cu to<a>tă oaste lui, ca cum ar merge un izgon cu doo, trei obuzuri Ş-au purces în gios spre Poltava, pen Ţ<a>ra Căzăce<a>scă, avînd adiverinţă c-or vini şi turcii şi tătar<ii> la dînsul, die va merge" întinsu în stoliţă moschiceiască pe de o parte, şi Stănislav-craiul cu leşii pe di altă parte. Şi aşe, cu acel gînd, s-au zăbăvit puţin cu un anu în Ţ<a>ra Căzăce<a>scă, de tot o strica ş-o mînca.

12. Iară înpăratul moschicescu, vădzindu acel lucru, îş tot strîngea ostile pe unde ave şi înbla zăhăindu-1 pe de laturi, ca să-1 flămîndzască şi să-1 hămeiască.

Turcei şi tătarîi tot cu menciuni l-au purtat pe Cifed şi nu i-au mai dat agiutor. Aşijde<re>a şi Stănislav-craiu n-au putut, că leşii ţinea giumătate cu Stănislav-craiul, iarăgiumă-

1 Ţara B,C/ Ţara Căzăcească B,C/ pre B,C/Starii Dubu (Dub C> B, C//2 dupre cum (după cum C) s-au scris mai sus (mai sus s-au scris E) B,C,E//2—3 *lipseşte* dup(a> cum s-au pomenit ... Duca-vodă M,P/ la domniia (la a doa domnie E> a lui Constantin Ducăi (Duca E>-vodă (voevod G> C,E,G *lipseşte Bjj* 3—5 Mazipa hatmanul şi cu toţi cazacii au (i-au P) eşit înnainti şi s-au închinat M,P// 3—4 toţi înnainte craiului, toţi cazacii, cu Mazepa *Gj* cazacii B//4 înnainte B,C/, craiului şvezăscu B, *lipseşte C j* înpreună B,C, dinpreună E, *lipseşte Bj* Mazepa B,C// 5 de s-au E// 6 Şi au B,C/ craiul şvezăsc M,P/ pin (prin C> Ţara Căzăcească B,C/ toată oastea B,C// 7 ar (ari C> merge B,C doao B,C, *lipseşte* M,P/ trii B,C/ obuzuri] poghiiazuri P//8 Şi au purces B,C]Şi au mersu M,P/ prin Ţara Căzăcească B,C, *lipseşte* M.P//9 adeverinţă B,C/ că or vini B,C, că vor vini *Bj* tătarîi B,C// 9—13 la dînsul şi di acolo să me(a>rgă toţi drept la stoliţă moschicească, iar pre di altă parte iarăş să vii şi Stanislav, craiul leşăscu, cu ostili sali. Şi cu acel scopos craiul şvezăscu puţînu un an s-au zăbovit în Ţara Căzăcească, strîcînd şi răsipind M,P// 10 de va merge (merge C> B,C,E, de vor merge *Gj* moschicească B,C/ pre de B]el pre de *Cj ad. marginal* pre de o parte *Bj după şi ad.* pe de altă parte E//11 Stanislav-crai B,C/ leşii B,C/ pre de altă parte, B,C, *lipseşte* E/aşa B,C//12 *repetă* gînd A/cu un anu]nu an C/an B/Ţara CăzăceascăB,C//13 de o tot strica şi o mînca C/strica şi o hlînca *Bjj* 14 12] 14 M, 8 P, *lipseşte Bj* Iar B, *lipseşte* M,P/împăratul moschicescu, marile Petru Alexievici, văzindu M,P/ moschicescu]Moscului E/ văzind B,C/ *după* lucrii *ad.* aşa *Bjj* 15 îş tot strîngea]ş-au tot strînsu M,P/ ostili B, ostile C, oşti M,P/ pre[1-2] B, pre[2] *Cj* unde B,C, de pre undi M,P/ avea B,C/ umbla B,C/ *după* zăhăindu-1 *ad.* pre craiul Şvedului B// 16 să-P^jsă-i *Bjj* 17 Turcii B,C/ minciuni B,C/ pre CIfed C, pe Şved E, pre Şfed G]pre craiul Şvedului *Bjj* 18 agiutoriu B,C/ Aşidejrea şi B,C, *li'pseşteM.BI* Stanislav C/18— 19Stanislav-crai n-au putut sămargă în Ţara Moschicească, precum s-au fost sfătuit, că leşii *Bjj* 18—2 Stanislav, craiul leşăsc, iarăş h-au putut să vii cu ostile, că leşii să împărechesi: o parti ţîne cu craiul Stanislav, iar o parti cu hatmanii Sinaveschii, Ughinichii şi Zapiva şi şi cu o samă M,P// 19 leşii *Cj lipseşte* cu Stanislav-craiul iară giumătate ţinea C/Stanislav craiu B/iarB//

tate ținea cu hatmani<i> lui Avgust-craiu; cu Sănavischie și Ughinschie și Zapiva și cu o sam<ă> de moscali despre Litf'a ține lui Stănislav calea. Căzaci<i> iar au început a să înpărechea, afugi de la Mazăpa ș-a s(ă> duce la moscali și s-închina.
1••317 Și așe, înmulțindu-s(ă) oastea la moscali cîndu au fost / în dzuoa de Sînpetru la velet de la Adam 7217<=1709>, datu-s-au parola de tataie. Și așea s-au bătut înbe părțile, ș-au biruit Moscalul pe Șfed. Și-ncă craiul Șfedului s-au și rănit. Și peste noapte, numai i-au căutat a fugii ș-au lăsat obuzul înpreun<ă> cu Mazăpa. Știind rîndul, l-au trecut Niprul și Buhul tocma la Vozîe salt cu vro mie de oameni numai, călări: moldoveni, șfedzii, cazaci. Iar altă oaste, cîtă au avut Șfedul în Ț(a>ra Căz(ă>ce<a>scă, doo obuzuri, cu fotul au luat-o moscalei, cu ghen(ă>rari, cu ofițeri, cu car(ă>, cu pușcii, cu totului tot și cu multă avere, că jăcuis<ă>

1 hatmanii B,C/ hatmanii craiului Avgust D,G/ crai C//1-2 cu Adam Sinavschu, hatman vielchi corunnii și cu Oginschii, hatman polnii corunnii B/ cu Sinavschu și cu Oghinschii C,D,E,G// 2 Z,apieva C, cu Zapieva D,E,G, Zapieva, hatman vielchi Litovschii B/ samă B,C/ *după* moscali *ad.* era E/ Litva B.C//3 ținea lui Stănislav calea C, ținea calea lui Stanislav-craiu B,D,G, și ținea lui Stanislav-craiu calea E, *lipsește* M,P/ Cazacii B,C/ *lipsește* iar M,P/ a să înpărechia și B,E// 4 a fugi]au» început a fugi D,E,G/ *lipsește* a fugi de la Mazăpa M,P/ Mazepa B,C/ și a să doce- B,C, și să duce mulți M,P/ și a să închina B,C,E//5 așa B,C/ înmulțindu-să B,C/ la moscali oastea G/ cîndu]iar cîndu *Gjj* 5—7 (iarD) cînd au fost în doaozăci și șapte de zile a lunii lui iunie, cu doao zile înnaintea sfinților apostoli Petru și Pavel, în anul (de la zidirea lumii G) 7217, avînd (datu-ș-au G) parola B.C.G/ cînd au fost în luna lui iunii, în 27 de zile, în anul de la zidirea lumii 7217 C/ cind au fost în doaozăci și șeapte de zile a lunii lui iunie, în postul sfinților apo.slo.li, în zioa sfîntului Samson priimitoriul de streini, în anul de la zidirea lumii (7217), datu-ș-au E/ cind au fost în zioa sfîntului Petru, iunii 29 (înM> anul 1709 ș-au dat parola ca să să bată M,P// 7 bâtae *Cj* așa B,C, *lipsește* M,P/ Și așa s-au bătut întru această zi de îmbe părțile C//7—8 Și așa (s-au bătut B) lovindu-să ostile de îmbe (amîndoao B> părțili (și B> au biruit înpăratul moschicescu pre ciaiuî Șvedului B,D/ de înbe G, din înbe M,P]de amîndcao E/ ș-au biruit înpăratul Moscului (de au bătut E) pre craiul Șvedului E,G// 8 pre *Cj* Și încă B,C/ biruit moscalii pre șvezi. Și au rănit (Și au lovit de l-au rănit P) și pre craiul șvezăsc M,P/ Șvedului B,C,'*lipsește Gjj* 9 piste B,C/ numai ce B,E,G,P/ numai ce aii M/ fugi B,C// 9—10 a fugi înpreună cu Mazipa; obuzul tot ș-au lăsat acolo. Iar ei, știind Mazipa rîndul (rîndul Mazîpa P), au trecut Niprul M, P/ și au B,C/ și înpreună cu Mazepa au fugit. Știind Mazepa rîndul (locului B) B,C,D/ obuzul, iară el au fugit înpreună cu Mazepa hatmanul căzăcesc. Știindu Mazepa (rindul G) l-au trecut pe craiul Niprul E,G// 11 Voziîa *B.Cjlipsește* salt B,M,P/ așa salt (salt așia sprinten E,G) numai cu vreo mie de oameni C,E,G/ și numai cu 1000 oșteni M,P/ vreo mile *Bjj* 12 călăreți M,P/ moldoveni B,C/ șvezi B, șfezi *Cj* șvezi, cazaci și moldoveni M,P/altă]ceialantă M,P/o(a)sti toată M.P//13 Șfeduljcraiul Șvedului B/Țara Căzăcească B,C/doao B,C/Șvedul în doao obuzuri acolo,în Țara Căzăcească, cu totul au luat-o M,P// 14 o au luat B,C, o au luat-o D/ moscalii B,C/ *lipsește .CM-** M,P/ ghenerali B, C/ ofițiiari C/ cară B, *Cjj* 15—1 cu pușci cu totuî (tot P) ce-au avut și cu multă averi ci o jăcuisă șvezii în Țara Leșască și în Sac soni» toati aceste le-au luat moscalii M,P//15 pușci B,C avere B/jecuisă B,C//

Ț(a>ra Leșască și Saxoniia. Și i-au triimis înpăratul Moscului pe șfedzii pe toți la robie, la stoliță, iar pe cazacei ce s<ă> închinas(ă) la Șfed pe toți i-au pus supt sabie.

14. Atunce și Avgustu-crai, dup(ă> ce au înțeles, au lăsat giur(ă>mîntul și pacea ce făcusă cu Șfedul ș-au ieșit iar la crăie în Ț(a>ra Leșască, de s-au înpreunat cu hatmanei săi și cu oastea ce moschiceiască, ce iera lăsată acolo. Ș-au gonit pe Stănislav-craiu din Ț(a>ra Leșască și pe Cras ghen(ă>rarul, ce Iera cu 17.000 de șfedzii,' înpreun(ă) cu Stănislav i-au bătut și i-au gonit în Ț(a>ra Șfedului peste mare.
f. 317v înpăratul / Moscului, dup-acea bătaie, au mărsu la Chiev ș-au orînduit pe vro doi, trei ghen(ă>rari, anume pe Ianșu și pe Volconschie și pe Vesubaț(chi) și pe Cropot bragadir, cu oastea, căl(ă>rime moschiceiască, și pe Chigeci polcovnicul și pe Vas(i>lie Tanțschi polcovnicul

1 Țara B,C/ Psacpsonie A/ Și au trimis B//2 pre B,C/ șvedzi B, șfezi *Cj* robiîe B,C/ înpăratul moschicescu pre toți șvezii acie i-au trimes robi în Țara Moschicească, iar M,P/ *după* stoliță *ad.* unde era scaonul înpărătescu C/ cazacii B,C/ ce]cei ce B,E, cei M,P, carii C//3 să închinase B, să închinasă CJhaini M,P/ Șved C, craiul Șvedului G, șvezi *Bj lipsește* la Șfed M,P/ *după* Șved *ad.* pre cîți i-au prinsuC.G/ i-au pus supt sabiie B]au poroncit di i-au tăiat M,P/ spre B,C/ *după* sabie *ad.* Așijderea și unde era scaonul hătmăniii căzăcești, la Baturna, au pus pre toți cazacii supt sabie. Și de atuneea în toți anii prăznuescu moscalii acea zi întru care au biruit pre șvezi, iunii 27 de zile, făcînd toată țeremoniîa bisericii cu orînduială, făcînd bdeniîe și a doa zi benchet, masă mare la înpărățiîe și la cnîaziile cele mari, cum iaste la Chiev și pre aiurile, dînd și din harmate, slobozind pușcile celi mari și mici, avînd bucurie pentru biruința ce-au dăruit Dumnezeu lui Petr(u), mareli imperator asupra pro-, tivnicilor săi *Cjj* 4 14] 19 M, 9 P, *lipsește Bj* Atuneea și B,C, *lipsește* M,P/ August C, Avgust, craiul leșescu B,M,P/ *lipsește* crai E/ după B,C/ înțăles B,C// 4—5 după ci s-au înștiințat di această biruință, au lăsat pacia și giurămîntul ce făcusă (șvezii P) M,P// 5 giurămîntul B,C/ ce făcusăjce au fost făcut *CJ* cu Șfedul]cu craiul Șvedului B,D/ și au eșit B.C//6 iară B, iarăși M,P/ *lipsește* E/ crăiîe B,C, crăie sa M,P/Țara B,C/ *lipsește* de M,P; înpreonat B,C/ hatmanii B,C//7 *după* săi *ad.* ce era cu oaste leșască *Bj* oaste *Bj* cea C, *lipsește* B,E,M,P/ moschicească B,C/ era B.C//8 Și au B,C/ pre Stănislav B,C/ *repetă* din A/ Țara B,C// 9 pre B,C/ CrasjCron B.Pras E Croni P, craiul M/gheneralul B,C/era B,C/ cu]acolo P/ șaptesprăzeci mii B/de șvezi (șfezi C> B,C]oasti șvezască *M.PJdupâ* șvezi *ad.* ce (carii C> era B.C//10 Stanislav-craiu D.G/Stanislav-craiu. Pre aceștiîa (aceste C> i-au bătut B,C/înpreun(ă> cu Stănislav] pre toți M,P// 11 Țara Șvedului *B,CI* preste mare B,C]preste Mare Balticum E.G//12 Iar(Iară C> înpăratul *B.CJante* Iară 15 C,D,G, 20 M/ înpăratul moschicescu M,P/după acîa izbîndă ce au făcut au mărsu B, după acea izbîndă, dacă au bătut pre șvezi au vinit C, după acea izbîndă, după ce au bătut pre craiul Șvedului, au mărs E,G/ bătaîe]biruință M.P//13 Chiev]Chiu A/ și au B,C/rînduit B/ *lipsește* pe vro doi M,P/ pre vreo B,C/triiB,C/gheneraliB,C//14 Ianoș (IanoșD) gheneral C,D/ *lipsește* anume pe Ianșu... Vesubaț(chi) B,M,P/ Volcovschii C,D,E,G/ pre C, pre B/Vejbah C,D,E,G/ Cropotchin M,P//15 bregadiriu B, bregadir *Cj* oaste B,C/ călărime moschicească B,C/15-16 pre B,C// 16 polcovnicul Chighiiaciu B/Chighiian C, Chihăș P/H^seșteși M,P, Vasili B, Vasilie *CJj* TanțchiiC/ polcovnic *BJJ*

şi pe frate-său Ion polcovnicul cu oaste, cu joimiri moldoveni. To<a>tă această oaste, ca la 10 000, au aşedzat din Cirimuş pe Nistru pîn-în Ehurluc, pe margine; pen toate vadurili sta stiiaguri, şi din sti<a>g în stiiag cîte un om, cît să vide, de păzîia pe Cifed să nu fug<ă> de la Tighine în ţ<a>ra lui, sau să înble nescareva cărţii la Ieşi.

15. Iară înpăratul s-au sculat de la Chiiu ş-au purces pen T<a>ra Leşască în sus, de s-au înpreunat cu Avgustu-craiu şi cu hatmanei leşeştii. Ş-au lăsat şi la dînşii o sam<ă> de oaste, pe Bont ghen<ă>rarul şi pi Fluc, ş-au început a căuta lesei cei hainii, ce ţine cu Cifedul, de-i prinde şe-i băte, şe-i gonie.

16. Şi de acolo înpărat Moscului ş au strînsu to<a>tă puterea, înpreun<ă> cu Şerimet, cifert-marşalîc, / f. 318 şi cu Alecsandru Danîloveci Menzic, tiji cifert-marşalîc, şi cu alţii ghenărari şi cu to<a>tă puterea sa de oaste, şi s-au dus pe margine mărîi Balticului pe di ceasta parte în Lidvonie. Şi pe unde găsie cetăţi de a Cifedului, şi pe uscat şi pe ap<ă>, le tot băte şi le lua.

1 *lipseşte şi* M,P/ pre B.C/Ion Tanţschii (Tanţchii C,D,E>B,C,D,E,G/ *lipseşte* cu M,P/moldoveni B.C//2' Toată B, De toată C,M,P/ *lipseşte* această M,P/ *lipseşte* ca la M,P/ ca la zece mii C, era ca la zece mii B/ şi s-au aşezat C, şi i-au aşezat B, ş-au aşezat E,G// 3 pre¹"*² B, pre³ *Cj lipseşte* pe Nistru *Cj* pînă B,C/ Iuhurluc B,C,D,E,G/ margine B,C/ prin B,C// 4 vadurile B,C/ steaguri B,C/ *lipseşte* stiiaguri şi din M,P/ în]de P/stiag¹"³ B,C/ în steag sta cîte E// 5 atît cît să vedia unul pre altul M,P/ videa B.C/ păziîa B,C/ pre craiul Şvedului (Civedului C> B.C.D/ fugă B,C// 6 Tighinea B/ ţara B.C/ sau <să P> triimată scrisori la Ieşi M,P/ umble B,C/ niscaiva C,G, niscarva B/cărţi B,C/ Ieşi B,C// 7 15] 16 C,D,E,G, 21 M, 10 P, *lipseşte* B/ Iar B, *lipseşte* M,P/ înpăratul Moscului B,C,D/împăratul moschicescu au purces di la Chiev, am mers prin Ţara Leşască M,P/ Chiev B,C,D, Chiov E,G/ şi au B.C//8 pin B, prin *Cj* Ţara B.C/ de]şi M,P/ înpreonat B,C/ Avgust-crai C, Avgust, craiul leşescu B,D// 9 *lipseşte* cu D/ hatmanii B,C/ leşeşti B, leşeşti *Cj* Şi au B,C/ Lăsat-au M,P/ dînşii B,C/ samă B.C//10 pre B,C]cu M,P/ Bon gheneralul B,C,G/ pre Fluc gheneral B,D, pre Fulic gheneral *Cj* ş-au început acăuta]aucercatpreM,P//1l pre leşii (leşii B> cei haini B,C,E,G/ ce ţinea B,C, ce-au ţinut M,P/ Şvedul B, Sfedul C]craiul Şvedului D/ prindea B.C//li-12 şi-i bătea şi-i goniîa B,C/ şi prinzindu-i i-au bătut şi î-au surgunit M,P// 13 16] 17 C,D,E,G,22 M, *lipseşte 'B.B/lipseşte* Şi de acolo M,P/ înpăratul Moscului B,C, înpăratul moschicescu M.P//H toată B,C/ *după* puterea *ad.* oştilor sale B,C,D,E,G/ înpreună B, dinpreună *Cj* Şeremet feldmarşal B,D,E, Şeremet civert-marşal C//15 *lipseşte* şi M,P/Alixandru B, Alexandru *Cj* Daniilovici B,C,D,E,G/ Menjic B,C,E,G, *lipseşte* D/ tij C]iar B,D,E,G, *lipseşte* M,P// 16 feldmarşal B,D,E, civert-marşal C alţi ghenerali B,C'/ *lipseşte* cu G/ toată puterea sa B]mulţime M,P/ toată puterea oştilor sale C,G// 17 de B/ *lipseşte* şi B,M,P/ pre B,C/ marginea B]malul G/ Mării Balticum B,C,D/ pre de aceasta B,C,D//18 Livonie B,C/ pre unde găsita B,C, pre unde au găsit M,P// 19 de a Şvedului B,C]şvezăşti M,P/ *lipseşte* şi¹ M,P/ pre¹"² B, pre² *Cj* apă]mari M,P/ le tot bătea şi le luoa]le-au tot bătut şi le-au luat M,P//

17. Atunce şi Mihai-vodă, cînd era înpăratul moschicesc la Chiov, s-agiunses<ă> cu înpăratul să fug<ă> la Mosc. Că i să sup<ă)ras<ă) cu închisorile în domnie dintîiu şi, vădzind că i să strîc<ă> şi lucrurile de la Po<a>rtă şi Brîncovan să lep<ă)das<ă> de prieteşug, pentru voia lui Ilie cuscru-său Ca(n>tacozino, şi cei trei domnii mazili ce sta la Ţarigrad iar asupra lui ca nisşte lupi, socotis<ă> să s<ă> las<ă> di domnie Moldovei. Căci vădzus(ă) şi tărie Moscalului: să socotie că-n scurtă vreme va hi biruirea şi bucurie cresştinătăţîi.

Şi nu numai Mihai-vodă s-agiunses<ă>, ce şi Brîncovanul şi sîrbimea to<a>tă mai denainte vreme s-agiunses<ă> cu Moscul şi trăgea nedejdea lui din ceias în ce<a)s cu bucurie.

18. Craiul Cifedului, cu acea putinţe oaste ce scăpas(ă>, şăde / f. 318ᵛ la Tighinea. Atunce şi-n toate dzileli leşie la primblare afar<ă>, numai cîte cu cincii, şes<ă> oameni, cale cîte de un ceias, doao, alergînd pe cele cîmpuri drept vînatul. Că nu-ş ştie rîndul ţărilor acestora, să înble cu gloată. Şi era cuvîntul să s<ă> rădice de la Tighinea, să vie să şadză la Iaşi.

19. Atunce Mihai-vodă, vădzind primblarea craiului

1 17] 18 C,D,E,G, 24 M, 11 P, *lipseşte Bj* Atuncea şi B,C, *lipseşte* M,P/ voevcda M/ cînd erajpre cînd au fost M,P/ moschicescu]Moscului B,E// 2 la]în M,P/ Chiev B/ să agiunsesîe B,C/ fugă B.C//3 Moscu B,C/ supărase B,C/închisorili B, închisorile *Cj* în]din *Bj* în doamnia dintîi B,C]domnii întîi M,P// 4 strică B,C/ lucrurili B, lucrurile *Cj lipseşte* de M,P/ Poartă B.C//5 Brîncoveanul-vodă B,C,E,G, Brîncoveanul-vodă încă D/ lepădase B, lepădasă *Cj* priîateşugul lui B, prieteşugul lui C.D//6 pentru voia cuscră-său, lui Ilie Cantacozino D,G/ Ilie Cantacozino cuscru-său B,M,P/ Cantacozino *Cj lipseşte* cei M,P/ trii domni mazili B.C//7 *lipseşte* ce M,P/ la]în M,P/ iară B, *lipseşte* M,P/ nişte B, neşte *Cjj* 8 socotise (socotisă C> să să lasă (lase C)]şi pentru unile ca aceste iară să să lasă M,P/ de domniîa Moldovii B,C/ Căci]Pentru căci D, Că E/ Căci vădzusă B]Iar diosăbit că cunoscusă M,P// 9 vădzusă *Cj* tăriîa B,C/ să]şi B,C,D,G,M,P/ socotiia că în B,C// vreme B,C// 10 hi]fi B,C,P/ biruirea turcilor *Gj* bucuriîa B/ creştinătăţii B,C// 11 voevoda M/ să agiunsesîe C, să agiunsesîe cu moscalii B, *lipseşte* M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G, Brîncovanul, domnul muntenescu M,P// 12 toată sirbimea B,P]sîrbimea cu toţii *Cj* mai denainte vremejîncă mai nainti M,P/ *lipseşte* vreme B,C/ să agiunsesîe B,C/ si]si-i E//13-14 Moscul şi din ceas în ceas aştepta premoscali cu mari bucuriiM,P// 13 iui] Moscalului C/ceas¹"² B,C/ bucuriîe *Bjj* 15 18]19C,E,G, 17D.25M, 12 P, *lipseşte Bj* Iar craiul *Bj* Şvedului B,C,G/ acia puţiniîa oaste *Bj* oaste *Cj* scăpase B,C// 16 şidea B, *Cj* Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ şi în B,C/ zilele *Bjj* 17 eşiîa B,C,E/ afară B,C, *lipseşte* M,P/ cinci B,C/ şeasie B, şasîe C//18 *lipseşte* cîte *M\BJ* ceas B,C/ şi alergînd pre cîmpi M,P/ pre celi cîmpuri B, pre cei cîmpi C, D,E,G// 19 dreptjpentru M,P/ vînat *Bj* nu ştiîa B,C,E// 20 umble B,C]meargă M,P/ cu gloată de oameni mulţi E/ cuvînt *Bj* să B,C/ de iajdin M,P// 21 şi să viie B,E//*lipseşte* să şadză M,P// 22 19]20 C,D,E,G, *lipseşte* B,M,P/Atuncea B, *lipseşte* M,P/voevcda M/văzînd trebile viziriului, craiului P//

cifedzescu la Tighinea şi-nţelegînd că va să vie la Iaş(i> să şad(ă>, sau făcut şt(i>re Moscului, cînd a vinii,' să triimată oaste pre taină sprinten<ă> , şi atunce or prinde pre craiul, şi s-a rădica şi el de s-a duce.

Atunce înpăratul Moscului, înţelegînd, foarte tari s-au bucurat şi mare adeverinţă i s-au adeverit. Ş-au învăţat pe hatmanul Sănavischie şi p; ghen<ă>rarei cărei s-au pomenit mai sus, că-s puşi la margine pentru calaori; cîndu le-r scrie Mihai-vodă şi le-r faci şt<i>re, îndată să-i triimat<ă> oaste cîtă ar poftii, să-l îa pe craiul ori pe dînsul, dac-a vrea.

20. Craiul Cifedului apoi nu l-au lăsat turcei să vie să şadză la **Iaşii,** nărocul lui, ci au triimis numai un polcovnic cu vro sută şi mai bine de cifedzi şi cu vro doo sute • 319 de cazaci la tîrg / la Cern<ă>uţii să stea acolo să zacinguiască oaste din Ţar<a> Lişască.

Făcînd veşti la înpărăţie Moscului Cropot bragadir, cărei era pe margine pentr-acei cifedzii, cum s-au apro-

1 şvedzăscu B, şvezescu *Cj* inţălegînd B,C] auzind M,P/ viie B/Iaşi B.C//2 şadă B.şază C/ să şază la Eşi M,P/ ştire B.CjW. *marginal* Moscului C, moscalilor M,P/vini B,C//3 să triimită *Cj* să trimită oaste sprintină pre taină B/sprintină *Cj* atuneea B.C//4 pre craiul Şvedului D//3-4 oaste sprintină (pre tainăM) că vor (va P> pute prinde pre craiul şi atunce să va rădica şi el şi a mergi la moscali. M,P// 5 Atuneea B,C]Aceste M,P/ inţălegînd B, înţălegîndu *Cj* înţelegînd înpăratul Moscului foarte s-au bucurat M,P/ tare B,C// 6 şi cu mare B,C,D/ i s-au adeveritjau făcut lui Mihaiu voevoda M,P/ Şi au B,C/ Invăţat-au M.P//7 pre hatmanul Sinavschii C, pre Adam Sinavschii] hatman corunnii B,E,G/ pre gheneralii B,C,E/ carii *Cj* s-au scris mai sus C, *lipseşte* s-au pomenit mai sus M,P// 7-9 carii (îi B) pusesie în Ţara Leşască pre marginea Nistrului pentru caraul, adecă pentru pază, oricînd (cari cînd G)li-ar scriie B,E,G// 8 că-s puşi]că era puşi C,D]carii îi pusăsă M,P/ la]pre M,P/ caraul C, calaur, adecă pentru straje D/cînd li-ar *Cjj* 8-9 margine Nistrului pentru Carol (caraol P> craiul şvezăsc, ca cînd li va scrii Mihaiu voevoda, sau că (cîndu P> le-ar da ştiri, atunci îndată M,P// 9 li-ar face ştire B,C//10 să trimită B, să triimită *CJ* ar(ariC) pofti B,C/ *lipseşte* cîtă ar poftii D/ să-l îa]ca să prinză M,P/ pre"- C/ pre craiul şvezăsc sau să-l aducă pre Mihaiu voevoda, dacă ia fi cu voi(e) M.P//11 dînsu B/ *după* dînsul *ad.* pre Mihaiu-vodă *CJ* dacă a vrea B, dacă va vrea C,D// 12 20J21 C,D, *lipseşte* B,E,G,M,P/ Iar pre craiul Şvedului B,E,G, Pre craiul Şvedului C,D/ turcii B,C/ să viie B,C/ Au simţit turcii şi după acee n-au mai lăsat pre craiul şvezăsc să vie M,P// 13 Iaşi B,C/ nărocul (norocul E) lui *(lipseşte* G) poate fi au fost B,E,G/ ce B,C]însă M,P/ trimis B, triimes la Eşi M,P/ numai]pre P// 14 bine B,C/şfedzi B, şvezi C/vreo doao /sute B,C//14-15 cu 100 şvezi şi doaî (sute M> cazaci, iar de la Eşi s-au dus în tîrgul Cernăuţi (în tîrgu la Cernăuţi P) să ste de pază acolo M,P// 15 *după* cazaci *ad.* şi i-au aşezat C/tîrgu B,C/ Cernăuţi B,C/să ste *CJ* să zacinguiască]ca să cheme şi să strîngăC.D//16 Ţara Leşască *CJ lipse'şte să. zacinguiască...* Lişască. B,D,G,M,P// 17 Iar făcînd veste B,D,E,G, Şi făcînd veste *CJ* înpărăţiia B/ bregadir B.C//17-1 Bregadiriul Cropotchin au făcut ştiri înpăratului Moscului că era Cropotchin pre margini pentru acei şvezi că sînt la Cernăuţi M.P//18 care B, careli C,D/ pre B,C/margine *~B,Cjdupă* margine *ad.* pentru caraul, precum mai sus s-au scrisjpentru B,C/ şfezi B, şvezi C,E//

piiat la Cernăuţi, înpărăţie Moscului nu i-au putut răbda, ce au scris lui Cropot bragadir şi lui Turculeţ, de au încălecat cu vro trei, patru miei de oaste\ de au trecut Cirimuşul în ceasta parte ş-au lovit pin codru ş-au ieşit la Mihalcii, di i-au lovit în Cernăuţii făr<ă> veste.

Ce cazacei au şi dat la vale, în lunca Prutului, de au scăpat mai toţii, iar cifedzii au purces să s(ă> suie în vîrvulu de(a>lului Cernăuţului, să s-apuce de bătaie. Ce vădzind că-i mulţime de oaste, nu s-au mai putut apuca de bătaie, ce încungiurîndu-i i-au luat pi toţi de grumadzii şi-ndată i-au luat ş-au purces cu dînşei în Ţar(a>Leşască. Iar vro dzeci, cinspreci ce mai scăpas(ă) din cifedzii, i-au tot ucis (la> sateli Ţurcanei di pe supt munte, la Cupca şi la Răd<ă>uţii, la Suce<a>v(ă>.

Vinis-atuncii dintr-acea straj(ă) moschice<a)scă, de-s puses<ă> nişşte ste(a>guri, moldoveni de<-a> moscalilor la mănăstire la Putna şi la Cîmpul Lungu. Ce oblicind Mihai-vodă, îndat-au răpedzit la dînşii cu taină, să s<ă> rădice să s<ă> ducă, să nu oblice(a>scă tătarii, să prade

1 la tîrg la Cernăuţi G/ înpărăţiia C]iar înpărăţiia B,E, Deci înpărăţiia G/ *după* răbda *ad.* pre acei şvezi B,E,G// 1-5 înpăratul Moscului au poroncit lui Cropotchin şi lui Turculeţ ca să îa 4.000 oaste şi să margă asupra acelor şvezi. Cropotchin şi Turculeţ au luat oasti, au trecut Cirimuşul în ceasta parte, au vinit prin codru (şi au trecut P) şi au eşit la Mihalce şi au lovit M,P// 2 bregadir B,C/ lui Costantin Turculeţ B, lui Costantin Turculeţ polcovnicului (polcovnic D, polcovnicul E,G> C,D,E',G// 3 vreoC/ trii B,C/ m'ii B,C/ oaste B,C// 4 parte B,C/ şi au B,C/ şi au eşit la Mihalce C,D, şi au eşit la sat la Mihalcea B,E,G// 5 de B,C/ i-au]au *Cj* Cernăuţi B,C/ fără de veste C,D, fără de veste pre dincoace B/ şi i-au lovit pre şvezi (în tîrg *Gy* în Cernăuţi fără de veste, pre dincoace E,G//6 *lipseşte* Ce M,P/ cazacii B,C/ şi datjfăcut P/ vale B,C/ *după* Prutului *ad.* de au trecut în cela parte E,G/ de] şi M,P// 7 toţi B,C/ iară B/ şvezii B,C/ să B,C/ vîrvul dialului M,P// 8 Cernăuţilor B,C,D,E,G/ *după* Cernăuţilor *ad.* bătînd în dobe E,G/să să apuce de C/să să apuce de bătaie (bătălie E,G) de războiu B,E,G/ Ce]Iar M,P// 9 că-i]că iaste B,E,G, că-i înpresură C/ de B,C/ *după* oaste *ad.* de i-au înpresurat G/ *lipseşte* mai M,P// 10 de B,C bătaie]nemică C/ încungiurîndu-i (încungiurînd G)> moscalii E,G/ pi]pre B,C, mai pre M,P/ grumazi B.C//11 îndată B,C/ îndată luundu-i au (şi E,G) purces D,E,G/îndată au purces M,P/ şi au purces C, şi au şi purces B/ dînşii B,C/ Ţara B,C/ *după* Leşască *ad.* de i-au dus pre di ceia parte de Prut *Gjj* 12 vreo *CJ* dzece B, zece *Cj* cinsprăzeci C, cinsprăzeci şvezi B,E/ ce mai scăpase (scăpasă C) B,C]ce au fost mai scăpat *Gjj* 12-13 Mai rămăsisi vro 15 şvezi pre cari i-au ucis satile M,P/ din şvezi C, *lipseşte* B,E,G//13 *după* ucis *ad.* pre şvezii D/ satele B,C/ Ţurcanii BC] ţăranii *Gj* de B,C/pre B/ munte B,C// 14 Rădăuţi B,C/ la Suceavă C]la ţinutul Sucevii B,E,G, în ţinutul Sucevii M,P// 15 Vinisă atuneea dintr-acîa straje moschiceascăde-ş pusesie B, Şidintr-acia straje moschicească vinisă atuneea de să pusesîeC, *lipseşte* M.P//15-17 Nişte moldoveni, steaguri a moscalilor vinisă la mănăstire Putna M,P// 16 neşte stiaguri moldoveni de-a B,C/ *după* moldoveni ad. joimiri *Gj* mănăstire B//17-18 înştiinţîndu-să Mihaiu voevoda au triimes la dînşii M,P// 18 îndată C, *lipseşte* B,E,G/ răpedzitjtriimis E,G/ dînşii *CJ* să să rădice B.C//19 să să ducă B,C/ oblicească B,C//

f. 319' țara. Și-ndată s-au rădicat și s-au dus / în Ț<a>ra Leșască. Mihai-vodă, văzind că pe Șfed l-au luat moscalei din ț<a>ra lui, de la Cernăuții, și ste(a>guri de joimiri au vinit la Cîmpul Lungu și la Putna, s-au și-nplut de fric<ă>, să nu-l price<a>p<ă> craiul Șfedului sau alții neprietini a lui, boiarii pribegii din Ț<a>ra Muntene<a>scă, să nu-l pîrască la Po<a>rtă că-s fapte<le> lui sau meșterșugurile lui. Ci au și-nceput a s(ă> găti pe taină, a-șiiface potco<a)vila caișicăruți la Botășeni. Și scoses<ă> cuvînt că va să margă la un sat a lui, ce a r e de moșie a lui, Cîndesștii pe Sîret, să-l vad<ă>. Și triimises<ă> și pe socru-său, Dedul spătarul, la Cernăuți, de-i purta trebile dispre moscali, ca, cînd a Ieși din **Iașii,** să-l și tunpine o<a>stea moschiceiască, să-l ia.

21. Numai îl închedeca un lucru, de s<ă> zăbăvie, că era un capegii-bașea în **Iașii,** pentru banei birului, de sta zapciu. Și nu pute să purce<a>g<ă>, fiind capegi-bașea în **Iașii.** Ci au scos atunce nevoie în țară, de tot omul un leu, cu pecetluituri, cu iscăliturili boiarilor ci era zlotași. Și strîngînd acei banii pe fețe, au oriînduit năpăsștii de un leu: cine dides(â>, da cincii, pecum s-au pomenit mai sus.

1 îndată B,C/ Țara B,C//2 *ante* Mihai: 22 G, 26 M, 13 P/ Iar Mihai-vodă C/, voevoda M/ văzindu C/pre șvezi i-au luat moscalii B,C,D,E,M,P//3 din țara lui B.C *repetă* D, Jt/>se,s*e M,P/Cernăuți B,C/ *după* Cernăuți *ad.* și i-au dus in Țara Leșască M,P/ stiaguri B,C/la·]în/ D/3-5 de joimiri moldoveni au iost în mănăstire Putna și în Cîmpul Lung s-au și umplut de frică, temîndu-să să nu-l priceapă M,P// 4 și la mănăstire la Putna B,D,E,G, și la mănăstirea Putna C umplut B,C/frică B.C//5 priceapă B,C/ Șvedului B,C] șvezăsc M/alți B,C/ nepriiatini B, nepriîatini C/ ai lui C/ sau alți *Cj* sau alți boeri pribegi a lui ce era in Țara P/boiarii ce era pribegi în Țara E//6 pribegi B.C dinjci era în M/Țara Munteniască B,C/ sălși să MI,P// 7 Poartă B,C/că-s]că sînt B,C,D,E,G/ Poartă și să să vădească faptile lui. Și pentru acee au și început M,P/ faptele B, fapteli C/ sau meșterșugurile lui C, *lipsește* B,E,G/ Ce B/ început B.C//8 a să găti B,C/pre B,C/pre taină,și gătire o face în Botoșani. Și au scos M,P/a-ș <a-și C> face potcoave B,C// 9 căruțe B,C/ Botășeani B,C/ scosesie B,C// 10 ce are de moșite, ce să chiamă Cîndești B, ce avea de moșite, anume Cîndeștii, C, ce avea de moșiîa, ce să chiamă (anumi G> Cindeștii *E.Gjlipsește* ce are de moșie a lui M,P, a lui D/ anume Cîndești D,M,P/pre B *Cj* B,C/Siret B,C/ ca să-l vadă M, ca să-l mai vadă P/ vadă B,C// 11 trimisesie B, triimisesie C Triimes-au la Cernăuți pre socrul său Dediul spătariul di-i purta M,P/ Dediul spătariul B,C/la Cernăuți <puindu-l D> staroste D.E.G// 12 trebile despre B,C/ a eși din Iași B,C/ ar eși din Eși, îndată M,P// 13 timpine C, întimpene B, întimpine D,E,G/ oaste B, oastea *Cj* moschicească B,C/ și să-l ia M,P// 14 21J22 C,D, *lipsește* B,E,G,M,P/ însă un lucru foarti îl înpiedeca M,P/ înpiedeca B,C/ de să zăbăviia B,C, *lipsește* E,G// 15 capegi-bașia B,C/ Iași B,C/ banii B,C/ *lipsește* de sta M,P//16 nu putea să purceadă B,C/ *după* purceagă *ad.* din Eși M,P/ bașîa B,C/ în Iași B,C]acole M,P// 17-20 *lipsește* Ce au scos...pecum s-au pomenit mai sus. M.P//17 Ce B,C; atuncea B,C/ omul să dea <cîte E,G> B,C,E,G/un]cîte un D//18 cu'Jși *Gj* pecetluiturile *Gj* iscăliturile *Cj* boiarilor zlotași să fie G/ce B,C// 19 strîngîndjstingînd D/bani B,C/ fețe B,C//19-20 au orînduit, cine dedes(e> un leu să mai dea 5 lei *Gjlipsește* năpăsștii B,C,E// 20 didesîe B,C/da]mai da C, să mai de E/cinci lei B,C,D,E/precum B,C/ pomenitjscris C,D, și mai scris B,E,G//

320 Ș-au pornit pe capegii -/bașe la **Galații** să aștepte acolo, să-i pline<a>scă zlotașei banii, și el cu gînd ca cela să Ia în sus, să-ș caute tre<a>ba.

22. Brîncovanul, de cesștea lucruri a lui Mihai-vodă simțindu, de moscali, pe taină au înșteințat prietini<i> di la saraiul înpărătescu. Neștiind vizirul nemic, au triimis înpăratul un om al său din' casă teptilu, di au înblat în Moldova și-n **Iașii** peste tot locul, și nu l-au știut, nice l-au priceput nime. Ș-au mărsu și la Focșeni di'cie parte, la boiarii pribegii, la Ilie Ca<n>tacozino' și la Catargiul, de i-au întrebat de ce au fugit și cum Iaste Mihai-vodă; că de dînșei nu s-au ferit și le-u spus că-i triimis de la înpărăție. Ci acei boiarii atunce tare s-au jăluit de Mihai-vodă ș-au spus că înblă să s(ă> haine<a>scă.

Deci acel om înpăr<ă>tescu cum au mărsu la înpăratul de i-au spusu-i, înpăratul îndată au triimis la vizirul di i-au spus că Mihai-vodă Iaste hain și s<ă> nu scape, că, de<-a> scăpa, cap n-are.

1 Și au B, C/pre capegi-bașîa B,C/ Galați B,C/ Dar mai pi urmă au socotit și au triimes pre capigi-bașa M,P// 2 să pliniască D/ pliniască C, înpliniască B,E,G/ Zlotașii B,C/ el]Mihai-vodă E.G/ acela B,C// 2-3 și zlotașii (zapcii P> să-i înplinească banii, însă cu scopus ca acela ca, după acee, el îndată să purceagă la moscali în sus. M,P// 3 *după* sus *ad.* pre Siretiu *Gj lipsește* să-ș caute tre<a>ba M,P/ caute triaba B,C]de triabă *Gj după* triaba *ad.* să să ducă la moscali C,D// 4 22J23 C,D, 21 E, 27 M, 14 P, *lipsește B,Gj* Brîncoveanul-vodă C,D,Iar Brîncovanul-vodă B, Iar Brîncoveanul-vodă E,G/aceste B, aceste C//4-6 Brîncovanul au simțît di toati aceste încă și mai nainti și au înștiințat pre prietinii săi în taină ce era la saraiul (sarascherul P> înpărătesc M,P// 5 simțind B,C/ pre B,C/ înștiințat pre priiatinii săi de la B,D,E,G/ înștiințat priiatinii săi de la *Cjj* 6 Și neștiind E,G/ veziriul B, viziriul *Cj* nemică B,C//6-7 Și viziriul nimica n-au știut (**DU** știe P> Triimis-au inpăratul omul său la viziriul (tiptil M) de au umblat M,P// 7 unjpre un E/ teptil B,C,E/ înjprin toată M.P/ di au înblatjde au vinit B,C,E,G// 8 și în Iași B,C/ *după* Iași *ad.* și au umblat E/preste B,C// 8-9 Fost-au și în Eși și nimi nu l-au priceput. Mers-au M,P/ *după* locul *ad.* și au umblat/ *lipsește* l-au știut, nice B,E, știut, nice l-au G//9 Și au B,C/ Focșani B,C/ di ceia B,C// 10 pribegi B,C/ Cantacozino B,C/ Ilie Catargiul B,D,E,G,M,P// 11 de'jși *M.Pjlipsește* de²]pentru M,P *lipsește* B,E/ di ce C/fugit din Moldova și în ci chip esti și să poartă Mihaiu voevoda M,P/ iaste B,C// 12 dînșii B,C/li-au spus B/ *lipsește* și le-u spus...înpărăție *Cj* că-i]că iaste B,D,E,G,P/ trimis B/ înpărățiia BJînpăratul M,P// 13 Ce B,C/aciîeiB/ boiari B, boiari *Cj* atuncea B,C/ tare B,C/jeluit B,C/ și au B.C//13-14 Și atunce boerii (aciia P> foarti tari s-au jăluit acelui triimes pre Mihaiu voevoda și i-au spus și aceasta cum că umblă Mihaiu voevoda să să haineascâ la moscali M.P//14 căjcum că B,E,G/ umblă B,C/să hainiască B,C// 15 Decii B,C/ *ante* Decii: 22 E, 23 G/înpărătescu B,C/ la Țarigrad la înpăratul E,G//15-17 Mers-au acel om înpărătescu (laȚarigrad M> și au spus înpăratului, iar înpăratul îndată au triimis la viziriul și' (de P> l-au înștiințat cum că Mihaiu voevoda M,P// 16 de au spus înpăratului (iar înpăratul G>îndată B,E,G/ spus *Cj* trimis B/ veziriul B, viziriul C/de B//17 iaste B,C/ să nu scape B,C/că de va scăpa i s-a (i să va E,G> duce capul B,E,G, că de va scăpa, capul i-a tăîaC, că de va scăpa, viziriul apoi cap n-are DȚcă apoi cu capul îș va da samă M,P//

23. Dece vizirul îndată au răpedzit un capegi-başea cu mazilie la Isuf-paşea sarascherul de la Tighinea, scriind f. 320v numai să prindză pe Mihai-vodă, că de(-a) / scăpa, capul i-a tăia. Ce Isuf-paşea îndată noaptea au gătit 300 de spahii cu alai-bei, împreună cu capegii-başea, de l-au lovit făr<ă> veste, de l-au prinsu.

24. Mihai-vodă atuneea aştepta să-i sosească carte de la socru-său, pecum joimerii au trecut Cirimuşul în ceasta parte, şi el să purce<a>dzâ din **Iaşii.** Şi-ntr-acea dzi ce-u sosît turcei cu mazîlie în **Iaşi** au sosit şi carte de la socru-său Dedul, că joimirii la Cirimuş stau gata să tre(a>c(ă>, şi le-u dat şi cîte un leu de cheltuial<ă>, la 400.

Decii Mihai-vodă, vădzînd că l-au apucat turcii în **Iaşii,** au şi răpedzit la Dedul, de-u fugit în Ţ<a>ra Leşască, şi s-au întorsu şi joimerii înapoi. Atunce, de-r hii avut Mihai-vodă cumpăt bun, să fie mai grăbit lucrul şi s<ă> nu fie ştiut pre mulţii acel sfat, ar hi avut vremea bun(ă>

1 23]24 C,D 28 M, 15 P, *lipseşte* B,E,G/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ veziriul B, viziriul *CJ* răpedzit]triimis E,G, şi triimes M,P/ başîa B,C// 2 cu maziliia lui Mihai-vodă la Iusuf-paşîa B,E,G,M,P/Iusuf-paşe C/sarascheriul B,C/ de la]de C,M,P/scriindu-i B,C,E,G,M,P// 3 numai]numaidecît G.îndată M,P/să]să-l C/ pre B,C/voevoda M/ de va scăpa B,C,D,E,G//4 îi va tăia D,G, i-a tăe lui Iusuf-paşa M,P/ *lipseşte* Ce M,P,' Iusuf-paşa C, Iusuf-paşîea B, Iusup-paşa M, P/ trii sute B,C/ *lipseşte* deP// 5 cu²]şi cu E,M,P/ capegi-başla B,C// 5-6 l-au lovit fără de veste pre Mihai-vodă, de B,G, l-au lovit pre Mihai-vodă fără de veste C,D/capegi-başe de au mărsu fără de veste la Mihai-vodă de l-au prinsu E/capegi-başa, cari viind fără di vesti au prinsu pre Mihaiu voevoda M,P//6 *după* prinsu *ad.* şi l-au mazilit D//7 24]25C,D, 30 *M.,lipseşte* B,E,G,P/Iară Mihai-vodă B,C,E,G/ atuneea]într-aceîa zi M,P/aştepta scriso(a}ri de la socrul său Dediul M,P// 8 de la socru-său carte C/ *după* socru-său *ad.* Dediul spat(ar) G, Dediul spătar; şi viind carte D/precum B,D, *lipseşte* M,P/joimirii B,D' au trecut]trecusă M, triimisăsă P// 9 *lipseşte* şi M,P/el]Mihai-vodă B,D,E,G,M,P/ 8-9 *lipseşte* pecum... să purce<a)dză din Iaşii. C/ era gata să purceadă din Eşi (in ceasta parte P) la joimiri M,P/ purceadă B/Iaşi B/Şi într-acîa B, într-acea *Cjj* 10 ce au sosit B,C]de au vinit E/turcii B,C/maziliîa B, mazilie *Cjj* 9-12 Şi chiar atunce au vinit şi turcii în Eşi cu mazilie. Vinit-au lui Mihaiu voevoda scrisoari di la socrul său Dediul, înştiindu-1 că joimirii stau gata la Cirimuş şi li-au dat şi cîti (un leu P> di cheltuială la patru suti joimiri M,P// 10 *lipseşte* în Iaşi C/au sosit şi de la socru-său Dediul spătariul carte, că C/cartea B// 11 Dediul spătariul B,D,E,G/ stau gata la Cirimuş C/triacă B,C//12 li-au *Cj* li-au dat şi de cheltuială cîte un leu de om, la patru sute de oameni B,E,G/ la patru sute de oameni D/ *după* patru sute *ad.* ce şi el să purcează din Iaşi *Cjj* 13 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ voevoda M/văzind aşîa D//14 Iaşi B,C/ au şi răpezit (au şi triimis E,G> în grabă la socru-său Dediul spătariul de au fugit B,E,G/îndată au triimes la socrul său Diediul să fugă in Ţara Leşască M,P/ Dediul C, Dediul spătar D/ de au *CJ* Ţara B,C// 15 joimirii înnapoi B,C/ Atuneea B,C/ *ante* Atuneea: 23 E, 24 G/ de ar hi C, de ar fi *Bjj* 15—4 *lipseşte* Atunce ... s-au înşelat, de l-au prinsu. M,P// 16 să file B/ să nu fie B,C// 17 mulţi B,C/ aceîjde acel G/ ar hi]au A,B,C,D,G, şi au E/ vremîa B, vreme C/bună B, *CJJ*

ş-ar hii apucat de-r hii scăpat. Numai era mulţii sfetnici, şi era plin locul, şi socotie că pîn' n-a agiurge capegi-başe cu birul la Ţarigrad nu l-or mazili. Şi mai mult cu acel gînd s-au înşelat, de l-au prinsu.

25. Dece turcei, cu mare straj(ă> şi groază, l-au luat de l-au pornit la Tighinea şi de la Tighinea la Ţarigrad, de f. 321 l-au / închis în Edicula cu mare, mare urgie, care nime nu mai dzice c-a vide lumea.

Capegi-başea cărei strîngea birul în Galaţi au apucat de-u luat de la boiarii zlotaşi numai 10 pungii de bani şi le-u dus la Ţarigrad, de le-u dat la visterie înpăr(ă>te(a>scă.

26. Aici în Iaşii au pus capegi-başea, care luas(ă> pe Mihai-vodă, camaican pe Ion Buhuş logofătul. De domnie nu s(ă> ştie cine îasşte, făr(ă> cît trăgea nedejdea lui Antiohi-vodă, ştiindu-1 că-i mazîl acolo.

Iară boiarii cei pribegii din Ţara Munteniiască, Ilie Ca(n>tacozino visternicul şi Ilie Catargiul vis(ternicul>, cum au înţeles de luarea lui Mihai-vodă din **Iaşii,** s-au şi bucurat cu nedejdea că îaste Antiohi-vodă domnu. Ş-au trecut în grab' în ceasta parte, la Focşeni şi, făr(â>

1 şi ar fi apucat de ar fi scăpat B,C/ mulţii]prea mulţi G/ mulţi sfetnic¹ B.C//2 *după* locul *ad.* pretudindinea *Cj* socotila B,C, socotila Mihai-vodă E/ pină *Bj* pînă nu va *CJ* başia B.C///3 cu birul]cu banii birului E,G/ mazili B,C/ nu-1 vor mazili D// 4 gînd]sfat *Gj ad. marginal* gînd C/ l-au prins turcii *Gjj* 5 25]26 C,D, 24 E, 33 M, *lipseşte* B,G,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ turcii B,C/ mare straje B,C/ groază şi straji M,P/ l-au (au M,P> luat pre Mihai-vodă D,E,M,P/; 5-8 *lipseşte* Dece... dzice c-a vide lumea. G//6 de¹] şi M,P/ şil iar M,P/ de²] şi B,C,E,M,P//7 cu mare urgîîe B,C,E,M,P/ care]şi M,P/ nime B.C//8 dzicea B, zicea C/nu mai dzicea că va mai eşi de la închisoare şi a mai videa lumea E/ că a (va D> mai videa B,C,D,M,P//9 Iar capegi C,E,G/ başia B, başe *Cj* care B, careli *Cj* birul]banii birului E,G/de-u]de au B,C;'/10 zece pungi B,C/ li-au dus B,C// 10-11 li-au dus la visterila înpărătească M,P// 11 li-au dat B,C/ visteriia B, vistierie C/ înpărătiască B,C// 12 26]27 C,D, 25 E,G, 35 M, 17 P, *lipseşte Bj* Aicea în Iaşi *Cj* başia *CJ* luasă preC//12-13 Iar în Iaşi capegi-başîa, care luas(ă) (au luat G> pre Mihai-vodă au pus caimacam B,E,G/ Capigi-başa acela ce-au luat pre Mihaiu voeveda din Eşi au pus caimacami în Eşi pre M,P// 13 caimacam C/pre B,C/ log(o}-fătul *BJ* 13-14 De (Şi de E,G> domniîe iară nu să ştiia B,E,G/ Iar de *CJ* nu săştiie *Cj* Iar domnu nu să ştie cari a vini (cini a fi P) fără de cît M,P// 14 iaste B,C/ fără C/ fără de cît numai trăgea B,E,G/ nedejde B,C/'/15 lui]deM,P/ Antiohii B,C/ voevod M/ stiindu-l]boiarii stiindu-1 C/ *lipseşte* că-i M,P/ că iaste (că-i C> mazil acolo la Ţarigrad (Poartă D> B,C,D,E,G/ acolo]la Ţarigrad M,P// 16 Iar B,C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* cei M,P/ pribegi B,C/ Munteniască B,C// 17 Cantacozino B,C/ visternicul¹ B, vistiiarnicul¹ *Cj lipseşte* visternicul¹⁻² M,P/ vist(iernicul)² C, *lipseşte* B,E,G//18 inţăles B,C/ cum au auzit că au luat turcii pre Mihai voevoda, îndată s-au şi bucurat M,P// Iaşi B,C/ *lipseşte* şi B,E,G//19 nedejde B,C/ iaste B]va fi C, a fi M,P/ Antiohii B,C/ domnu Ant(i>ohii voevoda M,P/ Şi au C, Şi au şi B/E//20 grabă B,C/ *după* parte *ad.* în Moldova B,E/ Focşani B,C/ fără nici B, fără de nici C,D,E,G//

nice o poronca, au şi-nceput a prinde ş-a lega ş-a bate pe oameni<i> lui Mihai-vodă ce s<ă> tîmplas<ă> cu slujbe acolo şi a lua bucateli a boerilor lui Mihai-vodă care să dedes(ă> în laturi. Prins-au şi pi un grec, nepot de sor' lui Iordachi Rusăt vornicul, de l-au bătut şi l-au înbrăcat cu-n sucman negru şi l-au triimis de l-au închis la Cetate la Ne<a>mtu. Şi multe lucruri făr<ă> de cale făcea. Ş-au mărsu la laşii, dîrjii şi sămeţii, aşteptînd din ce<a>s f. 321 în ce(a)s să le vie cărţii de la / Ant<i>ohie-vodă, să fie cămăicani.

27. Atunce au trecut pen Iaşii, de la Po(a}rtă, un un ag(ă> înpăr<ă>tescu la margine, la Cernăuţii, în cai de olac, de au măsurat locul din mijlocul Prutului, de la Orăşeni. Au pus pe un om pe gios, de au mărsu pîn-în tîrgus în Cernăuţi, şi aga turcul alăturea cu dînsul cu ceasornic,, ca s<ă> vadză cîte cesuri au călcat moscalei hotarul, cîndu au vinit de au luat pe Şfed. Şi s-au aflat opt cesuri c-au călcat hotarul. întrebatu-l-au cămăicanei pe acel turcu, doar ştie să spuîe pe cine or să puie domnu aice, şi n-au ştiut nemic să spuîe.

1 *după* poronca ad. a nemărui C,D/ au şi început B,C, au început E.M.P/ şi a lega şi a bate B.C// 1—2 început a prinde, a bate şi a lega pre oamenii M, început a bati, a prăda pre oamenii P// 2 pre oamenii B,C/ voevoda M/ *după* vodă *ad.* şa-i lega *Pj* ce]carii M.P/ să tîmplase B, să tîmplasă *Cj* să tîmplas-acolo *Gj* slujba B,E,G// 3 a luoa B,C, a luat *Gj* luat-au şi M,P/bucatele B, bucateli Cjvitile M,P/ a boîarilor B, a boiarilor C]aoamenilor P/voevodaM/ carii să didesîe *B,Cjj3-^lipseşte* care să dedes-în laturi M,P// 4 Prins-au atuncea B,C,D,E,G/ pre B,C// 5 vornicului *Dl lipseşte* vornicul, de M,P/ *lipseşte* şi M.P//6 cu sucman B,E,G/ *lipseşte* negru E,G/ şijapoi M,P/ trimis B/ de]şi M,P/ la<în M,P> Cetatea Niamţului G,M,P// 7iNiamţu B,C/ Şi şi alti mulţi M, Şi aşa mulţi alti *Pj lipseşte* lucruri P/ fără caleB, fără cale *Cj* făcea]au făcut B,E,G,M,P//8 Şi au mărsu la Iaşi BjCJDupă (Si după P> acee au vinit la Eşi M,P/ dîrji şi simeţi B,C// 8-9 ceas1-2 *Cjj9lipseşte* le M/ viie B/ cărţi B,C/ Antiohii B, AntiohiC/ voevoda M/ să-i fie E//10 caimacami B.C//U 27]28 C,D| 26 E, 37 M, 18 P, *lipseşte* B/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ prin Iaşi *Cj* prin Iaşi un turcu mare de la Poartă, agă înpărătescu B.E,G/ Poartă C// 11-12 Trecut-au prin Eşi un agă di la Poartă M.P//12 agă înpărătescu *Cj lipseşte* înpăr(ă)tescu M,P/margine B/ Cernăuţi B.C//13 olacu B,C]mezil E, menzil G//140răşieni B, Orăşeni *Cj* Şi au pus E,G,M,P/ pre1"2 B, pre1 *Cj după* mers *ad.* pre jos M,P/ pînă B.C//15 turcul cu ceasornicul alăturea *Pj lipseşte* cu dînsul M,P/ ceasornicul B, ceasornic C, ceasornicul 4,n sîn E.G//16 să *Cj* să vază B/ ceasuri *Cj* moscalii B,C/ hotarul Moldovii C, *lipseşte* M,P// 17 cînd B,C/ pre şvezi B,C,D,E/ ceasuri B,C// 18 că au călcat hotarul B,C, *lipseşte* M,P/ Intrebat-au caimacamii «(boiarii caimacami E) atuncea pre acel turcu agă, doară B,E/ boiarii caimacami C,D,G/ Caimacamii au întrebat M,P/ pre C//19 turcujturcu agă C,D,G, agă M,P/ doară C/ *lipseşte* doar ştie sa spuîe pe M,P/ ştiîe *Bj* să spue C, să le spue E,G, să le spuie B/ să le spuîe pre cine va înpărăţiia să puie domnu aicea în Moldova D/ pre cine vor să puie (pue C> B,C,G] cini va să fii domnu M,P/ aici BJaicea în Moldova C,G, în Moldova M,P// 20 şi n-au ştiutjci nişi el n-au ştiut M,P/ *după* ştiut *ad.* acel turcu agă *Cj* nemică B,C/*lipseşte* nemic să spuîe M,P/ să le spue E,G//

28. Strînsu-s-au toată bolarimea la Iaşi ş-au întrat în mare grij<ă>, să nu puie de la Po<a>rtă vrun paşe sau să nu vie să mai ia nescareva boiarii la Po(a>rtă. Vădzind c-au luat pe Mihai-vodă cu mare urgie şi cu nume de hainlîc, şi veste de domnu nou nu le vine, să mira ce or faci.

Sfătuia unei să fugă într-alte ţării: alţii sfătuia să s<ă> bej<ă>ne(a>scă la munţii. Ce apoi au scris [şi la Brîncovanul, cu rug(ă>minte să-i sfătuiască ce-or face şi, de hii audzit ceva, ori de bine, ori de rău, să le fac(ă> şt<i>re.

Deci Brîncovanul le-u îăpedzit de olac şi le-u scris/ f. 322 =ă nu poarte nice o grij<ă>, că făr<ă> zăbav<ă> vreme le va vini vesştea că le-u pus Po<a>rta domnu. Iară de celi reli ce socotescu, nu-s nice de uneli, că aşe are el veste de la capichihăi. Şi aşea le-u mai ieşit boîarilor grijea.

29. Atunce poroncit-au vizirul lui Ant<i>ohi-vodă să grijască trei sute de pungii de bani, să-1 puie domnu, că

1 28]29 C,D, 39 M, 19 P, *lipseşte* B.E.G; boerimea C, bolarimea atuncea B,E,G' şi au intrat B,C, şi toţi au intrat M,P// 2 mare grije B,C/ grije, temîndu-să sa nu le pui paşe di la Poartă, în loc di domnu M,P;' de la Poartă B,C, / *ipseşte Gj* vreun *Cj* paşîa B,C, paşe în Moldova E,G// 3 sau să mai vile B,E,G/ *lipseşte* sau să nu vie... Ia Po(a)rtă. M,P/ niscariva B, niscaiva D,E, pre niscaiva *Cj* boiari B, boiari *Cj* Poartă B,C// 4 Vădzind]Ştiind M,P/ că au luat B,C/ pre B,C/ voevoda B,' mare urgiie B,C// 5 hainlîcu *Bj* veste B,C/ nou]cine iaste B,E,G/ nu le mai viniîa D,M,P/ vine B, viniîa C/ *lipseşte* să mira ce or,faci M,P/ face B,C// 7 Şi sfătuia B,D/ unii B,C/ ţări B,C/ iar alţii C,D,G// 7-8 *lipseşte* Sfătuia... la munţii. M,P// S să să bejeniască B,C/ munţi B,C/ Ce au socotit apoi (apoi au socotit G) şi au scris la Brîncoveanul-vodă E,G/ *lipseşte* şi B//9 Brîncovanul (Brîncoveanul C,D>-vodâ B,C,D/ Scris-au toţi boerii (cu toţii P) la Brîncovanul, domnul muntinescu, cu mari rugăminţi M,P/ rugăminte B,C./ce vor face D/ face B.C//10 de a fi auzit B, de va fi auzit C,D.E,G, de auzi ceva *Pj* bine B,C/să le facă ştire B,C]să-i înştiinţeze E,G,M,P// 12 Decii B,C, *lipseşte* M,P,' Brîncovanul (Brîncoveanul C,D>-vodă B.C.D/li-au1"2 B,C,/ olacu B/ Decii Brîncoveanul (-vodă G) li-au scris şi li-au trimis în grabă de i-au înştiinţat să nu poarte E,G// 12-14 Brîncovanul le-au scris şi au trimes di olac, adiverindu-le să nu poarti grijă (di nimica M) că fără zăbavă le (va P> vini veste M,P// 13 nici o grije B,C/ fără zăbavă B,C, fără de zăbavă D.E//14 li-a vini veste B/ *lipseşte* vini *Cj* veste *Cj* le-u]li-au B.C/ le va pune *Gj* le va pune înpărăţiia domnu E, li-au pus domnu (di M> la Poartă M,P/ Poarta B,C/ Iar *Bjj* 15 di celi rele C, din cele rele B/ dejpentru M.P/ socotescu lei(ei E,G> B,E,G '• nu-s]nu sint D,E,G// ce-au socotit ei, nici di unile nu sint, fiindcă el aşa are vesti M,P/ nici B,C/unili B/aşia B, aşa C//16 veste B,C/capichihăile lui B,C,D,E,G<' aşia B, aşa CJîntr-acest chip M,P/'le-u]li-au B,C/ eşit B.C//17 grijîa B, grije *Cjj* 18 29}30 C,D,G, 41 M, 20 P, *lipseşte* B/Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ Poroncit-au atuncea G/veziriul B,viziriul C/Antiohii B,C/voevoda M//19 grijascăjgătiască M,P/ trii sute Cjpatru sute *B.B.GjHpseşte* de1"2 M,P/pungi B,C/să-l]şi să-1 M.P/domnu în Moldova B,C,D,E,G/ căjdzicîndu că E//

alții dau cincii sute. Antiohi-vodă socotie că n-or pune pe alții, avînd el nume bun de la țar<ă>, şi numai pe dînsu or pune. Ş-au răspunsu vizirului că el mai mult de o sută şindzăci de pungii n-a da, că țara îaste sărac<ă>, şi el nu po<a>te s-o jăcuiască.

30. Dece vizirul, văzdind acel răspunsu de la Antiohi-vodă, au chemat pe Niculai Mavrocordat tărdzimanul, ficiorul lui Alixandru Exapărîtul, tărdzimanului celui bătrînu, şi i-au dzisu-i: „De vre<me> că Antiohi-vodă n-au vrut să dea trei sute de pungii să fie domnu, iată că tu îesştii tărdziman, slug<ă> înpăr<ă>te(a>scă, credincios, şi-ții dau ție domnie, făr(ă> nice un ban". Şi l-au înbrăcat cu caftan.

31. Iară dup<ă> ce s-au trecut trei, patru dzile dup<ă> ce au înbrăcat caftan, făcut-au vizirul un izvod la cîte locurii
322 trebuie să dea bani Neculaiu -/ vodă, cărei cuprind acel izvod opt sute de pungii de bani. Şi l-au făcut de-u dat toți banii în grabă. Şi cu ce-u mai cheltuit cu casa lui, pîn-a purcede de acolo, s-au făcut apro<a>pi de o mie de pungii de bani.

32. Atunce tată-său Alicsandru Ecsapărîtul, şădzind

1 dau]da şi M,P/cinci M,P/ Iar Antiohii B,C,E,G/ voevoda M/socotila B,C/ că pre alții nu vor puni domnu M,P/ n-or]nu vor C//2 pre *Cj după* alții *ad.* la domniîa Moldovii B, E,G/nume C/ de la]înM,P/ țară B,C/ şi numai]ci totM.P/ pre dînsul l-or <îfvor C,D> puneB,C,D//3 ŞiauB.C] Şi pentru acee M,P/veziriului B, viziriului C/ căjcuhx căM.P/ mai mult de trii sute şi cindzăcide pungi de bani *Bj* de]decit C,M,P// 4 şi cinzăci C/ *lipseşte* de M,P/pungi de bani C,D,E,G, pungi bani M,P/ nu va da *CJ* că] fiind M,P/ iaste B,C, *lipseşte* M,P/ săracă B.C//5 nu poate să o jecuiască B,C//. 6 30]32 C, 31 D,G, 42 M, 21 P// *lipseşte Bj* Decii B,C, *lipseşte* M,P/ veziriul B, viziriul *Cj lipseşte* vădzind... vodă M,P/ *după* văzind *ad.* aşa B,E,G/ Antiohii B,C// 7 chiemat pre Nicolae B,C/ Marvocordat A/terzimanul B.C, a tărzimanului M, tărziman P/ ficior lui D,P// 8 Alexandru *Bj* Exaporitul, terzimanului B,C/ *greceşte;* Exapqritul G/bătrîn B.C//9 şi i-au zis B,C,G/ De vreme B]de va vrea C, De vii vrea D/ Antiohii C/voevoda nu'vra M//10 trii CJcinci **E,GJlipseşte* de M,P/ pungi de bani B; C,D,E,G, pungi bani M,P/ *după* domnu *ad.* în Moldova B,C,D,E,G/ eşti t'erziman, slugă înpărătiască B,C// 11 credincioasă P/ şi-ți *CJ* şi îți dau țiîe B.EJții îți dau M,P/ domniîa B/ *după* domniîa *ad.* în Moldova D//12 fără de nici B,C,D,E,G/ Si îndată M,P/ *după* caftan *ad.* să fiîe domnu în Moldova B,E,G, şi l-au pus domnu în Moldova C//13 31]32 C,D, 43 M, *lipseşte* B,G,P/ Iară după ce au trecut trii B,C,D,E,G, *lipseşte* M,P/zile B,C/după B,C//13-14 După patru zili au făcut viziriul M,P//14 caftan C, caftan de domniîe B,D,E,G/ veziriul B, viziriul C/la] in P/ cîte locuri B,C/ *repetă* la cîte locuri D// 15 trebuîejsă cade M,P/ Nicolae BjC/ voevoda M/care cuprindea *B.Cjlipseşte* acel izvcd C/cari izvod cuprinde M,P//167*£-*seşle* de[1]"[2] M, de[1] P/pungi B,C/de-u]de au B,C/au dat în grabă toți banii acieM,P//17 Şi']Deci M,P/ce-u]ce au B,C/lui]sa M,P/pînă a purcede *B.Cjlipseşte* pîn<ă>apurcede de acolo P//18 de acolo din Țarigrad C,D,E/de acolo]din Țarigrad G, *lipseşte* ,M/. aproape de B,C, *lipseşte* M,P/miie *BJlipseşte* de[2] M,P/pungi *B.Cjlipseşte* de[3] M//19 32]33 C,D,*lipseşte* B/Atuncea B,C/Alexandru Exaporitul B, Alexandru Exaporitul, terzimanul *(lipseşte* terzimanul G)cel bătrîn C,E,G/şezînd B,C//19-r. 8 din p. urm. *lipseşte* Atunce tată-său... din Țarigrad. M,P//

la gazdă, nemic nu ştie de fiiu-său, c-au luat domnie. Şi cum au înțeles, au şi-nceput a plînge ş-aş da palme peste obraz, ş-aş zm^ge părul din cap şi din barbă, ş-a blăstăma pe fiiu-său, căci au priimit domnie, şi a dzice că din ce<a>sul acesta îaste casa lui stînsă, de vr6me că s-au amesştecat la domnie. Şi fiind şi bătrîn, n-au trăit doo săptămîni ş-au murit. încă n-apucas<ă> Neculaiu-vodă să purce<a>dză din Țarigrad. Iar în locul lui Neculaiu-vodă au pus tărdziman pe frate-său, pe Ion.

33. Triimițind Neculaiu-vodă cărții în țar<ă> de domnie noo, au triimis şi nissşte oameni a lui, greci. Arătatu-s-au la toți cu blîndețe şi cu mil<ă>. Atunce Ilie Ca<n)tacozino şi cu Ilie Catargiul, cum au înțeles că nu-i Ant<i>ohi-vodă domnu şe-i Neculaiu-vodă, s-au şi spăriet
i- 323 de faptele lor cele nebune / ce făcus<ă>, pecum mai sus s-au pomenit. Bogată ruşini le iera ! Ş-au şi-nceput a fugii în Ț<a>ra Munteniască.

Şi Neculaiu-vodă, neştiindu-i c-au vinit în Moldova, le-au scris cărții de l<e>-au triimis pen Țara Muntene<a>scă, cu adeverință bun<ă>, ştiindu-i că sînt acolo, să-i

1 nemică nu ştiia B,C/de fiiu-său Nicolae Mavrocordat terzimanul {Nicolae-vodă C) că au luat domniîa Moldovii B,C,D,E,G// 2 ințăles B,C/ cum au şi început a plînge şi a-ş da palme preste B.C//3 şi a-ş zmulge B,C/ ş-a]şi a B.C//4 pre *CJ* pre fiiu-său Nicolae-vodă B,G/ căci]pentru căci B, pentru ce E,G/ domniîa B,C/ dzice B, zice *CJ* ceasul B,C// 5 iaste B,C/ de]din B,C,D,E/ amestecat C, amestecat fiiu-său B,E/ *lipseşte Gjj* 6 domniîe B,'C/ doao B]mai mult de doao C//7 ş-au]şi au B,C/ Şi încă nu apucasă B,C,E,G/ Nicolae B, Neculae *CJ* purceadă B.C//8 *repetă* din B' Iară *BJ* Nicolae B.C//9 au pus înpărăția (Poarta D> terziman C,D,E,G/terziman *Bj* Viziriul în locul lui Nicolai voevoda (Mihaiu-vodă P) au pus tărziman M,P' pre[1] *C,Hpseşte* pe[2] C,G/'pre frate-său Ioan-vodă B,E/pre Ioan fratile lui Necolaiu voevoda M,P// 10 33]34 C,D,45 M, 22 P, *lipseşte* B,G/Iară atuneea trimițind B,E,G/ Nicolae B/Iară Nicolae-vodă, trimițind în țară cărți de domniîe C/cărți în Moldova, în țară B,E,G/ de domniîe B//10-12 Necolaiu voevoda au triimes în țară cărți de •domnii noao şi au triimes şi o<a)mini de ai săi, greci. în scrisoari au arătat blindețe şi milăM.P//11 noao B,C/trimis *Bj* neşte B,C/ai lui B,C,D/ ,'11-12 Arătat-au Nicolae-vodă *CU* 12 blîndețe B,C/milă B,C/Atuncea B,C, *lipseşte* M,P// 13 Cantacozino B,C/ au ințăles B,C]s-au înştiințat M,P/nu-i]nu iaste B,D,E,G,M,P// 14 Antiohii B, *Cj* domnu Antiohii voevoda M,P/şe-i]şi iaste B,C,D,E,G/ *lipseşte* şe-i Neculaiu-vodă M,P/Nicolae B,C/ spăriiat B, spăriiat *CJJ* 15 faptele B, fapteli C/cele B.C cele fără de cale ce făcus<ă> D/ *lipseşte* nebun *CJ* făcusă B,C/precum B.C//15-16 *lipseşte* ce făcus(ă>... s-au pomenit. M.P//16 pomenitjscris B,C,E,G/ruşine B]necinste C/era B,C/ Şi au şi început B,C]Şi au purces M,P/a fugi B,C]să fugă M,P//17 în]iar (iarăş P) în M,P/Țara B,C// 18 Şi]Iar *CJ* Nicolae B,C/că au vinit B,C/le-u] li-au B,C// 18-3 Necolaiu voevoda n-au ştiut că au vinit în Moldova acești doi boeri şi pentru acee le-au fost scris cărți cu adiverință şi le-au fost triimes drept în Țara Muntenească ca să-i iasă înnainte la Galați. Iar ei fugînd i-au întîlnit (au întîmpinat P> cărțile la Bacău şi s-au mai îmblînzit M,P// 19 cărți B,C/li-au trimis B,C/ pin B,C/Munteniască B.C//20 cu]şi cu *Cj* bună B,C//

ias-înaintela Galați. Deci fugind iar, i-au tunpinat cărțile la Bacău. Deci vădzind cărțile lui Neculaiu-vodă, s-au mai înblîndzit ş-au eşit înainte lui Neculaiu-vodă la Galații.

34. Atunce şi Iordachi vornicul Rusăt şi frate-său Manolachi şi alții mulții boiarii a lui Mihai-vodă fugis<ă>, unei în T<a>ra Leşască, alții în Ț<a>ra Muntene(a>scă, alții în Țara Ungure<a>scă, temîndu-s<ă> c-a lua Antiohi-vodă domnie; căci era greşiți rău lui Ant<i>ohi-vodă. Ce vădzind cărți<le> lui Neculaiu-vodă scriindu-le cu blîndețe, s-au întorsu toți înapoi cu bucurie. Care acea bucurie pe urmă au vinit în suspinuri şi-n amar, pecum înainte s-a scrie, la rînd.

DOMNIÎA ÎNTÎIU A LUI NECULAIU-VODĂ MAVROCORDAT, FICIORUL LUI ALECSANDRU EXAPĂRÎT, VL<EA)TO 7218 (= 1710). CAP 90

Zaci<alo 1>. Dup<ă> ce s-au gătitu în Țarigrad cu domnie,
f. 323v au purces / ş-au vinit la Galați. Ş-acolo, dup<ă> obicei, i-au ieşit to<a)tă boerimea din Țara de Gios înainte.

1 iasă B,C/ înnainte B C/ Decii B,C/ fugind C/ iar]îei B,C, ei D,E,G/ timpinat B C,D, întimpinat E.G//1-2 cărțile[1-2] B.C//2 Decii C]Şi B,E,G/ Nicolae B.C//3 şi au C/ innaintea C/ Nicolae C, Galați C/şi au eşit <şi ei E, G) lui Nicolae-vodă înnainte la Galați B, E, G, *UpseşteM.Pj j4 34]i5C,b,'E,-4&'}tl',lipseşte* B,P/ Atuncea *Cj lipseşte şi Gj lipseşte* Atunce şi MJP/ Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G/ *lipseşte* vornicul M,P/ *lipseşte* şi frate-său Manolachi M,P// 5 Manolachi Rusăt D,E,G/ şi şi M/alți B/mulți boiari B,C, boeri mulți M,P; *lipseşte* mulții E,G/' a luijde a lui *Cj* voevod M/fugisă B,C, încă fugisă M.P//6 unii B,C/ Țara[1-2] B,C/iar alții[1-2] G/Munteniască B.C/7 Unguriască B.C//7-8 *lipseşte* alții în Țara Ungure<a)scă... rău lui Ant<i)ohii-vcdă. M,P/ temîndu-săB,C/căvaluoaC,căvaluaD,căafiluatB,E,căarfi luat G//8 Antiohii[1-2] B,C/ domniia B,C/căci]pentru că C,E,G, pentru căci D// 9 Ce vădzind] Iar dacă au văzut M,P/ cărțile B,C/Nicolae B,C/voevcda M/ scriindu-le B.C, *lipseşte* M.P//10 blîndețe B,C/s-au]apoi s-au M,P/ toți]cu toții P, cu toții în Moldova M/înnapoi *Cj* înnapoi toți B,G/ bucurile B/ Care B,C// 10-12 *lipseşte* înapoi cu bucurie... la rînd. M,P/ acîa B//11 bucurile B,C/ *repetă* Care acea bucurile *Cj* acea bucurie s-au întors de au venit *Gj* pre B,C/ pe urmă s-au întorsu de au vinit E/ şi in B,C;'/12 precum înnainte s-a serile la rîndul său B, precum s-a scrie înnainte la rînd C/să va scrie istoriîa la rînd D/ să va scrie la rîndul său G/ la rîndul său E//I3 întîi B,C/ *lipseşte* întîiu a M,P/ Nicolae voevoda Mavrocordat B,C, Necolaiu Mavrocordat voevod M,P/',/ 14 ficior B,C,E,G,M/ Alexandru Exaporitul C, Alexandru Exaporit D,M,P, Alexandru Exaporitul terzimanul B,E,G//15 vl<ea>to]în anul B,C,D,G, anul E/ *lipseşte* vl<ea>to 7218 M.P/ Cap 93 D, *corectat* Cap 93 B, Cap 95 P *lipseşte* Cap 90 C,E,G// 16 Zaci<alo> C, *lipseşte* B,D,E,G,M,P/ După C, Dupre B] în anii 1710, după *M.Bjdupă* gătit *ad.* Nicolae vodă B,C,E,G/ domniia B.C//17 şi au vinit pînă la Galați B,C,E,G/ Şi B,C/ dupre B]pre *Cj* obiciai B, obiceai *Cjj* 18 eşit B,C// 17-18 după obiceiu, toată boerime din Țara di Gios i-au eşit iunainti M,P// 18 toată B/înnainte toată boerimea din Țara de Jos *Cj după* innainte *ad.* de s-au înpreonat cu dînsul B,E//

2. Şi-ndată au şi dat cuvîntu mojicilor să-ş îa bani<i> înapoi de la boiarii zlotaşi, care-i dedes-înainte mazil<i>ei Iui Mihai-vodă pecetluțeleli cele de un leu şi năpăsştile cele cîte 5 lei de leu, ce s-au pomenit mai sus, că scoses<ă> Mihai-vodă.

Ce zlotaşi<i>, unei luas<â> cu datorie ş-apucas<ă> de dedes<ă> la Mihai-vodă, iară unei luas<ă> de pe la oameni şi dedes<ă> la capegi-başe ce strînge birul, care s-au pomenit mai sus. Şi Neculai-vodă n-au vrut să ție în sam<ă> nice un ban dentr-acea orînduial<ă>, nice ce-u dat la Mihai-vodă, nice ce au dat la capegi-başea ce strînge birul. Ş-au poroncitu zlotaşilor, cu mare groa<ză>, numai să înto<a>rcă toți banii mojicilor înapoi.

3. Dece, cum au purces Neculaiu-vodă din Galații s-au şi rădicat toată țărănimea Țărîi de Gios cu jalob<ă> asupra zlotaşilor în Tecuci, în Bîrlad, în Vaslui, în Schinteîa, Pe ia toate conaceli, tot divanuri de zlotaşi era cu mojicii. Şi zlotaşii, ca vai de capeteli lor, înbla ş'ipurindu-s<ă> şi ru-

1 Iară Nicolae-vodă au şi dat cuvînt B,C,E,G/mojicilor B,C]țăranilor G,M,P, țăranilor, mojicilor E/banii înnapoi B.C//2 zlotaşii boeri M,P/ carii B,C]cari bani ii M,P/ didesîe B,C/înnainte B,C, mai înainte M,P/mazilii B,C// 3 voevoda *M!* pecetluițeleli B, pecetluițelile C, pecetluiturili D,E,G/cele de[1] C]cele cîte de B,D,E, *Gj* năpăştili cele BJapoi *Cjj* 3-5 *lipseşte* pecetluțeleli cele... Mihai-vodă. M,P// 4 cele cîte de B,D,E,G/cinci *B.Cj lipseşte* de leu B,E/ pomenit]scris C/ce mai sus s-au scris că au fost scos Mihai-vodă E,G/scosesîe C]au fost scos *Bjj* 6 Ce C, *lipseşte* M,P/Ce boiarii zlotaşi B,E,G/ Boerii zlotaşi M,P/ unii B,C/luasă bani B,C,D,G/ cu datorile B, cu dobîndă cu datoriîe *Cj* şi apucasîe B, şi apucasă *Cjj* 6-8 şi apucasă di au dat banii lui Mihaiu voevoda, alții luasă banii di la țărani, dar i-au dat lui capigi-başa ci au strînsu birul înpărătlescu M.P//7 de]de-i *Gj* didesîe B,C/ iar unii C/iar unii din boiari luasă de pe la oameni banii şi-i didesîe B,E,G//8 didesîe *Cj* başîa B,C/ strîngea *Bj* strîngea banii birului D,E.G//9 pomenit]scris B,D/ care mai sus s-au scris E, precum mai sus s-au scris G, *lipseşte* M,P/ Şijlară B,E, Iar C,G,M,P/ Nicolae B,C/ *după* voevoda *ad.* nimica M/ să țiîe B, să le'ție M.P//10 samă B,C/ *după* samă *ad.* boîarilor zlotaşi B,E,G/ nici[1-2] B,C/ dintr-acia B, dintru acea *Cj* orînduială B,C/ *după* orinduială *ad.* boiarilor *Bjj* 10-11 *lipseşte* nice un ban... ce strînge birul. MP/ nici[3] B,C/ce-au dat[1] B,C]ce-au dat la vistieriîe, la Mihai-vodă E//11 başîa B, başe *Cj după* başîa *ad.* turcul B,E,G/ strînsesie C//12 biruljbanii birului B,D,E,G/ Şi au B,C]Ce au E,G/ poroncit B.C/zlotaşilor]boiarilor zlotaşi B,D,E,G/ mare groază B.C//T2-13 Ci cu mare groază au poroncit boerilor zlotaşi să întoarcă toți banii {țăranilor M> M,P/ ce numai B,E,G// 13 întoarcă B,C/mojîcilorjoamenilor B,E,G, țăranilor C/innapoi B,C, *lipseşte* M//14 Decii B,C/Nicolae B,C/ Galați 14-16 *lipseşte* Dece, cum au purces... asupra zlotaşilor M,P//15 țărănimea] mojicimea BE.G/ *ad. marginal* Țării de Jos C/cu jalobă C, cu mare jalobă B,E asupra boiarilor zlotaşi B,C,D,E,G// 16 *după* zlotaşi *ad.* prin toate tîrgurili B,E,G/ in Vasluiu B,C, *lipseşte* M,P/ Scînteia B,C/ Pe B, Pre C//17 conacele B,C/ *lipseşte* era M,P/ cu mojicii B,C]cu țărani M, cu boerii, cu țăranii M,P// 17-2 Şi umbla boerii zlotaşi şipurindu-să (Ca vai de dînşii şi umbla boerii zlotaşi pornindu-i P) şi rugîndu-să țăranilor; le da zapisă şi țăranii nu priime M,P// 18 capetile *Cj* umbla B,C; *lipseşte* şipurindus<ă> şi B,C,D,E,G/ rugîndu-să *Bjj*

gîndu-s<ă> mojicilor, şi-ndatorindu-s<ă>, şi-ntorcînd mojicilor. Şi le făcea şi zapis, să-i mai aştepte, şi mojicii nu priimie.

f. 324 Iară după / ce au sosit *în Iaşii, rădicatu-s-au tot tîrgul asupra zlotaşilor, de nu putea răzbii pe uleți de nărod de oameni, dup(ă) cumu-i rîndul prosştimei. Şi zlotaşii apucasă de dedes<ă> mulții ban<i> la vis<terie) Şi n-ave de und<e> întoarce mojicilor.

Ce i-au bătut Neculai-vodă cu buzduganul şi i-au închis în temniți cu tîlharii, pîn' ş-au vîndut ce-u avut tot ş-au plătit țăranilor pîn'la un ban. Deci mojicii, vădzind acea voe, aşe s-au dî-rjit şi s-au însămețit în toată țara.

4. A trie dzii, dup<ă> ce au sosît în Iaşi, au boiarit dup-obice<i>u. Pus-au pe Ion Buhuş vel-lcg<o>făt, pe Neculaiu Costîn vel-vornic de Ț(a>ra de Gios, pe Ion Sturdzea vel-vornic de Ț<a>ra de Sus, pe Antohi Jora hatman, pe Ramadan vel-post(elnic>, pe Ilie Catargiul vel-spăt(ar), pe Gavril Miclescul vel-păh(arnic), pe Ilie Ca(n>tacozono vel-vis<tiernic>; şi-ndată atunci, eşind de la curte, s-au războlit şi pîn'la săptămîna au şi murit,

1 mojîcilorjțăranilor B,C,E,G/ şi îndatorindu-să şi întorcînd mojicilor C, *lipseşte* B.E.G//2 facla B/zapisîe B,zapiseC,D,E,G/ *după za.pisîe ad.* că le-or da banii numai B,G, că le vor da banii E/*lipseşte* să-i mai aştepte E/mojicii B, moşicii GJțăranii C/nu priimiîa CJnici de cum nu priimiia B,E,G//3 Iar *Cjanle* Iară: 4 B,E,G/ dupre B/ *lipseşte* ce E/ *după* sosit *ad.* Nicolae-vodă B,E,G/ *după* sosit ad. domniîa D/Iaşi B,C//3-4 Sosind în Eşi s^au rădicat toți tîrguveții asupra zlotaşilor di nu era cu putință a răzbi M.P//4 nu putea om să răzbască pre ulițe B,E,G,nu putea om răzbi pre ulițăC, D//4-5 norod mult de oameni ce era B,D,E,G, norod de oameni mult ce era *Cjj* 5 *lipseşte* de oameni M,P/ după B,C/cumu-i]cum iaste B,C,D;E, G.cum este M,P/prostimii B.C//5-7 *lipseşte Şi* zlotaşii... mojicilor M.P//6 apucas<ă> C/didesîe B,C/ mulți bani B,C/visteriîe B, vistierie C, vistieViîa domniască D//7 unde B,C/întoarce C, săîntoarcă E,G/ mojîcilor]țăranilor *B,C,E,GjJ8 lipseşte* CeM.P/ Nicolae B,C/ *dupăvcăăad.* pre boîari B, pre boiarii zlotaşi C, pre unii din boiari E,G/Necolaiu voevoda au bătut *(repetă* au bătut P> pre ziotaşi cu buzduganul; închisu-i-au M,P// 9 temniță B,C,D,E,G/ *lipseşte* cu tîlharii B,E,G/ pînă B,C/ ce-u]ceau B,C/ *lipseşte* tot B,D,E,G/ tot ce au avut M.P//10 şi au B,C/ țarinilor A/ *după* țăranilor *ad.* tot M,P// pînă B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ mojicii B,C]Țăranii M,P//11 acîa B/voîe B,C/ *după* voie *ad.* dela domniîe C/ aşîa B, aşa C, *lipseşte* M,P/ îndîrjit B,C,E,G/ simețit B,C,D,E,G// 12 4]5 B,E,G, 2ii," 3 P/ Iară a triîa zi B,C,E,G/ *lipseşte* dup<ă>... Iaşi M.P//12-13 după ce au sosit la scaon la Iaşi au boerit pre obicîai B, după ce au sosit Nicolae-vodă in Iaşi pre obiceai au boerit boiarii C,după ce au sosit în Iaşi la scaon au boerit boiarii după obiceaiu D,după ce au sosît la scaon la Iaşi Nicolae-vodă au boerit boiarii pre obiceaiu G//13 *lipseşte* Pus-au M.P/pre1"2 B,C/logofăt C//14 Nicolae Costin B,C/de Țara *B.C.lipseşte* M,P/Jcs C/pre B.C//15-16 pre1"3 B,C/Antiohii B,C/vel-hatman G/postelnic *B,C//V-i9 lipsesc* V//17 spătar B,C/pre1"3 B,C/Gavriil B,C,Gavriliță P/ paharnic B,C//18 Cantacozino B,C/vist(iernic)C/îndată B,C/atuncea Cjcum M,P/ eşind]au eşit M,P//18-1 *lipseşte* şi-ndată... visternic mare G//18-3 vel-vist<iernic>, pe Ghiorghiță Mitre vel-stolnic şi pre Manolachi Hrisoverghi comis mare B.E//19 curte CJcurtea domniască D/ pînă C//

şi-n locul lui au pus visternic mardpe Ghior<ghi>ță Mitre, şi pe <loc gol> stolnic mare şi pe Hristovergh'ei comis mare.

Şi era mai ales şi mai de cinste şi trebile toate dup<ă> Rămadan pos<telnicul>. Şi gătie pe Sturdzea vornicul să-1 triimaț<ă> sol în Ț<a>ra Munteniască. Iar dup(ă> ce au trecut 7 dzile" dup<ă> ce i-au boiarit, au şi mazilit pe Sturdzea vornicul, şi pe Catargiul ş-au pus în locul Sturdzii vornic mare pe Ion Balşe, iar în locul Catargiului / pe Cuzea. Iară pe Sturdzi şi pe Catargiul i-au închis la săimeni, de i-au pus în her<ă>; şi nu lăsa pe nimi să margă la dînşii. Şi i-au ținut vro doo, trei săptămîni închişi şi i-au făcut de au dat unul cîte 4 pungi de bani ş-apoi i-au slobodzit. Şi nu s<ă> ştie adevărul pentru ce au fostu acea închisoare a lor. Dzice unei că i-ar hii pîrît Savin banul Zmucil<ă>, iar alții dzice că i-ar hii pîrît Iordachi vor<nicul> Rusăt, cum c-ar hii vorovit ei nisşte voro<a>ve proasşte de Neculaiu-vodă, cînd au audzit că vine domnu. Iară

f. 324v

1—3 *lipsesc* V//1 şi în *CJlipseşte* şi-n locul lui... mare. M, P/ vistiernic mare C/pre Gheorghiță *Cj după* Mitre *ad.* visternic M.P//2 *lipseşte* şi pe *(lec gol}* stolnic mare C,M,P// 1-3 pre Gheorghiță Mitrea vel-stolnic, pre Manolachi Hrisoverghi vel-comis G/ pre Manolachi Hrisoverghi C,D/ comis mare C] vel-comis M.P//4 Iar mai ales şi mai de cinste şi toate trebile era după B,C,D,E,G/ Iar mai ales (Era mai alesP) şi mai de cinste era M,P/ *lipseşte* Şi era mai ales şi mai de cinste V/ *lipseşte* şi trebile toate dup(ă) M,P// 4-5 şi toate trebile era după Ramadan vel-post(elnic) V// 5 Ramadan vel-pcstelnic B,C,D,E,G/ gătiîa pre Ion Sturdzea <Sturzea C> B,C,D,E,G,V//6 să-1 trimită B,C,D, ca să-1 trimită V// 5-6 *țipseşte* Şi gătie pe... Munteniască. M,P/ Țara Munteniască B,C/ Iară B, *lipseşte* M,P/ după B.C//7 şepte B/dzile B, zile *Cj* după cîe au boiarit boiarii B,D,E,G,V,. după ce au boerit *Cj* mazilit B,C//7-8 pre1"2 B,C//8Ion SturzeaC/ Ilie Catargiul spătariul B,D,E,G,V/şiau B.C//8-9 înlocui Sturdzii vornicului, pre Ion Balşîe vornic mare (vel-vornic G) B,E,G/ şi în locul Sturzii au pus vornic mari M.P//9 pre Ion Balşîe vornic mare V/mare *Cj* Balşe *CJ* în locul Catargiului au pus pe Cuzea spătar mare (vel-spatar G> B,D,E,G,V/ *după* Catargiului *ad.* au pus C/pre1"2 C//10 pre1-2B,C/IarB,C,/«>scş'i!e M,P/ Sturdzea B,V, Sturzea C,D/. siimeni B.C//11 de]şi B,C,D,G,V, *lipseşte* M,P/pusu-i-au M,P/hiîară B, hieră *Cj lipseşte* şiM,P/pre nime B,C/ pre nimini (mme P> nu lăsa M,P// 11-13 hiară şi i-au ținut cîtăva vreme închişi; şi i-au făcui de au dat cîteva pungi de bani şi apoi i-au slobodzit V/' margăjîntreP/dînşii B.C//12 vreoC/doao, trii B,C/'/' 12-15 Trii săptămîni i-au ținut închişi. Datu-i-au amîndoi cîti patru pungi (diP> bănişi aşa i-au slobozit. Iar pentru cari pricină (nu P> i-au închis şi le-au luat atita scmă (tcaiă somaP) de bani adivărul nimini n^au ştiut (adevărul n-am ştiut P) M.P//13 patru pungi B,C/ şi apoi B.C//14 Iară adevărul nu să ştiîe pentru cîe B,E,G,V/ să C/adevărul C/ce 6/ fost B,C/acîa B//15 Zicea unii C, Şi unii dzicea V/hiiJfi C,V/ Zmucilă C// 15-17 Că unii dzicea că i-ar fi pîrît Iordachi Rusăt vornicul cel bătrîn precum că ar fi B,E,G//15-2 *lipseşte* Dzice unei...cu năpaste. M.P//16 *lipseşte* iar alțîi...Rusăt V/ alții zicea C/hii]fi C/Iordachi Rusăt vornicul C,D/717 că ar hi C/ei]iei B,C/neşte voroave (vorbe V> proaste B,C,V//18 Nicolae B,C//

unei dzicea că i-au pîrît mazilii, că, cînd au pus banii steagului, i-ar hii încărcat pe unii cu năpaste.

Eşit-au la Divan şi grecul cela ce-lînbrăcas<ă> Ca<n>tacozono cu sucman, de s-au jăluit, cărei mai sus s-au pomenit. Deci Ca(n>tacozono Ilie era mort, n-ave cine da sam<ă>; numai era Gavrii Costachi sulgerul sin Gavriliță) şi Ioniț<ă> Nenul Rață postelnicul, cărei fuses<ă> soții lui Ca<n>tacozino la prinsoare acelui grec. Deci i-au pus la scară, de i-au bătut cîte cu doo sute de toîage la cur.

4 <sic>. Dece vădzindu bolarimea şi toată mazîlimea acestea fapte di-ncepătur-a lui Neculaiu-vodă, s-au foarte mîhnit şi s-au spăriet tare, cît nu s(ă> ştie unul cîte unul ce or faci şi de ce s-or apuca. Că cu banii stiagului încă îi îngreuîa, şi uşea era închis<ă> tare: nime nu întră la dînsul.

A doo dzii, a tria dzii, cînd chema cîte vrun boer la
f. 325 doo, trei / cuvinte, iar într-alt chip nu pute nime să margă

1 unii B,C]alții V/că i-ar fi pirit C/mazilii B,C/că]cum B,G,V, precum E//2 stiagului B,C/ hi B]fi C/pre B.C//3 Eşit-au atuncea B.C.E.G.V/ ***ante*** Eşit-au: 6 B, 7 E,G, 5 P/ şi grecul acela B,C]un grecu V/ce-l]pre carile (care P> îl M,P/înbrăcase B/ ***-corectat*** Ca(n>tacozono A/ Ilie Cantacozino B,D,E,G,V,M,P/ ***după*** Cantacozino ***ad.*** şi cu alții B,C,D,E,V, cu alții G//4 sucman negru M,P/de]şi B,G,V,M,P/jeluit lui Nicolae-vodă B,C,E,G,V/carei]de careli B,E,G, de care C, pentru care D/mai :sus s-au scris C.E.G, s-au scris mai sus B/ ***lipseşte*** cărei... pomenit V, cărei... Deci M.P//5 Decii Ilie Cantacozino ***B,C,B,B,G,Xjrnpt*** era mort V//5-6 n-avea cine să dea samă pentru dînsul B,E,G,V/cine da (să dea D) samă C,D/ numai ce B,C,E,G,V/ ***rupt*** era V//5-9 Hii Cantacozono era mort, iar soțiile lui, Gavriil Costachi sulgeriul Gavriliță şi Ioniță Neniul Rațul era față. Neculaiu voevoda pusu-i-au pre amîndoi -aceştie la scară M,P// 6 sulgiariul, ficior lui Vasilii Costachi vornicul şi Ioniță Neniul B,E,G/ sulgeriul ***Cj*** sulger, ficior vornicului Vasilii şi Ioniță D/ ***lipseşte*** sin Gavriliț(ă) C.V//7 Ioniță Neniul C/ ***corectat*** Rață A/Carii fusesîe soții B.C//8 Cantacozino B,C, Ilie Cantacozino D/prinsoarea B/ Decii i-au pus Nicolae-vodă B,E,G,V, Decii au poroncit Nicolae-vodă de i-au pus ***Cj*** scrar(ă) A/ de']şi B,E,G,V/ ***lipseşte*** de M,P/cîte B,C/doao sute B,C/ toîage B,C/ ***lipseşte*** la cur B,C,D,E,G, V//10 4]7 V, 5M, 6 P, ***lipseşte*** B,E,G/Decii C, ***lipseşte*** M,P/văzind boerimea C/Iară boerimea şi toată mazilimea văzind aceste B,E,G,V/mazilimea aceste C//10-H Boerii şi toată mazilime văzînd aceasta chiar încă la începutul domnii lui Necolaiu voevoda foarti s-au mîhnit şi toți M.P//11 fapte C]fapte, lucruri B,E,G, ***lipseşte Xj*** de începătură B.C/Nicolae B,C/ foarte s-au mîhnit B,E,G,V// 12 spăriîat B,C/' tare B,C]atît M,P/nu să ştiîa B,C/nu să ştie unul cu altul şi nu ştie di ci să vor apuca M,P/ce s-or face B,V, ce să vor face C,E//13 di ce (ce B> să vor apuca B,C,V/ n^>si;s^CăM,P/steaguluiB//13-14 Cu banii steagului au (i-au P> încărcat pre boeri şi pre toți; uşa M.P//14 îngreoîase B,V, îngreoiasă C, îngreuiasă D,E,G/ uşla îi era închisă tare B,D,V, uşa încă îi era tare închisă (închisă tare E,G> C.E.G/ nime ***Cj lipseşte*** nime nu întră la dînsul M,P//15 A doa zi (şi E,G> a triia (triia C> zi B,C,E, G/chiema B,C/ vreun ***Cj*** boiariu B, boiar ***Cj*** doao B,C/ cîte pe vreun boiariu cîte la doao E,G// 15-2 Şi din spătărie încolo mai înlăuntru nimenea nu putea întră, A doa dzi, a triia dzi cînd chiema cîte vreun boiariu, la doao, trii cuvinte, iar într-alt chip nu putea nime si margă la dînsul, nici boiarii, nici mazilii, fără numai V// 16 trii B,C/ iară ***Bj*** nu pjtea nime B, nime nu putea C,D, nimine nu pute M,P/ niargă]intre M,P//

la dînsul. Din spătărie încolo, maiînluntru nime nu pute întră, nici boiari<i>, nici mazilii, făr<ă> cît numai Ramadan pos(telnicul) şi Spandonachi căminarul şi Sculiecă(mă)rasul dinluntru, ce îera tălmaci. Că Neculai-vodă moldovenesşte nu ştie, ce îera un lucru pre cu năcaz boîarilor şi țării.

Şi-ş ține lucrurili nalte, la mîniîe aprig, numai nu ține pre mult. Vre să stăpîne<a>scă Moldova ca Po<a>rta Turce<a)scă, cu mărire mare.

Şi era om învățat fo<a>rte, bun cărturar. Şi desfătării, voro<a)ve de glume, nemic nu s(ă> făcea înainte lui. Şi conoscător la o<a>meni, şi la cine-i slujiîa bine, arăta dar. Numai mînie ce o ave, strica celi bune a lui. Că-i era şi lui cu greu, că nu ştie rîndul țării şi nu putea pe boiarii să-i supuîe cu chivernisala, dup<ă> cum era voe lui.

5. Că boiarii, dup<ă> ce-1 vădzur<ă> cu aceste lucruri tari că începe asupra lor, şi-ncepur-a fugii. Lupul, ficiorul lui Gavriliț<ă>, Catargiul, Manolachi Rusăt vornicul, Costantin Costachi comisul, Dumitraşco Răcoviț(ă) hat-

1 Şi din B,C,E,G/ spătăriîe B/ mai încolo, mai ***Gj lipseşte*** încolo M,P/ lăuntru B,C/ nimenea B,E,M, nime ***Cj*** putea B.C//2 boiarii B, boiarii ***Cj*** mazilii B,C/ fără ***Cj*** fără de cît B,D,E,G,M,P/Ramandi P//3 postelnicul C, vel-postelnic B,D,E,G,V/ cămănariul B,C/ Sculi B, Sculic C/cămăraşul B.C//4 din lăuntru B,C, ***lipseşte*** M,P/ ***după*** lăuntru ***ad.*** precum iaste acum cămăraş al doilea C/ cejcareli C, că aceştie (îi M> M,P/ era B.C/ tălmaci]dragoman, adecă tâlmaci B,E,G,V/ Nicolae ***B,Cf*** voevoda M//4-5nu ştiîa limbă moldoveniască cînd vinisă dintîişieraB,E,G,V//5 moldoveneşte ***Cj*** ştiîa ***Cj*** ce]şi C,M,P/ era ***Cj*** prejfoarte M,P/ necaz C]greu V/boerilor ***CU*** 6 Şi îş ținea lucrurile înnalte B,C, Toati lucrurile lui îşi ține înalți M,P/ şi la mîniîe'era B,E,G,V/ era aprig C,D,M,P/ numai]insă M,P/' ținea B,C// 7 ***lipseşte*** pre M,P/ Vrea ***Bj*** stăpîniască B,C/ ca]ca la M,P/Poarta Turcească B.C//8 cu mare mărire B,E,G,V]şi cu mari slavă M,P// 9 ***lipseşte*** Şi M,P/ Era om foarti învățat M,P/ foarte B,C/ foarte învățat ***Gj rupt*** fo(a>rte, bun V/ ***lipseşte*** Şi D,M,P/ desfătări B.C//10 voroave B,C]vorbe V/ glume ***Cj*** nemică B,C/nu să B,C, ***rupt*** V/înnaintea B.C//11 Şi cunoscătoriu C, Şi era foarte cunoscătoriu B,E,G,V/ oameni B,C/ ***lipseşte*** şi M,P/ cine-ijcîei ce-1 B, cei ce-1 E,G,V, cei ce-iC/iiarăta P//12 dar]har M, hatîr ***Bj ad. marginal*** Numai C/mîniia B,C/ însă ace iuțală a lui, cîti odată strica pri celi buni. Dar şi lui îi era cu greu M,P/ avea, strica cele bune B,C// 13 Dar îi era şi lui cu greu că nu ştiîa C,V, Numai ii era cu (***lipseşte*** cu G) greu şi lui că nu ştiîa B,E,G//13-14 şi pre boerii nu-i pute să-i supui casăchivirnisascățaraM.P/ pre B,C/ boiari B, boiari ***Cjj*** 14 schevernisala A/ după ***Cj*** după cum ii era voia lui B,D,E,G,V/ voiaC// 15 5]7 B,M,P, 6 C, 8 E,G/ CăJIară B,C,D,E,G,V, ***lipseşte*** M,P/ după ce îl văzură C, după cel îl văzură pre Nicolae-vodă B,E,G,V/ aceste B,C/ tare B,C ***lipseşte XIj*** 15-16 Boerii s-au îngrozit de lucrurile celi tari a lui Neculaiu voevoda şi au fugit prin țări streini M,P// 16 începe B,C/ începură B,C/ fugi B,C/ Lupul Costachi ***Cj*** Anume Lupul D/ Anume Lupul Costachi, ficior lui Gavriliță vornicul B,E,G,V/ ficior lui ***Bjj*** 17 Gavriliță vornicul şi Catargiul şi Manolache ***Cj*** şi Ilie Catargiul B,E,G,V/ Ilie Catargiul D, ***lipseşte*** M,P/ şi Manolachi B,E,G,V// 18-1 şi Costantin Costachi comisul şi Dumitraşco Racoviță hatmanul şi alții B,C,E,G, şi Dumitraşco Racoviță hatmanul şi Costantin Costachi comisul şi alții V//

f. 325v manul şi alţîi mai de gios / fugiră în Ţara Ungure<a>scă. Banul Zmucil<ă>, Luca visternicul, Rugină, Abăza, Dedul spătar, Miresştii, ficiori<i> lui Iordachi vornicul Rusăt fugiră în Ţ<a>ra Leşască. Că pe Iordachi vornicul Rusăt îl închises<ă> într-un beci, la curte, cu lacăt încuet, de nu-ntra nime la dînsul, făr<ă> cît numai baş-bulubaş, cîndu-i duce de mîncat. Şi i-au luat şi 10 pungii de bani şi nu-l mai slobodzie. Ce pîn' s-au mazilit, tot la închiso<a>re l-au ţinut, arătîndu-i pricină că el au învăţat pe turcii balgei, de-l pîrăscu la Po<a>rtă că cere turcilor cornărit de boi<i> de negoţ, şi ei pîn-atunce nu dedes<ă>. Şi s<ă> duses<ă> de-l pîrie la Po<a>rtă, şi Neculaiu-vodă prepune că cu îndemnarea lui au mărsu de-l pîrăscu.

Aşijderea şi boiarii ce fugis<ă>, cărei mai sus să pomeneşte, iarăşi îi dzice că cu îndemnarea lui au fugit şi fug.

6. Pe Ghiorghiţă Mitre, visternicul lui, nu trecus<ă>

1 şi şi alţii M/ *lipseşte* mai de gios B,E,G,V/ fugirăjaceştie toţi au fugit M,P/ Unguriască B.C//2 IarbanulC,D/Iară Savin banul Zmucilă B,E, Iar Savin Zmugilă banul G/ şi Luca B,E,G/ visternicul B, vistiernicul *Cj* şi Pavăl Rugină B,E,G, Pavel Rugină comisul C//2-4 Iară Dediul spătariul şi Savin banul Zmucilă şi Luca visternicul şi ficiorii vornicului Iordachi Roset şi Pavel Rugină şi Abăza şi Mereştii, aceştiia fugiră V/ Dediul spătariul C//3 Mereştii CJMileştii M.P/ ficiorul M,P/ şi ficiorii vornicului Iordachi Rusăt vornicul, aceştiia fugiră C/ficiorii vornicului Iordachi Rusăt *D/lipseşte* vornicul M,P// 2-4 şi Iliîe Abăza, Dediul spătariul şi ficiorii vornicului Iordachi Rusăt şi Mereştii, aceştiia fugiră în Ţara B,E,G//4 fugirăjaceştie au fugit M,P/ Ţara *Cj* CăJIar B,C,E,G,V/pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* vornicul M,P// 5 îl închisesîe B,C]l-au închis M,P/ beciu B/ la curte domniască B,E,G,V, la curtea domniască supt scară D/ lacăt *Cj* încuiat *Cj* încuiat cu lacăt B,E,G,V/de]şiM,P//6 nu întră B,C/nimini nu intra la dînsu M,P/ *lipseşte* făr<ă> cît M,P/ fără numai B,C,D,V, fără de numai E, fără de cît G/baş-bulucbaş B,C//7ducea B/cînd îi ducea mîncarea C,V, cîndu îi ducea bucate de mîncat <de mîncare G) E,G, cînd îi duce mîncari *(de* mîncare P) M,P/ *lipseşte* şi[2] M,P/dzece B, zece CJcîteva V/pungi B,C/ *lipseşte* de[2] M,P// 8-13 nu l-au mai slobozit pînă ci i-au vinit mazilie. Necolaiu voevoda au cerşut (cerut P) şi di la tur•ci<i) negustori cornărit pre boi. Turcii s-au dus la Po(a>rtă şi s-au jăluit iar Necolaiu voevida prepune cum că cu îndemnare lui Iordachi Rosăt îi pîrîsc acei turci la Po(a>rtă <la Poartă acei turci P) M.P//8 slobodziia B,C/ pînă B,C/ mazilite, mazilit Nicolae-vodă B,E,G/ închisoare B,C// 9 *lipseşte*elV/pre B.C//10 balgiiB.C/ pîrîia •C,D/Poartă B,C/ că cerea B,C, că le cerea E/boii B.C//11 ei]îei B/pînă B/ *lipseşte* şi ei... nu dedes(ă) *Cj* nu didesîe niciodată cornărit B,E,G,V//12 să dusesîe turcii balgii *(lipseşte* balgii C> de-l <de îl C>pîrîia pre Nicolae-vodă *(lipseşte* pre Nicolae vodă C> la Poartă iar <şi C) Nicolae <Neculae C) B,C,E,G,V/ prepunea B.C//13 luijvornicului Iordachi Rusăt B,E,G,V/au mărsujmărsese *Cj* au mărsu turcii D/ au mărsu turcii de-l pîrăscu la Poartă B,E,G,V/ de-l pîrîia C//14 Aşijderea]Şi cum că M,P/şi]pentru B,C,E,G,V/boiarii C/ce fugisă B, carii fugisă C]cei ci au fugit M,P/ carii B,C/ să pomenesşte]s-au scris B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* cărei mai sus să pomenesşte M.P//15 iarăş îi zicea vornicului Iordachi Rusăt *(lipseşte* Rusăt V> B,E,G,V/zicea •*Cj lipseşte* îi dzice că M,P/ îndemnare *Cj* lui]vornicului Iordachi Rusăt D/ *lipseşte* şi fug M,P//16 6]8 B, 7 C, 9 E,G,V, 11 M, *lipseşte* D,P/Iară pre C,V/ Gheorghiţă *Cj* visternicul B, vistiîarnicul *Cj lipseşte* lui B,C,D,E,V/ trecusă *Bjj*

şes<ă>, şepte luni a domn<i>ei, şi-l mazîlis<ă> şi-l închise-se) la simeni. Şi i-au scădzut la sam<ă> cheltuiala, de l-au scos cu cîţiva bani dator năpasşte\ Şi l-au orînduit la lefe, de-l lega slujitorei şi punea puşcele cele marii f. 326 peste dînsul. Acestu fel de scopos / începus<ă> Neculai-vodă asupra boîarilor de le făcea.

7. Iară ţărîi, prostimei, vrea să le arete milă şi dreptate şi vrea să le ţie de parte. Scoses<ă> rumtă cu pecetluituri, roşii, să de de 4 ori întru an, numai nu pre pe putinţă ce canu încărcaţi, că ave zlotaşi<i> sil<ă> să înbrace soma, şi mazilii iar era încărcaţi peste putinţă la som<ă>.

8. Pe la toate margineli aleses<ă> boiarii de cinste, capete, de le dedes-în sama lor ţinuturili, pîrcălăbiele şi stărosteile. Şi făcus<ă> mulţime de cărţii de slobodzii, de le dedes<ă> la mîn<ă>, de făce sate. Şi s-început-a să faci multe sate pe margine, şi s-ar hi fostu întemeiat ţara de oameni, numai nu ţinu mult domnie. Că nu s-amesteca nime, să înble alţii zlotaşi de la curte, fără cît boiarii

1—6 Mazilit-au şi pre Mitre Ghiorghiţă; închisu-l-au la siimeni; scăzutu-i-au la samă cheltuiala, pusu-i-au năpasti şi apoi l-au orînduit la lefi; slujitorii îl lega şi pune M.P//1 şease B, şasîe *Cj* şapte C/ domnii lui B, domniii lui C,E,G,V/ mazilisă B, mazilis<ă) C, mazilisă din vistiernicie E,G, mazilisă din boiarie V/ <şi îl C> închisesîe B.C//2 siimeni B,C/ samă B,C// 3 datoriu B, *lipseşte Gj* năpaste B,C, *lipseşte* v//4 lefe B,C/ slujitorii B,C/ puşcili B, puşcile *Cj* cele mari B.C//5 preste B,C]pre M,P/ Acest B,C, Şi acest M,P/ fel B,C/ începusă B,C]au început M,P// 6 Nicolae-vodă B,C/ voevoda a face boerilor M, a faci Neculaiu-vodă boerilor P// 7 7]9 B,P,8 C, 10 E,G,V, 12 M/ *lipseşte* Iară M,P/ prostimii B,C/ prostimei *după* dreptate V/ arate B,C/ dreptate *Cjj* 8 şi vrea] vrînd M,P/' Scosesîe B,C, Scos-au M,P/ ruptă B,C/ *lipseşte* cu D/ pecetluituri B,C//9 să dea B,C/ patru B,C/într-un *Cj* numaijînsă M,P/pre chiar M/ *lipseşte* pe P//10 ce i-au cam şi încărcat M,P/can B,C/ *după* încărcaţi *ad.* oamenii D/ că]fiindcă M,P/ avea zlotaşii C, zlotaşii ave M,P/avea boiarii zlotaşi B,E,V/silă B,C]poroncă M,P/ înbrace B,C// 10-11 *lipseşte* că ave... încărcaţi *Gjj* 11 somemari C,D,V, some mari de bani B,E/ *lipseşte* şi M,P/mazilii B,C/ iară B, iarăş *Cj* preste B/preste putinţa lor la somă C,M,P//12 8]9 C, 11 E,G,V, 14 M, *lipeşte* B,P/ Pre Cjlară pe B,E,G,V/ marginili B, marginile *Cj* alesesîe B, alesesîe C]au orînduit M,P/boîari B, boiari *Cj* cinste B,C// 13 *lipseşte* capete M,P/ de le didesîe B,C]şi au dat M.P/ *lipseşte* ţinuturiUC/pîrcălăbiile (pîrcălăbiile C) şi stărostiile B,C, *lipseşte* M,P// 14 Şi făcusă B,C] Făcut-au M,P/ mulţime *Bj lipseşte* de^/cărţi B,C/slobozii B.C//15 le]să E,G/ le didesîe B,C// 15-17 şi le-au dat în mhnile acelor boeri şi au început a să strînge sati şi slobozii mulţi pre margini şi s-ar fi întemeiat ţara cu mulţi oameni dar n-au ţinut mult domniia M.P//15 la mîna boîarilor de striga milă şi făcea sate B,E,G,V/ mînuli boiarilor C/făcea sate *Cj* Şi începusă B,C,E,V//16 face B,C/ sate B,C/ pre *Cj* margine B,C/ ş-ar fi fost B,C/ş-ar fi întemeiat E,G// 17 n-au ţinut B,E,G,V, nu i-au ţinut C, nu-i ţinu D/ multjmultă vreme *GJ* domniîa *Bjj* 17-18 *lipseşte* Că... să înble M,P/să B.C//18 umble B,C/ alţi *Bj* alţi zlotaşi, boerenaşi de curte, sau alţi boiari, fără de cît *Cj după* curte *ad.* boerenaşi D, nu să mai triimite M,P/ curtea domniască E, *Gjlipseşte* de la curte V/ fără de cît D,fărăde cît numai B,E, G]ce numai V,M,P//

acie ce le iera dați în sama lor, de iera capete pe margene"; şi ave şi vreme de vinit mojîcii, că era oştii pe hrănită.

9. Atuneea Pitrici Alexiiovici, înpăratul moschicescu, începus<ă> tare a s<ă> întări şi din puteri şi din nume, cît lua cetățile Şfedului. Şi atunce au luat şi cetate cea vestită în lume şi tare, anume Rîga. Şi într-alt chip cu războiu nu o putea lua, fă<ă> de cît au făcut meşterşug /

f 326v cu nişte cambarale cu otravă, care ținea o cambara 50 de pungi de bani cheltuiala. Şi aruneînd acele cambarale în cetate, i-au lovit o moarte pre şvedzi, cît le-au căutat a să închina, că să spărîase că n-a mai rămîne nime. Şi cu acel meşterşug au luat moscalii Rîga de la şvedzi. Şi alte cetăți multe şfedzeşti le tot bătea şi le lua; că Şvedul atunce, în nădejde Turcului, era la Tighinea pribag.

10. Iară Avgust, craiul leşesc, iarăş cu oastea lui cerca pre Ieşi care era haini împotriva lui, de ținus<ă> cu Şvedul, de-i bătea şi-i goniîa den țară.

1 aceia B.C/era[1-2] B,C/dat C.V.date *JZjdupă* lor *ad.* ținuturile B,E,G//1-3 boerii ci era orînduiți pre la ținuturi, acie strînge tot birul (toati birurile P> şi pute şi țăranii mai pre lesni să-şi isprăvască. Petru Alexiovici M,P/pre C/margine B, margine *Cjdupă* margine ad.numai aceia umbla prin oameni cu slujbe B,E,G,V//2 avea *B.Cjrepetă* si[2] A/vreme B,C/mojîciilțăranii B,C,E,G,V/ era oşti pe marginili Țărîi Leşeşti, pe hrănită B,E,G,V/oşti"pre C//3 9] 10 B,C,12 E,G,V,16 *M.lipseşte* P/Iară *'(lipseşte* G>atuncea, pre aceli vremi, marele Petrî Alexieviciu, înpăratul Moscului începusă B,E,G,V/Atuncea mareli Petr(u> Alexievici, înpăratul Moscului C.D//4 începus(ă)]au început M,P/tare B,C]foarte M,P/a să întări B,C/putere B,C,D/nume B,C//5 *lipseşte* cît M,P/luoa B,C/ Şfedului]craiului şfedzăscu B,D,E,G,V/Şi atuneea B,C, *lipseşte* M,P/Luat-au şi cetate ce slăvită şi vestită M,P/cetațea B.C//6 *lipseşte* în lume E,G/tare]foarti tari M, foarte şi foarte tari P/Riga *B.Cjlipseşte* cu războiu C//7 luoa B.C/fără decît B,C]numai G,ce numai V,ci M,P/un meşterşug M.P//8 neşte *B,C,lipseşte* M,P/combarale B,C,D.E,G,V/care *Bjlipseşte* care ținea M,P/ținea combara C/combara B,E,G/cincidzăci B//8-9 *lipseşte* care...cheltuiala V/cheltuiala unii cumbara 50 pungi bani M.P//9 Şi]CareV/de aceli C,D, de<cu G>acel feliu de B,E, V/combarali B,C,D,E,G,V//10 cetate C/pre şvedzi o moarte B,E,G,V/şfezi C /li-au căutat numai B,E,G,V, li-au căutat şfezilor C//11 spăriiasă C/n-a]nu va C/să spăriiase că vor peri cu toți de n-a mai rămînea nime de dînşii V/rămînea B,C/nime]nici unul M,P/nime dintr-înşii B, nime din şfezi C]nici unul dintru dînşii E.G//12 acel]ace[fel de G/cetatea Riga B,D,E,G,V/şfezi C/Şi]Cum şi M.P//13 *lipseşte* multe M,P/, şfezeşti C, *lipseşte V/după* şfezăşti *ad.* Narva şi alteli *E.Gjlipseşte* le tot bătea şi lelua M,P/Şvedul]craiul Şfedului C,D, craiul şvezăsc M,P//13-14 iar craiul Şvedului fiind atuneea bătut de înpăratul moschicescu la Poltava şi în nedejde turcului(înpăratului turcescu G)că-i va da oaste intr-agiutoriu asupra Moscului era pribag la Tighinea B,E,G,V//14 atuneea C, *lipseşte* M,P/ nedejde C/era]şîde M,P//15 10] 12 B, 11C, 13 E,G,V, *17 TAjlipseşte* Iară M,P/leşescu C/iarăşi *Bjlipseşte* iarăş cu oastea lui M,P/ oaste B//16 cerca]căuta C,E,G,V/ carii era B.C] cei M,P/ înprotivalui B,C, *lipseşteM.VIda* ținusăB,C]ci au fostținut M.P//17 Şfedul Cjcraiul Şvedului B,D,E,G,V/ de-i]îi V.M.P/ goniîa]izgonie M,P/ den țară]din Țara Leşască B,C,E,G,V//

Atuneea s-au tîmplat un răimentar a craiului Avgust, anume Sminghilschii, cu o samă de oaste, de-u lovit pre voevoda Chiovschii, fiind hain craiului, şi l-au prins viu, nevătămat. Şi ducîndu-1 acel reimentar la stăpînu-său, craiul Avgust, cădzut-au voevoda cu rugăminte la Sminghilschii, ca să nu-1 ducă la craiul sau la moscali, ce să fugă cu dînsul şi să ție amîndoi. Şi s-au adeverit cu giurămînt că-i va da o fiică a sa după dînsul, de-1 va face ginere, şi multă bogăție şi tîrguri de a lui îi va da.

11. Deci Sminghilschii îndată l-au credzut şi s-au făcut una cu dînsul, şi au fugit amîndoi într-o parte <de>

f- 327 i . / Şi au strîns altă'oaste şi aşea îmbla tot din loc în loc noapte, pe unde găsiîa oaste de a craiului sau moschicească, de strica, că era om harnic şi de treabă la războiu acel rămentar Sminghilschii.

12. Dar de la o vreme nu l-au încăput vremea să poat-îmbla <prin> Țara Leşască cu poghiazul, că s-umplus<ă> țara de mo<scali> şi de saşi, şi-i goniîa ca pre o fiiară sălbatecă <din> loc în loc. Ce numai i-au căutat a

1 *ante* Atuneea: 14 E,G,V/ *lipseşte* Atuneea s-au tîmplat M,P/reimentar B,C/pre anume B,E,G,V// 1-5 Smighilschii rementariul al craiului Avgust cu o somă di oasti au prins pre voevoda Cheovschie, fiind şi acela hain şi-1 duce la craiul Avgust M,P// 2 Smighelschii B,C,D,E,G,V/de au B,C//3pre Juzef Potoțchii, starosta Halețchii, voevoda Chiovschii E/ fiind zmilnic, adecă hain V/prinsu B,C/ Şi vrînd acel reimentar să-1 ducă C, Şi vrînd să-1 ducă acel reimentar pre voevoda Chiovschii la V//5 *după* voevoda *ad.* Chiovschii B,C,E,G,V//5-1l Voevoda Cheevaschii au căzut cu rugăminți la Smighelschii şi cu mari făgăduință, numai să nu-1 ducă la craiul leşăsc. L-au crezut Smighelschii că-i făgăduisă <Jcă făgăduindu-să M> că 1-a faci gineri şi-i va da multă bogății, tîrguri şi sate şi s-au făcut şi el una cu dînsul M.P//5-6 cu rugăminte la acel reimentar, la Smighelschii B,E,G,V//6 Smighelschii C,D/ craiul Avgust B,C,D,E,G,V/sau]nici E//7 s-au]i-au B,E,V//8 pre o fiică C,E/dupre B//9 ginere B/ bogățiîe C/de a-i lui C/tîrguri de a-i lui i-au adeverit că-i va da B,E, G,V//10 11] 13 B, 12C,15E,G,V/ Decii B,C/Smighelschii B,C,D//11-12 *lipseşte* şi au fugit., .loc. M,P//12 deloc B,D,V, de locu C,E/ strînsu B,C/oaste B,C/asîa B, aşa *Cj* umbla B,C/tot umblaM.P/locu[1-2] *Bjj* 13 noaptea B,C/şi pre unde B,C,D,E,G,V// 12-13 în loc strîcînd noapte oaste leşască şi moschicească M.P//13 craiului Avgust C/craiului leşescu sau oaste moschicească o strica B,E,G,V//14-17 *lipseşte* că era om cu... poghiazul, căM,P//14 de]o C/harnic] foarte harnic B,E,V/triabă B.C//15 reimentar Smighelschii B,C,D,E,G,V//16 12] 14 B, 13 C, 16 E,G, 15 V/vreme[1-2] B,C/ nu l-au mai D/ poată *Cjj* 16-17 nu i-au (l-au mai încăput vreme să mai poată umbla pin Țara Leşască B,E,G,V//17 umbla C, *ad. marginal* D/pin C,D/podghiazul B, poghiiazul *Cj* să umplusă B, să umplusă Țara Leşască C.D//17-19 Țara Leşască s-au unplut di moscali şi gonie pre voevoda Chiovschie (Cheevischii M> şi pre Smighelschii din loc în loc, ca pre o fiiară sălbatică M,P//18 moscali B,C/ *după* sasi *ad.* de a craiului Avgust de la Saxoniîa *B,JL,G,\jdupă* goniîa *ad.* pre voevoda B,V, pre voeveda Chiovschii C,D,E,G//T9 fiară *Bj* sălbatică B,C/ din B,C,D/ locu[1-2] B/Ce numai ce B,E,G//

lâsa Țara Leșască și au intrat în Țara Unguriască. Și acolo încă n<-avea> odihnă voevoda de Avgust-craiul.

13. Și de acolo au luat munții, fără drum, în lungu, pîn-au dat la Cirimuș și au eșit la Vejniță, în Țara Moldovei, numai cu vro 300 de oameni. Și-ndată au și trecut codrul, de au luat Siretiul în gios la **Iași,** că se temea de moscali, că-1 goniîa din urmă. Că sta moscalii de pază din Cirimuș pînă în Ihorluc, om de om. Numai el, cu mare meșterșug, au scăpat de au eșit în Moldova, că au făcut veste că lesă mai din sus pre Prut la Colomîe. Și alergînd de la strajă moscalii să-i ție calea, el mai pri din gios au eșit în Moldova.

14. Și după ce-au venit la **Iași,** s-au împreunat cu Nicolai-vodă, și i-au făcut cinste pre obiceaiu, ca unui
i. 327v domn strein. / Și după ce-au trecut trei, patru dzile, s-au dus la Tighinea, unde era și craiul șvedzescu. Și nezăbovind la Tighinea, ș-au lăsat oaste acolo.

Și i-au scris cărți craiul șvedzesc și l-au trimis sprinten la Poartă. Și au zăbovit acolo la Poartă vro treidzăci, patrudzăci de dzile. Multe mestecături, turburări și îndemnări au făcut, ca să strice turcii pace cu moscalii. Ce veziriul nu priimiia să strice pace.

l'*după* Leșască *ad.* și au trecut munteli B,G,V/ întrat]trecut E/ Voevoda Chievischii aii lăsat Țara Leșască și au trecut M,P//2 Iară acolo, în Țara Unguriască <încâB,V> nu avea odihnă voevoda Chiovschii de Avgust, craiul leșescu B,E,G,V/ Ci nici acolo nu ave M,P/ nu avea/ voevoda Chiovschii C,D, *lipsește* M,P/ craiul leșescu C,D,M,P// 3 13] 15 B, 14 C, 17 E,G, 16 V, 13 P, *lipsește* M/ *lipsește* Și de acolo M,P/ Luat-au M,P/ fără de drum B,C,D, E,V/ *lipsește* în lungu M,P/ pînă B.C//4 la]în M,P/ Vijniță B,C/ Moldovii B,C//5 numai]și n'umai M,P/ vreo *B,Cj lipsește* M,P/trii sute *BCjli'psește* de M,P/îndată B,C/ *lipsește* Și <î)ndată M.P//5-7 Au trecut codru, au mersu pre Șiret în gios și așa au vinit la Eși. Mari griji au avut el di moscali, fiindcă-1 gonie M.P//5 de²]și B,C,E,G,V//6 *după* gios *ad.* și au mărsu B,E,G,V//7 *lipsește* în C//8 Iuhurluc B,C,D,E,G,V/tot om de om B,E,G,V/ Numai]însă M.P//9-11 *lipsește* că au făcut... în Moldova M, P//9 că va săiasă B,C,E,G,V//10 pe B]de G/Cc-lomîia C, Colomîia în Țara Leșască B,E,G,V// 10-11 Și alergînd moscalii de la straje să-i ție cale, iară el <mai B> pre din gios au eșit în Moldova la Vijniță B,E,G,V// 10 straje C//11 preC//12 14] 16 B, 15 C, 18 E,G, 17 V, 22M, *HpseșteBj* după cîe<ce C> au vinit B,C/ înpreonat B,C//12-13 Voevoda Chievischii, după ce au vinit la Eși, l-au priimit Necolaiu voevoda cu mari cinsti ca pre un domnu strein M,P// 13 Nicolae B,C/ *după* făcut *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/ cinste *Bj* obicîai B, obiceai C//14 domnu B,C/ streinuB/după ele au trecut *Bjlipsește* ce-a trecut trei M,P/trii B//15 unde B,C/ unde era și]la *M.Blipsește* și¹ E,G/ șvedzăscu B, șfezescu C//15-16 *lipsește* Și nezăbovind...acolo. B,E,G,V,M,P/'oastea C//17 craiul șfezescu cărți C/ triimis sprintin C/ Și l-au trimis craiul șvedzăscu pre voevoda Chiovschii la Poartă sprintin B,E,G,v// 17-19 Iar craiul șvezăsc i-au scris cărți la Po<a>rtă. Și lăsîndu-și oaste la Tighine la craiul șvezăscu s-au dus sprintin la Po<a>rtă. 40 zili au zăbăvit la Poartă și mulți amestecături M,P// 18 zăbăvit B,C/ vreo triizăci B,C// 19 *după* zile *ad.* și mai bine B,E,G,V/ Și multe B,C,E,G,V/ amestecături D,G//20 *după* făcut *ad.* acolo la Poartă B,E,G/ pacea *Bj* pacea turcii E//21 *lipsește* Ce M,P/ Viziriul n-au priimit să strice pace P/ strice pacea *Bj* pacea *Cjj*

15. Iară împărățiîa, înțelegînd din voevoda Chiovschii cum să întemeiadză Moscalul despre toate părțile, au mazilit pe veziriul și pre Iusuf, pașe Tighinii, căci sta pricini să nu strice pacea, și au pus vezir pre Uman-pașîa Chipruliul.

Atunce au găsit vreme la acel vizir și Mihai voevoda de au eșit din Edicula. Și încă i-au dat veziriul lui Mihai-vodă și 10 pungi <de> bani, din visterie împărătească, jăluind că i-au luat cînd l-au mazilit.

Dar acest vezir n-au fost trei, patru săptămîni, și l-au mazilit și pre acesta, căci nu era lacom și vrea să ție pravila lor cea veche. Și împăratului așea nu-i plăcea.

16. Apoi au triimis împăratul de au adus pe Mehmet-pașia Baltagiul, care mai fusese vezir mai nainte, într-alt /
f. 328 rînd, și l-au pus vezir al doile rînd.

Deci acel vezir Baltagiul îndată au și trimis la hanul, de l-au chiemat la Poartă la sfat, și au și stricat pace. Și au dat poronca în toate părțile, de vară să s<ă> gătedze de oaste, și au închis și pre solul moschicescu în Edicula.

17. Și au scris împăratul turcesc cărți la craiul Șvedului la Tighinea, precum nu l-a lăsa în streinătate! Și

115] 17 B, 16 C, 19 E,G, 18 V, 24 M, 14 P/Iară înpărățiîa C, Iară înpărățiîa turculu; B,E,G,V]înpăratul P, înpăratul turcescu M/ ințălegînd B,C// 2 cum că M,P/ Moscalul]moscalii M,P/despre]de B,E,G,V// 3 pre B,C/ pășea B, pașîa C/ căci] pentru căci D, pentru că E,G, căci <căM> amîndoi M,P/ *repetă* îi sta pricină M// 4 pace C/ *după* pacea *ad.* înpărățiîa turcului cu Moscul B,E,G,V, cu moscalii M,P/ Iman G/ Chiupruliolu C// 6 Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ vreme B,C/ Mihai-vodă B,C,E,G,V// 6-7 Mihaiu voevoda Racoviță s-au găsit vreme la acesta vizir și l-au slobozit din Edicula M,P// 7 *după* eșit *ad.* de la închisoare B,E,G,V/ *lipsește* veziriul lui Mihai-vodă M,P// 8 dzece B, zece *Cj* de bani B,C,E,V/ vistieriîa B, vistierie *Cj* înpărătiască B.C//9 jeluind C, jeluind Mihai-vodă B,D,E,G,V// 10 trii B,C// 10-12 înpăratul turcescu, văzind pe viziriul că esti om nu lacom și vre să ții pravila lor ce vechi și înpăratului așa nu-i place, presti patru săptămîni l-au mazilit și pre acesta M,P// 11 *după* mazilit *ad.* înpărățiîa B,E,G,V/ căci]pentru că E,G/ să țiîe B// 12 *după* veche *ad.* turcească B,C,D,E,€-,V/ înpăratului C/ așîa B, asa *Cj* nu-i plăcîa *Bj/* 13 16] 18 B, 17 C,D, 20 E,G, 19 V, *lipsește* M,P/ *lipsește* Apoi M,P/ trimis *Bj* Triimi-s-au M,P/ înpăratul B,C/ pre B,c// 14 pașa C/ carele B,G,V, careli C,D/ fusesîe B,C/ vizir *Cj* înnainte C, înnainte vreme B,E,G//14-15 carile au <și P) mai fost vizir și iarăș pre dînsul l-au pus viziriu M,P// 15 *după* vezir *ad.* iarăș B, iarăș de *G!* doilea *Cj lipsește* al doile rînd M,P// 16 Decii acel B,C, *lipsește* M,P/ vizir *Cj* Viziriul Baltagiul M,P/ Mehmet-pașa Baltagiul B,E,G,V/ *lipsește* și M,P/ triimis C/ *după* hanul *ad.* tătărăscu în Crîm B,G,V//17 *lipsește* la Poartă E,G/ au stricat M,P/ au și stricat turcii *(lipsește* turcii V> pacea (pacea turcii E> cu moscalii B,E,G,V// 18 Și îndată M,P/ *lipsește* de vară să s<ă> gătedze M,P/ să să găteze B, să să gătiască C,D,G// 19 *lipsește* și²C,M,P/ solul]rezidentul M,P// 20 17] 19 B, 18 C,D, 21 E,G, 20 V, i5 P, *lipsește* M/înpăratul turcescu B,C/ *ad. marginal* turcescu D/ *lipsește* cărți V/ înpăratul turcescu au scris la craiul șvezăscu M,P// 21 nu-1 va lăsa C// 21—1 Și i s-au făgăduit for<a>rti cum că a mijloci și-1 va înpăca M,P//

s-au adeverit pre tare precum va sta de-1 va împăca cu Moscalul pre pofta lui, de-i va da Moscul toate ce-au păgubit. Iară de nu va priimi Moscalul pace cu Şvedul, să-i întoarcă ce i-au luat, s-a bate el singur cu Moscalul, şi-i va da şi oaste, cîtu-i va trebui, de-1 va duce la ţara lui. Şi i-au trimis cîteva pungi Şvedului de cheltuială.

Şi au trimis şi pre voevoda Chiovschii şi omul de adeverinţă de la Poartă la craiul Şvedului de primăvară, să s(ă> gătească de oaste. Şi au făcut şi ferman să dea Moldova zahara oştii leşeşti şi şvedzeşti ce era la Tighinea: ialoviţi, ordzu, grîu, făină, cît le-a trebui.

18. Deci sosind la craiul Şvedului voevoda Chiovschii cu acea carte ce scriia împăratul la Şfed pentru care s-au bucurat craiul Şvedului şi ţinea acea carte de adeverinţa împăratului tot în sîn, la dînsul, La care mai pre urmă s-au

32Sᵛ schimbat într-alt / chip acea adeverinţă împărătească turcească, precum s-a vedea mai nainte, la rîndul ei.

19. Scris-au şi veziriul la craiul Şfedului, ca s(ă> trimită un om a lui de ispravă să vorovească cu dîns(ul) pentru oştire. Deci, trimiţîndu-1 la veziriul, l-au întrebat

1 inpăca B,C// 2 de-i va da Moscul toate]şi-i va înto<(a)rci moscalul tot M,P/ *după* păgubit *ad.* Şvedul B,E,G,V// 3 Iar B,C/ Moscalul]Moscul B,G,V/ pacea B,C/ Şfedul *Cj după* Şvedul *ad.* şi nu a vre M,P//4cii-au (au M> luat, apoi el însuşi să va baţi cu moscalii M,P/ să va bate D/ *după* singur *ad.* turcul V/ Moscul B,G,V// 5 *după* oaste *ad.* craiului şvedzăscu B,E,G/ *lipseşte* cîtu-i va trebui V/ va]vor M/la]tocma în M,P// 6 lui]sa *Gj* triimis C, triimis şi E,G/ pungi de bani C,D,E,V, pungi bani M,P/ Şfedului CJcraiului B,E,G,V/ dejsă-i fii de M,P/ de cheltuială craiului G, de cheltuială Şvedului P// 7 triimis *Cj* om B,C,E,G,V// 7-8 <Şi M> cu voivoda Cheevisschii au triimis înpăratul şi pre omul său di la Poartă, pentru mai bună încredinţări la craiul şvezăscu M,P// 8 Şfedului B,C/ de]şi de B,E,G,V/ prim(ă)vară B/ să să gătiască B.C//8-9 *lipseşte* de primăvară... oaste M,P// 10 zaharea B,C// 9-11 Făcut-au şi ferman cătră Necolaiu voevoda să dei din Moldova zahare, ialoviţă, grîu, făină, orzu şi di toati oşti(i) şvezăşti şi leşăşti ci era în Tighine M,P// 10 şvezeşti B.C//U ialoviţe B,C/orzu, făină de grîu, cît *Gj* li-a trebui C, li-ar trebui de agiunsu B,E,G,V// 12' 18]20 B, 19C,D, 22 E,G, 21 V, 29 M, 17 P/Decii B,C/ Şfedului *Cjj* 12-17 Voevoda Chievschii cu carte înpăratului turcescu au sosit la Tighine au dat carte la craiul şvezăscu. Datu-î-au şi banii ci-i triimisăsă înpăratul turcescu şi foarti s-au bucurat. Şi di mari bucurii ci ave, ţîne carte înpăratului turcescu tot în sînul său (lui. însă mai pre urmă ace adiverinţă turcească s-au schimbat într-alt feliu, precum M> M,P// 13 acia carte B,C/ înpăratul turcescu B,C,D,E, G,V/ Şved CJcraiul Şfedului *Cj* care *Cj* care mult B,E,G,V// 14 Şfedului B.C, acia B/ înpăratului C] înpăratului turcescu B,E,G//14-15 acea carte ce scriia înpăratul turcescu de adeverinţă la Şved, totînsîn V// 16aciaB/ împărătiască B, înpărătiască C//17 videa B,C/ *după* videa *ad.* istorie E,G/ înnainte B,C/ ei]iei B,C// 18 19]21 B, 20 C,D, 23 E,G, 22 V, 30 M, 18 P/ *lipseşte* şi B,E,G/ viziriul *Cj* Şvedului B/ să *Cj* să-i trimită B,E,V// 19 a lui]al lui C, ăl său M,P/ dînsul B, dînsu C// 20 Decii C/Decii trimiţind craiul (pre E> un om a lui la veziriul B,E,G//20-1 viziriul C,B//

veziriul ce feliu de oameni sînt moscalii şi ce feliu de războiu au.

Iar acel om a Şvedului au dzis că sint nişte oameni proşti şi blăstămaţi de tot. Iar veziriul au răspuns: „Dar de vreme că dzici tu că sint aşea de blăstămaţi moscalii, dar voi aşeşi nu sinteţi de nemic, că ei v-au bătut pre voi". Aşijderea au mai dzis acel om a Şvedului cum că muntenii sint priiateni cu moscalii, şi ce văd şi ce aud aice la Poartă, toate scriu la moscali. Iar veziriul au răspuns: „Bine fac că scriu, că de noi n-au ce scrie rău, că noi nu ne temem de nime, că avem oaste multă, şi puşci multe, şi putere mare. Şi noi nu putem să ne gătim cu taină, să nu ştiîe nime, ce cu giumătate de an mai nainte ne dăm ştire şi ne gătim, că n-avem grijă de nime. Ce muntenii, de or scrie de acestea ce le văd, că avem oaste multă, să scrie sănătoşi". Şi acest răspuns au luat omul Şfedului.

20. Scris-au veziriul de al doile rînd la craiul Şfedului,

f. :-29 să-i /' frimiţă alt om, mai de treabă, că „de la acesta n-am putut nemică să cunoscu din voroava lui".

Deci Şvedul îndată au ales alt om, mai de treabă» oficer de ai lui, şi l-au trimis la Poartă. Deci veziriul l-au întrebat şi pre acela cum ştie pentru oaste Moscului. Ce acela au schimbat voroava într-alt chip, zicînd că

1-2 Craiul şvezăsc au triimis pre omul său la viziriul. Viziriul l-au întrebat ci fel di o(a)mini sînt M,P// 1 sînt B,C/ *repetă* şi ce feliu sint moscalii *Cj* fel B/ au]facM,P// 3 Iară B/ acel om a (alC) craiului şvedzăscu (şvezescu C) au dzis B,C,E,G,V] El au răspuns M,P/ sînt moscalii B,E,G,V/ neşte B,C// 4 *după* proşti *ad.* moscalii *CI* Iară B, *lipseşte* M,P/ răspunsu B,C]zis M.P//3 de^din B,C,D,E,V/ vreme B,C// 4-6 Dacă sînt moscalii aşa proşti, apoi voi aşaşi sînteţi chiar di nimica, di vremi că ei v-au biruit pre voi M,P/ sînt B/ aşia B, aşa C//6 aşiaşi B, aşeş *Cj* sînteţi B,C nemică B,C/ eijiei B,C// 7 *lipseşte* Aşijderea M,P/ al Şvedului B, al Şfevdului C]al craiului şvedzsăcu V/ cumjprecum E//8 sînt B,C/ priiatini C] priiatini pre buni B,E,G/ cie văd B/ ci aud şi (sau P) ci văd M,P/ aicea B.C//9 toatejei di toate M,Pi *lipseşte* Iar M,P/ răspunsu C, răspunsu zicînd B,V]zis M,P/ *după* fac *ad.* munteni; B,E,G,V//10 dejpentru M,P/ ce scriîe de rău B,E,G/ că]di vremi că M,P// 11 nime B,C, nimine M/ avem B,C/ multe]mari E, mari şi multe M, mari multe P/ puterea B// 12 nu ne putem B,D,E,V/să nu ştie nime C, *lipseşte* M,P// 13 nime B/ ce]ci încă M,P/ înnainte *Cj* ştire *Cj după* ştire *ad.* unul altuia M// 13-14 *lipseşte* ce cu giumătate.,. de nime B,E,G// 14 grije *Cj* nime C, nimini P//15 serile B/ aceste *B.Cjlipseşte* de acestea ce le văd M,P/ avem B,C/ *după* multă *ad.* şi puterea mare B,E,G,V/ ei să scrie M,P/să scriîe B//16 răspunsu B,C/ Sfeduluijcraiului Şvedului (şvezesc G) de la veziriul B,E,G,V, Şvedului di la viziriul M,P//17 20J22 B,'21 C,D, 24 E,G, 23V, 32M, 18 P/viziriului C/dejşi M.P/ doilea C/Şvedului B//18 de triabă B,C] vrednic M,P, *repetă* că de la acesta A/că]dzicînd că B,E,G,V//18-19 că din vorba acelue ci l-au triimes, nimica n-au putut să cunoască M,P// 19 voroavele B,V//20 Decii B.C, *lipseşte* M,P/Şfedul Cjcraiul Şvedului M, Craiul şvezăsc P/de triabă B.C]vrednic M,P//21ofiţer B,C/ *lipseşte* oficer de ai lui M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ viziriul C//22 ştiie B; pentru]de'M,P/ oastea C/Mosculu.i]moscaluluiM,P//23 acela]acestaM,P/ vorba M,P//

moscalii, pedestrimea, iaste pre tare, mai tare decît la toate neamurile: la războiu stă ca un zid nemişcat. Că de n-au putut ei, şfedzii, să-i spargă, dar alte neamuri aşîaş n-au nici o putere să-i spargă. Fără cît el aşea socoteste, să gătească veziriul 400 tunuri, şi aşea, cu acele tunuri slobodzind o dat<ă>, dă dăo <o>ri şi de trei ori, or putea rumpe obuzul moschicescu, să-1 spargă, să facă drumuri printr-însul, lovind acele multe tunuri. Şi aşea, cu acel meşterşug, poate să biruiască pedestrimea moschicească, iar într-alt chip [ai], amintirea nu poate nime să-i pobediască. Iar călărimea moschicească iaste mai slabă.

Deci uitîndu-s<ă> veziriul la sfatul acelui oficer şfedzesc, într-acesta chip / s-au apucat a face gătirea. 329v

21. Venit-au şi hanul, după poronca împărăției, de la Crîm la Țarigrad la sfat, şi au sfătuit şi el că-i bine aşea, să facă oaste asupra Moscului. Şi au dzis, aemu, după ce or îngheța apele de iarnă, să sloboadză 2 ceambuiuri tătarii, un ceambul din Bugeag şi cu oaste lui voevoda Chiovschii prin Ucraina asupra Chiovului, iar cu un ceambul să margă Omar Goel din Crîm, pre apa Donului în sus, pîn' la Voroniş, unde sint galioanele moschiceşti

1 că pedestrime moscalilor M,P/ prejfoarti M,P/ decît toate B,C,G,V//2 niamurile B,C/ stă]că stă E, că stau B,G,V, stau D,M/ stau la războiu P/zid B,C/ *lipseşte* nemişcat B,E,G,V/ Că]Şi V//2-3 Că de n-am putut noi şvezii să-i batem şi să-i spargem B,E,G/ dejdacă M,P/ şfezii C/ să-i bată la războiu şi să-i spargă V/ dar]apoi M,P/ alte niamuri B,C// 4 aşiaşi B/ nici o putere n-au să spargă P/ putere B,C,V/ să-i spargă şi să-i bată C]să-i bată la războiu sau să-i spargă V/ Fără de cît B,D,G, Fără <de E> cît numai C,E]Numai V/ aşîa B, aşa *Cjj* 5 gătiască B,C/ viziriul *Cj* patru sute de tunuri B,C/ *după* tunuri *ad.* puşci mari E,G/ aşa *Cj lipseşte* şi aşea, cu acele tunuri B,E,G,V/ cujdintru M,P/ aceli *Gjj* 6 slobozind B/ o dată, de do<a> ori <doao ori C> B,C/ trii B,C/ *după* trii ori *ad.* şi mai de multe ori şi aşîaC//7 or puteajşi aşîa doar or putea B,E,G/ să-1 spargă]ca să-1 spargă şi M.P//8 drum M,P/ pintr-însul B/ aceli B,C/ *lipseşte* lovind acele multe tunuri M,P/ aşîa B,C] numai M.P//9 poate]vor pute M,P// 10 iară B/ *lipseşte* ai B,C,M,P/ amintirea B,C, *lipseşte* M,P/ nime B,C/ nimine nu poati P, nime n-a pute P// 11 pobediascăjbiruiască B,C,D,E,G,V,M,P/ Iară B,C// 12 Decii B,C/ uitîndu-să B/ viziriul *Cj* ofițer B,C/ şvedzăscu B, şfezescu C// 12-13 Au ascultat viziriul sfatul acelue ofițăr şvezăscu şi aşa au început a faci şi gătiri M,P// 13 întru acesta B,C/ gătire *Bjj*. 14 21]23 B. 22 C,D, 25 E,G, 24 V, *UpseşteU,Bj* Vinit-au C, *lipseşte* M,P/ înpărâțiiB.C//: 14-16 Hanul tătărăscu iarăş aşa au <s-au P> sfătuit ca să facă gătiri oştirii asupra moscalilor M,P// 15 aşîa B, aşa *Cj* că-i bine să facă aşea V/ Şi Iarăşi au zis hanul M,P/ acum C]că M.P//17 or înghieța B, vor înghieța *Cj lipseşte* de iarnă M,P/ esti bini să sloboadă M,P/ doao B,C// 18 *lipseşte* tătarîi B,C,E,G,V/ ceambur *Cj* Bugiac *Cj* un ceambur soltanul din Bugiac cu tătarii B,V, un ceambur Calga soltan din Bugeacu cu tătarîi E,G/ *lipseşte* şi M,P// 19 Chievischii să meargă prin M,P/ pin B Ocraina *Cjj* 20 ceambur B,C/ Omar Goel]el sîngur, hanul B,C,D,E,G,V, însuşi el M,P/ *lipseşte* din Crîm M,P// 21 *lipseşte* în sus B,E,G,V/ pînă B,C/ Voronij *Bl* unde B,C/ sînt B]era E,G/ galioaneli B,C//

făcute, să le aprindză. Iar de acolo a lua de-a curmedziş, de 1-a împreuna cu celalalt ceambul a sultanului si a <lui> voevoda Chiovschii.

Într-acel chip au sfătuit şi au aşădzat hanul cu împărățiia să fac<ă>.

22. Atunce era un turc, de-1 chiema Smail-efendi, şi era om de casa împăratului, din cei dinlontru. Şi era şi capichihăi hanului şi avea bun prieteşug acel turcu cu Dumitraşco beizade, fiiul lui Cantemir-vodă. Că mergea de multe ori turcul la gazda lui Dumitraşcc-vodă, şi-1 cinstiîa beizade (că poate-fi bea şi vin) şi-i dzicea beizade f. 330 în tambură. / Că aşa ştiîa a dzice bine în tambură, cît nici un țarigrădean nu putea dzice ca dînsul. Şi-i era foarte drag beizade acelui turcu. Şi atunce, la cinste, vorbind ei, i-au spus turcul toate tainele împărăteşti ce vor să să facă.

Deci Dumitraşco beizade, înțelegînd acestea, căzut-au cu rugăminte la acel turcu Smail-efendi să grăiască hanului, şi hanul împărăției, să-1 facă domn în Moldova. Şi 1-au învățat şi în ce chip a grăi, giuruind cîteva mii de galbeni hanului. Iar hanul, audzind acestea din Smail-efinde, îndat-au priimit.

1 *lipseşte* făcute M,P/ aprindză]arză M.P/ Iară *Bj* a luoa B,C, va lua *Bjj* 2 s-a <să va G> înpreună B,E, G,V,M,P/înpreuna C,D/ *după* înpreună *ad.* ceamburul D/ ceambur a soltanului B,C/ a sultanuluija lui Calga soltan *Gjj* 3 a lui B,C,D/7 4 întru acel C.' au sfătuit hanul şi au hotărît şi înpăratul aşa să facă hanul. M,P/aşezat B,C, aşăzat aşîa *Gj* înpărățiîa B.C/ *după* înpărățiia *ad.* turcului B,E,G,V// 5 facă B,C// 6 22]24 B, 23 C,D, 26 E,G, 25 V, 33 M, 19 *Bj* Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ turcu B,C/ de-1] ce-1 B,E,V/ chiema pre (*lipseşte* pre G> anume Ismail B,D,E,G,V/Ismail *Cjj* 6-7 în Țarigrad era un turcu, anumi Smail-efendi, om din cei dinlăuntru, din curte înpăratului M,P// 7 înpăratului B,C/ *după* înpăratului *ad.* credincios B.E.G/din^di E/lăuntr» B,C/ Şi acela era M,P// 8 capichihaîa B,C/ şi acel turcu ave bun preeteşug cu M,P/ priiateşug *Bjj* 9 Dumitraşco Cantemir beizade B,E,F,V/ beizadea *Cj* fiiul]ficiorul M,P/ voevoda M/ Că]Şi V/Şi di mulți ori merge la gazda M,P/ merge *Bjj* 10 turcul] acel turcu B,E,G,V/ *repetă* lui *Gj* vodă]beizade B,E,G,V,M,P// 11 beizadea C, bezaide A, *lipseşte* M,P/ că mi să pari că be şi vin M,P/ *după* bea *ad.* acel turcu B,E,G,V/ *fără paranteze* C,E/ beizadea[2] C]Dumitraşcu beizadea M,P// 12 aşîa ştiîa dzice de bine B,E,G,V/ *lipseşte* în tambură[2] E.G//13 țarigrădian B,C/ *după* dzice *ad.* bine B, bine în tambură *Bjj* 13— 14 Şi acel turc la mari dragosti ave pre Dumitraşcu beizadia M,P// 14 beizadea *Cj* Şi]Deci M,P/ Şi viindu turcul atuncîa la beizade la cinste şi vorbind Iei B,E,G,V/ atuncea *Cj* ei]Iei *Cjj* 15 taineli *Cj* înpărăteşti B,C/ *după* înpărăteşti *ad.* lui beizade B,E,G,V// 16 Decii B,C/ *ante* Deci: 27 E,G/ Şi cunoscînd Dumitraşcu beizadia aceste, au căzut M,P/ beizade B, beizadea C/ înțălegînd aceste B,C// 17 Ismail-efendi C,E, Ismail-efendis B, *lipseşte* M,P// 18 *după* hanul *ad.* să grăiască B,D,E,G,V/ înpărățiii B,C]înpăratului M,P/ să-1] ca să-1 M,P/ domnu B,C// 19 va grăi C,D/ a grăi, adică să tăgăduiască hanului cîțiva mii di galbini. Turcul Smail-efindi au spus hanului. Iar hanul M,P/ cîteva]trii B.E, G,V/ galbieni B, galbeni C//20 Iară *Bj* aceste B,C, di acea sta M/ din Ismail-efendi B,C, *lipseşte* M,P// 21 îndată B,C//

23. Deci mergînd hanul la împăratul la sfat, între alte sfaturi dzis-au şi acest cuvînt, că Brencovanul-vodă, domnul muntenesc, iaste un domn bogat şi puternic, are oaste multă şi-i de mult pre bun priîaten moscalilor. „Nu trebuîaşte la această vreme lăsat să fie domn, că poate să s{ă> hainească şi a face sminteală oştii împărăteşti. Ce trebuîaşte prins, că el ae bunăvola nu a veni la Poartă. Şi nime nu-i harnic să-1 prindză, făr<ă> cît socotescu că beizade, feciorul lui Cantemir-vodă cel mai mic. f. 330v Iaste om mai sprinten decît frate-său / Antiohie-vodă. Ce să-1 pui împărăţiia-ta domn în Moldova, că el va chivernisi lucrul din Moldova şi 1-a prinde. Că Neculai-vodă, care-i aemu în Moldova, îi grec şi n-a pute să fac-a-ceastă slujbă. Nici miîe nu mi-i drag să slujesc cu grecii".

24. Deci împăratul, cum au audzit acele cuvinte din hanul, într-acel ceas au şi răpedzit, făr<ă> de ştire veziriului, de au adus pre Dumitraşco beizade de la gazdă, cum mai de sirgu, şi 1-au adus la saraiu la împăratul. Şi îndat<ă> 1-au îmbrăcat cu cabaniţă, cu spinare de soboli,

1 23]25 B, 24C.D, 28 E,G. 26 V, 35 M, 20 P/ Decii B,C, ***lipseşte*** M,P/ Hanul au mersu îa înpăratul la sfat şi printr-alti M,P/ înpăratul B,C// 2 sfaturi]vorbi M,P/ zis-au hanul C, dzis-au hanul către înpăratul B,E,G,V/ au zis şi aceasta către înpăratul: Brîncovanul, domnul muntinesc M,P/ aceste cuvinte V/ Brînvocanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C// 3 muntenescu B.C/ domnu B.C//4 ari şi oaste M,P/ şi esti şi vechiu priiatin a Moscalului (Moscului P> M,P/ ***lipseşte*** pre bun *Gj* priiatin'B, priiatin *Cjj* 5 Nu trebuîaşte]Nu să cadi M,P/ vreme B, vreme *CI* lăsat] să-1 laşi M,P/ să fiie B/ domnu B,C/ ***lipseşte*** că *Gjj* 6 să să hainiască B,C]să va haini M,P/ s'mintială B,C/ înpărăteşti B,C// 7 prinsu B,C/ bunăvoia lui E/ nu a <va D,E> vini B,C,D,E// 7-8 n-a vre să vii la înpărăţii. Şi altul nimine (nime P> nu esti harnic {vrednic P> să-1 prindă fără di cît M,P// 8 nime B/ ***după*** harnic ***ad.*** nici poate B,G,V/ ***ad. marginal*** nici poate V/ fără cît B,C, fără de cît D,E,G// 9 beizadea *Cj* beizade Dumitraşcu, ficiorul cel mai mica lui Cantimir. CăestiM.P/ ficiorul B,C// 10 Ias<te> D/ ***lipseşte*** om D,M,P/ sprintin B,C/ frate-său B,C/ Antioh B, Antiohii *Cj* voevoda M//11 înpărăţiia B,C/ domnu B,C//11-12 Pre acesta îl puni domn în Moldova (Pre acesta domnu om pune în Moldova P> că el va chivernisi din Moldova si a prindi pre Brîncovanul M,P// 12 şi-1 va prinde B,E,G,V/ Nicolae B, Nicolai *Cjj* 13 voevoda M/ care-i acmu]carile esti domnu M,P/care-i]careiaste D/care iaste domnu în Moldova iastej grec B,E,G,V/ care iaste acum domnu în Moldova iaste grec şi nu va putea *Cj* facă B,C, facă el *Gjj* 14 ***lipseşte*** Nici... cu grecii. V/ Şi nici M,P/'mie *Cj* slujescu B,C// 15 24]26 B, 25 C,D, 29 E,G, 27 V, 21 P, ***lipseşte*** *Mj* Decii înpăratul B,C/ ***lipseşte*** cum *Gj* cum au audzit]audzind V/ aceli CJaceste B,E,G/ Auzind înpăratul aceşti di la hanul M,P// 16 întru acel *Cj* ***după*** ceas ***ad.*** îndată *Gj* au şi răpedzitlau şi trimis B,E,G,V,M,P/ au şi trimis, au şi răpezit, fără de D/ fără de ştirea B,C/ viziriului *Cjj* 16-18 fără di ştire viziriului au şi triimis şi au luat pre Dumitraşcu beizadîa di la gazdă şi cum mai în grabă l-au dus la saraiurili înpărăteşti M,P// 17 pe B,C/ beizadea *Cjj* 18 sîrgu Bjgrab' *Gj* adusjdus B,E,G,V/ la saraiul înpărătescu B,E,G/înpăratul B,C// 19 îndată B.C/îmbrăcat B,C/cabaniţă]căftan P/cu:]de *Gj* spinări B,C,E,G,V//

în loc de caftan, şi l-au pus domn în Ţara Moldovei. Şi apoi l-au dus la veziriul, de l-au îmbrăcat în caftan şi i-au dat ferman. Şi nezăbovindu-1 doaă, trei dzile, l-au şi pornit, de au venit în mezil la Iaşi salt, numai cu dz£ce, doaădzeci de oameni. Care n-au cheltuit nici un ban la Poartă, că şi tuiurile şi singeacul pre urmă i l-au trimis.

25. Atunce veziriul, la purces, au dzis lui Dumitraşco-vodă cu mare taină: „După ce vei merge în ţară, să chivernişeşti lucrul, să-mi prindzi pre Brîncovanul-vodă muntea-
• 331 nul, să mi-1 trimiţi aicea, viu. / Şi de la împărăţiîe vei avea mare dar şi cinste; în locul lui tu vei rămîne acolo domn, neschimbat".

26. Iară Dumitraşco-vodă, mulţămindu-i, s-au apucat că va face acea slujbă şi 1-a prinde. Numai au dat şi el un sfat veziriului, socotind că-i va fi de folos, iar pe urmă au cădzut cu împiadecare. Că au dzis către veziriul ca să scriîe la Brîncovanul să îndatorească Poarta cu 500 de pungi de bani, fiind aemu de trebuinţă pentru gătirea oştii. Şi Brîncovanul s-a uita la acea carte ce scrie veziriul şi n-a avea grijă de mazilie.

i locu C/caftan B,C/ domnu B,C/ în Ţara Moldovii C]în Moldova B,G,V, Moldovii M,P//2 înbrăcat B,C/ în]cu *Gj* caftan B,C// 1-5 Şi l-au triimis la viziriul, iar viziriul încă l-au înbrăcat cu caftan di domnii; datu-i-au ferman. Şi pristi trii zili l-au şi gătit salt în cai di mezil şi numai cu 20 oameni M,P// 3 ***după*** ferman ***ad.*** făcîndu-i alai pre obicîai B,E,G, pre obiceai, făcindu-i alai V/ nezăbăvindu-1 B,C/ doao, trii B,C]3,4 *Gjj* 4 vinit B,C/ numai cu cincizăci, şeasezăci (şasezăci C> de oameni B,C,D,E,G,V// 5 ***lipseşte*** de oameni *Gj* care B,C]Şi M,P/ nici măcar M,P/ că]si *Gj* tuiurili *Cj* sarigiacul C/i li-au trimis B,C,E,V// 7 25]27 B, 26 C,D, 30 E,G, 28 V, 37 M, ***lipseşte*** P/ Atuncea B,C, ***lipseşte*** M,P/ viziriul *Cjj* 7-8 Cînd au fost la purces('ul) lui Dumitraşcu voevoda din Ţarigrad i-au zis viziriul cu mari taină M,P// 8 ***lipseşte*** cu mare taină E/ vii merge B, vii merge CJ vii vini M,P/ în ţarăjin ţară, în Moldova B,E,G,V, în Moldova M,P/ chivernisăşti B// 9 Brîncoveanul B,C/ Brîncovanul domnul muntinescu, să M,P// 10 aici V, ***lipseşte*** M.P/ înpărăţiîe B,C] înpăratul M,P/ vii avea B,C//11 cinste B,C/ şi {atunci M,P> în locul lui B,C,D,E,G,V,M,P/ vii rămînea B,C/ domnu B,C// 11—12 vii rămîne domnu in Ţara Muntenească şi vii fi neschimbat M,P// 13 26]28 B, 27 C,D, 31 E,G, 29 V, 30 M, 22 P/ ***lipseşte*** Iară M,P/ Dumitraşcu voevoda au mulţămit viziriului şi s-au apucat M,P/ mulţămindu-i]mulţămind veziriului (viziriului C> B,C,E,G,V// 14 şi-1 va prinde C, ***lipseşte*** M,P/ Numai au adeverit, au dat G/ Numai] Şi M,P// 15 viziriului *Cjj* 15— 17 iară pre urmă acel sfat au căzut cu înpiedecare B,V, iar pre urmă au rămas acel sfat de au fost cu înpiedecare E,G, iar mai pre urmă i-au fost de înpedecari M, P/ înpiedecare *Cjj* 16 ***lipseşte*** Că au dzis... caM.P/viziriulC// 17 scrie C/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,Brîncovan'ul-vodăC/ sâjşi să *Gj* îndatoriască M,P/cinci sute B.C// 17- 18***lipseşte*** de M,P// 18 fiindu C/acum CJatunci M,P, la acea vreme B,E,G,V/ de trebuinţăjtrebuire P/ pentrujde M,P// 19 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G,V/să va uita C,D,E,/ce va scrie C, ce-i va scriîe B, E, G,V//19-20 Şi Brîncovanul să va (s-a P> încredinţa în cărti viziriului şi nu va ave grije de mazilii M.P//20 viziriul *Cj* nu va avea grije B,C,D,E,V/ maziliîe B//

27. Deci veziriului i-au plăcut acest sfat a lui Dumitraşco-vodă, şi au scris la Brîncovanul ca să împrumutedze Poarta cu 500 pungi de bani pentru cheltuiala oştii.

Deci Brîncovanul, ca un om cu minte, au priimit că a da, numai o dat<ă> n-a putea să-i dea toţi, că-i ţara săracă, ce pe lună a da cîte 100 de pungi, cărei să îmbracă în 5 luni, socotind că pînă la 5 luni or sosi şi moscalii, şi atunce, de or şi vrea să-i facă ceva, nu i-or pute strica nemic. Măcar că el nu ştiîa nemică de acea voroavă, dar f. 331v avea minte de să / păziîa.

Atunci s-au păzit, că l-au păzit Dumnedzeu, iar cînd s-au mîniîat Dumnedzeu pre dînsul, n-au putut să s<ă> păzască, precum înainte la rîndul lui s-a scrie.

28. Iară pre Dumitraşco-vodă l-au pornit la Iaş<i> şi i-au dzis, cînd o fi vremea să prindză pre Brîncovanul-vodă, a trimite veziriul omul său cu ferman.

Deci trimiţînd înainte Dumitraşco-vodă <pe> capegi-başe cu mazilie, împreună cu omul său, anume Dumitru Saraciul, iar Neculai-vodă nemic nu ştiîa de mazilie şi şedea la Divan de giudeca ţara.

1 27]29 B, 28 C,D, 32 E,G, 30 V, 39 M, *lipseşte Pj* Decii B,C, *lipseşte* M,P/ viziriului C/ acestjacel M,P/ *lipseşte* a lui Dumitraşco-vodă M,P//2 Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V/ *lipseşte* ca M,P/ înprumuteze B,C]îndatorească P// 3 cinci sute de pungi B,C,D,E,V/ *lipseşte* de M,P// 4—13 *lipsesc* M,P// 4 Decii B,C/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B, D,E,G,V/ *după* priimit *ad.* dzicînd B,E,G/ că va da D,E, că-i va da G, că a da acei bani V// 5 o dată B,C/ nu va putea C,D/ *după* toţi *ad.* banii D,G, banii, aceli cinci sute de pungi de bani, dzicînd B,E,V/ că ţara iaste săracă D,E, zicînd că iaste ţara săracă C, *lipseşte* G// 6 va da C,D/ o sută C/ de pungi de bani B,C,D,E,G/ *după* bani *ad.* zicînd că-i ţara săracă G/ carii B,C/ înbracă B,C// 7 în 5 luni]în cinci luni, cinci sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ la]în B,C/ cinci B,C/ vor sosi C.DJvor veni G// 8 atuncea B,C/ de vor C,D,E/ *lipseşte* şi[2] E/ să-i şi facă E/ ceva rău B,E,G,V/ nu-i vor putea B,C,V// 9 nemică B,C/ Măcarî B,C/ el]Brîncovanul-vodă B,E,G,V/ acîa B/ dară B// 11 însă atuncea C, Iară să dzicem atuncea B,E,G,V/ Dumnedzău B// 12 Dumnedzău B/ să păzască B,C// 13 precum mai V/ înnainte *Cj* la rînd să va <s-a V> serile B, istorie la rînd să va scrie E, la rînd istoriîa să va scrie G, la rîndul lui istoriîa să va scriie D/ să va scrie *Cjj* 14 28]30 B, 29 C, D, 33 E,G, 31 V, 40 M, *lipseşte* P/ Iaşi B,C// 14-16 Viziriul au mai zis lui Dumitraşcu voevoda, că cînd a fi vremi să prinză pre Brîncovanul i-a triimiti el omul său şi cu firmanul; şi după acee l-au pornit să vii la Eşi M.P//15 iau] au C,V/ *după* dzis *ad.* veziriul că B,E,G, că V/ va fi vreme B,C/să]ca să G/Brîncoveanul *Cjj* 16 triimite *Cj* viziriul *Cj* pre omul E// 17 Decii C, *lipseşte* M,P/ trimiţînd înnainte *Cjj* 17-18 Decii Dumitraşco-vodă trimiţînd pe capegi-başîa înnainte cu maziliîa lui Nicolae-vodă şi dinpreună cu omul său B,E, G,V,Dumitraşcu voevoda au triimis înnainti cu mazilie pre un capegi-başa, înpreună cu omul său M,P//18 înpreună *Cjj* 19 iară B, *lipseşte* M,P/ Nicolae B, Nicolai *Cj* nemică B,C/maziliîe B/şi]ci V,M,P// 20 şidea B,C/ *după* ţara *ad.* precum îi obiceiul domniii V//

29. Iară capegi-başe, descălecînd la scară, s-au suit în curţi, iar Saraciul, sluga lui Dumitraşco-vodă, au năvălit degrabă la beciul supt scara despre doamna, unde era închis Iordache Ruset vornicul. Şi au lovit lăcata cu baltagul, de au strîcat-o, şi au scos pre Iordachi vornicul afară şi i-au dat cărţi de căimăcănie de la domn nou, Dumitraşco-vodă.

Iar boerenaşii din cerdac, vădzînd că au scos pre Iordache vornicul, au alergat tare de au dat ştire lui Niculai-vodă la Divan. Şi îndat<ă>, sculîndu-să de la f. 332 Divan înspăimat, să timpină cu capegi-başe / în uşea spătăriei, unde-i şi dede ferman de mazilie.

30. Atuncea boerenaşii lui, grecii, începură a s-ascunde în casă despre doamna.

Şi ţara încă începus<ă>, precumu-i obiceaiul moldovenilor celor năcăjit de strîmbătăţi, să facă calabalicuri domnilor mazili.

31. Dar nu putea să-i facă nemic, că nu avea voe. Că scriîa Dumitraşco-vodă la caimacami să nu s-atingă nime de cinste lui Neculai-vodă sau de oamenii lui, ce cu mare

1 29]31 B, 30 C,D, 34 E,G, 32 V, 43 M, *lipseşte Pj lipseşte* Iară M,P/ başîa B/ *după* scară *ad.* la curtea domniască *Bj ad. marginal* suit *Dj* s-au suit pe scări E,G/ Capigibaşa au sosit în Eşi <în Eşi au sosit P), au întrat şi au discăiicat la scara ce domnească şi s-au suit M,P// 2 curţijeurţile domneşti V/ *lipseşte* iar M,P/ iară Dumitru Saraciul B,E,G,V/ voevoda M/ năvălit]alergat V//3 degrabă]drept **M,P/** *lipseşte* la beciul B,E,G,V/ unde B,C// 4 Iordachi Rusăt B,C/ vornicul cel bătîrn B,E,G,V/ *lipseşte* Şi au lovit M,P/ *lipseşte* lovit *Bjj* 5 de au stricat-o C, de o au stricat B,G,V/ Au stricat lăcata cu baltagul, au scos afară pre Iordachi Rosăt M,P/ pre vornicul Iordachi Rusăt B,E,G,V, pre Iordachi Rusăt vornicul *Cj lipseşte* vornicul M.P//6 afară]de la închisoare V/ cărţile *Pj* de căimăcămiie Bjsă fie caimacam *Cjj* 6-7 *lipseşte* de la domn... vodă. M,P/ domnu *Cj lipseşte* domn nou B,E,G,V// 8 *lipseşte* Iar M,P/ Iar boerenaşii lui Nicolai-vodă D/văzind B,C//9 Iordachi B,C, Iordachi Rusăt E/tare B//8-10 Boerinaşii ci era in cerdac au dat ştiri lui Nicolaiu voevoda. <Iar Nicolaiu voevoda M>îndată s-au sculat M,P// 10 Nicolae B,C/ *după* Divan *ad.* unde şidea de giudeca B,E,G,V/ îndată B,C/ sculîndu-s<ă> C, sculîndu-să Nicolae-vodă B,E,G,V//11 înspăimîntat s-au întimpinat *Gj* înspăimîntat P/ să întimpină D.E, şi s-au întimpinat M] şi s-au întîlnit *pj* başîa B,C/ uşîa B, uşa *Cjj* 12 spătăriii B,C/ unde îi şi dede B,C/ şi îndată i-au dat M,P/ fermanul M,P/ maziliie *Bjj* 13 30]32 B. 31 C,D, 35 E,G, 33 V, 46 M, *lipseşte Pj lipseşte* Atuncea M,P/ boiarenaşii lui Nicolae-vodă din curte (domniască E,G) începură (începusă V> B,E, G,V/ *după* lui *ad.* Nicolai-vodă *Bj* Boerinaşii, grecii lui, îndată au început M,P/ a să ascunde B.C//14 în casăli V, *lipseşte* M,P//T5 începusă B,C/precum iaste <iaste C> B,C,D,G//15-17 Ţara au început a gîlcevi pentru strîmbătăţile ce-au avut, după cumesti obiceiul moldovenilor la vremi di mazilii M,P// 16 năcăjiţi B,C/ strîmtăţi *Cf* să]ca să E/calabalîcuri C//18 31]33 B, 32 C,D, 36 E,G, 34 V, *lipseşte* M,P/ Ci ii-au putut să facă nimica M,P/nemică Cnemică calabalicu B,E,G/voie B,C//19 Dumitraşcu voevoda scrisăsi la caimacami M,P/ să atingă B,C/ nime B,C// *20* cinstea B,C/ Nicolae B,C/ sau]nici M,P//

cinste, ca pre un domn, de toate ce i-ar trebui la pornitul lui, nemic să nu-i lipsască.

32. Şi aşa, după obiceaiu, trei dzile grijindu-1 cu de toate cele de i-au trebuit, şi s-au pornit la Ţarigrad cu tot agîrlîcul lui, neplinind un an deplin cu domniîa, precum s-au pomenit. Iar în Iaşi au rămas caimacam Iordache Ruset vornicul, pîn-au venit Dumitraşco-vodă. Atunce şi boiarii cei pribegi, înţelegînd toţi, au venit în ţară. Numai Dediul spătariul şi Zmucilă banul au rămas în Ţara Leşască.

33. Şi după ce au agiuns Neculai-vodă în Galaţi, atunce au sosit şi Dumitraşco-vodă din Ţarigrad. Şi au mers Neculai-vodă la gazda lui Dumitraşco-vodă, de s-au

f. 332v împreunat / amîndoi. Care nu puţintel lucru au făcut Neculai-vodă atunce, de-au mers la gazda lui Dumitraşco-vodă. Că alţi domni nu mai stau să să împreune, după ce să mazilescu, ce fug unul de altul, să-ş scoată ochii. Dar Neculai-vodă au mers de s-au împreunat şi s-au rugat lui Dumitraşco-vodă să nu s<ă> potrivască boerilor de ţară, să-1 pîrască la Poartă. Şi el încă s-au făgăduit că nu-1 va amesteca la Poartă, cît a trăi Dumitraşco-vodă domn, ce, de a umbla pentru domnie, a umbla pentru domniîa Ţării Munteneşti, ce nu pentru a Moldovii.

1 domnu B,C/ domnu să-1 pitreacă şi di toati să-i dei la purces (purcesul lui M) M.P//1-2 cu de toate ce i-ar trebui (lui G) să-1 grijască, nemică să nu-i lipsască B,E, G,V/nemicăC//3 32]34B, 33C.D, 37E,G, 35 V,*lipseşte* M,P/ Şi aşîa B, *lipseşte* M,P după]pre B,E,G,V/ obiceai B,C/ trii *BJ* Trii zili l-au grijit după obiceiu cu M,P// 4 *lipseşte* cele M,P/ şijdecii B,E,G,V/ s-au]l-au M,P/ *după* pornit ***ad.*** Nicolae-vodă B,E,G,V// 4-5 *lipseşte* cu tot agîrlîcul...precum s-au pomenit. M.P//5 anu C/pomenit]scris *BJ* precum mai sus s-au scris E.G.V 6 Iară B, *lipseşte* II,P/ caimacam B,C/ Iordachi Rusăt B,C// 7 pînă au vinit B,C/ *lipseşte* pîn-au...Atunce şi M,P/ Atuneea B,C/ pribegi B,C// 8 inţălegînd toţi B,C]auzin'd M,P/ vinit B,C/ *lipseşte* Numai M.P//8-9 Dediul spătar şi Savin bariul Zmucilă V/ Savin Zmucilă B,C,D,E,G,//10 33J35 B, 34 C,D, 38 E,G, 35 V, 5IM, *lipseşte* P; Iară dupre ce au agiunsu B, Iară după ce au agiunsu C,E,G,V, Şi deaca au agiunsu D/ *lipseşte* Şi după ce M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ atuneea B,C// 10-12 Nicolaiu voevoda au agiuns în Galaţi; Dumitraşcu voevoda din Ţarigrad iarăş au vinit in Galaţi. Niculaiu voevoda au mersu la gazda M,P// 11 *după* Ţarigrad ***ad.*** la Galaţi B,E,G,V//12 mărsu B,C/Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M/de]şi M.P//13 inpreonat B,C/puţin B,C,E,G,V// 13-17 *lipseşte* Care nu puţintel... s-au împreunat M,P/,'14 Nicolae 3,C/atuncîa B, atuneea *CJ* de au mărsu B,C// 15 înpreune B,C// 16 să-ş scoată oehiijsă nu să (nici B) vază în ochi B,C,E,G, nici să să vază in ochi D,V// 17 Nicolae B.C/ mărsu B,C/înpreonat B,C//18 şi s-au rugat luijşi au poftit pre M,P/voevoda M/ să protivască B.C//19 boiarilor B, boiarilor *CJ lipseşte* de ţară M.P 20-21 amesteca la Poartă pe Dumitraşco-vodă cît va trăi cu domniîa, ce B,E,G/,' 20-22 s-au făgăduit lui Dumitraşco voevoda că n-a mat cerca domnie Moldovii, ci a Ţării Munrineşti M.P//20 va trăi D]va fi C//21 domnu *CJdupă* domnu ***ad.*** în Moldova V/va umbla D, va umbla *CJ* domniîe B,C//22 ce nu pentru aMoldoviiJiar nu pentru domniîa Moldovii B,C,E,G,V//

Şi aşea unul cu altul s-au încredinţat. Şi Niculai-vodă au purces la Ţarigrad, iar Dumitraşco-vodă au venit în Iaşi. Iar precum ş-au ţinut aceşti domni tocmala, să va scrie la rîndul său, înainte.

DOMNIÎA LVI DUMITRAŞCO CANTEM1R VOEVODA, ÎN ANUL 7219(= 1711>. Cap **91**

Zaci(alo) 1. După ce au sosit Dumitraşco-vodă în Iaşi, după obiceaiu a treia dzi au boerit boiarimea. Pus-au

f. 333 pre Nicolai Costîn vel-logofăt, pre Lupul / Costache vornic mari de Ţara de Gios, pre Ioan Sturdzea vornic de Ţara de Sus, pre Antiohie Jora hatman, pre un grec, anume Spraioti Dracumana, vel-post<elnic> şi pe mine, Ioan Xiculce, vel-spatar, pe Gheorghiţă vel-păharnic, pre Dabijea vel-ban, pre Catargiul vel-visternic, pre Sandul Sturdzea vel-stolnic, pre Costantin Costache vel-comis. Aceştiia era boerii lui Dumitrasco-vodă întîiu. Iar mai de credinţă şi mai ales <şi> toate trebile domniei era după mine, Ioan Niculce vel-spătar.

2. Şi atuneea, dintîiu, era boerii can grijiţi de numeli

1 aşîa B, aşa C/incredinţat B,C/ Nicolae B,C//2 -3 iară B/vinit B.C//4 serile BJscrie istoriîa D,E/la rînd V/ înnainte C, *lipseşte* B,E,G/ *lipseşte* său, înnainte V// 5 Dumitraşco-vodă Cantemir D,E,G// 6 *lipseşte* în E/ *lipseşte* în anul 7219 P/ *lipseşte* în anul 7219. Cap 91 M/Cap 94 D.Cap 96 P, *lipseşte* C,E',V/ *lipseşte* 91 G//7 *lipseşte* Zaci(alo) B,D,E,G,V/Dupre B//7-8 în ani(i) 1711 Dumitraşcu Cantimir voevoda au stătut domnu Moldovii. Şi au vinit în scaun în Eşi şi a trie zi după obiceiu au boerit M,P// 8 în Iaşi, la scaonul domniii C, în Iaşi, la scaonul domnescu E/ dupre Blpre V/ obiceai *Bj* a trila dzi B, a triia zi *Cj* boiarit *BJ* bolarimeajboîarii B, boiarii*C,G, HpseşteM.'Pj lipseşte* Pus-au pre M.P//9 Nicolae Costin B, Nicolai Costin C/ log(o>făt *Bjlipseşte* pre M,P/Costachi B.C**//10** vornic mare C]vel-vornic B,E,G,V/ *lipseşte* mari deŢaraM.P/ JosC/*lipseşte* preM,P/ Ion|B,C/vornic]vel-vornic B,E,G,V, vornic mare D//11 *lipseşte* Ţara de M.P/ *lipseşte* pre M,P/ Antiohii B/ hatman]vel-hatman G//11-12 hatman, Spraioti, grec, vel-postelnicM,P//12 anume B,C, pre anume E/Spraiuti Dracomana C/Dracomana B/ vel-postelnic *B.Cjlipseşte* şi pe mine B,C,D,E, G,V,P,M//13pre Ion Neculcea (Neculce C> B,C,D,E,G,V, Ioan Neculce M,P/ vel-spătar B,C/ *lipseşte* pe M,P/ pre B,C; Ghiorghiţă *Bjj* 14 *lipseşte* pre Dabijea vel-ban, pre Catargiul vel-visternic, pre M/ Dabije *Bj lipseşte* pre P/ pre Ilie Catargiul B,C,D,E,G,V/ vel-vist(iernic> B, vel-visternic *CJJ* 15 *lipseşte* pre M/ Costachi B,C/Costantin Costachi Negel M,P//16 Aceştiia era]Şi întîiu aceştie au fost M,P/ boiarii B, boiarii *Cj* voevoda M/întiiu]dintii B,C,E, *lipseşte* G,M,P// **17** credinţă B,C// 17-18 Iar mai de credinţă şi mai di cinste era spătariul Ioan Neculce M, Iar de cinste şi mai de credinţă era spat(arul) Ioan Neculce *Bjj* **17** şi toate D,E,G/ domniii B,C// 18 *lipseşte* mine B,C,E,G,V, după mine D/ Ion Niculce (Neculce C) B,C/ vel-spătar B,C// 19 *lipseşte* Şi atuneea M,P/ dintii B,C/ boiarii B, boiarii *Cj* can îngrijaţi B,C,D,G,V, can îngrijiţi E/numele B,C// 19-**1** Dintru început boerii era (era boerii P) îngrijiţi de Dumitraşcu vceveda, ştiindu-1 din tinereţi M,P//

lui Dumitraşco-vodă din tinireţe, cînd era beizade, la domniîa frăţine-său, lui Antiohie-vodă.

Că era atunce nerăbdătoriu şi mînios, zlobiv la beţiîe, şi-i eşisă numele de om rău. Iar aemu, viind cu domniîa, nu ştiu, să-ş piiardă numele cel rău: au doar mai la vîrsta venis<ă>, au doar chivernisis<ă> viiaţa lui, unde nu era pace? Că aşea să arăta de bun şi blînd! Tuturor uşea deschis<ă> şi nemăreţu, de voroviîa cu toţi copiii.

333v 3. Atuncea au scos pre ţară 2 civerturi, banii / steagului. Şi de cum era soma la Neculai-vodă, au mai scădzut pe ţară la un civert, cîte 3.000 de galbeni, Aşijderea şi mazililor li-au scădzut tot pre giumătate şi mai bine dăjdile.

Şi li-au făcut şi carte cu giurămînturi, să nu dea desetină boerii, după cum n-au dat mai nainte boerii. Că să făcus-obiceaiu de la Mihai-vodă, de da desetină boerii. Şi el apoi i-au ertat.

4. Deci boiarii, vădzînd aşea milă şi nemărire, începusă toţi a să lipi şi a-1 lăuda. Era om învăţat. Numai la giudecăţi nu pre putea lua sama bine, poate fi trăind mult

1 din tinireţe]de pre cînd era mai tînăr B,D,E,G, *lipseşte C,Yj* cînd era]de pre cînd era C.V, *lipseşte* B,D,E,G/ *lipseşte* cînd era beizade M,P/' beizadea €/ la]di la M,P// 2 a lui Ant<i)ohii voevoda M/ Antiohii B.C//3 Că atunce era om M,P/ atuncea B,C/ *lipseşte* şi M,P// 4 numeli B/ Iară B/ acum C] apoi B,E,G,V//5 nu s(ă> ştie D/nu să ştiîe, pentru ca să-ş piarză numele cel rău B,E,G,V/ numeli *Cjj* 4-8 Iar dup(ă> ce-au vinit cu domnie tuturor (era M) blînd şi bun. Uşa lui era dişchisă, nimăreţu, cit şi cu copiii vorbie M,P// 5-6 doară B.C//6 vinisă B,C/ chivernisisă B/unde B.C//7 asia B/ şi de blînd B,C,D,E/ blînd şi bun G/Tuturor le era uşile deschisă B,E,G/' uşa le era (îi era D) deschisă C,D//S *lipseşte* şi E/ nemăreţB// 9 *lipseşte* Atuncea M,P/ Scos-au M,P/ doao B.C/ stiagului B// 10 Şi de pre cum fusese soma V/ de]după M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M//11 pre ţară B] ţara G,M,P/ trii mii B.C/ *lipseşte* de M,P/ galbieni B, galbeni *Cj lipseşte* Aşijderea şi M,P// 12 li-au scăzut dăjdile pre giumătate şi unora şi mai bine B,E,G, li-au scăzut tot pre giumătate dăjdile şi mai bine C, Mazililor încă le-au scăzut (dăjdile P) pe giumătate. M,P//13 carte] testament B,E,G,V, carte testament C,D/desetină B// 13-15 Făcut-au boerilor şi mazililor (să nu dei desătină) cârti cu mari blăstăm să nu dei desătină după vechiul obiceiu a ţării.M,P//14 boîarii B/ după cum nu didesîe mai înainte vreme.Că acest obiceai să făcusă de la Mihai-vodă B,E,G/n-audat]nudidesîeC/înnainte *Cjdupă* boerii *ad.* desetină C/ *lipseşte* Că V//15 făcusă obiceai *Cj lipseşte* de la Mihai-vodă V/de (să V> da boerii desetină C,V/ desetină B/boiarii B//16 Şijlară B,E,G,V/el]Dumitraşco-vodăB,D,E,G,V/ *lipseşte* apoi B,E,G,V/i-au ertat]ii ertasă să nu dea E, i-au (ertat)atuncea, luund domnia *Gjj* 17 Decii B,C, *lipseşte* M,P/Boerii toţi M,P/văzind B,C/ aşia B, aşa Cjatîta M..P//17-18 nemărire a lui (nemărirea lui P) Dumitraşcu voevoda s-au bucurat şi îl lăuda fiindcă era şi învăţat M,P//18 şi a lăuda C, şi a lăuda numele lui Dumitraşco-vodă *B,D,¥.,Gllipseşte* Numai M.P//Î9 luoa B.C/poate fi trăindjfiindcă trăisă M,P/trăind] unde au fost trăit G/poate fi unde fusesîe trăit mult la Ţarigrad B,E/..'

la Ţarigrad, în streinătate. Lăcomie nu avea mare, lucrurile lui poftiîa să fie lăudate.

5. Atunce avea mare supărare şi cheltuială, fiind pacea stricată cu oaste lui voevoda Chiovschii şi cu cea şfedzască. O erna şi o grijiîa de zahara; lemnu la Tighinea pentru tocmitul cetăţii. Deci de îa Brăila căra ţara pîine la Tighinea. Aşijderea şi lemn căra den ţară la Dunărea, de făcea pod mereu la Cartări.

Veşti din Ţara Leşască şi de la moscali în tot ceasul cerca
334 io de le trimite la Poartă. Deci era prea / în val şi în mare supărare. Căci el venisă de curind, şi lucrurile toate neaşădzate şi lipsite. Şi siliîa ca să şi plinească poruncile Porţii toate, şi-i era prea cu greu, că era ţara stricată mai de-nainte vreme\

6. începutu-s-au atunce şi omor în vite, cît nu mai biruîa oamenii să le despoae. De pîine încă era lipsă, că nu rodis-într-acel an.

7. Boîarii carii avusese greutate la Niculai-vodă sta tot vîrtos către Dumitraşco-vodă, ca să pîrască pre Neculai-vodă la Poartă pentru răutate ce Ie făcusă.

1 în streinătati, in Ţarigrad M,P/ Lăcomiîe B/Lăcomii mari nu ave M.P//2 să fiie B// 3 Atuncea *CJipseşte* M,P'/3-4 Iară atuncea avea domniia mare supărare şi cheltuială cu oaste lui voevoda Chiovschii şi cu oaste cea şvedzască B,E,G,V/ Fiind pace stricată ave mari supărări şi cheltuială cu oaste lui M,P// 4 oastea C/cu oastea cea sfezască C.D//4-6 cea şvezască, dîndu-le zahare şi di toati ce le trebue; lemnu triimite la Tighine di tocmie cetate M.P//5 zaharîa B.zaharea C.zaharea ce-i trebuia V/lemnu (lemne G)> încă ducea la Tighinea B,E,G, lemnu ducea la Tighinea V// 6 Decii C]Şi B,E,G,V, *Hpseste* M,P/ căra ţara pîine de la Brăila la Tighinea B,E,G,V/Ţara căra piini di la Brăila la Tighine şvezilor şi leşilor M,P/ pîine *Cjj* 7 *lipseşte* Aşijderea M.P/ şijalt V/lemnu B,C,lemnul G/din B,C/Dunăre B.C//8 pod mereu preste Dunăre la Cartai, fiind pacea stricată G/Ţara căra lemnu mari din Moldova la Dunăre şi face pod mereu M,P/la Cartai B,C,D,E,V, *lipseşte M.Pjdupă* Cartai *ad.* fiind pacea stricată B,E// 9 *după* ceasul *ad.* totdeauna B,E,G/'/9-10 de la moscali în toată vreme trimitea la. Poartă V// 10 de]şi *M.Bjlipseşte* le B,G/ trimitea B,C/ Decii B,C/era domnul B,E,G, V// 10-11 *lipseşte* Deci era...supărare. Căci M.P//11 supărare B/Căci]Pentru căci D, Pentru că E,G/vinisă B,C,/curund *Cjlipseşte* şi M,P/toate era neaşezate B,E,G,M, era toate neaşezate C,D,V,P//12 *lipseşte* şi lipsite M,P/pliniască C, să-ş pliniască B/ poroncile B,C// 11-13 Ţara era stricată mai dinainti; poroncile Porţii era foarti greii şi pentru acee pre cu gre supărare îi era M,P//13 pre C/ai. *marginal* ţara stricată mai denainte vreme D/mai înnainte vreme B/vreme C//14 6]7 M, *lipseşte* B,C,E,G,V,P/Iară atuncea începutu-s-au şi un omor mare în vite, că aşîa muriîa *(lipseşte* că aşîa muriîa V)cît nu mai biruia (nu mai putea birui G> B,E,G,V/ începutu-s-au]Fost-au M,P/ atuncea *CJipseşte* M,P/un omor C,D/omor mariM,P//15 biruiajpute M,P/ despoaie B,C/Aşijderea şi de pîine încă *(lipseşte* încă G) era lipsă B,E,G//15-16Piini era puţină, că nu rodisăM.P/rodisă B.C//17 7]6 B,C,E,G,V, 9 M/ Iară boîarii B,E,G,V/avusesîe B,C/la]de la M,P/Nicolae *B.Cjdupă* vodă *ad.* anume Ion Sturdzea vornicul şi Ilie Catargiul şi alţii E,G//17-18 Niculai voevoda, săruga. lui Dumitraşcu voevoda să le de voi să me(a)rgă la Poartă să-1 pîrască M,P//18 cătrăjde îndemna pe V*jdupă* vodă *ad.* de-1 îndemna G/pre *~B,Cjlipseşte* pre Neculai-vodă M,P/Nicolae B.C//19 pentru răul ce le făcusă B,E,G,V, *lipseşte* M,P//

Dar Dumitraşco-vodă nu priimiîa nicidecum, nici să potriviia şi nu le da voie, ce ținea legătura ce făcus<ă> cu Niculai-vodă, cînd s-au împreunat la Galați.

Iar Neculai-vodă, după ce-au agiuns la Poartă, au călcat giurămîntul. Şi cum au mărs la veziriul, au şi pîrît pre Dumitraşco-vodă, dzicînd că el, cînd au mărs în țară, au găsit mai bine de giumătate boiarii haini la moscali şi, prindzindu-i, i-au închis. Iar Dumitraşco-vodă, cum au luat domniîa, au şi răpedzit de olac înainte şi i-au slobodzit pe toți. Şi-ncă pre care era mai mare hain l-au pus căimăcan. Ce veziriul nemic în sam<ă> nu-i ținea vorbile lui. /

f. 334v 8. Atunce, dacă au înțeles Dumitraşco-vodă de acea vorbă bună de prieteşug ce-au grăit Neculai-vodă cătră veziriul, au şi chiemat pre boiarii ce-l îndemna să-l pîrască pre Niculai-vodă şi li-au spus de Neculai-vodă cum ține prieteşugul.

Şi îndată i-au gătit pre o samă şi i-au trimis la Poartă. Şi sosind boiarii la Poartă, ş-au păscut prilejul, şi, cînd au eşit împăratul la geami<e>, ei ş-au aprins rogojine în cap

1 Dar]Iar M,P/voevoda M/ nici decum nu priime M,P/ *lipseşte* nici să potrivîră M,P/protiviia B//2 *lipseşte* şi nu le da voie G/nu le-au dat voi, ținîd M,P/voeC/ținîa B/ făcusă B.C//3 Nicolae B,C cînd s-au fost înpreonat (înpreunat C> la Galați B,C,E,G,V, *lipseşte* M,P//4 Iară B, *lipseşte* M,P/Nicolae B,C/ *lipseşte* după ce-au agiuns la Poartă M,P/după ce au agiunsu la Poartă la Țarigrad (la Țarigrad la Poartă C,V,E> B,C,E,V/agiuns]mărs *Gjj* 5 *lipseşte* au călcat giurămîntul. Şi V/ mărsu B,C/viziriul C//6 pe B,C/ voevod M/ mărsu B,C/în țarăjîn Țara Moldovii B,E,G,V//6-7 zicînd că, fiind el domnu în Moldova, mai mult de giumătate boerii i-au aflat că sînt haini M.P//8 Iară B/cum]în ci ceas M,P//9 răpedzit]triimis E,G,M,P/ *lipseşte* de olac E,G/înnainti de olac M,P/înnainte B,C//10 pre B,C/ Şi încă B,C/ carele B,G,V, careli C,D,E, carile M,P/ *lipseşte* mare G/l-au]pre acela l-au M.P//11 caimacam B,C/viziriul C/nemică C/samă *Cjj* 11-12 nemică nu i-au ținut în samă vorbele lui B,E,G/nu i-au ținut vorbeli lui C, nu i-au ținut aceste vorbe V/îasă viziriul întru nimica nu l-au crezut. M.P//13 8]7 C,E,G,V, *lipseşte* M,P/ Atuneea B,C/ înțăles B,C/acia B//13-16 S-au înştiințat Dumitraşcu voevoda di ace vorbă bună a lui Nicolaiu voevoda şi chemînd pre boeri le-au spus. M.P//14 priiateşug B/ ce au grăit B,C/Nicolae B.C//15 viziriul *Cj lipseşte* pre *Gj* ce-l îndemnasă B, carii îl (cei ce-l G) îndemna C,G, cei ce îl îndemnasă E/ să pîrască B,E,G//16 Nicolae[1-2] B,C// 16-17 *lipseşte* de Neculai... prieteşugul M,P//17 ține B// 18 *după* samă *ad.* de boiari C, anume pre Ion Sturza vornicul şi pre alții *GJ* pre o samăjcîțiva boeri M,P/ *după* Poartă *ad.* să pîrască pre Necolaiu voevoda M,P// 19 la Poartăjla Țarigrad B,E,G/ la Țarigrad boiarii *GJ lipseşte* sosind boiarii la Poartă D/ ş-au păscut prilejuljau socotit vremîa B,E,G,V, şi socotind vreme *CJ după* prilejul *ad.* şi au socotit vreme D/ *lipseşte* şi[3] C//19-20 Boerii au sosit la Poartă şi au cercat vremi cînd merge înpăratul M,P// 20 înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* de au mersu V/ giamiie B, geamie *Cj* ei]îei B,C, *lipseşte* M,P/ aprinsu rogojini B,C//

şi au dat ardzaun la împăratul, jăluind ce li-au făcut Niculai-vodă.

Iar împăratul, vădzînd atîta jalobă, au şi trimis să aducă pre Neculai-vodă, să-i tae capul.

Numai, norocirea lui, s-au tîmplat un priîaten de i-au dat ştire, şi s-au ascuns de au scăpat de peire; că l-ar fi tăiat.

Socotit, fraților, aemu! De vreme că cei mare nu-ş ținu giurâmîntui, ce încă-ş aduc peirea, dar cei proşti cum l-or ținea?

9. Dumitraşco-vodă pe taină să gătiîa să prindză pre Brîncovanul-vodă, precum îi poroncis<ă> Poarta. Şi trimisese şi iscoade la munteni, de vădzus<ă> toate lucrurile lui cum stau.

Şi ş-au făcut Dumitraşco-vodă vro cinci, şease steaguri de lefecii şi 2 steaguri de lipcani şi cîțiva feciori de boiari grijiți, îi ținea gata în Iaşi. Şi făcus(ă> cuvînt că va să margă în sus, cu podghiaz la moscali, ca să nu priceapă

f. 335 muntenii. Şi aştepta din ceas în ceas / să-i vie omul cel cu fermanul de la împărăție, să să şi pornească la Breancovanul, să-l prindză.

Venitu-i-au şi de la hanul ferman, numai să încalece, să-l prindă. Ce pre fermanul hanului nu cutează să margă,

1 arzu B,C,D, harzu E, harzul G, hardzun V, harzuhal M,P/ înpăratul B,C/jeluind C/ jeluind pre Nicolae-vodă ce li-au făcut B,E,G/ ce]di celi ci M.P//2 Nicolae C/voevoda M,P// 3 înpăratul văzind B,C/ triimis *Cjj* 4 Nicolae B,C/ taie B// 5 nărecirea lui B, *lipseşte* V/ *după* lui *ad.* au fost că C,E,G/ s-au tîmplatjcă au avut M,P/ priiatin B, C/de]şi acela M,P// 6 ştire B,C/ *după* ştire *ad.* lui Nicolae-vodă V/a.scunsu B.C/de^şi aşa M,P/ că poate l-ar fi tăiat B,C,D,E,G, *lipseşte* M.P//6-9 *lipseşte* de peire... l-or ținea? V//7 Socotiți *Cj* acum *Cj* Din vreme *Cj* mari *Cj* țin *Cjj* 7-9 *lipseşte* Socotit, fraților,... cum l-or ținta? B,E,G,M,P//8 încă îş C/mai proşti C//9 cum îl vor ținea? D// 10 9]8 B,C,E,G,V, 13 M, 7 P/ Iară Dumitraşco-vcdă să gătiîa pre taină să B,E,G/ Iară Dumitraşco-vcdă Y/vcevcda *MJ* pre *CJJ* 11 Brîncoveanul B/ *lipseşte* vedă P/ (vceveda M>, domnul muniinescu, precum i s-au poroncit di la Poartă M,P/ poroncisă B,C// 12 Şi triimisesîe B,C, Şi au triimis M,P/ *lipseşte* şi *Gj* de văzusă B,C, de au văzut M,P/ de]şi *GJ* lucrurili *CJJ* 13 luiJBrîncoveanuluivodă B,E,G,V// 14 vreo *CJ* şeasîe B, şase *Cjj* 14-15 Gătit-au 6 steaguri (de P> lefecii, 2 steaguri (de P) lipcani M,P// 15 lefecii B/ doao B,C/ *repetă* şi cîțiva B/ficiori B,C// 16 grijiți bine B,C,G,V, grijiți bine de oaste E, *lipseşte* P/ îi ținia B, şi-i ține M,P/ Şi făcusă B,C]Au făcut M,P/ că]cum că M,P// 17 la moscali cu podghiaz *GJ* să nu să priceapă B,C,D,E,V// 18-19 să-i viîe cm de la Poartă cu ferman de la înpărățiîe B,E,G,V/ de *Cjj* 18-20 aştepta fermanul din ceas în ceas ca să me(a)rgă la Brîncovanul (şi M) să-l prinză M,P// 19 înpărăție *Cj* şi să să porniască B,E,G/ *lipseşte* şi D/porniască C/Brincoveanul-vcdă B,D,E,G, Brîncovanul-vedă C,V//21 Vinitu-i-au C/Vinitu-i-au (Venit-au P> di la hanul iarlîc (iarluc P)numai M,P/ încalece]margă M// 22 să-l prindăjsă margă să prinză pre Brîncoveanul-vodă B,E,G,V, să-l (să M,P> prinză pre Brîncovanul(-vcdă C> C,M,P/ Ce pre fermanul] însă pre iarlîcul M,P/ *după* cuteza *ad.* Dumitraşco-vodă B,E,G,V/ *ad.* marg' să margă D//22-l *lipseşte* să margă, să-l prindză. B,E,G//

să-1 prindză. Ce-au mai scris la Poartă că el îaste gata, şi hanul încă i-au scris să purceadză. Ce să ştie şi de la împărăție: purcede-a, au ba? Ce de la Poartă i-au venit răspuns să mai aştepte, că, cînd a fi vremea, i-a face el ştire. Că aştepta veziriul să plinească cele 500 pungi de bani Brîncovanul, ce le cerus-împrumut, cum s-au pomenit mai sus.

10. Atuncea, dac<ă au> înghiîețat apele după Bobotеadză, au purces hanul în pradă pre apa Donului, în Țara Moschicească, în sus, pre la Harcov. Dar la galioanile moschiceşti n-au putut agiunge, să le aprindză, precum s-au apucat către împăratul turcesc. Nici spre Chiov de acolo n-au putut merge, că au dat de oşti moschiceşti. Şi s-au întors iar la Crîm, cu mult plian.

11. Soltanul den Bugiag şi cu voevoda Chovschii, de la Binder, cu oaste lui, au trecut Nistrul şi au purces prin Ucraina în sus, tot prădînd şi stricînd pînă la Nemirov şi pînă la Fastuv, aproape de Chiov.

Iar moscalii ce era pre margine de strajă, dac-au simțit, s-au tras toți de s-au strîns în Podoliia, spre Iaslovăț,

1 Ce au B,C/ *lipseşte* mai M/că]cum că M,P/ *lipseşte* el P// 2 scris]poroncit M,P/ ca să purceagă G]să încalece să margă E, ca s(ă> margă să prindză pre Brîncovanul-vodă V, *lipseşte Cj* ştiîe B//3 înpărățiîe B, înpărăție C/purcede-va *Cj* purcede-va la Brîncoveanul-vodă să-1 prinză, au ba? B,E. purcede-va să prinză pre Brîncoveanul-vodă, au ba? G, merge-va la Brîncovanul-vodă să-1 prindză, au ba? V/ Ci aşteaptă poronca înpărății: mergi-va să-1 prinză; au nu? M,P/ Ce de la Poartă i-au vinit B]Viziriul i-au (au P> făcut M.P//4 răspunsu *Bj* aştepte B,C/ cînd va fi vreme C/ vremia B/el]viziriul C/ştire B,C/ *după* ştire *ad.* veziriul E,G// 4-6 cînd a fi vremi di purces el îi va faci ştiri. Vizirul aştepta să înplinească Brîncovanul aceli 500 pungi bani •ci le-au cerut viziriul înprumut şi pentru acee au poroncit lui Dumitraşcu voevoda să mai aştepți. M.P//5 viziriul C/pliniască B,C/ cinci sute de pungi B,C,D,V/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncovanul-vodă C//6 *după* cerusăai. veziriul B,E,G,V/ înprumut B,C/ precum s-au pomenit mai sus D, precum s-au scris mai sus B,C, precum mai sus s-au scris E,G,V// 7 10]8 B,C,E,G,V, 17 M, 9 *Bj* Iară atuncea B,E,G, V, *lipseşte* M,P/ dacă au înghiețat B,C/ Bobotiază *Bj după* Bobotează *ad.* la ghenar C//8 au şi purces B,E,V// 7-8 După Bobotează au înghețat apile. Hanul au purces în pradă M,P// 9 pre]pînă M,P/ Dar] însă M,P/ galioanele B,C//10 *după* moschiceşti *ad.* la Voronij M,P/ să agiungă M,P/ n-au putut să străbată, să agiungâ B,E,G/ *lipseşte* să le aprindză M.P//11 precumldupă cum M/ s-au fost apucat B,C,E,G,V,' să apucasă M/ înpăratul turcescu B,C// lî-12 *lipseşte* precum s-au apucat... n-au putut merge P//12 Şi nici la Chiiv iarăş n-au putut să agiungă, că î-au eşit înnainti oşti moschiceşti M/că au dat de]că i-au eşit înnainte P/merge *Bjj* 13 s-au întorsu înnapoi B,V/ întorsu C/iar]înnapoi *B.Gjrepetă* laD/Şi iarăşi s-au întorsu la Crîm *M,Bjdupă* plian *ad.* şi duium B,C,E,G,V//14 11] 10 B,C,E,G,V, 18 M, *lipseşte* P/Calga soltan den G/den] din B,C,deP/Bugiac B,C//15Bender B,C,E,G, BendirV/cu] şi cu M,P/ oastea *Cj* lui] lor B,E,G,V,M,P// 16prin]pin *Bj* prădînd şi arzind şi strîcînd G/Nemirova B,C,D,E,G, V//17 FasovB, FastovC,D,E,V, Hvastov M,P//18ilară *V.lipseşteM.BIce']* carii C, cei ce *GJipseşteBj* ce era de straje pre marginea Țării Leşeşti, dacă B,E,G,V/marginîaC/ straje, C/dacăC//19 toțijcu toțiiB,E,G,V,M,P/de]şiM,P/strînsu B,C/IazlovățB,C,V//

335' la Buceci, unde le era/ghenaralii lor, şi aştepta să le viie ucaz de la Petreburh, de îa împăratul moschicesc, să vad<ă> ce vor face.

Atunce Adam Siniavschii hatmanul i-au mustrat pe ghenerarii moschiceşti, anume Vonconschii, Ianăş şi Yejbah, şi li-au zis aşea: „Ce oameni sinteți voi de aşteptați ucaz, şi nepriîatenii pradă şi strică țara?"

Şi îndată i-au pornit asupra tătarilor şi a lui voevoda. Şi li-au dat şi hatmanul un rămentar, cu vro 30 de steaguri leşeşti; şi moscali încă era ca vro 10.000.

Şi cum s-au pornit asupra soltanului şi a lui voevoda, n-au stătut sultanul cu voevoda să s(ă> bată cu temeiul, şi s-au întors înapoi la Bugeag, făr(ă> cît numai cîte o strajă, unde şi unde, de să loviia.

12. Iară după ce s-au întors hanul şi Calga sultan din ceambururi, auscrisla Poartă de toate ce-au lucrat. Aşijdereaau scris şi păşea de Tighine. Dar veziriul nu i-au credzut, ce-au trimis pre taină un ciohodar de olac la Dumitraşco-vodă, de l-au întrebat anume cum au îmbiat hanul si sultanul.

1 la] şi la D/ Ucecea P/ unde *Bj* unde era şi ghinirarul lor M,P/ gheneralii B,C/ şi acolo aştepta M,P/ vie C//2 ocaz B,C,V/ *lipseşte* de la Petreburh M,P/ Petrîburgu B,C/ înpăratul moschicescu B.C//3 să vadă B,C/ *lipseşte* să vad(ă) ce vor face M,P// 4 Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ Sinavschii hatman corunnii de Țara Leşască, i-au mustrat B,E,G,V/ hatmanuljce era hatman corunnii C,D/ pre gheneralii B,C// 4-14 Adam Sinaveschii hatmanul au făcut pre moscali să nu aştepți ucaz (hatmanul au sfătuit să nu aştepți moscalii ucazul P), că tătarîi strică țara, ci să meargă asupra lor. Şi le-au dat şi el 30 steaguri oasti leşască. Moscalii şi leşii au mersu asupra soltanului şi a lui voevoda Chievischii ci era cu tătarîi. Soltanul şi cu voevoda Chievischii n-au stătut cu temeiu să să bată cu moscalii şi cu leşii, fără (cît M) numai s-au lovit puține străji şi iarăş s-au întorsu la Buzac M,P// 5 anume pre Volcovschii şi *(lipseşte* C> pre Ianăs (Ianoş C,V> şi pre Vejbah B,C,E,G,V/ Volcovschii ***Bjj*** 6 aşia B, aşa C/ Ce fel de oameni V/ sinteți B,C//7 ocaz B,C/ nepriiatinii B, nepriiatinii C// 8 şi a lui]şi asupra lui B,C,E,G,V/ *după* voevoda *ad.* Chiovschii (Chioschii C> B,C,D,E,G,V// 9 hatmanul Sinavschie G/ *lipseşte* hatmanul *Cj* reimcntar B,C/ vreo triizăci B,C// 10 *după* leşeşti *ad.* cu slujitori B,E,G,V/vreo zece mii B,C]vro 30.000 G//11 şi asupra lui (şi a lui C> voevoda Chiovschii B,C,E,G,V//12 stătut]putut E,G/ soltanul C/ *după* voevoda *ad.* Chiovschii E/ să bată *Cj* cu temeiul oştii moschiceşti şi leşeşti şi (ce G,V> s-au B,D,E,G,V/ cu temeiul moscalilor, şi *Cjj* 13 întorsu B,C/ înnapoi B,C, *lipseşte* E,G/Bugiac B,C/ fără cit B,C, fără de cît D.E//14 straje B,C/ unde[1]"[2] B unde[2]'**c//** 15 12] 11 B,C,V, 25 M, *lipseşte Bj* întorsu B,C/ şi]şi cu B,C,D,E,G,V/ Galga B,V/ soltan B,C/ Hanul şi Galga soltan (soltanul P> după ci s-au întorsu din ceambururi M,P// 16 de toate ce-au lucrat la Poartă V/ Poartăjviziriul M,P/ ce au Cjcîți au M,P// 17 paşia B,C/ Tighinea B,C/ *lipseşte* Dar M.P/ *după* veziriul *ad.* vrînd să adeveriascăD// 17-18 Dar veziriul vrîndşă adeveriască mai bine, au trimis (triimis C> pre taină pre un ciohodar de ai lui *(lipseşte* de ai lui C> B,C,E,G,V// 18 pre un ciohodar pre taină de olac D/de olacu *Cj lipseşte* E,G,V/voevodaM,P//19 *după* anumi *ad.* să-i scrii M,P/ umblat B,C/ şi]şi cu B,D,E,G,V/ soltanul B,C/ *după* soltanul *ad.* în ceambururi B,E,G,V//

Şi au scris Dumitraşco-vodă de toate, cum le-au fost„ de rînd.

Scris-au veziriul cu scîrbă la paşa de Tighinea, dzicînd. că beiul de Moldova iaste un ghiaur şi ştiîe toate ce să fac la Moscu şi la Ieşi, de le scrie tot, adevărat, la Poartă, / „iar tu eşti, vedzi doamne, busurman şi nu ştii nemic !"

La atîta credinţă şi laudă avea Dumitraşco-vodă la Poartă, cît apoi paşa Tighinei tot la dînsul trimite de lua veşti, de scriia la Poartă. Dar Dumitraşco-vodă încă să purta bine, că i le trimite peste cinci, şease dzile, după ce scriia el la Poartă, pentru ca să [s<ă>] sosască întîi de la. dînsul veştile, apoi de la paşa.

13. Dumitraşco-vodă, vădzînd că de la Poartă îl. zăbăvăscu cu răspunsul pentru Brîncovanul, au început a gîndi că doar au prinsu veste şi ş-au tocmit lucrul. Şi ştiindu-1 pre Brîncovanul mare nepriîaten, şi de i s-a tîmpla vro mazilie n-a fi bine de dînsul, şi vădzînd că atunce trăgea toată creştinătate bucurie şi nădejde creştinilor, adec-a moscalilor, au început şi el a să agiunge cu creştinii si a-i înştiinţa de la Poartă.

1 Iar Dumitraşco-vodă au scris de toate B,E,G, Iar Dumitraşco-vodă precum au ştiut au scris de toate, precum V/li-au B,C//1-2 Iar Dumitraşcu voevoda au scris, de toati pre amăruntul M.P//3 Iar dupreaceîa scris-au (au scris G>veziriul B,E,G,V/ *după* veziriul *ad.* după aceia C/paşîa B,C/Viziriul au scris la paşa di Tighine cu scîrbă, zîcînd M.P//4 *lipseşte* că M,P/ ghiiaor B,V, ghiiaur *Cj* ştie *Cj* ce s<ă> facu C//5 Moscujmoscali *Mjlipseşte* de le scrie...Poartă M,P/le scrie C, le scriîe B//6 vezi (văz G,V> doamne, eşti busurman B,D,E,G,V/eşti]te numeşti M,P/ *lipseşte* vedzi doamne M,P/ nemică *Cj* şi nimica nu ştii *M.Bjdupă* nemică *ad.ce* să lucrează B,E,G, V//7 *lipseşte* La V,M,P/credinţă B,C/Dumitraşcu voevoda ave M,P//8 *lipseşte* cît apoi M,P/paşîa de la <de E> Tighinea B,E,G/Tighinii C/paşa Tighinii trimitea la Dumitraşcu-vodă de luoa V/dînsul]Dumitraşco-vodă B,E,G/trimitea B,C/luoa B,C// 8-9 paşa di Tighine adesa triimite (totdeauna trimite adesă P> la Dumitraşcu voevoda di lua veşti şi le triimite la Poartă M.P//9 Dar]Iar E,G,V, *lipseşte* M,P/ că-i le trimite]că-i trimitea veştile B,C,D,E,G,V//9-12 Să purta bini Dumitraşcu voevoda, că întîi el triimite veştile {veşti P) la Poartă; şi după ci trece şasă zili, apoi triimite aceleş veşti şi la paşa di Tighine. Şi pînă a sosi veştile paşii la Poartă, Poarta era înştiinţată de <la P> Dumitraşcu voevoda M,P//10 piste B, preste C/şeasîe B,şasîe C//11 să sosască B,D,C,E,G,V//12 veştili B/paşîa B,C//13 13] 12 *B,C,V,lipseşte* D,M/voevoda M/văzind B,C//13-15 văzîndu că zăbăveşti răspunsul di la Poartă pentru Brîncovanu, au socotit că Brîncovanul s-ar fi înştiinţat şi ş-au tocmit lucrul M,P//14 Brîncoveanul-vodă B,D,E, G, Brîncovanul-vodă' C,V//15 doară B/ *după* veste *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brincoveanul V/tocmit]aşezat E// 15-17 Şi ştiind că Brîncovanul îi esti mari duşman şi apoi de să va întîmpla mazilie nu va fi M,P//16 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă *Cj* nepriiatin B, nepriiatin C/şi socotind că de i s-a tîmpla B,E,G,V//17 şi]iar diosăbit M,P/văzind B,C//18 atuneea trăgea *B.Cjlipseşte* M,P/creştinătate B, creştinătatea C/creştinătate aştepta (aştiaptă P> cu bucurii M,P/bucuriîe *Bj* nedejdea B, nedejde C/creştinilor B,C]di creştini M.P//19 adecă B,C/adică di vinire moscalilor, şi pentru acela (şi el P> au început M,P//20 creştinii B,C]moscalii *Vjdupă* creştini *ad.* adecă cu moscalii C//-

Şi aşea cu meşterşug au scris la Poartă, ca să-i dea voie să să facă a să agiunge cu moscalii şi ce-ar vedea şi ar înţelege, de toate să facă ştire Porţii. Deci veziriul, gîndind că va hi drept Porţii, datu-i-au şi acea voie.

14. Apoi Dumitraşco-vodă, luîndu şi acea voie de la Poartă, şi mai fără siială au început a să agiunge cu moscalii.

Şi să tîmplasă de avea la Poartă şi un capichihai,
336' anume Iano, pre mare telpizu. Şi poate-fi / că-ş ştiia şi mai nainte voroava, că cu meşterşugul acelui capichihai lua cărţi de la solul moschicescu, ce era închis în Edicula, şi le trimite la Dumitraşco-vodă, şi Dumitraşco-vodă le trimite la împăratul Moscului.

Deci cu acel fel de credinţă şi slujbă au cădzut Dumitraşco-vodă în mare cinste şi dragoste la Petrî Alexievici, împăratul Moscului. Că altul nime nu cutedza a face acele slujbe, că era solul în mare pază.

15. Pre aceia vreme muntenii nu ştiia pentru slujbele ce face Dumitraşco-vodă, nici din boiarii moldoveni; şi scriia muntenii rău de Dumitraşco-vodă la moscali. Iară Moscalul, vădzînd slujbele ce-i făcea, nicicum nu-i credea.

1 asia B, aşa *Cj după* meşteşug *ad.* iscusit M,P// 2 agiunge B,C/ce ar videa şi ce ar înţălege B,C,D,E,V,M,P//3 *lipseşte* de toate M,P/ştire B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 3-4 Viziriul au socotit că Dumitraşcu voevoda a sluji cu dreptate Porţii şi i-au dat ace voi M,P// 4 hi]fi B,C/ acîaC/ *dupăvoe ad.* veziriul *Gjj* 5 14] 13 C,V, *lipseşte* B,M,P/ Apoi]Decii V, *lipseşte* M,P/ voevoda M/ luund, B, luundu *Cj lipseşte* şi P/ acia B; *lipseşte* de la Poartă M,P// 6 fără de D,E,G/sfiială *Bjj* 8 tîmplase B,C/ capichihaia *Cj* Şi avînd (şi P> un capichihae la Poartă, anumi M.P//8-9 capichihaia, pre anume Iano, foarte om de treabă şi pre mare telpiz B,E,G/capichihaia, pre anume Iano, foarte om de triabă V// 9 *lipseşte* pre mare telpizu V/telpiz *Cjj* 9-10 că-ş şi ştiia şi mai dennainte vreme vorova G//10 mai denainte B,C/ *lipseşte* că M,P/ capichihaia B,C//11 luoa B,C/cărţile B,E,G,V//10-12 Acel capichihae, cu mari meşteşug merge la Edicula, unde era închis solul moschicescu şi lua cărţi di la dînsul şi le triimite la M,P//12 trimitea B,C voevoda M/şi]iar M.P//13 trimitea B,C/ înpăratul B,C/Moscului]moschicescu M,P// 14 Decii B,C/feliu B,C/credinţă *Cj* cădzut]agiunsu E.G//14-15 feliu di slujbi şi di credinţă Dumitraşcu voevoda au căzut in mari dragosti şi cinsti (cinste şi dragoste P> M,P//15 cinste B,C/ înpăratul B,C, inperatorul M// 16 Moscului]moschicesc P/ CăJFiindcă M,P/ nime B,C/ *repetă* a face E//17 aceli slujbe B, aceslubăM,P/că solul moschicescu era la mare pazăM,P// 18 15] 13 B, 14 C,V, *lipseşte* M,P/ Iară pre B,G,V, Iară la E/ acia vreme E/ slujbeli *Cjj* ÎS-19 *lipseşte* Pre aceia... boiarii moldoveni M.P//19 face]făcea B,C,D,E,G,V/ *după* vodă *ad.* moscalilor *B,K,G,Vjdupă* moldoveni *ad.* încă nu ştiia B,E,G,V// 20-22 si măcar că muntenii scrie rău la moscali pentru Dumitraşcu voevoda, însă moscalii nicidecum nu-i credea M,P// 20 de rău B,E,G,V//21 Iar *Cj* Iară Moscalul] Iară înpăratul Moscului B,E,G,V/ văzind B,C/ slujbeli B,C/ ce-i]cie-i *Bj* făcea Dumitraşco-vodă, nicidecum B,E,G,V//

16. Aşijderea pre aceia vreme, fiind mitropolit ţărîi, părintele Ghedeon şi cu Antiohie Jora hatman şi cu alţi boiarii mari încă scriîa de rău pentru Dumitraşco-vodă la moscali, să nu-1 creadză, că el iaste ca şi un turc şi ţine cu turcii. Dar ei au 10.000 de oaste gata şi zahara, şi să trimită împăratul 15.000 de oaste, să lovască podul de pre Dunăre, să-1 strice şi să bată tot Bugiagul. Iar împăratul, vădzind slujbele lui Dumitraşco-vodă, nici de unele nu-i asculta.

17. împăratul Moscului, vădzînd că tătarîi au prădat
f- -'3 în ţari, / chiematu-ş-au toţi sfetnicii lui, de au stătut la sfat, ce vor face. Deci unii sfătuia să margă cu toată putere la Crîm şi să lasă o sama de oaste la Chiov de apărare, de a merge cineva asupra Chiovului. Unii sfătuia să margă pre Nipru pînă la Voziia şi să-ş ducă zahara pe apa Niprului, şi de la Voziia să Ia Dunărea în sus, la Cetatea Albă, să cuprindă Dunărea. Unii sfătuia să margă pre Nistru la Tighinea.

18. Brt'r împăratul n-au priimit sfatul nemărui şi au! dzis că la Crîm a lăsa oaste, împotriva Voziei, iar, altă oaste, la Tighinea nu-i bine aşea, îndată să margă să o ia, că ş-a şi răni oaste şi apoi cu temeiul turcilor nu s-a

1 16] 15 C,V, 14 P, *lipseşte* B,M / *lipseşte* Aşijderea M,P/ vreme B,C/ fiindjera M,P// 2 *lipseşte* părintele M/ chiriu, chir Ghedeon C, chir Ghedeon D,G,V/părinteli *BJ după* Ghedeon *ad.* încă scriîa B,E,G,V/ *lipseşte* cu C,E/ *lipseşte* cu Antiohie M,P/ Antiohii B/hatman Jora M,P/ şi culdeci aceştie înpreună cu M.P//3 boiari B,C/ *lipseşte* mari încă scriîa V/ încă scriîa]iarăş au scris M,P, *lipseşte* B,E,G/pentru] asupra lui M,P/ voevoda M//4 la moscali]către înpăratul moschicescu M,P/ criază. B,C/ turcu B,C//4-7 *lipseşte* să nu-1 creadză... şi să bată tot Bugiagul. M,P//5 ţine *Cj* eijîei B,C,V/' zece mii B,C/ *lipseşte* gata B^E/zaharea B,C,V//6 înpăratul B,C/ cincisprăzeci mii B.C//7 de pre] despre G/Dunărea B,C/ Bugiacul B.C//8 înpăratul B,C]înpăratul moschicescu M,P/ văzind B/voevoda M// 9 nu-i asculta nici de uneli V/ nu-i ascultajnu i-au crezut M,P// 10_17]14 B, 16 C,V, *lipseşte* M,P/ înpăratul B,C, Iară înpăratul V/văzind B,C// 10-3 înpăratul Moscului, după sfatul ci au făcut cu sinatorii săi au hotărît să meargă drept la pod, innainte viziriului să să bată cu turcii. Şi după acee mai pre lesne a lua şi Tighine. M.P//11 ţări]ţările lui B,D,E,G,V, ţările sale C/chiematu-ş-au pre toţi B,D,E,V/lui]săi B,E,G,V//12 Decii *B.Cjdupă* margă *ad.* înpăratul B,E,G//13 puterea B,C/la Crîm]asupra Crîmului B,E,G,V/ de] pentru E,G/apărare B.C//14 de ar(ari D,E> merge B,D,E,G,V/ merge *Cj* Iară. unii B,E, Iar unii D,G,V/pe B//15-16 *lipseşte* şi să-ş ducă... de la Voziia E,G/ zaharea B,V, zairea C/pre B,C,V//16 *lipseşte* la D/ şi să îa E,G/ în sus Dunărea D/ lajpînă la B,V, de la E,G//17 să^şi să E,G/ UniTjIar unii D, Iar alţii B,E,G,V//18 pe Nistru în gios la Tighinea B,E,G//19 18] 17 C,V, *lipseşte B.B.GJli'pseşte* Dar C/înpăratul B,C/nemărui]nici a unora, nici a altora G//20 la Crîm] înpotrivă Crîmului V//20-21 oaste şi înpotrivă Voziîei (Voziei C}a lăsa (va lăsa C) iar *(lipseşte* iar C)> altă oaste, iar la Tighinea B,C,E,G,V//21 aşa *CJ lipseşte* să o îaC//22 că ş-a răni B,V„ că îş va răni E, că-ş va răni G/ oastea *CJJ*

putea bate. Ce pe Tighinea a lăsa-o în urmă şi va merge drept la pod, împotriva veziriului, să-1 bată, că apoi lesne va fi a lua pre urmă Tighinea." „Că zahara ne va scoate Brîncovanul-vodă, că aşea să adevereşte, şi ni-a eşi înainte cu 30.000 de oaste. Şi iaste să mai ias(ă> cu Brîncovanul 20.000 de oaste sirbi; şi leşii încă or să ne dea 30.000 oaste, şi din Moldova iar scriu boiarii că sint gata 10.000 de oaste". Şi are şi el ca treidzăci, patrudzăci de mii de oaste. „Şi ne agiunge atîta oaste". Şi aşea, cu acestea nădejdi, ş-au pornit greime oştii, în gios, de la Rîga.

19. Dumitraşco-vodă, dacă au simţit pre Antiohie Jora /
337' hatmanul că-1 pîreşte la Moscu, l-au mazilit şi m-au pus pre mine,pe Ioan Niculce spătariul, hatmanînlocul lui Antiohie.

20. Dumitraşco-vodă, chiemîndu-şi boiarii, au întrebat sfat, zicînd că moscalii să pogoară asupra ţărîi, ce or face, ca să vadză cine ce ar dzice. Dar el, să le spue adevărul, că iaste agiuns cu moscalii, nu spune.

1 nu să va putea D/preB/ o va lăsa în urmă D,E,G/merge B, merge C//2 înpotrivă B, şi înprotiva C/ viziriului C//3 apoi pre lesne E/ luoa B,C/ şi Tighinea B/ zaharea B,C,V, zairea E//4 Brîncoveanul *Bj* aşîa B, aşa *Cj* adevereşte *Bjj* 4-6 Brîncovianul, domnul muntenescu, au scris la înpăratul moschicescu că-i va eşi înnainti cu zahara şi cu 30.000 o(a>sti muntenească şi cu 20.000 oasti sîrbască M.P//5 ne va eşi C,D,V/ înnainte B,C/ triizăci de mii B,C/ iasă B,C// 6 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncovanul-vodă *CJ* doaozăci de mii B,C/ or]vor B,C,D,V// 6-7 Leşii s-au făgăduit înpăratului moschicescu că-i vor triimeti agiutoriu 30.000 o(as)sti. M,P// 7 triizăci de mii (de B> oaste B,C/ şi iaste să mai iasă cu Brîncovanul-vodă şi din Moldova V; iară 3/sint B,C// 7-8 Di la noi din Moldova, i-au scris boerii că-i vor da agiutoriu 10.090 oasti. M.P//8 zece mii B,C/ are B,C/ triizăci B,C/ La înpăratul moschicescu încă era 40.000 oasti M, *lipseşte BJJ* 9 ne va agiunge B,D,E,V/ agiunge *Cj lipseşte* Şi ne agiunge atîta oaste M,P/ Şi aşiaB, şi aşa C, *lipseşte* P//10 aceste B, acestea *Cj* nedejdi B,C/ *după* pornit *ad.* înpăratul B,E,G,V,/greimea oştii lui (sale C) B,C,E,G,V/ greime oştii moschiceşti s-au pornit M,P/ *lipseşte* în gios D/ Riga B,C]cetatea Riga E,G/.T1 19]15 B, 18C,'E,G,V/ Antiohii *Bj* hatman B,V// 11-13 dacă au simţit pre boiari că il pîrăscu {carii îl pîrîîa G) la Moscu, au mazilit (din boerie E) pre Antiohii Jora (hatmanul G) şi pre Ilie Catargiul (vistiernicul G> şi au pus în locul lui Antiohii Jora pre Ion Neculcea (ce era spătar mare E) l-au pus hatman şi in locul lui Ilie Catargiul au pus pre Ştefan Luca vistiernic mare. E,G/Dumitraşcu voevoda au simţit că l-au pîrît hatmanul Jora la înpăratul moschicescu şi pentru acee l-au scos din hătămănii. Iar în locul lui au pus hatman pre Ioan Neculce M,P//12 pîrăşte *CI după* mazilit *ad. marginal* şi pre Ilie Catargiul vist(iernicul) *Bjj* 12-13 mazilit şi au p'.is pre Ion Neculce B,D,V/ şi au pus pre Ion Neculce hatman în locul lui Antiohie Jora *Cjj* 13 *ad. marginal* spat(ar) V/ Antiohii Jora *BJ după* Antiohie Jora *ad.* şi iu locul lui Ilie Catargiul au pus pre Ştefan Luca visternic mare *Bjj* 14 20j 16 B; 19 C.E.G.V, 35 M/ boiarii săi E,G/ întrebatjcerut *Gjj* 14-16 Dumitraşcu voevoda au chemat boeni la sfat şi i-au întrebat ci vor faci, di vremi că moscalii s-ar, apropiat di ţară. Şi aceasta au zis-o ispitindu ca să vază cini ci ar zici M,P;,' 16 or zice B, vor zice E,G, va zice D/ să spue D/ spuîe *BJ! 16-17 lipseşte* Dar el... nu spune M.P//IS agiunsu B,C/ nu spunea B,C//

Deci boiarii nu-i credea pre Dumitraşco-vodă; gîndiia că ține cu turcii. Deci aşea, unii dzice să s(ă> dea în gios spre Fălcii, şi doamna să o trimiț<ă) pre Oituz. Alții dzicea să o trimiț<ă> spre Bîrlad, alții spre Focşani, pîn' să vor bate turcii cu moscalii, şi care parte a birui, cu aceia să ție.

Şi au rămas să trimiț<ă> pe doamna cu giupînesele la Oituz, iar boiarii cu vodă spre Fălcii. Şi cum s-au tocmit acest lucru, au şi început a-şi răschira casele lor, cine cum putea, şi ales unii a să agiunge cu moscalii, precum s-au pomenit.

21. Dumitraşco-vodă au trimis-au sol la moscali pre Luca visternicul, dzicînd că-1 trimite iscoadă, şi au scris şi la turci, făcîndu-le ştire.

Deci Luca visternicul au găsit pre împăratul Moscului aproape, în Țara Leşască, la Iaroslav, şi aşea au aşădzat cu împăratul de-au făcut legătură:

22. Țara Moldovii cu Nistrul să-i fie hotarul, şi cu Bugeacul şi cu toate cetățile tot a Moldovii să fie. Numai

1 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ credea B/ pe B/ *lipseşte* pre Dumitraşco-vodă M,P/ gîndiîaj gîndind G, socotind M,P// 2 că ține C, că el va ține M,P/ *după* turcii *ad.* neştiind că el s-au agiuns cu moscalii M,P/ Decii C/ Decii unii din boîari dzicea aşia, să să dea vodă *(lipseşte* vodă V) în gios B,E,G,V/ aşa *Cj* zicea *Cj* să să dea *Cj* Deci unii slătue să să tragă în gios M,P//3 Fălciiu B/ şi]şi pre B,C,D,E,G,V/ pe B/ Iară alții B,E,G,V//3—4 trimită B,C//4 alții zicea spre Focşani B,D,E,V, iar alții zicea spre Focşani G, alții zicea să o trimită spre Focşani *Cj* pînă B,C// 5 şi cu care D,E/ aceîa B,C/ țiîe *Bjj* 6 trimită B,C/ pre B,C/ cu]şi'cu E giupînesele B,C/la]pre C,E,G// 6-7 Iar mai pre urmă au hotărît să triimeață doamna spre Uituz (să triimită doamna spre Oituz au hotărît P>, iar Dumitraşcu voevoda cu boerii să să ducă spre Fălciiu M,P// 7 iar vodă cu (şi cu E) boiarii să purceadă (să să dea G) în gios spre Fălciiu B,E,G,V/ tocmitjpomenit B,D,G,V, aşezat *Cj lipseşte* Şi cum s-au tocmit acest lucru M,P// 8 *după* început *ad.* unii D, unii din boîari B,E,G,V/ a-ş *Bjj* 7-9 Boerii n-au urmat aceştii hotărîri, ci au început a să răşchira pre la casile lor, cini încotro pute, iar alții s-au agiuns cu moscalii M,P//9 unii s-au început G/ precum mai sus s-au scris V,E,G, *lipseşte* M,P// 11 21] 17 B, 20C,E,G,V, 37 M, *lipseşte* P/ Atunce Dumitraşco-vodă V/ *lipseşte ax^C,* au B,D,E,G,V//11-12 au triimis sol pre Luca visternicul la moscali, dzicînd B,E,V/P Ştefan Luca vel-visternic D/ visternicul *Cjj* 11-13 Dumitraşcu voevod au trimes pre Luca visternicul sol la înpăratul moschicescu, iar la Poartă au scris cum că l-au triimis iscoadă la moscali. M.P//13 *după* turci *ad.* la Poartă *Cj* făcîndu-li ştire B,C// 14 Decii B,C/ *lipseşte* M,P/ visternicul B,C/ înpăratul B,C/ Moscului]moschicescu M,P// 15 *lipseşte* aproape M,P,V/ la Iaroslav la o nuntă leşască a unui domnu mare B,E,G/ aşia B, aşaC/ aşezat B.C//16 înpăratul B,C/ de au B,C// 15-16 la Ieroslav şi l-au priimit cu cinsti. (Şi M> atunci înpăratul moschicescu au făcut Țării Moldovii aceste aşăzămînturi, după cum anumi arată mai gios: M,P// 17 22]28 B, 31 C,E,G,V,P, *lipseşte* M/ Poncturi M, Ponturile P; De va bate Moscul pe turci, Țara Moldovii cu Nistrul V/ *lipseşte* cu B,E,G, *lipseşte* cu V/să-i file V/ hotar G//17-18 Țara Moldovii să fii pîră în Nistru şi pînă în Bugeag M,P// 18 Bugiacul *B.Cjlipseşte* cu E,G/ tot]toate *Gj* să fiîe B, să fie precum au fost E, să fie precum au fost şi mai înnainte vremi E//

:f. 338 deodată/prin cetăți să aşedze moscali Oşteni, pîn' s-a întemeia țara, iar apoi să lipsască oaste moschicească.

Bir să nu dea țara nici un ban; pre domn să nu-1 mazilească împăratul pîn' la moarte, şi pre urmă fiii lui, pre care ş-or alege țara. Neamul lui să nu ias(ă> din domniîe. Numai cînd s-ar haini sau cînd ş-ar lepăda lege, atuneea acela să lipsască, şi să pue din frații lui.

23. Pre boiari să nu-i mazilească domnul din boerie pîn' la moarte, sau cu mare vină să-1 scoată.

Vama ocnii şi altor tîrguri să fie venitul domnilor, iar altă dare să nu fie.

Mazilii şi mănăstirile să-şi stăpînească ocinele şi vecinii săi; să-ş îa desetin<ă> şi goştina de oi şi de mascuri şi de stupi de pre moşiile sale.

10.000 de oaste să fie tot gata în țară, şi împărăție să le dea lefe din visteriîa împărătească, din stoliță.

Din moscali să nu s-amestece la boeriile Moldovii, nici să s-însoare în țar<ă>, nici moşii să cumpere.

Domnul pre boiari să nu fie volnic a-i pierde, orce

18—2 Toate cetățile să fie a Moldovii. întru aceli cetăți diodat'ă, pînă să va întemeia țara, să aşăzi moscalii oşteni; iar după ci să va întemeia țara să lipsască ostili moschiceşti di prin cetăți şi să între oşti (ostile P> moldoveneşti M,P// 1 *repetă* prin E/ să aşăze prin cetăți *Gj* oştîani B, *lipseşte Dj* pînă B,C/ să va întemeia D// 3 Țara să nu dîa bir nici măcar un ban M,P/ domnu B,C/ maziliască B,C// 4 înpăratul B,C/ pînă B,C/ moarte C/ pînă la moarte (lui M>, iar după moarti să fii domnu unul din ficiorii lui M,P/pre urmă din fiii lui să fie, pre careli B,E,G,V,'/5 pre carii C,D/ ş-ar alege B,E,V, îş vor alege C,D, îl va alege M,P/ Niamul B,C/ iasă B,C//6 Numai atunci M,P/ lege ce creştinească M,P//7 acela]unul ca acela M,P/ puie B/ pui domnu M,P// 8 23] 19 B, 22 E,G,V, *lipseşte* C,M,P/ maziliască B,C/ boîariîe *Bjj* 8-9 Domnul să nu maziliască pre boeri din boerii pînă la moarte lor (pînă la moartea lor din boerii) ; iar făcînd vro vină mari, atunci să-1 scoată M,P//9 pînă B,C/ pînă la moarte din boeriîe E/ moarte *Cj lipseşte* sau cu mare vină să-1 scoată *Cjj* 10 şi]şi a C,E, şi ale *Gj* să file B/ vinitul B,C/ iară B,C/ Vama tîrgurilor şi ocnilor (ocnile P) să fii M,P// 11 dare B,C/ nu fiîe *Bjj* 12 să-ş stăpîniască ocinile, moşiile şi pre vecinii săi *Cj* ocinele]moşiile V, ocinile, moşiile E,G// 12-14 mănăstirili să-ş stăpîniască ocinile, moşiile şi vecinii săi şi să-ş ia şi desetină de stupi şi de mascuri şi goştina de oi de pre moşiile sale B,' Mănăstirile, boerii şi mazilii să-ş stăpîne(a>scă moşiile şi vecinii săi; şi să-ş ei di la dînşii desătina di pre stupi şi mascuri şi goştina di pre oile lor, adică di la toți o(a)minii ce vor trăi pre moşiile lor'.Î.P// 13-14 desetină de stupi şi de mascuri şi goştina de oi de pre moşiile sale C,D,E,G,V// 15 Dzece mii B, zece mii *CJ* de B,C/ fiîe *BJ* Zece mii oasti di-a pururea să fii gata M,P/ înpărățiia B,C]înpăratul moschicescu M,P// 16 lîafă M,P/ vistieriia B, vistierie *CJ* înpărătiască B,C/ *lipseşte* din stoliță M,P// 17 Din moscali]Moscaiii M,P/ să amestici B, să amestice *CJ* Moldovii]moldovineşti M,P// 18 Moscalii să nu să însoari în Moldova. Moscalii să nu-ş cumpere moşii în Moldova M,P/ să însoare B,C/ țară B,C/ să nu cumpere B,E,G,V// 19 să nu fii volnic a pierdi pre boeri M,P/ piîarde *BJ* orice greşal-ar face C, *lipseşte* E,G,V/7

greşala ar face, fără sfatul tuturor şi fără iscălitura mitropolitului.

24. Către aceste i-au dat şi tit de domniîe, să s<ă> scrie, mai de cinste şi mai sus după cum să scriu domnii aemu. Iar titul aşea-i era: „Săninatul domn al Ţărîi Moldovii samoderjeţ (sîngur stăpînitor) şi colegat (prietin), Ţărîi Moschiceşti", iar nu rob supus. Care acest nume iaste puţin oarece f. 33-S mai de gios decît al unui craiu, / care să chiamă latineşte acest nume sărenis, iar sloveneşte să chiamă predsfeliişe. iar leşeşte eşniosfinţunii. Aşea ca să s<ă> scrie domnii Moldovii.

Aşijder<ea> nicidecum pace cu Turcul să nu facă; iar de s-a tîmplă să facă pace, să rămîie Moldova iar supt stăpînie turcească, să aibă împăratul moschicesc a da lui Dumitraşco-vodă 2 părech(i) de curţi în stoliţă şi moşii pentru moşiile din Moldova şi cheltuial<ă> pre dzi, în toat(ă> viiaţa lui, lui şi oamenilor lui să nu-i lipsască.

Şi de nu i-ar plăcea acolo şi s-ar trage într-altă ţară creştinească, volnic să fie a merge; şi altele multe ca acestea.

1 ari fe.ee ***Cj*** fără de[1-2] C,D,E,G, fără de[2] B,V/ ***după*** tuturor ***ad.*** boerilor M,P// ***3*** 24J20 B, 23' G,V, ***lipseşte*** C,M,P/ Cătrâjlar către B,E,G,V/ titluş V/ să scrie C, să serile B// 3-6 Titluşul domnilor Moldovii să fii într-acest chip, adică: Presdetieaişii gospodar Moldavschie samordejeţi i colegat Moscovscago gosudartsvo ***(textul rusesc lipseşte*** P) Moldovineşte ***(lipseşte*** P>: Preluminat domnu al Moldovii. însuşi stăpînitoriu şi usnic Ţării Moschiceşti M,P// 4 ***lipseşte*** mai de cinste... aemu. V/ acum B,C// 5 Iară B/ titlul G, ***lipseşte Bj*** aşia-i era B, aşa îi era C/ Seninatul B.C; ***ante*** Semnatul: 22 C, 23 E/ domnu B,C/ samoderjeţu B//6 adecă sîngur stăpînitoriu B, C,D,E,G,V/ ***cd. marginal*** sîngur stăpînitor ***Aj*** colegator, adecă priiatin B.E,G, colegator, ce să dzice priiatin V/ colegat Ţării Moschiceşti, adecă priiatin C,D/ ***ad. marginal*** prietin A//7 ***lipseşte*** iar nu rob supus V,M,P/ robu B/ Care B.C/ oareci B, oarece puţin oarece C// 7-10 ***lipseşte*** Care acest nume... domnii Moldovii. M.P//8 mai gios G/al]aB/crai B/ care B,C//9 ***lipseşte*** acest nume B,E,G/ serenis B//8-10 ***lipseşte*** care să chiamă... eşniosfinţiunii. V/ ***lipseşte*** iar sloveneşte să chiamă predsfeliişe B,E,G/ sloveneşte C/ prcsvetliişii {adecă preluminat C) C,D// 10 iar leşeşte osviaicionii iasniişii (iasni G) iar moldoveneşte preluminat B,E,G/ iaste osvîaiţonii (osvencionii D) C,D/ Aşa ***Cj*** să. C/ Aşia i-au dat tit înpăratul, intr-acest chip ca să să serile B,E,G, Şi întru acestu chip ca să să scriie V// 11 Aşijderea B,C/ ***ante*** Aşijderea: 21 B, 24 E,G,V/ pace Moscul cu Turcul B,E,G, pace Moscul cu turcii ***Bj*** turcii D// 11-14 Cu turcii moscalii paci să nu facă, ca să nu mai rămîi Moldova iarăş supt stăpînire turcească, ***titlu***: Pentru Dumitraşcu voevoda. Di să va intimpla să facă moscalii paci cu turcii, atunci împăratul moschicescu să aibă a da lui Dumitraşcu voevoda celi (acesşte P) ce să arată mai gios M,P// 12 s-ar tîmplă B.D,V rămîie B.C//13 stăpînirea B,C,E,V/ ***după*** turcească *ad.* atuncea B,E,G,V/ ***ad. marginal*** aibă D/ înpăratul moschicescu B,C// 14 doao B,C/ părechi B,C/ ***lipseşte*** de M,P/ ***după*** stoliţă ***ad.*** adică în cetate ce înpărătească, Moscul M,P/ ***lipseşte*** şi M,P//15 ***lipseşte*** şi M,P/ cheltuială B,C/în]întru V//16 toată B,C/ ***lipseşte*** lui[2] B, E/715-17 Cheltuiala pre toati zilili lui şi o(a>minilor lui să fii di la visterie împărătească. Şi aceasta să fii tocma pîră la moarte lor. Di să va întîmpla să nu-i placă acolo M.P//17 tragejeeri M,P//18 creştiniască B,C/ fiie B/merge ***B/după*** merge ***ad.*** undi i-ar fi voia M,P/alteli ***B.Cjlipseşte*** multe ***Cj*** aceste B,C/ *lipseşte* şi altele... acestea. *U.P/f*

Şi pre aceste ponturi au giurat tare împărăţiîa Moscului şi au şi iscălit mai gios şi i l-au trimis pe Luca visternicul. Şi au scris lui Dumitraşco-vodă să să gătedze şi să-i iasă întru întimpinarea oştii moschiceşti la Nistru. Iară de n-a eşi la Nistru şi a aştepta pînă s-a bate cu turcii şi i-a birui, atunce, ori să închine, ori nu să mai închine, că atunce mulţi domni s-or afla. Că scrises(ă) Dumitraşco-vodă pre Luca de-i făcus<ă> ştire că oaste turcească iaste multă, 400.000, şi puşci 400, tot tunuri mari, şi tătărîme multă, şi pîine în ţară nu-i. Nici atunce, la o vreme ca aceia, nu f. 339 pot oamenii să care de tătarî, că-i robăscu, / şi oameni<i> fug la păduri. Şi el nu poate să s-închine aşea, îndată, că-s tătarîi aproape şi i-or robi ţara.

Dar împăratul Moscului au răspuns Lucăi că cu tătarîi s-au agiuns, n-or robi, nici or putea, şi oaste are multă, nu s<ă> miară de turci. Şi pre zahara de pîne şi de vite a da bani, n-a lua în dar, că şi la Brîncovanul-vodă au trimis bani, şi are nădejde că-i va scoate zahara de agiuns.

1 peneturi B,E,V/inpărăţiîa B,C//, 1-2 Pre toati aceşti poncturi ci s-au scris mai sus s-au făgăduit marile- înpărat a Moscului că va înplini toati. Şi supt aceli poncturi au iscălit (însuş P) cu mîna sa şi le-au triimis prin Luca visternicul la Dumitraşcu voevoda M,P// 2 ***după*** gios ***ad.*** testamentul B,E,G,V/ pre B/ visternicul B,C// 3 Şi iarăş prin Luca visternicul au scris M,P/ lui] la M,P/ voevoda M/ găteze B, gătească G,M,P/ să iasă B,D,E,M,P// 4 Iar iară ***Bjj*** 4-5 Iar dacă n-a vre să iasă înnainti la Nistru M,P// 5 nu va eşi D/ ***după*** Nistru ***ad.*** înnainte oştii B,E,G,V/ va aştepta B,C,G,V/ pînă ce E,G/ să va bate C,D,E,G/ ***lipseşte*** şi i-a birui M.P//6 atuncîa B, atuncea ***Cjj*** ori[1-2]jsau M,P/ori să se închine, ori să nu B,E,G/ ***lipseşte*** mai M,P/ atuncîa B, atuncea C//7 să vor afla B,C,D] vor fi E,G,// 6-7 că domni să vor afla mulţi M,P//7 scrisesie B.C//8 pe C/Luca visternicul B,D,E,G/ făcusă B,C/ ştire B,C/ ***după*** ştire ***ad.*** înpăratului moschicescu B,E,G,V//7-8 Dumitraşcu voevoda, tot atunci Luca visternicul au scris la înpăratul moschicescu, făcindu-i ştiri căM, P/7 9 patru sute de mii B, trii sute de mii C,V, trii, patru sute de mii E,G] 7000 M/ puşci mari B,D1 pusei mari, tunuri E,G, tunuri M,P/patru sute B, sînt patru sute E/ ***lipseşte*** tot tunuri mari M,P/ tătarî mulţi M,P/şi tătărimea iaste multă şi în Ţara Moldovii nici trii mii de oameni de oaste grijiţibine(cu arme E,G, de război V)nusînt, şi pîine B,E,G,V/multă] iaste multă C.D//10 ***lipseşte*** şi M,P/pîine C/nu-i] nu, esti M, P/Nici] Şi cum că M,P/atuncea B,C/ vreme B,C/nu pot] nu vor pute M.P//11 care B/ să care, că-i robăscu tătarîi V//11-12 să cară pîini di la tătari, că-i vor robi şi atunci oamenii vor fugi la pădure M,P/ oamenii C//12 să B,C/aşîa B, aşa C//12-13 Şi cum că el nu va pute (aşa P) îndată să să închini, că tătarîi sînt aproapi şi vor robi ţara M, P/T3 că-s] că sînt B,D,E,G,V/că tătarîi sînt C/şi-i vor robi C.D//14 înpăratul C/răspunsu B.C/Lucăi vistiernicului G/că] precum B,E,G,V//14-17 Şi la aceste înpăratul moschicescu au răspunsu către Luca vistiernicul cum că el s-au agiuns (s-a agiungi P) cu tătarîi şi tătarii nu vor robi Moldova şi nici nu vor pute; şi el încă ari oasti multă şi nu ari griji di turci. Pre zahara, pre viti, a da bani M.P//15 agiunsu C/şi n-or robi B,V, şi nu vor robi E,G/şi] că G/are B.C//16 nu să B,C/miiară el E,G/zaharea B, zahirea C/de vite şi de pîine B,E,G,V/phne C//17 luoa B,C/că] şi cum căM.P/Brîncoveanul ***Cjlipseste*** vodă M.P//18 ***după*** bani ***ad.*** să cumpere zahare M,P/ nedejde B,C/ scoate C/hazarea B.C/agiunsu B, ajunsu ***Cjj***

Şi aşea, cu această tocmal(ă), s-au întors Luca visternicul la Dumitraşco-vodă, aducînd lui vodă de la împăratul daruri, un leftu cu diiamanturi, cavalerie, pecete împărătească şi cîțva soboli.

25. Dumitraşco-vodă sta atunce în cumpănă, cum ar nemeri să hie mai bine. Că să s(ă> dea în gios, să temea, în gios, să nu-1 pîrască cineva, să-i apuce turcii să-1 mazilească. Să s(a> ducă înainte moscalilor la Nistru, că aemu sosis<ă> Şeremet la Nistru, iar să temea, că sau a putea să scape pîn' la Nistru de țară, sau ba. Aşijderea şi pentru țară să temea să nu o prade tătarii. Ce sta şi să mira cum va face.

Ce au socotit şi au scos tuiurile şi corturile afară din Iaşi spre Balica, ca să mai chivernisască lucrul ceva înainte, să vadă oamenii că purcede în gios, la oaste, înainte veziriului. Căci Şeremet fert-marşalîc agiunsese cu **o**
1- 339v samă de oaste moschicească la Nistru, şi socotila / Dumitraşco-vodă că va merge Şeremet degrabă în gios, de va agiunge în Bugeac, şi va începe a să lovi cu tătarii, şi el

1 aşîa B, aşa *Cj* tocmală B,C/ întorsu B,C/ visternicul B,C/ după visternicul *ad.* de la înpăratul Moscului B,E,G,V// 2 voevoda M/ înpăratul B,C// 2-3 la Dumitraşcu voevoda. înpăratul moschicescu cu Luca visternicul au triimes daruri iui Dumitraşcu voevoda, un leftu M,P// 3 left B, left de aur D,E,G/ cavaleriîa B,C/ pecete înpărătiască B,C// 4 *după* înpărătiască *ad.* gripsorul, pajora B,E,G, pajora D/cițiva C/7 5 25] 22 B, 27 V, 43 M,26 P/ voevoda M//5-6 *lipseşte* atunce M,P/ cumpini M,P/ atuncîastaîn cumpene de socotila cum ar face să fiîe mai bine B,E,G, sta atuneea şi socotiîa cum ar face să fie mai bine C, atuneea sta în cumpănă şi socotiîa cum ari face să fie mai bine D/ Atunce Dumitraşcu-vodă socotiîa cum ar face să fiîe mai bine V/,'6 Au purces (A purcede P> în gios, să teme să nu-1M,P/ să dea B,C/ jos C//7 pîrască cinevajpriceapă cineva să-1 pîrască E/ maziliască *Cj lipseşte* să-1 apuce P/ şi să-1 mazilească turcii M.P//8 să B,C/ înnaintea B,C/ acum C//9 sosiră B,C/ Şeremet feldmarşal C,E,V/ că Şeremet sosiră cu ostile la Nistru M,P// 9-10 la Nistru iar să temea, că sau va putea să scape pînă la Nistru de țară, sau ba, că aemu sosis(ă) şi Şeremet feldmarşal la Nistru. Aşijderea *Gjj* 9-11 iarăş să teme că-1 va prindi țara. Iar diosăbit să teme să nu pradi tătarîi țara M,P// 10 pînă B,C, *ad. marginal* pînă V// 11 Ce]Şi M,P/şi]di M,P/cum şi în ce chip va faci M,P// 13 Ce au socotit şijînsă diodată M,P/tuiurlili *CJ* corturili *Bjj* 13-14 corturile unde sînt curțile domneşti la Frumoasa, afară din Iaşi, ca să mai E// 14 *lipseşte* din Iaşi M,P/ spre Ba!ica]unde (unde *C}* sînt acum curțili (casăli C) domneşti, la Frumoasa B,C,G,V, spre mănăstirea *Sjîntului Arhanghel la (ad. marginal)* Balica, unde sînt casăli domneşti acum la Frumoasa D, la Frumoasa M,P/ ceva înnainte B,C] di acolo şi M.P//13 vază şi M, P/ purcede B,C că]cum căM,P/laoaste C,*lipseşte* M,P/înnainteB, înnaintea C//16 viziriului *CJ după* veziriului *ad.* şi să mai zăbăvască pînă a mergi Şâremet cu oaste asupra turcilor, să vadă cum li să va alege M,P/ Căci]Pentru căci D, Pentru că E,G//16-2 *lipseşte* Căci Şeremet... tabăra lui Şeremet. M,P//16 feldmarşal B,C,D,E,G,V/ agiunsesie B,C, agiungînd V//17 *lipseşte* moschicească V/ *lipseşte* şi V//18 merge *BJJ* 19 de-a agiunge C,' Bugiac B/Începe B,C, începe războiu V/lovi]bate E,G//

să va mai zăbovi a să găti la Eşi, să rămîe în urmă, ca să vadă cum a merge tabăra lui Şeremet.

26. Avea grijă şi de turcii balgii ce era în Iaş(i> trăitori, vădzînd că moscalii au întrat în țară, şi Dumitraşco-vodă nu mai purcede în gios, să nu priceapă că-i hain.

Şi au socotit Dumitraşco-vodă şi au scris o carte la paşa de Tighinea, precum moscalii au trecut Nistrul în țară pre la Soroca, şi turcii balgii tot şed în Iaşi, şi le spune să s(ă> rădice din Iaşi, să să ducă în gios, şi ei nu vor să să ducă. Şi poate pentru dînşii, înțelegînd moscalii că sînt în Iaşi, să nu sloboadză podghiaz, să-i strice şi pe dînşii şi tîrgul. Ce să trimită măriîa-sa paşa un agă a lui să-i rădice din Iaşi, ca s(ă> nu fac(ă> vro belea țărîi şi tîrgului.

27. Deci paşa au făcut răspuns lui Dumitraşco-vodă că încă tot nu iaste vremea să trimită [să-i trimiț<ă>] să-i rădice, iar cînd a şti el vremea aceia, a trimite de i-a rădica. Şi lui încă-i va scrie atunce, de a veni cu oaste lui la Tighinea.

Acestu răspuns au venit lui Dumitraşco-vodă de la
f. 340 păşea, pre amiiadzădzi. Iar după aceia,/ dac-au trecut vro trei, patru ceasuri, într-aceia dzi au sosit o carte de la Mogîldea sărdariul, precum au vădzut un turc mare cu

1 zăbăvi B,C,V/ Iaşi B,C,V/rămîîe B.C//2 vază B/merge C/tabăra] oaste B,E,G,V//3 26]23 B, 29 V, 44 M, 27 P/ Dumitraşcu voevoda ave M, P /grije *Bj* Iaşi *B.Cjlipseşte* trăitori B.C//4 văzind B,C/Dumitraşco-vodâ]el M,P// 5 purcedea V/în gios şi pentru aceîa să teme să nu-1 priceapă balgii(i) cum că esti hain M,P/ *repetă* să nu priceapă *GJ* că iaste hain B,D,E,V// 6 *lipseşte* Şi au socotit M, P/ *ad. marginal* Şi au socotit Dumitraşco-vodă G/Scris-au Dumitraşcu voevoda la paşa M,P/ carte laC//6-7 carte la Tighinea, la paşa, precum G/paşîa B,C// 7 precum B,C// 8 balgiii C/şăd P]şide M / E şi M,P/ şi cum că el le-au zîs să M,P/ le spune]le spune, le dzice B, li-au spus C, le spune şi le dzice E,G//9 să B,C/ să să rădice şi să să ducă din Eşi în gios P/ *lipseşte* din Iaşi M/ şi să să ducă M/ ei]îei B//10 să să ducă] să-1 asculți M,P/poate]cum că M,P/înțălegînd B, înțălegîndu *CJ lipseşte* că sînt în Iaşi M.P//11 sloboadză] trimeață M,P/ să-i] să P/pre *Cjj* 12 şi şi tîrgul M,P/ *lipseşte* măriîa-sa M,P/ paşîa B,C/ a lui]al său P/să-i]şi să-i M.P//13 să nu facă B,C/ *lipseşte* din Iaşi... şi tîrgului. M,P/ bela B,C,D,E// 14 27]30 V, 46 M, 29 P, *lipseşte* B/Decii B, *lipseşte* M,P/ paşîa *Bj* au făcut]i-au triimis M,P/ răspunsu B,C/ *lipseşte* lui Dumitraşco-vodă M, P// 15 iaste B/ vreme B,C/ *lipseşte* [să-i trimiț(ă>]C,V,M,P// 16 a şti el]a fi M,P/ vremîa B, vreme *Cj* de]şi M,P/de-i va rădica B,V// 17-18 Şi atunci şi la dînsul a scrii să să rădici cu toată oaste şi să meargă la Tighine M,P// 17 încă îi va scriîe (scrie C)B,C,D,V, îi va scrie *GJ* atuneea B,C/ de a vini C]de a merge B,G, de va merge E/ oastea *CJJ* 19 Acest răspunsu B,C/ vinit B,C/ voevoda M/ *lipseşte* de la păşea B,C,D,E, G,V// 20 într-o zi pre amiazăzi B,C,D,E,G,V/ Iară *Bj* dupre B,V/ dacă B,C]după ce P, *lipseşte* M/ trecut]petrecut M//21 vro trii B,C, *lipseşte* M,P/ întru aceia C]tot intr-aceiaşB,E,G,V/au şi sosit B,E,G,V] i-au venit P/carte] scrisoare M,P//22 sărdariul B,C/ vădzutjvinit M/turcu B.C//22-8 au văzut un turcu mare viind de olac la Eşi cu 30 turci de la Tighine, şi l-au lăsat trecînd Prutul *Bjj*

vro 30 oameni viind de olac la Iaşi, şi pe alţi turci purcedzînd iar ca vro 300.de oameni, şi au purces din Tighinea în sus: „Nu ştiu, la Eşi mărgu, au aiure".

Şi cetind carte de la sărdariul, n-au trecut un ceas, au şi nemerit un slujitoriu de la căpitanul ce era pus de strajă la Prut, dînd veste lui Dumitraşco-vodă, precum un turc mare cu vo 30 de oameni vine <de> la Tighinea de olac, şi l-au lăsat trecînd Prutul. Iar pe urmă au sosit şi însuşi căpitanul Timothei, ce era de strajă, dzicînd că au venit cu acel de<n>preună pîn' la Aaron-vodă, şi acolo, în cîmpu, au descălecat să mîe. Şi i-au audzit acel căpitan vorovind ei înde ei, dzicînd: „Să ne mînecăm dimineaţă, să-i prindem pe toţi". Şi n-au înţeles bine pre cine să prindă, şi viind înainte au spus lui Dumitrasco-vodă; si audzind voda, au dzis că vine cu maziliia.

28. Atuneea Dumitraşco-vodă, audzind şi vădzind acele şi vădzînd că-I chiamă paşa la Tighinea, s-au temut că-i vine maziliia, prepuind că l-ar fi pîrît Iordachi Ruset vornicul la paşa Tighinii că iaste hain, pentru că Iordache

1 vreo triizăci B,C/ de oameni Cjturci M,P/ de olacu B, *lipseşte EJ* şi pre C, şi şi pe M//1-2 pre alţi turci, iar ca vreo trii sute de oameni au purces din Tighinea B,G//2 *lipseşte* purcedzind *Ej lipseşte* iar M/vreo trii suteC/ ca vro] cu M; *'lipseşte* şi *E/lipseşte* din Tighinea M//3 Şi cum că pre aceiîa nu ştiu unde mărgu M Iaşi B,C,V/ mergu B,C/ au aiurea C, *lipseşte MJj* 4 Şi cetind carte de la sărdariul] După aceia M/sărdariul B, serdariul C/au]şi au B,C,D,E,V// 5 au şi nemeritjşi au vinit şi M/ căpitanul B,C/ straje B/ de straje pus E// 6 vestelştire M/ *lipseşte* lui Dumitraşco-vodă M/ precum vine M/ turcu B,C// 7 vreo B,C, *lipseşte* M/ triizăci B, C/ de oameni] turci *M/lipseşte* vine M/ de la Tighinea C,V, de la Tighinea la Iaşi *Ej* •de olacu C, *lipseşte* E,G//8 Iar mai C, E,G]Mai M,P/ pre B,C/ sosit]vinit *ii.Pjlipseşte* şi B,E,G/ *după* însuşi *ad.* singur B//9 căpitanul B.C/Timoftii, B Timoftei *Cjlipseşte* ce era de strajă M,P/ straje B,C/ dzicînd]spuind lui vodă D/zicînd că cu acei turci şi el au vinit împreună şi i-au lăsat la Aron-vodă M,P/vinit B,C//10 cu acel turcu B,E,G,V, cu acel turcu mare C,D/ dinpreună B,C/ pînă B/Aron B,C// 11 să mîie *Bj* Şi cum că i-au auzit M,P/ *lipseşte* acel căpitan M,P/căpitan B,C/vorovind turcii B,G, vorovind pre turci E//12 ei[1-2]îei B,C,V/ şi dzicînd V, *lipseşte* E,M,P,/ diminiaţă C, mîini diminiaţă B,G,V, dis<de P> dimineaţă, şi M,P// 13 pre B,C/ înţăles B,C/ să-i prindă B,E/ *după* prindă *ad.* pentru că turcii voroviîa pentru caii lor să-i prindă a doa zi de dimineaţă B,E, pentru că iei au fost vorbind pentru caii lor să s<â> mînece să-i prindă V, că Iei vorbiia pentru cai<i> lor să-i prindă D, *după* prinză *ad. intre paranteze* pentru că turcii voroviîa pentru caii lor să-i prindă pre toţi a doa zi de dimineaţă *Gjj* 14 *lipseşte* şi viind înainte au spus lui Dumitraşco-vodă; şi M,P/ *după* viind *ad.* căpitanul *Ej* înnainte B,C/ *după* înnainte *ad.* căpitanul B,G/ Auzind Dumitraşcu voevoda M,P// 14-15 şi auzind vodă au socotit că a fi viind <că vin G> cu inaziiiîa B,E,G,V//15 dzisjsocotit M,P/ că-i vine maziliia M.P//16 28]24 B, 31 V, *lipseşte* M,P// 16-18 *lipseşte* Atuneea Dumitraşco... s-au temut că-i vine maziliia M,P// 17 auzind acele şi văzînd *V/lipseşte* acele şi vădzînd C/văzind B/paşia B,C// 18 prepuindu-şi B, E,V/ Roset B, Rusăt C//19 paşia B,C/ *lipseşte* vornicul la'paşa Tighinii M,P,< Tighinii] de Tighinea G/că el ştie că esti hain M,P/ Iordachi vornicul B,C,E,G,V/ 19-3 *lipseşte* că Iordache... la paşa de Tighinea M, P//

îl ştiia pe vodă că s-au agiuns cu moscalii. Şi dzicea vodă:/
f. 340 „Nu iaste alt lucru, făr<ă> de cît numai Iordache m-au pîrît la paşa de Tighinea".

29. Şi îndată au şi trimis de au făcut spaimă în tîrgu, să să păzască cum că vine un podghiaz moschicesc să lovască tîrgul. Deci s-au făcut mare spaimă noapte în balgii şi în tot tîrgul, şi fugiia care cum putea, de s-au umplut toată ţara de spaimă. Şi ş-au pornit şi doamna-ş la Cetăţuîa, iar vodă au încălecat de au purces înainte acelui agă cu 30 de turci: de a vedea că or să-1 mazilească,, să-i tae pre toţi.

Deci mârgîn'd şi aflîndu-i dormind pre cîmpu dencolo de Aron-vodă, au năvălit de i-au prins pre toţi şi au început a-i lega. Atunce au găsit la aga şi cărţile paşii ce scriia să rădice pe balgii să-i ducă la Tighinea, iar nu demaziliie.

Deci cetind Dumitraşco-vodă cărţile, fiind lună, s-au-căit ce-au făcut şi, poroncind să-i sloboadză şi să li dea. înapoi ce li-ar fi luat, au şi început a-i mustra, cu ce treaba ~de mîn ei pre cîmpu noapte, la o vreme ca aceasta, fiind lucru de nepace, şi nu i-au făcut lui ştire. Şi el s-au gîndit că Iaste podghiaz moschicescu. Şi i-au trimis la Iaşi cu.

1 pre vodă C] pe Dumitrasco-vodă B,E,G,V/ agiunsu B,C//2 fără B,C/ Iordachi O Iordachi vornicul B,E,G,V//3 paşia *Bjj* 4 29]32 V, *lipseşte* B,M,P/ Şi]Dumitraşco-vodă atuneea *Gj lipseşte* şi[2] B,D,G,V,M,P/ triimis *Cj după* trimis *ad*-vodă B,E,V, în Eşi M,P/ *lipseşte* de au făcut spaimă în tîrgu, să M,V/ *ad-marginal* spaimă E//5 *lipseşte* cum B,E,G,V/ moschicescu B,C//6 Decii B,C/ Deci întru ace noapti s-au făcut mari spaimă în balgii M,P/ noaptea B,C//7 balgiijturcii balgii B,C,D,E,G,V/ tot tîrgul]tîrgoveţi M,P/ fugiia 'toţi B,E,G,V/ cam B,C/ cum] încotro M,P/ de]şi M,P// 8 Şi ş-au pornit vodă şi *(lipseşte* şi G> pre doamna-ş B,E. G,V/ *lipseşte* şi[2] M,P/şi pre doamna-ş C,D//9 Cetăţue C/vodă]Dumitraşco-vcdă D, el M,P/ de]şi M,P/ au purces]s-au dus M,P/ înnaintea B.C//10 cu]ci era cu M,P/triizăci B,C/ acelui turcu <mare G>, agă, ce viniîa cu triizăci de turci: şi de E,G/ de[2]şi de *Bj* videa B,C/ or]vor B,C,D,V// 10-11 turci, cu scopos ca aceala, ca văzînd că au vinit cu mazilie pre toţi să-i tai M,P/ maziliască B,C// 11 să-i taie *Bjj* 12 Decii B,C/ mergînd B,C/ Şi mărgînd i-au găsit dormind M,P/aflîndu-i pre cîmpu dormind, dincolo. *Gj lipseşte* dormind V/ *lipseşte* pre cîmpu M,P/ dincolo *Bjj* 13 şi năvălindu i-au prinsu pre toţi şi i-au legat *TA.Vjdupă* năvălit ad.asupra lor G/prinsu B,C//14 Atuneea B,C/ *lipseşte* şi B,E,G,V/cărţile]scrisoarea M,P/paşii de<dela P>Tighine M,P/ce]carii M,P// 15 pre B/pre turcii balgii C,D,E,G,V, pre toţi balgii<i> M,P//17 Decii citind B/cărţile Dumitraşcu voevoda M,P/Decii Dumitraşcu-vodă, ştiind carte turcească, au cetit cărţile atunce noapte în cîmpu, fiind lună, şi s-au căit G//18 ce au făcut B/şi au poroncit di i-au slobozit M,P/ sloboadă pre turci M,E,G,V/ să le dea *B.Cjlipseşte* dea. *Vjj* 19 înnapoi B,C/ce li-ar ii luat]de le-au luat M, cele ce li-au luat P/au]apoi au M,P/ cu cîe<ce C> triabă B,C]cu ce orînduială M.P//20 *lipseşte* de M,P/ ei]îei B,C, *lipseşte* M, P/ noaptea B,C, *lipseşte* E,M,P/vreme B,C/ aceasta]aceîa C, V/nepacd *Cj* şi]şi pentru. ce M,P/ *lipseşte* lui M,P/ ştire B,C//21-22 Şi cum că el au gîndit că esti un podghiaz M,P// 22 Şi]Şi îndată M,P/ triimis *Cjj*

un om a lui, de li-au dat gazdă. Iar Dumitraşco-vodă s-au zăbovit toată noapte, făcîndu-s-a cerca podghiiaz, şi a doa dzi iar au venit la Iaşi.

Deci atunce, la prinsoare acelor turci, s-au tîmplat
ms. 53, de au perit un turc, de moldoveni. Deci vodă au stătut //cu
f. 324 acel agă de au împăcat lucrul pentru acel turcu şi pentru altele ce dzicea turcii că Ie mai lipsăscu, atuncea noaptea^
f• 324v cînd i-au prinsu. Şi i-au dat acelui / agă Dumitraşco-vodă o mile de lei, dzicînd şi turcul aga că a lui vină Iaste, căci au mas pre cîmpu. Şi făcîndu-i vodă răspunsu la paşia, s-au dus la Tighinea.

Scris-au Dumitraşco-vodă şi la Poartă pentru aceasta, cum s-au tîmplat primejdie de au perit un turcu, rnîind la cîmpu, şi el s-au gîndit că doară Iaste podghiaz moschicescu. Şi i-au vinit răspunsu de la Poartă să file fără de grije, că n-are nici o vină, măcar şi pre toţi de i-ar fi tăiat, că au fost vina lor, pentru ele au vrut să mile noaptea pre cîmpu la vremie de nepace. Iară dupre aceia, Dumitraşco-vodă s-au mutat în Cetăţuîa, de şidea. Iar slujitorii ce avea şidea la corturi, unde sînt acum curţile domneşti la Frumoasa.

'Ţara să bejenisă dintr-acia spaimă ce să făcusă. Bolarimea mai toţi fugisă de pre lîngă dînsul,de-1 lăsasă sîngur,

1 om de ai lui V/ a luijal său M/voevoda M// 2 zăbăvit B,C/ noaptea B,C/ făcîndu-să B/ cercajcăuta B,E/ podghiaz B, poghiazul P/ *după* podghiiaz *ad.* toată noaptea V//3 iarăş G,V, *lipseşte* M,P/ vinit B,C/ la]în M,P// 4 Decii B,C/ atuncea B,C/ prinsoarea B/ acelor turcijacelui turcu mare D// 4-11 Şi di vremi că cînd au fost prins <pe P> turcii acie, moldovenii au ucis un turcu <au fost ucis un turcu moldovenii P>. Stătut-au Dumitraşco voevoda di au înpăcat acel lucru; deci pentru acel turcu perit şi şi pentru altile ci zice aga că i-au (fost M> mai lipsit între ace noapti, i-au <fost M> dat agăi 1.000 lei, zicind şi aga că a lui vină esti, că nu i să cadi să mii la cîmpu. Şi i-au scris răspuns la paşa di Tighine si s-au dus cu paci M.P//5 turcu B,C/Decii B//6 înpăcat *C/după* turcu *ad.* ce peris<ă>'cînd i-au prinsu C//7 *lipseşte* turcii C.D//8 acelui agăjagăi C/ *lipseşte* Dumitraşco-vodă C//9 o mie C/1.000 de lei, adecă una mie lei *Vjlipseşte* aga D/ căcijpentru ce E,V// 12 *ante* Scris-au: 30C,D,E,V,33 G, 48 M, 31 P//12-15 Dumitraşco voevoda pentru această întîmplari au scris şi la Poartă şi au arătat toati pre amăruntul. Şi M,P//13 cum]precum V/primejdiieC// \5*lipseşte* de la Poartă B,C/ să fie fără grije C//16 că el nu ari M,P/măcarî C//17 că vina lor au fost E, că a lor vină esti M,P/pentru ce au mas noaptea C,M,P, pentru ce mîn noaptea D/ *lipseşte* noaptea E//18 vreme C/ nepace *Cjante* Iară: 31 D,E,G,34 V,32 *Vjlipseşte* Iară *CD/lipseşte* Iară dupre aceia M, P/ dupăC// 18-19 Dumitraşco-vodă după aceia s-au mutat D//19 s-au mutat cu şidere în Cetăţue M.P//20 *lipseşte* ce avea *U.Pjlipseşte* şidea V/la]în M,P/la corturi în şes unde sînt casăli domneşti acum la Frumoasa, lingă mănăstirea Balicăi D/unde C/ *lipseşte* unde sînt acum curţile domneşti M,P/ curţile]casile V//22 Ţara s-au băjănit din pricina spaimii acie. M,P/dintr-acea *Cjlipseste* ce să făcusă M,P/Boerimea C//23 Boerimea fugis<ă> mai toată de pre lîngă dînsul D, Boerii mai toţi au fugit di la dînsul M, P/ totiltoată C/lăsas<ă>C//23-3 *lipseşte* de-1 lăsară singur ... domnu stăpîn. M,P//

socotind unii că să va mazili din pricina turcilor, alţii socotila că or vini moscalii şi or luoa ţara, şi n-a mai fi Dumitraşco-vodă domnu stăpîn.

Bucatele să scumpisă în Iaşi, că nu aducea nime' nici de o parte, fiind bejenii. Zlotaşii fugiîa cu banii şi la vistierile nu aduce, în nedejdea moscalilor. Slujitorii numai ce rămăsesie vro cinci, şeasle stiaguri de lefecii şi siimenii din curte. Iară alţi slujitori de ţară, cine cum putusă, să dusesîe şi nu mai viniîa nici ia o slujbă. Şi feliuri de feliuri de spaime umbla.

25. Socotit-au atuncea Dumitraşco-vodă să-ş porniască doamna de la Cetăţuîa pre 'Oituz cu Iordachi Rusăt vornicul, împreună cu giupînesili, iar vodă cu boiarii şi cu acei puţini slujitori să purceadă în gios spre Huşi, să zăbăvască acolo, pînă or agiunge moscalii la Bugiac de s-or bate cu turcii, să vază cum să va alege.

Şi au ales o sută de siimeni cu doi bulucbaşi mai de credinţă, de i-au giurat şi li-au dat lefe şi i-au suit în Cetăţuia să purceadă cu doamna, să file de paza Iei. Iar ceîoralalţi siimeni ce rămăsesie la corturi nu li-au dat lefe, bani gata, neavînd de unde, ce i-au orînduit / Ia zlotaşi, la ţară, să margă să-ş strîngă lefele, şi de la corturi să margă la curtea domniască, să file de triaba curţii. Şi, a doa zi vrea să-ş porniască doamna, şi apoi să purcează şi el în gios spre Huşi.

1 că alţii G//2 orjvor C/nu va mai fi C//2-3 nu va mai fi domnu Dumitraşco-vodă E/ *lipseşte* domnu V// 3 *lipseşte* stăpîn E// 4 Bucateli C]Mîncare M.P//4-5 că nimine nu aduce nimica nici dintr-o parte M,P//5 *lipseşte* fiind bejenii M.P//6 aducea *Cj lipseşte* în nedejdea moscalilor M,P/nedejde C//7 vreo *Cj repetă* numai rămăses<e> *Gjj* 6-7 Slujitorii rămăsăsi numai 6 steaguri lefecii M,P/ şasîe C//8 din curte domniască E/ Iar *Cj lipseşte* alţi M,P/ slujitori cei din ţară toţi fugiră M,P//9 putusă]putea C,D,V/să dusesie]să ducea C,D,V/ nu mai viniîa nime E// 8-9 *lipseşte* cine cum putusă... la a slujbă. M,P/ *lipseşte* Şi *Gjj* 10 Şi mulţi veşti di spaimă vinie M,P/ umbla]era V//11 25] 32 C,D,E,G,35 V, 49 M, 33 P/ Dumitraşcu voevoda au socotit M,P/ *lipseşte* atuncea M,P// 12 pre doamna-ş *Gj* de la]din M,P/pre]la M,P/ *lipseşte* pre Oituz *Gjj\2-\A* Rusăt vornicul şi cu alti giupînesi a boerilor, iar el cu acei puţintei boeri <şi slujitori P> ci <ce-i P> mai rămăsăsi să purcează în gios M,P// 13 Roset V/împreună *Cj* cu giupînesilijcu alte jupînese boereşti C,D/ vodă]el C,D//14 cu boiarii]cu alţi boiari ce era C,D/ puţinei E//15 or]vor C//16 de]şi *Gj* de s-or batejde să vor amestecaC,D, să să amestici M,P/ cum]precum *Gj* cum li să va alege M/ s-a alege V// 17 *lipseşte* Şi M,P/ siimeni *Cj lipseştem&i* de credinţă, de M.P//18 dejşi E, *Gj lipseşte* ŞP^M/P*jj*49 să fie C/ *lipseşte* Iar M.P//20 siimeni Cjslujitori M,P/ *rămăsesie]era.M,'PJlipseşte* lefe. M,P// 21 neavînd de undejeă nu ave M,P/ unde C//22 să margă la ţară să-ş ii lefile M,P//23 să margă în Eşi la curţi M,P/ *lipseşte* domniască M,P/ să fie *Cj* triaba] paza M,P/ *lipseşte* Şi M.P//24 porniască pre doamna-ş G/ *lipseşte* doamna P/ *lipseşte* apoi M,P// 25 *lipseşte* şi el P/ *lipseşte* în gios spre Husi C,D,V/ *lipseşte* spre Husi M,P//

Iar siimenii acei de la corturi, văzind că nu li-au dat şi lor lefe, bani gata, n-au vrut să margă în curte, ce au luat steagurile şi au purces din şes la Cetățuia cu zorba, ca să-ş ceară lefele.

Iar Dumitraşco-vodă, văzindu-i că vin, au pus de au închis porțile Cetățuii şi au vrut să le stea împotrivă, cu *ms. 253,* siimenii cei cîe-i giurasă. Şi mai // avea şi vro 60 oameni f. 341 aduşi cu dînsul din Țarigrad, şi au răpedzit şi la lefecii să încalece. Atunce seimenii cei cu zorba au venit pîn' ia poarta Cetățuii şi, vădzînd c-au închis porțile şi nu-i las<ă> să între în mănăstire şi le stau cei dinlontru împotrivă şi lefecii<i> încalecă, n-au vrut să s-apuce de gîlceavă şi au început a grăi cu binişor şi a să ruga să le dea şi lor lefe.

Atunce Dumitraşco-vodă să spăriias<ă> şi au prins pre bulucbaşii lor înlontru şi i-au ucis cu buzduganul, şi încă pe unul l-au lovit cu sabie, dar n-au murit. Şi aşe s-au potolit acea gîlceavă, şi s-au dus la strajă, în curte, unde era orînduiți.

33. Şeremet, den Soroca de la Nistru, nu s<ă> mai pogorîîa în gios, să margă la pod la Dunăre, unde-1 orîn-

1 *lipseşte* Iar M,P/ simenii V/ aceijcei D, acea V/ *lipseşte* acei de ia corturi M.P/ văzind]dacă au văzut M,P// 2 *ad. marginal* şi lor M/ in]la M,P/ in curte'la curtea domniască E,G/ *după* curte *ad.* la slujba lor ce era orînduiți *Cj* n-au vrut să margâ la curtea domniască, după cum le era poronca, şi au luat D/ ce au"ş-au M,P .5 stiagurili *Cj* au purces din şes de la corturi la mănăstire la Cetățuîa *Cj* şi di la Frumoasa au purces la Cetățue M,P// 5 *lipseşte* Iar M,P/ văzind că vin cu zorbă G/ văzind că vin asupra lui M,P/ au pusjau poroncit M,P// 6 şi au vrutjvrind M,P' îaprotivâ *Cj lipseşte* cu G//7 cu siimenii ce-i giuras<ă)C,D]cu siimenii ce-i alesisi M,P/ ce-i giurasă V/ *lipseşte* Şi mai avea M,P/ vreo C]cu M,P/ şeasiezăci de oameni B, şasîezăci de oameni *Cj* de oameni D,V/ de oameni ce-i adu3es(ă) *GJ* oamini ai lui ci-i adusăsi M,P//8 *lipseşte* cu dînsul M,P/ răpedzit]triimis E,G/lefecii C/,9 să încalece"! să încaleci, să vile B,E,G, să vie C, să viie cum mai în grab' V/ *ante* Atuneea: 33 E, G, 36 P/ Atuneea B, C, *lipseşte* M,P/ siimenii B,C/ cei cu zorbaoa B,E,G,Vjzorbagii(i) M,P/ vinit pînă B.C//10 Cetățuii]mănăstirii Cetățuii C,M,P/văzind că au închis porțile B,C, văzînd porțile închisă M,P// 11 lasă B,C/ să intre înlăuntru, in mănăstire, în Cetățuîa B,E, să între înlăuntru, în Cetățue G, să intre în mănăstire, in Cetățuîa V/ mănăstire *Cjj* 11-12 şi cum cei dinlăuntru le stau inprotivă şi lifecii încă era gata şi nu s-au apucat de gîlceavă M,P/ cei]cîei B/ lăuntru B,C,D,E, G.V//12 înprotivă B,C/ lefeciii *CJ* încalecă]vor să viie B, E,G,V, încă viniia asupra lor *CI* să B,C// 13 şp]ci M,P/ binişorul *GJ lipseşte* cu M,P// 14 Atuneea B,C/ *ante* Atuneea: 34 E,G,36 V/ spăriîasîe B, spăriisă C/ şi au prinsu B,C, şi prinzindu M,P// 15 lăuntru B,C,D,E,V/ *lipseşte şi* M,P/ ucis]bătut, ucis B, bătut C,E,G,V,M,P/ şi încă] iar M,P// 16 pre B,C/ sabiîa B,C/ asia B, aşa *Cjj* 17 acia B/ gîlceavă]zorba M,P/ la straje aciîei siimeni în curte domniască *(lipseşte* domniască V) B,E,G,C/ in]la *Cj* curtea domniască C,D/ unde *Cjj* 19 33]35 E, G, 37 V, 50 M, *lipseşte* B,P/ Şeremet feldmarşal D,E,G/ din B,C,V/ *lipseşte* de la Nistru M,P/ nu să B,C/ *lipseşte* mai M,P// 20 în]mai M,P/ să margl]nu vre să margă M,P/ Dunărea C//20-1 unde il orînduisă înpăratul B,C,E,G/ *lipseşte* unde-1 orînduisă, că să temea M,P 7

duisă, că să temea, că avea oaste puțină, ce pre cătinel să trăgea pre Nistru în gios.

34. Dumitraşco-vodă, vădzînd acestea lucruri, că au rămas mai singur şi-ş caută cineş chivernisală lui, şi bani de cheltuială n-avea mai mult de 10 pungi, de toți banii lui, că nu avusese vreme să strîngă, nici era lacom, precum mai sus s-au s:ris, schimbat-au socoteala într-alt chip: să nu mai margă în gios la turci, temîndu-s<ă) să nu-1 mazilească, şi a fi greu de dînsul, dzicînd că toți f. 341v io fug / şi-ş caută chivernisală si şi a caselor sale. Ce el încă-ş va căuta chivernisală lui, şi vădzînd şi pre seimeni cum s-au burzuluit, nu s-au mai încredzut să s(ă> despartă de doamnă-ş şi să o dea în laturi. Ce pre taină au trimis pre Pricopii căpitanul şi pre Dimitrie-aga, slugile lui credzute, la Şeremet, la Alovilău, scriind ca să-i trimiț<â> în grabă vro 4.000 de moscali aicea în Iaşi, să-i fie aret, să nu-1 apuce turcii să-1 mazilească.

35. Dacă au simțit Şeremet, tare s-au bucurat şi-ndat-au ales pre Croput bragadiriul, cu 3.000 de moscali, şi pre Chighieciu, cu un polc de moldoveni, ca vro 500 de moldoveni, ce slujiîa la moscali, şi i-au pornit înainte la Iaşi.

1 ce pre cătinel să trăgea]insă pre in;et să gitie M.P//2 *lipsiste* pre Nistru in gioslî, P/ jos *C/1* 3 34]26 B, 36 E,G, 38 V, 51 M, 37 P/ văzind B,C, aceste B,C// 3-4 Dumitraşcu voevoda, văzînd că fiişticarile îşi caută casa lui şi el au rămas mai singur şi ştiind că baniM,P//5 nu avea *Cj* de]decit D,G/zece C/zece pungi de bani B,D,E,G, V//5-6 mai mult di zăci pungi nu ari, că nu-1 încăpuşi vreme M, 1' 6 nu avusesîe vreme B,C/ şi nici lacom nu era M,P//7 *lipsrşte* precum mai sus s-au scris M,P/ au schimbat M,P/ *ante* schimbat-au: 36 E, *ante* schimbatu-s-au: 37 G socotiaia B,C// 8 *după* chip *ad.* şi au hotărît M,P/ *lipseşte* mai M,P/ temîndu-să. B,C]s-au temut M,P/; 9 maziliască B,C, mazilească turcii M.P/ şi apoi a fi B,E,G,Y/' 9-11 *lipseşte* şi a fi greu de dînsul... chivernisală lui M,P// 10 şi-şi caută B/ casălor B / 11 încă îş va căuta B,V/ lui]sa *GJ* văzind B,C]ştiind M,P/ şi pre]că şi M,P/ siimeni B, siimeni C, siimenii M.P// 12 *lipseşte* cum M,P/ buzurluit C,V,M,P/'să B,C// 12-14 deci nu s-au mai încredințat să-şi dei do(a)mna în lături şi avînd slugi crezuți, auumi procopii căpitanul şi Dimitrii-aga, i-au triimis pre taină la Şăremet M,P 13 triimis *Cjj* 14 Procopie B,D,G,V,/ căpitanul B,C/ *lipseşte* slugile lui credzute *GJ,* 15 Ia Şeremet felmarşal B,C,E,G/ *lipseşte* la Movilău *Gj* scriind]rugîndu-i-să M, rugiudu-să P/ trimită B, trimită *CJJ* 16 *lipseşte* vro M,P / vreo patru mii C]vreo doao, trii mii B,E,G, vreo trii, patru mii D,V/ *lipseşte* de M,P/ aici B,V/ *lipseşte* aicea in Iaşi M,P/ aret]de apărare E,G,V, de pază M.P//17 să-1 mazilias(că) B, să-1 maziliască C, *lipseşte* M.P//18 35]27 B, 38 E, 39 V, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Dacă au simțit M/P, Iară Şeremet feldmarşal, dacă au simțit, foarte tare s-au bucurat şi îndată B,C,E,G/ Iară Şeremet, dacă au simțit V/ *lipseşte* tare M,P/ *lipseşte* îndată M,P// 19 Cropot bregadiriul B,C,D,V, Cropot bregadir E,G, Cropotchin bragadiriul M,P/ trii mii de moscali C, trii mii de oaste moscali B,E,G//20-21 *lipseşte* şi pre Chighieciu ... ce slujiîa la moscali B,E,G,V//20 Chighiîeci polcovnicul CD/ Tigheciu P/ polcu *Cj lipseşte* de M,P/ ca vreo cinci sute de moldoveni C, *lipseşte* M.P//21 ce]carii M,P/ pornit] triimis M,P/ înnainte B,C//

Deci agiungînd Cropot bragadiriul la Prut, au răpedzit înainte, dînd ştire lui Dumitraşco-vodă ca să trimită să grijască poduri la Zagarancea, să treacă.

36. Atuncea au sosit ferman de la veziriul la Dumitraşco-vodă, să încalece să margă să prindză pre Brîncovanul-vodă. Şi au scris cărţi şi Ia soltanul de Bugeag, să dea lui Dumitraşco-vodă oricîţi tătarî i-ar trebui.

Atuncea am ştiut şi eu c-au fost scris să vie moscalii; că eu tot gîndiem că om purcede în gios spre Huşi, pre-
• 342 io cum sfătuisem. / Iar dac-am înţeles c-au sosit moscalii, mult m-am mirat şi am dzis lui vodă să scrie, să să întoarcă moscalii înapoi, şi să mergem, precum scrie veziriul, să prindem pre Brîncovanul, şi să s<ă> lasă de moscali, că poate să-i bată turcii, şi tătarîi or robi ţara. Puiu pre Dumnedzeu martur că aşea i-am dzis, şi tare am stătut, ca doar l-oi întoarce, şi n-am putut.

Şi încă cu mîniîe mi-au răspuns, dzicînd că „voi toţi vă chivernisiţi, ca să rămîneţi la creştini, şi numai eu sîngur, pentru voi, să rămîiu la păgîni; că v-am văzdut eu credinţa, că aţi fugit toţi, şi eu am rămas sîngur. Pentru

1-3 *lipsesc* G,'/ 1 Decii B, *lipseşte* II,P/ bregadiriul B,C,V, bregadir £/ răpedzit] triimis E// 1-3 Bregadiriul Cropotchin au agijns la Prut, au triimis la Dumitraşcu voevoda să poroncească să gătească podurile M,P//2 înnainte B,C/ s(ă>trimită C// 3 Zagarancîa B/să triacă *B,C,!ipseşte* M,P//4 36]2S B, 39 E,G, 40 V, 52 M, 38 P/ Atuncîa B sosit]vinit M,P/viziriul C//4-5 au vinit lui Dumitraşco voevoda ferman di la viziriul să margă M.P//5 să încalec! să purceadă,să margă să prindă B/Brîncoveanul-vodă BJBrîncovanui domnul muntinescu M.P//6 *după* scris *ad.* veziriul B,E,G,V/ *lipseşte* cărţi M,P/Bugiac B,C// 6-7 să dîa tătarî lui Dumitraşco voevoda ori cîţi ar ceri M,P//7 tătar(i> C//8-20 *lipsesc* M,P//8 Atuncea au ştiut şi boîarii •(boiarii C) că au fost scris Dumitraşco-vodă să viîe B,C,D,E,G,V//9 că boiarii <boiarii C> tot gîndiia că or (vor C) purcede B,C,D,E,G,V/ precum sfătuisă B,C D,E,V, precum au fost sfătuit *Gjj* 10 Iară dacă au înţăles *B,C,B,B,G,\jdupă* moscalii *ad.* la Prut B,C,G//11-13 s-au mirat.Atuncea hatmanul Ion Neculce fiind hatman au zis lui Dumitraşco-vodă să scriîe (s-au mirat şi au dzis unii din boiari lui vodă să serile V) să să întoarcă moscalii înnapoi şi să purceadă să margă precum scrie veziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă şi să să lase B,E,G,V, s-au mirat. Dzis-au atuncea hatmanul Ion Neculce lui Dumitraşco-vodă să serile să să întoarcă moscalii înnapoi şi să margă precum scriîe viziriul să prindă pre Brîncovanul-vodă şi să să iasă C,s-au mierat şi au dzis lui Dumitraşco-vodă Ion Neculce hatmanul să scrie să să întoarcă moscalii înnapoi şi să margă precum scrie veziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă şi să să lasă D//14-15 Puind pre Dumnedzău martur că B,E,G, *lipseşte* C,D,V/715 că]şi V/aşia i-au zis B,E,G,V, Aşa i-au zis C/au stătut B,C,D,E,G/'16 doară l-ar putea întoarce pre Dumitraşco-vodă şi n-au putut B,E,G, doar l-ar întoarce <pre vodă V) şi n-au putut C,D,V//17 i-au răspunsu D(umitraşco> -v<odă> *(lipseşte* Dumitraşco-vodă E,G> hatmanului Ion dzicînd,că voi vă chivernisiţi cu toţii ca să B,E,G,'i-au răspunsu C,D]au răspunsu boîarilor V, dzicînd Dumitraşco-vodă *Cjlipseste* că V/ voi vă chivernisiţi cu toţii V//18 *ad.marginal* ca să rămîneţi B/la creştini B,C]la moscali,la creştini *Gjlipseşte* sîngur V//T9 să rămîiu, pentru voi la păgîni B,E,G/păgîni]robiîe V//20 credinţa C, credinţa voastră B,E,G//

ţară, n-or prăda-o tătarîi, că moscalii aemu sosescu, şi eu ştiu prea bine că n-or bate turcii pre moscali".

Deci vădzînd şi eu că mi-au răspuns aşea cu scîrbă, m-am temut a mai răspunde, să nu cumva cad în vro primejdie a vieţii.

Măcar că mulţi dzic că eu l-am îndemnat să să închine la moscali, dar grăescu cu năpaste şi ca nişte oameni ce nu pricep şi nu ştiu. Că atunce era toţi creştinii bucuroşi moscalilor, nu numai eu; că scriîa alţii mai nainte de chiema pre moscali, mai nainte de Dumitraşco-vodă: muntenii, sîrbii, moldovenii, cu cîţi ani mai nainte! Numai pizmaşii
f. 342v zavistnici scornila asupra mea ocară, / şi oamenii cei proşti şi neprilateni şi cei nepricepuţi credea aşa. Dar eu taina stăpînului, căruia i-am mîncat pita, n-am putut-o descoperi, uitîndu-mă ia Sfîntă Scriptură, ce au dzis îngerul cătră Tovit şi Tovile dzicînd: „Taina împăratului să o acoperi, iar faptele lui Dumnedzeu la arătare să le mărturiseşti".

Ce şi eu n-am vrut să mă fac al doile Iudă sau să-l Viclenesc, să fug de la dînsul. Că de aş fi făcut aşea ce laud-aş fi dobîndit? Ce numai osînda de la Dumnedzeu şi ocară de la oameni.

Iar eu aceste răbdîndu-le cu dreptate, den toate nevoile am scăpat, care li-am tras pre strîmbătate în 9 ani. Ce întru aceste ce mi s-au întîmplat m-am lăsat tot în nădejde

1-24 *lipsesc* M.P//1 nu or prăda-o B, nu o vor prăda D/acum B.C//2 pre bine B,C/nu vor bate D//3 Decii văzind (audzindu E>hatmanul Ion(şi Ion Neculce hatmanul D> că i-au răspunsu aşîa (aşa C> B,C,D,E,G/ şi eu]acei boiari V/ mi-au]li-au *V/după* aşea *ad.* vodă V//4 s-au temut B,C,D,E,G/ a-i mai răspunde *B.Cjrepctă* a mai *Cj* cadă B,C, D,E,V/ ca să nu cumva caze G/vreo B,C//5 primejdiîe a vileţii vreunii dintru dînşii V// 6 *ante* Măcarî: 40 E,G/dzic]au zis *Cj* că (precum că G> hatmanul Ion (Ioan Neculce G, Ioan Neculce hatmanul D> l-au (au C,D, l-ar fi G> îndemnat pe Dumitraşco-vodă să să închine B,C,D,E,G//7 *lipseşte* şi C//8 *lipseşte* nu pricep şi *Cj lipseşte* şi ca nişte oameni ce nu pricep şi nu ştiu B,E,G/ Câ]Pentru că *Cj* atuncea B,C/ creştinii B,C// 9 eu]hatmanul Ion B,C,E, Ion Neculce hatmanul D, hat(manul) Ioan Neculce G/alţii mai înnainte (denainte E,G> vreme B,E,G/ alţii mai înnainte de Dumitraşco-vodă de chiema pre moscali C//9-10 mai denainte[1-2] D//10 mai înainte B, mai denainte *Gj* de]decît B,G/ anumi muntenii *Gjj* 11 sîrbii *Bj după* moldovenii *ad.* precum mai sus s-au scris *B,C,B,Gjlipseşte* cu cîţi ani mai nainte B,E,G/ înnainte C/Numai nepriiatinii hatmanului Ion, pizmaşii B,E,G//12 mea]hatmanului Ion Neculcii B,D, hatmanului Ion C,E,G/ oamenii cei proşti]prostimea G//13 nepriiatini *Cj lipseşte* şi neprilatini şi cei nepricepuţi B,E,G/ credea că Iaste aşîa B,E,G, credea că aşîa iaste D, credeaa fiaşaC/eu]Ion Neculce hatmanul D//14 stăpînului său D/i-amji-au D/ pita]pîinea D//13-5 *lipseşte* credea aşa...i proci. *Vjlipseşte* Dar eu taina stăpînului...i proci. B,C,E,G//14-15 n-au putut descoperi, uitîndu-sâ D//18 eu]hatmanul Ion Neculce D/n-au vrut să să facă D//19 vicleniască *Bj* fugă D//19-20 aş[1-2]]ar D//22 eu]el *Bjj* 23 am]au D/li-au tras *Bj lipseşte* pre strîmbătate D//24 ce i s-au întîmplat D/s-au lăsat *Bjj*

lui Dumnedzeu, pîn' m-au scos, precum mărturiseşte David prorocul, psalom 39: 37. „Răbdînd am aşteptat pre Domnul, şi mi-au luat aminte, şi au ascultat ruga mea, şi m-au scos din groapa patimilor şi din tina cea adîncă; şi au pus pre piatră picioarele mele", i proci.

38. Chiematu-ş-au atunce Dumitraşco-vodă boiarii săi, cîţi mai rămăsese lîngă dînsul, numai aşea, sprinteni, anume pre Nicolai Costîn vel-log<o>f<ăt>, pe Ioan Sturdzea vornicul şi pre Iordachi Rus<ă>t vornicul şi pre Ilie Catargiul vel-vist<iernic>, şi le-au spus precum au chie-
f. 343 mat pre moscali, / şi au venit de trec Prutul la Zagarance.

Atuneea toţi boiarii, audzind, s-au bucurat şi au răspuns, cu bucurie cătră vodă şi au dzis: „Bine ai făcut, măriia-ta, că noi ne temem că te-i duce la turci, şi aşea aveam gînd. că, de te-om vedea că mergi la turci, te-om părăsi şi ne-om duce de ne-om închina la moscali". Şi le părea bine. Numai Iordachi Ruset vornicul au dzis atunce: „Te-ai can grăbit, măriia-ta, cu chiematul moscalilor. Să fii mai îngăduit, măriia-ta, pîn'li s-ar fi văzut putere, cum]e-a merge".

Răspuns-au Dumitraşco-vodă, dzicînd: „Nu mai era vreme a mă mai chivernisi, temîndu-mă ca să nu mă apuce turcii. Că iată şi din dumneavoastră m-aţi părăsit o samă şi nu sinteţi într-un cuvînt si într-o credinţă cu mine".

1-5 *HpsescMJPII* 1 pînă l-au scos iarăş la pămîntul său D//2 David, prorocul şi înpăratul, psalmul 39 zicînd D//5 i proci]şi alteleD//6 38]29 B, 37 C, 41 D,V,44 G, *lipseşte* M,P/ Chiemîndu-şi E/ atuneea B,C/pre boiarii săi B,D,E,G,V//6-8 Dumitraşcu voevoda ş-au chemat boerii cîţi mai rămăsăsi, anumi Nicolaiu Costin M.P//7 cîţi] carii E/ rămăsesîe B,C/ pre lîngă E,G/ *lipseşte* numai V/aşia B, aşa C/ sprintini B, sprinten C//8 anume B,C/Nicolae Costiii B,C/ *repetă* vel *GJlips'eşte* pe M,P//9-10 pre Iordachi Rusăt vornicul (şi C,G) pre Ioan (Ion C> Sturdza vornicul şi pre Ilie Catargiul vist(iernicul> *(lipseşte* visternicul V> B,C,E,G,V//9 *lipseşte* şi pre M,P/ *lipseşte* şi pre Ilie Catargiul vel-vist<iernic> D//10 *lipseşte* vel M,P/U-au B,C/ precum el M, precum că el G.P//11 şi au vinit de B,C]şi acum M,P/ Zagarancîa B, Zagarancea C//12 *lipseşte* Atuneea M,P/Şi auzind boerii foarti s-au bucurat M,Pf *lipseşte* audzind C/ răspunsu C// 12-13 Atuneea boiarii auzind au răspunsu cătră vodă B,E,G,V//13 *lipseşte* cu bucurie cătră vodă şi au dzis M,P/ *după* măriia-ta *ad.* de ti-ai închinat B,E,G,V,că ai chemat pre 'moscali M.P//14 ne temeam B] gîndiem C/ti-i duce B,C,V, te vii duce D/aşia D, aşa C/avem B,C//14-16 că noi aşa. hotărisim că di vii purcedi în gios la turci să le lăsăm toţi şi să ne ducim, să ne închinăm la moscali M,P//15-16 de te-om videa că mergi la turci să te părăsim şi să ne ducem să ne închinăm la moscali B,E,G,V//15 videa C/te vom părăsi C,D//16 ne vom duce C,D/ *repetă* denevomC/nevomînchinaD//16"-24Zi^seşfeŞi le părea bine... credinţă cu mine *'U.BJjil ante* Numai: 42 E,G/Rusăt B,C/ atuncîa B, atuneea *CJ* Ti-ai B,C//18 *lipseşte* măriia-ta V//19 pînă *B.CJad. marginal* văzut G/ puterea B.C//20 li-a merge B, li-ar merge C.D//21 *ante* Răspuns-au: 42 V//23 *lipseşte* Că E/Iară că şi din B,G,V,Iatăcăşi *Cj lipseşte* din *Cjj* 24 sînteţi B,C// întru o credinţă C/credinţă B//

39. Atuneea au şi încălecat Dumitraşco-vodă şi au purces înaintea moscalilor, la Prut. Şi s-au împreunat cu Cropot bragadir şi au venit cu dînsul în gios, pre Jijiia, pîn' l-au trecut jijiia şi Bahluiul. Şi l-au lăsat pre Bahluiu, din gios di Iaşi, la Podul lui Bîtcă, şi acolo ş-au pus obuzul, dîndu-i conac de toate ce i-au trebuit lui şi oştii.

Şi luîndu-ş Dumitraşco-vodă 2 căpitani, cu 2 steaguri de draguni, s-au întors desar<ă> la Cetăţuia, unde-i era doamna. Iar pre mine, Ioan Niculce hatmanul, pîn'au
f. 343v io umblat vodă la Prut, m-au lăsat de paza doamnei la/Cetăţuia, ca să nu lovască niscaiva turci pre doamna în urma lui. Iar a doa dzi venit-au şi Cropot bragadiriu numai cu un steag de draguni la Iaşi. Şi l-au cinstit Dumitraşco-vodă şi l-au dăruit, şi au îmbiat prin curţile domneşti şi prin toate mănăstirile de li-au văzut, şi desară iar s-au întors la obuzul său, la Podul lui Bîtcă.

40. Atunce moldovenii, cum au văzut moscalii, precum sint învăţat la jacuri, cînd văd cîte un lucru burzuluit, au şi purces, unii cu poronca, alţii şi fără poronca, a tăia pre turci şi a-i robi, unii în Iaşi, alţii printr-alfe tîrguri, unde şi-i afla, prin toată ţara. Şi-i jăcuîa de bani, de odoară, de cai, de borfe, de boi, de oi, de miîare, de

1 39]30 B, 38 C, 43 E,G,V, 54 M, *lipseşte* P/ Atuneea gătindu-să Dumitraşco-vodă îndată au purces B,C,E,G, Decii atunce îndată gătindu-să Dumitraşco-vodă au purces *VJlipseşte* Atuneea au şi încălecat *T&.Bjlipseşte* şi M,P//2 înnaintea B,C/ înpreonat B, înpreunat C//3 bregadir B,C/brigadiriul Cropotchin M,P/ vinit B,C/ *lipseşte* pre Jijiia M.P//4 pînă B,C/ Jijie B,C//5 din]în B,P/de B,C//6 de]şi de P/ oştii'lui B,C,D,E,G,V,M,P//7 *ante* Şi: 44 E,G/luoundu-şi B, luundu-şi C/doi căpitani *B.Cjlipseşte* 2 căpitani, cu G/Şi s-au rugat bragadiriului (pregadiriul M> Cropotchin di i-au dat 2 căpitani M,P/doao B,C/ *lipseşte* de M,P/;8 şi disară s-au întors M,P/ întorsu desară M,P/ *după* desară *ad.* înnapoi *GJ lipseşte* la Cetăţuia V/unde ii era B,C//9 *lipseşte* mine B,C,D,E,G,V/ Ion Neculce" *CJ* Neculce B/pînă B.C//10 îmbiat V/ vodă]Diimitraşco-vodă B,E,G,V/ m-au]l-au B,C,D,E,G,V//9-12 *lipseşte* Iar pre mine...în urma lui. M,P//10-11 l-au lăsat să fiîe de paza doamnii la Cetăţuia, că să temea să nu lovască B,E,G,V/doamnii C//11 *lipseşte* ca să nu lovască... in urma lui. *CJ* pre B//12 Iară B, *lipseşte* M,P/vinit-au C, au vinit M,P/bregadir B,C// 12-14 bregadiriul Cropotchin la Eşi şi numai cu un steag draguni. Iar Dumitraşco voevoda l-au priimit cu mari cinsti şi l-au dăruit.Brigadiriul Cropotchin au înblat M,P//13 stiag B.C//14 umblat B,C/piii B,E,V, şi prin D, prin toate G/curţili B/715 mănăstirili B/iară B.C//16 întorsu B.C//17 40]31 B, 39 C, 45E.G, 44 V, 57 M, 41P/ Atuneea B,C, *lipseşte* M,P/cum]după ce M.P//T7-21 moscalii.îndată au început, după obiceiul lor cel vechiu, a prăda şi a tăe pre turci şi (nu P) numai în Eşi, ci şi printr-alti tîrguri şi locuri, oriundi-i afla M,P,718 sînt B,C/ învăţaţi B,C//19 buzurluit B,C, V/burzuluit, au şi început şi au purces D alţii fără de poroneă *B,T),TZ,G,YJhpseşte* şi C//20 a-i tăia E,G//21 unde *Cj* jecuîa B.C//22-1 şi de odoară, le lua caii, borfili, boi, vaci, oile, mieri (şi P> ceara; şi toati aceste le făce fără (făr(ă) de P) poronca lui Dumitraşcu voevoda. Iar M.P//22 şi de cai G/miîare B . C *lipseşte* de miîare, de ceară V//

ceară şi de toate ce găsiîa. Iar băcăliile sta vărsate pre uliță, de era sătui şi copiii. Strafide, smochine, alune era destule pre la toate babele. Iar pre care turcii nu-i tăia, îi ducea, cu pieile, de-i da robi domniei. Iar pre unii să tîmplă de-i ascunde priiatenii, care scăpa pîn'la priîateni. Carii mai pre urmă de mare folos au fost turcii acelor prieteni ce-i ascunsese.

41. Nezăbovind vremea au şi venit Şeremet la Țoțora cu obuzul lui, ca vro 15.000 oaste. Că n-au cutedzat

f. 344 io să margă drept / la pod la Dunărea, cum îl învățas-împăratul, căci că avea oaste puțină.

Veziriul turcesc încă sosis<ă> la Dunăre şi să temea a trece în ceasta parte, audzind că vin mulțime de moscali. Ce sta şi el de cela parte.

42. Iară după ce au înțeles veziriul că s-au hainit Dumitraşco-vodă, îndată au prins pe capichihae lui Dumitraşco-vodă, pe Iano, şi i-au tăiat capul. Aşijderea şi împăratul turcesc, înțelegînd la Țarigrad, au şi prins pre Antiohie-vodă si l-au închis. Si era să-l tae. Numai norocirea lui au fost c-au mărturisit caimacamul cătră împăratul cum Antiohie-vodă cu o lună mai nainte i-au spus

1 *după* găsiîa *ad.* la dînşii B, D, E, G, la dînşii luoa C/Iară ~*Bjdupă* băcăliile ad. la Iaşi *Gjj 2* pre ulițe B,C, pre ulițe la Iaşi E/ şi copii(i) şi babile de strafidi P/de strafidi M/ de smochini şi de aluni P//3 *lipseşte* era destule pre la toate babele M,P/pre la toate babelejpre la toți B,C,E,G,V/Iară B/carii turci B.C//3-4 Pre alți turci îi aduce goli şi-i da robi lui Dumitraşcu voevoda. Iar pre alții M.P//4 ducia B/domniii B,C/ Iară *Bjad. marginal* pre D*jdupă* unii *ad.* din turci G//5 *lipseşte* să tîmplă M,P/ ascundea B/priîatinii B, priiatinii C, prietinii lor M,P/carii C/carii au apucat de au scăpat pînă la priiatini B,E,G,carii apuca de scăpa pînă la priiatini V, *lipseşte* M,P/ pînă *Cj* priatini C//6 CariTjŞi M,P/ pre urmă acei turci ascunşi di mari folos au fost celora ci i-au ascuns M.P//7 priiatini B, priiatini C/ascunsesîe B.C//8 41]32 B, 40 C, 46 E,G, *45*V, *4&M,lipseşte* P/Iară nezăbăvind vreme B,E,G,V,Nezăbăvind vreme *C/lipseşte* M,P/au vinit şi Şeremet feldmarşal B,E,G/au vinit şi V/vinit C/Şeremet feldmarşal *Cj* Țuțora B.V//8-9 Şărămăt au vinit cu 15.000 oasti la Țuțora M.P//9 vreo C, *lipseşte* E,G,V/ca cinsprăzeci mii B/cinspreci mii C/de oaste B,C,E,G,V//9-11 *lipseşte* Că n-au cutezat...oaste puțină. M,P//10 *lipseşte* la Dunărea C/Dunăre B/cum] precum D,G/învățasă B/înpăratul B.C//11 căci că]pentru căci B,D,V, pentru căC,E,G// 12 *ante* Veziriul: 33 B, 47 E,G, 59 M, 42 P/ turcescu B,C/ sosisă B,C/Dunărea B,C/ la Dunăre şi nu cuteza, să temea E/Viziriul cu oasti turcească au sosit la Dunăre M,P/şi]dar M,P//13 mulțime *Cjj* 14 *lipseşte* Ce sta şi el de ceia parte. M,P//15 42]41C, 46 V, 60 M, *lipseşte B.B.Gjlipseşte* Iară după ce M,P/după]dupre V/înțăles B,C/ Viziriul au auzit că s-au hainit M,P//16-17 voevoda M/şi îndată au prins pre Iano capichihaîa lui Dumitraşco voevoda M,P/au prinsu B,C, au şi prins G/pre B,C/ capichihaîa B//17 pre ~*B,Cjlipseşte* Aşijderea şi M.P//18 înpăratul turcescu M,P/înțălegînd la B.CJera în M,P/ Țarigrad, şi înştiințîndu-să că s-au hainit Dumitraşcu voevoda au şi prins pre Antiohii voevoda M,P/prinsu B.C//19 Antiohii B/ Era să-i tai şi lui capul M,P/taîe B,C/nărocirea B,C]norocul M.P//20 că au B,C/ *după* caimacamul *ad.* viziriului M,P/înpăratul B.C//21 cum că GJprecum M.P/Antiohii B, Antiohi *Cj* voevoda M/cu]încă cu M/cu o lună de zile B,E,G,V/înnainte B,C//

lui că frate-său iaste hain, nu îmbla bine, şi el n-au credzut, gîndind că-l pîreşte pre pizmă. Şi aşea spuind împăratului caimacamul, l-au ertat şi l-au slobodzit din Edicula.

43. Iară Şeremet, cînd au fost venit de la Nistru la Țoțora, au fost venit pre la Orheiu. Şi s-au rădicat toți orheîanii, sorocenii şi lăpuşnenii, de au venit cu dînsul pîn-au trecut Prutul. Şi țărănime cu bejeniile s-au dus toat<e> în Cîrligătură; iară slujitorime au rămas toat<ă> la Dumitraşco-vodă, în oaste.

44. Apoi Dumitraşco-vodă ş-au mutat doamna în curți la Iaşi şi au lăsat un polcu de moscali de paza iei. Iar el, cu slujitorii cîți avea la Țoțora, s-au dus şi ş-au

f. 344v aşădzat / oaste lui dincoace de Prut şi cu moscalii lui Cropot bragadir.

Şi s-au sculat cu boerii lui, care s-au dzis mai sus, şi au trecut Prutul la Țoțora, de s-au împreunat cu Şeremet, unde era cu obuzul lui. Şi i-au făcut Şeremet cinste mare lui Dumitraşco-vodă şi boîarilor săi. Şi au dăruit Dumitraşco-vodă lui Şeremet un cal foarte frumos: aşijderea

1 că] cum că B,E,precum că G*jdupă* său ad.Dumitraşco-vodă B,E,G,V/îaste B/nu umblă B,C/i-au spus cum că s-au hainit Dumitraşcu voevoda şi el nu l-au crezut M.P//2 gîndind]socotind M,P/pîrăşte B/aşîa B, aşa C/spuindu-i V/inpăratului li (' 2-3 Şi încredințîndu-să înpăratul au ertat şi au slobozit pre Antiohii voevoda M,P// 3 l-au ertat pre Antiohii (Antioh C>-vodă *B,C,B,G,Yjlipseşte* din Edicula M.P//4 43]34 B, 42 C.48 E,G,47 V, 61 *M/lipseşte* Iară M,P/Şereemet feldmarşal D,E,G/vinit B,C/Țuțora B.C//4-5 Cînd au vinit Şăremet di la Nistru la Țițora,atunci,înpreună cu oasti moschicească,au vinit toți orheeniiM,P//5 *lipseşte* fost B,E,G,V//6 orheîanii B, orheianii *Cj* sorocenii *B,Cjlipseşte* şi B,E,G/vinit B.C//6-7 *lipseşte* de au venit...au trecut Prutul. M,P//7 pînă B,C/l-au trecut G,V/ ŞiJDeci M,P/țărănimea B,C/bejăniiie lor M,P/s-au dus toți B,C,E,G//8 *lipseşte* toat<e>M,P/în]la M.P/ iar B,C/slujitorimea B,C]slujitorii M,P/toți *B,C,B,G,Y,lipseşte* M.P//9 în oasti lui Dumitraşcu voevoda M.P//10 44]43C, 49 E,G,48 V, 62 M *lipseşte Bjlipseşte* Apoi M,P/voevoda M/ş-au mutat doamna de la Cetățuîa în curțile domneşti în Iaşi B,E,G,V, ş-au mutat doamna clin Cetățui in Eşi, în curțile domneşti M,P/în curțile domneşti C.D//11-12 şi au pus di paza ei un polc moschicescu. Dumitraşcu voevoda cu cîți slujitori ave M.P//12 s-au dus la Țuțora B,C,E,G,V,M,P//13 aşezat B,C/oastea *B.Cjlipseşte* lui M,P/ dincoaci *Cj după* Prut ai.Brigadiriul Cropotchin cu moscalii au mersu înpreună cu Dumitraşcu voevoda şi ş-au aşăzat obuzul într-un loc cu oasti(a) lui Dumitraşco voevoda M,P/şi cu]şi dinpreună cu B,E,dinpreună cu V//14 bregadir B.C//15 boîarii B, boiarii C/carii B,C/dzis]scris C/carii mai sus s-au scris E.G//15-16 Dumitraşco voevoda şi cu boerii ci s-au scris mai sus au trecut Prutul la Țițora <şi P) au mers di s-au înpreunat cu Şeremet M.P//16 Țuțora B,C/înpreonat B,înpreunat C/Şeremet feldmarşal D,E,G//17 unde *Cjlipseste* unde era cu obuzul lui M,P/ *lipseşte* Şi M,P/ mare cinste G/Şeremet au făcut mari cinsti M.P//18 voevoda *Mjlipseşte* şi boîarilor săi B,E,G,V*'jlipseşte* săi *U.Bjlipseşte* Şi M,P/i-au dăruit V//19 Dumitraşcu voevoda au dăruit M,P/ cal turcescu foarte frumos,cu toate podoabele B,E,G,V/frumo3]bun P/ *lipseşte* aşijderea şi M,P//

şi Şeremet lui Dumitraşco-vodă au dăruit 2 părechi de soboli şi boîarilor cîte o bucată de ladan de cele bune, cîte de doao haine.

45. Dumitraşco-vodă au sfătuit cu Şeremet să scrie o carte în limbă turcească la sultanul, ca s<ă> să închine şi el, cu tot Buceacul, că, neînchinîndu-s<ă>, pe urmă n-a fi bine de dînşii.

Şi au pus Şeremet un copil a lui ce ştiia scrii bine turceşte, iar Dumitraşco-vodă au dzis că n-a pute copilul scrie cu dăscălie, fiind tînăr. însă au dzis să scrie întîi pre o ţidul(ă> de hîrtie mică vro doaî rînduri, să vadză cum scrie. Iar acel copil, fiind telpiz bun, au scris pre o ţidulă aşea, că „nu iaste mai mare blăstămat în lume decît omul cela ce are o fărîmă de pîine în mînă şi o leapădă pe aceîa şi cearcă să afle alta mai mare". Şi au dat la Dumitraşco-vodă. Iar Dumitraşco-vodă cetind,
345 au dzis copi!ul<lui>: „Hai ghidi / cahpol!" Şi n-au mai spus iui Şeremet ce-au scris copil<ul>, fiindu-i ruşine, numai ce-au dzis c-a putea scrie.

Şi l-au pus de-au scris carte şi au trimis-o Ia soltanul: iar soltanul n-au dat nici un răspuns pre acea carte. Şi s-au întors Dumitraşco-vodă Ia conacul lui preste Prut.

1 Şăremet au dăruit lui Dumitraşcu vcevcda M,P/au dăruit lui Dumitraşco-vodă E/ i-au dăruit B,G' doao părechi C/ părechi de blane de soboli V//2 şi boîarilor li-au dăruit B,E,G,Y. şi fiişticărue boeriu cîte *Yi.Pjlipsc şle* de M,P/lavdan B,C,D,E,G,P/ din cel bun B, di cel bunC,D,E,V/Zi^îtrfedecele bune, cîteM,P//-î 45]35 B, 44_C, 50 E, 49 V, 66 51/ Dumitraşco voevoda şi cu Şăremet au sfătuit M.P//5 la soltanul B//5-6 la soltanul din Bugeac în limbă turcească, ca să să închini moscalilor,el, şi şi toţi tătarii din Bugeac M,P,' să B,C//6 Bugiacul B,C/neînchinmdu-să C/pre urmă C]pe urmă, pe urmă apoi B, apoi mai pre urmă M.P//8 Şi au poroncit Şărămet unui copil a lui M,P/un] pre un B,D,E,G,V/a lui să scriîe B,E,G/ce]carile M,P/scriie B, scrie C//8-9 stiîa scrii foarti bini turceşti, să scrii la soltanul. Dumitraşco M,P//9 turceşte B..C/ n-a putea B, nu va putea C//10 dăscăliie B/ scriîe B/Însă întîiu i-au zis să scrii M.P//11 ţidulă *Bjlipseşte* de hirtie mică vro M,P/ hîrtiîe *Bj* vro doao.trii rînduri B,C,E,G,V/ doao, trii M,P, ca s<ă> vază C//12 serile B/ *lipseşte* Iar M,P/Copilul acela G,M,P/ bun tălpizM,P,pe B/;12-13 pre o ţidulă mică de hîrtie aşia G//13 aşîaB, *a,şa,Cj!ipseşte* că M,P/ in lumi nu esti altul mai blăstămat decît omul M.P//14 cela]acela B,E/ are B.C//15 liapădă B,C/pre B,C/cearcă]caută B,E,G/şi cearcă şi caută să afle D/ *lipseşte* să. afle *Î1,T;J15-16 lipseşte* Şi au dat la Dumitraşco-vodă M,P//16 *lipseşte* Iar M,P//16-17 Au cetit-o Dumitraşco' voevoda şi au zis cătră copil M.P//17 copilului B,C,V/ cahpolu B,C, cahpoglu G,cahpollu, ce să dzice: hai, ghidi, ficior de curvă v;/18 ce-au scris copilul B,C,V, *lipseşte* M,P/fiindu-i]că-i era M.P//19 numai ce au zis <dzis C> că a putea <că va putea C> scrie (scriîe B> B,C, *lipseşte* M.P//20 *după* pus *ad.* pre copil G/ de au scris B,C/ Deci copilul au scris carte M,P/cartea *Cj* carte Ia soltanul şi au triimis-o *Gj* sultanul *Cjj* 21 răspunsu B,C/ pe acia *BJJ* 21—22 *lipseşte* Şi s-au întors... preste Prut. G//22 întorsu B,C, voevoda M/ *după* lui *ad.* unde era *Cj* luij său M,P/ de preste Prut D//

46. Venisă cu Şeremet depreună şi un menistru a împăratului, anume Simion Savva Rogojinschii, neguţător de feliul lui, de la Rogojiîa, despre parte turcească. Şi cădzus(ă) boiariu mare, de cinste şi de sfat, la împărăţie Moscului, că ştie multe limbi. Şi-i dedes-împărăţiîa mulţi bani, să-i fie de purtat grijă la cheltuiala oştii.

Atunce au dat el lui Dumitraşco-vodă 100 pungi bani, să facă oaste de moldoveni, pîn'la 10.000, sau şi mai bine. Şi de i-or mai trebui, să-i mai de bani. Şi să dea de tot polcovnicul cîte 100 ruble, de rocmistru cîte 30 şi de chihai, şi de stegariu cîte 10, şi de tot tovarăşul, de unul, cîte 5 ruble. Şi aceşti bani să le fie dintîiu de cheltuial<ă>, iar apoi, dacă s-or aşădza, să le dea lefe. Şi i-au mai dat vro 30 pungi bani să trimiţ-în ţară să cumpere vite, cîte 4 lei vita, să le fie de treaba oştii.

47. Aşijderea i-au mai dat şi cîteva cărţi împărăteşti,
i- 345v scrisă la / toată boerime şi slujitorime, toţi să încalece, să vie la oaste cu plată; iar care n-a veni va rămîne podan

1 46]45 C, 51E.G, 50 V.68M, *lipseşte* B/Venise B, Vinisă C/Şeremet feldmarşal B, D,E,G/dinpreună B,C// 1-2 *lipseşte* Venisă cu Şeremet...anume M.P//2 al înpăratului B,C,E/ anume B,C/Sava Rogojenschii B,C/ neguţitoriu B,C// 2-6 Simion Sawa Rogoji(n>schii, ministrul înpăratul(ui> moschicescu era purtătoriu de grijă la cheltuiala oştii moschiceşti M,P//3 feliul]niamul *Cj* RagughiaB,V, Ragughiia C,D,E,G/ partea *Bjj* 4 Şi agiunsesie de era boiariu (boiar C> mare B,C,D,E,G,V/ şi de cinste E/ înpărăţiia B.C//5 ştiia B,C/ didesîe înpărăţiia B.C//6 mulţi bani înpărăţiia D/să-i fiîe *BJ* grije B,C// 7 *ante* Atuneea 46 C, 47 D/ Atuneea B]Acela M,P, Şi G, *lipseşte* E/ eljacel menistru B,E,G,V/voevoda M/ o sută de *(lipseşte* de B> pungi de bani B,C,D,E,G,V//8 pînă B,C/ zece mii B,C/ *lipseşte* sau şi mai bine V// 8-10 să facă 10.000-oasti moldovinească, cu această leafă, adică: polcovnicului M,P//9 Şi de-i vor mai trebui bani să-i mai dea C/de-i vor B,D,V/dea B//10 *lipseşte* cîte M,P/ o sută de ruble B,C/ de ruble E,V/ de rohmistru să dea D/ de^şi de E, *lipseşte* M,P/rohmistru P, rotmistrului M/triizăci de ruble B,C,G//11 şi de chi'haîa B, şi de'chihaeCJchihaelii M, chihaelile P/şi de stegariu C, şi stegariului M, şi stegariul P/ cîte z6ce ruble B,C, G] să dea cîte zece D/ şi de tot tovarăşul de unupjcelor de rînd M,P/ de unul să dea *Dj lipseşte* de unul B,E,G,V//12 cinci B,C/ *lipseşte* ruble M,P/ numai întîiu să le fii de cheltuială M,P/fiîe *Bj* dintîi B,C/ cheltuială B,C//13 *lipseşte* apoi M,P/ deaca V] după ci M,P/ s-or aşeza B, să vor aşeza C,D/ să le dea lefejapoi să li dei alti M,P/ *după* dat *ad.* acel menistru lui Dumitraşco-vodă B,E,G,V//14 *lipseşte* vroM.P/ vreo triizăci de pungi de bani B,C/ de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ să trimită B, să trimită C, să-i trimită V// 15 patru B,C/ *lipseşte* cîte 4 lei vita *GJ* leijrubli M,P/ vitajvaca P/ să fie B,C/fiie B/triaba B,C]trebuinţa M,P/ *după* ostii *ad.* zaharea B, zairea E,G// 16 47J48 D, 52 E,G, 51 V,70M, *'lipseşte B\ lipseşte* Aşijderea M,P/ *după* Aşijderea *ad.* acel menistru B,E,G/ Dat-au (Datu-i-au P> şi ciţiva cărţi M,P/ *ad. ulterior* împărăteşti A, înpărăteşti B.C//17 scrise B,C,V/ boerimea B,C/slujitorimea B,C// 17-18 la toţi boerii şi slujitorii moldoveni să vii toţi la oasti cu leafă; iar carile n-a vre să vii, apoi va rămîni M,P// 18 iar carele n-ar vini (nu va vini E) la oaste va rămînea B,E,V vile *BJ* nu va vini C, nu va vini la oaste *GJ* rămînea *Cjj*

şi lipsit din moşiile sale. Ţăranii să aibă a aduce bucate, fără frică, să le dea bani.

48. Deci Dumitraşco-vodă îndat-au răpedzit la ţară, făcîndu-le ştire tuturor. Deci boîarii mazilii au şi început a veni de prin bejenii la oaste. Foarte pre puţini n-au venit. Şi au trimis, cu cărţile, şi bani la cine au socotit, să cumpere vite.

49. Aşijderea şi slujitorii, dac-au audzit, au şi început a vini toţi de toate părţile şi a să scrie la steaguri. Şi audzind de leafă, nu numai slujitorii să scriîa, ce şi ciobotarii, croitorii, blănării, cîrşmarii. Slugile boereşti lăsa pre boiarii săi şi alerga de să scriîa la steaguri. Oaste de strînsură, din tîrgu, mai mulţi fără arme, decît cu arme. Să făcusă pîn'la 17 polcovnici şi 170 rocmistri cu steaguri în cincisprezece dzile. Numai steagurile încă tot nu apucas-a să plini bine, cîte 100 oameni la stiag, neavînd cînd să s<ă> plinească.

50. Atuncea Şeremet, zăbovind la Ţoţora, aşteptînd f. 346 împărăţiîa să vie cu toată greime, lovit-au tătarîi / în vro doao, trei, rînduri straja lui Şeremet, fără veste, de o strica şi apuca cîte o hergheliie doao, de a oştii moschi-

1 dinjde G,M,P/ Ţăranii să aducă viti fără di frică şi să M,P/ *după* bucate *ad.* la oaste B,E,G,V//2 fără de B,D,E,G,V// 3 48]49 D, 52 V, 71 M, *lipseşte* B,E,G,V/ Decii B,C/ voevoda M/ îndată B,C/ răpedzit]triimis E,G,M,P/ la]în M.P//4 făcîndu-li. B]şi le-au făcut M, *Pj* ştire B,C/ *după* tuturor *ad.* boerilor M/Decii B,C]Şi M, *lipseşte P/lipseşte* boiarii M//5 vini B,C/ *lipseşte* la oaste M,P/ Şi foarti puţini di n-au vinit M,P/de n-au vinit B,E,G,V//6 vinit C/tri'imis C//6-7 Triimis-au şi bani să cumpiri viti M.P//8 49] 50 D, 53 E,G,V, 48 P, *lipseşte* B, M / *lipseşte* Aşijderea şi M, P / dacă B,C//8-9 dacă au auzit au vinit toţi M.P//9 şi să scrie M,P/ scriîe B// 10 *lipseşte* audzind de leafă M,P/ liafă B,C/ *lipseşte* să scriîa B,E,G,M,P/cibotarii B.V//11 cîrcimarii B/ Slugili boîareşti B/ lăsa pre stăpînii săi pre boiari *Cjad. marginal* lăsa D//12 pre boiari, pre stăpînii săi D/boiarii]stăpînii B,E,G,V//11-12 Şi slugi boereşti alerga de să scriîa la steaguri si lua lefi M,P/ stiaguri B.C//12-13 *lipseşte* Oaste de strînsură...decît cu arme. M',P//13 fără de B,C,D,E,G,V//14 Şi să făcusă B,V, Şi s-au făcut M,P/pînă B,C/ *lipseşte* pînă la M, P / şeptesprăzeci B, şaptesprăzeci C/ polcovnicijpolcuri M, P / *lipseşte* şi M/o sută şeptezăci B, o sută şaptezăci C/stiaguri B.C//14-15 *lipseşte* cu stiaguri...dzile. M,P//15 cincisprăzeci B,C/Numai] însă M,P/ *ad. marginal* Numai G/ stiagurili B/ *lipseşte* încă tot M,P/apucasă B//16 *lipseşte* bine M,P/o sută de oameni B,C,E,G,V/la un stiag M,P/ niavînd vremi,că aceştie (toţi M> numai în 15 zile s-au strîns M.P//17 să să pliniască B/ să să C// 18 50]36 B, 51 D, 54 E,G,V, 72 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ Şeremet feldmarşal C,D,E,G/ zăbăvind B,C/ Ţuţora B,C// 18-2 Şăremet tot era la Ţiţora aşteptînd pre înpăratul, ca să vii cu toată oaste. Tătarîi în trii rînduri, fără di vesti au lovit straja lui Şăremet şi ce pute, apuca şi iarăş să întorce. Cîti odată tătarîi să cam hărăţă cu oaste ce sprintină moschicească M,P// 19 înpărăţiîa B,C/ să viie B,C/ greimea C, greimea oştii sale B,E,G, greimea oştilor sale V/ vreo B,C// 20 trii B,C/ straje B.V/ fără de vaste B,C,D,E,G,V// 21 herghelie C/ doao de cai de oştii B.E.G.V//

ceşti şi să da iar înapoi. Să can hărăţiîa cîte puţin cu oaste moschicească cea sprintină, iar cu temeiul nu vrea să s<ă> bată.

51. Preste Prut, de ceasta parte, nu cutedza să treacă la moldoveni, că s<ă> făcus<ă> veste că sint moldoveni 30.000; şi ştiind pre moldoveni că sînt sprinteni la războiu, nu cutedza să le facă vrun vicleşug. Nici în ţară, pe de altă parte, nu vrea să între, ce numai pre de cela parte, cît putea, zăhăia pre moscali.

52. Atuncea era un boiariu, anume Lupul Costache, fiiu lui Gavriliţă; şi era dator lui Dumitraşco-vodă den goştină cu 3.000 de galbeni. Şi-i mai dedese şi 800 de galbeni să cumpere pîine de la Bîrlad, ca să s-afle la vremea de trebuinţă, ori la care parte i-ar trebui. Iar el, audzind de Dumitraşco-vodă că s-au închinat la moscali, au strîns cîteva rude a lui şi s-au făcut tabăr<ă> la mănăstire la Bursuci şi s-au închis cu cîteva gloate acolo. Şi la Dumitraşco-vodă nu mergea, nici bani sau pîine nu trimite. Şi scriîa cărţi la Şeremet de-ş făcea obraz, adec<ă> veşti / f. 346v de la turci, şi pe Dumitraşco-vodă, în loc de laudă, îl clevetila cătră Şeremet.

53. La turci scriîa cu alt obraz, că sint moscali puţini

1 înnapoi B.C//2-3 cea sprintină, cu călărimea, iar cu pedestrimea, cu temeiul nu vrea să să bată V// 3 să să bată B,C// 4 51]55 V, 75 M, 49 *P,lipseşte* B,D,E,G/Iar piste Prut E,G/ aceasta B,C,V/ *după* parte *ad.* tătarîi M,P/ *după* cuteza *ad.* tătarîi B,E,G,V/ triacă B,C// 5 *lipseşte* la moldoveni M,P/ să făcusă B,C/ că sînt B.C//6 triizăci de mii B,C, triizăci de mii de oaste E.G/ că esti 30.000 oasti moldoviniască M,P/ ştiind tătarîi pre moldoveni B,E,G,V/moldoveni C/ sprintini B, sprinteni C/ *lipseşte* la războiu B,E,G// 6-10 *lipseşte* şi ştiind pre moldoveni... un boiariu, anume M,P// 7 vreun C/ vicleşug B//8 pre B,C/ nu vre C/ *după* între *ad.* să prade B,E,G,V/ di C//9 *după* parte *ad.* de Prut B,E,G,V//10 52]37 B, 55 E,G, 56 V, *lipseşte* M,P/ pre anume B,C,D,E,V/ Costachi B,C// 11 fiiu]ficior C,V, ficiorul M,P/ Gavriliţă vornicul B,C,D,E,G/ *lipseşte* şi M,P/ voevoda M/ din goştină B,C, *lipseşte* M,P// 12 cu trii mii de galbeni din goştină V/ trii mii B,C/ galbîeni[1-2] B, galbeni[1-2] C/Şi-i]Şi M,P/didesîe B,C/opt sute B.C/ *lipseşte* de M.P//13 *lipseşte* de M,P/ să să afle'B.C/ vremîa B, vreme C//13-14 *lipseşte* ca să s-afle...i-ar trebui M,P// 14 eljacest boiariu B,E,G,V// 14-16 Acest boeriu ş-au strînsu cîţiva rudenii şi au făcut tabără M,P// 15 strînsu B,C//16 s-au făcut tabără B] s-au dus C//15-18 au strînsu cîteva gloate şi s-au închis la mănăstire la Bursuci. Şi la Dumitraşco-vodă V// 17 gloate de oameni E.G//17 *după* acolo *ad.* de ş-au făcut tabără C/ Şi] Deciacest boiariu E,G//18 nici]şi nici M,P/sau]nici M,P/ trimitea B,C//19 adecă B,C/ Şeremet feldmarşal D// 19-20 Şi scrie la Şărămet veşti di la turci de-şi face obraz ;îar pre Dumitraşco voevoda M,P//20 de[1] B.C//21 *după* Şeremet *ad.* şi-1 grăiia de rău C//22 53]57V, *lipseşte* B,E,G,M,P/ Iar la turci scriîa într-alt chip, cu alt obraz B,E,G,V//22-1 Iar pre di altă parti scrie la turci că moscalii sînt puţini şi oasti lor esti flămîndă (moscalii sînt flămînzi şi oasti puţină P> M,P//

şi-i o oaste flămîndă. Ce să treacă veziriul Dunăre fără grijă, că-i va bate pre moscali.

Iar Şeremet şi cu Dumitraşco-vodă, audzind de acele spurcate fapte a Lupului, că scrie la turci şi face piîedecă şi altor pementeni să nu vie la moscali, au trimis pre un polcovnic, anume Chighiîeciu, cu vro 300 de moldoveni şi un căpitan cu vro 200 de draguni să-1 prindză, să-1 aducă la dînşii. Iar el, vădzîndu-i, s-au făcut bolnav, şi el şi giupîneasa lui, şi au început a-i cinsti şi a-i dărui pre acei trimişi. Şi s-au rugat şi au trimis nişte fraţi ai lui mai mici şi pre un fecior a lui de trup, dzicînd că de-i va mai trece, a eşi înainte oştii la Fălcii, cu oaste ce a putea strînge şi cu zahara.

Şi aşea, credzîndu-1, 1-au lăsat şi, luînd pre fraţi şi pe feciorul lui, i-au dus la Şeremet. Care lăsare" a Lupului de mare stricăciune au fost moscalilor; că el tare au îndemnat pre turci să treacă Dunărea, că să temea veziriul să treacă. Pentru care slujbă degrabă au luat plată

i- 347 *de* acel veziriu, / precum înainte să va scrie. Că cine face, faci-i-să.

1 şi îaste (iaste C> oaste B,C,E,G,V, şi-i oaste D/ triacă B,C/ viziriul C/ Dunăre viziriul P/ *ad. marginal* Dunăre M/ fără de (nici o M,P> grije B,C,D,E,G,V,M,P// 2 *lips'eşie* că-i va bate pre moscali M,P// 3 *lipseşte* Iar M,P/ Şeremet feldmarşal D/ acelejaceste G//4 *lipseşte* spurcateC/ spurcate fapte]fapte cu vicleşug B,E,G,V// 3-7 Şeremet şi cu Dumitraşco voevoda, văzind această faptă (rră M> a Lupului au triimis pre Chiheciu polcovnicul cu trei sute moldoveni şi pre un căpitan cu 200 •draguni M,P// 4 scriîe B/ piîedică B, piedică C]înpiiedecare V//5 păminteni B,C/ vile B/ triimis C//6 anume B,C/ vreo [1-2] C, vreo[2] B/ trii sute B,C/ şi pre un C, şi cu un V//7 doao sute B,C/ draguni moscali B,C,D,E,G,V/ şi să-1 aducă C,E,G//8 văzindu-i B,C// 9 giupîniasa *B.Cjlipseşte* şi el şi giupîneasa lui V//9-10 *lipseşte* şi au început...pre acei trimişi M,P//10 Şi li s-au rugat C/ Şi li s-au rugat de 1-au lăsat pre dînsul şi au trimis pre neşte B,E,G,V, Şi s-au rugat: de 1-au lăsat şi au trimis pre nişteD/ Şi înlocui său au triimes pre nişti M,P//11 ficior B,C/a lui de trupjal său din trup M,P/de]din B,C,D,E,G,V/ zicîndu C//11-12 că di să va însănătoşa a eşi şi el înnainte oştii moschiceşti M,P//12 trece C/va eşi G/ înnainte B, înnaintea C/oştii moschiceşti B,E,G/ Făl;iiu B//12-13 *lipseşte* cu oaste ce a putea strînge şi M,P/ ce-a putea B//13 *lipseşte* cu G/zaharea B.C//14 aşa B,C/ crezindu-1 *Cj* îuund B,C/ fraţii lui B,D,E,G,V/pre *Cjj* 14-16 Şi aşa lăsîndu-1 au purces; pre fraţi şi pre ficiorul lui i-au adus la Şăremet. Iar lăsare lui nu puţină stricăciune au adus moscalilor M.P//15 ficiorul B,C/Care acea lăsare G/lăsare C//16 au fost moscalilor de mare stricăciune B,E,G//16-3 *lipseşte* că el tare au îndem-nat...de oaste agiutor. M.P//17 triacă *B.Cjlipseşte* că să temea veziriul să treacă E/viziriul C//18 triacă B,C/ care *Cjj* 18-19 plată de la veziriul acela B,E,G/ au luat degrabă plată de la acel vezir V/plată de la acel vezir C.D//19-20 precum înainte istorie să va scrie la rînd. Că cine sapă groapa altuîa.el va cădea într-însa D//19 înnainte B,C/ să va scriîe B,să va scrie istorie la rîndu E, să va scriîe la rînd/ V//19-20 să va scrie la rîndul său, precum scris Sf(î>nta Scriptură.Că cine cu ce va măsura, i să va măsura *Cj* Că cine face groapa altuîa.el va cădea întru dînsa, precum serile Sfîntă Scriptură a Domnului nostru Iisus Hristos B,E,G,V//

54. împăratul Moscului atunce să zăbovis(ă> la Iaroslav, la o nuntă leşască, şi poftind şi dînd bani leşilor,. ca să-i dea 30.000 de oaste agiutor. Şi i-au adeverit leşii că i-or da. Şi au dzis să purceadză înainte, cu oaste lui,, că ai lor or purcede drept pre Prut şi i-or agiunge.

Şi au gătit leşii oaste şi au pornit-o pîn'la marginea lor, la Sneatin. Şi de la Sneatin n-au vrut să mai treacă în cesta hotar, încoace. Şi acolo au stătut, aşteptînd vreme pîn's-or bate moscalii cu turcii; şi de or birui moscalii, să să pogoare şi ei în gios. Şi lăsasă împăratul, şi pe Dolhoruchi, cel mai mare frate, cu 12.000 de moscali, să vie cu leşii, precum i s<ă> făgăduisă.

Şi pre adeverinţa lor au purces împăratul în gios, pre Nistru, pînă la Soroca. Ş-au agiuns temeiul oştii sale, pedestrime, adus<ă> tocma de la Rîga, degrabă, ostenită şi flămîndă. Şi au trecut Nistrul pre la Soroca şi au lăsat acolo o samă ce era bolnavi şi leşinaţi, iar cu cei ce era mai tari au venit drept preste cîmpu la Prut, la Zagarance.

55. Iară de acolo s-au pornit în gios pre Prut spre

1 54]38 B, 56 E,G, 58 V/înpăratul C/atuncea B,C, *repetă* V/zăbăvisă B,C,V//2 Ieroslav E,G,V/ *după* leşască *ad.* a unui domnu mare leşescu B,E,G/şi dînd bani leşilor şi poftindu-i ca să-i dea B,E,G,V//3 triizăci de mii B,C/agiutoriu B.C//3-5 Leşii s-au făgăduit înpăratului moschicescu agiutoriu 30.000(3.000 P> oasti şi i-au zis să pur-ceagă înpăratul înnainte, că a lor oasti a mergi drept M,P//4 că-i vor da B,C,D,V/ *după* zis *ad.* cătră înpăratul B,E,G,V/ *după* să purcează *ad.* înpăratul C/înnainte B, înnainte *Cj* oastea C//5 purcede B,C/ pe *Bj* şi-i vor agiunge B,C,D,G,V//6 oastea *Cj* pînă B,C/ *după* marginea *ad.* ţărîi B,D,E,G,V//6-10 *lipseşte* Şi au gătit leşii...să să-pogoare şi ei în gios. M.P//7 la^pînă la B,D,E,G,V/ triacă B,C//8 *după* hotar *ad.* în Moldova B,E,G/ încoaci B//9 pînă B,C/ *lipseşte Gj* să vor bate C, să s(ă> bată G/ şi dacă vor birui B,E, şi dacă vor birui moscalii pre turci G,V//10 eijleşii B,D,E,G,V, Iei leşii *Cj* lăsas(ă), C/înpăratul B.C//11 şi pre cnîazul Dolhoruc B,E,G, pre un cnîaz; al lui pre anume Dolhoruc *Cjj* 10-12 înpăratul moschicesc au lăsat pre Dolgorucov cu 12.000 oasti moschicească, să vii cu leşii M,P/ doaosprăzeci mii B, doaosprăzece-mii C/de oaste moscali G//12 vile B/precum i să făgăduisă B]precum să adeveris(ă) C, *lipseşte* M,P//13 înpăratul B,C, înpăratul moschicescu M.P//14 Şi au agiunsu B,C,. Şi au agiunsu şi M,P/agiuns]adus *Gj* sali C//15 pedestrimea *Cj* adusă B,C/de *Bf* RigaB/ de la cetatea RigaC,E, de la cetate de la Riga G/degrabă]în grabă M,P//16 *după* flămîndă *ad.* bolnavi şi leşinaţi E,G/ *lipseşte* Şi M,P/Trecut-au M,P//16-17 *lipseşte* Şi au trecut... o samă ce era B,V/ *lipseşte* Şi au trecut... bolnavi şi-leşinaţi E,G// 17 acolo au lăsat o samă di o(a)sti M,P/ *lipseşte* ce era bolnavi şi leşinaţi M,P/ ceia ce Iera V// 18 vinit B.C/piste *Bjj* 17-18 iar cu o samă di oasti au purces înpăratul drept presti cîmpu şi au vinit la (preste P> Prut, la Zăharance M.P/ Zagarancîa B, Zagarancea C//19 55]39 B, 59 V,*lipseşte* E,G,M,P/ Iar *Bj'* *după* pornit *ad.* oaste B,E,V, *ad.* drept M,P/ s-au pornit]au venit oastea *Gjj* 19-3 pre Prut şi au vinit (drept P> la Ţiţora, undi era Şăremet cu ceialalti oasti. Marile Petru, imperatorul (înpărat P> Moscului, di la Ţiţora au vinit la Eşi, înpreună cui imperatriţa (înpărătiţa P> lui şi au mersu în curţile domneşti M,P//

347v oaste lui Şeremet, şi de acolo au trecut Prutul. / Şi au venit marele Petri, împărat al Moscului, drept în tîrgul Iaşului, împreună cu împărăteasa lui, în curţile domneşti.

Iară caimacamii, împreună cu alţi boîari şi orăşeni bătrîni mai de cinste şi mitropolitul cu tot clirosul, i-au eşit cu toţii înainte, afară din Iaşi, şi frumos timpinîndu-i, l-au priimit cu toată inima. Şi i s-au închinat ca unui împărat creştin, dînd laudă lui Dumnedzeu, ca doar îi va cerceta cu mila sa şi-i va scoate de supt giugul robiei turcilor.

56. împăratul moschicesc mai avea un obuz mare de oaste, strîns la Azac, ca să margă să bată Crîmul. Şi era la acel obuz 20.000 de calmîşi şi 20.000 de donţi şi 15.000 cazaci din olatul Harcovului si 5.000 cazaci ce le dzic eiţi, ce trăesc preste Don, şi 20.000 de moscali, care să fac preste tot 80.000. Şi le era cap pre această oaste Apracsin cniazul, gubernatul de Azac.

Şi au venit atunce carte la împăratul de la Apracsin, precum au lovit pe tătărime ce-i dzic cubani, carii trăesc

1 Şeremet feldmarşal*K.GJlipseşte* şi de acolo au trecut Prutul B,G,V//2vinit C/Pet(ru> Alexievici C/înpărat C//1-3 Iară marele Petri Alexievici, înpăratul Moscului, trecînd Prutul pre la Zagarancîa, au vinit drept în tîrgul Iaşilor, înpreună cu înpărătiasa lui (sa G) anume Ecaterina, în curţile domneşti B,E,G,V//3 Iaşilor C/dinpreună cu înpărătiasa sa Ecaterina C// 4 Iar C/Iar boiarii caimacami dinpreună E/ Pînă a nu întră în Eşi, caimacamii, înpreună cu alţi boeri M,P/înpreună B,C/orăşîani B//5 cinste B,C/şi cu preosfinţitul părintele chir Ghedeon, mitropolitul şi cu tot clirosul bisericii B,E,G,V/mitropolitul, părintele chir Ghedeon cu tot clirosul bisericii D// 6 înnainte B,C/timpinîndu-1 B, întimpinîndu-1 D//7 toată inimajmultă bucurie, cu toată inima C/închinat]întîmpinat M/unui]un M/ *după* închinat *ad.* cu mare *(lipseşte* mare G> bucurie B,E,G,V//8 înpărat creştin B,C/ Dumnedzău B/ că i-a cercetat cu mila sa, ca să scapi di supt M,P/doară *BJJ9după* cerceta *ad.* sfintiîa-sa B,E,G, V/ robiii C//11 56]40 B, 58 E,G, 60 V, 53 P, *lipseşte* M/ înpăratul moschicescu B,C/ *lipseşte* un obuz mare de oaste strîns M.P//12 strînsu B,C/Azacu *CJ* la Azac strîns *GJ lipseşte* ca să margă să bată Crîmul. Şi era la acel obuz M.P//13 la aceljşi într-acel B,E,G, acel V/ *lipseşte* de1"2 M,P/doaozăci de mii1"2 *B.Cjlipseşte* şi1"2 M, şi2 P/cinsprăzece mii de cazaci B.C//14 cinci mii de cazaci *B.C.VJlipseşte* ce le dzic M,P/ zicu C//15 iaiţiM.P/ trăescu B,C/piste B]pre M,P/ doaozăci de mii B,C/carii B,C/ care să]ce M.P//16 optzăci de mii C, optzăci de mii de oaste B,E,G, 80.000. adecă optzăci mii P/Şi era *B.E.G.V/lipseşte* le era cap M,P/. prejpreste B,C,D,E,V/ *lipseşte* oaste *KJdupă* oastea i. era povăţuitoriu M,P/Apraxin B//17 cnîajul A, cnîazul şi E,V/cniazul de Azac şi gubernatul *GJ* cnîazul Apracsin, gubernatoriul *M.,Vjdupă* Azac *ad.* Şi toată oasti aceasta era gătită asupra Crimului M.P//18 vinit atuncia B, vinit atuneea *CJ* carte *CJ* înpăratul B,C/ Apraxin B// 18-1 Cne(a>zul Apracsin au înştiinţat pre înpăratul moschicescu cum că tătarii (cubani M> ci trăescu pre Don (au prădat M> şi au robit M,P// 19 pre B,C, *lipseşte GJ* tătărimea B, tătărîmea C/ ce le dzic (zicu C> cobanii (cobani C> B,C,D,E,G,V/ trăescu B,C//

preste Don, şi au robit 10.000 copii, ca de 12 ani şi mai gios, iar pre alţii, ce era mai mare sau mai mici, i-au pus
f. 348 tot supt sabie. Şi aemu îaste gata / să purceadă să întrе în Crîm. Ce împăratul i-au făcut răspuns lui Apracsin înapoi, să nu s(ă> grăbască a întră în Crîm, pîn's-a bate întîi el cu veziriul, şi apoi îi va face ştire să întrе în Crîm.

57. Mai avea împăratul şi alt obuz, strîns la Ceahrin, din gios de Chiov, de iasta parte pre Nipru, 15.000 de moscali şi 30.000 de cazaci, carii să ţin de hătmănîîa căzăcească. Şi era cap acelui obuz Dumitru Galenici, cnîazul şi gubernatul de Chiov, şi cu Scoropaţchii, hatman căzăcescu. Şi era orînduit să ias<ă> pre Nipru în gios, să lovască Voziîa.

Iar cînd au sosit împăratul la Soroca, au scris lui Dumitru Galenici să răpadă 4.000 saci de pîine cu căruţ<ă> din Chiov, să dea oştii cei bolnave de la Soroca, şi să răpadă o samă de căruţ<ă> şi aice în Iaşi, după dînsul, înţelegînd că nu-i pîine în Moldova. Deci trimiţind Galenici cîteva tabere de căruţă cu pîine după împăratul, o samă de căruţă s-au poprit la Soroca, iar o samă au venit la

1 piste B/dzece mii de copii B,D/zece mii *CJ lipseşte* ca M,P/ doisprăzece B/ şi mai giosjşi mai mici B,C,E,G,V, di vîrstă M,P// 2 ce era]cie au fost B,E,G,V/mari B,C/ pus pre toţi tot D// 3 tot]pre toţi B,E,G,V/sabiîe B,C/ acum C, *lipseşte YJJ* 2-4 iar pre cei mai mari şi mai mici, pre toţi i-au tăet. Şi cum că el iasti gata să margă cu oasti la Crîm M,P// 4 şi în Crîm B,E,G,V/ *lipseşte* Ce M,P/ înpăratul B,C/ împăratul moschicescu M,P/ i-au]au M,P/ răspunsu B/ Apraxin B// 5 înnapoi B] şi i-au scris V, *lipseşte* C,E,G,M,P/ să B,C/ să nu margă la Crîm pînă nu M,P/ pînă B.C//6 el întîi C,E,G/ viziriul *CJ* facejda *Gj* ştire B,C/ *lipseşte* şi apoi... în Crîm. M,P//7 57]41 B, 59 E, G, 61 V, 54 P, *lipseşte* M/ şi mai V/ împăratul moschicescu mai ave şi altă (oasti M> la Cehrin M,P/înpăratul B,C/strînsu B//8 iasta] aceasta B,C,D,E,G,V, ceasta M,P/ de Nipru, pe Nipru *Cj* cinsprăzeci mii B// 9 triizăci de mii B,C]3.000 P/ *după* să ţin *ad.* de ascultă B,E,G,V/ să ţinea şi ascultа D// 10-11 Şi presti ace oasti era povăţuitoriu Dimitrii Galiţin cneajul, gubematorul M,P// 10 Dimitriie (Dimitrie C> Galicin B,C,D,E,G,V//11 cnîajul A/ şi cu Ioan Socoropadschii B,C,D,E,G,V/ hatmanul B,C,D,E,V//12 Şi]Care M,P/ orînduiţi B,C/să îa (ia C> pe Nipru B,C,D,E,V/ *lipseşte* să ias(ă> pre Nipru în gios M,P// 14 au fost sosit B,E,G,V/înpăratul B,C//14-1 înpăratul moschicescu (încă M) fiind la Soroca auzind că nu esti pîini în Moldova, au scris la Galiţin îndată să triimeaţă 4.000 saci pîini să fii pentru oasti şi să aducă şi la Eşi. Galiţin au triimis în grabă cîţiva tabiri cu pîini. Deci o samă le-au poprit (pornit M> la Soroca pentru oasti, o samă au vinit şi la Eşi M,P// 15 Dimitrie Galicin B,C,D, E,G,V/ răpadă]triimită E,G, trimită în grabă V/ patru mii B,C/ de saci B,D,E,V/ căruţe B,C// 16 ceii B,C/ răpadă]triimită B,E,G,V// 17 căruţe B,C/ aicea B,C, *lipseşte V/1* 18 înţălegînd C/ *după* inţălegînd *ad.* înpăratul B,E,G,V/ Decii B,C/ triimiţind *CJ* trimiţind cnîazul Dimitrie Galicin B,E,G,V/ Galicin C, Dimitrie Galicin D// 19 căruţe B,C/ după înpăratul cu pîine *GJ lipseşte* cu pîine după înpăratul, o samă de căruţă E/ înpăratul B,C// 20 căruţe B,C/ iară *BJ* vinit B,C//

Iaşi<i> mai tîrdziu, iar pre o tabără de căruțe au lovit-o tătarii la Bălțile Căinariului şi i-au făcut mici fărîme, de n-au scăpat un om.

58. Mai avut-au împăratul şi altu obuz de oaste, lăsat în sus, despre parte hrăniții şvedzeşti. Şi era cu dînsul / 348r cnîazul Alexandru Daniilovici Menjic ferc-marşalîc şi cu Bon ghenarariul, cu 18.000 de călărime alias<ă> şi 20.000 de pedestrime şi cîteva mii de saşi de a lui Avgust, craiul leşesc, de sta acolo împotriva şfedzilor, fiind rămaşi în țara lor de la craiul, osebi de altă oaste ce mai avea pre Mare Balticum, de umbla cu galioane, bătîndu-s<ă> cu şvedzii.

59. Această oaste ce scrie mai sus au avut-o moscaliij şi făr<ă> socoteală au împărțit-o şi au răşchirat-o într-atîte părți. în nădejdea voroavelor streini, a muntenilor, a leşilor, a sirbilor, a moldovenilor, au venit împăratul făr-oaste, negrijit, să s<ă> bată cu veziriul şi cu poîade oştii turceşti şi tătăreşti, într-un mijloc de cîmpu pustiiu.

Şi aşea în nădejdea streinilor, era să-ş piiardză moscalii împărățiîa creştinească. Că împăratul aice mai mult de

i Iaşi *BJ lipseşte* de căruțe M,P/ o au lovit V]au apucat-oM,P// 2 şi i-au făcut mici fărîme C]si pre toți i-aii tăiat M,P// 3 de n-au scăpat nici un om dintr-acîa tabără B,E,G,V, *lipseşte* M,P// 4 58]42 B, 60 E, G, 62 V, 86 M, 56 P/ înpăratul B,C/ alt B,C// 4-9 împăratul moschicescu au mai avut oasti şi di pre parte hrăniții Şvedului: 18.000 călărimi alîasă <şi P> 12.000 pidestrimi, cîțiva mii saşi di la Avgust craiul. Şi ace oasti sta înpotriva şvezilor. Iar povățuitoriu era cne<a)zul Alecxandru Danilovici şi Bon ghinărariul M,P// 5 cu dînsuTJpre acel obuz mai mare B,E,G,V/ dînsul]acel obuz D// 5-6 Şi era cu acel obuz Alexandru Daniilovici cnîazul Menjic, al doilea feldmarşal *Cjj* 6 cnîajulA, *lipseşte* D/ feldmarşal B,D,E,V// 7 gheneralul B,C/ cu]şi era V/ optsprăzece mii moscali călărime B,E/ optsprăzeci mii *Cj* călărime *Cj* aliasă B, alias<ă>, draguni C, aliasă moscali D/ şi]şi cu B/doaozăci de mii B,C// 8 pedestrime *Cj* craiului G,V// 9 *corectat* leşesc A, leşescu B, leşescu *Cj* înprotivă B,C,V/ svezilor *BJ* fiind acolo rămaşi *Cj lipseşte* fiind rămaşi în țara lor de la craiul M,P// 10 craiul Avgust B,E,G/ osăbit B,D,E,'v// 10-11 iar diosăbit ave şi altă oasti pre Mare Balticum, care din galloani să băte M,P/ *după* avea *ad.* înpăratul B,E,G,V/ Mare B//11 *ad. ulterior* Balticum A/ bătîndu-să B]de să bătea D//1259]43 B, 61 E, G, 63 V, *lipseşte* M,P/ Atîta mulțimi di oasti au avut moscalii M,P/ ce mai sus scriia <s-au scris E,G> B,E,G,V/ au avut moscalii atuneea *Cjj* 13-14 *lipseşte* şi făr<ă> socoteală.:, părți. M,P// 13 fără socotială B, fără de socotială C,D,E/ înpărțit-o *Cj* răschirat-o B/ într-atîtea *Cjj* 14 nedejde B,C/ streine B,C, a streini D// 14-15 Şi nădăjduindu-să în făgăduințili leşilor, muntenilor, moldovenilor şi sirbilor, cari să făgăduisă cum că toți îi vor agiuta (îi vor da agiutoriu P> mulțimi di oasti n-au luat cu sini M,P// 15 sirbilor B,C/ au vinit BA şi au vinit E,G/înpăratul B,C// 16 fără de B,C,D,E,G,V/ să B,C/ viziriul *Cj* tătărăşti B,C// 16-19 *lipseşte* negrijit, să s<ă> biată... împărățiîa creştinească. M.P//18 asia B, aşa *Cj* nedejde B,C/ era moscalii să-ş piiarză C,E/ *ad. marginal* moscalii *GJ* piardă B,V// i9 înpărățiia B,C/ creştiniască, B,C/înpăratul B,C/aici B, aicea *Cjj* 19-6 Cu înpăratul moschicescu numai atîta oasti •era, adică 30.000 moscali, cu cei di la Şăremet 8.000 <50.000 P> cazaci, polcul Mirgorodschii, 1.000 donți, 6.000 moldoveni, însă nu cei M,P//

30.000 oaste moscali, cu a lui Şeremet cu tot, nu avea. Şi mai era şi vro 8.000 cazaci, polcul lui Medhoroțschii polcovnicul; că numai pre acesta l-au luat cu sine, iar pre aceilalți polcovnici nu i-au credzut şi i-au lăsat pre Nipru, la Ceahrin, cu hatmanul lor. Şi era şi 1.000 de donți şi vro 6.000 de moldoveni, cu cei ce slujîîa mai nainte f-349 la moscali. De toată oaste / ca 50.000. Şi avea şi 52 puşci. Şi cît şi era oaste, mai mult era bolnavă, flămîndă şi obosită. Iar turcii era cu veziriul 400.000. fără poîadi'e tătarilor, şi avea 400 de puşci: oaste grijită şi hrănită bine, fiind în țara lor.

60. Atunce Şeremet şi cu Dumitraşco-vodă, din branişte, de la Țoțora, dac-au oblicit că-i împăratul în Iaşi, au lăsat oaste şi au mers la împărat de s-au împreunat.

Atunce au umblat pren toate mănăstirile împăratul, de le-au văzut, şi din toate i-au mai plăcut mănăstirea Golîe, dzicînd că are 3 feliuri de meşteşuguri: leşesc, grecesc şi moschicesc. Şi mult lăuda împăratul lucrurile,

1 triizăci de mii de oaste C, triizăci, patruzăci de mii de oaste B,E,G,V// 2 vreo *Cj* [opt mii B, *Cj* de cazaci B,E,V/ Mirhorodschii B,C,D,E,G,V// 3 l-au luat]l-au credzut şi l-au luat înpăratul V/ l-au luat înpăratul B,E,G/ cu sine^cu dînsul B,E,G,V/ cu sine înpăratul D// 4 ceîalalți B,C/ *după* polcovnici *ad.* căzăceşti B,E,G,V// 5 cu Ioan Scoropadschii hatmanul lor B,E,G,V/ o mile B, o mie C// 6 vreo *Cj* şeasîe mii B, şasîe mii *Cj* ceijeila B/mai înnainte vremîe B,E,G,V/ înnainte *Cjj* 7-8 oaste era ca cinzăci, şeaslezăci de mii. Şi avea înpăratul şeasîezăci şi doao puşci mari, tunuri. Şi cîtă oaste era, mai mult B,E,GV//7 Şi de toată V/ oastea *Cj* cinzăci de mii C, cindzăci, şeasedzăci de mii V/ avea înpăratul V/ cinzăci şi doao puşci mari, tunuri *Cj* puşci mari, tunuri D,V//7-9 Presti tot 50.000 oaste şi 52 puşci mari; şi şi această oasti era foarti ostenită şi obosită de lungime drumului M,P// 8 Şi cîtă oaste era, mai V/ oaste era *Cj* era bolnavi <şi V> flămînzi şi obosiți C,D,V/ flămînzi leşinați şi obosiți B,E, flămîndă, leşinată şi obosită *Gjj* 9 turci B,C/ *lipseşte* Iar turcii M,P/ *lipseşte* cu veziriul D/ 400.000]ca trii sute de mii şi mai bine B,E, G, 300.000 C, ca trii sute^de mii V/ fără de B,C,D,E,G/ poladiie B, V//10 şi avea oaste turcească patru sute de puşci mari, tunuri B,E,G,V/ patru sute de puşci mari, tunuri C,D// 9-10 La viziriui era 400.000 <40.000 P> oasti turcească, diosăbit di poedie ce fără număr, tătărască, şi 400 puşci mari; şi oaste lor, fiind în țara lor, era grijită şi odihnită M,P/ şi era oaste grijită bine şi hrănită B,E,G/ şi oaste era <şi era oaste V> grijită C,V// 12 60] 64 B, 62 E,G, 65 V, 89 M, *lipseşte* P/ Atuneea B,C, *lipseşte* M,P/ Şeremet feldmarşal B,E,G/ *lipseşte* cu M,P/ voevoda M// 13 Țuțora B,C/ dacă B,C/ dac-au oblicit]s-au înştiințat M,P/că-i]că îaste B, că iaste C,E,G,V/ înpăratul B,C// 12-13 că înpăratul moschicescu au întrat în Eşi şi lăsînd oaste acolo au vinit di s-au înpreunat cu înpăratul M,P// 14 oaste mărsu B, mersu *Cj* înpăratul B,C/ înpreonat B, înpreunat *Cjj* 15 Atuneea au umblat <că mărsu V) înpăratul prin toate mănăstirili <din Iaşi G> de li-au văzut B,C,E,G,V, înpăratul moschicescu au înblat pre la toati mănăstirili ci sînt în Eşi di le-âu văzut M.P// 17 Goliia B,C/ trii B,C/ *lipseşte* feliuri de *Gj* meşter'şuguri B,C, meşteşug M/ leşesc B,C// 18 grecescu *Bj* moschicescu *Bj* lăuda]au lăudat M,P/ înpăratul B,C/ *lipseşte* lucrurile P//

chipul şi toate obicinele moldovenilor, şi încă şi dobitoacele acestui pămînt, dzicînd că-s frumoas<ă>.

61. Dumitraşco-vodă au făcut împărăţiei masă frumoas-în curţile' domneşti, în casa cea mare cu cinii. Iar cînd au fost să şadză împăratul la mas<ă>, n-au vrut să şadză în capul mesei, ce-au şădzut în scaon lîngă mas<ă>, iar în capul mesei au pus pe Dumitraşco-vodă şi după dînsul pe Goloftin Gavriil Ivanovici, apoi pre alţi ghenarari mai gios, anume Dolhoruchi cel mijlociu, Mihai Galicen cel mic, Sava Rogojenschii, menistru, Şefer, menistru, adecă visternic, Rent, ghenarar, Vejbah, Toma
f. 349 spătar, că atunce fugis<ă> din Ţara / Muntenească, şi feciorul lui Şeremet. Iar Şeremet n-au şădzut la masă, că îndată s-au întors la obuz.

Şi alţii din bragadiri şi polcovnici, să ospăta şi să veselie pre' frumos cu vin de Cotnar şi lăuda vinul foarte. Şi încă mai bine le plăcea vinul cel cu pelin; şi mult să mira cum spre parte lor nu să face vin cu pelin aşea bun.

62. După ce s-au sculat de la masă, au venit şi boiarii ţărîi de s-au împreunat cu împăratul, şi le-au dires împăratul cu mîna lui tuturor cîte un pahar de vin.

împărăteasa şi cu doamna şi cu giupînesel<e> ce s<ă>

1 obiceaîale B,D,E,G,V, obiceaiurili C// 1-2 *lipseşte* şi încă şi dobitoacele acestui pămînt M,P/ dobitoaceli C// 2 acestui pămînt a Moldovii B,E,G,V/ că-s]că sînt B,C,D,E,G,V,M,P/ frumoase B//3 61]45 B, 63 E,G, 66 V, 91 M, 59 P/ voevoda B/ înpărăţiii B,C]înpăratului M, P/frumoasă B,C, foarti frumoasă M,P]domniască *Gjj* 4 *lipseşte* cu cinii M,P/ Iară *Bjj* 4-5 *lipseşte* Iar cînd au fost să sadză M,P// 5 înpăratul C/ masă B,C/ la masă înpăratul *Gj lipseşte* la mas<ă> M, *Bjj* 6 mesii B,C/ ce au şezut *Cj* masă B,C// 7 mesii B,C/ voevoda M,P/ dupăjlîngă M, P//8 pre Golovchin B.C/ Gavriil Ivanovici GolovchinM.P/ prealţijcielanţiM.P/ ghenerali B,C// 9 *lipseşte* mai gios M,P/ anume B,C/ Dolhoruc B,C,V, Dolgorucov *Bj* Mihail Galicin B,C/'/ 10 mieu *Cj* Savva *Bj* Şifer ministrul M,P//11 visternic B, vistiiarnic *Cj lipseşte* adecă visternic M.P/ gheneral B,C/ Vejbah gheneral B,C,E,G,V, Vejbah, Ren<t>ghenărariul, Thoma Cantacuzino M,P/ Toma Cantacozino spătar B, D,E,G,V//12 atuncea B,C/ fugisă B.Cjvinisă M,P/ Munteniască B,C//13 ficiorul B.C/ Iar Şăremet ferdmarşalul M,P/ şezut B,C// 14 întorsu C, întorsu la obuz la Ţuţora B, E,G,V// 15 Şi şi alţi M,P/ *lipseşte* din M,P/bregadiri *Cj* bregadiri şi din polcovnici B, D,E,G,V/ şi'to'ţi să ospăta M,P/ veseliîa B.C/ *ad. marginal* şi s<ă> veseliia *Gjj* 16 *lipseşte* pre M,P/ prea frumos *Cj* şi foarte lăuda vinul M,P// 17 Şi incăjDar M,P/ vinul cu pelin Mjpelinul *Bjj* 17-18 să mira zicînd că în ţara lor nu aduc vin aşa di bun cu pelin M,P// 18 *lipseşte* vin *Bj* aşia B, aşa C/aşa de bun *Gjj* 19 62]46, B, 67 V, 92 M, *lipseşte* E,G,P/ Iară dupre ce s-au sculat B,E,G,V/vinit B,C// 19-21 de la masă, au chemat înpăratul şi pre boerii ţării; şi după ci s-au închinat împăratului, însuşi împăratul cu mîna sa le-au dres tuturor cîţi un pahar di vin M,P// 20 ţăriiJŢării Moldovii D,E,G/ înpreonat B, înpreunat *Cj* înpăratul-"2 B,C/ li-au dres B,E,V, li-au dires *Cj după* înpăratul2 *ad.* sîngur B,E,G,V// 22 *ante* înpărătiasa: 64 E, G, 68 V, 93 M, 60 P/ înpărătiasa B,C/ giupînesele B,C/ să tîmplase B, s<â>tîmplasă C, să întîmplasă E//22-1 împărăteasa cu doamna lui Dumitraşcu voevoda şi cu giupînesăle cîti s-au întîmplat atunce în Eşi, iarăş au şăzut Ia masă M,P//

tîmplas-în Iaşi, încă şedea la masă în câsâ cea mică de să cinstiîa.

63. Iară împăratul era om mare, mai înalt mai decît toţ oamenii, iar nu gros, rătund la faţă şi can smad, oacheş. şi can arunca cîte odat'din cap, fluturînd. Şi nu cu mărire şi fală, ca alţi monarhi, ce umbla fiec'um, prost la haine şi, numai cu doao, trei slugi, de-i era de grija trebilor. Şi umbla pre gios, fără alaiu, ca un om prost.

64. Iară atîta dragoste arăta împăratul cătră Dumitraşco-vodă, unde vădzus<ă> că s-au închinat de bunăvoe lui, că să tinde cu amîndoao mînule şi cuprinde pre Dumitraşco-vodă de grumadzi şi-1 săruta pe faţă, pe cap şi pe ochi, ca un părinte pre un fiiu al său. Aceasta era, cînd
f. 350 s-au împreunat în casa / cea mică.

65. Atuncea Iordache Ruset vornicul şi cu o samă de rude ale sale, cu Dumitraşco Racoviţ<ă> hatmanul şi cu Savin Zmucilă banul au început a agiunge cu cle'vete

1 şidea B,C/ de]şi M.P// 3 63]94 M, *lipseşte* B,E,G,V,P/ Iar B, *lipseşte* M,P/înpăratul B,C/ marejînalt M,P/ *lipseşte* mai înalt M/mai decît toţi oamenii mai înalt *Bj lipseşte* mai2 *Gjj* 4 toţi B,C/ şi can smadjeam smolit M.P// 5 odată B,C/ *lipseşte* fluturînd M,P/ nu era cu mărire M,P//6 mărire multă şi cu pohvală mare B,E,G,V/ fală] pohfală C, cu pohvală D,M,P//6-7 şi umbla de multe ori fiecum şi numai cu (cîte cu V) doao, trii B,E,G,V/ trii *Cjj* 6-8 fiiştiicum şi cu haini proasti şi numai cu doao ori cu <sau P> trei slugi după dînsul şi şi acie pentru purtare di grijă a trebilor/ *lipseşte* de-i era de grija trebilor B,E,G// 8 trebilor lui *Bj lipseşte* Şi M,P/ fără de M,P/ ca un]ca cum ar fi fost M,P/ *lipseşte* ca un om prost B,E,G,V/ *după* alai *ad.* Că atuncea fiind în Iaşi *(lipseşte* în Iaşi D> în curţile domneşti, într-o zi de diminiaţa, numai ce au eşit <fără de veste D> pre poarta de spre grajduri pe gios, numai cu trii slugi, ofiţeri, şi au mărsu pînă în mănăstirea <în D> Triisfetitelîe, tot pe gios. Şi întrînd în biserică de o au văzut, îndată au sosit carîta înpărătiască, cu tot alaiul, pre obiceai. Şi eşind (înpăratul D> din biserică, din Triisfetitelie, au purces de au mărsu de au văzut şi celelalte mănăstiri toate, precum mai sus s-au scris B,D,E,G,V/ *după* prost *ad.* Că atuncea fiind în Iaşi, numai ce au eşit din curţile domneşti pe gios, pe poarta despre grajdurili domneşti şi au mărsu pînă la Triisvlatitelie şi acolo 1-au agiunsu carîta înpărătiască, cu tot alaiul, pre obiceai. Şi apoi au mărsu şi prin celelalte mănăstiri, precum_mai sus s-au scris *Cjj* 9 64]47 B, 65 E,G, 69 V,61 P, *lipseşte* M/ *lipseşte* Iară M,P/ împăratul atîta dragoste arăta cătră M,P/ înpăratul C, *lipseşte Bjj* 10 voevoda M/ unde văzusă B,C, *lipseşte* M,P/ că]fiindcă M,P/ să închinasă di bunăvoe ui, cît să întindea M,P/ voia M,P// 11 tindea *Bj* mînuli *Cj* şi cuprindea B, şi-1 cuprinde C,G// 11-12 *lipseşte* şi cuprinde... de grumadzi *Bj lipseşte* pre Dumitraşco-vodă M/ pe B,C// 12-13 şi-1 săruta în obraz, pre cap şi presti ochi, chear ca un părinte pre fiiul său M, *Bj* pre1'3 B,C/ şi pre cap E,G// 13 Şi aceasta au fost cînd M,P/era]au fost C, V// 14 înpreonat B, înpreunat C// 15 65]66 E,G, 70 V, 95 M, 62 P,. *lipseşte Bj lipseşte* Atuncea M,P/ Iordachi Rusăt B,C/ *lipseşte* şi cu o samă de rude ale sile M,P,V// 16 *lipseşte* ale sale G/cu]şi cu V/Racoviţă B,C/ *lipseşte* şi M,P// 17 *lipseşte* au început a agiunge cu M.P/ elevete]clevetiri *Gj după* clevete *ad.* cu vorbe rele V// 17-1 clevitie pre Dumitraşcu voevoda M,P//

asupra lui Dumitraşco-vodă, cum că nu îaste bine să fie domn vecinie, pre neam, în Moldova, ce iaste bine să s<ă> schimbe după cum va pofti țara, adecă precum îaste şi aemu domniile de la turci.

Deci împăratul, oblicind de această poftă a lor, au învățat pre Goloftin şi pre Rogojenschii de au chiemat pre toți boiarii țărîi la gazda lor, în casele Dediului spătariul lîngă curțile domneşti. Şi au început a spune Goloftin cuvîntul împăratului către boiarii Moldovii, cum marele împărat sileşte să scoată această țară din robie, de supt mîna paginilor, şi nu-i trebuie nemică de" la dînsa să îa, ce-i voia să-ş facă pomană, fiind creştinii mîncați de păgîni. Şi domniile să nu s(ă> schimbe într-însa, să s<ă> facă cheltuială ca la păgîni. Şi alte multe cuvinte de adeverință, cu milă, ca acestea.

Şi audzind boiarii aceste cuvinte, toț s-au închinat şi au mulțămit.

Iar Iordache Ruset cu ceata lui, precum mai sus s-au dzis, iar au început a striga că nu-i bine să fie tot de un f. 350v neam domn, ce să să schimbe. / Deci o samă de boîari ține în partea lui Dumitraşco-vodă şi dzice că nu-i bine să s<ă> schimbe domnii, ce să fie pre neam, să iasă za-

1 *după* vodă *ad.* dzicînd B,E,G,V,M,P / *lipseşte* cum B,E.V,M,P/ să fie el M.P//2 domnul vecinicu B,C/ pre niam B,C, *lipseşte* M,P/ să B.C//3 îastejsînt B,V/îaste şi]sînt E// 3-4 adecă precum sînt domnii şi acum de la turci C, *lipseşte* M,P// 5 Decii înpăratul B,C// 5-6 înpăratul au auzit această poftă a lor şi au poruncit lui Golovchin şi lui Rogojenschii de au M,P// 6 Golovchin B,C,D,E,G,V// 7 boiarii clei mari a Țărîi Moldovii la B,E,G,V/ țărîiJȚărîi Moldovii D/gazda]gazdili P/casăle B,C/ spătariul B,C, spătariului *Gjj* 7-8 *lipseşte* în casele Dediului... domneşti. M.P//8 ale spune Golovchin B,E,G,V/ Golovchin C,D, *lipseşte* M,P// 9 înpăratului B,C/ *lipseşte* către boiarii Moldovii M,P/ cumjzîcînd M,P// 10 mareli înpărat CJînpăratul B,E,G,V/ să sileşti P/ robiia B,C// 11 paginilor]turcilor B,E,G,V/ trebue C, trebue să îa *Gj* de B,C// 11-12 şi nimica nu-i trebueşti să ia dintr-însa, ci numai cît să sileşti să-i rămîi pominiri, fiind M,P// 12 *lipseşte* să îa *Gj* ce-i] ce-i iaste B,C,E,G,V, ce i-i D/ voia C/ creştinii B.C//13 Şi pentru acee domniile M,P/ să schimbe B/ într-însa]atunci *Gjj* 14 să să facă B,C, ca să nu să facă M,P/ păgîni] turci B,G,V//14-15 Şi le-au mai zis şi alti cuvinti mulți di milă împărătească M,P//15 ca acăste B,C, ca aceste G, *lipseşte* M,P// 16 *lipseşte* Şi *M. Prepetă* aceste M/ *lipseşte* cuvinte M,P/ toți C, *lipseşte* M,P// 18 Iară B/ Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G,V/ dzis]scris B,C,E,G,V// 18-4 Iar iordache Roset vornicul cela <ci M> şide închis şi la mari urgii la Necolaiu voevoda şi Dumitraşco voevoda nu numai că l-au slobozit, ci şi la mari cinsti l-au avut, în loc di mulțămită au răspuns că nu esti bini să fii tot de un neam domnu, ci să să schimbi. Şi măcar că unii din boeri îi sta înpotriva şi-i zice să tacă, iar el tot striga, zîcînd acelaş cuvînt. Golovchin au răspuns că într-alt chip nu să poati M,P// 19 iară B/fiîe B//20 niam domnu B,C/ *după* schimbe *ad.* domnii B,E,G/ Decii B,C//21ținîa B, ținea *Cj* dzicea B, zicea *Cjj* 22 să B,C/ fiie B/ niam B,C//

vistiia şi cheltuiala din țară, iar Iordachi tot striga că îaste bine să să schimbe. Şi să priciîa ei înde ei înaintea lui Goloftin şi nu socotiîa că îaste lucru cu ruşine. Atunce le-au răspuns Goloftin că într-alt chip nu să poate.

Şi au eşit boiarii cu acest răspuns şi s-au dus pre la gazdele sali. Atunce au priceput Goloftin pre boiarii Moldovei ce feliu de oameni pizmătari sînt şi cum nu să iubăscu.

66. Sculatu-s-au Savin Zmucilă banul, carele era învoit cu Iordache Ruset, şi s-au dus la Dumitraşco-vodă şi la împăratul şi au spus toată taina lui Iordache. Deci împăratul s-au mîniîat şi au făcut surgun pre Iordache la Soroca, iar pre Savin Zmucil<ă> l-au făcut Dumitraşco-vodă postelnic mare.

Şi după ce s-au întors moscalii la țară-ş, au luat şi pre Iordache de l-au dus la Chiov. Şi au fost la închisoare 2 ani şi poate fi acolo ar fi murit, de nu l-ar hi slobodzit moscalii. Numai au avut noroc şi parte de Brîncovanul-vodă, că-i era cuscru şi au stătut tare pentru dînsul la Poartă. Şi s-au agiuns cu chihae veziriului, de-au poroncit f. 351 solilor moschiceşti, carii era atunce la / Poartă, anume

I iară B/ Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicul B,D,E,G,V/ striga]dzicea şi striga B,E,G, striga de dzicea V// 2 *după* schimbe *ad.* domnii B,E,G, V/ *după* priciîa *ad.* boiarii *Cj* iei înde iei B,C,V/ înnainte B, înnaintea *Cjj* 3 Golovchin B,C,D,E,G/ că îaste lucru cu ruşine]că nu iaste bine C, nu-i bine V/ Atuneea B, *Cjj* 4 li-au răspunsu B,C/ Golovchin B,C,E,G// 5 Şi cu acest răspunsu au eşit boerii şi s-au dus M,P/ eşitjîeşit V/ răspunsu B,C/ *lipseşte* pre M,P// 6 sale B,C/ Atuneea B, *Cj* Golovchin B,C,D,E,G, V//6-8 Golovchin îndată au cunoscut pre boerii moldoveni că sînt oameni pizmătariti si nu să iubescu unul pre altul M,P// 7 Moldovii B,C/ ce B/ fel B/ pizmătareți B,C,E,G,V// 9 66]48 B, 67 E,G, 72 V, 99 M, *lipseşte Cj* Sculatu-s-au atuneea B,C,E,G,V, *lipseşte* M,P/ Savin banul Zmucilă *Cj* careli B// 9-II Savvin Zmucilă au mers la Dumitraşco voevoda şi la înpăratul şi le-au spus M, *Pjl* 10 Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicul B,D,E,G,V// li înpăratul B,C/ i-au spus B,G]au pîrît pre Iordachi Rusăt vornicul şi i-au spus E/ <a M) lui Iordachi Rosăt M,P/ lui Iordachi C, *lipseşte* B,E,G,/ Iordachi vornicul V//11-12 Decii înpăratul *3,CjlipseşteT)eci* M,P/ S-au mîniîat împăratul M,P// 12 au făcut surgunjau surgunit M,P/ Iordachi C, Iordachi vornicul V, Iordachi Rusăt vornicul B,E,G/ pre Iordachi Rosăt tocma la SorocaM,P// 13 *lipseşte ia.i'hl^j* ZmucilăC/Savin banul Zmucilă B,E// 13-14 Dumitraşcu voevoda au boerit pre Savvin Zmucilă; l-au făcut postelnic mari M,P// 14 postelnic mare B, vel-post<elnic> *Gjj* 15-21 *lipsesc* M,P// 15 Şi]Iară, B,E,V, Dar *Gj* întorsu B,C]dus G/la țara lor B,C,E,G// 16 pre B,C/ Iordachi *Cj* Iordachi (Roset G> vornicul de la Soroca şi l-au dus B,E,G,V//17 doi B,C/ hi]fi C-murit]perit la închisoare B,E,G, murit la închisoare V/ *lipseşte* de nu l-ar hi slobodzit moscalii B,E,G,V//18 Şi numai *Gj* năroc B,C,V/ Brîncoveanul B//19 că-i era]fiindu-i B,E, fiind *Gj după* cuscru *ad.* lui Iordachi Rusăt vornicului B, lui Iordachi vornicului E, lui Iordachi Rusăt vornicul *Gj lipseşte* şiB,E,G,V//20 s-au]au B,E,G/ agiunsu B,C/ cu]la B,G/chihaîa B,C/ viziriului C//20-21 şi au poroncit chihaîa veziriului solilor moschiceşti B,E,G,V/ di-au *Cjj* 21 atuneea B,C/ anume B,C//

feciorul lui Şeremet, şi au scris feciorul lui Şeremet la tată-său, la Chiov, şi cu această mijlocire l-au slobodzit moscalii de la închisoare din Chiov. Şi giupîneasa lui, tîmplîndu-să de-au fost fugit în Țara Ungurească, şi acolo au murit împreună cu o fiică a sa; încă era logodită.

Căutați, fraților, aemu, cum nu trece osinda pre sluga ceia ce s<ă> rădică asupra stăpînă-său. Că Dumitraşco-vodă mare bine îi făcus<ă> lui Iordache, că l-au scos de la închisoarea lui Neculai-vodă, din beciu, de unde poate ar fi perit, iar Dumitraşco-vodă, înainte trimițînd, l-au slobodzit şi l-au pus căimăcan. Şi apoi ş-au dat şi o nepoată) de sor după un fecior a lui, anume Costantin, şi l-au pus şi paharnic mare, fiind încă copil, nu de vîrsta, la boeriîe. Ce-i lucru de mirat pentru Iordache, ce nu-i agiungea, de să punea împotriva lui Dumitraşco-vodă.

Nu dzic nemic, numai socotesc doar de era şi cu învățătura Brîncovanului-vodă, avînd Brîncovanul pizmă veche pre Dumitraşco-vodă, de cînd luas<ă> pre fata lui Şărban-vodă Dumitraşco-vodă, din Țara Ungurească. Că făcus<ă> muntenii legătură să nu-ş dea fetele după Cantemireşti. Sau doară gîndiia Iordache că iară a / f. 351v aduce pre Mihai-vodă din Țarigrad, de l-a face domn aice în țară, să fie iară el alfa şi omega, după cum era mai

1-23 *lipsesc,* M,P// 1 ficiorul[1-2] B,C/ Şeremet feldmarşal[2] *Bjj* 3 de la închisoare pre Iordachi Rusăt vornicul B,G,E/ moscalii pre Iordachi Rusăt vornicul D/ închisoare/ din Chiov pre Iordachi Roset vornicul V/ *lipseşte* din Chiov B.E.G/ ŞiJIară B,E,G,V/ giupîniasa B,C// 4 tîmplindu-s<ă)atuncea D/ de au C/ Unguriască *Cjj* 4-5 de au fost fugit la acîa vreme în Țara Unguriască, acolo s-au tîmplat de au murit B,E,G,V// 5 înpreună B,C/ cu]şi cu B,E,G,V/ incă] care încă B,E,G,V// 6 acum B,C/acum fraților V/osînda B]păcatul şi osînda *Cjj* 7 aceia B,E/ să rădică *Bj* stăpînului său B,C,D,E,G,V// 8 făcusă *Bj* Iordachi Rusăt vornicului B,E,G, Iordachi vornicul C,V/ de la]din G//9 închisoare *Cj* Nicolae B, Nicolai *Cj* din beciu de supt scara curții domneşti, că poate ar fi perit acolo B,E,G/ unde *Cj* poate fi V// 10 iară *Bj* înnainte trimițînd C, trimițînd înnainte B,E,G// 11 caimacam B,C/ şi pre o nepoată C,D,E,V/' nepoată *Bjj* 12 ficior B,C/ anume B,C//13 l-au pus încă şi *Gj lipseşte* şi[2] E/ fiind copil încă E, încă copil fiind V// 14 *lipseşte* la E,G/ la boerie mareB,C,D,V/ Ce-i]Ce iaste B, Ce iaste C,D,E,G, Ce era V/ pentru Iordachi vornicul Rusăt B, pentru vornicul Iordachi Rusăt E,G, pentru Iordachi vornicul C, pentru Iordache Roset vornicul V// 15 înprotiva B,C// 16 *lipseşte* Nu dzic nemic B,E,G, Nu dzic nemic, numai socotesc *Cj* socotescu *Bj* doară B, Doară *Cj lipseşte* şi B,E,G// 17 Brîncoveanului-vodă B,C/ Brîncoveanul-vodă C,D,V// 17-19 avînd Brîncoveanul-vodă pizmă veche de demult, de cînd luasă Dumitraşco-vodă pre fata lui Şerban-vodă din Țara Unguriască B,E,G// 18-19 de cînd luasă Dumitraşco-vodă pre fata lui Şerban-vodă din Țara Unguriască *Cjj* 19 *lipseşte* Dumitraşco-vodă V//20 făcusă B,C/ fetile B, feteliC//21 Cantimireşti B,C/ doarC, doară de V/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G, Iordachi vornicul C,V/ iar *Bj* va aduce C.V//22 de-1 va face G]de va fi *Cj* domnu *Bj* aici B, aicea *Cjj* 23 *după* țară *ad.* în Moldova D,E,G/ în țară]în Moldova *Cj* fiie *Bj* mai]şi mai B,E,G,V//

nainte de stăpîniia domnii de la turci. Au cine-1 ştie ce gîndiia ?!

67. împărățiîa Turcului, înțelegînd de moscali că vin mulțime multă, tare s-au îngrijit că să va rădica toată creştinătate de toate părțile asupra lui. Şi au şi trimis de olac de au chiemat pre sfințiia-sa preasfințitul kyr Hrysanth, patriiarhul Ier<u>s<a>limului, şi i-au dzis ca să scrie o carte la Brîncovanul-vodă, domnul muntenesc, ştiind împăratul că avea prieteşug patriiarhul cu Brîncovanul-vodă, şi Brîncovanul iar avea prieteşug vechiu cu moscalii. Şi să scrie Brîncovanul şi să trimită un om a lui la moscali, să facă pace, şi va lăsa Turcul hotar Moscalului Dunărea.

Şi pre acea voroavă au trimis Brîncovanul-vodă pre Machidon comisul aice în Iaşi, la împăratul Moscului, pre socoteala Turcului. Ce n-au priimit nicidecum împăratul moschicesc să fac<ă> pace, neştiitoriu gîndul omului la ce-1 aduce, stînd vîrtos Toma spătar şi cu Dumitraşco-vodă să nu facă pace, / f. 352 mai mult în pizma Brîncovanului-vodă.

1-2 *lipsesc* M,P// 1 înnainte C,V, înnainte vreme *B,B,Gjad. marginal* vremi de stăpînila domnii de la turci. Au cine îl ştie ce gîndea, au doar niamul îl trăgea *Gj* de B,C/ ştiîa B,C/ cine ştie V/ *după* gîndiia *ad.* Au doară niamul îl trăgea B,E// 3 67]49 B, 68 E, G, 73 V, 10IM/ înpărățiîa B,C/ înțălegînd B,C/ mulțime B,C// 3-4 împăratul turcescu, auzind că vin mulțimi multă de moscali, tare M,P// 4 *lipseşte* multă tare B,E,V, tare *Gj* îngrijat B,C,E,V/ că]socotind că M.P//5 creştinătatea C, creştinătatea din Evropa B,E,G/ *lipseşte* de toate părțile P, de toate părțile asupra lui M/ *după* lui *ad.* şi-ş vor piiarde turcii înpărățiîa B,E,G/ Şi pentru acee au triimes M,P/ au şi triimis C, au trimis B,E,G,V// 6 *lipseşte* de olac E,G/chiemat]adus M,P/ sfințiia-sa] sfințitul M.P//6-7 pre presfințitul părinte <(pre preaosfințiia-sa E,G) chirio, chir Hrisanthos, patriiarhul sfinții cetăți a Ierusalimului B,E,G,V//7 Ierusalimului *Cj* s<ă> scrie C, să scriie B//8 *lipseşte* o carte M,P/ *lipseşte* vodăM.P/ muntenescu *Bjj* 9 înpăratul B,C, înpăratul turcescu V/ avea patriiarhul priiateşug B,E,G,V// 9-13 muntenesc, că ştie că-i esti bun prietin şi cum că şi Brîncovanul ari prietişug vechiu cu moscalii, să triimată Brîncovanul <(pre M) un om al său la împăratul moschicescu ((Moscului P) să facă paci cu Turcul şi Turcul să lasă hotar moscalilor pînă în Dunăre M,P// 10 Brîncoveanul-vodă[2] B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V/ iară B,C/ priiateşug *Bj* vechiu B,C//11 scriie *Bj* Brîncovanul-vodă B,V/ Brîncoveanul-vodă C, D,E,G/ pre un om al lui C,D,G// 12 Moscalului]Moscului B,E,G,V// 14 *lipseşte* Şi pre ace voroavă M,P/ aceia *Bjj* 14-17 Brîncovanul au triimis la înpăratul moschicescu <(Moscului P) în Eşi pre Machidon comisul şi ş-au dat solie. Iar împăratul Moscului (moschicesc P> nicidecum n-au priimit pace. M,P// 15Machedon B, *Cj* aicea B,C/ înpăratul B,C// 16 socotiala *Bj* Turcului]înpăratului turcescu C/înpăratul moschicescu B,C// 17 facă B,C/pace *Cj lipseşte* să fac<ă> pace E,G/ neştiutoriu *Bjj* 181aceîladuce B/V aduce *Cjj* 17-20 *lipseşte* neştiitoriu gîndul omului... în pizma Brîncovanului-vodă. M.P//18 Toma spătar C, Thoma Cantacozino spătariul B,E,G, Thoma spătariul V//19 facă înpăratul pace B,D,E,G,V//

68. Toma spătariul Ca<n>tacuzino, fiind văr primare Brîncovanului, îl ținea Brîncovanul ca pre un fiiu al său. Și-1 făcus<ă> și spătar mare în Țara Muntenească, și mult<ă> milă și dragoste și cinste arăta cătră dînsul, țindu-1 mai în frunte de toți boiarii săi. Iar el au lăsat pre Brîncovanul-vodă și au fugit aice la Iași, la împăratul moschicesc, socotind că a hi el domnu în Țara Muntenească în locul Brîncovanului.

Și au început cătră împăratul a pîrî tare pre Brîncovanul, dzicînd că 300 pungi bani ce-au trimis împăratul la Brîncovanul să facă oaste și să cumpere pîine, să iasă în timpinarea oștii moschicești la Fălciiu, să să las<e> de acea nădejde împăratul, că nu sint nici unele de acele. Ce s-adeverești că îmbla cu vicleșug, că nici oaste face, nici pîine cumpără, nici el va să vie înainte oștii la Fălciiu. Ce sfatullui iaste, de a videa că bat moscalii pre turci, el să să închine cu toat<ă> țara lui la nemți.

Deci Toma, vădzînd acel sfat a Brîncovanului că îaste așea, s-au vorovit cu unchii lui, cu Costantin Ca<n>-

1 68]50 B, 69 E,G,P, 74 V, 103 M/ Toma spătar Cantacozino C/Cantacozino B//2 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G// 1-8 Thoma Cantacozono, văr primare Brîncovanului, dacă au fugit din Țara Muntinească, măcar că Brîncovanul î-au avut la mari cinste și milă, și au vinit în Eși la împăratul moschicescu, socotind, că 1-a faci împăratul pre dînsul domnu în locul Brîncovanului <(l-a faci în locul Brîncovanului) înpăratul pre dînsul domnu P>, au început a pîrî (tari M) pre Brîncovanul zîcînd cătră împăratul: „împărați, mărie-ta, ai triimis la Brîncovanul 300 (3.000 P) pungi bani să facă oasti și să cumperi pîini și să iasă înnainti ostii M,P// 2 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 3 făcusă B/ spătar B/ Munteniască B, C//4 multă B, C/ și cinste și dragoste G//5 țindu-1 mai bine și mai înfrunte decît pre toți D/ de toți]decît pre toți B,E,G,V, decît toți C/ Iară C// 6 aicea B,C/ înpăratul moschicescu B,C//7 că va hi C, că va fi D// 8 Munteniască B,C/ Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V// 9 înpăratul B,C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 10 trii sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ ce au triimis C/înpăratul B.C//11 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 12 și să iasă B,E,G,V,/ înjîntru B,C,D,E,V/ în timpinarea]înnainte G, în întimpinarea B,C,D,E,V// moschicești]mării-tale V/ *ad. marginal* moschicești *Ml/13* să să lase înpăratul de acia nedejde B,E,G/ să să lasă de acea nedejde înpăratul C/ să te lași măriia-ta de acea nedejde V// 12-15 la Fălciu; ci să știi, împărăție-ta că nici unile di acele nu sînt, fiindcă umblă Cu vicleșug: oasti n-au făcut, pîini n-au cumpărat și nici el nu vre să vii M,P// 13 nu sînt B,C/ nici de E/ uneli C// 14 acele]aceste V/ să adeverește B,C/ umblă B,C/ vicleșug, B,C// 15 *lipsește* nici pîine cumpără B,E,G/ *lipsește* el D/ viie B,C,V/ înnainte B, înnaintea *Cj* oștii mării-tale V//16 de]că de E// 17 atunci el și cu toată țara lui să să închini la nemți M,P/ toată B,C/ nemți C// 18 Decii B,C/ Toma]eu V/vă-zind B,C/ Brîncoveanului-vodă B,D,E,G,V, al Brîncovanului-vodă C//18-3 Și văzînd eu acești am vinit la împărăție-ta ‚ă-ți facu știri, fiindcă toată boerime și Țara Muntinească sînt bucuroși să să închini mării-tali (la înpărăție-ta P>, iar nu nemților M,P// 19 așa B,C s-au vorovitjm-am vorbit V/ luijmiei V/ Cantacozino B,C//

tacuzino stolnicul și cu Mihai spătariul și cu alți boiari f. 352v de țară, / să vie el înainte: „Să dea știre împărăției-tale că toată țara îi bucuroasă să să închine la împărățiia-ta, numai Brîncovanul nu priimește și face piiadecă tuturor. Și 18.000 de sirbi, ce-s în capul Țării Muntenești, vrea să vie la împărățiia-ta, și i-au poprit Brîncovanul și nu las(ă> pre sirbi de cei ce slujesc <la> nemți".

Și au cerșut Toma oaste la împăratul, oaste ca să margă să lovască Brăila, să o îa. Și atuneea, auzind muntenii și oaste Brîncovanului, toți or alerga la dînsul la Brăila', și Brîncovanul a rămîne singur; și a stfinge bucate multe din olatul Brăilii și a eși înaintea împărăției la Fălcii, cu toat<ă> oaste muntenească și cu zahara.

Și așea au stătut și Dumitrașco-vodă întru agiutor Tomii, la ac&te vorbe, în pizma Brîncovanului, ca să-i facă rău. Și nu socotiîa că mai mult îș face lui, <că> rășchira oaste și la greu n-a avea cu ce să bate.

Care mult i-am dzis eu lui Dumitrașco-vodă, în taină, să lasă pizma Breancovanului și să nu-ș rășchire oaste.

1 Mihai Cantacozino spătariul B,E,G,V//2 să vin eu înnainte B,E,G,V/ înnainte C/ să dau B,E,G,V/ știre B,C/ împărățiii B,C//3 îi]iasfe Ij1C.P.E.C.V/ înpărățiia B.C///4 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V *lipsește* numai Brîncovanul... tuturor. M,P/ piedică C// 5 Și]Iar diosăbit că aceli M,P/optsprăzeci mii B, optsprăzece mii C/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,V, carii aemu sînt M,P// 6 viîe B/ înpărățiia B,C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V // 5—7 și vre să vii întru agiutoriul împărății-tali, să știi împărăție-ta (mărie-ta p) că și pre acee i-au poprit Brîncovanul și nu-i lasă să vii la împărăție-ta M,P// 7 lasă B, *Cj* di B,C/ slujescu la nemți B,C/ la nemți D, V/ *după* nemți *ad.* să vie B,E;G/ *lipsește* pre sirbi... nemți M,P// 8 au cerșut Toma spătariul lă înpăratul oaste să-i dea ca să margă B,G,V/ Toma spătariul E/ *lipsește* oaste C,D/ oaste] să-i dea E//8-10 Ci di-i socoti împărăție-ta, au zis Thoma Cantacozino, să-mi dai oasti să mergu să Iau Brăila. Atunce vor auzi muntenii și și oaste M,P// 10 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V// 10—11 și toți vor veni la mini, iar Brîncovanul M,P/ vor alerga D,G//11 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// va rămînea sîngur B,C,D,G,V/ vastrîngeD,G//12/î/>sesje din olatul Brăilii B,E,G// 11-13 și eu(ereuM>oi strîngi viti mulți din olatul Brăilii și zahare și voi eși înnainte împărății-tale la Fălciiu M,P/ va eși C,D,G/ înnainte B, înnaintea *Cj* înpărățiii B.C//13 Fălciiu B,C/ va eși cu toată oastea munteniască înnaintea împărăției la Fălciiu și cu zairea *Gj* toată B,C/ oastea *Cj* munteniască B,C/ zaharea B,C/ *lipsește* și cu zahară M,P// 14 așia B, așa *Cj* agiutoriu B,C, agiutoriu Thomii spătariul V// 14-17 Dumitrașco voevoda avînd pizmă asupra Brîncovanului s-au rugat împăratului să facă după cerire Thomii Cantacozino. Și nu socotie că să înpuținează oaste împăratului M,P// 15 aceste]aceli *Cj* Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V//16 mai mult rău C/mai mult rău lui îș face D/mai mult lui îș face rău G/îș face lui rău, că-ș rășchira B,E/că își fac lor mai mult rău că rășchira V/că C,D// 17 *lipsește* și la greu... să bate M,P/ nu vor avea C/cu ce să să bată B/ ce C/nu va avea cu ce să să bată E, n-or avea cu ce să să bată V//18 i-au dzis (zis C> hatmanul Ion lui B,C,E/mult i-au zis lui Dumitrașco-vodă Ion Neculce hatmanul în taină D/ Pentru care mult i-au zis hat(manul) Ioan Neculce lui G/mult i-au dzis unii din boiari lui V// 18-3 *lipsește* Care mult... nemica sînt M,P// 19 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V/ să nu rășchire B,C,E,V//

Că pre urmă mult să va căi şi nemic nu va putea folosi, precum dzice filosoful: „Căinţile cele de apoi întru nemica sînt". /

f. 353 69. Deci împăratul îndată au poroncit de au ales oaste, care era mai frunte de moscali şi un polcu de moldoveni, cu Rent ghenarariul şi cu Cropot bragadiriul, şi l-au pornit cum mai în grabă. Şi i-au dzis împăratul Tomii că, de nu s-a închina Brîncovanul, îl va face pre dînsul domn, iar de să va închina Brîncovanul, pre dînsul îl va face ghenaral de nu va asculta, nici să va teme de Brîncovanul-vodă,

Aşea aduc tinereţele pre om cînd au pre multă voie şi dezmierdăciune la un stăpîn, precum au avut şi Toma la Brîncovanul-vodă; că la cea de apoi s-au înstreinat de neamul său şi de binele său cel mult şi au murit în ţări streine.

70. După acestea, împăratul a treia dzi au purces din **Iaşi** la Prut, la oaste sa, şi au poftit şi pe Dumitraşco-vodă să fie după dînsul şi să-ş Ia cu dînsul 15 boiari, pe care-i vor plăcea lui, să-i cinstească acolo. Şi să margă şi mitropolitul ţării, să slujască liturghie acolo, în beserică de cort. Şi au pus de-au cumpărat şi cîteva vasă de vin, să fie

1 Că]Pentru că *Gj* mult]rău G/ nemică B,C/ *repetă* şi nemic A// 2 *după* filosoful *ad.* pentru că *Gj* Căinţele B/ cele de pre urmă nemică sînt E,G/ apoijpre urmă B// 4 69] 50 B, 70 E, G, P, 75 V, 105/M/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ înpăratul B,C, înpăratul moschicescu M,P/ *lipseşte* îndată E,G// 5 care B/ oaste ce mai de frunte, moscali M,P/ *lipseşte* de M,P// 6 gheneralul B,C/ Cropotchin M,P/ bregadiriul B,C/ l-au]i-au G,E,G,V, s-au M,P// 7 *lipseşte* Şi M,P/ înpăratul B,C/ împăratul moschicescu au zis Thomii Cantacozino M,P/ Thomii spătariul V//8 să va închina B,C,V/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C,D,E,G,V/ atunci pre dînsul îl va faci domnu M,P/ pre dînsul înpăratul domn în Ţara Munteniască *Gj după* domnu *ad.* în Ţara Munteniască B,D,E,V//9 Brîncovanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncoveanul *Cj* pre] atunci pre M,P/ *după* dînsul *ad.* atuncea B,G,V/ gheneral B.C//9— 10 ghinăr<ar> şi atunci nu să va temi di Brîncovanul şi nici îl va asculta M,P// 10 teme B// 11 Aşa B,C]întru •acesta chip aşîa V/ tinereţile B, tinereţele *Cj* tinereţile şi simeţiia *Gj lipseşte* pre om *Gj după* om *ad.* şi simeţiia B,E, V/ prea *Cj/* 11-15 *lipsesc* M,P// 12 dezmierdăciunea B,C/ Toma spătariul B,E,G,V// 13 cia B/ de apoi a îui G]de pre urmă C//14 niamul B,C/ bineli *Cjj* 16 70]51 B, 72 E, G, P, 76 V, *lipseşte* M/ Dupre V,B,E/ aceste B,C/ înpăratul B/triîa B/ a triia zi înpăratul *Cjj* 16-18 După toati aceste înpăratul s-au gătit să purceagă din Eşi şi au poftit pre Dumitraşco voevoda să margă după sini M,P// 17 oastea C/pohtit V/pre B.C//18 fie]vie *Cj* după] cu B,E,G,V/ cinsprăzeci B/pre C/cari-i B,C,V// 18-20 pre cari îi va alegi el să le facă masă acolo, la cîmpu. Şi i-au mai zis să margă şi mitropolitul Moldovii să slujască acolo sfîntă liturghie în biserica «(mănăstire P) ce di cort M,P// 19 cinstiască B,C/ *lipseşte* acolo E//20 *lipseşte* ţării B,C,E,G/ să slujiască acolo Uturghiîe B,E,G/ biserică B// 21 pus] poroncit M,P/de au B,C/ vase B,C/ fiie B// 21—5 să fii pentru cinsti oştilor, apropiindu-să zioa Sfinţilor apostoli Petru şi Pavel, adică zioa naşterii sali, după cum să zici la •dînşii <(imi ninşi M), că ave obiceiu de prăznue ace zi, fiindu-i şi numili Petr(u). însă această prăznuiri (cu M) trii zili mai înnainti au făcut-o, de vremi că era vreme oştirii M,P//

de cinstit oştenii, că atuncea era şi sărbătoare, dzioa Sfinţilor ap<o>stoli Petrî şi Pavel; cu trei dzile mai

f. 353v înainte, în post, / să facă în loc de prazdnic, cum să dzice la noi, fiind şi numele lui, Petrî. Avea obiceaiu el de făcea şi într-alţi ani slujitorilor lui masă la Sfeti Petrî.

70. <sic>. Deci Dumitraşco-vodă s-au sculat a doa dzi şi ş-au ales boiari, pre cine au socotit, împreună cu mitropolitul Ghedeon, şi s-au dus **şi** au făcut întîi liturghie. Iar oaste era strînsă, şi era făcut un ocol mare, mai largu de cum cuprinde curtea g<ospo>d din **Iaşi.** Mai ca dă

1 atuncea era mai înnainte cu doao zile de sărbătoarea de zioa B,E// 1-3 că atuncea era in postul lui Sviatii Petr(u), cu trii zile mai înnainte de sărbătoare Sf(i>nţilor apostoli Petr(u) şi Pavel, să facă *Cj* că atuncea era cu trii zile mai înnainte de zioa Sf(i>nţilor apostoli Petr(u) şi Pavel, în post, să facă D/că atuncea era mai înnainte cu 2 zile de sărbătoarea Sfinţilor apostoli Petru şi Pavel, în post, să facă *Gjj 2* apostoli B/ *lipseşte* cu trei dzile mai înainte B, *lipseşte* cu trei... în post D// 3-4 în post, cinstind înpăratul zioa naşterii sale, fiind numele lui Petrî. V// 3 *ad. marginal* în loc de D/ praznic B,C/ cum am dzice *Cjj* 4 şi fiind şi B,E,G/ numeli B,C Petr(u) *Cj* Petrî, şi fiindu şi naşterea lui în zioa de Sf(i)nţii apostoli Petr(u') şi Pavel E/ Avea el *Cj* efjînpăratul G, *lipseşte* V/făcIaB//5făcia slujitorilor lui şi într-alţi ani masă, benchet, la zioa Sfînţului Petrî V/ *după* lui *ad.* boiarilor lui *Cjj* 4-5 făcea oştenilor şi tuturor slujitorilor săi masă, benchet, la zioa Sfinţilor apostoli, fiind şi naşterea înpăratului întru acea sfîntă zi *Gj lipseşte* Avea obiceaiu... la Sfeti Petrî E// 5 *după* masă *ad.* benchet B/ *lipseşte* la Sfeti Petrî B/ *după* benchet *ad.* (Iară E,G) în 27 de zile a lunii lui iunie, în dzioa Sfintului Samson priimitoriul de streini, tîmplîndu-s^ă) întru acîa zi de au fost preslăvita izbîndire (izbîndă şi biruinţă E) asupra şvezilor la Poltava şi luundu de atuncea obiceaiu <(în toţi anii E> la Rosiîa cea Mare şi cea Mică <(de E) dau laudă lui Dumnedzău, mulţămind pentru biruinţa ce-au dat Dumnedzău înpăratului asupra vrăjmaşilor săi, înpodobind acîa sfîntă zi cu canoane şi cu toată slujba bisericii. Şi ţin acel obiceiu <(de atuncea E) şi pînă astăzi, acum în zilele noastre (astăzi de sărbază în toţi anii E> B,E,G/ masă mare, benchet, la Svîatii Petr(u). însă şi pentru aceasta că în 27 de zile a lui iunii au fost biruinţa asupra şvezilor şi de atuncea încoaci au luat a prăznui acea zi a Sf(î)ntu]ui Samson, cu toată rînduiala slujbii bisericii şi pînă astăzi la Moscu şi la Chiov şi în tot locul, cît iaste stăpînirea Moscului *Cjj* 6 70]71 C, 74 E,G, 77 V, 107 M, 73 P, *lipseşte* B/Decii B,C, *lipseşte* M/ *lipseşte* s-au sculat V/ A doao zi Dumitraşcu voevoda au ales M,P// 7 cinejeari M,P/ au]i-au M/înpreună cu B,C]şi au luat şi pre M,P// 8 Ghedeon]părintele chir Ghedeon B, chir Ghedeon C,E,V/ s-au dus la obuz unde era înpăratul şi au slujit mitropolitul liturghie în biserică de cort. Iară B,E,G,V/ făcut]slujit C/s-au dus la împăratul, acolo la cîmpu; şi întîiu au slujit mitropolitul sfîntă liturghie M.P//9 *lipseşte* Iară M,P// 9-2 era strînsă ocol (acolo *Py* şi tot şiraguri, după regula lor, şi di o parte şi di altă parte şi toati puşcile M,P/7 9-10 făcut ca un ocol mare, mai mare decît (decum C) cuprinde curtea domniască din Iaşi B,E/ şi era ca un ocol oastea prinpregiur (era strînsă ca cum ar fi fost un ocol mare G, era ca cum ar fi fost un ocol mare V>, mai mare decît cuprinde curtea domniască din Iaşi D,G,V// 10 Mai ca pe de d(o>a ori B,C,D, E,G,V//

d<ou>ă ori de cumu-i curtea, aşea era acel ocol, de o parte drăgănime şi de o parte tot puşcile cele mare înşirate.

Deci dac<ă> au istovit liturghie, au şi început a slobodzi puşcile cele mari pre rînd, toate cîte una, pînă în 52, că atîte avea luate cu sine. Apoi au început a slobodzi drăgănime flintele, însă nu tot odată, ce începus-a slobodzi de o parte, mergînd focul slobodzind din om în om, împregiur. Ga cum ar merge fulgerul, aşea mergea focul împregiur. Şi era 5 rînduri, tot draguni de draguni.

71. Apoi au mers la conac, şi acolo au întins vro cinci, şease corturi unul lîngă altul, de să ține tot unul. Şi au f. 354 pus masă supt acel cortu, gios pre/pămînt, şi au săpat şanțu de slobodzit picioarele în gios.

Şi au şădzut împăratul şi cu Dumitraşco-vodă şi cu toți ghenerarii, cîți era, şi bragadirii şi polcovnicii şicăpitanii. Şi pre de o parte, de la al cincile boeri, moschiceşti mai gios, şedea şi cei 15 boîari moldoveneşti, tot de-a rîndul, cineş după cinstea sa.

Şi era într-o miercuri, în post, şi au mîncat toți carne, pentru liubovul împăratului creştinescu. Şi ne-au cinstit

1 di pe cumu-i curtea domniască D/ curte domniască B, curtea domniască C,E,G,V/ aşîa era ca un ocol, şi E, aşea era, ca cum ar fi fost ca , un ocol, şi pre *Gjj* 2 şi <pre G) de o parte era drăgănimea B,C,D,E,G,V/ de o parte era toate puşcile D, E/ *repetă* toate E/ şi pre de altă parte era toate puşcile *Gj* toate puşcile C, V// 4 Decii dacă au slujit liturghie mitropolitul {mitropolitul liturghie V> B,E,G,V/ Decii C/dacă C/ istovit]slujit *Cj* Şi după sfînta liturghii M,P/ *lipseşte* şi B,E,G,V// 5 pre B,C/ *lipseşte* toate cîte una M,P//6 cinzăci şi doao C]şeasiezăci şi doao B,E,G/ atîte]toate A / avea luate înpăratul {înpăratul luate *G,Vy* cu dînsul B,E,G,V, avea luate cu dînsul înpăratul *Cj lipseşte* că atîte avea luate cu sine M,P// 6-7 După aceia au slobozit dragunii M,P//7 drăgănimea B,C/ ce începusă B, ce au început *Cjj* 7-9 nu toati odată, ci unul după altul şi neîncetat, ca cum ar merge fulgerul <ca cum ar merge fulgerul, neîncetat P> M,P// 9 *lipseşte* în om G/împregiur B, *Cj* Ca cum]Precum C/aşîa B, aşa*:C, lipseşte* M,P// merge <a> focul înpregiur B, *lipseşte* M.P//10 focul tot *Gj* înpregiur B,C/ cinci B,C//11 71]72 D, 75 E,G, 78 V, *lipseşte* B, C,M,P/ Şi apoi P/mărsu B, mersu *Cj* conacjotac M,P/ au întinsu B,C]era întinsă M,P/ vreo C, *lipseşte Gj lipseşte* vro cinci M,P// 12 şeasie B, şasie *Cj* lîngă]din *Gj lipseşte* de să ține tot unul M,P/ ținea B,C// 13 pus]întins G/mesă M,P/ cort B,C, aceli corturi M,P//14 şanțuri G/picioareli B,C// 13-14 pre pămînt, fiind şanțuri săpați di slobozit picioarile în gios M,P// 15 şezut înpăratul B,C/ *după* împăratul *ad.* la masă M,P/ *lipseşte* cu M,P/ voevoda M//16 ghenerahi B,C/ *lipseşte* cîți era E, cîți era, şi M,P/ bregadirii B,C/ *lipseşte* şi M, P/ căpitanii *Cjj* 17 Şijlar M,P/ cincele B, cinceiea *Cj* al cincile rînd al boerilor M,P//18 *lipseşte* mai gios M,V,P/şidea B,C]au şăzut M,P/ ceijacei P, *lipseşte Gj* cîei cinsprăzece B/ moldoveneşti B] moldoveni P/ tot de-a rîndul B, *lipseşte* M.P//19 dupre B,C,E/ cinstea şi boerie sa B, E,G,V// 20 într-o zi V/ întru o zi miercuri, în postul Sf<i>nților apostoli E,G/ carne B,C, carne toți D// 20-1 într-o mercuri s-au întîmplat masa aceasta. Şi i-au cinstit pre toți foarti bini şi frumos, atît cît toți s-au bucurat, învrednicindu-să a şide la masă împărătească M,P// 21 libovul înpăratul creştinescu B,C/ Şi i-au cinstit înpăratul B,E,G,V/ ne-au]i-au C,D//

pre bine şi frumos, şi mai pe urmă ne-au închinat însuşi împăratul, cu nişte vin al lui, de la franțoji, care, îndat<ă> cum au băut, au mărmurit toți de beți, bînd de acel vin. Şi n-au mai ştiut cum au dormit întru acea noapte, şi domnul şi boiarii.

72. A doa dzi s-au tocmit şi boiarii cu Dumitraşco-vodă şi mitropolitul, şi i-au făcut toți scrisori la mînă şi au iscălit toți, şi împăratul. Şi au purces la Iaşi Dumitraşco-vodă şi Simion Sava şi au strîns şi pre alți boîari şi arhierei, carii nu s<ă> tîmplas<ă> la cinste la Prut. Şi au intrat în beserica domnească pe poartă şi au cîntat un paraclis; şi după paraclis au cetit catastihul cel de tocmală, ce-au f. 354v făcut lui Dumitraşco-vodă. Şi au priimit toți, / şi cejalalți boiari, care nu să tîmplas<ă> la Prut. Şi au iscălit toți, tot pre ponturile cele ce li-au trimis împăratul pre Luca visternicul, precum s-au pomenit mai sus.

73. Şi aşea era sfatul, să margă tot cătinel, zăbovind,, doar se va întoarce şi Toma de la Brăila, şi vor veni şi leşii din sus. Şi or mai strînge şi vite, că trimisese slujitori prin țară de lua a cui găsiia, şi fără voia lui, şi le da bani..

1 *după* frumos *ad.* pre domnu şi pre boiari C/ pre urmă au închinat <şi G) singur înpăratul B,C,E,G,V// 1-5 *lipseşte* şi mai pe urmă... şi domnul şi boiarii. M,P// 2 neşte *Bj* a lui B,C/ franțozi B,C]Franțiia V/ carii C,E/ îndată B,C//3 băut]bătut *Aj*> cum au băut, îndată D/ îndată cine cum au băut (cum E> E,G/ cum au mărmurit B,V/ *lipseşte* bînd de acel vin E,G// 4 *lipseşte* mai G/ într-acîa *Bj* noapte *Cjj 6* 72]51 B, 73 D, 76 E,G, 79 V, *lipseşte* M,P/ Iară a doa zi B,E,G,V// 6-16 A doao zi Dumitraşcu voevoda şi cu mitropolitul Ghedion şi cu acii 15 boeri au făcut scrisoari de tocmală şi iscălindu-le <iscălindu-o P> toți l-au dat (au dat-o P> în mîna împăratului; şi înpreună cu Simion Savva Rogojinschii au vinit iarăşi la Eşi, iar împăratul au rămas la ordiîa sa. Dumitraşcu voevoda şi cu Simion Savva Rogojinschii au strîns pre toți (arhiereii şi P> boerii la curți, în biserica domnească, pre poartă. Şi după sfînta liturghii au slujit şi un paraclis; iar după paraclis au citit ponturile şi catastihul ci le-au dat împăratul lui Dumitraşcu voevoda şi țării, precari încă mai întîi <încă P> le adusăsi di la împăratul Luca visternicul şi le-au iscălit toți M,P// 8 *repetă* şi A,C,D/ şi singur înpăratul B,C,E,G/ şi singur înpăratul! încă au iscălit V// 9 Savva <Sava C> Rogojenschii B,C,D,E,G,V/ strînsu B,C/ *ad. marginal* şi B// 10 nu să tîmplase B, nu s-au tîmplat C//11 biserica domniască B,C//< 12 citit *Bj* ce au B//13 priimitjiscălit *Gj* ceiialalți C//14 carii B,C/ nu să tîmplase B,. nu s-au tîmplat *Cj după* Prut *ad.* la cinste *Gjj* 15 poncturile B,V/ triimis *Cj* înpăratul B,C/ pre]prin *Gjj* 16 vistiernicul *Cj* precum mai sus s-au scris C, E,G, *lipseşte* M,. P/ pomenit]scris V// 17 73]52 B, 77 E,G, 80 V, 110 M, 76 P/ aşîa B, *aşa. Cj lipseşte* Şi aşeaM.P/ zăbăvind B,C// 17-19 Sfatul era să margă <la P> împăratul <tot P> pre încetul cu oaste în gios, pînă să va întoarci Thoma Cantacozino cu oaste di la Brăila şi pînă or vini şi ostile leşăşti şi pînă or mai strîngi şi vite pentru mîncare oştilor M,P//18 doară B,C/ să va B,C/ *după* Brăila *ad.* cu ceia (ceialaltă E, acea G) oaste cu Rent gheneral B,E,G,V/ şi socotiîa că vor vini V/ vini B,C// 19 trimisesîe B.C//20 pin B,V/ luoa B,C,V, lua vite D//19-20 *lipseşte* că trimise-se slujitori... şi le da bani. M, *Bjj* 20 a cui şi găsiia vite şi fără de voia lor B,E,V/ şi găsiia D/ găsiia vite G/fări, de *Gj* şi fără de voia lor C, *lipseşte* D/lui]luoa *Gjj*

Dar în scurtă vreme au şi nemerit veste, de la Lupul vornicul, că au trecut veziriul Dunăre şi vine în sus. Deci împăratul întîi să cumpăniîa să întoarcă oaste înapoi, să ias<ă> pre la Iaşi la Siretiu în gios, la Focşani. Apoi au văzut că nu-i dă mîna, că obuzul lui Şeremet agiunsese în gura Tijiei.

Ce s-au lăsat de acel sfat şi au trecut Prutul toată oaste, în ceasta parte, şi au luat în gios, cum mai de sirgu, să agiungă la Fălcii. Atuncea au văzut împăratul că s-au.greşit, unde au trimis pre Toma şi s-au împărțit oaste. Şi au răpedzit să s-întoarcă. Ce n-au apucat, că Toma agiungea atunce la Brăila.

74. Iară Toma, după ce-au agiuns la Brăila, a treia
•f. 355 dzi au şi luat cetate Brăilii. Şi au început a strînge / zahara, să pornească la Fălcii, şi a vini multă oaste, cum să apucas<ă>. Şi au scris cărți înapoi la împăratul, de i-au făcut ştire. Numai Lupul vornicul au prinsu acele cărți şi li-au trimis la veziriul, ca un împiedecătoriu de binele

.1 *lipseşte* Dar în scurtă vreme M,P/ vreme B,C/ vremie au vinit veste V/ nemerit] vinit B,C,E,G/ de B,C// 1-2 Lupul vornicul fără zăbavă au triimis vesti (răspunsu *Py* cum că viziriul şi cu toată oasti turcească au trecut Dunăre în ceasta parti şi vin in sus M,P// 2 că]cum că V/viziriul B,C/ Dunărea B,C/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 2-8 împăratul moschicescu au trecut cu toată oaste sa preste (pre P)Prut în ceasta parte şi îndată au purces în gios M,P// 3 înpăratul B,C/ *ad. marginal* întîi D/ să cumpăniîa]socoti]Ia *Cj* înnapoi B,C// 4 să îas(ă>]să ia B,C,E,V/ Şiret B, Siretiu C/ la³] spre D// 5 Şeremet feldmarşal E,G/ agiunsesîe B,C Jijiii B,C// 8 oastea *Cj* cum mai de sîrgu B, *lipseşte* M,P//9 Fălciiu *Bj după* Fălciu *ad.* că Şăremet cu ceîalantă oasti moschicească agiunsăsă în gura Jijiii (1a Jijiîa P> M, *Bj* înpăratul B,C//10 unde ••*Cj* triimis *Cjj* 9-11 S-au căit împăratul moschicescu că au dat oasti Thomii Cantacozono. Şi îndată au triimis să să întoarcă oaste M,P// 10 pe *Bj* ş-au înpărțit B, CV//11 oastea *Cj* răpedzit]triimis E,G/ să B,C// 12 atuncîa B, atuncea *Cj* Şi nu i-au agiuns, că Thoma Cantacozino (şi M) cu oaste atunce agiunge la Brăila M,P// 13 74]53 B, 81 V, 113 M, 78 P, *lipseşte* E,G/ *lipseşte* Iară M,P/ ce au agiunsu B,C/ *ad. marginal* agiuns G/triîa B,C/ Thoma Canta(cu)zino după ce-au vinit la Brăila pînă •în trii zili au luat M,P// 14 au şi luat moscalii cetatea Brăilii; aruncînd combarali în cetate s-au închinat. Şi au început *Cj* cetatea *Bj* Brăila M,P/ strînge *Bj* zaharea B, C,V, zairea E// 15 zahara şi cîtăva oasti, ca să iasă înnainti la Fălciu M,P/ să o porniască B,E/ porniască) *Cj* Fălciiu *Bj lipseşte* şi a vini multă oaste M,P/ şi au început a vini la dînsul *(lipseşte* la dînsul C) multă oaste B,C,E,G,V/ cumjprecum B,D,E,G,V, după cum M,P//16 apucasă *Cj după* apucasă *ad.* Toma cătră înpăratul B, E,G,V/ Şi di toati aceste au scris M,P/ *lipseşte* cărți înapoi V,M,P/ înnapoi B, *lipseşte* C,E,G/ înpăratul B,C, împăratul moschicescu M,P/ *lipseşte* de i-au făcut ştire M,P//17 ştire *Bj după* ştire *ad.* şi au triimis pre doi moscali dinpreună cu doi moldoveni cu cărțile. Şi mergînd au prinsu Lupul vornicul acele *Cjj* 17-2 Iar Lupul vornicul ca un împedicătoriu de folosul creştinilor au prins cărțile Thomii Cantacozino şi leau triimis la viziriul (la înpăratul turcescu P). Şi pentru acee împăratul moschicescu nu ştie că au luatcetate Brăila M,P// 17 aceli B//18 viziriul *Cj* înpiedicător B,C/ bineli creştinilor B,C//

creştinilor. Şi moscalii nu ştiîa nemic c-au luat Toma Brăila.

75. Brîncovanul-vodă încă, după ce-au audzit c-au dat moscalii oaste Tomii şi merge la Brăila, s-au mîniiat şi n-au vrut să s<ă> mai pogoare în gios. Şi zaharaoa ce o pornisă înainte moscalilor la Fălcii au poprit-o şi, după ce-au bătut turcii pre moscali, au trimis-o oştii turceşti. Şi banii ce-i trimisese împăratul moschicescu Brîncovanului-vodă, să facă oaste şi zahara, precum s-au pomenit, după ce s-au întors moscalii la țara lor, le-au trimis banii.

76. Pre aceia vr6me să rădicas<ă> 2 boiari sirbi de la marginea Bosnei şi strînsese la 20.000 de oaste şi mai bini, tot sirbime, cu îndemnaturile moscalilor. Şi multă răutate făcea turcilor despre acea parte. Numai n-au ținut mult şi n-au apucat a să întemeia că, după ce-au bătut veziriul pre moscali, au şi răpedzit nişte paşi ai lui
f. 355' şi i-au spart. Iar boerii / aceia pre urmă au venit la Petreburc, la împăratul moschicescu, neputînd trăi la locul său. Şi i-au miluit şi li-au dat sate, să trăiască acolo la Moscu.

1-2 moscalii/înpăratul E,G/ nemică B,C/ că au *Cj* că au luat Rent gheneral cu Toma Brăila B,E,G// 3 75]54 B, 79 E, G,P, 82 V, 114 M/ Decii Brîncoveanul-vodă V/ după ce au B,C] dacă au D/că au dat B,C// 3-7 Brîncovanul, dacă au văzut că au vinit Thoma Cantacozino cu casti moschicească la Brăila s-au mîniiat şi au poprit zaharaoa, că o pornisă înnainti (să margă M> la Fălciiu. Şi mai pre urmă au triimis-o turcilor M,P// 4 merge B,C//5 să B,C/zahareaoa B.C.V, zaireaoa E//6 înnainte B, înnaintea *Cj* Fălciiu B//6-7 după ce s-au bătut turcii cu moscalii C,D/ după ce s-au bătut turcii cu moscalii şi s-au înpăcat, apoi au trimis-o B,E, G,V// 8 trimisesîe înpăratul B,C// 8-10 *lipseşte* Şi banii ce-i trimisese... banii. M,P// 9 Brîncoveanului-vodă *Bj* zaharea B,C,V, zairea E/ precum s-au pomenit mai sus B,D,V, precum mai sus s-au scris C,E,G// 10 ce]cîe B/întorsu B,C/ li-au trimis (triimis C> Brîncovanul (Brîncoveanul)-vodă bani B,C,E,G,V// 11 76]. 55 B, 80 E, G,P, 83 V 115 M/ Pre aceli vremi E, *lipseşte* M,P/ Iară pre V/ vreme' B,C / rădicasă doi B,C// 11-17 Doi boeri sîrbi în margine Bosnii s-au rădicat cu 20.000 oasti sîrbască şi multă stricăciuni au făcut turcilor. Dar n-au putut să treacă să vii la moscali; şi mai pre urmă i-au răsipit turcii M,P// 12 Bosnii B,C/ strînsesie B,C]au fost strîns V/ la]ca la D,E,G, ca V/ ca la doaozăci de mii B,C/ de sirbi oaste *Gjj* 13 bine B,C/ sirbime B,C/ îndemnăturili *Bjj* 14 răutate C/ făcîa *Bj* acia parte de loc B,E,G// 15 întemeia B,C// 15-16 după ce s-au bătut turcii cu moscalii (şi după cie s-au înpăcat, apoi V> au şi răpedzit viziriul C,D,V// 15-17 după ce s-au bătut turcii cu moscalii atuncea la Stănileşti (la Prut E,G> şi după ce s-au înpăcat, apoi au şi răpezit (triimis E,G) veziriul neşte paşi ai lui şi au spart pre acîa oaste (şi o au înprăştiîat G) B,E,G// 16 neşte C,V// 16-17 ai lui, cu oaste, turcească şi au spart pre acia oaste sirbască V///17 *după* spart *ad.* şi s-au înprăştiiat acea oaste C, pre acea oaste *Bj* şi au spart pre acea oaste şi o au împrăştiiat G/' boiarii B, boiarii *Cj* mai pre urmă V/ au vinit C]s-au dus B,E,G,V// 17-19 *lipseşte* Iar boerii... să trăiască acolo la Moscu. M,P// 18 Petrîburgu B, Petrburc *Cj* înpă^ râtul B,C/ nepurîndu *Bj* său]lor B,E,G,V// 19 *după* miluit *ad.* înpăratul B,C,E,G, V/ sate, moşii, de au trăit acolo la Moscu în viiața lor V//

77. împăratul Moscului, neştiind rîndul locului acestuia, aşijderea şi Dumitraşco-vodă nu ştiîa, fiind de copil mic în Ţarigrad, şi cu venitul la Iaşi şi cu cele cinsti şi tefericii multe, să hămeis<ă>, de nu putea să s<ă> mai grijască nemic. Şi precumu-i hirea moscalilor, temătoare de vicleşug, cu nime nu s<ă> sfătuia din boîarii Moldovii, numai cu Dumitraşco-vodă. Aşijderea şi Dumitraşco-vodă, vădzîndu-s<ă> în cinste la moscali, să văznosisă şi cu nime nu s<ă> sfătuia, ce ţinea pre turci istovit de moscali; ca cum ar lua oaricine cîrpa unii fămei din cap, aşea ţinea ei că or lua şi or bate putere împărăţiei turceşti.

Au purces oaste netocmită în gios, care cum putea; oaste moldovenească, de la tefericie cea din Iaşi, giumătate împrăştiiat<ă> pre la bejenii, să să mai grijască de bucate, alţii pentru jacul, precumu-s moldovenii.

78. Atuncea s-au făcut 3 obuzuri. Un obuz, ca vro 7.000 de oaste, merge înainte iuşori, cu Ianăş ghenarariul.

79. Al doilea obuz, ca vro 15.000 de oaste, merge cu împăratul şi cu Şeremet şi cu Dumitraşco-vodă. /

f. 356 80. Al treilea obuz, mai pre urmă, cu toa±<a>- greime, pedestrimea cu Răpin ghenarariul. Şi aşea merge de departe un obuz de altul, cale ca de 2 ceasuri.

1 77]56 B, 81 E, G, 84 V/ înpăratul B,C// 1-15 *lipseşte* împăratul Moscului, neştiind... precumu-s moldovenii M,P// 3 vinitul B,C, venitul lui G/ celi B,C// 4 hămeisă B,C/ nu să putea B,E,V/ să B.C//5 nemică B,C,V/ precum iaste B,E,G,V/ firea C, E/ temătoare B//6 vicleşug B,C/ nime B,C/ cu nime d.in boiarii moldoveni nu să mai sfătuia, ce numai *Gj* nu să mai sfătuia B,C,E,V// 7 numaijce numai B,D,E// 8 văzindu-să B,C/ cinste C, cinste mare de la moscali B,E,G,V/ să văznosisă să înnălţasă cu firea B,C,E,G,V, să văznosisă, să înnălţas(ă) *Bjj* 9 nime *Cj* cu nime nu să măi sfătuia B,E,G,V/ să *Cj* ţinîa *Cj* istoviţi C, istoviţi de tot de B,E,G/ istoviţi de moscali de tot V//10 luoa B,C,V/ oarecine B,C]cinevaV/ fimei B,C//llaşia B,aşa *Cj* ţinîa B/ei]îei B,C,V/ or[1-2]vor D/luoa B,C/ puterea înpărăţiii B,C// 12 Şi au purces B,E,G/ jos B/carii B,V// 13 oastea[2] *Cj* moldoveniască B,C/ tefericiia B,V/ giumătate *Cjj* 14 înprăştiîaţi B,E, înprăştiiată *Cj* prejde pre *Gj repetă* la B// 15 precum sînt modolvenii gata la jacuri (jac V> B,E,G,V, precum sînt moldovenii şi alte niamuri ce sînt oşteni C, precum sînt moldovenii oşteni *Bjj* 16 78]57 B, 82 E, G, 85 V, 116 M, 80P/ împăratul moschicescu au agiuns pre Şăremet, ci era cu cielaltă •oasti şi au făcut trei M,P/ trii B,C/ vreo *Cjj* 16-17 în 'obuzul ce merge (era P> înnainti era 7.000 oasti sprintină cu Rentinu (Ianăş P^ ghenarariul M,P// 17 şepte mii B, şapte miiC/ înnainte B,C/ gheneral B,E,V, gheneralul *Cjj* 18 79/86 V,*lipseşte* B,E,G,M,P/ doile *Bj* vreo cinsprăzece mii B,C/ mergea B,C/ înpăratul B,C// 18-19 în obuzul cel din mijloc (era M) 15.000 oasti; şi cu acee era împăratul, Dumitraşcu voevoda şi Şăremet M,P// 19 şi Şeremet feldmarşal *Gjj* 20 80]87 V, *lipseşte* B,E,G, M,P/ Al triilea B,C/ mergea mai pre urmă G/toată greimea B,C// 20-21 în obuzul al triile e (era P> toată greime, pedestrime şi cu dînşii Repinu (Răpchin P> ghenarariul M,P// 21 *după* pedestrimea *ad.* mergea B,E,V, viniia *Cj* Reprin B,C,D,V/ gheneralul B,C/ aşîa B, aşaC/ mergea B,C// 22 un obuz de altul]obuz di obuz M,P, *lipseşte Bj lipseşte* ca M,P/ doao B,C//

81. Iară din gura Jijiei pînă în gura Săraţii să tîmplasă acel loc tot mîncat de lăcuste, cît era numai pămîntul, de nu avea ce mînca cai(i>.

Deci cele 2 obuzuri ce era mai uşoare, a împăratului şi a lui Ianoş, s-au depărtat înainte, ca să agiungă la gura Săraţii, unde era iarbă; şi siliîa să agiungă acolo şi să aştepte greime. De<ci> rămăsese obuzul cel cu pedestrime departe înapoi de cele 2 obuzuri, fiind oaste leşinată şi bolnavă, ca vro 100 de cară pline de oameni bolnavi; pre alţii îi mîna cei mai sănătos denapoi, ca pre vite.

82. Atuncea oaste moschicească, cum mergea înşirată pre de ceasta parte de Prut, iar tătărîme era pre de ceia parte, trecus<ă> de coada oştii moschiceşti în sus. Pre cîmpu să vedea focurile ca stelele. Şi nu trecea ceia la ceştiîa, nici ceştiîa la ceialalti, nici făcea zăhăială, nemică. Că oaste moschicească arăta preste samă de multă, fiind cară multe. Şi tătarîi încă aştepta, de or bate pre turci, să
f. 356'' s-închine şi / ei la moscali.

1 81]58 B, 83 E, G, 88 V, 117 M/ *lipseşte* Iară M,P/ Jijiii B,C/ *după* Săraţii *ad.* pe Prut B,E,G,V/ tîmplas(ă) *Cjj* 1-3 Din gura Jijii(i) pînă în gura Săraţii au fost lăcustă di ce mari; şi atîta mîricasă iarba, cît rămăsăsi numai pămîntul, de nit ave iarbă să mănîncii ca caii (să mănînci iarbă cai(i> P> M,P// 2 locu B,C/ mîncată iarba B,E,G/ *după* lăcuste *ad.* iarba V/ *lipseşte* cît era numai pămîndul B,E, G,V// 3 càiii B, caii C//4 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ celi doao B,C/ uşoare *Bj* înpăratului B, *Cjj* 5 *lipseşte* a lui M,P/ Ianăş C, Ianăş gheneral B,D,E,V/ înnainte B,C//6 unde B,C/ Iera V, era şi M,P/ şi[i]şi săM,P//7 să aştepte greimea B,C, să aştepţi acolo toată greime M,P/ Decii B,D,E,V, *lipseşte* M,P/ rămăsesie B,C/ pedestrimea departe înnapoi B.C//8 di B/ceh B,C/ doao B,C//7-10 Obuzul cel cu pedestrime rămăsăsi diparti, înnapoi, fiind mulţi bolnavi şi leşinaţi de foami; şi-i duce în cîţiva cară, iar pre alţii îi mîna pre gios M,P//8-9 leşinaţi şi bolnavi sica. vro sută B,E//9 ca]şi ca G,V/ vreo sută C//10 si pre alţii B,E,G,V/ sănătoşi B,C/ *lipseşte* cei mai ... pre'vite. M.P//11 82]59 B, 84 E, G, 89 V, 120 M/ *lipseşte* Atuncea M,P/ oastea C/ *lipseşte* cum M,P/ merge *Cj lipseşte* înşirată *Bjj* 12 *lipseşte* de M/ aceasta B,C,E,G, V/ *lipseşte* iar M,P/ tătărimea B,C]tătarîi M,P/ di ceia parte de Prut C,M,P//13 trecusă B/ *lipseşte* de M,P/ *lipseşte* în sus E,V/ *după* cîmpu *ad.* în sus de umbe părţile P, de îmbe părţile M//14să videa B,C, *lipseşte* M,P/ focurili B, focuri M,P/ st61ile B,C/ trecea *Cj* Şi nu trece unii îa alţii M,P// 14-15 Şi nu trecîa tătarîi din ceia parte la moscali dincoace, nici moscalii ceştiîa dincoace nu treciă la tătari la ceialalti dincolo *(lipseşte* la ceialalti dincolo E,G>, nici făcia zăhăială nemică linii altora B,E,G, Şi nu trecea ceila(cei V) din cela parte la ceştiîa (din ceasta parte D) dincoace, nici cestiîalalţi (ceştiîa V) dincoace nu trecea la ceiialalţi dincolo (în ceia parte D]>, nici făcea zăhăială unii altora nemică (nemică unii altora V> D,V/ *lipseşte* cela la ceştiîa... nemică. Că M,P// 15 Că]Iară B,E,G//16 arătajsă vide M,P/ *lipseşte* preste samă de M,P/ cară şi căruţe (foarti M> multe M,P//17 *lipseşte* Şi M,P/ *după* bate *ad.* moscalii B,C,D,E,G,V/ pe *Bjj* 17-18 Tătarîi nu zăhăla pre moscali, ci aştepta ca di vor birui moscalii pre turci, atunci să să închine şi ei moscalilor M,P// 18 să B,C/ ei]Iei B, V//

83. Deci, cum au sosit Ianăş ghenarar cu obuzul lui înainte, într-o sîmbătă pre amiadzădzi, în <6 dzile) a lui iulie, împotriva gurii Sărăţii, lîngă o baltă, de-au descălecat can în laturi de Prut, iar turcii au şi sosit şi ei împotriva lor la Prut, şi au şi făcut 3 poduri şi au început a trece Prutul în ceasta parte.

84. Deci Ianăş ghenaral au scris la împăratul să păzască să vie mai tare, să s-afle, pînă în dzuă, toat<ă> oaste la un loc, sau el să s-întoarcă înapoi la noapte, că turci<i> sint mulţi, şi n-a putea el, cu cîtă oaste are, să sprijinească, şi poate să-i spargă.

85. împăratul, după ce-au vădzut scrisorile lui Ianoş, au socotit că el, cu obozul ce-i lîngă dînsul, poate să agiungă la noapte.

Dar pedestrime iaste departe înapoi, nici a doa dzi n-a agiunge, că era pre la Răbîe, iar împăratul era în gura Pruteţului, la Casele Banului. Deci au socotit şi au scris la Ianoş să să rădice la noapte, să vie înapoi, la obuzul lui.

1 83]60 B, 85 E, G, 90 V, 122 M/ Decii B,C/ *lipseşte* Ianăş ghenarar... înainte G/ gheneral B,C/ *lipseşte* cu obuzul lui înainte B,E/ înnainte C, *repetă* D// 1-3 în luna lui iulie <în P> *(loc gol)* zili, în zioa sîmbitii, Ianăş ghinărariul cu obuzul său au sosit în prejma Gurii Sărăţii M,P// 2 într-o zi, sîmbătă E,G/ în luna lui iulie în şesă *ad. ulterior* şesă B> zile B.E.G/ în 2 *(ad. ulterior 2)* a lui iulie D/ *lipseşte* 6 V/ zile C//3 înprotiva B,C/ Sărăţii B,C/ *lipseşte* lîngă o baltă, de-au descălecat P/ de au B,C/ *lipseşte* de-au descălecat M// 4 canjca *Bj lipseşte* iar M,P/ au sosit V/ turcii încă au sosit M,P/ şi iei B,V, *lipseşte* M,P/ înprotiva B,C//5 împotriva lor, în cee parti di Prut şi îndată s-au apucat şi au făcut M,P/ trii B,C// 6 *lipseşte* Prutul M,P/ *după* Prutul *ad.* vîrtos V// 7 84]91 V, 124 M, *lipseşte* B,E,G/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ gheneral B,C/ îndată au scris M,P/ înpăratul B,C/ *lipseşte* să păzască' M,P// 8 să viie B,V/ tare]în grabă M,P/ să să afle B,C/ să fie M,P/ şi pînă în zio să fii oasti toată într-un loc <toată oaste strînsă la un loc P> M,P/ zio B, zioî C/ toată B,C/ oastea *Cjj* 9 locu *Cj* să să întoarcă înnapoi B,C/ *lipseşte* la noapte E,G// 9-11 sau el cu oasti dacă a socoti <dacă a înnopta M> să să întoarcă înnapoi, dacă a înnopta, că turcii sînt mulţi şi el, cu cîtă oasti ari nu poati să să apiri (nu să va pute apăra P> şi să nu piiară oaste M, P// 10 sînt B,C/ n-a]nu va E/ *după* el *ad.* să le stea înprotiva B,E,G,V/ să-i sprejeniască B,E,V/ sprejeniască C// 12 85]61 B, 86 E.G, 92 V, 125 M/ înpăratul B,C]Iarăînpăratul V/ după cîe au văzut *Bj* ce au *Cj* scrisorili B, scrisoare C/ Ianăş C,V, Ianăş gheneral B,E,G// 12-19 împăratul (moschicescu P> era în gura Pruteţului, în casăle Banului. Şi acolo i-au vinit scrisoari di la Ianăş ghenărariul. Şi di vremi că obuzul cu pedestrime încă era diparti înnapoi <tocma P> la Răbîe şi nici a doao zi n-ar fi putut agiungi, pentru acee au scris la Ianăş <ghinărariul M> să să întoarcă el şi oaste înnapoi şi să vii noapte la obuzul lui M,P// 13 obuzul C, obuzul lui B,E,G/ ce-i]ce iaste B,D,E,V// 14 noapte *Cjj* 15 pedestrimea B,C/ iastejera *Cj* înnapoi B,C// 16 Răbîîa B,C,V/ înpăratul B,C// 17 Decii B.C//18 Ianăş B,C, Ianăş gheneral E,G/ să viie *Bj* înnapoi B.C//19 lui] înpăratului E,G//

f. 357

86. Deci Ianăş ghenarar, cum au vădzut scrisorile împăratului că-i scrie să s-întoarcă înapoi, cum au înnoptat, la / doao, trei ceasuri de noapte, au şi purces înapoi. Iar turcii audzind huetul carălor, ş-au şi făcut spaimă şi au şi început să fugă.

Iar un paş-au dzis veziriului că huetul să pare că s<ă> duce, nu vin<e>. Deci fiind un bulucbaş, de neamul său sirbu turcit de la Bosna, anume Colceag, şi-1 trimisese să margă să vadză. Şi cum s-au dus, au şi luat limbă că fuge obuzul.

Şi aşea au încetat turcii de a fugi şi vîrtos a trece Prutul toat<ă> noapte. Iar Colceag, dintr-acea limbă, au agiuns de iaste aemu paşă la Hotin.

87. Deci obozul lui Ianoş, întru acea noapte, au mărsu cu pace şi au sosit pîn-în dzuă la obuzul împăratului, în gura Pruteţului, la Casa Banului.

88. Iar turcii, a doa dzi, duminecă dimineaţa, în <7> dzili a lui iulie, veniîa, care cum putea, în putere calului.

Atuneea au scos moscalii vro 4.000 de moscali afară

1 86]87 E,G, 93 V, 126 M, *lipseşte* B,P/ Decii B, *lipseşte* M,P/ gheneral B,C/ văd-zutjluat M,P/ scrisorili BJscrisoare C,M,P// 2 înpăratului B,C/ că-i serile B,V, ce-i scrie D/ *lipseşte* că-i scrie să s-întoarcă înapoi M,P/ să B,C/ înnapoi B,C// 2-3 îndată s-au gătit şi la trii ceasuri din noapti, cu toată oaste s-au pornit înnapoi M,P// 3 trii B,C/ înnapoi B,C// 4 *lipseşte* Iar M,P/ Auzind turcii M,P/ huetuljsunetul, huetul B, huetul, sunetul C, sunetul obuzului a E, sunetul G,V/ ş-au şi făcut spaimă] s-au spăriiat M,P// 5 au început *Bjj* 6 Iară *Bj* paşîa B,C,V/ viziriului C]către veziriul V/ că]cum că M,P/ huetul] sunetul B,E,G,V/ *lipseşte* să pare că M,P// 7 să B,C/ nu vine C, iar nu vine B,E,G,M,P, *lipseşte* V/ Decii B,C/ bulucbaşe B, bulucbaşia C,E,V/ niamul B,C// 7-9 Şi îndată au triimis viziriul pre Colceag bolucbaşi, sirbu din Bosna, turcit, să margă să vază ci esti M,P// 8 anume B.C pre anume V/şi-1 trimisesie B,C]şi triimiţindu-1 veziriul E,G// 9 au]îndată au M,P/că]cum că M,P// 10 obuzul moschicescu M,P// 11 aşîa B, aşa *Cj* au încetat]s-au liniştit M,P/ de a fugijşi n-au fugit M,P/ *după* vîrtos *ad.* au început B,E,G,V// 11-12 n-au fugit, însă toată noapte au trecut turcii Prutul în ceasta parti. M,P// 12 toată B,C/ noaptea *Cj* Iară B, *lipseşte* M,P/ dintru acia B, dintru acea C//13 agiunsu *Cj* iaste]au fost C,V/ au agiunsu cu vremîa de au fost şi paşîa la Hotin, precum înnainte la rînd s-a <să va E,G> scriîe B,E,G, au agiunsu de au fost paşîa la Hotin D/ Colceag, pentru ace slujbă, că au luat limbă, mai pre urmă au agiuns dî-au fost paşă la <în P> Hotin, cu trii tuiuri M,P/ *lipseşte* aemu C,V/ si pasia V, pasîa C//Î4 87]62 B, 88 E, G, 94 V, 128 M/ Decii obuzul B,C/ Ianăş *C.V,* Ianăş gheneral B,E,G/ Ghinărarul Ianăş şi cu tot obuzul, întru M,P/ acia *Bj* noapte *Cjj* 15 pînă B,C/ zio B, zioî *Cj* înpăratului B,C// 15-16 şi pînă în zio au sosit la împăratul, în gura Pruteţului M,P// 16 la Casele Banului B,C,D,E,V, *lipseşte* M,P// 17 88]95 V, 129 M, *lipseşte* B,E,G,P/ Iar B, *lipseşte* M,P/ duminică diminiaţa B,C/ zile *Cj* în 3 zile D// 17-18 în luna lui iulie în *(loc gol B)* şeapte zile viniia B,E,G/ A doa zi, duminică diminiaţa vinie turcii cari cum M,P// 18 viniia *Cj* carii *Cj* puterea cailor B,C,D, E,G,V// 19-1 au scos moscalii afară din obuz vro patru mii de moscali mai gios B,E,G//19 vreo patru mii C/ Eşit-au 4.000 moscali afară M,P//

din obuz, mai gios, pe lîngă balta Prutețului, ca trei, patru pistrele de sigeată. Și au eșit și moldoveni împotriva celor 4.000 de moscali, alăture, mai pe despre cîmpu, și cu Dumitrașco-vodă și puțintei donți și cazaci, alăture cu moscalii.

89. Deci au și început întîi cu moldovenii turcii a-și f. 357v da / palme. Ce, pînă începusă a să îngloti turcii, sta oarece bine și bieții moldoveni, măcar că era oaste de strînsură, negrijiți și fără arme și neînvățați la războiu; că ei nu avusese oaste de mult.

Iar apoi, înglotindus<ă> turcii mulțime, nu mai putea să ție războiul, că turcii avea toți foc și cai buni. Iar moscali călări cu foc dennapoîa moldovenilor, să-i răfuiască, nu era, că călărime cei cu cai buni o trimisese cu Toma la Brăila. Ce le-au căutat numai a da dos asupra obuzului. De mirat era încă și cît stătus<ă>; ce putincioși era ei să s<ă> bată cu oaste turcească?

90. Apoi turcii, văzînd că moldovenii au dosădit la obuz, au început a da năvală asupra celor 4.000 de moscali ce

1 *lipsește* mai gios M,P/ pre *CJ după* Prutețului *ad.* așa diparti de obuz M,P/ trii B,C, *lipsește* M,P// 2 pistrele B, pistreli C/ săgiată B,C/ moldoveni C, moldovenii B/ înpotriva B, înprotiva *CJJ* 2-5 Eșit-au și Dumitrașcu voevoda cu 4.000 moldoveni, alăture, mai dispre cîmpu; mai era cu moscalii și puțintei donți și cazaci M,P// 3 patru mii B,C/ alăturea *CJ* pre B,C/ și cu puțintei B,E,G,V// 4 alăturea B,C// 6 89]63 B, 96 V, 132 M, 88 P/ Decii C, *lipsește* M,P/ Decii turcii B, E,G,V/ cu moldovenii a-ș da palme (și B> a să hărăți B,E,G/ a-și da palme]a să hărăți C,V// 6-8 Turciei) întîiaș dată au început a-ș da palmi cu moldovenii. Bieții moldoveni, pînă a nu să îngloti turcii, sta orișce bini, măcar M,P// 7 pînă au început turcii a să îngloti B,E,G,V/ începusă]au început D// 8 măcarî B,C// 9 și negrijiți și D/ negrijiți bine B,E, negrijită bine G/ și mai mulți negrijiți (și M)> cu puțini armi M,P/ fără de B,C,D,E,G,V/ ei]iei B.C//9-10 *lipsește* și neînvățați... de mult. M.P//10 avusesîe B,C/ de demult B,C,E// 11 Iar dacă s-au înglotit M,P/ înglotindu-să *BJ lipsește* mulțime M,P/ nu mai putu C]apoi n-au mai putut M,P// 12 țiie B/ că]de vremi că M,P/ toți] tot A/ *lipsește* Iar M,P// 13 călăreți M,P/ *lipsește* cu foc M,P/ dennapoîa]agiutoriu V/ cu foc să fiie agiutoriu moldovenilor să-i răfuiască B// 13-14 cu foc să-i răfuiască, să-i apere pe moldoveni, nu era C/ cu foc să fie agiutor moldovenilor, să-i răfuiască, să-i apere, nu era, pentru că E/ cu foc să fie agiutor moldovenilor nu era să-i rentuiască G/ ca să-i (să M> arătuiască M,P// 14-16 că cîți călăreți sprinteni au fost, au mers cu Thoma Cantacozino la Brăila. Și pentru aceasta {numai P) ci li-au căutat moldovenilor,a da dos și a fugi la obuzul moschicescu M,P// 14 călărimea B,C/ cei B]cea C/trimisesie C, trimisesie înpăratul B,E,G// 15 li-au B,C/ dosjîn laturi C// 16-17 *lipsește* De mirat era... cu caste turcească? M,P// 16 stătusă B/ *după* stătus(ă) *ad.* la războiu D, de s-au bătut E,G//17 ei]iei B,C, V/ să B,C/ oastea C// 18 90]64 B, 97 V, 133 M, *lipsește* P/ Apoi]Atuncea B,E,G, *lipsește* M,P/ văzind B,C/ *lipsește* moldovenii V/ au dosit B,D,E,G,V]s-au dat în laturi C// 18-19 Văzindu turcii că au fugit moldovenii au dat năvală la aceli patru mii M,P// 19 patru mii B//

era afar<ă> din obuz și a donților. Deci așea le da <nă>va-K-ă>, cît să părea că or trece turcii cu cai(i> preste dînșii.

Dar moscalii îi sprijiniîa tare din foc, iar pre donți și pre niște cazaci îi purta tot vîrtej prinpregiurul moscalilor, numai să-i dezlipască de lîngă moscali. Ce avea noroc de balta Prutețului, că era pre de o parte, că-i dezlipiîa de lîngă moscali.

f. 358 Atuneea, vădzînd că turcii tot"să adaog,/li-au căutat numai și acelor 4.000 a veni iar la obuz, și cu acei donți și puținei cazaci.

91. Deci pîn-în sară, întru aceîaș dzi duminecă, tot veniîa vîrtos din gios și să așădzas<ă> pre coastă la deal; iară tătărîme tot trecea în sus spre Huș<i>, pre la bejenii, drept prada, ca lupii. Cum ar trece niște lăcuste,, așea trecea de mulți.

Ce can da turcii cîteodată năvală la obuz, dar îi împroșca moscalii. Și obuzul șede pre lîngă balta ce să chiiamă Prutețul, alăture înșirată. Eșiîa hărîți și de la noi moldoveni și de la turci, de să loviîa, pîn'ce-au însărat.

1 afară B,C/ și asupra donților M,P/ Decii B,C/ așîa B, așa *CJ* năvală B,C,D,V//1-2 acee năvală le-au dat, cît să păre (să spăriesi M) M,P// 2 trece B/ caii B,C/ preste dînșii]printr-înșii M,P// 3 Darjlar B,E,G,V/ sprejeniîa B, *CJ* însă moscalii să apăra bini cu foc M,P// 4 neşte B,V, *lipsește* M,P/ *după* purta *ad.* turcii M,P/ tot valvîrtej înpregiurul *GJ lipsește* prinpregiurul moscalilor M,P// 5 numai]vrînd M,P/: năroc B/ de:]și de M,P// 6 că era de o parte de dînșii, că i-ar fi dezlipit B,E,G/ *lipsește* pre V/ *după* parte *ad.* de dînșii V/ *lipsește* că-i dezlipiîa de lîngă moscali M,P// 8 văzind B,C// 8-10 văzînd moscalii aceli 4.000, că turcii tot să înglotescu (să înglotisă P> le-au căutat și lor a să întoarci în obuz și împreună cu dînșii, donții și cazacii M,P// 9 *lipsește* numai E,G/ patru mii C, patru mii de moscali D/ patru mii de moscali de au vinit iară B,E,G,V/ vini C// 11 91]65 B, 98 V, 134 M, 90 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ pînă B,C/ aceia B,E,V, acea *GJ* duminică B,C// 11-12 Toată zioa și pînă în sară, neîncetat, au vinit mulțimi multă di turci și s-au pus cu urdie pre costișă la deal M,P// 12 viniia C, viniia turcii B,E,G,V/ viniia turcii din gios, vîrtos D/ să așezase B, să așezasă C/ dial B,C// 13 tătărîmea B,C/ trecîa B/ Hușî C/ tătarii iarăș, mulțime multă, trece în sus spre Huși și prăda și robie oamini(i) di prin bejăniiM.P//14 drept prada pre la bejenii B,E,G/ *lipsește* drept prada D// 14-15 *lipsește* drept prada... așea trecea de mulți. M,P/ trece *BJ* neşte B, C/ așîaB, așa C//15 trecîa *BJJ*16 *lipsește* Ce can M,P/ năvală la obuz, cîteodată D//16-17 Turcii cîtiodată da năvală la obuzul moschicescu, dar nimica nu-i (nu P) strica, că-i înproșca moscalii din pușci (cu pușcile P> M,P// 17 *lipsește* Și M,P/ șidea B,C/ chiamă B,C/ Obuzul moschicescu șide pre loc alături înșirat, lîngă balta ci să chiiamă Prutețul M,P// 18 alăturea oastea (oaste B> înșirată B,C,D,E,G,V/ noi moldovenii] moscali C// 18-19 Eșiîa hărîți din oaste moschicească moldoveni (donți și cazaci E> și din oaste turcească turci, de să loviîa, de să hărățiîa, pînă ce au însărat B,E, *GJ* Eșiîa hărîți și din oastea moschicească moldovenii și de la turci, de să loviîa pînă ce-au însărat D/ Eșiîa hărîți din oaste moschicească și turci, de să loviîa, pînă ce au însărat V/ Eșit-au (Eșiîa P> hărîți di la turci și di la moldoveni și tot s-au hărîțit pînă au însărat M,P// 19 pînă *CJ* ce au C//

Iar obozul cel mare moschicescu au tot venit la un loc, să să împreune cu cestalalt, şi n-au putut întru aceîa dzi', duminecă, să agiungă, ce numai pîn'la Stănileşti au venit. Iar împăratul, vădzînd că nu mai vini pedestrime, tare s-au îngrijat.

92. Atuncea m-au chiemat pre mine, fiind hatman, şi mi-au dzis: cutedza-oi eu cu 200 de draguni şi cu 100 de moldoveni să-1 scot pre măriia-sa şi pe împărăteasa, că va putea merge călare, să-i scot în Ţara Ungurească? Că în Ţara Leşască nu cutedza, că-i scriîa cnîazul lui, Dolhoruc, că i-s leşii nepriîiateni şi au strîns oaste, nu / f. 358v ca să-i dea agiutor, ce ca să-i stea împotrivă, şi să las<ă> pre Şeremet şi pre Dumitraşco-vodă în urmă cu obuzul, să s<ă> bată cu turcii.

Ce eu i-am răspuns că iaste un lucru pre cu grijă mare a ispiti, căci astădzi toat<ă> dzioa au vădzut măriia-sa cum au trecut tătarii şi turcii tot în sus, ca cum ar merge nişte lăcuste. Cine-i ştie cît loc or hi cuprins în sus, şi noi, în ceasta noapte, sau om putea să eşim dintr-înşii, sau ba. Apucîndu-ne dzioa, iaste un lucru prea cu primejdiîe să lăsăm oaste cea multă, să mergem cu o mînă de oameni. Măriia-sa iaste împărat, şi iaste un lucru foarte cu grijă,

1-5 Obuzul cel mari moschicescu, cu pedestrime, întru aceea zi, Duminică, au sosit la Stănileşti. Iar pînă la gura Pruteţului, undi era şi înpăratul, n-au putut să agiungă. Şi pentru acee foarti s-au îngrijit împăratul M,P//1 *lipseşte* IarM.P/ obuzul B,C,V/ vinit B,C/ locu B,C//2 înpreune B/ înpreune cu celelalt obuz al înpăratului, şi C,D/ cestalalt]obuzul înpăratului B,E,G,V/ într-aceîa B//3 duminică C, *lipseşte* B,E,G, V/ pînă B,C/ vinit B,C// 4 înpăratul B,C/ văzind B,C/ vine B,C/ *după* vine *ad.* obuzul cel mare B,E,G/ pedestrimeaB,C//6 92]99 *V,lipseşteB,M,T?H6-7* au chiemat (înpăratul E,G) pre Ion Neculce, fiind hatman şi l-au întrebat dzicîndu-i (şi i-au zis D,V> B,D,E,G,V/ au chiemat pre hatmanul Ion şi i-au zis C// 6-22 *lipsesc* M.P//7 cuteza-oa el B,C,E,V, cuteza-va el D,G/ cu doao sute B,C, *repetă* D/ *după* draguni *ad.* moscali B,D,E,G,V/ o sută de moldoveni B,C// 8 scoată B,C,D/ pre]cu G/ înpărătiasa B,C// 9 merge B,C/ călare B/ scoată B,C,D,E,G,V/ Unguriască B,C// 10 *după* cuteza *ad.* să margă G/ *după* scriîa *ad.* înpăratului B,E,G/ scriîa înpăratului un cnîaz al său, anume Dolhoruc, din Ţara Leşască, că leşii îi sînt nepriîatini V/ cnîajul A/ *lipseşte* lui *Gjj* 11 *după* Dolhoruc *ad.* din Ţara Leşască B,E,G/ că leşii îi sint nepriîatini B,D,E,G, că-i sînt leşii nepriiatini *Cj* strînsu B,C// 12 agiutoriu B,C/ înprotiva B,C/ lasă B,C// 13 pe *Bj lipseşte* cu obuzul G//14 să să bată B.C// 15 Ce Ion Neculce hatmanul au răspunsu B, D,E,V, Ce hatmanul Ion (Neculce G> au răspunsu C,G/ prea B,C/ grije *Bjj* 16 căci]pentru că E,G, pentru căci D/ toată B,C/ căci au vădzut mâriîa-sa toată dzioa, cum V//17 arjari *Bj* merge C]treci *Gjj* 18 neşte *Bj* Cine îi ştiîe (ştie C> B,C,V, Şi cine îi ştie D/ locu *Bj* or fi cuprinsu B,C,E,V/ *lipseşte* noi *Cj lipseşte* noi, în ceasta noapte B,E,G,V// 19 om]vom *Cj* or putea să iasă într-acîa noapte dintr-înşii, sau ba *(lipseşte* sau ba G> B,E,G,V//20 Şi apucîndu-ne C,D/ Şi de-i va apuca zioa, va fi un lucru B,E,G,V/ pre cu primejdie *Bjj* 21 să lasă oastea cea *(lipseşte* cea G> multă şi să margă C,E,G,V/ şi să margă B, şi să mergem *Djj 22* înpărat B,C/ grije B,C//

să nu cadză la vro primejdiîe. De ar fi un om mai de gios, de s-ar tîmplă şi primejdie, n-ar fi lucru mare.

Deci împăratul, audzind acestea cuvinte ale mele, au socotit şi el că-i dzic bine, şi nu s-au cutedzat.

93. Şi îndată s-au şi rădicat cu obuzul de acolea, de lîngă Casele Banului, şi au purces noapte în sus prin întunerec, de nu s<ă> vedea mîna.

Şi au mărsu toat<ă> noapte, şi pîn-în dzuo am agiuns la Stănileşti, supt dial. Iar de focurile turcilor şi a tătarîlor era cuprinsă costişa pînă pre supt pădure, tot cîmpul acela, / f• 359 pînă în Huşi.

Iar turcii şi tătarîi de la focuri audziia hriamătul obuzului, şi nemică nu să clintiia, ca cum ar fi nişte oameni morţi, <pînă> în răvărsatul zorilor.

94. Iară cînd au fost în răvărsatul zorilor, di începus-a să lumina de dzio, luni, atunce s-au timpinat cu toată pedestrime ce era la obuzul lui Răpin ghenaral, în sat la Stănileşti. Deci îndat<ă> cum s-au timpinat, au si început pedestrime a să înşira cu părcanile în spate, un rînd pre de o parte a taberii, altul pre de altă parte,

1—4 *lipsesc* M,P// 1 vreo primejdie B,C/ Că de B,E,G,V, Şi de C//2 primejdiîe C/ n-ar fi atîta B,E,G,V//3 Decii înpăratul B,C/, aceste B,C/ ale melejce au zis Ion Neculce hatmanul D, *lipseşte* B,C,E,G,V// 4 că-i i-au zis bine C, că l-au sfătuit bine D]că bine au sfătuit Ion Neculce' hatman B,E,G,V// 5 93]66 B, 100 V, 140 M, 91 P/ *după* îndată *ad.* înpăratul V/ s-au rădicat înpăratul cu obuzul lui B,E,G/s-au rădicat C,D,V/ acolo C// 5-6 întru acieş noapti s-au rădicat înpăratul şi cu tot obuzul di acolo di la Casăli Banului M,P// 6 noaptea B.C//7 tuneric A/ prin întunericjşi atîta era di întuneric M,P, *lipseşte* V/de]cît M,P/ nu să videa B,C// 8 *lipseşte* Şi M,P/ toată noaptea B,C/ Toată noapte au mersu M,P/ pînă B,C/ zio B, z'ioî *Cj* au agiunsu B,C,D,E,G,V,M,P//9 la]în M,P/ *lipseşte* Iar M,P/ focurili *Bj* tătarilor şi a turcilor B,C// 10 toată costişa B, E,G,V,M,P/pînă supt M,P/şi totM.P/ cîmpul'jlocul M.P//11 în]supt M,P// 12 *lipseşte* Iar M,P/ *lipseşte* de la focuri *Cj* auziîa sunetul, hriamătul obuzului *Bjj* 12-13 Turcii şi tătarîi au auzit hre(a>mătul carălor (a M> obuzului moschicescu, dar nici nu s-au mişcat di la focuri M,P/aa\ *marginal* auziîa hriamătul obuzului şi nemică nu să clintiia de la focuri G//13 *după* clintiia *ad.* de la focuri B,E/ar fi fost B, G/neşte B//14 *după* morţi *ad.* auzind hriamătul obuzului şi nimica nu să clintiia de la focuri pină în revărsatul zorilor de zio G/pînă B,C,D,E,G,V//13-14 *lipseşte* ca cum ar fi...revărsatul zorilor. M,P//15 94]67 B, 101 V, 143 *U.lipseşte* P/de începusă B,C// 15-19 Luni cînd să lumina de zio în sat în Stănileşti s-au înpreunat toati obuzurile moschiceşti într-un loc. Şi îndată au şi început pedestrime a eşi înşirată M.P//16 a să lumina dzioa din noapte.luni diminiaţa, atuncea s-au timpinat împăratul V/ luni, în luna lui iulie în opt *(lipseşte* opt B> zile, atuncea s-au timpinat înpăratul cu toată greimea, pedestrimea B,E,G/ luni în *(loc gol}* zile a lui iulie, atuncea C/întimpinat *CU* 17 pedestrimea C/ Reprin gheneral B,C,D,E,V//18 la]în B,E,G,V/ Stănileşti B/ Decii B,C/ îndată B,C/ întimpinat B,C// 19 pedestrimea B,C/ părcanele B, părcaneliC//20 al taberii (şi V> alt rînd pre B,C,V/ a taberii]al obuzului E,G, M,P/ altul]alt rînd E/ altă]cee M,P//

iar obuzul împăratului tot păziîa de întră în mijloc, în celalalt obuz, în pedestrime.

95. Ce n-au apucat a întră toate carăle împăratului în celalalt obuz, să s-încheie părcanile, şi au şi lovit turcii şi cu tătarîi denapoi obuzul. Şi aşea au făcut o năval<ă> straşnică, cît au rupt vro 100 de cară, şi li-au luat, care nu apucas-a întră în părcane. Şi între acele cară ce-au luat turcii s-au tîmplat şi vro doao, trei căruţă pline de bani împărăteşti.

96. Mai dat-au şi alţii năvală în coastele obuzului din gios şi alţii în coastele obuzului din sus. Ce aceia n-au putut f. 359' strica nemic. Mai mult ş-au stricat lor, / că era părcanele înşirate şi tocmite.

Deci cum au dat năvală turcii, iar moscalii au şi slobodzit părcanile la pămînt, şi au slobodzit toţi,: odată, focul şi puşcile într-înşii. Şi aşea cădea turcii, ca cînd ar cădea nişte pere coapte dintr-un păr, cîndu-1 scutură oamenii.

97. Iară biieţii moldoveni, cît să putus<ă> ţinea la un loc de steaguri, de nu să răsipis<ă> noapte pe<n> obuzuri, ei mergea înaintea obuzului afară din părcane. Deci vădzîndu-i turcii că sînt afară din părcane, aşea le-au dat

1 înpăratului B,C, *lipseşte* M,P/ întră înlontru, în mijloc M,P// 2 *lipseşte* celalalt M/ în pedestrime B,C// 2-4 în obuz, ca să închei părcanile M,P// 3 95J68 B, 102 V, *lipseşte* E,M,P/ înpăratului B,C// 4 *după* obuz *ad.* în pedestrime B,E,G,V/ să *CJ* să să încheie B/ părcanele B, părcaneli *Cjj* 4-5 Turcii (şi tătarîi M> îndată au lovit dinapoîa obuzului moschicescu.Şi atîta de straşnic (tare.P) au năvălit.cît M,P//5 aşîa B, aşa C/au făcut un chiot mare şi au dat o năvală straşnică B,E,G/ năvală C// 6 au rumptu B, au rumpt C,G/ *lipseşte* vro M,P/vro sută B, vreo sută *Cj* li-au luat cu totul, fiindcă acie (încă P> nu apucasă M,P/ *după* care *ad.* cară B,E,G//7 apucase B, apucasă *Cj* într-aceli B/ aceli *Cj* ce li-au luat M,P,care au luat G//8 *după* tîmplat *ad.* de au luat B,E,G/ *după* întîmplat *ad.* di au fost M,P/ vreo *Cj* *lipseşte* vro doao M,P/ *lipseşte* doao B,E,G,V/ trii căruţe B,C,E,G,V/ dejcu M,P//9 înpărăteşti B,C// 10 96]69 B, 103 V, 145 M, *lipseşte Bj* coasteli *Cj ad. marginal* obuzului B// 10-16 Turcii au mai dat năvală în coasteli obuzului moschicescu; părcanile era înşiraţi şi tocmiţi.Deci moscalii au şi slobozit părcanile *(lipseşte* părcanile era...slobozit PMa pămînt şi îndată au slobozit foc din toati puşcile mari şi mici asupra lor. Şi M.P//12 nemică B.C/13 tocmite bine B,D,G/tocmite, încheiate C, încheiate bine E//14 Decii B,C//15 părcanele B, părcanile C/toţi]tot G//16 focul într-înşii *Gj lipseşte* şi *Cj lipseşte* şi puşcile B,E,G,V aşîa B/ aşa au căzut mulţimea de turci *Cj* turcii şi tătarii M.P//16-18 *lipseşte* ca cînd ar cădea... scutură oamenii. *Cjj* 17 neşte B/ cînd il scutură *Bjj* 19 97]70 C, 104 V, 146 M, 92 P/ *lipseşte* Iară M,P/ bieţii B,C/ putusă B,C// 19-21 cîţi mai era şi să mai pute ţine la ste(a)guri merge, săracii, înnainte obuzului dinafară M,P// 20 locu B,C/ stiaguri B,C/ răsipisă noaptea B,C/ pen D, prin B,C,V//21 ei]iei B,C,V/înnainte B, înnaintea C/ Decii văzindu-i C]Iară B,E,G,V//21-1 Iară turcii aşîa li-au dat o năvală B,E,G,V// 21—22 *lipseşte* Deci... din părcane, aşea M,P// 22 aşa *Cj* li-au *Cjj*

turcii năval<ă>, ca o noajă de lupi într-o turmă de oi. Ce moldovenii, neputîndu-i sprijeni, au şi plecat fuga • înapoi asupra obuzului, iar turcii denapoi gonindu-i, pre carii cumuri agiunge tot îi prăvăliia şi-i tăie, şi să făcea mare chiot.

98. Deci agiungînd moldovenii în fruntea obuzului, iar moscalii n-au vrut să le deschidă părcanile, ca s<ă> întri înlontru în obuz, ce li-au făcut Semn de-au purces alăturea cu obuzul a fugi. Şi la giumătate de obuz le-au deschis părcanile de li-au făcut poartă.

- Şi au început a întră moldovenii, prin coastele obuzului, în obuz, iar turcii tot îi goniia, ca nişte lupi; pre lîngă i. 360 obuz. / Iar moscalii sta de-i priviia, pîttă s-au apropiiat turcii aproape şi au întrat moldovenii mai toţi în obuz. Atunce moscalii, aflînd vreme, odat-au slobodzit focul din poarta ce o făcus<ă> pînă în frunte obuzului; şi aşea au oborît pre turci, ca cum i-ar mătura cu o matură.

99. Apoi turcii s-au spăriiat a mai da năvală la obuzul moschicescu, ce mergea pre departe, ca la'-1.000 şi mai bine de paşi bărbăteşti. Fără cît numai, ce eşiîa hărîţ<ii>,

1 năvală B,C/ Datu-le-au turcii o năvală M,P/ noaje B,C/ lupehi *Gj după* oi *ad.* straşnică M,P//2 Ce moldovenii]Şi ei M,P/sprijeni]suferi *Bj* sprejeni B,C/ au plecat M.P//3 innapoi B,C, *lipseşte* V/ asupra cbuzului]spre obuz M,P/ gonindu-i dennapoi C] îi gonie dinapoi M,P/ *lipseşte* denapoi B,E,G,V//3-4 iar turcii, gonindu-i, pre cam cum îi agiungea, îi luoa în suliţe (în săbii E, în suliţă şi în săbii V> şi-i omoriiă' şi să făcia B,E,G,V//4 cum ii agiungea, tot în săbii îi luoa şi-i tăia C, cum il agiunge îl oborîe gios şi-i tăia M,P/ şi s-âu făcut M,P// 6 98] 71 B," 103* V, *lipseşte* M,P/. Decii B,C/ Cîţi moldoveni au mai rămas au agiuns în frunte obuzului M,P/y7 părcanele B,C]porţile M,P/ *lipseşte* ca M.P//8 să între B,C/înlăuntru B,C,V/ să între în obuz, înlăuntru G/să înîri şi ei în obuz, înlăuntru, ci le-au M,P/ sămnu B,C,V/de au B,C//9 *lipseşte* a fugi M;P/ Iar cînd au fest moldovenii la giumătati' di obuz M,P/li-au B.C//10 *după* deschis *ad.* moscalii D/părcanele B, părcaneli: C/de B,C, *lipseşte* M,P// 11 Şi au întrat înluntru M,P/mcIdovcnii a intra B,E,G/ *lipseşte* moldovenii M,P/ccasteli C//12 ca nişte lupi îi tot genie M,P/neşfe *Bjjlilipseşle* IarM.P/ de-i]d'e G,M/pînă ce D//13— 14 pînă ce-au întrat moldovenii în obuz şi s-au apropiiat turcii M.P//14 *lipseşte* aproape şi.., în obuz. M.P//15 Atuncea B,C/ aflindu *Bjj* vremie B/odată B,C]indată M,P/foc M.P//16 făcusă B,C/ fruntea-B,C/ aşia-B, aşa Cjatîta M.P/17 i-au oborit E,G/cum]cînd M,P// 18 99]72 B,. 106 V, 147 M, 93 *Bjlipseşte* Apoi M,P/ S-au spăriiat turcii M,P/la obuzuljasupra obuzului M,P/ merge C/ca-di o mii paşi M,P/o mile B, omieC//19—20 de paşi bărbăteşti şi mai bine B,E,Gj de paşi şi mai bine V//20 *lipseşte* bărbăteşti V,M,P/ Fără de cît D,E,G/ hărîţi //20-1 eşiîa hărîţi cîte doi, trii şi de Ia moscali aşijderea eşiîa cîte doi, trii de să loviîa cu dînşii B,E,G//.20-4 Iar la heriţi tot eşiîa cîti doi, trii, di îmbi (de amîndoao P> părţile, iar mai ales cu ofiţării moschiceşti, fiind dinu afară părcanilor, fiişticarile drept ste(a)gul său M,P//

cîte doi, trei, şi de la noi aşijderea, de s<ă> loviîa cu dînşii, şi din oficerii moschiceşti şi din moldoveni. Că oficerii moschiceşti mergea tot pre denafara părcanilor, cineş drept steagul său. Iar pre dinlontru, alăture cu părcanele, mergea cîte 5 rînduri de draguni pedestri, şi în mijlocul lor carăle şi altă oaste. Iar în coada obuzului denapoi să tot bătea vîrtos cu turcii; că începus-a-1 agiunge şi pedestrime turcească, inicearii.

Deci mergea cîte puținei, şi sta obuzul de aştepta pre cei din urmă; că cei din urmă mergea tot bătîndu-s<ă>. Şi mergea puținei şi iar sta, de să aştepta, că cei din urmă avea greu mare. Şi cînd sta obuzul, moscalii / f. 360 avea şi cîte o puşcă mare pe la steaguri, şi unde vedea cîte un buluc de turci, cîte dzece, cincisprădzece, ei şi întorcea cîte o puşcă cu căruța şi da în turci. Şi aşea îndrepta puşca de bine, cît nu era niciodată să nu lovască ori cal, ori om.

Deci aşea au mărsu luni toată dzioa, pîn-în vremea chindiei, de la Stănileşti, de supt dial, pîn' la Prut.

100. Şi dacă au sosit la Prut, au mai răsuflat oarece la apă, că toată dzioa nu băusă apă, nici ei, nici caii. Iar turcii, în scurtă vreme, au început a să înmulți preste samă, şi au agiuns şi veziriul cu toat<ă> putere. Şi de cela parte de Prut încă au început a sosi oaste turcească şi leşii a lui voevoda Chiovschii.

1 şi de la noi]şi de la moscali şi de la turci D/ *lipseşte* şi de la noi aşijderea *CJ* trii C/ *ad. ulterior* noi A/ noijmoscaii V/ aşijderea eşiia *şi de la turci (ad. marginal}* cîte doi, trii de să loviîa V/ să *Cj lipseşte* 'cu dînşii *Djj* 2 şi din ofițerii B,C,V/]aşijderea si din ofițerii D/ moldoveni B,C/ ofițerii B,C,V/ mergea B,C// 3 dennafară C/părcanelor B, de părcane *Cjj* 4 stiagul B,C/ dinlăuntru B,C,V/ alăturea *CJJ* 5 cinci B/ *lipseşte* de M,P// 6 era carăle E/ în]la M,P/dennapoi Cjneîncetat M,P/ *lipseşte* tot M,P// 7 *lipseşte* vîrtos M,P/ că începusă a agiunge B,C,D,E,G,V]Vinit-au M,P/ pedestrimea B,C// 9 Decii *Cj* Iar obuzul moschicescu merge cîti puțîntel şi iar aştepta M,P/ şi iară sta de să aştepta B,E,G,V// 9-11 *lipseşte* pre cei din urmă... de să aştepta B,E,G,V// 10 ceijciilanți M,P/mergea *Cjj* 10-13 că acie neîncetat să băte <din urmă P> cu turcii şi li era foarti greu. Moscalii la fiişticările steag ave şi cîti o puşcă mari; şi unde M,P// 12 mare greu *GJ lipseşte* şi[2] B,E,G,V//13 pre *Cj* stiaguri *Bj* unde C/videa B,C// 14 *după* cincisprăzece *ad.* la un locu B,E,G,V/ei] Iei B,V// 14-16 de turci, îndată împuşca intr-înşii. Şi atîta îndrepta di bine puşca, cît niciodată nu era să nu nimerească. M.P//15 aşia B, aşa *Cjj* 16 *lipseşte* ori cal, ori om M,P// 18 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ eşia B, aşa *Cj* mersu *Cj* pînă B,C/vreme B,C/ chindiii B,C/ Şi luni tot aşa au mers, pînă la vreme de chindie M,P/ pînă la vreme de chindie V// 19 Şi di la Stănileşti au agiuns pînă M,P/ pînă B.C//20 100] 73 B, 107 V, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Şi dacă au sosit M,P/ oarecîe B/ *lipseştela* apă M.P//21 iei B,C]o<a>minii, M,P/ caii lor B,D,E,G,V// 22-23 Turcii foarti s-au înmulțit. Vinit-au şi viziriul M.P//22 vreme B,C// 23 agiunsu B,C/ viziriul *Cj* toată puterea B,C/ *lipseşte* Şi M,P/ di B,C// 23-25 De cela parte de Prut iarăş au venit oasti turcească şi cu dînşii era şi leşii M,P// 25 leşii lui V//

Şi era un dial mare împotriva obuzului moschicesc de ceia parte, şi nu putea oaste turcească să s<ă> pogoare la vale, să s-apropie de Prut, de răul puşcilor moschiceşti, că-i împroşca moscalii pre tare. Nărocul moscalilor că nu avea turcii de ceia parte puşci din dial, că ar fi stricat rău obuzul moschicesc. Iar de iasta parte să pusese turcii în dosul unor spini şi făcea stricăciune moscalilor de după spini. /

f. 361 101. Iară împăratul au poroncit de au eşit toți moldovenii, di-au dat năval<ă> turcilor la spini şi au gonit pe turci de la spini. Şi s-au mai lărgit părcanile, di-au cuprins spinii înlontru, în obuz.

102. Atuneea s-au prins şi un turc viu, şi l-au dus la împăratul. Şi acel turc au spus împăratului cîtă oaste turcească îaste: 120.000 iniceari şi 250.000 de călărime, cu 40.000 sindinghistri, carii sint'giurați de mărgu înainte la războiu. Aşijderea şi hanul cu soltanul, cu tătărimea, şi voevoda Chiovschii cu leşii şi cu şvedzi, cîți

1 *lipseşte* Şi M.P/ şi un dial *Cj* înprotiva C] înprejma M,P/ moschicescu B,C/ di B,C//2 *lipseşte* de ceia parte M,P/ *după* parte *ad.* de Prut B,E,G,V/oastea turcească C] turcii P//2-3 să să[1]"[2] B,C//3apropiîe *Bjlipseşte* să s-apropie de Prut, de răul puscilor moschiceşti M,P//4 înproşca B,C/ pre tare]din puşci M,P/ *lipseşte* Nărocul moscalilor M,P/ *după* moscalilor *ad.* era B,C,E,G,V//5 di C,V/ puşci 'mari acei din dial C,D/puşci mari acei din dial dinprotiva obuzului, căarfiB,E,G,V//5-6 Turcii în cee parti nu ave puşci mari, că di ar fi avut, apoi mari stricăciuni ar fi făcut moscalilor M,P// 6 *ad. marginal* rău *Gj* moschicescu B,C/ *lipseşte* Iar M,P/de iasta]de aceasta B,C,D,E,G,V/ Di ceasta M,P/ să pusesie B,C//7 făciîa *Bjj* 8 *lipseşte* de după spini M,P// 9 101] 108 V, 151 M, 95 P, *lipseşte* B,E,G/ Iar B, *lipseşte* M,P/ înpăratul B,C/ de au eşit din obuz moscali, donți şi cazaci şi moldoveni B,E,G, de au eşit din obuz moscali şi moldoveni, donți şi cazaci V/ *lipseşte* de au eşit toți M,P/ toți moldovenii] moldovenilor M,P, oaste din obuz *Cjj* 10 de au <i-au E,G> dat năvală B, şi au dat năvală B,C/ năvală asupra turcilor M,P/ şi]moldovenii M,P/ au]i-au B,E,G,V**//U** pre B,C/ s-au]au P/ lărgitjmărit B,C,E,G,V/ părcanele B, părcaneli *Cj* de au cuprinsu B,C//12 înlăuntru B,C,V//13 102]101E,G, 109 V, 152M, *lipseşte B.PJlipseşte* Atuneea M,P/ s-au prinsu C, au prinsu B,E,G,V/ şp]pre B,G, şi pre E,V/turcu B,C/ Prins-au un turc viu M,P/ *lipseşte* şi[2] M,P// 14 înpăratul B,C/ turcu B,C/înpăratului B,C//14-16 Şi *(lipseşte* P> după ci l-au întrebat au spus că enicerii sînt 120.000 <şi P> 250.000 călărimi şi încă şi 40.000 turci giurați, cari merg M,P// 15-16 o sută doaozăci de mii de iniceari <pedestrimea B> şi doao sute <şi B> cinzăci de mii <spahii B> călărimea şi <cu C> patruzăci de mii sirdenghisti B,C//15 de iniceari D, iniceari pedestrimea E,G/ de spahii călărimea E.G//16 cu]şi E,V/ sirdenghisti D,E,G, serdenghesti V/ sînt B,C// 17 înnaintea războiului B,C,E,G/ Aşijderea şi]Mai esti M,P// hanul din Crîm şi cu soltanul din Bugiac cu tătărîmea B,D,E/ *după* hanul *ad.* din Crîm şi G/ cu^şi cu V/ hanul şi soltanul M,P/ *ad. marginal* şi soltanul M/ tătărîmea]tătarîi M,P// 18 *ad. marginal* cu leşii E/ şfedzi *Bj* cîți]iar cîți M,P//

or hi de mulţi, nu ştie. Şi au mai spus că au venit cărţi de la împăratul turcescu, scriind la veziriul, de a socoti că nu va putea birui pre moscali, să caute să fac<ă> pace, şi ce-ar cere moscalii să le dea, să nu s(ă} bată.

103. Deci împăratul moschicesc, înţelegînd vorba acelui turcu, au pus pre Şeremet de au scris o carte de la dînsul la veziriul într-acesta chip, precum: „Noi am avut pace cu voi, şi voi v-aţi potrivit Şfedului de aţ trimis pe hanul şi pe soltanul di-au prădat astă iarnă în ţara noastră fără nici o vină. Şi încă n-au agiuns cu atîta, şi te-ai sculat f. 361v aemu şi / măriia-ta, cu toat(ă> putere, de vii asupra noastră. Deci împăratul nostru, oblicind de această faptă, m-au ales pre mine cu ace<a>stă oaste înainte, întru întimpinarea mării-tal(e>, ca să stau să vorovăscu cu mării-a-ta şi să punem la o cale pentru această pradă ce ne-aţi făcut, ca să facem pace. Că noi nu sintem bucuroşi ca să stricăm pacea; că noi ţinem pacea, iar măriia-ta, cum ai vădzut oastea mea, cum ai prinsu a bate şi nu stai să vorovim. Pentru aceasta te poftescu să-mi faci ştir6, să ştiu cum oi scrie la stăpînul mieu, la împăratul, căci eu n-am venit pe bătae, ce pre pace".

într-acesta chip au scris cartea, cu numele lui Şeremet, tăinuindu-s<ă> împăratul moschicesc că nu-i în obuz.

I or fi Bjera C,V/ de mulţijla număr M,P/ el nu ştie M,P, nu ştiîe B,C,V/i«/)ă spus *ad.* acel turcu C,E/ Mai spus-au acel turcu şi aceasta,.cum că au vinit M,P/ vinit B,C/ cărţi] scrisoari M.P//2 înpăratul B,C/ *lipseşte* scriind M,P/ că de va socoti M,P// .3 *lipseşte* putea V/ *lipseşte* birui P/ *lipseşte* să caute M,P/ facă B,C/ pace B//4 ce ar B/ şi ci va ceri moscalul să-i dla M,P/ să nu să bată B,C, *lipseşte* M,P// 5 103]74 B, 102 E,G, 110 V, 153 M, *lipseşte* P/ Decii înpăratul moschicescu înţălegînd B,C// 5-6 împăratul moschicescu au poroncit lui Şărămet de au scris la viziriul de la sini M,P// 7 întiu acesta C/ precum B.C, *lipseşte* M,P//8 pace B/ Şvedului V]craiului Şfedului B,E,G,/ de]şi M,P/ aţi trimis B, aţi triimes C//8-9 pre B,C// 9-12 soltanul, iară nici o greşală a noastră, în ţara noastră. Şi (Ce P) încă nu v-aţi îndestulat cu atîta, ci aemu ai vinit şi mărie-ta cu oaste toată asupra noastră M,P//9 de au B,C/ în ţările noastre D//10 fără de nici o vină sau pricină B,E,G, fără de nici o pricină V/ agiunsu B,C/ ti-ai sculat B,C,V//11 acum B,C,V/toată puterea B,C//12 Decii înpăratul B,C/ *lipseşte* nostru P/ oblicindjauzind M,P/ *lipseşte* de M,P/ aceşti fapti M/ această C//13 înnainte B.C//14 tali B,C//15 *lipseşte* şi M,P/cale B.C//I5-16 pentru prada ci aţi făcut în ţara noastră, şi să facem M,P// 16 ni-aţi B,C/ *după* pace *ad.* devreţi P/ Că]De vremi că M/ nu sîntem B,C//17 *lipseşte* ca M,P/ *lipseşte* că noi ţinem pacea MP// 18 cum ne-ai văzut M,P/ *lipseşte* oastea mea M,P// 18-19 îndată ai poroncit, să ne bată şi (nu P) aşteptaţi (aştepţi P> întîiu să vorbim M,P// 19 Pentru aceasta poftesc pre mărie-ta să mă înştiinţezi, ca să ştiu M,P// 20 oi serile B, voiu scrie D/ stăpînu-mieu C/ înpăratul B,C/ la înpăratu(l> la stăpînul meu P/ căcilpentru că E,G, că M,P// 21 vinit B,C/ pe]pre B,C, spre M,P/ bătaie B/ pace B// 22 întru C/ carte B/ numeli C// 22— 1 întru acest chip au scris Şăremet, ca să nu ştii turcii că esti împăratul în obuz. Şi au dat scrisoare M,P// 23 tăinuindu-să B/ înpăratul moschicescu M.P/ nu-i]nu iaste E,G//

Şi au dat-o la acel turcu, şi aşeaş, atuneea, luni seara, l-au trimis la veziriul.

104. Turcii atuneea sara au făcut dovâ, după cum li-i obiceaiul, de strigă cu toţii tare, cînd fac dovâ, adecă cînd să roagă lui Dumnedzeu. Iar împăratul moschicescu, dacă au audzit aşea, în grabă au sărit, gîndindu-s<ă> c-au dat năvală turcii di-au spart obuzul, şi întreba ce îaste. f. 362 Iar Dumitraşco-vodă au spus că fac turcii rugă la / Dumnedzeu. Iar împăratul s-au zimbit a rîde şi au dzis: „Măcar io că sint păgîni, dar să roagă şi ei tare lui Dumnedzeu".

105. Deci cum au istovit turcii dovâ, s-au şi apucat a da năval<ă> de trei, patru părţi în obuzul moschicescu. Şi aşea să bătea, cîte un ceas şi giumătate ţinea năvala. Iar moldovenii şedea acolo, în mijlocul obuzului, ca cum ar şedea la casele lor, aşea nu avea nici o grijă. Că puşcile turceşti nu le meşterşuguîa bine, şi trecea preste obuz. Şi arunca şi cumbarele de cele mare; şi, suindu-să sus, nu apuca să cadă gios şi să spărgea. Şi deşi cădea vreuna,, cădea în lăture, nu nemeriîa în obuz. Şi cînd sta cîteodat(ă> bătae şi începe trîmbiţile moschiceşti a dzice, pre atîta cunoştem că n-au spartu turcii obuzul. Şi aşea, toată noapte s-au bătut.

1 Si au dat cartea, ^carte B,V^ B,C,D,E,G,\/ aştaşi B,C/' 1-aujşi l-au E//2 vi^iiiir C//3 104]75 B, 103 E,G, 111 V, 154 M, *lipseşte* P/ Iară turcii B,E,G,V/ aluneca intru acee M.P//4 li-ijle iaste E,G,V// 3-5 sară, după oliceirl lor au făcut dova, au strigat tari cu toţii, adică s-au rugat M,P// 5 *lipseşte* Iar M,P/ înpăratul B.C//5-7 împăratul, auzind strigare turcilor, îndată au şi rărit, tccotir.d că turcii au spart obuzul şi au întrebat M,P// 6 deaca B/ aşia B, aşa C/in grabă]îr.dată G/ gindind că au dat B,D,G/ că au dat C.V//7 de au B.C// 8 *lipseşte* Iar M,P/ vceveda M/ fecu B//9 *lipseşte* Iar M,P/ înpăratul B,C/ zîmbit B,V/ Măca'rî B,C//10 că]de G/ sînt B,C/ ei]îei B,C,V/ dar lari să rcagă <şi ei M> lui Br.mnezău M,P// 11 105]75 B, 104 E,G, 112 V, 156 M, *lipseşte* P/ Decii B,C/ Deci cum au făcut, au istovit G/ dovaoa G// 11-13 După ce-au sfîrşit turcii dovaca, din patru părţi au dat năvală asupra oştii moschiceşti.Şi ţine cu năvala cîii un ceas şi giumătati M,P// 12 năvală B,C/ trii B,C,V// 13 aşa B,C/ jumătate C]mai bine B,E,G/ ţinîa B// 14 *lipseşte* Iar M,P/ şidea B,C/ *lipseşte* acolo M,P/ *după* obuzului *ad.* moschicescu M,P/ cum]cînd P//15 ar şidea B,C]ar fi (hi V> şezut G,V/ casăle B/ aşîa B, aşa B,C, *lipseşte* M,P/ nu avea]neavînd M,P/ grije B/ *lipseşte* Că M.P//15-16 Puşcile turceşti (turcilor M) nu era grijiţi bini, ci trecea M,P// 16 obuzjobuzul moschicescu M.P//17 Şi] Turcii M,P/ *după* arunca *ad.* turcii B,E,G,V/ combarali B,C/ *lipseşte]* şi M/ di' B,C/ de celi mari, cari, suindu-să sus M,P/ în sus D//18 să cadăjsă s(ă> scoboare P/ jos B/ cădea vreuna gios G, căde gios cîti una M,P// 19 nu căde în obuz, ci în laturi. Deci cînd sta M,P/ laturi B,C/ nu]şi nu B,E,G// 19—20 cîtecdală bătaia B,C/ sta cîteodată războiul, atuncîa şi începea trîmbiţele V// 20 atuneea şi începea trîmbiţile moschiceşti a dzice B,E,G]şi zîce trîmbiţile moschiceşti M,P/ *lipseşte* şi C/ începea *Cj* şi pre atîta să cunoştea B,C,D,E,G,V//21 să cunoşte M,P/ spart B,C/ obuzul moschicescu B,E,G,V,M,P/ aşa B,C/ 22 noaptea C/ s-au]au ti//

106. Dzicea împăratul moschicescu că are şi el 2 cumbarali de cele mare, făcute cu alt meşterşug, cu otravă, care îl ține una cîte 50 pungi de bani, şi să căiaşti că n-au luat mai multe. Că aemu ari arunca şi el vru una, dar n-are la cine arunca; că ordeîa turcilor încă nu-i strînsă,
• 362v să fie aşădzată la un loc. Că acel fel de cumbarale / sint nu numai herăle ce-s într-însele, ce şi mirosul; pre cine agiunge, cade de moare. Ce oricum, dimineață, dintr-acele doao a arunca una, unde a vedea ordiia lor strînsă.

107. Dumitraşco-vodă îşi lăsas<ă> doamna în **Iaşi,** cu un polcu de moscali şi cu vro 200 de cazaci, dzicînd şi împăratul că-ş va lăsa împărăteasa-ş în Iaş<i>. Iar apoi n-au lăsat-o, ce-au luat-o cu sine, cu dînsul, iar doamna au rămas în Iaşi.

Dzisu-i-au atuncea cîțva boiari să nu-ş las<ă> doamna în Iaşi, şi mai vîrtos i-am dzis eu să o trimită la Hotin sau la Camenіț<ă>. Că aemu-i vreme de nepace, şi de s-a tîmplă vro primejdiîe, îi va fi cu greu, că nu avea nici vezetei, nici slugi, şi cine ştiie cum s-a tîmplă; iar de va fi pre voia creştinilor, lesni-i a să întoarce să vie la **Iaşi.**

Iar vodă s-au mîniiat şi mi-au răspuns să-mi Iau fămela, de mă tem eu, să o trimit unde mi-i voia, iar el pre

1 106]76 B, 105 E,G, 113 V/înpăratul B,C/ are B,C/ doao B,C/ combarale B, combaraliC.V// 1-9 *lipsesc* M,P// 2 din B,C/ mariC// 3 ținea C/ ținea una cheltuialaB.E.G/ *ad. marginal* cheltuiala B/ *lipseşte* cîte *Gj* cinzăci de pungi B,C,D/ să căiîa B,D, E,G,C//4 ar aruncaB,C/vreuna B.C//5 ordiiaB,C,V, urdie E/ nu era strînsă B,E,G//6 fiie B/aşezată B,C/ locu B,C/ feliu B,C combarale B, combarali *Cj* sînt B,C// 7 ce-s]ce sînt *Cj* ce sînt într-însele să fie otrăvite, ce B,E,G,V, ce sînt într-însăle otrăvite, ce D// 8 îl agiunge D/ diminiața B,C/ dintr-aceli B, dintru aceli *Cjj* 9 *după* doao *ad.* combarali B,E,G/ va arunca D,G/ unde B,C/ a videa B,C, va videa D/ ordiia turcilor (turcească G> strînsă B,C,E,G,V//10 107]76 B, 106 E,G, 114 V, 159 M, *lipseşte* P/ lăsasă B,C/ Dumitraşco voevoda foarti să căîa că ş-au lăsat doamna în Eşi M,P// 11-12 *lipseşte* cu un polcu...şi înpăratul M,P// 11 vreo *Cj* doao sute B,C// 12-22 *lipseşte* că-ş va lăsa., iar el pre M,P// 12 *lipseşte* şi[2] E,G/ înpăratul B,C/pre înpăratiasa-ş B,C,E,G,V, pre înpărătiasa D/ Iaşi *Cj* Iar]DarD//13 ce au B,C/ *lipseşte* cu sine B,E,G/ *lipseşte* cu dînsul V//15 Dzisu-i-au atuncea Ion Neculci hatmanul lui Dumitraşco-vodă să nu-ş lasă B,E,G/ Dzisu-i-au atuncîa lui Dumitraşco-vodă Ion Neculce hatmanul să nu-ş lasă pre doamna V/ cîțiva *Cj* lasă C//16 şi mai vîrtos i-am dzis eu]şi mai vîrtos i-au zis hatmanul Ion C, şi mai vîrtos i-au dzis Ion Neculce hatmanul D, *lipseşte* B,E,G,V/ ce să o trimită B,E,G, V/ *după* trimită *ad.* pre doamna *Cjj* 17 Camenіță B,C/ Că fiind vreme de nepace (nepace C> B,C,D,E,G,V/ să va tîmplă D// 18 vreo *Cj* nu va avea B,C,D,E,G//18-19 nici slugi, nici vezetei *Cj* nu va avea nici slugi, nici vezetei, că la o vreme de nevoie toți fug şi cine ştiie cum s-a tîmplă V/ să va întîmpla *Gjj* 20 creştinilor B,C/ lesne-i va fi B,E, lesne îi va fi G,V, pre lesne îi va fi C, lesne iaste D/ să viie B,C// 21-22 Iar Dumitraşco-vodă s-au mîniiat şi i-au răspunsu să-ş îa (iei C) el muiarea (fimeia C,D, fimeia lui V> de să teme, (el C, şi V> să o trimită unde îi iaste (i-i C,D,V> voia B,C,D,E,G,V//

doamna, din Iaşi, n-a clăti-o necăiuri. Iar apoi, după ce-au vădzut că au încungiurat turcii obozul, el tare s-au spăriiat că or hi trimis turcii niscaiva oaste turcească la **Iaşi** şi i-or lua doamna şi copiii. Şi plîngea şi întreba în
f. 363 toată / oaste, cine să va afla un voinic să ias<ă> pe furiş, să s<ă> sloboadă la **Iaşi,** să dea ştire doamnei să fugă. Şi-i va da pentru acea slujbă ce-a face 100 de galbeni de aur, sau şi doaă. Şi nime nu cutedza să s-apuce să margă.

Apoi Dumitraşco-vodă, vădzînd că nu s<ă> găseşte nime, să ispitiîa el singur să margă şi cu Brahă, căpitan de darabani. Şi-ş găsis<ă> şi cealmale şi haine turceşti să s-îmbrace, să ias<ă> noapte din obuz, să între în oaste turcească, ca doar ar putea străbate la **Iaşi** la doamna,, să o Ia şi să fugă.

Ce din obuz nu putea eşi nime, că nu-i lăsa moscalii la părcane fără ucaz. Şi s-au dus şi la împăratul de i-au spusce va să facă, şi au cerşut ucaz. Ce împăratul n-au vrut să-i dea ucaz şi au socotit că nu Iaste bine, că poate să-1 prindză turcii, şi l-or omorî; iar la Iaşi, sau or fi mers-turcii, sau ba, iar aşea l-or omorî şi pe dînsu şi or merge apoi şi la **Iaşi.** Şi să nu să tiamă, că, de or şi merge turcii la Iaşi, nemic n-or strica. Ce avea mare grijă şi jeale nu. numai el, ce şi noi cu toții, cîți ne era casele în IaşL

1-16 *lipseşte* doamna... părcane fără ucaz. M.P//1 n-a clinti-o necăiri (nicăiri C)-B,C, nu o va clinti (clăti G) nicăiri (necăiri V> E,G,V/*j2* ce au vădzut C, cie au văzut. B/ obuzul B,C,E/ *după* obuzul *ad.* moschicescu de toate părțile V// 3 vor fi trimis D/ niscai B,E,G,V// 4 şi-i vor lua C, şi vor lua D/ şi-i vor luoa doamna şi coconii B,E,V, şi-i vor luoa pre doamna şi pre beizadele *Gj* plînge B// 5 cine s-ar afla B,E,G, V/ iasă B,C/ pre B/ să iasă pre furiş din obuz D,V// 6 să să sloboadă B,C/ ştire B,C// 7 acia B/ *ad. marginal* slujbă V/ *lipseşte* ce-a face B,E,G/ o sută de galbeni (galbîeni B> B.C//8 doao B,C/ nime *Cj* să să apuce B,C// 9 văzind B,C/ să B,C// 10 nime B,C/ sîngur B,C/ căpitan B,C// 11 Şi şi găsise B,V, Şi-ş găsisă *Cj* celmale G//12 să să înbrace B,C/ să iasă B,C, şi să iasă E,V/ noaptea B,C/ din obuzul moschicescu V// 15 nime B,C// 16 fără de ocaz B,C,E,G,V/ *după* dus *ad.* Dumitraşco-vodă B,E,G,V/ *lipseşte* şi[2] C/înpăratul B,C// 16-19 Şi s-au rugat înpăratului să-1 sloboază, să me(a>rgă la Eşi. Ci înpăratul nu l-au lăsat, zîcînd că nu esti bini să margă, că poati îl vor prindi turcii M,P// 17-18 ocaz[1"2] B,C,E,V, oceaz[1-2] G//17 înpăratul B.C//18 au socotit]i-au zis B,E,G,V/ *lipseşte* că nu Iaste bine B,E,G,V//19 prindă B/şi-1 vor omorî D/mersu B,C// 19-23•*lipseşte* iar la Iaşi... ne era casele în Iaşi. M,P//19-20 iar aşîa, dacă l-or prinde (pre dînsul E> *l-or omorî şi (ad. marginal* B> pre dînsul B,E,G//20 aşaC/ iar aşea dacă îl vor prinde l-or omorî D,V/ pre dînsul *Cj* merge *Cjj* 21-22 *ad. marginal* Şi să nu s(ă> tiamă că de vor şi merge la Iaşi *Gjj* 21 merge *Bj* turci(i) *Cjj* 22 turcii nemică nu vor strica *Gj* nemică B,C// 22-23 Ce el avea grije şi mare jeale şi nu numai el, ce şi boiarii cu toții cîți (cărora E,G> le era casele *(lipseşte* casele G,V), jupînesele (jupînesele şi coconii V> în Iaşi B,E,G,V// 22 jaleC// 23 el]Dumitraşco-vodă *Cj* ce şi boiarii cu toții cîți le era C,D//

108. Rugăm pre dumneavoastră, iubiț<i> cetitori tineri, să luați sama aceştii scrisori, de s-ar tîmpla vro-
f. 363 dată / să mai vile nişte lucruri ca acestea în țara noastră, să vă ştiți chivernisi, să nu pățiți şi voi ca şi noi.

109. Moscalii la turci niciodată năvală nu mai da, ce tot turcii da năvală la moscali, pînă îş istoviia' focul, şi apoi iar să da înapoi, iar moscalii tot cătinel după dînşii. Şi să lărgis<ă> şireagurile cele de moscali, în lături, cît alergai cu calul; atîta să'lărgis<ă> moscalii de la carăle lor.

Iar cînd au fost marți dimineața, turcii s-au strîns toți de<o>parte, şi acolo ş-au făcut meteredzu şi ş-au aşădzat toate puşcile. Şi au început a să bate prea vrăjmaş, cît întunecas<ă> lumea, de nu s<ă> vedea om cu om, şi să vedea numai para cum eşiîa din puşci. Ca cum ar arde un stuh mare <de> trestiie pe nişte' vînt mare, aşea să vedea focul eşind din puşci. Numai ce voiu să dzic, poate-fi Dumnedzeu fereşte la războiu, că dintr-o 1.000 de sin6țe abiia să tîmpla de loveşte un om. Că de ar hi nemerit cît foc slobodziîa, n-ar fi mai rămas nici la turci, nici la moscali om de poveste. După cum dzice un cuvînt Miron
f. 364 log<o>fătul: „Mare îaste omul, iar la războiu prea /mică-i iaste ținta".

1-4 *lipsesc* M,P// 1 108]77 B, 107 E,G, 115 V/ iubiți C// 1-2 Rugăm pe dumneavoastră boîari, pre cei bătrîni ca pre neşte frați, pre cei tineri ca pre neşte fii, citind acest ponctu *(lipseşte* citind acest ponctu V> să luați seama B,E,G,V// 2 ca de s-ar întîmplaB.E.G/vreodatăB,C//3 vieC/ neşte B/ aceste B,C//3-4 țara noastră, a Moldovii, să vă ştiți păzi şi a vă chivernisi B,E,G// 4 să nu pățiți aşa, ca aceîa boiari, atuneea C/ ca şi noi]precum au pățit aceiîa atunce D// 5 109]77 B, 108 E,G, 116 V, 160 M, *lipseşte* P/ niciodată năvală la turci nu daM.P/ ce tot]iarM,P//6 *după* turcii *ad.* neîncetat M.P//6-7 *lipseşte* pînă iş istoviia... înapoi, iar M,P// 7 iară B/ înnapoi B,C/ cătineljsă mişca M,P/ *lipseşte* după E/ *după* dînşii *ad.* mergea B,E,G,V/dînşii] turci M,P// 8 lărgis(ă>]depărtase B,C,E,G]Şi să lărgi obuzul foarti bini M,P/ şiragurile B/ în laturi B,C]de să depărtasă în laturi V// 8-9 *lipseşte* şireagurile cele... de la carăle lor M,P// 9 lărgis(ă>]depărtase B,C,D,E,G,V// 10 *lipseşte* Iar cînd au fost M,P/diminiața B,C/ strînsu B,C/ *după* toți *ad.* turcii M,P// 11 di o parte M,P/ *lipseşte* acolo M,P/ aşezat B.C//12 *lipseşte* toate M,P/ *după* puşcile *ad.* cele mari B,E, G,V,M,P/ *după* început *ad.* de îmbe (de amîndoao P> părțile M,P/ pre B,C] foarte P/ cît]cît să D, atît cît să M,P/ cît nu să videa razele soarelui şi să întunecasă lumea B,E,G,V//13 lumea]soarileM,P/să videa B,C//13-14om cu om, ce numai *(ce* E,G,V) să videa para B,E,G,V/ om cu om, ci numai văpae focului să vide, cînd eşie din puşci M,P/Ca]Şi ca B,E,G,V/ ar]ari C/arde B//15 un]neşte B,E,V/ *corectat* stuh mare (de> trestiie A/ pe neşte BJfiind M,P/aşîa B,aşa C//15-22 *lipseşte* aşea Să vedea...prea mică-i îaste ținta M.P//16 videa B,C/zicu B.C//17 fereşte B,C/ dintr-o mile (mie C> B,C//181ov6şte]loviîaG/ ar fi B,C/ *după* nemerit *ad.* în oameni C//19 cît foc]tot focul cît B,E,G/ *după* sloboziia *ad.* în oameni E,G, tot în oameni V// 20 După cum]însă dară după cum B, Ce precum E, însă după cum V// 21 logofătul B/ *ad. marginal* pre G//21-22 pre (prea C) mică îi iaste ținta B,C//

110. Dzis-au Dumitraşco-vodă atuneea împăratului: să legi toate carăle tabără şi să las<e> pe Medhoroschi polcovnicul cu cinci, şease mii de cazaci ce le avea şi cu doao, trei polcuri de moscali, să rămîe să apere carăle de călărimea Turcului, de or vrea să le dea năvală. Iar ceialaltă oaste moschicească, săldații, să dea năvală asupra inicerilor la meteredzu, că or bate pe iniceari şi or lua şi puşcile turceşti, şi atuneea or fugi şi ceialalți, călărimea. Că aşea li-i obiceiul; că el au vădzut cînd au bătut nemții pre turci la Varadin, că, după ce-au bătut nemții pe iniceari, iară călărime au şi purces a fugi, carii cum putea.

111. Iară împăratul au răspunsu lui Dumitraşco-vodă: „Ți să pare şi ai vrea şi ai pofti, ticăloase oame, să fie pentru binele tău, dar, de oi şi bate pe pedestrime, călărime iaste multă, şi n-am cu cine o goni". Că sta călărimea, ca cum ar sta pădure, împregiurul obuzului, de nu-i agiungea puşca. Sta şi priviia cum să bat, şi împăratul tot nădăjduia că-i va veni răspunsul ce scrisese noapte,
f. 364 cum s-au pomenit mai sus. Şi veziriul / nu-i mai făcea şi tot păzîia de să bătea.

112. întru acele vremi, cînd să bătea, venit-au un

1 110]77 B, 108 E, 109 G, 117 V, 162 M, 88 P/ Zis-au atuneea Dumitraşco-vodă B,E,G/ înpăratului B,C/ Dumitraşcu voevoda au zis către împăratul: di-i socoti, împărăție-ta, să legi M,P//2 lege B,C/ toate carăle (carăle tale V> la un locu, tabără B,C,E,G,V/ lasă pre Mirhorodschii B,C/ pre polcovnicul Milogorodschii M,P/ Mirhorodschii D,E,G,V//3 cu]şi cu P/cinci mii]7.000 P/ şeasîe B, şasîe ,C *lipseşte* M,P/ *lipseşte* de M,P/*lipseşte* ce le avea M,P// 4 trii B,C,V/ şi cu 3.000 moscali/ rămîie B.C//5 Turculuijturcească G,V,M, turcilor P/ *lipseşte* de or vrea să le dea năvală B, E,G,V,M,P/ Iar cu B,E,G// 6 *ad. marginal* moschicească G/ cu saldații B.E//7 inicearilor B/ or]vor G/că acie vor bate M,P/ pre B,C/luoa B,C//8 puşceli cele mari turceşti G/ or]vor *Gj* şi ceelantă călărime M,P// 9 Că]Şi G/ aşîa B, aşaC/ li-i] li esti M,P/ le iaste obiceaiul, dzicînd că el B,E,G/le îaste obiciaiul; că el dzicîa că V/ obiceaiul C/ nemții B,C//9-10 cînd s-au bătut nemții cu turcii la V//9-11 *lipseşte* că el au vădzut... carii cum putea. M,P//10 *repetă* după cîe au B/ ce au C/ nemții C// 10-11 nemții pre *(lipseşte* pre G> pedestrime turcească, pre iniceari, iar călărimea Turcului văzind au şi purces B,E,G,V/ preC//1l călărimea C// 12 Ul]77 B, 109 E, 110 G, 118 V, *lipseşte* M,P/ Iar B/ înpăratul B,C/ *lipseşte* Dumitraşco-vodă M,P/ *după* vodă *ad.* zicîndu-i B,V, dzicîndu E// 13 Aşa-ți pare P/ *lipseşte* şi P/ *lipseşte* şi ai vrea M/ticăloasă *~E,Vjlipseşte* să fie B,E,G,V//14 *după* tău *ad.* şi ai pofti B/ oi]a*M.PIlipseşte* pe B,C,D,E,G,V,M,P/ pedestrimea B,C/călărimea B,C//15 mai multă est călărimea şi eu M.P//16 ari sta C/ pădurea înprejurul B.C//15-17 *lipseşte* Că sta călărimea... şi privila cum să bat, şi M,P//17 înpăratul B.C//18 nedujduîa B,C, V]ave nădejdi M,P/ vini B,C/răspunsu B/ scrisâsîe B,C/ noaptea *Cj* cum]precum B,D,G,V// 18-20 răspuns pre scrisori ci o triimisăsi Şăremet la viziriul. Iar viziriul răspuns nu-i triimite.ci tot poronce să bată pre moscali M.P//19 s-au pomenit mai sus]mai sus s-au scris E/viziriul *C/după* făcea ai.răspunsu B,C,D,E,G,V//21 112]78 B, 110 E, 111 G, 119 V, 164M, 89 P/Iară întru aceia vremîe B,E,G,V/aceli C/aceavreme D/ vinit-au *Cj* Vinit-au un nouraş chiiar în vreme acee cînd să bătea M,P//

nuoraş can mic şi stropiia de ploae. Şi aveam grijă să nu dea atuncea năvală călărimea, şi or piîarde moscalii focul. Iar moscalii nici să mira şi ne îmbărbăta şi dzicea că mai pre mare ploi să bătea ei cu şfddzii, că avea mantale în spate şi ţinea flintele supt mantale. Şi mai greu era de focul turcescu, decît de cel moschicesc. Şi n-au ţinut mult acel nuoraş, ce ca giumătate de civert de ceas, şi au şi lucit soare, cu mare hierbinteală, cumu-i în luna lui iulie.

113. Moscalii cei din bătae trăgea atuncea mare greu de sete, că n-au obiceaiu, ca turcii, să le care apă cu sacalele. Deci împăratul au poroncit la moldoveni să le care apă cu ploşce, cu fedeleşe, cu poloboace, cu ce or putea. Deci au pornit cu toţii de le căra apă. Vărsa medurile şi vinurile de prin poloboace şi căra apă de ducea la săldaţi. Şi-i scriîa comisarii la izvod şi le da bani cărora căra apă.

i- 365 1H. A doa, mai trăgea greu moscalii că inicercile/ turcilor era mai lungi şi heră mai bune şi bătea mai departe decît flintele moscalilor, Şi inicearii nu s<ă> prea apropiîa

1 *lipseşte* can...de ploae M,P/micu C/ploaie B,C/ aveamjera B,C,E,G,V,M,P/ Şi moldovenii avea grije D/ grije B,C// 2 *după* călărimea *ad.* turcească B,C,D,E,G,V/ or pierde C]să nu piiarză M.P//3 miera C/ şi <şi-i C,D> înbărbăta pre moldoveni B,C,D,E,G,V//3-4 ci încă înbărbăta pre moldoveni zicînd, mai mari ploi era cînd s-au bătut ei M,P/şi le zicea B,E,G,V//4 mari C,V/ei]iei B,C/ şfezii B,C/ *lipseşte* că avea *M.,~PII5lipseşteşi* G/şi ei ţine mantalile în spati şi flintile supt mantali M.P//5-6 Şi mai tari era focul <cel M) şvezăscu decît acest turcescu M.P//6 di cel moschicescuB/ moschicescu *Cj* cel turcescu, decît de focul cel moschicescu *Djlipseşte* Şi M,P// 7 ce numai ca V/ce numai ca giumătate de ceas B,E,G,M,P/şi au şi]şi îndată au M,P// 8 lucit]strălucit B,C,E,G,V/soarele B,C,D,E,G,V,M,P/cu]şi încă cu M,P/ hierbintială B,C/precumu-i în D, precum iaste în E,G,V]fiind M,P// 9 113]79 B, 111 E, 112 G, 120 V, 165 M, *lipseşte* P/cei]cIei B,V/bătaie Cjrăzboiu B,E,G,V/ trăgiîa B/ Moscalii trage mare nevoi de săti M,P//10 n-au]nu ave M,P/ că n-avea obiceai să li care apă ca la turci cu sacalele *Cj* obiceai B/ *după* obiciai *ad.* moscalii V/sacalile B//11 Decii B,C]Şi pentru aceîa M,P/ înpăratul B,C/ au poroncit înpăratul moldovenilor să cari moscalilor M,P// 11-12 să le care apă cu poloboace, cu plosce, cu fedeleşîe <cu fedeleşe, cu ploşce C, cu fedeleşe şi cu ploşce V>, cu ce or putea <cine cu ce vor putea E,G> B,C,E,G,V//12 cu^şi *cuM.Pj 112-13 lipseşte* cu ce or putea... căra apă. M,P/Decii B.C//13 au]s-au B,D,E,G,V/de căra B,E,G/ miedurili B, miedurile C] medul M,P/vinurili B]vinul M,P//14şi]de B,E,G/ de]şi B/de ducea]şi aducea E,G, *lipseşte* M,P/la saldaţi B,C]săldaţilor M.moscalilor P//15 Şi scrie M,P/ comisariul M/ *după* comisarii od.înpărăteşti B,C,G,V/ acelora ce căra apă B,E,V,celora ce căra apă G, acelora cărora căra apă D,şi pentru apă M.P//16 114] 112 E, 113 G, 121 V, 166 *M.lipseşte* B, P/ *lipseşte* A doa...că M,P/inicercele B//17 şi de hier mai bune B,V,şi la hieră mai bune D,şi de her mai bun G, şi de fier mai bune *"Ejlipseşte* heră *Cjlipseste* şi heră... mai departe M.P//18 nu să pre apropiîa B,C//18-3 Şi măcar că enicerii sta diparti de obuzul moschicesc,dar fiindu-le enicercile lungi, agiunge cu focul în moscali.Iar moscalii, din flintele lor, aşa diparti nu pute agiunge M,P//

de moscali şi slobodziîa inicercile, dar moscalii, fiindu-le flintele mai scurte şi mai slabe la hier, nu le slujiia focul de departe, să agiungă focul pe iniceari. Iar de le-ar hi venit lor pre îndemînă să le bat<ă> puşcile departe, ca a turcilor, n-ar hi putut ţinea inicearii, atîta de lungu bătae, sau, de-ar hi dat vrodat<ă> moscalii năvală, încă n-ar fi putut ţinea turcii războiu. Dar ei nu da niciodată năvală la războiu, ce sta numai de să apăra.

115. Aemu venis<ă> moscalii de să apropiîasă de meteredzul turcilor şi de puşci, unde era aşădzate. Prea mult, de era ca o 150 paşi turcii de moscali. Şi era un ghenaral neamţu, anume Vitman. Acesta s-au dus la împăratul şi au început a-1 mustra tare pre împăratul şi-i dzicea: „Ce Iaste aceasta, de umblăm toţi, nişte oameni hămeiţi, şi nu ne căutăm treaba şi orînduiala războiului dup<ă> cumu-1 ştim că să cade? Că eu în multe războae a Neamţului am fost şi ştiu leacul turcilor ce trebuiaşte. Ce-m<i>
f. 365v dă comenda oştii în mîna mea, / că eu în doao, trei ceasuri oi face ce ştiu şi oi curaţi pre turci, de nu i-i vedea pre aicea".

116. Deci împăratul, audzind aşea, i-au dat ucaz ca s<ă> fie toată comenda oştii în sama lui şi să asculte toţi ghenaralii, precum le va poronci el.

2 flinteli C, *lipseşte* E/ *lipseşte* mai *Gj* fier B,C,E,V// 3 pre iniciari B/ li-ar fi <hi C>vinit B,C,V//4 îndămînă B,C,V/ bată B,C// 3-7 *lipseşte* Iar de le-ar hi venit... turcii războiu. M.P//5 ca a turcilor, departe *Gj* fi B,C/ iniclarii B/ inicearii ţinea *Gjj* 6 bătaie Cjrăzboiul B,E,G,V/de ar fi dat vreodată B,C/ moscalii vreodată E/ moscalii năvală vreodată *Gjj* 7 turcii ţinea E,G/ ei]iei B,C,V// 7—8 Moscalii năvală nu da niciodată, ci numai ci-si apăra obuzul M,P// 7 *lipseşte* la războiu B,E,G,V// 9 115]80 B, 113 E, 114 G,' 122 V, 168 M, *lipseşte* P/ AcmujŞi V/ Şi vinisă acum C, *lipseşte* M,P/ vinisă B/ Moscalii s-au apropiat M,P/ apropiîase B/ meteredzuTJobuzul P// 10 *lipseşte* şi de puşci, unde era aşădzate B,E,G,V/ unde *Cj* aşezate *Cj* Pre B//11 de era]de a ii fost *Cj* ca <vreo D> o sută <şi B> cincizăci de paşi B,C,D//10-11 turcilor, undi era şi puşcile ceh mari a turcilor. Numai 150 paşi era pînă la meterez, adică pînă la turci. La împăratul moschicesc era un ghinărar M,P// 11 *după* paşi *ad.* de departe B,E,G,V/ era şi un gheneral B,E,G, V//12 niamţu B,C/ pre anume B,E,G,V/ Vicman B,E,G,V/' înpăratul B,C// 13 tare a-1 mustra V/ înpăratul B.C//12—19. Acela au mers la împăratul şi i-au zis cum că nu-i placi orînduiala războiului, ci să-i de pre toţi supt comanda lui şi el îi va povăţui într-alt chip şi numai în trii ceasuri a curaţi pre turci. Fiindcă el şi în Ţara Nemţască s-au bătut cu turcii şi le ştii rîndul M,P// 14 *după* aceasta *ad.* înpărate B,C,E,G,V/ neşte B,V// *15 lipseşte* treaba şi B,C,E,G,V/ rînduiala C,V/ după B,C// 16 cum îl ştim B,C,V/ ' războaie B,C/ Niamţului B,C// 17 fostjvăzut *Gj* hacul B,C/ Ce-mi C// 18 trii B,C,V// 19 videa B,C/ aicea] turci *Gjj* 20 116] 114 E, 115 G, 123 V, 170 M, *lipseşte* B,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ înpăratul B,C/ aşa B,C/ ocaz /i-au dat ocaz acelui gheneral ca să-i file B, E,G,V//20—22 înpăratul au dat ucaz lui Vieman <Vesman P> ghenarariul (ghinărar P să fii toţi moscalii supt comanda lui şi precum li va poronci, aşa să facă. M,P// 21 să fie *Cj* sama]mîna G/ lui]gheneralului Vitman C//22 gheneralii B,E//

117. Deci cum au luat acel ghenaral comenda în sama lui, au şi pus oamenii lui de au îmbiat împregiurul obuzului, dînd ştirea tuturor slujitorilor cumu-i comenda oştii în mina lui Vitman, să fie toţi gata de năvală. Şi au luat cîte un rînd de săldaţi din coadă şi i-au mai îndesit în fruntea obuzului, unde era bătae, iar în coadă, unde era mai supţiri rîndurile săldaţilor împotrivă pre lingă cară, au mai îngroşat pre denapoia săldaţilor cu moldoveni şi cu cazaci.

Şi aşea era socoteala lui, să facă să s<ă> rumpă moscalii de la un loc, rîndurile cele mai groase, şi să dea năval<ă> asupra meteredzului turcescu şi să-l încungiure, iar rîndurile cele mai supţiri să apere, de ar năvăli asupra carălor niscaiva călărime turcească,

f. 366 118. Deci gătind oaste într-acesta chip, mers-au / la temeiul oştii, unde să bătea. Şi au mers şi împăratul cu dîns să vadză ce-a face. Şi cum au văzut pre un poruşnic moschicescu că îmbla ferindu-s<ă>, l-au şi giunghiat cu şpaga sa. Şi au şi trecut înainte, ca 15 paşi, în fruntea războiului, şi au început a striga să păşească mai iute înainte, să fie gata de năval<ă>, Şi-i îmbărbăta, şi a dzice grănitarilor să înceapă a arunca cumbarale în iniceari.

Deci cum au purces săldaţii a păşi iute înainte, şi grănitarii a slobodzi cumbaralele, atuneea turcii au şi început a îndărăpta şi a întră în meteredzu, iar unii începus<ă> să s-apuce de puşci, să le tragă să fugă.

Atuneea, într-acela ceas ce era numai să dea năvală), l-au şi nemerit o puşcă mare turcească pre acel ghenaral, şi au cădzut mort la pămînt. Şi pre alt ghenaral, anume Volcovschii, totodată l-au nemerit cu o inicearcă prin chept şi au eşit pre supt susioar<ă>, ce n-au murit; mai pe urmă s-au tămăduit. Şi împăratul încă, de multă vărsare de sînge ce vedea atuneea au ameţit de milă şi s-au dus la cortu, de l-au udat împărăteasa cu nişte apă, şi s-au trezvit. Săldaţii atuneea, perindu-le capul, f. 366v s-au părăsit de năvală şi / au mai contenit focul. Dar şi turcii încă au stătut şi s-au lăsat de a mai face năvală.

119. Deci veziriul au poruncit să mai dea inicearii năvală încă 2 ceasuri, şi de or vedea că nu pot face nemic,

1 117]81 B, 124 V, 171 M, *lipseşte* E,G,P/ Decii C/ Iară acel gheneral, cum au luat comenda oştirii în seama lui B,E,G,V/ gheneral C// 1—4 Ghenărariul Vieman (Veisman p) au triimis oaminii lui împregiurul a tot obuzul moschicescu şi au dat ştire tuturor cum că esti toată comanda supt ascultare lui. Ghenărariul Vieman (Veisman P) au dat poronca tuturor să fii gata de năvală M,P// 2 umblat C,D] dat ştire B,E,G/ *ad. marginal* dat G/înpregiurul B,C, pinpregiurul D// 2-4 oamenii lui de au dat ştire, cumu-i comenda oştii în sama gheneralului Vieman şi dînd ştire înpregiurul obuzului tuturor slujitorilor li-au poroncit ca să file gata de năvală V// 3 *lipseşte* slujitorilor G/ cumu-i]precum iaste E.G/4 mînajseama B, sama C,E,G/ luijgheneralului B,C,D,E,G,V/ Vieman B,E,G/ să fiîe B/ gata toţi B,C, E,G/ *lipseşte* Şi M,P/ Luat-au M,P//5 *lipseşte* de M,P saldaţi B,C/ i-au]au E//6 frunte B,C/ unde B,C/ *lipseşte* unde era bătae M,P/ bătaia CJrăzboiul B,E,G,V iară B/ în coadă]coada P/ unde B,C// 7 era rîndurile mai supţiri, rîndurile săldaţilor M,P/ săldaţilor B,C/ înprotiva V, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* împotrivă pre lîngă cară *Cj* pre]pe B// 8 au înplinit rîndurile cu moldoveni M,P/ au mai pus pre lîngă saldaţi moldoveni şi cazaci B,E,G,V/ *lipseşte* pre denapoîa săldaţilor *Cjj* 10 aşîa B, aşa *Cj* socotială B,C/ să B,C// 10-14 *lipsesc'u.Vjj* 11 locu *Cj* celi B/ groas<e> B/'năvală B,C// 12 *lipseşte* şi să-l încungiure B,E,G,V// 13 de ar da năvală *G/l*14 călărime B,C// 15 118] 82 B, 115 E, 116 G, 125 V, 172 M, *lipseşte* P/ Decii B,C]Şi aşa M,P, întru acesta chip C, *lipseşte* M,P/ au mers M,P/ la]cu B,E,G,V// 16 unde *Cj* unde era să să bată M,P/ *lipseşte* Şi M,P/ mersu B, mărsu *Cj* Mers-au M,P /înpăratul B.C//17 dînsu B,C/ ce va facîe B,E,G, ce a face C]ce orînduială va faci M,P/ Iară acel ghenerar, cum au văzut B,E,G,V, Ghenărariul Vieman <Veisman P> au văzut M.P//18 porucinic B,C,V, porucicu E,G/ că umblă B,V, *lipseşte* C,E,G/ ferindu-sâ B,C/ l-au şi] şi îndată l-au M.P//19 junghiat B/ *după* sa *ad.* fiind împăratul de faţă B,C/ trecut de au eşit înnainte B,E,G,V/ înnainte *Cjj* 19-20 Au mai trecut înnainti războiului 15 paşi şi au început M,P/ cincisprăzeci CJcinci, şeasîe B,E,G,V// 20 *după* războiului *ad.* cu şpaga goală în mînă B,E,G,V/ *după* striga *ad.* stupai C,D// 20—1 a strica stupai, să păşască saldaţii mai iute înnainte şi să file gata B,E,G,V//

1 iute]degrabăM,P/ înnainte *Cj* năvală B,C/ inbârbătaC//!—2 Şi inbârbâtapre toţi şi au poroncit granatirilor M,P// 2 zice *Cj* granatirilor B,C,D,E,G,V/ combarele B,C// 3 Decii B,C/ *ad. marginal* purces *Gj* purces]început V/ saldaţii B,C/ mai iute V/ înnainte B,C// 3—4 *lipseşte* Deci cum au purces... atuneea M,P// granatirii B,C,E,G, V, grănitarii D//4 începînd a slobozi combaraleli B,E,G,V/ combaraleli C//4-5 turcii au şi îndărăptat şi au început a intra G//4—6 Iar turcii au şi început a merge în meterez, iar alţii s-au apucat M,P// 6 unii au fost început a să apuca C//5 iară B//6 începusă *Bj* să să apucîe *Bjj* 7 Atuncia B]Şi chiiar M,P/ *lipseşte* numai M,P/ năvală B,C// 8 l-au nimerit un glonţu dintr-o puşcăM,P/ *repetă* pre V/ pre. Vieman <Veisman P> ghenărariul M,P// 9 gheneral B,C/ şi au şi căzut D, şi îndată au căzut M,P/ ŞiJAşijderea şi M,P// 10 *lipseşte* anume P/ Aşijderea şi pre alt gheneral, pre anume Volcovschii şi pre acela totodată B,E,G,V/ *lipseşte* totodată P/ nemeritjlovit B,E,G/ *lipseşte* cu *Cj* prin]în *Gjj* 10—11 l-au nimerit în piiapt un glonţu dintr-o inicearcă şi au eşit glonţul M,P//llchieptB/ au eşit glonţul C,D,G/ susioarăB, sisioară C,V/ supt o sisioară E/ ce]dar M,P/ *după* murit *ad.* acela B,E,G/ ce acela n-au murit V// 12 maijei mai M,P/ pre B,C/ Şi]Iară şi B,E,G,V/ înpăratul B,C// 12-13 Şi văzind împăratul, de mari jali au ameţit M, Şi atunce s-au făcut multă vărsare de sînge; şi văzînd înpăratul, de mare jali au ameţit P/ de atîta multă *Gjj* 13 videa *Bjj* 14 s-au]l-au E,G,P/ la]supt M,P/ cort B,C/ şi udîndu-l cu apă s-au trezit M,P/ înpărătiasa B,C/ neşte ape B,D,E,V// 15 Iar saldaţii B,C,E,G,V/ atuncia *Bjj* 15-16 *lipseşte* Săldaţii...de năvală M,P// 16 de năvală]de a mai da năvală V/ şi după acee au mai contenit focul de îmbe <amîndoaîP> părţile M,P// 16—17 *lipseşte Bar* şi turcii... năvală. M,P// 17 *lipseşte* încă *Gj* facejda *Gj după* năvală *ad.* asupra moscalilor B,E,G,V// 18 119]82 B, 116 E, 117 G, 126 V, 174 M, *corectat* 101 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ viziriul *Cj* au poroncit B,C, au mai poroncit V/ năvală inicearii E/enicerilor să mai dei năvală M,P// 19 doao B,C/ dejdacă M,P/ videa B,C/ nemică B,C//19-2 că n-or pute să biruiască pre moscali, apoi să-i lasă şt să să înto<a>rcă înnapoi, iar pre bugegeni să-i rădici din Bugeac şi să-i treacă M,P//

să-i lasă şi să s-întoarcă înapoi şi să rădice toți bugigenii, să-i treacă Dunărea în c6ia parte. Şi mergînd zapciii inicearilor de-i siliia ca să mai dea năval<ă>, aşijderea şi călărimea turcilor să gătisă să dea şi ei năval<ă>.

Iar inicearii au început a să sfădi cu zapciii lor şi a striga că nu mai pot să dea năvală, că doar de i-i voia veziriului să s<ă> prăpădească toți inicearii. Că nu era mult aemu, di-ar hi năvălit moscalii, cum purcesese, nici un iniceariu nu ar fi rămas. „Ce mai bine să fac<ă>pace, după cumu-i poronca împaratului, că noi am perit mai bine de giumătate, şi cîți ş-am scăpat sintem mai toț rănit, şi noi<nu vom)mai merge".

120. Deci înțelegînd veziriul că gîlcevăscu inicearii, şi moscalii ca nu altă dată au început a să bate, socotit-au şi el pe urmă să nu greşască mai rău. Şi au ales pre Cerchez Mehmet-paşa ibrihorul şi 1-au trimis la împăratul Moscului cu cuvînt de pace. Atuncea au stătut de imbe părțile armele de a să mai batere. /

f. 367 121. Atuncea Şeremet şi ghenărarii moschiceşti şi alți boiari moschiceşti le părea bine, ca doar s-or împăca

1 *după* lasă (lase B> *ad.* pre moscali B.E.G.V/ să B,C/ înnapoi B,C/ pre toți B,E,G,V/ bugegenii B, bugigenii C // 2 triacă B,C/ *lipseşte* Şi mergînd M.P/ Zapcii<i> silie pre eniceri M,P// 3 ca să le mai dea E,G/ *după* năvală *ad.* moscalilor B,C,E, asupra moscalilor G// 3—4 năvală asupra moscalilor; călărime turcească iarăşi să gătisă M,P// 4 să gătiia V/ să mai gătiîa şi iei să mai dea năvală moscalilor B,E,G// *lipseşte* şi ei M,P/ *după* năvală *ad.* moscalilor C,M, asupra moscalilor P// 5 *lipseşte* Iar M,P/ şi striga M şi au început sa striga C,G, şi au început a striga dzicînd E//6 că iei nu mai pot B.E.G/ să mai dea E, să mai dei M,P// 6-9 doar di-i (de P> esti voia viziriului să piiară toți enicerii, de vremi că nu era mult să piiară cu toții la această năvală a moscalilor; că di ar fi ținut mai mult, apoi nici un enicer n-ar fi scăpat M,P// 7 să să prăpădiască B,C/ acum C, *lipseşte* B,E,G/ acum mult D/ de ar hi B, de ar fi C// 8 cum]precum E/ purcesesie B,C/ inicear B/ n-ar fi rămas B,V, poate nu ar fi rămas C// 9 Ce]Iară E/să facă B,C, să să facă M/să face veziriul pace E,G/ cumu-i]cum iaste B,C,D,E,G,V, cum esti şi M,P/ *după* înpăratului *ad.* zicînd inicearii C// 10 înpăratului, dzicînd inicearii că iei au perit mai bine de jumătate şi cîți au scăpat (de n-au perit E,G> B,E,G,V/ noijiei C/am perit pînă acum M,P]au perit C/bine mulți M, mult P/ giumătate, şi şi cîți au scăpat sîntem răniți mai mult de giumătate M,P/ ş-au scăpat sînt C// 11 toți răniți B,C/ şi noi n-om mai merge D, şi iei n-or mai merge B,C,V, şi ei nu vor mai merge E,G, *lipseşte* M,P// 12 120/82 B, 117 E, 118 G, 127, V.177M, *corectat* 120 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ înțălegînd B,C] Văzînd M,P //13 şi cum că moscalii au început a să bați, nu ca altă dată, au socotit şi el *(lipseşte* şi el M> că mai M,P/ nu ca altă dată V/ *după* bate *ad.* şi a da năvală B,E,G// 14 pre B,C/ Şi pentru acee au ales B.C//15 paşia B/ imbrihorul B,C,V, *lipseşte* E,M,P/înpăratul B,C//16 Moscului]moschicescu M,P/ stătutJîncetat M, P/îmbe]amîndoao C,E,G,V,M,P//17 armele B,C, *lipseşte MV/lipseşte* de *Vjlipseste* mai C/batere]bate G,M,P,//18 121]83 B, 118 E, 119 G, 128 V, 179 M, *lipseşte Yjkpseşte* Atuncea M,P/ Şeremet feldmarşal B,E,G,/ghenaralii B,C,E,G,V//18-2 şi toți ghenărarii moschiceşti era bucuroşi de paci, că h să supărasă de cîțiva ani mai nainte, de cînd s-au bătut cu şvezii; şi pentru acee îndemna pre împăratul să facă paci cu turcii M,P// 19 s-ar înpăca B,D,E,V, să vor înpăca C//

cu turcii, că li să supăras<ă> de cîți ani să bătea mai nainte cu şfedzii, şi îndemna pre împăratul să facă pace. Aşijderea şi împărăteasa iarăş îl îndemna să facă pace. Iar ghenărarii cei streini, nemții, nu priimiîa şi dzicea împăratului sa nu facă pacea, că să va căi pe urmă.

Aşijderea şi un dascăl a împăratului, moscal şi acela, nu priimiia pace şi striga în gura mare să nu creadză pre păgîni şi ținea rău şi pre boiarii şi ghenaralii moschiceşti, pentru ce îndeamnă pre împăratul să facă pacea cu păgînii.

Aşijderea şi Dumitraşco-vodă cu boiarii moldoveneşti încă căuta rău şi grăiia şi ei să nu facă pace, dar nu-i mai asculta nime, căci moscalilor tuturor le era voia. Cădzut-au boiarii moldoveni şi ei cu rugăminte la acel dascăl, să stea tare la împăratul să nu facă pacea. Şi sta împăratul în cumpene. Numai nu au putut, că sta împărăteasa vîrtos numai să facă pacea.

122. împăratul moschicesc au ales trei boiari a lui, pe Şefer menistrul şi pre feciorul lui Şeremet şi pre Savva Rogojenschii; şi să temea Sava că-1 vor cunoaşte turcii, că /

f. 367v mai nainte trăisă cu neguțutorie, dar apoi nu l-au cunoscut şi i-au trimis la veziriul.

1 supărase B, supărasă C/ *lipseşte* de B,E// 2 înnainte C, innatnte vreme B,E,G,V/ sfezii B,C/ înpăratul B.C//3 *lipseşte* Aşijderea... pace. G,V/ *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ înpărătiasa B,C/ îl îndemna *(lipseşte* îl B,E,M,P> pre înpăratul B,C, D,E,M,P/ pace B// 4 Iară B, *lipseşte* M,P/ gheneralii B,C/ *lipseşte* cei streini M,P/ nemții B/ *repetă* nu priimiia D/ nu priime să facă paci, zîcînd împăratului M,P// 5 înpăratului B.C/ *lipseşte* să nu facă pacea M,P/ pre B,C/ că mai pre ur(mă> să va căi M,P// 6 al înpăratului B,C// 6-7 *lipseşte* Aşijderea şi... nu priimiia pace M,P// 7 pacea B] să facă pace C/ criazăCjcriază înpăratul B,E,G,V// 8 gheneralii C]şi pre gheneralii B,E,G,V//8-9 *lipseşte* şi ținea rău... pacea cu păginii. M,P// 9 cejeie B,C,V/ îndiamnă B,C/ înpăratul B,C/ pace C// 10 *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ Dumitraşco voevoda şi moldovenii boeri M/ cujşi cu P//11 *lipseşte* încă E,G/ ei]Iei B,C,V/ *după* facă *ad.* înpăratul E,G// 11-14 căuta rău şi nu le păre bini de paci, dar pre dînşii nu-i asculta nimi; că moscalii toți poftie să să (ca să P> facă pace, iar mai ales că sta împărăteasa numai să (să M> facă paci M,P//12 *lipseşte* mai G/căci]pentru că C,E,G, pentru căci *D/după* voia ai.să facă pace C,să facă pace înpăratul B,E,V, să facă înpăratul pace D.G//13 Cădzut-au atuncea B,E/ei]îei B,C,V//14 *după* dascăl ad. să grăiască şi E/inpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* să grăiască G/ pace C//15 înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* de socotita, fiindu-i gîndul în cumpene V/ *după* cumpene *ad.* de socotiîa C,D, de socotiîa cum ar face B,E,G/ n-au putut B/ înpărătiasa B.C//16 *după* facă *ad.* înpăratul G/ pace C// 17 122J83 B, 119 E, 120 G, 129 V, 182 M, 103 P/ înpăratul moschicescu B,C/ pre trii boiari B,C,E,G/ a luijai lui anume C, anume B,E, di ai lui, anumi M,P *lipseşte* G,V// 18 pre B,C/ Şăfer P/ *lipseşte* menistrul G/ *lipseşte* şi M,P/ ficiorul B, C,V]iin fecior a lui M,P/ *lipseşte* pre M// 19 *după* Rogojenschii *ad.* menistrul şi i-au trimis la veziriul B,E,G, *ad.* menistrul V/ Savva C, Sava Rogojenschie E,G// 19-20 *lipseşte* şi să temea... dar apoi nu l-au cunoscut M.P//20 innainte vremie B, innainte vreme C,E,G,V/ *după* trăisă *ad.* în părțile turceşti la Ragughiia B,E,G, în părțile turceşti V/ neguțitoriia B/ *după* neguțitorie *ad.* în părțile turceşti C,D/ cunoscut] cunoaşte A//21 *lipseşte* şi ia-u trimis la veziriul B.E.G/ viziriul *Cjj*

123. Deci mergînd la viziriul, au tăgăduit că nu-i împăratul în obuz; ce îaste înapoi, ce în obuz numai Şeremet Iaste. Şi au cerşut la veziriul, pentru prada ce făcus<ă> tătarii în ţările moschiceşti, să dea turcii Dunărea hotar Moscalului, după cum au venit şi sol, carele l-au trimis Brîncovanul-vodă, cu porunca Porţii, la moscali, anume pe Machidon comisul, precum s-au pomenit mai sus.

124. Iară veziriul au rîs şi au răspuns că atuneea au fost un tîrgu şi aemu iaste altul. „Că tătarii au prădat, că de mult n-au luat cojoace de la voi, precum eraţi tocmit cu dînşîi, de le daţi cîte 30.000 cojoaci pre an, să nu vă prade în ţările voastre. Ce aemu eu voiu să cer de la voi, nu voi de la mine".

125. Atuneea au dzis veziriul să lasă pre Şfed să margă cu pace la ţara lui şi să-i dea ce i-au luat, loc şi cetăţi. Ce moscalii n-au priimit. ca să-i dea înapoi nemic, fără cît să-1 lasă să margă cu pace, cu 30.000 oaste, prin Ţara Leşască. Şi după ce va merge acolo, or sta la pace, fiind şi alţi crai megîiaşi la mijloc să socotească şi să giudece.

1 123j83/B, 120 E, 121 G, 130 V, *lipseşte* M,P/ Decii B,C]ŞiJM,P/ rnergîndjviind M, P/ veziriul B/ au tăgăduit zicînd că împăratul nu esti M,P/ nu-i]nu iaste B,D,E,G,V// 2 înpăratul B,C/ *lipseşte* ce iaste înapoi M,P/ innapoi B;0/ *lipseşte* în obuz M,P/ ca în obuz iaste numai Şeremet feldmarşal *(lipseşte* feldmarşal V> B,E,G,V//3 *după* este *ad.* Cererile moscalilor di la turci M,P/ ŞiJAtuncea B.E.G.V// *lipseşte* Şi au cerşut la veziriul M,P/ viziriul C// 4 ce făcusă B,C] ce au făcut D, ce au făcut-o M,P/ în Ţara Moschicească M,P/ să le dei M,P/ *lipseşte* turcii M,P// 5 *după* hotar *ad.* adică să stăpînească moseahi pînă în Dunăre M,P/ *lipseşte* Moscalului M,P/ vinit B,C/ *lipseşte* şi M,P/ careli C, pre carele D//6 Brîncoveanul B/ poronca B, C//5-7-solla-moscali Machidon comisul, triimis de Brîncovanul, domnul muntenescu, cu poronca Porţii M,P// 7 anume pre Machedon B,C,V/ precum s^au scris mai sus B, precum mai sus s-au scris E,G, *lipseşte* M,P// 9 124] 121 E, 122 G, 131 V, 105 P, *lipseşte* B, M/ Răspunsu] viziriului. Au rîs viziriul şi au zis: atunci M,P/ răspunsu B,C// 10 şi] iară E,G,M,P/ altul]alt tîrg M,P/ *lipseşte* Că M-,P/ au]v-au M,P/ au prădat în ţăr'ili voastre *Cjj* 10-13 fiindcă di mulţi ani nu le-aţi dat cîti 30.000 cojoaci pre an, după cum v-au fost tocmală cu dînşii, numai să nu vă pradi ţara vo<a)stră (ţările voastre P> M,P// 11 tocmiţi B// 12 *lipseşte* cu dînşii G/ triizăci de mii de cojoace B,C; D,E/ să]ca să B,E,G// 13 ţările B,C/ acum B/ vroiu să ceiu eu M,P/ceiu G//.Hiar nu voi B,C,E,G,V,M,P/ *după* mini *ad.* Cererile viziriului <de P> la moscaU M,P// 15 125]84 B, 122 E, 123 G, 132 V, 106 P, *lipseşte* M/ *lipseşte* Atuneea au dzis veziriul M,P/ lase B/ pre craiul <Şfedului C> B,C,D,E,G,V// 15-16 Să lăsaţi pre craiul Şvedului şi pre toţi oştenii lui să me<a>rgă cu paci în ţara lor şi cîti cetăţi si loc i-aţi luat, toati să-i <să le P> întoareiţi innapoi M,P// 16 de *Bj* locu B,C// 17—r. 6 din pag. următoare *lipseşte* Ce moscalii n-au priimit... ce-ar fi făcut. M.P//17 înnapoi B, *lipseşte* V/ *după* innapoi *ad.* ce i-au luat C/ nemică B,C/ fără de cît E,V/ *după* cît *ad.* au priimit B,E,G,V//18 pace B,C/ cu pace la ţara lui D/ triizăci de mii de oaste B,C,E//19 *după* Leşască *ad.* la ţara lui B,E,G,V/ merge C/ acolo, la ţara lui, vor sta la pace C// 20 mijlocu *Cj* socotiască B,C/ judece B,C//

i. 368 Deci veziriul au lăsat să / fie aşea, că nu s<ă> prea siliia nici veziriul pentru Şfed, căci Şfedul că ţinea de fire şi n-au vrut să vie la veziriul, ce el gîndiia că a veni veziriul la dînsul. Nărocul moscalilor că n-au venit Şfedul atuneea de la Tighinea, că n-ar fi scăpat picior de moscali, că el ar fi ştiut ce-ar fi făcut.

126. Cerşut-au pre Dumitraşco-vodă turcii să le-1 dea. Iar moscalii' au dzis că din războiul dintîi nu s<ă> ştiie ce s-au făcut: perit-au, au fugit-au? „Că noi am gîndit c-au venit la voi". Iar veziriul au dzis: „Pentru un ghiaur, ce să ne sfădim noi, nişte împărăţii? Lasă-1, că să va sătura de ce au poftit. Singur, de bunăvoia lui, a veni la noi".

Atuneea împăratul au luat pre Dumitraşco-vodă şi 1-au ascuns într-o botcă a lui, de cele cu 2 roate, de nu-1 ştiia-n-iei.un moldovan; făr<ă> numai Ioan Niculce hatman şi vro 2 copii din cas<ă> îl ştiia. Şi au şădzut acolo ascuns în botcă, pîn' ce-au trecut obozul dincoace de Movila Răbîei,

127. Mai cerşut-au turcii Azacul, şi s-au apucat moscălii sâ-1 dea, cu tot venitul şi hotarul lui.

158 <sic>. Dzis-au turcii să strice" o cetate ce să chiema

1 Decii B,C/ fiîe *Bj* aşa B,C/ să. B;C/'/" 2 pentru craiul <Şfedului B> Şvedului, c& craiul Şvedului s-au ţinut de a firea mîndru B,E,G,V/ să ţinea mîndru de a firea' C/ de a firea mîndru D// 3 să viie B,C/ vini *Cj ad. marginal* ce el gîndiia că a vini veziriul V//3-4 Că va merge veziriul la dînsul să să sfătuiască pentru oaste B,E,G//4 Notocul moscalilor au fost C,D/ vinit C//5 de la Tighinea că ar fi fost mai greu de moscali, poate n-ar fi scăpat D// 4-6 Nărocul moscalilor atuneea au fost că n-aii' vinit craiul Şfedului <Şvedului E,G> la războiu <lui B> de la Tighinea, că poate af- fi fost mai greu de moscali, că el ar fi B.E.G/ Nărocul moscalilor au fost atuneea că ri-au venit craiul Şvedului la războiu de lâ Tighinea, că poate âr fi fost mai greu de moscali V// 5 poate n-ar fi scăpat *Cj* moscal C//6 *lipseşte* că el ar fi ştiut ce ar fi făcut C,V// 7 126] 123 E, 124 G, 133 V, *lipseşte* B,M,P,/ turcii pe Dunîitraşcu-vodă B,E,G/ Să-i dei moscalii pre Dumitraşcu voevoda M,P/să li-1 dea B,C,V//8-18 *lipseşte* Iar moscalii âu dzis... dincoace de Movila Răbîei. M.P//8 nu să ştiie <ştie C,E> B,C,E//10 că au vinit B,C]că âu fugit G/viziriul *Cj* ghiiaur B.C//11 neşte B,V/ înpărăţii B,C//12 sătura el B,E,G/di ele <ce C> au poftit B.C/El singur B,C,E,G,V/ a vini B,C,V//13 *ante* Atuneea: 124 E, 125 *Gj* înpăratul B,C/, înpăratul Moscului *Gj* pe B,V//14 ascunsu B,C/butcă B,C,D,E,G/di cele B,C/doao B.C//15 nici un moldovan]nime din moldoveni *Cj* fără B,C/ Ion Neculce B,C,D,V/hatmanul B,D,E//16 vreo C/doi C, doi, trii B,E/ *lipseşte* şi vro 2 copii... îl stila. V/ *lipseşte* îl ştî'îă B,E,G/ şezut B.C//17ascunsu B,C/ butcă B,C,D,E,G/ pînă ce au B,C/obuzul B,C,D/ obuzul moschicescu de Movila Răbiii în sus B,E,G,V//18 *după* Rîbiiittd. în sus C//19 127 E, 126 G, 135 V, *lipseşte* B,M,P/cetatea Azacul B,D,E,G,V, Azacul cetatea *Cjj* 19-20 Să-i dei moscalii Azacul, cu tot vinitul şi hotarul M,P//20 să-1 dea] că l-or <că-l vor G> da E,G/vinitul B,C/hatarul A// 21 158] 128 C,D, *lipseşte* B,E,G,V,M,P/ *după* turcii *ad.* moscaliilor B,E,G,V/ strice B,C/ cetaate B, cetate C/ chiamă B,E//21-4 Să strici moscalii cetate Troiţa, fiind făcută pre locul turcescu. Iar di ar<a P> mai faci moscalii ace cetati, apoi atunci şi pace să să strici M,P//-

Troița, dzicînd că-i făcută pre hotarul turcesc. Și, măcar / f. 368v că era bună și mare cetate, cu multă cheltuial<ă> făcută, s-au apucat să o strice; iar cînd s-ar mai tocmi vrodată cetate, atuncea și pacea să fie stricată.

159. Cerșut-au și bir să le dea și cheltuială oștii. Ce bir n-au priimit, iar cheltuială 1.000 de pungi s-au apucat că or da.

160. Dzis-au să mai strice și alte pălănci, ce sînt pre marginea hotarului, pre lîngă zaporojeni și la pragurile Niprului: Camen Zaton și altele, și s-au apucat că le-or strica.

161. Mai dzis-au și pentru Ucraina, dincoace de Nipru, că au luat-o din hotarul leșilor, să o dea să o ție iar leșii; și au priimit moscalii să s<ă> rădice, să fie iar leșască.

162. Mai cerșut-au veziriul și toate armele să le dea moscalii. Deci Șefer au răspuns că acest lucru nu pot să-1 facă, căci leșii le sint nepriîateni, și vor să margă prin țara lor, și fără arme nu pot să margă, făr<ă> cît, pe cîte arme" au ei în obuz, atîte le-or plini în Azac. Și așea li-au dat.

163. Tocmitu-s-au și pentru oaste din Brăila, să iasă

1 *după* dzîcînd *ad.* turcii B,E,G,V/ că-i]câ iaste E,G/ pe B/ turcescu B,C/ măcarî B,C// 2-3 era cetatea bună și cu multă cheltuială făcută, s-au apucat moscalii că or strica-o B,E,G,V// 2 cetatea *Cj* cu]și cu *Cj* cheltuială C//3 s-au apucat moscalii că or strica-o C// s-ari *CJ* s-ari tocmi și s-ari drege vreodată D//3-4 s-ari mai drege cetatea să o tocmască vreodată, atuncea G/ vreodată cetatea B,C// 4 pace *Cj* fiie B// 5 159] 129 C,D, 126 E, 127 G, 136 V, *lipsește* B,M,P/ Cerșut-au turcii *B/ dupăbir ad.* turcu moscalilor B,E,G,V/ *după* dea *ad.* moscalii D/ cheltuiala *Cjj* 5-7 Moscalii să de bir turcilor și să li întoarcă și cheltuiala oștii M,P// 6 n-au priimit moscalii să dea, iar cheltuiala oștii o miie < 1.000 C> de pungi de bani B,C,D,E,G,V// 8 160] 130 C,D, 137 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ Dzis-au turcii B,C,E,G,V/ *repetă* și *Ej după* pălănci *ad.* cetățui B,C,G,V, cetăți E// 8-11 Să strici moscalii pălăncile ci sînt pre margine hotaruhi și la pragurile Niprului M,P// 9 zaporojeni *~B,CjjlQ după* Niprului *ad.* anume B,C,E,G,V/ alteli *Cj după* apucat *ad.* moscalii B,C,E,G,V/ le vor strica E// 12 161] 131 C,D, 128 G, 138 V, *lipsește* B,E,M,P/ *după* dzis-au *ad.* turcii B, E,G,V/ Ocraina dincoaci B// 12-13 Ucraina că au luaot-o moscalii din hotarul leșilor pre dincoaci de Nipru, să o dea *Gjj* 12-14 Moscalii să întoarcă leșilor Ocraina, ci esti dincoaci di Nipru, fiindcă au luat-o moscalii din hotarul leșilor M,P// 13 *după* luat-o *ad.* moscalii B,E,V/ să o țiîe B]să o stăpîniască E// 14 să B,C/ să file B] să fie Ucraina E,V/ iară B,V// 15 162] 132 C,D, 129 G, 139 V, *lipsește* B,E,M,P/ armele B.C//15-16 Moscalii din obuz să ni dei toati armile lor M,P// 16 *după* moscalii ad. cîte or fi la dînșii B,E,G,V/ Decii B,C/ răspunsu B,C/ căci] pentru că E,G, pentru căci că D// 16-19 *lipsește* Deci Șefer... așea li-au dat M,P// 17 le sînt B/ nepriîatini *Cjj* 18fărădeB,D,E,G,V/ arme B,C/fără cît C, fără de cît D, fără cît numai B, fără de cît numai E.G//19 arme B,C/ ei] iei B,V/ atîtea *CJ* le-or plini la anul în cetate *(lipsește* în cetate V> în Azacu. Și așa li-au dat mai pre urmă (la anul G> B,E,G,V// 20 163] 133 C,D, 130 G, 140 V, *'lipsește* B,E,M,P/ din cetatea Brăila B, G, ce era în cetate în Brăila E// 20-1 Oaste moschicească din Brăila să iasă și să meargă cu paci M,P//

și să margă cu pace. Atuncea au oblicit moscalii c-au fost / f. 369 luat moscalii, cei cu Toma, Brăila.

164. Mai dzis-au veziriul, de or hi întrat și în Crîm oști moschicești, să ias<ă>, că nici veziriul nu știîa ce or hi făcut.

165. Acestea toate au priimit moscalii să dea turcilor și altele multe, carele nu le poate înșira condeiul mieu.

Și au dat moscalii zălog la turci pre Șefer și pre feciorul lui Șeremet, pîn' s-or plini acestea toate. Și așea să audziîa să hie dat și veziriului 800 pungi bani gata.

Și au stătut obuzul pre loc 3 dzili închis, pîn' s-au așădzat toate acestea. Și apoi au mers solii în ordiia turcească, și obuzul moschicescu s-au pornit în Sus pre Prut și cu ceauș, să nu-i învăluiască nime.

1 *după* oblicit *ad.* au știut *Cj* oblicit] aflat *Gj* că au B,C//4-2 *lipsește* Atuncea au oblicit... Brăila. M,P// 2 moscalii]ceialalti mosacli V/ cu Rent gheneral și cu Toma spătariul cetatea Brăila B,E,G,V/ cetatea Brăila D// 3 164] 134 C,D, 141 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ fi *Cj lipsește* întrat *Gjj* 3-5 Di or fi întrat oști moschicești în Crîm să iasă și să să ducă în <la P> țara lor M,P// 4 iasă B, C/ or fi B,C/ *după* țara lor *ad.* Răspunsul (Răspunsurile P> solilor moschicești. Pre craiul șvezăscu (și P> cu toți ai lui și cu 30.000 oști îl vor lăsa (îi vor lăsa și cu 30.000 oști) să margă în țara lui, prin Țara Leșască. Iar cetățile și locul aemu nu-i vor întoarci, ci dacă a mergi craiul șvezăscu la țara lui, atunci om (vom P> sta la paci, fiind și alți crai megieși la mijloc să socotească și să giudeci și ci a fi cu dreptul i să va întoarce. Dumitrașco voevoda încă din războiul (cel P> dintîiu nu să știi ci s-au făcut: perit-au, au fugit-au (au fugit P>? Azacul cu tot vinitul și hotarul îl vor da turcilor (îl vor întoarce lor P>. Cetate Troița, măcar că era făcută cu mari cheltuială, dar or strica-o și or răsipi-o și niciodată (nici odinioară P> n-or mai faci-o. Bir moscalii turcilor nu vor da. iar cheltuiala oștii turcești, 1.000 pungi bani vor da (da-o P> turcilor. Pălăncile ci sînt pe margine hotarului și la pragurile Niprului le vor strica. Ucraina or da-o moscalii leșilor, supt a lor stăpîniri. Armile din obuz nu li vor da, că leșii sînt nepriieteni moscalilor și fără de arme nu vor pute treci prin Țara Leșască, fără cît, cîti armi au în obuz, pre atîte (toate P> li vor înplini în Azac. Oaste moschicească va eși din Brăila. Di vor fi întrat oști moschicești în Crîm, toati vor eși M.P// 6 165]85 B, 135 C, D, 131 G, 142 V, 108 P, *lipsește* E,M/ Aceste B,C/ toate s-au apucat moscalii să (le P> împlinească turcilor M, P// 7 alteli C/ care C/ nu să pot toate înșira (înșira toate C> cu condeiul (condeiul C> mieu *(lipsește* mieu C,V> B,C,E,V/ *lipsește* și altele... condeiul mieu M,P// 8 și zălog B,E!G,V/ ficiorul B,C// 8-9 la turci, pînă să vor împlini acești toati, pre Șăfer și pre ficiorul lui Șârămet M,P// 9 Șeremet feldmarșal B,E,G/ să vor plini B,V/ aceste B,C,V/ așa B,C// 9-10 *lipsește* Și așea... bani gata. M,P//10 *după* auziîa (audziîa B> *ad.* atuncea B,C,E,G,V/ hie]fiie B, fie C, fie fost V/ *după* dat *ad.* moscalii B,E,G,V/ opt sute B,C/ de pungi de bani C,B,D,E,G,V/ *lipsește* gata B,E,G,V// 11 *lipsește* Și M,P / Stătut-au obuzul (închis M> trii zili pînă M,P/ trii zile B,C/ *lipsește* închis C/ pînă B,C// 12 așezat aceste B,C/ acești toati M,P/ mersu B,C/ solii moschicești *Gj* urdiia E// 12-14 *lipsește* Și apoi... să nu-i învăluiască nime. M,P//

166. Atuncea, de cum era leşinată oaste, încă şi mai iău leşinas<ă>, fiind închişi atîte dzile. Că mai nainte, de nu avea pită, avea carne, că le ducem ciredzi de vite multe iar după ce s-au închis, au luat cireMzile turcii, şi nu avea nici carne, nici pită. Şi caii încă hămnisisă. Veniia turcii aproape de obuz şi le arunca piită.

Caii să balega tot apă, că altă n-avea ce baliga Şi dup<ă> ce s-au pornit obuzul, mulţi moscali fugiia la turci i. 369 de foame. Aşea să audziîa / atunce, să fie perit moscali, cu la bătae cu tot, ca 30.000, iar turci să fie perit 120.000, pe număr.

167. Aşea socotescu că, de ar fi fost moscalii toţi, strînsă toate obuzurile la un loc, să nu-i fi fost răschirat cînd s-au pornit întîiu asupra turcilor, poate ar fi biruit pre turci.

168. Aşijderea şi turcii, după ce i-au zăbovit cu pacea pre moscali, să nu hie ţinut pace, ar <fi> bătut pre moscali, precum flămîndzis<ă> şi ei şi caii. Numai ce vom să dzicem, voia lui Dumnedzeu au fost, de nici moscalilor nu le-au dat Dumnedzeu chivernisala ca să biruiască pe turci. Aşijderea şi turcilor le-au luat Dumnedzeu mintea, de nu

1 166] 136 C,D, 143 V, *lipseşte* B,E,G,M,P/ oastea C, oaste moschicească B,D,E,G, V// 1-5 Mari nevoi au avut oasti moschicească întru aceli trii zile, fiind închişi, că nu ave nici pîini, nici carni M,P// 2 leşinase B/atîtea C]de atîte G/ înnainte C, înnainte vreme B,E,G,V// 3 carne B,C/ că< le C,D> ducea moldovenii cirezi B,C,D,E,G, V// 4 *după* închis *ad.* obuzul B, C,E,G,V/ cirezile B,C// 5 încă le hămnesisie V, încă <le M> era hemesiţi M,P/ hămnesisie B, hămesisă C/ Şi viniîa B,C,E,G,V// 6 pre aproape M,P/ pită moscalilor B,E,G,V]piini presti parcani M,P// 7 Iar caii B,E, G,V/ nu avea *Cj* balega C//7-9 *lipseşte* Caii să balega... de foame. M,P// 8 după B,C/ *după* obuzul *ad.* moschicescu *Cjj* 9 foame *Bj* Şi aşa B,C, Şi aşîa E,G, V//9-11 Spun •că la toati războ(a>ili aceli ar fi perit moscali 30!000, iar turci pre număr au perit 120.000 M,P/ atuncea B,C/ să fiie *Bjj* 10 bătaie C]războiu B,E,G,V/ triizăci de mii B,C/ să file B/o sută şi doaozăci de mii *Bjj* 12 167] 137 C,D, 144 V, 184 M, 109 P, *lipseşte* B,E,G/ Şi asia să socotiîa B,E,G, Aşa să socotita atunce B/ *lipseşte* toţi B,E strînşi *Bjj* 12-13 însă de ar fi fost moscalii toate obuzurili strînsă la un locti, să nu-i fiie răşchirat V// 13 toate obuzurile strînsă la un locu, să nu-i fiie răschirat într-atîte părţi cînd s-au pornit B,E,G/ locu *Cj* fi]fie *Cjj* 12-3 Turcii au dat moscalilor un turc ceauş să nu-i învăluiască nici <nime P> la drum. împăratul, înţălegînd că cer turcii pre Dumitraşcu voevoda l-au luat şi l-au ascuns într-o butcă a lui di celi cu doao roati şi nu-1 ştie moldovenii undi esti, fără decît hatmanul Ioan Neculce şi doi copii ai lui din Casă M.P// 14 întîi B,C/ biruifjbătut E,G// 16 168] 138 C,D, 133 G, 145 V, *lipseşte* B,E/ i-au zăbăvit C, au zăbăvit B,E,G,V// 16-17 pre moscali cu pacea 3 zile, să nu *Gjj* 17 *după* moscali *ad.* trii zile B,E,V,/ hie]fie B,C/ pacea B,C/ ar fi bătut D, poate ar fi bătut B,C,E,G,V// 18 flămînzise B, *Cj* ei]Iei B,V/ caii lor B,C,E,G/ *lipseşte* ce vom să dzicem B.E.G.V// 20 de nu li-au dat Dumnezeu chivernisala nici moscalilor ca să biruiască pre turci *Gj* li-au B, *Cj* *lipseşte* Dumnedzeu D,V/ pre B,C// 21 li-au B.C//

s-au prăpădit moscalii de tot. Nu bat cei mulţi pre cei puţini, nici cei puţini pre cei mulţi, ce numa cum va Dumnedzeu.

169. Deci au purces moscalii pre Prut în sus şi au mers pîn-în sară şi noapte pîn' la miazănoapte, tot cu tabără legată. Şi cînd au stătut să odihnească, pe care unde i-au apucat vremea, aşea au stătut cu caii înhămaţi, tot la un loc, pîn-în dzuă. Apoi iar au început a merge pîn' la vro 2 ceasuri. Apoi au început a rădica părcanile, şi a eşi oaste cea slobodă afară, şi au început a-ş adăpa caii şi a mulţănn / i. 370 lui Dumnedzeu că au eşit din părcane, mai tare decît c-au scăpat de la turci.

Şi au purces pe cîmpu pedestrimea, pe de laturea obuzului. Atuncea eşiîa tătarî di prin păduri, bulucuri cu vite, cu robi. Deci moldovenii să slobodzila la tătarî, ca să scoat<ă> robii, iar <tătarîi> îi lua în goană, de-i gonila pîn-în obuz, de-i tăia. Că era caii moldovenilor leşinaţi, de-ş da în cap.

170. Atuncea Şeremet au poroncit moldovenilor să dea pace tătarilor,'să nu s<ă> bată cu dînşii; că ei au făcut pace, şi nu le-or da agiutor, şi or petrece rău cine să va mai bate cu tătarîi.

1 de tot]cu totul *Gj* Ce să dzicem: nu bat E/ pe *Bjj* 2 *lipseşte* ce *Gj* numai B,C// 4 169]86 B, 139 C, D, 134 G, 146 V, 186 M, 110 P, *lipseşte* E/ Decii B,C, *lipseşte* M, *Vj* mărsu B, mersu *Cjj* 4-5 Mosiaiii şi cu tot obuzul au purces pre Prut în sus şi au mersu pînă în sară si de cu sară pînă la miiazănoapti <şi P> tot M,P// 5 pînă[1-2] B, *Cj* noaptea B.C/ mi'iazănoaptea *Cj* tabăra *Cjj* 6 <ca G> să să odihniască B,C,G,V/ care pre unde B, carii pre unde E.G.V/ pre carii unde *Cjj* 6-8 Şi aşa cu caii înhămaţi au mas, carii undi l-au apucat vreme. Şi făcîndu-să zio, iarăş au purces pînă la doao ceasuri'din zi. M,P// 7 vremîa B, vreme *Cj* aşîa B, aşa *Cj* caiii *Bjj* 8 locu pînă B,C/. zio B, zioă *Cj* *lipseşte* iar D/ merge *Cj* pînă la o vreme, pîn'la vreo doao ce<a>suri de zi *Gj* pînă la vreo doao ceasuri de zi B,C,E,V// 9 Apoi au rădicat părcanele şi au început a iesi V/ părcanele şi au început a eşi B,C,E,G/ oastea *Cjj* 10 *după* afară *ad.* din părcane E/ *lipseşte* au început M,P/ caiii *Bj* şi au mulţămit G]mulţămmd M,P/ Dumnedzău *Bjj* 11-12 lui Dumnezău că au scăpat de turci şi de parcaţii M,P/ *lipseşte* că au eşit... de la turci. V/ *lipseşte* mai tare... la turci. B,E,G// 12 că au *Cj* de *Cjj* 13 Pedestrime au purces pre cîmpu alături cu obuzul M,P/ pre[1 2] B, pre[1] *Cj* *lipseşte* pe de laturea *Cjj* 14 Atuncîa B, *lipseşte* M,P tătarîi *Bj* Tătarîi eşiîa M.P/ de B *Cjj* 15 si cu robi *Gj* cu robi si cu viti M,P/ Decii B,C, *lipseşteU.Bjlipseşte* caM.P// 16 să scoată C, sâ-ş scoată B',E,G,V/ iar tătarîi D/' iară <iar C> tătarîi îi luoa în goană B,C// 16-17 iar tătarîi îi goiiie şi-i tâe M,P// 17 pînă B,C/ *lipseşte* în obuz *Bj* de-i]îi *B'J* pînă la obuz şi pre carii îi agiungea îi tăiîa E,G/ leşinaţi *Bjj* 17-18 *lipseşte* Că era... în cap. M,P//19 170] 140 C,D, 136 G, 147 V, 189 M, *lipseşte* B,E,P/ *lipseşte* Atuncea M,P/Seremet feldmarşal B,D,E,G/ să le dea B.E.G.V// 20 pace *B.Cj* să nu să bată cu 'dînsii B, *lipseşte* M,P/ei]îei *Bjj* 21 pace B,C/ *după* pace *ad.* cu turcii, că <si P> apoi n-a fi bini de dînsii M,P/şi]că G, *lipseşte* E//21-r. 7 din p. urm. *lipseşte* şi nu le-or da agiutor... un om mare ca acela M.PI//21 le vor da agiutoriu C/pitrece B,C/cine]ceiia ce E,G/ *lipseşte* mai V//

Deci moldovenii au început a striga şi a-1 blăstăma, cum n-or merge ei să s<ă> bată, că ei îş văd părinții şl fămeile şi feciorii lor robi la tătari, de 'audziîa Şeremet cu urechile cumu-1 blăstăma. Iar el le dzicea să nu bage sam<ă>, că-i va scoate împăratul, şi care va merge cu dînşii le va da împăratul moşii la Moscu. Şi nu-i era şi ruşine a grăi ce nu i să cădea', un om mare ca acela!

171. Atuneea mergînd cîțva moldoveni depărcior înaintea obuzului, s-au tîlnit cu vro 100 de tătari viind cu cîțva robi de la Iaşi. Şi le era caii obosit şi a lor. Deci

f. 370 lovindu-i moldovenii făr<ă> veste / în gura Jijiei, i-au tăiat pe țătarî, mai pre toți, şi au dat şi în Prut, de s-au înecat. Şi au scos acei robi toți.

Şi într-acei robi s-au fost tîmplat de robis<ă> şi pe un căpitan, atuneea purces din Iaşi, anume Tudosie'Ciohoranul. Şi acela au spus atuneea că altă oaste, fără acei tătari, la Iaşi n-au mărs. Atuneea audzind, toți s-au învoîaşat şi, spuind lui Dumitraşco-vodă, au dat' laudă lui Dumnedzeu.

I Decii B,C/ *după* blăstăma *ad.* şi dzicia B,G,V, dzicînd C,D, pre Şeremet şi dzicea E/7 2 merge C/eP^Jîei B,C,V/ *după* bată *ad.* cu tătarii *Cjj* 3 fimeile *Cj* şi pre ficiorii *Cjj* 2-4 că iei îş văd unii părinții, alții frații şi fimeile lor şi ficiorii lor robi la tătari .şi-1 blăstăma pre Şeremet feldmarşal de-i auziîa (Şeremet G>cu urechile B,E,G/ că *iei* îş văd frații, alții pe ficiorii lor robi la tătari şi-1 blăstăma pre Şeremet, de-i audziîa Şeremet cu urechile lui cum îl blăstăma V// 3 *ad. marginal* lor D/ de]de-i *Cj* .*după* urechile *ad.* marginal Şeremet *Bj* cum îl blăstăma B,C// 5 seamă B, samă *Cj* înpăratul B,C/ carii C,V/ vor merge C,D,G,V// 6 înpăratul B,C/ *lipseşte* si B,E, •G,V// 7 ce nu i să cădea]minciuni G/ nu să cădea E// 8 171]87 B, 141 C, D137 G, 148 *V,* 190 M, *lipseşte* E, P/ *lipseşte* Atuneea M,P/ mergea B,C/ cîțiva B,C/ depărtişor iB,C,D,E// 9 înnainte B, înnaintea C/ obuzului moschicescu şi acie s-au întîlnit «u cîțva tătari, viind de la Eşi cu robi M,P/ s-au tîlnit[s-a'u tîmplat de s-au tîlnit D/ cu vreo sută B,C// 10 cîțiva B,C/ de la]despre B,E,G/ *lipseşte* Si le .era... şi a lor. M,P/ caiii *Bj* obosiți B, obosiți, stătuți *Cj lipseşte* şi a lor V/ Decii B,C, *lipseşte* M,P// 11-13 Năvălit-au moldovenii asupra tătarilor'şi fără di vesti tocma în gura Jijiii şi i-au tăiat mai pre toți şi au dat M,P// 1 i fără de veste B,C,D,E,G/ Jijiii B,C/ i-au]şi i-au *Gjj* 12 pre B,C/ *după* dat *ad.* dintr-înşii unii B,G, au dat unii dintru dînşii E, *ad.* tătarii D/au dat dintr-înşii unii şi în Prut, vrînd să triacă, s-au înnecat. V// 13 înnecat *B.Cj* Şi au scos pre acîei robi pre toti de la acîei tătari B,E,G,V/ Şi au scos (moldovenii D> pre acei robi pre toți C,D// 13-15 Şi au scos pre toți robii acie, întru cari era şi căpitanul Tudosii Ciohoireanul M,P// 14 Şijlar B,E,G,V/ într-acîei B, între acei *Cj* s-au tîmplat *Gj* de robisă C]de au fost robit B,E,G,V/ pre B,C/ pre anume B,C,E,G,// 15 căpitan, anume Tudosie Ciohoranul, atuneea fiind purces din Iaşi V// 16 Şi a.cel căpitan B,E,G,V/ spus moldovenilor şi lui Dumitraşcu voevoda că alți tătari n-au mai fost în Eşi, ci numai aceşti ci i-ați tăiat M,P/ fără de acei B,C,D,E,G// 17 mărsu B, mersu *Cjj* 18 învoioşat B,C// 18-19 Atunci s-au mai 4nvoeşat (şi M> moldovenii şi au dat slavă lui Dumnezău M,P// 18 *ad.* •*marginal* dat *Bjj*

172. Atuneea toț moldovenii au purces în răsipă, carii cum putea, pre la bejeniile <lor>. Atuneea şi moscalii au dat lui Dumitraşco-vodă 200 de moscali, de s-au dus în Iaşi, ca să-ş apuce doamna, să iasă înaintea moscalilor, mai sus, pre Prut.

173. Dumitraşco-vodă, sosind în Iaşi, au odihnit 2 dzile pîn' s-au gătit, neavînd nici unele de cele ce trebuie, nici avea cu cine, că-ş căuta oamenii atunce cineş nevoe sa, de fugia.

Atunce era şi cîțva turci balgii în Iaşi, şi mulți moldoveni din cei ce jăcuis<ă> pe turci îndemna pe Dumitraşco-vodă ca să-i tae şi pre aceia ce mai rămăsese şi era la închisoare, dzicînd că, de or scăpa turcii aceia, ei n-au putere să trăiască în țară, că turcii ştiu tot cine ce au jăcuit.

174. Ce Dumitraşco-vodă n-au priimit acel lucru

f. 371 să-1 facă, / ca să-i tae, ce-au socotit că, măcar că sint păgîni, dar ei nu sint vinovați, că sînt neguțitori şi le agiunge lor cît i-au jăcuit, de i-au rămas săraci, şi cîtă pediapsă de foame au tras la închisoare. A doa, iar au mai socotit că, de-i va tăia pre balgii, el apoi nu va avea cu cine va merge la Moscu. Că slujitorii şi jacaşii cari-i jăcuis<ă>

1 172]88 B, 142 C D, 148 G, 149 V, 112 P, *lipseşte E.Mjlipseşte* Atuneea toț M,P/ toți B,C/în]întru *Cjj* 2 cum]încotro M,P/ băjănii M,P/ lor C,D,E,G,V/ Atuneea şi moscalii]împăratul M,P// 3 doao sute de draguni moscali B,E,G,V/ doao sute *Cj lipseşte* de M,P/ de s-au dus]să margă M,P// 4 în]la M,P/ *lipseşte* ca M,P/ apuce BJ ia M P/ si să iasă B,D,E,G,V, si să li iasă M,P/ înnainte B, înnaintea *Cjlipseşte* moscalilor M,P// 5 *lipseşte* mai sus B,E,V// 6 173]143C,D, 127 E, 139 G, 150 V, 192. M, *lipseşte* B,P/ doao B,C// 6-7 Sosit-au Dumitraşcu voevoda la Eşi şi au zăbăvit doao zil'i de s-au gătit M,P// 7 pînă B,C/ nici de unele cele ce-i trebuia B,E,G,V/ nici de D/ uneli din *Cj* ce]ce-i C,D// 8 nici avea cu cine]şi nici camini nu-şi găsie M,P că îs căuta *Bj* atuneea B,C, *lipseşte* D// 9 nevoia B,C/ fugiia B,C// 8-9_că atunce îs căuta cinişi de capul său. M,P// 10 Atuneea B,C/ cîțiva *Bjj* 10-11 In Eşi era închişi (şi P> cîțva turci balgii, iar moldovenii (cie M> ci jăcuisă pre balgii, îndemna pre Dumitraşcu voevoda M.P//11 cerjeiei B,V/jecuisă BJecuis C/pre B,C// 12 ca să-i taîe B,C,V]să poroncească să-i tai *M.Pjlipseşte şi* pre aceia... la închisoare-P/ rămăsesîe B,C/închisoare B.C//12-16 *lipseşte* şi pre aceia... ce-au socotit M// 13. *după* dzicînd *ad.* moldovenii acei ce-i jecuise B,E,G,V/ de vor scăpa B,G,P/ei] iei B, apoi ei P/ n-au putere B,C]nu pot P//14 *după* țară *ad.* în Moldova D/ fiindcă balgii aciîa stiu tot cine ce au jăcuit P/ jecuit B.C//15 174] 144 C,D, 151 V, *lipseşte* B,E,G,M,P/ Ce]Iar B,E,G,V/ aceasta n-au priimit P// 16 să facă E/ *lipseşte să-t* facă... ce-au socotit P/ *după* taie *ad.* pre turci B,C,E,G,V/ ce au B,C/ că]zîcînd că M,P// 16-17 sînt B,C/ei]îei B,C// 16-18 dar vinovați nu sînt, fiind neguțitori *şi* din destul (li M>esti că i-au jăcuit şi (că P> au rămas săraci M.P//18 jecutt B,C/ i-au]au B,C,D,E,V/cîte pedepsi *Bjj* 19 pediapsă au tras de foame D/de]şi M,P/închisoare *Bj* iarăs B,D,E,G,V//20 de-i]de G/pre turcii balgii D,E,G/ apoi el B,E,G,V// 19-3 *lipseşte* A doa...aii scăpat de moarte. M.P//21 cu cine merge B,E,G,V/merge *Cj* jecuisă B, jecuis(ă) *Cjj*

pre acei balgii n-or merge cu dîns şi or rămînea toţi în ţară. Deci cu acest sfat, au poate-fi nărocireâ lor, au scăpat de moarte.

Şi purcedzînd din Iaşi, au trecut Jijie pre la Popricani şi s-au tîlnit la Prut, la Zagarancea, den ceasta parte, cu obuzul moschicescu.

175. Domnif-au Dumitraşco-vodă ţara numai 9 luni, în anul 7218<= 1710); şi au eşit din Iaşi iulie în <16 dzile), iar moscalii au făcut războiul atunce la Stănileşti în iulie <11 dzile).

Deci de la Prut au purces în sus de<n)preună cu moscalii şi au trecut Prutul pre la Ştefăneşti în ceia parte. Şi de acolo am mărsu drept la Movilău, la Nistru.

Deci cîţi boiari şi alţii mai de gios, din moldoveni, ce-au eşit cu Dumitraşco-vodă din Iaşi şi au purces cu obuzul, audziîa c-au ertat turcii pre cei greşiţi. Dar nu mai putea să s-întoarcă înapoi sau să fugă într-altă parte
37i din obuz, căci că prăda donţii şi /cazacii lui Medhoroţschii şi a lui Tanţschii pre cine găsiîa în laturi de obuz, de-i lăsa numai cu sufletele. Ce nu avea putinţă să s<ă> ducă într-altă parte, ce li-au căutat numai să să ţie cu obuzul, cu Dumitraşco-vodă, Că, cînd au venit împărăţiîa, avea ucaz oaste de nu strica nimărui nemic, iar la întors strica tot ce găsiîa.

176. Sosind obuzul la Movilău, la Nistru, să luas<ă>

1 acei turci balgii D/ acei turci balgii n-ar fi mărsu <ni;i unul E> cu dînsu, ce ar fi rămas toţi B,E,G,V/ dînsu C// 2 Decii B,C/poate fi şi V/norocirea *Cjj A* purcezind *B.Cjdupă* Iaşi *ad.* Dumitraşco-vodă B,C,D,E,G,V/Jijiîa B,C/ pe B//4-6 Dumitraşcu voevoda au purces din Eşi şi au trecut Jijie la Popricani. Şi sosind la Zagarance s-au întîlnit cu obuzul moschicescu M,P// 5 Zagarancîa B,V/ din ceasta parte de PrutC, *lipseşte B,B,Gjj6* obuzul cel mare moschicescu B.E.G//7 175J89 B, 145 C,D, 128 E, 140 G, 152 V, 195 *Molipseşte* P/ voevoda M/ ţaraJŢara Moldovii B,C,D,E,G,V, *lipseşte* numai P/noao B,C//8 în anul di la zidire 7218, iar di la Hristos 1700 < 1711 P> ; 'iar din Eşi au purces<eşit P> în luna lui iuliiM.P/ 7219 B,C,D,E,V/zile B,D,E,G,V// 9 *lipseşte* iar moscalii... Ia Stănileşti în iulie M,P/ războiu B/atuncea B,C/ Stănileşti B/ în luna lui iulie în B,V, în luna lui iulie în zece zile E,G/iulie în C,D/ de zile B, zile D,V//11 Decii B,C/ Dumitraşcu voevoda împreună cu moscalii au purces în sus *şiM,Pj dupăPratad.* Dumitraşco-vodă B,E,G,V/dinpreună B,C, înpreună G/ dinpreună cu moscalii în sus şi D//12 *lipseşte* pre M,P/ pre la Ştefăneşti, Prutul B,E,G,V/ *după* Ştefăneşti *ad.* iulie *în (loc gol)* zile D/ *lipseşte* în ceia parte M.P//13 Şijlar M,P/ am]au B,C,D|E,G,V,M,P/ la Nistru, la Movilău M,P// 14 Decii B,C// 15 ce au B,C//14-24 *lipsesc* M,P//16 *după* obuzul *ad.* moschicescu B,E,G,V/ că au ertat B,C//17 să B,C/ înnapoi B,C/căci că]pentru că E,G//18-19 lui"]polcovnicului B,C,D,E,G, V// 19 Mirhorodschi B, Mirhorodschii C,D,E,V, Merhorodschie *Gj* cinejeei ce-i D/ de] din B,D,E,V// 20 sufletile B,C/ să B,C// 21 ţiîe B/ cu obuzuljde obuz V// 22 CăjPentru că E,G/ vinit B,C/ înpărăţiia B,C/ *după* înpărăţiîa *ad.* în Moldova B,E,G// 23 ocaz B,V/ oastea *Cj* nemărui B,C/ nemică B, nimica *Cjj* 24 întorsu B,C// 25 176]90 B,146C,D, 129 E, 141 G, 153 V, 197 M, 113 *P/lipseşte* la Nistru M,P/s-au luat M,P//

nişte tătarî, ca vro 200 în urma obuzului. Pe cine găsiîa, tot lua. Şi au dat preste dînşii Ivaneţschii polcovnicul şi cu Tanţschii, cu slujitorii lor moldoveni, ce era la stiag. Şi i-au tăiat pe tătarî şi au prins şi vii vro cinci, şease şi i-au dus la împăratul. Şi au pus de i-au spîndzurat în malul Nistrului, încălţaţi, îmbrăcaţi.

177. Iară după ce-au trecut moscalii Nistrul, au scris împăratul Moscului la turci că, de n-or porni pre craiul Şfedului pîn-în 12 dzi<e> şi l-or ţinea acolo la Tighinea, el încă a strica, pacea, nu a o ţine-o.

178. Dumitraşco-vodă au făcut căutare tuturor moldovenilor cîţi sint cu dînsul şi i-au întrebat, merge-or cu dînsul la Moscu, au ba. Ce toţi au primit, că într-alt chip
f. 372 nu avea cum dzice. Că nu avea cum merge într-altă / parte de răul tîlhăritului. Şi i-au pus Dumitraşco-vodă într-un izvod şi l-au dat la împăratul, de l-au iscălit cu mîna lui.

Iar boiarii şi slujitorii aceştila era, anume:

1. Ioan Niculce hatman.
2. Savin Zmucilă vel-ban.
3. Gheorghiţi vel-păharnic.

1 la Nistru, iar neşte tătarî, ca vreo doao sute, să luase in urma obuzului. Şi pe cine B,E,G,V/ *după* tătarî *ad.* dapă obuz M,P/ Şi pre cine C,D,M,P// 2 tot] ii tot D/luoa B,C/ Ivanenco B,C,D,E,G,V/ şi cu polcovnicul Tanţschii C, şi cu Tanţschii polcovnicul D,V, şi cu Tanţschii polcovnicul şi B,E,G/Ivaneico <Ioaneico P) şi cu Tanschii polcovnicii M.P//3 *lipseşte* lor M,P/ stiaguri B,E,G, stiagurile lor V//4 pre *Cj* pre tătarî foarte rău B,E,G, pre aclei tătarî foarte rău V/ au tăiat cîţiva tătarî, iar pre 6 tătarî i-au adus <dus P> vii M,P/ prinsu B,C/ vreo *Cj*şeasle B, şase C// 5 înpăratul B,C/ pus]poroncit înpăratul B,C,D,E,G,V,M,P/ *după* spînzurat *ad.* pre acei tătarî B,C,E// 6 *după* Nistrului *ad.* pre acei tătarî V/ înbrăcaţi B,C/ *după* înbrăcaţi *ad.* Iară după ce i-au spînzurat au mărsu sîngur înpăratul de le da cu biciul la ochi şi-i suduia pre acîei tătarî B,E,G,V//7 177J91 B, 147 C, D, 130 E, 142 G, 154 V, 198 M, *lipseşte P/lipseşte* Iară M,P/ ce au B,C/toţi moscalii M, toţi la moscali P/ Nistrul în ceia parte B,E,G]în cee parte M,P// 8 înpăratul B,C/ *lipseşte* Moscului M,P/ turcijviziriul M,P/ peB// 9 pînă B,C/doaosprăzeci B, doaosprăzece C/zile B,C/ *lipseşte* şi l-or ţinea acolo la Tighinea M,P/ l-or mai ţinea B,E,G,V// 10 apoi şi el nu va tine pace cu turcii, ci a strica-o M,P/ n-a tine-o B,V, nu o va ţinea D,E,G//11 178]91 B, 148 C,D, 131 E, 143 G, 155 V,*lipseşte* M,F/ Iar Dumitraşco-vodă B,E,G/voevoda M/ tuturoru *Bjj* 12 cîţijcarii E,G/ sîntjera B,C,D,E,G,V,M,P/merge-vor B,C,E,V// 13 *lipseşte* la Moscu M,P/ ba]nu M,P/Ce] Şi M,P/au priimit B]au <s-au M> priimit să margă C,D,E,G,M,p//14 nu avea cum zice B,C]nu să pute M,P/ Că de răul tîlhăritului (tîlharilor P> nu pute să margă nici într-o parti M,P'/*lipseşte* Că nu avea cum D//15 pusjscris B,C,E,G,V/voevoda *Mj* într-un izvod pre toţi D,pre toţi într-un izvod B,E,G,V,pre toţi în izvod M,P// 16 înpăratul B,C/ *lipseşte* şi l-au.dat...cu mîna lui. M.P//17 Iară B/Cîţi boeri şi slujitori moldoveni au mers cu Dumitraşcu voevoda în Ţara Moschicească M.P//18 Ion B/ Ion Neculce C,V/vel-hat<man> G//19 Savin Stroiciu Zmucilă E,G/biv-vel-ban *Cjj* 20 Gheorghiţă B,C/Gheorghiţă Mitre vel-pah<arnic]G//

4. Iordachi Aristarhu vel-uşer.
5. Pavel Rugină vel-comis.
6. Moglîdea sardar.
7. Ilie Abăza, vornicul despre doamna.
8. Dumitru-aga.
9. Ioan Mirescul polcovnic.
10. Ioan Bănariul vel-căpitan.
11. Brahă, căpitan de darabani.
12. Motoc jicniceriul.
13. Ioan Dzărul, vătav de copii.
14. Nuor Dzărul postelnic.
15. Costantin Dzărul medelnicer.
16. Vasilie Dzărul, tij medelnicer.
17. Mechichi stolnicul.
18. Antiohie cămăraş.
19. Costantin Pîrcălabul medelnicer. /
f. 37: 20. Dima başbulucbaş.
21. Ciutea căpitan.
22. Apostol căpitan.
23. Toader Mirescul căpitan.
24. Pavăl Mirescul căpitan.

Toţi aceştiia şi alţii mai proşti, mai de gios slujitori, carii aicea nu s-au putut înşira anume, i-au scris împăratul în visterie lui, de s-au dus cu Dumitraşco-vodă. Şi atuncea au dat împăratul lui Dumitraşco-vodă 2.000 de ruble, să le fie de cheltuial<ă> lui şi moldovenilor. Şi l-au orînduit să margă să ernedze la Harcov, preste Nipru, dincolo de Ţara Căzăcească, în slobodzie, aproape de Azac. Că acolo

1 Aristarh *CJ* uşar C//3 Mogîldea sărdar B,C// 4 Iliie V/vornic B.E//5 Dimitrie B,C,D,E,G, Dumitrii M// 6 Ion C,V/Ion Merescul B.E//7 Ion B.C/Ion Bănar V//8 *lipseşte* de G//9 jicniceriul B.C//10 Ion C,V//11 Nour P/postelnic B, postelnicel M,P// 12 medelnicear *Cjj* 13 *lipseşte* tij V,M,P/medelnicer B, medelnicear *Cjj* 14 Michicha M,P//16 medelnicer B, medelnicear C, tij med<elnicer> D//18 Ciute B,V//20 Merescul B,E/ căpitan *C/după* căpitan *ad.* Fac 24 boeri M.P//22 mai proşti şi mai de gios B,E,V, (şi G> mai proşti decît aceştiia şi mai de giOs C.G//22-25 Aşijdire şi pre toţi cei de (din P> rîndu i-au scris Dumitraşcu voevoda tot anumi în izvod şi au dat izvodul la împăratul şi l-au iscălit. Dat-au împăratul M.P//23 înşira cu condeiul (mieu G> E,G/ aici nu s-au mai scris anume V/înpăratul C, înpăratul pre toţi B,E,G,V// 24 visteriia B,C/lui]sa E,G// 25 înpăratul B,C, împăratului A/ voevoda M/ doao mii B,C// 26 să-i fiîe B,E,G,M, să fie P/ cheltuială B,C/ şi moldovenilor] şi tuturor oaminilor lui, moldovenilor M,P/ *după* moldovenilor *ad.* carii au mărsu (vor merge E,G) cu dînsul B,E,G,V, tuturor carii mergea la Moscu C/orînduit] rînduit B,E,G//27 *lipseşte* să margă D/erneze B.C//28 sloboziîa B.slobozii C,E//27-28 la Harcov să iarneză, dincolo de la Malo Rosîe în slobodschie Polchi, aproapi de Azac M,P// 28 Azacu *Cjj* 28-2 *lipseşte* Că acolo să cerşusă...că-i loc bun. M,P//.

să cerşusă şi el, lăudîndu-i unii din moldoveni<i> carii ştiia că-i loc bun.

Şi au poroncit la gubernatul Apracsin să-i dea ernatec lui şi tuturor moldovenilor lui, dîndu-i şi 200 de draguni să margă cu dînsul.

179. Iară lui Rent ghenaral şi Tomii spătar le-au scris împăratul moschicescu şi au trimis cu cărţile pe un om a lui, împreun<ă> cu un om a veziriului, să lasă Brăila şi să vie după dînsul, în sus.

f 373 Deci Toma / spătariul, cum au audzit, cum au fugit în Ţara Ungurească, de ş-au mai apucat ceva de acolo. Şi pe urmă au venit la împăratul, la Petreburc, cu cîţva munteni ce-au fost cu dînsul la Brăila.

Şi l-au făcut împăratul ghenarar şi-i da pre an leafă 5.000 de ruble. Şi cu vremea ş-au adus şi giupîneasa din Ţara Muntenească.

Şi i-au dat sate în Ţara Moschicească de chivernisală vieţii. Şi trăind acolo cîţva ani, supt poronca împărăţiei,

1 *lipseşte* şi V// 2 că-i]zicînd că iaste B,C,E,G,V/ locu *Cjj* 3 *după* poroncit *ad.* înpăratul B,C,D,E,G,V,M,P/la Apraxin, cnîazul şi gubernatul de Azac să dea lui Dumitraşco-vodă ernatec bun *(lipseşte* bun V) B,E,G,V/ lui Apracsim, gubernatoriul, să dei pentru ernatec M,P// 4 lui Dumitraşco-vodă şi tuturor moldovenilor *Cjlipseşte* lui şi tuturor moldovenilor lui *M.PJdupă* lui[2] *ad.* carii vor merge cu dînsul B,E,G/doao sute C/doao sute de draguni moscali lui Dumitraşco-vodă să margă cu dînsul pînă acolo *(lipseşte* acolo *G)* la Harcov. B,E,G/ *după* draguni *ad.* lui Dumitrasco-vodă V// 5 *după* dînsul *ad.* să-1 ducă C, pînă acolo la Harcov V//6 179]93 B, 149 C,D, 133 E, 146_ G, 156 V, 195 M, 116 P/ *lipseşte* Iară M,P/gheneral B,V/ spătar C/ li-au B,C// 6-9 împăratul au scris la Rent (Rest M> ghenărariul şi la Thoma Cantacozino să lasă Brăila şi să vii în Ţara Moschicească, cu toată oaste M,P// 7 înpăratul B,C/ triimis *CJ* preC// 8 înpreună C, şi dinpreună B,E,G/ *lipseşte* un E/să lasă (lase G> cetaate Brăila B,E,G//9 să vile *BJJ* 10 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Thoma Cantacozino M,P/ *lipseşte* spătariul M,P/cum[2]] îndată G/cum au fugitjîndată s-au dus M.P//11 Unguriască B,C/ apucatjluat M,P/ cevajcîte ceva B,D,E,G,V/ceva de]ce au avut M.P//12 pre B/ vinit CJmărsu B.E.V/ Şi de acolo pre urmă au mărs la *Gjj* 12-13 Iar mai pre urmă s-au dus (cu M) cîţva munteni la înpăratul (la Sanctpierburg. M> M,P/ înpăratul B,C/Petrîburcu B,C/cîţiva B//13 ce au *B.Cjlipseşte* ce-au fost cu dînsul la Brăila M,P//14 înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* pe Toma B, pe Toma spătariul E,G,V/gheneral C, gheneral maior B,D,E,G,V/şi-i da împăratul leafă cîti M,P/ liafă C] leafă cîte B,E,G,V/ liafă pre an cîte D//15 cinci mii *B.C.D.lipseşte* de M,P/rubli pre an M,P/Şi]Şi mai M,P/vremîa B, vreme *Cj repetă* ş-au adus şi A/ giupîniasa B,C/din]în M.P//16 Munteniască B,C]Moschicească M,P/ *după* Munteniască *ad.* la Moscu E,G,V//17 *după* dat *ad.* înpăratul Tomii B,E,G,V, înpăratul D/ satejşi sati acolo M,P/ sate în Ţara Moschicească şi un tîrgu anume Periiaslov, în Ţara Căzăcească, pentru ca să-i fie de chivernisală vieţii lui şi a oamenilor lui V//18 *după* vieţii *ad.* lui şi a oamenilor lui B,E,G/ Şi trăind Toma acolo cîţiva ani în tîrgu în Periiaslov (în Ţara Căzăcească E,G>, că-i didesîe (înpărăţiia G> şi acel tîrgu şi trăind supt stăpînirea înpărăţii Moscului, s-au schimbat B,E,G/ trăind Thoma V/ poronca]ascultarea C, stăpînirea V/înpărăţiii C, înpărăţiii Moscului V// 18-1 Şi trăind acolo...din viiaţa această lumească]Şi acolo au şi murit M,P//

s-au schimbat şi el din viiaţa această lumască. Iar giupîneasa lui au rămas şi pîn-acmu cu pace\ de trăeşte pre acele moşii ce i-au dat împărăţiîa.

Iar Rent ghenaral s-au rădicat de la Brăila cu toat<ă> oaste în sus pre Şiret, pre la Cernăuţi, tot stricînd şi mîncînd ce găsiîa prin ţară. Şi ţara fugis<ă> de la cîmpu la munte. Şi dac-au audzit că vine Rent pre acolo, să mira încotro vor mai fugi. Deci Rent, de la Cernăuţi au trecut Nistrul în ceia parte pre la Hotin şi au agiuns pe obuzul lui Şeremet acolo, la Polona.

180. Iară împăratul, de acolo de la Movilău, ş-au luat 200 de draguni şi au purces în sus pre Nistru, pre la Ca-

f. 373 meniţă. / Şi acolo s-au despărţit de obuzul cel mare. Şi de la Cameniţă au luat în sus, prin Ţara Leşască, pîn-unde au găsit pre Avgust-craiul, împreună cu împărăteasa lui, de s-au sfătuit şi s-au odihnit vro trei, patru dzile. Şi atuncea I-au cinstit Avgust-craiul.

Şi şădzînd la masă împăratul cu împărăteasa şi cu mulţi domni leşeşti, si între acei domni fost-au si Adam

1 dintru această viiaţa *Cjj* 1-3 Iar giupîniasa lui au rămas şi cu un copil (şi cu un copil {cocon C> au rămas C,D,V) de au trăit multă vreme cu pace <cu pace multă vreme C) pre aceli moşii ce i-au (li-au C) dat (fost dat E,G> înpărăţiîa (pînă la sfîrşitul (săvîrşirea G> vieţii lor B,E,G,V) B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* Iar giupîniasa lui... ce i-au dat împărăţiîa. M.P//4 *ante* Iară 93 B, 34 E, 147 G, "157V/ *lipseşte* Iar M,P/ *ante* Rest (Restul P): 196 M, 117 P/gheneral B,C/ghinărariul au purces din Brăila M,P/ toată B,C//5 oaste (lui C, ce era cu dînsul E) şi au purces în sus B,C,D,E,G,V/ Siretiu B,C// 5-9 pre la Cernăuţi, apoi pre la Hotin şi acolo au trecut Nistrul M,P// 6 fugisă B.C//7 dacă B, de(a>ca *Bj* Rent gheneral B,C,D,E,G,V// 8 miera E/încătro B,C/ Decii B,C/ Rent gheneral *B,C,B,B,G.Vjdupă* Cernăuţi *ad.* au mărsu şi B,E, G.V//9 Nistrul pre la Hotin în ceia parte şi D//9-10 agiunsu obuzul cel mare(mosc.hicescu E,G) ce era cu Şeremet feldmarşal acolo, în Ţara Leşască, la cetate la Polono B,E,G, agiunsu pre obuzul lui Şeremet în Ţara Leşască la cetate la Polono *C,\/lipseşte* pe M,P//10acolo]la cetate' D, *lipseşte* M,P//11 180J94 B, 150C.D, 135 E, 148 G, 158 V, 197 *M,lipseşte Bj lipseşte* Iară M,P/înpăratul Moscului B,E,G,V, înpăratul moschicescu *Cj lipseşte* de acolo C,M,P//11-13 de la Movilău s-au dus pre Nistru, pre la Cameniţă. Şi di acolo M,P// 12 doao sute B,C/ draguni moscali *Gj* pe B//14 de *B.Cjlipseşte* de la Cameniţă M,P/au luat]s-au dus *M,Pjlipseştc* în sus M,P/ pînă C/ unde C//14-16 prin Ţara Leşască dinpreună cu înpărătiasa lui Ecaterina *(lipseşte* Ecaterina V),pînă la Varşav, la scaunul crăescu, unde au găsit pre Avgust craiu] leşescu,de s-au sfătuit (cu dînsuV) B,E,G,V//15-16 *lipseşte* împreună cu împărăteasa lui de s-au sfătuit M,P//15 craiul leşescu C,D,M,P/dinpreunăC/ împărătiasa C/lui]sa C//16 vreo C/trii B,C//16-17 şi acolo s-au odihnit cîtiva zili, priimindu-1 Avgust-craiul cu mari cinsti M.P//17 Şi atuncea *(lipseşte* atuncea V)l-au cinstit pre înpăratul craiul Avgust, făcîndu-i masă mare, benchet (benchet, masă mare V> B,E,G,V/ craiul Avgust pre înpăratul,făcînd benchet.masă mare.inpăratului C//18-19 *lipseşte* Şi...şi Adam M.P//18 şezind B,C/înpăratul cu înpărătiasa *B.Cjdupă* înpărătiasa *ad.* şi craiul cu crăiasa B,şi cu craiul Avgust şi D,G,(lui E)şi craiul şi cu mulţi E.V//19 leşeşti *Bj* si]iar B,E,G/ acîei *Cjad. ulterior* domni *Aj după* domni *ad.* leşeşti B,E,G,V// '

Sinavschii hatman şi cu hătmăneasa lui. Şi între alte voroave, multe can cu glumă, dzis-au hătmăneasa lui Sinavschii cătră împătatul moschicescu acestea cuvinte: „Mult mă mir de voi împăraţii şi craii, cum de nu vă ţineţ de cuvînt şi ne amăgiţi pe noi. Că mai anţerţu ni-au dzis noao, tuturor leşilor, craiul Şfedului să ne gătim cu toţii să mergem să ernăm în stoliţă moschicescă, împreună cu dînsul. Şi noi cînd ne gătiem să mergem, pre cuvîntul lui, el ni-au amăgit şi n-au mărsu la stoliţă, şi s-au dus la Tighinea. Şi acum'împărăţiîa-ta ni-ai dzis să ne gătim să mergem la Ţarigrad şi noi ne bucurasem tare c-om merge de om vedea Ţarigradul. Şi cînd noi ne gătiem, măria-ta n-ai vrut şi ti-ai întorsu înapoi",

f. 374 Iar împăratul au rîs atuncea, şi cu toţi / cîţi era la masă, şi i-au dzis: „Păcat că nu eşti tu bărbat, să te chiemi Siniavschi. Că de ai hi tu bărbat, să nu hii fămeie, adevărat aş merge cu tine la Ţarigrad. Iar bărbatul tău au zăbovit ostile, nu li-au trimis mai în grabă. Pentru acela nu m-am duş în Ţarigrad".

181. Şi de la Avgust-craiul au purces împăratul la Rîga, unde era Menjic cu ostile lui, carii sta împotriva Şfedului. Iar de acolo, de la Rîga, s-au dus la Petreburc, la scaonul său de iarnă.

1—19 *lipsesc* M,P// 1 hatman corunnii B,C,G, ce era hatman corunnii D,E, hatman vielchi corunnii V/ *lipseşte ca* V/ hătmăniasa B.C// 2 *lipseşte* can cu glumă E,G/ hătmăniasa B,C/ luijhatmanului B,C,E,G,V//3 înpăratul B,C/ aceste B, *Cj* cuvinte B.C//4 mier B,C,V/ înpăraţii B,C// 5 ţineţi. B,C/ pre B,C// 6. Şvedului V// 7 mergem B,C/ să mergem cu toţii *Gj* înpreună B,C// 8 gătiîam B,C// 9 şiJce B,E,V//10 acum C/împărăţiia-ta]măriia-ta B,E,G//11 bucurasăm C,V//12..că om merge B,C/ videa B,C/gătiiam B, gătiiam C//13 măriîa-ţa B, măriia-ta *Cj* n-ai vrut să mergi B,C,D,E,G,V,n-ai vrut să mergi la Ţarigrad *Bjlipseşte* întorsu *Cj* înnapoi B.C//14 înpăratul B,C/atuncea au rîs B,E,G//15-17 i-au dzis înpăratul hătmănesii *(lipseşte* hătmănesii C,D>: ,,De ai hi tu bărbat să nu fii fimeîe.şă *ie* chiemi tu Sinavschii, adevărat,as merge cu tine la Ţarigrad". (cu tine aş merge la Ţarigrad B,G, cu tine,adevărat,aş merge la Ţarigrad E> B,C,D,E,G,V//17 Iară B//I8 zăbăvit B,C,E,V/nu]şi nu *Bj* Şi pentru V//20 181]95 B, 151 C,D, 136 E, 149 G, 159 V, *lipseşte* M,P/Şi]Iar M,P/Iară înpăratul moschicescu.de acolo de la craiul Avgust.de la Varşava.au purces şi au mersu (la cetate E,G>la Riga B,E,G,V/ Avgustu *C/după* craiul *ad.* leşăscu M,P/au purces]s-au dus M,P/înpăratul *CHpseşte* M,P//21Riga C/ unde era Menjic feldmarşal B, unde era Alexandu Daniilovici, feldmarşal Menjic C, unde era Menjic Alexandru Daniilovici feldmarşal D,V, unde era cnîazul Alexandru Daniilovici Menjic feldmarşal E,G,unde era şi Mijicov M,P/ ostili C/luiJînpăratului *M.Bjlipseşte* carii sta G.carii sta împotriva Şfedului M,P/ înprotiva B.C//22 *lipseşte de* acolo M,P/de la Riga B,de la cetate (de la E,G> Riga C,D,E,G/s-au dus di iarnă în Sanctpeterburgu.în scaunul său M,P/Petrîburcu B, Petrburc C//

182. Iară Şeremet, cu obuzul şi cu Dumitraşco-vodă, au mărsu de la Movilău pîn'la Şarhorodul. Şi de acolo s-au despărţit de Dumitraşco-vodă şi au purces spre Ţara Leşască, cu toat<ă> oastea lui, cît mai rămăsese de o mai sătura, pre la Nejboji şi de la Nijboji la cetate Polono, de au deşărtat-o de oaste moschicească şi de alte lucruri ce era, că o ţinea moscalii.

Şi apoi au rădicat toţi oamenii di prin tîrguri şi de prin sate, cîţi era în Ucraina, şi i-au trecut pre toţi preste Nipru în hotarul moschicescu. Şi au trecut şi el cu toat<ă> oastea, de au aşădzat-o la ernatec în Ţara Căzăcească, iar el cu curtea lui s-au aşădzat în tîrgu în Prelumpca.

183. Iară Dumitraşcu-vodă, de acolo de la Şarhorod, după / ce s-au despărţit de Şeremet, au purces 'drept la Chiov, pre la Nemirova, prin cîmpul pustiiu, că pre acolo era atuneea locul pustiiu, numai cu cele 200 de draguni şi cu moldovenii, cîţi era cu dînsul. Că mai fusese şi nişte cazaci, cu Medhoroţschii şi cu Rcgojenţschii, şi l-'au lăsat în urmă pre Dumitraşco-vodă. Şi aceia s-âu dus înainte.

1 182]95 B, 152 C,D, 137 E, 150 G, 160 V, 198 M, 118 *P/lipseşte* Iară M,P/ Şeremet feldmarşal B.C.D.E.G/cu^şi cu M/obuzul luiC, obuzul său P, obuzul cel mareB.D, £,G,V/cu]împreună cu M,P/voevoda M//2 mărsujpurces M,P/ de la Movilău şi'au mers într-un loc pînă la Şarhorod <mersu împreună pînă la Sagorod P> M,P/pînă B,C/ Şargorod B, Şarhorod C,E,V/Şi]Iar M.P//2-4 Şi de acolo au purces Şeremet spre Ţara Leşască V//3 voevoda M/ şiJŞăremet şi *M.P/după* purces *ad.* Şeremet B, E.G//3-4 cu toată oaste au purces prin ŢaraLeşască M,P/spre]pin B,E, prin C//4 toatăB.C/oaste B//4-5 *lipseşte* lui, cît mai...sătura, pre M,P/cîtă mai rămăsesie B.C//5 Nejiboje B,C,V, Mejiboje D,E,G/şi de la]apoi laM.P/ *lipseşte* Nejiboji la M,P/la cetate la B,C,D,E,G,V//6 despre cari M,P/deşertat-o B,C/ oastea C/ *după* moschicească *ad.* şi de puşci C, şi de puşcile cele mari B,E,G//7 cum şi de alte lucruri a lor <ce era M> M,P/ *după era. ad.* in cetate V/că o tineajeă o stăpîniia B,G, că atuneea o stăpîniîa E/ *lipseşte* că o ţinea moscalii *M.Pjdupă* moscalii *ad.* fiind în Ucraina C//8 *lipseşte* Şi M,P/ *după* rădicat *ad.* din Ucraina M,P/ pre toţi C,G,V,M,P/de B,C//9 *lipseşte* cîţi era în Ucraina M,P/OcrainaB, V//10 Nipru] Nistru A/ *după* el *ad.* Niprul B,E,G,V/toată B.C//11 oaste B/ de au asezat-o B,C]şi s-au asăzat cu oaste M.P//12 el]Şeremetşi B,V, Şeremet feldmarşal si E,G/ *lipseşte* iar el cu curtea... în Prelumpca. M,P/ aşezat CJa'sezat la ernatec' B E G V/ Prelupca B,D,E,V// 13 183]95 B, 155 C,D, 138 E, 151 *G,* 161 *V.lipseste* M,P/Iar'B, *lipseşte* M,P/ voevoda M/ *lipseşte* de acolo M,P/de la]din M.P//14 *lipseşte* după ce s-au despărţit de Şeremet V,M,P/ Şeremet feldmarşal E/ purces]mers M,P//14-r. 14 din p. urm. drept la Chiev, însă cu mari griji prin Ţara Leşască, că-i luasă urma 1.000 zaporojeni şi cu cîtăva somă de tătarî.Şi numai cu un sfert de ceas nu l-au agiuns pînă la Bila Ţercov. Şi acolo în Chiev au <s-au P> odihnit M,P// 15 prin] printr-un B,C, D,E,G,V//15-16 *lipseşte* că pre acolo era atuneea locul pustiiu B,C, E,G,V// 16 celi doao sute B,C/ draguni moscali B,E,G// 17 fusesie B,C/ neşte B//18 cu polcovnicul Mirhorodschii şi cu Savva <Sava C,V> Rogojenschii B,C,E, G,V/ Mirhorodschii Dy/19 pe B/ acela B, *lipseşte* G//20 înnainte B,C//

184. Deci Dumitraşco-vodă, rămîind mai în urmă numai cu acele 200 de draguni, precum mai sus s-au pomenit, nu era mult să-i ia zaporojenii de grumadzi împreun<ă> cu tătarii. Că prinsese limbă şi-i luas<ă> şleavul, să margă după dînsul să-1 prindză. Şi cale numai de un civert de ceas, de nu l-au agiuns să-1 ia de grumadzi, cu toat<ă> tabăra lui. Că era ca la 1.000 de zaporojeni şi mai bine, împreun<ă> cu tătari amestecaţi. Ce norocul lui au fost că au fost apucat de au agiuns în tîrgu în Bila Ţărvcî. Şi acolo în tîrgu era cetate şi puşci şi oaste moschicească. Şi vădzînd zaporojenii c-au agiuns în Bila Ţărcvî, s-au întors înapoi. Iar Dumitraşco-vodă nemic de aceasta nu ştiia; mai pre urmă au oblicit.

185. Şi de acolo au mărs în Chiov, de s-au odihnit 2 săptămîni, dîndu-i moscalii ce-i trebuia, nemic nu-i lipsiîa. Şi cînd au vrut să purceadză de acolo, din Chiovi,/
f. 375 mulţi moldoveni au vrut să rămîe acolo şi nu vrea să mai margă cu Dumitraşco-vodă înlontru. Şi încă şi Ion Niculce hatmanul nu vrea să mai margă cu dînsul, gîndind că doar ne-or lăsa din Chiov de ne-om întoarce la pămîntul nostru. Iar Dumitraşco-vodă n-au vrut să ni las<ă> să rămînem, ce au mers la comendatul de Chiov şi i-au

1 184] 154 C,D, 162 V, *lipseşte* B,E,G/ Decii B,C// 2 aceli B, celi C/doao sute B,C/ draguni moscali B,E,G, draguni şi cu moldovenii D/pomenit]scris B,C,E,G,V//3să-i] sâ-1 B,C,D,E,V/ zaporojenii C// 4 împreună B, şi împreună Vjdinpreună C/prinsesie B,C/luasă B// 6 *lipseşte* civert de C/ agiunsu B,C// 7 toată C/ cu toat<ă> tabăra lui] cu toţi oamenii lui B,E,G,V/ erajau fost V/o mile B, o mie C/zaporojeni B// 8 împreună B,C/ nărocul B// 9 că au apucat B,D,E,V/ norocul lui au fost că au intrat în tîrgu G/ agiunsu B,C/ Bila Ţercvi B,C,D,E,V//10 erajiaste E,G,V/cetate B,C, cetate <facută G> de pămînt E,G//11 văzind B,C/zaporojenii B/că au agiunsu *nc)* Bila Ţercovi B,C,D,E,V// 12 întorsu înnapoi B,C/ Iară B/ nemică B,C/de aceasta nemică E,G// 13 *lipseşte* mai *Gjj* 14 185] 155 C,D, 139 E, 152 G, 163 V, *lipseşte* B/ de acolo de la Bila Ţercvi au mărsu Dumitraşco-vodă B,E,G,V/ *după* mersu *ad.* Dumitraşco-vodă C//15 doao B,C/ dîndu-i moscalii conac C, dîndu-i moscalii conac de toate cele <toate ce-i V> B,E,G,V/ce-i]de celi ci-i M,P/nemică B,C// 16-21 Iară la purcesul lui Dumitraşco voevoda din Chiev.unii din boerii moldoveni nu vre să mai me<a>rgă cu Dumitraşcu voevoda.ci iar vre<ci le era voe P>să rămîi în Chiev si din Chiev să să întoarcă în Moldova M,P//17 rămîîe B,C/acolo]la Chiov B. E,G,V, acolo în Chiov C//18 înlăuntru C.înlăuntru piste Nipru.în Ţara Moschicească B^EG^V/ Neculce B,C, Neculce hatman V//19 *lipseşte* mai V/dînsul] Dumitraşco-vodă BE,GV// 20-21 <ca doară C> îi vor <i-or B,V> lăsa moscalii de să vor întoarce la pămîntul lor în Moldova *(lipseşte* în Moldova C> B,C,D,E,G,V// 21 să-i lase <lasă C> să rămîîe B,C,D,V// 21-6 Mers-au Dumitraşcu voevoda la comendatul de Chiev. Arătatu-i-au izvodul cel iscălit de înpăratul şi îndată i-au dat de grumazi lui Dumitraşcu voevoda M,P// 22 mersu B,C/ de Chiov]de la cetatea de la *(lipseşte* de la G> Pecersca B,E,G,V, de Chiov de la Pecersca D//

arîtat izvod, cu iscălitura împăratului, de cîți boîari era, ce-1 făcusă la Movilău, dzicînd că sintem dați' pe mîna lui și nu ne va lăsa să ne ducem la turci, să facem vreun vicleșug. Că el a vrea să dea samă pentru noi la împăratul.

186. DeGi comendatul, vădzînd așea, i-au dat pe toți pe mîna lui Dumitrașco-vodă cu sila, și i-au dus cu vartă pîn'la Harcov. Și acolo încă, după ce-au trecut Țara Căzăcească, încă era pîn'la Harcov, cale" de 2 dzile, un cîmpu pustiiu pentre Harcov și pentre Țara Căzăceașcă. Și acel cîmpu iaste șleavul' tătarilor• cînd pradă de la Crîm. Și iară cu grijă și cu mult<ă> spaimă au mers, pîn'au agiuns la Harcov.

187. Iară Luca visternicul venisă mai pre urmă, în Țara Leșască, după noi la Chiov, și cu Sandul Sturdzea stolnicul.

Nevrînd ei să margă cu Dumitrașco-vodă, nu i-au putut lua, nici comendatul nu i-au dat, nefiind în izvo-
f. 375v dul împăratului, / gîndind că i-or lăsa moscalii să s-întoarcă înapoi. Deci moscalii nu-i lăsă să s-întoarcă înapoi; că venis(ă> și Galenici cnîadzul mai pre urmă în Chiov, de ținea drumul tare închis, de nu lăsa pre nime să ias<ă> din'Chiov încoace. Că era un om rău, și nici de mîncat, nici de cheltuială nu le da.

Și s-au ispitit într-un rînd să fugă, și i-au prins și i-au ținut închiși o lună. Și apoi i-au dat pre chizășie Tomii ghenarariul'ui și i-au slobodzit. Și au șădzut un an acolo în Chiov, pînă' ș-au mîncat tot ce-au avut. Și apoi de al doile rînd s-au ispitit cu fuga, de au scăpat încoace, de au venit în Moldova. Și alți moldoveni, cîți s-au mai tîmplat în Chiov, tot așea, cu fuga, au scăpat.

188. Și cîți scăpa din Chiov încă cu multă grijă veniîa pîn-agiun'gea' spre Camenița, că, rămîind locul pustiiu, era tîlhărit mult, și leșii avea pizmă pre moldoveni, căci s-au închinat la moscali. Deci pre cîți prindea, îi tot jăcuia ; și pre unii îi și omorîîa, pre alți-i punea la poprial<ă>. Numai Adam Siniavschii hatmanul să punea pentru dînși(i> și pre cari-i obliciîa că-s închiși, trimitea de-i scotea și-i mi'luîa. Și pre unii îi punea la steaguri, dîndu / poronca
L 376 să le dea pace. Și leșii, furiș, tot îi strica.

1 arătat B,C/ înpăratului *B.Cjdupă* era *ad.* într-acel izvod B,E,G,în izvod scriși C//2 la Movilău, precum mai sus s-au scris, dzicînd Dumitrașco-vcdă B,E,G//2-3 făcusă acel izvod la Movilău, precum mai sus s-au scris; dzicînd Dumitrașco-vcdă că sînt acîei boîari dați pre mîna lui și nu-i va lăsa să să ducă V/ sînt dați acîei boiari pre mîna lui (pre mîna lui acei boiari C'D> și nu-i va lăsă să sa ducă la turci B,C,D,E,G//3 să facă vreun vicleșug B,C,D,E,G,V//4 a vrea]avea C/ să dea samă la înpăratul pentru dînșii (pentru dînșii la înpăratul C,D,V> B,C D E G V//5 186]96 B, 156 C,D, HO E, 153 G, 164 V/Decii B,C/văzind B,C/așa B,C//5-6p're1-* G/i-au dat pfe toți pre acîei boîari ce era în izvod cu iscălitura înpăratului pre mîna B,E,G,V// 6-7 vodă pre toți boerii moldoveni. Și așa au purces cu toții din Chiev și au mers pînă au agiuns la Harcov. Și și acolo i-au dat moscalii de toati celi ce-i trebuia; și încă îi și prisosea. M,P/ *lipsește* cil sila B,E,G,V/ și au (i-au E> dus pre.unii dintr-înșii cu vartă.cu calaur, cu pază *(lipsește* cu vartă G,cu calaur, cu" pază V>,<pînă la Harcov V> nevrînd iei să margă de bunăvoîa lor B,E,G,V//7 pînă lâ Harcov C, *lipsește* B,E,G/ ce au B,C//7-18 *lipsesc* M.P//8 încă]si G/si eră incă B,E,V/pînă B,C/ doao B/ *după* zile *ad.și* era B,E,G,V//9 pintre1"2 C/Țara Leșască.Căzăcească B//10 iaste]era D/șliavul C/ prăda- D//11 de B,C// grije B,C/ multă B.C//11-12 mărsu, pînă au agiunsu B.C//13 187]97 B, 157 C;D, 141 E, 154 G, 166 V//13-16 Iară Luca vistiernicul și *(lipsește* și G> cu Sandu! Sturzea stolnicul <îei V> încă să afla (acolo V> în Chiov (la acia vreme; mersesîe mai pre urmă V> Și nevrînd iei, aceștiboîari *(lipsește* acești boîari V> să margă B,E,G,V/ Iară Luca visternicul viind prin Țara Leșască la Chiov și cu Sandul Sturzea stolnicul și nevrînd ei să margă C/Iară Luca vistârriicul, tree'înd Nistrul în cela parte, pre la Hotin, și cu Sandul Sturzea stolnicul și cu oastea lui Rent gheneral au mărsu înpreună prin Țară Leșască, pînă la cetate lă Polono, unde au agiunsu și obuzul cel mare moschicescu, ce era cu Șeremet feldmarșal. Iar de acolo, de la cetâtâ de la Polono, au mărsu la Chiov tot dinpreună cu obuzul lui Rent gheneral, pînă la Chiov. Iar după ce au agiunsu lâ Chiov, nevrînd acești boiari să margă D//17 luoa B,C/i)efiind iei V//17-18 nefiind iei în (nefiind scriși înD>izvodul(ce era cu iscălitura înpăratului B,E,G> (netîmplîndu-să lă Movilăi cînd s-au făcut izvodul D>și gîndind(ei E>B,D,E,G,//18 și gîndind C,V/că-i vor lăsa B,C,D,E,G,V/ să B,C//

1-21 *lipsesc* M.P//1 înapoijla pămîntul lorC, la pămîntul lor în Moldova B,E,G,V/ Decii B,C/ lăsa B,C/ să B,C/ înnapoi B,C/ *lipsește* să s-întoarcă înapoi V//2 vinisă (vinisîe B> și cnîazul Dimitrie Galicin B,C,D,E,G// 2-3 că vinisă la Chiov și cnîadzul Dimitrie Galicin mai pre urmă și ținea V//3 tare B/nime B,C/ iasă B.C//4 încoaciB/ de mîncat] proviiant, zaharea B,D,E,G, proviiant V//4-5 și nici de cheltuială, nici proviiant nu le da C//6 prinsu C//6-8 *lipsește* Și s-au ispitit... și i-au slobodzit. B,E,G,V//7 o lună]trii săptămîni C/ chizășiîa C// 7-8 ținut închiși trii săptămîni pre Luca visternicul și luundu-1 în chizășie Toma gheneralul Cantacozino l-au slobozt. Așijderea și pre Sandul Sturzea stolnicul l-au luat în chizășie Matei Sturzea, careli să afla acolo mai denainte vreme. Așijderea și pre Mogîldea sărdar l-au luat în chizășiîe Chighiiaciu polcovnicul. Și așea au scăpat acești boiari de la închisoare, de i-au slobozit D// 8 gheneralului C/ șezut C/un an și mai bine acolo C/acolo]și mai bine D// 8-10 Și au șezut acești boîari acolo mai vreo doi ani (acolo E> în Chiov *(lipsește* în Chiov G> pînă au cheltuit ce au avut și apoi cu fuga au scăpat din Chiov încoace B,E,G/ Și ș-au vîndut acești boiari ce au avut de au cheltuit ședzind acolo mai doi ani.Și cu fuga au scăpat din Chiov încoaci V//9 pînă ce D/ș-au mîncat]au cheltuit *C.BJlipseste* tot C.D//10 doilea *Cjdupă* scăpat *ad.* din Chiov D//11 vinit *B.Cjlipsește* mai *B.E.Gyjdupă* tîmplat *ad.* la acea vremîe V//12așaB,C//13 188]158C,D, 167 V, *lipsește* B,E,G/grije V/ viniia B,C// 14 pînă agiunge B, pînă a agiunge C,V/spre]la *Gj* rămîindu *Cjj* 15 căcijpentru căci C,D, pentru că E.G//16 să închinasă C, să închinase de bunăvola lor la moscali B,E,G,V/Decii *Cjdupă* îi prindea *ad.* leșii *Cj* jecula *Cj* Si pre cîți moldoveni îi prindea leșii îi tot jecula B,E,G,V//17 iar *(lipsește* iarC>pre alții îi punea la poprială (la închisoare C>B,C,E,G//18 Sinavschii hatman corunnii B,C,V, Sinavschii hatmanul corunnii D, Sinavschii ce era hatman corunnii E,G// 19 dînșii C]moldoveni B,D,E,G,V/ că-s]că sînt B,C,E,G,V/trimitîa B, triimitea *Cjdupă* scotea *ad.* de la închisoare E,G// 20 stiaguri *Cj după* steaguri *ad.* de le da liafă B,E,G,V/dînd poronca leșilor B,C,E,G,V// 21 pace B,C/ Și]Iar V/ pre furiș V//

189. Dumitraşco-vodă, după ce s-au aşădzat la Harcov, zahara prea multă îi da şi lui şi tuturor moldovenilor, cît nu putea birui să o mănînce. Şi i-au mai dat pe deasupra şi 13 sate a unui ghenaral, ce-l chiema Sidlovschii, pline de pîine şi de hălăşteîe cu mori şi cîte doao, trei sute de oameni într-un sat. Şi bucate, vaci, boi, oi, stupi, odoară, toate le dedese lui Dumitraşco-vodă, sirmeaoa acelui ghenărar, cădzind el într-o greşal<ă>.

190. Deci Dumitraşco-vodă nu vrea să ţie pre moldoveni cu dragoste, ca pre nişte streini ce ş-au lăsat casele şi s-au streinat de moşiile lor pentru dînsul, ce vrea să-i ţie mai aspru decît în Moldova. Că i se schimbasă hirea într-alt chip; nu precum era domn în Moldova, ce precum era mai nainte, tînăr, pre cînd era beizade în dzilele frăţine-său, lui Antiohie-vodă, încă şi mai rău şi iute la beţiie. Să scîrbiîa, şi uşa îi <era> închisă, şi nu lăsa pre moldoveni necăiuri din tîrgu să iasă afară, fără ocazul

Şi cu cazacii de loc iară să învrăjbisă rău, că nu-i ţinea într-o nemic. Deci şi moscalii cei mari încă<-l> urîsă, pentru căci îl iubiîa împăratul şi-i d6d£să nume mai sus decît a tuturor.

191. Atuncea s-au sculat Savin Zmucilă banul şi mult
f. 376v l-au / amestecat la Şeremet, dzicînd că „eu cînd ne-am închinat la Ieşi, cu Petriceico-vodă, avea cinste şi boîarii

1-25 *lipsesc* M.P// 1 189J98 B, 159 C,D, 142 E, 155 G, 168 V/Iară Dumitraşco-vodă V/după cie B/ aşezat B.C.V//2 zaharea B,C,V]proviiant, zairea E,G/ pre B/ *după* da *ad.* moscalilor B,D,E,V*jlipseşte* şi B.G.V//3 mănîncîe B,V/i-au]li-au *Cj lipseşte* pe deasupra B,C,E,G,V//4 triisprăzece B,C/gheneral B,C/ ce s(ă> chiema anume Sidlovschii G//5 *după* hălăşteîe *ad.* cu peşte şi B,D,E,G,V/ cîte cu B,E,G,V/ *lipseşte* doao V/trii B.C//6 *după* bucate *ad.* ce au avut G// 7 didesîe B,C// 8 gheneral B,C,E,V/întru o pricină i greşala G/greşală B.C//9 190]99 B, 160 C,D, 143 E, 156 G, 169 V/ Decii B,C/ţiie B//10 dragoste B,C/neşteB//llînstreinat B,C,D,E,V/ lor]sale B,E,G//12 ţiîe B/ schimbase firea B.C//13 nu precum cînd G.V/domnu B.C//14 mai înnainte B, mai înnainte vreme C,E,G,V/pre cînd era beizadea (baizade B> tînăr B,C,E,G/ *lipseşte* tînăr V/ zilele *Cjj* 15 Antiohii B.C//16 *după* beţiie ad. la mîniîe D/ Şi să scîrbiîa de fiece şi uşia îi era B,E,G/ Să scîrbiîa fie di ce C/îi era C,D,V//17 necăiri să iasă din tîrgu afară, fără de B,E,G,V/ nicăiri C/ fără de C.D//19 de]cei de B,C,D,E,G,V/locu B/învrăjbise B//20 nemică B,C/Decii *B.Cjlipseşte* şi B,E,G/mare A/ încă îl urîse B, încă îl urîsă C,V//21 pentru că E/pentru că-1 iubita *Gj* înpăratul B,C/didesîe B,C/nume B.C//22 al tuturor B,C, al tuturor senatorilorV//23 191J99 B, 161 C,D, 144 E, 157 G, 170 V/Savin Stroici Zmucilă G//23-25 şi mult l-au pîrît pe Dumitraşco-vodă,amestecîndu-1 cu voroave rele la Şeremet feldmarşal,dzicînd că el cînd s-au închinat B,E,G,şi mult l-au pîrît pre Dumitraşco-vodă cu voroave rele, dzicînd că el cînd s-au închinat V// 24-25 iei cînd s-au închinat *Cjj* 25 *lipseşte* la B/ Petriceico B, Petriceaico *Cj* cinste C/Şi avînd B,E,V,Şi avea C,D, Şi avînd el *Gjj*

ca şi domnul". Şi cărţi de la Sobeţschii craiu, ce era atuncea, şi le arăta lui Şeremet, precum au avut voie boîarii, şi cînd le-au fost voia, s-au dus în ţara lor, în Moldova; iar Dumitraşco-vodă va să-i facă robi în ţara creştinească.

Şi multe ca acestea, care nu le pociu toate să le scriu cu condeiul mieu, după cum sînt firile moldovenilor, carii nu pot nici la casele lor trăi să nu s<ă> sfădească, dar în ţară streină. Că şi cînd au fost cu Petriceico-vodă, iar destule sfădzi au fost şi atuncea între domn şi între boiari, ca şi aemu. Care pre urmă iar lor ş-au stricat, ca şi aemu de la moscali, care mainte să va arăta.

192. împăratul Moscului, după ce s-au aşedzat toţi la ernatec, precum s-au scris mai sus, scris-au la Şeremet şi la tot sinatul şi gubernaţii cei mari, de au mersu toţi la Petreburc, la sfat. Şi atuncea au mers şi Dumitraşco-vodă la împăratul.

193. Deci, după ce s-au strîns toţi, au început împăratul a-i întreba pe toţ: ţinea-vor pacea cu Turcul, au ba, şi da-or ce-au giuruit, au ba?

Deci sinatul cel mare au dzis nemic să nu dea, şi să
f. 377 s-apuce de var<ă> iarăşi de războiu. Căci/de s-au tîmplat aemu aşea smintiala, de aemu să va chivernisi într-alt

1-23 *lipsesc* M,P// 1 *lipseşte* la G/craiul Sobeţchii C, Sobeţchii craiul leşescu D/ era] au fost *Cjdupă* atuncea ad. pre aceli vremi D//1-2 Sobeţchii craiul ce fusăsîe atuncea craiu în Ţara Leşască le arăta V/ Sobeţchii craiul leşescu ce au fost (craiu E,G> pe aceli vremi *(lipseşte* pe aceli vremi G) pre atuncea, le arăta lui Şeremet feldmarşal B,E,G//3 li-au fost B,C/în]la B,C,E,G,V//4 creştiniască B,C// 6 aceste B,C/care nu să pot scriie toate (toate a le scrie C, toate scrie G> cu B,C,E,G/să le scriu toate D// 6—7 *lipseşte* care nu le pociu... cu condeiul mieu V//7 *lipseşte* mieu C,G/sînt B,C/hirile B,V//8 nu pot trăi nici la casele lor C,D,V/ să sfădiască B, s(ă> sfădiască C//9 dară C/dară încă în B,D,E,G,V/Petricîaico B, Petriceaico C//10 iară B/ *lipseşte* şi atuncea V/ domnu *Cjj* 10-11 au fost şi atuncîa ca şi acum.Care mai pre urmă iarăş lor *~Bjjlipseşte* între domn şi între boiari E, *Gjj* 11 acmu]cînd moscalii D/ Carii C, Care mai D,E,G/iarăşi lor E, iarăş loru-ş *Gjj* 11-12 *lipseşte* ca şi aemu...să va arăta. V//12 acum B,C/care B]precum C/mai înnainte *~B,C,T),lî.jdupă* arăta *ad.* istoriîa la rînd E,G// 13 192] 100 B, 162 C,D, 145 E, 158 G, 171 V/înpăratul B,C//14 precum mai sus s-au scris B,E,G/ *lipseşte* s-au E/ *lipseşte* mai sus V/ Şeremet feldmarşal B,E,G//15 tot senatul C]toţi senatorii B,E,G,V/ şi cnîazii, guternaţii C//16 Petrîburgu B, Petrburcu *Cj* la sfat]laînpăratullasfat E,G/mersu B,C//17 înpăratul B.C//18 193] 163 C,D, 172 V, *lipseşte* B,E,G/ Decii B,C/ strînsu B,C/ înpăratul B,C// 19 pre toţi B,C/Turcul]turcii B,C,G,V/ pacea ce au făcut cu turcii E// 20 şi da-vor ce au giuruit ,au ba ? B, *UpseşteCjjl* 1 Decii B,C/sănatul C/senatul cel mare au socotit şi au dzis B,E,G/ nemică B.C//22 să să apuce B, să să apuce *Cj* vară B,C/ Căci] Pentru că E,G/ întîmplat B,E,V// 23 acum C, *lipseşte* V/ aşa B/ sminteală aşia *Gj* acum B,C//

chip, de n-a fi aşea. Căci bani şi oaste iaste de agiuns, au putere şi doaodzeci sau treidzeci de ani să săjbată.

194. Atuneea împăratul, vădzînd că-i sfatul aşea, au şi orînduit, în toate ţărîli, de 30 fumuri să mai fac-un om de oaste, gata cu tot ce-ar trebui, să mai adaogă încă vro 50.000 de oaste preste cît mai are.

Şi au orînduit, pînă i-a pornii în gios pre Don, şi au mai lungit flintele decît inicercele turcilor, de o şchioapă mai lungi, ca s<ă> poat<ă> bate mai departe.

Şi au făcut tot paloşe simcelate în vîrv de amîndoao părţile ascuţite, să s<ă> bată cu turcii la năval<ă>, şi au lepădat şpăgile. Şi li-au făcut la grumadzi lădunci de hier albu, la tot săldaţul cîte o ocă de apă, ca să aibă hiecare săldaţ apă gata la războiu, să nu pată ca la Stănilesti.

Şi au însurat atuneea pre Şeremet, dîndu-i împăratul o rudă a sa, dzicîndu-i să-ş facă copii, să-ş uite feciorul ce era zălog la turci, netocma că 1-a scoate el şi pre acela.

195. Şi au socotit atuneea să pornească pe Dumitraşco-vodă înainte cu greimea, să-i dea 40.000 de moscali călăraşii) şi 40.000 călmîş<i> şi 30.000 donţi şi 40.000 cazaci

1-21 *lipsesc* M,P// 1 aşa B,C/ CăciJPentru căC.E.G, Pentru căci D/ oaste *Cj* ajunsu B, agiunsu C/ de agiunsu iaste G//2 putere B,C/ doaozăci B,C/ treizăci B, triizăci C//3 194] 101 B, 164 C, D, 146 E, 159 G, 173 V/înpăratul B,C/văzind B,C/ că-i]că iaste B,C,D,E,G/ *lipseşte* sfatul G/aşa B.C//4 în toate ţările lui B,E,G,V, în toată ţaraC/ de triizăci de fumuri B,D,V/ triizăci *Cj* facă un om B,C, facă cîte un om G//5 să fie gata V/ să fie gata cu toate cele ce ar trebui G/cu toate ce ar trebui B,E/ce ar *Cj* să]şi să V/vreo cinzăci de mii B,C// 6 preste cîtă oaste mai avea *Cj* arejavea B,D,E, G,V//7 pînă îi va porni B,V/ porni C//8 lungit flintele de pre cum era întîi, cîte de o şchioapă.să fie mai lungi decît inicercele turcilor *Cjj* 8-9 lungit flintele săldaţilor şi a dragunilor să fiîe mai lungi de o şchioapă decît (inicercile turcilor B>cum (decît cum E,G,V> era întîi, ca să poată bate (ca să bată B,E,G> mai departe (decît inicercile turcilor V> B,E,G,V// 9 poată *Cjj* 10 paloşie B,C/ sîmcelate B,C/ vîrfu B, vîrvu *Cjj* 10-12 *ad. marginal* în vîrfu de amîndoo părţile ascuţite,să s(ă) bată cu turcii Ia năvală şi au lepădat şpăgile *Gjj* 11 să B,C/năvală B,C// 12 *după* făcut *ad.* săldaţilor B,E,G// 13 saldatul *Cj* la tot saldatul să fie lădunca cîte de o ocă E,G/ cîte o ocă la tot saldatul V/ de o ocă B,C,D/s-aibă C//14 fiecare B,C, fieştecare D/ saldat B,C,D,V/ apă gata de băut B,E,G,V, apă de băut C/ *lipseşte* gata *Cjj* 16 şi pre Şeremet feldmarşal *(lipseşte* feldmarşal D,E,V> B,C,D,E,G,V/ înpăratul B,C/ pre o rudă D// 17 pre o rudă a sa (pre V> o *(lipseşte* o G> jupîneasă săracă şi zicîndu-i B,E,G,V/ ficiorul B,C// 18 netocma]neciîm B,E,G// 19 195] 101 B, 165 C,D, 147 E, 150 G, 174 V/ *după* atuneea *ad.* înpăratul şi senatorii B,E,G, V/ porniască pre B.C//20 înnainte B,C/ *ad. marginal* cu greimea D//20-21 patruzăci de mii ¹ " ² B,C/ călăraş(i)] călărime C,D, călăreţi V, draguni călăreţi B,E, draguni călăraşi *Gjj* 21 de calmîşi B,C,E,V/ triizăci de mii de donţi B,C/ de donţi E,V/ patruzăci de mii de cazaci B,C,E,V//

cu hatmanul lor, să între în Crîm, să tot tae, să ardză, f. 37/ pîn-a întră şi greime să să apuce de / cetăţi a le bate şi a le lua. Şi aşe au aşădzat sfatul să facă, şi începus-a porni zaharaoa şi gătisă'toate acestea ce scriu mai sus.

196. Iară Şeremet, măcar că s-însuras(ă>, îi era jeale de fecior, că va peri la turci, cum au şi perit. Şi să tot ruga sinatorilor, ca doar ar putea strica sfatul, şi ei nu vrea nici putea că apucas(ă) de grăisă cătră împăratul, şi le era ruşine" să întoarcă sfatul.

Deci oblicind împăratul pentru Şeremet că i-i jeale de fecior, tare i-au bănuit şi 1-au mustrat, adueîndu-i aminte cînd 1-au fost trimis înainte pre Şeremet să margă să strice podul la Dunărea, după cum îi poroncis(ă). Şi mai pe urmă, venind şi împărăţiîa-sa, ş-ar fi luat cele 2 polcuri a lui cu 12.000 de oaste şi cu Dumitraşco-vodă cu moldovenii şi s-ar fi dus întins la pod, făr<ă> de nici o grijă; care polcuri să chiema Preobrajenschii şi Simionenţschii, şi cu acele 2 polcuri ar fi bătut pre turci. Altă nu i-ar mai fi trebuit, ce-ar fi lăsat-o înapoi, de ar fi venit încet şi ar fi izbîndit.

197. Atuneea au sosit mai pre urmă, după acel sfat, şi un unchiu a împăratului, anume Apracsin, gubernatul de Azac. Şi întrebîndu-1 şi pre dînsul sinatul, el au dzis că nu-i bine cum au asădzat sfatul, că-i cu greu a să bate

1-24 *lipsesc* M, P// 1 şi să între B, E/ taie şi să arză B,C,E,G,V//2 pînă va intra B,C,D,V/ greimea B,C/ apuce *Bjj* 3 luoa B,C/ aşa B,C/ aşezat B,C/ începusă *Bjj* 4 zahareaoa C, şi zahareaoa B, V, şi zaireaoa E, si proviiant, zairea *Gj* gătise B/aceste B,C/ scriu]scrie *Bjj* 5 196] 101 B, 166 C, D, 148 E, 161 G, 175 V/ Şeremet feldmarşal B,E,G/ măcarî B,C/ să însurase (însurasă C>' de ;urund, dar îi era mare jeale B,C,E,G/ mare jeale D,V// 6 ficior B,C/ cum tot şi au perit C, precum ş-au perit B,E, precum au şi perit G, precum tot şi au perit pînă la urmă V/ *lipseşte* tot *Gjjj* 7 senatorilor B,C or putea *Cj* sfatul acela C/ei]Iei B,C,V// 8 apucase B.'apucasă *Cj* înpăratul B.C//9 ruşine B]cu greu *Cjj* 10 Decii B,C/ înpăratul B,C, *lipseşte* E/înpăratul oblicind *Gj* Şeremet feldmarşal B,E, *Gj* că-i iaste jale de ficior C,D', că-i iaste jale de ficior că va peri (la turci G> B,E,G//12 înnainte B.C//13 Dunăre *Bj* poroncise *Bj* pre B,C//14 viind B,C,V,/înpărăţiia B,C/şi ar fi *Bj* celi B,C/doao B,C/ polcuri înpărăteşti B,E,G//15 a lui]a mării-sa'le V/ *lipseşte* cu ¹ V/a lui cu]celi B,E,G/ doaosprăzece mii B,C// 16 întinsu B,C/ fără *B.Cjlipseşte* făr(ă> de nici o grijă V/grije *Bjj* 17 care B, carii C/polcuri înpărăteşti *Cj* să chiam'ă (chiiamă C> Preobrajenschii polcu şi Simioneţchii polcu B,C,D,E,G/ V// 18 aceli doao B,C/ Altă oaste nu i-ar fi mai trebuit B,C,D,E,G,V// 19 ce ar fi B, ce ar fi lăsat o oaste înnapoi/ înnapoi B, înnapoi ceîalaltă oaste D,E,G/ *lipseşte* înapoi V/ vinit B,C// 21 1971102 B, 167 C,D, 150 E, 163 G, 176 V/ Atuneea (Iară atunce G> mai pre urmă, după acel sfat, au sosit şi un B,G,V, Iară mai pre urmă, atuneea, după acel sfat, au sosit şi un *Bjj* 22 al înpăratului C, V/ anume B, pre anume *Cj* Apraxin B,V/cnîazul şi gubernatul B,C,E,G,V// 23 senatul B,C, sănatul E,V *jlipseşte* el B,E,G//24 aşezat B,C/ că-i]că iaste B,G,V//

f. 378 în trei părţi. Că cu **Sfedul** sint cîţiva ani de /cînd să bat. Şi dintru un lucru de nemică s-au început sfada aemu şi cu Turcul. Aşijderea şi leşii le sint vrăjmaşi. Cu greu le va fi.

Numai cu turcii, cum au aşădzat, aşea să lasă deodată; şi de or şi mai cere, să le dea, pînă a trece craiul Şfedului. Şi apoi să stea sa să împace cu **Sfedul** şi, împăcîndu-s<ă> cu **Sfedul**, s-or aşădza pre lesne şi cu Leaval. Atuncea le-or eşi şi solii de la turci, ce sint zălog. Deci pre lesne îaste atuncea a strica pace cu turcii şi a să bate prea cu iuşor cu dînşii.

Şi aşea s-au apucat şi Savva Rogojenschii cum despre turci, dîndu-le bani, or face pace.

Deci sinatorii, pentru voia lui Şeremet, au mers la împăratul, şi dzicînd aceste cuvinte, au lăsat şi el să fie aşea, după sinat. Şi s-au părăsit a mai face oaste împotriva Turcului, pînă la o vreme.

197. împăratul Moscului ş-au strîns toat<ă> oaste şi au şădzut în vasă, de-au trecut de la Petreburc marea, în c6îa parte, la Şfed, asupra finiilor. Şi s-au bătut acolo 2 ani şi au luat toat<ă> crăie Finiilor, ce era supt ascultarea Şfedului. Şi au luat şi cetatea Abovul, care era stoliţă finiilor; şi apoi iarăş cu cinste s-au întors la scaonul său, la Petreburc. /

f. 378v 198. Iară pre Şeremet l-au trimis la Chiov şi i-au lăsat 20.000 de oaste cazaci şi calmîţi, să stea să dea ce a da, să-ş scoată feciorul şi să poarte grijă despre turci, să aşedze acel lucru.

1-28 *lipsesc* M.P//1 trii B,V/3fedul Cjsvedzii V/sînt B *Cj* cîţiva B//2 aemu şi turcii V// 3 sînt B,C/ vrăjmaşijduşmani *Gjj* 4 *după* fi *ad.* a să bate în trii părţi B, E,G// 5 *lipseşte* cu turcii E/aşezat B,C/ aşa B,C// 6 de vor D/cerîe B//7 Şfedului C, Şvedului V/ înpace B, înpace *Cjj* 7-8 Svedul B, Sfedul *Cj* înpăcîndu-să B, înpăcîndu-s<ă> *Cj* să vor aşeza B,C/lesne B, *Cj* Leavuljleşii B,C,E,G,V//9 le-or ieşi B,V, le vor eşi C,E,G/sînt B,C/ *ante* Decii: 168 C,D, 177 V// 10 pacea B,C// 12 aşîa B, aşa *Cjj* 13 pace *Bjj* 14 Decii senatorii B,C/ Şeremet feldmarşal E/ mersu B,C// 15înpăratul B,C/ aceste B,C/ el]înpăratul B,D,E,G// 16 aşa, după cum au zis senatul B,C,D,E,G,V/ înprotiva B,C// 17 vremieB, vremeC// 18 197] 103 B, 169C,D, 151 E, 164 G, 178 V/ înpăratul B,C, Iară înpăratul V/ strînsu toată B,C/ oastea *CU* 19 şezut B,C/ vase B/ de au B,C/ Petrîburcu B, Petrburcu *Cj* mare *Bjj* 20 Şfed]şfedzi B,E/ *lipseşte* la Şfed V//21 doi C/toată *Cjj* 20-21 *lipseşte* Si s-au bătut... crăie Finiilor B,E,G,V/ crăiia *Cj* ce]carii V// 22 Şfedului C, Şvedului V/ care *Cj* era]iaste B,E,G// 23 *după* stoliţă *ad.* adecă scaon B,E,G, scaonul C' întorsu B.C//24 Petrîburcu B, Petrburcu C// 25 198] 170 C,D, 152 E, 165 G, 179V/ Iară după ce au vinit înpăratul la Petrîburcu, pre Şeremet feldmarşal B,E, Iară după cie s-au întorsu înpăratul la Petrburgu, pre Şeremet V/ *ad. marginal* pre *Bj* triimis C// 26 doaozăci de mii B,C// 27 ficiorul B,C, ficiorul de la turci E,G,V/ grije *Bj* *lipseşte* despre turci V/ aşeze *Bjj*

Aşijderea şi despre parte Rîgăi au lăsat pre Menjic fercmarşalîc, să păzască despre şfedzii din gios.

199. Iaiă Dumitraşco-vodă atuncea au făcut ponturi de cerea Ţara Harcovului, cu toate veniturile, dzicînd că ţară au lăsat, ţară să-i dea. Şi pre toţi moldovenii el să fie mai mare. Ce-i va fi voia lui, volnic să fie, fără ucazul împăratului. Nime să nu hie volnic a merge nicăiuri. Şi altele multe ca acestea.

200. Atuncea împăratul au dat acele ponturi a lui Dumitraşco-vodă la sinat, să le vadză şi cum or socoti ei. Deci Apracsin au dzis către sinat: „Nu-i bine să-i daţi Ţara Harcovului, ce o cere el; că măcar eu că am vro 30 de răvaşe de la acei cazaci din Harcov de jalobele lor ce au pre Dumitraşco-vodă. Şi acolo, într-ace ţară, sint aproape de 80.000 de oaste slujitori; şi aemu, nefiind pace, lesne le iaste a să lădica ca să s<ă> dea supt Turc, că nu-i departe" Azacul. Şi cît am sta să ne batem cu streinii, noi om vrea să ne bate<m> cu ai noştri".

201. Atuncea şi Şeremet au dzis: „Adevărat, bine ai dzis, că aşea va hi. Şi încă iaste alta şi mai mare. Că mi-au/

f. 379 spus un boiar de a lui, anume Savin Zmucil<ă> banul, că mai nainte vreme s-au mai închinat din domnii moldoveni la creştini, la Ieşi, la unguri, şi apoi i-au ertat turcii, de s-au dus la dînşii. Şi mai pe urmă acei domni mult rău au făcut creştinilor, anume acei domni Pătru-vodă, Grigorie-vodă, Aşijderea şi acesta, de s-a aşădza la Harcov, nu-i departe Crîmul".

1-27 *lipsescM.B/l* 1 Rigăi B, cetăţii Rigăi *Cj* pre Menjic pre cnîazul Alexandru {Alexandru cneazul G> Daniilovici, feldmarşalic B,E,G,V, pre Alexandru Daniilovici, al doilea feldmarşal Menjic C, pre Alexandru Daniilovici Menjic feldmarşal D//2 şfezii C//3 199]104B', 171C.D, 153 E, 166 G, 180 V/poncturiB//4dw£ăceriaao'. la înpăratul B,E,G, V/ viniturile B,C/dzicîndu *Cjj* 5 prejpreste *Gjj* 6 Ce va fi C/ *lipseşte* lui E/ să fie *(lipseşte* să fie G> să facă *(lipseşte* să facă V> şi fără <de G> ocazul B,E,G,V/ fărăjsifărăC, fără de D/ocazul D//7 înpăratuluiC]lui B,D,E,G,V/ Nime B,C/ fie B,C/ volni'cu *CI* necăiri B,V, nicăiri *Cjj* 8 aceste B,C// 9 200] 105 B, 172 C,D, 154 E, 167 G, 181 V/ înpăratul B,C/ au dat înpăratul V/ aceli B,C/ poncturi *Cjj* 10 senat B,C/ or]vorE/ei]şi iei B,E,G, V//11 Decii B,C/Ap<r)acsinC/Apraxin cnîazul şi gubernatul de Azac B,E,G,V/ zis B/senat B,C, sănat V// 12 cerîe B,V/ măcarî B,C/ că măcarî că eu că am E/ că măcar că G,V/ vreo triizăci B.C//13 răvaşîe B/acîei V/ din]de *Gjj* 14 într-acîa B, într-acea *Cj* sînt B,C//15 optzăci de mii B,C// 16 pace C/lesne B,C/ să să dea B/ supt ascultarea Turcului B,C,D,E,V/ supt ascultarea turcilor, că de acolo nu-i *Gjj* 17 departe B, *Cjj* 18 batem B,C// 19 201] 173 C,D, 155 E, 168 G, 182 V, *lipseşte Bj* Şeremet feldmarşal B,E,G// 20 aşîa B, aşa *Cj* fi B,C// 21 boiariu B,C/ ai luiB.C.E'/ Savin banul Zmucilă B,E,G,V/ Zmucilă *Cjj* 22 înnainte B,V, înnainte C/vreme B, C// 23 creştini B,C/ la unguri, la Ieşi, la unguri şi apoi *Bj* şi la unguri G/ *după* apoi *ad.* pre acei domni *Cjj* 24 de]şi *Cj* pre B,C/ acîei domni B, *lipseşte Cjj* 25 au făcut mult rău creştinilor C/creştinilor B/anume B,C/ Pătru-vodă şi B,E, Petr<u)-vodă şi *Cjj* 26 aşeza B,C/ să va aşeza D//

202. Deci sinatul, audzind, au ales să dea lui Dumitraşco-vodă 1.000 de dvoruri în Ţara Moscului, care acea mie de dvoruri cuprinde 50 de sate; şi oameni ca 15.000 sînt. Şi să-i mai dea şi cîte 20 pungi de bani pre an, care fac 6.000 ruble, şi 2 părechi de curţi frumoasă în stoliţă. Iar boîarilor să le dea 13 sate ce-au fost a celui ghenărariu Sidlovschii, de le stăpîniia Dumitraşco-vodă. Care boîari a priimi, să-i dea de acele sate, iar care nu a vrea, să-i dea ucaz de voie, să-ş margă la pămîntul său, ca să s-aşedze.

203. Deci Dumitraşco-vodă, eşindu-i ucaz, au şi venit la Harcov, cu multă voie rrea că s<ă> depărteadză de ţară, şi s-au rădicat şi s-au dus în Moscu. Şi nu mult după aceasta i-au şi murit doamna Casandra, fata lui Şărban-vodă, domnul muntenescu. Şi au îngropat-o în tîrgu, în stoliţă; şi au rămas văduoiu de au trăit cîtăva vreme, /

f. 379v pîn's-au însurat, care s-a scrie mai nainte.

204. Iară boiarii cine au vrut să priimască, li-au împărţit de acele sate a lui Sidlovschii, de trăescu unii şi pînă astădzi într-acele sate; iar carii n-au vrut să priimască, ei au venit la Chiov, la Şeremet, ca să-i sloboadză.

Dar Şeremet nu vrea să-i sloboadză, şi-ncă nu numai pre boiari, ce şi pre neguţitori, şi pe slujitori, şi pre toţi. Că-i dzisesese Dumitraşco-vodă, în pizma boîarilor care să ducea de la dînsul, să nu las<ă> nici pre unul să treacă, pîn'nu i-or slobodzi turcii feciorul.

Deci Şeremet să protivis(ă> lui Dumitraşco-vodă şi nu-i lăsa, de-1 blăstăma toţ, că perila atîţea oameni. Alţii nu avea ce mai cheltui, alţii era neguţutori, altora le rămăsese fămeile în Moldova. Ce bogat blăstăm era asupra lui Şeremet!

205. De aceasta audzind chihae veziriului, au dzis feciorului lui Şeremet: „Pentru ce propreşte tată-tău neguţutorii şi moldovenii ce vor să vie încoace? Să-i scrii ca să-i sloboadză". Şi aşea, pe scrisorile feciorului lui Şeremet, au slobodzit neguţitorii şi pre alţi moldoveni ce era acolo.

Atuneea m-au slobodzit şi pre mine, Ioan Niculce hatman, cu voia lui, după ce-au trecut doi ani. Şi am venit în Ţara Leşască, cu multă nevoie, care s-au pomenit mai sus.

206. Dumitraşco-vodă, după ce s-au dus la Petreburc, /

i. 380 pre boiarii moldoveni n-au vrut să-i îa cu dînsul la împăratul, socotind ca va ispră vi să nu mai poată scăpa

1 202] 106 B, 174 C,D, 156 E, 169 *G,* 183 V, 199 M, 119 P/ Decii B,C/ sinatul B, senatul *Cj* audzind aceste V// 1-5 împăratul Moscului (moschicescu P) au dăruit lui Dumitraşcu voevoda 1.000 (de P> dvoruri (adică 50 sati M>, însă în Velico Rosiia, iar nu la Harcov, după cum poftie Dumitraşco voevoda, şi leafă cîti 6.000 rubli pre an şi doao părechi curţi frumoasă în stoliţă M,P// 2 O mie B, o mie *Cj* care acia miîe B// 3 cinzăci B,C/ oameni sînt ca V/ cinsprăzâce mii B,C//4 sînt *B/ repetă* Şi să-i mai dea *Cj* doaozăci de pungi B,C/ de pungi E/ *lipseşte* de bani G/ carii C//5 şeaşîe (şasîe C) mii de ruble B,C/de ruble D/doao B,C/ frumoase B//6 triisprăzece B,C// 6-9 Boerilor (Boerii P> moldoveni ci era cu Dumitraşcu voevoda, însă le-au dat împăratul (cîti P) 13 sati, însă acelora (acelor P) ci or vre (ce vre P) să rămîi să trăiască acolo; iar cari nu or (n-a P) vre să trăiască acolo, unora ca acelora să le dei ucaz (ocaz P) şi să fii volnici a să întoarci în ţara lor, în Moldova M, P//6 ce au C/gheneral B,C,E,G,V/gheneral a lui Sidlovschii D//7de]ceC, care sate B,E,G,V/ Şi care B,C,E,G,V/ boiariu B, boiariu C//8 aceli B.C//8-9 sate bine va fi, iar carii n-or (nu vor E,G) priimi şi n-or (nu vor E,G) vrea, acelora să le dea ocaz şi voie de la înpărăţiîe, să-ş margă B,E,G/ sate, bine va fi, iar carii n-or priimi şi n-or vrea să rămîîe la Moscu, să le dea ocaz V// 9 *după* său *ad.* în Moldova D/ *lipseşte* ca B,G,V/ să B,C// 10-16 *lipsesc* M,P// 10 203] 107 B, 175 C, 157 E, 170 G, 184 V/ Decii B,C/ ocaz B,V/ vinit B,C// 11 rea B/ să depărtiază B,C// 12 *după* rădicat *ad.* din Harcov *Gjj* 13 aceasta]aceia B,E/ Şerban B.C, V//14 *lipseşte* vodă *Gj* domnului B,E,G/tirgu]cetate B.E.G//15 *după* stoliţă *ad.* unde iaste scaonul înpărătescu B,E,G/ *după* rămas *ad.* Dumitraşco-vodă B,C,D,E,G,V/ văduvoiu B,C, D, V, văduv *Gj* vreme B/ vreme C *după* vreme *ad.* fără de doamnă B,E,G,V// 16 pînă C]pînă ce B,E,G/ să va scrie mai înnainte B, să va scrie mai înnainte la rînd (la rîndul său C> C,D,E,G// 17 204] 108 B, 176 C, D, 158 E, 171 G, 185 V/ cine carii B,E,G,V/ *lipseşte* să priimască D/ înpărţit B,C// 17-2 Deci cari din boeri au vrut să trăiască acolo au priimit sati şi s-au aşăzat acolo; iar acelora ci n-au vrut să trăiască acolo le-au dat ucaz (ocaz P> şi s-au întors în Moldova M,P//18 ac£li *Cj* lui]gheneralului B,E,G,V//

1-25 *lipsesc* M.P//18— 1 a lui Sidlovschii şi unii au trăit pînă la sfîrşitul vieţii lor şi după dînşii ficiorii lor întru aceli sate C//1 şi pînă astăzi (şi B> ficiorii lor B,D/ de au trăit pînă la sfîrşitul (săvîrşirea G> vieţii lor şi după dînşii şi ficiorii lor întru aceli sate E,G/ de au trăit în viiaţa lor şi ficiorii lor; iar cari V/ într-aceli B/ iar carii boiari C//2 ei]ei B,V, *lipseşte Cj* vinit B,C,V/ Şeremet feldmarşal B,E,G//3Dar]DeciiiB,E,G/încăB,C//4pre, B.C//5 zisesieB, dzisesîeC/carii B,C,V// 6 lasă B,C/ triacă *Bj după* triacă *ad.* încoace în Moldova *Cjj* 7 pînă nu-i vor slobozi B,E,C/ficiorul B,C//8 Decii B,C/protivisîe *Bjj* 9 şi nu-i lăsa]să nu-i lase *Gj* toţi B,C/atîtîaC//10nu mai avea B,C,E,G,V//1l rămăsesîe B,C/ fimeile B,C/ Ce mult şi bogat B,E,G, Ce bogat şi mult *Cj* bogatjmult V//13 205] 108 B, 177 C, D, 159 E, 172 G, 186 V/ chihaîa B,C/ viziriului *Cj* viziriului *ad.* la Ţarigrad V//14 ficiorului B,C/ *după* Şeremet *ad.* la Ţarigrad/ E,G/ Pentru cîe B,V/ popreşte B//15să vile de la Chiov încoaci B,E,G// 16 — 17 Şi aşa scriind ficiorul lui Şeremet (la tată-său E), pe scrisorile lui au slobozit tată-său Şeremet B,C,E,G// 16sloboază B/ aşa *Cj* pre *Cj* ficiorului *Cjj* 18 *după* acolo *ad.* într-aceli părţi de loc B,E,G,V// 19 Atuneea au slobozit (Dumitraşco-vodă V] şi pre Ion Neculce hatmanul (hatmanul Ion Neculce' C> B,C,D,E,G,V// 20 *dupăluiad.* Dumitraşco-vodă C,D,G/ după cîe au trecut *Bj* ce au *Cj* Şi au vinit B,C,D,E,G// 20-r. 11 din p. urm. *lipseşte* Şi am venit... unde i-au răspuns aşea. V//21—22 care mai sus s-au scris B, precum mai sus s-au scris E,G/ pomenit]scris C//23 206] 109 B, 178 C,D,160 E, 173 *Gj* după ce]cînd *Cj* Petrîburcu B/ *după* Petrburcu *ad.* de la Harcov C//25 înpăratul B, C//

de acolo. Şi-i grăiia de rău cătră împăratul, dzicînd că Ion hatman şi alţii au rămas acolo şi vor să s<ă> ducă la turci, şi pentru aceîa au trimis de i-au luat cu vartă, de i-au dus la Harcov, vrînd să-şi acoperă ruşine, căci i-au dus cu vartă. Că oblicisă împăratul de acel lucru, că i-au luat cu sila, şi unii din Chiov au şi fugit.

207. Iară împăratul au răspuns lui Dumitraşco-vodă, mai vîrtos pentru mine, Ioan hatman: „Dac<ă> nu va să şadză, volnic să fie: Dumnedzeu să-i agiute să margă unde i-i voia, că nu mi-i rob". Atuncea Dumitraşco-vodă n-au căutat bine, unde i-au răspuns aşea.

208. Iară cînd mi-am luat dzioa bună de la Harcov, de m-am despărţit, mult mă îmbiîa să mai şedzu, şi multe să adeveriîa să-mi dea, şi să-mi isprăvască şi de la împăratul mare milă. Şi cînd mi-a hi voia, el să-mi isprăvască.

Dar eu eram bucuros c-au venit acela ceas, di-am găsit vremea să ies dintr-acel norod greu şi cumplit. Că-s nişte oameni foarte necredincioşi, şi prea cu greu traiu au oamenii ce sint nedeprinşi cu acel fel de oameni dintr-ac61e părţi.

1-20 *lipsesc* M,P//1 *după* rău *ad.* pre boiari B,D,E,G/ înpăratul B.C//2 hatmanul Ioan *Gj* şi cu alţii E/ să B,C// 3 aceia B,C/ *după* vartă *ad.* din Chiov B,C,E,G// 4 vrînd să-şi acopere ruşinea D]vrînd să-ş tocmască lucrul B,C,E,G/ căci]pentru că C,E,G, pentru căci D//4-5 i-au dus pre boiari cu vartă B,D,E,G, i-au dus cu vartă pre boiari C//5 oblicis{ă> *Cj* înpăratul B,C// 6 *după* sila *ad.* pre boiari {boiari C> B,C,E,G/ *lipseşte* şi[2] *Bj după* fugit *ad.* precum mai sus s-au scris B,E,G// 7 207] 109 B, 179 C,D, 161 E, 174 G/ înpăratul B,C/ răspunsu B,C// 8 pentru hatmanul Ion C, pentru Ion Neculce hatmanul D, pentru Ion Neculce hatman şi pentru alţi boiari B,E, pentru hat{manul> Ioan Neculce şi pentru alţi boeri G/Dacă C//8-9 Dacă nu vor să şadză volnicisăfiieB,E,G//9săle agiute B,E,G//9-10 unde le iaste voia, că nu-mi sînt robiB.E, G//10robuC//1l undeB,C/răspunsuB,C/d«^)ă răspunsu *ad.* înpăratul B,E,G/ aşa B, *Cjj* 12 208] 109 B, 180 C,D, 162 E, 175 G, *lipseşte* V/ mi-am]ş-au B,C,E,G,V// 12-13 dzioa bună de la Dumitraşco-vodă, Ion Neculce hatman, din Harcov, de s-au despărţit şi au purces încoace, mult îl îmbiîa Dumitraşco-vodă să mai şază B/ dzioa bună de la Dumitraşco-vodă, hatmanul Ion, din Harcov, mult îl înbiia să mai şază *Cj* zioa bună Ion Neculce" hatmanul de la Dumitraşco-vodă, din Harcov, mult îl înbiia să mai şasă D/ zioa bună Ion Neculce hatman {hat{manul> Ion Neculce" G), din Harcov, de s-au despărţit, mult îl înbiia Dumitraşco-vodă să mai şază E, *Gj* dzioa bună de la Dumitraşco-vodă, din Harcov, şi au purces încoace, multe îi adeveriia că-i va da şi să-i isprăvască V// 14 i să adiveriîa *Gj* să-i dea B,C,D,E, să-i dei G/să-i isprăvască B,C,D,E,G/ *lipseşte* şi[2] V/ înpăratul BC// 15 Şi cînd i-a fi voia, ori di ce lucru el să-i isprăvască B,E,G, V, Şi cînd îi va fi voia el să-i isprăvască orice *Cj* i-a fi D/ să-mi]să-i D// 16-17 Dar Ion hatmanul {hatmanul Ion D,G) era bucuros că au vinit acel ceas de au găsit vreme să iasă B, D,E,G, Dar hatmanul Ion era bucuros că au găsit vreme să iasă C,V// 17 dintru acel D/ nărodV/ Că-s]Că sînt B,C,E,G,V// 18 neşte *Bj* necredincioşi B,C/ pre *Bjj* 19 ce] cei ce *Gj* sînt B,C/ oamenii ce nu sînt deprinşi cu dînşii. V/ feliu B,C// 2& dintr-aceli {dintru aceli C> părţi de loc {locu C)> B,C,D,E,G//

Şi avea mare jeale şi el, şi doamna lui, şi toţi moldovenii. Şi-mi dzicea că nu mi-oi putea face pace\ ce oi peri de turci. Dar eu am pus nădejde la Dumnedzeu, / f. 380v şi pentru dreptate mea [nu] s-au îndurat şi din toate m-au scos.

Şi după ce-am venit, încă şi Şeremet în cîteva rînduri mi-au dzis să mă aşedz şi va scrie la împăratul să-mi dea jalovanie şi sate. Dar tot n-am priimit; că iaste norod prea cumplit, şi nu sint oamenii slobodzi să margă unde i-i voia, nici la împărăţiîe, fără ucaz. Şi ucaz nu vor să facă, ca pentru să nu facă cheltuială împărăţiei. Şi la împărăţiîe, vro curte mare ca aceia, cu tvorebnici mulţi, nu-i, măcar precumu-i la domniîa ţării noastre, sau altă crăie şi domnie, ce foarte-i un lucru puţin; numai oşteni de agiuns.

Deci de viiaţa mea îmi era cum îmi era, dar mai mult îmi era pentru copiii miei, la ce vor rămînea, că numai doar săldaţi să fie; iar la alte boiarii nu încap feciorii unora ca a cestora.

209. Ce, fraţilor moldoveni, rogu-vă să luaţi aminte,- să vă învăţaţi şi să vă păziţi. Oricît ari fi în cinste la vrun

1-21 *lipsesc* M,P// 1 jale B,C/ el]Dumitraşco-vodă B, E,G/ *după* lui *ad.* şi boiarii E,G// 1-5 *lipsesc* V// 2 Şi-i dzicea {zicea C> că nu-ş va putea {nu ş-a putea C> face B,C,D,E,G/ ce va peri B,C,D,G, şi va peri *Bjj* 3 el puind nedejde B,E,G, el ş-au pus nedejde B, el puindu-şi nădejde *Bj* Dumnezeu C//4dreptatea B/mea]lui B,C,D,E,G/ *după* îndurat *ad.* Dumnezeu B,C,D,E,G/ din] dintru G//5 m-au]l-au B,C,D,E,G// 6 după ce au vinit mai încoaci *(lipseşte* mai încoaci C,D> în Ţara Căzăcească B,C,D, E,G/ Şeremet feldmarşal B,E,G// 6-7 Şi viind pînă în Ţara Căzăcească, încă şi Şeremet feldmarşal i-au dzis să să aşedze acolo V// 7 i-au dzis {zis B) să să aşeze acolo *(lipseşte* acolo D> B,C,D,E,G/ scriie *Bj* înpăratul de-i va da {să-i dea C,D> jalovaniîe {jalovanie C>, adecă milă *(lipseşte* adecă milă V) B,C,D,E,G,V// 8 şi satejliafâ şi sate D/Dar el C/n-am]n-au B,C,D,E,G,V/un norod B,C,D,E, un nărod G,V//9 cumplitjgreu V/ nu sînt B,C/ unde *Cj* unde le iaste voia B,E,G, unde li-i voia D, V// 10 înpărăţiîe B,C/ fără de B,D,E,G,V/ fără de ocaz nu pot să margă. Şi ocaz V/ *lipseşte* fără ucaz C/ocaz[1]"[2] B,E,V//11 chieltuială mare G/înpărăţiii B,C//12 înpărăţiie B.înpărăţie C/vreo curte C/curte B/dvorebnici B,E,zvorebniciC,D//1l-r.16din p.urm. *lipseşte* Şi la împărăţiîe... şi să face fortuna şi *înlocuit cu :* Şi viind hatmanul Ion pînîn Ţara Leşască au zăbăvit şi acolo şepte ani, pînă ş-au făeut pace de au vinit în pămîntul său, în Moldova, precum s-a scriie la rînd, mai înnainte V// 13 nu-i]nu iaste B,E,G/ măcarî *Bj* precUmu-ijprecum iaste B,E,G/ *după* noastre *ad.* a Moldovii C, *Gj* sau]sau la C,D//14 crăiîe *Cj lipseşte* sau altă crăie şi domnie B,E,G/ domniie *Cj* foarte iaste B,C/ ce iaste foarte un lucru G, ce foarte un lucru D/ oşteni sînt mulţi, de agiunsu B,E,G, oşteni sînt de agiunsu C,D//16-17 Decii de viiaţa lui{să B> îi era cum îi {cumu-i C> era şi nici foarte *(lipseşte* şi nici foarte C,D>, dar mai mult îi era B,C,D,E,G// 17 mieijsăi B,D,E,G, lui C// 18 doară C/saldaţi B,C,/ fiîe *Bj* iară B/boerii B,C/ficiorii B,C,//19 *după* cestora *ad.* la Moscu *Cjj* 20 209] 110 B, 181 C,D, 163 E 176 G/să vă luaţi B,E,G//21 Oricît veţi fi B,E,G, Orcît ai fi C,D/ vreun domnu B,C//

domn, bine îaste să-i slujeşti cu dreptate, că şi de la <Dumnedzeu> ai plată. Iar cu domnul niciodată să nu pribegeşti, măcar cum ar hi, şi nu numai în ţară streină, ce nici în Ţarigrad cu dînsul să nu mergi, fiind tu moldovan. Ce să-i slujeşti în ţara ta, căci streinii caută numai pre domn să-1 miluiască şi să-1 cinstească; iar pre boiarii
i- 381 ce sint pribegi cu domnul, într-o nemic<ă> sint. / Altă cinste are boîariul. cîndu-i pribag singur, alta iaste, cîndu-i cu domnul său.

Şi apoi domnul să visadză că iaste tot puternic, ca la ţara lui, cînd este domn, şi va să ţie aşea, ca s<ă> năcăjască pre acei boîari, şi nu socoteşte slujba ce i-au făcut, că s-au înstreinat, ce nemică învoial<ă> nu-i face.

Nădejdea domnului îaste ca săninul ceriului şi ca încetul mării; aemu îaste senin şi să face nuor, aemu îaste marea lină şi să face fortuna.

210. Aemu să lăsăm cele streine pîn-aicea a le scriîe deodat<ă>, pînă iar le-a veni rîndul, şi iar să ne întoarcem a scriîe de unde am lăsat a scriîe de ţara noastră.

211. Veziriul, rămîind la Stănileşti, după ce-au purces moscalii, au şi trimis pre un paş<ă>, anume Curt, să stea la Iaşi, cu ferman de ertare tuturor greşelelor cine ce-ar hi făcut. Şi au trimis şi la Lupul sin Gavriliţ<ă> să-1 aducă de la bejenii de la Bursuci.

1-16 *lipsesc* M,P// 2 Dumnezeu B,C,D,E,G/ *după* plată *ad.* şi de la acel domnu ce-1 vii sluji cu dreptate D/Iară B//3 pribegeşti C/măcarî B/ar fi B// 4 mergi B,C// 5 slujeşti B,C/ căcijpentru căci D, pentru că E.G//6 domnu B,C/ cinstiască B/ iară B//7 sînt1-2 B,C/ întru o C/nemică B.C/ Şi altă B,E,G// 8 cinste B,C/ cînd iaste pribeag B,E,G/singur B,C/ şi alta B,C,E,G// 10 visadzăjsocoteşte B,C,E,G// 11 iaste B,C/ domnu B,C/ ţiîe aşa B,C/ să năcăjască C]să necăjască B// 13 căjşi că B,E, şi pentru că G/ *după* înstreinat *ad.* pentru dînsul pin ţări streine B,E,G/ învoială B,C/ *după* face *ad.* precum s-au tîmplat si atuneea B,E,G// 14 Nedejdea B, Nedejde C/ încetul]limanul B,C,E,G//15 acum1"'2 C/sănin B.C//16 mare B.C//17 210J111 B, 182 C,D, 164 E, 177 G, 188 V, *lipseşte* M,P/ Iară acum lăsînd B, E,G/ pînă B,C/ scrie C// 17-19 Iară acum lăsînd cele streine a le scriîe decdată, să scriem de unde am lăsat iarăş de ţara noastră V/ Di aici iar (iarăş P> începem istorie pentru ţara noastră ce nenorocită, Moldova M,P// 18 deodată B,C/ iară B,C/' iarăş le va veni *Gj lipseşte* şi E,G/ să ne întoarcem iară E,G// 19 a scrie C, *lipseşte* B,E,G/ unde C/ *lipseşte* a serile *Cj după* noastră *ad.* de Moldova *Cjj* 20 211] 112 B, 183 C,D, 165 E, 178 G,1M,P, *lipseşte* V/ Viziriul *Cj* după cîe au B,V, după ce au *Cj lipseşte* mcscalii E// 20-22 Viziriul, după ce au purces moscalii, au rămas la Stănileşti şi di acolo au triimes la Eşi pre un paşi anumi Chiurt, să ste la Eşi M,P// 21 *repetă* şi *Cj* paşîa B,C/ anvme B,C/ Curt-paşa B,V, Curt-paşîa C,D,E,G// 22 ertare B,C/ tuturor greşiţilor C, tuturcr celor greşiţi V, tuturor greşiţilor greşelilor B, tuturor greşiţilor greşealile E,G/ cine ce ar fi (hiC> făcut B,C]oricini ce-aiî făcut M,P// 23 *lipseşte* şi B,E,G,V/ sîn B,C,V]fecior lui D,E,G, *lipseşte* M,P/ Lupul vornicul D,E/ *ad, marginal* ficior lui Gavriliţă vornicul D/ Gavriliţă *Cj* să-1 aducă]să vie adică *Bjj* 24 de B,C/ de la^din M,P//

Ş-au răpedzit în toate părţile la vadurile Prutului, unde găsiia moldoveni, de-i scotea din robiîe. Şi au purces de la Stănileşti cîtinel spre Dunărea, să margă la Ţarigrad.

212. Curt-paşa, după ce-au agiuns în Iaşi, pre cine găsie din căpeteniile ţărîi au şi început a-i boîari, cum boîareşte domnul Moldovei. Şi şedea în curţile domneşti/,
f. 381v Iar atunce era un boiariu, anume Darie Donici sărdar, care pre urmă, la alţi domni, au agiuns şi logofăt mare, iar la moscali au fost polcovnic. Mergînd la Curt-paşa, l-au pus hatman.

Aşijderea şi pre un grec, Buzagiu, îl pusese postelnic mare. Şi pre alţii ce mergea la dînsul tot îi boeriîa. Ş-au început Curt-paşa a umbla cu binişor, ca să-1 poftească acei boiari aicea, ca să scrie veziriul să rămîe el paşă în Iaşi. Dar n-au putut isprăvi nemic.

213. Iară Lupul vornicul mergînd la veziriul, mult l-au mustrat pentru căci s-au hainit ţara. Iar el au dat

1 Şi au B,C]Au M,P/ răpedzit]triimis E,G/ la]şi la M,P/ vadurili *Cjj* 2 unde B,C]şi undi M,P/ moldoveni robiţi de tătari B,E,G,V]robi moldoveni M,P/de-i]îi M,P/ dinjdela B,E,G/ *ad,ulterior* din robiîe A/ *după* purces *ad.* veziriul B,E,G,V//3 *lipseşte* de la Stănileşti B,E,G/ cîtinel de la Stănileşti V/cîtinel]pre încet în gios M,P, *lipseşte* C,E,G/ Dunăre *Bjj* 5 212] 113 B, 184 C,' 183 D, 166 E, 179 G, 189 V, 2 M, P/ Chiurt M,P/ Iară după cîe au agiunsu Curt-paşa în Iaşi V/ cîe (ce C) au agiunsu B, *Cjj* 6 găsiia B,C/ căpiteniile *Cj după* ţărîi *ad.* din boîari B,E,G/ a-i boeri *Cj* cum]după cum M.P//7 boereşte *Cj* şidea B,C]trăiîa M,P//8 atuneea B,C/ *lipseşte* Iar atunce era un boiariu M,P/ Iar atuneea un boeriu era, pre anumi Darie Donici, ce fusăsi sărdariu, care mai *Gj* anume C]pre anume B,E,V/ serdar C]ce fusesie sărdar B,E, V//9 care]careli D/ au agiunsu de au fost D// 9-10 care mai pre urmă, la alţi domni, (acel boiariu B,G) au agiunsu de au fost şi logofăt mare, iar la (pre C) aceli vremi (acia vremîe V> pre *(lipseşte* C, V> atuneea la moscali B,C,E,G,V// 8-11 Deci pre Darii Donici sărdariul l-au pus hatman. M,P// 10 Decii acest boiariu mergînd B,E, G,V, Mergînd acest boiariu C, Acesta boiariu mergînd *Bjj* 11 l-au şi pus B,V, l-au pus să fie E// 12 *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ şi pre alt boiariu grec, anume Bozagiul V/ pre un grec, pre anume Bozagiul, îl pusesie să file *Bj* pre un grec ce-1 chiema Bozagiul, ce fusesie (la alţi domni D> vameş mare (pre acela C) l-au pus (îl pusesie să fie E,G> postelnic mare C,D,E,G/ Bugeaziu M,P/ *lipseşte* îl pusese M,P// 13 Şi oricarile din căpitenii, moldoveni, merge la dînsul, el tot îi boere M,P/ merge *Cj* îi tot *Cj* boîarla *Bj* Şi au B,C// 13-16 Chiurt-paşa au început cu toţi a unbla binişor, ca să-1 ceară pre dînsul ca pre un domnu Moldovii şi ca să scrii acei boeri la viziriul să-1 poftească paşe Moldovii. M.P//14 poftiască acîei B.C,*VI115 lipseşte* aicea B,E,G,V/ scriîe *Bj* la veziriul B,C,E,G,V/ rămîîe B,C/ el pasla C]Curt-pasa B,E,G,V//16 nemică B.C//17 213] 114 B, 185 C, 184 D, 167*E, 180 G, 190 V, 4 M, *lipseşte Bj lipseşte* Iară M,P/ mergînd]dupre ce au mărsu B,E,G,V, au mers M, P/ veziriul B, viziriul *Cj* multjşi mult M,P// 18 l-au mustratu veziriul B,E,V,M,P/ l-au mustrat veziriul mult *Gj* pentru căci]pentru ce E,G,M,P//18-1 Iar Lupul au răspuns către M,P//

samă cătră veziriul cum nu sînt ei vinovați, adec<ă> boîarii, nici țara, ce-i vinovată Poarta; că pre domnii cei buni îi mazileşte făr<ă> voia boîarilor țărîi şi pune domn pre care nu-1 ştie țara. Şi dîndu-i Poarta sabiia, face în țară ce i-i voia. „Precum şi pre acesta, pre Dumitraşco-vodă, l-ai pus măriia-ta fără ştirea țărîi, şi au făcut ce i-au fost voia. Iar mai nainte era obiceaiu de-ş alegea boîarii şi țara domn, pre cine poftiîa ei, şi pre acela punea şi Poarta".

214. Deci veziriul, audzind acest răspuns, nemic n-au mai răspuns şi l-au şi îmbrăcat în caftan şi l-au trimis f. 382 să fie caimacam în Iaşi, pîn-a trimite împărăție/un domn în Moldova. Şi au scris şi la Curt-paşa să s<ă> rădice din din Iaşi. Şi au mai pus căimăcan şi pre un Macsut postelnicul, care fusese pre lîngă veziriul în oaste, capichihae lui Dumitraşco-vodă, şi-1 ertasă veziriul pre dînsul. Numai pre soțiîa lui, pe Iano, l-ai tăiat, precum s-au scris.

Şi au purces Lupul cu Macsut la Iaşi să fie căimăcan.; iar veziriul au trimis de scotea robii de la tătari. De unde-i găsiîa, tot îi aducea de-i întreba, la care domn li-au fost mai bine: la Neculai-vodă sau la Mihai-vodă. Ei dzicea

1 *lipseşte* cătră veziriul *Gj* viziriul *Cj* cum] cum că E/ cum să nici boerii nici țara nu sînt vinovați, ci esti M, P/vinovați ei E/ ei]îei B,C,V// 1-2 *lipseşte* adec{ă> boiarii, nici țara D// 2 ce-i]ce iaste B,C,E,G/ vinovată Poarta]pricina despre Poartă C, vina Porții E,G// 3 *ad. ulterior* cei buni A/ buni şi bătrîni M,P/ fără de voia B,C,D,E,V/ şi a țării M,P// 4 domnu B,C/ pre carile nici îl {nu-1 P> ştie M,P/ ştiie B// 5 face]apoi el faci M,P/ ce-i esti voia M,P/ Precum]După cum M,P/ pe[1] *Cj lipseşte* pre acesta M,P// 6 voevoda M/ *după* măriia-ta *ad.* domnu M,P/ fără de C,D,E/ şi]iar el M,P// 7 înnainte C, înnainte vremie B,D, E,G,V/ obiceai B,C// 8 alegea C/domnu B,C/ei]iei B, *Cjlipseste* şi[2] B,E,M//9 îl pune M,P// 10 214] 115 B, 186 C, 185 D, 168 E, 181 G, 191 V, 5 M, *lipseşte* P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/viziriul C/răspunsu B, C/nemică C//10-11 *lipseşte* nemic n-au mai răspuns şi B,E,G,V// 10-14 Auzind viziriul aceşti, nimica nu i-au putut răspundi, ci l-au îmbrăcat cu caftan pre dînsul şi pre Macxut postelnicul, carile au fost cu viziriul în oasti, şi i-au triimis caimacami în Eşi pînă a triimite împărățiîa domnu în Moldova. Iar la Chiurt-paşa au scris să să rădice din Eşi şi să margă după dînsul M,P// 11 răspunsu C/ înbrăcat C/ în]cu *Gj* caftan *Cj după* caftan *ad.* pre Lupul vornicul B, E,V/ triimis *Cjj* 12 fiie B/pînă B,C/înpărâțiîa B, C/domnu B.C//13 au]l-au A/săB,C// 14 caimacam B,C// 14-18 *HpseşteŞi* au mai pus... să fie căimăcan M,P//14-i5 şi pre un grec anume MacsutpostelniculB,D,E,G,V/MaxutpostelniculC//15 carele B,D,V/ fusesîe V/ *lipseşte* pre G/ viziriul *Cj* capichihaîa B,C// 16 ertase B/ viziriul *Cjj* 17 Numai] Iară B,E,G,V/ pe]pre B,C/ precum mai sus s-au scris C,E,G// 18 Lupul vornicul *Cj* Lupul vornicul şi cu Macsut postelnicul B,D,E,G,V/ file B,V/ caimacami B, *Cjj* 19 *lipseşte* iar M,P/ viziriul *Cj* robi moldoveni M,P/ de B,C/ De unde îi găsiîa B, V, De unde şi-i găsiîa C]Ori la cini îi găsiîa M,P// 20 îi aducea {ducea E> la veziriul {viziriul *C*ş şi-i întreba veziriul *(lipseşte* veziriui C> B,C,E,G,V]şi aducîndu-i la dînsu] pre fiişticarile îl întreba M,P/ care domnu B,C// 21 Nicolae B, Nicolai *Cj* ElJIar iei B,V, Iar ei C,E,G//21-1 Iar moldovenii spune că le-au fost {mai M) bini la Necolaiu voevoda M,P//

că li-au fost mai bine la Neculai-vodă, pentru căci le eşiîa înainte Ioan-vodă, fratele lui Neculai-vodă.

Deci veziriul au scris la împărățiîe pentru Neculai-vodă, fratele lui Ion-vodă terdzimanul ce să-1 fac<ă> domn în Moldova. Iar împăratul, vădzînd scrisorile veziriului, au şi făcut domn pe Neculai-vodă.

215. Iară Lupul vornicul, după ce-au agiuns la Balica, lîngă Iaşi, au scris la Curt-paşa să iasă din Iaşi. Şi i-au trimis şi cartea veziriului. Iar Curt-paşa nu vrea să ias<ă> din Iaşi, că aştepta să-i vie răspuns ca scrisese să fie el păşea.

Iară Lupul i-au scris, să iasă din Iaşi, că el să va întoarce la veziriul şi l-a foarte pîrî. Că lor nu le trebuiaşte paş<ă>. Atuncea Curt-paşa s-au spăriiat şi au eşit din Iaşi de au purces după veziriul.

216. Atuncea Lupul şi cu Macsut au întrat în Iaşi căimăcani.

Deci Antiohi Jora biv-hatman, audzind că iaste văru-său căimăcan în Iaşi, au alergat şi el la văru-său Lupul, f. 382v să fie căimăcanu / şi el împreună cu ceîalalați, gîndin-

1 Nicolae B, Nicolae *Cj* căci] că E//2 înnainte B,C/ Ion B,C,D/ Ion-vodă terzimanul E,G// 1-2 *lipseşte* pentru căci le eşiîa.. Neculai-vodă M,P// 2 *după* Nicolae-vodă *ad.* şi-i miluia B,C,E,G,V// 3 Decii *CJipseşte* M,P/ *ante* Decii: 169 E, 182 G, 192 V/ viziriul C, Viziriul îndată M,P/ înpărățiîe B,C]împăratul M,P/ Nicolae B, Nicolai *Cj* voevoda M// 4 Ioan voevoda M/ facă domnu B,C//5 *lipseşte* Iar M,P/ înpăratul B,C/ văzind B,C/ scrisoare M,P/ viziriului C//6 au şi înbrăcat în caftan pre Nicolae-vodă şi l-au făcut domnu în Moldova B,E,G,V/ au si]îndată au M,P/domnu C, domnu în Moldova M/ pre Nicolae-vodă C/voevoda M/'/ 7 215] 116 B, 187 C, 186 D, 170 E, 183 G, 193 V/ *lipseşte* Iară M,P/ Lupul vornicul cu Macsut postelnicul, caimacamii, au sosit la Frumoasa M,P// 7-8 după ce au agiunsu lîngă Iaşi, unde sînt acum *(lipseşte* acum E,G> curțile {casăle C,G,V) domneşti, la Frumoasa {şi V) au scris B, C,E,G,V, după ce au agiunsu la Frumoasa, unde sînt acum casăle domneşti lîngă Iaşi, au scris D// 8 *lipseşte* lîngă Iaşi M,P// 9 carte B/ viziriului B,C/ *lipseşte* nu vrea să iasă din Iaşi, că M,P/ iasă B,C// 10 aştepta răspunsul di pi scrisorile ci le triimesăsi, ca să fii el paşă în Eşi; şi pentru acee n-au vrut să iasă din Eşi M,P/ viie B/ răspuns de la viziriul *Gj* scrisesîe la veziriul {viziriul C> B,C,E,V/ file B/ *după* paşia B {paşa C> *ad.* în Iaşi B,C,D,E,G, V// 11 Iar C, *lipseşte* M,P/ Lupul vornicul *Cj* Decii Lupul vornicul E,G i-au scris acelui *(lipseşte* acelui V) Curt-paşa să iasă B,E,G,V/ el]apoi B, E,G,V/ s-a întoarce *Cj* Lupul vornicul şi cu Macsut postelnicul au scris al doile rînd la Chiurt-paşa să iasă din Eşi, că de n-a eşi {ei M) să vor întoarce M, P//12 viziriul *Cj* şifoarte îl vor pîrî M.P//13 paşîa *B,Cj după* paşă *ad.* ci domnu după obiceiul tării M,P//i^>s?sre AtunceaM,P//13-14 s-au spăriet şi s-au rădicat cu totul şi au purces M.P//14 de]şi B,C,E,G,V/ viziriul B.C//15 216] 117 B, 188C, 187 D, 171 E, 184 G, 194 V, 11 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea M,P/ Lupul vornicul C,E,G,M,P/ Macsut postelnicul E,G,M,P//16 caimacami B,C/ caimacami înEşiM,P//17 Deci]Iar B,C,E,G,V/ Antiohii {Antiohie **C>** Jora, biv ce fusesîe hatman B,C,G/ văru-său]Lupul vornicul V*jdupă* văru-său *ad.* vornicul Lupul B,E, G, Lupul vornicul C,D//18 caimacam B.C//17-3 *lipseşte* Deci Antiohi Jora...prea pe rar om de-1 trece. M,P//18-19au alergat şi el, fiiridu-i Lupul văr primare, ca să fiie şi el caimacam cu dînşii, gindindusă B,E,G,V//19 caimacam *Cj lipseşte* şi el C,D/ înpreună C/gîndindC//

du-s<ă>, ticălosul, că i să va uita vina lui, ce de au fost cu moscalii, de-i cinema, carii s-au scris mai sus. Numai osinda lui Dumnedzeu prea pe rar om de-1 trece. Că Lupul, cum au sosit în Iaşi, ca un lup nesățios, au şi început a prinde pe slujitor<ii> carii fusese cu moscalii şi<-i> închidea şi-i bătea şi pre căpitani, şi le lua pungi de bani, dzicînd c-au agonist din jacurili turcilor şi au luat leafă, şi a pune bani pre tîrgu, pre neguțitori.

Şi au pus şi de tot omul bejenariu să dea cîte 2 lei. Şi oamenii nu avea ce mînca, că era săcşorul de făină cîte 15 lei, şi încă nu s<ă> nici găsiia.

217. Deci oarecarii dintr-acei pătimaşi de rău, fiind veziriul încă nedus din țară, au mărsu di-au jăluit la veziriul. Şi cum au audzit veziriul, îndată tare s-au mîniiat ş-au mînat pre Ion-vodă terdzimanul să şadză în Iaşi căimăcan, pînă a veni frate-său Neculai-vodă în Iaşi, şi să chivernisască țara cu îmblîndzire.

218. Şi au mai trimis şi un capegi-başe împreună cu Ion-vodă, de au prins pre Lupul vornicul şi pre Antiohie

1 *lipseşte* ticălosulB, D/ vina şi greşalalui B,E,G/ cia *Bj* de]ce C//1-2 cîa de chiemasă pre moscali, care mai sus s-au scris V// 2 care mai sus s-au scris B,G, de care mai sus s-au scris E// 3 osinda CJosînda şi pediapsă B,E,G,V/ pre rar om B,E,G,V/ trece B, trece C//***3**-Alipseşte* Că Lupul, cum au sosit în Iaşi P/ CăJDeciM// 4 *lipseşte* Lupul M/ sosit]întrat M/lup]lupul A/ *după* nesățios *ad.* ce era M,P// 5 prinde B,C/ pre slujitori şi pre căpitaniB,E,G/ slujitori C/carii]cei care G/fusesîe B,C//5-8 fusăsi în oasti zicînd că au jăcuit pre turci, îi închide, îi băte şi le lua pungi de bani; pus-au bani pre neguțitori şi pre tîrgovețiM,P//6 şi-i *B,C,P.j lipseşte şipre* căpitaniB,E,G/luoaB,C// 7c-au] că au B.C//8 liafă B,C, lfefeD/şiau pus bani C,E,G,V, şi au şi pus bani *Bj* pre[2] şi pre C,D/ *după* neguțitori *ad.* şi pre alți breslaşi B, E, şi pre alte bresle V/ *ad. marginal* şi pre neguțitori şi pre alți breslaşi *Gjj* 9 Şi de tot omul au pus să de citi doi lei bejenarii G, Pus-au cîti doi lei pre fiişticarile bejănarM.P/ bejenarB/doiB// 10 n-aveaB// 10-11 Şi *(lipseşte Py* ticăloşii moldoveni nu ave ce mînca, că sâcuşorul de pîini era 15 lei şi încă nici să (îl P> găsiia M,P// 11 cinsprăzeci B,C/ nici nu să găsiîa *Gj* să B,C// 12 217] 118 B, 189 C, 188 D, 172 E, 185 G, 195 V, 14 M, *lipseşte Pj* Decii B,C/ *lipseşte* Deci... fiind M,P/ oarecarii oameni E,G/ Decii dintre acei oameni oarecarii pătimaşi V/ dintre acei B, dintre acei *Cj după* rău *ad.* de la ținuturile de gios E,G// 13 viziriul *Cj* încă veziriul V/ au mersu de au jeluit B,C// 13-17 Viziriul încă nu trecusă Dunăre şi s-au înştiințat de faptile Lupului şi foarte s-au mîniiat (şi M> îndată au făcut caimacam în Eşi pre Ioan voevod tărzimanul şi i-au poroncit să chivirnisască țara cu înblînzire, pînă a vini fratile său, Necolaiu voevoda M,P// 14 viziriul[1-2] C//14-15 s-au foarte tare mîniet şi au triimes pre G// 15 şi au *Cj* mînatjtrimis C,E// 16 caimacam B,C/vini B,C/Nicolae B/Nicolae-vodă la scaon în Iaşi *Cjj* 18 218] 119 B, 189 D, 173 E, 186 G, 196 V, *lipseşte* C,M,P,/ şi pre un C,E,M]pe un P/ başîa B/ înpreună B,C, *lipseşte* M,P// 19 *după* vedă (voevod M> *ad.* la Eşi. Vinit-au Ioan voeveda cu capigi-başa în Eşi. Prins-au capigi-başa pre Lupul M,P/ prinsu B,C/ vornicul şi pre Macsut postelnicul şi pre Antiohie Jora hatmanul *Cj* Antiohii Jora hatmanul *(lipseşte* hatmanul G> B,D E G, V,M,P//

hatmanul şi pe Macsut postelnicul, carii era căimăcani, şi i-au pus în obedzi, de i-au dus la cetate la Varna, peste
f. 383 Dunărea, surguni, de au şădzut acolo 2 ani / la pediapsă.

Pentru faptele Lupului au tras şi ceîalalți pediapsă. Şi s-au plinit atuneea un cuvînt prost ce dzice: „Cu iarba cea uscat(ă> arde şi cea verde".

219. Ioan-vodă, după ce-au venit în Iaşi, era bun şi blînd tuturor; şi au chivernisit țara pîn-au venit frate-său, Neculai-vodă, în scaon, aicea în Iaşi. Şi lăsînd Ion-vodă pre frate-seu în Iaşi, s-au întors la slujba sa, în Țarigrad, la terdzjmăniîe.

Dumitra<ş>co-vodă Cantimir s-au dus la Moscal şi acolo au murit cu 4 ficiori: Matei, Costantin, Şerban, Antioh. Iar ce-or vin<i>, vrem<ea> viito<a>re va arăta.

A DOA DOMNIE A LUI NECULAI VOEVODA MAVROCORDATU, FECIOR (LUI> ALEXANDRU-VODĂ ICSAPORITO. CAP 92. VLEAT 7220(= 1712)

Zacial<o> 1. Neculai Alexandru voevoda Mavrocordat, după <ce au venit) în Iaşi, a treia dzi, după obiceaiu, au boerit boiari(i). Pus-au 'pre Neculai Costin vel-lcgofăt,

1 *lipseşte* şi *Pj* pre B/ postelnicul *Bj lipseşte* carii era căimăcani, şi M,P/ caimacami B,C//2 *lipseşte* de M,P/ *ad, marginal* de i-au dus *Gj* cetate C/ preste B.C//3 şezut C//2-3 i-au'dus surguni la cetate Varna şi doi ani au şăzut acolo în pedeapsă M,P// 3 doi B,C// 4 Pentru]Deci pentru M,P/ fapteli C// 5-6 *lipseşte* Şi s-au plinit... şi cea verde M,P// 5 un cuvînt precum să dzice B,E,G,V un cuvînt ce zicu oamenii *Cj* ce să zice D//6 uscată B,C/arde înpreună G, înpreună arde B,E,V/ verdeB,C//7 219] 120 B, 190 C, 174 E, 187 G, 197 V, *lipseşte* D,M,P/ Ion *Bj* voevoda M/ după cîe (ce C> au vinit în Iaşi B,C, *lipseşte* M,P// 7-8 era bun şi milostiv şi cătră toți cu blîndețe; şi foarti bini au chivirnisit țara pînă ce au venit fratile său Neculaiu voevod,'a M.P//8 pînă B,C/ vinit B,C//9 Nicolae B, Nicolai *Cj lipseşte,* aicea V,M,P/ în]la V/scaunul domnescu E,G//10 frate-său *Cj* frate-său Nicolae-vodă în Iaşi, el s-au întorsu B,E,G,V// 9-11 Şi atunce iarăş s-au dus în (la P> Țarigrad la slujba sa, adică la tărzimănii M,P/ întorsu *Cjj* 12-14 *autograf Neculce* A, *lipsesc* B,C,D,E,G,V,M,P// 15 Domniîa lui Nicolae-vcdă Macrocordat a doa E/ Domniîa a doa D,6/domniîe B,C/ Nicolae *Bj* Nicolae-vcdă Mavrocordat C,E,P// 16 ficior lui Alexandru Exaporito Terzimanul C, ficiorul lui Alexandru Terzimanul Exaporito D fiiul lui Alexandru Exaporitul Terzimanul B,E,G,V, fecior lui Aleandru Exaporitul M,P// 17 în anul 7220. Cap 92 B, V/ Cap_95 D, Cap 97 P, *lipseşte* E,G,M/ Vleat] Anul C,E, în anul D, *lipseşte M.Pj* în anul 7220, avgust G//18 Zaci(alo>C, *lipseşte* B,D,E,G,V,M,P/ Nicolae B,C/ vodă E,G/ Mavrocordatu B//19dupăcie(ceC> au vinit B,C,D,E, G,V//18-19 în anii di la zidirii 7220, iar di la Hristos 1712, Necolaiu Mavrucordat au vinit domnu în Eşi şi a trie zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată mai gios. M,P//19 triîa B.C /după]pre B,C,E, G,V/obiceai B.C//20 boiarit B/ boiarii B, boiarii *Cjlipseşte* Pus-au pre M,P/ Nicolai C/ Nicolae Costin B,V/ log(o>făt *Bjj*

pe Gavriil Miclescul vel-vornicul <de Țara de Gios), pre Ilie Catargiul vel-vornic de Țara de Sus, pre Ioan Buhuş, ce-au fostu logofăt, l-au pus hatman, pe Ramadanu vel-postelnic, pe Ioan Păladi vel-spătar, pe Gheorghiț<ă> Mitrea vel-ban, pre Costantin Ruset vel-păharnic, f.383v pe Grigoraş Jora vel-visternic, pe Costantin / Costache stolnic mare, pe Manolache Hurmuzache comis mare.

Aceştiîa era boîarii lui Neculai-vodă, iar chivernisala şi toate trebile era mai ales după Ramadan postelnicul.

Atuncea Neculai-vodă îş lăsasă firea cea simaț<ă>, cum era în domniîa dintîi. Ce mult să mai lăsasă şi trăia bine cu boîarii, în dragoste; că era boîari<i> fugiți, unii în Țara Ungurească, alții în Țara Leşască, alții la Moscu, şi cu dînşii şi din prostime mulți duşi, şi avea grijă că pentru numele lui cel straşnic n-or mai veni. Deci ărăta către toți blîndețe şi milă.

Deci toți boîarii s-au întors la pămîntul său. Numai cei de la Moscu n-au venit, că nu putea de oşti şi nu-i lăsa moscalii, precum mai sus s-au scris.

Şi carii boiari, cum veniia din streinătate, da vina către Neculai-vodă tot pre cei de la Moscu, şi ei îş curățiia obrazele, cum n-au ştiut nemică; şi aşea' să îndrepta.

1 pre B,C, *lipseşte* M,P// vel-vornic de Țara de Gios B,E,V/ de Țara de Gios C,D, *Gjj* **2** *lipseşte* pre^M.P/ Ion C//3 ce fusesîe log<o>făt mare, l-au pus B,D,E,G, *lipseşte* C,V,M,P/ *lipseşte* pre M, P/ Ramadan B,C// 4 postelnic *B,C/lipseşte pe* [1-2] M,P/ Ion Păladii C/Păladii B/spătar B/ pre[2] B,C/ Gheorghiță {Gheorghițe C> Mitre B,C// 5 *lipseşte* pre M,P/ Rusăt B,C,V//6 pre Grigoraşco B,C,D,G,V/ visternic B,C/ pre[1-2] B,C, *lipseşte* M,P/ Costachi C//7 stolnic mare] vel-stolnic V,P/ pre B,C, lipseşte M,P/Manolachi Hurmuzachi B,C] Mihalachi Hurmuzachi P, Manolache Hrisoverghi D,G, Manolachi Hurmuzachi Hrisoverghi E/comis mare]vel-comis G,M, P// 8 *după* Nicolae vodă *ad.* în domniîa a doa B,C,D,E,G,V/ chiverniseala *Bjj* 8-9 iar toată chivernisala mai ales era după Ramadan (Ramandi P> postelnicul M, *Bjj* 9 vel-postelnic (postelnic C> B,C,E,G// 10 *ante* Atuncea: 2 B,C,D,E,G,V,M! *lipseşte Bj lipseşte* Atuncea M,P /Nicolae B,C/ voevoda M/îş lăsasă]ş-au lăsat M,P/' simațăB,C/ cum]după cum C, precum E,G/cum era în]pre cari au avut-olaM,P// 11 întîiu M/ *lipseşte* Ce mult să mai lăsasă M,P/ lăsase *Bj* trăiia B,C// 12 în dragoste]îi avea în dragoste B,C,E,G,V/ *lipseşte* în dragoste; că era M,P/ boîarii C]unii din boiari B,E,G,V/ fugiți în Țara Unguriască B,E,G, V/ Unguriască *Cjj* 12-16 Boerii cei fugiți în Țara Ungurească şi în Țara Leşască şi şi din cei proşti întîiu ave griji de numile lui Nicolaiu voevoda cel straşnic. Iar dacă s-au încredințat că Neculaiu voevoda ş-au schimbat fire şi esti bun către (cu P> toți, s-au întors toti în Moldova, la locurile sale M.P//14 prostime] cei mai proşti B, E,G,V/ mulți eraduşiB,C,E,G,V/ grije *Bjj* 15 n-or]nu vor *Cj* vini B,C/ Decii B, *Cj lipseşte* şi milă B, E,G,V// '16 Decii toți boiarii s-au întorsu Cjlar boiarii toți s-au întorsu B,E,G,V// 16-18 *lipseşte* Numai cei... s-au scris. M.P//17 de la Moscu' n-au vinit C, de la Moscu nu viniia B, E,G/şi moscalii încă nu-i lăsa V// 19-3 *lipsesc* M,P// 19 *ante* Şi: 3 B,D,E,G,V,2 *CI* viniîa B.C//20 Nicolae *Bj* pre ceijpre boiarii cei G/ei] iei B/îş curățiia obrazele]vrea să să îndrepteză V// 19-21 da vina tot pre cei de la Moscu' către Nicolai-vodă şi ei să îndrepta cum ei n-au ştiut nemică C// 21 *după* obrazele ad. de ruşine B E *G i* aşa *Bjj*

Iar Neculai-vodă, măcar că-i pricepea şi-i ştiîa, dar lăsa şi el toate precum dzicea ei, căci era bucuros, fie cum stie, numai să vie în țară.

Țara era atuncea stricat<ă> rău de tătarî şi de moscali f• 384 şi de tîlhărit. Aşijderea şi turcii balgii făcea / multă gîlceavă şi supărare lui'Neculai-vodă la divanuri, pentru frații şi rudele lor ce perisă şi pentru jacuri ce-i jăcuisă unii şi alții. Şi făcea şi năpăşti mai mult decît era adevărate.

Deci Neculai-vodă făcea multă chivernisala. Pre unii, can rar, îi da platnici turcilor, iar nu deplin, pre cît cerea ei, iar pre uni-i închidea pîn'la o vreme şi apoi îi slobodziîa; iar a mai mulți turci nu le ținea în sam<ă>. Şi să îndrepta, ştiind rîndul Porții. Dintîiu, la giudecat<ă> să făcea a ținea cu turcul, iar pre urmă eşiîa giudecată dreaptă moldovanului. Nărocul țării că s-au tîmplat atuncea de au venit Neculai-vodă. Iar de ar hi venit atuncea alt domn, mai prost, ar hi fost pre rău de moldoveni.

5. Măcar că unii au tras la Neculai-vodă greu mare şi multă închisoare, cum au fost feciorii lui Manolie şi Toader armaşul, ca tăîasă nişte neguțitori de la Roman,

1 Nicolae B, Nicolai *Cj* măcarî *Bjj* 2 ei]iei B,C/ căci]pentru că C,E,G,V/ să fiie cum ştiie *Bj* să fie E,G// 3 ştie]a fi C,V/ să viîeB// 4 *anteȚam:* 4 B,D,E,G,V,M,3CZi£-*seşte Bj* Țara atuncea era stricată B,E,G,V/ stricată *Cjj* 4-5 Țara atunce era foarti rău stricată de tătari, de oşti şi de tîlhari M,P// 5 *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ facla *Bjj* 5-6 multe supărări (multă supărare P> lui M,P// 6 *lipseşte* şi supărare *Gj* Nicolae B, *Cjj* 7 perise B,C/ *după* perise *ad.* atuncea cînd au fost moscalii în țară B,E,G,/ jecuise B, jecuisă *Cj lipseşte* ce-i jăcuisă unii şi alții M/ pentru jacurrile ce le făcusă. Şi face *Bjj* 8 Si le făcea B,E,G,V/ *lipseşte* şi M,P// 9 Decii C]Iară B,E,G,V/ Nicolae B,C/ făcîa *Bj* chiverniseală *Bjj* 10 iar]însă M,P//11 ei]Iei B,C/ *lipseşte* iar M,P/ pre unu (pre alții M,P> îi închidea B,C,V,M,P/ pînă B,C/ vreme B,C// 12 a mai mulți] altor M,P/nu]nici M,P/le mai ținea M,P/ samă B,C// 13 *lipseşte* Şi să îndrepta M,P/ rîsdul Porții bini, la giudecată dintîiu ține cu turcii, iar M,P/ Dintîi B,C/ giudecată B, C//14 să făcîa a B, *lipseşte* V// 15 driaptă B,C]ce dreaptă a M,P/ Nărocul țării au fost C,'v// 15-16 Nărocul țării au fost atuncea că s-au tîmplat de au vinit Nicolae-vodă B,E,G, Norocul țării au slujit di au vinit atunci (domnu M> Neculaiu voevoda M, *Bjj* 16 vinit *Cj* Nicolai *Cj* de ar fi vinit C, de ar hi fost venit V, să fie venit M, P/ vinit *Bjj* 17 *lipseşte* atuncea B,E,G,M,P/ domnu B,C/ *lipseşte* mai prost V/ *lipseşte* mai M,P/ prostu, apoi mai greu ar fi pătimit moldovenii M,P/ ar fi B,C/ ar fi fost mai **gTeu** şi pre rău E/ prea *Bj* răujgreu *Gjj* 18 5]4 C, 7 M, 2 P/ Măcarî B,C/ Nicolae B, Nicolai *Cjj* 18-19 *lipseşte* Măcar că unii... cum au fost M,P// 19 *lipseşte* şi multă închisoare E/ închisoare, cum au fost Sandul Manoli şi Toderaşco Manoli şi Toader armaşul *Cj* ficiorii *Bjj* 19-3 Ficiorii lui Manoli şi Toader armaşul, fără de poronca nimărue tăesi nişti neguțitori la Roman. Frații acestor neguțitori au vinit Ia Necolaiu voevoda cu ferman di la Poartă. Deci pre aciştie, pre feciorii lui Manoli şi pre Toader armaşul nici Necolaiu voevoda n-au (nu i-au P> putut să-i cruți, ci i-au pus la gre închisoari şi pedeapsă, că într-alt chip M,P// 20 că tăiase (că au fost tăiat C> neste neguțitori turci balgii B,C,D,E,G/ neguțitori turci V/ de la]din *Bjj*

făr<ă> poronca nemărui, şi-i pîrîia nişte fraț a celor neguțitori, cu ferman de la Poarta, pre' carii într-alt chip nu putea să-i izbăvască.

6. Atuneea Neculai-vodă, pe poronca veziriului, au gătat cîteva căruță cu cai, să pornească pre Şfed la țara f. 384v lui / prin Țara Leşască, şi cu 30.000 de tătari, după cum scrisese de la Nistru împăratul moschicescu la veziriul, numai să pornească pre Şfed, după cum s-au tocmit pacea.

7. Iară Şfedul n-au vrut să margă şi au scris cărți la împăratul turcescu di-au pîrît pe veziriul, precum că s-au agiuns cu moscalii di-au luat bani şi au făcut pacea. Iar de n-ar fi făcut vicleşug, să îa bani, ar hi luat pre moscali de grumazi, că nu mai avea moscalii nici o putere. Şi aemu şi pre dînsul nu l-au pus nici la o cale şi va să-1 pornească, să-1 îa moscalii de grumazi.

Iar împăratul, vădzînd cartea Şvedului, tare s-au mîniîat pre veziriu.

8. într-aceîa vreme sosit-au şi Osman, chihaiaoa veziriului, la împăratul, cu cărți de la veziriul, să iei colac cum au bătut pre moscali şi spuind împăratului cum au

1 fără B, fără de C,D,E,G/ neşte B/ frați B.C//2 neguțitori turci B,C/ de B,C// 3 izbăvască]mîntuiască G,V/ *după* izbăvască *ad.* să-i mîntuiască B,E// 4 6]5 C, 8 M, *lipseşte Pj lipseşte* Atuneea M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M/ pe]din M,P/ viziriului C//5 gătit B,C;D,E,G, V/ căruțe B,C/ *lipseşte* cu cai M,P/porniască B,C/ pe B/ Şfed]şvezi M,P, craiul Şfedului (Şfedului C, Şvedului E,G,V> B,C,E,G,V/ *lipseşte* la țara lui M.P//6 pin V] din P/ *lipseşte* şi *Gj* şi cu]să să ducă cu M,P/ triiză-ci de mii B,C]20.000 *Pj lipseşte* de M,P/ *după* tătari *ad.* în țara lor M.P//7 scrisesîe B,C/ de B,C// 6-9 *lipseşte* după cum scrisese... s-au tocmit pacea M,P/ înpăratul moschicescu B,C/ viziriul C//8 să porniască B,C, să-1 porniască E,G,V/ Sved V/ tocmit]aşezat E,G,V// 10 7]6 C, 9 M, 3 *Pj lipseşte* Iară M,P/ Iară craiul Şfedului n-au vrut să purcează, să margă B,EG,/ Şfedul]craiul Şfedului (Şvedului V> C, V, Craiul şvezăscu M,P/ şi] ci M,P *lipseşte* cărți M,P// 11 înpăratul B,C/ de au C]şi au M,P/ pre viziriul C, *lipseşte* P/precum că] zîcînd că viziriul M,P// 12 agiunsu B,C/ de au B,C]au M,P/ *după* bani *ad.* de la moscali M,P/ şi]şi aşa M,P// 13 vicleşug B,C/ ar fi luat B,C,/vicleşug viziriul, la ce strîmtoreală (strîmtoare) să afla moscalii, pre toți moscalii i-ar fi luat de grumazi M, P//14 *lipseşte* că nu mai avea... putere. M, P/ putere B,C// 14-16 Şi acum nici pre mini nu m-au pus nici la o cale şi încă vra să mă pornească, să mă ia moscalii de grumazi M,P// 15 porniască B,C// 16 de grumadzi moscalii V// 17 *lipseşte* Iar M,P/ înpăratul B, înpăratul turcescu C,E, M,P/ văzind B,C/ carte B/ Şfedului B,V, Şfedului C]craiului şvezăscu M,P/ tare]foarte tare M,P// 18 pre]asupra M,P/ veziriul B,E,V, viziriul C,D, viziriului M,P// 19 8]7 C, 11 M, *lipseşte* P/ Intru C/ vrâme *Cj* Iară într-acîa vreme B,E,G,V/ *lipseşte* într-aceîa vreme M,P/ chihaîa *E/j* 19-21 Osman chihaeoa viziriului au venit la înpăratul cu cărți (au venit de la viziriul cu cărți la înpăratul P> să-si Ia colacul cum că M,P// 20 viziriului *Cj* înpăratul B,C/ viziriul *Cj* să îa B,C,E,V/ colacu C/ cum]precum E, *Gjj 21* spuind]au spus M,P/ înpăratului B,C/ cum au]precum au fostu E,G//

încțmgiurat pre moscali, cît nu mai avea nici o putere, nuijnai ce striga aman. „Deci vădzîndu-i că strigă aman, ne-au căutat numai a face pace; şi i-au lăsat de s-au dus la țara lor".

Iar împăratul au dzis: „Voi ați căutat căci strigă aman şi nu i-aț luat de grumadzi. Nu era lucru mic acela, să vă f. 385 uitați voi la aman. Ce-am înțeles / eu faptele voastre". Şi-ndată au poroncit di-au tăiat capul chihaii şi au trimis di-au omorît şi pre veziriul.

9. Deci Şfedul au mai rămas întru acea iarnă şi preste vară, şi solii moschiceşti tot sta la Țarigrad, popriți. Iar moscalii au dat Azacul turcilor, şi alte cetăți au fărmat, după cum s-au tocmit la pace. Iar Şfedul tot punea pricini şi nu vrea, dzicînd, că pîn'nu s-a duce Şeremet cu oaste din Țara Căzăcească, nu va merge; că Şeremet stă să-i ție calea.

Deci Poarta au aşădzat cu solii moschiceşti să s<ă> rădice Şeremet cu toa't<ă> oaste din Țara Căzăcească, să s<ă> ducă în țara lor, la Moscu, şi ei să pornească pe Şfed de la Tighinea cu tătarî şi cu o samă de turci, să-1 ducă prin Țara Leşască pînă la țara lui.

10. Deci Şeremet, cum au văzut cărțile solilor, precum au aşădzat la anul, toamna, după bătaie, s-au rădicat

1 ave moscalii M,P / putere B.C//2 ci numai ci striga M,P/ Decii (noi B,E,G> văzindu-i B,C,E,G/ *lipseşte* Deci vădzindu-i că strigă aman M,P// 3 ni-au B,C/ face B,C/ pace *Bj* şi ne-aii căutat numai să facim pace M,P/ lăsatjslobozitM.P// 5 *lipseşte* Iar M,P/ înpăratul B,C/ căci]pentru căci C, pentru că E,G, că M,P// 6 i-ați B,C/'micu C/ să]ce P// 7 la aman]pentrucă striga aman *Ej* Ce am înțăles eu B,C] însă eu ştiu M,P// 8 îndată B,C,V/ de i-au tăiat B,C,E,G,M,P/ *lipseşte* chihaii B, E,G,M,P// 9 di-au omorît]de au zugrumat B,E,G/ pe B/ viziriul *Cj după* viziriul *ad.* 1-aii zugrumat *Bjj* 10 9]8 C, *lipseşte M.Pj lipseşte* Deci M,P/ Decii craiul Şfedului (Şfedului C, Şvedului G, V> B,C,E,G,V/ Craiul şvezăsc M,P/ *lipseşte* mai B,E,G, V/ acia B// 11 *după* vară *ad.* tot Ia Tighinea B,E,G,V/ *lipseşte* şi M,P/ tot era propiti la Țarigrad M,P/ *lipseşte* Iar M,P// 12 AzacuPjcetatea Azacul B,E,G,V, cetatea Azacului C/ alte]celelalti M,P/au]le-au M,P// 13 tocmit]aşezat B,E,G, apucat M,P/ la pace B,C]cînd au făcut pace M,P/ *lipseşte* Iar M,P/ ŞfeduTjcraiul Şfedului (Şvedului E,G,V> B,E,G,V, craiul şvezăsc M.P//14 nu vrea să purcează de laTighinea *(lipseşte* să purcează de laTighi'nea C> să margă la țara lui, dzicînd B,C,E,G,V/ *după* vre' *ad.* să să ducă M,P/ pînă B,C/ nu să va duce B.C,V,P/ Şeremet feldmarşal moschicesc G//15 oastea C, oastea lui V/ merge B, merge *Cj* nu va merge]nu va merge Ia tara lui D, nici el nu va purcedi M,P/ stă]îl aşteaptă M.P//16 ție *Bjj* 17 Decii B,C,' *lipseşte* M,P/ aşezat B,C/să B.C//18 Şeremet feldmarşal B,E,G/ toată B,C/ oastea C// 19 si să să ducă B, E,G,M,P/ să *Cj* în]la E/ în țara lor, la Moscu]în Țara Moschicească M,P/si Iei B,C,V] iar turcii M,P/ porniască C/pre *Cj* să porniască pre craiul Şfedului (Şvedului E,G,V> B.E.G.V/ Şfed]şvezi M,P// 20 somă *Mj* să-i ducă M,P//' 21 la]în P/lui]lor M, *Pjj* 22 10]9 C, 17 M, *lipseşte Pj* Decii B,C, *lipseşte M.Pj* cărțile]scrisoari M, scrisorili *Pjj* 23 *lipseşte* precum... după bătaie M,P/ aşezat; *Cj* după bătaie C]după războiul (cel B, E> ce au avut la Stănileşti B,E,G,V/ s-au şi rădicat G,V,M,P//

din Țara Căzăcească şi s-au dus în sus, la Smolențsca, **cu** toate ostile lui. Iar veziriul au trimis pe Smail-**efindis, cu** vro 30.000 de turci, şi hanul cu tătărimea, să **îei** pe Şfed, să-1 duc<ă> la țara lui.

Iară **Sfedul** într-aceîa vreme" au prins nişte tătarî, f• 385r cu oamenii lui, scriind hanul la Şeremet / să stea **gata** la Smolențsca, că ei vor să purceadză aemu cu **Sfedul şi** l-or duce în Țara Leşască, pîn'la un loc, şi l-or lăsa; **iar** Şeremet să-i ias<ă> înainte, să-1 îei de grumazi, şi s<ă> dea 150 pungi de bani hanului, precum s-au aşădzat.

11. Deci Sfedul prindzind acei tătarî cu acele cărți, au pus de i-au omorît pe tătarî şi au luat cărțile la dînsul, şi tăcea mîlcom. Iar hanul nu ştiîa nemică, că i-au prins cărțile, şi i-au tăiat tătarîi.

12. Şi-1 tot siliîa pre Şfed să purceadză, pîn-iaste iarnă şi sint apele înghețate, şi **Sfedul** tot nu vrea să **s**<ă> pornească să margă.

13. Scris-au paşa de Tighinea şi Smail-efindis la Udriu, la împăratul şi la veziriul, mutîndu-s-mpărățiîa atuncea acolo, cum că au gătit pre Şfed şi oaste, şi toate sint gata, şi el tot nu vra să purceagă. în doao, trei rînduri i-au **scrisj** şi el tot nu vrea să purceadză.

1 *lipseşte* în sus *Cjj* 2 toate oştile]toatăoasteM,P/Zt^5e,steluiP//i/)5e^eIarM,P/veziriul *Cj* pre Ismail-efendis <efendi D,E,G,V> B,C,D,E,G,V// 3 vreo B,C, *lipseşte* M, P/ triizăci de mii *Cj* triizăci de mii de oaste turci B,E,G,V/ *ad. marginal* de oaste *Bj lipseşte* de M,P/ şi pre hanul cu tătarîi M,P/ hanul încă să dea tătărimea (tătari V> B,E,G,V// 3-4 să îa pre Şfed, să-1 ducă C, şi să îapre craiul Şfeduluisă-lducăB,E,G, V, săîa pre craiul şvezăscu <şiM> să-1 ducăM,P//4 la]în M.P//5-14 *lipsescM.Pjl 5,* Iar B/ *ante* Iară: 10 C, 11 D/ într-aceia]la acia V/ vreme B,C/ prinsu B,C/ n6şte B VJpre nişte *B,Gj după* tatărî aa\ cucărțiB,E,G,V//6ŞeremetfeldmarşalB,E,G/'/7ei] Iei B,V/ acum B,C/ Şfeduljcraiul Şfedului B,V, craiul Şvedului E,G// 8 pînă B,C/ locu B.C//9 Şeremet feldmarşal B,E,G/ iasă B,C/ înnainte B, înnainte *Cj* să-1 ia B, C,V// 10 să dea o sută (şi B> cinzâci de pungi B,C/ de pungi D,E/ aşezat B,C// 11 11] 12 D/ Decii craiul Şfedului (Şvedului E,G,V> B,C,E,G,V/ acei]aciei B,V, pre acei D/ aceli B,C/ *după* cărți *ad.* cu oamenii lui B,E,G,V// 12 pre B,C// 13 tăcîa *Bj* Iară B/ prinsu B, *Cj după* prinsu *ad.* Sfedul B, Şvedul E,G,V// 15 *lipseşte* 12 B, C,D,E, G,V,M,P/ Şi-1 tot]Hanul M,P/ Şfed]craiul şvezăscu M,P/ *lipseşte* să purceadză V/ pînă B,C// 16 iarnă]vremi di iarnă M,P/ sînt B,C/ să să porniască *Cjj* 16-17 iar craiul nu vre să să pornească nicidecum M, iar craiul nicidecum nu vre să să pornească *Bj* să să porniască de la Tighinea să margă la țara lui B,E,G// 18 13] 12 B,C,E,G,V, *lipseşte* M,P/ Ismail-efendis B,C,D, Ismail-efendi E,G,V/ Udriiu B,C, Odriiu V// 18-19 Paşa de Tighine şi Ismail-efendi au scris la împăratul şi la viziriul la Odriu M,P// 19 înpăratul B,C, înpăratul turcesc *Gj* viziriul *Cj* mutîndu-să B]că să mutasă *Cj lipseşte* mutîndu-s(ă) împărățiîa atuncea acolo M,P/ înpărățiia B, *Cj* acolo atuncea *Cjj* 20 cum]precum E,G,M,P/ *lipseşte* că P/au gătit pre craiul şvezăscu şi toată oaste îasti gata M,P/sînt B,C//21 totjnicidecum M, *Bj* nu va să purceadă C//21-22 purceadă[1-2] *Bj* nu va să purcează[1-2] E,V/ Şi în doao, trii B,C,E/ *lipseşte* în doao... nu vrea să purceadză M,P//

14. Pînă de la o vr&ne\ mîniindu-s-împărățiîa pe Şfed, au poroncit numai să-1 pornească cu sila, dac<ă> nu va de bun<ă>-voîe.

15. Deci gătind oaste, au mărsu să-1 Iei cu de-a sila. Iar el s-au închis în curțile lui la Varnlaț, unde şedea, şi s-au apucat să s<ă> bată cu turcii, să nu s<ă> dea. Şi inicearii încă oarecum ținea în partea Şfedului şi nu vrea f. 386 să-i fac<a> ruşine. / Că nici vrea să dea şfedzii cu sinelile în iniceari, nici inicearii în şfedzi, ce sta împregiurul curților, inicearii, la gazda Şfedului. Şi să mira paşa şi cu Smail-efindis cum or face poronca împărăteasca, că să temea paşe să nu fac<ă> zorba inicearii şi asupra lui. Şi striga inicearii: „Pentru ce să facem noi ruşine acestui craiu, oaspe, ce-au venit la noi?"

16. Deci paşe au chiemat pre un aga a lui de iniceari şi l-au trimis să grăiască cu craiul, să nu s-apuce de gîlceavă cu o împărăție, că apoi poate să piele. Şi l-au învățat pre acel agă în taină, vădzind că nu priimeşte craiul, cînd a eşi de la craiul afară, să dzică cătră iniceari: „Noi iniceari<i> ținem cu dînsul, iar el mai tare ne suduîaşte

1 14] 13 C,V,19 M, *lipseşte* B,E,G,P/ *lipseşte* Pînă de la o vreme M,P/ vreme B, vremie *Cj* mîniindu-să înpărățiia B]S-au mîniat împăratul (turcescu P> M,P/ înpărățiîa *Cj* pre Şfed C]pre craiul şvezăscu şi M,P// 2 *lipseşte* numai M,P/ porniască B,C/ cu de-a sila M,P/ dacă B,C/ n-a vrea B,V,M,P, nu va vreaE, nu a vre G//3 bună *Bj* de bunâvoia lui C, el de bunăvoîa lui V, de bunăvoîa să purcează D// 4 15] 14 C, 20 M, *lipseşte* B,E,G,V,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ S-au gătit oaste şi au mersu să-1 îa M,P/ oaste *Cj* să-1 Ia B,C/ *lipseşte* cu de-a sila M,P// 5 el]craiul şvezăscu M,P/ în curțile carele (care G> şidea el la Varniță şi s-au apucat B,E,G,V/ Varniță C,D, Vorniş M, Vameş *Bj lipseşte* unde şedea M,P// 6 să[1-2] B,C/ *lipseşte* Şi *M.B/jl lipseşte încă.B,B,G,Yj* oarecum încă D/ținea oarecum B,E,G/ *lipseşte* oarecum M,P// 8 facă B,C/ ruşine *Bjj* 8-10 Că nu da cu puşcile în şvezi, ci sta numai înpregiurul curților M,P//9 şvezii *Cj* cu sinețele C, *lipseşte* B,E,G,V/ înprejurul B, înpregiurul C//10 *lipseşte* inicearii, la gazda Şfedului M,P/ miera *Cj* păşea *Bjj* 11 *lipseşte* cu M/ Ismail-efendis B, C,D, Ismail-efendi E.G.V/ vor face G]vor împlini M, P/ înpărătiască B,C// 12 că să temea de iniceari să nu facă zorba asupra paşii. Şi E/ că să temea]temîndu-să M,P/ paşa B,C, *lipseşte* M,P/ facă B,C/ să nu facă enicerii zorba M,P/ *lipseşte* şi asupra lui M,P// 13 Şi]Că M,P/ *după* inicearii *ad.* zicînd B,E,G,V//14 ce au vinit B,C/ ce-au]carile au M.P//15 16] 13 B,E,G, 15 C, 14 V, 22 M, *lipseşte Bj* Decii C] Iară B,E,G,V, *lipseşte* M,P/ paşa C/ *lipseşte* a lui M,P// 16 *după* craiul *ad.* să-i dzică E,G/ să B,C//17 înpărățiîe B,C,V/ că apoi poate să piiaie (piară C,E)]ca să nu-şi primejduiască viiața M,P/ *după* învățat *ad.* paşia E.G//17-18 *lipseşre* Şi1-auînvățat... întainăM.P// 18 pre B,C/ vădzind]Iar dacă a vide M.P/ *după* craiul *ad.* să purcează *(lipseşte* să purcează E) să margă la țara lui, după poronca înpărăţii B,E,G,V//19 cîndjapoi cînd M,P/ va eşi B,C,E, a Ieşi V/ de B,C/ afară de la craiul M,P/ Noi]Videți că noi M,P// 20 inicîari(i> B/dînsul]craiul M,P/el] craiul M,P/ tare]mult M,P//

pre noi decît pre paşa şi ne dzice că sintem nişte oameni biăstămaţ, şi nu s<ă> miră el de noi".

Şi făcînd acel agă aşîa, cum au audzit inicearii acea voroav<ă>, s-au şi mîniîat şi au început a slobodzi focul cu şfedzi<i>. Iar şfedzii deodată sta, gîndindus<ă> că le sint prieteni, neştiind pentru vicleşugul ce-au făcut aga de iniceari, căci craiul nu suduia pre iniceari.

17. Deci de la o vrem6 s-au închis în cas<e>, de să bătea, pîn'ce au dat foc caselor. Şi ardzînd casele, aşea i.3S6 l-au prinsu; şi pîn-a-1 prinde, / au omorît cu mîna lui vro cinci, şease iniceari. Şi el încă să rănis<ă>. Numai au învăţat paşa pre cîţiva turci să-1 apuce, să nu-1 omoarî inicearii; că de 1-ar fi lăsat, 1-ar fi omorît.

Şi aşea apucîndu-1, i-au dus în curţile paşii, de 1-au ţinut acolo cu vartă, pîn-au venit răspuns de la Udriu.

18. Atuneea au venit poronca şi la Neculai-vodă pentru şvedzi şi Ieşi ce ierneadză prin ţară, să-i scoat<ă> şi să-i gonească din ţară.

Iar şfedzii, audzind, s-au închis cîtva în curţi în Prigoreni, în ţinutul Cîrligăturii, şi să apăra din curţi, de nu lc putea strica nemică călăraşii moldoveni, ca să-i scoat(ă).

Şi au trimis călăraşii înapoi la Neculai-vodă de au întrebat, că într-alt chip nu pot să-i scoaţă, ce numai să dea foc caselor. Dar vodă n-au vrut să-i las<ă> să aprindză curţile, ce li-au dzis să stea pe de o parte de dînşii. După aceasta, curund, au venit răspuns de la Poartă să le dea pace.

19. Aşijderea mai trimisese Neculai-vodă pre hatmanul cu mulţi slujitori, tot atuneea tocma la Cernăuţi, că era oaste lui voevoda Chiovschii aşădzată acolo la ernatec şi făcea multă stricăciune lăcuitorilor, ca să-i scoat(ă> şi pre aceîa din ţară. Iar ei s-au strîns la un loc, să s-apuce de bătae, temîndu-s-a trece în Ţara Leşască.

f. 387 Jeci hatmanul, / vădzînd că să apuc(ă) de gîlceavă, au şi rădicat ţinutul Hotinului şi a Cernăuţilor şi i-au strîns la un loc pre toţi.

Iar leşii, vădzînd că s-au strîns atîta om, cădzut-au cu rugăminte la hatmanul, şi multe daruri i-au dăruit. Atun-

1 paşîa B/şi dzice B,E,G/ sîntem B, sîntem noi E/ neşte B,C,V// 2 blăstămaţi B,C/ ***după*** blăstămaţi ***ad.*** şi de nemică B, E,G/ şi nu să miară el de noi B,C,E,V]şi nici ne bagă în samă M,P// 3 Aga au făcut aşa M,P/ aşa C, asea A/ ***după*** aşîa ***ad.*** precum îl învăţase paşîa B,E,G,V/ cumjdeci cum M,P/ acea voroava C, acia voroava N, ***lipseşte*** M,P// 4 s-au şijîndată s-au şi M,P/ şi au şi început C,E/ foc M,P// 5 cu]în B,C,D,E,G,M,P/ Iară *Bj* gîndindu-s(a>]că gîndiia B, socotind M, P//6sîntB/ ***după*** sînt ***ad.*** iniciarii B,E,G,V/ ***după*** priiatini ai. inicearii C/priiatini B/ ***lipseşte*** pentru B,E,G,V/ vicleşugul *Cj* ce au făcut C]ce făcusă B,E,G,V// 6—7 ***lipseşte*** neştiind pentru...pre iniceari. M,P// 7 căcijpentru căC.E.G, pentru căci D/ nu suduise B, nu suduisă C,E,G,V// 8 17] 14 B,E,G, 16 C, 15 V, ***lipseşte*** M,P/ Decii B]Iar M,P/ vreme B,C/ ***după*** închis ***ad.*** şfezii B,C, şvezii E,G,V,M,P/ case B,C,E/ de²] şi M,P//9 ***după*** băte ***ad.*** cuenicerii M,P/ pînă B,C/ ***după*** bat ***ad.*** turcii B,E,G,V/ casălor B,C/ arzind B,C/ aşea]atunce M,P//9-10 aşîa au prinsu şi pre craiul B,E,G,V/ aşa au eşit şi l-au prinsu pre craiul Şfedului *Cj* asia l-au prinsu pre craiul, eşind din casă afară D/ au prinsu şi pre craiul şvezăsc M.P//10 şi]iar M,P/ pînă B,C/ pînă l-au prinsu, însuşi cu mîna lui au omorît M,P/ el au omorîtB,C,D,E,G,V/vreo B,C//11 şeasîe B, şasîe *Cj* Şi şi pre dînsul îl rănisă M,P/ rănise B// 12 paşîa B, *Cj* cîţiva B, *Cjj* 12-13 Paşa au poroncit altor turci să pui (să apuce P> pre craiul şvezăscu din mijlocul enicerilor, să nu-1 omoari M,P/ apuce B/ omoare B, omoară *Cjj* 13 ***după*** omorît ***ad.*** inicearii B,E,G,V/ ***lipseşte*** că... 1-ar fi omorît. M,P// 14 aşa B,C,/ de]şi M,P// 15 cu vartă, în pază C]supt pază M,P/ pînă B,C/ au]i-au M/vinit răspunsu B, *Cj* ***după*** răspunsu ***ad.*** de la înpărăţiîe B,E,G,V/ Odriiu B,V// 16 18] 15 B,E,G, 17 C, 16 V, 23 M, ***lipseşte*** P/ ***lipseşte*** Atuneea M,P/ au vinit B.C]Vinit-au M,P/ Nicolae B, Nicolai *Cjj* 16-18 Neculaiu voevoda să scoată pre şvezi şi pre Ieşi din ţară. M,P// 17 sfezi C/ erniază B,C,V, erna *Gj* pin B,V/ scoată B,C/ goniască B,C// 19-6 ***lipseşte*** C, ***lipseşte şi înlocuit cu:*** Atuneea au trimis Nicolae-vodă pe unde să afla şvedzi pin ţară să-i scoată şi să-i goniască V// 19 Şi auzind leşii s-au închis M,P/ curţile M,P/ în]de la M,P/ cîţiva în casele boereşti în Prigoreni D// 19-1 Iar atuneea fiind sfezi *(**lipseşte*** sfezi E) şi în sat în Prigoreni la ţinutul Cîrligăturii şi auzind şfezii poronca, precum era să-i goniască din ţară, iei s-au închis cîţiva în casăle boereşti şi să apăra din case, de nu B,E,G//

1 în]ci sint M,P/ curţi]case D// 2 ***lipseşte*** călăraşii moldoveni, ca să-i scoat(ă) M,P/ ***după*** scoată ***ad,*** din case B,E,G// 3 triimis B/ înnapoi la Iaşi D/ ***lipseşte*** înapoi B,E, G,M,P//3-4 de au înştiinţat pre Nicolae-vodă şi au întrebat, că B,G, de au înştiinţat pre Nicolae-vodă dzicîndu, că *Ej* la Neculai voevoda, făcîndu-i ştiri că nu-i pot (poate P) scoati intr-alt chip, ci numai doar M,P// 4 nu să poate să-i scoată, ci numai doar *Gj* scoată B/ ce numai doară B, ce numai doar, doară *Ejj* 5 casălor B] curţilor M,P/Darjlar M,P/vodă]voevoda M, Nicolae-vodă B,D,E,G,P/ n-au vrut] n-au priimit B,E,G/ lase *Tij* n-au vrut să-i las(ă>]nu i-au lăsat M,P/ să aprindză]să dei foc G//6 curţile]casăle B,E,M,P, casălor *Gj* dzis]poroncitM,P/să stea pre departe D//7 După]Iară după B,D,EG,/aceasta]aceia P/ curînd B]fără zăbavă M,P/ vinit *Bj* răspunsu B]poroncă M,P//7-8 ***lipsesc*** C,V// 8 să de pace şvezilor *Gj* ***după*** pace ***ad.*** sfezilor B,E// 9 19] 16 B,E,G, 24 M, ***lipseşte*** C,V,P/ mai trimisese]au mai trimis B,E,G/ Aşijderea au trimis şi pre hatmanul V, Iar Nicolai-vodă au triimis pre hatmanul *Cj* Nicolae B// 9-18 La Cernăuţi era oaste lui voevoda Chievischii la iarnatic. Triimes-au Necolai voevoda pre hatmanul cu mulţi slujitori să-i scoată şi pre acie. Şi nevrînd ei să iasă au triimes (strînsu P> hatmanul toţi lăcuitorii din ţinutul Hotinului. Şi văzînd leşii atîta mulţimi di oameni s-au temut; şi, temîndu-să a treci în Ţara Leşască, au cădzut M,P// 10 ***lipseşte*** tot atuneea tocma C,V/ ***lipseşte*** tocma B, E,G,/la Cernăuţi]la ţinutul Cernăuţilor V//11 era leşii, oaste B,E/ aşezată B,C//12 făcia B/ stricăciune B,C/ ***după*** lăcuitorilor ***ad.*** Decii Nicolae-vodă poroncind B,E,G,V// 13 scoată *Cj* şi pre aceia B, ***lipseşte*** *C.Vj* ***după*** ţară *ad.* după poronca Porţii B, E,G,V/ ei]şfezii B, şvezii E,G,V/ strînsu B,C/ la un locu V, la un locu cu toţii B,E, G,V// 14 să B,C/ apuce *Bj* bătaejrăzboiu B,E,V/ temîndu-să B]că să temea C/ să triacă B,E,G// 15 Decii B,C/ văzind B,C/ apucă B, apucă ei C, apucă şvezii şi (cu G> leşii E,G// 17 strînsu C/ strînsu pre toţi la un locu B,E,G,V/ locu *Cjj* 18 Iar leşii şi şfezii C, Iar şvezii şi leşii E,G/ văzind B,C/ strînsu B,C/ ***după*** om ***ad.*** asupra lor E,V// 19-2 şi i-au dat multe daruri. Şi (Ce P> iarăş au vinit poronca lui Nicolaiu voevoda de la Poartă (poronca de la Poartă lui Neculaiu-vodă P> să le dei şi acestora paci M,P//

ce au şi nemerit răspuns de la Poartă şi de la Neculai-vodă să le dea pace.

20. Atuncea au trimis împăratul şi la Tighinea, di-au pornit pre craiul Şfedului la Udriiu împreun<ă> cu toţi şfedzii lui. Şi l-au aşădzat acolo, la un tîrgu aproape de Udriu, anume <Demirdaş>, şi nu l-au mai lăsat la Tighinea să facă amestecături.

21. Aşijderea tot atuncea, la acea vrajbă, au venit şi craiul Stenislav Lecinschii din Pomoranie teptil, prin Ţara Ungurească, au eşit în Moldova la Comăneşti şi au venit pre la Bacău la Mărgineni, la Ştefăniţ<ă> Ruset vornicul, cu puţintei oameni. Şi de acolo au mărsu în Iaşi la Neculai-vodă, de i-au făcut mare cinste. Şi au trecut la Tighinea şi de la Tighinea la Udriiu, la împăratul turcesc.

22. Iară craiul Şfedului au pîrît pre hanul şi pre Smail-efindi şi pre paşa de Tighinea şi au dat şi cărţile ce le trimisese hanul la moscali. /

f. 387v 23. Deci împăratul, vădzînd aşea, au şi mazilit atuncea şi pre veziriul şi pre hanul, iar pre Smail-efindi şi

1 Atuncea B.C, Şi atuncea V/ nemeritjvinit C,E,G/ răspunsu B,C/ *lipseşte* la[2] C/ Nicolae B, Nicolai *Cjj* 2 l<e> B/ dei *Gj* pace B// 3 20] 18 C, 17 E,V, 25 M, *lipseşte* B,E,G/ *lipseşte* Atuncea M,P/ înpăratul B,C, înpăratul turcescu E,G/ *lipseşte* şi B,E,G/ de au C// 3-5 împăratul turcescu (moschicescu P> au triimes la Tighine şi au rădicat pre craiul şvezăscu şi pre toţi şvezii lui. Şi i-au dus di i-au aşăzat M.P// 4 Şvedului V/ Odriiu B/ înpreună B,C// 5 şvedzii V/ aşezat B,C/ *lipseşte* acolo M.P//6 Odriiu B/ anume, aproape de Udriiu E/ *lipseşte* anume (Demirdaş) V,M,P/ şi]iar M,P// 6-7 la Tighine nu l-au mai lăsat, ca să nu mai facă amestecături M, P//7 să(mai E,G,V) facă atîte *(lipseşte* atîte G> amestecături C,E,G,V// 8 21] 17 B, 19 C, 18 E,V, 26 M,5 P/ Aşijderea]lâră V/acia B/vinit B.C// 8-10 Craiul Stanislav Leşinschii (Leştenschiîa P) au purces teptil din Pomaranie; trecut-au (întrat-au P) prin Ţara Ungurească M.P//9 Stanislav Lişcinschii B,C,D,E,V//10 Unguriască B,C/ şi au eşit *Gj după* Comăneşti *ad.* pe (pre C> Trotuş B,C,E,G,V// 11 vinit B,C/ şi au venit pre]di acolo M,P/ pre la Mărgineni *Cj lipseşte* la Mărgineni B, E,G/ *lipseşte* la Mărgineni... vornicul V/ la[3]]pe la B,E,G/ Ştefăniţă Rusăt B.C//12 *lipseşte* vornicul M, P/ *dtfpă* oameni *ad.* ca doaozăci *C/j* 12-14 Şi apoi la Eşi la Necolaiu voevoda; şi i-au făcut Necolaiu voevoda mari cinsti. Iar din Eşi s-au dus la Tighine, iar di acolo la Odriiu, la M,P/ mersu B,C// 13 Nicolae B,V, Nicolai C/ de] şi B,G,V/ cinste B.C//14 *lipseşte* şi'de la Tighinea B,V/ de C/înpăratul turcescu B,C// 16 22] 18 B, 20 C, 19 E, 27 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M.P/ Şfedului]şvezăscu M,P/ *după* pîrît *ad.* la înpăratul turcesc M,P/ *lipseşte* şi M,P/ Ismail-efendis B,C, Ismail-efendi D,E,G,V,M,P// 17 *după* Tighinea *ad.* la înpăratul turcescu B,E,G,V/ *lipseşte* şi[2] M,P/ Dat-au împăratului şi nişte cărţi vicleni a hanului, pre cari le prinsăsă el M,P/ ce le trimisesie B,C// 18 *lipseşte* Ia moscali M,P// 19 23]21 C, *lipseşte* B,E, G,V,M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ înpăratul văzind aşa B,C/ Văzînd împăratul aceli cărţi vicleni, îndată au mazilit M,P/ *lipseşte* atuncea şi M,P// 20 *lipseşte* şi[1] B,E,G,V/ viziriul *Cj lipseşte* pre[3] E/ Ismail-efendis B,C, Ismail-efendi D.E.'G.V//

pre paşa de Tighinea i-au omorît. Şi au pus veziriu atuncea pre Gin Ali-paşa, şi încă l-au făcut şi ginere. Atuncea acel veziriu îndată au închis pre solii moschiceşti în Edicula şi i-au pus la mare pediapsă, cît nu lăsa pre nime să între la dînşii. Nici pîn' la umblătoare nu-i lăsa să iasă, ce şi acolo cu păzitoriu. Ce mai mult să scîrnăviia într-un ciubăr şi da afară. Şi pre cîţ din slugi era moldoveni, munteni sau sirbi, pe toti i-au dat la catargă.

24. Atuncea au eşit şi Lupul vornicul şi cu Antiohi Jora hatmanul de la închisoarea din Varna, cu mijlocul hanului, giuruind nişte sate acolo pe Prut, dzicînd că sint ai lui, şi mai multe era omeneşti.

Şi au mărsu de acolo în Ţara Muntenească; şi mărgînd în Ţara Muntenească, au stătut de i-au făcut pace" de la Neculai-vodă, să-i dea moşiile boiarilor celor ce sint la Moscu şi alte lucruri multe. Că să temea Neculai-vodă, că începus-a-1 amesteca den Ţara Muntenească la Poartă

1 paşia B/i-au omorît]au trimis şi i-au omorît, i-au zugrumat B,E,G, au poroncit di i-au omorît M,P*'jante* Şi: 20 E, 19 *Gj lipseşte* Şi M,P/Pus-au M,P/vezir B,viziriu *Cjlipseste* atuncea M.P//2 *lipseşte* Gin *M.Vjdupă* paşia *ad.* cel rău şi pâgîn B,E,G,V/ *după* ginere *ad.* dîndu-i înpăratul ofatăalui *~B,'E,G,Vjlipseşte* Atuncea acel M,P//3vezir B, vizir C,Viziriul *M,Pjlipseşte* îndată G/au şi închis B,E,V// 4 *lipseşte* şi M,P/la mari pede(a>psă i-au pus M,P/ cît]şi M,P/pre nime nu lăsa M,P/nime B,C// 5-7 *lipseşte* Nici pîn'la umblătoare... da afară. B, C,E,G,V//5 Şi nici M,P/pîn'jmăcar M,P/înblătoare D/ *lipseşte* nu-i lăsa să iasă D*jdupă* iasă ad. singuri M.P//6-7 *lipseşte* Ce mai mult...da afară. D,M,P//7 Si]Iar M,P/cîţi B,C//7-8 pre slugile lor moldoveni, sîrbi (sîrbi, moldoveni P>, pre toţi M.P//8 pre B,C//9 24] 19 B, 22 C, 21 E, 20 G,V, 30 M, *lipseşte* P/Antiohii B,C//9-11 şi Lupul vornicul de la închisoare şi cu Antiohii Jora hatmanul (şi cu Macsut postelnicul G>de la cetate de la Varna.cu mijlocirea hanului E.G//9-12 Prin mijlocire hanului Lupul vornicul şi cu Jora hatmanul au eşit de la închisoari din Varna.făgăduind cîţiva sati acolo pre Prut <pre Prut acolo P>;şi satile acele era mai mulţi a altora M,P//10 de B,C/închisoare *Cj* mijlocirea C//11 *după* giuruind *ad.* Lupul hanului B,Lupul vornicul C.Lupul vornicul hanului E,G,V/ n6şte B/acolo în gios pe Prut, la ţinutul Fălciiului V*jdupă* Prut *ad.* la Greceni, hanului C/sînt a lui *Cjj* 11-13 acolo în gios pre Prut la ţinutul Fălciiului,dzicînd (Lupul E, Lupul vornicul G> că sînt a lui; şi mai multe era a altora (a multora G> a boiari (şi E> a mănăstiri şi a răzeşi.Şi închinînd Lupul aceli sate de la Greceni hanului,l-au scos şi pe dînsul de Ia închisoare hanul. Şi eşind Lupul de la închisoare au mărsu de acolo B,E,G//12 omeneşti]omeneşti,a altora D, a altora *Cjj* 13 mersu *Cjdupă acolo ad.* Lupul V/MunteniascăB,C// 13-14 şi mergînd în Ţara Munteniască C, *lipseşte* B,E,G,V//13-15 Mers-au Lupul vornicul în Ţara Munteniască şi s-au rugat muntenilor să-i facă paci de cătră Necolaiu voevoda.M,P//14 *după* stătut ad.hanul B,E,G,V/de[2] B,C]şi de E//15 Nicolae B, Nicolai C,V/ celor ce era pribegi la Moscu B,G, ce era pribegi la Moscu E, ce era duşi la Moscu V//15-16 *lipseşte* să-i dea moşiile ... multe. M.P//16 Nicolae B, Nicolai C//17 *după* începusăai. Lupul B,C,E,G,V/ amestecajpîrî V/ din B,C/ Munteniască B.C//16—3 Muntenii atunce avînd agiutoriu şi pre hanul, au început a faci amestecături la Poartă. Şi temîndu-să Necolaiu voevoda ca să nu facă (muntenii M> cheltuială ţării, i-au căutat numai a iartă (pre Neculaiu-vodă P> pre Lupul vornicul M,P//

f. 388 şi avea şi pre hanul agiutoriu. / Şi i-au căutat numai să-i facă pre voie, să vie în ţară, să nu mai umble amestecînd şi făcînd cheltuială ţărîi.

Deci, după ce-au venit în ţară, îndată l-au pus vornic mare şi i-au dăruit şi 8 pungi de bani. Şi nu i-au agiuns atîta, ce au cerşut şi satele boiarilor ce era pribegi la Moscu. Şi i li-au dat deodată, iar după ce-au venit Luca visternicul, i li-au luat şi iar le-au dat Lucăi.

Iar mie, lui Ion hat<man>, îmi sta mare piedec<ă>, ca să nu pot veni în ţară, să-mi ţie el moşiile. Şi nu s(ă> temea de osinda lui Dumnedzeu, ca să-şi aducă aminte cîte pedepse şi urgii de domni pre la închisori, în cîteva rînduri, au tras. Care mai pre urmă au giudecat Dumnedzeu, că mi-am făcut şi eu pace la domniîa lui Mihai-vodă, şi cu giudecata mitropolitului şi a tot Divanul mi-am luat şi eu moşiile înapoi.

25. Iară Şeremet, den Smolenţsca, dac-au înţeles că au închis solii iar, s-au şi întors cu oaste la Chiov. Şi

1 *după* căutat *ad.* lui Nicolae-vcdă D,E,G//2 viîe B.V//4 Decii B,C/ ce au vinit B,C/ rfM^ăţarăarf.Lupul B,E,G,V/ *după* pus *ad.* Nicolae-vcdă B,E,G,V//5 *după* mare *ad.* de Ţara de Gios B,E,G,V//opt C/agiunsu B.C//4-6 Lupul vornicul au vinitînţară. Necolaiu voevoda (îndată M> l-au pus vornic mari. I-au dăruit şi 8 pungi bani. Datu-i-au şi satili M,P//6 sateli boerilor C/ce]celor ce G/pribegi]duşi cu moscalii V/Moscu]moscali P//7-16 *lipseşte* Şi i li-au dat...moşiile înapoi. M.P//7 *după* dat *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/iară B/ ce au vinit B,C/vistiernicul B, visternicul C//8 *după* luat *ad.* de la Lupul E/ li-au dat B,C/ vistiernicului Lucăi E,G// 9 *ante* Iară: 22 E,G// 9-10 Iar lui Ion Neculcea biv,ce fusesie hatman, îi sta mare piedică (înpiiadecare V) ca să nu poată vini, să-i stăpîniască el moşiile B,E,G/ Iar hat(manului> Ion îi sta mare piedică, ca să nu poată vini în ţară, să-i stăpîniască el moşiile *Cj* Iar lui Ion Neculcii hatmanului îi sta vornicul Lupul mare piedică, ca să nu mai poată vini în ţară, în Moldova, ca să-i ţie şi să-i stăpîniască el moşiile D// 10 să-B,C//10-13 *lipseşte* Şi nu s<ă> temea...au tras. V//11 osînda B,C/să-ş(i> B//12 cîte B,C/pedepsîe *Cj* de]de la B,D,E,G/ *•pieB.Cjlipseşte* pre la închiscari G//13 Care B,C// 14 că ş-au făcut şi hatmanul Ion pace B,E,G,V,că ş-au făcut pace şi hatmanul Ion C, că şi-au făcut şi Ion Neculce hatmanul pace D//15 judecata mitropolitului (părintelui chirio B) chir Ghedeon B,E,G//16 ş-au luat şi el moşiile de la ficiorul Lupului de şi li-au stăpînit B/ ş-au luat şi el moşiile înnapoi de şi li-au stăpînit D/ ş-au luat şi el moşiile de la ficiorii Lupului vornicul de şi li-au stăpînit; şi după viiaţa lui ficiorii lui le stăpînescu şi pîn-acum C/ş-au luat şi el moşiile de la ficiorul Lupului de şi li-au stăpînit pînă la săvîrşirea vieţii sale şi ficiorii lui după dînsul (şi după dînsul ficiorii G) şi nepoţii de ficiori E,G/ş-au luat şi el moşiile de la ficiorii Lupului de şi li-au stăpînit în viiaţa lui, şi după dînsul ficiorii lui V//17 25]20 B, 23 C,E,G, 21 V, 31 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/ Şeremet feldmarşal B,E, Şeremet feldmarşal moschicesc G/din B,C]fiind în M,P/deaca B, dacă C, *lipseşte* M,P/ înţăles B.Claudzit V,M,P//18 că iară'au (i-au E> închis pre solii cei moschiceşti la Ţarigrad.s-au B.E,G/închis pre solii moschiceşti iară la Ţarigrad.el s-au şi întorsu V/ solii moschiceşti la Ţarigrad iară D/s-au întorsu C/întorsu B/pre solii moschireşti în Ţarigrad şi iarăş au purces cu toată oasie la Chiev M,P//

viniia şi dzi şi noapte. Şi cum au agiuns, di-au întrat în Chiov înaintea oştii sali.

26. Iară tătarii au şi slobodzit un ceambul din Bugeag,
f. 388v di-au / lovit fără veste, numai 5 dzile, di-au agiuns pîn' supt Chiov. Şi au tăiat, şi au robit, şi s-au întors de au luat 20.000 robi. Şi s-au întors înapoi cu pace, că n-au avut cine le sta împotrivă, nefiind oaste în Chiov. Că de ar hi fost măcar vro 2.000, n-ar fi scăpat nici un tătar, că le stătusă caii, de mergea pre gios cîţi rămăsese pre urmă pre şliav, şi eşiîa ruşi<i> de prin bălţi şi de prin păduri de-i ucidea.

27. Atuneea să tîmplas<ă> numai Ivanenco şi cu Tanţschii, făr<ă> de slujitori. Şi au eşit ei cu 20 de oameni din Chiov, de o lăture, şi au găsit vro 15 tătari, şi i-au luat de grumadzi, de i-au dus la Şeremet, în Chiov. Iar altă oaste era de cela parte de Nipru. Nărocul tătarilor că nu putea trece, că nu-i ţinea ghiiaţa, nici putea trece prin apă.

28. Iară cînd au fost de primăvară, în al doilea an a domniei lui Neculai-vodă, făcut-au turcii sfat şi cu Şfedul

1-2 *lipseşte* Şi viniia ... oştii sali M,P// 1 agiunsu de au B,C// 2 înnainte B, înainte *Cj* sale B,C// 1—3 întrat în Chiev. Iară înnaintea oştii sale tătarii au şi slobozit D// 3 26]21 B, 24 C,E,G, 32 M, *lipseşte* V,P/ *lipseşte* Iară M,P/ ceambur B,C,V/ Bugiac B,C// 3-4 Tătarii încă, pînă a nu agiunge Şăremet (cu oaste M> la Chiev, au şi slobozit un ceambur fără di veste din Bugeac şi numai M,P// 4 de au C/fără de veste B,C,D,E,G,V/ în cinci B,C/ zile B/ şi numai în cinci (şeasîe V> zile au agiunsu E,G,V/ di-au]şi au B, au M,P/agiunsu pînă B,C//5 întorsu C/ *lipseşte* s-au întors de B,E,G,V/'de]şi C.V//6 doaozăci de mii de robi B,C,D,E,G,V// 5-6 Au tăet, au robit 20.000 oamini. Şi s-au întors M,P/ întorsu B,C/ innapoi B,C] iarăş la Bugeac V/ pace B//7 cine să le stea <stei G> E,G/ înprotiva B,C/nefiindu oaste în Chiovjcă în Chiev oasti nu era M.P//7-12 *lipseşte* Că de ar hi fost... să tîmplas(ă) numai M.P//8 hi]fi B,C/ măcarî B,C/ doao mii de oaste B,C,D,E,G,V/ *după* scăpat *ad.* doară V//9 stătuse B, stătus(ă> C/caiiiB//9-10pe B, pe V/cîţi mai G/rămăsesîe B,C//10şleavu B/ ruşiiB,C// 12 27]25 C,E,G, 22 V, 33 M, *UpseşteB.Vj* Atuneea] Iarăla acia vreme B,E,G,V/tîmplase B//12-13 Ivanenco polcovnicul şi cu Tanţschii tij polcovnic B,D,V,Ivanenco polcovnicul şi (cu E,G) Tanţschii polcovnicul (în Chiov E) C,E,G//12-15 Tanschii şi cu Ivanenco ave puţini slujitori, cu carii eşind din Chiev la cîmpu au prins vii 14 tătarî; şi i-au dus în Chiev şi i-au dat (dus P) lui (la P) Şăremet M.P//13 fără B/ei]şi ieiB,V/cu vro (vreo C,D,E,G> doaozăci B,C,D,E,G, V//14 lăture B/vreo cincisprăzece B,C//15 Şeremet feldmarşal B,E,G//16 *după* oaste *ad,* moschicească B,E,G,V/de]di C//15-18 *lipseşte* Iar altă oaste...cindaufost de primăvară M,P//17 *după* putea *ad.* moscalii *B,TLyj după* trece ai.moscalii G/ ghiaţa *Bj* trecie *Bjj* 18 28]22 B, 26 C,E,G, 23 V, 34 M, 7 P/doile *Bjj* 18-5 întru al doile an a domnii(i) lui Necolaiu voevoda, turcii cu craiul şvezăscu şi cu craiul Stănislav Leşinschii au făcut sfat să dei turcii oaste turcească lui Stănislav, cu cari oasti să me(a)rgă în Ţara Leşască să-l pui craiu în locul lui Avgust.Şi pentru ace facire di bini el să dea turcilor cetate Cameniţă şi bir pre tot anul şi cîţiva feti mari. Şi atunci M.P//19 domniii B,C,V/Nicolae B,C/sfat cu craiul Şvedului D/Şfedul]craiul Şvedului C, craiul Şfedului B,E,G,V//

şi **cu** Stenislav craiu, dzicînd Stenislav-crai că pe dînsul îl priimăscu toţi domnii leşeşti să fie craiu. Şi **a** da Cameniţa turcilor şi le va da şi bir şi cîteva fete mari pre **an**
f. 389 turcilor, numai să-i dea / oaste, să margă să-1 pue craiu în locul lui Avgust. Şi atuncea a tr£ce şi **Sfedul** cu pace prin Ţara Leşască, şi apoi s-or scula cu toţii asupra Moscului.

29. Deci turcii s-au ispitit să facă şi acel lucru şi **au** orînduit şi pre Abdi-paşa, cu cîteva mii de oaste turci şi cu tătarî şi cu Neculai-vodă. Şi au pornit şi pre Stenislav de la Odriiu, dîndu-i împărăţiîa şi 150 pungi bani de cheltuial<ă>, să să pue craiu în Ţara Leşască. Şi au venit Stenislav-craiu pîn' la Zagarance cu toat<ă> oaste, şi el au mai rămas acolo să vadză cum a mai fi.

30. Iară Abdi-paşa au mărsu pîn' la Hotin şi **au** trimis la Chiov, la Şeremet, sol pe un turc, de i-au dzis cum să silească el la împăratul Moscului, să nu s<ă> pue el a **da** agiutor lui Avgust-craiu şi să las<ă> ca să pue craiu pre Stenislav, şi apoi or lăsa şi ei pre feciorul lui Şeremet.

1 şi cu craiul Stanislav Lişcinschii, dzicînd Stanislav B,E,G,V/ Stanislav[1-2] C/ pre B,C// 2 leşeşti B/ să le fie B,E,G,V/ *după* craiu *ad.* în Ţara Leşască C/Cameniţa]şi Cameniţa B,C,V, şi cetatea Cameniţa E,G//3 şi bir şi leva da şi cîte cincizăci de fete E,G/cîteva]cîte cincizăci B,V/ de fete B/ mare A//4 *lipseşte* turcilor B,G,V/ să-1 puie B,C,V//5 Şfeduljcraiul Şfedului B,E,G,V/ pace B//6 *după* Leşască *ad.* la ţara lui *Gj* să vor scula B,C,G,V// 5-6 şi craiul şvezăscu a treci cu paci prin Ţara Leşască în ţara lui şi apoi, mai pre urmă,să să scoali cu toţii asupra moscalilor M.P//7 29]23 B, 27 C,E,G, 24 V, 35 *M.lipseşte Pj* Decii B,C// 7-8 Turcii s-au apucat şi di acest lucru.Orînduit-au pre M,P// 8 *lipseşte* şi[1] *B,B,Gjlipseşte* oaste M,P// 9 Nicolai C/şi cu Nicolae-vodă.domnul Moldovii B,E,G,V]Orînduit-au şi pre Necolaiu voevoda cu oasti moldovenească M,P/ Stanislav-crai B,D,E,G,'/ 9-11 Dat-au lui Stanislav 150 pungi bani de cheltuială la pusul crăiii <la pusul crăiei de cheltuelă P>; şi aşa l-au pornit di la Odriu M,P// 10 Udriiu B,E,V/ înpărăţiia B,C/o sută şi cincizăci de pungi de bani B,C/de pungi de bani D,E,G, pungi de bani V// 11 cheltuială B,C/ puie B,V/ *lipseşte* şi să pue craiu în Ţara Leşască M,P//12 vinit B,C/Stanislav C/Stanislav-crai *B.lipseşte* M,P/pînă B,C/cu toată oasti pînă <pre P> la Zagarance M,P/Zagarance B/toată B,C/oastea C//13 şi el]Stanislav *M.Bjlipseşte* mai M,P//14 30]24 B, 28 C,E,G, 25 V, 36 M, *lipseşte Pj* paşia B/ au mersu B,C]s-au dus M,P/ pînă B,C// 14-2 Anti-paşa au triimes un turcu sol la Şăremet în Chiev să-i zică ca să mijlocească el către înpăratul moschicescu să nu mai dei agiutoriu lui Avgust-craiul <ci M> să-1 lasă să pui craiu pre Stanislav şi atunci şi turcii or slobozi pre feciorul lui Şăremet. Solul turcescu au zis aceşti toată <toati aceste P>lui Şăremet.Şăremet au răspuns către solul turcescu: Eu di fecior m-am lăsat tocma di atunci.de cînd M.P//15 Şeremet feldmarşal B,D,E,G/ pre B,C/turcu B.C//16 sHiască B,C/ înpăratul B,C/să B,C/puîe B.V//17 ajutor B, agiutoriu *Cj* crai[1-2] B/lasă C, lase *B/după* puîe <pue C> *ad.* ei.turcii B.E, iei C,ei V// 18 *după* Stanislavai. Lişcinschii în Ţara Leşască B,E,V/să pui ei, turcii pre Stanislav craiu Lişcinschii în Ţara Leşască *Gj* or]ii vor C, vor G/ei]iei B,C/ *ad. marginal* pre C/ficiorul B.C/oy^ă Şeremet *ad.* de la Ţarigrad *B,B,lipseşte* Şeremet *Gjdupă* lui ad.de la Ţarigrad *Gjj*

Iar Şeremet i-au răspuns acelui turcu sol că el de feciorul lui s-au lăsat, de cînd s-au dat pe mîna lor, dar el nu are" nici o putere să facă acel lucru, că el Iaste o slugă, şi pîn-acmu i-au venit 4 cărţi de la împăratul Moscului, cum a vedea că întră turci<i> în Ţara Leşască, să pornească şi el cu ostile de la Chiov împotriva lor. /

f. 389v 31. Şi iar au dzis Şeremet, cum să poată ei face acest lucru, că craiul Avgust are pre Neamţu cu 30.000, şi pre Venitic cu 30.000, şi pre Prus cu 30.000, şi pre noi cu 30.000. Toţi aceşti monarhi sint giuraţi să-ş dea agiutor unul altuia cîte 30.000 de oaste; iar cînd ar vedea vreun greu, şi cu toat<ă> putere să-ş dea agiutoriu. „Şi la noi nu Iaste obiceaiu, ca la voi, să s<ă> mazilească craii şi domnii, cum faceţi voi. întîiu papa de Rîm, dacă ar audzi că venit voi să le faceţi acest lucru, toat<ă> creştinătate ar sili asupra voastră să s<ă> rădice.

32. Numai craiul Şfedului are pizmă pre mine, că 1-am bătut în multe rînduri, şi-mi amestecă feciorul.

1 Iară Şeremet feldmarşal au răspunsu B,E/au răspunsu V/ răspunsu C/ ficiorul B,C// 2 pre B,C/lor']turcilor M,P, lor, a turcilor B,E,*Gj* are B,C//3 putere B,C// 2-6 şi eu nici o puteri nu am ca să fac acest lucru, că <şi eu M) sînt o slugă. Dar să ştii că pîră acum me-au vinit cîţiva poronci di la împăratul nostru, ca cum mă voi înştiinţa c-au întrat ostile turceşti în Ţara Leşască.îndată să mă pornesc din Chiev cu oşti asupra turcilor M,P//4 pînă B,C/vinit B,C/patru cărţi B,C, trii, patru cărţi V/înpăratul *Cj* de la *(lipseşte* la B> stăpînă-său,înpăratul Moscului, scriindu-i'cum B,E,G/ *după* Moscului *ad.* scriindu-i V//5 videa B,C/porniască *Bjj* ***6*** cu ostile înprotiva lor de la Chiov C/înprotiva *Bjj* 7 31]25 B, 29 C.G, 30 E, 26 V, *lipseşte* M,P/ au]i-au *Cj* Şeremet feldmarşal B,E,G/ *după* Şeremet <feldmarşal B,E,G> *ad.* acelui turcu sol B,C,E,G,V, acelui turcu *Bj* cum să poată face ei <iei C> acest <acel G> C,D,E,G/ cum să puteţi voi face acest lucru V// 7-11 Şi iarăşi au zis Şăremet către solul cel turcescu: în ce chip pot turcii să facă un lucru ca acesta, de vremi că craiul Avgust are pre Niamţu {nemţi P> cu 30.000 oasti,pre noi cu 30.000 oasti, pre Vinăţie (vineţieni P> cu 30.000 oasti şi pre Prus cu 30.000 oaste. Şi toţi sîntem giuraţi să dăm agiutoriu unui altuia M.P//8 are B,C/Niamţu B,C/ triizăci de mii B,C//9 Venetic B,C,V//9-10 triizăci de mii[1-3]B,C//10 aceştiiaB, aceste V/sînt B,C/agiutoriu C//llcîte cu B,C,E,G,V/ triizăci de mii *B.Cjlipseşte* cîte 30.000 de oaste M/ *lipseşte* de G/iar la vremi de greutăţi M/ videa B,C// 11-12 *lipseşte* cîte 30.000 de oaste... să-ş dea agiutoriu. *Pjj* 12 toată B,C/ putereaB,C/ să ne dăm agiutoriu M/ajutoriu unui altuia B,E,G,V// 13 obiceaiB,C/săsămaziliascăB,C//14 întîi B,C, ŞiîntiiE,G,M,P//14-15deRoma, dacă să va înştiinţa de acest lucru ce-1 vreţi să-1 faciţi, apoi toată M,P// 15 ari audzi C/viniţi *B,Cjlipseşte* le C,E,G/ *după* lucru *ad.* să puneţi craiu în Ţara Leşască de la voi B,E,G,V/ toată creştinătatea B.C//16 ar sili]a rădica M,P/să să rădice B,C, *lipseşte* M.P//17 32]26 B, 30 C,G, 31 E, *lipseşte* V,M,P/Numai]Eu ştiu că M,P/Şfedului C, Şvedului Vjşvezăsc M,P/ are B,C/că] fiindcă M.P//18 multejcîteva V/şi îmi amestică B/ficiorul B,C// 18-1 în cîteva rînduri şi pentru acee vra să facă nişte turburări ca aceste şi încă şi pre feciorul meu îl pîrăşti la Poartă. Ci voi snteţi oamenii înţelepţi şi nu vi să cadi să vă potriviţi unor nebuni ca acelora M,P//

Dar voi nu trebue să vă potriviţi unor oameni nebuni". Şi cu acest răspuns s-au întors solul lui Abdi-paşa de la Şeremet la Hotin.

33. într-aceîa vreme, cînd au sosit turcii de la Abdi-paşa la Chiov, ce scrie mai sus, la Şeremet, atuneea să tîmplas<ă> de făcea Şeremet pradznicul împăratului, adec<ă> dzua Sfîntului Petrî apostol. Şi să strînsese la curtea lui Şeremet să-i cinstească la vro'trei, patru mese,
f. 390 de era plină ograda de ghenărari şi / de oficeri tot împodobiţi în haine de sirme. Şi fripsese un bou şi vro 3 berbeci întregi şi cu coarnele poleite. Iar slujitorii moscalii şi cu puşcile sta pe dial de slobodziîa focul pentru sănătate împăratului.

34. Aşijderea mai gios, la Pecersca, alte puşci, scoas<ă> cu alţi slujitori, de slobodziîa focul. Aşijderea'mai gios de Chiov sta cazacii, vro 20.000 de oaste, cu puşci, de slobodzie focul.

Deci vădzînd solii acele lucruri, să mira şi ei, şi au avut ce spune la Abdi-paşa, întorcîndu-s'-înapo'i.

1 trebuie B/voi trebuie să nu vă protiviţi C,D,V/ *după* nebuni *ad.* să umblaţi după vorbele lor B,E,G,V// 2 răspunsu B,C/ întorsu B.C/ *lipseşte* Şi P//2-3 Cu aceşti răspunsuri s-au întors solul lui Acti-paşa de la Chiev, de la Şăremet,la Hotin M/ s-au întorsu turcul.solul lui Abti-paşîa de la Chiov de la Şeremet feldmarşal la Hotin E,G/Anti-pasa P, Abdi-pasîa de la Chiov B//4 33]27 B, 31 C,G, 32 E, 27 V, 40 M, 7 P/Iară la 'acia vreme B,E,G,V/Iară întru C/ întru ace vremi, cînd au fost solul lui Anti-paşa *M.Pjdupă* turcii ao'.solul B,E,G,V/ Apti-paşîa E//5 paşîa B/ce mai sus s-au scris B,V, ce s-au scris mai sus *D/lipseşte* ce scrie mai sus, la Şeremet E,G/Şeremet feldmarşal B//5-6 *lipseşte* ce scrie... să tîmplas<ă> de M.P//6 tîmplase B/ făcîa B/Şeremet feldmarşal G/Şăremet făce torjstvoi (tojătvo P>,praznic M,P/înpăratului B,C, *lipseşte* M.P//7 adecă în zioa B,C,E,G,V/ adecă]în M,P/Sf<î>ntului C/ Petr<u> C/apostol Petr<u> *E.G/după* apostol *ad'.* pentru sănătate împăratului M,P/strînsesîe B,C//8 curte B/Şeremet feldmarşal B,E,G, să-i cinstiască B,C, *lipseşte* M,P/ la vreo B]Şi era vreo C/trii B,C,V//9 de^Jşi B',C]E/ G/ ograda plină E,G/ghenerali B,C,V/ ofiţiiari B,V, ofiţeri C/ înpcdobiţi B,C// 9-10 cîţva ghenărari, brigadiri, polcovnici şi şi alţi ofiţări'; Şi era toţi înpcdobiţi în hainidisîrmă şi şidela patru mesi di-i cinstie M,P// 10 în]cu B,G/ de jcu B,C,E,G,V, de cu D/sirmă *B.C/lipseşte* Şi M,P/ fripsesîe B,C/ un bou întreg şi cu cornele poleite şi vreo trii B,E,G,V/ vreo C, *lipseşte* M,P// 11 *lipseşte* şi cu M,P/coarneli B.C] coarnele iarăş V, coarneli *lorera.M.P/lipseşte* IarM,P/slu'jitorii]oşteniiM,P/ moscalii]dragunii moscali B,E,G// 11-12 moscali şi cu harmatele, cu puş'cele cele mari, sta V/moscalii sta cu tunurile în deal M,P//12puşcile cele mari B,E,G/pre C/foc M,P/ pentru sănătatea înpăratului B,C, *lipseşte* M.P//14 34J28 B, 32 C, 33 E, *lipseşte* G,V,M,P/la cetate la Pecersca B,E,G,V/puşci mari D/era scoase B,E,G//14-17'şi mai din gios, la Pecersca.iarăş era oşteni strînşi şi da foc din tunuri.Iar din gios di Chiev era mulţimi de cazaci şi slobozie foc din fiin'tiM.P// 16 de Chiov, în Podoliîa, sta hatmanul căzăcescu cu vreo doaozăci de mii de oaste cazaci (şi G) B,E.G,V/ vreo doaozăci de mii C/sloboziia B,C//18 Decii C/văzind *B.C/după* solii *ad.*turceşti B,E,G/aceli B,C//18-19 S-au mirat şi solul<cel M> turcesc di atîte lucruri frumoasă şi adivărat că a fi avut ci spuni la Hotin M.P//19 şi, întoreîndu-să înnapoi, au avut ce spune la Abdi-paşîa B,E,G,V/ înnapoi C// •

35. Atuneea oblicind Avgust-craiul de voevoda Ruschii că-i agiuns cu Stenislav-craiu, ca s<ă> dea Camenită, l-au prins craiul şi l-au făcut surgun la Sacsonie, de-au şădzut cîţva ani, pin'l-au slobodzit. Şi au răpedzit oaste proaspătă şi'zahara în Camenit<ă> cum mai în grabă, şi au făcut surgun şi pre ghenărariul ce era în Camenit<ă> fiind agiuns cu Stenislav, viind turcii, să o dea.

36. Deci Abdi-paşa, vădzînd acel răspuns de la Şeremet şi vădzînd că s-au adaos în Camenită oaste şi s-au schimbat ghenararii, au făcut ştire Ia Poartă.

Deci Poarta au vădzut că n-au putere să fac-aceste lucruri ce sfătuis<ă>, ca să schimbe pre Avgust-craiu şi să pui pre Stenislav în Ţara Leşască. S-au spăriiat să nu s<ă> rădice toată creştinătate Evropii şi ş-or pilarde turcii împărăţiîa. Şi s-au lăsat de acel lucru. Şi s-au socotit /
f. 390v într-alt'chip,'di-au scris la Abdi-paşa, de i-au făcut răspuns să s-aşedze la Hotin, fiindu-le ruşine să s-întoarcă făr-ispravă înapoi.

1 35J29 B, 33 C, 34 E, 28 V, 41 M, *lipseşte* G,P/Atuncea craiul leşescu Avgust oblicind de voevoda B,E,G,V// 2 că iaste agiunsu' B,C,D,G,V//1-3 Avgust, craiul leşăscu, s-au înştiinţat precum că voevoda Răuţchii s-au agiuns cu Stănislav -(craiul M> si au făgăduit Caminiţă turcilor; şi pentru acee pre voevoda Răuţchii l-au surgunit la Sacsonie M,P/ Stanislav-crai B,C/să dea {cetatea E,G> Camenită turcilor B,C,E,G,V//3 prinsu B,C/Saxoniia B,C//3-4de au şăzut (şezut C> cîţiva ani acolo B,C,E,G,V/ *lipseşte* de-au şădzut...l-au slobodzit. M.P//4 pînă B,C/răpedzitjtrimis B,E,G,V/altă oaste *B,E,G/lipseşte* proaspătă B,C,E,G,V// 4-7 Avgust, craiul leşăscu,au triimes oasti proaspătă şi zahara în Camenită. Ghenărariul din Camenită s-au fost agiuns cu Stănislav să de Camenită turcilor şi pentru acee şi pre acesta l-'au surgunit craiul leşăscu M,P// 5 zaharea B,C,V/în Camenită B]în cetate în CamenităC,E,G,V//6 generalul B,C,E,V/ Camenită B,C] în cetate în Camenită *G/j* 7 agiunsu BC/Stanislav-crai B,C,E,G,V/să o dea]ca să (o B> dea cetatea Camenită B E,G,V// 8 36]30 B, 34 C, 35 E, 29 V, 44 M, *lipseşte* G,P/ Decii B.C/ Aptipa'sîa B,E/văzind acest (acel C> răspunsu B,C,E,V]auzind răspunsul M,P/Şeremet feldmarşal B,E,G//9 oaste în Camenită C, oaste în cetate în Camenită B,E,G,V/ *lipseşte* oaste D/ văzînd că si oaste s-au adaos în Camenită M,P// 10 generalii B,E, generalul C/ au făcut ştire îa Poartă B,C]de toate aceste au înştiinţat Poarta M,P// 11 Decii B,C/au vădzutjauzind G/putere B,C/să facă aceste B,C//11-13 Poarta au cunoscut că nu esti cu putinţă să facă aceşti lucruri.adică să scoată pre craiul Avgust şi să pui pre craiul Stănislav M.P//12 ce sfătuisă B, ce au fost sfătuit C/Avgust-crai B, avgust, craiul leşescu *Cjj* 13 pue *Cj* să puie crai în Ţara Leşască pre Stănislav Lişcinschii B,E,G,V/ Stanislav-craiu *Cj lipseşte* în Ţara Leşască M,P/ Şi s-au B,E,G,V//14să *B.C/după* rădici ai. asupra turcilor M,P/ creştinătatea *B.C/lipseşte* Evropii B,E,G,V/şi îş vor piiarde C,D,E/şi atunce să piiarză şiînpărăţie M.P//15 înpărăţiia B/ (Şi M> pentru acee s-au lăsat de aceşti lucruri. însă au socotit să facă într-alt chip; au scris M.P/ Şi au socotit B,C,E,G,V//16 de au B,C/ Anti-paşa M,P/paşia B/ de i-au (au C> făcut răspunsu B,C, *lipseşte* M.P//17 să B,C/ aşeze C/At^ă aşăzi *ad.* cu traiul M,P// 17-18 că le era ruşini a-1 întoarci înnapoi fără di nici o ispravă M,P/să B,C/ fără de B,C,D,E,V/înnapoi B,C//

Dzic unii c-ar hi sfătuit, **Sfedul** şi voevoda Chiovschii **să** să aşedze Hotinul, ca să le hie lesne **de** acolo să margă la Chiov; că tot nădăjduia, **Sfedul** că va mai putea **să-s** dea palme cu Moscalul. Iar unii dzic că ar fi sfătuit Neculai-vodă, temîndu-s<ă> că nu **a** putea şedea în Iaşi de Dumitraşco-vodă, dar alţii că Neculai-vodă au giuruit încă împărăţiei 100 de pungi bani, ca să nu facă Hotinul. Ce adevăr nu se ştie. Ştiu că de prim<ă>vară au luat şi ţinutul Hotinului, de **l**-au făcut olat cetăţii, iar **la** anul au luat şi Cernăuţii să-i facă olat, dzicînd că tot de Hotin au **fost.** Iar lui Stenislav i-au venit poronca să margă iar la Udriu, şi **s**-au întors.

37. Atuncea Şeremet nu putea şti nemic de feciorul lui, că puses<ă> voevoda Chiovschii strajă de a lui, de nu putea nime merge, nici veni. Şi pre cine trimitea Şeremet, îi tot prindea voevoda de-i tăe sau îi închidea.

Iar Şeremet au dat 100 galbeni unui moldovan, de ş-au băgat capul pentru voia banilor, cu cărţi, şi au făcut cum au putut şi au mers la paşa de Tighinea. Şi atuncea

1 că ar fi sfătuit craiul Şfedului B,C,E,G,V/şi]şi cu B,E,G,V//1-4 *lipseşte* Dzic unii... dea palme cu Moscalul M,P// 2 fie V/ mai lesne E,G// 3 nedejduîa B,C,E,V/ Sfedul] craiul Şvedului V/ că va putea să să mai bată cu Moscalul *V/14 după* Moscalul *ad.să.* să bată B, C,E/ zicu C, zicea B,E,V/ Nicolae B,C,V// 4-8 *lipseşte* Iar unii dzic... Ştiu M,P// 5 *după* vodă *ad.* să să aşeze Hotinul E/ *ad. marginal* temîndu-să că nu va putea şidea în Iaşi de Dumitraşco-vodă D/ nu va putea şidea C, nu va puteaşideaîn Iaşi să domniască de B,E,G, nu va putea domni în Iaşi de V//6 darjiar B,E,V/alţii zicu C,D, alţii dzicea B.E.G.V/ Nicolae B, Nicolai C/ *lipseşte* încă B.D.G.V//7 înpărăţiii B,C/ o sută B,C/ de bani B,C,D,V/să nu săfacăV//8 adevărul B,E,V/ nu să ştiie B/ Ce adevărul cum a fi fost nu să ştie. Iar de primăvară C/ Ştiu căjlar B,E,G,V,M,P/ *după* luat *ad.* turcii B,E,G,V//' 8-9 de primăvară Anti-paşa, cu poronca Porţii au luat şi tot ţinutul Hotinului supt a lor stăpînire, iar la anul M,P// 9-11 iar preste vreo cinci, şeasle ani au luat turcii *(lip-seşte* turcii D> şi ţinutul Cernăuţilor din Prut încolo, să-1 facă tot olat ce-tăţii Hotinului, zicînd (turcii G> că tot de ţinutul Hotinului au fost B,D,E,G-*lipseşte* \'j iar piste cîţiva ani, vreo cinci, şasia ani au luat şi ţinutul Cer-năuţilor din Prut încolo, zicînd că tot de ţinutul Hotinului au fost C// 10 Cernăuţijţînutul Cernăuţilor M,P/ *lipseşte* să-i facă olat M.P/ tot de ola-tul Hotinului să ţini M,P// 11 *lipseşte* Iar M,P/ Stanislav-crai B,C,G,V, Stanislav Lişcinschii-craiu E/ craiului Stanislav Lişcinschii D/ vinit B.C.V/ *ad.marginal* să margă E/ *lipseşte* iar B,E,G//12 întorsu B.C//13 37]31 B, 35 C, 36 E,G, 30 V/Şeremet feldmarşal D,E,G/ nemicâ B,C/ficiorul B,C//13-1 *lipseşte* Atuncea Şeremet... s-au tîmplat de M,P// 14 pusesîe B,C/ straje Bjstrajîe, sluji-tori V/ de ai lui B,C// 15 nime <nimine G> nici merge, nici vini B,C,D,E,G,V, triimitea C, îi triimite Şeremet feldmarşal *Gjj* 16 *după* prindea *ad.* oamenii lui E' voevoda Chiovschii B,D,E,G/ tăia B, tăia C/ sau îi]şi-i G// 17 Şeremet feldmar-şal *Gj* o sută de galbeni <de aur V> B,C,D,V/ unui slujitor moldovan G// 18 *lipseşte* capul E/ capul cu cărţi pentru voia banilor B,G,V/ cu cărţi pentru voia banilor E//19 mersu B,C/ paşia B//

s-au tîmplat de au slobodzit solul cel de la Moscu de la închisoare, şi l-au întors pre acel moldovan, anume Cîrje\ cu nişte turci, di-au dat veste / de pace. Şi încă tot s-au mai zăbovit, precum a arăta mai nainte.

f- 391

38. Pre acela vr&ne era greu în ţară; nu de bir, ce de alte supărări. Că turcilor le era calea tot prin ţară, mergînd şi viind la Hotin. Unii veniia pre la Focşani, de mergea pre Siretiu, pre la Botoşeni, dispre Bosna; alţii pe Bîrlad şi pre la Iaşi, alţii pre Prut. Şi ca nişte oşteni păgîni ce era, tot stricăciuni făcea, cu fel de fel de rîsuri şi batgiocuri a fete fecioare şi a fămei înţelepte.

39. Prutul pusese Neculai-vodă, de la Poartă avînd poruncă, pre Costantin Costache stolnicul, împreun<ă> cu un paşă, de-1 curăţiia, cu multe sute de oameni, de copaci şi de plahii. Alţii trăgea şăicile cu pîine pîn' la Ţoţora, şi de acolo le încărca în cară, de porniîa la Hotin. Şi făcus<ă> şi hambare, de o punea la Ţoţora de sta,

1 solul celjpre solii cei D// 1—2 solul moschicescu de la închisoare de laŢarigrad V/Pre solii <cei M> moschiceşti i-au slobozit turcii di la închisoari M,P/ *j2* închisoare *B.Cjdupă* închisoare *ad.* dinŢarigrad B,D,E/întorsu B,C/ acel slujitor moldovan B,E, G/ anume Cîrje C, *lipseşte* B//2-4 *lipseşte* şi l-au întors...mai nainte. M,P// 3 cu nişte]şi cu zece B,E,G,V/de au dat B,C, de s-au dat *Gj după* pace *ad.* la Chiov B,E,G,V//4 *după* zăbăvit oi.vreme C,D,E/precum va arăta mai înnainte <la rînd C,istoriîa la rînd D> B.C,D/precum istorie va arăta mai înnainte E.G//5 38]32 B, 36 C, 37 E,G, 31 V, 50 M, 5 P/Iară pre aceli vremi B,E,G, Iară pre acîa vremie V/vreme C/foarte greu V//5-6 Pre ace vremi în Moldova di bir nu era greu <nu era greu de bir P>, ce era greu de oştenii turci <că P> cale lor era <tot M> prin ţară M,P//7 la]di la M,P/ Unii]AlţiiM,P/viniîa B,C/ pre la]şi pre M,de spre P/Focşlani B/merge<a> B.C//7-8 *lipseşte* de mergea pre Siretiu, pre la Botoşeni M.P//8 Botăşeani B,C/despre Cjcarii viniîa despre B,E,G,V, alţii dispre M,P/Bosna]Putna P/alţii]iar alţii viniîa B,E,G,V/ pre B,C.E,G,V]despre *Bjlipseşte* şi M,P//9 alţii viniîa B,E,G,V/neşte B/oşteni şi păgîni ce sînt M,P// 10 totjmulte B,C,E,G,V/ stricăciuni şi răutăţi B,E,G,V/feliu de feliu B feliu de feliu C/feliuri E/si de E/si feliuri di feliuri de batjocuri M,P/ batjocuri B.C//11 ficioare B,C/fimei înţălepte B.C.V//12 39]33 B, 37 C, 38 E,G, 32 V, 41 *M.lipseşte* P/pusesie B,C/Nicolae B, Nicolai C/avînd poronca de la Poartă B,E,G,V// 12-15 Poarta au poroncit lui Necolaiu voevoda să curăţască Prutul. Costandin Costachi stolnicul şi cu un paşă era pristavi şi-1 curăţie cu suti oamini moldoveni de copaci.de plavii.debutuciM,P//13 poroncăC/Costachi B,C/vel-stolnic B,E,G, V/ înpreunăB,C, dinpreunăD, şiînpreunăE// 14 paşiaB,C//15plavii B.C.D, E^G, V/ şeicile B,C/Şăicile trage cu pîine; le trage pînă la Ţiţora,iar di acolo încărca piini M.P/pîine B,C/pîine de la Dunărea,de la gura Prutului, pe Prut.pînă E/ pină B,C//16Ţutora *B,C,\IUpseşte* le E,G/ încărca pîinea în cară şi o porniîa <de o ducea E> la Hotin E,G/de le porniîa B,C,V]şi o duce M.P//17 făcusă B/punea pîine C,D, punea făina E.punea pîine,făina B,G,V/Ţuţora B,C,V*jad.marginal* la Ţuţora *Gj după* sta *ad.* in hambare B,V// 17-1 sta în hambare.cîtâ pîine nu să putea E,G//17-7 la Ţiţora au făcut hambari mari şi le umple de pîini şi di acolo cînd trebue o duce {iarăşi M> la Hotin. Mari greu şi multă cheltuială ave Necolaiu voevoda, dar cu toati acele, fiind domn bun şi milostiv, mari milă,văzind şi slujba lor, au făcut cu mazilii şi şi cu sfintile mănăstiri: le-au rădicat acel obiceiu rău şi spurcat, adică desătină ce ţărănîască M,P//

cîtă nu o putea rădica prin cară. Dar măcar cît greu şi supărare, era, şi cheltuial<ă> lui Neculai-vodă, dar şi atuneea, vădzînd slujba mazililor, au făcut milă cu dînşii şi cu sfintele rugi, cu mănăstirile, de le-au rădicat un boiceiu spurcat ce era asupra, de stîngere caselor boereşti, ce s<ă> făcus<ă>, de da desetină de stupi şi de mascuri, ţărin£şte. Ce Neculai-vodă au ertat, să nu mai dea, precum n-au fost dînd şi mai nainte, la alţi domni. Numai de

f. 391v i a i domnie a doa a lui Mihai-vodă li să făcus-acest obiceaiu.

40. Atuneea, pre acela vreme, cu cîţva ani mai nainte, să tot bătea Franţojul cu Neamţul pentru Ţara **Spaniei,** care de care să o Ia, să o stăpînească, neavînd craiu. Şi tot biruia Neamţul pre Franţoj, căci îi da şi alţii, făr-alectorii lui, agiutoriu. **îi** mai da Angriîa 40.000 de oaste şi Olandrila 30.000. Apoi supărîndu-s<ă> de atîţea ani tot bătae, sta să s-împace, şi Neamţul nu priimiîa, vădzînd că birulaste.

1 cîtjcît BV/ cît] cu tot *Gjj* 2 era lui Nicolae-vodă şi mare cheltuială, dar încăş vădzind atunceaslujba V/ şi cheltuială C, şi mare cheltuială B,E,G/NicolaeB,C//2—3 dar însăş văzind atuneea slujba B,E,G// 3 văzind C//4 sfinteli B, sf(i)nte!eC/ li-au B,C/obiceai B, obiceaiu *Cjj* 5 spurcat]rău B,D,E,G,V, *lipseşte* C/ce le era C,E,G, V/ stingerea casălor B,C/ *după* boereşti *ad.* şi a sfintelor mănăstiri B,E,G//6 ce să făcusă B, ce făcusă G, ce săfăcus(ă) de la *vremeC,V/după* da *ad.* mazilii şisf<i>ntele mănăstiri V/ desetină *Bj repetă* de mascuri A//7 ţărăneşte B,C,V/Ce]IarB,E,G/NicolaeB, Nicolai C/ au ertat]au făcut milă de au ertat B,E,G// *după* dea (dei G> *ad.* desetină ţărăneşte B,E,G//7-8 Iar Nicolae-vodă au făcut milă de au ertat mazilii şi sfintele mănăstiri să nu dea desetină ţărăneşte, precum n-au fost dat şi la alţi domni, mai de demult V, însă Necolaiu voevoda le-au ertat toată desătina, să nu plătească nimica, după cum n-au plătit nici la domnii (cei M> vechiM,P//8 dînd]dat E,G/ înnainteB,C,înnaintevremeE,G/la]şilaG//9 domniîaB,C/ *lipseşte* li B/ făcusă *Bjj* 10-11 Numai de la o vremîe s-au făcut acest obiceiu,de da mazilii şi sf(i)ntele mănăstiri desetină ţărăneşte.Iar Nicolae-vodă.făcînd milă.au ertat. V/Fiincă acest obiceiu rău l-au fost făcut Mihaiu Racoviţă voevoda,întru al doile domnii M.P//10 obiceai *C/după* obiceiu *ad.* de da mazilii şi sfintele mănăstiri desetină ţărăneşte B,E, de da mazilii şi sfintele mănăstiri desătină ţărăneşti.Iar atunce Nicolaîe-vodă au ertat, precum mai sus s-au scris *Gjj* 11 40]34 B, 38 C, 39 E,G, 33 V, *lipseşte* M,P/Iară atuneea B,E,G,V/acea B,G/vremîe B, vreme C/cîţiva B,C/înnainte B,C//11-18 *lipsesc* M,P/712 *lipseşte* tot C/Franţozul B,C/Niamţul B,C/Spaniii B,C, Hişpaniii E// 13 stăpîniască B,C/crai *Bjj* 14 biruîa]bătea E/Niamţul B,C/ pre Franţoz *C,lipseşte* B,G/căci]pentru căci Cpentru că E,G/îi mai *(lipseşte* mai G) da şi alţii agiutor, fără de alectorii lui B,D,E,G,V/fără de C// 15 *lipseşte* mai C/Angliîa B, şi Angliia D/ *după* Angliia *ad.* Inglitera *Cj* patruzăci de mii B,C// 16 Olandiîa triizăci de mii de oaste D/ triizăci de mii B,C/ *după* supărîndu-s(ă) *ad.* Franţozul B,E,G,V/ atîţe B/ tot bătaie Cjavînd tot războiu cu Niamţul (nemţii G> B, E,G,V// 17 sta]vrea B, C,E,G,V/ să să înpace B, să să (îm)pace *Cj* Niamţul B,C, _Niamţul tot *Gj* văzind *Bjj* 18 *după* birulaste *ad.* pre Franţoz B,C,E,V, pre franţozi *Gjj*

Deci s-au lăsat Angriîa şi Olandrila a-i mai da agiutoriu, şi începus-a bate Franţojul pre Neamţu. Deci Neamţul vădzînd aşea, stătut-au şi alţi mediaturi între dînşii şi le-au făcut pace, împărţind Ţara **Spaniei** în doao drept. Şi pre unde le-au venit hotarăle, răsipit-au cetăţi şi tîrguri, de le-au stricat şi au făcut pace.

41. Pre atuneea au trecut şi un sol mare de la Ieşi la Poartă, anume voevoda Mazoveţschii, de au aşădzat cu turcii cele amestecături multe. Şi întorcîndu-s<(ă> de la Poartă, au mărs la Avgust-craiul, şi apoi l-au trimis craiul şi la Petreburc, la împăratul Moscului.

42. Atuneea au trimis la Ieşi şi Turcul sol pre un şerim din Crîm, anume Şefer-bei, de-au făcut pace lui voevoda Chiovschii şi lui Stenislav, craiul din Pomorani(a>. Şi

f. 392 întorcîndu-s<ă> Şefer-/beiu de la Ieşi, s-au şi rădicat voevoda Chiovschii şi cu Şendze Ianoş Vişnoveţschii şi cu alte capete, staroste Raavschii, şi s-au dus la locul lor în Ţara Leşască, la Avgust-craiul, de s-au împreunat, şi n-au avut nici o nevoie.

43. Aşişderea şi Stănislav-craiu încă au purces de la turci prin Ţara Ungurească şi au trecut la Pomoranie. Şi

1— 11 *lipsesc* M,P// 1 Decii B,C/ Angliia B,C/ Olandiîa D/ *după* ajutor *ad.* Niamţului B, E,G,V// 2 începusă B/ Franţozul B,C/ Niamţu B,C/ Decii Niamţul văziind B,C// 3 aşa B,C/ alţii C/ alţii la (cu V> mediaturi D,V/ mediiaturi C/ alţii (alţi crai G) cu rriediiaturi, adecă cu aşezămînturi de pace B,E,G// 4 li-au B,C/înpărţind B,C/Spaniii B C, Hişpaniii E, Ispaniii V/drept în doao B,E,G,V// 5 li-au vinit B,C/ hotarăli *Bjj* 6 *lipseşte* de D/ li-au B,C/ pace *Bjj* 7 41]35 B, 39 C, 40 E,G, 34 V/ Pre B,C// 8 *După* Poartă *ad.* prin Iaşi *Gj* pre anume E/ Mazoveţchii B,C/ aşezat B,C// 9 aceli B,C,D,E, G,V/ *după* multe *ad.* Şi viind pin Iaşi i-au făcut Nicolae-vodă mare cinste E/întoreîndu-să B//10 mersu B,C/craiul leşescu B,E,G,V//11PetrîburcuB, PetrburcuC, Petrburgu E,V/ înpăratul B.C//12 42]36 B, 40 C, 41 E,G, 35 V, 55 M, 10 P/ Atuneea au trimis şi înpăratul turcescu la Ieşi sol pre B,E,G,V,Atuncea înpăratul turcescu au triimis sol la Ieşi pre *Cj* Turcii au triimes pre un şerim de la Crim (turci P> sol la Ieşi M,P// 13 anume Şerim-bei B,C,D,E,V, pre anumi Şerem-beiu G, *lipseşte* M,P/'de au B,C/ pace *Bj* lui Iuzef vcevoda Chiovschii V//13-14 lui Stănislav şi lui voevoda Chievschii M,P// 14 Stănislav C, Stănislav Lişcinschii B,E,G,V/ craiului din Pomoranie C, *lipseşte* M,P/ Pomoranie *Bjj* 14-15 Şi după ci s-au întors solul turcescu, s-au şi rădicat M,P// 15 Şefer]Şerim B,C,D,E,G,V/ bei *Cj* rădicat Iuzef Potoţchii, starosta Haleţchii, voevoda Chiovschii E,G// 16 *lipseşte* şi E/ Xenje Ianăş Vişnoveţchii B,C,D,E,V// 17 *după* capete *ad.* anume B,C,V, Ieşi D, mari anume E, Ieşi anumi *Gj* capete]căpitenii a lor M,P/ *lipseşte* staroste Raavschii M,P/ *după* Raavischii *ad.* şi alţii *Cjj* 17— 18 s-au dus în Ţara Leşască la locurile lor şi Avgust-craiul M,P// 181a]si au mărs la *Gj* craiul leşescu E,G,V/de s-au înpreonat (înpreunat C> *B,C,lipseşte* M,P// 20 43]37 B, 41 C, 42 E,G, 36 V, 56 M, *lipseşte* P/Aşijderea şi C, *lipseşte M.Pj* Stanislav-crai B,C, Stănislav Lişcinschii crai E// 21 prin]şi s-au dus prin E,G, mers-au prin M,P/ Unguriască B,C/ *lipseşte* şi M,P/ Şi tot nu M,P//

nu s-au încredzut să margă la craiul, ce s-au aşădzat în nişte tîrguri, în hotarăle împăratului nemțesc.'

44. Vrut-au turcii să dea galioane Şfedului, să-1 pornească şi pre dînsul pre Marea Albă, pîn' la franțoji; şi de acolo, ori să-i dea vase Franția, ori să vie vasele lui. Şi n-au priimit, ce au dzis că pre uscat au venit, pre uscat să va duce. Şi să mira şi turcii ce or mai face cu dînsul; că el arăta cartea împăratului turcesc, ce-i scrisese cînd au venit la Tighinea, că nu l-a lăsa şi-i va da oaste. Aceia nădejde căuta şi o aştepta.

45. Iară cînd au fost în al treile an a domniei lui Neculai-vodă, vleat 7222<= 1714), mazilit-au turcii şi pre Brîncovanul-vodă, trimițind pe Buiuc i<m>brihorul de l-au prins cu mare meşterşug. Că l-au înşălat unchii lui, de au mers de la Tîrgovişte în Bucureşti, fiind agiunşi cu Mihai-vodă, de sta Mihai-vodă de-1 pîrîe, gîndindu-s<ă> că va fi el domn.

Iar după ce l-au prins, au scos i<m>briorul ferman de la
392v împărăție, scriind la țară de or priimi / pre Mihai-vodă bine, iar de nu, să-ş rădice dintre dînşii pre cine ar vrea.

I craiul Avgust B,C,D,E,G,V,craiul leşăscu M,P/ce]şi P/aşezat B,C// 2 neşte B.' hotarăli C/înpăratului B,C/nemțăscu B.nemțescu *Cjj* 3 44]38,' 42 C, 43 E,G, 37 V, 47 *'Molipseşte* P/Vrut-au atuneea înpărățiia Turcului să dea B,E,G,V/Şfedului]craiului şfezăscu B (şfezescu C> B,C,E,G,V// 3-4 Turcii au gătit cîțiva galioani să pornească pre craiul şvezăsc pre Mare albă M.P//4 porniască B,C/ Mare B,C/pînă B,C,' franțozi B,C//5 *lipseşte* ori M,P/Franțiia B,C/să-i dea fruanțujii galioane sau să-i vii a lui galioani de la Şveziia.însă el n-au priimit M,P/ să viîe B.V//6 *după* priimit *ad.* craiul,Şfedul, Şfedului B, craiul Şvedului E,G,V/ şi au zis: Pre uscat am venit, pre uscat mă voi (şi P) duci M,P/că]că el B,E,G,V/au vinit V, *repetă Bjj* 7 *după* dînsul ai. că nu-i mai putea întră în voie B,E,G//8 că]şi B,G, iarM,P/carte B/ înpăratului turcescu B,C/ce-i scrisesie B,C]pre cari i-au scris-o M,P//9au vinit C, au vinit el M,P, au fost vinit B,E,G,V/ nu-1 va lăsa C,P/ nu-1 va lăsa în streinătate şi-i va da oaste de-1 va duce la țara lui. El aceia nedejde o (Aceia nădejde el o E) B,E,G,V/ şi-i]ci-i M,P// 10 nedejde C/ Deci acee nădejdi o aşteptaşi o cerca M,P// II 45J39 B, 43 C, 44 E,G, 38 V, 58 M, *lipseşte* P/triile *Bj* domniii B.C//11-13 în anii di la zidiri 7223, iar di la Hristos 1716 (1700 M>, in al triile an a domnii<i) lui Necolaiu voevoda,împăratul turcesc au mazilit pre Brîncoveanul, domnul muntinescuM,P//12 Nicolae B,C/vleat]în anul B,C,D,V, anul E, în anii G/ 7223 C.D//13 Brîncoveanul B/pre B,C/imbrihorul C, himbrior<ul) P imbrihorul de la Țarigrad V, imbrihorul de la Țarigrad, adecă comisul cel mare (împărătescu E,G>,de l-au B,C,E, G,V,// 14 prinsu B,C înşelat B,C// 15 mersu B,C/de au mers delajşi l-au scos din M,P,' fiind unchii lui agiunşi B,E,G,V,fiind agiunşi unchii lui C//16-17 *lipseşte* de sta Mihai-vodă... că va fi el domn M.P//16 *lipseşte* Mihai-vodă B,E,G/pîrîîa B, pîrîia la PoartăC,E,G/gîndind B,C,D,E,G]socotind V//17 *după domnu ad.* în ȚaraMunteniască C,D,E,G,V, în Țara Româniască, Munteniască *Bjj* 18 prinsu B,C]prinsupre Brîncoveanul-vodă E/imbrihorul B.C.himbriorul M,P/fermanul M.P//19 de la înpărăție *B,C,lipseşte M.Pjlipseşte* scriind la țară E/or]vor C/voevodaM/owjfră vodă ai.să le fie domnu E//20 iar de nu, scriind la țară,să-ş rădice domnu E,iar de nu,să-şi aleagă țara pre cine or vre *M.Bjdupă* rădice ai.domnu B,G/ar]or B.V.vor C,E,G//

Deci unchii Brîncovanului, anume Costantin stolnicul şi Mihai spătariul, dacă au văzut că-i las<ă> Poarta în voia lor, s-au lăsat de prieteşugul lui Mihai-vodă şi ş-au rădicat domn dintre dînşii, pre Ştefan Ca<n>tacuzino spătariul, fiiul lui Costantin stolnic.

46. Iară pre Brîncovanul l-au dus la Poartă cu mare pază şi cu multă avere, scrisă tot de i<m>brihorul, şi l-au închis la Edicula cu mare grijă, şi pre dînsul, şi pre doamna-ş, şi pre cuconii săi, şi pre toate slugile lui. Că era acel Gin Ali-paşa vezir un păgîn rău preste sam<ă> de nu folosie nemărui darea.

Deci atuneea au început şi solii moschiceşti a-1 pîrî, şi Şfedul, şi de multe părțile, cum iaste mînie lui Dumnedzeu. Măcar că cele pomeniri multe şi cei priîateni harnici si avere ce avea, sosindu-i atuneea ceasul, nemică nu i-au folosit. Precum dzice Scriptura: „Nu va folosi avere în dzioa urgii<i>".

Poate-fi şi osinda Moldovii, că-i tot schimba domnii adese, şi-1 blăstăma toat<ă> țara; au poate-fi şi a unchiu-său, a casei lui Şărban-vodă, au doar şi a moscalilor che-

1 Decii B,C/Brîncovanului-vodă D, Brîncoveanului-vodă B,C,E,G,V// 1-4 Deci țara ş-au ales domnu dintre dînşii M,P// şi]şi cu E// 2 spătariul B,C/ lasă B,C// 3 priiateşugul B V// 4 domnu B,C/ Cantacozino spătariul B,C// 5 *lipseşte* fiiul lui Costantin stolnic M,P/stolnicul B,C,D,E,V//6 46]40 B, 44 C, 45 E,G, 39 V, 59 *M.lipseşte* V/ Brîncoveanul-vodă B.C.D.E.G.V/OM/XÎ Poartă *ad.* la Țarigrad B,E,G//6-9 Hibriorul au scris toată avere Brîncovanului şi înpreună cu avere au luat pre Brîncovanul, pre doamna, pre beizădeli şi pre toati slugile lui. Şi dueîndu-i pînă la Țarigrad cu mari pază, pre toți i-au pus în Edicula M.P//7 avere B/ scrise *Bj* tot]toată C,V/imbrihoruî B.C//8 ia]în B,G,V/ grije B.C//9 doamna V/ coconii B,C/ săfjlui G/ slugili C//10 acel vezir atuneea *(lipseşte* atuneea E> pre anume Gin Ali-paşia un păgîn B,E,G,V/ piste *Bj* samăB.C/ viziriul D, *lipseşte* C//9-11 *lipseşte* Că era acel... nemărui darea M.P//11 folosiîa B.C//12 Decii B,C/ *după* început *ad.* pre Brîncoveanul-vodă B,E,V/ *după* pîrî *ad.* pre Brîncoveanul-vodă D,G// 12-16 Craiul şvezăscu şi solii moschiceşti atunce au pîrît pre Brîncovanul foarti tari. Mulți pominiri (multă pomenire P> făcusă Brîncovanul şi mulți prietini vrednici ave şi multă averi au avut, dar dacă i-au sosit ceasul, toati aceli nimica nu i-au folosit M,P// 13 şi Şfedul]şi craiul Şfedului B,C, şi craiul Şvedului D,G,V,*ad.marginal* E/multe]toate B,E,G,V/ părți C,D/mîniîa Cjmîniîa şi urgiîa B,G,V// 14 Măcarî B,C/ celi *Cj* celi mănăstiri, mari pomeniri şi multe şi cîei priiatini B,E,G/ cele mănăstiri, pomeniri V/priiatini C/harnici]buni şi harnici E,G//15 avere B,C/ ceasul morții B,E,G, ceasul peririi D// 16 *lipseşte* Precum dzice Scriptura M,P/ Nu folosăşti M,P/ averea B,C// 17 urgiii B,C// 18 Poati fi l-au agiuns şi osînda Țării Moldovii, că tot M,P/ osînda *Cj* osînda Moldovii să-1 fiîe fost agiunsu, că tot B,E,G,V//19 *lipseşte* adese M,P/ *după* adesia *ad.* totdeauna *Cj după* adesse *ad.* în Moldova şi să făcea cheltuială B,E,G/ toată țara B,C]săracii M,P/ poate fi osînda B,E,G/ *lipseşte* a unchiu-său *Bjj* 19-20 *lipseşte* au poate fi... lui Şărban-vodă M,P// 20 casii B,V/ Şerban-vodă B,C/ doară *Bj* chiemare B,C//

mare şi apoi vicleşug. Că mult sînge creştinesc s-au vărsat şi de multe ori îl blăstăma împăratul Moscului şi dzicea: „Iuda-Brîncovanul m-au vîndut, de am răpus oaste şi am păţit aceasta". /

i-393 47. Deci l-au scos şi au tăet capetele, întîi a patru cuconi ai săi, apoi şi a lui şi a cîţiva boiari, slugi ai lui.

Iar pre doamna şi pre alte slugi le-au ţinut încăş vro 2 ani la închisoare şi apoi i-au slobodzit.

Atuncea, cîndu-i tăia feciorii, au fost dzicînd unul să-l turceasca, să nu-l tae; dar tată-său l-au îmbărbat tare, să nu-ş lase lege. Numai un copilaş, nepot de fiiu Brîncovanului, au scăpat, că l-au luat în saraiul împărătescu, ca să-l turcească; iar mai pre urmă l-au scos îma împăratului şi l-au dat la maica sa, care mai pe urmă la istorie lui va arăta mai pre largu.

Precum să dzice „domn bcgat şi fără sfat", adevăr că atuncea au fost fără sfat, dacă s-au mîniiat Dumnedzeu pre dînsul. Iar mai nainte, în 30 ani, tot cu sfat au fost;

1 *după* apoi *ad.* mai pre urmă B,E,G, pe urmă V/ vicleşug B,C//1-2 Iar mai ales l-au agiuns blestămul marilui Petru, împăratoriul (înpăratul P> Moscului, di vremi că el l-a chiiemat şi apoi au făcut vicleşug. Că atunce multu sîngi creştinescu s-au vărsat M,P/ creştinescu B, C// 2 ori l-au fost blăstămînd înpăratul Moscului Petrî Alexievici şi au fost dzicînd B,E,G,V/ înpăratul Moscului C] numitul imperatoriu {înpărat P> M,P// 3-4 m-au vîndut. El m-au făcut di am prăpădit atîta oaste şi am pătimit aceste M,P// 3 oastea *Cjj 5* 47]41 B,V, 45 C, 46 E, G, 62 M, *lipseşte* P/ Decii B,C/ l-au]i-au E,V/ au]i-au G,V/ tăiat B, tăiat *Cj* capetile C/ *lipseşte* întîi B,E,G,V// 5-6 Poroncit-au înpăratul turcescu di i-au scos pre toţi; şi intîi au tăiat capitile a patru beizadeli ai lui, apoi a lui, după aceîa şi a cîţva boeri ai lui M,P// 6 coconi B,V/ şi apoi V/ slugi a lui C,V,M,P// 7 li-au ţinut C, i-au ţinut B,E,G,M,P/ i-au ţinut vreo doi ani D/ încă B,E,V]închişi M,P/ vreo doi B,C// 8 la închisoare B, C, *lipseşte* M,P/ şi i-au slobozit apoi B,E// 9 Iar atuncea cînd îi tăia ficiorii C, Iar atuncea cînd i-au fost tăind ficiorii B,D,E,V, Iar cînd i-au fost tăind ficiorii, atunci G/ să-l]să B,C,D,E,G,V// 9-11 Atuncea cînd era să-i tai, unul din ficiorii lui au fost zicînd să nu-l tai, că să va turci. Iar tatăl său, Brîncovanul, foarti l-au înbărbătat, zicînd (zicîndu-i P> să nu-şi lasi legi. Şi numai M,P// 10 tale B/ *după* tată-său *ad.* Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă E,G,V/ înbărbătat B,C, D,E,G,V/ *după* tare ai. zicînd *Gjj* 11 lasă C,E]lepede V/ Brîncoveanului-vodă B,C. E,G, Brîncovanului-vodă V, a Brîncoveanului-vodă D/fiiu Brîncovanuluijficior ai lui M, P/7 12 l-au luat în săraiu să-l turcească M,P/ înlla B.E,G,V/ saraiul turcescu, înpărătescu E/înpărătescu C//13 îmajmama G, muma *Pj* înpăratului B,C//14 l-au dat maică-sa B,E,G,V, l-au dat mînî-sa M,P/ care B/preB,C/ *lipseşte* la B,E,G,V/ istoriîa *Cjjli—i5lipseşte* care mai... pre largu. M,P//15 *lipseştelm* B,E,G,V/ mai pre laigu]la rînd B,E,G, *lipseşte* C,V// 16 Precum au dzis unii *Cj* domnu B,C, domnul *Gj* fără de B,C,D,E,G,V/ adevărat B,C,D,E,G,V//17 *după* atuncea *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E, G,V fără de B,C,D,E,V/ *ad. marginal* fără de sfat *Gjj* 16-18 Această osînda l-au agiuns pre Brîncovanul dacă s-au mîniiat Dumnezău pre dînsul. în triizăci ani au ţinut Dumnezău cu dînsul şi apoi diodată au pornit urgiîa (saP) asupra lui M,P// 18 înnainte B,C/ înnainte vreme în vreo E,G/ înnainte vremie, în vreo doaozăci şi şeasîe de ani şi mai bine tot V/ în vreo triizăci de ani B,C/ de ani *Bjj*

că ţinea Dumnedzeu şi-i erta osinda. Iar aemu n-au vrut să-l mai rabde. Şi cînd l-au tăiat, au adus pre toti solii de-l priviîa.

48. După aceasta au pornit şi craiul Şfedului prin Ţara Ungurească şi au trecut cu pace pîn' la ţara lui, la Pomoranie. Atuncea au slobodzit şi pre solii moschiceşti, să-ş maţgă la pămîntul său. Şi-i aştepta Şeremet cu bucurie mare. Iar cînd au agiuns feciorul lui pre la Nemirov, nu ştiu ce l-au lovit, c-au murit, şi n-au apucat tată-său să-l vadză viu. Dzic unii c-au mîncat ciuperce şi au murit, iar unii dzic să-l fie otrâvit soltanul la Tighinea, pentru să

f. 393v <ă> mînie tată-său, / Şeremet, să strice pacea, căci tătarîi pururea ar pofti să fie oaste. Iar unii dzicea că dintre dînşii l-au otrăvit.

49. Craiul şfedzesc, după ce-au întrat în Pomoranie, strînsuş-au oaste ce-au mai putut de ţara lui, avînd nădejdea că-i va da şi Franţojul agiutoriu. Şi au început să s<ă> bată iar cu Moscalul, vîrtos, ca să-ş scoată locul şi cetăţile ce i-au luat.

1 că]pentru că *Cj după* Dumnezeu *ad.* cu dînsul B,D,E,G/ că-i erta Dumnezeu osînda şi păcatul V/ *după* osînda *ad.* şi păcatul B,E,G, păcatul *Cj* Iară acum *(lipseşte*acum V>, mai pre urmă, n-au vrut B,E,G,V, Iar dacă s-au mîniiat Dumnezeu n-au vrut *Cjj\.-2lipseşte* Iar aemu... mai rabde. M.P//2 Şi] Iar V/ cînd]cît D *după* adus *ad.* împăratul M,P/ *lipseşte* pre V//3 di au privit M,P/ *după* priviîa *ad.* soîii moschiceşti,'solul (şi a E,G> Niamţului şi solul (şi a E,G,V> Franţozului, solul {solii G, al V) Inglezului, solul (şi a E,G, şi al V) Veneţiianului şi solul (al V> Flemengului şi al Leavului (Leahului E,G, şi Ieşi V) şi al Şfedului (Şvedului E,G, şi şvedzi ce să afla la Ţarigrad; toţi priviîa V> B,E,G,V// 4 48] 42B 46 C, 65 M, *lipseşte* V,P/ Dupre acela B,E,G,V, *lipseşte* M,P/ Pornit-au înpăratul turcescu şi pre craiul şvezăsc M,P/ şi]şi pre B,C,D,E,G, şi pe V/ Şvedului V//5 Unguriască B, *Cj* trecut]mersu M,P/ pînă B, *Cj* la^în M,P//6 Pomoranila *Bj ante* Atuncea: 47 C, 43 V/ *lipseşte* Atuncea M, *Pj* Slobozit-au M,P/ *după* moschiceşti *ad.* din Ţarigrad B,E,G// 7 pămîntul său]ţara sa M,P/ *după* său *ad.* la Moscu B,G/ Şeremet feldmarşal B,E,G/ cu mare bucurile B,E,M,P,V, cu mari bucurii *Gjj* 8-10 Ficiorul (Ficiorii M) lui Şăremet, după ce au agiuns în Nimirova au murit şi n-au apucat tatăl-său să-l vază viu M,P// 8 agiunsu B,C/ ficiorul C, ficiorul lui Şeremet, B,E,G/ *lipseşte* lui *Bj* Nemirova B,C,D,E,V//9 nu ştiu]nu să ştie C,E,G,V, nu să ştiie B,D/ că au murit B,C/ tată-său Şeremet B,E,G,V//10 să-l]nici să-l *Gj ante* Dzic: 48 *Cj* c-au]că să fieC/ Dzic (Dzicea E) unii să file mîncat ciuperce de pre cîmpu, otrăvite (şi să fie fost otrăvite V) şi să file murit B,E,G,V// 10-19 *lipseşte* Dzic unii c-au mîncat... ce i-au luat. M,P//1 i zicu C, zicea B,D,E,V/ zice că să-l fie G/ file B/ pentru ca E,G//12 să *Cj* să mă mîniie *Bj* Şeremet feldmarşal B,E,G/ să] şi să B,E,G,V/ strice *Cj după* pacea *ad.* cu turcii B,G,V, cu tătarii E/ căci]pentru că C,E,G, pentru căci *Bjj* 13 ari pofti C/să]casă *Gj* fiîe B,V/ Iară *Bjj* 14 dintre dînşii, dintre moscali, să-l file otrăvit B, E,G,V/ *după* otrăvit *ad.* ce întru adevăr nu să ştie di ce au murit C, dar adevărul nu să ştie E,G// 15 49]43 B, 44 V/ Iară craiul V/ şfezescu B.C/ ce au B,C/Pomoraniîa B// 16 oastea C/ce au B,C/putut]avut V/de]den B, din E, *G/lipseşte* lui B/nedejde B,C// 17 Franţozul B,C/ajutoriu B//18 să B,C/ iarăş D/Moscul G/ scoată *Cjj* 19 ce i-au luat]ce-i luasă Moscul B,E,G,V//

Deci Moscalul şi Avgust-craiu cu saşii şi craiul Daniei şi Prusul, toţi aceste s-au învoit la un loc cu legături şi au început a să bate cu craiul Şfedului. Unii să bătea pre apă, alţii s-au dus în Pomoranie, şi au tot bătut pre craiul Şfedului, pîn-i-au luat toat<ă> Ţara Pomoraniei, cu toate cetăţile. Numai ce i-au rămas o cetate, unde-i era stoliţă Pomoraniei, anume Ştetenul. Şi să închisese acolo, de s(ă> bătea cu ceîalalţi crai. Şi aştepta craiul să-i vie agiutor de la Franţoj pre apă. Atuneea, nărocul lui cel prost, că au murit craiul franţojesc cel bătrîn, anume al 14 Liudovic.

50. Şi nemerind acea veste la Avgust-craiul stînd cu oaste prinpregiurul cetăţii Ştetenului, au pus un trîmbicer al lui dîndveste din trîmbiţ<ă> c-au murit craiul franţo- jesc, ca să audă craiul Şfedului din cetate, unde / era închis.

f. 394

Iar craiul Şfedului, dac-au înţeles din trîmbiţa lui Avgust-craiu că au murit craiul franţojesc, pus-au şi el alt trîmbicear a lui di-au răspuns înapoi din trîmbiţa<-i>, lui Avgust-craiu, dzicîndu-i aşea: „Di-au murit craiul franţojesc, iar craiul nostru, unul din cei 12 monarhi a Evropiei, iaste sănătos şi nu s<ă> teme de nemic". Iar cînd au fost preste doa, trei dzile, au lăsat craiul cetate şi au fugit, cu nişte vase pre mar6, la ţara lui, la Stocul.

51. Atuneea au luat şi toat<ă> Ţara Pomoraniei; şi pre Moscal nu l-au lăsat Prusul să stăpînească acolo în

1-25 *lipsescU.PUl* Decii B,C//1-2şi [1-3]]şi cu B,E,G,V/ crai B,C]craiul leşescu D,V/ Daniii B,C,V// 2 aceştiia *Cj* locu B,C/ la un locu şi la un cuvîntu cu legături E,G// 3 Şi unii B,E,G,V//4 alţii]iar alţii pre uscat B,E,G,V/ Pomoraniîa B/au]l-au E.G//5 *după* Şfedului *ad.* şi unii să bătea pre apă *Bj* pînă C, pînă ce B,E,G/ toată B,C/Pomoranii{i> B, Pomoraniii C//6 Numai ce-i rămăsesie E,G/ cetate *Cj* unde era B, D,E,V, undă iaste C//7 Pomoraniii B,C/ închisesie B,C,V/ *după* acolo *ad.* craiul Şfedului (Şvedului E, G> B,E,G,V/ să B,C// 8 craiul Şfedului <Şvedului E,G> B,E,G,V/ viîe *Bj* ajutoriu B, agiutoriu C//9 Franţoz B, franţozi C,E/V, norocul C/ *după* prost ad. au fost V//10 franţozescu B,C,E/ anume B.C, *lipseşte* D// 11 50]44 B, 45 V/nemerind]sosind C, viind G,V/ craiul leşescu B,E,V, craiul leşescu C,G// 12 unjpre un C/trîmbicer B,C// 13 trîmbiţa B.C/că au murit B, precum au murit C/ franţozescu B,C// 14 unde B/ de unde C,E,G// 16 Iară *Bj* deaca B, dacă *Cj* înţăles B,C// 17 crai B,C/ franţozescu B,C,V// 18 al lui de au răspunsu B,C/ innapoi B,C, *lipseşte* V/ trîmbiţa C,E,V, trîmbiţa-iD// 19 crai B,C/aşîa B, aşa *Cj* De au B.C//20 franţozescu B,C,V/ din ciei doisprăzece B/ doisprăzece C//21 ai Evropii B,E, a Evropii *Cj* nu să t£me B,C/ nemică B.C//22 doao B *lipseşte Cj* trii B,C/ au lăsat craiul Şfedului şi cetatea Ştetenul B,E,V/ cetatea C, şi cetatea Şvedului G//23 neşte *Bj* mare B,C/ la Ştoculjla scaonul său la *(lipseşte* la G) Stocul C,D,E,G, la scaonul crăescu Ia Stocul V// 24 51J45 B, 46 V/ Atuneea Moscul şi {cu V> ceialalţi crai i-au luat Şfedului şi B.E.G. V/ toată B,C/ Pomoraniii B.C/ şi[2]]iar B,E,G,V// 25 stăpîniască B,C//

Pomoranie, fiind lor acolo locul de moşie. Ce i-au dat cîteva pungi de bani pentru cheltuiala oştii, şi au rămas Pomoraniîa a celorlalţi crai, cum s-au dzis mai sus.

52. Iar Şfedul, dupâ ce s-au dus la Stocul, au început a pune mediiaturi de pace, să facă cu Moscul şi cu Prusul şi cu Avgust-craiu, şi au început a conteni de a să mai bate. Iar craiul Daniei nu-i priimiîa la pace şi-1 tot bătea de cela parte de mare, unde are şi Dania loc.

53. Turcii, dacă s-au curăţit de Şfed şi de soli şi de aceste toate cîte scriu mai sus, rădicatu-s-au împărăţiîa cu toată puterea şi s-au dus la frînci, la Ţara Morei<i>, ce o ţinea veniticii, şi au luat-o toat<ă>, cu toate / cetăţile ce era întru acea ţară Moreîa. Şi au aşădzat într-însele paşălîcuri, precum fusese mai nainte vreme iară a lor şi să dezbătus<ă> ei de la turci, cînd să bătusă turcii cu nemţii la Beciu. Şi luînd-o aemu, s-au întors iar înapoi la Udriiu.

f. 394v

Atuneea au prins şi pre un domn sfetnic Ţării Moriii, care era şi doftor vestit, anume Lichinie. Şi fusese acel doftor şi aicea în ţară, la domniîa lui Ant<i>ohie-vodă întîi, şi apoi, ducîndu-s<ă> la moşiile lui acolo, la Moriîa,

1-8 *lipsesc* M,P// 1 Pomoraniîa B/fiind a lor C,D/fiind acolo locul al *(lipseşte* al G> lor de moşile B,E,G,V//2 *repetă* de bani *Bj după* bani *ad.* Moscului B,E,G,V//3 a celoralalţi C/cum]precum B,D,E,G,V/ dzis mai susjmai sus s-au scris B,E,G,V//4 52J46 B, 47 V, *lipseşte Cj* Iară craiul Şfedului <Şvedului E,G> B,C,E,G,V/ după cîe *Bj* s-au dus la ţara lui, la scaonul său la Stocul B,C,E,V, s-au dus la scaonul lui, la ţara sa, Stocul *Gjj 5* pune *Bj* Prusul]craiul prusăscu B,E,G,V// 6 Avgust, craiul leşescu B, E,G,V/ a mai conteni B,E,G,//7 Iară B/ Daniii B,C/ nu-i]nu-l C,D/ nu-1 priimîa pre Şfed {Şved E,G> la pace B,E,G,V// 8 di ceia B/ mare B,C/ unde *Bj* are B,C/ Daniîa B,C// 9 53]47 B, 48 V, 67 M, *lipseşte Bj* Şved CJşvezi M, P/ solii moschiceşti B,D,E,G, V// 10 *lipseşte* şi de aceste toate cîte scriu mai sus M,P/ de toate B,E/ scriu mai sus]mai sus s-au scris B,E,G,V/ înpărăţiia B,C// 10-11 s-au rădicat cu înpărăţiia di la Odriiu şi s-au dus la frînci în Ţara Amorreîa, pre care o ţine vineţienii M,P// 11 puterea B,C, Morii B,C,V/12 veneticii, veneţiianii D, veneţiianii B,V, veneţiianii C,E, *Gl lipseşte toa.t(ă.)B,* E,G,V//13 Moriîa B,C,V, Amorreîa M,P/ aşezat B,C/ într-însele]prin toate cetăţile B,E,G,V, prin cetăţiC, şi în AmorreîaM,P/ paşalîcuri B,C//14 fusesie C, mai fusesie B,E,G,V/ şi mai G, V/ înnainte B,C/ vremîe *Bj* iar B,C/ lor] turcilor B,E,G,V// 14-16 *lipseşte* precum fusese mai nainte... cu nemţii la Beciu. M,P// 15 dezbătută lei B,C/ nemţii B,C// 16 Şi luund turcii Moriîa de al doile rînd s-au întorsu înnapoi *(lipseşte* V) iar {iarăş V> la Udriiu B,E,G,V, Şi luund iară acum a doa oară, s-au întors la Udriiu C, Şi luund acum de al doile rînd Moriîa, turcii s-au întorsu la Udriiu D, Şi *(lipseşte* P> după aceia cu mari bucurii s-au întorsu la Odriiu M,P// 17 au prinsu C, au prinsu turcii B,E,G,V/ *lipseşte* şi E,G/ domnu B,C/ sfetnic a Moriii V/ Ţării Moreii *Bjj* 17-19 înpăratul turcescu, cînd au fost la Amorrila, au prins pre un domnu, sfetnic al Amorrii, anumi Lichinii, cari {carile P> era şi doftor vestit, şi mai înnainti au fost şi în Moldova M,P// 18 care B,C, carele D/ Lichinile B,V/ fusesie C//19 aicea în ţarăjaicea la noi în ţară, în Moldova D// 18-19 Iară {Care E,G,V> acel doftor fusesie şi aici la noi în ţară, în Moldova, la domniîa dintîi a lui Antiohii-vodă şi apoi B,E,G,V/ Antiohie C//20 ducîndu-să B/ Morea B, Morela *Cjj 19-1 lipseşte* la domniia lui Ant(i>ohie-vodă... de era sfetnic M,P//

cădzus<ă> de era sfetnic. Deci cunoscîndu-l turcii, de la Țarigrad, îndată l-au spînzurat.

54. Iară de iarnă au început a să învrăjbi Turcul şi cu Neamțul, să strice pacea, din pricina Moreîa.

Şi au trimis di-au-mazilit pre Ştefan Ca<n>tacuzino-vodă, feciorul lui Costantin stolnicul, din Țara Muntenească. Şi cum l-au dus la Poartă, l-au şi spîndzurat, şi pre dînsul şi pre tată-său Costantin stolnic<ul>, neplinind anul cu domniia în Țara Muntenească. Şi au agiuns şi ei osinda Brîncovanului, căci îl vîndus<ă> ei pre dînsul. Şi i-au rămas lui Ştefan-vodă 2 feciori; unul slujeşte la nemți, altul la moscal<i>.

55. Iară în locul lui au pus domn pre Neculai-vodă, şi în locul lui Neculai-vodă, în Moldova, au pus domn pre Mihai-vodă.

Deci Neculai-vodă, gătindu-s<ă> de aicea cu toate conacele, au purces în Țara Muntenească. Şi atuncea, la f. 395 purcesul / din Iaşi, multe voroave ce nu s-au cădzut au

1 căzusă Bjagiunsesîe C,D,E,G,V/ sfetnic agiunsăside era *Gj* Decii B,C]Şi M,P/ de lajîncă din M.P//3 54]47 B, 49 V, 68 M, *lipseşte* P//3-4 turcii <şi V) cu nemții B,E, G,V/ Turcii şi nemții, din pricina Amorii iarăş s-au învrăjbit. M,P// 4 Niamțul *Cj* stricie B/ pace C/Moriii B,C,V// 5 *după* trimis *ad.* înpăratul turcescu B.E.G/ de au B,C/ Cantacozino B.C//6 *după* vodă *ad.* domnul Țării Munteneşti D/ ficiorul B,C/ Munteniască B,C// 5-10 înpăratul turcesc s-au mîniîat pre Ştefan Cantacozino voevoda, domnul munte<ne>scu, au triimes di l-au mazilit. Şi cum l-au adus la Țarigrad, îndată l-au spînzurat, înpreună şi pre tatăl său, Costandin stolnicul. Că i-au agiuns şi pre dînşii osînda Brîncovanului, fiindcă ei îl pîrîsă la turci. M,P//7 *după* Poartă *ad.* la Țarigrad, îndată E,G, îndată B/ *lipseşte* şi *Gj* spîndzuratjzugrumat B, D,G,V, *lipseşte Cj lipseşte* şi pre dînsul B.V//8 şi pre Costantin stolnicul, pre tată-său V/ pre Costantin stolnicul B/ stolnicul C/anul]doi ani B,D,E,G,V//9 *după* domniia *ad.* Ştefan-vodă V/ *lipseşte* în Țara Muntenească C/ Munteniască C/ agiunsu B, *Cj* eijiei B,V/ osînda Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V//10 căci] pentru căci C,G, pentru că E/ vînduse B, vîndusă *Cj* ei îl vîndusă pre dînsul E/ eijîei *Bj* *după* dînsul *ad.* cu înşăleciune, precum mai sus s-au scris B,E,G,V//11 Ştefan-vodă Cantacozin» *Bj* doi ficiori C/ slujeşşte] au slujit *Cjj* 10-12 *autograf Neculce* Şi i-au rămas... la moscal<i>, *lipseşte* B, E', G,V,M,P//î 1-12 la nemți]la înpărățiia Niamțului D/altul]şi altul C, iar altul D/la moscali C]la înpărățiia Moscului. Şi cum va mai fi, vreme viitoare va arăta *Bjj* 13 55/48 B, 50 V, 71 M, 13 *Bj* în locul lui Ştefan Cantacozino au pus înpărâțiia *(lipseşte* înpărățiîa D> domnu pre Nicolae-vodă Mavrocordat în Țara Munteniască şi în îocul D,E/'domnu B,C/ Nicolai C/ *după* Nicolae-vodă *ad.* în Țara Munteniască B,V, Mavrocordat în Țara Munteniască *Gjj* 13-15 Pre Necolaiu voevoda l-au pus domn în Țara Munteniască, iar pre Mihaiu voevoda în Țara Moldovii <pre Mihaiu-vodă în Țara Muntenească; ce nu în Țara Muntenească, în Țara Moldovei P> în loc lui Necolaiu voevoda M,P// 14 Nicolae B, Nicolai C/în]aicea în D/domnu B,C// 15Mihai-vodă Racoviță B, E, G,V//16 Decii B,c/ Nicolae B.Nicolai *Cj* gătindu-să *Bj* s-au gătit *Cj după* aicea *ad.* din Moldova B,E,G,V// 16-17 *lipseşte* Deci Neculai-vodă... Şi atuncea M,P//17 şi au purces C/Munteniască *B.Cjjl&după* purcesul *ad.* lui D, lui Nicolae-vodă B,C,E,G,V// 17-1 La purcesul lui Necolaiu voevoda din Eşi, Lupul vornicul mulți şi înpotrivitoari cuvinti au zis lui Necolaiu voevoda. M,P.//

grăit Lupul vornicul lui Neculai-vodă, împotrivă. în loc de cinste şi milă ce au avut de la acest domn, el îi mulțămila cu voroave proaste după cumu-i firea acestui neam a Gavrilițeştilor, de nu sint nici unui domn mulțămitori, ce pre urmă tot cu năpăşti le mulțămăsc. Care" în scurtă vreme" ş-au răsplătit Neculai-vodă această gîlceavă de către Lupul; că pentru simețiia lui ş-au pus, ticălosul, capul, precum s-a arăta înainte.

Iar în țar<ă> au venit domn Mihai-vodă cu a treia io domnie.

A TREÎA DOMNIE A LUI MIHAI RACOVIȚĂ VOEVODA, VLEAT 7224 < = 1716>. CAP 93

Zacial<o> 1. Mihai Racoviță voevoda viind în scaon în Iaşi iarna, bucuratu-s-au toat<ă> țara, fiind el pemen-tian, şi mai vîrtos neamul său, că era mult.

Şi dintîiu să arăta cu mare dragoste şi blîndețe țării. Țara încă să bucura, căci era moldovan şi le era pre ldsne la divanuri a grăi cu dînsul. Că-i giudeca drept şi blînd, şi uşa îi era pre deschisă, nu cu mărire multă.

1 Nicolae B, Nicolai *Cj* înprotiva B,C/ în loc dejpentru B,E,G,V//2 milaB/milaşi cinstea E,G/ domnu B,C// 1-10 Şi în loc de milă şi di cinsti ce-au avut di la dînsul, cu aceste i-au răsplătit, că aşa esti fire Gavriliță ştilor; pentru cari hulă în scurtă vremi i-au răsplătit (Mihaiu M> Necolaiu voevoda, după cum vom arăta mai înainti, la rîndul său. Necolaiu voevoda s-au gătit ca un domn şi au purces din conaci în conaci, pînă înȚaraMunteniască. Iar în Moldova au venit domnu Mihai, voevoda cu a triia domniîe M,P// 3 voroave]cuvinte D/ cumu-i]cum iaste B,C,D,V cum i-au fost E,G/ acestui niam, acestor boiari al Gavrilițeştilor Bjaltora C, acestui boiariu E,G, altor oameni V//4 de nu sînt B,C]de n-au fost E,G/ domnu B,C// 5 le mulțămăscu B,C, li-au mulțămit E,G/ Care B,C// 6 vremie B, vreme *Cj* Nicolae B, Nicolai C//7 Lupul vornicul B,E,G//8 precum istoriîa înnainte vaarăta(va arăta înnainte V) B,E,G,V, precum să vă arăta istoriîa înnainte, la rînd D, precum să va arăta înnainte *Cjj* 9 Iară B/țară BjMoldova V/ Iar la noi în Moldova au vinit C, Iar aicea ia noi în țară, în Moldova, au vinit D, Iar în țară aici la noi, în Moldova, au vinit E,G/ au vinit *Bj* domnu B,C/ Mihai-vodă RacovițăE.G/ tri!aB,C//10 domniîe B//11 Domniîa a triia E,G/ triia domniîe B,C,V/ Mihai-vodă Racoviță *Gjj* 12 Cap. 96. în anul 7224 D, Cap 93. Anul 7224 C, Cap 98. în anii 1716 *Bj* Vleatjîn anul B,G,V, Anul E, în anii M/ 7224] 1716 M/ Cap 92 V, *lipseşte* E,G,M,// 13 Zaci <alo> C, *lipseşte* B,D,E,G,V,M,P/ *lipseşte* Racoviță M,P/ viind Ia scaonul domnesc E,G/ în^Ia B,V// 13-14 au vinit iarna (iarăş P> în scaun în Eşi. Şi s-au bucurat M,P// 14 *lipseşte* iarna B,E,G,V/ toată B, *Cj* fiind el pămîntian C, *lipseşte* E,G,V// 15 şijiar P/ vîrtosjale M, P/niamui său B,C]tot niamul lui M,P/ *lipseşte* că era mult C,V/ multjmulți M,P// 16 dintîi B,C, *lipseşte* V/ cu mari dragosti s-au arătat către țară. Şi țara M,P/ *ad. marginal* şi blîndețe D/ țării *Bjj* 17 să bucura de dînsul, fiind şi ei moldovan M,P/ căci] pentru căci D, pentru că E,G/ *după* era *ad.* tuturor *M,PIrepetăpreVj[l&* lesneB,C/ a grăijputla grăi M,P/ Că-i] ii M,P/ judeca B//18-19 *lipseşte* şi P şi M//19 uşia *Bj* preaC, *lipseşte* B,E,G,V,M,P/ nu]si nu B,C,E,G,V/ cu]cu atîta M,P/ mărire B,C//

Şi după obiceaiu, a treia dzi au boerit pre aceşti boiari cari-i scriu mai gios. Pus-au pre Ilie Catargiul vel-logofăt, f. 395v pre Lupul Costache vel-vornic / de Ţara de Gios, pre Ioan Sturdzea vel-vornic de Ţara de Sus, pre frate-său Dumitraşco Racoviț<ă> hatman, pre Costantin vel-postelnic, pre Ioan Păladi, cumnată-său, vel-spătar, pre Dimitrii Macriiu vel-ban, pre Costantin Ruset vel-păharnic, pre Costantin Costachi vel-vistiernic, pre cumnată-său Costandache vel-stolnic, pre Iordache Ca<n>tacuzino vel-comis.

Aceştie era boerii lui Mihai-vodă la a treia domnie. Şi nu era nici unul mai de cinste decît altul, că era mai tot un neam. Numai Costantin postelnicul era oarece mai în cinste, avînd un frate capichihai la Poartă, anume Manolache chiurci-başîa.

2. Lui Mihai-vodă atuneea îi vrea hi lesne şi îndemînă a domni, că de neprietenii lui, de munteni, să curățis<ă> de toți; boiarii cei bătrîni, carii îi mai sta împotrivă, iar murisă; la Țarigrad domni mazili pre atuneea nu era.

1 Deci a triîa zi după obiceiu M/ Deci a trie zi au boerit P/ după]dupre B, pre E,G/ obiceai B,C/ a triîa dzi C, *lipseşte* B,V/ boiarit B/ *lipseşte* boiari P// 2 carii sînt scrişi mai gios D, carii mai gios s-au scris G]ce să arată mai gios anume P, ci arată anumi mai gios M/ jos B/ *lipseşte* Pus-au pre M,P/ log(o>făt C//3 *lipseşte* pre¹⁻² M,P/ Costachi B,C/ *lipseşte* de Ţara de Gios, M,P/ Jos B/ *repetă* pre* B//4 Ion B,C/ *lipseşte* de Ţara de Sus, pre frate-său M,P//5 pe Dumitraşco Racoviță ce era frate lui Mihai-vodă l-au pus hatman V/ Racoviță B,C/ *după* Racoviță *ad.* l-au pus B,E,G/ *lipseşte* pre M.P/ Costantin Ipsilanti B,C,D,E,G,V,M,P//6 *lipseşte* pre¹⁻² M,P pre cumnatu-său Ion Păladii B,E,G/ IonC.D/ pre Ion Păladi, ce era cumnat lui Mihai-vodă, l-au pus spătar mare V/*lipseşte* cumnată-său C,M,P//7 Dimitrie Macrii B,C, DimitrachilraliuM, Dimitru Iracliu P/ Rusăt *B.Cj/7-S lipseşte* pre³ M.P//8 CostachiJNegeJ M,P/ visternic *B.Cjlipseşte* cumnată-său M,P//8-10 vel-vist6rnic, pre Iordachi Cantacozino, cumnatu-său, vel-comis, pre cumnatu-său Costandachi, vel-stolnic D//9 Costandachi B,C/ pre Costandachi ce era cumnat lui Mihai-vodă, vel-stolnic V/ *lipseşte* pre M, P/ Iordache Cantacozeno Delianul V,M,P/ pre cumnată (cumnatu C>-său IordachiCantacozinăDelianul vel-comis *B,CE,Gjj\(i lipseşte* vel M//11 Aceştiia B,C/ boiarii B, boiarii C/ voe veda *Ml* la a triîa domnie<domniie B> B,C, *lipseşte* M,P// 12 Şi nici unul nul nu era mai M,P/ toți M.P//Î3 niam B,C/ Numai] însă P/ Costantin postelnicul Ipsilanti E,G //14 în]de M,P/ avînd un frate ce era capichihae lui Mihai-vodă la Poartă, pre anume D/ avînd pre fratile său Manolachi chiurci-başa capichihaia la Poartă M,P/ capichihaia B.C//15 Manolachi B,C/ chiurci-başe C, chiurci-başîa înpărătescu E,G// 16 2]3 B,E,G,M/ Iară lui V/ *lipseşte* atuneea E,G/ îndemînă B.C//16-19 Boerii munteni, pizmaşii lui Mihaiu voevoda să trăcusă. Boerii cei bătrîni moldoveni murisă, cari în domniile întîiu şi a doao îi sta înpotriva. Şi pentru aceîa lui Mihaiu voevoda îi era pre lesni a domni. La Ţarigrad M,P// 17 nepriîatinii B, nepriîatinii *Cj* curățise B, curățisă *Cjj* 18 *lipseşte* cei bătrîni B,E,G/ *după* bătrîni ai.'den Moldova V/înprotiva B,C//19 iară B/la]şi la V/ atuncia *Bjlipseşte* nu era. Că V// 19-1 era domni mazîli numai Duca şi Antohii Cantimir M,P//

Că era numai Duca-vodă şi Antiohie-vodă, şi nu avea obraz la Poartă; şi Antiohi-vodă preste doi, trei ani i s-au tîmplat de-au murit.

Şi adusese şi cîțva greci cu dînsul, carii fusese din casa Brîncovanului-vodă. Ce iarăş acei greci l-au adus la stricăciune, precum să va arăta înainte.

Şi el încă să învățasă a domni, nu ca în cele 2 rînduri f. 396 dentîi, de era o turmă / şi un păstoriu. Numai n-avea nărocire, că nu era pace.

Doamnă avea de treabă, bună şi m<i>l<o>stivă, cuconi 5 şi cucoane 3. Şi-i era casa can grea. 2 cuconi îi ținea turcii zălog la Poartă; pre rînd îi schimba.

3. Pre aceia vreme, gătindu-s<ă> turcii să purceagă asupra Neamțului, să lei Varadinul, iar Neculai-vodă făcea nişte răutăț mare în Țara Muntenească în boiari. Pre unii îi închidea, pre alții îi tăia, pre alții îi jăcuia, de le lua toate averile lor ce avea şi-i pîrîia la'Poartă că sint

1 Costantin Duca-vodă D,E,G/Antiohii *Cj* şi²]dar M.P//2 obrazjnici o trecire M,P, aceşti domni nici o trecere B,E,G, nici o trecere aceşti domni V/ *după* obraz *ad.* aceşti domni să umble după domnie D/ *după* Poartă *ad.* să umble după domniîa <domnie C,G>B,C,E,G,V/ Antiohii B,C/ *lipseşte* şi M,P/ preste vreo C, piste vro V//2-3 Antohii voevoda n-au trăit mult, ci au murit. Şi nu ave grijă Mihaiu voevoda de mazilii M,P/ trii B^ *Cj* de au B,C// 4 Mihaiu voevoda adusăsi cu sini şi cîțiva greci carii au fost de casa M,P/ *după* adusesîe *ad.* Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/ cîțiva B,C/ *după* dînsul *ad.* din Țarigrad B,E,G,V/ fusesie B,C/ *după* fusesie *ad.* unii dintr-înşii B,V, unii dintre dînşii E,G// 5 Brîncoveanului *Bj după* adus *ad.* pre urmă B,V, pre Mihai-vodă mai pre urmă E, pre Mihai-vodă *Gj* stricăciune *Bjj* 5-6 *lipseşte* vodă. Ce iarăş... înainte. M.P//6 precum istoriia va scriîe (arată E,G> înnainte la rînd B,E,G, precum va arăta istorie la rînd înnainte D, precum istoriîa va arăta înnainte V/ înnainte *Cjj 7* Mihai-vodă şi el încă să învățase B,E,G,V/ *lipseşte* a domni E/ celi doao B, C//8 dentîi]a domniii sali dintîi B,E, din domniîa dintîi şi de *a.doa,B, lipseşte C.G/j* 7-8 Insă el nu domniîa ca în celelalti rînduri (ca în celi 2 rînduri *B)* ci într-alt chip, adică era numai o turmă şi un păstoriu M,P//8-9 Numai avea nărocire B,E,V/ nu aveaC//9 norocire *Cj* căjpentru că *Cj* pace B//8-9 *lipseşte* Numai... nu era pace. M,P// 10 triabă B,C/ *lipseşte* şi¹⁻² M,P/ milostivă B,C/ cuconi]beizadeli C,V, M,P/ cuconi 5]beizadele avea patru B,E,G//115]4C,V/ cucoane] domnițe B,E,G,V, domniță C,M,P/ trii B,C/ coconi avea ipatru, beizadele şi domnițe'trii D/ Şi era C, *lipseşte* M.P/ Doao beizadele era <îi era G> la Poartă la Țarigrad zălog, îi ținea turcii B,E,G,V/ 2 beizadeli era la Țarigrad zălog la Poartă C/Doi coconi, beizadele era la Țarigrad; îi ținea D/ 2 beizadeli le ține turcii zălog la Poartă <la Poartă zălog P> ; şi să schimba beizădelile pre rînd M,P// 13 3]5B,E,G, 7 M, *lipseşte* P/Pre C/Pre aceli vremi B,E,G,V, *lipseşte* M, P/ gătindu-să Bis-au gătit C/ purceadăB.C// 13-14 Turcii să gătiîa să miargă asupra nemților M,P// 14 Niamțului B]nemților *Cj* să îa Varadinul B,C,V, să îa cetatea Varadinul |E,G/ iară B,V, *lipseşte* M,P/Nicolae B, Nicolai *Cjj* 15 neşte B, *lipseşte* M,P/ răutăți B,C/ mari B,C/ Munteniască B,C/ în boiarijasupra boerilor M,P// 16 jecula B,C/ îi jăcuia, <le M> tot ce ave lua M.P//17 luoa B,C/ averile B,C/ că]cum că M/ sînt B,C//

haini şi agiunşi cu nemţii. Şi pre cîţ nu-i omorîe el, îi trimetea la Poarta de-i omorîia.

Atuncea au perit şi Mihai spătar; atunce ş-au adus aminte şi de gîlceavă ce i-au făcut vornicul Lupul, cînd au trecut din Moldova în Ţara Muntenească, şi l-au pîrît la veziriul Gin Ali-paşa cum că iaste hain, agiuns cu moscalii.

4. Deci Gin Ali-paşa veziriul, cum au înţeles, au şi trimis un capigiu-başe de l-au pus în obedzi pe Lupul, de aice de la Mihai-vodă. Şi agiungînd pre veziriul pre drum, nici l-au mai giudecat, numai ce l-au scos şi acolo în cîmpu au pus de i-au tăiat capul; iar trupul lui au rămas neîngropat, de l-au mîncat păşirile.

f. 396' Aşea au perit Lupul vornicul din pîra / lui Neculai-vodă.

Nici un boîar n-am văzut precopsind din ceia ce să pun în price cu domnul.

Şi atuncea cu Lupul au mai perit împreună şi 2 boiari sirbeşti odat<ă> cu Lupul. Iar în locul Lupului au pus Mihai-vodă, domnul Moldovii, pre Dariie Donici.

5. Deci veziriul ducîndu-s<ă> la oaste la Varadin, şi li-au eşit nemţii înainte cu Evghenie prinţepul. Şi ş-au dat

1 şi s-au agiuns M,P// 1-3 *lipseşte* Şi pre... Mihai spătar M,P/ cîţi *Bj* omorîia B.C//2 trimitea B, trimite *Cj după* omorîia *ad.* turcii B,E,G,V// 3 Mihai spătariul Cantacozino B,E,G,V/ spătariul *Cj* atuncea B,C// 4 *după* aminte *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/ *lipseşte* şi M,P/ de înpotrivire şi gîlceavă ce i-au făcut Lupul vornicul la purcesul său din Eşi în Ţara Munteniască M,P// 5 Munteniască B,C/ *după* pîrît *ad.* la Poartă M,P//6 viziriul *Cj* paşia *Bj lipseşte* veziriul Gin Ali-paşa M, *Bj* cumjzicînd M,P/ esti şi el hain şi s-au M,P/ agiunsu B.C// 8 4]6 B,E,G, 9 M, *lipseşte Bj* Decii B.C, *lipseşte* M, P/ paşia *Bj* viziriul *Cj* Viziriul Gin Ali-paşa, cum s-au înştiinţat, îndată au şi triimes M,P/ înţăles B,C/ au[2]]cum au B,E,G,V// 9 un]pre un *Gj* capegi-başîa C,D/ *după* başe *ad.* cu ferman B,E,G,V/ Lupul vornicul B,C,D,E,G,V// 9-10 un capegi-başa şi prinzînd pre Lupul vornicul în Iaşi, l-au luat di la Mihaiu voevoda şi l-au pus în obezi. Şi agiungînd M,P// 10 de aicea B,C, *lipseşte* D/ *după* vodă *ad.* din Iaşi B,C,D,E,G,V/ viziriul *Cj* pe[2] B,C// 11 *după* drum *ad.* la Dunăre B,E,G,V/ giudecat pre Lupul, ci îndată au poroncit di l-au scos la cîmpu şi i-au tăiat M, *Bjj* 12 pusjporoncit *Gj lipseşte* i-au E/ *lipseşte* lui M//13 păşirile ceriului B,E,G//14 Aşa C]Şi aşîa B,E,G,M,P/ din]pre M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M// 15 NiciJCă nici B,E,G,V/ boiariu *Bj* procopsind B,E, pricopsind V// 15-16 Nici un boeriu din (de P) cei ci să pun înpotrivă domnilor nu rămîni procoppsit (rămîn procopsiţi P> M, *Bjj* 17 atuncîa *Bj* Lupul vornicul B,E,G,V/ înpreună B,C/ doi B,C/ sirbeşti *Cjj* 17-18 *lipseşte* Şi atuncea... odat(ă) cu Lupul. M,P// 18 odată B]tot odată *Vjlipseşte* odat(ă) cu Lupul *Cjj* 18-19 Mihai voevoda în locul Lupului au pus vornic pre Darii DoniciM.P/ au pus Mihai-vodă vornic mare de Ţara de Gios pre Dariie Donici B,E,G,V// 19 pre Darie Donici vel-vornic (vornic mare D) de Ţara de Gios C,D// 20 5]7 B,E,G, 13 M, *lipseşte Pj* Decii B,C, *lipseşte* M,P/ veziriul C/ ducîndu-s(ă)] mergînd *Cjj* 20-4 Viziriul s-au dus cu oastîa la Varadin. Evgheniie prinţipul şi cu nemţii li-au eşit înnainti. Şi au dat bătăi straşnică de îmbe (amîndoaî P) părţile. Evgheniie cu nemţii au biruit pre turci şi i-au răsipit şi i-au (li-au P> luat toată ordiia. M.P//21 li-au şi eşit CJeşitu-i-au G,B, eşitu-li-au E,V/ nemţii înnainte B,C/ prinţipus B,C,D,E,V//

bătae de umbe părţile, prea groznică. Şi i-au biruit Evghenie cu nemţii pre turci, di-au fugit turcii care încotro au putut; şi li-au luat şi ordiia toat<ă>. Atuncea au perit şi spurcatul Gin Ali-paşa veziriul în războiu.

6. Acest Gin Ali-paşa era un păgîn rău, turbat şi mare sorbitoriu de singe asupra creştinilor. Nu-i trebuia lui daruri sau rugăminte. Acesta au omorît pe Brîncovanul cu copiii lui; acesta au omorît şi pe Ştefan-vodă, şi pe tată-său, Costantin stolnic, şi pe Mihai spătariul, şi pe Lupul vornicul, şi pre alţii mulţi. Acesta au omorît şi pre vro 40 paşi, tot aleşi, frunte turcilor, de sterpisă împărăţiîa turcească de capete. Acesta au stricat şi mănăstirea Mavramur de la Ţarigrad.

Şi-i era gîndul lui, de a birui pre nemţi, să pue paşi şi

f- 397 în Moldova şi în Ţara Muntenească. Numai / nu i-au agiutat Dumnedzeu, că ş-au luat şi el plata, că i-au luat tată-său, diiavolul, sufletul.

7. Iară nemţii, dac-au bătut pe turci, s-au mai pcgorît de-au luat cetatea Timişvariul de la turci, cetate aleasă şi vestită, cu toate olatele ei, şi s-au aşădzat acolo la ernatec.

8. Atuncea muntenii carii erau fugit în Ţara Ungurească de răul lui Neculai-vodă s-au rădicat cu cătane şi au luat pre

1 bătae]războiu B,C,E,G,V/ îmbe B,D,V]amîndoao C,E,G/ preajfoarte B,E,V, foarte tare şi *Gj* gro(a>znic B, C,E,G,V/ Evghenie prinţipus V// 1-2 biruit pre turci Evghenie prinţipus cu nemţii di-au fugit B,E// 2 de au *Cj* carii încătro B,C,V// 3 urdiîa toată C,D/ *după* toată *ad.* turcilor B,V, a turcilor E, atunci lor *Gjj* 4 paşia *Bjj* 5 6]8 B,E,G, 14 M, *lipseşte Pj* paşîa *Bj* era]au fost M,P/turbatjturburat M//6 sorbitoriu]vărsătoriu M,P/sînge B,C/ creştinilor B,C]tuturor M,P//6-7 *lipseşte* Nu-i trebuia... rugăminte. M,P// 7 omorîtjtăîat M,P/ pre Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, pre Brîncovanul-vodă, domnul muntenescu V// 8 cu]şi pre toţi M,P/ cu coconii lui B,G, *lipseşte Cj lipseşte* acesta M,P/ pre B, C,V/ *lipseşte* şi *Bj* Ştefan-vodă Cantacozino B,D,E,G, Ştefan Cantacozino M, Ştefan Cantacozîno-vodă *Bjj* 9 stolnicul B,C,E/ *lipseşte* şi[1-2] M,P/ spătariul B,C/ pre[1-2] B,C// 10 şi[2]]şi şi M/ *după* mulţi *ad.* creştini M,P// 11 şi pre vreo B,C, *lipseşte* M,P/ patruzăci de paşi B.C, D,V/ paşi turci M,P/ fruntea *Cj* sterpise B,C// 12 înpărăţiia B, înpărăţie C,V/ *lipseşte* turcească B,E,G,V/ capete]căpitenii M.P/ *lipseşte* şi M,P// 13 Mavromorul B,D, Mavramorul C,E,G,V,P, Mavromolul M/ de la] din M,P// 14 Şi hotărîsi că de va birui M,P/ că de va birui *Gj* pe V/ nemţi B,C/ să]apoi să M,P/ puie *Bj* paşă *Pj lipseşte* şi M,P// 15 Ţara Munteniască B,C/Muntenia M,P// 16 plata, că au perit în războiu şi i-au V// 16-17 *lipseşte* că i-au luat... sufletul. M,P// 18 7]9 B,E,G, 15 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/ nemţii B,C/ dacă B,C] după ce M,P/ pre B,C/ s-au pogorît mai gios M,P// 19 şi au luat di la turci cetate ce vestită, adică Timişvarul M,P/ de au *Cj* de au luat şi B,E,V/ Timişvarul B,C/ cetate *Bj* aliasă B,C// 20 ei]Iei B, C,V/ aşezat B,C/ *după* acolo *ad.* nemţii B,E,G,V// 20-3 *lipseşte* cu toate olatele... pace cu nemţii. M.P//21 8] 10 B,E,G/ muntenii] boiarii munteni B, E,G,V/ era fugiţi B,C,V/ Unguriască B,C// 22-1 Nicolae[1-2] B, Nicolai[1-2] *Cjl* ***22*** *după* cătane *ad.* cu (si cu E,G> pivoda B,E,G,V//

Neculai-vodă din Bucureşti în robie. Şi l-au dus în Țara Ungurească de l-au ținut pînă la anul, pîn' ce-au făcut turcii pace cu nemții.

Şi au luat nemții şi din Olt încolo 5 ținuturi a Țărîi Munteneşti. Destulă răutate era şi pe acolo de turci şi de cătane, care mai pe largu va arăta istorie iei.

9. Iară în locul lui Neculai-vodă venis<ă> frate-său, Ioan-vodă terdzimanul, domn țării. Ce departe era firea lui Neculai-vodă de a lui Ion-vodă! Că Ion-vodă era minunat de om bun, cît nici aemu nu pot uita muntenii bunătatea lui.

10. Eşit-au atuneea cătane şi în Moldova, pre supt munte, la Caşin şi la cetate la Neamțu, şi cuprinsese țara pîn-în Siretiu. După cum sint moldovenii gata la jac, îndat<ă> s-au dat la dînşii. Era şi asupriți de Mihai-vodă,
f. 397v că scosese hîrtii pre țară şi pre mazili, dăjdi / şi desetini pe mazili țărăneşte. Obiceaiul cel de stingerea mazililor nu vrea să-l mai părăsască. Deci cîți oameni şi cîte casă boereşti era dincolo de Siretiu ținea toti cu cătanele.

Şi să făcusă nişte tîlhărit mult peste samă. Şi aemu Mihai-vodă stăpîniîa numai pre lîngă Iaşi şi la Orheiu

1 robiîe *Bjj* 2 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad. marginal* la Sibiiu V/ dejşi E/ pînă B,C/ ce au *Cjj* 3 pace B/ pace turcii *Cj* cu nemții pace *Gj* nemții B,C// 4 nemții B,C// cinci B,C/ Nemții au mai luat 5 ținuturi (olaturi P) din Olt iu Țara Mun(ten)iască M,P//5 Destule răutăți B,C,E, Şi destule răutăți V/ eralau fost B,E,G,V//5-10 *lipseşte* Destulă răutate era... bunătatea lui. M,P// 6 pre *Cj* care mai înnainte istoriîa va arăta B,E,G, care istoriîa va arăta înnainte V, care va arăta istoriia la rînd C/ iei]înnainte la rînd D// 7 9] 11 B,E,G/ Nicolae B, Nicolai *Cj după* vodă *ad.* în Țara Munteniască C,D,/ au vinit C,D, venit-au B,E,G,V/ *lipseşte* frate-său D/ Ion B,C,D,V// 8 domnu Țărîi Munteneşti B,C,D,E,G,V/ Nicolae B//'8-9 firea lui Ion-vodă de a lui Nicolai-vodă *Cjj* 9 de a frăține-său, lui Ion (Ioan G>-vodâ E, G/ Ioan[2] *Cjj* 10 acum B,C,G/ nu-l pot *Gj* muntenii B,C/ bunătate *Bjj* 11 10] 12 B,E, G, 17 M, *lipseşte Pj* Atunce au eşit catane (cătini M> şi în Moldova pre supt M,P// 12 la Caşen D]la mănăstire la Caşen (Caşin C,G) B,C,E,G,V/ la Cetate Nîamțului M,P/ Niamțu B,C/ *după* Niamțu *ad.* şi la (în V) Cîmpul Lungu B,E,G,V/ cuprinsesîe B,C]şi au cuprins M,P// 14 pînă B,C/ sînt B,C/ jacu B//15s-au dat]s-au închinat B, C/ îndat(ă> s-au dat la dînşii]s-au (şi E) închinat la dînşii E,G, îndată s-au şi închinat la dînşii V/ Şi mulți moldoveni, după cum sînt obicinuiți, s-au dus la catani. M,P/ can asupriți B,C,E// 16 scosesîe B,C/ pre B,C/ Moldovenii era asupriți de Mihaiu voevoda, că au scos mari hîrtii M,P/ şi^iar M,P// 15-18 *lipseşte* Era şi asupriți... să-l mai părăsască. V//16 dăjdi grele B,E,G/deseatină B, desătină G, desetină C,D//17 pre mazili B,C, *lipseşte* M,P/ țărăniască B,E,V/ cel]cel rău B,E,G// 17-18 Stingere mazililor nu vre să-şi lasă, acest obiceiu rău. M,P/ stîngere B,C// 18 nu-l vrea *Cj* Decii *Bj* caseB,C//18-19 *lipseşte* Deci cîți oameni... toți cu cătanele. M.P//19 era din Siretiu încolo spre munte ținia (ținea C> B,C,E,Gr,V// 20 *lipseşte.* Şi să făcusă... samă. M,P/neşte *Bj* preste B,C/acum C, *lipseşte* B.E,G,V//20-21 Catanile au stăpînit țara pînă aproapi di Eşi, iar Mihaiu voevoda au rămas numai cu Eşii şi înprejurul laşului şi puțîn la Orheiu M,P// 21 *după* şi *ad.* ținuturili de gios, la Orheiu, la Soroca, la Lăpuşna, la Fălciiu, la Covurlui, iar încolo B,E,G,V//

puțintel, iar încolo tot poghiazuri cu cătane, cu moldoveni amestecați; agiungea de prăda pre la Fălcii si pre Bîrlad.

Hotinul, Cernăuții le ținea tot turcii. Şi să mira ce a face şi de ce să va apuca; că domniîa îi era noao şi nu avea bani să plătească, să strîngă slujitori. Şi-i era cu frică şi să mutasă în Cetățue; şi mai nici în Cetățue nu mînea, ce mînea cîte la un loc, de nu ştie nime. Că şi boiarii încă nu era drepți, ce mulți dintre dînşii să agiunsese cu cătanele.

11. în Cetatea Neamțului era un căpitan, cap cătanilor, anume Frente, si mai era si cîtva mazili moldoveni cu dînsul acolo. Deci au făcut sfat să margă cu poghiaz, să Iei pre Mihai-vodă.

12. Iară Mihai-vodă, oblicind sfatul iui, trimis-au pre Macriiu vel-ban şi Costantin Costachi vel-vist(ernic) să aducă vro doao, trei mii de tătari, ca să margă, să-i
f. 398 lovască / întîiu el pre dînşii, decît ei pre dînsul.

Şi mărgînd acei boiari la tătarî, s-au rădicat cîțva mîrzaci să vie, încă şi mai mulți de cîți poftisă Mihai-vodă.

1 *după* puțintel *ad.* ținuturile preste Prut D/ tot]era tot M,P/ podghiazuri C/ cu[2]]de B,C,D,E,G,V,M,P/ amestecați cu moldoveni B,E,G// 2 pradă tîrgurili pre la Bacău, pre la Roman şi pînă pre la Bîrlad B, E,G,V/ pre C/ pre[2]]pre la C,M,P// 4 Hotinul şi M,P/ Iar Hotinul îl ținea tot turcii B,E,G,V/ Iar ținutul Hotinului şi cetatea tot turcii le ținea *Cj lipseşte* Cernăuții B,C, D,E,G,V/ le]îl D,M,P/ *după* mira (miera C) *ad.* Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/ ce va face B,V// 4-5 *lipseşte* Şi să mira... apuca; că M.P//5 de]di B,C/ *lipseşte* îi M,P/ domniîa lui B,E,G/ *lipseşte* şi[2] M,P//6 plătiască B/ să plătiască, să dea lefe, să strîngă slujitori, să facă oameni de oaste. Şi-i era *Cj* să-ş strîngă D, şi să strîngă M,P/ Şi era cu grijă şi pentru aceîa s-au mutat M,P//7 să mutase din Iaşi *(lipseşte* din Iaşi D> de şidea (în mănăstire G) în Cetățuia B,D,E,G,V/ *după* Cetățue *ad.* de şidea C/ *după* nici *ad.* acolo *Gj* Cetățuîa[2] B,C//8 *după* mînea *ad.* nopțile B,E,G,V/ locu B, *Cj* şi mai că nu-l (că nu mai P) ştiia nimine undi mine. Boerii încă M,P/ nu ştiia B, nu-l ştie C,E,G,V/ nime B,C, nimine *Gjj* 9 *după* drepți *ad.* toți B,E,G,V, cu toții D/ ce]că G, şi M/ dintr-inşii M, *lipseşte Pj* agiunsesie *Cjj* 10 11] 13 B, E, G, 22 M, *lipseşte* P/Niamțului B,C/ cap]căpiteniia M.P/ cătanelor B,C// 11 anume B,C/ Frenția B, Frențe *Cj* cîțiva B,C/ *lipseşte* mazili M,P// 12 Decii B,C]Aciîa M,P/ podghiaz B,C//' 13 să îa B,C,E,V[să prinză M.P/ voevoda *Mjdupă* vodă *ad.* din laşi B, E,G,V// 14 12] 14 E,G, *lipseşte* B,M,P/ luijlor B,C/ triimis-au pre Dimitrie Macriiu C, V/ Macrii *Bjj* 14-15 S-au înştiințat Mihaiu voevoda, au triimes pre Macrii vel-ban şi pre Costandin M,P// 15 şi]şi pre B,C,D,E,G,V/ vistiernic *Bjj* 16 vreo B,C/ vreo doao mii, trii mii de D]4.000 M,P/ trii B, *Cj după* tătarî *ad.* din Bugiac V// 16-17 să mlargă cu dînşii la Niamțu. şi sa lovască el întîi pi cătani. M,P// 17 *după* lovască *ad.* Mihai-vodă E,G/ intîi *Cj* întîi el cu tătarii pre cătane, decît cătaneli pre dînsul B, E,G,V/ *lipseşte* decît ei pre dînsul M,P/ pre *Cjj* 18 mergînd B,C/ acîei *Bj* la tătarî în Bugeacu s-au şi rădicat E,G/ s-au şi rădicat *Bj* cîțiva B,C// 18-4 Au mersu acei boeri la tătarî. Iar tătarî, îndată gata s-au şi (şi s-au M> rădicat cîțva mîrzaci cu 6.000 tătarî. Şi au venit boerii (cu tătarii M) pînă din gios di Movila lui Costandin voevoda şi acolo în Vale lui Aron voevoda s-au supus tătarii. Iar numiții boeri au vinit să spui lui Mihaiu voevoda, fiind lucru di taină M,P// 19 să vile *Bj* dejdecît C/ poftise *Bjj*

Şi viind cu dînşii pînă din gios de Movila lui Costantin-vodă, i-au lăsat Costantin visternicul pe tătarî supuşi în Valea lui Aaron-vodă şi au venit să spue lui Mihai-vodă; că era lucru cu taină, de nu ştiîa nime că vin tătarî.

Atuncea Costantin visternicul, mergînd la Cetăţuîa să spue lui Mihai-vodă de tătarî că au sosit, nu l-au găsit în Cetăţuîa şi au purces să vie la Iaşi, la Mihai-vodă. Atuncea şi cătanele sosis-în Iaşi, făr<a> veste. Cît ai rumpe un păr din cap de n-au luat pre Mihai-vodă de grumadzi, din curţile domneşti. Că străji ee-avea la Tîrgul Frumos şi la Podul Leiloae, nime din străji nu scăpasă să-i dea ştire, că-i prinsese cătanele pre toţi.

13. Avusese ştire Mihai-vodă mai nainte vreme că au eşit Frenţe şi cu Velicico cu poghiaz din Neamţu. Şi fusese Mihai-vodă de dimineaţă şi afară, pre Bahluiu în sus, dar apoi, vădzînd că nu-i nemic, s-au întors în Iaşi. Că poghiazul să zăbovis<ă>, că veniia becisniceşte, cu zăbav<ă>; că au venit pre la Paşcani, de la Paşcani la Cotnariu, şi apoi au venit la Iaşi.

1 *după* dînşii *ad.* boiarii B,E,G,V/jos B//2 vistiernicul B, vistîarnicul C/pre B//3 Aron B,C/ *după* vodă *ad. între paranteze* că era lucru de taină, de nu ştiîa nimi Gj şi au vinit B,C]şi dacă au venit tătarîi G/spuîe B// 3—4 *lipseşte* să spue... că vin tătarî. G//4 *lipseşte* de nu ştiîa nime că vin tătarî M,P/ nime B/ *lipseşte* că vin tătari B,E,V// 5 Şi dacă au vinit tătarîi, atuncea B,E,V/ vistiernicul B, visternicul *Cj* spuîe B,C// 5—7 Au mersu boerii în Cetăţuîa şi n-au găsit pre Mihaiu voevoda şi au purces spre Eşi M.P// 7 *după* Cetăţuîa *ad.* pre Mihai-vodă B,E,G, V/ viie B,C/' *lipseşte* la Mihai-vodă M,P/ *după* vodă *ad.* să spue de tătarî că au sosit D// 8 sosise B, sosisă *Cj* Iată (Iar P> întru ace vremi şi catanile fără di vesti vinisă (vinisă făr-de veste P> în Iaşi. Şi numai cît ai rumpe M,P/ fără de B,D,E,G, făr-de C.V/ CîtJŞi cît B,C,D,E,G,V//9 n-au]nu l-au D/ luatjprins M,P/ voevoda *Ujlipseşte* de grumadzi B,C,D,E,G,V,M,P// 10 curţile cele domneşti M,P/ străjile B,E,G,V// 10-12 Mihaiu voevoda au avut străji în Tîrgul Frumos şi la Podul Leloai, ci i-au prins catanile pre toţi şi n-au avut cini să-i (să P> facă ştiri M,P/ *după* avea *ad.* Mihai-vodă B,E,G,V// 11 Iloaîa B,C,D,V, Iloae E,G/ *după* Iloaîa *ad.* şi mai lîngă Iaşi la cîrşma ce să chiamă la Staţi (Stani G> B,E,G, şi mai lîngă Iaşi V/ nime B,C/ scăpase B,C// 12 de ştire V/ *după* ştire *ad.* lui Mihai-vodă D,E,G/ prinsesîe BC catanile *Cjj* 13-19 *lipsesc* M.P// 13 i3]14 B,V, 15 E,G/ Avusesîe C]Avut-au atuncea B,E,G,V/ înnainte vreme B,C,V// 14 Frenţe C, Frenţiîe căpitanul B,E,G,V/ Velicico sulgeriul B,E,G,V/ podghiaz B,C/ din Niamţu CJdi'n Cetatea Niamţului'B, E,G,V// 15 fusesejau fost eşit C, fusesîe eşit D/ Şi au fost eşit Mihai-vodă din Iaşi afară, pre Bahluiu B,E,G, Şi fusesîe eşit de diminiaţa Mihai-vodă din Iaşi afară pre Bahluiu V/ diminiaţa *Cj lipseşte* şi *Cjj* 16 văzind B,C/ *după* nemică *ad.* neviind nime B,D,E,G,V, nu vine nici un podghiaz *Cj* întorsu *Cj* s-au întorsu (înnapoi B,V> în Iaşi, lăsind străji B,E,G,V// 17 podghiazul B,C/ zăbăvisîe B, zăbăvisă *Cj* yiniîa B,C, viniîa cătinel V/ becisniceştejcătinel B,E,G/ cu zăbavăB,C, lipseşte E.G// 18 că]şi *Gj* vinit B,C/ delajşi de la B,C,D,E,G,V// 19 vinit B,C/ *după* Iaşi *ad.* sosind la vreme de chindiie D//

f. 398 Deci Mihai-vodă au apucat numai / cu doi, trei copii de au plecat fuga la Cetăţuîa şi cătanele după dînsul. Ce la pod, puţintel oarece s-au mai' poprit, stîndu-le împotrivă, pîn' s-au mai depărtat Mihai-vodă şi au apucat di-au intrat în Cetăţue. Şi nărocul lui că nu l-au ştiut că iaste el, să-i ţie calea' pri 'dincolo de Bahluiu, că l-ar hi prins.

Iar Costantin visternicul, cum au audzit de cătani, n-au apucat a spune lui Mihai-vodă de tătarî, că n-au apucat a veni în Iaşi, ce-au şi fugit în stuh, din gios de Balica, iar Mihai-vodă mi ştiîa de tătarî nemic, că au venit la Aaron-vodă, nici tătarîi de cătane.

14. Atuncea cătanele veniia. Frenţe pre supt dial, cu vo 200 de nemţi, iar Velicico, cu moldoveni şi cu cătane lovis-înainte în tîrgu şi slobodzis<ă> şi temniţile şi cuprinsese şi Cetăţue; numai nu s<ă> putea lipi, că-i împroşca din Cetăţue.

1 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ numai de au încălecat (pre cal G> cu (şi G> vro zece, doisprăzece copii din cas(ă> şi au plecat B,G, numai cu vreo zece, doisprăzeci copii din casă de au încălecat şi au plecat E/ cu doi, treijcu (vreo D,V> zece doisprăzeci C,D,V/ *după* copii *ad.* din cas(ă> C,D,V/ Mihai voevoda numai cu trii copii din casă au apucat di au plecat M,P// 2 dupăjdupre B,V/ şijiar C,M,P//2-3 Iar la podul cel domnescu ce iaste preste Bahluiu, puţintel B,E,G, Iar la podul cel di preste Bahluiu, puţintel D,V/ însă la pod li-au mai stătut moldovenii înpotrivă M.P// 3 oarecîe'B,V/ *lipseşte* mai C/înprotivă *Cjj* 4 pînă *Cjj* 3—5 poprit, ţiindu-i cale cătanele lui Mihai-vodă. Iar Mihai-vodă au luat mai pre din gios de pod şi au trecut Bahluiul pre ghiaţă şi au apucat de au întrat în mănăstire *(lipseşte* în mănăstire V> în Cetăţuîa B,E,G,V// 5 de au întrat în mănăstirea Cetăţuîa *Cj lipseşte* nărocul lui că V//5-6 *lipseşte* Şi nărocul lui... că l-ar hi prins. C,M,V/ nu l-au 'ştiut cătanele că iaste el, Mihai-vodă, că (poate V> i-ar fi ţinut calea pre dincolo B,D,E,G,V// 6 şi poate l-ar fi prinsu B.D.E.G.V// 7 *lipseşte* Iar M,P/ visternicul B, visternicul *Cj* cătane B,C/ *lipseşte* cum au audzit de cătani M,P// 8 de tătari lui Mihai-vodă G//8-9 să spui lui Mihai voevoda că au adus tătari, ci cum viniîa spre Eşi şi cum au auzit că au sosit catanile în Eşi (în Eşi catanile P>, îndată au şi fugit în gios di Balica şi s-au ascuns în stuh M,P// 9 vini B,C/ *lipseşte* şi E, *Gj* Balica]Frumoasa B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* iar M,P// 10 nemică B,C/ nemică de tătarî E,V/ că au vinit C, că au fost vinit B,D,E,G,V/ Aron B,C//11 *după* cătane *ad.* încă hii ştiîa *Cj lipseşte* nici tătarîi de cătane B,E,G,V/ nimica de tătari că sînt la Aron-vodă; tătarîi nu ştiie nimica că au vinit catanile în Iaşi M.P// 12 14] 15 B,V, G, 30 M, *lipseşte* E,P/ Atuncea Frenţe căpitanul viniîa (veniia la Iaşi G> cu cătanele *(lipseşte* cu cătanele G,V> pre supt dial cu vreo doao sute B,E,G,V/ *lipseşte* Atuncea cătanele M,P/ Frenţi viniîa M,P/ viniîa *Cj* Frenţe *Cj după* dial *ad. marginal* la IaşiC// 13 vreo C, *lipseşte* M,P/ doao sute *Cj lipseşte* de M,P/ nemţi B,C/ iară B, *lipseşte* M.P/ Velicico su'lgiarul B,D,E,G, V// 13—14 Velişco cu catanile şi cu moldovenii lovisă mai înnainte în Iaşi. Slobozisă M,P/ moldovenii B,C/ cătanele B,C,E,G,V// 14 lovise B, o lovisă *Gj* înnainte B, *lipseşte Cjj* 14 *lipseşte* şi M,P/ slob'ozîse B,C/ temniţeli B/ cuprinsesejau încungiurat M,P/ *după* cuprinsesîe *ad.* acum B,E,G, nemţii C//15 Cetăţuîa B,C/ numaijînsă M,P// 14—16 *lipseşte* şi cuprinsese... că-i împroşca din Cetăţue. V//15 să B/ înproşca tare din Cetăţuîa B,C,D,E,G//

Deci Frențe şi cu cătanile au lăsat coşul în şes, unde Iaste aemu hălăşteul la Frumoasa; şi după ce-au lăsat coşul, s-au suit la dial şi căuta loitre şi pripelece, ca să dea năvală să sae preste zîd. Şi alerga unii şi din tîrgu, de li aducea loitre.

Iar Mihai-vodă atuneea să temea tare să nu-1 Iei din mănăstire; şi toat<ă> boerimea să spăriiasă. Numai au apucat de au slobodzit o puşcă mare şi au început a trage şi clopotile cele mare.

Iar tătarii de la Aron-vodă, cum au audzit puşca şi
f- 399 clopotile, oaricum să îndoia dintîiu, să nu fie vreun/vicleşug, iar apoi, unde s-au pornit a veni ca vîntul.

Cătanile, cum au văzut că vin tătarii, cum au lăsat Cetățue şi au alergat la coş, la cai. Ce pîn-încăleca ei, tătarii încă au sosit.

15. Deci au şi purces cătanile pe lîngă pîrăul Cetățuii asupra Hlincii a să spăriia şi tătarii a-i încungiura giur împregiur, de le da năval<ă> să-i spargă.

1 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Frențe C, Frențe căpitanul B,E,G,V/ cătanele B,C/ au] ş-au M,P/ *după* coşul *ad.* căruțe (căruței G> ce au avut B,E,G,V/ unde B,C// 2 acum B,C/ *după* hălăşteul *ad.* în şăs ***Gj*** ce au B,C/ *lipseşte* după ce-au lăsat coşul M,P// 3 *lipseşte* şi M,P/ loitrejluntre ***Pj*** prepelece ***Cjj*** 3—4 la dial la Cetățuia să sale preste zid şi căutaloitre şi pripelece casădea năvală la Cetățuia să sale preste zid B,E,G, la dial şi cumprinsesie aemu şi Cetățuia; dară numai nu să putea lipi, că-i înproşca tare din Cetățuia şi căutau loitre şi prepel6ce ca să dea năvală la Cetățuia să sale preste zid V//4 sale ***Cj*** zid ***Cjj*** 5 de le aducea C, de la ducea B.E.G.V/ loitre]luntre ***Pjj*** 6 *lipseşte* Iar M,P/ *ad. marginal* atuneea ***Gj*** Mihai voevoda foarti să teme să nu-1 Ia din mănăstire Cetățuia M,P/ Ia B,C,D,E,G,V// 7 *lipseşte* şi M,P/ toată B,C/ boerimea să spăriiasîe fiind cu Mihai-vodă închişi în (mănăstire în E> Cetățuia. Şi numai ce (Numai ce B> B,E,G,V/ Numai ceC,D// 7—8 Boiarii (iarăş P> toți rămăsăsi la mari grijă şi frică (mari frică şi groază P). Mihai voevoda au poroncit di au slobozit M,P// 8 trage B,C// 9 *lipseşte* şi E,G/ celi (celeC) mari B,C// 10 Iară B, *lipseşte* M,P/ de la valea lui Aron-vodă ***Gjj*** 10-12 Tătarii di la Aron voevoda au auzît puşca şi clopotile şi îndată sa-u pornit ca lupii. M,P// 11 oarecum să îndoila dintîi ***Cj*** oarecum s-au fost îndoind dintîi cu firea, gîndind să nu fiîe cumva vreun vicleşug B,E/ oarecum dintîi (dintîi oarecum V> s-au fost (can V> îndoind cu firea, gîndind să nu fie cumva vreun vicleşug G,V/ gîndind să nu fie D/ vicleşug ***Cjj*** 12 iară ***Bj*** unde B, *lipseşte* ***Cj*** vini B,C// 13 Iară (Iar C,D> cătanele B,C,D,E,G,V/ *după* tătarii *ad.* de preste dealul Cericului ***Gj*** cum]îndată M,P, *lipseşte* E,G// 14 Cetățuîa B,C/ la coş să încalice. N-au apucat bine cătanile a încăleca şi au şi sosit tătarii. M,P/ la coş, la căruțe, la cai E/ Ce pînă a încăleca ei (Iei pre cai D) C,D, Ce pînă a să găti (şi G> Iei B,E,G,V// 16 15] 16 B,E,V, 38 M, *lipseşte* G,P/ DecU B,C, *lipseşte* ***M,Pj*** cătanele B,C/ Cătanile au purces pre lîngă pîrîul M,P/ pre B,C// 17 *lipseşte* a să spăriia V,M,P/ şi]iar M,P/ giur împregiur]de toate părțile B,E,G,V// 17— 18 tătarii îi goniîa. Tătarii au încungiurat pre catani şi lî-au dat mari năvală. M,P// 18 înpregiur, de toate părțile C/nâvalâ B,C/ *lipseşte* să-i spargă M, ***Pjj***

Atuneea au eşit şi Mihai-vodă cu seimenii şi cu streleții, adec<ă> vînătorii ce avea, în timpinarea lor la Hlincea. Şi au început a strînge" şi din tîrgu slujitori, cine era. Deci streleții au început a-i bate rău cu sinețele. Pîn' ce-au înnoptat, au tot mărs de la Hlincea în sus, pre pîrău, alăturea.

Iar de la o vreme, băgîndu-s<ă> la strimtori, vrînd să treacă pîrăul în ceia parte, spre cîmpu, n-au mai putut ține războiul, ce-au început a-i răsipi şi a cădea acolo în pîrău, fiind țărmuros. Carii pre puțini au scăpat. Nărocul c-au fost noapte.

Şi atuneea la acel pîrău, au prins şi pre Frențe căpitan, viu nevătămat, un tătar. Şi l-au cumpărat Mihai-vodă de la acel tătar şi, mult mustrîndu-1, au pus de i-au tăiat capul. Şi pre alții, pre cîți au mai prins den moldoveni, vii, tot i-au omorît. Şi mai pre urmă le-au strîns capetele tuturor,

1 *lipseşte* Atuneea M,P/ Mihaiu voevoda au eşit din Cetățuîa cu M,P/ *după* vodă *ad.* din mănăstire din Cetățuia C,D/ siimenii B, siimenii ***Cj*** streleții B,C// 2 adecă C, adecă cu B,E,G/ *lipseşte* adec(ă> vînătorii V,M,P/ ce]cîți M,P/ înjîntru B,C,D,E,G, V,M,P/ întimpinarea'B,C,D,E,V,P// 3 a (să C> strînge B,C/ Decii streleții B,C// 3—6 Mai strînsu-s-au slujitorii şi din Iaşi. Strileții au slobozit foc din flinți pînă în sară. Cătanile au tot mersu di la Hlince pi pîrău în gios. M,P// 4 rău]foarte rău B,E,G/ au început a-i strica şi a-i bate foarte rău cu sinețile pre cătane V/ *după* sinețile *ad.* pre cătane şi a-i strica B,E,G, pre cătane D/ Pînă ce au B,C// 5 şi au tot mărsu V/ mărsu B, mersu C/ *lipseşte* în sus V// 6 *lipseşte* alăturea M,P// 7 Iară B/ vremîe B, vrăme ***Cj*** băgîndu-să B]s-au băgat M,P/ la]în M,P/ strimtoari M/ şi vrînd E// 8 triacă B,C/ *lipseşte* în ceia parte V/ parte B,C// 9 ce au ***Cj*** au început tătarii a-i răsipi pre cătane *(lipseşte* pre cătane G) şi au început cătanele a cădea B,E,G/ a-i răsipi pre cătane şi au început a cădea V/ a să răsipi M,P/ *după* răsipi *ad.* pre cătane D/ acolo]în războiu M,P//10 şi fiind pîrăul țărmuros ***Cj*** țărmuros]cu maluri mari M,P/Şi aşa i-au tăiat, cît foarti puțini au scăpat M,P/ au]de au V// 10-11 Nărocul c-au fost noapte]Şi încă *(lipseşte* încă V> nărocul lor au fost *(lipseşte* au fost C,D> că au înooptat (că au însătat C, că au fost noapte D>, că n-ar fi scăpat (poate E, poate fi B> nici unul (că poate n-ar fi scăpat nici unul D,G,V> B,C,D,E, G,V, *lipseşte* M,P// 12 *lipseşte* Şi atuneea M,P/ un tătar au prins M,P/ prinsu B,C/ *lipseşte* şiM,P/ Frenție (Frențe C> căpitanul B,C,D,E,V,M,P// 13 un tătar, viu, nevătămat E,G/ *lipseşte* un tătar M,P/ Iar Mihai voevoda au cumpărat pre Frenți di la tătar M,P/ *lipseşte* B,E,G,V// 14 şi după ci l-au mustrat M,P/ Şi a doa zi ducîndu-1 la curte domniască.în divan.la Mihai-vodă şi mult mustrîndu-l(Mihai-vodă G> au poroncit (Mihai-vodă E) de i-au tăiat capul B,E,G/ şi ducîndu-1 la Mihai-vodă şi mult mustrîndu-1 în divan au poroncit să-i taie capul. Şi scoțîndu-1 dinnainte porții curții domneşti,i-au tăiat capul V/ pus]poroncit C,D/ *după* capul *ad. marginal* înnainte porții curții domneşti ***Bjj*** 15-16 Prins-au vii şi pre cîțiva moldoveni şi pre toți i-au omorît M,P/ au]i-au E,G,V/ prinsu din B,C/ tot i-au omorît]cu rele şi groznice morți i-au omorît: pre unii i-au arsu de vii, pre alții i-au tăiat,pre alții i-au spînzurat B,E,G,V// 16-2 *lipseşte* Şi mai pre urmă...acolo, la Parasca. M,P//16 *după* omorît *ad.cu* groznice morți D/ li-au strînsu B,C/ capetile B, capeteli ***Cj*** capetile şi trupurile tuturor şi *Y/lipseşte* tuturor ***Cjj***

şi trupurile, şi au făcut o movilă şi o cruce mare cu cerdac, ca să fie de pomenire acolo, la Parasca. Şi nu au fost mai f. 399v mulţi de 300 cătane / cu moldoveni cu tot. Iar tătarî au fost mai bine de 5.000, mai la şease mii.

16. Atuncea, în grabă, mîniindu-s<ă> Mihai-vodă, au spîndzurat pe Cuzea spătariul, nepriceştuit, încălţat, îmbrăcat, dîndu-i vina că au scris el la feciori, avînd acolo la cătani, ca s<ă> vie să prindză pre Mihai-vodă de aicea din Iaşi. Ce nu s<ă> ştiie, întru adevăr, au ba. Numai în pizmă l-au omorît, că i-au fost năpaste, că n-au fost scris.

17. A doa dzi, tătarîi au cerşut la vodă 10 pungi de bani, să s-întoarcă înapoi. Iar Mihai-vodă n-au avut, au n-au vrut să le dea; şi li-au dat voie să prade ţara dincolo di Siretiu, că sint tot haini, cătane, numai dincoace di Siretiu să nu robască.

1—2 şi (o V> cruce mare de piatră şi (cu E) cerdac iarăş de piatră deasupra crucii, ca să fiie de pomenire acolo (unde să cliiamă V) la fîntîna la Parasca supt dialul Cetăţuiii (Cetăţii E,G) pre unde au fost războiul (bataliîa B,E>, lîngă drumul cel mare ce merge la Ţarigrad. B,E,G,V, şi o cruce mare de piiatră şi cerdac de piiatră deasupra crucii şi au scris istorie pe cruce, ca să fie întru pomenire acolo, la fîntîna la Parasca, la Tîrguşor, pre unde merge drumul cel mare la Ţarigrad C, şi o cruce mare de piiatră, scriindu şi istoriîa pre cruce şi cu cerdac deasupra crucii,ca săfieD// 2 *repetă* Şi n-au fost mai mulţi B, *lipseşte* M.P//3 trii sute de cătane C/mai mulţi decît cinci sute nemţi cătane D/trii sute (cinci, şesie sute V) de cătane, cu nemţi, cu (şi **Cu** E,G> moldoveni, cu tot. B,E,G,V// 3—4 Catani cu moldoveni presti tot au fost 300; iar tătară 7.000 (6.000 P> M,P// 3 *după* tot *ad.* Iar alţii zic că au fost cinci sute de toţi C, ca cinci sute de toţi E,G/tătarîi B//4 mai bine şi de E, *lipseşte* C/au fost ca cinci mii, mai bine, mai şăsă mii de tătarî au fost *Gj* cinci mii B,C/ şeasie B,C/ *după* şeasie mii *ad.* de tătarî au fost B,E,V// 5 16]43 M, *lipseşte* B,V,P/ Atuncea Mihai-vodă, mîniindu-să, în grabă au poroncit de au spînzurat pre Cuzea B/Atuncea Mihai-vodă mînindu-s(ă) *în grabă (ad. marginal)* V/ mîniindu-să *C/după* vodă *ad.* au poroncit de C.D//5— 10 *lipseşte* Atuncea... n-au fost scris. E.G/6— 10 *lipseşte* au spîndzurat... n-au fost. scris V//6 pre C]şi pre M,P/spătariul C/ nepriceştuit B,C/ înbrăcat B.C//7 că]cum că M,P/au scrisjar fi scris M,P/ficiori C.ficiorii lui B,D/ avînd acolojfiind M,P/cătane B,C//8 *lipseşte* ca M,P/să vie C, să viie B, să vii cu catanile M,P/ voevoda *M/lipseşte* de aicea B,C, de aicea din Iaşi M,P/den *Cjdupă* Iaşi *ad.* să-1 Ia C// 9 Şi nu să ştii, scris-au ori n-au scris. M,P/să B,C/ştie *Cjdupă* adevăr *ad.* fost-au scris B,scris-au C,D/ Nurnai]Iar alţii zicea că, numai D//9— 10 *lipseşte* Numai în pizmă... că n-au fost scris. B,C,M,P//10 că^şi D//11 17J18 G, 44 M, *lipseşte* P/ Iară a doa zi B,E,G,V, *lipseşte* M,P/Tatarîi au cerut la Mihaiu voevoda, pentru oştenîala lor 10 pungi bani M,P/1a Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/zece *~B,Cjad. marginal* pungi A//12 şi să să întoarcă C,D,E,G,V,M,P, să să întoarcă B/ înnapoi B,C/voevoda M/au]ori că *Gjdupă* avut *ad.* de unde *~M.,Vjlipseşte* au n-au vrut M.P//13 să li dea *Cj după* dei ad.aceşti baniM,P/şi]darM,P//13— 14 ţara din Siretiu (în sus G>încolo, spre munte dzicînd (zicînd *CJipseşte* D)căsînt *(ad. marginal G) ~B,C,~D,E,G,Vjlipseşte* ţara M,P/dincolo]dincoace M.P//14 că sintjfiind M,P/tot]moldovenii M,P, *lipseşte Gjlipseşte* haini *V/după* haini *ad.* cu toţii B,E,G/ cătane]închinaţi la cătane M.P//14— 15 dincoaci din Siretiu să nu prade nici să robască B,E,G,numai din Siretiu spre cîmpu, spre Iaşi, să nu robască V, iar dincolo di Seret să nu pradi, nici să robască M,P//

18. Deci au şi purces pre Bahluiu în sus, pre la Tîrgul Frumos. Şi de la Siretiu încolo au şi slobodzit ceambuluri a prăda, cît au putut cuprinde ţinutul Neamţului. Şi pîn-în Hangu şi pîn-în Ceahlău au agiuns di-au prădat şi au robit. Şi s-au întors plini de robi în Bugeag. Iar catanile Cetatea Neamţului au lăsat-o plină de bucate şi au fugit la Caşin, la altele cătane, ce era acolo.

19. Scris-au Mihai-vodă şi la Poartă de izbîndă ce-au făcut. Şi n-au scris cum au fost, ce-au scris c-au fost mulţime şi i-au bătut. Pentru aceia ş-au agonisit mare credinţă şi laudă şi nume de vitiaz de la turci, precum îşi f. 400 scosese şi Cantemir/-vodă, mai în trecuţi ani, cînd s-au bătut cu leşii la Boian, pre Prut.

20. Atuncea, tot într-acel an, Sfedul tot să bătea cu craiul Daniei de ceia parte de mare, precum s-au pomenit mai sus. Dînd năvală, l-au lovit dintr-o puşcă, şi au mai trăit trei, patru dzile şi au murit.

1 18]45M,3P, *lipseşte* B,G/ DeciiB,C/ *după* purces *ad.* tătarii B,D,E,G,V/ Purces-au tătarii ca lupii în oi. Mers-au pre Bahluiu M/ Tîrgul (Siretiului) Frumos M//2 încolo, spre munte B,C,E,G, încolo, asupra muntelui V/ *după* slobozit *ad.* tătarîi D//2-3 Şi dincoaci di Siretiu au şi slobozit ceambururi.Trecut-au şi Siretiul în ţinut(ul) Niamţului, pînă în Hangu M.P//3 Niamţului C/pînă C//3—5 cuprinde ţinutul Bacăului şi ţinutul Niamţului. Pînă în Hangu.supt Ceahlău, au agiunsu şi în sus ţinutul Sucevii pînă spre Cîmpul Lungu; cît au agiunsu au tot prădat şi au robit B,E,G,V//4 pînă C/au agiunsu C, *lipseşte* M,P/ de au C]tot auM,P//5 întorsu B,C/ de robi şi (de D> duium în Bugeacu C,D, de robi şi de jacuri în Bugeac M,P/ *după* Bugiac *ad.* şi cu mult plian şi duium B,E,G,V/ Iară B, *lipseşte* M,P/ cătaneli C/Niamţului *Cjj* 5—6 cătanele, cîţi mai rămăsesie în Cetatea Niamţului, au lăsat Cetatea Niamţului plină V// 5—7 cătanele, cîţi mai rămăsesie în Cetatea Niamţului, au lăsat cetatea plină de bucate şi au fugit la alte cătane ce era la (mănăstire la E,G) Caşen. Şi mergînd Mihai-vodă şi pînă la mănăstire la Caşen, au prădat tătarîi şi au robit (şi pre acolo E) ţinutul Bacăului, precum mai sus s-au scris B,E,G/ Catanile, di frica tatarălor, au lăsat Cetate Niamţului plină de bucate şi s-au dus la mănăstire Caşinului (Caşinu P> fiind acolo şi alti catani M,P// 7 Caşen C,D,V/alte C,D,V// 8 19]47 M, *lipseşte* P/ Mihaiu voevoda au scris la Poartă pentru izbîndă cl-au făcut asupra catanilor M,P/ *după* vodă *ad.* atuncea B,E,G/ Scris-au atuncea Mihai-vodă V/ *lipseşte* şi V/ *după* Poartă *ad.* precum au vinit nemţi şi cu cătane la Iaşi şi B,E,G//9 *după* făcut *ad.* de nemţi şi de cătane, cum au vinit la Iaşi şi cum i-au bătut V/ce au făcut *Cjj* 10 mulţime de nemţi şi de cătane *Bjj* 9— 10 *lipseşte* Şi n-au scris... şi i-au bătut. B,C,E,G,V,M,P/ Pentru aceia] Şi M,P/ agonesit *Bjj* 11 credinţă B,C/ vitiaz bun M,P/ îş scosese C]ş-au fost făcut nume de vitiaz B,E,G// 11—13 *lipseşte* precum îşi scosese... pre Prut. V,M,P// 14 20]48 M, *lipseşte* P/Pre aceia vremi craiul şvezăsc, acela ci au fost şi la Tighine, ave războiu cu craiul M,P/ întru acel B, întru acelaş *Cj* Sfedul]craiul Şfedului B,C,E,G,V/ *repetă* să *Cjj* 15 Daniii B,C/ de^di B,C/ mare B,C/ precum s-au scris mai sus B,V, precum mai sus s-au scris E,G, *lipseşte* M,P// 16 DîndjŞi dînd C,E,G,V, M,P/ *după* năvală *ad.* în războiu E,G, craiul Şvedului V/ *lipseşte* mai *Bjj* 16-17 şi pîră a triia zi au murit craiul şvezăscu M,P// 17 trii B,C//

21. Rădicat-au şfedzii în locul craiului pre o sor-a lui. Şi atuneea au aşădzat toată vrajba oştirii şi s-au împăcat cu toț craii ce s-au pomenit mai sus. Şi au lăsat cine ce-au luat să fie luat, precum a arăta mai pre largu la istoria lor. Fără cît, toată Levoniîa pe de iasta parte şi cu crăiîa Finiei de ceia parte de mare şi cu 24 cetăți tot alese, frunte, au rămas să fie tot a Moscului.

Şi atunce, aşădzînd pacea, au slobodzit pre toți ghenărarii şi slujitorii cîți era robit de la PoltaVa şi din printr-alte locuri. Pe toți i-au slobodzit, de s-au dus la țara lor, la şvedzi. Aşijderea şi şfedzii, cîți moscali au fost robiți la dînşii, pe toți i-au slobodzit, de au venit la Moscu.

22. între acei capete moschiceşti ce-i robis<ă> şfedzii era şi Tolbețschii, cniadzul, rob. Şi atuneea eşind acel cnîaz de la robie, avea 3 fete mare, frumoas<ă>. Atuneea au dzis împăratul Moscului lui Dumitraşco-vodă să-ş aleagă dintr-acele 3 fete una, care-i va plăcea, să i-o dea

f. 400v să-i fie doamnă. Şi alegîndu-ş/ una, i-au dat-o împăratul.

Şi au făcut nuntă cu dînsa, după obiceaiu, şi s-au cununat. Şi au pus împăratul pe acel cnîaz gubernat la Chiov, în mare cinste.

23. Tot întru acel an era, în Țara Leşască, [cu] multă oaste de saşi, de mînca țara. Şi oaste leşască nu avea nici o plată de slujba ce slujiîa. Deci, cum sta obuzul la cîmpu, pre marginea Nistrului, s-au şi bulzuit un obuz şi au scos pre capetele lor şi ş-au ales cap den zvoncic, cum să dzice

1—26 *lipsesc* M.P//2 *după* lui *ad.* să le file crăiasă V/ au]s-au G/aşezat B,C// 3 înpăcat B,C/toți B,C/ craiii B/ ce s-au scris mai sus B,V, ce mai sus s-au scris E,G/ce au B.C//4 fiîe *Bj* precum va arăta mai înnainte istoriîa lor B,E,G, precum vă arăta istoriîa lor C.V//5 Fără cît numai B,E,V, Fără decît numai C,G/ pre de aceasta parte de mare B,E,G,V/pe de iastajde aceasta C.D//6 Finiii B,C, Finiilor E, Finiei G/ *după* Finiii *ad.* ce iaste C,E,G/de]di B,C/ doaozăci şi patru de cetăți B//7 alesîe B,C/de frunte B,E,G,V/fiie B//8 atuneea C/aşezind *B.Cjdupă* slobozit *ad.* moscalii B,E,G,V/gheneralii C,V, gheneralii şfezăşti B,E,G//9 şi slujitorii]şi ofițerii si slujitorii E/ robiți B,C/din]de C,D/ şi din printr-altele locurijde pre aiurile <şi E> de printr-alte războaie B,E,G,V//10 Pre C//11 şvedzi]Şfeziia B, Şvețiia *Bjj* 12 robiți B,C/ pre B,C/ vinit B.C//13 Iară într-acei C/ Iară dintr-acele B,E,G,V/ cîe-i robisă V/robise *Bjj* 13—14 ce-i robisă şvezii şi Tolbețchii cneazul era rob la svezi. *Gjj* 14 Tolbețchii C/ *după* robu *ad.* la şfezi B,E/ cniazu B//15 robiîe B,C/' trii B,C/mari B,C/ frumoase B//16 înpăratul B.C//17 aliagă/ B,C/ dintr-aceli C/trii B,C/care,ii *Cj* care îi B//18 file *Bj* alegîndu-şi B.C//19 după] dupre B/obiceai B,C// 20 înpăratul pre B,C/ cnîaj A, cniazu B, cnîaz *Cjj* 22 intru A/ *lipseşte* cu B,G,D// 23 *după* saşi *ad.* de a craiului Avgust, aduşi de la Saxoniîa B,C, G,V/' Şi]Iar B,E,G,V/oastea C//24 de]pentru B,E,G,V/ Decii B,C/ *după* obuzul *ad.* cel leşescu *B.E.G.V{lipseşte* la cîmpu B,E,G,V//25 marginile B/ burzuluit B,D, burzuluit C,E,V//26 capetelî *Cj* din B,C/să]am C, s-ar B,V//

la noi zorba, anume pre un porucinic Branil, să fie cap tuturor slujitorilor.

Deci, cum au stătut el cap, cum au început a scrie cărți pre la cele obuzuri şi pre la slujitorii ce era împrăştiîați. Şi în scurtă vreme s-au strîns toate obuzurile la un loc. Şi au scris cărți la hatmanii lor să vie şi ei la obuz, să să scoale asupra saşilor, că, de n-or veni, n-or mai fi hatmani. Cum au audzit oaste Litfii, cum s-au strîns la un loc.

24. Aşijderea şi mazilimea, şlahta, şi ei au rădicat cap pre un boiar, anume Lidihovschi. Şi s-au strîns şi ei la un loc cu slujitorii. Şi au scris Lidihovschii: care nu a încăleca, toat<ă> şliahta a fi podan, şi l-or mînca satele.

f. 401 Şi au purces asupra saşilor. / Pre unde-i găsiia, tot îi omorîia. Şi au perit mulți saşi pîn-au apucat de s-au strîns la un loc. Iar dacă s-au strîns la un loc, nu le putea strica leşii nemică, că saşii avea foc mult.

25. Deci leşii vădzînd că nu le pot strica nemic, sfătuia unii să rădice şi țara, toat<ă> mujicimea asupra lor, să-i împresoare pe saşi mulțimea norodului.

Dar Lidihovschii, care era cap pre mazili, au dat sfat că nu-i bine să rădice țara, să s-învețe mujicii la războiu; că sint mai mulți ruşi pravoslavnici decît Ieşi catolici, şi dacă i-or rădica pe toți, sint mai mulți de un întuneric de oameni şi or bate pe saşi şi poate ne-or bate şi pre noi şi

1—25 *lipsesc* M.P//1 din zorbă C,E,G,V/pre un porucinic anume B,E,G,V/ să fiîe B,să fie el E,G,V//3 Decii B,C/el]acel porucinic B,E,G, V/ *după* cap *ad.* slujitorilor E/ au şi început E,G/cum au şi scris cărți V/scriîe B//4 cele]celelalte B,C,D,E,G, V/înprăştiiați *Cjj 5* vreme B,C/strînsu' B.C//6 locu B,C/ viîe B/ei]iei B,C//7 *după* saşilor *ad.* cu toții E/vini B,C/n-or]nu vor C//8-9 Iar oastea Litvii {oaste LitfiiB) cum au auzit, cum s-austrînsulaunlocuB,C,E,G,V//10şliahtaB,C,D,E,G, V/ei]iei *Bjj* 11 boiariu *Bj* Ledihovschii B,C/strînsu *Cj* ei]iei B,C//12 locu ' B,C/ Ledihovschii B,C/ careli nu va încăleca D// 12-13 carii din şleahtici nu vor încăleca să margă la războiu asupra saşilor, vor fi podani şi le-or mînca (strica V) satele B,E,G,V, careli din şlehtici nu va încăleca, va fi podan şi le vor mînca satele C//13 le vor mînca *Bjj* 14 Şi aşa s-au strînsu cu toții, şi au purces B,E,G,V/Şi pre C,E,G/ Şi pre unde îi găsiia B.V//15 pînă B,C/strînsu B,C//16 locu B,C/lkră'după ce s-au strînsu saşii B,E,G,V//17 *după* nemică *ad.* saşilor B,E,V, leşii saşilor G//18 Decii B,C/văzind B,C/nemică *B.Cjdupă* nemică *ad.* saşilor B,E, G.V//19 *după* unii *ad.* din Ieşi B,G,V, Ieşi E/toată B,C/mojicimea B,C/lor]sasilor B,E,G, V//20 înpresoare B,C/ pre B,C/nărodului *Bjj* 21 Dară B/Ledihovschii B,C/carele *P>,~Ejdupă* mazili *ad.* pre şliahtă B,E,G,V//22 să să învețe mojicii la războiu *C, lipseşte* B,E,G,V//23 sînt B.C//24 îi vor rădica B,C,D,V// pre B,C/ sînt mai mulți decît un milion, decît un întunerec C, vor fi mai mulți decît un milion, adecă întunerec de oameni, careli cuprinde o miie de mii de oameni B,E,G/ sint]or fi V/ de^decît D,V/ întuneric]milion V//25 pre B,C//

ne-or lua moşiile. Şi ei s-or închina la Moscu, că sint tot de o lege, şi a fi mai rău, că ne-or lua mojicii ţara. „Ce mai bine, fraţilor, noi să ne vărsăm sîngele, iar mojicii, lasă-i să şadză ca nişte mojici". Şi aşea au stătut cîtăva vreme, de să tot bătea.

26. Craiul Avgust şedea în Sacsoniia, că să temea a veni în Ţara Leşască; iar pre hatmanii leşeşti, cu meşterşug i-au prins pre tuspatru la mînă, slujitorii de prin tîr-
f. 401v gurile şedea. Şi era oaste numa să-i / tae. Şi-i suduia tot de faţă,' şi le umbla pe denainte cu sabie goal<ă>, şi-i mustra, şi le dzicea că „Voi ne-aţi stricat volniciîa noastră si ne-aţi pustiit satele, ţiind cu craiul şi cu moscalii, de aduc ostile lor de ne mănîncă satele şi ne-au stricat obiceaile cele vechi". Şi i-au dus de-i ţinea la varta slujitorească, de-i păziîa slujitorii.

27. Fraţilor, boiari moldoveni, carii sinteţi musaipi la domn<i>' şi faceţi obiceaiuri carii n-au mai fost în ţara noastră a Moldovii,' vă poftim să vă aduceţi aminte, cetind acestu pontu de asupra, să vedeţi ce-au păţit atuncea acei hatmani, pentru obiceaiuri noao ce începus-a face în Ţara Leşască !

28. Atuncea împăratul Moscului, vădzînd atîta calabalîc în Ţara Leşască, trimis-au pre Dolhoruc cnîazul, cu

1-23 *lipsesc* M,P//1 ne vor luoa B.C/elJîei B/Moscu]moscali B,E,G/sint B.C//2 *după* lege *ad.* cu moscalii B,E,G,V/ne vor luoa C//3 *după* sîngele *ad.* nostru G, pentru patria noastră V//4 neşte B/aşa *CJipseşte* B,E,G,V/dw£ă stătut ad. leşii B.E.G.V// 5 vreme *B.Cjdupă* bătea *ad.* cu saşii B,E,G,V// 6 Iară craiul B,E,G,V/şidea B,C/ Saxoniîa B.C//7 vini B.C/ leşeşti *B,Cjdupă*leşeşti *ad.* neviind la obuz în oaste B,E, G, neviind la oaste în obuz V//8 prinsu B.C//9 tîrgurile B,C,E,V/şidea C/oastea C, *lipseşte* B,E,G/ numai B,E, taie B,C//10pre B,C/ săbiile goale B,C,D,V, săbiile încinşi E, G//11 dzicia B/ ni-aţi B,C//12 ni-aţi B,C/sateli C//13 ni-au B,C//14 obiceaîele B,C/vechi B/dus]pus *A/după* dus *ad.* pre hatmani E/de ţinea D/vartă C,D/ slujitoriască B,C/ *după* slujitoriască *ad.* pre hatmani B,G,V// 15 *după* slujitorii *ad.* Iară hătămăniasa hatmanului Adam Sinavschii, ce era la acîa vremie hatman corunnii, au scris către capetele obuzului şi către toţi şliahticii, adecă mazilii, să nu-i piaîe bărbatul, că apoi mai pre urmă, îi va căuta cu luminarea şi nu-i va afla <găsi G>. Ce hatmanii n-au perit, precum înnainte la rînd *(lipseşte* la rînd V> istoriîa va arăta B,E,G,V, Iară hătmăniasa hatmanului Adam Sinavschii au scris la capeteli obuzuriîor, la Branil porucinicul şi la Ledihovschii şi la toţi şleahticii şi la toată slujitorimea, să nu-i piîe bărbatul', că apoi, mai pre urmă, îi va căuta cu luminare şi nu-i va găsi C//16 *după* moldoveni *ad.* măcarî şi de alte niamuri C/sînteţi B,C/ *după* musaipi *ad.* sfetnici B,E,G// 16-21 *lipsesc* V//17lajpre laC/domni B,C,D,E/ *după* obiceaiuri *ad.* noao E,G/care C, careli B//18 citind C//19 acest B,C/cetind acest pont scris mai sus, vă poftim să vă aduceţi aminte, să vedeţi G/de asuprajce scrie mai sus C, scris mai sus E/videţi Bjsocotiţi *Cj* ce au păţit B,C//20 începusă B// 22 28]29 G, 27 V/înpăratul B.C/văsind B,C/calabalîc B.C//23 triimis-au *Cj* pe *Cj* cnîajul A//

30.000 oaste, în Ţara Leşască, ca să stea să-i împace. Şi au venit cnîazul la Liubliun şi au stătut de li-au făcut pace. Atunce au venit si Avgust-craiul den Sacsoniia la Liublin.

29. Şi au făcut pacea într-acesta chip: saşii să s<ă> ducă toţ din Ţara Leşască, făr<ă> cît lui să-i dea 1.000 slujitori, să-i fie de paza curţii lui. /

f. 402 30. Oaste să rămîe 50.000, iar ceialaltă să o gonească, că aemu iaste pace, nu trebuie mai multă. Şi să le dea leafă, să s<ă> cheltuiască, iar să nu şadză prin sate, la ernatec, să pustiiască satele.

31. Domnii să ţie cîte un stiag, iar nu cîte doao, trei; şi alţii nici cîte un stiag.

Slujitorii să şadză prin sate crăeşti, iar nu printr-a mazililor, ori vara cu obuzuri, ori iarna prin tîrguri. Si nemic să nu-i dea pre unde a şedea numai lemne si apă şi grajduri de cai.

Craiul să facă seim în anul a treil<e>a, după obiceaiu. Că acest crai nu mai făcea niciodată seimu.

32. Pentru voevoda Chiovschi, să-i întoarcă pagubele ce au avut în pribegie, şi să-ş strîngă vecinii lui, ori în ce tîrgu sau sat i-ar găsi, pentru căci au pribegit, pentru să nu-ş piiardă volniciîa lor. Deci trebuie să nu rămîe păgubaş.

1—24 *lipsesc* M,P//1 triizăci de mii de oaste B,C/de oaste E,V/ înpace B,C//2 vinit B,C/ cnîajul *Aj* cnîazul Dolhoruc B,C,E,V, cneazul Dolgoruc *Gj* Liublin B,C,D,E, V//3 Atuncea B,C/ vinit B,C/ *după* craiul *ad.* leşescu C,V/ din Saxoniîa B,V//5 29J28 V, *lipseşte Gj* pace *Cj* întru acesta B,C/ saşii toţi să să rădice să să ducă din B,E,G// 6 toţi *Cj* fără (fără de cît E,G> cît numai craiului să-i dea (dei G> o miie de slujitori B,E,G, fără de cît craiului să-i dea o mie de slujitori C//7 luijcraiului D/ numai craiului V/ de slujitori *D/j* 8 30J29 V/Oaste B,C/ rămîîe C/ să rămîe cu leafă numai cinzăci de miiB,E,G,V/ cincizăci de mii *Cj* ceialaltă oaste B,E,G,V/ goniască B, gonias(că) *Cj după* goniască *ad.* să să ducă pe la casăle lor E, pre la casele lor G//9 că aemu iaste pacejfiind pace C,V/ *după* multă *ad.* oaste D,E,G//10 liafă B,C/ să să B]să E// 12 31]30 V/ Domnii leşeşti să tiie numai cîte un stiag de slujitori, iară nu B,E,G,V/ trii B,C/ *du'pă* trii *'ad.* stiaguri B,E,G// 13 *după* stiag *ad.* să nu ţiîe B,E,G// 14 *după* sate *ad.* şi prin tîrguri B,E,G/ iar nu prin satele mazililor B,C,E,G,V, iar nu prin sate boereşti, a mazililor D// 16 nemică B,C/ nu le dea B,C,D,E,V/ *după* dea *ad.* slujitorilor *Cj* unde B/ or şidea B,C,E,G,V, vor şidea D//17 grajdiuri B/ caijeari *CU* 18 Şi craiul B,E,G,V/ al treile B, al treilea *Cj* dupăjpre B,E,G,V/ obiceai C//19 *după* craiu *ad.* Avgust B,C,D,E,G,V/seim B.C//20 32]31 V/ toate pagubele B,G,V, pagubele toate E//21 pribegiie B, pribegite, în streinătate C//22 i-ari găsi *Cj dtîpă* găsi *ad.* ori crăescu, ori boerescu B,E,G,V/ căci el B,G,V]că E/ pribegit *Cj* pentru] ca E//23 *după* piiardă *ad.* leşii E,G/ Decii trebuie B,C,V/ rămîîe B,C//

33. Aşea fac şi boiarii noştri. Dac<ă> pribegeşte, iar ceîalalţi stau cu feliuri de feliuri de năpăşti şi pîrî, ca să-1 istovască.

34. Pre hatmani i-au giurat să fie drepţi ţărîi, iar să nu mai ţie de aemu înainte cu alţii streini.

Şi aşea i-au slobodzit de la varta lor şi i-au lăsat /
f- 4°2v să fie iar hatmani, cum au fost.

Aşea s-au aşădzat pacea între dînşii. Poate or însemna şi mai multe la istorie lor să fie.

Deci aşădzîndu-s<ă> pacea, s-au rădicat şi Dolhoruc cniadzul şi s-au întors la ţara sa.

35. Iară cînd au fost în al treilea an a domniei lui Mihai-vodă, s-au gătit turcii să margă să s<ă> bată iar cu nemţii, la Beligrada. Şi atuneea au venit şi craiul Racoţii de la franţozi. Şi au trimis Mihai-vodă, cu poronca veziriului, de au adus şi <pe> Bercin, hatmanul lui Racoţi, din ţara Leşască, fiind pribag în Jolcfa, şi cu alţi capete de ai lor, unguri, de i-au trimis la Udriiu, să margă şi ei în oaste cu turcii la Beligrad, dîndu-le turcii şi oarece bani, de au făcut oarece oaste, moldoveni, pre cine au putut. Şi au mers în oaste cu veziriul.

36. Iară Mihai-vodă au încălecat cu tătarî şi cu slujitori de a lui, de s-au dus la Caşin şi la mănăstire la Mira

1-11 *lipsesc* M,P// 1 *lipseşte* 33 C/Aşia B, Aşa C/Dacă *Bl după* pribegeşte *ad.* vreunul B,C,D,E//l-3 *lipsesc* V//2 *ad.marginal* iar ceîalalţi stau cu feliuri de feliuri de năpăşti şi pîră ca să-1 istovască C/ceîalalţi cu feliuri de feliuri de năpăşti şi pîră stau asupra lui.ca să-1 istovască de tot şi să-i ia moşiile B.E.G//4 34]33 C, 32 V/fiie B/ iară B//5 tiîe B/ acum B,C,V/ însnainte B.C//6 aşîa B, aşa C//7 file B/cum]precum D,E;/8 Şi aşîa B,E,V, Şi aşa C/aşezat B,C/pace C/Poate or fi însămnînd B.C//8-9 Şi' altele mai multe poate or fi scriind la istoriile lor V//9 să fiîe şi mai multe la istoriile lor B,E,G/mai mult la istoriile lor să fie D//10 Decii B,C/aşezîndu-s<ă> B, aşezîndu-să C/pacea între dînşii E,G//11 cnîazul *B.C/ după* cnîazul *ad.* ed la Liublin C, din Ţara Leşască G.din Ţara Leşască de la Liublin E/întorsu *B.Cjdupă* sa *ad.* la Moscu B,C,E,G,V//12 35]34 C, 33 V, *49M,lipseşte Bjlipseşte* Iară cînd au fost M,P/în]întru M,P/treile B/al domnii B,C,V//13 voevoda M/turcii s-au gătit M,P/să *B.Cjlipseşte* iar M.P//14 Bălgrad B, Biliigrad *Cjlipseşte* Şi atuneea... franţoji M,P/vinit B,C//i5 Racoţi C/franţoji A/ triimis C//16 viziriului C/şi pre B,C,D, EV//15— 18 Mihaiu voevoda, din poronca viziriului.au triimes în Ţara Leşască şi au luat pre Bercin hatmanul şi pre alti căpitenii a lui Racoviţă (Racoţi P>, fiind pribegi în Jolcva şi i-au triimes la Odriiu M.P//18 ei]îei B//19în]cu M,P/cu turcii] turcească M,P/Bălgrad B, Biliigrad *Cj lipseşte* oarece M.P//20 oarece] puţină B,E,G,V, ceva M,P/ moldoveni]moldoviniască *M.Pjdupă* moldoveni *ad.* sirbi, munteni si de alţii E, sirbi şi de alţii B,G,V//20-21 *lipseşte* pre cine... cu veziriul. M.P//21 mersu B,C/viziriul C//22 36]35 C, 34 V, 51 M, *lipseşte* P/încălecat]purces B,C,E,G,V//22-1 Mihaiu voevoda au luat tătară şi moldoveni slujitori (şi P> s-au dus la Caşin şi la Mira, la mănăstiri şi au bătut pre cătanile ce M.P//23 ai lui C,V/la mănăstire la Caşen B.C.E,V/mănăstire *B.Cjdupă* Mira *ad.* la Milcov E//

di-au mai bătut pre nişte cătane ce era acolo, cuibu de tîlhărit, de i-au spart şi i-au gonit în Ţara Unguriască. Şi pre carii tîlhari, pre unde i-au prins, cu rele şi groznice morţi i-au omorît. Iar tătarii, prin ţară pre unde ş-au agiuns, au tot robit.

37. Apoi înţelegînd Poarta de acea izbîndă a lui Mihai/
f. 403 vodă, venitu-i-au poronca să încalece cu soltanul den Bugeag şi cu oaste de Hotin, cu Colceag. Şi cînd a agiunge veziriul la Beligrad, atuneea şi ei, pre taină, să între în Ţara Ungurească, să prade, să s<ă> tîlnească cu veziriul în Ţara Ungurească.

38. Deci pre acea poronca s-au gătit şi au purces Mihai-vodă. Tătarii încă au trecut Prutul pre la Zagarancea. Şi s-au tîlnit Mihai-vodă cu soltanul şi cu Colceag la Botoşeani, şi au întrat prin Cîmpul Lungu şi au eşit la Bistriţă, în Ţara Ungurească. Ce soltanul au şi slobodzit tătarî în pradă a arde şi a prăda satele şi a le robi. Iar Mihai-vodă şi cu Colceag, acolo lîngă Bistriţă, aproape de cetate, au şi prins un om viind cu cărţi, viind de la Sibiiu la comendatul de Bistriţă, scriind precum au bătut

1 de au B,C/ neşte B/ acolo]întru aceli mănăstiri M.P//2 *lipseşte* de M,P/ spart]scos E.G//3 tîlhariu M,P/ pre]ori M,P/ *lipseşte* pre unde V/' unde *B,CI* i-au]l-au M,P// prinsu B, rele]greli M.P//4 Iară B, *lipseşte* M.P//4-5 Tătarii'şi atunce pre undi au agiuns, iarăş au prădat şi au robit ticăloasa ţară M,P/ unde şi au (au E) agiunsu, au tot prădat şi au robit B,E,G,V/ unde au şi agiunsu *Cj/6* 37]36 C, 35 V, 53 M, 4 P/ Apoi] După aceasta C, Iară V/ inţălegînd B,C/ acia B//6-8 Poarta s-au înştiinţat şi di această izbîndă a lui Mihaiu voevoda şi pentru acela i-au vinit poronca să margă cu soltanul din Bugeac, cu tătarii şi cu Colceag, cu turcii di la Hotin M.P//7 vinitu-i-au C/ poronca lui Mihai-vodă să margă înpreună cu soltanul de Bugiac V/ să încalece]să purceadă să margă B,E,G/ din C, de B,E//8 Bugiac B,C/ de la Hotin B, C,D,G,V/ Colceag-bei C,D,E,G/ cîndu a agiunge C]cînd au agiunsu P/ agiunge B//9 viziriul *Cj* Bălgrad B, Biliigrad C]Hotin M,P/ atuncia *Bj* ei]îei B' pre taină]fără di vesti M.P//10 Unguriască B,C/ *după* prade *ad.* să robască şi B,E,G, V/ şi să să tîlniască B,C,V, şi să se întîlniască E.G//10-11 să pradi şi acolo în Ţara Unguriască, să întîmpine şi pre viziriul M,P/ viriziul C//11 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad.* Ia Dunăre V//12 38]37C, 36 V, 54 M, *lipseşte* P/ Decii *B.C/lipseşte* Deci... Mihai-vodă. M,P/ acia *Bj* s-au gătit Mihai-vodă şi au'purces B,E,G,V//13 *ad. marginal* Mihai-vodă A,C/ Şi tătarii B,E,G,V/ *lipseşte* încă M,P/ Zagarancia B//13-15 Zagarance. Colceag cu turcii au purces di la Hotin. Mihaiu voevoda cu moldovenii au purces din Iaşi şi s-au înpreunat cu toţii la Botoşani. Mers-au pin Cîmpul Lungu. Eşit-au 1-a M.P//14 cu^şi cu V/ Colceag bei C,E,G//15 Botăşeani B,C/ esit la cetate la Bistriţa C//16 Unguriască B,C/ Ce]Iar E,G,V, *lipseşte'M.VjjYl* tătarii B,C arde B/ în pradă. Au arsu, au prădat şi au robit. M.P//18 Colceag bei C,D,E,G,V// 18-19 Colceag şi cu Mihaiu voevoda era aproapi di cetate Bistriţii şi au prins M,P/ 19 prinsu B, *Cj* un om cu cărţi viind de Ia gheneralul de Sibiiu B,E,G,V/ *lipseşte* viind M.P//20 de cetatea Bistriţii E, de cetatea Bistriţa G/ scriindu-i B,E,V, *ad. marginal* G]dîndu-i ştire M,P/ precum că au bătut nemţii M,P//

pre veziriul şi au luat nemţii şi Beligradul, şi preste 4 dzile i-a veni şi la dînsul oaste.

39. Deci Mihai-vodă şi cu Colceag, prindzînd acele cărţi, au şi răpedzit la soltanul de i-au făcut ştire să s-întoarcă. Şi au şi păzit Mihai-vodă şi cu Colceag de s-au întors înapoi şi au eşit în ţară. Iar soltanul, mai zăbovind vro doao, trei dzile, au eşit mai cu greu, că le ţinea / f. 403v calea săcuii. Numai pre tătarî îi rătuia nişte cazaci zaporojeni, că era cu soltanul vro 500, dar ar hi eşit foarte cu greu. Şi au trecut la Bugeag, cu caii stătuţi şi mai mulţi pre gios.

40. Iară pre turci i-au bătut nemţii prea rău. Şi au luat Beligradul şi i-au mai lăţit mult şi preste Dunărea, aproape de Filibea. Şi s-au dus să între şi în Bosna nemţi<i>; ce n-au putut, că în Bosna era un paş<ă>, anume Chiupurliul, foarte om harnic. Şi fiind locul tare, n-au putut isprăvi nemică, ce încă s-au întors cu ruşine de la Bosna.

41. Franţozul, cum au văzdut că s<ă> bate Neamţul cu Turcul, au şi început a scorni şi el gîlceavă cu Neamţul şi a să bate cu Işpaniîa ca să împiedece pre Neamţu.

1 viziriul *Cj* nemţii B,C/ Bălgradul B,V, Biliigradul C]cetatea Biligradului E, cetate Beligradul G,M,P/ patru Cjtrii, patru B,E,G,V//2 vini B,C/ la dînsul]lui *M,Pj după* oaste *ad.* în cetate *Cjj* 3 39J38 C, 37 V, 57 M, *lipseşte Pj* Decii B,C]Iară V, *lipseşte* M,P/Colceag-bei C,D,E,G/ Colceag şi <cu P> Mihaiu voevoda M.P/ prinzind B,C/ aceli B,C// 4 răpedzit]triimis în grabă E,G/la]după V/ ştire B/ să să întoarcă C, să să întoarcă înnapoi B,E,G,V// 4-6 îndată au triimes la soltanul, dîndu-i ştiri să să întoarcă. Iar ei îndată s-au pornit şi au eşit în Moldova. M,P// 5 Colceag-bei C,D,E, G//6 întorsu înnapoi B,C/ *lipseşte* şi au eşit în ţară B,E,G,V/ în ţară, în Moldova D]în Moldova pre la Cîmpul Lungu C/ zăbăvnid B,C// 7 vreo B,C/ trii B,C// 6-10 Soltanul au mai zăbăvit trii zi'li şi au eşit greu, că le ţine săcuii cale. Era cu soltanul şi 500 zaporojeni şi aciia au arătuit bini pre tătarî. Deci au vinit în ţară şi soltanul cu tătarîi, cu zaporojănii şi s-au dus la Bugeac cu caii stătuţi M, P//7-8 li-au ţinut săcuii calea V/ săcuii calea B,E,G//8i-au rătuit V/rătuîa]apăra *Gj după* rătuia *ad.* îi apăra C,D,E/ neşte B/ zaporojeni B.C//9 că]ce E/ vreo cinci sute zaporojeni B, vreo cinci sute de cazaci C, *ad. marginal* E/ vreo cinci sute de cazaci zaporojeni cu puşci *Gj* ar fi *Bj lipseşte* cu V// 10 Bugiac *Cj* Şi au trecut preste munte tătarîi şi s-au dus la Bugiacu, cu caiii B, Şi au trecut preste munte tătarîi, dar mulţi au şi perit; iar caii au eşit s-au dus la Bugeacu, cu caii E,G, Şi au trecut preste munte tătarii încoaci, în Moldova, şi s-au dus la Bugiac, cu caii V/ *lipseşte* şi mai mulţi pre gios M,P/ *după* gios *ad.* Şi au perit mulţi dintr-înşii; iar carii au apucat de au eşit înnainte, aceia au eşit cu mulţi robi şi cu duium *Cjj* 11 40]39 C, 38 V, 59 M, *lipseşte Bj* nemţii B,C/ pre C//12 Biliigradul *Cj* au luat şi cetatea Bălgradului de la turci B, E,G,V// 11-13 Nemţii au bătut rău pre turci {Nemţii au biruit pre turci şi i-au bătut rău P). Şi după ci au luat Beligradul cu luat mult loc supt stăpînire lor; au agiunsu şi presti Dunăre, aproape de Filipe M,P// 12 i-au]s-au C,D/ *după* lăţit *ad.* olatul B,E,G,V/ *lipseşte* şi V// 13 nemţii *Cj* s-au dus nemţii să între şi în Bosna B, E,G,V// 13-18 *lipsesc* M,P// 14 paşia *Cj* Chipruliul B,V, Chiupruliolu C,E,G, Chiupruliul D//15 si locul E,G//16 *după* isprăvi ad. nemţii E,G,/ întorsu B,C/ de B.C//17 41]40 C, 39 V/ Franţojul *Aj* cum]deaca V/ să B,C/ Niamţul B,C//18 Niamţul B,C//19 cu]la B,C,D/ Hişpaniîa E/ înpiîedice B, înpiedice *Cj* Niamţu B,C//

42. Atuncea au isprăvit şi Mihai-vodă ferman de la Poartă şi au trimis pre Costantin Costache visternicul şi pre Luca biv-visternic de au mărsu în Bugeag. Şi au cercat de-au scos robii de la tătarî, ce-i luas<ă> tătarîi, atunce cînd au scos catanile din ţară. Şi pre cine au găsit neascunşi şi nedepărtaţi, pe toţi i-arl scos.

43. împăratul Moscului, vădzînd că ş-au aşădzat pacea despre / f. 404 Şfed şi vădzînd pre turci că să bat cu nemţii, dusu-s-au şi el atuncea tocma la franţozi, ca doar ar face să să scoale asupra Turcului şi Franţozul, şi să s<ă> rădice şi el. Şi pentru vasă, ca să aibă voie să îmbie şi a lui pre mare, cum îmbla şi <a> altora, să nu stea pricină.

44. Ce atuncea era craiul tînăr, numai de vreo 6 ani, că Liudovic muris<ă>. Numai, măcar cum era de mic, dar tot i-au işit înainte şi i-au făcut uraţie.

Ce împăratul cu epitropii cră<i>ei au vorovit; şi i-au lăspuns că ei cu Turcul nu pot să s<ă> bată, că lor din Ţara Turcească li-i agonisita. Şi i-au dzis şi împăratului să ţie pacea ce-au făcut, să nu o strice. Iar pentru vase l-au pozvolit să-i umble.

1 42/41 C, 40 V, 60 M, *lipseşte Pj lipseşte* Atuncea au isprăvit şi M,P// 1-2 Mihaiu voevoda au scos ferman de la Poartă şi au triimes la tătarî pre M,P// 2 *lipseşte* si *Bj* triimis *Cj* Costachi B,C/ vei-vistiernic B,D,E,G,V// 3 Ştefan Luca B,C,D,E,G,V/ vistiernic B, visternic C, biv-vel-visternic *Bj lipseşte* de au mărsu îh Bugeag. Şi au cercat M,P/ au mărs şi au căutat de au scos robii *Gj* Bugiac *Bjj* 4 cercat] căutat B,C, E/luasă B/Şi au scos robii V/de au B,C//4-6 au scos robii moldoveni pre cîţi i-au putut găsi neascunşi M.P// 5 atuncea B,C/ *după* scos *ad.* Mihai-vodă E/ cătanele B,C/ cine]cîţi C.V//6 pre B.C//7 43]42C, 41 V/ înpăratul B,C/ văzind B,C/ aşezat B.C//8 despre] de către V// 7-21 *lipsesc* M,P//8 Şfed]craiul Şfedului <Şvedului E,G> B,E,G, V/ văzind B.C//9 nemţii *Bj* franţoji *Aj* doară *Bjj* 10-11 să să scoale {rădice E,G> şi franţozii {Franţozul V> asupra turcilor {Turcului V> şi să să rădice şi ei {el V> B, G.V//10 Franţojul A, franţozii C//11 să *Cj* pentru vase C, pentru vase, galioane E/, pentru galioane vase B, pentru galioane şi alte vase *Gjj* 12 şi a lui galioane, vase să umble pre mare, cum umblă şi ale altora, să nu stea pricină Franţozul B,E,G,V/ umble *Cj* şi a lui vase D/ mare *Cj* umblă şi a altora *Cj* a altora *Bjj* 14 44]43'C, 42 V şeasie B, şasîe *Cjj* 15 că {pentru că E> craiul cel bătrîn, Liudovic, murisă B,E,G,/ Liudovic] craiul Liudovic *Cj după* era *ad.* craiul *Gj după* mic *ad.* craiul B,C,E,V// 16 au {i-au D) eşit înpăratului înnainte {înnaintea înpăratului G> B,D,E,G/ esit înnainte *Cj* oraţiie B,C// 17 Ce]Iar B,E,G,V/ înpăratul B,C/ crăii(i> B,C// 18 *după* răspunsu ai. înpăratului epitropii B,C,E,G,V/ eijiei *Bj* Turculjturcii B,C,E,G,V/ să B,C// 19 le iaste agonisita C, le iaste agonesita şi hrana B,D,E,G,V/ înpăratului B,C// 20 ţiîe *Bj* ce au *Cj* au făcut cu turcii B,E,G,V/ strice B,C// 21 l-au]au *Cj* Iar pentru vase, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble şi a înpăratului vase, precum umblă şi ale altora B, Iar pentru vase, galioane, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble {vasile E> galioanele, precum umblă şi ale altora E,G, Iar pentru vase, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble vasale pe mare, pecum umblă şi a altora V/ *după* umble *ad.* şi a înpăratului vase pre mare C, vasele pre mare precum umblă şi a altora *Bjj*

45. Iară întorcîndu-s-împărâtul înapoi, găsit-au în țara lui alte sfaturi asHpra lui, făcute de o samă de boiari și de fiiul său, Alexie Petrovici.

Deci fiiu-său, dacă au așădzat, s-au dus la nemți și li-ati dzis acelor boîari eum, dacă vor omorî pre împăratul, să trimită să-1 chiîeme pre dîns să le hie el împărat. Că așea-i iaste rușine de lume, să s-afle față. /

f. 404v 46. Și dacă l-or pune împărat, să-ș iei iar portul cel vechi, și oșteni iar, cum au fost mai de demult și să dea și Șfedului înapoi toate ce i s-au luat, și cu Turcul și cu Leavul să s-aședze și să-ș lepede și pușci și toate tot în mare, și să trăiască cum au trăit mai nainte. Că acesta împărat îi va istovi de tot.

47. Deci cum au venit împăratul și au înțeles acest sfat, i-au și început a-i prinde și a le face fel de feliu de cazne și a-i omorî. Și au trimis și la împăratul nemțescu de au cerșut pre fiiul său cu parola. Deci Neamțul l-au dat pe parolă, ca să nu-i facă nemic. Iar după ce l-au adus la stoliț<ă> l-au scos la divan și mult l-au mustrat și

1-r 11 din p. urm. *lipsesc* M,P//1 45]44 C, 43 V/ Iară înpăratui, întorcîndu-să înnapoi, găsit-au C/ întorcîndu-să înpăratul Moscului dela franțozi, găsit-au B,E,G/ *după* înnapoi *ad.* de la franțozi V/*repetă* găsit-au în țara lui A//2 făcute asupra lui G/fiiu-său B/ Alexii B,C,V// 4 Decii B,C/ *după* așezat *ad.* acel sfat B,C,D,E,G,V/ nemți B,C// 5 deaca *Bj* omorî pre tată-său, pre înpăratul B,E,G,V/ înpăratul *Cjj* 6 trimită *Bj* dînsul C, V/ pre dînsul de acolo de la nemți să le fie B,E,G/ fie C,V// 7 așiaB, așaC/ îi iaste B,C,V/ rușine *Bj* să B,C/afle el de față E, afle de față G//8 46J45C, 44 V, *lipsește* E,G/ deaca îl vor pune înpărat să-ș ia moscalii *Bj* dacă îl vor omorî și-1 vor pune pre dînsul înpărat, să-ș ei moscalii *Gj* l-or]îl vor V/ înpărat *Cj* ia *Cj* portul lor B,E,G, V//9 vechiu B,C/ *după* demult *ad.* (iar E,G) așia să fiîe B,E,G,V//10 *lipsește* înapoi B,E,G,V/ tot ce i s-au luat înnapoi *Cj* ce i-au luat E/ Turcul]turcii B,D,E,G// 11 Liavul Cjleșii B,E,G/ să să așeze B, să să așeze *Cj lipsește* și să-ș lepede... în mare B,C,D,E,G,V//12 înnainte B,E,C, înnainte vreme *Gjj* 13 înpărat B,C//14 47]46 C,E,G, 45 V/ Decii înpăratul, cum au vinit au și înțăles acest (acel E,G,V> sfat (a lor și V) (și B,G) au și început B,E,G,V/ Decii *Cj* vinit înpăratul *Cj* înțăles *Cjj* 15 prinde B, *Cj* feliu de feliu *Cj* feliuri de feliuri de munci și de cazne B,E,G,V//16 *ad. marginal* a-i omorî *Cj* înpăratul nemțăscu B.C//17 cerșut]cerut *Gj* pre fiiu-său Alexii B,E,G/ Decii înpăratul nemțăscu B,C,E,G,V//18 pre B,C/nemică B,C//18-r.6 de la p. 676 Iară după ce l-au dus la stoliță (la scaonul înpărătescu E) au poroncit (poroncind D) înpăratul de au vinit toți senatorii și cnîazii, boiarii cei mari moschicești și toți mitropoliții și episcopii și făcînd înpăratul divan (judecată V> în biserica cea mare ce să chiamă Săborna, au judecat pre fiiu-său (Alexii V) dinpreună cu toți senatorii și cu săbor de arhierei și mult l-au mustrat înpăratul pre fiiu-său, pînă ce au dzis fiiu-său (Săborna și stînd doisprăzeci arhierei de o parte și doisprăzeci boiari sănatori de altă parfe, ș-au cerșut înpăratul giudecată cu fiiu-său E). Și mult mustrindu-1 înpăratul pre fiiu-său și dzicîndu-i, au după datoriîa părințască nu l-au dat înpăratul la învățătură? Au nu i-au luat și cniaghină, adecă doamnă de niam mare, înpărătescu? Așijderea și înpărățiia, după ce ar fi murit tată-său; dar așia, fiind tată-său viu, cu vicleșug au vrut să-1 omoară și să ia înpărățiia. Și așia mustrîndu-1 (mult G> pînă

l-au făcut de au dzis cum că-i greșit și nu-i harnic de împărățiîe. Și au încoronat pre un cucon mai mic, ce avea cu împărăteasa cea mai de pre urmă; iar pre Alexii l-au bătut cu hunutul și, neplinind patru dzile, au murit. Iar pre urmă, fără iâbav<ă>, au giudecat Dumnedzeu, că i-au murit și copilul cel mai mic, ce-1 încoronas<ă>.

Atuneea au omorît împăratul și pe Răzanschii, patriiar-
f. 405 hui Moscului. Și de atuneea n-au mai hirotonisit/ patriiarh, ce li-au rămas biserica cea mare a Roșiei văduv<ă), și au făcut sinod,-adec(ă> sobor; 12 episcopi sînt purtători de grijă bisericei.

ce au dzis (fiiu-său E,G) cum *că (lipsește* că B) iaste greșit și nu iaste vrednic de înpărățiîe. Ce să să milcstivască tată-său, îripăratul, să-1 iarte. *(lipsește* Ce... îarte D, V} Iar înpăratul și cu senatorii dinpreună și cu săborul arhiereilor (Decii săborul arhiereilor și dinpreună cu sanatorii E,G) așia au ales judecata fiiului înpăratului ca să-1 bată (tată său E,G) singur înpăratul (înpăratul singur D) cu mîna sa; și pentru viiața fiiu-său iarăș, cum să va milostivi înpăratul *(lipsește* și pentru viiața... înpăratul D,V). Decii(Și E,G) înpăratul au bătut pre fiiu-său cu hnutu] (singur cu mînasa singur cu mînasacuhnutul D,V), foarte asuprit *(lipsește* D). Și neplinind trii (trii, patru D,V) zile, au murit (fiiul înpăratului, Alexii Petrovici V). Iară dupre aceîa au coronit înpăratul (înpăratul au coronit D,V> pre un fiiu al său mai mic, pre anume Petrî Petrovici, care era făcut cu înpărătiasa sa cea de pre urmă, cu Ecaterina, *(lipsește* cu Ecaterina D,V) ca să file el înpărat după moarte lui *(lipsește* după moartea lui D). Iară dupre aceîa au coronit înpăratul pre înpărătiasa Ecaterina să fie singură stăpînitoare după moartea lui, avîndu înpăratul și alt fiiu, mai micu, pre anume Petrî Petrovici, care era făcut cu înpărătiasa cea de pre urmă, cu Ecaterina; și cind va fi de vîrstă, pre acela să-1 coroniască să fie înpărat după moartea lui *(lipsește* după moartea lui G) E,G). (Iar pre urmă, fără zăbavă au giudecat Dumnezeu, că au murit și copilul cel mai mic, ce-1 încoronisă să fie înpărat. Atuneea înpăratul Moscului au omorît și pre un mitropolit de la Moscu, de la Rostov, careli fusesie duhovnic înpărătesii ceii dintîi a înpăratului, cu careli s-au fost sfătuit înpărătiasa și cu fiiu-său Alexii Petrovici și cu alți cnîazi din boiarii moschicești cu vicleșug asupra înpăratului, ca să-1 omoară. Iară pre aceli vremi era namestnic patriarhii Moscului Ștefan Iavorschii Rizanschii, mitropolit de Rizan. Decii tîmplîndu-să de s-au pristăvit, n-au mai pus patriiarh, nici namestnic patriiarhii și au rămas biserica cea mare a Roșii văduvă. Și au socotit înpăratul și au făcut sinod, adecă sobor, puind 12 arhierei să fie în locul patriarhului, purtători de grija bisericii. Auzind de aceasta înpăratul Niamțului foarte s-au scîrbit pre moscali și era numai să să bată, nefiind Niamțului voia să fie cel mai mic la înpărăție. Că Alexii Petrovici, fiiul înpăratului moschicescu cel mai mare, era cumnat cu înpăratul nemțăscu: ținea amîndoi două surori. Ce au înpăcat Dumnezeu, că au murit și fiiul înpăratului, acel mai micu, ce-1 coronisă să fie înpărat, precum mai pre largu istoriîa lor va arăta la rînd D). Iară auzind de aceasta înpăratul Niamțului foarte s-au scîrbit pre înpăratul Moscului și era numai să să bată, nefiind niamțului voia să file cel mai mic la înpărățiîe. Că (Pentru că E,G> Alexii Petrovici fiiul înpăratului moschicescu *(lipsește* moschicescu E,G> cel mai mare, era cumnat cu înpăratul nemțăscu (ținea amîndoi doao surori E,G). Și dupre aceia au judecat Dumnezeu, că au murit și fiiul înpăratului moschicescu acel mai micu, Petrî Petrovici, ce-1 coronise să fiîe înpărat (ce era să-1 coroniască cîndu va fi de vîrstă să fie înpărat E,G), precum istoriîa lor mai înnainte la rînd va arăta. Atuneea înpăratul Moscului au omorît și pre un mitropolit de la

48. Audzind de aceasta, împăratul Neamțului foarte s-au scîrbit pre moscali, şi era numa să s<ă> bată, nefiind Neamțului voia să fie cel mai mic la împărăție. Că Alexie era cumnat cu împăratul nemțescu: ținea amîndoi două surori. Ce-au împăcat lucrul, că au murit, precum mai pe largu va arăta la istorie lor.

49. Iară în anul <7226 = 1718) iar au mărsu turcii la Beligrad şi cu Ion-vodă al Țării Munteneşti. Şi au stătut la pace: cine ce-au luat să fie luat. Timişvariul, Beligradul,

Moscu, de la cetate de la Rostov (cu groaznică moarte, trăgîndu-1 pe roată, täindu-i mînuli şi picioareli şi mai pre urmă capul. Şi au poroncit de i-au pus capul întru o •țăpuşîe de fier de cîțiva stînjini, de au şezut în mijlocul cetății stoliții Moscului cîțiva ani E,G> carele (acel mitropolit E,G> fusesie duhovnic inpărătesii ceiî dintîi a înpăratului, cu carele s-au fost sfătuit înpărătiasa şi cu fiiu-său Alexii Petrovici şi cu «alții din cnîazi, din boiarii moschiceşti, cu vicleşug, asupra înpăratului ca să-1 omoară, Iară pre aceli vremi era namesnic patrierhiei Moscului (părintele chirio, chir j3> Ştefan Iavorschii, mitropolitul de Rizan. Decii tîmplîndu-să de s-au pristăvit, m-au mai pus (înpăratul E,G)> patriiarhu, nici namestnic patriiarhiii. Şi au socotit înpăratul şi au făcut sinod, adecă săbor, puind doisprăzece arhierei să fie în locul patriiarhului, să fie purtători de grija bisericii. B,D,E,G,V/ Iar după ce l-au adus la ;stoliță l-au sccs la giudecată în biserica ce să chiamă Săborna, fiindu doisprăzece arhierei şi doisprăzeci cnîazi senatori, au cerşut înpăratul giudecată cu fiiul său. Şi mult mustrîndu-1: au nu l-au dat la învățătură? au nu i-au luat fimeîe de niam •mare ? şi înpărățiia, după ce ar fi murit el ar fi fost şi înpărat, cu vrere lui Dumnezeu. Iar aşea, trăind el, au vrut să-1 omoare şi să-i ia înpărățiia. Iar fiiu-său, Alexii Petrovici, să ruga să-1 erte şi au zis că au greşit şi nu-i vrednic de înpărăție. Iar arhiereii şi senatul au scris fieştecare giudecată fiiului înpăratului, lui Alexii Petrovici, precum au socotit. Decii unul dintre dînşii aşa au scris ca să-1 bată înpăratul singur cu mîna lui pre fiiu-său, Alexii Petrovici, şi viiața fiiu-său la mila înpăratului să rămîie. Decii înpăratul au bătut pre fiiu său Alexii Petrovici cu hnutul, asuprit. Şi neplinind patru zile, au murit. Şi după aceîa au coronit pre un cocon mai mic, ce avea cu înpărătiasa cea mai de pre urmă, anume Petr(u) Petrovici. Iară fără zăbavă au murit şi copilul cel mai mic, ce-1 coronis(ă) să fie înpărat, anume Petr(u> Petrovici. Atuneea au omorît înpăratul şi pre un mitropolit de la Rostov, dîndu-i pricină că ar *Si* fost cu ştirea lui acel sfat asupra înpăratului, ca să-1 omoară. Şi după aceasta s-au pristăvit şi părintele chiriu, chir Ştefan Iavorschii, mitropolitul de Rizan, care era namestnic patriiarhiii Moscului. Şi de atuneea încoaci n-au mai hirotonisit la Mos•cu, nici namestnic patriiarhiii n-au mai pus. Ce au socotit înpăratul şi cu senatorii •şi au făcut sinod, adecă săbor; doisprăzeci arhiierei au pus să fie purtători de grija bisericii ceii mari, la Moscu. Audzind de aceasta înpăratul Niamțului, pentru Alexii Petrovici, fiiul înpăratului, că au murit, foarte s-au scîrbit pre moscali şi era numa să să bată, nefiind Niamțului voia să fie fiiul cel mai mic a înpăratului la înpărăție. Pentru că Alexii era cumnat cu înpăratul nemțescu: ținea amîndoi doao surori. Ce au înpăcat Dumnezeu lucrul că au murit, precum va arăta istoriîa lor *Cjj* 1-9 *lipsesc* M,P;7 7 49]50 *Gj lipseşte* iar V/au mersu C, mers-au V//8 Bălgrad B,V, Biliigrad C,E/ al]domnul B,C,G,V/ au stătut de au făcut pace V// 9 *după* pace *ad.* cu nemții E/ ce au B,C/ Timişvarul B,C/ Bălgradul B,C//

cu tot olatul pîn-unde a agiunge, şi din Olt în sus să fie tot nemțescu.

Atuneea au pus nemții pe fiiul lui Şărban-vodă peste Olt, să fie" mai mare. Țara Morii, precum* au luat-o turcii,. să şi-o ție. Pentru Hotin n-au pomenit nemică, fără cît au dzis pentru Țara Leşască să stea după cum îaste aşădzată mai denainte vreme, cînd s-au făcut la Carlovic'. Şi atuneea, cînd au făcut la Carlovic, scrie pentru Hotin ca să nu-1 facă turcii, nici alte cetăți, nici paşă în Moldova f. 405v să nu fie. Deci /stă de atuneea Hotinul aşea, îngăimat.. Pîn-acmu vîrtos şede. Nu ştiu de aemu înainte ce a vrea Dunrnădzău să mai lucredzi: mai sta-o-a, au ba, au poate şi cîtă țară au mai rămas, să o iei? Va arăta vremea viitoare, cine a agiunge să trăiască.

50. Atuneea şi Franțozul s-au îmoăcat cu Neamțul.. Şi pre Neculai-vodă l-au scos atunce din robie, si au mărsu la Țarigrad; iar frate-său Ion-vodă au mers la şcaonu-ş-în Țara Muntenească. Şi, neplinind anul, au murit Ioan-vodă cel bun, şi frumos. Oh, oh, oh! Unde or mai găsi.

1-19 *lipsesc* M,P// 1 cu toate olaturile B,G/ Timişvarul şi Biliigradul cu toate-olatele lor E,G,V/ pînă unde vor ajunge B,E,G,C, pînă unde a agiunge-C/ şi din Olt încoace, în sus, cinci ținuturi din olatul Țării Munteneşti să fie-tot nemțăscu B,E,G/ Olt încolo, în sus V// 2 nemțăscu *Cjj* 3-4 nemții pre fiiul lui Şerban-vodă, pre Gheorghie beizade, ca să fie el gheneral gubernator (gu-bernat E,G>, mai mare preste Olt pre aceli cinci ținuturi ce le luasă nemții de la. turci din olatul Țării Munteneşti. B,D,E,G,V/ pre Gheorghie beizadea fiiul lui Şerban-vodă preste Olt, să fie mai mare, gubernat preste aceli cinci ținuturi la Craiova. C//4 Țara Moriii *Cj lipseşte* Țara... să şi-o ție B,E,G,V//5 *după* ție *ad.* să o stăpîniască D/ Pentru]Iar pentru B, E,G,V/Hotin]B,E,C,G,V/ n-au mai pomenit B,C,E,V/ fără de cît E,G//7 aşezată B,C/ denainte]înnainte B,E/ vreme B,C/ s-au făcut pacea. B,C,D,E,G,V/ Carloviță E// 7 au (s-au G> făcut pacea (pace C> B,C,D,G/ *lipseşte* Şi atuneea... Carlovic E, atuneea cînd au făcut la Carlovic V/ scriîe B/ Şi scrie-, şi pentru V// 9 *lipseşte* ca *Gj* nici]cum nici G/paşia B, paşe *Cjj* 10 Decii B,C/ *lipseşte* Hotinul *Bj* aşîa B, aşa C/ *lipseşte* îngăimat B,C,V//10-11 să nu fie nici în Țara Munteniască. Decii de atuncîa aşîa stă Hotinul. Pînă aemu vîrtos şade, măcar că în doao rîriduri moscalii l-au luat. Numai înpăcîndu-să cu turcii, mai pre urmă. l-au dat, precum şi toată Moldova. Nu ştim de aemu E, să nu fie. Decii turcii. Hotinul l-au făcut şi de atunce stă aşe. Pîn(ă> acum vîrtos şade, măcar că moscalii. viind după aceîa în doî rînduri l-au luat de la turci. Şi apoi, făcînd pace, i-ar l-au • dat turcilor de-1 stăpînesc. Nu ştim de aemu G//11 Pînă B,C/ acum C,V/ vîrtos. şade B, *lipseşte Cj* Nu ştim B,C,V/ acum C,V/ înnainte B,C// 12 Dumnezeu B,C/ *lipseşte* mai V/ lucreze B,C// 12-13 *lipseşte* mai sta-o-a, au ba... să o iei? B,C,E,G,V// 13 Vremîa viitoare va arăta B,E,G/ vreme C//14 va agiunge *Cj lipseşte* cine a agiunge să trăiască B,E,G,V// 15 50]51 *Gj* Franțojul A/ înpăcat B,C/ Niamțul B,C/ ÎSTicolae-B,C// 16 atuneea B,C, *lipseşte* V/robiîe B,V/ mersu *Cjj* 17 *lipseşte* frate-său *Gj* au mărsu la scaonul său la Bucureşti, în Țara Munteniască B,C/G,V, au mărsu la Bucureşti în Țara Munteniască, la scaonul său E// 18 *după* anul *ad.* cu domniîa B,E,G,V/ Ion *CU* 19 *lipseşte* şi frumos B,C,E,G,V/ *lipseşte* oh B,C,E/ oh G,V, Unde B,C, Dar unde G, Şi unde V//

muntenii om bun ca Ion-vodă ? Şi în locul lui au venit iar Neculai-vodă, pediapsă lor.

51. Lui Mihai-vodă i-au venit de la Poartă să strice Cetatea Neamțului şi Miera, unde au şădzut cătanele. Şi le-au stricat, iar nu foarte de tot.

52. Fost-au pre atuncea şi o foamete mareîn țară, cît agiunsese de să vindea mierța de pîine în Iaşi 10lei. Cănumai din <Țara) Leşască şi din Țara Turcească aducea oamenii pîine\

53. Iară la anul după foamete scornitu-s-au şi un omor mare de ciumă în țară, şi au ținut un an şi au agiuns şi pîn-în Podoliia, în Țara Leşască.

54. Atunce au trimis Mihai-vodă boiari, di-au jăluit
f. 406 la / Poartă pentru ținutul Cernăuților. Şi au arătat şi ispisoace pentru moşiile lor. Şi l-au dat Poarta iar Moldovii şi au trimis turci de-au hotărît ținutul Hotinului şi al Cernăuților, să s<ă> ştie cît or ținea turcii. Şi au ertat şi birul țării pre giumătate, pîn-în trei ani. Şi au isprăvit de-au mers un capigi-baş, de au hotărît şi Bugeagul cu

1-2 *lipsesc* M,P// 1 omjdomn B.E.V/ *după* lui *ad.* Ion-vodă B,D,E,G,V//1-2 vinit domnu în Țara Munteniască Nicolae-vodă, pediapsă lor B,E,G, au mărsu domnu în Țara Munteniască iar Nicolae-vodă, pediapsă lor V/ vinit *Cj* Nicolai *Cjj* 3 51]61 M, *lipseşte* P/vinit B,C/ poronca de la Poartă să strice B,E,G, V,M,P/ strice *Cjj* 4 Cetatea Niamțului şi mănăstirea Caşenul şi mănăstirea Mira (la Milcov E,G> B,E,G,V, Cetatea Niamțului şi zidiurile la Caşen şi la Mira *Cj lipseşte* unde au şădzut cătanele B,C,E,G,V// 5 Şi au mărsu şi li-au stricat M,P/ li-au stricat C, li-au stricat zidiurile B,E,G/ iar nu foarte de totjînsă nu de tot M,P/ *după* tot *ad.* aşa rău *Cjj 6* 52]62 M, *lipseşte* P/ Mari foamiti au fost atunce în țară M,P/pre B/ foamete B//6—7 cît să scumpiste pîinea de agiunsese B,E,G,V/ agiunsesîe *Cjj* 7 agiunsăsi (au agiunsu P> săcuşorul de pîini cîti 9 lei M,P/ mierța (de pîine V, pîinea E,G) cîte zece lei şi cîte doisprăzece lei în Iaşi *(lipseşte* în Iaşi V> B,E,G,V/ zece lei C, zece lei şi doisprăzece lei D/ *după* lei *ad.* Şi pînă la doisprăzece lei au fost agiunsu mierța de pîine *Cjj* 7-8 *lipseşte* Că numai... aducea oamenii pîine. M,P// 8 Țara B,C,D,E,G, V/ *după* Leşască *ad.* şi din Țara Unguriască B,E,G/ *după* Turcească *ad.* şi din Țara Unguriască V/ pîine C//9 53]63 M, *lipseşte* P/ Tot întru acel an *(lipseşte* an E,G) 7227 (1719} scornitu-s-au B,E,G,V/ Iară tot pre acea vreme, în anul 7227, de cu toamnă, scornitu-s-au C, Iar tot întru acel an, cînd cu foametea, scornitu-s-au D// 9-11 La anul au fost mari omor în oameini; au cuprins pînă la Podoliia, în Țara Leşască; au ținut mai bini de un an M,P// 10 în țarăjîh țară şi în Iaşi C, în Iaşi V, *lipseşte* B.E/ agiunsu B,C// 11 pînă B,C/ *după* Țara Leşască *ad.* 7227 D// 12 54|64 M, *lipseşte Pj* Atuncea B.C, *lipseşte* M.P/ triimis *Cj* Mihai voevoda au triimes boiari la Poartă (şi M> s-au jăluit pentru M,P/ boeri la Poartă de au jăluit *Gj* de au B,C|şi au E/jeluit B,C// 14 *după* ispisoace *ad.* boiarii carii îi trimisesîe Mihai-vodă V/ pentrujpe V/ *după* lor *ad.* ce au avut B,E,G/ *după* Poarta *ad.* ținutul Cernăuților B,E,G,V/ iarăş P//15 triimis C/ turcii V/ de au B.C/ şi aVJcu ținutul V/al] ținutul'**c**.E, *lipseşte* G//16 săC/ casă ştiiM,P/să să ştiie B/ Şi]Poarta M,P//17 birul ***țăĨlif****(lipseşte* țării E) pînă în trii ani pre giumătate *C,~Ejlipseşte* țării B,E,G,V/ pînă *Cf* trii B/ *după* ani *ad.* fiind țara stricată de tătarî M,P// 18 de au mărsu B, de au mersu *Cj* capegi-başia B, capegi-başe *Cj* Bugiacul B,C// 17-18 Mihaiu voevoda au isprăvit la Poartă şi au vinit un capigi-başa şi (de P) au hotărît Bugeacul despre Moldova M, *Pjj*

Moldova şi au dezbătut bucata cea de loc ce o închinasă Lupul vornicul tătarilor, de au dat iar țării.

55. Atuncea şi mie mi s-au isprăvit ferman de ia Poartă de pace, şi am venit la **păTLÎntul** mieu, zăbovind în streinătate 9 ani; 2 ani la Moscu şi 7 ani în Țara Leşască, cu multe valuri şi supări, care nu le mai poci înşira cu condeiul mieu.

Şi venind la Mihai-vodă, toate ce-m luas<ă) Lupul mi s-au dat înapoi. Şi am trăit la casa mea pînă astădzi, şi înainte cît mi-a mai lungi Dumnădzău viiața.

56. Pre acele vremi s-au rădicat un beiu turcu despre parte Indiei şi au început a s**<ă>** bate cu perşii, în cîțiva ani, al cărue nume Merfiiz. Şi mai cuprinsese toat<ă> Țara Persului, că-1 tot bătea Merfeiz pre Persu. Pîn'şi pe împăratul perşilor l-au prins şi i-au scos ochii. Numai un fecior a lui au scăpat şi din cît putea, tot / să bătea.

Şi să mărisă numele acelui Mezfeiz pre mult, cît şi împărățiia ceasta a Țarigradului începus-a să îngriji de dînsul. Că să dusese turcii şi arapii, mai giumătate, de

1 şi bucata B,C,E/ închinase B, închinas(ă)C]didesă M.P//2 vornicul Lupul! hanului la ținutul Fălciiului celi doaosprăzeci sate la Greceni şi li-au dat iarăş Țării Moldovii. (Numai au făcut cheltuială domniia 20 de pungi de bani G>. E,G/tătarîlorjhanului B.V,/şi au dat-o iarăş țării M,P/ de o au dat iarăş Țării Moldovii B,D/ *după* dat *ad.* Poarta *Cj* iară *Cjj* 3 Atuncea ş-au isprăvit şi Ion Neculce biv(ce fusesîe E> hatman (cu G> ferman B,E,G,V/Atuncea s-au isprăvit ferman de la Poartă de pace şi hatmanului Ion şi au vinit *Cj* Atuncea şi Ion Neculce hatmanul i s-au isprăvit D// 3-4 Mihaiu voevoda au isprăvit (şi M> hatmanului Ioan Neculce ferman di la Poartă de ertare (birului M) şi au vinit la patrila sa, zăbăvind M,P// 4 pace şi au vinit la pămîntul său în Moldova, în țară, *(lipseşte* în țară D,V> zăbăvind B,E,D,G,V/ mieu]său *Cj* zăbăvind C// 5 streinătate *Cj* noao B,C/ doi B,C/ şapte B,C// 6-7 *lipseşte* cu multe... condeiul mieu.M,P//6 supărări B,C,D,E,G,V/ carele (care D> nu să(maiD) pot înşira toate B,D,E,G/ carenus(ă) pot toate a le scrieC/ *lipseşte* ***ca.ie...*** cu condeiul mieu. V//7 *lipseşte* cu condeiul mieu B,G/ *lipseşte* mieu E// 8 viind B,C/ toate moşiile ce-i luase Lupu] vornicul i li-au dat B,D,E,G/ la Mihai voevoda, celi ci-i luasă vornicul, toati i H-au dat M.P// 8-9 tcate moşiile ce-i luas(ă) Lupul vornicul i li-au dat Mihai-vodă cu giudecată mitropolitului şi a boiarilor celor mari, precum mai sus s-au scris. C, tcate moşiile ce-i luasă Lupul vornicul i li-au dat, cu giudecată mitropolitului şi a tot divanul. V// 9 *lipseşte* înapoi B,E//9-10 Şi au trăit la casa sa (cu pace D> pînă la siirşitul (săvirşituî E, săvîrşirea G> vieții sale B,D,E,G,V/ Şi au trăit la casa sa pînă la sfîrşitul vieții sale, de ş-au stăpînit moşiile sali *Cjj* 9-19 *lipseşte* înapoi. Şi am trăit... giumătate de M, *Pjj* 11 Iară pre aceli vremi B,E,G,V/ aceli vremi *Cjj* 12 Indiii B,C,V, Hindiii E/ să B,C/ perşii] Persul *Gj* cîțiva B,C// 13 al (a C> căruia B,C/ nume B,C, nume era *Gj* Merfeiz B.C, E,G,V/ cuprinsesie tcată B,C// 13— *Hrepetă* Şi mai cuprinsesîe-toată țara Persului, că-1 tot bătea Merfeiz V// 14 Pînă B,C// 15 pre B,C/ înpăratul: B,C/ *după* perşilor *ad.* pre şah E, *Gj* prinsu B, *Cj după* prinsu *ad.* viu, nevătămat B,E,V, nevătămat *Gjj* 16 ficior B,C// 17 mărise B/Merfeiz B,C// 18 înpărățiia B,C/ ceastajaceasta C, aceasta turcească B,E,G, turcească V/ începusă B/ îngrija B,C,E,V// 19 dusesîe C]închinase B,E,G,V/ maijmai pre B.E,*Gj* giumătate *Cjj*

slujiîa la dînsul. Şi între acele bătăi multe apropiindu-s<ă> şi de hotarul moschicescu, de Ahastranul, au fost ucis şi cîţva neguţitori moschiceşti.

57. Deci Petr<u>, împăratul Moscului, făcîndu-şi atuncea pace şi fiind cuprins de oştire, îi era urît să şadză aşea, fără oştire. Ce-au trimis pentru acei neguţitori la împăratul turcesc a Ţarigradului, cum el nu poate răbda acest lucru, ce să va scula asupra perşilor, avînd strîmbătate şi pentru hotar.

58. Deci Turcul i-au dat pozvol să-ş cerce strîmbătate, că el n-are acolo amestec, fiind bucuros să s-înceapă gîlceavă acolo, să aibă el pace să odihnească.

59. Iară împăratul moschicesc, vădzînd că răspunde Turcul aşea, s-au şi gătit şi au şi purces cu toat<ă> puterea lui tocma la perşi. Şi au luat şi pre Dumitraşco-vodă atuneea cu dînsul şi i-au dat o samă de oaste în mîna lui, de l-au pornit preste nişte munţi, de-a dreptul pre uscat. Iar împăratul cu greimea au încungiurat pre apă, pîn' s-au tîlnit la un loc. Ce pîn-a să tîlni cu împăratul, au avut bătae cu nişte cumuci, şi i-au biruit Dumitraşco-vodă. / , .

f. 40v 60. Şi împreunîndu-să ostile la un loc, cei de pe apă cu cei de pe uscat, purcedzînd pre nişte cîmpu otrăvit, au început a le muri caii, cît să spăriîas<ă> că n-or rămînea nici cu un cal. Pîn' de la o vreme, luîndu-şi sama că acel cîmpu îaste otrăvit, îş punea traistele în capul cailor, ca s<ă> nu apuce iarbă. Că care cum apuca, cum muriia. Şi aşea au mărs doao, trei dzile, cît şi puşcile au lăsat înapoi, neavînd cu ce le trage, câ li muris<ă> caii.

61. Deci întrînd puţinei într-acea ţară, li-au eşit cumucei înainte, de li-au mai stătut împotrivă moscalilor. Apoi, vădzînd că n-au nici o putere, s-au închinat. Şi au trimis cumucei pe urmă di-au adus şi puşcile moscalilor. Şi le-au fost spuind cumucii că n-au ştiut pe unde or veni că acea bucat<ă> de loc iaste otrăvită de nu trăîaşte pre dînsa dobitoc.

Şi de acolo au mărs mai nainte şi au mai dobîndit şi vro doao, trei ţărişoare. Şi pe urmă s-au împăcat cu Persul, şi încă i-au mai dat o bucată de loc împăratul, ca să ţie cu dînsul, să-i dea agiutor asupra lui Merifeiz.

Şi au zăbovit acolo, spre acele mai 2 ani; şi apoi s-au întors iară la ţara. lor, împreună cu Dumitraşco-vodă. Iar acolo au lăsat oşti cu ghenărari prin cetăţile ce dobîndisă. Şi după ce-au venit la stoliţă, la anul iar au mai
f. 407v trimis oşti acolo, / spre acele părţi de loc.

Dumitraşco-vodă încă, după ce-au venit de la perşi, n-au trăit prea mult şi ş-au plătit şi el datorie aceştii lumi, cea strămoşască, şi s-au dus cătiă părinţii săi. Iar

1-25 *lipsesc* M,P// 1 dînsuFjacel beiu Merfeiz B,E,G/ întru B,E,V/ aceli B,C/ apropiindu-să B// 2 Astrahan B,C,D,E,V/ fostu C/ uciși B// 3 cîțiva B,C// 4 Decii B,C/ Petrî Alexievici, marele imperator al Moscului B, E/ Petru Alexievici *Gj* Petrî, mareli înpărat al Moscului V/ înpăratul *Cjj* 5 pace de către alții, nefiind cuprinsu B,E,G,V/ şi fiindjşi nefiindu D, nefiindu *Cj* cuprinsu *Cj* oştire *Cjj* 6 aşa B,C/ fără de B,C,D,E,V/ oştire C/ Ce au B,C// 7 înpăratul turcescu al B,C,G,// 6-7 Ce au trimis la înpăratul turcescu al Ţarigradului pentru acei neguţitori dzicîndu cum E// 7 cum]dzicînd cum B,G,V/ *ad. marginal* răbda *Gjj* 8 avindu *CU 10* Decii înpăratul turcescu i-au dat răspunsu să-ş caute strîmbătatea B,C,E,G, V/ Turcul]înpăratul turcescu D/pozvol]voîa, pozvol B// 11 acolo n-are *Gj* amestic B/ să B// 12 şi el să aibă pace să să odihniască B,E,G/ pace *Cj* să să odihniască C, D,V// 13 59]58 B,G/ înpăratul moschicescu CJînpăratul Moscului B,E,G,V/ văzind B,C/ văzind acest răspuns de la înpăratul turcesc *Gjj* 14 Turculjînpăratul turcescu B,E,V/ aşa B,C, *lipseşte Gj* au purces *Gj* toată puterea B,C// 15 pe B//16 cu dînsul atunci G/'oaste B,C//i7de]şi B,E,G/ neşte B/ *ad. marginal* munţi A//18 Iară B/ înpăratul B.C//18-19 pînă B.C//19 locu *B.Cj* întîlni *Cj* înpăratul B.C//20 bătae]războiu B,E,G,V/ *după* bătaie *ad.* războiu *Cj* neşte B// 21 *după* vodă *ad.* pre cumuci B,C,E, G//22 60]59 B,G, *lipseşte Ej* înpreunîndu-să B,C/ locu B,C/ di *Cj* pre B//23 ceijeiei B,V/ pre B,C/şi purcezind B,C,E,G,V/ nişte]un B,D,E,G,V/ *după* otrăvit *ad.* şi mergînd pre acel cîmpu B,E,G,V// 24 spăriîasîe B, spăriîase *Cj* nu vor mai rămînea B,C,D,E,V// 25 Pînă B,C/ vreme B,C/ luundu-şi B,C/ seama B/ luundu sama au cunoscut cum că E,G/ luîndu-şi sama şi cunoscuid că V//

1-23 *lipsesc* M,P//1 iaste]cum că iaste B/ *după* otrăvit *ad.* şi mergînd pre acel cîmpu B,E,G/ *lipseşte* iş *Gj* traisteliC/ capetele B,G,V, capetili C,E// 2 să B,C/ care B, care cal *Cj* apuca]mînca *Gjj* 3 mărsu C, mersu *Cj* vreo B,C/ trii C, *lipseşte* B,E,G,V/ li-au lăsat D.E//4 înnapoi B,C/ ce le trage B,C/ le murise B, le muris<ă> C//5 61]60 E,G/ întrîndu *Cj* într-acia B// 6 cumucii B,C/ înnainte B,C/ maijean B,C,D,E,V/ înprotiva B,C// 7 văzind C, văzind cumucii B,E,G,V/ putere *Cj* putere să să bată cu moscalii, s-au închinat la moscali B,E,G//8 triimis C/ cumucii pre B,C/ de au B, C]de G//91i-auB,C/ *după* spuind *ad.* dzicîndV/ *lipseşte* cumucii*G.V/ după* spuindai. moscalilor şi au fost zicînd *Gj după* cumucii *ad.* moscalilor C, moscalilor şi au fost zicînd B,E/ pre unde vor vini B,C//10 acia B/ bucată B,C// 12 mersu B, mărsu *CI* înnainte B,C/ *lipseşte* şi B,C,E,G,V// 13 vreo B,C/ trii B,C/ pre B,C/ înpăcat B,C/ *după* înpăcat *ad.* Moscul B,E,V, Moscalul *Gjj* 14 înpăratului C]Persul înpăratului moschicescu B,E,G,V/ ţiie *Bjj* 15 agiutoriu B,C/ Merfeiz B,C// 16 zăbăvit *Bj* zăbăvit acolo înpăratul *Cj* aceli C/ aceli părţi de loc B,E,G,V/ mai vreo doi ani B, D, E,G,V/ mai vreo doi ani la Persiîaşi apoi s-au întorsu C//17 întorsu B/ *după* întorsu *ad.* înpăratul D/ iar B,C/ *după* lor *ad.* înpăratul *Bj* înpreună B.CJînpăratul E,G// 18 Iar acolo la Persiia au lăsat înpăratul B,E,G,V/ cu]şi *Cj* ghenerali B.C/ dobândise B//19 Şi dupre ce au vinit înpăratul B,D,E,V/ ce au venit C//19-20 Şi după ce s-au întorsu la scaunul său la stoliţă *Gjj* 19 *după* stoliţă *ad.* la scaon, la Moscu *Ej lipseşte* iar *Gjj* 20 aceli B,C/ *după* loc *ad.* la Persiia B,E,G,V// 21 *ante* Dumitraşco: 61 E, G, 62 V/ după ce au venit B,C/ de *Cj* de la Persiia B,G,V// 22 pre *Bj* datoriia B,C// 23 *lipseşte* cea *Cj* s-au dus către părinţii săi <lui B), schimbîndu-să dintru această viiaţa <din viiaţa aceasta G> B,D,E,G/ şi s-au dus către părinţii săi]schimbîndu-s<ă) dintru această viiaţa V/ Iară *Bjj*

copiii lui au rămas supt mila împăiătească, aflîndu-să în slujbe împărăteşti, de trăescu şi pînă astădzi.

62. Iară împăratul Moscului îşi dedesă o fată a lui după Cşendzi han Holştinschii, care era nepot de sor'craiului şfedzescu. Şi craiul Şfedului, cînd au murit, au lăsat diiată de crăie surori-sa care îaste aemu viie; iar de a muri îa, să rămîe sfedzască, lui Cşendzi han Holştinschii, că lui i să cade crăie, fiind dintr-altă sor-a craiului şfedzescu.

Deci împăratul Moscului dzicea ginere-său, lui Cşendzi han Holştinschii: „Cum îi aştepta tu pîn'a muri mătuşeta?" Şi gătiîa oaste, să-i dea să margă să îa crăiîa dela mătuşe-sa. Şi apoi să s(ă> pogoare în gios, în Ţara Leşască, împreună cu împăratul şi cu craiul Avgust, cu saşii, să supue pre Ieşi, după voia lor, şi aşea să să pogoare asupra turcilor cu toţii. Şi aşea începus<ă> să pornească oastea.

Dar numai poate fi, n-au vrut Dumnedzeu să-i mai las<ă> să s<ă> verse atîta sînge. Şi atuncea, la acea gătiră, s-au războlit şi au murit marele împărat Petr<u) Alexio- f. 408 viei în anul 7233 / <= 1725). Şi în locul lui au rămas împărăteasa lui însăşi stăpînitoare.

1-20 *lipsesc* M,P// 1 copiiijficiorii *Cj* înpărătiască B,C/ *după* înpărătiască *ad.* la Moscu B,E,G,V// 2 slujbele (slujbeli C) înpărăteşti B,C,E,G,V/ de trăescu unii şi pînă astăzi D, *lipseşte* B,C,E,G,V/ *după* astăzi *ad.* Patru ficiori i-au rămas, pre anume: Matei, Constantin, Şerban, Antiohii *Bl!* 3 62]63 V/ înpăratul B,C/ didese B, didesîe *Cjj* 4 Xenfe B, Xenje C,E,V, Csenje ***Dj*** care C, carele B,E,G,V// 5-7 au lăsat diiată scriind ca să fiie (ştiie V) soru-sa (o sor-a lui E,G) crăiasă după moartea lui; iar de s-ar tîmpia să moară soru-sa, atuncea să rămîîe crăiîa şfezască B,E,G,V//6 care îaste aemu viîejca să fie crăiasă C, *lipseşte* D/ de va muriC// 7 să rămîîe crăiîa şfezască C,D/ Xenfe B, Xenje C,E,G,V, Csenje *Djj* 8 i să cădea crăiîa V/ crâiia B,C// 9 Decii înpăratul B,C/ Xenfe B, Xenje C,E,V, Csenje *Djj* 10 vii aştepta tu crăiia *(lipseşte* crăiîa C) pînă va murimătuşi-ta (mătuşîa ta C) B,C,E,G,V//11 să-i dea întru agiutoriu, ca să margă V/ oaste să-i de ginere-său să margă *Gj* de B,C// 12 apoijaşia E/ să C/ să pogoare *Bjj* 13 înpreună C, dinpreună B,E,V/ înpăratul B,C]înpăratul Moscului V/ Avgust, craiul leşăscu V// 14 supuie B,C/ aşa B.C//14-15 aşîa să purceadă şi să să pogoare cu toţii E// 15 cu toţii asupra turcilor B.G.V/ aşa C/ porniască C/ aşa începusă a să găti să porniască oaste B,E,G,V//16 poate fi voia lui Dumnezeu n-au fost să-i mai lasă *Gj;* 17 lase B, lasă C/ să *Cj* să să verse *Bj* acîa *Bjj* 18-19 s-au războlit marele înpărat (imperator E, înpăratul G) Petrî Alexievici al Moscului şi au murit în anul 7233 (7230 E), în luna lui fevruar *(lipseşte* lui fevruar E, fevruar G> în 5 *(lipseşte* 5 E, G) zile B,E,G/ marele Petr(u) Alexievici, înpăratul Moscului, în anul 7233, în luna lui fevruar în cinci zile C,D/ Petri, înpăratul Moscului, în luna fevruar în cinci zile V// 19 7233]7230 A// 19-20 au rămas înpărătiasa Ecaterina (Alexievna D> şi cu un cocon mai mic (pre D,E,G,V) anume Petrî Petrovici, de care mai sus s-au scris, fiind sînguri stăpînitori (singuri stăpînitori, de carii mai sus s-au scris *D)* B,D,E,G,V/ împărătiksa lui, Ecaterina Alexievna şi cu un cocon, Petr(u) Petrovici, fiind coroniţă înpărătiasa cu giumătate de an mai înnainte, au rămas singură stăpînitoare *Cj după* stăpînitori *ad.* înpărăţiei trei ani şi mai bini şi apoi au murit şi înpărăteasa şi fiiul său Petr(u) Petrovici. Atunce moscalii au rădicat la scaunul înpărătescu pre al

63. împăratul turcescu de la Ţarigrad, vădzînd că moscalii au luat o bucată de loc de la perşi, şi Merifeiz au luat iar mai bine de giumătate iar de la perşi, trimis-au şi el oastea lui la perşi. Şi au luat şi el o bucată de loc de au luat, cu cîteva cetăţi mare şi vestită. Şi Persul îămăsese un lucru slab, mai cu nemică.

64. Iară mai pre urmă, mai încoace tîrdziîe vreme, îndreptatu-s-au Persul a bate pre Merifeiz. Şi aşea din bătae l-au bătut pre Merifeiz şi l-au răsipit. Şi ş-au scos toate ţările cîte-i luas<ă> şi l-au gonit şi pre dîns înapoi iar la Indiia, de unde venis{ă>, de nu să ştie ce s-au făcut, de au perit pomenirea lui.

65. După aceasta s-au apucat Persul a să bate cu împăratul turcesc pentru cetăţile ce au luat de la dînsul.

doile Petr(u) Alecsievici, cel tînăr, fiind de vîrsta de cincisprezăci, şasăsprezăci ani, oarele era nepot de fiiu înpăratului celui bătrîn, lui Petr(u) Alecsievici. Şi luînd scaunul inpărătesc au adus şi pre moaşi-sa, pre maica tătine-său din surgunii de la Sibir la curţile înpărăteşti, în stoliţă, unde s-au tîmplat şi săvîrşire vieţii. Iar înpăratul cel tînăr, stăpînind scaunul inpărătesc doi ani, l-au lovit boala vărsatului. Şi sfătuindu-1 unii să să ungă cu doftorii, casă nu i să strici faţa şi aşe ungîndu-1 doftorii s-au ascuns vărsatul şi au murit de acea boală. Şi apoi moscalii au rădicat la scaunul înpărăţiei pre înpărăteasa Ana, fiica înpăratului Ioan, nepoată de frate lui Petr(u> înpărat *Gjj* 1-14 *lipsesc* M,P// 1 63J65 V/ înpăratul B.Cjvăzind *Bjj* 2 Merfeiz iarauluatC,D//2-3 *lipseşte* şi Merifeiz... iar de la perşi B,E,G,V//3 de giumătate; pină şi Isficanul, scaonul perşilor au luat. Triimis-au *Cjj* 4 eljturcii B,E,G/oaste B,C/ luijlor B,EG// 3-6 trimis-au şi el *oaste lui (ad. marginal)* şi au luat o bucată de loc şi cîteva cetăţi mari şi vestite de la perşi. V// 4 el²]îei B, eiE.G/ *după* loc *ad.* de ia persiB/ *lipseşte* de au luatC/ de²]şi B//5cu]şiB //4-5 locu de la perşi şi au luat şi cetăţi mari şi vestite, anume cetatea Temvrizul şi cetatea Rivanul. Şi Persul *BjGjj 5* mari şi vestite, pre anum6 cetatea Temvrizul şi cetate Rivanul D/ mari şi vestite, anume Temvrizul, mare cetate şi oraş vestit foarte şi Rivanul, iar cetate vestită, cu mult vinit şi alteli. Şi persul rămăsesie *Cj* mari şi vestite B/ rămăsesie *Bjj* 6 slabu B,C/ *după* nemică *ad.* Iară tot întru acestaş 7233 au luat craiul Franţozului crăiasă pre fata lui Stanislav Lişcinschii ce au fost pus crai la Ieşi de Carol, craiul şfezilor, tîmplîndu-s(ă) pribag la Franţiîa, acolo. Iară în anul 7234 vinit-au sol de la Merfeizi, care luasă mai înnainte Isficanul, scaonul cazilbaşilor şi au prinsu şi pre înpăratul perşilor şi i-au scos ochii, precum mai sus s-au scris. Şi au mersu sol la înpăratul turcescu, la sultan Ahmet, ori să dea înnapoi Temvrizul şi Rivanul şi alteli cîte au luat de la perşi, ori să fie gata de războiu *Cjj 7* 64]66 V/ mai încoaci C, *lipseşte* V/ tirzie vreme C, tîrdziîe vreme după aceia B,G,V// 8 *după* Persul *ad.* şi au început B,E,G, V/ Merfeiz B, Merfeizi *Cj* aşîa B, aşaC// 9 bătaie *B,Cj după* bătut ad. Persul B,E,G, V/ Merfeiz B, Merfeizi *Cj* răsipitjrănit E// 10 ţările B,C/ cîte îi luase (luasă C> B,C/ l-au gonit pre Merfeiz înnapoi *(lipseşte* înnapoi V) B,E,G,V/ dînsu *Cjj* 11 înnapoi *Cj* Hindiîa B/ unde *Bj* vinis(ă) C, venisie BJau venit G/de nu s-au mai *(lipseşte* mai C> ştiut B,C,E,G,V// 12 *după* lui *ad.* cu sunet B,E,G// 13 65]67 V/ Dupre B^E// 14 înpăratul B,C; turcescu B,C/ *după* luat *ad.* turcii B,E,G,V/ dînsuljpersi E,G//

Şi o sam<ă> de cetăţ ş-au scos; şi să tot bate pîn-în cest an 7241 <= 1733). Iar moscalii tot ţin cu pace ce-au luat de la perşi.

Iar lăsînd cele streine, să ne întoarcem a scrie iar pentru Moldova noastră.

66. Iară în ţara noastră, după ce s-au aşădzat acel lucru ce scriu mai sus, s-au făcut pace bună. Şi boiarii cei pribegi din Ţara Ungurească ş-au făcut pace şi au venit toţi' / în ţară.

f. 408v Numai ce-au rămas Vasilie Ceaurul şi cu Velicico sulgeriul, că nu s-au încredzut să vie în ţară. Şi au mărsu din Ţara Ungurească în Ţara Muntenească, şi acolo au murit amîndoi. Şi moşiile Ceaurului li-au dat Mihai-vodă altor boîari streini, iar nu neamului său, dzicînd că ceia ce-au pribegit cu moscalii au venit o împărăţie şi s-au hainit cu domn cu tot; deci pentru aceia li s(ă> cade să li s<ă> dea moşiile, întorcîndu-s(ă) la mila împărăţiei. Iar acestea

1—5 *lipsesc* M,P//1 samă B,C/ Şi ş-au scos aceli doao cetăţi ce s-au scris mai sus: cetatea Temvrizul şi cetatea Rivanul; şi s-au tot bătut în mulţi ani E,G/ cetăţi B,C, cetăţile D/ *după* cetăţile *ad.* ce au luat de la dînsul D/şi s-au tot bătut pînă în anul 7242 şi mai înco'aci C, şi s-au tot bătut pînă în anul 7241 şi pîn-în anul 7242 D]şi s-au tot bătut în mulţi ani B,V// 2 tot ţin] tot au ţinut B,D,E,G,V, au stăpînit *CJ* pace B/ ce au *Cjj* 4 lăsînd]acum lăsînd C, lăsîndu acum D,E,G/ streine, să scriem iar *Cj* scriîe B.V//5 iar pentru ţara noastră Moldova B, iar pentru Moldova noastră C, iar pentru ţara noastră, pentru Moldova E, G//6 66] 68 V,M, *lipseşte* P/ *după* noastră *ad.* în Moldova B,C,D,E,G,V,' aşezat B,C// 6-7 acel lucru, de au făcut pace turcii cu nemţii, precum mai sus s-au scris, s-au făcut pace bună de către toate părţile. Şi E,G / *lipseşte* după ce s-au aşădzat... mai sus V// 6-9 După ci sau aşăzat toati lucrurile ci s-au scris mai sus, în ţară era paci bună. Boerii pribegi ş-au făcut paci şi au vinit toţi din Ţara Unguriască în Moldova M,P// 7 ce scrie mai sus C,D, ce mai sus scriîe B/ pace B,C/ *după* bună *ad.* de către toate părţile B// 8 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad.* ce să dusesîe cu cătanele B,V/ ce să dusesîe cu cătaneli ş-au făcut pace de către domniîe de la Mihai-vodă şi au vinit E,G/ pace bună C//9 vinit B.C//10 ce au B,C/Ceaurul stolnicul E,G/ sulgiariul B, sulgeriul *Cjj* 10-13 însă Vasili Ceaurul şi cu Velişcu sulgeriul au mersu diodată în Ţara Munteniască şi acolo au şi murit amîndoi M,P// 11 că aceşti doi boîari nu s-au încrezut B,E,G,V/ să viîe *Bj* mersu *Cjj* 12 Unguriască B,C/ Munteniască B,C// 12-13 acolo s-au tîmplat de au (şi B,V) murit aceşti doi boîari. Iar moşiile lui Vasilie Ceaurul (stolnicul E,G,V> B,E,G,V/ *HpseşteŞi* M,P//14 *lipseşte* iar nu D/ iar nu neamului său]fiind acei boiari prădaţi şi jecuiţi de cătane C,V,// 14-15 boiari streini şi niamului său, fiind acîei boîari jecuiţi de cătane şi *(lipseşte* şi V) dzicînd Mihai-vodă şi aceasta că boiarii cîei de au pribegit B,E,G,V// 13-2 Mihai voevoda altor niamuri, zicînd că Ceaurul s-au hainit la nişti catani tîlhari. Iar moşiile boerilor acelora ci au pribegit cu Dumitraşcu voevoda în Ţara Moschiciască li-au întorsu iarăş aceloraş boeri, zicînd: atunce au vinit un înpărat în Moldova iar nu catani, tîlhari, şi cum că acei boeri au pribegit nu singuri, ci cu domnul lor. M,P// 14-15 neamului său, fiind apei boiari jecuiţi de cătane şi dzicînd Mihai-vodă şi aceasta că boiarii cei ce au pribegit D/ dzicînd Mihai-vodă şi aceasta că ceia boiari ce-au pribegit *Cjj* 15 vinit B,C/ înpărăţiîe B, înpărăţie *Cjj* 16 domnu B,C/ decii B,C/ *lipseşte* pentru aceia B,E,G/să B,C/li să cade moşiile să li să dei înnapoi G// 17 întorcîndu-să în Moldova, la mila înpărăţiii B,D,E,G,V/ înpărăţiii *Cj* aceştiia B, aceste *Cjj*

ce s-au închinat la cătane, au fost cătanele nişte tâlhari, şi pentru aceîa li-au dat moşiile. Precum să va alege mai nainte, vremea va arăta.

67. Iară în (al optule) ani a domniei lui Mihai-vodă dat-au Dumnedzeu o fortuna grea şi s-au aprins tîrgul, şi multe curţi boereşti şi mănăstiri au ars.

Şi din mănăstiri au sărit şi în curţile domneşti, şi pîn-a alerga oamenii din tîrgu, au ars de tot. Care multe lucruri au ars de a lui Mihai-vodă, că nu putea oamenii şi slujitorii nemic să scoaţ(ă> den curte, de fortuna mare ce era.

68. După aceasta s-au apucat Mihai-vodă de iznoav<ă> de li-au făcut, cu 2 părţi mai frumoas<e> de cum era întîiu; că întîiu era mai proaste.

Şi au dat şi de la Poartă 10 pungi de bani milă, ca s(ă> facă curţile. Iar domniîa s-au mutat, pîn-a găti curţile

1 cătanele au fost B,C,D,E,G,V/ neşte *Bjj 2* pentru aceia li s-au luat moşiile şi li-au (s-au E) dat altora. Iar precum B,E,G,/ *după* moşiile *ad.* altora D,V/ Precum]Iar precum D,V/ alege]mai alege *Gjj* 2-3 *lipseşte* Precum să... va arăta. M,P// 3 înnainte B,C/ vreme viitoare B,C,D,E,G,V// 4 67J69 V, 70 M, *lipseşte Bj* al optule an B,E,V, al şapteli an C,D/ in anul al optule *Gj lipseşte* Iară în... Mihai-vodă M,P/ al (a C) domniii B,C// 5 *după* Dumnedzău *ad.* de s-au scornit V/ grea]mare P/ *lipseşte* şi M,P/ aprinsu tîrgul Iaşii B,C,D,E.G,V/ tîrgul]Eşii M,P// 6-10 Ars-au mulţi curţi boereşti, mănăstiri şi casă; ars-au (şi M> curţile domneşti (şi mai tot ce-au avut Mihaiu voevoda în curţile celi domneşti P;) că nimini nu pute să scoată nimica din curţi, fiind straşnică fortuna (fiind fortuna foarte straşnică P> M,P// 6 *după* mănăstiri *ad.* şi biserici B,D,E,G,V/ arsu B,C// 7 *după* sărit *ad.* focul B,D.C,E, G,V/ pînă *Cjj* 7-8 domneşti de s-au aprinsu şi curţile şi au alergat slujitorii şi oamenii din tîrgu *(lipseşte* din tîrgu D) să le stîngă şi n-au putut, ce au arsu de tot B, D,E,G,V//8-9 arsu C/ Care atuneea arzind curţile (domneşti D), multe lucruri domneşti scumpe (scumpe domneşti D) au arsu B,D,E,G, Care atuneea multe lucruri scumpe, domneşti, au arsu V// 10 nemică B,C/ scoată B, scoată *Cj* să scoată nimica *Gj* din *Cj* din curtea domniască, de fortuna mare ce era D]că apucasîe de cuprinsesie focul de toate părţile B,E,G,V/ *după* era *ad.* că cuprinsesîe focul de toate părţile D// 11 68]70 V, 71 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* După aceasta M,P// 11-13 Dupre aceasta (aceîa E,G) s-au apucat Mihai-vodă *(lipseşte* vodă G) de au făcut curţile domneşti de nou, (şi cu doao părţi D) mai bune şi mai frumoase de pre cum (de cumD) eraîntiiB,D,E,G,V//ll-12 Mihai-vodă de li-au zidit de nou, mai bine şi mai frumoase *Cj* Mihaiu voevoda s-au apucat di au făcut alti curţi domneşti, cu mult mai buni şi mai frumoasă decît acele dintîi M,P// 13 întii B,C/ *lipseşte* că întîiu era mai proaste V,M,P//14 *după* dat *ad.* atuneea B,D,E,G,V/ de B,C/ zece C]şeasezăcide *B.TL.G.Yj dupăbaniad.* înpărăţiia V//14-15 milă, rădicînd din birul ţării, ca (din bir, ca V) să să facă curţile domneşti B,E,G,V/ curţile domneşti C,D// 14-4 Şi la cheltuiala făcutului (a P) curţilor domneşti au dat şi Poarta milă 10 pungi bani (zăci pungi bani milă P). Iar pînă a (să MJ> găti curţile celi domneşti Mihaiu voevoda au trăit în curţile cumnatului său, a lui Ioan Păladii şi întru a lui Costandin Costachi Xegel, fiind amîndoaî curţile alăture M,P// 15 Iar pînă a găti curţile domneşti, domniîa s-au mutat în C, Iar domniîa atuneea, pînă a găti curţile domneşti, s-au mutat în *Bj lipseşte* Iar... curţile V//15-3 Iar domniîa, pînă a (să E,G> găti curţile domneşti s-au mutat în neşte curţi boereşti de au şezut anume în casele lui Ion Păladii biv-spătar şi a lui Costantin Costachi vel-spătar, că era aceste curţi B,E,G//

i. 409 domneşti, în nişte case boereşti / în tîrgu, anume în casele cumnată-său, lui Ioan Paladi biv-spătar, şi într-a lui Costantin Costache vel-spătar, fiind acestea curţi amîndoao alăturea.

69. Iară după aceasta scos-au Mihai-vodă pre ţară desetină ţărăniască de stupi îndoită şi de mascur<i>, de au plătit tot omul, şi ţăran, şi boiar, şi mazil.

Şi făr<ă> zăbavă trecut-au preste giurămînt şi au stricat legătura sfinţilor patriiarşi, şi au scos văcărit, de i-au rămas blăstăm pîn-acmu, că-1 scot şi alţii.

Şi au scos de moară cîte 2 ug<hi>, şi de prisacă cîte 2 ug<hi>, şi de ţigani cîte 2 ug<hi>. Dar apoi de ţigani au făcut legătură. Şi vecinii boereşti şi călugăreşti încă nu-i da cu price, că i-au adus din rae, alţii că sint moşteni. Foarte pre rar, de avea boîariul pre mari dovadă şi scrisori, de-i da. Şi dzicea să-ş caute ţăranul giurătoriu, să s-îndrepte. Şi aşea foarte bine să îndrepta oamenii, eşind din vecinătate.

Ce aemu mazilii nu s<ă> mai pîrîe cu vecinii să-i tragă, ce ţăranii trăgea pre mazili la giudecată.

1-19 *lipsesc* V// 1 *lipseşte* în tîrgu C/anume C, *lipseşte* D/// 2 cumnatu-său *Cj* Ion Păladii C,D/ biv-vel-spatar şi în casele lui C.D// 3 Costachi *Cf* vel-spatar *Cf* aceste curţi boereşti *Cjj* 5 69J73 M / *lipseşte* Iară B.E.G,/ după]dupre B,E/ *lipseşte* Iară după aceasta M,P/ Mihai voevoda au scos pre ţară M,P// 6 desetină B/ *lipseşte* ţărăniască D/ *ad. ulterior* ţărăniască *Aj lipseşte* ţărăniască de stupi M,P/ indoită de stupi B,C,E,G/ *lipseşte* şi de mascurii) de M,P/ mascuri B,C/ de]şi B,E,G//7 şi aşa au plătit şi ţăranii şi mazilii M,P/ şi boîar şi mazil şi ţăran B.E.G// 8 fără B,C, fără de D,E// 8-10 Mihaiu voevoda au călcat legătura şi blestămul {a M) sfinţilor patriarşi şi iarăş au scos văcăritul de au rămas acel blăstăm asupra lui M,P// 9-10 au scos văcărit şi după acela l-au scos şi alţi domni, mulţi ani. *Cjj* 10 mult blăstăm de la norod, că l-au scos şi alţii dupre aceia, mulţi ani B, E,G/ *lipseşte* pîn-acmu, că-1 scot şi alţii M,P// 11 şi de moară B,E,G/ 2 ug(hi)[1-2]] doi galbieni B, doi galbeni C,D,E,G// 11-13 Mai făcut-au {Mihai-vodă P> şi alti obiceiuri răii. Au scos cîti 2 galbini de moară, doi <galbini M> di prisacă, 2 {galbini M> de fiişticari ţigan. Mai pre urmă pentru ţigani au făcut legătură. M,P// 12 şi ţigănărit, de tot ţiganul cîte doi galbieni B,E,G/ 2 ug{hi>[3]]doi galbeni C,D// 13 *după* legătură *ad.* să nu mai dea B,C,D,E,G/ ŞijAşijdereapre B,E,G, Şi pre C,D, *lipseşte* M,P/ călugăreştijmănăstireşti E,G,M,P/ *lipseşte* încă M.P//14 cu pricejeu price, dzicînd D, zicînd M,P/ căi-au adusjcăsînt M,P// 13-14 încă nu-i dalesne stăpînilor săi carii era cu pricîe {pricină E,G), dzicînd că i-au adus pre unii din raia, iar altor vecini le dzicia că sînt moşîani {moşteni, răzeşi E,G> B,E,G, încă nu-i da carii era cu price, zicînd pre unii că i-au adus din raia, alţii că sînt moşeni *Cjf* 14 iar alţii zicea că sînt moşiani *Bj* iar alţii sînt moşneni M,P// 14-16 Foarti şi pre rar boîar di ave îndreptare scrisori cu dovezi, şi aşa îi da. însă întîiu zise {îi zice P) să-şi gătiască {găsască P> ţăranul M,P// 15 mare B,C// 16 să să îndrepteze B,E,G, *lipseşte* M,P/ aşîa B, aşa *Cjj* 17 *lipseşte* foarte bine M,P/ *după* oamenii *ad.* ţăranii B,E,G/ eşind]şi eşiîa M,P// 18 actim CJacum, de la o vreme D, de la o vreme B,E,G/ să *Bj* pirîîa B,C/ vecinii lor B,E,G/ *după* tragă *ad.* la giudecată D// 18-19 Şi la atîta au rămas de nu mai trăgia boerii, mănăstirile şi mazilii pre ţărani la giudecată, ci ţăranii pre dînşii M,P// 19 *după* trăgea *ad.* pre stăpînii lor B,E,G/ *după* mazili *ad.* pre stăpînii lor *Bjj*

Acestea toate obiceaiuri au rămas în ţară. Vechindu-să domniîa, nu s<ă> mai temea că-i va mai strica nime, nemic.

70. Ţara să întemeîasă în dzilele lui. Să înmulţis<ă> oamenii şi să lăţis<ă> satele, că era om foarte chivernisitor. / Pîinea să făcea în dzilele lui foarte bună în toţ anii. Stupii în doao veri s-au făcut buni, iar în celelalte proşti. Vitele era mai în toţi anii bolnave, de muriîa. Fîn şi vin mult în toţi anii era.

Bani mulţi în ţară, la neguţitori, de-ş prinde oamenii <nevoile>. Zlotaşii nu vindea vitele, că nu-i sirguîa cu istovul banilor. Din prostime, pre cine-1 ştiîa că are cîte ceva, îi şi găsiîa pricină şi-1 închidea şi-i lua trei, patru sute de lei, sau şi mai mult.

71. Doamna lui era foarte milostivă. Multe biserici şi mănăstiri stricate au acoperit şi le-au tocmit. .Şi oamenii) scăpaţi îi miluîa, şi pe fete sărace le grijiîa şi le mărita.

1—4 *lipsesc* V// 1—3 *lipsesc* M,P// 1 Aceste B,C/ învechindu-i-să B, învechindu-să D,E,G// 2 nu să temea B,E,G/ nime, nemică B// 4 70]71 V, 77 M, *lipseşte C,Bj lipseşte* Să înmulţis{ă) oamenii B,E/ să întemeîasă bine în zilele lui si să lăţisă *Gjj* 4—5 în zilele lui Mihaiu voevoda, ţara să intemeîasi. Oaminii să înmulţisă, satile să lăţisă, fiind el {om M) foarti bun {şi P) chivernisitoriu M,P// 5 lăţisă B, lăţisă *Cj* chivernisitoriu C, chivernisitor bun B,E,G,V// 6 Şi pîine B,E,G,V/ făcîa B/ *lipseşte* în dzilele lui foarte M,P/ zileli *Cj* toţi *Cj lipseşte* în toţi anii B,E,G,V// 7 doao verijdoi ani B,C,E,G,V/ iar in ceialalti ani {s-au făcut M> mai proşti B,C,E,G,V,M/ celelalte veri mai proşti *Bjj* 8 *lipseşte* era M,P/ *lipseşte* Vitele era... de muriîa. V/ *lipseşte* în toţi anii *Gj* era bolnave mai în toţi anii B,C,E/ era bolnave M,P< de]şi M,P/ *lipseşte* şi M,P// 9 *lipseşte* era M,P// 10 *lipseşte* M,P/ la]era la D/ la neguţitori era, de da oamenilor de-ş prindea nevoile B,E,G,V/ prindea *Cjj* 11 viţeii C, viţeii din ţinut B,E,G,V, vitile oaminilor M,P/ nu-i sirguîa C] nu-i grăbiîa M,P, nu-i sîrguiîa pre oameni D, nu-i sirguîa cu zapcii pentru B,E,G// 12—14 *lipseşte* Din prostime... şi mai mult. V// 12 *lipseşte* banilor M,P/ Din]Iar din B,E,G/ pre cine îl ştiîa B,C/ are B,C// 13 *lipseşte* şi *Cj* vreo pricină B,C,E,G/ Mihaiu voevoda pre cini ştiîa din cei proşti că ari cîti ceva M,P/ luoa B,C/ trii B.CJcîte M,P// 14 *lipseşte* de M,P *lipseşte* sau B,E,G/ mult]bine *Gjj* 15 71]72 V, 79 M, *lipseşte* E,P/ Iară doamna B,E,G,V// 16—17 mănăstiri şi biserici li-au dires, li-au tocmit şi li-au acoperit. Şi pre oamenii scăpaţi şi săraci B,E,G/ stricate li-au dres, li-au tocmit şi li-au acoperit. Şi pre oamenii {cei săraci V> şi scăpaţi îi milnîa {şi-i ajutoriîa V) D,V/ Pre oamenii cei săraci M,P// 16—18 mănăstiri stricate li-au dres şi li-au tocmit şi li-au acoperit. Şi pre oamenii săraci şi scăpaţi îi agiutoriia şi-i miluîa, pre fete sărace le îndzăstra şi le mărita şi alte multe milostenii şi bunătăţi făcea. C// 17 *lipseşte* şi M,P/ pre *Bj* pre fetile celi M,P/ grijiiajinbrăca M,P/ *după* grijiîa *ad.* le îndzăstra B,E,G,V// 18 *după* mărita *ad.* făcîndu-şi pomenire V//

72. Mihai-vodă de la o vreme începus-a îndrăzni, şi multă vărsare de sînge făce în oamenii cei vinovaţi, cum s-ar dzice furii, tîlharii. Nu avea nici o trecere sau milă de ertare, oricît de mică de i-ar hi fost greşala.

Pusese 4 furci mari de bătusă înainte porţii, unde-i aemu fîntîna, de sta acolo aşădzate. Şi mai în toate dzilele spîndzura tîlharii de picioare sau de susiori, cu capetele în gios, cu pilele goală. Şi punea pe calo de-i bătea cu puha, cît nu putea / merge boiarii la curte de ţipetele lor. Şi pre o parte făcea şi bine, că să sterpis(ă> tîlhăritul.

Iar mulţi periîa şi drepţi; că avea un armaş mare, grec, Panaiute ce-au fost cîrşmar la Ţarigrad, lacom şi fără suflet. Şi pe gura aceluia mulţi pătimiîa.

73. Tîmplatu-s-au atuneea, grecii carii era a lui Mihai-vodă capichihai şi alţii ce slujiîa la dînsul di-au început a să sfădi ei înde ei. Şi s-au făcut 2 cete şi să pîrîe totdeauna la Mihai-vodă, să-ş mănînce capetele. într-o ceată era Costantin post<elnicul> şi cu frate-său Manolache, chiurci-

1 7-2]73 V, 80 M, ***lipseşte Pjj*** 1-3 Iară in dzilele (zileli C> lui Mihai-vodă oamenii cei vinovaţi, cum s-ari zice furii şi ***(lipseşte*** şi B> tîlharii nu avea nici o trecere (trecere C> B,C,D,E,G// 1-4 La Mihaiu voevoda furii şi tîlharii nu ave nici o milă, sau ţrecire, sau ertari; ci măcar di I-ar (de ar P> fi fost greşala cît de mică, îndată îl spînzura M,P// 1-13 ***lipseşte şi înlocuit cu:*** Iară în dzileli lui Mihai-vodă oamenii cei răi, cum s-ar dzice furii, tîlharii, nu avea nici o trecere s-au milă de ertare. Şi pre o parte făcea şi bine, că să sterpisă tîlhăritul, de nu era tîlhari mulţi în ţară V//4 hi]fi B,C/ ***după*** greşala, ***adaos de mîna lui Kogălniceanu, în subsolul manuscrisului:*** îi spînzura. Pus-au înaintea porţii, unde este acum cişmeaoa, patru furci mari şi în toate zilele spînzura tîlharii de picioare, cu capetele în gios, cu peile goale.Şi poruncea călăului de-i bătea cu puha. Şi atîta striga de nu putea merge boerii la curte de ţipetele lor ***Gjj*** 5-6 Pus-au înnainte porţii, unde Iaste acum cişmeoa, patru furci mari aşăzati. Şi în toate M,P// 6-10 Şi mai în toate zileli periîa furii şi tîlharii. îi spîndzura şi cu alte morţi îi omoriia. Şi pe o parte B,E,G/ Poroncila de-i spînzura şi-i omoriia (şi alte morţi groznice îi omoriia D). Şi pre o parte C,D// 7 sau]şi M, ***lipseşte*** P//8 pieile M,P/ punea]poronce M.P/pe calo']calăuluiM,P// 9 ***după*** puha ***ad.*** şi atîta striga M,P/ cît]de M,P// 10 ***lipseşte*** Şi M,P/sterpisă B,C/ ***după*** tîlhăritul ***ad.*** de nu era D, din Moldova M,P// 11 Iar]însă M,P/ Iar mulţi poate or fi perit şi drepţi ***Cj*** drepţi]fără dreptăţi M, făr(ă> de dreptăţi P/7 12 ***lipseşte*** Panaiute B,E,G/ ***lipseşte*** Panaiute, ce-au fost cîrşmar la Ţarigrad C/ce-au fost] ce fusesie D/ce-au]cari au M,P/ la]în M,P//12-13 lacom (şi M> fără(deP) frica lui Dumnezău, anumi Panaiti M,P/ ***ad. marginal*** Panaiute A; ***lipseşte*** lacom şi fără suflet D// 11-13 armaş mare, grec, şi era om lacom şi fără (de E,G> suflet, că fusesie şi cîrşmar mai înnainte vreme la Ţarigrad. Şi pe gura aceluia mulţi pătimiîa (şi unii şi periîa E,G> B,E,G// 13 acelula]lui M,P// 14 ***lipseşte*** 73 V// 15 capichihai la Ţarigrad C,capichihai la Ţarigrad B.D.E.G/ de au B,C// 16 ei[2]iei B,C/doao B,C/ pîrîia *B,C/totdiauna ***C.lipseşte*** B,E,G// 17 capetile ***B.Cjdupă*** capetile ***ad.*** unii altora B,D,E,G/Şi într-o B,C,D,E,G,V/7 18 Costantin post(elnicul> Ipsilanti C, Costantin Ipsilanti vel-post(elnic) V/' Manolachi ***Cjj*** 18-1 Costantin Ipsilanti vel-postelnic şi cu fiiu-său Enachi-aga şi cu Manolachi chiurci-başîa înpărătescu, fratele postelnicului Constantin Ipsilanti şi cu alte B,E,G//

başîa împărătescu, şi cu alte rude a lor, iar într-altă ceată era Tudurache capichihae şi cu un doftor, ginere lui, şi cu Iusufache-aga.

Şi să pîrîe o ceată pre alta la Poartă, cum au mîncat sute de pungi de bani din ţară. Că Mihai-vodă tăîas(ă> şi acest obiceaiu, de nu mai trimitea boiari la Poartă pentru nevoile ţării, să vadză ce să cheltueşte acolo, că credea numai pre greci. Şi aemu nu numai la Poartă nu mergea boerii, ce şi la visterie nu mai întră, să ştie cînd ies nevoile ţărîi, să prînduiască ei'. Ce cînd vrea să scoată ceva, cu grecii sfătuia şi porniîa în ţară boernaşii lui, cu taină, ştii ca cum ar purcede uh ceambul tătărăscu în f. 4io[v] pradă noapte, cu taină, în toate părţile. / Şi boiarii cei de ţară nu ştiia nemică.

74. Deci poate-fi fiind voia lui Dumnedzeu săgreşască, au lepădat pre oaste grecilor cea de frunte şi i-au gonit de la dînsul, de s-au dus la Ţarigrad, şi au priimit lîngă sine pre cei blăstămaţi, de să sfătuia cu dînşii.

Şi aşea, priimind pre aceia, încă şi numele său cel bun de uşă deschisă ce-1 avea către toţi, de întră şi copii(i>, l-au stricat acei greci blăstămaţi, alăturîndu-s(ă> pre lîngă dînsul, şădzînd tot cu dînşii de s(ă> sfătuia şi pre nime nu lăsa să între în cas<ă> să-ş plîngă jalobele.

75. Atuneea, la acea vreme, fugis(ă> şi cîţva boîari

1 înpărătescu ***Cj ad. marginal*** şi eu alte rude a lor ***Cj*** iară B//2 Tudorachi capichihaia B,C,E, V/ginere aluiB,C,D//4 pîrîîaB,C/h'^sfs/eIa Poartă G,V/cum]cum că B,E,G, V//5 tăiase ***Bjj***5-14 ***lipseşte*** Că Mihai-vcdă... nu ştiîa nemică. V//6 ***lipseşte şi*** G/obiceai B,C/ ***repetă*** boîari B/ţării B.C//7. cheltuîaşte B, cheltuiaşte C//8 ***lipseşte*** că credea numai pre greci B,E,G/acum ***Cjj*** 9 nu mergea C, că nu mergea B,E,G/ boiarii B, boiarii C/vistieriîe B, vistierie ***Cj*** să ştiie B//10 lesjeşiîa B,C,E, G/ei]îei B,C/ secată C,E//llnumai cu grecii (să B,E) sfătuia B,E,G/să sfătuia ***Cjlipseşte*** în ţară B,E,G/ boerenaşii B,pre boerenaşii C//12 ***ad. marginal*** purcede D/ceambur C.E/tătărăscu B.C//13 noaptea B,C/ceambur în pradă tă(tă)râsc, ncaptea ***Gj*** boerii C/cei mai G, cîei mari B//15 Decii B.C/ să]ca să B,E,G//16 ***după*** lepădat ***ad.*** Mihai-vodă V/cîa ***Bjj*** 16-17 ***lipseşte*** şi i-au gonit... la Ţarigrad V// 17-18 lîngă sine pre ceata grecilor cei mai blăstămaţi E.G//18 mai blăstămaţi B,V//19 aşîa B, aşa C/aceîa C/acei greci blăstămaţi,încă ***B.JL.Gjlipseşle*** său B,E,G,V//20 avea de către B,E,G/copiii B,C// 21 alăturîndu-să B]fiind ***Cjlipseşte*** alăturîndu-s(â> pre lîngă dînsul V//22 şezind C, şi şezind B,E,G/ să sfătuia ***Bj*** nimenea C//23 casă ***Bj*** jalobele sale B,E,G,V//24 Iară atuneea B,C,E,G,V/vreme ***B.Cjdupă*** vreme ***ad.în*** anul 7234, mart(ie) 20 C/fugisă ***Bj lipseşte*** şi C/cîţiva ***Bjj*** 24-3 Din Ţara Munteniască au pribegit in Moldova cîţiva boeri şi să ruga lui Mihaiu voevoda să scrii la Poartă să pîrască pre Necolaiu voevoda, domnul muntenescu,şi să mîargă Mihaiu voevoda domnu în Ţara Munteniască. Mihaiu voevoda au părăsit dragoste de către boerii moldoveni,ci tot sfatul şi sco(a)tire birului,cum şi banii visteriii era în mîna grecilor. Grecii s-au făcut doo ceti şi nu înceta a pîrî la Poartă unii pre alţii.Mihaiu voevoda nu vre să triimaţă boeri moldoveni la Poartă,după cum era obiceiul întîiu,ca să facă jalobă pentru ţară, ci toată nedejde lui era în greci M,P//

din Țara Muntenească aice, jăluind de Neculai-vodă, şi s<ă> ruga să scrie la Poartă, să pîrască pe Neculai-vodă şi s<ă> fie el domn Țărîi Munteneşti.

76. Tot atuncea, pre acea vreme, găsitu-s-au şi un copil de creştin muncit de bezzaconicii jidovi în chipul muncilor domnului Iisus Hristos. Şi au prins pre cîțva jidovi di-au pus la închisoare. Şi nu i-au giudecat, ca pe nişte jidovi, mai degrabă, să fac<ă> ce le va face, ce i-au ținut la închisoare, gîndind doar a lua de la dînşi<i> bani mulți. Şi încă au scris şi la Poartă, ca ş-îmbunedze pre
f. 411 veziriul, să apuce şi pre jidovii de la Țagrigrad, să ia / şi Poarta o sumă de bani.

77. Deci, cum au oblicit solul lui Antihrist, pazar-

1-2 Munteniască B,C,D/aicea în Moldova jeluind *B.Vjdupă* Munteniască *ad.* aicea la Mihai-vodă în Iaşi, anume acei boiari: Nicolai Rusăt vel-log(o}făt, Manolachi Lambrino vel-cliuce(r), Ion Dediulescul cliuce(r),şi alții,pînă în noao boiari, jeluind de Nicolae-vodă de multe asuprele şi să ruga lui Mihai-vodă C, de la Nicolai-vodă de multe ori asuprele.anume Nicolai Rusăt, vel-log(o)făt,Manolachi Lambrino,vel-cliucear, Ioan Dediulescul cliuce(r), Afenduli vel-şetrar, şi alții, pînă în noao boiari.Şi au vinit la Iaşi, martie în 20 de zile, laMihai-vodă.jeluind de Nicolai-vodă şi să ruga să scrie D/aicea în Moldova, anume Nicolai Rusăt vel-logofăt şi cu frate-său Ioniță Rusăt vel-cliucear şi alții,pînă în noao boiari,jeluindu de Neculai-vodă şi să ruga lui Mihai-vodă să scrie E,G/Nicolae B,V/să ruga lui Mihai-vodă să scriie B.V//2 preC,V/NicolaeB, NicolaiC//3 să fieC, să file V/domnu B.C//4 76]85 M, *lipseşte* P/Tot pre atuncea, la acea vreme B,V/ vreme C/pre]la E,G/găsitu-s-au la Orheiu V//4-5 Blăstămații de Dumnezău, jidovii, au muncit pre un copil creştinescu chilar (care P> în chipul M.P//5 creştin B,C/ jidovi](di C> cei fără de lege jidovi C.D//6 domnului nostru P/ *după* Hristos *ad.* Iar acel copil au fost din sat din Onițcani.de la ținrtul Orhîiului B,C,D,E,G/Şi]Decii B,D,V, Decii au poroncit Mihai-vodă de E,G, S-au înştiințat Mihai voevoda M,P/prinsu B,C/cîțiva *Bjjdupă* jidovi *ad.* în Iaşi B,D,E,G,V/de i-au pus C]şi i-au pus B,E,G, şi i-au ținut multă vreme M,P/inchisoare *Cjdupă* închisoare *ad.* făcînd şi un ocol mare (spinit E,G)de laturea tirgului şi aducînd paie multe,spăriindu-i că-i va arde. B,E,G/judecat B/preB,C// 7-9 *lipseşte* Şi nu... i-au ținut la închisoare M,P//'7-10 *lipseşte* Şi nu...lua de la dînşi <i> bani mulți. V//S neşte B/jidovi]Iude jidovi G/degrabă]în grabă B,C,E,G/facă B.C//9 *după* închisoare *ad.* multă vreme C/gîndind]socotind M,P/doar]că M,P/ gîndind că a luoa bani mulți dela dînşii C/bani mulți (mulți bani P> di la dinşii M,P/ar luoa B,G, ari lua E//10-11 au scris şi la Poartă la veziriul (viziriul C> ca să apuce şi pre jidovii cei *(lipseşte* cei C) de la B,C,E,G/ Şi au scris Mihai-vodă şi la Poartă pentru aceasta făcînd ştire veziriului. V, Şi n-au vrut să-i muncească îndată (îndată să-i muncească *B),* ci încă au scris şi la viziriul toată pricina,ca să îa şj viziriul bani di la ariîa jidovi,iar el să să înbunezi M,P//11 cei de la Țarigrad D//12 somă B,C]samă E//13 Decii B,C/bazarghidianul B,C,D,E,G//13-2 Bazarghidenul, jidovul cel mari,solul lui Antihrist, s-au înştiințat de acest lucru, carile era la Țarigrad şi au şi început a cheltui mulțimi di bani şi au amestecat cu vorbi pre Mihaiu voevoda M,P//

ghidianul, jidovul cel mare de la Țarigrad, au şi început a cheltui bani şi a amesteca pe Mihai-vodă. Şi au trimis pe un agă a veziriului şi au slobodzit pe jidovii carii era aice. Şi au scris să le dea pace.

78. Aşijderea şi Neculai-vodă, după ce-au oblicit c-au pribegit muntenii aicea şi-l amestecă, s-au mîniiat şi au stricat logodna ce făcus<ă> cu feciorul lui şi cu fata lui Mihai-vodă; şi au stricat şi prieteşugul. Ş-au vărsat multe pungi la Poartă, şi au amestecat mai tare el pre Mihai-vodă. Şi au isprăvit de au trimis veziriul un capegi-baş să îa pre boerii pribegi, să-i ducă în Țara Muntenească.

79. Iară boerii munteni nu era în Iaşi, că-i trimises<ă> Mihai-vodă în Hangu, în munți, la straja ungurească, cu socoteal<ă> ca aceasta, că să va mîntui de către veziriul, că nu sint în țara lui.

Deci viindu-i doao, trei porunci aspre, numai să-i dea, s-au căit căci i-au trimis acolo la margine, temîndus(ă)

2 a-1 amesteca G/pre B,C/Şi au (şi B,E,G,V> trimis veziriul (viziriul C> pre un agă al său B,C,E,G,V//2-3 Viziriul au triimes pre un agă, carile viind la Mihaiu vcevcda, îndată au şi slobozit pre jidovi M.P//3 pre B.C//4 aicea la închisoare în Iaşi B,E,G,V, aicea închişi la IaşiC, aicea in Iaşi la închisoare D/ *după* scris *ad.* veziriul B,E,G,V/ pace *Bjlipseşte* carii era...pace. M.P//5 Nicolae B, Nicolai C/ce au B,C//6 că au pribegit boiarii (boiarii *C)* munteneşti (munteni C) aicea în Moldova (aicea la Iaşi C> şi-1 amestecă Ia Mihai-vcdă B,C,E,G,V//5-12 Necolaiu voevcda s-au mîniiat pre Mihaiu vcevcda pentru că I-au priimit pre bcerii munteni ai lui aice.în Moldova. Au stricat logcdna ci {o P) făcusă.că era să ia ficiorul lui pre o fată a lui Mihaiu voevoda. Stricat-au şi tot priîateşugul ci au avut cu Mihaiu vcevcda. L-au pîrît la Poartă.Au dat mulți pungi de bani şi au isprăvit di-au triimes viziriul un capigi-başa la Iaşi să ia di la Mihaiu vcevoda pre boiarii munteni pribegi (pre bcerii munteni de la Mihaiu-vcdă ce pribegisă P) şi să-i ducă în Țara Munteniască la Necolaiu voevoda M.P//6 munteniijboiarii munteneşti *Bjdupă* aicea *ad.* în Iaşi D//7 făcuse B/ ficiorul *B.Cjlipseşte* şi V//8 *lipseşte* şi au stricat şi prieteşugul B,E,G,V/ Şi au vărsat C]ŞiaudatB,E,G,V//9pungi'de'tani B,C,E,G,V/amestecat]pîrît B.E.G.V/ el mai tare (tareB>B,C,E,G,V//10 triimis viziriul C//11 başiaB, başîa cu ferman C/ boiarii *Cj* să ia pre boiarii munteneşti carii era pribegi aicea în Moldova şi să-i ducă B,E,G,V/ Munteniască B.C//13 boîarii B, boiarii C/ trimişi sie B,C,V//13-16 Mihaiu voevoda încă mai înnainti, pînă a nu vini capigi-başa.au fcst triimes pre boiarii munteni la munți,]a Hangu,aprcapi de straja unguriască.adică cu socotială ca aceasta, cum că să va mîntui de viziriul, nefiind bcerii aciia în țara lui. M,P// 14 *lipseşte* vodă G/unguriască B,C//15 socotială B,C/' *după* aceasta *ad.* gîndiiid B,E,G,V, viziriulC//16 nu sînt C/nu sînt acîei boiari in țara lui B,E,G,V//17 Decii B,C/viindu-i (viind G) lui Mihai-vcdă B,E,G,V/trii B,C/nun:ai să-i dea pre boiari C/numai ca să-i dea (numaidecît să dea G) pre boiari (boiarii munteneşti V), să nu facă într-alt chip, atuncea s-au căit Mihai-vcdă *B,B,G,\jante* atuncea: S0 B,E,G,V// 17-2 Deci viind capigi-başa s-au căit că i-au triimes acolo la margini şi îndată au triimes pre Costandin M, P//18 s-au căit Mihai-vcdă pentiu căci D/triimis C,trimis pre boiari *B,E,G,Xjlipseşte* acolo D/margine B/temîndu-să *Bjj*

că nu-i va putea prindă, să-i dea în mîna capegi-başii. Şi au trimis pre Costantin Ruset ca să-i amăgească cu îmblîndzire, cum c-au venit de la Poartă răspuns să-i împace Mihai-vodă cu Neculai /-vodă.

f. 411v

Iar în urma lui Costantin Rus<e>t vornicul au răpedzit o 100 de seimeni călări, noapte, din Iaşi ca să-i prindză, să-i dea de grumadzi lui capegi-başe, răpedzind şi la Cîmpul Lungu să caute să prindză poticile, să nu scape nici unul.

Ce muntenii, avînd iscoade, au prins de veste mai nainte şi au trecut în Țara Ungurească. Şi s-au întors oamenii lui Mihai-vodă înapoi, fără de nici o ispravă. Şi n-au avut pre cine da pre mîna capegi-başei.

80. Deci, întorcîndus-<ă> capegi-başe la Poartă, au mers pre la Neculai-vodă. Şi l-au umplut Neculai-vodă de bani. Şi mergînd la Poartă, au pîrît pre tare la veziriul pre Mihai-vodă, că nu bagă samă fermanul şi n-au vrut să dea pe boiarii munteni.

1 *lipseşte* putea *CJ* prinde B,C/ în]pre B,C,E,G,V// 2 triimis *Cj* Rusăt vornicul B,C, E,G,V/ să-i amăgiască B,C]să-i poată amăgi M.P//3 înblînzire B,C/ cum]săle spui cum M,P/ că au vinit B,C/ răspunsu B,C/.răspuns di la Poartă M,P//4 înpace B,C/ Nicolae B, Nicolai C//5 Rusăt *CJ* au răpezit pre aga şi pre vtori-comis şi pre porucinicul şi pre stegariul de copii cu o sută de slujitori siimeni *CJJ* 5-7 Iară după ce ău purces Costantin Rusăt vornicul au şi răpezit în urma lui o sută de siimeni călări noaptea din Iaşi (au şi trimis în grabă pre aga cu doao sute de siimeni călări din Iaşi, noaptea E,G), casă-i prinză pre boiari, să-i dea pre mîna capegi-başii B,E,G,V//5-6 Ruset vornicul, mai în 12 zile, au răpezit pe aga şi pre comisul al doilea şi pre porucinicul şi pre stegariul de copii cu o sută de slujitori siimeni noaptea din Iaşi, ca să-i prinză pre boiari, să-i dea D// 5-8 Iar după ci au purces Costantin Rosăt, au (mai M) triimes şi 100 siimeni călări ca să-i prinză pre acei boeri şi să-i de în mîna lui capigibaşa. Triimes-au şi la Cîmpul Lungu să prinză toati poticile, să nu scapi nici un boîar munt(i)an. M,P// 6 *după* Iaşi *ad.* mai în 12 zile *Cj* să-i de pre mîna capegi-başii *Cjj* 7 răpedzind Jtriimițind E,G// 7-8 la Cîmpul Lungu, să prinză cîmpulungenii toate poticile (piticile E) E,G// 8 *lipseşte* să caute B,V/ *după* prinză *ad.* cîmpulungenii toate B,V// 9 CeJBoerii M,P/ Ce boiarii munteneşti B,D,E,G,V, Ce boiarii munteni *Cj* munteni M,P/ *după* iscoade *ad.* în Iaşi B,C, iscoade în Iaşi la frate-său Costantin Rusăt vornicul E,G, iscoade în Iaşi, oameni de ai lor V/ prinsu B,C/ mai înnainte *B.C.E,G,UpseşteVJj* 10 Unguriască B,C/ întorsu B,C//11 Oaminii lui Mihaiu voevoda s-au întorsu M,P/ innapoi C, *lipseşte* B,E,G,M,P/ *lipseşte* înapoi fără de nici o ispravă V//12 ŞijMihaiu voevoda M,P/pre]în M,P/da]să dea B,E,G,V/ mîna lui *Pj* başii B,C,V//' 13 80]81 B,E,G,V, 91 M, *lipseşte* P/ Decii B,C/ întorcîndu-să B/ başia B, C/*după*fPoartă *ad.* la Țarigrad E//14 au mersu B, au mărsu *Cjdupă* mărsu *ad.* pin Țara Munteniască E,G// 13-15 Capigi-başa au purces din Eşi la Țarigrad. Au mers prin Țara Munteniască pre la Neculai voevoda, iar Neculai voevoda l-au umplut de bani. Au vinit capigi-paşa la Poartă M,P// 14 Nicolae[1-2] B, Nicolai[1-2] *Cj* umplutjjdăruit V/ de banilde daruri şi de bani B,E,G, de bani şi de daruri C, cu multe daruri şi cu bani V//15 *după* mergînd *ad.* capigi-başa B,G,V, la capegi-başia E/ viziriul C//16 *după* vodă *ad.* zicînd V/ că n-au băgat în samă B,E,G, nu bagă în samă C,V//15-16 au pîrît pre Mihai voevoda la viziriul foarti tari, zicînd că n-au băgat în samă fermanul împărătescu *M.P/j* 17 pre B,C/ munteni B,C//

81. Acestea audzind veziriul, tare s-au mîniîat pe Mihai-vodă. Deci Neculai-vodă şi cu Costantin postelnicul şi cu frate-său Manolache chiurci-başa, ce avea cinste la veziriul, şi cu pazarghidian jidovul s-au făcut tot una şi au cheltuit şi au mazilit pre Mihai-vodă. Şi au pus domn pe nepotul lui Neculai-vodă, anume Grigorie Ghica terdzimanul: iar terdziman au rămas frateli lui Grigorie-vodă.

Aşea l-au adus pre Mihai-vodă păcatele, de s-au lepădat de slugile cele puternice şi s-au potrivit minciunilor celor blăstămați. /

f. 412

82. Deci îmbrăcînd caftan de la Poartă, Grigorie-vodă au trimis pre un capegi-baş cu mazilie aicea în Iaşi, împreună cu Enache-aga, fecior lui Costantin post<elnicul>. Şi cetindu-i ferman de mazilie duminecă în 26 dzile a lui septe<m>vri, pus-au căimăcani pe Costantin Costache vel-spat<ar> şi pre Sandul Sturdzea vel-ban. Şi l-au grijit bine, ca pe un domn, cu tot ce i-au trebuit. Şi a patra

1 81]82 B,E,G,V, 92 M, *lipseşte Pj* Aceste audzind B,C, *lipseşte* M,P/ Atuneea auzind veziriul aceste *EJ* viziriul *Cj* s-au mîniîat fo(a)rti tari M,P/ pre B,C// 2 voevoda[1-2] M/Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Nicolae B, Nicolai *Cj lipseşte* şi cu M,P/ postelnicul Ipsilanti B,E,G,V// 3 *lipseşte* şi M,P/ frateli-său M,P/ Manolachi *Cj* Manolachi ce era chiurci-başe înpărătescu *EJ* başia C, başia înpărătescu B,E/ ce]carii M/ cinste]trecire M,P// 4 bazarghidianul B,C,D,E,G/ *după* jidovul *ad.* acel mare C, jidovul cel mare de la (din G> Țarigrad B,E,G,V/ s-au făcut tot una]toți s-au unit M,P, *lipseşte* B,E,G,V/ *lipseşte* şi[2] B,E,G,V//5 şi cheltuind M,P/ *după* cheltuit *ad.* multe pungi de bani *B,E,G,Vjlipseşie* şi[1] M.P//5-6 voevoda[1-2] M/au pus viziriul domn Moldovii M,P/ domnu B.C//6 pre B,C/Nicolae B, Nicolai *Cj* anume C, pre anume B,E,G,V]pre M,P// 7 fratele *BJ* Grigorii C/ *lipseşte* iar terdziman au rămas frateli lui Grigorie-vodă M, *PJ după* vodă *ad.* pre anume Alexandru B,E, Alexandru Ghica D,G,V// 8 Aşia B, Aşa *Cj* Aşa l-au purtat păcateli pre Mihaiu voevoda, pentru că s-au lepădat M,P, Aşîa s-au tîmplat lui Mihai-vodă de s-au lepădat V/ păcatele]slugile lui *CJ* de s-au lepădat]de i s-au întîmplat că s-au lepădat B,E,G//9 slugile lui cele harnice şi puternice B,E,G,V,/ puterniceC]vrednice M,P/ protivit B,C/minciunilor]mincinoşiior M.P//10 celor blăstămați]slugilor celor blăstămați B,E,G,V/ *lipseşte* M.P//11 82]83 B,E,G 84 V, 94 M, *lipseşte PJ* Decii înbrăcînd caftan B, Decii înbrăcînd caftan de domniîe, *Cj* Grigorii Ghica voevoda *Cjj* 11-12 Grigori Ghica voevoda au înbrăcat caftan de domniîe, au triimes la Eşi capigi-başa cu maziliia, înpreună cu M,P// 12 pe *Bj* başîa B,C/ cu maziliia la Mihai-vodă aicea B,E,G/ maziliia *CJ* înpreună B,C// 13 Ianache B, C,E/ aga Ianache G,V/ ficiorul B,E,G/ ficior postelnicul Costantin Ipsilanti *Cj* Costandin Ipsiles M,P/ Costantin postelnicul Ipsilanti E,G/ postelnicul *Bjj* 13-15 Septemvrie (în M> 26 zile au sosit la Eşi. Au cetit fermanul de (domnie şi P> mazilii, au pus M,P// 14 de maziliia lui Mihai-vodă B,E,G,V/ duminică B,C/'doaozăci Şi şasîe de zile C/ dezile B,E,G//15 ai. *marginal* a lui septemvrii V/ a lui septemvrie in *(lipseşte* în E> anul 7235 B,D,E,G/ septemvrie *Cj* caimacami B,C/ pre B,C/ Costachi B.C//16 spătar B,C/ pre B.C//17 domnu/cu *de(lipseştede* C> toate cele ce B,C,D.E,G,V/ Caimacamii au grijit pre Mihaiu voevoda bine (bine pre Mihaiu-vodă P> M,P//

dzi, gioi sspte<m>vri 30, au eşit Mihai-vodă din scaon din Iaşi, can pe o bură de ploae, petrecîndu-1 toţi cu mare cinste.

83. Vrut-au atunce o samă de mazili să-i facă gîlceavă, să lege ştubeîe deşerte, să le spîndzure pre lingă drum, pre unde a trece Mihai-vodă, pentru căci li-au rămas de la dînsul obiceaiu de deseatin<ă> de stingerea caselor. Numai căimăcanii n-au lăsat să-i facă acea ocară, scriind Grigorie-vodă de la Ţarigrad.

Aşijderea şi postelnicul învăţas<ă> pre Enache-aga, să nu ştie că face cineva vrun supăr lui Mihai-vodă; măcar că el le-au făcut lor ruşine, cînd au purces din Iaşi, dar ei nu trebuie să-i facă lui, că le-au fost stăpîn.

84. Tîmplatu-s-au atuncea la maziliîe de au fost can degrabă şi au rămas boiarii plini de datorii, că dedesă bani împrumut şi nu apucasă să-i ia. Că-i punea pre boîari<i> zlotaşi şi-i făcea de istoviia înainte cu bani turceşti. Lua noi şi da vechi. Şi au rămas mazilii stînşi. /

f- 412v 85. Aşijderea şi turcii balgii încă împrumutas<ă> pre Mihai-vodă cu bani noi, să ia vechi. Şi cu ceară, cu

1 joi în triizăci de zili a lui septemvrie au eşit B,E,G, joi septemvrie (*lipseşte* septemvrie V> în triizăci de zile au eşit C,D,V, *lipseşte* gioi M,P/ dinjde la V/ voevoda M/ *lipseşte* din scaon M,P/ din scaonul domniii din Iaşi C// 2 *lipseşte* can pe o bură de ploae'M,P/ pre B,C/ploaie B,C pitrecîndu-1 B,V// 4 83]84 B,E,G, 96 M, *lipseşte* P/ atuncea B/O samă di mazili s-au sfătuit să legi M,P// 4-20 *lipsesc* V// 4-8 *lipseşte* Vrut-au atunce... acea ocară *Cjj* 6 pre unde era să triacă B,E,G,M,P/ voevoda M/ pentru că E, G//7 obiceai B/ *lipseşte* de[2] G/desetină B/ dejspre M,P/ casălor B//8 NumaiJIar M,P/ caimacamii B/ nu i-au lăsat G,M, P// 9 Grigorii C/ Grigorii Ghica voevoda au (fost M> scris la caimacami M,P/ *lipseşte* de la Ţarigrad M.P// 10 Costantin postel(ni>cul B, postelnicul Costantin C.D, Costantin postelnicul Ipsilanti E, Costantin Ipsilanti postelnicul *Gj* învăţase pre fiiu-său Ianache B,D,E,G/ Ianache *Cjj* 10-13 pre aga Ianachi (să nu facă M> nimi nici un supăr lui Mihaiu voevoda, fiindcă li-au fost stăpîn M,P// 11 ştiie B/ vreun B,C// 12 li-au B, *Cj* ruşinejnecinste B,C,E,G/ *după* Iaşi *ad.* de au mersu la Ţarigrad D// 13 eijîei B,C/ *după* lui *ad.* Mihai-vodă necinste E,G/ li-au B,C// 14 84]85 B,E,G, 98 M, *lipseşte* P/ *după* maziliîa *ad.* lui Mihai-vodă B,C,E, *Gjj* 14-18 Maziliîa lui Mihaiu voevoda s-au întîmplat cam în grabă. Boîarii apucară di-i didesi bani în datoriîe şi au rămas păgubaşi. Pre boiarii zlotaşi cum îi puniia zlotaşi îndată înpliniîa di la dînşii tot istovul. Lua noi şi da vechi. Şi aşa au rămas şi aciia stînşi M,P// 15 didesîe B,C//16 înprumut B,C/ *după* punea *ad.* Mihai-vodă B,E,G/ boiarii B, boiarii C//17 fâcia B/ înnainte B,C/ cu bani turceşti înnainte E//17-18 Luoa bani noi B,C/ Lua bani noi şi da bani vechi D, E,G// 18' maziliijboiarii B,E,*Gjj* 19 85]86 B,E,G, 99 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ *lipseşte* încă M,P/ înprumutase B, înprumutas(ă) *Cjj* 20 voevoda M/ *lipseşte* noi M,P/ bani vechi E,G/ *lipseşte* Şi M, P//20-1 Şi-i didesîe bani pe ceară (şi E,G> pe miiare B,E,G//

miiare, pentru dobîndă lăcomiei, de da mulţi bani. Şi la maziliîe au iămas şi neguţitorii balgii stînşi.

Şi au domnit ţara în rîndul al treile 11 ani făr<ă> trei luni.

86. Deci pornindu-s<ă> Grigorie-vodă de la Ţarigrad. eşitu-i-au toată boiarimea înainte la Galaţi. Iară Grigorie-vodă, după ce-au agiuns la Brăila, n-au venit pre uscat, ca alţi domni, ce de la Brăila au şădzut în 2 şeici şi au venit tot pre apă, cu multă pofală,'dzicînd din' trirnbiţă şi din naiuri şi dînd şi din puşci, pînă ce-au agiuns la Galaţi, de s-au împreunat toţi boiarii ţării acolo cu dînsul, după obiceaiu. Şi de la Galaţi au purces cu toat<ă> boerimea pîn-aproape de Iaşi. Aşijderea şi din Iaşi eşitu-i-au înainte căimăcanii cu slujitorime şi cu orăşeni'şi 1-au băgat cu mare cinste. în S<fe>tii Nicolae, timpinîndu-1

1-2 *lipsesc V/1* 1 şi cu miiare C,M,P/ lăcomiii B,C/ lăcomiia dobînzii M,P,' de au dat mulţi bani B,E,G, *lipseşte* M, P//1-2 Şi atuncea la maziliîe B,E,G/ mazilie *Cj* Deci întimplîndu-să (la M> maziliîe au rămas şi aciia păgubaşi M,P// 2 *lipseşte* neguţitorii G/ balgiijturcii balgii B,D,E// 3 *ad. ulterior* făr(ă') trei luni *Aj* Şi au domnit Ţara Moldovii Mihai-vodă, (Mihai-vodă Ţara Moldovii D> in rîndul al triile, (domniîa D> unsprăzece ani fără de trii luni B,D,E,G,V, Şi au domni Mihai-vodă în domniia a triia unsprăzece ani fără de trii luni C, Mihaiu voevoda în rîndul al triile au domnit ani zăci, luni 9, şi s-au dus la Ţarigrad M,P// 4 *după* luni *ad.* Domniia (dintîi a E,G> lui Grigorii-vodă Ghica, nepot de fiiu lui Grigorii-vodă , domnul muntenescu, strănepot lui Ghiorghii Ghica voevoda (-vodă E,G> celui bătrîn ce au fost la noi în Moldova (în B> anul 7235 (=1727). Cap 94 (*lipseşte* Cap 94 E,G> B,E,G, Domniîa (mării-sale V>. lui Grigorii-vodă (Grigorie Ghica vcevcda V> nepot de fiiu lui Grigoraşco (Grigorie V)-vodă domnul muntenescu, strănepot lui Gheorghie Ghica-vcdă celui bătrîn ce au fost domnu (la noi C> în Moldova. Cap 94 (*lipseşte* Cap 94 V> în anii (Anul V) 7235 C,V// 5 86] 1 B,C, E,G,V, 101 M, *lipseşte Pj* Grigorie Ghica voevoda pornindu-s(ă) de la Ţarigrad C, Dupre ce aii purces Grigorii-vodă de la Ţarigrad B,E,G,V, Grigorii voevoda (Grigorii Ghica-vodă P> s-au pornit din Ţarigrad M,P// 6 boerimea înnainte B,C/ toţi boîarii înainte M,P/ Iar B,C, *lipseşte* M,P/ Grigorii *Cj* Iară măriîa-sa Grigorie-vodă V//7 după ce (cie B> au agiunsu B,C/ *lipseşte* după ce au agiuns... ca alti demni, ce M,P/ vinit B,C// 8 *lipseşte* de la Brăila B,E,G,V/ şezut B,C]întrat *Gj* au şăzut, nu ca alţi domni, in doao M,P/ doao B,C/ şeici mări V// 9 vinit B,C/ pohvală B,C/ trîmbiţe B,C// 10 ce au agiunsu B.C//11' înpreunat *Cjj* 11-12 la Galaţi şi (acolo E,G> s-au înpreonat toţi boiarii cu dînsul după (cu dînsul toţi boiarii pre G) obiceai B,E,G, Ia Galaţi şi acolo s-au înpreonat toţi boiarii carii îeşisă înnainte, pre obiceai V, la Galaţi (i M> s-au închinat toţi boîarii după obiceiu M,P// 12 şi de la GălaţijIar de acolo M,P/ toată bolarimea B,C]toţi boerii M,P// 13pînă C]şi viind pînă B,E,G,V/ *lipseşte* Aşijderea şi din Iaşi B,E,G,V,M,P// 14 înnainte caimacamii B,C/ cu slujitorimea C, cu toată slujitorimea B,E,G,V//15 băgat]dus B, E,G,V, adus C,D// 14-2 cu slujitorii şi cu tîrgoveţii. întîmpinatu-l-au arhiereii şi cu tot clirosul bisăricii şi aşa au întrat în Eşi cu mari cinsti. Mers-au în bisărica Sfînţului Necolaiu şi i-au cetit molitvile de domnite sfinţiia-sa părintile Ghiorghiie M,P// 15 înlpînă în B,C,D,E,G,V/ Sviatii Nicolai B,C/ tîropinîndu-1 B întimpinîndu-1 *Cjj*

şi arhierei<i> cu tot clirosul bisericii. Şi l-au încununat spre domniîe părintele Gheorghie mitropolitul. Şi de acolea, eşind, au întrat în curţile domneşti. /

f. 413 DOMNIÎA LUI GRIGORIE-VODĂ, NEPOT DE FIIU LUI GRIGORAŞCO-VODĂ, DOMNUL MUNTENESC, STRĂNEPOT GHICĂI-VODĂ CE-AU FOST LA NOI. CAP 94. VĂLEAT 7234 <=1726>

1. După ce-au venit Grigorie Ghica-vodă în Iaşi, a treia dzi, pre obiceaiu, au boerit boiarii. Pus-au pre Gavriil Miclescul vel-logofăt, pre Dariie Donici vel-vornic de Ţara de Gios, pre Costantin Ruset vel-vornic de Ţara de Şus, pre Costantin Costache hatman, pre Costantin, fratele lui Manolache chiurci-baş<ii>, vel-postelnic, pre Sandul Sturdzea vel-spătar, pre Iordache Ca<n>tacuzino vel-ban, pe Toader Paladi vel-visternic, pre Iordache Costache, sin Lupului, vel-stolnic, pre Andronache Vlasto, cumnată-său, vel-comis.

Acestea era boîarii lui Grigorie-vodă, mai toţi rudele lui Mihai-vodă, carii fusese şi la Mihai-vodă. Iar toate

1 arhiereii B,C/ încununabjîncorunat V//2 spre domniia Moldovii B,C,D,E,G,V/ părintele (chiriu.C) chir Gheorghie C,D, preosfinţitul părinte chir Gheorghie B,V/ *lipseşte* părintele E, G//3 *după* domneşti *ad.* şi au şezut în scaon B,V, şi au şezut în scaonul domnescu (domniei G> E,G// 4-6 *lipsesc* B,C,E,G,V// 4-5 Domniîa lui Grigorie voevoda, ficior lui Grigoraş voevoda a domnului muntenescu M, Domnie lui Grigori Ghica-vodă, ficiorul lui Mateiu beizade, nepot a lui Grigorii-vodă, a domnului muntenescu P//5 strănepot lui Gheorghii Ghicăi-vodă celui bătrîn, ce au fost domnu aici la noi, în Moldova D//6 la noijdomnu în Moldova M,P/ Cap 97 D, Cap 99 P, *lipseşte* M/ Annul 7234 D, *lipseşte* M,P// 7 1]2 B,C,E,G,V/ După ce au vinit Grigorii Ghica voevoda în Iaşi C, *lipseşte* B,E,G,V/ triia *Cjj* 7-8 în anii 1727 Grigori Ghica voevoda au întrat domriu în Eşi şi a triîa zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată mai <în P> gios: Gavriil M.P//8 Iară a triia zi, pre obiceai B,E,G,V/ boerii B//9-10 *lipseşte pre*[1-2] M,P//10 de Ţara de Jos B, *lipseşte* M,P/ Rusăt B,C/ *lipseşte* de Ţara de Sus M,P// 11 *lipseşte* pre[1-2] M,P/ Costachi B,C, Costache Negel M,P/ Costantin Ipsilanti B,C,E,G,V, Costandin Ipsilas M,P/ frateli lui Manolachi chiurci-başii C, *lipseşte* B,E,G,V,M,P/ pre]şi pre V//12-13 *lipseşte* pre[1-2] M,P/ spătar B/ Iordachi Cantacozino Delianul B,C,E,G//13-14 Iordachi Cantacozino Delianul vel-ban, pre Gavril Costachi vel-păharnic, pre Toader D,V// 14 Păladii B,C/ vistiernic B, visternic C/ *lipseşte* pre M,P/ Iordachi Costachi B.C//15 sîn B]ficiorC,D/ Lupul G, Lupului vornicului C/ *lipseşte* vel *M,Pj lipseşte* pre M,P//15-16 Andronachi Vlasto <ce era B,E> cumnat lui Grigorii {Grigorie C> -vodă B,C,D,E/ Andronachi Vlasto vel-comis, ce era cumnat lui Grigorie-vodă G//16 cumnată-său]ce era cumnat mării-sali lui Grigorii-vodă V, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* vel M,P// 17 *ante* Aceştiia: 3 B,E,G,V/ Aceştiîa C/ era toţi P/lui]mării-sali lui V/ *după* vodă *ad.* în ddmniîa dintîi B,C,E,G,V/ voevoda M/ rude M// 17-18 *lipseşte* mai toţi rudele... la Mihai-vodă. V//18 voevoda[1] M/ fusesîe *Cj lipseşte* carii fusese şi la Mihai-vodă B,E,G,M,P/ *după* vodă[2] *ad.* cu boerii *Cj* Iară B/ Iar trebile era toati M, Iar trebili toati era P//

trebile era după Costantin postelnicul. Şi după dînsul era Sandul Sturdzea spătar, fiind moldovan şi oarece şi neam lui Grigorie-vodă.

2. Deci alţi boiari, ce mai rămăsese de atîta vreme /

f. 413v de aştepta pre Grigorie-vodă, ca să încapă şi ei, vădzind că i-âu apucat iar ceialalti boiari pre denainte şi aemu, căuta rău.

3. Atuncea, la banii stiagului n-au mai scos altă dajde. Numai găsind obiceaiu gata de la Mihai-vodă văcăritul, au scos atuncea şi el văcărit, 10 potronici de cal şi 6 potronici de vită. Iar de primăvară au scos sferturi, pre putinţă ; şi de toamnă hîrtii, iar uşoare şi fără năpăşti.

Şi au mai scădzut desetină boiarilor, să dea de 10 un leu, şi au rădicat ţigănăritul şi morăritul şi prisăc<ă>ritul şi cîrcimăritul, care le scornisă Mihai-vodă. Acestea li-au ertat Grigorie-vodă întîi.

1 Costantin Ipsilanti vel-postelnic E,G/ postelnicul *Bj* dînsul]Costantin postelnicul V/ *lipseşte* era M.P// 2 spătariul B,E,G, spat<ar> C, *lipseşte* M,P/ oarecie *Bj lipseşte* si[2] G/ niam B,C/ orişce rudenii (rude P> lui Grigorii voevoda M,P// 3 lui] mări'i-saii lui V/ Grigorii C//'4 2]3 C, *lipseşte* B,E,G,V,M,P/ Decii B,C/ rămăsesie B,C/ vreme B,C// 4-7 Boîarii ciialanţi cari aştepta şi ei rînd la boerii, dacă au văzut aşa, căuta foarti rău M,P// 5 *după* vodă *ad.* cu bucurile B,E,G,V/ ei]îei *Bj după* ei *ad.* la boerii B,C,E,G,V/ şi văzind *Bjj* 6 i-au]au B,C,G,V/ iar ceialalti boiari, boîariile, şi la Grigorii-vodă căuta rău B,C/ ceialalti *Cj* boeriile *Cj* iar ceialalti boiari ce fusesîe la Mihai-vodă boeriile şi la Grigorii-vodă căuta rău E,G, iar aceia boiari boîariile, ce fusesîe la Mihai-vodă şi la măriîa-sa Grigorie-vodă căuta rău V// 8 3]4 B,C,E,G,V, 2 M, *lipseşte Bj* Atuncea]Grigorii voevoda M,P/ steagului *Bjj* 8-9 *lipseşte* n-au mai scos... Mihai-vodă văcăritul V// 9 Numai]Ci M,P/ obiceai B,C/ *lipseşte* gata B,C,D,E,G/ gata, adică văcăritul, făcut de Mihaiu voevoda, au scos M,P// 10 *lipseşte* atuncea M;P/ au scos văcărit cîte dzeci V/ *lipseşte* au scos atuncea şi el văcărit D/ şi el atuncea B,E,G/ văcăritul *Mj* zece B, C/ *ad. marginal* 10 potronici, sau *Gj* văcărit o sută de bani de cal şi şeasîezăci de bani de vită E, *Gj* şeasie B, şasle *Cjj* 11 *lipseşte* Iar M,P/ prim<ă>vară *Cj* civerturi B,C, civertul *Pj* pe B,V]dupăM,P// 11-12 *lipseşte* sferturi, pre putinţă; şi de toamnă E/şi]iarM,P/ *după* toamnă *ad.* au scos D/ iară B,C, iarăş P/ fără de B,D,C,P/ năpasti P/ dar uşoare. Şi au ertat năpăşti să nu file, dzicînd măriîa-sa Grigorie-vodă acest cuvînt către boiari, cum oamenii să roagă lui Dumnedzău să-i izbăvască de năpaste; decii trebuie, să nu file oamenii năpăstuiţi în dzileli mării-sali. V/ *după* năpăşti *ad.* dzicînd Grigorii-vodă către boiari şi acest cuvînt (aceste cuvinte G>că oamenii să roagă lui Dumnezeu să-i izbăvască de năpaste; deci nu trebuie <să fie E> năpăstuiţi. B,E,G// 13 Şi rădicînd năpăştile hîrtiilor au scăzut şi desetină B,E,G/ Scăzut-aii şi desătină M,P/ *lipseşte* mai V/ de zece stupi B,D,E,G/ zece *Cjj* 14 *lipseşte* şi[1-2] M, P/ rădicat-au M,P/ rădicatjertat şi B,E,G, ertat V/ prisăcăritul *Bj* ţigănărit şi cîrcimărit să nu file V//15 *lipseşte* şi cîrcimăritul *Gj lipseşte* şi cîrcimăritul, care le scornisă Mihai-vodă M,P/ care le scornise Mihai-vodă B, carele fusesîe la Mihai-vodă G, *lipseşte Cj* carele *Bj* Aceste B,C, Aceste toate E,G,M,P// 15-16 *lipseşte* care le scornisă... întîi. V// 16 Grigorii B, *Cj* voevoda *Pj* dintîi B,E,*Gjj*

4. Iară cînd au fost de toamnă, s-au hainit un boîar, anume Dumitraşco Racoviță hatman, fratele lui Mihai-vodă. Fiind mazil la țară, au început a scrie cărți la frate-său, la Mihai-vodă.

Deci oblicind Grigorie-vodă, au trimis la dînsul să-l prindză; iar el, simțind, au fugit la tătarî în Bugeag. Şi cu dînsul au fugit şi ginere-seu, Iordache stolnicul.

5. Iară în scurtă vreme s-au burzuluit şi Adli Gherii Calga, soltan de Bugeag, asupra lui Medii Gherii hanul şi au încălecat cu tot Bugeagul. Iar pricina era aşea. Mai nainte vreme cu cîțva ani fugis-un Bahti Gherii, ce-i dzicea porec'ă Delei soltan.

Acesta, fugind spre calmîşi, făcea multe amestecături / pentru hăniia Crîmului. Să agiungea cu şerimii din Crîm; făcea de scotea Poarta mai totdeuuna pe han.

Deci Poarta au ales pe acest han, anume Medii Gherii, de om rău, ca doar va putea supune pre şerimi şi pre mîrzaci. Deci luînd hăniia, mulți mîrzaci şi' şerimi au tăiat, pîn' şi pre nişte nepoți a lui de sor<ă>.

1 4]5 B,E,G,M, 3 C, 6 V, *lipseşte* P/ Iară la anul, de toamnă, au pribegit un boiariu V/ *lipseşte* Iară cînd au fost de toamnă M,P/ *după* hainit *ad. marginal* s-au pribegit *Cj* boiariu B//1-4 Dumitraşcu hatmanul Racoviță, fratile lui Mihaiu voevoda, s-au hainit şi fiind la țară scriia la fratile său (la M) Mihaiu voevoda M,P// 2 anume B,C, pre anume' *Ej* hatmanul B, D.E.G,/ frateli.C// 2-7 frate lui Mihai-vodă au fugit la tătarî în Bugiac. Şi cu dînsul au fugit şi ginere-său, Iordachi stolnicul V// 3 serile *Bjj* 5 Decii B,C/ Grigorii B,C// 5-7 S-'au înştiințat Grigori voevoda şi au triimes să-l prinză. Iar el au simțit şi luîndu şi pre ginerile său, Iordachi stolnicul, au fugit amîndoi în Bugeac, la tătari M,P// 6 Bugiac B,C// 7 ginere-său B,C,E,G/ Iordachi B,C/ Iordache stolnicul, ficior Lupului vornicul D, Iordachi Costachi stolnicul, ficior Lupului Gavriliță vornicul (sin Lupul Gavriliță vornicului G> E,G// 8 5]6 B,C,E,G,M, 7 V, *2 Bj lipseşte* Iară în scurtă vreme M,P/ vreme B,C/ buzurluit *Cj lipseşte* şi E,G,V/ Sadli *Gj* Gheri B,C// 8-18 Calga soltanul de Bugeac s-au turburat asupra lui Medii Gheri hanul (Meda Egîr hanului M) de Crîm pentru pricina hăniii şi pentru că au tăiat hanul cîțiva mîrzaci. M,P// 9 *lipseşte* Calga B,E,G,V/ soltanul B,E,G,V/ Bugiac B,C/ Gheri *Cjj* 9-10 Medii Gheri hanul din (de V) Crîm. Şi s-au rădicat cu toată tătărimea din Bugiac (Şi s-au sculat acel soltan cu tot Bugiacul V> B,E,G,V// 10 cu tot Bugeacul C]cu toți tăi arîi Bugiacului D/ Iară *Bj* aşa B,C]aceasta E.G//11 Mai înnainte vreme B,C, Că mai înnainte vreme V/ cîțiva *Bj* vreme fugind un Bahti Gheri *Gj* fugisă *Bj* Gheri B,C// 12 *lipseşte* poreclă B,E,G,V/ Deli B,C, D,E,G,V// 13 *după* calmîşi *ad.* supt ascultarea Moscului şi *(lipseşte* si C,V> B,C, E,G,V/ făcîa *Bj* mestecături E,G//14Căsă ajungea B,E,G,V//15 'şi făcea B,C,D, E,G/ şi făcea Poarta de scotea mai totdeauna pre hani V/ totdeauna *CI* pre C/ pre hani B,D,E,G// 16 Decii B.C/ l-au ales D/ pre B,C/ anume B/ Gheri B,C// 17 *ad. marginal* ca doar va putea supune pre şerimi şi pre mîrzaci *Bj* doară *Cj* supune C/ Decii C]Şi B,E,G,V// 18 luund B,C/luundu hănie Crîmului E,G,V/pre mulți C/şerimi şi mîrzaci B,E,G// 19 *lipseşte* pin' şi pre nişte nepoți a lui de sor (ă> B,C,D,E,G,V//19-3 *lipseşte* pin' şi pre nişte... piardă mirzacii. M,P//

Şi vădzînd acest Calga soltan, n-au mai putut răbda a vedea atîtea capete perind, precum ei n-au mai avut acest obiceaiu sa s<ă> piardă mirzacii. Ce au şi încălecat atunce toți bugeagenii cu zorba, şi au scris şi la Poartă, cerşind han pe un frate a lui, anume Caza Cheri. Şi Poarta nu vrea, dzicînd că tot aşea s-au învățat de schimbă hanii şi nu le pot întră în voie.

6. Atuneea s-au făcut mare spaimă în toate țările împregiur. Şi s-au bejenit Țara Moldovii, temîndu-s<ă> încă şi raîaoa Tighinii şi a Hotinului şi Țara Rumânească, şi-ncă şi preste Dunărea şi Țara Ungurească, şi Țara Leşască de încălecarea acelui soltan cu tot Bugeagul.

Că nu ştie alte țări şi olate adevărul, ce vor să facă, măcar că dzicea ei că nu le trebuie Adli Gherie hanul, că le strică obiceele, de le tae mîrzacii şi şerimii ca un casap, şi scriie la Poartă să le dea pre Caza Cheri să le fie han.

Dar tot nu putea oamenii crede, aşe iaste, au altăceva or să facă.

f- 4 H v Şi mult au îmbiat prin Bugeag, / după ce-au încălecat. Apoi au trecut Nistrul şi s-au dus în cîmpi, aproape de

1 văzind B,C/ Calga sultan CJsoltan de Bugiacu B,E,G,V// 2 videa B,C/ atîte B, atîtea *Cj* precum iei nu mai avusesie B,C,E,G, precum nu mai avusesie Iei V//3 obiceai B/ să să piiardă C, să piardă V]să piară B,E,G/ Ce s-au şi sculat atuneea toți V//4 atuneea B,C/ bugegenii B,C *lipseşte* şi B,V// 3-11 Şi aşa (sărat P> au încălecat soltanul din (de P) Bugeac şi cu toți bugegenii. Şi nimenenu ştiia adivărul, încotro vor să miargă şi ci vor să facă. (Şi pentru aceia s-au făcut mari spaimă în toati țările di prinpregiur M> M, P// 5 cerşind CJcerînd B,V/ pre *Cj* a luija hanului D// 5-6 han anume pre Caza Cheri, pre un frate a lui Medii Gheri han. Şi Poarta nu vrea să-l facă han pre acela, dzicînd B,E,G/ pe un frate a lui Medii Gheri han, pre anume Caza Cheri. Şi Poarta nu vrea să-l facă han pre acela, dzicînd V// 6 *după* vrea *ad.* să-l facă pre acela han C/ aşa B,C// 7 *după* hanii *ad.* totdeauna E,G/ nu le mai pot E,G// 8 6]7 B,C,E,G,M, 8 V, *lipseşte* P/ țările înpregiur C, țările de prinpregiur B, E,G,V// 9 *lipseşte* Țara Moldovii D/ temîndu-să B// 9-12 Țara Moldovii însă şi mai tare să temîa şi pentru aceia îndată s-au şi bejănit. Şi nu numai Moldova, ci şi raîaoa Tighinii şi raîaoa Hotinului, asămine şi Țara Munteniască, Unguriască, Leşască şi încă şi presti Dunăre, toți s-au îngrozit (îngrijit P> de încălecare acelui soltanM,P//10 şi Țara Româniască C]şi Țara Munteniască B,E,G,V, *lipseşte* D//11 încă B,C/ *lipseşte* şi-ncă şi preste Dunăre V/ Unguriască B,C// 12 de]de acel *Cj* încălecarea]sculare a B,E,G, zorbaoa V/ *lipseşte* încălecarea acelui *Cj* sultan C/ Bugiacul B,C// 12-16 *lipseşte* cu tot Bugeagul... să le fie han. M.P//13 nu ştiia B,C/ *lipseşte* adevărul *Gjj* 14 măcarî B,C/ eijlei B,C/ Adli Gheri CJMedli Gheri B,V/ nu le trebue Medii Gheri hanul să le fie han, că le strică E,G// 15 obiceaiele B, obiceaiale *Cj* le taie C/ le taie şerimii si mîrzacii B,E,G,V// 16 *repetă* si scriîe V/ şi la Poartă V//17-18 *lipsesc* M,P// 17 crede C/ crede oamenii D/ aşa B,C// 18 orjvor B,C,E,V// 19 Calga soltanul de Bugeac, după ce-au încălecat, au înblat cîțiva zili prin Bugeac M,P/ umblat B,C/ Bugiacu B, Bugiac *Cj* după cejdacă D/ *lipseşte* după ce-au încălecat V/ ce au B,C// 20 Şi apoi V/ După aceîa s-au rădicat cu tătarii şi trecînd Nistru s-au dus M,P//

Ceahrin, de şedea cu multe voroave şi spaime acestor ţări prinpregiur, ce scriu mai sus.

7. Atuneea cu cîteva luni mai nainte, să tîmplas(ă> de hotărîs<ă> Grigorie-vodă locul ţărîi şi stricas<ă> capegi-başe de la Poartă, ce venis<ă> cu ferman, cîteva cîşle tătărăşti, împreun<ă> cu oamenii lui Grigorie-vodă.

Deci tătarii. vădzîndu-s<ă> toţi la un loc, să foarte lăuda asupra lui Grigorie-vodă şi asupra ţărîi, dzicînd că le-au ars mulţime de robi şi de copii şi li-au stricat cîteva geamii. Deci şi boiarii ce era pribegi acolo, Dumitraşco Racoviţă hatman şi cu ginere-său, Iordache Costache stolnic, făcea şi ei multe amestecături la soltanul şi la mîrzaci, cu vorbe rele şi îndemnaturi asupra lui Grigorie-vodă.

8. Grigorie-vodă înţelegînd că să laudă soltanul şi mîrzacii asupra lui, avea mare grijă şi Grigorie-vodă şi toat<ă> boîarimea. Şi ţara încă să bejinis<ă>. Şi era Grigorie-vodă în curţi în Iaşi, închişi cu slujitorii, în tot ceasul aşteptînd gata să-1 lovască. Şi trimitea la soltanul

1 şidea C, şidea acolo B,E,G//2 ţări de prinpregiur E.G//1-2 şi şăzînd acolo di-a pururea să lăuda asupra (tuturor M> ţărilor (celor P> ci s-au scris mai susM,P// 2 scriie B,G,V// 3 7]8 B,C,E,G,V,M, *lipseşte* P/ Atuncea]Iară V, *lipseşte* M,P/ lunijzile M, P/ luni de zile V/ mai înnainte B,C,E, mai înnainte vreme V/ tîmplase B// 4 hotărîsă B/ măriîa-sa Grigorii V/ *după* ţărîi *ad.* despre tătarî B,E,G,V/ stricase B/ başia *Bjj* 4-5 Grigorie voevoda locul ţării cu ferman di la Poartă şi stricasă cîţiva cîşli tătărăşti M,P// 5 de B,C/ venise B, vinis(ă) C/ ce venisă cu ferman de la Poartă E,G, ce venisă de la Poartă V//6 înpreună B, C, dinpreună E,V/ *lipseşte* împreun(ă) cu oamenii lui Grigorie-vodă M, P/ Grigorii C/ *după* vodă *ad.* di pe locul Moldovii E, *Gjj 1* Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Tătarii, văzîndu-să strînşi M,P/ văzindu-să B, văzindu-s(ă) C/ *lipseşte* toţi V/ locu B,C/ să]şi să *Gj lipseşte* foarte M.P//8 luijmăriisali lui V/ GrigoriiC/ voevoda M// 9 li-au arsu B,C/şi cîtevaB,C,D,E,G,V,M,P//10 Decii B.C/ *ante* Decii. 9 B,E,G/ *lipseşte* Deci şi M,P/ Boiarii cei pribegi M,P/ pribegi ce era acolo B, pribegi ce era acolo la tătarî în Bugeacu, Dumitraşco E,G/ cejearii V/ *lipseşte* acolo *M,Pjj 11 lipseşte* Racoviţă M,P/ hatmanul *Bjj* 10-12 *lipseşte* acolo... Iordache Costache stolnic V// 12 Iordachi stolnicul *Bj* stolnicul D,E,G/ stolnicul Iordachi Costachi, fiind acolo la tătari, făce M,P/ şi iei B,C,V, *lipseşte* M,P// 13 vorbe]voroave *Gj lipseşte* cu vorbe rele şi îndemnaturi M,P/ asupra ţărîi si asupra lui V// 15 8] 10 B,E,G,V, 9 C, 12 M, *lipseşte Bj* Iară Grigorie-vodă B,G, Iară măriîa-sa Grigorie-vodă V/ inţălegînd B,C]s-au înştiinţat M,P// 16 lui]mării-sale V/ grije B,C/ Grigorii-vodă B,C, măriîa-sa Grigorie-vodă V//16-2 şi ave mari grijă şi pentru aceîa s-au închis în curţi în Iaşi. Şi slujitorii iarăşi era înlăuntru curţii şi în tot ceasul aştepta să-i lovască tătarii. Boiarii şi toată ţara s-au bejănit la munţi. Grigori voevoda adesa triimete daruri la soltanul să-1 înpaci şi nu-1 pute sătura nici M.P//17 toată boerimea B, *Cj* bejenisă B, bejenis(ă) C//17-18 Şi era măriîa-sa Grigorie-vodă în curţile domneştiV//18 Grigorii-vodă B,C/ în curţile domneşti C,D,E,G//19 *lipseşte* aşteptînd D/ '*lipseşte* gata B,E,G,V/ să-1]să-i B,E,G,V/ triimitea C, trimitea Grigorii-vodă D'

oamenii săi, cu daruri totdeuna, ca să-1 împace. Şi nu-1 putea sătura nici cu un feliu de daruri.

Era şi giupînesele boiarilor pribegi aice, la poprială, în Iaşi, de Grigorie-vodă. Trimis-au soltanul un agă al
i- 415 său la domnie, / să le lasă să margă la bărbaţii lor în Bugeag. Şi îndată li-au slobodzit, de s-au dus, cu tot ce-au avut, în Bugeag, la boiarii lor.

9. Iară pre urmă n-au cutedzat Grigorie-vodă ca s(ă> şadză în Iaşi, ce s-au dus la Botoşeani, de au şădzut cîteva dzile. Şi pre doamna-ş au trimis-o la Hotin, di-au şădzut pîn' s-au împăcat lucrul.

10. Audzind Poarta împărăţiei de atîtea amestecături a celui soltan, au orînduit un sarascheriu, cu cîteva mii de oşti turceşti, şi pre Grigorie-vodă şi pre Neculai-vodă, domnul muntenescu, şi pre Colceag-beiu cu lipcanii şi cu spahiii de Hotin, să margă toţi în Bugeag, asupra acelui soltan şi a bugigenilor.

Deci acel sarascher au venit cu oaste la Smil, aşteptînd să s(ă> strîngă şi alţii acolo.

Neculai-vodă încă au venit pîn'la Gălaţ(i>. Colceag-

1 pre oamenii săi C, pre oamenii mării-sali Vi totdeauna B,C/ înpace B,C// 3 *ante* Era: 11 B,E,G,V, 15 M/ jupînesele B,/C pribegi B,C/ aicea B, C, *lipseşte* V// 3-4 Giupînesile (a P> boiarilor pribegi, Ilinca hătmănîasa şi cu fiica ei, Mărica stolniceasa era la propîală (opreală P) în Eşi, din poronca lui Grigori voevoda M,P// 4 în Iaşi la poprială V/ de Grigori-vodă C, *lipseşte* V/ Triimis-au B, *Cjj* 4-5 Soltanul au triimes pre un agă al său cu poronca la Grigorie voevoda să le lasă să miargă la Bugiac la bărbaţii lor M,P// 5 domniîe *Bj* Bugiac B,C// 6 de]şi M, *Pj* s-au dus cu totul (toţîi P> la Bugeac, la bărbaţii lor M,P/ ce au avut B,C/ Bugiac B.C//7 boiarii] bărbaţii G//8 9]12B, E,G,V, *WC/lipseşte* Iară pre urmă M,P/ măriîa-sa Grigorie-vodă V/ *lipseşte* ca V/ să *Bjj* 8-9 Grigori voevoda nu mai cuteza a mai (şedea) în Iaşi M, Grigorii-vodă n-au mai cutezat a trăi în Eşi *Pjj 9* şaze in Iaşi G, şază la scaon în Iaşi V/ Botăşeani B,C/ de]şi M,P/ şezut B,C, şăzut acolo M, P/710 *după* zile (dzile C) *ad.* acolo B,C,E,G,V/ triimis-o *Cj* de au şezut B,C//11 şezut acolo E,G/ pînă B,C, pînă ce G,V// 10-11 Iar doamna au triimes-o la Hotin şi acolo au şăzut pînă s-au liniştit soltanul M,P// 11 înpăcat B,C// 12 10] 13 B,E,G,V, 11 C, 16 M, *lipseşte Pj* înpărăţiii B,C/ atîte B/ S-au înştiinţat Poarta de turburare acelui soltan M.P//13 rînduit P/un]pre un B,C,E,G/cîtevajcinsprăzeci V/j14 *lipseşte* de P' oaste turcească B,E,G,V,M,P/ *lipseşte* şi 1"2 M,P/ voevoda 1-2 M, *Pj* pre măriîa-sa Grigorie-vodă domnul Moldovii şi V/ Grigorii-vodă *CJ* Nicolae B, Nicolai *Cjj* 15 bei B,C; T6 de IaHotin B,C,E,G,V,M,P/în]laM,P/ Bugiac B, BugeacC//17 sultan *Cj* asupra soltanului M,P/ şi asupra bugegenilor V, *lipseşte* M,P/ bugegenilor B, bugegenilor C/7 18 Decii B,C/ *lipseşte* Deci acel M,P/ sarascheriu B,C, Sarascheriul M,P/ vinit B,C/ oastea *Gj* aşteptînd]'şi aştepta pre toţi M,P// 19 să B,C/ *lipseşte* şi alţii M,P// 20 Nicolai C, Şi Nicolae B, Neculaiu voevoda domnul muntenescu M,P/ vinit B,C/ pînă B,C]cu oaste M,P/ Galaţi B,C/ *după* Galaţi *ad.* Şi din Galaţi, işprăvindu-şi (de la sarascheriul V> s-au întorsu la scaonul său în (la V> Bucureşti _B,E,G,V// 20-1 Aşijderea şi Colceag-bei au purces de la Hotin (cu lipcani şi cu spahii V> şi au trecut pre Prut B,E,G,V/ Colceag-paşa di Hotin cu oaste au trecut (au trecut cu oaste P> M,P//

bei încă de la Hotin au trecut pe Prut la Smil; iar Gligorie-vodă s-au pogorît de la Botoşeani pre la Cotnar şi au venit iar la **Iaşi.** Şi au şădzut cu corturili şi cu toat<ă> oastea lui în cîmpu la Balica vro 2 săptămîni, în postul Crăciunului. Şi de la Balica au trecut codrul la Scînteia şi au mers în gios pe Bîrlad pîn'la Roşiîeci. Şi de acolo au mărsu la Fălciiu şi au trecut Prutul şi au mers la Codrul Chighieciului, de-au şădzut acolo vro doao, trei săptămîni. /

f. 415v 11. Deci saraschîeriul oştilor au scris cărţi la acel soltan să-ş plece capul, să margă la Poartă, că nu va avea nici o nevoie, iar pre hanul ceasta dată împărăţie nu va să-1 mazilească.

Deci el, vădzînd acel răspuns de la sarascheriul şi înţelegînd că şi hanul vine cu oaste din Crîm, şi alţi megiîaşi pre dincoace, ş-au plecat capul şi au purces la saraschîeriul la Smil, de s-au dus la Poartă, fără nici o grijă. Şi nu i-au făcut împărăţiîa nemică.

12. Iară Iusuf mîrza şi cu vro doi, trei, mîrzaci au pribegit în Ţara Leşască, de au trăit acolo cîtăva vreme.

13. Iară hanul au stătut di-au ernat în Bugeag pîn-în

1 de *Cj lipseşte* iar M,P/ Grigorii B,C// 1-3 iar măriia-sa Gligorie-vodă încă au purces de la Botăşeani şi au vinit pre la Cotnariu şi au mărsu la Iaşi, la scaonul său. V// 2-5 Grigorii voevoda au purces din Botoşani, au vinit pe la Cotnariu pre la Eşi. Şi au eşit cu ordiia în cîmpu la Balica şi acolo au şăzut 2 săptămîni, fiind postul Crăciunului M,P// 2 de B,C/ Botăşeani B,C/ Cotnariu B,C// 3 vinit B,C/ iară B,C/ şezut B,C/ corturile C//4 toată B,C/ oaste B/ lui] mării-sale V//4-5 Balica^Frumoasa B,C,D,E,G,V/ vi<zoăoa.oB,Cjj5 *lipseşte* în postul Crăciunului C/Şijiar M,P//6 *lipseşte* şi M,P/ mărsu B, *Cj lipseşte* în gios E,G/ pre B,C/ pînă B.C//6-7 *lipseşte* Roşiîeci.'Şi de acolo au mărsu la D,V/ Roşiecii lui Negel. Di acolo M.P//7 mersu B/ la Fălciiujîn tîrgul Fălciiului M,P// 7-8 *lipseşte* au trecut Prutul... de au şădzut M,P// 8 mersu B,C/ Chighiieciului B,C/ de-au]şi au B,E,G,V/ şezut B,C/ vreo B,C// 8-9 acolo au aşteptat 3 săptămîni M,P// 9 trii B,C// 10 11] 14 B,E,G, 12 C, *lipseşte* V,M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ sarascheriul B,C// 10-11 Sarascheriul au scris la soltan să-şi pleci capul M,P// 11 *lipseşte* să-ş plece capul V// 12 pre hanul cu ace dată nu vre(vra P> înpăratul să-l mazilească M.P/ această B,C,D,E,G,V/ înpărăţiîa B,C//13 maziliască B, C//14 Decii soltanul văzind B,C,D,E,G,V/ răspunsu B,C/ sarascheriul B, C//15 înţălegînd B,C// 14-16 Soltanul au văzut scrisoare sarascheriului; au auzit că şi hantil cu tătarîi de Crîm (tătarii de Crîm cu hanul P> vini asupra lui. Ştiia şi di cielanţi megieşi că iarăş vin cu oşti asupra lui. Pentru aceste poati <poati fi P> ş-au plecat capul M,P// 16 *lipseşte* pre V/ *după* dincoace *ad.* numai ce V/ purcesj mersu B, E,G,V/ sarascheriul B.C//17 *după* Smil ai. şi de la Smil au purces B,E,G,V, iar de acolo M,P/ la Poartă]la Poartă la Ţarigrad B,E,G, la Ţarigrad la Poartă V, la Ţarigrad M,P/ fără de B,C,D,E,G,V,M,P/ grije B,C//18 înpărăţiîa C/ Si nici un rău nu i-au făcut înpăratul M,P, *lipseşte* B,E,G,V// 19 12] 15 B,E,G', 13 C, 22 M, *lipseşte* V, P/ *lipseşte* Iară M,P/ mîrzea B,C / *lipseşte* şi E,G,M,P/ vreo trii B,C/ *lipseşte* vro doi M.P//20 pribegit *Cj* de]şi M.P/ vreme B,C// 21 13] 14 C,V, 23 M, *lipseşte* B,E,G,P/ Iar B, *lipseşte* M,P/ Hanul şi cu tătarîi crîmleni au ernat M,P/ de au B,C/ Bugiac B.Bugeac C/'pînă B,C//

prim<ă>vară, cu multă cheltuial<ă> şi silă bugegenilor de crîmeni.

Atuncea au scos mai marii Bugeagului şi ei văcărit, di-au dat mulţi bani hanului, mai sus văcăritul de cumu-i la noi.

Iar Gligorie-vodă, după ce au aşădzat pace între dînşii, au venit de la codru, întins la **Iaşi.** Şi cît au şădzut în codru, fîn, grăunţă tot de la tătarî au mîncat toată oaste. Şi la purces au pus de-au făcut şi o movilă mare în codru, ca să rămîie de pomenire.

14. Atuncea şi Grigorie-vodă, după ce-au venit la Eşi din oaste, trimis-au ardzu de jalobă la împărăţie pentru stricăciune ce-au făcut tătarîi ţării şi pentru boîarii pribegi, ce sînt rudă lui Mihai-vodă, cum au făcut

f. 416 atîte amestecături la tătarî, fiind / şi cu îndemînarea lui Mihai-vodă, de s-au făcut acestea.

Deci Poarta au bănuit tare lui Mihai-vodă şi au făcut ferman la hanul pentru acei boiari pribegi, să-i dea pre mîna lui Grigorie-vodă. Şi toată paguba ţării şi cheltu-

1 primăvară B,C/ cheltuială *B,Cj lipseşte* şi silă V/ bugegenilor B.C//2 *lipseşte* de crîmeni M.P//3 *lipseşte* Atuncea M,P/ Bugiacului B, Bugeacului *Cj* eijiei B/ de au *Cjj* 3-4 Mai marii Bugeacului au scos văcărit pre tătarîi din (de P) Bugeac şi încă mai presus decît văcăritul din Moldova şi toţi banii văcăritului i-au dat hanului M,P// 4 sus]mare *Cj* de cum era C, de cum au fost D/ mai sus văcăritul de cumu-i la noi]şi au fost la dînşii văcăritul mai mare de cum era la noi în ţară B,E,G,V// 5 *ante* Iară: 16 B,E,G/ Grigorii B,C/ după cie s-au aşezat pace B/ s-au aşezat pace C,E, G.V// 5-6 După ci s-au asăzat pace între tătarî, atunce au vinit şi Grigori voevoda în Iaşi M,P// 6 vinit B,C/ întinsu B,C]drept V/ la]în B,D,E,G,V/ şezut B,C// 6-7 Cîtă vremi au fost Grigori voevoda cu oaste acolo, în codru, fîn, grăunţă, la toată oaste au dat tătarîi, di agiuns M.P// 7 grăunţe B/ mîncat]luat V/ *după* oastea *ad.* lui Grigorii-vodă E.G//8 *lipseşte* Şi la purces M,P/ *ad. marginal* pus E/ de au B,C/ *lipseşteş\B,\j* în codru Chigiiaciului C//9 să rămiie B.C, să fie şi să rămîie E/ de]întru B,E,G,V/ pomenire B//8-9 Grigore voevoda au poroncit di au făcut o movilă mari acolo in codru, să fii întru pominiri. M,P// 10 14] 17 B,E,G, 15 C.V, 26 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Atuncea şi M,P/ Grigorii-vodă B,C]măriîa-sa Grigorie-vodă V/ ce au vinit B, *Cjj* 10-15 Grigori voevoda au triimes la Poartă arzu de jalobă asupra tătarălor pentru stricăciune ce au făcut ţării şi asupra acelor doi boeri pribegi, rudile lui Mihaiu voevoda, pentru amestecăturile ce au făcut la tătarî (la Poartă P> prin (pre M> îndemnare lui Mihaiu voevoda M.P//11 Iaşi B,C/ arzun B,V, harzu *Gj* înpărăţie C, înpărăţiîe *Bjj* 12 stricăciunea *Bj* ce au B.C//13 rude B.C.E.G/ *lipseşte* ce sînt rudă lui Mihai-vodă V// 13-15 *ad. marginal* cum că au făcut atîte amestecături la tătari, fiind şi cu indemnarealuiMihai-vodă *Gjj lilipseşte* fiind şi cu îndemnarea lui Mihai-vodă V/ îndemnare *Bjj* 15 *lipseşte* de s-au făcut acestea M,P/ aceste B,C/7 16 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* au bănuit tare lui Mihai-vodă şi V// 16-18 Poarta au probozit foarti pre Mihaiu voevoda şi au triimes ferman la hanul (Poartă P> să dei acei doi boeri pribegi pre mîna M,P// 17 aciei *Bj* ca să-i dea pre mînule mării-sali luiV// 18 Grigorii B,C/ voevoda M/ toate pagubele B,C,E,G M/ *repetă* şi M.P//18-1 cheltuiala ce ar fi făcut B,C, cheltuiala ce au făcut-o M,P// toate pagubele ţării să le înpliniască de la tătarî şi toată cheltuiala ce ar fi făcut măriîa-sa Grigorie-vodă cu oaste V//

ial<a> ce-ar hi făcut Grigorie-vodă cu oaste să i-o plinească de la tătarî.

15. Atuneea au trimis Grigorie-vodă la hanul pre Darie Donici vel-vornic şi pre Sandul Sturdza vel-visternic cu fermanul Porţii şi cu izvod de pagube. Deci pre boiarii pribegi nu i-au dat; că Iordache au fugit în Crîm la un soltan, feciorul hanului, iară Dumitraşco hatman au fugit teptil preste Dunărea, trăgîndus<ă> la Ţarigrad, la frate-său, la Mihai-vodă. Ce frate-său nu vrea să-1 priimască, temîndu-s(ă> de la Poartă să nu oblicească că-i la dînsul. Ce umbla mistuindus-(ă> prin Dobrogea din loc în loc.

Iar pagubele de la tătarî i-au plinit toate. 700 pungi bani gata i-au adus în Iaşi cu nişte cămări cu cai. Care lucru era de mirat, unde au isprăvit Grigorie-vodă de au întors tătarii pagubele moldovenilor; că avea măre trecere la Poartă. însă aceşti bani nu i-au luat toţ Grigorie-vodă, ce giumătate i-au dat hanului, şi o samă au dat şi oamenilor celor cu pagubele.

16. După aceasta, mergînd Costantin postelnicul la/ î; 416"- Poartă, au oblicit şi pe Dumitraşco hatman că-i în Do-

1 Grigorii B,C/ voevoda M/ oastea C/ pliniască B,C, înpliniască G//2 *după* tătari *ad.* şi acei bani să-i dei la <lui P> Grigorii voevoda M,P// 3 15]'18 B,E,G, 16 C, ,28 M, *lipseşte* \,*Vj lipseşte* Atuneea M,P/ Grigorii-vodă C, măriîa-sa Grigorie-vodă V/ Grigori voevoda cu această trebuinţă au triimes la hanul pre M,P// 4 Dariie *Cj* Donici, vel-vornic de Ţara de Gios B,E,G/ Sturzea B,C/ visternic B.C//5 Decii B,C//5-6 *lipseşte* Deci pre boîarii pribegi nu i-au dat M,P// 6 Iordachi stolnicul B,C,E,G,V//6-8 Aii simţit mai înriainti Dumitraşcu Racoviţă hatmanul (hatman P) şi cu stolnicul Iordachi. Deci Iordachi au fugit în Crîm la feciorul hanului, iar hatmanul Racoviţă s-au dus tiptil presti Dunăre spre Ţarigrad. M.P//7 ficior B,D,E,G,V, ficiorul C/ iăr B,C/ hatmanul B,C,E,V//8 *lipseşte* teptil V/ Dunăre B/ *după* Dunăre *ad.în* Dqbroge V/ trăgîndu-să *Bjj* 8-11 *lipseşte* trăgîndu-s(ă) la Ţarigrad... din loc în loc *V/j* 9 *lipseşte* la B,E/ la frate-său Mihai-vodă, la Ţarigrad G// 8-11 *lipseşte* la frate-său, la Mihai-vodă... din loc în loc. M.P//10 temîndu-să B,C/ că-i]că iaste B,C,E,G// 11 mistuindu-să B,C/ Dobroge B,C/ locu C, locu B//12 Iară *Bj* i-au]au V, li-au Gfşepte (şapte C> sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V// 12-16 Hanul au înplinit pagubile Moldovii de la tătarî: 700 pungi bani gata. Iar pre numiţii boîari pribegi n-au avut de undi să-i de. Darii Donici şi cu Sandul Sturza di la hanul s-au întors ia Eşi (Sturza s-au întorsu înnapoi în Eşi P> aducînd aceli 700 pungi băni. Cu toţi s-au merat cum di au isprăvit Grigori voevoda un lucru mari ca acesta. însă această norociri i-au slujit, fiindcă ave mari treciri la Poartă. M,P// 13 *lipseşte* gata G,'V/ î-au adus eu neşte cămări în Iaşi V/ neşte *Bj lipseşte* cu cai V// 14 unde B,C/ Grigorii-vodă B,C, măriîa-sa Grigorie-vodă V//15 întorsu B,C/ trecere B, trecere C//l*> *lipseşte* însă aceşti *M]Pj* toţi *Bj* Grigorii B,C//16-17 însă o samă de bani au dat şi hanului V/'/ 17 giumătate *BJ* şijiară M,P/' o samă de băni C,D,V/ *lipseşte* şi M,P// 19 16] 19 B,E, G, 17 C, 34 M, *lipseşte Bj* Dupre aceasta B, E, *lipseşte* M.P/ Costantin Ipsila'nt postelnicul G//19-1 Postelnicul Costantin s-au dus la Poartă. S-au înştiinţat pentru hatmanul Dumitraşcu că esti în Dobroge'tiptel. M,P// 19-20 *lipsesc* V// 20' Poartă] Ţarigrad E/ *lipseşte* şi B,E,G/ pre *Bj* hatmanul B,C,E/ că-i]că iaste B,E,G, că era C' Dobroge B,C

brogea, la un sat, teptil. Şi fiind aproape de calea lui Costantin postelnicul, au umblat cum au putut şi l-au prins. Şi făcînd ştire lui Grigorie-vodă, au şi trimis de l-au ferecat în obedzi şi l-au închis în Iaşi. Şi l-au pus la grea închisoare cîteva luni, pîn-au dat cîţva bani, şi apoi, ertîndu-1, l-au slobodzit. Şi ducîndus-<ă> la satul lui, la Fereşti, au mai trăit trei, patru dzile şi au murit.

17. Iară în al treilea an a domniei lui Grigorie-vodă s-au făcut de către toate părţile bună pace. Şi s-au apucat di-au acoperit mănăstirea Balica cu oale şi au tencuit-o pre dinafară şi au făcutu-i şi tindă, şi au zugrăvit-o peste tot pri dinlontru, şi zid împregiur, şi clopotniţă, şi curţi de piatră. Şi au îndzăstrat-o cu toate, cu veşminte, cu odoar<ă> şi cu bucate, şi cu robi şi moşii şi vii, ca pre o mănăstire, deplin.

Aşijderea au mai făcut curţi scumpe şi hălăşteu cu iaz la Frumoasa, să fie de primblare domnilor.

1 — 7 *lipsise* V//2 *lipseşte* Costantin postelnicul M,P/ au umblat cum au putut]s-au nevoit M.P//3 prinsu B,C/ Şi făcînd]Au făcut M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M//3-4 îndată au triimes şi ferecîndu-1 în obezi l-au adus la Eşi M,P// 5 închisoare *Cj* pînă B,C, *lipseşte* M,P/ cîţiva bani C]cîteva pungi de bani B,E,G/ *lipseşte* apoi, ertîndu-1 M,P/ dueîndu-să B, dueîndu-să acasă E/ la casa lui, la satul lui *Cj* la Fereşti, la casăle lui *Gj lipseşte* la M// 7 şi au mai trăit puţină vreme şi au murit B,D,C, au mai trăit puţină vrâme, vreo doao luni, şi au murit E,G/ Fereştii, în ţin(utul) Vasluiului, presti patru ziliaumuritM,P//8 17]20B,E,G, 18 C, 35 M, *3B/lipseşte Ja,r&* M,P/ treile B, triileaC/ a domniii C, al domniiiB.E/adomniiimării-salilui V/ GrigoriiB,C/ voevoda M// 9 *lipseşte* bună *Gj* s-au apucat Grigorii-vodă E,G, s-au apucat măriîa-sa Grigorie vodă V//9-11 s-au făcut paci din toati părţile. Deci Grigori voevoda s-au apucat di au făcut aceşti pomeniri (această pomenire P>. Au acoperit biserica di la mănăstire Balica cu oali. Au tencuit biserica pi dinafară foarti bini. Au făcut tindă, pridvor, au zugrăvit-o M,P// 10 de au acoperit B,C/Balica]Svîatii Arhanghel (i> la (de la G> Frumoasa B,C,E,G,V/ mănăstirea Sf(i>ntului Arhanghel ce iaste zidită de Isac Balica hatmanul la Frumoasa cu oale D/ şi o au tencuit B,E,G,V// 11-12 şi i-au făcut pridvor şi o au zugrăvit preste tot pre dinlăuntru şi i-au făcut şi zid înpregiur de piatră V//11 denafară B,C/şi i-au făcut B,C,D,E,G/ *lipseşte* şi *Cj* tindă]pridvor B, C,D,E,G/ şi o au zugrăvit B,E,G/ preste B.C//12 pe (preC>dinlăuntru B, C,E,G/şi i-au făcut şi zid înpregiur B.C.E.G/şi^făcut-auM.P/h'^eşîc şi M,P//12-13 şi clopotniţă şi clopote şi curţi de piiatră domneşti, au făcut în mănăstire. E/ curţi de piatră domneşti (curţi domneşti de piiatră G) au făcut în mănăstire B,G/ curţi de piiatră înlăuntru, domneşti C, curţi de piatră, domneşti, înlăuntru V// 13 Şi o au îndzăstrat-o cu de toate B/cu de toate E,G,V]cu bucate, cu de toate *Cj* cu]şi cu E//12-14 clopotniţă bună de piiatră şi curţi frumoase di piiatră. Au înzăstrat-o cu odoară, veşminti, cu bucate, cu moşii, cu robi ţigani şi cu vii M,P// 14 odoară B, *Cj lipseşte* şi cu bucateC/ *lipseşte* şi *Gj* şi cu moşii şi cu vii B,C,D,E,V, cu moşii şi cu vii G//15mănăstire B,C//16 *lipseşte* Aşijderea M,P/ Mai făcut-au M,P/ curţi domneşti scumpe B,E, curţi scumpe, domneşti D, curţi scumpe şi frumoas(e) C, curţi domneşti frumoase şi scumpe G, curţi scumpe şi frumoase, domneşti V/ scumpejfrumoasă M,P/ cu iaz] mare B,C,E,G,V// 17 *lipseşte* la Frumoasa M,P/ primblară B,C//

18. Făcut-au şi turn mare pe poartă, în curte domnească, şi ceasornic mare. Aşijdere şi 2 cişmele, fîntîni aduse pre oale, cu multă cheltuială, una denainte porţii f. 417 curţii domneşti şi una denainte / feredeului. Aşijderea şi feredeul l-au mai tocmit. Mai tocmit-au şi cîteva'cas<ă> în curţile domneşti şi odăile simenilor şi la grajduri, ce era stricat, tot au tocmit.

Făcut-au casă frumoasă şi-n Galata, şi au tocmit chiliile la Bîrnova. Aşijderea şi la Bărboiu âu făcut turn şi au acoperit-o. Şi multe sfinte biserici au dires şi au tocmit.

19. Iară cînd au fost în al patrule an a domniei lui, în anul 7238 <= 1730> murit-au şi Neculai-vodă, domnul muntenesc, unchiul lui Grigorie-vodă. Şi l-au îngropat în mănăstirea ce-i de dîns zidită la Văcăreşti. Iar în locul lui au rădicat muntenii pe fiiul său Costantin-vodă.

Şi i-au rămas lui Neculai-vodă 3 ficiori, cari mai pe urmă 2 au eşit domni, Cos<tan>tin şi Ion, precum le scriu înainte istoriile. Iar unul, Alecsandru, vreme înainte va arăta.

1 18]21 B, G, 19 C, 10 M, *lipseşte* E,P/ turnu B,C/ mare]înnalt C, foarte înnalt B,D, E,G,V/ in curte domniască, pre poartă B,E,G,V/ curtea domniască *Cjj* 1-2 Făcut-au în Eşi la curte(a> domniască, la poartă, un turnu mari de piiatră. Pus-au un (Pusu-i-au şi un P> ceasornic mari intru acelaş turnu M,P// 2 *după* mare *ad.* pentru înştiinţarea vremii C,V/ Aşijderea B,C]Făcut-au M,P/ doao B,C// 3 adusă B,C// 3—4 de naintea[1 2] C, dennainte[2] B/ una[2]]alta V// 4 *lipseşte* Aşijderea şi M.P//5 Tocmit-au feredeul. Tocmit-au cîţiva casă în curţile domneşti M.P/ feredeul l-au mai dires şi l-au mai tocmit E,G/ tocmit-au]dires-au E,G/ case B,C// 6 simenilor B, siimenilor *Cj după* siimenilor *ad.* de nou li-au făcut (toate B,E,G> B,C,D,E,G,V/ grajdiuri B// 6-7 *lipseşte* şi odăile... tot au tocmit M,P// 7 tot au dres şi au tocmit şi au acoperit C, tot au dires şi au tocmit E,G// 8 Au mai făcut *Gj* case frumoase B,C/ şi în Gălata B, in Gălata M, la Gălata P, şi în mănăstirea Gălata C,D/ *lipseşte* şi[2] M,P/ case frumoase şi în mănăstire în Gălata şi au dires şi au tocmit chiliile la mănăstire la Bîrnova E,G/ Tocmit-au chiliîa (chilii P) în Bîrnova M,P// 9 *lipseşte* Aşijderea M,P/ *lipseşte* Aşijderea... au coperit-o B,E,G/ şi mănăstirea la Bărboiu V/ la mănăstire la Bărboiu au făcut turnu, clopotniţă pe pridvor (deasupra pridvorului D> C,D// 1Oşi au acoperit-o D, şi o au acoperit V// 9-11 Acoperit-au bisărica di la mănăstire Bărboiu. Făcut-au şi clopotniţă şi (şi M> alti mulţi sfinţi bisărici au tocmit şi au coperit M,P// 10 Şi alte multe sfinte biserici şi mănăstiri (mănăstiri şi biserici V> B,E,G, V/ Şi alte multe sf(i)nte mănăstiri, biserici, au dires şi au tocmit şi au acoperit *Cjj* 12 19J20 C, 21 E, 22 G, *lipseşte Bj ad. marginal* au fost E/ patrulea C/ domniii lui Grigorie-vodă C,D/ *lipseşte* în anul 7238 D// 12-20 *lipsesc* M,P// 13- 14 al patrulea an al domniii lui Grigorie-vodă, răpousat-au (murit-au G> şi măriîa-sa Nicolae-vodă, domnul muntenescu, în anii 7238 (— 1730), unchiul ^mării-sale B,V> lui Grigorii-vodă B,E,G,V//13 murit-au răposat-au D/ Nicolai C//14 muntenescu C,D/ *după* muntenescu *ad.* în anul 7238 *Bj* Grigorii *Cjj* 15 ce-i]ce iaste B,C,D,E,G,V/ dînsul B,C/ Vicareşti *Gjj* 16 locul lui Nicolae-vodă E,G,V/ muntenii domnu C,E,G,V/ pre fiiu-său C,V// 17-20 *autograf Neculce A, lipsesc* B,C,D,E,G,V//

20. Iară în scurtă vreme făcutu-s-au mare zorbâ în Ţarigrad, rădieîndu-s-inicearii asupra lui sultan Ahmet. Şi l-au scos de la împărăţie şi au pus pre un nepot a lui, anume sultan Mahmut. Şi-ntr-acea zorbâ multe capete au perit şi mulţi veziri s-au mazilit. Şi să can potoliîa zorbaoa şi iar să scorniîa.

Atunce mazilind pre veziriul, găsit-au multă avere la dîns<ul>, iar mai multă au găsit la chihaeoa lui. C-au aflat mai bine de 40.000 pungi bani, fără drugi de aur sleiţi şi alte odoară. Că atunce dedesă voie de bea mai toţ f. 417[v] turcii vin. Pentru aceiîa s-au făcut/zorbâ, de au schimbat împăraţii.

21. Atunce şi Mihai-vodă aflînd vreme, au mazilit pe Costantin-vodă din Ţara Muntenească, de n-au plinit încă bine luna cu domnie după moartea tătîne-seu.

22. Atunce au mazilit şi pe Adli Gherii, hanul tătărăsc, şi au pus pre Caza Cheri, carii şi-l poftis<ă> ei mai nainte. Şi au eşit şi Medii Gherii soltan, care fuses<ă> cu zorbaoa.

23. Atunce zorbalele au găsit pe un casap sirbu,

1 20J22 B,E, 21 C, 23 G, 36 *M,lipseşte Bj lipseşte* Iară în scurtă vreme M,P/vremîe B, vreme *Cj* în Ţarigrad s-au făcut mari zorbă M,P// 2 rădieîndu-să *Cj* Enicerii s-au rădicat M,P/asupra înpăratului soltan Ahmet *Cj corectat* Ahmet *Aj după* Ahmet *ad.* înpăratului turcescu B,E,G,V//3 Şi]de B,E,G/de lajdin M,P/ înpărăţiîe B,C/ si au pusjiar în locul lui au pus înpărat pre nepotul său (lui P> M,P/au pus înpărat B,E,G/nepot a lui de frate E,G,V//4 anume B,C/ soltan *Bj* Şi dintr-acla B, E,G,V, Şi întru acea C//4-10 *lipseşte* Şi-ntr-acea zorbâ...şi alte odoară. M.P//5 viziri *Cjj î* Atuncea B,C/viziriul *Cj* avere B, avere C//8 dînsul B,C/ iară Bjdar V/ mai multă avere (avere C> B,C,D,E,G,V/ chihaiaoa B,C/l'ui]veziriului B,E,G,V, viziriului C,D/ Că au B,C// 9 patruzăci de mii de pungi de bani B,C,D,E,G,V/fără de B,D,E,G]şi V//10 odoară scumpe B, odoară multe şi scumpe E,G,V/atuncea B,C/ didesîe B,C/ toţi B.C//9-12 Şi acea zorbă s-au făcut că le dedesi voie di blamai toţi turcii (turcii mai toţi P> rachiu şi vin M,P//10-12 *lipseşte* Că atunce... au schimbat inpăraţii. V//11 Şi pentru *Gj* aceia *Cjj* 12 înpăraţii B,C// 13 21J22 C, *lipseşte* B,E,G Atuncea B,C/ *lipseşte* şi *Bjj* 13-15 *lipsesc* M,P// 14 pre B,C/ Munteniască B,C/ plinit bine o lună de zile V// 15 o lună de zile C,E,G/ domniia B,C/ după cie au murit tată-său, Nicolae vodă B,E,G, după cîe au murit tată-său V/tătîne-său *Cjj* 16 22]23 B,C,E, 24 G, 37 M, *lipseşte Bj* Atuncîa B, Atuncea CJÎnpăratul M,P/au mazilit înpărăţiia C, au mazilit Poarta V/ *lipseşte* şi[1] D,V,M,P/Adli Gheri CJMedli Gheri B,E,G,V/ tătărăscu B,C/ *după* tătărăscu *ad.* fiind înpărăţiia noao B,E,G// 17 li-au pus M, l-au pus P, au pus han *Cj* Caza Cheri han E,G,V/ Caza Cheri han pre carele Şi-l poftise Iei mai înnainte B/carii]pre careli C,D,E,G,M,pre care V,P/şi-l (îl M,P> poftisă C,M,P/ei]tatarîi V,M,P, tătarîi ei C,E,G, iei tătarii *Bj* mai înnainte (vreme E,G,V> C,E,G,V//18 Atunce au eşit şi soltanul Medii Gherii, cari făcusă zorbă M,P/ au esit atuncea *(lipseşte* atuncea D> din Ţarigrad si Medii (Adli B,E,G,V> Gheri soltan carele (careli C,D> fusesîe B,C,D,E,G,V//19 23]24C, 39 *Molipseşte* B,E,G,P/ Atuncea B,C, *UpseşteM.Vj* zorbaleli CJZorbagii din Ţarigrad M,P/ pre B.C//19-1 pre un sirbu anumi Buzucachi (Buzucan P) casapul M,P//

anume Buțucachii, priiaten al lor, şi ducîndu-1 la veziriul cel nou, l-au făcut, fără voia lui, de l-au îmbrăcat în caftan, să fie domn în Moldova. Ce îmbrăcîndu-1, nu i-au dat ferman să-1 trimită aicea mai în grabă.

• 24. De aceasta oblicind Grigorie-vodă, spus-au tututor boiarilor. Şi s-au sculat toți boîarii de au scris la Poartă cum nu le trebue aceîa domn, şi s-au gătit să fugă. Şi fiind aice şi un turc mare, ce venis<ă> cu caftan, [şi] au mărs toți boiarii la acel turcu de i s-au rugat. Şi spuind turcul la Țarigrad cumu-i pofta boerilor, mîniîatu-s-au împăratul şi veziriul. Şi pre mulți de acei cu zorbaoa au tăiat, de i-au mai împuținat. Şi au tăiat atunce şi pre acel domnişor Buțucachii-vodă, nepurces încă din Țarigrad. Şi de iznoavă au trimis alt caftan de domnie lui Grigorie-vodă. /

f- 41 r 25. Tot atuncea au mărs mirzacii, cîțva, la Țarigrad de au pîrît pe hanul cel mazil pentru cîte răutăți li-au făcut. Şi au jăluit şi pre Grigorie-vodă de bani<i> ce li-au luat si de alte multe strîmbătăți ce-au avut.

1 anume B.C, pre anume V/ priiatin B/priiatin ai lor A,C, *lipseşte* M,P/ ducîndu-1] l-au dus M,P/ viziriul *Cjj* 1—4 la viziriul cel nou să-1 facă domnu Moldovii. Veziriul s-au temut de zorbagii şi au înbrăcat cu caftan pre Buzucachi şi l-au făcut domnu Moldovii (au înbrăcat pe casap cucăftaiide domniia Moldovei P) dar ferman nu i-au dat, M.P//2 fără de B,C,D/lui] veziriului G/înbrăcat B,C, înbrăcat veziriul E/caftan B,C//3]fiîc B/domnu B,C/Ce]Şi *B,ll,Gjj-AlipseşteCe...* mai în grabă V/ înbrăcîndu-1 B, înbrăcîndu-1 cu caftan C//4 *lipseşte* să-1 uimită aicea mai în grabă. M,P//5 24]25 C,G, 40 *tA.lipseşteBj* S-au înştiințat Grigori voevoda şi au spus M,P/Grigorii-vodă B,C, măriîa-sa Grigorie-vodă V// 6 *lipseşte* Şi s-au sculat M,P/ Boîarii toțiM,P/ *lipseşte* de M.P//7 cum că M,P/ nu le trebuie acela *(lipseşte* acela G) să le fiie domnu B,E,G/ trebuie C/ domnu C/ *după* gătit *ad.* boîarii M,P/ *după îngă. ad.* în Țara Unguriască B,E,G//S aicea B,C/ turcu B,C/ Era un turcu mari în Iaşi carile vinisă M,P/ venisă de la Țarigrad cu caftan de înnoirea domniii lui Grigorii-vodă, mers-au B,E,G, vinis(u) la Grigorii-vodă cu caftan de înnoirea domnii, mers-au C/ *lipseşte* şi[2] V//9 mers-au M,P/ mers-au toți boîarii la gazda acelui turcu V/ de]şi M,P/ *după* rugat *ad.* dzicînd că nu le trebuie alt, fără de Grigorie-vodă V/*j9*-1 OŞi mergînd turcul laȚarigrad şi spuind cumu-i (cum iaste E,G) B,E,G, Şi purcegînd turcul şi mergînd la Țarigrad şi spuind turcul la Poartă cum iaste V//10 boîarilor B, boiarilor C/Turcul, după ce-au vinit în Țarigrad, au spus cerire boiarilor M,P// 10-11 S-au mîniiat înpăratul şi viziriul pre zorbagii M,P//11 înpăratul B,C/viziriul C/de acei cu zorbaoa]zorbagii M.P//12 i-au tăiat[1] B,E,G,V/i-au (au P) tăiat, întru cari au tăiat şi pre acel M,P/ înpuținat B,C/atuncea B,C// 13 domnişor anume B,E,G/ voevoda M, *lipseşte* V/ fiind încă nepurces din Țarigrad B,E,G,V, *lipseşte* M,P/ nepurces fiind D,nepurces încă fiind C// 14 de iznoavă]iarăşi B,C,E,G,apoi D, *lipseşte* V/ au triimis C, *lipseşte Bj* caftan B,C/de domniie B]de înnoirea domniii E/lui]mării-sali lui V//15 Grigorii B,C/ voevoda M//16 25]26 C,G,41 *M.lipseşte F/lipseşte* Tot atuncea M,P/Cîțiva mîrzaci au mersu laȚarigrad şi s-au jăluit pre hanul M,P/mărsu B,C/cîțiva B]din Bugeacu E,G//17 pre B,C/cîte răutățijstrîmbătățile ciM,P//18-19 făcut şi asupra lui Grigori voevoda pentru banii ci au (ce li-au P> luat di la dînşii şi de alte strîmbătăți M,P// 18 jeluit B,C/ Grigorii B.C//19 ce au B,C//

Deci Poarta au orînduit aceasta la paşa de Tighinea, trecînd Caza Cheri han pre acolo, să ia sama şi să-i aşedze. Atunce au venit şi Iusuf mîrza din pribegie de la laşi. Şi viind prin Iaşi, l-au dăruit Grigorie-vodă foarte bine, ca să-1 fac<ă> priiaten pre un cîine. Şi mergînd la hanul, l-au priimit bine şi-ncă l-au şi dăruit.

26. Iar înainte aceştii zarve făcutu-ş-au pace şi Iordache stolnicul de cătră Grigorie-vodă. Şi viind din Crîm, l-au priimit vodă şi l-au ertat de toate greşelele lui. Şi-ncă i-au făcut şi un rînd de haine şi i-au dat şi din bucate. Şi iar îl luas-în dragoste, socotind că-ş va părăsi năravul şi a fi cu bine domniei şi cu priință. L-au trimis la Tighinea pentru acei mîrzaci ce pîrîs(ă> pre Grigorie-vodă la Poartă, ca să stea la soltanul şi la mîrzaci să aşedze acest lucru, ştiindu-1 că s<ă> ştiie cu dînşii.

27. Iară după ce-au agiunsu la Tighinea, n-au căutat spre slujba lui Grigorie-vodă şi s-au apucat iar de alte amestecături să fac(ă>, mai mare decît cele dintîiu. Şi

U 418v la Grigorie-vodă scriîa într-un chip, iar cătră alți / boiari de aice din țară scriîa într-alt chip, cum că îaste gata

1 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ au]i-au G/ Poarta i-au orînduit la paşa M,P/ paşîa B,C// 2 trecînd pi acolo Caza Gherii hanul să-1 lai < să le ia) sama M,P/ hanul cel nou G/ aşaze C//3 Atuncea B.C, *lipseşti* M.P/ vinit B,C/ mîrzea B,C/ pribegiie B,C// 3—4 Isuf mîrza din pribegiîe di la Ieşi au vinit în Iaşi. Şi l-au dăruit M,P// 4 Grigorii B,C/ voevoda M/ *lipseşte* foarte bine M.P//5 facă B,C/ priiatin B, priiadn C/ *lipseşte* pre un cîine B,C,D,E, G,V// 6 şi încă BC// 5—7 *lipsişte* Şi mergînd... aceştii zarve M.P// 7 26]27 C,G| V, 47 M, *lipseşte* P/ Iară înnaintea B,C/ pace *Bj* Iordachi *Bj* Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului vornicului *Cjj* 7—8 Iordachi stolnicul ş-au făcut paci de cătră M,P// 8 Grigorii *Cj* voevoda M/ *după* Crîm *ad.* în Iaşi M,P// 9 vodă]Grigorii-vodă (voevoda M> G,M,P/ greşelele lui] (cele V) ce-i greşis(ă) C,V/ Şi încă B,C, *lipseşte* M,P/ Şi i-au făcut V// 10 *corectat* haine A/ *lipseşte* şi[2] M,P/ bucatejviti M.P//11 iară îl luasă B. iarăş l-au luat M,P/ şi socotind C,V// 12 domniîei B, domniii *Cj* cu bine şi cu dreptate domniii B,G, cu bine şi cu dreptate şi cu priință domniii V, domniii cu dreptate şi cu priință C] cu credință cătră domniie M,P/ Şi l-au trimis G//13 acîei B/ pîrîsă B/ Grigorii B//12—15 Grigori voevoda au triimes pre Iordachi stolnicul la paşa de Tighine şi la soltanul ca să stei la giudecată cu mîrzacii acei ce-1 pîrîsă la Poartă şi să aşăzi acest lucra, socotind că să ştie cu dînşii şi va pute isprăvi mai lesni M,P// 15 ,să ştiîe. B, să ştie *CU* 16 27]28 C,G,V, 49 M, *lipseşte* P/ Iară Iordachi stolnicul B,C,E,G,V/ ce au C, cîe au B// 16—18 Iordachi stolnicul, după ci au vinit la Tighine, nu s-au silit să facă slujba lui Grigorii voevoda ci s-au silit să facă alte amestecături M.P// 17 Grigorii *Cj* iară B,C, *lipseşte* \jj 18 facă B,C/ mai mari să facă G/ mari B,C,E/ celi C/ dintîi BC/ *lipseşte* mai mare decît cele dintîiu M,P/ *lipseşte* Şi M,P// 19 Grigorii B,C/ *lipseşte* alți *Cj* boiarii *Cjj* 20 aicea C/ din]de V// 19— 1 iar la boiari într-alt chip; înştiința pre boeri cum că Poarta au dat domniia lui M,P//

domniîa lui Costantin Duca-vodă dată de la Poartă, protivindu-s<ă> şi el minciunilor tătarilor.

Iar acei era anume Costantin Costache hatman, văr primare cu Iordache stolnicul, cu frate-său Gavriil păharnic şi Ioan Păladi vel-vornic şi cu fiiu-său Toader vel-ban şi Toader Costache stolnicul şi cu Iordache Ca<n>tacuzino spătariul şi alţii mulţi. S-au făcut toţi la un cuvînt, pre scrisorile lui Iordache, fecior Lupului, şi să sfătuisă ca să fugă la soltanul, să stea pricină Ducăi-vodă, să nu fie, şi să-ş rădice pre unul dintre dînşii domn.

Şi aşea au îmbiat cu acest sfat cîtăva vreme, nici să ducea nici spunea lui Grigorie-vodă, ce sta în cumpene şi să mira ce or face: fugi-or, au spune-or lui Grigorie-vodă? Unii dintre dînşii dzicea să fugă, alţii dzicea să spue lui vodă, pîn-au oblicit Grigorie-vodă ce vor să facă ei, cum giuruîa hanului ţara, din Prut încolo să fie loc tătărăscu, numai să le isprăvască acest lucru pre voie, să-ş rădice domn dintre dînşii pre cine or socoti ei.

1-2 că iaste dată de la Poartă domniîa Moldovii lui Costantin Duca-vodă, protivindu-să şi el V// 2 protivindu-să B/ *lipseşte,* protivindu-s(ă) şi el minciunilor tătarilor E,M,P// 3-4 Iar acei boiari la carii scriia era anume: Costantin Costache hatman şi cu frate-său Gavriil paharnicul, carii era veri primari D// 3—6 Boiarii la cari scriia (scrisăsă P> Iordachi stolnicul sînt aceştiia: hatmanul Costantin Costachi, Gavriil paharnicul, Ioan Paladi vornic, Toader Palădi ban, Toader Costachi stolnic M,P// 3—7 Iar boiarii la carii scriia era anume Costantin Costachi hatman şi frate-său Gavriil vel paharnic, carii era veri primari cu Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului şi alţii mulţi B,E,G, Iar acei boîari ce le scriia era anume Costantin Costachi hatman şi cu frate-său Gavriil paharnicul,carii era veri primari cu Iordachi stolnicul şi alţii mulţi *Cjj* 5—7 *ad. marginal* şi Ion Păladi vel-vornic şi fiiu-său Toader Păladi vel-ban şi Toader Costachi stolnicul şi Iordachi Cantacozino) spăt(ariul) D// 3-9 Iar boiarii la carii scriia era anume Costantin Costachi hatman şi fraţii lui carii era veri primari cu Iordachi stolnicul,ficior Lupului, şi să sfătuisă boiarii ca să fugă V// 6-r. 4 din p. urm. stolnic, spătariul Iordachi Cantacozino Delîanul. Aceştiia şi alţi mulţi, pre scrisorile (scrisoare P> luilordachi s-au unit toţi la un cuvînt şi s-au sfătuit să fugă la hanul (Delîanul M>. Grigori voevoda s-au înştiinţat de sfatul lor, că aceştiia boeri făgăduia hanului tot locul din Prut încolo, numai să le facă nevoia lor,adică să-şi rădice ei domnu dintre dînşii. Şi i-au prins pre toţi şi ferecîndu-i în obezi i-au pus la închisoari;pre fiişticari diosăbit M.P//7 cu toţii D//8 Iordachi C,Iordachi stolnicului B.Iordachi stolnicul D.E.IordachiCostachi stolnicul G/ficior B.C//9 *lipseşte* ca G/şi să stea V/pricină lui Costantin Duca-vodă D//10 să nu fiîe domnu aicea *(lipseşte* aicea G,V) în Moldova, şi (ce C> să-ş ridice iei *(lipseşte* iei E) pre unul B,C,E,G,V/domnu *Cjdupă* domn *ad.* pre carele vor socoti V// 11 aşîa B, aşa *Cj* umblat B,C/vremle B, vreme *Cjj* 12 spune B/Grigorii B,C, *lipseşte G/lipseşte cesta,* în cumpene C//13 *dupămiraad.* şi socotiîa *Cj* spune-vor C/ GrigoriiC//12-14 *lipseşte* ce sta în cumpene... Grigorie-vodă B,E,G,V//14 Iar unii B,E,G, Şi unii V/ dzicîa B/iar alţii B,E,G,V//15 spuîe B/spuie lui vodă. Şi să mira ce vor face; şi tot aşîa au umblat pînă ce au oblicit V/ spue lui Grigorii-vodă C,G/ pînă B,C/ Grigorii B.C//16 ei]iei B,C/cum au fost giuruind hanului C,E,G,V/ locu B//17 acestu *Cj* voia lor B,E,G//18 domnu B/ vor socotii C, ar socoti V/ei]iei B,C//

28. Deci au şi prins pre acei boîari ce era în Iaşi şi i-au închis. Şi au răpedzit şi la cei de la ţară, de i-âu prins,
f. 419 şi, ferecîndu-i, i-au adus şi i-au pus la / închisoare: pe unul într-un loc, pre altul într-alt loc.

29. Iară pre Iordache stolnicul, feciorul Lupului, nici l-au mai adus la Grigorie-vodă să-1 giudece; şi cum l-au adus în Iaşi, l-au şi dus înainte porţii, la cişmîa, şi au poroncit de i-au tăiat capul. Iar pre ceîalalţi i-au mai ţinut oarece închişi şi i-au ertat, puind pre unii la giurămîntu, pe alţii şi fără giurămînt.

30. Atuneea au pus pre Costantin Ruset vornic de Ţara de Gios, iar pe mine, Ioan Neculce biv-hatman, m-au pus vornic de Ţara de Sus şi pe Sandul Sturdzea hatman şi pe Costache Razul spătar mare şi pe Andreîaş Ruset visternic mare. Şi aşea s-au potolit acele calabalicuri.

Fugit-au atunce Gavriil paharnic la Bugeag, şi multe vorbe rele au grăit cătră sultanul şi cătră hanul pentru

1 28]29 C,G,V/ Decii *Cj* Decii oblicind Grigorii-vodă au şi prinsu B,E,G,/prinsu *Cj* aciei B,V//2 Şi au triimis şi de la cei E.G/cîei B/de B,C/prinsu B,C//3 închisoare B) pre B.C//4 locu B.C//5 29]30 C, 52 *M.lipseşte* B,E,G,V,P/Iar *BJipseste* M,P/ Iordachi B,C/stoInicul Iordachi M,P'/*lipseşte* feciorul Lupului M,P/fecior G,ficiorul B//5-8 ficiorul Lupului,după ce l-au adus la Iaşi l-au închis doao,trii ceasuri şi nu l-au mai dus înnainte lui Grigorii-vodă să-1 giudece.ee l-au şi scos înnainte porţii curţii domneşti,la cişmea, şi au poroncit Grigorii-vodă de C, feciorul Lupului, aducindu-1 în Iaşi, l-au inclus la simeni şi piste doao,trii ceasuri l-au scos denainte porţii curţii domneşti la cişmea şi i-au tăiat capul V//6 adus]dus B,E,G/Grigorii B/ voevoda M/şi]ce B,E,G,M,P//7 adus în Iaşi, l-au închis la siimeni şi preste doao, trii ceasuri l-au scos şi l-au dus dennainte porţii curţii domneşti, la cişmea B,E,G/ l-au (şiM) scos la cişme înnainte porţii şi M,P/l-au închis doao,trii ceasuri la siimeni şi l-au şi scos dinnaintea porţii curţii domneşti,la cişmea, şi au poroncit Grigorii-vodă *Djdupă* poroncit *ad.* Grigorii-vodă G//8 ceîalalţi boiari B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* mai M.P//9 oarecie BJpuţină vremi M,P, oarece puţină vreme E/ puindu B/ giurămînt C//9-10 închişi, apoi pre unii i-au giurat şi i-au slobozit:M, închişi şi apoi pre unii i-au giurat şi i-au slobozit, iar pre alţii şi negiuraţi i-au slobozit. P//10 pre alţii C]iar pre unii B, iar pre alţii E,G/ fără de D,V/ *lipseşte* pe alţii şi fără giurăm'nt M/ fără de *(lipseşte* de Qgiurămînt i-au slobozit B,C,E,G/'/11 30]29 B,E, 31 C, *lipseşte* V,M,P, *după* pus *ad.* Grigorii-vodă *Gj* Rusăt vornic mare C, Rusăt vel-vornic B,D,E,G,V//11-14 Şi atunce au schimbat boiariile: Costache Roset vel-(biv P) vornic,Ioan Neculce vel-vornic, Sandul Sturza hatman M,P//12-13 pre (şi pre C>Ion Neculce (Neculce C) biv-hatman D) vel-vornic (vornic mare C> de Tara de Sus B,C,D,E,G,V//13-14 *lipseşte* şi B,E,G,V/pre B,C/ *lipseşte* şi 'pe M,P/ Costachi B,C/ spătar mare B,C]vel-spatar M.P//15 Andriîaş Rusăt B,C,V/ visternic B,C/ *lipseşte* mare B,C/aşîa B, aşa *Cj* aceli B,C/ calabalîcuri B,C/ *lipseşte* Şi aşea... calabalicuri. M,P// *XI ante* Fugit-au: 30 E, 31 G/atuncea B,C/ Gavriil Costachi paharnicul C,D,E,G/ paharnicul B,V/ Gavriil paharnicul au fugit la ugeac M,P/ Bugiac B, Bugeac C//18 *lipseşte* vorbe rele V/ răii pentru Grigori voevoda au vorbit cătră hanul şi cătră soltanul M,P/ răle E/ cătră sultanul şi cătră hanul au grăit pentru Grigorii-vodă *Cj* soltanul *Bjj*

Grigorie-vodă. Iar pre urmă l-au dat lui Grigorie-vodă de grumadzi. Ce Grigorie-vodă nu i-au făcut şi l-au ertat; nici s-au uitat la ocările ce-i făcus<ă> şi la ponturile ce-i scrises<ă> Gavriil.

31. Uitaţi-vă aemu, fraţilor, cît<ă> ocară au avut Grigorie-vodă de la aceşti boiari atunce! Iar el i-au ertat, şi făr<ă> zăbavă; încă pe unii i-au şi boerit, di-au fost la cinstea dintîi. Un domn strein, şi cîtă milă au arătat! Iară după aceîa au trimis pre alţi boiari de-au stătut f. 419v la giudecată cu tătarîi la Tighinea. Şi multă / cheltuial-au făcut pîn' s-au aşădzat, mai îndoit de cît luas<ă> eld61a tătarî. Şi au luat şi o bucat<ă> de loc de a Moldovii, din hotarul cel vechiu cale de un ceas.

32. Pre atuncea, cu acele schimbări multe a vezirilor şi cu calabalicul tătarilor şi cu amestecăturile acelor boiari, cădzus<ă> ţara şi Grigorie-vodă la o mare datorie.

33. Tîmplatu-s-au într-aceşti doi ani, la vleat 7239 <= 1731> şi 7240 <= 1732> de-au fost şi timpurile proaste, de nu s-au făcut pîinea din Iaşi în sus, şi era şi foamete,

1 Grigorii Bj Hanul şi soltanul l-au prins şi l-au triimes lui Grigori voevoda. M, P/Iar mai C/l-au dat hanul D//1-2 l-au dat hanul pe Gavriil paharnicul înmînuli lui Grigorii-vodă. Ce C/ *lipseşte* Ce M,P//1-4 Iar pre urmă l-au dat hanul pe Gavriil(păharnicul E, G) în mînule lui Grigorii-vodă. Ce Grigorii-vodă l-au ertat şi nu i-au făcut nici un rău; nici s-au uitat laponcturile cu ocară cîe-i scrisesîeGavriil(păharnicul E, G> B, E, G/ Iarpre urmă dîndu-l hanul pe Gavriil paharnicul în mînule lui Grigorii-vodă, l-au ertat şi nu i-au făcut nici un rău; nici s-au uitat la poncturile ce-i scrisesîe Gavriil V// 2 *după* făcut *ad.* nici un rău C,D// 3 ocărilejvorbeli *Cj* ce-i făcus(ă>] ce-l grăisă de rău C/ şi]nici C//4 scrisesîe *Cj*Gavriil paharnicul C, Gavriil Costachi paharnicul D,G// 5 fraţilor, cîte vorbe rele, cîtă ocară *Bjj* 5—6 fraţilor, la bunătatea acestui domnu, a lui Grigorii-vodă. Că pre aceşti boiari atuncea el i-au ertat *Cjj* 5-8 *lipsesc* B,E,G,V,M,P// 7 fără C/ pre *Cj* de au' *Cjj* 8 domnu *Cjj* 9 *ante* Iară: 31 B,E, 32 C,D,G, 30 V, 55 M, 4 P/dupre *Bj* aceia B,C/triimis *Cj* *după* trimis *ad.* Grigorii-vodă B,E,G,V/ de au B,C//9-10 Triimes-au Grigori voevoda pre alţi boiari la Tighine tot pentru aceiaş giudecată. Şi M.P//10 cheltuială B,C// 11 pînă s-au aşezat B,C/ mai îndoit au cheltuit E,G/ luasă *Bj* el]Grigorii-vodă B,E,V, Grigorie G/ de *Cjj* 11-13 s-au aşăzat, au plătit tătarilor mai îndoit decît luasă di la dînşii. Şi atunce au luat tătarîi şi o bucată de loc chiar din hotarul M,P// 12— 13 *lipseşte* Şi au luat... un ceas. B,E,G,V//12 bucată *Cjj* 13 vechiu *Cj* cale *Cjj* 14 32]33 C,D,G, 31 V, 56 M, *lipseşte Vj* Iară pre atuncea B,E,G/ cu atîte multe a vezirilor şi cu calabalicul *Gj* acâli B, *Cjj* 14— 15 Din pricina schimbărilor celor adiesi a vizirilor şi a amestecăturilor M,P// 15 mestecăturile *Gjj* 16 cădzusă B]rămăsesîe *Cj* Grigorii-vodă la grea şi la o mare (mare şi grea C> B,C,E,G/voevoda M/ o mare] grea V,M,P//17 33]34C,D,G, 32 V, 57 *M.lipseşte* P/ *lipseşte* Tîmplatu-s-au **M,P/** intri aceşti B,C/ la vleat]în anul C,D,V, *lipseşte* B,E,G// 17—2 doi ani, adică 1731 şi 1732, timpurile au fost foarti proasti şi di la Eşi în sus pîini nu s-au făcut si era foamiti, însă nu mari. Adică la munţi si vinde merţa de mălaiu cîti 4 iei M,P// 18 şi în anul 7240 C,D,V/ de au B,C/ timpuriii *Cjj* 19 pîine B/ foamete C, can foamete B,E,G,V//

dar nu pre mare. Agiunsese mierţa de mălai, în sus pe supt munte, la 4 lei. Dar Grigorie-vodă, avînd mălaiu mult la Fălciiu şi la Chişinău, strîns din uşor, da acelor oameni de la ţinuturile den sus cîte 6 potronici mierţa şi-i aştepta de bani pînă toamna. Şi încă au căutat cîteva cară cu chirie, di-au încărcat pîinea şi au trimis-o pre la tîrgurile den sus, la Roman, la Neamţi, la Botoşeani, la Soceavă, şi la Cernăuţi, de o da oamenilor făr<ă> bani. Numai chirie îş plătiîa ce şi aceia cu păsuial<ă>, dînd întîi domniîa chirigiilor, apoi, cu vremea, scotea de la acei oameni.

34. Iară tot întru acestaş an 7240 <= 1732> arătat-au Dumnedzeu / greu bănat asupra creştinilor, pentru multe păcateli şi fărădelegile noastre. Făr<ă) lipsă de pîine ce era, au mîncat şi lupii oameni pre supt munte, la ţinutul Neamţului şi la Soceav<ă>. Ce curund ş-au întors sfinţiia-sa mîniîa şi ne-au trimis iar linişte de către acele hieri sălbateci. Dar să spăriîasă oamenii.

1 Agiunsesîe B,C/ de mălai patru lei, în sus, pre supt (spre G) munte B,E,G,V//2 patru *Cj lipseşte* Dar M,P/ Grigorii *Cj* voevoda B/ avînd]ave M,P/ mălai *Cjj* 3 Fălcii *Cj* Chişinău *Bj* strînsu B,C// 4 de sus B,E,G,V/ şase potronici C] şeasiezăci de bani B,E,G,V// 3—5 *lipseşte* da acelor oameni... Şi încă MţP// 5 *după* aştepta *ad.* pre oameni B,E,G// 6-7 de au încărcat pîine cu chirie D/ chirie şi încăreînd mălaiul l-au dus pre la tîrgurile ţinuturilor de sus M,P/ de au încărcat B,C/ şi]de G/ triimis-o B,C// 7 tîrgurili C/ din *Cj lipseşte* la M/ la Niamţu B,C, la Niamţu, la Bacău D/ Botăşeani B,C//8 Suceavă B,C/ la Suceavă, la Botăşeani E,G/ şi la Suceavă şi şi la Cernăuţi M,P/ la Soceavă, la Botăşeani, la Cernăuţi şi da oamenilor pîinea fără de bani V/ de o da acîa pîine oamenilor fără de bani B,E,G// 8-9 şi da oaminilor mălaiu fără (de P> bani. Numai cît îş plătiîa chiriia, însă şi aceîa M,P/ fără de B,C/ chiriia B,C// 9 ce]şi V/ aceia C] chiriia B,D,E,G/ păsuială B//10 da *(lipseşte* P> di ladomnii chiriia cărăuşilor M,P/ *după* domniia *ad.* acei şeasiezăci de bani B,E, întîi acei 60 de bani *Gj* cu vreme B,C]mai pre urmă M,P/ îş scote M,P/ scotea banii *Bj* acîei B, *lipseşte* M,P/ scotea banii de lua (şi E> domniîa de la acei oameni (ce le da pîine E> E,G// 12 34]35 C,D,G, 59 M, *lipseşte* V,P/ *lipseşte* Iară tot M,P/ *repetă* tot *Cj* întru acea vreme, întru acestaş an *Gj după* arătat-au *ad. marginal* trimis-au *Cjj* 12—14 *lipseşte* arătat-au... fărădelegile noastre. V// 12— 15 întru aceiaş an 1732, pentru mulţime iărădilegilor noastri ni-au certat Dumnezău cu urgiia sa; mînca lupii pre oamini pre supt munţi M.P//13 greu bănat]grea pedeapsă B,D,E,G/creştinilor]oamenilor B,D,E,G//13-14 Dumnezeu şi altă pediapsă asupra oamenilor.Că fără lipsă *Cjlipseste* pentru multe păcateli şi fărădelegile noastre B,E,G//14 Că fără lipsă B,D, Că fără de lipsă E.G//15 luppii B//15-16 *lipseşte* la ţinutul... Soceav(ă). M.P//16 Niamţului B,C/ Suceavă B.C//16-17 au întorsu Dumnezeu mîniîa sa(mîniîa sfinţii-sali V) şi au trimis norodului său *(lipseşte* norodului său V) linişte B,E,G,V/ întorsu *Cj* sf(i)nţiia *Cjj* 17 ne-au]au *Cjj* 16-18 ş-au întors Dumnezău urgiîa sa şi s-au dus aceli fieri cumpliţi, mîncătoari de oamini M,P//17-18 aceli fieri sălbaticeşi cumplite B,C,D,E,G,V//18 *lipseşte* Dar să spăriîasă oamenii M,P/ spăriîase B, spăriias(ă) *Cjj*

35. Costantin-vodă, fecior lui Neculai-vodă, după ce l-au mazilit turcii şi l-au pus în Țarigrad, n-au plinit anul mazil şi iar au eşit domn în Țara Muntenească, la vleat 7240 <= 1732>. Că atunce tot era Poarta neaşădzat(ă), şi s-au tîmplat de-au cădzut un vezir, de-i dzicea Topală-paşa, prieten lui Costantin-vodă şi duşman lui Mihai-vodă.

Deci cum au cădzut acel Topală-paşa vezir, au şi pîrît boiarii munteni pre Mihai-vodă la acel<a>, ştiind că i-i nepriîaten, pentru multe superi ce le face Mihai-vodă şi le strică obiceaiurile, ca şi cînd au fost în Moldova, şi le îa mare sume de bani.

Deci veziriul l-au şi mazilit, şi trimises(ă> să-i tae şi capul. Numai nişte priiateni a lui Mihai-vodă au agiuns di-au dat ştire împărăției, şi aşea au s.ăpat.

Şi l-au adus în Țarigrad viu şi l-au închis. Dar pre acel priîaten grec, anume Venitura, ce-au dat ştire împărăției
f. 420 pentru Mihai-vodă, oblicindu-1 veziriul, / i-au tăiat capul. Şi tot n-ar hi scăpat şi Mihai-vodă, că trimisese veziriul de venis(ă> cîțva boîari din Țara Muntenească de-1 pîrîe. Numai norocirea lui atîta au fost, că s-au tîmplat de s-au mazilit si veziriul. Dar numai 4 dzile de ar hi mai

1-21 *lipsesc* M,P// 1 35]36 C.D.G, 33 V/ficior C, ficiorul D]fiiul D.E.G.V/Nicolae B, Nicolai C/ vodă Mavrocordat G//2 *după* turcii *ad.* Poarta 13,D/ turciijPoarta V/ *lipseşte* şi V/n-au]şi n-au V//3 iar au luat domniîa în Țara Munteniască B.E,G,V/ domnu C/Munteniască C/ la vleat]în anul B,C,D,E,G,V//4 Că atuneea încă tot era B,E,G/atuncea *Cjlipseşte* tot V/neaşezată B,C//5 şi s-au tîmplat de au pus înpărățiia pre un vezir B,C,D,E,V, şi s-au tîmplat înpărățiia de au pus pre un vezir *Gj lipseşte* de-i dzicea *Gj* Topal B,C// 6 priiatin B, priiatin *Cjj 7ante* Decii: 36 B,E, 37 *GJ* Decii cum au pus (înpărățiia V) pre acel vezir (pre V) Topal-paşia, au ş pîrît B,E,G,V, Decii cum l-au pus vezir pre acel Topal-paşa.au şi pîrît C//8-9 la acel vezir, ştiind (ştiindu-1 E) pre veziriul că-i iaste nepriiatin B,E,G/la acel vezir C,D/ la acel vezir, ştiindu-1 că-i iaste nepriiatin, dzicînd că le face mare supărări Mihai-vodă V//9 supere B,C/ le face]li-au făcut B,E,G//10 şi le srricăjdzicînd că li-au stricat B,E,G/ *lipseşte* ca şi cînd au fost in Moldova V//11le îa]li-au luat B,E,G, some B,C//12 Decii B/ viziriul *CJ* au mazilit pre Mihai-vodă B,E,G,V/ triimisesie B,C/taîe B,C// 12-3 *lipseşte* şi trimises(ă) să-i tae ... de la închisoare deodată. V//13 neşte B/ priiatini B, priiatini *CJ* agiunsu de au dat B,C// 14 ştire B/ înpărățiii B,C/ ştire lui Costantin-vodă beizadea, fiiul lui Mihai-vodă şi dînd ştire înpărățiii, aşîa au scăpat Mihai-vodă cu zile *(lipseşte* cu zile G) E,G/ aşîa B, aşa *Cjj* 15 l-au dus B,G/ *lipseşte* şi l-au închis B,E,G// 16 priiatin (priiatin C> al (a C> lui Mihai-vodă, grec, anume Ventura (Venitura C> B,C,E,G/ Ventura D/ înpărățiii B,C, *lipseşte* E,G// 17 viziriul C//18 tot poate *Cj* n-ar fi B,C/ triimisesie B, trimisesîe C/ viziriul C//19 venisle B, vinisă *CJ* cîțiva *BJ* Munteniască B,C// 20 pîrîia B,C, pîrîîia *pre* Mihai-vodă E,G/ nărocirea B/ *lipseşte* atîta *Gjj* 21 *lipseşte* şi B,E,G/4] trii, patru B,C,E,G// 21 — 1 de ar fi (hi C) mai fost vezir (vizir C) Topal-paşia (paşa C) era baraiamul turcilor şi atuneea poate ar fi perit B,C,E,G/ de ar fi mai fost vezir acela, era baraiamul turcilor şi aşea să auziîa că atuneea ar fi perit şi el, Mihai-vodă D//

tiăit veziriul, era baraiamul, şi atunce ar hi perit şi el. Numai vrînd Dumnedzeu, au eşit d6 la închisoare deodată.

36. Costantin-vodă, domnul muntenesc, viind în Bucureşti, s-au aşădzat cu bună pace de către toți boiarii şi li-au dat toate în mîna lor să chivernisască. Şi trăia toț cu linişte, nu ca la tată-său, Neculai-vodă, ce într-alt chip, foarte cu bună îmblîndzire de cătiă domnie.

37. Scris-au Costantin-vodă la vără-săa Gligorie-vodă, domnul Moldovii, ca să-i caute o fată di boiariu din Moldova, să-1 logodească, ca să-i hie doamră.

Deci Grigorie-vodă cu mare bucurie au priimit şi cereînd au aflat o cucoană, fată fecioaiă a lui Costantin Ruset vel-vornic, foarte frumoas(ă) şi înțeleaptă, anume Caterina, şi de bun neam şi lăudat. Şi au făcut logodnă şi au trimis-o mai pre urmă cu părinții săi şi cu alți boiari, rudenii a ei, tocma la Bucureşti.

Şi au făcut mare şi frumoas<ă> nuntă domnească. La anul 7241 <= 1732) noievrie 12 au fost nunta. După aceasta au scris Costantin-vodă cu mare mulțămit(ă) la Grigorie-vodă de slujbă ce i-au făcut. /

f 421 38. Mihai-vodă, schimbîndu-să veziriul, şedea cu pace la Țarigrad şi oarecum şi can cu nădejde de laudă asupra

1-8 *lipsesc* M,P// 1 el]Mihai-vodă B,E,G//2 de B,C/ închisoare B,C// 4 36J37 B,C,E, 38 G, 34 V/ Iară Costantin V/ muntenescu B,C/ viind la scaunul (scaonul C> său in (la V> Bucureşti B,C,E,G,V// 5 aşezat B,C/ pace B// 6 mînajmînule B,E, mîinile G,V/ trăiîa B,C//7-8 *lipseşte* nu ca ia tată-său, Neculai-vodă... foarte cu bună B,E,G,V// 7toțiB,C/ Nicolae *Cjj* 8 înblînzire C, şi cu înblînzire B,E,G,V/domniîe *B.Cjj* 9 37J38 B,C,D,E, 39 G, 35 V, 60 *M.lipseşte* P/Costantin voevoda, domnul muntenescu, au scris la vărul său, Grigori voevoda M,P/ Scris-au Costantin-vodă, domnu] muntenescu B,E,G/ văru-său B,C,V/ Grigorii B,G rigorieC//10H/>S(;rfedomnul Moldovii, ca M,P/fată]cocoană B,E,G,V/ de B,C/boiar C//11 logodiască B,C/hie] file B//12 Decii B,C, *lipseşte.* M,P/Grigorii voevoda cu mare bucurie au priimit această slujbă M,P/Grigorii'B,C//^>seSîe mare B,E,G,V//13 cereînd]căutînd B,E,G,V, cercetînd M,P/căutînd şi socotind *CJ* cocoană C/ficioară 13-17 cucoană anumi (numile P> Ecaterina, foarte frumoasă şi înțăliaptă,a lui Costandin Rosăt.vel-vornic. Şi mai pre urmă au triimes-o cu părinții îei şi cu alti rudenii la Bucureşti M.P//14 Rusăt B,C/, frumoasă *Bj* înțăliaptă B,C/pre anume E.G//15 Ecaterina *B.C.B.'E.G.Y/ lipseşte* şi B,C,E,G,V/niam B,C/ şi logodnă B,E,G//16 triimis-o *Cjj* 17 eijîej B,C/la tocma la Bucureşti C//18 *lipseşte* mare şi E,G/ frumoasă *Bj* domniască B.C//18-21 Costandin (voevoda M>au făcut mari şi domniască nuntaşi ş-au luat-o doamnă. Şi au scris la Grigori voevoda cu mari mulțămită în anul 1733 M.P//19 La]în B,C,E,G,V/noemvrii (noemvrie C> în doaosprăzeci zile B,C,D,E,G,V/ Dupre *Bjj* 20 Costantin-vodă la Grigorie-vodă cu mulțămită de slujbă V/ *lipseşte* mare B,E,G/ mulțămită B.C//21 Grigorii B,C/de]pentru *Cj lipseşte* de slujbă ce i-au făcut M,P//22 38J39 B,C,D,E,40 *Gj* Schimbîndu-s(ă) viziriul, Mihai-vodă şidea C/schimbîndu-s(ă> B şidea la Țarigrad cu pace B,E,G,//22-23 *lipsesc* V,M,P// 23 nedejde B,C//

muntenilor, făcînd şi un ardzu viclian, dzicînd că-i de la nişte boiari munteni.

Deci veziriul au trimis să vie boîarii, să stea faţă cu dînsul. Iar ei audzind, au şi fugit, unii în Ţara Unguriască, alţii în Moldova, vădzînd că-i chiamă la Poartă. Şi au dat ştire la Ţarigrad cum toată ţara s-au încărcat, audzind de Mihai-vodă că iară îi să viie domn. Iar împărăţiîa audzind, s-au mîniîat şi au făcut pre Mihai-vodă surgun la Miidili, precum va arăta mai nainte vrenie.

Şi au cheltuit atunce Costantin-vodă la Poartă 1.000 pungii, ca s-omoară pe Mihai-vodă. Şi turci<i> bani<i> au luat şi nu l-au omorît.

39. Tot întru acest an îndemnatu-s-au Grigorie-vodă anume că merge la primblare la Prigoreni, la vornicul Ioan Niculce şi la Ruginoasa, la hatmanul Sturdzea. Iară de la Prigoreni au trecut la Roman, de la Roman la mănăstirea Neamţul. Şi au scos ico<a>na den măiăstire ş-au ţinut-o singur Grigorie-vodă cu mîna lui. Şi s-au închinat foarte frumos, cît să mera şi vodă şi turcii cari era cu Gligori-vodă. Şi călugării de la mănăstire dzîce că

1-12 *lipsesc \M,Bjjl lipseşte* viclian *Cj* că-ijcă iaste <iaste C> B,C,E,G//2 neşte B// 3 Decii B,C/ viziriul C/ viîe B.C/ boIarii]acei boiari C.G/ *lipseşte* faţă *Cjj* 4 dînsul]Mihai-vodă *Gj* Iară B/ eijboiarii D, acîei boiari B,E, boiarii aceîa C, G/auzindu B/ *lipseşte* unii *Gjj* 5 iar alţii CJunii D/ văzind B.C//6 ştire B,C/ *după* încărcat *ad.* să fugă D// 6—7 cum toată ţara auzind de Mihai-vodă că iară iaste să viîe domnu în Ţara Munteniască, s-au încărcat să fugă. Iar B,D,G// 7 îi]va C, iaste D/ *după* domnu *ad.* în Ţara Munteniască C/înpărăţiîa B,C// 9 Meidili *B,C,B,B,Gjlipseşte* precum va arăta mai nainte vreme B,C,E,G//10 *lipseşte* atunce *Cj* Costantin-vodă o mie de pungi de bani la Poartă C//10—12 *autograf Neculce, lipsesc* B,E,G//11 de pungi de bani D/omoare *Cj* pre C/turcii *Cj* banii C//12 şi pre Mihai-vodă'nu l-au omorît C.D//13 39]40 B.C.D.E, 41 G, 36 V, 63 M, *lipseşte* V/ acestaş *Cj după* an *ad.* 7240 G/Grigorii B//13-17 Grigori voevoda au eşit din Iaşi, cu chip de primblare, pînă la Prigorăni, (Ia P) satul lui Ioan Neculce vel-vornic. Iar di acolo s-au îndemnat şi au mersu la Ruginoasa la hatmanul Sturza, la Roman, la mănăstire Niamţului. Şi acolo au scos părinţii călugări sfîntă şi făcătoare de minuni icoană din mănăstire M.P// 14 merge *Cj* primblare B.C//15 Ion *Cj* Ion Neculce B,V/ *lipseşte* Niculce **C// 16** Iar B,C/ trecut codrul E, *Gj* trecut]mersu C/de^şi de C, iar de D/ şi de la Roman aumărsu la mănăstirea Niamţul B,E,G,V// 17 *autograf Neculce anulat:* Şi au pus de-u scos ico(a)na şi s-au închinat pre A/ Niamţul *Cj după* scos *ad.* călugării D,G/ icoana *Bj* din B.C//17-1 *ad. marginal* Şi au scos... ca atunce. A// 17 mănăstire J3,C/ *după* mănăstire *ad.* călugării V//18şiau *Cj lipseşte* ş-au ţinut-osingur Grigorie-vodă cu mîna lui B,E,G,V/ sîngur CJînsuşi *Bj* Grigorii-vodă sîngur *Bj* Grigorii *Cj repetă* cu C/mîna]mînuli *Cjj* 19 s-au închinat icoana *Cj* să mira B,C, s-au mirat M,P/ frumos şi s-au mirat şi Grigorii-vodă şi turcii V/ *lipseşte* şi *Cj* Grigorii-vodă B,C,D,E,G,' *lipseşte* M.P/ carii C]ci M, cei ce *Bjj* 20 Grigorii' B,C/ voevoda M/Şi zice şi călugării (di acolo M> că M,P/mănăstire B,C/dzicea B, zicea C//

nu s-au închinat ace sfîntă ico<a>nă ca atunce neciodată, aşe ca atunce. Şi de acolo, la Bae şi la Sacul, apoi la Slatină şi la Dragomirna şi la Soceavă. Şi au îmbiat prin cetate Socevii di-au vădzut-o, apoi la Pobrata şi apoi la Paşcani şi la Ruginoasa; apoi s-au pogorît la Iaşi.

Aşea, într-o săptămînă au îmbiat di-au vădzut toate mănăstirile şi locurile şi satele boereşti, ca să ştiie cine cum să ţine.

1-5 niciodată nu s-au închinat acia sfîntă icoană ca atuncia.aşia de frumos.Iar de.la mănăstirea Niamţul au mersu (Grigorii E,G)-vodă la mănăstirea (1a E,G>Săcul Je o au văzut *(lipseşte* de o au văzut E,G) şi de la (mănăstirea E,G> Sacul s-au întors pre la Cetatea Niamţului şi de acolo la Baia şi de la Baia la mănăstirea (la E,G) Slatina şi de la (mănăstirea E,G> Slatina, la Şerban Cantacozino vel-stolnic, la Horodniceni şi de la Horodniceni la mănăstire la Sviatii Ilie şi de acolo la mănăstire la Dragomirna şi de la (mănăstire de la E,G> Dragomirna s-au întorsu la Suceavă.Şi au umblat prin cetatea Sucevii de o au văzut şi din Suceavă purcegînd au mersu pre la Foraşti, pre la Solomon Botez şi de acolo la (mănăstire la E,G> Pobrata,apoi la (şi de la mănăstire de la Pobrata la E,G)Păşcani şi (de la Paşcani E,G) la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iaşi B,E,G/nu s-au închinat acea sfîntă icoană ca atuncea aşea de frumos...*apoi ca ms. B,cu excepţia:* şi de la mănăstirea Slatina la Horodniceni,1a Şerban Cantacozino stolnicul.şi de acolo la mănăstire la Sviatii Iliîe lîngă Suceavă şi de acolo la mănăstire la Dragomirna şi de la mănăstire de la Dragomirna s-au întorsu la Soceavă...de acolo la mănăstire la Pobrata,şi de la mănăstirea Pobrata la Paşcani şi la Ruginoasa.Şi apoi V/nu s-au închinat acea sf(î)ntă icoană ca atuncea niciodată aşa de frumos.Şi de la mănăstirea Niamţul au mărsu la mănăstirea Sacul şi de la Sacul au mersu pre la Tîrgul Niamţului, la Rîşca.şide la Rîşca la mănăstire la Slatina şi de la Slatina au mersu la Horodniceni, la stolnicul Şerban Cantacozino. Şi de acolo la mănăstire la Sviatii Ilie lîngă Suceavă.Şi au zăbăvit acolea cu corturile trii zile.Şi fiind corturili acolea au mersu de au văzut mănăstirea Dragomirna şi apoi, întorcîndu-s(ă),au vinit la Suceavă şi au umblat prin cetatea Sucevii de au văzut-o.Apoi au vinit pre la Solomon Botez,la Pobrata şi apoi la Paşcani şi la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iaşi C/nu s-au închinat acea sfîntă icoană ca atuncea niciodată aşea de frumos. Iară de acolo.de la mănăstirea Niamţul,au mărsu la mănăstirea Sacul şi de acolo la Cetatea Niamţului şi de la Cetatea Niamţului la mănăstire la Rîşca şi de la mănăstirea Rîşca la Baia şi de la Bala la mănăstire la Slatina şi de la mănăstirea Slatina la Horodniceni.la Şerban Cantacozino stolnicul,şi de la Horodniceni la mănăstire la Sviatii proroc Ilie.Şi acolo au întinsu corturili de au zăbăvit trii zile.Şi de la Sviatii Ilie la mănăstire la Dragomirna şi de la mănăstirea Dragomirna la Suceavă.Şi au umblat prin cetatea Sucevii de o au văzut. Şi din Suceavă purcegînd au mărsu pre la Foră.şti,pre la Solomon Botez.şi de acolo la mănăstire la Pobrata,apoi la Paşcani şi la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iaşi D/că niciodată nu s-au închinat aşa de frumos.De acolo la Sacul,la Bala, la mănăstire Slatina.la Dragomirna,la Suceavă.Au umblat prin cetate Sucevei de au văzut-o.De la Suceavă la Pobrata.la Paşcani şi iarăşi la Ruginoasa şi la Eşi M.P//6 Şi aşa B/Şi (aşa CMntru o săptămînâ.doao C,D,G, Şi aşîa în doao săptămîni E,Şi , aşîa în vreo dzece.cincisprăzeci dzile V/au umblat B,C]au fost V/de au *B.Cjlipseşte* toate B,C,D,E,G,V//6-8 Şi numai într-o săptămînă au umblat toati locurile şi mănăstirile aceste ;şi aceasta au făcut-o ca să ştiie cine cum să ţine M,P// 7 mănăstirile aceste(a) *Cj lipseşte* şPB.D.E.G^/sateli C]casăle V/boIareşti *Bj* ştie *Cjj* 7-8 *lipseşte* ca să ştiie cine cum să ţine E,G//

Mă;ar că cei proşti şi neagiunşi de minte 1 uliîa, dar f. 421v acea primblare era de mare / laudă şi folos. Că poate-fi di-ar fi mai zăbovit cevaş într-acest an cu domnie, ar fi arătat milă cu mănăstirile şi cu casăle boereşti. Că au strîns cu cărţi pre toţi igumenii de pre la mănăstiri la Bobotiadză, de li-au făcut căutare de cîte moşii au şi cine le stăpînesc moşiile. Şi au dat poruncă să nu-i ştie că le sint moşiile închinate pe la boîari, ce să şi le stăpînească ei.

Şi au dat acel izvod la vel-logofăt, să le poarte de grijă. Şi li să adeveriîa că le Va pune la o cale şi pre mănăstiri şi pre satele lor.

40. Pînă aemu, în al şeasele an a domniei lui Grigorie-vodă, în Ţara Moscului îaste pace, şi ţine samoderjaviia împărăţiei o nepoată de frate a lui Petr<u> Alexiovici împărat, anume Anna, fiica lui Ioan împărat.

41. Despre Ieşi, iarăşi pace. Siliîa Avgust-craiu, pînă era viu, vădzîndu-s<ă> tătrîn, ca să-i coronească leşii feciorul, să fiîe craiu în locul lui. Ce leşii n-au priimit.

1 Măcarî B,C/cei]celor B,D,E,G, V/huliiajnu le plăcea B,D,E,G,V//1—2 *lipseşte* Măcar că... şi folos M,P// 2 acia primblare B/ *lipseşte* şi folos B,E,G/ poale de ar fi V//2—7 Şi di i-ar fi fost mai îndelungată <Şi di ar fi mai fost îndelungată P> domniîa (apoi P> ar fi făcut mari milă cu mănăstirile şi cu casăle boereşti. Apropiindu-să zioa Arălării Domnului au triimes cărţi domneşti pre la toţi egumenii şi viind toţi la Eşi au cercetat cîti moşii ari fieşticari mănăstiri şi cini le stăpîneşti moşiile M,P// 3 de ar B,C/ *lipseşte* fi E,G/ zăbăvit B^C/întru acel an B,C,D,E,G,V/ domniîa B,C// 4 boîareşti B// 5 strînsu B,C/ cărţi domneşti C,D/ la toate mănăstirile *Gj* la Iaşi la Boboteazâ C,D// 6 Boboteazâ *Bj* de]şi *CJ* au mănăstirile C//7 stăpînescu B,C/li-au dat *E/după* poronca *ad.* igumenilor *CJ* ştiîe B, ştie pre egumeni *Gjj* 7—8 Şi li-au dat tari poronca să nu cumva să închini moşiile pre la boeri M, *lipseşte Bjj* 8 sînt B,C/ *lipseşte* închinate *Bj* pre *B.Cj* pre la boiari închinate E,G/ *lipseşte* şi M,P/ stăpîniască B,C/ ei]iei B,C/ *după* ei *ad.* egumenii M,P// 9 Şi au şi făcut izvod şi au dat acel izvod *GJJ* 10 grije B,C/ Şi s-au adiverit M,P/ că va pune la caii mănăstirile M,P/pune mănăstirile D/ cale *BJJ* 11 *lipseşte* şi pre P.pre M/sateli *Cjdupă* lor *ad.* De altele de pin ţări streine ce s-au lucrat în dzilele lui (mării-sale lui V) Grigorii-vodă B,V, Ce s-au lucrat printr-alte ţări C, Ce s-au lucrat printr-alte ţări streine în dzilele lui Grigorii-vodă.D, De altele ce s-au lucrat de pin ţări streine în dzilelilui Grigorii-vodă E,G//12-18*UpsescM.'PjJTextulrîndurilor 12 — 18, pagina 718, şir.1-9 de la p.720 este aşezat la pagina 725, după rîndul 10 la manuscrisele* B,E,G,V//12 40]47 B,E,G,41 C,D, 42 V/ *lipseşte* aemu B,C,D,E,G,V/ şasele B.C/al domniii dintîi a lui a (mării-sali lui V> Grigorii B,E,G,V/ domniii *CJ* Grigorii *Cjj* 13 îastejau fost »B,C,D,E,G,V/ ţinea Cjau ţinut D/ şi au ţinut (stăpînit E,G> pre acea vremîe samoderjaviia, adecă singură *(lipseşte* singură V) stăpînirea înpărăţii B,E,G,V/ *după* 'samoderjaviia *ad.* stăpînirea C,D//14 înpărăţiii *Cjdupă* înpărăţiii *ad.* pre acea vreme D/ Petrî Alexievici B/Alexievici C,D,E,V// 15 înpărat[1-2] B,C/ pre anume E.G/ anume B,C// 16 41]48 B,E,G, 42 C,D, 43 V, Depre E/pace B (pace C> era B,C,D,E,G,V// 17 văzindu-să B,C/coroniască B,C// 18 ficiorul B,C/ fie *CJJ*

măcar că multe giuruinţă le adeveriîa craiul leşilor; dar ţara n-au vrut.

Murit-au şi cîţiva domni leşeşti într-aceşti 6 ani a domniei lui Grigorie-vodă, tot capetele cele vestite si tuspatru hatmanii leşeşti.

Deci craiul încă, dacă au vădzut că nu priimăsc leşii să-i coronească (feciorul) în locul lui, nici el n-au vrut să f 422 pue hatmani. / Şi şedea şi aemu oaste leşască fără hatmani; numai un rementariu, de poartă de grija oştilor, anume Poniatovschii. Iar în cursul anilor 7241 <= 1733) în luna lui deche(m>vrie în 23 de dzile, murit-au şi acest craiu leşesc, anume Avgust, în tîrgu în Varşav. Ce s-a mai face, va arăta vremea viitoare.

42. Trecut-au şi un sol mare leşesc la Poartă, dar nu prin Iaşi, ce de la Hotin au mers drept pre Prut. Şi i-au trimis Grigorie-vodă conac şi boîari întru întimpinare-i la Ţoţora, dzicînd acel sol că merge pentru întemeiatul păcii la Poartă, fiind împărăţiîa noao. Şi numai preste iarnă au zăbovit; iar de primăvară iar s-au întors

1-13;i^>sescM,P// ImăcarîB.C/ giuruinţe B,C,E,G//2ţara]leşii D/dar domnii leşeşti (şi ţara G} n-au vrut să priimască nicidecum E, *Gj* n-au vrut să priimască {nicidecum B> B,V// 3 cîţva C/leşeşti B/întru B,C/ şasîe B,C// 4 domniii B.C/Grigorii B/ capetile B,C// 5 *după* leşeşti *ad.* (pre E,G> anume Adam Sinavschii, hatman corunnii şi Reţschi (Reuţchii V, *lipseşte* şi Reuţchii E,G> şi alţii B,E,G,V// 6 Decii B,C/ *lipseşte* încă *GJ* priimăscu *B.C/j* 7 să-i coroniască ficiorul C,G/ să-i coroniască ficiorul să file craiu B,E,V/ în locul lui ficiorul D/ *lipseşte* în locul lui G//8 puie B,C/ Şi au şezut oaste B,E,G,V, Şi au şezut multă vreme oaste C/Şi au şezut oastea leşască fără de hatmani cîtăva vreme D/ fără de E,G,V//9 numai ce au pus un reimentar *CJ* reimentar B, reimentar era pus (de craiul V) de purta E,G,V/ reimentar pusesie craiul de purta D/ purta B,C/grijîe B/pre anume B,E,G,V//10 Poniatovschii B,C,D,E,G,V/ *după* Poniatovschii *ad.* care acest reimentar mai pre urmă au agiunsu de au fost şi caştelian Cracovschii, care boîarile la Ieşi iaste întîi mai mare şi mai de cinste V// 10-11 Iar tot pre aceia vremîe,în anii de la facerea lumii 7241, dechemvrii în doaozăci şi trii B,E,G,V/ *lipseşte* cursul C/anul *Cj* doaozăci şi trii C//11 *după* acest *ad.* vestit B,C,D,E,G,V//12 leşescu B, leşescu *CJ* pre anume *EJ* în cetate în Varşava *Cj după* Avgust *ad.* şi l-au îngropat cu mare cinste la scaonul său la Varşava *(lipseşte* la Varşava E,G) B,E,G,V/ *după* Varşava *ad.* şi l-au îngropat cu cinste la scaonul crăescu (la scaonul său D) C,D// 12-13 *lipseşte* în tîrgu... vremea viitoare. E,G/ *lipseşte* Ce s-a mai face va arăta vremea viitoare B,C,V// 13 vreme viitoare vaarăta D//14 42]50 B,E, 43C,D, 49G,44V,65 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* şi M,P/ *repetă* mare *Ej* leşescu B,C// 14-15 *lipseşte* dar nu prin Iaşi, ce de la Hotin M,P//15 mărsu B, mersu *CJ* şi au mers M.P/ *lipseşte* drept "M.P// 16 Grigorii B,C/ voevoda M/ boîari şi conac M,P/ întimpinarea lui la Ţuţora C,E;7 17 la Ţuţora Bjînainte la Ţuţora D/dzicînd acel sol că merge acel sol *Cj* merge B/acel soljsolul M,P/mergi la Poartă pentru întăritura păcii M,P/ întemeiarea E;7 18 înpărăţiia B.C//19 zăbăvit B,C/ de]despre *EJ* iară[1-2]B/ întorsu înnapoi B.C//18-2 Şi n-au zăbăvit la Poartă, ci iarăş s-au întorsu pre Prut.Iar Grigorii voevoda iarăş i-au (au P) triimes laŢiţora conac cu hatmanul Sandul Sturza M,P//

înapoi şi iar pre Prut âu mers. Şi i-au trimis Grigorie-vodă conac cu Sandul Sturdzea hatmanul. Numai aemu craiul murisă, cînd s-au întors solul.

43. Despre perşi, împăiăţiîa Ţarigradulu: tot încă au oaste, pentru acele tîrguri ce le luasă mai nante, cînd să bătea perşii cu Merifeiz. Aemu Persul de Merifeiz s-au, mîntuit, cu moscalii s-au împăcat, iar cu turcii încă tot nu s-au aşădzat. Ce toate ce s-or mai lucra de aemu înainte, vremea viitoare va arăta. /

£. 422" 44. Tot întru acestaş an era mulţi oameni den Ţara Rumânească şi din Moldova strînşi la Milcov. Şi cînd era nevoi dincoace, ei fugiîa dincolo la munteni; iar cînd era nevoi dincolo la munteni, ei trecea dincoace. Tot aşea umbla, cu vicleşug.

Iar Grigorie-vodă au trimis pre Enache aga, feciorul lui Costantin hatman, laz de feliul lui, cu mulţi slujitori, fă:înd veste că merge în gios la vădrărit. Şi aşea într-o dzi, făiă v£ste i-au lovit şi i-au prins pre toţi. Şi rădieîndu-i de acolo, i-au adus în Iaşi, de i-au aşădzat, ca la vro 2.000 oameni.

1 mersu B.C/triimis C/Grigorii B,C// 2 acum *Cjj* 2-3 Numai cînd s-au întorsu solul, atuncea murisîe craiul B.E.V, Numai cînd s-au întors solul,craiul murise G, *lipseşte* M.P//3 întorsu *Cjj 4* 43J51 B,E, 44C.D, 50 G, *45* V/înpărăţiiaB,C/au]aveaB,C,E,G,V, au avut D// *4-9 lipseşte* M,P// 5 oaste pre aceli vremi, pentru neşte tîrguri (tîrguri cetăţi G) B,E,G,V, oaste pre aceli vremi, pentru aceli cetăţi, tîrguri C/acele]nişte E/ *după* tîrguri *ad.* cetăţi E/li luas(â) C/înnainte B,C/înnainte vreme turcii de la perşi, cînd E,G//6bătîa *Bj* Merfeiz B,C/Acmu]Apoi C,D, Iar apoi B,E,G,V/Persul) perşii B,E,G,V//7 cu]şi cu B,C,V/ şi cu moscalii s-au fost înpăcat pre aceli vremi, iar E/ s-au înpăcat C, s-au fost înpăcat B,G,V/ *lipseşte* încă E// 8 nu s-au aşeza;. C, nu să aşezasîe B,G,V/ Ce toate]Iar altele B,E,G,V/ s-or]să vor B,C,E,V/ de acum înnainte C, *lipseşte* B,E,G,V//9 vremîa B, vreme *Cjj* 10 44]41 B,E,G, 45 C,D, 37 V, 66 M, *lipseşte Vj* acest B,V, acest (acestaş C> an 7241 C,E/ din B,C// 11 Românească CjMunteniască B,G,V/ *repetă* strînşi G//12 dincoaci B,C/ *după* dincoace ad. în Moldova V// 10-11 La Milcov era mulţi oameni strînşi (şi M> din Moldova şi din Munteniîa M,P// 12 ei]iei *Bj* fugiîa]trece M,P/la munteni]înŢara Munteniască M,P/ dincolo la muntenijîn Ţara Munteniască M.P//13 ei]iei B,C/ trecia B/dincoace] în Moldova M,P, dincoaci, în Moldova B,E,G,V/aşa *Cj lipseşte* Tot aşea umbla, cu vicleşug B,E,G/ vicleşug *Cjj* 15 *lipseşte* Iar M,P/ Grigorii *Cj* voevoda M/ triimis *CJ* Ianache *CJ* aga Ianachi M,P/ ficiorul C// 15-16 Iară Grigorii-vodă, auzind de Bucureşti că iaste tîrgu (oraş E,G) mare şi vrînd să facă şi Iaşii să file ca Bucureştii, triimis-au pre Enache-aga, ficior lui Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti (şi B) cu mulţi slujitori B,E,G,V/ ficiorul hatmanului Costantin Ipsilanti *Dj lipseşte* ficiorul lui Costantin hatman, laz de feliul lui V,M,P// 16 Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti, laz de niamul lui C/feliul]niamul *Bjj* 16-20 cu slujitori şi lovindu-i fără (de P) vesti i-au prins pre toţi şi i-au dus în Iaşi. Şi era 2.000 (oameni P>, cu mic cu mare (cu mari, cu mici P> M,P//17 *lipseşte* în gios E/ în gios cu vădrăritul C/aşa B,C/ întru C//18 fără de B,C,D,E,G,V/ prinsu B,C// 19 aşezat B,C *lipseşte* la V/ vreo doao mii de oameni B,C/ de oameni D,E,V//

Deci fiind atunce de cu toamnă frig, mulţi copii şi oameni bolnavi au murit pe drum de foame şi de frig. Şi după ce i-au adus în Iaşi, mulţi fugiîa. Şi trimitea Grigorie-vodă de-i prindea şi-i da pre uliţă, ca să-i speriîe să nu fugă, avînd gînd ca să facă Iaşii mare, precum audzis<ă> că sint Bucureştii în Ţara Muntenească.

Şi mult greu au tras bejenarii preste iarnă, că cădzusă o iarnă pre mare şi grea. De la 6 dzile a lui deche(m)vri(e> s-au început şi au ţinut pîn'la 20 de dzile a lui mart, tot cu omăt; iar şi pînă <la> Sfetîi <Gh>eorghe tot frig au fost. Şi sfîrşisă oamenii nătreţele, de agiunsese stogul de fîn 10 sau 12 lei, şi încă nu să găsiîa. Perit-au multe vite

f- 423 a lăcuitorilor, iar aşeş a bejenarilor au perit mai de / tot, fiind nişte oameni neaşădzaţi.

45. Iară cînd au fost în luna lui april în 13 dzile, în anul 7241 <= 1733) au şi sosit vdste de la terdzimanul

1 Decii *CJ* Atuncea *Cj* Decii atuncea fiind B,E,G,V// 2 oameni bătrîni, bolnavi B, oameni bolnavi bătrîni şi fimei D, oameni bătrîni şi fimei bolnavi au murit *GJ* pre B/ *lipseşte* pe drum D//1-2 frig, multe fimei vrîndu să nască prunci şi copii mici şi oameni bătrîni bolnavi şi slabi au murit *BJJ* 1-6 mulţimi de copii predrumuri (drum P) de foame şi de frig. Destul blestăm ş-au făcut Grigori voevoda. Vrînd Grigori voevoda să lărgească Eşii ca să-i facă mari ca şi Bucureştii,au aşăzat pre toţi bejănarii aicea în Iaşi. Iar unii dintr-înşii fugiîa. Slujitorii îi prinde şi poronce Grigori voevoda di-i purta pre uliţă ca să să îngrozască şiciîalalţi (şiM)să nu fugă M.P//3 cejcieB/ triimitea *Bjj* 4 Grigorii B,C/ de-i]şi precarii îi C/şi-i]iiC/de-i prinde pre cari-i găsiîa şi-i pedepsiîa dîndu-i pre uliţă V//5-6 *lipseşte* avînd gînd... în Ţara Muntenească B,E,G,V//5 marejtîrgu mare *Cjj* 6 auzise *Cj* sînt C/Munteniască *Cjj 7 lipseşte* Şi mult... cădzusă M,P/ *lipseşte* bejenarii D/ căjpentru că G//8 De la]Din *BJ'* Din 21 de zilealui noemvrie C//8-9 Din (Dela V) doao zăci şi una de zilea luinoemvrie au ninsu (au căzut V) şi au ţinut pînă la doaozăci de zile a lui martie B,E,G,V//' 8-11 Iarna au fost foarti gre. S-au început dechemvrie (în M> 6 şi au ţinut (omătul M> pînă în 20 a lui mart; ci şi pînă la april 23 tot frig au fost M.P//9 *după* început *da.* iarnaD/ pînăC/ doazăci *CJ* martieC//i/)seştetotcuomătB,E,G,V//10iarăB,/i^eşre V/ şi au fost frig pînă pe la Sviatii Ghiorghii. Şi V/ la Sviatii Gheorghii B,C,D,E//11 sfîrşise *BJ lipseşte* Şi sfîrşisă... de agiunsese M,P/ nătreţelejfînaţele B.E.G, nătreţele, fînaţele C.D.V/ agiunsesîe B.C// 12 de fîn cîte dzece şi cîte 12 V/zece lei D/" saujşi *Bj* zece lei şi cîte *(lipseşte* cîte C) doisprăzece lei B.C.E.G/ Stogul de fîn să vinde cîti 12 lei M,P/ încă nici nu să găsiia G, încă nu să nici găsiîa C,E, *lipseşte VJ* Perit-au atuncea B,C.E,G// 13 iar a bejenarilor aşeş B,E,G, iar mai ales a ticăloşilor bejănari M,P// 14 fiind ei neşte oameni strămutaţi şi neaşezaţi C,V, fiind îei neşteoameni neaşezaţi şi strămutaţi de la locurile lor B,D,E,G//13-14 *lipseşte* au perit... neaşădzaţi. M,P/ *după rîndul* 14 *urmează textul paginilor* 726, *r.* 15—29, 727, *r. l-'l0şi'p.* 729, *r.* 1-3 P//15 45]42 B,E,G, 46 D, 74 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară... luna lui M,P/ aprilie E,G/ în triisprăzece dzile C, *lipseşte* B.E.G/ *lipseşte* în 13 dzile, în E.G//15-16 au fost în anul 7241, în luna lui april, sosit-au veştede la Alexandru terdzimanul V//16 *lipseşte* în anul 7241 M,P/ sosit-au B,C,E,G]au vinit M,P/ de la Alexandru terzimanul B,D,E, de la Alexandru Ghica terzimanul C,G//

Ia frate-seu, Grigorie-vodă, precum împărățiîa au îmbră" cat pre căpichihăile lui cu caftane, ca să să mute cu domniîa în Țara Rumânească, şi Costantin-vodă, domnuî muntenesc, să viîe cu domniîa aicea în Moldova.

Şi cum i-au nemerit acea veste, au şi răpedzit pre Enache-aga în Țara Muntenească, ca să apuce scaonul şi banii hîrtiilor, înțelegînd că au fost scos acolo hîrtii pre țară. Tot pentru lăcomiîe n-au mai aşteptat ca să-i viîe turcu agă de la Poartă, cum au aşteptat vără-să'i Costantin-vodă. Şi rămăşițele de aicea au început a strînge tare, iar bejenarilor li-au dat voie să să ducă iar la urmă, la Focşani.

Deci bieții oameni, săracii, cum au audzit acea voie, cum au şi purces carii cum au putut, unii numai cu croşna şi cu copiii în brață, ca vai de ei. Bogat blăstăm şi lacrămi vărsa asupra acelui Enache aga, ce le făcusă acea strămutare, şi asupra celor ce-ar fi dat acel sfat! Şi cît au agiuns la margine, nemică n-au zăbovit, ce-au şi trecut în Țara Rumânească. Că Grigorie îndeadins îi slobo'dzisă, ca să treacă în țara lui, vădzînd că să duce şi el acolo domn. /

1 la]de la M,P/ frate-său B, fratile său M/ Grigorii B/ la Grigorii-vodă C,D *lipseşte* M,P/ precum că M/înpărățila B.CJPoarta M,P/ înbrăcat B,C// 2 căpichihăile B,C/ caftane B.C, caftane de domn M/ cu domniîa] Grigori voevoda domnu M, Grigori-vodă P//.3 Țara Munteniască B,C,V,M,P/ şi]iar M,P/ voevoda M// 4 muntenescu B,C/ să vii domnu în Moldova M,P/ să vie aicea *E/1 5 lipseşte* Şi cum... veste M,P/ nemeritjvinit B,C,E,G,V/ au şijeum au şi B.Grigori voevoda au şi răpezit M,P/ cum au şi triimis în grabă pre Ianache E, cum au şi răpezit pe aga Enache V/răpedzit]triimes *Gj* pre Ianache D, pre aga Ianache *Cjj 6 lipseşte* aga M,P/ *după* aga *ad.* în grabă *Gj* Munteniască B,C/ *lipseşte* ca M,P/ apuce *Bj* scaonul domniii C.D//7 ințălegînd B, ințălegînd Grigorii-vodă *Cj după* acolo *ad.* la munteni C, Costantin-vodă V//8 Tot pentru lăcomiîeJŞi B,C,E,G,V//7-10 *lipseşte* înțelegînd... Costantin-vodă. M,P// 9 *după* agă *ad.* înpărătescu D/ cum] precum G/ văru-său, B,C, *lipseşte Yjj* 10 rămăşițele B,C/ aici B/ de aici de prin ținuturi E, de aici de la ținuturi V/ strînge *Bj* a le strînge E,G,V//10-12 Strîns-au şi rămăşițile banilor din Moldova. Bejănarilor ci s-au scris mai sus li-au dat voi să mlargă iarăş la Focşani, ca di acolo să poată treci supt stăpînire lui în Țara Munteniască M,P// 11 iară B/la urmăjînnapoi *Gjj* 12 Ia Focşani Ia locuriii sale D,V, la locurile lor, la Focşani *Cjj* 13 Decii B,C, *lipseşte* M, P/biîeții *Bj lipseşte* săracii D/ acia B//13-14 Bieții bejănari, dacă au luat această voi îndată au şi purces M,P// 14 cum]îndată *Gj* unii]alții M.P//15 brațe B,C/ei]iei B,C/Bogat]Şi mult B,E,G,V/ multe lacrămi *Cjj* 15-17 ca vai de ei, plîngînd şi blestămînd pre Enachi şi pre cilalanți îndemnători M.P//16 Enachi B, Ianache C,E,G/strămutare B,C//' 17 celora *Cj* ce ar B,C/ *după* sfat *ad.* să le facă acea strămutare D, ca să le facă acea strămutare de la locurile lor *Gj* cît]cum E,G// 18 ajunsu B, agiunsu *Cj* margine *Bj** zăbăvit B.C//17-18 Şi cum au agiuns la Focşani, îndată au şi trecut toți în ceia parte. M.P//18 ce au B,C// 19 Țara Munteniască B,C,E,G,V/ Grigorii-vodă B,D,E,G, Grigorie-vodă C,V/ îndiadinsu B,C, înnadins *Gj* slobozise B,C// 19-20 *lipseşte* Că Grigorie... acolo domn. M,P// 20 triacă B,C/ văzind B,C/ domnu *B.Cjdupă* domnu *ad.* în Țara Munteniască *Cjj*

f 423ᵛ Şi au pus căimăcani în Iaşi, anume pre Costantin Costache vel-logofăt şi pre Costantin Ruset vel-vornic, socrul lui Costantin-vodă.

Şi încă turcul de la Poartă tot nu venisă, nici la Grigori'e-vodă, nici la Costantin-vodă. Lucru de mirat pentru Grigorie-vodă, om grabnic la socoteala lui, a-ş scorni singur în țară că nu-i domn. Nu s(ă> temea că-ş va aduce vro primejdie capului său şi țărîi, fiind el împizmuluit şi cu tătarii. Ce aceste aduce ce graba şi mîndrețele!

46. Iară după ce-au trecut 7 dzile, la saptămîna, sosit-au şi capegilar-chihaies a împăratului de la Țarigrad, cu caftan, la Grigorie-vodă, să margă să fiîe domn în Țara Rumânească, şi Costantin-vodă, domnul muntenesc, să vile aicea, la Moldova.

Deci Grigorie-vodă i-au eşit înainte cu alaiu şi cu toți boiarii la Valea Adîncă. Şi împreunîndu-să acolo, au venit

1 Şi] Grigori voevoda M, P/caimacami C, şi caimacami *B.E.G.Xjlipseşte* anume M,P// 2 Costachi B,C/ Rusăt B.C//3 lui]domnul'ui *Gj* voevoda M, *lipseşte* G//4 *după* turcul *ad.* capegi-başe E,G/vinisă B,C/ Grigorii B.C//4—9 Lucru de merari lasti acesta, că turcul di la Poartă nici la Costandin voevoda, nici la Grigori voevoda <încă M> nu vinisă cu fermanul. Şi Grigori voevoda îndată au spus tuturor boiarilor cum că <el M> lasti mazil şi încă au îndrăznit de au pus şi caimacami.Ci toată aceste H-au făcut graba şi locomiia M,P// 5—9 Ce s-au can grăbit <măriîa-sa B,V> Grigoriivodă atuneea de au trimis pre Enache (Ianache E,G,V>-aga, pînă a nu vini capegibaşia, cum să tîmplasîe şi cînd au fost înbrăcat (înbrăcasă V> caftan de domniîe Buțucachii. Iar au scos cuvînt şi îndemna pre boiari să fugă în Țara Unguriască. Şi la o vremîe ca aceîa, fiind Poarta turburată, era să să păzască să nu secată cuvînt că Iaste mazil, că nu-i era toți priîatini şi singur măriîa-sa (singur Grigoriivodă E,G> mai pre urmă s-au căit pentru că au scos cuvînt că iaste mazil.Pentru că de multe ori să tîmpla, cu graba, şi oamenii cei mari îi întălepți de să greşescu. B,E,G,V, Şi era lucru de mirat de Grigorii-vodă, fiind aşa grabnic la socotială lui, a spune singur că nu iaste el domnu în țară. Nu să temea că îş va aduce vreo primejdiie lui şi țărîi, fiind învrăjbit şi cu tătarii. Ce aceste aduce graba. Că atuneea. au şi trimis pre aga Ianache, precum s-au scris, pînă a nu vini capegi-başia.cum să tîmplasîe şi cînd înbrăcasă caftan de domniîe Buțucachii *iar au scos (repetă),* cuvînt că iaste mazil şi îndemna pre boiari să fugă. Şi la o vremîe ca acela, fiind Poarta turburată, era să să păzască să nu scoată cuvînt că iaste mazil, că nu-i era toți priîatini. Şi singur Grigorii-vodă mai pre urmă s-au căit pentru că au scos cuvînt că iaste mazil. Pentru că de multe ori să tîmpla, cu graba şi oamenii cei mari şi înțălepți de să greşescu C//9 *lipseşteCe* D//10 46]43 B,E,G, 47 D, 39 V, 79 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/Iară cînd au fost în şapte *B,E,G,\jlipseşte* la saptămîna M,P/ sosit-au']au venit M.P//10-11 Iară cînd au fost îh şapte dzile,la saptămîna după acela,sosit-au şi turcu mare, capegilar-chihaes înpărătescu de la C//11 a împăratului]înpărătescu B,E,G, *lipseşte Xjlipseşte* de la Țarigrad M,P/ cu]aducînd M,P// 12 caftan B,C/lallui M,P/ Grigorii B,C/voevoda M/ fieC/ domnu B,C/Țara Munteniască B,C,E,G,V,M,P/713 voevoda M/muntenescu B,C//14să vie domnu în Moldova M,P/ la]înB,C,V/ *după* Moldova *ad.* să fie domnu E,G//15 Decii *B.C.lipseşte* M,P/ Grigorii B,C/voevoda M/ înnainte B,C/ alai B,C/ înnainte cu boiarii şi cu alaiu la M.P//16 la Vale Adîncă C, *lipseşte* B,E,G,V/înpreunîndu-să B, înpreunîndu-s(ă) C]întimpinîndu-să *Gjlipseşte* acolo B,E,G,V/vinit B,C//

pînă la Iaşi, şi au cetit fermanul în Divan şi i-au pus caftanul în spate. însă boiarii n-au mărs să-i sărute mîna, nefiind domn aicea, ce numai cătră turcu s-au închinat, după ce i-au cetit fermanul.

Şi eşind Grigorie-vodă den Divan, au întrat în casele dinlontru de<n>preună cu capegi-başe, turcul. Şi acolo s-au împreonat şi boerii cei mari cu turcul, mulțămind împărăției. /

424 47. Iară a treia dzi au pornit pre capegi-başe, turcul, şi cu tot agîrliîcul ce-au fost mai greu pre Bîrlad. Iar Grigorie-vodă, luni, în dzioa de Sfeti Gheorghi, s-au pornit din Iaşi pre la Tîrgul Frumos, pre Şiret, cu de toate ce i-au trebuit la toate conacele, pîn'la Focşani, şi au trecut în ceia parte la gazdă.

Aşijderea şi Costantin-vodă s-au rădicat din Bucureşti şi au trecut în ceasta parte la gazdă, tot într-o dzi luni, april 30 dzile.

48. Iară doamna Ruxandra, muma lui Grigorie-vodă, au mers în gazdă osebi la o mănăstire a socru-său, a lui

I la]în V,M,P/ şpjturcul M,P/ au]i-au M/ caftanul *Cjj* 2 *după* spate *ad.* Şi au slobozit puşcile cele mari şi mici şi au bătut tabulhanaoa pre obiceai E/ mărsu B,C// 3 domnu B,C/ *după* aicea *ad.* în Moldova C,E,G// 2—3 Iar boerii toți s-au închinat turcului M,P// 4 i-au]au B.C.E.G.V/ *lipseşte* după ce i-au cetit fermanul M.P// 5 Grigorii B.C/ din B,C/ *în]repetă* din B// 5—6 Grigori voevoda, dinpreună (împreună P) cu turcul au întrat in casăle celi dinlăuntru M,P// 6 lăuntru B,C,E,V/ dinpreună B,C,E/ dinpreună cu turcul capegi-başe *GJ* başîa B.C// 7 înpreonat B,C/ boîarii B,C/ mare A//8 înpărățiii B,C,V]înpăratului M,P// 9 47]44 B,E,G, 48 D, 40 V, 83 M, 6 P/triia B, *Cj* Grigorie v(oe)vod au pornit *Gj* başîa B, *ad. marginal* başe *Cj lipseşte* turcul *Gjj* 9-12 Grigori voevoda a trie zi au pornit turcul şi cu agîrlîcul cel mari pre Bîrlad; april 23, luni, s-au pornit şi Grigori voevoda din Iaşi. Mers-au pre la Tîrgul Frumos şi în gios pre Şiret M,P// 10 ce au fost B,C// 11 Grigorii B,C/ II luni, în doaozăci şi trii de zile a lui april (aprilie E,G), în zioa de Sviatii Ghiorghii B,E,G/ *lipseşte* de V/Svîatii Ghiorghii C,V// 12 Siretiu B,C/ cu de toate cele ce i-au trebuit pre la toate B,E,G/ de toate cele ce V// 13 pre la toate D/ conaceli *CJ* pînă B,C]şi sosind M,P/ *lipseşte* şi M,P// 14 *după* gazdă *ad.* în casăle (casăli C> căpităneşti B,C,D,E,G,V// 15 Aşijderea]Asămine M,P/ voevoda M/ din Bucureşti şi viind pînă la Focşani B,C,E,G,V, din Bucureşti şi sosind la Focşani M,P// 16-17 parte (la Focşani D) la gazdă, la o mănăstire care (ce D> îaste (iaste C) de tată-său Nicolae-vodă zidită, tot într-o zi *(lipseşte* tot într-o dzi E) luni, aprilie în treizăci (triizăci C> de zile B,C,D,E,V, parte în gazdă la mănăstire la Precista, care iaste zidită de tată-său Nicolae-vodă, luni, aprilie în 30 de .zilş *GJ* tot]şi tot M,P/ *lipseşte* luni M,P// 17 dzile]amîndoi domnii au vinit •M.P// 18 48]46 B,E,G, 49 D, 41 V, 86 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/ Roxandra B,G/ Grigorii B,C/ voevoda M// 19 mersu B, mărsu *CJ* osăbi E,V]diosăbi M,P/ mănăstire B,C/ osăbi la mănăstire la Svîati Ioan a socrului său *GJ* a socru-său]ce au făcut-o socrul său M,P/ *lipseşte* a lui M,P//

Grigoraşco Ghica-vodă bătrînul. Deci Costantin-vodă au mers de s-au împreonat cu mătuşe-sa, cu doamna Ruxandra.

Aşijderea şi Grigorie-vodă, ştiind de Costantin-vodă, au mers şi el la gazda maică-sa, şi acolo s-au împreonat domnii amîndoi. Apoi a doa dzi au mers şi unul la altul, di-au vorovit ce li-au trebuit, de toate.

Apoi au făcut şi divan, cineş în țara lui. Apoi gioi, în dzua de Ispas, maiu în 3 dzile, au purces cineş către scaonu-ş.

Domnit-au Grigorie-vodă Țara Moldovii 6 ani, 7 luni.

49. Era acest domn Grigorie-vodă la stat mic şi supțire, la față uscat. Numai era cu toane, atîta cît la unele să arăta prea harnic, bun şi vrednic, milostiv şi răbdătoriu. Şi în viața lui era tot cu mese mari, cu cîntări şi

f. 424v cu feliuri de feliuri de muzici / în toate dzilele. Pre de avea vro treabă mare, să nu iasă la cîmpu, ca să facă veselii cu naiuri şi cu cîntece hagimeşti şi cu mulți peilevani măscărici. Şi pre boeri totdeauna îi poftîa să fie cu

I Grigoraş M,P/ Grigoraşco-vodă Ghica E/ voevoda M/ bătrmuljcel bătrîn C,V, *lipseşte* M,P/ Decii' B,C, *lipseşte* M,P// 2 mersu B,C/ înpreonat B,C/ *lipseşte* cu B,C,G,V/Roxandra B,C/ Roxanda doamna M,P// 3 *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ Grigorii B,C// 3—4 Grigori voevoda, ştiind pentru Costantin voevoda că iasti la mumă-sa, au mersu şi el la gazda mîni-sa M,P// 4 mersu B,C/ înpreonat B,C//5 Apoi]Iar M,P/mărsu B,C//6 de au B,C/ ce li-au fost trebuința M,P/ *lipseşte* de toate M,P// 7 Făcut-au divanuri, fiişticari domnu în țara sa M,P/ divanuri B,E,G,V/ Apoi]Şi B,E,V, *lipseşte* M,P// 8 zioa B,C/ 'de Ispas]înălțării M,P/ mai B,C/ trii B,C/ au purces fiişticarile cătră scaunul său M,P/ scaonul său B,C,E,G,V// 10 Grigorii B,C/ voevoda în Moldova ani 6, luni 7 M,P/ *după* Moldovii *ad.* în domniia dintîi B,D,E,G,V/ şeasie (şasie C> ani şi şapte luni B,C,D,E,G,V// *după rîndul **10** urmează textul paginei* 718, *r.* 12— 18, *pagina.* 719 *şi r.* 1—9 *de la p.* 720 B,E,G,V// II 49]50 D, 51 E, 52 G, 46 V, 92 M, *lipseşte* P/ Grigori Ghica voevoda (Grigorii-vodă P> la stat era mic M,P/ domnu B,C/ Grigorii B,C/ mieu C] can mieu B,E,G,V// 12 *lipseşte.* Numai... cît la unele B,E,G,V/ Numaij Şi atîta *Cj lipseşte* cu toane, atîta *CJ* uneli C// 12—15 Şi să arăta pre harnic, bun şi vrednic, milostiv şi răbdătoriu. Dar era şi can grabnic la mîniîe, dar apoi curund să întorcea. Şi în viiața lui era tot în primblări şi tot cu mesie mari şi cu cîntări hagimeşti şi cu feliuri B,E,G,V// 12—r. 9 din p. urm. Şi era cu toani: altă dată era pre harnic, bun, vrednic, răbdătoriu şi milostiv.iar altă dată i să arăta lucrurile proaste; că să potriviia postelnicului Costantin Ipsilant şi ficiorului său, lui Ianachi, amîndoi greci şi laji di neam, şi moldovanului nostru,hatmanului Sandului Sturzii. Aceştila, trustrei, la mulți îl strica (mesteca P> pre Grigori voevoda. în toată viiața lui era tot cu mesi mari, cu cîntări şi cu mulți feliuri de muzici. Mai în toati zilile eşiia la primblări, face vesăliîe cu cînteci şi cu naiuri şi cu (cîntici M) hagimeşti,cu pehlivani (pehlivanii M> şi cu măscărici.Pre boiari totdlauna îi poftiia să iasă cu dînsul la primblari.Şi dacă eşiia la cîmpu era foarti lațeav şi pre darnic M,P// 14 viiața C/ mesîe *Cjj* 15 zileli *Cjj* 16 vreo triabă B,C/ *lipseşte* mare G// 17 veselie E/ peilivani B,C, pehlivani *Gjj* 18 *lipseşte* măscărici B,C,G,V/ pre boiarii cei (ciei B) mari ii poftiia totdeauna B,C,E,G,V/file B,C//

dînsul la primblări. Şi dacă eşîa la cîmpu, era prea lascav şi darnic.

50. Iară pre une locuri i să arăta lucrurile de blăstămăciune. Că să potriviîa unor boîari, sfetnici ai lui, cari-i avea, 2 greci şi un moldovan, anume Costantin Psiolu hat<man> şi cu fiiu-seu Enache-aga, lazi de niamul lor, oameni tirani şi curvari; iar din moldoveni avea pre Sandul Sturdzea hatmanul, om viclian şi închis la inima lui şi lacom.

Acesta îndemna pre Grigorie-vodă tot la luat, şi pre toţ boerii moldoveni îi sărăciîa şi-i depărta de cătră mila domnească, ca să fie numai el frunte şi de cinste. Care fapte a Sturdzii, trecîndu-i-să la Grigorie-vodă, multe bunătăţi a domnului întuneca şi le strica.

Stinsese mazilii şi ţara şi mănăstirile de tot, cu obiceele ce găsisă în ţară, scoasă de alţi domni, mai nainte de dînsul. Şi aceia domni, de le şi scornisă, le ţinea cîte un an, doi şi le părăsiîa. Iar Grigorie-vodă, afiîndu-le în ţară, toate le grămădisă la un loc.

Şi scote văcărit, hîrtii grele, vădrărit, desetin<ă>, civerturi mare. într-un an au scos şi pre ţigani hîrtii grele. Scos-au o dată şi pre preoţi un bir, ce-i dzicea mucarîa, de agiungea pe preot, cît de sărac, trei galbeni, iar
f. 425 pe cei mai frunte şi 8 galbeni i-au agiuns. / Dentru care nu puţin biăstăn i-au rămas. Şi nemărui rădicătură nu făcea. Lua sume mare de bani în toţi anii domnii<i> lui de la săraca de ţară, ca la 1.500 şi mai bine pungi de bani pre an, de au rămas mazilii şi ţara stinşi den sfatul acestor trei boîari.

1 prea foarte B,C,E,G,V // 2 *după* darnic *ad.* cînd vinisă de]a Ţarigrad dintîi era oamenilor can <cu E,G> greu la divanuri, la judecăţi, pentru că nu înţălegea bine limba moldoveniască. Iară dacă au învăţat limba moldoveniască bine,s-au îndreptat şi le era oamenilor mai <cu uşor şi mai E,G>lesne la judecăţi <la divanuri, la giudecăţi E,G,V) B,E,G,V// 3 50J51 D//3-29 *lipsesc* B,C,E,G,V,P// 5 Psiolu]Ipsilanti D// 15-16 Cu obiceiurile ci le găsisă Grigori voevoda gata făcuţi di alţi domni, să stînsăsi de tot mazilii, mănăstirile şi toată ţara M// 17-19 *lipseşte* Şi aceîa domni...afiîndu-le în ţară M// 19-21 toate le grămădiia într-un loc,adică văcăritul,hîrtiile, vădrăritul, ciferturi mari şi desătina M//21 Iar într-un an M/greli hîrtii M//22 *lipseşte* odată şi M//22-28 pre preuţi,pre diîaconi.un bir ce-i dzicea mucarerul; pre <cei)de frunţi i-au pus cîti 8,îar pre cei săraci cîti trii galbini (vai şi amar de dînşii!). Rădicătură nimăruîa nu făce. Destul blăstăm ş-au agonisit. în toţi anii domniii lua di la săraca ţara citi 1.500 pungi bani,iar altă dată şi mai mult, deosăbit de dăjdiile cele grele ci lua di la mănăstiri şi di la mazili. Şi s-au stins mănăstirile, mazilii şi toată ţara M// 27 de pungi D// 28-29 *lipseşte* den sfatul acestor trei boîari M//

51. într-un rînd ertasă Grigorie-vodă pre mazili şi pre mănăstiri de dajde şi au învăţat pre Sturdzea să facă ispisoc de întăritură. Iar Sturdzii, neplăcîndu-i această milă de ertarea mazililor, ca un lacom de fire, au făcut un ispisoc şi au pus numaj. giumătate de mazili, iar pe giumătate i-au dat la ţărănie, pentru ca să facă vrajbă în mazili. Şi aşea cu acest mijloc făcînd vrajbă între mazili, s-au mîniîat Grigorie-vodă şi au rupt ispisocul.

Şi au întunecat Sturdzea această bună faptă şi milă domnească asupra mazililor, ca să nu s<ă> îndreptedze, să fie tot săraci, să poată a le cuprinde moşiile şi ocinele şi a pune nume rău domnului. Şi aşea îl sfătuia şi-1 purta ei, că cui să cădea să dea, el îi lua; şi cui să cădea să-i îa, el îi da.

52. Era acest domn şi curvar. Multe ţiitori fete mare ţinea şi apoi le îndzăstra şi le mărita, cu haine, cu odoară, ca pre nişte fete de boîar. Numai nu să amesteca la fete de casă mare, ce de căpetenii mai de gios.

Şi avea doamnă şi cuconi, şi nu să ruşina, de-ş făcea
f. 425v casa de ocară, un om mare / ca acesta. Precum şi oamenii lui, Costantin hatman cu fiiu-seu Enache-aga, aşijderea făcea, încă şi mai multe. Şi alţi greci a lui, toţi. Şi la toate era desfrînat.

Curtea lui poftîa să fie tot îmbrăcată. Pre nime din boîari să nu-i audză jăluindu-să că-i scăpat sau olecăindu-i-să că sînt timpurile rele şi nu s-au făcut roadele, că

1-26 *lipsesc* B,C,E,G,V,P// 1 51]52 D, 72 M// 1-2 Grigori voevoda într-un rînd era să erti mănăstirile şi mazilii de dăjdi şi au poroncit Sandului Sturzii hatman să facă M// 3 *lipseşte* Iar M// 3—6 nu i-au plăcut această milă asupra mazililor şi mănăstirilor, fiind lacom din firi, vrînd să înghită moşiile mănăstirilor şi mazililor. Şi pentru aceîa au făcut un ispisoc numai pi giumătati de mazili, iar pre giumătati i-au dat la ţărănimi M// 6 ţărănie] dajde D// 6—7 *lipseşte* pentru ca să facă vrajbă... între mazili M// 7—10 Văzind Grigori voevoda acel ispisoc s-au mîniîat şi l-au rumptu. Şi au întunecat Sandul Sturza această milă domniască. M// 10—26 *lipseşte* asupra mazililor... roadele, că M// 15 52]53 D// 21 Costantin Ipsilanti D/' cu]şi cu D// 21—22 *lipseşte* aşijderea făcea, încă şi mai multe D// 24—26 Dar era şi can grabnic la mînile. Dar apoi curund să întorcea. Şi cînd vinisă de la Ţarigrad dintîi, era oamenilor can greu la divanuri, pentru că nu înţălegea bine limba moldoveniască. Iar dacă au învăţat limba moldoveniască bine, s-au îndreptat şi le era oamenilor pre lesne la giudecăţi. Şi pre tcţi boerenaşii curţii lui poftiia să fiîe tot înbrăcaţi bine. Şi pre nimene din boiar sa nu-i auză că iaste scăpat, jeluindu-s(ă>, sau că sînt timpuriii rele şi nu s-au făcut roadeli pămîntului *Cjj* 24 înbrăcată bine D/ nimeni D// 25 că-i scăpat sau jeluindu-să, olecăindu-să D// 26 roadele pămîntului D//

să foarte mîniîa, şi la mînie era foarte grabnic. Şi nici sfetnicii lui nu-i îndrăzniîa, cînd era mînios. Dară să întorcea curund.

53. La giudecată îi părea că giudecă foarte bine, şi cumu-i părea, aşea rămînea. Şi pre urma, deşi vedea că au greşit, nu întorcea ce aşea, dînd carte de rămas, rămîne, cît de la o vreme parăsisă oamenii a mai veni la divan. De era vreun ţăran îngreunat la bir, nu-l mai scădea; ce aşea da, pîn-istoviîa tot ce avea.

Da sume mare de bani la Poartă şi turcilor agi ce viniia de la Poartă cu trebi. Căruia era să-i dea o pungă de bani îi da cinci, şease, tot ca să-l laude la Poartă, iar de săracii ţărîi nu-i era milă.

De să clintiîa pîn-afară den tîrgu sau pîn'la vreun boiar, tot cu căruţa cea de cupărie după dînsul. Că preste tot ceasul bea ori vin cu pelin, ori vutcă. Şi încotro mergea, tot cu gloată, ca doao-trei sute de slujitori şi alţii să fie cu dînsul.

Cu puşca da pre bine. Greci mulţi adusese în ţară, de mînca lefe tot din visterie. Şi cîte diregătorii la margine,
426 tot grecii le ţinea /, iar boerii de ţară era numai cu numele; că la nemică nu-i mai întreba. Numai cu sfatul acelor trei boeri, ce vrea să facă, făcea.

1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 *lipseşte* să foarte mîniîa, şi M,P/ mînie[2] C/ Şi]cît *Cjj* 1-2 La mînii era foarti iuti şi grabnic, atîta cît nici sfetnicii lui atunce nimica nu-i îndrăzniîa M,P// 2 *după* îndrăzniîa *ad.* a grăi *Cj lipseşte* cînd era mînios M,P// 2-3 Dar nu ţinea mult, să întorcea curund C, Dar nu ţine mult, ci iarăş să întorce cu mţlă M,P/ *după* curund *ad.* nu ţinea mult mîniîa D// 4 53]50 C, 54 D, 97 M, *lipseşte Pjj* 5 cumu-i]precum îi D/ şi după cum i să (şi M) păre, aşa şi rămîne M,P/ aşa *CJ* videa *Cjj* 5-7 Şi pentru aceia mulţi greşali să făce, cit di la o vremi să părăsise M,P// 6 aşa *Cj* rămînea *Cjj* 7 vini *Cjj* 8 Şi de era *Cj* îngreuiat C//8.-9 el niciodată nu-l mai scădîa, ci tot aşa da, pînă sărăciîa de tot. M.P//9 aşa *Cj* pînă C//10 some mari *Cj lipseşte* de P/ şi] aşijdire şi M, P//11-12 Cărora la alţi domni li să da cîti o pungă bani {el P), le da şasă ori şapti pungi bani M,P// 12 saşie *Cj* tot]şi aceasta o făce tot M,P// 12-16 *lipseşte* tot ca să-l laude la Poartă... cu pelin ori vutcă. *Cjj* 14-18 Oriundi merge la primblări, măcar cît de aproapi, cupăriîa cu băutura nu lipsiia după dînsul, că-i place vutca şi vinul cu pelin. Oriundi merge, măcar şi aproapi, tot cu gloată merge şi mai gios de 300 slujitori nu era cu dînsul. M,P// 16 încătro merge *Cjj* 17 trii *Cjj* 19 *ad. marginal* pre C] foarti M,P/ aduseşi mulţi M,P/ adusăsie *CJ* în ţară]di la Ţarigrad M,P// 20 de mînca lefe tot din visterie] {şi M> toţi lua lefi de la visterie M,P/ *lipseşte* tot *CJ* din visteriîa domniască *C.Djiipseşte* Şi cîte M,P/ dregătorii C]Dregători;le M,P/ la marginejdi \â ţară M,P// 21 boiarii *Cj* numai cu numile era M,P/ numeli *Cjj 22 lipseşte* că M,P/ *lipseşte* mai M, P/ *după* întreba *ad.* şi nici la o dregătoriie nu-i pune ,M,P// 22-23 Numai cu sfatul a trii boiari, a hatmanului Costantin grecul Ipsilanti şi a fiiu-său, ilui Ianache-aga, şi a hatmanului Sandul Sturzea, ce vrea să facă, făcea C, *lipseşte* M,P// ' '

Dar avea şi trecere mare la Poarta, cît pre turcii balgii din ţară foarte-i înfrînasă, şi să temea de dînsul, de nu putea face zapt oamenilor întru nemica.

Pociu dzice că Grigorie-vodă, precumu-i era firea, de ar fi avut niscai oameni cu frica lui Dumnedzeu pre lîngă dînsul sfetnici, ar fi fost de mirare şi de pomenire [Grigorie-vodă] în domnii cei de frunte şi de laudă, iar nu cu cei de hulă.

54. Iară cînd au trecut din Moldova în Ţara Rumânească, mulţi feciori de boîari den moldoveni au luat cu dînsul, de i-au dus la munteni, dzicînd că i-s dragi moldovenii şi va să-ş facă pomană. Ce va mai face, vreme viitoare va arata. Iar aemu, lăsînd istorie lui Grigorie-vodă, venim cu rîndul la istorie lui Costantin-vodă, ce-au venit în Moldova.

DOMNIÎA LUI COSTANTIN-VODĂ, FIIUL LUI NECULAI-VODĂ MAVROCORDAT, VL<EA>TO 7241< = 1733>, MAI 7

Zaci<alo> 1. După ce-au purces Costantin-vodă de la Focşani, venit-au toată boerime şi mazilii Ţării Moldovii împreun<ă> cu dînsul din conac în conac, cu pace şi cu

i-S *lipsesc* B,E,G,V,P// 1 trecere *Cjj* 1-3 Grigori voevoda ave mari treciri la Poartă, cît şi pre turcii balgii îi îngrozisă, atîta cît întru nimica nu pute faci turcii zulum oaminilor M// 2 foarte îi înfrînase C// 3 zap *Cjj* 4 Pociu] Putem C,D/ Grigorii *Cj* precum îi era *Cjj 5 lipseşte* niscai *CJJ* 6 mirare *Cj* pomenire *Cjj 7 lipseşte* iar nu cu cei de hulă *Cjj* 9 54]53 B,G, 51 C, 55 D, 105 M, *lipseşte* V,P/ Iară] Grigori voevoda M,P/ trecutjpurces M,P/ *după* trecut *ad.* Grigorii-vodă B,E, G,V/ Ţara Muntenească B,C,E,G,V,M,P//10 pre mulţi B,G,E,G,V/ficiori *B.Cjlipseşte* den moldoveni B,C,E,G,V// 10-11 au luat cu sini cîţva ficiori de boeri, zicînd că moldovenii îi sînt dragi M,P// 11 munteni B,C/ că i-s]'că-i sînt B,C,D,E,G,V// 12 *după* pomană *ad. (ad. marginal* D) cu dînşii. Că auzisă {auzise *C)* că şi moşu-său, Grigoraşco-vodă, cînd au fost domnu în Ţara Muntenească, încă au fost luat ficiori de boiari din Moldova de au fost prin oşti cu dînsul, cum să pomeneşte că au fost Canxemir-vodă ceauş spătărescu {împărătescu D> şi alţii B,C,D,E,G,V/ *după* pomană *ad.* cu dînşii *M.Pjlipseşte* Ce va mai face... va arăta. B,C,G,V,M,P//13 *ante* Iară acum: 54 B, G, 52 C/7 13-14 Di aice lăsind{să lăsăm P) istoriîa lui Grigori voevoda, vinimi arăş la istoriîa Moldovii M,P/ istoriîa[1-2] B/ lui[1-2]]mării-sali lui *BJ* Grigorii B,C/ vinim *Cj* istoriîa[2] *Cj* lui[2]]mării-sali lui V/7 14 ce au vinit domnu {aicea D,E> la noi ni Moldova B,D,E,V, ce au vinit la noi în ţară domnu, în Moldova C, ce au venit la noi domnu în Moldova *Gjj* 15-16 Domniia lui Costantin-vodă Mavrocordat, în anii {anul C> 7241, mai 7 {mai în 7 zile C>, Cap 95 B,C// 15 Domniia dintîi a lui E,G/ voevoda M, *lipseşte* P/ *lipseşte* fiiul lui Neculai-vodă E,G,V// 15-16 ficior lui Neculai Mavrocordat {voevoda M> {Cap 100 P> M,P// 16 Vl{ea>to] în anul D,G, Anul E, în anii V/mai 7 zile. Cap 98 D//17 *lipseşte* Zaci{alo> B,C,D,E,G,V,M,P/ In anii 1733 Costantin voevoda au stătut domnu Moldovii. Şi după M,P/ Dupre B,E/ ce au B,C/ *lipseşte* Costantin-vodă M,P// 18 vinit-au *CJ* toată boerimea B,C]toţi boiarii M,P// 19 împreună B,C/ dînsul]măriia-sa B,V// 19-3 cu cinsti pînă aproapi di Iaşi. Eşitu-i-au înainte boerii caimacami, slujitorii şi alţi orăşeni pînă la Valea Adincă {Lungă P> M,P//

cinste şi cu multă gloată. Şi agiungînd aproape de scaon, eşitu-i-au înainte caimacamii cu toţi boerii şi slujitorii / f. 426v şi cu alţi orăşeni tocma la Valea Adîncă, de s-au împreonat după obiceaiu, aducîndu-l cu frumoas<ă> politie pîn'la Sfetîi Nicolae, unde l-au întimpinat mitropolitul ţărîi chir Antonie cu alţi episcopi şi cu tot clirosul besericii. Şi întrînd în beseric<ă>, l-au blagoslovit spre domniîa Moldovii, şi eşind din besericǎ cu tot senatul, au întrat în curţile domneşti şi au şădzut în scaon.

2. Iară a treia dzi, după ce s-au aşădzat în scaon, boerit-au pre aceşti boeri cari-i scriu mai gios. Pus-au pre Costantin Costache logofăt iarăşi vel-logofăt; pre Sandul Sturdzea, ce era hatman, l-au pus vornic mare de Ţara de Gios; pre Iordache Ca<n>tacuzino Delianul vel-vornic de Ţara de Sus; pre Costantin Ruset vornicul, ce era socru domnului, l-au pus hatman, pre Mihălache Ruset, ce era văr primare cu domnul, l-au pus postelnic mare; pre Andreîaş Ruset spătar mare; pre Iordache Ca<n)tacuzino Păşcanul ban mare; pre Iordache Ruset Cilibiul paharnic mare ; pre Toader Păladi vel-vist<ernic> şi pre Ioan Bogdan vel-stolnic, pre Costantin, feciorul lui Iordache sulgeriul, vel-comis.

1 ajungînd *Bjj* 2 înnainte B,C/ şi cu toţi boiarii C,V, şi cu toţi boîarii şi cu mulţi orăşiani B,E,G// 3 alţijmulţi V/ *lipseşte* tocma B,E/ *lipseşte* tocma la Valea Adîncă G,V/ dejşi B,E,G,V/ înpreonat B,C//4 obicîai B/ frumoasă B]mare M,P/ politiie în Iaşi, pînă la bisărica Sfintului Neculaiu M.P//5 pînă B,C/ Sviatii B,C,E/ pînă la Iaşi la Sviatii G/ unde B,C]şi acolo M,P/ timpinat B// 6 chir]sfinţiîa-sa chir M,P, părintele chir D/Antonie mitropolitul ţării şi cu alţi E,G/ alţijcielanţi M,P/ bisericii B,C, bisăricii din Iaşi M,P// 7 biserică B,C/ l-au blagoslovitji-au cetit molitvile M,P/ spre domniîa Moldovii] numitul mitropolit de domnie M, de domnie numitul mitropolit P//8 biserică B, biserică *Cj* tot sănatul E,V]toţi boerii M.P//9 au şezut B,C]s-au aşezat P/în scaonul domnescu E,G// 10 *lipseşte* Iară M, P/ triia B.C/ dupre B,E/aşezat B,C/ în] la B,V/ *după* scaon *ad.* pre obiceai *Cjj* 10-11 A trie zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată: Costandin Costachi M,P// 11 bolarit-au B/ boiari B, *Cj* scriu]scriie B,E,V// 12 Costachi *Bj* logofătul[1] D, *lipseşte* B,C,D,E,G,M,P/ *lipseşte* iarăşi *Cj* log<o>-făt[2] *Cj lipseşte* pre M,P// 13 era]fusesle B,D,E,G,V/ *lipseşte* ce era hatman, l-au pus C,M,P/ vornic mare]vel-vornic M,P/ Jos *Bj lipseşte* de Ţara de Gios M,P// 14 *lipseşte* pre M,P/ Iordachi Cantacozino B,C/ *lipseşte* Delianul M,P/ *lipseşte* de Ţara de Sus; pre M,P// 15 Rusăt B,C/ *lipseşte* vornicul B, C,G,V/ *lipseşte* vornicul, ce era... pus M.P//16 domnului]domnului Costantin-vodă C,G, lui Costantin-vodă *Bj lipseşte* pre M,P/ Mihalachi RusătB,C//17 domnuljCostantin-vodă C,D/ *lipseşte* ce era văr... l-au pus M,P/ postelnic marejvel-postelnic G,P/ *lipseşte* pre Andreîaş Ruset spătar mare; pre M, *Bj* Andriîaş Rusăt B.C// 18 spătar mare B,C]vels'patar *Gj* Iordachi *Cj* Cantacozino B.C//19 ban mare]vel-ban M,P/ Iordachi Ruiăt B,C/Celebiul B// 19-21 *lipseşte* pre [1-4] M,P/ paharnic marejvel-paharnic M.P//20 Păladii B,C/ vel-vist<ernic>]vistiernic. mare *Cj lipseşte* şi B,E,G,V, M,P/ Ion B,C// 21 *lipseşte* Costantin A,B,D,E,G,V,M,P/ ficiorul C, ficior M/ Iordachi *CI autograf Neculce* Iordache sulgeriul A/ sulgeriul C, sulger M//21-4 *lipseşte* pre Costantin, feciorul... la musaipi. B,E,G,V//

Aceste era boerii lui Costantin-vodă dintîi. însă nu toţi după orînduiala lor, cum să cade, s-au pus, ce mai mulţi după mită. Fiind domnul tînăr şi neştiind rîndul ţărîi, au apucat unii cu dăr<i> la musaipi.

Şi aşădzîndu-să aceste boerii, au lăsat domnul visterie şi chevernisala ţărîi în sama boerilor, să chivernisască ei cum or şti nevoile ţărîi, după obiceiul vechiu, cum au f 427 fost mai întîiu; nu cum era / la Grigorie-vodă, să chivernisască numai Sandul Sturdzea cu doi greci, ce-au lăsat în sama tuturor. Ce pre cît aţinea va arăta vr&ne viitoare.

Venit-au şi cu acest domn şi mai mulţi greci decît la Grigorie-vodă.

3. Atuncea la domniîa noao, la banii stiagului, găsind boerii hîrtiile gata de la Grigorie-vodă, scos-au hîrtii, fruntea de 4 ug<hi>, mijlocul de 3 iig<hi> şi de 2, coada de un ug(hi), fără năpăşti, Iar apoi, după aceasta, scos-au pre ţară civerturi.

Iar la divanuri, oricum să păre că s<ă> pricepi mai bini decît Gligori-vodă a giudeca, să ispite să s<ă> pui şi-npotriva boerilor, unde socote că giudeca strîmb boerii.

Şi-n toate dimeneţil(e) ave obicei de chema boerii di le da cafe; şi nu numai celor cu boerii mari, ce şi la o

1 Aceştiîa *Cj* boiarii *Cj* dintîi]în domniîa dintîi C,D// 1-4 *lipseşte* însă nu... la musaipi. C,M,P//5 Şi]Deci M,P/ aşezihdu-să B,C/ boiarii *Bj* lăsat-au domnul B,E,G,V, lăsat-au Costantin-vodă C,D/ *lipseşte* domnul B,C/ vistieriîa B,C// 6 chivernisala B, *Cj.*boiarilor B]lor M,P//7ei]Iei B,C/cum or ştîjprecum vor şti B,D,E,G,V, precum vor şti îei *Cj* nevoile]rînduialele B,E,G, rîndulalele C,V/ obiceaiul B,C/ *după* vechiu *ad.* al pămîntului *Cj* vechiul obiceiu M.P/ cum au fost mai întîiu]precum au fost mai de demult B,V, precum au fost întîiu D, precum au fost obiceaiul mai de demult C, cum au fost mai de demult E,G, *lipseşte* M,P// 6-7 *lipseşte* să chivernisască... ţării, după M, să... ţărîi P// 8 cum]precum E,G/ nu cum era]iar nu ca *Bj lipseşte* nu cum M/ erajiar ca M/ Grigorii *Cjj* 8-10 să chiverniască numai unul, doi, un moldovan şi un grec. Dar numai n-au ţinut mult. B,E,G, să chivernisască nhmai unul sau doi. Dar numai n-au ţinut mult C, *lipseşte* M,P// 8-12 *lipseşte* nu cum era la... Grigorie-vodă. V// 10 pre cîtjprecum D//11-12 *lipsesc* B,C,E,G/'/ 12 voevoda *Mjj* 13 *lipseşte* Atuncea M,P/ La banii stiagului, la domniia noă M,P// 13-17 Atuncîa la banii .stiagului, la domniîa noao, au scos hîrtii, iar pre urmă au scos civerturi V// 13-14 *lipseşte* găsind... Grigorie-vodă M,P// 13-17 la banii stiagului au scos hîrtii fără de năpăşti. Iar pre urmă au scos civerturi B,C,E,G// 14-16 au scos boerii hîrtii frunte, de mijloc,coada de un galbînM,P//15-16 ug<hi>[1-3]galbeni, galbîn D//16 fără de D/Iar după aceasta şi ciferturile M,P// 18 *lipseşte* Iar M,P/ oarecum D// 18-20 La divan să pricepe oarecum mai mult decît Grigorii voevoda şi undi socotiia că giudeca boiarii strîmbu, le sta împotrivă M,P/ Iar (Iară C) la divanuri giudeca foarte bine şi drept şi cunoştea pre<pre C> boîarii (boiarii C> carii vrea să umble cu făţăriîe (făţărie C), să facă strîmbătăţi, şi nu le intra în voie B,C,E,G,V// 21 în toati M,P/ *lipseşte* de M, P// 21-22 *lipsesc* B,C,E,G,V// 22 di le da]şi-i cinstiîa cu M,P/ şi nu numai boiarilor celor cu boerii mari D, şi nu numai boiarilor celor mari, ce M,P//

sam<ă> di boeri mazil<i>. Cari au fost boeri mari îi chema di le da cafe, li arăta politic<ă> di cinste mari.

Dară aşe, în scurtă vremi, piste 2, 3 luni, şi născu zavistiîa şi lăcomiîa, după cum îi obiceiul lumii aceştie. Că din boerii noştri, din moldoveni, începus<ă> unii a să lipi cu-nbunături pintre greci, a arăta drumuri şi căli di răutăţ, cu ce ar lua bani mai mulţi din ţară. Şi stricar<ă> legătura şi blăstămul ce făcus<ă> Gligori-vodă mil<ă>' boerilor, di da disetină din dzeci stupi un leu, iar aemu
f. 427v io făcur<ă> di de(de>r(ă> ţărăneşti, de dzeci / stupi 22 pot(ronici> şi civerturi pi ţară totu odată. Iar di to<a)mnă au scos văcărit şi vădiăritu totuodată, şi di iarnă civerturi) şi hîrtii, iar di primăvar<ă> pogonăritu şi coniţi, cîti 8 pot<ronici> di vită, ca şi văcăritul.

Aceste toate nevoi într-un an li-au luat. Şi-ncepu obicei, ca şi la Gligori-vodă, de nu mai întreba pi alţi

1-7 *lipseşte* sam<ă> di boeri... mai mulţi din ţară. B,C,E,G,V// 1 Carii fusăsîe boeri D// 1-2 di mazili. Tuturor le făce mari cinsti. M,P// 3 Dar aşia D// 3-7 N-au ţinut mult aşa, ci au şi născut zavistiîa; şi nu di <din P) greci, ci di <din P> boerii noştri moldovineşti (moldoveni P>. început-au boiarii moldoveni a să înbuna cătră greci. Arătatu-li-au drumurile şi căile celi di răutăţi, adică în ce chip ar (putea M> lua mai mulţi bani di la săraca ţara M,P// 4 cum iaste obiceiul D// 7-8 Au stricat legătura M,P/ *lipseşte şi* blăstămul D// 7-14 Iară (iar C> atuneea nu să ştiie din cie (ce C) pricină şi dintru a cui îndemnare au stricat obiceaiul şi legătura ce făcusă Grigorii (Grigorie C>-vodă de da boiarii (boiarii C> şi mănăstirili (mănăstirile C> de (din C> zece stupi un leu. Iar întru acel an dintîi *(lipseşte* dintîi E,G> al mării-sali lui (a domniii lui C,E,G, al domniii mării-sali lui V> Costantin-vodă au dat desetină *(lipseşte* desetină B,E,G) ţărăneşte (ţărăniască C>. Şi s-au tîmplat de s-au făcut şi stupii răi întru acel *(lipseşte* acel E,G) an. Şi pentru aceasta s-au mîhnit inimile boîarilor despre măriîa-sa (despre domniîe E,G, *lipseşte* C). Şi de iarnă au fost civerturi şi hîrtii, iară de primăvară au fost pOgonărit şi cuniţe. *(lipseşte* Şi de iarnă... şi cuniţe C *şi înlocuit cu :* Şi în toate dimineţile avea obiceai de chiema boerii cei mari de le da cafe; şi nu numai celor cu boerii mari, ce şi la o samă de boîari mazili, carii fusesîe cu boerii mari, încă le da cafe, le arăta politică de cinste mare. Dar aşa, în scurtă vreme, piste doao, trii luni, şi născu zavistiîa şi lăcomiia, după cumu-i obiceaiul lumii aceştiia. Că din boiarii noştri, din moldoveni, începură unii a arăta drumuri şi căi cu ce ari luoa bani mai mulţi din ţară. Şi stricară legătura şi blăstămul ce făcusă Grigorie-vodă milă boerilor şi mănăstirilor, de da desetină de zece stupi un leu, precum s-au scris mai sus. Iar atuneea îi făcură de dederă desetină ţărăneşte, de zece stupi doaozăci şi doi de potronici. Şi au scos şi civerturi pe ţară ii *hîrtii (marginal)* totodată. Iar de toamnă au scos văcărit şi vădrărit tot odată şi de iarnă au scos civerturi şi hîrtii, iar de primăvară au scos pogonărit şi cuniţă, cîte opt potronici de vită, ca şi văcăritul) B,C,E,G,V//8-9 Grigorii voevoda, adică mila boerilor, că legasă sadei dşsătină M.P//9-12 iar ei au scos (pusP> iarăş îndoit, adică ţărăneşti. Scos-au civerturi pre ţară. Scos-au vădrărit şi văcărit M,P// 10 de potronici D//12 şi-j iară M,P// 13 *lipseşte şi*[1-2] M,P/ *lipseşte* iar M,P/ *după* primăvară *ad.* au scos D/ cuniţă D// 15-3 *lipsesc* B,E,G,V// 15 Aceste nevoi toate într-un an au fost. Şi începu *CJ* Şi toati aceşti M,P/ *lipseşte* nevoi M,P/ Făcut-au obiceiu M,P// 16 obiceai C/ Grigorii *Cj* voevoda M/ pe *Cjj*

boeri di ţar<ă>; numai c-un moldovan şi cu grecii să s<ă> sfătue, anumi To<a>dir Pălade vel-vist(ernic>, di făce cum îi era voia.

Şi s-învrăjbiră şi domnii foarte tari, fiind veri primari. Că umbla Costa<n>tin-vodă să sco<a>t<ă> pi Giigori-vodă din domniîe, din Ţara Româniască, să margă iar Costantin-vodă în locul lui Gligoriîe-vodă în Ţara Româniască, şi aice în Moldova să pui pe vără-suu, Mihălachi postelnicul domnu în locul lui.

Iar Grigoriîe-vodă, simţind faptile lui Costantin-vodă ce umbla, siliîa să sco<a>tă pi Costantin-vodă şi s<ă> pui pi Mihai-vodă domnu în locul lui Costantin-vodă. Că Mihai-vodă, dup(ă> ce i s-au plinit un an, l-au scos din surguniîe. Şide în Ţarigrad la cas<a> lui. Numai el nu s<ă> pre trage în Moldova, vădzînd că s(ă> sfădesc domnii amîndoi, socotind ca doaiă a apuca domniîa în Ţara Româniască.

- boîari de ţară *Cj* ci numai cu un moldovan, adică cu Toader Păladii (Baladii M) şi cu grecii să sfătuia M,P/ să sfătuiîa *DJj* 1-3 ce numai cu .irecii să sfătuia şi făcea cum îi era voia *Cjj 2 lipseşte* vel-vistc ernic) M.P//4 *ante* Şi: 4 C, 5 D, 11 M/ să C/ tare *Cjj* 4-5 S-au învrăjbit doi veri primari, adică Costantin voevoda, domnul Moldovii, cu Grigori voevoda, domnul muntenescu. Costantin voevoda umbla să M,P// 4-9 Iară mai pre urmă să învrăjbiră domnii foarte tare şi umbla Costantin-vodă să file iarăş domnu iu Ţara Munteniască (în Ţara Munteniască domnu V) B,E,G,V// 5 Costantin *Cj* scoată pe Grigorie-vodă *Cjj* 6 voevoda M/ din Ţara MunteniascăJŢării Munteneşti M,P// 6-9 şi să margă iarăş el domnu muntenescu; iar în locul său în Moldova să pui domnu pre vărul său Mihălachi postelnicul M,P// 7 Grigorie *Cj* Ţara Munteniască *CJ* aicea *Cjj* 8 pue *Cj* văru-său C/ Mih(a>lachi C / Mihălachi Rusăt postelnicul cel mare D// 10 *repetă* Iar Grigorii-vodă D/ Grigorii *CJ* Grigorii voevoda au simţit M.P/ fap-:e!i *Cjj* 10-11 lui Costantin voevoda că vra să-1 scoată din domniia Ţării Munteneşti. M,P// 10-17 Iară Grigorii-vodă simţind sta ca să nu-1 poată scoaie. Şi să agiunsesie cu o samă de boîari din Moldova, ca să fugă în Ţara Munteniască. Iară Cosrantin-vodă, oblicind aceasta, au lăsat toate lucrurile pre voia boîarilor să facă cum or vrea iei şi-i lăsa şi la giudecăţi de judeca precum socotiîa iei; după voia lor îi lăsa, ca să nu fugă la Grigorii-vodă în Ţara Munteniască, pînă au apucat de ş-au tocmit trebile, de au luat iarăş domniia Ţării Munteneşti. Iar nevoi au fosi can n ulie, pentru că gîndul mării-sale (gîndul lui Costantin-vodă E,G> era ca să nargă în Ţara Munteniască (pentru că socotila casă margă măriîa-sa iară în Ţara Mumeniască V). Acestu domnu Costantin-vodă era om bun (şi E,G> blînd. Mesele mării-sali cinstite (Iui era cinstite E,G, mării-sali era cinstite V>. Cazne, bătăi rele, morţi groznicie *(lipseşte* groznicie V> la oameni nu s-au făcut în zilele mării-sali ^zilele lui E,G>. Mult îi era dragă învăţătura şi respundenţiîe din toate ţările streine pofuia să aibă. Pre silitor (era V> spre veşti, ca să ştiie ce să face printr-alte ţări. Şi pre boiari foarte îi cinstiîa, iar ciocoiii n-au avut trecere în zileli mării-sali (lui E.G) B E G,V// 11 scoată C/ 11-12 pre[1-2] C/să puie C// 11-17 H^st'ire şi s(ă> pui pi Mihai... în Ţara Româniască M.P//12 *după* vodă[1] *ad.* în Moldova *CJ* lui Costantin-vodă în Moldova D// 13 după. C/ i s-au] s-au *Cjj* 14 surgunie C / Şi şidea *Cj* Şi şidea la casa lui în Ţarigrad D/ casa *CJJ* 15 să C / trăgea *Cj* văzind *CJ* să sfădescu'c// 16 doar *Cj* ari «•puca C,D// 17 Ţara Munteniască C,D//

Vai de aceste 2 țări creștine, cu acești domni străini! Ce di amar di bani dau pentru vrăjbile celi ticăite a loru! Păladi To<a>diru vel-vist(ernic >, fiind nepot lui Mihai-vodă și cu atîte rudi, îi păriîa bine di aceste vorbi că sint între domni și mai mult îndemna la jacuri și la vrăjbi.

Făcîndu-s<ă> prietin domnului, și nicunoscîndu-1,
f. 428 domnul gîndie că-i iaste prietin. / Dar elu altele socote în inima lui, ca doar s-ar spargi țara și să audă la Po<a>rtă, să-ș de domnul în cap, să vii Mihai-vodă domnu, fiindu-i unchiu. Și era cu doă feți, arătîndu-s<ă> cătră boeri că-s vinovat grecii.

Greci<i>, păcum s-au scris că era mulți, îei toati boeriile și pîrcălăbiîele și vămășiile celi di pi margini, cu agonisit<ă>, tot ei le cuprinsăs(ă) de li-au luat, iar boerii di țar(ă> nu pute încape la nimica. Și toț ave lefi mari di la visterii, și vo dzeci țiitori măritați a tătîni-său, bărbații lor tot cu lefe și cu boerii era; așijdere un frate a lui, anumi Iancul beizade, cu mari cheltuial(ă>, că ave cîte 10, 15 lei liafă pe dzî, făr-alteli. Și maștehă-sa iarăș cu mari cheltuială, că ave gre cas<ă>, cu multe roabi, di li îmbrăca și li mărita, tot cu cheltuiala țării, și osăbit și l(e>afă pe dzii 15 lei.

1-2 Ah, creștine, vai și amar di acești doă țări; că domnii cei streini cită mulțimi de bani iau dintr-însile și dau pentru vrăjbile celi ticăiți a (ale P) lor M,P// 1 *lipsește C/1* 1-11 *lipsesc C/1* 1-22 *lipsesc* B,E,G,V// 2 *lipsește* amar di D/ 3-11 *lipsește* Păladi... că-s vinovat grecii. D//3 Toader Păladii M,P/ *lipsește* fiind M,P/ nepotul M/ voevoda M// 4 *lipsește* și cu atîte ruHi M,P//4-10îi pâre foarti bini că s-au învrăjbit domnii și îndemna pre Costantin voevoda la jacuri și la vrăjbi, cu acest scopos ca doară s-ar (s-a P) spargi țara, să să audă la Poartă (ca M) să maziliască pre Costandin voevoda și să pui domnu pre unchiu-său (pre P) Mihaiu voevoda M,P// 10-11 Toader Păladii era cu doao feți: cătră boerii moldoveni zice că sînt vinovați grecii, iar cătră greci zice că sînt vinovați boîarii moldoveni M,P// 12-16 Greci încă adusesie mulți acest domnu. Că toate boeriile și pîrcălăbiile și vămășiile cele di pe margine, cu agbnisită, tot Iei le cuprinsesie, iar boîarii cei de țară nu putea încăpea la nemică. Și toți avea lefe din visteriia domniască C// 12-14 Grecii era orînduiți mai la toati boîariile, pîrcălăbiile, și la vămile de pre la margini; ei le cumpărasă, ei lua viniturile, iar M,P//15 boiarii cei de țară D/ Toți grecii cîți vinisă cu dînsul ave M,P/ *după* toți *ad.* grecii D// 16 vistieriîa domniască D//16-17 *lipsește* și vo dzeci... așijdere M,P// 16-22 *lipsește* și vo dzeci... pe dzii 15 lei. C// 17 așijderea avea Costantin-vodă și un frate D// 17-19 Era un frați a lui Costandin voevoda, anumi Iancul beizadia. Și aceluia, diosăbit de altile îi da în fiiștecari zi cîti cinsprăzăci lei liafă M,P// 18 *tid. marginal* că avea D//'19 *lipsește* 10 D/ pe zi liafă D/ fără de alteli D, *lipsește* M,P/ *lipsește* Și M,P// 19-22 Maștihă-sa, iarăș cîti 15 lei îi da pre toată zioa M,P// 20 *repetă* cu mari A/ *după* casă *ad.* că mai avea Costantin-vodă și alt frate mai mic, anume Alexandru beizadea și o sor(ă) domniță și maștihă-sa avea multe roabe D// 21-22 *autograf Neculce* și osăbit... 15 lei A//

Și tîmplîndu-s<ă> de era vrajbă între leș<i> cu moscalii, vine mulți turci la Hotin și la domn și tuturor le da daruri cît nu li s<ă> cade, ori cu triabă, ori făr(ă> triabă.

Măcar că și Grigorie-vodă da la turci mult și făcus(ă> obiceiu mult, nu ca alți domni, iei da mai înainte, iar acesta da îndoit di cum da Gligorieîe-vodă; cari Dumnedzău știi ce di greu era pi țară, tot ca să-1 laude turcii la Poartă, că-i bunu, ca s-apuci iarăși domniîa la munteni.

Mai dinainte vremi, alți domni, cînd viniîa un agă pre mari, di-i da un povodnic și o pungă bani, mult doă; iar la ceîalanți mai di gios le da cîte un postav, și unora și cîti un aclaz, și altora cîte o sut(ă> lei, cîte o sut<ă> cincidzăci. Iar mulți bani da numai cari vinea cu triabă la dînsul, iar care trecîa, nu le da nimic. Și boerii moldoveni totdiauna mergi la Portă, di jăluîa nevoile și lua sama capichihăilor, și nu s<ă> face nici a patra parte cheltuială) cît să face aemu./

f. 428v Agiuns-au osindă pe biata Moldovă, că tot le dzîce că nu s<ă> mai satur<ă> di domni, iar aemu, de cînd au stătut domni străini, le agiunge, de nu li vine și altu

i-2\lipsesc B,C,E,G,V//1 *ante* Și: 7 D, 20 M/_*lipsește* Și tîmplîndu-să de M.P/ între Ieși vrajbă cu D/ *repetă* vine mulți A// 1-2 între Ieși și între moscali era vrajbă și pentru aceia adesa viniîa (vine adesă P) turci di la Țarigrad și trece pren Iași la Hotin. Deci și acelora le da Costandin voevoda mulți daruri și bani mulți. M,P// 2 *repetă* turci D/ domn]Costantin-vodă D// 3-4 *lipsește* cît nu li s(ă> căde... făr(ă) triabă M,P// 3 cu triabă de viniîa, ori fără de triabă D// 5-9 Face și Grigori voevoda multă cheltuială (multe cheltuieli P) țării. însă Costandin voevoda da îndoit; face mai mult decît Grigori voevoda. Și aceste le face ca să-1 laudi turcii la Poartă și iarăș să apuci domniia Țării Muntenești. Deci din pricina a multor cheltuieli numai însuși Dumnezău știie cît greu era (era greu P> pre țară M,P// 6 multjde da mult D// 7 acesta]Costantin-vodă D// 8 tot] tot pentru D//9 că-i]că iaste D/ la munteniJȚării Muntenești D// 10 *ante* Mai: 8 D, 22 M/ înnainte M,P/ *lipsește* vremi M.P/ la alți M,P/ *după* viniîa *ad.* în Iași M,P// 11 îi da domniia un cal și o pungă M,P/ de bani D/mult doâjmult cînd îi da doao pungi de bani D// 12 la ceîalanți]celor M,P/ le dajunora le da *Ti, lipsește* M,P// 13 atlaz D/ șijiar M,P/ cîti 100 lei, sau M,P/ o sută de lei și altora cîte o sută și cinzăci D// 14-15 Iar celor ci viniîa cu mari trebuință la domn le da și mai mulți bani; iar turcilor celora ce trece, nimica nu le da M,P// 14 carijcăruîa D// 15-18 Boîarii moldoveni adesa merge la Poartă și să jăluia pentru birul țării. Boîarii Moldovii lua sama capichehaelilor și atunce nici a patra paarte (nici o parte P) nu să face atîta cheltuială, după cum s-au făcut în domniîa acestui domnu M,P// 17 *autograf Neculce* parte A/ *ad. marginal* parte de D// 19-1 Adivărat că au agiuns osînda pre ticăloasa țară, Moldova; că întîiu nu să mai sătura de domni, iar de cînd au stătut domni streini, greci, esti îndestulată de domni, di n-a vini asupra ei și alti amaruri (mai M> cumplite M,P// 19 *ante* Agiuns-au: 9 D// 21 nu le va vini și alt D//

amaru şi mai cumplitu. Numai cum a hi mila lui Dumnedzău, la atîta au rămas, iar alt<ă> putinția nu mai iaste; că boerii la Portă nu vor să margă, că nu-i las<ă> domnii.

Capichihăile fiind greci, cît dzîcu c-au cheltuit, atîta le dau, şi n-ari gură ciniva să li dzîcă ceva sau să li ia sama, ce dzîcu că suti di pungi şi mii au cheltuit.

Turcii ce vinu, tot belacos<ă>, ciasornici di aur, fuzîi, cai cu şeii, cu rafturi, suti de lei, mii de ug<hi> le dau. 1.700—800 de pungi de bani să eu din țar-acmu, iar mai înainte la domnii trecuți, mai multu di 400—500 pungi nu s<ă> lua. Şi astfel di țar-iera, întemeiată, nu ca aemu.

Oh, oh, oh! vai, vai, vai di țar<ă> ! Ce vremi cumplite au agiunsu şi la ce cumpănă au cădzut! Doar Dumnedzău di a face mil<ă>, precum au făcut cu i<zra>ilit<e>nii, co Moisei proroc, di-au dispicat Mare Roşile, aşe să fac<ă> şi cu tini, săracă țară, la ce obiceiuri ai agiunsu, ca s<ă> scapi dintr-aceste obiceiuri spurcați!

Domnul încă, după ce s-au cruntat într-aceşti lucruri cari s-au pomenitu mai sus, şi uşile ş-au încuet, şi hire di divanurill ş-au schimbat într-alt fel.

Iară la al doile şi al triile an a domnii<i> lui Costantin-vodă scote cîte 2 văcărituri pe tot anul şi hîrtii şi şvertur<i> mulțime. Numai disetina pi boeri iarăşi au lăsat-o mai pi urmă să hiie din dzeci un leu, precum era şi la Gligoriiie-vodă.

Aşijdere au făcut testament mănăstirilor, preuților di f. 429 țară şi mazililor, di li-au rădicat/dajdea, să nu de nimica dăjdi.

Ş-au început <a> arăta şi dragoste şi milă cătră mazili ş-a li rădica cîte cevaş din văcăritu, temîndu-s<ă> ca să nu fugă în Țara Munteniască, la Gligorii-vodă. Că Gligorii-vodă tot triimite la boiari şi la mazili, di-i chema să vii în Țara Munteniască, ca s<ă> de pricini că s<ă> spargi țara, ca s<ă> maziliască pe Costantin<-vodă>. Oblicind Constantin-vodă aceste lucruri au început a slăbi pe mazili din dări, şi boeri<i> a-i ținea mai bine, pentru ca s<ă> nu fugă, iar pi țară ce pute, tot lua. Şi triimite la Po<a>rtă mulțime di bani, di da musaipilor împărăteşti. Şi s-au agiuns Costantin-vodă cu toate căpiteniile" turci de pe Dunări, di au pîrît pe Grigoriiie-vodă la Po<a>rtă.

Şi atunce fiind un viziriu nou, anume Smail-paşea,

1-20 *lipsesc Cjj* 1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 *lipseşte* Numai M,P// 2 putinția]nădejdi M,P/ *lipseşte* mai M,P// 3 că domnii nu lasă pre boeri să mîargă la Poartă M,P/ *autograf Neculce* că nu-i las(ă> domnii A// 4—5 Capichihăile, cît zicu că au cheltuit, fiind greci, alîta le dau domnii *Dj* Capichihaialile iarăş sînt greci şi cît zic că au cheltuit, atîia le şi dau; nici nu poati (nime nu pot P) să le zică M,P// 5 *lipseşte* sau să li ia sama M,P// 6 şi ei zic că au cheltuit suti şi mii pungi bani M,P/ de pungi de bani D/ au]că au *Dj* 7 Turcilor ce vin în Eşi le dau belicoasă cu flori de fir M// 8 ug(hi)]galbeni D,M,P/ *lipseşte* le dau M,P// 9 Din toată țara strîngu 1.700 sau 1.800 pungi de bani, iar mai înainte M,P/ de bani să lua atuncea din țară, iar *Djj* 10-11 de patru sute de pungi, cinci sute de pungi, mai mult nu s(ă> lua D/ altfel *Djj* 10-11 de 400—500 pungi bani nu să lua din țară pre tot anul. Şi domniia bini şi alt feliu de țară întemeiată era pre atunce, nu ca aemu. M,P// 11 nu ca]numai *Djj* 12 Oh, vai şi amar de țară, la ce vremi D/ Oh, vai de țară. Ce feliu de vremi cumplită M,P// 13 ce]această M/ au cădzut} să aflăM,P/ Numai Dumnezău să (să-şi P> facă milă M,P// 15 co Moisei prorocjprin proorocul Moisi M,P/ dispicatjînpărțit D/ *lipseşte* di au dispicat Mare Roşiîe M,P// 16 *după* Xa.ra.*ad*. a Moldovii D/ *lipseşte* la ce obiceiuri ai agiunsu M,P// 17spurcatijrele D// 18 Domnul]Costantin-vodă *Djj* 18-19 Costantin voevoda după ce **s**-au încruntat întru aceşti obiceiuri (spurcați ci s-au zis mai sus M) ş-au închis şi uşa, fire şi M,P/ după ce au început cu aceste obiceaiuri ce **s**-au scris mai sus şi uşile ş-au încuiat *Djj* 21 *ante* Iară: 6 *Cj lipseşte* Iară M,P/ şi aljşi la al M/doilea an şi la al *Cf* ***lipseşte*** a domnii(i> lui Costantin-vodă *Cjj* 22 scos-au pe tot anul cîte doao văcărituri, pe tot anul, şi hîrtii şi civeturi multe *Cj* au scos D/ pe an D/ *lipseşte* şi M, şi P// 23 mulțimejmulte *Djj* 23-1 Numai **desetină** pre boiari şi pre mănăstiri au lăsat-o mai pre urmă să fie de zece *Cj* Costantin voevoda mai pre urmă au lăsat pre boiari să dei desătină din zăci M,P//

1—2 *lipsesc* B,E,G,V//1 să fie iarăşi de zece D/ precum erajdupă cum au fost M,P/ erajfusesîe C, au fost *Djj* 3 *ante* Aşijderea: 10 D, 32 M/ Aşijderea *Cj* şi preoților *Cj* preuților şi diaconilor M,P/ *lipseşte* di țară *Cjj* 3-4 Aşijderea au făcut testament boiarilor mazili şi mănăstirilor şi preoților de țară de li-au rădicat dajde (dăjdile E,G,V> B,E,G,V//4 *lipseşte* di li-au rădicat dajdea M,P/ nemică B,C/ nimica dăjdtjdajdi niciodată M,P// 6 *ante* Şi au: 7 C, 11 D, 33 M/ Şi au B/ a arăta B,C/ *lipseşte* şi B,C,D,E,G,V//7 şi le rădica B,E,G,V, şi a le rădica *Cjj* 8—14 Grigori voevoda din Țara Munteniască tot triimete la boiari şi la mazili şi-i chema în Țara Munteniască, ca să dei pricină că să spargi țara şi să maziliască pe Costantin voievoda. Costandin voevoda au simțit de aceste lucruri, au început a-şi mai slăbi pre mazili din dări şi pre boiari a-i ține mai bini. Au început a le arăta dragoste şi milă şi a le rădica şi din văcărit cîti orişce, iar din țară cit pute M,P// 7 ceva Cjceva şi din E,G/ văcărit B/ temîndu-s(ă)]sccotind B,E,G,V/ temîndu-s(ă) calfiindu-i grije şi socotind *Cjj* 8 *ad. marginal* Țara B/ Grigorii C, V, Grigorie B.EJG,/ Că]Iar B,'E,G,V// 9 trimitea B,C/ *după* boiari *ad.* in Moldova B,E,G,V/ *lipseşte* şi la mazili B,E,G,V/ de-i chiema B,C/ să vile *CJipseşte* B,E,G,V// 10 să dea pricină B,C/ să sparge țara şi fuge B,E,G,V/ să sparge Țara Moldovii C//11 să maziliască pre Costantin-vodă din Moldova *(lipseşte* din Moldova C) B,C,D,E,G, V// 12 Iar Costantin-vodă oblicind aceste C,D// 11-15 Iară Ccstantin-vcdă, oblicind de aceste lucruri au lăsat (pre boiari B,V) în vcîa lor. La tcate (şi la tcate E,G) să făcea a nu-i videa (pre boiari E,G> ca să nu file vreo pricină să fugă în Țara Munteniască. Şi s-au agiunsu B,E,G,V//12 preC//13 din]de C,D/ şi pie boiari C,D/ bine *Cj lipseşte* pentru *Djj* 14 nu să fugă în Țara Munteniască *Cj* pi]din C,D/ putea *Cj* luoa *Cj* trimitea *Cj* Poartă *Cjj* i5 mulțime *Cj* de *Cj* inpărăteşti C//16 agiunsu C/Costandin voevoda s-au agiunsu (să agiunsăsă P> M.P/ capetile B,C,E,G,V/ turci] turceşti M,P// 17 pre Dunărea, de B,C/pe]preste M,P/ *după* pîrît *ad.* aciia M,P/ pre C/ Grigorie *Cj* Poartă B,C, *lipseşte* E/ *după* Poartă *ad.* pentru cîşle (căşile E, căşile lor G> adecă odăile lor *(lipseşte* adecă E, adecă odăile lor G> ce le strica Grigoriivodă di pe hotarul Țării Munteneşti B, *marginal* D,E,G,V// 18 atuncea B,C/ fiindu *Cj* vezir B, vizir C,/ pre anume B,E,V, *lipseşte* M,P/ Ismail B,C,D,E,G,V/paşIaC//

neavîndu treciri la Po(a>rtă, au isprăvit cei dinluntru iarăş domniia lui Costantin-vodă, să margă în Țara Munteniască, c-au dat 1.400 pungi. Iar pi Grigorie-vodă n-au putut să-1 maziliască, ce l-au mutat iarăşi în Moldova. Şi pîn-a s<ă> aşădza domnii în scauni, s-au schimbat şi acela vizir, ş-au cădzut altul, sălihtariul, vizir.

Deci, dup<ă) ce s-au aşădzat în scauni, au şi-nceputu a s(ă> sfădi şi a s<ă> pîrî la Po<a>rtă unul pe altul, în vedială.

Că Costantin-vodă, cum i-au vi<n)it veste să margă dom<n> la munten<i>, cum au şi păzit de ş-au făcut mărturie de la un cadeu de Hotin, ce s<ă> tîmplas-atunce la Eş<i>, şi de la boerii căimăcani, cum că li-au fostu bun şi n-au luat nemicu de la țară. Iar Gligori-vodă, viindu pe drum înco<a>ce, cum au înțeles de acel lucru, cum a

1 şi neavînd B,C,E,G,V/ neavîndujcari nu ave M,P/ trecere la Poartă (şi la înpărăție C) au isprăvit musaipii cei înpărăteşli dinlăuntru B,C,E,G,V/ Poartă]înpăratul M,P/ *după* isprăvit *ad.* musaipii D// 1-3 deci cei dinlăuntru au isprăvit domniîa Țării Munteneşti iarăşi lui Costandin voevoda. Dat-au atunce Gostandin voevoda 1.400 pungi bani acelor turci ci i-au isprăvit M,P// 2 *după* margă *ad.* să fiîe domnu B,D,E,G,V, domnu C// 3 că au dat Ccstantin-vodă multe pungi de bani C, *lipseşte* B.E.G.V/ 1500 de pungi de bani D/ pe Grigorie-vodă *CJJ* 3-5 Iară Grigorie-vodă au vinit cu domniîa iarăş în Moldova. Şi pînăase aşeza domnii în scaune B.V//3-6 Iară Grigorii-vodă au vinit din Țara Munteniască cu a doa domniîe iarăş în Moldova. Şi pînă a să aşeza domnii în scaone s-au schimbat şi acel vezir Izmail-paşe şi au pus înpărățiia vezir pre silihiariul E,G/ Pre Grigori voevoda I-au mutat iarăş în Moldova. însă pînă (ce P) s-au aşăzat în scaun domniia (în scaunul domnii P> s-au schimbat viziriul şi au pus veziriu pre silihtariul M,P// 4 iarăşi cu domniîa în Moldova C,D// 5 pînă a se (să C> aşeza B,C/ scaune B, scaone C// 6 acel B/ *după* vezir *ad.* Ismail-paşia şi au pus vezir pe silihtariul B/ şi au pus înpărățiia vizir pre altul (pre alt viziriu D> pre silihtariul C,D// 7 Decii aşezindu-să domnii pre la scaoneli lor B,E,G,V, Decii, după ce s-au aşezat domnii în scaune *Cj* Decii domnii D/ început B.C//8 să B,C// 7-r. 3 din p. urm. *lipsesc* M,P// Poartă B,C/ pre *CJ lipseşte* şi a s(ă>pîrî... pe altul *GJ lipseşte* unul pe altul B.E.V//10-4 *autograf Neculce* Că Costantin vodă... strica atunce A// 10 vinit veste B,C// 10-14 să margă să fiîe domnu in țara Munteniască (la munteni D>, cum au şi trimis la Hotin de au adus un cadiu la Iaşi şi ş-au făcut mărfurile de la boiarii caimacami şi de la alți boiari cum că (precum că D, precum Costantin-vodă E,G> au fost bun țării şi n-au luat nemică mai mult decît au fost obiceaiul şi birul țării. Şi făcînd mărturiie de la boiari au pus de o au citit înnainte cadiului. Şi văzind cadiul mărturiîa boiarilor, au făcut şi el mărturiie lui Costantin-vodă, precum au mărturisit boiarii înnainte lui pentru Costantin-vodă, precum (mai sus E,G> s-au scris B,D,E,G,V//lldomnu *CJ* la munten(i>] în Țara Munteniască *CJJ* 12 cadiu *Cj* să întîmplase *CJ* atuneea C//13 Iaşi *Cj* boiarii *Cj* caimacami *CJ* fost *Cjj* 14 de la țară nemică mai mult decît iaste obiceaiul C/ IarăB/BrigcriiB.C/ viind B,C// 15 înccaciC, *lipseşte B.Xj* înțăles *CJ* au şi răpezit *CJJ* 15-1 cum au înțăles de acel lucru s-au mîniîat şi au scris cu marescîrbă şi urgiie la (boiarii E,G> caimacami şi H-au poroncit să strîngă pe cîți boiari (pre boiari pre cîți D) or (vor E,G> găsi în Iaşi şi să margă la cadiu şi să întoarcă vorba într-alt chip, să pîrască pre Cos1antin-vcdă şi să-1 grăiască de r;.u. Că de nu vor

răpedzit cu scîrbă la căimăcani. Şi caimacanii vădzîndu aşe îndat-au răpedzit țară la Hotin, la Tighine, la Baba la sarascherul, de-u pîrît tare pe Costantin-vodă, că i-au pustiit şi c-au jecuit, şi nemică nu i-au putut strica atunce. Cari mai pi urmă, vremi viitoarie, s-or scrii la rîndul său.

Iar capigi-başe, cari vinis<ă>/întîi să schimbe domnii, n-au apucat să margă la Po<a>rtă, ce au vinit alt capigi-başe di la viziriul cel nou, di l-au pus în heră şi i-au luat darurile ce-i dides<ă> domnii, şi au adus altă înnoire domnilor. Şi au luat şi acesta alti poclo<a>ni.

Era bogați conaci şi-nvăluituri în biata țară. Şi mutîn-

face aşia şi ar umbla amintirea şi nu l-or pîrî, cu capeteli or da samă (Că de nu vor face aşia, cu capetele vor da samă G). Decii să mira (miera E,G) şi boiari caimacami şi alți boiari ce or face. Că grăise întîi de bine pe Costantin-vodă (de bine pre Costantin-vodă întîi, pre Costantin-vodă D> cătră cadiu şi apoi să-1 grăiască de rău şi să-1 pîrască, socotila cu cie obraz (în ce chip şi cu cie obraz V) ? Şi sta tare zapcii pentru acest lucru, Panaioti-aga şi Stavro cliuceriul şi zicea boîarilor că carele din boîari n-ari (nu va E> merge să pîrască pre Costantin-vodă la turcu, la cadiu, l-or (îl vor D,E> pune în fiiare (hieră D,E,G> şi l-or (şi-1 vor D,E) trimite înnainte lui Grigorii-vodă. Decii boiarii caicamcami au strînsu şi pre alți boiari şi pre mulți din ciei proşti şi au mărsu şi de nevoie la cadiul, de au pîrît pre Costantin-vodă şi multe au grăit, carele nu li s-au căzut. Iar cadiul au priceput că-1 pîrăscu pre pizmă pre Costantin-vodă, socotind că va fi cu învățătura lui Grigorii-vodă, şi nemică în samă nu li-au ținut, nici au isprăvit nemică (şi nemică n-au isprăvit, nici li-au ținut în samă cadiul nemică E,G>. Iară mai pre urmă sosind şi capegi-başia, schimni-aga, au mărsu boiarii caicamami şi cu alți boiari înpreună şi la schimni-aga, de au jeluit pre Costantin-vodă. Şi. iară în samă nemică (nemică în samă D) nu li-au ținut. Aşijderea vinit-au poronca de la Grigorii-vodă la (boiarii E,G> caimacami de au trimis țară la Hotin cu Costantin Silion (au trimis ca 250 oameni țară la Hotin cu Silion V, *(lipseşte* cu Costantin Silion G) medelnic6riul de au făcut jalobă asupra lui Costantin-vcdă şi iarăş nemică n-au isprăvit. Aşijderea au pîrît şi la Tighinea, la Bendir *(lipseşte* la Bendir E,G,V> şi la Baba la sarascheriul, că li-au pustiit Costantin-vodă țara (cu grecii lui E,G> şi i-au jecuit, şi iarăşi nu li-au ținut în samă nemică *(lipseşte* Aşijderea au pîrît... în samă nemică D> B,D,E,G,V// 1 văzind aşa, îndată C// 2 şi la Tighinea şi la C/sarascheriul C//3 de au C/ pre C/că li-au pustiit țara şi i-au jecuit 6-11 *lipsesc* D// 4-10 *lipseşte* nemică nu i-au putut... domnilor. Şi M,P// 4 nimica *Cj* strica nemică atuneea *Cjj* 4-5 Care să va scrie la rîndul său C, *lipseşte* B,E,G,V// 6 Iară capegi-başia careli vinisă *BJ ante* Iară: 8 C, 11 E,G, 13 V/ başia C/ careli C,E,G,V/ *după* domnii *ad.* după cîe au purces din Iaşi B,E,G,V// 7 Poartă B,C/ ce]şi B,G,V/ ce au vinitjşi E/ capegi-başia B,C// 8 de B,C/ veziriul cel nou şi tîlnindu-să pe drum cu celalalt capegi-başia, ce purcesesîe de la Iaşi, carele vinisă mai înnainte de dînsul, l-au pus în fiară (hieră E,G, hiară V) B,E,G,V/ şi au pus în fieră pre celalalt capegi-başia ce vinis(ă) la domni şi i-au luat *Cjj* 9 darurili *Cj* ce-i]cie-i *Bj* didesîe B,C/ înnoire B.C//10 *după* acela *ad.* capegi-başia B,E,G,V/ alte pocloane B,C, alte pocloane şi daruri de la domni E// 11 Şi era bogate conace şi multe învăluituri *CJ* Şi era destule conace şi învălueturi în bietili țări B,E,G,V//11-1 mutîndu-să domnii B, mutîndu-să domnii din scaune C,E/ să să întîmpine B,C,E,V//

du-s<ă> domnii, n-au vrut să s<ă> tîmpine ca întîi, ce au păzit şi au trecut Grigoriiie-vodă pi Şiret şi Costantin-vodă pe Bîrlad.

într-aceşti 2 ani pol ce au fost la Costantin-vodă, bişuguri n-au fost nici în pîne, nici în stupi, nici vîndzare în nimic. Şimo(a>rteîn vite încă era, di mure vitele; şi văcăritu pe vitele mo<a>rte lua. Numai la mazilia lui viile au rodit bini.

Acest domnu Costantin-vodă era un om pre mic de stat, şi făptură pro<a>st<ă>, şi căutătura încrucişetă, şi vorba lui înnecată. Dar la hirie era nalt, cu mî<n>drie vre să s-arete, dar iera şi omilenic.

Cazne, bătăi rele la o(a>mini nu face, nici la singe nu îera lacom, şi răbdător. Mult îi era dragă învăţătura, corăspundeţii din toate ţările striine să aibă, pre silitor spre veşti, ca s<ă> ştii ce s<ă> faci pintr-alte ţări, ca s<ă> dobîndiască numi lăudat la Po<a>rtă.

1— 17 *lipsesc* D// 1-3 Mutîndu-să domnii {domnie P) dintru aceşti doi ţări şi purcegînd n-au vrut (ca P) să să întîlniască ca întîi, ci Grigori voevoda au grăbit de au vinit pre Şiret, iar Costandin voevoda s-au dus pre (la M> Bîrlad M,P/ ce au păzit Grigorii-vodă de au trecut pe Şiret în sus la scaon {scaonul domnescu E> în (la E,G,V) şi Costantin-vodă pre Bîrlad în gios au trecut (au trecut pre Bîrlad în gios E) în Ţara Munteniască. Şi mergînd în Ţara Munteniască n-au mărsu (îndată B> la Bucureşti, ce au aşteptat pre capegi-başia pe drum la *(loc gol},* pentru că vinisă numai un capegi-başîa la amîndoi domnii, precum s-au scris mai sus (mai sus s-au scris E,G>. Iară capegi-başîa, după ce au aşezat pe Grigorii-vodă în scaon {scaonul domnescu E,G> la Iaşi, au purces de au mărsu la Costantin-vodă în Ţara Munteniască şi l-au dus de l-au aşezat la (în E,G> scaonul său în Bucureşti. Şi au domnit Costantin-vodă, în domniîa dintîi în Moldova, doi ani şi şase luni. B,E,G,V// 2 şi]de *Cj* Grigorie *Cj* pe Siretiu în sus C / pre Bîrlad în gios C//4-17 *lipsesc* B,E,G,V// 4 Şi întru aceşti doi ani şi şase luni a domniii lui Costantin-vodă *Cjj* 4—6 Costandin voevoda ani doi şi luni şaşa au fost domnu. (au domnit P> în Moldova. Bişuguri în pîini sau în stupi n-au fost în Moldova; vînzări n-au fost întru nimica M,P// 5 bişug *Cj* pre fost *'Cj* pîine *Cj* vînzare *Cjj* 6 nemică *Cj* moarte *Cj* de *Cj* muriîa vitele *Cil* 6—8 Vitile au murit de boală. Plătiîa oaminii văcăritul şi pre vitile moarti. însă înnainte mazilii(i> lui M,P// 7 văcărit *Cj* moarte iuoa *Cjj* 8 viile *Cj* bine C]foarti bini, M,P// 9 *ante* Acest: 9 C, 39 M/ *lipseşte* Acest domnu M,P/ pre micjmicu *Cjj* 10 *lipseşte* şi M,P/ *lipseşte* şi făptură pro(a>st(ă> *Cj lipseşte* şi[2 3] M,P/ căutătura încrucişată Cjcăuta încruciş M,P// 11 vorba lui era M,P/ *lipseşte* Dar M,P/ hire *Cj* înnalt *Cj* cu mî(n>-driejcu mărire C, mîndru M,P/ vrea să să arate C, *lipseşte* M,P// 12 darjînsă M,P/ umilelnic CJmilostiv M,P// 13 Cazne CJMunci M,P/ oamenii cei vinovaţi *Cj* sînge *Cjj* 13— 16 Munci, bătăi, nu făce. De vărsare sîngelui să feriîa. Era şi răbdătoriu. Iar învăţătura îi era foarti dragă. Poftiîa să aibă răspundenţiie din toati ţările streine; pre silitoriu la veşti noi, dorind să ştii M,P// 14 sră *Cj* Iacomjgrabnic a vărsă *Cj* răbdătoriu *Cj* curespundenţii *CJJ* 15 ţările streine poftiîa să aibă, prea silitoriu era spre *Cjj* 16 să ştie *Cj* să faceC/ să[1 2] *CJJ* 17 ca să aibă numi bun la Poartă M,P/ nume' *CJ* Poartă *Cjj*

Minciunile îi era pre drag a li asculta; numai nu era pre grabnic a faci rău. Giuruîa pre mult unora şi altora, dar la mai mulţi nu da dintr-aceli giuruinţă. Era om di-l întorce şi alţii. /

f. 430 Aşe socotesc, acest domrui di n-ar hi avutu aciast<ă> cas<ă> gre a tătîni-său, cu mulţime de mîncăi, şi s<ă> nu-i hi fost gîndul cu pizmă să sco<a>tă pi văru-său pe Grigoriiîe-vodă din Ţara Munteniască, n-ar hi fost atîta jac în ţară; că pe mănăstiri şi pre popi îi ertas<ă> de dajde, şi s-ar hi pomenit numile lui în numele domnilor celor buni şi aleş. Numai zavistiîa lăcomiii, pentru ca să margă iar în Ţara Munteniască, fiind ace ţară mai bogată, şi să-ş izbîndiasc<ă> inimii asupra văru-său, lui Grigoriiîe-vodă; şi mult îndemnîndu-l şi maştihă-sa, do(a>mna tătîni-său, şi musaipii lui fiind mulţi, că nu s<ă> pot cheverins<i> într-aciastă ţară a Moldovii, fiind slabă, ce sta di dzi, de no<a>pte asupra lui numai să margă în Ţara Munteniască. Şi aşe au rămas cu nemulţămiri dinspre Ţara Moldovii.

Ce mai pre urmă mergîndu, precum va hi şi aceştii ţări, viind la vîrsta bătrîneţilor, vremea viitoare va arăta. Că mai mulţi domni din buni să fac răi, iar din răi să s(ă> facă buni, puţini să află.

Să lg<să>m di aemu pre Costantin-vodă şi s(ă> scriem di celi străine ce s-au făcut în 2 ani pol în dzîlile lui.

După ce au murit craiul Avgust, stătut-au leşii vo giumătate an la sfa(t), pi cini ar socoti să pui crai. Deci

1-27 *lipsesc* D// 1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 Minciunile *Cj* prea *Cj* le *Cjj*1-2 *lipseşte* Minciunile îi era... a faci rău. M.P//2 prea[2] C//2-3 Făgăduia la mulţi, dar rar da cîti ceva. Era un om de-l pute întoarci M,P// 3 dintru aceli *Cj* de-l întorcea *Cjj* 5 *lipseşte* Aşe socotesc C,M,P/ Acest domnu Costantin-vodă, de n-ar hi avut casă grea *Cjj* 6-7 Iară casa ce hre a tătîni-său îl nevoia ca să asupriască ţara cu mulţi feliuri de dăjdişi biruri. M,P// 6 tătîne-său *Cj* să nu-i hie *Cjj* 6-27 *lipseşte* şi s(ă> nu-i hi fost... ar socoti să pui crai. Deci M.P//7 ca să scoată pre văru-su, pre Grigorii *Cjj* 8 hi]fi C/atîta jacjatîte nevoi C// 9 pre[1], pe[2] *CJ* popijpreoţi *CJ* ertasă C//10 hijfi C/numele[1], numeli[2] *Cjj* 11 aleşi *Cj* Numai pentru zavistiîa lăcomiii casă margă *Cjj 12* acea C//13 izbîndiască C//14 Grigorie *Cj*/14-15 maştehă-sa, doamna tătîne-său, a lui Nicolae-vodă *Cjj* 16 nu să putea chivernisi întru *CJJ* 17 mai slabă, ce sta cu toţii de sta asupra lui Costantin-vodă, de zi de noapte,numai *Cjj* 18 aşa *Cj* nemulţămire *CJJ* 19 despre Ţara Moldovii la o samă C//20-21 mergînd domnu acolo,în Ţara Munteniască.precum au mai fost,să va scriie la rînd.Că C//22 iar din cei răi să să facă C//24-25 (Cele G) ce s-au lucrat printr-alte ţări streine în dzilele (mării-sale B,V) lui Costantin-vodă B,E,G,V,Să scriem acum din cele streine ce s-au lucrat în doi ani şi şase luni,în zilele domniii lui Costantin-vodă Mavrocordat C//26 Dupre B,E/ *ante* După: 12 B,E,G, 11 C, 14 V/leşii B,C/vro B, vreo *Cjj* 27 de an C,E,G,V/ sfat B,C/pre cine B,C/să puie C]să aliagă să puie B,E,G,V/craiu B,C/Decii B,C//

unii alege dintre dînşii, din cinci domni să pui crai pe unul; f. 430v jaraiții dzîce să aducă pi/Lişinschii de la franțoj, să-1 pui crai, că iaste socru craiului franțujesc şi li giuruești mulțime de bani domnilor şi mulțime di lefi slujitorilor de cîțva ani trecut, carili să chiam<ă> zasluga.

Socote că li-a fi de folos c-a da o<a>ste agiutor Franțozul, di or sta înpotriva moscalilor ş-a Neamțului, cînd or **vria** să li strîce volniciîa; ş-or ave agiutor şi pe Turcu, că Turcul îaste la o legătură cu Franțozul. Iar di or puni dintre dînşii, n-oru ave agiutor di la nimi, şi i-or strica moscalii şi nemții, cînd n-or gîndi iei, şi li-or strica volniciîa.

Şi la acest sfat, să pui crai pe Lişinschii, era îndemnător Iosif voevoda Chiovschii, fiind văr primare cu craiul Stănislav Lişinschii, şi cu tot niamul lui, Potoceştii.

Iar altă sam<ă> de domni leşeşti să agiunses<ă> cu moscalii şi cu nemții şi trage să pui pe Frederic, ficiorul craiului Avgust. Şi dzîce că dintre dînşii nu-i bini, că<-s> săraci, şi d-or vre să s<ă> sco<a>li asupra lor cineva, n-a ave cine li agiuta. Pe Lişinschii iar nu-i bine să-1 pui, că Franțozul îaste diparte, şi Moscalul şi N<i>amțul nu

1-21 *lipsesc* D,M,P//1 alegea B,C/puie C/ să puie pe unul craiu B,E,G,V/ craiu *Cj* pre *Cjj 2* iară B/ zicea B,C/ pre Stănislav Lişcinschii B,C,E,G,V/ franțozi B,C// 3 să-1 puie craiu, dzicînd (zicînd C) că iaste B,C,E,G,V/ franțozescu B,C/ le giuruîaşte B, le giuruiaşte *Cjj* 4 *după* domnilor *ad.* leşeşti B,V, leşeşti C,E,G/ mulțime^/ de lefe B,C// 5 cîțiva B,C/ trecuți B,C/ care B,C,E,G,V/ ' să chiamă leşeşte B,C,E,G,V// 6 Socotiîa că le va fi B,C,E,G, Şi socotiîa că le va fi V/ că le va da B,C,E,G,V/ *lipseşte* o(a)ste C,E,G,V/ agiutoriu *Cjj* 7 de or B,C, de vor E,G/ înprotiva B,C/ Niamnuțui A/ şi a nemților B,C,E,G,V/ cîndu vor vrea E,G// 8 vrea B,C/ le strice B,C/ şi or avea B,C, şi vor avea E,G/ agiutoriu B,C/ pre B,C// 9 Iară B/ de or pune B, de vor pune C,E,G/ *după* pune *ad.* craiu V// 10 nu vor avea B,C,E,G,V/ agiutoriu B,C/ de *B.Cj* nime B,C/ şi-i vor strica B,C,E,G,V// 11 n-orjnu vor B,C,E,G,V/ le'vor strica B,C,E,G,V/ şi volniciîa B,E,G,V// 13 Şijlară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 13 B,E,G, 12 C, 15 V/ *lipseşte* la V/ puîe craiu pre B,C/ Stănislav Lişcinschii B,C,E,G,V/ îndemnătoriu B,C// 14 Iozef B,V] Iosef Potoțchii, staroste Halețehii C,E,G/ Stănislav Lişcinschii B,C,E,G// 15 *după* lui *ad.* cu V// 16 *ante* Iară: 13 C, 16 V/ samă B,C/ leşeşti B,C/ agiunsesîe C, ajunsesîe B//17 nemții B,C/trăge]siliia B,C,E,G,V/ puîe B/puîe craiu pre FridericC, pue pre Frederic craiu/pre Frideric B/pre ficiorul C.E//18 dziceaB, zicea C/mf-i bine să file <fie C> craiu,că sînt B,C,E,G,V// 19 de or vrea B,C,D,V, de vor vrea *Gj* să scoale B,C/ cineva B.C//20 nu va avea cine le agiuta.Şi pre Stănislav Lişcinschii B,C,E,G,V/ bine *B.Cj* puîe C, puîe craiu B,E,G// 21 departe *Cj* Moscui B,C,E,G,V/Niamțul B,C//

priimeşti, fiind prietin Turcului, şi or vini oşti moschiceşti şi franțujeşti ş-or faci mari rău tare țării.

Deci stîndu aşe mult la sfat, era şi solul nemțesc şi f. 431 solul moschicesc / acolo la Varşava, <şi era) strînsă mult<ă> o<a)ste leşască.

Iară voevoda Iosif Chiovschii şi cu niamul Potoceştii au scris pi taină la craiul franțujesc şi la Lişinschii ş-au adus pi Lişinschii făr<ă> vestîe în tîrgu în Varşav<ă>. Şi numai într-o dzi nu l-au arătat, iar a doa dzi au şi ieşit în vidial<ă>, şi au şi-nceput a striga Potoceştii şi a i să închina lui şi a dzîce „crai nou, crai nou, crai nou, vivat!", şi atunce cu toții în grabă a s-închina ş-a-1 primi de crai.

Iar solul moschicesc au eşit din Varşav<ă) ş-au purces asupra Litvii ş-au răpedzit la o<a)ste moschiciască, că sta gata în Smolianțca. Şi-ndat-au şi trecut o<a)ste, di-au întrat în Litva, iar domnii şi boerii din Litva au şi-nceput

1— 16 *lipsesc* D,M,P/ 1 priimcşte B,C/fiind Lişcinschii (Leşcinschii C> priiatin B,C,E,G,V/ or vini]tiind C//2 franțozeşli B C,E,G,V/şi or face mare stricăciune (stricăciune C> țării B,C,E,G,V/ *după* țării *ad....* Aşijderea şi craiul prusăscu a Brandeburgului *(lipseşte* a Brandeburgului C> ajungea (agiunsesîe E,G> la Ieşi şi giurula multe milioane de bani demnilor leşeşti (leşeşti C> şi slujitorilor leafe, ce să zice zasluga. Şi le adeveriîa că să va face catolic, numai să-1 priimască să le fiîe craiu şi țara Iui cîa prusască (cea prusacă C> a Brandeburgului să o facă să file tot una cu Țara Leşască. Iar (Iară C> leşii nicidecum n-au priimit socotind că să va face o monarhiîe pre mare crăia leşască cu aceste dcao țări: cu Țara Leşască şi Țara Prusască a Brandeburgului (leşască, cu această țară (prvsască V) a Brandeburgului C,V>. Şi făcîndu-să monarhiîa (mare E,G> stăpînire mare, va face craiul ce-i va fi voia şi le va strica volniciîa B,C,E,G,V// 3 ***ante*** Decii: 16 C, 15 E,G, 19 V/ stînd B,C/ aşia B, aşa *Cj* mult aşia E//3-4 era şi solul moschicescu şi (era şi V) solul nemțăscu la Varşava B,E,G, era acolo la Varşava şi solul moschicescu şi solul nemțăscu, de sta de privila ce vor face leşii *Cjj* ***A ş i*** era şi oaste leşască multă strînsă acolo la Varşava B,C,E,G,V// 6 Iară Iusef Potoțchii, voevoda Chiovschii, (şi G> cu (tot G> niamul său C,E,G/ Iosef voevoda Chiovschii B,V/ niamul său (cu V> B,V// 7 pre B,C/ franțozescu B,C,E/ la Stănislav Lişcinschii şi l-au dus B,E,G,V, la Stănislav Lişcinschii de au vinit şi l-au adus *Cjj* 8 pe B, pre *Cj* Lişcinschii B,C/ fără de veste în cetate în Varşava la scaonul (scaunul C> crăescu B,C,V/ pre Lişcinschii la Varşava, la scaonul crăescu E.G//9 iarăB/ eşitB,C//10 vedială B.C//10-12 început Potoceştii a striga şi a i să închina lui Lişcinschii şi a dzice: „crai nou, crai nou, crai nou" şi au început a slobizi puşcile cele mari şi a striga: „vivat, vivat, vivat" şi a dzice în trîmbițe ***(lipseşte*** şi a dzice în trîmbițe V). Şi cu toții au început a i să închina lui Lişcinschii ***(lipseşte*** lui Lişcinschii V) în grabă şi a-1 priimi craiu pre Stănislav (Lişchinschii V) B,E,G,V, început Potoceştii a striga: „crai nou, crai nou, crai nou" şi au început a zice în trîmbițe şi a slobozi şi puşcile cele mari şi a striga: „vivat, vivat, vivat" şi cu toții au început a i să închina în grabă şi a-1 priimi craiu *Cjj* 13 ***ante*** Iară: 16 B,E,G, 17 C, 20 V/ moschicescu B,C/ au şi eşit B,C,E,G,V/ Varşava B,C/ şi au purces B,C, şi au şi purces E// 14 şi au şi răpezit B,C,V]şi au şi triimis în grabă E,G// 15 ***după*** sta ***ad.*** oaste B, oastea C,E,G,V/ Smol'ențsca B,C,E,G,V/ îndată B,C/ oaste B,C/ de au B,C// 16 boiarii B, boiarii *Cj* din]de B,C,E,V/ ***lipseşte*** din Litva *Gj* început B,C//

a fugi din Varşav<ă> ş-a alerga la o(a>ste moschiciască ş-a ținea moscalii împotriva lui Lişințschii.

Iară domnii şi boerii din Țara Leşască, vădzînd că s<ă> disparte di dînşii, s-au şi făcut în trii părți: unii alerga la moscali, iar alții s-au dat în gios, în pre<a>jma Hotinului, nădejduind c-or vini turci să le agiute, iar o sam<ă> făr ă domni şi cu craiul Lişinschii s-au dus di-au întrat în cetate Danțca, cu o samă de domni leşeşti, aşteptînd să li vii o<a>ste franțujască într-agiutori.

Dar moscalii au împlut Țara Leşasc<ă>: unii au întrat di la Smoliançca, unii di la Chiov, unii di la Riga, alții cu f. 431v vas<ă> di la Mare Balticu<m>, / şi s-au dus la Danțca, şi s-au tîlnit la Danțca cu cîteva mii de franțoz<i>, şi i-au bătut pe franțoz(i). Apoi au mersu dzeci mii di moscali la Danțca şi, apropiindu-s<ă> di cetate la po<a>rt<ă>, au şi aprinsu din cetati un lagum, ş-au perit mai toț acei moscali.

Iar di pe acela, vădzînd moscalii tabăra lor, s-au şi gătat cu temei o<a>ste întemietă 40.000 ş-au mers întinsu la Gdanțca. Ş-au început a bate cetate cu cambarali ş-au farmat pre rău cetate. Iar cei din cetati s-au spărietu, socotindu că n-or putea să ții cetate. Ci-au căutat numai a

1-22 *lipsesc* D,M,P// 1 a eşi şi a fugi *Cj* Varşava *Cj* şi a B,C/ oaste B, oastea *Cjj* 2 si a B,C/ cu moscalii înprotiva craiului Lişcinschii B,C,E,G,V// 3 *ante* Iară: 17 B,E,G, 18 C, 21 V/ boiarii B, boiarii *Cj* din] de B,C,E,G,V/ Leşască B.C/ văzind B,C// *4* să despart B,C/de dînşii boiarii {boiarii C>de Litva B,C,E,G,V/ că unii alerga B,C,E,G,V// 5 *lipseşte* în gios B.E.G.V// 6 nedejduind B,C/ că le vor vini turci întru agiutoriu B,C,E,G,V// 6-7 iară o samă de domni B,C,E,V, iar o samă de domni leşeşti şi craiul *Gjj* 7 Lişcinschii B,E,G,V, Stănislav Lişcinschii *Cj* de au B,C// 8 cetate C, cetate în Gdanțsca G,V/ Gdanțsca B,C,E/ *lipseşte* cu o samă de domnilesestiB,C,E,G,V//9 1e vie într-agiutoriu oaste de la franțozi B,C,E,G,V// 10 Dar]Iară B,C,E,G,V/an*e Iară: 17 B,E, 19 C, 22 V/ umplut B, C,E,V,' Leşască B,C/ *după* întrat *ad.* în Țara Leşască B,E,G//10-12 unii de la Smolențsca au întrat în Țara Leşască, iar alții de la Chiov, iar unii de la Riga au întrat în Litva, iară alții cu vase de pre Mare Balticum C//11 de[1-3] B/ Smolențsca B,E,G,V/ uniPJiar alții B,E,G,V/ unii[2]]iară unii B,E,G,V/de la cetate Riga E/ *după* Riga *ad.* au întrat in Litva B,E,G,V/alții]iară alții B,E,G,V//12vasă *Bj* de *Bl* Balticum B,E/ *lipseşte* şi[1] *Cj după* şi[2] *ad.* mergînd la Gdanțsca B,C,E,G,V//13 *lipseşte* la Danțca BCE.G.V/ franțoji A// 13-14 i-au bătut moscalii pre rău pre franțozi B!C',E,G,V//14 mărsu B.C//14-15 zece B.C//15 de[1-2] B,C/ la Gdanțsca B,C,E,V, la cetate la Gdanțsca *Gj*apropiindu-să B,C/ poartă B,C// 16 cetate B,C/ au şi slobozit aprins un laguni din cetate *Gj* şi au B,C/ toțiB,C//17acîei B.C//18 *ante* Iară: 18 B,G/ 20 C, 23V/ după aceia B,C,E,G,V/ văzind B,C/ tabăra A/ din tabăra lor cea mare C G din obuzul lor cel mare V//19 gătit B,C,E,G,V/ oaste B,C/patruzăci de mii B,C/ si au mărsu B,C//20 Gdanțsca B,C,E,G,V/ Şi au *B.Cj* cetatea B/combarali B,C,E,V/ şi au B,C//21 cetatea pre rău B,C,E,G,V/ cîei *Cj* cetate B,C/spăriiat B, spăriiat C.E//22 socotind B, şi socotind C,V/nu vor B,C,E,V/ ție E,' tiîe B,C,V/ cetatea B,C/ Ci-au]Ce li-au B,E,G/ Numai ce li-au C,V//

faci ponturi di păci şi a s-închina şi cu multu dar pentru ostile moschiceşti ce peris<ă>.

Şi domnii leşeşti cari Iera în cetate încă să n-aibă nici o nevoi dispre moscali, să margă şi să închine craiului Frederic. Şi cu această tocmală au şi deschis porțile, s-au intrat moscalii în cetate.

Iară craiulLişinstii, mai înainte, cînd să băte, di era 3ncungiurat<â> Gdanțca di moscalii, au făcut meşterşug c-un păscar. C-au mers acel păscar cu peşte la acela ghinăxar cari Iera mai mari pe ostile moschiceşti, ş-au făcut ocaz di la ghinărariul Lis, cari era mai mare pe o(a>ste moschicească ca s<ă> poată umbla cu 2 o(a.>meni pe mari, să prind<ă> peşte, ca s-aduc<ă> totdauna peşte ghinărariului f. 432 Lis. Şi credzîndu-1 ghenărariul, i-au dat ocaz/ di volnicii a umbla la peşte.

Deci craiul Lecinschii s-au şi îmbrăcat în haine pro<a>ste, înpreuh<ă> cu păscariul, ş-au şi purces pi apă să prind<ă> peşte, făcîndu-s-a prinde peşte, pîn-au eşit din străjile moschiceşti. Şi Ieşind la margine, la un sat'u, au şi nemerit nişte cazaci di donți umblînd pentru hrană. Iar Lişinschii s-au şi suit pe un cumtor, făcîndu-s<ă> bolnav. Ş-audzind cazacii gemînd, nici în cas<ă> n-au vrut să între, temîndu-s<ă> de boli.

1-23 *lipsesc* D,M,P// 1 face B,C/ de pace să să închine B,C,E,G,V/ multă dare B,C,E,G,V//2 perise C, perisie B//3 Şijinsă şi B,C, E,G,V/ leşeşti C/carii era B,C/ cetate B,C/ *lipseşte* încă B,C,E,G,V//4 nevoie despre B,C/ şi să margă să să închine B,C,E,G,V// 5 Frideric B,C,E,G/ deschis C/au deschis porțile cetății şi au întrat E,G/ porțile B,C/ şi au întrat B,c// 6 în cetatea Gdanțsca B,C,E,V, în cetate în Gdațsca *Gjj* 7 *ante* Iară: 19 B,E,G, 21 C, 24 V/ Lişcinschii B,G,V, Stănislav Lişcinschii C,E/ înnainte B,C/ bătea B,C// 7-8 de era'cetatea Gdanțsca încungiurată de moscali B,C,E,G,V// 9 cu un păscariu B,C/ Că au mărsu B,C,E,V/ păscariu B,C/ peşte B,C/ la gheneralul Leisu carele (careli C) era B,C,E,G,V// 10 mare B,C/ pre C]preste B,EG,V/ ostili B, ostile *Cj* moschiceşti B.C//10-11 şi ş-au făcut ocaz acel păscariu de la Leisu gheneralul B,C,E,G,V//11 *lipseşte* cari era... moschicească B,C,E,G,V//12 să B,C/ doi oameni pre mare B,C// 13 prindă peşte B,C/ să aducă B,C/ totdiauna B, totdeauna *Cj* să prinze peşte, să fie pentru gheneralì *Gj* peşte gheneralului Leisu B,C,E,V//14 crezindu-1 gheneralul B,C,V//14-15 Şi credzîndu-1... la peşte. *Gj* de volniciîe să umble pre mare să prinză peşte să fiîe (fie C> pentru gheneralì B,C,E,V// 16 *ante* Decii: 20 B,E,G, 22 C, 25 V/ Stănislav Lişcinschii B,C,E,G,V/ şii A/ înbrăcat B,C/ proaste B,C//17-19 şi au purces înpreună (dinpreună V> cu păscariul cu o luntre pre apă, făcîndu-să aprinde peşte, pînă ce au eşit din străjile B,C,E,G,V//19 eşind *B.Cjdupă* margine *ad.* la uscat B,C,E,V/ sat B,C// 19-20 iar într-acîa (întru acea C> vreme au şi nemerit neşte (nişteC) cazaci şi cu donți din oastea moschicească B,C,E,G,V//20 hrana B.G//21-23 Iar Lişcinschii au şi întrat într-o casă şi s-au suit pe un cuptoriu şi au început a geme, făcîndu-s(ă) că-i bolnav (de friguri C>. Iar cazacii auzindu pre Lişcinschii gemînd n-au vrut nici în casă să între temîndu-să de boală B,C,E,G//

Iar Lişinschii au făcut ciiiri âu putut ş-au mărsu pîn-îrt hotarul prusesc. Şi agiungînd în hotarul prusesc, n-au" putut să s<ă> mai tăinuiasc<ă>, ce au căutat numai a spuni. Şi oblicind craiul prusesc, l-au şi luat la sine în dragoste, şi de to<a>te ce-i trebuiia îi da şi ca pi un crai îl ținea. Numai în pază sta, ca să nu scapi nici într-o parte; căci iaste colegatur Niamțului şi prietin Moscalului. Şi au rămas acolea. Precum va mai fi, vreme va arăta_

Iar moscalii, dup<ă> ce au aşădzat Gdanța, au lăsat o<a>ste puțină pe margine, d-or vini ni<s>cai frantoz<i>„ să s<ă> po<a>tă apăra. Şi cela o<a>ste s-au întumat iarăşi în Țara Leşască, asupra leşilor. Pe unde găsea obuzu-<i> leşeşti, să tot băte şi-i tot biruia pre Ieşi.

Atunce s-au şi coborît şi craiul Frederic cu o<a>ste din Sacsoniia, cu saş<i> ca la 30.000 oşteni, [de] la Varsăv<ă>. Şi ghinărari anumi era: Lis şi Bero şr Zagrațchii
f. 432v şi Hesenburgu / şi Cotuş Minuh şi Masurlis şi Vejbah..

Aceste ghinărari era ciniş cu obu<zu>l său, cîte 15.000—20.000 di moscali la un obuz, osăbit di cazaci şi de donțl şi de saş<i>.

1-3 *lipseşte* Iar... putui *Djj* 1-20 *lipsesc* M.P//1 *ante* Iară: 21 B,E,G, 23 C, 26 V/" Lişcinschii B,C,E,G/ şi au B,C/ pină B,C// 2 prusăscu'~ B,C/ *după* agiungînd ***ad..*** acolo *Cj* n-au mai putut B,G// 3 să B,C/ tăinuiasră B,C/ au]i-au B,C,D,E,G,V// 4 a să spune B,C,D,E,G,V/ prusăscu B,C/ sine B,C// 5 *lipseşte* în dragoste B,C,E,G,V/ tcate B,C/cîe-i B/ trebuia B,C/ pe B, pre C// 6 *'după* ținea *ad.* în cinste B,C,D,E,G,V; Numai era în pază B,C,D,E,G,V/ scape B,C// 7 căci (pentru că E,G, pentru căci D> craiul prusăscu iaste (era V) colegator B,C, D,E,G,V/ priiatin B,C// X Şi au rămas craiul Lişcinschii acolo la craiul Prusului B,C,D,V, *lipseşte* E,G/ *lipseşte* Precum... va arăta. B,C,D,E,G,V// 9 *ante* Iară: 22 B,E,G, 24 C, 29 D, 27 V/ după cie au luat Gdanțsca (Gdansca D> B,D, după ce au luat cetatea Gdanțsca C,E,G,V/ ce au luat Gdansca şi o au aşezat *Djl* 10 oaste B,C/ de or B,C, de vor E,G/ franțoji *Aj* niscai frantozi B,C// 11 să poată B,C/ ŞiJIar B,D,E,G,V/ceia oaste C] ceialaltă oaste moschicească B,D,E,G,V/ înturnatjîntorsu B,C,D,E,G,V/ iarăş B//12 Leşască B.C/ leşilor B,C/ PeJŞi pe B,C,D,E,G,V/ unde B,C/ găsiîa obuzuri B,C//' 13 leşeşti B, leşeşti *Cj* bătea B,C/ *lipseşte* tot B,E,G/ *după* Ieşi *ad.* şi-i strica foarte râu B,D,E,G,V//14 *ante* Atuncea: 23 B,E,G,25 C, 30 D, 28 V/ s-au pogorît *Cj* FridericC/ oaste B,C//15 SaxonieC//14-16 Atuncea şi craiul Frideric (Avgust Frideric V) s-au coborît (pogorît E,G> din Saxoniîa cu oaste ca la triizăci de mii de sasi la Varşav, la scaonul crăii(i) leşeşti. Iar pre oaste moschicească capete mai mari era aceşti ghenerali, anume: Leisu (Leişii D> B,D,E,G,V//]5-16 cu oaste săsască ca la triizăci de mii la Varşav, la scaonul crăii(i) leşeşti. Iară pre oaste moschicească capete mai mare era aceşti ghenerali: Leisu gheneral C//16 Berro B,C, Beuro *G/j* 17 Hesqnburcu *Cj lipseşte* Cotuş V/ Menih B,C,E,G/ *lipseşte* şi Masurlis B,C,D,E,G,V//18 Aceste B,C, Aceşti E,G/ ghenerali B,C/ cineş B,C/ obuzul B,C/ cîte cu cinsprăzeci mii (şi C>, cîte cu doaozăci de mii B,C,D,E,G,V//19 de B,C/ *lipseşte* di cazaci şi V/donți B.C//20 *după* saşi *ad.* ce vinisă cu craiul Frideric de la Saxoniîa B,C,D,E,G,V//

Iară leşii, pîn' la o vrem£, tot umbla din loc în locu şi nu s-închina moscalilor, nădejduind ca do<a)râ li-ar vini agiutor di la franțoz<i> şi de la turci. Şi pre unii din l-'ş<i> boțîndu-i moscalii, au trecut şi olatul Hotinului. Iar turcii nu li da agiutor, căci să bătea cu cazilbaşii, or nu s<ă> pute încrede în Ieşi, făr<ă> cîtu au triimis puțini spahii şi un soltan la margine, la Hotin, de sta di pază, să nu fac<ă> vun meşterşug Hotinului.

Şi aşe au stătut lucrurile amestecate 2 ani. Şi vădzînd leşii că n-au nici o nedejde ş-agiutor nici di o parte, au începutu a s-închina, pîn' s-au închinat toț la craiul Frederic, ş-a-1 primi crai. Iar pe craiul Lecinscrii, cu tocmal<ă> l-au trimis Prusul pe ap<ă> la gine<re>le său, la franțoz<i>.

Deci şi craiul Frederic i-au priimit cu dragoste şi i-au boerit cari nu era boeriți. Şi au pus hatman coroni pe Iosif voevoda Chiovschii, cari era timiială zorbalîcului cel mai mari, şi hatman polni pi Branițchii şi hatman vilchi litovschii pre Ragivir şi hatman polni de Litva pe Vişnovețchii. Şi au rămas lucru pîn-acmu aşe, pîn'la let 7244<=1736>, feurar 1.

Iar moscalii au rămas ca la 30.000, şi saş<i> ca la 20.000
f. 433 în Țara Leşască; iar alți moscali s-au dus / în gios la Poltava, în prejma Azacului. Că hanul s-au rădicat

1-23 *lipsesc* M.P//1 *ante* Iară: 24 B,E,G,27 C, 32 D, 31 V/pînă B,C/vreme B,C/loc B,C//2 să B,C/nedejduind B,C/doar B,C/le-ar B.C//3 agiutoriu B,C/de B,C/ franțoji A/Ieşi B.C//4 boțîndu-i]gonindu-i B,C,D,E,G,V/ şi]în B,C,E,G,V'/ 5 agiutoriu B,C/ căcijpentru căci B,C,D,V, pentru că E,G/ ori B,C// 6 nu să putea încrede cu leşii (în Ieşi E,G) ce numai au triimis (trimis B> B,C,D,E,G,V/ puținei B,C,E,G, V//7soltancu tătarî B,E,G, soltan cu puțini tătarî *Cj* margine B// de B.C//8 facă 16şii B,C,D,E,G,V/ vreun B,C,E,G,V/cetății Hotinului B,C,D,E,G,V//9 aşîa B, aşa *Cj* lucrurile B, lucrurili *Cjlipseste* amestecate B,C,D,E,G,V/doi B,C/văzind B,C// 10 leşii B,C/ ş(i)]de B,C,D,E,G/agiutoriu B,C/de o parte, nici de la turci, nici de la franțOzi, au început B,C,D,E,G,V//11 să B,C/pînă B,C/toți B,C/Frideric B,C// 12 si l-au priimit să le file (fie C> craiu *B,C,D,E,G,Vjj 12-13 autograf Neculce* Iar pe craiul... la franțoz(i), *lipseşte,* B,C,D,E,G,V//14 *ante* Decii: 25 B,E,G, 28 C, 33 D, 3IV/' *lipseşte* şi B,E,G/Frideric B.C//14-15 au priimit (şi el E> pre boiari cu dragoste, dacă s-au închinat şi i-au bolarit (boerit C> pre carii B,C,D,E,G,V//15-20 Pus-au pre iozef (luzef Potoțchii E,G, Iuzef Potoțchii, ce era starostaHalețchiiC) voevoda Chiovschii (l-au pus C)hatman vielchi corunnii *carele* ***era*** *temeiul zorbalii cel (cei E,* G) *mai mare (ad. marginal* B, *lipseşte* C) şi au pus pre Branițchii hatman polnii corunnii, iar hatman vielchi Litovschii (corunnii V)au pus pie Vişnovețchii,iar hatman polnii Litovschii au pus pre Ragevil (Radzivil D, Razivil G>.Şi aşîa (aşa C) au rămas lucrurile mai în pace. Iară pre craiul Stanislav Lişcinschii cu tocmală l-au trimis (triimis C>craiul prusăscu pre apă la ginere-său, craiul franțozescu. B,C,D,E, G,V// 21 moscali C/triizăci de mii de oaste B,C,D,E,G,V/sasi B,C/ca (la C> doaozăci de mii de oaste B,C,D,E,G,V//23-**1** hanul să fusesîe (s-au fost E,V)rădicat şi au fost purces din Crîm cu toată puterea B,C,D,E,V, hanul din Crîm s-au fost rădicat şi au fost purces cu toată puterea *Gjj*

di-au purces cu to(a>tă putere din Crîmu, să margă pi la cerchej<i>, să triacă munții asupra cazilbaşilor pi la Dervent. Şi prindzînd de veste cazilbaşii, nu i-au lăsat să triacă, şi au zăbăvit toată iarna acolo, pi la chercheji. Şi cît au zăbăvitu la cherchez(i), au început a face mistecături şi tulburări în hăniel<e> cel<e> de suptu Moscu, ce-s la Cazan şi la Hastrahan, a-i pun(e> hani şi bei şi lacumiț<i>. Şi s-au întorsu iarăş înnapoi la Crîm.

Ce şi moscalii încă stau mulți, boțiți la marginea lor, în preajma lor. Numai hanul, de to<a>mnă, cînd au trecutu spre cercheji, au fost can stricat tătarii nişte sati moschiceşti pi margine trecînd.

Iar moscalii, dup(ă> ce au sosit la margi(ne) ş-au vădzut ace stricăciuni di tătarî şi acele mestecături şi tulburări ce au început a face în hăniel<e> lor, n-au mai put<ut> răbda, ce au lovit şi ei vo 20 şi mai bini di sati tătărăşti, cari trăesc pi di încolo di Azac, şi le-au pus tot supt sabiîe.

Apoi s-au pornit o sam(ă> di moscali cu cazaci să marg-în Crîm. Şi pe cîmpii Crîmului i-au apucat o iarnă gre, cu mari vicoli, şi li-au perit mulți cai şi o(a>meni. Ce n-au putut să naai margă şi s-au întorsu înapoi, la marginea țării lor, pe la Poltava, pi la Harhov, di erniadză pîn-în primăvară. Ce sa va mai alegi di primăvar<ă>, vremea va arăta.

,1-25 ***lipsesc*** M,*Pjj* 1 pre B,C// 2 cercheji B.C/ ***repetă*** să triacă munții A// 2-3 pre la cetate pre la Dervent B,C,D,E,G,V// 3 prinzind B, prinzindu C/veste B.C//4 pe B, pre *Cj* cercheji *Cjj* 5-8 ***autograf Neculce*** Şi cît... lacumiț(i) A// 5 zăbăvit B/cerchezi B/ ***lipseşte*** cît au zăbăvitu la cerchez(i)C/au şi început B,C,D,E,G,V/ mestecături B.C// 6 turburari în oardeli cele ce sînt supt ascultarea Moscului, ce sînt la Cazan B,C,D,E,G,V//7 Astrahan B,C,D,E,G,V/ a le pune B,C,D,E,G,V// 8 ***lipseşte*** şi)acumiț<i> B,C,E,G,V/ Şi apoi s-au întorsu hanul B,C,E,G,V//8-25 ***lipseşte*** Si s-au întorsu... vremea va arăta. D// 9 Iar moscalii B,C,E,G,V/ sta B,C,E,G,V/ ***lipseşte*** boțiți B,C,E,G,V//9-11 la margine (margine C) în prejma tătarălor. Iar hanul cînd au fost trecut toamna spre cercheji B,C,E,G,V//11 neşte B,C/sate B,C// 12 pe B.C//13 ***ante*** Iară: 26 B, 30 C, 27 E,G, 33 V/ după B,C/ margine B,margine C/şi au B,C// 14-16 ***autograf Neculce*** şi acele mestecături... ce au A//14 acia B, acea *Cj* stricăciune B, stricăciune C/ de B,C/aceli amestecături B,C,E,G,V//15 turburari ce au fost început B,C,E,G,V/ a face tătarii C, tătarii a face E,G/ hăniile B,C// 16 putut B,C/ eijîei B,V/vreo doaozăci şi opt de sate B,C,E,G,V//17carii trăiîa pe (pre O dincolo B,C,E,G,V/ de BC/Azacu *Cj* şi i-au pus pre toți B,C,E,G,V//19 ***ante*** Apoi: 27 B, 31 C, 34 V/ samă B,C/ de B,C/ cu]şi cu E,G//20 margă B,C//21 iarnă foarte grea B,C,E,G,V/ mare vicol B,C,E,G,V/ oameni B//22 Şi n-au mai putut B,C,E,G,V/ înnapoi B,C// 23 țării B.C/pre1"2 B.E.G.pre1 C, ' si pre2 C/Harcov B,C,E,G/de au ernat B,C,E,G,V// 24 pînă B,C// 24-25 ***lipseşte*** Ce se va mai... arăla. B,C,E,G,V/;

Cazîlbaşii încă într-acesti 2 ani pol a domnii(i) lui Costandin-vodă s-au tot bătut cu turcii pre rău. Că în anul 7242(=1734>, au bătut cazîlbaşii pe turci, de n-au
f. 433v scăpat unul, câ-i boțis(ă> la o margine. De o parte / era tîrgul Bagdatul şi di altă parte era apa Efratului, de nu pute să fugă turcii nici într-o parte; că-i încungiuras<ă> de toate părțili, di n-au scăpat mai nimi.

Atunce au perit şi Topal-paşe şi cîțva paşi, Topal-paşe cari fuses(ă) mai înainte vizir şi era saraschier pi ace io o<a>ste.

Iară la valetul 7243<=1735> rădicat-au turcii mulțime di o<a>ste, ca la 200.000—300.000 di o<a>ste di-au purces iară asupra cazilbaşilor. Şi au pus sarascher pe Chipruliu, şi cu vo 30 de paş(i>, cu mulțim(e) di tunuri.

Iară cazîlbaşii s-au aşădzat cu ordiîa lor acolo între 2 munți pe un şes. Ş-au făcut 2 meteredzi nu diparte unul de altul, cît să po<a>t-agiunge cu sineții. Şi-au făcut lagum în meteredzul din frunte, iar îh cel dinapoi meteredz n-au făcut lagumuri. Şi s-au tocmit o(a>ste, pedestrimea, în meteredzul cel din frunte cu lagumuri ş-au rînduit o samă di o<a)ste călărime sprintină pe de amîndoă părțile munților, supus. Iar turcii, cum i-au vădzut pi cazîlbaşi, s-au slobodzit cu mari năvălire asupra lor.

I- 23 ***lipsesc*** D.M.P//1 ***ante*** Cazilbaşii: 28 B.E.G, 32 C, 35 V/întru aceşti B,C/doi ani .şi şase luni B,C,E,G,V/ domniii B,C/Costantin C//3-5 Şi au bătut cazilbaşii pre turci, <ă-i încungiurase la o margine. Şi de o parte era tîrgul (tîrgul, cetatea B,E,G> Bagdatul, Vavilonul B,C,E,G,V// 5 de B,C/ Efraftului B, Efrathului C// 6 putea B,C/ încungiurase B,C// 7 ***după*** părțile ***ad.*** cazilbaşii B/ di n-au scăpat mai nimijşi puțini au scăpat din turci B,C,E,G,V// 8 ***ante*** Atuneea: 33 C, 36 V/ Atuncia B/ ***lipseşte*** Atunce au perit şi Topal-paşe şi cîțva paşi *Gj* Topal Osman-paşa *Cj* paşia B/ ***lipseşte*** şi cîțva paşi, Topal-paşe *Cjj* 8-10 şi alți paşi cîțiva ***{lipseşte*** G>. Iar acel Topal-paşîa fusesie (au fost E) mai înnainte vreme şi vezir şi atuncia era sarascheriu pre acia oaste turcească B,E,G,V// 9 care *Cj* fusesie mai înnainte vreme şi vizir şi atuneea era sarascheriu pre acea oaste turcească C//

II- 13 Tot pre aceli vremi rădicatu-s-au turcii cu mulțime (mulțime C) de oaste, ca la trii sute de mii şi au purces B,C,E,G,V// 13 iarăş B,C/cazilbaşilor B,C/ sarascheriu B,C/ pre B,C// 14 Chipruliul B, Cupruliolu C, Chiuprruliolu E// 13-14 sarascheriu mai mare pre acea oaste pre Chiuprulioglu *Gj* vro B, vreo *Cj* triizăci B,C/ paşi B,C/ cu2]şi cu B,C,E,G,V/ mulțime de B,C/ ***după*** tunuri ***ad.*** puşci mari E// 15 Iar B/ ***ante*** Iară: 35 C, 38 V/ cazilbaşii B,C/ aşezat B,C// 15-16 cu ordiîa (urdiîa E,G> lor pe (pre C) un şes lîngă neşte (nişte C> munți. Şi au făcut doao meterezuri B,C,E,G,V// 16 departe B,C// 17 'de]de la B,C,E,G,V/ cîtjce numai cît *Cj* poată B,C/ ajunge B, a agiunge / sinețile B, sinețile C,E,G,V/ Şi au B,C// 18 dinjcel din B,C,E,G,V/iar în meterezul cel din urmă B,C,E,G,V//19 tocmitjaşezat E,G/oastea (oaste B> cazilbaşilor B,C,E,G,V//20 meterezul B,C/ şi au B.C//21 de oaste B,C/o samă de călărime *Gj* pre C/amîndoao B,C// 22 părțile B,C/ ***lipseşte*** munților B,E,G/ supuşi B,C/ ***ante*** Iară: 30 B,E,G, 36 C, 39 V/ au văzut C,E,G,V/ pre cazilbaşi B,C// 2*î s-au şi B,C,E,G,V/mare năvălire B,C//

Dar cazîlbaşii s-au făcut a fugi înapoi, de au lăsat meteredzul cel cu lagum, di-au întrat turcii într-însul / f. 434 şi îei au întrat în meteredzul cel dinapoi.

Şi aşe, cum au început a s<â> bate, s-au şi aprinsu lagumurile ş-au început a arunca pe turci. Şi după ce s-au potolit lagumurile, îndată s-au şi slobodzit cazîlbaşii în turci a-i omorî pe cari mai scăpas<ă> di lagumuri; iar cari plecas<ă> fuga din ordile îi prinde cazîlbaşii cei supus, de pi supt munţi, di-i lua pe toţ de grumadz.

Dintr-atîta som<ă> di o<a>ste ce fuses<e> di-abe au scăpat 1.000—2.000. Şi au perit saracheriul Chipruliul şi toţ paşii cîţ au fost într-ace o<a>ste. Şi vo 200 di tunuri au luat.

Cetăţile toate ce li luas<ă> turcii în trecuţi ani di la cazîlbaşi aemu li-au luat cazîlbaşii toate înapoi. Şi aemu îmbla turcii de s<ă> ro<a>g<ă> să facă pace, dar încă nu s-au aşădzat pîn-acmu. Ce precum va mai lucra vremea, va arăta la rîndul său.

Fost-au dată pi taină agiutor împărătiasa Moscului 40.000 moscali cazîlbaşilor, cu ghinărariul Lis şi cu portul schimbat cazîlbăşeşti. Şi turcii nu ştiîa nimic di acel agiutor. Şi mai mult moscalii sparge temeiul turcilor pe pedestrime, iar pi călărimea turcilor cazîlbaşii îi băte mai rău. Şi multu s-au învăţat cazilbaş<ii> la focu de moscal a da. /

1-24 *lipsesc* D,M,P// 1 Dar]Iar B,C,E,G,V/ cazîlbaşii B,C/ înnapoi B.C/ de]^ şi B,C,E,G,V// 2 cel din frunte cu lagum B.C.E.Vjcel din frunte ***Gj*** de au B,C/'/ 3 şi' ieijiar cazîlbaşii B.C.E.G/ dinnapoi B, dennapoi ***Cjj*** 4 aşa B,C/ să ***B,Cjj*** 5 *după* lagumurili (lagumurile C) ***ad.*** îndată B.C.E.G.V/ şi au început ***B,*** şi au şi început ***Cj*** pre B,C/ dupăjdipe ***Ajj*** 6 lagumurili B,C/ cazîlbaşii ***B.CJI*** 7 pre B,C/ carii B.C/ scăpase B, scăpasie ***Cj*** de B,C/ iar carii C, iară carii B,V//8 plecasă C, plecasie ***Bj*** urdie E,G/ îi]a-i ***Aj*** prindea ***Cj*** cazîlbaşii B,C/ cîei ***Bj*** supuşi B,C// 9 di pe B, de pe ***Cj*** de-i luoa B.C/ *lipseşte* pe toţ B,C,E,G,V/ grumazi B,C// 10-11 Şi dintr-atîta samă de oaste ce fusesîe (au fost C E G> abiîa de au scăpat vreo doao, trii (*lipseşte* trii G> mii de turci (de oameni V, *lipseşte* C> B,C,E,G,V// 11 perit şi B,C,E,G,V/ Chiupruliul B„ Chipruliolu ***Cj*** *după* Chiupruliolu ***ad.*** careli era mai mare pre acea oaste ***Gjj*** 12 toţi B,C/ cîţi B,C/ într-acia B, într-acea ***Cj*** oaste B,C/ Şi au luat şi vreo două sute de tunuri, pusei di celi mari (*lipseşte* puşci di celi mari C V) cazilbasii de la turci B,C,E,G,V// 14 Cetăţili B, Cetăţile ***Cj*** *ante* Cetăţile: 31 B,E,G, 37 C, 40 V/ le luasă B,C/ în]mai în C,E,G/ de B,C// 15 cazîlbaşi B.C/ *lipseşte* aemu B,C,E,G,V/ cazilbasii B,C/ înapoi] de la turci B,C,E,G,V// 15—16 Şi au început lucrurili a umbla să să aşeze să facă pace' (pace C> B,C,E,G,V// 16-18 *lipseşte* dar incă nu... la rîndul său. B,C,E,G,V// 19-20 Iară pre aceli vremi să voroviîa să fie (fiie B> fost dar înpărătiasa Moscului (pre anume Anna Icannovna C> patruzăci de mii de moscali într-agiutoriu (întru agiutor C> cazîlbaşilor B,C,E,G,V// 20-24 *lipseşte* cu ghinărariul Lis...de moscal a da. ***B.C,E,G,VJI23-24 autegrap Neculce*** Şi multu...a da. A/f

434v Franţozul, vădzînd că nu priimăsc moscalii pre socru-său Lişinschii crai în Ţara Leşască, şi cu nemţii, ş-au dat co<a>te cu Turcu să-nciap<ă> el gîlciavă îa nemţi, şi Turcul să de agiutor leşilor împotriva moscalilor. Deci S au şi sculat pe craiul Şpaniii făr<ă> veste cu o<a>ste şi s-au coborît în Italiîa di-au luat cîteva cetăţ din Anapole, cari le ţine Niamţul.

Dar Franţozul au pornit o<a>ste asupra Niamţului, ca s<ă> margă în Sacsoniia, şi n-au putut mergi, că nu l-au lăsat Neamţul. Şi s-au şi lovit o sam<ă> di o<a>ste în cîteva rînduri. Şi uniori băte Niamţul, şi uniori Franţozul; dar tot mai mult băte Niamţul. Numai temeiul oştilor nu s-au lovit niciodată, că nu cuteza nici cela parte, nici cela.

Iar în anu 7243<=1735> au mersu şi 30.000 moscali agiutoriu Niamţului, fo<a>rte o<a>ste bun<ă> aliasă, cu ghinărariul Lis, caria fuses<ă> şi la cazîlbaş<i>. Şi iar aşe s-au bătut într-acest an cîte o sam<ă> di oşti. Dar temeiul tot nu s-au bătut, făr<ă> cîtu singuri moscalii s-au bătut cu o sam<ă> di franţoz<i>, şi i-au bătut pre rău pre franţozi. La cari o<a>ste, capetile franţuzeşti, vădzînd ace/ f. 435 groznică bătăi, au scris cărţi la craiul frânţuzescu să facă paci, să nu s<ă> mai bată, că o<a>ste moschiciască Iaste un nărod pre tari, nu pot nimic să prindă cu dînşi la bătăi. Di s-or mai bate, po<a>te să istovasc<ă> pe to<a>tă o<a>ste frunţuzască.

1-26 *lipsesc* D,M,P// 1 *ante* Franţozul: 32 B,E,G, 41 V/ văzind B,C// 1-3 nu priimăscu moscalii şi nemţii pre socru-său Lişcinschii să fie (fiie B> craiu în Ţara Leşască, au dat cuvînt cu Turcul să înceapă B,C,E,G,V// 4 dea agiutoriu leşilor B,C/ înprotiva B,C/ *ante* Decii Franţozul: 33 B,E,G, 39 C, 42 V// 5 pre B,C/ Hispaniii C, Işpaniii E,G/ fără de veste B,C/ oaste B,C// 6 de au B,C]şi au G/cetăţi B. C//7 care pînă la acea vreme (vremie B> le ţinea (stăpînila E,G> Niamţul B C,E,G,V//8 Dar]Iar B,C,E,G,V/ au]au şi B,C/ oaste B, oastea C//9 să B,C/ Saxoniîa ***B.Cjlipseşte*** mergi B,C,G,V// 10 Niamţul B,C, Niamnul ***Aj*** samă de oaste (oaste C> B.C//11 uneori bătea B,C/ şi uniori]iar alteori bătea B,C,E,G,V//12 dar tot bătea mai mult B,E/bătea ***Cjj*** 13 nu cutedza nici o parte nici alta. B,C,E,G,V//14 *lipseşte* Iar în anu 7243 B,C,E,G,V/ *ante* Mers-au: 34 B,E,G,40 C, 43 V//14-20 Mers-au Şi moscalii triizăci de mii (de oaste C> agiutoriu Niamţului,oaste foarte bună şi aliasă cu gheneralul Leisu (Leişii C> şi dîndu războiu singuri moscalii s-au bătut cu o samă de franţozi B,C,E,G,V// 20 franţoji ***Ajj*** 21 care oaste capetile iranţozeşti B,C// 21-22 văzind acel groznic războiu a Moscului (al moscalilor E,G,V>, au scris B,E,G,V, văzind acea groznică bataliie a moscalilor, au scris ***Cjj*** 22 franţozescu B.C// 23 pace B, pace ***Cj*** să B,C/ oastea C, oaste ***B/repetă*** că oastea moschicească E// 24 pre]foarte ***V/după*** tare (tare C> ***ad.*** şi la războiu stau ca un zidiu (zid nemişcat C> şi B,C,E,G,V//24-25 nu pot cu dînşii să prindă (să prindă cu dînşii C> nemică la războiu. Şi de să vor B,C,E,G, nu pot prinde cu dînşi la războiu. Şi de să vor V//25 poate B,C/ să-i (să o) istovască de tot pre oastea (oaste B> cea franţuzască B,C,E,G,V//

Ce aemu stă papa di Rîm şi cu alte craii tari ca să-i înpaci pi Niamţu cu Franţozul. Ce precum s-a alege, vremea viitoare va arăta.

Aceste toate s-au făcut în 2 ani pol în dzîlile lui Costandin-vodă. Iar la ce s-ar mai alegi înainte s-or scrii la rînd, la domniîa lui Gligoriîe-vodă.

A DOA DOMNIE A LUI GLIGORII GHICA-VODĂ, VALET 7244 <=1735>, DEC<HEMVRIE> 15

Şi după ce-au vinit în Eş<i> în scaun, să arăta vesel, către toţ boerii cu dragoste. Numai i s(ă> cunoşte faţa, că-i parîe pre rău, şi i-i ruşine, unde l-au scos văru-său din Ţara Munteniască. Ş-au şi-nvăţat de au mersu boe-
f. 435v rime toată la gazda capigi-başii cari viinis<ă> di-1 puses/-în scaun, di-au făcut mare jalobă c-au pustiit ţara Costantin-vodă şi cu grecii lui, făcînd multe obiceiuri, reli.

Ş-a trie dzi au şi pornit pe capigi-başe în grab', ca

1-6 *lipsesc* M,P// 1-16 *lipsesc* D// 1 *ante* Ce: 35 B,E,G,41 C, 44 V/ Ce după aceia au stătut papa de Rîm B,C,E,G,V/ crăiii B/ tare B,C, *lipseşte "Ej* ca să-i înpacijde i-au înpăcat B,C,E, G,V// 2 pre B,C/ cu]şi cu E,G// 2-3 *lipseşte* Ce precum... va arăta. B,C,E,G,V// 4 *ante* Aceste: 42 C, 45 V/ Aceste toate s-au făcut în doi ani şi şase (şasîe C) luni a domniii (dintîi a E,G> mării-sali (a domniii lui C.E.G) Costantin-vodă Mavrocordat (dintîi B> B,C,E,G,V// 5-6 *lipseşte* Iar la ce... Gligoriie-vcdă. B,C,E,G,V// 7 A doa domniîe (Domniia a doa E,G) a lui (a mării-sale lui B,V) Grigorie (Grigorii *C}* Ghica voevoda (Voevod Ghica G> B,C,E,G,V/ voevoda M// 8 în anul (anul E> 7244 dechemvrie (în C> 15 B,C,E,G,V, *lipseşte M,* P/ *după* 15 *ad.* zile. Cap 96 C, Cap 96 B/ Cap 101 P// 9 în anii 1736, deche(m>vrie 15 *lipseşte* deche(m>vri(e) 15 P> Grigori voevoda au venit cu al doile domniîe în Iaşi. Şi să arăta M,P/ *lipseşte* Şi B, C,E,G,V/ *ante* După (Dupre B,E>: 1 B,C,E,G,V/ ce au vinit Grigorie (Grigorii C> -vodă la scaun (scaonul domnescu E,G> în Iaşi, să arăta B,C,E,G,V// 10 toţi boiarii B,C/ cu]şi cu M/ dragoste]mari dragosti către toţi M,P/ însă faţa luii să cunoştiia M,P/ să cunoaştea B,C//11 pare B,C/ *lipseşiepie* M,P/ şi-i C/şi-i esti şi cu ruşini că l-au scos M,P/ ruşine B//11-12 unde (unde C) îl scosesie Costantin-vcdă din domniîa Ţării Munteneşti (din domniîe din Ţara Munteniască C, din Ţara Munteniască V) B,C,E,G,V// 12 din Ţara Munteniască]din domniîa Ţării Munteneşti M,P/ Şi au şi învăţat B,C/ mărsu B,C// 12-15 Grigori voevoda îndată au poroncit boîarilor şi (de P) au mersu la gazda lui capigi-başa cu cari (carile P> vinisă de-1 pusă în scaun, să să jăluiască pre Costandin voevoda că au pustiit ţara cu grecii lui M,P//13 toată boerimea B,C,E,G,V/ capegi B,C/ carele (careli C) vinisă de-1 aşezase în scaon (în scaonul domnescu E,G, în scaonul domniii în Iaşi C> B,C,E,G,V//H de au făcut mare jalobă B] şi au jeluit boiarii cu mare jalobă C/ cum că au pustiit B.C,E, G,*fad. marginal* Costantin-vodă *Gjj* 15 *după* vedă *ad.* Ţara Moldovii V*jlipseşte* şi B,C,E, G,V/ *după* lui *ad.* cu oamenii lui B,C,E,G/ obiceaiuri rele B,C// 16-2 Iară a triîa zi au şi purces capegi-başîa in grabă, de au mărsu de au aşezat pre Costantin-vodă în scaonul său în Bucureşti (în Ţara Munteniască C) B,C,E,G,V//

s<ă> margă şi să pui şi pe Costantin-vodă în scaun în Bucureşti. Că vinis<ă> numai un capigi-başe la amîndouă domniile" să li mute şi să li aşedză. Şi Costantin-vodă aştepta pe capigi-başe pe drum; nu-ntra în Bucureşti pîn-a nu sosi turcul să-1 pui în scaun.

Deci cum au pornitu pi capigi-başe din îaşu, n-au trecut patru, cinci ciasuri, ş-au şi închis pe 2 boeri, anumîa pe Sandul Sturdze vornicul, cari fuses-în domniîa dintîi pre drag lui Gligoriîe-vodă şi-1 ţiinus<ă> la mare cinste, şi pe To<a>der Păladi visternicul.

Deci visternicului Păladi îi da pricină pentru catastijeli ţării şi izvo<a>dile, că li-au luat toate Costantin-vodă, şi n-ave pe ce îi lua sama. Iar vornicului Sturdzii era mai mare şi mai gre închisoarea şi scîrbă, arătîndu-i vin<ă> că i-i rudă şi l-au ţinut că-i a lui, şi l-au îmbogăţit în domniîa dintîi, şi l-au cinstit mai mult dicît pe alţii, şi l-au avut de credinţă bună.

Iară Iei, cînd au scris Grigoriile-vodă din Ţara Munte-

I-11 *lipseşte* s(ă>... pentruD//16-5 Atriiazi au pornit în grabă pre capigi-başa, ca să mîargă la Bucureşti să pui în scaun şi pre Costandin voevoda, fiindcă la amîndoi domniile (amîndoi domnii P) numai un capigi-başa vinisă(?i^>«5;cvinisăP). Şi Costandin voevoda nu întra(în M>Bucureşti,ce(îlM>aştepta M,P//2 vinisă B,C/ capegi-başîa B,C//2-31 a amîndoi domnii să-i ducă şi să-i aşeze (aşeze B> B,C,E,G//3a!M^ăaşeze *ad.* (pre C> la scaoneli lor C,E,G//3-5 Iar Costantin-vodă au aşteptat pre capegi-başîa pe drum la *(Joc gol).* Şi n-au mărsu (îndată C) în Bucureşti pînă n-au sosit turcul, capegi-başe *(lipseşte* capegi-başe B,V) ; şi, ducîndu-1, 1-au aşezat în scaon (în scaonul său B,E,G> în Bucureşti. *B.C.H.G,YjjA-***5lipscşte** pîn-a nu sosi turcul să-1 pui în scaun. M,P//6-8 3. Iară Grigorii-vodă, după ce(cie> au purces capegii-taşia din Iaşi n-au trecut doao, trii ceasuri şi au şi închis pre doi boiari (boiari C), anume pre B,C,E, G,V//6-10 Grigori voevoda, după ci au pornit pre capigi-başa, îndată au închis pre vornicul Sturza şi pre visternicul Toader Păladii M,P// 8-11 *lipseşte* Sturdze vornicul... pricină pentru D//8 SturdzeaB, SturzeaC//8-9carele(careliC>fusesie(au fost E,G,V> pre drag lui Grigorii-vodă în domniia dintîi B,C,E,G,V//9 ţinusâ B,C/ Ia] în E/mareB,C//9-10cinste,fiindu-işiniamşipre alt boîariu(boiariuC), anume Toader Păladii visternicul (ce fusesie visternic mare la Costantin-vodă C> B,C,E,G,V// 11 Decii visternicului (visternicul B) Păladii B,C//ll-r. 9 din p. urm. Sturzii i-au dat această vină, adică că el îi esti rudenii şi la domniîa dintîiu l-au cinstit şil-au şi înbogăţit. Iar el cînd i-au scris din Ţara Munteniască n-au vrut să fugă în Ţara Munteniască şi încă nici (şi P>pre cilalanţi boîari nu i-au lăsat să fugă. Că di ar fi fugit la dînsul, apoi nu l-ar fi mazilit di acolo. Iar lui Păladi ii da această vină, adică pentru ce au dat lui Costantin voevoda catastihul şi izvoadile visterii(i) şi nu ari pre ci să (să-i P) ia sama. M,P// 12 ţării B,C/ izvoadele B, izvoadeli *Cj* căci (pentru că E,G> le luasă toate B, C,D,E,G,V// 13 n-avea B,C/ pi ce Cjnice B/ îi luoa B,C]să-i ei *Gj* era]îi era B,C,D,E,G,V// 14greaB,C/închisoareC/vinăC//15 că ii iaste B,E,V, că-i iaste C,G,/ *după* rudă *ad.* niam D/ că-i]că iaste B,C,E,G,V/înbogăţit B,C//16decît B.C//17de bună credinţă B,C,E,G,V//18 Iar *Bj* iel]el B,E,G,V/ au scris] i-au poroncit B,E,G,V/ Grigorii B,E,G,V/ la dînsul din Ţara Munteniască D// 18-1 Iar Grigorii-vodă, cînd au poroncit din Ţara Munteniască Sturzii vornicului şi altor boiari moldoveni să fugă la dînsul în C//

niască la dînsul şi la alţi boeri moldoveni să fug-în Ţara Munteniască şi i-au poroncit într-atîte rînduri, iei n-au vrut să primască să fug<ă>, ca alţii, ce încă au stătut el f. 436 altora pricină să nu fugă. / Că-i dzice <vornicului> Sturdziia: „Di-ai hi fost îndemnător tu, şi n-ai hi fost pricină să-i popreşti, şi aţ hi fugit, eu astădzî n-aş hi fost mazîl din Ţara Munteniască şi aş hi şi aemu în Ţara Munteniască domnu. Şi Costantin-vodă ar hi fost mazîl, dar nu leu; că-n Moldova era să vii Mihai-vodă".

Deci Sturdze rămăses<ă> la mari gro<a>ză şi greu; s-apropies<ă> cumpănă vieţii. Numai s-au tîmplat, nărocul lui, un patriiarhu mazîl di la Ţarigrad, anumi Pais<ie>, de vinis<ă) cu Grigoriiie-vodă aice în Eş<i>. Ş-au stătut di dzi, di no<a>pte cu rugăminte, şi cu mari greu, dup<ă> ce au trecut o săptămîn<ă>, l-au ertat.

Socotit aemu, fraţilor boeri, hirile domnilor! Să potriveşti cu linul mărilor şi cu sănînul ceriului. Cînd nu gîndeşti, să tulbură măriile şi ceriul nuoriadză.

Aşe sint şi hirile domnilor. Cînd trage omul nedejde de bucurile, atunce vine la scîrbă. Precum era măcar acest Sturdza, la domniia dintîi, mare şi tare, ca un leu

1-2 *lipseşte* şi la alţi... în Ţara Munteniască D//1 boiari *Bj* moldoveniE/it^ă fugă ao\ la dînsul B,E,G//2 *după* poroncit ai. Sturzii vornicului *Cj* îel]el B.şiel C,E,G,V//3 priimască B,C/ fugă B,C// ce]şi B,C,E,G,V//3-4 încă el au stătut pricină şi altora să nu fugă B,C,E,G,V//4 Şi-i dzicea Sturzii D//4-5 Şi-i zicea Grigorii(Grigorie C)-vodă vornicului Sturzii: „De ai hi fost tu îndemnătoriu B,C,E,G,V//5nuaihiE,G, n-ai fi C// 6 să-i opreşti şi pe (pre C> alţi boiari (boiari C> şi de aţi hi (fi C> B,C,E,G,V/ astăzi B.C/hi]fi C/ mazil B.C//7 în Ţara Munteniască dommţjdomnu acolo B, C,E,G,V// 8 ar fi B, *Cj* mazil B,C//9îeu]euB.C;E,G,V/H^/e dar nu leu D/ că în Moldova B,C]că aici în Moldova E,G/ vie C, vile B// 10 Decii Sturdzea (Sturzea C> vornicul (vornicul Sturzea D) rămăsesie la mare groază şi în grea urgile (cit C>; i să apropilase (apropiîasie C> B,C,E,V, Decii Sturzii vornicului ii era viiaţa rămasă la mare groază şi la grea urgile; i să apropiiasă *Gjj* 10-15 Vornicul Sturza au rămas la mari griji şi la cumpăna vieţii. Norocul lui că s-au întîmplat în Iaşi Paisii, proin patriîarzu (patriiarhul P> al Ţarigradului, cari vinisă cu Grigori voevoda. Şi acela mult s-au rugat lui Grigori voevoda, şi aşa l-au slobozit M.P//11-12 viieţii *Bj* Numai nărocireâ (norocirea C> lui că să tîmplase (întîmplasă C> atuncea un patriiarh mazil B,C,E, Numai nărocireâ lui au fost că să tîmplasă atuncea un patriiarh mazil *Gj* un]de era un *Bj* 11-13 Numai nărocireâ lui că să tîmplasă un patriiarhu mazil de la Ţarigrad atuncea, de venisă cu Grigorii-vodă aicîa în Iaşi V// 12 de B,C/ pre anume Paisie C, *lipseşte* B,E,G/Paisie D//13 de] carele D/vinise B, vinisă *Cj* Grigorii B,C,E,G/aicea B,C/Iaşi B,C//13-14 Şi au stătut tare acel patriiarh (patriiarhu C) la Grigorii (Grigorie C>-vodă, cu multă rugăminte, de zi, de noapte, şi •cu mare greu B,C,E,G,V/ *după* stătut *ad.* acel patriiarh *BjjHdupă* rugăminte *ad.* la •Grigorie-vodă D/ după B.C//15 săptămînă B,C/ *repetă* l-au G/ *după* ertat *ad.* şi l-au •slobozit de la închisoare *Cjj* 16 Socotiţi, fraţilor boiari, acum *Bjj* 16-4 *lipsesc* B,C,E, G,V,M,P// 18 să tulburăjatuncea să turbură *Bjj* 20 măcar şi acesta D//

asupra tuturor: ce vre Iei şi ce dzice Iei, acela face şi Gligoriile-vodă; iar aemu la cît vinis<ă>! Care să pomeneşti puterea lui ce ave la domniia lui Gligoriile-vodă înnapoi.

Iară cînd au fost a patra dzi, dup<ă> ce-au şădzut în scaun, au boerit boerii după obiceai, anumi: pus-au pi Costantin Costachi sin Gavriliţă vel-logofătu, iarăşi cum f 416v au fostu logofătu, / pi Iordachi Cantacozino vel-vornic din Ţara de Gios şi pi mine, Ioan Neculce, iarăş vel-vornic di Ţara di Sus, pi Costantin Psăolus hatman, pe Grigoraşco vel-postelnic, grec ţarigrădan, din toţ greci<i> acestor 2 domni, el mai bun şi mai înţelept şi cilibii, nămai tot hire de grec. Precum Iaste hire mai ales de lup decît de dulău, aşe şi el nu Iaste lup, decît să pricepe mai mult dulău decît de lup. Nămai nu ave pre multă treceri la stăpîn, dup<ă> cum îi era slujba bună şi omenie.

Pus-au pe Iordachi Păşcanul Ca<n>tacozino vel-spătar; pe Gavril Costachi **Gavriliţi** vel-ban; pe frati-său Toader vel-păharnicu; pre Costachi Razul vel-vist<ernic> ; pri Lupul Gheuca vel-**stolnic,** prle Alistarhu vel-comis. Aceste au fost boiarii lui Grigoriiîe-vodă în a doa domniie-

Iară după ce s-au aşădzat boeriile" şi s-au mai curăţit de calabalîcuri, au st<ă>tut di au scos banii stiagului, grei

2 *după* vinis(ă> *ad. marginal* în domniîa a dea *Bjj* 3 domniia dintîi a lui *Djj ^lipseşte* înnapoi *Bjj* 5 *ante* Iară: 4 B,C,E,G,V, 5 D, 6 M, *lipseşte Bjj* 5-6 Iară a patra dzi, preobiceai, au boerit boiarii (boîarit boiarii B>. Pus-au pre B,C,D,E,G,V// 5-20 Grigori voevoda a patra zi au boerit pre aceştila: Ccstandin Negel vel-log(o)făt, Iordachi Cantacoz(ino) Delianul vel-vor(ni)c, Ioan Neculce vel-vor(ni)c, Ccstandin Ipsilant hat(man), Grigoraş, grec, vel-post(elnic>, Iordachi Cantacozino Păşcanul vel-spatar), Gavril Costachi vel-ban, Toader Costachi vel-pah(arnic), Costachi Razul vel-vist(iernic), Lupul Ceuca vel-stol(ni>c, Alistarhu vel-com(i)s M,P// 7 *lipseşte* sin Gavriliţă B,C,D,E,G,V/Iog(o)făt *Cj* iarăş logofăt mare B,E, iarăş vel-logofăt D, G,V, *lipseşte* C//8 pre B,C/ Cantacozino-Delianul B,C,D,E,G,V/ vel-vornic]vornic mare B.E//9 şi pi minejpre B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* iarăş B,C,D,E,G,V// 10-11 pre Costantin Ipsilanti, grecul, hatman (vel-hatman G>, pre Grigoraşco, grec fiind de niamul lui, vel-postelnic B,C,E,G,V// 11-18 *autograf Neculce* grec ţarigrădan... vel-spătar *Ajj* 10 de B,C/ Psăolus]Ipsilanti *Bjj* 12 celebiu *Bjj* 11-16 *lipseşte* din toţ greci(i)... îi era slujba bună şi omenie B,C,E,G,V// 13 firea iaste mai aliasă *Bjj* 14 Iaste]era *Bj* mai mult firea de dulău *Bjj* 15 trecere pre multă *Bjj* 16 stăpîn]domnu D/" *lipseşte* bunăD//17 *lipseşte* Pus-au B.C.E^.V/n-1Spre B,C/Cantacozino-Păşcanul B,C,D,E,G// 18 Gavriil B/ *lipseşte* Gavriliţi B,C,D,E,G.V/ pre frate-său Toderaşco-Costachi B,C,G,V//19 Toderaşco E/ Toader Costachi D/ visternic B.C//20 pre B,C/' GheucajOprişan B,C,D,E/ pre Lupul Gheuca Oprişan vel-stolnic G, *lipseşte* V/" Aristarh B,C,E,G,V//21 Aceştila era B,C,E,G,V,M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M/ înjintru M,P/ în domniia a doa B,E,G,V// 22 *ante* Iară: 5 B,C,V, 6 D/ aşezat boeriile B,C// 22-23 *lipseşte* Iară după ce s-au aşădzat... au st(ă)tut di M,P// 23 *lipseşte* de B,C,E,G,V/ calabalîcurile B,C/ *lipseşte* au st(ă)tut di B,C,D,E,G,V//"

bani pi to<a>tă țara. Şi au scos dăjdi pi boeri mazili, şi pi popi, şi pe mănăstiri, şi au ruptu testamentul ce făcus<ă> Costantin-vodă cu blăstăm.

Şi au scos şi cîrcimărit, cîte cinci lei de cîrşmă în toată țara. Şi iară au stricat blăstămul ce îera făcutumai înainte, să nu dea.

Ş-au ales boeri, ş-au pornit pi la ținuturi cu banii stiagului, din dzi întîi a lui ghenar, cu mare sirguială şi grabă di bani.

f. 437r Şi bine / n-au trecut ghenar, să istovască zlotaşii banii stiagului, au şi păzît în luna lui fevr<u>ar di au scos văcărit cîte un leu di cal şi cîte un zlot di vită, iarăşi cu mare grabă.

Atunce să tîmplas<ă> Costantin Costachiîe Gavriliți, ce să poriclea Negîel, că ave un negel în nas din naştire, cari îeria logofătu marîe şi era cu zlotăriia la Suciavă. Şi mergînd la mănăstire la Suceviți, sosind într-o simbătă sara la mănăstirie, în 28 di dzîli a lui feurar, au şădzut cu igumănul şi cu alți mazili la mas<ă>, di-au mîncat bini sara. Iar cînd au fost dispre dzuă, .s-au sculat să margă la biserică duminică diminiața. Şi n-au apucat să agiungă în biserică, şi l-au şi lovit o amețală, di-au cădzut gios în mijlocul mănăstirii.' Şi luîndu-l ficiorii în braț<ă>, de<a>be l-au dus pîn' la chiliîe, şi peste un cias au şi murit.

Apoi l-au adus slugile lui la Iaş(i>, şi i-au eşitu vodă înainte şi cu toată boerime, şi l-au îngropat la Mitropolii, afară, lîngă uşe bisericii, c-aşe ş-au poftit îel, să nu-l îngro(a>pe în biserică.

Şi mari cinste i-au făcut la-ngropare; şi mai mulți o(a>meni striga „Dumnedzău să-l erte" dicît „să nu-l erte".

f. 437v Că măcar că era om mînios şi zavisnic / asupra unora, după cum îs pizmătari niamul Gavrilițăştilor, dar ave unili şi lucruri bune. Că era om şi harnic, nici mitarnic sau lacom, şi era şi om libovnicu, ospătători.

Dragă-i îera cinstea, şi mai alias(ă> dicît toate era ce mai bun<ă>, că s(ă> punea tari în prici cu domnii şi cu alții pentru țară. Sta di s(ă> price, ca s<ă> nu o jăcuiască.' Pentru aceia nărodul mai mult striga „Dumnedzău să-l îarte".

23-3 Grigori voevoda au scos banii stiagului, foarti cu asuprială şi pre toată țara. Au rupt testamentul lui Costandin voevoda ce-l făcusă mănăstirilor, mazililor şi preuților cu mari legături (şi blăstăm M> să nu dei dajdi niciodată. Pus-au mănăstirile, mazilii, preuții şi diiaconii la greii dăjdi M,P// 1 pe B, pre C/ toată C//2popi] preoți D// 1-3 Şi su stricat legătura ce făcusă (ce au fost făcut E,G> Costantin-vodă cu blăstăm *(lipseşte* cu blăstăm V) să nu dea dajde mazilii, (şi C> mănăstirile şi preoții de țară B,C,D,G,V/7 3 *după* blăstăm *ad.* să nu dea dăjdi D// 4 Scos-au cîrşmărit M,P/ lei B,C/ cîrcimă B,C,E,G/ *după* cîrşmă *ad.* Dar apoi numai într-acel an au luat cîrcimărit V// 5 *lipseşte* în toată țara V/ *după* țara *ad.* dar numai într-acel (întru acel C> an au luat cîrcimărit B,C,E,G// 5-6 *lipseşte* Şi iară au striicat... să nu dea. B,C,D,E,G,M,P//7 Şi au *Cj* boîari *Cj* şi au *Cj* pre'c//'7-8 Şi au triimes boiarii pre la ținuturi cu banii stiagului şi cu mari sirguială. M,P// 7-9 *lipseşte* Ş-an ales boeri... şi grabă di bani-B,E,G,V// 8 sirguială *CI lipseşte* şi grabă di baiii *M.P/j 9* de *C/1 10-11 lipseşte* Şi bine n-au trecut ghenar... lui fevr'(u)ar di M.f// 10-12 Şi luund banii stiagului au scos văcărit, cîte un leu de cal şi cîte un zlot de vită B,E,G,V// 11 au şi păzît în].şi în *Cj* fevruar *Cj lipseşte* di *Cj* Scos-au şi văcărit M, *Pjj* 12 de C/ şi iarăş foarti în grabă M,P// 14 *ante* Atuneea: 6 B,C,E,G,V, 7 D, 12 M, *lipseşte Pj* Atuneea să tîmplase C, *lipseşte* M,P/ Costachic *Cj* Costandin Costachi (Costachi Costachi P> ficior (ficiorul P> lui Gavriliță, ce-i zice şi Negel M,P/ *lipseşte* Gavriliță C,D//14-16 Atuncia să tîmplasîe şi Costantin Costachi, ce era logofăt mari de era cu zlotăriia B,E,G,V// 15 ce-l porecliîa D]ce-l porecliîa de-i zicea *Cj* că avea *Cj* naşterea lui *Cj* din naştire în nas P//16 care era atuneea *Cj* logofăt mare *Cj* şi erajau fost orînduit M,P/ *repetă* orînduit *Pjj* 17 *lipseşte* la M,P/ Sucevița B,C/ *lipseşte* sosind într-o M/ sîmbătă *Cjj* 18 mănăstire C//17'-2 *lipseşte* sosind într-o simbătă... dispre dzuă *Pjj* 18-2 sara, fevruar 28, şăzut la masă cu îegumenul şi cu alți mazili..A doao zi diminiața s-au sculat M// 17-6 şi sosind sara la mănăstire, au mîncat bucate eu egumenul şi cu alți boiari. Şi diminiața, sculîndu-să de noapte să margă la biserică şi eşind afară, l-au lovit o amețeală ce să zice damla şi pînă în doao, triiceasuri (numai V> au mai trăit şi au murit B,E,G,V// 18 de zile *Cj* februar *Cj* şezut *Cjj*

1 igumenul *Cj* mazîlijboiari C, mazili boiari D/ masă *Cj* bini sarajbucate C//2 despre zio *Cjj* 3-4 *ad. marginal* duminică diminiața. Şi n-au apucat să agiungă la biserică D, *lipseşte* M,P// 4 şi l-au lovit o amețală ce să zice damla şi au cădzut C,D, şi îndată l-au lovit o amețală şi n-au apucat să agiungă (să meargă P> la bisărică, ci au căzut M,P// 5-6 luundu-l slugile, (abila C> l-au dus in (pînă în G> chiliîe şi pîn-în doao, trii ceasuri au murit C,D// 5-12 L-au luat ficiorii în brațe şi l-au dus la chiliîe; au mai trecut (au trăit P> un ceas şi au murit. Iar slugile lui i-au adus trupul la Eşi. Grigori voevoda şi cu toți boiarii i-au eşit înainti şi l-au petrecut pînă la Mitropoliie şi acolo l-au îngropat, cu mari cinsti, lîngă uşa bisăricii, afară, după cum însuşi el s-au poftit. Şi tot norodul au strigat: Dumnezău să-l erti M,P// 7 l-au dus B,E,G,V/ slugile lui C, *lipseşte* B,E,G,V/ Iaşi B,C/ i-au (au B,E,G,V> eşit Grigorie-vodă B,C, D,E,G,V// 8 înnainte cu toată boerimea B,E,G,V, înnainte şi cu toți boerii *Cjj* 8-10 şi l-au dus la Mitropoliie şi l-au îngropat în țintirimul bisericii B,E,G, şi l-au dus la Mitropolie de (şi V) l-au îngropat în țintirimul bisericii, că aşa (au fost dzis şi V> au fost lăsat cuvîntu (că aşîa au poftit el> în viiața lui, să nu-l îngroape în biserică (ce în țintirimul bisericii V> C,D,V// 11 mare B,C/ făcut domniîa B,C/ la îngropare B,E,G, la îngroparea lui *Cj lipseşte* mai C// 11-12 şi fiind om, creştin bun, mulți din nărod striga „Dumnedzău să-l îarte". B,E,G, şi fiind om bun şi puindu-să pentru țară cătră domniîe în viiața lui, ca să le fie mai uşor din bir, mulți din nărod striga „Dumnedzău să-l îarte". V// 12 oameni din nărod striga „Dumnezeu să-l îarte" *Cj* striga din oameni D/ *lipseşte* dicît „să nu-l erte" *Cjj* 12-21 *lipseşte* dicît „să nu-l erte"... să-l îarte". B,E,G,V,M,P//13 măcarî *Cj lipseşte* şi zavisnic C,D// 13-14 *lipseşte* după cum... Gavrilițăştilor C,D// 14 avea şi lucruri bune *Cjj* 15 şi om harnic *Cj* nici era C,D// 16 şi ospătâtoriu C,D// 17 Dragă îi era cinste C/ ale('a>s(ă> decît *Cjj* 18 ce mai bună era *Cj* să *Cj* tare *Cj* price C// 19 de să priciîa *Cj* să nu o jecuiască C//20 acela *Cj* multu striga *CJ* Dumnezeu *Cjj*

Şi noă încă ni s<ă> cade, celor ce om citi, di vremi că sta pentru ţară cu bini, să dzîcim „Dumnedzău să-l iarte". Că boeriul cari stă cu bine" pentru ţară di s<ă> puni, măcar di-ar vini şi la primejdiia v<i>eţii, i s<ă> cade de la ace ţară şi di la peminteni a-i da mai multă cinste di laudă, dicît de hul<ă>.

Făcutu-i-au şi giupîniasa lui, unde l-au îngropat, mormînt di piatră frumos, ca s<ă> rămîe di pomeniri. Iar în locul lui au pus pe Donici Darie logofâtu mare, care fusăs<ă> şi mai în trecut ani.

Iar cînd au fost în luna lui april, în săptămînă cea mari, în post la Paşti, n-apucas-a istovi nici banii stiagului, nice văcăritul bini, ş-au şi scos şi hîrtii greii, de nu pute o<a>minii nici la biserică să margă, să-ş cati de sufletu, să s<â> pricistuiască, sau la Paşti să păscuiască, f. 438 păscuia pin păduri, cu ferăli sălbatici, / ascundzîndu-s<ă>, săracii, di hîrtii.

Făcut-au tot atunce salohor<i> şi cară la Voziîa. Scos-au atunce di-au datu mazilii şi cai împărăteşti: în doă rînduri 400 cai.

Rînduit-au tot atunce, în luna lui mai, şi o(a>meni să

1-8 *lipsesc* B,E,G,V,M,P// 1 noao *CJ* să *CJ* vom ceti *CJJ* 1-2 *lipseşte* di vremi... cu bin- *CJJ 2* zicem *CJ* Dumnezeu *CJJ* 3 boîariul *Cj* care C, carele D/ bine *Cj* de să pune, mă cari de ar vini *Cjj* 4 vieţii *Cj* să *Cj* acea C//5 de *Cj* pămînteni *Cj lipseşte* mai *CJ* cinste C/ di]şi C//6 *lipseşte* dicît de hul<ă> *Cjj* 7-8 *lipsesc* C,D// 9 Iar]Şi B,E,G,V/ *după* pus *ad.* Grigorie-vodă C,D,E,G/ pre Darie (Dările B,V> Donici B,C,D,E,G,V/ iog(o>făt B, logofăt *CJ* Grigori voevoda au pus logofăt mari pre Darii Donici. M, *P/J 9-10autograf Neculce* mare, care fusăs(ă) şi mai în trecut ani A//10careli mai fusesîe şi mai in trecuţi ani *C,D, lipseşte B,P.,G,V,M,PI/* llan/elară: 7 B,C,E,G,V, 9 D, 14 M,' *lipseşte PJ lipseşte* în săptămînă cea mari C// li-12 april în 16 zile, în postul cel mare, nu apucaşi) D// 11-16 în luna lui april, în săptămînă patimilor, au scos greii hîrtii pre oamini, de nu putiîa, ticăloşii moldoveni, nici la biserică să margă *(repetă* să meargă P>, să-şi caute de suflet, ci şi Pastile li-au făcut prin păduri M,P//ll-r.6 din p. urm. lui april în 16 zile, în săptămînă cîa mare, au scos hîrtii; şi celelalte slujbe nu apucase bine *{lipseşte* bine E,G> a le istovi. Eşit-au atuncea salahori şi cară la Voziia şi (patru sute de V> cai înpărăteşti în doao rînduri, cîte patru sute de cai, de s-au trimis la Poartă, Şi s-au rinduit tot atuncea oameni să taie lemnu (lemne E,G) şi să-1 scoată să-1 ducă la Cartai, pe Dunărea, să facă pod. Că începusă a umbla moscalii să strice pace cu turcii, precum arată mai înnainte. Şi aceste nevoi toate în cinci luni să grămădise pe ţară. B,E,G,V// 12 în post la Paştijin postul cel mare *CJ* nu apucas(ă)> *Cjj* 13 nici *Cj* bine *Cj* şi au *Cj* greii C//13-17 *lipseşte* de nu pute... săracii, di hîrtii. *Cjj* 17 *lipseşte* săracii M,P/ hîrtiijhîrtiieri *Pjj* 18 atuncea *Cj* Triimis-au salahori M, *PJ* salahori C,D// 19 atuncea *CJ* de au dat *CJ* mazilii *Cj* înpărăteşti *Cj* doao *Cjj* 19-20 Scos-au în doao rînduri pre mazili cai înpărăteşti ;400 cai au dat (la *P}* săracii mazili M,P/y 19-20 înpărăteşti: cîte patru sute în doao rînduri D//20 cîte patru sute de caiC// 21 atuncea *Cjlipseste* şi C/21-1 oameni să taie lemnu şi să-1 scoată la Cartai C, oameni să tale şi să scoată lemnu la Cartai D//21-2 Vinitu-I-au (Venit-au P) poronca di la Poartă săfacâ pod presti Dunăre. Că turcii au început să strici pace cu moscalii M,P//

mai şi sco<a>tă lemnu la Cartai pe Dunări, să facă pod. C-au început a umbla să strici pace moscalii cu turcii. Ce precum s-a alege di acest lucru, s-a scrii înainte, la rîndul său.

Toati aceste nevoi mari într-acesti cinci luni să boţis<ă> totodată pi ţar<ă>.

Şi era pre cu gre<u> o<a>menilor, că de iarnă vitele muris<ă>, şi de pîne pe multe locuri duce lipsă, că nu rodis<ă> de anul trecut. Şi neguţitorii cu datorie, simţindu de nepace, nu da un ban cu datorie nimărui. Şi zlotaşi<i> ave dispre domnu mari scîrbă de zapciilîcu. Ce s<ă> mira bieţ<ii> o<(a>men<i> ce s-or face capetele. Că s<ă> fugă n-ave încotro, numai în codrii, de răul zlotaşilor.

Iar piste vară, viind viziriul la Cartai, Ia Dunări, îeşit-au ialoviţ<ă> pi ţar<ă>, di 2 ug<hi>, ce Iera în visterii la banii stiagului o ialoviţ<ă>, şi 2 pile de pîni. Aşijdere şi alte pile, di ug<hiu> pilă, ce li-au dus la Hotin. Aşijde<rea> şi alt rînd di pili <di> ordzu grele, cîte 2 pili f. 438v la un ug<hiu>, / şi cinci civerturi.

1 Dunăre *Cjj 2* Că începusă C,D/ moscalii să strice pacea cu turcii C//3-4 Precum arată mai înnainte la rîndul său C, Precum să va scrie istoriîa Ia rîndul său D, *lipseşte* M, *Pjj* 5 Toate aceste *Cj* într-aceste *Cj* boţis(ă>]grămădisă C,D// 5-6 Toati nevoile aceste să grămădisă diodată, adică în cinci luni, pre săraca ţară M,P// 6 pe ţară totodată *Cjj* 7-14 *autograj Neculce* Şi era... răul zlotaşilor. A//7 greu oamenilor B,C/ *lipseşte* căM.P/viţeiiB,C//8murise B, murisă *CJ* vitile (multe P> le murisă iarna de boalăM, P/ Zideşte şi M,P/pîineB, pîine C/pre *Cj* ducea *B,CJad. marginal* ducea lipsă V//9 rodisă B,C/nu rodis(ă) pîinile D/pîine vara nurodisăşi era lipsă M,P/ *lipseşte* de B,C,E,G,V/ *lipseşte* de anul trecut M,P/ neguţ(i)torii B/ *lipseşte* cu datorie B,C,E,G,V/ simţind B,C// 9-10 Neguţitorii au simţit de nepaci şi nu da oamenilor bani în datorii M,P// 10 unjnici un B,C,E,G,V/ nemărui cu datoriie B,E,G,V/ datoriieC/ nemărui C//il zlotaşii avea despre *Cj* mare C//11-14 Boîarii zlotaşi de la Grigori voevoda ave mari *(repetă* mare P> scîrbă pentru bani; ticăloşii moldoveni fugiîa prin codri de răul (frica P> zlotaşilor M,P, *lipseşte* B,E,G,V// 12 să *CJ* bieţii oameni *Cj* ce ş-or faci capetile C, ce-ş vor mai face capeteli D//13 să *Cj* n-avea încătro *Cj* nămai *AJ* numai în codri doar C, numai doar în codri *DJJ* ***15*** *ante* Iară: 8 B,C,E, 9 V, 22 M, *lipseşte* ***PI*** Dunărea *CJJ* 15-20 viind veziriul la Dunăre, la Cartai, eşit-au grele ialoviţe şi chile de pîine (de grîu E, G) şi de orzu, în doao, trii rînduri şi li-au dus la veziriul la Cartai şi la Hotin. Şi au scos şi cinci civerturi întru acel an.B,E,G,V// 15-1 Viziriul au sosit la Cartai presti Dunăre. Scos-au ialoviţe şi chili pre ţară(pre ţară chili P), grîu, orzu, şi li-au dus la Hotin. Scos-au şi cinci ciferturi. Toati acesteli-au dat ţara într-un an. M,P// 16 eşit-au *CJ* ialoviţe pe tară de doi *CJ* ug(hi)] galbeni C,D/ era *CJ* vistierie *Cjj* 17 ialoviţă *Cj* doao C//17-18 pile^jchileC.D/ pîine C//18 Aşijderea *Cj* de *Cj* ug(hiu>]galbîn C,D/ pilăjehilă C,D//19 Aşijderea *Cj* deC/ Pili] chile C,D/ de C,D/ *după* greii *ad.* chile *CJ* doao *CJ* pili]chile D, chile de orzu *CJJ* 20 la un ug(hiu>]la un galbîn D, de galbîn *Cjj*

Aceste toate li-au dat într-acest an a domnii<i>, mării-sale lui Gligori-vodă.

Să lăsăm aemu aceste ale țării şi să începem de altile străine.

Vizirul viindu la Dunări, la Cartai, ne<a>vîndu pace cu Moscul, precum s-a scrie înainte la rîndul său, au trimis ban<i> lui Gligori-vodă să facă o<a>ste muldoveni. Şi Gligori-vodă au trimis pe sup<t> munte, la Cîmpul Lungu, la Vicov, la Berghem, de-u st<r>însu de cei o<a>men<i> tineri, cu sineț<ă>, ca vo <op>tu sute, de le da bani şi tain, de i-au ținut la Eş(i> toată vara.

Gligori-vodă tot nu uita ruşine ce i-au făcut văru-său Costantin-vodă, de l-au scos din Țara Munteniască. Ce tot să zavistue amîndoi la Po<a>rtă de s<ă> pîrîe unul pe altul, ca să-ş de peste cap unul altue.

Iară cî<n>du au fostu mai despre to<a>mnă, vinie yesştii bun<e> lui Gligori-vodă de la vizirul, purtîndu trebil<e> frate-său terdzimanul. Şi i-au vinit şi poruncă să margă la vizirul la Cartai, arătîndu în vedial<ă> că-l cheam<ă> la sfat. Deci îndată s-au şi gătit, cu mare pofal<ă> şi bucurie, şi au şi purces cu taină, să-l puîe domnu în Țara Munteniască.

f- 439 iar Costantin-vodă, simțindu de lucrurile lui / Gligori-vodă, au şi răpedzit pe văru-su Mihălachi spătarul la Țarigrad, la muftiul şi la cîzlar-aga şi la alții de curte împărătiască, şi ş-au tocmit trebile bine de la împărăție. Şi au trimis şi alți boeri la vizirul, cu multe vorbe pro<a>'ste asupra lui Gligori-vodă, la vizirul şi la hanul.

Cîndu au sosit Gligori-vodă la vizirul la Cartai, bucurie s-au schimba<t> în voe ră, cu lucruril<e> stricate, şi încă şi în scîrbă mare dispre hanul. Care, cu multă cheltuial<ă> de mari sumi de bani au dat vizirului şi hanului şi abie ş-au aşedzat lucrurile dispre amîndoî părțile, de-u vinit iar înapoi în Eş<i>, la scaunu-ş. Şi i-au 'poruncit vizirul să-ş caute Țara Muldov<ii>, să o stăpîniască bine, să nu o răs<i>pască, iar de Țara Munteniască să-ş aşedze,

1 Aceste *Cjdupă* dat *ad.* țara *CJ* întru *Cj* an 7244, a domniii lui Grigorii Ghica-vodă *Dj* domniiiC//2saliC/ GrigoriiC// 1-4 *lipseşte* Aceste toate... străine B,E,G,V, *lipseşte* a domnii(i> mării-sale... străine. M.P//3-4 *lipseşte* Să lăsăm aemu... străine. C,D, *anulat A/J'5* Iar viziriul *CJ* viind *CJ* Dunărea *Cj* Cartai *CJJ* 5-6 *lipseşte* ne(a>vîndu pace... la rîndul său *CJJ* 5-7 Iar veziriul, viind la Cartai, triimis-au banii lui Grigorii-vodă să facă oaste {oameni de oaste G> moldoveni B,E,G,V, Viziriul au triimis bani la Grigori voevoda să facă oaste moldoviniască M,P// 5-17 *autograf Neculce* A// 6 mai înnainte D/ trimis-au bani *CJJ* 7 Grigorii *CJ* să facă oameni de oaste D/ oaste moldoveni C//8 Şi au trimis Grigorie (Grigorii C>-vodă *B.C.E.G.V/lipseşte* Grigori-vodăM, P/ pre *CJ* supt B.C//8-9 la Cîmpul Lungu, la Vicov, la Berghem]la Soceavă, la Cîmpul Lungu, (şi E,G> la Niamțu, la Bălțăteşti şi la Gi-umăzeşti (şi E,G> la Bacău, la .Comăneşt'i B,E,G, la Cîmpul Lungu, lă Niamțu, la Bacău, la Comăneşti C,V, la Cîmpul Lungu, la Vicove, la Comăneşti, la Bălțăteşti, la Grumăzeşti D, la Vilcove (Vicove P>, la Cîmpul Lungu M,P/ de au strînsu B,C,D,E,G,V// 9-11 şi au strînsu 400 oamini tineri cărora le da lîafă şi tain şi i-au ținut M,P// 9 *lipseşte* de cei B,C,E,G,V/ oameni B,C// 10 sinețe B,C/ ca vreo trii, patru <patru, cinci D> sute B,C,D, E,G,V/ *herni (lipseşte* bani G>, liafă şi tain zaharea şi cîe<di ce E,G> le trebuia B,E,G, bani, liafă si tain, zaharea, mîncare ce le trebuia <di ce le trebuia mîncară V) C,V, liafă, bani şi tain, bucate ce le trebuia D//11 de]şi B,C,E,G,V/ Iaşi B,C/ toată B,C// 12 *ante* Grigorii: 8 B,G, 9 C, 12 D, 10 V, 24 *M, lipseşte E.BJ* voevoda *M/lipseşte* tot *Bjad. marginal* ruşinea D// 12-r. 5 din p. urm. Grigorii-vodă tot nu uita Țara Munteniască şi cerca la veziriul {viziriul C> şi la Poartă ca să margă iarăş domnu în Țara Munteniască. Şi-i .yinîa veşti bune de la frate-său terdzimanul {terzimanul C> şi de la veziriul {viziriul C> că-i va fi.pre voie. Şi i-au vinit poronca de la veziriul *(lipseşte* că-i va fi... veziriul C> să margă Grigorii {Grigorie C>-vodă la Cartai, la Dunărea, la veziriul {viziriul C>, dzicînd {Grigorie-vodă C> cătră boîari {Grigorii-vodă E,G> că-l chiamă veziriul {viziriul G> la sfat. Dar nedejde avea pin {prin C,E,G> adeverință că de acolo de la. Cartai *(lipseşte* de la Cartai C,V> va merge domnu în Țara Munteniască. Şi s^-au gătitîndată cu bucuriie {bucurie C> şi au purces de au mărsu la veziriul {viziriul C> B,C,E,V//13,Costandin voevoda, vărul săuM.P/ din domniîa Țării Munteneşti M,P//*14-.15 lipseşte* de s{ă>pîrîe... unul altue. M,P// 16-1 Iar lui Grigori voevoda îi viniia veşti buni de la viziriul, prin silința {frățini-său M>a terzimanului M,P//

1-19autograf Neculce A// 1 Lui Grigori voevoda i-au venit poronca M.P//2 lipseşte la Cartai M.P//4 şi cu bucuriie P/lipseşte şi D/cu taină de au mărsu să-l puie D/ca să-l puie M,P//4-5ai. *ulterior de altă mînă* să-l puie domnu în Țara Munteniască A//6 Iară B/ simțind B,C/ Au simțit Costandin voevoda, domnul muntenescu au şi {şi au P> răpezit M,P/ lucrurili C//7 Grigorii B, Grigorie *CJ* răpedzitjtriimis E,G/ pre *CJ lipseşte* văru-său B,C,E,G,V/ spătariul B,C]Rosăt M,P// 8 *lipseşte* şi M/ de]din B,C, E,G,V,M,P/ curtea înpărătiască B,C// 9 şi au tocmit M/ ş-au]s-au A/ tocmitjaşezat E,G/ toate trebile B,C,E,G,V/ *lipseşte* bine B,C,D,E,G,V,M,P/ înpărățiîe B,C// 10-11 Au triimis şi pre alți boeri la viziriul şi la hanul, cu M,P/ Şi au trimis şi pre alți boîari la înpărățiie la veziriul cu pîră asupra lui Grigorii-vodă şi la hanul V// 10 boîari B,C/ veziriul B, viziriul *CJ* la viziriul şi la hanul şi cu multe D/ multe vorbe pro{a>ste]pîră B,C,E,G// 11 Grigori B,C/ voevoda *MJ lipseşte* la viziriul B,C,E,G, *lipseşte* la viziriul şi la hanul M,P// 12 Iar cînd B,C,D,E,G,V]Deci cînd M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M/ *lipseşte* la Cartai M,P// 12-13 la viziriul la Cartai {la Cartai la viziriul B,G,V, *lipseşte* la viziriul E) i s-au schimbat bucuriîa în voiîe rea, găsindu{ găsind C> lucrurile {lucrurili C> schimbate {şi C,V>, stricate B,C,E,G,V// 12-14 bucuriîa s-au prifăcut în scîrbă, {că M> ş-au găsit toati lucrurile stricați; hanul cu mari scîrbă s-au arătat asupra lui Grigori voevoda. M,P// 14 mare scîrbă V/ despre hanul şi despre veziriul (viziriulC) B,C,E, G,V//15 dejşi E/maresome B,C,E,V, mare somă G,' veziriului B, viziriului C//14-16 Dat-au Grigori voevoda viziriului şi hanului mulțime de bani şi cu mari nevoi ş-au aşăzat trebile M, *lipseşte* P//16 abila B,C]aşîa E,G/ lucrurili *Cj* despre amîndoao BC/ de au B.C//17 iarăş înnapoi la scaonu-şi (scaonul său E,G> în (la V> Iaşi B,C,E,G,V//16-17Zi^csfedispreamîndoî... lascanu-şM,P//17-18poroncit veziriul (viziriulC) lui Grigorie-vodă *(lipseşte* vodă V> sa-ş B,C, E,G,V/ Moldovii B,C// 17-2 Viziriul au poroncit lui Grigori voevoda să nu mai tragă nădejdi de domniia Țării Munteneşti, ci să-şi păzască bini țara sa, Moldova sa nu o răsipască. Şi mai mult să nu mai amestici pre Costandin voevoda, a apoi 1-a scoati şi din domniîa Moldovii şi încă a pătimi şi urgii M.P// 19 răsipască B,C/ să se aşeze (aşeze C> B,C,E,V//

să nu mai înble mestecîndu, c-apoi nici în Moldova n-a hi, şi va petrece mare urgie.

Aşe sintu prieteşugurile turcilor; cini dă mai mult, acela-i mai prietin şi mai bun.

Costantin-vodă, fiindu aice domnu în Moldova şi înțelegîndu de Mihai-vodă că i-i giuruită domnie la munteni) de vizirul, au înblat la Mihai-vodă de s-au legat cu prieteşug şi ş-au logodit pe o sor-a lui cu un ficior a lui Mihai-vodă, ce era mai mijlociu, anume Ştefan. Iar pe de altă parte au înblat capichihăile lui Costantin-vodă la cîzlar-aga [chihae] şi la muftiul. /

f. 439v Şi cînd s-au trezit Mihai-vodă, s-au trezit numai cu giuruința, că Costantin-vodă l-au amăgit ş-au luat domniîa la munteni, şi Gligorii-vodă aice, precum scrii mai sus.

Şi iar, dup<ă> ce s-au dus la munteni, Costandin-vodă scriîa la Mihai-vodă cum că nu-i pricina di smintial<ă> dispre dînsul, şi-i dispre Gligorii-vodă, şi el să țini di ace logodnă cu soru-sa şi s<ă> gătiadză di nunt<ă>. Ş-au pornit boeri la Țarigrad să Ia pi ficiorul lui Mihai-vodă, pi Ştefănit<ă>, şi să-1 ducă în Țara Munteniască, să de pi sor-sa.

1—llau<ogro/Jv'ec«ZceA//lumblemestecîndB,C,E,\7căapoiB,C/n-a fi B, nu va fi C.E//2 şi va pitrece mare urgiîe C, *lipseşte* B.E.G,V//3 Aşa sînt prieteşugurili *Cj* turcilorjtuturor M/ cine dă C, cini le dă M,P// 4 acela-i]acela iasie C/ *lipseşte* mai prietin M/ acela esti mai bun pretin P// 3-4 *lipsesc* B,E,G,V/ *ad. ulterior de altă mînă* cinidă... mai bun. *Ajj 5 ante* Iară Costantin-vodă: 9 B E G, 10 C, 11 V, *ante* Costantin-vodă: 14 D/ incă fiind domnu aici B,C,E, G,V//5-21 *lipsesc*M.P//6 înțălegînd B,C/ căi-i]că-iiaste B,C,E,G,V/ domniiaB,C/ munte'ni B,C// 7 veziriul B, viziriul C/ umblat *C/ s-a.u\a.uC,\`j/Slipscşte* cu C,V/prieteşug *Ajj* 7-8 au umblat la Mihai-vcdă şi au scris de au legat prieteşug şi au logodit pre domnița, sor<ă> <mării-sali B> lui Costantin-vodă, cu un ficior B,E,G// 8 şi au logodit pre domnița, sor<ă> lui Costantin-vodă, cu un ficior C.V//9 *lipseşte* mai B,C,D, E G V/ anume Ştefăniță <Stefănițe B> beizadea (beizade B> B.C,E,G, anume Ştefan beizadea *Bj* pre B,C//10 umblat B,C/ *lipseşte* chihae B,C,D// 12 s-au trezit au fost B,C,E,G,V// 13 că]pentru că E/ l-au amăgit Costantin-vodă G/ şi au B,C// 14 la munteni]Țării Munteneşti B,C,E,G,V/ şi Grigorii-vodă au vinit domnu aici <aicea C> în Moldova <cu a doao domniîe V>, precum mai sus s-au scris B,C,E,G, V si Grigorii-vodă au luat domniîa aici în Moldova, precum mai sus scrie D// 15 IaV<Iară C> Costantin-vodă, dupre <după C> ce au mărsu în Țara Munteniască, scriîa B,C,E,G,V// 16 de smintială B,C// 17 despre B,C/ şi-i]şi iaste B C,E,G,V/ despre Grigorii B,C/ ține B,C/ să ține el E// 17-18 de acîa logodnă ce au făcut cu ficiorul lui Mihai-vodă *(lipseşte* cu ficiorul lui Mihai-vodă E> şi să să gătiască de nuntă B,E,G,V, de acea logodnă ce au făcut cu Mihai-vodă, să îa ficiorul lui Mihai-vodă, Ştefăniță beizade pe domnița, sor<a> lui Costantin-vodă şi *(repetă* şi> să să gătiască de nuntă C// 18 Si au B.C//19 pornit]triimis E,G/ boîarii B/ pre boiari, pre Mih<ă>lachi spătari'u C si pre alții trimițindu-i la Țarigrad să aducă pre ficiorul C/ să ialsă aducă B,E,G',V//19-20pe B, pre C//20 Ştefănițe beizade B, Ştefăniță beizadeaC,D,E,G,V/ *lipseşte* şi să-1 ducă B,C,E,G,V/ să dea pre domnița, pre soru-sa D]săfacă nuntă B,C,E,G,V//

Iar Gligorii-vodă, di aice din țară, nu s-au lăsat cu atîta, ci-au tot păzit di-au scris cu taină la Mihai-vodă, di-au stricat cu sora lui Costantin-vodă, ş-au luatu pi o fată a lui Psăolus Costantin hatmanului, frate cu chiurce-başei. Ş-au mai făcut şi altă logodnă, cu fata lui Mihai-vodă ce mai mari, s-o de dup<ă> ficiorullui Gligorii-vodă cel mai mari, dup<ă> Scarlatu. Şi ficiorullui Grigorile-vodă [e] era di 15 ani, şi fata lui Mihai-vodă di 25 ani. Deci cînd au agiuns boerii munteneşti la Țariigrad pi ulit<ă>, iar nunta ficiorului Mihai-vodă giuca, [şi] au luat pi fata lui Costantin hatmanului. Deci Costandin-vodă au rămas la mari ruşini.

Apoi Costantin-vodă nu s-au putut lăsa ruşinat şi au jăluit la Po<a>rtă pi Mihai-vodă, şi i-au întorsu cheltuiala 80 pungi bani. Şi-ncă au îndemnat şi pi nişte datornici / f. 440 a lui Mihai-vodă di l-au pîrît. Şi-ndată au închis pi

1 *ante* Iară: **10** B, E,G, 12 C, 15 D, 13 V, 28 M, *lipseşte* P/ Grigorii B,C/ de aici din țară, din Moldova B,D,E,G,V, de aici din Moldova *Cj* cu]pre E// 1-3 Grigori voevoda, în pizma lui Costandin voevoda, au scris la Mihaiu voevoda di au stricat logodna cu sora lui Costandin voevoda M,P// 2 ce au B,C/ de au B,C/ cu]pe B,V, pre C,E/ *după* vodă *ad.* puind pre dumnealui (puind pre vornicul E> Iordachi Cant<a>cozino Delianul de au scris <în casăli domneşti la Frumoasa E> şi cu giurămînt denainte pairiiarhului Paisie <înnainte patriiarhului Paisie şi cu giurămînt E> E, *marginal* C//3 de au B,C//3-4 de au stricat logodna cu domnița, sora mării(i>-sali' lui Costantin-vodă (sora lui Costantin-vodă D,E,G, sora' lui Costantin-vodă Mavrocordat C>. Şi au făcut tocmală de au luat Ştefăniță beizadea (beizade B,V> ficiorul lui Mihai-vodă *(lipseşte* ficiorul... vodă D> pre o fată a lui Costantin hatmanului Ipsilanti. Şi au (fată a hatmanului Costantin Ipsilanti Grecul. Şi au D,E,G, fată a hatmanului Costantin Ipsilanti Grecul, a fratelui Manolachi chiuci-başe înpărătescu. Şi au C> B,C, D,E,G,V/ fată a lui Costandin fpsilas hatmanul. Şi au M,P // 5 voevoda M/ cîa mai mare B,C / *lipseşte* ce mai mari s-o de M.P//6 după B,C, după Scarlat beizadea G/ ficiorulj'un ficior a M,P/ Grigorii B.C/ mare B,C/ după Scarlat beizadea B,C,D,E,V, *lipseşte Gjj* **6-7** Grigorii voevoda, adică după Scarlat. Scarlat era (de M) 15 ani', iar fata M,P// 7 Grigorii B,C/ era de cinsprăzeci ani B,D, era de vîrsta de cinsprăzeci ani *Cj* şi fata]şi domnița B.V, iar domnița, fata C,D,E,G// 8 voevoda M/ di]era de B,C,D,E,G/ doaozăci şi cinci de ani B,C,D,E,V/ *lipseşte* ani *Gj după* 25 *ad.* Şi, precum mai sus s-au scris, au pus Grigorie-vodă pe vornicul Iordachi Cantacozino Delianul de au scris la Mihai-vodă şi cu giurămînt înnaintea patriiarhului Paisie *Gj* Decii B,C/ agiunsesă A, agiunsu B,C/ boîarii B.C// 9-11 la Țarigrad (spătariul Mihalachi şi alții C> şi mergînd pre uliță la Mihai-vodă, au văzut nunta (lui Ştefăniță beizade C> ficiorului lui Mihai-vodă giucînd şi au luat pre fata hatmanului Costantin (grecul C,E,G> Ipsilanti (fratelui chiurci-başla D> precum mau sus s-au scris B,C,D,E,G,V// 8-11 *lipseşte* Deci... ruşini. M.P// 11 *lipseşte* B,C,D,E,G,V// 12 *lipseşte* Apoi M,P/ Iară Costantin-vodă nu s-au lăsat cu atîta, ce au jeluit D, Costandin voevoda nu s-au lăsat ruşinat, ci au jăluit M,P// 12-14 Iar Costantin-vodă nu s-au lăsat (cu atîta G>, ce au jeluit la Poartă pre Mihai-vodă. Şi i-au întorsu Mihai-vodă lui Costantin-vodă toată cheltuiala, cptzăci de pungi de bani (dind Manolachi chiurci-başla aceşti bani C). Şi au îndemnat B,C,E,G,V// 13 voevoda M/ cheltuiala nunții M,P// 14 de bani D/ aujau mai M, P/ pre B,C/ neşte B// 15 voevoda M/ de *Bj* de l-au pîrît la Poartă *Cj* de l-au pîrît la Poartă. Si Poarta au închis pre Mihaiu voevoda M,P/ îndată B,C/ au]l-au B,C,E,G,V/ pijpre B,C//

Mihai-vodă, di-au rămas şi la închiso<a>ri. Ce s-a mai lucra, vreme viitoare va arăta.

De merat lucru iaste di Mihai-vodă, domnu bătrîn, şi cu ce minte şi hărnicii îl ştiîam că iera ! Şi aemu 10 ani, di cînd s-au mazilit, i-au stătut nărocul, săracul, tot înpotriva, di-au rămas tot amăgit şi di o parte şi di altă. Iar mai înainte era el putincios să amăgiască pi alţii, iar nu alţii pi dînsul.

Numai po(a)te Dumnedzău s-au mîniet di i-au luat darul. Dară Dumnedzău, cum s-a-ndura cu mila sa, va faci.

Dzice H<risto>s la levanghelii că, dacă s-a înpuţi sare, bucăţile cu ce s-or săra? Trebui să socotim şi noi aciasta, că di vremi că cei mari, stăpînii noştri, îmbla amăgindu-s(ă> unul pi altul pentru lăcomiîa şi cinstea aceştii lumi şi calcă pravilile şi legăturile cu giurămînt celi adivărate, dar noi, ceşti mici, vădzînd pi cei mai mari, cum li vom ţinea, sau cum ne va da Dumnădzău bine sau spori sau bişug? Numai iarăş înainte, cum a fi mila sfinţii sale, ni-a-ndrepta.

Să lăsăm di aemu domnie a doa a lui Gligori-vodă şi să scriem di celi streine ce s-au făcut în dzîlile lui. /

f. 440v Pîn' la valet 7244(= 1736) mart s-au şi pornit moscalii, o sam<ă> la Hastrăhan şi la Cazan şi la alte hanii tăt(ă>-

l-23lipseşte di-au rămas... hanii tăt(ă)-M,P//1 de au B,C/ închisoare B, închisoare, C//1-2 *lipseşteCes-amai... arăia. C,DJJ1-20 lipseşte Ce s-a* mai lucra... Gligori-vcdă şi B,E,G,V//3 îaste]eraE>//3-6 De mirat era de Mihai-vedă cu cevredniciîe era. Şi atuneea, după ce s-au mazilit de aici, din Moldova, i-au stătut norocul înprotiva *vreo zece ani (ad. marginal),* de au rămas C//4-5 Şi apoi zece ani, după ce s-au mazilit,i-au stătut D//6 de¹"ˢ C/altaC//7 înnainte vremîe C/ putincios el C/ pre¹"² C//9 poate fi D//9-10 Numai Dumnezeu, cînd să mîniîe pre om, poate fi să depărtiază cu darul său. Iar apoi, cum să îndură cu mila sa, face. *Cjj* 10 Şi iarăş Dumnezeu, cum să va îndura, aşea va face. D// 11 la Sf(î>nta Evanghelie C/ s-a]să va *Cjj* 12 bucateli *Cj* s-or]să vor *Cj* Trebuîaşte C// 13din *Cj* vreme *Cjlipseşte* că D/ stăpîni ai noştri D/umblă C//14pre *Cj* cinste C//15 pravilile *Cj* legăturile *Cj ad. marginal* cu giurămînt A// 16 celi adevărate C/ văzind *Cj* pi]pre C// 17 le vom putea să le ţinem *Cj* Dumnezeu *Cj* bineC// 18 sporiuC/ iarăşi *Cjlipseşte* înainte *Cj* cumjprecum D/ va fi *Cjj* 19 saleC/ne va îndrepta C,D// 20-21 Să scriem di cele streine ce s-au lucrat în dzilele lui (mării-sale lui B,V> Grigorie Ghica voevoda, în domniîa a doa B,E,G,V, Să scriem ce s-au lucrat printr-alte ţări streine în zileli mării-sale Grigorii Ghica voevoda, în domniîa a doa C, Lăsăm acum istoriîa lui Grigorii-vodă, să scriem ce s-au lucrat pin ţări streine şi în pămîntul Moldovii, în dzilele lui Grigorii Ghica-vodă, în domniia a doa D// 22 *ante* în: 11 B,E,G, 15 C, 19 D, 16 V/ în anii <anul E> de la facerea (zidirea C> lumii 7244, pornit-au (pornitu-s-au C,E,G> moscalii B,C,E,G, în anul 7244, în luna lui martie, s-au şi pornit moscalii D// 22-23 în anii 7244 pornitu-s-au o samă de moscali la Astrahan şi la Cazan şi asupra altor oarde şi hanii, ce sînt V// 23 samă *Bj* o samă la Cazan şi la Astrahan şi asupra altor oarde şi hanii C,E/ Astrahan B,D/ Cazan B/ la alte]asupra altor oarde şi B,G/ *lipseşte* tăt(ă)răşti B,C,D,E,G,V//

răsti, ce sîntu supt ascultarea Moscului, înţălegînd di celi fapte ce-au făcut hanul Crîmului, di s<ă> burjuluis-asupra Moscului, di i-au bătut şi i-au supus iarăş cum au fost suptu Mosc.

Iar o sam<ă> di oaste, moscali, cazaci, calmîş<i>, s-au pornit cu Les ghen<ă>rarul asupra Azacului; şi o sam<ă> di moscali şi iarăş cu cazaci şi cu zaporogeni, cu Minih ghen<ă>rar, s-au pornit asupra Crîmului.

Deci cei moscali cari mersesă la Azac au încu<n>giurat Azacul şi au început a-1 bate. Şi cazacii şi caimîşii cari era cu dînşii au început a bate ş-a tot tăe pe nohai<i> ce trăesc pe dencolo di Don.

înţălegînd turcii, au şi pornit pe căpitan-paşe cu cîteva galioane, cu levenţii, ca s-apere Azacul.

Şi apropeindu-s<ă> de Azac, au eşit un soltan cu nohai care era pe de ceia parte di Don. S-au sfătuit solta<nul> cu căpitan-paşe, de-u eşit levincii afar<ă> din galioani pe uscat ş-au purces asupra moscalilor împreună cu soltanul. Şi, dîndu bătăi, aşe au bătut moscali<i> pe turci

1-4 *lipsesc* M,P// 1 sînt B,C/ şi înţălegînd G/ de acele B,D,G,V, de aceli.C,E *jj2* ce-au făcutjce făcusă B,C,V, ce au fost început E,G/ *după* Crîmului *ad.* a face E,G/ de s-au (i-au D> burzuluit B,D, de s-au buzurluit C,V, de s-au fost burzuluit G//3 dijşi B,C,E,G,V/ *după* bătut *ad.* pre toţi *Cj* iarăşi să fiîe (fie C> supt ascultarea Moscului B,C,E,G,V, iarăş cum au fost, iarăş supt ascultarea Moscului D// 5 Iară B/ samă B,C/ de B,C/ şi căzacişi calmîşiB,C,D,E,G,V//6s-aupornit]aupurcesB,E,G, V// 5-8 Din poronca înpăratului moschicescu, Lăescu (Lăis *P)* ghenărariul au tmrces cu oasti moschicîască la Azac, iar fert-marşal fon Meneh (Miistru P> iarăş, cu altă oasti moschicească, s-au pornit la Crîm M,P// 6 Leisu gheneralul B,E,G,V, Leişin gheneral C, Leisin gheneral D/ şijiară B,E,G,V//7 samă *Cj* de B,C/ *lipseşte* iarăş B,E,G,V/ cu cazaci şi cu cazaci zaporojeni B,C,E,G,V//8Menih gheneral B,C,E,G,V// 9 Decii moscalii carii mersesîe B,C,E,G,V, Decii ceiîa moscali cari mersesîe D/ Azacu *Cj* încungiurat *Cjj* 9— 10 Au încungiurat moscalii Azacul şi au începutM,P//10Azacul]cetatea Azacul B,E,G,V/ a să bate C,D/ Şijlar C,M,P/ carii *Cj lipseşte* cari era cu dînşii M,P// 10—12 Şi au început cazacii şi caimîşii carii mers&ie cu moscalii a bate şi a tăia pre nohaii carii trăiia pe dincolo de Don B,E,G,V// 11 *după* dînşii *ad.* cu moscalii D/şi a tăia pre nohaii ce trăescu pre dincolo de Don *Cj lipseşte* tot M, *Pj lipseşte* pe M,P// 13 *ante* Iară turcii inţălegînd de aceasta: 12 B,E,G, 16 C, 19 V/ *ante* Turcii au triimes pre căpitan: 32 M/ *după* pornit *ad.* din Ţarigrad G/ pre B,C/ paşa B, paşîa *Cjj* 14 galioane B,C/ cu]şi cu B,E,G,V/ levinţi B,C,E,G,V/ *lipseşte* ca M,P/ aperejaprinză *Mjj* 15 apropiindu-să B,C/ cu *Cj* eu eşit A/ i-au şi eşit înnainte un soltan D/ nohaii *Cjj* 15-17 *lipseşte* Şi apropeindu-s(ă)... căpitan-paşe M, *Pjj* 16 carii era di ceîa M,P/ era]trăescu D/ *lipseşte* pe E,G,V/de² B,C/ Şi s-au sfătuit soltanul B,C,D,E,G,V//17 cu]şi cu E,G/ paşîa B, paşa *Cj* de au B,C,E/ levinţii B,C,E,V, livinţii G/ afară B,C/ galioane B,C/ Levinţii au eşit afară din galioane M.P//18 pre B,C/şi au B,C/dinpreună B,C,E,G,V//18—19 şi au purces, înpreună cu uh soltan şi cu, V/ tătarii asupra moscalilor. Şi dîhdu-şi bătăi M,P// 19 Şi dîndu-şi războiu B,C,D,E,G aşîa B,C, *lipseşte* M,P/ bătutjbiruit M,P/ moscalii pre *BC/j*

şi pe nohai, cît abe au scăpat puținei di au fugit în Crîm cu căpitan-paşea.

f- 441 Iar tătarii di peste Don, / cîțn-au perit, s-au răsîpit; unii s-au închinat la moscali. Ş-apoi locul cel di cela parte di peste Don, cît îl ține tătarîi, l-au supus peste tot. Ş-apoi Les ghin<â>rarul au stătut prenpregiurul Azacului pîn'la iuli.

Şi vădzînd turcii şi tătarîi şi paşa din Azac că nu le mai vini agiutor, au închinat cetate moscalilor, şi moscalii au slobodzit pe turci, di s-au dus la Țarigrad cu pace.

Iar Les ghin<ă>rarul moschicesc, dup<ă> ce au luat Azacul, au aşădzat o samă de o<a>ste în Azac, şi în olatul Azacului, pe tătari; şi s-au sculat, împreun<ă> cu hanul calmîşăsc, şi s-au dus la Crîm, la cei moscali.

Minih fertu-marşalic şi cu cazaci şi cu donțî s-au sculat de la Poltava şi au purces şi ei asupra Crîmului, iar în luna lui mart. Iar hanul, cu toat<ă> tătărîme şi cu turcii ce îera în Crîm, li-au Ieşit în tîmpinare pre cîmpii Crîmului. Şi aşe da năval-în toate dzilele moscalilor.

Iar moscalii tot s-apăra, nici să mera, numai s-apăra den tunuri, pîn' ce au început a s-apropie de poarta Crî-

1 *lipseşte* şi pe nohai B,C,E,G,V,M,P/ cîtjfoarti tari, cîtM,P/ abila B,C/puținiei B, puținei C, puținei turci levinți D / de B.C//2 paşa B, paşia *Cj* şi au fugit cu capitan-paşa în Crîm M.P//3 Iară B/tătarîi B,C/de piste B,C, carii era de peste D/cîți B,C/răsipit B,C/iar unii C, E// 3-4 *lipseşte* Iar tătarii... Ia moscali. M,P// 4 Şi locul cel din ceia B,C,E,G/ de B, *Cj* piste B,E,V, *lipseşte* C//4-5 Moscalii au iuat de la tătari tot locul cît iasti de presti (despre P) Don supt a lor stăpînire M,P// 5 ținea B,C/ l-au supus moscalii peste tot D, l-au supus moscalii tot B,C,G,V, l-au supus moscalii tot de l-au luat E/ Şi apoi B,C, *lipseşte* M,P/ Leisu B,E,V, Leişin C, Leisii D, Lăis M.P//6 gheneralul B, gheneral C/prin C, pin B/ cetății Azacului D/ pînă în luna lui iulie B,C,E,G,V// 7 văzind B,C/ paşia de Azacu B,C,E,V// 7—8 Turcii şi tătarîi, văzînd că nu le mai vini agiutoriu, au închinat cetate Azacul moscalilor M,P// 8 vine agiutoriu B,C/ cetatea B,C/şi]iar. B,C,E,G,V,M,P// 9 slobozit pre B/ slobozit pre toți turcii din cetatea Azacului *Cj* de B,C/ pace *Cjj* 10 *ante* Iară: 13 B,E,G, 17 C, 20 V, 37 M/ *lipseşte* IarM.P/ Leisu B,E,G,V, Leişin C, Leisii D, Lăis M,P/ gheneralul B, gherierallul C/ moschicescu B, C, *HpseşteM.Pj dvpă.* B,C//11 cetatea Azacul B,C,D,E,G,V oaste în cetate în Azac *Dj* în Azac]încetateM,P//ll-12 aşezat o samăde oaste moschicească în cetate (cetate C) în Azac (Azacu C>, iar pre tătarî i-au aşezat în olatul Azacului B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi în olatul Azacului, pe tătari M,P// 12-13 iar el şi cu ceialaltă oasti moschicească s-au dus la Crîm la ceialaltă oasti moschicească M,P/ *lipseşte* şi s-au sculat... la cei moscali B,C,E,G,V// 13 cei]ceiialalți D// 14-15 Iară Menih feldmarşal s-au sculat de la Poltava cu cîteva mii de moscali şi de cazaci şi de donți şi au purces B,C,E,G,V// 14-18 Feldmarşal fon Menih cu oaste moschicească au sosit în cîmpii Crîmului, iar tătarii cu turcii li-au eşit înnainti. Şi în toati zilile da năvală moscalilor M,P// 15 ei] iei B,C/ iar]iarăş B,E,G,V, iarăşi C//16 martie *Cj ante* Iară: 14 B,E,G, 19 C,22 V/ toată tătărimea B,C/ toată[tătă]tătărîmea E/17 era B,C/ *după* eşit *ad.* moscalilor B,C,E,G,V/ întru întimpinare B,C,D,E,G,V//18 aşîa leda năvală tătarîi moscalilor în toate zilele B,C,E,G,V// 19Iară (Iar C> moscalii nici să mira, numai cît (ci tot M,P> sa apăra din tunuri (şi din puşcile cele mari G> B,C,E,G,V,M,P/ numai cît *Djj* 20 *după* tunuri *ad.* din puşcile cele mari D/ pînă B,C/ a să apropiîa B,C/ Crîmului]Orului B,C,E,G,V//

mului. Iar cînd au fost la p<o>arta Crîmului, aşe li-au dat tătarîi un chiot cu năval<ă>, cît părea c-or treci peste moscali. Şi-au perit mulțime <de> tătari acolo. /

Apoi tătarîi, neputînd sprejini, numai li-au căutat a-i lăsa în Or pre moscali. Iar moscalii au început a bate Orul den puşci şi cambarale. îl îndese 2 dzili iar cînd au fost a trie dzî noapte, tot da năvăli la po<a>rtă vîrtos, di-au aruncat 180 cambarale.

Iar o sam<ă> dintre dînşii s-au furat noapte ş-au sărit preste şanțu, pre unde nu s<ă> păzie tătarîi şi turcii. Şi-n faptul dzuîi aşe i-au lovit moscalii pre den dos şi cela pre den față, ş-au dobîndit cetate Orul în luna lui <mai>. Şi au perit şi atunce mulțime" <de> turci şi tătar<i>.

Şi dup<ă) ce au luat cetate Orul, au întrat înluntru ş-au început a lua tîrguri şi cetăți, ş-a arde, ş-a prăda. Şi pe urmă, precum s-au scris mai sus, vinit-au şi ghenărarul Les, cu hanul calmîşăsc, în Crîm, de prăda şi arde şi ii.

1 Iar cînd au fostJMoscalii au sosit M,P/ poarta B,C/ Crîmului]Orului B,C,E,G,V/ aşîa B.C//1-2 Crîmului, turcii şi tătarîi (turcilor şi tătarilor P) au făcut mare chiot şi năvală asupra moscalilor, atîta cît să păriia(cît săspăriesăP)M,P//2 *după* tătarii *ad.* moscalilor B,C,E,G,V/cu mare năvală B,C,E,G,V/cît li să părea (tătarilor B,E,G) B,C,E,G,V/ că or trece preste B, că vor trece preste C,E,G//3 Şi auB, *Cj* mulțime B/ de tătarî B,C,E,G,V,M,P// 4 sprejeni focul moscalilor, li-au căutat numai B,C,E,G,V/ N-au mai putut tătarîi să sprijinîască pre moscali, ci numai M,P// ^*lipseşte* pre moscali M,P/ *ante* Iară: 15 B,E,G, 20 C, 23 V, 41 M, *lipseşte Pj lipseşte* Iar M,P//6 Oruljcetatea Orul C,V/ a bate Orul din tunuri *(repetă* din tunuri E), din puşcile celi mari şi din combarale E,G/ din B,C/ şi din combarali B,M,P, şi din combarele *Cj* şi din combarele în doao zili. Iar cînd *Dj lipseşte* îl îndese 2 dzile B, C,E,G,V// 6-10 Şi au năvălit moscalii la poartă, iar noapte, a trie zi, au sărit moscalii presti şanțuri M,P// 7 triia zi noaptea B,C/moscalii tot da vîrtos năvală la poartă B,C,E,G,V/ da năvală moscalii D//8 di-au]şi au B,C,D,E,G,V/ o sută şi optzăci de combarali B,C// 9 Iară o samă din (den C, de V) moscali s-au furat noaptea B,C, E,G,V/ Iară o samă de moscali dintre dînşii *Dj* şi au B,C// 10 pre undeldincătro B, C,E,G,V/ să păziîa B.C//11 Şi în B,C/ zioîi B,C// 11-12 Şi în faptul zilii (zîoai P> au năvălit moscalii şi din față şi din dos şi au luat cetate Orul M,P/ aşîa B,C/ moscalii pre tătarî (pre tătarî şi pre turci C, pre turci şi pre tătarî G) pre dincolo şi alții pre dincoaci şi au dobindit B,C,E,G,V/ pre din dos pre tătarî şi ceialalti moscali pre din față *Djj* 12 cetatea B,C/ în luna lui mai în doaozăci şi şase (în şasîe C,D,V> B, C,D,E,G,V, *lipseşte* M,P// 13 au perit atuncea multă mulțime de turci şi (de C> tătarî. B,C,V/ şi de tătarî D,E,*Gj* de tătarî şi de turci M,P// 14 Şi]Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 16 B,E,G, 21 C, 24 V/ după B,C/ *după* luat *ad.* moscalii B,C,V/ lăuntru B,C,E,G, V/ moscalii au întrat înlăuntru în Crîm *Dj* şi au B,C// 14-2 Intrat-au moscalii înnăuntrul cetății. Ars-au, tăet-au, robit-au (robit-au, tăet-au P>. Mai mult decît 50.000 tătari au luat moscalii robi. M,P// 15 luoa şi alte tîrguri şi cetăți şi au început a arde şi a prăda B,C,E,G,V/ Şi pe]Iar pre B,E,G,V, Iar mai pre *Cjj* 16 mai sus s-âu scris B,C,E,V/ venit-au B/ *lipseşte* şi B,C,E,G,V/ gheneralul Leisu (Leişin C> şi cu B,C,E,G,V/ Leisii *Djj* 17 calmîşescu B,C/ de prăda şi lai şi ardea B,C,E,V/ în Crîm şi au început şi ei a prăda şi a arde *Gjj*

Pe unde găsie robi, pe cei bătrîni îi slobodzie, iar pe cei <tineri> îi făce oşteni. Mai bin<e> de 50.000 robi au luat.

Iar hanul tăt<ă>răsc au fugit cu o sam<ă> de tătari, cu cît au putut scăpa, înluntru, diparte, şi n-au vrut să f. 442 **5** s/-închine. Şi cu cine mai putea, strînge turci şi t<ă>tari, de tot zahăe cîte o arip<ă> moschiciască, de nu s<ă> pute lăţî. Apoi au trimis Minih fertu-marşalic o sam<ă> de oaste moscali din Crîm la Cunburul.

Iar tătarii den Bugiag, fiind strînşî toţ la Vozîia, di ceasta parte di Nipru, au ales o sam<ă de> mîrzaci şi cu 12.000 de tătari di i-au trecut di ceia parte de Nipru. Şi i-au învăţat să margă în preajma porţii Orului, doar ar putea găs<i> niscarva zahara moschiciască, să o strîce, neştiind că vin moscalii la Cîlbur.

Şi purcegînd tătarii pe cînpii Orului, nu departe de Culbur, au văzut coborîndu-s-într-o vîlce vo trii sute cazaci, care merge înainte oştii moschiceşti. Şi neştiind tătarii di cee oaste, s-au şi slobodzit să-i e în unghi, ca nişte ulii, pe acei puţinei cazaci.

.1 Iar pre unde găsiîa robi îi scotea şi pre cei bătrîni C, Iar pre unde găsiîa robi, pre cei bătrîni B,E,G,V/ Şi pre unde găsiîa D/ sloboziîa B,C/ pre cei tineri B,C,D,E,G,V//2 făcia <'făcea C> oşteni. Şi mai B.C.E.G, V/ bine B,C/ cinzăci de mii *(lipseşte* de mii V> de robi au scos de la tătarî B,C,E, G,V/ de robi au luat , au scos moscalii de la tătarî D// 3 Iară B/ cel tătărăscu B,C, E,V/ samă B,C/ tătarî B.C//3-4 Hanul tătărăscu cu o samă de tătarî, cu cîţi au putut scăpa, s-au dus înnăuntru. M,P//4 cît]cîţi B,C,D,E,G,V/ înlăuntru, departe B,C, E,G,V, înlăuntru, în Crîm, departe D/ şi n-au vrut să să închine la moscali B,C,E,G, V, *lipseşte* M.P//5 strîngea B.C/ tătarî B,C//5-8 Şi acolo au mai strîns tătarî şi turci şi tot zăhăia pre moscali dispre o aripă a oştii. Feldmarşal fon Menih au trimes din Crim o somă oasti moscali la Cîlbur M,P// 6 de]şi B,C,E,G,V/ zăhăia B,C/ aripă de oaste moschicească B,C,E,G,V/ nu să putea lăţi B,C, nu să putea moscalii lăţi E.G//7 Apoi]Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 22 C, 17 E',G 25 V, *lipseşte* B//7-8 Iară Menih (gheneral C) feldmarşal au trimis (triimis C> o samă de oaste moscali din Crîm la cetate la Cîlbur B,C,E,G,V/ Menih feldmarşal D/ la cetate la Cîlbur D// 9 *lipseşte* Iar M,P/ tătarii B,C/ din Buciac B,C,E,G, de Bugiac P/ fiind]era M,P/ strînşi toţi pre cîmpii Voziii B,C,E,G,V/ toţi strînşi M,P/ de aceasta B,C,E,G,V// 10 de B,C/ samă de B,C//10-12 Soltanul au ales 12.000 < 15.000 M> tătarî şi i-au (au P> trecut presti Nipru să meargă în M.P//1 ldoaosprăzece mii de tătari M,P/ de au trecut B,C,E,V/ ceîa B,C//12 porţii B,C//12-13doar<doarăC> ari găsi niscai zaharea (zairea E,G> B,C,E,G,V/ Orului, să găsască zahara moschicească M,P// 13 să o apuce, să o strice B,C,E,G, să, o apuce să o ia V//14 la Cunbrun A]la cetate la Cîlbur D// 15 tătarii B,C/ pre cîmpii B,C/ nu]şi nu B,C,E,G,V/ de Cîlbur B,C,E,G] de cetate de Cîlbur D// 15-16 Tătarii s-au apropiiat de Cîlbur şi au văzut într-o vîlce 300 cazaci M,P// 16 coborîndu-să B,V/ au văzut tătarii coborîndu-să întru o vîlce G/ vîlcîa B, vîlcea C/ vreo B.C//17-18 *lipseşte* care merge... di cee oaste M,P// 17 de cazaci carii B,C,D,E,V/ mergea înnaintea B.C//18 *după* tătarii *ad.* nemică B,C,E,G,V/ cee] ceîalaltă B,C,D,E,G,V/ *după* oaste *ad.* moschicească B,C,D,E,G,V/ şi îndată s-au slobozit asupra lor M,P/ slobozit B/ să-i îa B,C,E,G,V/ *lipseşte* ca nişte ulii *B.K'.Gjj* 18-19 slobozit ca nişte ulii să-i ia în unghi(i) pre acîei puţinîei C/ pre acîei puţinei B/ *lipseşte* să-i e... pe acei puţinei cazaci M,P//

Iar cazacii acei au începutu a s-apăra, pîn' s-au ivit şi moscalii de peste dial, cei mulţi. Şi cum au văzdut pe t<ă>tari, cum s-au şi slobodzit asupra lor a-i gon<i> ş-a-i tăe, pîn' la Culbur, cazacii pe tătarî. Unii da în Nipru, să scapi înot, şi s-înneca; alţii îmbla să între în vas<ă>, f. 442v să triac<ă> să scapi, şi să înneca, că-i boţîs<ă> / cazacii dinapoi şi-i tot tăe pîn' ce au sosît şi ghin<ă>rarul cu moscalii şi au poroncit să nu-i mai tai.

Şi i-au luat de grumadzi pe toţ cîţ nu peris<ă> şi li-au luat şi armili toate şi hainile, di au făcut o movil<ă> di armili lor şi li-au dat foc. Iar pre dînşii i-au petrecut pe supt săbii, a doi moscali şi i-au slobodzit să margă în Bugiag, să spui celorlalţi tătar<i>.

Ca vo 1.000—2.000 i-au lăsat vii; iar ceialalţî au perit toţ, cu tăet, cu înnecat. Mai mult de un tătar n-au scăpat de ceia ce au dat înnot. Ceîalalţi toţî s-au înnecat.

Apoi s-au apropiet de Culbur şi au început a arunca

1 *lipseşte* Iar M,P/ Iară B,C/ acei cazaci B,C,E,G,V/ *lipseşte* acei M,P/ început B,C/ să B,C/ pînă B,C// 1-2 pînă ce-au venit moscalii cei mulţi. Şi numai cît au văzut M, P// 2 cei mulţi de piste dial B,C,E,G,V/ pre tătarî B,C// 3 cum]îndată M,P/ slobozit B,C/ goni B,C//4 şi a-i tăia B,C/lor, i-au gonit, i-au tăiat M,P/ *lipseşte* pîn'la Culbur B,C,E,G,V/ la Culbur]la cetate la Cîlbur D/ Iar tătarii unii da D// 4-5 Iară (Iar C) tătarii da unii (unii da C,V> înnot în Nipru să scape şi să înneca, iar alţii umbla B,C,E,G,V/ Şi atîta au boţit moscalii pre tătarî, cît nu să ştiia ci vor faci. Ci alţii da în Nipru di să înneca cu cai cu tot, alţii umbla M,P/ vase B,C/ în vasă să scapi şi să înneca M.P//6 triacă B, triacă Niprul C/ ad. *marginal* iar alţii umbla să între in vase, să triacă, să scape şi să înneca şi aceiîa *Gj* să înneca şi aceia (aceîa C), că-i încungiurase cazacii şi-i tot tăia, pînă au sosit B,C,E,G,V/ *după* înneca *ad.* şi aceiîa D// 6-7 *lipseşte* că-i boţîsî(ă)... pîn' ce au sosît şi M,P/ gheneralul B,C//8 *după* poroncit *ad.* cazacilor, gheneralul E,G/ taie B,C// 7-10 Ghinărariul au poroncit să nu-i mai tai, ci să-i îa robi pre cîţi au mai rămas. Luatu-H-au şi armile şi hainile toate şi au făcut M,P// 9 i-au]eu A/ pre toti de grumazi pre carii mai scăpase de nu perise (perisă C> B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi B,C,E,G,V//10-11 armele[1-2] B,C/hainele B, haineli *Cj* di]şi B,C,G,V/ movilă B,C//11 de B,C/ *lipseşte* di armili lor M,P/ Iară B/ dînşii]tătarî B,C,E,G,V, dînşii, pre tătarî D/ pitrecut B,C/ pre B.C//12 săbiile B,C, D,E,G,V,M,P/ şi]şi apoi C//i3 Bugiac B,C/ spuîe B,C/ celorlalţi *Cj* tătari B, tătarî ce au păţit *Cjj* 14 Ca (la B) vreo doao mii B,D, Ca la o miie, doao de tătari C, Ca la vreo doao mii de tătarî E,G, Ca doao mii M, P/ i-au]au M,P/ iară B/ ceîalalţi B, C//15 toţi B,C/ toţi au perit M,P/ *lipseşte* cu tăet, cu înnecat *Gjj* 15-16 cu cîţi (cu cei ce E) au tăiat (tăiat C) şi cu cîţi (cu cei ce E^ s-au înnecat. Că dintr-acei ce au dat în Nipru înnot, mai mult de un tătar n-au scăpat. Iară (Iar C> ceialalţi (ceîalalţi C) toţi s-au înnecat B,C,E,V/ Că dintru acei ce au dat în Nipru înnot, mai mult de un tătar n-au scăpat. Iar ceialalţi toţi s-au înnecat *Gj lipseşte* cu tăet, cu înnecat.., toţî s-au înnecat M,P// 17 Apoi]Iară G,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Apoi : 23 C, 22 D, 18 E, G, 26 V, 46 M, *lipseşte* B,P/ Apropietu-s-au moscalii de M.P/ de Culbur]de cetate de Cîlbur D/ arunca bombe, combarali D// 17-1 Apoi, apropiindu-să moscalii de Cîlbur, au început a bate cetatea din tunuri şi au aruncat bombe. Şi îndată s-au închinat cei din cetate (cetate C) B,C,E,G,V//

bunbe şi a da din tunuri. Şi îndat<ă> s-au închinat. Şi cum s-au închinat turcii, cum au căutat vas<ă> şi i-au slobodzit pe toț cu paci, de au trecut la Vozîe, dzîcînd că „noi cu turcii avem paci, iar cu tătarii avem gîlciav<ă>. Aşe să spui paşii de Vozîe, să şad-în cetate făr<ă> grij<ă>".

Şi s-au şi apucat di au tocmit Culburul. Şi ave răspunderii ghen<ă>rarul din Cuibul cu paşe de Vozîe, di trimite unul la altulu daruri./

443 Iară după ce au vinit la luna lui avgust, lovit-au o moarte rea pre moscalii din Crîm, de murea cîte 300—400 pre dzi. Şi s<ă> bolnăvis<ă> pre rău. Unii dzîc să le fiie otrăvit apele, cît n-au putut să ste în Crîm. Şi au lăsat Crîmul, şi au eşit o sam<ă> spre Nipru, di s-au pusu pentre Nipru şi-ntre Buh, iar o sam<ă> spre Poltava. Şi au Ieşit şi cei den Culburu, şi s-au dus şi aceia la cei de la Buh. Şi stau pîn-acmu la noemvrie tot pe marginea țării lor: unii pre la Poltava, unii pre la Harhov, unii pre <la> Săci. Iar din Azac n-au Ieşit; tot îl ținu.

Iar turcii s-au spăriiat pre tare. De multă vremi sta hămeiț; că s<ă> teme împărăției a de zorbâ, să nu facă inicerii.

1 a da din tunuri]a slobozi tunuri M,P// 2 cumjdupă ce M,P/ *după* turcii *ad.* cetatea D/ *lipseşte* turcii, cum M,P/ vase B.C//3 slobozit moscalii pre toți B,C,E,G,V, slobozit moscalii pe toți pe turci D/pace B, pace C/de au trecutjsă mîargă M,P/Voziia B C//3-4 zicînd moscalii: noi cu voi (cu C,E,G,V> turcii avem pace (pace C> B,C,E, G,V/iară B/ zicînd că moscalii cu turcii au paci, iar cu tătarîi au gîlceavă M,P// 4 tătarîi B,C/gîlceavă B.C//5 Aşîa B,C, Şi aşa M,P/ spui]spuneți B,C,D,E,G,V/ şi paşii M,P/ Voziîa B,C/ şadă B, *Cj* cetaate *Cj* fără de grije B,C,D,E,G,V,M,P// 6 Şi s-au apucat moscalii B,C,E,G,V/ de au tocmit cetatea Cîlburul B,C,D,V, de au dires cetatea Cîlburul E,G/ avea răspundențiîe B,C//6-8 *lipseşte* Şi s-au şi apucat... daruri. M,P// 7 gheneralul B,C/ Cîlbur B,C/ B,C/ paşîa B,C/ Voziîa B,C/ dijşi B, *Gj* trimitea B/ altul B//7-8 *lipseşte* di trimite... daruri. G//9 *ante* Iară: 19 B,E,G, 24 C, 23 D, 27 V, 47 M *lipseşte* P/ Iară cînd au fost în luna lui august B,C,E,G,V// 9-17 în luna lui august gre moarti au lovit pre moscalii cei din Crîm. Şi mulți au murit. Şi pentru aceîa au lăsat Crîmul şi unii s-au aşăzat presti Nipru, iar alții presti Buh, dispre margine țărîi lor, iar alții în Seci şi în Harcov şi în Poltava M,P// 10 din]cei din B,C,E,G,V, cei de era în D/ murîa B, muriîa *Cj* trii, patru sute B.C//11 să bolnăvise B,C// 11-12 Iară(Iar C> unii zicea să le fie(fiîe B) otrăvit tătarîi B,C,D,E,V//12 cît] şi B,C,E,G, V/să mai şadă oaste moschicească în Crîm B,C,E,G,V/ stea moscalii în Crîm D//12-13 Şi lăsînd Crîmul au eşit o samă B,C,E,G,V/ dijşi B,C,E,G,V//13 pusu pentrejaşezat între B,C,D,E,G,V//i4 între B,C/ iară B/ samă B,C/ *după* samă *ad.* s-au aşezat C, s-au dus D/ eşit B,C// 15 din Cîlbur B,C/ cei]clei B/ la ceiialalți moscali de la Buh £>/ stau]au stătut B,C,E,G,V/ pînă B,e/ *lipseşte* aemu B,C,E,G,V// 16 noemvriie B/ au stătut acolo pînă la luna lui noemvrii D/ pre B,C/ țărîi B,C// 17 Harcov B,V/ pre la Siciu B,C,D,E,G,V, pre Siciu E//17-18 *lipseşte* Iar din Azac... tot îl ținu. P//18 n-au eşit moscalii, ce tot l-au ținut B,C,E,V, n-au eşit ce l-au tot ținut D, n-au eşitu moscalii atuncea, ce totu l-au ținutu *Gj lipseşte* tot îl ținu M// 19 *ante* Iară: 20 B,E,G, 25 C.-24 D, 28 V, 48 M *lit>'seşte* P/ să spăriîasîe B, să spăriîase C,D,E,G,V/ tare B,C/ *lipseşte* De B,C,E,G,V/ vreme B,C/ sta]au stătut B,E,G/ hămeiți *Cjj* 19-20 Turcii foarti s-au spăriiat şi să teme înpăratul să nu facă enicerii zorbâ M,P// 20 că]şi B,C, E,G,V/ să temea B,C/ înpărățiia B,C/ să nu facă inicîarii zorbâ B,E,G/ inicîarii *Cjj*

Apoi s-au pornit vizirul di-au eşit la Udriiu, şi de acolo au vinit la Dunări, la Cartai, şi au făcut pod preste Dunări. Şi au trecut o samă de o<a>ste cu inicer-aga şi c-un sara-
f. 443v scher / la Tighine, şi o sam<ă> la Hotin. Iar vîzîrul au şădzut tot de ceia parte de Dunări, pîn' la noemvrie, şi umbla să facă pace, agiungînd la Niamțu şi la frantozi.

Şi nu s-au putut aşădza cu Moscul, că cere Dunăre, şi Turcul nu da nici Azacul, şi olatul lui să-1 lasă. Şi la noemvrii, vădzînd că nu s<ă> pot aşădza de pace| au lungit să ste ostile aşe peste iarnă cu pace pîn' la mai; ori să facă pacie, ori să s<ă> bată. Viziriul ar hi dat poate ce cere moscalii, dar inicerii nu priime să de.

Iar după ce au eşit moscalii den Crîm, triimis-au viziriul di-au schimbat pre hanul, pre Aza Chirie cel bătrîn, şi au pus han pre un ficior a lui Adăle Gherii cel rău. Numai şede în Bugiag, că în Crîmu pîn-acmu nu pute să margă, că să teme de cazaci să nu-i iasă înainte, ce şide în Bugiag.

1 veziriul B,C/ de au B,C// 1-3 Veziriul şi cu turcii au vinit la Cartai, presti Dunăre şi au făcut pod şi au trecut o samă (somă M) M,P// 2 Dunărea"^, Dunăre C/ *lipseşte* la Cartai... preste Dunări B,C,E,G,V//3 oaste B,C/ inicîar B, inicear C//3-4 cu un sarascheriu (paşia C) şi au mărsu la Tighinea// 4 şijiară B,C,E,G,V/ *după* samă *ad.* de turci au mărsu B,C,E,G,V/ Iară B/ veziriul B.C//5 şezut B,C]mărsu de au şezut V, rămas M,P/ *lipseşte* tot B,C,E,G,V,M,P/di ceia B,C/ Dunăre B, Dunărea C/pînă B,C/ *lipseşte* pîn'la noemvrie M,P/ la luna lui noemvrie D/ noemvriie B// 6 agiungînd la Niamțu şi la Franțuz să-i facă paci de către moscali (de către moscali paci P) M,P/ franțoji *Aj* agiungînd Turcul la Niamțu şi la Franțoz B,C,E,G,V// 7 *lipseşte* Şi nu s-au putut aşădza cu Moscul M,P/ *lipseşte* aşădza cu Moscul E/ aşeza B, *Cj lipseşte* cu Moscul B,C,G//7-8 cerea moscalii Dunărea hotar şi turcii nu vrea să dea *Dj/* 7-9 că Moscalul (Moscul C,V> cerea la Turcu Dunărea hotar şi Turcul nu vrea să lasă nici cetatea (cetaatea C> Azacul cu olatul lui (Iei C). Iar la noemvriie (noembrie C>, văzind B,C,E,G,V// 7-12 Moscalii cere Dunăre hotar, iar turcii nu vre să dei nici Azacul. Şi pentru acela nu s-au putut faci paci. Au hotărît de îmbe părțile să stei ostile aşa, să nu să bată, pînă la o vremi. Viziriul ar fi dat Moscalului (moscalilor P) hotar *(lipseşte* hotar P) pînă în Dunăre, dar inicerii n-au priimit nicidecum. M.P// 8 şi cu olatul D/ să-1 lasă]să-l țiîe moscalii D// 9 văzind turcii D/ să B,C/ aşeza B,C/ pace *Cj* au mai lungit vreme *Cjj* 1O stea B,C/*lipseşte* aşe B,C,E,G/ piste B,C/ pace *Cj* pînă B,c//9-10 au mai lungit să stea ostile cu pace piste iarnă, pînă la mai; şi apoi ori V//11 ori] şi apoi ori B,C,E,G,V/paci B,C/să B,C/Şi viziriul D//11-12 Şi veziriul poate ar fi dat Dunărea hotar, precum cerea moscalii, dar inicîarii (inicearii C> nu priimiia să dea B,C,E,G,V// 13 *ante* Iară: 21 B,E,G, 26 C, 25 D, 29 V, 53 M, *lipseşte* P/ ce]cle B/ din B,C/ trimis-au veziriul B/ *lipseşte* Iar după... triimis-au M,P// 13-14 Viziriul au schimbat pre hanul tătărăscu, anumi Aza Cherii (Ghereiu P) M,P// 14 de au schimbat pre Caza Cheri, hanul cel bătrîn B,C,E,G,V/ pre Caza Cheri D// 15 pre B,C, *repetă Aj autograj Neculce* un ficior a lui Adăla Gherii cel rău *Aj* a lui Medii Gheri (han C> cel rău B,C,E,G,V// 15-17 cel rău. Hanul, **de** frica cazacilor nu merge în Crîm, ci şide în (la P> Bugeac // 16 *autograf Neculce* **şede** A, au şezut B,C,E,G,V/Bugiac B,C/Crîm B,C/ *lipseşte* pîn-acmu B,C,D,E,G,V/n-au putut B,C,E,G,V// 17 temea B,C/înnainte B,C, înnainte să-i ție calea D/şidea B,C/' *după* Bugiac *ad.* precum s-au scris (dzis D) B,C,D,E,G, precum mai sus s-au scris V//

Şi el pre solul moschicesc l-au slobodzit, di-au mersu cu pace la țara lui. Viziriul încă au mersu la Baba, să îernedză pînă la mai, cum au aşădzat.

f- 444 Nemții încă au răspunsu turcilor / că, de n-or face pace cu moscalii măcar că iei au paci, dar agiutori or da moscalilor, dup(ă> cum au dat şi moscalii agiutori nemților, cînd s-au bătut cu Franțozul. Şi s-au strînsu multă o<a>ste nemțască peste Oltu, la Dunări, de sta gata.

Niamțul încă s-au împăcat cu Franțozul. Cîteva cetăți den Anapole au dat şi Niamțul cnezîe Liutarenghiii Franțozului, să şad(ă> şi s-o stăpîniască socru-său Lişinschiîe. Şi Leşinschii să de pace crăii(i> leşeşti, s-o stăpîniască Frederic cu pace pe crăiîa leşască.

Leşii iarăşi au făcut săim la mai, şi aşe au priimit pre Frederic toti de crai. Si au si Ieşit toate ostile străine dentr-însa, şi moscalii şi Sasul. Şi au răspunsu că Iei cu Turcul au pace şi n-or strica pacea, că țara lor îaste aproapi

1 *lipseşte* el D/ solul cel D/ *după* slobozit *ad.* înpărățiia D//1-3 Iar pre solul cel moschicescu l-au slobodzit (slobozit C> din Țarigrad de au mărsu (la Țarigrad G) cu pace la țara lui, la Moscu. Iar veziriul au mărsu să erneze (de au ernat C) la Baba pînă în primăvară la mai B,C,E,G,V/ Viziriul au slobozit pre solul moschicescu şi s-au dus cu paci în țara sa. Veziriul s-au dus la Baba să erneză pînă la mai, după cum s-au aşezat M,P// *2 după* lui *ad.* la Moscu D//2-3 au mărsu de au ernat la Baba pînă la luna lui mai, precum au aşădzat *D/lipseşte* curn au aşădzat B,C,E,G,V//4 *ante* Iară: 22 B, E, G, 27C.30 V, 56 ***M**.lipseşle* D,P/ Iară la acia vremîe (acea vreme C) aşezindu-să nemții cu franțozii, făcînd pace (pace C), au răspunsu Niamțul, Turcului (nemții, turcilor C,V> că de n-or face pace B,C,E,G,V/ *lipseşte* încă M,P/ de n-au făcut pace M// 5 moscalie A/ măcarî B/ *după* pace (pace C) *ad.* cu turcii B,C,E,G,V,M,P, cu dînşii, cu turcii D/ agiutoriu C/dar (apoi şi ei M,P> agiutoriu moscalilor or da (or da agiutoriu moscalilor M,P> B,E,G,M,P//6 după B,C şi moscalii au dat M,P/ agiutoriu B.C//7 cînd s-au bătut]bătîndu-să M,P/ franțozii B,C,D,E,G,V/ Şi s-au strînsu atuneea C]Vinit-au M.P//8 oaste B,C/ *după* nemțască *ad.* atuneea E/ piste B,C/ Olt B,C/ Dunăre B,C/ de]şi M,P/gata acolo B,C, E,G,V//9 Iară Niamțul înpăcîndu-să B,C,E,G,V/cetăți B,C//9-16 *lipseşte* Niamțul încă... moscalii şi Sasul. M,P// 10 din Anapole B,C,E,G,V/ au dat Franțozului D/ *lipseşte* Niamțul D/ Lotaringhiii au dat Franțozului D// 10-13 au dat Niamțul Franțozului (Franțozusului C) şi au dat şi cniaziia Lotaringhiii.Iar Franțozul luund cniaziîa Lotaringhiii o au dat socru-său lui (craiului B,E,G,V) Stănislav Lişcinschii, ca să o stăpîniască.Iară Stănislav Lişcinschii să dea pace crăii(i) leşeşti (leşeşti C> să o stăpîniască crăiîa leşască craiul Frideric, cu pace B,C,E,G,V//13 craiul Frideric D// 14 la luna lui mai D// 14-16 Leşii au făcut iarăşi săim la luna lui mai şi aşîa (aşa C), făcînd săim, au priimit pre Frideric să le fie (fiîe C) craiu.Şi craiul Frideric încă au (i-au C) priimit pre boiari cu dragoste şi pre carii nu era boeriți (boiaririți *Jiy* i-au boerit (boiarit BX precum mai sus s-au scris. Şi aşîa au eşit toate ostile {ostili B) streine din Țara Leşască, moscalii şi saşii. B,C,E,G,V// *15lipseştc* de D//16 dentr-însa]din Țara Leşască D/ răspunsu leşii D// 16-17 *ante* Iară: 23 B,E,G, 30 C, 33 V, 58 M, *lipseşte* D,P/ Iară craiul Frideric, văzind aşa, au zis leşilor la săim pentru oştire,ca să să rădice asupra turcilor.Şi au răspunsu craiului demnii leşeşti că ei (iei B)cu Turcul (turcii E,G} B,C,E,G,V/ Leşii au răspuns cum că ei au paci cu turcii şi M.P//17 n-or]nu vor B,C/că]pentru că B,C,E,G,V/ pacea, fiind țara lor aproape M,P/aproapeB,C//.

de turci, şi nu pot să s(ă> bat<ă>. Şi craiul, vădzînd aşîa, s-au dus la Sacsonie, avînd trebile lor.

f. 444ᵛ Iar/hatmanii amîndoi cei mare, şi a coronii şi a Litfii, s-au tras spre Ocraina cu toate ostile, de stau să Iernedză. Că au vrut tătarii să margă să prade Chiovul şi, vădzînd că nu pot să răzbiască de moscali, au prădat multe sate leşeşti den Ocraina.

. Apoi cazacii de la Sici iar s-au făcut tîlhăret 1.000—2.000, şi iar nu mărgu la Bugiag, ce prad(ă> Ocraina leşască pre la Nimirova.

Deci hatmanii leşăşti, vădzînd aşe, s-au aşădzat pre la Nimirova, di-au şădzut cîtva vremi, apoi au lăsat rămentari, şi ei s-au dus pre la cas<ă>le lor.

Iar cazîlbaşii, în cestu an, n-au avut bătăi mari cu Turcul, că s(ă> rădicas(ă) zorbâ la căzîlbaşi, că s<ă> rădicas(ă) viziriul asupra şahului. Ş-apoi l-au bătut şahul pre viziriul, ş-au perit viziriul.

Turcul umblă să fac(ă> pace cu Cazîlbaşul şi dă mul-
f. 445 țime de bani şahului să facă /pace: cum dă şi Moscului

1 *după şi ad.* să nu-i prade B,C,E,G,V/să să bată B,C/Iar craiul Frideric văzind aşa B,C,E,G,V/craiul Frideric D//1-2 *lipseşte* Şi craiul... avînd trebile lor. M.P//2 Saxoniîa B,C/lorjlui B,C,D,E,G,V//3 Iară hatmanui leşeştii (leşeşti B) amîndoi cei mari (cei mari amîndoi D,E), hatman vielchi corunnii şi hatman vielchi Litovschii (hatman corunnii şi hatmanul cel mare de Litva V) B,C,D,E,G,V//3-4 Amîndoi hatmanii şi (cu M) toati ostile leşăşti s-au tras spre Ocraina M,P//4 s-au dus cu toate *(lipseşte* toate G) ostile (ostili B> spre Ucraina, au ernat (acolo B,E,G> *H.CE.**G**.y/lipseşte* cu toate ostile D/ de au stătut de au ernat acolo *D.lipseşte* M.P//5 *lipseşte* Că M,P/ au vrutjvrînd B,C,E,G,V/văzind B,C/Tatarîi au vrut să mîargă să pradi (şi M)să robascâ Chievul M,P//6 să răzbiascăjrăzbi B,C,E,G,V/ au fost prădat multe sate din Ucraina,leşeşli (leşeşti C)B,C,E,G,V/den]în M,P//8 ApoijŞi B,E,G,V,Aşijderea şi C/Siciu B.C//8-9 iară să făcusă tîlhărit (multu G) (vreo C) miîe, doao de cazaci şi nu mergea la Bugiac (Bugeac C) să prade, ce prăda Lᵀcraina B,C,E,G,V/tîlhărit vreo mie, doao de oameni şi nu mergea la Bugiac să prade, ce prăda Ucraina D/Deei (Doi M> căzaciî QiJa Sici(Săciu P) s-au făcut vro 2000 tîlhari şi umbla prădînd Ucraina M.P//10 *lipseşte* leşască pre la Nimirova M,P/ Nemirova B.C//11 Decii B,C/leşeşti (leşeşti C)B,C/văzind aşa B,C/s-au aşezat în Ucraina pre B,C,E,G,V/ Hatmanii leşăşti s-au aşăzat în Nemirova M,P//12 Nemirova B,C/de au şezut cîtăva vreme (vremîe C)de au ernat ***Ti.C**.'**E.G.V**.lipseşte* M,P/apoi] iar după aceîa ***M.P**/ după* reimentari *ad.cu* ostile B,C,D,E,G,V, cu ostile leşăşti M,P// 13 *lipseşte* pre E.M^P/casăle B.C//14 *ante* Iară: 24 B,E,G,C32 a, 27 D, 35 V/c'azilbaşii B,C/întru acel an B,C,D,E,G,\7bătăi]război B,C,E,G,V, bătaie D/mare B,C//14- 17Zi^>-*sesc* M,P//15cu turcii G,V/să rădicase B,C/cazilbaşiB,C//16 *lipseşte* căs(ă>rădicas(ă)i B,C,E,G,V/veziriul B/ Şi apoi B,C//17 pre vezir B,C,E,G,V/şi au B,C/veziriul B//18 Turcii încă umbla D,Turcii au umblat M,P/Iară (Iar C> Turcul (turcii E,G>umbla pre acia (acea C) vremîe (vreme C)să facă pace cu cazilbaşii B,C,E,G,V/ cazilbaşii D/da B,C,D,E,V,da turcii G/mulțime B,C//18-1 *lipseşte* şi dă mulțime....şi cazilbaşilor. M.P//T9 *repetă* de bani A/de bani turcii *(lipseşte* turcii G)şahului,înpăratului cazilbaşilor, ca să facă pace B,C,E,G,V/cum da B,C,D,V//

şi Niamţului, aşe giurueşti şi cazîlbaşilor. Numai au răspunsu Cazîlbaşul că nu poate să fac<ă> pace pîn' nu s-or împăca cu Moscul.

început-au şi vinițienii a pomeni de Moriia la turci. Aceste toate s-au făcut într-acest anu, la valet 7244 <=1736>. Iar de aemu, ce s-a mai înnoi la let 7245<=1736>, de la noemvriie, s-a scrie la rîndul său, înainte.

Iar la velet 7245<=1737>, Cazîlbaşul s-au aşădzat cu Turcul. N-au făcut oştire nici Niamţul cu franţozii într-acest an. Iar turcii, de iarnă, s-au dus o samă cu hanul cel nou în Crîm, şi din Crîm s-au luat făr(ă> veste ş-au lovit desprle Harhov, dispre slobodzîe, di-au făcut mare stricăciuni, pîn-a prinde moscalii de veste. Iar f. 445' dup<ă> ce / au prinsu de veste moscalii, abe au scăpat cu fuga hanul, di s-au întorsu în Crîm.

Aşijderea de la Tighine încă au purces vo 2 soltani şi 2 paşi cu vo 30.000—40.000 de tătar<i> şi 30.000 turci, şi au purcesu în Ţara Căzăciască di-au trecut Niprul pre

laşaB.C/giuruia şi cazîlbaşilor că vor da B,C,E,G,V,giuruiasădeaşi cazîlbaşilor D//1-3 Numai cazilbasii au răspunsu turcilor *(lipseşte* turcilor D> că nu pot să facă pace pînă nu să vor înpăca (întîi D) turcii cu Moscul (moscalii V> B,C,D,E,G,V,Iar cazîlbaşii au triimes răspuns viziriului că pînă nu să vor înpăca turcii cu moscalii nici cazilbasii nu pot să să înpacicu turcii M.P//4 *ante* Tot: 25 B,E,G, 33 C 36 V, 63 M, *lipseşte* D,P/ Tot pre acîa vremie început-au şi veneţiianii a pomeni de Morea la turci să li-o dea. B,E,G,V, Tot pre acea vreme început-au şi veneţiianii a pomeni şi a aduce aminte la turci de Moria să li-o dea, că au fost a lor de baştină. C, Vineţienii au început a scrii la turci pentru Amoriîa M,P// 5 Aceste B/ s-au făcut în anul 7244 B,C,E,G, V/ Toati aceste s-au făcut în anul 1736 M,P/ *lipseşte* la valet D// 6—7 *lipsesc* B,C,D,E,G,V,M,P// 8 Iar (Şi *G, lipseşte P) în* anul 7245 (1740 P) cazilbasii s-au aşezat cu turcii B,C,D,E,G,V,P/ în anii 1738 M// 9 franţojii A/ oştire nici nemţii cu franţozii întru acel an B,E,G,V, oştire întru acel an nici nemţii cu franţozii C//. 9-^ 15 Şi Niamţul cu Franţozul iarăş n-au făcut oştiri (oaste P). Turcii o samă s-au dus (s-au dus o samă P) cu hanul cel nou în Crîm; iar di acolo au lovit dispre Harcov în slobozii. Şi pînă a prindi moscalii de vesti, mari stricăciuni au făcut. Au oblicit moscalii şi îndată s-au pornit asupra turcilor şi a tătarilor şi diabiîa au scăpat hanul (hatmanul M) cu puţini turci şi tătarî. Şi (şi M) aciia cu fuga au scăpat pînă la Crîm M,P// 10 Iară B/ s-au dus de iarnă B,C,E,G,V// 11 fără de veste B,C,D,E,G,V//12 şi au B,C/ despre Harcov, în părţile moschiceşti, despre slobozite B,C,E;G,V/ di-au|şi au B,C,E,G,V//13 stricăciune B|C/ pînă B,C/ veste B,C/ Iară B//14 după ce C, după cie B/ moscalii de veste B,C,E,G,V/ abiia B,C// 15 *repetă* cu fuga A/ hanul cu fuga B,C,D,E,G,V/de B,C/ întors înnapoi G//16 *ante* Aşijderea 34 C, 29 D, 37 V, 68 *M/lipseşte* Aşijderea M,P/ Tighinea B,C/ *lipseşte vo* B,C,E,G,V/şi cu trii paşi B,C,E,G,V//17 cujşi cu E,G,V/ vreo E,G/ cu 40.000 tătarî *lipseşte* şi E,G,V//17-18 vreo triizăci, patruzăci de mii -tătarî şi cu triizăci de mii de turci au purces cu toţii B,C/au purces cu toţii E,G,V/ turci.şi trecînd Niprul pre la Perevoloşina au întrat în Ţara Căzăcească M.P//18 di-au|şi au B,C,E,G,V/ pe B// '

la Perevoloşina. Şi aşe au dat Dumnedzău de i-au chevernesit de bini, că i-au încungiurat, de n-au scăpat nici un turcu. Cîţ n-au perit, i-au luat pre toţ de grumadzi.

Şi tătarîi, dup<ă> cum li-i obiceiul, de nu stau la războiu, fugind la Nipru, la trecătoare, fiind ghiaţa slabă, s-au rumtu, şi cîţî nu s-au înnecat, i-au luat cazacii pre toţi de grumadz. Şi au prinsu 2 soltani şi trii paşi şi i-au dus robi la Moscu, vii, nevăt<ă>maţi.

Aşijderea dup-aceste, în urmă, au fost mersu un soltanu cu o sam<ă> de tătarî şi turci. Dacă s-au apropiiat de Nipru ş-au vădzut pe cela tătari şi turci ce au păţit, n-au f- 446 cutedzat să margă, ce s-au întorsu / înnapoi, prădînd pren Ţara Leşască, dzîcînd că-s satele moschiceşti.

Aceste s-au făcut într-această iarnă, let 7245<=1737>. Aceste bogate nevoi s-au făcut în Moldova, cari cu condeiul mieu nu poci să lungesc: civeturi, hîrtii, văcărit, pili, ialoviţă, greii podvodzi de fîn, de lemnle, fiind oaste turciască pre aice, aşădzat<ă> la Cartai, la Dunări, di-au ernat.

1 *lipseşte* aşe B,C,E,G,V/Dumnezeu B,C/ chivernisit aşa de bine B,C,E,G,V// 1—3 Şi atîta au chivernisit Dumnezău de bini, că i-au încungiurat moscalii şi mai nici un turcu n-au scăpat. Că cîţi n-au perit i-au luat vii, robi. M,P// 2 încungiurat moscalii şi cazacii B,C,E,G,V/ nici unul din turci V//3 Şi cîţi B,C,D,E,G/ toţi B,C// 4 precum le iaste obiceaiul lor *(lipseşte* lor B,E,V> B,C,E,G,V// 4—5 Iar alţii s-au închinat (înnecat P>. Iar mai ales tătarîi s-au înnecat în Nipru, fiind ghiaţa slabă M,P// 5 trecătoar6 B,C/ şi fiind B,C,E,G,V//6 rumptu B, rupt *Cjj* 6—7 *lipseşte* s-au rumtu... de grumadz M,P/ cîţi B.C//7 grumazi B,C/ au prinsu şi pre acei (aclei B)doisoltani şi pre acei (acîei B> trii paşi B,C,E,G,V/ prinsu pre acei doi D//8 la Moscu robi E/ nevătămaţi B.C//7—8 Atunce au prinsu moscalii trii paşi şi doi soltani vii, nevătămaţi, şi i-au dus robi la Moscu (moscali P) M,P// 9 *ante* Aşijderea: 35 C, 30 D, 38 V, 69 M/ după această oaste turcească ce scrîe mai sus (ce mai sus s-au scris E,G> au fost B,C,E,G,V/ aceştila D/ soltan B,C// 9-10 Au mai mersu în urma acestora şi alt soltan cu o samă (somă M> tătarî şi turci. Şi dacă M,P// 10 samă B,C/ şijşi de D/ turci, să prade în Ţara căzăcească.Iară (Iar C> dacă B,C,E, G,V// 1 Îşi au B,C]auM,P/pre ceialalti tătari B,C,D,E,G,V/cejeie B//11-12 pre cielanţi turci ce au pătimit şi pentru aceia n-au (mai P> cutezat să(maiM) margă înnainti, ci M.P//12 să mai margă B,C,E,G,V, să margă în Ţara Căzăcească D/ prenj pin B.Csatile înM,P//13 că-s]că sînt M,P/sate M,P/zicînd că aceli sate ce le pradă Iei sînt moschiceşti (Şi au ţinut şi tătarîi prieteşugul cu leşii ca şi cîinele vinerea C> B,C,D,E,G,V//14 s-au făcut iarna,în anul 7245. Şi atuncea D// 14-16 Aceste (toate C) au fost în anul 7245. Şi era multe (greutăţi V) nevoi (atuncea C^ pre aceli vremi şi în (ţară în C> Moldova (multe nevoi C> civerturi B,C,E,G,V/ întru acest an 1738, mari greutăţi au fost în Moldova: civerturi M,P// 17 pili]chile B,C,D,E,G,V ialoviţe B,C/grele B, grele *Cj lipseşte* de~ M,P/lemne B, lemne C/oaste C//18 *lipseşte* pre aice B,C,E,G, V/aşezată B,C//17-18 lemne,că oaste turcească au ernat laCartal, la Dunăre M.P//18 Dunărea B.C//19 *după* ernatad.cît sămiraşidornnul(Grigorii-vodă C> şi boîarii ce or(vorC) face.să poată plini toate poroncile înpărăteşti B,C,E,G,V//

Iar dac-au trecut iarna, tot într-acesta an, de primăvară, trimis-au leşii omul lor la Po<a>rtă pentru ace robiîe ce au făcut tătarii. Că Iei ştiu că au pace cu dînşii, şi cîţî robi au <a>flat i-au luat pre toţi înnapoi.

Trimis-au şi turcii un sol de a lor la Ieşi, la craiul Frederic di i-au dat titluş de crăiie şi cu daruri, poftindu-1 să f. 446v aibă pace, cum au avut şi cu / tată-său, Avgust-crai. Şi Frederic au priimit prieteşugul. Şi s-au întorsu la ţara lui.

Triimis-au turcii pre raiz-afende şi 2 turci mare şi pre Alixandru terdzimanul, fratele lui Grigorie-vodă, şi pre solul nemţesc care era sol la Ţarigrad, di-au mărsu la Nimirova ca s<ă> facă pace.

Triimis-au şi moscalii dispre parte lor 3 cneji, anumi Ş(e>fer, şi pe altu, sol nemţescu, care au vinit de la împărâtul Niamţului pre la împărătiasa Moscului, cari s-au strînsu cu toţii la Nimirova la S(fe>ti Petre.

Iar o<a>ste moschiciască, de primăvar<ă>, dup<ă> ce

1 *ante* Iară: 26 B, E, G, 36 C, 31 D, 39 V, 71 M, *lipseşte* D,P/ dacă B,C/întru acel an B,C,E,G,V]într-aciasta iarna A/ primovară *A/lipseşte* Iar...de primăvară M,P//2 triimis-au *Cj* leşii B,C/Poartă B.C//2-3 pentru acia (acea C> robiîe ce mai sus s-au scris că (pentru că E, G) au prădat tătarii în ţara lor. B, C, E, G, V / / 2-4 Leşii au triimes sol la Poartă pentru prada şi robiîa ce au făcut tătarii în Ţara Leşască,fiindcă ei să ştiu că au paci cu turcii şi pre cîţi robi i-au găsit,pre toţi i-au dat leşilor înnapoi M.P//3 tătarii în ţara lor D/ Pentru că (Fiindcă G) iei au ştiut că au pace cu turcii B.C,E,G/dînşii] turcii V//4 cîţi B,C/aflat la tătarî pre toţi i-au luat înnapoi B, C, E, G, V / / 5 *ante* Triimis-au: 37 C, 32 D, 40 V, 72 M/Triimis-au B/a]ai B,C/un sol de ai lor şi turcii G/leşi B,C/Frideric B.C//5-6 Turcii încă au triimes sol la Ieşi, la craiul Fridiric căruia i-au dat M.P//6 de B,C/şi cu darurijşi i-au triimes şi daruri *M,B,lipseşte* V// 7 pace B,C/cum]precum C,D,E,G,după cum *M,Bjdupă* craiu *ad.şi* i-au dus şi daruri V//8 Şi craiul Frideric D/ Iară craiul Frideric au priimit pre soli (solii turcilor C) cu bine şi priîateşugul (prieteşugul C> turcilor.Şi s-au întorsu solii la ţara lor *(lipseşte* Şi s-au întorsu...lor G) *Ji,C,E,G,\/lipseşte* Şi Frederic...s-au întorsu la ţara lui M.P/ priimit prieteşugul turcilor şi darurile.Şi s-au întorsu solul turcescu la ţara lor D//9 Iară după acela triimis-au turcii pre reiz-efendi şi cu (alţi B,E,G>doi turci mari B,C,E,G,V/*după* turci ai.atuneea D/şi cu doi D,P,cu doi M//10 Alexandru Ghica terzimanul C,E,G/frateli C/Grigorii B/voevoda M//T1 nemţăscu B,C/ care] carele B,C, careli C, ci M,P/sol la]în *M,B/după* Ţarigrad ai.dîndu-i şi cîteva pungi de bani solului (celui nemţăscu E,G) B.C,E,G,V/de au mersu (mărsu C) B,CJca să miargâM,P//12 NemirovaB.C/sălefacăpace turcilor cumoscalii B,C,D,E,G,V//13 Trimis-au B/despre B,C/trii cnîazi, anume pre (cnîazul B,E,G) Şefer B,C,E,G,V// 14 şi pre alt sol C/nemţăscu B,C/ carele B, careli C,D,E,G,V/au vinit]vinisă B,C,E, G,V,M,P/înpăratul C]înpărăţiîa B,E,G// 15Niamţului]nemţăscu M,P/ pe B, *lipseşte* M,P/înpărătiasa B,C/înpărătiasa Moscului (înpăratul mosichicescu M) ;iunii 29 s-au strînsu cu toţii la Nemirova *M,P/după* Moscului ai.şi alt sol moschicescu V/carii B,C, carii aceştiia V//16 cu toţii B,C, cu toţii în Ţara Leşască la E,G/Nemirova B,C/ la Svîatii'-Petr(u> *B,C,lips'eşte* M.P//17 *ante* Iară: 28 B,E,G, 39 C, 34 D, 42 V, 75 M, *lipseşte* P/oaste B,oastea C/primăvară B,C/după ce (cîe B> B.C//17-1 Oaste moschicească s-au înpărţit în doî părţi. M,P//

s-au strînsu di la iernatic, s-au împărţit în 2 părţî. O parte, cu Les ghenărariul, 40.000 moscali, 60.000 calmîş, 30.000 donţî, 20.000 cazaci de la Harhov, toţî aceste',' ca la 150.000, s-au dus în Crîm; şi n-au mersu pre la Oru, ce au mersu pre aiure, că au găsît un vad cari nu-1 stie tătarii să fie mai fost. / Ş-au tot arsu ş-au prădat toat(ă> vara Crîmul.

Ş-au triimis şi turcii pre căpitan-paşe cu 60.000 o<a>ste levent agiutori tătarilor. Şi s-au bătut în vo 2 rînduri tari, cu năvăli multe. Şi da' duiumuri multe peste moscali, cît îi năduşila, de rămăses(ă> lucrul di să băte di-a mîn<a>. Şi tot au biruit moscalii, cu multe vărsări de sînge. Şi mulţî mîrzaci şi şirimi au perit, şi au prinsu şi vii mulţî. Şi hanul încă au perit în războiu.' Şi au găsit într-un ostrov mulţime de tătari bejenii şi pe toţi i-au pusu tot supt sabiîe.

Iar Minih fertu-marşalic, cu 120.000 moscali pedestrimi şi cu 60.000 călărimia şi cu 50.000 cazacii horodovii,

1 de B,C/ernatec B, ernatic C/înpărţit în doao părţi B.C//2 Leisu B,E,G,V,Leisiu C, Leisii D/gheneralul B,C,E,G,V, gheneral C// 2-4 patruzăci de mii de moscali şi şeasîezăci (şasezăci C) de mii de calmîşi şi triizăci de mii de donţi şi doaozăci de mii de cazaci de la Harcov, toţi aceştiia au purces ca la o sută si cinzăci de mii (de oaste D> *B,C,B,'E,G,Y,lipseşte* M.P//4 şi s-au dus B,C,E,G,V/ mărsu B, *Cj* pre la cetate pre la Oru D//5 aiurea *Cj lipseşte* ce au mersu pre aiure M,P/că]ci M,P/ au găsit cazacii un vad pre din gios de Oru.care nu-1 ştiia B,C,E,G,V//6 tătarii B,C/să fiîe mai fost B,să fie mai fost vreodată *CJipseşte* M,P/Şi au B,C//6-7 Şi toată vara au arsu şi au prădat Crîmul M,P//7 Crîmul toată vara B,C,E,G,V//8 Turcii au triimes pre căpitan-paşa M,P/ Şi au B,C/ trimis *Bj* paşa B,paşia C//8-9 şeasîezăci de mii de oaste B,C,G, şeasîezăci de mii levinţi oaste agiutoriu V//9 *lipseşte* oaste M,P/ levinţi agiutoriu B,C,E,G/vreo doao B,C/vreo doao, trii D,E,G,V//9-14 In doao rînduri s-au bătut,cu mari năvală asupra moscalilor, atît cît au rămas lucru(l) di s-au bătut (şi P> di-a mînă.Şi cu multă vărsări de sînge i-au biruit moscalii. Perit-au atunce mulţi mîrzaci şi şărîmi; pre mulţi I-au prins şi vii. Tot atunce au perit şi hanul. M.P//10 foarte tare B,C/ cu mari năvăliri asupra moscalilor B,C,E,G,V/iw^>ă da ai.tătarii B,C,E,G,V/peste moscali]asupra moscalilor B,C,E,G, V//llînăduşiîa B,C,E,G,/ rămăsesîe B,C/de să bătia(bătea C> de-a mînă B,C//12 moscalii pre tătarî *Cjj* 13 mulţi şerimi şimîrzaci B,C,E,G,V/ Ş P e mulţi şerimi i-au prinsu (şi B,C,V) vii B,C,E,G,V/vii pre mulţi *Bjj* 14 *lipseşteîn* războiu M,P//14-15 au găsit moscalii într-un ostrov mulţime de tătarî bejeniţi B,C,E,G,V//'4-16 Moscalii au găsit într-un ostriv mulţimi de tătarî şi pre toţi i-au tăiat. M,P//15-16 şi i-au pus pre acîei (acei C) tătari pre toţi supt sabiîe,cu copii,cu fimei,cu tot B,C,E,G,V// 17 *ante* Iară: 29 M, E, G, 40 C, 35 D, 43 V, 78 *M.lipseşte* P/Iară Menih feldmarşal B,D,E,G,V, Iară gheneralul Menih feldmarşal C/o sută doaozăci de mii de moscali pedestrime B,C,E,G,V//17-2 Feldmarşal fon Menih cu mulţimi de oasti moschicească,di la Perivoloşina au purces (au purces di la Perivoloşina P) pre Nipru în gios. M.P//18 şeasîezăci mii călărime B.şasezăci de mii de călărime C/cincizăci de mii de cazaci (ce le zicu C)horodovii B,C,E,G,V/*după* horodovii ai.adecă de pre la cetăţi D/şi cu triizăci de mii cazaci zaporojeni B,C,D,E,V//18-1 cu cincizăci (de mii) japorojăni şi cu trii mii de husari au purces G//

30.000 zaporojeni, cu 10.000 cătani, au purcesu pre Nipru în gios, de la Perivoloşin, pentre Nipru şi pentre Buh.

Şi dup<ă> ce au trecut Buhul, au ales 15.000 de o<a>ste şi cu Lionte ghenărarul, şi l-au triimis înainte spre Vozie.

i. 447v Ş-au / mai trimis şi altă o<a>ste, c-un ghenăral, 20.000, după Leonte, că, dacă i-ar mai trebui agiutori, să-i agiute.

Iar turcii, înţălegînd că mărgu moscalii spre Vozîe, au triimis şi ei 40.000 turci, tot aleşi, şi 30.000 tătari c-un soltan. Şi cum s-au apropiet Leonte cu cele 15.000 de Vozîe, turcii s-au şi slobodzit asupra lui Leonte cu mari năval<ă>, pedestri, cit rămăses(ă) lucrul să spargă obuzul lui Leonte. Numai au şi sosit şi celi 20.000 o<a>ste agiutori; şi cum au şi sosit, au şi-nceput a bate rău pre turci, şi i-au gonit, pîn-i-au băgat în cetate.

Ş-au început a bate cetate marţî, iulie în 5 dni, ş-a

1 cu]şi cu D/şi cu trii mii de cătane B,C,E,V/purces B,C/ pe B//2 Perivoloşina B,C/ pintre1-2 B,C, *lipseşte* şi pentru Buh *M.Bjlipseşte* Buh V//3 Şi dacă au trecutu G/ după ce C, după cie B/Buhul Menih feldmarşal D/cinsprăzece mii B,C]cîtăva somă B,C/de oşti M,P/oaste moscali B,C,E,G,V//4 *lipseşte* şi B,C,E,G,V/Leontie gheneralul B,C,D,E,G,V/trimis înnainte B,C/spre (cetatea C,G> Voziîa B,C,G/ şi dîndu-o supt (spre P)comanda lui Leon ghinărariul i-au (şi l-au P> triimes M,P/ pre]la P//5 Şi au B,C/ Ş-au mai trimis]Iar în urma acelora au triimis M,P/cu alt gheneral D//6 după Leontii gheneralul D//5-6 şi pre alt gheneral cu doaozăci de mii de oaste.ca de i-ar mai trebui gheneralului Leontie oaste (de agiutoriu C) să-i agiute (trebui gheneralului Leontie, să-i dea agiutoriu V)B,C,E,G,V/şi pre alt ghinărar cu cîtăva somă de oasti.ca să le fii întru agiutoriu M.P//7 Voziia B, Vozie C/Turcii s-au înştiinţat că mergu moscalii spre Voziîa M,P//8 trimis C/ei]iei B,C/patruzăci de mii de turci *B,C,V/lipseşte* tot aleşi M,P/şi un soltan cu triizăci de mii de tătarî B,C,E,G,V/*lipseşte* c-un soltan M,P//9 Leontii gheneralul D/de oaste de Voziîa D/Leon ghinărariul s-au apropiiat cu oaste moschicîască de Voziia; turcii pedestri M,P//9-11 s-au apropiiat (apropiiat C) gheneralul Leontiie (Leontie C) de (cetate de C) Voziîa cu celi cinsprăzeci mii de oaste şi fiind în zioa de Sviatii (zioa Sfinţilor apostoli C> Petru (Petru şi Pavel C>,făcînd gheneralul masă mare, benchet (benchet, masă mare C, masă mare, benchet, cum să zice la dînşii V>, atuncea *(lipseşte* atuncea B)turcii fără de veste s-au şi slobozit asupra obuzului moschicescu, pedestrimea cu mare năvălire (năvălire C),cît rămăsesie lucrul să spargă obuzul gheneralului Leontie (lucrul numai să spargă obuzul moschicescu ce era cu gheneralul Leontie C> B,C,E,G,V//10 asupra lui Leontiejasupra lor *M.lipseşte* P/ Leontii gheneralului D/\11 *lipseşte* pedestri M,P/ să]ca să D/lui Leonte] moschicescu M.P//12 Şi numai *D/ante* Iară': 30 B,E,G, 41 C, 44 V, 82 *M.lipseşte* D,P//12-13 Iară întru acîa (acea C>'vreme au şi sosit şi celalalt gheneral cu cele doaozăci de mii de oaste agiutoriu (mii de moscali agiutoriu gheneralului Leontie C) B,C,E,G,V// 12-1 Sosit-au şi celalantu ghinărariu cu ceîalantă oasti moschicească şi îndată au biruit pre turci şi i-au băgat în cetati. Iulii în 5 zili au început moscalii abate cetate şi a arunca bombi M,P//12-13cum au sosit, cum au(şi E,G> început B,C,E,G,V//13 foarte rău B,C,E,G, foarte tare şi rău V//14 pînă B,C,E,V, pînă ce G/ în cetate (cetate C> în VoziîaB,C,E,G,V//15Şiau început moscalii B,C,E,G/cetateaB,C, cetatea din tunuri E,G, cetatea într-o zi, marţi*D/lipseşte* marţî, iulie în 5 dni B,C,E,G,V/dni]zîleD//15-l şi a arunca bombe C, şi a arunca bombe, combarali B/şi au început a arunca bombe D/ Şi au început moscalii a bate foarte rău pre turci şi a arunca bombe încetate.V//

<a>runca bombi. Şi s-âu aprinsu giabhanaoa în cetate ş-au aruncat o bucată de zidiu, ş-au perit mulţime de turci. Şi a doa dzi, mercuri, iuli 6 dni, au dobîndit cetate.

Şi au luat pre paşe de Voziîa şi pre un beiu de la Bosna robi vii, iar pre alţii i-au pus tot supt sabiîe, ţi mieri si copiii, ce au găsît. 40.000 numai turcii, o<a>ste .;\as(ă>, făr<ă> mueri, făr<ă> copii, au perit toţi, că i-au p,..- tot supt sabiîe. /

f. 448 Numai tătarîi au scăpat, o sam<ă>, care au fugit, şi i-au gonit cazacii pîn' la Nistru.

Şi într-aciastă o<a>ste 40.000 au fost mai aleşi 12 bei cu 12 mii de o<a>ste, o<a>meni tot aleş, viteji den Bosna. Şi toţi acolo au perit. Ş-au făcut o movil<ă> pre mare de trupuri moarte.

Pe urmă au vinit şi Minih fert-marşalih di-au făcut ş-au tocmit Vozie şi Culburul, cu 10 părţî mai bun<e> şi mai frumoas<ă>; şi mai bune de cum'au fost întîi, cu feliuri de feliuri de meşterşuguri şi tabii.

1 bombe C/s-au]H-au M,P/în]din *B,C,E,G,\jdupă* cetate *ad.* ce era într-un turnu (baştă. tabiîe B> lovind dintr-o puşcă mare B,E,G,ce era într-o baştă C, ce era într-o baştă tabiîe V/şi au B,C,V,au M.P//2 o]şi o M,P/de *zid(lipseşie* de zid C> din zidiul cetăţii (de au stricat V> B,C,E,G,V/şi au perit B,C,E,G,V]'perit-au M,P/ mulţime B,C//3 *lipseşte* Şi M,P/dzi]dza *A/după ziad.* întru o E,G/ miercuri, iulie în şeasie (şasie C> zile au luat moscalii cetatea Voziîa *B,GE,G,Yjlipseşte* dni M,P/ iulţe fuşeasie zile D/moscalii au dobîndit cetate Voziia M,P//4 şi pre paşia B,C,E,G,V/ BosnaJBoian *M/după* Bosna *ad.pre* aceştiîa i-au luat B,C,E,G,V//5 *după* vii *ad.* nevătămaţi D/pre'alţi turci i-au pus pre toţi,tot supt sabiîe B,C,E,G,V/copii B,C// 5-10. robi vii. 40.000 turci.femei,copii au tăiat moscalii.Tatarîi au scăpat o samă şi au fugit.iar cazacii i-au gonit pînă la Nistru M,P// 6-8 ce-au găsit (în cetate E,G> pre toţi. Şi au perit atuncea (cînd au luat moscalii cetatea Voziîa C) patruzăci de mii de turci (tot C) oaste aliasă, fără (de C,E,G> copii şi fără (de C,E,G> mueri (la cetate la Voziia B,E,G) ;că luund moscalii cetatea, i-au pus pre toţi supt sabie (saţiiie B). precum mai sus s-au scris.Şi carii nu perisă (perise B> la războiu au periţ dacă au luat (moscalii E,G> cetatea.B,C,E,G,V//7 fără de D/ si fără de copţi;D//9 Numai]Iară B,C,E,G,V/a»*e Iară: 42 C, 36D, 45 V/samă B,C/carii au apucat.de au fugit B,C,E,G,V//10 *lipseşte* cazacii V/pînă B,C//11 Şi întru aceste patruzăci de mii de oaste turcească B,C,E,G/oaste turcească D/Şi întru aceste patruzăci de mii de oaste turcească,ce-au perit la Voziîa,au fost oaste mai aliasă V/ Dintru aceli 40.000 oasti au fost M,P/doispreci bei C//12 doaosprăzece mii B,C/ oaste, oameni B,C/aleşi şi viteji C/şi viteji B,E,G,V/den]de la B,C,D,E,G,V/Bosna] Boian *M/după* Bosna *ad.Şi* numai pre un beiu l-au luoat rob dintru aceştiîa. Iar ceiialalţi.toţi G//13 Şi mai toţi *"E/lipseşte* acolo G/ Şi au *BGjdupă* făcut ad.moscalii E,G/movilă B,C/pre]foarte *B,C,E,G,V,lipseşte* M,P/moarte]omeneşti B,C,E,G,V// *\5qnte* Iară mai *(lipseşte* mai B,G,V> pre urmă; 31 B,E,G, 43 C, 37 D, 46 V/Menih feidmarşal *B,C,~D,E,G,VJlipseşte* di-au făcut B,C,E,G,V//15-17 După aceste au vinit. şi feldmarşal fon Menih (şi M>au poroncit de au tocmit cetăţile Voziia şi Colburul.cu cinci părţi mai frumoasă decît întîiu.M,P//16 şi au (şi de au D)tocmit (dires E,G> cetatea Voziia B,C,D,E;G,V//16-18 *lipseşte* şi'CiUburul... de meşterşuguri şi tabii. B,C,E,G,V//17 *lipseşte* şi mai bune D//

Şi au lăsat într-însa 7.000 moscali şi 2.000 cazaci; şi în Culburu iarăş au lăsat *(loc gol}* o<a>ste. Şi cu cela oaste s-au tras între Buh şi-ntre Nipru. Şi au şădzut toat<ă> vara acolo pîn' la octovriîe, aşteptînd să facă solii pace la Nimirova.

Iar solul nemțesc au scris la viziriul că nu poate să facă pace cu Moscul; deci să ştie că şi împăratul Niamțul au stricat pace cu Turcul. /

f. 448v Iar într-această vreme, la Simpetriu, s-au pornit şi nemții, ginerile împăratului, duca de Liutoranghiia, au purces cu obuzul cel mare, ca la 70.000—80.000 oaste, asupra Bosnii; şi au luat Nişul, şi pren Țara Arbănaşilor a o strica şi a o bate, şi pre Bosna tij a o bate.

Altu ghenaral, anume Valis, şi cu alțî ghenărari de la Sibii, cu o sam<ă> de oaste, au purcesu a bate Vidinul.

Alții au vinit pren Țara Unguriasc<ă> di s-au coborît în Țara Munteniască, la Bucureşti, şi pre supt munte, ca vo 6.000—7.000.

L lăsat in cetate în Voziîa 7.000 de moscali D/de cazaci D//1-3 Şi au lăsat şapte mii de moscali şi doao mii de cazaci, ca să fie (fiie B) de paza cetății. Aşijderea au lăsat oaste şi la cetate (cetate) C la Cîlbur (di ceia parte de Nipru B,E). Iară (Iar C) cu ceialaltă (ceîa C) oaste au purces şi au mărsu de s-au aşezat între Nipru şi între Buh B,C,E,G,V//1-4 Şi au lăsat comendați şi oasti într-amîndoă cetățile pentru (de P) pază, iar el s-au tras cu oaste între Buh şi între Nipru. Şi acolo au şăzut toată vara, pînă M.P//2 iarăş aşîa au lăsat oaste D/ Şi] Iar D/cela]ceialaltă D// 3 *după* tras ad.Menih feldmarşal D/şezut B,C/toată B.C//4 pînă (în toamnă B,E,G) la luna lui noemvrie B,C,E,G,V/20 la luna lui octomvrie D//5 pace B,C/ Nemirova B,C Nimira A// 6 *lipseşte* Iar M,P/ *ante* Iară: 44 C, 47 V, 88 M/solul cel E,G/nemțăscu B,C/veziriul C/la veziriul la Țarigrad B,E,G//6-7 că dacă nu pot turcii să facă pace cu moscalii M.P//7 pace B,C/decii B,C] apoi M,P/ştiîe B,V/ înpăratul B,C/Niamțu]]nemțăscu M,P//8 pacea BC//9 *ante* Iară: 32 B,E,G, 38 D, 48 V, 89 M, *lipseşte* C,P/Iară pre (la G) aceîa (aceia C> vreme, Ia luna lui iunie, s-au pornit B,C,E,G.V/la Svîatii Petr(u> D//9-15 în 29 iuni (Iunii 29 M> duca (deca P) de Liuturanghiîa, ginerile înpăratului nemțăscu, s-au pornit eu ostile nemțăşti asupra Bosnii(i). Luat-au Nişul, stricat-au Țara Arbănaşilor, bătut-au Bosna (Boiana M> început-au a bati şi Vidinul. M.P//10 ginerele înpăratului nemțăscu, duxul de Lotaringhiîa B,C,D,E,G,V//11 mare B,C/ca la optzăci de mii de oaste nemțască B,C,E,G,V//12-13 au luat cetatea Nişul şi au întrat pin (şi în) Țara Arbănaşilor şi au început a o bate şi a o prăda (început a o strica D> şi pre Bosna iarăşi aşa. (a o strica şi a o bate D> B,C,D,E,G,V//14 *ante* Iară alt: 45 C, 39 D, 49 V/Iară alt gheneral, anume Valis de Sibiiu (de Sibiiu,pre anume Valis C) B,C,V, Iară alt gheneral anume Valis.de la cetate de la Sibiiu şi cu alt gheneral şi cu o samă E,G/alt gheneral B.C//15 *lipseşte* de la Sibii B,C,V/şi cu o samă B,C,D,V/ au purces (de au mărsu E,G>la cetate (cetate C) la Vidin şi au început a bate cetatea. B,C,E,G,V, au purces şi au mersu şi au început a bate cetatea Vidinului D// 16 Alți nemți M.P.Iar (Iară B,D> alți (alții D> nemți B,C,D,E,G,V/prin B/Unguriască". B,C, *lipseşte* D/di]şi B,C,G,V/şi s-au pogorît C,V]şi au eşit M.P//18 ca (la C> vreo cinci, şase (şasîe C> mii B,C,E,G,V//17—18 *lipseşte* la Bucureşti...6.000-7.000 M,P//

Iar Vădaniîe, ghenărariul de Braşăv, şi cu alțî 2 ghenărari, cu 5.000 oaste, au eşit peste munte, la Com(ă>neşti şi la Oituz în Moldova, şi în Cîmpul Lungu nişte căpitani cu vo 700. Şi au şădzut acolo, pre supt margine munților, vo 2 luni şi mai bini.

Stricăciuni n-au făcut nimic în țară. Tot cu bani cumpăra ce li trebuia. Numai pre turci căuta, şi bucatele unde le găsie le lua cu di-a sîla. Numai vo 2,3 boeri, ce li era cas(ă>le pe supt munte, aproapi, să închinas(ă) la nemții, /

f- 449 io anume Ştefăniță Ruset vornicul şi cu ficiorii lui şi Răducanul stolnicul şi Costandin Balşe medelniceriul şi Ştefan Catargiul sulgeriul. Şi țărănime ce Iera pe supt munte n-asculta de domniîe.

Iar altă boerime şi mazilime s-au strînsu toți la Eş<i> pre lîngă Grigorie-vodă. Şi Grigorile-vodă deodat-au eşit cu tabăra la Frumoasa; dar apoi pre mult n-au zăbăvit acolo, că s(ă) teme să nu-1 lovască nemții, să-1 Ia. Şi nu crede nici pre boerii de țar(ă>, să nu-i fac(ă> vrun vicleşug cu nemții. Şi s-au mutat la Țuțora, între Prut şi-ntre Jijiia.

1 Iară B,C/Vadanii B.Vadanie *Clipseşte* V/gheneralul B,C/Braşev B,C/alți doi ghenerali B.C//1-3 de Braşov, au eşit cu cîtăva oasti în Moldova, la Comăneşti, la Oituz şi in Cîmpul Lungu M,P//2 cinci mii de oaste B,C,D/ad *ulterior* peste A, preste B,C/preste munte, pe Trotuş D//3 la]pre D//2-4 la Comăneşti (la ținutul Bacăului C>pe Trotuş în Moldova şi alți nemți au eşit pe (pre C> Oituz şi în Cîmpul Lungu (încă C> au eşit neşte letmani, cu vreo şapte sute de cătane B,C,E,G,V//3 căpitani]letmani D//4 şapte sute de nemți *D/lipseşte* nişte căpitani cu vo 700 M,P/ şezut B,C *jlipseşte* supt C/pre supt munți M,P/marginea B,C// 5 vreo doao *B.Cjlipseşte* *io* M,P/şi mai bine B,C, *lipseşte* M.P//6 Iară stricăciune B,C,E,G,V, Şi stricăciune D/nu făce,că toati le cumpăra cu bani M,P/nemică B,C// 6-7 *lipseşte* Tot cu bani... trebuia. B,E,G//7 au cumpărat C,D,V/ce li-au trebuit C, cele ce li-au trebuit V, *lipseşte* M,P/Însă pre turci îi căuta şi vitile lor le lua cu di-a sila M,P/îi căuta B,C, E.G.V/bucateli (bucățile C> turceşti B,C,D,E,G,V// 8 unde B,C/găsiîa B,C/ luoa B,C/cu de-a sila (cu sila V> C,V, *lipseşte* B,E,G/Numai] Şi D/Iară (Iar C)din boiarii (boiarii C>din Moldova, vreo doi, trii, cele era casăle (casele B>pre B,C,E,G,V// 8-13 Ştefăniță Rosăt vornicul,cu ficiorul lui, stolnicul Radul Racoviță, Costandin Balş medelniceriul şi sulgeriul Ştefan Catargiul şi toată țărănimea de pre supt munți s-au închinat la acei nemți şi nu asculta pre domniîe M.P//9 *lipseşte* aproapi B,C, E,G,V/închinase B.C/nemț", anume B.C//10 Rusăt B,C/vornicul dela Mărgineni, de la Bacău E,G/Răducanul Racoviță (Racovițe C>B,C,D,E,G,V//11 Costantin Balşîe medelniciariul (medelnicеariul C> B,C/ Ştefăniță D//12 sulgiariul B,C/ Şijlară B,C,E, G,V/țărănimea B,C/era pre B,C/nu asculta B,C//14 Iară B/ boîarime B, boerime C/şi mazilime B,C, *lipseşte Gjlipseşte* la Eş(i> B,C,E,G,V//14-19 Cielanți boeri şi toți mazilii au venit(toțiM) Ia Eşi şi era pre lîngă Grigori voevoda. Grigori voevoda dintîi au eşit cu tabăra la Frumoasa. Şi temîndu-să să nu-1 îa nemții de acolo, că(şiP)să teme şi di boiarii țării să nu-i facă vreun vicleşug, au eşit laȚițora, între Prut şi între Jijiia.'M.P//15 Şijlară *B.C.B.G.Yjante* Iară: 33 B,E,G, 46 C,52V/Grigorie B.Grigorii C/deodată B,C// 16 tabăra] corturili B,C,E,G,V//17 să temea B.C//18 credea B,C/ boiarii B,C/de]cei deC.D/ țară B,C/ *după* țară *ad.* să temeaC.D, temîndu-s(ă) E/ facă vreun vicleşug B.C//19 *după* Țuțora *ad.* în branişte C,E,G/ şi între Jijie B,C//

Ş-au şi răpedzit la Hotin de olac, di-au vinit 400 de lipcani, cu Sara Mehmet-paşe, şi <au scris) la viziriul di i-au triimis 2 paşi, anumi Mahmut-paşe şi Vasli-paşe, cu vo 600 spahii. Şi au triimis viziriul cindzăci pungi de bani, ca s<ă> mai facă oaste. Şi i-au triimis bani şi de chili, şi de ialoviţă, şi de cară, şi de fin, şi de ordzu. De cîte
i. 449v beialicuri era la ordie, da bani / turcii lui Grigorie-vodă; şi el mînca banii toţi, şi cei de liafă şi ceialalţi toţi. Şi lua aceste toate, ce scrii mai sus, din ţar<ă>, de făce trebilîe împărăteşti făr<ă> bani. Numai atîta cît da moldovenilor: le da carne, pită, ordzu.

Şi dup<ă> ce s-au strînsu toată o(a>ste ce îera: lipcani, turci, moldoveni şi alţii, s-au făcut ca la 6.000 o<a>ste. Şi au mai eşit frica lui Grigorii-vodă de nemţi. Şi de frica viziriului şi de ruşine s-au întorsu iarăş înapoi la Gălata. Ş-au făcut hendichiu în giuru împregiu(ru>l taberii ş-au pusu străji buni. Ş-au şădzut toat<ă> vara acolo, pîn-în toamnă la Simedriu.

Iar Costantin-vodă, domnul muntenesc, cum au au-

1 Şi au B,C/răpedzit]triimis în grabă E,G, trimis V/Grigori voevoda au şi triimes la Hotin *TA.Pjlipseşte* de olac E,G/de au B.C/patru ,uteB,C//2 cujşi cu D/Sară B,C/ paşîa B,C/şi au scris B,C,E,G,V/veziriul V/şi la viziriul încă au triimis de i-au triimis doi paşi D/de B,C//3 trimis B]vinit M,P/ doi B,C/ anume B, anume pre *Cj lipseşte* anumi Mahmut-paşe şi Vasli-paşe M,P/ *ad. marginal inițial* Vasiliîe A/ paşa[1-2] B,C/ şi pre *Cj* Vasilie B,C,D,E,G,V//4 vreo B.C, *lipseşte* M,P/şeasîe <şase C> sute de spahii B,C/ Viziriul au triimies lui Grigori voevoda 50 pungi bani M,P/ *după* viziriul *ad.* lui Grigorii-vodă D/de pungi D//5 *lipseşte* ca M.P//4-13 Şi au trimis veziriul {viziriul C> şi *(lipseşte* B,V> bani <lui Grigorii-vodă C,E,G> să facă <oameni de C>oaste. Şi au făcut Grigorie (Grigorii C>-vodă cîtăva samă de oaste: moldoveni, turci şi lipcani şi toată boerimea şi mazilimea.Şi s-au făcut de toţi ca la cinci *(lipseşte* cinci C> şasîe mii de oaste. B,C,D,E,V//5-11 Şi i-au mai triimes bani să cumperi chili, ialovită, cară, fîn, orzu. Ci Grigori voevoda mînca banii aciîa toţi şi (ce. P) toati aceli (aceste P> ci s-au scris mai sus le lua din ţară, fără bani. M,P//7beilicuri D/ 8 el] Grigorii-vodă D/mînca]lua D//10 fără de bani D//10-12 *lipseşte* Numai atîta ... o(a)ste ce îera M,P// 13 *ad. marginal* şi alţii D/ şi s-au făcut de toţi ca D/ Lipcanii, spahii, moldoveni, presti tot era 6.000 oamini. Şi aşa M,P/de oaste! Si aşîa *Bjj* 14-15 *lipseşte* Şi au mai eşit... şi de ruşine B,C,E,G,V//14-18 Şi de la Prut s-au întorsu în dial la Gălata. Şi au făcut şanţu înpregiurul taberii şi au pus străji mari pe (pre C> la Bacău, (şi E,G> pe (pre C> la Roman (şi C,E,G> în toate părţile. Şi au şezut acolo toată vara; şi da bucate de agiunsu tuturor, şi la mazili.si la slujitori (la tătarî V); pîine, carne, orzu de cai, tot de agiunsu (da tuturor, de toate,C) B,C,D,E,G,V//14-15 Grigori voevoda, de frica viziriului şi de ruşini, ş-au întorsu iarăş M,P// 16 Şi au făcut şanţu, hindichiu, înpregiurul *Bjj* 17 Şi toată vara au şăzut acolo, octomvrie(e) pînă în 26 zili M,P/ 18 Simedriu]Svîatii Dimitrii D// 19 *ante* Iară: 34 B,E,G, 47 C, 42- D, 53 V, 97 M, *lipseşte PJ lipseşte* Iar C,M,P/ muntenescu B// 19-2 Costantin voevoda, cum au auzit că au întrat nemţii în Ţara Munteniască, au şi fugit şi s-au dus presti Dunăre M,P//

dzit c-au eşit nemţi(i) în Ţara Munteniască, cum au şi fugit peste Dunări. Şi boerii şi slujitorii munteneşti l-au petrecut 2,3 ciasuri. Şi ş-au luat dzua bun<ă>, şi l-au lăsat toţi şi s-au întorsu la Bucureşti.

Ce nu numai boerii, ce şi slugi de a lui, ce au fost la
f. 450 tată-său, l-au lăsat toţi. / Şi nemţii, viind la Bucureşti, au luat pre boeri pre toţi şi i-au trecut cu cas<ă> cu tot în Ţara Unguriască; pre unii cu voe, pre unii şi can făr(ă> voia lor.

împăratul Turcul, şi turcii, dup<ă> ce au vădzut aceste, tari s-au spăriet; ce împăratul nu numai de moscali şi de nemţi, ce şi de o<a)ste lui, să nu fac<ă> zorba asupra lui. Au şi păzit di-au schimbat pre viziriul ş-a tăet pre chihaia, dzicînd că s-au agiunsu Iei cu moscalii di-au dat Vozie.

Dup(ă cum) li-i hire de dulău, de le dzîc că-s dulăi, adivărat că-s dulăi. Dacă văd că nu pot isprăvi, ei dau vina capetelor.

1 că au B,C/ nemţii în Ţara Munteniască şi au purces să margă la Bucureşti, măriîa-sa au şi eşit (iar Costantin-vodă au şi eşit C, au şi eşit Costantin-vodă *B.Gy* din Bucureşti, socotind să nu-i facă muntenii vreun (vrun B) vicleşug, precum făcusă (au fost făcut *C}* părintelui mării-sali (lui Nicolai-vodă, părintelui mării-sali, lui Costantin-vodă C, tatălui Costantin-vodă *(lipseşte* Costantin-vodă G), lui Nicolae-vodă E,G, părintelui mării-sale, lui Nicolae-vodă V>. Şi s-au dus la Dunăre (Dunărea C> spre oastea (oaste B> turcească. B,C,E,G,V// 2 boiarii B, boiarii C/ *lipseşte* munteneşti B,C,E,G,V/ pitrecut doao, trii B,C//2-6 *lipseşte* Şi boerii şi slujitorii... l-au lăsat toţi. M.P//3 zioa bună B.C//4 cu toţii B,C,E,G,V//5 boiarii cei de ţară, ce şi boerenaşi şi slugi *D/j* 5-6 Şi nu numai boiarii (boiarii cei de ţară C) şi slujitorii, ce şi unii din (boerenaşii curţii şi din C> slugile mării-sali (slugile lui Costantin-vodă E, slugile lui G) l-au lăsat precum nu li s-au căzut să lasă pre stăpîn la greu şi la nevoie. B, C,E,G,V// 6 *după* toţi *ad.* şi s-au întorsu la Bucureşti D/ Şi]Iară B,E,G,V, Iar C,D/ *ante* Iară: 35 B,E,G, 54 V, 98 M// 6-9 Pre boerii munteneşti i-au prins nemţii în Bucureşti şi i-au rădicat cu totul şi i-au dus în Ţara Unguriască, cu voi(e) şi can fără voi(e> M,P// 7 boiarii B, boiarii munteneşti C/ i-au dus de i-au trecut B,C,E, G,V'*jlipseşte* cu cas(ă> cu tot B,C,E,G,V//8 voie B,C/ pre[2]] iar pre B,C,E,G,V/ fără de B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* lor B,E,G,V// 10 Iară înpăratul turcescu, văzindu aceste B,E,G, Iară înpărăţiia Turcului, văzind aceste C,V/ înpăratul turcescu *Djj* 10-13 împăratul Turcului (turcesc P) şi cu turcii (lui M> s-au spăriiat; şi nu numai de nemţi şi de moscali, ci şi de ai săi, temîndu-să să nu facă zorbâ. Şi îndată au schimbat M.P//11 tare B,C/ spărietjîngrijat B,C,E,V/ ce împăratul]temîndu-să C, *lipseşte* B,E,G,V// 12 oastea B, oaste *Cj după* lui *ad.* temîndu-se G/ facă B,C/ să nu facă inicîarii V// 13 lui]înpărăţiii B,C,E,G,V/ Şi au păzit de au B,C,E,G,V/ pe veziriul *Bj* şi au tăiat (tăiat C> şi pre chihaîaoa (chihaiaoa C> veziriului (viziriului C>, dîndu-le pricini (pricină C> şi zicînd B,C,E,G,V// 14 că ei M,P/ *lipseşte* iei M,P/ di-au]şi au M,P/ de au dat cetatea Voziia B,C,E,G,V// 16-18 După cum (Dupre cum B> le *(lipseşte* le E,G> sînt obiceaîele loritlacă vădu(văd C> că nu pot birui, dau vina capetelor, de-i omoară. B,C,E,G,V/ Adivărat că bini le zic dulăi, de vremi că ei dacă văd că nu *(lipseşte* nu M> pot amintire isprăvi, apoi dau vina capetilor, şî-i tai. M, *Pjj* 16-17 *lipseşte* de dulău....adivărat că-s dulăi *Djj*

Ş-au pus şi han nou, anumi iar pe Adăle Gheri cel rău, ce fus<ă>să mai întîi la domnie întîi a lui Gligori-vodă, cîndu s-au făcut zorbâ, înţălegînd că acela au perit în Crîm, cari şede la Tighine pîn-acmu; că la Crîm nu poate să margă.

Atunce au triimis împărăţiîa di-au luat pre Manolachiîe chiurci-başe Psăolu, fratele hatmanului Costandin ce îaste aice în Moldova, şi l-au dus la Ţarigrad, la împăr<ă>ţie, de i-au dat gre muncă păgîn<e>ască, 5, 6 dzile, f. 450v pîn-au spus toat<ă> avere ce-au avut, / di i-au luat tot ce au avut, ca la 3.000 pungi, cu odoară. Nu numai a lui, ce şi a frăţîni-său, a lui Costantin hat<man> şi altor rude a lui, gineri şi alţîi. Ce au găsit, tot au luat. Ş-apoi l-au spîndzurat în mijlocul uliţăi unde să vînd blanile, în

1 Şi au B/ *lipseşte* şi B,E,G,V/ *lipseşte* anumi iar B,C,E,G,V/ pre Medii Gheri B, C,E,G,V/ Adli *Djj* 1-3 *autograf Nemice* iar pe... zorbâ A// 1-5 înpăratul turcescu, înţălegînd că au perit hanul în războiu, au pus han pre Adli Gherii cel rău. După aceia au triimes de au luat M,P// 2 carele (careli C, ce D) mai fusesie han în domniîa dintîi (întîi D> a lui Grigorii-vodă (Ghica D> B,C,D,E,G,V// 3 cînduj]a careli B,C,E,G,V, de D/ să făcusă zorbaoa asupra lui, precum s-au scris la întiîa domniîe a mării-sali *(lipseşte* mării-sali E,G> lui Grigorie-vodă (Grigorii Ghica voevoda C>. B,C,E,G,V//3-5 *lipseşte* înţălegînd că acela... nu poate să margă. B,C,E,G,V/ zorba asupra lui, înţălegînd că pre hanul careli îl pusesîe înpărăţiia au perit în Crîm şi pre hanul Adli Gheri, care l-au pus mai pre urmă, au şezut in Tighinea, la Bender, că la Crîm nu puiea să margă *Djj* 6 Atuncea au triimis înpărăţiia (de la Ţarigrad B, E,G> de au luat pre Manolachie B,C,E,G,V// 7 başia B, başîa înpărătescu D/Psiolus CJIpsilanti B,D,E,G,V, *lipseşte* M,P/ frateli C, pe frateli' P,M/ Costantin Grecul E,M,P//8 îaste]era D/ *lipseşte* ce iaste aice în Moldova M,P// 7-10 Ccstantin Grecul (Ipsilanti E,G> ce era în Moldova şi luundu-1 de la Dunărea de la viziriul de la Cartai *(lipseşte* şi luundu-1... Cartai B> şi ducîndu-1 laŢarigrad la înpărăţiîe şi dîndu-i pricină că îaste (iaste C) agiunsu cu moscalii (şi el ar fi învăţat pre chihaiaoa veziriului să închine cetatea Voziîa la moscali G> i-au dat grea muncă (greii munci pînă în C> cinci, şase (şasie B> dzile (zile C> pînă ce au spus (pînă ş-au spus C> toată averea *(ad. marginal* averea B> ce au avut B,C,E,G,V//8-9 şi aducîndu-1 la Ţarigrad i-au dat M,P// 9 5,6 dzile]în cîteva zile M,P// 10-12 pină ci i-au spus toată avere a lui şi a lui Costandin Ipsilant hatmanul M,P// 10 dijşi C/di i-au luat tot ce au avutjciteva pungi de bani B,E.G//11 ce au avut, cîteva pungi de bani, ca la trii mii (de pungi de bani C> şi (alte V) cdoară C,V/ trii mii *Bj* de pungi de bani D/ *lipseşte* B,E,G,/ cu]şi B,E,G/ Şi nu numai *D[* Şi nu numai a lui avere (avere C> i-au luat B,C,E,G,V// 12 frăţine-său B,C/Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti *Cj* hatmanul B,D,E,V, hatmanului *Gj* şi a fiiu-său a lui Ianache-aga şi a altor rude B,C,E,G,V/ a lui]a lor B,C,E,G, a lor şi a altora *Djj* 13 *lipseşte* gineri şi alţîi B,C,D,E,G,V/ Tot ce au găsit li-au luat B,C,E, G,V// 12-14 şi altor rudenii. 3.000 pungi bani au luat di la dînşii. Şi apoi l-au spînzurat M,P//H l-au şi omorît, l-au spînzurat B,E,G]l-au şi omorît V/ Şi apoi, mai pre urmă, pre Manolachie chiurci-başe l-au spîndzurat *Cj* uliţii *Cj* unde *Cj* blanele *Cj lipseşte* în tîrgu M,P// 14-1 *lipseşte* în mijlocul uliţăi... în cap B,E,V// 14-2 *lipseşte* in mijlocul uliţăi ... pre chihaîa. *Gjj*

tîrgu. Şi i-au pusu o blan<ă> în cap, dîndu-i pricin<ă> că el sfătuia pre chihaîa.

Atunce l-au agiunsu osinda Ţărîi Moldoviii şi Ţării Munteneşti. Că acest Manolachi să-nvăţas<ă> de s<ă> face tot de casăli chihaelilor, de mînca aceste săraci de ţări cum le era voe, cu alţî greci şi alte păşii, de face schimbări şi adauşaguri cu mulţime de bani. Cum şi mai înainte vremi, cînd s-au făcut zorbâ, de s-au schimbat împărăţiîa la Ibraim-paşe vizirul, cădzut la mare urgii, precum scrii la rîndul său. Atunce au scăpat, şi tot nu s-au lăsat de răutăţi. Dar aemu n-au putut scăpa, dup<ă> cum să dzîce, că nu-s în toate dzilele Pastile.

Aşe dzîc că mai mult dispre Costantin-vodă să-i fi fostu pîra, avîndu pizmă pre dînsul. Ş-au scos ferman să omoar(e) şi pre gineri-său, Ştefăniţ<ă> beizade, fi- f. 451 ciorul lui Mihai-vodă, / care ţine fata hatmanului Costandin. Numai nărocul lui c-au prinsu de veste, di s-au ascunsu la casăli solilor, multă vremi, pîn' s-au îndreptat.

Răiz-afende, solul turcescu de la Nim<i>rova, vădzînd aceste lucruri ce s<ă> poartă şi moscalii nu priimăsc bani

1 *lipseşte* Şi i-au pusu o blan-în cap C,D/ i-au pus şi M,P//2el au sfătuit D, el ar fi sfătuit M,P// 1-2 dîndu-i şi acîa (acea C) pricină că el ar fi sfătuit pre chihaîa (chihaia C> veziriului să închine (ca să dea C) cetatea Voziîa la moscali (moscalilor C, *lipseşte* să închine... moscali V> B,C,E,G,V/ *după* chihaia *ad.* viziriului *Djj* 3 şi a Ţărîi Munteneşti *Djj* 3-18 *lipsesc* M,P// 3-12 Atuncea l-au agiunsu osînda ţărilor (a Moldovii şi a Ţării Munteneşti C> şi a neguţitorilor ce le făcîa (făcea C) cu faptele şi cu amestecăturile lui la Poartă de făcia (făcea C> multe pagube neguţitorilor, luundu-le nego(a>ţele (negoaţele C> fără de preţu (preţ C>, fiind el chiurci-başia la înpărăţiîe (înpărătescu C, *lipseşte* V>. Şi altor oameni le *(lipseşte* le C,V> făcea alte supărări. Iară şi mai înnainte vreme, cînd s-au fost făcut zorbaoa la Ţarigrad *(lipseşte* la Ţarigrad C,V> de (cînd C> s-au schimbat înpărăţiia, fiind vezir Hibraim-paşa, căzusă acest (înpărăţiîa, cind au scos zorbaleli pre soltan Ahmet de la înpărâţiie şi au pus pre soltan Mahmut, fiind vizir Ibraim-paşia, atuncea era acest C> Manolachi ciurci-başîa la mare urgile. Şi atuncea au scăpat. Iar apoi, *(lipseşte* apoi V> mai pre urmă, n-au putut scăpa de urgiîe, după cum să zice un cuvînt că nu sînt în toate dzilele (zileli C> Pastile. B,C,E,G,V// 4 Manolachi chiurci-başia *Bjj 7 după* bani *ad.* şi lua negoţul neguţitorilor fără de preţ, fiind chiurci-başia înpărătescu *Bjj* 9 la]cînd era *Dj corectat* vizirul; *şters* chihaiaoa *Aj* vizir, în zileli lui soltan Ahmet, înpăratului turcescu, au căzut *Djj* 10 Şi atuncea *Djj* 12 *după* zice *ad.* un cuvînt *Djj* 13-18 *lipsesc* B,C,E,G,V// 13 *ante* Aşîa: 45 *Djj* 15 pre ginereli frăţine-său, pre Ştefăniţă beizadea, pre ficiorul *Djj* 16 carele ţinea *Djj* 16-17 fata lui Costantin Ipsilanti hatmanului, frateli lui Manolachi chiurci-başia. Numai nărocul lui au fost *Djj* 19 Reiz-afendi *Bj ante* Reiz-efendi: 49 C, 46 D, 36 E, G, 57 V, 102 M/ de la] fiind la M,P/ turcesc din Ţara Leşască de la Nemirova *Gj* Nemirova B,C/ văzind aceste B,C// 19-20 şi văzind că moscalii nu priimescu bani M,P// 20 să purta B,C,D,E,G,V/ moscalii cum nu priimîa bani (ca C> să facă pace B,C,D,E,G,V//

să fac<ă> pace, ce cer Dunăre cu Crîm cu tot, şi nemţii Bosna şi altă somă de bani, cheltuiala oştii, şi robii ce luas<ă>, au făcut izvod de toate de aceste ce cerea moscalii şi nemţii.

Şi au dat multe daruri solilor nemţeşti şi moschiceşti şi lui Minih fertu-marşalih moschicesc, ca s<ă> mai aştepte 30 dzile, să nu porniască ostile, pîn-or trimite la împăratul turcesc să vad<ă> ce or priimi. Di-a priimi, bini, iar de n-a priimi, s-or bate. Tot ca să s<ă> mai lungiască, să triacă vara cu amăgele, dup<ă> cum îaste natura turcilor. Că s(ă> spăriesă pre rău.

Ce, dup<ă> cumu-i orînduiala aceştii lumi lacomă, au
f. 451v întunecat / minte solilor nemţeşti şi moschiceşti, di-au priimit să aştepte celi 30 dzile, pîn-a vini răspunsu de la Poartă.

Şi au şi răpedzit raiz-avende cu acele scrisori la împăratul turcesc pre terdzimanul, fratele lui Grigorie-vodă, să umble într-aceste 30 dzile de olac, să aduc<ă> răspunsul, cum a fi: ia pace, ia nepace.

1 cerea de la turci Dunărea hotar B,C,E,V, cerea Dunărea hotar de la turci *Gj* cerea Dunărea hotar D, cer hotar DunăreaM.P/ nemţii cerea B,C,D,E,G,V//2 Bosnă] Boian M/ altă]o C/ somă mare *Cj* ce]cîe-i B,V, ce-i C,E,G//2-4 şi şi alti cheltuieli oştilor; deci reiz-efendi au făcut izvod de toati ceririle moscalilor şi a nemţilor M,P//3 luasă turcii cînd să bătusă cu nemţii şi au făcut izvoade B,C,E,G,V/ de aceste de toate ce B,C,E,G,V// 5 *după* dat *ad.* reiz-efendi E,G/ *după* daruri *ad.* reiz-efendi, solul turcescu *Cj* solilor moschiceşti şi nemţeşti *Cj* şi solilor moschiceşti V// 5-9 Şi s-au rugat solilor moschiceşti şi lui feldmarşal fon Meneh să nu porniască ostile pînă în 30 zili, ca să-i vii pre acel izvod răspuns di la înpăratul di la Ţarigrad să ştii ci va priimi: paci, ori (au P> iarăş bătăi M,P// 6 Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V/ moschicescu B,C/ să B.C//7 triizăci de B] patruzăci de *Cj* de zile D,E/ pînă B,C/ vor triimite C,E//8 înpăratul turcescu B,C/ vadă B,C/ ce or (vor D,E,G) priimi să dea. Şi de a (va C,D> priimi să dea aşia, *(lipseşte* să dea aşîa D) bine, iar de n-a (nu va C,E> priimi, *(lipseşte* va priimi G) s-or (să vor C,E,G> bate. B,C,D,E,G,V// 9 Au <Şi au C> făcut aceste lucruri tot ca să (să C,E,G> mai lungească (lungiască C> vremîa (vreme B>, să triacă B,C,E,G, V// 9-11 *lipseşte* Tot ca să s(ă> mai lungiască... pre rău M,P// 10 după B,C/ natura]obiceaiul B,C,E,G,V, natura, obiceaiul D//11 să spăriiasă B,C//12-15 *lipsesc* M.P// 12 după B,C/ cumu-i] cum iaste D,E,G,V/ rînduiala B,C,E,G,V/ lacome B, *C.Xjj* 13 mintea *Cj* de au B,C// 14 cele (acele V> triizăci de zile B,D,E,G,V, aceli patruzăci de zile *Cj* pînă B,C// 16 *lipseşte* şi[2] B,C,V/ Şi au triimis în grabă reiz-efendi E,G/ reiz-afendi B,V, reiz-efendi C,D/ aceli B, *Cj lipseşte* la împăratul turcescu B,G,E,G,V// 16-17 Şi îndată au şi triimes (de olac M> pre tărzimanul, fratile lui Grigori voevoda, cu aceli scrisori la Ţarigrad. M,P// 17 pre Alexandru terzimanul B,C,D,V, pre Alexandru Ghica terzimanul E,G/ frateli *Cj* Grigorii *Cjj* 18-19 *lipseşte* să umble..., ia nepace M,P// 18 într-aceli triizăci de zile B,D,E,G,V, întru aceli patruzăci de zile la Poartă/ de olac în cai de mezil E, laŢarigrad D, *lipseşte Gj* aducă răspunsu B,C,E,G// 19 cum a fi: de a fi pace, de n-a fi B,E,V, cum va fi: de va fi pace, sau (au) de nu va fi C,G, cum va fi: ori pace să fie, ori nepace *Djj*

Ş-au purces terdzimanul, ş-au vinit pre la Grigoriîe-vodă, frate-său, la Gălata; şi l-au benchetuit 1 dzi cu mari cinste. Şi l-au mai învăţat şi el meşterşuguri di-a lui, ce au mai ştiut. Că ave Grigorie-vodă mare jeli şi fric<ă>, c-or lua creştinii ţara; ce nu numai el, ce şi grecii lui, şi n-or ave ce stăpîni şi ce mînca la Ţarigrad.

Şi la 30 dzile s-au întorsu iarăş înapoi la Nemirova, unde era solii, cu răspunsu că nu priime turcii să de nimic, numai să file bătaie la anul. Şi aşe solii s-au dus cineş pre la stăpînii lor.

Şi vodă încă au triimis pre aga Enachii Grecul cu 600 slujitori înainte lui reiz-afendi la Movilău, temîn-
f. 452 du-s<ă> / de cazaci să nu-1 lovască, şi l-au petrecut pîn' la Tighinea.

Iar Vădanii ghen<ă)rarul, dac-au eşit la Oituz cu oaste, au şi poroncit lui Gligorii-vodă să de paci oaminilor den Sîret încolo de bir şi să-i trimită 150 de pungi de bani, dac<ă) i<-i> voe să şadă cu paci în Eş<i>, pîn' la o vreme.

1 Şi au[1-2] B,C/ terzimanul de la Nemirova B,C,E,G,V// 1-2 pe (pre C,D) la frate-său Grigorie-vodă (pin Iaşi V) la Gălata B,C,D,E,G,V/ Tărzimanul au venit (pre la Galata M>, pre la fratile său Grigori voevoda şi l-au priimit cu mari dragoste şi cinste M,P// 2 şi l-au benchetuit o zi, făcîndu-i masă mare (şi B,E,G) cu mare cinste-B,C,D,E,G/ la Gălata; şi i-au făcut masă mare şi l-au benchetuit *Yjjidupă* cinste (benchetuit V) *ad.* Şi au vorbit ce li-au trebuit şi au purces, decii, de au mărsu terdzimanul de olac la Ţarigrad, la înpărăţiîe. B,C,E,G,V// 3-6 *lipsesc* B,C, E,G,V,M,P// 5 ce şi slugili boerenaşii, grecii lui D// 7 întorsu terzirnanulD// 7-10 Şi (pînă E,G) la triizăci (patruzăci C) de zile s-au întorsu iarăşi (în Ţara Leşască G> la Nemirova, la soli cu răspunsu şi nemică aşezare (aşezare C) de pace n-au adus, fără (de E,G) cît s-au mai îndelungat vremja (vreme B, *lipseşte* G) să să bată la anul, de vară. Şi aşîa (aşa C) solii s-au dus (fieştecareli C> pre la ţările lor B,C,E, G,V/ Şi purcegînd la Ţarigrad, pînă la 30 zili s-au întorsu iarăş în Nemirova. Şi li-au adus răspunsu solilor cum că înpăratul turcescu nu să priimeşti să dei nimica, ci di primăvară iarăş să fii bătăliîe (bătăi P/.-Şi aşa s-au dus solii din Nemirova la stăpînii lor. M,P// 8 nu priimeşte înpăratul turcescu să dea D// 11 Şi Grigorii-vodă D/ Grigorii voevoda au triimes pre aga Enachi cu 600 M,P/ Ianache grecul Ipsilanti D// 11-12 Şi purcegînd şi reiz-efendi de la Nemirova, triimis-au Grigorie-vodă pre aga Ianache (Ianache-aga C) grecul cu şase (şasie C) sute de slujitori, de i-au eşit înnainte la Movilău, temîndu-să (reiz-efendi C> B,C,E,G,V// 12-13 la Movilău, înnainte lui reiz-efendi, temîndu-să să nu-1 lovască cazacii, şi l-au M,P// 13 pitrecut pînă B,C/ la Tighinea, la Bender *Cjj* 15 Iară B,C, *lipseşte* M,P/ *ante* Iară: 37 B,E,G, 50 C, 48 D, 59 V, 105 M, *lipseşte* P/ Vădanii gheneralul de Braşev (Braşov B> B,C, D, E,G,V/ Vidin ghinărariul, dacă au eşit cu nemţii la Oituz M,P/ dacă au eşit în Moldova pre Oituz D// 15-16 dacă au eşit cu oaste aici în Moldova, au poroncit B.C, E,G,V// 16 Grigorie B/ paci tuturor oaminilor M,P// 16-17 dea pace oamenilor de bir din Siretiu (Şiret B> încolo, spre munte şi să-i trimită o sută şi cinzăci B,C,E, G,V// 17 *după* încolo ai, spre munte D/ Şiret încoaci, şi dacă-i esti voia să şază în Eşi pînă la o vremi cu paci, să-i triimată 150 pungi bani M,P// 18 dacă-i iaste voia BiE.G, dacă i-i voia *Cj* pace B, pace *Cj* Iaşi B,C,E,G,V/ pînă B,C/ vreme B, vremie *Cjj* •, .

Deci Gligorii-vodă era la Frumoasa şi n-apucas<ă> să strîngă oaste, nici să dusăsă la Prut. Au socotit şi au trimis pe Toderaşco Păladi vel-spăt<ar> şi pe Alixandru Sîrbul 3 logofăt cu daruri şi cu cărţî de la dînsul şi de la boeri, scriind ghen<ă>rarului, lui Vădanii, să-i fii mil<ă> de ţară, să n-o strîce. Şi au mersu la dînsul la Oituz, şi i-au priimit cu dragoste, şi s-au adiv<er>it cu bini.

Numai, Grigorii-vodă nu s-au încredzut, ce s-au dus la Prut, dup<ă> cum s-au scris mai sus, di ş-au strînsu io oaste.

Aşijdere nici pe Păladi spătarul nu-1 crede, fiind moldovan, să nu-i facă vrun meşterşiug. Şi de (a>cee au trimis şi pe Alixandru Sîrbul, fiind di casa lui, ca s<ă> nu poată faci vrun meşterşiug asupra lui cu Vădanii ghen<ă>rarul.

Turcii, pîn-a umbla terdzîmanul la Poartă aceste f. 452 30 dzile, iar împărăţie au şi pus sarascher / pre Chipruliul şi au şi rădicat oaste den Ţarigrad, ca la 120.000 şi 1-au trimis la Bosna asupra nemţilor.

1-4 Decii Grigorii-vodă au triimis pe Toderaşco Păladii vel-spat(ar) (spătar C> şi pre Alexandrul (Alexandru Duca C,E,G> Sirbul, tretii-logofăt B.C.E.G.V// 1-7 Grigori voevoda au ales pre Toader Păladii vel-spat(ar) şi pre Alexandru Sirbul treti-log(ofăt) şi i-au triimes cu daruri la Vidin ghinărariul şi cu scrisoari di la dînsul şi de la boîari, rugîndu-să cu toţii să-i fii milă de ţară. Şi mergînd aceşti doi boeri la Oituz la Vidin ghinărariul, i-au priimit M,P// 2 Şi au D// 4 tretii-logofăt D/ cărţi la gheneralul de la dînsul B,C,E,V//5 boîari B, boiariC/ gheneralului B,C/ *lipseşte* lui D, lui Vădanii B,C,E,G,V/fiie(fieC> milă B,C//6să nu ostrice, fiind (fiindu C) creştin (creştini C> B,C,E,G,V/ Şi au mărsu *(repetă* Şi au mărsu C) boiarii acei (acîei B) trimişi la gheneralul la (dînsul C) pe (pre C) Oituz, şi i-au priimit (gheneralul E,G> cu dragoste pre boîari şi B,C,E,G,V// 7 adeverit B,C] făgăduit M,P/ bine B,C// *8* Numai] Iar B,C,E,G,V/ Grigorie *Bjj* 8-13 Grigori voevoda s-au dus la Prut de ş-au strîns oaste. Că nu să încrede nici în Toader Păladii, fiind moldovan, (şi M> pentru acela au triimes cu dînsul şi pre Sîrbul log(ofătul), fiind om de casa lui M,P// 9 după cum B]precum C,E,G/ mai sus s-au scris B,C,E,V/ *lipseşte* mai sus *Gj* de B, *Cjj* 11 Aşijderea B,C/ pre C]cu B,E,G/ Păladie (Păladii C> spătariul B,C/ nu-1 pre credea C] nu să pre încredea B,E,G,V//12 *lipseşte* să nu-i facă vr-un meşterşiug B,C,E,G,V/ Şi pentru aceia D]Ce B,C,E,G,V//13pre B,C/ Alexandru Duca, logofătul al triileSirbul B,E,G, Alexandru Duca Sirbul tretii-log(o>făt *Cj* fiind om de casa mării-sali, ca să B, fiind (om E> de casa lui Grigorii-vodăC.E// 14 *după* face *ad.* Păladie spătariul B.E, spăt(arul) Păladii V/ vreun *Cj* meşterşug sau vicleşug D/ meşterşug cu gheneralul asupra domniii B,C,E,G, meşterşug asupra domniii cu gheneralul V// 15 *ante* Iară turcii: 38 B,E,G, 52 C, 61 V, *ante* Turcii 49 D, 108 M, *lipseşte* P/pînă *B.Cj* au umblat *Gj* terzimanul B,C/ aceste triizăci (patruzăci C> de zile B,C,E,G,V,// 15-18 Turcii într-aceli 30 zile, pînă a umbla terzimanul la Ţarigrad, au şi pus sarascheriu pre Chiupriliul şi l-au pornit cu oasti di la Ţarigrad (de la Ţarigrad cu oaste P> la Bosna (Boian M> as^i ra nemţilor. M,P// 16 înpărăţiia B,C/ sarascheriu Cjvezir B,E/ pe S/ Chiupruliul B, Chiupruliolu C, E,G// 17 din B,C/ o sută (şi B> doaozăc i de mii de oaste B,C/ l-au]i-au B.C//17-18 o sută şi doaozăci de mii de oaste şi au purces pe marginea Dunării de au mai strînsu oaste şi i-au trimis la V//

Şi viziriul au triimis pre Meniş-paşea de la Cartai cu 20.000 oaste, şi au purces de la Cartai pre margine Dunării a mai strînge o(a>stea ce pute. Şi s-au dus la Vidin asupra lui Vales, ghenărariul de Sibii, ce băte Vidinul cetate, ş-au gonit pre nemţi de la Vidin. Că au făcut ungurii vicleşug, că s-au închinat 5.000 la turcii. Dar tot nu i-au bătut pre rău, numai cît i-au gonit de la cetate.

Ş-au dat şi lui Costandin-vodă, domnul munteniesc, vo 2,3 paşi cu oaste, di-au gonit pre nemţi din Ţara Munteniască; că era puţinei, numai vo 3,4 mii, în Ţara Munteniască. Ş-au făcut turcii multă răutate şi prad(ă> în Ţara Munteniască, c-au luat munţii în cap. Şi pre unde au găsît bejenii, au tot prădat şi au arsu.

Şi au spartu şi Mitropolie de la Tîrgovişte şi au găsît f-453 multă avere a boerilor / munteneşti şi au luat-o toată. Ce nu numai într-un rînd au prădat-o, ce în cîteva rînduri au umblat, prădînd şi stricind biata ţara.

Costandin-vodă, domnul muntenesc, iarăşi s-au aşădzat în Bucureşti cu vo 2,3 paşi. Şi re prad(ă> au făcut turcii şi Bucureştilor. Şi Mitropoliîa din Bucureşti au făcut-o mecet, di s(ă> închină într-însa paşii. Şi Costandin-vodă

1 Iar veziriul (viziriul C) de la Cartai au trimis (triimis C) (şi el E) pe (pre C) Menih (Meniş C>-paşa cu doaozăci de mii de oaste B,C,E,G,V// 1-5 Şi viziriul di la Cartai încă au triimes pre Mimiş (Mimiciu P)-paşa cu 20.000 şi s-au dus *(lipseşte* dus P) cu toţi la Vidin şi au biruit pre nemţi şi i-au gonit di la Vidin M,P// 1-2 *lipseşte* cu 20.000'oaste... la Cartai *Bjjllipseşte* de la Cartai B,C,E,G,V/ marginea B//3 a mai strînge]de au maistrînsu B,C,E,G,V/ oastea(oasfe C) ce au mai putut B,C,E, G,V/ asupra lui Valiisu gheneralului B, E.V.asupra gheneralului Valis C//4 Sibiiu B,C/ ce] carele B,E,G,V, careliC.D/bătea cetatea Vidinul B,C,D,E,G,V/şiau *B.C/j 5-6 lipseşte* Că au făcut... la turcii. B,C,D,E,G,V, *anulat* A//5-7 *lipseşte* Că... cetateM,P//6 bătut] putut bate B,E, G//7 cetate C//8Şiaudat turcii B,C,D,E,G,V/ Costantin *Bj* domnul (domnului E,G> muntenescu B,C,E,G//9 vreo doi, trii B,C/ Viziriul au triimes la Costandin voevoda M,P/ *lipseşte* vo M,P/ doi paşi M,P/ cu oasti turcîască şi au scos pre nemţi M,P/ de au B,C// 10-11 *lipseşte* că era... în Ţara Munteniască M, *Bjj* 10 puţiniei B,C/ vreo trii, patru B,C/ *lipseşte* în Ţara Munteniască B, C,E,G,V//11 Şi au B,C/ Iar turcii aciîa au făcut M,P/ multe răutăţi B,C,E,G,V, mare răutăţi M,P/ pradă B,C//12-17 *lipseşte* c-au luat munţii... biata ţara. M, P//12 că au B,C/ unde B, *Cj* găsit B,C/ arsu] stricat B,C,E,G,V// 14 Mitropoliîa B,C/ găsit B,C// 15 avere *BJ* boîarilor B,C/ şi o au luat toată B,E,G] să şi au luat tot ce au găsit C,V//16 Ce]Şi B, C, E,G,V/ au prădat B,C,E,G,V// 17 stricî'nd B,C/ţară C] Ţara MunteniascăD// 18 *ante'lară,* Costantin: 39 B,E,G, 53 C, 62 V, *ante* Costantin 51 D, 110 M, *lipseşte Bj* voevoda M/ domnul muntenescu B,C, *lipseşte* M,P/ aşezat B,C//19 în]la B,C/ in scaun în Bucureşti şi cu trii paşi. Turcii ră pradă au făcut în Bucureşti M,P/ vreo doi. trii B,C// 19-1 Şi turcii au făcut rea pradă în Bucureşti, şezind paşîa în Mitropoliie (Mitropolie C>. Iar Costantin-vcdă au pus tot boiari (boiari tot E,G> di ciei (de clei B> B,C,E,G,V// 20 Şi bisărica di la Mitropolii au făcut-o mecet turcescu M,P// 20-1 Şi şidea paşii în Mitropolie şi Costantin-vodă au pus boiari tot *Bjj* 21-2. *lipseşte* Şi Costantin-vodă... cei mari, duşi. M,P//

au pus tot boeri de cei de gios, că boerii îs toț în Țara Unguriască, cei mari, duşi.

Iar ghenarariul cel mare de la Sibiiu, anume Valis, care mersesă la Vidin, vădzînd că nu poate sta împotriva turcilor, că are o<a>ste puțin<ă>, au scrisu la Vădaniîe ghenarariul, că îeşis-în Moldova cu oaste, di-au trecut muntele înapoi di-au mersu agiutori la Vidin. Numai ce au rămas vo 500 o<a>ste nemți de straj<ă> la Com<ă>neşti, iar ceialalti măcar că s-au dus Ia Vidin, tot n-au putut isprăvi nimic împotriva turcilor. /

Deci ghenărarul Valis, vădzînd că au greşit şi s-au împrăştiet o<a>ste pren Moldova şi pren Țara Munteneiască şi n-au putut isprăvi nimic la Vidin să-1 Ia, ori de ciud<ă>, ori de ruşine, ori de frica împăratului, au mîncat otrav<ă> singura ş-au murit.

Mai ispi<ti>tu-s-au turcii şi cu 2 soltani să margă preste munte în Țara Unguriască. Şi s-au păzit nemții mai bine, într-alt fel; că, dup<ă> ce au întrat în munte, li-au

1 de gios de i-au boîarit, că boîarii cîei (cei C) mari era duşi cu toții în Țara Unguriască B,C,E,G,V/ îs]era D//2 cei mari duşi în Țara Unguriască *Bjj* 3 gheneralul B,C/ anume B,C/ Valiisu B, Valeisu V//4 carele B,D,V, careli C,E,G/ mersese B, mersesie C/ văzind B,C/ înprotiva B,C//3-10 Ghinărariul Valis (VasîleP), văzind că are oasti puțină si nu poati sta înprotiva turcilor au scris la Vidin ghinărar ce eşisă în Moldova, să vii <fie P> cu oasti întru agiutoriu. Şi îndată au lăsat în Moldova, la Comăneşti, numai 500 nemți, iară el cu toată oaste ceîalantă s-au dus, presti munți la Vidin; însă tot n-au putut isprăvi asupra turcilor M.P//5 are] avea B,C,D,E,G,V/ oaste puțină B,C/ scris B,C/ Vădanii gheneralul de Braşev B,C,E,G,V//6 că]carele B,C,E,G,V/ eşisă B,C/ de au B,C//7 munteli C/ înnapoi în Țara Unguriască, şi s-au dus agiutoriu B,C,E,G,V// 8 *lipseşte* ce au rămas B/ Numai vreo doao sute de nemți de straje au rămas la Comăneşti pe Trotuş E/ vreo doao sute de nemți B,C,E,V/ *lipseşte* oaste B,C,D,E,G,V/ straje B,C/ Comăneşti B,C, Comăneşti pe Trotuş G// 9 iară ceialalti *Cj* s-au şi dus G// 10 nemică B,C/ înprotiva B,C// 11 DeciJIar B,E,G, Iară C,V/ gheneralul B,C/ gheneralul cel mare, Valis, de la Sibiiu E,G/ Valeisu *Xj* văzind B,C/ şi s-au]deau C,E,G,V, de s-au *Bjj* 11-14 Spun pentru acel ghinărar Valis că dacă au văzut că n-au isprăvit nimica asupra turcilor, de frica înpăratului nemțăscu M,P// 12 înprăştiîat B,C/ oaste B,C/ pin¹"² B,C,E,V/ . *repetă,* pin Moldova *Cj* Munteniască B,C//13 şi n-au putut]neputînd B,C,E,G,V/ nemică B,C/ la Vidin, la cetate *Bj* la cetate la Vidin să o ia, aşîa să auziîa atuncea, că ori de ciudă E,G/ să-1 îa <iai B>, aşîa să auziîa <atuncea B> că, ori de ciudă B,C,V//14 ruşine *Cj* înpăratului B,C/au]să fie E,G//15 otravă B,C/sîngur deau murit *B,C,B,G,X(lipseşte* singuru M,P/./ 16 *ante* Mai: 40 B,E,G, 53 D, 65 4, 113 M, *lipseşte* C,P/ ispititu-s-au B,C/ doi soltani cu tătarî B,C,E,G,V// 16-17 să margă prin <din C,V> Țara Munteniască, preste munte în Țara Unguriască. Iar nemții s-au păzit bine B,C,E,G, V// 16-1 Turcii şi Cu doi soltani s-au mai ispitit să me<a>rgă presti munți asupra nemților. Şi după ce-au întrat în munți, nemții s-au purtat într-alt chip; că li-au ținut caie dinainti şi dinapoi. M,P// 18 într-alt feliu, mai bine *Bj lipseşte* într-alt fel B,C, E,G,V/ după B,C/ *după* munte *ad.* turcii şi cu tătarîi C,E,G,V, turcii şi tătarîi' iar nemții *Djj*

ținut cale şi dinainte şi dinapoi. Ş-au perit un soltan şi cu tătarîi mai toți; numai unul au scăpat, pre cu puțini tătari.

N-apucînd a întră în munte, la Cîmpina, s-au întorsu înapoi prădînd şi ardzînd. Ş-au lovit pren Bucureşti, fiind domnul în scaun; ş-au prădat tîrgul tot, cu mănăstiri cu tot, ş-au găsît mulțime de avere. Şi domnul n-au putut să isprăvască nimic, să nu-i las<ă> să prade. Ce-u găsit a boerilor pribegi şi nepribegi şi a neguțitori pin hanuri, tot au luat.

Acest război au fost mai pre urmă, la let 7246<= 1737>, la noemvrii.

Să lăsăm aemu Țara Munteniască, di om scri-o înainte la rîndul său. /

f-454 Grigorile-vodă, şedzînd cu tabăra la Gălata şi înțălegînd că s-au dus nemții cei mulți şi au rămas numai 500 nemți la Com<ă>neşti de straj<ă>, şi vădzînd că s<ă> gătiadză' tătarii şi cu turci<i> de la ordie viziriului să margă la dînşii, au scris la viziriul să nu margă nici turci, nici tătari, să'strici țara. Puținei, ce au rămas de straj<ă>, a triimite o<a>ste lui şi i-a goni.

1 calea *Bj după* calea *ad.* nemții E,G/ dinnainte B,C/ dinnapoi <dennapoi C> de i-au încungiurat. Şi au ' B,C,E,G,V//2 tătarîi lui B,C,E,G, V/numai unuljiară <iar C> un soltan B,C,E,G,V, numai un soltan *Bjj* 1-8 Şi au perit un soltan şi <cu P> mulțimi de tătar<î>. Iar un soltan şi cu tătarii săi nu apucasă să intri în munți, şi dacă au auzit <văzut P> ci au pățit <pătimit P> ciîalalțt tătarî în, munți s-au întors şi au prădat şi au robit <rău M> Țara Munteniască. Prădat-au si Bucureştii, fiind domnul în scaun. Şi nimica n-au putut folosi M,P// 2 *lipseşte* pre B,C,E,G,V/ puținiei B, puținei C,E,G,V/ tătari B,C// 4 Neapucînd să între în munte şi s-au întorsu de la Cîmpina prădînd B,C,E,G,V/ s-au]şi s-au *Bjj* 5 arzind B, arzindu *Cj* Şi au B,C/ prin B,C/ *după* Bucureşti *ad.* şi aşa să auziîa că au făcut multă stricăciune <stricăciuneC> B,C,E,G,V//6 domnulCostantin-vodăD //*(,-Hlipseste* fiind domnul... înainte la rîndul său. B,C,E,G,V//7 Şi domnul Costantin-vodă *Bjj* 8-14 *lipseşte* să nu-i las<ă>... înainte la rîndul său. M.P//9 pribegi şi a celor nepribegi *Bjj* 11 la let]în anul *Bjj* 13 Să lăsăm]Lăsînd D/di om]vom D/scrie *Bjj* 15 *ante* Iară Grigorie <Grigorii C>-vodă: 41 B,E,G, 54 C, 66 V, *ante* Grigorie: 54 D, *ante* Viziriul: 114 M, *lipseşte Bj* şezind la Gălata cu oastea <oaste B> şi înțălegînd B,C, E,G,V// 15-20 Viziriul au gătit un soltan cu turci şi tătar<î> să miargă la Comăneşti asupra acelor 500 nemți ci rămăsăsi acolo de strajă. Grigori voevoda au înțăles şi au scris la viziriul să nu triimiață nici turci, nici tatar<î>, ca să nu mai strici țara. M, *Bjj* 16 mulți C]mai mulți B,E,G/ *după* mulți *ad.* de pre supt munte în Țara Unguriască B,E,G, în Țara Unguriască C,V// 16-17 şi au rămas numai ca vreo doao sute de nemți de straje <la Comăneşti pe Trotuş E,G> şi văzind B,C,E,G,V//17 să B,C/ să gătescu D//18 să gătesc turcii şi cu tătarîi *Gj* tătarîi B,C/ *lipseşte* cu *Cj* ordiia B,C/ veziriului B//19 dînşii]nemți B,C,E,G,V/ au scris Grigorii-vodă *Bj* veziriul B//20 tătarî B,C/ să nu strice <stricîe B> B,C,E,G,V/ Că puținiei nemți B,C,D,E,G,V// 20-21 Că pre acei puțini nemți ci au rămas la Comăneşti a trimeti <a triimeti P> oaste lui si i-a răsipi M,P//20 straje B,C//21 oaste de a <ai E,G>lui B,C,E G V//

Deci viziriul îndat-i-au şi poprit să nu margă. Că era de la Galaţi pîn' la Bîrladu tot tătari, cu 2 soltani, di-au şădzut toat<ă> vara di-au mîncatu pre beţii oameni di-au rămas numai cu sufletele. Deci Grigoriie-vodă au ales dino<a>steluicala 1.500 slujitori turci, lipcani, moldoveni şi 2 stiaguri de cazaci ş-au triimis pre Costandin hatmanul, fratele chiurci-başii, şi pre Toader Pălade spătariul să margă
i . 454 pre la gura / Oituzului şi la Com<ă>neşti, să astupe poticile şi s(ă> strici pălăncile ce li făcus<ă> nemţii.

Şi mărgînd acolo la Com(ă>nîeşti, numai au şi dat peste celi cinsute nemţi ce răm<ă>sias(ă> de straj(ă>.

De merat lucru Iaste cum au dat Dumnădzău o spaimă nemţilor, cît n-au putut să stea la războiu. Că cum s-au tîmpinat şi au discălecat cazacii di-au slobodzit focul ş-au picat vo 3, 4 nemţi, s-au şi spăriet nemţii ş-au plecat fuga şi n-au apucat să sloboad<ă> focul. Ş-au şi-ntrat turcii cu moldovenii într-înşii ş-au prinsu ca vo 30, vii

1 Decii B,C,D,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Decii: 55 D, 67 V/ veziriul *Bjlipseşte* indat<ă> •C,E/ *lipseşte* şi M,P/ au şi oprit {poprit D> pe turci şi pre tătarî să nu margă B,C, D,E,G,V// 1-2 Că di la Galaţi şi pînă la Bîrlad (Brăila M> era tot M,P// 2 pînă B,C/ Bîrlad B,C/ tătarî B.C/ doi B,C/ de au şezutu (şezut C> B,C// 3 toată B.C/ de au mîncat B.C/ bieţii *Bj* şi toată vara au şăzut de au mîncat di la ticăloşii moldoveni, di rămăsăsăM, P//4 de rămăsesîe B,C,E,V, de rămăses(e) oamenii G/'sufletile B,C/ DeciJIară B,C,E,G,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Iară: 42 B,E,G, 55 C, 68 V, 116 M, *lipseşteD,BJ* Grigorie B, Grigorii C//5 oastea B,C/ lui]sa M, *lipseşte* P/ *lipseşte* calaM, P/ *lipseşte* turci, lipcani, moldoveni şi M,P// 5-8 o miie şi cinci sute de slujitori moldoveni şi doao stiaguri de cazaci cu turci şi cu lipcani şi au trimis (triimis C> cu oastea (oaste B> pre Costantin hatmanu grecul Ipsilanti şi pre Toader Păladie (Păladii C> spăt(ariul) (vel-spatar B.E.G, V> de au mărsu pre Oituz şi la Comăneşti pe Trotuş să astupe B,C,E,G, V// *6 lipseşte* de M,P/ hatmanul grecul D//7 fratele lui chiurci-başîa D,M,P/ *lipseşte* spătariul M,P/ *lipseşte* pre M,P// 8 la Comăneşti pe Trotuş *Djj 9* strice B,C/ le făcusă B,C// 10 mergînd B,C/ Comăneşti B,C, Comăneşti pe Trotuş E,G/ numai ce B,D,E,G,V//11 preste acîei B,E,G,V/ aceli *Dj* Şi numai cît au sosit la Comăneşti au şi dat preste aceli (acei M> M,P// 10-11 numai ce li-au şi eşit înnainte acei puţinei nemţi, ca vreo doao sute şi cinzăci de nemţi ce rămăsesîe de straje, care mai sus s-au scris *Cj* doao sute (puţini 200 G) de nemţi ce rămăsesîe de straje cari (pentru carii E,G> mai sus s-au scris B,E,G,V/ *lipseşte* ce răm(ă>-sias(ă> de straj(ă> M,P// 12 Şi de mirat (mierat B> B,C,D,E,G,V/' îastejera B,C, D,E,G,V/ Dumnezeu B,C// 12-16 Triimes-au Dumnezău o frică asupra acelor nemţi di n-au putut să stei nimica la războiu. Ci cum au discălecat cazacii (şi P> au dat foc într-inşii, şi numai cît au căzut 5 nemţi, îndată au şi plecat fuga. M.P// 14-15 s-au timpinat (întîmpinat E,G> cu cazacii şi au (au şi C> slobozit focul şi au căzut din •oastea (oaste B> nemţască vreo doi, trii nemţi şi s-au şi spăriiat ceîaialţi (iară ceialalţi nemţi s-au şi spăriiat C,V> şi au plecat B,C,E,G,V// 15 picat]pisat A/ au picat, au căzut *Djj* 16 *după* apucat *ad.* nemţii *Gj lipseşte* nemţii E/ *lipseşte* şi n-au apucat să sloboad(ă> focul M,P// 17 cu]şi cu' D, şi M,P/ prins-au 30 nemţi vii M,P// 16-2 Şi au şi ftitrat turcii şi cu moldovenii într-înşii cu sabiili goali şi au perit vreo cincisprăzece, vreo şeasîesprăzeci nemţi şi au prinsu şi vii vreo patrusprăzeci nemţi. Şi au perit şi colonelul careli era pre oaste, nemţască mai mare. B, Şi s-au şi slobozit

cu morţii. Ş-au perit şi colonelul cari Iera pre o(a>ste nemţiască mai mari.

Şi iarăşi au dat Dumn<ă>dzău fric<ă> moldovenilor şi turcilor,'că nu i-au gonit mult, temîndu-s<ă> să nu fie o(a>ste supus<ă>, să fie vicleşug; că nu ar hi mai scăpat nici unul. Iar nemţii tot gînde că-i gonesc; că cum au agiunsu la palanca, cum ş-au lăsat puşcile şi caii şi 2 sacaluşi şi 2 căruţă iarbă, ş-au fugit care încotro au putut pren munte, pe gios. Ş-a trie dzi au început a eşi cîte unul; şi vădzînd că nu-s nime, ş-au luat puşcile şi ce au avut ş-au trecut muntele, dincotro vinis<ă>, înapoi. /

turcii şi cu moldovenii de au întrat într-înşii (cu săbiile a-i tăia E,G) şi au perit vreo cinspreci *(lipseşte* cinspreci E,G> , şasesprăzeci (nemţi E,G) şi au prinsu şi vii vreo patrusprăzeci nemţi *(lipseşte* nemţi E,G>. Şi au perit şi colonelul (Şi au şi plecat fuga nemţii; şi turcii şi moldovenii au început a-i goni şi agiungîndu pre colonel E,G> careli era preste oaste nemţască mai mare. C,E,G/ moldovenii şi au perit vro şeasiesprăzece nemţi şi au prinsu şi vro patrusprăzece. vii. Şi au perit V/ şi au prinsu vreo şeasesprăzece vii şi au perit vreo patrusprăzece. Şi au perit şi colonelul care era mai mare pre oastea nemţască *Djj* 1 *lipseşte* cu morţii M,P/ Perit-au M,P/ carile M,P/ carile era mai mare preste nemţi M,P// 2 *după* mare *ad.* şi luundu-i turcii şi moldovenii în goană pre nemţi i-au gonit pînă în satul Comăneşti Ia apa Trotuşului. Şi trecînd nemţii Trotuşul s-au întorsu de au dat toţi o dată de au slobozit focul C, înpiedecîndu-să calul au căzut gios, şi agiungîndu-1 au perit şi colonelul şi i-au gonit pre nemţi pînă în sat în Comăneşti. Iar nemţiidupă ce au agiunsei în sat au trecut apa Trotuşului în ceîa parte şi întorcîndu-să de au căutat înnapoi au slobozit focul şi iarăş au plecat fuga înnainte. Iar turcii şi moldovenii n-au mai trecut apa Trotuşului să-i mai goniască E,G// 3 iarăş B]aşîa C,E,G/ Dumnezeu B,C/ frică B,C/ moldovenilor B.C//3-6 Dat-au Dumnezău frică în turci şi în moldoveni şi n-au gonit mult pre nemţi, temîndu-să să nu fii alţii mai mulţi supuşi; şi pentru aceîa în grabă s-au întorsu. Iar nemţii M,P// 4 *repetă* şi turcilor C/ că]de *CJ* gonit mai mult, să mai triacă Trotuşul după dînşii, temîndu-să să nu fie oaste supusă la palanca, care nu era pre departe de la Trotuş înnainte, ca să nu le facă vreun vicleşug *Dj după* mult *ad.* pre nemţi G/temîndu-să *Bj* nu fiîe B//5 oaste supusă *Bj* supusă în ceia parte de Trotuş, să nu le facă vreun vicleşug E/ să fie]să nu le facă vreun B, să le facă vreun *Gj)* 4-6 gonit pre mult ce numai pînă la apa Trotuşului. Iar nemţii după ce au trecut Trotuşul, îndată s-au întorsu şi au slobozit focul. Iar moldovenii şi turcii, temîndu-să să nu fie oaste supusă să facă vreun vicleşug, că n-ar fi mai scăpat, doară, nici unul din nemţi. Iar nemţii D//5-6 n-ar hi fost mai scăpat doară nici unul (nici un niamţu de poveste C> B,C/ că ar de hi fost trecut apa Trotuşului să-i goniască. poate n-ar fi (fost mai E> scăpat nici unul E,G/ n-ar hi fost scăpat doară nici unul V//6 Iar nemţii gîndiia că-i tot (mai E> gonescu B,C,E,G,V, Iar nemţii cei ce scăpasă li părila că tot ii gonescu turcii M, *Bj* că]şi B,C,E,G,M,P//7 cum ş-au]îndată ş-au M, P, au şi *Cjlipseşte* şi[2] M.P//7 -8 ş-au lăsat doao puşci mari, sacaluşîe (sacaluşe ce avea la palanca C> şi doao căruţe cu prah de puşcă (de sinet C,V> care era acolo la palanca E,G> şi caii şi au fugit carii încătro B,C,E,G,V// 8 iarbă]prav de sinet D, iarbă de puşcă M,P/ şi au fugit pre gios care (carile M> încotro au putut M,P// 9 prin B,C/ pe giosjpedestri *GJ* Ş-a]Iar M,P/ Şi a triîa zi au eşit din munte, au început *Cj după* unul *ad.* din munte B,E,G,V,M,P//10 şi văzindB.C, *lipseşte* V/ nu-s]nu-i C,V, nu iaste B,E,G, nu sînt D/ nime B/ luat nemţii *DJ* mai avut B,E,G//10-11 şi dacă au văzut că nu-i goneşti nime, ei ş-au luat puşcile şi tot ce au avut şi s-au dus în ţara lor (şi au trecut în ţai-a lui M> M.P//11 şi au trecut munteli înnapoi în Ţara Unguriască, dincătro vinisă(vinisîeB) B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* muntele... înapoiM.P//

f. 455 Iar hatmanul cu o(a>ste, precum mai sus scrii, nici gium<ă>tate de cias n-au zăbăvit şi s-au şi-ntorsu înnapoi, fiind grec cu pele de Iepuri la spate. Au fugit toat<ă> noapte, făcîndu-i-să dzuă la Bistriţă, negonindu-1 nime, nici vădzînd pre nime; după cum Iaste vorba, că nu fac toate muştile m<i>ere\ Că, cînd s-au tîlnit cu o<a>ste nemţasc<ă>, tremura de fric<ă> şi vre să fug<ă>. Iar turcii, vădzînd că vrea să fugă, au început a-1 sudui ş-au scos şi sabiele asupra lui, să-1 tale. Şi vădzînd aşea, că fac turcii zorbâ asupra lui, s-au slobodzit de fric-asupra nemţilor.

Şi s-au tîmplat ace izbînd<ă>, dup<ă> cum scrii mai sus. Numai tîmplîndu-s<ă> Toader Pălade spătariul şi vădzînd zorbaoa turcilor, el mai mult au început a îndemna o(a>ste.

Şi dup<ă> ce au vinit la Eş<i> hat<manul>, i-au scris Grigorile-vodă cărţi la viziriul şi l-au triimis cu 10 nerhţî vii[i] şi cu 17 capete morţî. Şi cu ace puţin-izbînd<ă> ş-au mai tocmit triaba, că era să pitriac<ă> şi el de la Poartă, ca frate-său Manolachi chiurce-başla. /

1 *ante* Iară: 43 B,E,G, 56 C,D, 69 V, 119 M, *lipseşte* P/ hatmanul grecul B/ hatmanul Costantin grecul Ipsilanti C,E,G/ cu]şi cu C/ oaste B,C/ s-au scris mai sus C; mai sus s-au scris D,E,G,V/ nici un ceas n-au zăbăvit B,C,E,G,V// 1-4 Costandin hatmanul, grecul, şi cu toată oaste, de frica nemţilor (de frica nemţilor şi cu toată oaste P> şi nime nu-1 goniia, toată noapte(a) au fugit. I s-au făcut zio la apa Bistriţii (la Bistriţă P>. La vreme de bucati au sosit la Roman (Români M> cu toată oaste la dumnealui TheOdor Cantacozino, biv-vel-stolnic. M,P// 2 s-au întorsu B,E,G,V/ înnapoi de la Trotuş C// 3 *lipseşte* fiind grec cu pele de iepuri la spate B,C,E,G,V/ Şi au B,C,E,G,V/ toatăB,C/'/4 noapteaC/ şi i s-au făcut zio <zioî C> B,C,E,G,V/ *după* Bistriţă *ad.* la sat la Roznov C, la Roznov D,E,G//5 văzind B,C// 5-6 *lipseşte* după cum... muştile m(i>ere B,C,E,G,V// 5-14 *lipseşte* nici vădzînd pre nime... au început a îndemna o(a>ste M,P// 6 Că]Şi B,E,G,V/ s-au fost tîlnit B,C,E,G,V// 6-7 oaste (cea B) nemţască i-au fost pre frică şi au fost vrînd (vrut G) să fugăB,C,E,G,V//8văzindu-lB,C,E,G,V/ vrealva B,C,G/ *lipseşte* au început a-1 sudui B,C,E,G,V/ au scos săbiile B,C,E,G,V// 9 Iar (hatmanul B,E,G> dacă au văzut că fac turcii B,C,E,G,V// 10 frică B,C// 11 acea izbîndă B,C/ după cum mai sus scriie <s-auscrisC,E,G> B,C,E,G,V//12 Numai]Numai atuncea D, Şi B,C,E,G,V/ tîmplîndu-să atuncea şi Toader Păladie (Păladii C> spat(ariul) B,C,E,G,V//13 văzindB, C/ mai mult au îndemnat, au început a îndemna oastea D//14 *după* oaste *ad.* asupra nemţilor de i-au <au C> biruit. B,C,E,G,V// 15 Şijlară B,E,G, Iar C,V/ după ce(cie B> au vinit hatmanul <grecul E,G> la Iaşi, au scris Grigorii B,C,E,G,V// 15-17 Iar di acolo au vinit la Eşi cu ace izbîndă. Grigori voevoda au scris la veziriul şi l-au triimes pre hatmanul <hatman P> cu zăci nemţi vii şi cu 16 capete (căpitani M> M> P// 16 cărţi B,C/ şi l-au triimis (au triimis pre hatmanul *C}* cu patrusprăzece (patrusprăzeci C, şeasiesprăzece D> nemţi vii şi cu şasesprăzeci (patrusprăzeci D, nemţi G> capete morţi <capete a nemţilor care perisă C,V> B,C,D,E,G,V// 17 acîa <acea C> puţină izbîndă B,C/ ş-au mai tocmit <dires E,G) hatmanul (grecul B,E,G^lucrul. B,C,E,G,V/ş-au]mai că ş-au M//18treaba la Poartă M,P/ triaba]lucrul D/ pitriacă B,C]pătimască M,P/ *lipseşte* de la Poartă M.P//19 ca şi B,C,E,V,M,P/ Manolachiîe (Manolachie C> chiurci-başia B,C/ *lipseşte* chiurce-başia M,P//

f. 455v Tot într-acia vreme mers-au Chipruliul întîi la Niş, unde luas<ă> nemţii, ş-au încungiurat cetate Nişul. Şi n-au putut să sprej<i>niasc<ă> nemţii şi s-au închinat; c-au fost ca la 5.000—6.000 nemţî cu un ghenăral. Şi pre ghenărari şi pre nemţî i-au slobodzit cu pace; iar pre raia au pus-o tot supt săbii. Că s<ă> burzuluis<ă> toat<ă> creştinătate, de ţiine cu nemţii: sîrbii, arbănaşii şi alţii ce era prenpregiuru.

Purces-au Chipruliul de acolo asupra nemţilor ce băte Bosna. Deci nemţii nu pute lua Bosna, fiind locurile tari şi raia<o>a încă ţine tot cu turcii, nu vre să s<ă> de nemţilor. Numai ce au apucat di-au luat vo 2, 3 cetăţi în margine Bosnii, şi au şi sosit Chipriliul cu o<a>ste lui agiutori bosnenilor. Şi s-au lovit în vo 2, 3 rînduri, ş-au tot can zăticnit pre nemţi şi nu ş-au putut alege.

Acestea toate s-au făcut la velet 7245<=1737>. Iar dup-aceia, la valetul 724"6<=1737>, în luna lui octo<m>-vrile, tot într-aciastă toamnă, vădzînd turcii că li-au

1 *ante* Tot: 44 B,E,G, 57 C,D, 70 V, 121 M, *lipseşte* P/ pre acea vreme B,C,E,G/ Chipruliul (Chiupruliolu C) sarascheriul B,C,V, sarascheriul Chiupruliul D,E,G/ *lipseşteântîi* B,C,E,G,V// 1-3 Paşa Chiupriuorul şi cu turcii au încungiurat cetate Nişul. Şi fiind puţini nemţi (într-insa M> i s-au închinat M,P// 2 luasă B,C/ şi au B,C/ cetatea B.,C// 2-4 Şi n-au putut nemţii să sprejiniască pre turci şi au închinat cetate, că. a«. fost numai cinci, şasie mii de nemţi *Cjj* 3 sprejiniască B/ nemţii pre turci B, E,G/./4 că au fost numai cinci, şasîe mii de nemţi B,D,E,V/ că au fost puţinei nemţi numai ca la *Gj*74 *lipseşte* c-au fost ca... un ghenăral. M.P//4-5gheneral B,C,E,G,V/ Şijlar B,C,E,G,V//5 nemţi B,C/ slobozit turcii cu pace B,C,E,G,V/Deci Chiupruliu (Chiupriuorul M) pre ghinărariul din cetati şi pre nemţi M,P/iară B//5-6 iarrăiaoa toată au pus-o supt sabie M, P/ i-au pus pre toţi supt sabiîe B,C,E,G,V// 6-8 *lipseşte* Că s(ă) burzuluis(ă)... prenpregiuru. M.P//6 s(ă> burzuluisă B, să buzurluisă *Cj* *lipseşte* toat(ă> B,G,E,G,V//7 creştinătatea B,C/ ţinea B,C/ sirbii B,C// 8prinpregiur B.C//.9 *ante* Purces-au: 58 D, 71 V/Şi de acolo au purces B,C,E,G,V/ sarascheriul Chiupruliolu (Chiupruliul D> C,D, Chiupruliolu sarascheriul E,G/ cejcarii D/ bătea BiC//:9-15 Paşa Chiupruliu (Chiupriuorul M> şi cu oaste turciască s-au dus asupra nemţilor ci bătîa Bosna (Boian M> intru agiutoriu bosnenilor (boenenilor M>. Şi în trii rînduri s-au lovit cu nemţii, dar nu ş-au putut alege M,P// 10 Decii B,C/ putea B/luoa B,C] să ia V/ locurili B, C// 11 tarile A / raîaoa B, raiaoa *Cj* ţinea B,C/ nu vrea să să închine la nemţi B,C,D// 12 *după* apucat *ad.* nemţii B,C,D,E,G, V/ de au B,C/ vreo doao, trii cetăţi B,C// 13 marginea B,C/ Chipruliul B, sarascheriul Chiupruliolu(Chiupruliul D)C,D, Chiupruliolu sarascheriul E, *Gj* oaste B, oastea *Cjj* 14 agiutor B, agiutoriu C/bosnenilorB,C/s-au] i-au E,G/vreo doao trii rînduri B,C/ *după* rînduri *ad.* cu nemţii C/si au B,C//15 zeticnit B,C/ alege B,C//16 Aceste B,C/la veletjîn anul B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 45 B, E,G, 58 C, 59 D, 72 V// 16-18 *lipseşte* Acestea toate... tot într-aciastă toamnă M.P//17 *lipseşte* dup-aceia B,C,E,G,V/ la valetul] în anul B,C,D,E,G,V/ octomvrie B//18 într-acia B, întru acea B,E,G/ văzind B,C// 18-4 Viziriul au văzut că li-au mersu can (cami M> binişor cu nemţii şi au sopotit să margă (şi P> să îa Voziîa di la moscali. (Şi M> pentru aceia au pornit oaste de,la Cartai şi de la Tighine, că era 5.000 (100.000 P> turci şi spahii cu un M,P//

f. 456 mersu ca<m> bineşor / spre nemții, că nemții nu făcus<ă> gătire prea bună, în grab-au şi pornit o<a>ste de la Cartai şi de la Tighinea, cît-era strînsă, ca la 100.000 de iniceri şi de spahii, c-un sarascher şi cu Medie Gherie, hanul cel nou, cu toat<ă> tăt<ă>rîme de Bugiag, ca la 60.000 şi 2 soltani; mai can cu toat<ă> puterea turciască ce era la Cartai. Şi pre ap(ă>, de la Țarigrad, vo 20.000 să margă să Ia Vozie de la moscali.

înțălegînd că Mineh fertu-marşalih s-au dipărtat cu ostile moschiceşti la ernatic, la Perevoloşin, dup<ă> ce s-au dus solii de la Nemirova, şi ei înțălegînd că-s numai 7.000 moscali şi 2.000 cazaci, 9.000 de toat<ă> o<a>ste, au socotit c-or lua-o prea pe lesne; şi luînd-o, or treci şi or lua şi Culburul ş-or treci şi-n Crîm asupra celora moscali şi or duci şi pre hanul cestu nou, pre Medie Ghirie.

Ş-au luat şi vo 60, 70 puşci din Tighinea şi 400 car<ă> moldoveneşti, di-au dus giabhanaaoa. Şi după ce au
f. 456v agiunsu acolo, au început a bate cetate. Ş-au bătut-o / 2 săptămîni şi n-au putut-o lua. Şi aşe<a> da turcii feliuri de feliur<i> de năvăli straşnici asupra cetății, şi şi mai

1 mărsu B,C/ can binişor asupra nemților B,C,E,G,V/ făcusă B.C// 2 pre bună B,C] mare G/ grabă B,C,E/ oaste B.C// 3 şi de la Bender de la Tighinea D/ cîtă B,C/ ca la şi s-au (şi au E> făcut ca la (*lipseşte* ca G> B,C,E,G,V/ o sută de mii niceari B.C// 4 cu un sarascheriu B,C/ şi cu] şi pre M.P/ Medli Gheri B,C// 5 şi cu toată tătărîmea din Bugiac B,C,E,G,V/ ca la şasîezăci de mii de tătarî (mii de oaste B, E,G,V) B,C,E,G,V, *lipseşte* M,P/ şi cu doi soltani *B.C.D.B.G.V.M.PI J6-7 lipseşte* mai can cu...ce era la Cartal. M.P// 6 toată B,C// 7-8 Şi au purces şi de la Țarigrad pre apă vreo doaozăci de mii de oaste ca să margă să Ia (cetatea C,E,G> Voziîa de la moscali B,C,E,G,V/ Aşîjdire şi pe apă di la Țarigrad 20.000 turci. M, *Bjj* 8 să Ia cetatea Vozila D/ *lipseşte* să margă... de la moscali. M.P// 9 înțălegînd turcii C/ Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V/ depărtat B,C// 9-15 *lipsesc* M,P// 10 ernatec B,C/ Perevoloşina B,C/ după B,C] Iar după D/ ce] cie B// 11 ei] turcii D, *lipseşte* B,C,E, *Gj* că-s] că sînt B,C,D,E,G,V// 12 şapte mii de B,C/ doao mii de (moscali de cazaci B> B,C/ noao mii B.C/ ioată sastea (oaste B) B.C4/ 13 lesne cetatea Voziia D// 13-14 au socotit că vor (or E,V) luoa cetatea Voziîa pre pe lesne, fiind oaste puțină în cetate (cetate C>; şi decii or (vor E,G> trece (Niprul în ceia parte C,E,G> şi vor luoa şi cetate Cîlburul (şi or luoa-o şi Cîlburul B,V, şi vor lua şi Cîlburul E,G> şi or trece şi în Crîm B,C,E,G,V// 14 şi cetatea Cîlburul *Dj* celoralalți B,C,E,G,V// 15 vor E,G/ duce B,C/ pre B,C/ cestu] cel B,C,D,E,G,/ Medii Gheri B,C,D,E,G,V// 16 Şi au B,C/ vreo saşiezăci (şasezăci C) de puşci mari (mari, tunuri E,G> B,C,E,G,V/ patru sute de cară B,C,E,G/ Luat-au di la Tighine 70 puşci mari şi din Moldova 400 cară M,P// 17 de au B,C, dus] adus G/ giabhanaoa C/ acolo la Voziîa B,C,E,G,V// 17-18 Au venit turcii cu tătarii aproapi de Voziîa; au bătut-o M,P// 18 cetatea B, C, cetatea Voziîa D/ *după* cetatea *ad.* ca să o Ia de la moscali *Cj* Şi o au bătut B,C,E,G,V/ doao B..C// 19 n-au putut să o îa (cetatea C> B,C,E,G,V/ n-au putut lua cetatea Voziia D/ aşa B,C// 19-20 feliuri[1-2] B,C/ *lipseşte* de[2] E,M/ năvăliri B.C.E.G/ străşnicie B,C, *lipseşte* P/ *repetă* asupra P/ cetății B,C/ Dat-au turcii feliuri de feliuri M,P// 20 şi mulți dintr-înşii periîa D, ce tot ei periîa, mulțimi M,P/ *lipseşte* şi şi mai perea B,C,E,G,V//

perea. Spartu-s-au şi vo 20 de puşci mărie, împlîndu-le mai mult preste măsur(â>, ca s-agiungă la cetate, şi iară pre dînşii îi omorea.

Făcut-au un meşterşug, cu nişte sacrii no(a>pte, ca s(ă> să apropii de cetate. Iar moscalii au făcut altu meşterşug, di s-au luminat ca dzua, ş-au îndreptat puşcile de i-au făcut fărîmi.

Făcut-au turcii 2 lagumuri, şi s-au strînsu acolo mulțime să de năval(ă>. Iar moscalii li-au găsît unde le puses<ă> turcii şi li-au bătut bine dispre dînşii, ca s(ă> de înnapoi spre turci. Ş-au făcut şi ei 2 lagumuri, alăturea şi cu găuri, din celi turceşti, la a lor. Şi cînd s-au strînsu mulțime de turci la lagumuri ş-au dat foc, iar lagum(u>rile au dat înnapoi, şi s-au aprinsu şi celi moschiceşti, cît au perit mulțime de turci. Şi atunce au eşit şi moscalii cu cazacii afar(ă) den cetate ş-au început a tăia şi ei pre cîți nu îi omorîs(ă) lagumul.

Aşijderea sculatu-s-au turcii cu zorba asupra hanului, dzîcînd că gîlciava dispre dînşii s-au început întîi şi ei dau
f. 457 năval(ă> di per, şi tătarii / nu per, umblă pre de laturi.

1 Şi s-au spart vreo doaozăci B,C,E,G,V/ *după* mari *ad.* turceşti B,C,E,G,V,/ umplîndu-le C, pre care umpleîndu-!e D, şi umplîndu-li V] încărcîndu-le B,E,G// 1-2 înplut-au (turcii M> puşcile celi mari, mai mult presti măsură. Spartu-s-au doîzăci puşci mari şi iară M,P// 2 *după* mult *ad.* decît *Cj* măsură B,C/ mai mult, puşcile să spărgea si iarăş pre turcii îi omoriia V/ să B,C/ iarăşi C,E, iarăş B// 4 *ante* Făcut-au turcii: 46 B,E,G, 59 C, 60 D, 73 V, 126 M, *lipseşte* P/ Turcii au făcut M, P/ neşte B,C/ săcriie B, săcrie *Cj* noaptea C, noapte *Bj* noaptea, ca să să apropie (apropiîe C> B,C/ noaptea, ca să să apropie noaptea de D/ cu săcriie, ca să să apropii noapte de cetati M,P// 5 Iară B/ alt B,C// 5-6 Făcut-au şi moscalii alt meşterşug de s-au luminat noapte ca M,P// 6 de B.C *j după* zioa *ad.* cu făclii de vînt C,V, cu făclii B,E,G/ şi au B,C// 7 de au făcut fărîme pe (pre C> turcii ciei (acei C,V> cu săcriele B,C,E,G,V, de au făcut fărîme săcriele aceli cu turci D/ *după* puşcile *ad.* asupra turcilor M,P// 8 *ante* Făcut-au: 61 *Dj ante* Mai făcut-au: 74 V, 128 N/ doao B, şi doao *Cj* lagumuri] legume M,P// 9 dea năvală B, *Cj* au găsit lagumurile (lagumurili C,D,V> B,C,D,E,G,V/ pusesie B,C// 9-10 Mcscalii au găsit aceli llagumi (legume P> a turcilor şi li-au întorsu cătră turci. M,P// 10 despre B,C,E,G/ să B,C/ dea B/ spre B,C// 11 Şi au B,C/ ei] mcscalii C,D,V/ făcut moscalii doao lagumuri din celi turceşti, alăturea şi cu găuri B,E,G/ doao B,C/ Făcut-au şi moscalii doao M,P/ celi B, cele *Cjj* 12 la aie lor *Gj lipseşte* Şi cînd M,P/ mulțimea *Cjj* 12-13 de turci au dat foc legumurilor, iar legumurile M,P// 13-14 la lagumuri au şi dat înnapoi şi s-au aprinsu şi lagumurili cele moschiceşti C,E,G, la lagumuri, atuneea au aprinsu moscalii lagumurili şi au şi dat înnapoiu şi ş-au aprinsu şi lagumurile cele moschiceşti V/ *lipseşte* ş-au dat foc, iar lagum(u)rile *Bj* au şi dat *Bj* şi[1]] şi dintr-aceli M,P/ şi lagumurili celi moschiceşti, *Bj* cît] şi E,G, atîta cît M,P/ mulțime *Bjj* 15-16 atuneea B,C./ Esit-au atunce moscalii şi cazacii din cetate şi au tăiat mulțime de turci M,P/ cu] şi'cu C, şi E/ afară din B',C// 16 şi.au B,C/ a-i tăia B,E„G,V/ ei] Iei B,C/ pre turci pre cîți nu-i omorîsă (omorîsîe B> lagumurile B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi ei pre... lagumul M,P/ lagumurile *Djj* 17 *lipseşte* Aşijderea M,P/ Turcii s-au sculat M,P// 18 zicînd B,C/ despre B,E,G/ despre dînşii, despre tătarî *Cj* dînşii] tătarî D/ ei] Iei B, V, turcii *Cjj* 18-19 că toată gîlceavă s-au început de la tătar(î> şi tătarii fug de la năvală, iar turcii pier M,P// 19 năvală B,C/ de pier B,C/ nu pier, ce umblă B,C,E, G,V/ *lipseşte* şi tătarii... de laturi. M, *Bjj*

Deci, au luatu hanul pre tătar<i> împreun<ă> cu turcii, şi carăle celi moldoveneşti li-au împlut de stuh ş-au început a pune pre moldoveni de împingea carăli; şi turcii cu tătarii dup<ă> dînşii cu puşcile, ca s-apropie de cetate, să bată cetate. Iar moscalii aşe auînceputu a-i împrosca den cetate, şi au eşit şi afar<ă>, şi aşea au dat o năval<ă> turcilor, cît au perit mulțime, şi au luat şi o sam<ă> de pusei.

Aşijdere era o zămculiță dedaturi de cetate, şi şidea nişte moscali. Ş-au îngropat şi moscalii un lagum acolo şi s-au făcut a fugi spre cetate. Iar turcii au şi-ntrat îrttr-ace zămculiță ş-au găsît lagum şi l-au scos.

Moscalii, vădzînd că au găsît turcii lagumul şi l-au scos, au şi îndreptat puşcile în zămculiță a bate.'Şi au perit şi acolo mulțime de turci; şi cîți'n-au perit'li-au căutat a eşi, că nu pute să şad<ă>, că-i împroşca den cetate.

Aşij<de>rea vinit-au turci<i> cu vas<ă> pre ap<ă>, şi moscalii încă ave vas(ă>. Ce nu li-au sporit turcilor nici cu acel fel. Că cum au fost dîndu moscalii din tunuri de

1 Decii B.C/ *ante* Decii: 60 C, 75 V/ luat B,C/_ tătarî şi înpreună B,C,E,G,V//'! 1-3 Hanul (au luat M> pre tătar(î> şi pre turci. înplut-au de stuf carăle celi mpldoveneşti. Pus-au pre moldoveni de înpinge carăle M,P// 2 cele B,C/ umplut B,C; şi au B,C// 3 pune B,C/ moldoveni B/ înpingea carăle B,C/ şi] iar M,P/ cu]şi cu M,P7/'4 după BJ mergea după C,D/ puşcile B,C/ ca]vrînd M,P/ să B,C/ cetate *Cj* (ca D> să bată cetatea B,C,D] să o ia M,P, *lipseşte* V//5 Iară C/ aşîa B, aşa C/început B/ înproşca B,C/ din B,E/ din cetate pre turcii *Cjj* 5-7 început-au moscalii a-i înproşca din-puşci şi (ce P) au ieşit şi afară din cetati. Şi atîta năvală au dat cît au perit mulțime de turci şi li-au luat şi cîțiva puşci M,P// 6 afară B, afară din cetate *CJ* aşa B,C/ au] li-au C/ năvală B,C// 7 mulțime de turci B,C,D,E,G,V/ samă B,C/ *după* puşci *ad.* moscali de la turci B,C,E,G,V// 8 *lipseşte* Aşijdere M,P/ *ante* Aşijderea: 47 B,E,G, 61 C, 63 D, 76 V, 134 M, *lipseşte* P/ cetate *Cj* De laturi de cetati'era o zămculiță M; P/ *lipseşte* şi şidea nişte moscali M,P// 9 neşte (nişte C> moscali puținîei B,C,E,G[V/ Şi au B,C/ Şi moscalii ci era acolo au îngropat un liagum M,P/ *lipseşte* şi c'*x'f* *lipseşte* şi moscalii B.E.G// 10 sprejpresti M/ *după* cetate *ad.* şi au eşit afară din zămculiță B,C,E,G,V/ *-lipseşte* Iar M,P/ întrat B,C/ într-acîa B,'întru acea *Cjj* 11 şi au găsit lagumul moscalilor şi l-au scos B,C,E,G,V, şi găsind legumul l-au scos M.P//'12 Iar moscalii B,C,E,G,V,M,P/ văzind B,C/ *lipseşte* văzînd... l-au scos M, P/ găsit B *Cj* lagumul lor B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi l-au scos B,C,E,G,V// 13 puşcile B,C/ îrt]îritru ace M,P/ a o bate B,C,E,G,V, *ad. marginal A, lipseşte* M,P// 14 mulți turci B,C,E,G, V/cîțiB,C //14-16 *lipseşteşi* cîți n-au perit... den cetate M,P// 15 *după* eşi *ad.* din zămculiță B,C,E,G,V/ putea să şadă B,C/înproşca B, înproşca tare V, înproşca foarte tare C/din B.C//17 AşijdereaB,C, *lipseşte M.Pjante* Aşijderea: 48 B,E,G, 64 D, 77 V, 139 M,7i^.seşteC,P/venit-au B/ cu cîțiva vasă M,P/vasă pre apă B,C/ap(ă>]mare M,' *T·IJl8lipseşteşi'M.,PIavea.* B.C/vaseC, vasîe B/ave cîțiva vasă pre apăM,P/Ce turcilor nu li-au sporit nici cu un feliu B,C,E,G,V, *lipseşte* M.P//19 feliu de meşterşug D/dîtod B,C/din tunuri, din puşcile cele mari D/di pe apă ori din B.C//19-3 început-au moscalii dih vasă şi din cetati a slobozi puşci mari în vasale lor; şi pre cari cum îl nimeriia, îndată să şi afunda, atîta cît n-au rămas nici un vas turcescu. Iar din vasale moschiceşti nici măcar unul nu s-au primejduit M,P//

pe ap<ă> or den cetate, să şi afunda vas<ă>le turceşti, de s-înneca, cît n-au rămas nici unul, iar moschicesc nici s-au betejit. /

f. 457v Mai pre urmă iarăş s-au rădicat turcii cu năval-asupra cetății, vădzînd că au eşit o sam<ă> de moscali din cetate. Şi s-au şi pornit turcii asupra moscalilor să-i Ia în unghi<i>. Iar moscalii s-au făcut a fugi asupra vasilor şi au lăsat poarta cetății dişchisă. Iar turcii, cum au vădzut po<a>rta cetății deschisă, au lăsat pre moscali di-a-i mai gonire ş-au şi-nceput a întră în cetate.

Şi i-au lăsat di-au întrat vo 4.000—5.000 şi au slobodzit porțile cetății di i-au închis. Şi aşe moscalii den cetate, fiind supus, au şi-nceput a lie da foc şi din frunte şi din coad<ă>, şi den'dos a le da bombi, pîn-i-au potopit pre toți. Da să de înnapoii, porțile cetății era închis<e>. Şi cîți n-au perit, i-au luat pre toți de grumadzi.

Iar turcii cei ce rămăses-afară, de n-apucas-a intra în cetate, i-au şi aruncatu lagumul. Atunce moscalii cei

I *ad. marginal* ori din cetate D/ cetate *CJ* vasele B/ vasele turceşti să afunda de să înneca *Cjj* 2 să *Bj* iar din vasele moschiceşti nici unul nu s-au înnecat (afundat D> B,C,D,E, G,V// 4 *ante* Mai: 65 D, 137 M/ Mai pre urmă s-au sculat turcii cu mare năvală B,C,E,G,V// 4-6 Turcii iarăş au dat. mare năvală asupra cetății; şi văzînd că au eşit din cetati cîțiva moscali, s-au si pornit asupra lor să-i îa în 'unghii (în guri P> M,P// 5 cetății B,C/ văzînd *B, Cj* samăB.C// 6 Şi]Aşîa B,E,G,V, Şi aşa *Cj lipseşte* şi B,C,E,G,V// 7 *lipseşte* Iar M,P/ Moscalii s-au (au P> lăsat poarta cetății dişchisă şi s-au făcut a fugi asupra vasilor lor. M.P'vasălor B.C//8 cetății B,C/ deschisă *B.Cjlipseşte* Iar M,P cum]dacăM,P//9 *lipseşte* cetății M,P/ poarta cetății B,C/ au şi lăsat B,C,E,G,V/ dea(a-iC) mai B,C/ di, a gonire. pre' moscalii cei dinafară şi au şi început M,P// 10 şi au şi(şi au C> alergat la cetate (cetate C> şi au început a întră pe(pre C> poarta cetății în cetate B, C,E,G,V// II lăsat moscalii D/ patru, cinci mii de turci şi au şi slobozit moscalii D// 11-15 Iar moscalii i-au (au C> lăsat de au întrat în cetate (cetate C> ca vreo (vro B> cinci, şase (şasîe C> sute şi au şi slobodzit porțile cetății de i-au închis pre turci în cetate (în cetate pre turci C,V>. Şi aşa, moscalii, fiind supuşi în cetate, au şi început a slobozi focul în turci şi din frunte şi din coadă şi au început (şi au şi început C> a arupea şi bombe (cu bombe C>, pînă (pînă ce G> i-au potopit de tot pre turci, pre toți. Că'vrea să dea B,C,E,G,V/ Moscalii cei din cetati au lăsat di au întrat în cetati 5.000 turci si îndată au închis porțile cetății. Moscalii au dat foc turcilor din frunți si din coadă; iar din dos bonbi. Şi pre toți cîți întrasă în cetati i-au potopit M,P// 12 închis pre turci în cetate D/ d'enjcei din D// 15-16 *HpseşteDasă* de înnapoii... de grumadzî. M,P// 15 Da] Şi vreaD/ înnapoi şi B,C,D,E,V/' înnapoi. să iase pe poartă si porțile G/ cetății B,C/ închisă B]încuiate *Cjj* 16 cîți turci *Cj* grumazi B,C// 17 *lipseşte* Iar M *Bj ante* Iar (Iară C>: 49 B,E,G, 62 C, 66 D, 79 V, 140 M, *lipseşte Bj* rămăsesîe B,C/ nu apucasă să între B,C,E,G,V// 17-7 Pre turcii cîți nu apucasă a întră în. cetăți au început a-i rădica legumurile, asupra a cărora au.năvălit şi moscalii cei ce rămăsăsi afară. Şi pre mulți turci au omorît. Turcii începusă a să lipi de zidiul cetății Iar moscalii'cei de prin vasă i-au înproşcat din puşci şi nu, pute turcii să să mişț'uiască necăiure. Şi au perit turci 40.000 (40.000 turci P> M,P// 18 aruncat B/C/Atuneea C, Atuncia *Bjj*

di-afar(ă>, ce s<ă> fâcus-a fugi spre vas<ă>, s-au şi-ntorsu înnapoi într-înşii a-i omor<î> cîţi scăpas<ă> de lagum,

Aşijderea şi moscalii di pre ap<ă> au prins a-i împroşca, cari s-apucas-a s<ă> lipi de zidiul cetăţii, că nu pute să s(ă> mistuiasc<ă> nici într-o parte. Ş-au început moscalii a-i bate şi di pe ap<ă>, cît i-au potopit, ca la 30.000—40.000 de turci. /

f. 458 Iar în scurtă vreme au şi sosit veste de la soltanulla sarascheriul, care soltan era între<Nipruşi>Buh destraj(ă>,cum că vin de la Minih agiutori cetăţii pre mulţi moscali pre ap<ă>, di s-au făcut spaimă în o<a>ste turciască. Cîţi răm<ă>ses<ă> vii, neperiţi, au şi fugit preste noapte ş-au lăsat cetate. 3,4 dzile di-ar fi mai zăbăvit turcii prîe loc, nici unul nu vrea scăpa. Că au şi dat Dumnădzău un vicol, că, cum era gium<ă>tate răniţi, aşe dzic că-ntr-acel cîmpu 4 părţî ar hi perit şi una di-ar fi scăpat, bini.

Fostu-s-au cerşut cazacii să-i las<ă> călări, audzind că vin turci<i> la Vozie; şi Minih n-au vrut să-i las<ă>,

1 dennafară B,C,V, dinnafară E/ să făcusă B,C/ vase B,C/ întorsu B// 2 ratr-înşii]în turci B,C,E,G,V/ a-i omorî cîţi mai scăpase B,C,E,V/ *lipseşte* cîţi scăpas<ă> de lagum *Gjj* 3-4 moscalii cei (clei B> de pre apă au început a-i înproşca pre turci pre carii apucase (apucasă C,V> de să lipisă (carii să lipise G> B,C,E,G,V/ a-i înproşca pre turci pre carii să apucas(ă) D// 4 cetăţii B,C/ căjcît B,C,D,E,G,V/ nu putea *Bj* să să mistuiască B,C// 5 nici într-un chip, nici întru o parte *Gj* parte *Bl* Şi au B,C// 6 *după* apă *ad.* şi di pe (de pre C> uscat B,C,D,E,G, şi di pe uscat pre turci V/ *după* potopit *ad.* de au perit B,C,E,G,V/ Zî/w^elaB.CE.G.V/triizăci, patruzăci de mii de turci şi mai bine B,C,E,G,Vy/7 *după* turci *ad.* au perit atuncea la cetatea Voziîa *Bjj* 8 *ante* Iară: 50 B,E,G, 63 C, 67 D, 80 V, 142 M, *lipseşte Bj* vremie B, vreme *Cj* veste B,C// 8-12 Soltanul ce era între Buh de strajă şi au triimes veşti la sarascheriul că vini feldmarşal fon Minih (şi P) cu mulţi moscali pre uscat şi pre apă întru agiutoriu cetăţii. Făcut-au mari spaimă în oaste turcească, cîţi mai rămăsăsi vii (şi M) presti noapti au fugit M,P// 9-11 sarascheriul la Voziia, care (carele E,G> soltanu era de straje între Nipru şi între Buh (la Nipru piste Buh V), cum că vin moscali pre mulţi pre apă de la Menih feldmarşal întru agiutor cetăţii. Şi asia s-au făcut B,E,G,V/ sarascher-paşia, ce era la Voziia mai mare pre oaste turcească, care soltan era de straje între Nipru şi între Buh, cum că vin moscali pre mulţi pre apă de la Menih feldmarşal întru agiutoriu cetăţii şi aşa s-au făcut *Cjj* 10 Menih feldmarşal *Bjj* 11 oastea C, oaste *Bj* Şi cîţi *Gj* Şi cîţi turci rămăsesie B/ Şi cîţi turci(mai E,V> rămăsesie vii, de nu perisle C,E,V//12şi aii şi fugit B,C,D//13 cetatea de a o mai bate B,C,E,G,V/ Iar trii, patru zile B,D,E,G,V, Iar numai vreo trii, patru zile *Cj* de ar B,C// 13-2 *lipseşte* ş-au lăsat cetate... sau tătar. M,P//14 pre locu *(lipseşte* pre locu B> pre lîngă cetate, toţi ar fi fost perit. Că B,C,E,G,V/ nici unul poate nu ar fi scăpat *Bj* Că au fost şi dat E,G/ Dumnezeu B, C//15 vicol mare şi cum era turcii răniţi pre giumătate (giumătatle C>, aşa zic (aşîa să vorbiia la acea vreme C, aşîa să auziîa V> că într-acel (întru acel C> B,C,E,G,"V// 16 trii, patru părţi, ar fi perit şi o parte de ar fi scăpat, bine ar fi scăpat B,C,E,G,V/ bine ar fi fost *Bjj* 17 Cerşutu-s-au cazacii la (Menih E,G> feldmarşal să-i lase pe călărime B,E,G/ Cerşutu-s-au C,V/ lasă *Cjj* 18 turcii B,C/ Voziîa B,C/ şi n-au vrut. feldmarşal să-i lasă, fiind cu ostile la Perevolosin B,E,G/ siliar V/ Menih feldmarşal C, D,V/ lasă *Cjj*

fiind la Perevolosin. Şi au greşit că nu i-au lăsat, că nici un turcu n-ar fi scăpat, sau tătar.

Deci acel soltan ce era de straji între Buh, vădzînd că turcii fug de la Vozie, slobodzit-au şi el ciamburu pre margine Ocrainii leşeşti, di-au prădat satele. Ţîn şi ei prieteşugul ca cînii vinere. Ce s-a mai face cu leşii, vreme viitoari va arăta. /

f. 458v Grigorii-vodă, vădzînd că s-au dus nemţii din Moldova, scris-au cu (giu>rămînt la boerii cei pribegi şi la ţar<ă>, cei haini, să să întoarcă înnapoi la locurile sale, să nu poarte nici o grij<ă>. Şi i-au ertat pre toţi, numai să nu mai fug<ă> şi alţîi, ca s<ă> e bani.

Deci s-au întorsu toţi la locurili sale, şi nimic nu li-au făcut. Numai pre Costandin Balşe, avînd măraz pre dînsulu, l-au bătut la talpie, şi l-au slobodzit.

Făcut-au şi acestu obicei Grigorie-vodă, de s<ă> bat<ă> boerii cei mari la talpe, turceşte.

Şi pre Ştefăniţă vornicul Ruset, hiind mai bătrîn, l-au făcut surgun o lun<ă> la mănăstiri la Dobrovăţ

1 fiind cu ostile la Perevoloşina C.V//1-2 Iar de i-ar fi lăsat pre cazaci, nici un turcu sau tătar poate n-ar fi scăpat B,C,E,G,V// 3 Decii acel B,C, *lipseşte* M,P/ Soltanul M,P/ straje B,C]între]la B,C,E,G,V/văzind B,C]dacă au văzut M,P//4 fug turcii B,E,G,M,P/ Voziia B,C/ au şi slobozit M,P/ *lipseşte* el M,P/ ciambur C//5marginea B,C/ Ucrainii C,E,G/ de au B,C, şi au M,P/ *după* satele *ad.* prin Ţara Leşască D, zicînd că acele sate ce le pradă Iei sînt căzăceşti V/ Tătarii ţin prieteşugul M.P// 5-6 Că aşîa ţin îei prieteşugul, ca lupul cu oaia şi ca ciinele vinere B,V, Că aşîa ţin iei priiateşugul ca cîinele vinerea C, Că aşîa ţin tătarîi prieteşugul cu leşii, ca şi lupu] cu oala si ca ciinele vinerea E,G//6 *lipseşte* Ce s-a mai face ... va arăta. B,C,E,G,V, M,P// *Sânte* Grigorii (Grigorie C>: 51 B,E, 65 C, 69 D, 82 V, 146 M, *lipseşte* P/ voevoda M/ văzind B,C/ din ţară, din Moldova *Gj lipseşte* vădzînd... Moldova M,P// 9 au scris cărţi la M,P/ giurămînt B,C/ boiarii B/ pribegi B//9-10 pribegi, carii (ceV> pribegisă în Ţara Unguriască şi la ţară, ce era haini C,V/ ţară B/ cei] ce era B,E,G// 10-11 la ţara ce hainită, în parte nemţilor, să nu aibă nimi nici o grijă, că pre toţi i-au ertat şi să-şi vii la locurile sale M,P// 10 la locurile sale înnapoi B,C, E,G,V//11 să nu]si să nu B,E,G/ grije B,C/ *după* grijă *ad.* că nu vor avea nici o nevoe *Gjlipseşte* numai' B,C,E,G,V//12 fugă B,C/ *lipseşte* şi alţîi... bani B,C,E,G,V// 11-12 *lipseşte* numai să nu... e bani. M.P//13 Decii B,C]Şi M'P/locurile B,C/ nemică *B.Cj lipseşte* şi nimic nu li-au făcut. Numai M, P//14 Costantin Balşe (Balşie B> medelnicieariul (medelniciariul B> B,C,E,G/ măraz]prepus *M.Bjlipseşte* avînd măraz pre dînsulu B,C,E,G/'/ 14-17 *lipseşte* Numai pre Costantin... la talpe, turceşte. V// 15 la talpe B,C, la tălpi turceşte M.P/ şi apoi B,E,G/ şi apoi, ertîndu-1, l-au slobozit C// 16-17 *lipsesc* B,C,E,G,M,P// 18 ŞijTar B,C,E,G, Numai V, *lipseşte* M,P/ Ştefăniţe B/Rusăt vornicul B,C,V/ Rusăt vornicul de la Mărgineni, de la Bacău, fiindu *B.Gjlipseşte* vornicul M,P/ fiind B,C/ *lipseşte* hiind mai bătrîn V// 19 l-au făcut surgun la mănăstire la Dobrovăţ o lună de zile şi apoi C/ l-au surgunit într-o lună *Bj o* lună de zile B,D,E,G,V/ mănăstire *Bjjj*

ş-apoi l-au adus la Eşi şi l-au ertat. Şi i-au măritat o fat(ă> ce ave, cu cheltuiala lui vodă, dup<ă> Scarlatachie comisul, ficior Lupului Gavriliţi.

Iar pre Răducanul, fiind nepot lui Mihai-vodă şi agiunsesă cu cărţi la Grigori-vodă de la nemţi, de-i face ştire ce fac nemţii şi ce-i la sfatul cînd era nemţii la casa lui, la Grozeşti; pentru aceîa mai mult l-au boerit, de l-au făcut paharnic mare. /

Pus-au turcii pre ficiorul lui Racoţi anume, ca s<ă> fii crai în Ţara Unguriască, şi i-au făcut coro<a>nă de aur, cu diiamanduri de mult preţ. Şi i-au dat şi cinci mii punge bani, să-i file de cheltuial<ă> şi să-ş fac<ă> o<a>ste, osăbit de ce i-au rînduit, turci şi tătar<i>.

Şi l-au pornitu den Ţarigrad, di-au vinit la Brăila di s(ă> gătiadză şi-ş strînge o<a>ste. Ispi(ti>tu-ş-au nărocul, cu 2 soltani şi cu turci, di-au triimis în Ţara Unguriască, ca s(ă> triac<ă> pre la Cîmpina, pren Ţara Rom<â>-

1 şi apoi *Bj* şi apoi au trimis de l-au adus V/ Iaşi B,C/ o fată C, şi o fată B,E,G// 2-3 ce avea făcînd pomană *(lipseşte* făcînd pomană C> cu cheltuiala domniască (a domniii C) a mării-sali lui (a lui C,E,G) Grigorii (Grigorie B)-vodă, dîndu-o după Scarlatachiie comisul (vtori comis C), ficiorul Lupului Costachi vornicul. B,C,E,G// 1-3 *lipseşte* Şi i-au măritat... ficior Lupului Gavriliţi. V,M,P//2 Grigorii-vodă D//3 Lupului Costachi vornicul *Dj lipseşte* Gavriliţi B,C,D,E,G//4 Iară C, *lipseşte* M,P/ Răducanul Racoviţă C,D, Radu Racoviţă M,P/ *lipseşte* fiind M,P/ Mihaiu Racoviţă voevoda M,P//4-7 *lipseşte* şi agiunsesă... mai mult M,P// 5 agiungînd B,C,E,G,V/ cărţi B,C/ Grigorii B,C/ *'lipseşte* de la nemţi B, C,E,G,V/ de-i făcîa (făcea C>ştire B,C// 6 şi ce le iaste sfatul lor *(lipseşte* lor D V,)B,C,D, E,G,V/ casajcasele G//7 *după* Grozeşti *ad.* pe (pre C> Oituz B,C,E,G, V/ aceia B,C/ l-au boîarit B,C]l-au cinstit şi l-au boerit *Dj* de]şi P, *lipseşte* M// 8 l-au făcut vel-paharnic *Gjj* 9 *ante* Pus-au:' 52 B,E,G, 66 C, 70 D, 83 V, 150 M, *lipseşte* P/ Racoţii B/ *lipseşte* ca *Cj* să fie C, să fiie *Bjj* 9-11 Turcii au făcut craiu în Ţara Unguriască pre ficiorul lui Racolţu (Racoviţă M>. Făcutu-i-au (Făcut-au P) şi coro(a)-nă scumpă cu diiamanturi M.P// 10 craiu B,C/ *lipseşte* de aur D.M.P//11 diiamanturi *Cj* de mult preţ, cu diiamanturi B,E,G/ *lipseşte* de mult preţ M,P/ preţu *Cj* Datu-i-au M/ Datu-i-au şi 500 pungi P/Şi i-au dat şi cîteva pungi de bani, o sută şi cinzăci *(lipseşte* o sută şi cinzăci V> să-i fie B,E,G,V// 12 de pungi de bani C,D/ fie *Cj* cheltuială B,C/ facă oaste B,C// 13 de ce]di cie B,C/ orînduit *Cj lipseşte* osăbit de... turcişi tătar(i>. M.P/ tătarî B,C// 14 Şi decii l-au (s-au E,G> pornit B,C,E,G,V/ din B,C/ de au B,C// 14-15 la Brăila şi ş-au strînsu oaste şi s-au gătit. B.C.E.G.V// 14-17 Datu-i-au turci şi tătari (tătari, turci P> de la Brăila. Luat-au şi doi (şi de la P) soltani şi aşa au purces de la Brăila să triacă prin Ţara Munteniască, pre la Cîmpina, şi să intri (treacă P> în Ţara Unguriască M,P// 15 di s(ă> gătiadzăjşi au început a să găti *Bj* Ispititu-ş-au nărocul să margă în Ţara Unguriască cu doi soltani E,G// 15-17 Ispititu-ş-au nărocul să margă în Ţara Unguriască cu doi soltani şi cu turci (soltani, cu tătarî şi cu turci C> de au triimis în Ţara Unguriască ca să dezbată Ţara Unguriască de supt înpărăţiîa Niamţului şi să fie el craiu în Ţara Unguriască. Şi au vrut să triacă pre la B,C// 17 prin Ţara Munteniască B,C,E,G//

niasc<ă>. Ce nu i-au slujit nărocul ciastă dat<ă>, c-au păţît rău, precum scrie mai sus patima lor.

împăratul nemţesc, înţălegînd de Racoţii, au strînsu toate cape<te>le celi de frunte, boeri ungureşti, di i-au dus pre toţi la Beci, di-i ţine acolo de le dade toate ce li trebuesc. Ce s-a mai alege, vreme viitoare va arăta.

Deci înţălegînd Poarta turciască di ce s-au lucrat la Vozie, trimis-au di-au luat pre viziriul la Ţarigrad, la sfat, nu numai pre viziriul, ce şi pi toatele cape(te>le

f.459v io celi turceşti, pre toate unde / era. La ce va arăta, vreme viitoare va arăta.

Aceste toate s-au făcut într-aceşti 2 (ani) a domnii lui Grigoriîe-vodă, pîn' la valet 7246<=1737> la istovul lui noemvriie.

Dup-acestea, aşăzîndu-s<ă> Grigorie-vodă în scaun în Eşi să Iernedză, dup(ă> cum s-au scris mai sus, pus-au în Eş(i) şi 4 stiaguri de turci şi cu 4 de lipcani, stiaguri să ernedză cu dînsul în Eş(i>, necredzînd pre moldoveni.

1 nărocul întru această dată *Dj* norocul G,P/ *lipseşte* ciastă dat(â) B,C,E,G,V/ c-au păţît]că au pitrecut B,C,E,G,V//2 precum mai sus s-au scris B,E,G,V/ precum mai sus s-au scris patima lor ce au păţit C//1-2 *lipseşte* ciastă dat(ă)... patima lor. M,P// 3 *ante* înpăratul nemţăscu: 53 B,E,G, 67 C, 71 D, 84 V/ Rocoţie A// 3-5 Că au înţeles înpăratul nemţăscu şi au strîns pre toţi boîarii ungureşti la Beciu şi ficiorul lui Racoţă (Racoviţă M> au pătimit atunce foarte rău (rău foarti P) M,P// 4 capetile B,C/ celi B, cele *Cj* pre boîarii B,V, pre boiarii cei mari ungureşti E,G, pre domnii şi boiarii cei mari ungureşti C, boiarii, domnii cei mari ungureşti *Dj* dijşi B,C,E,G,V// 5-6 *lipseşte* di-i ţine... va arăta. M,P *jj5* la Beciu B, la Viena, la Beciu, la scaonul înpărătescu *Cj* de-i ţinîa (ţinea C) acolo şi (de B) le da toate ce le trebuia B,C,E,G,V, de i-au ţinut acolo şi li-au dat de toate ce li-au trebuit cîtăva vreme *Djj* 6 *lipseşte* Ce s-a mai alege... va arăta. B,C,D,E,G,V//7 Iar (Iară C> Poarta turcească înţălegînd B,C,D,E,G,V/ di cie B, di ce *Cj* Poarta turciască au auzit de celi ci M,P// 8 Voziîa B,C/ triimis-au de au B,C/ pe *Cj* veziriul *Bj lipseşte* la sfat B,C,E,G,V// 8-9 şi au triimes di-au adus la Ţarigrad pre viziriul şi pre toati căpiteniile celi turceşti pentru sfatul M,P// 9 nu|şi nu B,C,D,E,G,V/ pre toate capetile turceşti B,C,E,G,V/ celi mari turceşti *Djj* 10-11 pre toţi de pre unde era *Dj lipseşte* pre toate... viitoare va arăta. B,C,E,G,V,M,P/ *lipseşte* La ce... va arăta. *Djj* 12-13 Aceste toate s-au făcut în anul 7245 şi în anul 7246 B,C,E, Acestea toate s-au făcut în anul 7246 G,V// 12-14 *lipsesc* M,P// 13 pînă în anul 7246, pînă la sfîrşitul lui noemvrie *Dj lipseşte* la istovul lui noemvriie B,C,E,G,V// 15 După D]Iar diipre B, Iară după C.E.G.V/ *ante* Iară: 68 C, 73 D, 86 V, 153 M/ aceste B,C/ aşezindu-să B,C/ Grigorii *Cj* la scaon în Iaşi B,C,E, în scaon la Iaşi V, la Iaşi în scaon *Gjj* 15-18 Grigori voevoda s-au aşăzat să ernezi în scaun în Iaşi. Şi avînd grijă au pus să ernezi în Eşi 4 steaguri turci şi 4 stiaguri lipcani M,P// 16-17 Iaşi B,C,E,G,V/ *lipseşte* să iernedză B,C,E,G,V/ după cum CJprecum B, E,G/ mai sus s-au scris B,C,E,G,V// 17 patru stiaguri de lipcani şi turci să ierneze (Ierneze C> B,C,E,G/ *lipseşte* 4 stiaguri de turci şi cu V/ 4 stiaguri de lipcani D,V// 18 Iaşi B,C,E,G,V/ *lipseşte* necredzînd pre moldoveni B,C,E,G,V, M,P//

Bogate nîevoi şi ruşini face turcii beţilor oameni la Eş(i> şi la ţar<ă>, pre unde merge. Că lua femei şi fete mare şi copii, cu sila, de-ş fâce rîs. Şi la drumuri îş rîde şi prăda pre oameni.

Iar în luna lui dechemvrii, bine nu s-au aşădzat în Eş<i>, şi au şi scos hîrtii, frunte de 3 ug<hi>, mijlocul de 2 ug<hi>, coada de 1 ug(hiu>, şi cîrcimărit tij 5 lei, şi car<ă> pre ţar(ă>, de căra fîn şi lemne la o<a>ste. Şi fîn nu găsiîa pre aproapi, că-1 mîncas<ă> de cu var<ă>, ce lua ordzu a cui găsiîa, făr<ă> bani.

Şi taberi de car<ă> duce la Şiret, de măcina, că pe
f. 460 aproapi nu era mori. Şi lua / boi a cui găsîe, de pe drumuri.

Ş-au început şi ciuma a s-aţîţa în Eş<i>. Şi au ţinutu puţin, vo lun<ă>, acel omoru.

Oh, oh, oh, sărac<ă> Ţar<ă> Moldovă şi Ţar<ă> Munteniască, cum vă pitreciţî şi vă dizmerdaţî cu aceste supărări, la aceste vremi'cumplite, şi făr<ă> de mil<ă> de stă-

1 şi făcîa (făcea C) multe răutăţi acîei (acei C> turci şi lipcani bieţilor (biîeţilor B> oameni carii era lăcuitori în Iaşi. B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi ruşini *Djj* 1-3 Turcii mari nevoi şi răutăţi (răutăţi şi nevoi P>fâce moldovenilor (în Iaşi M>. Şi la ţară le lua cu'di-a sila fimeile şi copii(i> şi fetile şi prin mijlocul drumurilor (drumului P) îşi făce rîs de dînşii M.P// 3 *lipseşte* şi copii D// 2-4 *lipseşte* şi la ţar(ă>... prăda pre oameni. B,C,E,G,V//4 *lipseşte* şi prăda pre oameni M,P// 5-8 Iară de iarnă, aşezindusă Grigorie-vodă în Iaşi, scos-au hîrtii şi cîrciumărit cîte cinci lei de circiumă; şi au scos *(lipseşte* şi au scos V) şi cară pe ţară B,E,G,V, Scos-au atuneea de iarnă hîrtii şi cîrcimărit, cîte cinci lei de cîrcimă; şi cară au scos pe ţară *Cjj* 5-12 Grigori voevoda au scos hîrtii mari (şi P> frunte 3 (galbeni P>, mijlocul 2, coada 1 (galbîn M). Scos-au şi cîrşmăritul, cîti 5 lei de cîrşmă; cară, fîn, lemni, orzu, boi, a cui găsiîa (lua P> şi de pe drumuri. Şi toati aceste le duce oştilor M,P// 6 ug(hi) galbeni D//7 ug(hiu>]galbîn D/tij]iarăş cite D/ *după* lei *ad.* de cîrcimă D// 8 de]şi E/ lemne B,C/ la oaste în Iaşi B,C,E,V, la oastea ce era în Iaşi G/ fînnusăB,C,E//9 pe aproape B,C/mîncase oaste de cu vară B,C,E,G,V/ ce]şiB,C,E,G,V//101uoa şi B,C,E,G,V/1ua fîn şi orzu D/ a cui şi B,C,E,G,V/ fără de B,C,D,E,G,V// 11 tabere B,C/ cară B,C/ ducia B, ducea C/ Siretiu B,C, Şiret şi la Moldova V// 12 aproape B,C/ nu era mori] nu putea să biruiască morile să macine E,G,V, ce trimitea pe la Siretiu (şi E,G>, pe la Moldova de măcina. Şi căra fîn de pe la Botăşiani (Botăşeani C). Şi, fiind iarna mare, le era foarte cu greu cărăuşilor, că le căzusă (cădzusă C> boii pe drumuri şi luoa boi a cui şi găsiia şi cară. Şi era mare supărarea oamenilor, că să închisesie drumurile de răul cărăuşilor. B,C,E,G,V/ a cui şi găsiia *Dj după* drumuri *ad.* Şi să închisesie drumurile de răul cărăuşilor, că le slăbisă şi le căzusă boii *Djj* 13 Şi au B,C/ a să aţîta B,C/ Iaşi B,C,E,G,V/ ţinut B,C/ începutu-s-au şi omor (de> ciumă în Iaşi M,P// 14 *autograf Neculce* puţin, vo lun(ă> A/ *lipseşte* puţin B,C,E,G,V,M,P/ vreo lună de zile B,C,E,G,V, o lună M,P/ acel omor B,C]şi mulţi au murit M,P// 15-17 %icB,C,D,E,G,V/| *15 ante Oh:* 157 M, *lipseşte* P/ 6h, săracilor ţări Moldova şi Munteniască M,P// 16 *lipseşte* vă pitreciţi şi M P/ supărări] disfătări M.P//17 *lipseşte* la aceste vremi M,P// 17-r. 6 din p. urm. de la stăpînii noştri greci. Adivărat, noi ţ-am poftit (şi P> ţ-am dorit aceasta, de vremi că nu ne mulţămem cu domni pămintenT nu ne place ficiori de boeri păminteni să ne ia fetile noastri. Zicem că moldovenii sînt prosti, iar grecii cilibii, isteţi si bogaţi. Si iată (că P> acum la ce-am vinit! M,P//

pînii noştri, cari singuri noi ţ-am poftit şi ţ-am aflatu! Nu ne săturam de domni de ţar<ă>, nici de măritat fetele dup<ă> peminteni, ce dzîcem că-s proşti şi săraci. Şi alergaţi la cei străini, greci, de-i apucat cari de cari să vă hii gineri, că-s cilibii şi bogaţi, şi le daţi moşii şi-i puneaţ în capul mesîi. Iacă la ce am vinit!

Aceste, adivărat că ni-au făcut cilibii la toate, cu lacrămi pre obraz şi cu suspinuri la Dumnădzău strîgînd. Iar altă puteri, făr-a suspina la Dumn(ă>dzău, n-au rămas.

Ia privit pre ţările megieşilor cum ţin pre cei străini! Le dau di mîncat, iar la sfat sau în capul mesîi nu-i pun,
i. 460· nici îi amestecă. Şi pentru acela trăesc prostimea / lor pîn'acmu necălcat(ă). De-ş dau vo fat<ă> dup<ă> vun străin, pre cu greu; dar moşan nu-i priimăscu, nici la sfat. Şi pita ce o mănîncă, cu vărsări de singe" şi cu multă ostinial(ă> şi grijă şi slujbe, o mîncă streinii prentr-alte ţări.

De ce s-au mai lucrat peste iarnă, de aemu de la noemvrii la valet 7246<=1737>. Viziriul, cum au sosît la Ţarigrad, l-au şi mazilit, şi au pus vizir. Şi cum l-au pus vizir, cum au început a rîndui oaste la Hotinu şi la Tighine, şi pre alţîi într-alte părţî, şi a face mare gătire pen ţară. Trecînd la Hotin, şi alţii în gios de la Tighina şi di la Hotin, mare stric<ă>ciune şi pozne făce oamenilor pre unde loviîa. Unii trece pre Bîrlad, unii pre Sîretiu.

Şi în Eş<i> încă au ernatu 3, *4* mii de turci. Şi aceste încă destule răutătî făce.

1-16 *lipsesc Djj* 1-18 *lipsesc* B,C,E,G,V// 7-9 Că grecii cilibii la atîta ni-au adus, dîam rămas noi moldovenii şi muntenii numai cu lacrămile pi obraz. Iar ei nl-ău luat moşiile, iar altora şi tot ce-au avut M,P// 10-18 *lipseşte* Ia privit... la valet 7246 M, P// 17 *ante Di:* 75 *Dj Di* cele ce s-au lucrat piste iarnă de la noemvrie înnainte în anul *Djj* 18 *ante* Iară veziriul (viziriul C>: 54B,E,G, 69C, 88V, *158M,lipseşte*P/sosit B,C// 18-19 înpăratul au mazilit pre viziriul şi au pus (pre P> alt viziriu M.P//19 l-au]cuml-auB,C,E,G,V/ mazilit B,C/ au pus vezir (vizir C) pre altul B,C,D,E,G,V/ *după* pus²ai.pre acela B,C,D,E,G//20i«^ă vezirai.pre acelaV/ au]au şi B, C,E,G, V// 19-24 Viziriul cel nou au rînduit oşti turceşti la Hotin, la Tighine şi şi printr-alti locuri. în Ţarigrad au făcut mari gătiri şi au şi pornit ostile (oşti P) la Hotin. Alţii viniia prin (pre P) Bîrlad, alţii pre Şiret şi făce mari stricăciuni şi pozni oaminilor. M,P// 20 orîndui C,V/ HotinC/ la Tighinea B,C, laBenderlaTig'hineaD//21 şi pre alţîi într-alte părţi]şi pe într-alte părţi C,V, şi pe într-alte părţi pre unde era cetăţi B,E,G/ şi au început a face B,C,D,E,V/ gătire B// 22Trecînd turcii pin ţară la Hotin B,C,E,G,V/ alţii B,C// 23 şi mari stricăciuni *Dj lipseşte* şi pozne *Gjj* 23-24 de la Hotin în gios la Tighinea (Bender C) şi făcîa (făcea C> mari stricăciuni cameliilor şi pozne pre unde loviîa B,C,E,G,V// 24 Şi unii trecîa (trecea C> B,C,E,G,V/ pe² B/ unii²]iar alţii B,C,E,G,V/ Siretiu B,C//25 Iaşi B,C,E,G,V/ ernat B,C/ vreo trii, patru mii B,C.E,G,V/ aceşte]aceîa B, aceiîa C,E,G// 25-26 *lipsesc* M,P// 26 răutăţi B,C/ făcîa B, făcea *Cjj*

Şi era o scumpete mare de pîne şi de fînu, cît agiun-
f. 461 ses<ă> carul de fîn 4 lei, pre 2 boi. / Şi alte nevoi despre domnu: cară, ialoviţă, chile, văcărit, şi adăoşag peste văcărit cîte un tultu de vită.

Aşijdere şi în Ţara Munteniască, turcii şi tătarîi au ernat, şi multă prad(ă) au făcut trecînd pren ţară la Olt, de s(ă) băte cu nemţii.

Nemţii şi moscalii au şădzut în paci pre la ernatic, pre margine ţărilor lor, făcînd mare gătire.

Hanul den Bugiac s-au sculat la ghenarie şi s-au dus la Crîm, nefiind moscali în Crîm. Şi de acolo s-au sculat şi au strînsu oaste pre cine au putut, ca la 80.000, amestecat tătari şi turci, şi s-au dus în prad<ă> la slobodzie, spre Harhov. Şi i-au tîlnit moscalii şi i-au biruit. Şi abe au scăpat hanul cu 4,5 mii de oaste. Şi li-au luatu moscalii
f. 461v toţ robii ce au luat de la dînşii; / că le stătus(ă) caii în ciambur, şi i-au tot gonit pîn-în Crîm.

Mihai-vodă era la închisoare, că-1 pire muntenii să de 7.000 de pungi de bani. Şi au şădzut la închisoari 11 luni,

1 scumpete mare B,C/ pîine B,C/ fîn B,C/ agiunsesîe B,C// 1-3 în pîine era mari scumpeti, dar şi carul de fîn, cel în (de P) doi boi să vinde cîti patru lei, deosăbit ci pătimiîa ţara dispre Grigori voevoda, că le lua cară M,P// 2 carul de fîn cu doi boi cîte patru lei B,C,E,G,V/ despre domnujera multe pe ţară B,C,E,G,V/ despre domnu era D// 3chile, ialoviţe B,C,E,G/ şi]şi incaşi M,P/presteB.C//4 untultB.C] 15 parali M,P// 5-7 *lipseşte* M,P// 5 Aşijderea B,C/ *ante* Aşijderea: 55 B,E,G, 76 D, 89 V/ turci B,C/ tătarî B.C/ au ernat turcii şi tătarîi G// 6 pradă B, *Cj* pin B.C.E// 7 să bătea B,C// 8 Iară nemţii *Cj* Iară de iarnă nemţii şi moscalii B,E,G,V/ şezut B, *Cj* pace B,C/ prejpe B,C/ *lipseşte* la M,P/ ernatec B,C/ pre-Jla M, pînă la *Pjj* 9 marginile B,C/ mare B,C// 10 Iar hanul B,C,E,G/ *lipseşte* den Bugiac V/ din B,C/ Bugiacu B/ lajîn luna lui B,C,D,E,G,V/ Hanul, în luna lui enuarii (ghenar P) au purces din Bugeac şi au mersu pre la Crîm M,P// 11 lajîn D/nefiind]că fiind P/ *lipseşte* nefiind moscali în Crîm B,C,E,G,V// 10-13 Şi acolo au strîns oasti turcească şi tătărască, 80.000, şi s-au dus M,P// 12 pe B,C// 12-13 au putut, cîteva mii de tătarî şi de turci B,C,E,G,V// 13 pradă B.C/ la]spre M, către P/ *lipseşte* la slobodzie B, C,E,G,V/ spre] către M// 14 *după* Harcov *ad.* în Ţara Căzăcească B,C,E,G,V/ *după* moscalii *ad.* pe drum B,C,E,G,V/abiîa B,C//15cu vreo patru, cinci mii B,C,E,G,V// 14-17 întîlnitu-i-au moscalii şi i-au biruit. I,u,atu-lî-au moscalii toţi robii ce (ce-i P> luasă de la dînşii şi di abiîa au scăpat hanul numai cu 5.000 oasti. Şi i-au tot gonit pînă la Crîm. M,P// 15-16iw^>ăoaste *ad.* de au fugit B,C,E,G,V/ far moscalii li-au luat toţi robii ce-i luasă tătarîi din Ţara Căzăcească, de la dînşii B,C,E,G,V/ ce au fost luat D//16 stătusă tătarilor B,C,E,G,V *jdupă* caii *ad.* tătarilor D//17 gonit moscalii pe tătarî, pînă B,C,E,G,V// 18 *ante* Mihai: 56 B,E,G, 78 D, 90 V, 163 M/ Mihai-vodă pre acia vremie B,V, Mihai-vodă pre acea vreme C,E,G/ *după* vodă *ad.* la Ţarigrad D/ că-1 (că îl C) pîrîiîa B,C/ muntenii B,C] boiarii munteneşti *Tij* dea B,C// 18— r. 6din p. urm. Mihaiu voevoda era in Ţarigrad şi au fost la închisoari 11 luni. Iar după»ci l-au slobozit ş-au dat fata după Scarlat, ficiorul lui Grigori voevcda. Şi pentru aceasta Grigori voevoda mari bucurii şi vesălii au făcut M,P//19 7.000 de] cîteva B,C,E,G,V/ *după* bani *ad.* o somă mare B,C,E,G,V/ închisoare B, închisoare *Cj* unsprăzece B,C//

şi apoi, cădzînd acesta vizir, ce mai sus s-au pomenit, fiindu-i prietin, l-au scos.

Şi fiind doamna lui Grigorie-vodă la Ţarigrad, cu fiiu-său, Scarlat, au făcut nuntă, şi au luatu pre fiica lui Mihai-vodă, cari mai sus s-au pomenit că-i log<o>dită, la ghenarie, la Bobotiaz<ă>. Iar Grigorie-vodă au făcut ves<e>lie pentru fiiu-său o săptămîn(ă>, împreun(ă) cu toţ boerii.

Aceste toate s-au făcut pin' la [în] dzi întîi a lui aprilie, de primăvar<ă>.

Iar în 31 de dzile a lui mai, la 4 ceas<uri> de dzi, s-au făcutu un cutremur mare, de au cădzut m<ă)n<ă)stire Golîe şi multe cas(ă> şi mănăstiri în gios, Răchitoasa şi
f. 462 ...ită mănăstire, la Focşeni. Şi s-au cutremuratu / mai bine de 1 lun(ă>, mai în toate dzileli.

Şi s-au şi început mare ciumă în Eş(i>, ş-au ţinut pîn' despre toamnă omorul, toat(ă> vara pîn' la luna lui (dechemvrie).

Iar Grigorie-vodă au eşit afar<ă> cu ordie la Socola,

1 cădzîndjfiind B,C,E,G/ vezir *Bj* vizir acesta *Cj* pomenit]scris B,C,E,G,V//2 *după* priiatin *ad.* lui Mihai-vodă B,D,E,G/ *după* scos *ad.* de la închisoare B,C,D,E,G,V// 3 Iară la acea (acîa B> vreme fiind şi doamna B,C,,E,G,V/ Grigorii B,C// 4 Scarlat beizadea (beizade B> B,C,D,E,G.,V/'luat B,C/ pre o fiică a lui B,E,G,V, pre o fiică a lui Mihai-vodă, pre domniţa Nastasiîa *Cjj* 5 care B,C/ pomenit]scris B,C/ că-i]că au fost B,C,E,G,V/ logodită B,C/ logodită, şi în luna lui ghenarie (ghenuarie C) au făcut nunta B,C,E,G,V, logodită, şi au făcut nuntalaghenarie, după Bobotiază D//6 *lipseşte* la Bobotiaz(ă) B,C,E,G,V/ Iară B,C, veselie B.C//7 *după* său *ad.* în Iaşi B, C,E,G,V/ săptămînă B,C/ *lipseşte.* împreun(ă), B,C,E,G/ toţi boîarii B,C// 8—9 *lipsesc* B,E,G,V,M,P//10 *lipseşte in Bjj* Iar cînd au fost în luna lui mai în triizăci şi una (în 31 C) de zile, într-o (întru o C) miercuri, la patru ceasuri B,C,E,G,V/ a lui]a lunii lui *Bjj* 10-14 în Iaşi, maiu în 4 zile (dni P>, mercuri la 4 ceasuri di zi, fost-au un cutremur foarti straşnic. Căzut-au trula bisăricii di la mănăstire Golîîa şi în gios mulţi mănăstiri şi casă. Mai mult de (decît P) 30 zili, şi în tcati zilile, însă mai încet, au ţinut acest cutremur. M,P// 11 făcut B,C/ cutremur (foarte C) mare şi au ţinut mai ca (la C> un cifert de ceas acel cutremur şi au căzut în Iaşi mănăstirea Golîîa B,C,E,G,V// 12 *după* Goliia *ad.* în Iaşi *Tij lipseşte* cas(ă) şi B,C,E,G,V/ *după* mănăstiri *ad.* au căzut atuncea B,C,E,G,V/ *după* gios *ad.* au căzut *Dj* jos B//13 alte mănăstiri B,C,D] pre aiure alte mănăstiri E,G/la I~ocşani şi pre aiurea (aiure B^> *(lipseşte* şi pre aiurea E). Şi s-au cutremurat pămîntul în cîteva rînduri şi au ţinut acel cutremur mai vreo lună de zile, nurnai s-au cutremurat mai cătinel. B, C,E,G,V/ mai bine de vreo lună de izile, în cîteva rînduri, mai în toate zilele *Bjj* 15 mare omor de ciumă *Bjj* 15-17 Şi s-au început în Iaşi mare omor de ciumă şi au ţinut toată vara şi toamna, pînă la luna lui *(lipseşte* luna lui C) dechemvrie (dechemvriîe C) B,C,E,G,V/ Şi după aceîa, îndată, s-au (şi P) început mari ciumă în Iaşi ş-au ţinut pînă în toamnă şi şi la anul tcată vara M, *Bjj* 16 ş-au ţinut toată vara omorul, pînă despre toamnă *Dj lipseşte* pîn'la luna lui dechemvrie M,P// 18 *ante* Iară: 71 C, 80 D, 92 V, *lipsesc* B,E,G,M,P/ Grigorii *Bj* au eşit din Iaşi la Socola B, C,E,G,V// 18-1 Grigori voevoda, de frica ciumii au eşit cu urdiîa la Socola, în fundul viii, şi acolo au şăzut M,P//

în fundul văii, de au şădzut toată vara. Şi începînd şi în ordie a pica cîte un om de cium(ă>, s-au mutat la Ţuţora, desprîe toamnă, ca să s<ă> mai răcoriasc(ă) de boal<ă>.

Viziriul s-au rădicat cu 300.000 oaste ş-au purces spr6 Niş, asupra nemţilor. Şi au făcut oaste în 3 părţî. Unii, cu Racoţi, i-au pornitu pre Dunărea în sus, şi cu tătari, de au luatu Ţara Oltului şi alte pălănci ce îera pre Dunări. Şi siile să triac-în Ţara Unguriască, şi n-au putut să răz-basc<ă> de nemţî; şi s-au apucat a bate cetate Ruşava.

Alţîi şide împrotiva taberii cei mare nemţeşti şi au bătut-o toată vara, şi nu pute s-o dobîndiască. Perea turci<i> ca frundza, de pica pre Dunări în gios; şi le aduce f. 462v Dunărea trupurile pre la Gălaţ<i>/ şi pre la Smil, şi-i prindea oamenii morţî, de le lua bo<a>rfili de pre dînşi<i>. Că fiind Ruşava în ostrov Dunării, da turcii năval<ă> tare pre apa Dunării s-o îa, şi den cetate pe turcii tot prăvălea, di s-înneca în Dunări. Cîteva mii au peritu, de turci, la această cetate.

1 de au şezut acolo toată vara cu corturili (corturile C) cu ordiîa. Şi au început şi în B,C,E,G,V// 1-2 Apoi începîndu-să omorul şi în urdiîe, s-au mutat în Ţiţora M.P// 2 ciumă B,C// 2-4 şi decii s-au mutat şi vodă despre toamnă cu urdiia la Ţuţora, ca săsă mairăcoriascădeboalăB,C,E,G,V//3-4/îY)se,5î&desprie toamnă... de boal(ă>.M, P// 5 *ante* Iară veziriul (Viziriul D>: 57 B,E,G, 81 D, 93 V, 165 M, *lipseşte* C,P/ Iară veziriul (viziriul C) s-au rădicat cu mulţime de oaste (ca V) trii sute de mii şi au B,C,E,G,V/ de oaste D/ spre B// 5-6 Viziriul cu 300.000 oasti au purces asupra nemţilor la Niş M,P// 6 făcut]înpărţit M,P/ oastea C/ trii părţi B,C// 6-9 Pre unii i-au pornit cu Racoţii (Şi i-au pornit pre unii cu Racoţi C) pre Dunăre în sus şi cu tătarî de au luat (cu Racoţii în sus pe Dunăre, cu turcii şi cu tătarî de au luoat G) Ţara Munteniască pre dincolo de Olt ce o fusesie luat nemţii de la turci mai înna-inte vreme (vreme C, vremîe şi o stăpîniia V> şi alte pălănci, cetăţui (cetăţi B> ce era pre Dunărea. Şi (să B, E,G> siliîa să triacă B,C,E,G,V// 6-12 O parti au tri-imes-o cu Racoţi pre Dunăre în sus şi au luat Ţara Oltului. O parti păziîa dispre tabăra ce mari, niemţască. Iar viziriul cu toată putere s-au apucat să bată cetate Ruşava. Toată vara au bătut-o şi nu putîa şi (nu o pute P> să o dobîndiască M, P// 9 să siliîa D/ răzbască B,C// 10 nemţi B,C/ apucat turcii *Gj* cetatea *Cjj* 11 Iar (Iară C> alţii B,C,D,E,G,V/ şidea B,C/ înprotiva B,C/ ceii mari B,C// 12 au bătut •cetatea B,V, au bătut cetatea Ruşava C,D,E,G/ Periîa turcii, cădea ca frunza D// 12-15 Şi periîa mulţime (mulţime C> de turci; pica ca frunza pre Dunărea (Dunăre B>, de le ducea Dunărea trupurile (trupurili B) în jos (gios C), pre la Brăila, pre la •Galaţi, pre la Smil şi-i prindea (prinde C> oamenii pre turcii cei morţi B,C,E,G,V// 13 *lipseşte* de pica pre Dunări în gios şi M,P/ Dunăre le aduce M,P// 14 pre¹] pînă M,P// 14-15 *lipseşte* şi pre la Smil... de pre dînşi(i>. M,P// 15 de] şi B,C,E,G/ luoa Tx>(a>rfeli(haineleC>B,C//16 cetatea RuşavaD,E/ostrovulB,C,D,E,G,V// 16-19 **Şi** fiind această cetati în ostrovul Dunării, foarti cu greu li-au fost turcilor şi mulţi mii au perit. M,P// 16 dajşidînd B,C,E,G,V//17tareC,%seşteB,E,G// 17-19preapa Dunării^ar nemţii în cetate (cetate C> îi tot prăvăliîa de să înneca turcii în Dunăre •(Dunărea C>. Şi cîteva mii de turci au perit atuneea la cetate la Ruşava B,C,E,G,V// 17-18 pre turci îi tot înproşca din puşci de-i prăvăliîa de s-au înnecat în Dunăre D//

Iar despre toamnă, vădzînd nemţii cei den cetate că agiutori, nemţî nu li mai vini de nicăiuri şi bucăţile li s<ă> sfîrşăsc, şi Dunărea înc<ă> scade, şi toată greime turcilor ciartă prenpregiur, s-au închinat cu 1.500 nemţî, Atîţe nemţî au fost numai în Ruşava.

Şi eşind acel ghenaral den cetate, l-au îmbrăcatu viziriul cu caftan şi cu mari cinste l-au slobodzit, de s-au dus la tabăra ce mari nemţasc<ă>, cu dobi şi cu surle, de înpreun(ă) cu toţ oamenii lui, dzîcîndu-i viziriul: „Aferim, slug(ă> bun<ă> şi credincioas<ă>! Măcar di s-ar afla om harnic şi drept ca tine şi la împărăţie noastră ! Cu puţine oasti să stai să te baţi cu atîta puteri, atîta vrem(e> !" Şi dup<ă> ce au mersu la nemţî încă mai mari cinste au dobîndit.

f. 463 Dzîc / unii să hie dat viziriul bani să s-închine şi s(ă> hie fost cu ştirea împăratului nemţesc, şi vi(zi>riul încă să-ş fac-obraz despre împăratul turcescu. Că tabăra ce mare nemţasc<ă> şide între nişti bălţî la loc tari, iar

1 despre B,C/ văzind B,C/ din B,C// 1-5 Ghinărariul din cetati Ruşava şi cu cie-lanţi nemţi, văzînd că di atîta vremi să bati *(repetă* să bati P) şi di la nemţi nici un agiutoriu nu le mai vini, bucăţile li să sfîrşiîa, apa Dunării încă scade şi esti în-cungiurat de turci din toati părţile, au închinat cetate turcilor. Şi eşind acel ghină-rariu cu 1500 nemţi, că atîţa au şi fost, au mersu la viziriul. M,P// 2 agiutoriu lor alţi nemţi nu le mai vin de nicăiri şi bucăţile li să sfîrşiîa B,C,E,G,V// 3 încă scădea B,C/ greimea B,C// 4 ciartă]sta B,C,D,E,G,V/ prin (pin C> pregiurul cetăţii B,C/ *lip-seşte* cu D/ de nemţi *Djj* 4-5 au închinat nemţii cetate (cetaate B) turcilor, fiind nu-mai o miîe şi cinci sute de nemţi. Atîţea (Atîţia *Cy* nemţi au fost numai în (cetate în E,G> Ruşava, cînd au închinat (nemţii V> cetatea (cetaate B>. B,C,E,G,V// 5 în cetate în Ruşava *Djj* 6-10 Şi eşind gheneralul din cetate (cetaate B> şi mergînd la veziriul (viziriul C>, l-au înbrăcat veziriul (viziriul C> pre gheneral cu caftan dzi-cîndu-i viziriul (zicîndu-i veziriul B>: „Ahferim, slugă bună B,C,E,G,V/ S-au bu-curat foarti viziriul şi l-au înbrăcat pi acel ghinărar cu caftan şi i-au zis: „Aferim M,P//10 credincios Cjcrezută B,E,G,V, credincioasă stăpînului tău M,P/ de B,C// 10-14 Măcar şi la înpărăţiia noastră di ar fi oamini vrednici şi drepţi, ca tini, de vremi că tu numai cu puţină oasti întru atîta vremi ai stătut (ai stătut întru atîta vremi P) înprotiva a-i atîte (atîte-i P) puteri mari. Şi îndată au poroncit să deie în dobi, în surii şi în nagarali. Şi aşa, cu alaiu, i-au pitrecut pînă în tabăra lor ce mari, nemţască. Şi după ci au mersu acel ghinărar la nemţi, încă şi M, P// 11 *lipseşte* şi drept V/ înpărăţiia B,C// 12 puţină B,C/oaste B, oaste *Cjj* 12-14 să stea să să bată cu atîta puteri, atîta vreme (vremîe C>. Şi făcîndu-i mare cinste gheneralul, (şi dăruindu-i cal cu toate podoabeli V> l-au slobozit dinpreună cu toţi oamenii lui, de s-au dus la tabăra cea mare, nemţască, cu alai, cu surle şi cu dobe. Iar după ce au mersu ghe-neralul în oastea cea nemţască, încă mai mare cinste au dobîndit de la nemţi B,C, E,G,V// 15-3 *lipsesc* M,P// 15 Iar (Iară C> zicea unii atuneea cum să fie (fiie B> dat veziriul (viziriul C> bani gheneralului *(lipseşte* gheneralului C) să să închine (să în-chine cetatea C,E,G> B,C,E,G,V// 16 să fie (file B> fost B,C/ înpăratului B,C/ nemţescu B, nemţăscu *Cj* veziriul B,C/ încăş *Cjj* 17 facă B,C/ despre B,C/ înpăratul B,C/ Ca]Iar B, Iară C, E,G,V/ cea mare B,C// 18 nemţască B,C/ şide]era B,C,E,G,V/ între B,C/ neşte B, nişte *Cj* bălţi B,C/ tare B,C//

turcii nu cutedza să margă la dînşii, şi nemţii aşijderea nu cutedza. Şi aşe au şădzut ostile pîn-în toamnă, făr(ă> cîtu cîte o straj<ă> de s<ă> lovie.

Iar despre toamnă s-au dus viziriul la Ţarigrad cu <a)ce izbînd<ă>. Şi s-au împrăştiet la ernatic ostile, şi cele turceşti şi cele nemţeşti. Iar dincoaci, dispre moscali, au rînduitu un sarascheri cu oaste la Tighine, şi alt<ă> oaste au mersu, de la Hotin şi de aiure, ca 80.000 oaste, şi cu tătarîi Bugiagului 60.000, de sta pe Nistru d-aştapta pre moscali.

Iar moscalii s-au făcut în 2 părţi. O sam(ă>, cu Les ghenăral, s-au dus în Crîm cu 100.000 oaste şi s-au bătut acolo cu hanul Crîmului şi cu 60.000 turci, ce îera cu câpitan-paşea. Şi i-au tot bătutu pre turci şi pi tătar<i>.

f. 463 Şi au prădat / şi au arsu Crîmul vo 4 luni.

Şi apoi au eşit den Crîm şi au lăsat Crîmul şi au vinit la ceasta oaste, la Perivoloşin, unde îera Minih fertu-ma<r>-

I aşijderea şi nemţii nu cuteza să margă la turci G//2 *după* cuteza *ad.* să margă la turc (turci E) B,C,E,V/ aşia B, aşa *Cj* şezut ostile B,C/ pînă B.C//2-3 fără numai cît (fără cît numai E) să loviîa cîte o straje. B,C,E,G,V//4 despre B,C/veziriul B//4-10 Viziriul şi cu toată oaste de toamnă s-au dus în Ţara Turcească la ernatic; însă viziriul la Ţarigrad. Şi mari cinsti au avut de la înpăratul pentru izbîndă ci au făcut. Viziriul au orînduit despre moscali un sarascher cu 80.000 oasti turcească şi tătărască şi sta toată oaste pre Nistru, aşteptînd pre moscali M.P//5 acîa B,V, acea C,E,G/ izbîndă B,C/ înprăştiîat B,C/ ostile la ernatec E/ ernatec *Bjj* 6 cele[1] B,C/ celi[2] B,C/ IarăC/ *ante* Iară: 58 E, G, 94 V/ dincoace *Cj* despre B.C// 7 au rînduit într-acîa vară (turcii pre E,G) un sarascheriu B,E,G,V, au rînduit înpărăţiia Turcului întru acea vară pre un sarascheriu *Cj* Tighinea BJBender *Cj* altă B,C// 8 mărsu *Bj* şi de pre aiure E/ ca laoptzăcide mii *B.C.B.G.Vj lipseşte* oaste B,C,E,G/ de oaste V// 9 *lipseşte* şi cu tătarîi Bugiacului 60.000 V/Bugiacului B,C/ ca la şeasiazăci de mii (60.000 E,G) de oaste *(lipseşte* de oaste E) B,E,G, au mersu ca la triizăci de mii de oaste *Ci* de aştepta pre *B.Cjj 10 după* moscali *ad.* şi era şi tătarîi Bugiacului, ca la şeasiezăci de mii. Şi s-au făcut de toată oaste, turci şi tătarî, ca la o sută patruzăci de mii V// II *ante* iară: 72 C, 82 D, 95 V, 170 M/ doao părţi B,C/ samă B,C]samă de oaste *Gj* Leisu gheneralul B,E,G,V, Leisin gheneralul C, Leisii gheneralul *Bjj* 11-15 Feldmarşal fon Menih, fiind cu ostile în Perevolosin, au triimes la Crîm pre Leis ghinărariul cu cîtăva somă de oasti moschicească, asupra turcilor şi a tatarălor. Hanul era în Crîm cu 60.000 turci şi cu mulţimi de tătar(i). Dat-au (Datu-ş-au P> războiu în cîţiva rînduri, vetejăşti. Moscalii au biruit pre turci şi pre tatar(i) ; i-au tăiat, i-au robit, i-au prădat şi în patru luni au arsu Crimul. M,P// 12 cu 100.000]cîteva mii de B,C,E,G,V// 13 60.000]cîteva mii de B,C,E,G,V/ era B,C// 14 paşîa B, paşa *Cj* au tot bătut moscalii B,C,E,G,V/ pre[1^2] B,C// 15 Şi au prădat moscalii Crîmul şi l-au arsu pre unde (unde C> au agiunsu în vreo doao, trii luni întra-cia (întru acea C> vară B,C,E,G,V// 16 din B,C/ au vinit]s-au dus B,C,E,G,V// 16-2 (Şi P> după aceîa s-au întorsu la Perevoloşina, la ceialaltă oasti moschicească, la feldmarşal fon Menih. Şi acolo au şăzut iulii, pînă în 20 zile. Feldmarşal fon Menih, cu toată oaste moschicească di la Perevoloşina s-au pornit spre Nistru. M,P// 17 ceasta]ceialaltă ^B,C,E,G,V/ la aceastalaltă oaste moschicească, la Peievolosin *Bj* Perevolosin B, Perevoloşina *Cj* unde era B,C/ Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V//

Şalic. Şi s-âU făcut ca la 300.000 oaste. Şi au tot şădzut toată vara şi apoi de Sfeti Ilii s-au pornitu spre Nistru pre încetu.

Iar, tătarîi şi cu o sam<ă> de turci călărime li-au eşit înnainte şi-i tot ceheîa prenpregiur, de le lua oamenii di pre la iarbă; iar să le ste împrotiv(ă) nu pute. Să ispite cîteodat(ă), şi pica ca perile turcii şi tătarîi.

Şi aşe s-au apr<op>iet cale de 4 ceas<uri> de Nistru tabăra ce mari, iar frunte oştii, cu 20.000 oaste si cu o sam(ă> de cazaci, au agiunsu la Nistru, la Calanca, den gios de Raşcov, unde îera de ceasta parte şi sarascherirl cu toată inecerime.

Şi au început moscalii a-i împroşca den puşci şi den bombe de piste Nistru, cîtu nu pute turcii să s('ă> mistuiasc<ă> nicăiuri pre di ceasta parte. Iar peste no<a>pte li-au şi vinit ocaz de la Minih să s-întorc(ă) înnapoi.

f. 464 Şi s-au întorsu no(a>pte la obuzul cel mari, unde / era Minih. Şi au purces iarăş cu toţîi înnapoi la Buh.

Şi murindu-le caii şi boii, tiindu-i toată vara în her-

1 trii sute de mii de B,C,V/ *lipseşte* oaste D/ şezut B,C// 2 apoi s-au pornit pre la (de la V> Sviatii Ilie spre Nistru B,C,E,G,V/' de]de la *Bjj* 4 Iară *Cj lipseşte* şi E/ samă B,C// 4-6 Tătarîi şi turcii călărime H-au eşit înnainte şi-i tot zăhăla înpregiur (le M> apuca şi oamini cînd eşiîa la iarbă (oameni cu dînşii la iarbă P> M, *Bjj 5* ceheîa]zăhăia B.C.E.G,V/ prinpregiurul oştii B,C,E,G,V/ luoa B,C/ de B.C//6 iară B, *Cj* stea înprotiva B,C/ nu putea B,C/ ispitiîa B,C// 6-7 Iar di şi năvăliîa cîticdată (încăP) pica turcii şi tătarii ca şi perile din copaci. M,P// 7 cîteodată B,C/ pica turcii ca perile *Gj* ca perili B]ca frunza V, mulţimea de *Cj* turci şi de tătarî *C/l* 8 asa B,C/ apropiiat moscalii B,C,E,G,V/ patru ceasuri B,C/ Moscalii s-au apropiiat (de Nistru P) caii de 4 ceasuri, adică M,P// 9 cea mare B,C/ iară fruntea B,C/ cu]ca B,C, E,G,V/doaozăci de mii de oaste moscali B,C,E,G,V/ de oaste D//9-10 fruntea oştii moschiceşti au agiuns la Nistru M,P// 10 samă B,C/ Camînca P/ din B,C// 11 unde B,C/ era B,C/ aceasta B,C,D,E,G,V,'/ 12 *lipseşte* toată *Gj* inicerimeaB.C/ *dupăinicerimea ad.* cu oaste turcească D//11-15 *lipseşte* unde Iera... pre di ceasta parte. *M.PII* 13 a-i înproşca pre turci (pre E,G> tare B,C,E,G,V/ din[1-2] B,C// 14 piste B,C/ cit B.C/ putea B,C/ să mistuiască B,C// 15 necăiri B, nicăiri *Cj* pre B,C/ de B,C/ aceasta B,C,D,E,G,V/ parte de Nistru *(lipseşte* de Nistru C, V). Şi aşa (aşîa C> au fost ostile (ostili C> patru zile, marţi, miercuri, joi (gioi şi C) vineri: moscalii di cela parte de Nistru şi turcii dincoaci de Nistru *(lipseşte* de Nistru C>. Iar apoi vineri noaptea (noapte B> spre sîmbătă li-au şi venit (vinit C> moscalilor ocaz (ocaz, poronca C> B,C,E,G,V/ *lipseşte* Iar M,P// 16 ocaz moscalilor D/ de la Menih feldmarşal D, de la feldmarşal fon Minih, îndată M,P/ de la Menih feldmarşal, ca să să întoarcă moscalii înnapoi B,C,E,G, V//17 Şi s-au şi întorsu noaptea, vineri spre sîmbătă, laB, E,G, Şi s-au şi întorsu atuncea noaptea la *Cjlipseste* no(a>pte V/ mare B,C/ unde B, *Cj* era şi (fon G> Minih feldmarşal B,E,G,V, era Menih feldmarşal C,D, era şi numitul feldmarşal M,P//18 purces moscalii B,C,E,G,V/ înnapoi cu toţii *B.C.B.G.Xj* Şi au purces cu toţii la Buh M,P// 19 herbinţială B,C// 19-1 însă la purcesul lor de la Camînca, murindu-le caii, n-au avut cu ci tragi provăntul, puşcile glonturile. M,P//

bintial<ă> la Buh, n-avea cu ce tragi privantul, puşcile. Ş-au îngropat acolo în cîmpu 500 de car<ă> de glonţuri şi de conbarale osăbit de fănin<ă> şi posmagi şi alte bucate ce au lepădat pre cîmpu.

Şi după ce au agiunsu la Buh, au triimis Minih ş-au rădicat şi oaste ce era în Vozie. Şi i-au dat foc ş-au răsîpit-o de tot, şi Culburului tij. Şi au vinit la dînsul, şi s-au dus cu toţii la ernatic la Perivoloşin.

Iar turcii iniceri vre să triacă să agiungă pre moscali; dar nu-i lăsa să triacă Nistrul sarascheriul, neavînd ferman, cît începus<ă> inecerii cu zorbâ, cum li-i obiceiul lor, să omoar<e> pe sarascheriul.

De merat lucru îaste acesta, cum aşe lesne să întoarsăr-înnapoi şi stricar<ă> şi Voziîa; şi sarascheriul încă nu lăsa să triac(ă> inicerii dup(ă> dînşii, să-i goniasc<ă>. Unii dzîc că au dat sarascherul mulţimi de bani lui Minih;
464v iară alţii dzîc că s-au temut Minih de cium<ă>, / să nu i s-împle oaste.

1 nu avea cu ce (cîe B> trage puşcile cele mari şi proviiantul, zahareaoa (zahareaoa C) B,C,E,G,V/ cu ce trage proviiantul, zahareaoa şi puşcile D//2 Şi au B,C/ cinci sute de cară B,C/ *lipseşte* de[1-2] M,P/ glonţuri de puşci B,C,E,G,V//3 combarali B,C/ făină B,C/ şi[1-2]]şide B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi[1] M,P/şi de alte M,P// 4 au]li-au B,D, E,G// 5 Menih (Minih B>feldmarşal B,C,D,E,G,V/ şi au B,C/ Feldmarşal fon Menih, după ce-au agiuns la Buh au triimes dî-au rădicat M,P// 6 *lipseşte* şi[1] M,P/ oastea *Cj* Voziia C/ Şi au dat foc cetăţii şi o au răsipit B,C,E,G,V/ foc cetăţii D/ *ad. marginal* ş-au răsîpit-o de tot A// 7 Cîlburul B,C,V/ tijjiarăşi aşîa (aşa C> l-au răsipit B,C,E,G,V, iarăş aşîa, i-au dat foc şi au răsipit-o D/ de tot, Colburul (Colburului P) iarăş asămine M,P/ *după* vinit *ad.* toată oastea *Bjj* 7-8 Şi s-au dus moscalii, şi acei de la Voziia, şi acei de la Cîlbur la ceialalţi moscali, la obuzul cel mare şi au purces cu toţii de au mărsu la ernatec (ernatic C> la Perevoloşina B,C,E,G,V/ Si au vinit toţi la dînsul. Şi rădicîndu-să şi de acolo s-au dus la ernatic la Perivoloşna M,P// 9'Iară B,C,D,E,G,V, *lipseşte'u.Bj ante* Iară: 59 B,E,G, 73 C, 83 D, 96 V, *ante* Turcii: 179 M, *lipseşte* P/ iniceari B,C/ vrea B,C/pre B,C// 10 *după* triacă *ad.* Nistrul M,P/ iară sarascheriul (iar sarascher-paşa C) nu-i lăsa să triacă Nistrul, neavînd B,C,E,G,V, iar sarascheriul nu I-au lăsat, neavînd M,P// 11-3 *lipseşte* cît începus(ă) inecerii... să le de voie M,P// 11 începusă inicearii B,C/ *după* zorbâ *ad.* asupra sarascheriului B,C,E,G,V/ cum li-i] precum le iaste B,C,D,E,G,V/ obiceaiul B.C//12 ca să omoară B,C,E,G,V/ pre B,C//13 Şi de mirat B,C,D,E,G,V/ iastejera B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* acesta B, E,G,V/ aşîa B,C, *repetă Aj* lesne B,C/ *după* întoarsără *ad.* moscalii B,C,D,E,G,V// 14 stricară B/ *repetă* şi stricară C/ Voziîa şi Cîlburul B,E,G,V// 14-15 nu-i lăsa pre iniceari să triacă după dînşii *Cjj* 15 triacă inicearii B/ după *Bj* dînşii]moscali G/ goniască B,C// 16-17 Unii zicea să fie fost dat sarascherul mulţi bani lui Menih de s-au întorsu înnapoi; iar alţii zicea B,E,G,V// 16 dzicu CJdziceaD/ sarascheriul mulţime *Cj* Menih feldmarşal *Cjj* 17 alţii *Cj* dzicu C]dzicea D/ Menih B, Menih feldmarşal *Cj* ciumă *Cj* nu s-umple *Cjj* 17-18 ^ă nu să unjple oaste moschicească, că dincoaci muriîa de ciumă. Iar alţii zicea că sînt faptele Franţozului, fiind un ficior a lui Menih la craiul franţozescu de slujiîa. B,E,G,V//

Şi s(ă> teme să nu e turcii şi t<ăt>arîi pre moldoveni în sabie şi-n robiîe, că aşe să lăuda turcii. Şi s<ă> cere şi la sarascheriul, să le de voie, cum or videa că trec moscalii încoaci Nistrul şi nu-i pot sprezini, să şi sloboadă prad-în ţar(ă>. Iar pentru Voziîa, această pricină dzîce Minih, că un an de cînd au luatu Vozie, şi ciuma dentr-însa n-au mai eşit, cît mai bine de 20.000 oaste s-au potopit într-însa; şi pentru aceîa au stricat-o şi au scos oaste dentr-însa. De nu-s niscai fapte a lui Minih, vrem<ea> vito<a>r<e> va arăta adevărul.

împăratul turcesc, înţălegînd de acest lucru, s-au mînietu pre sarascheriul şi l-au făcut surgun. Şi au pus pre altul, anum<e> Veli-paşe, vistit, vitiaz bun, ce au arătat mari îndrăznire la moscalii.

Şi au tăet şi *4* paş(i>, şi au mazilit şi pe sultanul, căci

1 să temea *Cj* nu îa *Cj* Iar unii zicea că-i era grije lui Menih pentru Ţara Moldovii să nu-i îa turcii B,E,G,V/ tătarii pre moldoveni (moldoveni C> B,C/ *lipseşte* pre moldoveni *Gjj 2* sabiîe C, săbii B,E,V/ şi în B,C/ aşa *Bj* aşîa s-au fost lăudînd *Cj* să cerea B,C/ *lipseşte* şi[3] *Cjj* 3 dea B,C/ orjvor *Bjj* 3-4 că trec moscalii Nistrul încoaci, în Moldova, şi de nu le vor putea sta înprotiva moscalilor *(lipseşte* moscalilor V) şi nu-i vor putea sprejeni B,E,G,V/ La turci era acest scopos, adică cît ar vide că trec moscalii în ţară şi neputîndu-i sprijini, ei îndată să(şi P> sloboadă M,P// 4 *după* Nistrul *ad.* în ceasta parte *Cj* nu-i pot]de nu-i vor putea *Cj* sprejeni *Cj* pradă B,C//5 ţară B,C/ *după* ţară ai. şi robiîe" *Cj* zicînd B]au fost dzicînd C,D,E,G,V/ Menih B,C// 6 căjcu'm că B,E,V/ un an au fost *Cj* au luatujau fost luat B,C,E,V, o au fost luat D/ *repetă* de cînd au fost V// 5-8 în Voziia, cînd era moscalii într-însa, au fost mari omor de ciumă. 20.000 moscali spun că au murit în Voziia şi mai mult pentru acela ar fi răsipit-o M,P// 6 Voziia CJcetaatea Voziia B,D,E,G/ dintr-însă BJdin cetate Voziii *Cj* n-au fost mai eşit B,C,E,G,V// 7 doaozăci de mii de oaste B,C/ de oaste E,G,V/ *după* într-însa *ad.* întru acel an B,E,V, într-un an *Gj* acela B,C,/ o au stricat B,E,V// 8-9 *repetă* şi pentru aceia au stricat-o şi au scos oastea dintr-însa D/ 8-10 *lipseşte* şi au scos... va arăta adevărul. M.P//8 oastea *Cj* dintr-însa B.C//9 De n-au fost cumva niscai D/ De n-au fost cumva niscai fapte cu vicleşug a lui Menih B,E,G,V, De n-au fost niscai fapte a lui Menih cu vicleşug *Cjj* 9-10 *lipseşte* vrem(e> viito(a>r(e> va arăta adevărul. B,C,E,G,V//11a«/e înpăratul: 60 B,E,G, 74 C, 84 D, 97 V, 182 M, *lipseşte Bj* turcescu B,C/ *după* lucru *ad.* cum n-au fost vrînd sarascheriul să lasă pre iniceari să goniască pre moscali B,E,G,V//12mîniiat C] mîniiat foarte rău B,E,G,V// 11-13 înpăratul turcescu, dacă s-au înştiinţat că sarascheriul n-au dat voi turcilor să goniască pre moscali, s-au mîniîat pre sarascheriul şi l-au surgunit. Iar în locul lui au pus sarascheriu pre Veli-paşa M,P//12-13 pre[1-2] B,C/ *după* pus *ad.* sarascheriu *Cj* altuljalt sarascheriu B,E,G,V/ pre anume B,C,E,G,V// 13 paşîa B, paşa *Cj* vestit de vitiaz bun B,C,E,G,V/ ce au] că au fost B,V, pentru că au fost E,G//14 mare B,C/ moscali B,C/ *lipseşte* ce au arătat... moscalii. M.P//15 Şi au tăiat înpărăţiia atuneea (şi C> patru paşi B, C,E,G/ înpăratul turcescu au tăiat patru paşi M,P/ mazilit B,C/ *lipseşte* şi[3] M,P/ pre soltanul C, soltanul de Bugiac B,E,G/ căcijpentru căci B, C,D, pentru că E,G,M,P//

n-au mersu dup<ă> moscali să-i goniasc<ă>. Că era bucuros, şi totu să temea să nu fac<ă> vrun meşterşug, să s-întoarcă. /

f. 465 Tot într-această toamnă, la noemvrii, murit-au ficiorul craiului unguresc, anume Racolci, la Dunări, ce-1 puses(ă> turcii crai, la Udrii, ca s(ă> hie în Ţara Unguriasc<ă>. Şi nu i-au slujit norocirea, care mai sus s-au pomenit.

Vinit-au capizilar-chihaîa de la împărăţiîe, cu poronca la Grigoriîe-vodă di-au mersu la Nistru să rădice puşcile ce le îngropas<ă> moscalii, să le îa să le duc<ă> la Tighine. Şi s-au dus pîn' la Nistru şi au triimis de au încărcatu tot, cu mare fric<ă>, să nu-1 lovasc<ă> cazacii; dar n-au avut nici o ostiniala. Şi au încărcatu 500 de car<ă> de glonţuri, cum mai sus s-au pomenitu.

Şi au îmbiat Grigorie-vodă pre la Soroca, pre la Raşcov, pre la Orhei, di s-au primblat să vadză locurile ţării. Şi pi urmă, de la Orhei n-au vinit în Eş<i>, că murea tari de cium<ă>, ce au trecutu la sat la Deleni, în ţinutul Hîrlăului, la vornicul Iordachie Cantacozino Delianul, de au şădzut pîn-în dzi întîi a lui dechemvrie. Şi apoi,

f. 465v înţelegînd că au mai rădicat / Dumnedzău focul, s-au dus în Eş<i>.

Iar nevoili în ţar<ă> prea multe, di chili, de ialoviţ<e>, de car(ă> şi de. alte nevoi nespus(ă), tot eşite pe catastifile banilor hîrtiilor ce fuses<ă> de primăvară. Ca şi la Duca-vodă cel Bătrîn, ce îeşe pre banii hîrtiilor, aşe şi aemu au fost.

Oamenii, de var<ă>, să bejenis<ă> la munţi, la păduri, de fric<ă> să nu prade păgînii ţara.

Leşii au avut paci, făr(ă> cît în Ocraina, pre unde au fost şliavul moscalilor, au avut oarece stric<ă>ciune de tătari.

Franţozul(ui) i-au tot îmbiat oamenii lui să facă paci turcilor dispre moscali şi dispre nemţî.

Cazîlbaşul încă au avut paci în cest an cu turcii.

Aceste toate s-au lucrat într-acest an, de la noemvrii, la văleat 7246 <= 1737), pîn-iarna la istovul lui noemvrii,

1 mărsu B,C/ n-au mărsu să goniască pre moscali *Cj* după B/ *după* goniască *ad.* piste Nistru B,E,G,V/ *după* bucuroşi *ad.* că s-au dus D//1-2 Că îei (Pentru că ei E. G) au fost bucuroşi că s-au dus moscalii şi s-au fost temînd să nu facă vrun B,E, G,V, Că soltanul şi sarascheriul, îei au fost bucuroşi că s-au dus moscalii şi să temea să nu facă vreun *Cj lipseşte* Că era bucuros... să s-întoarcă. M.P//2 meşterşug]vicleşug\H3după întoarcă *ad.* înnapoi *B,B.,G,\jji ante* Tot: 75C, 85 D, 184 M/întru *Cj* întru acest an, toamna D// 4-6 In luna lui noe(m>vri au murit la Dunăre Racoţi (Racoviţă M), ficiorul craiului, pre cari îl făcusă înpăratul turcescu craiu Ţării Ungureşti. M,P// 4-7 Iar tot întru aceiaş an 7246, la noemvrie, murit-au şi Racoţii, ficiorul craiului ungurescu, de care s-au pomenit mai sus (de care mai sus s-au scris E,G,V), pre carele îl pusesîe turcii să fiie craiu în Ţara Unguriască. Dar ([lipseşte Dar V> numai nu i-au slujit nărocireâ (nărocul E,G)B,E,G,V//5 ungurescu anume Racoţii *Cj* Dunărea *Cj* pusesîe turcii la Odriiu anume să fie craiu în Ţara Unguriască *Cjj* 7 ŞiJNumai *Cj* nărocireâ *Cj lipseşte* Şi nu i-au... pomenit. M,P/care mai sus s-au pomenitjprecum mai sus s-au scris C, *lipseşte* B,E,G,V// 8 *ante* Vinit-au: 86 D, 61 E,G, 99 V, 185 M/ capegilar-chihaes *Bj* Tot întru aceiaş an 7246, de toamnă, venit-au capegilar-chihaes B, E,G,V/ Vinit-au la acea vreme şi capegilar-chihaes înpărătescu cu poronca înpărăţiii *Cj* înpărăţiîe *Bjj* 8-9 Poarta au triimes la Grigori voevoda un capigilar-chihaia cu poronca să mîargă Grigori voevoda presti Nistru M,P// 9 Grigori-vodă B,C/ de au mărsu Grigorii-vodă de au rădicat *Cj* di-au mersujca să margă B,E,G,V// 10 le B,C/ îngropase *Bj după* moscalii *ad.* şi glonţurile B,E,G,V/ să le îa]şi M,P/ ducă *Bj* Tighinea *Bjj* 11 *după* dus *ad.* Grigorii-vodă B,E,G,V/ pînă *Bjj* 10-12 moscalii de li-au dus la Tighinea. Au trimis de la Nistru de au încărcat tot, cu mare frică *Cjj* 11-14 Grigori voevoda cu mari frică au mersu pînă la Nistru, temîndu-să de cazaci, şi au încărcat tot, 500 cară glonţuri, şi altile. M,P// 11 trimis B, trimis Grigori-vodă *Bj* încărcat *Bjj* 12 frică *Bj* nu-i lovască B,E,G,V/ lovască *Cjj* 13 ostenială CJprimejdie B,E,G,V, smintială D/ încărcat B,C/ cinci sute B,C/cară B,C// 14 *după* glonţuri *ad.* şide combarali B,E,G,V, *ad.* de puşci şi li-au dus la Tighinea *Cj* cumjprecum B,C,D,E,G,V/ pomenitujscris B,C,D,E,G,V/ *după* scris *ad.* şi li-au dus la Tighinea B,E,G,V/ *lipseşte* cum... pomenitu. M.P//15 Şijlar B,E, G,V, *lipseşte* M.P/ *ante* Şi: 61 B, 76 C, 87 D, 100 V, 187 M/ Iar Grigorii-vodă au umblat B,E,G,V/ umblatC/Grigorii C//15-1 pre B,C/ *după* Raşcov *ad.* pre de aceasta parte de Nistru şi B,C,E,G,V// 15-4 Grigori voevoda s-au primblat la Raşcov, la Soroca şi la Orheiu. La Iaşi era mari omor de ciumă. Şi pentru aceia Grigori voevoda de la Orheiu au venit drept în sat în Deleni, la dumn(e)alui vornicul M,P//

1 Orheiu B,C/ de B,C/ să vadzăjşi au văzut B,C,E,G,V/ locurili *Bj* ţăriijŢării Moldovii B,C,D,E,G,V// 2 pi]preB,C/ de la Orheiu au purces şi viind n-au mărsu în Iaşi, pentru că muriîa pre rău de ciumă B,C,E,G,V7 *ad. marginal* pentrucă muriîa prea rău de ciumă *Gjj* 3 ce]şi E/ trecut B,C/ Deleni B,C// 4 Iordachi B,C/ *lipseşte* Delianul M.P//5 de] şi B,C,E,G,V,P/ au şezut acolo B,C,E,G,V, acolo au şezut M,P/ pînă B, *Cj* în]la *B/1* 6 înţălegînd B,C/ rădicatjpotolit B,C,E,G,V/ Dumnezeu B,C/ focul ciumii B,C,D,E,G,V/ Apoi înştiinţîndu-să că ş-au întorsu Dumnezău mîniîa sa, s-au dus la Iaşi M,P// 7 în Eş(i>] la Iaşi la scaon B,C,G,V//8 *ante* Iar: 77 C, 88 D, 101 V, 189 M/ nevoi B,C,E,G,V/ ţară B,C/ prea]iera B, era C,D,G,V/ de chile, de ialoviţe B,C// 8-11 Mari greutăţi au scos pre ţară: chili, ialoviţă, cară, şi şi alti mulţi nevoi, întocma ca la Duca voevoda cel Bătrîn M,P// 9 *lipseşte* de car(ă) D/ *după* cară *ad.* pentru cheltuiala oştilor ce era pre aceli vremi B,C,E,G,V/ catastizile *Ajj* 9-12 *lipseşte* şi de alte nevoi... aemu au fost. B,C,E,G,V// 10-12 *lipseşte* Ca şi la Duca-vodă... au fost. D//11-12 *lipseşte* ce îeşe... au fost. M.P//13 Şi oamenii V/ vară B, *Cj repetă* de var(ă>A/ bejenisîe B, bezenis(ă) *Aj* şi pe la păduri E/ Oamenii, de frica paginilor, s-au bejănit la munţi şi la păduri M,P// 14 de frică, că să temea că or prăda tătarîi ţara B,C,E,G,V/ *lipseşte* să nu prade păgînii ţara M,P/ păgînii]turcii şi tătarii *Bjj* 15Leşii B,C/ *ante* Leşii! 78 C, 89 D, 102 V/ pace pre aceli vremi B,C,E, G,V/ fără, de cît D] numai B,C,E,G,V/ Ucraina *Cj* pre unde B,C// 15-16 *lipsesc* M,P// 16 şleavul B,C/ moscalilor] tătarilor B,C,E,G,V/ oarecîe *Bj* stricăciune B,C/ tătarî B,C// 17 Franţozului D]Iar Franţozului B,C,E,G,V/ umblat B,C/ *ad, marginal* lui *Aj* turcilor pace (pace B> B,C,V/ Solii Franţuzului adesa au umblat să facă M,P// 18 despre B,C/ dispre^de către E/ şi dispre turci către nemţi M,P/ nemţi.B,C// 19 Cazilbasii B,C,D/ pace B,C/ în]întru B,C,D,E,G,V/ acest D]acel B,C,E,G,V// 19-5 *lipsesc* M,P// 20 Acestea B, Aceste *Cjj* 20-21 s-au lucrat în anul 7246, de primăvară pînă în toamnă la noemvrie B,C,E,G,V// 21-1 la valet]în anul *Bj lipseşte* iarna D/ istovuljsfîrşitul *Bjj*

la velet 7247 <= 1738>. Şi ce s-a mai lucra s-a scrii la rîndul lui. /

f- 46(5 Iar am început a scriîe acestu an. Iată, după ce au mersu Gligorie-vodă în Eş<i>, ciuma s-au potolit. Nevoi totuna au ţinut în ţară, precum scriîe mai sus.

Pre viziriul şi pe hanul i-au chematu la sfat la Ţarigrad. Ce pre viziriul l-au schimbat şi au pus vizir, iar pre hanul l-au triimis de au şădzut toat<ă> iarna în Bugiag pîn-în primăvar<ă>, iar prim<ă>var<a> s-au dus în Crîm. Şi au mersu ş-un poghiaz tătărăsc la moscali, dar puţin<ă> pagub<ă> au făcut, iar mai mulţî au perit îei.

Iar de prim<ă>var<(ă> s-au sculatu viziriul cu toată puterea cît au avut şi s-au dus asupra nemţilor la Beligrad. Şi nemţîi încă au strînsu tabăra lor acolo, 90.000—100.000 oaste nemţî, mai departe de Beligrad. Şi au făcut şanţu şi sta acolo de aştepta pe turci cale de 7, 8 ceas<uri>. Şi dup<ă> ce s-au apropietu turcii de tabăra nemţasc<ă>, iar nemţîi au ales 18.000 de oaste den tabăra lor şi au triimis să lovasc<ă>, pe turci no<a>pte făr<ă> de veste, să-i

1-2 *lipseşte* Ia velet 7247... Ia rîndul Iui. B,C,E,G,V/ *lipseşte* Şi ce... rîndul lui. D//'3 *ante* Iară: 62 B,E,G,ţ 79 C, 90 D, 103 V/ a scrie întru acest an 7247 D/ *lipseşte* Iată *Djj* 3-4 Grigorii-vodă, după ce au mărsu la Iaşi, la dechemvrii în zi întîi, ciuma încă *Djj* 3-6 Iară acum am început a scriîe că în anul 7247 pre hanul şi pre veziriul (viziriul C> i-au chiemat înpărăţiia la sfat la Ţarigrad B,C,E,G,V// 4 *ad. marginal* în Eş<i> *Aj* Nevoi în ţară tot una au ţinut D// 6 chiemat înpărăţiia *Djj* 7 pre B,C/ *după* veziriul *ad.* după ce au mărsu la Ţarigrad B,E,G/ *lipseşte* pus *Dj după* vezir *ad.* pre altul B,C,D,E,G,V/ Pre viziriul l-au mazilit înpăratul şi au pus viziriu pre altul, iar M,P// 8 trimis B/ şezut B,C/ toată B,C/ Bugiacu B, Bugiac C/ aw/xî Bugeacu *ad.* de au ernat E//9 pînă B,C/ primăvara B,C, primovar(ă) A// 8-9 triimes la Bugeac la iarnatic, iar de primăvară M, pus la Bugeac, triimeţîndu-1 la ernatic, iar de cu primăvară P/ iar de primăvară) B,E,G,V, iarîn primăvarăC,*Dl dupăăus ad.* hanul E,G/în]la M,P//10mărsu B,C/ şi un B,C/ podghiaz *Cjj* 10-11 Hanul tătărăscu au triimes un poghiaz tărărăscu asupra moscalilor, însă puţină stricăciuni li-au făcut, ci mai mult s-au stricat pre sini, că au perit mulţimi de tătar<i>. M,P// 10 tătărăscu B,C/ puţină pagubă B.C// 11 *lipseşte* iar B,C,E,G,V/ mulţi B,C/ *după* îei *ad.* tătarii B,C,D,E,G,V// 12 *ante* Iară: 63 B,E,G, 80 C, 104 V, 194 M/ primăvară B,C/ s-au sculatu]au purces B,C,E,G,V/ veziriul B,C/ toată]cîtă B,C,E,G,V// 12-13 Viziriul ¸j ꜀u toată putere s-au dus asupra nemţilor la Belgrad. Şi au biruit turcii pre nemţi şi au triimes soli să facă paci. M,P// 13 *lipseşte* cît B,C,E,G,V/ *după* avut *ad.* înpărăţiia Turcului, ca la triisute de mii de oaste şi mai bine B,C,E,G,V/ Bilgrad B//14-19 *lipseşte* Şi nemţii... de veste, să-i M,P// 14 nemţii B,C/ au strînsu oaste ce au avut, ca la o sută de mii de (oaste V> nemţi B,C,E,G,V/ ca la noaozăci de mii, ca la o sută de mii de oaste *Djj* 15 Bilgrad B// 16 pre B,C/ cale B,C/ şapte, opt B,C/ ceasuri de la cetatea (cetatea C) Biligradului, mai încolo. Şi după B, C,E,G,V// 17 apropiîat B,C/ tabăra]oaste C, oastea cea B,E,G,V/ nemţască *Cjj* 18 nemţii' B,C/ ales A/optsprăzeci (optsprăzece C> mii de nemţi oaste din B,C,E,G,V/ au]i-au B,V// 19 trimis B/ lovască B,C/ pre B,C/ noaptea fără de veste B,C//

spargă, înţelegînd că nu-s turci mult. Şi turcii au fostu prinsu limbă că vin nemţîi şi au fostu stînd gata. Şi cum au sosit nemţîi, cum i-au şi împresurat turcii, fiind mulţî.

Deci nemţîi, vădzînd aşea, au mai ales 12.000 şi au triimis dup<ă> dînşii, ca s<ă> le dea agiutor. Dară nu li-au
f. 466v fost nice / de un agiutor, că, cînd sos(î>, au început a-i sparge. Şi aşea au purces turcii asupra taberii cei mare nemţeşti, bătîndu-i pîn'ce i-au băgat în tabăr<ă>. Dar prea puţini au scăpat.

Şi aşe, dînd năval<ă> şi taberii cei mare, n-au putut să stea împotriva turcilor. Numai ce li-au căutat de au lăsat şanţul şi s-au supus supt cetate Beligradului, de s-apăra de turci; că-i încungiuras<ă> turc<i> pre nemţî den toate părţile, de nu le vine nice oaste de nicăiri nemţilor. Li-au fost viind agiutor 50—60.000 de oaste de la colegaturi, numai, fiind cium<ă>, nu cutedza, cu oastea ce pro(a>spătă, să între în ceîa oaste, ce sta mai departe, cale de 5, 6 dzile.

Şi aşe cîteva dzîle apărîndu-s(ă> de supt cetate, au

1- 19 *lipsesc* M,P// 1 înţălegînd nemţii B,C,E,G,V/ nu-s]nu sînt B,C,E/G,V/ mulţi *Cj* Şi]Iar B,C,G,V/ fost B,C// 2 limbă]de veste limbă D,G, *după* nemţii *ad.* asupra lor B,C,D,E,G,V/ *repetă* şi B/ fost B,C/ *după* gata *ad.* de război V// 3 nemţii B,C/ înpresurat B,C/ turcii, fiind turcii mulţi *Dj* mulţi B,C// 4 Decii nemţii văzind aşa B,C/ doaosprăzeci (doaosprăzăci B) mii de de oaste B,C,E,G/ au trimis B,C, i-au triimis E/7 5 au mai trimis încă doaosprăzece mii de oaste aliasă din tabără după cele optsprăzece mii, ca să le fie agiutoriu V/ după B,C/ dînşii] celi optsprăzeci mii B,C,E,G/ să B,C/ ajutoriu B/ Dar B,C// 6 nici B,C/ agiutoriu B, agiutoriu *Cj* sos(î>]au sosit D, au sosit Iei B,C,E,G,V/ au şi început turcii a-i sparge pre cele (celi B> optsprăzeci (optsprăzeci C> mii de nemţi B,C,E,G,V// 7 aşa B/ Şi au purces turcii aşa asupra *Cj* turcii şi E,D/ ceii mari B,C// 8 *după* bătîndu-i *ad.* pre nemţi B,C,E,G,V/ pînă B,C/ ce B,C/ tabăra cea mare (nemţască C> B,C,E,G,V// 9 pre puţini nemţi B,C, E,G,V// 10 aşa B,C/ *după* năvală *ad.* turcii B,C,D,E,G,V/ şi asupra taberii cei mari *Cj* taberii ceii mari nemţeşti B,E,G/ *după* putut *ad.* nemţii B, C,D,E,G,V// 11 înprotiva B,C/ Şi numai B,C,E,G",V/ *după* căutat *ad.* nemţilor *Cj* de B,C// 12 cetatea Bilgradului (Bălgradului C> B,C// 13 să B,C/ că-i] că s(ă> *Aj* încungiurase B, încungiurasie *Cj* turcii pre nemţi B,C// 14 den]de B,C,E,G,V/ toate părţile B,C/ de] şi B,C,E,G,V/ nu le viniia (nemţilor E,B> ajutoriu (agiutor nemţilor C> de necăiri B,C,E,V, nu le viniia nemţilor agiutor nici de o parte de nicăiri *Gjj* 15 Li-au vinit *Djj* 15-18 Iar (Iară C> mai pre urmă li-au fost vinit (viind E,G> nemţilor agiutor (ajutoriu B> de la colegatori şasîezăci (şasezăci C) de mii de oaste; j^umai murind de ciumă în oastea (oaste B) nemţască, nu cuteza câialaltă oaste *(lipseşte* oaste B> de la colegatori să margă la oastea cea nemţască, ce sta mai departe, cale (ca E,G> de doao, trii zile B,C,E,G,V// 16 *după* ciumă *ad.* în oastea cea mare nemţască *Djj* 17 pro(a>spătă]de la colegatori *DJăupă* oaste *ad.* nemţască *Djj* 19 asa B,C/zile B,C/apărîndu-să nemţii de supt cetatea Biligradului B,C,E,G,V//

stătut solii la pace. Că nu ştiîa nemţii că au luatu moscalii Hotinul şi ce să lucriadz-în ceste părţi, fiind înciungiurat de turci. Şi s(ă> temea nemţii să nu margă turcii în Ţara Unguriasc<ă>, să nu s<ă> tulbure şi ungurii.

Aşijderea şi viziriul, viindu-i veste dencoace despre moscali că au luatu Hotinul, au tăinuit şi au făcut veselie mărie, cum că au bătut turcii pre moscali la Hotin. Şi audzind nemţii, au făcut pace. Precum s-au făcut pace, s-a scrii la rîndul său.

Moscalii, de prim(ă>var<ă>, cu Les ghenăral, cu 80.000 oaste, cu calmîş şi cu cazaci şi cu moscali, s-au dus asupra Crîmului. Şi au avut acolo în Crîm în 2, 3 rînduri bătăi cu turcii şi cu tătarîi. Şi s-au rănit şi hanul ş-au murit /

*• 467 acolo în Crîm. Şi turcii, aemu de iarnă, după ce au făcutu pace, au pus han pe < *loc gol}*. Şi moscalii s-au întorsu înnapoi, neluînd nice o cetate, făr<ă> cîtu au stricat Crîmul prea rău într-aceşti patru ani.

Meneh felt-ma<r>şalîc, de prim<ă>var<ă>, au purcesu

1-9 *lipsesc* M,P// 1 pace B,C/ nemţii B.C//2 cetatea Hotinul *Bjj*1-3 că au fost luat moscalii la acîa (acea C> vremie cetatea (cetatea B> Hotinului de la turci, nici altele (alteli C> nu stila ce să lucrasă (lucrase C> în ceste (ceste C> părţi de loc, fiind încungiuraţi de turci B,C,E,G//1-4 că au fost luat moscalii la acea vreme cetatea Hotinului de la turci. Şi să temea nemţii să nu margă turcii şi în Ţara Unguriască, să nu să turbure şi ungurii asupra lor. Nici alteli nu ştiîa ce să lucrasă în ceste părţi de loc, fiind încungiuraţi de turci. V//3 să B,C/nemţii B,C/în]şi în B,C//4 Unguriască B,C/ să turbure *BC/după* ungurii ad.asupra lor B,C,D,E,G//5 *ante* Aşijderea: 81 C, 105 V/veziriul B/veste B,C/dincoaci B, dincoaci C/despre B.C//6 au luat cetatea Hotinului B, au luat cetate Hotinul C,D,E,G,V// 6-7 au făcut mare veselite,zicînd că au bătut B,C,E,G,V//7 cumjdzicînd cum D/nemţii B.C//8 Iar precum B,C,D,E,G,V/pacea B,C,V//9 s-a scrie C, s-a serile B,V, să va scrie E,G// 10 *ante* Iară: 82 C, 106 V, *ante* Moscalii 91 D, 195 M/Iar moscalii,tot întru aceiaş <acela C) an 7247,de primăvară.Leisu gheneralul (Leisin gheneral C) cu optzăci de mii de oaste (moscali C,V> B,C,E,G/Leisii gheneralul D//10-14 Feldmarşal fon Minih *(lipseşte* Minih P> au triimis pre Leis ghinărariul cu oasti moschicească la Crîm. Trii războai au avut moscalii cu turcii şi cu tătarîi.şi tot moscalii i-au (au P) biruit. Rănit-au şi pre hanul şi au murit acolo în Crîm. M.P//11 şi cu calmîşi *B,C,H,G,V/lipseşte* şi cu moscali C,V//12 în (vro V> doao, trii rînduri B.C// 13 bătăi] război B,C,E,G,V/ şi au murit B,C//14-15 *lipseşte* Şi turcii... au pus han pe *M.BjjHlipseşte* aemu B,C,D,E,G,V/după ce B/făcut paceB,C//15 au pus *pre (lipseşte* pre C,V> alt han B,C,E,G,V, au pus han pre altul D/ Şi] Iar B,C,E,G,V/ *după* întorsu *ad.* din Crîm C,E,G,V//16 neluînd] nestăpînind B.C.E.G.V/ nici B,C/ *după* cetate <cetaateB>ad. din Crîm B,C,E,G,V, *ad.* supt stăpînirea lor D/făr(ă>cîtu]ce numai B.C, E,G,V stricat B,C//15-17 Moscalii n-au luat nici o cetati înCrîm, ci după ce-au făcut biruinţă s-au întorsu iarăş înnapoi. în patru ani au stricat moscalii Crîmul. M,P//17 pre *B.C/dupăam ad.* ce mai sus s-au scris (serile B>. A doa venire (vinireC) a moscalilor în Moldova. B,C,E,G,V,A doa vinire a moscalilor în Moldova D//18 *ante* Iară: 64 B, E,G, 83 C, 92 D, 107 V, 197 M, *lipseşte* P/ Iară tot întru acestaş (aceiaş C>an, 7247 (fon E,G>Menih feldmarşal B,C,E,G, Iară în anul 7247 Menih feldmarşal D,V/au purces B,C, au purces din Ţara Căzăcească *Bjj* 18-1 Feldmarşal fon Menih şi cu oaste moschicească, de cu primăvară,au purces din Chiev drept IaHotinM.P//

de la Chiov pen Ţara Leşască dreptu asupra Hotinului pre la Nejboj şi pre la Cameniţ(ă), cu 120.000 oast6 moschiciască, cu donţî, cu calmîş<i>, cu cătane. Şi au vinit pre-ncetu toat(ă> vara pîn'la Hotin, den Ţara Căzăciasc(ă) pen Ţara Leşască; şi numai la Nistru au zăbăvitu mai bine de 2 săptămîni. Şi au trecut Nistru pe den sus de Hotin, pren ţinutul Cernăuţului, pe la un satu ce s(ă> chiam<ă> Gincăul, pre la Vasăleu.

Purces-au şi pe dencoace Veli-paşe sarascheriul şi cu 2, 3 paşi, cu 20.000 de oaste turci, şi soltanul cu 30.000 oaste tătari. Şi era şi la Hotin vo 7.000—8.000 de lipcani, şi era şi cîteva mii de spafii, şi capezilar-chihai împărătesc cu bostangii, şi Colciag-paşa, cu iniciarii cetăţii.

Şi pîn-a treci moscalii Nistrul, li-au eşit şi tătarîi cu turci<i> înnainte peste Nistru asupra Cameniţăi, dar n-au isprăvit nimic, că i-au bătutu moscalii pre rău.

f. 467v Şj dup(ă> ce s-au pornitu moscalii / de la Nistru asupra Prutului pe la Jestavna, pre la Sobraneţ, şi li-au

1 Chiev B/ pin B,C/ drept B,C/ asupra cetăţii Hotinului *Bjj* 2 pre B,C/Nejiboje B,V, Mejiboje C,D,E,G/ Cameniţă C, Cameniţe B/ o sută şi doaozăci de mii de oaste B,C,G,V// 3 donţi B,C/ cu donţî, cu cazaci D/ şi cu calmîşi şi cu cătane B,C,E,V, şi cu calmîşi şi cu husari *Gjj* 2-5 *lipseşte* cu 120.000 oaste... şi numai M,P// 4 încet B,C/ toată B,C/ pînă B,C/ din B,C// 5 Căzăciască B,C/ pen]prin B,C,E// 6 zăbăvit B,C/ *lipseşte* mai bine de G,M,P/ doao B,C/ pre C,E/ *lipseşte* Si M,P/ 6-8 Nistrul l-au trecut mai pre din sus de Hotin, pre (la M> Vasileu M,P// 7 din B,C,E prin B,E, prin C,V/ Cernăuţilor B,C, E,G,V// 7-8 pre la un sat ce să chiamă Vasileul şi pre la alt sat mai pre din gios ce să chiamă Mitcăul. (alt sat ce să chiiamă Mitcăul, mai pre din gios de Vasileu G> B,C,E,G,V//8 Cincăul *Tijj 9 ante* Purces-au: 65 B,E,G, 84 C, 93 D, 108 V, 198 M, *lipseşte* P/ pre B,C/ dincoaci B,C/ paşa B,C/ cu (vreo D> doi, trii B,C,D// 9-16 Veli-paşa sarascheriul cu 4 paşi şi cu mulţime turci, soltanul cu mulţimi (multă M> de tătar (i) au purces pre di ceasta parti asupra moscalilor. Eşit-au şi Colceac-paşa cu enicerii cetăţii şi cu lipcanii. Turcii şi tătarii au trecut Nistrul asupra moscalilor. Şi intîlnindu-să asupra Cameniţii s-au lovit şi au biruit moscalii pre turci. *(lipseşte* Eşit-au şi Colceac... asupra moscalilor P) M.P//10 cu^şi cu vreo B,C/ doaozăci de mii B,C/ oaste B,C/ *după* soltanul *ad.* de Bugeacu E,G,V/ cu]cu vreo B,C,E,G,V/ triizăci de mii de oaste B,C,E,G,V// 11 tătarî B,C/ Şi era la Hotin şi vro *Cj* vro şapte, opt mii B,C// 12 cîteva B,C/spahii B.C, E,G,V/ şi era şi capegilar-chihaes înpărătescu B,C,E,G,V// 13 bostangiii B,C/ paşa B,C]pace A/ *după* cetăţii *ad.* Hotinului B,C,E,G,V, *ad.* Hotinului. De toată oaste turcească era ca la o sută de mii C//14 pînă B,C/trece B,C/li-au şi eşit şi G/cu] şi cu G//15 turcii C/preste B,C/asupra Cameniţii C, asupra cetăţii Cameniţii B,E,G, V//16 nemică B,C/bătut *B,Cjdupă* moscalii ad.pre turci şi pre tătarî V//17 Şi]Iară B,C, E,G,V/a«ie Iară: 66 B,E,G,85 C, 109 V, 201M//17-1 Iară după ce au trecut moscalii Nistrul şi s-au pornit de la Nistru asupra Prutului pre la un sat (anume E,G> ce să chiamă Zestavna şi pre la alt sat ce să chiamă Sobraneţ,iar turcii şi cu lipcanii li-au tot dat năvală moscalilor, dar B,C,E,G,V// 17-18 Moscali de la Nistru s-au pornit la Prut, la Zăstavna, la Sobraneţ M.P//18 Zestavna *Bjj*

tot datu năval(â> turcii şi cu lipscanii, dar au perit lipcanii mai toț, şi turcii, cît s-au zăbăvit pe acolo.

Şi au prădat margine Țării Leşeşti, cazacii şi cu caimîşii şi cu cătanile: Horodinca, Snetinul, Cuturile, Tesmenita; pîn'la Stănislav au agiunsu de au prădat. Şi du<ă> ce au agiunsu la Tuşea, au luat în gios de au trecut codrul pe la Stanihorci, pre den sus de un satu ce s<ă> chiam<ă> Boianul, şi s-au întorsu pe supt poalele codrului, pre la Rerence. Şi acolo iarăş au avut războí, şi iarăşi au bătut pe turcii, moscalii.

Şi de la Rărence au purces pe suptu poalele codrului pre la Grozniți, şi de la Grozniți tot în gios pe sup<t> codru pe la < *loc gol}.* Şi acolo era pedestrime turciasc<ă>, cu toat(ă> putere. Şi agiungînd moscalii acolo într-o vineri, în 17 dzile a lui avgustu, la velet 7247 <= 1739>, cum s-au tîmpinatu moscalii cu turcii şi au începutu a s<ă> bate, n-au putut sprijini turcii focul moscalilor, şi s-au şi spărietu. Ş-au fugit turcii care încotro au putut:

1 dar]şi M,P// 2 mulți turci şi lipcani <şi moscali P> au perit M,P/ toți *B.C/lipseşte* turcii *B.C.B.B.G.Yjlipseşte* cît s-au zăbăvit pe acolo M.P//2-5 cît s-au zăbăvit turcii (zăbăvit moscalii D,E> pe acolo.Iar cazacii şi cu caimîşii şi cu cătanele au prădat marginea Țărîi Leşeşti şi aceste tîrguri anume: Horodenca,Sneatinul, •Cuturili, Tesmenița;şi pînă B,C,D,E,G,V//3 *lipseşte* Şi au prădat...Leşeşti M,P// 3-5 Iar cazacii,caimîşii şi cu cătanile au agiuns pînă la Stanislav.M,P//5 ajunsu *Bl lipseşte* au agiunsu de au prădat M,P// 5-6 Şi dup(ă> ce]Mcscalii M,P, Iar moscalii, pedestrimea,după ce D/la]la sat la D/ Şi purcegînd moscalii de la Sobraneț au luat în gios pe (pre C> Prut şi agiungînd la un sat ce să chiamă Juşca.au trecut codrul pre la Stanihorci B,C,E,G,V//6 au[2]]şiau *M.Bjlipseşte* de *M.Pj***/7** *lipseşte* pe la Stanihorci, pre M,P/ din B,C/sat B,C/de satul Boianul M,P/să chiamă B,C//8pre B,C/ supt codru pre Ia Rărencîa B,C,D,E,V,supt codru,asupra Hotinului, pre la un sat ce să chiamă Rărencea *Gjj* 9 Rerence]Ropce M,P/iarăşi B,C/ *după* războí *ad.* moscalii cu turcii B,C,E,G,V//10 au bătut (biruit M,P>moscalii pre turci B,C,E,G,V, M.P//11 *lipseşte* Şi M,P/Rărence]Ropce *M.Bjdupă* purces *ad.* moscalii M,P/pre supt codru D//11-12 Şi de acolo de la Rărencîa (Rărencîa C> au purces moscalii tot pre supt codru pre la un sat ce să chiamă Grozniții B,C,E,G,V//12-13 *ad. marginal* şi de la Grozniți...pe la *A.lipseşte* M.P//12-H tot în jos supt cedru (tot pre supt codru în gios C.tot pre supt codru E,G,V)pînă la ordiîa turcească,unde era sarascheriul Veli-paşa cu pedestrimea şi *(lipseşte* şi V)cu călărimea, cu cîtă putere avea.Şi agiungînd (ajungînd B>B,C,E, G,V//12- 13pre supt codru.pînă unde era pedestrimea D//14 *lipseşte* într-o M,P//15 la velet]în anul D,în anii M,P// 14-16 acolo în şaptesprăzăci (şaptesprăzeci C> zile a lui (a lunii lui C> avgust,în anul 7247 într-o (zi E,G> vineri şi cum s-au timpinat (întimpinat E,G> B,C,E,G,V/7247] 1739 M.P//16 *lipseşte* cum s-au tîmpinatu moscalii M,P/îndată au început a să bati cu turcii M,P/început B.C//17 a s(ă> bate]a să hărăți şi a să lovi ostile (dîndu-şi războiu G> B,C,E,G,V/Turcii n-au putut suferi focul M,P/turcii a sprejeni B,E,G, turcii să sprejiniască C,V//18 *lipseşte* şi^.P/ spăriiat *Bjdupă* spăriiat ai.turcii *Cj* Şi au (şi C> început (turcii V> a fugi turcii B,C,E,G,V/carii încătro *B.Cjdupă* putut *ad.* Jar tătarii atuneea, văzind că biruescu moscalii pre turci.au alergat la corturili turcilor.la ordiîe.de au jecuit îei mai înnainte de moscali şi apoi au înpunsu fuga cu toții. *Cjj*

Veli-paşe sarascheriul şi cu o sam(ă) de turci şi cu soltanul, cu tătarii, în gios pre Prutu, iar Colceag-paşe au întrat cu o sam(ă> de turci în cetate.

Iar feltu-ma(r>şalîc n-au vrutu să las<ă> pre moscali să goniasc(ă) pe turci, temîndu-s(ă) să nu fac(ă> vrun meşterşug; şi au şădzut toată dzua într-acel loc, la *(loc gol/,* unde-i bătus(ă>. Iar turcii den Hotin, dac-au vădzut că i-au bătut, ş-au tot scos muerile, care cum au putut, într-ace dzi şi s-au dus în gios asupra Tighinii.

Deci a trie dzî, apropiindu-s<ă> Meneh feltu-ma<r>-şalîc într-o duminică de Hotin, în 19 dzile a lui avgust,
f. 468 şi i-au eşit / Colceag înnainte şi i-au închinat cetate Hotinului. Şi au purcesu cu Meneh şi cu Colceag împreun(ă> ş-au întrat în cetate Hotinul. Şi au luatu pre toț turcii robi, iar pre păşoai(a> lui Colciagu au slobodzit-o, şi au mersu în gios. Iar pre Colciag şi pre alțî turci i-au pornitula Moscu robi.

1 paşa *Bj ante* Veli-paşa: 86 C, 94 D, 110 V, 204 M/ *lipseşte* şi[1] M.P/samă *B.Cjlipseşte* de *Bjlipseşte* cu[2] M,P// 2 *după* tătarii *ad.* au fugit B,E,G,V/jos *Bj* pre B,C/Prut C/paşa *Bjj* 3 samă B,C/paşa cu o samă(somă M> turci au întrat în cetate *M.Bjdupă* cetate (cetate C> *ad.* în Hotin B,C,D,E,G// 4 *ante* Iară: 87 C, 111 V, 205 M/Iar (Iară C> Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V,Feldmarşal fon Menih M,P/vrut B,C/lasă B,C//5 goniască B,C/ pre turci deaca i-au bătut (intr-acîa zi B,E,G> socotind să nu facă turcii vreun (vrun B) B,C,E,G,V/nu facă turcii D,M,P//6 şezut C, şezut moscalii B,E,G/ zioa întru acel locu unde (unde B> bătusă pre turci. B,C,D,E,G,V,M,P//7 *după* bătus(ă> *anulat Ce* turcii cei din sanțu *Ajlipseşte* Iar M,P/din B,C/din cetate din Hotin D,E,G/ dacă *B.Cjlipseşte* dac-au vădzut că i-au bătut M.P//8 *lipseşte* tot M,P/muerili şi (cu V> copiii B,C,E,G,V,M,P/ carii *B.Cjlipseşte* care cum au putut M,P//9 într-acîa B, întru acea C/în jos B, *lipseşte* G/şi i-au pornit la Tighine M.P//10 Decii *B.C.lipseşte M.P/ante* Decii: 67 B,E,G, 88 C, 113 V, 206 *Mjlipseşte* dzî G/Menih feldmarşal D//10-12 Decii a triîa zi, Menih feldmarşal apropiindu-să de cetatea (cetate C> Hotinului,în noaosprăzeci zile a lui (a lunii lui C) avgust, într-o duminică, i-au şi eşit Colceag-paşa B,C,E,G/A trie zi duminică, feldmarşal fon Menih s-au apropiîat de Hotin, iar Colceag-paşa i-au eşit înnainti M.P//11 de cetate de Hotin D//12 i-au şi eşit Colceag-paşîa M,P//10-16 Deci a triîa zi Menih feldmarşal, apropiindu-sâ de cetatea Hotinului în noaosprăzeci zile a lui avgust, într-o duminică, au trimis sol la Colceag-paşîa ca să închine cetatea.că neînchinînd cetatea, dacă o vor luca, vor pune pre toți supt sabie. Decii Colceag-paşîa, socotind că nu le va putea sta înprotiva moscalilor să apere cetatea să nu o Ia, numai ce au purces înnainte lui feldmarşal cu toții agii(i) turcii cei mari şi cu inicîar-aga şi au închinat cheile porților cetății Hotinului. Şi purcegînd Menih feldmarşal dinpreună cu Colceag-paşîa şi cu toți ofițiarii moscali şi cu toți agii(i> turceşti, ş-au întrat în cetate în Hotin. Şi întrînd moscalii în cetate au luat pre toți turcii robi cu fimei, cu copii cu tot, pre cîți i-au aflat în cetate. Iar pre păşoala lui Colceag-paşîa au slobozit-o şi pre un ficior a lui Colceag, anume Mehmet, cari era de vîrstă de unsprăzece ani şi au purces de s-au dus în gios pre părțile turceşti. Iară pre Colceag-paşîa şi pre alți turci, pre toți i-au pornit V// 12 cetatea B,C// 13 Şi au purces feldmarşal Menih (Menih feldmarşal C,E,G> şi cu Colceag-paşa B,C,E,G/ şi Colceag păşea D/cu Meneh şi cu Colceag]amîndoi M,P/ înpreună B,C, *corectat* înainte A, *lipseşte* E/şi au B,C//14 în cetate în Hotin B,C,D,E,G/luat B,C]luat moscalii E//14-16 pre toți turcii robi pre cîți i-au aflat în cetate (cetate B) şi i-au pornit de i-au dus la.

Şi au zăbăvit *(loc gol)* dzile la Hotin şi au întorsu şi cîteva mii de oaste înnapoi, înţălegînd că s<ă> tulbur<ă> şvedzii şi leşii asupra lor, Şi dup-aceia au purcesu în gios pre Prut.

Iar Grigorie-vodă încă era rînduitu de la Po<a>rtă cu Sar<ă> Mahmetu-paşea să margă la Cernăuţ<i>, să ţii calea moscalilor la Nistru, să nu-i las<ă> să triac<ă> despre ace parte. Şi au făcutu ca patru, cinci mii de oaste, turci, moldoveni, şi s-au dus în sus pîn'la Livărda.

Apoi înţălegînd că nu-i putinţă a-i sprejeni, au mersu spre Prutu la Bogdăneşti şi, apropiindu-s(ă) moscalii de Hotin, s-au întorsu la Drăgşan<i>, de au şădzutu acolo pîn-au luatu Hotinul, şi au trecut şi sarascheriul în gios.

Atunce au vinit şi Gligoriîe-vodă la Eş(i>, la Gălata, cu ordiia, puind străj<i> bune. Apoi, prindzînd limbă den

Moscu E, (în cetate, doao mii şi o sută doaozăci şi unul D> iar pre păşoaîa lui .Golceag-paşa au slobozit-o şi au mersu în gios. (paşa şi pre un copil a lui anume Mehmet, care era de vîrsta de unsprăzeci ani şi cu doaozăci de oameni slujitori a jcurţii lui i-au slobozit şi au purces de s-au dus spre părţile turceşti C, paşia au slobozit-o şi cu un ficior a lui Colceag, careli era de vîrsta de unsprăzece ani, anume Mehmet, şi cu doaozăci de oameni slujitori curţii lui D, paşia şi cu (pre G> un copil (a lui Colceag, careli era E) de vîrsta de unsprăzeci ani, anume Mehmet *(ad. marginal* pre anume Mehmet E) şi pre *(cu G)* doaozăci de oameni a curţii lui Colceag-paşla (pre aceştiîa E> i-au slobozit E,G)şi au purces de s-au dus în gios.spre părţile turceşti B,C,D,E,G// *15 lipseşte* şi au mersu în gios M.P//16 Colceag-paşa B,C,D,E,G, M,P/prealţi turci, pre toţi B,C,D,E,G/turcirobi M,P/pornit B,C/ *lipseşte* robi M,P// 1 zăbăvit moscalii cîteva zile B,C,D,E,G,V//1-3 Feldmarşal au zăbăvit cîţiva zile la Hotin şi înţelegînd că să turbură leşii, şvezii,au întorsu cîţiva mii {de M) oaste înapoi M,P// 2 *după* oaste *ad.* de la Hotin B,C,D,E,G,V/ să tulbură şvezii şi leşii B,C,V//3 civedzii *AJ* dupre aceia B,C/purces moscalii B,C,D,E,G,V/jos B/Feldmarsal fon Menih cu ceîalantă oasti au purces pre Prut în gios M.P//5 Iară B,C, *ţlipseşte MV/ante* Iară: 68 B,E,G, 89 C, 95 D, 115 V, 208 M, *lipseşte* P/Grigorii B/ jinduit B,C/Sară Mehmet-paşa B,C,E,G,V//5-6 Grigori voevoda şi cu Sara Ahmet--paşa au fost rînduiţi de la Poartă să margă cu oaste la Cernăuţi M.P//6 Cernăuţi B, C/ţie C, ţiîe V//7 cale B/ lasă B.C/triacă despre B.C//8 acîa B, acea *C/ după* parte *ad.* de loc încoace B,E,G,încoace D,V, încoace,în Moldova C/ca patrujşi B,C,E,G/ca cinci, şeasîe mii V /oaste B,C// 8-9 *lipseşte* despre ace parte... moldoveni M,P// 9 turci şi moldoveni *B,C,B,\Jlipseşte* turci G/pînă la un sat ce să chiamă Levărda, din sus de Botăşeani B,C,D,E,G,V//8-10 Şi mergînd pînă la Livarda au înţăles cum că ,nu-i cu putinţă a-i sprijini şi au mersu M.P//10 Iară apoi C/sprejeni pre moscali B„D,E,G,V/mărsu B,C//11 sprejla B,C,D,E,G,V/ Prut B/la un sat ce să chiamă Bogdăneştii B,C,D,E,G,V//apropiindu-să B//12 *după* Hotin ad. precum(mai sus C,D, G>,s-au scris B,C,D,E,G,V//12-13 şi di acolo s-au întorsu la Drăguşani şi acolo au .şăzut pîră au luat moscalii Hotinul M,P//12 *după* întorsu *ad.* Grigorie (Grigorii C> vodă B,C,D,E,G,V/şezut B,C//13 pînă ce *(lipseşte ce* C,D)au luat moscalii cetatea '<cetaate B>,Hotinul B,C,D,E,G,V/ au trecut B,C]s-au întorsu *U.Bjlipseşte* şi M,P/ jos B//14; Atuncea B,C/Grigorii *B.Cjlipseşte* Atunce au vinit şi M,P/voevoda M/Iaşi *B.Cjlipseşte* la Eş<i> M.P//15-1 străji[1-2] B,C/prinzind BJluund C/limbă]veste B,C/ prinzind de veste, limbă D/din B,C/pornit B,C/S-au înştiinţat Grigori voevoda că s-au pornit M,P//

străj<i> că s-au pornitu moscalii în gios pre Prut, au pus caimacami pe Sandul Sturdzea vel-log<o>făt şi pe Iordachiie Cantacozino Delianul vel-vornicu de Ţara de Gios, şi el au purces în gios cu cîţ boeri s-au tîmplat cu dînsul.

Iar Meneh, dup<ă> ce au agiunsu la Isnovăţ, au pornitu oastea ce uşoară, donţî, calmîş<i>, cătane, şi cu o sam(ă> de draguni, 2, 3 polcuri, înnainte, cu Costantin Cantimir şi cu Dumitraşco Cantimir, ficiorii lui Antioh-vodă, fiind acolo la moscali înstreinaţ./

f. 468v Deci au şi purcesu pen ţară, strîngînd privantu şi bucate turceşti, unde găse. Şi cai de <a> cui găse, şi turceşti şi boereşti, îi lua, că le slăbis<ă> caii. Deci Dumitraşco beizadea, maior, au luat pe suptu munte, pre la Suceav<ă>, şi-n gios muntele a prăda pîn' la Bacău; şi s-au întorsu la Eşu cu duium. Iar frate-său Costantin Cantimir, ce era bregadiri, au luatu de la Işnovăţ Jijie în gios şi pe la Botăşeni şi au răpedzit ca doă mii oaste să prind(ă> pe Gligoriîe-vodă.

I jos *B/1 2* caimacami pre B,C/ pre Iordachie B, pre Iordachi *Cjj* 3 *lipseşte* Delianul B,M,P//3-4 jos[1-2] B/ *lipseşte* de Ţara de Gios M,P// 4 şijiar M.P/ *lipseşte* el B,C,D,E,G,V/ şi au purces în gios (jos B) Grigorie (Grigorii C) -vodă cu (cîţiva E) boiari (boiari C> B,C.,E/ şi au purces Grigorii-vodă D/ ciţjciţiva M,P/ carii s-au tîmplat pre lîngă dinsul E, *lipseşte* M,P/ cu dinsul] pre lîngă dînsul D,G, pre lîngă măriia-sa B,C,V// 5 *ante* Iară: 69 B,E,G, 90 C, 96 D, 117V, 210 M, *lipseşte* P/Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V/ Feldmarşal fon Menih, după ce-au trecut la Vişnovăţ M,P/ după ce C, după cie *BJ* ajunsu *BJ* Işnovăţu B, Işnovăţ *CJ* pornit B,C// 6 cea uşoară, călărimea, donţi (şi C,V) calmîşi (şi C,V) cătane (catane C>B,C,D,E,G,V//6-7 *lipseşte* donţî, calmîş(i>... polcuri M, P//7 samă B,C/doao, trii B,C// 8 *după* Cantemir[1-2] *'ad.* beizadea B,C,D,E,G,V/Costandin beizade Cantimir şi cu Dimitraşco fratile său M,P/ *lipseşte* şi cu Dumitraşco Cantimir V// 9 Antiohii B, Antiohie *CJ* fiind şi Iei acolo B,C,D,E,G,V/ înstreinaţi B,C// 8-II lui Antiohii voevoda de au gătit înnainte provlant, furaj (fărate M> si cai M,P// 10 Decii B,C/ *ante* Decii: 91 B, 118 V/purces B,C/ pin B, prin C/ strîngînd *CJ* proviiant, zaharea (zahirea C> B,C,D,E,V/ strîngînd înnainte proviiant, zairea şi bucate *GJJ* 11 unde găsiîa luoa B,C,D,E,G,V/ de a cui şi găsiîa B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi C,E,G,V// 12 boîareşti *BJ* boereşti, pre toţi îi luoa B,C,D,E,G,V// 11-12 *lipseşte* de (a> cui... le slăbis(ă> ' caii. M,P//' 12 *ad. marginal* îi lua A/ le slăbisle (slăbisă C) caii (foarte rău B,D,E,G,V) viind de departe B,C.D,E,G,V/ Decijlar B,C,D,E,G,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Iar: 92 C, 97 D, 119 V, 211 M/ Dimitraşco Cantimir maiorul M,P/'/ 13 pre[1-2] B.C, *lipseşte* pre[2] M,P/ supt B,C/ Suceavă B.C//14 şi în *Bj* şi în gios, pre supt munte E,G/ muntele B,C/ *lipseşte* muntele a prăda M,P/ pînă B,C//15Iaşi cu mult duium B,C,D,E,V, Iaşi, cu mult plian *Gj ante* Iară: 93 C, 98 D, 120 V/ *lipseşte* şi s-au întorsu... Iar frate-său M/ *lipseşte* cu duium. Iar *BJ* Cantimir beizadea (beizade B> B,C,D,E,G// 16 bregadir B,C/Costandin Cantimir bregadiriul M,P/luat B,C/di la Vişnovăţ au purces pri Jijiia M,P/ Işnovăţu B,C/ Jijila *BJ* jos B/ pre B,C/ Botăşîani B, Botăşeani *Cjj* 17 răpedzit]triimis E,G/ca]podghiaz B,C,D,E,G,V/doao B,C, doao, trii V/şi îndată au triimes 2.000 oşteni M,P/de oaste B,C/prindă B.C//1& pre Grigorii B,C/ voevoda M//

Şi au mersu poghiazul pe Bahlui în gios, pe la un satu ce s<ă> chiamă Căcărădzenii, au trecut Bah<lu>iul ş-au luatu pre la Şanta de au trecut codrul la Vaslui. Şi de acolo s-au întorsu înnapoi, că s<ă> teme de tătar<i>.

Şi Grigoriîe-vodă au prinsu veste den Roşieci şi au fugitu în gios spre Gălaţ<i>.

Deci Costantin beizadea au vinitu tot jăcuind pîn-în Eş<i> şi au întrat în Eş(i> săptemvriîe în 2 dzile, la velet 7248 <= 1739). Şi i-au eşit înainte mitropolitul şi cu caimacânii şi cu alţi boeri care să mai tîmplas<ă>, şi călugări, şi neguţitori de laturea tîrgului, despre muntenime, şi i-au închinat cheile ţărîi şi stiagurile slujitorilor. Şi s-au împreunat cu mare bucurie ş-au purces pen Iaşu. Pîn'la Frumoasa l-au petrecutu boerii. Şi s-au aşădzat acolo cu oastea.

Iar Meneh feltu-marşalîc au trecut Prutul de <la> Işnovăţ în ciasta parte şi au tot vinit pre Prut în gios, făcînd ocopuri cale cîte de cinci, 6 ceas<uri>unul de altul.

1 mărsu B,C/Mers-au acel poghîaz M.P//1-3 podghiazul pre Bahluiu în gios {jos B> ,-şi au trecut Bahluiul pre la un sat ce să chiamă Căcărăzenii şi au luat pre B,C,D,E, G/1-2 *lipseşte* pe la un satu...Căcărădzenii *V/lipseşte* un satu ce s(ă) chiamă M,P//2 **rşi** au trecut V/ş-au luatu]au mersu M.P//3 de]şi B,C,D,E,G,V,şi de acolo M,P/la] pînă la M,P/codrul Iaşilor şi au eşit în ţinutul Vasluiului.Şi V/Vasluiu C/de B.C/ •de acolo]iarăş M.P//4 *lipseşte* că s<ă> teme de tătar{i> M,P/să temea B,C/ tătari B,C/ *după* tătari a i . să nu-i lovască G//5 ŞiJIar B,E,G,Iară *C,\',lipseşte* M.P/Gri- ,gorii B, Grigorie C/au prinsujluund B.C.E.G/veste din Roşiiaci B,C,E,G/de veste D/den]de la M,P/şi au fugitu]s-au dus B,C,E,G//5-6 Iară Grigorie-vodă prinzind vaste s-au dus în gios spre Galaţi V//6 jos B/spre Galaţi B,C// 7 Decijlar B, Iară C, E,G,V/a«re Iară: 94C,' 121V, 214 M/Costantin beizadea <ce era D> bregadir B.C.D.E, G.V/vinit B,C/ zăcuind *Aj* jecuind pînă în Iaşi B,C,D,E,G,V// 7-9 în anii 1739 săpte<m>vri<e> în 2 zile *(lipseşte* zile P> Costandin Cantimir bregadiriul au venit în Iaşi. Eşitu-i-au înnainte .Antonii mitropolitul M,P/ pînă în Iaşi în anul 7248. Şi au întrat în Iaşi întru o duminică, septemvrii în doao zile. Şi E/ în Iaşi în anul 7248, septemvrie în doao zile într-o <întru o C>duminică.Şi B,C,D,E,G,V//9 eşit înnainte B/eşit jnnainte mitropolitul chir Antonie şi cu boiarii caimacami C/boîarii caimacami B,E,G//10 alţi B,C/boîari B, boiari C/ carii B,C,E,G/tîmplasîe B,C/şi cu călugări, •egumeni (igumeni B> şi cu neguţitori {şi cu orăşeni de cinste E,G)cu toţii i-au <au C> eşit înnainte de laturea *B.C.T),B;G,Vjlipseşte* care să mai tîmplas<ă>, şi M.P//11 despre muntenime spre {despre B,E,G> Copou B,C,D,E,G]despre Copou V//12cheile B,C,*ad. marginalMj* ţărîi]curţiidomneştiB,C,D,E,G,porţii curţilor domneşti V/stiagurile B.stiagurili *Cjj* 13 *lipseşte* ş-au purces pen Iaşu M,P// 13-14 înpreonat cu mare bucurie {bucuriie C>,mergînd pin {prin C>Iaşi, pitrecîndu-1 Tfooîarii {boiarii C> {pe beizade V> pînă la Frumoasa.Şi s-au aşezat B,C,D,E,G,V// 14-15 Si l-au pitrecut cu mari bucuriie {cinste P> pîră la Frumoasa.Şi acolo s-au asăzat'cu oaste. M.P//16 *lipseşte.* Iar *M.Bjante* Iară: 70 B,E,G, 95 C, 99 D, 122V, 215 *M.lipseşte* P/Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V,Feldmarşal f. Menih M,P/de]pre la B,C,E;G;y, laM,P//17Işnovăţu B, Vişnovăţ P/ *lipseşte* în ciasta parte *^P/lipseşte* tot M,P/ pre B,C, pe E,G/ jos *Bjj* 18 *după* ocopuri *ad.* zămci de pămînt C/cale *Bj lipseşte* Cîte M,P/ şasîe B,C, *lipseşte* M,P/ ceasuri B,C//

Şi de la Podul lui Gherman au lăsat obuzul cel mare să triac<ă> Prutul iar în ceia parte, şi el, cu vo 10.000 de oaste, au venit drept la Eşu. A doa dzi, luni, sept<emvrie> în 3, / au întrat în Eş<i> şi i-au eşit şi lui înainte mitropo- [f. 469] litul şi cu caimacanii şi cu alţî boeri care să tîmplas(ă), făcîndu-i mare cinste, pîn' l-au adus în curţile [în] domneşti. Şi au şădzut în Eş(i> o saptămîna. Şi cît au şădzutu în Eş(i>, în toate dzîle<le> chema pe mitropolitul şi pe căimăcani şi pe alţ boeri, de-i pune la mas<ă> de-i cinstea.

Şi au îmbiat în giuru împregiurul tîrgului de au ales loc de cetate. Şi au pus semne şi au pus saldaţi şi salahori, de au început a săpa d-au făcut şanţu şi tabiîe. Şi au lăsat 4.000—5.000 oaste, c-un ghenaral maiur, anumi Petrea Şipon, şi cu un polcovnic, ca s<ă> fiîe de paza tîrgului.

Şi au rînduitu şi pe un ghenaral, anumîe Levendal, să margă la gura Jijii<i>, să fac<ă> şi acolo ocop. Şi

1 mare B.C//2 triacă B,C/ iarăş M,P/ceîa B,C/în ceîa parte iară G/şi]iară D,M,P/ eljfeldmarşal B,E,G,V, Menih feldmarşal D, gheneralul Menih feldmarşal C/vreo zece mii *B.Cjlipseşte* vo *M.Bjlipseşte* de M,P//3 vinit *B.Cjlipseşte* drept M,P/la]în B,D,E,G,V/Iaşi B,C/zi B,C, dza *Ajlipseşte A* doa dzi M,P/septemvrie M,P//4 *lipseşte* în M,P/trii zile B,C/întrat]venit M,P/ în]la G,M,P/Iaşi B,C/Eşitu-i-au M,P/ înnainte şi lui feldmarşal mitropolitul Antonii şi cu boiarii caimacami B,E,G/lui Menih feldmarşal C/mitropolitul Antonii C,D, mitropolitul Antonii şi cu boiarii caimacami V, Antonii mitropolitul M.P//5 *lipseşte* şi cu M,P/caimacamii *Cj* alţi boiari {boiari C) carii să întîmplasîe {tîmplasîe B) B,C/carii să mai întîmplasă şi cu călugări egumeni şi cu neguţitori şi cu orăşeni de cinste, făcîndu-i *Bjlipseşte* care să tîmplasă M,P/să mai tîmplasă *Bjj 6* mare cinste pînă B, mare cinste, petrecîndu-1 pînă C//5-6 carii si mai tîmplase şi cu neguţitori şi cu orăşeni de cinste. Şi i-au închinat şi lui cheile curţii domneşti şi stiagurile slujitorilor, făcîndu-i mare cinste, făcînd mitropolitul oraţie în limba rusască şi rugîndu-să să fie priimiţi cei mai mici supt ascultarea înpărăţiei Roşiei, petrecîndu-1 cu toţii pînă l-au dus în curţile domneşti G,carii să mai tîmplasă şi cu călugări egumeni şi cu neguţitori, cu toţii i-au eşit înnainte, făcîndu-i mare cinste şi petrecîndu-1 cu toţii pînă la curţile domneşti V/mare cinsti şi l-au pitrecut pînă în curţile domneşti M,P//7 şezut în Iaşi *B.Cjlipseşte* cît au şădzutu în Eş{i) M,P/şezut în Iaşi B,C//8 zilele B, zileli C/chiema B,C/pe mitropolitul Antoniie M,P/ *lipseşte* şi M,P/pre boiarii {boiarii B)caimacami B,C,D,E,G,V//9 pre alţi boîari {boiari C> B,C/şi-i punea la masă de-i cinstila B,C,D,E,G,V]şi-i {de-i P) ospăta şi-i cinste M.P//10 au umblat {feldmarşal B,E,G> înpregiurul tîrgului B,C,D,E,G,V/Feldmar.şal fon Menih au umblat înpregiurul M,P/ de]şi P, *lipseşte* M//11 locu B,C/ de B,C/ cetate C/semne B,C/pus]rînduit B,C,D,E,G,V/saldaţi B.C//11-12 Au pus semne, saldaţi, salahori şi au făcut şanţu şi tabii M.P//12 de au B,C/şi tabii, băşti de pămînt, numai n-au apucat alegaţi B,C,D,E,G,V//12-14 Lăsat-au în Iaşi pre Petru Şipov, ghenărariul maior, cu 5,000 oşteni şi cu un polcovnic M,P/ Şi au lăsat pre un gheneral maior *(lipseşte* maior C> pre *(lipseşte* preC,D> anum6 Petr{u> Şipon cu vreo doao, trii mii de oaste {Şipon şi cu un polcovnic cu vreo patru, cinci mii de oaste D), ca să fie de paza tîrgului. B,C,D,E,G,V//14 *lipseşte* ca M.P//15 Şi au rînduit pre alt gheneral {pre E,G)anume B,C,D,E, G,V/Orînduit-au pre ghinărariul Levandov M.P//16 Jijiii B,C/facă B,C/ *după* ocop *ad.* zamcă *Cjj* 16-1 Şi n-au apucat a-1 face B,C, *lipseşte M.Bjj*

n-au apucatu a-1 face. Şi în Tîrgul Frumos şi în Roman iarăş au lăsat oaste şi au făcut ocopuri.

Şi au datu şi aceste ponturi moscalii ţărîi şi au pus pe caimacani, pe Sandul Sturdza vel-log<o>făt şi pe Iordachie Cantacozino vel-vor<nic>, ce-i dzîce Delianul, iar. Şi ei să hiie mai mare căimăcani, sănaturi, pîn' s-a mai alege cum a mai fi.

Ponturile ce-u dat ţeri<i>:

1. Să fiie moldovenii credencioşi cu toat<ă> inima împărăţii Rusii.

2. Să n-aibă răspundeţie cu neprieti(nii) împărăţiii Rusiii.

3. Boerii pribegi cu Gligorie-vodă să s-întoarcă toţ pîn-într-un an; iar care nu s-ar întcarce pîn'la anul să n-aibă ertare şi moşiile să le hie perdute. /

f. 469v 4. Doaădzăci de mii de oaste să ernez<ă> ţara şi s-o hrăniasc<ă>, şi să şad(ă> pen tîrguri, unde s-a socoti.

5. 3.000 de salahori să nu lipsască peste toţ anii, să lucrez<e> la cetăţ, la ce ar trebui.

1 ŞijAşijderea şi B,C,D,E,G,V/ Lăsat-au şi in tîrgu] Romanului şi în Tîrgul Frumos casteM.P// 2 iarăşi au lăsat casteşi au rînduit salahori de aufăcut ccopurişi n-au apucat a le face nici acele să le gătiască *(lipseşti* să le gătiască C,D,V) B,C,D,E,G,V// 3-7 Şi au dat aceste poncturi feldmarşal (gheneralul Menih feldmarşal C, fon Menih feldmarşal D)boîarilor (boiarilor C) caimacami şi tuturor lăcuitorilor din Moldova şi au pus pre Sandul Sturzea logofătul şi pre Iordachii Cantacozino (Cantacozeno B> Delianul vornicul, iarăşi îei să fie caimacami mai mari, senatori, pînă să va alege cum va (a C> mai fi. B,C,D,E,G,V/Feldmarşal fon Menih au (i-au P) pus caimacami iarăş pre Sandul Sturza vel-logofăt şi pre Iordachi Cantacozino (vel-M)vornic şi au dat ţării aceşti ponturi. M.P//6 *repetă* mai A//8 *autograf Neculce* A/Poncturile ce au dat (gheneralul C, fon *Dy* Menih feldmarşal boîarilor (boiarilor C) senatori şi altor boiari (boiari C> şi tuturor lăcuitorilor din Moldova B,C,D,E,G,V. Ponturile ce-au dat ţărîi M.P//9 întîiul ponct. Să fie moldoveni credincioşi B,C,D, E,G,V, Moldovenii să fie credincioşi M,P/culdin M,P/toată B.C//10 înpărăţiii Roşiii B,C,D,E,G,V// 11 Al doilea (doile B> ponctu (pont D,E,G>B,C,D,E]G,V/ Să nu aibă (moldovenii B,D,E,G> respundeţiîe (moldovenii C) B,C,D,E,G/nepriîatinii (nepriiatinii C) B,C/înpărăţiii Roşiii B.C//13 Al triile ponct (pont D,E,G) B,C,D,E,G,V/Boîarii (Boiarii C> pribegi *(lipseşte* pribegi E) carii vor fi cu (ar fi cu B, ar fi pribegitu cu V) Grigorie (Grigorii C) B,C,D,E,G,V/ voevoda M/ să B,C/ toţi B,C// 14 pînă[1-2] B,C, *ad. marginal*[1] *Gj după* an *ad.* la locurile sale *Cj* carele B,C/ careli nu să va întoarce *C,H,G,Wl.,~Pjlipseşte* pîn'la anul M.P//15 nu aibă B,C/ ertare B/ şi moşiile (lor B,E,G) să le fie (fiie B) pierdute şi prăpădite B,C,D,E,G,V, şi de moşii să fii lipsit(lipsiţi P> M,P// 16 Al patrulea (patrule B> ponct (pont D>' B,C,D,E,G,V/ Doaozăci B,C/ oaste B,C/ oasti moschicească M,P/şi s-o]să-i M,să o P//16-17 să erneze în ţară şi să le dea (lăcuitorii Moldovii D> proviiant, adecă zaharea(zahirea C>şi să şadă prin tîrguri, pre unde s-ari socoti să fie pentru apărare B,C,D,E,G,V//18 Al cincilea ponctu (ponct C, pont D> B,C,D,E,G,V/Trii mii de salahori B,C/pre tot anul M,P, în toţi anii B,C,D, E,G,V//19 lucreze (pre B,E,G/ la cetăţi şi la altele la ce ar(ari C) trebui B,C,E,G,V//

6. Oamenii bolnavi de oaste, să cheltuiască cu dînşii şi aptică, să le dea oţăt şi usturoi.

7. Oficerilor ce-s [era] cu aceste 20.000 oaste iar să le dea ce li-ar trebui.

8. Moscal, grec sau alţi oameni străini să nu încap<ă> nice la o dregătorie în ţară, numai cu neg(u>ţătorii.

9. Cîţ slujitori sau boeri, ce n-or hi la vo dreg<ă>torii să încaleci toţ să margă la oaste. Şi liaf<ă> să le de împărăţie, iar la nevoia ţărîi, ce li-ar fi parte, să-ş dea.

10. 90 pungi bani să-i dea poclonul lui aemu.

11. 100 pungi masa lui în toţ ani(i>, 12 mii galbini de aur. Galbănul îmbla 4 lei pre acestea vremi.

12. Nime să nu tăgăduiască bucate sau haine sau bani turceşti şi greceşti, că cu capul a da samă.

1 Al şaselea (şasele B) ponctu C, (pont D,E,G) B,C,D,E,G,V/ Pentru oamenii de oaste ce vor fi bolnavi B,C,D,E,G,V/ Cu oamenii oşteni bolnavi să cheltuiască ţara cu dinşii M,P// 2 *lipseşte* şi aptică M,P/ la aptică, adecă la spiţărie (spiţăriîe B> să le dea doftorii (şi bucate B,E) şi de altele ce li-ar trebui la boală (bucate C,D) şi să-i grijască. (doftorii, leacuri şi de altele, bucate, ce li-ar trebui şi să-i grijască V> B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* şi[2] P// 3 Al şapteli (şaptele B) ponct (ponctu B, pont D,E,G> B,C,D,E,G,V/ Ofiţiiarilor ce vor fi cu aceli doaozeci (doaozăci C) de mii de oaste, iarăşi să le dea ce li-ar trebui pentru contentovaniia lor, adecă pentru cheltuiala lor B.C,D,E,G,V/ Ofiţărilor ci vor fi cu aceli 20.000 oasti, să le de celi ci (le P> vor trebui. M,P// 5 Al optulea (optule C> ponctu (ponct C, pont D,E,G>. Moscali sau greci B,C,D,E,G,V/ Moscal sau grec sau dintr-alţi M,P/ streini B,C/ încapă B,C// 6 nici B,C/ nici la o boerie nici la o diregătorie V/ diregătoriîe B/ în ţarăja ţării, ci M,P/ ce numai cu neguţtoriîa şi cu altă cu ce (cie B) ar (ari C) putea să să hrăniască. B,C,D,E,G,V// 7 Al noaolea ponctu (ponct C, pont D,E,G> B,C,D,E,G,V// 7-9 Carii boiari (boiari B> nu vor avea diregătorie (diregătoriie B> şi cîţi slujitori vor (or B) fi, să margă cu toţii la oaste. Şi liafă să le dea înpărăţiîa din vistieriîa înpărătiască, iar (la D) birul şi nevoia ţărîi ce li-a (li-ar C) fi partea, să-ş dea B,C,D,E,G,V/ Boerii sau slujitorii cari nu vor fi (n-or fi P) nici la o diregătoriie toţi să încalici şi să mîargă la oaste... ci-i va agiungi parte să dei (de P> şi'ei. M,P// 10 Al zecelea ponctu (ponct C, pont D,E,G> B,C,D,E, G,V/ Noaozeci (Noaizăci C) de pungi de bani să dea poclonul lui Menih, gheneralului Menih C, lui fon Menih D> feldmarşal. B,C,D,E,G,V/ 90] 10 M, zăci P/ poclon acum M,P/ *lipseşte* acum B,C,D,E,G,V// 11 Al unsprăzecilea (unsprăzecelea C> ponctu (ponct C, pont D,E,G) B,C,D,E,G,V/ pungi bani, masa lui, pre tot anul, adică M,P/ *lipseşte* de aur M,P// 11—12 O sută de pungi de bani să dea *(lipseşte* să dea C> pentru masa lui (gheneralului C, lui fon D> Menih *(lipseşte* Menih V> feldmarşal (în toţi anii C,D,V>, carii bani făcia (făcea C> doaosprăzece mii de galbeni (galbieni B> de aur (de aur, ungureşti B, de aur olandezi E,G>. Şi galbănul umbla cîte patru lei pre aceli vremi. B,C,D,E,G,V// 12 umbla atunce 4 lei M, umbla cîte 4 lei atunce P/ *lipseşte* pre acestea vremi M,P// 13 Al doisprăzecelea (doisprăzeceli C> ponctu (ponct C, pont D,E,G> era B,C,D,E,G,V/ bucate]vite M,P/ *lipseşte* sau[1] M,P/ haine B,C// 14 şi]sau B,D,E,G,V,M,P/ că cu capetile (capetili C>' vor da samă B,C,D,E,G,V, că apoi cu cap(ul) îş va da samă M,P//

Acestea ponturi au dat Meneh boerilor; şi au dzis că, de n-or priimi, a da foc tîrgului. Şi i-au făcut cu di-a sîla di-au iscălit, că s<ă> tîmplas<ă> şi boeri<i> de nu s-învoe. Şi au iscălitu toț./

f. 470 Care mai pe urmă viț videa la ce au vinit cinstea lui Meneh pe boeri. Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, şi rîsul, plînsu, şi voia cea bun<ă>, gro<a>z<ă> şi frică, şi oh, oh, oh!, şi bogăție, sărăcie şi lipsă şi blăstăm şi osindă vecinică, neuitat<ă> şi neînchegat<ă>.

Apoi, făcînd acîaste, Mineh au poftit pe boeri şi pe mitropolitul de l-au petrecut pîn'peste Prutu la Zagarânce. Şi acolo au tocmit oastea şiraguri, de au văzdut-o boerii. Şi au făcut osfeşteniîe mitropolitul, şi au blagoslovitu oaste şi au stropit-o cu aghiazmă. Şi apoi au datu den tunuri, şi s-au dus la cortu şi i-au cinstit toat<ă> dzua, dînd den tunuri.

1 *ante* Aceste: 72 B,G, 96 C, 100 D, 124 V/ poncturi B,C/ *lipseşte* au dat M/ Menih feldmarşal B,C,D,E,V, feldmarşal fon Menih M,P/ boîarilor B, boiarilor senatori C, boiarilor senatori şi altor boiari E, boiarilor caimacami ți altor boiari G/aujli-au B.C.E.G// 1—3 boîarilor senatori şi altor boîari carii sa mai tîmplasă şi tuturor lăcuitorilor din Moldova şi li-au dzis că de nu vor priimi aceste poncturi aşîa, a poronci de or jecui tîrgul Iaşii şi-i vor da foc. Şi i-au făcut pre boîari şi fără de voia lor de au iscălit la aceste poncturi V// 1—3 *lipseşte* şi au dzis... de nu s-învoe M,P//2-3 de nu vor priimi (aşa B,E,G> a poronci de or (vor D,E,G) jecui tîrgul şi-i vor da foc. Şi i-au făcut pre boiari {boiari C> şi fără de voia lor de au iscălit la aceste poncturi B,C,D,E,G//3-4 să tîmplase C, să tîmplasîe *Cj* boiarii {boiarii C> nu să învoiia pre bine. Că cela de cela să siliîa cu înbunături cătră moscali, casă încapă la cinste mai mare. Şi aşa au {s-au G) iscălit. B,C,D,E,G.V//4 Şi li-au iscălit toți M,P/ *lipseşte* toț B,C,D,E,G,V// 5—9 *lipsesc* B,C,D,E,G, V,M,P// 6 *ad. marginal de Neculce* pe boeri A//10 Apoi] Iară C,D,V,M/ *ante* Iară: 97 C, 101 D, 125 V, 219 M/7 10-11 Feldmarşal fon Minih au poftit {pornit M> pre Antoniîe mitropolitul şi pre boeri de l-au pitrecut pînă M,P// 10— 16 Iar Menih feldmarşal {Iară fon Menih feldmarşal C> purcegînd din Iaşi luni, septemvrie în zece zile, au poftit pre boiari {boiari C) şi pe mitropolitul de l-au pitrecut pînă piste Prut, trecind Prutul pre la Zagarancla. Şi ajungînd {agiungînd C) la obuzul cel mare au tocmit oastea {oaste B) şiraguri de o au văzut boiarii {boiarii C). Şi au slujit mitropolitul {chir Antonie C> liturghie în biserică de cort şi eşind din biserică mitropolitul *(lipseşte* mitropolitul C,V> au făcut osvîeştenie şi au blagoslovit oastea {oaste B> şi au stropit cu aghiazmă oastea {oaste B> şi steagurile {stiagurile C>. Şi au dat şi din tunuri din harmate *(lipseşte* din harmate E,G>, din puşcile cele mari {şi din cele mici. V) Şi {decii V> s-au {i-au E) dus decii *(lipseşte* V> la corturi şi i-au cinstit pre boiari feldmarşal toată zioa {pre boiari fon Menih feldmarşal toată zioa C, pre boiari toată zioa feldmarşal D),făcîndu-le masă mare, benchet {benchet, masă mare *G.lipseşte* benchet D). Şi iarăşi au dat din puşcile {au slobozit puşcile C> cele mari. B,C,D,E,G,V//13 Antoniîe mitropolitul au făcut osveşteniîe M,P/ *lipseşte* Şi M,P//14-16 Feldmarşal au poroncit di au dat din tunuri {şi M> s-au dus supt cort. Cinstitu-i-au toată zîoa dîndu din tunuri M,P//

Şi li-au dăruitu caimacanilor cîte 200 ug<hi> de aur, şi mitropolitului 300 ughi. Şi apoi s-au întorsu boerii la Eş<i>.

Iar Meneh au rînduitu al doelea rîndu pe Dumitraşco beizadea, cu cazaci şi cu catani şi cu moscali, să margă să prindz<ă> pre Gligorie-vodă de la Şărbăneştii cei de pe Sîret, înțălegînd că-i acolo. Şi au purcesu şi s-au dus tot pe Sîretiu în gios, pîn-aproape de Şărbăneşti.

Iar Gligorie-vodă, prindzînd vestea, au trecut Siretiul cu mare spaimă noapte pre o ploaie şi au fugit spre Brăila. Iar Dumitraşco beizade n-au cutedzat să-l goniască, ce s-au întorsu înnapoi şi au lovitu Focşenii, şi cei de iasta parte şi cei de ceia parte, de i-au prădat, de au rămas o<a>menii cu peili go<a>le, numai cu sufletele.

Şi au lovitu şi pe la Mera de au luat pe Lupul-aga şi pe socru-său, mitropolitul Sidis. Şi i-au dus la Meneh, avînd el răspundeție mai denainte cu Menîah, de cînd era

1 dăruit boiarilor {boiarilor C) caimacami cîte doao sute de galbîeni {galbeni C> de aur ungureşti {galbeni olandezi E,G> B,C,E,G,V/ ug(hi>]galbeni D//1—2 Dăruit-au lui Antonii mitropolitul 300 galbini şi amîndurora caimacamilor cîti 200 galbini. Şi după aceia s-au întorsu M.P//2 mitropolitului i-au dăruit trii sute de galbîeni {galbeni C> B,C,D,E,G,V/ boîarii {boiarii C) şi mitropolitul la Iaşi B, C,D,E,G,V//3 *ante* Iară: 73 B,E,G, 98 C, 102 D, 126 V, 222 M, *lipseşte*P/Menih feldmarşal B,D,E,G,V, fon Menih feldmarşal C/rînduit B,C/doilea rînd B,C/pre B,C// 3-4 rînduit pre Dumitraşco Cantemir beizadea maior, al doilea rînd, cu catani şi cu cazaci şi moscali G//3 Dumitraşco {Cantemir E)beizadea {beizade B), maior {ce era maior V) cu cătane şi cu cazaci şi cu moscali B,C,D,E,V//3-6 Feldmarşal fon Minih s-au înştiințat că Grigorii voevoda să află la Şărbăneştii cei di pre Şiret. Şi au triimes al doilea rînd pre Dumitraşco Cantemir maiorul şi cu oasti să-l prinză M,P// 5 prindă pre Grigorii B,C/ de B,C/Şerbăneştii B,C/ di pe Sîret B, di pre Siretiu C/7 6 că-i]că iaste B,C,E,G,V/ purces Dumitraşco beizadea {beizade B> maior B,C,D,E,V/ Şi au {purces) Dumitraşco Cantimir maior G//7 pre B,C/Siretiu B,C/ pînă aproape B,C/ Serbănesti B.C//6-7 *lipseşte* Şi au purcesu... de Şărbăneşti. M.P//8 *ante* Iară: 74'B,E,G,'99 C, 103 D, 127 V/Grigorie B, Grigorii C/prinzind de veste B,C,E,G,V]luund veste C/trecut Siretiul B,C//8-15 Au simțit Grigorii voevoda şi au trecut noapte Siretiul, cu mari spaimă, fiind şi mari ploi şi s-au dus spre Brăila {Bîrladu P>. Mers-au Dumitraşco Cantimir pînă aproapi de Şărbăneşti şi di acolo {s-au dus P> la Focşani, apoi la Mira. Şi de acolo luînd pre Nichifor mitropolitul Sidis şi pre ginerile lui Lupul-aga i-au dus {adus P> la numitul feldmarşal M.P// 9 mare B,C/noaptea B,C/pre *B.Cjad.marginal* spre A//10Iară *Cj* beizadea {beizade C> maior B,C,D,E,V//11 au lovit tîrgul Focşanii B,C,D,E,G,V/cei]clei B/iasta]aceasta B,C,D,E, G,V//12 ceîjcîei C/de^di B, din *CI* ceia B,C//13 oamenii B,C/ pieile B,C/ *lipseşte* cu peili go(a>le *E.Gjlipseşte* go(a>le B,C,D,V/ sufletile B,C// 14 Şi au lovit şi preia mănăstirea Mira {pre Milcov E,G> şi au luat pre B,C,D,E,G,V/ *după* aga ai. fiindu acolo E.G//15 pre B,C/Nichifor Sidis B,C,D,E,G,v/Şi au dus pre Lupul-aga la Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V//16-1 *lipseşte* avînd el...lui Gligorie-vodă. M,P/ respundențiîe B,C/ mai înnainte vreme B,C,D,E, şi mai înnainte vremîe V/ai. *marginal* avînd ei respundenție de mai înnainte vreme cu Menih feldmarşal G/ cu Menih {Menih feldmarşal V>pre C> cînd au fost el sărdar la Orheiu, în zilele lui {mării-sali lui V> Grigorii-vodă B,C,D,E,G,V//

f. 470 sărdar la Orhei, cu poronca lui Gligorie-vodă. / Iar pe Costantin beizadea l-au rînduit cu castea catane asupra Huşilor, ca s(ă> stea în prejma tătarilor.

Iar Meneh s-au pornitu asupra Tighinii de la Prutu, şi au trecutu codrul în fundul Bîcului şi au luatu în gios pin' lîngă Bîrîiac. Şi acolo l-au agiunsu cărţî de la solii franţujeşti, că au făcutu pace, să s-întoarcă înnapoi.

Deci s-au şi întorsu înnapoi; iar în Tighinea den turci mai nime nu rămăses<ă> şi s<ă> totu fugiîa. Şi tătarîi era morţî, sta înfipţi şi începus-a agiunge să s-închine. Şi Meneh s-au întorsu înnapoi. Şi scrie Meneh la caimacani că s-au întorsu înnapoi, că s-apropie iarna, iar pace nu-i, să poarte grij(ă> la oastea ce îaste în Eş<i> şi la Roman şi în Tîrgul Frumos, că el merge la Hotin şi pre marginea Ţărîi Leşeşti, de a erna.

Şi au şi întorsu pe atamanul înnapoi, şi cu Capisna cu donţii, şi au luatu şi de la Roman şi de Stoian, care s-au făcut 8.000 de oaste, şi au purces în gios pre la Focşeni. Ş-au întrat în Ţara Munteniasc<ă> în sus, prădînd pîn'la Cîmpina. Şi di-acolo n-au cutedzatu să vii înnapoi, să nu

1 *ante* Iară: 75 B,E,G, 100C, 104 D, 128 V, 223 *M.lipseşte* P//1-2 Iară pre Costantin Cantemir beizadea (beizade B), ce era bregadir B,C,D,E,G,V/Pre Costantin Cantimir bregadiriul M.P//2 rînduit (Menih C.D.V) feldmarşal de au mărsu cu oaste cătane B.C.D,E,G,V/*lipseşte* catane M.P/asupra Huşilorjspre Huşi M.P//3 *lipseşte* ca M,P/să B,C/în prejmajînpotriva M.P/ *după* tătarilor *ad.* de straje B,C,D,E,G,V// 4 Numitul feldmarşal di la Prut s-au pornit asupra *TighimiM.P/j5lipseşte* ş^M.P// 4-6 Iar Menih feldmarşal de la Prut (cu obuzul cel mare C) au purces (drept C> asupra Tighinii şi au trecut codrul şi au eşit în fundul Bîcului în ţinutul Orheiului, la un sat ce să chiamă Bîrîiacul, ce şed călăraşi întru acel sat. Şi acolo B,C,D,E,G,V// 6 cărţi B.CJscrisori M,P/ de B.C//7 franţojeşti B.franţozeşti *C/după* franţojeşti *aci.* pre feldmarşal B/ că aujcum că s-au M,P/făcut B,C/să B.C/ şi să să M,P// 8 Şi îndată s-au întorsu înnapoi M,P.*lipseşte* B.C,D,E,G,V/în cetate în Tighinea D/din B.C//8-19 *lipseşte* iar în Tighinea...înnapoi, să nu M.P//9-10 mai nu mai rămăsesie nime şi cîţi mai rămăsesie. Şi tătarîi încă era morţi de frică şi începusă a agiunge (agiunge C> la Moscali să să închine B,C,D,E,G,V//10 Şijlară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 76 B,E,G, 101C, 105 D, 129 V//10-11 Menih feldmarşal, întorcîndu-să cu obuzul (obuzul lui Cobuzul cel mare D) înnapoi scriîa la boîarii (boiarii ^caimacami la Iaşi B,C,D,E,G,V//12 căjpentru că B,C,D,E,G,B/să apropiîe B.C//12-13 pace nu s-au făcut, ce să caute *(lipseşte* să caute V,D} să poarte de grije pentru oastea ce îaste în Iaşi şi la Roman şi în Tîrgul Frumos pentru proviiant,adecă pentru *(lipseşte* adecă pentru C,E>zaharea (zahirea C), ce li-ar trebui B,C,D,E, G,V// 14 merge (merge C> pre marginea Ţărîi Leşeşti să erneze B,C,D,E,G,V//15-18 întorsu înnapoi *(lipseşte* înnapoi E) pre atamanul donţilor şi cu Vahmistru (Capmistru V) şi mergînd prin (pin C,E) Roman au luat şi pre ceialaltă oaste ce era la Roman *(lipseşte* la Roman D) cu polcovnicul Stoian *(lipseşte* cu polcovnicul Stoian B,C> şi (carii D> s-au făcut ca vreo (vro B> opt mii de oaste şi au purces în gios (jos B> spre Focşani. Şi au trecut B,C,D,E,G,V//18 Munteniască *H.Cjlipseşte* în sus B,C,D,E, G,V/ (tot C>'prădînd şi jecuind B,C,D,E,G,V/pînă B,C//19de acolo B,C/ n-au cutezat B,C/ să viijsă să întoarcă B,C,D,E,G,V//

le ias(ă> turci(i> înainte de la Brăila, ce au trecut în Ţara Unguriască.

Iar Meneh au tot mărsu în sus pîn'la Hotin şi au şădzut cîteva dzile la Hotin. Şi tot scrie cărţî cu scîrbela boeri(i> caimacani să poarte de grij<ă> de privantu, să nu s(â> mai protivască lui Gligorie-vodă, că nu-i pace. Şi scrie şi la Petre Şipon ghenerariul să zapciiasc(ă) pe boeri de bani.

Triimis-au Gligoriîe-vodă pe un postelnic cu carte la cai-
f. 471 macani de li-au făcut ştire /că s-au făcut pace. Iar ghenărariul au triimis pe acel postelnic cu carte la Mineh. Meneh l-au pus la calaur şi s-au mîniet şi au trimis de au stricat cas(ă>le de <la> Frumoasa. Şi au cădzut şi căimăcanii în mari prepus despre Minih. Mai tare prepus era pe vornicul Iordachii Delianul Ca<n>tacozino, făcîndu-l şalviri cu 2 feţe.

Deci şi căimăcanii să spăries(ă> şi s<ă> mera ce or

1-3 *lipsesc* le ias(ă).. Iar Meneh, M,P// 1 le iasă turcii înnainte B,C/ trecut B,C*jdupă* Unguriască *ad.* la Braşev *Gjj* 3 *ante* Iară: 77 B,E,G, 102 C, 106 D, 130 V/Menih feldmarşal B,C,b,E,G,V/ mersu C/pînă B,C/ şezut B, şezut acolo *Cjj* 3-4 Şi s-au dus la Hotin şi au şăzut cîţiva zili acolo la Hotin M,P// 4 zile B,C/scriîa cărţi B,C/scîrbă B,C// 4-7 *lipseşte* Şi tot scrie... pe boeri de bani. M.P//4-5 boiarii (boiarii C>caimacami B,C/de *(lipseşte* de G) grije pentru proviiant, pentru zaharea de oaste (proviiant pentru oaste C,D> proviiant, zairea de oaste E,G, proviiant, adecă pentru zaharîa, să fie pentru oaste V> B,C,D,E,G,V/să B.C//6 Grigorii B, Grigorie C/nu-i]nu iaste (iaste C>B,C,E,G,V// 6-7 Şi scriîa feldmarşal (Menih feldmarşal V) şi la Petre Şipon gheneralul (gheneralul Petru Şipon C)ce era în Iaşi cu oastea (oaste C) moschicească (cu oastea moschicească în Iaşi D) să zapciiască (tare V) pre boîarii (boiarii C)caimacami tare pentru banii poclonului lui. B,C,D,E,G,V//8 *ante* Triimis-au: 78 B,E,G, 103 C, 107 D, 131 V, 225 M, *lipseşte* P/Grigorii-vodă atuncea pre B,C,D,E,G,V/postelnic CJboiarenaş postelnic V//8-9 Grigori voevoda au triimis pre un postelnic al său cu carte la boîarii caimacami (la boierii caimacami cu carte P>,dîndu-le ştiri că s-au făcut paci;dară n-au putut agiungi să margă scrisorile în mîinile boerilor M.P//9 caimacami B,C]boiarii caimacami *U.Vjlipseşte* de li-au...făcut pace B,E,G/că]precum că *Cj* gheneralul din Iaşi B,C,D,E,G,V//9-11 *lipseşte* Iar ghenarariul... pus la calaur şi M.P//10 pre B,C/postelnic B//10-12 cu carte (lui Grigorii-vodă D,E,G> la (Menih V)feldmarşal la Hotin. Iar (Menih V)feldmarşal au pus pre acel postelnic la calaur,adecă *(lipseşte* adecă E,G) la pază şi s-au mîniîat (mîniiat C) foarte rău Menih (fon Menih C, *lipseşte* E)feldmarşal şi au triimis (trimis B> de au stricat casăle domneşti de la Frumoasa B,C,D,E,G,V//11-12 Nu să ştiie din ce pricină s-au mîniîat feldmarşal şi au triimes poronca de la Hotin di au stricat curţile celi domneşti de la Frumoasa M.P//12 şi boiarii (boîarii B>caimacami B,C,D,E,G,\7mare B,C/mare grijă şi prepus P//13 despre Menih feldmarşal *B.C.D.E.G.V.lipseşte* M,P/ Iar (Iară C> mai mare prepus era pre Iordachi Cantacozino Delianul B,C,D,E,G,V, Iar prepusul cel mai mari era pre Iordachi Cantacozino M.P//14 făcîndu-l şalviri cu 2 feţejfiind şi el atuncea caimacam *B.E.G.lipseşteC.B.Y.M.Bjj15 ante* Decii 108 D, 79 G, 132 V/Decii şi boiarii (boîarii B) caimacami B,C,D,E,G,V/spăriîase B, spăriîasă C/să mira B,C/vor *Cjj* 15-5 Ţara era bejănită: tilhari mulţimi. Caimacamii nu pute scoati poclonul lui feldmarşal de la neguţitori şi de la ţară. Iar în ţinuturile din (de P)gios, de frica lui Grigori voevoda, nu era cu putinţă să triimată la oameni să-i zapciiască de bani şi să mera şi caimacamii ci vor faci *M.Vjj*

face, că au pus bani pe neguțitori și pe alte bresle și nu pute scoati. Și pe țară nu pute îmbla să strîngă banii, că țara era bej<ă>nă și plin<ă> de tîlhar<i> de" oaste, încotro merge, vine tot dizbrăcați, și unii tăeți. în ținuturile cele de gios nu pute, de Gligoriîe-vodă, să e bani.

Vinit-au și Costantin beizadea de la Huș în Eș<i>, să hiîe cu boerii sinat. Și au lăsatu acolo o sam<ă> de cătane de straj<ă>. Și i-au lovit tătarii, și au perit vo 300 cătane.

Apoi mai pe urmă au pus și zacuții la căimăcani, vădzînd că nu pot plini banii poclonului ș-a mesăi lui Meneh, cari mai sus s-au scris.

Iar mai pe urmă vinit-au poronca de la Meneh la ghenărariul Petre Șipon să s<ă> rădice den îaș<i> și de

1 face B,C/ au pus]pusesîe B.C.D.E.G.V/pre B.Cjdupă bresle *ad.* și pe țară B,C,D,E,G,V/ nu putea scoate B.C//2 pejpin B,C,D,E,V/nu putea umbla B.C//3 bejenită B,C,D,E,G, V/plină de tîlhari B,C/de B.C//4 Și carii încătro vrea merge (incătro mergea D> triimiși de (boiarii C,V> caimacami, viniia dezbrăcați și jecuiți de oșteni și unii și tăiați (tăiați B) B,C,D,E,G,V//4-5 Iar (Iară C)din ținuturile din Gios (jos B)nu putea să ia bani de Grigorie (Grigorii C)-vodă B,C,D,E,G, V/*autograf Neculce* să e bani A//6 *ante* Venit-au atuneea: 79 B,E,G, 104 C, 109 D, 133 V, 228 M, *lipsește* P/ Costantin Cantemir beizade (Costantin beizadea Cantemir C> ce era bregadir *(lipsește* ce era D} C,D,V/beizade B/de la Huși la (în D> Iași, ca să fie (file B) și le înpreună (dinpreună V)cu boiarii (cu boiarii *C.lipsește* G)senator B,C,E,G,V/ Costandin Cantimir bregadiriul de la Huși au venit la Eși să fie senatoriu cu boerii M,P//7 lăsat acolo la Huși (Hotin D) o samă (pre un căpitan cu o samă V) de cătane (catane C) să fie (fiîe B) de straje (strajîe B) B,C,D,E,G,V//7-9 Lăsat-au acolo la Huși (Hotin M)300 șoteni de straji, pre cari i-au lovit tătarii, și au perti M,P//8 Iar tătarii i-au (au E) lovit pre aceli cătane și au perit vreo trii (patru C,D,V) sute de cătane și mai bine. Și scăpînd căpitanul, care era mai mare pre aceli cătane *(lipsește* care era... cătane G)cu puținei oameni, au vinit la Iasi la ceialaltă caste moschicească B,C,D,E,G,V//9 Apoi] Iară B,C,D,E,G,V/a«te Apoi:80 B,E,G, 105 C.110 D.134 V,229 *M.lipsește* P//9-1I Pus-au eczăcuți la caimacami să înpliniască banii poclonului și a mesii lui feld-*ma.Tșal.M.'PIlipsește* cari mai sus s-au scris M.P//9-11 Iară mai pre urmă,văzind gheneralul ce era în Iași pre anume *(lipsește* pre anume V>Petr(u) Șipon (văzind Petr(u> Șipon gheneralul, ce era în Iași C> că nu pot boiarii (boiarii C) caimacami plini (să pliniască V) banii poclonului și a mesii lui Menih feldmarșal, de care mai sus s-au scris, au pus cîte patruzăci de saldați pre la gazdele caimacamilor (boiarilor caimacami C,E,V)de-i străjuia;și cînd vrea merge boiarii (boiarii C) caimacami la gheneral (gheneralul Petr(u) Șipon C), sau aiure, tot cu saldați (moscali D)de calaur,adecă de pază, (caraul, de pază E adecă cu slujitori de pază V)mergea cu dînșii, fiind în pază (calaur mergea, adecă cu saldați de pază merge cu dînșii,fiind în mare pază boiarii C>. Care mai pre urmă s-au văzut acie (Care atuneea s-au văzut, mai pre urmă, la ce C)au vinit cinstea lui Menih feldmarșal *(lipsește* feldmarșal C). Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, și risul, plînsu și voîa cea bună, groază și frică. B,C,D,E,G,V//12 *ante* Iar (Iară C>:81 B,E,G, 106C,135 V.230 *Mjlipsește* Iar mai pe urmă M,P/pre B,C/ venit-au B/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/gheneralul B.C//12-13 Vinit-au poronca de la numitțil feldmarșal la ghinărariul *(lipsește* la ghinărariul P)Petru Șipov M,P// 13 Petr(u> B,C/ca să să rădice B,C,E,V/rădici toti M,P/din Iași cu oastea (oaste B> B,C,D,E,G,V//

pen alte tîrguri, să vii la Hotin toț și s(ă> ia și pe boerii căimăcani cu calaur, de n-or hi plinit banii.

Și s-au gătit și au purces den Eș(i) sîmbătă, în dzi *(loc gol)* a lui *(loc gol}.* Și au purces a căuta în toate m(ă>năstirili bani sau odoară, și n-au găsît, iar haine n-au luatu în Eș(i>. Iar grecești, turcești au luatu tot ce
f. 471' au găsîtu, și a unora / ce îera sluge lui Gligorie-vodă. Mai multu Costantin beizadea le lua el. Iar la țar(ă> tot au zăcuitu, și bucate, și bo(a>rfe.

Și s-au pornitu moscalii den îași(i>, iar o samă de cătane și cu cîțva moscali rămăsesă în tîrgu de jăcuia. Iar bieții oameni, pen mănăstiri închis, săracii, cu atîta groază.

Numai Dumn(ă>dzău tot nu s-au îndurat de istov, c-au și sosît Sara Mahmet-pașe cu lipcani și cu o sam<ă> de tătari și cu Toader Păl(ă>di vel-vis(ternic) de la Gligori-vodă, triimis înnainte de la Braniști. Și cum au

1 printr-alte C,D, printr-alte *'Bjlipsește* alte V/ să viijsă purceadă să margă B,C,D,E,G,să margă V/toți B,C/să B,C/pre boiarii (boiarii *C.lipsește* E)caimacami B,C// 2 *după* calaur *ad.* adecă cu pază B,D, cu pază E,G, V//1-2 și să miargă la Hotin. Și di nu vor fi înplinit boerii caimacami banii poclonului și a mesii,să-i ia și pre dînșii supt pază și să-i aducă (ducă M>la Hotin. M,P// 2 de nu vor fi plinit banii poclonului și a mesii lui Menih *(lipsește* Menih D> feldmarșal B,C,D,E,G,V//3-9 *lipsesc* M.P//3—7 au purces din Iași cu toții.Și au început moscalii la purces a căuta în (prin C) toate mănăstirile bani și odoară și n-au pre găsit, iar haine (moldovenești D> de prin mănăstiri (moldovenești V) n-au luat moldovenești.Iar grecești au luat de pre unde (unde C> au găsit și turcești tot au luat (ce au găsit D) și unora ce era slugi lui Grigorii-vodă (și turcești unde au găsit au luat tot și unora ce era slugi lui Grigorie-vodă V) B,C,D,E,G,V//8 mult B,C/ beizade Cantemir, ce era bregadir, el le luoa V/ beizade B/luoa B,C//8—9 Iar pre la țară au prădat tot și au jecuit tot *(lipsește* tot C,V) și bucate și bo(a)rfe B,C,D,E,G,V//T0 pornit moscalii o samă din Iași, octomvrie în triisprăzece zile. Și au luat și pre boiarii (boiarii C> caimacami (cu dînșii B) pre (și pre acești boiari anume pre D) Sandul Sturzea logofătul și pre Iordachi Cantacozino Delîanul vornicul (vornicul Delianul C> și pre Costantin Rusăt vornicul. Iar (Iară C> o samă de cătane B,C,D,E,G// 10— 11 moscalii o samă din Iași, iară o samă de cătane și cu moscali cîțiva rămăsesîe V// 10— 13 Petru Șipov ghinărar maior și cu oastîa au purces din Iași, iar o somă (samă P) de moscali și catane au mai rămas în Eși la jacuri și pre la crîșme (cîrcimi M). Și multe asupreli făce oaminilor. M.P//11 moscali cîțiva B,C,D,E,G/rămăsesîe B,C/ jecuîa B.C//12 *ante* Iară: 97 C, 111 D, 136 V, *ad. marginal* Iar A// 12—13 Iară bieții oamenii, săracii, era închiși prin mănăstiri și cu atîta groază. B,C,D,E,G,V,'/ 14 *lipsește* Numai... de istov, c-au și M,P/ Dumnezeu B,C// 15 Scsit-au în Iași Sara Ahmet-pașa M,P/ *lipsește* o sam(ă) M,P// 15—17 că au și sosit oaste de la Grigorie (Grigorii C>-vodă cu Toader Păladii vel-vist(iernic) și (cu B,V> Sară Mehmet-pașa cu lipcanii (și cu o samă de tătarî C,D,V) fiind (îei B,E,G> trimiși (îei D) înnainte de Grigorie (Grigorii C)-vodă din Braniște *(lipsește* din Braniște C,D,E,G,V>. B,C,D,E,G,V,,T7 triimeși înnainte de la Grigori voevoda M, *Bjlipsește* de la Braniști M,P//

sosit, cum au început a năvăli la obuzul moschicesc, ş-au întrat în tîrgu, ş-a prinde pe cătane, ş-a-i lua cu caiuşuri de grumaz pe lîngă cai, ş-a-i faci să plătiască ce-au băutu. Şi oca cîa de vin s-au întorsu în sînge şi în bătaie. Şi au sărit şi oamenii de pen mănăst<i>ri de' agiuta lipcanilor a-i prinde, şi tătarilor.

Apoi ghenărariul, vădzînd că i-au prinsu mulţi moscali tătarii, şi pe un porocinic, au scris la păşea şi laPăl<a>de să-i sloboad<ă> oamenii, că, neslobodzîndu-i, s-a <în>-toarce cu tot obuzul înnapoi ş-apoi a da foc tîrgului, şi a sparge şi mănăstirile, ş-a pune tot suptu sabiîe, că aemu îaste pace.

Deci au stătut paşe şi au strînsu pe toţ, catani, mo<s>-cali, şi i-au triimis la ghen(ă>rariu, pe cîţ au găsît prinşi. Şi îei încă s-au rădicatu de pe Căcaina şi s-au dus în sus.

1 cumjîndată M,P/an şi început a năvăli C]au năvălit M,P/ *lipseşte* la obuzul moschicesc B,C,D,E,G,V// 1-2 moschicescu; după aceîa au întrat în Iaşi şi au început a prindi cătanile ci rămăsăsi şi a-i prinde cu caiuşurile M,P/ş-a întră B, şi a întră C, şi au început a întră D/ şi au început a-i (a C) prinde pe (pre C> cătane şi a-i luoa B,C,D,E,G,V/ caişirile B,C,D,E,G,V//3 grumazi B.C/ pre *Cj lipseşte* pe lîngă cai M,P/şi-i făcea B,C,D,E,G,V/şi au plătit îndoit ci au băut M,P/ce au băut B,C//4 *ad.marginal* Si oca... în bătaie *Aj* ocaoa B,V/cea B,C/ să întorsesîe B,C,E,G,V//4—6 *lipseşte* Şi oca... şi tătarilor M.P//5 de pin mănăstiri C,E, *lipseşte* B,V/ ajuta *Bjj* 5—6 lipcanilor şi tătarilor a-i prinde pre cătane şi pre moscali C, lipcanilor, tătarilor a-i prinde D, lipcanilor şi tătarilor a-i prinde V// 6 *lipseşte* si tătarilor B,E,G// 7 Apoi]Iară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 82 B,E,G, 108 C, 112 D, 137 V, 233 M, *lipseşte* P//7-8 Iară gheneralul Petr(u) Şipon, văzind că i-au prinsu mulţi (cîţiva B,E,G) moscali şi cătane de ai lor, tătarii, încă şi pre un porucinic, au poroncit boîarilor (boiarilor C) caimacami (Iară gheneralul Petr(u) Şipon au poroncit boiarilor caimacami ce-i luas(ă),văzind că i-au prinsu mulţi moscali şi cătane de a-i lor, tătarii, încă şi pre un porucinic, au poroncit boiarilor caimacami D) ce-i (pre cari-i D) luasă, de au scris la Sară Mehmet-paşa şi la Toader Păladii vis-tiernicul) B.C.D.E.G,V/Petru Şipov ghenărariul maiur s-au înştiinţat c-au prins tătarii atîţa moscali şi pre un porucinic *Mjlipseşte* s-au înştiinţat c-au prins tătarii atîţa moscali şi pre un P//9 sloboadă *B.Cjlipseşte* oamenii M,P/nes!obozindu-i B, C/s-a (să va G)întoarce B,C,G//9-10 s-a întoarce cu tot obuzul in Iaşi şi atunce a da foc tîrgului M.P//10 şi apoi B,C//11 sparge mănăstirile de li-a jecui, şi a B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* şi a sparge şi mănăstirile M,P/ supt B,C; sabie C/ *ad. marginal* că acum iaste pace Djfiindcă s-ait făcut pace M,P, *lipseşte* B,C,E,G,V//13-15 Paşa au strîns toţi moscalii şi I-au triimes ia numitul ghinărariu. Atunce şi moscalii s-au rădicat de pre Cacaina şi au purces în sus M,P/ şi moscali, pe toţi cîţi au găsit, dinpreună cu acel porucinic şi i-au trimis pre toţi la gheneralul. Apoi şi moscalii s-au ridicat cu tot obuzul,cu toţii, de pre lîngă Iaşi şi au purces de s-au dus spre ţara lor V/,/13-15 Şi au (scris boiarii şi au E) trimis pe Ioniţe Sturzea, ficior Sturzii log(o)fătului şi pe Ion Bănariul căpitanul cu aceli cărţi. Decii au stătut paşa şi au strînsu pre toţi, catane, moscali, pre toţi cîţi au găsit,dinpreună cu acel porucinic şi i-au trimis pre toţi la gheneralul cu jicniceriul Vasili Buzilă.Şi ducîndu-1 (au adus D) pe acel porucinic şi cu unsprezece saldaţi,au mărsu şi un stiag de lipcani cu dînşii pentru paza lor *(lipseşte* au mărsu... paza lor D)Apoi şi moscalii s-au rădicat cu tot obu-zul de pre lîngă Iaşi, di pe vale Căcainii *(lipseşte* di pe vale Căcainii E),de unde

Iar tătarii încă în sus dup(ă> dînşii s-au dus. Şi au scos mulţi bucati ce luas(ă> den ţar(ă>. Şi au vinitu
f- 472 o<a)menii şi au datu / cîte un leu de vit(ă> şi ş-au scos bucatele. Şi de ar hi lăsat paşe să margă tătarii dup(ă> dînşii pîn(ă> lîngă Hotin, puţini ar hi mersu cu dobîndă, mai şi făr(ă> dobîndă, că-i lovisîe o ninsoari cu vicol, de-şi sta cu capetili lor.

Apoi şi Gligorie-vodă au scris cărţî la Meneh să sloboadă pre mitropolitul şi pe boerii căimăcani de la Hotin. Sosind în scaun în Eş(i>, luni în (*loc gol},* dzile, a trie dze dup(ă) ce s-au pornit moscalii den Iaş<i>, şi au arătat milă de iertăciuni, cine era greşit.

Deci Meneh i-au cinstit pe boeri la mas(ă) vo 2 dzile şi nu li-au mai cerşut bani<i> ce rămăses<ă> răm<ă>şiţă den poclon, şi i-au slobodzîtu. Şi au vinit la Eş(i>.

poposisie.că au şezut şi a doa zi, pînă i-au (au D) adus pre acel porucinic şi cu acei unsprăzece saldaţi.Şi decii au purces de s-au dus spre ţara lor (porucinic şi au vinit şi un stiag de lipcani de paza lor.Şi decii au purces... D) B,D,E,G,V/ Şi, scriind boiarii,au triimis pe Ioniţe Sturzea, ficior Sandului Sturzii log(o)fătul şi pre Ion Bănar căpitan cu aceli cărţi la Sară Mehmet-paşa şi la Toader Păladi vist(iernic). Decii au stătut paşa şi cu Toader Păladi vist(iernic) de au strînsu pre toţi... *ca B pînă la* Vasili Buzilă.Şi au adus pre acel porucinic cu unsprăzeci soldaţi. Apoi şi moscalii încă s-au rădicat cu tot obuzul de pre lîngă Iaşi şi au purces de s-au dus spre ţara lor C//1 încă s-au dus după moscali (după dînşii C> B,C,D,E,G,V//1-6 *lipseşte* Iar tătarii... făr(ă) dobîndă M.P//2-4 multe vite,duium.ee le luasă (moscali C,E,V) din ţară şi li-au adus la Iaşi.Iar oamenii,viind pre urmă.carii îş cunoştea vitele, da tătarilor cîte un leu de vită şi îş scotea vitele (bucatele V, viţeii de la tătarî C> B,C,D,E,G,V//4-7 Şi de ar hi lăsat paşa (fi lăsat Sară Mehmet-paşa C) pre tătarî să margă după moscali pînă la Hotin,puţini ar fi mărsu din moscali cu dobindă;mai mulţi ar fi mărsu fără de dobîndă,că-i lovisîe (că îi lovisă C> un vicol mare.cu ninscare şi îşi sta (şi-ş sta C) moscalii de capetile sale. B,C,D,E,G,V//6-7 Dat-au Dumnezău atunce (o P) ninsoari,vicol şi ger foarti mari şi cu mari nevoi au mers moscalii iarăs la Hotin M,P*jad.ulterior* că-i lovisîe...capetili lor A//8 Apoi] Iară *B,C,D,-E,G,Vjante* Iară: 84 B,E,G, 110 C, 114 D, 140 V, 1 M.P//8-12 Iară Grigorii-vodă.sosind Ia scaon în Iaşi,a triîa zi după ce s-au pornit moscalii.au scris cărţi la Menih feldmarşal să sloboadă pre boiarii (boiarii C> caimacami şi pre mitropolitul Antonii de la Hotin şi au arătat milă de au ertat pre toţi,cine era gre-şiţi. B,C,D,E,G,V/Iarăş domniîa lui Grigori voevoda.A trie zi, după ci s-au dus moscalii din Iaşi au venit şi Grigori voevoda în Iaşi. Şi au scris la Hotin la feldmar-şal (fon Minih) să sloboadă pre mitropolitul Antoniîe şi pre boiarii caimacami. Grigori voevoda au arătat milă şi ertăciuni cătră toţi cei ci au greşit M.P//13 Decii Menih feldmarşal B,C,D,V,Decii feldmarşal Menih E,G/pre boiari (boiarii caima-cami B,E,G,V> făcîndu-le masă în *(lipseşte* în C> vreo doao, trii *(lipseşte* trii C> zile B,C,D,E,G,V//13-14 Numitul feldmarşal doao zili au cinstit pre boiarii caimacami şi nu M.P//14 cerut B,C,D,E,G,V;rămăsesie rămăşiţă din poclonul lui B,C,E,G,V// 14-15 bani, rămăşiţa poclonului,ci I-au slobozit şi s-au întorsu la Iaşi cu paci M.P// 15 slobozit' pre boiarii (boiarii B> caimacami B,C,D,E,G,V/ Iaşi *B.C/j*

Iar Antoniîe mitropolitul n-au vrut să s-întoarc(ă>. S-au temut di Grigorie-vodă, să nu obliciască că au fost agiunsu mai denainte cu moscalii; şi s-au dus şi el la Moscu.

Şi atunce şi Meneh au trecut Nistrul în cela parte cu oaste toată. Numai ce au lăsatu un ghenăral în Hotin, anumi Levendalu, cu 3.000 de oaste.

Şi puses<ă> Minih de fâcus<ă> tot găuri pe supt cetate Hotinul, apoi lagumuri să-1 spargă; dar apoi nu l-au spartu. Şi atunce, la purcesul lui Mineh, triimis-au de au robitu toț oamenii den ținutul Hotinului şi di pe marginea Cernăuțului. Şi i-au trecutu cu copiii, cu femelei, la Mosc. Şi împărțea pre oameni ca pre dobitoaci: unii le lua copii, alții bărbații, alții muerile. Şi-i vinde unii
f. 472v la / alții, făr(â> liac de milă, mai rău decît tătarîi. Şi era vremea de iarnă. Bogate lacrămi era, cît s-audzea glasul la cer.

1 Iar mitropolitul Antonii B,C,D,E,G,V/ să să Întoarcă la Iaşi B,C,D,E,G,V//1-4 Antonii mitropolitul s-au temut de Grigori voevoda să nu-1 obliciiască,fiindcă să agiunsăsi încă mai întîiu (mai dinnainti P) cu moscalii. Şi pentru aceîa n-au vrut să să întoarcă de la Hotin,ce s-au dus la Chiev cu moscalii M,P//2 de B,C// 3 agiunsu şi el mai înnainte vreme B,C,D,E,G//2-4 nu oblicească că au fost scris la moscali,ca să vite la Iaşi. Şi tetnîndu-să,s-au dus şi el în părțile rusăşti, supt ascultarea Moscului V/ şi s-au dus şi el în părțile rusăşti supt ascultarea Moscului D]au fost scris, cînd au fost luat moscalii Hotinul,ca să vie la Iaşi.Şi temîndu-să de Grigorii-vodă, s-au dus şi el în părțile rusăşti,supt ascultarea Moscului B,E,G,pe cînd au fost moscalii la Hotin,au fost scris la moscali ca s(ă) viie moscalii la Iaşi. Şi s-au dus şi el în părțile rusăşti,supt ascultarea Moscului C//5-7 Atuncea şi (fon C> Menih feldmarşal cu obuzul lui (cel mare D> cu toată oaste au trecut Nistrul în cela parte.Numai ce au lăsat (în cetate în Hotin E) pre un gheneral anume Levendal, în cetate în Hotin *(lipseşte* în Hotin G) cu trii mii de oaste. B,C,D,E,G,V//5-10 Numitul feldmarşal au poroncit di-au săpat găuri pre supt cetate Hotinului,vrînd să-i pui llagumuri (ca P) să o spargă, dar n-au spart-o.Lăsat-au in cetate Hotinului pre Levandel ghinărariul cu 3.000 oasti,iar el,cu celalantă oasti, au trecut Nistrul în ceia parti M.P//8 pusesîe Menih B,C/Menih feldmarşal G,V/făcusă *B,C/după* găuri *ad.* săpasîeB, săpasăC,E,G,V/cetatea B.C//9 Hotinului D/apoPjsă puie B,C,D,E,G, V/ să-1 spargă]să-l răsipască B,D,E,G,V,să răsipască cetatea C/dar apoi nu l-au spartujdar apoi (dar să pue G) n-au aprinsu legumurile să-1 răsipască (lagumurili şi au rămas cetatea,n-au răsipit-o C> B,C,D,E,G,V//10 *ante* Si: 112 C, 86 E, 144 V/ atuncea B.C//10-17 *lipseşte* Şi atunce...glasul Ia cer. M,P//'10 Menih B,C,D,E,G, Menih feldmarşal G,V//11 robit B,C/ toțjmulți B,C,D,E,G,V/ oameni B,C din B,C// 12 marginea ținutului Cernăuților B,C,D,E,G,V/trecut 3,C/ cu fimei, cu copii (cu tot C,V> la Moscu robi B,C,D,E,G,V//13 Şi-i inpărțila B,C/pre B,C/ *după* dobitoaci *ad.* unii de la alții B,C,D,E,G, V//14 unii (alții D) luoa bărbații,alții luoa fimeile, alții luoa cop,iii B,D,E,G, unii luoa copiii,alții luoa bărbații,alții luoa fimeile *CI* vindea B//15'alții fără de liac de milă, ca tătarîi încă şi mai rău B,C.D,E,G,V//16 vreme B,C/ Bogate şi multe *(lipseşte* şi multe D), lacrămi era de la bieții oameni B,C,D,E,G,V/să auziîa glasurile la ceriu B,C,D,E,G,V'/

Deci Grigorie-vodă, dac-au sosit în Eş<i>, a patra dza i-au şi vinit veste că Capimistru şi cu atamanul donților ies pe Oituz den Țara Unguriască, că nemții nu i-au lăsat să margă pin Țara Unguriască. Şi eşind pe Oituz, au luatu în sus pe supt munți, pre Bistriț(ă), pre la Roznov, pe la Niamțu, pe la Suceav(ă), pre la Cernăuț<i>, pîn-au trecutu Nistrul, tot prădînd ce li-au fost în calea lor. Aceste au prădat mai rău; că ce mai scăpas<e> dentîi au luatu acestea tot.

Triimis-au şi Gligoriie-vodă pr6 alai-bei, de au mărsu cu lipcani, tot în prejma lor, pîn-au trecut Nistrul.

Deci în scurtă vreme au triimis Gligorie(-vodă) pe Sara Mahmet-paşe cu lipcanii, cu poronca Porții. Şi şidea păşea afară, şi Levendal ghenarariul în cetate la Hotin. Şi au şădzut olun(ă> şi mai bine aşea, calupul cu oaia, la un loc, de-ş căuta într-ochi.

Oamenii de la Moscu ş-a franțojilor tot umbla la

1-11 *lipsesc* M,P// 1 Decii BjTară C; *ante* Decii: 86 B, G,113C, 116 D, 87 E, 145 V/ Grigorii B,C/ dac(ă>]după ce B,C,D,E,G,V/ la Iaşi B,C/ patrajtriia B,C,D,E,G,V/ zi B//2-3 veştede lacămăraşiide ocnă că Vahmistru (Capmistin V) şi cu *(lipseşte* cu C) atamanul donților cu opt mii de oaste (oameni C> es pe Oituz din B,C,D,G,V, veste de la cămăraşii de ocnă că polcovnicul Stoian şi cu atamanul donților şi cu Vahmistru, cu opt mii de oaste es pe Oituz E//3 *după* Unguriască *ad.* în Moldova B,D,E, G,V// 4-9 Unguriască, să triacă în Țara Leşască, să margă la țara lor la Moscu. Ce li-au căutat numai *(lipseşte* numai E> de au eşit pe Oituz în Moldova (eşit în Moldova să margă la țara lor. Şi eşind pe Oituz) au luat în sus pre supt munte unii pe (pre C> Tazlău, alții pe Trotuş şi au eşit pe Bistriță şi au luat în sus pre la Roznov, pre la Niamțu şi pre la Suceavă, pre la Cernăuți (şi pin ținutul Sucevii şi pin ținutul Cernăuților C> pînă au trecut Nistrul în cela parte, tot prădînd şi jecuind ce li-au fost în calea lor. Şi aceştiîa mai rău au prădat şi au jecuit decît clei dintîi *(lipseşte* decît clei dinții C> ; că ce (cîe B) mai scăpase (scăpasîe B> de la ceialalti ce prădase întîi (pe oameni E), aceştiîa au prădat şi au jecuit tot B,C,D,E,G,A77 10 *ante* Triimis-au: 87 B,G, 114 C, 117 D, 146 M// 10-11 Triimis-au şi Grigorii-vcdă de la Iaşi (pre C> pe alai-bei cu turci şi cu lipcani de au mărsu tot în prejma cazacilor şi a donților, pînă ce (ele B> au trecut Nistrul (în ceia parte E>. Că s-ar fi ispitit Grigoriivcdă să nu-i lasă aşîa (în pace C,V) să triacă pin (din C) țară. Numai avea grije (grijîe B> despre Poartă să nu-i vie (vile B> vreun bănat, pentru că apucasă de să legasă să fie pace (apucasă de să făcusă pace C,V> B,C,D,E,G,V// 12 Decijlar B, Iară C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 118 D, 147 V/ vreme B,C/ trimis B/ Grigorii C, Grigoriivodă B,E,G,V/ *după* Grigorii-vcdă *repetă* au triimis D/ pre B,C/ Sară Mehmet-paşa (paşia C> la Hotin B,C,D,E,G,V// 12-16 Grigorii vcevcda cu poronca Porții au triimes pre Sara Ahmet-paşa cu lipcanii la Hotin. Paşa şide afară, şi Livandal ghinărariul în cetăți. Mai mult de o lună au şezut aşa de bini, ca lupul cu oaia la un loc, di-ş căuta în ochi M.P// 13-15 Şi şedea (şidea C) gheneralul Levendal în cetate în Hotin şi Sară Mehmet-paşa şidea afară de cetate (cetaate B>. Şi au şezut aşa vreo lună de zile şi mai bine la un locu *(lipseşte* la un locu C>, ca lupul cu caia B,C,D,E, G.V//14 *ad. marginal* la Hotin A//16 *lipseşte* de-ş căuta într-ochi B,C,D,E,G,V//17 Iar oamenii *B.CD.H.G.X, HpseşteU.PIante* Iară: 1i9D, 148 V/şi a Franțozului C,V]şi a craiului franțozăscu B,F.,G/Triimeşii de la Moscu şi de Ia franțujii umbla adesa Ia Poartă M,P//

Poartă şi di la Poartă la Moscu, pin' la o vremi, au vinit poronca, şi au eşitu şi s-au dus den Hotin şi au datu cetate pre mîna paşii. Iar dup-aceîa, în 3 săptămîni, au vinit poronca la Grigoriie-vodă cum că au dat Hotinul în sama lui. Şi în cetate şide<a> păşea, iar den afară n-avea triab<ă> măcar o palmă. Şi au triimis pre Lupul sărdariul pîrcălab la Hotin. /

f- 473 Şi la dzi întîi a lui dechemvrie au scos hîrtii, şi la fevr(u>ar au scos văcăritu, tot una dup-alta. Şi s-au tîmplat de-au cădzutu şi iarnă mare, pîn' la brîu. Şi au cădzutu de la vinere mare şi au ţinut pîn' la Sfeti Gheorghie.

Şi perea vitele oamenilor, cîte mai scăpasă de oaste, şi întras<ă> şi boal<ă> în vite şi în oi, vărsatu, de s<ă> potope cu t(o>tul. Că fin nu putus(ă> face oamenii, de oaste şi de ploai mult(ă> ce Iera. Şi cît şi făcus(ă>, încă îl mîncas<ă> moscalii pîn-a s(ă> întoarce înnapoi. Şi agiunsesă stogul de fîn 15 lei, şi nu s(ă> putea găs<i> nicăiuri; si vadra de vin un leu.

Socotit, fraţilor cititori, cum îaste os(î>ndă şi mîniîa lui Dumnădzău pre ţara aciasta! Că şi Grigorie-vodă, de cum era, i s<ă> schimbas<(ă> firea îndoitu. Că boerii era toţ în prepus şi n-ave nici o credinţă. Orbitu în lăcomie, giudecăţi era multe de jacuri ce făcusă. Şi era giudecăţile cu făţării, că cei drepţi era în urgile, şi mulţi din cei vinovat era în cinste.

Triimis-au de ş-au adus şi doamna şi beizadelile de la Ţarigrad, cu mulţime de greci. Şi grecii dobîndis<ă> mîndrie şi obraz, cu clevite şi făr<ă> ruşine asupra bieţilor boeri şi cu nebăgare în sam(ă> într-o nimica pre moldoveni.

1 de B,C/ pînă de la o vreme B,C,D,E,G,V, *lipseşte* M,P/ şi[2]]de B,C,D,E,G,V// 1-2 Au venit poronca lui Levandal ghenărariul şi au eşit cu (şi cu P) moscalii din cetate Hotinului şi s-au dus. Şi au întrat paşa şi cu turcii în Hotin. M.P//2-3 au eşit moscalii *(repetă* şi eşit moscalii C> din cetate (cetaate B> din Hotin (şi s-au dus B,E,G) şi au dat cetatea (cetaate B> pre mîna paşii (pre mîna paşii, lui Sară Mehmet-paşia D, pre mîna lui Sară Mehmet-paşa B,E,G> B,C,D,E,G,V// 3 *ante* Iară: 88 B,E,G, 115 C, 120 D, 149 V/ *lipseşte* Iar dup-aceîa, în 3 săptămîni M,P/după acela B,C/trii B,C// 4 vinit poronca de la Poartă B,D,E,G,V, vinit de la Poartă poronca C/ Grigorie B, Grigorii C// 4-7 lui Grigori voevoda i-au venit poronca de la Poartă, numai chiar cetate Hotinului să fii în sama paşii. Iar tîrgul Hotinului şi tot ţinutul să fii supt stăpînire lui Grigori voevoda. Deci Grigori voevoda au triimes pîrcălab Hotinului (triimis poronca la Hotin P> pre Lupul aga. Şi el şide în tîrgu, iar paşa în cetati; şi nu să amesteca paşa afară măcar c-o palmă de loc. M,P// 4 i-au dat ţinutul Hotinului B,C,D,E,G,V//5 Şi în cetate (cetaate B) în Hotin şidea Sară Mehmet-paşa, iarăB.C, D,E,G,V// 6 triabă B,C/ măcar loc de o milă. Şi au triimis Grigorii-vodă pre C,V, nici măcarî de o milălocu. Şi au trimis Grigorie-vodă pe B,D,E,G//6-7 sărdariul, de au fost pîrcălab (ispravnic V) în ţinutul Hotinului de (i-au stăpînit C). Şi au ţinut (stăpînit V) Grigorie-vodă vreun an ţinutul Hotinului de l-au stăpînit *(lipseşte* Şi au ţinut... de l-au stăpînit C, *lipseşte* de l-au stăpînit V). Iar apoi, schimbîndu-să veziriul (viziriul C) au găsit vreme lipcanii şi au grăit la Poartă şi au luat iarăşi *(lipseşte* iarăşi C> ţinutul Hotinului (iarăş C) în sama lor, să fie supt ascultarea lor, să file iarăşi raia (turcească V), precum (mai E) fusesie şi mai înnainte vreme (vremîe B), pînă a nu vini moscalii, raia turcească *(lipseşte* raia turcească V>B,C,D,E, G V// 8-9 Grigori voevoda (iarăs M> au scos hîrtii si văcărit (si M> tot una după al'taM.P, *lipseşte*B,C,D,E,G,V//9-11 *ante* Iară: 89 B,E,G, 116 C, 121 D, 15IV, 12M, *lipseşte Pj* Iară la acea vreme (vremîe B), cînd s-au dus moscalii, tîmplatu-s-au de au căzut o iarnă pre mare şi grea *(lipseşte* şi grea C,D,V>; de la octomvrie din patrusprăzece zile şi au ţinut *(lipseşte* şi au ţinut C> pînă la april; iară (iar C) şi pînă la Svîatii Gheorghii au fost frig (tot frig au fost C,V> şi au ninsu *(lipseşte* şi au ninsu C,D> B,C,D,E,G,V/ Dat-au Dumnezău o iarnă gre. S-au început de la octo(m>vri (în P> 14 şi au ţinut april pînă în 23 zili (ţinut pîră la april în 23 zile P). Era omătul pînă în brîu. M,P// 11 *autograf Neculce:* Sfeti Gheorghie A// 12 periîa B,C]muriia, *ad. marginai* periîa *Dj* viţeii B,C/ *după* oamenilor *ad.* de iarnă V// 12-13 scăpasle de moscali şi muriîa viţeii şi de boală şi oile muriîa de vărsat de să potopiîa B,C,D,E,G, V/ Perit-au vitile oaminilor, cîti mai scăpasă de oaste. Murit-au vitile de boală şi oile de vărsat M,P// 13-1 *lipseşte* de să potope cu t(o>tul M,P//

1 totul B,C/ Că]Şi G/ nu putusă oamenii face la cîmpu B, n-au putut face oamenii la cîmpu C, nu putusă să facă oamenii de oaste la cîmpu D, n-au fost putut oamenii să facă la cîmpu E, nu apucase oamenii a face la cîmpu G, nu putusă oamenii să facă la cîmpu V/ n-au putut M,P// 1-2 de[1-2] B,C/ de[1]] pentru M,P/ ploi multe ce era pre aceli vremi B,C,D,E,G,V, ploi multe ce au fost vara M,P/ cît fîn *Dl* făcusă oamenii fîn B,V/ făcusă oamenii fîn atuneea la cîmpu l-au mîncat C/ *lipseşte* încă B,C,D,G,V// 2-3 cît au fost şi făcut oamenii fîn încă îl mîncase la cîmpu G/ pînă B,C/ Şi cît fîn au fost făcut oamenii, îl mîncasă la cîmpu moscalii pînă s-au întorsu înnapoi E, *lipseşte* M,P/ să B,C// 4 agiunsesîe B,C/ 15 leijzece lei şi (cîte C) cinsprăzece lei B,C,E,G,V/ 15 lei era stogul de fîn şi încă nu M,P/ şi încă nu C/ să B,C/ găsi B,C, nici găsi D,E,G,V// 5 nicăiri B,C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* şi M,P/ era un leu B,C,D,E,G,V// 6 cum Iaste] ci M,P// 6-7 osînda mari şi urgiîa lui Dumnezău esti pre ţara aceasta M,P// 6-12 *lipsesc* B,C, D,E,G,V// 8 îndoit decît întîiu M,P/ *lipseşte Că* M.P// 9 credinţă] treciri la dînsul M,P/ în[2]] era de M,P// 10 jacurile M,P/ ci să făcusă. Şi toati le făce cu fătăriîeM,P//11 *lipseşte* mulţi din M.P//12 *lipseşte* era M.P//13 de la] din *M.Pj ante* Triimis-au: 90 B,C,E,G, 1*17 C, 122 D, 152 V,' 14 M, *lipseşte* 4// 13-17 Triimis-au Grigorii-vodă atuneea la Ţarigrad de ş-au adus doamna şi beizadelile şi pre norusa (pre V> fata lui Mihai-vodă. Iară (Iar C> doamna avea mai bună (cinste şi V) treceră decît în domniîa dintîi. Că (Cît V) pe toate rudele cîte li-au avut i-au miluit (i-au căutat B>, i-au cinstit şi i-au boerit (boiarit B> şi i-au înbogăţit, carii au rămas de or (vor C> fi unii buni, pînă ce or (vor C> fi (au rămas (buni G> de au fost (buni E) pînă ce au fost (pînă cît au trăit G) în toată viiaţa lor E,G> B,C,D,E,G,V/ *după* ce vor fi *ad.* Şi vinis(ă) mulţime de greci de la Ţarigrad şi grecii dobîndis(ă) mîndriîe şi obraz cu clevete asupra boerilor şi cu nebăgarG de samă, într-o nemică pre moldoveni. Că şi lui Grigorii Ghica i să schimbasă firea îndoit. Că boerii erau toţi în prepus şi n-avea nici o credinţă. Giudecăţi erau multe de jacuri ce făcusă. Şi mulţi din cei drepţi era în urgiîe şi din cei vinovaţi era în cinste V// 14 *lipseşte* Şi M,P// 14-15 Grecii era foarti mîndri şi obraznici M.P// 16-17 boeri; întru nimica nu băga în samă pre moldoveni M.P//

Că pe vornicul Iordachiîe Cantacoz<ino>, ce-i dzice Delianul, dacă au vinit de la Hotin, nici l-au priimitu vodă să s-împreuni cu dînsul; şi au pus pre baş-cihodar, f- 473v cu 50 oameni, / de l-au străjuitu la gazda lui cîteva dzîle, apoi l-au pornitu la ţar<ă>, la Deleni, la casa lui, nice să-1 vad(ă> în ochi. Şi era să-1 călugăriască. Numai nărocul lui au fostu că era cumnatu cu Mihai-vodă, şi Gligorie-vodă era cuscru cu Mihai-vodă. Şi pentru voia lui Mihai-vodă 1-au lăsat acas<ă>.

Că au fost înţăles Gligoriîe-vodă că scrises<e> la moscali şi pecetluîa cu ciar<ă> roşiîe, cînd era îei căimăcan în Eş<i>, şi vodă era fugitu în gios la Gălaţ<i>. Şi alte multe ca acestea îl pîrîs<ă> ciocoii. Ce la cît va vini pe urmă acest boeri, vreme va arăta.

1 *lipseşte* Că M,P/ *ante* Tîmplatu-s-au: 91 B,E,G, 118 C, 123 D, 153 V, *ante* Pre: 15 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* ce-i dzice Delianul M,P// 1-3 Tîmplatu-s-au atuncea vornicului Iordachi Cantacozino Delianul de au căzut în grea urgiîe <şi scîrbă E> şi despre Dumnezeu şi despre oameni. Că i-au vinit veste pentru liciorul lui cel mai mare *(ad. marginal:* anume Costantin C> carele fusesîe <au fost C,E> la acîa (acea C> vreme cu Grigorie-vodă *(ad. marginal:* fiind vtori-postelnic C> cum că au murit la Galaţi <de ciumă E>. Aşijderea şi Grigorii-vodă, după ce <cîe B> au vinit la Iaşi nu l-au priimit să să înpreune cu dînsul B,C,D,E,G,V// 2 dacă] încă după ce M,P// 3 vodăjmăcar M,P/ şijci M,P/ pre B,C/ ciohodar B,C// 4 cinzăci de oameni siimeni *(lipseşte* oameni G, *lipseşte* siimeni C) B,C,D,E,G,V/ oameni]slujitoriM,P/ străjuit B,C/ cîţiva zile la gazda lui M,P/ zile B,C// 5 şi apoi B,C,D,E,G,V/ pornit B,C]triimes M,P/ ţară B,C/ Deleni B,C/ *după* lui *ad.* cu mare scîrbă B,D,G,V, *ad.* cu mare scîrbă, de s-au dus acasă la Deleni C// 6 vadă B, vază E/ Şi era să-1 şi călugăriască <pre vornic P> M,P, *lipseşte* D// 6-9 Şi au fost poroncit să-i răsipască şi casăli (cele V> din Iaşi, numai spătariul Aristarhu (Aristarhu spătariul V>, fiindu-i ginere, s-au rugat lui Grigorii-vodă să nu-i răsipască casăle, zicînd că i li-au dat lui (Delianul V> aceli casie de dzestre (Şi aşîa au poroncit să nu li răsipască, fiind a lui Aristarh V>. Şi ar hi fost păţit şi mai rău (mai grea urgile E>, numai nărocireâ lui au fost Mihai-vodă, fiindu-i cumnat (Delianului V>. Şi Grigorii-vodă fiind cuscru cu Mihai-vodă, l-au lăsat pentru voia lui Mihai-vodă, de s-au dus acasă la Deleni şi n-au mai păţit altă urgiîe B,E,G,V// 6-9 *lipseşte* nice să-1 vad(ă>... l-aii lăsat acas(ă>. C//6-7 Numai nărocireâ lui D, *lipseşte* M,P// 6-9 Ci fiind cumnat cu Mihaiu voevoda Racoviţă, şi el cuscru lui Mihaiu voevoda, l-au lăsat acasă M,P// 9 l-au lăsat de s-au dus acasă la Deleni D// 10-13 Că au fost înţăles Grigorii (Grigorie C>-vodă că au fost scris la moscali cînd au fost (moscalii C,E,V> la Hotin (ca V> să vile (moscalii V> la Iaşi *(lipseşte* să vile la Iaşi D> şi au fost pecetluind cu ceară roşiîe cînd au fost caimacam la Iaşi (pe vremîa moscalilor C,D,V> şi (Grigorii D,E>-vodă era fugit la Galaţi. Şi alte multe pricini ca aceste aflînd vremie (vreme C> şi alţii (carii era nepriiatini C> de-1 pîrîîa, tîmplîndu-să la acea vreme (vremîe B> de era el (era caimacam la laşi), zapciu şi poroncitoriu pe trebile moscalilor B,C,D,E,G,V/ îi da vina cum că au pecetluit tu ceară roşii, fiindu caimacam, pre cînd au fost moscalii în ţară. Si si alti pricini, după pîra ciocoilor. M,P//13-14 *lipseşte* Ce la cît... va arăta. B,C,D,E,G,V,M,P//

Aşijderea şi pre mine, Ioan Neculce vor<nicul>, tîmplîndu-mă de am fost la vreme moscalilor în Eş<i), m-au amestecat ciocoii şi cu alţi neprietini la Gligori-vodâ, şi m-au închis la başbulucbaş cîţiva dzîle. Şi copiii miei s-ascunsesă în laturi, şi au triimis un post<elnic> de i-au căutat în toată ţara, dîndu-mi şi mii pricin(ă) că am bătut un ciocoi la vreme moscalilor, socotind că am fost şi eu amestecatu la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflatu că n-am fost, şi m-au slobodzit şi pre mini la ţară.

Şi atunce, la ace primejdiîe, am cheltuit mulţi bani, care de samă la Dumn(ă>dzău cini m-au amestecat. Ce la ce di pre urmă şi pentru mine şi pentru alţii, yreme viitore va arăta. /

f- Iară Gligori-vodă trimis-au la Ţarigradu de-u făcut

1-13 *lipsesc* B,C,E,G,V// 1 *ante* Aşijderea: 124 D, *ante* Pre: 16 M/ *lipseşte* Aşijderea si M,P/ *lipseşte* mine D// 1-5 Pre Ioan Neculce vornicul (hatmanul P) l-au închis la başbulubaş în cîţiva zile. Copiii îi fugisă şi au triimes M,P// 2 au fost D/ l-au D.: 3 ciocoii]unii D/ *lipseşte* cu D// 4 l-au D/ mieijlui D// 5 *după* trimis *ad.* Grigorii-vodă D// 5-8 un postelnic cu patru copii din cas(ă> de i-au căutat la ţinutul Niamţului şi la Cernăuţi, dînd pricină vornicului Ion că au bătut un copil din casă la vreme moscalilor, socotind că doar au amestecat la niscai fapte D// 6-7 dîndu-le pricină cum că ar fi bătut M,P// 7-9 socotind că şi el ar fi amestecat întru niscaiva fapte. Mai pe urmă s-au aflat nevinovat şi l-au slobozit şi pre dînsul la ţară M,P// 9 I-auD/' şi pre dînsul de s-au (dus) acas(ă) la ţară D// 10am]au *Djj 10-IjîipsescM.PJI* II- 13 *lipseşte* care de samă... va arăta. D//14-5 *autograf Neculce* Iară Gligori-vodă... pînă aemu // 14 *ante* Iară: 92 B,E,G, 119 C, 125 D, 154 V, *ante* Triimis-au: 17 M, *lipseşte* P/ Triimis-au Grigori voevoda la patriiarhul la Ţarigrad M,P// 14-6 Iară mitropolitul Antonie după ce (cîe B) au mărsu (ş-au dus V) la Chiov, i-au dat moscalii o eparhie în Ţara Căzăcească, piste Nipru *(lipseşte* piste Nipru E>, oraşul anume Cernigov, fiind mai înnainte vreme *(lipseşte* mai înnainte vreme V) episcopie la acel oraş ce mai sus s-au scris *(lipseşte* ce mai sus s-au scris C,V) (la C> Cernigov *(lipseşte* la Cernigov V). Şi s-au dus mitropolitul Antonii (acolo C) de au trăit (acolo B) doi ani (au trăit multă vreme, vreo doi ani C, au trăit multă vremîe acolo V). Iar de acolo (Iar după acela C) timplindu-să de s-au schimbat înpărăţiîa, i-au dat înpărătiasa (Elisavet Petrovna E) altă eparhie (dat altă eparhiîe C), o mitropolie anume cetatea (cetaate B, *lipseşte* V) Eilagorod, în Ţara Moschicească, de au mai trăit ceialaltă vreme a vieţii lui, încă cinci ani (a vieţii lui, cinci ani, şi acolo, la scaonul aceii mitropolii, s-au săvîrşit C, a vieţii lui, pînă la moartea lui V). Iar aicea la noi (Iară la noi aicea V) în Moldova, în locul mitropolitului Antonie au pus măriîa-sa Grigorie-vodă (în Moldova au pus Grigorii-vodă mitropolit C,E) pre părintele chir Nichifor (pre Nechifor Sidis în locul mitropolitului Antonii E) grec fiind de niamul lui de la Peliponis, adecă de la Morea (Moriia C> B,C,E,G,V/ Iară Grigorii-vodă au triimis la Ţarigrad de au făcut carte de afurisenie de la patriarhul lui Antonie mitropolitul pentru căci ş-au lăsat eparhie şi s-au dus cu moscalii şi n-au vrut să să mai întoarcă înnapoi în ţară la scaunu-şi. Iar mitropolitul Antonii, după ce s-au dus la înpărătiasa la Moscu, i-au făcut mare cinste şi l-au dăruit şi l-au pus mitropolit la Cernigov, în Ţara Căzăcească, piste Nipru, fiind mai înnainte vreme episcopie la acel oraş. Şi au trăit acolo cîtăva vreme, vreo doi ani. Iar apoi, de acolo, tîmplindu-s(ă) de s-au schimbat înpărăţiîa, i-au dat înpărătiasa Elisavet Petrovna

afurisăne lui Anton mitropolitul, căci s-âu dus cu moscalii) şi n-au vrut să vie în ţară înapoi. Ce Anton s-au dus la împărătias<a>, şi i-au făcut cinste şi l-au dăruit şi l-au pus mitropolitu la Cernihoi în Ţara Căzăcească pînă aemu. Iar în locul lui Anton au pus mitropolit pe Nichifor, grec fiind.

Iară de vară, la valetul 7248<=1740>, mărs-au sol moscal şi turcii de-u hotărît din Iuhurluc dreptu la Buh^. în gios turcescu, în sus moschicescu, pîn-în fundul Ehorlucului, şi din fundul Iuhurlucului dreptu în Buh, şi din Buh în gios, apa Buhului hotar pîn<ă în> Nipru, şi din Nipru în gios, apa Niprului pîn' lîngă Vozie, cale'de *4* ceasuri din Vozie în sus.

Şi au tăet dreptu la Don, tot din mare, cale de 4 ceasuri în sus, ş-au pus semne; iar din Don în cee parte au lăsat tot moscalii'lor hotar să fie cu Azac cu Tuman cu tot. Numai din Or 4 ceasuri cale, pîn-în Vozie, au lăsat cale crîmenilor.

Şi au trecut şi sol mare moschicescu anume cne<a>dzul

altă eparhie, o mitropolie... *ca* B... an pus Grigorii-vodă mitropolit pre părintele chir Nichifor Sirdis, grec fiind de niamul lui, de la Peliponis, adecă ostrovul ce s<ă> chiamă Moriîa *Djj* 1 căci că M// 2-6 Antonie mitropolitul în anii 1740 au şăzut în Chiev noao luni. După aceia măriîa-sa împeratriţa <înpărătiţa P> Anna Ioanovna l-au făcut mitropolit în Cirnigov, ci esti în Mallo Rosiîa şi era <la P> mari cinste. Grigori voevoda în locul lui Antoniîe mitropolitul au pus mitropolit Moldovii pre Nechifor grec, Sidis. M,P// 7-18 *autograf Neculce/j* ***1*** *ante* Iară: 93 B, E,G, 120 C, 126 D, 156 V, *20M, lipseşte* P/1a văletuljtot întru acestu anD//8moscal]moschicescuD// 7-8 întru acestaş an 1740, mers-au sol moschicescu şi turcescu M,P// 7-9 Iară tot întru acestaş (ac'elaş C,V> an 7248, de vară, mers-au moscali şi turci de au hotărît despre partea (parte B> Voziii şi a Crîmului, despre hotarul moschicescu, din Iuhurluc drept la Buh, în gios <să fiîe V> turcescu, iar în sus moschicescu, pînă în fundul Iuhurlucului B,C,E,V/ Iară tot întru acestaş an de vară, 7248, mărs-au moscalii şi turcii de au hotărît despre Voziia şi despre Crîm, despre hotarul moschicesc, pînă în fundul Iuhurlucului G//9 Iuhurlucului D.V//10 drept B// 11 în gios să fie turcescu, iar în sus să file moschicescu, şi apa Buhului hotar V/ pînă în B,C,D// 12 jos B/ *după* Niprului *ad.* hotar B,E,G,V/ pînă B,C//12-13 Voziîa B, Voziia C/ patru B,C/ dinjde la B,E,G,V/ din cetatea Voziii C// 14 Şi apoi drept la Don, caii ca 4 ceasuri M,P/ tăiat <tăiat C> B,C/ drept B,C/ *lipseşte* tot B,C,D,E,G,V/ patru *C/j* 14-15 cale de patru ceasuri din mare şi au pus şi s6mne B,E,G,V// 15 şi au C/ semne C/ iară B/ ceia B, *Cj* au]l-au M,P/ *lipseşte* tot M.P// 15-17 au lăsat <tot C> să fie *(lipseşte* să fie C> a moscalilor hotar, cu (cetatea C> Azacu şi cu tot olatul cetăţii Azacului să fie moschicescu. Numai din Oru <în sus, E,G> cale de patru ceasuri pînă la Voziia, au lăsat să fiîe locu <loc să fie C> a crîmenilor. B,C,E,G,V// 16 Azacul M,P/ *lipseşte* cu Tuman cu tot M,P/ Şi numai din Or, cale de 4 ceasuri M,P/ Nămai A// 18 *lipseşte* B,C, E,G,V/ *ante* Şi: 129 D, 21 M/ *ad. marginal* anume cne<a>dzul Romîanţev A// 18-5 Trecut-au'la Ţarigrad sol mari moschicescu, anume Alexandru Rumenţov <Romanţov P)>; şi iarăş sol mari turcescu la moscali, cu **aşă2ămînturile** păcii. Solul moschicescu rî-au apucat să agiungă la Poartă, nici cel turcescu la Sanctpetriburgu şi au murit înpărătiasa Anna, în anii 1741, octo<m>vri<e> 26 <zile P> M,P//

Romîanţev, la Po<a>rta şi sol mare turcescu la moscalii cu aşedzimîntulpăcii. Şi n-au apucat('a>agiungeIaPo(a>rtă, solul, nici cel moschicescu, nici cel turcescu la Petreburcu, sii-au agiunsu veste pe drumuri c-au murit împărăt<e>asa Ânna, ce moschicească, la valetul 7249<= 1740), oc<tomvrie> 26.

Şi au stătut pe drum aciie doi sol<i>, cari unde i-au s. 474 agiunsu veste<a>, cîteva dzil<e>, de-u aşteptat / răspunsu. Şi pe urmă, viindu-le răspunsu, s-au pornit de s-au dus şi cela la Ţarigradu şi celalaltu Ia Petreburcu. Precum or aşedza, vreme va <a)răta.

într-acestu an murit-au şi Carul, înpăratul nemţescu. Şi s<ă> strîngu crai<i> şi alectorii la tîrgul Amburhu, la alecţiie. Cela ce s-a alege, vreme va <a>răta.

într-acestu an let 7248<=1740> rădicatu-s-au persi<i> cu to<a>t<ă> putere lor şi au mărsu asupra unui înpărat a Indii, anume Gonor. Şi dîndu război tari, au biruit perşii şi au prinsu şi pe împăratul Indii<i> lamîn<ă>j viu. Şi i-au luat to<a>te ţările şi apoi l-au lăsat să-i hie birnic. Şi s-au înplut perşii de multă averi.

Tot într-această vară, let 7248<=1740>, hTavgust,

1-20 *autograf Neculcejj* 1-10 *lipsesc* B,C,E,G,V// 1 mare turcescu au purces să margă la Petrburcu, la moscali cu D//2-3 Şi mergînd solii pe drum, n-au apucat a agiunge solulraoschicescu la Ţarigrad, nici solul cel turcescu la Petrburcu. D// 3 şi i-au şi *Djj* 5 la văletuljîn anul *Dj* în 26 de zile *Djj* 6-10 *lipsesc* M,P// 6 pe drumuri amîndoi solii, careli pre unde *Djj* 9 şi celajsolul cel moschicescu *Dj* şi celalaltujşi solul cel turcescu *Dj* la Petrburcu de au aşezat pacea D//10 *lipseşte* Precum... va (a>răta. *Djj* 11 *ante* Iară: 121 C, 157 V, *ante* întru: 127 D, *ante* Tot: 23 M/ Iar (Iară C) întru acest <acel V) an 7248 B,C,D,E,G,V/ Tot întru acest an au murit şi M,P/ Carol B,C/ nemţăscu B,C// 12 s-au strînsu craii B,C,D,E,G,V/ la tîrgu în cetate (cetaate B> în Hamburgu (Hamburcu C) B, C,E,G,V, la oraş în cetate în Hamburcu *D/după* alecţiie *ad.* ca să aliagă ţesar, înpărat (nemţăscu C) B,C,E,G,V, casă aliagă chesar, să fie înpărat D// 12-19 *lipseşte* Şi s<ă> strîngu... de multă averi. M.P//13 *lipseşte* Cela ce s-a... (a>răta. B,C,D,E,G,V//14 Iar tot *(lipseşte* tot G> întru acestaş an (acel an V *lipseşte* an E,> 7248 B,C,D,E,G,V/ perşii B,C// 15 toată puterea *B.C/l'ipseştelor* D/ asupra înpăratului Indiii B,C,D,E,G,V// 16 *lipseşte* anume Gonor B,C,D,E,G,V dîndu-şi B,C,D,E,G,V/ războiu tare B,C// 17 *lipseşte* şi B,C,D,E,G,V/ pre B,C/ înpăratul Indiii, anume Gonor, viu, nevătămat B,C,D,E,G,V// 18 toateB,C/ţărîli C/ si apoi, pre urmă B,C,D,E,G,V/ lăsatjslobozit B,C,D,E,G,V/ să fie B,C// 19 umplut B, C/ *lipseşte* perşii C/ avere B,C// 20 *ante* Iară: 94 B, E,G, 128 D, 24 M// 20-3 Tot întru acest an au dat Dumnezău o brumă mari în luna lui avgust şi au stricat toati pîinile şi s-au făcut foamite mari M,P// 20-9 Iară (Iar C) tot întru acestaş an 7248, în luna lui avgust, în doaozăci şi noao de zile, în zioa de Tăiarea cinstitului cap {capului D> a Sfîntului Ioan Botezătoriul, căzut-au o brumă mare de au stricat pîinile (pîinili C> cele (celi C> mici (păpuşoii, mălaiul V, mălaele şi păpuşoii D). Şi stricase şi pîinile cele (celi C> mari, carele (careli C) era mai tîrziie. Că nu putusă (n-au putut C, n-au fost putut E) oamenii ara de toamnă fiind vreme oştirii şi de primăvară iarăşi (iarăş B) nu putusă (n-au fost putut E> (oamenii D> să are (ara E> de vremîe, fiind boii slabi de iarnă. Şi să scumpisă pîine foarte în ţară

dat-au o brumă mare, de-u stricat pînele, mălaile, păpuşoi. Şi pîn<ă în> mart<ie> nu putus<ă> ara o<a>men<ii>. Şi 's-au făcut fo<a>mete m<are> în ţară. Şi de pîn<e>, si de vin, si de vite, scumpete mare; că le cumpăra şi de la Crîm; şi vite şi pîne, şi de la Ţarigrad şi de<n> to<a>te părţile;' de să s'cumpisă to<a>te lucruril<e>: 80 lei, 100 lei păreche boi; vaca 15, 20 lei. Că şi la Ţarigrad şi la unguri şi în Crîm, şi mai cu preţu decît aice era bucatele. To<a)te aceste s-au făcut într-acestu an let 7248<= 1740>./

i• 475 Şi împărătiasa Anna, la moarte iei, au lăsat pe un copil mic de 2,3 luni să hiie împărat, cînd a vini la vîrsta, iar pînă atuncîa să file pitrop Biron Xenje de Cruliandie„

şi vinul, că rămăsesie viile de cu toamnă neîngropate, neputînd oamenii să le lucreze- {neputînd să le lucreze oamenii V> de oaste şi de (şi pentru E> iarnă, că căzusă (au căzut E,V> <iarna V> de vreme (de la octomvrie în patrusprăzece zile, precum mai sus s-au scris V> şi fiind iarna mare să uscasă viţa de li-au tăiat {oamenii E> viile- primăvara din pămînt şi pentru aceia era vinul scumpu. Aşijderea (şi E> vitele {vi- ţeii C> încă să scumpisă, că murisă de iarna cea mare multe vite. Şi viniîa neguţitori de toate părţile de le cumpăra din Crîm <din Crîm, din Bugeac D, din Crîm şi din toate părţile V> din Ţara Leşască şi din Ţara LTnguriască. Şi agiunsesîe şi pînă 1a. optzăci de lei şi pînă la o sută de lei păreche de boi buni *(lipseşte* păreche de boi buni V, *lipseşte* buni D> ; şi vaca cîte cinsprăzeci lei şi cîte optsprăzeci lei şi cîte doao- zăci de lei. Iar printr-alte părţi de locu <loc C> şi mai cu preţu <preţ C> s-au fost vînzind bucatele {viţeii C>. Toate aceste s-au făcut în anul 7248. B,C,D,E,G,V// ***\-9i*** *autograf Neculce* //1datat-au A//3 *lipseşte* Şi M.P//4-7 mari scumpeti. Piini şi vitile le- cumpăra oaminii de la Crîm şi dintr-alti ţări. Păreche de boi 80 şi 100 lei; vaca 15 {şi M) 20 lei şi toati scumpi. M,P// 7-3 *lipseşte* Că şi la Ţarigrad... surgun M,P// *după rîndul 9, urmează textul de la p. 842, rîndul 18 şi de la p. 843, rîndurile 1-10j ante* Iară 95 B,E,G, 122 C, 158 V/ Iară în anul 7249 mers-au {purces-au de au mărsu E> un sol mare moschicescu la Ţarigrad pre anume *(lipseşte* la Ţarigrad pre C> cnîazul Rumianţov, cu mare gloată de oameni *(lipseşte* de oameni C/ pre anume graf Ale- xander Rumianţov, care era la moscali cu cinstea al doilea după feldmarşal, anşiftu gheneral, cu mare gloată de oameni E, anume graf Alexander Rumianţov, carele era la moscali anşif gheneral, al doilea după feldmarşal. Acesta au mărsu cu mare gloată de oameni G>, ca la o mile {mie C> şi cinci sute de oameni şi mai bine şi cu cu mare simeţiie. Aşijderea şi un sol mare turcescu {reiz-efendi E> au mers la Petr- burgu (Petrburcu C> la moscali, cu aşăzămîntul păcii. Şi mergînd solii pre drum, neapucînd a agiunge (agiunge C> solul (cel E> moschicescu la Ţarigrad, nici solul cel turcescu (de laŢarigrad C> la Petrburgu (Petrburcu C> i-au şi agiunsu veste pe drumuri că înpărătiasa Anna cîa moschicească au murit (că au murit înpărătiasa Anna cea moschicească C>, în anul 7249, octomvrii (octomvriîe C> în 26 de zile. Şi au stătut pe drum amîndoi solii, unde i-au agiunsu veste, de au aşteptat răspunsu. Şi pe urmă, viindu-le răspunsu, s-au pornit de s-au dus , solul (cel E> moschicescu laŢarigrad si solul (cel E> turcescu la Petrburgu (Petrburcu C> de au aşezat pacea. B,C,E,G,V// 10 Şijlară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 96 B,E,G, 123 C, 130 D, 159 V// 10-12 Iară înpărătiasa Anna cea moschicească, la moartea Iei au lăsat cuvînt pentru un copil mic, de vreo doao, trii luni (anume Ioan E,G>, cînd va vini la vîrsta (cînd va fi de vîrstă C,G, cînd va vini să fie de la vîrsta D, cînd va vini să fie E> de opt- sprăzeci ani,'atuncea să-1 coroniască să file înpărat (ani, să fie înpărat C, să-1 coro- niască să fie înpărat D>, iar pînă atuncea să fie epitrop (epitropi C> înpărăţiii Biroa Xenje B,C,D,E,G,V//

înpreun<ă> cu alţii. Şi după acela n-au trecut 2,3 luni, şi după ce s-au strînsu cnedzii toţi, n-au suferit să fie el cap înpărăţiii şi l-au şi făcut surgun, dînd pricin(ă) că îaste liuter.

Iară la vlet 7249<= 1741 > au rămas pitropi înpărăţiii Moscului îma copilului, anume Anna, nepoată de sor-înpărătesii ceii bătrîne, şi cu bărbatu-său, Antonie Xenje de Lunimburcu, şi cu un niamţu, anume Işterhaz, şi cu vro 2, 3 cnladzi moscali. Şi pe Menih l-au mazilit, să nu mai file fert-marşalic, iar pe alţi liuteri ce au fost ofiţeri i-au gonit pe toţi. Şi li-au luat moşiile ce le didesîe, ş-au rămas să fie iarăşi înpărăteşti.

Iară tot întru acestaş an vleat 7249<=1741> au început a face gîlceavă craiul şvedzilor, ginerele lui Petrî înpărat, dzicînd că nu i să cade înpărăţiîa acelui copil, ce să

î- 475" cade să fie înpărăţie ficiorului / lui, că iaste făcut din fata Iui Petrî, sau Elisaftii, fetii lui Petrî, care era fată mare la Moscu. Şi au început a scoate oaste şfedzască, fiind îndemnat de Franţoz, adeverind că li-a da agiutor şi bani, cu îndemnătură Turcului. Ce şi moscalii, după ce au simţit, au trimis oaste împotriva oştii şvedzeşti şi i-au bătut pre rău pe şvedzi.

1 dinpreună cu alţi cnîazi (şi B,C,D> senatori (moscali E,G> B,C,D,E,G/ SPIar B,C,D,E,G/ aceîa B,C/ doao, trii B, două, trii C'/2 cnîazii (şi senatorii C> toţi la sfat B,C,E, toţi cniazii la sfat D, toţi cttezii moscali la sfat G//3 el cap]Biron epitrop B,C,D,E,G/ făcut surgun la Sibir (pe Biron E,G> B,C,D,E,G/ dîndu-i pricină B,C,D,E,G// 5-9 să fie epitropi înpărăţiii Moscului îma acelui copil, care o chiema pre anume iarăşi Anna, nepoată de sor înpărătesii Annei ceii bătrîne ce murisă şi dinpreună cu bărbatul său, anume Antonie Xenje de Luţimburcu şi un niamţu, anume Isterhaz, şi cu vreo doi, trii cnîazi moscali. V/,'5-22 ***lipsesc*** Iară la vlet... rău pe şvedzi. M,P// 5 Iară tot întru acestaş an 7249 D, ***lipseşte*** B,C,E,G/ epitropi D/ Şi au B,C,E,G//6 muma acelui copil (mieu E,G, copil ce-1 chema Ioan D> pre anume (anume C> iarăşi Ana (Anna C> B,C,D,E,G/ înpărătesii Anne'i B,C,D,E,G// 7 ***după*** bătrîne ai. ce murisă B,C,D,E,G/ cujdinpreună cu B,C,E,G/ bărbatul Iei (său C> anume B,C,D,E,G// 8 Luţimburcu cu B,C.D,E,G/ ***lipseşte.*** cu B/ un cnîaz niamţu D/ pre anume B,E, anume C / Isterhaz B,C//9 vreo doi, trii B,C/ Iar pre Menih B,E,G, Iar pre fon Menih C,D, Iară pre Menih ce era feldmarşal V// 10 nu mai fie el feldmarşal *B.C.TJ,* E,G,V: pre B,C/liuterani E, liuteri şi' calvini C/ ce]cîţi B,C,D,E,G,V/ ofiţiiarî B,C, ofiţiiarî cu boiarii V// 11 pre B.C/ ***după*** toţi ***ad.*** pre'la ţările lor D/ le didesîe (li-au fost dat E,G,V> înpărăţiîa şi au rămas moşiile să fie (file B) iarăşi înpărăteşti, pre sama înpărăţiii B,C,D,E,G,V/ ***ad. ulterior*** s-au rămas A//13 *ante* Iară: 97 B E G, 124 C, 161 V/ acest (acel V> an 7249 B,C,D,E,G,V// 14 Şvedului B,E,G/ gînereli B,C// 15 înpărăţiîa Moscului E,G/ copil mic (mieu C> B,C.D,E,G,V// 16 ***lipseşte*** să fie B,C,E,G,V/ înpărăţiîa B.C,',' 17 Petr(u)C, Petr(u> înpărat B,E,G/ Elisavetii B,C,D,E,G,V/ G,V/ Petr(u> înpărat B,C,D,G,V// 18 ***după*** mare *'ad.* atuncea B,E/ au]au şi B,C,D,E,G,V, svezască C// 19 agiutoriu sfezilor (şvezilor C,D> B,C,D,E,G,V// 20 cejcîe B//21 triimis C/inprotiva B.C//22 î-au]au *cf* ***lipseşte*** .şi i-au... şvedzi. B,E,G//

Tot întru acest an vleat 7249<=1741> după ce au agiunsu solul moschicesc la Poartă, pentru oarecare pricini neputîndu-să aşedza, au pus împărăţiîa şi au tăiat capul lui Alexandru terdzimanului, fratelui lui Gligori-vodă. Şi pe alţi turci, carii fusese la aşedzămîntul păcii înpreun<ă> cu terdzimanul, i-au făcut surguni, dzicînd cum că au făcut vicleşug, de au viclenit înpărăţiia şi au învoit creştinilor.

Iară piste 6 luni, la vleat 7250 <=1741>, septemvrii 13 dzili, au vinit şi lui Gligori-vodă mazilie, şi l-au dus la Poartă cu cinste. Şi în locul lui au vinit Costantin-vodă, f. 476 ficiorul lui Neculai-vodă Mavrocordatu, / din Ţara Munteniască, careli au mai fost aice domn; iară în locul lui Costantin-vodă au mărsu Mihai-vodă Racoviţă cel bătrîn.

Atuncia au trimis turcii în Ţara Muntleniască de au tăiat capul unui doftor, anume Testabudza, care acel Testabudza au fost credincios la Poartă. Şi cădzind în

1 *lipseşte* Tot intru acest an vleat 7249 M/ *ante* Tot: 98 B,E,G, 125 C, 162 V, *ante* După: 25 M/ intru acest <acestaş D> an 7249 B,C,D,E,G, în anul 7249 V// 2 agiunsu]mersu M,P/ moschicescu la poartă la Ţarigrad B,D,E,M,P, la Ţarigrad G, la Ţarigrad la Poartă C,V// 3 neputîndu-să]nu s-au putut M,P/ au pus înpărăţiia B]au poroncit inpărăţiia D,E, atunce au poroncit înpăratul M,P/ şi]de D,M,P//4 Alexandru Ghica terzimanul E,G/ Alexandru Ghica M,P/ *lipseşte* lui Alexandru V/ terzimanul B,C, *lipseşte* M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M// 5 Şi]Iar B,C,D,E,G,V,M,P/ pre B/ alţi]cielanţi M,P/ carii mai fusesie B,C,D,G,V, carii au mai fost E, carii au fost M,P aşăzămînturile M,P/ *după* păcii *ad.* la Nemirova B,C,E,V, *ad.* în Ţara Leşască, la Nemirova *Gj* păcii şi (şi M> pre tărzimanul i-au surgunit M,P/ dinpreună B,C, E,G,V//6 *după* terzimanul *ad.* pre unii i-au făcut surguni, iar pre alţii i-au şi omorît B,C,D,E,G,V// 7 vicleşug VB/ viclenit B,C// 6-8 zicînd că au părtinit creştinilor M,P// 9 *ante* Iară: 99 B,E,G, 126 C, 163 V/ *lipseşte* Iară piste 6 luni M,P/ şasîe luni după aceia, în anul B,C,D,E,G,V/ septemvrie în triisprăzece zile B,C,E,G/ In anii 1742 < 1740 P> septevri <în P> 13 zili M,P//10 au venit maziliia lui Grigori voevoda M.P/ Grigorie B, Grigorii *Cj* maziliîa B,C/ la Poartă la Ţarigrad B,C,D,E,V// 11 Şijlar B,C,E,G,V,M,P/ lui]lui Grigorii-vodă C,D,E,G, mării-sali lui Grigorii-vodă B,V/ au vinit]au pus domnu Moldovii pre M,P/ au vinit domnu Costantin-vodă (Mavrocordat E,G) domnul muntenescu, ficior lui (fiiul lui E,G> D,E,G// 11-12 au vinit domnu măriîa-sa Costandin-vodă domnul muntenescu, fiiul mării-sali lui Nicolae-vodă din Ţara B,V, au vinit Costantin-vodă Mavrocordat, domnul muntenescu, fiiul lui Nicolai-vodă din Ţara *Cjj* 12 Necolaiu Mavrocordat voevoda M, Necolaiu-vodă Mavrocordat P/ *lipseşte* Mavrocordat E,G//12-13 *lipseşte* din Ţara... aice domn M,P// 13 careli mai fusesie D,E,G,V//aici în Moldova domnu(domnu aicea în Moldova C,G, domnu în Moldova mai înnainte vreme E) iar în Ţara Munteniască au mărsu (domnu C,E,G> Mihai B,C,D,E,G,V// 13-15 locui lui Costandin-vodă în Ţara Munteneascu au pus domn pre bătrînul Mihaiu Racoviţă voevoda M,P// 16 Atuneea B,C/ *ante* Atuneea 127 C, 164 V/ triimis B,C/ turcii] înpăfăţiia *Gj* Munteniască B,C// 16-18 *lipsesc* M,P// 17 dohtor *Cj* anume B.C//17-18 Testabuzea[1,2] B,C/ care acel doftor E,G,V// 18 au fost mai înnainte vreme B,C,D,E,G,V/ cădzindjfiind C, *Bjj*

prepus cum că să agiunge cu creştinii, au fugit 2, 3 ani. Şi amăgindu-I turcii cu ferman de ertare, aşea l-au prinsu şi i-au tăiat capul.

Acest domnu Grigorie-vodă era foarte grabnicu şi năselnic. Şi în dzilele lui să înbogăţisîe ciocoii, că lua slujbele cu dări şi cu mite de la greci. Iară boiarii mazili n-avea căutare şi rămăsesîe la sărăcile. Şi începusă a-i şi boiari pe ciocoi, că să mîndrisîe; socotie că n-a mai avea sfîrşit. Iar Dumnădzău Iaste tuturor giudecător drept.

A DOA DOMNIE A LUI COSTANTIN-VODĂ NECULAI, LA VLEAT 7250 (=1741), OCTOMVRII 1

f. 476v După ele au vinit aici Costantin-vodă, eşitu-i-au / toată bolarimla înnainte cu multă bucuriie, ştiindu-1 din domniia dintîi că iaste om blînd şi bun. Şi piste 3, 4 dzili au boerit boiarii după obicei.

1-3 *lipsesc* M,P//1 agiungea B,E/ au fost fugit la Veneţiia şi au şedzut vreo doi. Şi acolo zăbăvind, iar mai pe urmă amăgindu-1 turcii D/au fugit vreo doi, trii ani la Vencţiîa B,C,D,E,V// 2 aşa B, şi aşa *Cj* 4 *lipseşte* Acest domnu M,P/ *ante* Acest : 100 B,E,G, 128 *C,* 165 V/' voevoda M/ eral'au fost M,P// 4-9 Acest domnu Grigorie-vodă multă ostenială şi supărare au avut la vremile iuţi şi cumplite, de multe oşti ce era înpresurată ţara de toate părţile. Dar Dumnezeu i-au ajutat şi l-au ferit de nu s-au primejduit şi au chivernisit şi au apărat ţara (Ţara Moldovii V) de robiîe. Că n-au fost oaste numai de un feliu de limbă, sau numai de o parte, ce de multe limbi şi de multe părţi. Şi încătro ar fi gîndit omul să fugă, tot piste oşti da. Ce de toate de aceste oşti, ce mai sus s-au scris *(lipseşte* ce mai sus s-au scris G), l-au păzit Dumnezeu cu darul sfinţii-sale (cu darul său G). Şi au domnit mării-sa *(lipseşte* mării-sa E,G) Grigorii-vodă în a doa domniîe <a mării-sali V) şasîe (şase C> ani fără de trii luni. B, C,E,G,V// 5 *lipseşte* Şi M,P/ că lua]luîndM.P//6 *rcpetăboeniPjjl* nu pre aveaD/ *lipseşte* şi M,P/începusă Grigorii-vodă şi a-i boeri D//8 *lipseşte* şi M,P/ că să înnălţas(ă) şi să mîndris(ă) D/ *lipseşte* că să mîndrisiîe M,P/ socotind că domniîa lui nu (va M) avea sfîrşit M,P// 9 Iar]Ci M,P/ drept giudecătoriu tuturor M,P/ *după* drept *ad. textul rîndurilor* 4—9 *din* !);_-. B: Acest domnu Grigorie-vodă... D// 10-11 Domniîa lui Constantin-vodă (Mavrocordat V), fiiul mării-sale lui Nicloae-vodă *(după* vodă *ad. ulterior* Mavrocordat B) în anii 7250, octomvrie 1. Cap 97 *(lipseşte* Cap 97 V), B,V, Domniîa lui Costantin-vodă.fiiul lui Nicolai-vodă Mavrocordat,a doa.în anii 7250 octomvrie 1.Cap 97 C,A doa domnie a lui Costantin-vodă Mavrocordat,fiiul lui Nicolae-vodă. în anii 7250,octomvrie în 1 Cap. 100 D,Domniîa a doa, a lui Costantin-vodă (voevod G) Mavrocordat (Mavrocordato G),în anii 7250,octomvrie (în G> 1 E,G,A doa domnie a lui Costandin Mavrocordat voevoda (Costandin-vodă Mavrocordat P) Cap 102 *(lipseşte* M> M.P//12 *ante* Dupre (După C> ce: 1 B,C,D,E,G,V,M,P/aici] aproapi de Iaşi *M.P.lipseşte* B,D,E,G,V/vodă Mavrocordat la scaon în Iaşi,eşitu-i-au C, măriîa-sa Costantin-vodă la scaon în Iaşi,eşitu-i-au B,V, vodă,apropiindu-s'f.) de scaon de Iaşi, eşitu-i-au D.vodă de scaonul domnesc în Iaşi,eşitu-i-au E,voevod la scaonul domniei în Iaşi,eşitu-i-au G/voevoda M/eşitu-i-au înnainte boerimea (boerii P) M.P//13 boîarimea B, boerimea C/innainte C//14 bun şi blind B.E,G.'om bnnşiblind şi bun D/preste trii,patru,zile B,C// 15 boiarit B/boerii C/după] pre B,C,E,G,V/obiceai B,C//14-15 Iar a patra zi au boerit după obiceiu M,P//

Pus-au pe Sandul Sturdzea iarăşi vel-logofăt; pe Costachi Razul, ce era hatman, vel-vornic de Țara de Gios; pe Iordachi Roset Cilbiul vel-vornic de Țara de Sus; pe Ianache, ce-au fost spătar mare în Țara Româniască, frate doamnei lui Neculai-vodă, l-au pus hatman; pe ficiorul lui, Adămițe, ce era cumnat lui Costantin-vodă, l-au pus vel-postelnic; pe Andriiaş Roset vel-ban; pe Manolachi Costachi vel-spătar; pe Ştefan Ruset vel-păharnic; pe Toader Păladi vel-visternic; pe Ion Bogdan vel-stolnic; pe Chirițe Dracul vel-comis; pe Iordache Roset, ficior lui Ştefănițe Ruset vornicul, vel-medelnicîar; pe Dumitraşco Păladi vel-cliucer.

Şi după cie au boîarit pe aceşti boiari, făcut-au şi altă socotial<ă>; că au pus, din boiarii mazili, pe Ion Neculce

1 *ante* Pus-au: 2 *D,B,Cjlipseste* Pus-au pe M,P/pre[1-2] *Bj* iarăş B, *lipseşte C,Gj* biv-vel G/log<o>făt B/pre[2] *Cjlipseste* M.P//2 *lipseşte* ce era hatman B,C,D,E,G,V, *U.P/lipseşte* de Țara de Gios M,P// 3 pre B,C *lipseşte* M,P/ Rusăt B,C/Celibiul *Cf* Roset Cilibiul]Razul M, Cânta *P/lipseşte* de Țara de Sus M,P// 4 pre B,C/ce au fost B,C]ce fusesîe D//4-5 pre Ianachi Grecul hatman M.P/ Țara Munteniască B.C.D, E,G,V// 5 fratele {frateli C)doamnii B,C,D,E,G,V/Nicolae B.Nicolai *Cj* pre B.C//6 pfe Dimitrițe Muruz (Moruz G>ficior lui Adămiță Muruz.ce era E,G//7 postelnicu B/pre *B,C,lipseşte* M,P/Rusăt B,C/*j8-9lipseşte* pe^M.P/pre Ştefăniță Rusăt B,C,D, E,G,V/Ştefăniță Rosăt Pribăscul (Pribagu P> M.P//9 pre[2] B,C,E,V, *lipseşte* M,P/ Păladii'B,C/vist(iernic> B.C//10 DracuIJDraconte *B,B,\/lipseşte* pe[1-2]M,P/pre Iordachi Rusăt B.C.E/Iordachi Rusăt Bostan (Baston M> M.P//11 ficiorul C,D; Ştefăniță B.C//11-12 *lipseşte* ficior lui...vel-medelniciar M.P//11 Rusăt *CJipseşte* B, D,E,G,V/vornicul de la Mărginenii de la Bacău vel-medelnicear E,G//12 pre B,C, *lipseşte* M,P/Păladii vel-cliucear B,C//13 pe aceşti veliți boeri M,P/au făcut P, *repetă* M// 14 *lipseşte* că M,P/ au pus trii boeri giudecători în Esi, pre Ion Neculce M,P//'

începînd cu pagina 848, rîndul 13 şi pînă la pagina 853 rîndul 9, textul manuscriselor B,C,D,E,G şi V se succede astfel: pagina 851, r. 10—17 pagina 852, pagina 853 r. 1—9 pagina 848 r. 13—14, pagina 849, pagina 850, pagina 851 r. 1—9, după cum urmează: *Şi după ce au boîarit (boerit* C) *pre aceşti boiari au scos banii stiagului, pe țară, de tot omul cite o sută şi cinci parale. Iară acelie cinci parali era a boîarilor (zlotaşi E} ce (carii V) strîmgea banii, iară o sută de parali* (lipseşte *de parali* V) *mergea (să lua £>) la vistieriîe (vistierie Cy.Şi au aşezat să fiîe patru civerturi într-un an; să dea de tot omul căsariu cîte o sută şi cinci parali la civert (într-un an cîte o sută (şi D, V} cinci parali (să dea* C) *de tot Omul căsariu C,D,Vy, iar holteilor celor cu părinți li-au dat peceți cîte de cincizăci şi cinci de parale* (repetă *şi li-au dat...de parale* F): *doaozăci de parali da tot holteiul cu părinți, iară triizăci şi cinci de parali* (lipseşte ie *parali D,Ey le cisluîa în sat. Iară carii holtei era de capetile lor,cu casă, da ca şi cîei (cei Cy căsari,peceți cîte de 0 sută şi cinci parale.Şi li-au dat piceți tuturor tipărite, anume petele (fețeli* C) *lor numele (numeli C,* lipseşte *£} şi poreclele lor. Şi după ce s-au cisluit li-au dat zlotaşi (şi £) izvoade şi la vistieriîe (vistierie Cy li-au scris la condică.Şi au făcut obiceai zlotaşii pe oameni, pe țărani, să nu-i supere nemică. Ce dintru aceli cinci parali să-ş cumpere bucate. Şi alte obiceaie multe ce era mai înnainte vreme, să lipsască, să nu fiîe nici uneli de acele.*

biv-vel-vornic şi pe Iordache Dulgheriul biv-vel postelnic
f- *AII* şi pe Aristarh biv-vel-ban să fie giudecători / aici în îaş<i>, dinpreună cu boiarii cei mari, la toate trebile şi giudecățili şi sfaturili să file nelipsiți. Şi li-au făcut şi nafacâ cîte 50 de lei de boiar pe lună.

Aşijderea au mai ales cîte un boiar din boiarii mazili şi au pus la toate ținuturili ispravnici, şi li-au dat ținuturili cu slujbe în mînule lor, şi li-au ales răsura să Ia giumătate mai mult decît soțiile lor.

Aşijderea au ales pe alți boiari mazili, carii n-au încăput la boîarii şi la ispravnicii ş-au fost cu boerii-vel sau ficiori de boiari-vel; pe aceia i-au rînduit să-i puie pe rînd pe toți la slujbe. Şi li-au rădicat dăjdile, să nu dea nemică, nici îei, nici ficiorii lor. Iară pe alți mazili, carii au fost mai de gios, i-au pus dăjdi uşoare, să dea cineş după putința sa, puțin.

llipseşteşiM/după Dulgheriul ai.grec *M//2lipseşteşi* P/AristarhHrisoscoleu (Hrisoscul P> M.P//2—3 să fii înpreună cu velițiii boeri,la toate trebile M.P//3 *lipseşte* şi M,P//4 *lipseşte* să fiie M,P/ făcut|orînduit M,P// 5 nafacâjliafă M,P/lei pre lună fiişticăruia boîar M.P//6 *ante* Aşijdere: 3 M/aleşi M,P/boîar mazil *~M,Pjlipseşte* din boiarii mazili M,P//7—8 şi i-au făcut ispravnici pre la toati ținuturile şi lî-au dat ținuturile cu slujbile în mîinile lor M,P//8 să îa răsura M.P//10 *lipseşte* Aşijderea M,P/Au mai ales şi M,P//11 şi au fost în rîndul velițiilor boiari *M,B/lipseşte* sau ficiori de boiari-vel M.P//13 pre toți aceştiîa au poroncit să-i pui la slujbi M,P//14 *lipseşte* nici îei M,P/nicijşi nici M,P/Pre mazili din rîndul de gios M,P//15 *ad. marginal* uşoare *A/lipseşte* să dea cineş... puțin. M,P// 16 *ad.marginal* puțin *Ajj*

Şi n-au fost nici văcărit,nici pogonărit (mai înnainte vreme nici uneli de acele să r.u fie (n-au fost Vy,nici văcărit,nici pogonărit D,Vy nici cunițe, nici adăoşaguri, nici jacuri de ciocoi (slugi boereşti vy nu umbla prin oameni mîncîndu-i.(mai înnainte vreme nici unele de acele n-au fost în domniia lui Costantin-vodă Mavrocordat a doao,nici văcărit .nici pogonărit, nici cunițe pe vite,nici adăoşaguri, nici jacuri nu umbla prin oameni slugile boereşti,mîncîndu-i C). *Şi Țării de Jos (Gios* C) *le mergea pre bine (mai bine* C), *iar Țării de Sus, fiind (oamenii Cy prădați de moscali şi fiind lipsiți de pîine,le mergea mai greu can fugiîa din cei (clei* C) *săraci; iar cei mai cu putință era mulțămiți.Dat-au şi strînsoare' mare de cerca pre oamenii de peceți şi pre unde îi afla fără de peceți îi trimitea la Iaşi; şi* (lipseşte *şi Cy pe vornicîei (vornicei Cy şi pre vătămații şi avea certare'.Şi oamenii văzind aşa (aşîa, ieşia Cy, eşiîa (vătămani îi pedepsita şi avea certare,îi trimitea la ocnă. Şi aşîa văzind oamenii eşiîa Dy de bunăvoia lor* (lipseşte *lor Vy la zlotaşi de luoa (lua Dy peceți. Mai adeverit-au că de va eşi somă bună să poată rădica poroncile înpărăteşti,va rădica boîarilor mazili şi mănăstirilor desetină şi vădrăritul. Şi aşa (aşîa Cy toți au priimit şi s-au bucurat. Numai unii de boiari can sta înpedecare ca să strice domnul (strice Costantin-vodă C,Dy acia (acea* C) *socotială,dar n-au putut. Dat-au şi boiarilor celor mari cîte cincizăci şi cîte şasezăci (şasiezăci C, cîte şeasezăci,cîte cincizăci £) de oameni de scutială; altera boiari mazili cîte doaozăci,cîte cinsprăzece, cîte patru,cite cinci, (altora din boiarii cei mari,carii era mazili,cîte doaozăci,cîte cinsprăzeci,altora din boiarii mazili cîte patru,cîte cinci* C) *(cîte doaozăci de oameni,cîte cinsprăzeci, cite zece.*

Aşijderea au rădicat şi dajde tuturor mănăstirilor şi dajde tuturor preoţilor, să nu dea nemică.

Şi cîte giudecăţi să făcîa toate le scriia la condicle şi giudecătorii din Iaşi şi ispravnicii de la ţară. Şi cînd făcîa Costantin-vodă divanuri, toate giudecăţili le rînduîa la
477v boiari ori la ispravnici la ţară, de li făcîa. / Şi dacă nu plăcîa oamenilor giudecată boîarilor, viniia la divan, cu mărturiîa de la boîari, şi videa domnul mărturiîa şi, pe cum îi părea, le curma giudecată.

Aşijderea alesesîe vro 5, 6 logofeţi de taină, de sta de cetiîa răvăşeli şi le făcîa răspunsuri şi pune logofătul al triile picete domniască în răvaşe şi scriia toate răvăşeli la condică. Şi era şi un izbaşîa, om de curte lui vodă, de strînge toate răvăşeli de pe la oameni şi le scote răspunsu, fără de nici o cheltuială. Numai cît da diecilor oamenii cîte 2, 3 parali de scris răvăşeli.

Ispisoacele de moşiîe, cîte merge la divan, toate le scrie la condică.

I- lipseşte Aşijderea M,P/Rădicat-au dajde M.P//2 *lipseşte* dajde M,P/a preuţilor <şi M> a diiaconilor M.P//3 *lipseşte* Şi *M.Pjante* Cîte: 7 M/condică giudecătorii M,P/' 4 ţară]ţinuturi *Molipseşte* Şi M.P//5 *lipseşte* Costantin-vodă M.P//5-6 le orinduîa la boiarii din Iaşi sau (la M>ispravnicii ţinuturilor. Iar dacă nu le place M,P// 7 *ad. marginal* oamenilor A//8 *lipseşte* de la M,P/boîarilor M.P//8-9 mărturiîa boîarilor şi însuş el cerceta mărturiîa şi după cum socotiîa, aşa şi hotăriîa M.P/10 *lipseşte* Aşijderea *M.Pjante* Ales-au şasă: 9 M/de sta înnainte iui *M,P/!ipseşie* de M.P,// II- 13 răspunsuri, iar tretii-logofăt puuîa pecete ce domniască şi toati răvaşile ie scriia la condică M.P//13 *lipseşte* Şi M.P/ *atvte* Era: *10 Mjlipseşte* şi *an PHipscşte* om P/de]din *M.Bjlipseşte* vodă M,P/de]acela M.P//14 *lipseşte* pe M.P//15 Ci numai ci da *M.Pjlipseşte* oamenii P//16 cîte 2 parali M,P/răvaşul M//17 *ante* Isoisoacile: 11 M/divanjdînsul M.P//

cîte cinci, cîte patru £). Aşijderea, ***au*** *dat oameni de scutială şi la jupîne'sîe săracii* (ad. marginal *şi giupîne'selor sărace* C), *cîte zece, cîte cinsprăzece, carcş dupre boeriîa (cîte einsprăzece, cîte patru, cîte cinci, fieştecărora după bo(e}riile lor C, cîte einsprăzece,cîte zece,cite cinei.cite patru Jieştecăriia dv.pă boeriîa sa E, cîte ein-sprăzece, cîte patru,cîte cinci,cariiaş după boîariîa V). Şi mergînd unii din boiarii cei mari* ***cu*** *zlotăriia (cei mari pre la ţinuturi cu zlotăriia C,D,V},cu banii steagului, socotit-****au*** *domnul (socotit-****au*** *Costantin-vodă* C,D> *şi* ***au*** *făcut şi altă orlnduială. Că* ***au*** *pus din boiarii mazili pre Ion Neculce biv-vel-vornic şi pre Iordachi Dulghe'riu! biv-vel-postelnic şi pre Aristarh biv-vcl-ban să fiîe (fie* C) *judecători în* ***Ia*** *şi,la icaie trebile şi judecăţile (judecăţile şi sfaturile C,D,V) să fiîe (fie C)jie!ipsiţi. Şi li-au făcut şi nafacă* {lipseşte *nafacă C,E,G),liafă* lipseşte *liafă D.V cîte cir.cizăci de lei de boiariu* (lipseşte *de boiariu D) pre lună.*

Şi ***au*** *fost aşa vreo doao.trii luni, pînă* ***au*** *vinit boiarii* ***cei*** *mari de pre la ţinuturi (boiarii cei mari cu boerii de pre la ţinuturi E.G), Iar dacă au vinit (boiarii cei* ***mari*** *şi* ***cu*** *boerii de pre la ţinuturi E,G)* ***au*** *lăsat domnul judecăţile (au lăsat Costautir.-vodă giudecăţile C,D~) să fiîe iarăş în sama boîarilor celor mari* (lipseşte *mari £) cu boîariîa (boeriîa* C), *precum fusesie şi mai înnainte vremîe.Numai boiarii ciei (cei C) mari,judecăţile carele le judeca îei la Iaşi nu punea picete domniască in cărţile*

Mănăstirilor li-au făcut obiciai, vecini(i> lor să lucredze cum au lucrat şi mai înnainte, cît vor. Iar alţi oameni, streini, carii vor şide pe moşiile lor, să le lucredze cîte doăsprădzece dzile şi să le şi de a dzecla.

Iară boiarilor şi mazililor li-au făcut obiceiu să lucredze cu oamenii lor, carii or şide pe moşiile lor, cît li-a fi voia şi cît or pute. însă numai acei oameni ce vor şidea pe
i. 47S moşiile lor să / lucredze, iar pe alte moşii a altor oameni să nu să întindă a stăpîni.

Şi pe ţară au scos întîi banii stiagului, cîte 105 parali de om,'cele 5 parali să file a boiarilor ce or strînge banii, iar 100 parali să margă la visterile. Şi au aşedzat să file patru civerturi într-un an; cîte 105 parali să dea toţ omul căsar, iar holteii cei cu părinţi să dea cîte cindzăci şi cinci de parali. Şi li-au dat peceţi tuturor, tipărite anume, feţele lor, numele şi poreclele. Şi după ce s-au cisluit, li-au dat zlotaşii izvoade, şi la visterile li-au scris la condică.

1 *ante* Mănăstirilor: 12 M/lucre M//2 cumjdupă cum M.P/ *lipseşte* cit vor M.P//3 cite]numai cîte M.P//4 să le ia di a zace din toati M,P//5 *lipseşte* Iară *M.Pjante* Boîarilor: 13 M//6 *lipseşte* carii or şide pe moşiile lor P//7 aceîa *M.Pjlipseşte* oameni M.P//10 *lipseşte* Şi *M.Pjante* Pre:' 14 M/parali noi M.P//11 *lipseşte* de om M,P/ cele]aceli M.P//12' *ante* Aşăzat-au: 15 M//13 să dei fiişticari (om M> căsariu M,P/ *ad.ulterior* căsar A//14 *lipseşte* iar M,P/holteiul cel *Mj lipseşte* să dea *MjPjlipseşte* de M.P//15 pre feţile M.P// 16 porecla M,P//

cele de judecăţi (giudecăţi C), ce numai ce iscăliia boiarii (cei mari D) *cu iscăliturile lor. Numai cînd vrea (vre C) judeca (giudeca* C) *domnul (giudeca Costantin-vodă D) singur şi alegea judecata (giudecată* C), *alunea punea picete domniască şi iscăliia şi boiarii (cei mari D) cu iscăliturile lor, ca să să cunoască judecăţile (giudecăţile C) de cine sînt făcute (de dcmnu.au de boiari V} de or fi (cri de or fi* D> *bune, de or (ori de or D} fi rele. Nu (Dar nu* D> *precum era mai înnainte vreme (vremîe* C), *că de să tîmpla niscai (niscai* C) *judecăţi proaste să pomeniîa numele (numeli* C) *domnului că au judecat (giudecat C), fiind în cărţi picete domniască; şi domnii de une judecăţi toate nu ştiia nemică. Şi mulţi să jeluia din vremile trecute că ar fi avut strîmbătate. Decii măriîa-sa* (lipseşte *măriîa-sa C,D,E} Costantin-vodă, văzind cărţi domneşti nu vrea să le strice, ce rînduîa la mitropolitul şi la boiarii cei mari şi la egumeni să aliagă aceli judecăţi ce să jeluia oamenii că au avut strîmbătate. Şi aşa.inpreună cu toţii (asia, cu toţii dinpreună C, aşea, cu toţii împreună D,V} alegea judecăţile (aceli judecăţi* C). *Numai tot să temea a le alege (alege* C> *de domnii cei ce era la Ţarigrad tnazili,carii făcusă aceli judecăţi* (adaos ulterior *boiarii cei mari şi la egumeni să aliagă... aceli judecăţi,* iar textul de la *Aşijderea au mai ales cîte un boiariu, din boiarii mazili* şi pînă la *Costantin-vodă şi boiarii,* şi de la pagina 854, rîndul 15, lipseşte *E}. Aşijderea au mai ales cîte un boiariu, din boiarii mazili şi au pus la toate ţinuturile ispravnici şi li-au dat ţinuturili cu slujbe în sama ţor şi li-au ales ră-sura să îa (ales să ia răsură* C) *mai mult decît soţiile lor. Aşijderea au (mai* C) *ales pre alţi boiari mazili, carii nu încăpusă la boiariîe (boeriie C} şi la ispravnicii şi fusesie cu boerie vel, sau ficiori de boîari vel şi pre aceia i-au rînduit să-i puie pre rînd pre toţi la slujbe. Şi li-au rădicat dăjăile să nu dea (de* B) *nemică, nici Iii, nici fi-ciorii lori!*

Şi au făcut obicei zlotaşii pe oameni, pe ţărani, să nu-i supere nemică. Ce dintr-acele cinci parali să-ş cumpere bucati, fîn, ce li-ar trebui. Şi alte obiceîe rele, ce Iera mai înnainte, nici unele să nu file, nici văcărit, nici pogonărit, nici cuniţe, nici adăoşaguri, nici jacuri de ciocoi, să îmbie pin oameni mîncîndu-i.

Şi Ţărîi de Gios le mergea pre bine, iar Ţărîi de Sus, fiind prădaţi de moscali şi fiind lipsiţi de pine, le merge mai greu; can fugiîa din cei săraci, iar cei mai cu putinţă era mulţămiţi. /

f. 478v Dat-au şi strînsoare mare de cerca pe oameni, şi pe undîe îi afla îi bătia. Şi pe vornicei<i> cari-i tăgădula pe oameni de nu vrea să-i spuîe, îi da pe uliţe şi-i trimite la ocnă.

Mai adeverit-au că, de i-a eşi somă bună, să poată rădica poroncile împărăteşti, a rădica boierilor mazili şi mănăstirilor desetină şi vădrâritul. Şi aşea toţi au priimit şi s-au bucurat.

1 *ante* Făcut-au: 16 M/zlotaşii să nu superi cu nimica pre oameni {pe oameni cu nimica P) *MfPjlipseşte* pe ţărani M.P//3 bucati]mîncari M,de mîncare *V-după* fin *ad* şi grăunţă M,P/şi (toati P>ci li-ar trebui (toate M>,cu bani să-şi cumperi M,P,' *lipseşte* Şi *M,Pjante* Alti: 17 M//3-4 mai înnainti să nu fiîe, nici spurcatul şi stîngire norodului, acel cu numi urit tuturor,văcărit.numai grecilor drag (drag grecilor P) foarti,să nu fiîe,nici pogonăritul M.P//5 adăoşagul M,adăoşag P.să nu umble M.P//6 mîncîndu-i]asuprindu-i M,P//7 *lipseşte* Şi *M,Vjante* Ţării: 18 M//8 moscalijoşteni *MjPjlipseşte* fiind M,P//11 *ante* Dat-au: 19 *M/lipseşte* şi P/mari strinsoari M,P//12 Şijlar M.P//13 *lipseşte* de nu vrea să-i spuîe M,P//15 *ante* Mai: 20 M/'/15-18 de-i va eşi somă bună de bani a rădica desătină şi vădrăritul boiarilor mazili şi mănăstirilor. Şi toţi s-au bucurat M,P//

Iară (Iar C) *pre alţii mazili carii au fost mai de jos (Iar pre alţii mai de gios D, gios C} i-au pus dăjdi uşoare,de da cineş pre putinţa sa.Aşijderea au rădicat dajde tuturor mănăstirilor şi tuturor preoţilor şi li-au făcut şi testament să nu dea nemică. Şi cîte judecăţi să facla,,toate le scriîa la condicîe, şi boîarii clei {cei Cymari din Iaşi şi ispravnicii de pre la ţinuturi. Şi cînd făcea* Costantin-vodă *divanuri,multe judecăţi le rinduîa la boiarii cîei mari şi la ispravnicii de pre (cei mari şi pre la ispravnici de pre Cy la ţinuturi de le făcea. Iar dacă nu plăcea oamenilor judecata boîarilor, viniîa la divan cu mărturiîe de la boiari şi videa domnul (videa Costantin-vodă C,D} mărturiîa boîarilor şi, precum ii părea, aşa le alegea şi le curma judecata (giudecată* C). *Aşijderea alesesie vreo cinci, şasîe logofeţi de taină de sta de (le B) făcea oamenilor răspunsuri de jalbe ce avea. Şi era rînduit logofătul al triilea (triile B) de punea pice'te domniască în răvaşie şi le scriîa toate răvaşele (răvăşeli) C la condică, precum să alegea şi'să curma judecata. Şi era şi un iuzbaşîa,om de curte lui (Costantin C, Dy vodă, rînduit de luoa (şi era rînduit de lua Dy toate răvaşele (răvăşeli* C) *de pre la oameni şi le scotea răspunsu fără de nici o cheltuială.Ispisoacele (de moşii C,D,Yy*

Numai vro doi, trii boiari nu le plăcla, şi ciocoilor carii jecula ţara. Că la acei boiari să strînsesle mulţi oameni pin satele <lor>; şi alţii nu mai rămăsesie mai cu nime, şi can sta împedecare aceşti boiari, ca să strice această socotial<ă>, dar nu pot isprăvi nemică.

Dat-au şi boiarilor celor mari cîte 50, 60 de oameni de scutială; altora, boiari mazili, cîte 20, cîte 15, cîte 5. Aşijderea au dat şi la giupînesîe sărăcie, ca de scutial<ă>, cîte 10, cîte 15, careş după boîarie.

Tîmplatu-s-au de au vinit un turcu de la Poartă ciţ ferman, să Ia pe Lupul sărdariul, ficiorul lui Năstasii vornicul de lemne, pîrîndu-1 turcii şi lipcanii de la Hotin că la.

ms. 53. vremîa lui Gligori-vodă, cînd au vinit moscalii// în ţară,

i. 424 în Moldova, acel Lupul sărdariul să file fost umblat ajun= gîndu-să cu moscalii.

Şi după ce s-au dus moscalii, l-au pus măriia-sa Grk gorii-vodă ispravnic pe ţinutul Hotinului, şi i-ar fi jecuit pe turci şi pre lipcani, fiind vreme turburată, şi iaste hain şi iaste bogat, de are mulţime de bani. Şi fermanul scriîa la măriia-sa Costantin-vodă să caute să-1 trimită pre

t. 421r Lupul sărdariul şi să-i serile / tot ce va avea.

1-5 *lipsesc* M.P//6 *ante* Boîarilor: 21 M/Boîarilor celor mari au dat citi 56 oamini scutelnici M,P//7 *după 5 ad.şi* cîti 4 oamini scuteinici M.P//8 *lipseşte* Aşijderea M,P/ Dat-au *TAAPjlipseşte* ca de scutial(ă) M.P// 9 cîti 15 (12 P> cîti zăci oamini scutelnici,socotind-o pă boerie bărbaţilor lor M.P//10 *ante* Tîmplatu-s-au atuncea: 8 B, 11 C, 12 D,V, 13 G, 22 *Ujlipseşte* Tîmplatu-s-au M,P/ Au venit de la Poartă un turcu cu ferman *M.,Vjad.marginal* de au vinit A//11 sărdariuljaga *M,"Pjlipseşte-* ficiorul...de lemne B,C,D,G,V//11-18 lui Anastasii vornicului de lemne.Fermanu] scriîa (Scriîa fermanul P) la Costandin voevoda să cauţi să-1 triimată la Ţarigrad şi să-i scriie toată avere,după pîra turcilor şi a lipcanilor din Hotin.zicînd că i-ar fi jăcuit Lupul-aga,fiind pîrcălab la ţinutul Hotinului şi cum că au fost agiuns cu moscalii.Şi esti bogat foarti.M,P//12 că la vremîa lui]cum că în zilele lui B,C,D,G,V// 13 Grigorii B.C//14 *lipseşte* în Moldova C,D,V/fie C//16 *lipseşte* măriia-sa C,D,G/Grigorie C//17 pe^la D,G/'/18 pre C//19 *ante* Şi: 12C, 14 G, 13 V//20 *lipseşte* măriia-sa. C,D,G/trimată C, trimite la Poartă G//21 scrie *CJdupă* avea *ad.pînă.* la un cap de. aţă *Gjj*

cîte mergea la divan,toate le scriîa la condică.Boîarilor şi mazililor li-au făcut obiceai. să lucreze cu oamenii carii vor şidea pre moşiile lor (boereşti Cy,pre obiceai, precum li-au şi mai lucrat (obiceai,cum au şi mai lucrat C,Vy.Iar carii oameni vor şidea pre moşiile lor, sau pre moşii răzăşeşti (şidea pre moşii răzăşeşti, sau vor fi răzeşi de vor-şidea pre moşiile sale C, şidea pre moşii răzăşeşti.sau pre a lor moşii Dy, pre aceîa să nu să întindă boîarii (lipseşte *boiarii C,D,Vy a-i stăpîni. Mănăstirilor li-au făcut-obiceai, vecinii lor să le lucreze,precum li-au lucrat şi mai înnainte vremie (vreme* C>. *Iar alţi oameni streini.carii vor şidea pre moşiile mănăstireşti să lucreze (lucreze* C>, *cîte doaosprăze'ce zile într-un an şi să dea şi de a zece B,C,P,E,G,Yjl*

Iară măriîa-sa Costantin-vodă nu s-au îndurat, nici s-au grăbit să-1 trimită, ce au chiemat pre boiarii cie mari şi pre alţi boiari mazili şi pre călugări, pre egumeni şi pre neguţitori şi pre turcii balgii şi i-au întrebat pre toţi pentru Lupul sărdariul cum ştiu: ,',Fost-au hain?" Deci boiarii şi călugării, egumîeni<i> şi neguţitorii şi turcii balgii au mărturisit cu toţii cum nu-1 ştiu pre Lupul sărdariul să fiie fost hain.

Şi aşa făcînd mărturiie de la toţi, măriîa-sa Costandin-vodă au trimis la Poartă, scriind la priiatinii mării-sale cum că-i iaste năpaste Lupului sărdariului. Şi aşa au isprăvit de i-au dat pace. Numai au cheltuit o sută de pungi de bani; şaptezăci pungi au dat Lupul sărdariul, iar doaozăci şi cinci de pungi au dat măriîa-sa Costantin-vodă şi boiarii, şi l-au scos. Iar mai pre urmă au dat Lupul sărdariul şi' aceli doaozăci şi cinci <de pungi) de bani şi au plinit o sută de pungi de bani de au dat şi au hălăduit.

9. Tot întru acestaş an 7250<= 1742>, de primăvară, venit-au cîteva havalele asupra ţărîi de la Poartă: să facă opt sute de salahori şi o sută şi cinzăci de cară la cetaate Ia Voziia, să o zidiască denou, să o facă; aşijderea şi cîteva mii de chile să li cumpere şi să le trimită la Ţarigrad; aşijderea şi cîteva pungi de bani să dea la omul lui casap-başia să cumpere <oi> pentru sulgerie înpărătiască.

1 Iar *C/lipseşte* măriîa-sa C,D,G//1-11 Deci mărie-sa au cercetat şi dovidindu-să că Lupul-aga (că M> nu esti vinovat,pre mărturiîa din Moldova şi priiatinii săi <di la Ţarigrad M>au scos pre Lupul dintru <de la P> această primejdiîe M.P//2 trimaţă C,D,V/cei mari C//4-5 pre turcii balgii din Iaşi.Şi chiemîndu-i pre toţi la curte domniască i-au întrebat înnaintea acelui turcu ce venisă cu ferman pentru Lupul serdariul V//5 *după* hain *ad.* la vremia moscalilor C/Decii C//6 *lipseşte* egumîeni(i>C,D/' 7cum]precum G//9 aşîa *Cjlipseşte* măriîa-sa D,G//10 triimis C/ *lipseşte* la priiatinii mării-sale G/sali *Cjj* 11-15 *lipseşte* iaste năpaste... şi boiarii, şi E// 11 aşia *Cjj* 13 şaptezăci şi cinci de pungi de bani C,D, şaptezăci de pungi de bani G, şaptezăci pungi de bani şi cinci V// 12-15 Cheltuit-au atunce Lupul-aga 75 pungi bani. Iar măriîa-sa şi cu boerii 25 pungi bani; aşa esti năpasta turcească. M,P//14de pungi de baniC,D,E,G,*V/lipseşte* măriîa-sa DG// 15 şpjşi, cu *Cjdupă* scos ai. pre Lupul sărdariul C,V//15-17 *lipseşte* Iar mai pre urmă... au hălăduit. M,P//15au dat şi acele doaozăci şi cinci depungidebani Lupul sărdariul V//16 de pungi C,D,E,G//16-17 *lipseşte* de bani şi au plinit... au dat C//17 *după* plinit *ad.* Lupul sărdariul *Djlipseşte* de au dat D,V/ *după* hălăduit *ad.* la acia vremîe V,'/ 18 9] 13 C,D, 15 G, 14 V, 23 M, *lipseşte* E,P/ *lipseşte* Tot M,P/acelaş C, acelV// 19 vinit-au *Cjj* 18-24 întru acest 1742au venit de la Poartă multe havaleli (asupra M> ţării: la Voziîa au triimes 800 salahori; 150 cară cu cîţiva mii <de M> chile grîu H-au triimes la Poartă. Lui casap-başa (paşa M> i s-au dat cîţiva pungi de bani de au cumpărat oaminii lui oi înpărăteşti. M,P// 19 ţărîi] Ţărîi Moldovii *Cjj* 20 cară să margă la cetate C//21 *lipseşte* să o facă D//22 chile de pîine D, chile de pîine de grîu să le cumpere E,G/ le cumpere *Cj* să li *Cjj* 24 să cumpere oi C,D,E,G,V/ sulgeriîa *Cjj*

10. Aşijderea şi solul moschicescu s-âu pornit de la Ţarigrad să margă la Petrburgu, la Moscu, şi ajungînd la Tighinea, din oarecare pricini au şezut vreo trii luni de zile de au ernat pînă în primăvară.

Şi au rînduit măriîa-sa Costantin-vodă pre dumnialui Costachi Razul vel-vornic de Ţara de Jos de au purtat de grije pentru tot conacul de bucate ce au trebuit, că aşa era poronca de la Poartă. Şi făcusă ţinutul Orheiului şi ţinutul Lăpuşnii ca vreo trii sute de cară, de sta pentru *t.* 425 triabă / solului; că era ca la o miie şi cinci sute de oameni şi mai bine cu solul.

Şi purcegînd de primăvară din Tighinea, l-au dus pînă în hotarul leşescu. Şi tîlnind pre solul cel turcescu, l-au adus şi pre acela tot cu cheltuiala ţărîi, pînă l-au trecut Dunărea la Galaţi. Care au cuprinsu aceste havalele cîteva sute de pungi de bani. Şi nemică beilicuri în ţară nu s-au făcut, ce tot cu bani au plătit măriîa-sa Costandin-vodă din soma civerturilor. Numai, înglotindu-să cheltuiala, n-au fost numai patru civerturi în anul dintîi, ce au fost şasîe civerturi.

Lăsînd ale pămîntului Moldovii, acum am scris ale streinilor ce s-au lucrat în anul 7250<=1742>.

11. Zăbava solului moschicescu ce au zăbăvit la Tighi-

1 10] 16 G, 24 M, *lipseşte* C,D„E,V,P/ să pornisă E,G// 1-11 Cnîazul Rumenţev, solul cel mari moschicescu s-au întorsu de la Ţarigrad. Şi viind iarna la Tighine cu 3000 oamini au zăbăvit 2 luni şi după poronca Porţii de toati ce li-au trebuit, ţara lî-au purtat de grijă pînă la purcesul lor. M, P// 2 Petrburcu *Cj lipseşte* la Moscu C,D,V/ agiungînd *Cjj* 3 pricină *Cjj* 5 *lipseşte* măriîa-sa C,D,E,G/ pe *CJ* dumnealui C, *lipseşte* E//5-6 Costantin v(oe)vod pre vornicul Costachi Razul de au purtat *GJJ* 6 *repetă* de Ţara V/ Gios C// 7 conacul ce au trebuit, bucate, că aşîa V// 8 poronca V/ au făcut C,E// 9 *lipseşte* ca *Gj* vreo trii, patru sute C,D,V/ sta]era V//10 *după* solului *ad.* de-i ducea celi ce-i trebuia: chile de făină de grîu, fîn, orzu, 16mne C, de grijiia ce (cele ce G> trebuia E,G// 12 *după* purcegînd *ad.* solul C,V/ *după* dus *ad.* de l-au pitrecut pînă *Cjj* 12-13 *lipseşte* Şi purcegînd... hotarul leşescu. M,P//13-20 Venit-au de la Sanctpeterburhu şi solul cel mari turcescu şi iarăşi ţara lî-au purtat de grijă de toati ci li-au trebuit, pînă l-au trecut Dunăre la Galaţi. Şi aceşti havaîele au cuprins mari somă de bani. Şi pentru aceîa şiCostandin voevoda au mai adaos cîti 2 ciferturi pre an, adică cîti 6 ciferturi pre an. M,P//15 aceste *Cj* havalele C//16 *lipseşte* sute de C,D,V// 17 *lipseşte* măriîa-sa C,D,E,G/ Costantin *Cjj* 18 înglotindu-s(ă) C]înmulţindu-să V//19 civerturi într-un an, în anul *GJ* în anul dintîi]într-acel an *VUHlipseşte* Moldovii *CJ lipseşte* acum C,E,G,V/ am scris]vom scrie (scriîe C> C,E,G// 21-22 *lipsesc* D, M,P// 23 11] 14 C, D, 12 E, 17 G, 15 V, 26 M, 2 P/ la Bender, la Tighinea *Cjj de la rîndul 23 şi pînă la sfîrşitul cronicii, textul manuscriselor Mşi P continuă astfel:* Tot întru acest anu 1742 măriîa-sa Elisavet Petrovna, fata marilui Petru imperator a toată Rosiîa (marelui înpărat a toată Rosiîa Petru, înpăratiţă a toată Rusiia P) s-au coronit. Coronaţiîa ei au fost întru acelaş (acestaş *Py* an 1742, *(lipseşte* 1742 *Py* april 25 (26 P> zile. Mai sus pomenitul Antoniîe mitropolitul Cernigovului,

nea n-au fost altă pricină fără de cît la Petrburgu, tîmplîndu-să de scotea epitropii împărățiii oastea cea mare, polcurile cele împărătești carele să chiamă Preobrajenschii polcu și Simionețchii polcu, ca să margă asupra șvezilor, era foarte cu supărare mare oștenilor, fiind vreme de iarnă. Și eșind toată oaste din Petrburgu afară și așezindu-să cu obuzul, au triimis pre taină la Elisavet, fata lui Petr(u> împărat, care era fată mare, ca să margă la oaste, să o rădice să le fie împărătiasă.

Deci și îa fiind supărată de epitropi și văzind că umblă lucrurile prost și împrotivă, s-au sculat de la casa Iei pre taină într-o noapte și s-au dus de au întrat în ostile împărătești. Iar ostile împărătești, văzind-o, foarte s-au bucurat și îndată i s-au închinat și au priimitu-o cu mare bucuriie, rădicînd-o să le fie împărătească.

12. Iară împărătiasă Elisavet au poroncit de au schim-
425v bat toate vărțile pre la toate porțile și au și / triimis cîte doao, trii sute de slujitori și cîte cu un ofițiiar cap. Și

carile (care P) întîiu au fost mitropolit Moldovii, s-au învrednicit a fi și a sluji sfinta leturghii înpreună cu alți 6 arhierii sinodalnici in zioa corunații mării-sale, in preslăvita înpărătiască cetate (cetate înpărătiască P) Moscul, în sobornaîa bisărică a Adormirii Maicii Preacurate. Pre numitul Antonii mitropolit, mărire-sa imperatrița (măriia-sa, înpărătița P) Elisavet Petrovna din Cernigov l-au mutat la altă eparhiîe mai mari, ci să chiîamă Belgradul și Obolan, 6 ani au fost mitropolit acolo; și s-au pristăvit acolo în ani (la let P> 1748 ianuarii (în M) 2 zile. Acest domnu cu domniîa întîiu au urmat obiceaiurilor altor domni, domnind mai înnainti. Iar într-această al doile domniîe multă supărări s-au (au P> făcut țării cu obiceiuri noao. Și măcar că în doi ani ci au domnit văcărit n-au scos, dar au scos hîrtii pre toată luna: și sărac și bogat și tînăr și bătrîn, tot omul să aibă peceti în sin. Și pre toată luna cere capuri. Și mulți oamini de frică și de sărăciîe fuge prin munți și prin codri ; și mulți pere de frig și de foame. Și mulți din fruntașii satelor s-au priimejduit cu viiața și li-au ras bărbile și cîte 20 ciferturi lua pre an. Cu pizma ce pusăsi cu alți domni an adaos mucarelurile visterii(i) înpărătești și pocloanile la toati părțile. Cari toati acele au rămas greutăți țărilor. Și tot norodul îl blâstăma. Dar acest păcat poati l-a fi răsplătit cu silința ci au făcut de au isprăvit de la înpărățiîe și cu multă cheltuială și au scos turcii din țară, carile (care P) să lungisă (lățisă P) prin toată țara. Și nu era mult, de răul lajilor să să prăpădiască și lege cu totul. înpăratul turcescu l-au mazilit din domniie ; l-au dus la Țarigrad. Iar în locul lui au pus domnu pre fratile său, Ioan Mavrocordat voevoda// 1 fără cît D]numai V/ Petrburcu C. Petr V/ tîmplîndu-s(ă) *Cjj 2* înpărățiii *Cjj* 3 polcurili celi înpărătești C/ *după* înpărătești *ad.* doaosprăzece mii E, 12.000 deoaste *GJ* careli C//4 șfezilor C//5 și eraC,E,G,V/ *lipsește* mare *Gj* oștenilor *Cj* vremîe de iarnă, în postul Crăciunului V//6-18 *lipsește* Și eșind... un ofițiar cap. Și E//6 Petrburcu C//7 trimis C//8 înpărat *Cj* *după* mare *ad.* la Moscu C,V// 9 înpărătiasa *Cjj* 10 Decii C/ epitropii înpărăției *Gjj* 11 lucrurili *Cj* înprotiva C/ casele ei *Gjj* 12 *lipsește* într-o noapte C,D,G/ înpărătești *Cjj* 13 înpărătești *Cj* văzindu-o *Cjj* 15 rădieîndu-o ca să le fie înpărătiasa C,D,V,/ 16 12] 15 C,D, 18 G, 16 V/ înpărătiasa *Cj* Și au poroncit înpărătiasa Elisavet de V/ Elisavet Petrovna *Gjj* 17 porțile cetății *Cj* *lipsește* și'₂ *Gjj* 18 *lipsește* cap C,D//

sosind la porțile cetății, li-au și deschis îndată cîei dinlăuntru. Și așa au mărsu pre la toți epitropii și i-au prinsu pre la gazdele lor.

Iar mergînd și la Menih și vrînd să-1 prinză, au început a să pune împrotivă; și pînă a-1 prinde, au perit vreo cinci, șasie moscali. Și au perit și din oamenii lui Menih vreo cinci, șasie.

Și așa, prinzîndu-i pre toți epitropii, i-au închis într-un turnu ele piatră.

Și sculîndu-să și împărătiasă Elisavet tot intru aceiaș noapte cu toată oaste, au purces și au mărsu la curțile împărătești și au cuprinsu curțile de toate părțile și au prinsu cu taină vărțile, de n-au știut nime nemică pînă ce au sosit la ușile curților împărătești. Decii nu s-au putut apuca de nemică.

Și întrînd în curțile împărătești, împărătiasă Elisavet a doa zi au și trimis surguni pre împărătiasă Anna și pre bărbatul său Antonie Xsenje de Luțimburcu și pre copilul lor Ioan Antonieviciu la țara lor la Luțimburgu. Și așa pornindu-i, au început a trage clopotile și a slobozi pușcile celi mari și au început a zice în trîmbițe și a striga: „Vivat, vivat, vivat!" și a zice: „întru mulți ani să trăiască împărătiasă Elisavet".

1-23 *lipsesc* E//1 porți *Gj lipsește* cetății *Gj* li-au deschis V/ cei C,D,V';2 prins cie pre la G.V//4 Iar mergînd să prinză și Menih au început D; *după* Menih *ad.* ce fusesîe feldmarșal V// 5 înprotiva *Cjj* 8 prinzind pre toți C,V// 9 *lipsește* de piatră *Gjj* 10 înpărătiasa *Cj* Elisavet Petrovna G, *lipsește Yjj* 11 noapte C,D/ mărs pînă *Gjj* 12 înpărătești *Cj* și iarăș li-au deschis porțile cei dinlăuntru și au cuprins *GJ după* părțile *ad.* deșchizind cei dinlăuntru *Clj* 13 *după* taină *ad* toate C,D,G,V// 14 curților]casălor D,V/ înpărătești C//15 de nemică cei dinlăuntru C,G// 16 înpărătești *Cj* înpărătiasa *Cj* Elisavet Petrovna *GJ după* Elisavet *ad. marginal* și luund scaonul înpărățiii *DJJ* 17 *lipsește* a doa zi V au și trimis pre ceialaltă numită înpărătiasa Anna și pre bărbatul îei Antonie Xenje C/ *lipsește* surguni D,V/ impărătiasa]țesarevna *Gj* pre bărbatul ei, pre Antonie G / 18 său]îei D/ *lipsește* Xsenje de Luțimburcu V/ *după* Ioan *ad.* surguni D,',' 18-19 pre copilul lor Ioan, care (carele V) era numit (să fie înpărat V) cînd va fi la vîrsta de optsprăzeci ani să-1 coroniască să fie înpărat Moscului *(lipsește* să-1 coroniască să fie înpărat Moscului V> pre aceste i-au trimis surguni *(lipsește* surguni V> la țara lor la Luțimburgu C,V// 19 *lipsește* Antonieviciu *DJ* la țara lor la Luțimburgulla Sibir G, *lipsește Djj* 19-23 Și așîa pornindu-i au început a slobozi pușcile cele mari și a striga întru mulți ani să trăiască inpărătiasa Elisavet Petrovna G, Și așîa pornindu-i au început a slobozi pușcile cele mari și a trage clopotele, rădicînd pre înpărătiasa Elisavet ca să fiîe înpărătiasa Moscului. V// 20-23 pușcile cele mari și a striga: ,,Intru mulți ani să trăiască înpărătiasa Elisavet Petrovna" C//21-23 *lipsește* și au început a zice ... împărătiasă Elisavet". *DJJ*

Deci împăratiasa Elisavet mergînd la biserică şi coronindu-o să fiîe împărătiasă Moscului, dupre ce au luat samoderjaviia, adecă stăpînirea împărăţiii, au cinstit pre toţi ofiţiiarii şi pre toţi slujitorii.

Lăsîndu acum cele streine, vom scriîe iarăş a pămîntului Moldovii.

13. Aşijderea măriîa-sa Costantin-vodă au mai socotit pre unii din ficiorii de boîari carii nu putea să încapă la boîariîe şi era / ficiori de boîari mari şi de niamuri, şi începusă acum unii şi a îmbătrîni şi nu mai încăpea la boîariîe, că de la o vreme încoace era tot unii, iar măriîa-sa Costandin-vodă au socotit de au făcut dreptate şi au început a-i boîari şi pre aceia ce era căzuţi din cinste.

f. 426

14. Mai socotit-au măriîa-sa Costantin-vodă pentru şcoali de învăţătură, de li-au mai întărit şcoalele cele elineşti şi cele sloveneşti. Aşijderea au mai făcut şcoali de învăţătură şi latineşti şi arăpeşti, şi au dat ştire tuturor mazililor în toată ţara ca să-ş aducă copiii la învăţătură la şcoală, ca să înveţe orice limbă li-ar fi voia, pentru ca să să afle oameni învăţaţi şi în pămîntul nostru al Moldovii, precum sînt şi printr-alte ţări şi părţi de loc. Iar dascălilor li să da plata din visteriîa domnească.

Aşijderea au dat poronca la toată boîarimea să-ş aducă scrisori ce or avea pe moşiile lor, să le scriîe la condică, ca să să mai curme gîlcevile.

15. Socotit-au măriîa-sa Costandin-vodă şi pentru pîrcălăbiile de pre la tîrguri, avînd obicei pîrcălabii de

1-28 *lipsesc* E// 1 Decijlară *CJ ante* Iară 15 *Cj* Elisavet Petrovna G// 1-3 Iară înpărătiasa Elisavet Petrovna luound samoderjaviia V/ *lipseşte* mergînd la biserica... Moscului D,G// 1-5 Iară înpărătiasa Elisavet Petrovna luund scaonul înpărăţii(i), samoderjaviia, adecă singură stăpînirea înpărăţiii, au cinstit pre toţi ofiţiiarii şi pre toţi slujitorii *Cjj 2* după ce D// 3 adecă sîngura stăpînitoare fiind înpărăţiii D, adecă singură stăpînire înpărăţiei Moscului *Gjj* 4 şi slujitorii înpărăţiei *Gjj* 5 *ante* Lăsînd: 16 D/ *lipseşte* acum *Gj* scrie *Cj* iarăşi C/a]ale *Cjj* 7 13] 17 C, 19 E,G, *lipseşte* E/ *lipseşte* măriîa-sa C,D,G,//8 carii n-au fost putut G//9 boerie *Cjj* 10 *după* unii *ad.* dintre dînşii *Gj* înbătrîni C/ şi la boiarii nu mai încăpea V, *lipseşte* C,D/ nu mai putea să încapă *Gjj* 11 *lipseşte* măriîa-sa D,G// 13 boeri *Cjj* 14 14] 18 C, 17 D, 20 G, V/ *lipseşte* măriîa-sa *Gjj* 15 scoale *Cj* şcoaleli *Cjj* 16 elineşti şi şcoalele V/ scoale *Cjj* 17 *lipseşte* şi *Cj* arăpeşti]turceşti V, arăpeşti, turceşti *Cjj* 19 scoale *Cjj* 20 *lipseşte* învăţaţi *Cjj* 21 printr-alte' *Cjj* 22 locu'**c/** Iară D/ domniască C// 24 *ante* 'Aşijderea:' 19 C, 18 D, 21 V/ boerimea C/7 25 vor avea C,D/ scrie *Cjj 27* 15]20 C, 19 D, 21 G, 22 V/ mărie-sa V, *lipseşte* C,D,G//

luoa osăbit di cei doaozăci de bani, mai luoa şi cîte doao ocă de vin de bute de vin sau horilcă, orice feliu de băutură ar fi fost.

Şi pîrcălabii nu luoa numai aceli doao ocă, precum era obiceaiul, ce luoa neşte tidve mari cîte de patru, cinci ocă, de jecuîa oamenii şi neguţitorii, spărgîndu-le buţile. Iar măriîa-sa Costandin-vodă au stricat acel obiceai rău, sa nu mai fiîe, să nu mai îa pîrcălabii tidve şi oce de vin şi de horilcă, ce numai să îa pîrcălăbiile drept pre obiceai cîte doi potronici de car, iar mai mult să nu supere oamenii şi neguţitorii.

16. Aşijderea toate mănăstirile li-au dat să file în sama mitropolitului şi a episcopilor / pre la eparhiile lor, ca să le îa sama egumenilor şi călugărilor, să nu le prăpădiască viniturile moşiilor şi a bucatelor ce or avea fără de ispravă, precum făcea mai înainte vremîe.

f. 426v

17. Făcut-au milă şi întăritură la Patriiarhiîa Alexandriîei, de au închinat mănăstirea Hangul, ca să-i fiîe cîte di ceva agiutoriu, pentru că această mănăstire o au fost închinat mai înainte vremîe răposatul părintele mării-sale, Nicolae-vodă. Şi avînd patriiarhiîa şi hrisov, au socotit şi măriîa-sa Costantin-vodă de o au închinat iarăş la patriarhiîa ce mai sus s-au zis, la Alexandriîa.

1-23 *lipsesc* E// 1 lua *Cj lipseşte* osăbit ... luoa şi D,V// 1 *după* bani *ad.* de car cu bute de vin, sau de horelcă, orice băutură ar fi fost. G//2 de bute de vinldin butea cu vinul V, *lipseşte Djj* 1-5 de bani de carul încărcat mai lua încă cîte doao ocă ori ce ce-ar fi fost. Decii luoa şi mai mult. Că din buţile cu vinul lua neşte tidve mari, cîte de patru C//2-3 *lipseşte* de vin... ar fi fost. *GJ* orice]ce D, sau ce V/ de băutură vrea fi, de bute cîte doao ocă D// 4 lua D/ *ad. marginal* numai *Gj lipseşte* precum era obiceaiul D// 5 lua nişte D// 6 *după* buţile *ad.* cu ce era, cu vin sau cu horilcă *Cjj* ***7*** *lipseşte* măriîa-sa C,D,G/ 8 *lipseşte* să nu mai fiie *Cj lipseşte* pîrcălabii C,D,V// 9 *lipseştepre* obiceai G//10 doi potronici]doaozăci de bani C,G,V//12 16121C, 20 D, 22 G, 23 V// 12-14 toate mănăstirili au poroncit mitropolitului ca să le ia sama tuturor egumenilor V,/ 12-16 pentru toati mănăstirili au dat poronca mitropolitului şi episcopilor pre la eparhiile lor ca să le îa sama egumenilor şi călugărilor pentru viniturili mănăstirilor să nu le prăpădiască, ce să li să ia sama să să ştiîe şi viniturile ce sînt pre la mănăstiri şi cheltuiala ce să va face pre la mănăstiri, puind şi vechil pre dumnealui Aristarh vel-ban, ca să fie dinpreună cu mitropolitul şi cu episcopii, să le Ia sama *Cjj* 13 *după* lor *ad.* puind epitropi şi pre unii din boiari D, şi au pus şi cîte un boiariu epitrop *Gjj* 14 să]ca să V/ *lipseşte* le D' 15 viniturile mănăstirilor ce vor avea D, viniturile ce or avea V// 17 17]22 C, 21 D, 23 G, 24 V// 18 de au închinat la Patriiarhiîa Alexandriiei mănăstirea V/ Alexandrii *CJ* să-i fie C, să file V/ mănăstire *CJJ* 20 înnainte vreme răpousatul Nicolae-vodă, părinteli mării(i)-sali lui Costantin-vodă C/vreme Nicolae voevod, tatăl lui Constantin voevod *Gj* vreme răposatul D// 21 hrisov de la Nicolae voevod G / 22 *lipseşte* măriîa-sa G/vodă de o au dat iarăş pre sama patriiarhiii ce mai sus s-au scris, a Alexandriii D// 23 zislscris C,G,V/ a Alexandrii! C, a Alexandriiei V/7

18. Iară în zilele mării<i>-sali, lui Costantin-vodă, vinit-au şi prefericitul părinte chirio-chir Parthenie, patriiarhul al Sfintei Cetăţi a Ierusalimului şi a toată Palestina. Şi priimindu-1 măriîa-sa Costantin-vodă cu bine, şi osăbit de milă ce au făcut măriîa-sa de au dat şi au întărit Sfîntul Mormînt a Domnului nostru Iisus Hristos, au închinat şi aceste patru mănăstiri, anume Tazlăul, Caşenul şi Soveje şi Pobrata. Care dentru aceste mănăstiri, Tazlăul, Caşenul şi Pobrata mai fusesîe închinate şi mai înnainte vremîe la Sfîntul Mormînt; şi la vreme de nepace li-au fost dat de bunăvoie patriiarhul de Ierusalim iarăş pre sama călugărilor moldoveni.

Iar aşezîndu-să pacea şi fiind mănăstirili cîte cu ceva vinit, au socotit măriîa-sa că îaste lucru cu cale să fie închinate mănăstirile iarăş la Sfîntul Mormînt a Domnului nostru Iisus Hristos, să să ajutoreze şi să să întăriască Sfîntul Mormînt, carele iaste de folosul mîntuirii a toată
ms. 254, creştinătatea. //

f. 413v 24. Iară în anul 7251 <= 1743>, în luna lui iulie în şase zile, vinit-au şi lui Costantin-vodă veste de mazilie. Că tîmplîndu-s<ă> la Ţarigrad de au luat domniîa Ion-vodă Mavrocordat, frate lui Costantin Mavrocordat, triimis-au omul mării-sali aici la Iaşi, la boiari, cu cărţi, puindu caimacami pre dumnealui Sandul Sturzea vel-logofăt şi pre dumnealui Costache Razul vel-vornic. Iar prest<e> doao săptămîni sosit-au şi turcul capegi-başîa, şi cetind fermanul iulie în doaozăci de zile şi odihnindus-<ă> măriîa-sa Costantin-vodă încă zece zile, şi grijindu-1 bine cu de toate cele ce i-au trebuit la purces, şi pre la toate
414 conacele, purces-au în zi întîi / a lui avgust. Şi au mărsu la Poartă, la Ţarigrad, cu cinste şi, neplinind anul mazil, au luat iarăşi domniîa Ţării Munteneşti. Iar aici, la noi, în Moldova, au vinit domnu măriîa-sa Ion-vodă Mavrocordat. //

1-20 *Upsesc Ejj* 1 18]23 C, 22 D, 24 G, 25 V/ zileli C/ *lipseşte* mării<i>-sali G/ *lipseşte* lui V// 2 venit-au *Cjj* 2-3 preoslinţitul patriiarh chirio, chir Parthenie a Sfintei Cetăţi *GJ* chiriu *Cjj* 3 Sf<i>n'tei C/a]al *Cjj* 4 *lipseşte* măriia-sa *Gjj* 5 *lipseşte* măfiîa-sa *Gjj* 6 Sf<î>ntul *CJJ* 7 *lipseşte* aceste *C,DJ* patrujsfinte *Gjj* 8 *lipseşte* şi G,Y/ *după* Pobrata *ad.* Aşijderea şi Bistriţa tot Costantin voevodo au închinat în domniîa dinţii G/ dintru C, *lipseşte* V// 9 *lipseşte* Tazlăul, Caşenul şi Pobrata V/ Bistriţa, Tazlăul şi Pobrata au fost mai închinate şi mai înnainte vreme de mitropolitul chirio, chir Dosiftei a Moldoviei la Sfîntul Mormînt *Gjj* 10 vreme *CJ* Sf<i>ntul *Cj* vremie *Cj* nepace *Cjj* II datjlăsat *Djj* 11-12 li-au fost lăsat şi li-au dat de bunăvoie patriiarhul de Ierusalim pre sama mitropolitului Moldaviei şi a călugărilor moldoveni *GJ* de nepace au fost rămas iară pre sama călugărilor moldoveni V// 11 *lipseşte* patriiarhul de Ierusalim iarăş *CJ lipseşte* iarăşD// 13 mănăstirile *CJJ* 13-14 *lipseşte* şi fiind mănăstirili cîte cu ceva vinit V// 14 măriia-sa Costantin-vodă C, D.VJCostantin voevod *GJ lipseşte* lucru V//15 mănăstirile]aceste mănăstiri C, *lipseşte Yj* Sf(i>ntulC//16 *lipseşte* nostru *Gj după* Hristos *ad.* careli iaste de folosul mîntuirii a toată creştinătatea, ca *CJ* să să agiutorezeC//16-17 *lipseşte* să să ajutoreze... SfîntulMormîntV/ Sf<i>ntulC//17-18 *lipseşte* carele iaste... creştinătatea. *Cj ad. marginal* mîntuirii *Gjj* 18 *după* creştinătatea *ad.* Sînt şi alte multe bunătăţi ale mării-sale, cu carele au înfrumuseţat patriia, pămîntul Moldovii D, *ad.* Sînt şi alte multe bunătăţi ale lui Costantin voevod, cu carele au înfrumuseţat patriia, pămîntul Moldaviei, cu giudecăţi drepte şi cu obiceaiuri bune, creştineşti. Şi fieştecăruîa îi era cu bună dreptate, după cinste şi după vrednicită sa *Gj ad.* Şi cu alte multe bunătăţi au înfrum(u)săţat măriia-sa Costandin-vodă patriia, pămîntul Moldovii, cu obiceaiuri bune, de care vom dzice. Că judecăţile mării-sali era aceiîa şi fieştecăruîa era cu bună dreptate, după cinstea şi după' vredhiciîa sa V// 19-20 *lipsesc DJJ* 19 24J26 G, 27 V/ Iară cînd au fost în anul G, V// 20 venit-au veste şi lui Costantin voevod de mazilie *GJ* venit-au şi mării-sali V/ *lipseşte* lui Costantin-vodă V//

1-14 *lipsesc* D,E,'/1 *după* domniîa *ad.* măriîa-sa V// 2 *lipseşte* Mavrocordat 'V' *lipseşte* frate lui Costantin Mavrocordat V/ Mavrocordat] voevod G//3 mării-salfsău G_ ;3 la] in *Gjj 4 lipseşte* dumnealui *GJ lipseşte* vel *Gjj 5* şi pre vornicul Costachi Razul G//6 Iară preste cinsprăzece zile V/ capegi-başe turcul *Gj lipseşte* capegi-başia V 77 *după* fermanul *ad.* cel de mazilie *Gjj* 8 *lipseşte* măriia-sa *Gj lipseşte* Costantin-vodă V/ *după* bine *ad.* ca pre un domn *Gjj* 9 *lipseşte* la purces şi G,V, / 11 *lipseşte* la Poartă *GJ lipseşte* cu cinste V'/ 13-14 au vinit frateli mării<i)-sale lui Costantin-vodă domn, măriîa-sa Ion-vodă. V// 13 *lipseşte* măriîa-sa *GJ după* Mavrocordat *ad.* fratele lui Costantin voevoda Mavrocordat *Gjj*

G L O S A R

acătare — oarecare, deosebit, cît de cît.
aclaz vezi *atlaz,*
aemu — acum.
acolisi (a) — a urmări pe cineva, a se lega de cineva.
adăoşag = *adaos* — dare în plus, impozit suplimentar.
adeveri (a) — a făgădui, a promite, a se încredința.
afendi vezi *efendi.*
agă — ofițer superior în armata turcească; rang boieresc în Țările Române.
agiunge (a se) — a se înțelege cu cineva, a cădea la învoială.

agîrlîc — bagaj.

agonisită — avere, cîştig, folos.

ai — ani.

alai-bei — ofițer turc, comandant de regiment sau escadron.

alector, elector — unul din cei şapte principi care alegeau pe împăratul german.

alege (a) — a hotărî.

aman — îndurare, iertare.

amesteca (a) — a vorbi de rău, a unelti, a implica pe cineva într-o situație.

amestecat — încurcat, nelămurit.

aprinde; a-şi ~ rogojini în cap — manieră de a atrage atenția sultanilor, la trecerea lor prin Constantinopol, asupra unei nemulțumiri sau nedreptăți; *a-şi i—< poalele* — a fi cuprins de mari turburari sau griji.

aprod — slujbaş mărunt de curte, însărcinat cu transmiterea unor porunci sau cu executarea unor pedepse.

aptică — farmacie.

apuca (a se) — a promite solemn, a se angaja sub jurămînt.

arbănaş — albanez.

aret — pază, apărare.

armaş — dregător însărcinat cu aplicarea pedepselor, inclusiv a celor capitale.

arz, arzaun — memoriu adresat Porții Otomane de către domn sau boieri.

aşăza, aşeza (a se) — a se învoi, a se înțelege asupra unei chestiuni, a se împăca.

aşeş — întocmai, chiar aşa.

aşezămînt — învoială, înțelegere, acord.

aşezătoriu — om cu locuință stabilă, statornic.

ataman — căpitan de cazaci, comandant de detaşament la cazaci.

atlaz — țesătură de mătase.

au — sau.

B

bairam, baraiam — sărbătoare mahomedană ce încheie postul mare al ramadanului.
balgi-başa — însărcinatul Porţii Otomane cu strîngerea mierii şi a cerii necesare palatului împărătesc.
balemez, balimez — tun de mari proporţii, de mare calibru.
baljiu — negustor turc de miere şi ceară.
ban — rang mare boieresc. în Moldova, introdus în nomenclatura rangurilor abia în 1705, n-a avut o funcţie precisă. Locul său era între spătar şi paharnic.
banii steagului — impozit perceput pentru acoperirea cheltuielilor de instalare în scaun a unui domn.
baraiamlîc, bariiamlîo — dar făcut de domnii Ţărilor Române sultanilor şi înalţilor dregători turci cu prilejul bairamului.
basnă — poveste, născocire, scornitură.
băcălie — produse alimentare şi fructe din ţările calde.
bănat — regret, părere de rău, necaz.
becisniceşte — încet, ca un om neputincios.
bei — prinţ, guvernator de provincie sau insulă la turci; titlu dat de turci domnilor Ţărilor Române.
beilic — muncă gratuită pentru stăpînire, nevoie, trebuinţă.
beizadea — fecior de domn.
bejeni (a se) — a se refugia, a părăsi locul de baştină din faţa invaziilor duşmane.
belacoasă — ţesătură scumpă de mătase.
beteji (a se) — a se lovi, a se deteriora.
bezaconic — nelegiuit, spurcat.
bişug — belşug.
biv — fost.
blem — haidem!, să mergem!, să umblăm!
bold — lemn ascuţit care indica vîrful unui cort.
bosnean — bosniac, locuitor din Bosnia.
bostangiu — infanterist din garda sultanului.
botcă — trăsură mică, închisă.
bragadir, bregadir = brigadir — general cu o stea, comandant al unei brigăzi.
breslaş — membru al unei asociaţii de lucrători sau de negustori.
bucate — grîne, alimente, provizii.
budă — dugheană, prăvălioară.
bugigean — tătar din Bugeac.
bulucbaş — comandantul unui grup de o sută de soldaţi, de obicei din garda domnească; *başbulucbaşul* era şeful comandanţilor de bulucuri, de şutaşi.
burzului (a se) — a se agita, a se răscula, a se întărită.
busurman — musulman.
butuc — instrument de tortură din lemn, prevăzut cu găuri în care se băgau mîinile, picioarele şi gîtul celui arestat.

cabaniţă — mantie de ceremonie a domnilor români îmblănită cu samur şi cusută cu fireturi.
cadeu — cadiu — judecător turc.
cadie — judecătorie (instituţia ca atare).

caftan — haină de culoare albă, cusută cu fir de aur cu care erau îmbrăcaţi domnii la numirea în scaun şi marii boieri la numirea în dregătorii.
cahpol — puşlama,. secătură.
caimacam — locţiitor de domn, numit de turci sau lăsat de voievod în absenţa sa.
caiuş — laţ, arcan.
calabalîc — zarvă, tulburare, forfotă.
calaor = calaur — pază, patrulă, gardă, strajă.
cale (pe, cu) — cum se cuvine, pe drept.
calga — moştenitorul tronului la tătarii din Crimeea.
calmiş =-- calmuc — trib asiatic aşezat în jurul Mării Caspice.
calo — călău.
cambară vezi *combară.*
canavaţă — ţesătură rară, adesea de mătase.
cap — conducător.
capegi-baş — mai-marele capegiilor, utilizat adesea de Poarta Otomană la instalarea sau demiterea domnilor Ţărilor Române.
capegilar-chihae — mai-marele peste porţile seraiului.
capegiu — portar al seraiului, adesea cu atribuţii de curier special.
capichehaie — trimisul domnilor români la Constantinopol, care le reprezenta interesele şi-i informa asupra trecerii pe care aceştia o aveau (sau n-o mai aveau) la Poartă.
caplan-paşa — comandant al caplanilor, oaste de infanterie turcă ce purta turbane din piele de tigru.
carită — trăsură mare, închisă, folosită de domni sau marii boieri.
casap-başa — şeful aprovizionării armatei turceşti cu carne.
catargă — galeră, corabie mare.
cataroi — dambla, apoplexie.
catastih — condică de socoteli, act.
cavalerie — decoraţie, ordin.
cazascher — funcţie judecătorească înaltă la turci.
cazîlbaş — persan.
caznă — tortură.
călca (a) — a ataca, a nimici.
cămară — trăsură închisă de dimensiuni mici pentru transportul banilor sau al mărfurilor grele.
cămăraş de ocnă — boiernaş însărcinat cu administrarea ocnelor de sare. Funcţia era retribuită.
căminar — boiernaş însărcinat cu strîngerea impozitului pe băuturi.
căpitan-paşa — amiral, comandant de flotă în armata turcă.
căsar — om gospodar, bărbat însurat.
căuta (a-i) — a încerca, a se apuca de, a se impune atenţiei cuiva.
cealmă — turban.
ceambur, ceambul — detaşament de pradă, mai ales tătăresc, trimis în Ţările Române.
ceauş — curier turc, paznic.
cehăi, cehei (a) — a necăji, a sîcîi.
ceir — imaş pentru cai, loc neîngrădit, cu iarbă, unde se creşteau caii.
celednic — argat, slugă, servitor.
ceteală — învăţătură de carte, erudiţie.
cetlui (a) — a prinde capul osînditului într-un instrument de tortură, ceatlăul.
chervăsărie — vamă turcească în Ţările Române.
chesăgiu — pungaş, hoţ de buzunare.
chihaia — administrator, intendent, la turci, pe lîngă marii demnitari.

chilă — măsură pentru cereale; o chilă varia între 430 şi 679 litri.
chindie — partea zilei înainte de apusul soarelui.
chir — domnul. Titlu atribuit de obicei mitropoliţilor şi episcopilor Ţărilor Române.
chirigiu — căruţaş plătit, care transporta mărfuri sau oameni.
chirio-chir — domnul-domn.
chitai — chinez.
chiurci-başa — mai marele blănarilor la Constantinopol.
chizăş — chezaş, om care răspunde băneşte sau moralmente pentru altul.
cifed vezi *şved.*
cifert vezi *sfert.*
cilibiu — rafinat, distins, nobil.
cineş — fiecare, fiecine.
cinie — porţelan, faianţă.
cinsteş — falnic, impunător, arătos.
ciohodar — slujbaş mărunt la curtea domnească (valet), ce avea grijă de încălţămintea domnului. Şeful acestora, bas ciohodarul, executa şi poruncile domnului privind arestarea şi încarcerarea boierilor.
ciorti (a se) — a se certa, a se sfădi.
cislui (a) — a stabili impozite pe categorii sociale, sau pe indivizi.
ciudi (a se) — a-i fi ciudă cuiva, a fi contrariat, a fi nemulţumit.
civert vezi *sfert.*
cîrcimărit — impozit pe cîrciumi.
cîşlă — aşezare tătărească, sat tătăresc.
cîzlar-aga — mai marele eunucilor.
clăti (a se) — a se mişca, a se urni, a se ridica.
clevete, clevetiri — bîrfiri, ponegriri.
cliros — cler, tagma bisericească.
clucer — mare boier, care avea în grijă aprovizionarea curţilor domneşti.
cochii-vechi — mezat, licitaţie.
cocon — fecior.
colac — gratificare, laudă.
colegat, colegatur — aliat.
combară, cumbară — obuz, bombă.
comis — mare boier, care avea în grijă grajdurile domneşti.
comisar — trimis, împuternicit. La ruşi, în armata lui Petru cel Mare, în înţeles de contabil.
conac — loc de popas, găzduire.
contăş — haină lungă, îmblănită, îmbrăcată la ceremonii de domni şi boieri.
cornărit — impozit pe vitele mari.
coroni (a) — a încorona.
coş — tabără.
crăie — regat.
croşnă — povară purtată cu spatele.
crunta (a se) — a se păta, a se murdări.
cuhnie — căruţă, trăsură închisă.
culuc — garnizoană, gardă, pază.
cumuci — locuitori de limbă turcă din Caucaz.
cuniţe — impozit pe vitele destinate exportului, sau aduse la păşunat in Moldova.
cupar — boier de rang inferior, însărcinat să toarne vin la masa domnească.
curătură — teren defrişat în vederea cultivării cu grîu sau porumb.

curaţi (a se) — a scăpa de cineva.
curuţ — ostaş din armata lui Francisc Rákoczi al II-lea (1703— 1711), ridicată împotriva habsburgilor pentru eliberarea Ungariei de sub austrieci.

D

dajde — dare, impozit, bir.
daraban — ostaş pedestru, plătit.
dăscălie — ştiinţă de carte.
dedinsu (cu) — mai ales.
deli — nebun.
deodată — deocamdată.
desetină — zeciuială, impozit în natură plătit mai ales pentru stupi şi porci, dîndu-se a zecea parte din producţie.
despre — din partea.
dezbate (a) — a lua înapoi o suprafaţă de pămînt, după o prealabilă cercetare.
diată — testament.
diregătorie — slujbă, funcţie oficială.
divan — sfatul marilor boieri, judecată, discuţie.
dirvală — muncă brută.
dni — zile.
domnişor — pretendent la tron.
donţ — locuitor din regiunea Donului, cazac de la apa Donului.
dova — slujbă religioasă la mohamedani.
dragun, drăgan = dragon — ostaş cavalerist.
dropică — hidropizie, acumulare de lichid în cavitatea abdominală.
dub frenţit — sifilis (?)
duium — pradă, robi.
dvor — gospodăria unui iobag rus, inclusiv membrii familiei.
dvoreală — administrare, gospodărirea ţării.

efendi — formulă de politeţe ce întovărăşeşte un nume propriu; om învăţat.
eiţi — cazaci de pe rîul laic din Ural.
el-aga — dregător tătar din Bugeac, însărcinat cu strîngerea birului de la locuitorii litoralului; agaua ţărmurilor, a litoralului.
eparhie — teritoriul administrativ-bisericesc al unei episcopii.
epaş — hoţ de cai.
epitrop — tutore, mandatar.
erbărie — depozit de praf de puşcă.
ezi (a) — a curaţi, a extinde iazuri.

farfurie — porţelan, faianţă.
farmutale — discuţii.
faţă — persoană.

{anină — făină.
fățărie — fățărnicie, ipocrizie.
fedeleş — butoiaş.
felegean — ceaşcă turcească de cafea, fără toartă.
felt, fert marşalîc — feldmareşal, cel mai înalt grad militar.
ferecat — îmbrăcat, împodobit cu aur sau argint.
feredeu — baie.
ferman vezi *firman.*
fier — lanț *(a pune în fieră* = a pune în lanțuri).
fin — locuitor de la Golful Finic.
fire (de) — mîndru.
firman — act de numire sau mazilire dat de sultani domnilor Țărilor Române.
frînc — locuitor din țările romanice (Italia, Franța, Spania).
fum — casă, familie, gospodărie.
fumărit — impozit pe locuințe, pe case.
fur — tîlhar.
fura (a se) — a se strecura, a se furişa.
fuzie — armă cu patul de lemn şi țeava lungă.

ben — monedă veche de aur care a circulat şi în Țările Române.
galion — vas de război.
gata (a se) — a se pregăti; a se găti.
geabhană — muniții, proiectile.
geambaş — negutător de cai, om necinstit.
geamie — moschee, casă de rugăciune la musulmani.
ghiaur — nume dat de turci creştinilor; necredincios, trădător față de Poartă.
giupîneasă vezi *jupîneasă.*
giurătoriu vezi *jurător.*
giurui (a) vezi *a jurui.*
gîlcevi (a) — a murmura, a vocifera, a se opune.
gligan — mistreț; om masiv, prost şi leneş.
gloată — mulțime, pedestrime.
gonaş — călăreț uşor care urmărea şi hărțuia duşmanul în retragere.
gospod — domnesc, care aparține statului.
goştina — impozit pe oi şi pe porci.
gramatic — copist, diac de cancelarie, secretar.
grănitar — grenadir, aruncător de grenade.
greime — grosul armatei.
greu — necaz, povară.
griji (a) — a întări în vederea apărării, a înmormînta respectînd toate obiceiu-rile, a construi.
grijit — îngrijorat.
gropniță — cavou, criptă.
gros — închisoare pentru poporul de rînd.
gubernat — guvernator.

H

hagimesc — oriental, persan.
haini (a se) — a trăda, a se răzvrăti.
hainlîc — hainire, trădare.
hamger — pumnal mare, încovoiat, purtat la brîu.
han — capul statului tătăresc din Crimeea.
harariu — pînză groasă din care se făceau sacii, sau coviltirele pentru căruțe.
harmată — armament.
hatman — şef militar, boier mare, comandantul armatei.
hatman coronie (la polonezi) — hatman al coroanei, unul din cei doi mari comandanți militari.
hatman polnie (la polonezi) — hatman de cîmp, feldmareşal.
hatman vilchi litovschi (la polonezi) — marele hatman al Lituaniei.
havale — contribuții în natură date Porții de Țările Române.
hazná — tezaurul statului, sumă importantă de bani transportată în lăzi.
Kăznătar"— vistiernic.
hălădui (a) — a scăpa, a trăi în voie.
hamei (a) — a deruta, a buimăci, a năuci.
hămnisit — flămînzit, lihnit.
hănie — domnie (la tătari).
hărăț — soldat de luptă individuală, sau în mici grupări, folosiți pentru hărțuirea inamicului.
hătmănie — rangul de hatman.
hendichiu — şanț de apărare, tranşee, întăritură.
hiastru — fiu vitreg.
hiclean — viclean, trădător.
hier vezi *fier.*
hirotonisi (a) — a rîndui preot, episcop sau alt grad bisericesc.
hitcăi (a) — a hăitui, a fugări.
hînsar — soldat de unitate auxiliară.
hîrtie — foaie de impunere personală (impunere fiscală).
hoge — preot musulman.
holercă vezi *horilcă.*
hora — absida unei biserici; naosul; aici cu înțeles de catapeteasmă.
horilcă — rachiu din fructe.
horodovii (cazaci) — ostaşi bine organizați, în regimente de oaste statornică, cu comandant propriu.
hotărî (a) — a hotărnici, a stabili hotarul.
hotnog — ofițer ce avea comanda unui grup de o sută de soldați.
hnut — cnut, bici.
husar — călăraş.

ialoviță — vacă grasă; impozit plătit Porții în vaci grase.
iaspis — piatră semiprețioasă, de diverse culori.
ienicer — soldat de infanterie din garda sultanului.
ienicercă — puşcă de ienicer.
iepaş vezi *epaş.*
ierbărie vezi *erbărie.*

igumen, egumen — superiorul unei mănăstiri.
imbrohor — demnitar la curtea sultanilor, intendent al grajdurilor împărăteşti.
iordan — slujba de la Bobotează.
iscoadă — soldat de recunoaştere, spion.
Ispas — sărbătoarea înălţării la cer, la 40 de zile după Paşti.
ispisoc — document emis de cancelaria domnească prin care se dădeau sau se confirmau anumite proprietăţi.
ispravnic — slujbaş domnesc la ţinuturi, avînd funcţii administrative.
istov — sfîrşit, termenul unei dări; *de istov* — cu totul.
istovi (a) — a termina.
izbaşe — secretar domnesc, care rezolva corespondenţa oficială de mai mică importanţă.
izgon — unitate militară redusă numericeşte, folosită la manevre de hărţuială.
iznoavă (de) — din nou.
izvod — listă, condică de socoteli.
izvodi (a) — a copia, a traduce.

îmbe — amîndouă.
îmbunături — făgăduieli, linguşiri.
împărăche (a se) — a se dezbina, a se învrăjbi, a se duşmăni.
împreona (a se) — a se întîlni.
închina (a) — a dărui ceva, cuiva, cu smerenie.
încrop vezi *uncrop.*
îndărăpta (a) — a se retrage.
îndrepta (a se) — a se dezvinovăţi, a se justifica.
îndura (a se) — a se face aspru, a nu cunoaşte mila.
îngloti (a se) — a se aduna, a se strînge, a creşte.
înspăimal — înspăimîntat.
întemeia (a se) — a se întări, a se consolida.
întuneric — milion.
înţepa (a) — a trage în ţeapă.
învăluitură — neajuns, supărare.
învoi (a se) — a se înţelege, a fi solidar.

J

jac — jaf.
jalobă — jalbă, necaz, suferinţă.
jalovanie — leafă.
jăcui (a) — a jefui.
jărişte, jarişte — vatră arsă de jar, loc pustiit de foc.
jelui (a) — a reclama, a învinui.
jicnicer, jitnicer — boiernaş, supraveghetorul magaziilor cu grîne aparţinînd domnului.
joimir — soldat lefegiul a polonezi, mercenar,
judeţ — judecată, prcces.

jupîneasă — soţie de boier, boieroaică.
jurător — martor într-un proces, supus jurămîntului.
jurui (a) — a promite, a făgădui în mod solemn.

L

lacumit — guvernator (la tătari).
ladan — un fel de stofă.
lagum — mină; instalaţia subterană pentru montarea minei.
lascav — blînd, prietenos, glumeţ.
laz — negustor din Trapezunt (Asia Mică), ce făcea comerţ în Ţările Române.
lăduncă — bidon lat.
leah, leav — polonez.
lefeciu, lefegiu — soldat cu plată, mercenar.
left — medalion, pandantiv.
legat — fermecat, vrăjit.
leşesc — polonez.
levent — locuitor al Levantului, marinar turc originar din Orientul Apropiat sau Grecia.
libovnic — prietenos, iubitor.
limbă — spion, informator; *a luării,* a lua prizonier pentru a obţine informaţii despre mişcarea trupelor adverse.
lin — linişte, calm.
lipcan — tătar din regiunea Hotinului.
liuter — luteran.
logofăt — mare boier, locţiitorul domnului la conducerea Divanului; redacta actele oficiale ale cancelariei domneşti, pe care le contrasemna.
loitră — scară.
lovi (a) — a ataca.
lua (de grumazi) — a face prizonier.

M

madem — mină de aur, sursă de îmbogăţire.
mainte — mai înainte.
majă — căruţă de transportat peşte
mansip — dregătorie, slujbă.
margine — graniţă, frontieră.
mascur — porc.
maştihă — mamă vitregă.
mazil — domn scos din domnie, boier fără funcţie administrativă.
macat — cuvertură subţire, pled.
măraz, — necaz, supărare.
mecet — geamie de mici dimensiuni, capelă turcească.
med, mied — băutură făcută din miere fermentată.
medelnicer — boiernaş însărcinat să toarne apă domnului pe mîini cînd se aşeza la masă.
mediaturi — mediatori, mijlocitori.
megieş — vecin.

mereu ; pod <–' — pod stătător.
mestei — ciorapi orientali de piele fină peste care se încălțau papucii.
meterez — întăritură militară făcută dintr-un șanț și un val de pămînt.
mezil — poștă cu cai ce ser/ea la transportarea curierilor și a demnitarilor cu însărcinări speciale.
mierță — măsură de capacitate pentru cereale, avînd in jur de 50 kg.
mistui (a) — a ascunde.
mitarnic — luător de mită, coruptibil, venal.
mineca (a se) — a se scula devreme.
mîntui (a se) — a se descotorosi, a scăpa de cineva.
mirzac — căpetenie tătărească.
molitvă — rugăciune sau slujbă făcută de preot Ia diferite împrejurări.
mortasipie — venit domnesc realizat de la negustori pe vînzarea mărfurilor.
moschicesc — rusesc.
moșan — localnic, părtaș la moșie.
mucare — bir plătit Porții la confirmarea domnilor în scaun; Neculce atribuie însă această denumire unui bir impus de Grigore Ghica preoților.
muftiu — superiorul religiei mahomedane la turci.
mula — preot mahomedan.
muncă — tortură, cazně.
munci (a) — a tortura, a căzni.
musaip — sfetnic intim al unui domn, al sultanului.

nafacâ — leafă, cheltuială de întreținere.
năpaste — învinuire fără temei, dare (bir) excepțională și apăsătoare la care erau impuse păturile de jos.
năselnic — brutal, crud.
negrijit — nepregătit.
neguți (a) — a negustori, a face comerț.
nemesnic — locțiitor.
nemiș — boier fără funcție administrativă.
nepărăsit — neîncetat.
nepriceștuit — neîmpărătâșit, necuminecat.
nescai, nescariva — oarecare, niscaiva.
nestătător — nestatornic.
netocma — necum, cu atît mai puțin, cu toate că.
nevoitor — care își dă silința.
ni ... ni — cînd ... cînd.
noafă — haită.
nohai — trib de tătari nomazi din nordul Mării Negre.

oarece — puțin, întrucîtva, într-o măsură oarecare.
obadă - cătușă confecționată din două bucăți de lemn alăturate, prevăzute cu găuri în care se băgau mîinile sau picioarele celor arestați.
oblici (a) — a simți, a bănui, a descoperi.
obori (a) — a doborî.

oboroc — rație de alimente dată cuiva, tain.
obuz — tabără militară, lagăr, coloană militară în mișcare.
ocă — unitate de măsură a greutăților, variind în jurul a 1250 gr.
ocaz vezi *ucaz.*
ocină — pămînt moștenit și stăpînit din moși-strămoși.
ocop — șanț de apărare în timpul luptelor.
odor — bijuterie.
olac — curier; *cai de* **<~i** — cai de poștă; *de ~* — repede.
olat — ținutul din jurul unui oraș sau cetate.
olecăi (a se) — a se văicări, a se văita, a se plînge.
omenești — care aparțin oamenilor de rînd.
omilenic — omenos, binevoitor.
omor — epidemie.
ordă, ordie — oaste turcească sau tătărească.
orîndui (a) — a trimite, a organiza.
orînduiala — dare, impozit, ordine de luptă.
ort — monedă divizionară valorînd o pătrime dintr-un leu.
osebi — aparte, afară de, pe lîngă.
osînda - blestem.
ostrov — insulă.
oști (a) — a se lupta.
otac — lagăr, tabără.
oturac — popas mai lung în timpul unui marș.

paharnic — mare boier, avea în sarcină umplerea paharului domnesc și gustarea conținutului.
palanca — întăritură militară făcută din trunchiuri de copaci sau din pari înfipți în pămînt.
paraclis — imn, suită de cîntări către Maica Domnului. Capelă.
pas (să ți-o plătească) — du-te să ți-o plătească.
pașalic — provincie turcească întinsă, administrată de un pașă.
pașă — rang militar și administrativ la turci, egal generalului.
paște (în expresia *a paște prilejul)* — a aștepta, a pîndi (prilejul),
pârcan — întăritură militară făcută din bîrne și scînduri.
părinc — mei.
păscui (a) — a sărbători Pastele.
pătașcă — targa.
pecete — hîrtie ștampilată, cu suma impozabilă a fiecărui țăran.
pelivan — măscărici, saltimbanc.
perifan — vestit, cunoscut.
pilă vezi *chilă.*
pisar coronie — secretar al regelui Poloniei.
pistreală — distanță cît aruncătura unei săgeți.
pitrop vezi *epitrop.*
pizmătar — invidios, pizmaș.
pîine, pîne — grîne, cereale.
pîrcălab — dregător ales din mica boierime sau din mazili, avînd în grija sa administrarea financiară, judecătorească și militară a unei cetăți și a regiunii înconjurătoare.
plahie, plavie — bucăți de țărm, cu lemne și crengi, purtate de apele curgătoare.

plean — pradă dc război.
pobedi (a) — a birui, a învinge.
podan — supus, vasal.
podghiaz, poghiaz — incursiune de pradă.
podvoadă — transport gratuit cu căruța făcut de țărani în folosul domnilor sau al turcilor.
pofală, pohvală — fast, pompă.
pogonărit — impozit pe vița de vie.
pohod — marş.
poiedea — grosul unei armate.
pol — jumătate.
polc — unitate militară, regiment.
polcovnic — colonel.
polimari — cerdac.
politici (a) — a aranja lucrurile.
politie — manifestare cuviincioasă.
pomăzanic — reprezentant; învestit, uns.
pont — articol, punct.
popreală — opreală, detențiune.
porucinic — ofițer de grad inferior în armata rusă; locotenent.
postelnic — mare boier, răspunzător de ceremonialul curții domneşti.
postrig — origine, poziție socială.
potronic — monedă divizionară de origine poloneză, cu valoare variabilă.
povodnic — cal de paradă.
pozvol — dezlegare, permisiune, voie.
prag — cascadă, cataractă.
pravilă — lege, dispoziție.
prepeleac — stîlp înfipt în pămînt în care se băteau cuie groase de lemn şi care slujea, după caz, la escaladări de ziduri sau ca spînzurătoare.
prepus — bănuială, suspiciune.
prici (a se) — a se certa, a discuta în contradictoriu.
pricistui (a se) — a se cumineca.
prisăcărit — impozit pe stupi.
prisne — curat, neamestecat.
privant — proviant, provizii pentru soldați.
probozi (a) — a certa, a ocărî.
proci (i ~J — şi aşa mai departe, şi altele.
prost — simplu.
protivi (a se) — a se lua după cineva, a se lăsa influențat.
puhă — vînă de bou.
puiurdi (a) — a buiurdi, a da ordin, a dispune.
puşcă — tun.
pustiu — iubit.
putincios — în stare, capabil.

R

rachieriță — cîrciumăreasă, vînzătoare de rachiu.
raft — harnaşament de paradă pentru cai.
raia — ținut cu populație creştină stăpînit de turci.
rădica (a) — a uşura, a desființa.
rădvan — trăsură mare, închisă.

rămas — vinovat, condamnat.
răntuna (a se) — a se rostogoli, a se prelinge.
răsări (a se) — a se rătăci, a se pierde.
răsură — venit, plata slujbaşilor.
rătui (a) — a scăpa, a degaja, a susține la război.
războli (a se) — a se îmbolnăvi.
războn — bună pace, linişte.
răzident, rezident — reprezentant.
recipospolita — suită, curte, parlament (la polonezi).
reimentar — comandant de regiment.
reiz-efendi — ministrul afacerilor străine la turci.
rohmistru — ofițer de cavalerie la polonezi; căpitan.
rugă — loc de închinăciune, mănăstire.
rumtă, ruptă — impozit personal, stabilit de vistieria țării.
rusfeturi, rufeturi — corporații, bresle.

S

saca — butoi aşezat pe o căruță, de obicei cu două roți, cu care se căra apă.
sacaluş — tun de dimensiuni mici.
saivan — cort deschis, adăpost.
salt — singur, fără însoțitori.
samiş — care ține seama, socoteala; atent.
samoderjavia — puterea, conducerea.
sarage — soldat de strînsură, călare.
sărai — palat.
sarascher — comandant de armată la turci.
satarale — impozit excepțional, perceput abuziv.
săcriu — ladă.
săim vezi *seim.*
sălihtar vezi *silehtar.*
sălişte — vatra satului; locul unui sat părăsit.
sărdar vezi *serdar.*
scădere — pierdere.
scăpat — scăpătat, sărăcit.
schimi-aga — demnitar turc însărcinat cu instalarea domnilor.
sconcenie — sfîrşit, soroc, moarte.
scopos — scop, intenție, tratament.
scutelnic — om scutit de impozite către domnie, în folosul unui boier sau mănăstire.
seim — dietă, parlament (la polonezi).
seimeni, siimeni — mercenari, ce formau garda domnului.
serdar — boier de rang mijlociu avînd atribuții administrative şi militare la graniță.
sfed vezi *şved.*
sfeti, sveti — sfîntul.
silehtar — demnitar turc însărcinat cu protocolul curții sultanului; mareşalul palatului.
simcelat — ascuțit.
sin, sîn — fiu.
sindighistru — soldat turc.

sineală — puşcă cu cremene.
sinet vezi *sineață.*
singeac = *sangeac* — steag, însemn dat domnilor Ţărilor Române, egali demnitarilor turci ce guvernau provincii.
sirgui (a) vezi *a sîrgui.*
sirmă, — firet, broderie cusută cu fir.
sirmeaoa — averea.
sfială — sfială.
sîrg (de) — repede, îndată.
sîrgui (a) — a sili.
sleit — topit.
slim — judecată (la tătari), dezbatere, discuție.
sliz — un fel de izmene.
slobozie — sat liber de dări, format din oameni aduşi din alte părți şi scutiți, pentru o vreme, de impozite.
smad — negricios, palid.
sminteală — tulburare, stinghereală, îndoială.
sminti (a) — a mişca, a deranja, a dăuna.
sobol — samur (blană de samur).
socoti (a) — a lua în considerare.
soltar — valtrap.
sorbilor — însetat.
sotnic — comandant la cazaci peste o sută de oameni.
soție — tovarăş
spahiu — soldat călăreț la turci.
sparge (a) — a împrăştia, a risipi.
spătar — mare boier, însărcinat să poarte sabia domnului la ceremonii.
spătărie — sala tronului din palatul domnesc.
spijă *— fontă, tuci.
spircui (a) — a împrăştia, a risipi.
spogîrniceală — cataramă.
sprejini, sprijini (a) — a susține, a rezista.
sta (a) — a stărui.
staroste — conducător, guvernator.
stătut — foarte obosit.
steag — unitate militară cu un efectiv de aproximativ 200 de oameni; vezi şi *banii steagului,*
stolit — aşezat în ordine de bătaie.
stoliță — capitală (la ruşi).
stolnic — mare boier, însărcinat cu supravegherea mesei domneşti.
strajnic corunnii — administatorul domeniilor coroanei (la polonezi).
strămurare — băț ascuțit la un capăt, cu care se împungeau vitele la jug, ca să meargă mai repede.
streleți — mercenari, vînători, militari înarmați cu puşti.
strînsoare — apăsare, supărare, constrîngere.
subaş — mic funcționar turc cu atribuții administrative.
sulger — boier de rang mijlociu care se ocupa cu aprovizionarea cu carne a curții domneşti şi a armatei.
suliman — pomadă pentru obraz.
supăr — supărare.
supus — ascuns.
surghiuni (a) — a exila.

surguci — mănunchi de pene rare, bătut în pietre scumpe, ce împodobea căciula domnească.
surlă — instrument de suflat de forma unui clarinet, dar numai cu găuri, fără clape.
sveti vezi *sfeti.*

şah — împărat (la perşi).
şahmarand — brocart.
şalvir — talger, blid.
şarvanale — haine de paradă purtate de slujitorii domneşti.
şeică — luntre.
şenlic — manifestație.
şerim — dregător tătăresc.
şetrar — boier de rang mijlociu care se ocupa cu aranjarea corturilor domneşti şi ale armatei în timpul deplasărilor.
şfed vezi *şved.*
sfert — *sfert* — a patra parte din impozit.
şigaci — şăgalnic, glumeț.
şipuri (a se) — a se furişa.
şleahtă — mica nobilime poloneză.
şleav — drum de țară, drum folosit de armate.
şlic — căciulă înaltă din blană sau postav, purtată de domni şi de boieri.
şoltuz — administrator, împreună cu pîrgarii, al unui tîrg moldovenesc; reprezenta oraşul în raporturile cu domnul şi dregătorii.
şpagă — spadă, sabie.
şved — suedez.

tabie — întăritură militară, redută.
tablă — registru, condică de vistierie.
tain — rație de hrană.
taină — tainiță, loc ascuns unde se puneau averile.
talhîş — hotărîre, încuviințare de domnie.
tambură — instrument muzical oriental cu corzi.
tălpiz — intrigant, şmecher, viclean, şiret.
tărziman vezi *terziman.*
tefericie — petrecere, banchet.
temeială — cauză, origine, temei.
temeiul oştii — grosul armatei.
teptil — tiptil, discret, încet, travestit.
terziman — interpret (la Poarta Otomană), traducător.
testament — document de iertarea dărilor.
ticăit — mizerabil, condamnabil.
tij — de asemenea, întocmai, la fel.
treti — al treilea.
trezvi (a se) — a se trezi.

tui - steag turcesc făcut din cozi de cal. Numărul tulurilor desemna poziția socială a celui care le primea. Domnu Țărilor Române aveau două tuiuri.
tult — monedă divizionară de valoare variabilă între 10 şi 20 parale.
tvcrebnic - curtean, nobil.

țară — poporul de jos, țăranii.
țărmuros — cu maluri înalte şi abrupte.
țigănărit — impozit pe țiganii robi ai boierilor şi mănăstirilor.
țiitoare — concubină, ibovnică.

ucaz — poruncă, decret, ordin.
ughi — monedă de aur ungurească.
uliță ; a da pe•—< — a purta pe uliță pe cei pedepsiți.
umblătoare — closet, latrină.
uncrop — apă fierbinte.
urdie vezi *ordă.*
urşinic — țesătură scumpă, catifea.
uşcr — boier de curte care însoțea solii streini şi servea şi ca tîlmaci; îndeplinea şi funcția de crainic al poruncilor domneşti.

val; era prea în ~ — era prea frămîntat.
vartă — escortă, pază.
varvar — rău, brutal.
văcărit — dare pe vite. Era unul din cele mai urgisite impozite.
vădrărit — impozit pe vinul vîndut în țară sau exportat.
vătaf — slujbaş domnesc ce răspundea de aprozi sau de copiii din casă.
vătăman — slujbaş local folosit la încasarea dărilor; ajutor de vornic.
vecin — iobag.
vedeală; în >— — la vedere, pe față.
vedi (a se) — a se da pe față.
veghea; a ~ voia cuiva — a proteja, a favoriza, a ține parte cuiva.
vel — mare.
venitic — venețian.
viclean — trădător, conspirator, fals.
vicol — viscol.
vistiernic — mare boier, administrator al veniturilor țării.
vizir — demnitar turc, cu atribuții de prim-ministru.
vîrtej — scripete.
viznosi (a se) — a se grozăvi, a se fuduli.
voevoda — guvernator administrativ şi militar de provincie la polonezi.
volnic — liber.

vornic _ mare boier) locțiitor al domnului in probleme judecătoreşti. în Moldova erau doi vormci mari• unul pentru Tara de Sus, altul pentru Țara de Jos.
vrajbă — ceartă, duşmănie
vrăjmaş - cumplit, 'straşnic.

zacingui (a) — a aduna, a angaja oaste de mercenari.
zacuții — executori ai unor obligații.
zahara — provizii pentru armată în vreme de război.
zamăn"— ocazie, prilej, moment oportun.
zamcă — fortăreață.
zapciu — executorul unei dispoziții financiare.
zapis — tranzacție, act de învoială, contract.
zaporojan — cazac de la cataractele Niprului.
zapt — neajuns, atingere de proprietate,
zasluga — răsplată bănească pentru servicii.
zavistnic — invidios.
zăhăi (a) — a necăji.
zălog — amanet.
zălud — smintit, nebun.
zămculiță — întăritură mică.
zăticni (a) — a deranja, a stingheri.
zeefet — manifestație, chef.
zlobiv — neastîmpărat, zurbagiu, mînios.
zlot — monedă poloneză sau tătărească de argint ce a circulat în Țările Române.
zlotaş — slujbaş care 1ua în arendă încasarea dărilor.
zorba — răscoală, răzmeriță, revoltă.
zvoncic — răscoală, răzmerită, zurba.

INDICI

Nt'ME DE PERSOANE[1]

A

[1] Pentru identificarea unor nume şi locuri ne-am folosit de *Indicii* ediţiei a doua din Ion Neculce, *O samă de cuvinte şi Letopiseţul Ţării Moldovei,* apărută la Chişinău în anul 1974.

D

M

V

U

W

NUME DE LOCURI

A

B

D

H

K

M

R

T

Ţ

V

V

C U P R I N S

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA
DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT
și
O SAMĂ DE CUVINTE

Lector ELISABETA BRÎNCUŞ
Tehnoredactor /' POMPILIU STATNAl")

Bun_dcjipar: 24. 09. 82. Coli ci. 76J4. Coli lipar• }8>3

Tiparul executat sub comanda nr. 659 la
întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918",
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
Bucureşti,
Republica Socialistă România